R. BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE V. E. II
8
40 L
4
ROMA

Digitized by Google

8.40.L.4

Digitized by Google

Secundus Tomus huius operis, continens disputata & decisa, per venerabilem patrem: F. Guilielmū de Rubione ordinis Fratrum Minorum: super Tertiū & Quartum Magistri Sententiarum.

Cum gratia & priuilegio a tergo huius mox explicandis.

Venundatur cum superiore ab eiusdem impressore Iodoco Badio Ascensio: & ab eius in hoc opere sociis Simone Vincentio, & Michaele Conrado.

Sequitur Diploma priuilegij cõ

cessi a suprema curia Parlamenti Parrhisiensis Iodoco Badio: ne quis hoc opus in regno Franciæ proximo biennio imprimat sub pœna confiscationis &c. Vt sequens instrumentum pro more curiæ supradictæ gallice scriptum latius declarat.

Extraict des Registres de Parlement.

Sur la requeste baillee a la court par maistre Josse Badius imprimeur et libraire iure de luniuersite de Paris. Par la quelle il requeroit defenses estre faictes a tous libraires & imprimeurs de ce Royaume de ne iprimer ne faire imprimer les commentaires Guillermi de Rubione sur les quatres liures des Sentences iusques a trops ans: pendant lequel temps ledit Badius puisse recouurer les fraiz et mises par luy faiz a auoir fait imprimer nouuellement les dis commentaires ainsi quil est acoustume faire en tel cas: veu par la Court la dite Reqste & ouy le raport de certain cõmissaire cõmis a veoir & visiter ledit liure: appelles auec luy aucũs Theologiens: & ouy leur raport & tout considere: la court a fait defenses a tous Imprimeurs & libraires de ne imprimer ne exposer en vente lesdis commentaires Guillermi de Rubione autres que ceulx que ledit Badius a fait imprimer iusques a deux ans prochainement venans: sur peine de confiscation des liures qui seroient imprimes & venduz contre lesdis defenses & damende arbitraire. Fait en Parlement le trentiesme iour de Mars. Lan mil cinq cens & dixsept auant Pasques.

Pichon. Collation est faicte.

Digitized by Google

Sequitur tabella quęstionum & materiarum principalium disputatarū per venerabilem patrem Guilielmum de Rubione sup Tertium & Quartū Magistri Sententiarū libros: per numerum foliorum & columnarum, ferie quatuor primarum literarū vt in superiori indicandarum.

Distin. I. Quęstio.

1 Vtrum vnio hypostatica sit forma aliqua in re extra distincta realiter ab extremis. fo. j. B.

2 Vtrū huiusmodi vnio hypostatica sit multiplex an tm̄ vna. fo. vj. C.

Quid sit dicendum ad dictā quæstionē suppositō q̄ dicta vnio non distinguatur ab extremis. viij. B.

3 Vtrū vnio illa hypostatica sit cognoscibilis per naturā. fo. viij. C. & x. A.

An dicta vnio hypostatica sit summa & perfectior q̄ quę cunq; alia possibilis. viij. C. & D.

Nunquid possit prędicta vnio & quęlibet alia relatio cognosci ab intellectu nostro non cognitis extremis. fol. x. C. ante tertium articulum.

An sit appetibilis. fo. x. C.

4 Vtrum dicta vnio hypostatica fuerit possibilis. x. D.

Nunquid dicta vnio est demonstrabilis ab aliquo intellectu, videlicet separato. xj. C. & xij. A.

An fuerit & sit de facto. xij. B.

An dei filius sit vnitus omnibus partibus corporis formati in vtero virginis & tm̄ illis. ibidem.

Cum non possit aliqui creaturę sine sui mutatione aliqd nouiter aduenire, quomodo potest in deo aliqua creatura vt humanitas assumpta nouiter existere. fol. xij. C. ante distin. secundam.

Dist. II.

1 Vtrum eadem natura a verbo assumpta potuit assumi ab omnibus tribus personis simul. xij. C. & D.

An econuerso plures naturę humanę distinctę potuerint assumi ab eadem persona. xiij. C.

An tales ab vna persona assumptæ essent plures homines an vnus. fo. xiiij. A.

2 Vtrū omnis natura creata vnibilis sit a diuino supposito assumibilis. xiiij. A. & D.

Quomodo natura & suppositum distinguūtur. ibidē. A

An omnis natura creata sit vnibilis hypostatice creato supposito alieno. xv. C. & D.

An debeat aliquid concedi quod nescitur. xvj. B.

Dist. III.

1 Vtrum beata virgo fuerit in originali concepta. folio xvj. C.

Quid sit originalis culpa. xvj. C.

An beata virgo fuerit purgata & sanctificata, etiā si prę seruata. xix. C.

Ex quo beata virgo in secunda sui sanctificatione quādo videlicet dei filium concepit fuit gratia plena: quomodo in tertia sanctificatione, videlicet in spiritus sancti missione ampliorem recipere potuerit. xix. D.

2 Vtrum homo verbo vnitus fuisset in originali conceptus esto q̄ non fuisset assumptus. fo. xx. A. & xxj. A.

Vtrū ex diuino statuto & beneplacito omnes fuerint puniendi, a primis parentibus qualitercūq; an tm̄ naturaliter descendentes. xxj. C. in fine.

Dist. IIII.

1 Vtrum beata virgo fuerit vere & vniuoce mater Christi sicut alię mulieres filiorum suorum. xxj. D. & xxij. C.

Quid quęlibet alia mulier agit ad filij sui productionem fo. xxj. D.

Quid beata virgo egit ad Christi productionē. xxiij. A.

A quo introducantur formæ rerum: & cum virtus generatiua animalis non sit imperfectior q̄ potentia generatiua ignis, & nutritiua, quę attingunt formam substantialem, quare ipsa non etiam attingat eam. folio xxj. D.

An beata virgo conceperit supernaturaliter etiā propter ea quia virgo. fo. xxiij. D.

Cum in partu virginis fuerint duo corpora simul in eodem, videlicet clausura illęsa virginis & corpus prolis, quomodo beata virgo potuerit parere Christū &c. ibidem in fine.

2 Vtruz Christus beatę virginis filius fuit vniuoce homo cum alijs hominibus. xxiij. A.

An Christus sit eadē filiatione an alia filius virginis qua est filius dei patris. xxiij. B. & D.

Dist. V.

1 Vtrum essentia diuina potuerit assumere naturam humanam. xxv. B.

Quid de facto sit cōcedendū, an q̄ natura assumpsit naturam, an q̄ persona naturam, an q̄ persona personā, an q̄ natura personam. xxvj. A.

Quid sit de facto terminus huius assumptionis siue hypostaticę vnionis. xxvj. B.

An diuina essentia possit hominem sic assumere q̄ homo assumptus in ipsa pręcise sustentetur: nō in aliqua personarum. xxv. D.

An homine a diuina essentia assumpto omnes tres personę essent necessario humanatę: An possit assumi taliter a diuina essentia q̄ nō diceretur aliqua personaruz humanata. xxvj. circa principium.

2 Vtrum dei filius assumpserit hominis partes tm̄: videlicet carnem & animā, an aliquid pręter illas. xxvj. C.

An aliquo ordine, & quo illas assumpserit. xxvij. C.

An suppositō q̄ homo a partibus suis distinguatur, fuerit a verbo assumibilis sine illis. xxvj. C.

Vtrum homo dicat distinctū aliquid a partibus suis in re extra. ibidem. & fo. xxvij. A.

Dist. VI.

1 Vtrum in verbo sint plura esse: an tantūmodo vnum esse. xxviij. C. & D.

2 Vtrum Christus sit aliqua plura, an tm̄ vnū. fo. xxix. C.

Dist. VII.

1 Vtrum illa propositio sit concedēda tanq̄ vera: Deus est homo factus, & econuerso homo est factus deus. folio xxx. A.

Vtra propositionum sit magis propria, an in qua deus de homine, an in qua homo de deo prędicatur in recto cum aliqua specificatione. xxx. C.

2 Vtrum Christus fuerit prędestinatus esse filius dei. folio xxxj. A. in fine. & B. in principio.

Prędestinatio quid sit. xxxj. B. circa principiū.

Dist. VIII.

1 Vtrum ista sit cōcedenda: natura diuina siue essentia est de virgine nata. xxxj. C. & D.

Quare diuina essentia non dicitur vere homo. folio xxxij. B.

2 Vtrum Christus debeat dici siue concedi bis genitus siue natus. xxxij. C. & xxxiij. A.

An natiuitas seu generatio passiua qua Christus dicitur de virgine natus seu generat⁹ sit aut fuerit in Christo aliquid distinctum ab ipso.xxxij.C.

Dist.IX.

1 Vtrum cultus latrię sit deo a quolibet necessario exhibē=dus.xxxiij.C.
Quid sit latrię cultus.xxxiij.C.
An cultus latrię sit deo debitus:& quare.xxxiiij.A.
Quo pręcepto ad cultū latrię obligemur.ibi.B.
Quando tenemur ad actus siue cultus latrię deo exhibē=dos.xxxiij.C.
2 Vtrū actus siue cultus latrię supradictę debeat humani tati assumptę.xxxiiij.C.&.xxxv.A.

Dist.X.

1 Vtrum Christus inquātum homo sit aliquid.xxxv.C.
2 Vtrum Christus sit dei filius adoptiuus.xxxvj.A.B.

Dist.XI.

1 Vtrum ista sit concedenda: Christus est creatus: vel Chri stus est creatura.xxxvj.D.
An saltē sit concedēda cū reduplicatiōe, Christus inquā=tum homo est creatura.xxxvij.D.& sequen.A.
2 Vtrum illa sit concedenda: Christus incepit esse. folio xxxviij.A.&.B.

Dist.XII.

1 Vtrum deus potuerit assumere hominem peccabilē siue qui possit peccare.xxxviij.C.&.D.
An potuerit assumere hominem damnabilem vel puni=bilem.xxxix.B.
2 Vtrum homo assumptus a verbo potuerit peccare aut fuerit peccabilis.xxxix.C.
Quæ fuerit causa impeccabilitatis supponitę in Christo & in ęteris beatis.xl.A.
Vnde constet Christum & quēlibet beatorū fuisse & esse impeccabilem.xl.B.circa finem.

Dist.XIII.

1 Vtrū Christus fuerit gratia plenus.xl.C.
An animę Christi potuerit summa gratia conferri.folio. xl.C.&.xlj.D.
An de facto fuerit ipsi collata.xlj.B.
2 Vtrum anima Christi sit plena beatifica fruitione dei.fo lio.xlij.B.&.D.
An fruitio Christi beatifica possit esse summa absolute. xlij.A.&.B.
An fruitio summa possit esse sine summa gratia.xlij.C.
An de facto fruitio beatifica animę Christi sit summa.fo lio.xlij.D.

Dist.XIIII.

1 Vtrū visio animę Christi sit perfectior omni alia visio=ne beatifica cuiuscūq; alterius beatorū.xlij.D.
An visio animę Christi sit summa.xliij.C.
An ad visionem perfectiorem necessario sequatur perfe=ctior fruitio.fo.xliij.D.
An visio beatifica necessario exigat formam aliquam se priorem.xliij.A.
Ad quid lumen gloriæ habitualis, est ponendum. folio xliij.A.posi medium.
Qualis ordo est inter habitum seu lumen glorię beatorū & actum visionis ipsorum.ibidem in fine.
3 Vtrum anima Christi videat actualiter in verbo omnia alia creata vel creabilia verbo nota.fol.xliij.C.&.xlvj. A.ibi.Quātum ad secūdum.
Si anima Christi actu beatifico intelligendi intelligit oia alia in verbo, quare ęteri beati non omnia intelligāt. fo.xlvj.A.circa principium.
Quales notitias rerū in ꝓprio genere deus animę Chri=sti in primo conceptionis eius instanti infudit, cū post ea non profecerit.xlvj.C.circa principium.
An Christus per notitias sibi infusas rerū in proprio ge=nere semper actualiter cognouerit omnia obiecta ipsa rum.ibidem consequenter.

Dist.XV.

Vtrum in Christo fuerit verus dolor.xlvj.C.in fine & se= 1
quentibus.
Quid sit dolor.xlvj.D.
Quomodo in Christo fuit & esse potuit, licet ipse beatus fuerit, verus dolor.xlvij.B.
Quomodo in ipso fuit maximus dolor.xlvij.C.
Vtrum pœna tristitię fuerit in Christo. folio.xlvij.D.& 2
xlviij.D.
Quid sit tristitia.xlvij.D.
Vtra prędictarum duarum pœnarum quę sunt dolor & tristitia fuerit maior in Christo.xlviij.D.

Dist.XVI.

Vtrum corpus Christi fuerit necessario passibile & mor= 1
tale.xlix.C.&.l.A.
Quomodo quod secundū se est corruptibile possit effici incorruptibile & impassibile.l.C.
Cū corpus Christi qua passibile & nutribile multas par tes amisit & nouas nutriendo acquisiuit: qua virtute & quo miraculo partes nouiter acquisitæ fuerint ver=bo unite.& deperditę ab ipso separatę.l.D.
Vtrum in potestate Christi fuerit non mori ex violētia 2
passionis ipsi illatę.fo.l.D.&.lj.A.
Si non fuit in potestate hominis assumpti non mori ex violentia passionis, quomodo mors eius fuerit volun taria ac meritoria.clj.D.

Dist.XVII.

Vtrum in Christo sint plures voluntates.lij.A. 1
Vtrum omnis Christi oratio ab eo facta fuerit exaudita 2
fo.lij.D.in principio.
Quid sit oratio.lij.D.in fine.
Quare Christus & ad quid patrē orauit si nō petijt nisi quod futurum prędixit.luj.A.ad finem.

Dist.XVIII.

Vtrum Christus meruerit sibi ipsi.liij.B.&.D. 1
Quid sit proprie meritum.liij.C.
Quo actu meruit sibi Christus tale meritum.liiij.C.
Quomodo actus meritorius Christi non fuerit idem cū actu beatifico.lmj.D.
Cum angelus sit Christo seu homine assumpto ꝑfectior quomodo nō plus eo mereri possit.lmj.D.
Quid Christus sibi meruit perfectissimo actu.lv.A.
An meruit illo etiam nobis an tantum sibi.ibidem.
An huiusmodi actus manent adhuc in ipso Christo: & etiam in angelis illi actus quibus ipsi suam beatitudi nem meruerunt.lv.A.ante.q.secūdam.
Vtrum Christus aliquid meruerit omnibus alijs.lv.A. 2
Quomodo Christus cum esset comprehensor mereri po tuerit.lv.A.
Quid alijs meruerit.lv.C.in fine.
Quibus illud meruit.lv.D.ante finem.

Dist.XIX.

Vtrum Christus meruerit omnes liberari a culpa. folio 1
lvj.A.&.B.
An Christus meruerit aliquos liberari a culpa sine gratia

Digitized by Google

mediante.lvj.A.
Si quos merut liberari a culpa,quãdo meruit & p quæ fo.lvj.D.
1 Vtrum Christus meruerit omnes liberari a pœna.folio lvij.A.in fine.

Dist.XX.

1 Vtrum fuerit necessarium genus humanum a culpa in quã ceciderat liberari.lvij.D.&.lviij.B.
A quo genus humanum fuit liberatus & redemptũ per Christum.lvij.D.&.lviij.A.
An ipsum redimi per eum fuit necessarium.lviij.B.
An fuit congruum.lvij.C.
2 Vtrum homo aliter q̃ per mortem Christi potuerit liberari.lviij.C.
An si homo non peccasset,dei filius incarnatus fuisset. lviij.C.&.D.
Quo merito,si homo non peccasset,Christus hominẽ redemisset,eũ a peccato pꝛeseruando.lix.B.
An tunc homo assumptus habuisset tantam gratiã quã tam nunc.ibidem.
An tunc homo assumptus statim vt assumptus fuisset beatus.ibidem consequenter.

Dist.XXI.

1 Vtrum in morte Christi aliquid fuerit a verbo separatũ seu dimissum.lix.D.
An quia filius dei plures carnem assumpsit,quia partes per nutritiuam accessoras,plures incarnatus sit dicẽdus.lx.A.
Quomodo dei filius homo esse desierit si nihil ab eo assumptum derelictum sit.ibidem.
2 Vtrum corpus Christi in triduo mortis ab anima separatum corrumpi seu resolui incepent.lx.B.
An de facto a corruptione & incineratione corpus Christi pꝛeseruatum fuerit.lx.B.
An etiam pꝛeseruatum fuisset si eius resurrectio accelerata non fuisset,sed expectata & dilata vsq; ad vniuersalem resurrectionem omniũ aliorum.lx.B.

Dist.XXII.

1 Vtruz in mortis triduo dei filius fuerit verus homo.folio.lx.D.& sequen.
An Christus secũdum rem & theologice loquendo in triduo mortis fuerit vere homo.lx.in fine.&.lxj.A.
An logice loquendo,propositio enuncians Christũ in triduo mortis fuisse vere hominẽ,sit neganda an admittenda.lxj.C.
2 Vtrum Christus sit vbiq;,an tm̃ alicubi homo. folio lxj.D.in fine.
Vtrum sit concedendũ hominẽ illum a verbo assumptũ de cꝛlo descendisse: & vbiq; existere.lxij.B.

Dist.XXIII.

1 Vtrum articulorũ omnium fides acquisita necessario sit ponenda.lxij.C.
Quid sit fides acquisita.lxij.C.
Ad quid fides acquisita est necessaria.lxij.D.
An fides acquisita omniũ &c.sit de facto.lxiij.A.
2 Vtrum de credibilibus nobis reuelatis vltra fidẽ acquisitam sit ponenda necessario fides infusa.folio.lxij.D. &.lxiij.B.
An fides infusa sit a fide acquisita distincta specie.folio. lxiij.A.in principio.
Ad quid sit huiusmodi fides infusa necessaria. folio lxiij.D.
1 Vtrum vnuz & idem possit esse scitum,creditum,& opinatum insimul ab eodem.lxv.A.&.lxvj.A.
Quid sit scientia & opinio.lxv.A.
Qualis sit inter fidem,opinionẽ,& scientiam distinctio. folio.lxv.B.
2 Vtrum fides de credibilibus reuelatis quæ habetur ĩ via sit compossibilis cum notitia intuitiua eorũdem quæ habebitur in patria.lxvj.D.
An fides infusa & acquisita possit esse in patria eadẽ quæ in via.lxvj.A.
An sit de facto in beatis & damnatis.lxvij.B.&.C.

Dist.XXV.

1 Vtrum fides omniũ modernorum fidelium sit eorundẽ credibilium.lxvij.D.
An pro omni statu tam pꝛesenti q̃ pꝛeterito fuit necessaria fides aliqua.lxvij.D.
Quorum & quot credibilium est nostra fides. folio. lxviij.A.
An ad omnia illa credenda omnes vniuersaliter,an tm̃ aliqui specialiter sint obligati.lxviij.B.
Si simplices non tenentur credere quę non possunt intelligere,cum multa sint quæ etiam docti capere nequeãt quomodo sint ad ea credenda obligati.lxviij.B.
2 Vtrum fides eorum qui Christi incarnationem antecesserunt,fuerit eorũdem credibilium sicut fides omniuz modernorum.lxviij.C.&.lxx.A.
An fides sit vnica an plures.lxviij.C.
Quare fides infusa ponitur necessaria ad salutem,cũ in nullum credendi actum inclinet,cum tamen propter actum promptius & delectabilius exercenduz omnis habitus sit ponendus.lxix.A.
Quid est huiusmodi fides infusa,ex quo ad nullum credendi actum inclinat,neq; ad aliquem alĩ.fo.lxx.A. consequenter.
Quomodo fides infusa suam habeat vnitatem.ibidem.

Dist.XXVI.

1 Vtrum necessario sit ponenda spes acquisita alia ab infusa.lxix.B.in fine.
Quid sit spes acquisita.lxix.C.
Ad quid est necessaria.lxix.D.
An spes acquisita sit de facto.lxix.ad finem?
Quomodo habitus inclinare potest ad actũ,ex quo non agit cum eo ad ipsum.lxx.A.
2 Vtrum spes infusa tanq̃ virtus theologica aliqua a fide & charitate distincta necessario sit ponenda.lxx.A.
An spes infusa sit virtus theologica.lxx.B.
An spes infusa sit distincta specifice a spe acquisita.lxx.D
An sit distincta a fide & charitate.lxx.D.in fine.
An sit necessario ponenda.lxxj.B.

Dist.XXVII.

1 Vtrum charitas acquisita necessario sit ponenda. folio lxxj.C.
Quid est charitas acquisita.lxxj.C.
An sit nobis naturaliter possibilis.lxxij.A.
An sit in nobis necessario & de facto.lxxij.B.
2 Vtrum charitas infusa vt ad salutem necessaria necessario sit ponenda.lxxij.B.&.lxxij.A.
Quid sit charitas infusa.lxxj.C.
An charitas infusa a charitate acquisita & a spe & fide sit specifice distincta.lxxj.D.in fine.

Digitized by Google

Dist.XXVIII.

1 Vtrum eodem actu quo deus diligitur propter seipsum diligatur proximus propter deum.lxxiij.B.
Quis est proximus propter deum diligendus.lxxiij.B.
Quomodo huiusmodi proximus est diligẽdus.lxxiij.C.
An eodem actu quo diligitur ipse deus.lxxiij.A.
Vter actuum diligendi sit prior.lxxiij.B.
2 Vtrum eodem habitu charitatis inclinãte ad diligendũ deus & propter ipsum proximus diligatur.lxxiij.C.
Vtrum eodem habitu charitatis acquisitę.ibidem.
Vtrum eodem habitu charitatis infusę.lxxv.A.

Dist.XXIX.

1 Vtrum deus sit a quolibet sup omnia diligẽdus.lxxv.B. & folio.lxxvj.D.
An huiusmodi actus deũ super omnia diligendi sit possibilis naturaliter.lxxv.B.
An actus talis sit bonus & virtuosus moraliter.lxxv.D.
2 Vtrum quilibet post deũ debeat semetipsum diligere magis q̃ alium.lxxvij.A.
An cui possum velle maius prẽmiũ quiditatiue possum velle maius bonum obiectiue.lxxvij.B.
Quomodo quis possit sine peccato plus diligere semetipsum minus bonũ alio,q̃ illum melioꝝ secum recta ratio contrariũ dictet.lxxvij.B.&.C.
Cum quilibet magis teneatur nolle sibi culpam q̃ alicui alteri & etiam penam : quomodo non magis tenetur velle sibi q̃ alteri gratiam maiorem & etiam gloriam. lxxvij.B.&.C.

Dist.XXX.

1 Vtrum inimicus sit ex charitate necessario diligẽdus.folio.lxxvij.C.&.D.
Nũquid deus posset perfecte charitatiue diligi proximo spiritualiter non dilecto.lxxviij.A.
2 Vtrum magis an minus meritoriũ sit inimicũ diligere q̃ amicum.lxxviij.C.&.D.

Dist.XXXI.

1 Vtrum charitas vię permaneat cum felicitate patrię.folio.lxxix.B.
An in patria permaneat charitas acquisita.ibidem.
An charitas infusa &c.lxxix.D.&.lxxx.A.
2 Vtrũ Christus omnes homines equaliter dilexit ex charitate.lxxx.B.&.lxxxj.B.
An inter virtutes theologicas infusas vel acquisitas per infusas sit aliqua cõnexio necessaria tam inter ipsas q̃ etiam inter actus earum.lxxx.B.
An in Christo fuerint omnes istæ virtutes tam infusæ q̃ etiam acquisitę & earum actus.lxxxj.A.

Dist.XXXII.

1 Vtrum deus diligat equaliter omnes tam reprobos q̃ electos.lxxxj.C.&.D.
An deus diligat omnia quę fecit.lxxxj.C.
2 Vtrum deus sit ab oĩbus equaliter diligendus.lxxxij.A.

Dist.XXXIII.

1 Vtrum habitus virtuosus & vitiosus quilibet causet immediate a potentia habituata, an ex actibus effectiue fo.lxxxij.D.&.lxxxiij.B.
An habitus sit forma aliqua absoluta.lxxxij.D.
2 Vtrum iusticia,fortitudo & temperantia sint subiectiue in voluntate an in sensualitate.lxxxiij.D.& sequen.

Dist.XXXIIII.

1 Vtrum septem spiritus sancti dona,virtutes,fructus & beatitudines sint idem totaliter.lxxxiij.D.& sequen.
Quot sunt virtutes huiusmodi & fructus &c.ibidem.
Vtrum omnes habitus isti fuerint in Christo.lxxxv.C. 2
Quæ sint virtutes cardinales.lxxxv.C.
Vtrum virtutes cardinales maneant in futuro tã in dãnatis q̃ in beatis.lxxxvj.B.

Dist.XXXV.

Vtrum sapientia,intellectus,& scientia sint habitus intellectuales specifice distincti.lxxxvj.C.& sequen.B. 1
Quid est habitus intellectiuus.lxxxvj.D.
Quot sunt habitus intellectiui.lxxxvij.A.
An omnes habitus de quibus quæntur sint intellectiui. ibidem.B.
Vtrum respectu principiorum cuilibet per se euidentium terminis apprehensis oporteat ponere aliquẽ habitum intellectiuũ ex actibus intelligendi talia acquisitum.lxxxvij.C. Item An habitus principiorũ sit perfectior q̃ conclusionum.lxxxviij.A. 2
Qualis ordo sit inter istos habitus.lxxxviij.B.
An vnus necessario exigat alterum.ibidem.

Dist.XXXVI.

Vtrum temperantia,fortitudo, & iusticia sic necessario sint connexę ꝙ vna non potest esse sine alia.lxxxviij.C. 1
Quomodo connectuntur cum virtutibus theologicis.
Vtrum cuiuslibet trium virtutum moraliũ dictarũ sit ad suam prudentiam necessaria connexio,xc.A. 2
An virtutibus moralibus dictis correspondeat vna prudentia an alia & alia.folio.xcj.C.

Dist.XXXVII.

Vtrum esto ꝙ nõ fuissent apposita præcepta fuissemus ad eorum obseruationem obligati.xcj.D.&.xcij.C. 1
Quando fuit præceptorum decalogus ordinatus.folio xcj.A.
Vtrum obseruatio consiliorũ Christi sit magis meritoria cum voto q̃ sine voto.xciij.C.&.xciiij.B. 2
Quot & quę sunt Christi consilia.xciij.C.
Qualis obligatio est ad ipsa.xciiij.A.

Dist.XXXVIII.

Vtrum omne peccatum sit mortale vel veniale. folio xciiij.C.D. 1
Vtrum omne mendacium sit peccatum.xcv.B.C. 2
Quale peccatum est mendacium.xcv.D.
Contra quod præceptum fit: & quæ circunstantia faciat mendacium iocosum mortale.xcv.D.&.xcvj.A.

Dist.XXXIX.

Vtrum iurare seu iuramẽtum sit licitum.xcvj.B. 1
An cuilibet sit licitum vel alicui interdictum.xcvj.C.
Vtruꝫ omne periurũ sit mortale peccatũ.xcvij.A.&.B. 2

Dist.XL.& vltimę.

Vtrum duo vltima præcepta quibus prohibetur consensus seu actus interior sint distincta ab alijs duob⁹ quibus prohibetur actus exterior.xcvij.C. 1
Q̃ duo sint genera obseruantium mandata.xcvij.D.
Vtrũ lex euangelica sit vtilior q̃ mosaica.xcviij.B.&.D
Vtra harum legum sit facilior.xcviij.B.
Vtra earum sit fructuosior seu vtilior.xcviij.D.

Finis Tabellę in Tertium.

Digitized by Google

Dist.I.Lib.IIII.Quest.

1 Trum in sacramẽtis sit virtus aliqua supnaturalis creata vltra virtutem increatam diuinã eis omnib⁹ assistentes ad effectus ipsorũ causaliter operã dũ.fo.xcix.B.& C.A.

Quid sit sacramentũ formaliter. xcix.B.& C.

A quo sit sacramentũ instituta causaliter.xcix.D.

2 Vtrũ sacramentũ per aliquã virtutẽ sibi possibilẽ sit actiuum seu productiuũ principiũ alicuⁿ effectus in aia recipientis ipsum.ci.C.& D.

Quę sunt illa q̃ conferunt homini per sacramentũ digne ab ipso receptũ.ci.C.in fine.

Si poneret in sacramẽto aliqua virtus supnaturalis creabilis,an sit productiua effectuũ sacramenti.cii.B.

Quõ sacramenta dicunt causa gratię ex quo ad ꝓpam nõ attingunt aliqualiter effectue.cii.B.& C.

3 Vtrum sacramenta nouę legis sint a sacramẽtis veteris legis distincta.ciij.D.&.ciij.C.

Quę fuerint in veteri lege sacramenta.ciij.D.

4 Vtrũ deus posset remittere culpã originalẽ vel quãcunq; aliam actualẽ nõ dando gratiã supnalẽ: & ecõuerso dare gratiã,nõ remittendo culpã.ciii.A.C.

Quid sit culpã aut peccatũ remitti.ciij.B.

5 Vtrũ in veteri lege mediãte circũcisione tm̃ remitteretur culpa originalis,an etiã cuꝫ hoc conferretur circũcisis gratia supernalis.cvi.A.& C.

An expulsio siue remissio culpę sit prior an posterior infusione gratiæ:an simul cum ipsa.cvi.A.

Dist.II.

1 Vtrum sint ꝓcise septem & nõ plura ecclesiastica sacramenta.cviij.B.

An oia habeant efficaciã a Christi passione.cix.C.

2 Vtrũ baptismus Ioannis valebat ad culpę remissionem & ad gratię consecutionem.cx.B.

An baptismus Ioannis fuit sacramentũ.cx.B.

An fuit gratię collatiuus.cx.C.

An illo baptizati erant rebaptizandi.cx.D.

Dist.III.

1 Vtrum baptismus Christi sit ens aliquod diffinibile per se vnum.cx.D.

Quid sit baptismus.cxi.A.

Quæ sit eius forma.cxi.D.

2 Vtrum forma substantialis aquæ elementaris a sua materna per diuinã omnipotentiam separata esset materia congrua baptismi.cxj.B.& C.

Quid est principalius in baptismo, materia an forma: verba an aqua.cxj.D.

3 Vtrũ baptismus fuerit a Christo institutus.cxiij.C.

An circũcisio fuit euacuata ilico post baptismũ.ibidẽ.D

Dist.IIII.

1 Vtrum oẽs paruuli baptizati recipiãt æqualiter effectus baptismi.cxiiij.A.

An aliquis nondũ natus possit baptizari.cxv.A.

An plures possent baptizare vnũ,& econuerso

An vnus simul plures.cxv.A.

2 Vtrum adulti nolentes baptizari baptizati recipiant baptismi sacramentum.cxv.B.

Vtrũ ficti baptizati recipiãt baptismi effectũ.cxv.C.

Vtrũ oẽs adulti baptizati digne recipiant æqualẽ baptismalem gratiam.cxv.D.

An iustificati anteq̃ nascerentur tenerentur baptizari.folio.cxvj.A.

Dist.V.

Vtrum malitia ministri impediat effectum baptismi. 1
folio.cxvi.A.& C.

Vtrum mortaliter peccet qui a prauo ministro recipit sacramentum baptismi vel aliud.cxvj.C.& D. 2

An conferre baptismũ cuilibet homini sit debitũ.ibi.D.

An angeli vel beati comprehẽsores possent etiam non ex speciali cõmissione dei baptizare vel sacramenta alia ministrare.cxvj.A.

An baptizantes inanimata sint hęretici.cxvii.A.

Dist.VI.

Vtrum aliquis posset baptizare maxime in necessitatis 1
articulo semetipsum.cxvj.C.

An oporteat baptizantẽ simul verba proferre & baptizãdum abluere.cxvj.C.

Quę simultas sit ad hoc necessaria.ibidem.

Vtrum aliquis possit pluries baptizari.cxvj.C. 2

Quare baptismus non potest iterari.ibidem.

Quæ pœna sit iterantium baptismum.cxvij.D.

Qualis intentio sit necessaria in ministrante.ibidem.

Dist.VII.

Vtrum sacramentum cõfirmationis sit necessarium ad 1
salutem cuiuslibet viatoris.cxviij.A.& B.

Quid est confirmationis sacramentum.cxviij.A.

Quis sit eius minister idoneus.cxviij.B.

An possit recipi ꝑpius.ibidem.

Vtrum in ministrãte sacramentũ cõfirmationis vel ali- 2
ud quodcũq; requirat aliqua intentio actualis. Et qualis intentio requiratur.cxviij.C.

An in confirmato imprimatur character.cxix.B.

Ad quid ponatur huiusmodi character.ibidem.C.

Dist.VIII.

Vtrum sacramentum eucharistię sit perfectius quocũq; 1
alio sacramento.cxx.D.

Quid est Eucharistiæ sacramentum.ibidem.

An sit vnum tm̃.cxx.D.in fine.

Quo ordine diuinitas,aia,& sanguis Christi sub panis speciebus contineantur.cxx.A.

An sit tm̃ a ieiunis sumendum.cxxj.B.

Quæ sit forma cõsecrationis euchanstię.cxxj.B.

An ista conuersio panis in corpus Christi,& vini in san- 1
guinem sit aliquid in re extra.cxxj.C.

An in verbis cõsecrationis sit aliqua virtus ad cõuersionem efficax.cxxii.A.

An prædicta verba sint cõsecrationis propria forma. Et an sint vera.cxxii.B.&.D.

Dist.IX.

Vtrum quilibet teneat integre recipere totũ euchanstiæ 1
sacramentũ.cxxxj.C.& D.

An huius perceptio sit de sacramẽti essentia.cxxiij.A.

Vtrũ sit peccatum mortale recipere indigne hoc sacra- 2
mentum euchanstię sacramentum.cxxxij.B.& C.

Quis digne & quis indigne ipsum recipiat.cxxiiij.B.

Nunquid de peccato contritus,non tm̃ confessus hoc sacramentum recipiens mortaliter peccet.cxxiij.C.

Dist.X.

Vtruꝫ Christus vt homo verus sit de nouo absq; aliqua 1
sui mutatione in euchanstia.cxxv.A.

Vtrum quantus Christus est in cælo tãtus sit in ipso eu- 2
charistię sacramẽto.cxxvij.C.& D.

Quomodo Christus descendit de cælo ad huiusmodi eu

charistię sacrāmētum. An vez transeundo an nō trāseū do per medium. cxxvij. C.

3 Vtrum plura corpora possint simul existere in eodē loco cccxx. A.

Quis sit modus possibilis quo plura corpora existūt in eodem loco. an vez sint in eo circunscriptiue an diffinitiue. cccxx. D. in fine.

4 Vtrum vnum & idem corpus possit esse in pluribus locis simul. cccxx. B. & D.

An idē corpus possit esse in eodē loco diffinitiue & circūscriptiue simul. cccxx. A.

Quō vnū & idē corpus pōt esse in plurib⁹ locis eo modo circūscriptiue nō tm diffinitiue, cū minus non possit cōmensurari maiori. cccxxj. B.

5 Vtrum eandem operationē immanentem quam habet Christus in cælo, habeat vt existens in eucharistię sacramento. cccxxj. D. &. cccxxij. A.

6 Vtrum Christus vt existens in eucharistiæ sacramento possit habere quācunq; aliam operationem transeuntem sibi possibilem in cælo. cccxxij. C. D.

Nunqud deo permittēte Christus posset naturaliter virtute creata diuidi ab ipo eucharistię sacramento. folio. cccxv. C. circa medium.

7 Vtrum Christus vt existēs in eucharistię sacramēto possit mouen localiter a seipso. cccxvi. D. &. cccxviij. A. in principio.

An corpus Christi i eucharistia possit ab aliquo moueri localiter motu progressiuo. cccxviij. C.

An anima vel angelus mouens corpus motu pgressiuo dicatur mouen illo motu. ibidem. D.

8 Vtrum Christus vt in eucharistia existens possit videri corporaliter ab aliquo & cognosci modis qualiter a beato. cccxx. A. & B.

9 Vtrum Christus vt homo posset esse ꝑcise modo quo est supernaturaliter in eucharistię sacramento absq; hoc q̄ esset naturaliter in cælo vel alibi aliquo alio modo. fo. cccxix. D. &. cxl. B.

An necessario eadē sint in Christo vt existente in cælo & vt in sacramento eucharistię. cccxix. D.

Quem modū essendi haberet Christi corpus si nō existeret nisi sacramentaliter, & nullo ipi addito species sacramentales derelinqueret. cxl. C.

Dist. XI.

1 Vtrum conuersio panis in corpus Christi & vini in sanguinem sit possibilis. cxli. A.

An conuersio cuuslibet in quodlibet sit possibilis. folio. cxlij. B.

An de facto panis conuertat in corpus Christi. cxlii. C.

Nunqud deus posset conuertere vnam rem in alia non prēsentem sed nouter incipientem esse, non tamen in loco rei conuersę sed in alio esse incipientem. fo. cxlij. D. in fi.

2 Vtrum panis in sui conuersione prędicta qua in Christi corpus cōuertit, annihilet. cxlij. D. &. cxliij. B.

An tm̄ panis sit materia debita conuersionis in corpus Christi. cxliij. B.

An vinum tm̄ sit materia debita cōuersionis in sanguinem Christi. cxliij. C.

Quomodo Christi corpus potest precedere desitionem panis vt causam ipsius cum nunq̄ sit simul cum pane cxliij. C.

Dist. XII.

1 Vtrum eadem accidens tam absolutum q̄ respectiuū possit ab omni suo subiecto per diuinā potentiam separari. cxliij. D. &. cxlv. C. Quid est inhęretia. cxlvj. C.

Vtrum oia accidentia panis & vini sint sine omni subiecto in eucharistię sacramento. cxlvij. A. &. cxlix. A. 2

An ex separatione accidētiū a subiectis possit aliquid corrumpi vel annihilari. cxlvi. A.

Vtrum accidens respectiuū supposito q̄ sit aliquid distinctum ab extremis possit probari esse separabile naturaliter a subiecto sicut absolutū. cxlviij. C. &. cxlix. A. 3

Vtrum ista accidentia separata habeant aliquod esse nouum quod nō habebant dū essent i subiecto. cxlix. C. & clj. D. Vtrū de⁹ possit separare accidēs a subiecto nihil positiuū ipsi nouiter imprimendo. cxlix. C. 4

Vtrum quantitas panis & vini remaneat in eucharistię sacramento. clij. D. &. clvij. C. 5

An quantitas sit distincta a re quanta. cliij. A.

Vtrum accidentia a subiecto separata in eucharistia possint agere ad eadē ad quę cōiuncta. clvij. D. &. clviij. A. 6

Quorū sint actiua coniuncta. clix. B.

Vtrum accidētia in eucharistia separata possint pati eadem quę vnita subiectis. clx. B. 7

Quid sit subiectum motuū rarefactionis & cōdensationis possibilis accidentibus separatis. clx. A.

Dist. XIII.

Vtrū accidētia separata in euch. remaneant naturaliter corruptibilia sicut prius. clx. D. &. clxi. B. 1

Vtrum ex istis speciebus seu accidentib⁹ cōsecratis a substantia separatis possit aliqua substantia generari esse actiue. clxi. C. An passiue. ibidem. D. 2

Vtrū qualibet sacerdos possit conficere eucharistiā. clxii. B. Et quis potest confessare absolute. ibidem. Quis debite. ibidem in fine. 3

Vtruz corpus & sanguis Christi sint in superficie & in linea circulari, accidentibus videlicet panis & vini. clxi. D. &. clxiij. A. 4

Dist. XIIII.

Vtrū pœnitētiæ sacramentū fuerit in lege euangelica instutum. clxiij. D. 1

Quid sit pœnitētiæ sacramentū. clxiij. D.

Quando extitit institutū. clxv. B.

Quis est eius minister idoneus. clxvi. A.

An per ipm remittit culpabilis lapsus seu actualis reatus prętentus. clxvi. B.

Vtrum post peccatum prætenitum remaneat in anima peccatoris aliquid positiuum remittendum. fol. clxvi. D. &. clxvij. A. 2

Vtrum pœnitentia sit necessaria ad remissionem culpæ mortalis & ad cōsecutionem gratiæ diuinalis cuilibet mortaliter peccanti. clxvij. C. &. clxviij. B. 3

Quot modis accipiatur pœnitentia. clxvi. C.

Vtrum pœnitentia sit necessaria ad remissionem culpæ venialis venialiter delinquēti. clxix. B. &. D. 4

Quid est remissio culpæ venialis. clxix. C.

Dist. XV.

Vtrum pro qualibet culpa propria actuali commissa sit pœnitenti satisfactio propria imponenda. folio. clxx. C. & D. 1

Satisfactionē dupliciter accipi. clxx. C.

Vtrum respectu eorūdem peccatorū possit pluries itera ri pœnitentię sacramentum. clxxj. C. & seq. A. 6

Vtrū satisfactio pro peccato actuali mortali vel veniali sit possibilis homini in puris naturalibus existenti. folio. clxxi. B. &. C. 3

Quid est pro peccato satisfacere. clxxii. B.

Dist. XVI.

1 Vtrum contritio confessio & satisfactio sint partes pœnitentię. cccxij. B.
2 Vtrum restitutio rei alienæ sit necessaria ad efficaciã pœnitentiæ. cccxij. D.
Quid est rerum dominium. cccxij. D. & cccv. C.
Quotiure sint rerum dominia distincta. cccxij. B.
Quomodo huiusmodi rerum dominia distincta iuste & licite ab vno in alĩ transferantur. cccv. A.
3 Vtrum damnificans aliuz in persona vel in fama teneatur ipsi de dãno illato restitutionẽ facere. fol. cccv. D. de persona. & cccvj. A. de fama.
Vtrum vsura sit licita. cccvj. A. & B.
Quid est vsura. cccvj. B. in principio.

Dist. XVII.

1 Vtrum quilibet fidelium teneatur confiteri suo proprio sacerdoti. cccvj. D. & cccvii. A.
Quis teneatur confiteri. cccvj. D.
Cui debet confiteri. cccvij. A. Quando. ibidem.
De quibus debet confiteri. cccvij. D.
2 Vtrum quilibet sacerdos possit absoluere a quolibet peccato sibi quẽlibet confessum. cccviij. B. & C.
Quid est sacerdotem absoluere pœnitẽtẽ a pctõ. ibidem.

Dist. XVIII.

1 Vtrum potestas clauiũ sacerdotaliũ se extendat tm̃ ad remissionem culpæ actualis: an etiã relaxationem pœnę debitę temporalis vel etiam æternalis. cccviij. D.
Quid potest per ipas quilibet sacerdos. ccccx. A.
Cuiusmodi & quales sint claues sacerdotales. ibidem.
2 Vtrum solus pontifex summus, an etiam quilibet alius sacerdos possit absoluere ab oi culpa, & pœna quacum ꝙ ipsi debita tam æternali q̃ temporali. ccccx. C.
An qlibet sacerdos possit absoluere ab oi culpa. ccccix. C.
An quilibet sa. possit absoluere ab omni pœna. ccccx. A.
Si quilibet simplex sacerdos habet potestatẽ absoluendi ab omni culpa, & ab aliqua pœna tẽporali: quare non etiam ab omni pœna temporali. ccccx. C.
Qui sũt quos papa põt absoluere a pœna & a culpa. ibi.
An præter claues ecclesiæ collatas quibus pœnitẽs potest absolui in foro pœnitentiæ secreto fuerint aliæ claues collatæ ad ligandum vel soluẽdum in foro publico. folio. ccccx. D.

Dist. XIX.

1 Vtrum indulgentię tantum valeant quantum sonant. ccccx. D. in fine. & ccccxj. in princi.
A quibus possunt dari indulgentiæ. ccccxi. A.
Quibus proficiunt indulgentię. ccccxi. B.
An epi a papa non arctati possint plenariam indulgentiam cõcedere sicut papa. ccccxj. B.
Qualiter huiusmodi indulgentię conceduntur: & qualiter per eas homes a pœna liberantur. ccccxj. B.
Ad quid prosunt indulgentię. ccccxj. C.
2 Vtrum princeps vniuersalis ecclesię militantis papa habeat plenitudinem potestatis in tota militanti ecclesia cui præst. ccccxij. B.
An papa habeat plenitudinem potestatis sicut Christus habuit in spiritualibus. ccccxj. B.
An habeat eam in temporalibus. ccccxij. C.

Dist. XX.

1 Vtrum pœnitentia in extremis sit fructifera pœnitenti. ccccxij. A. & B.
2 Vtrum purgatorium sit necesse ponere. ccccxj. D.
Quid est purgatorium. ibidem. Si est. ccccxij. A. Vbi est. B.

Dist. XXI.

Vtrum aliquod peccatum remittatur alicui post hãc vitam. ccccxiij. D. ccccv. C. 1
Vtrum damnati puniantur in inferno pro peccato veniali pœna æterna an tm̃ tẽporali. ccccvi. D. & seq. A. 2
Vtrum suffragia3 in purgatorio prosint suffragia quæ fiunt pro eis in ecclesia militãte. ccccvij. B. 3
Quorum suffragia sint mortuis vtilia. ccccvij. B.
Quibus mortuis sint vtilia. ccccvij. D.
Ad quid sunt eis vtilia. ccccviij. A.
Vtrum confessionis secretum sit alicui in casu aliquo reuelandum. ccccviij. B. & ccccix. A. 4
An quilibet teneatur ad seruandum quodcunq; secretuz. folio. ccccviij. C.

Dist. XXII.

Vtrum propter relapsum reiteretur ad relabẽtem peccatum indultum seu remissum. ccccix. C. 1
An peccata remissa possint redire de possibili absolute. folio. ccccx. C. An redeant de facto. ccc. B.
Vtrum bona opera in gratia facta & per culpam mortificata redeant siue reuiuiscant per penitentiam. ccc. C. & sequm. A. 2

Dist. XXIII.

Vtrum extrema vnctio sit legis euangelicæ sacramentũ ccc. D. & cccj. A. 1
Quid est extrema vnctio. cccj. D.
Ad quid fuit necessarium hoc sacramentum ad venialiũ remissionẽ institui: cũ ea etiã per pœnitentiæ sacramẽtum remittantur. cccj. A.
An quilibet obligeꝫ necessario ad recipiendum ipsum. Itẽ an habeat alium effectum in recipiente ipsum digne p̃ terq̃ remissionem venialium. cccj. B.
An semp habeat in digne recipiẽte ipsum huiusmodi effectum videlicet remissionem venialium. cccj. B. i fine
Vtrum sacramentum vnctionis ext. sit vnicũ. cccj. C. 2
An possit iteran. cccj. D. An in ipso & i quolibet alio possit simonia committi. cccij. A.

Dist. XXIIII.

Vtrum ordo sit sacramentum. ccciij. B. 1
Quid sit ordo. ibidem. Quot sunt. ibidem. D.
Vtrum a Christo fuerit institutũ ordinis vel ordinationis sacramentum. ccciij. A. & D. 2
Quis ordinum est nobilissimus. ccciij. A.
An inter ipsos sit aliqua necessaria habitudo: siue præsup positionis necessarius ordo. cccxij. C.

Dist. XXV.

Vtrum ex statuto ecclesię aliquis possit illegitimari seu inhabilitari ad susceptionem ordinis. cccv. B. 1
Quæ sint personæ & quomodo ad hoc de facto ex statuto ecclesiæ illegitimatę. cccv. C.
Quę sint illegitimę ex ordinatione diuina cccvj. A.
Vtrum quilibet epus possit alium ordinare. cccvi. B. & C 2
An potestas ordinandi conferatur episcopo absolute: an ordinate. cccvi. D.
An possit ordinare quemlibet fidelĩ. cccvii. B.
An sacerdos possit priuari potestate absoluendi, vel epa potestate confirmandi. cccvij. A. in fine.
An character imprimatur in quolibet ordinũ. cccvij. C.

Dist. XXVI.

Vtrum matrimonium sit ritum & honestum. cccvii. C & seq. A. 1
Quid sit matrimonium. cccvii. C.
Quibus est ritum & quibus illicitum. cccviii. D.

1 Vtrū matrimoniū sit sacramētū nouū a Christo in lege euangelica institutū. ccviii. D. & ccxx. B.

Dist. XXVII.

1 Vtrum statim post consensum mutuum verbis de ꝑsenti expressum sit matrimoniū ratū & verū. cc. A.
Qualis consensus est necessarius ad matrimonialem cōtractum. fo. cc. A.
An statim post talem cōsensum expressum sit matrimonium ratum & firmum. fo. cc. B.
2 Vtrum sit necessarium matrimonium esse indissolubile postq̄ consummatum est per actū carnalis copulę subsecutum. cc. C. in fine. & D. in principio.
An matrimonium sic dissoluatur per mortē vtriusq̄ cōiugū aut alterius q̄ ipis resurgētib⁹ nō esset matrimonium inter eos. fo. cci. A. & B.
Nunqnd si vir resurgeret anteq̄ mulier cū alio contraheret vel econuerso, posset cum ea vel eo cōtrahere. ccj. C.

Dist. XXVIII.

1 Vtrū matrimoniū possit fieri per solū consensum mutuum, tantū non expressum. cci. D. & cci. A.
2 Vtrum consensus promissus verbis de futuro expressus obliget consentientē vel cōsensum promittentē ad matrimoniū contrahendum. cci. B. & C.

Dist. XXIX.

1 Vtrum consensus licet coactus sit sufficiēs ad matrimonium contrahendum. ccij. A.
Quomodo cōsensus potest esse coactus. cciij. A.
An virtuosus & fortis possit induci ad cōsensum coactū prestandum. ccij. B.
An consensus coactus impediat matrimoniū. cciij. C.
Quis est metus potens cadere in virum constantem, & quis non. cciij. D. ad finem.
2 Vtrum si post consensum coactum impedientem matrimoniū, superueniat cōsensus liber tacitus, timore oī remoto, matrimoniū ex cōsensu huiusmodi superuenien te subsequatur ratum & firmum. cciij. A.
An quis videns alter periculū imminere nisi cū ipso vel ipsa contrahat matrimonium, cum tali contrahere teneatur. fo. ccij. B.

Dist. XXX.

1 Vtrum ignorantia siue error impediat matrimonium cōtrahendum & dirimat contractum. folio. ccij. D. & ccv. A.
2 Vtrum inter beatam virginem & Ioseph fuerat verum matrimonium. ccv. B. & D.
An beata virgo anteq̄ cū Ioseph contraxerat virginitatē vouerat. ccv. B.
An virginitatis votum & matrimonium possint simul stare. ccv. C.

Dist. XXXI.

1 Vtrū fides-proles & sacramentum sint tria bona matrimonij cuiuscunq̄. ccvj. A. & C.
An idissolubilitas sit intrinseca perfectio & bonū necessarium in matrimonio, cū verū matrimoniū añ carnalē copulam possit per religionis ingressum solui. ccvi. C.
Cum matrimonium nō sit aliquid in re extra a coniugibus distinctum, quō intelligendū est aliquid puta indissolubilitatē hmōi esse eius bonū intrinsecum, & fidem & prolem bonum extrinsecum. ibidem ad finem.
2 Vtrum status matrimonialis sit nobilior q̄ status virginalis an econtrario. ccvj. D. & ccvij. A.

Dist. XXXII.

1 Vtrum cuilibet coniugum sit simpliciter necessariū reddere debitum requirenti. ccvij. C.
Qui sint casus in quibus non est necessarium nec etiam licitum coniugi reddere debitum exigenti. ccvii. D.
Nunqnd si vnus frangeret alterius fidem non positiue siue contrarie se alter exhibendo, sed negatiue ipsi debitum reddere nolendo, alter cū nollet reddere, posset ipsam repellere nolendo ei reddere expetenti. ccvij. D.
Vtrum omni tempore sit licitum cuilibet coniugum ab alio exigere debitum. ccviij. B.

Dist. XXXIII.

1 Vtrum aliquādo fuerit licita bigamia. ccviij. C. & D.
2 An bigamus añ baptismū possit postq̄ baptizatus ordinan, an sit ad hoc inhabilis & irregularis ac si fuisset bigamus post baptismū. ccix. B. circa prin.
3 Vtrum repudium fuerit in lege mosaica licitum. folio. ccx. B.

Dist. XXXIIII.

1 Vtrum simpliciter impotentes adactum matrimonij sint inhabiles ad matrimoniū cōtrahendū. cci. A.
2 Vtrum impotētia superueniens post matrimoniū contractū dirimat ipm matrimoniū iam perfectū. cci. C.

Dist. XXXV.

1 Vtrum aliquod peccatum impediat matrimoniū cōtrahendum. ccx. D. in fine.
Quæ sint peccata impedientia matrimoniū. ccxi. B.
Quare ecclesia propter pctā in superiori parte explicata statuit tales sic peccantes esse inhabiles ad matrimonium contrahendum inter se & non ob alia grauiora. fo. ccxj. C.
An ecclesia posset aliquem illegitimare propter aliquod peccatū ad nullo modo cū aliqua persona matrimoniū contrahendum. ibidem.
2 Vtrū post matrimoniū aliquod superueniens peccatum dirimat ipsum iam contractum. ccxi. C.

Dist. XXXVI.

1 Vtrū seruus vel serua sit habilis ad matrimoniū contrahendum. ccxj. A. & B.
Quomodo seruitus potest esse iusta. ccxij. A.
Si post contractū matrimoniū cū serua q̄ credebat libera ipsa liberet a seruitute & efficiat libera an ratificet matrimonium prius factum. ccxij. B.
An etiā ratificetur matrimoniū cū ipsa factum ex carnali copula subsecuta postq̄ eius seruitus fuit sata. ibidē.
Si credens contrahere cū serua contrahat cū libera an sit verū matrimoniū inter eos. ccxij. B. & C.
2 Vtrū paruulus impubis sit idoneus ad contrahendum matrimonium. ccxj. C.

Dist. XXXVII.

1 Vtrum ordo impediat matrimonium cōtrahēdum. fo. ccxij. D.
Quare ordo impedit matrimoniū contrahendū. ibidē.
Si inhabilitas contrahendi matrimonium post receptū ordinē factū est a deo: quō grecus liceat cōtrahere & ordinem recipere. ccxij. B.
Cū ecclesia oēs ordines ꝓter sacerdotale instituerit, per cōsequens saltē post illos receptos videntur recipientes posse contrahere. ibidem.
Quare magis ecclesia potuit illegitimare absolute ordinatum ad contrahendum, q̄ eum qui contraxit ad ordinem recipiendum. fo. ccxij. B. in fine & C. in prin.
2 Vtrū propter vxoris homicidiū vir inhabilitet ad matrimoniū contrahendū. ccxiii. C. & D.
An liceat viro occidere vxorem in adulterio deprehēsam

folio. cxxiij.C An & vxori virũ &c.cxxiij.D.

Dist.XXXVIII.

1 Vtrum continentię votum sit impedimẽtum ad matrimonium contrahendum cxxiij.A.
An votum continentę p̃cedens impediat matrimoniũ postea contrahendum. cxxiij.A.
An tale votum dirimat iam contractum. cxxiij.C.
Quare post votum simplex potest cõtrahi matrimoniũ absolute magis q̃ post votum solenne. cxxiij.B.
Cum ita contrahẽs peccet mortaliter:quare ecclesia ipm non illegitimauit sicut qui solenniter vouit. ibidem.
An contrahens post simplex continentiæ votum possit exigere debitum. ibidem.
Cum sit duplex votum solenne,numquid per vtrũq; põt dirimi matrimonium iam contractum:nondũ carnaliter cõsummatũ: vez tam p ingressum religionis q̃ p assumptionem sacri ordinis. cxxiij.C.in medio.
2 Vtrum cuilibet sit licitum continentię votum quod impedit matrimonium. cxxiij.D.&.cxxv.A.
Nunqnd votum bonum & debite factum potest cõmutari in aliud. cxxv.C.ante medium.
An aliquis possit absolui totaliter a voto licito.ibidem.

Dist.XXXIX.

1 Vtrum infidelitas p̃cedens matrimoniũ impediat ipm cũ quolibet fidelium contrahẽdum.cxxv.C.&.cxxvj.A.
An infidelium matrimoniũ sit legitimũ & ratũ.cxxv.C.
Quõ potuit ecclesia quosdam illegitimare.cxxvj. B.
2 Vtrum infidelitas supueniens post matrimonium dirimat ipsum iam contractum. cxxvj.B.

Dist.XL.

1 Vtrum attinẽtia seu cognatio carnalis sit impedimẽtũ illorum inter quos est ad aliquod matrimonium contrahendum. cxxvj.D.&.cxxvij.A.in principio.
2 Vtrum gradus consanguinitatis p̃dicti in q̃stione p̃cedẽti impediant etiam infideles ad matrimonium cõtrahendum. cxxvij.C.
An ecclesia intendat infideles ad statuta sua de nõ cõtrahendo matrimonio inter quosdam obligare. ibidem.

Dist.XLI.

1 Vtrum affinitas p̃cedens matrimonium impediat ipm vt legitime contrahendum. cxxvij.C.&.D.
Quõ cõtrahitur inter aliquos affinitas. cxxvij.D.
2 Vtrum affinitas sequens matrimonium dirimat ipsum iam contractum. cxxviij.A.& C.
Quõ affinitas post matrimoniũ contrahat. cxxviij.A.

Dist.XLII.

1 Vtrũ huiusmodi cognationes,spiritualis vez & legalis impediant matrimonium contrahendum & dirimãt iam contractum. cxxviij.D.&.cxxix.A.
Quid est spiritualis & legalis cognatio. cxxix.A.
2 Vtrũ matrimonij sacramentum possit recipi a quocunq; idoneo ad contrahendum matrimonium. folio. cxxx.A.& D.in principio.
Quid est vel in quibus consistit formaliter matrimonij sacramentum cxxx.A.& B.

Dist.XLIII.

1 Vtrum virtute alicuius causę secundę possit ens aliquod interruptum idem numero reparari. cxxx.A.Et folio. cxxxj.C.&.cxxxj.B.
2 Vtrum virtute primę causę possit ens quodlibet interruptum idem numero reparari. cxxxj.D.& folio. cxxxj.C.& D.

Vtrum resurrectio mortuorum sit possibilis.cxxxiij.B. 3
An resurrectio sit naturalis.cxxxv.A.
An ent instantanea an successiua.cxxxv.A.I fine.
Vtrum resurrectio sit demonstrabilis.cxxxv.B.&.C. 4

Dist.XLIIII.

Vtrum omnes resuscitandi sint futuri illi ijdem in nu 1
mero qui fuerunt prius.cxxxvj.D.& folio.cxxxvij.A.
circa principium.
An quilibet resurget cum defectibus seu deformitatibus quas in hac vita habuit.cxxxvij.A.
In qua ætate quilibet resurget.cxxxvij.D.
Cum adulti resurgant cum aliquibus partibus corporis non cum omnibus,quæ erunt illæ cuj quibus resurgẽt vtrum priores quas per generationem habuerunt in materno vtero,an posteriores quas acquisiuerunt per nutritionem mediante alimento.cxxxvij.C.in medio.
Numqnd omnes resurgent æqualis quantitatis & consimilis qualitatis.ibidem.
Inquo tempore resurgent.ibidem consequenter.
Vtrum animæ damnatorum a corporibus separatæ in 2
inferno vel electorũ in purgatorio sensibiliter cruciantur.folio.cxxxvij.D.in fine.&.cxxxviij.B.in medio.
Quomodo pœna animarum potest esse inæqualis.folio cxxxx.A.
Vtrum maligni spiritus crucientur consimiliter in infer 3
no sicut animæ humanæ damnatorum a corporibus separatæ.cxxxx.B.
An supposito q̃ maligni spiritus patiantur pœnas dolorus & tristitiæ,patiantur eas consimiliter sicut animæ separatæ.ibidem consequenter.
An maligni spiritus possint dolere dolore proprie sumpto:vez vt a tristitia est distinctus.ibidem.D.
Vtrum ignis infernalis agat perpetuo in corpora homi 4
num damnatorum.cxxx. C.&.D.
Quid patientur non ab huiusmodi igne infernali animæ hominum damnatorum post resumptionem corporum suorum.folio.cxxxj.A.in fine.
Quomodo potest esse in damnatis hominibus inæqualitas pœnarũ dolorus & tristitiæ ab eodẽ igne.cxxxj.D
An damnati possent suspendere tristitiæ pœnam quam habent de igne vt de sensibiliter affligente.ibidem.

Dist.XLV.

Vtrum anima separata intelligat vt coniuncta. folio. 1
cxxxxj.A.
Vnde constat q̃ anima magis possit intelligere q̃ sentire postq̃ est a corpore separata:supposito q̃ anima intellectiua non sit alia in homine ab anima sensitiua.folio. cxxxxj.A.
An anima separata potest intelligere ea quæ nouit coniũcta.cxxxxj. C
An anima separata potest nouiter seu de nouo intelligere ea quæ prius ignorauit.cxxxxij.A.
Vtrum anima separata cognoscat se sicut coniuncta an 2
tea cognoscebat.cxxxxj.B.
Quomodo anima separata intelligit alia a se.cxxxxij.B.
Quæ presentia requiratur in obiecto ad hoc vt intuitive ab anima cognoscatur.cxxxxj.B.ad finem.
Quæ est causa diuersitatis,quare videlicet anima coniuncta corpori non potest intelligere vt ab eo separata. ibidem.D.
Quomodo intelligit semetipsam.cxxxxiij.D.
Vtrum in purgatorio existentes per orationuz suffragia 3
liberentur ab intensione,an tm̃ ab extensione pœnę quã temporaliter patiuntur.cxxxxiij.B.&.D.

Quæ eſt pœna ſenſus animarum exiſtentium in purgatorio. cccxxiij. B.
An omnium pœna ſenſus ſit inæqualis tm̃ extenſiue: an etiam intenſiue. ibidem. C.
4 Vtrum comprehenſores iuuent per orationes in purgatorio exiſtentes. cccxxv. B.
Quomodo ſancti poſſunt cognoſcere orationes viatorum. ibidem. C.
An cognoſcentes eas pro ipſis orent. cccxxvj. A.
Si anima coniuncta neſciebat vocū ſignificata, an ſeparata naturaliter orationes intelligat. cccxxvj. A.
Quomodo beati cum non ſint in ſtatu merendi, rogando deū poſſint mereri pro alijs. ibidē cōſequēter.
Cum ipſi non orent deū quouſq; orationes deprecantiū fuerint eis per deū reuelatæ: & in reuelando cognoſcant quid deus ſit facturus, quare orant. ibidem.
An orent pro exiſtentibus in purgatorio: & in quo ipſos iuuent pro eis deum orando. cccxxvj. B.
Nunquid in purgatorio exiſtentes poſſunt ſe conuertere ad inuocandum auxiliū beatorū. cccxxvj. B. cōſequēter.

Diſt. XLVI.

1 Vtrum in d o ſit iuſtitia. cccxxvj. C.
Quid eſt iuſtitia. ibidem.
2 Vtrum in deo ſit miſericordia. cccxxvj. D.
3 Vtrum diuina miſericordia & iuſtitia diſtinguūtur. folio. cccxxvij. A.
4 Vtrum in punitione damnatorum & in præmiatione beatorum cōcurrat ſimul iuſtitia & miſericordia ex parte punientis & præmiantis. ibidem.
An iuſtius ſeu miſericordi⁹ ſeu clementius agit eū vno q̃ cum alio, an eque iuſte & miſerenditer cum quocunq; folio. cccxxvij. B. in fine.

Diſt. XLVII.

1 Vtrum ſententia in finali iudicio proferenda debeat eſſe vocalis, an mentalis. cccxxvij. C. & D.
An vniuerſale iudicium ſit futurum. ibidem. C.
Quando huiuſmodi ſententia proferetur. cccxxviij. A.
2 Vtrum vniuerſale iudicium futurum debeat tm̃ eſſe Ieſu Chriſti. folio. c. xxxviij. A.
Quomodo ſit intelligendum Chriſtum hominem habere poteſtatem omnes vniuerſaliter iudicandi. ibidem.
Quomodo fiet huiuſmodi iudicium. ibidem. B.
In quo loco fiet. ibidem.
3 Vtrum Antichriſtus ante finale iudicium venturus debeat eſſe hō purus, an diabolus incarnatus. cccxxviij. B.
Quomodo Antichriſtus debeat concipi, & ex quo genere naſci. cccxxviij. B. in fine. & C. in principio.
Quę miracula facere potent, & quid prędicabit. ibidem.
Quanto tempore & vbi regnabit. cccxxix. A.
Quis eum impugnabit, & quomodo peribit. ibidem.
An Chriſtus ſtatim poſt eius interitum mundum iudicabit. ibidem in fine.
4 Vtrum mundus ſit igne purgandus. cccxxix. B.
Quæ ſigna diem iudicij antecedent. ibidem.

Diſt. XLVI.

1 Vtrum Chriſtus in forma humana an diuina debeat iudicare. cccxxix. B. in fine.
Si in forma diuia, an ab oib⁹ videri poterit. cccxxx. C.
In qua forma iudicabit. ibidem. D.
2 Vtrum Chriſtus in iudicio ſit ab omnibus iudicatis audiendus ſenſibiliter & videndus. cccxxx. D.
Quid dicendū ſit de iſto iudicio finali, ſuppoſito q̃ Chriſti ſententia futura ſit mentalis. ccxl. A.
Quid ſi (qđ probabilius eſt) vocalis. ccxl. B.
An talis vox tam fortis ſit poſſibilis & audibilis. ibi. C.
Nunquid Chriſtus vt homo ab oīnibus videri & diſcerni potent p naturam an tm̃ p diuinā potentiā. ccxl. D.
Qualiter condēnati reſpondebunt vocaliter an mentaliter. ibidem.
Vtrum motus ſuperiorum corporum ceſſabit poſt iudium. ccxl. D. 3
An eo ceſſante ſit poſſibilis alius. ccxj. B.
Vtrū ceſſante motu cęli ceſſabit omnis alius. ccxj. B. 4
Quō ceſſante motu ſtabit cęlum. ccxj. D. in fine.

Diſt. XLIX.

Vtrū beatitudo cōſiſtat in habitu an in actu. ccxlij. A. 1
Vtrum beatitudo ſit alicui creaturę poſſibilis effectiue. folio ccxliij. B. & fo. ccxliiij. A. 2
Cui beatitudo eſt poſſibilis ſubiectiue. ibidem.
Vtrum lętitia ſequens actū fruitionis beatę ſit ab ipſo in diſtincta. ccxlv. A. Suppoſito q̃ ſic, a quo cauſetur. folio. ccxlvj. B. Et in quo recipitur. ccxlvij. A. 3
Vtrum actus fruitionis beatę poſſit p diuinam potētiā ſeparari ab oi lętitia & cōplacētia cōſequēte. ccxlvij. B. 4
An poſſit eſſe cū oppoſita vt diſpata triſtitia. ccxlviij. B.
An fruitio poſſet dici beatitudo ſi eſſet ab omni lętitia & complacentia ſeparata. ccxlix. B.
Vtrum ętemitas & ſecuritas ſint de eſſentia ſiue de rōne intrinſeca beatitudinis. ccxlix. B. & C. 5
An aliquis in pñti vita poſſit eſſe beatus. ccl. D.
Vtrum creatura intellectualis beatificabilis neceſſario velit eſſe beata. ccl. C. & D. 6
An creatura beatificabilis poſſet ex ſuis naturalibus eſſe beata. ccl. D.
Nunquid deū videns vt ſibi fruitionem cōmunicare volentem poſſet nolle fruitionem. cclj. A.

De dotibus corporalibus.

Vtrum corpora beatorum glorificata ſint impaſſibilia. folio. cclj. B. 1 & 7
Quō id poterit eſſe cum ſint eadē quę prius. cclij. A.
Si impaſſibilitas non ſit aliquid conſtens formaliter in beato: quō dicatur dos eius. cclij. D.
Vtrum dos ſubtilitatis ſit aliquid poſitiuū exiſs formaliter in corpore cuiuſlibet beatoruz. cclij. D. & cclij. B. 1 & 8
Quid ſit intelligendū p dotem ſubtilitatis. cclij. A.
Vtrum in beatis ſit dos agilitatis. cclij. D. & cclij. A. 3 & 9
Quid per hmōi dotem agilitatis ſit intelligendū. ibidē.
Vtrum lux an color an vtrūq; iſtorum ſit dos clarıtatis corporum beatorum. cclij. D. 4 & 10
An beatus poſſit corpus ſuū occultare. cclv. D.
An ſit viſibile exterius & interius. cclvj. D.

Diſt. L. & Vltimę.

Vtrū damnati ꝓpter exceſſum pœnę eis inflictę poſſint appetere non eſſe. cclvj. C. 1
An appetūt de facto & quando. cclvij. D.
An damnati neceſſario pœnā nolint & velint nō eſſe, an contingenter. cclvij. C.
An ſaltē poſſint hmōi actū volēdi ſuſpēdere. ibi. D.
Vtrū ſit ęqualis an inęqualis pœna damnatorum oim. cclix A. Quō poterūt eſſe ęquales in pena ſenſus. ibidē. 2
Quomodo in pœna damni. cclx. B.
Vtra pœna, ſenſus an damni, ſit maior cclxj. A.
Vtrum beati videant pœnas damnatorum. cclxj. B. 3
An damnati intelligāt glorias beatorū. cclxj. D.
Vtrum gloria oim beatorum ſit ęqualis. cclxij. B. 4
Quę ſit beatitudo corporū. ibi. Quę animaruz. ibidē. D.

FINIS.

F. Hulerni de Rubiene Ordinis Minorum Minis
tri Provincie Aragonice I Tertii Sularii Prefatio.

AT vbi venit ple
nitudo tpis misit de⁹
filiū suū factū sub lege
vt eos q̄ sub lege erāt
redimeret/vt adoptio
nē filiorū reciperem⁹.
Ad Gal.iiij.c. Plenitudo tpis fuit ꝓsūmatio antiq̄ legis Christo nascente de v̄ginis vtero inchoata:t mol
ente I cruce passibulo terminata. At vbi ergo venit t appropinq̄uit plenitudo tpis/cōsummatio videlicet antiq̄ legis:misit opꝰ de⁹ pr filiū suū:q̄ missus postq̄ fuit in mat̄nali vte
ro hō fact⁹/in mūdo nat⁹/t exēplariter cōuersatus:qz le
gib⁹ holm humilit subiugat⁹:tandē in trūpiali patibu
lo immolat⁹/holem a pctō redemit: transgressionū cul
pam liberalit remittēdo:t deo recōciliauit/ipl adoptio
nis gr̄am salubriter ꝓmerendo. Hoc mō verbū ꝓpositū exponēdo/ser in eo euidēt explicātur/q̄ I tertio Sentē
tiaz libro cū insistēdū est/plenius ptractātur. videlicet Antique legis cōsummatio terminata. At v.v.ple.tē. Supne charitatis manifestatio demōstrata. Vi.o.f.suū. Nostre humanitatis assumptio cōsūmata. factū ex m. Christi conuersatio exemplaris. factum sub lege. Rei liberatio salutaris. At eos qui sub le.er.red. Liberati recōciliatio singularis. At adoptionē filī.recī.

Circa primū est sciēdū q̄ tēpus Christi

aduēt⁹ inchoatū in eius incarnatiōe t cōsummatū I pas
siōe/de quo agit in hoc tertio sentētiarū/pōt dici cōgrue tempus plenū. Fuit enim in illo tempore
Plenitudo Veritatis ostense.
Vtilitatis impense.
Pietatis immense.
Veritate ostēsa/fuit completum quod fuerat finitum. Vtilitate impensa/fuit impletum qō fuerat vacuatum. Pietate immēsa/fuit perfectū quod fuerat dissipatum.
¶ Ecce igit Christi aduēt⁹ tpis plenitudo/de qua dicit Ephes.i. Gratificauit nos in dilecto filio suo/i quo habe
mus redēptionē p sanguinē ei⁹/t remissionē pctōrū secū
dū diuitias gr̄e ei⁹ q̄ superabundauit in nobis in oi sapiē
tia t prudētia/vt notū faceret nobis sacramētū voluntā
tis sue sm bonū placitū qō ꝓposuit in eo in dispēsatiōe plenitudinis tēporū instaurare omnia in Christo.

Circa scdm sciēdū:q̄ deus pater in p̄

dicta tēporis plenitudine misit filium suum
Ad hominē excecatum clarius illustrandum.
Ad ipsum illustratū interius inflammandum:t
Ad eū inflammatum perfectius reparandum.
¶ Illustrauit inquā veritate ostēsa:q̄ cōpleuit t cōpleta ostendit figuraliter prophetata.
¶ Inflammauit vtilitate impēsa qua implenit t implē
ta incendit culpabiliter vacuata.
¶ Reparauit pietate immēsa/qua perfecit t pfecta ere
xit damnabiliter dissipata. ¶ Ecce igit ad quid opꝰ de⁹ pater filiū suū misit. de quo dicit.i. Joā.iiij. In hoc appa
ruit charitas dei in nobis:quia filiū suum vnigenitū misit deus in mundū vt viuamus per eum.

Circa tertiū est sciendū:q̄ dei filius ad

nos missus fuit in muliere(vt in hoc sententiarū tertio ostenditur)propter tria inter alia mirabiliter t singula
riter homo factus. videlicet
Primo quia sine virili consortio mediante.
Secundo/quia in virginali vtero sic permanente.
Tertio/qz sctō spū operāte. Ecce igit dei filiū factum ex
mulierecnō sm naturā diuinā:qz sm ipam filius a pfe
lo ē/nō fact⁹ nec creat⁹/sed genit⁹. sed sm naturā huma
nā sm quā est ex mr̄e virgine tēporaliter hō fact⁹. Iuxta illud Joā.i. Verbū caro factū est t habitauit in nobis:et vidim⁹ gl̄iam eius quasi vnigeniti/plenū gr̄e t v̄itatis. Et qz sic plenus extitit in plenitudine tpis fuit missus.

Circa quartū est sciēdū q̄ Christus le

sus voluit esse legi hoīm subditus t subiectus.
Primo quando in preputio circumcisus.
Secundo/quando in templo oblatus.
Tertio quando in flumine baptizatus.
In primus duob⁹ videlicet qñ circūcisus in carne et quā
do oblat⁹ a virgine/legi Mosaicam tertio vero qñ vide licet baptizari a Joāne voluit/legi cuāgelice se subiecit. Et ideo quia vtriq̄ legi se subdidit/dicere potuit illud Matthei.v. Nolite putare quoniā veni soluere legē aut prophetas non veni soluere legem sed adimplere.

Circa quintū t sciendū q̄ Christus vt i

hoc tertio ostenditur/electos redemit: ipsos
A seruitute diaboli liberando.
A feditate delicti preterriti emundando et
A calamitate futuri supplicij preseruādo. Et ideo sic ab ipso redēpti/qz videlicet a diabolo liberatis pctō mun
datis t a supplicio pseruati possint ipsi digne impensum sibi beneficiū agnoscētes/illud Apoc.v. Redemisti nos deo in sanguine tuo ex oi tribu t lingua t pplo t natio
ne t fecisti nos deo nostro regnum.

Circa sextū & vltimū est sciendū:q̄ dei

filij adoptiui sunt
Credentes/t veritatē catholicā fideliter confitentes.
Sperantes/t felicitatē perpetuā mētaliter expetētes.
Amantes/t bonitatē diuinā totaliter amplectentes.
¶ Ista aūt ois q̄ q̄ possum⁹ fieri dei filij adoptiui: vez fidei notitiam:
Spei constantiam:t
Dei amicitiam:ꝓmeruit nobis Christus: t de his trib⁹ virtutib⁹ theologicis: t de quatuor cardinalib⁹ oib⁹ agi
tur t tractat in hoc tertio. Ecce ergo Christū missū vt re
ciperemus adoptionē filiorū mediātib⁹ trib⁹ virtutib⁹ supradictis. De q̄ dicit ad Ephes.i. Predestinauit nos I adoptionē filiorū dei p Jesū Christū. Fuerunt enī electi ab eterno ꝓdestinati:vt dei filij adoptiui/merito Jesu Christi futuri/p supnā gr̄am I pñti ꝓsecutum eternam gl̄iam in sequēti:Ad quā nos ꝓducat finaliter ipe Christ⁹:q̄ cū pfe t spū sctō viuit t regnat etnaliter vnus de⁹. Amen.

Circa distinctionē primā

in qua magister determinat de termino hypostatice vnionis/videlicet de dei filio naturā assumēte humanā:Quero primo de ipsius vnionis hypostatice q̄ditate. Secōdo de ei⁹ possibilitate. ¶ Quātū ad primū quero primo:Vtrū vnio hypostatica sit forma aliq̄ in re extra/distincta realiter ab extremis/videlicet a verbo diuino t hoīe assumpto. ¶ Et videt q̄ sic. quia oīs forma relatiua est distincta realiter a quolibet absoluto. sed huiusmodi vnio hypostatica est forma aliqua relatiua. ois enī vnio est vnio aliquoꝝ/videlicet vni

teriū.vtrūq; abit huius vnionis extremum/tam homo q̄ verbū est absolutū.ꝫ ꝛc.¶Cōtra.qz inter immediate vnita nullū pōt poni medīū qō ab ipis imediate vnitis realiter sit distinctū.sed verbū est immediate hoi assumpto vnitū:ꝫ hmōi vnio nō est forma aliqua media iter illa sic vnita/ que ab eis realiter sit distincta. ¶Respōso. Ubi sic procedā.Primo cīa excludā duplicē dicēdi modū cōmunē.Scōo ponā vnū alīū specialē forte ꝓbabilem ꝛ rationabilē.Tertio soluā ad aliqua q̄ possent argui dubia contra ipsum.

Quantū ad Primū. Primus modus cō

munis dicēdi est q̄ hmōi scientia seu hypostatica vnio est forma aliqua nō rationis sed realis: nō absoluta sz respectiua: nō intrinseca sed extrinseca aduenīēs: ab ei⁹ extremoꝝ vtroq;/verbo videlicet ꝛ homine/realiter distincta. ¶Primū videlicet q̄ nō sit aliquid rationis/ꝓbat quia nihil dicit tale realiter q̄ aliquid rationis: sed verbū vnitū est realiter incarnatū ꝛ hoi ꝑsonaliter copulatū.ꝫ ꝛc. ¶Scōm videlicet q̄ sit forma realis probatur tū ex p̄dictis:tū qz ois creationis terminus est forma aliqua in re extra. sed nō tantū natura humana/ sed etiam ei⁹ hypostatica vnio est creata. non cīa tm deus naturā quā assumpsit sed etiā eius vnionē creauit.ꝫ ꝛc. ¶Tertiū videlicet q̄ non sit forma absoluta:probat primo/ qz nullū absolutū est alicui persone diuine proprium sed cōmune:sed hmōi vnio conuenit soli filio.ꝫ ꝛc. ¶Scōo:qz deus posset dimittere hoiem assumptū non annihilando aliqd absolutū:sed nō potest dimittere eū/ vnione hmōi remanēte:ergo ipsa nō dicit aliquid absolutū. ¶Quartū videlicet q̄ dicat aliquid respectiuū/sequit ex predicto. ¶Quintū videlicet q̄ nō sit respectus intrinsecus aduenīens sed extrinsecus/ex hoc probatur:quia ois respectus intrinsecus aduenīens naturaliter consequitur extrema/omni alio circūscripto:sed huiusmodi vnio non naturaliter sed supernaturaliter extrema sua fuit consecuta:ergo ꝛc.

Secundus modus dicendi nō tamē ita

cōmunis:est q̄ huiusmodi vnio est forma aliqua absoluta subiectum in quo est videlicet hominē assumptū perficiens non absolute/vt albedo/sed in ordine ad aliud/vt visio vel intellectio. ¶Pro ista conclusione arguit ꝓmo: quia nulla relatio potest esse terminus motus nec mutationis:sed huiusmodi vnio fuit vel esse potuit terminus mutationis.ergo ꝛc. ¶Minor apparet:qz natura humana potuit primo fieri ꝛ secundo assumi:ergo ꝛ mutari.q̄re ꝛc. ¶Secundo:quia maior ꝛ perfectior est vnio hypostatica q̄ beatifica:sed vnio beatifica fit mediāte forma aliqua absoluta:videlicet visione ꝛ fruitione.ergo ꝛc. ¶Confirmatur.quia maior est vnio nature create cum deo in ratione essentie/cuiusmodi est vnio hypostatica/q̄ vnio ipsius cum eo in ratione potētie.sed vnio nature rationalis in ratione potentie cum deo fit per formam absolutam/videlicet per gratiam ꝛ gloriam.ergo ꝛc.

Contra conclusionem vtriq; prædicta

rum opinionum communem/videlicet q̄ vnio illa hypostatica sit forma aliqua distincta realiter ab extremis:Arguo primo sic.Verbū diuinum est homini immediate vnitum:ergo vnio huiusmodi non est forma aliqua distincta realiter ab vnitis. ¶Adcedēs licet cōmuniter concedatur/potest probari ¶Primo:quia verbum illi nature immediate personaliter copulatur/que in ipso immediate realiter sustentatur:sed sola natura humana a verbo assumpta/est que in ipso realiter immediate hypostatice sustentatur:ꝛ ideo solus homo ꝛ eius partes substantiales immediate predicantur de verbo:alia autem non nisi propter ipsum assumptum homini verificantur de ipso Nec enim dei filius dicitur de virgine nat⁹/ in cruce passus/mortuus ꝛ suscitatus/nisi quia homo factus.dicitur autem homo nullo alio mediante.ergo ꝛc. ¶Secundo sic.Et precise ꝛ immediate verbū vnitū fuit/quod precise assumpsit:sed verbū ꝑsc: hominē assumpsit:ergo ꝛ ipsi immediate vnitū fuit.Sic ergo apparet antecedēs p̄dictū:videlicet q̄ verbū homini immediate in vnitate suppositi est vnitū. ¶Secūdo probo consequentiā. qm̄ constat q̄ si vnio illa esset forma aliqua in re extra ab eius extremis vnitis distincta/esset media inter ipsa. sed inter immediate vnita nō potest poni forma aliqua media in re extra.ergo cum verbū ꝛ homo sint immediate vnita/eorum vnio nō potest esse forma aliqua in re extra ab eis distincta. ¶Secundo arguo sic ad idē.Omnis creatura producta a verbo ꝛ homine assumpto realiter distincta/potuit homo verbo personaliter non vniri:ergo vnio hominis cū verbo nō dicit aliquid in re extra distinctum realiter ab extremis. ¶Adcedēs videt cuidens.Nulla est creatura in esse posita distincta realiter ab hoie deum necessitans ad ipm hoiem assumendū: ergo quacūq; ꝓducta ab ipo realiter distincta/potest homo a verbo non assumi/ꝛ p cōsequens ipsi personaliter nō vniri. ¶Consequentia etiam videtur manifesta:qm̄ impossibile est sine extremis vnitis ponere huiusmodi hypostaticā vnionē. Quod probo:qm̄ si huiusmodi vnio hypostatica esset aliqua creatura ab homine distincta sine homine verbo vnito fieri possibilis in re extra:aut foret per se verbo vnibilis sine hoie mediante:aut nō. ¶Sed nō potest poni primum . primo quia omnino videt inintelligibile ꝛ impossibile ponere sine vnitis aliquā vnionem.Secundo. qz si huiusmodi vnio posset vniri verbo/aut immediate / aut vnione alia mediante. Nō secundū.quia tunc sequeretur in huiusmodi vnionibus processus in infinitum.ergo primū.sed qua ratione vna creatura est verbo vnibilis per seipsam nulla alia mediante/eadem ꝛ alia quecūq;:ꝛ p consequēs ipe homo.quare ꝛc. ¶Confirmatur.qz creatura irrationalis nō est immediatius verbo vnibilis q̄ rationalis.sed huiusmodi vnio hypostatica/ si est forma aliqua per se vna distincta ab assumpto hoie in re extra est creatura irrationalis:quia forma accidentalis : ergo si ipsa est verbo immediate vnibilis sanctissima/multo magis vel saltē non minus ꝛ natura humana rationalis ipi vniri poterit immediate omni alio circūscripto. Sic ergo apparet primū/videlicet q̄ huiusmodi vnio nō sit forma aliqua verbo immediate vnibilis per seipsam.vel esto q̄ sic ꝛ habetur ꝓpositum.quare ꝛc. ¶Nec potest poni secundū/q̄ sit forma vnibilis tantū homine mediante.vel esto q̄ ponatur:adhuc habetur intentū. ¶Primū ꝓbo quia constat q̄ si vnio illa est aliquid distinctū ab homine/ipsa mediante homo vnitur verbo: ꝛ per consequens ipsa prius vnitur verbo q̄ homo. sed nullum prius est vnibile per posterius. ergo nec huiusmodi vnio si ponatur forma aliqua per se vna est verbo vnibilis homine mediante. ¶Maior est cuidens.Sicut enim album est albedine albumata ꝛ vnitum vnione vnitum / si vnio est forma aliqua in re extra.sed constat q̄ impossibile est naturam aliquam vniri alicui mediante forma aliqua illi non vnita vel vnita posterius.ergo huiusmodi vnio hypostatica si est forma aliqua per se vna ab homine distincta/est pr⁹ ordine nature verbo vnita q̄ homo.quare ꝛc. ¶Secundum videlicet q̄ esto q̄ huiusmodi vnio sit vnibilis tantū homine mediante/ adhuc habetur ꝓpositū: puta q̄ non oporteat ponere huiusmodi vnionem: ex hoc apparet.quomā quorūcumq; vnibilium realiter distinctorum prius potest vniri:posteriori a quo realiter distinguit/ nō vnito.sed homo vnibilis verbo est prior huiusmodi hy

postatica vnione: sit ab ipso realiter est distincta: cū substantia sit prior accidēte: ergo potest vniri psonaliter hō verbo absq; huiusmodi vnione q̄ ab ipo sit realiter distincta sicut ꝛ absq; oī alio accidēte. ꝯre ꝛc. ¶ Tertio arguo sic ad idē. Verbū posset vnire hoiem quē assumpsit omnem formā positiuā remanēte exīte i ipso hoie nūc vnito ꝛ etiā in verbo: ergo vnio non est forma aliqua positiua in hoie vel in verbo. Añs apparet: qm sicut ad nullā creaturā ꝓductionē ē necessariū i hoie verbo vnirnata nec ad eā separationē a verbo/oportet aliq̄d ab eo distinctū corrūpi. Qua rōne etiā aliqua vno possunt immediate vniri oī alio ab eis distincto realiter circūscripto/eadem si vnita sunt/vtiudi pñt nullo ab eis distincto realiter interempto. sed deus ꝛ hō possunt vniri absq; aliquo mediāte: ergo ꝛ vnita vtiudi possunt quocūq; ab eis alio remanēte. Consequētia est cuidēs. Constat cm̄ q̄ hō a verbo vnitus nō remanet vnit⁹. sed si vnita pu⁹/possunt esse postea nō vnita/sequitur q̄ huiusmodi vnio nō est aliq̄d distinctū ab vnitis: nisi ponas q̄ ipa vnio sit forma remanens in vnitis: qō est oino intelligibile. ergo ꝛc. ¶ Quarto arguo sic ad idem. Aut hmōi vnio hypostatica que ponit a natura humana realiter esse distincta/est in ipso assumpto hoie aut in verbo. cum cm̄ sit accidentalis forma nō substātialis/oportet q̄ sit in aliquo sustētāte. Sz in ipo verbo nō potest esse etiā secm̄ oēs: nullū cm̄ accidens sustentat in ipso necverificatur de eo nisi substātia mediāte. Nec est etiam huiusmodi vnio ponēda in hoie ipo vnito verbo. Q̄ ꝓbo. Primo: quia vt arguebat sup: a nihil est vnitū verbo aliquo mediāte in ipso non existente: vel posterius existente. Prius enim vnitū nō vnit p posterius: sed potius ecōuerso. sed si huiusmodi vnio est immediate in hoie assumpto/non est in illo nisi mediāte homine: ergo si huiusmodi vnio est in hoie subiectiue/homo non vnitur verbo vnione/sed potius ecōuerso ipsa vnio sicut ꝛ oīs accidentalis forma hominis assumpti erit in verbo ipso assumēte homine mediāte. Secundo. quia nec hmōi vnione in homine existēte verbū potest vniri homini. Q̄ ꝓbo. Quia arguo: sicut deus non pōt dici maior creatura relatiōe q̄ est in ipsa: cū illa sit minoritas maioritati oppositā: qua per ꝓsequēs aliquid non potest dici maius: ita cum verbum vniatur humanitati vt sustentans sustentato: ꝛ per ꝓsequens est vnio humanitatis sicut vnio sustentati ad suppositum sustentans: non potest per ipsam verbum homini personaliter vniri: cum ei repugnet in homine realiter sustentari. quare ꝛc. Nec potest dici q̄ verbum ipsum vnit homini vnione alia videlicet sustētātis ad sustētātū existēte in ipso hoie subiectiue. quoniā cui repugnat aliquid sustētare ei repugnat vnionē ad ipm vt ad sustentatū in eo fundare. sed constat q̄ homini ꝛ cuicūq; creature alteri/repugnat verbū vtiuam sustentare: ergo ꝛ vnionem huiusmodi ad ipm fundare. Ergo sicut verbū vnitur homini vt sustētato immediate seipsorita est possibile ecōuerso hominē videlicet ipsum vniri verbo vt sustentatū sustentanti/ quacūq; forma distincta ab hoie circūscripta. quare ꝛc.

Secundo arguo contra primum modum eorum videlicet qui ponūt huiusmodi hypostaticā vnionē esse formā respectiuam realiter ab homine distictā. Quoniā quanto medū inter aliqua extrema vnita ponitur magis ab vtroq; extremorum distinctum/tanto mediatius ꝛ remotius vnum illorū extremorum alteri est vnitū. sed si huiusmodi vnio hypostatica essz forma relatiua/magis distingueret ab homine ꝛ a verbo q̄ si esset forma aliqua absoluta: cum secm̄ ipsos magis absolutū a respectu reali ab eo separabili (q̄lis habet poni illa vnio) distinguat q̄ ab aliquo absoluto. ergo ponētes huiusmodi hypostaticā vnionē esse relationē a suo fūdamēto distinctam realiter/remotius ꝛ mediatius ponūt verbum ꝛ hominē vniri/q̄ vicētes ipsam esse formā aliquam absolutam. sed hō est verbo immediate vnibilis. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat: quia relatio realis non est realiter i suo termino sed tm̄ in fūdamēto. sed secūdum oēs huiusmodi vnio est relatio cuⁱ⁹ fundamentū est hō assumptus/ꝛ terminⁱ⁹ ipse deus: ergo ipsa non est i verbo nisi mediante homine assumpto eius ꝓpio fundamēto. sed ipossibile videt hominē vniri verbo vel esse in eo/illo q̄ est in ipso homine mediāte: ergo si vnio est relatio/homo nō vnit nec est in verbo vnione sed potiⁱ⁹ ecōuerso: cum vnio sit i verbo hemine mediāte. ¶ Sed forte dicet q̄ homo vnitur verbo vnione nō precedēte in verbo assumptū hominem/nec i hoie verbū ipsum vnions/sed sequēte. Sicut cm̄ similitudo ꝛ alia oīs relatio cōcomitat sua extrema oīa nō precedit: ita ꝛ vnio cū sit relatio ꝓsupponit sua extrema nō tm̄ absolute posita sed etiā vt cōiuncta. nec cm̄ potest sequi vnio nisi extremis positis ꝛ coniunctis. ꝛ ita prius oportet hominē a verbo assumi q̄ huiusmodi vnio hypostatica posset sequi. est enim respectus extrinsecus aduenies: qui nunq̄ extrema cōsequit nisi penitus sint coniuncta. ¶ Et per hoc dicetur ad primum quādo arguebatur q̄ remotius homo vniret verbo si vnio huiusmodi ponatur forma respectiua/q̄ si ponat forma aliqua absoluta: q̄ non est verū. quia si poneretur forma absoluta/ea mediante homo vniret verbo: ꝛ per cōsequēs ipsa prima esset in verbo. huius aūt cōtrariū est si ponat relatio. ꝯre ꝛc. ¶ Preterea q̄ cū nulla absoluta sint vnibilia nisi vnione cōcomitante: per cōsequēs si vnio esset forma absoluta/eā in verbo existentē cōcomitaret vnio ꝓpria/ab vnione hois alia ꝛ distincta. quot cm̄ sunt absoluta in aliquo vnita/tot oportet ponere vniones: cum relationes multiplicent fundamentis multiplicatis. sed non oportet tot hypostaticas vniones ponere in omnibus. ergo ꝛc. ¶ Contra ista arguo primo sic. Omne prius pōt poni i esse sine quocunq; posteriori ab ipso realiter distincto. sed extrema absoluta vnionis nō tantū vt absolute posita/sed etiam vt cōiuncta sunt per te prioria vnione cōcomitante: ergo etiā ab ipa realiter distincta. nec cm̄ ex coniunctione huiusmodi cōsequit aliquid realiter eis idē. ergo oīa extrema vnibilia absoluta possunt esse realiter coniuncta seu vnita absq; aliqua tali vnione huiusmodi consequente. Nō ergo oportet hypostaticā vnionē esse formā aliquā p se vnā: hominē verbo cōiunctū psonalit ꝓsequētē. ¶ Cōfirmat. q̄ sicut se habent extrema vt absolute posita ad relationē intrinsecus aduenientē: vt duo alba ad similitudinē ata extrema vt cōiuncta ad relationē extrinsecⁱ⁹ aduenientē. sed extrema cuiuscūq; respectus intrinsecus aduenientis possunt primo absolute

militer:quia vt ad sustentantē eius fundamētū videlicet hoiem assumptū. ¶Prio.qꝫ hō antea ē assumptꝰ ⁊ verbo vnitus seu cōiunctus:vt dicit predicta solutio:q̄ sequitur hmōi vnionē per ꝓsequēs propter eam ꝓiunctionē seu hois in ꝛbo sustentationem oportet necessario sequi hmōi vnionē. ¶Secūdo/qꝫ tunc idē respectu cuiusdē respectus esset bis terminus/videlicet ipm verbum huius vnionis vt effectus cōis oīm ꝓsonarū esset terminus cōmuniter seu vniformiter sicut quelibet aliarū ꝓsonarū/⁊ specialiē vt hmōi vnio fundaꝫ in hoie a verbo assumpto ⁊ in ipo realiē sustētato.sed hoc nō videꝫ necessariuꝫ/ sed oīno superfluū/maxime cū hō ponaꝫ ⁊ cōcedaꝫ vnirī verbo personaliter ⁊ cōiungi ante hmōi vnionē. ergo ꝛc. ¶Ex hoc apparet falsum esse illud qđ subiungit:qñ dicitur qꝫ nulla absoluta sunt vnibilia nisi vnione concomitante. Quecunq; eñ vnibilia possint esse vnita/ol ab eis distincto realiter circūscripto. ¶Quod sic probo. Quoniam nulla apparet necessitas qꝫ aliqua realiter ⁊ minꝰ distincta/vt cōiūcta/sequatur aliqua vnio vel precedat ab eis distincta realiter/q̄ alia magis vel saltem non minus distincta:sed aliqua reperiuntur vnibilia realiter distincta ⁊ magis q̄ absoluta/que tamē vniuntur ⁊ realiter coniunguntur sine aliqua ab eis distincta realiter vnione precedente vel sequente.ergo ꝛc. ¶Minor apparet.qꝫ vnio fm eos/est forma respectiua que non est in fundamento vnionē aliqua mediante precedente nec cōcomitāte.sed ipsa vnio si est relatio/nō minus immo magis/etiam fm eos/distinguitur a suo fundamento q̄ vnum absolutum ab alio:ergo ita quecunq; vnibilia absoluta possint vniri sicut ⁊ vnio cum suo fundamento omni relatione precedente vel concomitante distincta ab eis realiter circūscripta. ¶Sed forte dicetur:qꝫ nō est simile de vnione ⁊ eius fundamento/⁊ de aliis vnibilibus absolutis: qñ sicut albedo nō dicitur albeata nec vnio dicetur vnita. vꝫ si sic/nō dicetur vnita mediante alio sed seipsa.licet cruꝫ tale denominatiue/sit alio a se talemō tamen tale quiditatiue est tale aliquo mediante a se alio/sed seipso.sed oē absolutum vnitum dicitur vnitum denominatiue/sicut ⁊ album:vnio autē ipsa nō dicitur sic vnita:videlicet denominatiue/ sed quiditatiue:ergo ꝛc. ¶Contra primuꝫ qñ dicit/qꝫ vnio nō ē vnita sicut nec albedo alba:arguit sic. Primo:quecunq; distincta realiter quorum vnum est in alio formaliter vt accidens in subiecto/veracit sunt vnita.oē eñ accidens in subiecto existēs est ipsi vnitum:sed vnio per te est forma accidentalis a fundamento suo realiter distincta:q̄ i ipso existēs formaliter ipsi realiter veraciter est vnita. ¶Confirmatur:quia impossibile est aliquid vnirī realiter alicui forme sibi nonvnite formaliter. sed fundamentum absolutum cuiuslibet vnionis est vnionu in ipso fundate vnitum/cum sit absolutum: ergo ⁊ ecōuerso vnio ipsa erit vnita realiter fundamento. ¶Secūdo arguo contra secundum:quando dicitur.qꝫ vnio si est vnita est vnita quiditatiue ⁊ intrinsece.hoc enim falsum est ꝛsupposito(vt supponit)qꝫ vnio sit forma a fundamēto realiter distincta. Quod sic probo.Quod est tale quiditatiue ⁊ intrinsece nō potest nō esse tale: sed si vnio est forma aliqua a suo fundamēto realiter distincta/ ipa potest manere fundamento non vnita:cum omnia distincta realiter sint per diuinaꝫ omnipotentiam separabilia(vt suppono ex alibi declaratis)ergo ꝛc. ¶Confirmatur:qꝫ vnita vniformiter separabilia vniformiter/ sunt extrinsece nō quiditatiue seu intrinsece vnita.sed omnia essentialiter distincta cuiusmodi sunt(vt dicunt) fundamentum ⁊ vnio sunt vniformiter separabilia: ergo nō magis aliqua essentialiter distincta sunt vnita intrinsece q̄ aliqua alia absoluta. ¶Tertio arguo contra tertium:quando dicitur qꝫ omne absolutum vnitum dicitur vnitum denominatiue ⁊ extrinsece/sicut subiectum dicitur albū. Primo:qua fundamentum vnionis licet absolutum non est vnioni vnitū aliq̄ vnione alia mediante precedēte vel sequēte/sed tantūmodo p seipsū.sed qđ vnit alteri p seipm hoc tu vocas vnirī quiditatiue:sicut denoiatiue ⁊ extrinsece qđ vnitur vnione aliqua mediante. ergo ꝛc. ¶Secundo:qua absoluta etiam quecūq; vnibilia possunt esse vnita omni relatione ab eis distincta realiter/⁊ p consequens vnione precedente vel sequēte huiusmodi circūscripta.nec eñ realiter vnita alia quecunq; arguunt nec requiruntiimmo potius abiçiunt et excludunt quodcūq; ab eis distinctū mediū positiuum. sed sic vnita nō possunt poni vnita denominatiue seu extrinsece vnione:sicut aliquod subiectum dicitur albū albedine.ergo ꝛc. ¶Cōfirmatur/quia album dicit formam accidentalem puta albedinem a subiecto per ipsam denominato realiter distinctā:vnitum autē nō dicit immo excludit formā quācunq; ab extremis distinctā.nō enim dicit nec exigit fundamentum formam aliquam extrema vnita precedentē nec sequentem:eam nec sit necessarium ad aliquod purus sequi posterius distinctum realiter a puro. ergo ꝛc. ¶Tertio arguo sic ad idem. Si omne absolutum alteri vnitū dicit vnitum extrinsece vnione/sicut albū/albū albedine.ergo sicut nihil pōt dici album nisi albedine/ ita nec vnitum aliquod absolutum potest dici nisi vnōe huiusmodi informatum.sed fm aduersarios nulla vnio hypostatica est in dei filio/sed tātū in homine assumpto.ergo ipse dei filius non est assumpto homini personaliter vnitus.sed hoc est falsum:ergo ⁊ illud ex quo sequit/ videlicet q̄ nullum absolutum est alteri cōiunctum seu vnitum nisi extrinsece vnione/sicut subiectum dicitur albū albedine mediante. ¶Cōfirmatur:quia qua ratione vnū absolutorum potest vniri alteri vt a/b sine vnione aliqua mediāte in ipo fundata ab eo distincta : eadem pōt fieri ecōuerso/vt videlicet b ipe a consimiliter vniatur.sed fm ipsos verbū diuinū est immediate vnitum homini assumpto nulla manente vnōe in ipso fundata ab eo distincta ergo nec oportet hominē verbo ipm assumēti esse vnitum mediante aliqua tali vnione:quare ꝛc.

Tertio & vltimo cōtra secundū modū

ponētiū vnionē hmōi hypostaticā esse formā aliquā absolutam distictā realiter ab extremis: arguitur cōiter per hoc.quia tūc verbū nō esset immediate assumpto homini cōiunctū seu vnitū personaliter:quia tunc hō vniretur verbo:⁊ ipsum verbū assumpto homini ecōuerso mediante hmōi vnōe absoluta:que per cōsequens esset prius in verbo q̄ hō:quare ꝛc. ¶Sed illa ratio ita ꝓcludit cōtra cōclusionē seu opinionē eā adducentiū/ponentiū vnionē hmōi hypostaticā esse formā aliquā respectiuā/sicut cōtra opinionē ponentiū ipsam existere formā absolutam. Nō apparet.qñ ponētes vnionē hanc esse formā respectiuā realiter ab extremis distinctā/aut ponūt ipam esse extremis vnitis priorē/aut posteriorē. Si priorē/ergo eñ magis ipsa vnio distinguaꝫ ab homine si ponatur relatiua q̄ si absoluta/vel saltē nō minus:p cōsequens verbuꝫ ⁊ hō nō vnirētur immediatius/si vniantur. vnōe precisa mediante vt forma relatiua ab eis realiter distincta/q̄ si ponantur vniri mediante vnione tanq̄ forma absoluta aliqua.Si aūt ponāt hmōi vnionē respectiuā extremis videlicet verbo ⁊ hoi ex natis esse posteriorē/⁊ nō precedere sed cōsequi hominē verbo cōiūctū:cōsimiliter posset dici ponendo ipsam vnionē esse formā aliquā absolutā. Nec eñ magis est necessariū vniri hominē ⁊ verbum/vnione mediante hypostatica precedēte si ponatur ipa vnio forma absoluta q̄ si ponaꝫ forma aliqua relatiua quare ꝛc. ¶Et ideo contra predictum dicendi modū est aliter ar-

gũdum. ¶ Primo. qua aut hmõi vnio precedit hoiem vt verbo vnitũ/aut sequit. Si pcedit/aut vnit immediate ꝛ primoverbo/aut homie mediante. Si primum/ergo verbũ nõ assumpsit primo hoiem/sed aliquã accidẽtalẽ formã/puta hmõi vnionẽ absolutã. sed hoc est falsum: ergo ꝛc. ¶ Cõsequẽtia patet/qñ illud quod est verbo primo vnitũ fuit ab ipso primo assumptũ: ergo ꝛc. Si aũt dcẽ secundũ: hoc nõ videtur possibile/videlicet ꝙ forma absoluta precedẽs hominẽ vt verbo vnitũ vniatur verbo homine mediante. omne enim accidens sic verbo vnitum hominé sequit nõ precedit. quare ꝛc. ¶ Hcc põt dici secundo ꝙ hmõi vnio absoluta sequit hoiem verbo vnitum: nulla enim forma absoluta necessario cõsequitur vnita aliqua absoluta/cum oia absoluta realiter distincta vnita/sint separabilia sine corruptione alicuius absoluti: ergo ꝛc. ¶ Confirmatur: quia si vnio hypostatica esset forma aliqua absoluta ab homine assumpto distincta realiter/ipsa posset a verbo ꝛ ab homine separari: cũ oia realiter distincta maxime absoluta sint separabilia. sz hoc ẽ intelligibile: ergo ꝛc. ¶ Secundo ad idẽ arguo sic. aut hmõi vnionẽ in assumpto homine formaliter existentem vt accidens in subiecto/ꝙ sequitur alia vnio seu precedit/aut non. sed nõ potest poni primum/quia tunc esset in huiusmodi vnionibus absolutis processus in infinitum. ergo secundum. sed qua ratione homo ꝛ huiusmodi vnio absoluta possunt vniri sine precedente forma alia vel sequente/cadẽ verbũ ꝛ homo: quare ꝛc. ¶ Cõfirmatur: quia ad hoc ꝙ humanitas assumpta in assistẽte suppposito sustẽtetur/non est necessaria aliqua accidentalis forma absoluta/que sustentationẽ huiusmodi pcueniat vel sequat. nulla enim apparet impossibilitas hominẽ posse assumi ꝛ verbo vniri oĩi forma absoluta ab eo distincta realiter circumscripta. quare ꝛc. ¶ Preterea tertio: quia vt in distinctione sequenti videbitur/omnis forma absoluta tã accidentalis ꝙ substantialis est a deuino suppposito assumptibilis. sed vnionem huiusmodi hypostaticam impossibile ꝛ intelligibile est esse a deuino suppposito assumptam ipsiq; personaliter copulatam omni alio circumscripto. ergo ꝛc. ¶ Preterea quarto. quia si vnio est forma absoluta accidentalis/aut est qualitas aut quantitas. sed neutrum horum est ad huiusmodi vnionẽ seu homins assumptionem necessarium: ergo ꝛc.

Ad rationes eorum superiꝰ adductas

ad illa quibus arguit ꝙ sit forma vera realis non rationis: ¶ Ad primum quãdo dicitur ꝙ nihil est tale realiter per aliquid rationis: dico ꝙ verbum deum nõ est realiter incarnatum nec homini pſonaliter copulatũ per respectum aliquem rationis nec realem/sed tãtũmodo per seipsum. Et ideo concedo ꝙ ipsum quia realiter est vnitũ non est vnitum per aliquid rationis: nec tamen sequitur vt infertur ꝙ sit vnitum seu incarnatum per aliquid reale quod ab ipso ꝛ ab assumpto homine realiter sit distinctum. quoniã vt superiꝰ est argutum/ nulla forma realis absoluta nec etiã relatiua/precedit necessario vel sequit hominis assumptionẽ ꝛ in verbo sustentationẽ: quare ꝛc. ¶ Ad secundum quando dicit ꝙ omnis creationis terminus est forma aliqua in re extra: concedo. sed tunc nõ videtur verum quod subditur in minore/videlicet ꝙ hypostatica vnio sit aliqua creatura ab humanitate assumpta distincta. Et quãdo dicitur/ꝙ deus nõ tñ creauit naturam quã assumpsit sed etiam huiusmodi hypostaticã vnionem: dico ꝙ non est verum/si per vnionem hypostaticam intelligas formam aliquã distinctã ab hoie in re extra: cum tale nihil operetur ponere vt superius est probatum. ¶ Cõfirmatur: quia si deus creauit vnionẽ/tanꝫ relationem seu respectum extrinsecꝰ aduenientẽ: aut creauit ante hominis assumptionem ꝛ conflictionem: aut cũ assumpsit sibiq; vnuit hominẽ: aut post. Sz non ante/qr respectus extrinsecus aduenies non potest sm eos consurgere añ extremorũ approximationẽ ꝛ mutuam vnionem. sed sm ipsos huiusmodi vnio est respectus extrinseci aduenientes: ergo ꝛc. ¶ Hcc creauit necessario ipsam si vnit: primo quia immediate scipsis vnibilis possunt vniri quocunq; ab eis distincto ꝛ alio circũscripto. sed homo ẽ immediate vnibilis verbo: ꝛ sic ipsi vnitur sicut ꝛ verbuz homini econuerso: ergo ꝛc. ¶ Secundo/quia sicut verbũ posset dimittere hominem nullo destructo: ita cum potuit assumere quocunq; ab ipso alio circũscripto: quare ꝛc. ¶ Hcc potest dici tertium/videlicet ꝙ post assumptum hominẽ necessario creauerit ipsam: nullũ enim posterius distinctũ realiter a priori necessario producitur propter prius. sed illa vnio per te distinguit realiter ab extremis ergo si est posterior ipsis coniunctis/non creatur nec sequitur necessario propter ipsa coniuncta. ¶ Ex hoc apparet: ꝙ si forsitan sic arguatur: tota trinitas hominem verbo vniuit: ergo vnionem huiusmodi creauit: Non sequitur: quoniã quecunq; vnibilia per se immediate possunt vniri absq; aliquo creato ab eis realiter distincto: sicut ꝛ vnita possunt viuidi sine aliquo veleto. Unde nec talium vnio arguit alicuius distincti ab eis productionẽ nec separatio seu diuisio alicuius corruptionem. sed verbum ꝛ homo sunt immediate vnibilia ꝛ vnita: ergo ꝛc. ¶ Cõfirmat̃ primo/quia ita tota trinitas vniuit verbuz hominis sicut ꝛ hoiem verbo. nec cũ realius homo verbo/ꝙ conuerso verbũ hoi est vnitũ. sed p te licet tota trinitas verbũ hominu vniuerit: nullã tñ in verbo vnionẽ creauit: ergo ꝛc. Secbo. qr per te vnio ista hypostatica est forma ab humanitate distincta/ et in ipsa creata ꝛ posita/ꝛ p cõse quẽs ipi cõiuncta. Tũc arguo ex hoc sic. Tota trinitas hypostaticã hmõi vnionez humanitatẽ assumpte vniuit. Hoc apparet. qr (vt dicis) ipam i ea subiective posuit ꝛ creauit: nec tñ sequitur: ergo creauit vnionẽ huius hypostatice vnionis/cũ nulla sit vnio vnionis. Sicut ergo per te deus potest vnionẽ hypostaticã cũ hoie/a quo realiter distinguit/vnire/nullam formã ab vnitis aliã producendo ita ego dicã tibi de verbo ꝛ homine/ꝛ de aliis omnibus immediate vnibilibus semetipsis/videlicet ꝙ deus potest talia vnire nullã formam ab eis distinctã realiter producẽdo. quare ꝛc. ¶ Ad tertiũ concedo vnionẽ istam nõ esse formã absolutã ab hoie distinctã: nõ tamẽ valet illa ratio que hoc ꝓbat. quoniã qñ dicit/ꝙ nullũ absolutũ est alicui diuine persone propriũ/verũ est de absoluto ad intra: nõ aũt de absoluto ad extra. Constat enim ꝙ natura humana assumpta est absoluta/ꝛ tñ est verbo aliquo mõ ꝓpria/ pro quãto in ipso est solũmodo sustẽtata/licet ab oib' pſonis vniformiter sit ꝓducta/sicut ꝛ quelibet alia creatura tã absoluta ꝙ etiã respectiua. ꝛ ita humanitas assumpta est verbo propria hypostatice/cõis aũt omnib' personis vniuersaliter effectiue. quare ꝛc. ¶ Preterea minor que assumit/videlicet ꝙ vnio hypostatica cõuenit solũ filio/nõ est vera: supposito (vt supponit) vnionẽ huiusmodi esse formã respectiuã ab homine distinctã. quoniaz hoc supposito/aut intelligunt vnionem illã conuenire solũ filio vt ipam sustentanti/vel vt termino ipsam terminanti. Sed primũ non possunt ponere: cum dicãt vnionẽ istã in homine assumpto sustentari immediate ꝛ subiective existere: nõ in verbo: ergo ꝛc. ¶ Hcc secundũ videt posse dici: qñ oia creatura est effectus omniũ personarũ deu: narũ vniuersaliter: nõ alicuius ſpecialiter: cum indiuisa sint opera trinitatis ad extra. ex quo sequitur ꝙ nullus effectus dei ad extra magis ad vnã personã ꝙ ad aliam refertur: nec per cõsequens magis ad vnã ꝙ ad aliam vt ad sue dependentie terminũ/terminatur. sed illa vnio hy

postatica(vt supponis)est quedã creatura a deo producta:ergo ad omnes personas vniuersaliter vt ad vnã fue creationis principiũ ⁊ dependentie terminũ terminatur ergo ⁊c. ¶ Ad aliud qñ dicitur q deus potest dimittere hominem non annihilãdo aliquod absolutum:concedo etiam non annihilãdo aliquod respectiuũ ab homine dimissio distinctum. Nec est ad eius assumptionez seu cum verbo vnionẽ fiat necessaria alicuius rei ab eo ⁊ a verbo distincte productionec per consequens ad dimissionem eius a verbo requiritur alicuius rei corruptio seu annihilatio. Et ideo quando addis/q nõ potest dimittere hominẽ remanente vnione/ ex hoc concludẽdo debes inferre q vnio nõ dicit aliquid absolutum nec etiã aliquid respectiuũ a verbo ⁊ homine distinctũ. ¶ Ad ꝓbo. quoniam remanente quacunq; creatura absoluta vel respectiua ab homine assumpto realiter distincta/posset deus dimittere hominẽ quẽ assumpsit.Hoc apparet. Non em̃ est verisimile nec probabile dicere q deus posita quacũq; creatura realiter ab homine distincta/ hominẽ ipsum assumere vel assumptum retinere necessario cõpellatur. sed si posita quacunq; creatura ab homine distincta hominẽ sic contingenter assumpsit q non assumere potuit: ergo ⁊ assumptum potest dimittere/quocũq; alio ab ipõ assumpto homine remanente.sed per te non potest ipsum hominem assumptũ dimittere vnione huiusmodi remanẽte:ergo ipsa vnio non est forma aliqua absoluta nec respectiua/distincta a verbo ⁊ homine in re extra. ¶ Confirmatur.quia huiusmodi vnio si est forma aliqua per se vna ab homine ⁊ a verbo distincta ⁊ respectiua/ ipm verbum cõiunctum homini seu verbo/hominem sequitur nõ precedit.sed omne posterius absolutũ vel respectiuũ distinctum realiter a priori potest remanente ipso priori destrui:quod ⁊ ipi concedunt:ergo ⁊ vnio ipsa hypostatica si est forma aliqua a verbo ⁊ homie distincta realiter/potest destrui/homine a verbo non dimisso sed ipsi remanẽte coniuncto.sed qua ratione destructa vnione potest homo remanere verbo coniunctus:eadem ipsa vnione manente potest esse a verbo dimissus:quare ⁊c. ¶ Ex hoc apparet q non sequitur illud quod quarto infertur:videlicet q si vnio non dicit aliquid absolutũ q dicat aliquid respectiuũ:cum nihil dicat a verbo ⁊ homine distinctum ¶ Ad vltimum quo probant q sit respectus extrinsec9 aduenies/quia respectus intrinsecus aduenies sequitur extrema omni alio circũscripto: Dico q illud assumptum est falsum. paternitas enim ⁊ filiatio ⁊ similitas sunt secundum eos respectus intrinseci aduenientes:⁊ tamen non ponuntur extremis positis omni alio circumscripto:cuz paternitas exigat actionem:⁊ filiatio passionem: ⁊ similitas vnionem: que secũdm eorum principia ab hmõi relationibus distinguunt. ¶ Tamẽ hoc cõcesso/qñ postea additur q illa hypostatica vnio sua extrema supernaturaliter est secuta/dico q hoc est falsum ⁊ cõtra eorũ propositum. ¶ Ꝑmũ patet.quoniaz vt superius est deductum/coniunctionẽ hominis cũ verbo nõ oportet formam aliquã a verbo ⁊ homine distinctã precedere neq; sequi:ergo nec vnio aliqua necessario sequitur suppositio q ab eis videlicet a verbo ⁊ homine realiter sit distincta ¶ Confirmatur:quia prius vnita non vniuntur per formam aliquam ea videlicet vnita ⁊ coniuncta posterius nature ordine consequentem: sed verbum ⁊ homo prius vniuntur ꝙ huiusmodi vnionis relatio vniatur. ¶ Probo/ quia aut huiusmodi relatio sequitur extrema vt absolute posita/aut vt cõiuncta. Sed non potest poni primũ etiam ꝑ eos/cum sit respectus extrinsecus aduenẽs/qui coniunctionem extremorũ presupponit ⁊ exigit. ¶ Preterea:quia si vnio huiusmodi sequeretur extrema vt absolute posita/posset esse vnio diuisorũ:quod est falsum.ergo relinquitur secundũ:videlicet q huiusmodi vnionis relatio sequatur sua extrema vt coniuncta. q si sic/cũ sit eis coniunctis ⁊ vnitis posterior/per consequens nõ coniugiuntur seu vniunt per ipsam/cum ante eam intelligant vnita.quare sequitur q non sit necessarium ponere hmõi vnionem posterius consequentem. ¶ Secundum: videlicet q si hoc est verum est contra eoum intentũ ⁊ ad nostrum propositum sic ostẽdo. Ad nullum prius sequitur necessario aliquod posterius possibile soli deo distinctuz realiter a pou.hoc patet. q prima causa nihil ad extra agit necessario/sed tantũmodo contingenter:nec per cõsequẽs ex productione effectus prioris necessitat ad productionez alicuius posteriozis distincti realiter a priori. sed ista vnio est effectus soli deo possibilis / ab homine ⁊ a verbo distinctus realiter/vt supponis : est etiã posterior ipso verbo ⁊ homine coniunctis/cũ sequat illa extrema/non vt absolute posita/ sed tantũmodo vt cõiuncta: ergo potest homo verbo personaliter coniungi et ab ipo assumi ablq; productione supernaturali talis hypostatice vnionis:nec per consequens ad diuinam incarnationẽ nec ad hois assumptionẽ saluandam necessario est ponenda:cum etiamsi ponat/possit destrui verbo vnito hoi remanente:vel etiã permanere ipso verbo ab homine separato/cuius contrarium ipsi dicunt. ¶ Ꝑmũ apparet/ qñ deus elpotens põt separare prius a posteriori a quo realiter est distinctum:sed vnio est posterior verbo ⁊ hoie iuncti/ ⁊ ab eis distincta realiter/vt tu dicis: ergo ⁊c. ¶ Secundũ/videlicet q ipa manẽte homo posset a verbo dimitti supposito q ab eis sit realiter distincta: ꝓbatur. Ꝑmo. quia non tãtũ deus potest separare prius a posteriori sed etiã econuerso posterius a priori distincto nec in ipo incluso.sed vnio est posterior hoie ⁊ verbo unitis ⁊ realiter distincta ab eis/ergo ipsa põt manere sua extremis diuisis.quare ⁊c. ¶ Secundo/q; propter nullã creaturã ab homine distinctã realiter ipse homo a diuino supposito necessario est assumpt9:⁊ per ꝙsequens potest dimitti quocunq; creato ab ipo dimisso homine distincto realiter remanente.ergo per contrariũ si non potest esse vnio hmõi sine hoie assumpto/nec hõ assumptus sine vnione:ã etiã existẽte homo necessario est assumpt9/ nec potest esse dimissus:per ꝙsequens sequit contra eos q hmõi vnio hypostatica nõ sit aliqua creatura absoluta nec respectiua que a verbo ⁊ ab assumpto homine realiter sit distincta.

Ad alia quib9 probatur q sit forma absoluta.

Ad primũ qñ dicit q hmõi vnio est termin9 actionis ⁊ mutationis:patet ex dictis superius q nõ est verũ Et qñ arguitur q natura humana potuit primo fieri ⁊ secundo assumi:et per ꝙsequẽs mutari:Concedo. Ex hoc tñ nõ sequit quod infert:videlicet q mutatio essz forma aliqua in re extra ad vnionẽ terminata:vt ad formã aliquã per se vnã/distinctã a verbo ⁊ ab isto mutato homine ⁊ assumpto. Sicut em̃ deus formã a materia separatam vt aiam a corpore posset unire corpori/quocunq; ab ipsa anima ⁊ corpore distincto realiter circũscripto/ quo facto corpus diceret mutatũ nõ tñ mutatiõe aliqua i re extra ad aliquid distinctũ ab alia ⁊ corpore terminata:cũ nullũ tale ab utroq; horũ distinctũ/ad hoc q vnũ nouiter alteri aduenat necessario sit ponẽdũ:Sic ꝙsimiliter in ꝓpositio est dicendũ:videlicet q hõ prius fact9 põt verbo nouiter uniri ⁊ p ꝙsequens mutari quocũq; ab ipo verbo ⁊ hoie distincto realiter circumscripto.propter qõ nec mutationẽ/nec hois cũ verbo vnionẽ oportet ponere tanq; aliqua distincta ab ipso verbo ⁊ hoie in re extra : ãre ⁊c. ¶ Nec sequit.homo assumptus realiter ẽ mutat9:ergo mutatio est ab hoie ⁊ a verbo assumẽte distictũ aliqd in

re extra:q; etiã creatura realiter est creata/ꝛ deus realiter remanet:nec tñ passiua creatio a creatura nec actiua distinguit a creante nisi ratione cõnotati.q; videlicet passiua creatio dicat creaturã cõnotando creantẽ:ꝛ actiua eccõuerso dicat deũ connotando creatũ. Et ita similiter de actione siue actiua ꝛ passiua productione ꝛ etiam mutatione cause cuiuslibet secunde est dicẽdũ/ vt in questionibus ordinarijs est ostensum:quare ꝛc.

Qui tamen poneret vnionem hypostaticã esse formã respectiuã realiter ab extremis distinctã aliter responderet ad rationem predictã.Hoc enim ponendo concedendum est huiusmodi vnionem ꝛ quãcunq; aliam relationem ab extremis realiter distinctam esse terminum actionis siue productionis:ꝛ posse etiam esse terminũ mutationis: sicut potest etiam quelibet forma absoluta.¶ Primũ apparet:q; oẽ realiter productũ ẽ terminus realis ꝓductionis/q; nec per ꝓductionis terminũ intelligo aliquid aliud ꝙ productum.sed ois relatio a fundamento realiter differẽs ipsiq; founaliter inexistẽs cuiusmodi ponitur illa hypostatica vnio est ꝓducta realiter:ergo ꝛc. ¶ Secũdũ videlicet q; possit esse terminꝰ realis mutationis/sequit ex predicto.Quia cũ deus possit facere omne puꝰ sine posteriori ab ipo realiter distincto/per consequens põt facere extrema creata cuiuscunq; relationis/sine ipsa relatione consequẽte ab eis realiter differente.ergo relationis fundamẽtũ potest ad relationẽ ab ipso distinctã realiter/nouã transmutari.¶ Cõsequentia est euidens.quoniã omne subiectũ forma aliq; nouiter informatũ est ad ipam nouiter trãsmutatum.sed fundamentum etiam termino existente/vt homo potuit primo fieri ꝙ assumit:ꝛ per cõsequens primus ꝙ vnione hypostatica informari:postea aũt potuit assumi ꝛ per consequens vnione huiusmodi nouiter informari: ergo ꝛ ad ipam realiter transmutari. Consimiliter de extremis cuiuscunq; relationis ab eis distincte realiter/dici potest.

¶ Et tunc ad philosophum est dicendũ/q; philosophus ipe nõ vidit esse aliquã relationẽ ad quã extrema posita forent in potentia contradictorie/sic q; eis positis illa relatio posset poni vel nõ poni:sed posuit eam extremis positis necessario sequi/supposito q; eã posuerit ab eis distinguntem essentialiter in re extra.ꝛ ideo dixit ipam nõ esse terminũ mutationis/eũ subiectũ non dicat mutari ad aliquid sibi cocuũ:ꝛ relatio(secundũ eum)extremis positis necessario sit cocua. Si etiã dixit ipam nõ esse terminum actionis/ hoc forte dixit/quia nõ potuit eam dicere formã aliquã p se vnã/distinctã realiter ab extremis. Si enim posuisset ipsam esse aliquid in re extra distinctũ realiter ab extremis/ posuisset eã vere ꝓductã ꝛ p cõsequẽs actionis terminũ:cũ nõ ponerent nisi terminũ vnicum in productũ. Et hoc modo/nõ aũt primo modo põt saluari dictũ eius/puta relationẽ nõ esse mutationis terminum quia videlicet non est aliquid in re extra ab extremis distinctum. Si enim est forma ab eis distincta realiter:cum fundamentũ possit poni sñ terminũ/sine quo posito non põt poni relatio: ꝑ consequẽs non oportet fundamentum relationis esse cocuũ:ꝛ ita potest mutari ad ipam realiter cũ possit ipsi posterius tempore aduenire. Sed constat/q; ponentes hypostaticã vnionẽ vel quãcunq; relationẽ ab extremis realiter distinctã/negant philosophũ in vtroq; antecedente:ꝛ ita p consequens possunt ipsum negare in consequente asserendo oppositũ vtriusq;:videlicet relationẽ esse terminũ tã actionis ꝙ mutationis:q; etiã hoc philosophus posuisset/si cõcessisset relationem ipam esse formã aliquã in re distictã realiter ab extremis: ãre ꝛc. ¶ Ad secõm qñ dicit q; maior ẽ vnio hypostatica ꝙ beatificatio:si p hypostaticã vnionem intelligis formã aliquam distinctam realiter ab extremis/dico q; falsum assumis/quia hoc modo vnio hypostatica cum non sit aliquid ī re extra/nec maior dici potest nec minor ipa beatifica vnione.Sicut enim vnio beatifica nõ est forma aliq; per se vna a deo btõ/ꝛ actu beatifico distincta / sed notat insimul illa tria:videlicet deũ/beatũ/ꝛ beatificũ actũ:ita de vnione hypostatica cõparata adverbũ ꝛ ad assumptũ hominẽ est dicendũ.Si aũt per hypostaticã vnionẽ intelligas precise ipsa vnita/nec aliquid ab eis distinctum/ sic concedi potest vnionẽ hypostaticã esse maiorem beatifica vnione. hoc est vnita hypostatice esse magis vnita ꝛ intimius seu realius ꝙ vnita beatifice. Unitus enim beatifice nõ est in deo realiter ꝛ quiditative/sed deus est in ipso tantũmodo obiective.vnitus aũt cũ deo hypostatice/ in ipso quiditative ꝛ realiter sustentat: ꝛ ita per consequẽs ipsi intimius ꝛ realius copulatur. ¶ Et qñ additur in minori ꝙ vnio beatifica fit mediãte forma absoluta/concedendo tamẽ intelligendo per beatificã vnionẽ formam aliquã per se vnã a deo/beato/ꝛ actu beatifico distinctã cum nulla sit talis:sed intelligendo per ipsam huiusmodi vnionẽ precise deũ beatificantẽ ꝛ beatũ in eũ ꝙ beatificũ actũ tendentẽ. Sed ex hoc nõ sequitur q; hmõi vnio hypostatica fiat mediante forma aliqua absoluta:animo sequit cõtrariũ/videlicet q; nõ fiat per aliquod medium Que enim intimius/etiã immediatius vniunt.sed vnita hypostatice sunt vnita intimiꝰ ꝛ ampliꝰ ꝙ vnita btifice. ℔ licz inẽ vnita btifice sit mediũ aliqd absolutũ:nõ tñ inẽ vnita hypostatice:nec cũ talia vniant imediate ꝛ itime/ aliqd mediũ est ponendũ absolutũ vel etiã respectiuũ: q; re ꝛc. ¶ Ad cõfirmationẽ q; vltimo adducit / cõsimiliter est dicẽdũ.Et hec de primo articulo principali.

Quantum ad secundum:vbi est ponendus modus dicendi alius specialis/ꝛ forte rationabilior supradictis:videl mihi posse dici ꝓbabiliter/q; huiusmodi vnio hypostatica non est forma aliqua in re extra per se vna/a verbo ꝛ homine assumpto distincta: vel saltẽ q; hoc nõ est necessariũ ponere ad saluandũ diuinam incarnationẽ ꝛ hominis assumptionem seu cum verbo hypostaticã vnionẽ.Quia tamẽ huiusmodi sacrosancte incarnationis mysteriũ est imperscrutabile:ideo non intendo de eo aliquid insolitũ asserere/sed nisi cõferendo probabiliter quod videt/dicere:protestando q; si in ista questione vel in quacunq; alia/aliquid ex ignorãtia vel quacunq; alia ex causa dixero qõ sit cõtra fidẽ ꝛ sanã eccle doctrinam:aliud reuoco ꝛ ipsius ecclesie catholice correctioni submitto.

Ad cuius euidẽtiam hoc supposito pono quatuor cõclusiones.¶ Prima cõclusio quã pono: ẽ q; nõ est necessariũ huiusmodi hypostaticã vnionem esse aliquã rẽ creatã distinctã ab hoc assumpto in re extra. ¶ Hec licet ex precedentibus sit probata/potest iterũ confirmari.Primo sic. Deus põt assumere hominẽ vel quãcunq; aliã intellectualẽ substantiã vt angelũ/omni accidente ab eo distincto realiter circũscripto.ergo vnio huiusmodi hominis assumpti vel angeli cum deo/non dicit aliquid distictum a deo ꝛ homine vel angelo in re extra. ¶ Primo probo antecedẽs /licet videat euidens:Prio quia talem substantiam intellectualem deus potest assumere qualẽ potest facere:sed põt ipsam facere sine oi accidente ab ipa realiter differẽte:ergo ꝛ sic potest ipam assumere. ¶ Secõ.q; accidẽs põt assumi sine substãtia/vt dist.alia apparebit:ꝙ multo magis substãtia sine aliq accidẽte.magis enim accidẽs videt assumptibile mediãte substãtia sicut ꝛ est factibile/ꝙ substãtia mediãte aliquo accidente:ãre ꝛc. ¶ Tertio.q; si substãtia nõ põt assumi sic

ne accidẽte ab ipo distincto/aut igit sine accidẽte assum
ptione pcedẽte:aut sine accidẽte ipam cõcomitante/vel
posteri9 ꝓsequẽte. Sed nõ põt dici primũ/qz cũ substãtia
assumpta sit ẏbo assumẽti imediate ꝛ pmo nullo accidẽ
te mediãte ẏbo pi9 vnito vnibilis (nõ em accidẽs ẽ pri
us deo vnibile ꝙ substãtia)ꝙ ꝓsequẽs assumptio possibil
substãtie ab oi accidẽte sepabilis nõ necessario rẽdrit ac
cidẽs pmũ seu pcedens. Nec poni põt scõm:videlicet ꝙ
exigat vel inferat aliqd accidẽs ipam sequens.qm sicut
deus assumptũ posset remittere nullo destructo: ita ꝛ nõ
assumptũ assumere nullo ꝓducto alio ab assumpto:ꝙ ꝛc.
¶ Cõfirmat:qz huiusmodi accidẽs hoiem sequẽs assum
ptũ/aut esset subiectiue ĩ hoie aut in verbo. sed non opor
tet ꝙ necessario sit in homine vel in angelo assumpto:tũ
quia pius potest sine posteriori a quo essentialiter est di
stinctũ/existere:tũ quia non magis substantia assumpta
exigit accidens nec requrit ꝙ substantia nõ assumpta:
quare ꝛc. Nec potest dici ꝙ necessario illud accidens sit
in verbo vel in alio supposito diuino substantiã assumen
te:quia licet diuinũ suppositũ posset assumere accidenta
lem formam sicut ꝛ substantiã:tamẽ nõ necessario si assu
mit sibi ꝛ vnit substantiam/habet sibi vnire seu assumere
aliquam accidentalẽ formam:cum quotũlibet assumpti
bilium ꝛ deo vnibilium realiter distinctorũ vnũ alio cir
cũscripto sine ꝓtradictiõe possit a deo assumi ꝛ hypostati
tice seu personaliter ipsi vniri:ergo ꝛc. ¶ Sic igitur ap
paret illud antecedens/videlicet ꝙ deus potuit assume
re hominem vel aliam quamcũq substantiam assumpti
bilem quocunq accidente ab ipo distincto realiter circũ
scripto ¶ Consequentia est euidens:quoniam constat ꝙ
vnio huiusmodi substãtie assumpte si esset forma aliqua
a substantia distincta/esset accidentalis nõ substãtialis:
cũ etiã assumptio vnius substantie nõ necessario exigat
formã aliquã substantialẽ aliã magis ꝙ accidẽtalẽ vni
ri assumpte substantie/nec etiã diuino supposito assumẽ
ti:quare ꝛc. ¶ Confirmatur.qm si vnio huiusmodi est for
ma aliqua absoluta vel respectiua distincta a substantia
vnita/ipsa erit assumptibilis sine substantia. sed non ma
gis accidens potest assumi sine substãtia ꝙ ecõuerso sub
stantia sine aliquo accidente:ergo sequitur ꝙ substantia
possit assumi sine omni accidẽte:nec per ꝓsequens opor
tet ponere vnionẽ substantie assumpte vicere aliquã for
mã accidentalem distinctã ab assumpta substantia in re
extra. ¶ Maior apparet:quia(vt nunc suppono)deꝰ põt
assumere sibiq vnire non tantũ substãtiã: sed etiã omnẽ
accidentalem formã/sine alio quocunq distincto ab ipa
essentialiter in re extra. Omne cm assumptibile sine illo
potest assumi/ꝛ cuicũq cui est vnibile/vniri/ sine quo po
test fieri.ergo ꝛc. ¶ Secunda cõclusio est:ꝙ nõ est proba
bile nec rationabile huiusmodi assumpti hominis vnio
nem esse aliquã rẽ creatã distinctã ab homie in re extra.
¶ Hec probari põt primo sic. Aut hmõi si ponat forma
accidẽtalis aliqua in re extra existens subiectiue in sub
stãtia assumpta/est forma extensa aut inextensa. Sed il
la vnio que fuit corporis Christi in triduo mortis ab alia
separati nõ põt esse inextẽsa/cũ fuerit ꝛ nũc sit (si est) ac
cidens in subiecto extenso: nec illa que fuit ꝛ est alie/po
test esse extensa propter oppositam rationẽ: videlicet qz
subiecti indiuisibilis ꝛ inextensi. Nec videt ꝓbabile nec
rationabile concedere vnã harũ esse extensam videlicet
corporis:ꝛ alterã que est animę/ inextensam: Tum quia
tunc essent vniones hypostatice nõ eiusdẽ sed alteri9 ra
tionis. Tum quia cum forma accidẽtalis extensa in sub
iecto diuidatur realiter diuiso subiecto: per consequens
Iudei diuidẽtes ꝛ scindẽtes seu pforantes corpus Chri
sti in cruce pforassent etiã ꝛ scidissent hmõi corporis ver
bo vnita hypostaticã vnionẽ:qd falsum videtur: cuz post
mortẽ corpus Christi vniformiter verbo vnitũ remãserit
sicut prius. Tum tertio/quia tunc tot oporteret ponere
hmõi vniones quot sunt ptes hois assumpti distincte rea
liter.sed pdicta oia ꝛ alia plura q̃ sequerent/videnẽ im
probabilia ꝛ irrationabilia:ꝙ ꝛc. ¶ Si forte dicaꝝ ꝙ hmõi
vnio hypostatica nõ est in hoie ẽ in verbo: ¶ Cõtra. Pri
mo/qz oẽ a verbo immediate sustentatũ ipsiq vnitũ ẽ ab
eo assumptũ:sed verbũ licet potuerit/de facto tñ accidẽs
nõ assumpsit:ergo ꝛc. ¶ Scõ/qz esto ꝙ esset ĩ verbo/ ad
huc si esset relatio haberet poni multiplex vt videt:cum
relatio ab extremis distinguat:ꝙ ꝛc. ¶ Cõfirmat primo
quia rationabile est ponere ꝛ confiteri/deũ humanatum
ꝛ hominẽ factũ nobilissimo modo possibili. sed maiorus
perfectionis est ꝛ nobilitatis in hoie assumpto / ponere
ipsum verbo immediate/ꝙ mediãte accidẽte aliquo co
pulari:nec ꝙ ꝓsequẽs est rationabile hmõi vnionẽ hypo
staticã esse formã aliquã accidẽtalẽ assumptũ hominem
precedentẽ/ꝛ inter ipm ꝛ verbũ realiter mediantẽ:nec se
quentẽ/vt supernius ostẽsum est:ergo ꝛc. ¶ Scõ/qz que
cunq realiter distincta vnita/possunt ꝙ diuinã potentiã
separari ꝛ diuidi/quocũq ab eis distincto realiter rema
nẽte:ergo si hmõi vnio hypostatica est aliqua res creata
distincta realiter ab humanitate assumpta: ipsa remanẽ
te poterit homo assumptus a verbo esse dimissus. Pro
pter nullã enim creaturam ab homine realiter differen
tem oportet necessario ipsum hominem in verbo perso
naliter sustentari.sed multo probabilius ꝛ rationabilius
est ponere hominem vniri verbo immediate omni alio cir
cũscripto/ꝛ per consequens sine aliqua vnione tãꝙ qua
dam forma ab eis distincta:ꝙ ipsum hominem a verbo
posse dimitti ꝛ diuidi/eorum vnione huiusmodi hyposta
tica remanente:ergo ꝛc. ¶ Tertia conclusio est:ꝙ vnio
huiusmodi hypostatica/nõ potest esse(vt videtur) forma
aliqua per se vna accidentalis absoluta/ nec respectiua/
qua mediante assumpta humanitas verbo personaliter
vnitur ꝛ in eo realiter sustentet. ¶ Hec potest probari.
Primo/qz aut forma huiusmodi(si ponatur) esset in ver
bo realiter ꝛ prius ꝙ homo/aut non.si nõ/ ergo nec ipsa
mediante homo in verbo realiter sustentatur:nec ipsi hy
postatice seu personaliter copulatur. Probatio cõsequẽ
tie. Quia aut huiusmodi vnio ponitur forma aliqua ab
soluta aut relatiua.si absoluta/cõstat ꝙ nullum absolu
tum potest vniri alicui absoluto mediante alio absoluto
quod in illo penitus non existit. Nec enim qualitas esset
in substantia mediante quantitate/nisi quantitas ipa in
substãtia primitus poneretur.ergo si huiusmodi vnio est
forma absoluta existens in alio nõ in verbo: per ꝓsequẽs
nec ipa mediante homo vnitur verbo seu recipiet ĩ eo.
Si aũt dicaꝝ ꝙ est relatio: talis fm etiã ponẽtes ipam/
non potest consurgere ex extremis vt absolute positis:ꝛ
tantũmodo vt connectis:ergo vnio ista hypostatica si ẽ
relatio non precedit sed sequitur hominẽ vt verbo vnitũ
primitus seu connectum.sed nullum alterũ vnitum põt
esse ipsi vnitum mediãte aliqua forma posteriori presup
ponente ipsum illi connectum realiter seu vnitum:ergo
ꝛc. ¶ Si aũt dicaꝝ ꝙ hmõi vnio ẽ in verbo ꝛ prius ꝙ ipe
hõ:tunc sic arguo. Aut hõ vnit verbo ꝛ sustentatur in eo
immediate sicut ꝛ ipsa vnio que hominem in verbo natu
re ordine antecedit/aut non recipitur sic in verbo imme
diate.sed primo in ipsa vnione/ꝛ ea mediante in verbo/
modo quo dicimus ꝙ de facto accidentia Christi nõ sũt
in verbo nisi quia sunt in substantia existẽte in ẏbo: nec
qualitas corporalis in substãtia/nisi qz in quantitate in
substãtia existẽte. Sed scõm nõ põt poni.qm impossibile
est substantiam vnitam alicui accidẽti vt ipam sustentanti
Nec enim substantia potest in accidẽte aliquo sustenta
ri:sed potius ecouerso. Nec potest dici ꝙ ratione verbi

in quo sustentat/huiusmodi accidentalis vnio possit homi
nē sustentare.q; per hoc q realiter esset in verbo/non
exit seu transcēdit virtutē nec limites accidentis. Unde
sicut substantia in verbo existens puta hō a verbo dimit
sus/sustētaret cadē accidētia q̄ cōiunctus antea sustēta
batur si aliquod accidēs in verbo existēs sustētare pos
set immediate ꝛ primo hominē/idē posset facere si dimitte
retur a verbo.hoc autē est ipossibile.ergo ꝛc. Relinquit
ergo primū/vez q licet huiusmodi vnio sit in verbo primo
q̄ hō ordine generatiōis/nō tñ ordine immediationis. sed
realiter distincta eque immediate in aliquo existētia sic
se habent q̄ nullum eorum potest esse in illo alio mediā
te.ergo ꝛc. ¶ Si forte dicas:q licet tā vnio q̄ homo im
mediate sustentetur a verbo/tamen homo prius vnitur
vnioni q̄ verbo/licet non sustentetur ab vnione realiter/
sed a verbo.Hoc esto q sit verum/conclusionē tamē pre
dictam non impugnat in aliquo sed cōfirmat. quoniam
quod sustentat in aliquo tertio mediante alio prius me
dio/ prius sustentatur in illo.ergo in quo aliquid vnū po
test sustentari/nec illo mediante vt sustentante/potest in
aliquo alio sustentari.sed nulla substantia potest sustenta
ri in aliquo accidēte. ergo nec in aliqua substātia/nec
per consequens homo in verbo mediante aliquo accidē
te vt ipsum primitus sustentāte:quare ꝛc. ¶ Confirma
tur.quoniam aut huiusmodi vnio(si ponatur accidenta
lis forma vel quecūq; alia in re extra)precedit aut sequi
tur coniunctionem extremorum videlicet vnionem ho
minis seu sustētationē in verbo. Si precedit:ergo posset
esse vnio diuisorum non coniunctorum/cum prius possit
sine posteriori existere:quod est falsum. Si sequitur:ergo
ipsa vnione extrema non vniuntur/cum non sit probabi
le prius vnita seu cōiuncta vniri seu cōiungi aliquo poste
rius consequente.ergo ꝛc. ¶ Preterea:quia licet forma
accidentali aliqua mediante nulla intellectualis sit deo
vnibilis vt obiecto/quomodo omnes sancti ipsi mentali
ter fruitionis ꝛ visionis actibus mediantibus sunt vni
tinen tamen videtur fore possibile tali medio mediante
videlicet aliquo accidente aliquam substantiam ipsi vni
ri personaliter ac in eo realiter sustētari/ cum in illo quo
mediante aliquid in alio sustentatur seu personaliter co
pulatur vt sustentante mediante prius realiter sustentet
vt supernus est deductum.quare ꝛc. Nec valet si dicatur
q̄ substantia assumpta potest sustentari in verbo mediā
te aliquo accidente:vt huiusmodi vnione/non tamē illo
in quo primo substantia sustentat:sed in quo primit? co
pulatur.quoniam ei homo assumptus primo vnit:ipsiq;
primo copulatur a quo assumitur ꝛ in quo immediate sus
tētatur.ergo ꝛc. ¶ Quarta cōclusio est/ q si huiusmodi
vnio esset forma aliqua per se vna ab extremis distincta
magis esset(vt videt)ponenda absoluta q̄ forma aliqua
respectiua. ¶ Hec apparet.quoniā huiusmodi vnio si po
natur relatio/exigit ꝛ supponit sua extrema prius vnita
nec per consequens est ad eorum coniunctionem necessa
ria sed omnino superflua. Non sic autem est si ponat? for
ma aliqua absoluta.quare ꝛc.

Ex predictis omnibus apparet quid sit

dicendum ad questionem. Non enim illa vnio est de fa
cto forma aliqua per se vna ab extremis distincta/vt ap
paret ex dictis.quoniā si sic/aut est in homine aut in ver
bo.non in verbo immediate/cum ab ipso non ponatur de
facto fuisse immediate assumptum aliquid nec ipsi con
iunctum personaliter nisi homo.nec in ipso assumpto ho
mine.quia si sic/aut ante eius assumptionem ꝛ in verbo
sustentationem/aut post.sed non primum.quia tunc pos
set esse vnio diuisorum.nec secundum est necessariū/vt est
ex precedentibus manifestum.ergo ꝛc. ¶ Confirmatur.
quia non magis de facto est ponenda necessario (vt vide
tur)aliqua realis vnio in assumpto homine q̄ in verbo/
cum nō realius nec mediatius homo verbo/q̄ econuerso
verbum hominu vnit.sed secundū oēs nulla in verbo tā
lis vnio est de facto.ergo ꝛc. Hec de secundo articulo.

Quantum ad tertium:vbi est ad aliqua

que contra predicta possent argui vltimo respondēdum
Arguitur primo contra predictas conclusiones in vni
uersali sic.Verbum ꝛ homo possunt manere non existen
te hmōi ipsorum hypostatica vnione.q hmōi eorum vnio
hypostatica ab eis est realiter distincta. Antecedens est
cuidēs.quia verbum posset dimittere hominē.Consequē
tia etiam apparet:quia realiter eorundē neutrum sine al
tero posset esse. ¶ Secundo arguitur sic ad idem. Illud
quo realiter deus homo/ꝛ homo est realiter fact? deus/
oportet q̄ sit forma al: qua in re extra.sed secundum Au
gustinum ꝛ alios doctores de hoc loquētes/talis fuit il
la vnio hypostatica benedicta/q̄ p ipsam deus homo: ꝛ
econuerso homo assumptus fuit realiter fact? deus. ergo
ꝛc. ¶ Tertio sic. Impossibile est hominē assumptū non es
se deum vel nō assumptū fieri deū/ nulla in ipo vnione fa
cta.sed homo assumptus posset dimitti ꝛ p cōsequēs fie
ri non deus:ꝛ non assumptus assumi/ ꝛ ita p consequens
incipere deus esse.ergo oportet assumptum dimissum ali
quid dimisisse/ꝛ nouiter assumptum aliquid acquisisse
sed nec ille nouiter assumptus potest nouiter deo coniun
gnec alius ab eo realiter separari:cum ipse deus sit rea
liter prius per essentiam omnibus creaturis, ergo nouā
ter homini assumpto oportet aliqd aliud a deo nouiter
cuenire:ꝛ dimissum oportet aliquid perdere in re extra.
sed hoc non potest esse aliud(vt videtur)q̄ hmōi vnio su
pra dicta.q ꝛc. ¶ Quarto arguitur sic ad idem:Aut ho
minem esse deum ipsiq; vnitum / dicit aliquid preter ex
trema/aut nō. si primum/habetur propositum:videlicet
q̄ vnio est a verbo ꝛ ab homine distinctum aliquid in re
extra.si secundum: ergo non magis dei filius est homo
assumptus nec ipsi vnitus q̄ alius nō assumpt? nec ho
mo assumptus post q̄ dimissus esset minus deus q̄ an
tea non dimissus.sed hoc est falsum ꝛ absurdum.ergo ꝛc.
¶ Quinto.quia nisi hominis ad verbum sit aliqua vnio
specialis/nō magis erit dei filius homo factus q̄ pater
vel spiritus sanctus.Hoc apparet.quoniam si huiusmo
di vnio ꝟbi ꝛ hois nō est distinctū aliquid ab extremis/
nō aliter ꝟbū hominu q̄ pater vel spūs sanct? vnit:cū
oēs tres psone/q; oibus creaturis equaliter sunt pītes
oibus realiter vniuntur.ergo nō magis dei fili? est hō q̄
pater vl spūs sanct?.sed hoc est hereticū ꝛ absurdū.q ꝛc.
¶ Secundo arguitur specialiter contra quartam cōclu
sionē ponēdē q si hmōi vnio esset aliquid in re ext: a/ma
gis deberet poni aliqd absolutū q̄ respectiuū. Primo:
q; vnio est aliquod vnio.ergo relatio. ¶ Secūdo:q; iter
vnita immediate cuiusmodi sunt ꝟbū ꝛ natura hūana / nō
est ponenda aliqua forma media absoluta. ¶ Tertio:q;
huiusmodi vnio media absoluta aut vnit deo aut nō.
Si primū. ergo posset manere vnita verbo sepato hoie
vt supernus est deductum.hoc autem est falsum. ergo ꝛc.
Si nō vnit secundū.ergo ipsa mediāte hō non vnit ꝟbo.
quare ꝛc. ¶ Quarto.q; nulla accidētalis forma absolu
ta est verbo immediatius vnibilis q̄ intellectualis sub
stantia.ergo si substantia non potest vniri nisi mediante
vnione verbo:nec etiam ipsa vnio verbo vniri poterit si
ponatur forma absoluta nisi mediante alia vnione. sed
hoc est falsum.quia tunc esset processus in infinitum. er
go ipsa vnio non est ponenda forma aliqua absoluta: sed
potius respectiua.Multa alia possent contra predicta
argui que omitto: tum ꝓpter vitādam pluritatem:tum

quia eorum solutio ex solutiõe ꝓdictoꝝ poterit appere.

Ad euidentiam dicendorum ꝓmitto

ꝙ sicut per creationem actiuã vel passiuã nõ est intelligenda forma aliqua per se vna a deo ⁊ creatura distincta vt fiat ostensum in secundo:sed tantũ creatio actio dicat deum primo:⁊ secũdario connotat rẽ creatã vt per eum in esse positã:⁊ creatio passio econuerso primo significat rẽ creatam:deũ secundario cõnotãdo:Sic cõsimiliter videtur nulli esse intelligendũ ⁊ dicendũ de illa hypostatica vnione:videlicet ꝙ nec ipsa est forma aliqua ꝓ se vna a suis extremis videlicet verbo ⁊ homine vnitis distincta/medians inter ipsa:sed significat seu importat licet quodã ordine/simul ea.vt vnio verbi/ qua ipsum homini dicitur vnitũ/significat primo verbũ:⁊ secundario cõnotat hominẽ sibi vnitũ:econuerso autẽ vnio hois qua ipse homo assumptus dicatur verbo vnit⁹/primo significat hominẽ ⁊ secundario cõnotat ipsum deum.Sicut enĩ deus potest creare oĩa ⁊ sic creatꝝ oĩs creatura facta creatur absq; creatiõe actiua ⁊ passiua distincta a deo ⁊ a re creata qualibet mediante:ita potest hominẽ realiter assumere sibiq; personaliter vnire omni vnione distincta ab ipa ⁊ ab assumpto hoie circumscripta. ¶Hoc ꝓmisso:Ad primũ primo ostẽdo/ꝙ illõ cõsimiliẽ cõcludit cõtra omnes alios ponentes hypostaticã vnionẽ esse formã aliquã ꝓ se vnã distictã realiter ab extremis.Arguã enĩ sic.Vnio hypostatica que ab hoie in quo est (vt dicis) realiter est distincta/⁊ ipse homo possunt existere ⁊ manere ipa vnione in hoie non manẽte. ergo vnio vnionis cũ homine est ab ipso homine ⁊ vnione distincta forma aliqua in re extra.Antecedẽs probo.qꝝ oĩm formã subiecto inexistentẽ ⁊ ab eo realiter differentẽ potest deus ab ipso separare ⁊ per se vel saltẽ in alio subiecto ponere. sed secundũ ipsos hypostatica vnio que est in hoie assumpto formaliẽ vt accidens in subiecto/est ab ipso distincta realiter.ergo ipsa põt ab hoie separari:⁊ ꝓ diuinã potẽtiã in alio subiecto/vel etiã ꝓ se poni. ergo sequit ꝙ vnio hypostatica si ponatur ab hoie distincta/põt sine hoie existere: nec tñ (etiã secũm ipsos)sequit ꝙ eius vnio cũ hoie ab ipa vnione ⁊ hoie sit distincta. Nõ enim potest esse vnio vnionis. ¶Ex hoc secũdo patet dd sit dicendũ ad argumentũ in forma.Cõcesso enĩ añcedẽte sane itellecto/nõ sequit cõsequens quod infertur/vt apparet in exemplo predicto de vnione hypostatica ⁊ eius cũ hoie vniõe. ¶Ad ꝓbationẽ quando dicit:indistincto cũ realiter neutrũ sine altero potest esse:Respondeo ꝙ nõ est intelligẽdum verbum ⁊ ab ipso dimissum hominẽ existere sine vnione tanꝙ sine aliqua priori forma ante separationẽ hois a x̃bo/exĩte ⁊ post separationẽ destructa:cũ talis vnio non sit ponenda:vt supra⁹ est ostẽsum. Sed quãdo dicit:an añcedẽte/ꝙ verbũ ⁊ homo ab eo assumpt⁹ possunt manere nõ existẽte cõi hypostatica vnione/intelligendũ est sic:videlicet ꝙ verbũ ⁊ hõ possunt realiter ꝓmanere absq; hoc ꝙ ꝓsonaliter vniant:nõ tñ sequitur ꝙ eis sic manẽtib⁹ forma aliqua ab eis distincta destruat:cũ dimissa possint reuniri absq; alio producto ab eis distincto realiter / destructo ac interẽpto:⁊ econuerso vnita vnidi sine aliquo ab eis distincto realiter producto.Et ita ꝓ cõsequẽs si vnio hypostatica diceret formã aliquã distinctã a verbo ⁊ homine in re extra/posset hõ a verbo vnidi ⁊ dimitti vnione hmõi remanente:cũ(vt predictum est) nulla creatura existente distincta ab homine verbũ ipsum nec assumere hoiem nec sibi vnire personaliter cõpellatur. quare ⁊c.

¶Ad secũdũ qñ dicit ꝙ vnione huiusmodi hypostatica factus est deus hõ:⁊ econuerso hõ deus:dico ꝙ deum hominẽ esse factũ:⁊ ecõuerso hominẽ deũ per hypostaticã vnionẽ/dupliciter põt intelligi. Uno mõ: ꝙ homo fuerit factus deus/⁊ ecõuerso mediãte huiusmodi vnione tãꝙ aliqua re creata distincta a deo ⁊ hoie in re extra.⁊ sic est falsum:nec hoc mõ intelligit Augustin⁹. Alio mõ potest intelligi deũ hoiem esse factũ ⁊ ecõuerso:vnione hmõi hypostatica mediãte:hoc est humanitate assumpta : vt vez deus dicatur homo factus humanitate: ⁊ hõ deus fact⁹ diuinitate.⁊ sic est verũ:qz nec vnio hois ad x̃bũ dicat nisi hoiem/verbũ cõnotando:nec vnio verbi ad hominẽ nisi x̃bũ hoiem secundario cõnotando. Uñ sicut deus dicitur creare realiẽ creatione actiõe/⁊ creatura creari creatiõe passiõe:cũ tñ nec creatio actio nec creatio passio sit distinctũ aliquid a creante ⁊ creato : ita in proposito est dicendũ:⁊ cõcedẽdũ deũ fieri hoiem:⁊ ecõuerso hoiem esse deũ hmõi hypostatica vnione.quare ⁊c. ¶Cõfirmatur qi rationabilius est dicere deũ esse hoiem humanitate:⁊ hoiem deũ diuinitate:ꝙ forma accĩtali aliqua absoluta vel respectiua inter deũ ⁊ hoiem assumptum realiter mediãte. Impossibile enĩ ⁊ inintelligibile videt deũ fore hoiem nec aliquã aliã substantiã aliquo accidente:sicut nec esset accns si ipm assumeret aliqua substãtia mediãte nec etiã aliquo accĩte alio ab assumpto. Unde esto ꝙ de facto esset inter hominẽ assumptũ ⁊ verbũ ipsum aliquod accidens mediũ:puta hmõi hypostatica vnio: adhuc nec deus hõnec hõ deus ꝓ ipam:fꝝ ꝓ ei⁹ terminũ dicerẽt. Nec sequit:inter deũ ⁊ hoiem assumptũ nõ est aliqua vnio media ab extremis distincta.ergo nec deus erit hõnec hõ deus.qñ quanto aliqua distincta immediatius mutuo vniuntur/tanto magis potest vnũ denoiari ab altero/⁊ ecõuerso.sed negantes hmõi inter verbũ ⁊ hoiem mediã vnionẽ/ponũt verbũ ⁊ hoiem immediatissime cõiũgi ꝓsonaliter ⁊ vniri/qõ nõ possunt ponere alij vt videt:qui ponũt hmõi vnionem tanꝙ formã mediã distinctam realiter ab extremis.ꝓ ⁊c. ¶Ad tertium primo ostendo ꝙ illud cõsimiliter concludit contra alios ponentes talem vnionem hypostaticam ab extremis distinctam mediam. Arguẽti enim sic.Uerbum diuinum posset hominem dimittere remanente oĩ creatura ab ipso dimisso homine realiter differẽte ⁊ in ipo etiã homine sicut erat antea existẽte.Hoc apparet.Nõ enĩ est verisimile ꝙ in homine aliquo posset esse aliquod ens creatum ab ipso realiter distinctũ:quo existẽte ipe: hõ verbo ⁊ verbũ ei necessario vnit⁹.sed secundũ ipos vnio hypostatica que est in homine subiectiue. ab homine ipso realiter est distincta. ergo ipsa ⁊ quocũq; alio in homine remanẽte/ potest hõ a verbo dimitti ⁊ ꝓ consequens non deus fieri / non amissa aliqua re creata.Et sicut hõ deus potest fieri nõ deus ꝙ verbo dimisso nullo creato pdito seu amisso: ita ⁊ homo non deus potest deus fieri : quia nouiter assumi absq; ꝙ sibi aduenẽte aliqua re creata. Posset enim deus hominem nõ assumptum nouiter assumere/quocunq; distincto ab ipso homine circumscripto.quare ⁊c. ¶Ex hoc secundo apparet quid sit dicendum ad argumentũ in forma.Concedi enim potest qõ assumitur in maiori:videlicet ꝙ nec homo assumptus põt fieri non deus/nec alius non assumptus deus sine aliqua hominis mutatione.Et quãdo infertur.ergo oportet hominẽ assumptũ dimissum aliquid amisisse/⁊ assumptũ nouiter deum factum aliqd acquisiuisse:cõcedo.nec assumptus tñ acquisiuit/nec dimissus amisit aliquid aliud a deo. Sicut enim in sacramento altaris accidẽtia separata nihil aliud a substãtia perdidẽrũt supposito sicut credo ꝙ ipsa accidentia oĩa immediate sine aliqua mediante ab eis distincta inhereñtia/substantie existant/que etiam si post separationem substantie vrurentur/ nihil aliud a substantia acquirerẽt cũ nouiter inexisterẽt:Ita cõsimiliter in ꝓposito de assumpto a deo vt dimisso hoie ẽ dicẽdũ:ꝙ nouiter assumpt⁹ acquirit deũ cui vnit:⁊ ab eo dimissus pdit cũ a quo dimit

titur. ¶ Et qñ contra hoc arguit: q; deus in oibus creaturis est realiter pñs / nec per pſequēs ab ipso aliqua est diuisa: Respondeo q; licet deus sit pſens omnib⁹ creaturis / nō tñ vniformiter. Aliter enī est ꝑ ſens homini assumpto / ꝑ aliē non assumpto. Assumpto enī est pſens sicut ei qđ in eo pſonaliē ꝑ realiter sustētat. Et hoc mō intelligo hominē diuinum amittere deū / nō q; ab ipo totaliter sit diuisus / sicut est accidēs a substātia ſeparū cū deus ipse presentialiter vt supponit sit vbiq; / sed q; in ipso nō sustētatur realiter sicut prius: ꝑ ꝓpter hoc tñ est solus deus filius nō pater nec ſpūs sanctus hō: ꝑ hō ecōuerso est solus filiꝰ / q; vez in solo filio nō in patre nec in spiritu sancto ipe hō assumptus realiter sustentat. ¶ Ad quartum primo ostendo q; concludit similiter contra alios vnionem illam mediā asserentes. Arguam enim sic. Deū esse hominem / ꝑ hominem deum / nō dicit aliud ꝑter. Deum ꝑ hoiem ꝑ coꝝ hypostaticā vnionem. sed his omnibus tribus existētibus deus pōt non esse hō: hō nō deus: cum nulla creatura exstite ab hoie distincta realiter auſmōt ſcōz eos est illa hypostatica vnio / de⁹ necessario assumat hominem sed tantūmodo contingēter. ergo ꝛc. Tunc arguo sicut tu. Aut deū esse hominē dicit aliquid ꝑter tria predicta / aut nō. si primū / hoc est contra eos. nisi ponant vnionis vnionem aliā sine fine. si ſcōm: ergo illis tribus existentibus deus est homo necessario / qđ est falsum. ergo ꝛc. ¶ Ex hoc ſcđo apparet quid sit dicendū ad argumentum in forma. Dico enim q; deū esse hominē nō dicit ꝑter extrema aliquid positiuū ab eis distinctum. sed vt dicit precise ipsa extrema videlicet deū ꝑ hominē / non tamen quōcunq; absolute / sed vt nō diuisa sed personaliter copulata. Et ideo nō sequitur qđ inf⁹tur: vez q; non magis deus filius sit hō assumptus q; alius nō assumptus. Solus enim ille hō est deus qui est in deo realiter ſustentatus ipſiq; personaliter copulatus. Hoc patet per exēplum cuidentissimum in creaturis. Supposito enim (qđ ꝑ verum reputo) q; albedo possit informare ſubiectū aliquod omni forma media ab albedine ꝑ subiecto distincta circuſcripta: constat q; tunc esse album nō dicit aliquid ꝑter extrema videlicet albedinem ꝑ subiectum: non tamen ſequitur q; aliquod subiectum sit album nisi albedine informatum: nec etiam q; illud subiectum sit alia albedine album nisi illa qua realiter informat: qua ab ipo per diuinam potentiam ſeparata ſubiectum puus albū efficatur nō album / nulla forma destructa nec aliqua perdita seu ab ipso subiecto remota / exceꝑta sola ipsa albedine separata. ¶ Confirmatur: quia ſecūdum eos homo est verbo vnitus vnione in eo formaliē existente / sicut dicitur albus albedine. sed cōstat inter huiusmodi vnionē ꝑ hoiem nullū esse mediū in re extra. ergo hoiem esse vnitum nō dicat ꝑter vnionē ꝑ hoiez aliquid in re extra: nec tñ sequit q; aliquis alius sit vnitus nisi vnione hmōi informatus. Et ita cōsimiliter in ꝓposito est dicēdū. quare ꝛc. ¶ Ad quintū ꝑ vltimū: primo ostendo q; idē ꝑ eidē tuus cōtra alios pōt dici. Quoniam si ponat vnio hypostatica illa media ſepe dicta: cōstat etiā q; ipsi sicut ꝑ cuilibet alteri creature ꝑ humanitati assumpte erunt pſentes realiter tres persone. ergo si ex hoc arguis non plus filium q; patrem vel ſpiritum sanctum dici hominem: q; oēs tres persone assumpto homini sunt pſentes: hoc nō magis sequit negando q; ponendo huiusmodi mediā hypostaticā vnionem. ¶ Confirmatur: q; per hmōi vnionē ſubiectiue in homine existentem nō potest dici filius vel homini vnitus nec per consequens hō factus: cū ipsa sit nature ſustētate ad ſustētās. ex quo sequitur q; sit deo repugnans: cum ei conuenire non possit in alio ſustentari. Nec potest dici etiam / vt videt q; huiusmodi vnio si ponatur / respiciat pro termino magis filium q; patrem aut ſpiritū sanctum / cū sit effect⁹ cōmuniter oīm pſonarū: nō ergo q; ipsa magis dei filius erit hō q; pater vel ſpiritus sanctus. ¶ Ex hoc ſcđo / respōdendo ad argumētū in forma / concedo verba ad hominem ꝑ econuerso esse vnionē aliquam ſpecialem / non tanq; formam mediam seu aliquam rem creatam / distinctā ab eis realiter: sed quia ita ipse homo in verbo q; non in patre nec in ſpiritu sancto immediate personaliter ꝑ realiter ſustentat. Nec tamen ex hoc ſequitur inter verbum ꝑ hominem esse aliquā mediam vnionem / cum sine omni medio vniātur. Exemplū huius apparet in aliquo accidente / puta albedine immediate ſubiectum aliquod informante / nullo inter ipsa absoluto / nullo etiam respectiuo mediāte. Constat enim tale ſubiectum dici album ratione cuius ꝑ albedinis ſpecialis vnionis non tanq; formę inter ipsa mediantis: ſed q; albedo ipsa est immediate realiter in ſubiecto. Et ita cōſimiliter in proposito / solus deus filiꝰ homo appellatur quia in solo ipso homo realiter ſustentatur. ꝑ ideo concedo q; ipsi ſpecialiter copulatur: quare ꝛc. ¶ Et ſi queras quomodo deus nouiter potuit fieri homo nullo ſibi ādue niente de nouo cum ſit immutabilis? Respondeo q; idem fuit nouiter factus homo aliquo nouiter adducto / videlicet ipso assumpto homine in eo nouiter existente / ei⁹ tamen quia immutabilis / mutatione qualibet circumſcripta. Nō enim omne illud nutat ꝑ / in quo nouiter aliquid ſustentatur.

Ad alia contra quartam cōclusionem.

Ad primum dicendum q; non ſequitur: vnio est aliquorum vnio: ergo est relatio. quia etiā visio vel intellectio est alicuius vni⁹ ſubiectiue ꝑ alterius obiectiue: tamen est forma aliqua absoluta. Et ita in ꝓposito esto q; vnio poneretur forma aliqua absoluta / adhuc posset esse aliquorum vnie / vnius videlicet vt ſubiecti / ꝑ alterius vt termini seu obiectiue: quare ꝛc. ¶ Ad ſecundum concedo inter verbum ꝑ hominem quia immediate vniuntur / non esse ponendam formam aliquam mediam absolutam. Cōcedo etiam tu non opotere ponere inter ipsa formam aliquam mediam reſpectiuam / cum talis si ponatur / nō minus ab extremis distinguat q; forma aliqua absoluta: nec per consequens ponēdo eam possint ſaluare verbum ꝑ hominem coniungi immediatius seu vniri: q; ponentes formam aliquā absolutā. quare ꝛc. ¶ Ad tertiū quādo queritur an huiusmodi vnio absoluta vniatur verbo: an non? idē ego quero ab eis ponentibus ipsam vnionem esse relationem. Si enim dicat q; vnitur deo ipsa vnio relatiua / idē ego cōcedam ponēdo ipsam esse formam aliquā absolutam. Nec eā est magis inconueniēs formam accidētalē absolutam cōcedere deo immediate posse vniri / q; formam aliquam reſpectiuā. Et quādo arguitur q; tūc posset manere vnita verbo / hoie ſepato: cōcedo (qđ ꝑ ipsi habēt cōcedere) ponēdo ipsam vnionem esse relationem: vt in ſuperioribus est ostenſum. sed non est magis inconueniens deum posse assumere ſibiq; coniungere formam accidentalem absolutam ſine ſubſtātia q; reſpectiuam. quare ꝛc. ¶ Si autem dicatur q; ipsa vnio relatiua non vnitur verbo: eadem potest dici ponendo ipsam esse formam absolutam. Et quando arguitur q; tunc ipsa mediante homo non posset vniri verbo: eadem ſequitur ꝑ potest argui contra eos ponentes vnionem huiusmodi relatiuā. Non minus enim sed magis absolutum vnum distinguitur a reſpectiuo q; ab alio absolutorum nec per consequens duo extrema absoluta possunt vniri immediatius mediante inter ipsa forma relatiua: q; mediante forma aliqua absoluta. Si igitur ſecundum ipsos homo vnitur verbo mediante vnione relatiua verbo non vnita: ita cōſimiliter potest dici ꝑ cōcedi ipsi vniri posse vnione absq

luta/esto q verbo nō sit cōiuncta realiter seu vnita. ¶Ad quartum ꝛ vltimum patet q concludit similiter contra alios cuiuscūq. Nulla enim forma accidentalis absoluta nec etiam respectiua est deo immediatus vnibilis ꝙ substātia assumptibilis .ꝛ ideo si substantia non pōt deo immediate vniri nec ipa vnio/esto q ponatur relatio. Tūc dicendum/q tam substantia intellectualis ꝙ etiam alia forma accidentalis a deo assumptibilis est ipsi immediate vnibilis: nec per consequens oportet ipsam a deo assumi nec ipsi vniri mediante aliqua vnione vt supius est probatum. cum hoc tamen stare videtur q si huiusmodi talis vnio poneretur/ magis esset ponēda forma aliqua absoluta ꝙ respectiua. ¶Sic ad questionem.

Ad rationem in principio: quando dicitur. q omnis relatio est distincta realiter a quolibet absoluto: dico q non est verum. Nulla enim relatio est forma aliqua per se vna distincta ab extremis aliqualiter in re extra/sed precise ambo extrema vt simul existēta. Nec enim similitudo inter aliqua duo alba est aliqd in re extra nisi tantummodo illa alba. Et ita dicendum est de vnione respectu vnitorum. Propter qō dictum est i precedentibus in quarta cōclusione/q si vnio esset aliquid per se vnum ab extremis distinctū magis illud esset ponendum absolutum ꝙ aliquod respectiuum. quia nec aliqua relatio est in re extra aliqua forma talis creata: vt i quadā questione quotlibetica est a nobis ostēsum. ¶Si autem dicat q immo omnis relatio realis est forma aliqua in re extra per se vna ꝛ distincta realiter ab extremis tunc hoc supposito neganda est illa minor: qua dicit q vnio hypostatica est forma relatiua. Nec valet probatio videlicet quia est aliquotū/vt supius est ostensum. ¶Si tamē omnino dicatur q sit impossibile verbum homini vnitum esse sine tali vnione relatiua vel absoluta mediā te/que sit a verbo ꝛ ab homine distincta in re extra: concedo: ꝛ indubitanter teneo hoc supposito talem existere vnionem inter verbum ꝛ hominem assumptum.

Secundo quæro de prædictæ vnōis hypostatice vnitate. Vtrū videlicet hmōi vnio hypostatica sit multiplex an vna. Et videtur q multiplex. quia quot distincta realiter aliquibus sunt vnita/tot videntur esse ponende necessario vniones. sed verbo diuino plura distincta realiter sunt vnita/videlicet corpus ꝛ anima: q etiā in morte fuerunt diuisa: ergo ꝛc. ¶Cōtra: quia deus predicatur de omni eo quod sibi personaliter est vnitum. sed non dicitur anima: sed tātum homo vel caro: iuxta illud Joā. primo. Verbum caro factum est. ergo sola corporis vel hominis non autē anime rationalis vnio cum verbo est ponenda. ¶Preterea videtur q huiusmodi vnio nec multiplex nec vnica sit ponenda: quia quod nihil est nec vnum nec multiplex potest. Sz huiusmodi vnio (vt patet ex precedenti questione) non est in re extra distinctum aliquid ab extremis: ergo ꝛc. ¶Respōsio. Ibi sic procedam. Primo enim inquiram quid dicēdum sit ad questionem propositam supposito sicut ꝛ questio ipsa videt supponere/ q vnio hypostatica sit forma aliqua per se vna distincta realiter ab extremis. Secundo ostēdam quid dicendum sit ad ipsam/ tenendo contrarium/videlicet q huiusmodi vnio non sit distinctum aliquid ab extremis: vt in questione alia est ostensum.

Quantum ad primum dicitur a quibusdā/primo: q sunt plures huiusmodi vniones. Secundo/ q omnes sunt in homine assumpto seu ei⁹ partibus: nulla autem est formaliter in verbo assumēte. ¶Primū probant per rationem assumptā in principio. Cum enim vnio sit relatio (vt supponunt) fundata realiter in assumpto: per cōsequens quot sunt assumpta diuino supposito vnita/tot oportet in eis existere huiusmodi vniones. nec enim eadem relatio potest esse in pluribus fundamētis. sed assumpta diuino supposito vnita sunt plura. ergo ꝛc. ¶Secūdum: videlicet q nulla vnio sit in verbo: probāt quia nullum accidēs potest nouiter esse in deo. sed huiusmodi vnum est accidens: quare ꝛc. ¶Confirmatur: quia nec ad creaturam non est realis relatio / licet econuerso sit creature ad deū. ergo huiusmodi vnio que est relatio non est verbi ad hominem/sed tantummodo econuerso. vnde non est relatio mutua. ¶Sed cōcesso primo quod dicunt/videlicet plures esse hmōi vniones/secūm non videtur esse verū: vez nullā in verbo existere vnionem. sed tantum in assumpto homine ꝛ partibus eius: quoniam impossibile est verbum vniri vt vnitū denominatiue vnione aliqua sibi repugnāti. sed vnio cuiuscunq rei assumpte ipsiq vnite est verbo repugnans: cum illa vnio sit nature sustentate ad suppositum sustentans. verbum autem impossibile est in creatura aliqua sustentari. ergo ꝛc. ¶Nec valet si dicatur negando maiorem: q immo verbum potest dici vnitum assumpti hominis vnione licet sibi repugnāti: sicut res dicitur visa visione in potentia existente/ꝛ sibi videlicet rei que visa dicitur repugnanti quoniam verbum non dicitur vnitum extrinsece: vt obiectum dicitur visum vel intellectum/alioqn homine ab eo separato realiter posset dici vnitum: sicut obiectum dicitur visum licet diuisum sit a visione/ꝛ a visus potentia localiter ꝛ realiter separatū. sed dicitur vnitū realiter: sicut homo. Non enim sustētatum est vnitū realius sustentante: ꝙ econuerso sustentans vniatur sustentato. sed verbum assumens vnitur assumpto homini realiter / sicut sustentans suppositum sustentato: ergo ꝛc. ¶Confirmatur: quia non magis verbum potest denominari seu dici homini vnitum hominis vnione ꝙ dicatur dominus vel eminentius creatura/ eius videlicet creature relatione. Ita enim assumpti hominis vnio repugnat deo sicut relatio seruitutis vel minoritatis: q quelibet creatura dicitur minor deo. sed cōstat q tali relatione deus nec maior dicitur nec dominus creature: nec enim seruitute alicui potest dici dominus sed seruus. nec minoritate maior sed minor. ergo nec vnione nature sustentate in supposito sustentāte/cuiusmodi est vnio nature humane in verbo/potest dici ipsum suppositum sustentans vniri: cui repugnat in natura huiusmodi cuius est illa sustentari.

Et ideo dico aliter. Ad cuius euidentiā pono quinq cōclusiones per ordinē. ¶Prima est: q in hoc assumpto sunt plures huiusmodi vniones. ¶Hec apparet sue vnio illa ponatur forma absoluta siue etiā respectiua. Constat enim ipsam esse formam accidentalem in natura assumpta realiter existentem. sed idem accidens in diuersis subiectis realiter non existit: ergo cuilibet assumpti ꝛ verbo vniti est propria vnio ab vnione alterius assumpti alia ꝛ distincta. ¶Ex quo sequitur: q quot sunt verbo vnita per se ꝛ immediate / tot oporteat ponere vniones. Dico autem per se ꝛ immediate vnita. non enim omnia verbo sic vniūtur/ sed aliqua. Corpus enim ꝛ anima fuerūt ꝛ sunt verbo immediate vnita: non vt imaginantur aliqui toto resultante homine mediāte. Quod apparet. qm̄ qō vnitur alicui alio mediāte/ nō remanet vnitū illo medio nō manente. sed in triduo mortis Christi corpus ꝛ alia manserunt verbo vnita hoc interēpto/ꝛ per cōsequēs verbo nō manēte vnito. qō enim non est / nulli vnitum esse potest. ergo corpus ꝛ alia nō fuerūt nec sunt verbo vnita homine mediante. Nisi aliquis pro

terulendo dicerēt q̄ in morte Christi corpus ⁊ alia nouiter fuerunt verbo vnita:qđ oportet dicere ponendo ipsa ante mortē fuisse vnita hoic mediante. Destructo enī ho mine fuit destructa eius vnio.nec per consequens per illam aliquid remansit vnitum.igitur si alia ⁊ corpus māsere vnita/ hoc debuit esse nouis vnionibus superuenientibus. ¶ Sed hoc videtur abominabile ⁊ absurdū: quomā constat q̄ dei filius non fuit in ligno crucis sed tātū in vtero virginis incarnat⁹.sed tūc fuit incarnatus/ quādo fuit carni vnit⁹. ergo in ligno crucis post mortem nō fuit nouiter carni nec anime vnitus. Sed ipse māsit vnitus cum corpore in sepulcro:⁊ cū alia in limbo:ergo hoc nō fuit nouis vnionibus mediantibus: sed antiquis. Ex quo sequit oppositū/ scz q̄ partes huiusmodi vnite fuerunt immediate ⁊ per se propijs vnionibus / nō vnione totius hominis mediante. Alia autem fuerūt ipsi vnita nō sic immediate/vt partes corporis integrales: ⁊ talia non oportet ponere ipsi esse vnita ꝓpijs vnionibus:sed totius:quo mediante vnūtur. ¶ Quod apparet primo quia si quot sunt corpis Christi partes minute tot ponātur vniones/cōcederentur quasi innumerabiles/qđ ponere nō oportet. ¶ Secūdo:q: si oēs Christi corporis partes fuissent verbo vnite ꝓpijs vnionibus : tunc cōtinue in vita Christi fuisset alicui⁹ vnionis hypostatice corruptio/⁊ alterius ꝑductio:quod non videtur ponendum. Maior apparet.qđ accidens corrūpitur corrupto subiecto.sed Christus per sumptionē alimenti acquisiuit nouas carnis ptes ⁊ amisit antiquas quas de virgine traxerat.ergo corruptis prioribus corrupte fuerunt ipsarū cū verbo propie vniones.sed si prime tracte de virgine fuerūt propijs vnionibus vnite/eadē ratione ⁊ alie per alimenti sumptionem nouiter acquisite . sed huiusmodi partes nouę non potuerunt ipsi vnirī vnionibus partiū precedentium corruptarum:cū ille corrupte fuerint corruptis illis partibus earum fundamentis . nisi dicas q̄ ille vniōes priorum partium corruptarum per diuinam potentiam fuerint transmutate ad alias partes nouas nouiter generatas:quod videtur fictio.ergo sequitur talium huiusmodi vnionū in Christo viuēte ⁊ creſcēte fuisse cōtinuā corruptionē ⁊ continuam productionem.Hoc autem non videtur ponendum.ergo ꝛc. ¶ Confirmat:qr non videtur verisimile q̄ Christo sibi amputāte vngues vel capillos / aut aliqua talium partiū a toto corpore diuisa fuerint corrupta aliqua vnio hypostatica ad diuinū suppositum:ergo ꝛc. ¶ Secūda conclusio est.q̄ illarum vnionum a diuino supposito assumptarum: ipsaq̄ hypostatice vnitarum alia est extensa alia inextensa . ¶ Hoc apparet:quia omnis forma accidentalis informans subiectum aliquod inextensum est inextensa: ⁊ econuerso existens in subiecto corporeo ⁊ extenso/est corporea ⁊ extēsa.corpus autem est quantum ⁊ extēsum.sed anima verbo vnita est inextensa.ergo vnio animę in ipsa vt in subiecto existens est inextēsa:⁊ vnio corporis corporea ⁊ extensa. Vnde sicut quanta est superficies tāta est albedo in ipsa existens subiectue:cita ⁊ quantum est corpus verbo vnitum/tanta habet esse vnio in ipso existens vt accidēs in subiecto. ¶ Ex hoc sequitur corollarie Primo:q̄ quantumcunq̄ corporis Christi ptes non vniant̄ propijs vnionibus ⁊ distinctis ab vnione totius verbo: sed tantum vnione totius:adhuc nihilominus aliquid illi⁹ vniōis corporis/qua corpus ipsum fuit primo verbo vnitum in vtero virginali fuerit postea corruptum: ⁊ aliqđ aliud ipsi appositum. ¶ Secūdo. q̄ vnio corporis Christi extitit augmentata ⁊ creuit.vnde fuit maior in ligno crucis q̄ in vtero virginis . ¶ Primū apparet:quia destructa aliqua parte subiecti informati aliquo accidēte in ipso extēso / destruitur etiam aliqua pars illius forme accidentalis subiectum huiusmodi informāntis.Hoc apparet per exemplum de subiecto corporeo aliquo albedine informato . Quātum enim de illo subiecto destruitur tantum etiam de albedine corrūpitur:quantū etiam tali subiecto additur tāta etiā albedo ipsi adiungit̄ur:supposito q̄ tā additum q̄ presuppositū est albū. Nō enī quod apponitur potest albedine partis prioris naturaliter esse album.sed corp⁹ Christi(vt dicūt ponētes huiusmodi hypostaticas vniones)informatur vnīōe qua verbo vnitur:⁊ per cōsequēs vnione extensa.Cōstat etiam q̄ multe partes corporis Christi formati in vtero virginali fuerunt deperdite:⁊ p̄ sumptionē alimēti ⁊ actionē potētie nutritiue alie apposite.ergo ⁊ aliquid vniōis extēse corporis Christi habuit corrūpi:scz omnū partium corruptarū:⁊ aliquid generāri/puta omnū partium aliarum nouiter productarū.Et ista patet q̄ esto q̄ partes corporis nō vnīūtur propijs vnīōibus nec distinctis/ nec per cōsequens eis corruptis oportuerit corrumpi seu interimi vniersas hmōi vniones.qr tamen vnio huiusmodi vebet esse extēsa habens diuersas partes corpus informātes:ideo oportet necessario(vt dicē)multas ptes vnionis corporis Christi fuisse corruptas ⁊ alias ḡnatas:quod cōcedere videt̄ fictitiū ⁊ absurdū;ꝓpter qđ illud ex quo sequit̄ est negādū. ¶ Secundū / scz q̄ hmōi vnio corporis Christi creuerit/apparet:qr crescente subiecto crescat ⁊ accidens in ipso extēsum existens/sicut crescēte albo homine crescit ⁊ albedo.ex quo oportet cōcedere q̄ maior fuerit corpis Christi vnio in cruce q̄ qñ formatū fuit in vtero.qđ maioris subiecti maior ⁊ extēsior est forma accidētalis q̄libet in ipso extēsa.sed cōstat q̄ corpus Christi maius fuit in passione q̄ in conceptione eius . ergo ⁊ eius vnio cū verbo quā oportet esse extēsam/vt dicat cōclusio supra dicta.sed hoc cōcedere videt̄ ridiculū ⁊ inconcergo ꝛc. ¶ Tertia cōclusio est: q̄ ꝺictarū vnionū assumptorū a verbo alia est incorruptibilis:vt illa q̄ est alie alia fuit corruptibilis/nō tñ corrupta:vt illa q̄ est corporis/qđ remansit post mortē vnitum:⁊ alia tertio fuit corruptibilis ⁊ de facto corrupta:vt illa q̄ fuit totius hominis /supposito q̄ totū a ptibus sit distinctū.vt si nō:saltē corruptū fuit aliqđ vnionis corpis formati in vtero virginali. ¶ Hec cōclusio quātum ad oēs eius tres partes apparet . Prima enī ei⁹ pars scz q̄ vnio alie rōnalis cū ✠bo fuerit naturaliter incorruptibilis / ꝓbat̄ primo:qr accidēs nō pōt corrumpi naturaliter nisi vel corrupto subiecto/ vel ab agēte cōtrario.q̄ ois illa forma accidētalis est naturaliter incorruptibilis q̄ nec habet actuū cōtrarium nec corruptibile subiectum.sed talis est vnio alie rōnalis cū ✠bo : est enī alia incorruptibilis q̄ ponit̄ ei⁹ subiectū. nullū ēt repit̄ actuū p̄cipiū ꝓtariū hmōi vnionis q̄ ꝛc. ¶ Secōo:qr sicut inter diuisa ⁊ separata impossibile est saltē naturaliter cōsurgere vnionē:ita econuerso est impossibile nō cōsurgere inter cōiuncta realiter ⁊ vnita.Nō plus enim naturaliter ꝑiucta possunt sine vnione existere q̄ duo alba sine similitudine:vel a gēs passo ꝓximū sine actiōe.ergo ois illa vnio est naturaliter incorruptibilis cui⁹ vtrūq; extremorum est incorruptibile/nec separatio seu diuisio vnit⁹ eor ab altero est possibilis p naturā.scz talis est illa vnio alie rationalis cū verbo vt patet. Nec enī virtute alicui⁹ cause scde pōt vnū extremorum eius corrūpi/nec ab altero separari seu diuidi:vt apparet:q̄ ꝛc. ¶ Secūda ps vez q̄ vnio corpis Christi mortui fuerit corruptibilis / non tāmen de facto corrupta:apparet. Et primo q̄ fuerit corruptibilis:qr ois vnio ⁊ quecūq; forma accidētalis est corruptibilis cuius subiectū est corruptibile.scz cōstat corp⁹ Christi mortui fuisse corruptibile ⁊ passibile sicut nostrū ergo ⁊ ei⁹ vnio cū ✠bo/supposito vt supponit̄/q̄ sit forma aliqua per se vna existens in ipso corpore subiectum

¶ Scim videlicet q nō fuerit de facto corrupta/apparet qua nec corpus ipīm mortuū fuit de facto incineratū nec in aliquo corrupta/nec etiā secundum doctores aliquos fuisset/esto q Christ⁹ nō resurrexisset vsq; ad resurrectionē ḡnalē oīm.iuxta qō in psalmo fuerat ꝓphetatū: Nō dabis sanctū tuū(vez corpus ōnicū) videre corruptionē. ergo nec ei⁹ vnio de facto extitit interrupta. ¶ Cōsequentia est eudens.qm vnio aliquorū nō corrūpit nisi altero vnitoz corrupto vel ab altero separato:sed corpus Christi mortuū nec fuit corruptū seu realiter incineratū:ergo nec a ✠bo personaliter sepatū:ḡ ꝛc. ¶ Et si q̄rat qō corpus Christi manere incorruptū potuisset/si Christi resurrectio relata fuisset vsq; ad resurrectionē ḡnalē oīm alioꝝ: Respōdet/q nulla secūda cā pōt ad aliqd ꝓducēdū vel corrūpendū agere nisi prima cōcurrēte vel cū ea causando /vel saltē ipam agere ꝓmittēdo:voluit aūt de⁹ ꝛ statuit ab eterno/corp⁹ Christi incorruptum ꝓmanere non sinendo ipsum corrūpi ab aliqua sēba causa intrinseca nec extrīseca/nulli ad eius corruptionē volēdo coagere. vel si eius actio nō est necessaria ad oām secūde cause effectū/nolēdo aliquā secūdā causam corpis corruptiuā ꝓmittere ad ei⁹ corruptionem agere. ¶ Ex quo sequitur q esto q corpus Christi mortui fuisset in ḡne positū: nō tñ fuisset cōbustū/nec potuisset ab ḡne/nec ab aliq̄ agēte secūdo corrūpi nec resolui. ¶ Sed tūc occurrit dubiū: quonā qō corrūpi nō pōt/incorruptibile est. sed corpus Christi mortui(vt dicit) non potuit ab aliqua sēba causa corrumpi:ergo ipm fuit incorruptibile nec per ꝑs eius vnio cū verbo erat corruptibilis p naturā: cuius oppositū est ꝑdictū. ¶ Respondet/q aliquid esse incorruptibile vel corruptibile dupliciter potest intelligi. Uno modo aliquid est incorruptibile simpliciter: qz vez nullo modo potest destrui actiōe alicuius secūde cause:vt alia vel prima materia est incorruptibilis isto mō. Et corruptibile huic incorruptibili oppositū ē qō pōt destrui actiōe secūde cause: deo ipam agere ꝓmittente:vel cū ea cōcausante supposito q ad oēm causē secūde effectum sit necessaria actio prime cause. Hoc mō corpus Christi non fuit incorruptibile nec est modo. Alio mō incorruptibile potest dici illud qō quātū est ex se licet posset destrui actione alicuius sēbe cause deo ipam agere ꝓmittente vl cū ea agēte: nūq̄ tñ destrui potentiaq; de⁹ nullā secūdā causaz ad ei⁹ corruptionē posse agere statuit /nec ꝓmittit. Et corruptibile incorruptibili isto mō dicto oppositū est oē illud qō ex se pōt destrui ab aliqua secūda causa q̄ nō ꝓhibet sed ꝓmittit agere ad corruptionē illius. Et isto mō sēbo/ nō primo/erūt (vt videt) incorruptibilia post resurrectionē corpora beatoz/ vt habet videri in quarto. ¶ Qō ex hoc apꝑet. qm corruptibile ꝛ incorruptibile sumpta primo modo sunt alterius speciei:imo etiā sēbm cōmētatorē differūt plus q̄ secundū genꝰ:ergo ipossibile est vnū ꝛ idē nō tātū specie sz numero eē corruptibile ꝛ incorruptibile primo mō.sed beati in gloria eadē corpa numero resumēt q̄ habuerūt in via /alioqui nō essent ūdē homines: cum ad idēntatē hois requirat nō tātū eadē aīa: sed etiā idē corpus:ḡ ꝛc. ¶ Tūc ergo dico q corpus Christi mortui quantū ex se erat corruptibile primo mēnō aūt secūdo modo:p quāto nulla causa secūda eius corruptiua potebat in eius corruptionē deo ipsam ad hoc agere nō sinente/vel suā actionē ad hoc fore necessariam subtrahēte. ¶ Et ideo qñ arguit: Illud qō corrūpi nō pōt ē corruptibile est:verū est aliquo mō/vez eo modo quo corrūpi non pōt. Si enim nō potest corrūpi ab aliqua secunda causa simpliciter(vt alia rationalis vl̄ an relis vel ē corruptibile primo mō. Si aūt nō pōt corrūpi ab aliqua sēba cā qz ꝓhibita nec ꝓmissa a qua tñ posset corrūpi deo ꝓmittente vl cū ea agēte:sic ē tātū incorruptibile sēbo mō: cū quo tñ stat q̄ē corruptibile simpliciter ꝓpio mō.sz sic fuit de corpe Christi mortuo:ḡ ꝛc. ¶ Ex quo sequit q̄ iz aliq̄ mō vnio illi⁹ corpis fuerit incorruptibilis/mō tñ ꝓprio/quo erat incorruptibilis vnio alie rōnalis cū verbo. Illa cñ erat incorruptibilis sicut ꝛ ei⁹ fūdamētū aia/ ꝓpio mōq; vez a nulla cā sēba ēt nō ipedita nec ꝓhibita potuit nec pōt corrūpi/magis q̄ ipsa aia. Unio autē corpis sicut ꝛ ipm corpus fuit ꝛ adhuc eē videt incorruptibilis tñ sēbo mō corruptibilis aūt ꝓpio mō. q̄ apparet sēba pars illius cōclusionis predicte. ¶ Tertia pars/vez q vnio hois (supposito q hō ab aia ꝛ corpore distinguat) fuerit corrupta vel si nō/saltē q corruptū fuerit aliquid totius vnionis corpis Christi formati in vtero ✠ginis:apparet. qm corrupto vnionis subiecto corrūpit eius vnio ꝛ ois alia ei⁹ forma.sed in morte Christi hūanitas fuit destructa:ergo ꝛ eius vnio cū ✠bo extitit interrupta. ¶ Si aūt dicatur q hūanitas nō est aliquid ꝑter partes: vez corpus ꝛ anima:q̄ post mortē ✠bo remanserunt vnite/ saltē corruptū fuit aliqd vnionis tot⁹ corpis Christi:tātū vez quantū de ipso corpe fuit depditū p continuā actionē. Hoc apparet codē modo .quonā sicut corrupto toto subiecto corrūpitur tota ei⁹ formarta corrupta aliqua ꝑte subiecti corrūpitur aliqua ꝑs forme extēse inexistentis subiecto: cuiusmodi est hec corpis vnio.sz aliqd illi⁹ corporis formati in vtero virginis fuit postea corruptū.nisi dicas q nihil ei⁹ fuerit depditū/qō non videt dicendū/ cū habuerit verū corp⁹ nutribile.cuiuscūq; aūt corpis nutribilis est aliqd depditū p alimētū restaurabile:ergo ꝛc. ¶ Ex hoc videt cōcludi posse corollarie/q corpus Christi aliquo mō fuit incorruptibile mortuū/quo mō nō fuit incorruptibile imo corruptibile viuū. ¶ Hoc apparet:qm mortuū fuit incorruptibile sēbo ꝓdictoz modoz:sic q nec ipz nec aliqd ei⁹ potuit corrūpi:vt supra dictū est. Uiuū aūt fuit corruptibile vtroq; modoz illoz vuoz quantum ad aliquas ꝑtes eius/ q̄ etiā de facto fuerūt depdite seu corrupte:ꝛ loco ipsarū alie generate/sicut accidit in quocū q̄ corpe nutribili hois ꝛ etiā cuiuslibet alterius animalis: quare ꝛc. ¶ Predicta dia sunt intelligēda supposito illo dicto/videlicet q Christi corp⁹ nō extitisset corruptū nec etiā corrūpi potuisset/esto q eius resurrectio accelerata nō fuisset:de quo in dist. xvi. inquirē. ¶ Sed cōtra. Quia quod deus assumpsit nunq̄ dimisit: ergo nihil ab ipso assumptum potuit esse corruptū/cum manserit ipse semp vnitū. ¶ Rādeo q verū est q ✠bū nūq̄ dimisit qō assumpsit sic q ipsuz dimissum mānsit positq̄ dimissum/ ꝛ hoc est proprie dimittere:cum hoc tamen stat q sic dimisit aliquid quod assumpsit quia ipsum esse desiuit/nec per cōsequens ipse vnitū remanere potuit/sicut apparet in humanitate in morte destructa:supposito q a ꝑtibus videlicet anima ꝛ corpore sit distincta. vel si non:saltem in partibus corporis depditis hoc apparet. ¶ Sed sic dicendo occurrit dubiū:quia tunc videtur q oporteat cōcedere q dei fili⁹ plures carnem sumpsit. Probo: quia quotiens sibi carnem vnitit totiens carnem sumpsit.sed plures sibi carnem vnitit secundum predicta. Constat enim partes carnis fuit corporis augmentati fuisse nouiter acquisitas ꝛ verbo vnitas. Quero cuius actione? vl enim fuerunt vnite actione virtutis nutritiue ipsas producentis de materia alimenti:vel virtute dei.non primū cū nullū agens creatū possit aliqd verbo coniungere hypostatice seu vnire:ergo relinquitur secundum/ quod est propositum:videlicet q deus sibi plures carnem vnitit ꝛ ita per consequēs plures carnem sumpsit. ¶ Ad hoc dico q cū corpus Christi fuerit vere ꝛ realiter augmētatū: iuxta illud Luce. ij. Puer crescebat ꝛ cofortabat plenus sapiētia: ꝛ augmētū corpis nō fiat nisi p corpis partes nouas prioribus additas:p ꝑs oportet cōcedere/ ꝛ

oẽm catholicũ cõiteri corp⁹ Christi postq̃ a verbo assũptũ ⁊ de virgine natũ acqsiuisse plures mediante virtute nutritiua alimẽti in virtute ⁊ substãtiã alii ꝓcessiua sicut crescebat ⁊ ꝯdiu creuit cõtinue multas ptes: quas corpus nouas partes constat sicut ⁊ priores verbo fuisse vnitas nisi volueris dicere (qđ est erroneũ ⁊ absurdũ) totũ corpus Christi nõ fuisse ℞bo vnitũ: ꝫ ꝑsse illud qđ de virgine fuit tractũ. ¶ Ex hoc sequit̃ q̃ oportet dicere ⁊ cõcedere ꝓiter verbo diuino ⁊ actione diuina nõ aliciuus secũde cause fuisse vnitas pluriesq̃ quãdiu creuit cõtinue carnis seu corporis nouas partes. q⁹ tñ ꝑtes nouiter aduenientes cõstituunt cũ ꝑcedẽtibus sil̃ semel assumptis ⁊ formatis opatiõe sci spũs in vtero virginali nũcupatio idẽ corpus: nõ dr filius nõ ꝺr nec cõcedit̃ plures: ꝫ semel tantũmodo incarnat⁹: tunc dr q̃ in virginis vtero assumpsit sibiq̃ vnuit nouiter totũ corpus. extunc autẽ nũq̃ ipsi vnitũ fuit aliqđ aliud corpus ab illo distinctum nũcupatio: sed aliqđ qđ illi fuit appositũ. quare ⁊c. ¶ Quarta cõclusio q̃ sumit̃ ex ꝓdictis oĩbus: maxime ex duabus vltimis/est: q̃ vnitates ꝓdicte diuino supposito vnitorum non sunt (vt videt) nec esse possunt eiusdẽ sed alterius rationis. ¶ Hec põt ꝓbari: ꝓmo q⁹ forme corruptibiles ⁊ incorruptibiles nõ vident̃ esse eiusdẽ sed alteri⁹ rõnis. sed vnio alie rationalis cũ verbo est incorruptibilis totaliter/vnio vero corpis fuit corruptibilis ⁊ est aliquo mõ vez primo modo supradicto/licet nõ secundo mõ. aliqua etiã fuit de facto corrupta vt ostẽsum est: ergo ⁊c. ¶ Secundo. q⁹ forma accidentalis materialis ⁊ extensa est alterius rationis a quacũq̃ forma immateriali ⁊ inextensa (hoc apparet/nisi volueris cõcedere albedinẽ ⁊ sciẽtiã esse eiusdẽ specifice ratiõis) ꝫ vnio alie rationalis cũ verbo est forma inextẽsa/vnio vero corpois est extẽsa/vt apparet ex ꝓcedẽtibus: q̃ ⁊c. ¶ Quinta ⁊ vltima cõclusio est: q⁹ supponendo q⁹ verbũ vnit̃ hoĩ assumpto ⁊ cuilibz eius parti vnione/sicut quodlibet assumptum vnit̃ ipsi/oportet in verbo ponere vel ꝑ se existere tot vniões quot sunt ipsi vnita seu quot sunt vnitates vel hypostatice assũptorũ vniões. ¶ Hec apparet: qm̃ vt ꝓdictum est/verbũ non potest vniri alicui assumpto mediante eius vnione: cũ vnio assumpti a verbo sit vnio sustẽtati que repugnat verbo: sicut ecõuerso vnio verbi que est sustentãtis repugnat cuilibet assumpto ⁊ in verbo realiter sustentato. ergo si verbũ vnit̃ vniõe cuilibet assumpto: sicut ipsum assumptũ/vt supponit̃/est verbo vnitũ: oportet tot in ℞bo ponere vl̃ per se existere vniões/quot sunt assumpto verbo vnita: cũ cuuslibet vnitorũ ℞bo ⁊ ab ipso assumptorũ vnio repugnet verbo. sed nõ videtur q⁹ vniões quib⁹ verbũ vnit̃ assumptis ab ipso/ sint separate ab eo ꝑ se existẽtes/nisi ponat̃ aliqđ accidẽs ꝑ se existẽs: ⁊ a subiecto ꝑpetuo separatũ/ cui forte est ipossibile i aliquo subiecto existere. supposito q⁹ nulli alteri creato supposito possit cõpetere naturã aliã sustẽtare. ¶ Impossibile est aũt vt videtur aliquod accidẽs fieri cui repugnet in subiecto reci pi. ⁊ ideo supposito q⁹ natura creata nõ possit sustẽtari i aliquo supposito creato extraneo/si est aliqua vnio accidẽtalis ipsi⁹ sustẽtãtis ad eã sustẽtatã/illa in nullo creato vel creabili supposito possit esse: q̃ ⁊c. ¶ Si aũt dicat̃ q⁹ imo natura creata a verbo assumpta posset sustentari in alio creato supposito: tũc licet huiusmodi verbi vnione accidẽtales possent in subiecto existere/ puta in illo cui posset cõpetere naturã ipam assumptã realiter sustẽtare: Adhuc ponẽdo hmõi ℞bi vniões nõ i ℞bo ꝫ ꝑ se realiter existẽtes: oportet cõcedere aliqua cẽ accidẽtia ab oi subiecto ꝑpetuo separata. qđ licet sit deo possibile: videlicet talia accidẽtia facere nullũ tñ de facto ponit̃ tale esse factũ/qđ vez in nulla substãtia sit realiter sustẽtarũ nisi in eucharistie sacramento. ergo oportet huiusmodi vniones accidẽtales correspõdẽtes vniõib⁹ assumptor⁹/ quib⁹ repugnat recipi in assumptis/sustentari ⁊ cẽ i verbo/sicut ⁊ eor termini: vez ipsa assumpta sunt in ipo realiter sustẽtata: quare ⁊c. ¶ Sed licet hoc sit possibile/ videlicet verbũ sustẽtare realiter accidẽs sicut ⁊ substãtiã cũ ipsum sicut ⁊ substãtiã possit sine oi sua nouitate assumere: q⁹ tñ de facto nullũ accidẽs assumpsit nec sibi vnit nisi substãtia mediãte: eadem nõ sunt ponẽde de facto hmõi vniones accidẽtales correspõdẽtes vnionibus assumptorũ. Nec ꝓ consequens verbũ ipsum põt poni aliqua vnione ab ipso distincta esse vnitũ alicui assumptor⁹ sibiq̃ hypostatice vnitorũ. ꝫ nõ video magis oportere ponere in assumptis aliquã vnionẽ accitalẽ q̃ i supposito assumente. Sicut nec magis in creatura a deo producta de nihilo creatio passiua ab ipsa distincta realiter/nec qualitercũq̃ aliter in re extra est ponẽda/ nec etiam põt poni q⁹ creatio actiua distincta ab ipso deo creãte. quare ⁊c. ¶ Confirmat̃. q⁹ omnia in isto articulo vel saltẽ plurima ꝓdicta que oportet dicere necessario (vt videt) ponẽdo assumpta a ℞bo vniri ipsis vniõib⁹ ab eis distinctis aliqualiter i re extra/videret̃ esse irrationabilia ⁊ absurda/vt patet ꝑ eorũ singula discurrẽti ⁊ ipsa aduertenti: ergo suppositũ añs ad quod illa sequunt̃ videt̃ esse negãdũ: vez inter verbũ ⁊ assumptũ hominẽ esse aliquã vnionẽ ab eis distinctã: vt etiã in questione precedenti prolixius est ostensum. Hec de primo articulo principali.

Quãtum ad secundum: vbi hoc suppositum: vez nullã esse hois ad verbũ magis q̃ econuerso ipsius verbi ad hominẽ/mediam vnionẽ: est ad questionem propositã aliter respondendũ: pono duas conclusiones. ¶ Prima est: q⁹ vnio hypostatica accepta ꝓ aliqua forma media ꝑ se vna a verbo ⁊ hoie distincta: neq̃ est multiplex neq̃ vna. ¶ Hec apparet: q⁹ qđ nihil ẽ/nec multiplex: nec vniũ realiter esse potest. sed vnio hypostatica sic accepta: non est aliquid in re extra: vt patet ex dictis in alia questiõe: ergo ⁊c. ¶ Secũda conclusio est: q⁹ tã vnio assumptorũ ad verbũ: q̃ etiã vnio econuerso verbi ad assumpta verboq̃ vnita: põt dici ⁊ est multiplex accepta pro extremis vnitis: nõ pro forma media iter ipsa. ¶ Quãt ũ isto modo posset accipi vnio/declaro per exemplum tam in relatione vt in similitudine: q̃ etiam in actione ⁊ passione: vt in creatione actiua ⁊ passiua. Nec enim similitudo nec actiua creatio dicit distinctum aliquid ab extremis. sed creatio actio dicit primo actuum seu creatiuum principium: puta deũ/ connotando secundario creatum. Econuerso autem creatio passio dicit primo creatũ connotando secundario deum principium creatiuum: vt alibi est ostensum. Et ita cõsimiliter in proposito potest dici: vez q⁹ vnio ℞bi ad hominẽ assumptum dicit primo verbũ ⁊ secundario cõnotat hominẽ ipm. Econuerso autẽ vnio assumpti ad verbũ iportat primo assumptũ: ⁊ secundario cõnotat verbũ ipsum: vt sic se habeat vnio proposita ad vnita: sicut creatio actio vel passio/ vel similitudo ⁊ alia eis creata relatio ad extrema. ¶ Ex hoc patet cõclusio supradicta/quantũ ad eius vtrãq̃ partẽ. ¶ Prima enim pars/videlicet q⁹ multiplex sit nõ tantũ vnio vnio assumptorũ ⁊ ℞bo vnitor⁹/ apparet. qm̃ sicut se hz passiua creatio ad creata: ita assumptor⁹ ⁊ ℞bo vnitorũ vnio hypostatica ad assumpta. ꝫ licet sit vniũ principiũ creatiuũ ꝑ creationẽ passionẽ connotatũ ⁊ secũdario importatum: tot tñ esse dicunt̃ creatiões passiue quot sunt res create per creatiões ipas passiuas ꝓmario ꝺportate Ergo ⁊ in ꝓposito ꝫ ℞bũ ꝑ vniões assumptor⁹ ab ipso secũdario cõnotatũ sit vniũ/vnio tñ assumptor⁹ est multiplex ꝓpter multiplicitatẽ ipsorum q̃ ꝑ vnionẽ hmõi principaliter ⁊ primario important̃. ¶ Secunda pars: vide

licet q etiã vnio ecõuerso verbi assumẽtis ad assumpta sit multiplex ⁊ diuersa: patet eodẽ modo. ¶Quoniam sicut creatio actio ad creatuũ puncipiũ: ⁊ ad creatũ terminũ:ita vnio verbi ad ipsum ✠bũ:⁊ ad quodlibz assumptoũ sibiqz hypostatice conũctoũ.sed creatio actio est multiplex:licet creatuũ puncipiũ p cã puncipalr ipsorũ sit vnũ:ꝓpter multiplicitatẽ ⁊ diuersitatẽ oiz creatoũ:q̃ p tpaz secũdario ipoꝛtãt. ¶Quot cñ sunt res create:tot dicunt cẽ creatiões actuũ: ergo ꝙlr in ꝓposito vnio verbi ad assumpta ipsiqz cõiuncta:licet sit vnꝰ verbi p tpam pumario importanꝫ:tñ ꝓpter diuersitatem assumptoũ que p tpam secũdario ipoꝛtant/multiplex potest dici. ¶Ex hoc sequit corollarie: q licet tã verbi ad assumpta q̃ ecõuerso assumptoũ ad verbũ dicant esse multe vniões modo p̃dicto intelligẽdo: tñ ꝓpter aliã ⁊ aliã rõnẽ.¶Cñ verbi ad assumpta ipsiqz coniuncta sunt multe vniones:tot vez quot sunt assumpta verbo vnita: ꝓpter pluralitatẽ eoũ videlicet assumptoũ:que p vniones hmõi secũdario ipoꝛtanꝫ: nõ obstante vnitate verbi per ipsas pumitus importata. sicut de multis creationibus actionibus est p̃dictũ.Ecõtrario aũt vniones assumptoũ ad verbũ ipsiqz conũctoũ dicunt plures propter pluralitatẽ ipsoũ assumptoꝝ q̃ per eas pumario importanꝫ:ipso verbo exĩte vno earũ termino qõ per eas secundario designatꝫ: sicut de creationum passiuarũ multitudine fuit dictum.Et sic patet solutio ad questionem. ¶Ad rationes in puncipio patet quid dicendum ex superꝰ declaratis. ¶Ad pumã cum cõcedo tot esse vniones quot vnitatẽ tã⁊ formas ab vnitis distinctas: sed tanꝫ illa q̃ sunt cũ eis idẽ penitus in re extra. ¶Ad secũdã in cõtrariũ/dicendũ q ita põt dici ⁊ est dei filiꝰ alia sicut caro:⁊ ꝓpter ꝙsimilẽ rõnẽ:vez ꝓpter vtriusqz realẽ ⁊ cõsimilẽ vnionẽ. ¶Ad tertiã dicendũ: q falsum est id quod assumit:qñ dicit q illa vnio hypostatica nõ est in re extra. Ez enĩ nõ sit forma aliqua p se vna ab extremis distincta:est tñ ipa extrema . Intelligẽdo aũt p ipam formã aliquã mediã ab extremis distictã / cõcedi põt q vt sic nõ ẽ aliqd i re extra:nec p ꝙs vt sic ẽ vnica nec ꝑfecta.

TErtio quantum ad cognoscibilitatẽ hypostatice vniõis : Quero vtrũ vnio illa hypostatica sit cognoscabilis p naturã: ¶Et arguit q nõ. ¶Cñ forma supnaturalis nõ est naturaliter cognoscibilis:ez hmõi vnio hypostatica est supnaturalis forma soli deo possibilis:ꝫ ꝛc. ¶Cõtra:q oẽ ens creatũ videt esse cognoscibile ⁊ intelligibile p naturã.solũmõ enim ens increatũ qõ est deꝰ: est naturaliter ũntelligibile. ez hmõi vnio si ẽ aliqd in re extra: est aliqua creatura:ꝫ ꝛc. ¶Rñsio . in qua sic est procedẽdũ. ꝑmo enim est videndũ ⁊ inquirẽdũ an illa vnio hypostatica sit summa ⁊ ꝑfectior q̃ quecũqz alia possibilis Secũdo respõdebit ad questum : vez an sit naturaliter possibilis.Tertio inquiretur an sit appetibilis.

Quãtum ad primũ : dicitur a quodam

doctore q hmõi vnio hypostatica nõ ẽ ꝑfectior oĩ alia: licet sit itimior. ¶ꝑmũ vez q nõ sit oĩ alia vniõe ꝑfectior: intẽsiue, apparet:qñ vnio beatifica est ꝑfectior q̃ sit illa. ¶Hoc aũt ꝓbat iste doctor ⁊ arguit primo sic ex parte fundamenti vtriusqz vnionis illarũ. qñ illa vnio est nobilior q̃ sibi determinat nobilius fundamentũ : sed vnio beatifica determinat sibi fundamẽtũ nobili? q̃ vnio hypostatica:determinat enĩ sibi p fundamẽto naturã intellectualẽ:qõ nõ facit vnio hypostatica: cum in triduo mortis Christi fuerit vnio hypostatica ad ✠bũ ipsiꝰ corporis ab alia separata ꝛc. ¶Secõ ex pte termini arguit idẽ sic.Qñ illa vnio est nobilior q̃ est ad nobiliorem terminũ:sed vnio btifica est ad nobiliorẽ ⁊ ꝑfectiorẽ terminũ:q̃ vnio hypostatica:cũ hypostatica ad ꝓpriatẽ relatiuã:btifica vero ad diuinã essentiã terminet: ergo ꝛc. ¶Tertio ratione finis arguit sic ad idẽ. Finis semp est ꝑfectior his q̃ sunt ad finẽ ipm.ez vnio hois btifica est finis hypostatice vnionis:⁊ ideo canit ecclia:q nihil nobis nasci ꝓfuit:nisi redimi ꝓfuisset.vtilitas cui tota ordinatoũ ad finẽ sumit ex fine:ꝫ ꝛc. ¶Secõ:vez q vnio hypostatica sit aliquo mõ itimior q̃ btificaꝫ: hoc ꝓbatur/qñ illa vnio est itimior cuiꝰ vnũ extremoꝝ de altero predicat:q̃ illa vbi hoc nullatenꝰ reperit.ez vnionis hypostatice nõ aũt btifice vnũ extremũ de altero mutuo p̃dicat:ꝫ ꝛc. ¶Sz ꝛ istũ modũ dicẽdi põt argui:qñ videt supponere hmõi hypostaticã vnionẽ esse formã aliquã p se vnã ab extremis distinctã:cuiꝰ ꝙtrariũ in pcedentibus q̃stionibꝰ est ostensum. ¶Secõ:q: esto q suppositũ cẽt verũ adhuc nõ haberet nec sequeret q vnio beatifica esset ꝑfectior. Nec secõ:q altera vez hypostatica foret intimior. ¶Cñ hoc supposito: Arguo ꝓmo ꝛ pumũ qõ de:vez ꝑfectiorẽ esse simplr btificã vnionẽ . ¶Cñ illa vnio ẽ nobilior cuius fundamẽtũ i nobiliori termino realiter sustentat. sed fundamentũ hypostatice vnionis sustentat in diuino suppposito:nõ aũt fundamẽtũ btifice vniõis. Nec cñ beatus sustẽtat in deo magis q̃ aliꝰ nõ beatꝰ:nec ipsi etiam cõuenit realiter nisi vt obiecto:sicut videꝫ cõuenire rei visẽ:ꝫ ꝛc. ¶Cõfirmat:q: cũ dicit beatificã vnionẽ esse ꝑfectionẽ hypostatice:aut hoc intelligendũ est de ꝑfectione maiore intrinseca/ aut extrinsea. sed nõ videt hoc posse nec debere intelligi extrinsece: qñ cadẽ sunt extrema vtriusqz illarũ vnionũ:vez deus ⁊ hõ:⁊ ideo vnio beatifica saltẽ hois nõ põt dici ꝑfectior q̃ hypostatica extrinsece extremis.nec etiã intrinsece:qñ vnio extremoꝝ causãdẽ rationis nunꝰ cõiunctoꝝ nõ videt esse ꝑfectior intensiue seu itrinsece vniõe extremoũ realius cõiunctoꝝ ⁊ causãdẽ rõnis existẽtiũ cũ extremis alterius vniõis:ez vnio beatifica hois nõ est ꝑfectior vt extremoꝝ q̃ hypostatica: nec magis imo nunꝰ cõiunctoꝝ:ꝫ ꝛc. ¶Contra secõm etiã q̃ dicit:puta q vnio hypostatica est itimior/videt posse argui . ¶Cñ nulla vnio est extremis itima siue sit forma absoluta siue aliqua relatiua. nulla cñ forma accidẽtalis est alicui substãtie intimior vna q̃ alia. ez vnio hypostatica(vt supponitur)est forma accidẽtalis:distincta realr ab extremis sicut ⁊ beatifica:ꝫ ꝛc. ¶Preterea:q: cũ dicit vnionẽ btificã esse ꝑfectiorẽ: ⁊ hypostaticã itimiorẽ: aut hmõi vniões accipiunt ꝑte ꝑ extremis aut ꝑ formis mediis . ez quomodocũqz accipiãt neutro illoũ modoru erit verũ. Si cñ ꝑ extremis sumant:cũ illa sint illa: vez deus ⁊ hõ:per ꝙs nec vnio beatifica perfectior: nec hypostatica põt dici intimior. Si aũt pro formis mediis distinctis realiter ab extremis:acutra est extremis itima: nec intimior altera. nec beatifica perfectior intẽsiue q̃ hypostatica.Et ideo aliter est ad questionem dicendum.

Ad cuius euidentiam pono octo cõclu

siones per ordinẽ. ¶Prima est q sumẽdo hypostaticã vnionẽ tãtũ pro forma aliqua per se vna ab extremis distincta:⁊ sibi ipsam beatificã vnionẽ: ⁊ quancũqz aliã:vt materie ⁊ forme:vel accidentis cũ subiecto: ipsa vnio hypostatica nec est ꝑfecta:nec iperfecta : nec p ꝙs aliqua alia vniõe ꝑfectior nec ipfectior dici põt. ¶Hec apparet qñ nec hypostatica nec aliqua alia vnio sic accepta est forma aliqua in re extra:q nec ꝑfecta nec ipfecta. ¶Cõsequẽtia est cuidẽs.qz nihil /nec ꝑfectũ nec ipfectũ dicit: vñ etiã nihil nõ põt dici perfectius alio. ez nulla vnio sic accepta videt cẽ aliqd i re extra:ꝫ ꝛc. ¶Assumptũ aũt quãtũ ad vnionẽ hypostaticã ꝓbatũ est in puma q̃stiõe. ¶Quãtũ ad alias vniões oẽs ĩsimul/põt ẽt ꝓbari.qñ

vnio aut est realiter vnitorū seu cōiūctorū/vt forme ⁊ materie/accīs ⁊ subiecti/⁊ plurū aliorū: aut est tm mētalis cōiunctor̄/cuiusmodi est vnio beatifica cū deo cuiuslibz beator̄. Sed inter vnita prio mō nō est ponendū mediū: cū talia imediate seipsis vnianť/quocūq; alio ab eis distincto circūscripto. Forma eñ substātialis imediate vnit materie ⁊ accīs subiecto: ꝯ talis vnio nō dicat formā aliquā p se vnā a fic vnitis distinctā. ¶ Cōfirmatur: quia si vnio materie cum forma esset aliqua accidētalis forma/haberet recipi in materia subiectiue. sed hoc pmo nō potest. qz nec materia est prius subiectū forme accidētalis/ꝝ substantialis: nec forma etiā accīalis est materie mediaťe/ꝝ forma substantialis. sed si vnio esset in materia forma aliqua ab ipsa ⁊ a substātiali forma distincta/ipsa esset accidētalis forma in materia imediate recepta/absq; alia pcua vnīōe. ergo multo magis forma substantialis potest recipi in materia isto mō. quare ⁊c. ¶ Q3 etiā alia vnio/qualis est brōz/ nō dicat aliqd in re extra p̄ter extrema ⁊ actū vnius extremor̄ cū altero cōiunctiuū/videl manifestū. per hoc eñ q aliquis obiecto viso vel dilecto cōungitur: nullā formā consequť p̄ter actū. ꝯ ⁊c. ¶ Cōfirmať: qz si aliqua vnio est forma aliqua relatiua (vt cōiter ponitur) alia ab extremis/ aut est p̄or cōiunctiōe extremor̄ aut simul aut posterior: sed nō p̄t poni p̄ior nec simul. tū qz secundū ponentes eā est respectus extrinsecus aduenīēs/ ipa extrema cōiūcta psupponēs. Tū qz si esset p̄ior extremis cōiūctis/ posset esse vnio vnitor̄. ergo est posterior. sed nō est necessariū sequi aliquod posterius distinctū realiť a priori ad ipsum pu? Nec videť etiā q sequať de facto aliqua qualitercunq; vnita talis vnio relatiua. qñ inter imediate vnita nullū debz poni mediū nec absolutū nec relatiuū. cū relatio nō minus distinguať ab vno absoluto/ꝝ aliud absolutū. Inter vnita etiā mediate nō oportet ponere aliud mediū ꝝ actū illū absolutū vni? extremor̄ cū altero vnitorū. qua re ⁊c. ¶ Scōa cōclusio est/ q si quorūlibz vnitorum vnio esset forma aliqua p se vna/absoluta/vel vt cōmuni? ponitur relatiua/intēsibilis ⁊ remissibilis/ q̄libet vnio alio rū oīm creator̄ posset eē pfectior ꝝ vnio hypostatica intēsiue. ¶ Hec apparet. qñ forma accīalis nō arguitur nec ꝓbatur pfectior nec iperfectior intēsiue. ꝓpter maiorem vel minorē pfectionē subiecti/cū in subiecto pfectiori possit poni forma aliqua iperfectior: ⁊ econuerso in subiecto iperfectiori forma pfectior. Nec eni aliqua forma accidētalis itēditur nec remittit p subiectū: sed p gradū forme eiusdē rationis. Iz in subiecto impfectiori forma accidētalis intēsibilis pōt eē secm plures gradus: i subiecto aūt perfectiori secm paciores. ꝯ si vnio est forma intēsibilis eiusdē rationis oīm vnitor̄/sequť q tā vnio materie ⁊ forme ꝝ q̄mcp alia pōt esse pfectior vnīōe hypostatica intēsiue. ¶ Assumptū aūt vez q vnio oīm vnitor̄ creatorū sit eiusdē rationis/ supposito q sit aliqd per se vnum relatiuū ab extremis distinctū: ex hoc videtur posse probari. qñ sicut sīlitudo ad similia: ita vnio ad vnita sed similitudo oīm similiū est eiusdē rationis. ergo ⁊ vnitas oīm vnitor̄. ¶ Si autē dicať q vnio hypostatica est alterius rationis ab omni alia vnione: tūc aut est speciei impfectionis aut pfectionis speciei cuiuslibet alteri? possībilis vnionis. Si pmū/habetur ꝓpositum: imo etiam tūc de facto ipsa vnio hypostatica erit impfectior specifice/cū quodlibet indiuiduū speciei iperfectionis sit specifice iperfecti? indiuiduo speciei pfectionis. Si aūt dicať q est speciei pfectionis/ adhuc oīs alia vnio potent esse ipsa pfectior/ seu intēsior intēsiue indiuidualiť/ Iz nō i specie/ mō quo nigredo pōt eē pfectior ꝝ albedo. ¶ Tertia cōclusio est/ q de facto aliqua vnio creaturarū est perfectior ꝝ aliqua vnio hypostatica vt ab extremis distincta/ supposito (vt supponit) q ab eis realiť distinguať. ¶ Hec apparet. qñ ois forma accīalis inextēsa ⁊ spūalis est pfectior quacūq; forma accīali extēsa ⁊ materiali. (Sicut eni spūalis substātia inextēsa est pfectior corpali ⁊ extēsa ita ⁊ accidēs accedente) Iz vnio aie rōnalis cū corpe fundata in aia ē forma inextēsa ⁊ spūalis/ si ab aia ē distincta. vnio aūt aliqua hypostatica/ vt illa q̄ ē corpis/ est corpalis seu materialis vnio ⁊ extensa. ꝯ ⁊c. ¶ Ex eodē medio sequit ⁊ ꝓbať q vnio beatifica est pfectior ꝝ alia hypostatica supradicta: cū ēt vnio beatifica sit indiuisibilis ⁊ inextēsa: q̄ subiecti idiuisibilis: vez nature intellectualis quare ⁊c. ¶ Quarta ꝯclusio est. q nullius naturaliť i via pōt scire quāta est hmōi vnio hypostatica/ nec ēt beatifica cuncte p ꝓpās sit pfectior an impfectior oī alia vt ab extremis distincta. ¶ Hec apparet. qñ impossibile est cognoscere gradū pfectionis alicui? q̄ditatis ipam q̄ditatē intelligere nō valētē. nullus eni pōt scire q̄ta sit albedo an ipfecta vez/ an pfecta/ nisi ꝓpēdat albedinē. Iz null? naturaliť in via pōt intelligere hypostaticā vnionē: vt dicť in sēntiis articulo nec ēt beatificā. ꝯ ⁊c. ¶ Nec valet si dicať q ꝓpter maiorē pfectionē extremor̄ ꝑfector̄ possumus ꝓbare ipsā pfectionē esse oī alia. Tū qz vnio beatifica aliqua/ vt oīm hoīm ē extremor̄ eque essēnialiť pfecto rū. vt hois ⁊ dei. alia aūt est vni? extremor̄ pfectionis/ vt vnio beatifica cuiuslibz angelor̄. Est eni natura ag̃elica pfectior ꝝ hūana. Tū scōo: qz ꝓpter maiorē pfectionē subiecti vel termini nō sequť necessario maior pfectio accīalis. ¶ Iz videť q ista ꝯclusio sit incōpossibilis p̄cedenti: cū p̄cedēs dicat hypostaticā eē ipfectionē aliq̄ alia vnione. hoc aūt dicit q nō possum? scire quāta sit/ nec p ꝓpās an sit pfectior an ipfectior itēsiue. ¶ Rñdeo: q aliud est cognoscere aliqd i ꝑticulari/⁊ aliud in vñ. Prio mō hypostatica vnio nō pōt naturaliť intelligi in pārti: ⁊ sic est intelligēda ista cōclusio. Scōo aūt mō dñ a posteriore arguitur: possumus de hmōi hypostatica vnione cōcipe in cōmuni aliqd in pārti. Qz eni scimus oēm accidētalē formā subiecti extēsi eē extēsam: subiecti vero inextēsi ⁊ idiuisibilis eē ꝓhibr̄ inextēsam: ideo licet nullā vnionē vnius supposito vnitorū scām id qō est ꝑticulariter cognoscamus: ex subiectis tm ipsarū arguimus alterā esse inextensam: vt illā q̄ est aie rōnalis: aliā vo extēsam/ vt illā q̄ est corpis. Et ita de qualibz cōceptū ꝓlixum ⁊ vtilem a posteriori arguitiue habere possumus ⁊ habem? ex quo cōceptu Iz cēfuso/ vnā vt illā q̄ est aie/ ꝓbam? eē pfectiorē ꝝ aliā q̄ est corpis. qz vez oē accidēs inextēsum scim? esse perfectiꝰ ꝝ extēsum. Ex quo etiā medio scimus ⁊ arguimus aliquā aliā nō hypostaticā vnionem vt aie rōnalis cū corpe/ vl etiā beator̄ cū deo/ ⁊ quācunq; aliā inextensam esse pfectiorē ꝝ sit vnio corpis hypostatica q̄ est extēsa. non aūt scire possumus an hypostatica inextēsa sit perfectior an impfectior omni alia inextēsa nec an extēsa sit pfectior an impfectior omni alia extēsa. ⁊ hoc tātū non aliud intēdit dicere quarta ⁊ vltima cōclusio supradicta. ¶ Confirmatur p̄dicta cōclusio. quoniā aut quelibet vnio hypostatica est ab oī alia alterius rationis/ aut eiusdē. si eiusdē/ aut est itēsibilis ⁊ remissibilis ipsa ⁊ q̄libet aliarū/ aut nō. Si pmū: potuit fieri pfectior vl ipfectior secm bñplacitum voluntatis diuine potētis quodlibet intēsibile ꝓducere secm maiorē vl minorē pfectionis gradū. Si autē detur scōm: vez q nulla vnio est intēsibilis nec remissibilis vt ab extremis distincta: tūc vnio hypostatica nec pfectior nec impfectior pōt dici aliqua aliarum. Nullū eni indiuiduū speciei inintēsibilis ⁊ irremissibilis pōt esse quditative pfectius nec impfectius aliquo alioū eiusdē speciei. Si aūt dicatur q q̄libet hypostaticarum vnionū est ab oī alia possibili alteri? speciei tūc si est speciei pfectionis erit pfectionis: aūt ipfectionis

impfectior. Sed ḡ possim⁹ scire ꝛ arguere vnā vnionem hypostaticā vt extēsaz/eē ab alia vez iextēsa/ alteri⁹ speciei:nō possum⁹ tñ scire si extēsa est eiusdē an alteri⁹ speciei cū oī alia extēsa possibili vnione. Nec de inextēsa cō parata ad alias iextēsas pōt nobis ēt naturaliē eē notū demōstratiue/an supposito q̄ hmōi vniōes hypostatice sint ab oīb⁹ alijs vniōib⁹ alteri⁹ speciei/sint spēi pfecto ris an ipfectionis: nec si itēlligibilis an nō intēlligibilis spēi. ergo ꝛc. ¶Quinta ꝯclusio est/q̄ nulla vnio hypostatica est magis ītima q̄ aliqua alia. ¶Hec apparet.qñ si fieri aut itelligis q̄ sit sibīpsi intimior aut extremis. sed nō primū.qñ quodlibꝫ est equaliē intimū sibīpsi:ꝛ ita vna vnio nō est sibīpsi intimior q̄ alia sibīpsi. nec secūm.qñ quelibet vnio(vt supponit) est forma accidētalis distincta essentialiter ab extremis. et ita vnio hypostatica cū sit ab hoie distincta sicut accidens a substātia:nō potest ipsi esse magis ītima q̄ aliqua alia accidētalis vnio suo subiecto. Si aūt vocas vnionē extremis magis intimā/ q̄ ab eis magis inſepabilē: nec etiā vt sic/ videt q̄ vnio hypostatica sit intimior q̄ aliqua aliarū:cū reperiantur alique eque inſepabiles ab extremis: vt vnio alc cū corpore glorificatoꝛ vnio cuiuslibet beatoꝝ cū deo. Nulla enim illarū pōt nisi a solo deo destrui magis q̄ hypostatica.quare ꝛc. ¶Sexta cōclusio est/q̄ hypostatica vnio videt de facto perfectior esse oī alia vnione eiusdē rōnis. ¶Hec videtur rōnabilis.qñ oē qđ est in hoie assumpto debet cōcedi ꝛ credi pfectius quocunq; alio eiusdē rationis i quacūq; alia creatura existēte. ergo si hypostatica vnio formaliē est in ipso vt accidēs in subiecto: videt eē pfectior vnione omniū aliox eiusdē speciei cū ipa. Nō enī intēdo dicere vnionē hypostaticā extēsam eē pfectiorē vnione aliqua inextēsa.ꝛ iō addo in cōclusiōe/q̄ vnio hypostatica est pfectior oī alia eiusdē non alteri⁹ rōnis. ¶Et si dicat q̄ nulla alia est eiusdē rationis / cū nulla sit hypostatica nisi illa:Dico q̄ hoc nō obstat. qñ hypostatici vnioni apposituꝫ non dicit in ipsa aliquid intrinsecū sed extrinsecū/vez verbū diuinū ei⁹ terminū vt fundamē ti sui/puta hoīs assumpti realiter sustētatiuū. quare ꝛc. ¶Esto etiā q̄ hoc sit verū/vez hypostaticā vnionē quālibet esse ab omni alia vnione alterius rationis/probabile est q̄ sit speciei pfectionis:puta vnio extensa corporis hypostatica speciei perfectionis specie cuiuscūq; extense alterius vniōis:ꝛ inextēsa alc/ esse speciei pfectionis specie cuiuscunq; inextēse alteri⁹ vnionis. sed individuum perfectionis speciei est perfecti⁹.ergo ꝛc. ¶Septima cōclusio est:q̄ vnio hypostatica sumpta non pro forma aliqua media per se vna/sed tātū pro extremis/sicut etiam secundū veritatē est accipienda/est perfectior quacunq; vnione possibili quotūlibet creatoꝝ:nō autē est pfectior nec imperfectior vnione beatifica beatoꝝ. ¶Est autem intelligenda ista cōclusio vniones oēs inter quas fit cōparatio/vniformiter accipiēdo:vez tātūmodo p extremis. ¶Hec cōclusio sic intellecta apparet quātū ad vtrāq; suā partem. ¶Prima cñ pars/vez q̄ vnio hypostatica sit perfectior omni alia vnione inter quecūq; creata/patet.quoniam vnio sic accepta est pōse ipsa extrema vnita:ꝛ ita vnio hypostatica est pōse deus ꝛ natura assumpta:vnio autem quotūlibet creatoꝝ est ipsa creata que dicūtur vnita.ergo vnio hypostatica sic accepta excedit omnem aliā vnionem quotūlibet creatoꝝ/tātum quantum ens increatū excedit quodlibet ens creatū. ¶Secūda pars/vez q̄ nō sit perfectior nec imperfectior q̄ beatifica vnio/apparet.qr ipsa beatifica vnio est eadē extrema videlicet creatum ꝛ increatū.ergo ꝛc. ¶Nec valet si dicatur:q̄ aliqua beatifica vnio/vez cuiuslibet angelicā est perfectior q̄ vnio hypostatica:cū vnio beatifica angelicum deo dicat deū sicut ꝛ hypostatica: ꝛ angelū perfectionē hoīs assumpto p vnionē hypostaticā impertato. qñ deus sumptus cum oibus creaturis nō est aliqđ perfectius q̄ sumpt⁹ tantūmodo p seipsum . et ita nec deus ꝛ suprema creatura sunt aliqđ pfect⁹/q̄ ipe deus ꝛ infima creatura.quare ꝛc. ¶Ex hoc sequit corollariter:q̄ vnio sic hypostatica cū ☧bo nō ē pfectior q̄ vnio corporis cum ipo:accipiēdo vtrāq; harū vnionum isto mō/vez tātūmō pro extremis/nō pro aliqua forma media inter ipsa / mō quo accipiebātur supius / vbi fuit dictū q̄ vna erat alia perfectior intēlligeq; vna extēsa ꝛ alia inextēsa. ¶Octaua ꝛ vltima cōclusio est:q̄ licet vnio hypostatica non sit maior seu pfectior beatifica sic accepta/tñ magis unitur verbo hō assumptus ab ipso/q̄ vnuꝫ alius beatus deo. ¶Hec ꝓbat.qñ que sic imediate cōiunguntur q̄ vnū i altero realiter sine oī medio sustētat/magis ꝛ pfect⁹ vniuntur q̄ illa que sic mediante aliquo mentaliter vniunt q̄ neutrum in altero realiter sustētat:nec vnū alteri magis q̄ cuilibet alij realiter copulatur.sed verbū ꝛ hō coniunguntur realiter sic imediate hypostatice q̄ homo in ipso sine omni alio medio sustentat: ꝛ ideo vnū de altero affirmatur.alius aūt beatus non assumptus cōiungitur deo tātum mētaliter vt obiecto intellecto ꝛ dilecto mediātibus istis intelligendi ꝛ diligēdi actibus absolutis: nō sustētat autē in ipso nec ipsi realius copulat:nec de⁹ ei q̄ alteri nō beato. Sicut enim color visus non est pñs realior realiter seu propinquior videnti q̄ nō videnti: sed tātūmodo obiectiue:nec obiectū aliquod intellectū ꝛ dilectū intelligēti ꝛ diligēti q̄ nō intelligēti nec diligenti/ immo obiectū dilectum potest esse realiter magis distās a diligente ꝛ non diligenti propinquiora cōsimiliter in proposito per hoc q̄ deus diligit ꝛ intelligit a beato non est eis realiter propinquior nec magis cōiunctus q̄ alijs videlicet non beatis:ꝛ maxime cum deus ipse realiter sit vbiq; ꝛ pñtialiter assistēs oibus creaturis. ergo ꝛc. ¶Sed contra istā conclusionem arguitur . videt enī q̄ contradicat septime precedenti.qñ sicut aliqua nō possunt esse alijs albiora nisi qr pfectiorē albedinē participantia nec magis seu pfectius vnita nisi propter pfectiorem vnionē.sed dei filius ꝛ hō assumpt⁹ sunt magis vnita q̄ deus ꝛ beatus alius nō assumptus / vt dicit ista cōclusio.ergo maior seu pfectior est vnio hypostatica q̄ beatifica:qđ negat septima cōclusio supradicta. ¶Respōdeo negādo maiorem.aliter enim se habēt alba ad albedinē ꝛ aliter vnita ad vnionē.alba enim subiecta sunt alba albedine ab eis realiter distincta. vnita aūt non sunt vnita vnione aliqua ab eis distincta realiter / sed scripsi: Et ideo licet nulla substātia possit esse albior alia nisi qr perfectiori albedine informata: pōt tñ vna substātia alicui magis q̄ altera vnita existere semetipsa/vnione quālibet circūscripta distincta realiter ab vnitis. Nullū enim est inconueniēs(vt sepe dictum est in precedentibus q̄stionibus)realiter vnibilia vniri realiter sicut vniunt verbum ꝛ natura hūana assumpta/oī ab eis distincto realiter circumscripto.quare ꝛc. ¶Ad rōnem illius doctoris apparet ex declaratis in cōclusionibus precedentibus qđ dicendū. ¶Ad primā cñ quādo dicit q̄ vnio btifica sibi determinat nobili⁹ fundamētū q̄ hypostatica:pōt dici primo q̄ nec hypostatica nec beatifica est aliquid pter extrema ꝛ actum medū absolutum quē addit beatifica.ꝛ ideo cum vtrāq; dicat deū/neutra est pfectior altera. Qr licet fundamentum seu subiectum actus btifici mediāte quo beatus dicit comungi deo sit pfectius multis deo hypostatice vnibilib⁹ per se sumptis/ nō tñ sumptis cum deo : mō quo per vnionem hypostaticam importantur. quare ꝛc. ¶Secdo posset dici/q̄ esto q̄ hmōi vniōes essent forme alique ab extremis distincte/vt ratio videtur supponere vnio beatifica/qr inextēsa/ esset pfectior q̄ hypostatica

corporis q̄ extensa: licet nō sequat̄ ex hoc/q̄ vez ē nobilior subiectus: cū aliq̄s alicui⁹ subiecti imperfectior possit esse aliq̄s accidēs perfect⁹ accidēte subiecti perfectior. ¶ Ad secūm dicēdū/q̄ vnio hypostatica nō tātū terminat̄ ad ꝓpriet̄ relatiuā/ vt accipit in ꝓbatione minor: sed ad totā ipam vnitā personā/ essentiā includēt̄: vt in visi. vj. apparebit. falsuz est. et q̄ nō sequitur/ vez q̄ essentia vnitas sit perfectior q̄ ꝓpriet̄ relatiua. quare ꝛc. ¶ Ad tertiū q̄s dicatur in minore/ q̄ vnio beatifica est finis hypostatice vnionis: Dico q̄ etiā modo Christi est aliquo mō finis huius vnionis/ non tñ sequit̄ q̄ Christi possio fuerit perfectior q̄ eius hypostatica vnio. Assumptum apparet. q̄s vt moueretur ꝛ eius morte hō liberaret̄/ vel filius carnē assumpsit. ¶ Iuxta ergo dicēdū ad maiorē/ q̄ licet finis vltim⁹ qui est deus / sit oīb⁹ q̄ sunt ad ipm perfectionē tñ oīs alī⁹ finis est semp nobilior ordinatio ad ipm: cū aliquid perfectius possit ordinari ad cōsequendū aliqd imperfectius. ¶ Ad quartā ꝛ vltimā qua ꝓbat q̄ vnio hypostatica est magis intima/ q̄ vnū extremorū eius de altero ꝑdicat: Dico q̄ ex hoc non sequit̄ q̄ vnio sit extremis intimior: q̄ vel nulla est huiusmodi vnio ab extremis distincta. vel si esset eque ab eis distincta realiter sicut vnio beatifica a suis extremis. Hec hmōi cī⁹ predicatio hois de deo ꝛ econuerso/ procedit̄ ꝓpter maiorē extremor⁹ ꝛ realem inter se intimitatē seu identitatē. ita enim hō assumptus de verbo ꝑdicatus ab ipso verbo realiter ꝛ essentialiter est distinctus sicut distinguntur quilibet alius nō assumpt⁹. sed tātum vnū de altero verificat̄ propter maiorē verbi cum illo hoie vnionē seu vnitatem quā habet personalem/ q̄ cum alio non assumpto non in telligēdo tñ per hmōi vnionē formā aliquā distinctā realiter ab extremis/ q̄ nec verbum est hō huiusmodi vnione sic accepta/ sed sola humanitate in ipso realiter sustētata. quare ꝛc. ¶ Hec de prima.

Quantum ad secundum: dicitur ab ali

quibus q̄ vnio hypostatica ē intelligibilis ab omni intellectu creato ꝛ pro oī statu. Q̄ ō ex hoc probāt/ q̄ nulla relatio pōt itelligi nisi cognitis extremis. ergo oīs illa est inintelligibilis cui⁹ est inintelligibile naturaliter alterum extremorū. sed vnio hypostatica est relatio cuius terminus qui est verbū diuinū/ est naturaliter inintelligibilis. ergo ꝛc. Maior probatur. q̄ relatio est ad aliquid/ videlicet ad terminū. ergo nō potest cōcipi nisi termino ipso concepto. ¶ Sed hic modus dicēdi videt̄ dupliciter. Primo: q̄ falsum accipit q̄s dicit q̄ vnio illa est relatio distincta realiter ab extremis. Secūdo/ q̄ esto q̄ esset verū tamē maior quā ꝑmittit nō esset vera. Oē enim ens limitatum seu creatum est intellectus creati separati obiectū ꝓportionatū. sed si huiusmodi vnio hypostatica est forma aliqua relatiua ab extremis distincta cōstat q̄ est creata ꝛ per consequens limitata. q̄ ꝛc.

Et ideo aliter est dicendum. Ad cuius

euidentiā pono tres conclusiones. ¶ Prima est/ q̄ vnio hypostatica non est intelligibilis per naturā ab aliquo vnitorū. ¶ Hec probari pōt/ q̄s vnio hypostatica nō est in re extra aliud q̄ extrema/ vez ipse deus ꝛ homo assumptus in ipso realiter sustentatus. sed deus nō est naturaliter intelligibilis ab intellectu viatoris. ergo ꝛc. ¶ Ex eodē medio pōt probari q̄ nec actiua creatio nec passiua sit naturaliter cognoscibilis/ supposito q̄ creare sit soli deo possibile. Est autem ꝑdicta cōclusio intelligenda tātum de cognitione intuitiua ꝛ clara: nō aūt de cognitione fidei enigmatica. per fidē enim aliquo modo deū naturaliter cognoscere possumus/ ꝛ hominē vt in deo sustētatū realiter/ ꝛ p cōsequēs huiusmodi vnionē. Deo aūt naturaliter: q̄ per notitiā fidei acquisite. ¶ Secūda conclusio ē q̄ vnio hypostatica ē cognoscibilis a quolibet beatorū. ¶ Hec apparet. q̄s oīs intuitiue cognoscēs aliq̄s obiectū potest cognoscere quicquid in illo siue per se siue per accidens realiter contineat. Qui enim videt intuitiue hoiem/ videre pōt albedinē vel aliā rē quācunq; ei accidētaliter inherentē. sed quilibet beatorū Xpi diuinum in quo hūanitas realiter cōtinet/ facialiter intuet. ꝑ ꝛ ipsam hūanitatē pōt cognoscere vt in ipso psonaliter ꝛ realiter sustētatā. sed itelligēs hūanitatē vt in verbo sustentatā/ vel verbū vt cā sustentās/ intelligit hmōi hypostaticā vnionē. cū nec ipa sit aliud q̄ illa extrema/ vez deus ꝛ hō vt in eo realiter sustētatus. ergo ꝛc. ¶ Sed cōtra istā conclusionem arguitur. Primo. q̄ licet quilibet beator videat deum/ non tamē in ipso videret nec videre posset omne creatū vt aliquā / nisi illa ꝑfecte que eis diuinitus reuelantur. ꝛ ideo non oēs cognoscūt oia: sed alij plura: ꝛ alij pauciora. quare ꝛc. ¶ Secundo. q̄ non est verisimile q̄ angeli/ saltem oēs / ante ascēsionē Christi cognouerunt dei filium incarnatum: vt ex illo Ysaie. lxiij. arguitur a quibusdā. Quis est ille qui venit de Edom tinctis vestib⁹ de Bosra? Quod verbum videt̄ esse dictū i Christi ascēsu in celū: in ꝑsona angelorū tunc nouiter agnoscētiū ꝛ ideo admirātiū: ꝛ ideo querentium: quis est ille q̄ venit ꝛc. ¶ Ad primū dicendū q̄ alia est beatorū cognitio matutina: ꝛ alia vespertina. Matutina rerum cognitio vocat̄ illa quā habent beati de creaturis in Xpo/ hoc est in deo eis reuelante: ꝛ in talem notitiā nō pōt aliquis ex seipso nisi deo sibi obiectum primitus ostendente vel eius notitiam infundente. Cognitio aūt vespertina vocat̄ a doctoribus ꝛ a sanctis quā habere potest quilibet beatorū de rebus creatis in proprio genere. et in tali potest quilibet per seipsum: Pōt enī quilibet intellect⁹ separatus/ a deo nō prohibitus/ cognoscere omne obiectū creatū sibi pportionatū naturaliter per seipsum. Humanitas aūt Christi pōt esse cuilibet beatorū ꝑs in ratione obiecti. ergo ꝛ a quolibet est cognoscibilis naturaliter illa cognitione/ vez vespertina de qua intelligenda est conclusio secunda. ¶ Ad secūdū dicendum/ q̄ si illud assumptum est verum/ hoc fuit non quin quilibet beatorū possit naturaliter hoc videre: vide licet ipsam hūanitatē statum vt assumptā in verbo realiter existentem. Et ideo q̄ de facto non cognouerunt hoc habuit esse deo nō sinente/ vel eis ad actū cognoscēdi nō coagente: sicut potuit de cōceptu mentis cuiuslibet / qui (vt dicatur cōiter) nō potest ab aliquo creato intellectu alio ab eo cuius est naturaliter intuendi. quare ꝛc. ¶ Tertia cōclusio est: q̄ si hmōi vnio hypostatica est forma aliqua p se vna distincta realiter ab extremis/ ipsa est naturaliter intelligibilis ab intellectu creato separato: siue sit forma absoluta/ siue etiā relatiua. ¶ Hec cōclusio apparet q̄s intellectus a sensu independēt in intelligēdo omne obiectū limitatum/ cuiusmodi est omne ens creatum/ est vniformiter seu equaliter intelligibile naturaliter. nec cī talis intellectus est ex se determinatus ad posse magis intelligere hoc q̄ quodcūq; aliud limitatū/ absolutū vel respectiuū/ sibi in se vel in alio repsentatū. sed hmōi vnio (si ponatur aliqua talis forma) erit aliqua creatura/ nec obstat q̄ supernaturalis/ nec q̄ respectiua/ vt probabo. ergo ꝛc. ¶ Maior/ vez q̄ oē ens limitatū sit a tali intellectu naturaliter intelligibile/ apparet: nisi dicas q̄ nihil pōt ab ipso intelligi naturaliter. Nō cnī video quare magis possit intelligere vnū ens creatū q̄ aliud. ¶ Minor quātū ad primā suā partē/ vez q̄ nō obstet q̄ hmōi vnio est supernaturalis forma/ apparet. Nō est enim forma supernaturalior q̄ ange⁹ vl alia rōnalis: cōstat aūt hoc vtrā q̄ esse naturaliter intelligibile a tali intellectu. ꝑ ꝛc. ¶ Se-

elida pars/vez q nō obstat q est forma respectiua: pbatur. qz quodlibz pōt naturalit intelligi z sic est intelligibile/sine quocūq a quo realiter z essentialiter est distinctū. sz hmōi vnio hypostatica licet relatiua est distincta essentialit ab extremis. g̃ est itelligibilis sine eis. q̃re ꝛc. ¶ Cōfirmat: qz quodlibz est itelligibile sine illo sine quo pōt realit existere: sz quodlibz ens creatū absolutū vl ēt respectiuū pōt existere sine quocunq alio creato ab ipso realit differēte. g̃ vnio hypostatica a suo fundamēto realiter distincta pōt concipi sine ipso. sed qua rōne sine fundamēto/cadē z sine termino. g̃ ꝛc. Minor apparet: Nulla enī rōne aliquis vnq̃ ꝓbare poterit aliqua absoluta realiter distincta posse per diuinā potētiā separi q̃ nō cōcludat nō consili de oībus distictis realr respectiuis: vt in quadā q̃stione ordinaria est ostēsum. ¶ Ex hoc apparet q falsuz assumit illa rō supradicta/qñ dicit q relatio nō pōt itelligi nisi extremis punctus intellectis. pōt enī si ne eis intelligi/z p diuinā oipotētiam fieri/ supposito q ab eis realiter distinguat. ¶ Ad probationē qñ dicit/est ad aliud: Dico q relatio si est aliquid in re extra ab extremis distinctū/non est ad aliud: sed est ꝓpe ad. Qz autē in eius diffinitiōe ponat aliud qō est terminꝰ: hoc est qz est descriptio magis q̃ diffinitio: z tō dat p extrinseca z a descripto totalr aliena. quare ꝛc. ¶ Sz nūqd ꝓdicta vnio hypostatica z alia q̃libz relatio pōt ab itellectu nostro cognosci nō cognitis extremis? Dico q sic/ saltē cognitiōe a deo infusa. Nullū enī video ipossibile / posse nobis a deo ifundi notitiā cuiuscūq rei create sine notitia alterius cuiuscūq ab ea realit distincti. ¶ Hec de scō.

Quantum ad tertium & vltimum prę

mitto duo. ¶ Primū est q oē itelligibile est a nobis eligibile vel respuibile. ¶ Scōm est: q duplicit pōt aliqd eligi seu appeti. vno mō recte: z alio mō oblique. Recte qs eligit z appetit oē qō appetit cōformiter recto dicta mum intellectꝰ. Oblique aut qō diformiter appetit z cōtra dictamē debitū rōnis. ¶ His p̄missis pono q̃tuor cōclusiones. ¶ Prima est: q esse vnitū diuino supposito est appetibile seu eligibile. Hec apparet. Quū oē bonū itelligibile est appetibile. sz vnio diuino supposito ē bonū / z est intelligibile/aut notitia fidei vt i via. aut notitia clarionis/vt in patria. g̃ ꝛc. ¶ Cōfirmat: qz si electio seu appetitio pōt esse ipossibilis/multo magis possibilis. sed ipossibile(vt dicit aliq)pōt qs appetere: vt diabolꝰ appetyt/ supposito(vt cōiter dicit) q appetierit adequari deo. Sz posse deo vniri pōt intelligi vt possibile: qz est possibile. g̃ ꝛc. ¶ Scda ꝓclusio: q vniri deo beatifice est appetibilꝰ a volūtate sequēte affectionē cōmodi/ q̃ vniri ipsi hypostatice. Hec apparet. qz qō est cōmodꝰ z delectabilꝰ/est a tali volūtate eligibilꝰ z appetibilius. sed sz eē psonaliter deo vnitū sit dignꝰ z nobilꝰ seu venerabilius/ q̃ esse beatū: tñ ecōuerso utilius z cōmodꝰ est esse beatū q̃ hypostatice deo vnitū. qz nec vnio hypostatica sine beatifica est delectabilis: nec cōmoda sine beatifica licet venerabilis z mirāda. g̃ ꝛc. ¶ Tertia cōclusio est: q vniri deo hypostatice a nullo alio ab hoie assumpto potest appeti appetitu recto. Hec apparet. qz qō est cōtra diuinū ordinatū a nullo pōt recte appeti seu eligi/cū oē tale sit scōm rectū dictamen rōnis prauū z respuendū. sz cōstat deum nullū velle vnire sibi hypostatice aliū ab assumpto: g̃ sz ille hō potuerit hoc z possit appetere: nō tñ aliqs ab ipo alio. Imo et in hoc(vt dicūt qdā)fuit primū petū diaboli/vez q appetyt se eē deū/ nō essentialit / cū hoc viderit impossibile: sed psonalit: mō quo hō assumptꝰ dicit verꝰ deus. qz vez deo psonalit est vnitꝰ. Et ita hoc mō deū esse potuit diabolꝰ vt possibile ꝑudere: z ita imoderate seu inrōe appetere. appētūz enī vt ipossibile/ sz appeti possit absolute/nō tñ inrōe(vt videt)sz tñ remisse. ¶ Quarta z vltima ꝓclusio est: q si vnio hypostatica esset forma aliqua p se vna ab extremis distincta/illa nec ab hoie assumpto nec ab aliquo alio esset appetibilior q̃ alia creatura/nec appetitu seu affectione cōmodi neq; iusti. Hec apparet. qñ hmōi vnio sic accepta esset quedā accidētalis forma creata/q̃ non videt appetibilior affectiōe iustitie q̃ diuina gratia nec affectiōe cōmodi. qz nec hmōi forma esset cōmodior nec utilior seu delectabilior omni alia re creata: cū(vt ꝓdictum est)delectabili? sit deo vniri beatifice q̃ hypostatice: z ita gloria sit delectabilior q̃ illa vnio hypostatica. ergo ꝛc. ¶ Nec valet si dicat: q hmōi vnio est appetibilior: qz venerabilior. qñ licet vniri deo sit dignissimū z venerabilissimū/z p ꝑs vt sic appetibile/nō tñ hmōi vnio hypostatica sic accepta/vt vez distincta realit ab extremis. qz nec ad ipam sequit necessario hominē deo eē vnitū: cū deus nulla creatura posita / hoc necessario vnat. q̃re ꝛc. ¶ Sic ad q̃stionē. ¶ Ad rōnē in puncto/qñ dicit q vnio est forma supernaturalis: pz ex ꝓdictis/q si hoc est verū/nō propter hoc sequitur q sit naturalit inintelligibilis: vt est in ꝑcedentibus declaratū.

QVarto & vltimo quantū ad hui

usmodi vnionis possibilitatē: Quero an illa hypostatica vnio fuerit possibilis. Et arguit q non. qñ deus est imutabilis. ergo illa vnio est impossibilis. Antecedēs est cuidēs. Cōsequētia sic p batur. Quū illud est realit mutabile in quo aliqd ab ipo distinctum est nouiter receptibile. sed natura hypostatice vnibilis est in supposito cui est vnibilis nouiter receptibilis. ergo omne suppositum nature extrance vnibile est mutabile. ergo cū deus sit immutabilis/nulli nature create est vnibilis. quare ꝛc. ¶ Contra. qz qō est de facto est possibile: licet non omne possibile sit de facto. sz hmōi vnio hypostatica est de facto: iuxta illud Joan. 1. Verbū caro factum est: z habit aut in nobis. ergo ꝛc. ¶ Respondeo. Ubi primo videndum est an illa vnio fuerit possibilis. Secundo an fuerit z sit de facto.

Quantum ad primum: Primo prę

mitto: q hmōi verbi z hois hypostaticā vnionē esse possibilē pōt itelligi duobus modis. Uno mō an sit possibilis tā q̃ aliqua creatura ab assumpto hoie z a ℞bo realiter distincta. Alio modo an sit possibilis intelligēdo p ipam huiusmodi vnionē nō formam aliquā p se vnā ab hoie ꝺ distinctā/sed intelligendo per eā ꝑte hoiem verbo z verbum homini personaliter copulatū: vt sit sensus. Verum vnio ℞bi cum hoie sit possibilis: hoc est verum verbum z homo possint personaliter vniri quocunq ab eis distincto realiter circūscripto: z per consequēs sine ꝑcedente vel sequente aliqua hypostatica vnione ab extremis realiter distincta.

Hoc præmisso pono quantum ad istū

articulum tres conclusiones. ¶ Prima est/q vnio hypostatica primo modo intellecta / videlicet pro forma alia ab vnitis. media inter ipa. videtur esse impossibilis supposito q verbum homini immediate sit vnitum. Hec probatur. quoniā inter immediate vnita impossibile est esse aliquod medium distinctū realiter ab vnitis. sed huiusmodi vnio hypostatica supponitur a verbo z ab homine vnitis / realiter distincta / siue absoluta ponetur / siue forma aliqua respectiua. ergo ipsa videtur esse vt sic impossibilis inter verbū z hominem sibi immediate personaliter copulatum. ¶ Si dicat q illa vnio hypostatica licet ab homine distincta nō ipedit hominē ipm ℞bo immediate coniungi: qñ ipsa ita est in hoie q non est in

verbo:nec p ꝑs hō vnitur ℞bo ea mediāte tāꝙ aliquo in illo primitus existēte:sed hō ipse solus est ℞bo primo vnitus/quātuncūq; vnione ꝓuia vnaℓ/ꝓ quāto verbo ipa vnio nō vnitur. ¶Contra.qr illud qō sequitur extrema cōiuncta / nō est in altero extremoꝝ primus ꝙ ipsum reliquo sit vnitū.sed vnio scōm cōiter loquētes ꝛ cā ponētes sequitur extrema cōiuncta:sicut actio sequiℓ nō precedit agēs vt passo coniunctū.g nulla vnio est in suo subiecto primus ordine nature ꝙ ipsum cuius termino sit coniunctum.ergo verbū ꝛ hō ꝛ alia quecunq; vnita nō vnitur aliqua vnione priꝰa sed sequente / esto ꝙ inter ipsa aliqua talis vnio sit ponenda.sed nulla forma sequēs extrema vnita est media inter ipsa.ergo ꝛc. ¶Cōfirmatur: quia aut hmōi vnio ꝑcedit extrema cōiuncta/ aut seqmℓ. sed nō potest poni primū.qr tunc vnio posset esse primoꝝ ergo secundū.qō est propositum. ¶Sed ad hoc forsitan dicerꝫ/ꝙ hmōi vnio licet sequatur extrema cōiuncta adhuc est forma media inter ipsa/solū quia est vnus ad alterum:ꝛ ideo dicitur habere rationē medij/ꝓ quāto sicut medium/ita ꝛ huiusmodi vnio respicit vtrunq; extremorū/alterū vt fundamētum seu subiectū/ꝛ alterꝫ vt terminū seu obiectū/licet sit ipsoꝝ vtroq; posterior/sicut ꝛ omnis forma alia relativa. ¶Cōtra.qm impossibile est aliqua realiter esse coniuncta / quin eorpso realiter sint vnita:quia nec cōiunctio videtur esse aliud ꝙ vnio.ergo si extrema vnionis ante vnionē nature ordine sunt cōiuncta:ꝛ ante vnionem nature ordine realiter sunt vnita:nō ergo aliqua consequēs vnio est ponēda. ¶Cōfirmatur. Primo/qr quod est tale p seipsum non potest esse tale p aliquid ab ipso realiter distinctum.sed quecūq; realiter coniuncta nullū medium inē se habētia/seipsis realiℓ sunt vnita omni alio circūscripto:ergo p nullā vnionē eis superuenientē possunt dici vnita magis ꝙ p albedinē vel per quancūq; formā aliā ab extremis realiter distinctā. ¶Secūdo.qr illo aliqua nō possunt dici talia quo posito nō sunt magis talia/ꝙ remoto.hoc apparet in exemplo euidēti.Si esset albedine posita in subiecto/tūm non esset magis albū ꝙ ea remota:cōstat ꝙ nullo mō album albedine vicereℓ.sed vnio sic accepta/videliceꝫ p formā distincta realiℓ ab extremis/sic se habet ad vnita/ꝙ nulla vnita magis ea posita ꝙ non posita sint vnita.Quod probaℓ.quia vnionis extrema primus sunt coniuncta ꝙ sequatur aliqua ab eis distincta realiter vnio inter ipsa.p quocunq; aūt signo aliꝙ sunt coniuncta ꝛ vnita:ergo ante vnionē coniūcta ola realiter sunt vnita.sed qō est tale an aliqd/nō magis ē tale illo posito ꝙ remoto. ergo ꝛc. ¶Preterea scōo ad cādē ꝛclusionē sic arguiℓ. Si vnio hypostatica sic accepta est possibilis/aut ipsa posita/eiꝰ extrema puta verbū ꝛ homo necessario personaliter vniuntur/aut nō.Sed nō potest poni primū:qr ꝙ nullā creaturam positā ab hoīe realiter distinctā/cuiusmodi supponitur esse ista vnio/deus necessitatur ad hoīem assumendū/nec ad assumptum retinendū:ergo ꝛc.Nec potest(vt videtur)poni secundū:qr tunc sequeretur Primo ꝙ posset esse vnio hypostatica in hoīe non assumpto/eadē que in ipso assumpto.Scōo etiam sequereℓ ꝙ posset esse p se sine aliquo fundamēto vel etiam vnita verbo seu assumpta ab ipso non assumpto eius aliquo fundamento.sed quodlibet horū videℓ impossibile ꝛ absurdū: ergo ꝛ illō ex quo sequuntur:videliceꝫ vnionem hypostaticā esse possibilem tanꝙ formā aliquam p se vnā ipso hoīe nō assumpto a verbo:ergo ꝛc. Consequētia oīm ꝑdictorum patet Si enim potest esse hoīs hypostatica vnio absq; hoc ꝙ homo ipe sit vnitꝰ verbo/ergo cū subiectū hmōi vnionis hypostatice ponatur esse homo/ipse separatus a verbo poterit retinere huiusmodi hypostaticam vnionem. Ipsa etiam huiusmodi vnio poterit per se esse/cum omnia realiter distincta sint p diuinam potentiam separabilia. ¶Tertio ipsa erit p se vnibilis verbo. Dis enim forma ta substantialis ꝙ accidētalis est ℞bo vnibilis ꝛ ab ipo assumibilis sine illo a quo est separabilis:vt in alijs distinctionibus appebit.ergo ꝛc. ¶Quia tñ nō est apud deū impossibile oē verbū:ideo cōclusionē non assero sup:adiciā. Dico tñ ꝙ si negetur:videℓ multꝫ ꝙ ꝑdicta tria sint necessario cōcedēda:vez primo ꝙ hō vnitus a ℞bo/vel alius nūꝙ assumptus ab ipso/ posset habere hmōi hypostaticā vnionē. Secundo/ ꝙ ipsa posset existere etiā per seipsam.Et tertio ꝙ posset assumi a deo oī alio circūscripto.Melius enim est quodlibet horū cōcedere ꝙ ponere deū necessario hominē assumere/vel assumptū non posse dimittere ꝓpter aliquā creaturā in esse positā puta huiusmodi hypostaticā vnionē. ¶Scōa ꝛclusio est:ꝙ vnio hypostatica scōo mō intellecta/vez nō ꝓ forma aliqua p se vna ab extremis alia/ sed ꝑ se ꝓ extremis vt seipsis vnitis/ sicut sustētās ꝛ sustētatū/ quocūq; ab eis alio existente est possibilis soli deo.Hec est euidēs cuilibꝫ catholico/nō tñ demōstrabilis vt videtur. ¶Et ideo tertia cōclusio sit ista:ꝙ deū posse vnire hoīl ꝛ econuerso / ꝙ ꝑs vnionē ipoꝝ esse possibilē isto mō/magis est tenēdū propter fidē ꝙ ꝓpter aliquam rationē. Hec cōclusio appet ꝓpter rōnes doctoꝝ q̄ ad hoc ꝓbandū cōiter adducūtꝫ vez deū potuisse vnire hoīl ꝑsonaliℓ seu cōiūgi. ¶Arguiℓ cōtra primo ex pte dependentie sic.Qđ indepēdens alia dependētia pōt terminare oēm dependētiā cuiuscūq; eiusdē rōnis cū illa qua ipm est indepēdēs:sicut qr prima cā est indepēdēs dependētia effectus ad causam:nō pōt oīm effectuū dependētias terminare.sꝫ quodlibꝫ vnionū suppositū est indepēdēs dependētia q̄ sit nature ad suppositū seu ꝑsonā:cū dependere sit ipfectionis/nec ꝙ ꝑs possit vnione supposito cōuenire.g ꝛc. ¶Scōo sic.Illa habitudo non repugnat vnione supposito q̄ nullā ponit impfectionē in ipo.sꝫ habitudo nature create ad ℞bū vt ad suppositū sine habitudine eiꝰ ad ipm vt ad subiectū/qlis hitudo ponit hmōi vnio hypostatica nō ponit in ipso aliquā impfectionē.g ꝛc. ¶Tertio.qr nō repugnat creature referri ad deū relatione naturaliℓ sibi innata:cuiusmodi est creatio.ergo nec aliqua alia supernaturaliter sibi infusa:cuiusmodi ē ista vnio hypostatica.g ꝛc. ¶Quarto sic:Petrus pōt eē sine posterioritꝫ natura q̄libet ꝑsonabilis priꝰ est ēt singularis ꝙ sit ꝑsona:cū ꝑsonalitas fundeℓ in singularitate nature.g natura poterit esse ipso fieri. sꝫ hoc est ipossibile nisi vnione supposito vnaℓ.g ꝛc. ¶Quinto sic.Nō minorē inclinationē hz actiuū principiū ad ꝓpriā actionē ꝙ natura ad suū suppositū.sꝫ quodlibꝫ actiuum principiū hās passum idispositū pōt priuari ꝓpria actiōe ergo ꝛ natura supposito ꝓpter/ꝛ p ꝓs vnita supposito alieno. ¶Sexto.qr quāto aliqua magis distāt/tāto magis sunt vnibilia(vt apparet in accidēte ꝛ substātia) sed diuina ꝑsona/ꝛ natura hūana maxime distāt.g ꝛc. ¶Septimo arguiℓ.Quia suppositū virtualiℓ cōtinēs oīa supposita/pōt naturā extrāneam oēm/ vel saltē aliquā supponere.sed quodlibet vnionū suppositum est hmōi.g ꝛc. ¶Octauo:qr nō magis repugnat substantie esse in alio ꝙ accidenti eē p se:sꝫ eē p se pōt p diuinā potētiā ꝓpetere accidēti/vt patet i eucharistie sacrāmēto.g ꝛc. ¶Sꝫ ꝑdicte rōnes nō cogūt.Prime cōs tres ꝓbāt vnionē hypostaticā eē possibilē vt primo mō sumptā/ vez ꝙ forma aliqua p se vna alia ab extremis:qō vt ꝑdictū est/fortsitā non est verū. ¶Preterea prima rō deficit vltra hoc:qñ accipit duo falsa.Primū est ꝙ sit aliqua relatio dependentie nature create ad suū suppositū ꝓpriū. Eiusdē cōs ad se nō est dependētia.sed suppositū creatū est a natura sua extra intellectū totaliℓ indistinctū.ergo ꝛc. Secundū est ꝙ natura assūpta habeat ad ℞bū assumēs dependētiā

aliquē ſpecialē:qō vtiq; nō eſt vicēdū. Primo/ qr qō na tū eſt manere p ſe omniſſum ab alio nō dependēt ab eo/ vt apparet in aſa ītellectiua a corpore indepēdēti. qr ly ſit cū ipo/pōt tñ ſepata exiſtere ſine eo. ſ; hō aſſumpt⁹ pōt p ſe exiſtere a xbo omniſſus.g ꝛc. Sedo/qr ſuſtētari i ver bo nō ponit aliquā ipfectionē i hoīe ſuſtētato. ſ; dependē re eſt imꝑfectionis.ergo hmōi vnio hypoſtatica nō eſt ali qua dependētia. Confirmat.qr exiſtēs indepēdēter no biliori mō exiſtit vt ſic/ꝙ exiſtens dependēter.ſed hō non aſſumpt⁹ exiſtit indepēdēter a xbo dependentia ſpeciali ergo ꝛ aſſumpt⁹ nō eſt ab ipſo dependēti or ꝙ ali⁹ nō aſſū ptus/cū nō habeat ipfectionē eſſendi modū. g eſto q eēt aliqua vnio ſeu habitudo hoīs ad xbū ab eis diſtincta: talis nullo mō videt eſſe dependētia cōcedēda. Sedo etiā rō nō videt multū cuadēs.quantū ad aliquā ꝑmiſſa rū eius. Tertia etiā accipit vel innuit vnū falſum:vez creationē eſſe relationē a creatura diſtinctā. Nec enim paſſiua creatio a creatura/nec actiua diſtinguit a creā te in aliquo in re extra. Alie etiā quinq; rationes viti me nō cōcludūt. Prima eñ q eſt in ordine quarta/ de ficit. Primo qr accipit falſū qñ dicit pſonalitatē funda ri in ſingularitate nature. Sedo:qr ex hoc nō ſequit quo poſitū qō intēdit. Eſto enī q natura ſingularis differat a pſonalitate ꝛ ſit ſepabilis ab ipſa/ ex hoc tñ nō ſequit q ſit aſſumibilis a ſuppoſito ſcreato mag; ꝙ aliquo cre ato. Quīta etiā q eſt vltimarū ſedo/nō cōcludit. Primo/qr accipit vnū falſum/vez q natura ad ſuppoſitū ꝓ prū inclinet.idē enī quo inclinabil ad ſeipm:? Preterea ſi ſic natura aſſumpta foret violenter in verbo: qr cō tra ſuā inclinationē:hoc aūt eſt falſum. Sedo ponit il la rō vnū aliud falſus/vez naturā ſuppoſitalē eſſe ſine ol ſuppoſito poſſibilem/ ſicut actuum puncipiū ſine quali bet actione. Sexta rō q vltimarū tertia/nullā hz eui dētiā. Septima q ꝛ quarta/ꝑbat ſuppoſitū creatum poſſe aſſumere naturā creatā aliquā/vez oēm illā quam cōtinet virtualiter:qō eſt falſum.quare ꝛc. Vltima etiā nō ꝓcludit demōſtratiue. Primo/qr eſto q ſubſtātia poſ ſit eē in aliquō ꝓpter hoc ſeqt̄ q i deo. Sedo.qr accipit minꝰ creditū vt p ſe notā:vez accidēs poſſe exiſtere p ſeipm.quare ꝛc. Ex predictis videt dicendū q non eſt a nobis demōſtrabilis concluſio ſupadicta:vez hominē poſſe vnīri deo hypoſtatice ſeu coniungi.

Sed nunquid eſt demonſtrabilis ab ali quo alio ītellectu/vez ſepato:

Ad hoc reſpōdens qui dā ponit duas ꝓcluſiones. Prima eſt:q illa concluſio/ vez hoīem eē deo vnibilē/eſt demōſtrabilis nō tātū ab in tellectu ſepato abſtractiue hoīem cognoſcēte ſ; ēt a nro ſpecie aliqua ītelligibili obiecti repſentatiua ſupnatura liter īformato. Sedā cōcluſio ei⁹ eſt/q nō pōt demon ſtrari ab ītellectu ſepato nec ab aliquo alio intuitiue ho minē cognoſcente. Prima ꝑbat.qñ cognita q̄ditate ſubiecti p ipam poſſumus cognoſcere ꝛ arguere ei⁹ pro prū paſſionē.ſ; vnibilitas eſt q̄dā hoīs paſſio ſicut ꝛ riſi bilitas/ſz p ſpeciē intelligibilē hominē diſtincte repſen tātē pōt q̄libz ītellect⁹ hīs ipſam diſtincte cognoſcere hoīs q̄ditatē.g ꝛ ei⁹ cū xbo vnibilitatē ſicut ꝛ riſibilita tē. Secūdā cōcluſionē ꝑbat.qñ p ſe notū nō eſt demō ſtrabile.ſ; cuilibet intuitiue cognoſcēti ſubiectū ē p ſe no ta oīs ei⁹ ꝓpria paſſio. Qō ꝑbat.qr ituitiue cognoſcēs aliq̄d cognoſcit ꝛ intuet oīa q̄ p accidēs inſunt illi. ergo multo mag; oē illud qō meſt ipſi p ſe/ cuiuſmōi eſt eius paſſio. Cū g intuēs hoīem intuear eius cū xbo vnibilita tē vt ipſi p ſe inexiſtētē:p ꝓs hmōi hoīs vnibilitas non eſt de ipo demōſtrabilis apō eū. Nec ēt apō nos ē demō ſtrabilis:p quāto nobis ſunt ignote ꝓpietates nature create. Et tō qr hmōi vnibilitas eſt q̄dā hoīs propietas nobis ignota/ p ꝓs nec a nobis pōt demōſtrari. Sed contra oīa p̄dicta pōt argui.primo in vniuerſali. qñ oīa ſupponūt ꝛ accipiunt vnū falſum/vez vnibilitatē vel riſi bilitatē ꝛ illa dicere aliq̄d per ſe vnū poſitiuū/et de quo quodlibet talium dicit/inexiſtēs.Hoc aūt eſt falſum ꝛ ipoſ ſibile vt i ꝓma q̄ſtione patuit quotlibz eſt oſſum. Nec enī riſibile dicit aliq̄d diſtinctū ab hoīe ꝓter actū ridēdi:nec vnibile dicit in hoīe aliq̄d nec i xbo ꝓter terminū extrin ſecū ꝓnotatū. Qō ꝑbat.qr eo xbū ē vnibile hoī ꝛ hō ver bo quo actualit vnunt: ſicut quodlibet actuū eo ꝛ non alio eſt actuū quo agit qñ agit actualit. ſ; xbū ꝛ homo vnunt actualit ſenetipſis/quocūq; ab eis alio circūſcri pto.g ipoꝝ vnibilitas eſt ab eis in re extra penitus undi ſtincta. Cōfirmat.qr nō magis vnibilitas diſtinguit ab eis ꝙ coꝝ vnio actualis.ſ; illa eſt idē cū eis.g ꝛc. Minor apparet etiā p eū q ponit hmōi hypoſtaticā vnionē exi ſtere terminū in aſſūpto hoīe nō i xbo.g ly actualis vnio hoīs ad xbū/ab hoīe ſit diſtinctatione tñ vnio xbi cū ho mine diſtinguit a xbo/cū non ſit aliqua in re extra. g ſal tē ipm verbū ſicut vnit actualit/ita eſt vnibile aptitudi naliter ſenetipſo:nec p ꝓs vnibilitas eſt i ipſo aliq̄d di ſtinctū in re extra/magis ꝙ vnio actualis. Preterea qr ſi vnibilitas eſſet in xbo reſpectus aliq̄s ad materiā ſibi vnibilem terminat⁹/vt iſte imaginat/tot eſſent in eo hmōi reſpect⁹ vnibilitatis quot nature aſſumibiles ſunt ab ipſo/qui per ꝓs eſſent quaſi innūerabiles ſicut ꝛ na ture aſſumibiles. Eſſent etiā diſtincti inter ſe realiter/ cū nō ſit veriſimile reſpectus aliquos indiſtinctos inter ſe diſtingui/ꝙ reſpectus ouginis/q̄ inter ſe etiā ſcōm ipm/ realiter diſtinguunt. Alia etiā multa abſurda ad poſitio nē illā ſequunt:vt in q̄ſtione prima prolixius explicatur quare ꝛc. Sedo arguo contra primā concluſionem in ſpeciali. Primo.qr aliqua quiditas ſaltē aliquius formę accidentalis eſt a nobis notitia abſtractiua diſtincte co gnoſcibilis:vt albedo:quam tamen ſic cognitā nō poſſu mus demōſtrare deo eſſe vnibilē.quare ꝛc. Secūdo.qr per hoc q aliq̄d diſtincte cognoſcit/non ſequit q poſſit cognoſci nec de ipo demonſtrari per conſequēs illud qō nō dicit in eo aliq̄d in re extra.ſed nec riſibile in hoīe nec vnibile in verbo vt in hoīe dicit aliquid ꝓter actū ridēdi quē cōnotat riſibile/ꝛ terminū vnionis quē cōnotat vni bile. Conſtat aūt q poſſum diſtincte cognoſcere hoīem nō cognoſcēdo actū ridendi ipſi poſſibilē/nec verbū ipſi vnibile.g ꝛc. Ex hoc patet q non valet ratio qua pro bat illa concluſio.qr maior quā accipit nō eſt vera. Non enim oportet q cognoſcēs diſtincte ſubiectū notitia abſ tractiua poſſit p hoc cognoſcere aliquā ei⁹ ꝓpriam paſ ſionē/ſiue loquaris de paſſione a ſubiecto diſtincta/ ipſi qs inexiſtēte/vt ſe habet calor in igne:ſiue de paſſiōe ſubie ctū ꝑaſe ſignificante/ꝛ aliquid aliud ipſi extrinſecum ꝛ ab eo ſepabile connotāte: vt riſibile vel vnibile vel ca lefactiuū ſeu calefactibile. Hūꝙ enī quātūcunq; ds ca lorē abſtractiue cognoſceret/cū calefactiuū: nec hoīem eſſe riſibilē ſciret:niſi ipm ridere/ꝛ calorē calefacere cer neret. Cōſtat etiā q ignis ſubſtātia pōt abſtractiue diſti ncte cognoſci/nullo ei⁹ accidēte ipſi inexiſtente ꝛ ab ipſa realiter differente/cognito.quare ꝛc. Sedo cōtra ſecū dā cōcluſionē etiā arguo. Quīn oīs cōcluſio ex ſe demon ſtrabilis eſt demōſtrabilis cuicūq; cui nō eſt p ſe nota.ſ; ſcōm ipm in prima cōcluſione/hominē deo eſſe vnibilē eſt cōcluſio demōſtrabilis:q̄ non eſt p ſe nota intuitiue ipm hominē cognoſcēti. Pro:obo.qr poteſt quis intuitiue co gnoſcere hominē/nō ſcīēs vtrū ſit verbo vnibilis. Sicut enim cognoſcēs hominē numq; ꝓpter hoc ſciret ipm ri bilem niſi ipm ridentē actualiter aliqn cōſpexiſſet:ita nec videns verbū ꝛ hoīem intuitiue ſciret ipſa eē vnibilia ni ſi ea cōſpiceret actu vnita.ergo ꝛc. Ex hoc apparet q

ratio quã adducit ad illã cõclusionẽ/falsum accipit i mi nori/qñ dicit:q cuilibet cognoscẽti intuitive subiectũ est ois ei⁹ ꝓpria passio p se nota. Hec enĩ si ẽ vera / nõ est ve ra nisi de passiõe importãte rẽ aliquã subiecto semp inexi stẽtẽ aũt est vera de illa passione q̃ ꝓprie importat subie ctũ/ꝛ cõnotat aliqd ab ipso distinctũ ipsi realiter nõ inexis. cuiusmodi passio est risibilis vl vnibilis. quare ꝛc. ¶ Ad ꝓbationẽ qñ dicatur/q intuẽs subiectũ intuet ois q̃ per accidens actualiter insunt eidẽ: Esto q hoc sit verũ/pro pter hoc tñ non sequeret q sciat de ipso aliquã passionẽ signantẽ aliquid ipsi actualiter non inexistens: cuiusmo di est risibile dictũ de hoie actualter nõ ridente. ãre ꝛc.

Et ideo dico aliter. Ad cuius euidentiã

premitto duoq̃ primum est/q notitia intuitiua rei si gnificate p cõclusionẽ aliquã nõ ipedit cõclusionẽ ipam demonstrari posse ab intellectu rem illã intuitiue cogno scente/licet sic intelligẽs/vez intuitiue formet conclusio nẽ ꝛ ꝓmisses eã inferẽtes alterius rõnis in essendo (esto q nõ in significando)a ꝓmissis ꝛ a cõclusione cuiuscũq intellectus nõ intuitiue/sed tãtũmodo abstractiue intel ligẽtis rẽ eandẽ/vez ꝓmissarũ ꝛ cõclusionis obiectũ. Nõ enim ex notitijs incõplexis alterius rõnis formanẽ notti tie cõplexe/vez propõnes i mẽte formate eiusdẽ ratiõis sed alterius in essendo licet eiusdẽ in significãdo.sed no titia intuitiua ꝛ notitia abstractiua ꝛ sint respectu eius dẽ obiecti/sunt in essendo alterius rõnis. ergo ꝛ proposi tiones mentis formate ꝛ constitute ex eis. Hoc totum est ex dictis in prologũ primi ꝓlixius declaratum. ¶ Se cundũ ꝓmittendum est q nulla passio importans rem ali quã a subiecto distinctã ipsiq̃ nõ inherentẽ semp/ vt risi bile/ vel vnibile/vel alterabile.est demõstrabilis de subie cto suo primo vt absolute accepto/licet per ipsum sit de monstrabilis de omni inferiori sub ipso contento. ¶ Hec apparet.licet enim possit demõstrari risibile de sorte per hominẽ:ad quã quidẽ conclusionẽ probandã/vez sortem esse risibilẽ/ sunt necessarie que ꝓmisse/quarũ vna est vni uersalis ꝛ altera singularis / sic arguẽdo. Omis hõ est risi bilis:sortes est hõ.ergo ꝛc.non tñ risibile põt de hoie de monstrari/cũ cuius prima notitia p sensationẽ ꝛ per expe riẽtiã accipiat/vez q̃ cognoscam⁹ hoiem actualter ride re. ¶ Nec valet si dicatur q põt demõstrari huiusmodi passio de subiecto prio p diffinitionẽ eius:qñ ois demon stratio est ex notioribus.sed ꝓmissa in qua predicaret ta lis passio de diffinitione subiecti nõ esset notior ꝛclusiõe in qua ꝓdicat de subiecto. Nec est ei qui nunq̃ vidit ho minẽ ridere/est noti⁹ aial rationale esse risibile:nec pri⁹ cognitum q̃ hominem esse risibilem. quare ꝛc.

Tunc ad propositum. His præmissis

pono tres cõclusiões. Prima est.q hominẽ esse deo vni bilẽ ꝓsonaliter / nõ est demõstrabile ab aliquo intellectu creato in puris naturalibus exĩte. ¶ Hec põt probari. qñ nulla passio importans aliquid cognoscibile tñ sup naturaliter põt demonstrari ab aliquo intellectu in suis naturalib⁹ sibi possibilibus exĩte.ꝫ hmõi vnibilitas im portat vel cõnotat deũ sicut risibilitas ridendi actũ.con stat aũt deũ nõ esse naturaliter cognoscibilẽ saltẽ tali no titia de qua aliquod ꝓdicatũ dictũ significãs aliqd ens creatũ vnibile vel vnitũ sit per scitotũ.ergo ꝛc. ¶ Secũ da cõclusio est.q illa conclusio videtur demõstrabilis ex se ab intellectu cuiuslibet beatorũ. Hec apparet per con trariã rõnẽ.qñ ois passio ex se demõstrabilis de aliquo subiecto põt demonstrari a quocũq intellectu cognoscẽ te ois per eã importata.sed vnibilitas hois cum deo est quedã eius passio sicut risibilitas /licet non cõuertibilis cum ipso/que quidem passio est demõstrabilis de eo ꝛ est cognita a quolibet beator⁹.ergo ꝛc. Minor patet. q enĩ vnibilitas sit demonstrabilis de hoie/ ꝓbat. qz ois pas sio alicui⁹ subiecti supioris ꝛ sibi adequati est demõstra bilis q ipm de quolibet inferiori:vt risibile de sorte q ho minẽ.sed vnibile cũ deo est passio ois create quidditatis. quelibet enim est assumibilis vt in sequẽnb⁹ apparebit: ergo sicut vnũ potest demonstrari de quolibet q ens / ita ꝛ vnibile. Est etiã hmõi passio nota cuilibet beator⁹/cum quilibet cognoscat tã deũ q̃ hoiem in ipso realiter sustenta tũ. ¶ Cõfirmat.qz non min⁹ intuẽs aliqua esse actu vni ta põt ꝓbare ipsa esse vnibilia/q̃ videns istũ vel illum ho minẽ ridere/probat eũ esse risibilem.sed beati intuentur verbũ hominẽ esse vnitũ.ergo ꝛc. ¶ Tertia ꝛclusio est/q si ꝓdicta ꝓpositio/vez hõ est deo in vnitate ꝓsone vnibi lis/est demõstrabilis ab intellectu viatoris/ nõ est demõ strabilis ex ꝓmissis eiusdẽ rationis in essendo cũ illis/qui bus est demonstrabilis ab intellectu cõprehensoris. Hec est cuidẽs.qñ vt ꝓdictũ ẽ supius /intelligẽs rẽ tñ abstra ctiue non formet ꝓpositionẽ mẽtis eiusdẽ rõnis cũ illis quas formet rẽ ipsam candẽ intuitiue cognoscẽs. sed cõ prehẽsor intelligit deũ intuitiue: viator aũt tantũ abstra ctiue.ergo ois ꝓpositio cuius subiectũ vel ꝓdicatum est intellectio dei formata ab intellectu cõprehẽsoris est al terius rõnis in essendo ab illa q̃ formaẽ ab intellectu via toris /licet per vtrãq; vnũ ꝛ idẽ realiter importet.ãre ꝛc. ¶ Ex hoc sequit corollarie:q ꝓpõ illa/hõ est deo vnibi lis vel vnitus formata ab intellectu ꝓcohẽsoris alteri⁹ rõnis in essendo est a ꝓpositiõe consili in significãdo: for mata ab intellectu viatoris/quãtũcunq; viator nõ posset ꝓpõnẽ illã quã formet/demõstrare:sicut ꝓphẽsor demon strat suã. Hoc apparet cuidẽter ex ꝓdictis. Et hec de ꝓmo.

Quantum ad secundũ: pono tres con

clusiões. ¶ Prima ẽ/q vnio hypostatica intellecta scõ mõ preexposito in ꝓcedẽti articulo est de facto. Hec ap paret.qz de facto de⁹ hol ꝛ vtrisq; eor⁹ pti realiter est vnit⁹. vnio autẽ illo mõ sumpta non dicit aliqd distinctũ ab ex tremis.quare ꝛc. ¶ Sed posset aliqs q̃rere an dei filius sit vnit⁹ oibus ꝓbus corporis formati in vtero v̄ginis ꝛ tantũ illis:an etiã aliquib⁹ alijs:ꝛ non oibus illis. Ad hoc videt dicendũ/q cũ Christus habuerit corpus nutri bile cuius partes sunt fluxibiles ꝛ deperdibiles/ ꝛ p actio nẽ virtutis nutritiue p aliarũ partiũ generationẽ restau rabiles/per ꝙs Christ⁹ in morte non habuit (vt videt) oẽs partes ꝛ solas corpis formati in vtero virginis: sed aliquas tãtũ/ꝛ quasdã alias p actionẽ v̄tutis nutritiue ghatas de substãtia alimẽti:sicut de oibus hol⁹ ꝛ alijs quibuscũq; aialibus habet dici. ¶ Ex quo sequitur q cũ dei filius corpori qd habuit in cruce sit vnitus / per ꝙs nec ipse est vnitus oibus partibus corpis formati in vte ro virginis sed tãtũ aliqbus: nec solis illis sed etiã alijs plurib⁹ in cuius augmento ꝓductis naturaliẽ succesſi ue /sicut ꝛ successive Christ⁹ fuit naturaliter auct⁹. Pri mũ apparet /qz dei filius non vnitur non enti: sed nõ oẽs partes corporis ei⁹ formate in vtero virginis existẽtis:cũ aliquę deperdite fuerint ꝛ alie aduenerint.ergo ꝛc. Secõm etiã apparet.qz dei filius est vnitus toti corpi qd in mor te habuit.sed in illo sunt ꝓtes multe alie ab illis forma tis i vtero v̄ginis.ꝫ ꝛc. ¶ Secũda cõclusio est q ꝓdicta cõ clusio nõ est demonstrabilis nec etiam cognoscibilis nisi vel notitia fidei vel ab intellectu /significata subiecti et ꝓdicati/q̃ sunt eius extrema vnita actualiẽ cognoscenti. Hec apparet.qz nihil est demõstrabile qđ sit accidẽtale ꝛ contingẽs /nisi notitia fidei aut ipm actualiẽ cognoscẽ ti.sed predicta cõclusio vez deũ esse homini connectum seu vnitũ actualiter/est hmõi. Cõstat enim deũ esse homi nẽ contingẽter non necessario copulatum.ergo ꝛc. ¶ Ex

hoc sequitur corollarie/q deum esse homini actu psonaliter vnitū nulli creato intellectui pōt naturaliter esse notū/sed tm̄ sola fide/vl aliq̄ puta supnaturaliq̄. Nō potēs esse cognoscere duo aliqua extrema vt absolute sumpta nec pōt ipsa cognoscere vt vnita. ¶Sed nunqd cognoscens illa extrema puta verbū z hoiem assumptū potest cognoscere ipa actualiē esse vnita? Respōdeo q sic. si cognoscat ipa intuitiuemnō aūt si intelligit tm̄modo abstractiue. Nec enī ad fomādū naturaliē aliquā ꝓpositiōem necessariā vt istā/homo est aial sufficiat notitia abstractiua rei significate p eā/ nō tm̄ ad fomādū ꝓpositiōem aliquā cōtingētē/vt hō ē alīs? vel dei filiꝰ ē hoc vnitꝰ/pōt sufficere intellectui notitia talis abstractiua sed requirit intuitiua: nisi sit sermo de sola fidei notitia complexa/qualis est qlibet articulꝰ formatus ab oī catholico viatore. ¶Tertia z vltīa conclusio est: q vnio hypostatica sumpta primo mō i pcedētibꝰ expositio/nec ꝓ forma aliqua p se vna distincta realiter ab extremis / non est de facto. Hec apparet. q nec forte est possibilis hmōi vnio sic accepta/vt in articulo alio est ꝓbatū. vel esto q sit possibilis saltē nō est necessaria ad saluandū dei filiū fuisse hūanatū: cū tpe hoiez assumere potuerit/oī creatura alia creū scripta. ¶Sic ad q̄stionē. ¶Ad rationē in pncipio positā: concesso antecedēte/negāda est ꝓsia. ¶Et ad ꝓbationē/qñ dicit q illud est mutabile in quo aliquid de nouo est receptibile: hoc est falsum. Qñ non magis deū de nouo aliquid recipere ipsum arguit mutatū/q̄ de nouo in aliquo recipi siue esse. sed deus pōt nouit incipe in alīquo esse/vt in quacūq̄ creatura nouiter producta. ḡ ꝛc. ¶Et si queras/cū non possit aliqua creature sine sui mutatione aliquid nouiter aduenire: qđo potest in deo aliqua creatura/vt humanitas assumpta/nouiter existere ipso immutabiliter pmanēte? ¶Respōdeo q vnū z idē facit aliq̄d in vno/qđ tm̄ non facit/nec pōt facere in alīo vt apparet in vulgari exemplo. Primo siquidē hoc apparet in fetore radiū solis in ipso existentem realiter nō inficiente nec in aliquo corrumpente: cum tm̄ aīal vel aliquid aliud ibi ꝓsens inficiat z realiter alteret. Cuius ratio non est alia/nisi q vnū istoꝝ est a fetore hmōi alterabile z non alterū. Scdo apparet idē in albedine gradu aliquo apposito albedini finite vel albedini infinite/supposito q sit possibilis infinita. Cōstat enī q finita intenditur p appositionē cuiuscūq̄ gradus/ supposito/(sicut credo) q formarū itēnso sit per gradꝰ. nō aūt intēdit nec intēdi pōt per aliquos additos sibi gradus/ albedo aliqua infinita. Cuiꝰ rō nō ē nisi q forma finita est itēnsibilis nō aūt aliqua infinita. Ergo a ꝓsimili in ꝓposito/licet mutabile cuiusmodi est quodlibet ens creatū/ mutet per receptionē cuiuscūq̄ nouiter sibi aduenētis: non tm̄ mutari potest quod immutabile est totaliter: sicut deus.

Circa distinctionem secūdā in qua magister determinat de natura a verbo assūpta: Quero primo: vtrū eadē natura hūana a verbo assumpta/potuerit assumi ab oībus tribꝰ psonis simul. Et videt q sic. Qz hō assumptꝰ pōt esse vnius essentie vnitꝰ. Sz vnitꝰ vnius essentie videt posse existere vbicūq̄ est ipse: z ita in tribꝰ psonis realiter sustētari. ḡ ꝛc. ¶Cōtra. q: si id qō magis videt possibile esse nō est nec id qō minus. sed possibilius videt eandē naturā creatā posse i pluribus creatis supositis existere q̄ in pluribꝰ increatis: z tm̄ hoc est ipossibile. ḡ ꝛc. ¶Respōdeo. Ubi primo videndū est q̄stiō: an vel eadē natura potuerit a pluribꝰ psonis simul assumi. Secūdo/an econuerso plures nature hūane nūero distincte potuerint assumi ab eadem persona.

Quantū ad primū z dicit ab aliquibus

q nō. Qđ ꝓbant pmo. q hoc/ vel ex eādē essentiā seu natura posse existere in tribꝰ suppositis ꝓuenit diuine entitati ratione sue infinitatis. ḡ nō pōt ꝓpetere alicui nature create siue tm̄: cū oē assumptū sit i assumēte. ḡ ꝛc. ¶Scdo. q: impossibile est vnū z idē vepdēs a pluribꝰ totaliē vepdere. sz natura assumpta est vepdēs a supposito assumēte. ergo ꝛc. ¶Tertio/ q: natura creata in ꝓpio supposito psonata nō pōt in diuino supposito psonari. ḡ nec psonata in vno diuino supposito pōt personari i alio. ergo ꝛc. ¶Quarto. q: q̄ sunt eadē vni psone / sūt vna psona. sz oē assumēs ē idē psonaliē cū assūpto. ḡ oēs psone assumētes eādē naturā psonaliē essēt idem vni psone/z p ꝓns vna psona: hoc aūt est ipossibile. ḡ ꝛc. ¶Cōtra istā opinionē arguit ab aliqbꝰ: pmo sic. Natura hūana anteq̄ assumeret a verbo erat assumibilis a pfe z a spū sancto. aut ergo erat assumibilis eadē potētia qua assumit a filio / aut alia. sz nō eadē. q: tūc ipa reducta ad actū p verbū. sīl etiā fuisset reducta ad actū p patrē z spūm scm̄: qđ est falsū. ḡ alia est adhuc in natura assumpta potētia qua est assumibilis a pfe ꝛc. sz oē assumibile pōt esse assumptū. ḡ ꝛc. ¶Confirmat. q: ad duos terminos alteri? rōnis sūt due potētie alteri? rōnis. sz pf z filꝰ sūt psone alteri? rōnis. ḡ alia potētia natura est assibilis vni z alia alteri. ¶Secūdo sic. Natura hūana hz inclinationē ad ꝓpriū suppositū/z ad oē illud qđ pōt ei? vicē supplere. sz oēs tres psone possunt hoc facere. ḡ ꝛc. ¶Tertio. q: cū natura hūana anteq̄ assumeret a verbo potuerit assumi ab alīs psonis /sī oēs egissent in instāti quo assūpta ē ad assūptionē ipsi? ad tres ipsārū psonalitates/aut fuisset assumpta ab vna tm̄ z nō ab alīs: aut a nulla: aut ab oīb? sīl. sz prima duo nō possunt poni. ergo relinquit tertiū qđ ē ꝓpositū. ¶Sed hmōi rōnes nihil cōcludūt. Prima enī ꝓbat q res ꝓducta ab vno possit postea esse producta ꝓduci ab alīo: qđ ē falsum. Arguā enī sic. Dic ignis nūc creat? anteq̄ crearet erat ghabilis alia potētia ab illa qua creabilis. q: si eadē simul fuisset genit? z creatus. ḡ illa reducta in actū/pōt altera q̄ adhuc remanet sine actu/ reduci ad ipm. ḡ ꝛc. ¶Tūc ḡ ad rōnē in forma dicet/ q hz natura assumpta a verbo sit assumibilis a pfe/nō tm̄ manēte in verbo: sicut hez hō possit sanari z firmari: z alia sit potētia qua pōt sanari: z alia qua infirmari: tm̄ nō potest sīl vtraq̄ reduci i actū ꝓpter incōpossibilitatē actuū in eodē/vel sanitatis z infirmitatis. ¶Ad confirmationē ptz solutio q idē. Hz enī aliquo mō ꝓcedi posset sane intelligēdo/aliā ē potētiā qua natura ē vnibilis verbo: z aliā qua pfe: z aliā qua hō pōt firmari: z aliā qua sanari: non tm̄ intelligēdo q huiusmodi potētias aliq̄d preter act? possibiles connotatos distinctū ab illis de quibus dicūtur. Nec enī natura pōt assumi aliqua potētia in ipsa existe ab ipsa distincta. sz tāmō semet ipsa. tm̄ ex hoc non sequit q actus incōpossibiles q hmōi potētias connotati possint sīl inexistere: nec per ꝓns q vna potētia reducta ad actū possit reduci alia/illa stāte. ḡre ꝛc. ¶Ad secundam patet q assumit falsum/qñ dicit q natura est ad suū suppositū inclinata/cū ab ipso sit indistincta totaliter in re extra. Esto etiā q sit verā/z q ipsa etiā inclinationē habeat ad oē aliud suppositū ꝓ quāto potest existere i quocūq̄: nō tm̄ sequitur/q simul i oībus possit existere seu cōsumetum. quare ꝛc. ¶Ad tertiā dicerē q accipit falsum vel q oēs psone simul agerēt ad assumptionē eiusdē nature ad oēs ipsas. Deus enim non pōt agere ad impossibile. sed naturā eandē assumi insimul a diuersis est ipossibile/vt dicerēt alii. ergo ꝛc. ¶Quia tamen non est negandū deo ē possibile nulli qđ manifestā contradictionē

includit: cuiusmodi nō est cādē naturā existere ī trib⁹ diuinis psonis: nō ꝓcedo ⁊ teneo ꝓclusionē ꝑdictarū rōnū. ℙōt etiā declarari: qñ cādē naturā creatā in pluribus suppositis simul esse: nec repugnat nature assumpte nec diuinis psonis assumentib⁹: ergo ⁊c. ¶ ℙrimū videlicet ꝙ non repugnet nature assumpte/potest ꝓbari. Quoniam nō magis repugnat eidē formę esse simł in plurib⁹ suppositis eisdē essentialiť/cuiusmōi sunt diuina: ꝙ ī pluribus distinctis essentialiť/cuiusmodi sunt creata. sed eadē forma numero ꝙ diuina potētiā pōt cē simul ī plib⁹ suppositis/vł subiectis creatis/ vt eadē albedo ī plib⁹ hoībus/vł idē angelus ī plib⁹ corpoub⁹ assūptis. Nō enī video qñ forma possit cē vbicūq; ē ī oī subiecto inexistente ei⁹ susceptiuo. ſz de⁹ pōt facere eādē formā ī plib⁹ locis sicut ⁊ idē corpus: ꝙ illa pōt ī hoc loco ie existere hunc corpori ei⁹ susceptiuo hic existēti/⁊ ī alio alteri ibidē simultaneť existēti. Et eadē etiā rōne pōt in plib⁹ simł cē existētib⁹ ī eodē angelo. Angelus etiā idē ſlē pōt cē simł ī pluribus locis/ita ⁊ in plib⁹ assūptis corpoub⁹. Cū ergo forma accidētalis sit a duobus suppositis assumibil/nōvidel ipsi magis repugnare simł posse existere ī diuersis duobus psonis eisdē essentialiť: ꝙ ī diuersis subiectis diuersis essentialiť. ¶ Cōfirmať: qz forma accidētalis oē subiectū ī q̄ existit actuat ⁊ informat. si aūt a deo assumeretur/ tūm nec actuaret nec in aliq̄ informaret/ſz cā de⁹ realiť vt nūc sustentat hoīem/sustētaret. ſz impossibiliť⁹ ⁊ mirabiliť⁹ videť eandē formā in pluribus distinctis essentialiť sustētari/ipsa ois informādo ⁊ realiť actuādo: ꝙ ipsam existere ī pluribus essentialiť indistinctis absq; aliqu⁹ ipsorū aliq̄ informatione. ſz primū nō repugnat formę accidētali/ ergo nec secūm. Sed q̄ rōne aliq̄d assumibile vt accidētalis forma pōt ab oībus diuinis psonis simul assumi/ cadez natura humana ⁊ alia ois assumibilis substātia. ¶ Sed ꝓtra p̄dictā rōnē initať. Q: forma accidētalis nō est illimitati ot ꝙ substātialis. ſz eadē forma substātialis nō potest esse simul in pluribus susceptiuis. ſi enī eadē insimul posset esse in pluribus corpoubus: idē aīal posſz habere plura distincta corpora: qđ ē falſū: ergo ⁊c. ¶ Ad hoc pōt dupliciť respōderi. Uno enī mō pōt dici ꝙ aiam vnius corporis pōt dupliciť fieri: videlicet informādo ipm ⁊ vnificando: vel nō sic. ſz tm in ipso vt motor ī mobili/vel alio quouis mō absq; informatiōe aliq̄ realiť existēdo. Et hoc modo est possibile oēm substantialē formā in plurib⁹ esse simł. ℙrimo aūt modo vel nō est possibile: vel si est/nō sequiť ꝙ plura corpora essent eiusdē animał. qz si animal/sicut ⁊ aliud quodlibet totū p se vnū ab oīb⁹ suis partib⁹ realiter est distinctū/posset aīa informare corpus absq; aliqua ex aīa ⁊ corpore resultante/cā oē prius posset sine posteriori fieri a quo realiter est distinctū. Si aūt aīal nō ē aliud a partibus/vel necessario ponit eis sic vnitis videlicet vt informās vnitur actualiter informato/ tūc forsan diceret ꝙ nō est impossibilius eiusdē animalis esse simł plura corpora ꝙ successiue. ſz scōm videť esse possibile: tantū enī tempus posset viuere animal ꝙ totū corpus p generationē habitum esset deperditū ⁊ consumptū: ⁊ aliud p nutritiōis actū ⁊ alimentū mediū generatū: nec tm esset aliud animal: anima ei⁹ principaliori parte eadem existente. De hoc quid sit verius in quarto poterit prolixius pertractari.

Ad rationes alterius opinionis. Ad primā dicendū ꝙ esse in trib⁹ psonis realiť distinctis sic ꝙ existens in eis est idē realiť cū qualibet: imo est simpliciter quelibet ⁊ oēs simul/ꝓcuit tm diuine essentie infinite. nec hoc mō esse simul in plurib⁹ pōt cōuenire alicui limitato: qz impossibile est aliquod talium vnū esse realiter plura. sola enī diuina essentia vnita est tres psone ab eis realiť ⁊ simpliciť indistincta. Hoc aūt mō natura creata assumpta ab oībus simul nō esset in eis/cū ab oīb⁹ distinguereť essentialiter: sicut ⁊ mō distinguiť ab illa a q̄ est assumpta. Sic aūt cē simul in plurib⁹ psonis nec ꝓcuit diuine essentie ſz repugnat/nec repugnat nature humane rōne suę finitatis. ¶ Qđ pōt ꝓbari/ℙrio: qđ nō ē ꝑfectius in plurib⁹ ꝙ ī vno/illi nō magis repugnat rōne finitatis esse in plurib⁹ ꝙ in vno. ſz nulla natura creata existēs simul in trib⁹ psonis diuinis essz ꝑfectior/ ꝙ existēs tm ī vna: qz nec tres diuine psone simł/dicūť vł sunt aliqd ꝑfectiꝰ ꝙ tm vnica p se sūpta: ergo ⁊c. ¶ Secōdo/qz qđ repugnat diuine essentie rōne suę infinite ꝑfectionis nō arguit ꝑfectionē aliquā infinitā/nec p ꝓsequēs repugnat finitati rōne suę finitatis. ſz esse sic in pluribus suppositis sicut est natura assūpta/repugnat diuine essentie rōne suę ꝑfectionis infinite: ergo ⁊c. ¶ Tertio/qz ex ꝑfectiōe finita finities replicata nō resultat aliqđ infinitum, sed si natura vnius psone est in natura vnita vel assūpta alicuius perfectionis/ꝓstat ꝙ nō nisi finite: ergo nō arguit infinitas esto ꝙ trib⁹ ī simul sit vnita: ⁊c. ¶ Ad secundā de illa dependentia/dicūt aliq̄ ꝙ plures cause totales necessario agētes nō pōt ad eundē effectū cōcurrere: pōt tm ad ipm cōcurrere plures cause contingenť ⁊ libere ꝓducentes. Et tō cū oēs diuine persone causent cōtingenter ⁊ libere nō necessario hmōi hypostatică vnionē seu dependētiā nature assumpte: possunt cā causarem terminare extra terminū cui⁹/qđ facerēt si oēs eādē naturā assumerēt. Tūc enī quelibet persona hmōi dependentiā terminaret: natura tamē causatiua qz nec causata esset tanta quanta natura ipsa assumpta nata est ad psonā quālibet dependere. nunc aūt licet idem non possit dependere totaliter a pluribus: potest tamē partialiter a pluribus dependere: ⁊c. ¶ Sed contra. ℙrimo/qz hec soluto ꝓsupponit falsum: videlicet hypostaticam vnionē esse formā aliquā p se vnā ab extremis distinctā. ¶ Secundo/quia si eadem natura essz simul in trib⁹ psonis/nō minus realiť esset in eis nec imperfectiꝰ ꝙ sit mō in vna. ergo nec vnio nature humane cū verbo est modo perfectior ꝙ esset vnio ei⁹ cū qualibet psonarum/ esto ꝙ ipsa hmōi vnio dicat formam aliquā p se vnā. Consequētia est cuidēs. quia vnio equalis est q̄ est equaliter vnito rū: quare ⁊c. ¶ Et ideo dicendū est aliter: ꝙ ratio accipit falsum/videlicet ꝙ natura assumpta dependeat a fundamēto assumēte aliqua dependētia ſpeciali. Non enī hmōi vnio hypostatica est dependētia: vt ꝓbatū est ī alia q̄stione. ¶ ℙreterea maior videtur etiā neganda. Idē enī potest sic ab aliquibus pluribus dependere ꝙ licet posſit cē sine eorum quolibet per se sumpto/nō tm sine oībus. Hoc apparet de omni accidente simul in plurib⁹ subiectis p diuinā potentiā existente. Talc enī sic ab illis pluribus dependeret/ꝙ naturaliter sine eis omnib⁹ esse non posset: sed bene sine illorū quolibet per se sumpto alio existēte. Et ita mīto magis in ꝓposito/natura potest simul esse in illis pluribus a quibus omnibus dimissa pōt existere per seipsam: ⁊c. ¶ Ad tertiā ꝓcedo ad eodē: ſz nego ꝓsequētiā. qñ suppositū creatū supra naturā non addit aliquid positiuum sed tm negatiuū. Nec enī suppositū est aliud ꝙ substantia in alio nō existens actualiter nec aptitudinaliť. ⁊ ideo dicere naturā ꝑsonatā vel suppositatā ī supposito ꝓpio seu p se esse ī supposito alio/ est dicere vnā ⁊ idē esse suppositum ⁊ nō esse suppositum. Nihil enī existēs i alio ē suppositū: existēs aūt i pluribus diuinis suppositis in nullo habet rōnē suppositi: ⁊c. ¶ Ad quartā dicendū/ꝙ si omnes diuine persone assumerent eandē naturā/illa non magis tunc haberet rōnē suppositi vel psone ꝙ nunc qñ ab vna tantūmodo est assumpta. Et ideo falsum est illud quod assumitur in mi-

noz:videlicet q oēs diuine psone eādē assumētes natu-
rā essent idē eiusdē persone. Nō ein essent idē vni psone
sed vna nature puta hoi assumpto. ⁊ ita sicut mō filius ē
vnus hō ita tūc oēs persone essent p cōcationē idioma
tū vnus homonō tñ vna psona/q nec ille homo esset p-
sona sicut nec modo est. Et hec de primo.

Quantū ad secūdum:dico q sicut oēs
persone possunt assumere eandē naturā ita ⁊ vna psona
pōt simul assumere plures naturas. ¶ Hoc aliq sic decla-
rant ⁊ pbāt. Primo q psona cui⁹ psonalitas nō est ade-
quata p aliquā naturā/stante illa pōt assumere aliā. sed
nulla natura creata a diuino supposito assumibil' vel as-
sūpta pōt adeq̄re psonalitatē suppositi assumētis: ḡ ⁊c.
¶ Scōo:quia assumere plures naturas simul nec repu-
gnat diuino supposito/nec naturis. ḡ est possibile. Con-
sequētia est euidēs. ¶ Vlicedēs autē pbāt. Et primo q
nō repugnet diuino supposito. qm̄ qn̄ aliq̄ plura nō plus
ponūt in aliquo q̄ vnū illoz tantū/non plus talia plu-
ra repugnant illi q̄ vnū illoz tantū:sed assumptio plu-
rium naturarū non ponit plus in supposito assumēte q̄ as-
sumptio tñ vnius. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur:quia p hoc
q natura vna videtur plures assumi a verbo/non ponit
aliquid nouiter in eo/sed tantū ponitur ipsum termina-
re vnā relationem realē vel plures/si plures nature rea-
liter assumantur. ¶ Secūdo pbatur q non sit repugnā-
tia ex parte naturarū. qm̄ licet accidētia numero diuer-
sa repugnēt eidē subiecto/non tñ diuersis:ergo cum vnio
hypostatica fundet in natura assumpta/licet diuerse nu-
mero vniones non possint esse i natura assumpta vnita/
possint tamē existere in diuersis. ¶ Cōfirmat:q actua-
lis dependētia vnius nature nō repugnat actuali depen-
dentie alterius. quare ⁊c. ¶ Sed iste rationes non cōclu-
dunt. Quando enī dicitur in minore prime rōnis/q nul-
la natura creata adequat psonā assumētē: vel intelligis
hoc de adeq̄tiōe extēsiua vel de intēsiua. Si primo mō in-
telligat natura assumpta nō adeq̄t suppositō assumēti
videlicet extēsiue/q cū ipa assumpta pōt alia assumi/pe
tit principiū eiudēter. hoc enī est qō quer̄. Si aūt secō
mō intelligat/nihil facit ad ꝓpositū. Non enī sequit:dui
nā suppositū est pfectius intēsiue oi natura assumpta/ḡ
pōt plures assumere. Sicut nō sequit/substātia est inten
siue inadequata oi accidēti:q; perfectior quocūq;:ḡ pōt
quotcunq; insimul sustētare. ¶ Cōfirmat:q; nulli est du-
biū diuinū suppositū etiā vltra oēm ꝓportionē excedere
omnē naturā creabilē ⁊ creatā:⁊ ita non oportere quere
re an ipm̄ ... .et insimul plures naturas assumere si ex
hoc necessario sequer̄t. quare ⁊c. ¶ Scōa etiā ratio de-
ficit. Primo q falsum accipit/qñ dicit q assumptio plu-
rū naturarum nō ponit in assumente plus q̄ assumptio
vnius tñ. Hoc enī nō est verū:qm̄ natura assumpta ē rea
liter in supposito assumente/⁊ ideo si plures assumūtur/
plures in sumente supposito ponuntur:⁊ realit sustentā-
tur. ¶ Ad confirmationem quādo dicit q per hoc q na
tura assumit nihil in assumente ponit:sed tñ ad ipm̄ na
ture assumpte nouā realis relatio terminatur: dico q
vtrūq; istoz videtur falsum:qm̄ immo natura assumpta
in assumente nouiter ponitur:cuz in illo nouiter realiter
sustentetur. Nulla etiam ad assumens suppositum ter-
minatur nouā relatio specialis. Natura enim assumpta
cum sit effectus cōis oim personarū/p pseques sī est ali-
qua ei⁹ relatio:illa ad oēs personas/nō ad vnam magis
q̄ ad aliā terminat:nec ei⁹ vt verbo vnite oportet ponere
aliquā relationē specialē distinctam ab ipso realiter ad
verbum:vt in questionibus precedentibus est ostensum.
¶ Et ideo secundo predicta ratio deficit in alia ratione
qua probat nō esse repugnantiā ex parte naturarū plu-
res sīnul ab eodem. ¶ Primo. quis accipit ⁊ supponit
vnionē hypostaticā fundari in natura assumpta/vt acci-
dens in subiecto. ¶ Secōo q; dicat plura accidētia nume
ro nō posse existere in eodē. Nō enī est ideo impossibilius
ponere plura numero accidētia in eodē subiecto q̄ plu-
ra corpora in eodē loco. ¶ Ex q̄ infero:q si vnio hypoſta
tica esset in natura assumpta vt accidens in subiecto/ in
vna assūpta natura posset cē plres hypostatice vniōes:⁊
etiā ecōuerso: videlicet vnica i diuersis:cū ēt idē accidēs
possit p diuinā potētiā existere in diuersis:q̄re ⁊c. ¶ Ad
cōfirmationē etiā illā/patet q falsū accipit qñ supponit
naturā assumptā dependere a supposito assumēte:q̄re ⁊c.

Et ideo aliter potest persuaderi: non tñ
demōstrari ꝓclusio supradicta. Qm̄ non magis possunt
plura sustentari in aliquo supposito creato:q̄ in suppos
to increato. ſz in supposito creato pōt plura distincta so-
lo numero vel specie insimul p diuinā potētiā fieri ⁊ rea
liter sustētari. Nec enī est impossibilius plura accidētia
distincta solo numero esse i eodē subiecto q̄ plura corpo
ra in eodē loco:vt pdictū est:ḡ etiā plura accidētia simil
solo distincta numero pōt assumi a diuino supposito ⁊ sus
tētari in ipo. Et eadē rōne plures nature humane ⁊ alie
quecūq; assumibiles substātie (vt videt):ḡ ⁊c. ¶ Cōfirma
tur:q; si plures nature nō possent simul ab eadē diuina
persona assumi:aut hoc esset q; diuine psone repugnaret
eas insimul sustentare:aut q; eis repugnaret insimul sus
tentari. Sed nō ꝓpter primū:q; nō est magis suppositū
creatū q̄ increatū sustētatiuū insimul plurū naturarū.
Nō magis etiā supposito increato repugnat plures natu
ras creatas simul q̄ vnā tātūmō sustētare:ḡ ⁊c. Nec pro
pter secūm:qm̄ nō magis repugnare videt plurib⁹ natu-
ris assūptis a supposito increato sustētari hypostatice si-
mul i eo/q̄ i aliq̄ supposito creato. ſz secūm pōt fieri p di-
uinā potētiā:ḡ ⁊ primum. ¶ Sz ꝓtra ꝓclusionē istā pdu-
cit̄ argutur. Qm̄ si filius dei assumeret plures holes:q̄
rū vnus diceret Sortes ⁊ alt Plato:tunc seq̄ret q; So
crates essz Plato:⁊ cōtrario:arguēdo sic i pma figura
hic filiꝰ dei ē Plato:ſz Socrates ē hic filiꝰ dei:ergo ⁊c.
Vel in secūda sic. Nic Socrates ē filiꝰ dei:hic Plato est
filiꝰ dei:ḡ ⁊c. Vel in tertia sic. Nic filiꝰ dei est Socrates:
hic filiꝰ dei ē Plato:ḡ Socrates ē Plato. ¶ Preterea
q; aut essz vnꝰ hō aut plures:ſz nō vnus/cū plures habe
ret humanas naturas:nec plures cū essz vnū suppositū.
ḡ ⁊c. ¶ Ad primū dicēdū q; qñ medium vnitū est ad plura
distincta illimitatū / ex identitate extremoz cuz medio
nō pōt iferri idētitas vniꝰ illoz cū altero. Sicut nō sequit
hic filiꝰ dei ē deitas:vel deitas ē ḃ filiꝰ dei. hic pater est
deitas/ergo filiꝰ est pater. Cuiꝰ rō nō est nisi q; eadē res
numero est plures res:⁊ ideo ex idētitate illiꝰ rei vnite/
videlicet diuine essentie cū extremis in pcmissis assum-
ptis/videlicet diuinis psonis/nō sequit idētitas psona-
rū inē se. ¶ Ex hoc pōt argui sic ad ꝓpositū. Quāto me
dium i pmissis assumptū est magis idē realiter cum extre
mis/tāto magis idētitas vniꝰ extremoz cū alio in con
clusione sequit ⁊ inferr. sed cōstat q; essentia diuina ma-
gis est idē realiter cū q̄libet psonarū / q̄ vna psona esset
idē cū plurib⁹ naturis assūptis:⁊ tñ nō obstāte illa mato
re idētitate/ex idētitate psonarū cū essētia/nō pōt argui
nec iferri idētitas psonarū inē se:ḡ multo minus ex iden
titate psone assumētis cū diuersis naturis assūptis pōt
inferri identitas illarū inē se:q̄re ⁊c. ¶ Vel secōo pōt dici
q cum hō assumptus a diuino supposito/possit suppone
re ꝓpriū/vt p assumēte suppositō/p pseques ꝓclusio q̄
iferr:ḡ ḃ Socrates ē Plato/pcedi pōt vtroq; extremoz
eiꝰ videlicet pdicato ⁊ subiecto vt pone altero p dei filio
assumēte suppositō supponēte:vt essz sēl. Nic Socrates

est ꝑlato.hoc est/idē diuinū suppositū est suppositū vtri usq; videlicet Socratis ⁊ ꝑlatonis. Et hoc si subiectū ⁊ ꝑdicatū supponerēt pro diuino supposito. Si aūt subiectū qđ ē Socrates/supponeret ꝓ diuino supposito/⁊ ꝑdicatū pro hoic assūpto/videlicet ꝓ ꝑlatone/adhuc cōclusio esset vera:qz tūc esset sensus:Socrates est ꝑlato hoc est dei filius ē ꝑlato. ꝫ tūc ꝓclusio esset ꝙuersa minoris ꝑmissaq; fuit/hic ꝑlato ē filiꝰ dei. Si aūt econuerso ꝑdicatū supponat ꝓ dei filio/⁊ subiectū ꝓ hoic assumpto:tūc etiā esset vera/qz esset sensus/hic Socrates est ꝑlato/hoc ē/Socrates ē filiꝰ dei. ꝫ tūc essꝫ cōuersa maioris ꝓpositiōis/q̄ fuit:hic filiꝰ dei ē Socrates. ¶ Ad tertio/forsitā posset ꝓcedi ꝓclusio etiā vtroq; eꝝ extremoꝝ supponēte ꝓ hoic assūpto:⁊ hoc ꝑpē vnionē vtriusq; in tertio/videlicet in ipo diuino supposito assumēte vtriusq; hoicm sustentāte. Sicut enī qz hō sustētat i verbo/ꝓcedit ꝑdicatio mutua vniꝰ de alteronta forte si duo hoies assumerent ab ipo/posset ꝓcedi ꝑdicatio nō tm vtriusq; de verbo:sed etiā vniꝰ de altero/ꝑpē vnionis idēitatē vtriusq; i tertio.q̄re ⁊c. ¶ Ad scām q̄ ārit an esset vnus hō an plures:Dicēdū ꝙ hoc nomē hō pōt supponere vel ꝓ hoic vl ꝓ diuino supposito ipm hoicm assumēte ⁊ realit sustētāte. Primo mō puta si hō supponat ꝓ natura humana assumpta puncipaliē significata/tot esset diuinus suppositū hoies q̄t essent in ipo assumēte humanitates. secundo aūt modo/puta hoic supponēte ꝓ diuino supposito assumēte/vnuꝰ homo ipm diuinū suppositū diceret. ¶ Sic ad questionē. ¶ Ad rationē in puncto qđ dicit ꝙ possibiliꝰ videretur candē naturā posse esse in pluribꝰ suppositis creatis/q̄ in pluribꝰ increatis:Dico ꝙ si natura creata nō potest in supposito creato extraneo sustētari/hoc est falsū. si aūt dicat ꝙ pōt(de quo postea inquiretur)ꝓcedendū est candē naturā per diuinā potentiā posse esse in pluribus tā increatis suppositis q̄ creatis.

SEcūdo q̄ro:vtrū eis natura creata vel creabilis sit a diuino supposito assumibilis. ¶ Et videt ꝙ nō:qm̄ qđ nō est assumibile ad vnionē minorē/nec ad maiorē. sed nec natura irrationalis nec accidētalis ē assumibilis ad vnionē hūanā q̄ minor est hypostatica:g̃ ⁊c. ¶ Preterea qđ nō est ꝑsonabile nec suppositabile/nō est ad vnitatē ꝑsone vel suppositi assumibile:ꝫ nō eis natura creata vl creabilis est ꝑsonabilis nec suppositabilis:g̃ ⁊c. ¶ Contra:qz nō ē maior ꝙuenīētia in re extra inf̄ deū ⁊ vnā naturā creatā/q̄ inf̄ ipm ⁊ quācūq; aliā:nec apparet aliā rō ꝓpter quā magis vna posset ab eo assumi ei ꝙuenire q̄ alia. ꝫ ꝓstat naturā humanā ei de facto esse vnitā hypostatice ⁊ assumptā:g̃ ⁊c. ¶ Respōdeo. Ubi sic ꝓcedendus est. Primo enī inquirēt quomō natura ⁊ suppositum distinguūtur. Secūdo respōdebit ad quesitū: videlicet an eis natura creata sit vnibilis supposito increato. Tertio videbitur an sit etiam vnibilis isto modo videlicet hypostatice alicui creato supposito alicui.

Quantum ad primum:pono duas conclusiones. ¶ Prima ē. ꝙ suppositū increatū vel diuinū non addit supra diuinā essentiā seu naturam aliquid positiuū ab eo distinctū aliqualiter quantūcūq; modicū in re extra. ¶ Hec cōclusio in primo probari? ꝓtractata apparet.quia si persona diuina aut ꝓpietas relatiua differret ab essentia in re extra/esset in diuinis pluralitas rerum maior q̄ trinitas:vt in primo probatum est oīum. hoc autē est impossibile/⁊ alia multa que ad illā positionem sequūtur/vt in primo est oīum.g̃ ⁊c. ¶ Sed contra hoc arguitur. qm̄ quodlibet diuinū suppositum addit supra diuinā essentiā puncipiū sui ab oī alio diuino supposito realiter distinctiuū:que puncipia diuinoꝝ suppositorū distinctiua/inter se realiter sunt distincta. Nō enī magis diuina supposita sunt inter se distincta q̄ eoꝝ puncipia distinctiua/puta paternitas/filiatio/⁊ passiua spiratio. ¶ Ex hoc pōt sic argui ad propositū. Illa que sic se habēt ꝙ aliqua aliquod cōmune est vnū a quo alterū est realiter distinctū/ nō sunt totaliter idē i re extra. sed diuina essentia sic se habet ad ꝓpietatē cuiuslibz diuini suppositi ꝙ ipa est idē realiter cū alia a quibus ipa propietas relatiua realiter est distincta. Ipsa enī est idē realiter cum omnibus tribus simul:nulla autē est idē cum alia/immo quelibet ab oī alia propietate personali realiter est distincta g̃ ⁊c. ¶ Sed vt ostēsum est in primo/vbi ad rationē illam ⁊ ad alia que cōtra conclusionē ꝑdictā arguūtur/ pluries est respōsum:vel ꝑdicta ratio nihil arguit/vel cōcludit ꝙ diuina essentia ab omni diuino supposito seu persona sicut vna persona ab alia/ realiter sit distincta.sed secūs nō potest poni.g̃ ⁊c. ¶ Secūda conclusio q̄ magis spectat ad ꝓpositū/est:ꝙ suppositū creatū nō addit supra naturam ꝓpriē aliqđ positiuū. Hec ꝓbatur catholice:Primo sic. Omnis entitas positiua hūana fuit assumibilis ⁊ assumpta(non enī habet amplius entitatis hō nō assumptꝰ q̄ hō assumptꝰ)sed natura humana assumpta nō ē aliquid positiuū quo ipsa sit suppositū/qz nec ipa habet rationē suppositi.g̃ ⁊c. ¶ Confirmat:quia deus posset dimittere naturā humanā nō cōferendo ei entitatē seu propietatē aliquā positiuā:sed ipa nō posset sic dimitti quin statim haberet rationē suppositi.g̃ ⁊c. ¶ Preterea nulli positiue entitati repugnat assumi.secūs enī Mamasc. tertio sententiarū capitle sexto:qđ est inassumibile est increabile. sed cū suppositū sit per se ens in alio nō existēs/sibi repugnat assumi.g̃ ⁊c. ¶ Cōfirmat.qz hō singularis p se positus omni ab ipo alio circūscripto/habet rationē suppositi:sicut ⁊ angelus/⁊ eis alia substātia cōpleta p se existere apta nata:g̃ supra naturā substantie singularē suppositū nō addit aliqđ positiuū. ¶ Ex hoc apparet nō cē verā opinionē quoꝝdā dicentiū/suppositū addere supra naturā ipāz modū essendi aliquē positiuū:sicut ⁊ inherētia est accidentis modus aliquis positiuꝰ. Dicūt enī ꝙ sicut accidēs habet modū ab ipo sepabilē quo substātie inexistit:ita ⁊ substātia habet modū aliū positiuum quo pōt existere p seip̄am/p quē modū ipa habet rationē suppositi:a quo mō pōt separi sicut ⁊ accidēs ab inherentia actuali.sicut etiā de facto ab isto mō essēdi separatur accidēs i eucharistie sacramēto: ita ⁊ natura hūana Christi ab essendi mō ꝑdicto suppositi:ꝓpter qđ ipa nō hz rationē suppositi in Christo. ¶ Sed hic modꝰ dicēdi est irrationabil:vt patet ex ꝑdictis. ¶ Preterea in speciali arguit ꝓtra ipm.qm̄ quod ꝓsupponit rationē suppositi nō cōstituit suppositū.sed eis modꝰ essendi ꝓsupponit suppositū cōstitutū.qđ ꝓbatur:qz substantia ē prior nature ordine suo mō:aut ꝙ in illo priori quo induitur hois precedit modū suū essendi illi positiuū/ē p se aut in alio.sed nō in alio:g̃ p se.sed eis entitas substātie p se existens in alio vt in subiecto nō nata existere/est suppositum:g̃ ⁊c. ¶ Preterea nō magis ē p se dicat substātie modū essendi distinctū ab ea aliquid positiuū/q̄ esse a se i deo ꝑhibeat distinctū aliquid ab ipo in re extra.sed esse a se: nō dicit aliqđ in patre distinctū ab eo:g̃ ⁊c. ¶ Cōfirmat.qz nec esse p se est aliud q̄ nō esse in alio nec esse a se aliud q̄ nō esse ab alio effectiue ergo neutrū horū dicat aliquid positiuū. ¶ Tunc ꝙ si querat:quid est suppositū:Dico ꝙ suppositū nō est aliud q̄ substātia quelibet singularis per se existēs actualiter ⁊ aptitudinaliter/sic intelligendo ꝙ nō est in alio actualiter nec etiā aptitudinaliter natural iter hz possibiliter supernaturaliter. Dñi suppositū creatū sup̄ addit substātie seu naturā/dicat negationē seu ꝓtatio

nē modi essendi in alio vt i subiecto vel supposito actuā lē ⁊ aptitudialē naturalē/nō tñ possibilē simplicat. Ez cñ substantia singularis creata/q̄ dicāt suppositū/sit p se actualiter ⁊ aptitudinalē/q̄ nō ē in alio actualē nec etiā aptitudinalē:cū nec naturalē possit in alio essenō tñ est ipossibile totalē ⁊ vniuersalē ipam esse in alio: vt apparet in humanitate assūpta i alio supposito existēte ſz istā negationē videlicet vniuersalē vel totalē i alio essendi dicit tātūmō ipm suppositū intētū/qō q̄dē non tñ aptū natū ē p se existere/ſz etiā ē ipossibile ipz i alio esse. ¶ Ex ꝓdictis sequit corollarie. Prio:q̄ si mod⁹ essendi in alio ē(vt dr cōiter)aliq̄d possituū/suppositū creatū dicat supra naturā substātie singularem/magis priuationē q̄ negationē ꝓprie sumptā. Suppositū aūt increatū dicit ecōuerso nō priuationē sed negationē. ¶ Secūdo:q̄ nec anima intellectiua est suppositū nec accidens separatū. ¶ Primū apparet:qñ negatio ꝓprie sumpta vt a priuatiōe distincta ē ei⁹ qō ē ipossibile subiecto de q̄ dicat: vt nō visus i lapide. Priuatio ē carētia alicui⁹ subiecto nō impossibilē ſz possibilis siue naturalē siue supernaturalē vt ceatas in oculo illuminabili vel p diuinā potētiā:vel tātūmō p naturā. ſz suppositū increatuz dicit remotionē seu carētiā alicui⁹ sibi ipossibilis:vez modi essendi i alio vt in supposito sustētante:nō sic aūt suppositū creatuz:ſz dicit carētiā ist⁹ modi essendi sibi possibilis p diuinam potētiā/licet nō naturalē p naturā vt ptz in hoc assumpto:ergo ꝛc. ¶ Secūm videlicet de accidēte ⁊ de alia separata apparet:qñ licet quodlibet horū sit per se actualē/vtrūq; tñ est in alio vt i subiecto aptitudinalē/a quo nec accidēs ipm potest separari naturalē. Dia etiā intellectiua ⁊ si possit separi ab eo videlicet a corpore suo subiecto/naturalē/tñ semp est in ipo aptitudinalē:quare ꝛc. ¶ Sic ergo apparet q̄d est suppositū. Persona aūt est suppositū/nō quodcunq; sed principale vt intellectuale. Dñ ꝓsona dicit quasi p se sonās ꝓpter principalitatē aliquā seu dignitatē quā importat. Et hoc ē etiā ꝓpter quod in ecclesijs principaliū⁹ principaliores dignitates vocantur personatus:et earum possessores/persone.

Sed contra prædictam conclusionem

in qua dicitur q̄ suppositū creatum nō addit supra singularē naturā substantie aliquid positiuū sed tātum priuatiuum vel negatiuum/arguit. Primo sic. Nulla negatio est ꝓprie alicui cum nisi ratiōe alicui⁹ positi ipsi ꝓprie: sed ratio suppositi/que est(vt dictus)negatio modi essendi in alio vt in subiecto vel supposito/est sic ꝓprie substātie q̄ nulli conuenit accidētiz:ergo ꝛc. ¶ Preterea secūdo:quia suppositū q̄libet est ens aliquod per se vnuz. ſz ex positiuo ⁊ negatiuo vel priuatiuo nō potest fieri aliq̄d p se vnū:ergo ꝛc. ¶ Preterea tertio:q̄ p se est in genere nō includit aliquid negatiuū. sed quodlibet create substātie suppositū est p se in genere substātie:ergo ꝛc. ¶ Preterea quarto:q̄ modus essendi accidentis non est pfecti or modo essendi substātie:sed mod⁹ essendi ꝓprius accidētis qui est inherere/dicit aliq̄d positiuū: ergo ⁊ mod⁹ essendi substātie/qui est esse per se/erit simulit aliquid positiuū. ¶ Ad primū dicūt aliq̄ / q̄ verum est de negatiōe que videlicet est in aliquo alicui⁹ sibi incōpossibilis. Cui enim cōuenit negatio isto modo modi essendi in alio/sic videlicet q̄ impossibile est ipsum in alio esse/cōuenit ipsi per aliquid positiuū. Et hoc modo dicit negationē essēdi in alio quodlibet suppositū increatū:⁊ ideo cuilibet conuenit huiusmodi negatio p aliq̄d positiuū/videlicet p ꝓprietatem relatiuā. Dñ autez negatio non est alicui⁹ incōpossibilis sed possibilis/ ꝓpter qō magis priuatio q̄ negatio est dicēda/nō oportet q̄ cōueniat siue sit ꝓprie alicui propter aliquid positiuum. sed sic est in proposito vt predictum est de ratione suppositi creati cuiuslibet ergo ꝛc. ¶ Sed ista solutio assumit dubiū. videlicet q̄ negatio etiam propie sumpta non sit ꝓprie alicui nisi ratione alicuius positiui ab ipso distincti. Hoc cñ non videt verum. Non videre cñ vel nō posse sentire est negatio ꝓprie cuiuslibet alterius ab animali:nec tamē cōuenit alicui p aliquid positiuum ab eo distinctum:sed tantūmodo p scipz. Sicut cñ aia sensitiua pōt sentire q: aia sensitiua:ita lapidi repugnat sentire q: lapis est:⁊ sic de quolibet aliorū. ¶ Et iō dico aliter/concedēdo illā maiorem sub hoc sensu: videlicet q̄ nulla negatio est ꝓprie alicui entis nisi rōne alicui⁹ positiui/ qō vel ē ipmmet vel ab eo distinctū. ⁊ ita cū causa suppositi q̄ est negatiua vel priuatiua sit substātie ꝓprie/cōcedo q̄ ipi conuenit p aliquid ipsi ꝓprie positiuū/videlicet p rationē substātie/qua ꝓprie non aliq̄ alio substātia ipa ab oīu accidēte cui nō ꝓuenit huiusmodi negatio/est distincta. ⁊ hoc est verum/loquēdo de negatiōe essendi in alio aptitudinalē ab ipa substantia inseparabiliter:nō aūt de ipsa negatione essendi in alio actualiter:cū sine negatiōe huiusmodi possit esse/sicut ⁊ de facto est/vt apparet in humanitate assumpta. Dñ talis negatio necessaria ad rationē suppositi nō ꝓuenit substantie sicut prima ratione videlicet substātie: sed tantū rōne voluntatis diuine ipsam cum posset facere/ nō assumentis nec in alio supposito ponētis:ārē ꝛc. ¶ Ad secūdum ⁊ ad tertiū insimul est dicēdum/q̄ suppositū dupliciter potest sumi:videlicet fundamētaliter q̄tum ad positiuū/⁊ formaliē quantū ad negationē duplicē supradictā/ratione cui⁹ dicit suppositū. Primo mō sumptū est ens in re extra existēs in genere p se secūm:nō aūt sccdo mō. nec isto modo sed primo accipit suppositū. qñ dicit vulgariē q̄ actiōes sunt suppositoz . nō cñ sunt suppositorum formaliē sed fundamētaliē p singularib⁹ acceptorum. ¶ Ad quartū dicit q̄ modus accidentis positiuus non est pfectior modo essendi substātie positiue/q̄ est substare accidēti: cui⁹ modus essendi huic correspōdens est substātie inherere. Esse aūt p se licet fundamētaliter sumptū sit pfecti⁹ q̄ inherere/tñ formaliē nihil dicat.ārē ꝛc. ¶ Sed videtur mihi q̄ nec substare dicat in substātia aliquā formā mediam inter ipaz ⁊ accidēs cui substat/distātia ab vtroq;:nec inherere in accidēte. Cum cñ substantia scipa possit substare accidēti sibi possibili/⁊ accidens ei inesse scipso/oīu inter ipa absoluta vel relatiua forma media circūscripta:p ꝓsequēs nō oportet ponere in substantia subsistentiā vt formā aliquā ab ea ⁊ ab accidēte cui substat / distinctā:nec inherentiā in aliquo accidēte. Sz sicut vnio hypostatica hois ad verbū/significat prio hoiem ⁊ ꝓnotat secūdario verbū vt sustētans hoiem ipz nō dicit aūt formā aliquā mediā inter illa/vt fuit i supioribꝰ declaratū:ita de substātie subsistētia ⁊ accidētis inherētia est dicendū:quare ꝛc. ¶ Et hec de primo articulo.

Quantum ad secundum pono tres cō

clusiones. ¶ Prima est. q̄ de⁹ potuit naturā intellectualē assumere nō beatā. Hec ꝓbat:qñ oē ꝓprius pōt absolui a posteriori a q̄ realiter est distinctū ⁊ idependēs. sed vnio hypostatica est prior dctifica ⁊ idependēs ab ipa ac realē distincta:ergo ꝛc. ¶ Sed ista rō videt deficere. Primo q: innuit hypostaticā vnionē esse formā aliquā p se vnā ab extremis distinctā:qō forsitan nō est verū. ¶ Secūdo q: accipit in minori q̄ hypostatica vnio est prior q̄ dctifica/qō similiter nō videt verū. Nec cñ est prior pfectione vt patuit in pcedēti distinctione. nec oportet etiā q̄ sit ꝓ or tpe seu generatiōe/cū natura intellectiua possit ꝓprius existere btā q̄ assumpta:quare ꝛc. ¶ Et ideo probo ꝓclusionē predictā aliē sic. Natura intellectualis est assumibilis sine quocunq; ab ipsa distincto. sed ipa nō est dctifica

bilis nisi visiõis ⁊ fruitionis actib⁹ absolutis accidẽtib⁹ mediatib⁹ ab ipa realit distinctis:ḡ ipa põt assumi ab oi diuino supposito nõ btã. ¶Minor est cudẽs. Maior ꝓbat.qñ qõ ꝙ se est assumibile põt assumi sine q̃cũq; sine quo põt existere.sꝫ substãtia intellectualis ẽ ꝙ se assumibilis/nõ ꝓpter aliq̃d ab ipa distinctũ: põt etiã existere sine oi accidẽte ab ipa distincto realit:ḡ cũ talẽ de⁹ possit assumere q̃lẽ põt facere/ꝙ ꝓsequẽs sequit ꝙ possit ipaꝫ assumere accidẽte quolibet spoliatã.ḡre ⁊c. ¶Secda cõ clusio est.ꝙ deus posset assumere naturaꝫ irrationalem ⁊ quãcũq; aliã substãtialẽ. ¶Hec ꝓbat ab aliquib⁹:qñ nec repugnat duo supposito magis vnã naturã ꝙ aliã sustẽtare.nec vna nature magis ꝙ altera in eo sustentari nec a ꝓpio supposito separari:ḡ ⁊c. ¶Consequentia est cudẽs.Et antecedẽs ꝓbat. Primo/ꝙ nõ repugnet duo supposita:qñ qõ nõ plus ponit in ẋbo vel in q̃cũq; alio diuino supposito respectu vni⁹ ꝙ respectu alteri⁹/nõ magis ipi repugnat respectu vni⁹ ꝙ respectu alterius. sed vnio hypostatica siue sit nature rõnalis siue irrationalꝫ vel substãtialꝫ alteri⁹ cuiuscũq;/nihil ponit in ẋbo:ḡ ⁊c. ¶Secõ ꝙ nõ sit repugnantia ex ꝑte nature: probat.qz suppositũ nature irrationalis vel cuiuscũq; alterius substãtialis nõ ẽ magis idẽ cũ sua natura ꝙ suppositũ nature rõnalis.sed natura rõnalis põt absolui a ꝓpio fundamẽto ⁊ esse in alieno:ḡ ⁊ quelibet alia substãtia. ¶Sed ista rõvidẽt deficere. Primo/qz dicit ꝙ hmõi vnio hypostatica nõ ponit aliquid in supposito assumẽte:qñ licet vnio intellecta vt q̃dã founa accidẽtalis distincta ab extremis/nec sit aliq̃d in assumẽte suppositõ nec etiã in assumpto:tñ ipm assumptũ in assumẽte supposito realit ponit cũ in ipo realit sustentet. ¶Secõ videt deficere cũ dicit naturã rõnalẽ separari a ꝓpio supposito. Licet enim natura creata possit esse nõ suppositã/ꝓpꝫ tñ de ipaz existere posse in supposito ꝓpio vel separari ab ipo. Nihil enim dicit existere in eo qõ ẽ a se in re extra totaliter indistinctum:cuiusmodi sunt propium suppositum ⁊ natura ergo ⁊c. Unde nec humanitas verbi propie debet dici a suo supposito separata.sed bene potest dici ꝙ nõ est suppositum/cuz non existat per se.si autem diuinitaret/ esset suppositum/cuz non existat per se.si autem diuinitaret/ esset suppositum/non autem esset in supposito magis ꝙ suppositum in ipsa. Nõ enim dimissa haberet aliquid in re extra qõ nõ habeat nunc assũptũ.ḡre ⁊c. Et nõ aliter ⁊ magis ꝓpie põt ꝓbari conclusio supradicta. Quñ sicut se habet inherere siue inesse ad accidẽs ita ꝙ se esse ad substãtiã saltẽ cõpletã.qõ dico ꝓpter formã inatã cũ materia ꝙstituere aliq̃d ꝙ se vnũ. Ex hoc põt sic argui. Sicut enim ẽ possibile facere vnũ accidẽs ꝙ se cẽ nõ in alio:ita quodcũq; aliud distinctũ realit a subiecto:ita ⁊ potẽs vnã substãtiã aliquã natã existere ꝙ seipam facere nõ ꝙ se sed in alieno ẽm aliã. Sicut enim vnu accidẽti non magis repugnat esse ꝙ se ꝙ alteri:ita nec vni substãtie esse in alio nõ ꝙ se magis ꝙ alteri.sed de⁹ potuit ⁊ de facto fecit vnã substantiã rõnalẽ vt aiam seu hoiem:ita aliã irrationalẽ natã ꝙ se existere vt corpus in monte ab aia separatũ in alio existere nõ ꝙ se.ergo nulla est repugnãtia ex parte alicuius nature substãtialis ꝙ se nõ existere ꝫ in supposito alieno et⁹ sustẽtatiuo.Sed diuinũ suppositũ ẽ hmõi. Probe.qz qõ vniformiter se habet in essendo ⁊ ptmẽdo ẽm substantiã/vniformiter quãlibet põt realit sustẽtare:sꝫ quodlibet diuinũ suppositus vniformiter se habet ad oẽ ens creabile vel creatũ:ḡ sicut põt vnũ ita ⁊ quodlibet aliud sustẽtare.Cõfirmat:qz sicut ꝙ hoc ꝙ de facto assumpsit animã rõnalẽ põt argui ꝙ posset assumere oẽm substãtiã aliã intellectualẽ:ita qz assumpsit corpus/qõ etiã fuit vnũ primo ⁊ postea mortuũ diu ab ipo separatũ:sequit ꝙ posset assumere oẽm substãtiã aliã tã viuentẽ ꝙ etiã nõ viuentẽ: quare ⁊c. ¶Tertia cõclusio tã ꝓbata/est ꝙ posset assumere oẽm formã accidentalẽ. ¶Hec apparet:qz vt predictũ ẽ/cũ sit suppositũ extra genꝰ ⁊ spẽm/quodlibet diuinũ suppositũ vniformiter se habet ad oẽ ens cuiuscũq; gñis vel spẽi. ḡre ⁊c. ¶Cõfirmat:qz qõ nõ ponit in ẋbo aliquã informationẽ nec vnionẽ/nõ ponit seu arguit ĩ eo aliquã imperfectionẽ.nec ꝙ ꝓsequẽs ipi repugnat.sed accidẽs a diuino supposito assumptũ nõ actuaret nec ꝑficeret tpm nec i aliquo magis ꝙ assumpta substãtia mutaret, ponit enim accidẽs eẽ i aliã ꝙ ipm nõ informato:ergo ⁊c.

Sed contra prædictas conclusiones arguitur. Et primo ꝓtra primã sic. Magis btitudo essẽtie redũdat in potẽtias/ꝙ btitudo potentiarũ in essentiã:sꝫ deus nõ põt beatificare potẽtias nõ btificando essentiãs ergo nec econuerso.sed vnio hypostatica est beatitudo essentie:ergo illa arguit beatitudinẽ potentiarũ in visiõis diuine ⁊ fruitionis actibus cõsistentẽ. ¶Secõ arguitur contra secdam cõclusionẽ.qñ cui repugnat minor vnio/⁊ maior:sed vnio beatifica cũ deo q̃ minor est ꝙ hypostatica/repugnat oi substantie irrationali:ḡ ⁊c. ¶Poterent qz cui deus illabit quantũ ad esse/illabit etiã quantũ ad operari ꝓsequẽs illud esse:sed deus nõ potest illabi nature irrationali quãtũ ad actũ beatificũ:ergo nec quãtum ad hypostaticã vnionẽ. ¶Tertio ꝓtra tertiã cõclusionẽ Quia non videtur possibile accidẽs esse in aliquo ꝓpm non informato ⁊ aliqualiter actuato: sed deus nõ potest ab aliquo actuari nec perfici:ergo ⁊c. ¶Ad primũ dicẽdum/ꝙ illa ratio deficit Primo/quia videt supponere essentiam esse distinctam a potentijs:quod nõ est verum vt patuit in secundo. Secũdo/quia nec vnio hypostatica est beatitudo essentie vt accipit in minori. Tamẽ vtroq; illoꝝ cõcesso: põt dici ⁊ negdi ꝙ sicut beatitudo potentiarũ redundat in essentiam/nõ sicut in primum ⁊ immediatũ beatitudinis subiectũ/sed sicut in vltimũ. nec enim anima si ab intellectu ⁊ voluntate est distincta potest esse subiectũ visionis nec fruitionis diuine nisi mediantibus potẽtijs.ita ꝓsimiliter beatitudo essentie assumpte/ quã beatitudinẽ vocant vnionẽ hypostaticã/redũdat in potentias isto modo/videlicet ꝙ sicut natura assumpta vnitur primo ⁊ immediate supposito assumẽti:ita ⁊ quelibet potentiarũ eius ipsi vnitur nulla hmõi mediante. Non redundat autem in potentias arguendo in eis aliquid ab ipsa distinctum:nec per consequẽs visionis nec fruitionis actũ:quia nec etiam isto modo beatitudo potentiarũ redundat in essentiam. ¶Ad illa quibus arguitur contra secundã cõclusionẽ. ¶Ad primuz qñ dicit ꝙ cui repugnat minor vnioni repugnat ⁊ maior: verum est quãdo maior ⁊ minor sunt eiusdẽ rationis: cuius cõtrarium est in ꝓposito de hypostatica ⁊ beatifica vnione:ḡre ⁊c. Potest etiã forte dici ꝙ vnio beatifica non est minor. ¶Ad secm cõcedo ꝙ cui deus illabit quãtũ ad esse ⁊ quantũ ad operationẽ illud esse necessario ꝓsequẽtez nõ aũt ad opationẽ aliquã disparatã illud esse non necessario cõsequentẽ:unno ei repugnantẽ:cuiusmodi ẽ operatio beatifica respectu corporis ẋbo vniti in monte ab aia separati:quare ⁊c. ¶Ad vltimũ respõdeꝫ ab aliquibus:ꝙ illud qõ in maiore assumitur/est negãdum. Alia enim est habitudo accidẽtis ad subiectũ vt informãtis ad informatũ/⁊ alia vt sustẽtati ad sustẽtans . ⁊ ideo potest vna illarum vnionum ab alia separari:vt videlicet accidens in aliquo sustentetur/qõ per ipsum nullatenus informetur:quare ⁊c. ¶Sed illa ratio assumit duo dubia. Primum/ꝙ inter subiectum accidente aliquo informatum/⁊ accidens ipsum sunt due foune medie in re extra ab vtroq; extremorum ⁊ inter se distincte realiter: quod est falsum:vel saltem dubium. ¶Secundum est ꝙ si hoc est verũ/per eandẽ rationẽ sequit ⁊ probatur ꝙ accidẽs

pōt subiectū aliqō realiter informare in quo nullatenus sustentatur:qō nōvidet intelligibile:quare ꝛc. ¶Et ideo aliter pōt hoc declarari/videlicet accidētalē formā posse esse in aliquo nō informato nec actuato ꝑ ipam.qm nō magis necessario forma accidentalis est informativa cuiuscūq; in quo ē/ꝙ substātialis ex q̄ cū materia sibi debita pōt fieri aliquid per se vnū.sed illa forma substātialis pōt esse in aliq̄ ꝑ ipam nullo mō informato.ꝫ ꝛc. ¶Maior est euidens.impossibilius ēt videt formā natam cōstituere cū ꝓpio perfectibili aliqd ꝑ se vnū/in illo vel in alio existere per ipam nō informato:ꝙ forma que cū suo subiecto perfectibili nō facit aliquid ꝑ se vnū: cuiusmodi est ois forma accidētalis:ꝫ ꝛc. ¶Minor patet tm̄ in alia verbo vnita:ꝙ etiā in ipa post mortē corpus aliqō assumente. ¶Confirmat:qa forma nunq̄ pōt perficere nisi perfectibile per ipam.sed ipa pōt realiter existere in illo quod nō est ꝑ ipam perfectibile:vt apparet de alia existē te in verbo:ergo ꝛc. ¶Et hec de secūdo articulo.

Quantū ad tertiū:quidā doctor ponit

quatuor cōclusiones. ¶Prima est:q̄ angelus non pōt aliquā naturā creatā a ꝓpio supposito seiparare. Hāc probat:quia qō nec continet virtualiter naturā nec suppositum nō potest influere in vnū nō influēdo in alterū.ſz angelus nō continet aliquid predictorū:ꝫ ꝛc. ¶Secunda est/q̄ nō pōt imprimere respectū vnionis hypostatice alicui⁹ nature create ad suū suppositū. Hāc ꝓbat/ qa hmōi vnio est forma supernaturalis/ꝛ ꝑ cōsequēs possibilis soli deo. ¶Tertia est/q̄ esto q̄ angelus hmōi vnionē causaret/eam tamē terminare nō posset. Hāc ꝓbat/qa habitudo creature ad creaturā ē naturalis:sed habitudo nature ad suppositū alienū est supernaturalis:ꝫ ꝛc. ¶Quarta quā infert ex predictis/est q̄ angelus nō pōt esse hō. Hec apparet/quia non posset esse homo nisi ipsum hypostatice sustentaret:sed hoc nō pōt vt sequit ex ꝓdictis :ꝫ ꝛc. ¶Sed cōtra omnes predictas cōclusiones arguitur. ¶Et primo cōtra primā:qa est impropria.quoniā cū natura ꝛ suppositū sua ꝓpria sint in re extra totaliter undi stincta/neq̄ angelus neq̄ deus pōt naturā creatā a suo supposito magis q̄ a seipso realiter separare. Licet enim deus possit facere q̄ natura ipa nō sit suppositū / qa nec per se existēs:ex hoc tm̄ nō sequit q̄ ipa ab aliquo separetur:cū suppositū creatū supra naturā creatam nō addat aliquid in re extra:quare ꝛc. ¶Cōfirmat:qa non magis natura assumpta dicēda est ab aliquo separata/q̄ vtus sa dicerēt in aliquo posita/seu recepta. Si enim ipa qa assumpta esset ab aliquo separata in re extra:sī illud haberet recipi si vtussa.sed ipsa natura assumpta ſi ab assumente verbo vtutteret/in nullū reciperet:ꝫ ꝛc. ¶Nec ratio qua ꝓbat predicta cōclusio/valet:qa vuplicat deficit. Primo/qa si ideo(vt assumit)angelus non potest naturā a suo supposito separare/qa nec ipsum suppositum virtualiter continet nec naturam:ergo omne vtrūq; virtualiter cōtinens/potest vnū ab altero separare.sed hoc est falsum:quia generans continet virtualiter genitum/ cuius natura non potest eius virtute non esse suppositum. ¶Secundo/quia neq̄ angelus neq̄ deus potest influere in naturā ꝛ in suppositum: cuius nihil nō possit causari/ꝛ suppositū vt a natura distinctum non sit aliqd in re extra. Nec per consequens est ꝓpie dictuꝫ qō illa ratio accipit/videlicet q̄ angelus non potest agere vel influere in naturam non influēdo in suppositum:cum nullū agens possit agere ad suppositum vt a natura distinctū. quare ꝛc. ¶Contra secundā conclusionem arguitur primo:qa supponit vnionem hypostaticam esse formā respectuam ab vnitis realiter distinctam/qō est supius improbatū. ¶Secūdo/quia esto q̄ hoc sit verum/ratio q̄ probatur illa conclusio petit principiū/ quādo dicit q̄ vnio est forma supernaturalis.ſz cui vnio nature humane in verbo sit forma supernatural/qa soli deo possibilis:nō tñ vnio nature cuiuscunq; alteri⁹ ad suppositū extranei creatū. vt si hoc ē etiā supernaturale/qa etiā soli deo possibile/hoc est qō queritꝫ:ꝛ iō est ꝓbandū:ergo ꝛc. ¶Contra tertiā etiā ꝓclusionē pōt argui. qm̄ ois realis relatio ad suū terminū terminat.sed si angelus causaret hmōi vnionē nature create ad se/ ipse esset eius terminus ꝛ natura creata alia fūdamētū:ꝫ ꝛc. ¶Nec valet rō qua ꝓbat. qa maior accipit falsum:ꝛ minor petit principiū. Primū apparet qa forma supernaturalis est forma soli deo possibilis esse etiue.sed nullū videt impossibile deū ꝑducere posse relationē seu habitudinē aliquā vnius creature ad aliā soli sibi possibilē/supposito q̄ habitudines hmōi sint forme alique i re extra:ergo nō ois habitudo creature ad creaturā est naturalis. Secundū videlicet q̄ minor petat ꝓbandū/est euidens.qm̄ hoc queritꝫ/ videlicet vtrum vnio nature ad alienū suppositū sit supernaturalis hoc mō/ videlicet q̄ possibilis soli deo terminative. Cōstat enī soli ipsi ꝛ nulli alteri esse possibilē effectiue.quare ꝛc. ¶Exp dictis apparet q̄ nō sequit quarta cōclusio q̄ infertꝫ/ videlicet q̄ angelus non posset esse homo.

Et ideo dico aliter. Ad cuius euidentiā

est sciendū/q̄ naturā creatā vnirī hypostatice suppositō creato extraneo/ vupliciter pōt intelligi. Uno mō an hoc sit possibile ꝑ naturā. Alio mō an saltē ꝑ vnionē potentiā effectiue hoc agentē/videlicet naturā creatā aliquaꝫ in supposito creato extraneo ponentem / ipsiq; sicut verbo homo assumptus vnitur hypostatice vnientē. Cōstat enī q̄ aliud est naturā facere in alio sustentari:ꝛ aliud ipam sustētare. ¶Hoc ꝑmisso pono tres ꝓclusiones. ¶Prima est/q̄ nulla natura creata pōt primo mō videlicet virtute sua nec alicui⁹ secunde cause supposito extraneo vniri seu in ipo hypostatice sustētari. ¶Hec licet sit euidens potest probari Primo/qa sicut se habet accidens ad esse in alio/ita substātia cōpleta ad esse per se:sed accidēs impossibile est nō esse in alio ꝑ naturā:ꝫ nec substātia potest esse in alio naturaliter. ¶Secūdo/qa si hoc naturaliter possꝫ fieri esset de facto/cū multa agant naturaliter/ꝛ ꝑ cōsequēs necessario:ꝛ ideo quicqd possunt. ¶Secunda cōclusio est/q̄ an natura creata sit secūdo mō/videlicet diuina virtute vnibilis supposito creato extraneo/an non nō pōt nobis naturaliter esse notū. ¶Hec pōt ꝓbari/ qm̄ notitiā cuiuscūq; passiōis de subiecto significātis aliqd ipsi possibile/accipimus a posteriori/qa videlicet videm⁹ illud ipi inesse. Hoc apparet:nunq̄ enī sciremus hoiem risibilē si nunq̄ cū vidissem⁹ ridentē nec corpus alterabile/si nunq̄ vidissemus illud alteratū. sed nullā naturam creatam scimus supposito creato extraneo vnitam:ergo nec scimus ipsam esse vnibilem : sed nec possumus scire ipsam vnirī impossibilem:quia nec hoc est per se notum/ nec ad hoc probandū videtur esse aliquod medīū necessarīū ꝑ se notū:ꝫ ꝛc. ¶Cōfirmat:qa si verbū nō fuisset hoi vnitū/nulli potuisset naturaliter esse notū an fuisset vnibile an non/determinate: esto q̄ verbū ipm aliquis supernaturaliter cognouisset.sed non potest magis naturaliter nobis esse notum vnā naturā creatam esse extraneo supposito creato vnibilem vel nō/q̄ supposito increato: illo supposito/videlicet q̄ verbū nō fuisset hoi vnitū: ergo ꝛc. Minor apparet/qm̄ ꝓstat q̄ non scirem⁹ ipm non esse hoi vnibile/cū hoc sit falsum:nec vnibile: qa verbum esse hoi vnibile nō ē ꝓpositio ꝑ se nota/nec ꝑ ꝓsequēs cognoscibilis ex notitia ē minor: vt ista/totū est maius sua pte nec est aliquod subiectū medīū cui ꝓpio insit ꝓdicatū:videlicet vnibilitas/ ꝑ qō a priori tā q̄ per not⁹ possit hoi

ꝓpositio demonstrari: ergo tñ ipam cognoscimus a posteriori qz videlicet verbũ scim⁹ hoiem viatum seu ꝓuncrũ actualiter: quare ꝛc. Maior apparet: qz cadẽ rõ est in ꝓposito impossibilitatis cognoscẽdi an natura creata sit vnibilis suppposito creato extraneo/q̃ esset impossibilitatis cognoscendi an esset vnibilis supposito increato si ei nõ esset actualiꝫ vnita: videlicet carentia vnionis actualis/q̃ est mediũ ad possibilitatẽ hmõi ostẽdẽdã/ꝛ a posteriori cognoscẽdã. quare ꝛc. ¶ Tertia conclusio q̃ põt ex predictis inferri est/q̃ natura creata vnita virtute vnri hypostatice/vt vnita est humanitas ✠bo/creato supposito alieno/nõ debet negari possibile esse deo. ¶ Hec apparet. Primo/quia nulla apparet rõ qua ꝓbẽt hoc eẽ deo impossibile. Scõo/qz nõ videt maior impossibilitas vnt endi naturã creatã suppposito extraneo creato/ q̃ extraneo increato. sed secundum est possibile: ergo ꝛc.

Sed contra duas vltimas conclusiones

arguit. Et primo cõtra primã. quia ex cognitione subiecti potest quilibet naturaliter deuenire in notitiam sue proprie passionis. sed vnibilitas est passio nature create/ sicut risibilitas hois: ergo ꝛc. ¶ Preterea arguit ꝓtra rationẽ conclusionis. Primo: qz licet vnmo supposito nõ sint vnita aliqua creatã entia nisi hõ: talia alia ab ipso homine arguimus ꝛ dicimus ipsi esse vnibilia: q̃ falsum est dicere q̃ prima notitia passionis significantis aliq̃d subiecto possibile/accepiat a posteriori: videlicꝫ qz illud cernitur subiecto inexistere. ¶ Scõo. qz non minus videtur esse ꝓ se notũ hominẽ non posse esse angelum/nec eccõuerso: ꝛ per consequẽs vnũ non posse vniri alteri hypostatice: q̃ angelũ non posse esse albũ: ꝛ lapidẽ non posse esse sciens. sed istud potest a nobis sciri/ꝛ scitur ergo ꝛ alterum. ¶ Secũde contra vltimã conclusionẽ arguitur: qz videtur contradicere precedẽti. quoniã cuilibet maxime catholico est notum q̃ deus cum sit omnipotens/põt in omne possibile. sed natura creatam vniri hypostatice extraneo supposito creato/est possibile: vt dicat illa vltima conclusio: ergo hoc posse fieri/videlicet naturã creatam supposito creato extraneo esse vnibilẽ/est nobis notũ: cuius ꝓtrariũ dictũ est in ꝓclusione alia ꝓcedẽti/ q̃ dicat q̃ an creata natura possit alicno vniri suppposito creato/an nõne nõ põt nobis naturaliter esse notũ. ¶ Ad primũ dicẽdũ q̃ falsuz est illud assumptũ/videlicet q̃ ꝓ notitiã subiecti possimus deuenire i notiã cuiuslibet sue ꝓprie passionis. Nõ enim ois passio est de suo primo subiecto cognoscibilis a priori nec demonstrabilis/ sicut nec risibilitas põt demõstrari de hoie licet de forte ꝓ hoiem/de quo cognoscit nõ a priori ꝓ ei⁹ diffinitiuũ cõceptũ: fz ꝓ inexistẽ tẽ actũ/quẽ actũ vidim⁹ inexistere nõ hoi in cõi fz i particulari/puta isti ꝛ illiuꝫ quo accipim⁹ ipm posse inexistere cuilibet hoi in vniuersali: sicut qz scim⁹ hoiem verbo vnitũ/arguim⁹ oẽm aliã rẽ creatã/de suppposito vnibilẽ ꝓ quã vniuersalẽ ꝓbam⁹ vnibilitatez de illa ꝛ de alia re creata. ¶ Ad scõm ꝓtra rõnẽ ꝓclusionis adductã patet ex dictis: qm licet nõ sciamus alia ab hoie/ ✠bo vnita/ immo sciam⁹ cõtrariũ: ipa tñ credim⁹ vnibilia a posteriori ꝓpter actũ quẽ scimus inexistere nõ oib⁹ fz vni ipsoꝝ tñ: videlicet hoi assumptos: sicut licet nõ vidim⁹ omnem hoiem ridẽtẽ/qz tñ vidim⁹ aliquẽ/arguim⁹ oẽm risibilẽ. ita in ꝓposito. qm sicut non est maior rõ q̃ vni possit naturaliter inesse actus ridendi q̃ alteri: ita nec q̃ aliquod ens creatũ possit vnmo supposito vniri q̃ alteri. q̃ aũt aliqd sit vnibile/hoc scimus a posteriori: qz videlicet aliquod est vnitũ: g ꝛc. ¶ Ad tertiũ dicendũ q̃ mirabili⁹ ꝛ impossibilius fuisset reputatũ nisi esset factũ: hoiem esse deũ ꝛ deũ hoiem isto mõ/q̃ angelũ forte hoiem ꝛ econuerso/ꝓpter simulẽ rõnẽ: videlicet ipoꝝ hypostaticã vnionẽ ꝛ ita hoc forte impossibile nõ est notũ. ¶ Nec valet illud qd̃ arguit de angelo albo vel lapide faciente: qm̃ aliquid esse albũ põt dupliciter intelligi. Uno mõ qz extẽsa albedine informat: ꝛ sic notũ est nobis angelũ non posse fieri albũ: cũ nullũ indiuisibile possit aliquo accidẽte extẽso ꝛ diuisibili informari. Alio mõ albũ posset dici oẽ illud in quo albedo sustẽtaret/q̃ tñ nõ extẽderet i ipso. ꝛ hoc mõ nõ est nobis notũ cuidẽter angelũ nõ posse fieri albedinẽ siue albũ. Nõ enim videt impossibil⁹ ꝓ diuinã potentiam accidẽs quodcũq; extensum vel inextẽsum sustẽtari posse in q̃cũq; diuisibili vel indiuisibili substãtia creata/ q̃ i substãtia indiuisibili increata. sed hoc est possibile vt ꝓdictũ est in articulo ꝓcedẽti: g ꝛc. ¶ Cõsimile põt dici ad aliud de scibtia in lapide existente. Impossibil⁹ enim videtur scibtiã/q̃ est quoddã accidẽs/posse sustẽtari in deo q̃ in aliq̃ ente substantiali creato. Dico tñ q̃ ꝓpter hoc lapis nõ esset nec esse posset sciẽs/qz nec ꝓ scibtiã in oibus tendẽs nec tẽdere potẽs. Nec hoc forte ẽ incõuenies: videlicet habere sciamã ꝛ nescire. Posset enim deꝰ visionẽ corporalẽ angelo impumere vel etiã assumere sicut aliaz formã accidẽtalẽmec tñ ꝓpter hmõi visionẽ videret corporaliter ipe angelus neqz deꝰ. Sed nõ est maius icõuenies habere sciãtiã ꝛ nescire nec etiã scire posse/q̃ visionẽ habere ꝛ nihil videre posse: ergo ꝛc. ¶ Ad vltimũ ꝓcedo cuilibz catholico esse notũ deũ posse i oẽ possibile: qd̃ videlicet scit ꝛ cognoscit esse possibile cuidenter: nõ autẽ in illud qd̃ nõ est cuidẽter notũ esse possibile / cuiusmodi est naturã creatã esse vnibilem creato supposito alieno. Et licet hec esse deo possibile sit cõcedendũ vt dicit ꝛtia ꝓclusio/pro quãto eius ipossibilitas nõ est nota: nõ tñ est nobis euidens hoc forte possibile: quia nec ꝓ se notũ nec deducibile cuidẽter ex aliq̃ ꝓ se noto. ꝛ iõ dicit secunda ꝓclusio: q̃ nõ põt nobis naturaliter eẽ notũ. ¶ Et si ãgras, ãre g cõcedis/ex quo nescis? Respõdeo q̃ oẽ illud est vt possibile ꝓcedendũ/licet nõ asserendũ/ qd̃ ipossibile non apparet. Dico aũt non asserendũ/quoniã forte multa nõ apparent nobis impossibilia q̃ sunt impossibilia. ¶ Sed adhuc contra predicta instatur. quoniã si solũ scim⁹ hominẽ deo esse vnibilẽ quia scimus eũ vnitũ/ita q̃ nisi fuisset vnitus naturaliter nunq̃ scire possem⁹ an fuisset vnibilis an nonergo nec naturaliter scire possumus an asinus sit risibilis nec ne: cũ nunq̃ cũ ridere viderim⁹. fz cõstat hoc esse falsum: g ꝛc. ¶ Preterea qz vnio hominis ꝛ verbi nõ dicit preter extrema aliquid in re extra: ergo est cognoscibilis cognitis extremis: esto q̃ nunq̃ fuisset vel filius incarnatus. ¶ Ad primũ dicendũ q̃ nõ est sicut de risibilitate ꝛ vnibilitate. quoniã risibile est qd̃ ẽ aptũ natũ ꝓ se ipm effective ridere. nullũ aũt ens creatũ ẽ hoc mõ hypostatice vnibile alicui supposito creato: nec etiaz increato: fz tãtũ dicit vnibile/qz põt vniri nõ a seipso naturaliter/sed a deo supnaturaliter effective. Nec aũt sic est/q̃ oẽ illud inest alicui ente creato qd̃ ipm aptũ est effective ponere in esse. Et ideo qd̃ nũq̃ alicui inesse videmus ipm nõ eẽ aptũ ad illud ꝓducendũ arguim⁹. Videmus aũt actũ ridẽdi nunq̃ inesse alicui animali nisi homini: quare ꝛc. Quod aũt est alicui possibile nõ a seipso sed tantũ a deo/licet nunq̃ ipsi insit/nõ sequit q̃ ipsi impossibile sit. sed hmõi possibile est vnibile hypostatice: g ꝛc. ¶ Ad scõm cõcedo vnionẽ nõ esse distinctum aliquid ab extremis vnitis/nec tamẽ sequit q̃ extremis cognitis cognoscatur: qz nec etiã creaturã aliquam puta ignẽ esse a deo/est distinctum aliquid ab extremis: ꝛ tamẽ cognoscens deum ꝛ ignẽ creatum potest nescire an ignis a deo fuerit creatus/an ab alio igne generatus. ¶ Sic ad questionẽ. ¶ Ad primã rationẽ in ꝓcipio sup⁹ est solutũ. ¶ Ad secundã est dicendũ q̃ ois natura ẽ supponibilis in seipsa vt subsistãs: vel in alio vt accidẽtalis forma,

Et ita ꝙ ꝓsequēs licet sit pena maxima l adultis quos ē afflictiua ꝓpter rōnē ꝓdictā:nō tñ in paruulis nullū ꝓ priū demeritū habētib⁹ /ꝓpter cōtrariā rōnē. Potest tñ dici eoꝝ esse aliquo mō pena/pro quāto est ꝓfectiōis vltime eis possibilis carētia. ¶ Assumptū/videlicet ꝙ parvuli nō discordēt a voluntate dei/nec per ꝓsequēs velint seu appetāt aliqd ab ipo nolitū/potest ꝓbari ex illo verbo Ecclesiastes.xi. Si ceciderit lignū ad austrū aut ad aq lonē/ꝛ quocūq; loco ceciderit ibi erit. ¶ Ex hoc inferꝛ ꝛ arguit ꝓbabilē a quibusdā/ꝙ in statu in q̄ quilibet mo rietur in ꝓsenti est permāsurus eternaliē in sequēti:quātū ad hoc/ꝙ si in presenti voluntatē a diuina voluntate l eligendo discordantē habuerit ꝛ sic ceciderit/ꝓsimiliter in inferno eternaliter permanebit. Qui vero voluntatē in eligendo cōcordē diuine voluntati habuit vt electus/est cōsimiliter permāsurus: ḡ etiā cū nunꝯ cōtra deum parvuli aliqd elegerint/nec voluntatē ab eo discordantē habuerint in presenti/nec habituri sunt ꝙ ꝓsequēs in sequēti:quare ꝛc. ¶ Ad scām q̄ dicit ꝙ ouginalis defect⁹ vi cit culpabilis:dicendū ꝙ peccatū seu culpa aliqñ sumit non tñ pro actu malo seu eius deformitate/sed etiā pro reatu actū ipm deformē pretereuntē sequēte/mō quo dicitur de quocunq; actualiter non peccāte ꝙ est in peccato qō purus ꝓmisit. Cōstat aūt in eo nō esse peccatum vt distinctū ꝓtra reatū/cū peccatū nō maneat/actu cui⁹ deformitas est peccatū formaliter nō manēte.manet tamē reat⁹/hoc est obligatio ad penā ipsi debitā ex peccato licet preterito.ꝛ hoc modo statim vt cōceptus quilibet dicitur contrahere peccatum/hoc est reatū sequētē petrū/ nō tñ ꝓprū sed alienū/videliꝫ primi parētis. Et ideo hic reatus potest etiā dici culpabilis in ordine ad illud primum peccatum inducens istum reatum. ¶ Ex predictis potest inferri ꝙ alius est reatus ouginalis: ꝛ alius actualis. Primo/ quia reat⁹ actualis sequitur peccatū proprium rei/ꝛ ideo dicitur actualis quia sequitur suum actum. Ouginalis vero reatus non sequit aliquē actum rei/sed alterius videlicet primi patris. Secūdo differūt/ quia reatus actualis peccati est obligatio tam ad penam damni/que est carētia visiōis ꝛ fruitionis dei:q̄ etiam ad penam sensus eternā si peccatum est mortale:vel temporalē si venniale. Non tātū cōtrahit pro mortali peccato sed etiam pro venniali est homo digni⁹ non tñ affligi sensibiliter ꝛ puniri:sed etiam carere visione ꝛ fruitione dei: non tamē ꝓ perpetuo sed ad tempus. Reatus aūt originalis est obligatio tantū ad penam damni/qz ad nullam penā sensus. Non est etiā talis obligatio ad penā damni qualis est illa que sequitur actuale peccatū: quoniā pena damni est afflictio ꝓ petō quolibet actuali tam mortali q̄ etiā venniali/rōne tristitie ipam cōcomitātis ꝓpē appetitum ꝛ desiderū nō habiti/videlicet premij/punitorum. Non est autē isto modo afflictiua paruulorum pro peccato seu reatu originali:quia nec ipam tristitia aliq̄ l eis concomitat. Et ideo reatus peccati actualis respicit penam sensus ꝛ damni afflictiuā:nō autē reatus peccati originalis/sed tantū penā damni absolute. Nō tantū cōtrahit mortaliē sed etiā venialiē peccātes fuerūt(licet differēter)a diuina voluntate discordes.ꝛ ideo omnes post mortem sunt premiū/q̄ carent(licet sciāt deū nolle id sibi dare)appetentes. Propter qō tristitia sequit penā damni vtrocūq;/videlicet tam eternaliter q̄ tēporaliter punito rū.maior tñ est tristitia in dānatis eternaliē. Magis cōtristat qui appetit qō scit se nunꝯ consecuturū/q̄ appetens aliquid sibi imminens sed absens.sed dānati in inferno illud appetūt qō se nunꝯ posse consequi sciūt: puniti aūt in purgatorio etsi appetunt idē videlicet premiū absens/sciūt tñ se cōsecuturos ipm: ḡ ꝛc. ¶ Hec de primo. Alia hic omissa de ouginali petō dicta sunt in secundo.

Quantum ad secundū: vbi est videndū

An beata virgo fuerit cōcepta in dicto ouginali reatu. pono sex ꝓclusiōes p ordinē. ¶ Prima est/ꝙ btā virgo habuit cāz ꝓtrahēdi petrū ouginale. Hec apparet:qm causa contrahendi petrū ouginale est discēdere ab Adā seu esse eius filiū vel filiā sm rationē seminalē:q̄ irregularitas est. Ouginale enim petrū nō est aliud q̄ irregularitatis causa sequēs oēm descendentē ab Adā sm rationem seminalē:inhabilis ad ꝓsequendū premiū sempiternū. Sz beata virgo vere fuit filia Adā/qz ab ipso descendit sm rationē seminalē ꝛ sm ꝓpagationē cōem. Cuius cōtrariū est de filio eius Christo/formato quātum ad corpus nō de semie Adā hoc mō/videliꝫ sm ꝓpagationē cōem sz de purissimis sanguinib⁹ mrīs sue: nō naturaliē/ sz supernaturaliter sine viro:ꝙ licet l Christo nō fuerit causa petri ouginalis fuit tñ in virgine matre ei⁹. ¶ Cōfirmat qz sicut legitime natus non habet cām irregularitatis quā tñ habet aliqs illegitim⁹ esto ꝙ non sit irregularis magis q̄ legitim⁹/si cū ipe fuit añ q̄ nasceret vel postea dispēsātūta ꝛ in ꝓposito est dicendū. Qm sicut nat⁹ de adulterio est irregularis eo ipo ꝛ inhabilis ad ꝓmotionē sacroꝝ ordinū/a qua irregularitate natus legitime ē immunis:q̄ quidē irregularitas est ex ordinatione ecclesie/ etā ex ordinatione diuine iustitie oīs ab Adā descendēs sm seminalē rōnē est irregularis/hoc est inhabilis ad ordines angelorū / nisi cū eo fuerit dispensātū. Et sicut ille legitimus cū quo fuit dispēsātū licet nō sit irregularis/ qz ad promouendū habilis est effectus/semp tñ irregularitatis hmōi retinet secū cām: ita ꝓsimiliter esto ꝙ beata virgo ab hmōi irregularitate ouginalis petrī fuerit liberata/vel ne ipam ꝓtraheret ꝑseruata: ei⁹ tñ habuit in se causam/quia videlicet nata illegitime/hoc est sm cōem ꝓpagationez de semine Adā:qō non potest dici de filio eius Christo. ¶ Secunda cōclusio q̄ sequit ex predicta/ est ꝙ beata virgo fuit in petrō ouginali cōcepta si nō extitit ex singulari ꝛ speciali priuilegio preseruata. ¶ Hec apparet: qm cōstat ꝙ quādocūq; ab agēte aliq̄ nō impedibili ab alio est statutū ad causam aliquā ꝓximā sequi effectū aliquē/nō pōt poni in aliq causa illa quin sequat effectus/nisi ab eodē agente hoc impediat:ꝛ cū aliq̄ cāz illā habēte specialiē dispēset vt effectus nō seqt. ¶ Hoc apparet in exemplo predicto de illegitimo.qz cum de iure statutū est oēm sic natū esse irregularē ꝛ inhabilē ad suscepiōnē ordinū:lō nō pōt aliqs sic nasci cui⁹ natiuitatē nō cōcomitet illa effectus/videlicet hmōi irregularitas seu inhabilitas supradicta/nisi a statuente istū effectū sequi ad talē natiuitatē/aliqs ex speciali priuilegio preseruet secū anteꝙ nasceret misericorditer dispensando. ¶ Hoc idē apparet in naturalib⁹.qz cum a prima causa statutū ē vt forma necessario inducat in oē subiectū dispositū vltimate/lō nō pōt non induci in subiectū sic dispositū nisi ipo eodē primo agēte statutū impediente. Sicut corpus organizatum necessario/nisi deus impediat/ anima informat. Sic igit apparet maior illa assumpta. Sed cōstat ex testimonio sacre scripture ꝙ totū/ꝛ olim doctoꝝ/ oēm naturalē filiū Ade ab ipo sm rōnē seminalē naturaliter descēdētē ꝛ natū/sed ouginalē irregularitatē seu reatū dictū q̄ nō est nisi quedā inhabilitas ad deū videndū:ꝛ hoc ex diuino beneplacito ꝛ statuto Ade pri nfo predicto ꝛ promulgato. Gen.ij. vbi dixit ei deus:de ligno scīe boni ꝛ mali ne comedas. In quocūq; enim die comederis ex eo morte morieris. videlicet tā tu ꝙ oīs naturaliē de te natus. Qō itelligendū est nō tñ de morte corporali/sz etiā de morte spūali/q̄ est priuatio vite eterne beate/ ꝓsistentes in visiōe ꝛ fruitione dei:quā mortem respicat ipsum ouginale peccatū.ergo necessario oīs ab Adā nat⁹ nisi

ā deo ſpecialī priuilegio preſeruatus/ꝓtrahit hoc petrū cū eo ipo quo ſic nat⁹ ſit vita dīa indignus:t ꝙ ꝓſequēs morte reus:ꝙ quē reatū ipm intelligo ouginale petrī:ſ ꝓſtat dīam virginē ſic fuiſſe cōceptā ⁊ natā/ ⁊ ab Adaz naturalē deſcēdiſſe ſm rōnē ſeminalē:ḡ ꝛc. ¶ Tertia cōcluſio eſt/q nō pōt haberi nec ꝓbari ex aliqua auctoritate ſcripture ſacre/nec alicui⁹ ſanctoꝝ expreſſa/ab iſto ouginali petō fuiſſe dīam virginē preſeruatā. Hec apparet ſcripturā ſacrā ⁊ dicta ſanctorū oim de illa materia loquentiū aduertenti. Dia enī dicta tā ſcripture q̄ etiā ſctorū magis vident innuere virginē non fuiſſe preſeruatā ⁊ ꝙ cōſequēs ſic cōceptā q̄ ſic nō cōceptaz. Vñ Apls ad Roma.v. Sicut ꝙ vnū hoiem petrī in hūc mundum intrauit/ ⁊ per petrī mortē ita in oēs homines mors ptrāſiit in quo oēs peccauerāt. Ex quo apparet q̄ apls nullū excipit a peccato ouginali de quo loquitur. Nullus etiā ali⁹ de hmōi peccato loquēs ab ipo aliquē excipit/ vt pateat diſcurrēdo tā p̄ ſacrā ſcripturā totā/q̄ etiā per dicta oim ſctorū ⁊ doctorū. Vñ Leo papa in ſermone de natiuitate dñi. Sicut a reatu nullus liberum reppert/ ita liberādis omnib⁹ venit. Et loquit propue ille ſctus vocādo ouginalē defectū reatū potius q̄ petrī. ¶ Preterea Auguſtinus de fide ad Petrū:firmiſſime tenc oēz hoiem qui per cōcubitū viri ⁊ mulieris cōcipit cū ouginali peccato naſci. Eadē eſt ſentētia ⁊ opinio/vt videtur aliorū ſanctorū oim/cū oēs hoc peccatū omnibus attribuant:nec aliquē excipiant/ vt apparet. ¶ Ex predicta cōcluſione videt poſſe cōcludi corollarie/q̄ non ſit ſicut dictū totaliter/aſſerendā ptinaciter/dīam virginē fuiſſe ſine petō ouginali cōceptā. Hoc apparet/ qñ q̄ eſt certū fuiſſe in aliquo aliquod antecedēs ad qō niſi deo impediente neceſſario ſequit aliq̄ ꝓſequēs:nō debet aſſerere in illo nō eſſe hmōi cōſequēs in quo ſat eſſe añcedēs/niſi hoc eſſe a deo impeditū ne eueniret ſibi cōſtet. ſed nobis conſtat ex ſacra ſcriptura/nec aliqs hoc negat/beatam virginez natā de Adam:t eius fuiſſe ſiliā naturalē ſcm rationē ſeminalē. quod/videlicet ſic concepti/eſt añcedēs ad quod ſequit ouginale petrī ſicut ꝓſequens: ⁊ neceſſario niſi impediēte deo ab hmōi ꝓſequēte aliquē preſeruādo. ḡ cū nō ꝓſtet ex aliqua expreſſa auctoritate authenti ca virginē beatā fuiſſe a ꝓſequēte hmōi preſeruatā/ipaz ſine petō hmōi conſequēte conceptā nō videtur eſſe pertinaciter vt certum ⁊ euidens aſſerendum.

Sed contra hoc arguitur. Et virginem

beatam ſine peccato ouginali fuiſſe conceptā/primo ꝓbatur. Scōo ad oēs auctoritates oſtendentes cōtrariū reſpondebitur. ¶ Primo igit probat ipſam virginē nec contraxiſſe peccatū ouginale nec ꝓtrahere debuiſſe:qñ agens benīoli circa effectū ſibi gratū nichil omittit de decentibus:ſed deus eſt agēs benīolum ſpecialiter/aut beata virgo ⁊ eius puritas fuit ſingulariter grata. deus ſit etiā in virgine ſummā fuiſſe puritatē ⁊ nullā culpabilē feditatē. Vñ Anſelm⁹ de cōceptu virginali. Decuit vt ea puritate niteret mater dñi qua ſub deo nequit maior intelligi. ergo nec cōcepta fuit/nec cōcipi debuit in petō ouginali. ¶ Confirmat:qz ſi fuiſſet concepta in petō ouginali/ maior fuiſſet eius puritas de puritas tā cuiuslibet angeli in gratia/q̄ etiam primoꝝ parentuz in originali iuſtitia creatorum. ¶ Preterea Auguſtinus. Quam de petis agit:de Maria nolo fieri ꝓpter Chriſti reuerētiaz aliquā mentionē. ¶ Nec pōt dici q̄ Auguſtin⁹ loquit de peccato actuali venriali:ſz magis de ouginali: qñ maior Chriſti irreuerentia eſt dicere in matre ei⁹ fuiſſe peccatum ouginale q̄ aliquod venriale:ḡ ꝛc. ¶ Cōfirmat. qz valde eſt abſurdū dicere beatā virginē aliqñ fuiſſe ī odio dei. ſed omnis conceptus in peccato ouginali eſt in odio dei/cum ſit vita beata indign⁹ ⁊ mortis reus:ḡ ꝛc. ¶ Ad hec evadunt omnes alie rationes que adducunt ab aſſerētibus virginem beatam nō fuiſſe in ouginali petō concep tam:quia videlicet in ipſa nulla fuit nec eſſe potuit ma culamec vnq̄ a deo extitit edita. ¶ Secūdo ad illa oia q̄ contra opinionē iſtā adducunt reſpondet vnico verbo Dicitur enī q̄ tam auctoritas apli q̄m alioꝝ oim dicentiū q̄ omnes peccauerunt in Adam/ ⁊ q̄ peccatuz eius tranſiit in oēs:ſunt intelligende de cōi lege ⁊ quā tum eſt ex ſe videlicet qz quilibet hō niſi a deo preſeruatus quantū eſt ex ſe petrī contraheret ⁊ haberet. cū hoc tñ ſtat q̄ poteſt eſſe aliquis abſq̄ omni petō ex priuilegio ſpeciali. Nūq̄ enī ſpecialiter priuilegiat⁹ cadit ſub indicto vel lege cōi. ¶ Et q̄ hoc modo oēs auctoritates ſint intelligēde/ apparet. qñ ſi ſine exceptione aliq̄ vni uerſaliter accipiantur/tunc cum Chriſtus ſit de numero omniū hoim:per conſequens ex eis ſequit q̄ in ipſo petrī fuerit:quod eſt fal'ſum. quare ꝛc. ¶ Ex hoc tertio inferūt aliqui predictoꝝ:q̄ licet beata virgo ab ouginali mun da fuerit preſeruata: pōt tñ dici ⁊ cōcedi ipam ouginale peccatum modo aliquo cōtraxiſſe. Qō declarant ꝙ hoc qñ qñcūq̄ aliquis quantū eſt ex ſe habet defectum aliquem/eſto q̄ ab illo per virtutē aliquā extrinſecam eripiat:tñ poteſt dici ipm ex ſe habere. ſed beata virgo quā tū eſt ex ſe nata erat habere hmōi ouginalem defectum: niſi ſaltem fuiſſet erepta ⁊ a deo ex ſpeciali priuilegio p̄ ſeruata. ergo ꝛc.

Contra prędicta per ordinem arguit.

Et primo ꝫ illa oia inſimul:quoꝝ improbat cōcluſio ſu pradicta. Qñ oēs rōnes q̄ adducunt preſupponūt duo que forſitan nō ſunt vera/eſto q̄ cōiter cōceſſa. Primū ē q̄ defectus ouginalis ſit macula ſpūalis. Secām qō ex hoc ſequit/eſt q̄ oīs cōcept⁹ in petō ouginali ſit in odio dei. ¶ Primo igitur arguo cōtra primū:t oſtēdo q̄ defe ctus ouginalis non ſit aliqua macula ſeu feditas ſpiri tualis etiam ſm puncta doctoris ꝓdictas rōnes ſupe rius ⁊ auctoritates alias adducētis. Qñ vt dictū ē in articulo precedenti/qō etiā ipe tenet: ouginalis defect⁹ nō eſt culpabilis vel culpa ſeu petrī diſtictū cōtra reatū ſed tantūmodo eſt penalis:hoc eſt reat⁹ ſeu obligatio ad penā vanun/debitā ꝓpter petrī alienū:videlicet primo rū parentū:ſed cōſtat q̄ licet peccatū ſit ⁊ dicatur macu la ⁊ feditas aīe ſpūalis deo odibilis nō tñ reat⁹ qui eſt obligatio ad penā remanēs. Hmōi enī obligatio non eſt macla magis q̄ pena quā reſpicit:ſed pot⁹ ē ipius macule p̄terite punitiua:ḡ ꝛc. ¶ Cōfirmat/qz reat⁹ ſequens culpā alienā nō minus pōt dici macula ſeu feditas ſpirt tualis aliqua q̄ reat⁹ ꝓpriā ſequens culpā. ſed peccatū ouginale eſt reatus ſequens culpā alienā/reatus autem peccati cuiuslibet actualis eſt cuiuslibet ꝓpriā ſequens culpam:t tamē hmōi reatus nō eſt macula licet arguat maculā/videlicet culpā preteritā:ḡ nec reat⁹ ouginalis eſt aliq̄ macula/ſed cā ſequēs ⁊ ſupponēs/nō in eis i quibus eſt ſed in aliis videlicet in primis parētib⁹ pfuiſſe. ¶ Maior eſt cuidēs. ¶ Minor quātū ad primā partē ē ipſius doctoris. Ipſe enī hoc ponit:videlicet ouginalem defectū nō eſſe ꝓpue peccatū ſed reatū ex peccato alio i treductū ⁊ conſecutū. Qz aūt reat⁹ petā actualis ſequat culpam propriam/certū eſt. Sed q̄ ipſe non ſit macula/ probatur. Tū qz nō eſt culpa/ſed eius ſequela. Tuz quia ſicut puniri non eſt macula: ita nec ad penam obligari. ſed eſſe reū non eſt aliud q̄ eſſe ad penā aliquam obliga tum:quare ꝛc. ¶ Confirmatur ſecundo:quia non magis obligatio ad penam damni tñ in nullo affligentem eſt aliqua ſpiritualis culpa nec per conſequens macula: q̄ obligatio ad penā damni afflictiuaz ⁊ ad penam ſenſus

simul.sed reatus seu defectus originalis est prima obligatio tñ/etiã sm opinionẽ eius:reatus aũt peti actualẽ secũda:q̃ tñ nõ est macula neq; culpa. Probo/quia constat q̃ si aliquis esset sine culpa aliqua preterita puniendus ꝛ p̃ consequens ad penã futurã hmõi obligatus/talis punitio vel ad punitionem obligatio nullo modo esset dicẽda aliqua spiritualis macula siue culpa: q̃ nec etiaz modo obligatio ad penã ꝓpter cõmissam culpã vt a culpa preterita est distincta macula spãlis aliq̃ est censenda. ¶ Cõsequẽtia est euidens.qz qõ scẽm se est tale semp est tale siue cum alio positũ siue tñmodo p se cõsm.sed punitio siue ad penã obligatio nõ semp est macula spãlis aliqua neq; culpa.ergo ꝛc. ¶ Preterea quia spiritualis macula seu culpa nõ est aliud q̃ deformitas alicui⁹ elicti quãtũ ad peccatũ cõmissionis:vel omissio alicui⁹ debiti quantũ ad peccatum omissionis.sed reatus maxime originalis nõ est aliqõ p̃dictorũ:q̃ ꝛc. ¶ Secõ arguo cõtra secundũ. Primo ex p̃dictis:qm̃ deus non odit nec ꝓpue odire dicit nisi illũ in quo est petm̃/nec talem odit ꝓpter reatũ sed ꝓpter cõmissum petm̃.sed sm eũ defect⁹ originalis nõ est petm̃ vt petm̃ distinguitur cõtra reatũ.ergo conceptus in originali non est diecndus propue in odio dei. ¶ Secundo/qz deus codẽ actu essentialiẽ indistincto dicitur odire reprobos propter malũ ad qõ p̃destinantur: ꝛ diligere electos propter debitũ eis bonũ ad qõ eterna liter p̃destinãtur. Sm amor ꝛ odiũ in deo nõ distinguunt quidditatiue/sed tñ obiectiue/propter effect⁹ varios puta bonũ ꝛ malũ/penaz videlicet ꝛ gloriã/ad que obiecta tpoꝝ finaliter propter premiũ meritũ ꝛ demeritũ ordinãtur.Ex hoc sic arguo ad propositũ. Propt hoc de⁹ nullũ odit propter qõ ipi nullũ malũ seu penã dare disponit sed(sm ipm)propter originalẽ defectũ seu reatũ solum/ nullu aliquod malũ seu pena infligit sed tñ gloua tollit tmino in solo originali petõ mortuo absq; aliquo actuali maius bonum tribuit in sequenti q̃ aliquis habere posset in pñti:ergo in originali concept⁹ nõ videtur ꝓpue debere dici in odio dei. ¶ Si dicas q̃ tales ideo dicuntur esse in odio dei/quia non sunt vita eterna digni: hoc nõ videt sufficere ad hoc vt aliqs sit dicẽdus esse in odio dei.qm̃ nullus ordinatus ad aliquod minus bonũ et nõ ad aliquod malũ/ ideo est dicendus in odio dei quia non est ordinatus ad aliquod maius bonuz nec dignus ipso. Hoc apparet:nisi dicas q̃ omnes sancti sunt in odio dei excepto Christo/cũ nullus alius sit ad bonum maximũ Christo debitũ ordinatus/nec ipo dignus:sed secundum euz qui hec ponit/ paruuli ꝓpter originale petm̃ ad nullã penã/immo ad maiorẽ ꝝsolationẽ ꝛ cõpiacẽtiã quãcũ q̃ in vita illa possibilẽ ordinant. q̃ quantũcũq; ad maiꝰ bonũ qõ est premiũ beatoꝝ/nõ ordinent:nec digni habeantur nõ propter hoc vident esse dicẽdi propue in odio dei/immo ab ipso diligi/licet minus q̃ beati ꝓpter minꝰ bonũ ipsoꝝ ꝛ maius bonũ incõparabiliẽ beatoꝝ. ¶ Qz tamẽ sancti cẽm̃iter dicũt omes cõceptos in peccato originali esse ꝓceptos i ira dei cui recõciliant postmodũ mediante sacramento baptismi:ideo põt concedi hoc.ꝛ ꝓcedo sane intelligẽdo. ¶ Ad cuius euidentiam est sciendum q̃ uno modo deus potest dici odire oẽz illũ cui def posunt nunq̃ ostẽdere semetipm: sicut etiã isto modo oẽs donamus tẽporalis diceret ullum subditum odire a quo nollet videri:esto q̃ eum pena aliqua alia non puniret. Alio modo ꝛ magis propue dicitur de⁹ odire illum cui statuit non tñ nunq̃ sup̃ se ostẽdere/ sed etiã vult eum aliter punire. Tũc dico/q̃ primo modo deus odit oẽm in originali peccato conceptũmon aũt ꝺcõ mõ:sed tñ hoc ꝺcõdo modo odit peccatũ actuale/tã mortale ꝓpter qõ punit quilibet pena sensus ꝛ dãm eterna si i eo moriat:q̃ etiã venniale/quo etiã ꝺs punit vtraq; pena/non tñ eterna:sed tantũmõ temporali. ¶ Ex quo sequitur/q̃ magis aliquo modo deus odit peccatũ actuale etiam veniale intensiue/q̃ originale:licet originale magis odiat extensiue.Hoc apparet:quoniã deus magis odit illud qõ magis punire statuit siue punit.sed peccatũ quodlibz actuale etiã veniale/saltẽ aliquod/magis punit q̃ originale intensiue:licet aliquo modo originale magis puniat extensiue:q̃ ꝛc. Minor apparet:qz ꝓpter petm̃ veniale hõ punitur pena sensus ꝛ etiã pena damni tñ tpali: ꝓ petõ aũtẽ originali solo/nullus punit aliqua pena sensus sed tñmõ pena dãm: tñ eterna/ licz nõ i aliq̃ afflictiua:vt supra dictũ ẽ:q̃ ꝛc. ¶ Ex p̃dictis apparet ꝺd dictũ sit ad rõnes p̃dictas/ꝛ ad oẽs eis similes/q̃ a diuersis modernis auctoribus adducunt. Oẽs tñ accipiũt ꝛ supponũt q̃ si beata virgo fuisset in originali cõcepta/q̃ ipa fuisset a deo odita/ꝛ q̃ in ipa fuisset aliqua spiritualis macula sed neutrũ horꝝ sequit/qz nec originalis defectus est macula culpabilis:sed reatus:nec ꝓpter ipz quis est i odio dei secundo modo sumpto supra⁹/sed tantũmõ primo:q̃ mõ nullũ est incõuenies ꝓcedere ipam fuisse in odio dei. qz etiã isto mõ oẽs viatores i diuina gra existẽtes q̃diu sunt in via deũ videre nõ valẽtes possunt dici a deo odiri hoc est nõ tãtum diligi quãtũ cõprehẽsores in patria diliguntur:vbi deus eis ostẽdit facie ad faciẽ semetipsũ.Hoc apparet : qz cum amor dei ꝛ odiũ in deo sint penit⁹ idẽ tinctus:nec distinguant nisi tñ penes diuersa extrinseca obiecta/sicut illũ dicit odire cui se ipm statuit nũq̃ ostendere:ita ꝛ aliq̃ mõ põt dici illũ odire illo tpe q̃ se ipi non vult ostendere/hoc est munus diligere q̃ illũ cui actualiter se ostẽdit.sed nullu viatori in via manẽti vult se ostẽdere sed tñ cõprehẽsori:q̃ ꝛc. ¶ Confirmat. qz sicut ordinat⁹ ad maius bonũ finaliter cõsequẽdũ magis dicit ab ipso diligiata etiã maius bonũ actu ab ipo recipiẽs põt dici magis ab eo diligi q̃ alius actu nõ recipiẽs/ꝓ tpe q̃ nõ recipit/licet sit ad bonũ equale vel etiã maius ꝓsequendum finaliter ordinatus:quare ꝛc. ¶ Et si dicas/q̃ i btã virgine nec debet cõcedi fuisse peccatũ/nec etiã aliquez reatũ vt a petõ distinctũ:cũ nihil indignũ sit in ipa ponẽdum:Respõdeo q̃ nec in ipa ꝓcedi debet culpa/nec etiã reatus aliquis ꝓpriã culpã sequẽs.nõ est aũt iconueniẽs nec indignũ ꝓcedere in ipa reatũ nõ ipsius sed alterius delicti sequentẽ. si talis ẽ defect⁹ originalis.q̃ ꝛc. ¶ Tũc ad primã rõnẽ ꝓcedo illud qõ assumit qñ dicit q̃ deauit beatã virginẽ habere summã puritatem/hoc est nullam culpabilẽ feditatẽ.sed ex hoc nõ sequitur qõ inferit:videlicet q̃ nõ fuerit ꝓcepta in originali:cũ sm eũ originalis defectus nõ sit culpabilis/nec per cõsequẽs maculosus. ¶ Ad ꝓmationẽ qñ dr q̃ puritas angeli ꝛ primoꝝ parentũ fuisset maior puritate virginis si ipa in originali fuisset ꝓcepta:Respõdeo q̃ virginis puritatẽ fuisse maximã põt intelligi duplicit. Uno mõ negatiue p carẽtiam seu absentiã oris culpabilis feditatis seu macule spãlis Alio mõ positiue p pñtiã ꝛ assistẽtiã charitatis seu gre supnalis. Primo mõ dico q̃ virginis statum vt ꝓcepta puritas fuit maxima : q̃ nulla alia potuit esse maior / qa ab oi culpabili macula aliena:esto q̃ in originali concepta. Secõ aũt mõ:videlicet positiue/suppositio q̃ angeli fuerint creati in gra/nõ ẽ inconueniẽs dicere ipos i maiori puritate creatos q̃ btam virginẽ i originali ꝓceptã. Alius tñ puritas isto mõ supta/ vez gre quaz postea obtinuit/eoz olim puritatẽ excessit:q̃ post Christi graz maxima fuit. Et iõ vtroq; mõ ꝛge btã maxima resplenduit puritate:videlicz negatiue stativt ꝓcepta/ꝛ positiue post filiũ suũ Christũ qñ fuit sctificata. Et hoc sufficit ad Anselmũ:q̃ nec ipe dicat q̃ i ꝓceptu primã habuerit puritatẽnec q̃ tũc ipaz hfe debuerit:imo ꝓstat q̃ nec de facto eã habuerit positiue: cũ ꝓstet ipaz postmodum recepisse

gfam ãplioꝛẽ:ꝛ ꝙ ꝑfis puritatẽ maioꝛẽ. ¶Ad dictũ Augustini dicẽdũ ẽ ꝙ ipe nõ loquit de ouginali/sz de actus li q̃libet petõ. Qõ apparet. Primo/qꝛ si de ouginali loqꝛet hic/ꝓtraderet sibiꝑsi/cũ dicat cõtrariũ in libro de fide ad Petrũ:vbi loquit i speciali de petõ ouginali/vt superius est adductũ. Scõo qꝛ ouginalis defectus vt dictũ est nõ debet dici ꝓprie petrin sed reatus: quare ꝛc.

Secundo arguo contra solutionẽ q̃ data

tur ad auctoritates ꝓdictas ꝛ ad oẽs alias. qñ aliud ẽ dicere/oẽs peccauerũt seu petrin ꝓ reatu acceptũ transiit i oẽs: vt dicit Apls:ꝛ aliꝛ ẽ dicere oẽs peccassẽt seu petrin in oẽs trãsisset/nisi aliq̃ adiuti fuissẽt. sz oẽs auctoritates de ouginali petõ loquẽtes dicũt ꝙ ipm trãsiuit de facto i oẽs. ¶Cõfirmat. qꝛ sicut oẽs viatores peccarẽt/q̃tũ est ex se/nisi diuinꝰ iuuarent:ita ꝛ oẽs ꝓchẽ sores bitudinẽ ꝓderẽt q̃tũ est ex se. nisi in ipa supnaturalit tenerent. Ergo si ideo oẽs in via pñt dici peccasse/ qꝛ oẽs q̃tũ est ex se peccassent ꝛ peccare potuissent nisi diuinꝰ adiuꝛ ꝛ ꝑseruati aliq̃ extitissent:ita etiaz oẽs. bti possent dici dãnati vel nõ bti:qꝛ quãtũ est ex se bitudinẽ ꝓderẽt/ꝛ ꝓdere possẽt/nisi in ipa a deo cõtinue ꝓseruarent. sed hoc est incõueniẽs dicere vt videt. q̃ ꝛc. ¶Et qñ ꝓbãt ꝙ ꝓdicto mõ auctoritates itelligi debeãt/ꝓ hoc ꝙ aliodn ꝓ casũ ꝓbaret ꝙ i Christo aliꝛ fuerit de nũero oim hominum fuisz petrin: Dico ꝙ nõ ẽ verũ:cuꝰ rõ est duplex. Prima:qꝛ ab ipa vniuersali regla q̃ dicit ꝙ i Adã oẽs peccauerũt:Christus i pleriq; scripture locis ꝛ nullus aliꝰ inuenit excepꝰ. Ipe enim nec petrin feat nec iuẽtus ẽ dolus in ore eiꝰ:vt dr pme Petri scõo. Scõa:qꝛ auctoritates ꝓdicte nõ loquunt nisi de hoibꝰ filijs Ade naturalibꝰ de quoꝝ numero nõ fuit Christꝰ. In nullo autẽ est ꝓsequẽs in q̃ nõ est tpi adeq̃tũ principiũ añs. sz eẽ filiũ naturalẽ Ade seu ab ipo fm rõnẽ seminalẽ descẽdere/ẽ añs ad qđ sequit petrin ouginale vt ꝓsequens tpi adeq̃tũ: ꝙ cũ in Christo nõ fuerit añs nec i ipo hmõi ꝓsequens est ponẽdũ. ¶Ex ꝓdictis sequit corollarie Prio: ꝙ ab illa vniuersali ꝓpositione sacre scripture/q̃ dicit ꝙ omnes i Adã peccauerũt:vel ꝙ petrin Ade trãsiuit in oẽs:Christũ excipe nõ oportet. ¶Scõo ꝙ Christꝰ in hoc ꝙ fuit sine ouginali ꝓceptus nõ fuit ꝑtilegiatꝰ. ¶Primũ apparet. qñ a nulla vli ꝓpositõe seu regla oportet excipe: particularẽ aliquã sub illa regula seu ꝓpositõe vli nõ iclusam:sicut ab illa vli:oꝛis angelus ẽ imaterialis vel incorporalis:nõ oportet excipe holem. sz Christꝰ nõ iciditur nec ꝑtinet sub illa ꝓpositõe vli q̃ dicit ꝙ oẽs homines i Adã peccauerũt: qꝛ illa loquit ꝛ intelligit de filijs Ade naturalibꝰ i qbꝰ ꝑsse ẽ cã ouginalis petri. q̃ ꝛc. ¶Scõz apparet silr ex eodẽ. qñ stẽ nõ obligatꝰ ad aliqđ ius cõe/nõ indiget ꝑuilegio nec dispẽsatiõe aliq̃ de non seruãdo statutũ cõditũ:ita nõ obligatꝰ ad ouginale petrin/ qꝛ nec in se hñs ad ipm ꝑtũ añs/indiget ad nõ ꝓtrahendũ ipm vt secũ dispẽsẽt:ꝛ ex speciali ꝑuilegio preseruet. ¶Hoc apparet euidenꝰ i exẽplo de illegitime ꝛ legitime nato. licz enim illegitimꝰ irregularitatẽ ꝓtrahat nisi ante ꝙ natus sit ex speciali bñficio fuerit cũ eo misericorditer dispẽsatũ:nõ tñ legitimꝰ ad nõ ꝓtrahẽdũ ipam irregularitatẽ hmõi indiget aliq̃ bñficio vel ꝑuilegio speciali. sed Christꝰ nihil i se habuit ad qđ petrin ouginale sed debuerit/cũ filiꝰ naturalis Ade non fuerit. q̃ ꝛc. ¶Ad illud q̃ dicit ꝙ ꝑuilegiatꝰ nũq̃ cadit sub indicto vel lege cõi: cõcedo. sz ꝙ bta virgo fuerit sic priuilegiata ne i petõ ouginali cõciperetur:q̃ priuilegio indiguit/qꝛ filia naturalis Ade extitit:hoc tu certitudinaliter nõ habes. quare ꝛc. ¶Tertiũ ꝛ vltimũ qđ dicit ꝓdictꝰ doctoꝛ:videl etiã irrationabile:cuꝰ ꝙ bta virgo possz dici petrin ouginale cõtraxisse/suppolito ꝙ ab ipo fuerit ꝑseruata. Qꝛ enim quis dicat petrin aliqs ꝓtrahere seu reatũ a q̃ fuerit ꝑseruatꝰ cũ videl ipossibile. ¶Nec valet illud qđ ad hoc ꝓbãdũ assumit:videlicz ꝙ bta virgo quãtum ex se nata erat hre hmõi ouginalẽ defectũ. qñ si ex hoc dicat cõtraxisse ipm/cadẽ rõne põt dici ꝛ cõcedi ipam ꝓtraxisse seu commisisse mortale petrin. ꝓstat enim ꝙ quãtũ erat ex se nisi diuinꝰ ꝑseruata/erat nata ꝓtrahere mortale sicut ouginale peccatũ. Idez arguo de hoie assũptoq; etiã ex se natꝰ erat actuale petrin ꝓtrahere:ꝙ deus ipz pta actualia ꝓtraxisse/ꝛ eiꝰ matrẽ virginẽ/qđ est absurdũ ꝛ abominabile. q̃re ꝛc. ¶Sz ipe ꝓtra hoc arguit ꝓbando illud assũptũ/vez ꝙ oẽs natꝰ ex se hre defectũ aliquẽ dicat ꝓtraxisse illã licet ab alio ꝑseruatꝰ. ¶Primo p illud psal. Oẽs declinauerũt simul/inutiles facti sunt:nõ est q̃ faciat bonũ. ¶Scõo p illud etiã psal. Oꝛis homo mendax. ¶Tertio p illud Job. Ecce q̃ seruiũt ei nõ sunt stabiles. sz ꝓstat ꝙ nõ oẽs declinauerũt:nec inutiles facti fuerũt nec mẽdaces. Angeli etiã boni de qbꝰ Job loquit/ stabiles fuerũt/qꝛ imobiles ꝑmanserũt:ꝙ ꝓdicta oia sunt intelligẽda nõ ꝙ de facto fuerint sz ꝙ fuissent sic/nisi deꝰ aliter ordinasset. q̃re ꝛc. ¶Rideo:ꝙ imo ꝓdicta oia sic fuerũt. ¶Ad primũ dicendũ ꝙ oẽs declinauerũt ꝛ inutiles facti sunt in ꝓceptiõe/qꝛ rei ꝛ inhabiles ad finẽ vitumq; cõsequẽdũ: ꝛ ideo declinãtes ꝛ inutiles. Qꝛ enim illud dicat inutile qđ est inhabile ad debitum sibi finem: quare ꝛc. ¶Nullus etiã in sua ꝙersatione feat nec facere potuit aliqđ opus bonũ ꝑfectũ vita eterna dignũ sine diuina gꝛa meditãte ꝛ deo puncipaliter opante. Nõ enim fm aplm sumus sufficientes cogitare aliquid ex nobis tanq̃ ex nobis:sz sufficientia nra ex deo est. ¶Ad secundũ ꝓsimiliter põt dici:vez ꝙ de facto oẽs fuerũt mẽdaces vel formaliter ꝛ actualiter delinquentes vel tm virtualiter/vt cõcepti in petõ ouginali:qđ effectus mendacij culpabilis ꝓmanat parentũ nõ incõgrue põt dici. ¶Ad tertiũ dicendũ ꝙ licet boni angeli steterint nõ sequit ꝓpter hoc ꝙ stabiles hoc est impeccabiles ꝛ cadere impossibiles fuerint quoad usq; fuerunt diuinitus stabiliti ꝛ per gratiam cõfirmati. ¶Sic igit apparet predicta cõclusio cũ suo corollario ꝛ ad eius contraria rẽsponsio.

Quarta cõclusio est: ꝙ beata virgo potuit concipi sine peccato ouginali. ¶Hec conclusio est

euidens: nec ab aliquo est negãda. Probatur etiam ab illo doctoꝛe predicto sic. Potentia potẽs in aliquas duas operationes oppositas/si in primo instanti potest in illam ad quã immus inclinatur:multo magis in alteram ad quam amplius inclinatur. sed potentia voluntua dei potest in dilectionem ꝛ odium:ꝛ deus magis inclinatur ad diligendum q̃ ad odiendum:sed in primo instanti potuit virginem odire ꝛ diligere:ergo potius dilexit. ¶Sed ista ratio est impropria/et videtur deficere dupliciter. Primo quia deus seu eius potentia voluntua non continet virtualiter amorem quo ipe diligit:nec odium quo odit/magis q̃ cõtineat virtualiter semetipsum. Diligit enim ꝛ odit eodem actu diuersa obiecta inproducto ꝛ a se ipo in re extra totaliter indistincto. cuius contrariũ videtur innuere ratio supradicta. quare ꝛc. ¶Secũdo/ quia etiam accipit ꝙ conceptus in ouginali sit in dei odio:qđ non esset verũ nisi mõ paccepositoꝛ:quare ꝛc. ¶Et ideo aliter potest probari cõclusio supradicta sic. Prio deus potuit virginẽ beatã in primo instanti sue ꝓceptionis acceptare vt vita eterna dignã:vel gratia mediante vita etiã sine gratia ꝛ sine quocunq; supernaturali habitu mediãte:ergo bta virgo põt cõcipi sine ouginali. Consequentia est euidens:qñ ouginale peccatum non est nisi indignitas siue inhabilitas ad premium consequẽdum: ergo pro quocunq; instanti quis potest vt dignꝰ ꝑmo ꝛ

ad ipm idoneus acceptari/pōt etiā sine peccato originali cōcipi. Ad hoc ꝓbat:qm̄ pro quocūq; instanti de⁹ potest aliquē ꝑmiare/pro eodē pōt ipm etiā vt ad ꝑmiū idoneum acceptare.sed quilibet posset ꝑ ꝓhs virgo btā potuit btitudinē cōsequi in primo sue alie creationis instanti:sicut ꝑ filius eius Christus de facto extitit consecut⁹. ergo ꝛc. ¶ Preterea secōo pōt ad idē argui.qm̄(vt predictū est)originale peccm̄ non est aliud q̄ reatus seu obligatio ad aliquā penā/dānū videlicet/ vel carentiā visionis ꝑ fruitionis dei.sed btā virgo/ sicut ꝑ quilibet alius hō/ potuit nasci sine obligatione huiusmōi. Probatio hui⁹.qm̄ ab eodē legis datore a quo est ad penā aliquā propē culpā obligatio/pōt hmōi obligatio sicut ꝑ pena alicui remitti:vel ne obligē cum aliquo dispēsari. sed obligatio ad penā dānī ex culpa primoꝝ parentū est a deo statuta/ꝑ in hoc Ade filios punientе.ergo ꝛc. ¶ Ex hoc etiaz patet quod supra dictuz est/ videlicet originale/non esse peccatum/qm̄ peccatū nō est a deo:reatus aūt/hoc ē obligatio ad penā debitā ꝓpter culpā ꝓpriā vel alienam/ qualis obligatio est defectus originalis/ est a deo statuē de sic peccantē puniri:ꝛ ꝑ ꝓhs ad talē penā ꝓpter talem culpam primā obligari. Ad hmōi obligatio ad penam/ q̄ reatus dicit:vt a culpa distinguit/nō tm̄ ex pacto ꝛ etiā aliquo mō licet difformiter est a deo:quod non ꝓcedit de peccato/ꝙ videlicz sit ab ipoz̄re ꝛc. ¶ Quinta ꝓclusio est.ꝙ btām virginē nō fuisse in originali reatu ꝓceptam/ sed ab ipo ex speciali puuilegio preseruatā/pie ꝑ ꝓbabiliter potest credi:licet (vt videt)non ꝓtinaciter asseri. Dico autē in cōclusione ista ex speciali puuilegio. qm̄ cum ipsa virgo beata causam habuerit in se originalis reat⁹: q; naturalis filia Ade:ꝑ ꝓhs ab originali reatu hmōi nō pōt preseruari de lege ꝑ statuto cōmuni.sed tm̄ ex puilegio speciali. ¶ Hec cōclusio sic intellecta pōt ꝓbari pro quantū ad ei⁹ primā partē/vez ꝙ virginē btām sine peccato originali ꝓceptā fuisse/pie ꝑ ꝓbabiliꝰ sit credēdū.qm̄ singulariꝰ puilegiatā in suo ꝓgressu ꝑ i suo egressu rōnabiliter credi pōt fuisse etiā puuilegiatam in suo ingressu aliquo puuilegio speciali:sed btā virgo fuit multiplicat⁹ ꝑ specialiter puuilegiata in toto sue vite ꝓgressu vt apparet cuilibet:ꝛ in vltimo egressu/cū credat assumpta in aia ꝑ in corpore/licet etiā dicat silē de Joāne euāgelista ergo videt etiā ipam fuisse puuilegiatā in suo ingressu videlicet in ꝓceptiōne ꝛc. ¶ Et si arguas ꝫ hoc:q; constat ipaz originalis reatus cām habuisse:ꝛ nō cōstat ipaz fuisse preseruatā:ꝙ hoc nō est credendū: ¶ Respōdeo ꝙ ex hoc bñ ꝓbat ꝑ sequit̄ secunda ps cōclusionis p̄dicte/ videlicet ꝙ nō sit pertinaciꝫ asserendū:non tm̄ arguit̄ ꝯ hoc sit pie ꝑ ꝓbabiliter sentiendum. Qm̄ multa quidez ꝑ alia signa legit Jesus/q̄ non sunt scripta in libro hoc vt dicit Joā.xx. Et ita nō oia q̄ de⁹ fecit / nec puuilegia q̄ virgini cōtulit/in sacra scriptura explicite continent. Hoc etiā pie credere ꝑ tenere/nō est contra auctoritates sanctoꝝ vel scripture sacre/nec ꝓtra determinationem ecclie/magis q̄ credere ipam ī corpore ꝑ in alia fuisse assumptam:vt videt. ¶ Constat em̄ ꝙ ecclesia nūq̄ determinauit ꝓtrariū.immo videt huic parti fauere ꝑ ad eam inclinari:cū sustineat dē cōceptionis virginis solēnizari:qō nō videret facta nec ꝙ ꝓhs ab ecclia sustinēdū si virginē in originali fuisse conceptā totaliter esset certū. ¶ Auctoritates etiā q̄ adducunt ad ꝓbandū virginē in originali cōceptā/exponi possunt/sicut ēt ab aliis exponunt/concedendo ꝙ originalis reatus ex peccato primoꝝ parentū in oēs transiit vel formaliter ꝑ ꝙsequent vel precise virtualiter ꝑ causaliter. Et hoc secundo mō fuit in btā virgine:q̄ cām originalis peti habuit q; fuit Ade filia naturalis:quare ꝛc. ¶ Ex hoc videt posse concludi ꝙ nec etiam videtur esse pertinaciter asserendum beatā virginē fuisse in originali reatu conceptā:qm̄ constat ꝙ potuit sine eo cōcipi:nec expresse inuenit ꝙ in eo concepta fuerit licet cām habuerit.ergo nec vnū nec alterū est pertinaciꝫ asserendū. ¶ Confirmat. qr nullus debet pertinaciꝫ cōclusionē aliquā asserere nisi ad quā inclinat seu inducit ꝑ ipi assentire cōpellit vel fidei veritate/vel necessaria ratione.sed ad neutrā partē cōclusiōis predicte est fides nec demōstratio.ꝫ ꝛc. ¶ Sexta ꝑ vltima cōclusio ē.ꝙ si btā virgo fuit sine originali cōcepta/nobiliori mō fuit redēpta ꝑ perfectiōrē in ipsa habuit effectū filij dei⁹ passiōis adhuc protūc precise meritū q̄ si fuit in originali cōcepta. ¶ Hec ꝓbatur cōiter ꝑ rationabiliter qm̄ nobiliori mō ꝑ ꝑfectiori ille redimit ꝑ a periculo eripitur qui ab illo eodē malo quod sibi accidit liberatur. sed si beata virgo non cōtraxit originale peccatū ipa fuit a reatu sibi imminenti propter eius causam quā in se habebat/q; Ade filia naturalis/preseruata.si aūt cōtraxit/qm̄ purgata extitit/ fuit a malo/videlicz huiusmodi reatu in quē ceciderat/ liberata.ergo ꝛc. ¶ Et hec de secōo.

Quantum ad tertium & vltimum pono septem conclusiones.

Prima est.ꝙ beata virgo siue originalem reatum contraxit / siue non/ potest dici ab ipso fuisse sanctificata ꝑ purificata. ¶ Hec apparet.quoniam sicut in corporalibus omnis pulchrificatus potest dici purificatus/siue a turpitudine que infuit ꝑ pulchritudinem precessit siue ab illa que infuisset nisi pulchritudo huiusmodi affuisset:ita in spiritualibus mediante gratia sanctificatus potest dici purificatus ꝑ liberatus siue a malo seu reatu vel peccato quod infuit:siue etiam ab illo quod infuisset nisi huiusmodi gra affuisset. ſz btā virgini originale peccatū infuisset nisi diuina gratia affuisset:vel infuit si in eo concepta fuit:ergo mediāte gratia ab ipso sanctificata extitit ꝑ purgata. ¶ Et si arguas ꝙ consimiliter posset dici de filio eius Christo. Dico ꝙ quantum ad hoc non est simile: quia in ipso non fuit causa vnde ipsi deberet inesse peccatum originale. Esto enim ꝙ Christus fuisset sic formatus vt fuit in puris naturalibus/ non esset aptus natus ad contrahendum originale:cuius cōtrarū est de beata virgine eius matre.ſz nullus potest dici purgatus nec sanctificatus ab illo qō nec inf uit nec infuisset/esse ꝙ sāctificatio huiusmodi nō affuisset.ꝫ ꝛc. ¶ Sed contra.quia omnis formatus vt ꝑmio indignus habet originale peccatum.sed si Christus fuisset creatus in puris naturalib⁹ sine gratia/ fuisset ꝑmio indignus:quia gratia dei vita eterna: vt dicitur ad Roma.vi.ergo ꝛc. ¶ Respondeo ꝙ hominem esse vita eterna indignum/ dupliciter potest contingere: videlicz negatiue tantum/propter carentiam gratie: ꝑ positiue propter assistentiam culpe ꝓprie vel aliene/videlicet primorum parentum. Tunc dico ꝙ indignitas vel inhabilitas ad premium cōsequendum primo modo sumpta/ nō est originale peccatum sed tm̄ secundo modo. Hoc apparet:quoniam si primi parentes non fuerūt creati in gratia/sed tm̄ in originali iustitia / ipsi non fuerunt creati vt digni vita eterna/nec tamen fuerunt in originali peccato formati. Omnes etiam actualiter mortaliter peccātes sunt vita eterna indigni/nec tamē si baptizati sūt/ sunt in peccato originali sed actuali. Solum autem originale peccatum est inhabilitas ad consequendum eternum premium propter alienum peccatum/ videlicet primorum parentum.sed nullus propter hoc est inhabilis nisi sit ipsorum filius naturalis:qualis solūmodo est ois fm̄ communē propagationē de viro ꝑ muliere generat⁹. Hoc autem non fuisset in Christo/esto ꝙ sine gratia vtina fuisset tm̄ in puris naturalibus formatus supernaturaliter sicut fuit:quare ꝛc. ¶ Secunda conclusio est/ ꝙ

si beata virgo fuit cōcepta in pctō originali/non potuit esse sanctificata in eodē instanti quo cōcepta. ¶Hec apparet.quia impossibile est in eodē instanti vnū & idē esse aptum & ineptū ad premiū:sed omnis in originali conceptus est ad premiuz ineptus: sanctificatus autem est ad ipsum idoneus:quia sanctificatio fit per gratiam/p quā omnis habēs ipam est idone⁹ ad glouā.ergo ꝛc. ¶Tertia conclusio est/q si beata virgo fuit in originali concepta/statim post primū instans siue conceptionis habere potuit & credendū est q habuit/gratiā sanctificationis/mediante qua ab illo originali reatu extitit liberata. ¶Hec apparet.nullū enim est impossibile nec contradictionē implicans aliquid positiuum precise manere per instans. Agens enim libere sicut deus non magis necessitatur ad effectum producti manutenendū seu cōseruā dum q ad ipm ꝓducendū. Sicut ergo effectus dei quilibet posituus posset tm manere p instāsanta & btā virgo si concepta fuit in originali reatu potuit ab tpo illico liberari. Cōtra hoc aūt sunt aliq̄ dubia q̄ tacta fuerunt et soluta in secūdo. ¶Quarta conclusio est/q si btā virgo in eodē instanti quo concepta/ non fuit per gratiā sctificata/oportuit eā secundū cōmunē legem cōtrahere reatum originalē. ¶Hec apparet/quia fuit(vt sepe dictum est)filia naturalis Ade & cōmuniter ꝓpagata.sed omnē talē statutū erat fore vita eterna indignum propter peccatum primorum parentum/& per consequēs contrahere originalem reatū nisi gratia preuia preseruatū : ꝙ ꝛc. ¶Quinta conclusio est/q beata virgo siue in originali concepta siue ab ipso preseruata/per vnum & idē quo extitit sanctificata fuit ab originali peccato preseruata.vt si ipsum contraxit purgata. ¶Hec apparet.qm̄ per eundem gratie gradum sanctificatuum quo mediante potuit a pctō originali ne ipsum contraheret preseruari ab eo/si contraxit/potuit liberari.Cum nullo enim gradu gratie potest stare peccatum originale.Hoc apparet qm̄ per quācunq; quātūcunq; minimā gratiā diuinam est quilibet habēs ipam aptus seu idoneus ad vitā eternam.originale aūt peccatū non est aliud q̄ inhabilitas ad vitam beatam habendā.cū ergo vnū & idē simul non possit respectu eiusdē existere habile & leptū: p ꝓsequēs nullus gradus gratie potest esse magis cuz peccato originali/q̄ cum aliquo actuali/videlicet cuz mortali.Hoc aūt est intelligendum sm ordinationem diuinā. non em̄ hoc est propter formalem repugnantiā que sit inter culpam mortalem & gloriam eternalē. ¶Ex hoc sequit corollarie/q ad primā beate virginis siue cōcepte siue nō concepte in peccato originali sanctificationem factā in vtero maternali nō fuit necessaria magna gratia seu intensa sed sufficit quantūcunq; minima possz esse. ¶Hoc patet:qm̄ illud precise sufficiēs fuit ipsi vel ad preseruādum ab originali contrahendo/vel ad liberandum ipāz ab originali tam contracto/per quod fuit digna habita premio.non enim dignus premio potest esse in originali peccato: cum ipsum originale peccatum non sit nisi inhabilitas propter alienum delictum ad habendū premium sempiternum.sed per quācunq; minimum possibilez gratie graduz quilibet habens ipsum acceptat⁹ a deo vt dignus premioq̄ ꝛc. ¶Sexta conclusio est/q beata virgo fuit quatuor vicibus sanctificatam tribus primis p gratiam:& in vltima per gloriā. ¶Hec apparet. fuit em̄ vt ponitur cōmuniter/ sanctificata primo quando concepta fuit. Secō quādo filiū dei concepit. Tertio in spiritusancti missione. Et quarto in sua assumptione. ¶In prima sanctificatione tantū de gratia accepit quantum ad preseruationem vel liberationem a peccato originali si ipsum contraxit /necessarium tpi fuit.& credo q amplius/quia ad hoc(vt dictū est)minima gratia sufficere potuit. In secunda & in tertia aucta fuit. ¶Non tamen est intelligendum q tantum in his tribus vicibus beata virgo gratiam recepit . Cum enim per quodlibet opus bonum in charitate factum quilibet mereat diuine gratie & glorie nouum gradum:& virgo ante conceptionem sui filij multa bona fecerit/p consequens pluries gratiā seu eius augmentū recepit:& per consequēs pluries sanctificata fuit ante q̄ filium conciperet:vocando sctificationem superne gratie receptionem. Hoc em̄ modo olim in charitate existens continue sanctificat meritorie agēdo. ¶Quarta autē vice/videlicet qñ assumpta fuit/ nō recepit nouam gratiam vt a gloria distinctā:sed pro gratia gloriam sempiternam. ¶Septima & vltima conclusio est.q beata virgo fuit sanctificata in gradu supremo post filium suū Christū. ¶Hec apparet/ qz cū sctificatio sit per gratiā in presenti & per gloriā in sequenti : illius sanctificatio est suprema /cui⁹ gratia & gloria est summa. sed post Christum btā virgo tenet in gratia & gloria gradum supremum super omnes ordines angelorum:ꝙ ꝛc. ¶Et si queras ex quo beata virgo in secunda sua sanctificatione quando videlicet dei filium concepit/ fuit iplena gratia(quod apparet ex angelo ipsi dicente:aue gratia plena) quomodo in tertia sanctificatione vez in spiritussancti missione ampliorē gratiā recipere potuerit: ex quo antea plena fuit: ¶Respondeo/q non est intelligendum ipsam virginem in conceptione sui filij sic gratia fuisse plenam q non potuerit recipere ampliorem:qz nec etiam nunc est plena gratia & gloria isto modo/ cum posset quantum est ex se tantā recipere & habere / quantam habet filius eius Christus.sed dicit fuisse tunc plena/non quin plus recipere potuerit & de facto postea recepit:sed propter gradum nobilē & insignē quez recepit. ¶Vel potest dici q fuit tunc plena gratia gratis data/ quia mater dei effecta: qua maiorem postea non accepit nec vnq̄ alicui homini collata fuit aliqua gratia gratis data illa maior /nec illi equalis: excepto eius filio Christo verbo diuino personaliter copulato . Maioris enim fuit dignitatis & gratie gratis date in homine assumpto vnito verbo hypostatice & per cōsequens esse dei/ q̄ i virgine/deum & hominem cōcipere & parere: & per ꝓsequēs dei & hominis matrem effecta q illa duo/videlicet vnio personalis in homine & conceptio ac parturitio dei & hominis in virgine/fuerunt due gratie gratis date/nō due gratum facientes vt videtur maiores & digniores q̄ potuerint fieri creature alicui corporali.Maior tñ & precipua fuit vnio hypostatica.Unde Augustinus lib.xiij.de trinit.cap.penultimo.In rebus per tēpus actis illa summa gratia est q homo in vnitate ꝓsone ꝙunctus est deo Hoc aūt est intelligēdū de gratia gratis data nō de gratia gratū faciente.quia nec vnio personalis arguit necessario hmōi gratiā sic acceptā/cū sine gratia & gloria posset homo verbo hypostatice copulari: vt in distinctione alia fuit dictum. ¶Sic ad questionem. ¶Ad rationes i principio . Ad primā quādo dicit Aplūs/q in Adā omnes mortui/potest dici dupliciter. Uno modo exponēdo auctoritatē huiusmodi de morte culpe siue reatus pōt dici vt predictū est in scdo articulo questionis/q licet beata virgo nō fuerit mortua in Adam formaliter / qz nec fuit rea vt alij sunt cōmuniter:tñ antecedenter & virtualiter mortua dici potuit/ qz causam mortis in se habuit pro quanto Ade extitit filia naturalis:ad quam filiationē mors/ hoc est inhabilitas ad vitam eternam secuta fuisset nisi diuina gratia affuisset. ¶Alio modo potest dici exponēdo auctoritatem apostoli de morte tēporalis pene cōs omnib⁹ ex pctō Ade:& hoc mō beata virgo fuit in Adā mortua penaliter in ꝑsenti / quia punita pena inflicta humano generi ex peccato primorū parentum . ¶Et si

arguas ꝓtra hoc/qꝫ tūc Christꝰ posset dici fuisse in Adā mortuus isto mō. ¶Dico qꝫ nō ē verū. Qꝫ licz Christus penas aliās nobis cōsolūtarie assūpsit:tñ pene hmōi nō fuerūt in ipo punitiue peti Ade sicut fuerūt in virgine:cū ipe Christus nō fuerit Ade filiꝰ naturalis.ꝛ nō cui⁹ ꝓpter petīt pīs nō sint alij q̄ eius filij puniēdi/Christꝰ non assumpsit hmōi penas ad petīt puniorū parētū puniendū.sz ad ipm delendū/ꝛ ad nobis meredū:quare ꝛc. ¶Ad rōnē in principio posset dici qꝫ esto qꝫ btā virgo l ouginali reatu ꝓcepta fuerit/nō ꝓpter hoc cecidit: cum nec reatus vt a culpa distinct⁹ debeat ꝓprie dici casus. ꝛ maxime reatus ouginalis alienā nō ꝓpriā sequēs culpam.Esto etiā qꝫ ouginalis reatus dicat propie peccatū distinctū cōtra reatū/adhuc ꝓceptus in ipo non dicit propie cecidisse.qm quicūq; cecidit puius stetit:sz in ouginali conceptus nunq̄ stetit/qꝫ nec antea in grata fuit nec gloua virgus extitit/cum non esset.ergo ꝛc.

SEcūdo quęro de Christo:Vtrū videlicet ipe Christus/hoc ē hō verbo vnit⁹ fuisset in ouginali reatu cōceptus/esto qꝫ nō fuisset assumpt⁹. ¶Et videt qꝫ sic.qm oīs purus hō ab Adā descēdēs est in petō ouginali ꝓcept⁹ nisi diuinitus preseruatus. sed Christus/hoc est homo assumptus/nisi assumpt⁹ fuisset homo purus:qui licz sit supnaturaliter cōceptus/tñ ab Adam aliquo mō descendisset/sicut etiam de facto descēdit/quantum ad id quod beata virgo formatiōi corporis ei⁹ ministrauit.ergo ꝛc. ¶Contra:quia solus filius naturalis Ade cōtrahit peccatum ouginale.sed homo assumptus esto qꝫ non fuisset assumptus si esset vt fuit cōcept⁹ de virgine sine viro/nō fuisset Ade filius naturalis.ergo nec in ipso fuisset reat⁹ ouginalis. ¶Responsio.Ibi primo excludam triplicē dicendi modū.Secdo dicā quātū ad aliquid aliē ad quēsitum.

Quantum ad primum:Primus modus

dicendi est Magistri sentētiarum dicentis: qꝫ in Adam fuit aliq̄d de quo omnes eius filij naturales sunt ꝓpagati postea successiue:cuius portiōis in Adā existentis aliquid fuit mūdū seruatū vsq; ad generationē Christi/de q̄ per virginem ministrato formatū extitit corpus Christi. Decebat em vt Christi corpus sanctissimum ex materia purissima formaret.Et hmōi purissimam materie portionē dicit q̄dā primo fuisse sub illa parte elementi/vez terre de qua factus est primus hō/de q̄ parte facta est costa Ade/vnde mulier est formata:ꝛ ita per cōsequens hmōi materie portio est transfusa in Euā:ꝛ postmodū p continuā ꝛ successiuā generationē in virginē Christi matrem in illis videlicet purissimis sanguinib⁹/ex quib⁹ formatū est sanctissimū corpus Christi. ¶Tūc igit ad ꝓpositū dicit/qꝫ qꝫ oēs alij a Christo descēderūt ad Adam ꝛ formati sunt de infecta in ipo preexistēte materie portione iō oēs cōtraxerūt petīt originale.Et p ꝓtrariū/qꝫ Christus licet sm suam substantiā corpulentā ab eo descēderit/qꝫ tñ formatū extitit eius corpus de predicta portione materie nō infecta/ideo nec peccatum originale contraxit/nec etiā cōtraxisset/dū tamē sic formatū eius corpus fuisset/esto qꝫ a verbo assumptum non esset. ¶Secundus modus dicendi est quorundam aliorum dicentium peccatum originale contrahi non ꝓpter aliq̄d deli sum a primo homine in prole/sed ꝓpter carnez infectā ab immediatis parentibus concupiscibiliter seminatā. Et ideo quia caro tota beate Marie fuit sanctificata/p consequens illud quod ipsa administrauit/de quo Christi corpus formatum extitit/fuit ab omni infectione mūdatū/qꝫ sanctificatum antēq̄ Christi corpus fuerit inde formatum.Et hoc est ꝓpter qō ipe Christus nō cōtraxit ouginale peccatū. ¶Ex quo sequit:qꝫ esto qꝫ non fuisset assumptus non contraxisset ipsum:dū tñ de eodē de quo formatus extitit/fuisset. ¶Tertius modus dicēdi est qꝫ ouginale peccatum non est aliud q̄ carentia ouginalis iustitie debite.nullus autē est debitor hmōi iustitie nisi filius naturalis Ade.nec per consequens contrahit peccatum ouginale.Cū igit solus Christus non fuerit Ade naturalis filius/qꝫ non cōiter/videlicet naturaliter sed supernaturaliter formatus:ideo nec ouginale petīt contraxit/nec etiam contraxisset/esto qꝫ assumptus a dei filio nō fuisset:dū tñ sic formatus vt fuit supernaturaliter extitisset.Huius opinionis dicūt aliqui fuisse beatū Anselmū:q̄ in lib.ꝛ.de cōceptu virginali/ꝛ.xx.point expresse qꝫ duplex est ratio innocētie Christi:videlicet sanctificatio virginis ei⁹ matris/ꝛ miraculosa formatio ei⁹:hoc est Christi corporis.quia videlicet non sm cōem propagationē Christi⁹ corporaliter ē format⁹.ita qꝫ vtraq; illarū rationum per se sine altera sufficeret vt Christus immo cēs nascceretur.

Sed contra istos modos dicendi prædictos

est primo contra primum arguo. ¶Primo/qua falsum videtur supponere qm dicit qꝫ aliq̄d fuit in Adā de quo oēs alij ab eo descēdētes fuerunt ꝓpagati naturaliter seu formati.Impossibile em est naturaliter tot milia hoim ab illo occiso ab Adam ita modico fieri postea potuisse/nisi id supnaturaliter p diuinā potentiā multiplicatū fuisset/sicut de panibus euangelicis legitur esse factū.Et ita impossibile erit patrē naturaliter filiū generare nisi diuino miraculo cōcurrente:q̄ hmōi materie portio quā habet ab Adā occisam multiplicet.hoc autē est oino irrationabile.q̄ ꝛc. ¶Preterea secūdo.qꝫ si semē a parentibus occisum est(qō etiā videt ꝓbare) de superfluo alimēti/nihil de parentū substātia est in prole.Vnde hoc supposito excepta Eua in q̄ fuit aliq̄d de substātia Ade videlicet materia coste de qua fuit ipsa Eua formata/in nullo alioꝝ hoim ab ipis descendentiū fuit aliq̄d de substātia alicuius ipōrū:quare ꝛc. ¶Preterea tertio: quia esto qꝫ assumptū p̄dictū essetverū/videlicet qꝫ oēs homines ex aliq̄ occiso a primis parētib⁹ sint formati/falsum ē illud qō addit/puta qꝫ illud tale fuerit infectū ꝓpter ipōrū demeritū excepto illo de q̄ formatū extitit Christi corpus.qm aut intelligit illud fuisse infectū spūaliter ꝓpē culpā/aut corporaliter ꝓpter aliquā maculā corporalē: sed ꝑmū nō pōt poni.qm cū sola creatura rōnalis sit peccabilis:nō magis pōt culpabilit seu spūaliter infici caro hois q̄ alicuius alterī⁹ animalis.Nec secundū etiā pōt poni.Non em ꝓpter maculā aīe culpabilē seu spūalem corpus ipm aīa infomatū aliquā ꝓtraxit maculam corporalē/cū interdū fedissimi in morte sint pulchriores in carne/ꝛ econuerso.q̄ ꝛc. ¶Preterea q̄rto.qꝫ aīa nō ē spūaliter pulchrior nec a petō liberior/ qꝫ puniceta carni corporalit purior: nec econuerso est fedior qꝫ pungit corpori turpitudinis.si dicas aīam cuiuslibet leprosi cēcepti esse fediorem alijs.qō est falsum. Ergo esto qꝫ illud vnde fuit Christi corpus formatū fuerit purum/ꝛ aliud fedū vnde formata fuerunt corpora oim aliorū/ ex hoc nō habetur qꝫ magis anima Christi fuerit immunis a peccato originali q̄ alicuius alioꝝ:quare ꝛc. ¶Confirmat:qꝫ per illud nullus videt aliquod peccatū contrahere nec ipsum euadere/qō nullo modo est in sua potestate. sed qꝫ illud vnde formant corpora oim hoim a Christo aliorꝝ fuerit infectum:ꝛ illud vnde corpus Christi fuit formatum mūdum fuerit conseruatū/hoc non est in potestate alicuius ipsoꝝ:ergo non magis vnus q̄ alius peccatum aliquod contrahit nec euadit:quare ꝛc. ¶Ex predictis etiā apparet irrationabilem esse secundū modū dicendi⁹ vi-

delicet qui dicunt peccatum originale contrahi ꝑpter carnē infectā cōcupiscibiliter seminatā. a q̄ infectione illud de quo fuit formatū corpus Christi / fuit mūdatū / qz sctificatū. Sic ēt adducta cōtra pumū modū arguunt etiā cōtra istū. ¶ Preterea etiā pōt argui specialit contra istū modū. qm si ab ala peccatrice caro aliquo inō inficit / nō nisi illa q̄ ab ala ipa infoumat. sed sanguines virginis de quib⁹ fuit formatū Christi corpus / nūq̄ fuerūt infoumati ala aliquo hominis: igit nec maculā aliquā habuerunt. ¶ Preterea qm dicit q̄ illud vñ fuit corpus Christi formatū extitit sāctificatū anteq̄ fuerat corpus ipsum unde formatū: hoc videt omino improbabile. qm aut intelligūt q̄ fuit spūaliter sanctificatū / aut corporaliter / qz ab infectione aliqua emundatū. Sz nō pōt poni pumū / qz corpus nō potest sic spūualiter sanctificari quia nec gratia qua mediante fit hmōi sanctificatio / infoumari. Si aūt sēdo mō intelligunt illud fuisse sanctificatum / hoc esto q̄ sit verum nihil est ad propositum: cuz nec infectio corporis aliqd faciat ad animę culpabilez feditatē / nec pulchritudo ad eius aliquā puritatē. ḡ ꝛc. ¶ Preterea quia vterq; predictoꝝ modoꝝ dicendi videtur innuere originalē reatū essꝰ peccatū / vt peccatum ipsum diuiditur contra reatum. sed hoc est falsum: vt in questione alia est ostensuz. ergo ꝛc. ¶ Preterea ab omni macula corporali a qua mundati / quia sanctificati fuerunt fm secundam opinionē sanguines virginis de quibus formatum fuit corpus ꝓlis eius: vel a qua preseruatum fuit illud in pumo parente / vnde secundū pumam opinionem formatum extitit Christi corpus / posset mūdari semine viri ꝛ mulieris de quibus mediantibus formatur naturaliter corpus prolis: quo tamen non obstāte originale peccatum contrahit nisi ab ipso ꝓles supernaturaliter preseruetur. ergo nō ideo Christus non contraxit / quia eius corpus formatū fuit de materia mūda ꝓseruata fm pumā opinionē / vel fedā secundā de mūdata seu purificata / quia sanctificata materie portione. Consequentia est cuidens. Sed ꝓbatur antecedēs / qm vt dictum est in questione ꝓcedenti / originale peccatum non est aliud q̄ reatus seu obligatio alicuius ad penam damni / puenientis ex demerito primi patris / a quo p cōmunem ꝓpagationē descendit. sed siue illud vnde formatur corpus ꝓlis sit mundum siue immundum / vnifouniter ꝓles ipsa descendit a primis parentibus si est naturaliter generata / vel non descēdit si supernaturaliter de nihilo ꝓcreata: ergo ꝛc. ¶ Contra tertium modū etiam arguo. Primo / quia non est verum quod accipit quando dicit q̄ peccatum originale est carentia originalis iustitie. nullius enim iustitie nec alicuius alterius habitus virtuosi carentia est peccatum. quoniam licet vitium sit virtutis corruptiuū / non tamen virtutis carentia est aliqua culpa. Quod apparet / quoniaz vel habēs primo omnem moralem virtutem vel per infusionem vel p acquisitionem potest ex actibus vitiosis perdere omnez habitum virtuosum ꝛ acquirere contrarium vitiosum / quo videlicet omni vitioso habitu acquisito / ad deum vere conuersus est ab omni culpa preteriti liberatus / cum tamen maneat omnib⁹ puus habitus virtutibus spoliatus / ꝛ eis contrarijs vitijs infoumatus. ¶ Ex hoc pōt ad propositum argui sic in forma. Non est maius peccatuz in aliquo carentia seu priuatio eius quod nunq̄ habuit nec accepit: nec per consequens perdidit: q̄ carentia eiꝰ quod habuit ꝛ accepit et ex culpa ꝓpria amisit. sed carētia virtutum moralium infusarum quas aliquis a deo accepit ꝛ ex culpa ꝓpria amisit / nullum est in ipso peccatum mortale nec etiam venniale: ergo nec carentia originalis iustitie quam non accepit / nec ex sua culpa amisit. ¶ Confirmatur: quia carentia huiusmodi originalis iustitie non est maius peccatum in illis qui ipsam non acceperunt nec ex culpa ꝓpria amiserunt: q̄ in primis parentibus qui ipsam acceperunt ꝛ ex culpa propria perdiderunt. sed in eis carentia huiusmodi originalis iustitie non fuit culpa sed culpe sequela. si enim talis carentia fuisset in eis vel in nobis culpa / cum tam ipsi post suum peccatum q̄ omnes ab eis descendentes semper caruerint huiusmodi originali iustitia / per consequens omnes semper fuissent in culpa. ergo ꝛc. ¶ Sed hic respondetur / q̄ peccatum originale non est carentia originalis iustitie absolute: sed carentia originalis iustitie cū debito habendi ipsam. huiusmodi autem debitum habendi ipsam fuit eis remissum: nobis etiam remittitur i baptismo / licet ipsa originalis iustitia nō reddatur quare ꝛc. ¶ Contra hoc arguo: quoniam nullus tenetur ad sibi impossibile: sed huiusmodi donum originalis iustitie cum sit supernaturale quod de⁹ nulli vult reddere / fuit tam primis parentibus post q̄ ipsum amiserunt / q̄ alijs ab eis descendentibus / naturaliter impossibile. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur: quia si gratia perdita ꝓpter culpam esset impossibilis homini ad habendum deo nolente ipsam reddere homini quantumcunq; se disponenti ꝛ de peccato dolenti / tunc nullus esset ad recuperandus gratiam: sed tantum ad detestandum culpam predictaz qua ipsam perdidit / obligatus. ergo ꝛ in ꝓposito cū deus donum originalis iustitie statuerit nulli reddere: nec ipsum ex se aliquis possit habere / per cōsequens ad ipm habendum nullus videtur existere obligatus: quare ꝛc. ¶ Preterea / quia obligatio ad bonū sicut est hmōi originalis iustitie bonū / non est malum magis q̄ obligatio ad obseruationem mādatoꝝ. ergo esto q̄ in quolibet sit debitū habendi hmōi iustitie bonū / hoc non videtur esse peccatum. ¶ Sic ergo apparet nō esse verum / quod accipit tertius dicēdi modus predictus: videlicet q̄ peccatū originale sit carentia originalis iustitie debite. ¶ Secundo arguo contra aliud quod addit ille modus dicendus cum subdit / q̄ Christus nō fuit debitor hmōi originalis iustitie / quia nō fuit filius naturalis Ade. Item per cōtrariū / alij oēs fuerūt hmōi iustitie debitores: quia Ade filij naturales. Hoc siquidē nō videt verū. Primo quia vt dictū est / nullus est debitor alicui⁹ sibi impossibilis / maxime qō nō pdidit nec accepit: quia nec etiā ☆ tutū q̄s accepit ꝛ sua culpa pdidit / est debitor / vt superi⁹ dictū fuit ḡ ꝛc. ¶ Sēdo / quia licet homo assumptus fuerit singulariter format⁹ / nō tñ ipe magis a primis parentib⁹ est distinctus in re / q̄ aliquis alioꝝ: ḡ nō videt q̄ min⁹ fuerit debitor originalis iustitie primis parentibus tradite q̄ aliquis alioꝝ. ¶ Cōsequentia videt cuidens. qm̄ nullus est debitor originalis iustitie si aliquis est debitor / nisi q̄ eiusdē specifice rōis cū illis videlicet primis parentib⁹ qui eā acceperūt ꝛ ex culpa ꝓpria amiserūt. Antecedens est catholico p se notū: cū homo assumptꝰ sit cū alijs eiusdem specifice rationis. ergo ꝛc. ¶ Nec valet illud quod dicatur: videlicet q̄ Christus nō fuit debitor huiusmodi iustitie / quia non fuit filius naturalis Ade. quoniam aut intelligunt sic dicentes Christum hominem non fuisse Ade filium naturalem / quia non fuit in ipso aliquid de substantia Ade / aut quia non fuit ab eo immediate / aut tertio quia nec ab ipso mediate naturaliter propagat⁹. Si primo modo nec aliquis alius est Ade filius naturalis / nec etiam fuit immediati patris: supposito q̄ semen decisum a parentibus sit tñ de superfluo alimēti. Si aūt dicat q̄ immo est de substantia patris / ita q̄ in quolibet est aliquid de substantia Ade a parentibus ministratum: Tunc dicam sic fuisse in Christo: videlicet id quod fuit ad corpus eius formandū per eius matrē virginē ministratū / et maxime fm pumam opinionem superius re-

citatã.quare ꝛc.¶Si aũt secũdo mõ intelligũt Christũ nõ esse Ade filiũ naturalẽ:hoc non videtur verũ.quoniã cũ Christus fuerit verus hõ descẽdens ab Adã mediãte muliere/licet sine viro/non minus fuit Ade realiter propinquus ꝛ per ꝓns eius filiꝰ/q̃ si fuisset cõceptus de virgine et de viro genitus.Nec enĩ minus beata Anna fuit auia Christi:ꝛ Joachim auus:nec ꝓ ꝓns Joachim ꝛ Anna fuerũt a Christo scõm carnẽ remotiores/q̃ si Christꝰ fuisset conceptus de Maria virgine coum filia: Joseph vel cuiuscũq; alterius viri semine mediãte.ergo nec etiã ipse Christus fuit ab Adã remotior scõm carnem ꝛ magis distãs/quia supnaturaliter est formatus/ q̃ si fuisset naturaliter propagatus.quare ꝛc.¶Si autẽ intelligũt Christũ non esse Ade filiũ naturalẽ precise quia nõ fuit vt alij naturaliter generatus:sic cõcedo/vt etiã dictũ est in precedenti questione.sed ex hoc quia vez Christꝰ fuit singulariter conceptus /nõ sequitur nec probatur q̃ minus fuerit debitor originalis iustitie q̃ aliquis aliorum. quare ꝛc.¶Confirmatur.quia si Christꝰ non fuit vt alij debitor originalis iustitie/aut hoc habuit esse quia talis homo ẽ singulariter formatꝰ : aut quia deus remisit ipsi debitum/ne vez esset ad habẽdũ huiusmodi originalẽ iustitiam obligatus.Sed primum nõ videtur ponendum. quoniam quanto homo est nobilior ꝛ nobiliori modo formatus tãto magis debet habere quicquid est perfectionis debite inferiori.ergo Christus quia pfectior omnib⁹ alijs/magis debuit habere hmõi donum originalis iustitie q̃ aliquis aliorum.ergo ꝛc.¶Nec põt dici q̃ ꝓpter secundũ Christus nõ fuerit debitor/ vez quia debitũ fuit ipsi remissum.¶Primo.qꝛ in Christo debet poni quod est maioris perfectionis ipsi possibilis. sed habere bonũ quale est originalis iustitie donum/et debere habere ipsum/ est pfectionis:ipsum aũt nõ habere nec teneri habere est imperfectionis. ergo magis esset Christo attribuendũ primũ q̃ secundũ.¶Scõo.qꝛ si Christus nõ fuit debitor/qꝛ debitũ fuit ipsi remissum.ergo aut originale peccatũ contraxit/aut ab ipso ne cõtraheret pseruatus fuit:sed ꝓns est falsum.ergo ꝛ añs.¶Consequentia ꝓbat:qm̃ secundũ eos originale peccatũ est carẽtia originalis iustitie cũ debito hẽdi ipsam.aut ergo Christꝰ habuit debitũ habendi originalẽ iustitiã qua caruit/aut non. si habuit ergo originale cõtraxit. si nõ habuit/hoc fuit qꝛ deus noluit cũ hmõi debitum habere:ꝛ ꝓ ꝓns/qꝛ a peccato originali ipm voluit pseruare.q̃ ꝛc.¶Confirmatur.qꝛ si Christus nõ fuit debitor vt alij ad habendũ originalẽ iustitiã hoc fuit qꝛ deus noluit eum obligare ꝛ voluit oẽs alios obligari.sed hoc est falsum.¶Primo. qꝛ vt dictũ est/deꝰ nullum vult ad sibi impossibile obligari. Secundo.qꝛ si sic:tunc deus cõmitteret peccatum originale.¶Probo.qꝛ secundũ eos peccatũ originale est carentia originalis iustitie cum debito habẽdi ipsam.ergo ab illo est originale peccatũ effectiue/a quo originalis iustitia tollitur:ꝛ per ꝓns eius priuatio inducitur:ꝛ homo cuius debitor constituitur:sed ille est solus deus.¶Hec de primo.

Quantum ad secundum: vbi ad quæstiõ aliter est dicendũ:Ad dicendꝫ euidentiã est sciendũ q̃ cũ peccatũ originale/vt suppono ex dictis in alia questiõe/mõ sit aliud q̃ reatus seu obligatio ad penã vanni/ sine inhabilitas ad consecutionẽ premij sempiterni/ proueniens ex demerito alieno:aut deus statuit ꝛ voluit fore inhabilẽ ad primum hmõi cõsequendũ oẽm hominem ab Adã qualitercunq; descẽdentẽ / aut pcise descendẽtẽ hoc mõ/puta naturaliter scõm ꝓpagationẽ cõmunem. Nõ videtur aũt ponẽdus tertiꝰ modus/ vez q̃ etiã quẽcunq; hominẽ ab Adã nullo modo descendentẽ vbi contigeret aliquẽ talẽ esse/deus voluerit fore ad penã vanni obligatũ/inhabilem ad eternum premium cõsequendũ. qm̃ cũ hmõi obligatio ad penã sine inhabilitas ad gloriã sit ꝓpter primoꝝ parẽtum culpã : ꝓpter nullius aũt culpã sunt rei nisi eiꝰ filij ipsi aliquid attinẽtes:ꝓ ꝓns si aliquis homo a deo de nihilo fieret: qui cũ a primis parentibus nullo modo descenderet nihil eis attineret sed totaliter extrancus existeret/talis nõ videretur esse propter peccatũ primoꝝ parentũ nihil sibi attinentiũ obligatus ad sustinendũ aliqꝺ vannũ/ nec inhabilis ad habendũ premiũ sempiternũ/ nec per cõsequẽs cõtraheret originalẽ reatum.¶Plus enim attinet Ade ois hõ cõceptus sive naturaliter de muliere ex viro/sive etiã supnaturaliter de muliere sine viro/vel ecõuerso/vt fuit formata Eua/q̃ factus a deo de nihilo:cũ talis nihil ipi penitus attineret.¶Hoc apparet. qm̃ vt ꝓdictũ est Christꝰ non minus fuit propinquus immediatis parẽtibus sue matris/vez Joachim ꝛ Anne/qꝛ natus et conceptus de ipsoum filia supernaturaliter sine pre/q̃ si fuisset conceptus naturaliter de matre ꝛ de patre. si autẽ factus fuisset supernaturaliter de nihilo/vez nec de Maria virgine nec mediante virili semine/ non fuisset propinquior parẽtibus Marie virginis q̃ sit nobis.ergo cõsimiliter est dicendũ ꝛ sentiẽdum de quocũq; alio cõparato ad primos parentes /videlicet q̃ si esset aliquis de nihilo factus in nullo eis magis q̃ alijs esset propinquus:si autem factꝰ aliquo eorum filio mediante vl filia/esset eis ꝓpinquus et attinens / sive mediante filia et filio/ hoc est muliere ꝛ viro / sive precise eorum altero foret conceptus : licet aliquo modo si conceptus mediãte vtroq; q̃ si nõ altero eis propinquior dici posset: ꝓ quãto quãdo de vtro q̃ conceptus/eis attinet ex duplici parte/ videlicet patris ꝛ matris:quando autem conceptus tm̃ altero mediante/ex vnica parte tm̃ . Et q̃tum ad hoc est differentia de prole vt comparata ad parentes immediatos vel ad primos parentes.Si comparetur ad immediatos/non est eis propinquior si de patre ꝛ de matre naturaliter generetur/q̃ si supernaturaliter de altero ipsoum tm̃.Hoc apparet in Christo cõparato ad immediatos parentes beate virginis matris eius. Secus autem de ipso est vt comparato ad primos parentes/quibus ꝓpinquior aliquo modo fuisset si naturaliter de muliere ex viro conceptus fuisset.Et ratio huius est/ quoniam vir de quo cõcipi habuisset/ eque propinquus primis parentibus sicut ꝛ virgo fuisset /nisi supnaturaliter de nihilo factus esset. Nõ sic aũt fuisset ꝓpinquus parẽtibꝰ imediatis ꝟginis qꝛ nec ipsoꝝ filius naturalis /licet si consanguineus collateralis/aliquo modo propinquꝰ . Et ꝓ ꝓns Christꝰ hõ si tali mediãte conceptus /aliquo modo parẽtibus etiã immediatis virginis ꝓpinquior extitisset licet aliter q̃ primis parẽtibus:vt apparet.qꝛ illis /vez primis parentibus fuisset propinquior in recta linea descendẽte: istis aũt videlicz immediatis secundũ lineam transuersalem.

Hoc præmisso ꝓsolutione quęstionis pono quatuor cõclusiões.¶Prima est.q̃ si Christꝰ fuisset de nihilo corpaliter formatꝰ siue assumptꝰ siue nõ assumptꝰ/reatũ originalẽ nõ ꝓtraxisset nec ꝓtrahere debuisset.¶Hec appet ex ꝓdictis.qm̃ vt ꝓdictũ est/cũ originalis reatꝰ sit ꝓpter primoꝝ parẽtũ delictũ/a nullo ꝓtrahẽtur nisi ab eis ꝓpinquo ꝛ aliquid attinẽte.sed hõ de nihilo factus nõ esset eis magis q̃ alijs ꝓpinquus.ergo nec ꝓpter ipsoꝝ delictũ esset reus.nisi dicas huiusmodi reatum se extẽdere non tm̃ ad filios/sed etiã ad fratres/ qõ ꝓbabile nõ videtur.quare ꝛc.¶Secunda conclusio est/ q̃ homo assumptus de facto nec cõtraxit nec cõtrahere potuit reatũ originalẽ:nõ qꝛ assumptꝰ/sz qꝛ statim vt cõceptus fuit beatus.¶Hec apparet q̃tũ ad primam partẽ

insimul ⁊ secūdā: qñ cū originalis reat⁹ fit (vt dictū est) obligatio ad penā aliquā / ⁊ inhabilitas ad gloriā / nō pōt vnus ⁊ idē simul habere premiū ⁊ inhabilitatē ad tp̄z nec per p̄ñs originalē reatū. ſ. Christ⁹ statim vt ꝓcept⁹ fuit beat⁹ ⁊ ad beatitudinē apt⁹. ℊ in ipo nec fuit nec esse potuit originalis reatus. ¶ Tertia ps cōclusionis p̄dicte vez q hmōi impossibilitas ad originalem reatū non fuerit in ipso q assumpt⁹ fuit / apparet. qñ vt videbat in 4 sñt. xij. ꝓter nullū reatū seu culpā nec penā inexistētē hō pōt esse inassumibilis. ℊ qualitercūq; reus siue ad penā quantūcūq; obligat⁹ posset esse assumpt⁹. quare ⁊c. ¶ Ex hoc sequit corollarie. q licet fuerint cōgruū hominē assumptū q verbo vnitū nō cōtrahere originalē reatū mō tñ fuit absolute necessariū magis q̄ si nō eēt ꝛbo vnitus. ¶ Tertia conclusio est / q si deus ordinasset ꝓpter primor⁹ parētū peccatū oēm hominē ab ip̄is descēdentē qualitercūq; eē obligatū ad penā damni ⁊ inhabilē ad hēdā gloriā / hō assumpt⁹ peccatū originale cōtraxisset ⁊ otrahere hūisset nisi ab ipo p̄seruat⁹ fuisset hoc dūmodo foret⁹ extitisset nō de nihilo / ſ. muliere (sicut fuit) vel viro mediāte. ¶ Hoc ap pet ex p̄dictis. qñ Christus hō / licet supnaturaliter formatus q; sine viro / tñ descendit a virgine cui⁹ fuit filius: ℊ virgo ei⁹ mater descēdit ab Adā cui⁹ ⁊ fuit filia naturalis. cū igitur eo modo quo hō assumptus fuit ꝓpinquus parentibus virginis immediatis a quibus ipsa mediāte descēdit: fuit etiā parētibus primis ꝓpinquus ⁊ ab eis descēdit / ipsa eadem virgine eorum filia mediāte: per p̄ñs si oēm ab ipsis primis parentibus qualitercunq; descēdentē deus statuisset ⁊ voluisset ꝓpter ipsorū demeritum esse obligatū ad damnū / ⁊ ineptum ad p̄mium cōsequendū: etiā Christus hō assumptus licet sine viro foret⁹ / sic fuisset (nisi preseruatus extitisset) obligatus ad talē penā / ⁊ ineptus ad gloriā obtinendā. sed hoc nō est aliud nisi peccatū originale. ergo ⁊c. ¶ Ex hoc sequitur corollarie / q suppositā predicta ordinatiōe diuina / hō assumptus ne contraheret originalē reatū habuit p̄seruari: et per p̄ñs indiguit priuilegio speciali / quo nō indiget natus legitime / vt dictum est in alia questione: quo etiā priuilegio quo hō assumptus indiguit facta hypothesi supradicta nō indigeret aliquis qui ab Adā non descēderet / qualis esset ois ille qui de nihilo factus esset: de quo fuit posita cōclusio prima supradicta. ¶ Quarta ⁊ vltima cōclusio est / q si deus statuit ꝓpter peccatū primor⁹ parentū esse obligatos ad penā ⁊ inhabiles ad gloriam nō quoscūq; ab eis qualitercūq; descēdētes sed hoc modo: puta cōiter ⁊ naturaliter scōm cōmunē propagationē / mediātib⁹ vez viro ⁊ muliere simul: tūc Christ⁹ hō assumpt⁹ vt sic formatus sicut fuit / nec otrahere potuit reatum originalē nec etiā cōtraxisset / esto q assumpt⁹ nō fuisset. ¶ Hoc appa ret per seqñ sicut statutū de irregularitate natoꝝ illegitime nō tangit / nec ad natos legitime se extēdit: ita nec diuinum statutū quo deus ab Adā hoc modo p̄cise / vez naturaliter descendētes voluit esse irregulares seu inhabiles ad gloriā / ⁊ obligatos ad aliquā debitā eis penā / ad natos alios aliter / vez sicut Christus supnaturaliter cōcept⁹ ⁊ natus extitit / se extēdit. quare ⁊c. ¶ Ex hoc sequitur corollarie / q sicut nat⁹ legitime vt possit ordinari non indiget aliquo priuilegio specialiter nec Christ⁹ nec quicunq; alius ad posse consequi seu ad habilē esse ad habendū p̄mia ⁊ ad euadendū damnū: ⁊ p p̄ñs ad non contrahendum originalem reatū / indiget facta predicta hypothesi aliquo priuilegio speciali. ¶ Sed tūc est hic dubium vtrum p̄dictorū duorū fuit de facto: vtrū videlicet ex diuino statuto ⁊ beneplacito oēs fuerint puniendi a primis parentibus qualitercunq; / an tñ taliter puta naturaliter descendētes. ¶ Ad hoc potest dici q vtroꝝ horū modoꝝ iuste a deo potuit ordinari. credendū tñ est q solos a primis parētib⁹ naturaliter descēdētes / ⁊ per p̄ñs isto mō eoꝝ filios naturales / deus voluerit ⁊ statuerit concipi inhabiles ad p̄mia: ⁊ obligatos ad damnum ꝓpter eoꝝ vez primoꝝ parētū demeritū. ¶ Hec est sentētia olim sanctorū de ista materia loquentiū. Sñ Augustinus de fide ad Petrū sic dicit. Firmissime tene oēm hominē q̄ cōcipiscētia viri ⁊ mulieris cōcipit: cū originali peccato nasci. ¶ Preterea idē August. sup Joā. homilia tij. sup illud. Ecce agnus dei. sic dicit. Solus inocēs qui nō sic venit / vez p cōmunē ꝓpagationē / vt oēs alij venerūt. ergo p p̄ñs sicut ipse / innocētes fuerūt. ¶ Preterea hoc idē asserit Anselmus i libro de cōceptu ℣ginali. vbi dicit vt fuit in primo articulo recitatū / q vna ratio innocētie Christi fuit ei⁹ miraculosa formatio / vez q fuit ꝓceptus supnaturaliter de virgine sine viro. q̄re ⁊c. ¶ Cōfirmatur. q; cū post primū primoꝝ parentū nō fuerit natus nec est nasciturus quispiā alius q̄ p cōmunē ꝓpagationē nisi tātūmō Jesus Christ⁹: p p̄ñs si oēm ab Adā etiā supnaturaliter descēdētē deus ordinasset esse reū ꝓpter primoꝝ parētū peccatū / hmōi statutum directe respexisset Christū / q per p̄ñs cōtraxisset originalē reatū: quod non est dicendum. quare ⁊c. ¶ Sic ad questionē. ¶ Ad rationem in principio patet solutio ex predictis.

Circa distinctionē quartā i qua magister determinat qño Christus fuit ope sancti spūs format⁹ in ℣gine ⁊ concept⁹: Quero primo vtrū vtā ℣go fuerit vere et vniuoce mater Christi sicut q̄libet alia mulier est mr filij sui. ¶ Et videt q nō. Primo / q; Christus cuius filius nō vniuoce est hō cū aliis / cū sit simul de⁹ ⁊ hō verus: q̄libet aūt alius hō pur⁹: sed nō hīs filiū vniuocum nō est vniuoce mater. ℊ ⁊c. ¶ Secō / q; nec ꝓcepit nec peperit cū aliis vniuoce. sed q̄ sunt vniuoce matres vniuoce cōcipiūt ⁊ parūt. ℊ ⁊c. ¶ Maior ꝓbat: q; sine viro cō cepit ⁊ virgo peperit. ¶ Cōtra. q; virt⁹ seu potētia ḡnatiua virginis fuit eiusdē rōnis cū potētia ḡnatiua cuiuslibet alter⁹ mulieris. ſ. potētie eiusdē rōnis nō possunt nisi in effect⁹ eiusdē rōnis. ℊ filij⁹ virginis eiusdem rōnis fuit cū filijs cuiuslibz alterius mulieris. ℊ ⁊ ipsa vniuoce cū aliis fuit mr. ¶ Philo. vbi sic est ꝓcedendū. Dico ergo est indrēdū q̄d q̄libet alia mr agit ad filiū. Secō q̄d beata ℣go egit ad Christū. Tertio ex his rñdebit ad q̄stū.

Quantum ad primum: sunt tres modi

dicendi / quoꝝ duo primi sunt inter se contrarij: ⁊ tertius quasi medians inter illos. Un⁹ modus dicendi est / q pater ⁊ mater se habēt actiue in ḡnatiōe ꝓlis: pater tñ paliciter / ⁊ mater mun⁹ principalit. ¶ Pro ista opinione arguit. Primo sic: formas eiusdē rōnis cōsequit potētia eiusdē rōnis: sed forme substātiales viri ⁊ mulieris sunt eiusdē specifice rōnis. ℊ ⁊c. ¶ Cōfirmat: q; actiua potentia ⁊ passiua sunt potētie alterius rationis / que p consequens nō possunt consequi principia eiusdē sed alterius rationis. cū ergo vir ⁊ mulier sint eiusdē rationis / nō potest dici q solus vir se habeat actiue ⁊ mulier passiue respectu ꝓlis generādi. ¶ Preterea. q; agēs tātū nō aūt passum assimilat sibi effectū. sed ꝓles interdū similior est matri q̄ patri. ergo ipsa se habet respectu eius actiue.

¶ Secūdus modus dicēdi est / q pater tñ se habet actiue ⁊ mater precise passiue. Pro quo videtur esse philosophus. xv. de aialib⁹. vbi dicit: q mas se habet vt operās ⁊ faciens: femina aūt vt patiens. Unde dicat q mas se habet vt carpentarius seu artifex: femina aūt vt lignū.

¶Tertius modus dicendi quasi medians inter predictos duos est cuiusdam moderni doctoris dicētis/ q̄ tā pater q̄ mater se habent actiue insimul ⁊ passiue: q̄tum tamen ad hoc differenter q̄ pater se habet actiue principaliter/⁊ mater minus principaliter. Econuerso autem mater in ratione passiui principalior est q̄ pater. ¶Pro mū videlicet q̄ ambo se habeant actiue/probat doctor: q; ambo habent potentiā generatiuā: sed constat q̄ potentia generatiua est actiua. ergo ꝛc. ¶Secundum/ vq̄ etiam ambo se habeāt passiue / per hoc probat/q̄ nō tm̄ matri/sed etiā patri proles est consubstātialis: quod non esset nisi in ipsam aliquid non tm̄ de matris sed etiā de patris substantia seu materia transfluxisset. quare ꝛc. ¶Tertium/videlicet q̄ pater sit agēs principalius/probat. q; eius virtus generatiua est perfectior. ergo ⁊ actiuior. ¶Quartum/videlicet q̄ mater in ratione passi sit principalior q̄ pater apparet. quia plus (vt dicit) mulier q̄ vir de materia administrat in generatione prolis. ergo ꝛc.

Contra conclusionē in qua omnes prædicti modi dicendi concordant/videlicet q̄ pater se habeat actiue in generatione forme substantialis prolis:

Arguo/hoc supposito q̄ imperfectius non posset attingere pfectiꝰ effectiue. ¶Primo sic. Si pater respectu forme substātialis siue prolis habet actualitatem/aut igitur mediatā aut imediatā. sed nō potest habere immediatam: quia causa immediata est simul cum suo effectu pater autem ⁊ proles non sunt simul: cum ipa proles patre mortuo generet. ergo ꝛc. ¶Nec potest habere causalitatem mediatā videlicet semine mediante. Primo. q; imperfectius non potest agere ad perfectius. sed cōstat semen decisum esse imperfectius qualibet forma substātiali prolis. ergo ꝛc. ¶Secundo. q; quod est in potētia simpliciter ad formā substātialem nō se habet actiue ad ipsam. materia enim non coincidit insimul cum agēte. sed totum semen tā patris q̄ matris est in potētia simpliciter ad formā substātialem corporis prolis/videlicet carnis ⁊ ossis ⁊ sanguinis: ⁊ hoc siue sit huiusmodi semē de superfluo alimēti/siue aliquid a corpore resolutum. ergo ꝛc. ¶Secundo arguo in speciali cōtra quēlibet trīū predictorum modorum. Et primo contra primū sic. Aut mater agit per se immediate/⁊ pater/ad huiꝰ formā ꝓlis/ aut mediāte materia quā ministrant. sed probatum est/ q̄ pater nō agit immediate nec per ꝓlis mater / cum nō habeat immediationē nec pfectionē actualitatē q̄ pater. Nec potest agere mediāte materia administrata / puta semine alterutri ipsorū/videlicet pater aut mater. Primo. quia vt predictum est/totum per ipos administratū est in potentia simpliciter ad formā ꝓlis. hoc aūt est materia totius seminis vtriusq; / cuius forma est incompossibilis forme prolis/propter qō forma prolis non potest induci in materiam per patrem ⁊ matrem administratā q̄diu est forma sequens informata. causa autē immediata ⁊ effectus non repugnant/immo simul existunt. ergo cū in codē instanti quo forma prolis generatur/forma seminis vtriusq; parentis vt ei incompossibilis corrumpatur. nullo modo potest pon⁹ eius causa imediata. ¶Cōfirmatur. quia nullum imperfectiꝰ potest esse causa perfectionis se. sed totum a parentibus administratū est imperfectius forma prolis. ergo ꝛc. ¶Nec rationes pro illa opinione cōcludunt. quoniam sicut quia vir et mulier habent formas eiusdē rationis quas consequuntur potentie eiusdem rationis/probatur in muliere esse actiuā potentiā vt in virorita potest probari cōsimiliter in viro esse potentiam passiuam vt in muliere: qō tamen optimo filia negat. quare ꝛc. Tūc ergo cōcedo formas viri ⁊ mulieris esse eiusdē rationis/⁊ ideo posse actiue in effectus eiusdem rationis. sed nec vir nec mulier possunt effectiue in substantialem aliquam formā prolis. quare ꝛc. ¶Contra secundū ⁊ tertiū modū dicēdi cōsimiliter pōt argui/ vt supernus est argutum. ¶Contra tertium modū in speciali sunt aliqua dubia. Primū de hoc qō dicit q̄ vterq; parētum se habet actiue insimul ⁊ passiue. Hoc liquidē nō videtur verum. Primo. q; non possunt se habere passiue nisi aliquid de sua substātia administrēt quod sit susceptiuum forme prolis. sed hoc non faciunt vt videtur. quomā non administrāt aliquid nisi semen/quod non videtur esse de ipsoꝝ substātia/sed potius de superfluo alimenti. ergo ꝛc. ¶Secundo. q; si vterq; se habet actiue pariter ⁊ passiue pater poterit fine matre prolem generare: ⁊ econuerso mater etiā fine patre. sed consequēs videtur inconueniens licet ipsum cōcedat nec inconueniēs reputet ille doctor cuius est optimo supradictq;. ergo ꝛc. ¶Consequentia sic probatur. q; quādo ad effectum aliquem sunt necessarie plures cause actiue / tūc tū potest intendi vna q̄ per se sine alia sufficit ad effectū. ergo ꝛc. ¶Ad rationem eius primam quando dicit q̄ generatiua potentia est necessaria: Dico q̄ verum est/sed non forme alicuius substātialis prolis sed alterius vt inferius ostendetur. ¶Ad aliā rōnem quādo dicit q̄ proles non est magis consubstantialis patri q̄ matri: Concedo: sed tunc oportet dicere q̄ neuter est consubstātialis/ nisi ponamus semen in cuius materiam inducatur forma ꝓlis esse de substātia parentum non de superfluo alimēti. Si enim materia seminis fuit materia alimenti/non magis proles est consubstantialis parentibus q̄ non parentibus: cum nō habeat aliquid de substantia eorum magis q̄ de substantia aliorum. ¶Secundū dubium est de hoc quod dicit q̄ pater est agēs principalius: cum enim pater ⁊ mater sint agētia eiusdem rationis/actiuitates habentia eiusdem rationis/non videtur q̄ semper vir vniuersaliter sit causalitatis actiuioris: sed interdum videtur posse contingere ecōuerso. ¶Confirmatur. quia nec vir nec mulier videntur ad prolem aliquid immediate agere sed precise semine mediante. sed siue semen fiat de superfluo alimenti siue de substantia ipsorum parentum non semper videtur semē viri esse actiuius semine mulieris: cuius virtus nutritiua per quā fit conuersio alimenti in alitum/est aliquando perfectior q̄ virtus nutritiua viri. sed qua ratione propter melioriem complexionem ⁊ corporis dispositionem potest ipsum excedere in virtute nutritiua/eadem ⁊ in generatiua. quare ꝛc.

Et ideo aliter est dicendum. Ad cuius euidentiam est sciendum/q̄ omnes quatuor species motus seu mutationis concurrunt ad formam corporis ꝓlis cuiuslibet inducendam. Est enim ibi primo motus localis quo materia prolis a parentibus administrata ad certum locum defertur in matre. Secūdo est ibi post istū motum localem motus alterationis quo materia predicta per predictum motū in certo loco reposita alteratur. Tertio post istum duplicem motum sequitur generatio/ puta alicuius forme substantialis introductio. Et vltimo sequitur organizatio. et ita concurrit ibi motus localis. alterationis. generationis. et augmenti. ¶Tūc hoc premisso pono tres cōclusiones. Prima est/q̄ tam in patre q̄ in matre est virtus actiua materie prolis ad locum generationi debitum transmutatiua. ¶Hec apparet. quia materia prolis est materia seminis. Constat enim q̄ in materia seminis/corrupta forma seminis inducitur forma corporis prolis. sed in vtroq; parente/vt euidenter apparet/est potentia seu virtus motiua qua quilibet transmutat localiter suum semen ad debitum

ipſi locum.ergo ꝛc.¶Secunda concluſio eſt/ꝙ in ſemine vtriuſq; parentis vel(quod videtur verius) in matre eſt aliqua vis actiua materie alteratiua ꝛ ad formã aliã viterioꝛem ac perfectioꝛẽ aliquo mõ diſpoſitiua. ¶Hec apparet.quoniam conſtat materiam illam ab vtroq; parente miniſtratam q̃diu eſt ſub forma ſeminis eſſe indiſpoſitam ad omnem aliã formam perfectioꝛẽ:ſicut ad formam corporis prolis ad quã tamen finaliter ordinatur: ergo oportet ipſam diſponi ab aliqua actiua virtute.huiuſmodi autem virtus nõ videtur poſſe eſſe niſi vel in ſemine/vel in matre/vel in ſole:ꝛ magis videtur eſſe in matre ꝛ in ſole q̃ in ſemine.quoniam huiuſmodi virtus alteratiua ſeminis ꝛ diſpoſitiua ad formam corporis eſt aliqua qualitas actiua/diſpoſitiua ad expulſionem forme ſeminis.Idem enim eſt diſpoſitiuum ad introducẽdum formam propoſitam ſuccedentem ꝛ ad expellendum oppoſitam precedentem.ſed forma accidentalis non videtur eſſe alteratiua nec diſpoſitiua ad corruptionẽ ſui ſubiecti niſi forma in ſubiecto violenter exiſtens/vt calor in aqua.cũ ergo forma alteratiua ſeminis ꝛ diſpoſitiua ad formam prolis ſit diſpoſitiua ad corruptionem ſeminis: magis illa actiua qualitas videt eſſe ſubiectiue in matre q̃ in ſemine:vel eſſe formam ſubſtantialem ſolis. Habet enim mater qualitates actiuas aliquas ꝛ paſſiuas per quas poteſt huiuſmodi prolis materiam ſibi preſentem realiter tranſmutare. Eedem qualitates vel ſimiles forſitan ſunt in patre:nec tamẽ ad hoc agere poſſunt:qꝛ materiam huiuſmodi nõ habent preſentem ſeu proximã ſed diſtantem.ergo ꝛc.¶Cõfirmatur.quoniam ita ſe videtur mater habere ad ſemen tam ſuũ propium q̃ viri/ ſicut ſe habet terra ad ſemẽ in ipſa ſeminatum.ſed ſemina in terra ſeminata alterantur ꝛ ad formam ſegetis diſponuntur/magis(vt videtur)a ſuperioribus corporibus vt a ſole ꝛ a qualitatibus terre/q̃ ab aliqua alicuius talium ſeminum qualitate . Cum enim diſponitur ad formam ſegetis fit corruptio forme ſeminis. iuxta illud ſalvatoris Joã.xij.Niſi granum frumenti cadens in terrã mortuum fuerit ipſum ſolum manet : ſi autem mortuum fuerit multum fructum affert. Ad corruptionem autem forme ſubſtantialis ſeminis ſequatur corruptio oꝛis qualitatis eius et cuiuſlibet accidentis.ideo cum nihil fere agat ad ſui corruptionem ſed magis ad cõſeruationem: non videtur ꝙ huiuſmodi diſpoſitio ſeu alteratio in materia ſeminis ad formam ſegetis fiat ab ipſo ſemine:ſed a ſolis potentia ꝛ a terra.ergo ꝛ in propoſito conſimiliter videtur dicendũ propter conſimilem rationẽ. ¶Tertia cõcluſio eſt/ꝙ nec pater nec mater agunt actiue ſeu attingunt formam aliquam ſubſtãtialem prolis. ¶Hec concluſio apparet.quoniam vt dictum eſt ſupra cõtra illas tres opiniones arguendo/conſtat ꝙ pater nõ poteſt immediate agere per ſeipſum:cum ꝓles ipſo mortuo generetur ꝛ forma corporis ipſius prolis poſt mortem patris in materiam ſeminis inducatur.nec ſemẽ patris vel matris poteſt ad hoc agere:tum quia imperfectius quilibet ſubſtantiali forma prolis:tum qꝛ oportet ipſum corrumpi ante generationem forme corporis prolis/cum in eius materiam inducatur.Mater etiam non habet/ſecũdum omnes/maiorem actualitatẽ q̃ pater.ergo ꝛc.¶Cõfirmatur.qua potẽtia generatiua ꝛ omnis alia eſt idem realiter cum anime eſſentia:anima(vt credo)eſt etiam ab ipſa indiſtincta totaliter in re extra . ſed eſſentia anime non videtur productiua alicuius forme ſubſtãtialis nec accidentalis in alio ſubiecto extra ſe et extra ſuum ſubiectum propium quod informat.Hoc apparet . nullum enim actum accidentalem ſibi poſſibilem abſolutum vt actum cognitiuum et appetitiuum poteſt producere niſi tantummodo in ſeipſa. Forma etiã ſubſtãtialis corporis per quam fit augmentum animalis licet nõ recipiat in anima ipſam ſubiectiue/th non põt recipi niſi in materiam alimenti/que cum ipſo apponitur ſeu addit preexiſtẽti alteri corpori alia informati:cui⁹ virtute fuit forma illa corporis in materia alimẽti nouiter generata.ſed cõſtat corpus ꝓles oino eſſe idiſpoſitum a corpe cuiuſlibꝫ parẽtis/nec ei⁹ alia informari . ℈ nec ab ipſa põt fieri eſſe ctiue.Eſi nõ videt/ꝙ mater reſpectu ꝓlis aliã actiuita tem habeat q̃ terra reſpectu ſegetis/nec pater aliam q̃ ſemẽ in terra ſeminatũ.Sicut enim nõ põt in materiã ſeminis ſeminati in terra forma ſegetis introduci/ niſi corrupto ſemine:ita nec in materiã ſeminis viri ꝛ mulieris poteſt forma prolis aliqua introduci niſi forma vtriuſq; ſeminis prius corrupta.ſed cõſtat ꝙ nec terra nec ſemen in ipſa poſitum agunt effectiue ad formam ſubſtãtialem ſegetis/eſto ꝙ diſponãt ad ipſam: cum forma ſegetis/qꝛ viua/ſit perfectioꝛ tam terra q̃ ſemine.ergo ꝛc.

Sed tũc ſunt hic tria dubia. Primum: a quo forme hmõi introducunt.Secũm.qꝛ virt⁹ ſeu potẽtia gñatiua alialis nõ eſt ipſectioꝛ q̃ potẽtia gñatiua ignis: ſꝫ potẽtia gñatiua ignis attingit formã ſubſtãtialẽ: conſtat enim ꝙ ignis generat ignẽ.ergo ꝛc.Tertiũ/qꝛ potẽtia generatiua nõ eſt imperfectioꝛ nutritiua:ſed nutritiua potẽtia ꝛ augmentatiua attingunt formã ſubſtãtialem. ergo ꝛc.¶Ad iſta p ordinẽ.¶Ad primũ dicendũ/ ꝙ cũ natura non faciat aliquid fruſtra/ per ꝓbãs quãdocũq; p aliquã cauſam ſecundã fit diſpoſitio in aliquo ſubiecto ad formã aliquã tali cauſe impoſſibilẽ / oportet ꝙ talis forme introductio ſit a deo niſi aliqua ſecũda cauſa pu⁹ tali ſubiecto ſic diſpoſito appeat a qua poſſit forma huiuſmodi introduci.ſed in ꝓpoſito nulla apparet talis ſecunda cauſa cum ſint poſſibiles tales forme. Forma enim ſegetis nõ põt(vt dictũ eſt)a terra nec a ſemine introduci/nec a ſole:cũ oẽ viuũ nobilius ſit nõ viuo. Forma etiã prolis nõ poteſt induci a parẽtib⁹/nec a ſemine/nec a ſole ꝓpter cõſimilẽ rationẽ.quia tã forma corporis prolis vt ꝓcedens animã non eſt viua : ideo põt dici ꝙ forſitan eſt a ſole.¶Ad ſecũdũ dicẽdũ ꝙ potẽtia generatiua vel quecũq; alia dupliciter põt ſumi. vno modo fundamẽtaliter vt diſtinguit a termino ſeu effectu:alio mõ virtualiter vt includit ordinẽ ad effectum/ipſum effectũ ſeu ipſi poſſibilem terminũ cõnotãdo. Primo mõ ſumpta potẽtia nõ eſt in re extra aliquid niſi ipſa forma.ꝛ ita cũ potẽtia generatiua animalis nõ ſit aliud q̃ aia:ꝛ potẽtia generatiua ignis/ipſa ignis forma:ꝙ ꝓbãs nobilioꝛ eſt vt ſic potentia generatiua animalis q̃ ignis. Secũdo autem modo non eſt inconueniens dicere potẽtiã generatiuam ignis eſſe nobiliorem q̃ ſit potentia generatiua animalis/videlicet ratione effectus vtriq; poſſibilis.Hoc enim modo nobilioꝛ eſt ignis potentia productiua q̃ potẽtia intellectiua:cum nobilioꝛ ſit ignis ꝛ quelibet forma ſubſtantialis q̃ intellectio/ꝛ q̃ quecunq; alia forma accidẽtalis.Iſto etiã ſecundo modo nobilioꝛ eſt ignis potẽtia productiua q̃ alicuius angeli:cum nulli angelo ſit poſſibilis forma aliqua ſubſtãtialis ſed tantum accidẽtalis. quare ꝛc.¶Vel ſecundo aliter põt dici/ꝙ vez generatiua potẽtia dupliciter põt ſumi. Sicut enim cõceptio aliquãdo accipitur pro ſeminis ſuſceptione / aliquãdo pro forme corporis vltiã aie receptiõe:ita ꝛ generatio põt ſumi pro ſeminis trãſfuſione:pro corporis formatione:ꝛ ꝓ anime infuſione ſeu introductiõe:ꝛ per ꝓbãs generatiua potentia poteſt dici potentia ſeminis tranſfuſiua/corporis formatiua/ꝛ aie ꝓductiua. Primo mõ ineſt alicui potẽtia gñatiua/que non eſt aliud q̃ potẽtia localiter motiua:que licet vt ſumpta fundamentaliter ſit perfectioꝛ q̃ forma ignis/ꝛ eius generatiua potẽtia:non tñ virtua

liter in ordine ad effectum:nec hoc est inconueniēs. quia non semper perfectius est actiuus. Secūdo autē modo ⁊ tertio non est in aliquo animali potentia generatiua. Ex quo sequit ꝙ ghatiua potētia alialis nō est virtualit̄ pfectior imo ipfectior forma ignis:nisi quarto modo acciperetur generatiua potentia animalis / pro potentia feminis productiua. Perfectior enim est forma seminis ꝙ ignis:cum omne mixtum perfectius sit quolibet elemento.Et ꝙ hoc quarto modo possit sumi potentia generatiua/patet.qz sicut omnis potentia qualitatis productiua dicitur alterativa/ita ⁊ substantialis forme cuiuslibet productiua potest dici potentia ghatiua.sed forma seminis est forma substantialis in materia alimenti producta ab alia animalis.ergo ꝛc. ¶Ad tertū cōcedo ꝙ generatiua potētia nō est imperfectior nec pfectior ꝙ nutritiua/vt iste potentie accipiuntur fundamentaliter videlicet prout ab actibus seu effectibus eis possibilib⁹ distinguuntur.quia vt sic non sunt aliquid aliud ꝙ ipsa anima in re extra. vt autem accipiūtur vt effectuum diuersorum sunt virtualiter contentiue/sic dico ꝙ nutritiua est nobilior ꝙ generatiua potentia animalis. Quod non est aliud dicere ꝙ ꝙ anima vt nutritiua est nobilior semetipa vt generatiua.Et ꝙ ita sit/apparet.quoniam anima dicitur potentia generatiua in ordine ad prolem cuius non attingit formam aliquam substantialem.dicitur autem nutritiua in ordine ad corpus ꝓpuum: quod informat/inquantum est alimenti in ipsum realiter conuertiua.sed perfectior est forma carnis ipsi vt nutrienti possibilis ꝙ aliqua ipsi possibilis forma prolis. ergo ꝛc. ¶Sed contra. Homo ⁊ sol generant hominem: ⁊ sic de quolibet animali respectu debite ipsi prolis.¶Respondeo ꝙ verum est aliquo modo/videlicet dispositiue ⁊ antecedenter/non autem vltimate et consequēter formam aliquam corporis magis ꝙ animam attingēdo. Hec de primo.

Quantum ad secundum: est sciendū ꝙ

in Christi cōceptione facta in virgine fuit primo sanguinum beate virginis collectio ⁊ in locum generationi debitum repositio/ videlicet in virginis vtero. Secundo/ forme sanguinis ab illa materia expulsio. Tertio ipsam forme corporis introductio et debita organizatio. Quarto ⁊ vltimo anime Christi in illud corpus formatum infusio. Inter illa autem quatuor supradicta licet fuerit ordo nature/nullus tamen temporis fuit ordo/ cū omnia facta fuerint in instanti. ¶Tunc hoc ꝓmisso ab omnibus concesso / pono quinq; conclusiones per ordinem.¶Prima est/ꝙ beata virgo non videtur potuisse operari/nec operata fuisse effectiue ad primum quatuor predictorum/videlicet ad sanguinum suorum collectionem et in vterum suum sacratissimū repositionē. ¶Hec potest ꝓbari. quoniam nullum corpus potest ab aliqua finita virtute moueri localiter in instanti.Hoc statim apparet.quoniam illius virtute precise corpus potest moueri de vno loco ad alium in instanti/ qui potest facere in plurib⁹ locis simul existere idem corpus:quod nulli est possibile nisi deo.sed predicti sanguines sacratissime virginis fuerunt in instanti collecti/⁊ de vno loco ad alium transmutati.ergo hoc fuit possibile soli deo. ¶Secūda conclusio est:ꝙ secundum ⁊ tertium predictorum/ videlicet forme sanguinis expulsio ⁊ forme corporis introductio potuerunt fieri a beata virgine effectiue: supposito ꝙ potentia generatiua animalis sit forme corporis virtualiter cōtentiua. ¶Hec probatur:quoniā ꝙ generās non possit in instāti formam oppositam expellere ⁊ propositam introducere / hoc est quia generat ⁊ corrūpit mediante alteratione prius sibi successiua. Constat enim ꝙ subiecto passo dispositio vltimate in instanti formam cōtrariam ab ipso expellit ⁊ propositam introducit.sed materia sanguinis virginis fuit supernaturaliter ad formę sanguinis expulsionem ⁊ ad forme corporis introductionem dispositia in instanti: ergo ⁊ potentia generatiua virginis/suppositō ꝙ erat virtualiter cōtenua corporis sue prolis sacratissime/potuit ad illa duo licz in instanti facta/ agere effectiue. ¶Sed quia qđ iste obiectio supponit non videtur esse verum secundum dicta in articulo precedenti:deo videtur ꝙ vtrumq; predictorum duorum sicut ⁊ primum/a deo tantummodo ⁊ nō ab aliquo agente alio fuerit effectiue. ¶Tertia conclusio est ꝙ vltimum predictorum / videlicet anime Christi productio vel infusio / nō potuit esse a virgine effectiue.¶Hec conclusio est euidens:⁊ cuilibet per se nota. ¶Quarta conclusio est/ꝙ nec ad forme corporis introductionem/ nec ad anime infusionem ipsa beata virgo videtur egisse nec agere potuisse materiam disponendo ad aliquid predictorum. ¶Hec apparet.quoniam tam corporis Christi forma ꝙ anima fuit in instanti in materiam introducta: forma corporis in materiam sanguinis/et anima in corpus/absq; aliqua dispositione prius successiua. sed nullum agens naturale potest ad formam aliquam substantialem disponere in instanti/sed tātū successiue . ergo ꝛc. ¶Quinta ⁊ vltima cōclusio est/ꝙ beata virgo ministrauit totam materiam corporis sue prolis.¶Hec apparet quoniam forma corporis Jesu Christi non fuit introducta nisi precise in materiam sanguinum virginis gloriose.sed constat ꝙ totus ille sanguis in cuius materiā fuit introducta forma corporis Christi: fuit beate virginis. ergo ꝛc.¶Ex hoc sequitur et potest concludi corollarie duplex excellētia virginis quam habuit in ordine ad sibi benedictam prolem supra omnem aliam matrem.

¶Prima est/ꝙ ipsa plus ad suam prolem ꝙ aliqua mater ad suam naturaliter sibi possibilem extitit operata/ non in genere cause efficiētis sed materialis. ¶Primū videlicet ꝙ non in genere cause efficientis plus operata fuerit/patet.quoniam vt predictū est : nec egit ad aliquam eius formam substantialem ipsam introducendo/ nec etiam ad ipsam disponendo.sed totum hoc fuit a spiritu sancto. Alie autem matres licet non agant ad formam aliquam substantialem sue prolis ipsam introducendo/agunt tamen forte/vt dictum est supra / ad ipsam corporis formam/materiam seminis disponendo. Nec tamen ex hoc virgo beata potest dici imperfectius / immo multo excellentius mater Christi ꝙ aliqua aliarum sit mater filij sui.quoniam huiusmodi dispositiua actio non facit aliquid ad maternitatem:nec ea magis est necessaria ad maternitatem ꝙ ad paternitatem. sed pater non agit aliquid ad formam substantialem aliquam prolis ipsam introducendo:nec ad eam etiam post effusionē seminis disponendo: nec per consequens huiusmodi dispositiua actio aliquid facit ad paternitatem . ergo ꝛc. ¶Si forte dicatur ꝙ licet pater non agat immediate/ agit tamen femine mediante : hoc non valet. quoniam post ꝙ facta est seminum maris ⁊ femine transfusio ⁊ cōmixtio/esto ꝙ totum quicquid postea sequitur videlicet tam forme prolis substantialis cuiuslibet introductio/ꝙ etiam ad ipsam dispositio fiat a deo/ vel a quocunq; alio ab vtroq; parente:nihilominus tamen vir erit pater / et mulier erit mater.quare ꝛc. ¶Secundum/ videlicet ꝙ beata virgo in genere cause materialis plus fuerit operata ad Christum ꝙ aliqua alia mater ad suam prolem/ ex hoc apparet.quoniam nulla alia mater nisi sola virgo beata administrauit totā materiā sue ꝓlis: sed tantū partē:cū vir administret similiter partē suā.sola autem virgo beata totam materiam administrauit . quia nec

forma corporis ꝓlis eius/videlicet Jesu Christi fuit introducta:nisi in materiam sanguinum virginis gloriose. quare ꝛc. ¶ Secunda eius eminentia ⁊ prerogatiua supra omnes alias matres/fuit:quia Christus eius filius fuit ipsi soli cōsubstantialis:⁊ nulli alteri quo ad corpus. ¶ Hec apparet.quia tota materia corporis Christi fuit sumpta de corpore virginis/cum forma Christi corporis fuerit introducta in materiam tantum sanguinis virginis.non sic autem est de aliqua alia matre respectu prolis eius. Quoniam si semen virilis ꝑ parentis sit (vt videtur probabilius)de superfluo alimēti/nulla proles est consubstantialis patri nec matri / cum proles nihil habeat de materia siue substantia eorum.si autem semē nō est tantum alimenti superfluum:sed in ipso est aliquid a corporibus parentum decisum/tunc proles pōt dici consubstātialis matri/non tamen precise:quia est etiā cōsubstantialis patri/nec per consequens est sic perfecte nec totaliter consubstantialis matri sicut Christus fuit beatissime virgini. ¶ Hec de secūdo.

Quantum ad tertium & vltimum: prę

mitto duo. Primum est:q̄ ad paternitatem vel maternitatem in creaturis intellectualibus / de quibus tantum ista dicimꝰ ꝓprie/nō requiritur nisi administratio materie ad formam corporis prolis introducendam.Hoc apparet.quoniam illud sufficit ad aliquid / quo posito illud sequitur omni alio circūscripto : ⁊ quo remoto illud non potest poni quocūq̄ alio posito.sed posito q̄ ad formam corporis prolis vir ⁊ mulier administrāt materiā/ quocunq̄ alio circūscripto / sequitur in viro paternitas ⁊ in muliere maternitas:vel tantum in muliere maternitas si proles tantum fiat ex materia mulieris:sicut etiā ecōuerso tantum paternitas /si proles fieret de materia solius viri.Hoc autem excluso videlicet q̄ non sit administratio materie susceptiue forme ꝓlis a viro nec a muliere/nō potest aliquis dici pater neq̄ mater/ posito vel remoto quocunq̄ alio.ergo ꝛc. Hoc autem intelligo/dū tamē huiusmodi administratum fuerit in se prius ab administrante ꝓductum . Si enim aliquis semen ab alio receptum in mulierem transfunderet : non propter hoc pater ꝓlis generate ex tali semine diceretur:sed ipse potius cuius huiusmodi fuit semen.Hoc apparet de muliere concipiente diabolo mediante in ipsam semē viri trāsfundente.Nec enim sic genitus est dicendus filius diaboli/sed illius hominis a quo diabolus incubus semen accepit. ¶ Ex quo concludo corollarie. Primo:q̄ trāsfusio seu repositio seminis in locum generationi debitū videlicet in vterum mulieris/ non facit aliquid ad rationem patris nec matris . ¶ Secundo q̄ beata virgo licet sanguinem suum purum ex quo fuit formatum corpus sacratissimum prolis eius/ad suum sacrum vterum non transmiserit/sicut suum semen trāsmittunt alie mulieres/⁊ hoc quia sanguis illic sanctissimus fuit ad locū illum in instanti(vt dictum est superius) localiter transmutatus:nihilominus tamen ipsa mater Christi verissime est dicenda:cum nec huiusmodi localis motꝰ ad maternitatem vel paternitatem aliquid operetur. ¶ Secūdum premittendum est:q̄ beatam virginem cū aliis mulieribus vniuoce esse matrem/potest intelligi dupliciter Uno modo an sit mater vniuoce cum aliis mulieribus: quantum ad rationem formalem maternitatis. Altero modo quantū ad quedā alia accidētalia ⁊ extrinseca antecedentia ⁊ consequentia:cuiusmodi sunt modi materiam administrandi/concipiendi/⁊ pariendi . Conceptus enim aliquo modo precedit maternitatē:parturitio vero succedit.Cōcepto enim filio non statim est mulier antēq̄ ipsum pepererit eius mater.

His duobus præmissis:pono quatuor

conclusiones quantum ad istum articulum . ¶ Prima est/q̄ beata v̄go fuit verissime ⁊ ꝓfectissime mater Christi.Quoniam omnis mulier est mater ꝓlis animalis in ea cōcepte de administrato ⁊ ꝓducto ꝙ ipsam. sed Christus fuit conceptus secundum Anselmum de purissimis sanguinibus virginis/quos constat naturaliter ab ipsa productos non ab alio ipsi infusos.ergo ꝛc. ¶ Secunda cōclusio est:q̄ beata virgo fuit vniuoce mater Christi sicut alie mulieres filiorum suorum quātum ad rationem formalem maternitatis. ¶ Hec probatur.quoniam oēs mulieres administrantes materias eiusdem rationis/et habētes proles eiusdem rationis / sunt matres vniuoce isto modo/videlicet quantum ad rationem formalē maternitatis.Hoc apparet.quia nec ad maternitatē requiritur aliud nisi ꝓles suscepta/⁊ materia ipsi administrata.ergo istis duobus eiusdem rationis existentibus etiā maternitas erit eiusdem rationis.sed homo quem virgo genuit ⁊ concepit est eiusdem rationis cum aliis hominibus aliarum mulierum filijs/vt dicetur in questione sequenti.Constat etiam q̄ materia corporis Christi administrata per beatā viginem est eiusdem rationis cum materia aliorum corporum aliorum hominum quorūcunq̄. ergo ꝛc. ¶ Tertia conclusio est / q̄ beata virgo non fuit vniuoce mater Christi cū aliis matribus:animo singulariter quantum ad antecedentia maternitatē/puta quātum ad modum transmutandi materiam/⁊ quantum ad modum cōcipiendi ꝓlem. ¶ Hec apparet.quoniam sanguinem purissimum ⁊ imediate ⁊ puro ministrauit non semen vt alie mulieres.Christum etiā de huiusmodi sanguinibus suis formatum concepit/nō viro(vt alie mulieres concipiunt) sed spiritu sancto mediante . quare ꝛc. ¶ Quarta ⁊ vltima cōclusio est/ q̄ nec etiā beata virgo fuit vniuoce seu vniformiꝫ mater cū aliis imo diffomiꝫ quantum ad modum pariendi prolem maternitatem cō sequētē. ¶ Hec apparet . Sola enī beata virgo ⁊ nulla alia supnaturaliter peperit ⁊ post partū virgo ꝑmānsit.

Sed hic sunt duo dubia.Primū:an etiā

concepit supernaturaliter q̄ virgo.Secūdum:cum in eius partu fuerint duo corpora insimul in eodem/videlicet claustra illesa virginis/ ⁊ per ipsa transiens corpus prolis/quomodo beata virgo potuit parere Christum ipsum de suo vtero expellendo ⁊ scindendo / cum vtr est vnum corpus nō possit superuenire alterum puero remanente/nisi sola diuina virtute per quā tñ plura corpora in eōdē loco īsimul possunt esse . ¶ Ad primū dicēdū: q̄ licet cōiter mulieres nō cōcipiant virgines remanētes: q̄ nec de lege cōmuni fit conceptio seminis sine fractione integritatis carnis:tñ naturaliter posset fieri contrarium:⁊ forte aliq̄n fuit factū/vt videlicet virgo conciperet ⁊ virgo remaneret. licet enim ad partum requiratur necessario naturaliter loquendo aperio claustroꝝ violenta/nō tñ ad cōceptionem seu virilis seminis receptionē. quare sequitur q̄ licet femina non posset naturaliter parere manens virgo:bene tamen concipere potest virgo. ¶ Ex quo cōcludo quantū ad dubiū:q̄ licet beata virgo supnaturaliter cōcepit q̄ sine viro:nō tamen q̄ cōcepit virgo.Hoc apparet.qñ solum ⁊ precise illud voco hic supernaturale quod est possibile fieri per diuinam potētiā ⁊ impossibile per naturam.sed q̄ mulier concipiat sine viro est possibile soli deo:q̄ aūt virgo cōcipiat potest fieri per naturam/licet non q̄ virgo pariat. ergo ꝛc. ¶ Ad scēm cōstat q̄ beata virgo habuit virtutē emissiuam seu expulsiuam suę prolis ab vtero: ⁊ per ꝑs virtutem parīdi sicut habent alie mulieres. ¶ Sed si diceret q̄ hu

huiusmodi virtus eius tūc nō exiuit in vbertū sibi actū: sed q̄ tantū Christus sicut in eius vtero a spū sancto fōmatus ita ab ipso fuit emissus: tūc vbium solueret. Sed hoc videretur expiesse esse contra illud Luc.ij. Impleti sunt dies vt pareret: ⁊ peperit filiū suum primogenitū. Constat enim q̄ filiū parere nō est aliud q̄ ipsum ab vtero emittere. ergo ⁊c. ¶ Et ideo aliter est dicendū. Ad cuius euidentiam est sciendum: q̄ omne corpus mobile cū alio corpore simul in eodem loco esse possibile quacunq̄ virtute videt posse moueri etiā a virtute motiua creata concurrente increata / ad locū aliū alio corpore occupatum ipso in eodē loco remanēte. ¶ Hoc apparet in Christo / quando Christus post resurrectionē intrauit ad apostolos clausis ianuis. Cum enim ipse Christus esset localiter mobilis a virtute motiua creata / nō videe fuisse impossibile ipsum potuisse impelli ⁊ moueri in tali motu nō tantum a seipso vel a deo: sed etiam a motore creato aliquo vt ab angelo vel ab aliquo alio. Et ita in proposito cū corpus Christi esset localiter mobile a btā virgine simul cū alio corpore esse possibile: potuit beata virgo ipsum parere ⁊ a se emittere pariendo. ¶ Confirmatur. q̄ cū plura corpora glorioſa possint cū non gloriosis simul esse per dotem subtilitatis: non videt impossibile q̄ aliquod agēs creatum posset mouere seipsum vel aliud corpus mobile / ad locum alio corpore occupatum / ipso ibidem in aduentu alterius remanente. Ad omnē enim locum in quo beatus potest esse: pōt localiter per suā potētiam motiuam se mouere. sed potest etiā pro libito voluntatis esse in eodē loco simul cū alio corpore. ⁊ ⁊c. ¶ Posset etiā forte dici q̄ Christus habuit modum existēdi in vtero quem habet in eucharistie sacramēto. ⁊ ideo sicut mouens eucharistiā mouet insimul Christi corpus: ⁊ per consequens potest duo corpora mouere insimul in eodē loco: sic in proposito diceretur. ¶ Sed hic modus dicendi videtur accipere falsum / nec soluit dubium. Falsum quidem accipit (vt videtur) videlicet q̄ talem existendi modum habuerit in virginis vtero sicut habet in eucharistie sacramento. quia tunc non potuisset ibi nutrimentū accipere nec aliquē sentiēdi actū elicere: sicut nec in eucharistie sacramento. nec talia possunt inesse Christo non existenti. ¶ Secundo non soluit dubium. quia esto q̄ assumptum esset verum / adhuc nō haberetur quomodo beata virgo Christū mouere potuit localiter in ipsa totaliter existentem / cum nullus possit mouere Christū vt in eucharistia existentem / nisi eucharistia seu hostia ipsa mota. Et ideo melius ⁊ rationabilius (vt videtur) dicitur primo modo. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationē in principio patet solutio ex p̄dictis in corpe ārticuli.

SEcundo quæro. Vtrū Christus beate virginis filius fuit vniuoce hō cū aliis hoibus. ¶ Et videt q̄ non. qm̄ ois alius homo est hō quiditatiue ⁊ essentialiter: Christus autem hypostatice ⁊ personaliter. sed quod est tale tātū hypostatica vnione mediante / nō est vniformiter tale cū eo quod est idētice seu essentialiter ⁊ quiditatiue tale. ergo ⁊c. ¶ Contra. quia que sunt eiusdem speciei sunt vniuoca. sed Christus est eiusdem speciei cum aliis hominibus. ergo est vniuoce homo cum eis. ¶ Respōsio. Ibi primo videndum est quesitum. Secundo an Christus sit eadem filiatione an alia filius virginis: qua est filius dei patris.

Quantum ad primum premitto duo. Primū est / q̄ cū q̄ritur an Christus sit vniuoce hō cum aliis hoibus / Christus potest supponere vel p̄ verbo humanitatis assumpte supposito. vel secūdo pro ipso hoie assumpto: vel tertio p̄ vtroq̄ insimul / videlicet p̄ verbo assumente ⁊ pro homine in ipso hypostatice existente. ¶ Secundū quod p̄mitto / est q̄ aliqua plura esse vniuoca in aliquo cōmuni dicto de eis / pōt ptingere dupliciter. Uno mō. q̄ illō cōmune secūm se est eiusdē rōnis ⁊ vniformiter dictū de quolibet suorū illoꝝ plurū vniuocatorū. Alio mō. q̄ cōe ipm est eiusdē rōnis secūm semō tm quodlibet vniuocatoꝝ sub eo cōtētoꝝ est ipsum vniformiter mo difformiter. sicut licet calore eiusdē rationis sol dicatur calidus ⁊ ignis / nō tm vniformiter immo difformiter. quia sol dicatur calidus virtualiter tātum: ignis aūt formaliter. ¶ Tunc his p̄missis pono tres conclusiones. ¶ Prima est / q̄ Christus vt supponit precise p̄ homine assumpto vt a verbo assumente distincto / est vniuoce hō cum quolibet alio homine vtroq̄ predictorū modorū / videlicet tā q̄tū ad predicatū q̄ etiā quantum ad causam verificandi ipsum de Christo vt sic accepto / ⁊ de quolibz aliorum. ¶ Hec apparet quantū ad eius vtramq̄ partē. Cōstat enim q̄ homo predicat' de Christo vt sic sumpto ⁊ de Socrate vel alio quolibz nō assumpto eiusdē rōnis est. quia nec magis hō assumptus vt a verbo distinctus / differt ab alio homine nō assumpto q̄ vnus hō nō assumptus differat ab alio nō assumpto. ergo Christus vt supponit pro assumpto homine / vniuoce est homo cum aliis quātum ad ipsum hominem de eo ⁊ de aliis predicatum ¶ Q2 etiā secō sit vniuoce hō cum aliis hominibus alio modo / videlicet quātum ad modum vel causam verificādi predicatum de subiecto / patet. quoniā omnium est eadē causa. Sicut enim ista est vera: homo non assumptus puta Soc. vel quilibz alius est homo: quia idem per predicatum ⁊ subiectū realiter importatur: ita propter eandem causam hec est vera: Christus est homo: vt subiectū propositionis quod est Christus / supponit pro assumpto homine non pro verbo. ergo ⁊c. ¶ Secunda cōclusio est / q̄ Christ' vt supponit pro verbo dicitur vniuoce homo cum aliis hominibus quantum ad predicatum / non tamen quantum ad causam verificandi ipsum. ¶ Prima pars apparet. quia predicatum de verbo / cū dicitur: dei filius est homo: significat hominem assumptum. sed homo assumptus est eiusdem rationis specifice cū aliis hominibus non assumptis / vt dictum est in precedenti conclusiōe. ergo ⁊c. ¶ Secūda pars apparet. quoniā hō predicatus de Christo supponēte pro verbo nō verificatur de ipso q̄ per vtrumq̄ videlicet p̄ subiectum ⁊ predicatum idem realiter importatur: sed q̄ significatū per predicatū in significato per subiectū p̄sonaliter sustentatur. Nō enim hō assumptus ⁊ ipse dei filius idem significāt: ⁊ diuersa essentialiter ⁊ distincta. ⁊ ⁊c. ¶ Tertia ⁊ vltima cōclusio est / q̄ Christus vt supponit simul pro vtroq̄ videlicet p̄ verbo ⁊ pro homine assumpto / dicitur homo vniuoce cū aliis hominibus quātū ad predicatum / ⁊ etiam aliquo modo quantum ad causam verificandi ipsum / nō tamē totaliter nec simpliciter. ¶ Prima pars apparet ex predictis. ¶ Secūda etiā pars apparet. quoniam sicut album vt supponit pro homine albedine informato significat seu importat totū q̄ hō / ⁊ aliquid plus / scz albedinem ipsum hominem informantem ita in proposito Christus sic accept' significat idē q̄ homo de ipso predicatus / non tamen totaliter / quia aliquid plus importat / videlicet ipsum verbum. quare ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantū ad secundū: sunt duo modi dicēdi cōtrarij. Primus est quorūdā dicētiū q̄ eadē filiatione qua Christ' est eternaliter filius dei p̄ris / fuit temporaliter filius virginis. ¶ Pro qua opinione arguit primo. q̄ filiatio est relatio supponens. sz Christ' est vnicū suppositū. ⁊ ⁊ in ipso est tm̄ vnica filiatio. ¶ Secō. q̄ plures forme eiusdē rōnis

non possunt simul existere in eodē. sed plures filiationes si essent in Christo/essent eiusdē rationis. ergo ꝛc. ¶ Secundus modus dicēdi fuit⁹ cōtrarius est/q in Christo sunt due filiationes reales/quarum una est eterna qua refert ab eterno ad patrē: ꝛ altera tpalis qua refert ex tēpore ad matrē. ¶ Pro qua opinione arguitur primo sic. Multiplicato fundamēto relationis imediate/multiplicatur ꝛ ipsa relatio(nō pōt enī vnica relatio fundari nisi sup vnicū fundamētū/ꝫ filiatio est relatio fundata imediate in natura non in supposito. ergo ad multiplicationem naturarum sequit multiplicatio filiationum. sed in Christo sunt diuerse nature/increata vez ꝛ creata. ergo ꝛc. ¶ Secō. q: multiplicata causa/ꝛ effectus. sed causa immediata filiationis est natiuitas: in Christo aūt sunt due natiuitates/temporalis vez ꝛ eterna. ergo ꝛc. ¶ Cōtra primū modum arguit. Primo sic. Christ⁹ nō est filius virginis secundū naturā diuinā nec secundū aliquid qđ est realiter illi idē. sed filiatio eterna ⁊bi est a diuina essentia realiter indistincta. ergo ipsa non est virginis filius ipse Christus. ergo si filiatione est filius / oportet q alia filiatio sit in ipso qua sit filius virginis/ab illa qua est filius dei patris. ¶ Cōfirmatur. q: filiatiōe eterna solius filius est filius Christ⁹/a quo semp generatur ab eterno ꝛ genit⁹ est vt deus. hoc est cuidēs. q: nec huiusmodi verbi filiatio est aliud q̄ passiua generatio. sed Christus vt deus nō semper generatur a virgine/nec vnq̄ exitit generatus. ergo ꝛc. Minor est euidens: q: generatione eterna q̄ est a filiatione indistincta/Christ⁹ vt deus est distinctum suppositum a patre ꝛ a spiritu sancto: hoc autē cōstat q non habet ex tempore / nec p cōsequens a matre. ergo ꝛc. ¶ Preterea secūdo. q: dei ad creaturā nō est aliqua relatio realis qualis ē filiatio sempiterna. ergo ꝛc. ¶ Ad primam rationem in contrarium/patet q nō valet. Primo. q: sicut filiatio est relatio suppositi siue proprietas/ita ꝛ natiuitas: ꝛ tñ in Christo conceduntur due natiuitates. ergo ꝛc. Secō. quia etiā operatio est suppositi: ꝛ tamē in Christo fuerūt plures opationes/humane vez ꝛ diuine / nō obstante suppositi vnitate. Tertio. quia multiplicato effectu non oportet multiplicari eius causam remotam: sed sufficit q multiplicetur ei⁹ causa propinqua. sed causa propinqua filiationis suppositio q sit forma aliqua in re extra/ non est suppositum sed natura in qua immediate fundatur/vel natiuitas ipa. in Christo autem sunt plures nature ꝛ natiuitates. ergo ꝛc. Quarto. quia si Christus filiatione eterna esset virginis filius non esset vniuoce filius cū aliis qui non sunt filij filiationibus sempiternis. ¶ Ad secundā patet q non concludit q: falsum accipit. qm filiatio diuina ꝛ hūana si ponā tur/non magis sunt eiusdem rationis/q̄ ipsa natura humana vel quecūq; alia creata ꝛ diuina. quare ꝛc. ¶ Contra secundum modū etiam arguo. quia supponit falsum vez q paternitas et filiatio sint in creaturis forme aliquę positiue distincte realiter ab extremis: quod ponere non oportet. Nec enim filiatio est forma aliqua p se vna sed dicit precise suppositum vel naturam intellectualem productam/cognotando sibi similem producentē. Et paternitas similiter nō est aliud q̄ productiuū intellectuale principium cōnotando sibi simile productum. Hec autem sic probo. Primo impossibile est intellectuale pductum nō esse filium suppositi creati intellectualis a quo naturaliter est productum/vel cuius esse filium a quo non est productum. sed si filiatio vel paternitas in creatis esset accidentalis forma aliqua per se vna/qua precise ꝛ nullo alio hic pater/ꝛ alius filius diceretur: hoc necessario sequeretur /videlicet non genitum ab aliquo posse eius esse filium/vel aliquem nō esse eius filium a quo genitus sit. quod est absurdum. ergo ꝛc. Maior est cuidēs. Minor aūt probat. quia omne pr⁹ a posteriori distincti realiter pōt per diuinā potentiā fieri sine ipso. sed secundum ipsos filiatio est forma aliqua p se vna posteriori genito ꝛ eius generatione passiua/ꝛ distincta realiter ab vtroq; ergo potest poni quodcūq; creatum genitū seu p ductum omni filiatiōe ꝛ quacūq; alia relatione ab ipso distincta realiter circūscripta. q̄ si genitū nō est filius⁹ nisi p esse relatiōe ab ipso distincta realiter/poterit eē genitus generātis nō filius⁹. ¶ Q; etiā secundo posset fieri eōuerso/vez q posset esse filius eius a quo nō est genit⁹/ex hoc probat. qm forma q̄libet accidentalis pōt ab vno subiecto in quo est/p diuinā potentiā separi ꝛ poni in alio eiusdē rationis cū illo. sed secundū ipsos filiatio tpalis Christi est forma accidentalis a Christo hoie distincta realiter ergo posset ab ipso separi ꝛ in alio hoie non genito a virgine poni. Ergo si filius⁹ dicit pōse q: filiatione hmōi ifōrmatus/aliquis potest esse filius eius a quo nūq̄ fuit genit⁹. ¶ Nec valet si dicatur q filiatio exigit generatione passiuā/ꝛ paternitas vel maternitas actiuā. qm hoc non est verum etiā secundū ipsos/in esse/sed tantū in fieri. generatione enim actiua transeunte ꝛ passiua: manet (vt dicunt) filiatio ꝛ paternitas. sed quodcūq; cōsequēs potens esse naturaliter licet non fieri sine aliquo antecedente/potest supnaturaliter fieri sine ipso. ergo ꝛc.

Et ideo dico aliter. Ad cuius euidentiā

pono quatuor cōclusiones. ¶ Prima est: q nec in Christo ad virginem nec in aliquo alio filio ad suam matrem est aliqua filiatio tanq̄ forma aliqua accidentalis distincta ab ipso realiter nec in matre maternitas/ nec in patre paternitas. ¶ Hec probatur. quoniam tale primo nō est tale per aliqđ eo posterius. sed generans primo est pater vel mater/ ꝛ genit⁹ filius: q̄ sequantur tales relationes: esto q ponantur formaliter in re extra. ergo nec paternitate generās erit paternec maternitate maternec filiatione genitus erit filius. frustra ergo ponitur in re extra relationes huiusmodi in creatis. Minor probatur qm scēm philosophum. v. metaphysice/ hic est pater q̄ egit: hic est filius⁹ q̄ passus hoc est genit⁹. sed scēm aduersarios relationes sunt posteriores ordine nature extremis. ergo paternitas vl⁹ maternitas et filiatio in creatis presupponūt generantem ꝛ genitū: ꝛ p ꝙs patrem vel matrem ꝛ filium. ergo nec generans est pater vel mater talis aliqua relatione/sed q: generauit: nec genitus filius⁹ nisi quia genitus. ¶ Confirmat. q: illo pater est pater/vel mater mater/vel filius⁹ filius/ quo posito est pater vel mater vel filius⁹ quocunq; alio circūscripto: ꝛ quo remoto nō potest esse aliquod predictorum quocūq; alio posito. sed posito generante ꝛ genito in creaturis intellectualibus sequitur paternitas vel maternitas in generante: ꝛ filiatio in genito quocūq; alio circumscripto: ꝛ hoc remoto/ vez q vnum non sit pductū ab alio/impossibile est ponere aliquod predictorū. ergo ꝛc. ¶ Preterea/q: si maternitas est in matre aliqua accidentalis ꝛ realis forma: ꝛ filiatio in filio: ꝛ paternitas in patre: quero a quo causantur huiusmodi forme. Aut enim causantur a fundamentis/aut a terminis. Sed nō a fundamentis. q: nec generās propter genitum: nec genitum propter generās causat necessario aliquid in scipo. Nec a terminis. quia nec generans produxit nisi genitum/nec genitum causat aliquid in generante. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmatur. quia nec beata virgo causauit formam aliquam accidentalem realem in Christo/nec Christus vt homo eius filius in ipsa. ¶ Preterea. q: siue maternitas in beata virgine/ꝛ filiatio in ei⁹ filio Christo causata fuerit naturaliter siue supernaturaliter / potuit nō causari Christo a beata virgine generato: quo posito aut Christ⁹ fuisset realiter filius⁹

beate virginis/aut non. Si primum ergo nō oportet ponere tales relatiōes esse formas aliquas in re extra. Si secōm: quid q̄ Christus posset esse nō filius virginis cum generantis/et filius alterius mulieris cū non generātis unno etiā seqretur q̄ vir posset esse mater ,plis/et mulier pater. Probo. qz si maternitas in muliere dicat formā accidentalē aliquā p se vnā/et paternitas in viroīō video deo fore impossibile separare maternitatem a muliere/et eam viro imprimere: et econuerso de paternitate: quare ꝛc. ¶ Scōa cōclusio est: q̄ Christus est filius beate virginis. sicut et quilibet alius suc matris precise/ qz ab ipsa genitus et ipsi filius in natura. ¶ Hec patet. qz vt predictū est/p hoc ,ductū est filius ,ducentis quo posito est eius filius quocunq; alio circūscripto. sed oē ,ductū intellectuale ,ducēti sibi est filius: et producēs seu generans mater si mulier: et pater si vir/ quocunq; accidente a generante et genito circumscripto. ergo beata virgo est mater Christi p se: qz ipsum genuit et ei materiā administrauit/vt dictū est in alia questiōe: Christus eius filius/ quia ab ea genitus. quare ꝛc. ¶ Confirmatur. qz qō pōt alicui competere per seipm/id nō oportet attribuere et p aliquid ab ipso realiter distinctū. sed esse filiū potest cōpetere cuilibet ,ducto cui cōpetit per seipsum/vez qz ,ductum simule ,ducenti. ergo hoc nō oportet ipsi attribuere per aliquā formā eo posteriorē et ab ipo realiter distinctā. ¶ Tertia conclusio est/q̄ nobiliori modo filius ponit filius: vel pater pater: et mater mater in creatis dicendo sic/q̄ ponendo relationes hmōi formas aliquas in re distinctas realiter ab extremis. ¶ Hec apparet: qm̄ qō ponit esse tale formaliter necessario et per seipsum/nobiliori modo ponit esse tale/ q̄ qō ponit esse tale contingenter et per formā aliquā ab ipso seiparabilē et distinctā sed ponentes Christū esse beate virginis filiū ponūt filiationē ab ipo distinctā realiter et a matre: et beatā virginē materniate silr distincta esse matrem/ ponūt Christum nō esse substātialiter filiū/nec beatā virginē eius matrē: sz tm̄ accidētaliter/et sic contingēter q̄ Christ⁹ manēs posset nō esse filius beate ,ginis. nec p ,phs bta ,go esset eius mater. hoc aūt non ponūt qui dicunt Christū hominē esse virginis filiū per seipsum: qz ab ipsa generatū: et beatā ,ginē eius matrē/qz cū genuit ipsaq; materiā ministrauit ergo ꝛc. ¶ Ex ,dictis potest cōcludi corollarie/q̄ Christus sit filius beate virginis realissime et perfectissime: non tm̄ filiatione eterna nec aliqua tpali tanq̄ forma accidētali ab ipso distincta realiter et a matre. ¶ Ad duas rōnes adductas supius in cōtrariū/patet q̄ vtraq; ac capit falsum. Prima cū accipit in minore q̄ filiatio sit forma aliqua in re extra fundata in aliquo fundamēto. Scōa q̄ sit effectus a generatione passiua seu natiuitate distincte: et paternitas ab actiua. sed vtrūq; horū est falsum. ergo ꝛc. ¶ Quarta et vltima cōclusio est/q̄ si paternitas/maternitas et filiatio sunt relationes in creaturis distincte realiter ab extremis/in Christo sunt due filiationes reales/vna eterna ad patrem/et altera tpalis ad virginē eius matrem. ¶ Hec apparet. qz Christus vt hō verus vnuoce est filius virginis beate/sicut quilibet homo alius est filius suc matris. et ideo si quilibet alius homo est suc matris filius tali filiatione accidentali consequente naturitatē seu generationē passiuā: etiā de Christo cōsimiliter est dicēdū. quare ꝛc. ¶ Ad hoc idē ,pbādū tendunt ille due rationes predicte supius adducte/de multiplicatione fundamenti relationis/et de multiplicatione cause/puta natiuitatis et passiue generationis in Christo. ¶ Sic ad questionem patet quid sit dicendum. ¶ Ad rationes in principio adductas patet solutio ex dictis in primo articulo huius questionis.

Sequitur distinctio quinta.

Circa distinctionē quin-

tā/si qua magister determinat an diuina ,sona vel natura fuerit incarnata: et an ,sona assumpserit ,sonā an naturam: an ,sona naturam an econuerso/circo vtrū essentia diuina potuerit assumere naturā hūanam. ¶ Et videt q̄ sic: qz essentia diuina nō distinguit realr a ,sona. sed ,sona potuit hoiez assumere: ergo et essentia. ¶ Contra. qz assumptū ,dicat et ,dificat de assumēte et econuerso. sed natura hūana nō pōt esse diuina essentia nec econuerso. hūanitas enī nō pōt esse diuinitas/nec econuerso. ergo ꝛc. ¶ Responsio. vbi sic est ,pcedendū. Primo enim videndū est q̄stū/vez an diuina essentia potuerit assumere naturā humanā/ vel aliā quācunq; assumibilē. Secūdo quid de facto sit cōcedēdū/vez an q̄ natura assūpsit naturā: an q̄ ,sona naturā: an q̄ ,sona ,sonā: an q̄ natura ,sonā. Tertio qd sit de facto terminus huius assumptionis siue hypostatice vnionis.

Quantum ad primum: dicūt aliqui q̄ non. ¶ Qz ,pbant. qm̄ oē assumptū est necessario assumptū ad aliquā vnitatē. sed assumptū a diuina essentia immediate nō posset assumi ad aliquā vnitatē. Qz q̄re ad quā? Nō enī ad vnitatē ,sone/qz ad talē vnitatē nō pōt aliqd assumi nisi a ,sona. nec ad vnitatē essentie. qz tunc natura hūana assumpta esset diuina essentia: qō est ipossibile. q̄ ꝛc. ¶ Preterea ad idē sic arguit. Assumptū ,sto natur suc supponatur in assumēte. sz nō pōt aliquid in diuina essentia siue ab ipsa diuina essentia ,sonari: cum nec ipsa licet infinita habeat entitatē incōcabilē ,sona lē. q̄ ꝛc. ¶ Cōfirmat. qm̄ diuina essentia essentialr comparat seu respicit suū ,ppriū quodlibz suppositum q̄ alicui naturā quācunq; assumibilē alienā. sz ipsa diuina entia nulli ,sone dat nec cōicat ,ppietatē ,sonalem relatiuā. q̄ multo minus ipsa posset cōicare alicui nature extranee/nec p ,phs ipam assumere. ¶ Cōtra istā opinionē arguit aliq̄. qz entia est subsistēs. sz oē subsistens pōt sustentificare et vnionē hypostaticā terminare. ¶ Sed illa rō nō cōcludit: qz in minori dubiā accipit. Primo qm̄ dicit q̄ oē subsistēs pōt sustētificare. Scōo qm̄ dicit q̄ pōt etiā vnionē hypostaticā terminare. Videt enī inuere inter naturā assūptā et suppositū assumēs oportere esse aliquā mediā vnionē ab vnitis distinctā: qō forsitā nō ē verū. ¶ Et tō aliter arguo sic. Naturā aliquā assumi nō est aliud q̄ ipam i assumēte realiter sustētari. sz naturā hūanā vel quācunq; aliā immediate in diuina entia sustētari nō videt ipossibilius q̄ in ,ppietate relatiua vel etiā in ,sona. q̄ nō min⁹ est assumibilis ab entia q̄ a ,ppietate relatiua vel a ,sona. Maior est cuidēs. nihil enī hz aliud natura hūana assumpta/nisi q̄ est in ,sto assumente realiter sustētata. Minor pōt ,pbari. qm̄ aut essentia est idē totaliter in re extra cū ,ppietate relatiua et ,sona/aut nō. si primū: q̄ si assumit a ,sona/et ab entia. si secōm/aut sustētare naturā assumptā arguit in sustētante immediate aliquā ipfectionē: aut nō. si primū/nō pōt ,ducere entie nec ,sone. si secōm: nō magis repugnat essentie q̄ ,sone. q̄ ꝛc. ¶ Confirmat. qz oēs rōnes ,dbus ,pbat naturā hūanam fuisse assumibilē/,pbat ipam eē assumibilē nō min⁹ ab essentia q̄ a ,sona. ¶ Et ideo dico aliter. ¶ Ad cui⁹ cuidē tā primo primitto duplicē distinctionē. Prima est/q̄ diuinā entiā posse assumere naturā hūanā pōt intelligi dupliciter/vez effectiue vel sustētatiue. Effectiue/nō sic intelligēdo q̄ entia ipa efficiat iter naturā assumptā et illō in quo sustentat aliquā vnionē tanq̄ formā distinctā realiter ab extremis: sz q̄ ipam immediate faciat in alio sustē

tari inter ipsam sustentatam naturam ⁊ eam sustentans in quo natura ē posita a diuina essentia omni forma media circumscripta. Uel secundo sustentatiue: sic intelligendo q ipa essentia sit immediate nature assumpte sustē tatiua. Scōa distinctio quā ꝓmitto est/q natura in diuina ēntia sustētari pōt dupliciter itelligi. Uno mō realr absolute. Alio mō vt natura in supposito seu in ꝓsona.

His ꝓmissis:pono hic tm̄ duas cōclusiones. ¶Prima est:q diuina essentia pōt ⁊ potuit naturā aliquā assumere effectiue. ¶Hec appet/qz ēt de fetō ipam assumpsit/cū ipsa sit olim possibilū tā ad extra/q etiā ad intra/pluriū ꝓductiū. ¶Cōfirmat:qz q illud deus potuit hoiem effectiue assumere ⁊ assumpsit / q qō pōt alia facere:sz hoc est ei⁹ oipotētia ab ēntia (vt nūc suppono)penit⁹ indistincta.ḡ ⁊c. ¶Preterea.qz tota trinitas vnus deus assumpsit hoiem isto mō/vez effectiue/ ipm ponēdo in supposito filij sustētāte.sz ꝓsone nō opantur ad extra nisi p suā essentiā vel p suā oipotētiā/ si eā ponas ab ēntia ē distinctā.hoc enī ponēdo habet dici ꝓpter q natura hūana nec assumpta fuit nec assumi potuit ab essentia/sz ab oipotentia effectiue.ḡ ⁊c. ¶Scōa conclusio est/q diuina ēntia potuit naturā hūanā assumere nō tm̄ effectiue sz ēt sustentatiue ipam immediate in se nō vt i supposito seu ꝓsona realiter sustētādo. ¶Dico aūt nō vt i supposito.qz diuina ēntia vt distincta a rōne suppositali ⁊ sine ipsa accepta(supposito q sit distincta ab eo:qō tm̄ est falsum:vt in primo est ostensum)nō dicit formaliter suppositū seu ꝓsona . ⁊ tō sustentatiua in diuina ēntia vt a ꝓpietate ꝓsonali ⁊ a ꝓsona distincta nō pōt dici in ipa vt i ꝓsona realiē sustētari. ¶Si aūt dicas q inter ista/vez ēntiā/ꝓpietatē hypostaticā/⁊ ꝓsonā nulla est distinctio in re extra: tūc ḡstio illa nulla est.qz cum hūana natura sit assumpta a ꝓsona diuina: ⁊ p ꝓns etiā ab ēntia:si ipsa ēntia est a ꝓsona in re extra totaliē indistincta.ḡre ⁊c. ¶Predicta ꝓclusio sic intellecta pōt declarari ⁊ ꝓbari ipsdē rōnibus quibus ꝓbat naturā posse a ꝓsona assumi ⁊ in ipsa realiē sustētari. Nō enī video q magis repugnet ēntie q ꝓsone/siue illa ponaṁ idē totaliē/siue nō/naturā assumibilē in se realiter sustentare. sz nō est negādū deo aliqd eē possibile/ qō ipossibile non appet.ḡ ⁊c. ¶Sz ꝓtra istā ꝓclusionē arguit.qz oē sustentās naturā extraneā oportet hēre ꝓpietatē icōicabilē seu subsistētiā.sed ēntia vt distincta a ꝓsona non habet propietatē incōicabilē nec subsistit incōicabiliē vt ꝓsona.ḡ ⁊c. ¶Preterea ꝓtra eandē cōclusionē sunt tres rōnes supius adducte. ¶Ad primā qñ dicit q sustentans oportet eē incōicabile: Dico q aliqd esse icōicabile pōt dupliciē intelligi sicut ⁊ eē cōicabile. Uno essi mō aliqd est cōicabile alteri a se realiē distincto: vt alia cōp:vel aliquod subiecto.⁊ sic cōicabile nō est illud cui cōmunicat. Alio mō aliquid dicit cōicabile sic q est realiter quodlibet illoz ꝺbus dicit cōicari:⁊ hoc mō ēntia dicit cōicabilis personis/qz realiter a qualibet est ⁊ ab oibus insimul indistincta. Et ꝓsimr incōicabile potest dici aliqd vt qz nō potest esse in alio primo mō: ⁊ sic ēntia diuina est incōicabilis. Nō enim pōt ēntia cōicari alicui formaliter/mō quo cōicatur forma materie vel accidens subiecto qō ab ipa distinguit realiter. Uel qz nō pōt esse i alio siue cōicari alteri secūdo mō.⁊ sic nec ēntia ēt incōicabilis nec etiā ꝓpietas ꝓsonalis. Sicut enim illa cōceditur:essentia est i ꝓsona:ita ⁊ illa/ ꝓpietas ꝓsonalis ē in essentia:⁊ etiā illa/ꝓsona est in ēntia. Nēs enim tres ꝓsone sunt in eadē ēntia subsistētes. Tunc ad rationē in forma.Concedo q sustentās naturā extraneā vltimate oportet habere subsistētiā incōicabilē ⁊ incōicatā alteri secōo mō/vez q nō sustētet in alio a se realiter indistincto. tū enī tale habeat in alio sustētari/nec possit se sustētare multo minus poterit sustentare aliquid aliud vltimate. Nō oportet aūt ipm eē icōicabile primo mō. Ex quo essi hoc mō cōicabile est idē cū illo cui cōicatur:per ꝓns qua ratione ipsum/eadē ⁊ ipsi cōicatū potent aliud sustentare.sed diuina essentia est cōicabilis personis.ḡ ⁊c. ¶Ad alias patis adductas. Ad primā/qñ dicit q assumptū oportet eē assūptū ad aliquā vnitatē:Dico q vnitas est duplex/vez idētitatis/qualis ē diuine ēntie cū qualibz ꝓsonarū:⁊ vnionis/qualis est nature assumpte cū suppposito assumēte.Tūc cōcedo q assumptū oportet eē cū assumēte vnū/nō vnitate idētitatis. nec enī hō assumptus est idē cū ẏbo assumēte.sz vnitate vnionis / vel ꝓsonalis si assumēs est ꝓsona:vel ēntialis si immediate assumens est essentia. Sicut enī qz hō assumptus vnit ꝓsone immediate/ideo ei⁹ vnio dicit ꝓsonalis:ita ⁊ ēntialis diceret si immediate ēntie vniret. ¶Et qñ dicit q hō nō pōt assumi ad vnitatē ēntie: verū est loquēdo de vnitate idētitatis.qz nec etiā isto mō pōt assumi ad vnitatē ꝓsone. cū enī idē sint realiter diuina ēntia ⁊ ꝓsonata parū potest natura assumpta eē idē cū ꝓsona sicut cū ēntia. Cū hoc tm̄ stat q pōt aliquis assumi ad vnitatē vnionis cū ēntia. qz etiā de facto hō assumpt⁹ istā habet cū diuina ēntia vnitatē.non tm̄ enī vnit ꝓsone/sed etiā diuine ēntie in ꝓsona. ¶Et qñ arguit.q tūc natura assumpta predicaretur de diuina ēntia/⁊ ecōuerso:Rideo q sicut ista cōceditur/verbū est hō/nō ꝓpter maiorem ēntialē idētitatē hois cū ẏbo q cū patre ⁊ spū sancto:sz ꝓprie qz in verbo hō realiter sustētat/ꝓpter qō sensus huius ꝓpositionis/ẏbū est hō/nō est simulq sensus ista⁹ / ẏbū ē deus. hec enim est vera qz p subiectū ⁊ ꝑdicatū idē realiē ꝑpter:prima aūt nō:sed qz significatū per ꝑdicatū puta hō in subiecto seu in eius significato qō est verbū/ realiē sustentat. Sic cōsimiliē in ꝓposito/ si diuina ēntia immediate hoiem sustētaret/ non magis illa videretur neganda/ diuina ēntia est hō/hoc est eius sustentatiua/q nunc negatur ista/verbū est hō. ¶Ad secundā qñ dicit q assumptū personatur ⁊ suppositat in assumēte: Rideo/q aut per suppositari intelligis idē qō in alio sustētari absolute / aut sustentari hoc mō/vez vt in supposito vel ꝓsona. Primo mō cōcedo oē assumptū ab assumēte suppositari:hoc est in ipso sustentari. Scōo aūt mō si assumens est suppositū ⁊ ꝓsona/sic etiā assumptū suppositat ⁊ ꝓsonat si nō/nō. Si aūt tu accipis in maiori q oē assumptū suppositat ⁊ ꝓsonat/hoc est sustentat a supposito ⁊ a ꝓsona petis qō q̄ritur ⁊ negatur.ergo ⁊c. ¶Ad confirmationē dico/q diuina ēntiā naturā assumere nō est ipsam ēntiā nature assumpte aliquid a se distinctū cōicare: sed ipsam tantūmodo sustētare.qz nec etiā ipsa ꝓsona assumēs cōicat nature assumpte aliquid aliud a seipsa.quare ⁊c.

Sed est hic duplex dubiū. Primum: an sic diuina essentia possit hominē assumere q assumptus homo in ipsa ꝑse sustentet/nō in aliqua ꝓsonarū. ¶Secūdū/an homine a diuina essentia assumpto omnes tres persone essent necessario humanate. An posset assumi taliter a diuina essentia q nō diceret hūanata aliqua ꝓsonarum. ¶Ad primum videtur dicēdum q hominem in aliquo sustētari dupliciter pōt intelligi / vel immediate vel mediate. Primo modo nō videtur ipossibile naturā assumptam in diuina essentia sustentari absq; hoc q immediate sustentaretur in aliqua personarum: immo etiā isto modo mirabilius videretur humanam naturam vel aliam assumptam immediate assumptā tam in essentia q in persona vt ab ea distincta insimul sustentari/ q tm̄ in essentia/licet vtrunq; sit forte deo possibile/ cui nō est impossibile omne verbum.Secundo autem modo/vide-

licet mediate/videtur dicendū hominē ab essentia sustē
tatū sustentari a psona etiam/nō tanē ab aliquo ipsam
diuinā essentiā sustentāte:sed tanē ab eo qō est ipsa diui
na cētia realiter/in qua primo ⁊ imediate poneret hūa
nitas sustentari. Sicut etiā isto modo cōcedimus de fa
cto/humanitatē diuinitati vnitā. qi est vnita persone a
qua ipsa diuinitas est realiter indistincta. ¶ Et si contra
hoc arguat. qi sustentās naturā assumptā habet esse vl
timū.sed diuina natura non est vltima:sed persona. ergo
natura ipsa assumpta non potest immediate in essentia
sustentari. ¶ Respondeā concedendo q sustentans imē
diate ⁊ vltimate habet esse vltimatū seu vltimum sic q
non est in aliquo a se alio realiter sustentatū.quod enim
est in alio a se sustentatū nō pōt vltimate licet immedia
te sustentare aliud.qz vltimate aliquid sustentās in nul
lo alio sustētatur.Sed qñ subditur q diuina essentia nō
est vltima Duco q falsum est.vltima enim est hoc modo
qua in nullo a se alio sustentatur:sed tantūmodo in seip
sa.Nec etiā debet ipsa dici sustentari in personis sed esse
quelibet psonarum. ¶ Ad secundum videt consimiliter
esse dicendum:vez q aut per diuinam personam esse hu
manatam intelligitur ipsam esse immediate sustentantē
hominem:aut non immediate sed realiter ⁊ absolute ra
tione diuine essentie immediate sustentantis/ que est rea
liter ⁊ simpliciter quelibet personarū. Primo modo vi
detur q nō oporteret esse aliquā psonarum humanatā/
nec p ꝑs hominē existere:sed secūdo.qz tamen illa sunt
a nobis incomprehēsibilia/ideo melius est ea deo relin
quere:q aliqd ī eis asserere aut temerarie definire. Sūt
etiam predicta omnia intelligenda supposito q essentia
diuina sit distincta a qualibet persona aliqualiter in re
extra.Hoc aūt licz a multis ꝓcessum ē falsum: vt in primo
plurius est ostensum:nec p consequens est querendū/an
diuina essentia potuerit assumere naturam:intelligendo
per diuinam essentiam aliquid distinctum a personis alt
qualiter in re extra.falsum enim supponit questio vt sic
intellecta. ¶ Et hec de primo.

Quantum ad secūdum: supposito quo

dā ꝓmisso in articulo ꝓcedēti/vez q naturā assumere vl
assumi pōt dupliciter intelligi/ vez sustentative ⁊ effecti
ue:pono quantū ad istū articulū quatuor ꝓclusiones per
ordinē. ¶ Prima est/q diuina essentia ⁊ qlibet psonarū
assumere effective potuit/⁊ sic de facto assumpsit/ natu
rā humanā. ¶ Hec apparet.qñ illud effective naturā hu
manā assumpsit/qō ipsam in x̄bo sustentante realē po
suit.sed hoc sola ⁊ tota trinitas vnus deus fecit ⁊ facere
potuit. Indivisa enī sunt ad extra ola opa trinitatis.er
go ꝛc. ¶ Et si arguas ꝓtra hoc. qi hominē x̄bo cē vnitū
nō est distinctū aliqd ab extremis. ꝯ nec ipm sibi vnire est
aliquid facere. ¶ Rādeo q licet hominē verbo coniun
gere nō sit facere aliquā rē distinctā realē ab extremis/
est tñ ponere vnū in altero/qō est possibile soli deo: sicut
licet separare accidēs a subiecto nō sit aliqd facere nec
corrūpere/nulli tñ est possibile nisi deo. ¶ Secūda ꝓclusio
est/q nec diuina cētia nec qlibet psona assumpsit natu
rā sustētative. ¶ Hec apparet.qñ ois psona assumens ho
minē isto mō/ est hō.sed nō ois psona diuina sed sola pso
na x̄bi est hō.ergo nō qlibet psona diuina assumpsit ho
minē isto mōnec ipa diuinā essentia.qñ si diuina cētia
hoc modo hominē assumpsisset:nō magis filius q pater
vel spiritus sanctus homo existeret(vt videtur)ergo ꝛc.
¶ Consequentia ex hoc videtur tenere q diuina cētia
equaliter est quelibet personarū.et ita non apparet quare
magis vna personarū diceretur humanata q alia/si ipa
immediate ⁊ primo hominē sustentaret. ¶ Confirmatur
qz diuina essentia non est in re nisi tātūmodo tres perso
ne.sed tres persone non assumpserunt hominē. ergo ꝛc.
¶ Tertia conclusio est / q nec diuina natura nec psona
assumpsit nec assumere potuit psonā. ¶ Hec apparet.quo
nā suppositum vel persona est substantia per se stans in
alio non [illegible]ens.sed nullum assumptum est per se/sed in
alio/puta in assumente existens.ergo impossibile est assu
mi ab alio suppositū vel personā. ¶ Confirmat.qz de ra
tione suppositi est eē substātiā p se existentem: de ratiōe
autē persone eē substātiā rationalem per se similiter exi
stentē.sed omne assumptum est in assumente realiter sus
tentatū.ergo omne assumptum est in assumente realiter sus
tentatū.ergo nullū assumptū pōt existere suppositū nec
persona. ¶ Quarta cōclusio est/q sola vnica psona/vez
verbi/assumpsit sustentative naturā humanā. ¶ Hec ap
paret.qñ ois psona humanata/qualis ē ois illa que as
sumpsit hominē isto modo/siue in qua homo ipse assum
ptus est realiter sustētatus/est homo . sed nulla persona
alia a persona verbi est de facto hō.ergo sola ipsa ⁊ nul
la alia assumpsit hominem isto mō. ¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertium & vltimum: Di

co/q aliquid ē formalem terminum huius hypostatice
vnionis/potest dupliciter intelligi. Uno mō q sit forma
lis terminus vnionis/tāq aliquis forme accidentalis
inter naturā assumptam ⁊ assumens suppositum medi
antis:in natura ipsa assumpta existētis/⁊ ad suppositū ter
minate. Alio modo q sit formalis terminus vnionis/nō
tāq forme medie distincte ab homine ⁊ a supposito assu
mente:sed qi est immediate sustentās hominem sibi im
mediate ⁊ realiter copulatum:sicut subiectum dicit ter
minus inherentie accidentis qi immediate sustentat ac
cidens quod inheretiam q sit terminus inherētie tāq
forme medie distincte a subiecto realiter ⁊ a forma:cum
forma accidentalis seipsa subiecto realiter sit inherens/
nulla forma ab ipsa q inheret/alia mediāte. ¶ Hoc pre
misso pono duas conclusiones. ¶ Prima est/q nullus
est formalis terminus vnionis hypostatice primo modo
¶ Hec apparet.quoniā vnio hypostatica sic accepta non
est aliquid in re extra/vt dictum est in prima ⁊ i secunda
distinctione.ergo nec eius/ vt sic sumpte fundamentum
vel terminus est aliquid in re extra. ¶ Secunda conclu
sio est/q formalis terminus hypostatice vnionis secun
do modo sumpte:hoc est immediate sustentās hominem
ipsum vnitum ⁊ assumptū.est ipsa persona verbi solūmo
do humanata. ¶ Hec apparet.quoniā sicut oino idē est
terminus inherentie accidentis ⁊ subiectum siue substā
tia in qua accidens ipm realiter sustentatur: ita non vi
deo q sit distinguēdum inter personam/assumptum ho
minem et vnitum sustentantem/ et formalem terminum
hypostatice vnionis. Sicut ergo illud ⁊ nō aliud est ter
minus inherentie accidētis de quo accidens ipsum rea
liter sustētatur:ita illud est terminus hypostatice assum
pti hominis vnionis/cui ipse homo immediate persona
liter copulatur.sed homo assumptꝰ est verbi persone im
mediate vnitus ⁊ in ipsa realiter sustentatus.ergo perso
na non aliquid aliud ab ea distinctum in re extra/est for
malis terminus assumptionis siue hypostatice vnionis
¶ Confirmaturquia natura assumptā primo videt pre
dicari ⁊ verificari de illo cui immediate vnitur. ſj homo
assumptus predicatur de sola persona verbi/non de ali
quo alio ab ipsa.ergo ꝛc. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad
rationem in principio quando dicitur q natura huma
na nō potest esse diuina:Dico q nec etiam potest esse di
uina persona. Eque enim impossibile est aliquam rē cre
tam esse personam diuinam sicut essentiam. Et ideo non
sequitur:non potest esse essentia diuina/ ergo nec potest
assumi ab ipsa. Licet enim non possit esse essentia/potest
tamen vnius essentie ⁊ in ipsa sicut et in persona realiter

sustētari: hoc sufficit ad hoc vt assumptum sit assumēs totaliter sed sibi vnitum ⁊ in ipso realiter sustentatum. ergo ⁊c.

SEcundo quēro: Vtrū ihs filius assumpserit hois partes tres / vēz cārem et aiam: an aliquid p̄ter illas. ¶ Et videt q̄ trēs partes hois assumpserit. qm illud ⁊ non aliud p̄cise assumpsit qđ ipe i Christi morte vnitū remāsit. sed in morte Christi fuerunt ẋbo vnite trēs iste partes vēz anima ⁊ corpus. ergo ⁊c. ¶ Maior ꝓbatur. qm secūdum Dam. dei filius nūq̄ vnuisit quod semel assumpsit. ¶ Contra. q̄ homo est a ptibus suis distinctum aliquid in re extra. Qđ apꝑet. q̄ i triduo mortis dei filij nō fuit homo / cum trēs ipsi vnite permāserint oēs partes. sed dei filius assumpsit hominē cū sit vere homo. ergo ⁊c. ¶ Responsio. vbi sunt duo videnda. Primum est quēstū / videlicet an aliquid p̄ter ptes predictas assumpserit. Secđo / an aliquo ordine: ⁊ si sic / quo ordine illas assumpsit.

Quantum ad primum: pono duas conclusiones hypotheticas. ¶ Prima est / q̄ si hō non est a suis ptibus / videlicet corpore ⁊ anima distinctum aliqđ in re extra: sed est p̄cise alia ⁊ corpus alia infōmatum: dei filius non assumpsit aliquid preter partes / videlicet animam ⁊ corpus. ¶ Hec apparet. quonīā constat q̄ dei filius non assumpsit aliquā substantiā aliā ab humana et eius partibus. sed hō (vt supponit) non est aliquid distinctum a suis ptibus in re extra. ergo hoc supposito oportet dicere consequenter q̄ non assumpserit aliquid p̄ter partes. ¶ Nec valet quod cōtra hoc p̄supposītū arguit in principio. q̄ tunc dei filius fuisset in triduo mortis homo. quonīā homo non est p̄cise anima ⁊ corpus absolute sed est precise partes iste vnite: videlicet anima sic vnita corpi vt vnificās vnificato. sed in triduo mortis Christi licet ambe partes remanserint verbo vnite: vna tamē ipsarum videlicet anima a corpore fuit realiter separata. quare ⁊c. ¶ Secunda cōclusio que est affirmatiua / est q̄ si homo est a partibus omnibus simul sumptis ⁊ vnitis distinctum aliquid in re extra / ipe dei filius assumpsit aliquid preter ptes. ¶ Hec apparet. quonīā cum sit homo / constat ipsum hominem assumpsisse. ergo si homo a partibus suis est distinctus / oportet dicere consequēter aliquid esse assumptum a dei filio preter partes. ¶ Consequentia est cuidēs. qm cum nullū creatū predicetur de dei filio nisi quod est assumptum ab eo: dei filius non potest dici homo propter hoc q̄ ab ipso aliquid est assumptum quod ab homine est distinctum. ergo si ptes ab homine distinguunt / ꝓpter eas assumptas non potent dei filius dici homo: sed ipse vere est homo. ergo ⁊c.

Sed hic sunt duo dubia. Primū est: supposito q̄ homo a partibus suis distinguatur: an fuerit a verbo assumibilis sine illis? ¶ Secūdum dubium est de supposito hoc est de eo qđ supponitur / videlicet vtrū homo ipse dicat distinctum aliquid a partibus in re extra. ¶ Ad primū dicendū q̄ dupliciter potest intelligi aliqđ esse assumptū a verbo. Uno mō: q̄ immediate sustētatū in ipso. Alio modo: q̄ sustentatū in eo ipsoq̄ vnitum non sic immediate: sed alio mediante. Tunc dico tres cōclusiones soluēdo dubium supradictum. ¶ Prima est: q̄ si homo a suis partibus realiter est distinctus / deus potuit assumere oēs ptes etiā inter se vnitas / vt videlicet anima corpus ipsum vnificaret ⁊ infōmaret / ipso hoie non assumpto. ¶ Hec pōt ꝓbari. qm omne assumibile deus potest assumere sine illo sine quo potest ipsum facere. sed omnes partes hominis inter se vnite modo p̄dicto possent q̄ diuinā potentiā fieri sine hoie resultante: suppositō q̄ hō ipse a ptibus omnibus realiter sit distinctus. ergo cum ptes ipse sint assumibiles / possibiles sunt assumi ipso homine non assumpto. ¶ Minor ꝓbatur / immo apud theologū ⁊ omnem catholicum demonstrat. qm oē pus distinctum a posteriori realiter potest per diuinā potentiā fieri sine ipso. sed ptes totū constituētes ipso toto nature ordine sunt puiores. ergo si ab ipso realiter distinguūtur / possunt sine ipso fieri. ergo ⁊ a deo assumi. ¶ Confirmatur. q̄ in mortis Christi triduo ambe partes fuerunt vnite verbo / homine interempto. ergo ipse sunt vnibiles sine eo. ¶ Si dicat / q̄ partes hominis bene possunt verbo vniri / et absolute existere sine ipso / videlicet homine non tamen hoc modo / q̄ vna vēz corpus ab anima informetur ⁊ vnificetur. nec isto modo fuerunt verbo vnite in triduo mortis Christi. ¶ Contra. q̄ aut homo distinguitur realiter ab anima ⁊ a corpore sic acceptis / videlicet q̄ anima corpus vnificet ⁊ informet: vel non: sed est preesse corpus ipsum anima informatum. Si primum. ergo possunt etiam vt sic accepte partes / sine homine fieri / et per consequens assumi / cum ab eo distincte realiter concedantur / ipsoq̄ nature ordine sint puiores / vt constituti ua principia constituto. Si non: concedo partes vt sic nō posse assumi nec fieri sine toto. sed hoc est contra suppositum. ¶ Secunda conclusio est / q̄ econuerso totum non est assumibile sine partibus existentibus. ¶ Hec apparet. q̄ nec pōt existere sine eis / esto q̄ ab eis sit realiter distinctum. ¶ Tertia ⁊ vltima conclusio est / q̄ homo potest assumi sine partibus assumptis immediate / nō tamē sine ipsis partibus assumptis mediate. ¶ Prima pars potest probari. quoniam quodcunq̄ assumibilium realiter distincto totū quodlibet sine alio immediate sustentato potest in diuino supposito assumente sustentari. Hoc apparet. nullum enim est impossibile / nec contradictionem implicās aliquid in alio sustentabile immediatē sustētari in ipso / nullo alio ab huiusmodi sustētato distincto realiter / immediate sustentato in illo supposito sustinente. ergo si hō a ꝓb⁹ realiter est distinct⁹ nihil ꝓhibet ipm̄ immediate in diuino supposito realiter sustētari: nō sustentatis in eo eius ptibus isto mō / vēz immediate / sed a diuino supposito immediate sustētatis ⁊ ab ipso immediate assumptis. ⁊ potest hō immediate a diuino assumi supposito non assumptis eius ptibus isto mō. Confirmatur. q̄ etiā secūdū aliquos ita de facto fuit / vēz q̄ verbo primo ⁊ immediate totus hō vnitus extitit / ⁊ ipso mediāte secūdario corpus ⁊ anima eius partes. ⁊ ideo ponūt isti vnicā existere hypostaticā vnionē / vēz totius. q̄ nullā ponunt alicuius partiū / cū quelibet seōm ipsos vnita fuerit non nisi mediante toto. ⁊ ⁊c. ¶ Secūda pars cōclusionis precedēte / vēz q̄ totū non fuerit vnibile sine suis partibus vnitis aliquo modo saltem mediate / potest probari. qm impossibile est totū aliquod in extraneo supposito realiter sustentari / eius ptibus oībus ⁊ se existētibus nō i aliquo sustētatis. Dino enī est intelligibile (vt videt) dicere hominē existere in aliquo ⁊ realiter sustentari: in quo nullo modo / nec immediate vēz nec etiā ipso hoie mediāte / aliqua eius partium existit nec realiter sustentatur. Impossibile enim est aliquid esse in aliquo sine illis in codē eo mediāte saltē existētibus sine quibus ipossibile est illud existere in re extra. sed totū nō pōt esse sine ptibus. ⁊ ⁊c. Sequit ergo q̄ hō non pōt a diuino supposito sustentari immediatenice per ꝓis ab eo sic assumi eius partibus modo aliquo nō assumptis ⁊ in ipso saltem mediate realiter sustētatis. ¶ Quia tamē nihil est impossibile apud deum / ideo suppositū reali differentia totius a partibus videtur aliter posse dici / videlicet q̄ non trēs partes possent assumi sine toto / sed etiam econuerso: in hoc tamen

differenter.qz partes possent assumi sine toto existente/ ꝛ etiam ipso existente sine eo assumpto.eccõuerso autẽ totũ non posset assumi sine partibus existẽtibus / cum nec posset fieri sine eis.posset tñ assumi sine ipsis ptibus existẽtibus aliquo mõ mediate vel immediate assumptis. Nullum enim est ipossibile/quocũcuq; realiter distincto tñ assimilibilũ vnũ assumi alio non assumpto. ¶ Nec valet ratio q̃ in contrariũ adducitur/qñ dicit/qz impossibile est aliq̃d existere in aliquo sine illis in ipso aliquo modo existẽtibus sine quibus illud non posset existere in re extra.qñ hoc non est verum.licet enim totum nõ possit simpliciter esse sine partibus/põt tamẽ secundũ q̃d posita in aliquo existere sine eis in illo existentibus/ supposito qz ab eis oĩbus realiter distinguatur. ¶ Nec valet si contra hoc arguaẽ.quia totum ꝛ partes sunt simul conjuncta:ꝛ per consequens in quo est vnum ꝛ alterum.quoniam anima est simul conjuncta realiter cum oĩbus ptibus corporis quod informat/cũ tñ vna pꝫ sit ab alia separata.Et ita in proposito licet totum cũ suis partibus sit cõjunctũ/si ab eis est realiter distinctum / potent esse vnũ assumẽti supposito separato ab ipsis seu diuiso. qz eas nullatenus sustentat.quare ꝛc.

Ad secundum dubium: videlicet an totum a partibus sit distinctũ:

Arguitur primo qz non.qñ si totũ ab omnibus suis partibus est distinctum / aut distinguitur se toto: aut aliquo sui tñ. sed neutrum istorũ põt poni. Non enim potest distingui se toto.qz se toto nõ distincta sunt primo diuersa:quorum neutrum includit alterum.sed totum includit quẽlibet suarum partium. ergo ꝛc. Nec potest dici secundũ/vez qz distinguatur ab oĩbus partibus aliquo sui.qz non est aliquid eius/nisi aliqua eius partium.sed impossibile est totum aliquod per partem aliquam ab omnibus partibus esse distinctum. ergo ꝛc. ¶ Scõ arguo sic. Mõ tñ qz diuinã potẽtiã pꝰ a posteriou est sepabile : sed etiã ecõuerso omne posteriꝰ potest sine priori existere/a quo realiter est distinctum: vt patet de accidente separato a subiecto in eucharistie sacramento. sed impossibile est totum esse sine partibus. ergo ꝛc. ¶ Tertio/quod solã diuisione locali corumpit ꝛ vnione gignitur non potest esse aliquid in re extra absolutum a partibus distinctum.sed totum solã diuisione partium corumpitur ꝛ vnione gignitur.ergo ꝛc. ¶ Maior apparet.quoniã idiuisa possunt vniri absq; aliquo distincto ab eis resultãte:ꝛ vnita diuidi nullo distincto ab eis corupto.sed totum est necessario eius partibus vnitis.non potest autem esse ipsis diuisis.ergo ꝛc. ¶ Quarto.quia habens propriam entitatem ab alijs distinctam habet ꝛ propriam operationem ꝛ propria accidẽtia. sed totum nec accidentia habet distincta nec operationem ab accidentibus ꝛ operationibus partiũ.ꝫ ꝛc. ¶ Quinto.quia que sunt formaliter idẽ ꝛ realiter/ꝛ pꝫ ois totaliter in re extra.sed partes sunt formaliter idem cũ toto/ cum in ipso in primo modo intrinsece includantur. ergo ꝛc. ¶ Sexto.quia totũ precise includit partes.ergo non est in re extra aliquid põter partes. ¶ Secundo arguo in contrarium/videlicet qz omne totum per se vnum quale est homo ꝛ omne compositum ex materia ꝛ forma in genere substãtie/sit distinctum a partibus omnibus simul sumptis. ¶ Primo.qz oẽ realiter causatũ ab oĩbus suis causis realiter est distinctum.sed omne compositũ in genere substantie p se vnũ/ est ex forma et materia realiter constitutum seu causatũ.ergo ꝛc. ¶ Secũdo.qz quatuor sunt(vt cõiter dicit genera causarum/ quarum due sunt extrinsece vt finis ꝛ efficiens/ ꝛ due intrinsece vt forma ꝛ materia.sed omne cause correspõdet causatum ab ipsa distinctum aliquod in re extra.ergo ꝛ forme ꝛ materie.sed nõ põt poni illarũ causarum intrinsecarũ causatũ aliud ꝙ compositũ.ergo ꝛc. ¶ Tertio.qz quod est p se vnũ/nõ est sola vnione partiũ sed aliquo resultante.sed ex forma ꝛ materia fit in genere substantie compositũ p se vnũ:qõ non fit ex subiecto ꝛ accidente.ꝫ ꝛc. ¶ Quarto.qz vnum accidẽs numero non põt esse simul in diuersis subiectis. sed quantitas substantie cõpositi cuiuslibet est vnũ accidens numero.ergo eiꝰ est vnum subiectũ. sed hoc nõ põt esse materia tñ/nec forma tñ/nec vtrũq; simul/cum istã essentialiter sint distincta.ergo compositũ/ qõ est vnum. ¶ Secundo in speciali arguit de hoc. Primo.qz omne illud est incorruptibile cuiꝰ tota quiditas est incorruptibilis.sed hõ est corruptibilis.ergo aliqõ corruptibile est ad eius ꝓpriã quiditatẽ.sed nec anima intellectiua/ nec materia prima est corruptibilis:forma etiã corporis licz sit corruptibilis/tamẽ ante eius corruptionẽ hõ est mortuus ꝛ coruptus.ergo includit vel dicit aliquid põter illa. ¶ Secundo.qz posita siue remanente tota quiditate alicuius oportet illud manere. sed manẽtibus corpore ꝛ anima non manet hõ.ergo ipse hõ aliquid necessario dicit põter partes. ¶ Tertio.qz illud cuius tota q̃ditas supernaturaliter est ꝓducta/nullo mõ naturaliter est productum. sed si hõ non dicit aliquid põter animã ꝛ primã materiã/vt dicunt quidã:tota eiꝰ quiditas est producta supernaturaliter.ergo ꝛc. ¶ Quarto.qz i triduo mortis dei filius habuit animã ꝛ corpus:nec tñ realiter fuit hõ. ergo ꝛc. ¶ Hoc tenẽdo põt ad rõnes in contrariũ adductas responderi. ¶ Ad primã / cõcedere oportet necessario ꝙ totũ ab oĩbus ptibus si est distinctũ / nõ aliquo sui sed se toto realiter est distinctũ: accipiẽdo totũ pro ipso ex constituentibus partibꝰ resultante. Nec tñ sequitur quod infert/videlicet qz totũ ꝛ partes sint primo diuersa. Illa enim sola ꝛ non alia sunt primo diuersa/ q̃ sic sunt se totis distincta/qz nullo mõ sunt eadẽ.totũ autem sic se toto a partibus est distinctum / qz etiam se toto est eis aliquo modo idẽ.distinguitur añ a ptibus/ qz nõ est partes:est tñ idẽ cũ partibus.qz includit ipas/quare ꝛc. ¶ Ad secundã qñ dicitur qz posterius põt fieri sine priori:Dicendũ qz verũ est de posteriou in quo realiter ꝛ formaliter non includit ipsum prius:cuius contrariũ est de toto ꝛ de partibus.quare ꝛc. ¶ Ad tertiã dicendũ/qz licet nec vnio possit esse formale principium aliquid generandi/nec diuisio corumpendi : potest tamen ipsa diuisio esse via ad corruptionem ꝛ vnio ad generationem.est enim vnio partium necessaria ad totum:et ideo ad diuisionem vnionis partium/sequitur corruptio totius. Destructo enim antecedente oportet destrui consequẽs necessario ipm exigẽs añs:ꝛ hoc vel ab ipso destructe añs vel ab alio.Cõsimiliter dico de vnione respectu cõpositi. ¶ Ad quartã dicendũ/ qz nõ quodcunq; eius est actiuũ/ ꝛ ita non oportet quecunq; diuersa habere operationes diuersas nec etiã accidentia diuersa/ nisi sic sint diuersa ꝛ disparata qz vnum alterũ non includat:cuiꝰ contrariũ est in proposito.quare ꝛc. ¶ Ad quintã dicendum/qz aliqua esse idẽ formaliter põt ꝓtingere dupliciter.Uno modo/qz vnũ est alterũ . et sic nõ est aliquid idẽ formaliter cũ alio nisi tãtũmodo cũ seipso.nihil enim est alterũ a se.ꝛ sic cõcedo qz quecunq; sunt idẽ formaliter/ ꝛ realiter/ ꝛ pꝫ ois totaliter in re extra. Alio mõ aliqua dicunt eẽ idẽ formaliter:qz vnũ includit reliquũ.ꝛ q̃ sic sunt idẽ formaliter possunt eẽ diuersa realiter. Dia enim cõstituẽtia intrinseca includunt in cõstituto vt forma ꝛ materia in cõposito:et tñ sicut inter se/ita ꝛ a cõposito cõstituto realiter distinguũtur. Idẽ enim realiter nõ videt posse ꝓstituere semetipm: nec pꝫ ois idẽ videt posse includi formaliter in seipo. sed hoc mõ nõ primo totũ ponit esse formaliter idẽ cum suis ptibus ꝫ ꝛc. ¶ Ad sextã patet p idẽ.qñ nõ sequit/a includit pre

esse b.g̃ est ꝑsse b.imo sequit ecõuersoꝝ includit b/ergo non est dicũ idẽ nõ possit ꝓpue ieludere sanctiꝑm. g̃ ꝛc.

Si vero teneatur altera pars quæ multis ꝓbabilior esse videt/vez q̃ totũ nõ distinguit ab oĩbus partibus simul vcito modo sumptis: Tunc ad primã rationẽ in contrariũ qñ dicit q̃ materia ꝛ forma substantialis constituunt siue causant realiter cõpositũ: Dicetur q̃ non est intelligendũ hoc vez formã ꝛ materiã causare cõpositum tã q̃ aliquid distinctũ ab eis realiter nec modo aliquo in re extra. sed dicũtur vulgariter causare ꝓpositũ/qꝛ sunt quedã quo necessaria ad ipm. ¶ Sz hoc nihil est dicere. Et ideo tenendo istam viam oportet necessario negare illam minorem qua dicitur q̃ compositũ in genere substantie est ex forma et materia realiter constitutum. Nõ magis enim hõ est aliquid ex aĩa ꝛ corpore constitutũ/distinctũ ab eis in re extra/ q̃ album ex albedine ꝛ subiecto. sed sicut album est ꝑfse subiectũ albedine informatũ/ita ꝛ hõ nõ est aliud q̃ corpus aĩa rationali informatũ: vel suppositum/vt dei filius/hñs illa. ¶ Ad secdam cõsiꝛ est dicẽdũ/vez q̃ forma ꝛ materia vt sunt ꝓposito extrinseca/nõ tamẽ aliquit cõstituto ab eis distincto realiter: qꝛ tunc nõ essent intrinseca: sed qꝛ sunt ipsum cõpositũ. Nec ꝓ ꝓns videntur posse dici ꝓpue et⁹ causꝫ magis q̃ econuerso. Compositũ aũt ipm non dicit partibus intrinsecũ. qꝛ licet sit oẽs ptes cõiunctim sumpte/nõ tñ est aliqua/nec omnes oĩusum acꝯpte: nec aliqua ꝛcludit seu arguit ipm: sed econuerso. quãre ꝛc. ¶ Ad tertiã/negãda est illa maior. qꝛ immo cõpositũ in genere substãe est q̃ se vnũ sola partiũ vnione/non tñ intelligendo ꝙ vnionẽ formã aliquã distinctã realiter ab extremis vez partibus: sed ipsas partes seipsis vnitas / quocunq; ab eis alio circũscripto. Nõ enim sola vnione aie ꝛ corpis est hõ. hoc aũt non est aliud q̃ corpus et aĩa sic vnita. Et ita videt oportere dicere ponendo cõpositũ a ꝑtibus cõponẽtibus esse distinctũ/q̃ hmõi resultans cõpositũ nõ esset cũ partibus q̃ s: vnũ/nisi cũ eis a quibus ponit causatũ ꝛ distinctum/esset vnitũ. ¶ Et si arguit contra hoc qꝛ tunc substãtia cõposita nõ est magis aliquid q̃ se vnũ q̃ albũ ex subiecto ꝛ albedine constitutũ: Dicit q̃ non sequitur: bene tñ cõcedit/q̃ nõ magis forma substantialis ꝛ materia faciũt vnũ q̃ se in aliquo tertio resultãte/ q̃ accidens ꝛ subiectũ. Cũ hoc tñ stat q̃ sunt q̃ se vnũ/ qꝛ cuius dẽ ghus: cuius cõtrariũ est de subiecto ꝛ accidẽte. ergo ꝛc. ¶ Ad quartã/negandũ est illud qđ assumit/vez q̃ quantitas composita sit aliquod accidẽs q̃ se vnũ. Alia enim est quãtitas materie tgnis ꝛ alia forme: cũ alie sint ptes forme ꝛ alie materie/ꝛ quelibet sint extenſe: cõpositũ autẽ ipsum nõ habet ptes alias a partib⁹ forme ꝛ materie nec per ꝓns quantitatẽ. ¶ Ad alia que arguunt in speciali de hoc. ¶ Ad primum dicẽdũ/q̃ cõpositũ põt corrũpi vel ex alicuius partiũ eius seu oĩm corruptione/vel ex ipsarũ diuisione. Qꝛ compositũ nõ est partes absolute: sed sic sumpte/vez vnite. Et est qđ dicit Augustinus/ ꝛ cõmuniter oẽs sancti ponẽtes q̃ in hoc mors non est aliud q̃ diuisio vnitoꝝ/vez corporis ꝛ aĩe. ¶ Et si contra hoc arguas. qꝛ in hmõi aĩe ꝛ corporis diuisiõe aut corrũpitur aliqđ aut nihil. si nihil: ergo hõ remanet sicut prius si aliquid/quero quid est illud? nõ enim põt esse nisi compositum ipsum. ergo ꝛc. ¶ Respõdeã/q̃ aĩa põt a corpe separari nõ corrupto aliquo in re extra. Nec enim vnio anime cũ corpore quã concedit aliqui corrũpi in diuisione hmõi/ est aliquid in re extra distinctum ab extremis/ vez aĩa ꝛ corpore. Vel esto q̃ sic: dico q̃ illo remanente posset deus animã a corpore separare. Non enim est deo impossibile quecunq; vnita realiter distincta ꝛ diuisibilia separare/quocunq; ab eis distincto realiter remanẽte. Et ideo si vnio aie rationalis ꝛ corporis est forma aliqua in re extra distincta realiter ab extremis/nõa remanẽte potest vnũ extremoꝝ ꝙ diuinã potentiã ab altero separari. ¶ Et qñ infert: ergo si per diuisionẽ hmõi non est aliqđ corruptũ/hõ remanet sicut prius: nego ꝓtiã. qꝛ hõ non est nisi aĩa corpou vnita sic: que post diuisionem non remanet sic vnita. quare ꝛc. ¶ Ad secundũ patet solutio ꝙ idẽ. qꝛ hõ nõ dicit aĩa ꝛ corpus absolute/sz aĩa vt sic corpou coniuncta. g̃ ꝛc. ¶ Ad tertiũ est dicendũ/q̃ nõ dicit ghiari naturaliter nisi dispositue ꝛ antecedẽter: vt in prima qõne ꝑcedẽtis dict. plenius fuit dictũ. Illõ cñi qõ hic assumit falsum est/vez non esse in homine formã aliã ab aĩa intellectiua. Est enim in ipo forma corruptibilis/ vez forma corpis. quare ꝛc. ¶ Ad vltimũ patet ex dictis q̃ Christus vt dei filius in triduo mortis nõ habuit aĩam corpori vnitã: ꝛ iõ non potuit dici hõ. ¶ Hec de ꝓpo.

Quantum ad secũdum: sunt duo modi dicendi cõtrarii. Aliqui enim dicũt q̃ dei filius patus nõ tẽpous ordine sed nature assumpsit totũ hoiem q̃ ptes. ¶ Hoc ꝓbant primo. qꝛ illud primo assumpsit qđ psona bile primo fuit: sed tota natura humana est patus psona bilis q̃ aliqua ei⁹ pars. ergo ꝛc. ¶ Secũdo. qꝛ illud primo fuit a ℣bo assumptũ qđ primo ꝑdicat de ipo. eodem enĩ ordine assumpta a ℣bo ꝑdicant de eo quo fuerũt assumpta ab ipo. sz hõ patus ꝑdicat de ℣bo q̃ alia vel corpus. ergo ꝛc. ¶ Tertio. qꝛ frustra fit ꝙ plura/qđ põt fieri per pauciora. sed si ℣bũ assumpsisset primo ptes et scõo totũ / fuissent necessarie plures vniões/vez vna totius ꝛ due ptiũ. Ponẽdo aũt q̃ primo assumpsit totũ ꝛ eo mediãte ptes/nõ oportet ponere nisi ꝑfse vnicã vnionẽ/vi delicz toti⁹. g̃ ꝛc. ¶ Alij dicũt cõtrariũ/vez q̃ pu⁹ assumpsit ptes q̃ totũ. ¶ Hoc ꝓbãt primo. qꝛ illa pu⁹ fuerũt ab ipso assumpta ipsiꝯ vnita q̃ pu⁹ fuerũt ipsi vnibilia. sed ptes hois ẽntiales/vez corpus ꝛ aĩa patus fuerũt ℣bo vnibiles q̃ hõ. qꝛ patus natura fuerunt ipso: ꝛ constat q̃ erãt vnibiles. ergo ꝛc. ¶ Scõo/qꝛ illud patus assumpsit qđ personabile ꝛ suppositabile patus fuit. sed partes fuerunt patus suppositabiles: qꝛ patores. ergo ꝛc. ¶ Contra primum modũ arguo primo sic. Unita alicui precise alio mediãte illo separato ꝛ illa separant. sed in triduo mortis Christi totũ nõ remãsit ℣bo vnitũ. qꝛ fuit corruptũ. ergo nec illa ipsi mãserunt vnita/ꝛ ante mortẽ mediante toto ꝑfse vnita. sed cõstat q̃ post mortẽ partes hmõi manserunt ipsi vnite/nec fuerũt nouiter tunc assumpte. ergo patus nõ erãt ipsi mediãte toto vnite. ¶ Confirmatur: qꝛ destructo toto nõ potuerunt vniri verbo per ipm. ergo per se. Vel ergo fuerũt vnite ipsi partes hmõi tunc de nouo/vel antea. nõ primũ. ergo ꝛc. ¶ Preterea scõo/ qꝛ nõ est verisile q̃ ꝓpo ꝑfectũ et ꝙ se vnibile seu assumibile assũpserit postremo: ꝛ postremo factũ ꝓpo. sed ꝝstat ptes cẽ toto puores non tpis ordine sed nature/supposito (vt hic supponit) q̃ ab ipso distinguant. g̃ ꝛc. ¶ Cõtra secundũ etiã modũ predicto centrariũ arguo. qñ cõstat q̃ dei filius partes ꝛ totũ (quod supponit ab eis distinctũ) assumpsit simul tpe ꝛ etiam natura/vt ꝓbabo. g̃ neutrũ horꝝ assumpsit pu⁹ q̃ alterũ tpe vel natura. Qꝛ inter assũptionẽ ptiũ ꝛ totius nõ fuit ordo nature: probo. qñ ordo nature est etiã secundũ tpos ordo cuiusdã ꝓpositionis. vñ est inter illa quoꝝ vnũ ꝓsupponit alterũ. sed licet ꝓductio totius ꝓsupponat necessario productionẽ partiũ/cũ totũ non possit esse sine partibus: nõ tñ assumptio vnius ꝓsupponit assumptionẽ alterius. põt cñi totũ puus assumi q̃ partes: sicut ꝛ econuerso supposito q̃ illa. s. totũ ꝛ ptes sint distincta formaliter in re extra. g̃ ꝛc.

Et ideo dicitur aliter. Ad cuius euiden

tiã pono septẽ cõclusiões p ordinem. ¶ Prima est: q loquẽdo de possibili totũ potuit puus tpe assumi q̃ ptes immediate: ecõuerso aũt ptes potuerũt assumi puus q̃ totũ tpe absolute. ¶ Hec ꝓclusio primo declarat. Dicit enĩ primo q totũ potuit assumi pu⁹ tpe q̃ ptes imediate nõ aũt q̃ partes absolute. nã esto q̃ forte impossibile sit totũ assumi ex⁹ partibus nõ assumptis aliquo mõ vt in primo articulo fuit dictũ: nõ tñ est ipossibile totũ immediate assumi nõ assumptis ex⁹ ptibus isto mõ. sed qõ aliquo mõ põt assumi nõ assũpto alio põt assumi pu⁹ tpe q̃ illud: ergo totus hõ potuit assumi puus tpe q̃ ptes immediate/licet nõ puus q̃ ptes absolute. q; qõ non põt assumi sine aliquo/nõ põt assumi puus tpe sine illo. sed forte totũ non põt assumi sine ptib⁹ absolute/licet sine eis assumptis immediate. ℊ ꝛc. ¶ Secda pars cõclusionis predicte/vez q ptes poterant assumi puus q̃ totũ tpe absolute/apparet per cõtrariã rationẽ: qñ ptes hois possunt esse sine hoie existente: ꝛ per ꝓns assumi ipso nullo mõ assumpto/mediate vez nec imediate. sed qõ põt assumi sine aliquo alio mõ assumpto/põt assumi puus tpe ipo absolute. ℊ ꝛc. ¶ Secunda cõclusio est/q nec ptes fuerunt puus assumibiles imediate q̃ totum/nec econuerso/ordine nature. ¶ Hec apparet/ꝛ videt sequi ex prima: qñ ordo nature/vt cõtra ordinẽ tpis est diuisus/videt ꝓpter esse inter illa quorum vnũ necessario aliud saltẽ naturaliter ꝓsupponit: ita q̃ presupposituũ dicit nature ordine puus ꝛ presupponens posterius/vt apparet de accidente ꝛ de subst̃tia: ꝛ de materia ꝛ forma sed nec assumptio partiũ presupponit assumptionẽ tot⁹ aliquo modo nec econuerso/assumptio totius ꝓsupponit assumptionẽ ptiũ isto modo/vez imediate/licet forte ꝓsupponit assumptionẽ partiũ absolute. ergo nec totũ fuit ordine nature pu⁹ assumibile q̃ partes aliquo mõnec econuerso ptes puus q̃ totũ isto mõ/vez imediate ꝑse/vel mediate esto q̃ absolute/ꝛ p ꝓns altero horũ modoꝝ vtlumetue/non tñ altero determinate. Assumptio enim totius põt stare cũ assumptis ptibus imediate vel mediate/ vel etiã forte eis simplicit nõ assumptis. ℊ ꝛc. ¶ Tertia cõclusio est/ q totũ fuit de facto assumptũ sñ cũ partibus/ tpe et natura. ¶ Hec apparet. qñ constat ois illa in eodẽ instanti tpis fuisse assumpta: cõstat etiã ois imediate fuisse assumpta ꝛ verbo vnita/nõ vnũ alio mediãte. Qñ vt supernius est argutum/sñ partes mediãte toto fuissent assumpte ꝛ verbo vnite/nõ remansissent in morte verbo vnite. sed vt dictum est/nec assumptio totius imediate nec vnio cũ verbo presupponit assumptionẽ seu vnionẽ partiũ cũ verbo immediate/licet absolute nec vnio partiũ vnionẽ totius absolute. ergo licet partes sint puus q̃ totũ vnibiles ꝓ quãto puus factibiles ordine nature absolute/ nõ tamẽ isto modo quo de facto vnite fuerunt. quare ꝛc. ¶ Quarta cõclusio est q̃ quelibet partiũ hois fuit puus assumibilis q̃ alia tpe. ¶ Hec apparet. qñ q̃libet potuit assumi alia nõ assumpta: vt eĩa sine corpe/ꝛ ecõuerso. ſz quorũcũq; assumibiliũ quoꝝ quodlibet põt assumi sine alio/ ꝛ econuerso/quodlibet potest assumi puus tempore quo libet indifferenter. ergo ꝛ corpus potuit puus assumi ordine tẽporis/q̃ anima: ꝛ etiã econuerso: cũ vtrũq; eorum fuerit assumibile altero nõ assumpto. quare ꝛc. ¶ Quinta conclusio est/q neutra partium hois predictarũ fuerit ordine nature assumibilis necessario puus q̃ altera. ¶ Hec apparet. qñ vt dictũ est/ordo nature est inter illa quorum vnũ necessario alterũ presupponit. illud ergo est posterius assumibile nature ordine/quod necessario exigit ꝛ supponit alterũ ꝓassumibile vt assumptum. sicut si totum nõ potest assumi nisi assumptis ptibus absolute/ põt dici posterius assumibile absolute q̃ partes. sed nec assumptio corporis ꝓsupponit assumptionem alie rationalis/nec econuerso. ergo ꝛc. ¶ Sexta cõclusio est/ q loquẽdo de ordine perfectionis puus fuit assumibile ꝛ assumptum totũ supposito q̃ a partibus sit distinctũ: scĩz anima: ꝛ tertio corpus. ¶ Hec apparet. qr quod est perfectius/ est puus assumptum et assumibile isto modo: sed totũ si est aliq̃d distinctũ est pfectius ptibus/inter quas alia est pfectio: corpore. ergo ꝛc. ¶ Septima cõclusio est q̃ etiã totũ puus fuit assumptũ q̃ partes/ puoritate intentionis nõ/tñ executionis. ¶ Primũ patet. qr totũ est finis partium/nec vel filius assumpsit ptes nisi propter totum. sed finis puor est intẽtione oĩbus ordinatis ad ipsum. ergo ꝛc. ¶ Secm̃/vez q̃ non executione/ apparet. qñ simul oĩa sunt assumpta tempore ꝛ natura. nec oportet q̃ semper ordinata ad finem precedant executione ipsum. ergo ꝛc. ¶ Sic ad questionem.

Ad rationes adductas superius ꝓ opinione vicentiũ totũ puus fuisse assumptũ.

¶ Ad primã qñ dicit q̃ illõ primo assumpsit qõ ꝓsonabile primo fuit si hec est vera/ratio cõcludit q̃ primo assumpsit partes qr ille sunt primo ꝓsonabiles seu suppositabiles in alio licet nõ in scripsis. Tñ dico q̃ maior illa est falsa. Oĩa enĩ simul assumpsit tpe ꝛ natura/vt dictũ ẽ. ꝛ ideo esto q̃ totũ esset primo assumibile: qr primo ꝓsonabile: vt accipit ratio: adhuc nõ sequitur nec habet q̃ fuerint primo de facto assumptum. quare ꝛc. ¶ Ad secundã vicendũ q̃ nec totũ ꝑdicatur puus de verbo q̃ ptes nec econuerso/puoritate generationis seu tpis vel nature: cũ oĩa simul fuerint assumpta ꝛ per ꝓns de ipso verificata. bene tñ cõcedi potest totũ puus predicari q̃ partes/ꝛ inter ptes animã q̃ corpus puoritate pfectionis/vt ꝑdictũ est. ¶ Ad tertiã vicendũ est/q̃ per hoc q̃ partes oĩs ponunt imediate vniri verbo/nõ ponitur aliqua maior pluralitas q̃ si ponant ipsi vniri mediãte toto. qñ nec vnio alicuius ptiũ est forma aliqua in re extra distincta ab ipsis ptibus nec a toto: cuius cõtrariũ supponit ratio. Et ꝑterea esto q̃ esset/tunc negandum est illud quod accipit ratio/ vez q̃ ponere ptes vniri verbo imediate/est ponere pluralitatem vnionum sine necessitate. qr immo illa pluralitas necessario est ponenda/ cũ cõstet partes verbo vnitas in morte triduo permansisse/non nouiter tpi vnitas fuisse. quare ꝛc. ¶ Ad alia duo adducta pro opinione opposita. ¶ Ad primũ qñ dicis q̃ illa fuerũt puus x̃bo vnita que ipsi fuerunt puus vnibilia: aut loq̃ris de puoritate tpis/aut nature/aut perfectiõis. si de puoritate tpis vel nature/falsum est/vt supra ostensum est. quia vtroq; istorum modoꝝ oĩa simul fuerunt verbo vnita/ esto q̃ aliqua fuerint puus q̃ alia vnibilia. si aũt loqueris de puoritate perfectionis/sic cõcedo: sed tunc nihil ad ꝓpositum. ¶ Preterea illa maiore concessa: minor q̃ assumit non est vera. Hõ magis enim ptes fuerũt toto puus vnibles absolute q̃ totũ partibus: vt superius est deductũ ¶ Ad ꝓbationẽ qñ dicit q̃ partes fuerunt puus natura/toto: cõcedo: sed ex hoc nõ sequit q̃ fuerint ordine nature puus vnibles. qr licet (vt dictum est) ꝓductio totius presupponat partium ꝓductionem: non tñ assumptio totius immediate ꝓsupponit assumptionẽ partium immediate/nõ quo a x̃bo oĩa sunt assumpta. quare ꝛc. ¶ Ad secũdum tam superi⁹ est respõsum. ¶ Ad primã rationẽ in principio qñ dicit q̃ illõ tñ assumpsit qõ ipi imediate vnitum permansit: dico q̃ falsum est/supposito q̃ hõ ab omnibus suis partibus distinguatur. ¶ Ad probationẽ cõcedo q̃ illud qõ semel assumpsit nũq̃ dimisit sic q̃ dimissum ꝛ ab ipso separatum remãsent: nec hoc modo totum in morte dimisit: quia nec totum remãsit. ¶ Ad rationem in contrarium. Concedo q̃ preter partes assumpsit aliq̃d: supposito q̃ totũ a ptib⁹ sit distinctũ: aliter non.

Circa distinctionē sextā in qua magister recitat tres opiniões: quō sit intelligēdū Christū esse deū & hoīez verū: Quero vtrū in xpo sint plura/an tātūmō vnū esse. ¶Et videt q plura etiā realiter distincta. qm esse increatū realiter distinguit ab oi esse creato. sed in xpo diuino est esse increatū pter & creatū/ vez natura assumpte. g tc. ¶Cōtra. qr neutrū realiter distinctorum de altero p̄dicatur. sed natura humana assumpta a xpo p̄dicat de ipo. g tc. ¶Rñsio vbi sic p̄cedā. Primo tangā & excludā duos modos vicēdi. Secūdo dicā alit.

Quantum ad primum: sunt duo modi

vicendi contrarij. Primus est cuiusdam doctoris antiqui dicētis in vltima pte su. q in Christo nō sunt plura/ sz vnicū tm esse: vtpote esse diuinū. ¶Pro qua pclusione arguit primo sic. Esse forme vel nature conuenientis nature hypostatice nō est aliud ab esse suppositi. sed natura humana a verbo assumpta conuenit supposito. ergo tc. ¶Maior declarat. qm esse ptinet ad suppositū & respicit ipsum/sicut illud esse: natura aūt respicit tanq̄ illud quo habet esse. ergo esse non pōt multiplicari: nisi multiplicato supposito. sed in proposito suppositum est immultiplicatū: q vnicū. ergo tc. ¶Preterea secundo. q vnus entis per se vnicū est tm esse. sed Christ⁹ est vnus ens/vt pbat Boet⁹ in libro de duabus naturis et vna pſona Christi. g tc. ¶Scōs modus dicēdi predicto cōtrari⁹ qui est modernor/est q in Christo sunt duo esse increatū vez & creatū. ¶Hic pbat. qm vbi sūt due nature existētes: ibi sunt necessario duo esse: cū esse & essentia sint idipm. sed in Christo sunt due nature seu essentie existentes/increata vez & creata assumpta. ergo tc. ¶Contra primū modū dicendi ponentē in Christo non esse nisi tm esse increatū: Arguo primo sic. Impossibile est ponere rē aliquā in aliquo realiter exīt̄ sine ei⁹ esse ēntie & exīne. Hoc est cuidēs. q esse essentie & essentia idē sunt. q etiā res sit exīns sine exīntia/hoc est impossibile: siue essentia & existentia sint distincta siue penitus indistincta. sed constat q in Christo est natura humana realiter existēs. ergo & in ipo habet realiter quodlibet suū esse: tam essentie vez q̄ existētie. ¶Confirmat. quia oīne realiter productum in aliquo manens realiter/est in ipo existēs. sed constat q homo assumpt⁹ fuit in vtero virginis productus realiter seu formatus: et productus verbo vnit⁹ & in eo realiter sustentatus. ergo in ipso habet verum esse essentie et proprie existentie actualis. ¶Preterea secundo ad idem sic arguo. Quicquid posituum fuisset in homine assumpto si assumptus non fuisset sed per se remansisset/totum est in ipo nunc assumpto. sed constat q si homo post⁹ fuit productus in virginis vtero non fuisset assumptus a verbo: habuisset verum esse actualis existētie distinctum ab esse diuino realiter. ergo & modo habet. ¶Cōfirmatur. quia verbum posset hominem dimittere absq̄ producto aliquo positiuo/& per cōsequēs nullo/dimisso homine aduenīente. sed homo dimissus nec destruct⁹ haberet necessario verum esse & distinctum ab esse diuino. ergo idem esse habet modo. ¶Preterea tertio ad idem sic arguo. Magis est idem cum essentia esse tā essentie q̄ etiam actualis existentie/q̄ operatio. Hoc apparet. quoniam opatio omnis est ab omni essentia creata separabilis/non autem esse. sed secundum Damascenum & alios doctores de hoc loquentes propter dualitatem naturarum in Christo ponimus in eo et cōcedimus duas operationes/increatam videlicet & creatam. ergo multo magis propter plures essentias oportet concedere plura esse. ¶Cōfirmat. q esse & essentia & exīntia sunt in re extra (vt nūc suppono) penit⁹ indistincta. sed in Christo sunt scōm doctorē istū plures essentie. ergo etiā necessario plura esse. ¶Secundo cōtra secundū modū dicendi/ponentū esse in Christo plures essentias & etiam plura esse/increatū vez & creatū: Arguo primo sic. Idē realiter non videt posse realiter existere in seipso. Hoc est cuidens. licet esse in propue accipiatur/vt patet p oēs modos q̄bus aliquid dicitur esse in alio/discurrendo. sed diuina essentia & existentia siue esse est a qualibet pſonarū realiter indistincta. ergo nō magis ēntia diuina siue eē/ pōt dici ꝓpue existere in pſona q̄ ipsa pſona in essentia siue eē ab ēntia indistincta. ¶Cōfirmat. q qō est realiter in aliquo nō est ipsum nisi esse in/ ipropue & equiuoce accipiatur. sed tā diuina essentia q̄ esse siue existentia (qō est idē) est quelibet pſonarū: & econuerso q̄libet pſonarū est diuina essentia siue exīntia siue esse. ergo nō magis/ ꝓpue loquēdo/ videt cōcedendū scōm significatū propositionis/essentiā diuinā siue esse diuinū in pſona existere/ q̄ econuerso. ¶Preterea. q essentia diuina est p se existēs & subsistēs. sed p se exīns realiter & subsistens non videt eē i alio nisi a se realiter distincto/mō q̄ vna pſona dicit esse i alia/& econuerso. g tc. ¶Cōfirmat. q magis diuine pſone dicit subsistere seu existere in ēntia seu p ēntiā q̄ econuerso ipa essentia p pſonas. ergo tc. Hec de primo.

Quantum ad secundū: Primo premitto

duplicē distinctionē. Prima est cōis de esse. Est enim esse ēntie/subsistētie/& actualis existentie: que tria nec in diuinis/nec in creatis realiter distinguunt: immo etiā vident penitus indistincta in re extra. Esse subsistentie (vt in proposito accipit) nō est aliud q̄ per se existere nō in alio subiecto vel supposito sustentari. vñ addit sup essentiā de qua dicit/negationē duplicē essendi in alio/vez actualiter & aptitudinaliter. vñ illud habet esse subsistētie/vt in ꝓposito accipit/qō non est in alio actualiter nec aptitudinaliter: licet possibiliter/vt vna creatura subsistēs talis per se supponitat: vel quod nec est in alio aptitudinaliter nec etiā possibiliter (in alio dico vt in fundamento sustentante) & isto modo q̄libet pſonarū diuinarum et etiā ipsa diuina essentia p se subsistit. q nec subsistentia persone addit super essentiā aliquid positiuum: puta proprietatē personalē distinctā ab ipsa essentia in re extra. ¶Secunda distinctio est/q esse in/ potest accipi dupliciter: vez propue & large. Propue sumptum illō in quo aliquid dicit esse non est ipm. Large aūt acciperet si aliquid in aliquo esse concedatur de quo in abstracto realiter predicatur & econuerso.

Tunc his premissis: pono quatuor cō

clusiones. ¶Prima est/q in Christo nō sunt due ēntie seu nature/increata vez & creata/ vt esse in alio accipitur primo modo/videlicet prout notat diuersitatem realem eius quod dicitur esse in alio/ ab illo in quo dicitur ipm esse. ¶Hec apparet. quoniam in verbo licet sit essentia creata ab ipso realiter distincta/ non tamen essentia increata: illa enim essentia est ipsum verbum. sed quod est aliquid nō est in ipso/vt esse in accipitur isto modo. g tc. ¶Ex hoc concludo corollarie q nec in verbo est esse increatum. sumēdo esse in hoc modo. ¶Hoc apparet. quoniam esse increatum siue existentie siue essentie est omnino idem cum essentia increata. sicut etiā esse essentie create & existentie cum essentia creata. sed verbum est essentia increata. ergo & esse increatum siue existētie. ergo nō magis esse increatū est in verbo/q̄ verbum econuerso sit in esse increato. esse aūt creatū humanitatis assumpte q̄

est idē cū ipa humanitate/a verbo realiē est distinctū:ꝛ ipso personaliter seu hypostatice sustentatū: ꝑ ꝓpue ē in ipo. ¶ Scōa ꝯclusio est/q in verbo sunt plura esse creata/accipiēdo esse in ꝓdicto modo. ¶ Hoc apparet.qz cū esse tam essentie ꝙ existentie sit idē cū essentia/ quot nature siue create essentie sunt in verbo/tot esse necessario sunt in ipso.sed in verbo sunt plures essentie siue nature create realiter distincte.quia anima ꝛ corpus ꝛ homo/si ab eis realiter distinguatur.ergo ꝛc. ¶ Confirmatur:quia vbicunqz sunt plures nature distincte realiter existētes/ ibi sunt necessario plura esse siue essentie siue existentie actualis.Hoc est cuidēs:quia illa oia sunt in re extra taliter indistinctaꝛ ideo non potest multiplicari vnum alio non multiplicato. sed in verbo sunt plures nature create distincte realiter existentes:quia corpus constitutū ex materia ꝛ forma ꝛ intellectiua aia.ꝛ ꝛc. ¶ Tertia conclusio est/q in verbo non est aliquod esse subsistētie/ vt esse in alio accapiē ꝓpue dicto modo. ¶ Hec apparet.Constat eiā q in ipso non est aliquod esse subsistētie creatuz:quia natura ipsa creata assumpta non subsistit/ quia in alio a se existit.subsistere autem in proposito est per se existere non in alio sustentari. ergo in verbo nō est aliquod esse subsistentie creatumec etiam esse posset/cuz subsistens sit per se existens.impossibile autem est ꝛ contradictionē implicās q per se subsistēs i alio sit existēs sic.ergo nec ē nec etiā esse potest in verbo nec in aliquo alio aliquod esse subsistens creatum/sed nec increatum: quoniam ipsum verbum est huiusmodi esse subsistēs ab ipso penitus indistinctum.ergo esse subsistentie increatum non potest dici ꝓpue existere in verbonec in aliq̄ alia ꝑsonarū/magis ꝙ idē realiē in seipso. ¶ Cōfirmat. qz nō magis/nec magis ꝓpue esse subsistēs diuinū est in aliqua ꝑsonarū diuinarū/ꝙ esse subsistēs creatū in aliquo per se subsistentiū creatoꝝ. Hoc apparet / quia non magis immo minus distingui videt subsistētia diuine ꝑsone a persona/ꝙ subsistentia alicuius creature ab ipsa creatura/si reperitur aliqua distinctio inter ipa.sz in nulla creatura subsistente siue per se existēte pōt dici esse siue subsistentia:magis ꝙ econuerso ipsa subsistentia vel per se existentia sit in essentia/cum illa sint realiter indistincta. Nec enim magis subsistētia sortis est in sorte/ꝙ econuerso sortes sit in ipsa.ꝛ ꝛc. ¶ Preterea/qz cuz dicitur esse increate subsistentie existere in persona/vel accipiē esse subsistētie ipius ꝑsone/vel ꝓpuetatis eiꝰ relatiue/vel diuine essentie.sz persona ipa ē esse subsistentie increatum acceptū quocunqz predictoꝝ modoꝝ. ergo ꝛc. ¶ Ex hoc concludo corollarie. Primo q in nulla re siue increata siue creata subsistēte ē esse subsistētie. ¶ Secūdo q in nulla re existente pōt esse existentia ꝓpria ꝙ existit/ bñ tñ existentia cuiuscunqz ab ipa distincti realiter in ipsa realiē existētis. ¶ Primū apparet.qm si i aliqua re quacūq; est esse aliqd subsistētie:vel ergo sue ꝓpue qua per se subsistit/vel alicuius alteriꝰ qđ in eo existit.Sed nō pōt poni primū/qz subsistētia vel p se existēte cuiuslibet ē a quolibet in re extra totaliter indistincta.quodlibet em subsistens siue per se existens subsistit realiē semetipso:idē aūt realiē nō pōt dici ꝓpue existere in seipso.ꝙ ꝛc. Nec pōt poni secōz:qz in alio existens nō ē subsistens/cum non sit per se existens.ergo ꝛc. ¶ Secundū corollariū apparet quantum ad primam eius partē: videlicet q in nulla re existente possit esse existētia: qm cuiuslibet existētie ē a quolibet in re extra penitꝰ indistincta:ergo in nulla essentia ē sua existentia propria magis ꝙ econuerso essentia sit in existētia. ¶ Secunda pars ꝙ cuiuscunqz existentis in alio distincti realiter ab eo existentia sit in ipo:apparet eodē medio.quia ex quo essentia ꝛ existentia cuiuslibet sunt idipsum:in quocūq; est aliqua res seu essentia ab ipso realiter distincta/in eōdem necessario sua existentia habet poni. ¶ Ex quo apparet falsitas ꝛ oimoda improbabilitas opinionis ꝓdicte/ dicentis i Christo nō esse aliqd ens creatū:sz tātūmō increatū.qm vtrūq; horū ē falsū ꝓpue loquēdo. In ipo em est realiē ꝛ ꝓpue esse creatū/cū in ipo sit essentia creata vez humanitas:a ꝙ eiꝰ esse siue essentie siue existētie ē in re extra penitus indistinctū. Et nō est in ipo esse increatū sed ipm verbū est hmōi esse creatū.quare ꝛc. ¶ Ex predictis etiā apparet impropriū esse dictū vulgariter dicētiū in Christo esse vnū tm esse subsistētie:qz vt ostēsuz ē/si nullo subsistēte est sua subsistētia nec alteriꝰ nō per se sed in eo tantūmō existentis.qđ dico ꝓpter diuinas ꝑsonas: ꝙ tū vna licet dicaē esse in alia/quelibet tñ dicaē existere p scipam:nec vna est in alia vt in sustentāte / mō ꝙ natura humana dicaē esse in verbo.ꝙ magis ꝓpue dicaē Christū esse vnicū esse subsistētie increate/ꝙ in eo esse vnicū tale esse/nisi loquaris de esse subsistentie cuiuslibet ꝑsonaꝝ i alia. Et tūc etiā nō ē verū in verbo esse vnū esse subsistentie.qm aut ꝙ hmōi esse subsistentie intelligis ꝑsonā subsistentē in alia existētē/aut ipam essentiā. Si primū/cū i qualibet ꝑsona sint due alie ꝑsone/ in nulla erit vnicum tm esse subsistentie increatū/hoc mō sumptuz. Si secōm/ quelibet persona ē realiē tale esse subsistētie sicut ꝛ ipsa essentia a tali esse penitus realiter indistincta.quare ꝛc. ¶ Quarta ꝛ vltima ꝯclusio est/q in Christo sunt plura esse ꝛ plures essentie. Una videlicz creata/immo plures create:ꝛ vnica increata.non vt esse in aliquo accapiē primo modo tm/nec secōo mō tm sed vt simul vtroq; modo/ primo videlicet et secūdo. ¶ Hec apparet.qz si esse in/ accipiaē tm primo modo: vez vt notat realiē diuersificatē eiꝰ quod est in alio ab illo in quo est/nec esse increatum/nec essentia est in aliquo personarum / sed est quelibet . sed hoc modo sola natura creata assumpta est in supposito assumente. Si autē accipiatur esse in alio/ secūdo modo vt videlicet illud qđ dicaē esse in alio est ab ipo realiē indistinctum/hoc modo econuerso nulla natura creata est in verbo magis ꝙ in patre vel in spiritu sancto : nec per ꝯns esse aliqd creatū/sed essentia ꝛ esse tantūmō increatū. Hoc apparet:qm ꝑcise essentia ꝛ esse increatū nō aliqd creatū est realiē indistinctū a qualibet ꝑsonarū . Nō em minus humanitas assumpta a verbo est distincta realiē ab ipo/ꝙ a patre ꝛ a spiritu sctō. ¶ Ex hoc sequit tertiū videlicet q in Christo sit increata essentia ꝛ creata/accipiendo esse in/vtroq; illoꝝ duoꝝ ꝓdictoꝝ modoꝝ: sic intelligēdo q in ipso est essentia/immo plures essentie seu nature create/qz alia ꝛ corpus:ꝛ p ꝯns plura etiā creata sumendo esse in alio/primo modo. Est etiā i ipo essentia increata / ꝛ p ꝯns esse etiā increatū ab essentia indistinctum sumendo esse in alio/ secundo modo:vt vez est inter realiter distincta.modo quo dicimus in deo esse sapientiam/iustitiā/intelligētiā/ꝛ memoriā/q omnia sunt a deo realiē indistincta. ¶ Sic ergo apparet quō cōcedendus sit ꝛ quō nō/in Christo vel in verbo diuino esse plura esse. ¶ Ad rationes pro illis duabus opinionibus superius recitatis. ¶ Ad primam pro prima opinione dico q ma ior est euidenter falsa.Cum enim natura assumpta ꝛ eiꝰ esse sit idē/per ꝯns sicut natura ipa est alia a supposito assumente:ita etiam esse nature/ē aliud ab esse suppositi assumentis. ¶ Ad probationē/quando dicitur q esse ptinet ad suppositū:dico q principaliter pertinet ad naturā seu(vt magis proprie loquar) est ipsa natura:ꝛ hoc tam in creatis ꝙ etiam in increatis.Cōstat enim q in diuinis principale esse cuiuslibet personarū ꝛ simul omniū est ipsa essentia. In creaturis etiā suppositū supra naturam nō addit aliquid positiuū.ergo vnū suppositū nō arguit vnum esse qđ in ipo est essentia aliqua que ab ipso

realiter est distincta. sed ita est in ꝓposito de verbo. ꝫ ꝛc.
¶ Ad secundam qñ dicit ꝙ Christus ē vnū eius: verū est vt Christus supponit ꝑsone pro suppposito assumēte: ꝛ vt sic ꝓcedo ꝙ ei⁹ esse est tm̄ vnicū/sicut ꝛ essentia. Et aūt supponit pro supposito ꝛ pro hoie ab ipso realiē assumpto/ nō videt ꝙ debeat dici esse eius vnū essentialiē sed tm̄ ꝑsonaliter. sed vnius entis personaliter/hoc est vnius ꝑsone naturā distinctā realiter sustentantis vt simul cū natura ipa accepte sunt necessario plura cē sicut ꝛ plures essentie seu nature: quare ꝛc. ¶ Ad tertiā q̄ adducit pro alia opinione cōtraria/qñ dicit ꝙ in Christo sunt due essentie/increata videlicet ꝛ creata: patet quomō hoc vno modo sit concedendū/ꝛ alio modo sit negandū/vt supi⁹ est ostēsum. ¶ Sic ad questionē. ¶ Ad rationes in ꝓpi cio. Ad primam qñ dicitur ꝙ in verbo est esse creatum ꝛ increatum/patet ex dictis quomō hoc sit concedendum ¶ Ad secūdaz que est i contrariū/quādo dicitur ꝙ neutrū realiter distinctorū de altero predicat: dicēdum ꝙ verum est in abstracto siue essentialiter: nec sic natura humana predicatur de verbo.

SEcundo quęro: Vtrū Christus sit aliqua plura: an tm̄ vnum. ¶ Et videtur ꝓmo ꝙ plura: quia Christus est deus ꝛ homo verus. sed illa sunt plura/sicut ens creatū ꝛ increatū. ꝫ ꝛc. ¶ Contra: qz vt dicit in symbolo Athanasij. Sicut aīa rationalis ꝛ caro vnus est homo: ita deꝰ ꝛ homo vnꝰ est Christus. sed quod est tantū vnicū nō est plura. ergo ꝛc. ¶ Rēspōsio. Ad cuius responsiōis euidētiā ꝓmittā primo duplicem distinctionē. Secūdo dicam ad questionē.

Quātum ad primum: Prima distinctio

premittēda est/ꝙ Christꝰ potest ſupponere siue stare triplicater. ꝓ cū supponere vno modo tm̄ ꝓ suppposito assumēte: sicut supponit in illa propositione qua dicitur Christꝰ est creator ꝛ olim glouificator ꝛ gubernator. Alio modo ꝓ hoie assumpto/vt cum dicimus ꝙ Christus est natꝰ de virgine: passus i cruce: ꝛ similia: q̄ nō sūt vera de diuino suppposito nisi qz pmus verificanē de hoie assumpto Tertio pōt supponere insimul pro vtroq; / vez tā pro diuino suppposito q̄ etiā pro hoie assumpto/sicut cum dicitur ꝙ Christus est essentialiē deus ꝛ hō verus. Dico aūt essentialiter seu quiditatiue: qz ꝑsonaliter seu hypostatice Christus supponēs pro dei filio ꝓcedit vere hō: nō autem essentialiter nec quiditatiue seu identice sicut deus.
¶ Secunda distinctio premittenda est/ꝙ Christum esse plura potest ītelligi tripliciter. Uno modo ꝙ sit essentialiter plura distincta realiter. Alio modo ꝙ sit plura distincta realiter non essentialiter seu quiditatiue/ sed tm̄ personaliter ꝛ hypostatice. Tertio modo ꝙ sit plura sic ꝙ vnum illorum sit essentialiter: alterum autē hypostatice ꝛ personaliter. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum: pro solutione

questionis ponō sex cōclusiones. ¶ Prima est/ꝙ Christꝰ vt supponēs pro verbo tm̄ siue pro assumente suppposito nullo mō essentialiē seu q̄ditatiue est plura: sed tm̄ vnū.
¶ Hec apparet. qñ fixꝫbū dei dicit plura: vl dicit plura neutraliter: vez qz est plura entia/vel masculine seu femininе/qz plures persone. sed neutro horuz modorum potest Christus sic acceptus/ hoc est dei filius dici plura. Nec enim est essentialiter plura entia cum etiā omnes persone simul sumpte non sint nisi vnicum ens. Nec potest etiam dici plures persone: cū a qualibet realiter sit distinctꝰ ergo ꝛc. ¶ Secunda cōclusio est/ꝙ Christus hoc modo sumptus vt videlicet supponit pro dei filio/potest dici/ ꝛ est/plura realiter absolute/videlicet ens creatum ꝛ increatū/tm̄ nō vniformiē ſꝫ diffoꝛmiē. ¶ Hec apparet: qñ deus ꝛ hō realiē distinguunt: sed ꝓstat ꝙ dei filiꝰ est realiter deꝰ ꝛ hō verus: ꝫ ipse est realiē plura absolute. ¶ Secundū videlicet ꝙ nō sit illa plura vniformiter sed diffoꝛmiter: apparet: qñ Christus vt sic sumptus / videlicet pro dei filio/est deus essentialiter ꝛ realiter: sic intelligēdo/ꝙ cū dicitur dei filius est deus: eadem per subiectū ꝛ p̄dicatū essentialiter ꝛ realiter importat: hō autē dicit realiter nō tm̄ essentialiē isto modo/videlicet sic intelligēdo ꝙ per subiectum ꝛ predicatum cadē essentia importetur Unde nec etiā dicit homo realiter sic intelligēdo ꝙ per subiectū ꝛ predicatū idē realiē importet. Que cū essentialiter ꝛ realiter distinguunt/nō sic predicant. Sed verbum ipm̄ homo dicit: qz vnū in altero/ vt homo in verbo realiter sustentat. Sic ergo apparet ꝙ licet dei filiꝰ dicatur plura/nō tm̄ vniformiter sed diffoꝛmiter potius ꝛ differenter. ¶ Tertia cōclusio est/ꝙ Christus supponēs pro dei filio ē plura creata vniformiter. ¶ Hec apparet: quoniā omnia assumpta a dei filio verificant ꝛ predicātur de ipso propter consimilem rationem / ꝛ ipse dicitur quodlibet illorum quia quodlibet illorum in ipso realiē sustentatur. sed illa sunt plura ꝛ realiē distincta. ergo ꝛc.
¶ Quarta conclusio est. ꝙ Christus vt supponens pro homine assumpto tm̄ est essentialiter plura realiē distincta suppposito ꝙ totum a partibus non sit distinctū aliquid in re extra: non autem si sit aliquid distinctum ab omnibus partibus realiter/per se vnum. ¶ Hec apparet quoniā constat ꝙ corpus ꝛ anima sunt plura realiter ꝛ distincta. sed si homo nō distinguitur a suis partibus in re extra: hō est essentialiter corpus ꝛ aīa sic accepta vt illa vez duo entia sunt realiter sic vnita: ꝫ homo ē essentialiter illa plura. Si autē totum a partibus realiter sit distinctum/tunc homo nō erit corpus et anima simul sumpta. sed ab eis aliquid distinctū in re extra: ꝛ ita per ꝓs erit vnicū essentialiē ꝛ non plura. ¶ Quinta cōclusio est ꝙ Christus sic sumptus vt videlicz supponit tm̄ pro homine assumpto est plura distincta realiter absolute: non tamen vniformiter sed potius differenter. ¶ Hec pōt declarari sicut declarata est secunda conclusio supradicta: qñ homo assumptus est deus ꝛ est homo verus. sed constat ꝙ illa sunt distincta realiē ꝛ essentialiter: nec de ipō videlicet homine assumpto verificant vniformiē / nec ꝓpter ꝓsimilē sed propter dissimilē rationē: vt apparet ex dictis in illa secunda cōclusione predicta. Hec enī: hō assumptus est homo/est vera/qz per predicatū ꝛ subiectum idem realiter importat. hec aūt/homo assumptus ē deꝰ/ est vera qz significatū ꝓ subiectum in significato per predicatū/videlicet hō i deo realiē sustentat. ꝫ ꝛc. ¶ Sexta conclusio ꝛ vltima est/ꝙ Christꝰ vt supponēs tertio modo videlicet pro verbo simul ꝛ hoie assumpto/est plura entia essentialiter/nō tm̄ plures persone vel plura suppposita. ¶ Hec apparet quātum ad primam partem: qñ cōstat ꝙ deus ꝛ homo siue assumptus siue non assumptus sunt essentialiter plura entia. nō enī deꝰ ꝛ homo sunt essentialiē vnū ens. ſꝫ illa/Christus est essentialiē plura entia/vt subiectū qđ est Christꝰ supponit pro deo ꝛ homie simul/equipollet huic/deus ꝛ hō sunt plura entia. qđ apparet/quoniā eius subiectū qđ est Christꝰ significat deū ꝛ hoiez simul/vt supponim⁹. ꝫ ꝛc. ¶ Secūda ꝑs ꝓclusiōis ꝑdicte/vez ꝙ Christꝰ etiā sic acceptus nō sit plura suppposita seu plures persone / apparet. qñ homo assumptꝰ non est suppositū seu persona alia a diuina: cū non per se sed in alio/puta in diuino suppposito sit existens. Unde licet verbum ꝛ homo non assumptus sint plures persone quia homo non assumptus est ꝑ se persona/qz ꝑ se stans non tamē verbū ꝛ homo assumptus ab ipō/ possunt dici plures persone licet plura entia: ꝛ ita plura ꝛ essentia-

aliter distincta/nō tñ psonalit̄:sicut x̄bū ipz ⁊ qlibet hō ab⁹ nō assumpt⁹ essentialit̄ distinguunt. ¶Ex hoc sequit̄ q̄ licet Christus vt pdicto nō sumpt⁹ possit dici plura entia essentialit̄/nō tñ psonaliter distincta sed in eadē p sona. Non sic intelligēdo q̄ hō assumpt⁹ sit psona eadē cū verbo/sz q̄ realit̄ est in eo/nec p ꝓs est psona alia ab ipso. ¶Sic ad questionez. ¶Ad rationes in principio. ¶Ad primā/cōcedo q̄ Christus est ens creatū ⁊ increatum essentialiter/vt Christus supponit ꝓ verbo simul ⁊ hoie:vt aūt tñ p verbo/adhuc pōt dici plura entia:nō tñ simuliter erit ens ⁊ entia/creatū ⁊ increatū: sed increatū essentialiter:creatū personaliter/vt dictum est in corpe questionis. ¶Ad alterā pcedo q̄ deus ⁊ homovn⁹ est Christus/personaliter:vt dictū est:nō tñ essentialiter nisi homo supponeret tñ pro verbo.

Circa distinctionē septimā i q̄ mgr̄ determinat ⁊ ostendit quō de⁹ ⁊ hō fact⁹ ⁊ hō de⁹:⁊ quō etiā Christ⁹ predestinatus fuit filius dei: Quero pmo. Utrū illa sit concedēda tanq̄ vera:de⁹ est homo fact⁹: ⁊ econuerso:homo est factus deus ¶Et videtur q̄ nō: qz quod nunq̄ potuit simpliciter fieri/nō potuit fieri homo. Hoc apparet. qm̄ oē factū homo/est simpliciter factus:sed deus nō potuit fieri simpliciter nec est fact⁹:filius aūt a patre solo est/nō factus nec creat⁹/ergo nec homo fact⁹. ¶Contra:quia vt dicitur Jo.i. Verbū caro factum est:ergo ⁊c. ¶Qz etiā econuerso hō fuerit factus deus/habet p illō psalmu. homo factus est in eo:⁊ ipse fundauit eam altissimus. sz pstat q̄ hō factus in virgine non fundauit ipsam/ nisi qz fuit altissim⁹ deus fact⁹. q̄ ⁊c. ¶Respōsio. in qua primo videbitur quesitū. Scōo ex hoc inferetur q̄ vere dicit deus hō:⁊ econuerso hō assumptus dicit vere de⁹.

Quantū ad primum premitto duo. Primū est:quid intelligendū est nolle factionis. ¶Ad cuius euidētiā est sciendū:q̄ ista quatuor/vez ꝓductū/genitū/ factū/⁊ creatū/sumpta ꝓprie distinguuntur.qm̄ ꝓductū dicit oē illud qō accepit ouginaliē esse ab alio absolute. Genitū vero qō accepit esse ab alio tali modo/ puta nō nature.qō cm̄ est ab alio nō naturaliter sed libere/ nō dicitur genitū/sed aut spiratum vt tertia psona in diuinis: aut absolute productū vel creatū: vt oē a deo ꝓductum ad extra. Scōa aūt psona diuina vere dicit generata/qz naturaliē seu modo nature ꝓducta. Factū aūt dicit illō qō accepit esse ab alio essentialiter ⁊ per ꝓsequēs simpliciter distincto. Creatum vero qō accepit esse ab alio simpliciter qz essentialiē distincto/⁊ de nullo ꝑsupposito. ¶Et q̄ patet quatuor cōm pdictorū cōmunissimū ⁊ vniuersalissimū esse ꝓductū.qm̄ illud est ceteris vniuersalius a quo nō ꝓcedit ꝓsequētia.sz sic est in ꝓposito:oē cm̄ genitum factū vel creatū est ꝓductū/nō autē econuerso productus infert determinate aliquod pdictorū. Post hoc aūt genitum pōt dici vniuersalius alijs/non qz dicat̄ de quolibet eorum vt productū:nullū cm̄ creatū nec oē etiā factū dicit genitum:sed qz genitum dicit in diuinis ⁊ etiā i creatis.nō aūt creatū nec factū nisi solūmodo de creatis. Inter creatū aūt ⁊ factū infert⁹ est creatū. Oē cm̄ creatum est factū/⁊ nō econuerso. Si etiā genitū vel generatio accipiat tantūmodo in creatis/tunc etiaz generatio vt sic erit inferior factione. Hoc cm̄ modo oē genitus est factū ⁊ nō econuerso. Creatio est dicit factio/non tñ generatio: cū sit ꝓductio totaliter/ qz de nullo ꝑsupposito. Generatio autē vt est in creaturis dr ꝓductio partialis/qz de aliq̄ presupposito. Sic igitur patet primū declarandum/ videlicet quid sit intelligēdum per factionē fuisse ꝓ esse factū: qz non aliud q̄ accepisse esse causaliter ab alio distincto essentialiē. ¶Scōm pmittēdum est/q̄ factio seu esse factū pōt predicari ⁊ dici de aliquo dupliciter. Pōt cm̄ dici vno mō de aliq̄ absolute ⁊ simpliciter. Alio mō cōparate ⁊ fm qd. Tunc factio dicit de aliquo absolute ⁊ simpliciter qñ dicit de ipso sine addito.⁊ sic dicit factio secundo adiacens pdicari:vt cū dicit/hō est factus/nullo addito pdicato. Tūc autē factio cōparate ⁊ fm qd dicit pdicari/ qñ predicat de aliquo specificata ⁊ determinata p aliqd distinctū a subiecto:⁊ sic dicit tertio adiacens predicari. vt cum dicitur homo est factus albus.

His premissis pono quinq; cōclusiones.

¶Puma est/q̄ hec est vera.homo assumpt⁹ est fact⁹. ¶Hec apparet.qz oē qō accepit esse ouginaliter ab alio essentialiter/est factū simpliciter:sz hō assumpt⁹ ē hmōi vt apparet:q̄ ⁊c. ¶Scōa pclusio est/q̄ hec est falsa. Deus hō assumēs est factū. ¶Hec apparet:qm̄ factio pdicata de aliquo absolute/vt in ꝓpositione pdicta pdicatur de verbo/predicat esse simpliciter subiecti de quo dicit. sed esse verbi simplicit quod est esse diuinū/nō est factū/cum nō sit ab aliquo distincto essentialiter.est enim verbum a patre qui est essentialiter idē cum ipso.q̄ ⁊c. ¶Tertia cōclusio est/q̄ hec est vera ⁊ catholica/deus est factus hō. ¶Hec probat:qm̄ deus est hō:sz hō q̄ est deus est factus vt dicit puma cōclusio:ergo de⁹ est homo factus. ¶Cōfirmat:qz cū sit homo/aut est hō factus aut hō nō fact⁹. sed non potest poni secundū/qz ipe hō assumptus vere ē factus:ergo primū qō est ꝓpositū. ¶Et si ptra istā rationē arguat:quia deus est homo:sed hō est finitus: non tñ sequit̄ q̄ deus sit finitus:ergo nec in ꝓposito sequit̄:de⁹ est homo:sed homo est factus:ergo deus est fact⁹: ¶Responsio.Concedo q̄ non sequitur/nec est verum: ergo deus est factus:sicut nec finitus:sed bene sequitur ergo est homo factus:sicut etiam sequitur:deus est homo:sed hō est finitus:q̄ deus est hō finit⁹:licet nō sequat̄/ergo de⁹ ē finitus. Aliud cm̄ est dicere deū esse factū vel finitū absolute:⁊ aliud cū modificatione seu specificatiōe:puta esse factum hominē/vel finitū holem. Sicut cm̄ cū dicit absolute/deus est factus/significat deū esse factū fm rationē diuinitatis:⁊ tō ꝓpositio est negāda q̄ falsa: ita cuz dicit absolute deus est finitus/significatur q̄ fm diuinitatem sit finitus. Non autē cum dicit q̄ est homo fact⁹ vel finitus. Tunc cm̄ tam factio q̄ finitum vel creatum ⁊ similia intelligunt dici ⁊ verificari de deo fm rationez hominis predicata hmōi dicta de deo specificantis.quare ⁊c. ¶Cōfirmat pclusio supradicta.qm̄ sicut fieri absolute sine specificatione vere affirmat de quocunq; qō accepit suū esse simpliciter ab alio a se distincto essentialiter ita fieri tale puta a vel b.vere potest dici de quocunq; in quo illud productum ab alio essentialiter/est nouiter positum realiter. ¶Hoc apparet.omne cm̄ subiectū i quo nouiter ponit albedo/esto etiā q̄ poneret in ipo ab eterno/dicitur factū albū. sed hō ab ipso verbo assumpt⁹ est factus/quia ab alio a se distincto essentialiter producti⁹ ⁊ est in verbo realiter/licet nō ab alio a se essentialiē positus/quia a seipso ⁊ ab alijs personis a se essentialiter i distinctis.ergo vere est dei filius factus homo. ¶Sed contra istam conclusionem arguitur:qz qō nouiter ē factum aliquid quod non erat antea/realiter ē mutatum: sed deus est immutabilis:ergo non potuit esse nouiter factus homo. ¶Ad hoc respondet/q̄ qñ ꝓsuppositū termino factionis est in potentia ad ipm/⁊ p cū inductū in ipo realiter informat ⁊ actuat/tunc verum est q̄ sic aliquid nouiter factum est mutatū.sed non est sic in proposito:qm̄ verbum ipsum in quo homo factus nouiter fuit positus/ p cū nō actuat nec realiter informat.nec verbū

fuit ꝓsuppositū hoi tāꝝ potētialis ad ipm:ārē ꝛc. ¶ Sꝫ ista solutio videtur dubia. Primo qꝛ ex hoc q verbum nō informat ꝑ hoiem assumptū/non habet quin mutet ꝑ eū/ex quo noviter recepit ipm. Esto enī q albedo nouū subiecto sic aduenuret q ipm nō informaret sꝫ tm subiectū eā realiter sustētaret/ nihilomin⁹ subiectū veracit dicerēt per eā mutatū. quare ꝛc. ¶ Secō:qꝛ licet verbū nō fuerit in potentia ad hoiem assumptū vt informabile ad informatiuū/fuit tm vt sustentatiuū ad sustentabile. Nisi enī hoc mō verbū in potētia ꝓfuiſſꝫ/nūq̄ hō assumpt⁹ ꝑsonaliꝫ fuisset/qꝛ nec in eo sustētari realiter potuisset:ārē ꝛc. ¶ Et iō melius videt dicendū q licet mutabile mutetur ꝑ quodcūq; sibi de nouo supuenīēs/ siue ꝑ ipm informatur siue nō:non tm immutabile pōt mutari nec in aliq̄ alterari:vt in diffinitiōe scēa fuit supius declaratū. sed deus est omno immutabilis:quare ꝛc. ¶ Quarta cōclusio est q hec est vera ⁊ catholica:de⁹ est generatus vel ꝓduct⁹ vel creat⁹ hō. ¶ Hec apparet ex dictis. quia deus est homo assumpt⁹:sed homo assumpt⁹ est de virgine generatus ⁊ aliquo modo etiā product⁹:qꝛ omne factū est ꝓductū. fuit etiā a deo creatus / extēdēdo nomē creatiōis ad oim dei effectū/ mō quo cūq; res a deo alia dicit creata. ergo ꝛc. ¶ Quinta cōclusio est. q cōuersa vniuscuiusq; conclusionis p̄cedentiū vltimarū/que est/homo est fact⁹/ generatus/creat⁹/product⁹/vel etiā nat⁹ de⁹:est vera ⁊ catholica cōcedēda. ¶ Hec apparet:qꝛ hec est cōuersa vniuscuiusq; ꝑdictarū verarū: sed oīs cōuersa propositionis vere est vera:ergo ꝛc. ¶ Est tm intelligēdū q in oib⁹ vltimis trib⁹ cōclusionib⁹ supradictis duo specificativa q̄ sunt factū ⁊ creatū semp debēt intelligi vt specificantia seu determinantia/nō deum cui repugnāt/sed hominem ipm/siue in subiecto vt in cōclusiōe vltia/siue in ꝑdicato/ vt in aliis duab⁹ p̄cedentib⁹ vnā earū est positū. ¶ Alie vero oēs determinatiōes:vt generatū ꝓductū vel natū possunt specificare seu determinare etiā deū ipm. Deus enī ꝓductus generat⁹ ⁊ nat⁹ a ꝑte/est hō:et ecōuerso hō est deus ꝓductus generat⁹ ⁊ nat⁹ a ꝑte. Et iō loquendo de ꝓductione/generatione/⁊ natiuitate eterna/illa tria oia sic intellecta debēt specificare nō hoiem sed deū. Et aūt accipiunt pro ꝓductione generatione ⁊ natiuitate ꝑali de virgine/ debēt econuerso nō deū sꝫ hoiem assumptū specificare. ¶ Ex q̄ sequit:q vt absolute accipiātur pñt esse vtriusq; specificativa ⁊ determinativa videlicet dei ⁊ hominis. ¶ Et si quaras:vtra ꝓpositionū est magis ꝓpria:an in q̄ deus de hoie/an in qua hō de deo ꝑdicat ꝛ recto cū aliā specificationū seu determinationuꝫ quinq; oim ꝑdictarū: ¶ Respondeā/q inter ꝓpositiōes tales ꝛ quib⁹ ponit factū vel creatū/ea mihi videt magis ꝓpria ⁊ intelligibilis:de⁹ est hō fact⁹ vel creat⁹/q̄ eius cōuersa/que est/homo est deus factus vel creat⁹. ¶ Primum vez q propositio in qua de deo ꝑdicat hō specificatus ꝑ factū vel creatū vt ꝑdicta/sit magis ꝓpria q̄ eius cōuersa/q̄ est/homo est deus factus:ex hoc videt:qm semp specificatio ⁊ determinatio debet immediate apponi specificato ⁊ determinato:cui⁹ contrariū fit in scēa qua dicit homo est deus factus vel creat⁹. illa enī sunt specificantia hominē nō deū:cui tm immediate in ꝓpositione hmōi apponunt:quare ꝛc. ¶ Secundū videlicet q illa prima sit magis intelligibilis ⁊ certior q̄ altera:ex hoc patet/ qm cum dicit hō est deus factus vel creatus/videt immediate q ly factū vel creatū specificet ⁊ determinet deū cui immediate apponit:q̄ ꝓpositio vt sic sumpta nō est ita intelligibilis sicut alia in qua factū vel creatū est hois cui predicato de deo immediate apponit/specificatiuū. Dico aūt q nō est ita intelligibilis siue ad intelligendū facilis:nō tm mtēdo dicere ḋn ipa etiā sit vera. Dñi siue facta siue creatū specificātia hoiem ꝑdicentur de deo siue econuerso/siue homo specificans factū vel creatū ꝑdicetur/vt cū dicit deus est factus vel creatus homo/semper est verū ⁊ catholice concedendū. qꝛ licet factū vel creatū repugnet deo absolute sumptū:nō tm vt ꝑ hoiem specificatū. magis ꝓpria tm ⁊ intelligibilior ac certior esset non verior/mihi videt ꝓpositio in qua predicat de deo hō factus vel creat⁹:vel de hoie facto seu creato de⁹:q̄ illa in qua ꝑdicat de deo factus hō/vel de hoie fact⁹ deus. Sicut enī cū dicit:de⁹ est factus hō:totū qō ly est sequit ꝑdicat:videlicet factus et hōata cū dicit ecōuerso / hō est factus deus:deus factus de hoie ꝑdicari videt:sed deus non est factus. Nō sic aūt est cū dicit:hō factus est deus vel deus est hō factus. Sic ergo mihi videt vt factū vel creatū apponat immediate hoi q̄ deo/licꝫ vtroq; modo sane intelligendo ꝓpositio sit vera ⁊ catholice admittēda. Et ita certior videt illa:de⁹ est hō fact⁹/q̄ ei⁹ ꝙuersa ⁊ q̄ illa:deus est factus hō:⁊ q̄ quecūq; alia/ vbi creatū vel factū de deo ꝑdicat/ licet omnes sint vere sane intelligēdo. Et sic intelligēdū est illud dictū supius:vbi dictū est/q creatū vel factū nō debet specificare deū sꝫ hominē. Nō enim intelligo quia sicut hō specificat⁹ per factum vt creatū ꝑdicat de deo ita etiā ecōuerso factū vt creatū possit ꝑdicari de deo/nō absolute sꝫ vt ꝑ hoiem specificato/dicēdo de⁹ ē fact⁹ hō. certi⁹ tm de/hō fact⁹. ¶ Quantū aūt ad alias ꝓpositiōes in quib⁹ ponunt alia supradicta specificātia seu determinātia/puta generatum/ꝓductione vel natū:si illa accipiunt vt ꝑalit/vez ꝑ generatiōe/ ꝓductione/⁊ natiuitate de matre:dicēdū est de eis vt de creato ⁊ facto supra dictū est:vez q illa ꝓpositio ē aliis certior ⁊ intelligibilior/qꝛ simplicior:de⁹ est hō natus vt ꝓductus vel de virgine generatus. Si aūt illa accipiantur essentialit vez pro generatione siue ꝓductione ⁊ natiuitate a ꝑte/sic illa ꝓpositio videt aliis oibus certior ⁊ ad intelligēdū facilior/in q̄ hō ꝑdicat de deo ꝑ talia specificato:vt illa/deus ꝓductus vel generatus vel nat⁹ a ꝑte ē hō. hec est cui intelligibilior/qꝛ simplicior licet nō verior q̄ sua ꝙuersa/que est illa:hō est de⁹ ꝓductus generat⁹ vel natus de patre:⁊ q̄ illa:hō est generatus deus/ vel de⁹ est homo generatus. immo hec est falsa si intelligat a patre:quia homo assumptus nō est a patre genera tus. Unde nō sequit:homo assumpt⁹ est deus:sed de⁹ ipe assumens est a patre genit⁹:ergo homo est a patre genitus. Bene tm sequit ⁊ cōcedit:ergo hō assumptus est deus a patre genitus. sed non sequitur/est deus a patre genitus:ergo est a patre genitus absolute. sicut non sequitur:deus est homo factus/ergo est absolute factus. Et iō qua illa/homo est deus a patre genitus:videt posse habere dupliciē sensum:vnū q sit deus:⁊ q sit a patre genitus/in quo sensu est falsa:alterū q sit de⁹ qui est a patre genitus:in quo sensu est vera:cuiusmodi sensus seu intellectus dupliciꝫ nō sunt in illa ꝓpositione qua dicit:Deus generatus a patre est hō:ita hec dicit esse certior ⁊ intelligibilior/qꝛ simplicior q̄ p̄cedēs. Et ꝓpter eandē cāꝫ ꝓpositio predicta qua dicit:hō fact⁹ est deus:ē intelligibilior ⁊ certior q̄ eius cōuersa qua dicitur:de⁹ est homo factus. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundū: vbi est videndū

quomō vt que est causa/quare vere dicitur homo de deo ⁊ econuerso: dicūt alīq̄/q hoc ē ꝓpter hypostaticā vnionem ⁊ assumptionem. Scōm enī Augustinum primo de tri. ca. xvi. talis fuit illa assumptio/vt deū hominem faceret ⁊ hominem deum. Sed si per huiusmodi hypostaticā vnionē intelligatur aliqua creatura distincta ab hoie assumpto/hoc nō intelligo nec existimo esse verū. Non enī intelligo q de⁹ sit hō nec hō de⁹ ꝓpter aliquā mediā rē creatā a deo ⁊ ab hoie realiter differentē:vt sepe in pce-

dentib⁹ est ostensum. Si aũt p hmõi hypostaticã vnionẽ intelligãt posse extrema immediate vnita/quocũq; distincto ab eis realiter circũscripto: sic cõcedo q ꝓpter hoc deꝰ est hõ/qz videlicz homem sustẽtãs: z hõ deus qz ei deo realiter sustentat. ¶ Sz ꝓtra: qz albedo realiꝫ in homine sustentat: nec tñ est hõ/nec hõ albedo. ¶ Hic respõdent aliq; q albedo informat z actuat hominẽ cã realiꝫ sustẽtãtẽ/z tõ hõ ipe albꝰ dicit/nõ albedo. Hõ aũt nõ sic actuat nec informat verbũ: z ideo de ipo dicit in abstracto. ¶ Contra. qz hoc nõ videt sufficere. Prio: qz esto q albedo ita sustẽtaret in homine q ipm non informaret nec realiter actuaret/adhuc nec homo albedo/nec albedo diceretur homo. ¶ Secundo/quia p hoc q homo informatur albedine/non minus albedo in homine realiter sustentatur/nec minus qlibet extremoꝝ alteri copulat/q̃ si albedo tantum in homine sustentaretur/sic q p eam homo non informaretur nec in aliquo perficeret. ergo si ꝓpter vnionẽ verbi cũ hoie predicat hõ de verbo z ecõuerso/ita z in ꝓposito põt dici. ¶ Ad hoc põt dici: q cũ dicit deꝰ ẽ hõ vel ecõuerso/ly hõ supponit nõ p humanitate sed p filio dei. Differũt enim illa noia hõ z humanitas quãtũ ad hoc q humanitas nullo modo supponit pro filio dei nec eius significat magis q̃ albedo. z ideo hec est falsa: filius dei est humanitas: sicut z illa/filius dei est albedo. Homo aũt ẽ aliquo modo consignificat z importat filium dei sicut albũ subiectũ. Et tõ sicut albũ põt supponere pro subiecto/ita z homo pro filio dei. Et q hoc sit verũ apparet. qm̃ hũanitas significat ee ipse naturã ex corpore z ex alia intellectiua ꝓstitutaz: z tõ nõ põt supponere p aliq̃ alio ab ipsa. Homo aũt significat eandẽ naturã siue in se siue in quocũq; alio supposito existentẽ: z tõ ꝓsignificat deꝰ filiũ ipam sustentificantẽ: z p ipo supponit cũ dicit deꝰ est hõ: qz sensus huiꝰ est/deus est suppositũ hoiem sustentificãs. vel cũ dicit ecõuerso hõ est deus/cuius sensus ẽ/suppositũ hoiem sustẽtificans ẽ deus. ¶ Et si contra hoc arguas/qz cũ noia ad placitũ significẽt z supponant: albedo põt ꝓsignificare subiectũ z supponere p ipo sicut albũ: z ista tunc cõcedi posset hõ est albedo z ecõuerso: ¶ Respondeã/q quando cõstat de rebus nõ est facieda vis in nominibus. Constat aũt sm vsum tentium talib⁹ vocabulis/albedinẽ nõ supponere pro subiecto/sz albũ sicut nec humanitatẽ pro verbo sed hominẽ. Si tamẽ tu sic velis vti hoc vocabulo qõ est albedo/tanq̃ videlicet supponente pro subiecto non video cur illa sit neganda: homo est albedo: nec eius cõuersa/albedo est homo. qm̃ constat q homo in quo est albedo est suppositum albedinem ipam sustentans nõ minꝰ nec minꝰ, ppue qz p ipm ẽ format/q̃ si nullo mõ per ipaz informaret nec actuaret. sz vt dicis/albedo põt supponere z supponit p oi ipaz realiter sustentante: ergo vt sic nõ magis ista est negãda/homo est albedo: q̃ ista/homo est suppositũ sustentãs albedinem: quia illa eadem realiter est cũ illa. nec illa cõuersa/albedo est homo: quia illa equipollet huic immo realiter est illa: hõ est suppositũ albedinis/quã cõstat vtiq; esse veram. Assumptũ apparet/qm̃ supponimus q albedo supponat pro homine. quare ꝛc. ¶ Sic ad questionẽ. ¶ Ad rationem in principio dicendum/q licet fieri hominem sit in sorte vel in quocũq; alio homine fieri simpliciter: z ideo in quocũq; alio sequatur gratia materie/est factus homo: ergo est simpliciter factus/non tamen sic est de deo filio/cuius esse simpliciter non est homo/sed homo deus. Et ideo non sequitur in ꝓpositos est factus homo: ergo est factus.

Secundo quæro: vtrũ Christus sit p̃destinatꝰ esse filꝰ dei. ¶ Et videt q non. qm̃ Christus est deus. sed deus nõ est predestinatus/sed predestinans. q̃ ꝛc. ¶ Sed in cõtrariũ ẽ Apls ad Roma. i. dicens. Predestinatus est filius dei in virtute sm spm sanctificatiõis ꝛc. ¶ Respõsio. Ad cuius euidentiã premitto duo. quoꝝ primuz est/ q Christus vt in precedentibus fuit dictũ/põt supponere vel pro filio dei tñ/vel pro homine assumpto tñ/vel insimul pro vtroq;. Secũd est/q predestinatio propue sumpta non est aliud q̃ preordinatio alicuius ad gloriã z ad alia ordinata ad ipsam: siue huiusmodi ordinata ad gloriam sunt gratia z merita/siue quecunq; alia.

His premissis cõiter cõcessis Respondendo ad questionẽ pono tres cõclusiones. ¶ Prima ẽ q Christꝰ vt supponẽs tñ p verbo/nõ est p̃destinatꝰ esse filꝰ dei. ¶ Hec apparet. qm̃ filꝰ dei essentialiter nõ magis est predestinatus filius dei/q̃ pater sit predestinatꝰ pf. ¶ Hoc ꝓbat: qz predestinatio est oim ꝓsonarũ. oẽs ei predestinant z preordinant/sicut z oẽs effectũ seu predestinatiõis terminũ ponẽt cõicant. sed idẽ nõ põt esse predestinãs z predestinat⁹: g̃ dei filꝰ essentialiter q̃ est verbuz nõ est predestinatus filius/magis q̃ spũs sanctus sit predestinatus spũs sanctus vt pater sit predestinatꝰ pater. ¶ Confirmat: qz predestinatio non respicit pro termino nisi aliquã rẽ creatã seu factã/a p̃destinãte essentialiter differentẽ. sed Christus sic sumptus nõ est a p̃destinante distinctꝰ/sed est ipse predestinãs: cũ sit essentialiꝫ verus deus. g̃ ꝛc. ¶ Scõa cõclusio est/q Christus vt supponẽs pro assumpto hoiẽ fuit p̃destinatꝰ esse filius dei nõ essentialiꝫ/sz ꝓsonaliꝫ. ¶ Primũ apparet/qz nec sic vez essentialiter/est nec esse põt filius dei. sed predestinatio nõ respicit impossibile. g̃ ꝛc. ¶ Scõm vez q hõ assumptꝰ fuerit p̃destinatus esse dei filius ꝓsonaliter/videlicet qz dei filio essentialiter/hypostatice seu suppositaliter copulatus: z in eo realiter sustentatus: probatur. qm̃ oẽs beati fuerunt ab eterno p̃destinati z p̃ordinati/tã ad gloriã q̃ ad alia ad ipam gloriã ordinata. sz vniri hoiem/assũptuz eiverbo: z p ꝑs ipm dei filiũ fieri isto modo: fuit ordinatũ a deo ad tantã gratiã z gloriã huic hoi pro tpe ꝓferẽdã. Licet enim homo assumptus nihil meruerit per hmõi vnionẽ/tñ deus ipse nec tantã gratiã nec tantã gloriã cõtulisset: nisi verbo vnitus fuisz: ergo hominem cum verbo vniri z p ꝓsequẽs dei filiũ fieri/fuit ab eterno predestinatũ. ¶ Et si q̃ras: numq̃d põt accidi etiã ecõuerso vez q dei filꝰ fuit p̃destinatꝰ fore homo? Respondeã q sic. Licz enim illa sit falsa: dei filius est predestinatus tamen hec est vera: dei filius est vel fuit predestinatꝰ fore homo. nec sequitur: fuit predestinatus homo: ergo fuit predestinatꝰ. Sicut non sequit: factꝰ est hõ/ergo factus. quare ꝛc. ¶ Sed contra predictam cõclusionẽ aliqui arguũt. qm̃ primo predestinatũ est persona. illud enim primo predestinatur/q̃ primo ad gloriam ordinatur. hoc autẽ est suppositum seu persona. sed homo assumptus non est suppositũ seu persona: g̃ ꝛc. ¶ Respõdeo q maior: assumpta est falsa/qm̃ illud predestinat z ad gloriã ordinatur cui põt cõuenire ipsa gloria/ad quã habendã finaliter ordinatur. sed tam gloria q̃ merita z omnia ad gloriam ordinata cõueniunt z cõuenire possunt nature intellectuali siue p se subsistẽti/z per consequens rõnẽ suppositi habẽti: siue in alio existẽti/z p ꝓs rõnẽ suppositi nõ habẽti. Nec ꝓuenire phit nature intellectuali vt rõnẽ suppositi habẽti. tñ suppositũ supra naturã nõ addit/vt dictũ ẽ supertius/ aliq̃d positiuũ/sz tantũmõ pquatuũ vel negatiuũ: cui nõ põt ꝓuenire aliquid predictoꝝ. g̃ ꝛc. ¶ Confirmatur ¶ Primo/qz anima cuiuslibet beati est p̃destinata ad gloriã quã habet/cũ tñ ala ipsa suppositũ nõ dicatur. ¶ Scõo/qz deus posset assumere angelũ nũc beatũ: qui assumptus non esset suppositũ nec persona: z tñ posset

assumptionē fuisse ab eterno ꝓdestinat⁹ sicut antea dice rē:quare ꝛc. ¶Ad ꝓbationē patet q̄ est ad oppositū. qm̄ ordinatū primo ⁊ principaliter ad gloriā est natura intellectualis non suppositū vt ab ipsa distinctū: cū tale nō sit aliquid in re extra positiuū:quare ꝛc. ¶Tertia ⁊ vltima conclusio est /q̄ Christus vt supponēs pro verbo ⁊ hoīe assumpto simul/non est concedendus esse dei filius predestinat⁹. ¶Hec apparet:q̄ ad veritatē copulatiue requirit q̄ vtraq; pars sit vera. Dis em̄ ꝓpositio copulatiua vel ꝓiunctiua est falsa /cui⁹ vtraq; pars vel tm̄ altera est falsa.sed illa:Christus vt predicto nō accept⁹ fuit predestinatus filius dei/est realiter ꝓpositio ꝓiunctiua quia vnū predicat de duobus:videlicet esse ꝓdestinatū filium dei/de verbo ⁊ de hoīe/pro quibus duobus insimul supponit eius subiectū q̄ est Christus . sed vt probat in prima conclusione:verbū nō est predestinat⁹ filius dei/ꝫ homo seu verbū hō:ergo predicta ꝓpositio non est vera: cū cōtineat vnā partē falsam:⁊ alterā tm̄ veram. ¶Sic ad q̄stionē. ¶Ad rōnē i principio patz solutio ex ꝓdictis.

Circa distinctionē octauā/in q̄ magister inq̄rit primo an ꝓcedēdū sit diuinā naturā esse de virgine natā:⁊ secō an Christ⁹ de beat dici bis genit⁹ seu nat⁹ : q̄ro de istis duob⁹. Et primo de primo Utrū videlicet illa sit ꝓcedenda: Natura diuina siue essentia ē de ☧gine nata. ¶Et videt q̄ nō:q; vt magister arguit i ista nō magis videt ꝓcedēdū/diuinā essentiā seu naturā natā de ☧gine q̄ de pfe.ꝫ ꝓstat q̄ secūda ē falsa. Ipa em̄ diuina essentia nō est de pfe genita neq; nata:q̄ nec de mfe ¶Sꝫ in ꝓtrariū arguit. Q: nō magis⁹ ꝓcedēdū videt diuinā essentiā de ☧gine natā q̄ ī ☧gine incarnatā.ꝫ illa secūda videt ꝓcedenda. Q̄ apparet:q; illa/diuina essentia fuit carni in virgine vnita /est vera:ꝫ dicere diuinā essentiā in virgine incarnatā/nō est aliud q̄ dicere ipam in virgine carnu vnitā:q̄ ꝛc. ¶Respōdendo primo excludam vnā opinionē. Secundo dicā aliter ad questionem.

Quantum ad primum: est opinio aliquoꝝ dicentiū q̄ diuina essentia nō pōt dici a pfe genita neq; nata:quia est vltimate abstracta.de nullo autem vltimate abstracto potest predicatū aliq̄d quod nō predicatur nisi formaliter/predicari / nisi ipi cōueniat in primo modo dicendi p se.sed diuine essentie vt vltimate abstracte nō conuenit nasci nec generari / nec generare/nec aliq̄d ab ipsa quōcunq; distinctū /in primo mō dicēdi per se.ergo ꝛc. ¶Ex eodē medio sic loquētes habent dicere vt videt/q̄ diuina essentia nō pōt dici incarnata nec de virgine generata seu nata. ¶Cōtra hoc arguo primo: q; illa assumpta regula vniuersalis nō videt vera: videlicet q̄ de vltimate abstracto non pōt aliq̄d ꝑdicari nisi illud ipi cōueniat in primo mō p se.qm̄ ꝓstat q̄ hec est vera ⁊ catholice confitēda:humanitas est verbo vnita. sed humanitas est vltimate abstracta:⁊ vnitū cū sit adiecti usū ita predicatur formaliter sicut generās vel genitū sic natum:nec tm̄ vnio illa hypostatica q̄ fm̄ ipm̄ est forma aliqua accidētalis /q̄nit humanitati in primo mō per se.q̄ ꝛc. ¶Preterea/hec est vera/deitas est infinita etiā fm̄ ipm̄/magis q̄ illa/persona est infinita: cū fm̄ eū persona vt persona /nec sit finita nec infinita.ꝫ infinitas nō cōuenit ipsi videlicet essentie in primo mō/ suppositō q̄ dicat distinctū ab ipa aliq̄d in re extra/magis q̄ natiuitas vel actiua generatiuel passiua.q̄ ꝛc. ¶Preterea hec est vera: deitas est creās ⁊ beatificās obiectiue . illō enim beatificat obiectiue ad qd̄ actus beatificus termi natur:sed hoc est ipsa deitas nō persona vt ab ipa distincta.q̄ ꝛc. ¶Secūdo arguo.q; esto q̄ regula illa sit vera nō videt ad ꝓpositū qd̄ hic queritur/ applicāda:qm̄ generarī vel nasci de virgine non dicitur de diuina essentia/ nec de ꝑsona nisi ratione humanitatis assumpte. Nō magis em̄ diuina ꝑsona vt fm̄ se sumpta est nata de virgine q̄ diuina essentia vel natura.si ergo ꝑsona dicit nata de virgine ꝓpter q; humanitati ꝓiuncta cum etiā deitas sit ipsi vnita/ita videt posse dici nata de virgine vt ꝑsona. ¶Cōfirmat:q; vbi inuenit eadez causa ibi debet poni ⁊ ꝓcedit idē effectus.ꝫ ꝓpria causa q̄re illa ꝓcedit/dei filius ē natus de virgine/reperit i diuina essentia. Q̄ apparet. Precisa em̄ ratio veritatis huius:dei filius⁹ est de ☧gine natus/est q; dei filius⁹ est hoi nato de virgine copulat⁹.sed cōstat q̄ etiā ipa diuina essentia cōcedit ⁊ est humanitati assumpte ꝓiuncta realiter ⁊ vnita.q̄ ꝛc. ¶Preterea/ q; cū dicit /diuina essentia est nata de virgine: ly nata nō predicat aliquid in re extra ab humanitate distinctum/ vt videbitur in sequenti questione/sed tm̄ vult intelligere hoīem vt a virgine ꝓcedentē de quo primo/⁊ secūdo de deo sic ꝓiuncto realiter predicat.sed cōstat q̄ diuina essentia nato hominū de virgine est coniuncta realiter ⁊ vnita ergo ꝛc. ¶Hec de primo.

Quantum ad secundum:vbi est aliter

dicendum:premitto primo aliqua.Secō ex illis dicā ad questionē. ¶Primū q̄ō premitto est:q̄ de virgine nasci vel in ipa cōcipi /nō verificat primo de deo. ¶Hoc apparet:qm̄ q̄ō verificatur de aliquo per se primo verificatur de eo quocūq; ab ipso distincto realiter circūscripto. sed cōstat q̄ nec esse ꝓceptū de virgine nec natuꝫ/est verū de deo/hoīe circūscripto:q̄ ꝛc. ¶Cōfirmat:q; deus nō ē cōceptus nec natus de virgine/ nec mortuus in cruce nisi q; homo:ergo hmōi ⁊ similia primo ꝓueniūt hoī / ⁊ ꝓpter eius vnionē cū deo verificant secūdo ⁊ cōcedunt de ipso ¶Secundū premittendū est /q̄ quodlibet ꝑdicetū ꝑ se de illo ⁊ nō de alio verificat in quo hō causaliter hypostatice sustētat. ¶Hoc apparet ex primo/qm̄ ipe de⁹ nō pōt dici cōceptus de virgine neq; nat⁹ nisi q; hō ē de ipa ꝓcept⁹ ⁊ nat⁹ /q̄ hō ē vere de⁹. ꝫ hō nō est de⁹ nisi quia in ipo personaliter sustentat⁹:ergo ipm̄ sustentās solum modo/potest dici ꝓceptus de virgine atq; nat⁹. Et hinc est q̄ nec de patre nec de sctō spū talia cōcedunt nec veraciter ꝑdicant: q; videlicet ipe hō cui ꝑdicta ꝓpio cōuenit/nec in patre nec in sctō spū.ꝫ in verbo tantūmodo sustentat. ¶Tertiū premittendū est: q̄ hō licꝫ potuerit immediate a diuina essentia assumi /⁊ in ipa q̄ ꝓsequens vt distincta a ꝑsona(suppositō q̄ sit distincta ab ea aliq̄liter in re extra/ vt dicūt aliqui)realiter sustentari:tm̄ de facto hō assumpt⁹ nō est ab ipa ꝫ a ꝑsona assumpt⁹ ⁊ in ipa ꝑsona imediate hypostatice sustētat⁹. ¶Hoc apparet:qm̄ si essentia ipa vt a ꝑsonis distincta immediate assumptū hoīem sustentaret /cū ipa equaliter sit in oib⁹ vt sit oēs/nō magis hō diceret vna ꝑsona q̄ alia:ꝫ aut oēs aut nulla.sed ꝓstat q̄ sola verbi ꝑsona dicit vere homo. ergo ꝛc. ¶Quartum ⁊ vltimum premittendum est:q̄ licet homo assumptus nō sit a diuina essentia immediate assumptus/sed a ꝑsona:est tm̄ essentie cōiunctus ipa mediante ⁊ immediate assumente ꝑsona:⁊ hoc suppositō sit predicto/ videlicꝫ q̄ essentia ipsa sit distincta a persona aliqualiter in re extra. ¶Hoc apparet:q; alioqui nō essꝫ deus/cum nec etiam persona ipsa nisi ꝓpter essentiam sit deus.

His premissis : pro solutione questionis pono tres conclusiones. ¶Prima est : q̄ diuina essentia seu natura potuit de virgine nasci ⁊ concipi.

¶Hoc probat.qñ omne qđ potuit in virgine homo fieri potuit cõcipi de virgine atq; nasci. ¶Hoc apparet.quia nec dei filius dicitur de virgine conceptus neq; nat⁹ nisi quia in ipsa tẽporaliter homo factus.sed diuina essentia potuit in virgine homo fieri/modo quo dei fili⁹ dicit homo factus/videlicet nõ per cõuersionẽ/sed per hypostaticã vnionẽ. ¶Hoc ꝓbat:quia vt dictũ est in precedẽtibus/diuina essentia potuit homunẽ immediate assumere sicut assumpsit ipsum personam:ergo illa non videt negãda sed potius concedenda:diuina essentia vel natura potuit in virgine homo fieri/ꝛ per ꝓsequẽs cõcipi at q; nasci. ¶Secunda conclusio est/q; illa/diuina natura est de virgine concepta vel nata/nõ admittit nec concessa cõmuniter reperitur. Et ratio huius potest esse. ꝑmo/quia diuina essentia hominem nõ assumpsit sed persona.sed predicta non concedũtur nisi de assumente hominem immediate/cuius propter ipsum assumptum homines concedantur:quare ꝛc. ¶Secũdo/ propter malum intellectũ in quo quis posset ꝓpositionẽ p̃dictã accipere ꝛ intelligere:quẽ etiã intellectũ seu sensum ipa ꝓpositio videt pretẽdere. Cũ em ea q̃ dicunt de diuina essentia in abstracto sumpta/ipsi fm rationẽ diuinitatis competere videant/ideo si diceret/diuina essentia est nata de virgine vel concepta/posset quis intelligere talia ipsi fm rationem diuinitatis competere/quod est falsum. quare ꝛc. ¶Tertia conclusio est/q; ꝓpositio supradicta/ puta diuina essentia vel natura est de virgine concepta vel nata/bene intellecta non videtur neganda. ¶Hoc probat/ quoniam cõstat istam/deus est conceptus de virgine atq; natus/esse vt veram ꝛ catholicam concedendã.sed ratio cõcessionis istius aliquo mõ reperitur in illã / diuina natura est de virgine concepta ꝛ nata. ¶Probatio huius:qñ tõ ꝓcedit ꝛ est vera hec/Dei fili⁹ est cõcept⁹ ꝛ natus de virgine:q; ipse dei filius est vnitus hoi cõcepto ꝛ nato de virgine.sed ꝓstat q; etiã ipa diuina essentia/licet immediate hominem nõ assumpserit/tamẽ ipsi videlicet assumpto homini realiter est vnita: ergo ꝛc. ¶Si dicat q; nõ valet. ꝑmo q; dei fili⁹ vere dicit homo q̃ cõceptus ꝛ nat⁹ de virgine:diuina aũt essentia nõ dicitur esse homo/quare nec ꝓpter hoiem ipm debet dici ꝓceptavel nata de virgine. ¶Scõo/q; dei fili⁹ est hoi assumpto immediate ꝟunctus/nõ aũt diuina essentia.ꝛ tõ qñ dicitur in propositione minore predicte rationis q; dei filius de ꝓceptus ꝛ nat⁹ de virgine/quia hoi concepto ꝛ nato de ⅋gine est vnit⁹:verũ ẽ q; est vnit⁹ isto modo vel immediate/quo modo ipa diuina essentia assumpto hoi non vnit. quare ꝛc. ¶Ad ꝑmũ cõcedo q; ideo dei filius dicit cõceptus ꝛ natus de virgine/quia est ipse homo q̃ est cõceptus ꝛ natus de virgine.sed tñ ista ꝓpositio:dei filius ẽ homo natus de virgine/non est puma:sed puma in ista materia ꝛ explicans eius causam/est ista:dei filius est vnitus homini ꝓcepto ꝛ nato de virgine. vel ꝓuersa huius videlicet illa:hõ est vnit⁹ dei filio. Jõ em ipse dei fili⁹ est hõ verus/q; ipi personalit̃ est ꝟunct⁹:nõ econuerso ideo vnitus q; hõ:sed non tñ hõ assumpt⁹/dei filio sed etiã essentie est conunctus/ꝛ essentia ipsi.q̃ ꝛc. ¶Ad scõm / si illud assumptũ est verũ/videlicet q; dei fili⁹ nõ dicit conceptus ꝛ natus de virgine q; hoi absolute vnit⁹ / sed tñ q; ꝑmo ꝛ immediate vnitus/tũc negãda oino videt ꝓpositio supradicta:cũ hõ assumptus ꝑmo ꝛ immediate sit in persona nõ in essentia sustentatus. ¶Sed tñ hmõi assumptũ ꝓpositũ fortitã nõ est verũ.qõ ex hoc videt posse ꝓbari/qñ cõiter dicit/q; si diuina essentia ꝑmo ꝛ immediate hoiem assũpsisset sibiq; vniusset/ oẽs pone fuissent realiter humanate/ ꝛ p ꝓsequens casu posito/q̃libet vere diceret hõ ꝓcept⁹ ꝛ nat⁹ de virgine.ſꝫ ꝓstat q; si hõ esset a diuina essentia ꝑmo ꝛ imediate assumptus nulli ꝑsone hõ ipe ꝑmo ꝛ immediate:ſꝫ secũdario / ꝛ ipsa mediante essentia vnirẽt:ergo ꝛc. ¶Et si queras: quare ergo diuina essentia nõ dicit vere hõ? ¶Rñdeo q; hõ significat humanitatẽ/ꝛ põt supponere ꝛ supponit pro illo in q̃ ipa humanitas imediate ꝛ ꝑmo hypostatice sustentat. Et q; hmõi ipam ꝑmo sustẽtãs nõ ẽ essentia: ſꝫ ꝑsona:nõ homo ipe nõ de essentia sed de persona pro qua põt supponere/predicat. ¶Sꝫ ꝓtra/q; si diuina essentia hoiem ꝑmo assumpsisset/in nulla personarũ hõ assumptus imediate sustentat⁹ fuisset/sed tñ in ipa essentia assumente.sed tñ hoc nõ obstãte quelibet ꝑsonarũ hõ vera ꝛ ꝑter diceret:q̃ ꝛc. ¶Ad hoc fortitã aliq̃s diceret negando assumptũ. ꝑotuit em diuina essentia sic hoiem assumere/q; nulla ꝑsonarũ ſꝫ sola ipa humanata vel hõ realiter diceret:sicut etiã fm aliq̃s sic ipe deus de infinit⁹/ q; nulla ꝑsonarũ vt distincta ab essentia/infinita de nec finita. Si aũt dek q; tũc quelibet ꝑsonarũ esset hõ/tũc diceñ dũ est q; aliẽ assumpt⁹ hõ de essentia/ꝛ aliter de ꝑsona q̃libet diceret:tũc em homo ſuppenere posset pro quocunq; siue immediate siue mediate humanitatẽ quã signific at/sustẽtãte:ꝛ tõ diceret de diuia essentia/vt tãq; de immediate ꝛ ꝑmo/de persona aũt qualibet vt de mediate ꝛ secũdario humanitatẽ ipam assumptã realiẽ sustẽtãte. ¶Sꝫ tũc fm hoc videt q; etiã nũc hõ assumptus posset verificari ꝛ dici tam de ꝑsona q̃ de essentia/ licet ordine ꝓtrario ꝛ ꝓuerso/q; de persona vt de humanitatẽ ipsam ꝑmo:de essentia aũt vt de eam secundario sustentante. ¶Põt dici q; nõ sequit:q; nũc hõ nõ supponit nisi pro ꝑsona ipam humanitatẽ ꝑmutus sustẽtante.q; cũ nolit significẽt ad placitũ/nõ si per istã/diuina essentia est hõ/ intelligas illam/diuina essentia est mediãte ꝑsona sustẽtans hoiem/nõ videtur negãda. Nec hmõi tñ ꝓpositionibus nec predictis/diuina essentia est cõcepta de virgine siue nata/est vtendũ:q; nec scti eis vtunt:tum q; sunt impropue esto q; forte totaliter nõ sint falsa:tum q; possent maxime a simplicibus male intelligi vt supra dictũ est. ¶Sic ad questionem.

Ad primã rationẽ in principio:dicẽdũ

q; aliud est dicere diuinã essentiã natã de patre/ꝛ aliud natã de matre. Jsta em si ꝓcedit tãq; vera licet ipropria hoc ẽ rõne hũanitatis ipi ꝟũcte/cui ꝑmo ꝟuenit hmõi ꝑdicatũ/ꝛ tõ dicit de ipsa essentia p cõmunicationẽ idiomatũgeneras aũt/vel genitũ/vel natũ nõ in diuinis ad intra/nisi de supposito/vt habet videri in ꝑmo. ¶Quod forte est ꝓpter realẽ distinctionẽ ꝓducẽtis a producto ꝛ econuerso. Ipsa em essentia dicit improducta/ q; ſ ꝑsonis omnib⁹ tam productis q̃ producentibus est realiẽ ꝛ simpliciter indistincta. ¶Ad secam q̃ ẽ in ꝓtrariũ/ẽ dicẽdum q; diuinã essentiã esse incarnatã vel humanatam põt dupliciter itelligi. Uno mõ q; est hoi ꝛ carni ꝓpio ꝛ imediate vnita:ꝛ sic nõ est verũ/ſꝫ sola ꝑsona ⅋bi/ vt sic/dicit incarnata ꝛ humanata . Alio mõ q; hoi ꝛ carni realiter ꝛ absolute nõ ꝑmo sed secundario est ꝟũcta:ꝛ sic verum est:ꝛ hoc modo etiã (vt videt) cõcedi potest fortitã /ipam de virgine esse natam ꝛ conceptã /hoc est hoi nato ꝛ concepto realiter vnitam ꝛ cõiunctã. ¶Sed q; tam hoc q̃ alia multa dicta in tribus cõclusionib⁹ supradictis supponũt personã esse distinctã ab essentia in re extra/quod nõ est verũ:ideo aliter est dicendũ. ¶Ad cuius euidẽtiã est sciendũ/q; per diuinã essentiam nõ est intelligendum aliqđ distinctũ ab oibus ꝑsonis aliqualit̃ in re extra/sed tñ q; ipa essentia ẽ quelibet ꝑsonarũ indifferenẽ/nõ vna magis q̃ alia specialit̃.Et q; tñ vna persona est incarnata/ꝛ in virgine concepta ac de ea nata / ideo nõ ꝓceduntur illa de essentia ne videantur dici vniuersaliter de oi persona a qua est ipsa essentia indistincta totaliter in re

extra. Nec quia illa ꝓcedunt de vna persona ⁊ nō de essẽtia/sequit̄ q̄ sit inter personā illā aliqua diuersitas in re extra: sed tantū inter ꝓsonas ab ipa essentia indistinctas. Unde quod dictum est supius/videlicet q̄ homo assumptus est unitus persone immediate/essentie aūt mediate non est verūquoniam p hoc videtur innui aliqua diuersitas inter personā assumentem hominem ⁊ ipam essentiā in re extra/ cum nō sit aliqua. Illud autem est dictū/tali diuersitate suppositā in re extra iter illa/videlicet inf essentiā ⁊ personā: quā etiam multi concedūt. quod tamē facere nō possunt/vt in primo prolixius est ostēsum.

SEcūdo quęro de secūdo de quo magister inquirit in distinctiōe ista/videlicet Utrum Christus debeat dici ⁊ cōcedi bis genitus siue natus. ¶Et videtur q̄ sic. quia oīs natus duplici natiuitate est bis nat⁹: sed Christus est natus duplici natiuitate: quia est natus natiuitate eternali de patre ⁊ temporali de matre/que habēt esse diuerse natiuitatem quia vna eterna ⁊ altera temporalis: tum q̄ vna videlicet eterna de patre/semp est manens: ⁊ altera videlicet temporalis de matre est transiens. Christus ēm a patre semp natus est ⁊ nascitur seu gignitur/non aūt a matre. ergo ꝛc. ¶Contra/q̄ Christo de virgine nato seu generato non oportuit corrūpi nec corruptū fuit aliq̄d positiuū in virgine nec in Christo. sed postq̄ Christus fuit generatus de virgine siue natus nō mansit in eo/nec nūc manet in eo huiusmodi natiuitas seu passiua generatio temporalis/nec actiua generatio in virgine eius matre: ergo nec illa antea pfuerunt. ¶Consequētia apparet. quoniā quod nūc nō est ⁊ ante fuit/corruptū seu annihilatū est. sed nihil Christo nato oportuit annihilari i virgine nec in ipso. ergo ꝛc. ¶RESPONSIO: vbi sic procedam. Primo ēm ostendā q̄ natiuitas seu generatio passiua qua Christus de virgine dicitur nat⁹ seu generatus/ non est aliquid in Christo/nec fuit/distinctū ab ipso. Nec actiua generatio est aliquid in matre/nec fuit/distinctū ab ipa ⁊ Christo ei⁹ filio in re extra. Et quod dico (quātum ad hoc) de virgine ⁊ de ei⁹ filio Christo/intelligo cō similiter esse verum de omni matre alia ⁊ de patre respectu prolis ipsorum: videlicet q̄ matris nec patris actiua generatio est in patre aut in matre forma aliqua in re extra nec passiua in prole genita seu nata. ¶Secundo ostēdā q̄ hoc nō obstante Christus vere ⁊ realiter est bis natus seu generatus/quia videlicet de patre ⁊ de matre.

Quantum ad primum: Arguo primo sic. Si natiuitas vel passiua generatio est in prole forma aliqua in re extra ab ipsa distincta: ⁊ actiua generatio similiter in parente / aut est forma aliqua absoluta aut respectiua. sed nō potest poni absoluta nec respectiua ab eis distincta/ergo ꝛc. ¶Probatio minoris. Et primo q̄ non sit forma absoluta. Primo. quia oīs forma absoluta prior potest fieri sine posteriori a qua realiter est distincta: sed nec actiua generatio nec passiua seu natiuitas ipsa posset fieri sine generato termino siue nato/cum tamen quodlibet horū sit prius ipso: supposito q̄ sit aliquid in re extra. ergo ꝛc. ¶Secūdo/q̄ nulla forma absoluta accidentalis destruitur postq̄ est in esse posita nisi vel ab agente contrario/vel destructo eius subiecto: sed vtrūq; horum destruitur/si est aliquid in re extra videlicet tam actiua generatio q̄ passiua seu natiuitas ipsa/subiectis ipsorum manentibus nullisq; existētibus presentib⁹ cōtrarijs agētibus. habito enim vero generato/cessat secūdum omnes taz actiua generatio q̄ passiua ⁊ natiuitas ipsa: saltem quando (sicut est in proposito) generatum a generante dependet tantū i fieri nō in esse. ergo ꝛc. ¶Tertio. quia ad formam substantialem generatiōis terminū in materiam presuppositam inducendū nulla accidentalis forma prima est necessaria nisi illa per quā materia ipsa disponitur ad formam ipsam substantialem in eam naturaliter inducendam. sed talis non potest esse actiua generatio nec passiua/quia forma accidētalis ad formā substātialē disponens est cōpossibilis cū ipa: ⁊ stat cū ea vel illa vel alia eiusdē rationis cū ipsa. sed nec actiua generatio aliq̄ nec passiua vel natiuitas ipa stat cū ple aliqua generata/nec cū aliquo alio genito. ergo ꝛc. ¶Nec valet si dicatur q̄ illa requiruntur non p modum dispositionum/ sed p modum priorum effectuū/sine quibus non potest fieri vltimo generatū. quoniā agens naturale cōtinens virtualiter plures effect⁹ realiter distinctos/potest agere seu in esse ponere priorem sine posteriori ab ipo realiter distincto/ deo ipm ad priorē ⁊ nō ad posteriorem agere permittente: sed impossibile oīno videt/ actuā generatiōnē vel passiuā seu natiuitatē fieri sine genito aut nato. q̄ ꝛc. ¶Secō ꝓbo q̄ nullū predictorū posset poni forma aliqua respectiua distincta realiter ab extremis. Qm̄ si actiua generatio patris vel matris est forma aliqua respectiua/aut terminat ad materiā ꝓlis presuppositam/ aut ad formā substātialem in materiam introductam: aut ad vtrūq;: aut ad prolem genitā. sed non pōt poni aliqđ predictorū. q̄ ꝛc. ¶Probo minorē: ⁊ prio q̄ nō ad materiā ꝓsuppositā. qm̄ posito totali fundamēto ⁊ termino ponit relatio omni alio circūscripto. sz nec actiua generatio nec passiua pōt poni sine genito. ergo ꝛc. ¶Ex eodē arguo q̄ eius totalis terminus nō sit forma: q̄ tūc generatio posset terminari ad formā sine materia ꝓsuppositā/qđ est falsum. ¶Nec pōt tertio terminari ad vtrūq; simul. q̄ sm eos vnus respectus vnicum terminū habet tm̄. ¶Nec ad ꝓle totā/q̄ ipa habita cessat actiua generatio ⁊ passiua: respectus aūt nō destruit sed magis in esse ponit/posito termio. q̄ ꝛc. ¶Preterea ad principale secūdo arguo sic. Si actiua generatio est i generante forma aliqua in re extra/⁊ passiua in genitore aut sequitur ipm genitū/aut precedit/aut est simul. sz nō potest poni primum/videlicet q̄ sequatur genitum. oīno ēm est irrationabile/ponere productionē sequi ꝓductū quod cū aliquo posito destruitur/ ipm nō sequit̄: sed generatio dicitur destrui posito genito: ergo ipm nō sequit̄ ¶Nec pōt secundo precedere. Primo/q̄ tunc posset sine genito poni tam actiua generatio q̄ passiua: cū prius possit separari a posteriori a quo realiter est distinctū. Secundo/quia quero/ex quo precedit genitum vbi recipitur subiectiue: cū habeat poni accidens si aliquid est. nō pōt aūt dici q̄ in materia presuppositā/q̄ illa vt cōtent dicit est primū ⁊ immediatū forme substantialis non aliquis accidētalis subiectum. ergo ꝛc. ¶Preterea q̄ primū qđ omne generans genitū consequēter nō tm̄ antecedenter attingens inducit in materiā vltimate dispositam/est substantialis non accidētalis forma. sed tā generatio actiua q̄ passiua est accidēs/supposito q̄ sit aliquid distinctū a generante ⁊ genito in re extra. ergo ꝛc. ¶Nec pōt dici tertio q̄ hmōi forme introducant simul cū genito/qm̄ sm oēs corrūpunt seu esse desinūt ipso posito. sed quod aliquo posito esse desinit/simul cum ipo esse non incipit. q̄ ꝛc. ¶Preterea tertio ad idez sic arguo magis specialiter ad propositū de parentibus ⁊ de ꝓle. Si actiua generatio in parente/⁊ passiua in ꝓle seu natiuitas est forma aliqua per se vna: quero a quo causabitur effective? Non potest dici q̄ natiuitas ista seu generatio passiua causetur a prole: quoniam proles nullam in se causat formam substantialem/nec accidētalē maxime ipsam nature ordine precedētem/cuiusmodi forma ponitur tā actiua generatio q̄ passiua seu natiuitas ipa

Non esti est verisimile q̄ natiuitas seu generatio sequat̄ plē genitā.q̄re ꝛc. ¶Hec pōt dici q causet̄ a generāte/ qz generans non causat nisi genitū/vel ꝓsequēter si pōt vel aliquo modo dispositiue ꝛ antecedēter/si formam generati vel nati nō cōtinet virtualiter. ſz hmōi natiuitas siue generatio passiua nō potest esse forma aliqua dispōnēs ad prolē generandā.Cōstat esti q nō dispont ad animā/qz ad aiam inducendā nō requirit nisi debita corporis organizatio cū alia semper manens . nec ad formam corporis.quia subiectum huiusmodi forme est ipsa materia/que nullius accidentalis forme sed substantialis dicitur cōmuniter esse immediatū ꝛ primū subiectū . ℈ ꝛc. ¶Consimiliter arguam de generatione actiua.quia si ē forma aliqua in parente vel in quocunq; alio generante quero a quo causatur:nō a generāte:qz generans ad producendum genitū non habet necessario producere aliqd in seipso.Nec a genito.non esti est verisimile q genitum causet aliquid in generāte.ergo ꝛc. ¶Si forte dicas/q illa/videlicet actiua generatio ꝛ passiua/non sunt ab aliquo effectiue : sed sunt medium p quod genitus ad quod talia terminātur/progreditur ab agente: ¶Contra hoc potest argui Primo/quia omne nouiter in esse positum realiter est productum.Secundo/quia sicut non minus est in aliquo subiectiue quod est in ipso immediate/q̄ qō est in ipso alio mediante:ita non minus ab aliquo est effectiue quod ab ipso ponitur immediate in esse/ q̄ quod ab eo ponitur alio mediante.sed si actiua generatio seu passiua est aliquid in re distinctus a genito/ est immediate a generante/ꝛ genitum mediāte ipso.ergo ꝛc. ¶Deterea quarto ꝛ vltimo ad idem sic arguo.Nō min⁹ Christus potest dici de virgine natus seu generatus realiter absq; natiuitate distincta realiter ab ipo ꝛ a xp̄gine eius matre/q̄ dicatur filius eius sine filiatione ab vtroq; distincta.sed Christus vere ꝛ perfecte est virginis filius:ꝛ econuerso virgo mater eius/absq; filiatione ꝛ maternitate distictis realiter ab extremis.ergo ꝛc. ¶Minor fuit probata superius in secunda questione distinctionis quarte. ¶Et pōt iterū cōfirmari.qñ nec beata virgo fuit nec esse potuit Christi mater ipo mortuo.sed si ipsa diceretur Christi mater maternitate tanq̄ quodā accidente in ipa/ꝛ Christus eius filius filiatione vt quodā alio accidente in ipso formaliter existente : ꝛ ipsa potuit esse mater eo mortuo/ꝛ ea mortua econuerso Christus eius filius.Probo/quia Christus potuit mori quocūq; accidente in quocūq; alio subiecto ab ipso realiē differēte p diuinā potentiā remanēte.sed maternitas (vt dicis)ē accidens in virgine existēs ab ipsa ꝛ a Christo realiter differens.ergo ꝛc. ¶Idem potest argui de filiatione/videlicet q potuit mōre mortua remanere:quare ꝛc. ¶Et hec de primo.

Quantum ad secundum:vbi est videndum quō Christus potuit dici ꝛ concedi dis genitus siue natus:premitto ad ei⁹ euidētiā duo. ¶Primum est q per natiuitatem siue generationem passiuam vel actiuam/non intelligo in re extra aliquid per se vnum sed si mul plura.quodlibet enim horum est nomen significans vnū ꝛ connotās alterū.vt actiua generatio significat generantē/ꝛ connotat genitū/ꝛ generatio passiua vel natiuitas ipsa significat genitum siue natum primo:ꝛ connotat generantem secundario. Vnde dicere prolem esse genitam vel natam/non est aliud q̄ dicere ipsam prolez insimul ꝛ parentē vt ab ipso prolē huiusmodi primo realiter ꝓcedentē. Hec econuerso dicere parentem generantē est aliud q̄ dicere ipsum parentē primo ꝛ scdo prolem non absolute/sed vt ab ipo emanantē:sicut nec dicere deum creare/est aliud q̄ dicere deū primo / ꝛ creaturam vt ab ipso in esse positam secundo.ꝛ econuerso rem creari ē dicere ipam rē primo: ꝛ cōnotare deum/vt a quo ipsa in esse posita est/scdo. Nec esti passiua creatio a creatura/ nec actiua a creante distinguit in re extra. ¶Scdm premittendum/quod sequitur ex predicto/est q Christ⁹ veraciter ꝛ realiter sm naturā humanā fuit ꝓcept⁹ de virgine atq; natus. Hoc apparet.Constat esti hoiem verbo vnitū in virgine formatū fuisse: ꝛ de ipa postea exiuisse. sed hoiem de muliere ꝓceptū ꝛ natū fuisse nō est aliud q̄ ipsum in ea formatum de ea postea exiuisse.℈ ꝛc. ¶Et si queras/quomodo Christum virgo concepit ꝛ genuit si ad nullam eius substantialem formam egit? Respōdeaz q̄ plē ꝓcepit/qz formatā realiter suscepit/ꝛ ad ipam formandā corporaliter materiā ministrauit . Et hoc modo non alio ois alia mulier dicit prolem concipere ꝛ postea parere. Nec esti proles aliqua est a matre nec etiā a patre vt ab attingentibus effectiue aliquā eius substantialem formā/vt in prima questione dist.quarte est ostēsum sed est ab eis vt ab administrantibus materiam: ꝛ a matre vt a concipiente/hoc est formatā suscipiēte in vtero ꝓfouente susceptā ꝛ postmodū pariente ipam. ſz his modis omnibus Christus vt hō verus fuit cōceptus ꝛ genitus de virgine gloriosa.ergo ꝛc.

His præmissis: pro solutione quæstionis pono quatuor cōclusiones. ¶Prima est: q Christ⁹ vt deus est a patre semel natus ꝛ semp nascit natiuitate passiua eterna/ab ipo nato filio indistincta. ¶Hec quātum ad primam partem videlicz q Christus vt deus sit a patre semel natus/est euidēs per fidem. qñ constat catholico deū filiū esse a patre generatum ꝛ natū: sed Christus nō supponit pro alio supposito q̄ pro dei filio : ℈ ꝛc. ¶Secūda pars/vez q huiusmodi natiuitas sit eterna/ ꝛ ab ipso nato supposito indistincta/ est in primo ꝓpter ꝓbata. Ex quo sequitur q dei filius semper nascit/cuz natiuitas eius sit eterna/ꝛ omne eternum sit semp stans quare ꝛc. ¶Secunda cōclusio est/ q Christus vt homo fuit de virgine semel natus natiuitate ab ipso ꝛ a virgine realiter ꝛ in re extra totaliter indistincta. ¶Hec patet ex precedentibus. Prima enim eius pars : videlicet q fuerit de virgine semel natus apparet ex duobus immediate premissis. Secunda videlicet q natiuitas eius non sit distinctum aliquid ab extremis/in primo articulo est ꝓbata. ¶Sed cōtra. Primo.quia Christus natiuitate realiē est natus:ergo natiuitas ipa est aliquid in re extra. ¶Secundo/quia si natiuitas illa Christi non differt ab extremis/videlicet a Christo ꝛ a virgine ei⁹ matre/ergo eis existentibus semp manet:ꝛ per consequens Christus semper de virgine gignitur ꝛ nascitur / quod ē falsum. ¶Ad primum/concedo Christum realiter de virgine generatum seu natum/ non tamē natiuitate tanq̄ forma aliqua distincta(vt accipis)realiter ab extremis si autem per natiuitatem intelligas precise extrema/cō cedam Christum natiuitate natum/hoc est scipso de virgine exiuisse . sicut res dicitur realiter creari creatione passiua/ꝛ deus creare creatione actiua:non tanq̄ aliquo a se distincto/sed quia creat scipso: de quo vt ipsi correspondet aliquid per ipsum in esse immediate positū/dicitur creatio actio:sicut ꝛ econuerso creatio passio significat primo creaturam/deum vt a quo ipsa immediate in esse ponitur/secundario connotādo. ¶Ad secundū dicēdum:q sicut res creata non dicitur creari nisi quando ꝓmo in esse ponit/nec deus creare nisi qñ rē primo ponit in esse/cum tñ nec actiua creatio nec passiua differat ab extremis:ita nec aliqua mulier dicitur parere nisi quando prolem a se amittit:nec proles nasci/nisi quando primo nouiter in esse ponitur ꝛ a matre emittitur. Et ratio

huius est. qñ licet illa nola/creatio/generatio/vel natiuitas vocãt precise extrema/nõ tñ ipa significãt absolute/sed sicut creare significat deũ cõnotando creatũ non absolute sed vt primo in esse positum/ et creari econuerso similiter nasci significat prolem connotando parentem non absolute sed vt actualiter parentẽ. quare ꝛc. ¶ Ex predictis sequitur corollarie: q nec Christus vt homo nec Christus vt deus bis dicãt sed tantũmodo semel natus. ¶ Tertia cõclusio est/q tam dei filius q̃ hõ ab ipo assumptus potest dici veraciter licet differenter bis natus. ¶ Hec apparet: qñ dei filius natus seu genitus de patre/natiuitate seu generatione eterna sibi intrinseca propter increatã diuinitatẽ: dicãt esse/ et est/natus tẽporali natiuitate de matre propter assumptã humanitatẽ cuius est primo illa natiuitas diuino suppposito extrinseca temporalis. ¶ Et sicut dei filius a patre natus dicãt a matre natus/quia est homo assumptus: et ideo hois assumpti natiuitas dicitur de ipso scõdo propter cõicationem idiomatũ: ita econuerso homo ab ipso assumptꝰ primo de virgine natus: quia deus/ideo etiam dicitur scõdo per cõicationẽ idiomatũ de patre genitus siue natus Sicut enim illa est vera/dei filius est natus de virgine/ita et illa: homo assumptus est natus de patre. Sicut ẽ prima est vera quia dei filius est homo natus de matre/ita et secunda: ꝛz homo est natus de patre: quia ipse homo est dei filius q̃ est natus de patre. quare ꝛc. ¶ Quarta et vltima conclusio q̃ sequitur ex tertia supradicta / p quã directe soluit questio/ est/ q Christus est bis natus nõ tñ sm eandẽ naturã. ¶ Hec apparet: qñ aut Christꝰ supponit pro verbo/aut pro homine assumpto. ſz siue supponat pro verbo siue pro homine assumpto/põt predi q est natus tã de pfẽ q̃ de mfem p qlis bis: vt dicit tertia conclusio supradicta: ãre ꝛc. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationẽ in principio patet ex dictis q Christus nõ dicãt natꝰ de virgine natiuitate tã q̃ forma aliqua p se vna distincta ab ipo et a virgine ei⁹ matre: ſz qui fuit immediate ab ipa nullo mediãte qõ ipo Christo nato fuerit interruptus quo tñ nõ obstãte/vere et ꝓpue bis dicãt esse natꝰ. Sicut licet passiua creatio non differat a creato/nec actiua a creante/ tamẽ si quod nũc est annihilaretur et postea iterũ crearet/bis creatũ veraciꝫ diceret/ſz creatio tã q̃ forma aliq̃ a creãte et creato distincta nõ generaret. et ita in ꝓposito/quãtũcunq; Christi natiuitas de virgine/nõ sit forma aliq̃ p se vna ab extremis distincta/vt dictũ ẽ / vere tñ Christꝰ bis natꝰ dicãt/qr semel de pfe natiuitate eterna et ab ipso sm aliquos aliquo modo distincta/ et iteruz de matre humanitate assumpta.

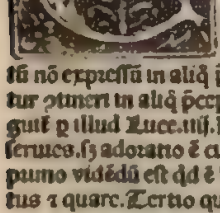

Circa distinctionẽ nonã: in q̃ mgr̃ indrit do actꝰ reuerentie sit Christo hoi/ siue humanitati vnite dei filio/exhibẽdus: Quero Primo vtrũ cultꝰ latrie sit deo a quolibet necessario exhibẽdus. ¶ Et videt q nõ: qr nullus tenet ad actũ aliquẽ exercendũ seu cultũ nõ expressũ in aliq̃ ꝓceptoꝝ dei. ſz cultꝰ latrie nõ videtur ꝓtineri in aliq̃ ꝓceptoꝝ dei. q̃ ꝛc. ¶ Sz ꝓtra hoc arguit p illud Luce. iiij. Dñm deũ tuum adorabis et illi soli seruies. ſz adoratio ẽ cultꝰ latrie. q̃ ꝛc. ¶ Respõdeo. i qua prima videndũ est qd ẽ latrie cultꝰ. Secõ an sit deo debitus et quare. Tertio quo precepto ad actum siue cultum huiusmodi obligemur.

Quãtum ad primum: dicitur cõiter &

bñ/q tã latria q̃ dulia/q̃ etiã hyperdulia est quedã reuerẽtia alia tñ et alia in ordine ad obiectũ. Possumꝰ etiã et debemꝰ reuereri deũ/et etiã aliqũ eius creatũ. Reuerẽtia deo debite exhibita vocat latria: q nõ est aliud q̃ bonitatẽ dei extollere tã q̃ sũmã/ et tã q̃ illã a q ipe magnificat et extollẽs habet totã suã bonitatẽ. Dulia aũt est reuerentia debita creature/vt q exhibet sãctis et dñus tpalibus quibuscunq; : Hyperdulia aũt ẽ summa dulia: q ẽ debita p excellentissime vel dignissime creature. ¶ Latria de q̃ nũc est sermo: põt accipi trib⁹ modis. Põt etiã accipi vno mõ p actib⁹ interioub⁹ supradictis/quib⁹ vez interiꝰ deũ magnificamꝰ et extollimꝰ/ipm vt summe bonũ et dñm optimũ/a q̃ sunt bona oia/agnoscẽtes et diligentes. Secõ p actib⁹ exterioub⁹: cuiusmodi sunt genuflexiones/sacrificia et similia/q̃ sunt signa interioꝝ actuũ pdictoꝝ/quibus actib⁹ exterioub⁹ ꝓtestamur exteri⁹/sũmã dñationẽ eẽ in illo cui talia exhibemꝰ/et ẽ exhibẽte subiectionem: et tã ab ipo sũmã ei reuerẽtiã exhibẽdã. Tertio mõ põt sumi p habitu ex pdictis actib⁹ siue interioub⁹ siue exterioribꝰ generato. Sic̃ etiã ex oi actu idebito frequẽter elicito põt generari/imo generat̃ i elicitẽte habituabili habitus vitiosus/ita et ex laudabili virtuosus. ſz actꝰ exhibẽdi reuerẽtiã siue interioꝝ siue exterioꝝ/ẽ actꝰ laudabil: dũ tã trãseat sup obiectũ debitũ/vt sup deũ: q̃ ꝛc. Sic q̃ patet/ q latria põt sumi vel p actu interioꝝ: vel p exterioꝝ: vel tertio p habitu ex talibus gñato. et ita alia ẽ latria q̃ est actus/et alia q̃ ẽ hꝫtꝰ. ¶ Et si querat q̃lis virtꝰ ẽ? Respõdeã q sub iustitia ꝓtinet. Dis etiã hꝫtꝰ q̃ inclinat ad reddendũ debitũ alicui/iustitia põt dici. ſz hoc facit latria/q̃ est virtꝰ. inclinat etiã ad reddẽdũ et exhibẽdũ honorẽ supra debitũ. ¶ Ex q̃ scõdo infert/q nõ ẽ virtꝰ theologica ſz moralis. Qõ ꝓbat: qñ virtꝰ theologica habet p immediato obiecto bonũ increatũ ꝛz ipm deũ: hec aũt non respicit tale obiectũ/ſz aliqõ creatũ/puta honorẽ pdictus deo vt supmo dño deferẽdũ. ¶ Sed cõtra ista põt argui Et primo q latria non sit iustitia ꝓpue. qñ cuiꝰ actus ẽ deũ credere seu intelligere nõ est iustitia/ ſz potiꝰ videt ee virtꝰ fides vel charitas. ſz actꝰ latrie interioꝝ est/vt videtur/intelligere vel diligere deum vt summe bonũ et dñm optimũ. ergo ꝛc. ¶ Nec videt valere rõ qua ꝓbatur contrariũ/ vez q sit iustitia/quia inclinat ad reddendũ debitum: qz ita etiã fides et charitas et spes inclinant ad reddendum deo debitum et proximo. Debitꝰ etiã est deo actꝰ diligẽdi propter se q; per se bonoꝝ et proximo ꝓpter deũ. Debemus etiaz credere in ipm et sperare: nec tñ propter hoc aliq̃ illarũ ẋtutũ iustitia appellat̃ q̃ ꝛc. ¶ Secundo ꝓtra secundũ quo dicitur q non est virtus theologica/ videt esse illud quod dictũ est/vez q eius actus interioꝝ est deũ diligere et vt summum dñm estimare et tenere seu credere. Et hoc est qõ magister I ſa innuit/ vbi dicit q cultus latrie deo debitus cõsistit in dilectione et sacrificij exhibitione atq; reuerentia/ qui latine dicitur pietas: grece autẽ theosebia. i. dei cultus/vel Eusebia. i. bonus cultus. Per dilectionẽ etiñ videt expumere ei⁹ actũ interioꝝ: per sacrificij exhibitionẽ actũ exterioꝝ: pietatẽ vero habitũ ad actus hmõi inclinantẽ. ¶ Nec valet ratio que in contrariũ adducit/qñ arguit q obiectũ hmõi virtutis nõ est obiectũ theologicum videlicet bonũ increatum sed creatũ/puta honor huiusmodi exhibẽdus. qñ honor hmõi exhibendus non est eius obiectũ ſz actus: sicut nec amor est charitatis obiectũ/nec credere fidei: sed actus. Obiectum aũt charitatis et fidei est obiectũ talium actuũ/videlicet ipe deꝰ. Idẽ etiñ est obiectum actus et habitus. Et ita in proposito diceret/qr deus ipe est obiectũ istius honoris exhibiti/q̃ est actus latrie elicitus/q per qlis est etiã obiectũ latrie q̃ est virtꝰ. ¶ Et ita sm hoc tunc videret dicendũ q latria nõ esset aliqua specialis virtus distincta a fide et a charitate. ¶ Si tñ teneat prima opinio/videlicet q est iustitia: põt dici q eius actus nõ est deũ diligere nec etiã intelligere/ſz ipm

intellectū ⁊ dilectū in alio interi⁹/vel in signo aliq̄ exteri⁹ extollere. ꝑ̄ōt em̄ ds aliū diligere nō tñ reuereri nec extollere. Ex q̄ videt q̄ alius actus sit reuereri seu extollere/⁊ aliq̄ diligere ⁊ credere. ⁊c. ¶Hec de primo.

Quātum ad secundum: præmitto duo

Primum est: q̄ reuerentia exhibet aliq̄n propter illius cui exhibetur gradum bonitatis. Aliq̄n propter statum dignitatis. Et hoc est ꝓpter quod est honorand⁹ omnis ds ꝑlat⁹ ⁊ prelat⁹ quilibet licet mal⁹. Et aliq̄n tertio propter debitū obligatiōis quo quis alteri obligatur ꝓpter bñficium quod ab ipso recepit vel recepit. ¶Scōm quod premitto est/ q̄ inter tria p̄dicta ꝓpter que consuetum est aliquis honorari/primū est precipuū: post quod sequitur scōm: tertium autē est infimū. Hoc apparet. Magis em̄ reuerentia scōm rectum iudiciū rōnis debetur alicui propt̄ bonitatē suam ⁊ sanctitatē. q̄ ꝓpter aliquā dignitatē. ¶Et si ꝯ hoc arguat: q̄: tūc magis scōm hec esset honorādus quilibz homo simplex bon⁹ q̄ ꝑlatus mal⁹. ¶Respōdeā q̄ verū est secūdum se vt sic vez: nō tñ in ordine ad officium vtriusq̄. Vt sic em̄ ⁊ in ordine ad deum magis est honorādus hoc est extollend⁹ rusticus bon⁹ q̄ ꝑlat⁹ malus. In ordine aūt ad officium dei cuius vicez gerit ꝑlat⁹ licet malus/magis est saltē in exterioribus honorādus. Nō em̄ ꝓpter dignitatis ei⁹ gradum quantūcunq̄ magnū ⁊ sanctum/ teneor ipsum/ si maluz eum video/interius honorare/ipm̄ secundū se extollēdo sed vt vicarium dei tñ. ¶Tertium aūt videlicet bñficiū ab alio habitum/hec est infimū motiuū ad aliquem reuerendū. Immo nec ex hoc precise scōm rectuz rationis dictamen videtur aliquis reuerendus. Licet enim beneficienti mihi sim obligatus/non tamen ad istuz actū ipsi impendēdū saltē tantū ꝓpt̄ū ꝓpt̄ vtrūq̄ reliquoz duoz.

His premissis pro solutiōe quæstionis

peto ātuor conclusiones. ¶Prima est q̄ latrie cultus p actu interiori predicto i p̄cedēti articulo sumpt⁹/est deo debit⁹/⁊ a qualibet creatura rationali ipsi necessario exhibēd⁹. ¶Hec quantū ad primā partē vez q̄ hmōi act⁹ sit deo debitus/potest probari facilē ex predictis. quoniam actus summe reuerētie/qualis est ille act⁹ latrie/illi precise debetur i quo perfecta bonitas ⁊ suprema dignitas reperitur/a quo etiā omne bonū ⁊ cōmodū habetur. Hoc apparet. q̄n si simpliciā ⁊ simpliciē: ⁊ magis ⁊ magis: ⁊ maxime ⁊ maxīe. ſz vt in p̄cedētib⁹ dictū ē p̄dicta tria vt simpliciā sūpta sunt ꝓpt̄ q̄ est alicui reuerētia exhibēda: q̄ vbi illa reperiunt in sup̄mo gradu ei summa reuerētia est debita. ſz solus de⁹ ē optim⁹/pfecte bon⁹. Nemo em̄ bon⁹ nisi solus de⁹. Matthei. x. Ipse etiā solus est dignissimus ⁊ sup̄mus ds. Est em̄ rex regū ⁊ ds dominantiū/vt dicit Apocal. xix. Ipse etiā est a q̄ oē bonū. Et em̄ dicit Jacob. i. Oē datū optimū/⁊ oē donū pfectū desursum est descēdēs a pfe luminum. q̄ ⁊c. ¶Scōa pars ꝯclusionis p̄dicte/vez q̄ ille actus sit deo a q̄libet creatura rationali necessario impēdendus: apparet. Nō em̄ pōt ipse impēdi seu exhiberi ab aliq̄ alia creatura: cū cuilibet alteri sit impossibilis. nullus aūt est ad impossibile obligat⁹. Ex quo sequit: q̄ nec etiā ad actum hmōi obligatur aliqs hō carēs vsu debite rōnis. Qis aūt alius ad hoc est obligatus/cū qis seruus ad recognoscendū ⁊ reuerendū dñm suū ⁊ maxime talē ⁊ tātū aliq̄n obligek. ſz quilibet tenek soluere alteri quod ipsi debet: ergo actus latrie interior est a creatura rationali deo necessario exhibēdus. ¶Scōa ꝯclusio est: q̄ etiā actus latrie aliqs exterior supradictus interioris significatiuus ⁊ expressiuus est deo aliquādo exhibendus. ¶Hec apparet. quoniā sicut non sufficit corde credere/sed oportet etiā confessionē ⁊ fidē verbo aliq̄n exp̄mere: sic ꝛc. Ipso ad Romanos. x. Corde credit ad iusticiā/ore aut̄ ꝓfessio fit ad salutem. Ita etiā non sufficit deuz reuereri seu extollere mente interius: sed etiā oportet cū magnificare ⁊ laudare ac reuereri voce vel aliquo alio signo exterius. Qđ intelligendū est de illo cui est possibile tale signū exterius exhibere. Multi em̄ possent deū reuereri ⁊ extollere mēte interius/nō valētes cū p signū exteriora hmōi corporalia reuereri. ¶Tertia ꝯclusio est/ q̄ vterq̄ horū actuū latrie esset deo debitus ⁊ ipi a nobis sibiter exhibēdus/ esto q̄ impossibile q̄ nihil boni haberem⁹ ab ipo. ¶Hec pōt ꝓbari. q̄n ꝓpter eandē cām de⁹ est summe reuerendus ⁊ summe diligēdus: q̄ manēte cā diligibilitatis ei⁹ ipse est etiā reuerēdus. ſz deitas ipsa seu summa bonitas intrinseca/nō aliq̄ extrinseca nobis exhibita seu ipēsa/est causa diligibilitatis eius. Probo/ q̄: nullus est diligibil⁹ in infinitū ꝓpter aliqđ bonū finitū: sed tñ ꝓpter infinitū sed omne bonū nobis a deo exhibitū est finitū: ipse aūt est diligēdus in infinitū. q̄ ⁊c. ¶Confirmat: q̄: si ꝓpt̄ bonitatē cōcreatā creature deus esset adoratione latrie adorādus ⁊ diligēd⁹/ergo ⁊ ipa bonitas creature esset adoratione hmōi adorāda. Propter em̄ qđ vnūquodq̄ tale ⁊ illud magis. ſz hoc ē falsū: q̄ ⁊c. ¶Ex hoc pōt argui ad ꝓpositū. q̄: manēte rōne sufficientis adorationis seu reuerētie alicui exhibēde ipm̄ est adorādum ⁊ reuerēdū quocunq̄ alio circūscripto. sed bonitas dei intrinseca cū sufficiens rō ārē ipe est adorādus ⁊ amandus. q̄ ⁊c. ¶Nec huic obuiat qđ supradictū est in ꝓbatiōe pme ꝯclusionis: vez deū esse adorādū: q̄ ab ipo est omne bonū. Hoc em̄ nō est intelligēdū tā q̄ ꝓpter illud qđ sit p se rō adorationis: ſz tā q̄ ꝓpter illud qđ est ad adorandū ⁊ diligendū allectiuū: maxime qñ ē in illo vbi est rō sufficiēs adorationis ⁊ sup̄me dilectionis. q̄ rō p̄dca ē bonitas infinita. ¶Ex hoc sequit corollarie q̄ si essent duo dij q̄ duos creassent mūdos vnus vn⁹ ⁊ alterū alter/nō min⁹ creature rationales vn⁹ mūdi seu vniuersi tenerentur adorare ⁊ amare deū a q̄ tñ nihil haberēt/q̄ alterū a q̄ existerēt effectiue. ¶Hoc apparet. qñ licet i vno esset aliquid alle ctiuū ad cū diligendū ⁊ reuerēdū/puta bñficiū receptū/ qđ nō ess in altero/tñ in vtroq̄ existeret summe diligibilitatis ⁊ reuerētie exhibēde rō p̄dca: q̄ est bonitas intrinseca infinita. quare ⁊c. ¶Quarta ⁊ vltima ꝯclusio ē/ q̄ nullus tenek ad latriā q̄ est virt⁹. ¶Hec apparet. qñ licet rōne vtētibus multi actus sint necessarij ad salutem nullus tñ virtuosus habet⁹ ē necessari⁹: sola charitate ficte ⁊ spe/ifusis virtutib⁹ nō acquisitis/exceptis. Quod pōt ꝓbari. qñ illud nō est alicui necessariū ad salutē/ cuius oppositū habēs ⁊ q̄ ꝯsequēs illo carēs pōt esse vita eterna dign⁹. ſz ois in charitate existēs ē vita eterna dignus licz oēm aliū habitū virtuosuz habens: q̄ latria q̄ est virtus/suppositio q̄ a fide ⁊ spe ⁊ a charitate sit distincta nō est alicui necessaria ad salutē. ¶Hec de secundo.

Quantū ad tertiū: dico q̄ cū (vt prędictū est) teneamur tā ad actū latrie interiorē q̄ etiam ad exteriorē/⁊ nullus ad actū aliquē obligek nisi sibi actus hmōi sit preceptus (Sicut em̄ nō tenemur vitare nisi inhibitūta nec facere nisi p̄ceptū) per ds oportet inuenire ⁊ ostendere in quib⁹ p̄ceptis decalogi actus latrie hmōi sint expressi. ¶Et ꝛō quātū ad hoc/ duo dico. Primū est/ q̄ actus latrie interior precipitur per primū p̄ceptū. Scōm est q̄ actus latrie exterior p̄cipit seu p̄cipi intelligit p secundū. ¶Primū apparet. qñ primū p̄ceptū qđ ē/ Nō habebis deos alienos: nō ē tñ negatiuus/ sed etiā affirmatiuū. Nō tñ em̄ hoc p̄cepto intelligēdū est ꝓhiberi adorationē/cui nō ꝓsunt/exhiberi: sed etiaz cui ꝓsunt impēdirui videlicet habeatur vn⁹ verus deus

et mente colat/ꝛ tanꝙ suptem⁹ dñs extollat. Unde nec hoc punum preceptū implet sufficiēter ab aliquo p huiusmodi negationē/videlicet per nō habere deum alienū sed p habere ꝛ mente colere ac extollere deū vnū. ¶ Secundū videlicet q̄ secundus latrie actus precipiat p se cūdū p̄ceptū:apparet.qm̄ secūdū mādatū/qđ ē/Nō assumes nomē dei tui in vanū/cludit etiā positiuū sicut punū. Per ipm̄ em̄ p̄cipit intelligi laus vocalis. Non em̄ sufficit nomen dei inutiliter non assumere:sed etiā oportet ipsum reuerenter ꝛ vtiliter inuocare ꝛ extollere seu magnificare sensibiliter ꝛ laudare:qđ fit i omni laude dei vna vocali. ¶ Ex p̄dictis sequit corollarie:q̄ ad cultus latrie vtrumq; predictū/interiorē vez ꝛ exteriorē deo exhibēdū tenemur pro aliq̄n/nō pro semp. ¶ Hoc apparet qm̄ ad sola negatiua p̄cepta tenemur p semp: sē ad nūq̄ habere seu adorare deum alienū/nec assumere nomē dei in vanū. Ad nullum autē affirmatiuum preceptū tenemur pro semp/sz tm̄ pro aliq̄n.sz deū mēte interius / ꝛ ope siue signo aliquo exteri⁹ reuereri/ vtrūq; ē positiuū seu affirmatiuū nobis preceptum: ergo ad hec tenemur pro aliq̄n nō pro semp. Nec em̄ pōt hō pro ppetuo impedim̄ ab hmōi actib⁹ latrie exercēdis. ¶ Et si queras:qm̄ tenemur ad ipos? Respōdeā q̄ tēpus q̄ tenemur actus hmōi exhibere/ fuit in lege mosaica determinatum per tertium preceptū/qđ est Memento vt diem sabbati sanctifices. Nec em̄ in sola illa negatione/vez cessatione ab opere seruili consistit puncipaliter obligatio ꝛ obseruatio hui⁹ precepti: sed in actu aliquo positiuo/vez in sanctificando ꝛ extollendo mente interius / ꝛ opere aliquo exterius vnum deum. Pro tempore vero legis euangelice cultus hmōi latrie determinat die dñico exhibēdus. Et etiā aliquis actus exteriores ipsius latrie deo exhibendus precipit ꝛ expumitur. Est autē hmōi actus/audire missam integram illo die vt habet de consec. dist. iij. missas. ¶ Ex hoc potest concludi corollarie: q̄ tertiū preceptum nō videtur esse a pumis duobus distinctū/sed magis eorum explicatiuum/nisi quantum ad illud qđ inhibet negatiue/videlicet quantū ad cessationē ab ope seruili. Quantum autē ad positiuum quod est in ipo puncipalius/ vez sanctificare ꝛ magnificare deum / ē ipsorum explicatiuum. ¶ Sic ad questionez. ¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis.

SEcūdo quēro. Vtrum actus seu cultus latrie supradicte debeat humanitati assumpte. ¶ Et videtur q̄ sic:q̄ hō assumptꝰ est vere deus.sed hmōi latrie cultꝰ est deo debitus/vt patet ex questione immediate precedente.ergo ꝛc. ¶ Cōtra/q̄ obiectū hmōi cultus est tantūmodo summum ꝛ infinitū bonū.sed hō assumptus nō est essentialiter infinitus.ergo ꝛc. ¶ Respōdeo. In qua pumo excludam vnā opinionē.Secundo dicā aliter ad questionem.Tertio arguam ꝛ soluam aliqua contra dicta.

Quātum ad primum: dicitur q̄ humanitatem Christi adorari pōt intelligi trib⁹ modis. Uno mō tāq̄ adorationis terminꝰ totalis. Alio mō vt terminus nō totalis sed puncipalis. Tertio modo vt terminꝰ minus puncipalis ꝛ secundarius. ¶ Tūc dicunt q̄ nec pumo mō nec secūdo est Christi humanitas adorāda:sz tertio. ¶ Pumum ꝛ secm̄/videlicet q̄ nō sit adoranda vt adorationis terminꝰ totalis nec etiā puncipalis:probant.qm̄ qđ est adorandum tanꝙ totalis ꝛ puncipalis ꝛ formalis adorationis terminus:est per se adorandum quocūq; alio circūscripto.sz Christi humanitas nō est q̄ se adoranda sed tm̄ ꝓpter verbū in quo est realiter sustētata:ꝙ ꝛc. ¶ Tertiū vez q̄ sit adorāda vt secūdarius terminus ꝛ minus puncipalis: probant.qm̄ ꝓsat q̄ Christus est adoratione vnica adorādus. sz ois adorans suppositū adorat naturā in ipo realiē existentē. Cū Christꝰ igit sit nomē suppositi in diuina ꝛ humana natura realiter subsistētis:sequit q̄ adorare sz ad diuinū suppositus prio terminet/pōt tm̄ ꝛ debet ad naturā humanā q̄ i eo sustentatā/vt ad secundariū ꝛ minꝰ puncipalē terminū terminari. Ad hoc idē adducit mgr duo exēpla in lra. Pumū de carbone:q̄ ꝓpter ignē sibi vnitū tumet. Secūdū de purpura seu corona qua rex est coronatꝰ/quā quilibet ꝓpter regē q̄ ipa coronat⁹ est venerat/qđ non facit qm̄ ipsam rex a se abiicit ꝛ deponit. Et sic in ꝓposito humanitas licet si deponeret nō esset adorāda/ est tamē nūc q̄ verbo manet vnita. ¶ Cōtra ꝓclusionē tertiā huius opinionis arguo. qm̄ rō adorationis latrie est in adorato bonitas infinita. Nulli em̄ nisi summe pfecto ꝛ infinito debet summa reuerētia q̄lis est latria seu adoratio ipa.sz humanitas Christi licet verbo vnita nō est infinita nec summe perfecta:ergo nec summe reuerēda. ¶ Confirmat.q̄ sicut latria est solius dei vnita ꝛ dulia creaturę/ q̄ illud qđ nō trahit rem extra limites creature nō facit seu reddit eā venerabilē reuerētia deo debita.sz tantūmodo reuerētia creature:sed vnio assumpti hois cū verbo nō trahit hoiem ipm̄ assumptum extra limites creature: ergo nec reddit eū adorabilem adoratione latrie debite soli deo. ¶ Sed forte dices q̄ verū est q̄ ꝓpter hmōi vnionē nō est adorabilis tāq̄ pumarius ꝛ puncipalis terminꝰ/sed bñ vt secundarius ꝛ minus puncipalis terminꝰ siue obiectū. ¶ Cōtra.qm̄ nullo mō videt licitū adorare aliquā rē creatā. Omnino em̄ videt improbabile / dicere creatā tāta reuerētia esse venerabilē quāta est ipe deus: nec vt pumꝰ terminus reuerētie/nec etiā vt secundus. sz homo assumptus est aliqđ ens creatū ꝛ finitū. ¶ Nec valet si dicas q̄ est deꝰ/qz est deꝰ realiē/qz in ipso sustētatꝰ psonaliter:qz nō est deꝰ essentialiē seu intrinsece : immo vt sic/ista est a deo distinctus sicut quilibet alius nō assumptus.soli aūt deo essentialiter debet summa reuerētia siue latria:ꝙ ꝛc. ¶ Preterea/adorare est adoratū verū deum essentialiter agnoscere/ipmq; vt supremū dñm ꝛ summū bonū extollere:sz ꝓsat q̄ hō assumptus non est aliq̄ modo/puno vez nec secūdo/credēdus nec ꝓfitēdus vt est talis ter id qđ deus:ergo p cōsequēs vt dñs supremus ꝛ bonū summū.ꝙ ꝛc. ¶ Preterea/si ideo hō est secundarie adorandus qz a deo assumptꝰ:ꝙ quomodocūq; fuisset alius ab eo assumptꝰ esset modo consimili adorandus . sed deus potuit assumere hoiez sine grā ꝛ gl̄a/ꝛ cū ꝓtrario hoiū.potuit etiā assumere oēm aliā rē creatā.ergo quod libet talium assumptoū fuisset quia assumptū consimiliter adorandū.sed hoc videt omnino improbabile: dicere videlicet rē aliquā irrationalē vel deo odibilē esse adorabilem:ergo ꝛc. ¶ Ad rōnē in cōtrariū/ qñ dicit q̄ Christus est adoratione vnica adorandus:Respōdeo q̄ Christus potest supponere pro ꝓbo:ꝛ sic cōcedo:vel pro hoie assumpto cui adoratio non debetur:vel pro vtroq; . ꝛ sic Christus cum dicat duo essentialiter distincta/ vez deū ꝛ hominē:nō est vnica reuerētia reuerendus:cū alia deo ꝛ alia hoi debeat. ¶ Et qñ dicit q̄ adorās suppositū adorat etiā eius naturā in qua subsistit: Dico q̄ hoc est verum tm̄ de natura ab assumpto realiter indistincta/ non autem de natura assumpta essentialiter distincta ab ipo assumente supposito adorato/nisi per cōmunicationem idiomatum.Hoc enim modo adorās verbum potest dici adorare hominē/ꝓ quāto deꝰ quē adorat/est homo:sicut dicimus dei filiū esse de virgine natū/ꝛ passum qz est hō qui est natus de virgine/ꝛ passus in cruce. ¶ Ad exempla/videntur mihi magis esse ad oppositum q̄ ad eoꝝ propositum.Constat em̄ q̄ si timco carbonē ꝓpter ignē

magis timeo ignē ipm. Et si vereor coronāvel purpurā ꝓpter regē/magis vereor regē. ergo ꝛ in proposito si revereor aut vereor hoiem assumptū ꝓpē verbum/magis reuereri debeo ipz verbum. Quia nec sequitur: reuereor vel diligo hoc ꝓpter illud/ergo equaliter reuereor vel diligo vtrūq; . Proximū enim diligo ꝓpter deū/ꝛ tñ magis diligo ipsum deum. Papam reuereor ꝓpē Christū cuius est vicarius/magis tñ debeo Christum reuereri. Et ita in proposito/licet hominē assumptū reuereri debeā ꝓpē deum/nō tamē tantū quātū deū: sed adoratio est summa reuerentia/ergo ipa nō est assumpto hominī debita. ¶ Cōfirmatur: q; vnum ꝛ idem est adorādum ꝛ summe diligēdū: solū enim illō qō est sūme diligibile est summe honorabile. sed homo assumptus non est summe diligibilis: ergo nec summe honorabilis: quare ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum: vbi alter est

dicendū: pono quatuor cōclusiones. ¶ Prima est/q; humanitas Christi nō est adoratiōe latrie adorāda. ¶ Hec probatur: quoniā huiusmodi adorationis obiectū vel est summe bonū/vel summe dignū/vel summū cōmodū adorantib⁹. sed quocūq; horū posito adoratio non debet hoi assumpto. ergo ꝛc. ¶ Probo primā. q; nec homo assumptꝰ est summe pfectꝰ/nec summe dignꝰ/nec reuerēti ipm summe vtilis/quia nec ipsi aliqs est ex accepto vel accipiendo beneficio summe obligatꝰ. Cōstat cñ deū eo esse perfectiorē/digniorem/ꝛ nobis vtiliorē/ipiq; nos magis incōparabiliter obligatos. ergo ꝛc. ¶ Et si ptra hoc arguas: quia Christꝰ nos redemit/ergo summe ipi obligamur. cuz beneficiū redemptiōis nō fuerit minus bñficio creatiōis. ¶ Respōdeam: q; opꝰ redēptiōis non fuit solus hois assumpti sed principaliꝰ ipsiꝰ dei. homo cñ nos redimi meruit: sz deꝰ ipe effective ꝛ principaliꝰ nos redemit. licet cñ olim premiū electorū Christus vt homo meruerit/deus tñ ipsum contulit ꝛ cōferre statuit effective. sed magis obligamur ꝛ tenemur nos redimēti ꝛ p̄miāti effective/q; premiari ꝛ redimi ꝓmerēti. ergo ꝛc. ¶ Secunda conclusio est: q; licet adoratio latrie qua adoratꝰ verbum non terminetur ad hoiem assumptū/ipsa tñ pōt homo ille denominari ꝛ dici adorari. ¶ Hec apparet. qñ non minꝰ potest dici homo ille adorari adoratiōe dei/q; deus ipe illi vnitus homini dicat̄ cōcept⁹ i virgine atq; natus/ conceptu ꝛ natiuitate hois assumpti. sz quia dei filius est homo/qui homo fuit conceptus ꝛ natus de virgine/ꝛ passus in cruce: ideo illa oia de ipō dei filio concedūtur. ergo eadem ratione cum hic homo sit dei filius poterit dici ꝛ ipe ꝓ cōmunicationem idiomatū adorari. ꝛ ita ꝓ ois adoratione hmōi latrie dici poterit adorari. Nec tñ sequitur: homo adoratꝰ qi est deus: ergo homo absolute adoratꝰ: sicut nec sequit/deus est natus de virgine ꝛ passus in cruce/quia est homo natus ꝛ passus: ergo deus est aliquo modo mortuus vel cōceptus vt deus. ¶ Et si queras quomō homo pōt dici veraciꝰ adorari nisi adoratio huiusmodi ad ipm vel vt ad primarū vel saltē vt ad secundarium terminū terminetur? Respōdeam/q; sicut dei filius dicitur de virgine natus ꝛ in cruce passus/cum tamē nec illa natiuitas nec passio fuerit dei filij aliquo modo ꝛcundū diuinitatem/sed tñ hois assumpti qui vt dicitur vere deus ata ꝛ adoratio potest dici hois/licet nullo modo ad ipm scōm humanitatē terminet: q; est verbū quod dicitur vere homo. ¶ Tertia conclusio est/q; post latriam soli deo debitam summa reuerentia debetur humanitati assumpte/prout reuerentia respicit dignitatē ꝛ gratuitam non tamen quiditatiuā ꝛ intrinsecam bonitatem. ¶ Hec apparet. qñ nec deus posset maiorem dignitatem cōmunicare alicui creature/q; ipaz sibi vniret hypostatice ꝛ sustētaret. Sūme ergo ꝛ supreme dignitatis possibilis creature est in humanitate assumpta in deo personaliter sustentari: ergo vt reuerētia exhibenda respiciat dignitatē/summa debet hoi assumpto ꝓpter eiꝰ summā ꝛ inexplicabilē dignitatē. ¶ Scōm/vez q; etiaz summa sit ipi debita ꝓpter gratuitā bonitatē: apparet qz nec habet parē/nec scōm aliqs posset habere maiorē in hmōi bonitate. Dēs cñ non tantū duulum sed etiā cōtactum acceptos electos excedit in gra ꝛ in glia homo assumptꝰ: ergo tā ꝓpter eiꝰ summā dignitatez creature possibilē/q; etiā ꝓpē hmōi supnaturalē ꝛ gratuitā bonitatē maior ipi debet reuerentia q; creaturis alijs oibus simul sumptis. ¶ Tertiū vez q; nō ꝓpter eius quiditatiuā ꝛ intrinsecā bonitatē sit summe reuerēdꝰ/patz. qz q̄libet angelus ipsuz excedit in huiusmodi quiditatiua ꝛ intrinseca bonitate. ¶ Ex quo videt corollarie posse concludi: q; si filius angelum assumpsisset eque gratū ꝛ beatum cū hoie quē assumpsit/ q; talis maior q; hō assumptus reuerentia dignus esset. ¶ Hoc apparet: qz ipse assumptus angelus vltra dignitatē ꝛ equalem gratuitam bonitatē haberet sicut ꝛ nūc habet/maiorē quiditatiuā seu intrinsecam bonitatem. ¶ Quarta cōclusio est/q; vt reuerentia seu honor impenditur ꝓpter bñficiū honorāti ab honorato exhibitū/summa reuerētia a nobis debetur hoi assumpto/maior vez q; oibꝰ alijs creaturis simul sumptis. ¶ Hec apparet: qñ maius ab ipso solo bñficiū recepim⁹ q; ab oibus alijs simul sumptis: ꝫ ꝛc. ¶ Alis patet. qz solus ipse nobis meruit gratiā i presenti ꝛ gloriā in futuro. ¶ Sed numqd si fuissem⁹ ꝓ assumptū angelum redēpti/essemus ipi equaliter sicut nūc sum⁹ assumpto homini obligati? Respōdeo q; sic q̄tū ad receptum bñficiū/supposito q; equaliter nobis angelus hmōi meruisset sicut meruit hic hō assumptꝰ/non aūt quantū ad causam seu meritū ꝓ qō tale bñficiū meruisz. Qō apparet/qm̄ licet eq̄le bonū quis recipiat a duobꝰ/ magis tñ aliqualiter videt illi existere obligatus cui fuit difficiliꝰ q; ei cui fuit facilius bonuz hmōi acqrere etiaz meren seu conferre. sed homo assumptꝰ nobis meruit bonū qō meruit ꝓ summe sibi difficile vez ꝓ mortē: hoc autem modo assumptus angelus non meruisset nec meren potuisset. ergo ꝛc. ¶ Ex predictis concludo corollarie/q; reuerētia assumpto hoi debita ē hyperdulia: que dicat ab hyp qō est sup seu supra: ꝛ dulia/ quasi supra oēm duliā: hoc est oēm reuerētiam ꝛ seruitutem debitā creature. Et hec videlicet superior reuerentia omni alia debita creature/ debet hūanitati assumpte tam ꝓpter eius charitatem ꝛ felicitatem/q; ꝓpter eius dignitatem/q; etiā ꝓpē nobis impēsam vtilitatem/in quibus oibus excedit (vt dictum est) creaturas oēs alias simul sumptas. Nō cñ est inconueniēs vnū ꝛ idē esse alicui debitū ꝓpter multa. Nā esto q; homo assumptus nō fuisset assumptus nec ꝓ eum homo redemptꝰ/si tñ extitisset/vt nunc est/gratia plenꝰ adhuc fuisset hyperdulia veneradus. ¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertium: arguitur cōtra

dicta: Primo/qz summo ꝛ maximo nō potest aliqd esse maius. sed si angelus fuisset assumptus in equali gratia sicut homo ille fuisset (vt dictum est) maioꝛ reuerentia dignꝰ: ergo reuerētia nūc Christo/hoc est homini assumpto/debita non est summa. ¶ Secundo/quia dei filius ꝛ homo ab ipso assumptus cadē veneratione veneraturꝛ sed veneratio dei filij est latria/ergo ꝛ hois ipi conuicti. ¶ Ad primū dicēdū est q; summū est duplex/videlicet de facto ꝛ de possibili. Sūmum de facto est quo nihil maiꝰ nec eq̄le de facto existit. ꝛ hoc modo reuerentia Christo debita vt homini est summa/qz nulla est creature debita illi equalis de facto. Sūmū simpliciter ꝛ de possibili ē quo nihil maius nec equale potest existere nec existit. ꝛ

ſic reuerentia hoi aſſumpto debita nō eſt ſumma. Poſſz eſſi deus aliū hominē vel angelū aſſumere/ equalē habē tē granā vel maiorē: quare ꝛc. ¶ Ad ſcḋz dicendū ꝙ nō magis dei filius ꝛ homo aſſumptus ſunt cadē vel equa li veneratione venerabiles q̄ equali dilectione diligibi les. ſi tñ hoc ab aliquo ſcīōrū dictū reperiat/ exponitur ꝙ hoc eſt verū precise per cōcatenē idiomatū: vt ſupe rius fuit dictū. ¶ Sic ad queſtionē. ¶ Ad rationem in puncto patet: ꝙ qz hō aſſumptus dicit deus/ nō etiam dicit adorari/ ſicut ꝛ de patre ab eterno generari: non tñ ſm humanitatem ſed ſm ipſi vnitam diuinitatem.

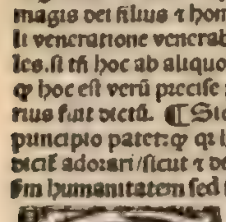

Irca diſtinctionē deci mā/in q̄ mgr̄ inqrit an Chriſtus ſm ꝙ hō/ſit aliq̄d: ꝛ an fuerit dei filiꝰ adoptiuus: ārō de iſtis duo bus. Et primo de primo: videlicz Utrū Chriſtus inquātū hō ſit ali quid. ¶ Et videt ꝙ ſic: ꝙ conſtat ꝙ hō aſſumptus eſt aliq̄d: ergo ꝛ Chriſtus ſm ꝙ hō. ¶ Contra. qz vt mgr̄ arguit in lfa/ ſi Chriſtus ſm ꝙ hō eſſet aliq̄d/ nō eſſet niſi rōnalis ſubſtā tia. ſed hoc nō pōt eſſe/ qz rōnalis ſubſtātia eſt perſona/ Chriſtus autem ſcōm ꝙ homo non eſt perſona. ergo ꝛc. ¶ Reſpōſio. Ubi primo premittā duo ad ꝓpoſitum ne ceſſaria. Secūdo ex illis dicā ad queſtionem.

Quātum ad primum: premitto primo

ꝙ hoc qđ dico inquantū / poteſt teneri dupliciter: vel z re duplicatiue ꝛ ſpecificatiue. Tunc tenet reduplicatiue/ qñ per ipm deſignat ꝙ ſubiectū ꝓpoſitionis cui apponi tur ſignificat cauſam ꝓpter quā p̄dicatū de ipſo dicitur ꝛ verificat. Specificatiue autē tenet qñ apponit alicui habēti aliquas plures intētiones ſm quarū quālibet po teſt ſumi: ꝛ per ly inquātū ipſi appoſitum notatur ꝙ ac cipitur precise ſm aliquā illarum determinatā: ſm illaz videlicet que huiuſmodi dictionem inquantū ſequitur. Exemplum primi ponitur cū dicitur: homo inquantum homo eſt riſibilis. Hic enī inquantū notat hoiem cui ap ponitur eſſe cauſam riſibilis predicati. Exemplū de ſecū do/ qñ vz tenet ſpecificatiue/ vt ſi diceret homo inquan tum riſibilis intelligit/ ſic intelligēdo ꝙ intelligere con uenit homini ſub illa intētione riſibilitatis accepto/ nō tñ ꝙ ipa ſit eius ratio ſiue cauſa. ꝛ hoc modo propoſitio eſt vera. vt ſic enim omne predicatum conueniens ſubie cto abſolute accepto cōuenit ipſi vt ſm quācunq; inten tionē determinatiuā ſeu ſpecificatiuā aſſumpto/ q̄ deter minatiua intentio predicatum nō deſtruit nec ſubiectuz ¶ Secundū premittendū eſt: ꝙ Chriſtū eſſe aliquid po teſt intelligi dupliciter. vno mō ꝙ ſit aliq̄d eſſentialiter: ita ꝙ p ipm ꝛ p predicatū de eo/ idē eſſentialiter impor tet. Alio mō ꝙ ſit aliq̄d nō eſſentialiter ꝛ primo / ſed tñ perſonaliter per cōcationē idiomatū/ ſic ꝙ p ipm ꝛ p il lud aliquid predicatum de eo/ diuerſa eſſentialiter ꝛ ſim pliciter importent. Sicut cū dicim⁹ ꝙ dei filiꝰ eſt homo conceptus de virgine/ ꝛ paſſus in cruce. Et econuerſo/ ho mo aſſumptus eſt dei filius de patre eternaliter genera tus ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quātum ad ſecundum pono pro ſolu tione queſtionis octo cōcluſiones. ¶ Prima eſt: ꝙ dei fi lius inquantū hō vt ly inquantū tenet reduplicatiue nō eſt aliquid eſſentialiter ſeu quidditatiue ꝛ intrinſece / mō preexpoſito intelligendo. ¶ Hec apparet. qñ conſtat ꝙ homo aſſumptꝰ nō eſt cauſa verificandi aliquid de dei fi lio eſſentialiter ipſi idem. Qđ patet/ qz nihil eſt dei filio idē eſſentialiē niſi tantūmodo increatū. ſed tale nō veriſi catur nec dicit de ipo ꝓpter hoiem aſſumptū: ſz inquātū vt reduplicatiue ſumptū denotat illud qđ ipm ſequitur eſſe cauſam verificandi predicatū de ſubiecto. ꝛ per ꝛſequens ſi de dei filio inquantū eſt homo aliquid eſſentia liter diceremus vt inquātū reduplicatiue accipit/ ſignificaret ꝙ hoc eſſet cauſa ꝛ ratio verificandi illud de pri mo: qđ pōm nō poteſt. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat: qz dei filius nō eſt eſſentialiter niſi deus infinit⁹ / eternaliter a patre generatus. ſed cōſtat ꝙ nullū talū vel ſimilū competit ipſi ꝓpter hoiem aſſumptū/ cum quodlibet eoꝝ fuerit ab eterno. q̄ ꝛc. ¶ Secunda concluſio eſt: ꝙ dei filius in quantū homo vt ly inquantū tenetur ſpecificatiue tñ/ eſt aliquid eſſentialiter ꝛ quidditatiue. ¶ Hec apparet/ quia quicqd fuit ab eterno ante hoiem aſſumptū/ ē poſt hoiem ipſum aſſumptū. omne enī quod eſt verum de ali quo abſolute ſumpto/ eſt verū de ipſo vt ſumpto cū qua cunq; determinatione ſeu determinatiua intentione ipz non deſtruente nec in aliquo diſtrahente. per hominem autem aſſumptum in nullo dei filius eſt deſtruct⁹ nec in aliquo immutatus aut imminutus: quare ꝛc. Unde hoc modo videlicet ſpecificatiue vtendo illa dictione inquā tum/ nulla talium videtur negāda: dei filius inquātum homo eſt deus/ vel infinitus/ vel a patre generatus. quia nec ſenſus talium propoſitionum eſt/ ꝙ predicata ipſa rum conueniant dei filio ꝓpter humanitatē. quia tunc inquantuz acciperetur reduplicatiue: ſed ꝙ conueniant ipſi ſub humanitate exiſtenti. ꝛ conſtat ꝙ hoc verum eſt. dei enim filius qui eſt homo/ eſt perſona diuina a pa tre genita ꝛ cōſubſtātialis ꝛ coēqlis ꝛ cetera oia. Dico tñ ꝙ hoc modo ipropue accipit inquantū. ¶ Tertia cō cluſio eſt/ ꝙ dei filiꝰ inquātū hō/ quocūq; modo accepto inquātū / dicit aliq̄d/ immo multa perſonaliter ꝛ extra ſece/ que omnia ſunt ab ipſo eſſentialiter diſtincta: de eo tamen verificata per communicationem idiomatum ra tione aſſumpti hominis ꝛ conceſſa. ¶ Hec apparet/ quo niam dei filiꝰ eſt animal/ corpus animatū/ corpus ꝛ ſub ſtantia: quia homo aſſumptus eſt quodlibet illorum. dei autem filius dicitur ille homo: ergo ꝛ hoium quodlibet ꝓpter ipſum. vnde homo eſt cauſa ꝛ ratio precisa veri ficandi de dei filio quodlibet predicatorū ꝛ quorumlibet aliorū ab ipo eſſentialiter diſtinctorū/ que de ipo tñ/ non de aliqua aliarum perſonarū ex tpe conceduntur. ſed tunc inquantū tenetur reduplicatiue/ qñ illud cui apponitur denotatur cauſa verificandi predicatū de ſubiecto. q̄ aiz homo ſit cauſa verificandi omnia predicta de verbo/ per conſequens ſequitur propoſitū/ videlicet ꝙ verbū inq̄tū homo eſt aliquid/ immo multa ab ipo eſſentialiter diſtin cta/ vt ly inquātū teneat reduplicatiue: ꝛ etiā vt ſpecifica tiue. nullā enī talia p̄dicatorū cōuenit dei filio niſi vt ſic accepto ꝛ per hominē ipm determinato ſeu ſpecificato. quare ꝛc. ¶ Quarta cōcluſio eſt/ ꝙ hō aſſumptus inquā tū homo/ vt ly inquantum tenet reduplicatiue/ eſt eſſen tialiter aliquid creatuz/ immo multa: per que tamē oia de ipſo dicta ꝛ per hominē ipſuz de quo predicantur/ idē eſſentialiter importatur. ¶ Hec apparet/ qñ hō aſſum ptus inquantū homo/ eſt animal/ corpus animatum/ cor pus ꝛ ſubſtantia/ riſibilis/ rationalis ꝛ ſimilia ab ipo ho mine eſſentialiter indiſtincta. q̄ oia verificandi de aſſum pto homine cauſa eſt hō. ſicut enī Sor. eſt riſibilis: rōna lis/ corpus ꝛ ſimilia quia homo ata ꝛ homo aſſumptꝰ: q re ꝛc. Utrum tñ per hmōi talia p̄dicata importentur ali quo modo diſtincta/ an idez penitus in re extra/ nihil ad preſens. ¶ Quinta cōcluſio eſt: ꝙ homo aſſumptꝰ inquā tū homo vt inquantū accipitur reduplicatiue vel etiam ſpecificatiue/ nō eſt eſſentialiter aliquid increatū. ¶ Hec apparet/ qñ increatū ab omni creato eſſentialiter eſt di ſtinctū. ¶ Sexta cōcluſio eſt: ꝙ hō aſſumptus in q̄tum

homo est personaliter aliquid increatū / vez verus deus vt ly inquātū teneat specificatiue:nō aūt vt reduplicatiue. Prima pars apparet: qm̄ qō verificat de aliquo vt absolute sumpto/verificaē de ipo vt determinato vl specificato determinatione ipm̄ distrahēte nec predicatū excludēte.q̄ esse deum verificaē de hoc assumpto absolute sumpto/q̄ etiā de ipo. siue p hois/siue p aialis intētione determinato/cum talis determinatio ipm̄ nō distrahat/ nec p̄dicatū excludat.quare ꝛc. ¶ Et si arguas ꝫ hoc:qz si hō assumptus fm q hō vel inquantū homo est de?:ergo omnis homo est deus. ¶ Rēspōdeā q nō sequitur:qz inquantū nūc infert vniuersale nisi qñ accipiē reduplicatiue/videlicet qñ notat causam verificandi predicatū de subiecto/nec etiam tunc videtur semp inferre vniuersalem:sed tm̄ quando notat causam precisam ꝛ predicato adequatam/vt cum dicit:homo inquātū homo est risibilis. In proposito autem inquantum non accipitur reduplicatiue/sed tm̄ specificatiue/quare ꝛc. ¶ Secunda pars ꝓclusionis predicte/vez q hō assumptus inquātū homo/nō sit deus/vt inquantū accipitur reduplicatiue/ apparet:quia si sic/tunc sequeretur/q omnis homo esset deus/quod falsum est. ¶ Septima cōclusio est q homo assumptus inquantum hic homo/non est aliquid increatum personaliter/puta deus/vt inquantum accipitur reduplicatiue. ¶ Hec apparet:qm̄ posset esse hic homo/cuz tamen non esset deus/videlicet si a verbo vnito esset diuisus.quare ꝛc. ¶ Octaua ꝛ vltima conclusio est/q homo assumptus inquantum assumpt?/est aliquid increatum personaliter/puta deus/vt inquantum accipitur reduplicatiue. ¶ Hec apparet:qm̄ assumptio siue vnio humana cum deo est precisa causa ꝛ ratio verificandi hominem de deo/ꝛ econuerso deum de homine isto modo/videlicet personaliter.quare ꝛc. ¶ Ex predictis patet solutio questionis. Quā cm̄ quaritur an Christus inquantū homo sit aliquid:aut Christus supponit pro verbo / aut pro hoie assumpto/aut p vtroq. Si pro ꝟbo:sic Chris? hoc est:ipse dei filius inquantum homo est aliquid / puta animal corpus ꝛ cetera finita:vt ly inquātum accipitur reduplicatiue.non est autē hoc modo aliquid increatum/ nisi tm̄ vt inquantum accipitur specificatiue. alio cm̄ modo/illa videlicet increata verificantur de ipso/ qz essentialiter:ꝛ alio modo alia/quia psonaliter. Si autez Christus supponat pro hoie assumpto:sic Chris?/ hoc ē ille hō assumptus/est aliquid inquantum homo/ modo prexposito. Si vero supponat insimul pro vtroq:respōdenduz est etiam secm̄ distinctionē premissam. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad primā rationem in principio:Cōcedo/ q quia homo assumptus est aliqd/ideo etiam ipse Christus vt pro ipso supponēs est aliquid/cum sit id quod ipse. Et etiam supponens pro dei filio est aliquid inquantum homo/ꝛ inquantū assumptus homo nō ꝓpositio. ¶ Ad aliam in contrariū/concedo q Christus inquātū homo siue supponat pro dei filio siue pro hoie assumpto est rationalis substantia/licet differēter. q hō assumpt? est rationalis substātia essentialiter: dei aūt filius personaliter:vt predictū est. Nec tm̄ ex hoc sequit q sit persona/ qz nō ois rationalis substātia est persona/sed tm̄ illa q̄ ē per se actualiter ꝛ aptitudinaliter existens:qualis nō ē homo assumptus.quare ꝛc.

Secundo quero de secundo:videlicet Utrū Christus sit dei filius adoptiuus. ¶ Et videt q nō:qz impossibile est eūdem esse respectu eiusdem naturalē filiū ꝛ adoptiuū. ſz Christus est dei patris filius naturalis. q̄ ꝛc. ¶ Contra. quia omnis p̄destinat? esse filius dei est filius adoptiōis sed Christus fuit predestinatus esse filius dei fm Aplm ad Romanos cap.i.q̄ ꝛc. ¶ RESponsio. In qua primo excludam vnum modū dicendi. Secundo dicam aliter.

Quantū ad primū: dicitur a quibusdā q Christus nō est dicendus dei filius adoptiuus:qm̄ solum ille dicit alicuius filius adoptiu? / qui qz extrane? nullum habet ius sibi succedendi in hereditate/sed ius consequitur ex ipius adoptantis gratuita voluntate.sed Christus nunq̄ fuit extrancus a deo nec ab hereditate eterna/ergo nec ad ipsam dici potuit adoptiu?. ¶ Preterea secūdo ad idē arguitur.qz adoptio respicit suppositum:sed Christus vt homo/nō est suppositum seu persona:q̄re ꝛc. ¶ Preterea.quia adoptat? est totius trinitatis filius? adoptiuus:sed Christ? nō est filius nisi tantūmō dei patris.ergo ꝛc. ¶ Cōtra:quia aut accipis Christū p verbo assumēte/aut pro assumpto homine. Si p hoie/nulle dici debet dei filius? adoptiuus. Probo. qz esse filiū dei adoptiuum non est aliud q̄ esse per gratiā beatū vel ad beatitudinē ordinatū.sed homo assumptus fuit ꝛ est prefatus beatus p gratiā/sicut ꝛ quilibet alius electorum/nō per naturam/modo quo solus de? est beatus. Hec gratia est dei vita eterna:vt inquit Apostolus ad Roma.vi.qō nō minus de assumpto hoie q̄ de alijs hominibus intelligē dū est. Immo tāto maiou gratia Christ? indiguit quāto maiou gloria dignus fuit:quare ꝛc. Si autem accipias Christū p verbo/sic cōstat q secm̄ se nō est filius dei adoptiuus/nec de hoc est q̄stio.rēne tamē assumpte humanitatis non minus videtur posse dici dei filius adoptiuus/ q̄ de virgine conceptus ꝛ in cruce occisus. ¶ Ad primā rationē in contrariū/quādo dicit q Christus ab eterna hereditate non fuit extraneus:dico q verū est vno mō ꝛ alio modo nō. Si cm̄ intelligas q nō fuit extrane?/qz ex se sibi fuit debita necessario quocūq; alio arranscriptos sic falsū est:qz hoc modo fuit/ immo est ꝛ semp erit extraneus/sicut ꝛ quilibet alius beatorū/loquēdo de Christo vt pro assumpto homine supponente.ꝛ hoc precise sufficiat ad hoc vt aliquis dicatur dei filius adoptiuus:vez q sit mere per gratiā ꝛ dei gratuitam voluntatē ad gloriam ordinat?. Si vero secūdo modo intelligas q nō fuit extraneus/vez qz nunq̄ meruit cā amittere ꝓpter culpā vel qz nunq̄ ipsa caruit/quia semp ipam habuit ex quo conceptus fuit:sic cōcedo.sed ex hoc nō sequit q nō fuerit filius? adoptiuus/qm̄a nec beata ꝟgo fuit extranea ꝓpter culpā/cum tamē vere fuerit filia adoptiua. Si etiā oēs sancti fuissent/sicut ꝛ ipse Christus/creati in gratia ꝛ in gloria/nō minus ꝓpter hoc dicerent filij adoptiui. Quanto cm̄ quis hereditatez in qua ius ex se nō habet citius cōsequitur/tāto a sibi ipsam conferēte cuius est/ citius adoptatur.quare ꝛc. ¶ Ad secūdū dicendū q illa maior assumpta est falsa. Illud cm̄ respicit adoptio cui conuenit eius finis qui est premiatio. Omnis enim adoptās illud adoptat quod ad hereditatem consequendā ordinat.sed hereditas sempiterna non conuenit creato supposito vt a natura distinguitur:sed nature.ergo ꝛc. ¶ Ad tertiā dico q homo assumptus vt Christ?/vt de? est totus trinitatis effectus ꝛ filius adoptiuus:nec tm̄ ex hoc sequitur q sit filius suiipsius/quia verbum cuius est filius ꝛ effectus/ab ipso essentialiter est distinctū/ licet ipsi personaliter sit vnitum:quare ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quātum ad secundū p̄mitto primo q filius adoptiuus sez turpiter a quibus hoc vocabulum est translatū/ dicatur ois ille qui non habet ius succedendi in hereditatem alicuius/qz ab ipso non est naturaliter genitus/ sed tm̄ preordinatus ꝛ habilitatus ad ipsam cō sequēdam ex mera ipsius adoptantis gratia seu gratuita voluntate. Ita q secundū hoc/tria requiruntur in hu

manis ad filium adoptiuū/ vez ꝓpter defectū naturalis generationis extrancitas:adoptātis extranei gratuita volūtas:ꝛ ei⁹ ꝓpua filio adoptato ꝓferenda hereditas. ¶Ex hoc pōt inferri corollarie:q̄ oīs creatura intellectualis ad eternā gloriā ordinata/pōt dici filia adoptiua dei. ¶ Ꝺ apparet:qm̄ in ipa cōcurrūt oia tria supradicta:videlicz ei⁹ a deo naturalis extrancitas:dei ipaz ad gloriā ordinātis gratuita volūtas:ꝛ dei illi ꝓferēda eterna hereditas. Ipse aūt dei filius nō potest dici patris filius adoptiuus sed tantūmodo naturalis/q̄ nō extraneus sed ipi ꝓsubstantialis habēs i hereditate idē ius q̄ pater:immo vt magis ꝓpue loquar/ipe cū pfē ꝛ spiritu sancto est tota sua hereditas. Nec ēm dei felicitas ē aliquid ab ipo distinctū in re extra.

Hoc p̄missō pro solutione q̄stiōis pono quatuor cōclusiones. ¶Prima est q̄ homo assumptus pōt dici primo ꝛ immediate dei filius adoptiuus. ¶Hec apparet ex dictis/qm̄ ex se fuit modo p̄dicto ab hereditate eterna extraneus/ꝛ ad ipam ex mera volūtate dei gratuita eternaliter ordinatus:quare ꝛc. ¶Secunda ꝯclusio est q̄ hō assumptus dicit ꝛ dici pōt secundario ꝛ mediante alio dei filius naturalis. ¶Hec apparet qm̄ sicut/q̄ dei filiꝰ est homo assumptꝰ/qui hō est de virgine natus ꝛ passus in cruce: tō dei filiꝰ natꝰ cōcedit de virgine ꝛ passus in cruce mediāte assumpto homīe / cui quentūt illa primoꝛta ecōuerso/cū hō assumptus sit dei filius q̄ est primo immediate ꝛ essentialiter patris filius naturalis:q̄ ꝓs hoc etiā pōt dici ꝛ ꝓcedi de ipo hoīe assumpto ꝓsonaliter ꝛ secūdario:videlicet p cōicationem idiomatū mediāte ipo dei filio cū ꝓsonaliter sustētante: quare ꝛc. ¶Tertia ꝯclusio est/q̄ dei filius est naturalis dei filius/ꝛ etiā potest dici eius filiꝰ adoptiuus . ¶Hec apparet:qm̄ ipe est a patre/ipsi cōsubstantialis eternaliter ab eo generatus:ergo est filius naturalis. Ipse etiā est homo assumptus:ergo ratione ipsius potest dici filiꝰ adoptiuus. ¶Consequentia ex hoc patet/ quia non magis ꝓpter hominem ipsi vnitum videtur posse cōcedi ipsum passum in ligno ꝛ cōceptū in vtero/q̄ esse dei filiū adoptiuū. ¶Quarta ꝛ vltima cōclusio que sequitur ex predictis/est q̄ aliter ipe dei filiꝰ dicit dei filius naturalis ꝛ aliter dei filiꝰ adoptiuus. Primum enim videlicet naturalis filius dei dicatur primo ꝛ immediate ꝑm diuinitatē/ꝑm quā eternaliter est a patre. Secundū autem videlicet esse filium adoptiuum dicit de ipso secundario ꝛ assumpto homine mediante/ꝑm quē tm̄/ dicit temporaliter esse a matre. Primū etiam dicit de ipso essentialiter ꝛ intrinsece. Secundum autem extrinsece ꝛ accidē taliter/propter eius cū assumpto homine de quo hoc dicitur primo/hypostaticam vnionem. ¶Et si arguas cōtra hoc/quia tunc sequit̄ q̄ dei filius dicatur esse filius suipsius/cū filius adoptiuus sit totius trinitatis filius vt arguebat̄ supertus: Respondeā:q̄ sicut arguendo/oē factū est factū a tota trinitate:sed dei filius est hō factꝰ: ergo est factꝰ a tota trinitate/ꝛ p cōsequēs a seipso: non sequitur absolute q̄ sit factus/sed bene sequitur q̄ sit factus homo vel homo factus:ita non est concedendū ipz verbum esse absolute dei filium adoptiuum:sicut nec factuz:sed esse hominem filium adoptiuū. Et sicut a seipso conceditur factus homo:ita ꝛ a seipso potest dici esse factus filius adoptiuus. Nec ex hoc sequitur q̄ sit suipsius filius/quia ipe vt absolute acceptꝰ dei filius/non dicitur adoptiuus filius/sicut nec factus/sed vt homo.hō autē ab eo essentialiter est distinctus licet ipsi personaliter sit vnitus:quare ꝛc. ¶Ex p̄dictis patet solutio questionis/ qua queritur:vtrū Christus sit dei filius adoptiuus:q̄ siue Christus supponat pro verbo siue pro homine assumpto/ concedi potest sane intelligendo modo p̄ expōsito/Christū esse naturalē dei filiū per cōcationem idiomatū:ꝛ etiā adoptiuū/licet differenter / vt dictū est. ¶Ad primā rationē in principio/cōcedo q̄ idē ꝑm idez nō pōt dici eiusdē filius naturalis ꝛ adoptiuus:sed bene ꝑm aliā ꝛ aliā naturā . Sicut Christus ꝑm veritatē dicit dei filius naturalis:ꝑm humanitatē autē totius trinitatis filius adoptiuus. Ipse etiā hō assumptus dicit filius adoptiuus vt hō:inquātū vero deus/pōt dici dei filiꝰ naturalis. Hec est ēm vera ꝛ catholice ꝓcedēda: hō assumptus est naturalis filius dei patris: q̄ hō assumptus est deus:qui est filius dei patris. ¶Ad aliā ꝓcedo/q̄ Christus/hoc est homo assumptus fuit predestinatus/ꝛ tō dei predestinātus filius adoptiuus mō superius explicato.

Circa distinctionē vndecimā in qua mgr̄ inqrit Ⅎn Christus debeat cōcedi creatꝰ vel creatura: ꝛ incepisse esse: quero de hiis duob⁹. Et primo de primo. Ⅎtrum ista sit cōcedēda: Christus est creatus/vel Christꝰ est creatura. ¶Et videt̄ q̄ sic.qm̄ Christus est hō:sed hō ipe assumptꝰ est creatꝰ ꝛ creatura:ꝫ ꝛ Christꝰ. ¶Cōtra q̄: Christus est filius dei:sed filiꝰ dei nec creatus nec creatura potest dici.ꝫ ꝛc. ¶Respōdēdo primo videbitur questiū:videlicet an possit concedi absolute q̄ Christus sit creatura vel creatus. Secundo an saltem sit cōcedendū cum illa modificatione seu reduplicatione:Christus inquantum homo est creatura.

Quātum ad primū:dicit̄ cōiter q̄ nullo modo est cōcedēdū/Christū esse creatū vel creaturam ¶Pro quo arguit primo sic.Ꝺ natū est cōuenire toti ꝑm quālibet sui partez / nunc̄ potest ipm denominare si ipi ꝙuenit tm̄ ꝑm partē minus principalem.sed esse creatum vel creaturam natum est homini cōuenire ꝑm quālibet partē ei⁹:nō ꝙuenit aūt hoi q̄ est Christꝰ nisi ꝑm partem minus principalem.diuine ēm entitati q̄ in eo principalior est/repugnat.ergo ꝛc. ¶Preterea sc̄o:quia esse/primo ꝛ principaliter est suppositi nō nature sicut nec agere:ergo omne esse absolute dictum de Christo est intelligendum de suppōsito:sed constat ipm suppositū ex tempore increatum: ergo ꝛc. ¶Preterea tertio: qz in omni propositiōe in qua predicatū dicit absolute de subiecto fiunc aliqua determinatione/ oportet ipsum predicatū referri ad illud pro quo supponit subiectū.sed cum absolute dicitur Christus,est creatura / Christus supponit pro suppōsito increato cui repugnat hmōi predicatum:ꝫ ꝛc. ¶Preterea quarto confirmat:quia cōmunicatio idiomatū non fit in ijs in quibus est repugnantia propietatis vnius nature ad aliam.sed talis est in ꝓposito/creatura ēm includit incapere esse post non esse:Christus autem quia deus sempiternus includit nunc̄ incapere esse. ergo ꝛc. ¶Sed si predicte rationes concludunt / sequit̄ euidenter q̄ nullo modo sit concedendum Christū cōceptū de virgine/nec natū/nec passum in cruce. Hec ēm eidem rationib⁹ probabāt:vt patet p singulas discurrēdo. sed constat hoc esse abominabile ꝛ absurdum . ergo ꝛc. ¶Quocirca ad primā rationē dico q̄ esse creatum non conuenit homini assumpto ꝑm partē minus principalē/ immo ꝑm quālibet eiꝰ partē.ille ēm hō non includit nisi corpus ꝛ aiam:quorū vtrūq̄ fuit a deo factū. diuina ēm essētia nō ē illi⁹ hoīs ꝓs/magis q̄ alteri⁹ nō assūpti. Et tō sic̄ q̄ ille hō ē factꝰ ipe dei filiꝰ ꝓcedit hō factꝰ:ata pt (vt videt̄)ꝓcedi esse creatꝰ/nisi alia rō assignet̄. Non ēm magis esse creatū q̄ esse factū/est natum conuenire toti

homini ſecz quãlibz partẽ ſui.ꝯre ꝛc. ¶Ad ſecũdã dico q̃ maior aſſumpta eſt falſa tã ſ creatis q̃ etiã in diuinis ꝓumã patet.qz ſuppoſitũ in creatis ſupra naturã non addit aliq̃d poſitiuũ ſed tãtũmõ negatiuũ.ꝯ eſſe nõ ẽ ꝑn cipaliter ſuppoſiti creati vt a natura diſtincti: cũ vt ſic/ nõ ſit poſitiuũ aliq̃d in re extra. Scõm/vez q̃ ſit falſum etiã ſ diuinis / apꝑet.qm oẽs tres ꝓſone diuine ſunt vni cũ ens ꝛ eſſentia(nõ em̃ ſunt plura entia ſimpliciter: ſed vnum)ſed conſtat q̃ earũ eſſe ſimpliciter ꝛ principaliter eſt diuina eſſentia.ergo ꝛc. ¶Confirmat:qz ſi eſſe principaliter eſſet diuine perſone vt ab eſſentia diſtincte. ergo quot ſunt perſone tot eſſent ponenda eſſe ſimpliciter et principaliter in diuinis. hoc autem eſt falſum. ergo ꝛc. ¶Preterea conceſſa maiori ꝑdicta ſi hoc quod ex ipſa infertur eſt verũ/ videlicet q̃ omne abſolute de Chriſto dictum ſit de ſuppoſito intelligẽdum: ſequitur q̃ aut nõ ſit concedẽdum Chriſtum eſſe conceptũ de virgine neq̃ natum:aut ſi ſit/eadem ratione poterit cõcedi ipſum eſſe creatum vel factũ non obſtante q̃ ſupponat Chriſtus pro ſuppoſito increato. Nõ plus enim repugnat increatum dicere creatum/q̃ conceptum temporaliter atq̃ natum ꝛ mortuum. Et ita ſicut illa de diuino ſuppoſito ratione ipſi vnitꝫ hominis ꝓ communicationẽ idiomatum conceduntur:ita ꝛ illa/vez eſſe creatum vel creaturã poſſe concedi videntur niſi alia ratio aſſignetur. ¶Ad terciam ſimiliter eſt dicẽdum.qm non magis diuino ſuppoſito repugnat eſſe creatum/ q̃ eſſe natum vel cõceptum. quare ꝛc. ¶Ad quartã dico conſimili modo. quoniã nõ magis repugnat eterno ſuppoſito incipe eſſe poſt nõ eſſe/q̃ deſinere eſſe ſine non eſſe poſt eſſe.ſed Chriſtus vere conceditur fuiſſe mortuus/cum tamẽ mortuum dicat nõ eſſe poſt eſſe.viuere enim viuentibus eſt eſſe:vt dicitur ſecundo de anima.ꝯ ꝛc. ¶Alij ſecundo probant concluſionẽ illam/vez Chriſtum non debere concedi eſſe creatum ſeu creaturã.qm(vt dicunt) cõmunicatio idiomatum nõ fit in negationibus:nec etiam in ijs que dicunt reſpectũ vnionis nature ad alteram. ſed creatura includit negationẽ/videlicet non eſſe ante eẽ:ꝛ etiã reſpectũ vnius nature ad alteram vt ad illã a qua incepit eẽ.nullũ aũt horũ põt dici de deo.ꝯ ꝛc. ¶Maior huius rationis probat ꝛ primo q̃ non ſit communicatio idiomatum in negationibus.qm ſi ſic/tunc de Chriſto cõtradictoria ſimul dicerẽtur:cum aliqua negatio cõueniat vni nature/ cuius contraria affirmatio ineſt alteri.Mõ patet. Natura em̃ humana nõ eſt eterna:diuina vero eſt eterna.ꝯ ſi quodlibet horũ dicat de Chriſto:de eodem dicẽtur cõtradictoria vez eternum ꝛ non eternũ. ¶Secũdo de dicẽtibus reſpectum vnius nature ad aliam/q̃ vez in talibus non ſit cõmunicatio idiomatũ/declarat.qm non quia humana natura eſt aſſumpta propter hoc concedendũ eſt Chriſtum eſſe aſſumptum ſeu eius naturam diuinam/quod non eſt niſi quia aſſumptũ eſſe dicat reſpectum.ergo ꝛc. ¶Sed contra iſtam rationem arguo. Primo quia accipit maiorem falſam.qm ſicut creatura importat negationẽ videlicet non eſſe ante eſſe: ita ꝛ creator poteſt importare aliquam negationem/videlicet ab alio non accipere eſſe ſed tamen hoc non obſtante/Chriſtꝰ dicitur eſſe creator. ergo prima pars maioris eſt falſa que dicit q̃ in importantibus negationem non ſit communicatio idiomatũ. Secũda etiam/videlicet de reſpectũ importantibꝰ/non videtur vera.quoniam ſicut creatura dicit reſpectum ad creatorem:ita ꝛ econuerſo creator ad creaturam/cum tamẽ concedatur de Chriſto. ¶Confirmatur.quia conſtat q̃ maius ꝛ minus dicunt reſpectũ:ꝛ tamen Chriſtus dicitur eſſe minor patre:vt patet Joan.xiiij.vbi dixit Chriſtus:Vado ad patrem:quia pater maior me eſt. ergo ꝛc. ¶Preterea minor etiam que ſub predicta maiore accipit falſa videt. Creatura em̃ nõ dicit nec exigit nõ eẽ aſſe/cũ ab eterno potuerit forte eſſe. Nõ dicit reſpectum etiã aliquem ab ipſa diſtinctũ extra intellectũ magis q̃ creatorem cum nec creatio actiua nec paſſiua dicãt in re extra diſtinctum aliquid ab extremis:vt patuit in ſecũdo. quare ꝛc. ¶Ad probationẽ maioris predicte / quãdo dicitur q̃ ſi importantia negationes dicerẽtur de Chriſto tunc de ipſo contradictoria verificarentur / puta eternũ ꝛ non eternum:Dico q̃ affirmatio ꝛ negatio de eodẽ nõ ſunt contradictoria niſi ſint ſecundum idẽ. Chriſtus aũt dicit eternꝰ ſecundũ diuinitatẽ/ꝛ nõ eternꝰ ſcõm hũanitatẽ:et ideo nõ ſcõm idẽ ſed ſcõz aliud ꝛ aliud. quare ꝛc. ¶Ad aliud quãdo dicitur q̃ Chriſtus nõ dicitur aſſumptus ſed homo:dico q̃ falſum eſt.Hec em̃ eſt vera. Chriſtus eſt hõ aſſumptꝰ.nec em̃ Chriſtꝰ ẽ hõ alicꝰ q̃ aſſũptꝰ. Et ideo ſicut nõ dicit abſolute factꝰ/nec mortuꝰ/ nec cõceptus:ſed hõ factus mortuus ꝛ cõceptus: ita licet non dicat abſolute aſſũptꝰ: dicit tñ vere hõ aſſumptꝰ.ꝯre ꝛc.

Et ideo dico aliter : quantum ad iſtũ articulum. ¶Ad cuius euidẽtiam eſt ſciẽdum/q̃ creatum vel creatura tripliciter põt ſumi. Uno modo ꝓpue. Alio modo large. Et tertio mõ adhuc magis cõmuniter ꝛ largiſſime. ¶Primo mõ vez ꝓpue illud dicit eſſe creatura vel creatũ quod eſt de nullo ꝑſuppoſito/vel tanq̃ de ſubiecto/vel tanq̃ de ſibi intrinſeco factum. Et hoc mõ prima materia põt dici creata ꝛ creatura:ꝛ etiã angeli ſuppoſito q̃ nõ habeãt materiã partẽ ſui:mõ aũt alia. qz licz nõ fuerit facta de aliquo ſui ꝑſuppoſito quidditatiue/fuit tñ a deo de aliquo eiꝰ ꝑſuppoſito ſubiectiue: qz in corpore diſpoſito vltimate.ꝛ ideo nõ video cauſam q̃ deꝰ magis dicat creare animã iſto mõ / q̃ diceret creare caloꝛẽ in igne vel in quocunq̃ alio ſubiecto ꝓductum. ¶Secũdo modo creatum dicit illud qõ eſt a ſolo deo ꝓductum ꝛ non ab aliquo alio effectiue/nõ tñ de nullo ſz de aliquo vel quidditatiue vel ſubiectiue ꝑſuppoſito. Primo modo fuerunt creati primi parentes quo ad corpus. Adã enim fuit a ſolo deo factꝰ de aliquo ꝑſuppoſito tanq̃ ipſi quidditatiue intrinſeco:qz de limo terre/cuius materia eſt ipſi intrinſeca:in quã expulſa forma terre fuit forma corporis eius ꝓ diuinã potẽtiam introducta. Idẽ dico de Eue formata de coſta Ade mõ cõſimili . Scõo modo poteſt dici creari aia in corpore ꝛ gratia in aia.vtrũq̃ enim horũ fit de aliquo vel in aliquo ꝑſuppoſito vt ſubiecto/licz nõ de aliquo ipſi intrinſeco. Et hoc ſufficiat ad hoc q̃ aliq̃d non dicatur creari propue/videlicet primo modo. Niſi dicas q̃ omnis forma accidentalis a quacunq̃ ſecunda cauſa producta creatur/cũ producatur non de aliquo ſibi intrinſeco ꝑſuppoſito:ſz tãtũmodo in ſubiecto. Idẽ dico de forma ſubſtãtiali termino gñationis. ¶Tertio modo creatũ ꝛ creatura dicit vniuerſaliter oẽ aliud a deo/ſcio q̃ ꝓductum a ſcõa cauſa:ꝛ ꝓ ꝑs de aliquo ſibi quidditatiue intrinſeco vel in aliquo ſubiecto ſibi extrinſeco / mõ quo dicimus q̃ ignis ab alio igne genitus eſt quedã creatura:qz a deo principaliter licet ab igne etiã ſit ꝓductus. Et ſic de quocunq̃ effectu alio cuiuſcũq̃ cauſe ſecunde. ¶Secundo eſt ſciendum q̃ creatũ quocunq̃ trium predictorum modoꝝ acceptum põt aliquid dici dupliciter. Uno modo primo ꝛ ſecundum ſe. Alio modo nõ ſcõm ſe nec per ꝑs primo ſed ſecũdario propter aliquid ſibi cõiunctum quod dicitur eſſe creatum.

Tũc his duobus ꝓmiſſis : pono quinq; concluſiones. ¶Prima eſt/q̃ homo aſſumptus non eſt creatꝰ /nec ꝓ conſequens creatura primo mõ ſumẽdo illa/videlicet creatum ꝛ creaturam. ¶Hec apparet. quoniam primo modo illud eſt creatũ qõ de nullo quodlibz

modo ꝓsuppoſito fuit factū: ſz hoīe aſſumpti vtraq; pa fuit facta de aliquo ꝓsuppoſito ſibi intrinſeco: puta corpus de materna a beata virgine miniſtrata: alia vero ei⁹ fuit facta nō de aliquo ſibi intrinſeco: ſed de ſubiecto vel in ſubiecto/puta in corpore formato de virgine/ꝓsuppoſito ſibi. ergo ꝛc. ¶ Secūda cōcluſio eſt/ q̄ homo aſſumptus fuit primo ꝛ ſecundū ſe creatus/ ꝛ eſt per ꝓpriā creatura/ſecundo vel tertio modo ſumēdo iſta. ¶ Hec apparet. quoniam aut homo aſſumptus fuit factus a ſola prima cauſa/aut ad ipſum egit effectiue aliqua ſecunda/vt delicet mater eius/aliquam ſubſtātialem formam puta corpoream cauſaliter attingendo. Si primum ergo fuit ꝛ eſt effectus dei/et per conſequens creatus et creatura ſecundo modo. quia de aliquo preſuppoſito eſt productꝰ Si ſecundum ergo fuit effectus non tm̄ prime cauſe: ſed etiam ſecunde: ꝛ per conſequens creatus ꝛ creatura tertio mō. quare ꝛc. ¶ Secunda pars/videlicet q̄ primo ꝛ ſecūdū ſe dicatur creatus et creatura vno modo vel alio predictorum/eſt euidens. q̄ ſecundum totam ſuā ſubſtātiam non propter aliquod coniunctum ſibi extrinſecum dicitur eſſe factꝰ. ¶ Tertia concluſio eſt/ q̄ dei filiꝰ nullo modo ſecundū ſe primo poteſt dici creatus nec creatura. ¶ Hec apparet. quoniā omne creatum vel factū hoc mō eſt productum ab alio a ſe ēntialiter diſtincto. ſed dei filius eſt ſcōm ſeipſum ꝓductus a patre/a quo eſt eſſentialiter indiſtinctus. ergo ꝛc. ¶ Quarta concluſio eſt: q̄ dei filius non poteſt dici creatus vel creatura primo modo trium predictorū/etiā ſecundario/videlicet p cōcationē idiomatū / ratione hominis aſſumpti ſibi vniti. ¶ Hec apparet/ quoniā nec ipſe homo aſſumptꝰ eſt creatura nec creatus iſto modo. ſed omne quod dicitur de dei filio propter hominem ipſi perſonaliter vnitum/primo dicitur de ipſo hoīe. ergo ꝛc. ¶ Quinta concluſio eſt/ q̄ dei filius poteſt dici creatus vel creatura ſecundo modo vel tertio predictorum/non ſecundum ſe ſed propter hominem aſſumptum per communicationem idiomatū. ¶ Hec pōt probari per illud Joā. 1. Verbum caro factū eſt. ſed caro vel corpus Chriſti/vel ipſum totum quod dicit homo/ ſic fuit factum/ q̄ fuit ſecūdo modo vel tertio predictorū creatū/vt ſuperius eſt deductum. ergo factio hominis fuit creatio. q̄ vez eſt homo aſſumptus/qui realiter fuit creatus ſecundo modo vel tertio predictorum. ¶ Confirmatur. quia non magis videt q̄ propter aſſumptum hominē ipſe dei filius poſſit temporaliter dici conceptus natus ꝛ mortuus/q̄ creatus. ſed predicta concedūtur de ipſo/homine mediante/vt ſuperius dicebatur ergo ꝛc. Minor apparet. Hoc enim dicitur de ipſo dei filio q̄ fuit homo conceptus ꝛ natus de virgine/ꝛ occiſus in cruce. ¶ Ex predictis apparet ſolutio queſtiōis. quoniam aut Chriſtus de quo quæritur an poſſit dici creatꝰ ſupponit pro homine/aut pro verbo. Si pro homine/ poteſt dici ſecūdū ſe creatus/non primo ſed ſecundo vel tertio modo predictorum. Si autem ꝓ verbo/ſic nullo modo ſecundū ſe poteſt dici creatus: ſed bene hoīe mediāte vt dicatur hō creatus/ſicut dicit hō factus. ¶ Et ſi quæras: nunquid iſta abſolute ſumpta: Chriſtus eſt creatura vel creatus: eſt concedenda vel neganda? Reſpondeam q̄ nulla propoſitio multiplex que in vno ſenſu eſt vera: ꝛ in alio falſa/ eſt ſimpliciter negāda nec etiam ſimpliciter vel vniuerſaliter concedenda: ſed potius diſtinguenda. ſed predicta propoſitio qua dicitur Chriſtus eſt creatura/eſt huiuſmodi: quia Chriſtus poteſt ſupponere vel pro verbo/vel pro homine. ꝛ vtroq; modo adhuc eſt multiplex. Aſſi ꝓ verbo: aut pōt intelligi q̄ ſit creatura eſſentialiter ꝛ primo ſecundum ſe: ſic eſt falſa ꝛ hereticā Cuius opinionis hereticæ fuit Arrius vt magiſter dicit in litera. Vel poteſt intelligi q̄ dicatur creatura vel creatus non per ſe et primo ſed ſecundario per cōcationem idiomatum propter ipſum hominem aſſumptum. ꝛ ſic in hoc ſenſu videtur propoſitio concedēda. Hec hoc modo Chriſtum cōcedere creatum videtur eſſe hereticum: nec ad errorem appropinquās arrianum predictum. magis q̄ concedere ipſum factum. Si etiā Chriſtus ſupponat pro hoīe aſſumpto/adhuc habet multos ſenſus: in quorū alio falſitatem ꝛ in alio veritatem continet/ vt ſuperius eſt oſtenſum. quare ꝛc. Eodē tamen modo ꝛ in eodem intellectu quo illa conceditur: Chriſtus eſt mortuus: videl. poſſe concedi illa/Chriſtus eſt creatus. Quia tamen prima eſt inter fideles magis vſitata et melius intellecta/ ideo ipſa eſt magis tenēdū q̄ ſcēa: quæ non eſt ſine diſtinctione predicta prima concedēda. ¶ Hec de primo.

Quantū ad ſecundū dicunt aliqui: q̄ illa eſt concedenda: Chriſtus eſt creatura ſcōm q̄ homo. hec tm̄ eſt negāda: Chriſtus ſcōm q̄ homo vel inquātū hō eſt creatura. ¶ Hoc ꝓbāt. q̄: cū dicit: Chriſtꝰ eſt creatura inquātū homo/denotat q̄ predicatū quod eſt creatura/nō dicit abſolute de Chriſto/ſed tm̄ ſcōm qd: ꝛ hoc modo propoſitio eſt vera. Cū aūt dicit Chriſtus inquantum homo eſt creatura. ꝑdicatum quod eſt creatura abſolute de Chriſto ꝑdicatur/ꝛ p ꝓns ꝓpoſitio eſt falſa: q̄ quando predicatum ſimpliciter repugnat ſubiecto/non q̄ poteſt dici de ipſo quomodocūq; ſpecificato vel determinato/determinatione ipſum non diſtrahente. ſed creatura vel creatū ſic repugnat verbo/ q̄ verbū vel Chriſtꝰ non diſtrahit p ly inquantū hō q̄ ſibi apponit. ergo ꝛc. ¶ Aliter dicit aliꝰ/vez q̄ illa: Chriſtꝰ inquantum hō eſt creatura/eſt falſa vt ly inquantū tenetur reduplicatiue vera aūt vt tenetur ſpecificatiue. ¶ Primum probāt: q̄ primo mō ꝓpoſitio ſignificat q̄ aliquid ſit i Chriſto q̄ ſit cauſa inhērētie huiꝰ ꝑdicati q̄ eſt creatura/ipſi ſubiecto quod eſt Chriſtus. q̄ falſum eſt/ cū eſſe creaturam non ſit in Chriſto abſolute/ſed repugnet ipſi. quare ꝛc. ¶ Secundū/ videlicet q̄ ſpecificatiue accipiēdo inquātū ſit ꝓpoſitio cōcedēda/ꝓbant: q̄ virtute talis ſpecificatiōis ſiue determinationis nō predicatur creatura abſolute de Chriſto/ſed ꝑdicatur de ipſo tm̄ vt ſcōm hūanitatem accepto. quare ꝛc. ¶ Sed cōtra iſta arguo: ꝛ primo contra primum. Quoniam predicatū dictū de ſubiecto ſpecificato ꝛ determinato. non intelligit dici nec verificari de ipſo vt abſolute/ ſed tm̄ vt cū determinatione accepto. ſed cū dicit/Chriſtꝰ inquātū hō eſt creatura vel creatus: ꝑdicatum q̄ eſt creatꝰ vel creatura nō dicit de Chriſto vt abſolute ſz tm̄ vt cū determinatiōe ſeu ſpecificatiōe accepto: cuius cōtrariū/vel ſaltē nō ita euidēter exp̄ſſum eſt/cū dicit q̄ Chriſtꝰ eſt creatura inquātū hō. q̄ in illa ſpecificatio ſeu determinatio ſequit ſubiectū et ꝑdicatū/in prima aūt p̄cedit ꝑdicatū. g̃ magis videt illa concedēda: ꝛ magis propria ac intelligibilior quia ſimplicior eſt/Chriſtꝰ inquātū hō eſt creatꝰ vel creatura: q̄ altera/q̄ eſt/Chriſtꝰ eſt creatura inquātū hō. ¶ Ad rōnē in cōtrariū patet ex dictis q̄ falſum accipit qñ dicit/q̄ in illa: Chriſtꝰ inquātū hō eſt creatura/ notat predicatū dici abſolute de ſubiecto: q̄ immo hoc magis notat vel innuitur in altera / in qua determinatio ꝑdicatū ſequitur ꝛ ſubiectū: vt cū dicit: Chriſtus eſt creatura inquātū hō. ¶ Ad aliud q̄ additur/ q̄ qñ ꝑdicatū repugnat ſubiecto vt abſolute ſumpto/nō pōt verificari de ipſo vt quōcūq; ſpecificato ſeu determinato: dct. ſed tūc ad minorē dicēdū q̄ eē creatū vel creaturā nō magis nec aliter repugnat ẋbo q̄ hō. Cū eīn nō repugnet aīe/ nec ꝓns. ad hominem autem ſequitur creatura: quia nec creatura dicta de homine / cum dicitur q̄ creatura eſt homo: dicit aliud q̄ hominē connotādo creatorem. Sicut ergo repu

gnat verbo esse hominē personaliter/nō tñ vnirī ipsi pso naliter:tra etiā repugnat ipsi dici creaturā vel esse crea tū aliquid isto mō/nō aūt alio videlicet personaliter pro pter hominē assumptum per cōicationē idiomatum/ vt sepe superius fuit dictum.quare ꝛc. ¶Scōo arguo con tra secūdū dicēdi modū aliorum. Qñ omnis propositio cuius predicatum precedit inquantū/est vera:esto ꝙ in quantū t creatur reduplicatiue/tum tñ apponat alicui quod est causa verificādi p̄dicatū ipsum de subiecto. sed in illa in qua sic dicit/ Christus inquantū homo est crea tura/ly inquantum quod p̄cedit predicatum apponitur homini qui est causa ⁊ ratio precipua verificandi creatu ram vel esse creatum/sicut esse cōceptum vel natum vel passum/de verbo. Ideo enim dei filius est vel dicit conce ptus de virgine/natus/passus/⁊ creatus quia est homo cui conuenit quodlibet p̄dictorū.ergo ꝛc. ¶Ad rationē in contrariū/qñ arguitur ꝙ ly inquantū vt reduplicati ue acceptū denotat causam inherentie predicati ad sub iectum:Dico ꝙ falsum est.Cum enim dicatur/ sortes in quantum homo est risibilis/ hec est vera vt inquantū ac cipitur reduplicatiue:cū tñ risibile p̄dicatum non sit ali quid in re extra distinctum a sorte ipsi realiter inherēs. Et ideo inquantū vt reduplicatiue sumptum/ non opor tet vt ſignificet seu reduplicet causam inherēdi predica tum subiecto:cū subiectū et p̄dicatū possint realiter esse idē:sed sufficit ꝙ reduplicet ⁊ significet causam verifica di predicatū de subiecto.sed ita est in proposito/cum di citur/Christus inquātum hō est creatura.ergo ꝛc. ¶Et quando dicit/ꝙ in Christo non est esse creatū/dico ꝙ fal sum est.licet enim Christus qui est dei filius nō sit essen tialiter esse creatū sed increatum/in tpo tamen vt in sup posito sustētāte est esse creatū/vez homo/ cui⁹ esse nō est increatū:sed creatū/mō p̄exposito in articulo p̄cedenti.

Et ideo dicit aliter: ꝙ siue Christus sup ponat pro verbo siue pro hoīe assumpto/siue inquātū te neatur specificatiue siue reduplicatiue: hec est vera ⁊ ca tholice concedēda:Christus inquātum hō est creatura: licet differenter.qz si supponat Christ⁹ ꝑ hoīe assumpto predicatum est verū de ipso essentialiter:qz idē significat essentialiter cū subiecto.si autem supponat ꝑ verbo/ est verum de ipso per cōicationē idiomatū/⁊ tūc magis pro pue ly inquātū tenetur reduplicatiue:cū addatur homi ni qui est causa verificādi p̄dicatū de verbo/nō vt absolu te sumpt⁹ sed vt ab alio cēntialiter est product⁹. ¶Sic ad quēstionē. ¶Ad primā rationē in principio:concedo vt dictū est ꝙ qz Christus est hō qui est creatus:ideo tpe potest dici/⁊ est/homo creatus. ¶Ad secundā dicēdum ꝙ licet dei filius sit cēntialiter increatus:qz deus:est ta men personaliter homo factus ⁊ creatus.

Secundo quero de secundo:vi delicet vtrū illa sit cōcedenda: Christus in cepit esse. ¶Et videt ꝙ sic.qñ Christus est hō.sed hō dictus de ipso icepit esse.ergo ꝛc. ¶Cōtra.qz eternū nec incepit nec icipere potuit ēt: sed Christus est etern⁹.ergo ꝛc. ¶Respōdeo. In qua primo premittā duo necessaria ad intelligēdā propositam que stionem.Secundo procedam ad eius solutionem.

Quantum ad primū:præmitto primo ꝙ Christ⁹ nominās ⁊ significās scōm Damascenū/ sup positū duarū naturarū/potest supponere aut ꝑ ipso duī no supposito/vez ꝑ verbo/aut ꝑ hoīe assumpto/ aut insi mul ꝑ vtroq;. ¶Scōm p̄nuntendū est:ꝙ aliqd incipe ēt pōt intelligi duplicit.vno mō ꝙ incipiat ēe scōz suū esse principale cēntiale q̄dratiuū sibiq; intrinsecū/ sicut sub stātia tūc sic incipit esse qñ nouiter generatur.Alio mo do ꝙ incipiat esse tm̄ scōm aliquod eius esse min⁹ prin cipale/sibiq; accidētale ⁊ extrinsecū.Sicut substātia sic incipit esse/qñ nouiter alteratur ⁊ acquirit aliquam ac cidentalem formam sibi extrinsecam. vt homo potest di ci incipere esse isto modo/quando nouiter albatur. tunc enim incipit esse/etsi non absolute ⁊ simpliciter/tamē se cundū quid ⁊ cum specificatione:quia incipit esse albus ¶Et hec de primo.

Quantū ad secundum:licet ex dictis in questione alia appareat quid sit dicendum in ista/ tamē ad maiorem euidentiam pro solutione istius pono qua tuor conclusiones conformes conclusionibus questionis illius videlicet immediate precedētis. ¶Prima est/ꝙ dei filius non incepit/nec incipere potuit esse primo mo do/videlicet secundū suum esse principale ppriū et di uinū. ¶Hec apparet.quoniā secundū esse hmōi est eter nus:nec quomodocūq; eternus sed necessario non cōtin genter/sicut creatura aliqua eterna esset si ab eterno ⁊ si ne principio producta fuisset.sed impossibile est aliquod sempiternum incipere esse secundū illud esse quod neces sario est sempiternum.ergo ꝛc. ¶Sed contra hanc con clusionem forte aliquis argueret.qz omne necessario ha bēs principiū sui esse necessario incepit ⁊ icipere habuit esse.sed dei filius necessario habet patrē vt principiū sui esse.quicquid enim habet filius totum a patre nascendo accepit.ergo ꝛc. ¶Respōdeo ꝙ omne habēs principiū sui esse quod ipsum durationē precessit/ necessario esse in cepit.sed quod habet principiū sui esse sibi coeternū/nō magis esse incipit ꝙ ipsum eius principium cui coeter num coexistit.sed hoc modo non primo dei filius habet patrem vt principium sui esse.ergo ꝛc. ¶Secunda con clusio est/ꝙ homo assumptus incepit esse predicto mo do vez secundū suam cēntiā qua est quiditatiue id quod est. ¶Hec apparet per cōtrariā rationē.qz videlicet ho mo assumptus secūdum suum esse quiditatiuum habuit deum huius sui esse principium effectiuum: cui ipse non fuit coeternus/cum in tēpore fuerit productus. ergo ꝛc. ¶Tertia conclusio est/ ꝙ tam dei filius ꝙ homo assum ptus potest dici incepisse esse secundo mō. ¶Hec appa ret.quoniam dei filius non semper fuit homo:nunc autē est homo/ qui quidem homo incepit esse.ergo qua ratione conceditur ipsum dei filium fuisse natum de virgine ⁊ cōceptum ⁊ factum propter ipsum hominem/eadem po test dici ⁊ concedi ꝙ ēē incepit propter ipsum. ¶Secū dum/ videlicet ꝙ homo assumptus hoc modo esse ince perit/apparet. Non enim omnia que infuerūt assumpto homini in tota vita presenti/habuit statim quādo de vir gine est conceptus.licet enim statim fuerit beat⁹:tamen multa postmodum de nouo ipsi realiter infuerunt. Ergo sicut dicitur homo factus albus quando ipsi nouiter ad uenit albedo/ita ⁊ homo assumptus potuit dici frequen ter fieri isto modo/puta accidentaliter ⁊ secundum quid videlicet quandocūq; aliquid nouiter acq̄situm. ¶Sed nunquid potest dici ꝙ homo assumptus incepit esse deus? Respondeo ꝙ non/eo modo quo est verum/ deum incepisse esse hominem. Quod apparet. quoniam deus sic incepit esse homo ꝙ non fuit semper homo q̄diu fuit deus. prius enim fuit deus ꝙ homo. Ipse autem homo assumptus non fuit tempore prius homo ꝙ deus. Insi mul enim tempe fuit homo ⁊ assumpt⁹: et per ꝑns deus verus.quare ꝛc. Solum ergo homo assumptus potest di ci ꝙ incepit esse deus:quia nō semper fuit homo/sed ex tempore:⁊ ita etiam ꝑ ꝑns non semꝑ: sed ex tempore ha buit esse deus. ¶Quarta conclusio est/ ꝙ licet tam deus ꝙ homo assumptus dicatur incepisse esse modo pro-

dicto non tñ vniformiter sed differenter. Nec appet. qñ q hoc q̄ deus incepit esse hō/nō fuit in aliquo post mutatus nec alteratus. hō aūt assumpt⁹ in quocūq; sibi nouiter aduenient̄e/rōne cui⁹ potuit dici nouiter incepisse esse hoc mō/vez accidētaliter: ꝛ scōm q̄d extitit alteratus et mutat⁹. Nō enim aliq̄d creatū pōt aliq̄d positiuū acquirere siue perdere sine su aliqua mutatione. quare ꝛc.

Sed contra. Primo: quia sicut per hoc

q̄ deus fact⁹ est hō/nihil aduenit deo nisi hūana nec per hoc q̄ hō factus est deus/ipe acq̄siuit formā aliquā nisi deū. ergo nō magis hō quia deus factus/est mutatus/q̄ deus quia homo factus. ¶ Secundo/quia omne habēs se nunc aliter q̄ prius vere dicitur esse mutatum. sed dei filius post assumptum hominem se habuit aliter q̄ pri⁹. ¶ Probo/quia quod habet nunc aliquid quod non habuit ante/aliter se habet nunc q̄ prius. sed dei filius⁹ sustētat nunc hominem ꝛ habet/quē antea nō sustētabat nec habebat. ergo ꝛc. ¶ Ad primum aliqui respondent negando illud assumptum. Per hoc enim/vt dicunt/q̄ homo fit deus/aduenit homini forma aliqua/puta vnio hypostatica/nihil autem aduenit deo per hoc q̄ fit homo. Sed vtrunq; horum videtur dubium. Q̄z enim homo nō possit vniri deo immediate/quacunq; forma ab ipso distincta circumscripta/non videtur verum: nec etiam q̄ deo nihil adueniat quia fact⁹ sit homo. Aduenit enim ipsi homo in ipso hypostatice sustentatus. ¶ Et ideo melius videtur respondere/concedendo antecedens illō assumptum/ꝛ negando ꝓsequentiam. Licet enim creatura nō possit de nouo vniri alicui vel vnita ipsi separari ab eo seu diuidi sine mutatiōe sui/de⁹ tamē q̄ immutabilis p hoc q̄ aliquid ipsi nouiter copulatur vel in eo personaliter sustentatur/in nullo realiter alteraī. quare ꝛc. ¶ Ad secundum dicendum q̄ deus post assumptum hoiem nō se habuit scōm se aliter q̄ pri⁹. ¶ Ad probationē qñ dicitur q̄ habuit aliquid qđ nō habuit ante/Dico q̄ sicut deus post factum vniuersum existit realiter presens vbi ante nō fuerat ꝛ p ꝓns habet aliquid sibi pns qđ antea non habuerat: nec tñ ex hoc dicit mutat⁹: ita potuit homunē hoc mō sibi habere pñtem vez p hypostaticā vnionē absq; sui aliqua mutatiōe. ¶ Ex p̄dictis patz quid dicendū sit ad ꝓpositā questionē/qua querit/an cōcedēdū sit q̄ Christus esse incepit. qñ ꝓpositio illa q̄ multiplex est distinguenda. quia aut Christus supponit pro verbo: aut pro homine assumpto/aut insimul pro vtroq;. Pro quocūq; predictoū Christ⁹ supponat/cōcedi pōt Christum incepisse/aliter tñ quādo supponit p verbo/ꝛ aliter quādo supponit p homine assumpto/vt est in precedentibus declaratum. ¶ Sic ad questionē. ¶ Ad primam rationem in principio/apparet/q̄ q̄ Christus est homo qui incepit esse: ideo concedendum est q̄ Christ⁹ incepit esse: aut primo modo videlicet substātialiter/si Christus supponit pro homine assumpto: aut secūdo mō videlicet secundū q̄d ꝛ accidentaliter/si supponit p verbo. ¶ Ad secundam dicendū q̄ eternum non incepit esse simpliciter modo quo est eternum: incepit tamē esse aliq̄d non eternum: videlicet homo. quare ꝛc.

Circa distinctionem duodecimam/in qua magister quirit/an deus alium hominē ab illo quē assumpsit assumere potuerit: ꝛ an homo quē assumpsit peccare potuerit: an ipeccabilis fuerit: quero de istis duobus. Et primo de primo, videlicet Utrū de⁹ potuerit assumere hominē peccabilē. Suppono enim ex dictis in p̄cedē tibus q̄ potuerit assumere quēcūq; alium absolute sumptum/sicut ꝛ omnem aliam rem creatam. Q̄z etiā hoiez peccabilem assumere potuerit/videt. qñ potuit assumere hoiem in puris naturalib⁹ existentē/nullā p ꝓns gratiā nec gloriā habentē. sed omnis talis est peccabilis. ergo ꝛc. ¶ Maior est euidens. q̄z vnio hypostatica pōt esse sine beatificatiōe ꝛ sicut pōt esse sine vnīōe illa cum deo que est per gloriam ita ꝛ sine alia que est per gratiā. Nō enim magis arguit nec requirit gratiam q̄ gloriam. ergo ꝛc. ¶ Minor etiā apparet. quia nullus potest esse impeccabilis nisi in gratia confirmatus. ergo ꝛc. ¶ Sed contra: q̄z omnis homo peccabilis est damnabilis: sed impossibile est hominem a deo assumptum esse damnabilem vel damnatum vel punibilem aut punitū. ergo ꝛc. ¶ Respōsio. Ubi primo videndum est questitum/videlicet an dei filius potuerit assumere hominem peccabilem. Secundo quoddam aliud ad istud accessorium: videlicet an potuerit assumere hominem damnabilem vel punibilem.

Quantū ad primum: pono tres conclu

siones. ¶ Prima est/q̄ deus potuit assumere hoiem in puris naturalib⁹ existentē. ¶ Hec est cuidēs. nec ab aliquo catholico videtur neganda. qñ deo immediate vnibile est ab ipso quocunq; alio circūscripto quodlibet immediate assumibile. sed hō scōm suā substātiā est deo vnibilis immediate hypostatice/ꝛ sic etiā est de facto vnit⁹. Nō enim est verbo vnitus gratia aut gloria mediante. per gratiā enim ꝛ gloriam nō aliter vnitur verbo q̄ patri et spiritui sancto. ergo oī gratia ꝛ gloria et quacūq; forma alia circūscripta sola hominis nuda substātia potuit esse a verbo assumpta. ¶ Cōfirmat primo: q̄z nullum accidens distinctū ab homine est immediatius deo vnibile nec p ꝓns assumibile q̄ homo. ergo quocunq; accidēte circūscripto distincto ab homine: ꝛ per ꝓns gratia ꝛ gloria: potuit homo in puris naturalib⁹ verbo hypostatice copulari. ¶ Scōo. q̄z vnio qua homo vnitur soli verbo/nō necessario exigit nec requirit illud quo vnit communiter ꝛ vniformiter omnib⁹ vnionis personis: nec etiā aliquid aliud ab ipso homine vnito realiter distinctum. sed p gratiā ꝛ gloriā homo vnitur equaliter et vniformiter omnibus vnionis ꝓsonis. ergo vnio hypostatica qua homo assumptus vnitur tñ vni persone/non necessario gratiam nec gloriam nec aliquam formam aliam accidentalē distinctā ab homine exigit seu requirit. quare ꝛc. ¶ Ex ista cōclusiōe sic declarata potest cōcludi corollarie: q̄ deus potuit assumere hominē peccabilē. quonā omnis hō in puris naturalibus existēs/a deo nō prohibit⁹ sed agere permissus/potest eligere conformiter vel difformiter recto dictamini intellect⁹: ꝛ per ꝓns peccare: cum contra dictamen recte rationis eligere/sit peccare. sed deus potuit scōm p̄dictā conclusionē assumere hominē in puris naturalibus existentē. ergo ꝛ peccabilem sibi vnitum. ¶ Scōa conclusio est/ q̄ deus potuit assumere hominē in quocūq; actu ipsi possibili actualiter existētē. ¶ Hec apparet. quoniam quod per se ꝛ secūdum suam essentiā est assumibile/per nullum positiuum ipsi possibile potest effici inassumibile. sed hō est assumibilis a diuino supposito ipsiq; vnibilis secundū suā essentiā. ergo per nullum actū positiuū ipsi supeuenientē pōt effici siue reddi inassumibilis. ¶ Maior est cuidens. qñ omne positiuum est q̄ deo assumibile ipsiq; hypostatice vnibile: vt in superioribus est ostensum: sed quod secundum se est vnibile ꝛ assumibile/non potest efficere aliquid quod similiter secundū se est assumibile/inassumibile. ergo homo per se assumibilis per nullum actum sibi possibilem potest fieri inassumibilis. ¶ Ex ista conclusione sequitur corollarie/vt videtur/q̄ deus posset assumere hominē vel angelū

in actu peccandi actualiť existentē. Hoc licet ex ꝓcedēti conclusione sequat: Probat tñ. qñ nihil possibile alicui creature intellectuali vel cuicūq; alteri naturaliť tollit seu ꝓdit aliquid qō est ipi possibile supnaturaliť. ℌ creature intellectuali peccatū est possibile naturaliter: ipa aūt est assumibilis supnaturaliter. ergo per nullū actum indebitū et malū sibi naturaliter possibilē pōt impedirī quin ipsa supnaturaliter possit assumi. ¶ Confirmatur. qñ si ꝓpter peccatum actualiter inexistēs creatura rationalis peccabilis efficiť inassumibilis: aut ꝓpter peccatū vt materialiter acceptū vez quantū ad actū positivum subiectatū: aut ꝓpter ipsum vt formaliter sumptū quantū vez ad privationē seu carentiā rectitudinis debite actu. Sed nō primo mō. qz nullū positivū facit aliqd assumibile inassumibile: vt dictū est. Nec secundo modo qz nulla negatio seu priuatio facit aliquid inassumibile/ nisi sola illa quā addit suppositū sup naturā que est negatio essendi in alio actualiter ꝛ aptitudinaliter. Qz cū suppositum quod est ens per se non in alio existens assumatur/hoc est impossibile ꝛ contradictionem implicās: vez q idē simul sit non existēs in alio qz suppositū: ꝛ existens in alio: quia assumptum. ergo ꝛc. ¶ Tertia et vltima conclusio est/q deus posset assumere hominē priusfactuz cui assumpto nihil cōferret de nouo/ excepto hoc q sustentaretur in vnitate suppositi assumente. Nec patet. qñ ꝓpter huiusmodi assumptionē seu hypostaticā vnionē deus nō necessitatur ad causandum vel conferēdum aliquid assumpto homini in vnione huiusmodi non inclusum sed ab ipsa realiter distinctum. sed ad huiusmodi vnionem non videtur nec cōcurrit aliquid necessariū nisi vtrunq; extremorum/ assumens vez ꝛ assumptum. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. quia qualem deus potest assumere talem potest cōseruare assumptum. sed potest assumere hominē in puris naturalibus existentē. ergo et talem ꝛ talē remanentē posset si assumeret/cōseruare. ¶ Nec valet si instetur. quia nō posset assumere aliquem qui assumptus non esset deus/qualis nō erat prius. qñ hominem esse deum nō est aliud ꝙ ipsum esse assumptum siue deo vnitum. ꝛ ideo sicut non pōt esse assumptus quin sit assumptus: ita nec pōt esse assumptus quin sit deus. sed excepto hoc q assumptus in assumente suppositō sustētatur/nihil aliud necessario ꝙ huiusmodi assumptionē consequitur: vt in principio dicebatur. quare ꝛc. ¶ Preterea nihil ad extra productum deus necessario manutenet seu conseruat: sed mere contingēter/sicut ꝛ contingēter ipsum produxit. ergo oēm gratiā ꝛ gloriā quā assumpto homini contulit/posset ipsi auferre sibi vnito/vt nūc est/glorialiter permanēti. sed si quod dedit assumpto posset auferre/multo magis vel saltem non minus assumere posset cui nihil conferret. quare ꝛc. ¶ Ex hac cōclusione ꝛ aliis oībus supradictis sequitur corollarie q deus posset hominē vel angelū assumere/d postꝙ assumptus ipsiq; deo vnitus esset/posset peccare. Hoc appet primo. qz potuit assumere hominē in puris naturalibus existētem ꝛ remanētē/ex secūda cōclusione. sed constat q quilibet talis est peccabilis. ergo ꝛc. ¶ Secō. qz potuit hominē assumere in quocunq; actu ipsi possibili ꝛ ꝙ ois in actu peccādi actualiter existētē ꝛ remanētē: vt patet ex secunda cōclusione. ergo peccatū nō repugnat hypostatice vnioni: ex quo sequit ꝓpositū/ vez q assumptꝰ postꝙ assumptꝰ posset peccare. ¶ Tertio. qz deus potuit ꝛ posset assumere hominē quēcunq; prius factum/cui assumpto non conferret aliquid de nouo: vt patet ex tertia cōclusione. sed talis sic assumptus ex quo nō haberet plus de gratia q̄ prius/ ita posset peccare postea sicut prius. q̄ enim aliquis nūc potens peccare postea sit impeccabilis/ hoc debet esse ex speciali munere creatoris. ℌ ꝛc.

¶ Si cōtra ꝓdicta instet primo: qz in deo nulla ipfectio est ponenda: nec est ipsi possibilis. sed si homo ab ipso assumptus posset peccare/imperfectio poneretur in ipso. vez culpa. ergo ꝛc. ¶ Preterea: qz absurdū est dicere deum posse peccare: sed si homo assumptꝰ posset peccare/ ꝛ deus diceretur etiam posse peccare: cum ipse esset ꝑsonaliter ille hō. ¶ Ad primum respōdeo/ q̄ sicut propter nullā imperfectionē assumpti est in deo aliqua maior perfectio/ita nec propter aliquam eius imperfectionem aliqua imperfectio est in ipso. Unde ꝛ quācūq; naturā quā tūcunq; imperfectam ipe posset assumere sibiq; vnire: qz licz in ipo non sit nec esse possit imperfectio essentialiť/ potest tñ in eo sustentari ꝑsonaliter ḡcunq; natura quantūcunq; imperfecta. quare ꝛc. ¶ Ad secundum: videtur mihi absurdus dicere deum effici impotentem ad sibi vniendum hominem prius vnibilem/ propter actum aliquem ipsi homini naturaliť possibilē/ q̄ cōcedere ꝛ tenere deū ipm assumere posse sibiq; vnire nunc peccabilem vel peccantē. qz nec ꝙ hoc deus diceretur secundū se peccare. ille enim peccare dicit a quo peccatū cōmittit ꝛ effectiue oritur. sed actus seu operationes hominis assumpti non plus nec aliter sunt effectiue a suppposito assumente q̄ actꝰ seu operationes cuiuslibet alterius hominis non assumpti. Cū enim indiuisa sint opera trinitatis ad extra: verbum nullam specialem causalitatem habuit: nec habet sup aliquē actum hois assumpti sibi vniti. ergo propter peccatū vl meritum hominis assumpti non magis deus diceretur mereri vel demereri seu peccare: q̄ dicať peccare deus peccato alterius non assumpti: cū nō plus peccatum assumpti esset ab ipso q̄ peccatum non assumpti: nec magis persona assumens diceret peccare/ q̄ persona non assumens: sicut nec magis verbum meruit merito Christi/hoc est hois assumpti/ q̄ pater ꝛ spiritꝰ sanctus: cum omnia eius opera sicut ꝛ alterius cuiuscunq; vniformiter ꝛ equaliter fuerint ab omnibus tribus personis insimul effectiue. quare ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quantū ad secundum: apparet ex precedētibus quid sit dicendū. Unde quantū ad istum articulum dico duo/ ipa corollarie quodāmodo inferēdo ex predeclaratis in articulo precedenti. ¶ Primum est/ q̄ deus posset assumere hominem in pena quacunq; actualiter existentem/in qua assumptus pro peccato remaneret. ¶ Secundum est/ q̄ posset hominem assumere/ ipm q̄ post assumptionem quacunq; pena punire/vel puniri ꝛ sensibiliter affligi permittere/nec tñ pro tempore/ sed ad semper. ¶ Primum apparet primo. quia vt dictū est supra / assumibile per nullum positivum sibi aduenīre potest fieri inassumibile. ¶ Secūdo. quia cuicūq; est possibilis culpa/eidem ꝛ pena. sed homini assumibili est possibilis culpa/cum in culpa actualiter existētē deus posset assumere/vt predictū est. ergo ꝛc. ¶ Tertio. quia qō non exigit gloriam/non necessario excludit penam. pena enim non videtur alicui incompossibilis nisi propter inexistentem et gloriam. sed vnio hypostatica non exigit beatificam. Posset enim aliquis non beatus esse deo hypostatice vnitus. ergo nec hmōi vnio necessario penā tollit. quare ꝛc. ¶ Secundum/videlicet q̄ homo assumptꝰ vel angelus post assumptionem posset puniri eternaliter ꝛ affligi/apparet: Primo ex medio supradicto. quia videlicet omne illud potest stare cum pena si est eius susceptiuum/quod potest existere sine gloria. sed homo vel angelus assumptus. posset esse non beatus: ergo ꝛ afflictus seu punitus. ¶ Secundo: quia si id quod minus videtur posse inesse seu fieri / est possibile: et id quod magis. sed minus videtur fore possibile hominem vel angelum assumptum semper manere assumptum cū

pena et gloria eterna simul/q̄ q̄ maneat assumptus cū pena ꝓpetua sine gloria: ⁊ tñ primum est possibile.ergo multo magis secundum. ¶Minor quantum ad suā primā partē est euidens. Cōstat esse q̄ mirabilius est cūdē semper habere simul duo cōtraria/ cuiusmodi sunt pena ⁊ gloria/q̄ tñ alterum. Secūdā partē / vez q̄ illa simul possint esse semper in eodē assumpto:probo sic. Quecunq; sunt compossibilia in eodem ꝓ aliquo tempore / cōpossibilia sunt etiā ꝓ oi tpe seu ꝓ semp.sed homo assumptus ꝓ aliquo tempore manens assumptus pōt esse simul in gloria ⁊ in pena:⁊ ita etiā fuit de facto in homine a verbo assumpto/qui tempore passionis manens verbo vnitus simul habuit summā gloriam/ quantam ⁊ nunc habet/quantum ad aiam:⁊ terribilē penā.ergo ꝛc. ¶Sic ad questionem. ¶Ad rationē in principio/patet ex dictis q̄ falsum accipit quādo dicit q̄ impossibile est hominem assumptum esse punibilē vel punitum:cū etiā de facto fuerit contrarium in Christo/vt dictum est.

SEcūdo quēro de secūdo quod magister inducit i lra:vez Utrū homo assumptus a verbo potuerit peccare / aut fuerit peccabilis. ¶Et videtur q̄ peccare potuit qñ fuit viator.sed omnis viator potest peccare. Probo. quia status vie est status merendi.in quocunq; autē statu quis potest mereri/potest etiā demereri.ergo cū Christus q̄ viator potuerit mereri ⁊ meruerit:videt q̄ etiam demereri ⁊ peccare potuerit. ¶Contra:quia omnis beatus est impeccabilis: sed Christus fuit beatus . ergo ꝛc. ¶Respondeo.vbi suppositā conclusionē tanq̄ certa/vez q̄ Christus /hoc est homo assumptus peccare nō potuit sicut nec aliquis aliorū beatorum: videndū est que fuerit ratio huiusmodi impeccabilitatis tā Christi q̄ aliorum omnium beatoꝝ. Et primo excludam rationē quorundā quam adducūt ad conclusionem illā . Secūdo dicā aliter.

Quantum ad primum:quidam dicunt

q̄ ratio impeccabilitatis in hoc assumpto fuit ei⁹ vnio hypostatica cū deo. Qđ probāt dupliciter. Primo per Anselmum:qui dicit in libro cur deus homo/capi.viij.q̄ ideo deus nō fecit Adam impeccabilē:q̄ non fecit eum deum:sed secundū Adā /videlicet Christum hominem fecit impeccabilem:q̄ fecit eū deū.sed nō fuit factus deus nisi quia verbo hypostatice vnitus.ergo ꝛc. ¶Secundo arguūt ratione ad idē sic. Non potest natura eleuari ad summum esse nisi potentia eleuetur ad summum agere. sed ex huiusmodi vnione natura eleuatur ad summū esse vez diuinum.ergo ⁊ potētia ad summum ⁊ ad rectissimā agere/quod est frui deo.sed fruens deo peccare non potest.ergo ꝛc. ¶Sed contra. Primo.quia effectus cōmunis causa debet reddi cōis.ſz impeccabilitas est cōis assumpto homini ⁊ cuilibet alteri beato.ꝯ ꝛc. Secō.q̄ cū vnione hypostatica posset stare culpa et pena vt patuit in superiore ꝗstione.ergo talis vnio non est causa ipeccabilitatis. ¶Cōfirmatur.q̄ si hmōi vnio esset causa precisa impeccabilitatis /nullus aliorum beatoꝝ a Christo esset impeccabilis:quod est falsum. ¶Si autem dicant q̄ vnio huiusmodi est causa remota impeccabilitatis.quia est causa vnionis beatifice que est causa propinqua:contra eiunt dupliciter. Primo.quia falsum accipiunt quando dicunt q̄ vnio hypostatica est causa necessaria beatifice vnionis /vt patet ex superius sepe dictis. Secūdo/ quia esto q̄ hoc esset verum /adhuc illa nō est per se videlicet q̄ beatus sit impeccabilis /nec immediata/⁊ ideo ei⁹ causa petitur/que ab eis nulla redditur. ¶Ex hoc patet/q̄ ratio quam adducunt dupliciter deficit / vt dictum est. ¶Ad Anselmum dicēdum est/concedendo q̄ Christus secūdum naturā diuinam est impeccabilis:q̄ deus essentialiter:homo etiā assumptus /q̄ deus personaliter/congruum est vt fieret impeccabilis:non tñ simpliciter necessariō.quare ꝛc. ¶Ad rationem dicendum/ q̄ naturā eleuari ad summum esse potest intelligi dupliciter. quia aut quiditatiue ⁊ formaliter seu essentialiter: aut tñ hypostatice ⁊ personaliē. Primo modo est vera illa maior assumpta:⁊ minor vt sub ipsa sic intellecta accepta. falsa. Nō enim natura humana est hoc modo ad summum esse eleuata:sed tñ secundo modo/videlicet hypostatice quo mō etiam potest dici q̄ potentia est eleuata ad summum agere/pro quanto summum agere quod est dei/est sui suppositi in quo ipsa est realiter sustentata.

Secundo alii arguunt ad conclusionē

predictam aliter.⁊ primo sic. Potētia quieta in summo bono quantum est quietabilis non potest se a summo bono auertere/nec per ꝓns peccare.ſz ita Christi est hmōi: propter enim plenitudinē gloriae quā habet/quietata est in deo quātū quietabilis est.ergo ꝛc. ¶Secūdo/q̄ voluntas habēs obiectū p̄sens in quo omnē rationem boni inuenit ⁊ nullā mali/nō pōt se auertere ab ipso. ¶Dee pro bat.q̄ voluntas allecta ab obiecto quātum pōt allici/nō potest ab ipso auerti.sed a tali obiecto voluntas allicit quantum potest.ergo ꝛc. ¶Cōfirmatur. quia voluntas non potest se ab obiecto auertere:nisi aut propter apparentiam alicuius boni:aut propter apparentiam alicuius mali.sed tale habet et habuit voluntas Christi sicut ⁊ qlibet beatorum.ergo ꝛc. ¶Tertio/quia subiectū habens formam cuius accidentalitas replet totam ei⁹ capacitatē / nō est in potētia ad formā contrariā siue ad puationē oppositam/vt ponit exemplū de materia cui:qđ ideo est incorruptibile q̄ ei⁹ materia non est in potētia ad formā aliam.q̄ est forma quā habet totaliter saciata.sed ita Christi tātū de gratia ⁊ de gloria habuit/ quantum habere potuit.ergo in ipsa potentia ad formā seu puationē oppositā/culpā vez/nō remānsit/nec p cōsequens peccare potuit. ¶Sed omnes tres iste rationes predicte ⁊ maxime duc prime supponunt voluntatem beati necessitari a deo ipsi obstēto ad ipsum continue diligē dū:qđ vnq̄ est falsum.supposito q̄ hmōi fruitiōis actꝰ sit effectiue a voluntate cuiuslibet beatorū. Nullū eñ tale actionis actū creatura intellectualis elicit necessario circa quodcunq; obiectū / magis q̄ ignis obiectū sibi p̄sens calefaciat cōtingēter seu libere. ¶Preterea esto q̄ hoc sit verū/vez q̄ necessario quilibet bītōrū habeat diligere deū:nec p ꝓns posset se ab ipso auertere: ex hoc tñ nō sequit q̄ nō possit peccare.q̄ nō in oi peccato ē auersio a deo formaliter nisi in odio dei:nec etiā virtualiter/nisi in oi alio peccato mortali ab odio dei: ⁊ ideo ex hoc nō habetur quin possint peccare saltem venialiter. ¶Tunc ergo ad primam rationē qñ dicit q̄ voluntas Christi fuit in sūmo bono quietata /⁊ ideo se nō potuit ab eo auertere:dcf.ſz ex hoc nō sequit qn potuerit peccare/cū nō i oi peccato sit auersio a deo/vt dictū est. ¶Ad secūdā ꝓbat est dicendū. ¶Ad tertiā dico q̄ illa multiplicit deficit. Primo.q̄ falsum in maiore accipit. Qđ enim subiectū sub quacunq; ⁊ quātūcunq; pfecta forma exīs est i potētia ad eius puationē:⁊ p ꝓns ad aliā formā. aliē nō posset illā quā habet pdere:qđ est falsum. ¶Hec valet exemplū de materia cch.qñ suppositō q̄ in cclo sit materia:ipsa est in potētia ad puationem fōme suc.vez cch ⁊ ad fōmā ipsi contrariā ⁊ incompossibilē quācunq. ¶Et si dicas q̄ hoc nō est verū naturaliter sed tñ supnaturaliē q̄ diuinā potentiā:Concedo.cuius ratio est: qr forma cch nō pōt corrūpi nec fieri p naturā.Et ita in ꝓposito/si respectu fruitionis voluntas beati se habet tñ passiue / cō-

tedo q ipſa naturaliter non eſt in potẽtia ad eius priua
tionẽ.quẽ enim actum non põt elicere effectiue ſeu ꝓdu
cere:nec põt productũ ſuſpendere.ſed ex hoc adhuc non
ſequit quin poſſit aliquo modo peccare/vt dictũ eſt. Si
aũt ponatur q voluntas beati effectiue hmõi actũ in ſe
elicat/ſic cõcedẽdũ eſt ipſam eſſe naturaliter in potentia
ad eius priuationẽ .¶Ẽm enim actũ quẽ põt elicere/põt
t ſuſpẽdere/cũ ipm nõ neceſſario eliciat:ſed libere t ꝓpria
genitet.quere tc. ¶Scõo dicat illa rõ.qñ ſi ideo Chri
ſtus eſt impeccabilis/quia habet ſuprmũ gradũ gratie t
gloue ſibi poſſibilẽ/ vt accipit in minore:ẽ nullus alius
beator eſt ipeccabilis:qđ eſt falſum. Cõſequẽtia patet.
qr quilibz alius poſſet habere plus de gra t de gloria q̃
habeat:cũ tantã poſſit quilibz recipe quãtã habet Chri
ſtus.quare tc. ¶Preterea tertio.qr id qđ cõuenit ſubie
cto ſcõm ſe t ſcõm id qđ eſt/nõ videt poſſe ſeparari ab ipo
per aliquã quãcunq accidentalẽ poſſibilẽ ſibi formã.ſz
volũtati ſcõm ſe cõpetit poſſe recto intellectus dictami
ni conformiter vel diſformiter eligere/t per ꝓhs dñi vt ma
le agere:ergo nõ videt hoc poſſe ſeparari poſſe p aliquã accidẽ
talẽ formã creatã:nec p ꝓhs per gratiã nec per gloriam.
¶Confirmat.qr nulla mediãte creatura hõ videtur poſ
ſe effici impeccabilis.ſz gratia t gloria ſunt q̃dã creatu
re accidẽtales.ẽ tc.¶Preterea.qr habitus non neceſſi
tans habẽtẽ ipm ad actũ propriũ/non reddit cũ impoſſi
bilẽ ad actũ contrariũ.ſz nulla gra ſiue gloria neceſſitat
viatorẽ ad actũ propriũ/vez diligendi deũ. ẽ p nullã gra
tiam poteſt quis eſſe in via impoſſibilis ad actũ contra
riũ:nec per ꝓhs impeccabilis.¶Scõo idẽ arguo de glo
ria.qñ propter nullã formã accidẽtalẽ ſubiecto accidẽ
taliter inherẽtẽ ſubiectũ eius efficit ſeu reddit inhabile
ad habẽdũ aliquã formã ſibi cõpoſſibilẽ:ſz tñ ad haben
dũ quãcunq ſibi incõpoſſibilẽ.ſz gria nõ ẽ incõpoſſibilis
formalit oĩs culpa.ꝓinde cũ actui fruitionis i quo ꝓſiſtit
gloria repugnat actꝰ odij ſeu reſpuitionis eius obiecti.er
go p ipam beatus non põt eſſe impeccabilis vniuerſaliter
oĩ petõ:ſed tñ peccato odij dei.q̃re tc. ¶Hec de primo.

Quantũ ad ſecundũ:vbi aliter eſt dicẽ

dũ:¶Premitto primo t ſuppono qđ ab oĩ catholico cõce
dit t eſt certũ:vez q nulla ſeda cauſa põt in aliquẽ effe
ctũ niſi pria ſecũ cõcauſante/vt ſaltẽ ſine ea ipam agere
permittẽte.põt aũt prima cauſa oẽm cuiuſcunq ſecũde
cauſe ſuſpẽdere actionẽ vel cũ ea nõ coagendo ſi hoc eſt
ſecunde cauſe neceſſariũ ad agẽdũ:vel ſi nõ / ſaltẽ ipſam
agere non ſinẽdo. Exemplum huius de facto habemus
de igne triũ puerorũ. ¶Tunc hoc ſuppoſito tã q̃ cunctis
catholico p ſe noto:Dico vlterius q Chriſtꝰ et quilibet
beator alius eſt impeccabilis/t quilibet alius qui in vi
ta fuit impeccabilis/vt beata virgo non propter gratiã
vel gloriam mediantẽ/vt dicit optimo ſupradicta: ſed qr
deus ſtatuit eis nõ coaſſiſtere ad agẽdum/ ſeu eos agere
non permittere actũ aliquẽ malum.omnis aũt actꝰ alicui
ex ſe poſſibilis eſt ipi ipoſſibilis deo ipſi ad ipm agendũ
non aſſiſtẽte vel agere non ſinẽte.q̃re tc. ¶Et ſi q̃ras vn
de conſtat Chriſtũ t quẽlibet beatorũ fuiſſe t eſſe impec
cabilẽ propter iſtud. Reſpõdeã q hoc a poſteriori argui
tur t ꝓbatur.qñ ſicut calidum naturaliter t neceſſario
agẽs circa calefactibile ſibi p̃ſens / ſi ipm nõ calefaciat
hoc non poteſt naturaliter cõtingere:ſed tñ ſupnaturali
ter:prima vez cauſa hoc fieri nõ ſinẽte:ita q agẽs libe
re ex ſe in aliquẽ actum potẽs nũq̃ poſſit in ipm/hoc nõ
videtur ꝓuenire poſſe niſi propter cõſimilẽ rationẽ/ vez
propter primam cauſam hoc fieri non ſinẽtẽ.ſed conſtat
voluntatẽ creatam ita poſſe ex ſe conformiter vel diſfor
miter recto intellectꝰ dictamini eligere/t per cõſequẽs
bene vel male/ſicut calidũ calefacit neceſſario calefacti
bile ſibi p̃ſens.ẽ ſicut ſi calidũ nõ calefacit calefactibile
qđ ipſi phs exiſtit/arguimus a poſteriori q hoc ideo hã
bet contingere/quia ſolus deus qui põt impedire t nul
lus alius/hoc fieri nõ ꝓmittit:ita in ꝓpoſito / cũ conſtet
creaturã rationalẽ ex ſe poſſe bene vel male agere / nul
la põt eſſe impoſſibilitatis ratio ad alterum ꝓdictorum
niſi prima cauſa hoc fieri prohibẽs:t hoc/aut ipſi nõ co
agẽdo/aut ipſam agere non ſinendo.quare tc. ¶Et iſto
modo vel propter iſtam cauſam non propter aliam ali
quam ego credo(vt in quarto videbitur)fore ĩcorruptibi
les omnes beatos ſeu corpora ipſorum ĩpaſſibilia. ¶Et
ſi contra hoc arguatur:quia tunc ſic dicẽdo impeccabili
tas nullã arguit gratiã nec glouã:qđ eſt falſum. Reſpõ
deam q impeccabilitas nullã arguit gratiã nec glouã
tã q̃ formam aliquam accidẽtalẽ anime impeccabili ne
ceſſario inherẽtẽ:immo ſine aliqua tali forma t quacun
q alia poſſet quilibet eſſe impeccabilis/ſicut t quilibet
beatorũ eſt incorruptibilis iſto modo. Ipſa tamẽ impec
cabilitas ſiue cauſa eius/ que eſt non ſinere male agere/
vel ad male agẽdum non coaſſiſtere eſt gratia/non tamẽ
gratum faciẽs/nec illã neceſſario exigẽs. ¶Dico tamẽ
q de facto omnis impeccabilis t in patria et in via ha
buit hmõi gratiã gratum faciẽtẽ/non tñ tanq̃ illud pro
pter quod fuit impeccabilis/cũ nulla creatura poſſit ali
quẽ impeccabilem facere magis q̃ calidũ ne calefaciat
impedire.de facto tñ nullũ deus fecit impeccabilem niſi
ſibi gratũ/t p conſequẽs gratiam gratum faciẽtem ſiue
charitatẽ habẽtem.quẽcunq enim aliũ viatorẽ ſinit dñs
vel male agere pro libito volũtatis:nec p conſequẽs im
peccabilẽ aliquẽ talẽ facit.ſz nec omnẽ habẽtẽ gratiam
ſed quoſdam tñ/vt hominẽ aſſumptum/ t forte virginẽ
eius matrẽ.nullus tñ vnq̃ fuit/nec eſt/impeccabilis pro
pter gratiam vel gloriã:nec ꝓpter aliquã quãcunq for
mam aliã creatam tanq̃ ꝓpter aliquid peccato formali
ter incompoſſibile/magis q̃ calidum ſit inhabile ad ca
lefaciẽdum calefactibile ſibi p̃ſens propter aliquam for
mam in eo cauſatam calefacere non ſinẽtẽ. ¶Ex hoc ſe
quitur corollarie:q licz de facto nullus vnq̃ fuerit ipec
cabilis niſi gratiã habẽs/tñ de poſſibili potuit vtiq fie
ri omni gratia t quacunq re creata alia ipſi addita cir
cũſcripta.Hoc apparet. qñ ſolus ille eſt impeccabilis q
ad male agẽdum eſt impoſſibilis.ſed non magis volun
tas eſt impoſſibilis ad male eliciẽdũ t p conſequẽs ad pec
candum p aliquam rẽ creatam/ q̃ calidum ad non cale
faciẽdum calefactibile ſibi p̃ſens.ẽ tc. ¶Confirmatur.
qr nulla culpa eſt gratie nec gloie formaliter oppoſita/
nec p cõſequẽs propter ipſam poteſt culpa alicui cẽ im
poſſibilis:ſz tantũmodo ſmediate propter diuinã omni
potẽtiam hoc/modo ſuppoſito /impediẽtẽ/t ne eueniat
prohibẽtẽ.quare tc. ¶Sic ad qſtionẽ. ¶Ad rationẽ in
principio dicẽdũ q non eſt de ratione viatoris poſſe pec
care.Omnis enim nõ exiſtẽs in termino qui eſt deus vt
perfecte habitus / eſt in via.Poteſt autem cõtingere vt
talis in via manẽs non poſſit peccare modo ꝓdicto/ vez
deo ipſum non ſinẽte : nec tamẽ propter hoc minus erit
viator.quia nec etiam contrarium/videlicet poſſe pecca
re eſt incõpoſſibile ſimpliciter beato extra viã: qr in ter
mino exiſtẽti.Omnis enim exiſtẽs beatus poſſet ita ma
le ſicut bene agere/ſi deus hoc fieri ſineret : et beatus ad
vtrunq agẽdum indifferenter aſſiſteret:cum culpa glo
rie vt gratie/vt dictum eſt/formaliter non repugnet . ſz nõ
minus non poſſe peccare videtur eſſe compoſſibile via
tori q̃ poſſe peccare ipſi contradictorium comprehẽſo
ri.quare tc. ¶Ad aliã/concedo omnẽ beatum de facto
eſſe impeccabilem/non tamẽ propter gloriam ſeu beati
tudinẽ ipſam beatum impoſſibilitantem ad peccandũ
nec propter repugnantiam formalem inter culpam t

gloriã/cũ etiã gloria cõpossibilis sit cũ pena/vt patuit in alia questiõe.sed hoc est propter deum/nullum beatorum male agere seu eligere permittẽtem/nec ad hoc eis cossistere volentem:vt dictum est.quare ꝛc.

Circa distinctionẽ decimã tertiã/in qua magister ostendit/ q̃ Christus/eodẽ instãti quo cõcept⁹ gr̃a ꝛ gloria fuit plen⁹: Quero de his duob⁹/ vez de plenitudine gr̃e ꝛ gloie ei⁹.Et primo de pmo.Verũ vez Christus fuerit gratia plenus. ¶Et videt q̃ sic q̃ illud Joannis primo.Verbũ caro factũ est ꝛ vidimus gloriã ei⁹/ gloriã quasi vnigeniti plenũ gratie ꝛ veritatis. ¶Cõtra.q: potens recipere gratiã maiorem nõ est gr̃a plenus. sed alia Christi posset recipere maiorẽ gratiã/quia infinitam et summã.illa aũt quã habet non est summa:q: finita.q̃ ꝛc. ¶Responsio.vbi primo videbit de possibili: an vez anime Christi potuerit summa gratia cõferri.Secundo/an de facto fuerit ipsi collata.Tertio ex his inferetur solutio questionis/vez vtrũ Christus fuerit gratia plenus.

Quantum ad primum dicũt aliqui: q̃ summa gratia non potuit cõicari anime Christi nec alicui alteri creature.Q̃ ꝓbant.q: summa gr̃a est tñ gratia infinita qua nõ potest aliqua alia esse maior. potest enim deus facere talẽ gratiã vez infinitã. sed talẽ impossibile est recipi in subiecto finito. nullũ enim subiectũ capacitatis finite potest recipere formã aliquã infinitã. ergo cũ ala Christi sit finita ꝛ capacitatis finite/nõ potest recipere gratiã nec formã aliquam aliã infinitã: nec per pñs summam possibilẽ simpliciter/ licet summã in subiecto receptibilem.¶Contra hoc arguo.q̃n sicut substantia est impossibilis cui repugnet p̃se existere:ita et accidẽs cui non possit ꝛpetere subiecto aliqu̇ inherere: licet enim accidẽs possit esse actualiter nõ inherens/ vt in eucharistie sacramento:ꝛ substãtia nõ per se: sed in alio existens/vt apparet de hoc assumpto a ꝛbo:nec tñ substãtia potest esse cui repugnet per se existere : nec accidens cui repugnet alteri inherere:sicut nec calor cui repugnet calefacere.sed secundũ ipsos accidẽs infinitũ vt gr̃a infinita intẽsiue põt fieri:ergo ꝛ in subiecto recipi.¶Sz ad istã rationẽ respondet/q̃ charitas seu gratia infinita si fieret haberet gradus secundũ numerũ infinitos vnitos quoꝝ quilibet vt per se sumptus posset inherere: nõ oẽs aũt simul vniti/ꝛ ita nõ esset aliq̃ absolutũ in gr̃a infinita cui repugnaret inherere.respect⁹ aũt vnitis oim graduũ ratione cuius dicunt facere vnũ indiuiduũ infinitũ nõ oportet q̃ alteri inhereat q̃ partibus siue gradibus vnitis.¶Contra:primo.q: nihil est intẽsiue infinitũ per aliquid ab ipso realiter distinctũ.sed hmõi respect⁹ vnitus secundũ eos est forma distincta realiter ab vnitis.ergo per ipsum gradus illi non facit̃ aliquid existere intẽ siue infinitum/magis q̃ albedo aduenies hominꝫ faciat ipsum formaliter infinitũ.¶Secundo.q: aut oẽs grad⁹ hmõi infiniti faciũt vnã formã aliquã numero per se vnã: aut nõ.Si sic/cũ illa sit accidẽs:ꝛ accidẽs absolutum/stat rõ/vez q̃ necessario oportet ipam formã hmõi per se vnã licet infinitam concedere posse recipi in subiecto.Si autem non faciunt aliquid per se vnũ: ergo nõ sunt aliquid intẽsiue infinitũ:sed tñ secundũ numerũ: sicut centũ homines infinitizamus contrariũ tñ supponitur. quare ꝛc. ¶Preterea esto q̃ ita/sic arguo.quia nõ magis infiniti gradus accidentalis forme repugnant eidem subiecto: q̃ infinita corpora si ponerent, possent per diuinã potentiã esse simul.qua enim ratione aliqua plura:eadem ꝛ infinita. ergo similiter qua ratione plures gradus eiusdem forme possunt esse in eodẽ subiecto individuali/ eadem ꝛ infiniti. ¶Preterea tertio.quia nulli accidẽti potest repugnare subiecto inherere propter aliquod accidens sibi superueniens.sed vnio respectiuorum graduũ infinitorum est accidens/ secundum ipsos/ ab ipsis gradibus realiter differens. ergo propter ipsam non potest eis repugnare subiecto inexistere . sed omnes possibiles possunt in eodem subiecto existere absolute sumpti . ergo ꝛ vniti. ¶Nec valet eorum responsio / quoniam non obstat infinitum recipi in finito perfectiue ipso infinito. sed anima Christi /et omnis rationalis substantia/ licet finita/perfectiue est quacunq̃ gratia infinities infinita. quare ꝛc.

Et ideo dico aliter. Ad cuius euidentiã premitto:q̃ summa gratia vupliciter potest sumi. Summũ enim/vt communiter dicitur/potest dici aliquid/ vel negatiue/videlicet quia a nullo potest excedi:vel positiue:quia omne possibile habet excedere:nec aliquid eiusdem rationis cũ eo potest ei equale existere . Gratia igitur summa negatiue est illa quam nulla alia potest excedere/licet possit ipsi equalis existere: modo quo dicitur/ q̃ sunt decem puma rerũ genera . quia quodlibet sic est primum ꝛ communissimum:q̃ nõ habet aliquid prius ꝛ communius/ licet habeat eque primum . Gratia autem summa positiue esset illa quam non tñ nulla alia potest excedere:sed nec etiã ipsi equalis existere. ¶Hac distinctione premissa pono tres cõclusiones. ¶Prima est/ q̃ gratia summa primo modo/videlicz negatiue/potuit cõmunicari anime Christi. Hanc sic probo. Omnis forma possibilis potest communicari cuicũq̃ subiecto in quod est receptibilis.sed gratia summa isto modo/ videlicz negatiue/ est possibilis/ꝛ in animam Christi sicut ꝛ in quãcũq̃ creaturam aliam rationalem receptibilis. ergo ꝛc. Maior est euidens. Non est intelligibile aliquam formã esse possibilem fieri que non posset subiecto communicari/in quod nata est recipi. Sed probo vtrãq̃ partem minoris/ꝛ primo primam/videlicet q̃ gratia sic summa sit possibilis. quoniã aut gratia potest fieri infinita aut tñ finita. Si primum.ergo summa gratia est possibilis negatiue.quoniam illa est summa gratia negatiue q̃ a nulla potest excedi. sed impossibile est gratiã infinitam ab aliqua alia excedi.ergo ꝛc. Si autem dicatur q̃ non potest fieri infinita:ergo gratia fieri possibilis determinat sibi numerum certum ꝛ finitum graduum:sed quoq̃ multitudo potest esse.sed omnis forma habens tot gradus/ quot sunt possibiles alicui individuo talis forma est summa negatiue. Probo.quia esse summum negatiue est nõ posse excedi.sed forma habẽs tot gradus quot sunt possibiles alicui individuo ei⁹ / a nulla alia forma eiusdem rationis possibili potest excedi.ergo ꝛc. Secundo probo secundam partẽ minoris põdicte/videlicet q̃ gratia summa siue finita siue infinita possibilis/sit Christi anime cõmunicabilis. quoniam subiectum receptiuum alicuius forme/non determinans sibi ipsam secundum aliquẽ certum gradum citra illos qui sunt forme possibiles/ põt illam formam recipere quantamcunq̃ ꝛ quotcunq̃ habẽtẽ possibiles sibi gradus.Sz omnis creatura intellectualis est gratie receptiua quam sibi non determinat secundum aliquos certos grad⁹ citra sibi possibiles. ergo ꝛc. Minor probatur.quoniam licet actiuum principium finitũ determinet sibi effectũ sibi possibilẽ scõm aliquos certos grad⁹(nullũ enim calidũ põt tãtũ calorẽ ꝓducere effectiue quãtus est ipse ꝓducibilis scõm se)subiectũ tamẽ formã aliquã sibi non discõuenientẽ sed conuenientẽ respiciens mere passiue vt sibi ab alio possibilem/ tantum

pōt recipere quantā agens cui illa est possibilis effectiue/pōt efficere.quia si non:sed determinaret sibi ipam se cundū aliquē certum gradū/sequeretur q̄ forma illa accidentalis in aliquo gradu esset possibilis:in quo non esset in subiecto receptibilis/quod est falsum.sed alia Christi ꝛ quelibet alia creatura gratificabilis respicit gratiā vt formam non sibi disconuenientem/sicut aqua respicit calorem/ꝛ ideo non potest cū recipere secundū quotcūq; sed secundum aliquod tm̄ gradus:ꝛ respicit eā mere passiue vt sibi a deo possibilem supnaturaliter effectiue. ergo ꝛc. ¶Nec valet si dicaꝫ q̄ anima Christi est inferior natura angelica:ꝛ ideo nō est perfectibilis seu gratificabilis tanta gratia quanta illa. quoniam sicut in corporalibus perfectibilib⁹ formis materialibus cuiusdē ratiōis imperfectius nō est perfectibile seu informabile forma remissior:seu imperfectior q̄ perfectius/tāte enim albedinis ꝛ eque intense est receptiua substantia vealbabilis infima quante suprema: ita et in spiritualibus seu immaterialibus respectu perfectionum accidentalium immaterialium eis possibilium est dicendum. quare ꝛc. ¶Et ex hoc potest propositum sic iterū confirmari:quoniam sicut summa forma accidentalis possibilis materialis/vt albedo/se habet ad infimum subiectum naturaliter vealbabilem:ita etiam summa forma accidētalis immaterialis/puta gratia/ad infimū gratificabile.sed quelibet forma accidentalis corporalis quantacunq; possibilis/est eque receptibilis in subiecto cuius receptiue cōtrarium non habente infimo et imperfecto/vt in supmo. Nec enim intēsior albedo est receptibilis in homine q̄ in equo vel in mure.ergo nec perfectior gratia in gratificabili supremo q̄ in infimo.ergo omnis gratia possibilis est in quacunq; natura intellectuali gratificabili receptibilis.sed gratia suprema negatiue est possibilis. ergo ipsa fuit anime Christi communicabilis. Confirmatur. quia gratia que non potest communicari anime Christi nec alicui alteri nature intellectuali.sed oīs gratia possibilis est alicui intellectuali nature cōmunicabilis:nisi ponas accidens esse possibile cui repugnat in subiecto existere.ergo ꝛc. ¶Sed contra conclusionem istam potest argui.quoniam si gratia infinita nō est possibilis sed finita/cum omnis intensibilis forma finita possit intensiue perfici seu perfectior fieri:sicut ꝛ omne quantum finitum crescere seu extenduper consequens sicut est impossibile dare aliquod quantum finitum quo non possit fieri maius: ita ꝛ formam intensibilem finitam qua nō possit fieri perfectior intensiue. sed nulla talis forma potest existere summa negatiue.ergo ꝛc. ¶Et quādo arguitur/ q̄ si gratia nō potest fieri infinita / ergo determinat sibi certum numerum graduum. hec consequentia negatur. Nullum enim quātum potest esse actu diuisum in infinita:sed tm̄ in finita/cum tamen non determinet sibi certū numerum partium in quas diuisum vlterius non possit diuidi.Et ita in proposito posset dici.propter quod conclusio supradicta non videtur esse vera: nisi facta hypothesi / videlicet q̄ sit possibilis gratia infinita. Nullo enim modo aliud intensibile finitum videtur posse fieri summum intensiue magis q̄ quātum finitum summum extensiue.quare ꝛc. ¶Secunda conclusio est/q̄ summa gratia secundo modo/videlicet positiue seu affirmatiue non est alicui communicabilis.Hāc probo.quoniam impossibile nulli est communicabile:sed summa gratia isto modo/est impossibilis. Probo.quoniam summū hoc modo sumptum est quod excedit omne eiusdem ratiōis possibile:nec aliqd potest esse ipsi equale.sed quacunq; gratia data / potest alia fieri ipsi equalis: ita q̄ gratia que nō potest habere equalem/vel albedo/ꝛ sic de omni alia forma/est impossibilis.ergo ꝛc. Probo minorem.quoniā aut gratia que summa ponitur est finita aut infinita.si finita/cuicunq; induiduo finito potest fieri aliud equale/ et etiā forte maius. si infinita/qua ratiōe deus potest vni dare gratiam vel glouam infinitam/eadem ꝛ alteri.nulli enim potest dari tāta gratia cui equalis nō possit dari alteri.ergo ꝛc. ¶Tertia ꝛ vltima conclusio est/q̄ summa gratia positiue de facto potuit dari Christo. ¶Hec apparet.quoniam omnis gratia fieri possibilis fuit ipsi cōmunicabilis/vt superi⁹ est probatum.sed summa gratia positiue de facto est possibilis. Probo. quia summa gratia affirmatiue de facto est illa que non tm̄ a nulla alia posita non excediturised etiam omnes excedit: nec aliqua ipsi equalis existit/licet de possibili existere possit.sed constat q̄ licet sit impossibile fieri gratiam / oēm aliam fieri possibilem excedentemnon tamen est impossibile fieri gratiam / omnem aliā de facto positam excedentem.quare ꝛc. ¶Hec de primo.

Quantum ad secundum: dicitur a quibusdam/q̄ gratia Christo communicata est finita / ꝛ tamen summa negatiue.quia videlicet non potest ipsa aliqua esse maior licet ipsi equalis. ¶Hoc probāt.quoniā vt magister in litera arguit:tātā deus alicui Christi gratiā contulit quantam conferre potuit.sed potuit ipsi conferre summam isto modo/videlicet negatiue.ꝛ tamen citra infinitā.quia infinita est impossibilis nec per consequēs communicabilis.ergo ꝛc.Minor videlicet q̄ summa tamē finita sit possibilis fieri/probatur. quoniam aut quacunq; gratia finita data/potest alia maior fieri in infinitum/aut non.sed est dare aliquam finitam qua nō potest fieri maior.sed non potest poni primum . qua tunc deus videret omnes gradus possibiles gratie infinitos se excedētes/ꝛ per consequens videret aliquem in infinitum istam finitam gratiam excedētem.hoc autem est impossibile.quia tunc gratia infinita posset fieri: quod est falsum.ergo relinquitur secūdum/quod est propositum/videlicet q̄ aliqua posset esse gratia summa licet finita. ¶Sed videntur mihi illa duo inconuenire:videlicet dicere formam aliquam intensibilem ꝛ remissibilem esse finitam/ꝛ tamē sic summam q̄ non posset fieri ea maior. Unde arguo contra hoc sic.Nulla forma intensibilis est intēsiue summa ꝛ isto modo/videlicet negatiue. ¶Hec apparet.quoniam omnis forma que potest intendi potest maior fieri.sed omnis gratia finita ꝛ quecunq; alia intēsibilis forma potest intendi.ergo ꝛc. Probatio minoris Quoniam sicut se habet forma extensibilis/puta quantitas ad esse extensibile/ita ꝛ forma intēsibilis ad esse intensibile:et econuerso sicut esse extēsibile ad formam extensibilem:ita ꝛ esse intensibile ad formam intensibilem. sed esse extensibile conuenit omni quantitati finite: non est enim possibile dare aliquam quantitatem quantumcunq; magnam/dum tamen sit finita/que non possit crescere et extendi per appositionem alterius quantitatis eiusdem rationis:vt vna linea per aliam sibi additam. ergo nec est dare aliquam gratiam: nec formam aliquā intensibilem ꝛ remissibilem finitam/ cui repugnet intendi per appositionem graduum forme eiusdem rationis/ quos gradus non habet:magis q̄ remitti p̄ subtractionem aliquorum graduum quos habet.quare ꝛc. ¶Confirmat.quia suppono q̄ sicut quātitas extēditur p̄ partes quantitatis:ita ꝛ omnis forma intensibilis intenditur per gradus seu individua talis forme.ergo sicut oīs quātitas finita est extēsibilis: ita ꝛ gratia finita intensibilis.Sicut enim quantitati puta linee finite potest apponi alia linea: ita et gratie finite alia gratia.ergo sicut omnis quantitas finita est extensibilis per aliam quantitatē:ita ꝛ oīs qualitas est intensibilis per aliam quali

tatē. ¶ Nec valet si dicat q̄ pōt tanta gr̄a fieri et facta communicari/q̄ nulla poterit ipsi addi:quoniā non pōt aliqua fieri nec facta alicui cōmunicari / cui equalis altera nō possit fieri ⁊ alteri cōferri.sed oēs gradus seu individua forme intensibilis et remissibilis sunt vnibiles. ergo gratie alc Christi a Christo separate est vnibilis alia gratia siue ipsa sit finita siue infinita. sed licet infinita nō posset intēdi/ oīs tamē finita est intēsibilis sicut ⁊ quātitas finita extēsibilis.ergo gratia alc Christi si finita potest intendi/⁊ per consequēs alia maior ipsa fieri.ex quo sequitur q̄ ipsa non sit summa etiam negatiue. ¶ Ad rationem in contrarium quando dicitur q̄ tantā ipsi deus gratiam contulit quātam conferre potuit:Dico q̄ verū est si contulit infinitam:non autē si finitam:cū omnis finita possit intendi ⁊ per consequēs alia perfectior fieri. ¶ Ad primam in contrarium quādo dicitur:q̄ si quecūq̄ finita posset maior fieri in infinitū/ ergo deus videret gratie gradus infinitos/⁊ per consequēs aliquē illā gratiā finitā excedētē in infinitū:Pōt dici dupliciter: Uno modo negando cōsequentiā. q̄m sicut quātitas est sic dicibilis in infinitū q̄ quecūq̄ eius parte minori potest dari adhuc alia minor:nec tñ sequit q̄ in quantitate aliqua deus videat aliquā minimā quātitatē/cū nec sit ibi nisi ponas ipsam ex minimis ⁊ indivisibilibus componi ita ⁊ in ꝓposito pōt dici/vez q̄ licet quecunq̄ gratia data finita posset fieri gr̄fectior:⁊ quecunq̄ quantitate finita maior/non tñ potest fieri aliqua infinita/nec deus aliquā factibilē talem videt. Secō ab aliquibus respōdet aliter.conceditur enim cōsequētia ⁊ ꝓns/vez q̄ pōt fieri gratia ⁊ q̄libet forma alia intēsibilis infinita. ¶ Et ideo dico aliter. ¶ Ad cui⁹ evidētiā p̄mitto quoddā superi⁹ dictum/vez q̄ Christo fuisse summā gratiā collatam siue negatiue/siue positiue/potest ītelligi dupliciter. Uno modo de facto.q̄ videlicet eius gratia a nulla alia posita exceditur/ nec etiā aliquam habet equalem. Alio modo de possibili : q̄ vez non pōt alicui conferri gratia aliqua maior illa.

Hoc p̄missō: pono quinq̄ conclusiones. ¶ Prima est:q̄ gr̄a collata alc Christi est summa tā negatiue q̄ etiā positiue/primo mō/vez de facto . Hoc patet.q̄ excedit gratiā non tñ cuiuslibet beatorum:sed etiā omniū oēs gratias simul sumptas/ita q̄ si oīm oēs insimul vnirentur:vel aliqua oībus equivalens crearet ⁊ alicui conferretur/adhuc illa non esset eque perfecta sicut gratia Jesu Christi. Hoc tñ non posset dēmōstrari sic esse:tñ credendū est q̄ sicut in corporalibus vita principalius residet in capite et in corde q̄ in alijs mēbris oībus simul sumptis:ita cum Christus sit ſpiritualiter caput oīm electoꝝ/maior ⁊ perfectior vita tā gratie q̄ glorie residet in ipso solo/q̄ in omnib⁹ alijs simul sumptis. ¶ Cōfirmat.q̄ null⁹ videt mereri alijs plus q̄ sibi : magis enim actus meritorius meretur ipsum exercenti si est capax effectus meriti q̄ alicui alteri. sed Christus ut videbitur in distinctione decimaoctava/meruit tam sibi q̄ electis alijs omnibus hominibus vitam gratie ⁊ glorie.ergo non meruit omnib⁹ insimul plus q̄ sibi. ¶ Preterea.quia nō est verisimile:omnes creaturas simul sumptas esse trinitati tātū gratas seu acceptas quantū est solus homo assumptus.sed magis deo gratum/maioꝝ ⁊ perfectioꝝ gratia est informatum.quare ⁊c . ¶ Secūda conclusio est/q̄ si gratia collata anime Christi est infinita/ipsa est summa negatiue/non tñ de facto : sed etiā de possibili/non tamen positiue. ¶ Hec apparet. quia si est infinita/nō pōt cē aliqua alia maior ipsa . pōt tamē ipsi fieri alia equalis.ergo est summa de possibili negatiue: quoniam a nulla possibili potest excedi: non tamen positiue/cū nō omnem possibilem excedat : sed sibi equalem habere valeat. ¶ Tertia conclusio est/ q̄ si gratia Christi est finita intēsiue/nō est summa de possibili negatiue: nec per consequens positiue:cum non omnes possibiles gratias possit excedere.sed quecūq̄ gratia finita potest alia esse maior ⁊ perfectior intensiue:sicut omni quantitate finita alia extensior. ¶ Hec apparet. q̄ gratia que potest fieri maior seu perfectior non est summa de possibili negatiue/ cū possit ab alia possibili fieri excedi : nec per consequens positiue.quare ⁊c. ¶ Quarta conclusio est/q̄ si omnis gratia finita est communicabilis: non autem infinita/que tamē est possibilis: adhuc gratia Christi si finita/non est summa de possibili/nec gr̄fectior omni communicabili. ¶ Hec apparet.quoniam nullū finitum efficitur infinitum propter aliud finitum sibi additum. ergo si gratia anime Christi ē finita/poterit ipsi addi alia gratia finita/ex qua cum ipsa nō resultabit aliqua infinita sed finita/gr̄fectior tamen prima.ergo si omnis gratia finita est communicabilis/cum possit fieri aliqua finita perfectior q̄ sit illa Christo collata/suppōsito q̄ sit finita:per ꝓns sequit propositum/videlicet q̄ gratia Christi nō est superior quecūq̄ possibili etiā cōicabili. ¶ Quinta cōclusio est/q̄ si non oīs quātacunq̄ gratia finita est receptibilis in subiecto: sed p̄ esse in aliquo certo gradu q̄ tunc gratia anime Christi est superior non quacunq̄ possibili:sed quecūq̄ cōicabili/non positiue: sed negatiue. ¶ Prima pars apparet.q̄ sive gr̄a infinita sit possibilis siue non/perfectior est absolute possibilis q̄ sit illa suppōsito q̄ finita.g̃ ipsa nō est gr̄fectior oi possibili. Secūda pars/vez q̄ nec sit superior omni cōmunicabili ponitur/apparet. quia potest cōmunicari alteri alia eque perfecta/licet non perfectior.g̃ non excedit omnē cōmunicabilē:nec per consequēs est superior positiue. Tertia pars conclusionis predicte/ videlicet q̄ sit suprema negatiue/apparet.quoniā tantam gratiam anima Christi potuit recipere quātam quecūq̄ alia rationalis creatura quantūcunq̄ gr̄fecta.sed si creatura rationalis nō pōt quātēcūq̄ etiā finitā gratiā recipere: sicut nec calidum calorem quātūcunq̄ intēsum/licz finitū/ꝑducere effectū:credendū est q̄ fuerit ipsi collata scōm vltimū ⁊ supremū possibilem ipsi gradū.g̃ ⁊c. ¶ Hec quantū ad scām.

Quantum ad tertium & vltimum: Apparet ex p̄cedentibus dā dicēdū. Q̄m aut gratia anime Christi est finita aut infinita. Si finita/ꝛ̄ps est simpliciter plenus.quoniā non posset habere gratiā aliquā maiorē cū nulla possit maior seu perfectior fieri infinita. Si aūt est finita:aut creatura rationalis est receptiua cuiuscunq̄ ⁊ quantecunq̄ gratie finite/ aut nō nisi scōm aliquos certos gradus.si ponat secundū/etiā est gr̄a simpliciter plenus:⁊ hoc siue gratia infinita sit possibilis siue nō.q̄ plenā gratia nō dicit aliquid quia habet gratiam suprēmam possibilē absolute/sed q̄ supinā habet cōicabilem et ab ipso receptibilē subiective. Nō potest cēri subiectū aliqd esse plenū aliquo scōm gradū sibi ipossibilē.⁊ ideo si maior gratia est possibilis fieri absolute q̄ a subiecto receptibilis/ alia Christi non pōt dici gr̄a plena q̄ habz suprēmā possibilē absolute:sed q̄ habet supremā ab aliquo receptibilē subiective.Sz si creatura rationalis est gratie receptiua nō quātecūq̄ sed scōm aliquos certos grad⁹ apta habet suprēmā cōicabilē:⁊ quantā aliqua rationalis creatura pōt recipe ⁊ habere.g̃ ⁊c.Si aūt ponatur primū/vez q̄ creatura rationalis est receptiua gratie quantecūq̄ etiā infinite vel nō infinite: sed omnis finite/sic non videtur q̄ anima Christi sit plena gratie absolute ⁊ simpliciter.quoniā nullus participās aliquam formā scōm gradū inferiorē sibi possibilē pōt dici simplr

plen⁹ forme hmõi.sed si creatura rationalis est receptiua gratie infinite vel non infinite:sed quantecunq; finite anima Christi participauit gratiã quã habz si est finita/inferiorẽ sibi possibili. ¶Probo.quia quanta est possibilis seu cõmunicabilis cuicunq; etiam supreme nature intellectuali:tanta ⁊ anime Christi ⁊ cuicũq; quantũcũq; inferiori/vt in primo articulo est deductum. sed supponimus q creatura intellectualis sit receptiua gratie quã tecunq; saltẽ finite.est autẽ possibilis maior q̃ sit gratia Christi supposito q ipsa sit finita:cũ possit alia finita ipsi addi:ex qua addita cũ prius erit gratia perfectior:nec tñ infinita.ergo anima Christi est receptiua perfectionis gratie illa quam habet:illis duobus suppositis supradictis.qz gratiã licet finitã habet in gradu notabili ⁊ tam magno/q (vt dictum est) ei⁹ gratia excedit oẽs gratias aliorum cũm beatorum simul sumptas.Quod non cõceditur de beata virgine cuius matre / quã tñ sancti dicunt gratia esse plenam:quod etiã angelus asserit quãdo dixit ei Luce.i.Aue gratia plena dñs tecum. Sup qõ Hieronymus:Aue gratia plena/ ⁊ bene plena.qz ceteris per partes prestatur/Marie vero se totã infudit gratie plenitudo. ¶Ex quo potest argui ad propositum:quoniam si beata virgo in qua fuit gra multo inferior gratia Jesu Christi/dicitur plena gratie/non quin potuerit habere maiorem:cum tantam habere potuerit quãtam Christus:multo magis potest dici gratia plenus ipse eius filius Jesus Christ⁹/ tã formaliter scõm se q̃ etiã causaliter:cum omnium electorũ hominũ gratie ⁊ gloie meritorie sint ab ipso. ¶Si autem queratur an gratia infinita sit possibilis:Dicã q non:vt in primo prolixius est ostẽsum. ¶Sic ad questionem. ¶Ad rationem in principio patet solutio ex predictis.

SEcundo quæro de secundo:videlicet de plenitudine gloie. Et qz gla principaliter ⁊ formaliter consistit in actu fruẽdi.Quero:Utrũ alia Christi sit plena beatifica fruitione dei. ¶Et videt q sic.quia plen⁹ gratia est plenus beatifica dei amicitia:cum illa detur cuilibet secundum gradũ gratie.sed Christus fuit ⁊ est plenus gratia/vt patet ex questione superiori. ergo ꝛc. ¶Cõtra.qz perfectior potentia tã appetitiua q̃ cognitiua circa obiectum sibi ostẽsum pfectiorẽ põt elicere actum.sed volũtas cuiuslibet angelorum est perfectior volũtate anime Christi.ergo circa deum sibi ostensum elicit perfectiorẽ fruitionis actum.ergo Christus non potest dici esse plenus fruitione:cũ in eo sit inferior fruitione cuiuslibet angeloum. ¶Respõsio.in qua primo videbitur an fruitio Christi beatifica possit esse summa absolute.Secũdo an fruitio summa possit esse sine summa gratia. Tertio an de facto aĩe Christi fruitio beatifica sit summa. Et quarto ex illis inferetur solutio questionis.

Quantum ad primũ dicitur q voluntas Christi potest habere summã fruitionẽ dei passiue/ipsam ab alio recipiendo:non tñ actiue ipsam efficiẽdo. Primum probatur.qz est receptiua fruitiõis possibilis quanticunq.ergo ꝛc.Secundum etiam patet. qz voluntas imperfectior non põt in actũ perfectiorẽ:sed voluntas Christi est imperfectior voluntate angeli.q̃ ꝛc. ¶Sed contra distinctionem istã arguo.qm̃ aut voluntas cuiuslibet beatorũ respectu fruitionis beatifice se habet precise passiue:aut non:sed aliquo modo actiue.Si primũ.ergo distinctio que ponitur non valet. qz voluntas Christi nec summam fruitionẽ/nec aliquam quãtũcunq; paruã potest habere actiue:sicut nec aliquis beatorum. Si autem detur secundum/videlicet q volũtas beata sit actiua siue fruitionis:aut igit vt totalis causa siue fruitionis aut tñ vt partialis.Sed non põt poni causa totalis/tũ quia scõm eos obiectum est causa partialis actus tã intelligendi q̃ etiã diligendi:tũ qz si voluntas beati cẽt totalis causa siue fruitionis:⁊ intellectus similiter beatifice visionis:tũc deus nõ beatificaret aliquẽ effectiue:sed quilibz beatorũ beatificaret seipsum:quod est absurdum. ergo relinquit q si voluntas est causa actiua fruitionis q̃ sit causa pcialis tantũmõ non totalis. ¶Tũc ex hoc sic arguo.Potẽs cũ aliquo alio agẽte pcialiter agere ad aliquẽ effectũ ꝓducibilẽ/põt pcialiter agere ad ipm quantũcunq; intẽsum producibilẽ ab agẽte alio partiali principali.Hoc patet in exemplo.potens enim cũ alio movere aliquod grave/põt movere quantũcunq; graue possibile moueri ab alio fortiori pcialiter cũ eo coagendo.Si etiã tantus calor potest cum deo agere ad tantum calorẽ/ndẽ calor potent deo coagere ad infinitũ calorẽ agendo ad ipsũ illud idẽ/⁊ nõ amplius/qõ ageret ad finitũ. sed actus fruitiõis beatifice principaliter est a deo.ergo si deus est alicuius fruitionis virtualiter partialiter cõtentiuus/ad tantã quilibet quãtũcunq; imperfectus potent coagere partialiter quãtam deus in ipso causabit principaliter.ergo licet voluntas anime Christi sit imperfectior voluntate angeli:ex hoc non sequitur quin tanta fruitio sit ipsi possibilis etiã effectiue quãta cuilibet angelorum. ¶Confirmatur.qz si oẽs beatorum alioꝝ potẽtie agũt ad actus beatificos suos: verisimile etiã est/ q voluntas Christi ad actũ beatificum suũ agat.sed vt cõstat fruitio ei⁹ est summa. q̃ summa fruitio est possibilis ipsi etiã actiue/cũ de facto ipsam habeat isto mõ/hoc psupposito qõ videt pfupponere ⁊ cõcedere ille doctor/videlicet q potẽtie beatoꝝ sint cause effectiue licz partiales beatitudinis sue:quod tñ non existimo esse verum.

Et ideo dico aliter. Ad cuius euidentiã pono quatuor cõclusiões. ¶Prima est/q alia Christi posset frui quãtacũq; fruitiõe possibili creabili. ¶Hãc ꝓbo qz alia Christi posset frui ol fruitione sibi possibili seu cõcabili.q̃ oĩs fruitio quãtacũq; pfecta est ipsi cõcabilis. q̃ ꝛc.Maior est euidens.qm̃ sicut oẽ subiectũ est albũ qõ est albedine informatũ/ ⁊ dealbabile qõ est albedine informabilcata etiã oĩs voluntas potest frui fruitione que in ipsa pe.est recipi/⁊ actu fruit ea que in ipsa actu recipitur.Minor fuit ꝓbata in questione precedenti. Et cum ibi dictum est/nulla forma accidẽtalis potest fieri cui repugnet in subiecto recipi,sed oĩs fruitio creabilis est forma accidentalis.q̃ ꝛc. ¶Ex ista cõclusione sequit corollarie q summa fruitio est possibilis voluntati Christi:et hoc supposito q fruitio possit fieri infinita. Hoc ptz.qm̃ infinita fruitio est sũma negatiue/cũ a nulla possit excedi.sz cũ ãlibet possibilis sit aĩe Christi cõcabilis/ si infinita põt fieri/põt ⁊ ipsi cõcari.q̃ ꝛc. ¶Sed quid si fruitio infinita est ipossibilis/nũquid posset cõcari Christo summa fruitio? Respondet q nõ/vt videt. qm̃ sicut non potest fieri aliqõ quantũ extẽsiue finitũ ita magnũ quin possit fieri adhuc maius:ita nec forma ⁊ aliqua intensibilis videt posse fieri nec aliqua cõcari ita pfecta et intẽsa si finita/quin posset fieri adhuc pfectior.sed nulla forma quãtũcunq; perfecta alicui cõmunicata est summa/si pfectior põt ipsi cõcari.ergo cũ omnis fruitio possibilis sit creature cõcabilis/⁊ quecũq; fruitione finita possit fieri perfectior,per cõsequens sequitur q si infinita/ qua sola nulla pfectior põt esse.est ipossibilis:summa fruitio est incõcabilis. ¶Secũda conclusio q̃ sequitur ex predictis est/q fruitio Christi nõ potest esse summa etiam negatiue/supposito q fruitio infinita sit ipossibilis. ¶Hec apparet.qm̃ nulla forma ab alia extẽsibilis põt esse sum

ma negatiue.sed oīs fruitio Christo ⁊ cuilibꝫ alteri cōcabilis est ab alia extēsibilis /suppositō ꝙ infinita sit impossibilis. ¶Hoc apparet.qr hoc supposito/oīs fruitio cōcabilis est finita:q̄ quacūꝫ alia forma finita pōt pfectior fieri ⁊ cōcari.quare ꝛc. ¶Tertia cōclusio est / ꝙ siue fruitio infinita sit possibilis siue possibilis:Christi fruitio non pōt esse summa positiue. Hec apparet ex questione p̄cedēti.qm nulla forma pōt esse summa positiue quā cuiꝫ alia excedendo/cū alia creabilis est possibilis.sed siue Christo cōcabilis sit fruitio infinita siue nō/ pōt fieri alia illi cālis.ꝫ ꝛc. ¶Quarta cōclusio est/ꝙ siue fruitio infinita sit possibilis siue non/Christo potuit cōcari summa fruitio tū negatiue q̄ etiā positiue de facto/licet nō de possibili. Hec est ꝙ se nota:⁊ in q̄stione superiore declarata.qr etiā de facto sic credim⁹ ipsam esse summā/qr oēm aliā positā nō tm̄ poni possibilē excedentē. Nā sicut eius gr̄a excedit gratiā non tm̄ singulariter cuiuslibet/ sed etiā vniuersaliter oēs simul oim electoꝝ:vt in q̄stione precedenti dictū est/data ⁊ de ei⁹ fruitione beatifica respectu fruitionis aliorum oim est dicendū. ¶Hec de primo.

Quantū ad secundum : dicit doctor ille cui⁹ fuit opinio in p̄cedenti articulo recitata:ꝙ cū voluntas ⁊ gratia sint due cause p̄riales ad causandū actū beatificū fruitionis simul cōcurrētes:aut deus pōt supplere causalitatē cuiuscunꝫ sēde cause nate cū alia causare aliquē effectū/nō supplendo causalitatē alteri⁹:⁊ ꝙ ꝑhis causalitatē gratie respectu fruitionis beatifice non supplendo causalitatē volūtatis beate:aut non. Si p̄mū ponat:dicendū est ꝓiter/ꝙ in tātū fruitēs actū potest voluntas sine gratia in quantū potest cū ea/ deo cuius vicē ⁊ causalitatē supplente. Si aūt detur secūdum/ tūc licet voluntas posset equalē fruitionem sine gratia sicut cum gratia recipere passiue/nō tm̄ elicere actiue. ¶Sed qr hic doctor ille explicat qō in p̄cedenti articulo innuebat/vez ꝙ potētie beatoꝝ sunt cause beatitudinis ipsoꝝ:non tm̄ materiales seu subiectiue:sed etiā ouginales ⁊ effectiue/qō ego non credo esse verū.tum qr nulla creatura est beatifica nec per ꝑhis beatitudinis productiua: tum qr oēm actum quē voluntas elicit libere elicit / et perꝑhis suspendere pōt ipsum:nō pōt aūt suspēdere actū fruitionis beate:Ideo dico aliter quantū ad istum articulū/ista duo. ¶Primū est.ꝙ de facto summa fruitio eo modo quo est possibilis nō est sine summa gratia.cui⁹ rō nulla est nisi statutū diuinū.statuit enim deus nulli dare gloriā nō habenti gratiā:⁊ habēti maiorem gratiā dare maiorē gloriā:⁊ summā gloriā non nisi habēti summam gratiā:cū tū si vellet posset facere ecōuerso. ¶Secundū qō dico/est/ꝙ fruitio posset quātacunꝫ possibilis cōcari sine oī gr̄a. ¶Hoc apparet.qm gr̄a nec est nata ad eliciendū fruitionis actum:cū(vt hic suppono)actus hmōi beatificus totaliter sit a deo/nō a potentia nec per ꝑhis ab habitu gratie/cū nunq̄ habitus agat ad actū impossibilē potentie habituate effectiue/ qualis est oīs actus beatificus.nec est necessaria ad ipsam recipiendam:cum beati essentia vel potētia sit eius immediatū subiectum nullo mediante alio receptiuū.quare ꝛc. ¶Ex hoc sequitur ꝙ summa fruitio posset esse sine summa gratia: qr sine aliquacū nulla sit necessaria absolute. ¶Confirmat. qr quomodocūꝫ essentialiter distinctoꝝ quoꝝ neutrum includit alterū pōt deus cōcare indifferēter vnū altero circūscripto.sed fruitio beatifica est a gr̄a essentialiē distincta/nec magis includit gratiā q̄ ecōuerso gr̄a includat eā.ergo non magis fruitio beatifica arguit gratiam q̄ gratia fruitionē beatificam.quare ꝛc. ¶Si dicas vel arguas contra hoc.qr deus non potest premiare nisi sibi gratū.sed nullus est ipsi gratus nisi ꝙ gratiā.quare ꝛc.

Dicā ꝙ deus eodē actu odit reprobū ⁊ diligit iustū electū.q̄ actus vt transiēs sup electū/dicit amoꝝ ꝓpter bonū ad quod ipsum acceptat:vt vero sup reprobū/odium nuncupat ꝓpter penā ad quā eū ordinat. Tunc qñ dicit ꝙ nō potest ꝓmiari nisi deo gratus:detur.sed qñ additur ꝙ nō pōt esse ipsi grat⁹ nisi ꝙ gratiā:falsum est. Quis enim eo ipo dicit deo grat⁹ ⁊ ab ipo dilectus.qr ad p̄miū ordinat⁹:sicut eo ipso odiosus qr ad suppliciū deputatus. Si fine oī gr̄a pōt quis de potētia absoluta ordinari ad gloriam ⁊ recipere ipsam.ergo ꝛc. ¶Hec secundo.

Quantū ad tertiū:Dico ꝙ fruitio Christi est fugior oībus fruitionib⁹ beatoꝝ:⁊ visio ei⁹ beatifica visionib⁹ beatificis non tm̄ vnius sed etiam omnium etiam/omnibus videlicet omnium simul sumptis.

Ex quo sequit quo ad quartū:ꝙ ipse est plenus gloria:modo quo fuit dictum in q̄stione p̄cedēti/ ꝙ est gratia plenus. Utrū aūt ei⁹ fruitio sit summa simpliciter:dicēdū est sicut ibi de gratia est dictū. ¶Sic ad questionē. ¶Ad rōnes i p̄incipio ptz solutio ex p̄dictis.

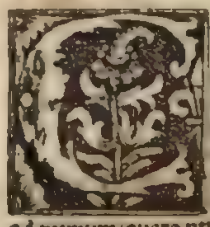

Circa distinctionem decimā quartā:i qua magister determinat de Christi sapiētia/ oīdēs qualē ⁊ quātam habuit ipse Christus: Quero de duob⁹. Primo de sapiētia beatifica qua alia Christi deum facialiter intuetur. Secūdo de scīa alioꝝ/vez beatoꝝ. ¶Quātum ad primum/quero vtrū visio aie Christi sit perfectior alia visione beatifica cuiuscunꝫ alterius beatorū. ¶Et videtur ꝙ sic.qr habens fruitionem perfectiorem/habet ⁊ visionē.sed Christus habet perfectiorem fruitionē fruitionibus aliorum oim beatorum:vt dictum est in questione precedenti.ergo ꝛc. ¶Cōtra.qr perfectius videntis visio est pfectior qr acutior.sed angelus est in naturalibus ⁊ per ꝑhis in intellectu perfectior q̄ sit Christi⁹. ergo ꝛc. ¶Respōdeo. In qua primo videndū est quesitū. an videlicet visio beatifica anime Christi sit perfectissima. Secundo/an ad visionem perfectionē necessario sequat perfectior fruitio. Tertio/ an visio beatifica necessario exigat formam aliquam se puriorem.

Quantum ad primū:p̄mitto primo ꝙ visionem siue beatificam dei intellectionē esse pfectionē potest intelligi dupliciter:quia aut secundū se quiditatiue:aut in ordine ad obiectum terminatiue. Actus ille intelligēdi est perfectior quiditatiue ⁊ nobilior qui est intensior:sicut alia omnis forma intensibilis ⁊ remissibilis quanto intensior tanto perfectior: ⁊ econuerso quanto remissior tanto imperfectior. Obiectiue autem actus intelligendi vel volendi potest dici perfectior dupliciter. Uno modo quia perfectius obiecti / modo quo dicim⁹ ꝙ intellectio angeli est perfectior q̄ intellectio hominis. Hoc enim non est intelligendum quiditatiue:cum homo possit intensius intelligi vel diligi q̄ angelus:sed tantūmodo obiectiue ⁊ terminatiue. Alio modo actus potest esse perfectior obiectiue / non quia perfectioris obiecti sed quia eiusdem / perfectius tamē intellecti vel dilecti. Non est enim inconueniens nec impossibile idem obiectum intelligi vel videri secundum magis ⁊ minus / a diuersis habentibus actus intelligendi vel videndi eque intensos.ergo actus subtilius intelligentis vel videntis erit pfectior in hoc casu actu alteri⁹ non quiditatiue siue quantum ad substātiam actus/ nec ratione perfectioris obiecti:sed quia obiecti magis intellecti. Assumptū

videlicet q̄ per actum eque intēsum ⁊ perfectum quidditatiue possit obiectum inequaliter comprehendi/ probo sic. Actus intelligēdi potest cōmunicari alicui per ipm nihil intelligenti: vel actus volendi nihil volenti. ergo ⁊ actus intelligendi vel volendi eque perfecti cuiscūq obiecti/possunt communicari diuersis per ipsos inequaliter intelligentibus et volentibus. ¶ Probo primo antecēdēs. quia deus propter nullam positā creaturam a beato distinctam realiter necessario beatificat: sed mere contingenter. ergo quecunq̄ posita potest non beatificare/ ⁊ per consequens seipsum non ostendere: sed visio beatifica ⁊ fruitio sunt quedam creature distincte a beato essentialiter et a deo. ergo possent esse in aliquo nō beato: nec per consequens deum videntē nec diligentē. ¶ Cōfirmatur. quia deus est obiectum voluntarium non tm̄ q̄ contingenter et libere causat actum: sed etiam quia contingenter ⁊ libere terminat actum causatum ⁊ communicatum: ⁊ per consequens po[illegible] quecunq̄ actu et communicato libere non necessario se ostēdit. ¶ Nec valet si dicatur q̄ huiusmodi actus sunt beatifici/et ideo impossibile est ipsos habere aliquem non beatum. quoniam nō sunt beatifici quidditatiue: sed tātūmodo obiectiue. Nec enim in eis vt distinctis ab obiecto est beatitudo: sed tātummodo in obiecto. ⁊ ideo si ponant non terminati ad obiectum in nullo beatificant/cum nec nunc ipsi beatificent: sed obiectū/licet eis mediantibus. quare ⁊c. ¶ Secundo probo consequentiam. quoniam sicut posito quocunq̄ actu deus contingenter non necessario beatifice diligitur et videtur: ita posito ⁊ communicato quantocunq̄ visionis vel fruitionis actu/ non necessario sed libere tm̄ diligitur ⁊ videtur. ergo per actum substantialiter perfectiorem posset minus/ et per perfectiorem magis diligi ⁊ videri: ⁊ per consequens per equales inequaliter a diuersis. ¶ Confirmatur. quia sicut nulla creatura posita de⁹ necessario beatificat: ita nec posita aliqua quantumcunq̄ perfecta habet necessario magis beatificare siue maiorem beatitudinem conferre/q̄ posita qua cunq̄ alia imperfecta. ergo habēs actum visionis ⁊ fruitionis imperfectiorem posset esse beatior: ⁊ habens perfectiorem minus beat⁹. sed nullus est magis beatus nisi quia magis deum diligit ⁊ intelligit. ergo ⁊c. ¶ Preterea secundo arguo sic ad idem. Non minus quecunq̄ intellectio vel volitio cōmunicata creature est in potestate dei communicantis/vt per eā ipsam habens transeat vel non trāseat super obiectum/q̄ intellectio vel volitio increata qua deus intelligit ⁊ vult alia a se. sed cum ipe non necessario sed contingēter alia a se velit ⁊ intelligat per consequēs posset ipsa nō intelligere/neq̄ velle/ eius actu quo nunc ipsa intelligit ⁊ vult/ in nullo penitus variato. ergo etiā non videtur impossibile ipsum communicare posse alicui intellectionem vel volitionem qua ille cui communicaret super obiectum non transiret: nec per consequens ipsum intelligeret nec vellet. sed si habens actum intelligendi vel volendi non necessario intelligit nec vult: nec habens actum tante perfectionis necessario tantū intelligit aut vult. ergo ⁊c. ¶ Confirmat. quia intelligere vel velle non est idem quod actum habere. ergo potest esse vnum sine alio. Non obiectum intelligere sine actu ipsorum in hoc includatur actus. sed actus sine obiecto intellecto/cum actus non includat obiectū vt terminans actum. sine quo non potest aliquis intelligere per aliquem possibilem sibi actū. ¶ Probatio antecedentis ⁊ consequentie simul. Quoniam deus posset assumere ⁊ hypostatice sustentare actum intelligēdi vel volendi quēcunq̄ possibilem/vt suppono ex dictis in superioribus/non tamen posset per eū intelligere. ergo posset esse actus intelligendi vel volendi in aliquo nihil intelligente nec volente per ipsum. ergo ⁊c. ¶ Nec valet si dicatur q̄ deus per actum intelligendi quem assumeret intelligere non posset: quia cum actus huiusmodi nō informaret nec in aliquo actuaret. quoniam si deus infunderet alicui actum intelligendi cum nō informantē nec actuantem/sed tm̄ in ipso realiter existentem: quod cōcedit possibile esse deo: nihilominus ille per huiusmodi actum intelligere videretur. quia nec modo homo intelligit per actum vt per eum informat⁹: sed vt ad obiectū ipsi demōstratum terminatum. quare ⁊c. ¶ Ex dictis cō cludo corollarie/q̄ licet beati perfectiores actus videndi ⁊ fruendi habentes sint deum perfectius intuentes ⁊ diligentes de facto/quia beatiores: tamen de possibili loquendo/totum contrarium posset esse / videlicet q̄ habentes huiusmodi actus imperfectiores essent beatiores: ⁊ econuerso.

Hoc præmisso: in quarto forsitan prolixius declarando/pono duas conclusiones ad propositum accedēdo. ¶ Prima est/q̄ visio beatifica alie Christi est quidditatiue secundum suam essentiam qua ab obiecto distinguitur perfectior visionibus omnium beatorū. ¶ Hanc probo. quoniam licet actum habēs remissiorem seu imperfectiorem quidditatiue posset esse beatior: tamen de facto supponimus contrarium: videlicet q̄ actus beatior est quidditatiue perfectior quia intēsior. ergo beatior omnibus simul sumptis habet actus videndi ⁊ fruēdi perfectiores visionibus ⁊ fruitionibus simul sumptis omnium aliorum. sed anima Christi est beatior sicut ⁊ deo gratior aliis omnib⁹ sumptis simul. ergo ⁊c. Minor non potest demōstrari cum sit de inesse dependēs contingenter a diuina volūtate. Licet enim posset demōstrari q̄ deus potest magis vnum q̄ alium premiare: nō tamen q̄ magis hunc q̄ alium premiet de inesse. Sic tamen de Christo est credendum: tū quia caput est omnium: tum quia magis deo creditur esse gratus q̄ alij omnes simul. Tamē ista ratio secunda probat idē per idē. quia esse magis gratum deo vel dilectum non est aliud q̄ esse ab ipso magis beatificatum vel ad maiorē beatitudinē ordinatum. Nec tamē actus diuine dilectionis secundū se potest intendi in aliquo nec remitti. quare ⁊c. ¶ Secunda conclusio est/q̄ visio beatifica vel fruitio anime Christi/est aliis omnibus visionibus et fruitionibus aliorum beatorum perfectior obiectiue/nō primo modo: sed secundo. ¶ Nec apparet quantum ad primam partem. quoniam actus dicitur obiectiue perfectior illo modo/ videlicet primo superius explicato / qui est perfectionis obiecti. ⁊ nec visio nec fruitio beatifica Jesu Christi est perfectionis obiecti visione ⁊ fruitione aliorum beatorū: cum omnium actus beatifici sint penitus eiusdem obiecti. ¶ Nec valet si dicatur: q̄ licet omnes sancti beati videant idem obiectum/aliquid tamen superior videt in illo obiecto quod non videt inferior. quia simplicissimum a quocunq̄ videtur/totum (si potest totum dici) videtur. Non habens enim partem ⁊ partem/nec aliqua quomodocunq̄ distincta in re extra/non potest secundum vnum videri ⁊ secundum aliquid aliud non videri. sed beatitudinis obiectum est simplicissimum non habens aliqua quomodocunq̄ distincta/exceptis personis inter se distinctis: sed ab ipso obiecto beatifico realiter indistinctis: que omnes videntur ab omnibus beatis. ergo ⁊c. ¶ Confirmat. q̄ esto q̄ attributa a diuina cētia obiecto beatifico sint distincta/tamē ola omnes vident ⁊ diligunt. ergo actus vnius non est alio perfectior obiectiue. quia videlicet perfectionis obiecti. ¶ Secunda pars/vez q̄ actus vnius vt Christi/sit perfectior aliis omnib⁹ obiectiue secūdo modo/videlicet q̄ ipso mediāte anima Christi ma

gis deum intelligit ⁊ diligit q̄ alicui⁹ alio⁹: patet ex eodem medio quo prima conclusio est probata. qm̄ constat Christum esse beatiorem quocunq; alio beato: etiā (vt credit) omnibus simul sumptis. sed solus ille est magis beatus/qui obiectum beatificum magis videt et magis diligit. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia sicut beatitudo nō consistit in actu visionis vel fruitionis vt a deo cum terminante distincto: quia nec aliquis est beatus per actū: ita nec magis beatus aliquis dicitur quia actū vt a deo distinctū habet magis intēsum: sed quia q̄ ipsum qualiscunq; in se sit/magis tendit in deum. sed actus quo magis habens ipsum tēdit in obiectum est obiectiue perfectior isto modo. ergo act⁹ anime Christi quia beatioris/ et per consequēs magis in deum tēdentis est hoc modo alijs perfectior obiectiue. Et idem de omnibus alijs beatis est dicēdum/videlicet q̄ quanto quilibet beatior est/ tanto eius actus est isto modo obiectiue perfectior. quia nec est aliud aliquem beatiorem esse q̄ deū magis actu illo videre ⁊ diligere. Quod probo. quoniam sicut se habet videre deum facialiter ⁊ diligere ad esse beatum: ita magis ipm̄ videre ⁊ diligere se habet ad magis esse beatum. sed esse beatum nō est aliud q̄ videre ⁊ diligere deū: ergo nec magis esse beatum erit aliud q̄ deum magis videre ⁊ diligere. ¶ Confirmatur. quia si simpliciter ⁊ simpliciter: magis ⁊ magis: ⁊ maxime ⁊ maxime. ergo si videre ⁊ diligere deum simpliciter/est simpliciter esse beatū: ⁊ videre eum ⁊ diligere magis/est magis esse beatum: et maxime/maxime. ¶ Ex hoc sequitur corollarie / q̄ licet anima Christi habeat actum videndi ⁊ fruēdi perfectiorem alijs tam quiditatiue q̄ etiā obiectiue/modo dicto/ ⁊ hoc quia beatior: non tamen vniformiter sed difformiter. Quod apparet. quoniam cum magis esse beatū non sit nisi magis tendere in deum: quod est habere actū perfectiorem obiectiue modo predicto: per consequens impossibile est aliquem esse beatiorem non habentē actum isto modo obiectiue perfectiorem. ergo eo ipso quo Christus est alijs beatior sequitur necessario q̄ eius actus sit obiectiue perfectior. Licet autem de facto sit eius actus beatificus etiam quiditatiue intensior / tamen hoc non est ad magis esse beatum necessario requisitum. quoniā cum esse beatum non sit absolute actum aliquem habere: sed per eum in obiectum tendere: nec magis esse beatum necessario requirit perfectiorē habere actum quiditatiue: sed tantūmodo obiectiue. Ex quo apparet assumptum/videlicet q̄ non similiter oportet beatiorem habere actum perfectiorem quiditatiue ⁊ obiectiue. quia primum licet sit de facto/non tamen est necessarium ad maiorem beatitudinem: sed secundum. quare ⁊c.

Si q̄ras: an visio animę Christi sit summa? Respondeam/ q̄ aut quero si est summa quiditatiue: aut an obiectiue: et si obiectiue an primo an secundo modo predictorum vnoꝝ. Si an quiditatiue: dicam sicut dictū est supra de gratia ⁊ fruitiōe in precedēti distinctione. Si aūt queras an sit summa obiectiue primo modo: quia videlicet summi obiecti: sic dicam q̄ est summa negatiue. quia nulla potest esse alia superiorus seu perfectior obiecti. Nō est autem summa positiue. quia quelibet alia cuiuslibet beatorum est eiusdem / et per consequens equalis obiecti. Si vero queras tertio/an sit summa obiectiue secūdo modo: quia videlicet est obiecti magis visi ⁊ dilecti: Dicam q̄ hoc modo est summa de facto obiectiue scilicet ⁊ quiditatiue. Sicut enim omnes excedit aliorum visiones quiditatiue ita ⁊ obiectiue hoc modo de facto. de possibili autem nō est sic summa quin posset alia ipā esse in hoc equalis/ ⁊ forte etiam perfectior isto modo obiectiue si perfectior quiditatiue: cum ad vnum horum sequatur alterum de facto/licet nō necessario/ vt superius est deductum. ⁊ ideo si deus potest intelligi ⁊ diligi infinite sicut ⁊ actu infinito tamen creato ab aliqua creatura / visio Christi nō est summa isto modo videlicet obiectiue/nisi ponatur infinita ⁊ infinite q̄ eam deus intelligi. Si autem ponatur q̄ non potest intelligi nisi finite/semper tamen magis ac magis/ nec vt sic visio Christi potest esse summa si finita/ ⁊ per ipsam finite intelligitur ipse deus. Si autem ponatur q̄ deus nō potest intelligi nec diligi a creatura nisi finite ⁊ in aliquo certo gradu vltra quem nō potest amplius diligi nec intelligi: sic dicēdum et credēdum est Christi visionem ⁊ fruitionem obiectiue esse summam non positiue/ cum possit ab alio equaliter diligi ⁊ intelligi: sed tātūmodo negatiue/ cum non possit ab alio magis intelligi nec diligi hoc supposito. ¶ Dec de primo.

Quantum ad secundum: pono tres cōclusiones. ¶ Prima est/ q̄ de facto sicut non est visio sine fruitione: ita ⁊ in quibus est perfectior visio tam quiditatiue q̄ etiam obiectiue / modo preexposito in precedenti articulo/ est etiam perfectior fruitio vtroq; modo. Dec probari non potest. sed ab omni theologo catholico supponitur ⁊ tenetur. ¶ Secunda conclusio est/ q̄ ad visionem beatificam nulla sequitur necessario fruitio absolute. ¶ Dec probatur. quoniā aut huiusmodi fruitio beatifica efficitur a beato/aut infunditur a deo. Si primum cum posito quocunq; effectu priori deus possit suspendere actionem cuiuscunq; secunde cause respectu cuiuscunq; effect⁹ posterioris distincti realiter a priori/ sicut fruitio distinguitur a visione: ⁊ per consequēs potest poni visio vel a deo/vel a beato effectiue sine fruitiōe aliqua cōsequente. Preterea. quia voluntas creata nullum dilectionis actum elicit necessario. sed tūc contingēter. quare ⁊c. Si autem ponatur secundum/quod credo verum/ videlicet q̄ huiusmodi fruitio sit a deo/ ⁊ etiam visio effectiue/idem sequitur. quoniam propter nullum priorē effectum positum deus necessitatur ad producendum aliquem posteriorem distinctum realiter a priori. sed fruitio est posterior natura ordine visione/ ⁊ distincta realiter ab ipsa. ergo ⁊c. ¶ Ex hac cōclusione sequitur corollarie q̄ ad visionem perfectiorem non necessario sequitur perfectior fruitio/ cum nulla ponat necessario propter ipsam. ⁊ ita sicut visio posset absolute stare absq; aliqua fruitione nata ⁊ perfecta seu intensa visio cum imperfecta et remissa fruitione. sic actus huiusmodi sint effectiue a deo sic etiam a beato. Non enim necessario quod magis intelligitur magis diligitur: sed minus intellectum potest amplius diligi: ⁊ plus intellectū minus. qm̄ potētia actū libere eliciēs ipm̄ elicit libere pfectū vel iperfectū. sz oīa creatura intellectualis est libera in eliciendo volēdi vel nolēdi actu circa obiectum preintellectum ⁊ quomodocunq; intellectum/imperfecte videlicet vel perfecte. ergo est etiam libera in eliciendo ipsum tantum vel tantū imperfectum videlicet vel perfectum. quare ⁊c. ¶ Tertia conclusio est/ q̄ nec etiam econuerso fruitio exigit necessario visionem. ¶ Dec probatur. quoniam non tūm per diuinam potētiam potest puus a posteriori separari: sed etiam econuerso/quando posteri⁹ non includit puus/ vt totum includit partes. sed fruitio non sic includit visionem ea posteriorem. ergo licet fruitio sit posterior visione/ tamen potest communicari per diuinam omnipotentiam sine ipsa. ¶ Dico autem ipsam a deo posse communicari sine priora visione non autem ab aliqua creatura rationali elica. Nullus enim potest circa ignotum / actum volendi vel nolēdi elicere: sed bene a deo recipere. ¶ Ex quo sequitur: q̄ cognitū pōt diligi actu a deo infuso etiā

non a nobis productorum enim possumus circa incognitum elicere actum. Et hoc modo illud dictum beati Augustini est intelligendum: q̄ incognita diligere possumus / incognita non possumus / videlicet naturaliter: sed bene supernaturaliter / vel deo infundente actum diligendi sine actu precio cognoscendi: vel ipso conseruante actum diligendi naturaliter producti / destructo omni actu intelligendi dilecti. ¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertium & vltimum : dico tria.

Primum est / q̄ visio beatifica non exigit necessario formam aliquam se ipsa. Secundum / q̄ tamē de facto aliqua forma supernaturalis ab ipsa distincta est in quolibet beatorū. Tertium est / q̄ huiusmodi supernaturalis forma seu habitus est in anima Christi p̄fectior q̄ in aliquo beatorum / vel etiā q̄ in oibus beatis aliis simul sumptis. ¶ Primum probo eadē ratione qua superius fuit probatum ad fruitionē nō esse necessariam aliquam gratiam. quoniam si ad visionē aliqua forma puta / puta speciei vel lumē gloue / vel quēcunq; vocetur / est necessaria / aut requiritur ad producēdum hmōi visionis beatificum actū / aut ad recipiēdum / aut tāq̄ aliquid ad p̄fectam beatitudinē necessarium. Sed non p̄t dici primo / q̄ requiratur ad producēdū. quia nullū creatum est beatificatiuum: nec p̄ consequēs actus beatifici p̄ductiuus / nec virtualiter contentus. Nec secundo ad recipiēdū: cū actus huiusmodi vnionis recipiatur immediatissime in beato: cuius essentia vel intellectus potētia si ponat ab ipsa distincta (quod nō credo ponendū) est immediatā sub iecti receptiuū. Nec potest dici tertio q̄ sit necessariū ad perfectā beatitudinē. q̄ tota beatitudinis p̄fectio cōsistit in actu fruēdi & videndi. ḡ &c. ¶ Secundum / videlicet q̄ de facto ponatur aliquis habitus ab actu visionis diuinus / qui lumē gloue cōmunter appellatur: licet nō necessario / vt dictum est / ad beatitudinē requiratur / apparet. quoniam ad hoc est determinatio ecclesie specialis. ¶ Dic tamē dicant aliqui / q̄ illa ecclesie determinatio non compellit ponere in beatis: nec dicit in eis existere lumē aliquod creatum: sed tantūmodo increatū / quo aliqui errantes dicebant beatum non indigere ad deum videndum / ipsoq; beatifice perfruendū. ¶ Sed contra hoc arguo. quoniam per huiusmodi lumen increatum non intelligo nisi deum. quia nec est increatū aliquid nisi deus. ergo dicere / posse aliquem esse beatum & videre deum sine lumine increato / est dicere posse aliquem esse beatum deum videndo sine deo: quod contradictionem implicat euidēter. Nec p̄ consequens hoc aliquis diceret sane mētis nisi vocē propriam ignoraret. Qui ergo dixerūt nullum lumen gloue existere in beatis / non intellexerunt se hoc dicere vt videtur de lumine increato: sed tātūmodo de creato. sed hoc ecclesia reprobat & cōdemnat. ergo &c. ¶ Et si queras ad quid lumen gloue habitualis huiusmodi est ponēdum? cum ad beatitudinē lumen sufficiat actuale quod est visio ipsa dei. Et ego quero a te / ad quid est necessaria gratia seu charitas & habitualis amor / cū etiam non faciat aliquid ad perfectionem beatitudinis in actuali actu amoris tantūmodo cōsistētis. Tūc ergo dico: q̄ sicut preter fruitionē actualē ponit de facto gratia tanq̄ quedam habitualis dilectio nullo modo necessaria absolute ad beatitudinē: ita & preter visionē huiusmodi talis habitus dictus lumē gloue potest poni: cui⁹ ratio nulla est alia nisi ordinatio diuina. Statuit enī de⁹ his duobus habitibus / videlicet gratie & gloue distincte ab actibus beatificis consignare & adornare ad maiorē decorem / vel propter quācunq; rationē aliam sibi notā / quēlibet beatorū. ¶ Si queratur secūdo / qualis ordo est inter hmōi habitū seu lumē gloue beatoq; / & actum visionis ipsorum? Respōdeō / q̄ nullus iter ipsa est ordo tpis cū simul supernaturaliter infundātur. Nec propue etia est ordo nature: cum non magis actus habitū presupponat q̄ ecōuerso habitus ipsum. Qz tamē magis dei habit⁹ propter actum / q̄ ecōuerso actus propter habitū: qz etiā actus est p̄fectior q̄ habit⁹: ideo p̄fectiōe & intēsiōe act⁹ potest dici prior. executione vero aliquo mō habitus potest dici prior q̄ actus: modo quo ordinata ad finē dicuntur communiter aliquo modo executione precedere ipm finē / licet hoc vniuersaliter non sit verū. ¶ Tertiū & vltimū / vez q̄ hmōi habit⁹ seu lumē gloue sit in Christo perfectior q̄ in aliquo beatorum: apparet. qm̄ ita videt dicendum esse de isto habitu seu lumine gloue correspondēte actui visionis / sicut de gratia correspōdēte actui fruitionis. ergo sicut Christus excedit omnes beatos in habitu gratie & actu fruitionis beate: ita credendū est ipm omnes excedere in habitu hmōi gloie seu luminet ita in actu visionis diuine. ¶ Confirmatur. quia indubitanter credēdum esse videtur Christum oēs alios beatos excedere in quacunq; supernaturali tam actuali q̄ etiā habituali p̄fectione / que in ipso & in aliis cōmuniter & vniuersaliter reperitur. ergo & in hmōi habitu. ¶ Sic ad questionē. ¶ Ad rationē in principio / qm̄ dicit q̄ p̄fectior visio est p̄fectionis videtis: Respondeo q̄ verū est de visione naturali in qua videns effectiue naturaliter per se pōt non autem de visione supernaturali / ad quam videns se habet mere passiue / & nullo modo actiue. Loquendo eñ de tali visiōe qualis est beatifica / deus ipse qui solus est eius virtualiter contentiuus & causaliter productiuus / perfectionem potest dare imperfectionis et imperfectionē perfectioni. quare &c.

SEcundo quæro de scientia animæ Christi & aliorum olim beatorum: vez Utrum anima Christi videat actualiter in verbo oīa alia creata vel creabilia verbo nota. ¶ Et videtur q̄ sic / per magistrum dicētem in litera q̄ deus posuit Christo conferre & cōtulit omnia sibi nota cognoscere / licet non omnia sibi possibilia posse agere. ¶ Contra quia si cognoscit omnia / aut eodem actu / aut alio & alio. si eodē actu: ergo actus huiusmodi est infinitus / cum obiecta cognita sint numero infinita. Quod p̄batur. quia vbi maior pluralitas maiorem arguit perfectionem / ibi infinita pluralitas arguit infinitā. sed plura obiecta posse intelligi vno actu est maioris p̄fectionis actu q̄ pauciora. ergo omnis actus est infinite perfectiōis / que possunt actualiter intelligi infinita. quare &c. Si aūt dicas q̄ alio & alio actu anima Christi intelligit: ergo cum obiecta a Christo intellecta sint infinita: & actus intelligēdi etiā essent numero infiniti. sed vtrūq; predictorum videtur inconueniens. Nec enim in alia Christi est aliquis actus intelligēdi intēsiue infinitus: nec sunt in ipsa act⁹ numero infiniti. ergo &c. ¶ Responsio. Primo premittā aliquid ad questionis intelligentiam seu expositionem. Secundo procedam ad eius solutionem.

Quantum ad primū: est aduertendum

q̄ cum queritur a doctoribus in proposita questione an Christus aut alij beati videāt in verbo alia sibi nota: nō accipitur hic ab eis verbū p̄sonaliter / vt a patre & a spiritu sancto est distinctum / tanq̄ se intelligentes querere an beati videant aliquid in dei filio specialiter sibi notū. Illa enim questio sic intellecta esset nulla. quoniam nec verbo est aliquid notū quod non sit notū patri & spiritui sancto: nec beati etiam vidēt seu intelligunt aliquid magis in verbo & in spiritu sancto. qm̄ creatura in ipsa diuina essentia intellecta / intelligit absolute / nō magis vt est

in ꝟbo ꝫ vt in patre ⁊ spiritu sancto. Nō ergo accipitur verbū in questione ista psonaliter dicto modo/sed appropuate ⁊ essentialiter: modo quo dicimus q verbū est sapientia patris. quę ꝓpositio est vera ⁊ cōcessa a doctoribus non ꝓprie sed appropuate. Licet enim sapientia nō magis verbo sit ꝓpria ꝫ patri vel spiritui sancto/est tamen ipsi appropuata: sicut ⁊ amor spiritui sancto ⁊ potētia patri. Sic ergo est intelligēda ꝗstio proposita. Utrū alia Christi videat creata in ꝟbo/hoc est in deo vtifice intellecto intellectiōe appropuata verbo. ¶ Hec de ꝓmo.

Quantū ad secundum: vbi est quæstio

proposita modo p̄dicto intellecta/soluēda. Primo videndum est quesitum: vez vtrū anima Christi cognoscat oia in verbo. Secō an cognoscat omnia in genere propuo. ¶ Quātū ad primum tres modi dicendi apparent mihi hic esse probabiles/quos tm recitabo alios pretermissis. ¶ Primus modus dicēdi est/q aia Christi nouit oia in verbo actualiter vno actu tm accidētaliter variato/ vez per alium ⁊ alium respectum ad aliud ⁊ aliud obiectum intellectum. qui actus p respectus hmōi ad obiecta alia ⁊ alia variatus licet sit infinitoum obiectorū/⁊ p consequēs fundatiu⁹ respectuum infinitoz/ nō tm ꝓpter hoc sequitur q ipse sit in se formaliter ⁊ intrinsece infinitus. quoniam nec primi obiecti/vez dei est comprehensiuus/ nec alicuius etiā aliorum secundariorū obiectorū. actus autē infinitus videtur esse omnis obiectorum quorū est/ comprehensiuus. quare ⁊c. ¶ Secundus dicendi mod⁹ est/q aia Christi nouit oia actu non vno/sed alio ⁊ alio/ ita q sicut obiecta cognita sunt infinita/ ita etiā sunt in ipsa actus intelligendi numero infiniti. Nec hoc est impossibile/vez in vno intellectu esse actus intelligēdi nūero infinitos. quoniam cōstat animā vel intellectuam potētiam esse receptiuam notitie cuiuscunq intelligibilis obiecti diuisim. ergo ⁊ omniū simul coniunctim. ¶ Cōsequentia probatur. quoniam si aliqua plura eorum quoꝝ quodlibz pōt inexistere alicui/insimul possunt esse/⁊ cia etiam si sint numero infinita. ¶ Hoc apparet. qua ratione enim aliqua plura corpora quorum quodlibet pōt esse in loco/possunt in eodem loco existere/eadē oia etiam infinita. quia nec est maior repugnātia inter plura ꝫ inter pauciora. sed aliquorum obiectorum plures notitie possunt eidem ineſſe. ¶ Hoc apparet. quoniā beati semper deum intelligunt: et in eo quē nunq intelligere desiūt: intelligere omnia alia actu possunt. ergo ⁊c. ¶ Tertius modus dicēdi est/q anima Christi nouit omnia nō actu sed habitu. non intelligendo vt quidam intelligūt per huiusmodi habitum aliquē habitū creatū infusum: sed ipsum deum tātūmodo intellectum/repiesentantem animę Christi vel eius intellectui quodcunq intelligibile non aliqua determinate/ sicut repiesentat intellectui cuiuslibet alterius beatorum. ꝓpter quod Christus pōt in diuina essentia omnia sibi repsentante intelligere nūc hoc nunc aliud obiectum/non tamen omnia simul actu. ⁊ ideo quia omnis sic obiectum habens presens q est in eius actum intelligendi immediate extre potēs/ dicitur ipsum cognoscere habitualiter: per consequēs ipe Christus potest dici omnia in verbo cognoscere habitualiter isto modo.

Sed circa prędictos dicendi modos oc

currunt aliqua dubia. Unde primo arguo contra primū ponentem omnia intelligi ab anima Christi vno actu variato per respectus ad obiectum. quoniam cum hi respectus ponantur distincti ab actu intelligendi/ sicut ⁊ eorum termini intellecti/⁊ ponantur intelligi eodem actu intelligendi quo ⁊ terminū/aut intelliguntur mediantibus aliis respectib⁹ terminatis ad ipsos ⁊ fundatis in actu aut non. Si primum: queram de illis aliis respectibus in infinitum. Si secundum: ergo qua ratione huiusmodi respect⁹ infiniti inter se ⁊ ab actu distincti possunt vno actu intelligi absq respectu aliquo mediāte/ eadem ⁊ eorum termini seu obiecta. non ergo huiusmodi respectus inter actum ⁊ obiecta sunt ponendi intermedij. ¶ Confirmat quia ad intelligēdū obiectū aliquod absolutū nō magis requirit forma aliqua media in re extra inter intelligendi actū ⁊ intellectū obiectū ipsum absolutū/ ꝫ ad intelligendū obiectū aliquod respectuū. sed ad intelligēdū huiusmodi respect⁹ actus ad obiecta ipsorum seu terminorū nō sunt necessarij respectus alij intermedij inter ipos et intellectionem ipsorum. ergo ⁊c. ¶ Preterea secdo arguo ad idem sic. Aut hmōi actus vnicus infinitoum obiectorum ab aia Christi producit effectue/aut tm in ipa recipitur subiectiue. sed primū non videt possibile: q vez in talem actum intelligendi insimul infinitum possit intellectiua potētia limitata. Esto enim q actus huiusmodi sit finit⁹/tm videmus q diuersa obiecta licet agnoscātur ab eadem potētia/ nō tm eodē actu possibili potētie effectiue. ergo relinquitur secundum/q vez respectu talis actus intellectus Christi se habet tm passiue ⁊ nullo modo actiue. sed potentia actum a deo recipiens nō pōt ipsum suspendere/nec ipso existente per eum in ei⁹ obiecta non tendere. ergo sequitur vt videtur q intellectus animę Christi non tm necessario intelligit deum: sed etiā in eo quodlibet ens creatum p actum huiusmodi sibi datum. nisi forte dicatur/ q actu huiusmodi existēte pōt intelligere p eum nūc hoc obiectū nūc aliud/ vel simul oia siue nulla: qō non videt posse rationabiliter sustineri. Sicut enim beatus p actum diuine visionis immanētē non pōt naturaliter deum non videre: nta quocunq alio actu ipsi supnaturaliter cōcreato inexistente/non videtur ex se posse nō tēdere in q̄cunq obiecta illius actus. quare ⁊c. ¶ Secūdo contra secundū dicēdi modum est idē dubium. quoniā hmōi infiniti actus simul possibiles non possunt esse effectiue ab aia/cum sit virtutis finite/a qua impossibile est insimul fieri infinita. ergo sunt a deo: ⁊ p ꝫns videtur q Christi aia ita eis mediātibus oia creata necessario intelligat sicut necessario intelligit obiectū beatifi cū ipsum deū. Cū enim vnus nō sit magis in ei⁹ potestate ꝫ alius/nō videtur q magis possit p vnum non tēdere in obiectum ꝫ p alium infusum: ⁊ ita necessario tēdet in omnium obiecta/nec p ꝫns poterit desistere ab intellectione cuiuslibz. quod videtur improbabile. quare ⁊c. ¶ Tertio contra tertiū modū arguo. qm̄ secdm illum modum oportet concedere necessario q multa/immo infinita sunt q̄ aia Christi nunq actualiter intellexit nec intellectura est. Probo. qm̄ secdm illū modum aia Christi nō pōt simul intelligere infinita: sed tm finita. ꝫ intelligibilia a diuino intellectu actualiter intellecta sunt infinita vt sic loquētes concedāt. ergo cum intelligēs nunc illa finita nunc alia/nunq possit gtingere ad obiecta infinita intellecta p deum: sed tātummodo ad finita/ quib⁹ remotis ab infinitis adhuc semp remanēt infinita/p consequēs sequitur propositū/vez q innumerabilia sunt/ que nunq Christi intellectus intellexit nec intelligere poterit in futuro. sed hoc videtur valde inconuenies/ ⁊ perfectioni Christi nimium derogare. ꝫ ⁊c. ¶ Et ideo quia tertius modus ille aliquantulum videtur Christi sapiētie derogare/dicendum est confuniter aliqualiter primo vel secundo modo.

Ad cuius euidentiam pono quinq con

clusiones. ¶ Prima est/q anima Christi potest actu intelligere quodlibet ens creabile vel creatum/ a deo te

tellectū. Hec videl cuidā. qm plus est intelligere solum deum q̄ simul alia oia infinita. sed deū actu intelligere ē possibile cuicunq; creature intellectuali: ꝛ ꝑ hoc anime Christi. ¶ Cōfirmat: qz nō est deo impossibilius dare alicui notitiā olim a se aliorū simul/q̄ sumptius tm̄ sed notitiam sin pōt dare ꝛ dat cuilibet beatorū. ḡ ꝛc. ¶ Secunda cōclusio est. q̄ alia Christi cognoscat vel aliquādo intellexit oia actu. Hec apparet: qz aut tm̄ aliqua/ aut oia (non em̄ est dicendū q̄ nulla) sī tm̄ aliqua finita: ergo cū intelligibilia sint infinita: infinita sunt que Christi anima nūq̄ actualiter intellexit: vel saltē multa finita sunt que anima Christi actu nō noscat. nisi dicatur q̄ nō sunt infinita intelligibilia sed finita. hoc autem videtur inconueniens. ergo ꝛc. ¶ Tertia conclusio est/ q̄ anima Christi non potest omnia intelligere per aliquem actum vel aliquos actus sibi possibiles effectiue. Hec probat: quoniam aut huiusmodi actus est ipse actus beatificus vel alius ab eo. si primum: ille est ipsi ꝛ cuicunq; creature intellectuali impossibilis effectiue. solus enim deus est ei⁹ effectiuus: sicut ꝛ solus ipse est beatificatiuus. Si ponatur secundum/ videlicet q̄ actus intelligendi alia sit alius ab actu intelligendi deum: aut est vnicus/ aut alius ꝛ alius diuersorum intelligibilium obiector. ¶ Sed non potest poni primū/ quia nullus vnicus actus intelligendi distincte infinita nec omnia finita/ non habēs obiectū aliquodvnum/ sed omnia illa primo/ est possibilis alicui intellectui limitato: nec etiam videtur in se possibilis talis actus. Licet enim actus quo intelligitur aliqō vnus puta deus/ posset esse sm̄ aliquos infinitorum vt secundum eorum obiectorum in primo obiecto contentorum/ a quibus actus ille non habet in se diuersitatem cum ab obiecto primo habeat vnitatem: tamen q̄ actus possit esse infinitorum intelligibilium obiectorum eque primo ꝛ immediate/ non videtur posse fieri/ saltem ab aliquo agente creato. ergo ꝛc. ¶ Nec potest poni secundum/ videlicet q̄ alio ꝛ alio actu. quia tunc essent actus intelligendi numero infiniti: vel saltem tot/ quot sunt obiecta intellecta. Impossibile autem videtur ab aliquo agente finito produci infinitos simul tot actus intelligendi: ergo ꝛc. ¶ Ex predictis sequitur corollarie q̄ actus vnicus vel plures quo vel quibus Christus potest intelligere ꝛ aliquando actualiter intellexit/ ꝛ quando vult intelligit omnia/ habuit esse effectiue a deo. Hoc apparet/ quoniā vt dictum est/ licet eius anima sit talis actus vel talium actuum (si sint plures) subiectiue vel materialiter receptiua/ non tamen effectiue vel causaliter productiua. ¶ Confirmatur: quia talem actum/ vel tales actus habuit in primo instanti sue creationis eius anime: non videtur autem esse possibile statim potuisse effectiue in talem actum omnium intelligibilium obiectorum. ergo ꝛc. ¶ Quarta conclusio est/ q̄ anima Christi potest omnia in deo intelligere vel tantum vnico actu/ vel multis etiam infinitis/ vel tot quot sunt obiecta intelligibilia. ¶ Hec apparet: ꝛ primo q̄ vnico actu tantum. quoniaz actus beatificus quo intelligitur ipse deus/ si sit omniū aliorum creatorum/ modo quo etiam deus ipe intelligit se ꝛ alia vno actu/ non magis potest argui infinitus intrinsece ex infinitate numerali obiectorum creatorum/ esto q̄ talia obiecta intelligibilia sint infinita/ q̄ ex infinitate intensiua dei. ¶ Hoc statim potest probari. quoniam si infinitas obiectorum arguit actus infinitatem/ ꝛ maior infinitas maiorem arguit infinitatem. sed cōstat incomparabiliter maiorem esse diuinam infinitatem intensiuam numerali infinitate omnium aliorum. ergo ꝛc. Sed propter infinitatez dei intellecti ab anima Christi ꝛ a quolibet beatorum nō arguitur actus infinitus quo intelligitur ipse deus: ergo nec infinitas numeralis aliorum obiectorum a deo/ cum arguet infinitum: ergo propter actus infinitatem non est repugnantia a potentia finita vno actu simul intelligi infinita. nec videtur ꝓpter aliud repugnare intellectui finito actu vnico intelligere infinita. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmatur: quia non magis actꝰ quo intelliguntur infinita si vnicus/ arguitur infinitus/ q̄ ipsa intellectiua potentia/ que simul vel vnico vel pluribus mediantibus potest intelligere infinita. sed cōstat potentiam ipsam potentem intelligere infinita/ non esse infinitā. ḡ ꝛc. ¶ Preterea/ quia q̄ ꝓpter plura obiecta intellecta actus arguitur perfectior: hoc est (vt videtur) propter maiorem perfectionem plurium obiectorum simul q̄ paucorum. sed deus sumptus cum omni ente creabili vel creato nō est aliquid perfectius q̄ sumptus tantummodo per seipsum: ergo actus beatificus non erit infinitior quiditatiue si sit dei ꝛ aliorum omnium creabilium/ q̄ si fuerit dei tantum. ¶ Confirmatur: quia aut intelligis q̄ actus intelligendi numero infinita sit infinitus quiditatiue sm̄ se/ aut obiectiue/ quia videlicet est infinitorum obiectorum. Si primo modo/ non magis propter numeralem infinitatem intelligibilium obiectorum sequitur nec argui potest infinitas intensiua actus/ q̄ ꝓpter infinitatem dei infinitatē omnez aliā excedētis. ꝛ ita si ois actus intelligēdi numero infinita est formaliter infinitꝰ: ꝛ omnis actus beatificus cuiuslibet beatorum erit infinitus/ cum sit obiecti infinitissimi ꝛ immensi. Si autē intelligas secundo modo eū existere infinitū/ videlicet obiectiue/ cōcedo: nec hoc est aliquod inconueniens: quia etiam isto mō ois actus beatificꝰ dicetur infinitus/ quia obiecti infiniti/ ꝛ magis magisq; ꝓpter ille actus quo intelligit solus deus potest dici obiectiue infinitus q̄ quicunq; alius quo intelligerētur alia a deo infinities infinita/ pro quo dei intellecti infinitas excellit infinitatem omnium aliorū. Sic ergo apparet prima pars conclusionis predicte. ¶ Secunda pars videlicet q̄ anima Christi posset omnia intelligere etiā si ponantur infinita/ actibus propijs ꝛ quotlibet/ ꝛ per cōsequens infinitis: apparet. quoniam esto q̄ sit impossibile infinita numero distincta produci effectiue simul nisi ab infinito: nulla tamen apparet repugnantia ipsa infinita a deo producta posse subiectiue recipi in finito eorum cuiuslibet receptiuo. sed anima Christi est receptiua cuiuslibet obiecti actus intelligendi ꝛ simul pluriuz ergo ꝛ oim̄ possibilium/ vt de infinitis corporibus recipi possibilibus in eodē loco arguti est supernus/ supposito q̄ in ipo possint recipi aliqua plura simul. ergo ꝛc. ¶ Ex predicta conclusione concludo corollarie ꝓmo: q̄ melius est videre ꝛ tenere animam Christi omnia in deo intelligere seu intelligere posse vno actu q̄ pluribꝰ. ¶ Secundo/ q̄ huiusmodi actus in anima Christi omnium intellectiuus non est ponēdus alius q̄ beatificus. ¶ Primum apparet/ quoniam sine necessitate nunq̄ pluralitas est ponenda: sed si vno actu anima Christi potest omnia intelligibilia intelligere/ non oportet in ipsa ponere infinitos: ergo nec sunt ponendi/ supposito q̄ hoc sit possibile/ videlicet plura simul intelligi vno actu.

¶ Sed tunc est dubiū/ quia qua ratione deum ꝛ alia in ipso intelligit vno actu/ eadem ratione potest oia diligere ꝛ diligit etiam eodem actu: sed que quis vult eodem actu eque intenso equaliter vult: ergo Christus equaliter deum ꝛ alia vult in ipso/ hoc autem est falsum. ergo ꝛc. ¶ Ad hoc posset responderi negando assumptum/ videlicet q̄ que diliguntur eodem actu equaliter diliguntur. quoniam sicut probatum est in principio precedentis questionis per actus equales potest idē obiectū inequaliter apprehendi ꝛ diligi. sed qua ratione diuersi actus actibus equalibus ꝛ eque intensis possunt

idē ineq̄liter intelligere atq; nolle/eadem videl hoc esse possibile eidē respectu diuersoꝝ obiectoꝝ/vez q̄ eodem actu mediāte ferāt inequaliter sup ipa. ¶ Cōfirmat. qz vt dictū est in eadē questione precedenti/de⁹ per fruitionem beatificā quiditatiue imperfectionem ⁊ remissiorez intensiue posset a beato magis diligi obiectiue:⁊ per intensiorē remissius:ergo nō intēsa nec perfecta i aliquouisione seu fruitione alicuius beatoꝝ potest ab eoꝝ quolibet magis vel minus intelligi vel diligi. Nec eīm oportet ipm ad hoc vt magis beatificet intēdere nec remittere aliquod ens creatū:nec per consequens huiusmodi visionis vel fruitionis actū. Sed si idē obiectū ab eadē potentia mediante eodem actu inuariato/potest nunc magis nūc minus diligi ⁊ intelligi/multo magis hoc videl esse possibile respectu diuersoꝝ obiectoꝝ:vt videlicet eodem actu vnū magis ⁊ alterū minus diligat. ¶ Confirmat secundo:quia sicut actus fruitionis non est in potestate beati quiditatiue : cū ad ipm se habeat tm passiue/ita nec obiectiue:videlicet quantum ad modum tendendi in obiectum puta in deū per ipsum. Quod patet. quoniam cum magis sit beatus qui magis/⁊ minus q̄ minꝰ deum diligit:per cōsequens si in potestate beati esset tēdere in deū hoc modo vel illo/vez plus vel minus/in eiꝰ potestate etiam esset gradus beatitudinis ipsius : quod falsum est. Consequentia ex hoc patet. quoniā vt in questione alia est ostensum/nullus dicitur magis beatus q̄ perfectiorem fruitionem vel visionem habet quiditatiue/sed quia perfectiorem habet obiectiue:hoc est/quia q̄ ipsam perfectius tendit in obiectum. ergo potens magis deum diligere potest beatior existere. Cum igit quilibet beatorum tantū deum diligat ⁊ videat quālemcūq; visionis ⁊ fruitiōis actum habeat/quantū deus vult ab ipso diligi ⁊ cognosci/⁊ deus ipse magis a quolibet beatorum velit diligi/⁊ se illi ostendat diligendum/ q̄ aliq̄ ens creatum/ per consequens licet beatus eodem actu deum ⁊ alia in ipso diligat/non tamen equaliter. Si autem hoc est impossibile/vez eodem actu diligi inequaliter plura/ tunc dicendum est consequēter animam Christi ⁊ cuiuslibet alterius bti non eodē actu/ꝫ alio ⁊ alio intelligere ⁊ diligere deū ⁊ alia in deo. Et tunc oportet ponere consequenter in anima Christi omnia intelligere potentia ⁊ velle/actus intelligendi ⁊ volēdi numero infinitos ab actu visionis diuine ⁊ fruitionis beate alios ⁊ distinctos/si obiecta intellecta ⁊ volita cōcedantur existere infinita. qō tm nō est verum nisi sumendo infinitū valde large puta pro indeterminato:de qua acceptione infiniti dictum est in primo. ¶ Secundum corollarium suppradictoꝝ/ videlicet q̄ si Christi anima omnia intelligit vno actu/q̄ ille nō est ponendus alius q̄ beatificus : ex hoc videtur posse probari/quoniam licet vnus actꝰ possit esse vnius obiecti primo ⁊ aliorum infinitorum nō primo sed secundo/tm nō videl vnicus actus posse esse equeprimo ⁊ immediate plurium etiam infinitorum obiectorum.sed si actus intelligendi omnia in Christo est alius a beatifico/ille non potest habere vnum primoz obiectū sed erit simul infinitorum: cuius contrarium est si ponatur beatificus/quia iste habet vnum obiectum videlicet deum / cuius primo ⁊ aliorum omnium secūdario potest ponī.ergo ⁊c. ¶ Quia tamen non est apud deum impossibile omne verbum/ideo forte quolibet horum trium modorum potest anima Christi intelligere omnia/videlicet vel mediantibus infinitis actibus vel tm vno beatifico vel vno alio a beatifico/in quo tm vel etiā in beatifico actu non sunt ponendi respectꝰ aliqui in re extra distincti ab actu ipse ⁊ eius obiectis vt ponit primus dicendi modus superiꝰ tractatus. ¶ Ex quo videtur corollarie concludendum: q̄ cum quolibet trium predictorum modorum forte sit possibile aliaz Christi ola in deo intelligere/⁊ non sit expressum nec nobis certum quo istorum modorum intelligat/q̄ per consequēs nō est hic determinate aliquid asserendum. ¶ Quinta cōclusio est. q̄ siue anima Christi intelligat ola vel possit intelligere actu vno beatifico vel alio/siue pluribꝰ ⁊ per consequens infinitis/nō necessario ipsa intelligit sic q̄ nō possit ea non intelligere/licz nolit. ¶ Decidel rōnabilis. Nullus eīm beatus videtur aliquid necessario velle nec intelligere saltem semper /nisi deum . Non enim ad intelligendum alia que nihil faciunt ad beatitudinem ipsorum / videntur magis cogi necessario / q̄ aliquis viatorum: sed nullus viatorum habet necessario intelligere nec velle aliquod obiectum:ergo nec aliquis beatorum/ excepto obiecto beatifico/in quod non ferri/sicut nec beatificari vel nō beatificari nō videl esse in potestate alicuius ipsorum. ¶ Cōfirmat:qz in nullo beatorū seu cōprehensoꝝ est ponendum aliquid imperfectionis quod nō ponitur in aliquo viatorum.sed nullus viatorū necessario habet intelligere velit nolit aliquod ens creatū/ quod videtur esse imperfectionis. Licet eīm pfectiōis sit posse q̄dlibet intelligere ⁊ velle/nō tamē sic necessario intelligere q̄ hoc nō possit desistere intelligere.q̄ ⁊c. ¶ Ex hoc sequit corollarie quoddā dictū in principio questiōis p̄cedentis/vez q̄ pōt cōcari a deo actꝰ intelligēdi vel volēdi p ipm nō intelligēti aliquid nec volenti. Hoc patet . qm qua rōne habēs actū intelligēdi aliquotū pluriū obiectoꝝ potest ipo existēte nō intelligere aliquod illoꝝ/cadē pōt nihil intelligere.ſz siue alia Christi intelligat in verbo ola vno actu/siue pluribꝰ/intelligit ipa actu vel actibus intelligēdi sibi a deo infusis:⁊ p pſequēs semp unmanētibus. Non eīm est verisimile hmōi actū infusum vel actus infusos aie Christi i primo creatiōis eiꝰ instanti corūpi seu annihilari ptinue/⁊ ptinue creari eisq; infundi.pōt autē alia Christi nō intelligere/vel posset si vellet/desistere intelligere aliq̄ obiectoꝝ aliorꝝ a deo. Nō eīm est verisimile q̄ ola semp intelligat sicut deū sic necessario velit nolit q̄ nullū aliorꝝ a deo posset nō velle nec intelligere magis q̄ deū:q̄ ⁊c. ¶ Cōfirmat.qz ex q̄ actꝰ quo alia Christi ola intelligit ⁊ vult ē in ipa a deo effectue:aut alia Christi pōt quodlibet aliorꝝ a deo nōvelle ⁊ nō itelligere actu aut nō:ſz secūdū nō videl dicēdū:cū/vt dictū est/nihil aliud nisi deū necessario intelligere ⁊ diligere videat: q̄ pōt nō intelligere ⁊ nō velle quodlibet aliorū a deo. Tūc ḡro aut hoc pōt actu vel actib⁹ intelligēdi ⁊ volēdi imanēti bus ⁊ inexistētib⁹:aut nō. si nō actib⁹ inexistētib⁹ : q̄ est in eius potestate eoꝝ corruptio seu annihilatio. sed cuz eis desinētib⁹ non possit intelligere que prius poterat/ neq; velle:p pſequēs si ipa aliq̄d desinēte intelligere eorū q̄ in verbo intellexerat/actus desinit:nō poterit illud iterū intelligere nisi actꝰ iterū a deo nouꝰ ꝓducatur:qō videtur fictitiū dicere:vez animā Christi posse nunc hoc intelligere/nunc intelligere desistere actu mediāte a deo ꝓducto ⁊ annihilato ptinue pro libito voluntatis ipsiꝰ anime:vt videlicet ipsum deus producat anima Christi intelligere volēte: ⁊ annihilet intelligere desinēte. q̄ relinquit q̄ actu vel actib⁹ eoꝝ intellectiuis manentib⁹ anima Christi possit non intelligere neq; velle eoꝝ obiecta vel aliq̄d ipsoꝝ.quare ⁊c. ¶ Ex hoc sequit corollarie q̄ licet actus huiusmodi intellectiui ⁊ volitiui aliorū i verbo nō sint in ptāte aie Christi nec aliorū beatorū iquiditatiue ſm se/cū sint a deo effectiue/sunt tm in eoꝝ potestate obiectiue/vt videlicet p eos libere sup eoꝝ obiecta transeāt/sic q̄ possint eis manentib⁹ nō trāsire/excepto obiecto beatifico super quod transeāt necessario: qz nec ipm possunt ex se/actib⁹ inexistētib⁹ nō intelligere nec non velle. Et qz hoc videl esse impossibile per naturam

videlicet actū intelligẽdi habere ꝛ eius obiectū nō intelligere ꝓ ꝓsequēs ꝙ ūstud habet fieri ꝑ operationē dei / vez ꝙ beat⁹ habēs actū possit nō tēdere in obiectum. ¶ Si hoc videat impossibile. oportet vnum ex trib⁹ cōcedere/ supposito ꝙ Christus oīa in verbo intelligere possit actu vez aut ꝙ necessario oīa vult ꝛ intelligit / nec pōt aliq̄d non intelligere nec velle aliorū a deo magis q̄ deū ipm aut ꝙ pōt oīa simul velle ꝛ intelligere actu vel actibus sibi possibilib⁹ effectiue / q̄ pñt ab ipsius alia produci co intelligere ꝛ velle volentes ꝛ destrui ipo velle ꝛ intelligere desinẽte. aut tertio ꝙ hmōi actus ꝓducant a deo ipo intelligẽte ꝛ volẽte / ꝛ destruātur ipso velle ꝛ intelligere desinẽte. quorū triū nullū videt mihi ꝓbabile: quare ꝛc. ¶ Sed tunc est hic dubiū: qr si alia Christi actu beatifico intelligendi intelligit oīa alia in verbo: videt ꝙ eadez ratione quilibet aliorū beatorū similiter actu beatifico suo oīa intelligere ex se posset. ¶ Ad hoc posset dici ꝙ forte nō sequit: quia nullius actus visionis beatifice aliorū est similis actui visiōis anime Christi. Vel si cōcedat ꝙ ex se posset/potest dici ꝙ deus hoc non finit: sicut licet quilibet beatorū posset naturaliter ex se cognoscere conceptum mentis alterius/sicut essentiam ꝛ alia accidentia/tñ hoc nō pōt/deo hoc nō finẽte nec fieri permittente. Vel tertio(si hec nō placẽt)dicat ꝙ alia Christi non nouit alia in verbo actu intelligendi beatifico/ꝙ aliis vel alio ab ipso. ¶ Sed quia predicta sunt insolita nec videntur in se vera. Non enim apparet intellectum creatum habentem intelligendi actum posse non intelligere per ipsum eius obiectum nec animā Christi nec aliquod eius alterius beati intelligere nec ꝙ velle necessario aliquod ens creatum nec intelligere nec velle omnia intelligibilia distincte vnico actu vel pluribus a se effectiue producta nec a deo: qui quidem actus ab ipso deo producti destruātur/anima Christi intelligere desinente entia creata ꝛ postea iterum producantur ab eo/ipsa intelligere volẽte. Ideo forte rationabilior est tertius mod⁹ dicendi trium predictorum/videlicet dicentiū ꝙ anima Christi nouit oīa intelligibilia in verbo/ nō actu sed habitu/praeexposito modo supra. Vel forte nouit oīa habitu/intelligendo per habitū species omniū intelligibiliū representatiuas ipsi in primo creationis eius instanti a deo infusas: quibus mediantibus potest intelligere non oīa simul: sed nūc ista nūc alia/ mediantib⁹ diuersis actibus a se productis pro libito voluntatis. ¶ Hec de primo.

Quātum ad secundum & vltimum de

cognitione aliorū in proprio genere/qualis cognitio est illa qua quilibet cognoscit nō i verbo ſ fm se/vel i aliqua representāte speciē/pono quinq̄ ꝓclusiones. ¶ Prima est/ꝙ nulla est simpliciter necessitas ponendi aliquem obiecti aliquā notitiā talē fuisse in alia Christi in ꝓmo sue creationis instanti. Hec apparet. qm nō oportet nec est necessariū absolute ponere cognoscēte oīa modo perfectiori/cognoscere ipsa modo imperfectiori licet possibili. sed alia Christi in primo sue creationis instāti nouit omnia in verbo/ꝛ ꝑ cōsequēs perfectiori modo q̄ sit intelligere ipa in genere ꝓprio. ergo ꝛc. ¶ Secūda cōclusio est/ꝙ anima Christi nō cognouit in primo sue creatiōis instanti nec nūc cognoscit oīa in genere ꝓprio cognitione siue notitia aliqua sibi possibili naturaliter effectiue. Hec apparet. quia aut cognouit ꝛ nūc cognoscit oīa eadem notitia/aut alia ꝛ alia. si eadem! ergo vnica notitia infinitorū obiectorū. si alia ꝛ alia/ ergo simul habuit notitias infinitas vel indeterminatas. ſ nec infinite notitie simul/nec vnica infinitorū intellectorū obiectorum sunt possibiles effectiue alicui intellectui limitato! ergo ꝛc. ¶ Tertia cōclusio est/ꝙ si Christus cognouit vel cognoscit nunc omnia in genere proprio/hoc habet esse(vt videtur)mediantibus actibus/si nouit actualit: vel speciebus/si habitualiter/infinitis/vel saltem tot quot sunt obiecta intellecta. Hec apparet: quoniam infinita obiecta actualiter cognita eque primo: non videntur cognosci posse vno actu: habitualiter autez cognita/ vt hic accipitur/sunt obiecta potentie in specie presentata: infinita autem non videntur posse in eadem specie presentari/sicut nec eodem actu intelligi: quare ꝛc. ¶ Quia tamen actus quo anima Christi nouit omnia in genere ꝓprio/presupposito ꝙ cognoscat / est effectiue a deo / cui nihil est impossibile: ideo non oportet predictam conclusionem pertinaciter asserere sed sufficit dicere ꝙ Christus nouit omnia vno vel pluribus actibus si actualiter vel vno aut plurib⁹ representatiuis mediātibus si habitualiter/disiunctiue/licet probabilius videatur ponere plures in ipso existere q̄ tantūmodo vnū actū. ¶ Quarta conclusio est: ꝙ anima Christi non omnium rerum omnes notitias sibi possibiles habuit: nec ꝑ consequēs omnia omni modo sibi possibili intellexit i primo sue cōceptionis instanti. Hec apparet/ quoniā si Christus statim vt conceptus / oīa in ꝓprio genere omni mō cognoscendi sibi possibili cognouiſſ/ in nullius rei cognoscibilis ꝑ ipm cognitionē proficere potuisset. sed hoc est falsū quia de facto profecit fm illud Luce.ij. Jesus ꝓficiebat etate ꝛ sapientia apud deum ꝛ homines. Nec est hic dicendū ꝙ profecerit tñ fm apparentiā siue quantum ad aliorū innocentiā/quoniā fm Augustinū.lxxxiij.quæstione quinta/euangelice narrant hystorie quod factum est ꝛ verum est/ꝛ ideo oportet dicere ea q̄ exprimūt verba eaꝝ gelica esse vera quāticunq̄ de sermonib⁹ sacre scripture non hystoricis sed tropicis aliter sit dicendū. ergo ꝛc. ¶ Et ideo aliqui hic dicūt ꝙ Christus in primo sue conceptionis instāti habuit olim rerū cognoscibilium notitias in ꝓprio genere nō intuitiuas ſ abstractiuas. ꝛ iō cō cedunt ꝙ profecit ꝛ ꝓficere potuit/nō quantū ad abstractiuas/cū oēs habuerit: sed quātū ad intuitiuas tā habituales q̄ etiam actuales. ¶ Assumptum videliez ꝙ notitias olim abstractiuas nō aūt intuitiuas habere potuerit mox vt ꝛcept⁹ / ꝓbāt per hoc/ꝙ notitia abstractiua ē rei vt absolute sumpte nō vt existētis sed vt ab existētia abstrahentis/ ꝛ ideo rei nō existentis talis notitia ē possibilis. notitia aūt intuitiua nō est nisi rei vel existentis in se extra in re/vel vt in verbo p̄sentate. ꝛ iō impossibile est de nō existente esse in aliquo creato intellectu intuitiuā notitiā in genere ꝓprio licet sit in verbo. ¶ Sed contra hoc arguo: qm̄ licet loquendo de notitia naturaliter possibili alicui ꝛ ab ipo ꝓducibili effectiue non cadē sed alia possit haberi de re existēte ꝛ alia de non existēte/ tñ nō sic dicēdum est de notitia supnaturali q̄ in aliq̄ a solo deo ponit/nō ab aliq̄ alio effectiue: quoniā deus ipe talē oīno potest causare ꝛ cuilibet infundere notitiā de re nō existēte sicut de existēte quātū ad totū positiuū sicut absolutū siue respectiuū/qb̄ est in ipa notitia in re extra. ſ alia Christi ea q̄ nouit in genere ꝓprio in primo sue creationis instāti/nouit notitia vel notitijs sibi a deo supnaturalit infusa vel infusis: ergo tales oīno potuit ipsi de⁹ de nō existētibus infundere sicut de existētib⁹. ꝛ iō si notitia intuitiua ꝛ abstractiua in aliq̄ differunt in re extra non minus credo possibile rei non existentis q̄ existētis notitiā intuitiuam producere ꝛ producta alteri infundere. ¶ Cōfirmatur. qm̄ omne deo possibile effectiue absolutum vel respectiuum est ipsi possibile per seipsum nō per aliquid ab ipso distinctum/necessarium ad illud producendum: ergo quācunq̄ notitiā abstractiuā vel intuitiuā pōt deus producere ꝛ alicui infundere re existente

ꝛ nō existēte. Ergo notitia intuitiua sīē ꝛ abstractiua est deo possibil cuiuscūq; rei nō existētis. ¶ Ex quo ꝓcludo corollarie/ q; si huiusmodi notitie/ scz abstractiua ꝛ intuitiua distinguant nō aliquo in re extra/ deus potuit alie Christi sīē ꝛ pōt cuilibet alteri ifādere notitias rerū nō existentium intuituas: ꝛ econuerso rerum existentiū abstractiuas. Hoc apparet euidenter ex precedentibus: ni si dicatur q; notitia intuitiua dicat duo simul: videlicet actū absolutū ꝛ obiectū existēs: ꝛ abstractiua simlr actū ꝛ obiectū absens seu non in se existens. Sed tunc sequit q; notitie huiusmodi intuitiua ꝛ abstractiua vt distincte ab obiectis sunt inter se totaliter indistincte. nec etiam ipsarū obiecta vident esse distincta/ cū existētia sit ab esse in re extra penitus indistincta. ¶ Et si queras quales notitias rerū in proprio genere habuit alie Christi in primo cōceptionis sui instanti infudit/ ex quo postea in cognitionibus talibus non ꝓficit? Dicā q; hoc nō potest esse naturaliter notū. Cōstat enī per fidē ex auctoritate predicta scripture sacre q; Christus in notitijs rerū i ꝓprio genere aliq; mō vere profecit/ ꝛ p ꝓs q; aliquorum notitias in proprio genere acquisiuit: vel aliquo speciali mō quo prius aliqua nō cognouerat/ nouiter intellexit. ꝛ iō si in primo sue conceptionis instanti olim notitias in ꝓprio genere habuit: quales ille fuerūt ꝛ quō distincte ab aliis quas postea acquisiuit ꝛ in quibus profecisse dicitur/ deus nouit. ¶ Quinta conclusio est. q; notitie rerū in quibus Christus profecit ꝛ quas continue acquisiuit fuerunt ipsi possibiles naturaliter effectiue. Hec apparet. quoniam nō est verisimile eius animā vel intellectuā potentiā nō esse alicuius notitie ꝓductiuā: cū hoc sit cōe omni nature intellectuali/ videlicet posse actū intellectuū elicere circa quodcūq; creatū obiectū sibi presentatum. ergo si Christus in primo sue creationis instanti non habuit olim rerū notitias sibi possibiles in ꝓprio genere: videtur q; alie ab ipsi infuse quas postea acquisiuit ab ipso producte fuerint vel produci potuerint effectiue. ¶ Et si queras an Christus per notitias sibi infusas rerum in proprio genere semp actualiē cognouerit omnia obiecta ipsorū? Respōdeā vt de notitia rerum in verbo in precedēti articulo fuit dictū. Vñ illud ibi dictū q; scz nō oportuit Christū p oēm actū quē habuit infusum sem per necessario actualiter tēdere i obiectū aliqd citra de um: pōt hic iterū confirmari. qm̄ si Christus per omnem actū sibi infusum habuit tēdere in obiectū: cum in eo ponantur duo genera actuū olim rerū/ scz in verbo et in genere proprio/ per consequēs oportet cōcedere ipm̄ oportuisse ꝛ nūc oportere necessario intelligere actu duplici quodlibet ens creatum/ videlicet notitia matutina q̄ est rerū in verbo: ꝛ notitia vespertina ab ista distincta/ vt communiter ponit: que est eorundē vt in genere ꝓprio. Consequētia est euidēs. Ex quo supponit q; nō est in aliqua potestate p aliquē actū habitū habentē eū non tendere sed oportet eū necessario tēdere in obiectū. sed cōsequēs videt inconuenīs. q̄ ꝛc. ¶ Sic ad questionē. ¶ Ad rationem in principio patet ex precedentibus quid dicendū.

Circa distinctionem. xv. i q̄ mgr̄ ostendit q; Christ⁹ assumpsit naturā passibilē ꝛ mortalē ꝛ defectus hois nō culpabiles sed penales: Q; penarum hois alia est alie separate/ vt tristitia: ꝛ alia quenit trū alie corpori coniuncte sicut dolor. nō quero de his duabus penis an fuerint in Christo. Et primo de pena doloris: videlicz Utrū in Christo fuerit verus dolor. ¶ Et videt q; sic p illud Esaie. xli. Languores nros ipe tulit ꝛ dolores nros ipe portauit. Et ideo dicit in eius persona Threnorū primo. O vos omnes qui trāsitis per viam attendite ꝛ videte si est dolor similis sicut dolor meus. ¶ Contra: quia delectatio ꝛ dolor cum sint cōtraria non sunt simul in eodem cōpossibilia. sed i Christo fuit summa delectatio/ q; summa ꝛ effecta beatifica fruitio/ quā necessario sequit delectatio: ergo in ipo nō potuit esse dolor. ¶ Respōdeo. vbi primo est ostendēdū q̄d sit dolor. Scdo q; in Christo fuit ꝛ esse potuit licet ipe beatus fuerit/ verus dolor. Tertio q; in ipso fuit maximus dolor.

Quātū ad primū: accipiēdum est quod

dictū B. Augustini. xiij. de trini. cap. xv. vbi sic ait. Sicut dolor carnis tātummō offensio est alie ex carne: ꝛ quedam ab ei⁹ passione dissensio: ita animę dolor qui tristitia nūcupatur/ dissensio est ab ijs rebus que nobis nolentibus accidūt. Hec Augustinus. Ex quib⁹ habetur q; dolor vt ꝓprie sumpt⁹ est passio sequēs actum appetit⁹ sensitiui. Tristitia aūt est passio sequens actū appetitus intellectiui. ¶ Primum vez q; dolor sit passio sequens actū appetit⁹ sensitiui/ ptz p hoc qđ dicit Augustin⁹: q; dolor est offensio alie ex carne. talis enī offensio q̄ iest alie mediāte carne/ nō potest sed nisi actuz aliquē sensitiuū. Que enī sequūtur actū intellectiuū vel appetitiuū istū sequentē/ possunt inesse alie separate: ꝛ p cōsequēs sine carne vel corpore mediāte. quare ꝛc. ¶ Secundū/ vez q; tristitia sit passio sequens actū appetitus intellectiui/ vel forsitan ipse actus appetitus/ ex hoc apte Augustinus innuit: cū subiūgit/ q; tristitia ē dissensio ab ijs reb⁹ que nobis nolentibus accidūt. Constat enī q; alia pōt velle ꝛ nolle a corpore separata/ ergo ꝛ gaudere de presentia velut ꝛ de oppositō cōtristari/ videlicet de existētia seu presentia nolitī. quare ꝛc. ¶ Ex predictis Augustini verbis videtur esse dicēdū q; dolor nō est aliud q̄ act⁹ sensitiu⁹ respūdi obiectū aliqđ discōuenīs sensibiliē apphēsum: vel aliqua passio hmōi actū sequens. Dico aūt sub dictione dolorē esse actū respūdi obiectum disconuenīs sensitiuum vel aliquā passionē sequētē ipsuz. Quoniā si ponatur primū/ vez q; dolor sensitiuus non est nisi actus dissensus/ hoc est obiecti discōuenientis respuitiuus/ tūc impossibile erit obiectum discōuenīs apprehēsum sensibiliter aliquē respuentem nō esse dolentē: cum nec dolor sit aliud/ hoc supposito/ q̄ obiectū aliquod discōueniens sensibiliter apprehensum respuere. Si aūtē dolor non est huiusmodi actus sensitiuus respuendi obiectum disconuenīs apprehēsum sensibiliē/ sed aliqua passio vel quōcunq; vocē hmōi actū sequens: sequit necessario q; aliquas sensibiliter posset apprehensum obiectum aliquod discōueniens respuere absq; dolore aliquo consequenter vt cōburi in igne ꝛ sentire ac respuere / ꝛ tamē in aliquo non dolere: quod videtur mirabile. Consequentia est euidens. quia omne prius potest separari p diuinam potentiam a posteriori realiter distincto ab ipso prius: ergo si dolor est passio sequens actum appetit⁹/ ꝛ p consequēs ipso posterior ꝛ ab ipso distincta realiter/ sequit q; possit esse respuitio appetitus sensitiui obiecti discōuenientis sensibiliter apprehensi absq; dolore aliquo cōsequente: ꝛ etiam econuerso/ dolor sine aliquo actu sensitiuo: quod mirabilius videretur. ¶ Nec valet/ si dicatur q; de facto hoc iam fuit/ videlicet actus respuendi aliquod obiectū discōueniens sensibiliter sine dolore aliquo consequēte: vt patet in martyribus ꝛ alijs sanctis multis nullū dolorē sententibus in penis eis illatis. quoniā circa obiecta illa discōuenientia presentia/ nullū habebāt deo ipediente ꝛ prohibente actū sensibiliter apprehendēdi nec per cōsequens respūdi illū presupponētē. ꝛ ideo in eis nullus poterat esse dolor/ cū dolor sit vel ipa respuitio sensitiua

vel passio sequens ipsam. Quod dictum est de dolore / intelligendum est similiter de ipsi contraria delectatione: que ita se habet ad actum acceptandi appetitus sensitiui obiectum conueniens sensibiliter apprehensum / sicut dolor ad actuz respuendi obiectū disconueniēs apprehēsum / videlicet q delectatio ipsa vel est ipse actus acceptandi obiectum conueniens sensibiliter apprehensum / vel aliqua passio huiusmodi sequēs actum. Quod si ponatur: oportet cōcedere sicut dictū est de dolore / q obiectum conuenientissimum possit sensibiliter apprehendi ⁊ apprehensum amplecti actu elicito appetitus sensitiui absq; delectatione aliqua consequente. Immo videt etiā q oporteat concedere sic dicendo q post actū appetendi elicitū obiectū conueniēs sensibiliter apprehēsum possit nō tñ nō sequi delectatio / sed etiā contrarius ipsi dolor: ⁊ econuerso ad actum respuendi obiectuz presens disconueniens sensibiliter apprehensum nō tñ nō sequi dolor: sed etiam sequi delectatio ipsi opposita / tanta potentia id faciente. ¶ Et huic videlicet q dolor nō sit aliud q̄ actus respuēdi appetitus sensitiui obiectū disconueniens apprehensum / videtur alludere dictū Augustini predictū / vbi dicit Aug. q dolor carnis est quedaz ab eius passione dissensio. Per huiusmodi cñ dissensionem nō videt aliud intelligere Augustinus / q̄ respuitionēq; nec respuitio aliud est q̄ quedā dissensio.

Sed quia hoc est contra cōmuniter loquentes: ideo si nō placz / potest dici aliter / vt dicitur cōmuniter / videlicet q dolor ē quedā passio anime sequēs actū appetitus sensitiui elicitū: circa obiectum disconueniens apprehēsum: ⁊ econtrario delectatio dolori cōtraria est passio anime sequens actū appetitus sensitiui elicitū circa obiectū conueniens sensibiliter apprehēsum. Et quia circa obiectū cōueniens sensibiliter apprehensum elicit actus appetendi: circa disconueniēs vero aut respuēdi: nō dolor immediate sequitur respuitionem supponentē precedentē sensitiuā apprehēsionē: ⁊ delectatio actū oppositū appetitus / vez amplexū presupponentez similiter actū obiecti apprehēsiuū. Ex quo sequit: q ad dolorē siue delectationē concurrit primo obiectū sensitū immutans mediante specie organū sensituū: secūdo apprehensio illius obiecti sensus organuz immutantis: tertio actus appetendi / seu amplexus / si obiectū apprehensum est conueniens: vel actus respuendi ⁊ dissensus / si obiectum est disconueniens: ⁊ quarto sequitur delectatio actum amplexus: ⁊ dolor actum dissensus. ¶ Ex hoc concludunt aliqui: q huiusmodi passiones sunt immediate subiectiue in appetitu sensitiuo. ¶ Quod probant primo. quia subiectum passionis debet poni illud quod est subiectum actus / quē actum immediate sequitur ipsa passio. sed actus sensibiliter appetendi obiectū conueniens / ⁊ respuendi disconueniens / sunt in appetitu sensitiuo ergo ⁊ huiusmodi passiones que immediate post actum huiusmodi cōsequuntur. ¶ Secūdo / quia idem est subiectum passiōis et virtutis moderatiue ipsius. sed virtutes morales moderatiue talium passionum sunt in appetitu sensitiuo: ergo ⁊c. ¶ Sed quia hic modus dicendi supponit passiones anime distingui ab eius essentia in re extra / quod non credo esse verum / vt patuit in secundo: Ideo dico aliter: videlicet q huiusmodi passiones ⁊ actus sensitiui tam apprehensiui q̄ appetitiui eas precedentes / ⁊ omnes morales ⁊ alie quecunq; virtutes immediate recipiuntur ⁊ existunt in essentia anime subiectiue. Quia tamē ipsa anima dicitur sensus apprehensiuus / vt alicuius apprehensiui sensitiui: ⁊ appetitus sensitiuus vt alicuius appetendi vel respuendi sensibiliter elicitiuus effectiue ⁊ receptiuz subiectiue / ⁊ talibus appetitiuis mediantibus actibus passiones huiusmodi supradicte in essentia anime immediate ponuntur / ideo potest dici isto modo intelligendo ipsas in appetitu sensitiuo existere subiectiue. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum: dico ex predictis in precedenti articulo concludēdo / q in Christo fuit verissime et perfecte dolor. Hoc probari potest sic ex dictis in articulo supradicto. In quocunq; homine habente corpus passibile ⁊ mortale / quale habuit ipse Christus / est apprehensio sensibilis obiecti nociui ⁊ disconuenientis: ⁊ respuitio ipsius sensitiui appetitus / est necessario (loquendo naturaliter) verus dolor. Hoc apparet. quoniam dolor / vt predictum est / aut est ipsa respuitio sensitiua obiecti disconuenientis / sensibiliter apprehensi / aut passio aliqua ipsam sequens. Si primum / non potest esse talis respuitio quin sit dolor. Si secundum: etiam impossibile est huiusmodi passionem doloris non sequi post actum huiusmodi respuendi / loquendo naturaliter / esto q supernaturaliter hoc per diuinam potentiam possit esse. sed constat q Christus in morte habuit obiectum sensituum summe suo corpori disconueniens sibi presens / puta flagellationes / spinarum ⁊ clauorum fixiones / que omnia ipse sensu tactus viuaci / quem habuit / sensibiliter perfectissime apprehendit: que apprehensa quia lesiua ⁊ disconuenētia respuit. Nec enim est in hominis potestate non respuere sensibiliter quodcūq; disconueniens: vel non amplecti seu appetere omne conueniēs sensibiliter apprehensum: ergo in Christo fuit / ⁊ etiam necessario esse habuit / loquēdo naturaliter / verus dolor. ¶ Nec obstat / q Christus erat beatus. quoniā cū quocunq; potest stare aliquod antecedens: ⁊ p̄sequēs necessario naturaliē illud sequens. sed cū beatitudine summa Christo fuit cōpossibile antecedēs: ad quod necessario naturaliter loquendo / sequitur verus dolor: ergo ⁊c. ¶ Minor apparet: quoniam Christus licet beatus / habuit corpus passibile ⁊ a sibi disconuenientib⁹ immutabile / ⁊ de facto immutatum ⁊ passum / que sensibilia disconuenientia corpus alterantia. Christus licet beatus / sensibiliter apprehendit ⁊ respuit / sicut ⁊ omnis alius beatus habens corpus impassibile / apprehenderet ⁊ respueret / si / per impossibile / sensibiliter pateretur. ad hoc autem vt predictum est / sequitur verus dolor: ergo ⁊c.

¶ Et si queras de huiusmodi antecedente ad dolorem / quomodo potuerit esse cum beatitudine? Aliqui respondent dicentes q fuit miraculose factum / videlicet q Christus habuit corpus passibile / ⁊ per consequens sensibilia disconuenētia potuit apprehendere sensibiliter / et respuere ⁊ ideo dolere: ⁊ hoc quia gloria anime non redundauit in corpus / ipsum reddendo impassibile / sicut corpora aliorum omnium beatorum erunt impassibilia propter glorias animarum eoum in corpora redundantes / ⁊ ideo corpora impassibilia reddentes. cuius cōtrarium fuit in Christo per miraculum. quare ⁊c. ¶ Sed quia hoc non credo verum esse / vt ostēdam in distinctio. sequenti / ideo dico aliter. q nullum oportet ponere miraculum ad hoc vt homo beatus beatitudine anime essentiali habeat corpus passibile ⁊ mortale. immo q beatus qui prius corpus habuerat passibile ⁊ mortale / habeat impassibile ⁊ immortale / hoc est etiaz speciale miraculū ⁊ a beatitudine aliud donū dei. ¶ Probo primo primū. quoniā ista beata ⁊ nō beata eiusdez corporis est informatiua ⁊ perfectiua. Hoc apparet. quia anima intellectiua est corporis substantialiter perfectiua: vt est essentialiter talis forma / non vt accidentaliter spoliata vel informata aliquo accidēte. Nō enim ꝓpter aliquod

accidens sibi supueniēs est informatiua corporis alteri⁹ rationis a corpore cuius est informatiua tali accidē te carens.sed anima beata nō differt a seipsa vt non beata/substantialiter sed tm̄ accidentaliter/ quia beata est informata aliquo accidente/puta beatitudine/ quo accidente caret non beata:ergo non est miraculum animam beatam scilicet ꝛ non beatā posse corpus mortale ꝛ passibile informare. ¶ Secūdum/videlicet ꝙ magis sit miraculum econtrario/puta ꝙ beatus habeat corpus impassibile cum beatitudine q̄ si haberet ipsum passibile/ sicut prius/apparet:quoniam ꝙ idem corpus numero quod prius fuit passibile/ sit postea impassibile/hoc est miraculum speciale ꝛ dei donum a beatitudine distinctū totaliter/cum ad ipsam necessario non sequatur cū propter diuinam visionem ꝛ fruitionem anima substantialiter immouata sit/q̄tuz est ex se/informatiua eiusdē ꝛ similis corporis sicut pu⁹:quare ꝛc. ¶ Tūc ergo dico ꝙ magis videret mihi ꝙ esset querēdū quomodo beatus propter beatitudinē anime potest habere corpus impassibile quod prius habuit passibile ꝛ mortale:q̄ quō cū beatitudine passibilitas ꝛ mortalitas potest stare. ¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertium & vltimum:dico

duo. Primū est/ꝙ in Christo fuit dolor maximus intensiue. Secūm ꝙ in ipso fuit dolor verissim⁹ seu multiplex extensiue. ¶ Primum sic probatur:cum dolor sequatur resputionem obiecti apprehensi sensibiliter disconuenientis/quanto obiectum presens est magis disconuenies magis apprehenditur/ꝛ magis respuitur:tanto dolor intensior oritur.sed obiectum sensituum Christo presens/ fuit eius corpori summe disconueniens / quod Christus summe ꝛ perfecte sensibiliter apprehendit ꝛ respuit : ergo eius dolor fuit maximus intensiue . Minor apparet: constat enim Christo illata in morte/ fuisse summe disconuenientia eius corpori ꝛ nociua . Q⁹ autē hec Christus sensibiliter summe apprehēderit ꝛ respuerit/ex hoc probatur.quoniam cum actus omnes sensitiui tam apprehensiui q̄ etiam appetitiui eliciantur corpore mediā te:quanto ipsum corpus est delicatius complexionatuz ꝛ melius/tanto anima ipsi coniuncta viuaciores ꝛ perfectiores seu intēsiores elicit necessario omnes sensitiuos tam apprehensiuos q̄ etiam appetitiuos possibiles sibi actus . Dico autem necessario/quoniam actus sensitiui apprehensiui vel appetitiui non sunt in hominis potestate:videlicet sic ꝙ possint non elici seu suspēdi obiecto homini presentato.et ideo sicut necessario eliciunt̄ ita ꝛ perfectiores seu intensiores homini vel cuicunq; alteri animali possibiles necessario naturaliter loquendo/ producuntur.huiusmodi autem actus sunt hominis possibiles perfectiores vel imperfectiores fm meliorem vel deteriorem corporis complexionem non anime perfectionem.sed corpus Christi formatum opere spiritus sancti fuit delicatissimum ꝛ optime complexionatum . melius enim q̄ vnq̄ fuerit aliud corpus humanum.ergo omnes actus eius sensitiui eliciti circa conuenientia obiecta vel disconuenientia fuerunt viuaciores ꝛ perfectiores. quare ꝛc. ¶ Confirmatur:quia vbi est maior neruoruz abundantia/ibi sensus viuaciores ꝛ per consequens de obiecto presenti disconuenienti quolibet maior dolor:sed Christus fuit passus in partibus/puta in capite manibus/ꝛ pedibus: vbi est maxima neruorum abundantia ꝛ cēcursus:ergo in ipso maximus fuit dolor intensiue. ¶ Secūduz videlicet ꝙ in ipso fuerit dolor magnus ꝛ multiplex extensiue/apparet. quoniam fuit passus Primo secundum cursum tactus : vt per fixionem spinarum in capite/ꝛ clauorum in manibus ꝛ pedibus/ ꝛ in toto corpore extensus ꝛ flagellatus.Secundo secundum sensum gustus qui aceto multo cum felle ꝛ myrrha mixto potatus.Tertio fm sensum visus/ videndo ad pedem crucis turbatos dilectissimam matrem suam/ꝛ discipulum quē etiam specialiter diligebat.Quarto fm sensum auditus imprōperia sibi illata ꝛ conuicia audiendo.Et quinto secundum sensum odoratus seu olfactus/quia in loco vbi sepelichantur cadauera mortuorum ꝛ per consequens fetido interfectus.Ergo patet ꝙ fuit extēsiue multiplex ꝛ diuersus numero eius dolor.Non tamē dedo tamen dicere in predictis/ꝙ sensitiue potētie inter se vel ab anima distinguūtur:ꝛ ꝙ dolores predicti i sensitiuis potētijs immediate fuerint subiectiue: immo in anima a qua etiam immediate effectiue sunt omnes actus huiusmodi sensitiui/fm quorum diuersitatem dolores huiusmodi variātur. Aliud enim dolor est in anima ex apprehensione ꝛ respuitione obiecti disconuenientis sequens actum gustus: aliud sequens actum visus/ꝛ sic de aliis sentiendi actibus supradictis. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio dicendum/ꝙ passio sequens beatificam fruitionez non est delectatio vt propie sumpta/ sed gaudium vel letitia:cui contrariatur tristitia/ꝛ non dolor.Dolor enim ꝛ ipsi opposita delectatio ad appetitum pertinent sensituum:letitia autē ꝛ tristitia ad intellectuam potētiā:hoc est ꝙ dolor ꝛ delectatio sequunt in alia actū sensibiliter apprehendendi/ꝛ apprehensum respuēdi vel appetendi. Gaudiuz autē seu letitia ꝛ tristitia actū intelligendi:ꝛ obiectum intellectum/actum volendi vel nolendi.ergo ꝛc.

SEcundo quēro de pœna tristitie conuenienti non tm̄ anime corpori coniuncte:sed etiam separate.Vtrum pena tristitie fuerit in Christo? ¶ Et videtur ꝙ nō.quoniam nullum contrariorum maxime in summo habetum cōpatitur secum alterum.sed letitia ꝛ tristitia sunt cōtraria/in Christo autem fuit secundum partem intellectiuam summa letitia ꝛ perfecta/ratione fruitionis beatificez:ergo nulla in eo potuit esse tristitia. ¶ Cōtra:quia tristitia est fm Augustinum de ijs que nobis nolentib⁹ accidunt:sed Christus multa noluit que acciderunt.ergo ꝛc. ¶ Responsio. Ibi videndū est primo quid sit tristitia. Secundo an in Christo fuit tristitia. Tertio quanta fuit in ipso tristitia. Quarto vtra predictarum duarum/ que sunt dolor et tristitia/ fuerit maior pena in Christo.

Quātum ad primum:dico ꝙ secūdum

Augustinum in superiore questione allegatum/ tristitia est dissensio ab ijs rebus que nobis nolentibus accidunt. Ex quo sequitur ꝙ tristitia vt sumpta ꝓprie/vel est ipse actus nolendi aliquod inexistens: vel volendi impossibile absens/ vel aliqua passio huiusmodi actum sequens. sicut de dolore ꝛ actu sentiendi in questione superiore fuit dictū.Sed non potest poni (vt videtur) ꝙ sit actus volendi vel nolendi.Quod sic probatur . Illud non potest poni tristitia quo immutato ꝛ vniformiter se habente/aliquis nunc potest tristari antea non tristatus. sed omni actu volendi vel nolendi vniformiter se habente/ qui prius non tristabatur postea contristatur. Hoc apparet.quoniam posito/ꝙ aliquis nolit actu elicito aliquid euenire/q̄diu nolitum non euenit non tristatur:ꝛ statim vt euenit contristatur.sed constat ꝙ actus nolendi propter euentum noliti non mutatur:ergo tristitia sequens actum nolendi huiusmodi essentialiter immutatum est ab ipso actu distinctum aliquid in re extra. ¶ Tunc ergo fm hoc est dicendum/ ꝙ sicut dolor est pas

ſio ſequens actum ſenſitiuum reſpuendi obiectum aliquod diſconueniens ſenſibiliter apprehenſum: ita triſtitia eſt paſſio quedam ſequens actum nolendi obiectum aliquod quod euenit intellectum. Et ſicut delectatio dolori contraria eſt paſſio ſequens actum amplectendi obiectum conueniens ſenſibiliter apprehenſum/ ita ⁊ letitia triſtitie contraria eſt paſſio ſequens actum volendi obiectū preintellectū aliquod qđ exiſtit. Unde ſicut ad dolorem concurrit obiectum ſenſatum diſconueniens/ actus ſentiendi ipſum apprehendens/⁊ actus ipſum apprehenſum reſpuens: ita ⁊ ad triſtitiam/obiectuz actus intelligendi ipsum:⁊ ſecundo actus nolendi / poſt quem vltimo ſequitur triſtitia. Ita ⁊ cōſimiliter de delectatione dolori ⁊ de letitia ſeu gaudio triſtitie contrarijs eſt videndum. In hoc tamen eſt diuerſitas inter paſſiones huiuſmodi quantum ad ipſaruz obiecta/quoniam delectatio nunq̄ ſequitur actum ſenſus niſi obiectum ſenſatum ſit conueniens ſecundum ſe/nec dolor econtrario niſi ipz obiectum ſenſatum ſit diſconueniens ſentienti. Quia nec actus ſenſitiuus reſpuendi poteſt elici niſi circa obiectum diſconueniens/ nec actus ſenſitiuus appetendi niſi circa obiectum conueniens/ſenſibiliter apprehēſuz. ſecus autem eſt de letitia ⁊ de triſtitia que ſunt paſſiones ſequentes actum appetitus intellectiui/ volendi videlicet ⁊ nolendi. Cum enim quodcunq̄ poſſit quilibet velle libere ⁊ nolle (ſunt enim huiuſmodi actus reſpectu cuiuſcunq̄ obiecti creati in cuiuſlibet poteſtate / et per conſequens quodcunq̄ / licet ſm ſe in veritate ſibi non diſconueniens poteſt nolle / ⁊ diſconueniens poteſt velle)hinc eſt q̄ huiuſmodi paſſiones triſtitia videlicet. ⁊ letitia actus huiuſmodi conſequentes non neceſſario exigunt ſeu reſpiciunt obiectum ſm ſe conueniens vel diſconueniens/ſicut faciunt due alie ſenſitiue/ videlicet delectatio atq̄ dolor. In hoc tamen eſt conuenientia inter iſtas: q̄ ſicut ad apprehenſionem obiecti conuenientis / ⁊ actum appetendi ſenſitiuum neceſſario ſequitur delectatio / ⁊ dolor ad reſpuitionem obiecti diſconuenientis ſenſibiliter apprehenſiata ad actum nolendi obiectum aliquod intellectum inexiſtens/neceſſario ſequitur triſtitia / et ad actum volendi letitia. huiuſmodi tamen actus ad iſtas paſſiones preuij / videlicet actus volendi ⁊ nolendi libere ſic elicuntur q̄ poſſint non elici circa quodcunq̄ obiectum quantumcunq̄ vt conueniens vel vt diſconueniens apprehenſū / cuius contrarium eſt de actibus ſenſitiuis appetitiuis/qui ſic neceſſario elicuntur q̄ non poſſint non elici circa obiectum ſenſibiliter apprehenſum. et ideo dolor ⁊ delectatio que ſunt paſſiones actus huiuſmodi conſequentes/ ſunt quodammodo neceſſarie vel neceſſario cauſate in anima tam antecedēter q̄ etiam conſequenter: triſtitia autem ⁊ letitia neceſſario ouiuntur in anima conſequenter / contingenter tamen ⁊ libere antecedenter / pro quanto actus volendi ⁊ nolendi quos conſequuntur/ ſunt in hominis poteſtate. q̄ ſi non / ſicut in damnatis/ tunc nec etiam ipſe huiuſmodi paſſiones ſunt in poteſtate alicuius talium in quorū poteſtate non ſunt actus quos ipſe immediatiſſime conſequuntur/ vt triſtitia cōſequitur actum cuiuſlibet damnatorum/⁊ letitia cuiuſlibet beatorum actum ſic neceſſario q̄ nec aliquis horuz poteſt non letari / quia nec carere actu quem conſequitur letitia : nec aliquis aliorum / videlicet damnatorum non triſtari/ quia nec carere actu quem conſequitur triſtitia. ¶Ex quo tamen paſſiones huiuſmodi ab actibus realiter differre ponentes oportet concedere ipſas ab actibus ⁊ econtrario actus ab ipſis poſſe realiter per diuinam potentiam ſeparari:⁊ per conſequens oportet dicere(vt videtur)q̄ beatus poſſet videre deum ⁊ diligere/ ſicut facit / abſq̄ aliqua in ipſo letitia conſequente/⁊ damnatus ſimiliter in actu in quo eſt manere ſine aliqua triſtitia. immo videtur q̄ per diuinam omnipotentiam damnatis in actu in quo ſunt remanentibus poſſit communicari letitia beatorum:⁊ beatis in actu videndi deum ⁊ fruendi eo remanentibus/ triſtitia damnatorum. ¶Hoc poteſt ſic probari. Omne accidens in aliquo ſubiecto receptibile alio mediante ab ipſo realiter diſtincto/poteſt per diuinam potentiam in eo recipi illo circunſcripto ⁊ omni alio poſito ei formaliter non contrario nec per conſequens repugnante: ſed letitia beatorum eſt quoddam accidens receptibile in anima ⁊ creatura qualibet intellectuali mediantibus actibus beatificis deum videndi et eo fruendi. ergo poteſt per diuinam potentiam communicari cuilibet talibus actibus carenti / et ſub quibuſcunq̄ aliis letitie non contrariis exiſtenti. ſed actus volendi vel nolendi damnatorum non ſunt formaliter contrarij letitie / quia ſola triſtitia a qua actus ipſorum ſupponuntur eſſe diſtincti realiter / ſicut ⁊ letitia ab actibus beatorum/ eſt letitie contraria: ergo damnatis manentibus in actibus in quibus nunc ſunt / poſſet auferri per diuinam potentiam triſtitia/⁊ communicari letitia beatorum : et eadem ratione econtrario beatis in actibus remanentibus beatificis auferri letitia / ſi ab ipſorum actibus realiter eſt diſtincta / et communicari triſtitia damnatorum. ¶Et ideo quia hoc apparet inconueniens /dicit huiuſmodi paſſiones eſſe ab actib⁹ indiſtinctas/licet etiam hoc dicendo/oporteat (vt videtur) concedere argumentum: cum etiam per diuinam potentiam contraria forte poſſint exiſtere in eodem. De hoc autem quid tenendum ſit/in quarto libro prolixius oſtendetur. ¶Hec de primo.

Quantum ad ſecundum: dico ex prędictis inferendo / q̄ in Chriſto vere fuit triſtitia. Quod ex dictis in precedenti articulo ſic probatur. In quo cunq̄ eſt nolitio alicuius inexiſtentis/ in eo poteſt eſſe et eſt / naturaliter loquendo / neceſſario vere triſtitia. Hoc apparet / quia vt predictum eſt/triſtitia eſt de iſs que nobis nolentibus accidūt:ſed Chriſtus aliqua que euenerunt ⁊ infuerunt / noluit: ergo de eis triſtitiam habuit. Probo minorem.quia conſtat q̄ Chriſtus malum culpe damnatorum/ damnatorum iudeorum / ⁊ aliorum omnium damnatorum vidit/quod malum noluit et tamen infuit.malum etiam inflicte pene ſibi quod ſenſit ⁊ intellexit / noluiſſet/ ſi humanum genus aliter redimi potuiſſet: ergo de vtroq̄ malo tam culpe videlicet q̄ pene quod infuit / Chriſtus triſtitiam habuit. ¶Sed contra rationem predictam argui poteſt/⁊ primo contra maiorem. Quoniam beati videntes culpas ⁊ penas damnatorum vel damnandorum nolunt ipſas. Non enim eſt veriſimile q̄ ipſi velint malum culpe nec pene etiaz alicuius. ſed omnis nolens aliquid inexiſtēs triſtatur/ ſm maiorem rationis predicte: ergo beati habent triſtitiam aliquam : quod eſt falſum. ergo maior illa non continet vniuerſaliter veritatem. ¶Secundo arguo contra minorem. Quoniam voluntas humana Chriſti nunq̄ a diuina voluntate in aliquo volito vel nolito diſcordauit. omne ergo quod voluit deus /voluit ⁊ Chriſtus. ſed deus voluit Chriſtum pati: ergo et ipſe Chriſtus: ergo malum pene ſibi inflicte non noluit / vt minor illa rationis predicte dicit / ſed voluit: nec per conſequens de ipſo triſtitiam

habuit quis infuit ⁊ euenit. ¶Ad primum potest dici duplicater vno modo/ q beati licet deo reuelãte vel quo modocunq; aliter videant malum culpe ⁊ pene reproborum/circa tamen huiusmodi malum intellectum nullus volendi vel nolendi elicitum habent actum. cum enim sint impassibiles/nec per consequens penam aliquã doloris vel tristitie possint pati/nullus actus est eis naturaliter possibilis/ quem passio aliqua tristitie vel doloris necessario consequat. ⁊ ideo quia ad huiusmodi actũ nolendi aliquid inexistens sequitur passio tristitie/ sicut ⁊ ad actum sensibiliter aliquid respuendi passio doloris per consequens non possunt in aliquem talem actum. ¶Ex quo videtur corollarie concludendum/ q esto q aliquod disconueniens sensibile obiectum/vt ignis/ deo permittente ⁊ volente/agat in corpus alicuius beati ipm realiter alterando/quod quidẽ obiectũ agens vt disconueniens ipse sensibiliter apprehenderet/non doleret. Ratio cuius est:quia sicut ad actum intelligendi qualecunq; obiectum non sequitur tristitia nisi mediante actu nolendi obiectum huiusmodi intellectum: ita nec dolor sequitur actum aliquem sentiendi nisi mediante actu sensibiliter respuendi. Sicut autez beati possunt aliquid intelligere quod non possunt nolle ne tristentur/ ⁊ per consequens patiantur:ita possent obiectum sensibile disconueniẽs eis presens sentire/absq; hoc q ipsuz sensibiliter respuerent ne dolerent. ¶Confirmatur/ quia non est inconueniens primam causam coagere secũde/⁊ coassistere ad aliquem effectum primum producendum/ non coagendo ipsi ad secundum posteriorem distinctum realiter a priori.sed actus intelligendi est ab actu volẽdi/ ⁊ actꝰ sensitiuus apprehendendi ab actu sensibiliter respuendi realiter distinctus/⁊ nature ordine prior ipsoergo ⁊c. ¶Secundo potest dici aliter/concedẽdo q beati videt ⁊ nolunt malum culpe ⁊ pene reproborum/ nec tamẽ aliqua tristitia sequitur actum nolendi ipsorum .quoniam licet naturaliter loquendo ad actum nolendi quodlibet inexistens sequatur necessario tristitia/ sicut ad presentiam agentis passum habentis proximum actio/ nõ tamẽ necessario absolute/cum per diuinã potentiam possit poni omne prius sine posterioi distincto realiter a priori. dolor autem supponitur esse posterior actu sensitiuo respuendi ipsum sequens: ⁊ tristitia simuliter actu nolendi ⁊ ab ipso realiter distincta:ergo non est impossibile/ diuina potentia mediante/poni actum nolendi inexistens/⁊ respuendi sensibiliter quodcunq; obiectũ sensibile disconueniens absq; aliqua consequente tristitia/vel dolore:ergo ⁊c. ¶Ex quo videtur necessario concedẽdum: q damnati actualiter sentientes ignem infernalem .ac etiam sensibiliter respuentes/possent nullum habere dolorem/ supposito (vt supponitur) q dolor eorum ab huiusmodi eorum actibus sensitiuis apprehensiuis ⁊ appetitiuis realiter sit distinctus. ¶Tunc ergo ad propositum dico q licet beati culpas reproborum videant ⁊ nolint/ non tamen tristantur deo supernaturaliter prohibẽte ne tristitia in eis actum huiusmodi consequatur. Ratio autem rationis predicte intelligenda est naturaliter loquendo/non quin supnaturaliter possit cõtrariũ euenire/vt videlicet actũ nolendi inexistẽs aliqua tristitia nõ sequatur. In Christo autem nõ fuit impedita aliqua tristitia sequens in ipo actũ nolendi aliquid inexistẽs. Ratio cuius est/quia ipse secundũ portionem inferiorem fuit passibilis ⁊ actu passus/quia ⁊ per hãc nobis meruit. Omnis aũt actus nolẽdi in ipo ad inferiorem pertinet portionem:quoniã portio inferior nature intellectualis est actus intelligendi vel volendi ⁊ nolẽdi inferiora. Superior vero/actus quo tendit in supremum/videlicet in deum. Per actum autem nolendi Christus non tendit in deum sed in ista inferiora:⁊ ideo actus nolendi quecunq; inferiora inexistentia consecuta fuit in Christo tristitia:quare ⁊c. ¶Ad secundum est dicendum q Christus absolute ⁊ simpliciter noti voluit/quoniã ⁊ deũ hoc velle cognouit:tñ secundũ quid ⁊ cõditionaliter noti noluit. Vidit enim mortis penã sibi disconuenientẽ/ ⁊ ideo licz simpliciter ipsam voluerit quia nobis vtilem ⁊ deo acceptabilem fore nouit/noluisset tamẽ ipsam si deus hominem aliter redimi ordinasset: ⁊ hoc ipse si deus voluisset amplius acceptasset:⁊ ideo sicut merces in tempestate proiciens vt euadat triste proicit licet volens/ qz nollet si periculz euadere aliter posset:ita in proposito est dicendũ. Tristitia enim nõ tñ sequit nolle impermixtum/ sed etiã nolle aliquid de voluntario habens admixtũ/ vt apparet in exemplo. ꝓposito euidenter.quare ⁊c. ¶Dec de secundo.

Quãtum ad tertium dico duo. Primũ

est q tristitia q̃ fuit in Christo sequens actũ nolendi malum pene/non fuit magna. Secũz q tristitia q̃ fuit in ipo sequens malũ culpe nolitum fuit magna ⁊ multo maior q̃ puma. ¶Primum apparet: quoniam cum tristitia sequatur nolle/quanto actus nolendi est intensior/ tanto tristitia eum sequens est vehementior: ⁊ per contrarium/vbi magis de voluntario q̃ de nouoluntario/⁊ per cõ sequens actus nolendi est remissior/vbi ⁊ tristitia consequens est minor.sed actus nolendi penã mortis vel quã cunq; aliam fuit in Christo remissus/qz nec impermixt⁹ sed conditionatus ⁊ cum voluntario mixtus.immo fuit in eo plus de voluntario q̃ de inuoluntario propter rationem predictam. Simpliciter enim voluit / secundũ qd ⁊ conditionaliter noluit:vt de proiciente merces in mare ad periculum euadendum est dictum. Sicut enim talis plus habet de velle q̃ de nolle ⁊ iõ proiectitia ⁊ Christꝰ ⁊ ideo voluntarie penam mortis subiit:ergo ⁊c. ¶Secundum videlicet q tristitia sequens in ipso nolitum malũ culpe/fuerit in ipso magna: ꝓbatur per idem.quoniam quanto actus nolendi est impmixtior ⁊ intensior tanto tristitia eum sequens est maior:sed actus nolẽdi malum culpe fuit in Christo impermixtus ⁊ absolut⁹ nihil habens de voluntario:nullo enim modo voluit malum culpe:ergo ⁊c. ¶Ex hoc sequitur/q magis Christus fuit tristatus de malo culpe aliorum/q̃ de malo pene alicuꝰ sibi inflicte.qua de magis nolito inexistẽte maior est tristitia in nolente:sicut ⁊ de magis volito maior letitia in volente:sed Christus magis ⁊ intensius nolut malũ culpe q̃ pene.ergo ⁊c. ¶Minor probatur primo:quia vt dictum est actus nolendi culpaz fuit in Christo impmixtꝰ non autẽ actus nolendi penam. Secundo/qz malus malum magis fuit ab ipso nolitum/sed culpa est peior q̃ sit pena.ergo ⁊c. Tertio/quia quilibet magis ⁊ intẽsius nõ vult seu respuit annullionez eius quod magis diligit: sed Christus magis dilexit in nobis vitam spiritualem que est per gratiã in presenti ⁊ per gloriã in sequenti seculo/ q̃ vitã ꝓpriã corporalẽ. Qõ etiã apparet/qz p vita huiusmodi spirituali electorum vedit vitã suam ꝓpriã corporalem:ergo magis nolut culpam vite gratie ⁊ glorie ablatiuã/q̃ penã sibi inflictã/ interimentẽ vitã ꝓpriam corporalem.quare ⁊c. ¶Dec de tertio.

Quãtum ad quartum & vltimum: dico q cum in Christo fuerit tristitia de duobus: videlicet de nolito malo culpe/ ⁊ de nolito malo pene: aut quaeritur de tristitia sequente nolitionem culpe / aut de tristitia sequente nolitionem pene. ¶Tunc hoc premisso po

no quatuor conclusiones. ¶ Prima est: q maior pena fuit in Christo doloꝛ sequens actum sensus ꝗ tristitia sequens noluntatem pene. ¶ Secunda: q doloꝛ predictus fuit etiam in Christo maioꝛ ꝗ eius tristitia nolitam culpam sequens. ¶ Tertia est: q huiusmodi doloꝛ non fuit simpliciter maioꝛ pena immo aliquo modo minoꝛ tali tristitia. ¶ Quarta est: q tristitia de malo culpe habita simpliciter et vniuersaliter fuit in eo maioꝛ pena ꝗ tristitia habita de malo pene. ¶ Primã probo: quia doloꝛ fuit in Christo maximus: vt patuit ex precedenti questione tam extensiue ꝗ etiam intensiue modo ibi exposito: sed tristitia sequens penam nolitam/vt predictum est/non fuit in eo magna: ergo ꝛc. ¶ Confirmatur: quia quanto actꝰ quos sequuntur pene huiusmodi sunt intensiores tanto etiam pene ipse sunt maiores: sed actus sensitiuus respuendi penã sensibiliter apprehensam fuit in Christo maioꝛ et intensioꝛ/ꝗ actus nolendi penam intellectam sibi inflictam/cum iste (vt dictum est) habuerit multum de voluntario/qđ non habuit nec habere potuit actus eius aliquis sensitiuus/cum iste non sit in hominis potestate: ergo maioꝛ fuit in Christo doloꝛ sequens actum sensitiuum respuendi penam ꝗ tristitiã sequens actum nolendi illatam sibi huiusmodi penam. ¶ Secunda conclusio: videlicet q doloꝛ ille maioꝛ fuerit in Christo ꝗ tristitia de nolito malo culpe: ex hoc videtur posse probari: quoniam actus sensitiui non sunt in hominis potestate: ergo cum Christus obiectum sensibile disconueniens: puta penam sibi inflictam sensibiliter apprehenderit et respuerit/apprehendit et respuit sensibiliter intensius quo potuit: sed intensissime/et magis ꝗ aliquis alius homo potuit: pro quanto corpꝰ quo mediante huiusmodi actus sensitiui eliciuntur melius dispositũ atq; cõplexionatum ꝗ aliquis alius habuit: ergo magis huiusmodi penam sibi inflictam sensibiliter respuit: et per consequens de ipsa magis doluit sensibiliter ꝗ aliquis alius de ipsa pena sibi inflicta dolere aut ipsam respuere potuisset: sed actus omnis nolendi quãcũq; culpam esse/est in nolentis potestate/vt videlicet sit intensioꝛ vel minus intensus: in cuius autem potestate est ad quantum ad intensionẽ eius/et remissionem: est et cõsequens qđ ẽm ipsum antecedens intenditur vel remittitur: cum igitur tristitia sit consequens ad actum nolendi/intensibile ꝛ remissibile/ẽm intensionẽ ipsius actus nolendi: per consequens quantus fuit actus nolendi quo culpam noluit/tanta fuit in eo tristitia huiusmodi actum sequens: sed actus huiusmodi potuit in eo moderari ẽm dictamen debite rationis ꝛ sic fuit moderatũ: tãtũ enim ꝛ non amplius culpam aliorum noluit/quãtum nolendam eam recta ratio dictauit ac demostrauit. Nec videt q de facto tãtũ ipsam noluerit quãtũ penam sibi illatam sensibiliter respuit/cum ipsam ꝗ intensissime potuit sensibiliter respuerit: sed si maioꝛ fuit in ipso respuntio sensitiua pene ꝗ nolito culpe/etiam maioꝛ fuit doloꝛ sequens respuitionẽ pene ꝗ tristitia sequẽs nolitionẽ culpe: ergo ꝛc. ¶ Confirmatur: quia licet ẽm rectum rationis dictamen ẽm deum magis quilibet debeat nolle culpam alterius ꝗ penam propriam corporalem: et per consequens magis tristari de culpa aliena ꝗ de propria sua pena: non tamẽ videtur q ẽm debeat nolle culpam alterius: nec per consequens de ipsa tãtũ tristari quãtũ penã mortis sensibiliter sibi inflictam sensibiliter respuit velit nolit: et de ipsa per consequens doleꝛ. Omnis enim tristitia ita magna necessario impediret naturaliter loquẽdo/vsum debite rationis: sicut et doloꝛ impedit penam huiusmodi sequẽs sensibiliter apprehensam. Propter qđ talis tristitia non esset laudabilis sed magis vituperabilis. Et ideo dicit beatus Franciscus in regula nostra q cauere debẽt fratres ne irascãtur ꝛ cõturbentur ꝓpter peccatum alicuius/cuius rationem subdit: q ira ꝛ cõturbatio in se ꝛ in alijs impediunt charitatem: nec ẽm ira actum impedit charitatis: sed etiam vt videtur) tristitia excessiua: quare ꝛ turbatio ꝛ tristitia idẽ dicunt. Omnis enim in mente turbatus est contristatus et etiam ecõuerso contristatus est mentaliter conturbatus: quare ꝛc. Ergo licet Christus magis tristatus fuerit de malo culpe aliorũ ꝗ de proprio malo pene: quia et magis culpam noluit ꝗ penam: non tamen magis noluit ipsam culpã ꝗ sensibiliter respuerit suã penam: immo econuerso magis suam penam sensibiliter respuit ꝗ aliorum culpam noluit: ꝛ per consequẽs maioꝛ fuit in eo doloꝛ sequens respuitionem pene sensibiliter apprehense/ꝗ tristitia sequens nolitionẽ culpe aliorum precise. ¶ Tertia ꝯclusio: videlicet q predictus doloꝛ licet fuerit maioꝛ: non tamen simpliciter maioꝛ pena ꝗ tristitia supradicta: ex hoc potest ꝓbari/quoniam tanto pena est maioꝛ quanto est abiectior et remotior meliotis boni: sed letitia quã patiatur tristitia est melioꝛ delectatione sensitiua quã patiatur doloꝛ: sicut et actus intellectiui et appetitui quos tristitia ꝛ letitia sequuntur sunt actibus ossus sensitiuis quos doloꝛ sequitur vel delectatio doloꝛi contraria meliores: ergo ꝛc. ¶ Est tñ hic intelligendum q ꝑna potest dupliciter dici maioꝛ. Uno modo quia magis afflictiua: alio modo quia meliotis boni remotiua. Primo modo doloꝛ fuit maioꝛ: pena forte in Christo ꝗ tristitia habita de culpa nolita aliorũ: quo etiã modo videtur q pena sensus dãnatorum sit maioꝛ ꝗ pena dãni ipsorum. Propter penam enim sensus qua sensibiliter affliguntur videtur intelligenduꝫ illud Apo. verbũ in quo dicitur q desiderabũt mori et fugiet mors ab eis. Secundo autem modo pena damni ipsorum videtur maioꝛ/quia est carẽtia summi boni: videlicet visionis et fruitionis dei. Et hoc modo intelligenda est tertia conclusio supradicta: videlicet q doloꝛ in Christo nõ fuit maioꝛ pena ꝗ tristitia de culpa aliorꝫ habita/imo minoꝛ. Modo consimili posset dici de tristitia eius sequente nolitionem pene: videlicet q licet fuerit minoꝛ ꝗ doloꝛ: vt dicit etiam prima conclusio supradicta: nõ tamen fuit maioꝛ pena/secundo modo sed primo. Fuit eñ magis afflictiuus doloꝛ ille ꝗ tristitia ide sequẽs: ipsa tamen tristitia potuit dici maioꝛ pena/quia melioris passionis videlicet gaudij vel letitie exclusiua. ¶ Quarta conclusio: videlicet q tristitia de malo culpe habita fuerit in ipso simpliciter maioꝛ pene ꝗ tristitia habita de malo pene apparet. Primo/quia illa tristitia fuit in se maioꝛ: vt patet ex articulo precedenti: quanto maioꝛ autem est tristitia: tanto amplius est afflictiua. ¶ Secundo q fuit maioris gaudij exclusiua. Magis eñ Christus fuisset gaudsus de vita aliorum spirituali ꝗ de vita propria corporali: sed tristitia de malo culpe habita fuit exclusiua gaudij qđ habuisset de vita aliorum spirituali: tristitia autem de pena ipsi inflicta fuit exclusiua gaudij qđ de vita corporali propria habuisset: ergo tristitia de culpa aliorum nolita subsecuta fuit in Christo maioꝛ: tum quia magis afflictiua: tum quia melioris boni: quia videlicet maioris gaudij exclusiua/ꝗ tristitia de pena sibi inflicta. ¶ Sic ad questionem.

¶ Ad rationẽ in principio est dicendũ: q cum tristitia sit passio sequens nolitũ: ꝛ letitia volitum inexistens: per cõsequens licet illa sint vt circa idẽ obiectũ cõtrarie passiones: cũ idẽ nõ possit esse volitum et nolitum: nõ tamen circa aliud et aliud obiectũ cum possim vnũ velle ꝛ aliud nolle. Et ideo qꝫ Christus fuit beatꝰ: obiectũ qđ habuit summe voluit: de quo voluto inenarrabilẽ letitiã habuit. Tantũ enim

mortē do habuit/quātā modo/cum hoc tamen q̄ hoc obiectum voluit alia noluit: videlicet supradicta: puta culpam et penam: et ideo ad illa nolita que infuerunt extitit in ipso tristitia subsecuta: cum tristitia sit de ijs que nobis nolentibus accidunt: vt est superius sepe dictum. ¶ Si dicatur q̄ etiam modo Christus nollet culpam de qua tñ inexistente licet nolita non tristatur. Dicam q̄ hoc non est propter formalem repugnantiam inter talem tristitiam et letitiam gloriam consequentem: sed quia nunc deus non vult amplius pati Christum: sicut nec aliquem beatum: et ideo impedit ne in eis sequatur aliquid ipsorum afflictiuum. Non sic erat aut fuit de Christo morēte et in mūdo vsq̄ obitū remanente: cum passibilis passus fuerit ſm positōem inferiorem licet non ſm superiorem. Ad omnem enim actū in ipo elicitū circa quodcūq̄ obiectum aliud a supremo potuit in eo sequi et secuta fuit dolens passio: si obiectum sensibiliter apprehensum disconueniens: vel delectano si conueniens: vt in cibo et potu conuenienti fuit sensibiliter delectatiue: et tristitia circa nolitū/et letitia circa volitum.

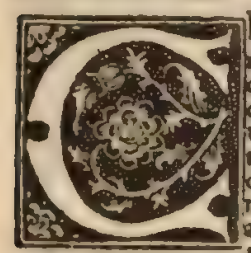

Circa distinctionē decimam sextā in qua magister inquirit an in Christo fuerit necessitas moriendi: quero primo de passibilitate et mortalitate corporis Christi. Secundo de mortalitate totius hominis assumpti. ¶ Quantum ad primum. Quero vtrū corpus Christi fuerit necessario passibile et mortale. ¶ Et videtur q̄ sic: quia corpus Christi eiusdem rationis fuit cum corporibus omnium hominum aliorum: sed omnium aliorum hominum corpora sicut et quelibet inferiora alia necessario sunt passibilia/et corruptibilia. Sola enim supiora sunt incorruptibilia: ergo cum corruptibile et incorruptibile non sint eiusdem rationis: oportet dicere Christi corpus fuisse corruptibile et mortale. ¶ Contra: quia idem corpus qđ Christ⁹ habet nunc in celo/habuit in hoc mundo/sed nunc corpus eius non est corruptibile nec mortale: ergo ꝛc. ¶ Responsio. Primo excludam vnum modum dicendi. Secundo dicā aliter ad quesitum. Tertio tangam et soluam aliqua dubia circa dicta.

Quātum ad primum: dicitur a quibusdam q̄ corpus Christi fuit miraculose necessario passibile vel corruptibile et mortale: pro quanto videlicet gloria anime ipsi coniuncte in ipsam non redundauit. Gloria enim anime redundans in corpus cuiuslibet beatorum reddit ipsum impassibile et immortale: est autem quantum est ex se gloria anime semper in corpus sibi coniunctum nata redundare: et per cōsequēs ipsum impassibile reddere: sicut calidum est aptum calefacere naturaliter combustibile seu calefactibile sibi presens. Et ideo q̄ gloria anime Christi in corpus nō redundauit: nec per consequens ipsum impassibile reddidit: hoc factum est per diuinam potentiam et miraculose: sicut miraculum esset ſi calidum non calefaceret calefactibile sibi presens. ¶ Sed contra istum dicendi modum arguo primo sic. Illud quod non potest corpori corruptibili aliqđ imprimere nec aliqđ in ipm actuum eius destructiuū impedire: nec potest ipsum incorruptibile reddere. Hoc apparet: omne enim aliquod corruptibile faciens incorruptibile et corrumpi non posse/habet hoc facere vel producendo in eo aliquid eius a corruptione preseruatiuum: vel impediendo ne aliquod agens ipsum corrumpere potens agat in ipsum: sed gloria anime consistens in visione et fruitione diuina: cum sit quoddā accidens spirituale: non est alicuius forme corpori coniuncto anime impressiua: nec alicuius ipeditiua agētis intrinseci aut extrinseci corporis corruptiui. Hoc apparet: nec enim intellectio vel volitio dei magis q̄ intellectio vel volitio cuiuscūq̄ alterius obicet: potest in corpus aliqđ agere: nec ignem vel quodcūq̄ aliud actuum principium in ipsum modo aliquo impedire: ergo ꝛc. ¶ Confirmatur: quia aut intelligunt q̄ gloria anime accepta quiditatiue vt distincta ab obiecto: quod deus est: in corpus redundat: ipsumq̄ impassibile reddit: aut intelligunt q̄ hoc facit gloria non vt quiditatiue sed vt obiectiue accepta: videlicet deus ipse gloria mediante: sed non potest poni primum: quia per nullum spirituale accidens in corpus nihil agere potens: quale est gloria anime sic accepta: potest corruptibile effici incorruptibile: vt dictum est. ¶ Preterea: quia magis videretur corpus posse effici incorruptibile per animam intellectiuam q̄ per gloriam: tum quia anima est incorruptibilis et substantialis forma. gloria vero accidentalis: et corpori magis extrinseca forma: tum secundo: quia anima est forma actiua: non sic autem gloria. Si ergo anima non potest corpus: qđ informat substantialiter: facere impassibile: multo minus hoc poterit facere gloria anime in corpore non existens: nec in ipsum aliquid agere potens. Si autem secundo modo accipiunt gloriam: videlicet obiectiue seu in simul cum obiecto: vt sit sensus: gloria redundat in corpus ipsumq̄ facit impassibile: hoc est deus ipse: hoc mediante gloria anime in corpore operatur: tunc arguo: quia aut intelligunt q̄ deus mediante gloria anime facit corpus ei coniunctū impassibile producēdo in eo aliquam qualitatem vel quācūq̄ formam aliam ipsum a corruptione omni ꝛ a passione ipsi possibili preseruantem: aut impediendo seu suspendendo actionem omnem cuiuscūq̄ agentis corporis corruptiui. Si primū: talis in corpore producta qualitas a qua est eius ipassibilitas/nō magis exigit seu presupponit gloriam anime q̄ econtrario gloria anime exigat huiusmodi corporis qualitatem: ergo nec magis deus facit per talem qualitatem corpus impassibile mediante gloria anime/q̄ facat animam beatam mediante tali corporis qualitate: nec p cōsequēs magis quantum ad huiusmodi incorruptibilitatem redundat gloria anime in corpus q̄ corporis incorruptibilitas seu huiusmodi eius qualitas a qua est eius incorruptibilitas redundat in ipsam animam. Si autem detur ſm qđ et reputo verū: tunc arguo: quoniam non minus potest deus impedire et omnem actionem cuiuscūq̄ corruptiui agentis corporis suspendere non existente gloria in anima q̄ existente: sicut et de facto aliquando impediuit: vt patet in tribus pueris in fornacem immissis: in quorum corpora ignis nihil egit: nec agere potuit/cum tamen ipsi non essent beati: sed qua ratione deus potuit impedire et suspendere actionem ignis/eadem et alterius cuiuscunq̄ agentis tam extrinseci eorum corporibus/q̄ intrinseci: et per consequens eorū corpora sine essentiali anime gloria immortalia et impassibilia facere isto modo: ergo ꝛc. ¶ Preterea secundo ad idem sic arguo: aut intelligunt q̄ gloria anime redundat in corpus: quia deus mediante ipsa facit corpus impassibile/mediante videlicet gloria vt impassibilitatem huiusmodi corporis causaliter attingente: aut mediante ipsa absolute vt tanq̄ effectiue huiusmodi impassibilitatem corporis continente/sed primum non potest poni vt probatum est/cum gloria in corpore coniuncto anime ni-

hil possit causare/nec corruptiuum eius aliquod impedire: ergo relinquitur secundū: sed si deus facit corpus impassibile mediāte gloria isto modo vel hoc erit tāq̄ mediāte aliquo ad corporis impassibilitatem necessario exacto vel tanq̄ non necessario exacto/sed vt de facto contingenter primo producto: sed non potest poni primum vt superius est deductum. Non enim magis ad corporis impassibilitatem quomodocūq̄ intellectum necessario requiritur anime felicitas/q̄ econuerso ad anime felicitatem corporis impassibilitas: ergo relinquitur secūdū videlicet q̄ deus non facit corpus impassibile mediante gloria anime/nisi tanq̄ mediante aliquo contingenter primo ꝓducto: scz videlicet q̄ possit facere econtrario: puta q̄ primo corpus faceret impassibile antecq̄ gloriam conferret anime: ergo non est maius miraculum animam esse beatam sine corporis ipsi conuneti impassibilitate q̄ corpus esse impassibile sine gloria anime sibi/corpori videlicet impassibili coniuncte: quare ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum : vbi aliter est

dicendum/pono per ordinem quatuor conclusiones. ¶ Prima est: q̄ corpus Jesu Christi fuit corruptibile et mortale. Hec probatur/quoniā omne habēs materiam et formam eiusdem rationis cum materia ꝛ forma aliorum corruptibiliū corporum humanorum: ergo ipsum fuit corruptibile et passibile sicut quodlibet aliorum. ¶ Preterea secundo arguo sic ad idem. Omne habens contrarium extrinsecum ꝛ in se aliquo modo intrinsecum ex cōtrariis actuis ꝛ passiuis cōstitutum est passibile et corruptibile: sed corpus Christi non obstante anime sibi cōiuncte beatitudine/habuit in se sicut alia hominum corpora qualitates actuas et passuas: habuit etiam extrinseca actiua contraria: ergo ipsum fuit necessario corruptibile et passibile tā ab intra q̄ etiam ab extra. ¶ Sed contra istas rationes arguitur: quoniam eisdem ꝓbatur q̄ corpus Christi sit etiam nunc corruptibile in celo/cum materiam ꝛ formam ꝛ omnia alia habeat eadē que habuit in mundo: sed constat ipsum nunc esse ipassibile ꝛ incorruptibile: ergo ꝛc. ¶ Respondeo q̄ corruptibile et passibile vt in proposito sumitur/dicitur omne illud quod potest pati et destrui ab aliqua causa secūda: nulla autem secunda causa potest corrumpere nec aliquid agere nisi prima coagēte vel ipsam agere ꝑmittente: statuit autem deus nunq̄ permittere aliquam secundam causam intrinsecam vel extrinsecam agere ad corruptionem alicuius corporis glorioſi: quale est nunc corpus Christi: cōcedendum tamen videtur ipsum nunc ꝑm se ita esse corruptibile et ab eisdem causis: videlicet tam intrinsecis cōtrarijs qualitatibus in eo existētibus q̄ etiam ab extrinsecis/in celo sicut fuit in mūdo cum sit idem numero et eadem in se habens. Nisi forte dicatur q̄ etiā deo permittente nō posset pati nec corrumpi ab aliquo a quo antea corrumpi et pati poterat propter aliquam formam ipsum impassibile facientem in eo supernaturaliter introductam: quod nō videtur rationabile nec forte possibile: vt in quarto poterit apparere. ¶ Esto etiam q̄ hoc sit verum: ad huc predicte rationes concludunt intelligendo eas de corporibus ꝑm se sumptis: vt carentibus talibus formis quib⁹ mediātib⁹ corruptibile ꝑm se/incorruptibile possit reddi: sicut constat corpus Christi caruisse tali forma quā habet in presentiarum: quare ꝛc. ¶ Secunda conclusio est: q̄ corpus Christi fuit non miraculose seu supernaturaliter: immo ita naturaliter corruptibile sicut fuisset si coniunctum fuisset anime nō beate. Hec probatur: qm̄ omne q̄ ex se est naturaliter tale: remanet nō supernaturaliter sed naturaliter tale quocūq̄ a se alio posito vel remoto. Hoc apparet in exēplo. Quia enim homo naturaliter per se est risibilis ideo semper est risibilis quocūq̄ ab ipso alio/posito vel remoto. Jdē apparet de calido semper calefactiuo: sed omne compositum ex contrarijs qualitatibus et habens esse cōtrarium extrinsecum in se actuum est naturaliter passibile ꝛ corruptibile ꝑm se: tale autem fuit corpus Christi: ergo ꝓpter gloriā anime positā/non minus fuit naturaliter corruptibile. ¶ Confirmatur: quia q̄ est tale quale debet esse ex natura sua/e existēre in ipso quocūq̄ alius non impediuo nō est supnaturaliter sed naturaliter tale: sed Christi corpus existens corruptibile fuit tale quale debuit ex se esse: sicut enim celum ex sua natura est incorruptibile/ita ꝛ corpus humanū corruptibile: cuius corruptibilitatis gloria inexistens alie corpori cōiuncte nō erat impeditiua/quia nec incorruptibilitatis illi contrarie inductiua: vt superius est ostensum. ergo ꝛc. ¶ Tertia cōclusio que sequit ex dicta est q̄ corpus Christi est nunc supnaturaliter ꝛ miraculose incorruptibile ꝛ impassibile. Hec pōt probari: qm̄ q̄ aptū natū secundū se i aliquid agere nunq̄ posset in ipm agere: ꝛ q̄ aptū natū ex se pati ab aliquo nō possit pati ab ipo: hoc nō est possibile nisi supnaturaliter prime cause/ꝛ per cōsequēs miraculose: sed corp⁹ Christi quātum ex se ab eisdē agentib⁹ posset nunc pati in celo a quibus passibile fuit in mūdo: ergo q̄ talia ipsi approximata agēnia nunc nō possint in ipsum agere/hoc miraculose/ꝛ p diuinam potentiam. sicut q̄ ignis non possit stupā cōburere/habet esse. Maior est cuidēs in exemplo de igne vel de quocūq̄ actuo principio non agēte in passum debitū sibi ꝑsens. Hoc enim non potest accidere nisi supnaturaliter et p diuinā potētiā actiōem cuiuslibet cause secūde potētē suspendere ꝛ ne eueniat impedire. Minor declaratur: qm̄ sicut risibilitas est passio ꝓpria hominis: ita et corruptibilitas seu passibilitas est passio: licet non conuertibilis/sed transcēdens ipsius ac eius corpora. Et sicut ois homo eiusdē rationis est risibilis: ita ꝛ omne corpus humanū eiusdem rationis est passibile: ergo nō est minus miraculū ponere corpus humanū incorruptibile in q̄ nullū agēs secūdarū possit agere/q̄ ponere hominē qui non possit ridere: vel ignē qui nō possit calefacere: vel accidēs q̄ nō possit subiecto alicui iherere. ¶ Ex quo iferf corollarie q̄ sicut hoc est ipossibile: ita et illud. Licet enī deus possit ipedire ne accidens vnq̄ actu iheret: ꝛ ne calidū calefaciat/vl̄ hō rideat: nō tñ potest facere accidēs cui repugnet iherere: nec calidū cui repugnet calefacere: nec hoiem cui repugnet ridere. Et ita etiā in ꝓposito licet de⁹ facere possit ꝛ faciat corpora humana pati⁹ corruptibilia eiusdē rationis existētia nec vnq̄ corrūpātur: nec ab agēte iextrinseco nec extrinseco patiant: ipossibile tñ. vt videt/est ipsa fieri sic q̄ eis repugnet ꝑm se/pati ab alio agēte cōtrario ꝛ corrūpi: q̄re ꝛc. ¶ Quarta ꝛ vltima cōclusio est: q̄ nō est minus miraculum nō posse corrumpi nec pati corpus humanum cōiunctum anime beate/q̄ cōiunctum anime nō beate. Hec appareat: qm̄ idem miraculum nō est minus q̄ est cum alio posituum ad q̄ nō necessario sequitur nec naturaliter sed supernaturaliter et cōtingenter/q̄ q̄ positum sine illo tñmō p seipsum: sed corpus humanum ex se passibile ꝛ corruptibile nunq̄ actu posse ab aliqua secunda causa corrumpi nec pati est miraculum magnū: et animā habere beatitudinē est etiā miraculū ꝛ possibile soli deo: ad hoc aūt videtz ad alie coniuncte corpori beatitudinem nō necessario sequi: sed contingenter et supernaturaliter corpus nō posse pati: vt in ꝓximo articulo

est deductum: ergo ꝛc. ¶ Confirmatur: quia cōstat a deo ita fieri posse corpus informatū alia non beata nō posse vnq̄ pati ab aliqua causa secunda/sicut informatū alia beata/cū beatitudo nihil penit⁹ faciat ad hm̄ōi impassibilitatē magis q̄ impassibilitas ad ipsam animę beatitudinē seu felicitatē: ergo p hoc q̄ in eodē homine ipassibilitas ꝛ felicitas alię cōiūgūtur/miraculū nō diminuitur intēsiue/sz augetur quodāmō extensiue: p quāto tūc sunt duo miracula totaliter disparata: videlicet alię felicitas ꝛ corporis ipsi cōiuncti ipassibilitas. Si aūt esset corpus ipassibile informatū alia nō beata/vel passibile informatū alia beata: vt fuit Christi corpus/tunc esset tm̄ alterum miraculum predictorum: ergo ꝛc. ¶ Et hec de secundo.

Quātum ad tertium & vltimum : sunt

inter alia duo dubia circa dicta. ¶ Primū est: quomō q̄ sm se est corruptibile posset effici incorruptibile et ipassibile. Non esm magis videt possibile/corruptibile posse effici icorruptibile q̄ ecōtrario: sed ecōtrario est ipossibile: videlicet icorruptibile fieri corruptibile: ergo ꝛc. ¶ Secūdū est: cū corpus Christi verbo vnitū q; passibile et nutribile p actionem virtutis nutritiue mlras partes de nouo acq̄siuit ꝛ alias priores amisit/ qua virtute ꝛ quo miraculo nouiter acq̄site fuerit verbo vnite. et perdite ab ipso separate. ¶ Ad primū potest dici dupliciter/vno mō q̄ corruptibile sm se fieri icorruptibile pōt intelligi dupliciter/vno mō absolute ꝛ simpliciter: videlicet q; sic fiat incorruptibile q̄ sibi nō repugnet oīno ab oi causa secūda corrūpi et pati: ꝛ cuicūq̄ causę secunde repugnet m ipsum agere: et hoc mō nō videt aliq̄ corruptibile posse fieri icorruptibile/magis q̄ ecōuerso: nec corp⁹ Christi nec alicui⁹ alterius beator̄ videt sic esse incorruptibile. Alio mō q̄ fiat icorruptibile sm quid/sic intelligendo q̄ licet sint multa a quibus ipsum possit sm se pati: ꝛ illa in ipsum agere naturaliter/nō tm̄ pōt fieri/prima causa hoc supernaturaliter ꝓhibēte: et actiōes quorūcūq̄ agentū suspēdēte: ꝛ hoc mō corruptibile fieri icorruptibile nō est ipossibile: q; nec est aliud q̄ oē actiuū in aliud ne in ipsum agat p diuinā potētā impediri: hoc aūt ꝓstat esse possibile deo: ꝛ hoc mō forte corpus cuiuslibet beator̄ erit incorruptibile: q̄re ꝛc. ¶ Et ideo q̄si dicāt/q̄ non magis est possibile corruptibile fieri incorruptibile q̄ ecōuerso. Concedo ista videlz corruptibile ꝛ incorruptibile absolute et simpliciter accipiēdo. Nec esm simpliciter accipiēdo corruptibile pōt fieri simpliciter incorruptibile magis q̄ econuerso: corruptibile tm̄ simpliciter pōt fieri incorruptibile sm quid modo p̄dicto/ deo videlicet actionē oīs corruptiui principiū suspēdēte: qō icorruptibile sic effectū posset fieri corruptibile sicut prius deo agēte cessante corruptiua ipsius in ipsum agere p̄mittēte. ¶ Secūdo forte posset aliter dici/videlz q; corpora beator̄ efficiūtur incorruptibilia ꝛ ipassibilia simpliciter: vel p aliquā formā mediantē: vel per quācūq̄ viā alia possibilē/deo notā. Licet tm̄ corp⁹ humanū corruptibile in pīem efficiatur icorruptibile in sequēti: nō tm̄ incorruptibile puta celū potest fieri corruptibile. Et ratio huius est: q̄m incorruptibile est cui nō correspōdet aliquod agēs contrariū in natura: tale aūt nō potest pati seu recipere formā aliquā sibi icōpossibilē ab agēte aliquo limitato/ cū formā aliam incōpossibilē nō possit introducere nisi agens contrariū q̄ incorruptibile nullum habet: et ita per consequens impossibile est icorruptibile naturaliter corrumpi aut corruptibile fieri/cū nihil naturaliter possit corrumpi cōmuniter nisi ab aliquo agente formā aliquā ipsi incōpossibilē virtualiter continēte. Econuerso aūt illud q̄ est ex se corruptibile potest nūq̄ posse corrūpi: et p consequens incorruptibile fieri/deo faciente/vel imediate per se/vel mediante aliqua forma actioni cuilibet resistente: quo modo celum non est incorruptibile/ sz tm̄ formaliter per seipsum: quod aūt est tale formaliter nullo addito sed seipso/non potest nō esse tale. et econuerso omne tale per aliquod extrancū ab eo realiter distinctū/potest non esse tale. Ex quo sequitur q; corpora beator̄ quocūq̄ p̄dicto⁹ duo⁹ modo⁹ ponā tur incorruptibilia nō sunt icorruptibilia sicut celū et alia superiora corpora cū eis sm se non repugnet corrūpi naturaliter absolute et simpliciter sicut ista. De hoc aūt vtrū sit verius super quartū inquirek plurius. ¶ Ad secūdū dubiū dicēdū q; cū corpus Christi fuerit nutribile: ꝛ p cōsequēs naturaliter corruptibile/ei⁹ partes deperdite naturaliter fuerunt corrupte ꝛ a verbo separate. Omne esm vnitū alteri naturaliter corruptibile/est etiam ab eo naturaliter separabile: cum corruptū nō possit remanere vnitū. Partes esm corporis acquisite fuerūt naturaliter generate ꝛ preexistēti bus corpori partib⁹ addite: non tm̄ naturaliter sed supernaturaliter diuina virtute ꝛ miraculose antiquo/vel (qō magis videtur) nouo miraculo verbo vnite: licet enim virtus nutritiua fuerit ipsaꝫ naturaliter ꝓductiua: nō tm̄ verbo vnitiua. ¶ Et si cōtra hoc arguaꝫ: q; qua ratione partes deperdite fuerunt naturaliter separate a verbo/eadē nouiter generate potuerunt ipsi naturaliter copulari. Dicendū/q; nō est simile ꝓpter duo. Primo/q; in corruptione partiū verbo psonaliter vnitarū nō est ꝓpue separatio. Tunc esm cōiūcta ꝓpue diuidūtur qm̄ post diuisionē manēt: et hoc nō ita est naturaliter ipossibile aliquid verbo vnitum ab ipso separari sicut nō vnitū ipi nouiter copulari. q; esto q; corp⁹ Christi fuisset naturaliter diuisum ꝓpter hoc non fuisset verbū actione diuidēte ab aliqua parti separatum/ sed aut vtriq; partiū remansisset vnitum/vel si aliqua ab eo fuisset separata/hoc nō naturaliter sed supernaturaliter factum fuisset diuina virtute. Et ideo non sequit si partes corrupte naturaliter non manent vnite q; naturaliter ꝓducte ipsi vnite naturaliter sint vnite. ¶ Secundo/q; partes corruptas ipossibile est verbo esse vnitas: producte aūt possunt existere non vnite: et ideo nō sequit: partes naturaliter corrupte fiunt naturaliter nō vnite: ergo et naturaliter genite naturaliter sunt vnite. ¶ Sic ad q̄stionē. ¶ Ad rationē in pīmo pto patet solutio ex dictis in corpore questionis.

Secundo quero de mortalita-

te totius hois assumpti: videlicet vtrū in potestate Christi fuerit nō mori ex violētia passiōis ipsi illate. ¶ Et videt q; sic/ per illud. Jo. 4. vbi Christus dixit. Potestatē habeo ponēdi animā meā: ꝛ ego pono animam meā a me ipso: et nemo tollet eā a me. et similia ibi multa. Sed cōstat q; Christus nō potuit animā suā eam a verbo/sed tm̄modo a corpore separādo: ergo sicut potestatē habuit ipsam separādi a corpore/ita ꝛ nō separādi: ꝛ p ꝓsequēs nō moriēdi. ¶ Contra/q; violētia ul la passionis ipsi illate ineristēte/vnitā animā corpori remanere fuit naturaliter ipossibile: ergo ꝛ ipsum non mori: sed Christus vt homo non potest aliquid supra naturam: ergo ꝛc. ¶ Solutio. Ubi primo excludam vnum dicendi modum. Secundo dicam aliter ad q̄stum. Tertio soluam aliqua dubia circa dicta.

Quantum ad primum : dicitur a qui-

busdā q; si alia Christi fuisset absolute sibi dimissa/q; fuit gloriosa/eius gloria redundasset in corpus: et per ꝓsequēs in potestate alie fuisset nō mori ex aliqua passione: sed q; corpus tali alia informatū fuit sine aliqua

redundãtia glorie in ipsum/ideo fuit per passionẽ corruptibile: nec fuit in potestate alie ipsum a passione huiusmodi preseruare. ¶ Sed hic modus dicẽdi est irrationabilis ꝓpter duo iter alia. ¶ Primo/quia gloria anime vt accipit/nunq̃ redũdat in corpus: nec ipsum impassibile seu incorruptibile facit magis q̃ corporis ipassibilitas seu icorruptibilitas redũdet in aiam efficiendo ipsam beatã. Non cũ plus aliqua accidentalis forma alie aliquid agit vel facit in corp⁹/q̃ corp⁹ ipm vel aliqua eius forma in aiam/vt patuit ex questione ꝑcedẽti: quare ꝛc̃. ¶ Secũdo/qz esto q hoc esset verũ videlz q gloria alie redũdaret sic in corpus ipsum impassibile faciendo: tunc corpus ipsum non posset pati ab aliquo agente secundo: nec p ꝓsequẽs bene dictum est esse in potestate anime beate beatitudine in corpus redũdãte non mori ex passione ipsi illata: cũ tũc nulla passio posset iferri. ¶ Confirmatur: qz si aliqua passio corpori posset iferri: tũc corp⁹ nõ esset ipassibile cuius cõtrariũ supponit: nec etiã nõ mori esset in anime potestate si corpus iformarũ anima posset pati: quoniam l cui⁹ potestate nõ est aiam a corpore nõ diuidi nec hominẽ nõ mori: cũ hoiem mori nõ sit nisi aiam a corpore separari: sed si corpus gloriosum posset pati/puta diuidi/non esset in anime beate potestate ipsum ab eo diuidi: nõ posset enim corpus qualitercũq̃ diuisum realiter informare: ergo ꝛc̃. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum: vbi aliter est

dicẽdũ: pcmitto primo ad huius euidentiã q̃ triplex violẽtia posset inferri homini: ex qua posset contingere/imo necessario naturaliter contingeret ipsum mori. Prima est anime a corpore separatio absq̃ aliqua cuiuscũq̃ substãtialis vel accidẽtalis forme corruptiõe. Sicut cũ anima nõ necessario absolute sed cõtingenter vnitur corpori organizato ꝛ vitimate dispposito: ita posq̃ vnita est/separabilis est ab ipso cuiuscũq̃ forme corruptiõe aliq̃ precedẽte: sed nõ põt homo manere viuus ipa aia a corpore separata: ergo ꝛc̃. Secũda violentia est corruptio alicuius accidẽtalis forme requisite ad hoc vt corpus aia naturaliter informetur seu introductio alicuius qualitatis siue cuiuscũq̃ forme accidẽtalis incõpossibilis animationi seu informationi passiue humani corporis absq̃ tũ corruptiõe puta: vel expulsione alicuius forme substãtialis. Et isto nõ de cõmuni cursu accidit mors in hoibus. Tertia violentia esset si aliqua substãtialis forma: puta corporis/corrũperetur vel a materia diuideretur ꝛ separaretur. siue cũ forma humani corporis corrũperetur siue a materia diuideretur: oportet aiam a tali perfectibili separari: ꝛ p ꝓsequẽs hoiem mori cũ ꝓcedibile per ipsum sit corpus ex materia ꝛ forma corporea cõstitutum.

Hoc præmisso pono quatuor conclusiones.

¶ Prima est: q̃ in potestate verbi fuit hominem sibi vnitũ nõ mori ex secũda violentia. Hoc ꝓbatur: qm̃ deus posset facere hominẽ vt suppono/absq̃ quocũq̃ accidẽte ꝓcedẽte vel ꝓsequẽte ab ipso realiter differẽte: ꝑ qua ratiõe hõ posset fieri absq̃ oi accidẽte cadẽ factus cũ accidẽtib⁹ põt oib⁹ eis destructis: sola substãtia corporis ꝛ alie remanẽte ꝑmanere: nec p ꝓsequẽs ne cessario homo moritur quocũq̃ eius accidẽte corrupto: vel quocũq̃ alio accidẽte suo ꝓpio icõpossibili introducto. ¶ Confirmat: qz in eius potestate est hoiem nõ mori in cuius potestate est aiam intellectiuã vnificãtẽ ꝛ informãtẽ corpus ab ipso nõ diuidi. Hoc apparet: tã diu em̃ manet homo viuus q̃ diu corp⁹ ab aia ipsi vnita vnificatur ꝛ realiter informatur: sed in potestate verbi fuit aiam hois assumpti a corpore nõ diuidi sed illi vnitã manere ipm̃ vnificando: quocũq̃ accidẽte corporis corrupto: vel quocũq̃ in corpus introducto. Hoc apparet: qz ad hoc vt aia informet corpus nihil distinctũ ab ipso corpore essentialiter est necessariũ simpliciter/cũ posset hoc fieri sine quolibet accidẽte: ergo ꝛc̃. ¶ Ex hac ꝓclusione sequit corollarie/q̃ cũ violẽta homini assumpto illata fuerit talis: non fuit em̃ corruptiua alicuius forme substantialis puta corporis: sed accidẽtalis et aliquã accidẽtalẽ icõpossibilẽ introducẽdo: q̃ in potestate verbi fuit hoiem ipsi vnitum nõ mori ex tali violẽta ipsi in passione illata. ¶ Sed cõtra istã cõclusionẽ arguo: qm̃ cõstat q̃ naturaliter homo potest diuidi: per quã diuisionem nulla fit corruptio alicuius forme substãtialis sed tm̃ accidẽtalis: sed corpore diuiso in partes separatas ipossibile est aiam oẽs illas partes aut etiã ipsaꝝ aliquam vnificare: nec p cõsequẽs est possibile hoiem remanere: quare ꝛc̃. ¶ Rideo q̃ sicut deus põt vnum corpus vel quodcũq̃ aliud in diuersis locis facere: ita ꝛ aiam eãdẽ posset forte diuersis corporib⁹ vnire: quorũ oim et si aia ipsa non esset vnificatiua: posset tm̃ esse alicui⁹ ipsoꝝ vnificatiua: et ita in ꝓposito corpore ab anima vnificato in partes diuiso posset deus (vt videt) ipam aiam cuilibet illaꝝ partium vnitã diuertere. quas oẽs et si iformare ꝛ vnificare nõ posset saltẽ posset aliquã ipsaꝝ tm̃ vnificare/qua vnificata ꝛ iformata aia/esset hõ nulla aliaꝝ hoie existẽte: quare ꝛc̃. ¶ Confirmat primo: qz ex quo deus potest facere hominem sine oi accidẽte: ficut ꝛ omnẽ aliã substãtiã ꝑ cõsequẽs nõ videtur necessario requiri in corpore aia rationali informabili aliqua determinata dispositio vel organizatio facta ꝑ formã aliquã a substãtia corporis realiter differentem. Secundo: quia sicut anima est corporis sic dispositi vnificatiua: ita ꝛ forma quelibet alia substãtialis puta ignis est materie: nõ qualitercũq̃ sed taliter disposite informatiua: et tamẽ hoc nõ obstãte deus posset facere formã ignis cũ dispositiõib⁹ oibus contrarijs existentẽ. Posset em̃ facere ignẽ frigidũ ꝛ aquã calidã calore ignis/naturaliter icõpossibilis forme aq̃: ergo ꝛc̃. ¶ Nec valet si dicat cõtra hoc arguendo: qz actus actuoꝝ/ꝑm philosophum/sunt in patiẽte dispposito: qz hoc est verum loquẽdo naturaliter et de facto. ¶ Unde potest dici aliter q̃ corpus aia informandũ licet oporteat esse organizatũ ꝛ dispositũ: non tm̃ ꝑ aliquid qđ ab eo realiter sit distinctũ. Nec em̃ huiusmodi corporis extensio et organizatio necessaria ad hoc vt corpus aia informetur/fit ꝑ aliquid a partib⁹ corporis distinctũ: sed precise ꝑ ipsas substantiales partes vnitas ꝛ situaliter sic distãtes. Et ideo licet corpore diuiso aia ab ipso separet: ꝛ hõ per ꝓsequẽs necessario moriat: hoc nõ est ꝓpter alicuius forme corruptionẽ nec generationẽ: sed ꝓpter solã partiũ diuisionem. Et ita esto q̃ partibus corporis sic diuisis hõ necessario moriat: nõ est cõtra cõclusionẽ predictã: cũ ipa solum dicat hoiem posse ꝑ diuinã potẽtiã nõ mori quocũq̃ accidẽte ab ipso realiter differẽte posito vel remoto: quare ꝛc̃. ¶ Secũda ꝓclusio est: q̃ in potestate verbi non fuisset hoiem assumptũ nõ mori si ipi illata prima vel tertia violẽtia extitisset. Hec apparet: qm̃ aia non põt vnificare corp⁹ nisi cui est coniuncta nec quodcũq̃ cui põt cõiungi/põt ꝑ ipsum vnificari: ꝑ aia nõ vnificãte et informãte aliq̃d ipossibile est hoiem ꝑmanere: ergo nõ fuit in potestate verbi hoiem assumptũ nõ mori et interim tam ex prima q̃ ex tertia violentia supradicta/videlicet anima a corpore separata: et forma substãtiali corporis vel etiã materia interempta. ¶ Confirmatur/qua nihil potest sine eo quod est de suo intrinseco permanere: sed homo essentialiter et quidditatiue includit animam ꝛ corpus/nõ quomodocũq̃ sed vt ab ipa anima vnificatũ: ergo siue corp⁹ destruat si-

ue ab ipo aia separek/impossibile est hoiem pmanere. ¶ Terna pclusio est: q neutra pdictaꝝ duaꝝ violentiarū videk alicui homini posse fieri p naturā. Hec est euidens quātū ad primā. Impossibile enim est animā fine aliqua corruptiõe prcma separari a corpore disposito/per naturā: vnde sola diuina virtute posset homo hoc modo mori: videlz p solā aiē a corpore diuisionē absq; aliquo alio pcedēte: licet nūq̄ hoc acciderit/qđ legatur. ¶ Confirmatur: qr nõ est naturaliter possibilis anima a corpore/q̄ aliquā aliā formā a suo pfectibili separari: sed nullū agens creatū potest formam substātialē vel accidētalē a subiecto separare/licet posset eā corrūpere et aliā introducere. Licet enim ignis agēs in aquā possit formā aque corrūpere: non tñ pōt ipsam a materia expellere. Et sic de quolibet alio: ergo rc. Secunda pars conclusionis predicte: videlicet q nec alia violēta que est p corruptionē forme substātialis/fit homini naturaliter possibilis/ex hoc potest pbari/qm̄ licet naturaliter corpus hois viui possit cōburi vel quōcūq; aliter corrūpi: tamen antecq̄ deueniat fit ad formę substātialis corruptionē aia a corpore est diuisa: q p pfis mors hois subsecuta. Assumptū apparet: qm̄ cū agēs corpus corrūpēs nō corrūpat ipm̄ nisi alterādo primo: per psequēs cōburēs vel quōcūq; destruens corrūpēdo corpus hois viuētis prius naturę ordine introducit in corpus aliqđ icōpossibile eius aianom et informationi passiue q̄ substātialis forma corpous corrūpak: et ita sequik q separato aie a corpore: q p pfis mors hois/corruptionē forme substantialis corpous antecedit. quare rc. ¶ Quarta et vltima conclusio est: q nō fuit in potestate assumpti hois nō mori ex secūda violēta sibi illata. Et multo min9 fuisset in eius potestate non mori ex aliqua aliarum si aliqua illarū ipsi illata supnaturaliter fuisset. Prima pbak: quontā cōstat nō esse in potestate alicuius hois eius aiam nō informare corpus dispositum: vel informare indispositum. Quāta em̄ necessitate forma ignis necessario sic informat materiā dispositā: et non pōt informare indispositā q nō possit esse ptrariū per naturā: videlz vt a materia dispositā separek rc indispositę vnirek: tāta em̄ anima intellectiua informat corp9 dispositū rc nō pōt informare indispositū: sed ex violēta homini assumpto illata in morte/corp9 fuit effectū indispositū ad ho: vt videlz posset ab aia ifformari: ergo nō fuit in potestate hois assumpti nec alicuius agētis creati informare seu viuificare aia eius corpus: sicut nec anteq̄ esset indispositum erat in eius potestate ipsum nō informare rc viuificare: ergo non fuit in eius potestate ex illa violēta illata nō mori: sicut neq; non viuere ante ipsam. In cuius em̄ potestate nō est aiam corpus viuificare nec viuere: rc econtrario in cuius potestate non est animā corpus nō viuificare nec in eius potestate est nō mori. quare rc. ¶ De alijs duab9 violētijs prima videlz rc tertia q si Christo earū aliqua illata fuisset q etiam mori necessario habuisset/apparet/qr nec nō mori ex aliqua illaꝝ est in potestate dei cū cōtradictionē implicet euidentē/vt dicat secūda cōclusio supradicta: quare rc. ¶ Ex pdict; patet solutio qstionis. Dico enim q in potestate Christi fuit nō mori hominē ex violēta sibi illata/Christo supponēte p verbo: nō fuit aūt in potestate Christi ipo supponente p homine assumpto. ¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertium : sunt inter alia

duo dubia circa dicta. ¶ Primū est: qr potēs in materiā aliqđ formę icōpossibile introducere/potest formā a materia separare/vel/si est corruptibile/corrūpere: sed nullū agēs pōt aiam itellectiuā que incorruptibilis est/a corpore separare: solus em̄ deus potens eam corpori vnire potest eā ab ipo diuidere: ergo nullus a deo aliq̄ potest in corp9 aliqđ ipsi icōpossibile introducere: nec p psequēs hominē illo mō pdicto secūdo in pcedēbus interimere: qđ est falsum: rc cōtra illud dictū in articulo pcedēn vbi dictū fuit ex illa secūda violēta hoiem naturaliter posse mori. ¶ Secūdū est: qr si nō fuit in potestate assumpti hois nō mori ex violēta passiōis: ergo mors eius nō fuit voluntaria/nec p psequēs meritoria: qđ est falsum. ¶ Ad primū rndek: q licet nullū naturale agēs possit aliquid introducere simpliciter rc absolute necessitās ad itroductionē aię: pōt tñ causare in corpore aliquid ipsi icōpossibile: rc ideo potēs talē formā in corpus introducere/potest rc aiam a corpore separare. ¶ Sed hoc nō videk sufficere. Primo/qr assumit nubiū: videlz q in corpus aia ifformatū aliqđ possit introducere naturaliter aię icōpossibile: quacūq; enim accidētali forma in corpus nouiter introducta: et quacūq; alia iterēpta: nō videk ipossibile p diuinā potentiā corpus ipsum viuificari rc ifformari aia sicut prius: sicut p diuinā potentiā posset manere ignis substātialiter incorruptus/quacūq; eius accidētali forma destructa: rc quacūq; alia in ipsum introducta. Et ideo sicut cōtingēter nō necessario simpliciter quacūq; dispositiōe prcma ad animā ipsa anima introducitur ita et contingenter nō necessario simpliciter ex indispositione aliqua/a corpore removek: quare rc. ¶ Secundo pdicta solutio non sufficit/qr nec dubiū soluit de quo ārik: videlicet quare magis virtute naturalis agētis pōt aia a corpore diuidi q̄ ipsi pūgi. ¶ Et ideo dico aliter: videlicet q sicut in corp9 dispositū vltimate aia nō introduck a naturaliter disponēte: sed a deo ipsam supernaturaliter producente: non tñ necessario simpliciter sed potius pungēter: ita nec ab ipso corpore ad aiam naturaliter indisposito anima ipsa expellitur a naturaliter indisponēte: seu indispositionem quācūq; effective introducente in corpus: sed a deo consimiliter sicut rc ab eo introducta exirent contingenter. ¶ Vel secūdo aliter potest dici: videlicet q si anima in resurrectione potest seipsam corpori disposito reunire: exde ratione videtur q posset seipsam a corpore indisposito separare: se per virtutē suā motiuā localiter transmutando. Assumptū tñ: videlz an anima separata possit se disposito corpori reunire est dubiū sup quartū pūcti9 explicādū. ¶ Ad secūdum dicēdū: q licet non fuerit in potestate Christi nō mori violēta sibi illata inexistente: fuit tñ in eius potestate violētā huiusmodi sustinere rc morte acceptare quā pdidit ex violēta huiusmodi secuturā. Et ideo mors Christi fuit meritoria et voluntaria tam anteccedenter q̄ etiā psequēter. Nec sequik: non potuit nō mori/ergo fuit mortuus violēter: nisi accipias violēter vt distinguik ptra naturale: modo q̄ dicim9 q lapis et omne graue est sursum violēter: qr ptra naturalē suā inclinationē. Hoc enim modo bñ cōcedo mortē Christi fuisse violētā: qr ptra naturalē inclinationem hois merentis: nō aūt vt violentū opponik voluntario. Tam enim passionē seu violētā q̄ mortē ipam voluntarie acceptauit: et hoc sufficiat ad merendū. quare rc. ¶ Sic ad qstionem. ¶ Ad rationem in pncipio/dicendum q christus supponēs pro verbo habuit potestatem separandi animam hominis assumpti/tam a seipso q̄ ab homine assumpti corpore: a seipso tñ nūq̄ separauit vel deposuit: sed tñ a corpore. Hoc aūt qđ subdit Christ9: nemo tollit aiaz meā a me/si li me supponat p ꝓbo clara est lra: qr nec aliqs ab ipo aiam separauit nec separare potuit. Si aūt li me supponat p homine seu ei9 corpore/vt sit sensus/ nemo tollit aiam meā a me eā a corpore separando/alludit ille sententia ihesu christi dicte in tertio articulo qstionis: vbi dictum est/q sicut solus deus animā corpori dispos-

to vnitiua et ipse solus et nullus alius eam a corpore indisposito diuidit seu disiungit.

Circa distinctionē decimamseptimam in qua magister inqrit an omnis xpi oratio fuit exaudita: ad qō videndum distinguit in christo multiplicem voluntatem: quero de his duobus. ¶ Primo vtrum in christo sint plures voluntates. ¶ Secūdo vtrū fuerint exaudite omnes eius orationes. ¶ Quantum ad primum arguo q sic: quia christus fuit et est deus z homo verus: sed alia est volūtas diuina/z alia humana: ergo zc. ¶ Contra/quia vnum et idem non ē realiter in seipso: sed voluntas diuina ē a diuina essentia: et humana ab alia realiter indistincta: ergo zc. ¶ Responsio: in qua primo excludā vnū modū dicendi. Secundo dicam aliter.

Quantum ad primū: dicitur a quibusdam q voluntas potest sumi dupliciter/videlicet propue et large. Voluntas sumpta propue est appetitus intellectus libere eligēs vel respuens obiectū quodlibet intellectū. Large autem sumpta volūtas potest dici omnis appetitus. Primo modo sumendo voluntatem in christo fuerunt tres due voluntates. quia tres fuerunt in eo duo liberi appetitus intellectuales increatus videlicet z creatus. Secundo autem modo sumendo volūtatem fuerunt in christo in vniuersali tres voluntates. Fuerunt enim in ipso duo appetitus creati: videlicet rationalis seu intellectualis z sensitiuus: qui fuit etiam in ipso sicut in quolibet homine multiplex. quot enim sunt in quolibet animali potentie sensitiue apprehensiue: tot sunt in ipso appetitus distincti correspondētes apprehensiuis potentijs sensitiuis. Alia enim est potentia appetitiua visui: alia auditui: alia aliarum apprehensiuarum cuilibet correspondēs. Et ideo hoc modo accipiendo voluntatem tot fuerunt et sunt in christo voluntates hoc est appetitus: quot sunt in ipso potentie apprehensiue. ¶ Sed contra istā opinionem arguitur/quoniam falsum accipit vel innuit fundamentum: videlicet potentias anime esse ab ipsa distinctū aliquid in re extra. hoc enim non est verū/vt in secūdo prolixius est ostensum. Q; autem ista opinio potentias anime distingui ab ipsa in re extra innuat: apparet / quia dicit ipsas multiplicari alia vnica existēte. Quero enim quomō intelligit potentias anime apprehēsiuas z appetitiuas esse diuersas: aut enim intelligit ipsas multiplices esse tm virtualiter propter actus: vtpote quia licet sit vnica essentia anime formaliter: est tm multiplex virtualiter: quia actus videndi: audiēdi: et aliorum omnium sibi possibilium virtualiter contentiua: aut formaliter seu fundamentaliter: quia videlicet in anima sunt plura distincta in re extra: quoꝝ vnum est principium productiuum vnius actus: z reliquum alterius. Si intelligat primo modo concedo: sed tunc nihil ad propositum: si secundo modo sicut et intelligit: falsum accipit: vt patet ij° lib. se cundo. quare zc. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secūdum p̄mitto. Primo ad huius euidentiam duo. Primum est q esse aliquid in aliquo dupliciter potest sumi: videlicet vno modo proprie: et sic nihil est in aliquo nisi realiter a se distincto. Hec enim idem realiter est propue in seipso: z alio modo large: vt aliqd dicat esse in aliquo qō est ipsum: sicut dicitur q diuina essentia est in psonis: vel humanitas est in sorte: z similia: que sunt impropie dicta licet vsitata. ¶ Secundū premittendum est: q volūtas potest sumi dupliciter: videlicet virtualiter z formaliter. Voluntas sumpta virtualiter seu fundamentaliter est actus volendi subiectum receptiuum z principū productiuum: qō non est aliud ꝙ essentia creature intellectualis: vt anima vel angelus. Voluntas autem fundamentaliter sumpta est ipsa voluntas primo modo sumpta: puta omnis intellectualis natura creata vt volitione informata. Ita enim anima dicit voluntas vel angelus formaliter et actualiter a volitōe: sicut subiectum albū ab albedine. Et sicut subiectū carens omni accidente non est formaliter album nec nigrum actualiter: sed vtrūq; potentialiter: ita nec intellectualis natura carens volitione: intellectione: z omni sensatione est formaliter actualiter: sed tm potentialiter voluntas: intellectus: z sensus. Quomodo autem hoc sit intelligendū videri poterat in secūdo. ¶ Non habet tamen locum ista distinctio in diuinis: vbi deitas: voluntas: z volutio sunt indistincta totaliter in re extra: vt nunc suppono.

His p̄missis: pro solutione quæstionis pono octo conclusiones. ¶ Prima est: q in verbo diuino non est voluntas increata: sumendo esse in/primo modo: videlicet propie: sed secūdo. Hec apparet: quia verbum diuinū est increata voluntas: intellectus deitas: et quod libet essentialium aliorum: quoꝝ nullū est ab ipso realiter distinctū sed simpliciter indistinctū: sed indistinctoū realiter et totaliter neutrum potest dici propie esse in altero: magis ꝙ econuerso: ergo zc. ¶ Secunda conclusio est: q in verbo diuino est volūtas creata/ sumēdo esse in/primo modo et ppie: nō secūdo modo. Hec apparet: qm sive voluntas creata sit distincta ab anima: sive (qō credo verius) indistincta/ipsa a verbo realiter est distincta et in ipso realiter sustentata personaliter: sed sic in alio existens vez vt sustentatum in sustentante ab ipso realiter differente est in ipo propue vez primo modo: ergo zc. ¶ Tertia conclusio est: q volūtas creata in verbo realiter sustētata est vnica vt primo modo vez fundamentaliter p principio volitionis accepta: non autem vt secūdo modo/videlicet vt formaliter sumpta. Hec apparet/quia vt suppono hic ex dictis sup secundū/ volūtas sumpta fundamentaliter pro principio volitionis elicitiuo et subiecto receptiuo/est ipsa anima. vt autem accipitur actualiter seu formaliter est actꝰ volēdi vel anima ipsa seu alia quecūq; itellectualis forma vt actu huiusmodi informata: sed constat q in verbo est vnica anima/ non tamen vnicus sed multiplex in ipso est vel esse potest volendi actus: sed homo assumptꝰ non omnia que vult/eodē actu sed alio z alio vult: ergo zc. ¶ Quarta conclusio est: q aliter est in verbo voluntas sumpta primo modo/et aliter sumpta secundo modo. Hec apparet/quoniam voluntas sumpta primo modo/videlꝫ p principio elicitiuo et subiecto receptiuo actus volendi est ipsa anima/ que est in ipso verbo immediate personaliter sustentata/voluntas autem sumpta secundo modo/videlicet vt includit actum nō est immediate in verbo/sed mediante voluntate sumpta primo modo/videlicet ipsa anima in qua est actus ipse volēdi/ vt accidens in subiecto. ¶ Quinta est: q voluntas increata/videlicet ipsa diuina essentia licet vnita homini assumpto non tamen propie est in ipso/sed magis econuerso. Hec apparet/quoniam suppositū sustētans non est propue in natura sustentata. sed natura ipsa sustentata est in supposito sustentante: sed voluntas increata est idem realiter cum verbo hominē sustētante: ergo magis propue homo assumptus potest dici esse in diuina voluntate/hoc est in deo/quia in sup-

posito assumente ꝯ econuerso. ¶ Sexta conclusio est q̄ in homine assumpto est v. huntas creata sumpta fundamẽtaliter seu virtualiter pro principio videlicet productiuo et subiecto receptiuo actus/ et hoc sumẽdo esse in alio proprie primo modo. Non autem hoc modo voluntas vt sic accepta est in anima assumpti hominis nec alicuius alterius nisi sumendo esse in/improprie et large seu secundo modo. Hec apparet/quoniam voluntas sic accepta est ipsa anima que differt ab assumpto homine realiter sicut pars a toto/et ita vt in homine proprie/sicut pars dicitur esse in toto. Ex quo patet secunda pars conclusionis/ videlicet q̄ voluntas hoc modo non est in anima/cum sit anima/nisi sumendo esse in/large/modo quo dicitur q̄ in deo est voluntas et intellectus/quia ipse est volũtas et intellectus: quare ꝛc. ¶ Septima conclusio est: q̄ in anima hominis est voluntas sumpta secũdo modo/ videlicet pro actu/ et hoc sumendo esse in/proprie/non autem isto modo est immediate in homine/sed tm̃ anima mediãte. Hec apparet/quia subiectum imediatum volitionis est ipsa anima: et ita voluntas pro actu sumpta est in ipsa vt accidens in subiecto. ¶ Octaua et vltima que sequitur ex predictis est q̄ voluntas primo modo videlicet fundamentaliter seu virtualiter sumpta est in homie assumpto et in quolibet alio vnica/secundo autem modo videlicet actualiter seu formaliter sumpta pro actu est in ipsa multiplex anima mediãte. Hec apparet/quia anima est vnica: ergo et voluntas vt sic sumpta ab ipsa in re extra totaliter indistincta: actus autem volendi sunt multiplices in anima/et ipsa mediante in homie existẽtes: ergo et volũtates vt sic sumpte. ¶ Quod dictum est de voluntate etiam intelligendum est de intellectiua potentia et quacũq̄ alia vt sensitiua tam apprehensiua ꝯ appetitiua/ que quia sicut et volũtas sunt ab anima indistincte. Sicut enim anima est immediate principium elicitiuum et subiectum receptiuum volitionis: ita et intellectionis et omnis sensationis/ideo sicut voluntas accepta pro principio et subiecto actus volendi est ipsa anima: vt autem accipitur formaliter dicat actũ animam informantẽ: ita consimiliter intellectus sumptus fundamẽtaliter est anima: formaliter est ipsa anima intellectione actualiter informata. Et sic de visu est dicendum: et de alijs omnibus potentijs sensitiuis. ¶ Ex predictis octo conclusionibus patet quid dicẽdum sit ad questionem qua queritur: vtrum in christo sint plures voluntates. nam patet q̄ sic: siue ch̄ristus supponat pro homine assumpto siue pro verbo ipso. Sunt enim in verbo nue voluntates: increata videlicet et creata: accepte modo in precedentibus exposito non pro actu: et accipiẽdo esse indifferẽter. Non enim similiter est in verbo voluntas creata hoc est alia ipsa/ et increata. Sic enim est in eo voluntas; nõ autem hoc modo creatum aliquod est in ipso: cũ natura assumpta ab ipso realiter et essentialiter sit distincta. Et hoc modo intelligo et intelligendũ puto dictũ Damascẽni conclusionem istam soluentis in sententijs suis. ca. lx. vbi sic dicit. Sicut fm̃ fidem firmiter est tenendum in christo esse duas naturas et vnã hypostasim ita oportet dicere sicut ꝓsequens ex isto q̄ in ipso sint naturales proprietates et potentie virtusq̄ nature. Proprietas autẽ virtusq̄ nature videlicet tã create ꝯ increate est voluntas et intellectus: ergo ꝛc. Nec tamen ex hoc est intelligendum voluntatem et intellectum distingui a diuina essentia vel ab anima in re extra. Licet enim calefactiuum sit ꝓprietas calidi et risibile hominis: nec tamen calefactiuum est in calido aliquid distinctum ab ipso: nec risibile in homie. Et ita in proposito est dicẽdum: quoniam intellectus non est aliud ꝯ potens intelligere/ et voluntas ꝯ potens velle: hoc autem est diuina essentia non aliquid distinctum ab ipsa vel in ipsa diuina essentia: quare ꝛc. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationes in principio vtriusq̄ partis patet solutio ex predictis.

SEcundo q̃ro secundum vtrum omnis christi oratio facta/fuerit exaudita. ¶ Et videt q̄ sic per illud. Jo. xi. Pater gratias tibi ago quoniam audisti me. ego autem sciebam q̄ semper me audis/ sed ꝓpter populum qui hic circũstat dixi/ vt credãt q̄ tu me misisti. ¶ Cõtra. qz potuit trãsferri a se calicẽ passiõis. Luce xxii. Vbi dicitur q̄ positus genibus orauit dicẽs. Pater si vis transfer calicem istum a me. sed hec non obtinuit. ergo ꝛc. ¶ Responsio vbi est primo videndum quid sit oratio. Secundo est soluenda questio.

Quantum ad primum : dicẽdum est q̄

oratio nõ est aliud ꝯ desiderium deo oblatũ intẽtione habẽdi ab ipso optatũ seu desideratũ. Quod desiderũ si est tm̃ actus in mẽte elicitus est oratio mẽtalis: si vocem exterius explicatũ/dicitur oratio vocalis. Est enim oratio vocalis vox explicatiua desiderij mentalis. Huiusmodi autẽ in christo interior actus appetitiuus seu desiderũ fuit triplex. Fuit enim in ipso alius actꝰ appetitꝰ sensitiui et alius intellectiui/qui fuit duplex. Vnus simplex et absolutus: et aliꝰ cõditionatus. Actu appetitus intellectiui absoluto et simpliciter appetijt Christus seu voluit salutem omnium electorum: actu conditionali appetijt et voluit saluari etiam omnium aliorũ: videlicet reproborũ. Quod ex hoc patet ostendi/quoniã omnis volens aliqui malum est ipsi nolens bonum illi cõtrarium. Hoc apparet. ideo esset quis nolleret alicui malũ quia vellet ipsi bonũ: Et per contrarium cui nõ vult bonum habet circa ipsum actũ volendi malũ: sed christus habuit circa dãnandos actum nolẽdi malum culpe eorum ac pene quã premidit. Hoc apparet / qz vt dictum fuit in secunda questione dist. xv. maiorẽ tristitiam habuit de culpa aliorũ preuisa nolita/ ꝯ de pena sibi inflicta. Vt autem ibi deductũ est/ de culpa nolita aliorũ maiorẽ ꝯ de sibi inflicta pena tristitiã non habuisset/nisi culpã magis ꝯ penã noluisset et vehemẽtius respuisset: cũ tristitia sit de ijs q̃ nobis nolentibꝰ accidunt. Ergo si Christus noluit reproborũ malum culpe preuisum et enã pene ꝑuise/per cõsequẽs voluit ipsorũ bonum gratie et glorie: sed constat q̄ non absolute simpliciter cum videret et intelligeret deum nolle eis hoc bonũ videlz gratie et glorie: nichil autẽ simpliciter et absolute appetijt seu voluit Christus/cũ voluntatem diuine volũtati ꝓximẽ habuerit/nisi quod deũ velle cognouit: ergo hoc bonũ gratie et glorie ipse reprobis non voluit seu appetijt absolute ſz cũ cõditiõe si deus eis dare voluisset/modo quo prosciẽs et ꝓuidens nolens merces in mare habet nolle ꝓcere si periculum propter quod proiecit posset euadere ¶ Cõfirmatur: quia nullomodo videt q̄ Christus manũ culpe dãnatis noluisset nisi bonum gratie modo aliquo eis voluisset/licet non absolute. ergo ꝛc. ¶ Hec de primo.

¶ Quantum ad secundum : vbi est ad

questionẽ propositam respondendũ: ad responsionis euidẽtiã premitto quatuor per ordinem. ¶ Primum est q̄ licet omnis oratio sit appetitus mẽtis seu desiderium interius/si sit mẽtalis/ vel eius explicatiua exterius /si vocalis: non tamen econuerso/ omnis appetitꝰ nec omne desiderũ est oratio. Hoc apparet qm̃ vt dictum est/ oratio est desiderũ deo oblatũ. vt ab ipso habeatur optatum: sed potest esse in aliquo aliquod desiderũ deo nõ oblatũ: ergo nõ omne desiderũ est ora-

tio: sed ꝑtisse illud quod offert deo. ¶ Secundū ꝑmittendū est. q desiderū seu appetitū sensitiuū quo Christus vitam appetijt et mortem respuit deo obtulit: et p consequens aliquo modo orando fuit. Assumptum apparet: quia Christꝰ petijt a se transferri calicem passionis/vt argutum est in principio questiōis/licet hoc fieri noluerit ꝑm appetitum intellectuum/cum intelligeret cōtrarium esse diuinitus ordinatum. ¶ Tertium premittēdum est. q affectus Christi intellectiuus seu desideriuz absolutum fuit ab ipso Christo homine deo oblatum intentione consequendi seu habendi optatū. Hoc apparet. quia huiusmodi desideriuz fuit in Christo de salute omnium electorum: constat autem Christum hominem huiusmodi desiderium et interiorē mētis affectum deo obtulisse/et desiderium obtinuisse. cū ipse electis omnibus salutem meruerit gratie in presenti et glorie in futuro. ¶ Ex hoc sequitur corollarie q huiusmodi Christi desiderium fuit perfecta oratio et magis propie ꝙ desiderium appetitus sensitiui. Hoc apparet: quoniam licet Christus desiderium seu sensituum appetitum deo obtulerit/ nō tamē ea intentiōe vt exaudiri nec vt optatum consequi voluerit: sed magis vt nobis exemplum ꝓberet. Unde glossa sup psal. 20. sic dicit. Christꝰ ꝑm affectum carnis aliquid quod non obtinuit petijt/vt nobis formam in tribulatione clamandi ad dominum daret et tuam diuine subijciendi volūtatem. Desiderium autem eiꝰ absolutum qđ fuit de salute electorum fuit ab ipso deo oblatum intentiōe consequēdi optatū: ergo cum oratio propie sumpta sit desiderium oblatum deo vt habeatur optatum/magis propie fuit oratio in Christo ipsius desiderium intellectuū absolutū ꝙ sensituū/licet vtrūq; fuit deo oblatum. ¶ Quartum et vltimum premittendum est q eiꝰ desiderium conditionatum intellectiuum quod fuit de salute reprobōrum non videtur fuisse ab ipso oblatum deo/nec per consequens orando/si tamen fuit/quia et fieri potuit aliquo modo orando dici potuit. Dico autem q huiusmodi desiderium licet consequi nō expectaret optatum. Christus deo offerre potuit/et hoc eo modo et fine quo desiderium sensituum ipse obtulit/quādo dixit. Pater transfer calicem hunc a me. videlz vt formam et exemplum in tribulatione clamandi ad dominum nobis daret.

His ꝑmissis pro solutione quæstionis pono quatuor cōclusiones. ¶ Prima est q omne qđ Christus petijt et pro quo orauit/quod ꝑm appetitum intellectuum seu desiderium absolutum fieri voluit a deo obtinuit. Hec apparet/ qñ hoc modo Christꝰ homo nichil voluit nisi quod deum velle ipsiq; gratū esse agnouit: sed constat q omne tale pro quo orauit obtentum: ergo ꝛc. ¶ Confirmatur/quia constat q Christꝰ obtinuit et promeruit salutem gratie et glorie omnium hominum electorum/ et aliquorum salutem etiam corporalem et a morte resuscitationem: pro quibꝰ omnibꝰ obtentis hoc modo orauit: Et ideo dicit Glossa super psal. 20. vbi supra q quecunq; Christus ꝑm rationem voluit facta sunt/ꝛ quę ꝑm rationem fieri voluit a deo fieri potuit: ergo ꝛc. ¶ Et si dicaꝭ: quare ergo ad dd Christus hoc modo orauit: ex quo nō petijt nisi quod a deo fiendum p:euidit? Respondeam/ q sicut illud ꝙ quo orauit a deo fiendum ipsiq; gratum agnouit: ita et cognouit ac preuidit illud fiendum a deo hoc modo/ videlicet ipso mediāte orāte: et ideo adhibuit ipe Christus orando medium: videlicet orationis actum tanq; intentum a deo et ab ipso ordinatum ad consequendū terminum/pro quo orauit. optatum. ¶ Confirmatur Primo/quia constat q Christus preuidit lazarū mortuum diuinitus suscitandum/et tamen vt resuscitaret orauit: quia et hoc modo eum resurrecturum preuidit videlicet se mediante et promerente orando. Secūdo quia cōstat etiam q Christus in primo sue conceptionis instāti omnium electorum hominum salutem preuidit: quo tamen nō obstante pro ipa obijt: quia et hoc modo non alio ipsam obtinendam et consequendā esse agnouit: ꝛc. ¶ Secunda conclusio est/ q nichil quod Christus petijt et pro quo orauit quod ꝑm appetitum et desiderium sensituum tāntum fieri voluit/impetrauit: Hec apparet quoniam sicut quecunq; Christus ꝑm rationem voluit absolute fieri sunt facta ꝑm quod dicit glossa vbi supra/ita et que fieri noluit preter culpam nō sunt facta: sed que Christus ꝑm appetitum sensituum tm̄ fieri voluit/ꝑm intellectuum absolute et simpliciter fieri noluit/sicut licet ꝑm sensitiuum appetitum mortem declinare voluerit/eam tamē ꝑm intellectuū appetijt et elegit. ergo eius oratio appetitus sensitiui et desiderij expressiua: qua non mori petijt: quādo dixit. transfer calicem istum a me: exaudiri non debuit: quia et contrarium videlicet mori: simpliciter voluit: nec illud petijt vt fieret: sed vt exemplum nobis daret: et cuā vt se tunc verum hominem demonstraret. Homo enim naturaliter timet mortem et ꝑm sensualitatem abhorret et refugit quod et Christꝰ fecit: et ic facere seu timere probauit quando vt ipsum cuaderet orauit. ¶ Tertia conclusio est: q si omnia que Christus fieri absolute noluit et ꝑm appetitum intellectuum respuit ne fierent a deo petijt et pro omnibus orauit: non omnia obtinuit. Hec apparet: quoniam Christus ꝑm appetitum intellectuum culpam noluit: sed respuit quam preuidit omnium damnādorum et ideo de ipsa quia nolita tristitiā habuit vt in precedentibus dictum fuit: sed constat q reprobi ad penam presciti non sint a culpa nec etiam a pena culpe debita liberandi: ergo si pro hoc Christus orauit: non omnia que petijt ac ꝑm intellectuum appetitū appetijt seu voluit ne fierēt impetrauit. ¶ Quarta et vltima conclusio est q si Christus omnia que neri conditionaliter voluit et ꝑm intellectuum appetitū fieri appetijt a deo petiit et pro omnibꝰ orauit: non omnia impetrauit. Hec apparet: quoniam Christus hoc modo videlicet conditionaliter voluit et appetit vt supertius dictum est: gratiam et gloriam reprobōrum hominū dānandoꝝ: ergo si hoc petijt/nō oia que petijt/et pro quibꝰ orauit vt fierēt/impetrauit. ¶ Ex his duabꝰ ꝓclusionibꝰ vltimis aliqui forte inferēt corelariū/q Christꝰ licet noluerit culpā dānādoꝝ: et voluerit aliquo modo videlicet ꝓditionaliter gratiā et gloriā ipoꝝ: nō tamē orauit pro aliquo predictorum: quia talis oratio vana cū nec effectum habuisset: nec in hoc nobis exēplū dedisset: vel se eē hominē: vt in illa oratione q orauit vt mortem euaderet probasset: sed nichil ponendū est fuisse in Christo vanū: ergo ꝛc. ¶ Ex hoc si est verum: sequitur vniuersaliter: q omnia que Christus petiit: que ꝑm appetitū intellectuum fieri voluit: impetrauit: et ita excepta oratione sensitiui sui appetitus seu desiderij expressiua: omnis alia eiꝰ orano extitit exaudita. ¶ Sic ad questionē. ¶ Ad rationē in principio patet solutio ex dictis.

Circa distinctionē decimamoctauā in qua magister inquirit/an christus electis membris suis tm̄/an sibi etiam et eis insimul meruerit: ꝙro duo. Primo vtrum christus meruerit sibijpsi. Secundo vtrū omnibus alijs. ¶ Quātū ad primum arguitur q christus sibijpsi non meruit nec mereri potuit: quoniam semper meritum

precedit premium: sed in christo precedere non potuit nec precessit: quia statim vt conceptus fuit beatus ergo ꝛc. ¶ In contrarium arguitur: qm̃ premium est in Christo sumendum modo nobiliori ipsi possibili: ꝫ nobilius ꝛ perfectius etiam. videt premium habere ex merito ꝯ sine vllo merito: ergo ꝛc. ¶ Responsio vbi est videndū primo quid sit meritū. Secundo an Christus sibi meruit premium: quod est quesitum. Tertio quo actu meruit sibi ipsum. Quarto soluam aliqua dubia occurrentia circa dicta.

Quantum ad primum: dicitur ꝙ meritum est omne illud quod ē deo acceptatum pro quo acceptato est ab ipso deo acceptante aliquid retribuendū vel illi in quo est illud acceptatum vel alteri aut ille in quo est meruit. ¶ Ex quo infert ꝙ meritū nō est premium eius cui fit retributio seu remuneratio propter ipsum. ¶ Sed hoc modo accipiendo meritum non tantum existens in charitate: sed etiam in peccato mortali meritum potest esse. quod apparet: quoniam in peccato mortali existentes possunt facere: ꝛ interdum faciūt aliqua bona digna non bono eterno: ꝫ premio ꝛ remuneratione aliqua temporali: quale etiam premium dē eis retribuit in presenti: cum nullum bonum sit nō remuneratum: sicut nec malum aliquod impunitum. Si ergo omne opus cuiuscūq; deo acceptatus pro quo ab ipso deo acceptante aliquid est reddendum est meritū: cum deus bona opera in peccato existentium accepret vt digna bono non eterno sed tēporali quod et pro eis retribuit: per cōsequens meritum sic acceptum potest esse omnium reproborum. ¶ Et ideo potest dici aliter restringendo meritum ꝛ magis propue accipiēdo ipm ꝙ meritum est omne deo acceptum pro quo ipso acceptante deo: est vel tm̃ ei cuius est meritum: vel tm̃ alteri. vel simul vtriq; reddendum premium sempiternuꝫ. Tunc premium redditur tm̃ merenti quando merens meretur tātummodo sibi ipsi pro se solo orando / vel quodcunq; aliud bonum faciendo. Tunc autem premium est reddendum alteri ꝯ meretur quādo meres habet totum premium sibi debitum tam de facto: sicut Christus qui per illa que post ꝯ natus fuit in mundo egit sibi non meruit premiū quod iā habuit / sed alijs. Tunc autem tertio premium reddendum est tā alteri ꝯ merentis quando ipse merens in via non in termino existens ꝛ per consequens premio carens meretur alicui alteri deum pro ipso orando aut bonum aliud quodcunq; faciendo. ¶ Ad autem premium pro tali actu meritorio debeat non tm̃ ei pro quo oratur cuius non est meritum: sed etiam ipsi merenti deum pro illo orando vel bona alia faciēdo: ex hoc videtur / quoniā omnis bonus actus cuiuscunq; in charitate existētis est meritorius ꝛ vita eterna dignus: ꝛ vt sic a deo acceptus: sed pro salute proximi orare vel quodcūq; aliud bonum facere ē actus charitatiuus et bonus: ergo est deo acceptus tanꝯ vita eterna dign⁹: sed nullus actus meritorius videt esse vtilior alicui ꝯ merenti / ipmoꝫ actum huiusmodi meritorium exercenti / dum tamē sit in statu merendi sibi: ergo nō minus premium est cuicunq; viatori merenti reddēdum ꝯ ei pro quo meret. ¶ Confirmatur: quia propter nullum actum meritorium deus magis acceptat aliquem actum ꝯ merentē immo magis videtur deus acceptare merentem existētem in statu merendi sibi proprium meritum / ꝯ aliquē alium cuius non est ipsum meritum: sed eum si est capax ꝛ idoneus pro quo in charitate existens bonū aliquod facit deus acceptat vt aliquo premio dignum p illud meritū pro illo exercitum: ergo ꝛ magis acceptat ipsum merentem ꝛ vt dignum premio amplion. ¶ Dico aut: in merentem alteri mereri aliquod premiū non tamen semper eternum: quoniam aut ille pro quo quis orat: vl'alia bona facit est in vita alia vt in purgatorio aut in mundo: si in vita presenti aut in peccato aut in charitate: si in vita alia / nullus potest ipsi mereri premium sempiternum / nec aliquem eius gradum / ꝫ tm̃ remotionem pene ꝛ accelerationem glorie. Si autem est in vita presenti in peccato mortali nō potest ipi mereri / vt videt / premium sempiternum / cum ille non sit capax / sed tm̃ a peccato liberationem per ipsi immissaꝫ contritionem. Si vero est in presenti in charitate existens / tali mereri potest premium sempiternum seu alt quem eius gradum non tamen maiorem ꝯ sibi / immo maiorem sibi gradum gratie ꝛ glorie videt mereri ꝯ illi. ¶ Ex quo sequit corollarie ꝙ omis merens alteri plus in merendo ei meret sibi ipsi / si est in statu in quo possit sibi mereri / ꝯ alteri. Quod apparet quoniā aut meret existēti in purgatorio / aut in peccato: aut in gratia in hoc mundo: sed primis duobus nihil meret eternum: sibi ipsi aūt semper orando pro eis meret premiū sempiternum nisi tam habeat ipsum: vt sancti pro nobis orantes. Secundo etiam licet bonum meret eternum / non tamen maius ꝯ sibi: imo sibi mai⁹ / vt ꝓbatum est superius. Ergo vniuersaliter meritum vtilius est merenti in statu merendi sibi existēti ꝯ alicui alteri pro quo meret. ¶ Sed contra / quia tunc sm̃ hoc nullꝰ debet orare nec bonum aliquod facere pro seipso sed p proximo: ex quo bonum factum pro alijs est vtilꝰ faciens. Respondeo ꝙ cuiuscūq; meritum est finitum qz dignum aliquo finito premio intēsiue licet infinito extēsiue: finitum autē pluribus conduisum non potest esse tantum in quolibet ꝯtum esset in vno / si totum illi vni conferret: cum igit gradus gratie ꝛ glorie sempiterne quem orans pro alio vel aliud bonum faciēs meretur sit intensiue finitus / ꝛ inter ipsum merētem ꝛ illum cui meret diuinitus diuidat: per consequēs nō recipit maius premium sed minus orans vel aliō bonum faciēs pro alio ꝯ tantūmodo pro seipso: ceteris paribus existentibus omnibus puta ꝙ cum equali affectu ꝛ charitate fiat orario vel quodcūq; bonum alio pro proximo ꝛ tm̃modo pro seipso: quare: ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quātum ad secundū: dicitur a quibusdam. Primo ꝙ Christus non potuit mereri suam beatitudinem postꝯ ipsam habuit. Secundo qeodem instanti quo ipsam habuit eam mereri potuit ꝛ de facto meruit. Tertio ꝙ eius meritum precessit premium: nō durationis ordine / sed nature ¶ Primum probant qz ordinata ad finem non sunt posteriora sed priora fine: sed meritum ordinat ad premium vt ad finē: ergo ꝛc. ¶ Secundum videlicet ꝙ eodem instanti quo ipsam habuit eam mereri potuit sic ostendunt. Pro quocūq; instanti quis habet potentiam perfectam ꝛ obiectum debitum sibi presens ꝛ omnia necessaria ad actum meritorium potest mereri: sed anima Christi in primo sue creationis instanti habuit omnia necessaria ad merendum: videlicet volūtatem perfectam ꝛ obiecti eligibilis nostram. ergo ꝛc. ¶ Tertium videlicet ꝙ meritus ordine nature precessit premium: probāt. Quia aliquo ordine ipsum precedere oportuit cum fuerit modo alio quo eius causa: sed non potuit precedere ipsum tempore: cum statim vt conceptus fuerit Christus beat⁹: ergo natura. ¶ Contra ista tria predicta Arguo. Et primo contra primum sic. Nō est impossibilius premium esse puus merito ipsum merentis ꝯ merito non merentis: sed aliquod premium non merentium omnium hominum electorum precessit meritum: ergo ita bene premium potest precedere meritum in merente ipsum. Et ita Christus post premium habitum potuit mereri ipꝫ Probo minorē. qm̃ ꝓstat ꝙ christꝰ meruit per mortem

suam omnibus hominibus electis: non tñ ipsum subsequentib⁹ sed etiam precedentib⁹ primam gratiã: sed constat q huiusmodi premium qꝫ null⁹ homo Christo alius sibi meruit precessit meritum in omnibus hominibus Christũ precedentib⁹. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur: quia sicut deus propter meritum Christi nondum exhibitum sꝫ preuisum contulit omnib⁹ electis hominibus ante Christi mortem existentibus gratã supnã ita potuit conferre Christo propter suum ꝓpium meritum nõdum exhibitum sed preuisum gloriam sempiternam. ¶ Tunc ad rationem dicendum q tunc ordinata ad finem precedũt generatione ipsum finẽ quãdo ad eum habent ordinem necessarium: sic q finis ipse est impossibilis sine ipsis: non autem quando ordinantur ad ipsum non ẽm se ex natura sua necessario: sed ab aliquo contingenter: sed sic est in proposito q enim meritum ordinek ad premiũ hoc est a deo contingenter non necessario meritum ipsum vt dignum premio acceptãte: potest autem acceptare ꝛ ad premium reddendũ ordinare non tñ exhibitum meritum sed etiam preuisuꝫ vt patet de grata collata omnibus electis Christũ antecedentibus: quibus si sibi placuisset eadem ratione qua propter meritum exhibendum contulit gratiam: potuit etiam conferre gloriam sempiternam: ergo si nõ necessario premium secutum est meritum alienum non minus sed magis etiam premium merentis ipsum potuit in merente propium ꝑcedere meritum : quare ꝛc. ¶ Secundum dictum cõcedo ẽtum ad alteram eius partem: videlicet q eodem instanti quo beatitudinem Christus habuit eam mereri potuit: sꝫ alia pars videlicet q de facto sic meruerit non probaꝫ. Unde etiam ratio que adducit ad probandum hoc interimit primũ dictum. Non enim magis Christus in primo sue creationis instanti quo beatus fuit causas sufficientes ad merendum habuit qꝫ postea: ergo ita potuit mereri eaꝫ postea sicut pu⁹ quod est cõtra primũ dictũ. ¶ Tertio arguo contra tertium dictum: quia presupponens non est nature ordine primus presuppositus sed posterius: sed si Christus meruit in primo sue conceptionis instanti eius meritum presupponit premium. ℙrobo. q Christi meritum habuit esse aliqua recta electio seu voluntio exigens nostram obiectũ eligibilis antecedentem: ꝛ p consequens vsum debitum rationis: quia nec aliquis potest mereri nec demereri non habens vsum debitum rationis: sed si Christus fuisset formatus in puris naturalibus non beatus nullum habuisset nec habere potuisset tunc vsum vel actum debite rationis: nec p consequens demereri potuisset aliq̃d nec mereri: ergo posse mereri pro illo instãti in Christo fuit: quia vsum rationis habuit: quia beatus fuit: ꝛ in verbo omnia vidit quare ꝛc. ¶ Ad rationem dicendum q meritum non est causa premij ex natura rei vt dictum est/ sꝫ tñ ex ordinatione dei conferre volentis vnum propter alterũ videlicet premium propter meritum exhibitum vel ꝓuisum: ꝛ ideo non est necessarium meritum precedere premium: sed potest sequi ipsum/ quare ꝛc.

Et ideo aliter est dicendum. Ad cuius euidentiam pono quatuor conclusiones. ¶ ℙrima est. q Christus potuit habere premium ex merito vel sine merito. Hec est euidens. quicquid enim potest de⁹ conferre aliquo mediante potest immediate: ergo ita potest premiare sine merito sicut ex merito precedẽte. ¶ Confirmatur: quia merita omnia principali⁹ sunt dei opera qꝫ merentis. Unde nec deum ꝓmiare seu remunerare propter precedentia merita est aliud qꝫ ipꝫ premiare sua opera: sed cõstat q premia ꝛ merita sunt opera diuina varia et distincta/ ergo nõ necessario vnũ exigit alterum nec supponit: quare ꝛc. ¶ Secũda cõclusio est q non videtur esse in scriptura sacra expressum quo istorum modorum anime Christi fuerit collatum premium sempiternum. Hoc apparet. nullibi ẽm cõtinetur in scriptura saltem expresse q Christus meruerit sibi ꝓpi. illo ẽm ad philip. 2. Humiliauit semetipsum factus obediens vsq; ad mortem: propter quod et de⁹ exaltauit illũ: exponit Anselm⁹ lib. 2. cur de⁹ homo sic dicens. Hoc non ita dictum est ideo q nullatenus potuisset peruenire ad hanc exaltationem nisi per mortẽ ℙrius enim qꝫ pateretur ipse dixit omnia sibi tradita a patre; sed quoniam ipse cum patre et spiritu sancto disposuerat se non aliter qꝫ per mortem mundo celsitudinem sue potentie ostensurum. Hec Anselm. Constat etiam q non habetur expresse in aliquo loco sacre scripture contrarium/ videlicet q sibi non meruerit: nũqꝫ autem locus ab auctoritate tenet negatiue: et maxime quia vt dicitur Joan. 20. multa quidẽ et alia signa fecit iesus q̃ nõ sunt scripta in libro hoc. ergo ꝛc. ¶ Ex ista conclusione videtur corollarie concludendum q non sit hic determinate aliquid asserẽdum. Hoc apparet/ quoniam constat ex prima conclusione Christo potuisse cõferri premium vtroq; dictorum modorum/ videlicet vel propter meritum/ vel sine aliquo merito: sꝫ nulli est certum/ nec potest naturaliter esse notum per rationem necessariam nec per sanctam scripturam quo istorum modorum ipsi premiũ fuerit collatum: vt patet ex ista secunda conclusione/ quod autẽ non est certum nec per se euidens/ nec per rationem necessariam/ nec p fidẽ/ nõ videk esse certitudinaliter asserẽdũ: ergo ꝛc. ¶ Tertia ꝯclusio est/ q si Christ⁹ meruit sibi ꝓmium et debitũ nõ ꝑcessit nec potuit ꝑcedere ꝓmium/ sed potuit sil̃ existere cũ eo/ vl̃ etiã subsequi ipꝫ. ¶ ℙria ps apparet: quoniam constat Christum stati vt conceptũ fuisse beatum: sed anteq̃ fuerit/ mereri non potuit: ergo ei⁹ meritũ siue premiũ non precessit nec precedere potuit. ¶ Secunda aũt pars probatur./ quia eodem instanti quo Christus fuit conceptus ꝛ beatus habuit omnia sufficientia et necessaria ad merendum/ videlicꝫ rationis vsum et obiectum sibi debitum presentatum/ circa quod potuit in instãti elicere actum aliquem meritorium. preuidit enim se passurum/ quod ꝛ potuit acceptare: per quam passionis future acceptationem seu electionem/ siue per quẽcũq; alium interiorem actum mereri potuit illico vt cõcept⁹. ergo ꝛc. ¶ Tertia pars fuit probata superius. qua ẽm ratione aliquod premiũ electorum precessit ipsorum meritum alienum/ videlicꝫ Christi meritum: eadem premium Christi potuit precedere suum meritum proprium: et ideo sicut deus cõtulit omnibus electis hominibus Christum precedentibus gratiam propter Christi meritum futurum: ita ꝛ Christo conferre potuit ꝓmiũ ꝓpter suum ꝓpriũ meritũ tunc nõdum exhibitum sed preuisum. Et hoc modo posset intelligi et teneri illa opinio magistri sententiarum dicentis q angeli primo fuerũt beati/ et postea per obsequia hominibus impensa suam beatitudinem meruerunt/ non omnes/ sed illi qui ad obsequia hominum occupantur: vel etiam omnes/ quoniã aliquo modo omnes licet nõ immediate nostre vtilitati insistũt: deo nobis per inferiores/ et inferioribus per superiores que expediunt reuelante. Et ideo dicit Apostolus ad Hebr. 1. q̃ omnes sunt administratorij spiritus in ministerium missi : propter eos qui hereditatem capient salutis. ℙotuit ergo deus eis conferre premium/ propter huiusmodi talia obsequia nobis impendenda/ vl̃ quecunq; alia per ipsos facienda: propter que preuisa et anteq̃ facta erant acceptata/ potuit eis conferri ꝓmium sempiternum: quod meritum potest aliquo modo poni causa premij et ipsum precedere vt preuisum. ¶ Quarta et vltima conclusio est/ q probabiliter vi-

detur tenendum/licet non certitudinaliter asserendū/ q̄ Christus meruit sibi premium sempiternum aliquo predictorum modorum/videlicet aut statim vt conceptus aut postea cū beatus. ¶Hoc apparet/quoniam nobiliori modo videtur habere premium qui habet ipm propter aliquod meritum/q̄ habēs ipsum sine aliquo merito precedente:ergo hoc modo est possibile ipsum esse in Christo. ¶Confirmatur:quia quod est perfectionis in quolibet beatorum non est Christo negandum/sed habere premium propter meritum propriū vel alienum omnibus conuenit beatis:quod nō videt esse i perfectionis:sed magis perfectionis. Nullus enī angelorum fuit consecutus premium sibi debitum nisi propter aliquod proprium meritum preexhibitum vel preuisum. Quilibet etiam hominum consequitur p̄mium /vel tantum propter alienum meritum vt paruuli vel etiam propter proprium/vt adulti:sed cōstat Christum non fuisse premium consecutum propter meritum alienum.ipse enim meruit omnibus electis hominib⁹ nullius autem ipi:ergo ex quo quilibet beatorum qui vsum rationis habuit sibi premium meruit:nō videt hoc Christo negandum:ex quo non habet contrariū. Nec obstat q̄ statim vt conceptus fuit beat⁹: quia vt dictum est:eius meritum licet non potuerit precedere premium/ potuit tamē sequi vel simul tempore esse cū eo:quare ꝛc. ¶Ex tertia conclusione videtur corollarie concludendum q̄ licet quarta conclusio teneat videlicet q̄ Christus sibi meruit:non est tamen asserendum determinate q̄ eius meritum fuit simul cum premio:nec posterius ipso:licet sit probabilius q̄ fuerit simul cum eo. Hoc apparet:quoniā vt dictum est meritum potuit simul esse cum premio:vel posterius ipso:ꝛ non habetur an meritum precesserit premium an simⁱ fuerit cum eo:ergo non est determinate vnum horum: sed sub disiunctione vnum vel alterum affirmandum: videlicet q̄ si meruit eius meritum vel fuit statim cum premio vel posterius ipso : constat enim q̄ non potuit esse prius:ergo ꝛc. ¶Secundum videlicet q̄ probabilius sit dicere Christum simul meritum et premiū habuisse:patet quoniam verissimile et rationabile esse videtur:q̄ si Christus sibi meruit statim meruit quando potuit(non enim scio quid expectare habuit)ꝫ statim vt cōceptus et beatus mereri potuit:ergo ꝛc. ¶Hec de secundo.

Quantum ad tertium: pono duas conclusiones. ¶Prima est:q̄ Christus non meruit sibi ipsi nec etiam alijs per actum beatificum: sed per aliquā aliū. Hoc apparet quoniā premiū nō est meritū:ꝫ p̄mio debitū:ergo ꝛc. ¶Cōfirmatur:quia meritū est in potestate meritis:sicut et demeritū in potestate peccantis:sed premiū non est in potestate beati:cum beatus se habeat ad ipsum passiue tm̄modo nō actiue.nō enī se beatificat actiue:sed beatificat seu premiat passiue:ergo ꝛc. ¶Secunda conclusio est q̄ meritū Christi potuit esse vel actus deū diligendi alius a beatifico actu fruēdi:vel actus acceptādi seu eligēdi aliq̄d deo gratū puta in posterū se passurum. Hec videtur probabilis:quoniā nō videtur impossibile creature intellectuali deū intuēti posse circa ipsum elicere aliquē actū diligēdi:sed non potest in actū fruēdi cū ille sit supernaturalis et beatificus possibilis deo solū : ergo aliquem alium Christus potuit elicere:et ipsum deus vt dignum actu beatifico acceptare. Si autē hoc impossibile reputaretur:potest dici q̄ eius meritū fuit aliquis act⁹ ab ipso elicitus non circa finem seu obiectū beatificū:sed circa aliquid aliud ipi gratū ad finē ordinatū:vt circa suā passionē preciosam per cuius electionē et acceptationē potuit mereri nō tm̄ alijs sed etiā sibiꝑpsi. ¶Et ad hoc videtur facere illud ℣salm.44.quod Apostol⁹ exponit ad Hebr.1.de Christo. Dilexisti iustitiā et odisti iniquitatē:propterea vnxit te deus deus tuus oleo exultationis pre participibus tuis.ipse enī Christ⁹ statim vt conceptus detestatus est hominis quā preuidit iniquitatē: et dilexit ac elegit per viā equitatis ac pietatis mori acceptādo ab huiusmodi iniquitate hominē liberare:et ideo meruit oleo glorie inūgi et sup omnū electorū ordines premiari. ¶Ad hoc etiā facit illud Apostoli ad ℣Philip.2.dicentis de Christo.Humiliauit se factus obediēs vsq̄ ad mortē:mortē autē crucis:ꝓpter quod et deus exaltauit illū:et dedit illi nomen quod est super omne nomē. quia videlicet statim vt conceptus se humiliauit mortem futurā eligēdo in voto :et pro salute humani generis acceptādo:qua electione merari potuit non tm̄ beatificā sed etiā ypostaticā vnionē:quia potēs mereri quod est melius et vtilius potest mereri quod est minus :sed vnio beatifica melior et vtilior est in Christo cū ypostatica:licet ypostatica sit dignior: q̄ si mereri potuit deo vniri beatifice: et ypostatice. Et ad hunc sensum videtur posse trahi auctoritas apostoli dicētis q̄ dedit illi nomē qđ est sup omne nomē. Huiusmodi enī nomen sup omne nomen est deus:qđ nomen cuiusq̄ significatū obtinuit homo assumptus:quia factus est verus deus. Quid tamē de facto fuerit videlicet an huiusmodi vnionem meruerit:an sine merito:quod videtur forte probabilius eā habuerit :quo etiā actu suā beatitudinem siue vnionē beatificā meruerit:deⁿouit. ¶Hec de tertio.

Quantum ad quartum & vltimum sunt quinq̄ dubia circa dicta. ¶Primū est:quia cum Christus eodem actu quo intelligit ꝛ vult intelligat ꝛ diligat in deo : per consequens actus volendi seu eligēdi et acceptādi passionem futurā esset actus beatificus. Ex quo sequitur q̄ actus meritorius eius fuit idē cum beatifico :cuius cōtrarium est predictū. ¶Secūdū quia cū angelus sit Christo siue homine assumpto perfectior in naturalib⁹ videtur q̄ plectior actū meritorū habuerit ꝛ per consequens q̄ matus premiū sempiternū sibi mereri debuerit. ¶Tertiū quid Christ⁹ sibi meruit illo actu. ¶Quartū si meruerit per ipsum nobis an tm̄ sibi. ¶Quintū.an huiusmodi act⁹ maneat adhuc in ipso:et etiā in ãgelis illi actus quib⁹ ipse suam beatitudinem meruerūt. ¶Ad primū tenendo illū quod supponit istud dubiū q̄ Christus eodē actu vult deū ꝛ alia.est dicendū q̄ actus huiusmodi nō est beatific⁹ vt quidditatiue sed tm̄ vt obiectiue ꝛ insimul cum obiecto acceptus:et ideo si per actū beatificū beatus diligit deū et alia huiusmodi actus est beatificus vt ad deū:non autē vt ad alia terminatus. Non ergo sequitur q̄ actus meritorius Christi fuerit actus beatific⁹: vt beatificus:cum non sit beatificus nisi vt obiectiue sumptus et ad deū terminatus. Non oportet tamē cōcedere q̄ fuerit actus beatific⁹ vt quidditatiue acceptus. ¶Et si arguatur contra hoc:quia meritū fuit in potestate meritis vt etiam superius fuit dictū:huiusmodi autē actus nō fuit in potestate Christi:ergo ꝛc. ¶Respondeō q̄ licet non fuerit in potestate Christi vt sic se quidditatiue acceptus:nec etiā vt ad obiectum beatificū terminatus /fuit tamē in eius potestate vt ad obiecta alia terminatus. Licet enī nō fuerit nec sit in eius potestate actū huiusmodi nō habere/nec per eū in deū non tendere/est tamen et fuit in eius potestate per ipsū in nullum ens creatū tendere:ergo ꝛc. ¶Si hoc non placet/qr tunc oportet dicere q̄ Christus nō meruit q̄ actū a se elicitū sed tm̄modo terminatū: tūc negandū est illud assumptū/et dicendū q̄ non eodē actu/ ꝛ alio beat diligit deū/et alio quodlibet ens creatū. ¶Ad

secūdū dubiū dicēdū q̄ esto q̄ act⁹ cuiuslibet angelo⁹ fuerit quidcunq; intēsior actu Christi iste tamē Christi actus fuit magis meritorius et deo gratus/ q̄ maiori charitate elicitus. ¶ Ad tertiū dicēdum est q̄ illo actu Christus tam felicitatē quā statim habuit q̄m corporis ipassibilitatē quā post resurrectiōem recepit: q̄m etiam vnionē hypostaticā qua verbo vnitus fuit mereri potuit: quid autē meruerit/ videlicet an illa omnia/ an tm̄ eorū aliqua/ deus nouit. ¶ Ad quartū dicendum/ q̄ non tm̄ sibi sed ⁊ nobis meruit illo actu. Si em̄ actus ille meritorius fuit actus interior voluntatis acceptādi passionē/ cū Christi passio magis fuerit meritoria vt in voto accepta et volita/ q̄m vt in facto exhibita et cōpleta/ q̄ nec actus exterior habet rationē meriti nisi i ordine ad interiorē: p q̄ns magis Christ⁹ nobis meruit sua morte vt volita q̄tum ad affectum q̄m vt exhibita per effectū: quare ⁊c. ¶ Ad quintū dicendū q̄ nullus beatorū intelligit/ (vt videtur) nec vult aliquid actu necessario nisi deū: ⁊ ideo si actus meritorius Christi et angelorū fuit alius a beatifico nō manet necessario/ si idē/ per ipsum non trāseūt necessario nisi tm̄modo super deū. Sic ad quęstionē. ¶ Ad rationē in principio patet solutio ex predictis.

SEcundo quæro vtrum Christus aliquid meruerit omnibus aliis a se. ¶ Et videtur q̄ sic/ per illō q̄ dicit Leo papa i sermone de natiuitate domini. Sicut a reatu nullū liberū reppert/ ita liberandis omnibus venit. ¶ Contra/ q̄ multi sunt qui nullā fuerunt consecuti gratiā nec gloriā propter christū: ergo talib⁹ non meruit aliquid ipse Christus. ¶ Rēspōsio. Vbi primo videndū est quomodo Christus cū esset cōprehensor mereri potuit. Secūdo quid meruit. Tertio q̄bus illud meruit.

Quantum ad primum: dicitur q̄ Christus mereri potuit: q̄ m̄ partē sensitiuā ⁊ volūtatē portionē inferiorē viator fuit: et ideo multa obiecta sensualitati difficilia ac incōmoda et volūtatus portioni inferiori p̄sentia habuit: circa que libere velle potuit aliquid contra effectionē cōmodi: ⁊ ideo potuit mereri p talia: vt vigilare/ ieiunare/ ⁊ similia laboriosa opa interius volendo: vel ipsa exterius exercendo. Nō sic autē est de aliis beatis quibus non potest esse aliquid incōmodū: nec per cōsequēs possunt aliquid sibi incōmodū et difficile eligere vel facere affectione iustitie: sicut Christus: qui etiam mereri potuit omnib⁹ actib⁹ volūtatis pertinētib⁹ ad portionē inferiorē m̄ quam fuit viator: vt per actū nolendi aliquid malū culpe: et p actū volendi cuilibet bonū gratie. ¶ Sed contra licet beatis nichil possit esse incōmodū nec difficile: tamen potest ab eis charitative aliq̄d fieri nobis vtile. aliquē em̄ actū eundē quē fecit Christus ad nostrā vtilitatē posset facere angelus vel per se: vel in assumpto corpore. Tunc p̄ est argui ex hoc sic. Actus ex se bonus et debite circūstātionatus nō est alicui magis meritorio⁹: quia ipsi difficilior vel incōmodior: nec alteri minus meritorius quia ipsi facilior. Hoc statim probat: quoniā actus virtuosus est facilis virtuoso et difficilis vitioso. nec tamen propter hoc magis est meritorius vitioso q̄m virtuoso: sed multa opa Christo difficilia possent fieri ab angelo cui tamē essent facilia: ergo ꝓpter solā difficultatē nisi plus dicaf nō magis Christus p talia meruit: q̄m mereref angelus cū ipse esset eque: immo magis incōparabiliter beatus. ¶ Cōfirmatur: q̄ cōstat q̄ angeli ad hominū custodiam deputati multa nobis agūt per que licet eis facilia nec incōmoda mererentur si beatitudinem non haberent. Omne em̄ deo acceptū a creatura rationali factū et acceptatū fuisset. facile siue difficile est ipsi meritorū nisi iā prehabeat premiū suū totum: ergo si ideo angeli per ea que faciunt sibi infūcta diuinitus nō mereruf: vt celū mouendo vel homines custodiendo: quia sunt in termino cū Christus fuerit in termino: quia comprehēsor nec ipse videtur mereri in aliquo potuisse. ¶ Nec valet illō q̄d dicatur q̄ Christ⁹ ideo mereri potuit/ quia m̄ portionem inferiorē et sensualitatē viator fuit. Quod probo. Primo de portione inferiori sic. Quero quomodo intelligis Christum ipsum fuisse viatorē m̄ portionem inferiorē: aut em̄ intelligis q̄ m̄ illā fuit viator q̄ nō fuit cōprehensor/ aut q̄ fuit m̄ ipsam passibilis. Si primū: er modo etiā est viator tam ipse q̄m quilibet beatorum. Terminus em̄ vie presentis est deus: null⁹ autem est extra viā nisi vt habet terminū ipsum/ videlicet ipsum deum qui non habetur beatifice nisi per actum videndi et fruendi. portio autem inferior non contīgit hoiem cum isto termino sed cum via: est em̄ actus intelligendi vel volendi alia a deo: ergo null⁹ beatorū m̄ portionē inferiorē m̄ quā feruntur non in deum: sed in alia ab ipso est in termino sed in via: quare ⁊c. Si autē intelligas Christū m̄ portionē inferiorē fuisse viatorē/ quia passibilis fuit/ er hoc non habetur q̄ magis mereri potuerit. nec meruerit q̄m si passibil' nō fuisset. Quod sic probo. Passio qua Christus m̄ portionem rationis seu voluntatis inferiorē passibilis extitit/ fuit tristitia/ dolor em̄ vt proprie sumptus sequitur actum sensus/ huiusmodi autē tristitia fuit in Christo potissimum propter actum nolendi malū culpe/ vt patuit in alia questione et etiam propter actum nolendi malum pene sibi inflicte: sed Christus non meruit principaliter propter tristitiā sequentē vt concomitantem huiusmodi nolle culpe/ sed propter actum ipsum quo respuit ipsam culpam. Quod apparet dupliciter. Primo/ quia sicut quilibet viator diligens seu eliciens aliquid propter deū/ quē diligēdi actū cōsequitur gaudiū magis meretur ꝓpter actum primū q̄m ꝓpter gaudium cōsecutū: ita et respuens malū in se et in alijs similiter ꝓpter deū/ ad quem actū respuēdi sequitur tristitia q̄ malū ipm̄ q̄ respuit in aliquo esse cernit magis meretur per huiusmodi actū respuendi seu detestandi culpā existentē q̄m per tristitiā actū huiusmodi consequentē: ergo ⁊c. Secūdo quia si ad actum nolendi in Christo nulla fuisset tristitia subsecuta sicut nec mō subsequit/ nichilominus per actum huiusmodi nolēdi meruisset cum tamen m̄ portionē inferiorē nichil passus fuisset. Et ecōuerso si tristitiā sine actu nolēdi premio habuisset/ nichil per ipsam meruisset. sicut nec nunc per talem tristitiā aliquid mereref/ quoniā nulla passio est meritoria nisi quia est aliquo modo in patientis potestate: non est autem in patientis potestate nisi antecedenter videlicet propter actū: ipso em̄ actu posito nō est in potestate alicuius agēntis naturalis sed soli⁹ dei nō sequi passionē: quare ⁊c. ¶ Ex ortib⁹ supradictis potest ad ꝓpositū argui sic in forma. Magis Christ⁹ sicut ⁊ quilibet viator alius meruit propter actus portionis inferioris passionē tristitie antecedentes q̄m propter ipsam qua passibilis et passus fuit: tristitiā actus huiusmodi consequentē: ergo Christus non meruit quia m̄ portionē inferiorē viator hoc est passibilis fuit. Assumptum est probatū. Cōsequentia est euidens vt videtur: ergo ⁊c. ¶ Secundo arguo q̄ non meruit vel mereri potuit quia m̄ sensualitatē viator fuit/ quia aut intelligis m̄ istam ipm̄ fuisse viatorē/ quia non habuit vltimum terminū simpliciter: et hoc non quia talis terminus qui est deus est sensualitati impossibilis ad habendum: non em̄ potest haberi nisi per visionis et fruitionis actū: aut quia non habuit terminū sibi videlicet sen

ſualitari poſſibilē videlicet impaſſibilitatē / ſed ex hoc non ſequitur q meruerit nec mereri potuerit. Primo q nec Chriſti meritum fuit in ſenſualitate ſiue i pena vt ſenſualitati inflicta/ ſed vt a voluntate acceptata: ſi enī Chriſtus mortem non acceptaſſet nec voluntarie ſuſtinuiſſet/nihil nobis meruiſſet: ſic autē q ipſam voluntarie acceptauit/meruit q eſto q moriēdo nullam penā per diuinā potentiā ſenſiſſet/idē quod meruit meruiſſet: quare ꝛc. Secū do quia ſi deus animā alicuius beati reuniret corpori corruptibili ꝛ paſſibili/talis beatus reſuſcitatus nō videret magis poſſe mereri in mūdo q nūc anima ſeparata a corpore mereatur in celo. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmatur: quia anima a corpore ſeparata quātūcunq beata poſſet pati nec tamen ſi a deo pati permitteret in aliquo mereret: ergo ꝛc. Añs eſt cuidens: qm̄ ſi anime beate repugnat pati: aut igitur quia beata eſt/aut quia a corpore ſeparata ſed non propter primū quia anima Chriſti fuit beatiſſima et tamē paſſa: nec ꝓpter ſecūm: quia anime ſeparate patiuntur temporaliter in purgatorio et eternaliter in inferno: ergo ꝛc.

Et ideo dico aliter: q cauſa quare Chriſtus mereri potuit non eſt quia viator/nec quia paſſibilis fuit/ſed quia deo placuit. ¶ Primū videlicet q nō quia viator: apparet. q ipſe nunq̄ fuit ſimpliciter viator ſed comprehenſor: nō enī fuit in via ſed in termino etiam ſupremo/cū ſupremū glorie gradū habuerit ſtatim vt conceptus fuit: ergo ꝛc. Secūm videlicet q non quia paſſibilis: apparet. Primo q multis actib⁹ meruit et mereri potuit in quibus nihil paſſus fuit: ſicut etiaz quilibet viator per multa in quib⁹ non patit nec ledit ſed magis delectat/merētat. Secundo quia per mortem et alia que paſſus eſt antecq̄ pateret iā meruerat/ꝛ magis vt dictum eſt per omnia ſibi illata mala meruit q ipſa in voto acceptauit q̄ de facto ea ſuſtinuit. Tertio quia ſi Chriſtus impaſſibilis et non beatus fuiſſet mereri ſibi et aliis potuiſſet. Potuit enī deus hominē impaſſibilem non beatū aſſumere equaliter ſibi gratū cuius actus potuerunt a deo equaliter acceptari: ꝛ per ipſos homo potuit liberari: ergo ꝛc. ¶ Ex predictis ſequitur tertium: videlicet q quare Chriſt⁹ mereri potuit non eſt querenda cauſa aliqua niſi ſola voluntas diuina. ſolus enī ille poteſt mereri cui⁹ actū de⁹ vult habere acceptū tanq̄ aliquo premio pro ipſo reddēdo dignum: et quia ab eterno omnes Chriſti actus forte acceptos vt dignos premio electorū hominum diuinitus ordinatū exiſtit: adeo Chriſt⁹ mereri potuit: nec eſt q̄rendū vlterius: videlicet quare hoc fuerit diuinit⁹ ordinatū: vl̄ ſi queratur reſpōdendū eſt q hoc de⁹ ordinauit propter nimiā charitatē qua nos dilexit. iuxta illō Apli ad Epheſ. 2. Propter nimiā Charitatē qua dilexit nos deus cum eſſemus mortui peccatis cōuiuificauit nos in Chriſto pro ſalute noſtra cuius opa acceptādo cuius gratia ſum⁹ ſaluati. Q; enī tota trinitas omnes Chriſti actus acceptare voluerit vt dignos p̄mio nobis reddendo: hoc non pro Chriſti tam beati: ſ; p noſtra tm̄ vtilitate exiſtit ordinatum. Et ideo in hoc deus non Chriſto homini videlicet aſſumpto principaliter gratiam ſed aliis omnibus nobis fecit: quare ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quantum ad ſecundum: dico q Chriſtus meruit gratiā in preſenti et gloriā in ſequēti: meruit tamen illa non vniformiter ſed diffoꝛmiter diuerſis aliis enī meruit gratiā et gloriam per modum cauſe totalis vt omnibus monentibus poſt baptiſmū ante rationis vſum. Aliis autē per modū cauſe partialis tamē principal: vt oib⁹ aliis electis quib⁹ licet meruerit per modum cauſe totalis primā gratiam videlicet baptiſmalē: non tamen penitentialē: nec etiam gloriā eternalē niſi eis cooperantibus p modū cauſe partialis licet minus principalis. Sicut enī vt cōmuniter dicitur ad productionē cuiuſcūq effectus cauſe ſecunde concurrit ipſa prima cauſa principaliter: ſecunda autē cauſa minus principaliter/ad quoꝛūdam autē effectū ꝓductionem non concurrit niſi tm̄modo prima cauſa vt ad creationē anime et omniū angeloꝛ: ita in propoſito eſt dicendum. aliqua enī Chriſtus meruit per modum cauſe totalis vt gratiam baptiſmalem ꝛ gloriam eternalem: non omnibus: ſed tm̄ ante vſum rationis morientibus poſt baptiſmum flumnis: flammis vl̄ ſanguinis: nec tm̄ talibus: ſed etiam alijs adultis omnib⁹ qui nunq̄ mortaliter peccauerunt vt beata virgo ꝛ beatus ioannes: tamen differenter iſtis et paruulis quātū ad hoc q paruulis ſtatim morientibus poſt baptiſmū meruit totaliter totam ipoꝛum gratiā et gloriam: aliis autem adultis qui nunq̄ mortaliter peccauerunt meruit totalr̄ non totā ipoꝛum gratiam: ꝛ gl̄iam; aliquem tm̄ gradum: videlicet gratiam baptiſmalem et gloriaz ad quam per illam gratiam acceptabantur. augmētū autem gratie et glorie quam ipſi poſtea bene viuendo et peccata deuitando acquiſiuerunt: eis meruit partialiter modo quo etiam meruit totam gratiam et gloriā mortaliter delinquentiū poſt baptiſmum. Nec enī poſt baptiſmum mortaliter delinquentes gratiam recuperant quam amiſerunt: nec permanentes in gratia augmentum gratie quam in baptiſmo receperūt acquirūt niſi ſe cooperantibus videlicet ipſis permanēt⁹ ſeu innocentib⁹ ad augmentū gratie bene operando ꝛ delinquentibus ad gratiam quam amiſerunt recuperandam de peccatis commiſſis dolendo: ſemper tamē cōcurrit Chriſti meritum vt cauſa principalis et de condigno. quia nec aliquis alicuius hominū act⁹ eſt meritorius niſi minus principaliter et de congruo. Et hoc intelligit Apoſtolus quando dicit ad roma. xi. Si autē gratia iam non ex operib⁹/aliquin gratia non eſt gratia. Non enī intelligit Apoſtolus q gratia detur alicui ſine operibus meritoꝛijs/alienis/vel propꝛijs/ſed vult dicere q gratia non datur homini nec gloria ex operibus propꝛijs tanq̄ ex meritis principalib⁹/nec de condigno ſed tm̄ de congruo. Primo autē modo: videlicet tanq̄ ex meritis principalib⁹ et de condigno dat cuilibet hominū electoꝛum gratia ex operibus alienis videlicet ieſu Chriſti. ¶ Hec de ſecundo.

Quantū ad tertium: dico primo q nullis infidelibus in infidelitate ſemper perſeuerantibus et finientib⁹ meruit aliquid poſitiue. Secundo q omnibus fidelibus meruit gratiam et virtutes alias que in baptiſmo cuilibet infundunt. Tertio q ſolis electis meruit gloriam ſempiternā in viſione dei et fruitione perpetua et quatuoꝛ corporis dotib⁹ ꝓſtitent. Quarto q ſi pueri ſine actuali peccato ꝛ baptiſmo morientes habent aliquod bonū ſicut forte habent mains q̄ poſſit ab aliquo haberi in vita preſenti vt dicunt aliqui ꝛ pie creditur et veriſimile eſt q tale bonū meruerit eis Chriſtus. Hec omnia ſatis patent. Quinto q inter omnia ſupradicta maximū q̄ Chriſtus meruit q̄tuz ad aliquid/eſt gratia baptiſmalis ꝛ gloria ipſi correſpōdens: non q illa ſit ſim ſe maioꝛ quacūq alia/ſed quia meruit eā/videlicet tā gratiaz ipaz q̄ illi correſpondētem gloriam totaliter ſine illo cui meruit cooperāte aliquid ad predicta: et etiam quia per talem gratiam baptiſmalem recipiens eam liberatur ab omni debita ſibi pena etiam ſi infinita peccata mortalia commiſiſſet. non ſic autem penitentem meruit liberari: quoniā nec totaliter ipſe liberatur merito Chriſti licet principaliter ipſum ad hoc oporteat cooperari. Nec etiam eripit

ab omni debita sibi pena/sed tm̃modo ab eterna/quã Christus in temporali meruit commutari hic vel alibi exsoluendã videlicet in purgatorio. ¶ Sic ad questionẽ. ¶ Ad rationẽ in principio dico q̃ Christus venit ad liberãdũ electos quoz nullũ fuerit liberũ a peccato actuali vel originali/excepta forsitan virgine matre sua.

Circa distinctionẽ decimãnonam q̃ quã magister ostẽdit quomodo per meritũ mortis Christi sumus liberati a culpa et a debita sibi pena: q̃ro de istis duobus. ¶ Et primo vtrũ Christus meruerit omnes liberari a culpa. Secundo vtrũ meruerit omnes liberari a pena. ¶ Quantum ad primũ arguitur q̃ omnes a culpa meruerit liberari/ quia oẽs possunt si volunt a culpa liberari/quia aliqui nõ esset eis imputandũ si non liberarentur: sed nullus potest liberari nisi propter meritum Christi: ergo ipse omnes meruit liberare. ¶ Cõtra: quia omnes quos liberari meruit liberantur et saluantur: sed non omnes saluantur nec liberantur: quia multi sunt vocati / pauci vero electi: ergo ꝛc. ¶ Responsio vbi videndũ est primo an Christ⁹ meruerit aliquos liberari a culpa sine gratia mediante. Secundo questium/videlicet vtrum omnes meruit liberari a culpa. Tertio si quos meruit liberari quando meruit et per que.

Quantum ad primum: aliqui dicunt

impossibile esse aliquẽ liberari a culpa sine diuina mediante gratia: quia impossibile est aliquẽ liberari a culpa nisi de non grato et vita eterna indigno efficiat gratus et vita eterna dign⁹: ꝫ nullus potest esse vita eterna dign⁹ nec deo gratus nisi gratia mediante: ergo ꝛc. Et ideo tales habent dicere consequenter q̃ Christus nullum meruit nec mereri potuit liberari a culpa sine gratia mediãte. Nec enim mereri potuit quod fieri impossibile fuit: sed hominis liberatio a culpa sine gratia est impossibilis: ergo ꝛc. ¶ Sed contra hoc arguo. qz hominem liberari a culpa non est aliud q̃ ipsum diuinitus acceptari. vt dignum vita eterna. sed deus potest quemlibet vt vita eterna dignum acceptare ipsiq; illã conferre quocũq; ab ipsa et a vita eterna distincto realiter/cuiusmodi ponitur gratia/circũscripto: ergo ꝛc. ¶ Confirmatur: quia deus potest dare vnum sine altero indifferenter quorũcũq; realiter distinctorum: sed gratia et gloria sunt dei duo dona realiter distincta: ergo sicut dat gratiam sine gloria: ita posset si vellet facere econuerso: ergo ꝛc.

Et ideo dico aliter. Ad cuius euidentiam premitto q̃ Christum potuisse mereri hominem a culpa liberari sine gratia: potest intelligi dupliciter videlicet aut sine gratia hominis liberati: aut sine gratia ipsius liberantis Christi. Tunc duo dico. Primũ est q̃ stãte ordinatione diuina Christ⁹ nullo modo potuit mereri hominem liberari a culpa sine mediãte gratia tã ipsius liberãtis q̃ etiam liberati hominis. Secũz q̃ si deus voluisset aliter fieri potuisset. ¶ Primum apparet: quoniam hominẽ liberari a culpa est ipsum fieri dignum vita glorie: sed deus statuit nullum acceptare ad vitã gloue nisi habentẽ gratiã: ergo stante illa ordinatione: impossibile fuit hominẽ liberari a culpa nisi gratia mediante ipsius hominis liberati: ergo nec sine tali Christus potuit mereri hominẽ liberari. ¶ Sed nec etiã sine ipsius Christi liberantis gratia: propter eandẽ rationẽ: quia videlicet nullus potest mereri aliter ri ipsum a culpa liberari nisi mediãte gratia: tã sua q̃ cuiuscũq; hominis liberati cui ipsam gratiã meruit infundi et per eã a culpa liberari. ¶ Secundũ videlicet q̃ si de⁹ voluisset ⁊ aliter ordinasset aliter fieri potuisset est euidens: qm̃ omnẽ actũ quẽ de⁹ acceptat vt dignuz ꝫmito mediante aliquo posset si vellet acceptare illo et quocũq; alio circunscripto: sed deus acceptauit actum Christi meritorũ vt dignũ tali p:emio: videlicet vt p ipsum liberaret homo: ⁊ hoc quia act⁹ eius fuit elicit⁹ mediãte aliquo videlicet charitate: ergo etiã sine illo eundem actũ si voluisset acceptare similiter potuisset. ¶ Confirmatur: quia non minus potest deus existẽte in puris naturalibus acceptare et ad vitã ordinare q̃ existentẽ in grata etiã infinita nõ acceptare: sed existentẽ in grata non necessario acceptat ad gloriã: sed mere contingẽter. Non em̃ est verisimile q̃ alicui propter quãcũq; formã accidẽtalẽ necessario habeat deus dare gloriã eternalẽ: ergo ꝛc. Itẽ omnis deo acceptus potest mereri tã sibi q̃ alteri sine huiusmodi gratia: ergo Christ⁹ sine aliqua gratia mediãte si deo placuisset potuisset mereri hominem a peccato liberari: et si sine gratia sui eadẽ ratione ⁊ sine gratia hominis liberati. Omne em̃ q̃ deus potuit ꝓferre homini potuit Christus mereri: ꝫ de⁹ posset hominẽ liberare a culpa sine aliqua illi data gratia: ergo ꝛc. ¶ Ad rationẽ in ꝓtrariũ quando dicitur q̃ a culpa liberatus de non grato efficitur grat⁹. Dico q̃ esse gratũ potest dupliciter intelligi. Uno modo vt sit idẽ quod esse gratia tãq; quadam forma accidẽtali realr in anima informatũ. Alio modo vt sit nõ ipsum esse informatũ aliqua tali forma sed ad vitam eternã immediate ordinatũ. Tunc dicendum q̃ licet null⁹ possit liberari a culpa nisi de nõ grato ad vitã sit ordinatus ad ipsam: potest tamen absq; hoc q̃ efficiatur primo modo gratus: hoc est forma aliqua informatus: cũ quacũq; forma informatus posset esse ad morte ꝓpetuã ordinatus: et econuerso / nullã habens formã supnaturalẽ seu gratiã posset esse accept⁹ ad vitã eternã. Et ita Christ⁹ si deus voluisset/potuisset mereri hominẽ liberari a culpa absq; hoc q̃ homo liberat⁹ eẽt deo grat⁹/hoc est forma accidẽtali aliqua informat⁹ / nõ tamẽ absq; hoc q̃ esset deo grat⁹/hoc est ad vitã eternã ordinat⁹: quare ꝛc. ¶ Si cõtra hoc arguatur qz nõ magis aliquis potest esse sine gratia gratus q̃ sine albedine albus. Ad hoc dicendũ est q̃ non simile intelligẽdo per gratiã formã aliquã a subiecto grato distictã sicut albedo distinguitur a suo subiecto vt ostendet in quarto vbi ad hoc plurius respondebit. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum est aduertendum et sciendũ primo q̃ culpa large sumpta extendẽdo ipsam ad reatũ/alia est originalis/et alia actualis. que est duplex/videlicet mortalis et venialis. Ab his culpis alij fuerũt liberati/quia ne caderent preseruati/ alij vero ceciderũt. sed post casum erecti fuerũt. quorũ alij iterq; ceciderũt et in casu obierũt. alij vero nõ/postq̃ vltimo liberati fuerũt. Primo modo liberati/videlicet quia ne caderent preseruati sunt sub triplici differẽtia. Alij em̃ qui perpauca fuerũt vniuersaliter a culpa preseruati/ vt beata virgo. Alij ab omni culpa mortali actuali. Alij nõ ab omni sed ab aliqua. nullus em̃ est qui non posset cõmittere quecũq; mala que ꝓmittit alius nisi preseruaretur diuinitus: et ideo q̃ cõmittat illa et nõ alia que cõmittit alius/hoc est quia preseruatur ab illis/in que sicut in alia nisi ꝓseruatus fuisset ceciderisset aut cadere potuisset. Hoc premisso pono quinq; cõclusiones. ¶ Prima est q̃ Christus nullũ liberari meruit ab omni peccato primo modo/videlicet ipsum ne caderet ꝓseruando/excepta virgine matre sua. Hoc

apparet/qz constat q̄ omnes alij fuerunt cōcepti in reatu originali/nec videtur etiā q̄ fuerint immunes ab oī actuali veniali/licet aliqui immunes fuerint a mortali ¶ Ex hoc sequitur corollarie q̄ beata virgo nobiliori modo fuit redēpta z a peccato liberata Christi morte promerēte q̄ aliquis aliorū electorū. Hoc apparet quia nobilior modus et dignior redēptionis est a malo pseruare q̄ malū alicui permittere euenire et postea ab ipso eripere: sed beata virgo fuit a Christo redēpta primo modo/ videlicet quia meruit Christus ipsaz ne in aliquod malū culpe caderet/ pseruare/ alios autem nō meruit pseruari sed a casu eripi: ergo nobilior modo meruit virginē per suā mortē redimi et a culpa liberari q̄ aliquē alterū/ nisi forsitā semen pin supposito q̄ meruerit sibi gratiā seu charitatē/ felicitatē z impeccabilitatē per mortē acceptatā et voltā/ vel p aliquē aliū actū. De quo superi⁹ in dist. alia est questiū. ¶ Nec potest huic obijci de angelis ab omni culpa similiter preseruatis/ quia hoc non meruit eis Christus. ¶ Secūda pclusio est q̄ Christus ab omni peccato mortali aliquos nō multos et multos nō ab omni sed ab aliquo: et a multis meruit preseruari. Hec apparet pro prima parte. Nec cīa beatus Johannes euangelista/ nec baptista nec quidā alij pauci mortaliter peccauerūt. Secunda pars videlicet q̄ multos a multis peccatis mortalib⁹ et alijs pluribus actualib⁹ meruerit preseruari apparet/ qm̄ non omnes qui peccauerūt cōmiserūt omnia mala que ꝓmittere potuerūt. Ille cīa q̄ minimū inter omnes peccauit/ potuit omnia peccata cōmittere et cōmisisset nisi pseruatus fuisset: que cōmisit maximi⁹ peccatorū: sed ab illis vel eis similib⁹ que cōmisit alius/ non fuit pseruat⁹ nisi merito mortis Christi. Sicut cīa p ipam oēs homines electi habēt oīa bona que habēt: ita z cuncta mala oīa q̄ cuncta fecit: ergo ꝛc. ¶ Tertia pclusio ē q̄ Christus oīb⁹ fidelibus qui culpā habuerūt meruit liberationē a culpa cōtracta non finalē sed tm̄modo tēporalē. Hec apparet q̄tū ad primā partē: quia quibus meruit gratiā meruit et liberationē a culpa contracta gratie repugnāte. sed omnib⁹ fidelib⁹ meruit gratiam eis in baptismo collatā: ergo ꝛc. Secunda pars videlicet q̄ nō meruerit oīb⁹ fidelib⁹ liberationē a culpa finaliter sed tm̄modo tēporaliter/ apparet: quoniā oēs illi saluantur qui a culpa finaliter liberant: sed constat q̄ plurimi a culpa liberati et gratia informari ad tempus in culpa finaliter moriūt: ergo ꝛc. ¶ Quarta cōclusio est q̄ omnib⁹ electis z precise meruit liberationem a culpa finaliter licet differēter. Hec apparet: qm̄ illos pcise a culpa finaliter meruit liberari q̄s meruit a pena eripi et in gloria premiari: sed isti sunt precise electi vt dicitur in cōclusione sequēti: ergo ꝛc. Secūda pars q̄ videlicet differenter meruerit huiusmodi electorū liberationem finalē a culpa apparet: qm̄ alios meruit pseruari vt virginē matrē suā tā ab actuali q̄ etiā/ vt pie creditur/ ab originali: alios aūt pseruari meruit tm̄modo ab actuali mortali: alios autem meruit non preseruari ab omnibus sed ab aliquibus vt ab illis que nō ꝓmiserūt et cōmisissent nisi pseruati fuissent et ab alijs que cōmiserūt finaliter liberari: vel p baptismi sacramentū: vel per penitētie lamentū. Unde sicut Christus meruit electos nō equaliter sed inequaliter ꝓmiari: ita etiā meruit ipos differenter a culpa liberari: nō tamē intelligēdo q̄ omnes illos quos a pluribus⁹ peris meruit pseruari meruerit ab⁹ ꝓmiari. Licet/ vel beata magdalena nō fuerit a multis peccatis que non cōmiserūt alij pseruata: credendū tamē est ipam fuisse multis sanctoz a peccatis q̄ipsa cōmisit pseruatorum sanctoz in mūdo et nūc etiā beatoz i celo: quare ꝛc. ¶ Quinta cōclusio que sequitur ex pdicta est. q̄ nullū aliorū videlicet fidelium vel infidelium dānatorū meruit ab omni culpa tā originali videlicz q̄ actuali finaliter liberari. Hec apparet qm̄ quemcūq; meruit liberari a culpa: meruit liberari etiā a pena: no cīa est mediū inter regni fines et gehenne: sed nullū dānatorū meruit liberari a pena: ergo nec finaliter ab omni culpa. ¶ Ex his patet solutio questionis: videlicet q̄ Christus nō omnes meruit liberari a culpa: nō cīa meruit liberari a culpa originali seu reatu nisi fideles: nec ab actuali q̄tūcūq; finaliter licet ab aliqua nisi electos: oēs cīa quos aliquo predictorū modorū meruit finaliter liberari ab omni culpa: meruit et ab omni pena cū nulli nisi cui aliq̄ culpa sit pena aliq̄ infligēda. ¶ Sed ꝓtra hoc arguit quia Christi meritū fuit infinitū ratione suppositi infiniti: ergo fuit sufficiēs ad redimēdū et a culpa liberandum: nō cīa omnes cum finiti fuerint. sed etiā infinitos si fuissent. ¶ Preterea: quia omnes illos Christus a culpa liberari meruit pro quoz liberatiōe se obtulit et obtt: sed p oīb⁹ se in ligno obtulit moriendo: ergo ꝛc. ¶ Ad primū dicēdū q̄ Christi meritū fuit hois assumpti nō verbi magis q̄ patris et spūssancti: et ideo propter suppositū sustētās merēdi principiū videlicz ipm hominē assumptū meritū nō arguit infinitū: Fuit igit Christi meritū tātū bonū p q̄to a deo extitit acceptatum: nō cīa quia bonū: ideo a deo acceptatū ipsiq; gratum: sed ecōuerso quia deo gratū et acceptū: ideo fuit bonū. Deus aūt licet ipsum acceptare pro omnibus potuerit: non tamen de facto nisi pro electis complete finaliter acceptauit. Dico autē ꝓplete et finaliter/ quia etiā p dānatis saltē q̄tū ad aliqua acceptauit: vt superius dictū fuit. ¶ Et ideo quādo dicit q̄ Christi meritū sufficere omnib⁹ potuit: concedo si deus ipsum acceptare pro oīb⁹ vniuersaliter voluisset: quod noluit ꝓpter malorū demerita aliena vel propria et finalē impenitētiā quā ꝓuidit. ¶ Ad secundū dicendū q̄ Christus precise se obtulit pro electis/ licet nō equaliter sed inequaliter pro diuersis. Pro solis cīa illis Christus se obtulit pro quib⁹ passionis sue meritū deū velle acceptare agnouit: sed ipse in verbo oīa vidēs/ sciuit statim vt cōceptus fuit et agnouit sue passionis meritum pro solis electis precise esse pfecte et non p alijs acceptandū: ergo pro illis cōplete z pfecte se obtulit. Dico autē cōplete et pfecte/ quia pro omnib⁹ quib⁹ aliquid meruit se obtulit: sed nō tm̄ electis: sed etiā damnatis aliquid meruit/ vt superius dictū fuit: ergo z pro eis se obtulit/ nō tamē ꝓplete: quia eis finē vltimū nō meruit vt electis. ¶ Et si arguas. ergo alios ipossibile est saluari. Respondeō q̄ non sequit: quia licet deus mortes Christi de facto non acceptat nisi p electis: potuit tamen pro omnib⁹ acceptare: qz nō magis necessario p istis q̄ pro alijs acceptatur: sed omnes pro quibus potest Christi passio acceptari possunt saluari: ergo licet de facto non omnes saluent: omnes tamē possunt saluari. ¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertium dico tria. Primū

est q̄ statim vt Christus cōceptus fuit in vtero virginis meruit et mereri incepit. Secūm q̄ omnes Christi actus fuerunt meritorij: et per omnes alios a beatifico aliquid meruit. Tertium est q̄ aliquod premiū q̄ Christus meruit eius meritū antecessit z aliquod subsecutū est. ¶ Primū apparet: qm̄ Christi meritū potissimū fuit in actu interiori quo mori voluit et seipm ad moriēdū in voto obtulit pro homine liberādo. Ut cīa in pcedētib⁹ dictum fuit/ magis Christi passio fuit meritoria vt acceptata in voto/ q̄ vt cōpleta de facto/ sicut et de quolibet actu alio meritorio vl demeritorio est dicendū. Tam meritum cīa q̄ quodcūq; demeritū consistit principaliter in actu interiori/ non autē in exteriori/ nisi in ordine ad interiorē: sed Christus statim vt

ꝓcepꝫ in ꝙbo in quo oīa nouit se passurū ꝓuidit: et qđ ꝓuidit voluit ⁊ elegit: ergo statim ꝑ actū hmōi quo in voto passi incepit seu pati voluit ⁊ elegit nobis meruit nec vnq̄ mereri ex tunc desiit/qz nec vnq̄ ab illo ꝓposito recessit quousq̄ cōpleuit: quāto aūt actꝰ bonus est magis ꝓmuꝫ extēditur/tāto est magis meritorius itēsiue: ⁊ ita Christꝰ cōtinue meruit isto actu si hoc suū futurꝫ obitū ꝓtinue cogitauit. ¶ Secūdū vez q oēs eiꝰ actꝰ fuerūt meritorij videt manifestū ⁊ a q̄libet catholico ꝓfitēdum. Licet enī in nobis sint actus indifferentes qui nec meritorij nec demeritorij possunt dici: tñ in Christo i quo nihil ponēdū est fuisse ociosum/nō sunt ponēdi hmōi tales actꝰ. Ab oēs eiꝰ actꝰ a beatifico visu eū fuerūt a charitate ipsa vel elicīti: sz oēs tales sunt meritorij: q̄ ⁊c. ¶ Tertiū vez q aliqđ ꝑmuum qđ ipse meruit/futurꝫ meritū exhibitū ꝑcesserit: ⁊ aliqđ subsecutū sit, apparet, qm̄ cōstat q ipi hoies electos tā q̄ cū ꝑcesserūt q̄ q̄ secuti sunt aut sequētur meruit a culpa ꝑ gr̄am liberari. Oib⁹ enī meruit gr̄am et gl̄iam: sed eū ꝑcedētes seu ꝓes et electi oēs hoies/ licet nō fuerint ꝓsecuti gloriā/ obtinuerūt tñ gr̄am āte eū: q̄ ipoꝫ oim gr̄a qua Christꝰ meruit ꝑ eos Christi exhibitū meritū ⁊ecessit. Sicut enī Christū sequēnb⁹ data gratia est ꝓpter meritū Christi tā exhibitū: ita ⁊ ꝑcedēnb⁹ ꝓpt ipm ꝓmisū. Gloria aūt hoꝫ ⁊ illoꝫ nō ꝑcessit sz secuta est: ꝛc. ¶ Sic ad q̄stionē. ¶ Ad rōnē in principio dicēdū q oēs possunt saluari/qz et Christi passio pōt ꝑ oib⁹ acceptari/licet de facto non ꝑ oib⁹ vniuersalr/ sz ꝑ aliqb⁹ ꝑcialiter fuit acceptata: vez tñ ꝑ electos.

Secundo quæro: vtrum Christus meruerit oēs liberari a pena. ¶ Et videtur q sic: qm̄ pena ipi in morte illata maioris fuit ponderis q̄ sint aut ee possint pene oim aliorꝫ ad quas ipi ex culpis q̄busliby obliganť: q̄ ꝑ ipam poterūt oēs a pena q̄libz liberari. Consequēntia videt cuidēs. Ans aūt ꝓbat per Anscl. sc̄do cur deus hō/ vbi approbat dictū sui discipuli dicētis q munima ꝛesio Jesu Christi fuit maior q̄ctā oim hoim sint mala: sicut ⁊ eiꝰ lal⁹ fuit potior salute oim aliorꝫ: quare ⁊c. ¶ Contra: qr̄ ꝓstat q nō oēs liberātur a pena/sed oēs quos Christꝰ ab ipa liberari meruit/liberātur: q̄ ⁊c. ¶ Respōdeo. Vbi primo p̄mitt tā de pena vnā distinctionē. Sc̄do dicā ad q̄stionem.

Quantum ad primum: Sciēdum q duplex dicit cē plena. Est enī alia pena sensus: et alia pena dāni. q̄ dicit carēna alicui⁹ boni possibilis ⁊ esse puncto. Hmōi aūt carētia boni fuit pena dāni est duplex i creatura ⁊ellectuali. Alia enī est in ipa carētia boni cōmodi vt i dānatis carētia visiōis ⁊ fruitiōis dei: ⁊ alia carētia boni tulit vt oīs culpa. Nō est enī peccm formalr sumptū seu culpa/nisi q̄dā ⁊sistīa actualis q̄ est pena volūtaria vt affectare affectiōe tulit/sicut ⁊ alia est pena eiꝰ vt affectare affectiōe cōmodi. Et ideo dicit Augustinꝰ lib. ꝓfes. Primo: tulisti domine, ⁊ ita est vt: pena sibi sit oīs iordinatꝰ animꝰ. Est enī oīs actꝰ iordinatus seu eiꝰ deformitas/pena animi actū hmōi elicīti/ qz carentia boni tulit/videlz tulisse actualis q̄ deberet ⁊sistere actui. Sed de ulla pena nō q̄r̄ in q̄stione posita/qz cū sit ipa culpa/nā de ea dictū est in alia questiōe. Solū q̄ hic q̄r̄ de pena vt a culpa distincta eiusq̄ puni tiua/q̄us est pena sensus ⁊ dāni oim dānatoꝝ/qua pena videlz dāni cōsistēs in carētia visiōis dei: alij ꝓ ꝓprijs puniunť/ alij vero ꝑ demeritus alienis. licet nō tereter ⁊ icōgr̄: vt in dist. 19. fuit dictū. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secūdum: pono pro solutiōe q̄stionis duas ꝓclusiones. ¶ Prima est: q Christꝰ nullū ab oi pena sensus ꝑ culpa ifluctu meruit liberari.

Hec apparet/qm̄ mors est pena sensus/horribilis ꝓpt ꝑcm̄ ꝓmoꝫ parētū ifluctu humano generi/ sz ꝓstat q ab illa Christꝰ nullū meruit liberari. nec enī semen ꝑm: q̄ ⁊c. ¶ Et si dicas cū Christꝰ meruerit liberari a pena inferni eternali/qđo nō potuit mereri ꝑ suā mortem nos liberari a pena corporali tpali vez mortis? Respōdeā q Christi meritū tātū valuit ⁊ ad hoc tm̄ se extendit vt in q̄stiōe supiora dictū fuit) ꝑ quāto de ipm acceptauit ⁊ quātū valere voluit. Voluit aūt deꝰ ipm acceptare ad redēptionem seu liberationē mortis nobis debite corporalis: sz (qđ est vtiliꝰ) ad redēptionē mortis ꝑpetue infernalis: quare aūt non sic sz sic voluit: est qz sic ipi placuit: ⁊ ideo vt sic fieret tulit fuit, ⁊ alr fieri iustū ēet/si ipe alr fieri ordinasset. ¶ Sc̄da ꝓclo est: q dānatos parvulos ꝑ pctō seu reatu originali nō meruit Christꝰ a pena aliq̄ liberari. Hec videt cuidēs qz constat q nō meruit ipos liberari a pena dāni ꝓsistēte i carēna visiōis dei cū ipsam habeāt et sint eternalr habituri/nec ab aliqua pena sensus/ vt videt) qm̄ si sic aut ipos meruit liberari/eos ne talē hmōi penā incurrerēt ꝑseruando/ aut eos a pena quā incurrerūt eripiendo.

Sed nō primo mō vez ꝑseruādo, nō enī ipos ꝑseruauit a morte cū mortui sint nec ab aliq̄ alia pena sensus post mortē eis ifligēda/qz nec ipi sibi ifligi aliquā meruerūt. ¶ Nec post dici q ipos a pena ꝑseruauerit qz ꝑseruauit seu ꝓseruari eos meruit a culpa, quia cui pā seu reatū originalē icurrerūt/actualē aūt icurrere nō potuerūt/qz necdū i statu i q̄ peccare potuissent fuerūt nec fuissēt/esto q Christꝰ mortuꝰ nō fuisset. Nō enī est ꝓsile dicere Christo sua morte meruisse eiꝰ eos mori: sz nullꝰ vr ꝑseruari ab aliquo qđ ipsi semp fuit i possibile: cū q̄ isti nūq̄ peccare actualr potuerint/cū vsu rationis carerēt/ sequitur q nec ꝑseruari fuerunt ab actuali culpa/nec ꝑ cōsequēs ab aliq̄ pena debita culpe actuali.

Nec pōt dici tertio q Christꝰ tales a pena quā icurrerūt meruerit liberari/qz a nulla quā icurrerūt liberā tur: q̄ ⁊c. ¶ Quod dictū est de pueris ⁊elligēdum est etiā de adultis ꝑ solo originali dānat⁹, absq̄ culpa aliq̄ actuali: cuiusmodi sunt oēs stulti/q nūq̄ rōnis vsū ha buerūt/nec meruerī nec demeruerī ꝑ ꝓsequens potuerūt.

Sed ꝓtra p̄dictā ꝓclusionē pōt argui p illū Apli. ſ. ad Corinth. xv. Sicut in Adam oēs moriunť: ita et in Christo oēs vivificabunť vnusquisq̄ aūt in suo ordine primus Christꝰ. Ex illa enī ſnia Apli habet q Christus meruit oēs resurgere: ⁊ ꝑ ꝓns a morte pena ꝑ pctō ꝓmoꝫ parētū ifluctu liberari. Rideo q mors postq̄ soluta est nō est pena aie nisi ꝑ pctō ipa aia ad corꝰ aliq̄ mō naturalr ⁊clinat. Hmōi aūt pena q̄ est aie ad corꝰ ⁊clinatio nālis nō ē aliqđ aie ifluctu eiꝰ actualr puniti uū seu afflictiuū. Nec enī aie dtoꝝ, ꝓpt hmōi ⁊clinationē ad corpora absentia i aliq̄ actualr affligunť nec etiā aie dānatoꝝ, imo ⁊cluditē penā sustinēt a corpoꝛb⁹ separate, ꝓpt qđ ipe licet nālr ad corpora ⁊clinent: tñ actu elicito apperere nō videnť sz pen⁹ refugere corporib⁹ reuniri, ꝓuidētes se ex hoc grauius debere puniri: vocando tñ penā huiusmodi aie a corpore separationem cuiusq̄ ad ipm naturalē inclinationē cōcedi potest oēs tā dānatos q̄ etiā oēs alios Christū meruisse a pena hmōi liberari: ⁊ tunc cōclusio supradicta est ⁊elligenda tñ de pena sensus quā illi sustinēt morīendo/⁊ de pena dāni quā hñt post mortē deū non videndo/ supposito q auctoritas Apli supradicta sit ⁊elligēda: non tñ de morte ⁊ resurrectiōe spūali/sz etiā de morte et resurrectiōe oīm corporali. ¶ Tertia ꝓclusio est/ q nullū hominū dānatoꝝ Christꝰ meruit liberari a pena eterna/ meruit tñ multos corꝰ/ vel etiā forte oēs liberari ⁊ preseruari ab aliquo gradu pene. Hec aūt est cuidēs q̄tū ad primā sui partē, qz oēs eternalr cruciantť: quare ⁊c. Secūda ps vez q, eoꝝ multos meruerit liberari ab aliquo gradu pene, ex hoc videt posse credi ꝓbabiliter ⁊

fenerit: qz ꝓstat q̄ dānati sunt inequales in pena/qz erāt fuerūt inequales in culpa: sz q̄ min⁹ peccauerūt et ideo min⁹ puniunt equalr cū alijs magis peccāntib⁹ peccare potuissent ⁊ peccassent nisi ꝓseruati fuissent. Christus aūt eos a pcīs p que vt alij peccare potuissent meruit ꝓseruari/sz q̄ meret ꝓseruari aliquem ab aliquo gradu culpe meret erā ꝓsequēter ipm a pene gradu aliquo illi culpe/si ifuisset/debite/ꝓseruari: ergo ⁊c. ¶ Ex hoc sequit corollarie q̄ si oēs homies dānati erā habētes vtrumū gradū pene/pl⁹ peccassent nisi Christi merito ꝓseruati fuissent/q̄ Christ⁹ oēs a pena aliqua meruit liberari/puta ab oīi pena culpe debita in quā ceciderāt nisi ꝓseruati fuissent: qō si vez ē/tūc posset dici q̄ aliquo mō Christi passio est vtilis non tm beatis/sed erā reprobis: an aūt hoc vez sit de⁹ nouit. ¶ Contra hec pōt argui p illud qō dixit Christ⁹. Jo. xv. Si non venissem ⁊ locut⁹ eis nō fuissem pcīm nō haberēt. Ex quo expresse saluator inuit q̄ passiōis sue meritū sit reprobis ad malū potius q̄ ad bonū. Ad hoc pōt dici q̄ Christi meritū nulli est nocuū sz ꝓficuū vt ēm se absolute acceptum: cū quo tm stat/q̄ peccatum dānatoz et suppliciū aggrauat occasionalr ꝓpter ipm/⁊ hoc rōne ingratitudinis eoz/vez olim/⁊ specialr fidelitū reprobor̄. Et hoc tm voluit forte dicere in ꝥbis p̄dictis Christus. ¶ Quarta ꝓclo est/q̄ nullū demonū meruit liberari ab aliqua pena. Hec apparet/qz quos non meruit liberari a culpa non meruit liberari a pena: sed Christum nullum nisi hominem liberauit seu liberari meruit a culpa. Non enim fuit missus nisi ad oues que perierunt domus israel: ergo ⁊c. ¶ Ex hoc sequitur corollarie/q̄ Christi passio in nullo fuit vtilis demonib⁹/licet forte aliquo mō fuerit vtilis dānatis hoīb⁹. ¶ Sed nunqd erā bonis angelis fuit Christi passio iutilis sicut malis? Dicēdū q̄ non: imo fuit eis aliquo mō vtilis/nō q̄ p ipm a culpa nec a pena fuerint ꝓseruati/nec q̄ essentialē gloriā/sz tm accidētalē aliquā cō secuti. Hoc apparet/qm accidentalis gloria cuiuslibet brōz pōt dici gaudiū qō habet q̄libet de aliquo bono creato: vt gaudiū qō habet vn⁹ de bono alterius: sed cōstat angelos de salute hominū plurimū cōgaudere: iuxta illud Luce. xv. Dico vobis q̄ ita gaudiū erit in celo coz̄ angelis dei sup vno pctōre penitentiā agente: ergo cū hmōi gaudiū angelorū sit de salute hoīm electoz/quā salutē Christ⁹ meruit morte sua/p̄ q̄ ꝓsequens Christi passio fuit vtilis angelis isto mō: vez ratione hmōi gaudij qō ea⁹ occasiōe fūt oēs vniuersalr ꝓsecuti/licet p ipam nec fuerit essentialr ꝑmanēs/nec a culpa aliqua nec a pena mō aliquo ꝓseruati. ¶ Quinta ⁊ vltima ꝓclo est: q̄ oēs electos ⁊ nullos alios Christ⁹ a pena eternali/non tm equalr ab oī alia tpali meruit liberari. ¶ Hoc apparet q̄tū ad ꝑmū sui partē/vez q̄ oēs electos a pena eternali meruerit liberari: apparet/qm cū pena eterna nulli ifligat nisi ex culpa/p̄ ꝓs liberati a culpa liberati sunt ⁊ a pena: sz oēs electos Christ⁹ meruit liberari finalr a culpa ⁊ ꝑmanēs in glia: ergo ⁊c. ¶ Scōa pars vez q̄ nullos alios apparet/qz oēs alij ꝓdēnant/qz nec a culpa liberant. ¶ Tertia vez q̄ non meruit electos equaliter liberari a pena tpali: apparet/qz cū nulla culpa sit ipunita: p ꝓs ꝗs nō meruit eq̄liter liberari a culpa/nec a pena: sz nō oēs electos Christus eq̄lr a culpa meruit liberari: aliquos em ab oī culpa ꝓseruari meruit/vt q̄ginē matrē suā bñdictā/alios cadere ⁊ peccare p̄misso sm magis ⁊ min⁹ a casu meruit liberari: q̄ cū magis culpabiles magis sint punēdi: p ꝓs electos q̄ magis peccauerūt Christ⁹ non meruit liberari a tāta pena eis vel in ꝓsenti vel in sequēti debita/a quāta min⁹ peccātes/vel in nullo delinquētes meruit liberari. ¶ Nec tm sequit q̄ eis omnib⁹ quos a maiori pena meruit liberari grām ⁊ gloriā erā maiorē meruerit. Multi em q̄ magis peccauerūt ꝙ̄uerūt i ꝑmi ad deū ꝙuersi magis ipi grati: et sunt nūc i celo magis bti/q̄ multi alij/q̄ min⁹ peccauerūt/vt de bta Magdalena est credēs: ⁊ de alijs forte multis. ¶ Sic ad questionē. ¶ Ad rōnē in ꝓncipio patet solutio: qz vt dictū est/passio Christi ꝑse tātū valuit quātū ipsam de⁹ valere voluit: ⁊ pro quāto ipsam acceptauit.

Circa distinctionē vigesimā in qua magister inquirit an de⁹ aliter q̄ p mortē potuerit hoiem liberare/quero duo. ¶ Primū vtrū fuerit necessariū gen⁹ hūanū a culpa in quā ceciderat liberari. ¶ Secūdū vtrū potuerit liberari aliter q̄ p mortē Christi. ¶ Quantū ad primū arguit q̄ nulla fuit necessitas/nec etiam ꝓgruitas hoiem liberari: qm nō est necessariū liberare seu redimere nisi captū vel lapsum: sz nō oēs homies peccauerūt/sz tm ꝑmi parētes: q̄ nō fuit necessariū totū gen⁹ hūanū liberari. ¶ Preterea scōo q̄ nō fuit congruum/arguit/qz quāto nobilior est lapsus tanto captiu⁹ tāto ipsum redimere est ꝓgruentior? sed angel⁹ lapsus est nobilior hoīe/quē tm/vez angelū/redimi non fuit ꝓgruū/qz alioqn fuisset factū: ergo ⁊c. ¶ Contra: qz qō de⁹ fecit ⁊ fieri ordinauit: ꝓgruū ⁊ aliquo mō necessariū fuit/sz gen⁹ humanum redimi et a culpa liberari ab eterno fuerat diuinit⁹ ordinatū: q̄ ⁊c. ¶ Respōsio vbi videdū est ꝑmo a quo gen⁹ humanū fuit redēptū ⁊ liberatum p Christū. Secūdo an ipsum redimi p eū fuit necessarium. Tertio an congruum.

Quantum ad primum: dicitur cōmuniter q̄ de⁹ humanū gen⁹ redemit et liberauit a morte culpe ⁊ debita ipi pena. Oēs em eram⁹ filij ire ⁊ mortis eterne/rōne inf̄ctatis ꝓtracte/a qua sum⁹ Christi morte liberati ⁊ deo reconciliati. Et hoc est qō dicat Apls ad Tit. ij. Dedit semetipm p nobis vt nos redimeret ab oī iniq̄tate ⁊ mūdaret sibi ꝑplm acceptabilē. Jtē illud eiusdē ꝑme ad Corinth. xv. Sicut in adā omnes moriunt: ita ⁊ in Christo oēs vnificabuntur: et cetera oīa filia qb⁹ tota scriptura est plena. ¶ Sed illa sentētia sacre scripture ⁊ doctoz olim catholicoz pōt habere duplicē intellectū. Anū vez ⁊ catholicū: alterū forte nō verū nec catholicū. Potest em vn⁹ esse intellect⁹ q̄ gen⁹ humanū totū erat reū ꝓpter peccm primoz parentū ⁊ vita eterna idignū/nō tm pena alia punitiua/a quo reatu est Christi merito liberatū: ⁊ hic sensus est verus ⁊ catholic⁹. Alter intellect⁹ ⁊ sensus posset esse/q̄ totum hūanū gen⁹ ꝓpter peccm ꝑmoz parentū erat nō tm reū sz etā culpabile vt culpa diuidit ꝓtra reatū: ⁊ ideo deo odiosum/nec tm vita eterna idignū/ sed etā pena alia ꝓpetua punitiua/a qb⁹ oīb⁹ vez a culpa actuali ⁊ pena sensus eternali est p Christi meritū liberatum. Et hic intellect⁹ nō videt simplr esse ver⁹. Non em oēs Christū ꝓcedētes nec sequētes peccauerunt mortaliter actualiter ꝓpter qō meruissent ira dei ⁊ penā infernalē. Licet em p pcīo alterius possit iuste qs puniri pena damni/hoc est priuari aliquo bono alioqn sibi debito: nō tm videt q̄ sit pena alia positiua tpali nec perpetua ferēd⁹. Et ideo licet ꝑmi parētes/q̄ actualiter peccauerūt/diuinū fauorem odiū ⁊ eternū meruerūt supplicū/eoz tm filij ꝓpter eoz demeritū licet fuerit rei effectu ⁊ indigni ad hūdi ꝑmū alioqn eis debitū sēp eternū/nō tm meruerūt aliqō positiuū affluentiū eoz suppliciū ifligēdū: qz nec aliqō cōmiserūt petm licet incurrerit reatū. ¶ Et si obiciat cōtra hoc/qz omnes eram⁹ filij ire ⁊ in odio dei: sed deus neminem odit nisi ꝓpter culpā: ergo oēs eram⁹ i culpa. ¶ Respōdeo q̄ deū odire aliquē nō est nisi deū velle punire ipm: et illū magis dicit odire qui

magis vult punire. Puniro aũt ꝺuplex/ vez negatiua ꝓsistẽs in visiõis ꝺei carẽtia/ ꝙ puniro nõ est aliꝰ ꝙꝫ nõ ꝓmiarto: ꝛ positiua/ qua ꝺãnat in iferno actualiter sensi baliter afflignnt. Prima pena põt sine iniustitia infligi cuilibet absq; alĩq ꝓpria ipsi⁹ culpa/ vel ertã alteri⁹ cuiuscũq;. Nulli enim ꝺe⁹ iniustitiã fecisset/ esto q ꝺãnã nõ peccasset si illi gloriã nõ ꝺedisset/ ꝺũ tñ ipm aliter non puniuisset. Scꝺa aũt pena nõ videt alicui infligẽda sine ꝓpria sua culpa. Tunc ꝺicẽꝺũ q vocãꝺo ꝺeũ oꝺire illum quẽ nõ vult ꝓmiare nec se illi beanfice ostendere/ oẽs ꝺeus ꝓpter lapsum primoꝝ parẽtũ oꝺiebat: et oẽs eramus in ira ꝺei/ ꝙ ipo in digni ante aꝺuẽtũ Christi. Vocando aũt ꝺeũ oꝺire illũ quẽ pena aliqua positiua actualr affligere ꝛ punire vult/ ꝓpter peccm vni⁹/ nulli⁹ alius ab illo est in ꝺiuino oꝺio isto modo: quare ꝛc.

Et ideo quãtũ ad istum articulum quo xr̃s a quo est gen⁹ humanũ p meritũ passiõis Christi liberatũ pono ꝓmoꝝ ꝓclusiones. ¶ Prima est/ q oẽs electi sunt p ipsum passiõis Christi meritũ a reatu originali quẽ reatũ ꝓpter peccm primoꝝ parẽtũ incurrerũt/ liberati vel ne incurrerẽt ꝓseruati. Hoc secundũ additur ꝓpter ꝝginẽ gloriosam Christi matrẽ. supposito q non fuerit ꝓcepta in originali: qua sola excepta/ ꝺ hoc supposito/ fuit ab huiusmodi reatu originali ne ipm contraheret ꝓseruata/ oẽs alĩ reatũ hmõi ꝓtraxerũt ꝛ ab ipso reatu p Christũ liberati fuerũt. A quo reatu liberato vel ꝓseruato nõ est aliqui⁹ culpe ipi⁹ liberati vel ꝓseruati remissio/ sꝫ habilitas/ introducte ꝓpter alienũ peccm ad ꝺeũ ꝓsequẽꝺũ et expulsio ꝛ habilitatis introducto seu habilitatio ad ipm eternũ primũ possiꝺẽꝺũ: sicut in ꝙstiõe quaꝺã ꝺe peccto originali fuit suprius in ꝺist. ꝛij. ꝺeclarat̃. ¶ Ex hac ꝓclusione sequitur corollarie q oẽs electi fuerunt p Christũ liberati a pena ꝺãni. Hoc apparet/ qz liberare ab reatu originali nõ est aliud ꝙꝫ habilitare ad ꝓsequẽꝺũ ꝺeũ siue sempiternũ ꝓmiũ/ cuius habilitas vez ꝓsequẽꝺi ꝺeũ nõ ꝓpter peccm ꝓprii introducta/ sꝫ ꝓpter alienũ/ est ipm originale ꝺelictũ: ergo ꝛc. ¶ Secꝺa ꝓclo est/ q oẽs homines electi fuerũt per Christi passionis meritũ liberati a peccto actuali ꝺ ipm cõmiserũt/ vel ꝓseruati ꝺ ipm nõ habuerũt. Hoc patet ex ꝺist. ꝓcedẽti. ¶ Sed ꝓra: qz ab illo nulli⁹ ꝺicit̃ ꝓseruari seu liberari p Christũ/ qꝺ Christo non ꝓmerente nec existẽte ꝙꝺ liber potuit reipuere p sciꝑm/ sꝫ Christo nõ existẽte ꝙꝺ liber potuit ꝓfuniter recte ut⁹ ꝺictamini eligere: et p ꝙs oẽ peccm reipuere: ergo ꝛc. ¶ Rñdeo q esto q hoc facere potuisset nõ tñ ꝺe facto fecisset nisi ꝺuplic⁹ aꝺiut⁹ fuisset: ꝺe⁹ aũt statuit neminẽ iuuare. nec q ꝙs a peccato ꝓseruare sicut nec liberare/ nisi ꝓpter Christi passiõis meritũ exhibitũ vel ꝓcuraꝺum: quare ꝛc. ¶ Tertia ꝓclo est/ q si Aꝺã nõ peccasset huiusmodi aꝺiutoriũ aꝺsitũ ꝛ ad peccm quoꝺlibet ꝺeus tã ꝺũ ꝙꝺ habuisset; et p ꝙs ab oi peccto ꝓseruatus fuisset. Hec pot ꝓbari a posteriori: qm̃ ꝓstat ex ꝺicto tũ sequẽtiã q nisi fuisset peccm primoꝝ parẽtũ nullũ fuisset postea ꝺelictũ in aliquo aliorꝝ/ sꝫ q ꝙꝺlibet oẽ peccatũ ꝺeclinasset ac ꝺeuitasset seu ꝺeuitare ꝛ euaꝺere facilr potuisset: hoc esset ex speciali aꝺiutorio ꝺei habuisset seu ꝺebuisset: ergo ꝛc. ¶ Ex hac cõclusione sequit corollarie. Primo/ qz primi parẽtes nobis meruerunt ꝙꝺere non tñ primũ eternũ/ sꝫ etiã aꝺiutoriũ supnũ ad fruiter ꝙsistẽꝺũ ꝛ ꝺiabolo facilr resistẽꝺũ. Secuꝺo q peccm primoꝝ parẽtũ fuit occasio oĩm aliorũ. Hoc apparet/ qz ꝓpter ipm fuit substractũ ꝺiuinũ auxiliũ/ quo iexistẽte nullũ fuisset peccm. ¶ Sed foret ꝓra istã ꝓclonẽ arguẽꝺ/ qz videt ꝓtraꝺicere ꝓcẽꝺẽti/ qm̃ qꝺ fuisset in statu innocẽne ab q aliquo merito nõ est nunc Christo: sꝫ in illo statu si primi parẽtes nõ peccassent oẽs alĩ a peccto ꝓseruati fuissent immediate a ꝺeo non mediãte aliquo alio ꝓmerẽte. Respõꝺeo q licet ꝺeus bonũ qꝺ hõ qꝺidit ꝓpter peccm primoꝝ parẽtũ ꝺe⁹ postmisset reꝺꝺere p sciꝑm/ statuit tñ hoc nõ facere nisi p ꝓmerẽtẽ Christũ: qz ẽm Apostoli vbi supra. Sicut in Aꝺã oẽs moriunt/ ita ꝛ in Christo oẽs vuificabũtur: quare ꝛc. ¶ Quarta ꝛ vltima ꝓclo est/ q p Christum alĩ electoꝝ fuerũt a pena ꝺãni quã meruerunt liberati/ alĩ ab ipa ne eã mererent ꝓseruati/ alĩ fuerunt a pena sensus quã meruerunt simil⁹ liberati: alĩ ab ipa ne eã mererent̃ ꝓseruati. Hec apparet ex ꝓdictis tam in ꝙstiõe ꝓsenti ꝙꝫ in ꝺist. ꝓcẽꝺti. Omnes enim vniuersalr/ excepta beã ꝺgie penã ꝺãni/ nõ ꝓpter ꝓprii/ sꝫ ꝓpter alieni demeritũ/ meruerũt/ virgo aũt beata si fuit sine originali ꝓcepta/ ne mererẽt exire ꝓseruata. Alĩ aũt electoꝝ penã sensus eternã meruerũt/ vt ꝺ mortaliter peccauerũt. Alĩ aũt ꝺ nõ peccauerunt mortalr ne mererent̃ ꝓseruati fuerũt: quare ꝛc. ¶ Et si ꝝras/ si Christus solos redemit electos/ quomõ ergo ꝺicit totũ genus humanũ vniuersalr redemisse; Respõꝺeo q qz ei⁹ passio ad hoc sufficere potuisset nisi reproboꝝ prauitas iniqꝰ obstitisset. De facto tñ non est ꝓcẽꝺũ Christũ esse tot⁹ gñis humani redẽptoꝝ/ sꝫ tñmõ electoꝝ. ¶ Ex oib⁹ supraꝺictis ꝓcluꝺo corollarie/ oẽs electos liberatos ꝛ redẽptos p Christũ fuisse a pena/ aut ab illis in que ceciderũt/ aut ab illis in que ceciꝺissent nõne supni auxiliũ substracti ꝓpter ꝓmoꝝ parẽtũ demeritũ nisi ꝓseruati ipso Christo ꝓmerente fuissent. Et ideo possunt ꝺici liberati a facto primoꝝ parẽtũ nõ formaliter cũ illud non fuerit demeritũ alioꝝ/ sed virtualiter p quãto occasione illius in alia ceciderunt vel ceciꝺissent superno eis substracto subsiꝺio: a qꝺ⁹ eos Christus meruit liberari. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundũ: aliqui ꝺicunt q fuit necessariũ hoiem potius liberari q̃ angelũ: qz tota humana natura ceciderat/ non aũt tota angelica: et ideo ne tota periret necesse fuit ipsam Christi merito liberari. Alĩ ꝺicũt q ideo fuit necesse hoiem liberari/ qz ceciꝺit alteri⁹ vez ꝺiaboli rẽpeantõe/ angeli autem qꝫ ꝓpria volũtate ceciderũt ideo liberari non ꝺebuerunt. ¶ Sed prima ratio est ꝓra eos ponẽtes quẽlibet angelũ esse ab alio alterius speciei/ cũ nec ẽm eos plures sub eaꝺẽ specie possint esse. ¶ Preterea/ qz esto q tota natura humana ceciderit/ non propter hoc fuit aliqua maior necessitas ipsam liberari q̃ si tñ vnũ inꝺiuiꝺuũ ceciꝺisset. ¶ Nec scꝺa ratio valet. Primo quia falsum accipit. Angeli enim multi sicut ꝛ primi parẽtes ceciderũt alteri⁹ tẽ ptantõe/ qz vt ꝺicit Apoca. xij. Factum est ꝓlius magnũ in celo. Michael ꝛ angeli eius ꝓlitabant̃ cum ꝺracone ꝛ ꝺraco pugnabat ꝛ angeli eius. Ex hoc enim videt q lucifer p ꝺraconẽ hmõi ꝺesignatus postq̃ peccauit/ nõ tñ bonos a qꝺ⁹ victus fuit tẽptauerit/ sed etiã alios malos ad sibi assentiẽꝺũ: ꝺre ꝛc. Secũꝺo/ qz multi etiã hoĩn peccauerunt sine tẽptantõe alteri⁹ ꝓcẽꝺẽte/ quos tñ Christus meruit liberari. ¶ Et ideo est hic ꝺicenꝺum ꝺicẽꝺũ/ q liberatiõis seu redẽptiõis hois nulla fuit necessitas absoluta/ sꝫ tñ hypothetica ꝛ ꝺictionata. Nulla autem fuit necessitas in antecẽꝺẽte vez in ordinatõe ꝓcẽꝺẽte/ nec etiã in ꝓsequẽte/ vez in liberatõe hois ꝓsequẽte. Conuenienter enim ꝛ libere ꝺe⁹ hominẽ liberari ordinauit ꝛ ꝓtingenter ꝛ non necessario ipm postea liberauit. Fuit tñ hic necessitas cõsequẽtie. Quinne enim qꝺ ꝺe⁹ fieri ordinauit ꝛ voluit necessario est fiẽꝺũ/ sꝫ ꝺe⁹ ordinauit ꝛ voluit hoiem liberari: ꝙ ei⁹ ordinatõe stãte necessariũ fuit et oportuit hoiem liberari. ¶ Primũ videlicet/ q nulla fuerit necessitas absoluta liberatiõis hois nec ꝺiuine ordinatiõis ad eũ liberãꝺũ/ apparet: qm̃ nihil ꝺe⁹ ad extra necessario hoiem liberauit nec aliter ꝺe facto: ergo nec necessario hoiem liberauit

liberari ordinauit/nec ipm necessario sed pingēter etiā tūmodo liberauit. ¶ Secundū videtz q fuerit hic necessitas ꝓsequētie/apparet: qz cū deꝰ sit oipotēs a nullo ipedibilis nec aliquo p cum volito et fieri ordinato/impossibile est nō euenire seu nō fieri qđ p eū fiendum erat ordinatū/manēte et stante ordinatione eius/sed ab eterno hominē et nō angelū liberari erat p ipsum ordinatū/quā ordinationē nō reuocauit vt p effectum patuit: ergo ꝛc. ¶ Hec de secundo.

Quantū ad tertiū dicendū est vt ad se

cūdū/videtz q hominē liberari cōgruū fuit/qz sic deꝰ fieri voluit. Non em̄ aliqđ aliud a deo/qz bonū ideo a deo volitū/ꝯz qz a deo volitū ideo bonū et congruū: voluit aūt ipse et ordinauit vt p effectū apparuit liberare genꝰ humanū et nō angelū: ergo et sic fieri cōgruū fuit. ¶ Preterea/qz magis est cōgruū liberare illū ab illo malo qđ ipse nō demeruit ꝯ alium qui hoc demeruit: sed penā eternā oēs angeli mali sibi demeruerūt/non aūt hoies oēs nisi primi parētes et aliꝫ actualiter peccātes occasione subtracti eis supni auxilij ꝓpter demeritū dictoꝝ primoꝝ parentū/cū ergo nec peccantes demeruerunt sibi supnū auxilū subtrahi/nec aliꝫ non peccātes demeruerūt puniri in aliquo nec affligi/congruum fuit eos magis ꝯ malignos angelos liberari. Q; aūt primi parētes q fuerūt occasio casus generis humani totiꝰ/fuerint liberati hoc fuit ex supna clemētia abundāti. ¶ Sic ad ꝯstionē. ¶ Ad primā rōnē in principio dicēdū q et si nō oēs peccauerant/oēs tñ rei erāt ex aliox̄ petō et inhabiles ad pmiū ꝓsequēdū: oēs etiā peccassent nisi diuinitꝰ ꝓseruati fuissent q ꝓseruati nō fuerūt nisi ꝓpter Christi passiōis meritū exhibitū vel preuisum. Et ideo quilibet captus seu captiuus et lapsus erat vel fuisset nisi supnū ꝓsidiū/ꝓpter primoꝝ parētū demeritū subtracti/affuisset eis: qđ nulli ni si ꝓpter Christi meritū affuisset. Et ideo ꝓpter ipsum omnes electi fuerūt liberati et redēpti a captiuitate seu lapsu/aut inexistenti/aut eis nisi ꝓpter Christi meritū imuneti: ꝯre ꝛc. ¶ Ad secūdā dicēdū q sicut deus nō magis pmiat ꝓpter maiorē pfectionē in naturalibus sed in moralibus/ita nec angelum licet nobiliorē homine/quia actu proprio et demerito cecidit/liberare voluit/vt superius dictum fuit.

Secundo quero vtrū homo alter ꝯ p mortē Christi potuerit liberari. ¶ Et videt q sic/p magistrū in litera sic dicētē. Dicam⁹ et aliū modū fuisse possibilē deo/cuiꝰ potestati cuncta subiacent/sed nostre fatande miserie cōueniētiorē alium non fuisse. ¶ Preterea videt q sino aliꝰ redimendi modꝰ fuerit isto conueniētior: qm̄ conueniētius videt hoiem a peccato liberare et redimere p actū aliquē in quo nullū erat peccatū ꝯ p actū aliqđ necessario petm̄ annexū habentē/ꝯz mors Christi fuit petm̄ grauissimū occidentib⁹ ipm/et ita habuit annexū petm̄/ergo ꝓuidentꝰ potuit hominē redimi p actū aliū Christo possibilē meritoriū a petō quolibet alienū ꝯ p mortē. ¶ In ꝓtrariū arguo p sanctos et doctores q dicūt cōuenienter nullo alio mō potuisse hominē ita cōuenienter redimi vt p ipsum/videlicet per meritū mortis Christi. ¶ Respondeo. Vbi videndum est primo quesitum. Secūdo/vtrum si homo non peccasset dei filius incarnatus fuisset.

Quantum ad primum: dicendū breuiter/vt ad ꝯstionē aliā dictū fuit/videtz q sicut homo fuit ꝓmēter nō necessario liberatꝰ/ita et ꝓmēter nō necessario fuit isto mō potius ꝯ alio liberatus. Vnde sicut nulla fuit in hoc liberatione necessitas absoluta sed hypothetica/vtz stante ordinatiōe et voluntate diuina ita nec ipm p Christū mouētis magis ꝯ p modum alterius liberari fuit necessariū absolute/ꝯz necessitate ꝓsequētie/vtz qz sic fieri fuerat ordinatū. Sicut enim illum ꝓdestinatū necesse est saluari/vel ꝓfectum dānari/est vera in sensu cōpositionis nō aūt diuisionis/cū ꝓdestinatus posset nō ꝓdestinari et ꝓscitus nō ꝓscire: stante autē diuina ꝓscientia ꝓscitus nō pōt saluari/nec ꝓdestinatus dānari ꝓdestinatiōe manēte. Et cōsimiliter per ola in ꝓposito est dicēdū/vtz q ex quo deꝰ sic et nō aliter ordinauit hominē liberari/eius stāte ordinatiōe/que tñ potuit mutari/nō potuit homo aliter liberari ꝯ p mortē Christi: si tñ deꝰ aliter ordinasset/qđ et facere potuisset: enā homo liberari aliter potuisset/videlicet ol illo mō quo deo placuisset. ¶ Confirmatur/qz nec Christi passio fuit deo accepta necessario/ꝯz qz ipse eā voluit acceptare: et tātū valuit quātū ipse eam valere et acceptari voluit: sed qua ratiōe Christi passionē acceptā habere voluit ad hoiem redimēdū/eadē quācūq; aliā Christi actū vel alterius cuiuscūq; hois vel angeli assumpti vel nō assumpti/ad eūdē finem ad quē acceptauit Christi mortē potuit si voluit acceptare: sic tñ et non aliter hominem liberari congruum fuit: quia ipse deus sic voluit/et sic fieri ordinauit. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secūdum: sunt duo modi

dicēdi ꝓtrarij. Primus est q esto q homo non peccasset/adhuc dei filiꝰ incarnatꝰ nō tamen redēptor fuisset. ¶ Pro primū vtz q dei filiꝰ incarnatꝰ fuisset esto q nullū petm̄ pcessisset/probant. Primo qz ordinate volens sibi aliquibus illi vult hmōi finem ceteris ꝓnus qđ debet esse fini propinquus: sed deꝰ ab eterno voluit gloriam oīb⁹ electis tāq; finē vltimū. Cui fini Christus hoc est homo assumptꝰ est ceteris ꝓpinquior qz beatior: ergo prius fuit ex voluntate iste finis ꝯ alicui alioꝝ: ergo quocūq; alio circūscripto adhuc fuisset dei filiꝰ incarnatus. ¶ Secūdo: qz nō est verisimile q tāti boni quāti est hois assumpti fuerit occasiō aliter nō p se intēti: sed si lapsus hois fuit causa diuine incarnatiōis/cuꝰ bonum fuit occasionatū: ergo ꝛc. ¶ Tertio/qz nisi dei filiꝰ incarnatꝰ fuisset nullꝰ pfectē beatꝰ esse potuisset: sed si hō non peccasset/non minus electi fuissent beati: ergo ꝛc. ¶ Maior pbat/qz nūc sensitiue potētie beatoꝝ habēt aliqđ bonū/vtz Christi humanitatē in quo beantur qđ tūc nō habuissent/nec p ꝓsequēs/vt nunc beati fuissent: quare ꝛc. ¶ Quarto: qz gaudēs de aliquo cōsequēte: gaudet eā de ātecedēte sine quo cōsequēs nō fuisset/ꝯz oēs seri gaudēt de hoīe assumpto/ non aūt de lapsu siue casu hois/ergo lapsus hois non fuit precisa causa diuine incarnatiōis. ¶ Secūdū/vtz q nō venisset tūc dei filiꝰ nec incarnatꝰ fuisset vt redēptor. Probāt/qz tūc nullꝰ fuisset petōr/nec p ꝓs necessarij fuisset redēptor. ¶ Secūdꝰ modꝰ dicēdi q est ꝓtrarius ꝓcedēti dicit q dei filiꝰ nō fuisset incarnatꝰ nisi ꝓcessisset hois primum lapsus. Et hoc expresse videntur dicere oēs seri et doctores catholici hoc tractātes. ¶ Probāt etiā ratiōne: qz si hō nō peccasset/aut dei filiꝰ fuisset incarnatꝰ ad hoiem redimēdū/aut ad ipm/vt dicit aliq; sublimandū: sed nō ꝓpter primū/qm̄ q nō peccauit redimi nō potuit: sed nec ꝓpter secūdū: qz cū angelus sit homine dignior/magis ꝯ ipse debuisset exaltari: quare ꝛc.

Sed quia prędicti modi asserunt quod

nō pbāt nec pbare possunt/cū hoc qđ dicūt nullit possit naturaliter esse notū/sed tñ ei cui esset supnaturaliter reuelatū: ideo aliter est dicēdū. ¶ Ad cuiꝰ euidētiā pono sex cōclusiones. ¶ Prima est. q si homo nō peccasset dei filius incarnari seu hoiem assumere vel nō assumere potuisset. Hec est eadē cuilibet catholico. Nec

esh ꝓpter lapsum hois hō ipe fuit factus assumibilis/ sz ex se est assumibilis: ⁊ ideo lapsu circūscripto assumi potuit qz assumibilis fuit: nō aūt necessario ipsum tūc sicut nec nunc assumi oportuit: ergo ⁊c. ¶ Secunda conclusio est/ qꝫ an dei filius fuisset incarnatus an non si homo nō peccasset/nulli pōt naturalr esse notū. Hec ꝯclusio sequit ex prima/ qm nullum ꝓtingēs ad vtrūqꝫ partē possibile est anteqꝫ fiat/cognoscibile determiate quātū ad alterā eius partē/nisi ab eo cuius subest potestati ipm ponere ⁊ non ponere in esse/ vel ab eo cui ꝓ ipm fuerit reuelatū. Hoc patet. ¶ Sz; esh sancti ꝓphete ꝓcognouerūt ⁊ ꝓdixerūt q̄ ꝓtigēter posthea in lege euāgelica euenerūt hoc nō potuit naturalr ꝓtingere sz esh supnaturalr/ideo in cui⁹ potestate erāt vt herent vel non fierēt eis taliter reuelāte: sz si homo nō peccasset dei filius incarnari vel non incarnari potuisset / vt dicit cōclusio supradicta/ ⁊ per consequens ipsum carnem assumere possibile fuisset ⁊ contingens/ sicut et fuit peccāte homine ad vtrūqꝫ partem existēs in soli⁹ dei/non alicui⁹ alteri⁹ potestate: ergo sol⁹ ipe vel cui ꝓ eū reuelatū extitit scire potest an incarnat⁹ fuisset si hō nō peccasset. ¶ Confirmat: qz nō magis nūc est naturaliter cognoscibile an nō peccāte hoīe fuisset dei filius incarnatus q̄ ante incarnationem dei filij erat cognoscibile an ipe deberet incarnari: sz ꝓstat qꝫ nulli⁹ naturalr scire potuit sed ille vel illi esh cui vel q̄b⁹ supnaturalr reuelatū fuit an dei filius cēt hoiem assumptur⁹ an nō determinate/licet sub disiunctiōe: ergo ⁊c. ¶ Ex hac ꝯclusiōe pōt iferri cozollarie qꝫ nō sit hic aliqd asserēdū: vcz qꝫ fuisset vel qꝫ nō fuisset determiate hoīe nō peccāte/incarnat⁹. Nulli⁹ esh debet asserere nisi sibi notū vel naturaliter vel supnaturalr ꝓ fidē ⁊ diuinā reuelatiōem/ sz an hoīe nō peccāte dei filius fuisset an nō fuisset incarnat⁹/nō est nec pōt alicui cē naturalr notū: nec aliqua pars isti⁹ ꝓtinet ad aliquē articulū fidei. ergo a nullo est hic aliqd asserēdū/nisi illud fuerit illi diuinit⁹ reuelatum. ¶ Tertia ꝯclusio est/ qꝫ si hō nō peccasset dei filius potuisset hoīem assumere vel nō assumere/nō tm absolute/sz etiā vt redēptor/siue ad redimēdū vel non redimēdū. Hanc ꝓbo: qm cōstat qꝫ Christ⁹ non tm est redēptor eorū q̄ peccauerūt/quos a petō liberauit/sed etiā illoꝝ q̄ nō peccauerūt/quos ipe a petō ꝓseruauit/ seu ꝓseruari meruit. Hoc apparet/qz etiā ēm ponentes beatā virginē non fuisse in originali cōceptā nobiliori tm mō ipsa fuit redēpta. qz ꝓseruata ne caderet/q̄ aliquis aliorꝝ q̄ cadere est ꝓmissus et a casu postmodum erect⁹. Nobili⁹ esh est a casu ꝓseruare q̄ cadere ꝓmittere/⁊ a casu postea erigere et liberare: sz sicut homine peccāte de⁹ oipotēs ordinauit ne aliquē a petō liberaret nec ꝓseruaret nisi merito Jesu Christi/ita ⁊ nō peccāte homie ordinare potuit oēm hoiem a petō quolibet ꝓseruare merito hois assumēdi. Cōstat esh qꝫ licet hō nō peccasset peccare tm q̄tū est ex se potuisset/ et si non peccasset. hoc est/qz a deo ꝓseruat⁹ fuisset/⁊ ideo si oēs fuissent a petō ꝓseruati merito hois assumēdi. q̄tū ad ipm ꝓcedētes/vel assumpti q̄tū ad sequētes ipe dei filiꝰ incarnat⁹ olim fuisset redēptor/nō aliquem a peccato ixistēte liberādo/sz oēs a petō imminēte seu possibili ꝓseruādo/qđ est nobiliori mod⁹ ⁊ pfectior redimendi: quare ⁊c. ¶ Confirmat: qz sicut nūc Christus dicitur redēptor tā cū ꝓcedētū q̄ etiā sequentū electorꝝ: qua oēs licet differēter fuerūt eius merito a petō liberati: precedētes ei⁹ merito vt ꝓuiso ⁊ sequētes vt exhibito/ ita ⁊ nō peccāte hoīe potuit de⁹ oipotēs ordinare oēs a petō ꝓseruari Christi merito vel vt exhibito. q̄tū ad eū secuturos: vel vt ꝓuiso, q̄tū ad eū ātecessuros: q̄re ⁊c. ¶ Q; etiā tūc sicut ⁊ nūc potuerit cē nō redēptor/ tā cū ꝓcedētū q̄ etiā sequentū: apparet/qm omne qđ de⁹ mediāte aliquo opat ad extra/potest imediate per seipm operari: sz liberatio seu ꝓseruatio hois a peccato est effect⁹ soli⁹ dei: ergo hūc ipse sine alicui⁹ merito ꝓuiso aut exhibito potuit facere ꝓ seipm: sz hoc posito Christ⁹ nulli⁹ fuisset redēptor: ergo ⁊c. ¶ Quarta cōclusio est/ qꝫ si hō nō peccasset ⁊ dei filiꝰ icarnat⁹ fuisset nō vēisset vt redēptor a petō ixistēte aliquē liberādo: sz vtrū venisset vt redēptor vel vt nō redēptor alio mō pfectiori redēptiōis/ vcz ab oi petō oēm hoiem ꝓseruādo ꝓseruatue meredo nulli pōt naturalr cē notū. Hec ꝯclusio q̄tū ad primā partem apparet: qm tūc nullum petm fuisset: ergo nec aliqs ab ipo ixistēte liberari potuisset: quare ⁊c. ¶ Secūda pars ꝓbat sicut secūda cōclusio supius est ꝓbata. ¶ Ex hac cōclusiōe sequitur cozollarie qꝫ si dei filiꝰ fuisset icarnat⁹ et hō nō peccasset/an fuisset icarnat⁹ ad redimēdū hoiem an nō ad redimēdū/seu vt redēptor humani gēis nō est determiate ab aliquo definiēdū nec alterutra pars asserēda. Hoc apparet/qm licet ꝓstet ipm tūc nō fuisse redēptorē vt nūc olim/videlz aliquē a petō ixistēte liberādo/cū nec tūc petm extitisset/a quo qs liberari potuisset: tm nō ꝓstat nec pōt naturalr cē notū/an fuisset tūc redēptor an nō/ alio mō pfectior possibili supradicto/ vcz ab oīni petō quēlibet ꝓseruādo/ mō quo etiā nunc de facto ipe redēptor cē ponit matris suc: quare ⁊c. ¶ Quinta cōclusio est/ qꝫ si hō nō peccasset ⁊ Christ⁹ venisset etiā vt redēptor/moriturus non fuisset. Hoc apparet: qm nec fuisset moriturꝰ morte naturali/cū nullus in statu inocētie moreretr/sz sine morte in alia ⁊ in corpore ad vitā aliā trāsferret: nec morte sibi violēter illata ab alia vt nūc fuit/ qm talis mors sine petō ⁊ pena fieri nō potuisset/tunc aūt nullū petm nec pena fuisset: ergo ⁊c. ¶ Et si queras/quo ergo merito Christ⁹ tūc hoiem redemisset eū a petō ꝓseruādo. Respōdeā qꝫ sicut nunc Christ⁹ vltra morte quā sustinuit/multa alia bona fecit: ita ⁊ tūc multa bona facere potuisset q̄b⁹ deo acceptis hoiem redemisset/ vel redimere potuisset. ¶ Si q̄ras scdo/an hō assumpt⁹ habuisset tātā granā tūc quātā nūc: Respondeā qꝫ hoc soli deo est notū. Probabile tm est qꝫ tātam habuisset vel etiā maiorem/si maior est possibilis/qm tūc Christ⁹ non meruisset minus nobis/imo magis q̄ meruit nūc. Plus esh est mereri hoiem a petō ꝓseruari q̄ mereri eū a peccato in quod ceciderat liberari: sed tūc Christ⁹ si redēptor fuisset oēs a petō ꝓseruari meruisset: ergo ei⁹ meritum quo hoc meruisset nō fuisset deo min⁹ gratū/sz etiā forte magis q̄ meritū ei⁹ ꝓsens: sed act⁹ meritor⁹ eq̄ grat⁹ ⁊ deo accept⁹ arguit charitatem eccl̄ie seu gr̄am/i merēte: ergo ⁊c. ¶ Si q̄rit tertio/an tūc homo assumpt⁹ statim vt assumpt⁹/fuisset beatus. Respōdeā qꝫ hō assumpt⁹ nō est magis deo accept⁹ qz beat⁹/nec p ꝑs ei⁹ brītudo fecit aliqd nūc/nec fecisset tūc ad hūanā gēis redēptiōez. Probabile tm est qꝫ sicut nūc fuit, ita ⁊ tunc fuisset beat⁹ statim vt assumpt⁹/de⁹ tm aliter facere potuisset/si aliter fieri voluisset: et ideo ipe nouit quo tūc factū fuisset. ¶ Sexta ⁊ vltima cōclusio est/ qꝫ ēm doctrinā ⁊ sentētiā scōꝝ si homo non peccasset/ videt qꝫ dei filiꝰ hoiem nō assumpsisset. Hec apparet legēti doctores catholicos de ista materia loquētes. Omnes enim videtur vnanimiter hoc sentire. Vnde Augustin⁹ sup illud verbū. Christ⁹ venit peccatores saluare/ sic dicit. Nulla fuisset causa quare Christus venisset nisi morb⁹ ꝓcessisset: tolle morbū iam nō ldiges medico. ¶ Hoc tm diceret qꝫ nō tm hō indiget medico ꝓpter morbū ꝓsentē vt ab ipo liberet, sed etiā ꝓpter iminētē/vt ab ipo ꝓseruet: ⁊ hoc mō indiguisset hō Christ⁹/vt medico si de⁹ ordinasset nullū ꝓseruare a peccati morbo nisi ꝓmerente illud Christo: q̄re ⁊c. ¶ Preterea idē Augustin⁹ de ꝥbis dñi, si hō nō peccasset dei filiꝰ nō venisset. ¶ Preterea Orosius super canā hanc questionē determinat ita dicēs. Quia dei filiꝰ

nō eēt icarnat⁹ si hō nō fuisset lapsus/putant quidā ea sum hois causam fuisse incarnatiōis/hi nō falluntur. Hoc etiā rō manifesta clamat/ꝛ scripture sacre auctoritati ꝓsonat/q̄ qꝫ in paradiso peccauerunt de⁹ hoiem assumpsit. Hec Orosius. Q̄ſ aūt sacra scriptura dicat deū icarnatū ad hoiem redimēdum cōstās est. ¶ Ex q̄ videt posse ꝛcludi cozollarie/ q̄ si dā fili⁹ fuisset nō peccāte hoie icarnat⁹/q̄ venisset etiam mō expōsito fu perius vt redēptoꝛ/qm circūscripta causa ꝓpria alicuius effect⁹ nō est ponēdus ipe effect⁹/sed ēm scripturā sacrā ꝓpria causa ꝛ totalis assumptōis hois fuit redēptio humani gñis: ergo non oportet ponere assumptū hoiem causa hmōi circūscripta/ergo si nō peccāte homine de⁹ hominē assumpsisset/hoc ad eundē finem fecisset/ veꝫ ad gen⁹ humanū a pctō quolibet ꝑseruando redimendum. ¶ Ad hoc tñ dicerēt q̄ licet causa ꝓpria aduentus dei filij sit nūc redēptio hois a pctō/ non tñ fuisset tūc: nec hoc dicit scriptura sacra: cū nō loquatur de illo: ſz tm̄ de isto aduētu: et ideo fuit dictū superius q̄ an tūc venisset ad redimēdū hoiem an nō/nō potest aliqꝫ eē notū: nec ꝑ ꝓns est circa hoc aliqd determinate asserēdū: licet ꝓbabilr sit credendū q̄ venisset vtiqꝫ vt redēptoꝛ/nō sicut mō a pctō ieriſtēte aliquē liberā do/ſz ab oi pctō quēlibet ꝑseruādo. ¶ Ex quo apparet q̄ ipꝛobaliter soluūt auctoritates sanctoꝝ dicentiū Christū non fuisse venturū nisi lapsus hois ꝓcessisset/ dicentes q̄ verū est q̄ nō venisset vt redēptoꝛ/ꝛ sic sancti itelligūt eū non fuisse venturū. Hoc si quidē nō videt veꝫ/nec ad intētionē sctōꝝ nec sacre scripture nisi intelligāt q̄ Christ⁹ nō venisset vt redemptoꝛ illo mō quo nūc venit videlicet a peccato qđ infuit liberādo.

Sic ad quæstionem. Ad rationes pro illis opinionibus supius recitatis.

¶ Ad primas duas patet q̄ nō ꝛcludāt/cū ēm aliquos ruina angeloꝝ fuerit occasio creatiōis oim hoim: quare ꝛc. ¶ Ad tertiā dicēdū q̄ in humanitate Christi sensitiue potētie beatoꝝ nō magis beatificātur/qꝫ ipsa humanitas est verbo vnita q̄ſ si nō esset verbo vnita/cum nec hoc ab eis ꝓcipiat: quare ꝛc. ¶ Ad quartū dicēdū q̄ nō oportet q̄ sancti gaudeant de ruina angeloꝝ cū tñ ipa/vt ponit/ fuerit occasio creatiōis ꝛ ꝓmutationis ipsoꝝ: quare ꝛc. ¶ Ad aliud argumētū quo arguit q̄ non venisset nisi redēptoꝛ/qꝫ non fuisset pctōr. Concedo vt dictū est q̄ nō venisset isto modo vt redēptoꝛ/sed alto supradicto. ¶ Ad alia duo qb⁹ ꝓbat ꝓtrariū/ videlꝫ q̄ Christus nō venisset. ¶ Ad primū ꝓcedo sctōꝝ cōmuniter sententiā eē dei filiū nō fuisse vēruꝫ nec hoiem assumptuꝫ nisi lapsus hois ꝓcessisset. Expōsse em̄ dicat Augustin⁹ vbi supra/q̄ si hō non peccasset: nec virgo peperisset. Itē Leo papa in quodā sermone de pente. Si homo ad imaginem dei fact⁹ legē seruasset/creatoꝝ nō fieret creatura. ¶ Ex quo videt cū sctis sic eē sentiēdū/dū tñ eis qđ dictū fuerit supnaturalr reuelatū/ qꝫ nec aliter hoc(vt dictū fuit supius)eis potuit eē notū. ¶ Ad aliud dicēdū q̄ ꝓpter vtrūqꝫ illoꝝ videlꝫ tū ad hoiem sublimādū q̄ſ ad ꝑseruādū potuit de⁹ si voluit assumere hoiem tūc sicut ꝛ nūc. Nec em̄ nūc voluit angelū liceꝫ dignioꝝ hoie assumere/cū tñ ita ꝑ eū sicut per assumptum hoiem potuisset si voluisset hoiem liberare. ¶ Ad rōnē in pricipio dicēdū: q̄ ꝑ passionis Christi meritū/licet cū ipa fuerit eū occidētū demeritum fuit ꝓuentū⁹ liberare gen⁹ humanū/qꝫ ita a deo fuerat ordinatū. Ipsi etiā Christū occidētes liberari potuerūt a pctō occisiōis merito passionis Christi. Vñ Glossa. Esa. xxxv. sic dicit. Cum Christ⁹ in cruce oraret. Pater ignosce illis: ad hanc vocem ēm euangeliū. M. multa milia iudeoꝝ et aliorum astantium circa crucem crediderunt: quare ꝛc.

Circa distinctionē vigesimāprimā in qua magister inquirit vtrum in morte Christi aliqđ a verbo fuerit separatū. Quero ꝓmo de hoc de quo magister q̄rit in litera. Secūdo de carne Christi in morte ab alia separata. ¶ Quātū ad primū videtur q̄ in morte Christi aliquid fuerit a verbo dimissum/ qm̄ verbū in mortis triduo nō fuit hō/ſz si ipm̄ non dimisisset fuisset hō vnitoꝛmiter vt ꝓꝰ: ergo ꝛc. ¶ Contra: qꝫ ēm Damascenū qđ deus semel assumpsit nunq̄ dimisit. ¶ Respōsio/in qua primo ꝓmittā vnā distinctionem. Secundo dicam ad questionem.

Quantum ad primum: Distinctio premittēda est ista.

A verbo diuino aliquid qđ assumptū fuisse aliqñ separatū seu dimissum/dupliciter pōt itelligi. Uno mō q̄ sic ab ipso fuerit separatū seu dimissum q̄ māsit postq̄ ab eo separatum et dimissum fuit. Alio mō q̄ fuerit separatū qꝫ destructū/nec ꝑ ꝓns potuerit ipsi eē copulatū: ꝛ hoc mō nō dicāt aliqd ꝓprie ab alio separari/sicut nec ambo destruere est etiā ipa ꝓprie diuidere: sed diuidere est vnū cōtinuorū ab alio separare vtroq̄ manēte ab altero separato in existentia actuali. Consimiliter in ꝓposito cū verbū assumptū aliqd dimittere sit illd sibi vnitū a se diuidere: ꝑ ꝓns ꝛbū aliqd assumptū dimittere ꝓprie est sic itelligēdū q̄ dimissum manserit separatum. ¶ Hec de primo.

Quantū ad secūdū: Pro solutione questiōis ponō q̄tuoꝝ ꝓclones.

¶ Prima est: q̄ aliqd fuit separatū ꝛ dimissum a ꝛbo scdo mō/viuēte homie assumpto. Hec apparet/qm̄ Christ⁹ habuit corp⁹ nutribile ꝛ augmētabile: qđ etiā fuit de facto nutritū ꝛ realiter augmētatum/sed cuiuscūq̄ corporis nutribilis et augmentabilis partes sunt fluxibiles ꝛ corruptibiles/ quaꝝ etiā aliquę actiōe virtutis nutritiue corrūpunt/ꝛ mediāte alimēto alie generant: ꝛ ita fuit facrū in Christo: ꝛ aliqd fuit a ꝛbo assumptū ī vtero/qđ fuit postea Christo viuente separatū ꝛ dimissum ab ipo/isto scdo mō/ videlꝫ sic/q̄ dimissum seu separatū fuit corruptū. ¶ Ex hac seqꝫ cozollarie. Prio q̄ Christ⁹ vsq̄ ad terminū suę vite corporal' ꝓtinue aliqd a se hoc mō dimisit/ꝛ aliqd sibi de nouo ꝓtuit. Hoc apparet: qm̄ vbi est ꝓtinuus fluxus partiū corporis ꝛ refluxus/ibi cōtinue est aliaꝝ partiū corporis corruptio ꝛ aliarū corruptaꝝ restaurantiū generatio: sed in corpore Christi vsq̄ ad mortē ei⁹ sicut ꝛ in corpore cuiuslibet alterius alialis/ fuit ꝓtinue fluxus partiū ꝛ refluxus cū fuerit nutribile ꝛ nutritū/ergo ꝓtinue fuit a verbo aliqua pars corporis separata ꝛ alie ipsi nouiter copulate. quod enim fuit corruptū nō potuit remanere ipsi vnitum. ¶ Ex quo seqꝫ scdo q̄ verbū diuinū non habuit in crucis patibulo nec etiam habet mō oēs partes corporis sibi vnitas quas assumpsit de virginis vtero. Primū apparet: qm̄ partes q̄ ipo assumpto homine viuente corrupte fuerūt eo mouēte verbo vnite nō ꝓmāserūt: sed ꝓtinue Christo viuēte actiōe virtutis nutritiue multe corporis partes fuerūt corrupte ꝛ depdite ꝛ loco earū alie generate ꝑ restaurationē illaꝝ: ergo ꝛc. Secundū veꝫ q̄ nec mō habeat illas oēs/apparet/qm̄ nūc idem corp⁹ habet penit⁹ substātialiter idistinctū qđ habuit qñ in ligno obijt ꝛ depēdit: sed nūc/ vt dictū est nō habuit oēs corporis partes quas de virgie assumpsit: ergo nec mō. ¶ Secūda ꝛclusio est/q̄ Christo mouēte in ligno aliquid fuit ab ipso verbo scdo mō ꝓdicto dimissum et separatū/veꝫ qꝫ corruptū/supposito q̄ totū

a partib⁹ sit distinctū. Hec apparet/qm si hō est aliqd distinctū a partib⁹ vez ab aia ⁊ a corpore in re extra illud tale nō pōt manere/sed necessario destruit partib⁹ ab inuicē separatis. Non tm̄ cm̄ totū destruitur ꝓpter destructionē alicui⁹ partiū/sed etiā ꝓpter diuisionem ipsaꝝ: sed in Christi passiōe fuit aīe a corpore diuisio: ergo ⁊ hois corruptio: quare ⁊c. ¶ Tertia ꝯclusio est/ q; si homo est ab oīb⁹ partib⁹ suis idistinctus/nulla in morte Christi substātia est corrupta. Hec apparet/qm hoc supposito/nulla est in hoie substāna que a partibus sit distincta: sed nulla partiū hois fuit in Christi morte corrupta/sed tm̄ vna ab alia separata: ergo ⁊c. ¶ Ex hac sequitur corollarie q; in morte Christi/illo supposito/nō fuit a verbo aliqd separatū aliquo p̄dictoꝝ duoꝝ modoꝝ qm̄ nec aliqd ipsi imediate vnitū fuit corruptū/nec aliqd nō corruptū fuit ab ipso diuisum/cū ipi vnita remāserit vtraq; partiū. vez aia ⁊ caro. ¶ Hec tm̄ ꝯclusio supradicta est intelligēda supposito q; aīa sensitiua sit ab intellectiua in hoie indistincta. Si cm̄ in hoie iste tres aīe sunt distincte/aīa sensitiua nō separat⁹ in morte hois sed corrūpit⁹ ipsa intellectiua aīa separata. ¶ Quarta ꝯclusio ⁊ vltima est/q; nec in vita nec in morte Christi aliqd a verbo assumptū fuit ab ipso dimissum seu separatum p̄mo mō predictoꝝ duoꝝ/vez sic q; separatū vel a verbo dimissum remanserit postq̄ ab ipso dimissum. Hec apparet/qm cōstat q; nūq̄ dei fili⁹ a corpore ⁊ aīa assumpt⁹ remanētibus fuit Christo viuēte diuisus/cū semp fuerit hō ver⁹: qđ esse nō potuisset nisi corpus ⁊ aīa vnita fuissent semp/ nō tm̄ verbo: sed etiā inter se mutuo. Non enim hō est corp⁹ ⁊ aīa quomodocūq; accepta: sed vt ista mutuo p ifōrmationē et viuificationē corporis ab aīa sunt vnita. In morte etiā nihil fuit a verbo dimissum. Secūdū enim doctrinā sc̄ōꝝ licet Christo morīte aīa fuerit a corpore diuisa/verbū tm̄ vtriq; parti vt prius remānsit vnitū/vez corpori i sepulchro/⁊ aīe separate a corpore in limbo. Unde Hugo de sacramentis libro sc̄do parte prima cap. xj. de hoc loquēs sic dicit. In morte Christi aīa ad iferos descēdit: caro in sepulchro iacuit: diuinitas cum vtraq; remānsit. ¶ Ex hoc sequitur/q; sicut Christo morīte nihil fuit a verbo diuisum/ita nec ipo resurgēte aliqd fuit nouiter verbo vnitū. Nō enim partes fuerūt in passiōe dimisse/nec p ꝓpās in resurrectōe reassumpte: ergo si totū est a partibus idistinctū nec in passiōe verbū aliqd dimisit/nec in resurrectione aliqd assumpsit: cuius cōtrariū oportet dicere ponēdo totū a partib⁹ esse distinctū. Hoc cm̄ ponendo oportet dicere ipsum totū in passione fuisse dimissum/qz destructū/et in resurrectione reparatum nouiter ⁊ reassumptum.

Sed aliqua possent moueri dubia circa dicta.

¶ Primū est/qz cū diuina incarnatio nō sit nisi carnis assumptio/quotiēs dei fili⁹ carnē assumpsit/toti⁹ incarnat⁹ fuit/sed ꝥm p̄dicta pluries carnē assumpsit. Quotiēs cm̄ partes nouas carnis sibi vnitit/totiēs carnē assumpsit: ergo ⁊ icarnatus fuit pluries: qđ falsum est. ¶ Secūdū/qz sicut dei fili⁹ hō fieri non potuisset nisi aliqd puta hoiez assumpsisset: ita nec videt q; hō esse desierit nisi aliqd ab ipso assumptū dimissum fuerit. ¶ Ad primū dicit/q; cū Christ⁹ corp⁹ nutribile habuerit sicut qlibet alius ⁊ homo. p ꝓpās oportet necessario p̄cedere ipm pluries ⁊ plures corporis partes qb⁹ augmētat⁹ extitit accḥsisse: ⁊ p ꝓpās pluries partes corporis ꝑbo vnitas fuisse: nisi dicas (qđ est absurdū) nullas corporis partes nisi de virgie sumptas verbo fuisse vnitas: nō tm̄ dei fili⁹ dicit ꝓpue pluries icarnat⁹/licet possit dici pluries/qz primue vsq; ad cōpletā quātitatē corporis augmētat⁹. Tunc cm̄ tm̄ ꝓpue fuit icarnat⁹ qñ de nō icarnato nec humanato fuit icarnatus ⁊ humanat⁹: hoc aūt tm̄ in virginis vtero fuit factū. Non em̄ ꝓpue dicit icarnat⁹/qz in carne augmentat⁹/ qz nec vt sic de nō icarnato fuit incarnat⁹: q̄re ⁊c. ¶ Ad secūdū dicēdū/q; sicut hō pōt desinere esse hō/ qz mori/absq; aliquo corrupto/ita ⁊ dei fili⁹ potuit desistere esse hō nullo dimisso. Q; aūt homo possit mori (supposito/vt supponit/q; totū sit a partib⁹ idistinctū) nullo corrupto/apparet: quoniā homo necessario moritur ⁊ destruit aīa a corpore separata: sed ipsa saltē p diuinā potētiā/potest absq; aliqua re corrupta a corpore separari/nō tm̄ intellectiua/sed etiam aīa sensitiua si ab ipsa intellectiua ponat esse distincta: ergo ⁊c. ¶ Et qñ dicit q; dei fili⁹ fieri hō nō potuisset nisi aliquid nouiter assumpsisset. Dicēdū q; sicut in resurrectiōe est nouiter factus hō/cū tm̄ nihil assumpserit de nouo: ita et si quando assumpsit nouiter aīam ⁊ carnē assumpsisset ista ab iuicē separata nō fuisset ꝓpter ista duo assumpta hō/sicut nec fuit in mortis triduo vt videbit⁹ in dist. sequenti: qđ⁹ duob⁹ assumptis postea vnitis absq; aliquo p̄ducto aut ipsi nouiter vnito fuisset nouiter factus hō: quare ⁊c. ¶ Cui hec videnti ipossibilia/dicat hoiem ⁊ oē totū aliud p se vnū esse distinctū a partib⁹ in re extra. ¶ Sic ad q̄stionē. ¶ Ad rōnē in principio positam est dicendū q; verbū nō fuit hō in mortis Christi triduo/ vel ꝓpter diuisionē alicuius a se ipso puta hois destructionem/si homo ipse a partib⁹ suis est distinctus: vel ꝓpter diuisionē nō alicui⁹ ab ipso/sed vni⁹ assumptoꝝ ab alio/puta anime a corpore.

Secūdo quæro de Christi corpore ab aīa in mortis triduo separato: videlicet vtrū corrumpi incepit seu resolui. ¶ Et videt q; sic: qz cē corruptibile corpus statim corrūpi incipit ⁊ resolui vt est ab aīa separatū/vt apparet i oīb⁹ aialib⁹ ad sensum: sz Christi corp⁹ fuit corruptibile sicut quodlibet aliorum/⁊ separatū ab aīa: ergo ⁊c. ¶ Contra: qz Christi corp⁹ modico tpe remānsit ab ei⁹ aīa separatū: sz corp⁹ ab aīa separatū bñ pōt aliquo tpe nō magno sed modico absq; oī corruptione ⁊ icineratiōe ꝑseruari/etiā p naturā: ergo ⁊ Christi corp⁹ p ea qđ⁹ fuit iunctū potuit illo paruo tpe quo in sepulchro iacuit a corruptione qualibet ꝑseruari. ¶ Resp̄sio. In qua primo videnḍ vtrum de facto a corruptiōe ⁊ icineratiōe fuerit ꝑseruatū corpus Christi sacrum. Secundo vtrū etiā preseruatum fuisset si ei⁹ resurrectio accelerata nō esset/sed expectata vsq; ad vniuersalē resurrectionē omnium aliorum.

Quātum ad primum: dicendum est q; sic.

In nullo em̄ fuit icineratū nec corruptū/nec corrūpi etiā incepit sacratissimū Christi corpus. Et hoc est qđ exp̄sse habet in Glossa sup illud ps̄al. Non dabis sc̄m tuum videre corruptionem. Ibi em̄ Glossa dicit. Non dabis sc̄m tuū/hoc est corp⁹ a re sc̄ificatū/videre corruptionē ⁊ icineratiōnē ⁊ putrefactionē in sepulchro. ¶ Sed est hic dubiū. an sacratissimū Christi corpus fuerit a putrefactione hmōi sibi possibili naturaliter an supnaturaliter ꝑseruatū. Ad hoc pōt dici q; illo modico tpe quo remānsit ab aīa separatū naturaliter ꝓpter illa qđ⁹ fuit iunctū a putrefactiōe seu corruptiōe hmōi potuit ꝑseruari. Utrū aūt sic/videz naturaliter virtute illoꝝ/an supnaturaliter deo ipediēte ⁊ ꝓhibēte corruptiua ei⁹ intrinseca ⁊ extrinseca in ipsum agere/hoc factum fuerit/deus nouit. ¶ Hec de primo.

Quātum ad secundū: dicitur communiter q; esto q; Christus non fuisset resuscitat⁹ vsq; ad resurrectionē gñalē oim aliorum/corp⁹ eius nō fuisset putrefactū nec corruptū. Quod aliqui cōtigisse dicūt il-

lo eodē antiquo miraculo quo corp⁹ ipsum fuit verbo vnitū. ¶ Contra qō aliq arguūt: qz corpus ipsum corruptibile nō īcorruptibile fuit verbo vnitū: nec p cōsequēs a putrefactione esse potuit alienum eo miraculo quo fuit verbo vnitū. Ex quo iferūt q corp⁹ Christi fuisset a putrefactiōe p̄seruatū nouo miraculo nō antiquo quo fuit vnitū verbo. Quod esn ex se corruptibile/non possit corrumpi: hoc nouo miraculo habet esse: sed Christi corpus licet verbo vnitū fuit corruptibile: ergo si ab aīa separatū licet verbo vnitum corrūpi nō potuisset hoc cōingere p nouum miraculū habuisset. ¶ Sed qz nec isti nec alij ꝓbant qō dicūt: nec etiā videt verisimile corpus Christi mortuum esse īcorruptibilius q̄ viuū. Viuū aut̄ fuit corruptibile ⁊ corruptū quātū ad aliquas partes eius: vt in questione p̄cedenti fuit dictum: ideo aliter est dicendum.

Ad cuius euidentiā pono quatuor conclusiones.

Prima est: q corp⁹ Christi mortuū cōsimiliter fuit corruptibile tā ab intrinseco q̄ etiā ab extrinseco/sicut viuū. Hec apparet/qz idē fuit et ex eisdē cōpositū: ergo sicut viuū corrūpi potuit tā ab intrinseco videlz mutua actiōe qualitatū actuaz et passuarū in ipō existētū/q̄ ab extrinseco vt ab agēte ꝓtrario: ita ⁊ mortuū siue ab aīa separatū. ¶ Secunda ꝓclusio que sequit ex p̄dicta/est q si Christus nō fuisset resuscitat⁹ vsq ad resurrectionē alioz olim gñalē/ei⁹ corp⁹ fuisset necessario putrefactū/nisi supnaturaliter fuisset p diuinā potētiā a putrefactione ḥmōi p̄seruatū. Hec apparet: qm q actiua naturaliter ⁊ passiua approximata nō agant ⁊ mutuo patiant hoc nō p̄t fieri nisi prima causa actionē et passionē ipsoz mutuam suspēdēte: sed cōstat in Christi corpore fuisse actiua et passiua: quorū actiōe ⁊ passiōe mutua ip̄m fuit corruptibile/nō min⁹ mortuū separatū ab aīa q̄ viuū ipsi cōiunctū: fuit etiā tā mortuū q̄ viuū corruptibile ab oī agēte extrinseco ipsi cōtrario: ergo q a nullo agente sibi approximato intrinseco nec extrinseco corrumpi potuisset si vsq ad resurrectionē vniuersalem omnium/mortuum p̄mansisset/hoc esse nō potuisset nisi supernaturaliter/prima causa actionem cuiuscūq actui ip̄m ⁊ corruptui superaturaliter suspendente. ¶ Tertia ꝓclusio est: q si Christus nō fuisset resuscitat⁹ vsq ad resurrectionem vniuersalē olim alioz/an eius corp⁹ fuisset incorruptū an corruptū seu putrefactum nō p̄t alicui naturaliter esse notū. Hec apparet: qm ip̄m tunc fuisse corruptū et putrefactū fuit naturaliter possibile/imo necessarium. Contrariū etiā fuit possibile supnaturaliter p diuinā potētiā actionē cuiuscūq cause corruptiue ipsi⁹ suspēdētē/ꝛ nullū tale ꝓtingens ad vtrāq partē p̄t anteq̄ fiat naturaliter esse notū, nisi ab illo cuius potestati id sic vel aliter fieri subiacet fuerit reuelatum: ergo cum Christo vsq ad resurrectionē alioz olim nō resurgente/an corp⁹ ipsi⁹ fuisset putrefactū an nō/nō sit in scriptura expssum nec nobis reuelatū: p ꝓfis q̄d tūc fuisset nō p̄t scire aliq nisi deus. ¶ Et si dicat forte q imo p illud ℣ psal. supius allegatū. Non dabis sanctū tuū videre corruptiōem/habet q sacratissimū Christi corpus nūq̄ fuisset corruptū. Dicā q nō est vez: qz nec illa scriptura loquit nec etiā ei⁹ glossa/nisi de hoc qō de facto accidit: videlz q Christi corp⁹ corruptum nō fuit: nō aūt loquit de hoc qō tūc accidisset vel accidere potuisset/si Christi resurrectio accelerata nō fuisset. ¶ Ex hoc sequit corollarie: q nō sit hic aliq̄d asserē aūt: dicēdo q fuisset putrefactū: vel q nō fuisset putrefactum determinate. Hoc apparet: qz cōstat vtrūq fuisse possibile: quid aūt fuisset nulli p̄t naturaliter esse notū: ergo nulli licet hic alterā partē determinate asserere: nisi ꝓterluendo velut dicere qō nō nouit. ¶ Et si forte dicat q saltē est pie credēdū ip̄m nō fuisse corruptū ꝓpter eius ꝺexplicabilē dignitatē: qz videlz verbo vnitū: hoc nō valeat: qm nō magis fuit verbo vnitū mortuū q̄ viuū: sed viuum fuit corruptibile et actu corruptū: quātū ad plurimas partes eius. Cōstat etiā ip̄m fuisse passibile et passum/qz lanceatū ⁊ in manib⁹ capite ⁊ pedib⁹ pforatū: ergo ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima ꝓclusio est: q si Christi resurrectio nō fuisset accelerata: ꝛ vsq ad resurrectiōem olim alioz expectata: probabilius ⁊ magis pū est credere eius corp⁹ sacratissimū fuisse putrefactū q̄ cōratū: videlz q̄ q manssisset intactū. Hec apparet: qm sicut Christus tā in vita q̄ in morte scip̄m ostēdit esse vez hoiem nobis similē: qz passibilē: ita et ꝓbabile et pium est credere q etiā post mortē talē fuisse ostēderit semetip̄m: et etiā ostēdisset si ei⁹ resurrectio expectata fuisset: sed si nō fuisset corruptū nec corrūpi ab extrinseco nec ab intrinseco aliquo potuisset: ipse se habuisse corpus a nostris corporib⁹ corruptibilib⁹ rationis alterius ostēdisset: qō occasio erroris fuisse aliq̄b⁹ potuisset: ergo ⁊c. ¶ Et si dicat q etiā de facto ip̄m Christi corp⁹ fuit ne putrefieri ꝺiceret supnaturaliter p̄seruatū. Dicā q cōstat ip̄m fuisse p̄seruatū: non tñ an naturaliter an supnaturaliter. Secūdū esn Augustī. quarto de tri. dei. cap. vj. Ab hora passiōis vsq ad diluculū resurrectiōis non fuerūt nisi tñ quadraginta hore: ⁊ ita nō videt ipossibile ip̄m sacratissimū Christi corp⁹ potuisse a putrefactiōe illo tē pore modico naturaliter p̄seruari. Esto etiā q hoc supernaturaliter factū fuerit: ex hoc q tā paruo tpe corpus icorruptū mānsit: nō p̄t argui ip̄m fuisse alterī⁹ rationis a corporib⁹ aliorū hominum: vt corp⁹ celeste vel quodcūq aliud incorruptibile: sicut arguit et credi potuisset: si vsq ad resurrectionē alioz olim sic icorruptū p̄mansisset: q nec ab igne nec ab alio actuo principio intrinseco vel extrinseco potuisset corrūpi seu ꝺcinerari: nec in aliquo alterari: vl potuisset credi illō mortuū Christi corp⁹ nō esse illud qō habuit viuus: cū in vita corruptibile ⁊ passibile: ⁊ post mortem icorruptibile et ipassibile cerneret. ¶ Nec hoc ꝓcedere seu credere/videlicet Christi corp⁹ fuisse/casu posito/corruptibile et corruptū. est idignū magis q̄ ꝓcedere Christum mortuū ⁊ occisum. Licet enim p passionē meruerit nobis: nō aūt p putrefactionē: tñ etiā ipa putrefactio subsecuta aliquo mō nobis fuisset vtilis: qz exclusiua occasionis erroris. Quod aūt de facto fuisset ⁊ fieri expediuisset deus nouit. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationē autem in principio patet solutio ex predictis.

Circa distinctionē vige simamsecūdā in qua magister inquirit an Christus in mortis triduo fuerit hō: et an vbiq sit hō. Quero de his duobus. Et primo de primo videlicet Vtrū in mortis triduo dei filius fuerit verus hō. ¶ Et videt q sic: qz p quocūq tēpore verbū habuit totū hominē assumptū/fuit ⁊ dici potuit vere hō/sed in Christi morte verbū nihil de eo qō assumpserat dimisit/cū corp⁹ ⁊ aiam retinuerit: ⁊ hō nihil aliud sit/ergo idē fuit ⁊ dici potuit sicut prius. ¶ Contra: qz hō mortuus nō est hō: sed Christus fuit in mortis triduo hō nō viuus ꝛ mortuus: ergo ⁊c. ¶ Respōsio. In qua primo videndū est an Christ⁹ sim rem ⁊ theologice loquēdo in triduo fuerit vere homo. Secūdo vtrum logice loquēdo ꝓpositio hoc enūciās sit negāda an cōcedenda.

Quantum ad primum: dicunt aliqui q

Christus in mortis triduo fuit sicut prius realiter verus homo. Quod probant primo/quia anima est tota hominis essentia/sicut et forma cuiuslibet alterius cōpositi/cum materia non sit de quiditate alicuius rei: ideo fuit opinio Hugonis q homo nō sit aliquid aliud q̄ anima vtēs corpore. q autē anima vtak corpore hoc ipsi accidit ad hoc q sit homo/quia et anima ipsa est essentialiter totus homo. Christus autē habuit animaz in triduo mortis: ergo vere fuit homo. ¶ Alij autem dixerūt vt magister sententiaz/q Christus in triduo tō fuit hō qz habuit animā et corpus ipsi vnitū: ad hoc autē q aliquod suppositū sit homo/sufficit vnio illaz duarum partiū hominis in illo supposito/nō requirit autē vnio inter se mutuo. et qz in morte Christi vtraq partiū hominis mānsit vnita verbo/licet vna fuerit separata ab alia: ideo Christus veraciter fuit homo. ¶ Sz vteraq istaz modoz dicendi falsum accipit fundamētum. Q; cūm anima sit tota hominis essentia et quelibet alia forma totius cōpositi vt assumit prima opinio falsum est. Nō est etiā vera qū̄ secūda opinio accipit videlicet q omne suppositū habēs omnes hominis partes quomōcūq existētes sit homo: cum nec ipse hois partes nisi vnite mutuo sint homo: nullū autē suppositum extraneū potest dici homo nisi in quo realiter est ipse homo: quare rē. ¶ Et ideo q̄tū ad istū articulū aliter est dicendū/videlicet q Christus nullo modo simpliciter in mortis triduo fuit homo: siue homo ipse dicat distictū aliqd a partib⁹ in re extra/siue nō. ¶ Et primo hoc probo/supposito q homo nō sit in re extra aliquid preter partes: qm̄ cōstat q licet homo non sit nisi partes: non est tamē partes quomōcunq se habētes: sed partes vnite/nec quomōcunq vnite: sed vt vnificās vnificato: et informās informato. impossibile etiā est esse hominē sine anima intellectiua informante et vnificante/in corpore per ipsam actualiter informato et vnificato. Hoc autē est euidens nisi preuiendo dicas q quilibet post mortē anima existente in celo et corpore in sepulchro/est homo veraciter sicut prius: qū est euidēter falsum. Non minus etiā totū per se vnum/quale totū est homo/requirit partū vnionē q̄ totum vnū per accidēs/sed nullū etiā per accidēs vnū vt domus/albū pōt ee sine prū mutua vnionē: ergo rē. Tūc hoc supposito ad ꝓpositū sic arguo. Sicut nihil pōt dici formaliter albū qz ipsi vnit aliquid quod non sit albedo/puta nigredo vel dulcedo: ita nullum extraneū ab homine supposito et realiter distictū potest dici homo nisi homo supposito aliter seu quomōcunq realiter sit in ipso: sed in mortis triduo nō fuit realiter homo in verbo diuino magis q̄ ante q̄ assumeret ab ipso: qm̄ partes ipse hominis in ꝥbo existētes nō erant nec poterant dici homo cū essent adinuicē separate. Nec etiā corpus ab anima informabatur nec vnificabatur: ergo rē. ¶ Nec valet quod dicit Magister q licet non essent vnite mutuo: erant tamen vnite in tertio/videlicet in verbo: quia ex quo anima est a corpore separata nō magis potest esse homo si pres huiusmodi vnīātur in aliquo tertio q̄ si in nullo alio vniant. Vnio etiā anime informātis in corpore vt per ipsam actualiter informato facit hominē. Vnio autē anime a corpore separate et corporis cū quocūq alio nichil facit ad hominē. Sicut etiā homo non posset esse albus q̄tūcūq ipse et albedo aliqui tertio vnirent/ nisi homo ipse albedine informaret: ita nec homo nisi corpus sit ab alia intellectiua informatū et vnificatū. Postq̄ etiā anima est a corpore separata/nō magis poterit manere homo si corp⁹ et anima alicui tertio puta lapidi vel ligno vel angelo vniant/q̄ si vnū puta anima sit in celo et corp⁹ maneat in sepulchro: quare rē. ¶ Confirmatur: quia si dei filius assumpsisset corpus et animā alicuius hominis mortui ipse non potuisset dici homo illo homine cuius corpus et animā assumpsisset remanēte mortuo sicut prius erat mortuus q̄ assumptus. Hoc appareret quia quero quis homo fuisset. Nō assumptus quia ille nō fuisset homo verus quia mortuus: nec aliquis alius ab assumpto: ergo cōsimili ratione nec in triduo mortis Christi fuit homo. ¶ Et si dicatur cum homo sit ens aliqd absolutū: quia substātia p se vna/quoniō potest ēludere vnionē vel aliquā formā aliā relatiuā cuz absolutū nō includat aliquid respectiuū/Respondeā q vnio qua anima vnitur corpori nō est forma aliqua absoluta vel respectiua ab extremis distincta: immediate etiā anima vnitur corpori non mediante forma aliqua in re extra: et ita homo dicit partiū vnionē tāq̄ formā aliquā mediā a partib⁹ distictā: sed dicit partes vt ipsis vnitas quocūq ab eis distincto realiter circūscripto: q̄ partes sic vnunt nullo mediāte alio ꝓducto: ita et posset diuidi absq aliquo interempto. ¶ Ex quo sequit corollarie q homo possit esse de nouo nullo ꝓducto: et non esse absq aliquo nouiter interempto Probatio⁹ vtrius q. quoniā deus potest a corpore anima informato ipsam intellectiuā animā separare absq forma aliqua interēpta: non etiā verissimile vnita realiter distincta non posse per diuinā potentiā diuidi nisi destructa seu corrupta forma aliqua: sed anima a corpore separata non potest esse homo: ergo qui prius erat homo potest destrui nullo corrupto. ¶ Q; etiā econuerso possit homo fieri de nullo nouo producto apparet: quia animā a corpore disposito separatā potest de⁹ corpori reunire nullo producto. Sicut etiā vnita potest diuidere nullo corrupto: ita et diuisa vnibilia vnire nullo producto. Quod etiā probatur: qz si ad hoc vt anima vniak corpori oportet aliquid produci: quero quid est illud? Nō totū quia totū nō est (vt supponitur) ꝑter partes aliquid in re extra: nec forma aliqua media inter partes vnitas videlicet animā et corp⁹ cum immediate corpus anima informetur: ergo rē. sed anima informāte corp⁹ necessario est homo: ergo homo potest esse de nouo non ꝓducto aliquo nouiter in re extra: et ita dei filius potuit in resurrectione incipere esse homo nullo producto nouiter nec assumpto ex sola anime cum corpore vnione: sicut et in passione destitit esse homo nulla substātia interempta ex sola anime a corpore separatione seu diuisione. ¶ Et si ptra hoc arguak quia homo est substātia: sed homo in morte destruitur ergo et substātia destruitur. Quā docūq etiam homo generatur (cum homo sit substātia) necessario substātia generatur. Respondeā q in morte homo destruit: qz anima a corpore separatur/non autez quia aliquid corrūpitur. Et ideo etiam isto modo concedo substantiam destrui hoc est diuidi: non tamē corrumpi. Quod etiā corrumpitur non est aliquid postq̄ corruptum est diuisione autē partiū facta quicqd erat in re extra positiuū antea totū est: ergo nihil corruptum est. ¶ Et si dicas q diuisione facta partū non est quicquid prius erat/quia nō est totum. Dicam q totum (vt supponit) non est a partibus distinctum aliquid in re extra/ergo omnibus partibus remanētibus q̄tūcūq totuz dicak non esse/quia partes nō sunt vnite/quod ad totum requirit/ex hoc tamen nō sequitur q aliquid esse desierit quod fuerat antea in re extra. ¶ Consimiliter dico ad illud quando arguitur: homo generatur vel creak: ergo et substātia. Homo etiā potest dici fieri absq alicui⁹ rei ꝓductione ex sola ꝑexistētiā prū vnione. Et ita isto modo cōcedo substantiā sicut et hominē generari: nec tamen ex hoc sequitur quod inferk: quare rē. ¶ Secundo probo secundū/videlicz q si homo est in re extra aliquid preter partes/q etiā tunc verbū non potuit in mortis triduo dici homo: quoniā esto q totū

a partib⁹ sit distictū/ipossibile est ip̄z existere sine omnibus partibus suis vnione: ergo aia a corpore realiter separata impossibile est hominē permanere: ꝛ in triduo mortis Christi anima eius intellectiua fuit realiter a corpore separata: ergo et homo assumptus destructus totaliter et corruptus: sed qđ nō est/ in aliquo esse non potest/ ergo in morte non fuit homo in verbo: sed verbum non dicit esse homo nisi quia in ipso realiter sustētat homo/ ergo in triduo nō extitit vere homo. ¶ Cōfirmat: quia sicut impossibile est subiectū aliquod esse albū destructa albedine in ipso existēte qua precise antea erat albū: ita et verbū esse hominē destructo homine quo est homo: sed in morte is homo fuit destructus cum eius partes fuerit separate a se mutuo licet non a verbo: ergo ꝛc. ¶ Nec valet si dicat ꝙ partes ābe mā serūt verbo vnite/ qm̄ partes nō sunt homo: immo ab ipso vt supponit realiter distincte: nihil autē potest dici homo quia habet aliqua quecūq; que ab homine essentialiter sunt distincta/ magis q̄z subiectū dicatur albū/ quia nigredine informatū: ergo ꝛc. ¶ Ex hoc sequitur corollarie/ ꝙ si totus homo a partib⁹ est distinctus dei filius in morte desitit esse homo aliquo dimisso qz corrupto/ videlicet ipso toto assumpto quo antea erat homo: et in resurrectione fuit nouiter secūdario factꝰ homo aliquo ꝓducto nouiter et assumpto. videlicz huiusmodi toto in morte destructo: et ita in resurrectione Christi nō em̄ fuit anime cum corpore facta vnio: sed ea ex aia ꝛ corpore vnitis totius hominis p̄corrupti ꝓductio et a verbo assumptio. ¶ Et quia oē ꝓpius distinctū realiter a posteriori potest ab ipso per diuinā potentiā separari: per cōsequēs cum partes hominis etiam vt vnite sint priores homine/ et ab ipso realiter distincte vt supponit/ opz necessario ꝓcedere sic dicēdo/ deū potuisse animā corpori vnite vt proprio ꝓfectibili per ipam vnificato et informato/ et sic vnita assumere absq; homine resultāte: et per consequēs absq; hoc ꝙ esset homo. Non potest em̄ assumēs suppositū dicta homo nisi ipsum assumptū sit homo: anima autē et corpꝰ per ipsam informatū ab homine/ vt supponit realiter distinguuntur: ergo assumens ipsa non diceret/ qz nec realiter esset homo/ ipso homine circūscripto. ¶ Cui hoc cōsequēs apparet inconueniēs/ oportet eum negare antecedēs: videlicet totuz esse distinctū a partib⁹ in re extra. Cōsequētia em̄ est necessaria euidēter. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum: præmitto ad

euidentiā dicendoꝝ/ ꝙ esto ꝙ ꝓpositio cuius veritas est necessaria/ qualis dicit esse illa cuius p̄dicatū includit in subiecto: vel est idē siue significat idē cum ipsa posse esse/ forte et sit vera non existētib⁹ terminis siue rebus per terminos importatis: vt illa/ homo est alal nō existente aliquo homine in re extra: nulla tamē ꝓpositio cuius veritas est cōtingēs/ qualis est illa cuius extrema vel eoꝝ significata sunt realiter distincta nec per consequēs necessario sed cōtingēter vnita/ est vera nisi existētib⁹ terminis et vnitis seu eoꝝ significatis. Nec em̄ illa ꝓpositio/ homo est albus/ potest esse vera nisi existētib⁹ homine et albedine hominē ip̄z actualr informāte. ¶ Tūc hoc p̄misso pono tres ꝓclusiones. ¶ Prima est ꝙ ꝓpositio p̄dicās hominē de verbo in triduo mortis Christi/ non est vera. Hec apparet/ qm̄ vt predictū est/ nulla ꝓpositio cuius extrema seu eoꝝ significata realiter sunt distincta ꝛ cōtingēter vnita est vera/ nisi eis realiter existētib⁹ et cōiūctis: sed verbuz et homo ita vnūtur cōtingēter nō necessario sicut accidēs et subiectū/ ergo non magis hec est vera: verbū est homo/ non existēte homine in verbo: q̄z illa/ homo est albus nō existēte albedine in homine: sed in triduo dicto/ nō fuit homo in verbo/ vt in p̄cedēti articulo est ostensum: ergo ꝛc. ¶ Secunda cōclusio est/ ꝙ ꝓpositio predicās in triduo mortis Christi hominē de hoīe assumpto/ vel de verbo hominē sustētante modo quo hoc nomē Christus importat verbū sm̄ Damascenuz non est vera. Hec probat/ quia qñ subiectū ꝓpositionis de quo aliquid p̄dicat non habet conceptum vnicum seu simplicē sed duplicē/ nisi ipsum sit in se verum nō potest aliquid de ipso esse verū: sed Christus habet conceptū duplicē. quia significat duas naturas eiusdē suppositi: ergo nisi ip̄z et⁹ significatū sit nec ip̄z de aliq̄ nec aliq̄d de ipso potent esse verum: sed in triduo huiusmodi significatum per subiectum non existebat: ergo ꝛc. Maior declarat ī exēplo: qm̄ hec est falsa. Deus est homo, cum tamē p̄dicatū sit de intellectu subiecti vel illa cui est falsa. homo albus est homo non existēte homine albo: cuꝰ ratio non videtur esse alia nisi qz subiectū vtriusq; ꝓpositionis illaꝝ significat plura/ de quib⁹ nō existētibus actualiter vl potētialiter non potest aliquid esse verū. ¶ Sed cōtra: quia hec est vera/ Deus est impossibile/ vel cōtradictionē implicās ergo de ipso licet impossibile aliquid veraciter potest dici. ¶ Respōdeo ꝙ nō potest de ipso verificari aliq̄d distinctū ab ipso: impossibile autē et Deus vel cōtradictionē implicans idē dicunt: quare ꝛc. ¶ Tertia et vltima cōclusio est/ ꝙ ꝓpositio in qua in triduo mortis Christi p̄dicat homo de illo induiduo a verbo assumpto vt absolute sumpto non vt existente in verbo/ quēadmodū homo predicatur de Socrate vel de quolibet suo induiduo/ est vera. Hec apparet/ supposito illo cōmuniter dicto et cōcesso p̄missō/ qđ tamē forsitā non est verū/ videlicet ꝙ ꝓpositio cuius subiectū et p̄dicatū idē sunt/ vt illa in qua p̄dicatur superi⁹ de inferiori/ sit vera/ quia necessaria sine existētia extremoꝝ ita em̄ homo assumptus a verbo est hoīs induiduum sicut quilibet aliozū hominū: ꝛ ita si homo verificatur semper sine existētia extremoꝝ de quolibet suo induiduo: verificatur et de isto. ¶ Tūc ergo quando queritur Utrū homo potuerit verificari de Christo in triduo illo. Dico ꝙ nō/ de Christo vt supponēte ꝓ verbo: cū de verbo nō verificet nisi homo assumptꝰ qui tūc erat mortuꝰ/ nec erat per cōsequēs homo verus vt de Christo supponēte pro verbo simul et homine assumpto vt in ipso realiter sustētato: sed forte verificari potuit de illo induiduo hominis vt per se accepto/ suppositio ꝙ ad veritatē ꝓpositiōis in qua p̄dicat superi⁹ de inferiori nō requirat existentia extremoꝝ: si autē requirit sicut forte requirit (vt alias videbitur) nec ea potuit veraciter p̄dicari de Christo taliter supponēte. ¶ Sic ad questionē. ¶ Ad rationē in principio positaz p̄z solutio ex p̄dictis in primo articulo questionis.

Secundo quero de secundo: vi-

delicet Utrū Christus sit vbiq; an tm̄ alicubi homo. ¶ Et videtur ꝙ vbiq; / quia vbicūq; verbum habet hominē est homo: sed verbū vbiq; est et vbiq; habet hominē/ nō em̄ potest dici ꝙ homo sit in verbo vt in vno loco et nō vt in alio existēte) ergo ꝛc. ¶ Cōtra/ qm̄ homo nō est vbiq; sed vbicūq; verbū est homo/ ibi est verbū et homo: ergo ꝛc. ¶ Respōdebo Primo ad questū/ videlicet an hec ꝓpositio sit concedēda Christus est vbiq; homo Secundo ad vnū aliud quod Magister q̄rit in litera videlicet Utrū sit cōcedendū hominē illū a verbo assumptū de celo descendisse et vbiq; existere.

Quātum ad primum dicit magister in

litera/ ꝙ Christus nō vbicunq; est/ homo est: quia sm̄ diuinitatē vbiq; est/ nō aūt sm̄ humanitatē/ nec huma

nitus est vnita ipsi vbiq; existenti/quia tunc humanitas esset vbiq;. ¶ Ex hoc infert secundo/q; Christus in triduo mortis licet esset vbiq; non tamē erat homo nisi in sepulcro et in limbo. Erat enī homo in sepulcro/quia parti humanitatis vnitus licet non tot: ꝛ in limbo eadē ratione. Erat enī vnitus anime in limbo et corpori in sepulcro: quare ꝛc. ¶ Sed neutrū horum videtur verū. Sicut enī albedine informatus est alb⁹ vbicūq; sit/nisi ab ipso separet albedo: ita et suppositum sustētans hominē videt posse dici homo vbicūq; vbi non dimittit assumptū hominē sustētare/sed hoc nullibi dimittit assumptū hominē sustentare. nec magis homo assumptus sustētat in ipso vt hic q; vt alibi existēti: ergo ꝛc. ¶ Cōtra secundū quod dicit/ videlicet q; Christus in triduo fuit homo in sepulcro et in limbo/argutū est in precedēti quęstiōe: tūc enī vt ibi ostē sum est) nusq; fuit homo. ¶ Nec valet quod magister dicat in litera/videlicet q; verbū fuit in limbo homo ꝛ in sepulcro: quia verobiq; vnitū parti hominis. Non enī verbū potest dici homo nisi quia vnitū homini/ ꝛ neutra pars hois est homo: ergo ꝛc. ¶ Et ideo aliter est dicendū. ¶ Ad cuius evidentiā pmitto duo. Primū est q; homo assumptus sicut ꝛ quilibet alius potest per diuinā potentiā esse vbiq;. Hoc apparet/quoniam sicut eadē ratione qua aliqua plura corpora possunt sīl esse i eodē loco et quotcūq; etiā infinita/ita qua ratiōe vnū ens creatū quodcūq; potest esse in aliquibus pluribus locis simul/eadē et simul in omnib⁹: sed constat idē corpus posse per diuinā potentiā esse in plurib⁹ locis simul/vt apparet de Christo existente in celo et in terra in eucharistie sacramēto: ergo ꝛc. ¶ Secūdū pmittēdū est q; illa ꝓpositio: de⁹ est vbiq; homo potest habere duplicē intellectū/sin q; li vbiq; potest specificare seu determinare subiectū vel predicatū. Primo mō est cuius sensus: q; deus vbiq; existēs/est homo. Secundo modo videtur si specifica: p̄dicatū quod est homo tunc est sensus q; homo predicatus de deo sit vbiq;. Unde propositio qua dicit: deus est homo vbiq; vt sic accepta equipollet isti seu cōuertit in eā: homo vbiq; existens est deus.

His p̄missis: pono quatuor cōclusiones.

¶ Prima est q; illa: verbū est vbiq; homo: est vera in primo intellectu accepta: videlicet vt li vbiq; est determinatiū verbi/nō ipsius hominis assumpti. Hoc apparet/qm sicut p̄dicatū repugnās subiecto simpliciter et absolute accepto nō potest verificari de ipso quocūq; specificato siue determinato: ita ecōtrario quod convenit realiter alicui et simpliciter vt absolute accepto/ verū est dicere illud de eo vt subiacet determinationi seu specificationi ipsi cōuenīti/ nec ipsum per cōsequens destruit hēri. Accepto dico non sub q̄cūq; reduplicatiōe sed determinatione. Licet enī hec sit vera: homo est albus: nō tn illa: homo inq̄ntū aīal est albus/ si li inq̄ntū teneat reduplicative: licet posset cōcedi si teneret specificative/ vt essꝫ sensus: homo inq̄ntū aīal est albus/ hoc est homo qui est anunal est albus: sed cōstat q; hoc p̄dicatū homo vere et simpliciter seu realiter convenit verbo vt absolute accepto: ergo et vere potest dici de ipso sub quacūq; specificatione ipsi cōuenīti nō repugnāti accepto: sed hmōi determinatio ipsi apposita/ videlicet esse vbiq;/vere et cōuenit et nō repugnat: ergo ꝛc. ¶ Cōfirmatur: quia sicut albedine in homine existente nulla determinatio apposita homini que albedinem non separat ab ipso falsificat ꝓpositionē in qua albū de ipso homine p̄dicatur: ita nulla declaratio apposita verbo cū qua stat ratio verificādi hominem de ipso que verificādi precisa ratio est/ vnio hominis cuꝫ verbo/falsificat propositionē in qua ipse homo predicatur de verbo/sed esse vbiq; verbo appositū non separat ab ipso homine assumptū / nec repugnat verbo vt homini assumēti: alioquī cū ante hominis assumptionem verbū ipm vbiq; existeret/homini assumere nullatenus potuisset nisi vbiq; existere desiuisset: quod cōstat esse falsum: ergo ꝛc. ¶ Secūdā cōclusio est/ q; ista ꝓpositio: verbum est vbiq; homo/in secūdo intellectu accepta/videlicet vt li vbiq; est determinatiū hominis assumpti posset esse vera/ tamē de facto nō est vera. Hec apparet p̄ prima parte: qr homo posset esse vbiq; sed ipso assumpto homine vbiq; existente predicta ꝓpositio esset vera in intellectu predicto accepta: ergo ꝛc. Secūda pars videlicet q; de facto non sit vera apparet: quia de facto homo ipse assumptus nō ponitur esse vbiq;: ergo omnis propositio que hoc de ipso insinuat est falsa: sed talis est ꝓpositio suprадicta in hoc predicto intellectu accepta: ergo ꝛc. ¶ Tertia cōclusio est. q; ꝓpositio cōuersa predicte/que est /homo est verbum/ vbiq; est vera/nō vt vbiq; specificat subiectū quod est homo/licet etiā vt sic posset esse vera sed vt specificat seu determinat predicatū/ videlicet ipsum verbū: Pars apparet. quia licꝫ verbum verificet de homine vt absolute accepto /nō tamē vt cum determinatione ipsi nō cōuenīti specificato: sed esse vbiq; ipsi nō convenit licet cōuenire posset: ergo ꝛc. Secunda pars videlicet q; possit esse vera /patet ex p̄cedentib⁹: quia omne quod est verū de aliquo vt absolute accepto potest esse verum de ipso vt quacūq; determinatione ipsi possibili ꝛ p̄dicato cōuenīti specificato: sed esse vbiq; est possibile homini assumpto nec repugnat/immo de facto convenit predicato videlicꝫ ipsi verbo: ergo ꝛc. Tertia pas videlicet q; sit vera vt specificat verbū apparet/quia verbo q̄uenit ēē vbiq;/nec ꝓpter hoc repugnat ipsi homini ꝛ hypostatice sustētare: et p cōsequēs potest verificari de ipso et veraciter predicari. ¶ Sed contra: quia sicut ad istā: Sortes est homo qui est alb⁹ vel vbiq; existens /sequitur illa: ergo Sortes est albus ꝛ vbiq; existēs: ita ad istam/homo est verbū/ qō est vbiq; existēs videtur sequi. ergo homo ipse est vbiq; existēs. ¶ Respondeo q; ideo illa: sortes est homo qui est albus vel vbiq; existens infert illā: ergo sortes est albus et vbiq; quia sortes et homo de ipso predicatus significant idē penitus in re extra/ cuius contrariū est de verbo et de homīe assumpto: quare ꝛc. Dico tamē q; eo modo quo concedit illa homo est filius dei patris / posset cōcedi illa: homo est vbiq;. Sicut enī hec est vera/homo est filius dei quia est in dei filio sustētatus: nec est alius sensus huius homo est filius dei/nisi q; in dei filio ꝑsonaliter sustentat⁹: ita hoc modo homo pōt dici esse vbiq; qr est in supposito vbiq; vniuersalr existēte. ¶ Quarta et vltima cōclusio q̄ sequitur ex p̄dictis est/ q; illa ꝓpositio/homo assumptus vel Christus vt supponens pro homine ipso simul et verbo /est vbiq; homo: non videtur vera de facto licet posset esse vera/siue li vbiq; specificet subiectū siue etiā p̄dicatū. Hec apparet ex dictis/quia licet homo assumptus possit esse vbiq;/nō tn est de facto: nec etiā ipse Christus vt hoc modo videlicꝫ pro verbo et homine simul acceptus: quare ꝛc. ¶ Ex predictis apparet solutio quęstionis. An videlicet et quomodo sit cōcedendū Christū esse hominē vbiq; ꝛ quomō nō siue Christus supponat pro verbo/siue tn pro homine assumpto/siue insimul pro vtroq;. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum: premitto q;

hic non quęritur de descēsu seu aduētu Christi de celo ad eucharistie sacramētū/quia huiusmodi aduent⁹ cōstat q; est hominis/sed de descēsu Christi ad virginis vterū. Hoc supposito dicēdū breuiter cū Magistro q;

hominē descēdisse de celo vel esse vbiq; potest dupliciter intelligi. Uno modo vt illa ꝓficentē de homine ipso immediate ꝙ se sumpto. Alio modo vt dicātur de ipso per cōmunicationē idiomatū/videlicet propter ipsum diuinū suppositū de quo immediate et plura talia ꝓdicunt ¶ Tūc dicendū q primo modo intelligendo/hō assumptū nec descēdit de celo nec est vbiq;/secundo autem modo potest cōcedi vtrūq; de ipso. Quia em̄ dei filius descēdit de celo/et est vbiq;/ideo ipse homo cum sit dei filius quia in ipso personaliter sustentat⁹:potest dici et de celo descendisse et vbiq; esse. Sicut/quia homo est passus/cōcedim⁹ filiū dei passum per cōmunicationē idiomatū:quia filius dei est homo/qui est passus ¶ Sic ad questionē. ¶ Ad rationē in principio:concedo q verbū existens vbiq; habet hominē : nō tamē verbū habet hominē vbiq; presentaliter existentē licz existere potentē:quare ꝛc.

CIrca distinctionē vigesimā tertiam in qua magister incipit determinare de fide. Quero primo incipiendo a notioribus/de fide acq̄sita:vtrū videlicz articuloꝝ omniū fides acq̄sita necessario sit ponēda. ¶ Et videt q sic. quia ex quibuscūq; actib⁹ naturaliter hoi possibilib⁹ potest acq̄ri habitus vitiosus si act⁹ vitiosi : vel virtuosus : si actus huiusmodi fuerint ꝛtuosi:sed actus credēdi articulis fidei sunt naturaliter possibiles homini. Nō minus em̄ naturaliꝝ pōt homo credere articulis fidei diuinit⁹ reuelatis q̄ aliis dictis vel gestis humanis.ergo ex actib⁹ hmōi credendi potest naturaliꝝ habitus fidei generari. ¶ Contra: quia aut fides acq̄sita esset causa infusa euidē vl alterius speciei:nō eiusdē/q3 tunc nō posset stare cū infusa cū plura eiusdē speciei accidētia nō possint simul existere in eodē:nec alterius/q3 sunt eiusdē obiecti et sub eadē ratōe formali:ergo ꝛc. ¶ Cōfirmaꝝ:quia ꝑm Apostolū ad Ephes. 4. Unus dñs: vna fides: vnū baptisma:ergo nō est fides aliqua alia ab infusa/cū illa necessario sit ponenda ¶ Respōsio. Ubi dicendū est primo quid sit fides acq̄sita. Secūdo ad qd est necessaria. Tertio vtrū sit de facto.

Quantum ad primum est sciendum: ꝙ

fides q̄ potest accipi ꝙ habitu vel pro actu alicui⁹ fidei seu credēdi ē actus assentiēdi alicui complexe veritati euidēti nō ex se nec ab aliquo priori sumpto ex parte obiecti cogniti:sed tm̄ ab auctoritate. Dicꝝ autez primo q est actus assentiēdi. Nō em̄ est act⁹ intelligēdi:ꝫ assentiēdi ꝑsupponēs actū intelligēdi:ita em̄ est ifidelis articuloꝝ veritates intelligēs/et eis intellectus nō assentēs/sicut nō intelligēs nec ꝙ ꝓns eis assentēs.impossibile em̄ est assentire alicui nullo modo intellecto: potest tñ aliq̄d intelligi absq; aliquo assensu supueniē te. Actus igit fidei/nō est act⁹ intelligēdi/cū intelligēs possit esse infidelis circa hoc qđ intelligit/si ei dissentit vl nō assentit:sed est actus assentiēdi ꝑsuppoēns actū intelligēdi/qui tñ nō est act⁹ fidei. ¶ Secūdo dicitur actus assentiēdi ꝛitati complexe. Nō em̄ actus fidei sicut nec act⁹ sciendi est ꝓprie incōplexoꝝ seu terminorum sed cōplexoꝝ seu ꝛitatū ꝓpositionū/vt quod deus est trinus ꝛ vnus:incarnat⁹ ꝛc. ¶ Tertio dicit q est act⁹ assentiēdi veritati euidēti:cū em̄ ois cognitio sit q̄dam manifestatio obiecti cogniti intellectui/nihil autē inuidēs possit esse manifestū/ ꝙ ꝓns oīe cognitū est aliquo modo euidēs:et ois cognitio est obiecti euidēs: ꝫ ois actus assentiēdi, q̄lis est act⁹ fidei ꝑsupponit necessario actū itelligēdi illud cui ꝑbet assensus:ergo cū obiectū assensus sit cognitū seu intellectū: ꝙ ꝓns sequit q est euidēs/et q actus assentiēdi est de aliquo euidēte cū nō sit nisi obiecti ꝑintellecti. ¶ Ex quo apparet q nō bene dicūt ponēt es ineuidentiā seu enigma esse de ratione fidei. Nulla em̄ cognitio actualis nec habitualis includit ineuidentiā nec obscuritatē aliquā seu enigma:sed magis cōtrariū videlicet euidentiā cū sit manifestatio obiecti cogniti cognoscenti: sed fides est intellectoꝝ:ergo nō est ineuidētū:sed magis euidentiū et notioꝝ. ¶ Quarto dicit q nō ē euidēs illō de q est act⁹ fidei ꝙ se.eius em̄ quod ꝙ se est euidēs vt sic est habit⁹ principioꝝ nō scientia nec fides. ¶ Quinto dicit q nō ē etiā euidēs ex aliq̄ ꝓni euidēti ex ratōe obiecti Aliter em̄ euidētis videlicet ex demōstratione ꝓcedēti/est scientia nō fides ꝓpue sumpta/que solū est euidētis ab auctoritate ¶ Predictus actus fidei sic descriptus est hoi possibilis naturaliꝝ. Constat em̄ q q̄libet naturaliter audiens aliquē quē existimat veracē aliq̄d asserentē potest illi ꝑintellecto et sibi ex auctoritate illius asserētis euidēti prebere actū assentiēdi/credendo quod ille asserit ita esse. ¶ Sed hic mod⁹ dicēdi deficit ꝗtū ad primū quod accipit quādo dicit/q actus fidei est actus assentiēdi veritati cōplexe/qm̄ veritas cōplexa non est nisi ꝓpositio in mēte formata vel ore ꝓlata:sed actus fidei qui est act⁹ assentiēdi vel credendi non respicit vt obiectū talē ꝓpositionē formatā.sed rē ꝙ eā significatā:sicut actus quo fidelis credit dei filiuꝫ incarnatū/de virgine natū/ꝛ in cruce fixū:nō est vlarū ꝓpositionū:dei filius est incarnatus:natus ex in cruce fixus/sed rei significate per eas:ergo ꝛc. ¶ Cōfirmaꝝ quia idē est obiectū act⁹ assentiēdi seu credēdi sequentis et actus intelligēdi ipsum ꝓcedēns. Hoc apparet quia nullus assentit nisi rei ꝑintellecte:res aūt ipa ꝑintellecta est talis ꝑintellectionis quā supponit et exigit assensus ipse, obiectū:sed obiectū actus intelligēdi cōplexi/qualis est ille quē ꝑsupponit assensus/non est ꝓpositio/immo ꝓpositio ipsa in mēte formata est hmōi actus intelligēdi cōplexus quē ꝑsupponit et quo mediāte causat assensus/sed eius videlicet actus huiusmodi intelligēdi cōplexi obiectū est res significata ꝙ ipsum: ergo eadē res significata videlicet per subiectū et ꝓdicatū intellectiōis cōplexe in mēte formate/non est intellectio ꝓplexa seu ꝓpositio ipsa formata ē hmōi act⁹ assentiēdi obiectū. ¶ Et ideo ꝗtū ad hoc aliter est dicendū/videlicz q act⁹ fidei est act⁹ assentiēdi rei ꝛitate per aliquā ꝛitatē ꝓplexā seu intellectionē vel propositionē in mēte formatā euidētē/nō ex se/nec ab aliquo priori sumpto ex parte obiecti cogniti sed ab auctoritate. Primū videlicz q sit assensus nō ꝓpositioni seu ꝛitati cōplexe/ꝫ rei ꝙ eā significate.non curo hic probare aliter q̄ sit probatū / quia hoc super prologū primi a nobis prolixius est ostensum. Alia oīa in descriptōe fidei supradicta sunt superius declarata. ¶ Sic igitur apparet/quid sit fidei actus. Habitus autē est ex actu ꝓdicto fidei generatus. Ex hmōi em̄ descripto actu fidei naturaliter possibili frequēter elicito potest habit⁹ generari ad similes actus inclinās:et talis q̄litas mediante actu fidei acq̄sita/est fides sumpta pro habitu. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secūdum: pono quatuor ꝓclusiones.

¶ Prima est q fides acquisita quocūq; ꝙdictorū modorū accepta videlicz ꝙ habitu vl pro actu nō est oīb⁹ necessaria ad salutē. Hoc apparet/qm̄ nihil naturaliter homini possibile/nec habitus videlicz nec actus est homini necessariū ad salutē cū ipsam cōsequi possit, vt patet in paruulis / ratū quolibet circumscripto:nullū em̄ impossibile est alicui necessariū ad salutē deus em̄ nullū vult ad ipsi ipossibile obligari: sed par-

nullis est impossibilis oīs habitus et actus hmōi natu
ralis: ergo ꝛc. ¶ Secūda cōclusio est/ꝙ fides acqsita
sumpta pro habitu ex actib⁹ pueris vl quomōcūq; natu
raliter acqsito nō est eīā adultis necessaria ad salutē.
Hec apparet/qm nulla virtus acqsita est necessaria ad
salutē. Dole em tres virtutes infuse. videlicet spes/fi
des et charitas/sufficiūt ad salutē: ꝫ ꝛc. ¶ Cōfirma
tur: qm ad salutē habendā sufficit credere indubitāter
presuppositā charitate: non est autē necessariū credere
ꝓmpte/delectabiliter/et faciliter/quod facit qui me
diante fide acqsita credit. Sicut em nō minus meret
ille qui actū aliquē virtuosum facit seu virtuosum repel
lit difficiliter/quia caret habitu virtuoso: ꝫ qui hec fa
cit prōpte et faciliter/quia habet virtuosum habitum
quo caret alius: ita nec credere indubitāter difficiliter
ꝓpter carentiā habit⁹ fidei acqsite est minoris meriti
ꝫ credere faciliter ꝓpter ꝓsentiā et assistentiā fidei su
peradicere: videlz habit⁹ acqsiti: ergo ꝛc. ¶ Confirmat
secūdo/quia aliquis vsq; ad vite sue terminū infidelis
ad fidē cōuersus salutē/cū tamē non habeat virtutem
seu habitū fidei acqsitū. Nec em habit⁹ naturaliter vt
ꝓmuniter/acqrit nisi ex actib⁹ ꝓcedēt⁹ frequētatis/
sed talia nō habuit plures credēdi actus/qua nec fo
rte eīā nisi vnū qui sine fidei acqsitōe habita ipsi suffi
cit ad salutē: ergo ꝛc. ¶ Tertia ꝓclusio est/ꝙ actus fi
dei acqsite nō est cuilibet ratione vtenti necessari⁹ ad
salutē: sed actus fidei acqsitus. Prima pars apparet/
qm actus fidei acqsite supponit fidei virtutē acquisitā
quā nō esse necessariā in cōclusione ꝓpposita est pro
batum: quare ꝛc. Secūda pars etiam apparet/quia fi
dei actus acqsitus est actus credēdi naturaliter elicitus:
ad hūc autē quilibet adult⁹ ratione vtēs est necessario
obligatus. Oportet em accedentē credere nō ꝓ semp:
sed aliquando. Ad nullū em actū eliciendū omni tem
pore est aliquis obligat⁹. ¶ Sed nūquid si de⁹ infun
deret actū credēdi sicut infundit habitū fidei/ teneret
ille cui infunderet ad actū credēdi aliū eliciendū? Re
spondeo ꝙ sufficit/(vt videt) credere seu articulis fidei
credētib⁹ assentire: nō min⁹ autē crederet ille cui deus
actū credēdi infunderet ꝫ si actū hmōi a se eliceret ef
fectiue: quare ꝛc. ¶ Sed tamē talis per hmōi actum
nullū videret consequi meritū. Sicut em peccatū non
est nisi sit voluntariū: ita nec meritū: hmōi autē actus
nō videtur esse in hominis potestate/nisi forte diceret
ꝙ habens ipsum posset per eū tendere vel non tēdere
in obiectū: sicut anima Christi habēs actum vel actus
intelligēdi oīs creata nō necessario (vt videt) intelligit
aliquod ens creatū: et ita in proposito actus hmōi in
fusus licet non esset in hois potestate vt quidditatiue/
esset tamē vt obiectiue acceptus: meritū autē non con
sistit in actu vt sm se accepto/sed vt tendit in obiectū:
quare ꝛc. ¶ Quarta ꝛ vltima ꝓclusio est, ꝙ virtus seu
habit⁹ fidei acqsite est necessarius ad ꝓmpte ꝛ faciliter
credendū. Hec apparet/qm oīs actus ꝓcedēs habi
tū est difficilis exercenti ipm: sequens vero est facilis.
Per hoc em differt habituat⁹ a non habituato ꝙ ha
bens habitū prompte et faciliter elicit actū: carēs au
tem habitu/et si possit in actum/non tamē faciliter sed
difficulter: ergo sine habitu fidei non potest quis facī
liter in actū credendi: sed huiusmodi fidei habitus ad
facilius et prōptius ac pfectius credendū necessarius
non videtur esse fides infusa. Per illā em nullus credit
facilius sine acquisita/vt patet de baptizato et per cō
sequens fidē infusam recipiēte nutrito inter infideles.
Talis em posthō adultus non crederet magis nec fa
cilius ꝫ alius non baptizatus: ergo huiusmodi fides
est acqsita. ¶ Et hec de scdo articulo questiōis huius.

Quātum ad tertium & vltimum pono quatuor cōclusiones. ¶ Prima est/ꝙ fidei habit⁹ acq
situs de fidei articulis est i nobis de facto. ¶ Hec ꝓ-
bat primo sic. Scōm phām secundi ethicorum tertio
signū oportet facere habituū supueniēte delectatiōi.
Ex hoc arguit sic. Delectatio/facilitas/et prōptitudo
elicēdi actū arguūt a posteriori habitū/sed fideles ex
periunt se faciliter credere et articulis fidei prompte ꝛ
delectabiliter assentire: ergo oportet in eis esse aliquez
fidei habitum ad actus hmōi inclinatiuū ipoz/sed hu
iusmodi fides nō potest esse infusa/cum propter infu
sam sine acqsita nullus possit facilius exire in actum:
ergo ꝛc. ¶ Preterea scdo arguitur sic ad idē. Ex acti
bus hmōi naturaliter possibilib⁹ frequēter eliciēdis ge
neratur in ipso habitus ad cōsimiles inclinās actus:
sed naturaliter quilibet audiēs fidēles articulos
potest eis credere et assensum prebere: ergo ex talibus
actib⁹ credēdi seu assentiēdi articulis fidei ex auditu
generabit habitus fidei acqsite. Per infusam em fidē
nullus potest in actū sine fide acquisita: potest autem
per acquisitam sine infusa/ vt patet de puero non ba
ptizato inter fideles nutrito et in illis que sunt fidei
instructo. Talis em licet fide infusa carens quia nō ba
ptizatus/nō minus crederet ꝫ baptizatus fidē habēs
infusam. ¶ Preterea fidē ēē acquisitā aperte ostēdit
Apostolus ad Roma.10. vbi dicit. Quomodo inuoca
būt eū in quē non crediderūt: aut quomō credēt ei quē
non audierūt: quomō autem audient sine predicante?
Ex quib⁹ infert et cōcludit Apostolus: ergo fides ex
auditu. Cōstat autē fidē infusam nō esse ex auditu seu
a ꝓdicāte: ergo Apostolus hic non loquitur de infusa fi
de sꝫ de acqsita/siue de eius actu ex quo ipsa fides que
est habitus/postea generat. ¶ Cōfirmatur per Augu
stinū dicentē in epistola contra fundamentū manichei:
nō credere euāgelio est nō credere ecclesie/sꝫ fides ifu
sa nō licinat ad credēdū euāgelio mediāte ꝓdicatione
seu doctria ꝛ testimōio eccle: sꝫ hoc em facit fides acq
sita: ergo ꝛc. ¶ Secūda ꝓclusio est/ꝙ habitus fidei acq
situs ex actib⁹ fidei a nobis eliciens presuppositas ne
cessario loquēdo naturaliter est ponendus. Hec apparet
qm habitus non est in nostra potestate vt possit nō po
ni actib⁹ eius positis. Sicut em nō potest naturaliter
poni seu fieri sine actibus precisis a subiecto habit⁹ eli
citis/ita actib⁹ ipsis positis non potest non poni natu
raliter loquēdo. Impossibile em est quēcūq; habituabilē
ex actibus ab ipso elicitis ad actus simules nō inclina
ri seu habilitari/et per cōsequens in ipso habitū nō ge
nerari. Dico autē ex actib⁹ ab ipso elicitis. Si em act⁹
huiusmodi nō eliceretur effectiue sed tm reciperent
in aliquo subiectiue ex mere passiue/ex talib⁹ actibus
forte in tali non generaret habitus: ergo actib⁹ credē
di seu assentiēdi fidei articulis a nobis elicitis ex audi
tis non est in nostra potestate nō sequi seu poni in no
bis aliquē tm ex talib⁹ actib⁹ frequētatis: sed talis nō
est aliud ꝫ virtus fidei acqsite: ergo ꝛc. ¶ Tertia cōclu
sio est/ꝙ fidei habitus acqsitus non potest naturali
ter poni in aliquo sine actu vel actib⁹ credēdi ꝓcedēt⁹.
Hec apparet/qm nulla cā scōa connēs aliquos
plures effectus ordine quodā/potest in posteriorē sine
priori producto: sed oīs potētia habitualis est actus ꝛ
habitus virtualiter quodā ordine cōtinua/quia vide
licet prīo cōtinet actū ꝛ secūdo habitū: ergo nō pōt in
habitū sine actu. ¶ Cōfirmat: quia quilibet experiatur
nullū sibi possibilē habitū posse producere in instanti/
sed quodāmodo successiue per actus illius habit⁹ fre
quētatos. ¶ Quarta et vltima cōclusio est ꝙ licet ha
bitus fidei acqsitus necessario actib⁹ ꝓexistēt⁹ sit po
nendus/nō tamē vt actuū sequentiū aliquo modo cau
sa. Hāc probo vniuersaliter de oi habitu: videlicz ꝙ
nullius sit causa effectiua actus habitus. Et hoc sic. si

habitus aliquis est causa effectiua actus aut igitur totalis aut partialis. Sed nō totalis. Primo quia tunc separatus per diuinā potentiā a subiecto posset in actū tāmodo per seipm. Secūdo quia tūc virtuosus nō mereret per actū aliquē virtuosus. Nullus enim meret ad actū ad quē nihil operat cū talis non sit in eius potestate/sed si habitus esset totalis causa actus/actus virtuosus esset totaliter a virtuoso habitu et vitiosus a vitioso:et ita nec habēs habitū virtuosum posset agere ad actū virtuosū nec per ꝓns mereri per ipōs:nec vitiosum ad actū vitiosum:nec per cōsequēs etiā demereri. Vn ūq; horum est falsum:ergo ꝛc. Nec potest poni causa totalis. Primo:quia ois causa partialis actus aliqui⁹ effect⁹ intātū potest intēdi q̄ potest esse ei⁹ causa totalis/vt patz in exēplo de vno homine partialiter trahente aliquod magnū pondꝰ/cui⁹ virtus motiua intātū potest pfici et intēdi vt ad illud mouendū sufficiat per seipōs. Confirmat:quia ad eundē effectū nūq̄ necessario habēt cōcurrere infinitū plures cause effectiue nisi ꝓpter imperfectionē actus ipāz:ergo quelibet potest intantū intendi q̄ sine alia potest in effectū:sed nullus habitus cuiuscūq; intēsius posset in actū aliquē per seipm: ergo ꝛc. Secūdo:quia aut habit⁹ attingit effectiue totū actū aut tm̄ aliquā eius partē:sed nō totū:quia impossibile est/vt videt/vnū ꝛ idē fin se totū esse effectiue a duab⁹ causis secūdis essentialr distinctis cuiuscūmodi sunt habitus et eius subiectū.nec aliquā partē tm̄:quia tūc illius partis seu gradus actus esset causa totalis/et per cōsequēs ipm posset producere per seipm. Cōsequētia ex hoc videt tenere qm̄ ad illū gradū seu partē act⁹ potest habitus p seipm/aut nō nisi potētia cōcurrēte secū sed non secundū:quia potentia habituata si cū habitu causat/causat totū actū/nō cōcausat autē vt coagit ipsi ad aliquā partē sui tm̄:et ita si habit⁹ nō causat nisi aliquā ptē actus ad illā nihil facit potentia effectiue:ergo ꝛc. Primo eterea/quia ab illo effectiue est totaliter meritū cui⁹ debet esse finaliter et totalr premiū/sed actus virtuosus ois mediāte charitate elicit⁹ est meritor⁹/ergo ab illo pcise causat qui premiat:sz habit⁹ virtuosus nō premiat nec vitiosus punit sed habituat⁹:ergo nec act⁹ virtuosus est effectiue ab habitu vitioso/nec virtuosus a vitioso. Cōfirmat: quia nullus meret per aliquem bonū actū/nec demeret p malū vt eū recipiat passiue/sz vt eū eliat effectiue:quia vt sic actus est non autē primo modo in potestate:sed non minus meret virtuosus per actū bonū/nec min⁹ demeret vitiosus per actū malū/q̄ non virtuosus vel nō vitiosus:ergo actus virtuosus elicit⁹ ab habēte habitū virtuosum nō minus est ab ipso elicit⁹ effectiue q̄ nō ad habēte habitū: sed nō habēs virtutē ꝛ actū opans virtuosum/eū totaliter opat:ergo et habēs virtutem:quare ꝛc.

Sed contra istam conclusionem arguitur multipliciter.

Primo quia habēs habitū pfectum potest elicere actū q̄ non habēs habitū:sz hoc nō esset nisi habit⁹ ipse ad actū aliquid faceret effectiue:ergo ꝛc. Secūdo/qz aut habitus requirit in potentia ad recipiendū actū/aut ad ꝓducendū ipsum/sed non ad recipiendū/qz potētia ipsa est subiectū eius receptiuū sufficiēs q̄cūq; alio circūscripto:ergo ꝛc. Tertio quia qd sup actū nullā habet causalitatē nullā tribuit potentie ad eum causandū facilitatē/sed habitus tribuit potētie facilitatē ad causandū actū removendo ab ipa difficultatē:ergo ꝛc. Quarto/quia habēs virtutem reparatiue dicit aliquid habet causalitatē respectu act⁹ reparatiui/sed virtus habet virtutē reparatiue potentiā ergo ꝛc. Ad primū pcedo q̄ habēs habitū pfectum potest eligere actū/nō tm̄ ꝓpter habitū vt pcausantē ad actū/qz si sic/aut ꝓpter ipm vt pcausantē ad totum actū/aut ad aliquā partē tm̄/vt supius est argutū/sed ꝓpter habitū vt ꝓpter primū effectū respicientē actus vt secundariū eiusdē cause habit⁹ videlicet potentie effectū/sicut enim potentia nō potest in habitū nisi p precedentē actū primū imperfectū/cum tamen actus ipse primus imperfect⁹ non sit causa effectiua habitus:ita nec potest in actum pfectū nisi habitu precedēte.cuius causa est non causalitas habitus ad actū ipsum pfectū/sz ordo primū ad secūdū actū et habitū/sicut ideo non pōt in habitū nisi mediāte actu imperfecto/quia primus cōtinet actū imperfectū q̄ habitū. Sicut enim se habet act⁹ imperfectus ad habitū/ita habit⁹ ad actū perfectū: nec magis habit⁹ est causa actus perfecti q̄ actus imperfectus sit causa ipsius habitus:ergo ꝛc. Ad secundū dicendū q̄ habitus nō requirit ad recipiendū actū nec ad ꝓducēdū/tūq̄ ꝓcausans cum potētia ad ipsum/sz tanq̄ primus effect⁹/sine quo precedēte non potest potentia in actū pfectū/modo quo actus imperfect⁹ est ad ꝓducendū habitū requisit⁹. Ad tertium dico q̄ necessario exigēs aliquē vnū effectū primū ad alterū producendū non tm̄ est ei difficile: sed etiā impossibile posse in effectū virtuosum sine primo precedēte:et ideo effectus ipse primus /licz nō sit causa effectus alterius/tamē tribuere facilitatē vel possibilitatē potentie ad effectū posteriorē/alīū producendū. Sicut enim act⁹ imperfect⁹ tribuit facilitatē potētie ꝛ possibilitatē ad habitū ꝓducendū.Nō magis enim potētia potest in actus pfectū sine habitu q̄ habitū sine actu primo imperfecto cū tamē act⁹ non sit magis causa habitus q̄ ecōuerso. Et hoc modo intelligendū est vel ꝓpter illā causam habituatū posse delectabiliter/ꝓmpte/et faciliter elicere actū videlicet pfectū vt dicit philosophus.6.ethicorū/vt fuit superius allegatū. Eo enim modo /seu ꝓpter eā causam habēs habitū elicit faciliter ꝛ delectabiliter actū pfectū/ꝓptereā q̄ post actus primos imperfectos faciliter ꝛ ꝓmpte potest in se habitū generare.in quē nullo modo posset sine huiusmodi actu vl actib⁹ precedēt⁹ quī tamē ipsius habit⁹ non sit causa/ quare ꝛc.

Ad quartū cōsimiliter est dicendū/q̄ videlicet virtus nova est effectiue passionis reparatiue/ sed potentia ipsa virtus tamē mediāte. Quia tamē nihil videt esse necessariū ad effectū aliquē producendū nisi quod est ei⁹ causa in aliquo genere cause/cum omnis causa totalis possit in suū effectū quocunq; alio circumscripto quod nullo modo ponitur eius causa/ ideo cum habitus ad talē actum ꝓducendū necessario requirat/per ꝓns videtur q̄ possit poni ipius causa in aliquo genere cause maxime illo cōcesso /videlicet q̄ ad effectū ꝓducendū non requiruntur nisi causa/sed habitus non potest poni causa actus nisi efficiēs:quare ꝛc. Hoc tenēdo facile esse respondere ad ea que in oppositū superius sunt adducta. Sic ad questionē.

Ad rationē in principio dicendū q̄ fides acquisita ab infusa specie est distincta: vt dicet in questione sequēti/licet sit eiusdē obiecti. de eodē enim obiecto esse possunt actus et habitus alterius speciei.

Secūdo q̄ro de fide infusa videlicet vtrū de credibilibus nobis reuelatis vltra fidē acquisitā sit ponenda necessario fides infusa.

Et videt q̄ non: quia habitus virtuosus non ponit nisi ad actū virtuosum prōptus ꝛ delectabil⁹ ꝓducendū:sed ad sic ꝓducendum actū vnicū virtuosum sufficit vnicus habit⁹ virtuosus ergo ad faciliter credendū fidei articulos sufficiat vna fides : non ergo ꝓpter acquisitā est necessaria alia. Cōtra:quia fides acquisita non infunditur in baptismo/ sed fides in baptismo infusa est ad salutē necessaria/nō autem aliqua alia:ergo ꝛc. Respōdeo vbi primo videt

dum est vtrū fides infusa sit ab acqsita distincta specie. Secūdo an necessario sit ponēda.

Quantum ad primum: Sciēdum q̄ nō

oportz hic distinguere iter fidē infusam que est frūs: et fidē infusam que est actus: sicut de fide acqsita distinctū fuit in questione supiore: qm̄ deus ipse licet infundat virtuosum habitū fidei in baptismo/tamē non infundit tūc nec postea de cmuni cursu/actū credēdi seu assentiēdi articulis fidei/ si tamen ifunderet talē actū ille posset cōsimilr deserdi sicut actus fidei acqsit⁹ in questiōe p̄cedenti est descriptus. qui actus infusus ibi videret esse ab actu credēdi naturalr possibili distict⁹ sicut habitus infusus est distinctus ab habitu acquisito. Iduiusmodi autē habitus/ videlicet fides infusa. et acqsita distinguunt: qm̄ ꝓpter fidē infusam nō videtur hō posse in aliquē actū p̄fectiosē q̄ sine ipsa nec promptus seu facilius/ vt apparet in baptizato fidē ifusaz habente sine ofu acqsita. et sine infidelitate ipsi opposita/qualis esset ille qui nūq̄ de articulis fidei aliquid audiuisset. talis em̄ non magis crederet licet nec discrederet q̄ si fidē infusam aliquā non haberet. Cui⁹ ratio est/quia act⁹ credēdi est actus assentiēdi actū intelligē di necessario p̄supponēs: qui autē de articulis fidei nihil audiuit/nihil de eis intelligit nec per cōsequēs eis assentit/ꝛ nec dissentit/quia etiā act⁹ dissentiēdi p̄supponit actū intelligēdi eius cui actualiter dissentit. Cōtrarū est de fide acqsita. talē em̄ habēs potest ipa mediāte facilius et delectabili⁹ in actū credēdi et in p̄fectiosē q̄ sine ipsa. Cuius ratio est cōtraria supiadicte/ qm̄ habēs hmōi fidē nouit actualiter ea de quibus est ipsa fides/cū fides hmōi acqrat per act⁹ assentiēdi p̄ tios articulis intellectus: cū nullus (vt in p̄cedēti questiōe dictū est) assentiat intellectualr nisi p̄intellecto: et ideo mediāte fide acqsita potest actus credēdi elicz/nō autē mediante sola infusa sine aliquo alio succedente. ¶ Ex hoc videtur posse ꝓbari q̄ hmōi habitus fidei acqsitus videlicet et infusus specifice sint distincti: qm̄ habitus quo mediāte habentes⁹ potest in aliquem actū/ videl. esse specie alius ab illo p quē non potest in aliquem talē actū: sed fide acqsita mediāte habitus⁹ potest in actū p̄fectiosē et facilius q̄ sine ea/non autē mediāte fide infusa sine aliqua acqsita/ vt apparet in exēplo p̄dicto de baptizato qui nihil vnq̄ de aliquo articulo⁹ fidei audiuit ꝛ de alio non baptizato in articulis fidei eruditō/qui prompte et faciliter omnib⁹ fidei articulis assentiret. /esto q̄ nullā haberet fidē infusam sed mīmodo acqsitā: ergo ꝛc. ¶ Ꝓterea ad idē potest argui/quia que sunt eiusdem specifice rationis in eisdē causis virtualiter continent: sed fides acqsita est p̄dicta virtualiter in causa secunda cū sit possibilis per naturā/non autē infusa: ergo illa alteri⁹ spēi ꝛa est ab ista. ¶ Sed est hic dubiū cui⁹ habens intellectualē habitū per illū possit exire in actū: et fides sit habitus cognitus⁹/quomodo possit infundi nō valenti exire in actū aliquē cognoscēdi. ¶ Si dicatur q̄ per habitus non potest aliq̄s exire in actū nisi quādo habitus ipse est ab habituato ex actib⁹ similib⁹ acquisit⁹: cōtrariū est de fide ifusa quā nullus act⁹ credēdi p̄cessit. Iste non valet: qm̄ si deus ifunderet cuicūq̄ alicuius scientie habitum vt logice vel alterius cuiuscūq̄ sine actu illius habit⁹ aliquo p̄cedēte nō mun⁹ ille posset in act⁹ illius habitus infusi q̄ alius qui ipsum habitū mediāt⁹ actib⁹ naturalr acquisiuisset. ¶ Ad hoc forsitā posset dici q̄ sicut ab⁹ est act⁹ credēdi seu assentiēdi ꝛ ali⁹ est act⁹ intelligēdi: ita in qualibet scientia et in quocūq̄ alio habitu cognitiuo alicui⁹ est act⁹ intelligēdi p̄mise rei illius habit⁹/ꝛ alius act⁹ assentiēdi talib⁹ p̄mitt⁹ seu p̄clusionib⁹ demōstratis siue (vt magis ꝓprie ꝛ ve rius loquar) reb⁹ p̄clusionatis. ¶ Ex quo sequitur q̄ licet naturalr non possit esse actus assentiēdi sine actu p̄uio cognoscēdi/nec p̄ ꝓpria acqrī habit⁹ inclinās ad assentiēdū sine habitu inclināte ad intelligendū/tñ supnaturalr nō est impossibile deo ifundere alicui habitū inclinantē ad assentiēdū sine aliquo inclināte ad intelligendū: ꝛ quia nullus naturalr potest in actū assentiendi sine actu p̄uio cognoscēdi/ ideo talē habens habitū in nullū p eū posset exire actū: ꝛ ideo licet omnis habēs infusum scientificū habitū inclinantē ad intelligendū possit p eū exire in actū cognoscēdi/et illo mediāte in actū assentiēdi cōclusionib⁹ intellectis/nō tamē hoc posset facere habēs habitū inclinantē tm̄modo ad assensum nisi prius illa que hmōi habit⁹ respicit cognosceret vel supnaturalr deo reuelāte vl naturaliter eā alio edocēte. Et ita i ꝓposito posset dici q̄ fides infusa non respicit actū intelligendi/qz nec iste est alicui⁹ fidei/sed actū assentiēdi: et ideo p ipam nō potest exire in actū etiā istū assentiēdi quousq̄ illa circa que debet elicz iste actus/sint intellecta vel deo ipsa supnaturaliter reuelāte et actū intelligēdi ipsa infundēte/vel alio talia naturalr edocēte: quare ꝛc. ¶ Sed tunc sm̄ hoc oportet p̄cedere q̄ habēs habitū fidei infuse in baptismo instruct⁹ postea de credēdis ctinus posset assentire illis oib⁹ que vt credēda et agnoscēda sibi ab alio p̄ponunt/q̄ alius qui nullā habz fidē infusam. Ex quo em̄ fides infusa inclinat ad actū assentiendi/p̄ p̄sequēs facit illa ad quoz assensum seu assentiēdi actū iclinat fides infusa circ⁹ assentit q̄ ali⁹ nō habēs fidē infusam ad actū huiusmodi inclinantē: sed hoc patet per expliciā esse falsum. Non em̄ baptizatus circa assentiet articulis fidei credēdis ab alio sibi p̄positis siue eoz̄ significatis q̄ alius non baptizatus apueritia in fruate fidei enutrit⁹. Et ideo non video q̄ fides ista infusa in aliquē inclinet actū intelligendi/nec etiā assentiendi. ¶ Si tamē dicat q̄ immo/ tūc oporteat concedere q̄d infert supert⁹ vt videl./ videlicet q̄ mediante fide infusa ctinus ac facili⁹ et delectabili⁹ homo credat. Et hec de primo articulo.

Quantum ad secundū vbi est videndū

an fides infusa necessario sit ponēda: p̄mitto duo ad euidentiā dicendoz̄. Primū est q̄ fides infusa potest dupl̄r acapi. Uno modo pro fide effectiue possibili soli deo/qualis ponit⁹ esse illa que infundit⁹ in baptismo: de qua i p̄cedēti articlo est p̄batū q̄ a fide acqsita specifice est distincta. Alio mō magis vniuersalr fides infusa potest dici ois fides a deo creata ꝛ alicui supnaturaliter acqsita/licet eandē fuisset possibile acqrere p naturam. Omnē em̄ fidē et aliā quācūq̄ virtutē quā possum⁹ naturalr acqrere/ potest deus creare et ifundere et ideo ois talis virtus licet naturalr possibilis potest dici supnaturalis qz a deo est creata supnaturaliter et infusa ¶ Secūdū p̄mittēdū est/q̄ nullus habit⁹ frūs vel vitiosus ꝓbatur nec arguit inexistere nisi a posteriori q̄ actū. Dico a posteriori/qz actus habitū p̄cedētes nō arguūt inexistētē habitū/sed sequētes. Ꝓcedētes em̄ actus imperfecti bene habitū aliquo modo efficiūt sed ipsum effectū p̄fectū nō arguūt. Dico autē aliquo modo actus efficere habitū quia em̄ nō actus ipsum causalr attingēdo/tñ aliquo modo vt dictū fuit in q̄stione p̄cedēti ad ipsum potentiā disponēdo. Solus ergo ille potest arguere se habere habitū qui prompte et delectabiliter experitur se exire posse in actum.

His p̄milis pono tres cōclusiones pro

solutione questionis. ¶ Prima est/q̄ esse in nobis fidem de credibili⁹ infusam primo modo predicto superius sumptā non potest naturalr aliqui esse notum.

ſſdec apparet/qſñ vt ꝓdictū ē/nullꝰ poteſt naturalr cognoſcere ſe hēre aliquē habitū niſi a poſteriori p actū ipſi⁹ habit⁹ ꝓpriū: ꝯ nullus poteſt ſcire ſe aliquē habere habitū niſi cuius experiē ſe ꝓmpte et faciliter elicere actū ꝓpriū. ſed habēs fidē infuſam nullū actū experitur ſe habere illius fidei ꝓpriū. ℙrobo/quia actus credēdi quo ſcit ſe fidei oib⁹ articulis ſeu eorū ſcians aſſentire/poteſt eque ꝓpte et faciliter elici ſine fide infuſa/mediāte tm̄modo acq̄ſita. Dis em̄ habens q̄lēcūq; habitū acq̄ſitū poteſt ſine alio infuſo ꝓpte et delectabiliter elicere actū. Et ita habēs de oīb⁹ credibilib⁹ fidē tm̄modo acq̄ſitā poteſt faciliter credere et fidei articulis adherere: ergo ꝛc̄. ¶ Cōfirmatur: quia effectus poſſibilis ꝓuenire a duob⁹/nūq; determinate infert nec arguit alterū illorū/licet ſub diſiūctione vnū vel alterū/ſed firmiter credere ſeu fidei articulis aſſentire poteſt ꝓuenire ex fide inexiſtēte acq̄ſita nō tm̄mō ab infuſa: ergo per hoc q̄ fidelis in fide inſtructꝰ expit ſe certitudinalr ꝓpte et faciliter credere et fidei articulis adherere/nō magis poteſt arguere in ſe habitū fidei infuſum exiſtere/q̄ habitū acq̄ſitū: imo magis acq̄ſitū arguit q̄ infuſum. Q̄m ſicut in alijs ſpeciatius vt in logicalib⁹ vel q̄buſcūq; aliis ſcīētijs a magiſtro aliquo erudit⁹ poſtq̄ expitur ſe poſſe faciliter in actum ſcīētie quā audiuit et didicit nō arguit ſibi eſſe habitū infuſum/ſed tm̄modo acq̄ſitū: ita in ꝓpoſito cū q̄libet fidelis expiat ſe potuiſſe faciliter in actū credendi poſtq̄ fuit ab alijs cū inſtructꝰ de credibilib⁹ erudit⁹/quod nō poterat antea/magis per ꝓns debet arguere in ſe eſſe habitum fidei acq̄ſitum q̄ infuſum. ¶ ℙreterea ad idē arguo ſic. Dis actus aliquē arguens habitū/poteſt faciliter ꝛ delectabilr elici a quocūq; habēte ipm̄ huiuſmodi habitū nullo alio in ipſo habitu exiſtēte. Hoc apparet. ad hoc em̄ vt aliquis poſſit faciliter facere ſyllogiſmū/nō indiget niſi logica: nec ad hoc vt poſſit loqui latine/niſi grammatica/et ſic de alijs q̄buſcūq;/ſed actus credēdi ſeu aſſentiēdi articulis fidei non poteſt ꝓpte/nec delectabiliter naturalr elici ab habēte tm̄ fidē infuſam ſine aliqua acq̄ſita: vt apparet in exēplo ſepe dicto de baptizato inter infideles nutrito/qui poſtq̄ adult⁹ non tm̄ faciliter credere non poſſet: imo nec aliquo modo crederet ſed potius diſcrederet: ergo ꝛc̄. ¶ Sed cōtra iſtā cōcluſionē arguit/qſñ nullꝰ poteſt ꝓfecte et firmiter aſſentire dictis alicui⁹q̄ ſcit poſſe fallere et falli: ſed omnis credens aliq̄d ſeu aſſentiēs alicui ꝓpter fidē acq̄ſitā credit ꝛ aſſentit dictis eius q̄ ſcit poſſe fallere et falli: ergo nō credit firmiter nec ꝓfecte/ſed q̄libet fidelis experitur ſe firmiter et ꝓfecte credere: ergo hoc neceſſario habet eſſe a deo/qui ſolus nec fallere nec falli poteſt. ¶ Reſpondeo primo negādo maiorē: qſñ ſi illa eſt vera ſequitur q̄ nullus poſſet firmiter credere nec ꝓfecte mundū ante ſe incepiſſe vel locū aliquē vbi non fuit eſſe. hoc em̄ ipſi nō cōſtat niſi ex auditu et relatu aliorū qui oēs poſſent fallere atq; falli: quo tm̄ nō obſtāte eis firmiter pōt credere. dis eſt credēs aliquē nō mētiri licz credat ipſum poſſe fallere et mētiri/poteſt ei firmiter credere et ei⁹ dictis aſſentire in quib⁹ cū exiſtimat non fallere nec mētiri: quare ꝛc̄. Secūdo aliter reſpōdet/q̄ qñ dicit in maiori/nullū poſſe firmiter credere dictis alicui⁹q̄ ſcit poſſe falli et fallere: aut ꝓ firmiter credere intelligit non poſſe dubitare/ſeu non aſſentire eis quib⁹ credit ſeu aſſentit: aut non poſſe infallibiliter ꝛ indeceptabilr aſſentire. Si primo modo dis credēs dū credit infallibilr ſeu firmiter credit: q̄ dū credit nō poteſt non credere/nec ei cui credit diſſentire. Si ſecundo modo/cū fides infuſa et acq̄ſita ſint eorūdē verorū ita indece ptibilr credit credēs fide acq̄ſita ſicut infuſa: ergo ꝛc̄. Tertio poſſet dici q̄ ſi nō credo firmiter alicui articulo niſi q̄ reuelat⁹ eſt a deo qui non poteſt fallere nec falli cū nullus firmius aſſentiat concluſioni q̄ principio/ſed potius ecōuerſo: per ꝓns oportet me ſcire et firmiter credere hoc cui aſſentio videlicet dei filium eſſe incarnatū. ꝛ ſic de alijs fidei articulis eē illi reuelatū a deo de q̄bus ego a te/quō tibi ꝓſtat q̄ hoc illi fuerit reuelatum a deo? non fide acquiſita: q̄ infuſa nō depēdet ab acq̄ſita/nec infuſa/q̄ tūc eſſet proceſſus in infinitū: ergo ꝛc̄. ¶ Secūda cōcluſio eſt q̄ eſſe fidē infuſam ſecūdo mō acceptā in aliquo poſſet ipſi naturalr eſſe notū. Hec apparet: qñ ois act⁹ ꝓpte et delectabilr elicit⁹ arguit habitū: ſed aliquis in fidei articulis nūq; ab aliquo erudit⁹ naturalr ſeu inſtructus/poſſet ꝓpte ꝛ delectabiliter elicere actū credēdi ſeu aſſentiendi oīb⁹ articulis fidei/ergo ralis poſſet arguere in ſe eſſe habitum fidei infuſe. Minor apparet/qñ eandē fidē quam quis poteſt ex aliorū doctrina naturalr acq̄rere/poteſt deus ſupnaturalr infundere: et ideo ſicut qui nūq; logicā didicit/nec p inuētionē habuit/q̄ nec in ea ſtudiuit/poteſt arguere ſe logice habitū habere infuſum ſi ꝓpte ꝛ ꝓfecte ſcit ꝛ expit ſe facere ſyllogiſmū: ita cōſimiliter in fidei articulis nūq; inſtruct⁹ ſi ꝓpte ꝛ ꝓfecte expit ſe credere oīb⁹ et firmiter aſſentire: poteſt ex hoc euidēter a poſteriori arguere in ſe eſſe habitū fidei per himōi actū credēdi quē ꝓpte quādo vult elicit/a deo ſupnaturaliter infuſum. ¶ Cōfirmat: q̄ ois effectus ꝑ ſe ꝓuenies ab altera duaꝝ cauſaꝝ neceſſario infert et arguit vnā illaꝝ determinate altera circūſcripta/ſed act⁹ habit⁹ ꝓpte elicit⁹ dicit q̄ mediāte acq̄ſito vel infuſo habitu/ergo ꝓpte elicies actū ſcīēs ſe non habere habitū acq̄ſitū/arguere pōt in ſe eē hītū infuſum: quare ꝛc̄. ¶ Tertia et vltima cōcluſio eſt q̄ fides infuſa primo modo ſumpta/que videlicet eſt ſoli deo poſſibilis effectiue/eſt de facto in quolibet electoꝝ/non autē fides infuſa ſcōo modo ſumpta. ℙrima pars ptz/q̄ in q̄libet electorum eſt illud quod eſt neceſſariū ad ſalutē/ſed fides infuſa illo modo ſumpta eſt hmōi: ergo ꝛc̄. Minor apparet/nō per rationē aliquā ſed p fidē: qñ ſm̄ Apoſtolū ad Hebr. xi. Sine fide impoſſibile eſt placere deo. cōſtat autē q̄ hoc non eſt intelligēdū de aliquo actu vl habitu fidei hominī poſſibili effectiue/cū ſine omni tali homo poſſit deo placere et vitā conſequi ſempiternā ergo ꝛc̄. Secūda pars apparet ex eodē medio/q̄ multi ſaluant⁹ abſq; aliquo eis effectiue poſſibili habitu atq; actu: que em̄ in baptiſmo infundunt/que quidē ad vitam ſufficiūt ſempiternā nō ſunt cauſaliter in hois poteſtate. ¶ Et ſi queras ad q̄d eſt huiuſmodi fides infuſa neceſſaria/ex quō nihil facit in anima/cū ad actū eliciendū aliquē vt dictū eſt ſuperi⁹/non inclinet? Reſpōdeō q̄ fides infuſa non eſt neceſſaria/ tanq; ad actum iclinās/alioqn quot ſūt articli fidei viuatores/tot eēnt ponēde fides himōi infuſe: ſicut quot ſunt cōcluſiones ſcīte/tot ſunt habitus ſcīētie partiales/fides autē infuſa eſt vnica et non plures: quare ꝛc̄. ¶ ℙreterea/quia habēs habitū inclinātē ad actū poteſt elicere ipm̄ actū ꝓpte: ſed recipiētes in baptiſmo fidei habitū nec tūc nec poſtea ſine fide acq̄ſita poſſunt elicere faciliter neq; ꝓpte aliquē credendi actū: ergo fides himōi nō eſt neceſſaria vt ad actū aliquē inclinatiua. ſed ex ordinatione diuina. Statuit em̄ deus nullū ꝓmiare ſeu coronare in gloria niſi triplici ſupnaturali ſignaculo inſignitum: videlicet fide/ſpe/et charitate. ¶ Sic ad queſtionem. ¶ Ad rationem in principio/q̄n dicit q̄ habitus virtuoſus non penitur niſi ꝓpter actum facil⁹ ꝓducendum concedo de quocunq; habitu naturali: huiuſmodi autem ſupernaturales tres habitus infuſi in baptiſmo non ponuntur ad hoc/ſed quia ordinatus eſt de iuſtitus nullum premiari niſi iſto triplici ſignaculo inſignitū hoc autē de⁹ ordinauit/q̄ ſibi placuit: ergo ꝛc̄.

Circa distinctionē vige
simamquartam in qua magi
ster inquirit an fides sit rōn de
nen apparentib⁹:an possit esse
etiam de visis et euidentibus.
Quero primo. Utrum vnum
et idem possit esse scitum/cre
ditum et opinatum insimul ab
eodē. ¶ Et videtur q sic/quo
nia sicut in corporalib⁹ vnū lumen est compossibile al
teri non repugnans:ita ⁊ in spiritualib⁹: sed huiusmo
di actus vel habitus:videlicet scientie fidei et opinio
nis cum sint cognitiui sunt quedam spiritualia anime
lumina:ergo simul sunt cōpossibiles in eodē. ¶ Con
tra:quia impossibile est vnum et idem esse ab eodem
cognitum euidenter et non euidenter: sed scitū est eui
denter cognitum/creditum autem et opinatum/incui
dēter:ergo ⁊c. ¶ Responsio. Ubi supposito ex dictis
in precedenti dist.quid sit fides:videndum est primo
quid sit scientia ⁊ opinio. Secōo qualis est inter illa ter
tia distinctio. Tertio est soluenda questio.

Quantum ad primum: dicūt aliqui q

cum vtrūq; videlicet tam scientia q̄ opinio possit acci
pi pro habitu vel pro actu. Scientia sumpta p actu est
actus intelligendi verum aliquod per demonstratio
nem conclusum/ita q obiectum actus scisendi est de
monstrationis conclusio:medium ipsa demonstratio.
quod sm aliquos/licet philosophus cōtrarium dicere vi
deatur/non est sic intelligendum quasi ipsa demōstra
tionis principia seu premisse effectiue causent huiusmo
di actum sciēdi/videlicet actum intelligēdi ipsam con
clusionē. Hunc enim intelligendi actum sicut et omnē
alium actū efficit alia intelligens in scipsa/mediantibus
tñ premissis precognitis: ex huiusmodi aūt actib⁹ intel
ligendi aliquā demonstrationis conclusionē habitus de
relictus ad similes conclusiones inclinans est scien
tia sumpta pro habitu q̄ est alius ab habitu principio
rum:cuius obiectū est nō ipsa cōclusio sed principium
per se notum. Conclusio aūt est obiectū immediatum
scientie tā habitualis q̄ etiā actualis. ¶ Opinio cōsi
militer potest sumi p habitu ⁊ p actu opinionis. Actus
est intellectio alicuius veri concluſi nō p demōstratio
nem/sed per aliquam probabilem rationem. Unde si
cut demonstratio est syllogismus faciens scire: ita syl
logism⁹ topicus seu ois ratio pbabilis est syllogism⁹
faciens opinari:ad quem opinādi actū quodcūq; verū
sic concluſum habitus inclinans ex similibus actibus
derelictus est opinatiuus habitus. ¶ Ex quo apparet
q̄ idem potest esse et est obiectum scientie et opinionis
et etiam fidei: videlicet idem verum concluſum:est ta
men aliud medium concludendi tale verū vt est obiectū
vnius puta scientie/et aliud vt opinionis et aliud vt fi
dei. Auctoritas enim est medium fidei:demonstratio
scientie:probabilis ratio opinionis. ¶ Sed hic mo
dus dicendi deficit. Primo q̄tū ad hoc q̄ dicit q̄ cōclu
sio seu verum inclusum est tam scientie actualis et
habitualis/q̄ opinionis similiter actualis et habitua
lis obiectum. Hoc enim est falsum:quoniam conclu
sio est complexa intellectio in mente formata ex diuer
sis incomplexis notitiis quarum vna est eius subie
ctum et altera predicatum/constituta: post quam com
plexam notitiam ex aliis complexis notitiis videlicet
premissis cōclusam causatur assensus quo intellectus
assentit rei significate per ipsam: sed cū huiusmodi as
sensus sit proprie actus scientificus vel opinatiuus vel
creditiuus/per consequēs nec scientie nec fidei nec opi
nionis obiectum est verū cōclusum/sed tm̄ res signifi
cata per ipsum:quare ⁊c. ¶ Cōfirmat:qm̄ tā fides/q̄
opinio/q̄ scientia est de reb⁹ extra aiam existentibus:sed
nihil existēs extra aiam est cōclusio:cū cōclusio vt dic
tū est/nō sit aliud q̄ complexa intellectio que tm̄ est in
aia subiectiue.vt accidēs in subiecto: que quidē conclu
sio potest esse ignorata/cognita re p ipsam significata.
Non cm̄ demōstrās intelligit demōstrationē nec el⁹ cō
clusionē ex p̄missis illatā sed rē p ipam ꝯclusionem ac
etiam per p̄missas significatā:sed demōstrās intelligit
obiectū scientie mediāte demōstratione ipam causante:
ergo tale obiectū nō est ꝯclusio seu vex ꝯclusum/sz ei⁹
significatū. Cōsimiliter pōt argui de fide ⁊ de opinio
ne:quare ⁊c. ¶ Ex p̄dict; apparet scōo q̄ p̄dicta opi
nio deficit in corollario qō ꝯcludit qđ dicit/ q̄ idē verū
ꝯclusum est scientie ⁊ opinionis obiectū. Hoc siquidē
est falsum. Primo/qz vt dictū est/nec opinōis/nec scīē
tie/nec fidei q̄ est de reb⁹ extra aiam existēnt⁹ obiectū
est verū ꝯclusum sz ei⁹ significatū/sicut nec habit⁹ prin
cipior⁹ obiectū est aliqđ principiū/ sz res significata per
ipsum. Scōo/qz sicut demōstratio/probabilis ratio/et
auctoritas distinguūtur specie/ita ⁊ ꝯclusiones ipor⁹ spe
cie sunt distincte. Licet cm̄ ꝯclusio illata ex p̄missis de
mōstratiōis possit esse idē cū ꝯclusione illata ex p̄mīssis
pbabilis rōnis q̄ dicit esse ꝯclusio opinionis:⁊ cū alia
ꝯclusa ex auctoritate q̄ dicit fidei/obiectue/nō tamen
quidditatiue: imo vt sic sunt ꝯclusiones specie differētes
sicut earū media: quare ⁊c. ¶ Et ideo aliter quātū ad
istū articulū est dicēdū/vez q̄ scientia est notitia actua
lis vel habitualis ex demōstratiōe causata/nō ipi⁹ de
mōstratiōis nec ei⁹ ꝯclusionis vt obiecti/sz vt rei signifi
cate p eā. ¶ Opinio aūt est notitia similr actualis vel
habitualis ex ratione topica nō ex demōstratione cau
sata:quequidē est nō ipi⁹ topice rōnis nec ꝯclusiōis sz
rei significate p eā. Sicut nec etiā fides/q̄ est similr no
titia actualis vel habitualis causata ex aliq̄ auctoritā
te. nisi rei significate p ꝓpōnē aliquā quā ipsa auctori
tas assert ee verā. Ista oia sunt plurius declarata sup
plogū primi. Ubi in multis locis cōtra opinionē p̄dic
tā est argutū:⁊ specialiter in q̄stione illa. Utrū viato
res possent habere actus intelligēdi significata per ar
ticulos fidei eusdē specici cum actibus beator⁹:et alia
qua querit. Utrū habitus theologicus a fide distinctus
sit scientificus. ¶ Hec de primo articulo.

Quantum ad secundum: loquendo nō

de fide ifusa/sz de acq̄sita sm̄ dictā opinionē/ ⁊ scīētiā/
videt pbabiliter posse dici q̄ hmōi act⁹ tres seu habi
tus supradicti essent specie idistincti nec differrēt nisi sic
sicut gradus forme eiusdē rōnis. Intelligens cm̄ aliqđ
obiectū p aliqđ mediū/si postea ad idē intelligendum
obiectū adducat ipi aliud mediū/ex tali medio nouiter
habito nō videt acq̄rere actū intelligēdi alteri⁹ spe
ciei a priori/sz qđ pri⁹ intellexerat remissius intelligit in
tēsi⁹/et pfecti⁹:tali vero intellecto firmius adherēdo seu
assentiendo.quāto cm̄ ad eādē ꝯclusionem plura media
eā pbātia adducūtur/tāto illa ꝯclusio pfectius intelli
gitur ipsiq; intellecte firmi⁹ ⁊ immobili⁹ assentit:sed actus/
huiusmodi seu habit⁹ cognitiui nō arguūtur distincti
nisi ex parte mediorū que respiciūt. Idem enim habēt
obiectū:ergo intelligens aliqđ verū notitia fidei acq̄si
te/qz ab alio quē veracē existimat sit dictū. si ad idē ve
rum cognoscēdū ipsi aliqua pbabilis ratio adducat
vel demōstratio/p hoc nō videt ipse de illo p̄intellecto
notitiā nouā acq̄rere distinctā sm̄ specie a priori et al
terius rationis/ sed acquirit aliquē cognitionis gradū
p̄cedētis intensiuū ⁊ modo aliquo pfectiuum. ¶ Pro
isto mō dicēdi pōt sic argui. Eadē potentia cognitiua
respectu eiusdē obiecti nō videt cē plurū actuū vel ha
bituū cognitiuor⁹ specie distinctor⁹ virtualiter cōtentiua.
Hoc apparet: sicut cm̄ eadē potētia calefactiua vt ca-

lor nō ꝓtinet nisi caloꝛ eiusdē rōnis/ita nec eadē potē-
tia cognitiua actꝰ cognitiōis nisi eiusdem specifice ra-
tiōis: nec enā potētia visiua respectu eiusdē obiecti po
test in actꝰ videndi alterius rōnis/nec potētia auditiua in
actꝰ audiēdi: ꝛ sic de aliis: sed eadē alia vel intellectiua
potētia est trium ꝑdictoꝝ actuū vel habituum/ videlꝫ
scientie/opinionis/ꝛ fidei acqsite subiectū receptiuū ꝛ
principiū ꝓductiuū: ergo cum isti oēs actꝰ seu habitus
cognitui sint vel esse possint eiusdē obiecti/ꝓ ꝓpōs sunt
specie idistincti. ¶ Si dicaꝝ/ꝙ potētia intellectiua respe
ctu eiusdē obiecti pōt actꝰ ꝛ habitꝰ distinctos specie vir-
tualiter cōtinere rōne diuersoꝝ mediorꝝ ꝙcludentiū il-
lud verū qđ est obiectū actuū ꝛ habituū ꝑdictoꝝ: ꝛ ita
in ꝓposito scientia/fides/et opinio/arguentur distingui
specifice ꝓpter diuersa media q̄bꝰ idē verū est scitum/
creditū atꝙ opinatū. ¶ Cōtra. Primo qꝛ talia media
forte non sunt cause istoꝝ actuū vel habituū effectiue/
sꝫ trīs alia ipa vel intellectiua potētia. ¶ Secō/qꝛ si di-
uersitas mediorꝝ ꝓbātiū idē verū arguit actꝰ intelligē-
di illō verū seu eiꝰ significatū eē alterius speciei/cum ad
eādē ꝙclusionē scientificā possint adduci plures demon
strationes et necessarie rōnes/ꝓ ꝓpōs sequitur ꝙ respectu
eiusdē ꝙclusiōis vel significati ipius cuiuscūq; scientie
possint eē ꝛ sint actꝰ ꝛ habitꝰ scientifici specie alij ꝛ distin-
cti: ꝛ ita respectu eiusdē ꝙclusiōis logice erūt diuerse lo-
gice/ꝛ respectu eiusdē ꝙclusiōis naturalis diuerse scien-
tie naturales: tot vꝫ quot possunt adduci ad ipsam ꝓ-
bādā necessarie rōnes: sꝫ hoc videt absurdū: ergo ꝛc̄.
¶ Tertio/qꝛ tā habitꝰ q̄ actꝰ essentialiꝰ respectūt seu
exigunt potētiā ꝛ obiectū q̄ mediū: ꝙ magis ex vnita-
te potētie ꝛ obiecti debet argui vnꝰ actꝰ ꝛ habitꝰ/ q̄ ex
diuersitate mediorꝝ sit diuersus actꝰ vel habitꝰ arguē-
dus: ergo ꝛc̄. ¶ Confirmaꝝ ꝙcō supadicta: qm̄ sicut
nō est ponēda pluralitas nisi cogat necessitas: ita non
est ponēda ter alia q̄ maioꝛ differētia q̄ sit necessaria/sꝫ
inter predicta non videt necessaria differētia specifica.
Probatio huius/qꝛ sicut eadē potentia visiua sufficiē
ter videt idē obiectū/puta albedinē/visione eiusdē ra-
tiōis/nec pōt in actꝰ videndi idē obiectū alterius rōnis/
licet possit videre ipm̄ pfectꝰ vel ipfectꝰ/ita cū potē-
tia intellectiua idē obiectū intellectū sufficiēter possit in-
telligere actu vno 6m speciē nō oportet ponere ipsam
in actꝰ plures alterius rōnis/licet idē possit pfectus vel
ipfectꝰ cognoscere: ergo actꝰ hmōi opinādi/credēdi ꝛ
scīēdi/vel habitꝰ sunt specie idistincti: ita ꝙ vnū ꝛ idem
obiectū cognitū ꝑ auctoritatē alicuiꝰ asserēs/ꝓ ꝓba-
bilē rōnē ꝛ ꝑ demonstrationē dicit opinatū/creditū et
scitū eodē actu numero q̄ vocat actꝰ opinatiuus in or
dine ad medium probabile: scientificus in ordine ad de-
mōstrationē/ꝛ credituus in ordine ad aliquē asserētē.
Actꝰ autē ipe cognitiuus licet in ordine ad diuersa di-
uersimode noiatꝰ/est trīs secm̄ se absolute sumptus in-
distinctꝰ tā quiditatiue q̄ etiā obiectiue. Est trīs pfectior
ītrīsiue/qm̄ etꝰ obiectū cognitū pluribꝰ mediis est ofte
sum: vꝫ auctoritate/demōstratiōe/et ꝓbabili ratione.
¶ Contra ꝑdicta arguo primo: qꝛ notitia vespertina et
matutina sunt eiusdē obiecti/ꝛ trīs specifice distinguūtur.
¶ Secūdo/qꝛ similiter notitia abstractiua ꝛ intuitiua
sunt eiusdē obiecti/q̄ trīs etiā specifice distinguunt: ergo
in ꝓposito esto ꝙ ꝑdicti actꝰ ꝛ habitꝰ sint eiusdē obiec-
ti. nō sequit ꝙ sint specie indistincti. ¶ Tertio/qꝛ ma-
gis fides ꝛ opinio distinguūtur inter se/et a scientia q̄ vna
scientia ab alia: sꝫ vna scientia differt specie ab alia: ꝙ ꝛc̄.
¶ Alia etiam multa possent argui/propter que potest
teneri alia opinio/que est cōmunioꝛ/vꝫ ꝙ habitus su-
pradicti specie sint distincti. Si q̄s trīs teneret viā pri-
mā posset dicere ad ꝑdicta. ¶ Ad primū dicēdū ꝙ aut
beati intelligūt oīa in ꝟbo/que intellecto vocat notitia
matutina/eadē notitia beatifica qua deū facialiter in-
tuētur/aut alia: et si alia/aut illa non est eis possibilis
effectiue sꝫ trīs passiue/aut est eis possibilis etiā effectiu-
e. Si primū vel secm̄ ponaꝝ/ratio nō cōcludit contra
opinionē ꝑdictā/qm̄ illa ratio ibi adducta ad ꝓbādū
hmōi habitus siue actus esse specie indistinctos. nō ac
cipit oēs actus intelligēdi eiusdē obiecti ꝛ eiusdē specifice rōnis/sꝫ ꝑcise illos q̄ in potētia cōtinētur virtualiter seu actiue/cuiusmodi sunt actꝰ ꝛ habitꝰ supradicti.
Notitia aūt matutina supposito quocūq; duoꝝ predictoꝝ nō cōtinet actiue sed trīsmodo passiue in potētia cognoscēte. Nō est aūt ipossibile alicui cognoscēti aliquod obiectū infundi supnaturaliter eiusdē obiecti notitiā alterius rōnis: vel ꝙ habēs illā supnaturalē notitiā possit in illā naturaliter in quā poterat ante illā: ꝛ ita sancti habētes notitiā rerū matutinā supnaturalē/ possunt in notitiā aliā naturalē. Si autē ponaꝝ tertiū/ vꝫ ꝙ hmōi cognitio matutina est effectiue a quolibet beatoꝝ/nō est forte inconueniēs cōcedere eā esse cū notitia vespertina que est rerū in ꝓprio genere eiusdē specifice rationis. ¶ Ad secm̄ cōsimiliter posset dici/vꝫ ꝙ notitia abstractiua ꝛ intellectiua eiusdē obiecti/cōtēte ab eadem potētia virtualiter/nō sunt alterius speciei.
¶ Ad tertiū dicereꝫ/ꝙ licet magis huiusmodi habitꝰ
sint inter se distincti respectu diuersoꝝ obiectorū puta scientia vnius obiecti ab opinione vel fide alterius/q̄ vna scientia ab alia/vel vna fides ab alia fide/ vel vna opinio ab alia: non trīs respectu eiusdē obiecti. Magis enim sunt idem/opinio/scientia/et fides alicuius vnius obiecti/q̄ scientia illius obiecti sit idē cum scientia alterius obiecti/qm̄ a tali distinguit specie/nō aūt a fide ꝛ opinione eiusdem secum obiectū: quare ꝛc̄.

Et ideo contra predictum dicendi mo-

dum aliter est arguendum ex illis que dicta sunt super prologum primi: quibus conformiter hic dicēdo pono duas cōclusiones. ¶ Prima est/ꝙ nullus horū actuū vꝫ scientie/opinionis/ꝛ fidei est actus intelligendi: sꝫ ab eo alius ꝛ eo mediante causatus. Nec super primā probata prolixius/apparet hic breuiter: quia quilibet horum actuum est actus assentiendi: sed actus assentiendi non est actus intelligendi/ sed eo mediante causatus: ergo ꝛc̄. Maioꝛ est cuidens/quia nec omnis intelligens significata per articulos fidei/nec articulos ipsos formās est credens/sed trīs significatis ipsorum intellectis assentiens. Non enim minus philosophus infidelis formaꝛ eosdem fidei articulos quos formaꝛ catholicus fidelis/et intelligit eorum significata q̄ ipse catholicus fidelis/tamen quia infidelis ei quod intelligit non assentit vt fidelis/sed dissentit/ideo non est credens sicut fidelis. Intelligens etiam sine omni assensu et dissensu non dicitur sciens proprie nec opinans/quoniam actus scientie causatur per demonstrationem/et actus opinionis per probabilem rationem: sed nec in demonstrante nec in aliter puta probabiliter argumentante trīs intelligente et non assentiente nec dissentiente aliquid causatur per demōstrationem nec per probabilem rationem. Non enim causāt actus intelligendi: quia ipsa demonstratio ac probabilis ratio est huiusmodi actus intelligendi multiplex ꝛ complexus ex premissis videlicet et ex conclusione constans/nec aliquid aliud: quia nihil est in eo preter actū intelligendi. vt supponitur: ergo nec actus credendi/ nec sciendi/nec opinandi est actus intelligendi sed assentiendi. ¶ Minoꝛ apparet ex dictis/ videlicet ꝙ actus assentiendi non sit actus intelligendi/quoniam actus assentiendi causatur mediante actu intelligendi complexo vel per se noto/vt actus assentiendi rei significate per principium: vel concluso/ vt actus assentiendi rei significate per conclusionem: ergo ꝛc̄.

¶ Secunda conclusio est: q̄ isti tres actus assentiendi predicti/videlicet opinionis/scientie et fidei/ sunt sm̄ speciem distincti. Hec super primum probata patuit/probatur hic breuiter ex hoc q̄ assensus causati mediātib⁹ nonnullis diuersārū specierū/quorū vnus ita causat mediante vna notitia q̄ nō potest causari mediante alia/distinguuntur sm̄ speciē. Hoc apparet/quia omne p̄ducibile principiū alicuius est p̄ducibile cuiuscūq; alterius cuiusdē rōnis cū eo: ita cōsimiliter quo mediante aliqd est p̄ducibile/p̄ducibile est etiam quodcūq; aliud cū eo eiusdē rationis. Ergo p̄ terrarum illa oīa specie sunt distincta/quoꝝ vnū ita est p̄ducibile mediāte aliquo q̄ non alterū: ꝫ assensus tres p̄dicti sunt hmōi. Non em̄ assensus scientificus causatur nisi mediāte demōstratione/ qua mediante nō causat assensus fidei nec opinionis. Nec assensus opinionis nisi mediante ratione probabili nec fidei/nisi mediante auctoritate: ergo ꝛc. ¶ Hec de secundo.

Quantū ad tertium: p̄mitto duo ad euidētia dicēdoꝝ. ¶ Primū est, q̄ cū articuli fidei magis sint credibiles sicut ⁊ quecūq; alia credita/fide acquisita ꝙ̄ infusa: cū nec fides infusa sine acq̄sita sufficiat ad credēdū: vt in distinctiōe p̄cedēti fuit dictū: p̄ p̄fis magis ista p̄clusio videt esse de fide acq̄sita ꝙ̄ de infusa/licet posset etiā intelligi de virtq;. ¶ Secūdū p̄mittendū est/q̄ nō intelligo hic querere an idē possit eē scitū opinatū et creditū supnaturaliter/hoc em̄ nullū reputo dubiū: sed nūm̄ virū hoc sit possibile naturaliter. Quod pōt intelligi dupliciter. Uno mō virū naturaliter idem possit eē scitū opinatū ⁊ creditū habitualiter. Alio mō virū etiā actualiter. Aliud em̄ est querere an aliq̄ act⁹ sint cōpossibiles/et aliud an habitus. ¶ His p̄missis pro solutione questionis pono tres conclusiones. ¶ Prima est/q̄ vnū ⁊ idē pōt esse ab eodē actualiter opinatū/creditū atq; scitū, nō tñ q̄ idē. Hec pōt probari primo quātū ad primā partē: et primo tenendo opinionē illā primā supra recitatā de distinctione istorū actuū: q̄m gradus forme intensibilis eiusdē rōnis non sunt cōpossibiles in eodē/ vt patet de gradib⁹ albedinē intendētib⁹: sed actus sciēdi/credendi/et opinādi idē obiectū nō differūt sc̄m illū dicēdi modum nisi sicut gradus cognitiōis intēsibilis eiusdē rōnis: ꝙ̄ ꝛc. ¶ Si aūt dicat q̄ hmōi act⁹ cognoscēdi nō sunt eiusdē ꝫ alterius rationis: probat idē, vez q̄ de eodem in eodem insimul possint stare: quoniam quātūcūq; vel quomodocūq; distinguātur/nō habēt rationes formaliter repugnates: ergo sunt possibiles in eodē. Consequentia est euidēs: ⁊ añs p̄bat/q̄m dicentes hmōi act⁹ in hoīe esse formaliter repugnāres ideo precise dicūt ipos repugnāres/q̄z de rōne fidei est ignorantia/ ⁊ euidentia de rōne scientie/ ⁊ formido de rōne opinionis/que repugnat scientie/sed hoc est falsum: q̄z nec formido est opinioni intrinseca nec eius passio: nec ignorātia de rationē fidei seu enigma. ¶ Primū p̄bat/q̄ habēs medium p̄babile ad aliquā p̄clusionē pōt existimare se habere medium necessariū: ⁊ p̄ p̄sequēs sine formidine p̄clusioni hmōi adhērere/cū tñ sit cōclusio opinata. ¶ Nec valet si dicat q̄ tūc opinio erit falsa: q̄z p̄clusio poterit esse vera: et ideo eius opinio etiā erit vera/licet existimatio medij nō sit vera: quare ꝛc. ¶ Cōfirmat p̄ illud septimo ethicoꝝ vbi dicit philosophus q̄ quidā opinātes non magis ambigunt ꝙ̄ sciētes. Cum ergo opinio possit esse sine formidine/lequitur q̄ formido nō est ei⁹ passio/ nec de rōne eius intrinseca. ¶ Secūdū/vez q̄ ignorātia nō sit de rōne fidei/probatur: q̄m ignorātia non est de rōne eius qō includit ⁊ dicit euidētiā/ꝫ de rōne fidei est euidētia. Omnis em̄ act⁹ ⁊ habit⁹ cognitiuus dicit aliquā euidentiā: est em̄ cognitio quedā obiecti cognita manifestatio cognoscenti: nihil aūt est alteri manifestū nisi sit ipsi aliquo mō cuidens: ergo omne intellectū est euidēs intelligēti, ꝫ creditū est intellectū. Licet em̄ actus credēdi sit act⁹ assentiēdi distinctus ab actu intelligēdi p̄supponit tñ ipm̄. Multus cūm assentit actualiter nec dissentit/nisi sibi actualiter noto: ꝙ̄ ꝛc. ¶ Cōfirmat/q̄z de rōne act⁹ illustrātis dirigēntis ⁊ p̄ficientis nō est aliqua ignorātia nec obscuritas seu enigma, sed act⁹ creditiuus sicut ⁊ oīs alius cognitiuus est act⁹ illustrativus ⁊ p̄fectivus cognoscēt⁹ seu credēntis: ꝙ̄ ꝛc. ¶ Preterea ad cādē p̄clusionem arguit/ q̄ aliquis eādē p̄clusionē intelligit ipseq; assentiat p̄pter diuersa media ipsam ostendētia nulla videt repugnātia: ꝫ act⁹ credēdi/sciēdi/ ⁊ opinādi nō distinguunt nisi in ordine ad diuersa media. Est em̄ credere ītelligere aliqd̄ verū seu ei⁹ significatū ipseq; assentire p̄pter auctoritatem: Scire/ītelligere illud idē p̄pter demonstrationem. Et opinari p̄pter p̄babilē rōnē: ꝫ nulla apparet repugnātia eūdē eidē oīno assentire p̄pter oīa tria supradicta: ꝙ̄ ꝛc. ¶ Cōfirmat: q̄z aliqui p̄clonē aliquā demōstratiue deductā actualr̄ p̄sideranti rē p̄ eā significatā/et p̄ p̄fis scientiā/possunt adduci ad p̄bādū eādē auctoritates ⁊ aliq̄ p̄babiles rōnes/de q̄b⁹ quero/an ex talibus aliqs assensus ⁊ ītelligēdi actus in illo cui adducūtur/ relinquit an null⁹: si nullus/frustra adducūtur/cum tñ philosophus in pluribus locis cōclusionem primo demōstratiue p̄batā p̄bet postea q̄busdā p̄babilib⁹ rationibus: q̄s nō faceret si ex talib⁹ nullus assensus relinqueret in animo audientis: ergo aliqs relinquit: ꝫ p̄stat q̄ hmōi assensus nouus opinatiuus ex rationib⁹ seu medijs p̄babilib⁹/et creditiuus ex auctoritatibus acq̄sit⁹/nō destruit primū actum sciētificū quo ille cui talia sunt adducta rē ipsam p̄ p̄clusionē illā demōstratā sciētifice actualiter ītelligebat subiecta antea assentiebat. Nō em̄ est verisimile q̄ actualr̄ p̄clusionē aliquā p̄ medium necessariū lferēs cuius significatū intelligēs et ipse sciētifice assentiēs desistat necessario ab huiusmodi actu ītelligēdi p̄pter quascūq; auctoritates sibi adductas illā p̄bātes, seu alias quascūq; topicas rōnes: ergo ꝛc. ¶ Secūda pars p̄clusionis p̄dicte vez q̄ idē nō possit eē scitū/opinatū et creditū p̄ idē medium: patet. q̄ medium sciēdi est necessariū/opinādi p̄babile/ ⁊ credendi auctoritas: quare ꝛc. ¶ Secūda p̄clusio que sequitur ex p̄dicta est/q̄ idē pōt eē opinatū/creditū/atq; scitum habitualiter. Hec apparet/q̄m cū habit⁹ generetur ex p̄cis actib⁹: quorūcūq; actuū possibiliū et habit⁹ sunt possibiles. Nec em̄ pōt esse maior repugnātia inter habitus ꝙ̄ inter actus/sed actus sciendi/credendi et opinādi vnum ⁊ idem licet nō per idem/tam precedentes habitus ꝙ̄ sequentes/sunt simul possibiles in eodem sm̄ conclusionem predictā: ergo ꝛc. ¶ Confirmat: q̄z mediantibus actibus vez precedētibus/generant⁹ habitus/quib⁹ etiā mediātib⁹ generantur actus sequentes/ergo actib⁹ habituū diuersoꝝ simul existentibus vt actu sciendi/credēdi/ ⁊ opinandi/aut ex eis mediātibus generabuntur omnes hi tres habitus: videlicet fides/opinio/ ⁊ sciēntia/vel tñ aliquis eorū/vel nullus: sed nō pōt poni secūdū: q̄z ex quocūq; actu frequenter eliciato pōt in potētia habituali habitus generari. Nec tertium/q̄z nulla est maior ratio quare ex vno istorum suus habitus ꝙ̄ ex alio suus proprius generetur: ergo relinquitur primum/qō est propositum. ¶ Tertia conclusio est/q̄ esto q̄ idem non possit simul esse scitū/opinatū et creditū actualiter ab eodē. Posset tñ esse habitualiter. Hec apparet/q̄z quātūcūq; actus nō essent simul cōpossibiles/vn⁹ tñ post alīū posset esse. Possum em̄ rē significatā p̄ aliquā cōclusionem nunc actu opinari postea credere et postea scire/ sed mediante quolibet horum actuum est generabilis aliquis habitus/ vt

mediante actu credendi/fides: mediante actu opinandi/opinio: et mediante actu sciendi/scientia. Non est aũt dicẽdũ q̃ fidei habitus ex actu credendi primo generatus corrũperetur per actum opinandi vel sciendi: nec per habitus scientie et opinionis ex talib⁹ actibus generatos/esto q̃ actus eorũ generatiui essent formaliter repugnates: quare ꝛc̃.

Sed contra opinionem p̃dictam arguitur multipliciter.

¶ Et primo q̃ fides ꝛ scientia nõ possint de eodẽ simul existere in eodẽ: arguitur primo sic. De ratiõe fidei est ignorãtia/ergo est icõpossibilis scientie. Cõsequẽtia est cuidẽs/q̃ ipossibile est vnũ et idem eẽ eidẽ cuidẽs ꝛ ignorãs: scitũ aũt est cuidẽs: ergo non p̃t idẽ simul eẽ scitũ ꝛ creditũ ab eodẽ. ¶ Añs p̃bat. Primo auctoritate Apli dicẽtis ad Hebr. xj. Q̃ fides est substãtia sperãdarũ rerũ/arguimẽtũ non apparẽtiũ. i. nõ cuidẽtiũ. ¶ Scõo ratione/q̃m illud est de formali rõne fidei/quo fides distinguit ab oi alio habitu: sed ignorãtia distinguit fidẽ ab oi alio habitu. q̃d̃ p̃bat/q̃ aut fides ꝛ scientia distinguunt p̃ verũ ꝛ falsum/aut p̃ possibile ꝛ necessariũ/aut p̃ cuidẽs ꝛ nõ cuidẽs: q̃ non per primũ nec p̃ secũdũ/q̃ tã scientia q̃ fides est verum ꝛ necessariũ. aliquũ: ergo p̃ tertiũ/q̃d̃ est propositum. ¶ Scõo arguo sic. Illa sunt icõpossibilia/quorũ vnũ tollit totã pfectionẽ quã ponit alterum: ⁊ totã pfectionẽ quã ponit scientia tollit fides: scientia cm̃ ponit in intellectu obiecti cuidẽtiã quã tollit fides: ergo ꝛc̃. ¶ Tertio/q̃ habit⁹ repugnãtes ex parte obiectorũ/mediorũ/ꝛ actuũ sunt ofno icõpossibiles/⁊ hmõi sunt habit⁹ inpradicn: ergo ꝛc̃. Maior p̃bat/q̃ obiectum scientie est cuidẽs: fidei ignotum. Mediũ scientie est demonstratio: fidei auctoritas. Demonstratio facit assensum cuidentẽ: humana autẽ authoritas ignotum. Act⁹ enim scientificus est cuidẽs/creditus⁹ ignotus: ergo ꝛc̃. ¶ Quarto/q̃ idẽ nõ p̃t eẽ visum ꝛ nõ visum: ⁊ scitũ est visum et cuidẽs: creditũ nõ visum: ergo ꝛc̃. ¶ Quinto/q̃ cũ demõstratio sit pfecte causans notitiã/nihil aũt potest pfecto addi/per p̃ns nullũ alicui⁹ notitie causatiui est cũ demõstratiõe possibile: ergo auctoritas causans notitiã fidei nõ p̃t cũ demõstratiõe pfectũ causante notitiã simil eẽ. ¶ Scõo arguo/q̃ scientia ꝛ opinio de eodẽ nõ possint simul existere in eodẽ. Primo/q̃ fm philosophũ primo posteriorũ: nõ contingit idẽ scire et opinari/ergo nec scientia ꝛ opinio p̃cipiũ. Cõsequẽtia est cuidẽs/p̃ locũ a pugnãtij. ¶ Scõo/q̃ ipossibile est eũdẽ de eodẽ hẽre existimationẽ impossibilẽ aliter se habere/ꝛ possibilẽ aliter se habere: ⁊ habẽs scientiã de aliquo/habet de ipo existimationẽ ipossibilẽ aliter se habere: opinio vero est existimatio possibilis aliter se habere: ergo ꝛc̃. ¶ Ad primũ quo arguitur fidẽ ꝛ scientiam nõ posse esse in simul de eodẽ. Nego añs. Jũ cm̃ supius est p̃batũ q̃ ignotum non est de ratiõe fidei/nec alicui⁹ act⁹ vel habit⁹ cognitum/sed magis ipi p̃traria euidentia. Non tñ est talis nec tãta euidẽtia fidei/qualis ꝛ quãta euidẽtia scientie. ¶ Ad illud verbum Apli qñ dicit q̃ fides est nõ apparentiũ: aliqui rndẽt/q̃ Apls loqtur de fide spem annexã habẽte/ratiõe cui⁹ est ignotum seu nõ apparens. ¶ Sed hoc nõ est rõnabilr dictũ qñ spes nõ magis est ignotiua q̃ fides/nec magis ignotum est annexa vel inclusa in spe q̃ in fide. Confirmatur: q̃ in aliquo p̃t esse fides sine spe de eisdẽ de q̃b⁹ alius habet insimul spem ꝛ fidem: nec p̃pter hoc tñ fides spem nõ habẽtis est magis cuidens q̃ fides spem habẽtis. ¶ Preterea/q̃ habitus appetitiuus nõ facit ignotum habitũ intellectiuũ: ⁊ spes est habit⁹ appetitiu⁹ fides intellectiuus: ergo ꝛc̃. ¶ Confirmat/q̃ sicut se habet act⁹ ad actũ: ita habit⁹ ad habitũ: ⁊ act⁹ volendi nõ facit ignotum habitũ intelligendi ad eũ ordinatũ: ergo nec habit⁹ habitũ. ¶ Et ideo aliter est dicẽdũ vez q̃ ignotum min⁹ cuidens ꝛ apparens dicit nõ apparens vel nõ cuidens respectu euidentioris et magis apparentis: sicut claudus dicit̃ non posse ambulare/q̃ nõ p̃t ita bñ sicut non claudicãs ambulare: et ideo/q̃ mere creditũ nõ est ita cuidens sicut scitũ. fides p̃t dici nõ apparens seu cuidẽs/⁊ vez cuidẽtia obiecti/qualis cuidẽtia est act⁹ ꝛ habit⁹ scientifici. ¶ Ad aliam p̃bationẽ dicẽdũ q̃ fides ⁊ distinguit a scientia/nõ distinguit p̃ cuidẽs ꝛ nõ cuidens/cũ oĩs habit⁹ et act⁹ cognitiuus sit cuidens/⁊ p̃ cuidẽs taliter ꝛ p̃ cuidens aliter: fides cm̃ dicit̃ habere cuidentiã ab auctoritate: scientia ex obiecto. ¶ Ad scõm rñdet p̃ idẽ. Nullã cm̃ euidentiã nec p̃fectionẽ scientie tollit fides licet ponat aliã cuidentiã minorẽ/q̃ tñ est cõpossibilis cũ illa cuidẽtia scientie/que est maior. ¶ Ad tertiã cõsimiliter est dicẽdũ. Falsum cm̃ assumit̃ in minori. Nec cm̃ est inter hos habit⁹ aliqua repugnãtia ex parte alicui⁹ illorũ trium. Non q̃d̃ ex parte obiectorũ/cũ idẽ possit eẽ obiectũ fidei ꝛ scientie: nec mediorũ. auctoritas cm̃ aliqua ex rõ necessaris sine aliqua repugnãtia possunt adduci ad idẽ p̃bandũ: nec ex parte actuum. in nullo enim repugnat vnum et eũdẽ assentire eidẽ p̃pter diuersa media/vt dictũ est supra: quare ꝛc̃. ¶ Ad quartã: ⁊ scitũ dicit visum/q̃ euidẽtius cognitũ: ꝛ creditũ nõ visum/q̃ non sic cognitũ euidẽter/nõ est incõueniẽs vnũ ꝛ idẽ vno actu vel habitu eẽ cognitũ euidẽt⁹/ꝛ alio min⁹ euidẽter/ et p̃ ons esse hoc mõ visum ꝛ non visum respectu actuũ ꝛ habituũ diuersorũ. ¶ Ad vltmũ/cõcedo demõstrationem pfectũ causare assensum in suo genere/cũ quo tñ stat/q̃ assensum vel cognoscẽdi actũ alterius rationis possit causare mediũ alteri⁹ rõnis. ¶ Et qñ dicit̃ q̃ pfecto nõ p̃t aliq̃d addi: dicendũ q̃ nõ sic demonstratio causat pfecte scitiã quin possit aliq̃d ipi addi/vel in alio genere cause alterius actus seu habitus: sicut auctoritas est causa seu mediũ ab ipsa alterius rõnis: vel etiã in eodẽ genere. quãto enim ad eãdẽ cõclusionem plures adducũtur demõstrationes/tãto ipsi firmius ꝛ pfectius assentit. Concedo tñ omnẽ demõstrationẽ causare notitiã pfectiorẽ q̃ faciat auctoritas vel quecũq; topica ratio. ¶ Ad alia duo q̃b⁹ arguit̃ q̃ opinio ꝛ scientia nõ sint simul possibiles. Ad primũ concedo illud dictum philosophi/vez idẽ non posse simul scire ꝛ opinari virtute eiusdẽ mediũ/vt in pria p̃clusiõe supius fuit dictũ. ¶ Ad secũdũ negandũ est illud q̃d̃ assumit̃ in minori. Non oportet enim q̃ habens opinionẽ habeat existimationẽ possibilẽ aliter se habere/cũ fm philosophũ vbi supra/quidã opinãtiũ nihil minus ambigãt q̃ sciẽtes. ¶ Et si ptra hoc arguit̃: q̃ opinio respicit mediũ/nõ mediũ vt scita/sed p̃babile: ⁊ p̃ ons possibile aliter se hẽre. Respõdeo/q̃ mediũ p̃babile q̃d̃ opinionẽ respicit est cõmune ad necessariũ ꝛ ad contingẽs seu possibile aliter se habere. Et ideo opinans licet sciat se habere mediũ p̃babile p̃pter q̃d̃ aliq̃d opinat/ex hoc tñ nõ sequitur q̃ habeat existimare huiusmodi mediũ vt possibile aliter se hẽre/cũ etiã necessariũ sit p̃babile. ¶ Sic ad questionẽ. ¶ Ad rationes in pncipio factas/patet solutio ex predictis.

SEcũdo quæro: vtrum fides de credibilib⁹ reuelatis q̃ habet in via/sit cõpossibilis cũ notitia eorũdẽ intuitiua q̃ habebit in patria? ¶ Et videt̃ q̃ sic/q̃ non magis notitia intuitiua repugnat fidei q̃ notitia abstractiua: ⁊ notitia scientifica abstractiua p̃t stare cũ fide/vt patet ex pcedẽtibus q̃stionẽ: ⁊ ꝛc̃. ¶ Cõtra/q̃ si fides posset stare cum notitia beatifica non oporteret ipsam destrui seu euacuari in quolibet beatorũ: ⁊ i nullo bea-

tor est: iuxta illud Apli primo ad Corinth. xiij. Cū venerit qđ pfectū est/euacuabit qđ ex parte est: ergo ꝛc. ¶ Respōdeo. Vbi primo videndum est an fides infusa et acqsita possit eē in patria eadem ꝙ in via. Scdo an sit de facto in beatis. Tertio an sit in dānatis.

Quantum ad primum: pono tres conclusiones. ¶ Prima est/ꝙ notitia fidei actualis ꝛ visio brifica corū dē/possunt existere in eodē. Hec pōt probari/qm nō magis notitia dei ituitiua ꝛ fidei eiusdē/sunt notitie formaliter repugnātes/ꝝ notitia cuiuscūq; alteri⁹ obiecti creati ituitiua ꝛ fidei/ sꝫ nulla est repugnā tia vnū et idē creatū obiectū primo cognitū notitia fidei acquisita cognoscere/notitia ituitiua/notitia fidei remanēte. Hoc apparet. Cognosco esse Romā eē/quā nūq; vidi/notitia fidei acqsita/qz audiui ipsum eē / ista ena notitia remanēte possem/si eā videre et illuc trem ituitiue intelligere ipsam eē. Nullum esse est icōueniens idē cognoscere ipiq; assentire qz visum/ꝛ qz ab alio asserēte intellectū: qm ꝛ si aliqs aliqd videret qđ oēs alij circūstātes sibi negarēt eē/ vnq; ipe in dubiū verteret existimās sentium suū eē delusum. Ex ꝙ sequit ꝙ scīa aliqd notitia ituitiua ꝛ fidei acqsite/ vez ex testimonio alioꝝ firmi⁹ ei assentit ꝝ si id cerneret trīs ituitiue nullo alio asserēte: ergo notitia fidei alicui⁹ obiecti creati nō repugnat notitie visiōis seu ituitiue eiusdē obiecti: ꝛe ꝛc. ¶ Cōfirmat: qz nō est ipossibile idē videri ituitiue ꝛ credi ꝝ credi ꝛ scīri. qđ ꝓbat/qz scire aliquid est illđ cognoscere ex aliq̄ ꝓcui euidēti necessario. Videre est ipm cognoscere ꝙ ipm. nō aūt magis est impossibile ꝙ se ꝛ testimoniū alteri⁹ ꝝ ꝓpter aliud primo notū vez/ꝛ ꝙ aliū asserētē: ꝛe ꝛc. Sed idē pōt eē scītū ꝛ creditū: vt patet ex ꝓcedēti ꝛclione: ergo ꝛc. ¶ Preterea ad idē arguo sic. Oēs bti possunt recordari oim ꝙ nouerūt in vita ꝓsentu/ꝛ ꝙ ꝓs se credidisse illa ꝙ faciabāt ituent/vt deū eē trinū ꝛ vnū: sꝫ non videt ꝙ fidei notitia sit icōpossibilior notitie brifice ꝝ notitia illius recordatiua: ꝙ sicut beati deū trinū ꝛ vnū facialr intuētes possunt recordari se credidisse qđ cernūt ꝛ aliorum testimonio cognouisse: ita videt ꝙ possint illđ idē ituēri cū notitia fidei remanēte. ¶ Cōfirmat: qz nō obstante ꝙ bti in ꝑbo aliq̄ ꝙ nouerūt ituitiue agnoscant/trīs oēs actꝰ habit⁹ scīētifici ꝙ in eis fuerūt in via/sunt vel eē possunt in ꝓria. Manet enī scīētia ꝛ oēs alij habit⁹ qui fuit i alia ꝓcta corpori in via in ipa separata. Habēs aūt habitū pōt exire i actū: ꝙ sicut cū notitia ituitiua ꝙ bti vidēt i deo alia ꝙ nouerūt in via/ stat oēs illoꝝ habitualis notitia ꝛ pōt stare: ꝙ ꝓs actualis/nulla apparet rō ꝙre ena notitia de deo i via habita sit icōpossibilis notitie visiōis: sꝫ notitia de ipō habita i via/est notitia fidei: ꝙ ꝛc. ¶ Scda ꝛclo est/ꝙ habit⁹ fidei acqsite vel infuse est copossibilis cū notitia visiōis respectu eiusdē obiecti. ¶ Hec ꝛclo sequit ex ꝓdicta/qm actꝰ fidei nō est cōpossibilior notitie brifice actuali ꝝ habit⁹/ sꝫ pon⁹ econuerso: sꝫ fidei actꝰ est cōpossibilis illi notitie/ vt ꝓbatum est/ ꝙ multo magis habit⁹. ¶ Preterea nulli⁹ habit⁹ cognitiuus est icōpossibilis formaliter alicui actui cognitiuo. Hoc apparet: qm aut actꝰ est ꝓpri⁹ illi⁹ habit⁹ aut disparat⁹: si ꝓpri⁹/ ꝓstat ꝙ nō destruit habitū sꝫ intēdit: si disperat⁹/ no est icōpossibilis. Nec enī actꝰ opinatiuus est icōpossibilis habitui scīētifico/nec actꝰ scīētific⁹ habitui opinatiuo/ sꝫ habit⁹ fidei acqsite ꝛ infuse ponit eē habit⁹ cognitiu⁹: ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat: quia nō magis habitus fidei infuse vel acqsite repugnat actui visiōis/ꝝ habit⁹ charitatis infuse vl acqsite actui fruitiōis: sꝫ iste nō ponit repugnare illi actui/ simo simul manere cum ipo: ergo ꝛc. ¶ Preterea/qz si habit⁹ vel actꝰ alicui⁹ fidei repugnaret actui beatifice visiōis/hoc nō eēt nisi ꝓpter euidētiā hmōi actꝰ vl habit⁹ fidei/que euidētia nō pōt stare cū actu alterius euidētie/qui⁹ est actꝰ brifice visiōis: sꝫ vt ꝓbatū est in ꝙstione ꝓcedēti/nullū enigma nullaq; euidētia est de ratiōe fidei sꝫ magis euidētia illi ꝓtraria: ergo ꝛc. ¶ Ex dictis ꝑtur ꝓdicta ifero corollarie ꝙ habitus fidei tā infuse ꝝ etiā acqsite fuisse de facto in beato Paulo cū actu brifice visiōis/quo actu visꝰ ad tertiū celū raptꝰ fuit deū ꝙ essentiā ꝓplat⁹. Hoc apparet: qm ꝓstat beatū Paulū post raptū illū eūdē fidei habitum habuisse quē habuit ante raptū: aut ergo illū post raptū nouiter acqsiuit/aut i raptu ipm cū visiōe beatifica vt pri⁹ habuit: sꝫ primū nō videt ponēdū: qz ex quo fidei habitus nō repugnat actui visiōis/nō oportuit ipm corrūpi vel annihilari ꝓpter hmōi visionē/cū eēt eū post visionē ipsam practicā habitur⁹/sicut ꝛ de facto ipm posuit habuisse: ergo ꝛc. ¶ Tertia ꝛclusio est ꝙ est⁹ ꝙ actꝰ fidei ꝛ visiōis brifice repugnarēt/nō tn aliqs fidei infuse vel acqsite habit⁹ repugnaret hmōi visioni. Hec apparet primo: qz iter illa positiua iter ꝙ est aliqua repugnātia est ꝛ ꝓtrarietas: sꝫ iter nullū habitū cognitiuū ꝛ actū est aliqua ꝓtrarietas: ergo ꝛc. Scdo/qz nō video maiorē eē repugnātiā vel ꝓtrarietatē iter habitū fidei acqsite ꝛ actū visionis brifice/ꝝ iter ipm visiōis actū beatificū ꝛ oēm aliū habitū scīētificū acqsitū: sed nullꝰ habitꝰ scīētificꝰ ponit repugnare actui visiōis cū oēs ponant remanere i alia separata ꝛ in quocūq; brō: ergo ꝛc. Maior est euidēs: qm si habitꝰ fidei repugnaret actui visiōis/hoc nō eēt nisi ꝓpter eiꝰ ieuidētia vel minorē euidētiā euidētia illi⁹ actꝰ: sꝫ cōstat oīs actꝰ et habitꝰ alterius de deo habitꝰ i ꝑtia est illo ieuidētior: ꝙ ꝛc. ¶ Confirmat: qz oino videt ipbabile dicere deū nō posse aliam beatificare nisi destructa ꝛ ānihilata ꝑtina aliq̄ i alia existēte/ipsam ad beatitudinē ordināte. Beatitudini enī icōpossibile nō videt necessario ad beatitudinē ordiare: sꝫ fides ordiat ad beatitudinē: ergo ipa stante/potest deus animam beatificare. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum posset dici: ꝙ sicut tota charitas/ita ꝛ tota fidei quiditas remanet in ꝓria ꝓfectior trīs sicut ꝛ charitas/ ꝝ fuerit i via: ꝙ fides habitualis posset poni eē illđ lumē glie aliđ ab actu visiōis brifice/qđ ẽm determinationē eccle̅ie est ponēdū in quolibet btō. Constat enī ꝙ ꝙ hmōi lumē glie nō videt itelligēdū aliđ ꝝ aliqs habitꝰ cognitiuꝰ/sicut nec ꝙ charitatē itelligit nisi habitꝰ appetitiuꝰ. Sicut ergo tota charitas ꝙ habet i via/habet ꝛ i patria: trīs ibi ꝓfectior/vel forte nō/qz nec oportet ibi ꝓfectiorē charitatē habitualē hre vbi est primꝰ actꝰ ꝛ ꝓfectissimꝰ charitatis: ita ꝛ de habitu cognitiuo fidei infuse posset dici. ¶ Et si forte ꝓra hoc arguat. Primo/qz tūc aliqs in via posset hre hmōi lumē glie/ꝛ ꝙ ꝓs posset esse beat⁹. ¶ Scdo/quia vt dicit Apls. xj. ad Heb. Quū venerit qđ ꝓfectū est euacuabit qđ ex parte est. qđ cōiter exponit de fide. ¶ Ad primū dicat ꝙ beatitudo nō cōsistit in illo habitu glorie nec charitatis. Vnde si ētā quis haberet charitatē/quātū anima christi/non ꝓpter hoc esset beatus/cum beatitudo nō ꝓsistat in habitu sed in actu. ¶ Confirmat: quia beata virgo in via ꝓfectiorē habuit charitatē ꝝ aliqs beatorū nūc habet/ nec tamē ꝓpter hoc fuit beata/sed nō magis ꝓpter hmōi glorie habitū eēt qs beat⁹ ꝝ ꝓpter hūmodi charitatis: cum charitas sit illo perfectior: ergo ꝛc. ¶ Ad scdm dicat ꝙ fides infusa nō est ipfecta in suo gne nec spes magis ꝝ charitas: bñ tn actꝰ ꝑtutū illaꝝ sunt in via ipfecti: ꝛ ideo illi euacuant in aduētu pfectionis: nō aūt habitus supradicti. ¶ Et hoc ponere/ vez hmōi infusos habitꝰ remanere/ videt rōnabile. Cū enī sint signa ab ifallib⁹ fideliū electoꝝ oim distinctiua in ꝑsenti/probabile videt deū velle electos ipsos ꝙmanere eisdem in

signitos signaculis in sequeli. Cum enī ipe hmōi tres virtutes infundat rāc̄ q̄dā signa ad vitā ordinātia sempiternā/nō videt q̄re signa hmōi signato vc̄ brīudini cōpossibilia sint in eo vc̄ brīudis aduētu destruēda. ¶ Cōfirmat:qz fides infusa habit⁹ est pfect⁹/si aūt qz est iperfectior charitate ideo destruēd⁹/null⁹ alius a charitate/cum ois alius sit ipsa iperfectior)remanebit in aīa separata:hoc autē est falsum:ergo ꝛc̄. Quid tamen de facto sit oīpotēs de⁹ nouit. ¶ Hec de scō.

Quantū ad tertiū & vltimū pono quatuor ꝓclones. ¶ Prima ꝓclo/q̄ videt certa/est q̄ dānati q̄ fuerūt infideles in mūdo/nō hñt ⁊tutē infusam aliquā in inferno. Hoc apparet:nō enī est ⁊sistere deū eis ⁊tutē infundere in sequēti quā nō meruerūt capere in pñti. ¶ Scōa ꝓclo est/q̄ in dānatis fidelib⁹ pōt manere ⁊ de facto fortē manet fides infusa cū qua recesserunt de mūdo. Hoc apparet/quātū ad pmā partē vc̄ q̄ possit manere ⁊ maxīe respectu illoꝝ q̄ nō ituenīt.qm̄ si fides est cōpossibilis cū notitia ituitiua multo magis sine ipsa/sc̄z bti/vt dictū fuit supius/de eodē trino et vno deo quē faciālr ituenīt pñt hr̄e fidei habitū atq; actū:q̄ mlto magis dānati/sc̄z fidelib⁹ est possibilis fidei p̄cedētis habit⁹/cū illoꝝ quoꝝ est fides hmōi non habeāt notitiā faciālē excepta dānatiōe sua ppetua quā exp̄imūtur. Ex q̄ videt sequi q̄ respectu oīm aliorꝝ fidei articlorꝝ q̄s nō itelligūt vt bti/possint manere in eis ijdē fidei acq̄site ⁊ etiā infuse habit⁹ atq; act⁹ q̄ fuerunt in eis prius. ¶ Scōa pars/vc̄ q̄ de facto maneat non est certa/tñ videt ꝓbabilis/qm̄ illa etiā vc̄ fides nō infusa sc̄z aliq̄ alia ⁊ fidei act⁹ ponit in malignis spiritib⁹:iuxta illd. Jaco.ij. Ostēdā tibi ex op̄ibus fidē meā:tu credis qm̄ vn⁹ est de⁹/bñ facis:nam ⁊ demones credūt ⁊ contremiscūt. Ergo ita videt ee etiā in aliis dānatis maxīe fidelib⁹ tā fidei habit⁹ acq̄sit⁹ q̄z infusus/q̄z etiā credēdi act⁹/q̄ etiā act⁹/ ⁊ ex ipso p ꝓns aliqs habit⁹ acq̄sit⁹ ee vt i oīb⁹ aliis ifidelib⁹ dānat;. Hōs enī itelligūt deū ee ⁊ iustū:cū iustitie i sc̄ipsis exp̄iāt effectū:q̄re ꝛc̄. ¶ Cōfirmat:qz nulla videt rō q̄re magis fides infusa vl acq̄sita corrūpi habeat in dānatis q̄z aliqs alt⁹ habit⁹ puta scīētific⁹/acq̄sit⁹/sc̄z scia nō corrūpit sc̄z remanet in aīa separata/ ⁊ q̄cūq; alt⁹ habit⁹ speculatiu⁹ vel practicus acq̄sit⁹:q̄ ꝛc̄. ¶ Tertia ꝓclo est/q̄ spes infusa pōt ee in oīb⁹ dānat; q̄ ipam in morte habuerūt: ⁊ videt etiā ee de facto in eis licet hoc non sit certū. Prima pars/vc̄ q̄ habit⁹ spei infuse sit illis possibilis apparet:qm̄ nullus habit⁹ infusus est formalr icōpossibilis alicui actui naturalr possibili ei cui est infusus. Licet enī charitas infusa desinat ee ꝓpter quodcūq; mortale peccm̄/ ⁊ fides ꝓpter infidelitatē/ ⁊ spes ꝓpter desperatiōnē/hoc tñ non est ꝓpter aliquā formalē repugnātiā seu ⁊rarietatē/q̄ sit iter hos ifusos habit⁹ ⁊ act⁹ demeritorios supradictos/alioq̄n q̄libet p tales act⁹ corrūperet in seipo hmōi habitus sibi infusas virtutes theologicas effectiue/ q̄ falsum est. Null⁹ enī corrūpit/sc̄z merēd vt de⁹ subtrahat sibi eas:q̄ si nulla est repugnātia iter has infusas virtutes ⁊ alios quoscūq; possibiles nobis act⁹/p ꝓns q̄ cū oīb⁹ possunt stare/nō videt ee q̄ in dānatis sit aliqs act⁹ a deo causat⁹ huic spei infuse formalr icōpossibilis:q̄re ꝛc̄. ¶ Cōfirmat:qz licet ifideles seu discredere sit act⁹ corruptiu⁹ fidei acq̄site q̄ mediāte eliciunt act⁹ credēdi:ex q̄b⁹ etiā credēdi actibus fuit fides hmōi infusa/ ⁊ sil⁹ desperato spei acq̄site ꝓpter cōsimilē rōnē:tñ nec discredēdi act⁹ videt repugnare fidei infuse/nec desperato spei infuse/cū ab his habitib⁹ ifusis nō sint act⁹ cōtrarij/vc̄ credere ⁊ sperare. Null⁹ enī sine fide ⁊ spe acq̄sit⁹ habitib⁹ vel actib⁹ pōt naturalr/saltē ꝓpte et facilr credere nec sperare:q̄ licet in dānatis sit desperatio ista tñ non videt ee formalr opposita/nec per ꝓns icōpossibilis spei infuse:q̄re ꝛc̄. ¶ Secūda pars vc̄ q̄ in eis hmōi spes infusa fortē etiā sit de facto:ex hoc videt posse ꝓbari/qm̄ hmōi due ⁊tutes infuse/vc̄ spes ⁊ fides/nūq̄ pdunt nisi deo eas subtrahēte/ꝑcise ꝓpt demeritū discredēdi ⁊ desperādi:talib⁹ iquā mediātibus actib⁹ destruunt/non effectiue/cū nulla sit iter hmōi tusmodi malos act⁹ ⁊ habit⁹ repugnātia: sc̄z tñ demeritorie/deo sic fieri statuēte/vt vc̄ ꝓpt illa duo tñ demerita ifidelitatis vc̄ ⁊ desperatiōis/⁊tutes hmōi fides ⁊ spes hoi subtrahant:sc̄z desperato dānato⁹ nullum est eis demeritū:q̄ si hmōi ⁊tutes ꝑcise ꝓpter demeritū subtrahunt/ ⁊ ꝓpt tale demeritū qđ nec existit nec preiuit in dānatis fidelib⁹ ⁊ spem hñtib⁹ in pñti/nō videt rō q̄re ⁊tutes hmōi in eis nō debeāt poni. Quod etiā videt rōnabile vc̄ ipos manere in inferno et sdē signaculis isignitos q̄b⁹ fuerūt isignit ⁊ distīcti ab infidelib⁹ in hoc mundo. Nec tñ hmōi signa erūt eis ad gloriā/cū eis signatū nō correspōdeat: sc̄z magis ad ignominiā ⁊ ad opp̄obriū sempiternū. Quid tñ sit/de⁹ nouit:qz nō videt esse hic aliqđ de facto certū nec p ꝓns asserēdū. ¶ Quarta ⁊ vltima ꝓclo est/q̄ i nullo dānatoꝝ est spes aliq̄ acq̄sita. Hoc apparet:qz talis nō videtur stare cū actu ⁊rario ⁊tinuo/vc̄ desperatiōis. q̄us ponit ni dānatus. Et ideo in eis nec est spes acq̄sita, nec act⁹ sperādi:nisi voces actū spei seu sperādi/ qz sperāt se eternalr i pēa sine termio ꝓmāsuros. ¶ Sic ad q̄stionē. ¶ Ad rōnē in p̄incipio in ⁊rarium factā:patet ex iā dictis quid sit dicendum ac respondendum.

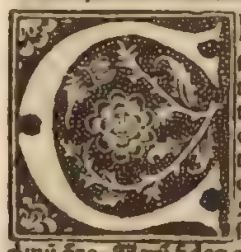

Circa distinctionē vige simāquitā in qua magister determinat de fide Christū p̄cedēntū inquirēs q̄ fuit necessariū ⁊ oportuit eos credere ad salutē: Primo queram de fide modernoꝝ post Christū natoꝝ. Scōo de fide ānquoꝝ q̄ Christū antecesserūt. ¶ Quātū ad p̄imū q̄ro. Utrū fides oīm modernoꝝ fidelitū sit eorūdē credibiliū. ¶ Et videt q̄ nō:qz itelligibile est incredibile. Hoc apparet/qz act⁹ credendi est act⁹ assentiēdi alicui p̄ceōcepto. sc̄z multa credibilia sunt simplicib⁹ in itelligibilia licet a doctis itelligēt⁹ cognita: ergo ad credēdū talia solū itelligētes nō simplices obligātur: nec p ꝓns fides oīm modernoꝝ est oīm credibiliū eorūdē. ¶ Contra, qz eadem virtus cūdē actū respicit ⁊ obiectū idē/sc̄z oīb⁹ fidelib⁹ eadem fides infunditur in baptismo:q̄ ipa est i oīb⁹ credibiliū eadē. ¶ Rūsio. Ubi p̄imo videndū est an p oīs statu tā p̄senti q̄z p̄terito fuit necessaria fides aliqua. Scōo quoꝝ ⁊ quot credibiliū est nostra fides. Tertio an ad oīa illa credēda oēs vniuersaliter an tñ aliqui sint specialiter obligati.

Quantum ad primum: duo cōiter concedunt. Primū est/q̄ p oīs statu fuit ad salutē necessariū hr̄e fidei infuse habitū. Scōm est/q̄ etiā p oīs statu fuit necessariū adultū hñtē rōnis vsum/exire aliqs in fidei seu credēdi actū. ¶ Primum ꝓbat:qm̄ sicut alia nūq̄ fuit deo accepta nec p ꝓns vita digna nisi in volūtate charitate ornata:ita etiā requirit habit⁹ supnaturalis fidei/respicies intellectū. qui quidē duo habit⁹/vc̄ charitas et fides talē habēt iter se ordinē/qualem ipoꝝ act⁹. Habit⁹ enī fidei iclinat ad deum itelligēdū: charitas vero habit⁹ ad volendū: velle aūt p̄supponit itelligere/ ⁊ ita etiam fides est prior/nō duratiōe/sc̄z nature ordine charitate/q̄ tñ est p̄fectior ipa fide/licet nulla posterior sit ea. Sicut autē act⁹ volēdi est perfectior actu itelligendi/ita ⁊ ois act⁹ volūtatis actu q̄libet itellectus. Sic ergo fides p omni statu fuit neces-

faria sicut et charitas ipsa/non absolute quin charitas possit existere sine fide/sz ex diuino ⁊ bñsico statuto quo deꝰ statuit aliam nō pficere sm aliquā potētiā eiꝰ tñ/sz sm oēs/tā vez sm voluntatē p charitatē q̄ sm intellectū p fidē. ¶ Sed cōtra p̄dicta sunt duo dubia. Primum est/qz virtꝰ infusa nō videt ipsam hñtē ad actū aliquē inclinare: qđ ꝓbat/qz oīs hñs habitū se inclinantē ad actū pōt p̄cise p illū p̄opter et faciliter exire in actū ad quē p habitū inclinat/sz p nullā trū v̄tutū theologicarū q̄ in baptismo infundunt aliqs fideliū cūdē hñs pōt p̄opter ⁊ facilr exire in eaz actꝰ sine alīs v̄tutꝫ acq̄sitis. Nec enī baptizatꝰ vnq̄ crederet/nisi p doctrinam addisceret qđ credēdū/nec speraret/nisi ⁊ alio edocente cognosceret qđ sperādū/nec diligeret etiā p solā charitatē infusam: ergo ⁊c. ¶ Secūdū dubiū est/qz voluntas ⁊ intellectꝰ nō sunt (vt suppōit deductio supradicta) aliq̄ distincta ab aīa i re extra/sz penitꝰ idē cū ea/ vt nūc suppono: ⁊ ideo oēs hmōi habitꝰ nō aliq̄d distinctum ab aīa sz ipam aīe essentiā imediate p̄ficiūt ⁊ informār: concedo tñ p̄clusionē deductionis p̄dicte/ vez p oīs statu fuisse necessariū fidē infusam sicut ⁊ charitatē. ¶ Secūdū vez q̄ aliqs fidei actꝰ fuerit ⁊ sit oī ratiōe vtēti necessarꝰ ad salutē: apparet/qm̄ nō min⁹ actꝰ v̄tutū theologicaꝝ sunt necessarij ad salutē q̄ actꝰ aliaꝝ vez moralū v̄tutū: sz ad actꝰ moralū v̄tutū semp nō tñ p̄o semp obligat q̄libet habēs vsuꝫ debitū rōnis. Nisi ad actū hmōi obligarent oēs hñtes vsum rōnis nō essent eis actꝰ p̄trarij vitiosi ad demeritū iputādi: ergo ⁊ q̄libet rōne vtēs obligat etiā ad actū diligēdi/credēdi/et sperādi: p̄o aliq̄n nō p semp. Obligat q̄dē p semp ad nō eliciēdū p̄trarios actus/vez oditēdi/discredendi/et desperādi: ⁊ p aliq̄s ad eliciēdum actꝰ p̄positos: sicut etiā de oīb⁹ actib⁹ aliaꝝ v̄tutū moralium est dicendū. ¶ Cōfirmat: qz nullꝰ actꝰ videt alicui iputādꝰ ad cuꝰ p̄trarium nunq̄ est obligatus: sz oīs actꝰ vitiosus hoī cuilibet rōne vtenti iputat: ergo hoc est qz ad actū virtuosum illi p̄trarū obligat: q̄re ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secūdum constat q̄ quatuordecī sunt credibilia nobis in lege cuāgelica explicata/quoꝝ sufficiētia ⁊ distinctio potest sic accipi. Quōm credibiliū alia sunt necessaria/⁊ alia p̄tigētia. Credibilia seu credenda necessaria sunt oīa vera q̄ credunt de deo ad intra/quoꝝ verorū credibilium primū est vnitas dei. scōm psona pris ingenitū. tertiū psona filij. ⁊ quartū psona spūssci. Et sic habemus tm̄ quatuor necessaria/qz deū ad intra respicientia credibilia seu credenda/ quoꝝ primū vez vnitas dei explicat cū p̄mittit in symbolo apl̄oꝝ: credo in vnū deum. Scōm vez psona patris/cū addit: patrē oīpotētē. Tertiū vez psona filij cū subiūgit: ⁊ in Jesum Christū filiū eiꝰ vnicū dñm nr̄m. Quartū/cū iuxta finē p̄cludit: credo in spīmsanctum. ¶ Omnia alia decē sunt p̄tigētia: qz deū respicientia q̄ ad extra. Quoꝝ p̄tigentiū credēdoꝝ tria sunt oīb⁹ diuinis psonis cōia: quoꝝ primū est p̄ductio oīm creatoꝝ. Scōm glorificatio electorū seu remissio pctōꝝ. Tertiū glorificatio oīm btōꝝ. Primū vez p̄ductio oīm explicat ibi cū dicit: creatorē celi ⁊ terre. Scōm vez gratificatio seu pctōꝝ remissio/cū ad finē dicit: remissionē pctōꝝ. Tertiū vez glorificatio seu p̄miatio btōꝝ/cū in fine p̄cludit: carnis resurrectiōez/vitā eternā. ¶ Alia septē credēda simulꝫ p̄tigētia/qz cōtigēter facta: solam psonā filij respicientia/ sunt septē credēda ad humanitatē assumptā pertinentia que quidē oīa sunt vera de hoīe assumpto imediate ⁊ p̄ino: et de solo v̄bo mediāte ipo hoīe assumpto verificātur scōo. et ideo dicuntur ipsum respicere non p̄em nec spīmsctm. ¶ Hoꝝ septē prima sex sunt facta ⁊ p̄summata: quoꝝ primū est Christi cōceptio in vtero v̄gīalī. Scōm eiꝰ ortꝰ in mūdo p̄senti. Tertiū eiꝰ obitꝰ in ligno. Quartū ad limbū post eiusdē obitū descēsus. Quintū eiꝰ resurrectiōis triūphus. Et sextū ipī⁹ ascēsus ad celū. ¶ Septimū ⁊ vltimū nōdū factū seu ōsentū sz futurꝫ/est eiꝰ aduentꝰ ad iudicium. ¶ Ecce p̄mū/vez Christū icarnationē seu p̄ceptū. ibi q̄ p̄ceptꝰ est de spūsctō. Scōm vez natiuitatē seu ortū ibi. natꝰ ex maria v̄gine. Tertiū vez eiꝰ passionē ⁊ obitū: ibi passus sub pōtio pilato: crucifixꝰ: mortuꝰ. ⁊ sepultꝰ. Quartū ad limbū patrū eiꝰ post obitū descensum: ibi. Descēdit ad iferos. Quintū vez resurrectiōis eiꝰ triūphū: ibi. Tertia die resurrexit a mortuis. Sextum vez eiꝰ ascēsum i celū: ibi Ascēdit ad celos: sedet ad dexterā dei p̄tis oīpotēt. ¶ Septimū ⁊ vltimū vez aduētū eiꝰ ad iudiciū: ibi. Inde vēturꝰ iudicare viuos ⁊ mortuos. ¶ Ista autē septē oīa supradicta de solo dei filio p̄pter assumptū hoīez p̄credunt. ¶ Nec valet si arguat p̄tra hoc/qz idiuisa sunt opa trinitatis extrīseca: et ideo cū p̄dicta sint q̄dā extrīseca sunt oīb⁹ psonis cōia non alicui p̄pria. Concedo cūm q̄ tā assumpta humanitas q̄ oīs eiꝰ effectꝰ fuit cōis psonis oīb⁹ vt p̄ductū/nō aūt vt aliq̄d assumptū. Licet enī tota trinitas hoīem produxerit: qz tota est creatrix celi ⁊ terre: non tñ hominē p̄ductū assumpsit nisi filiꝰ dei solꝰ: p̄pter qđ ipse solꝰ cōcedit ex p̄ceptꝰ natꝰ ⁊ passus: ⁊ sic de q̄libet aliorꝝ omnium septem predictorꝝ. ¶ Hec de secūdo articulo.

Quātum ad tertium & vltimū ⁊ dicitur a q̄busdā q̄ ad credēdū oīa supradicta oēs obligātur/ nō tñ sīlr sz differenter. Simpliciꝫ enī sufficit credere ea q̄ nō possunt capere/explicare. Aliqua enī p̄dictorꝝ sunt ab eis intelligibilia/vt articuli p̄tinēs ad psonaꝝ trinitatē ⁊ diuine essentie vnitatē/ cū nec ipi possint capere q̄d p psonā/nec q̄d p essentiā oportet: et ideo circa hoc credibile sufficit eis hñe actū credēdi iplicitū: qđ non est aliud q̄ hñe habitū ⁊ etiā actū aliquē quo credūt ipsa sic eē sicut credit ecclia. Alia aūt ad credēdū facilia: vt q̄ Christꝰ est natꝰ/passus ⁊ silia tenenk credere magis explicite/ad quē credēdi actū aliq̄n eliciēdū oīa credibilia supradicta explicite vel iplicite oēs rationis vsum hñtes quātūcūq̄ simplices obligant. Aliq̄ autē magis intelligētes obligant ad actū credēdi explicite ⁊ distincte oīa supradicta. ¶ Sed tūc est dubium/qz si nō tenenk explicare simplices aliq̄ credere qz ipa nō possunt distincte capere nullꝰ tenet explicite credere/ qz nec aliqs licet maxime doctꝰ p̄fecte potest intelligere oīa credibilia supradicta. Quis enī pōt capere aut intelligere vnā rem supremā seu essentiā et tres res distinctas ⁊ realr diuersas ¶ Et ideo videt dicēdū q̄ credibilia distincte ⁊ explicite credi pōt dupliciter intelligi. Uno mō q̄ credant sic distincte seu explicite sicut p fidei articulos explicant. Alio mō q̄ adhuc quātū ad aliq̄d magis explicite credātur q̄ p articulos explicant. Verbi gra articulꝰ de vnitate diuine ēntie ⁊ pluralitate psonaꝝ nō explicat eē credēdū nec intelligēdū nisi eē deū vnicū essentialiter ⁊ trinū psonalr. Nō explicat aūt q̄d essentia/nec q̄d psona/ vel quō psona ab ipa essentia sit distincta: nec an sit penitꝰ idistincta. ¶ Tūc videt dicēdū q̄ ad oīa credibilia credēda illo mō quo p fidei articulos explicātur oēs ipsa audientes tam simplices q̄ alij obligant. Sed⁹ aūt mō distinctius tenenk credere q̄ distinctius possunt ipa capere. ¶ Et hoc videt rōnabilr dictū qm̄ sicut p̄cepta oēs vniuersalr obligāt ad cōplendū illa: ita ⁊ credibilia ad credēdū. ¶ Et qm̄ dicit q̄ nullꝰ explicite tenet credere qđ non potest explicite capere seu intelligere. Dicet q̄ aliquid explicare intelligi dupliciter pōt p̄tingere. Uno mō qz ipsum obiectū intellectꝰ est sm̄ se euidēs intelligenti. Alio mō quia ipsum non est euidēs ex parte sui sed ex testimonio alterius ipsum asserentis. Primo modo nullum credibilium potest euidenter intelligi/sz

scō. Omnis em̄ scīēs aliquē esse veracē potest explicite intelligere omne illud qđ ab ipso asseritur verū esse quātūcūq; qđ ipse assert nō sit notū nec naturaliter possit cognosci tāch̄ euidēs ipi ex parte sui: sz ꝓstat articulos fidei credibilia explicantes esse ab illis explicatos qui nec falli nec fallere potuerūt/ergo ꝓstat illos verū dixisse: sz oīa intelligēs ꝓpositōz aliquā cē verā arguit ⁊ arguere pōt eo ipo p̄dicatū ꝓpositionis ita subiecto ixistere sicut ꝓpositio ipa dicit/quātūcūq; sibi nō sit nec cē possit euidēs hmōi inexistēcia seu vnio p̄dicati cū subiecto. Et ita cū ꝓstet oēs fidei articlos cē veros/ ⁊ ab eo q res est vel nō est/oratio dicat ꝑa vel falsa: p ꝓns eo ipo potest credi a quodlibet ita cē sicut p quēlibet articlos fidei explicat. ¶ Sic ad q̄stionē. ¶ Ad rationē in principio dicēdū q oīa credibilia sunt intelligibilia ⁊ si nō a ꝓri euidēcia obiecti/saltē a posteriori ex veritate ꝓpositiōis cognita de ꝓpositiōe annunciante cuilibet quid credendum.

SEcundo q̄ro de fide antiquorū qui Christū anteceſſerūt. Utrū fides ipoz fuerit eozūdē credibiliū sicut fides oīz modernoz. ¶ Et videt q nō: qz futuz ⁊ p̄terit̄/p̄tigēs ⁊ necessariū nō sūt idē: sz oīa q̄ moderni credūt de dei filio incarnato/excepto virtio ei⁹ aduentu vez ad iudiciū sunt p̄terita/ ⁊ p ꝓns alr se hꝫ ipossibilia: ipa aūt tpe ãtiquoz erāt futura ⁊ p̄tigēta: ꝫ ⁊c. ¶ Cōtra: qz idē habit⁹ virtuosus eūdē hz actū ⁊ obiectū/sz fides ifusa modernoz cadē est cū fide antiquoz: sicut charitas istoz ⁊ illoz: ergo ⁊c. ¶ Rñsio. Ubi primo videndum est an fides est vnica/an plures. Scdo est ad q̄stit̄ rñ dēdū. An videlz fides modernoz ⁊ antiquoz fuerit eozūdē omnium credendorum.

Quātum ad primum: pono quinq; conclusiones. ¶ Prima est q fides ifusa oīm/nō est vna numero sz plures. Hec est euidēs/qz vnū accidens numero in diuersis subiectis realr nō existit/ sed fides sicut ⁊ q̄libet alia virt⁹ ifusa vel etiā acq̄sita/ est aliq̄ accidētalis forma: ergo nō est eadē in diuersis. ¶ Scda ꝓclo est: q act⁹ credēdi oīa credibilia non est vnus ꝫm numez ⁊ in eodē credēte. Hec apparet qm̄ act⁹ credēdi est act⁹ intelligēdi siue assentēdi p̄supponēs actū intelligēdi/sz sicut ala diuersa obiecta diuersis intelligit actib⁹: ita ⁊ diuersis obiect; intellectus diuersis assentit assensib⁹: cum ꝫ credibilia in q̄stiōe p̄cedēti explicata sint distincta intelligibilia/nec eodem intelligēdi actu ab aliquo fideliū intelligunt/nec eodē assensu eus/sz alio et alio assentit. ¶ Cōfirmat: qz sicut ea q̄ intelligunt vno actu intelligēdi simul intelligunt: ita ⁊ q̄ credunt eodem actu credendi simul credunt: sz q̄libet pōt credere vnū articlox nō credēdo alīū seu eius significatū/ vel ipm etiā discredēdo: ergo ⁊c. ¶ Tertia ꝓclo est: q act⁹ credendi articlox seu credibiliū p articulos explicatorū magis etiā ꝫ ꝫm numerū vident cē distincti. Hec ꝓclo est euidens suppōsito cōi dicto/vez q maior distinctio obiectoz maiorē distinctionē arguat actuum ipoz: qm̄ quodlibet credibilium magis distinguitur ab alio ꝫ a seipo: ꝫ act⁹ credēdi diuersa credibilia magis distinguunt ꝫ act⁹ credēdi idē credibile: sz vni⁹ ⁊ eiusdē credibili possunt cē ⁊ sunt vel in diuersis credēt⁹ vel etiā in eodē diuersi numero act⁹ credendi. Licet em̄ idē numero sit credibilū act⁹ rñ credēdi circa ipm elicitus vno tpe nō est idē cū actu credendi elicito alio tpe: ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat: qz sicut i oīb⁹ scīētijs act⁹ intelligēdi res significatas p diuersas ꝓclones cuiuslibet scīētiæ magis distinguunt ꝫ act⁹ intelligēdi rē significatū p aliquā vnā rñ illaz diuersaz: ita ⁊ de actib⁹ credituus diuersoz articloz videt cē dicēdū: vez q magis distinguūt ꝫ act⁹ alioz⁹ vni⁹ illoz. ¶ Quarta ꝓclo est: q habit⁹ fidei acq̄site diuersoz articloz vident cē etiā magis ꝫ ꝫm nūez distincti. Hec ꝓclo seq̄t ex tertia: suppōsito cōmuni dicto/vez q respectu actuū magis distinctoz/habit⁹ magis sunt distincti: illi vez habit⁹ q ex actib⁹ precedēs quoz acq̄runt/ ⁊ q̄b⁹ vez habitib⁹ mediātib⁹ acquisitus act⁹ postea promptius et delectabilit⁹ p̄ducunt: sz act⁹ credēdi diuersoz credēdoz magis ꝫ numero/ vt dicit p̄cedēs ꝓclo sunt distincti: ergo ⁊ fidei habitus ex hmōi p̄uiꝰ actib⁹ acq̄sit. ¶ Cōfirmat: qz sicut respectu cōclusionū scibilium diuersaz habit⁹ scientifici partiales magis ꝫ ꝫm nūez distinguunt/ q̄ maioz ratiū habituū distincto arguit ex maioꝛ distinctiōe actuū intelligēdi res significatas p tales ꝓclones/ex q̄b⁹ actib⁹ p̄uiꝰ habit⁹ hmōi generant: ita in ꝓposito de acq̄sitis habitib⁹ fidei diuersoz credibiliū ex actib⁹ creditiuis ipoz p̄cedēt⁹ est dicendū. ¶ Cōfirmat scdo: qz aliqs pōt hꝫe fidē acq̄sitā/qua mediāte ꝓpte ⁊ facilr credit aliquē articloz/circa aliquē aliū ifidelis: ꝫ oportet fidem vni⁹ articli acq̄sitā a fide acq̄sita alteri⁹ distingui: vel ꝫ trñ nūero/vel pl⁹: sz nō p̄cise ꝫm numez cū sint verozū specifice distinctoz. Aliud em̄ vez est deū esse trinum et vnū: ⁊ aliud dei filiū cē incarnatū: ⁊ sic de oīb⁹ aliis articulis credibilia explicantib⁹: ꝫ ⁊c. ¶ Quīta ꝓclo est/ q fidei habit⁹ infusus est in quolibet vn⁹ numero/ ⁊ in oīb⁹ vn⁹ specie. Dico aūt fidei habitū infusum ⁊ non actū/qz act⁹ nō ifundit in baptismo sz trñ habit⁹. Hec ꝓclo ꝓbat nō demōstratiōe sz auctoritate Apli dicentis ad Ephe. iij. Vocati estis i vna spe vocatiōis vre/ vn⁹ dñs/vna fides/vnū baptisma. ¶ Non pōt aūt hec ꝓclusio demōstratiue ꝓbari p aliquā rationē: qm̄ sicut ixistētia habit⁹ nō pōt ꝓbari nisi a posteriori p actū: ita nec vnitas habit⁹ nisi p vnitatē act⁹: sz nos experimur in nobis diuersos cē act⁹ credēdi respectu credibiliū diuersoz/nō aūt vnū aliquē respectu oīm ipoz: ergo magis ex actuū pluralitate cēt habituū fidei pluralitas ꝫ ex vnitate vnitas arguēda. ¶ Cōfirmatur: qz aut fides ifusa iclinat ad aliquē credēdi actū eliciendū aut nō/sī non: nec ex eoz vez actuū pluralitate est fidei ifuse pluralitas/nec ex vnitate vnitas arguēda: si sic/ aut iclinat ad credenda oīa credibilia simul/aut aliqs eoz trñ: sz nō ad vnū trñ/qz tūc fides ifusa posset stare ⁊ cēt cū ifidelitate respectu articloz oīm alioz. Sicut em̄ oīs habit⁹ scīentific⁹ respectu vni⁹ ꝓclonis pōt stare cū ignorātia alteri⁹/ita ⁊ fidei habit⁹ iclinās ad credēdū vnū credibile trñ pōt stare cū infidelitate cuuslibet alioz credibiliū ab illo credibili distinctoz: ꝫ relinquit q si fides ifusa iclinat ad credēdū aliq̄d/nō inclinat determiate ad credēdū vnū trñ/sz ad oīa simul: sed vnic⁹ habit⁹ nō videt posse iclinare ad credēdum illa oīa quoz act⁹ credēdi specifice sunt distincti/cuiusmodi sunt act⁹ credēdi credibiliū diuersoz vt supius est ꝓbatū: ꝫ si fides ifusa est ad act⁹ credēdi iclinatiua/magis est multiplex ꝫ vnica arguenda. Sicut em̄ ex diuersis actib⁹ scīētificis respectu ꝓclonū scibiliū diuersoz ad quos act⁹ eliciēdos scītes ꝓpte ⁊ facilr iclinant/nō arguit vnic⁹ sz multiplex ⁊ diuersus habit⁹: ita de credēdi actib⁹ ad quos eliciēdos iclinant fidei habitus est dicēdū: q̄re ⁊c. ¶ Ex p̄dicta ꝓclone ⁊ eius ꝓbatiōe videt seq̄ corollarie q fides ifusa ad nullū iclinat actū. Hoc apparet. Primo/qz si ad aliquē inclinaret/nō ad vnicū sz ad act⁹ diuersos creditiōis vez oīz credibilū iclinaret: ⁊ p ꝓns nō videret cē vnica sz multiplex/ qđ est falsum. Scdo/qz oīs habens habitum se inclinantem ad actū potest illū actū ꝓmpte elicere quocūq; alio habitu circūscripto/sz sine fide acq̄sita nō pōt aliquis ꝓmpte credere aliqđ credēdoz: ergo ⁊c. ¶ Et si arguas q tunc nobilior est fides acq̄sita ꝫ ifusa/cū acq̄sita inclinet ad actum/nō infusa. Dicam q ex hoc

non sequit q̄ sit nobilior: q̄ esto q̄ acq̄situs habit⁹ inclinet ad actū ipsum cū habituata potētia ꝓmuneādo quod forsitā non est verū. ex hoc nō argueret ꝓfectior q̄ habitus infusus/cū non omne actuūs sit ꝓfectius Unde dico q̄ fides infusa est vtilior q̄ acq̄sita q̄ ad salutē necessaria. Utra autē sit q̄ditatiue nobilior de⁹ nouit/licet sit ꝓbabile q̄ infusa.

Sed est hic dubium. Primo quare ergo

fides infusa pōit necessaria ad salutē cū i nullū credēdi actū inclinet/cū tū ꝓpter actū ꝓximus et delectabili⁹ exercēdū ois habit⁹ sit ponēd⁹. ¶ Scōo quid est huiusmodi fides/et quo ad nullū credēdi actū inclinat/ nec ad aliquē aliū. ¶ Tertio a quo fides hmōi infusa suū habeat vnitatē? ¶ Ad ꝑmū dicendū q̄ fides ipsa infusa nō ponit necessaria ad salutē propter actū/cum parvulis nullū actū credēdi valēt⁹ elicere infundat: sed est necessaria ex sola ordinatiōe diuina qua statuit hmōi tali signaculo signādū quēlibet electoꝝ. ¶ Ad secundū dicendū est q̄ fides/spes ⁊ charitas sunt quedam diuerse q̄litates spirituales/nec video q̄ de ipsis ꝓceptū aliū habeam⁹. Scim⁹ etiā ipsas nō esse formas substātiales: ergo accidētales/nec possunt poni alteri⁹ generis a genere q̄litatis. cū etiā sint in alia indiuisibili subiectiue/ oportet q̄ sint forme spūales et inextense. Scim⁹ etiā ipsas esse distinctas/nō hoc videlicz earum distinctionē ex diuersitate actuū arguēdo: q̄ nūq̄ diuersitas actuū arguit diuersitatē habituū nisi illorum qui ad eliciendū illos actus inclināt: sed hi tres habitus supnaturales ad nullū videnf inclinare actū/ergo licet diuersitas actuū diligēdi/credēdi et sperādi arguat charitatē acq̄sitā fidē et spē esse habit⁹ diuersos/q̄ hmōi habit⁹ acq̄siti ad istos inclināt actus/⁊ ex eis ꝓcedēt⁹ generanf/non tamē ex hoc arguif nec inferf diuersitas habituū ꝓdictorū/vt sunt supnaturales distincti specifice a naturalf acq̄sitis ꝓpter ꝓtrariā rationē/q̄ videlicz tales habit⁹ supnaturales nec ex talib⁹ ꝓdictis actib⁹ generanf/nec ad ipsos actus p habitus hmōi aliquis inclinaf. Scim⁹ autē nihilomin⁹ certū ipsos esse distinctos videlicet supnaturalf ꝓpter fidem q̄m sm Apostolū. 1. Corith. 13. Manēt fides/spes/charitas/tria hec ecce ipoꝝ distinctio seu differentia. maior autē horū est charitas. ecce charitatis ꝓfectio ⁊ eminētia respectu alioꝝ duorū. ¶ Ad tertiū dicendū q̄ diuber trium supnaturaliū habituū predictorū est vnus nō ex obiecto/tū q̄ credibilia sunt diuersa et sperāda et diligēda/tū q̄ in nullius obiecti aliquē actū videf inclinare aliquis supnaturaliū habituū ꝓdictorū. Non est ergo/nec potest argui eorū aliquis esse vnus ex obiecto/sed est vnus causaliter a deo/et formaliter ex seipso/mō quo ois forma alia absoluta a deo vl a q̄cūq̄ alio producta est vna effectiue seu causaliter siue originaliter a causa et quiditatiue seu formaliter semetipsa. Hec de primo.

Quātum ad secundum: dicitur q̄ post

hominis lapsum semp pro oi statu fuit necessariū credere deum omnium creatorem et electorū redēptorē in vniuersali: videlicet q̄ deus esset facturus aliq̄d vtī esset homo qui ceciderat erigendus et redimēd⁹. Qꝫ autē hoc fieret isto modo an illo/videlicz p filiū dei an p angelū an per aliū nō fuit necessariū credere nisi illis de lege mosaica quib⁹ fuit p ꝓphetas diuinit⁹ reuelatū ⁊ explicatū. Et de istis queritf in ꝓposita questione specialiter an eadez que et nos credere tenebantur. ¶ Ad eius euidentiā est sciendū/q̄ cū nullus teneaf credere nisi illa que credēda sunt sibi vel alteri ea explicāri sibi diuinitus reuelata: et in lege mosaica non videanf fuisse tot explicata credēda quot sunt in lege euāgelica/per ꝓfis illi illius legis non tenebanf ad tot credēda ad quot nos legis euāgelice obligamur/ illis dūtaxat exceptis sanctis patrib⁹ et ꝓpheris quib⁹ omnia in lege euāgelica adipleta fuerāt reuelata. De q̄b⁹ pono tres cōclusiones. ¶ Prima est q̄ fides seu act⁹ fidei illoꝝ et modernoꝝ post Christū natorū fuit omniū necessariorū credēdorū seu credibiliū eorūdē. Hec apparet: q̄m ofnia q̄nor ꝛa necessaria de eo credenda ad itra in q̄stiōe ꝓcedēti explicata sunt inuariabilia quia necessaria. vnifozmiter em̄ semp fuit verū deū ee vnū: patrē filiū et spiritū sanctū/que sunt quatuor credibilia necessaria a nobis et etiā ab illis quib⁹ reuelata fuerūt necessario confitēda: ergo ⁊c. ¶ Secūda cōclusio est/q̄ omnia credibilia cōtingēta seu extrinseca ꝓnis omnib⁹ cōmunia q̄tia sunt illa tria in questiōe superiore explicata/videlicet productio creatoꝝ: remissio peccatorū: et glorificatio beatorū fuerūt eadē fidei illoꝝ et ꝓsentiū modernoꝝ. Hec apparet/quia sicut nunc ita tūc creatorū ꝓductio erat ꝓterita: videlicet creatio celi et terre: deū esse remuneratorē electoꝝ/⁊ remissorē peccatorū/tūc sicut et nunc cōsimiliter erat verum: quare ⁊c. ¶ Tertia et vltima cōclusio est/ q̄ ofia sex prima credibilia assumptū hominē respicieāa non fuerunt eadē sed alia fidei ānquoꝝ et fidei modernoꝝ septimū autē et et vltimū credibile/q̄d est Christi futurus aduent⁹ ad iudiciū/ fuit idē. Hec probaf q̄tū ad primā partē/q̄m vnū et idē non potest esse verū et flm necessariū et cōtingēs: sed sex primo de Christo nunc credita sunt vera: tūc videlicet ⁊ꝓte ānquoꝝ q̄ Christū antecesserūt fuerunt falsa: ⁊ ecōuerso sex tūc ab eis credita et vera/nūc sunt falsa: illoꝝ em̄ ista sex credita erant tūc ꝓtingēcia fieri vel nō fieri possibilia/q̄ futura: a nobis autē credita sunt preterita ⁊ per ꝓsequēs sunt necessaria q̄ non possunt non esse facta: ergo ⁊c. Illoꝝ apparet/q̄m credita a nobis de Christo/sunt q̄ fuit cōcept⁹/nat⁹/passus descēdit/resurrexit et q̄ postea ascendit: ꝓstat autē ista sex ofnia ante Christū fuisse falsa/nec per cōsequēs credita a sanctis patribus ante Christū nata: ꝙ ipsi credebāt q̄ dei filius erat concipiendus/nasciturus: et cetera sex ofia in futuro facturus: que omnia tunc vera et credita nūc sunt falsa/nec a nobis credita: ergo ⁊c. Secūda pars videlicet q̄ vltimū creditū puta aduent⁹ futurus ad iudiciū sit idem fidei anniquoꝝ et modernoꝝ: pater. quia sicut nunc est verū et cōtingens de futuro: Christus venturus est ad iudiciū: ita et tūc. ¶ Sic ad questionē. ¶ Ad rationē in principio. Cōcedo fidē illoꝝ ⁊ modernoꝝ infusam esse eiusdē rationis huius: tamē nullus est actus: fides autē acq̄sita non fuit eadē istoꝝ et illoꝝ/ nisi respectu credibiliū eorundē videlicet quatuor necessariorum et aliorū quatuor contingētū. Respectu autē sex aliorum puta ad Christi humanitatē primentū/que nō fuerūt istorū et illoꝝ eadē/ Nec fides etiā ipoꝝ ⁊ ꝓsentiū/acq̄sita fuit eadē ꝙ diuersa sicut nec actus credēdi. Alī⁹ em̄ est actus intelligēdi aliq̄d esse factū et alī⁹ act⁹ intelligēdi illō in futuro fiendum: ⁊ p ꝓns act⁹ assentiendi q̄ est act⁹ credēdi ꝓsupponēs actū intelligēdi nō est idez respectu vnius ⁊ respectu alteri⁹: quare ⁊c.

Circa distinctionē vige

simāsextā i qua magister determinat de spe: q̄ro primo de spe acq̄sita: Utrū necessario sit ponēda spes acquisita ab alia infusa. ¶ Et videf q̄ sic: quia p spem infusam nullus potest extendi in actū sperādi magis q̄ per fidē infusaꝫ in actū credēdi: sed fideles boni experiūf se ꝓpros ⁊ faciles ad sperādū

ergo hoc est ꝓpter aliquē spei habitū acqsitū. ¶ Cōtra: quia pueri post baptismū decedētes saluant̄/ cū tñ nullū hēant actū nec hītū acqsitū & null⁹ necessario est ponēd⁹ spei habit⁹ acqsit⁹. ¶ Respōsio. Vbi ꝓmo videndū est/ quid est spes acqsita. Secūdo ad quid est necessaria. Tertio an sit de facto.

Quātum ad primum sciendum: q; non

curādo de spe que est passio/ dno modo spes potest accipi ꝓ habitu. Alio modo ꝓ actu. Et quia act⁹ sunt habitib⁹ notiores ideo de actu fidei dico/ q; actus spei vt vniuersaliter acceptus non est aliud q̄ actus sperādi aliquid ab aliquo sibi reputatum/ sed vt accipitur in ꝓposito actus spei est actus sperandi certitudinaliter bonū a deo promissum mediāte eius auxilio cōsequēdū. ¶ Ex quo apparet actū hmōi esse bonū tā materialiter q̄ formaliter. ille em actus est bonus materialiter qui trāfit sup obiectū debitū. Et ille est bon⁹ formaliter qui est debite circūstātioāt⁹ moraliter: sed act⁹ spei sic descriptus habet obiectū debitū / q; bonū a deo promissuz. est etiā debite circūstātionat⁹/ quia innitit auxilio gratie supnaturalis: ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat: q; ꝓmissum alicui factū ab aliquo non sperare sed de ipso desperare/ est ꝓmittentē non veracē sed fallacē existimare: et econtrario promissuz certitudinaliter sperare/ est ꝓmittentē veracē existimare: sed de⁹ ꝓmittēs illū donū quod spes respicit/ nec potest falli nec fallere: ergo quodlibet ab ipo ꝓmissuz est certitudinaliter aq̄libet expectandū. Et sicut desperare est malus act⁹ q; est deū fallacē existimare: ita et sperare est act⁹ bonus ꝛ ꝓtuosus ꝓpter ꝓtrariū rationē. ¶ Ex quo sequitur q; ex talī actu frequēter elicito possit ꝓtuosus habit⁹ gnari. Sicut em ex actu vitioso gñatur habitus vitiosus/ ita et ex actu ꝓtuoso (qualis est act⁹ predict⁹ tā ratiōe obiecti q̄ etiā circūstātiaꝝ) potest generari habit⁹ ꝓtuosus. Et q; habitus cognoscūtur et describunt̄ per act⁹ ideo potest dici q; spes que est virtus acqsita est habit⁹ inclinās ad actus sperādi ꝓmissum dei mediāte eius auxilio cōsequendū/ et ex eisdē actib⁹ generat⁹. ¶ Et si quer̄/ quorū est hmōi spei habitus siue actus/ ꝓtest dici q; eorūdem quorū est fidei acqsite habit⁹ atq; actus videlicet credēdorū/ nō tamē omniū sed aliq̄ū. non em ꝓteritoꝝ sed tñ modo futuroꝝ. Null⁹ em sperat preterita sed futura. Nā non speram⁹ Christū natū de virgine et ꝓceptū/ vel in cruce passum: ꝛ cetera ꝓterita/ sed credim⁹: speramus autē futura/ vt Christuz venturū ad iudiciū/ et nos eternū ꝓmiū consecuturos de quibus magis ꝓprie est spes. Vt autē spes vniuersaliter respicit omne futurū a deo ꝓmissum/ plura fuerūt a sanctis patrib⁹ q̄ a nobis post Christū nato expectata/ licet non plura credita. Quod apparet q; omnia ab eis credita/ exceptis quatuor necessariis deū ad intra respicientib⁹/ et trib⁹ cōtingētib⁹ ꝑsonis oīnib⁹ cōmunib⁹ in dist. 15. quest. 1. explicatis/ erant futura eis diuinitus promissa: et ideo poterāt esse et erāt ab eis certitudinaliter expectata. tēpore aūt nostro illa sunt exhibita et cōpleta: et ideo sunt a nobis credita nō spata. ¶ Si quer̄ secūdo an hmōi spei actus ꝛ habitus sit intellectu⁹ an appetitu⁹. Respō deat q; appetitus/ q; actus spei non videtur esse aliud q̄ actus desiderij. ¶ Sed tunc est dubiū/ q; sicut sufficit vn⁹ habit⁹ theologicus intellectiuus/ videlicz fidei/ ita et vnus habit⁹ theologicus appetitiu⁹ sufficere videt: non ergo ꝓter charitatem alius est ponend⁹. ¶ Ad hoc potest dici q; actus appetitus rōnalis est duplex: videlz amor amicitie/ quo deus diligit absolute q; videlicz in se bonus et amor cōcupiscētie/ quo diligit et appetit respectiue/ q; videlicet vtilis diligēti: ideoq; alius est ponēd⁹ habitus appetitiuus inclinās ad primū actū/ et alius ad secundū. Ad primū inclinat charitas acqsita: ad secundum spes: quare ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secūdum: pono quatuor

cōclusiones similes illis que posite fuerūt in distin. 23. quest. 1. de fide acquisita que etiam ꝓbātur sicut ille. ¶ Prima est q; nulla spes acqsita/ nec habitus videlz nec actus est omnib⁹ necessaria ad salutē. Hec apparet qm̄ sine omni spe habituali vel actuali paruuli baptizati salutē cōsequūntur eternā: ergo ꝛc. ¶ Secūda cōclusio est q; habit⁹ spei acqsit⁹/ nō ē etiā adultis necessarius ad salutē. Hec apparet: qm̄ tñmodo tres infuse virtutes sunt necessarie homini ad salutē/ et ille sufficiunt quacūq; acqsita circūscripta. ¶ Cōfirmat ꝓmo quia sicut sufficit fideli ad salutē consequendū indubitāter credere credenda: ita et sperare certitudinaliter exspectāda: sed sicut sine habitu fidei acqsite potest quis indubitāter licet non faciliter credere credēda, ita ꝛ sine spei ꝛtute aliqua acqsita/ potest licet nō faciliter tñ certitudinaliter sperare speranda: ergo ꝛc. ¶ Secūdo q; desperans toto tēpore vite sue vsq; ad mortē/ si i morte sperare incipit saluabit̄ ex vnico sperādi actu si postillū elicitū moriatur/ cū tamē si nō ḋsimile q; ex vnico actu illo sit in ipso spei habitus generat⁹: ergo ꝛc. ¶ Tertia cōclusio est q; cuilibet ratione vtenti est necessarius ad salutē actus spei licet non habit⁹ acqsit⁹ non ꝓ semp sed ꝓ aliquādo. Hec apparet qm̄ sicut quilibet obligat ad nunq̄ eliciendū actū aliquē virtuosum/ ita etiā est obligatus nō tamē ꝓ semp sed aliqñ ad eliciendū actū quēlibet virtuosum: et si hoc est verū de actib⁹ virtutū moralitū et cardinalitū/ multo magis de actib⁹ ꝛtutū theologicaꝝ. Est ergo quilibet ratiōe vtens obligatus ad nūq̄ desperandū et ad aliquando sperādū/ sicut ꝛ ad credēdū et ad diligendū. ¶ Si q̄rat̄ an habēs actū sperādi infusum teneat̄ ad actū sperandi acqsitū eliciendū/ ꝓtest dici sicut ad simile dubiū motū de fide acqsita in questione alia fuit dictum. ¶ Quarta ꝛ vltima ꝓclusio est/ q; habitus seu virtus spei acqsite est necessaria ad actū sperādi ꝓpte et delectabiliter exercendū. Hec apparet: quia ois act⁹ precedēs habitū est difficilis exercēti ipsum/ sequēs vero facilis: ergo licet sine habitu spei possit quis sperare certitudinaliter/ non tamen faciliter/ vt videtur/ quare ꝛc. ¶ Hec de secūdo.

Quātum ad tertium pono etiam quatuor ꝓclusiones illis cōsimiles et cōsimiliter probabiles que posite fuerūt in tertio articulo questionis p̄dte de fide dist. 23. ¶ Prima est q; rerū sperandaꝝ spei habitus acqsitus est de facto in nobis vel in q̄buscūq; qui se exp̄iūtur sperādi ꝓpte et delectabiliter actuz ad quē potētia ē ideterminata eliciere. Hec apparet: ꝓio q; talis ꝓptitudo ꝛ facilitas cū delectatiōe arguit hītū ad istū actū inclinantē potētie inexistere: vt accipit ex dicto philosophi secūdo ethicoꝝ. Secūdo/ q; ex q̄busc̄q; actib⁹ potēne indeterminate ad eos ꝛ ad eis cōtrarios possibilis/ potest in ipsa quacūq; potēna habitus inclinās ad actus hmōi gnari: sed homo nō est determinatus naturaliter ad sperandū/ sicut graue ad deorsuz nec ipsi repugnat cōtrariū videlicz desperare/ sicut grauis sursum ferri: ergo ex huiusmodi actib⁹ sperādi frequētaris potest ad similes assuefieri. et per ꝑns acqrere habitū spei. ¶ Secunda cōclusio est/ q; hmōi spei habitus acqsitus necessario naturaliter loquēdo actib⁹ sperandi ꝑtus frequēter eliciens est ponēd⁹. Hec apparet/ qm̄ ly act⁹ sint ſ potestate nra vt possint elici vl nō elici quocumq; habitu precedēte/ tamē ecōtrario non est in nostra potestate non sequi vel non fieri habitū: cuius eius sufficientib⁹ ꝑtes ab ipa potēna habituali eliciens

effectiue. Dis em potẽtia habitualis frequenter aliqs actus elicitꝫ necessario ad ipsos assuefit/ et per consequẽs acqrit habitũ/velit/nolit / quare ꝛc. ¶ Ex hoc sequit corollarie q̃ licet volũtas si ponat distincta a natura intellectualis essentia/quod non credo/siue libere et ꝓingẽter ꝓductiua actus volẽdi et nolẽdi:nõ tñ habit⁹ ex talib⁹ actib⁹ ꝑcedẽtib⁹ generati. Sicut em ad actus plures scientificos elicitos necessario sequitur sciẽtia/naturalr loquẽdo/sic q̃ nõ potest non sequi ab elicite actus hmõi: sed tñ virtute dei potẽtis actionẽ suspẽdere ois causę secũde:ita ad act⁹ diligẽdi deũ amore amicitie necessario sequit charitas/et ad actus sperandi spes. ¶ Tertia cõclusio est/q̃ habit⁹ spei acquisit⁹ non potest naturalr poni in aliquo sine actu vl actib⁹ sperãdi ꝓcedẽtib⁹ in ipo. Hec apparet qm̃ nulla potentia habitualis est habit⁹/ nisi mediãtib⁹ ꝑcedẽtib⁹ actib⁹ ꝛtualiter ꝓtentus:quare ꝛc. ¶ Quarta et vltima cõclusio ẽ/ q̃ habit⁹ spei mediãtib⁹ actib⁹ sperãdi ꝑcedẽtib⁹ generatus non est ponend⁹ vt actuũ frequẽtiũ ꝓductu⁹. Hec apparet:omino em videf ꝓbabile dicere actũ amãdi ꝓducere nisi amãs nec sperãdi vl desiderãdi nisi sperãs siue desiderãs. ¶ Cõfirmatur: quia natura intellectualis substãtialis magis est dignificãda q̃ natura accidẽtalis vel quecũq; corporalis/q̃ formę accidẽtales et alie corporales ponunt esse totales cause effectiue essectuũ in quos possunt vt calor caloris/grauitas motus deorsum/et leuitas mot⁹ sursus et sic de aliis:et hoc est ꝑfectiõis in eis: q̃ non est hoc denegãdũ nature actiue seu potẽtie intellectuali/videlz posse totalr effectiue in omnẽ actũ sibi possibilem/licz non eque imediate:sed in vnũ alio mediãte/vt primo in actũ imꝑfectũ et ipso mediãte in habitũ/quo mediãte in actũ ꝑfectũ:quare ꝛc. ¶ Et si querat quomõ habitus inclinare potest ad actũ ex quo nõ agit cũ eo ad ipsum:Respõdeã q̃ habitus non est inclinatu⁹ habituati ad agendũ q̃ actiu⁹ eiusdẽ actus:immo si actu⁹ non esset inclinatiu⁹. Quãdo em ad eundẽ effectũ plures cõcurrũt cause neutra inclinat alterã ad agendum magis q̃ ecõtrario:sicut apparet de plurib⁹ trahentibus idẽ pond⁹ quoꝝ quilibet sic mouet q̃ aliũ non inclinat ad hoc nec ab ipso in aliquo inclinat. ¶ Tunc ergo dico q̃ habituat⁹ est ad actũ eliciendũ ꝓpter hitũ inclinat⁹ non tanꝝ ꝓpter aliquid in ipsum habituatũ eius subiectũ agẽs nec secũ ad actũ coagẽs/q̃ tunc nõ magis habit⁹ habituatũ q̃ ecõtrario habituat⁹ ipse ad actũ ꝓducendũ habitum inclinaret:sed dicit inclinari ipso tanꝝ quodã effectu ꝓuto ad actũ ꝑfectũ ab ipso habitu eliciendũ necessario requisito/ ꝓpter ordinẽ sm̃ quẽ actus et habit⁹ in ipa potẽtia ꝛtualiter cõnenf:modo quo etiã actus habitũ ꝓcedẽtes dicunf esse inclinãtes ad generandũ habitum ipsos elicitẽtem. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio patet solutio ex predictis.

Secundo quæro de spe infusa: videlicet Utrũ spes infusa tanꝝ virtus theologica aliqua a fide et charitate distincta/necessario sit ponẽda. ¶ Et videtur primo q̃ nõ/qm̃ spes nõ videf necessaria nisi tñmodo ad sperandũ:sed ad sperandũ ola diuina ꝓmissa põt sufficere spes acqsita: ergo nõ est spes alia necessaria ad sperãdũ: ꝯre ꝛc. ¶ Cõtra/qz sm̃ Apostolũ ad. Roma.8. Spe salui facti sum⁹:sed hoc nõ videtur intelligendũ de spe acqsita/ cũ talis nõ sit ad salutẽ necessaria/vt patet ex q̃stione precedenti:ergo ꝛc. ¶ Respõsio.in qua primo videndũ est an spes infusa sit virtus theologica. Secũdo an sit distincta specifice a spe acquisita. Terno an a fide et charitate. Quarto an necessario sit ponẽda.

Quãtum ad primum: est primo sciẽdũ q̃ intrẽdũ quid sit virtus theologica. Ad quod cõmuniter dicit q̃ virt⁹ theologica est ois illa que est de obiecto theologico/videlicet de deo:qm̃ omnis virt⁹ teũ respicies ꝓ obiecto theologica est ꝯsenda:q̃ ideo cõcluditur q̃ cũ he sole ꝛrutes/videlicz fides/spes/charitas ꝓ ꝓio obiecto deũ respiciãt/q̃ tm̃ ipse sunt theologice. ¶ Sed contra hoc arguo qm̃ fides est de resurrectiõe mortuoꝝ/de cõceptu/ortu/obitu/descensu/resurrectiõe et ascẽsione Christi:et etiã de aduẽtu futuro ad iudiciũ/que septẽ credita imediati⁹ hominẽ assumptũ respiciũt q̃ deũ/cũ nec ꝛticenf de verbo nisi q̃ de homine ipso assumpto. ¶ Spes etiã est de re creata/videlicet de habenda felicitate eterna:immo nec videtur esse de deo vt de obiecto / cum futurũ respiciat vt obiectũ. ¶ Charitas etiã non tm̃ habet deũ:sed etiã ꝓximũ/vt ꝓmuniter dicit/pro obiecto.ergo ꝛc. ¶ Sed ad hec respõdef/q̃ qlibet habituũ ꝑdictoꝝ/videlicz fides spes et charitas respicit deũ pro primario obiecto/licet pro secũdario respiciat ens creatũ. ¶ Contra:qm̃ illud primo respicit omnis habit⁹ ꝛtuosus/q̃ primo respicit eius actus/si aliquẽ habet actũ/ sed act⁹ credẽdi Christũ passuz/et sic de aliis oĩb⁹ creditis ad humanitatẽ spectãtib⁹ patus respiciũt hominẽ q̃ verbũ. Nõ em credo verbũ de virgine conceptũ vel natũ nec passum nisi ꝓpter hominẽ assumptũ. Actus etiã sperandi vitã eternã primo et immediate transit super aliquã rem creatã:et actus diligẽdi ꝓximũ ꝓpter deũ / maxime si alio actu diligit ꝓxim⁹ et alio ipse deus /immediate transit et ꝑcise fertur sup ꝓximũ:ergo ꝛc. ¶ Cõfirmaf:q̃ sicut illud est primũ et imediatũ obiectũ habitus scientifici super quod fcles imediate ꝛ primo elicit actũ scientificũ/qui est ipsa ꝯclusio demonstrata sm̃ aliquos/vel sm̃ alios res per eam significata: ita illũd est primũ virtutis fidei obiectũ circa quod credẽs imediate elicit credendi actũ:sed nec omnes actus credẽdi nec sperãdi nec amãdi sunt primo et immediate deo.ergo ꝛc. ¶ Preterea nullus habitus respicit obiectum primo/sed tñmodo ꝓpter actuz:ergo illa virtus seu virtuosus habitus non respicit aliquod obiectũ cuius nullus potest esse actus: sed nec ꝓpter fidem infusam siue acquisitam/nec ꝓpter spem/nec propter charitatẽ aliquis potest in aliquẽ exire actũ prõpte et faciliter:ergo ꝛc. ¶ Cõfirmaf:quia aut habẽs huiusmodi infusas virtutes sine acqsitis potest exire prompte et faciliter in actus/aut non:si potest/ ideo debet poni primũ obiectum habitus fidei circa quod primo elicit actũ credẽdi:et sic de spe et charitate:sed non omne ꝓmo creditũ speratũ et dilectũ est deus:ergo ꝛc. Si autem nõ potest/sicut nec videf q̃ possit/vt patet de puero baptizato inter infideles a puericia enutrito/nec per cõsequens taliũ virtutũ est aliquod obiectũ primũ nec secũdũ: cum obiectũ non sit habitus nisi ratione act⁹: ergo ꝛc.

Et ideo dico aliter. Et primo supposito q̃ omnes actus credẽdi /sperãdi et diligẽdi charitatiui possint esse mediãtib⁹ ꝑcise istis infusis virtutib⁹. Secundo supposito q̃ nullus actus possit inexistere eis mediantib⁹ sine acqsitis. ¶ Primo supposito dicã q̃ virtus seu habitus theologic⁹ est qui respicit deum vt obiectũ primariũ suũ/non vt acqẽte/sed ꝑcise mediante actu potiori et principali. qm̃ em mediãte eadez virtute possunt circa diuersa obiecta elici actus virtuosi diuersi/talis virtus a principali actu illoꝝ et eius obiecto potest denominari:et quia (vt supponit) mediãte qlibet virtute triũ predictaꝝ possunt circa diuersa diuersi elici actus, vt mediãte fide.14. actus credẽdi sm̃ numa

rum creditorū/ideo a principali actu et eius obiecto potest habitus fidei notari. Principalis autē actus eius et perfectissimus obiectiue est actus quadruplex creditus videlicet primus/quo creditur in deū vnicū. secundus/q̄ in patrē ſ filiū: tertius/ quo in filiū vnigenitū: et ꝯr quo in ſpiritū ſanctū. Dikes etiā hī quatuor actus habēt obiectū theologicū videlicet ipm deū: ꝑ licet sint alij actus credēdi quorū obiecta primaria et imediata sunt alia a deo ab his tñ tālꝫ a principalib⁹ fidei virtus theologica nūcupat. Cōſimiliter dico de ſpe et charitate. Et tūc videt etiā prędendū/quod nullū icōueniēs reputo hmōi virtutes/videlicet fidē/ſpē et charitatē/ acqſitas/esse ſtutes theologicas vt infusas/cum earū sint eadē obiecta eadem etiā credi ſperari et diligi possunt his ſtutib⁹ mediātib⁹ acqſitis sicut infusis: et tō si habitus dicāt theologicus ex obiecto / nescio quare hmōi acqſite ſtutes negant esse theologice a q̄busdā dicētib⁹ q̄ quia acqſite non sunt a deo infuse/ideo nō sunt theologice appellāde. ¶ Hoc siqdē non sequtur/ supposito q̄ ex obiecto virtus theologica nuncupetur. ¶ Cōfirmatur: qr eadē fides acqſita vel spes vel charitas/quiditatiue omīno variata/ posset esse a deo infusa/ergo cū infusa vt sic sumpta ab acqſita non differat in re/non est curandū de nomine: quare ꝛc. ¶ Si autē ponat: sicut et ponendū videt/q̄ ꝑdictis mediātib⁹ virtutib⁹ infusis nullus possit prōpte actus elici sine acqſitis: Tūc videt esse dicēdū q̄ virt⁹ potest denotari theologica/vel ex obiecto tñ circa quod potest faciliter elici eius actus/vel a principio effectiuo/ vel ab vtroq̄. Si ab obiecto/ꝑdicte ſtutes infuse nō sunt theologice/sed magis acqſite hoc mō theologice sunt credēde. ¶ Hoc apparet/qm̄ vt supponit/harū virtutum vt infusaꝝ nullus est actus/ergo nec obiectū/cum nullus habitus respiciat obiectū / nisi tñmodo ꝓpter actū. Ecōtrario aūt haꝝ virtutū acqſitarū sunt actus possibiles haberi et elici circa deū: ergo ꝛc. ¶ Si autē virtus dicat theologica a principio suo effectiuo/tūc dico q̄ sicut oē opus ab homine ꝓductū nūcupat humanū ita et he tres virtutes infuse et omnes alie a deo ꝓducte possunt diuine: et per ꝑs theologice appellari. ¶ Si aūt virtus dicat theologica ab vtroq̄/videlicet qr est de deo obiectiue et ab ipso effectiue / tunc nulla istarū/acqſita videlicet vel infusa est theologica. Non infusa quia nō est de deo vt de obiecto. Nec acqſita/qr nō est a deo/vt a principio effectiuo: Sed si deus produceret aliquā ſtutū istarū vt fidē/ſpem/vel charitatem/ eiusdem rationis cū acqſita/tales esset theologice isto modo/videlicet qr talis respiceret deū/tā vt principū effectiuū q̄ etiā vt obiectū: cū ipsa mediāte eā habens circa deū eliceret ꝓpte actū sicut nūc facit quilibꝫ talib⁹ acqſitus ſtuosis habitib⁹ informat⁹. ¶ Sed est hic dubiū/quomō hmōi habit⁹ infusi/videlicet charitas/ſpes et fides/possunt dici habit⁹ virtuosi/si p nullū eoꝝ potest aliquis aliquē elicere actū aliter q̄ si nō esset talib⁹ habitib⁹ informat⁹: cū ſm philosophū ſcdo ethicoꝝ: virtus sit que habentē ꝑficit et opus eius bonū reddit. ¶ Respondetur/q̄ omnis virtus ipsam habentē informat et ꝑficit/et eius opus bonū/nō effectiue/sed alio mō reddit: tamē non oīs virt⁹ reddit opus bonū cōſimili bonitate. Est enī bonitas actus seu operis/alia moral/alia natural/ ꝛ alia ſupnatural/q̄h bōitate ē bon⁹ oīs act⁹ meritor⁹. Primo mō oīs virt⁹ acquisita naturalr reddit opus seu actū bonū / videlicet bonitate morali: pio q̄to ipsa informatus ꝑfectiorem potest elicere actū/ ꝛ moraliter ꝛ etiā naturalr meliorē. Secū dotauē modo sole tres iste infuse virtutes/videlicet/fides/ſpes et charitas reddūt ſupnaturalr bonū actū quēcūq̄ virtuosuꝫ/q̄ eis inexistentib⁹ ofius act⁹ virtuosus est deo gratus et vita eterna dignus. Nec tñ similiter he virtutes reddunt bonū actū etiā ſtis supernaturali bonitate sicut ſtutes acqſite reddūt act⁹ suos bonos bonitate morali. Ille enī dicūt suos act⁹ reddere moralr bonos/quamuis ipos non efficiāt/tñ eis mediātibus ipsas habētes in ꝑfectiores actus et prōptos et delectabilius possunt. Nō sic aūt est de hmōi virtutib⁹ supnaturalr infusis trib⁹ ꝑdictis: cū per eas sine alijs mediātib⁹ ſtutib⁹ acqſitis nullus in aliquē actum prōptus vl delectabil⁹ possit ferri: quia sine eis inexistentib⁹/ex dīno statuto nullius actus q̄tūcūq̄s moraliter bonus/potest esse bonus supnaturali bonitate/qr nec vita eterna dign⁹. Quādo ergo dicit/q̄ virtus est que bonū opus reddit: si intelligat ſtutē reddere actū bonū/quia ipsa informat⁹ ea mediāte in perfectiorem actū ꝛ prōpt⁹ potest/sic oīs virtus acqſita reddit actū bonū: nō aūt charitas/nec fides/nec spes infusa. Sed tertio mō iste ſtutes reddūt actū bonū videlicet simpliciter et absolute supnaturali bonitate/non ex se/sed ex ordinatione dei/nullū actū nisi eis mediātib⁹ acceptāris: quod philosoph⁹ non agnouit / nec se de talib⁹ virtutib⁹ intromisit. ¶ Tūc ergo cōcedo q̄ q̄libet predictarū ſtutū infusarū habentē ꝑficit. Est enī quedaꝫ ſpiritualis qualitas anīmā ꝑficiēs et informās/et op⁹ virtuosum quodlibet/modo ꝓpposito supnaturaliter bonū reddit. ¶ Et si arguat cōtra hoc/qr eis non existentib⁹ deus posset actū acceptare/vel existentib⁹ nō acceptare vt vita eterna dignū: ergo ipse tūc nullo mō redderent actum bonū: nec ꝑ ꝑs sunt ex se virtutes. ¶ Respōdeō q̄ foret si bene intelligat nullū est inconueniēs cōcedere quod infertur. ¶ Hec de primo.

Quārum ad secundum ꝛ videtur q̄ huiusmodi spes/acqſita videlicet et infusa ſpecifice sint distincte. quod intelligo non de omni ſpe infusa vl̄ que posset infundi/cum eadē que acqrit posset a deo creari supnaturaliter ꝛ infundi/sed tñmodo de illa in baptiſmo infusa/in quā naturalr nullus potest. ¶ Q; autē spes infusa sic accepta et acqſita/ſpecifice distinguant probari potest sicut de fide acqſita et infusa superi⁹ in queſtione secunda. diſt. 23. est probatū. ¶ Primo/qr q̄ sunt eiusdē ſpeciei in eadē causa virtualr cōtenent: ſed causa secūda vt intellectualis creatura est spei acqſite non autē infuse ſtualr cōtinua: ergo ꝛc. ¶ Secundo qr forma quelibet intensibilis intendit per gradū ſibi additū eiusdē secū ſpecifice rationis/sed spes infusa sicut et charitas est intensibilis: ergo si spes acqſita est cum ea eiusdē rationis/erit intēſiua / nec erit distincta ab infusa/aliter q̄ magis albū a min⁹ albo/et intēſum quodlibet a remiſſo: sed hoc videt esse falsum/qr tūc p spem infusam nulla habita acqſita faciliter et delectabilius quis speraret/ q̄ sine ipsa infusa/quod nō videt quare ꝛc. ¶ Cōfirmat: qr si acqſita et infusa sunt eiusdem rationis in quēcūq̄ actū in quē ds potest et q̄cūq̄ modo mediāte spe acqſita: potest etiā mediāte infusa et ecōuerso si mediāte infusa et acqſita: sed hoc est falsum vt patet de non baptizato in credendis et sperandis a puericia erudito / qui sine aliqua ſpe et fide infusa oīa credēda faciliter et delectabiliter crederet et sperandā ſperaret/quod tamen non faceret baptizatus licet ꝑdicta infusis ſtutib⁹ informatus/nisi an credēdis ꝛ ſperandis postea eruditus: ergo ꝛc. ¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertium: aliqui dicunt q̄ ſpes differt a fide sicut species a genere. Est enī/vt dicunt ſpes/quedā fidei species. Hoc ꝓbant ex quatuor quibus hmōi habitus sunt distincti. ¶ Primū est quia ſpes est tñmodo de futuris: fides aūt de ꝓteritis ꝛ futuris. ¶ Secūdū est/qr fides est de vniuersalib⁹/ſpes aūt tñ de particularib⁹. Est enī ſpes cuiuslibet/nō

si sue ꝓpue salutis: fides autē multorū/que etiā ad salutem ꝓficit aliorū. ¶ Tertiū est/ qz spes se habet per modū ꝯcupiscentie: fides autem per modum amicitie. ¶ Quarta: qz spes ꝓpue non est nisi de bonis: fides autē est etiā de malis: ergo ꝛc. ¶ Contra istū modū dicēdi arguo dupli. ꝑimo qz cēdo q sint vera omnia quatuoz supradicta/ex hoc non sequit̄ ꝓpositū videlz q spes sit fides: sed magis cōtrariū/ saltē ex secūda differētia. Actus enī amicitie et cōcupiscētie specifice/ vt concedit communiter/ sunt distincti: quare ꝛc. ¶ ꝑeterea illa differentia est falsa euidenter. Nullꝰ enī actus nec habitꝰ intellectuꝰ qualis est fides/habet modū amicitie/cū amicitia sit actꝰ vel habitꝰ appetitꝰ quare ꝛc. Assumptū videlz q ex illis differētijs non sequit̄ ꝓpositū apparet: qz non ois habitꝰ particularioris obiecti est species habituꝰ vniuersalioris obiecti/ nisi dicas oēs scientias speciales esse species metaphysice scientie: quod est falsum: quare ꝛc. ¶ Secūdo cōtra eū dem dicēdi modū arguit̄: qm̄ spes ponit̄ cōiter habitꝰ appetitiuꝰ/et fides intellectiuꝰ: tales aūt specifice distinguunt̄: quare ꝛc. ¶ Alij autē dicūt q nisi esset ꝓpter auctoritatē Apostoli distinguentis spē a charitate/ posset dici q spes et charitas sint idē totaliter in re extra. Ad ꝓbans/qm̄ cadē ꝛ̄ute potest quis disponi ad amandū bonū p̄sens et ad desiderādū absens: sed charitas disponit ad amādū bonū fruibile p̄sens: spes autē ad desiderandū bonū cōcupiscibile absens: ergo ꝛc. ¶ Alij tertio dicūt/q etiā naturali ratiōe ꝓbari potest ipē esse ꝛ̄utē a charitate distictā (qz de fide cōiter p̄supponit) qsi distinctio actuū arguat distinctionē habituū: sz actꝰ charitatis et spei specifice sunt distincti: ergo ꝛc. ¶ Adnoto ꝓbat/qm̄ amoz amicitie distinguit̄ specie ab amore ꝯcupiscētie: sz amoz amicitie est actꝰ charitatis: amoz vero ꝯcupiscētie est actꝰ spei. Actꝰ enī ipei est desiderium boni futuri. Amoz vero charitatis est amoz dei absolutus: ergo ꝛc. ¶ Sed vterq; p̄dictoꝝ duoꝝ modoꝝ dicendi supponit dubiuz quod non ꝓbat/ quo negato neuter ꝯcludit ꝓpositū. Assumptū apparet: qm̄ vterq; modus et ꝑcipue secundꝰ supponit harū virtutū supnaturaliū videlicet charitatis z spei aliquos esse actus eis mediātibꝰ facilꝰ elicibiles. Ad ꝗ aūt hoc habeat supponere sic ostendo. Illoꝝ enī ꝑcipe actuū vnitas vel diuersitas/ vnitatē vel diuersitatē arguit habituū/q actꝰ a talibꝰ informans seu habituatus habitibꝰ ꝓpriꝰ et delectabiliꝰ producunt̄: sed sm̄ puoz modū duoz posteriorū vnitas actuū sperādi et amādi arguit vnitatē charitatis et fidei. secundū posteriorē modū ecōtrario eoz̄ diuersitas arguit istarū diuersitatē ꝛ̄utū: ꝙ mediātibꝰ p̄dictis ꝛ̄utibꝰ infusis siue acq̄sitis actus huiusmodi/ videlicet credendi, sperādi z amādi ꝓpriꝰ ac delectabilius ꝓducūtur: quod tamē non videt oībꝰ manifestū. ¶ Et ideo dico aliter ista duo. ꝑimū est/ q spes infusa a charitate z fide infusis realiter est distincta. Secundū est q hoc/ videlicz hm̄oi virtutes esse distictas nō potest nobis naturaliter / sed tm̄ supnaturaliter esse notū: supposito q mediātibꝰ hm̄oi ꝛ̄utibus nō possumꝰ ꝓpriꝰ in aliquos actꝰ ꝙ sine eis. ¶ ꝑimū ꝓbat ꝓApost.1. Lounth.13. sic dicentē. Nunc aūt manēt fides/spes/charitas/tria hec. maioz autē horū est charitas. ¶ Ex qua auctoritate Apli sequit̄ duo. ꝑimū est q hm̄oi tres ꝛ̄utes infuse de quibꝰ Apostolus loquit̄/realiter sunt distincte/quia tria hec. ꝓstat enī q vnū et realiter indistinctū non potest realiter numerari/nec per ꝓprias triplicari: ergo ꝛc. Secundū est/ q charitas a fide et a spe distinguit̄ specifice/qz maioz z perfectioz est eis: indistictoꝝ autē specie vnū nō est vniuersaliter ꝑfectiꝰ altero/sed alterū potest ipsi esse equale: sed si omnis charitas infusa est ꝑfectioz spe et fide: videtur q sit ab eis alterius rationis/nisi dicat̄ q est ꝑfectioz tm̄ sicut albedo intēsa est ꝑfectioz ꝙ remissa quod non videt̄ ponendū: qz gradus formę intēsibilis qualis est quelibet harū ꝛ̄utū. eiusdē rationis facit̄ vnū indiuiduū ꝑfectiꝰ intēsiue: et ideo si iste virtutes essent gradus formę eiusdē specifice rationis cū sint in eodē subiecto/oēs facerent vnā formā. ¶ Ex quo sequitur q cū sint tres formę distincte in eodē existētes subiecto/q non tm̄ charitas a fide et spe, sed etiā fides et spes inter se specifice distinguunt̄ qz aliter cum sint formę intēsibiles/si essent eiusdē rationis facerēt vnā formā/nec per consequēs essent tres distincte virtutes: qđ est cōtra Apostolū vbi supra. ¶ Ex hoc secūdo videt̄ cozollarie ꝓcludēdū q vel fides est spe nobilioz/ vl̄ qđ videtur rōnabilius/ecōtrario. distinctoꝝ enī specie vnū alio necessario ꝑfectiꝰ esse videt̄: quare ꝛc. ¶ Secūdū videlicet q si predictarū infusarū ꝛ̄utū non sint aliq actus in quos eis mediātibꝰ possimꝰ facilius/q ipsas esse distinctas non potest nobis naturaliter esse notū. ꝑz qm̄ sicut naturaliter nunq̄ possumꝰ cognoscere habitū. m aliquē nobis ꝛ̄sistere nisi a posteriori ꝓpter actū quē exprimur nos prompte et delectabiliter elicere/tra nec habiꝰ aliquos virtuosos possimꝰ distictos arguere nec intelligere nisi ex distinctis actibꝰ quos exprimur nos faciliter et delectabiliter elicere: ergo si per hm̄oi infusas virtutes/ charitatē videlicz fidē et spem nō experimur nos sine acquisitis posse facilius in aliquos diuersos actus ꝙ sine eis/sicut videt̄ ꝓcedendū / vt apparet ex superius sepe dictis/ sequitur q ipsas esse distinctas nō potest nobis naturaliter esse notū. ¶ Confirmat̄: qz hoc videlicet huiusmodi virtutes esse distictas/non est per se notū/nec ex alio q nobis cognoscibile/nisi vt dictus est ex actuū distinctione: ergo ꝛc. ¶ Ex predictis sequit̄ q licet has virtutes infusas non possimus probare naturaliter esse distinctas ꝓpter rationē dictā: possumus tamen hoc ꝓbare de istis ꝛ̄utibus acq̄sitis/ videlicet istarū distinctionē specificā/qm̄ mediātibꝰ fide spe et charitate acquisitis/sine eis infusis posset quilibet ꝓpter actū credēdi/sperādi z amādi: q actꝰ specifice sunt distincti: ꝙ et acq̄sitꝰ habitꝰ/quibꝰ mediātibꝰ faciliter in hos actus possumꝰ/specifice sunt distincti. Istis patet in exēplo de non baptizato inter fideles a puericia erudito/ in credēdis/sperandis et diligēdis. ¶ Si autē dicat̄ q per hm̄oi virtutes infusas possumꝰ etiaz sine acq̄sitis faciliter et delectabiliter in actus predictos specifice distictos: tunc ꝓpter etiā est dicendū distinctionem hm̄oi supnaturaliū virtutū ex distinctione talius actuū posse probari naturaliter et cognosci. ¶ Secunda pars videlicet q distincto istarū supnaturaliū virtutū/ fit supnaturaliter nobis nota/apparet: qz ipsam scimꝰ per fidē ex scriptura sacra: cuiꝰ sm̄ Augustinū maioz ē auctoritas ꝙ ois humani ingenij ꝑspicacitas. Ad ꝗ aūt distincto huiusmodi habeatur ex scriptura/ apparet ex auctoritate expōsa Apli superius allegata. ¶ Hec de tertio.

Quantum ad quartum & vltimum

distinctione supposita et premissa de spe infusa soli deo possibili/ vel etiā homini/qualis fuit posita de fide infusa superiꝰ in secūda quest. dist. 23. dicendū est de spe infusa in omnibꝰ cōformiter sicut ibi de fide infusa est dictū. videlicet ꝑimo q esse in nobis spem infusam de sperandis primo modo sumptā nō potest nobis naturaliter esse notū. Hoc apparet/qz nullus potest cognoscere in se esse habitū nisi per aliquē ꝓpriū eius actū: sed spei infuse nullus est actus aliꝰ ab actu spei acq̄site: ergo ꝛc. ¶ Secūdo q esse in aliquo spē infusam secūdo mō sumptā potest ipsi naturaliter esse notū. Hoc apparet de illo qui se sperare exprimit facilius a nullo quid sperandū sit naturaliter eruditus. ¶ Tertio q spes infusa pu-

mo sumpta non autē secūdo mō est de facto ex diuino statuto in quolibet electorē. Hoc omniū declaratōes queras in questione p̄dicta de fide infusa: qz ꝓsimiliter ista de spe / sicut illa ibi dicta de fide his similia declarant. ¶ Hec ad questionē. ¶ Ad rationē in principio dicendū / qz spes non est ad salutē necessaria / vt ratio accipit / propter actum / sed ꝓpter deū statuentē nō saluare aliquē nisi tali signaculo insignitū. ¶ Ex quo videt corollarie cōcludendū tā spem q̄ fidē infusas licet non acq̄sitas in patria remanere. Hoc appar et primo / qz nescio ad quid deus puero stati post baptismū morituro et gloriā adepturo hmōi ₹tures infunderet / si eas statum in infusione gloie annichilaret. Secūdo quia licy cū in patria nō sint actus credēdi nec sperādi per ꝓis non oporteat ibi ponere fidē ₹ spē qb⁹ mediātib⁹ hmōi act⁹ p̄ōptius producātur / cuiusmodi fides et spes sunt acq̄site: i fuse tamē vident ibi posse poni cū nihil ad actus hmōi facere videant.

Circa distinctionē vige simāseptimā in qua magister incipit determinare de charitate: ꝛro duo cōsimilia illis que de fide et spe supi⁹ fūt ōsita. Primū est de charitate acq̄sita. Secundum de infusa. ¶ Quero ergo primo vtrū charitas acq̄sita necessario sit ponenda. ¶ Et videtur q̄ non: qm̄ ois charitas est factēs omnē ipsa informatū deo charū: sed sola charitate infusa est charus deo et gratus quilibet electorē: ergo non est ponenda alia preter istam. Minor apparet: qm̄ sola illa charitate aliquis est charus / qua est dignus premio: sed ea est infusa non aliqua acquisita. Sola enī charitas inter filios regni dividit et gehenne: quod cōstat de infusa et intelligendū: non de aliquo acq̄sita: ergo ꝛc. ¶ Contra / quia naturaliter possum⁹ deū super omnia diligere / ₹ per cōsequēs ex tali actu frequēter elicito aliquē habitū acq̄rere ad similes actus inclinātē / sed charitas nō est aliud q̄ habitus virtuosus inclinās ad deū ꝓpter se et supra oia diligendū: ergo talis videt esse possibilis nobis naturaliter. ¶ Respōsio. vbi primo videbit quid est charitas acq̄sita. Secūdo an sit nobis naturaliter possibil. Tertio an sit i nobis necessario ₹ de facto.

Quantum ad primum: sciendū q̄ charitatis actus ex quo charitatiuus habitus est describēdus / est amor / non oīs vniuersaliter / sed aliquis specialiter. ¶ Ad cui⁹ euidētiā est sciendū q̄ dupliciter est amor videlicet amor amicitie et amor concupiscentie. Amor amicitie est amor absolutus / quo videlicet aliquid diligitur propter se. Amor cōcupiscētie est amor relatiuus quo aliqd diligit qz bonū et vtile diligēti. Hoi duo amores possunt ꝓparari vel ad diuersa obiecta / vel ad vnū et idē. Si autem ad diuersa obiecta / ēsto q̄ sint realiter vnus actus / tñ aliquo modo extrīsece ille actus aliquē vt habēs rationē amoris ꝓcupiscētie dicit nobiliori seipso vt dicit amor amicitie. Sicut ponit exemplum de actu quo quis diligit sibi deū. hic enī actus vt terminatus ad deū dicit amor cōcupiscētie vt autē terminat ad seipsum dicitur amor amicitie / quod apparet / quia se diligit absolute / deū vero relatiue / qz sibi bonū: sed amor absolutus est amor amicitie: relatiuus autē concupiscētie: ergo ꝛc. Constat autē hūc actū vt terminatum ad deū esse p̄fectiorē non quidditatiue seu intrinsece / sed extrīsece seu obiectiue seipso vt terminato ad finem subiectū videlicet ad diligentē: ergo ꝛc. Ut autem hmōi amores cōcupiscētie videlicet ₹ amicitie cōparāntur ad idē obiectū / semp amor amicitie ē p̄fectior amore cōcupiscētie. Hoc probat primo / qz ille actus est p̄fectior cuius obiectū est p̄fectiꝰ siue idē sm p̄fectiorē rationē: sed licet amor amicitie et ꝓcupiscētie habeāt idē obiectū / tñ illud est obiectū amoris amicitie sm perfectiorē rationē q̄ vt in se absolute bonū. est autē obiectū amoris cōcupiscētie vt bonū alteri, videlicet diligēti: ergo ꝛc. Secō / qz quod simpliciter amatur magis amat q̄ quod tñ sm quid et per accidens amatur: sed amatū amore amicitie est per se et simpliciter quia absolute amatum: amatū ho amore cōcupiscētie tñ sm quid et per accīs quia videlicet bonū amāti: ergo ꝛc. Tertio quia cū amor sit trāsformatio amātis in amatum / ille amor est p̄fectior quo amās magis se trāsformat in amatū: sed amore amicitie amās magis se trāsformat in amatū, q̄ amās amore cōcupiscētie. Amās enī aliquid amore cōcupiscētie, cū amet et diligat illud sibi non in se, magis amatū trāsformare nititur in seipm̄ q̄ se trāsformet in amatū: ergo ꝛc. ¶ Ex p̄dictis concludo corollarie q̄ cum charitatiuus amor sit amor p̄fectus: per ꝓis solus amor amicitie est actus charitatis ꝓprie, non autē amor cōcupiscētie. ¶ Confirmat: quia charitas sm Apostolū. 1. Cor. 13. Non querit que sua sunt ſz q̄ alterius: videlicet Jesu Christi / sed amor cōcupiscētie cum sit reflexiu⁹ amans ad amantem / magis querit cōmodū suum q̄ obiecti amati: ergo nō est ꝓprie actus charitatis. Ecōtrario amor amicitie cū sit absolutus sistens in amato magis querit q̄ sunt amati q̄ que sunt sua: ergo hic amor amicitie absolut⁹ est ꝓprie charitatis act⁹. Dupliciter autē amor charitatis absolutus est duplex. vnus quo aliquid diligitur in se ₹ ꝓpter se nō propter aliud: et hic actus qui fruitio nūcupatur / debet trāsire trīnō super deū. Alius est quo aliqd diligitur in se non tamē ꝓpter se sed ꝓpter aliud tam ab ipso dilecto q̄ etiā a diligēte creato: et hic amor qui vsus dicit debet trāsire super ꝓmū qui debet ab alio diligi propter deū. Et sic habemus actū dupliciter charitatis / vnū videlicet amorē mere absolutū quo deus diligitur in se et propter se: et alterū quo diligit⁹ ꝓprie⁹ ꝓpter deū. Uterq̄ actuū istorē est nobis possibilis per naturā. Potest enī quilibet et debet diligere deū propter deū, et primū propter deū. Quod potest probari qm̄ actus diligendi circa quodlibet diligibile potest a quolibet elici conformiter recto rationis dictamini cōstat enī q̄ quilibet potest diligere q̄libet sm q̄ ipm diligēdū est recta ratio sibi dictat: sed ratio recta dictat solū deū vt per se summū bonū ꝙ se esse diligendum / et alia propter ipsum: ergo ꝛc. ¶ Et qz ex actib⁹ pecuīe frequētatis nobis naturaliter possibilib⁹ potest in nobis generari naturaliter et acq̄ri habitus ad cōsimiles inclinans actus ideo dico q̄ ex talib⁹ actibus absolutis diligēdi deū propter deū et alia ꝓpter deū naturaliter absq̄ quibuscūq̄ supernaturali dono nobis possibilib⁹ potest acq̄ri in nobis habitus ad similes inclinās act⁹ quē habitū ego voco charitatē habitualē acq̄sitā, que est habitus virtuosus et moraliter non tamē supna naturaliter bonus: et melior quocūq̄ alio habitu virtuoso morali / etiam q̄ fides et spes vt sunt habitus acq̄siti. ¶ Primū videlicet q̄ sit habitus virtuosus / probat: quia eius actus est virtuosus et moraliter bonus cum habeat obiectū debitū et circūstantias cōdecentes: qz deus est propter se et ꝓpter eū proxim⁹ diligēdus / sed omnis habitus est moraliter virtuosus cuius actus ad quē inclinat est moraliter bonus. ergo ꝛc. ¶ Secūdū videlicet q̄ sit p̄fectior omni virtute morali cardinali / ₹ etiā fide ₹ spe acq̄sitis / probat ex eodē medio puta qz eius actus p̄cipalior quo videlicet de⁹ diligit est melior quocūq̄ actu cuiuscūq̄ virtutis alterius: ex meliori autem et p̄fectiori actu habitus melior et p̄fectior arguitur et probatur: quare ꝛc. ¶ Tertiū videlicet q̄

predictus charitatiuus habitus acquisitus licet omni alio pfectior moraliter: non sit tamē bonus supnaturaliter apparet: quia solus ille habitus dicitur supnaturaliter esse bonus / quo informatus est deo acceptus: et omnis eius actus vita eterna dignus / sed nullus habitus naturaliter acqsitus est talis sed solus supnaturaliter infusus: ergo ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum: dico ex dictis

in pcedēti articlo cōcludēdo q charitas supradicta est naturaliter nobis possibilis / sine illa qua inclinat quis ad diligendū deū ꝓpter seipm: siue etiā illa que inclinat ad diligendū alia: videlicet proximū ꝓpter deum. ¶ Possibilitas vtriusq; istarū probat ex actib⁹ / quoniā sicut ois ille habit⁹ ineristēs ab aliquo arguit⁹ cuius actū ipse sibi existere experitur / ita ois habitus probatur esse possibilis per naturā cuius act⁹ est naturaliter possibilis. Hoc statim apparet / qz habitus sic mediātibus actib⁹ naturaliter acqrūtur q nec sine eis possunt naturaliter generari / nec eis positis non ponī seu fieri per naturā: ergo sicut omnis habitus potest probari impossibilis cuius actus est impossibilis: ita et ecōtrario actus possibilis naturaliter arguit habitū possibilem per naturā / sed actus charitatiu⁹ diligendi deū ꝓpter se: et proximū ꝓpter deū sunt possibiles cuicūq; in puris naturalib⁹ existēti: ergo et habitus ex talib⁹ actib⁹ frequētatus. ¶ Minor fuit ꝓbata supra⁹: quia vt ibi dictū est / quilibet in puris existēs naturalib⁹ potest diligere quodlibet fin dictamē debite rationis: sed fin rectum rationis dictamē deus est diligēdus ꝓpter seipm et prim⁹ propter deū: ergo. ¶ Cōfirmat: qz ois potētia habitualis ex actib⁹ pcedēnib⁹ frequētatis acqrit habitū ad ꝓsimiles actus inclinantē: sed natura intellectualis est habitualis ad omnē actū cognitiuū ꝛ appetitiuū sibi possibilē effectiue / cuiusmodi est actus diligendi deū in via et proximū ꝓpter deū / nō autē act⁹ beatific⁹ fruēdi in patria: ergo ꝛc. Dico autē creaturā intellectualē esse habitualē ad omnē actū diligēdi alīū a beatifico / nō autē ad beatificū / cuius ratio est / qm cū habitus naturaliter possibilis sit quedā forma ex precedentib⁹ actib⁹ ꝓducta a potēnia habituali in ipsa eadē potētia habituali ꝓducta / qua mediāte potēnia informata et habituata ꝓptius potest in actus similes effectiue / q ꝓis ad nullū actū potest habituari respectu cuius se potest habere passiue tm modo nō actiue. Ad hoc enim q potēnia possit habituari ad aliquē actū requritur primo q sit indeterminata ad ipz ꝛ ideo graue nō potest habituari ad motū deorsum. Secundo etiā requirit videt q sit actū illū ẽ naliter cōmēs. Nec enim habitus dat potētie ad actū recipiendū / sed ad ipsum ꝓducendū / sed actus visionis beate ꝛ fruitionis dei eterne non primitur actiue sed tm passiue / vt hic suppono ꝺm potētias beator / ergo nec ad actū diuine visionis nec ad actū beatifice fruitōis pōt naturaliter habituari alīq natura intellectualis. ¶ Sed est hic dubiū vtrū charitas acqsita inclinans ad diligendū deū ꝓpter se sit eadē cū charitate inclināte ad diligendū proximū ꝓpter deū. Ad quod dicendū q cū vnitas et diuersitas habitus probet a posteriori ex vnitate vl diuersitate actus: Unus enim actus in specie arguit vnū habitū specie / et diuersi actus specie diuersos habit⁹ specie: non autem diuersi actus numero arguūt diuersos habitus numero / licet forte diuersos gradus totales habitus pfecti ex diuersis actib⁹ ꝓuius generari: per cōsequēs si actus diligēdi deū propter se est alius specie ab actu diligēdi proximū propter deū et habitus etiā ipsi erunt distincti specie / mediāntib⁹ actib⁹ talib⁹ gñati. Si autē non alio sed eodē actu quo deus diligit ꝓpter se et proxim⁹ propter deū / tunc ꝓuiter dicendū est q charitas acqsita inclinās ad diligendū deū propter se est eadē cū charitate acqsita inclināte ad diligendū proximū ꝓpter deus An autē eodē actu diligat ꝓximus propter deū quo deus propter se: an alio / de hoc pro nunc pertranseo. ¶ Hec de secundo.

Quātum ad tertium & vltimum: pono

octo cōclusiones cōsimiles illis que fuerunt posite in pcedēntibus ꝗstionibus motis de fide et spe acquisitis: ¶ Prima est q nec actus nec habitus acqsite charitatis est oib⁹ necessarius ad salutē. Hec apparet / qz parui saluant sine quacūq; charitate acqsita actuali vel habituali per solā infusam charitatē fidē ꝛ spē. ¶ Secunda est q habitus charitatis acqsitus non est necessarius ad salutē etiā adultis vtentib⁹ ratione. Hec apparet qz ad salutē nulla virt⁹ ẽ necessaria alia ab infusis. ¶ Tertia est q cuilibet ratione vtenti est necessarius actus charitatis acquisitus pro aliqñ non pro semper non tamen actus charitatis acquisite / qz ille habitum ꝓsupponit charitatis acqsitū qui nullo modo est necessarius simplr ad salutē. ¶ Quarta est q habitus vel virtus charitatis acqsite est necessarius ad actū charitatis in primo articulo supradictū ꝓpter et delectabiliter exercendū. Hec apparet / qñ ois actus precedens habitū maxime si pfectus est, est difficilis vel impossibilis exercēti ipsum: sequēs vero facilis: ergo et actus diligēdi precedēs charitatis habitū acqsitū, nisi dicat q possit faciliter et delectabiliter elici solo mediāte infuso habitu charitatis. qđ non videt verū: vt de actu credendi et sperādi superius fuit dictū. ¶ Quinta ꝛclusio est / q hmōi supradictus charitatis habitus acquisit⁹ est de facto in ꝺbusdā qui se experiunt ꝓpter et delectabiliter posse in huiusmodi supradictū actū diligēdi deū propter se ꝛ proximū propter deū. Hec apparet qz signū oportet facere habituū / supuenientē delectationē: fin philosophū secūdi ethicorū cap. 3. ¶ Sexta cōclusio est q habitus hmōi charitatis acqsite ꝓsuppositis actib⁹ sufficiēnib⁹ charitatiuus deū et proximū diligendi pcedēnib⁹ necessario / loquēdo naturaliter est ponēdus. Hec apparet quoniā nō est in nostra potestate vt habitus positis actib⁹ non ponatur / sicut q nec ponatur sine actibus. ¶ Septima est q hmōi habit⁹ charitatis acqsitus non potest naturaliter ponī in aliquo sine actu vel actib⁹ pcedēnib⁹. ¶ Octaua ꝛ vltima est q hmōi charitatis hītus acqsitus licet actib⁹ charitatis positis necessario sit ponendus / non tamē vt actuū sequentiū aliquo modo effectiue / videlicz nec totaliter nec partialiter ꝓductiuus. ¶ Predicte octo cōclusiones probari possunt sicut octo eis similes di. 23. q. 1. de fide acquisita et distin. 26. quest. 1. de spe acquisita superius sunt probate / et ideo queras earum probationes ibidem. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in pri in principio / dicendū q charitatis habitus acquisit⁹ nō redditur tanq̄ facies deo charū: hoc est vita eterna dignū: sed ad actū charitatiuū diligendi deū et proximū ꝓpter deū / delectabilius et ꝓptius exercendū / nisi dicatur q ad hoc sufficiat charitas infusa quod non videtur: sicut de fide et spe infusis / superius est predictum.

SEcundo qnæro de charitate infusa: virū videlicet ipsa charitas infusa vt ad salutē necessaria necessario sit ponenda. ¶ Et vꝰ q sic: qz signū q electi a reprobis diuidunt necessario est ponēdi in quolibet electorū: sed sola charitas infusa non acqsita est fin Augustinū / signū elector⁹ regni filior⁹ a reprobis cōdēnandis gehenne filiis diuisiuum: ergo ꝛc. ¶ Contra: qñ habitus non videtur esse necessari⁹ nisi ad actū ꝓptius exercendū / sed ad actū charitatiuū

deū ⁊ ꝓmū diligẽdi elicẽdū ꝓptius sufficit vnus habit⁹ charitatis videlicꝫ acq̃site: ergo ⁊c. ¶ Respõsio vbi ꝓio videndū est quid sit charitas infusa. Secũdo an ab acq̃sita charitate fide et spe specifice sit distincta. Tertio vtrū sit necessario ponẽda: qđ est questuꝫ.

Quantum ad primum: est sciendum ꝙ

charitas infusa nõ est alicuius act⁹ sed habit⁹ cũ sit manẽs in alia sine actu. Nullũ em̃ habens actũ elicitũ põt esse charitate hmõi informat⁹. Habit⁹ autẽ describit et notificat a posteriori ꝑ act⁹ in q̃s põt facili⁹ ⁊ delectabili⁹ q̃libet ipso habituat⁹: aut ergo hmõi charitatis infuse est alicuius talis act⁹ aut null⁹ si est alicuius in quẽ ipsa informat⁹ possit ꝓpri⁹ et delectabili⁹/ille non videtur esse ali⁹ q̃ in q̃stiõe alia supradict⁹/videlicet amor dei ꝓpter se ⁊ ꝓximi ꝓpter deū. Et ideo hoc supposito est dicendū ꝙ charitas infusa nõ est aliud q̃ supernaturalis habit⁹ ꝓnuosus inclinãs ad actũ diligẽdi deū ꝓpter se hoc est ipm deū et ꝓximū ꝓpter deū ꝓpte et faciliter seu delectabiliꝫ ꝓducendū. ¶ Sed sic dicendo opꝫ vt videl⁹ cõcedere ista tria. Primũ ꝙ charitas infusa ⁊ acq̃sita sunt eiusdẽ specifice rõnis. Secundũ ꝙ charitas acq̃sita est eadẽ nũero cũ infusa. Tertiũ ꝙ ꝑ solã charitatẽ i baptismo infusaꝫ posset q̃libet esto ꝙ de deo nũ q̃ aliquid audiusset/vt si inter idolatras nutrit⁹ fuisset faciliter et delectabiliꝫ elicere actũ dilectiõis dei ꝓpter se/et ꝓximi ꝓpter deū. ¶ Primũ probat/ qm̃ habitus inclinãtes in actus eiusdẽ rõnis arguunt ⁊ probant esse similiꝫ eiusdẽ specifice rationis: nũq̃ em̃ maior distinctio inter habit⁹ q̃ inter actus ad quos inclinant tãles habit⁹ est ponẽda/sed charitas acq̃sita/vt patet ex q̃stione ꝓcedẽti inclinat in actũ hmõi diligẽdi deū ꝓpter se et ꝓximũ ꝓpter deū: ergo si in eũdẽ inclinat charitas infusa/ambe sunt eiusdem specifice rationis: nisi dicas quẽlibet habentẽ vtrãq̃ charitatẽ acq̃sitã videlicet et infusam posse eas mediãtib⁹ in actũ diligendi deū et ꝓximũ alteri⁹ et alteri⁹ specifice rationis: quod ꝓbabile non videt: quare ⁊c. ¶ Secũdũ videtur ꝙ charitas acq̃sita sit eadẽ numero cũ infusa illo supposito/sequit ex ꝓdicto: qm̃ grad⁹ eiusdẽ rõnis supueniẽs forme intẽsibili cũ qua ponit esse eiusdẽ specifice rõnis facit idẽ numero cũ ipsa/vt patet de albedine albedini superueniẽte: sed charitas infusa est forma intẽsibilis/cuius qua acq̃sita vt ꝓbatũ ẽ i primo supposito/est eiusdem rationis: ergo ⁊c. ¶ Ex quo sequitur ꝓmo q̃ in charitate existẽs ꝑ actũ meritoriũ deũ et ꝓximũ diligẽdi nõ acq̃rit gradũ ampliorẽ charitatis a deo sed causaliter a seipso. ab eodẽ em̃ forma intẽsibilis põt intẽdi causaliter a q̃ ⁊ ꝓduci. Secõ ꝙ existẽs sine peccato: et per ꝓfectus in grata non habet formã aliquã alteri⁹ rationis ab illa quã habet q̃libet fidelis charitatẽ habitũ acq̃sitã: q̃ vtrũq̃ videt falsum: ergo ⁊c. ¶ Tertiũ et vltimũ videlicet ꝙ ꝑ solã charitatẽ infusam sine quocũq̃ alio acq̃sito posset q̃libet ipam habẽs faciliter in actũ deũ et ꝓximũ diligẽdi apparet: qm̃ ois habituat⁹ põt faciliter et delectabiliꝫ in actũ quẽcũq̃ ad quẽ habet habitũ inclinantẽ: sed charitas infusa inclinat/vt supponitur ad actũ ꝓdicrũ: ergo ꝑ ipam põt q̃libet i actũ faciliter ois alio circũscripto/sed hoc nõ videt verũ. Sicut em̃ ꝑ fidẽ infusaꝫ nõ possẽ aliqs credere credẽda nec ꝑ spẽ sperare sperãda nisi sciret actualiꝫ quid credendũ sit ⁊ etiã quid sperandũ: quod null⁹ scit ꝑ hmõi infusas ꝓtutes sed tm̃ modo ꝙ doctrinã: ita nec aliquis videt posse diligere nisi sciẽs q̃ sunt ab ipso actualiꝫ diligẽda: ea autẽ null⁹ scit ꝑ charitatẽ infusam: sed tm̃modo ꝙ doctrinã ergo ⁊c. ¶ Quia ergo p̃dicta ⁊ multa alia q̃ sequunt ad suppositũ supradictũ videlicet ꝙ infusa charitas in baptismo sit habit⁹ ad aliquẽ inclinãs actũ videnꝫ inconueniẽtia, ideo videt hmõi suppositũ non esse cõcedẽdum: sed dicendũ ꝙ licet charitas acq̃sita ad tales inclinet aliquo modo act⁹ quib⁹ mediãtib⁹ gñatur: hoc tamẽ nõ quenit charitati infuse: qz nec ipsa ꝓpter aliquẽ actũ exercendũ daꝫ/sed tm̃ vt signaculũ distinctiuũ electoꝝ a reprobis. ¶ Hoc cõfirmaꝫ: qm̃ habitus ad act⁹ inclinãs nõ intẽdit nisi ꝑ act⁹ frequẽtatos ad q̃s habituat⁹ mediãte habitu inclinaꝫ. Hoc apparet. Nec em̃ hit⁹ geometrie intelligit ꝑ act⁹ speculãdi ꝓclusiones arithmetice: nec ecõuerso habit⁹ arithmetic⁹ ꝑ speculationẽ ꝓclusionũ geometrie: Sed si charitas infusa ad aliquẽ inclinat actũ nõ inclinat nisi in actũ dilectionis: ergo ꝙ hmõi tm̃ et ꝑ nullũ aliũ actũ põt intẽdi: ſz hoc est flẓ/qm̃ ꝙ oẽz actũ bonũ tã elicitũ a volũtate q̃ ꝑatũ itendit/vt cõiter ꝓcedit: ergo ⁊c. ¶ Cõfirmatur secũdo/qm̃ charitas acq̃sita ꝑ nullũ actũ q̃tũcũq̃ bonũ et meritoriũ intẽdit nisi tm̃ ꝑ act⁹ ex q̃b⁹ acquirit/videlicet ꝑ act⁹ diligẽdi deũ ⁊ ꝓximũ ꝓpter deũ. Cuius ratio nulla est alia, nisi qz nullius alt⁹ act⁹ est eius ꝓpri⁹ nisi iste: ſz idẽ est act⁹ charitatis infuse/si est aliqs eius actus: ergo ⁊c. ¶ Preterea qz habit⁹ existens in isto cui est ipossibilis act⁹/nõ videt actũ respicere nec ad ꝓducendũ aliquẽ inclinare: sed virtutes tres theologice supradicte infundunt ei/videlicet puero cui naturaliꝫ est ipossibilis ois act⁹ cuiuslibet illarũ/si aliquẽ actũ respiciũt: ergo ⁊c. ¶ Cõfirmaꝫ: qz sicut ois habitus naturalis inclinat habituatũ in actũ naturalẽ ⁊ naturaliꝫ ipsi possibilẽ: ita videt ꝙ habituũ supernaturaliũ si sint aliqui actus in quos inclinãt/illi non naturales ſz supernaturales et supernaturaliꝫ possibiles sint ponẽdi/sed hoc est falsum, qm̃ in omnẽ actũ credẽdi. sperandi et diligẽdi/fidelib⁹ possibilẽ hmõi infusis ꝓtutib⁹ mediãtib⁹ põt ois alius ex puris naturalib⁹/vl saltẽ mediãtib⁹ ꝓtutib⁹ acq̃sitis: ergo ⁊c. ¶ Sic dicendo non oportet q̃rere quid sit charitatis infuse obiectũ cũ habitus nõ sit aliquod obiectũ nisi ꝓpter actũ: nec oporteret querere nec dubitare an charitas infusa sit vnica an plures/quaꝝ vna deũ respiciat/altera ꝓximũ ꝓpter deũ ¶ Et ista duo sunt ꝑtise de charitate acq̃sita querẽda. ipsa em̃ inclinat in actũ et ꝑ ꝑio respicit obiectũ: et nõ cũ act⁹ et habit⁹ ꝑ obiecta distinguãtur seu distingui arguãtur/per ꝑius dubitãdũ est an respectu dei et ꝓximi sit idẽ an alius et alt⁹ act⁹ et habit⁹ charitatis acq̃site videlicet non infuse. ¶ Et tũc posset charitas infusa/hoc supposito sic describi: videlicꝫ ꝙ est quedã qualitas supernaturalis/spũalis/soli deo possibilis effectiue: qua q̃dẽ electoꝝ q̃libet cõsignat⁹ est ex diuino bũplacito ⁊ statuto. ꝑpetua vita dign⁹. Hec ois in ista descriptione apparẽt. Q; em̃ sit qualitas cuidẽs est per omnia alia genera discurrẽdo. Q; sit spũalis apparet qz in subiecto spũali/indiuisibili et inextẽso. Tertio ꝙ solo deo sit possibilis effectiue ꝓstat/nisi dicaꝫ ꝙ est cũ acq̃sita eiusdẽ specifice rationis: et in his trib⁹ oib⁹ conuenit cũ fide et spe infusa. Per quartũ autẽ et vltimũ distinguit ab eis et ab omni alia forma. sola em̃ charitas seu gratia infusa supernaturaliꝫ est signũ ꝓpriũ electoꝝ: nec ois alius habitus siue act⁹ tã acq̃sit⁹ q̃ etiã infusus in via/quod dico ꝓpter actũ beatificũ q̃ cõiteꝫ in patria) potest conuenire cuilibet alio ex. quia sola charitate/⁊ nulla alia ꝓtute mediãte acceptaꝫ q̃libet vt vita eterna dignus. quod tamẽ non est ex rõne q̃ditatiua charitatis in se/sed tm̃ ex diuino beneplacito et statuto. Non magis em̃ charitas ẽm suã naturã qua talis creatura est/facit aliquẽ vita dignũ q̃ fides vel spes: sed ꝙ hoc sic sit est qz sic deꝰ statuit: qui si voluisset aliter statuere potuisset. vt videlicet forma alia mediãte supernaturali vl etiã naturali homunẽ acceptaret vt vita ꝑpetua dignũ. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum dicendo con⁹

cordiæ vt supi⁹ ſi q̃ſtiõib⁹ de fide ⁊ ſpe ꝓſſiõ⁹ fuit dictũ/ pono duas ꝓcl̃ones. ℙria eſt/ q loquẽdo nõ de oi charitate infuſa cũ oĩs acq̃ſita poſſit a deo ifũdi/ ſz tm̃ de illa q̃ ifũdit i baptiſmo q̃ poſtea a deo itẽdit p quodlibz op⁹ bonũ/ et deſtruit ſeu totalr̃ amittit p qcũq; peccm̃ mortale: talis iquã charitas infuſa/ ab acq̃ſita charitate ſpecifice ẽ diſtincta. Hec tñ ꝓcl̃o ꝓbari nõ põt ex diſtinctiõe actuũ virtuſq; qz ſi charitas infuſe ẽ aliqs actꝰ ille nõ ẽ alt⁹ ſpeciꝭ vt dictũ eſt ſuprius/ ab actu charitatis acq̃ſite: q̃re ⁊c̃. Nec põt enim ꝓbari p hoc q charitas acq̃ſita manet cũ peccõ mortali/ nõ aũt infuſa/ qz licz hoc ſit verũ de facto/ tñ hoc nõ ẽ ꝓpt̃ maiorẽ repugnãtiã q̃ ſit iter charitatẽ infuſã ⁊ aliqd̃ mortale peccm̃ q̃m int̃ ipm̃ ⁊ charitatẽ acq̃ſitã. Hꝫ mõi eĩm charitate ſupnãli nõ eſt aliqd ꝓtranũ/ nec p conſequens ipi aliqd eſt formalr̃ repugnãs. q q̃ charitas infuſa nõ ſtet cũ aliq̃ peccõ mortali/ hoc ẽ ex ſola ordinatiõe dei: q̃re ⁊c̃. ¶ Cõſirr̃ dico de fide infuſa q̃ ifidelitate/ et de ſpe infuſa q̃ ſola deſpatiõe amittit. Et tõ ꝓcl̃o ſupradicta nõ videt alt⁹ ꝓbari poſſe/ niſi ſicut ſupi⁹ diſtinctio fidei acq̃ſite ab infuſa et ſpei infuſe ab acq̃ſita i q̃ſtiõib⁹ cõſimiliꝫ eſt ꝓbanda. ¶ Scõa ꝓcl̃o eſt/ q charitas infuſa a fide ⁊ ſpe infuſis ſpecifice eſt diſtincta. Hec ꝓcl̃o tñ non põt ꝓbari ex actib⁹/ ſicut nec ꝓcedẽs: q̃m licz act⁹ habz virtutũ ſi aliq̃ ſũt ipaz ſpecifice ſint diſtincti/ vcz actus credẽdi ſperãdi ⁊ diligẽdi tñ ĩdẽ act⁹ ſũt poſſibiles mediãtib⁹ acq̃ſitis/ habitib⁹ ſupradictis/ vcz fide ſpe ⁊ charitate: ſz q̃ rõne ꝓbabis iſtas ꝓtutes infuſas iter ſe eẽ ſpecifice diſtinctas ex diſtinctiõe actuũ eadẽ etiã re ꝓcedere oportebit iſtas oĩs infuſas tres ꝓtutes eẽ cũ acq̃ſitis ꝓpt̃ idẽtitatẽ ſpecificã actuũ vtrarũq;/ acq̃ſitarũ vcz ⁊ infuſaz eẽ cuiuſdẽ ſpecifice rõnis: hoc aũt videt falſum: q̃ ⁊c̃. Nec põt ſcõa ꝓbari iſta ꝓcl̃o p hoc q charitas infuſa nõ manet cũ peccõ mortali/ cũ q̃ manet tã fides q̃ ſpes infuſa: qz ex hoc bñ iſtaz virtutũ ſpecifica diſtinctio ꝓbaret ſi charitas infuſa ex aliq̃ deſtrueret cũ q̃ maneret q̃ubz aliaz/ ꝓpt̃ repugnãnã q̃ int̃ charitatẽ ipaz ⁊ illũ eẽt: ſz hoc nõ eſt/ vt ſupradictũ eſt: q̃ ⁊c̃. ¶ Et tõ ꝓcl̃o ſupradicta nõ videt meli⁹ poſſe ꝓbari q̃ ex auctoritate apli dicẽtis. j. Corinth. xiij. Charitatẽ infuſam eẽ fide ⁊ ſpe ꝓfectiõẽ ſeu maiorẽ. Q̃m ſicut ſupi⁹ i q̃ſtiõe q̃dã fuit deductũ ſi charitas infuſa nõ differret ſpẽ a fide ⁊ ſpe/ ſz eẽt eas ꝓfectior ſicut forma ĩtẽſibilis eſſet eis ꝓfectior q̃ remiſſa eiuſdẽ rõnis cũ ipa/ cũ gradꝰ forme intẽſibilis eiuſdẽ rõnis i eodẽ ſubiecto poſſit facere vnã formã: p q̃s ſeq̃ret q ex fide/ ſpe/ ⁊ charitate infuſis reſultaret/ vel ſaltẽ reſultare poſſet forma aliq̃ p ſe vna. ¶ Tunc q̃ põt ad ꝓpoſitũ argui ſic i forma. Oẽs forme realr̃ diuerſe ſpecifice ſũt diſtincte/ ex qb⁹ tñ cũ ſint intẽſibiles nõ põt fieri forma aliqua ĩtẽſior p ſe vna: ſz oẽs iſte tres iſuſe ꝓtutes ſunt realr̃ diſtincte ⁊ realr̃ ĩtẽſibiles/ nec tñ ex eis licet ſimul vnitis ⁊ i eodẽ ſubiecto poſit̃/ fit/ nec vt poſſe fieri forma aliq̃ p ſe vna: q ⁊c̃. ¶ Si forte dicat q hoc ẽ qz nõ ſũt i eodẽ ſubiecto/ ſz i alio ⁊ alio/ qz i diuerſis potẽtijs. ¶ Cõtra. ℙrio qz potẽtie hmõi ſũt/ vt nũc ſuppono/ ab eſſentia idiſtincte totalr̃ in re extra. Scõo/ qz eſto q diſtinguant ſaltẽ charitas ⁊ ſpes ſunt in eadem potẽtia/ vcz in voluntate ipa: ergo ſaltẽ ex eis ſi eſſent eiuſdẽ rationis reſultaret forma aliqua p ſe vna: qđ falſum eſt: ſed non minus videt diſtingui charitas a fide q̃ a ſpe: ergo ⁊c̃. ¶ Hec de ſecundo.

Quantum ad tertium & vltimum: ſunt

ponẽde tres ꝓcl̃ones ſilles illis q̃ fuerũt poſite ſupi⁹ in q̃ſtiõib⁹ ſimil⁹/ vcz de fide ⁊ ſpe infuſis. ¶ ℙria ẽ/ q eẽ nobis charitatẽ infuſam ab acq̃ſita nãlr̃ poſſibile diſtincta ſpecifice nõ põt nobis nãlr̃ eẽ notũ. ¶ Scõa eſt/ q eẽ in aliq̃ charitatẽ infuſã vno mõ ſũpta poſſet ipa naturaliter eſſe notũ. ¶ Tertia eſt/ q charitas q̃ in baptiſmo a deo ifundit̃ ⁊ ſoli deo eſt poſſibilis effective eſt de facto ponẽda neceſſario in quolibet electoꝝ. Hꝫ concluſiones ⁊ earũ ꝓbationes q̃ras in q̃ſtiõibus ſupradictis. ¶ Sic ad q̃ſtionẽ. ¶ Ad rõnẽ in principio patet ſolutio ex ꝓdictis. ¶ Si tñ dicat q charitas infuſa iclinat ad actũ/ tunc dicẽdũ eſt q licet mediãte acq̃ſita ꝓpte poſſit elici actus/ ꝓmptius tñ charitate infuſa cũ ipa ſimul ineriſtente.

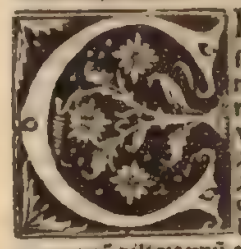

Circa diſtinctionẽ vigeſimã octauã in q̃ magiſter ſquirit⁹ oſtẽdit q̃ ⁊ quot ſũt ex charitate diligenda. Q̃ucro primo vtrũ eodẽ actu quo deus diligit ꝓpter ſeipm̃ diligat ꝓximus ꝓpter deum. ¶ Et videt q ſic/ q̃m vbi vnũ ꝓpter alterũ. vtroq; tñ vnũ: ſz diligens ꝓximũ ꝓpter deũ diligit vnũ ꝓpter alterũ: ergo ⁊c̃. ¶ Cõtra: qz eodẽ actu aliqua diligẽs equaliter diligit oĩa ſuper que mediãte illo vnico actu trãſit: ſed diligens ꝓximũ ꝓpter deũ magis diligit deum q̃ ꝓximũ: qz ꝓpter q̃ vnũquodq; tale ⁊ illũ magis: ergo ⁊c̃. ¶ Rñſio. Vbi videndũ eſt primo quis eſt iſte ꝓximus diligẽdus. Secundo quomõ eſt diligendus. Tertio vtrum eodẽ actu quo diligitur ipſe deus.

Quantum ad primum: ſciendum q̃ ꝓximꝰ tripliciter põt dici. Sunt eĩm aliq̃ ꝓximi nãlr̃/ aliq̃ ſupernãlr̃/ ⁊ aliq̃ vtroq; mõ. ℙroximi tñ nãlr̃ ſũt eẽs cõiuncti ⁊ ſiles i nã/ nõ aũt i gra nec i glia: vt homines reprobi ⁊ electi/ ⁊ angeli boni ⁊ mali cuiuſdẽ ſpẽi/ ſuppoſito q eiuſdẽ ſpẽi aliq̃ ceciderit ⁊ aliq̃ pmãſerit. ℙroximi ſupernãlr̃ ꝓpt̃ dicta oĩs deo ꝓiuncti mediãte aliq̃ dono ſupnãli: vcz gratuito ad viatores: vel gre ſimil⁹ ⁊ glie quo ad cõprehẽſores. ℙroximi vtroq; iſtoꝝ modoꝝ ſunt oĩs ſiles i nã/ ⁊ cũ deo ꝓiuncti gra vl̃ glozia mediãte/ vt oĩs homines electi viatores vl̃ cõprehẽſores/ ⁊ oĩs angeli bti eiuſdẽ ſpẽi. ¶ Eoꝝ aũt q nõ ſunt ſupnaturalr̃ ꝓximi/ qz vcz a deo diuiſi/ alij ſunt i ſtatu in quo poſſunt ꝓiũgi ſeu vniri deo: ⁊ per q̃s bonoꝝ effici ꝓximi iſto mõ/ vt oĩs viatores iuſti. Alij vo ſunt i ſtatu in q̃ nõ poſſunt deo ꝓiũgi nec p q̃s effici ꝓximi iſto modo: vt dãnati. ¶ Hoc ſimiſſo pono tres ꝓcl̃ones. ¶ ℙria eſt/ q ꝓximus diligẽdꝰ eſt oĩs deo ꝓiũctus ſeu vnitꝰ ſupnaturalr̃. Hec apparet/ q̃m ꝓximꝰ eſt ꝓpt̃ deũ diligẽdꝰ: q oĩs a deo dilectꝰ ẽ ab eo diligẽdꝰ. Cõſequẽtia videt euidẽs/ q̃m ſi aliq̃ diligo ꝓpt̃ deũ/ hoc ẽ qz illũ dilectũ existimo deo gratũ: qđ eĩm eſt alicui ignotũ nõ videt poſſe diligi ꝓpt̃ ipm̃: oĩs q̃ a deo dilectꝰ eſt a q̃libet vt ſuꝰ ꝓximus ꝓpt̃ deũ diligẽdꝰ: ſz oĩs deo ꝓiũctus ſupnaturalr̃ charitate vel felicitate eſt ab ipo dilectꝰ: q ⁊ ꝓpter ipm̃ vcz deũ diligẽtẽ cũ a quolibet alio diligẽdꝰ. ¶ Ex hoc ſeq̃t corollarie q oĩs bti tã homines q̃ angeli ſunt vt ꝓximi oĩm viatoꝝ ab ipoꝝ q̃libet diligẽdi. Hꝫ oc apparet/ qz ꝓſtat ipos eẽs a deo dilectos ipiq; ſupnãlr̃ copulatos: q̃re ⁊c̃. ¶ Scõa ꝓcl̃o ẽ/ q nullꝰ nõ ꝓiũctꝰ deo ſupnãlr̃ nec ꝓiũgibilis eſt abſolute vt ꝓximꝰ/ diligẽdꝰ. Hec apparet/ qz nullus alteri odioſus põt diligi ꝓpt̃ ipm̃: ſed deo nõ ꝓiũctus ſupnãlr̃ nec ꝓiungibiles ſunt deo odioſi nec põt exiſtere ipi q̃tu: q nõ põt ordinate diligi abſolute/ vt ꝓximi ꝓpt̃ deũ. ¶ Ex q̃ ſeq̃t corollarie q qz ſoli bñati ſũt illi q̃s ꝓſtat eẽ deo nõ ꝓiũctos nec ꝓiũgibiles/ nec poſſe de dei potẽtia ordinata exiſtere ipi q̃tos/ ſoli ipi ſunt q nõ ſunt abſolute vt ꝓximi diligẽdi. Hꝫ oc apparet/ q̃m diligere ꝓximũ ꝓpt̃ deũ eſt velle ipm̃ diligere deũ/ ſz nullꝰ debz rõnabilr̃ velle ſũme dilectũ ab aliq̃ diligi a q̃ ipe nõ vult diligi: qz nec ei⁹ dilectio eſt ei q̃tꝰ: ſz ꝓſtat bñatoꝝ dilectionẽ nõ eẽ deo gratã: q ⁊c̃.

¶ Cõfirmat: qz diligẽs ꝓmũ ꝓpt deũ appetit ei vt sibi ipi deũ: sz nullꝰ sume dilectũ/ q̃lis oz eẽ de ꝓa q̃libz/ debz ei appetere absolute/ cui ipe sume dilectꝰ nõ vult se ostẽdere seu ꝓferre: q̃lis ẽ q̃libz dãnatoꝝ: ꝯ ꝛc. ¶ Tertia ꝓclo est/ q̃ q̃libet viatoꝝ siue deo ꝓiũct⁹/ vt iust⁹ siue ab eo diuis⁹/ vt iust⁹: ẽ a q̃libz vt ꝓrim⁹ diligẽd⁹. Hec apparet/ qm̃ q̃libz debz velle sume ꝛ pfecte a se dilectũ cõdiligi a q̃cũq; alio qđ vel est vel põt eẽ ipi gratũ: sed ois viator vel est deo gratus/ vt iust⁹/ vel põt eẽ vt ois alꝰ: ꝯ oz viatoꝛ debz velle ꝛ appetere deũ diligere ꝯtute/ sz hoc ẽ pfecte diligere aliũ: ergo velle eũ diligẽ deũ: ꝯ ꝛc. Maior vez q̃ pfecte diligẽs deũ debeat velle eũ diligi a q̃cũq; alio q̃ põt existere ipi gratꝰ: Probat/ qm̃ amor puꝝ⁹/ q̃lis ẽ ille q̃ diligẽs nõ vult dilectũ a se cõdiligi ab aliquo alio/ est amor zelotyp⁹ ꝛ ipfect⁹/ sz amor charitatiu⁹ q̃ pfecte diligit ipe de⁹ est pfect⁹: ꝯ nõ debz eẽ puꝝ⁹ ac singlaris: ꝛ ita ꝓ ois deũ pfecte diligẽs debet velle ipm deũ dilectũ cõdiligi a q̃cũq; alio cui⁹ dilectio põt existere deo ꝯta: ꝯ ꝛc. ¶ Ex hoc sequit̃ corollarie q̃ alꝰ iust⁹ ꝛ alꝰ iust⁹ est vt ꝓrim⁹ diligẽd⁹. Iust⁹ em̃ est diligẽd⁹ absolute/ qz scitur eẽ deo grat⁹ ꝛ acceptꝰ: iust⁹ aũt vt sic nõ est diligẽd⁹ cũ sit deo ingrat⁹/ sz qz põt ipse eẽ grat⁹ q̃diu est i via/ ideo põt ꝛ debz hoc a q̃libz ipi appeti/ ꝛ in hoc diligi/ vez vt ad deũ reducat̃ ac ꝓ hoc ipi grat⁹ effic̃iat̃. ¶ Sed fortẽ ꝓtra istã ꝓclonẽ vitimã arguet̃ qz videt̃ q̃ ꝓtradicat̃ sequẽ: qm̃ hoiem posse eẽ deo gratũ nõ ẽ aliꝰ q̃ posse ab ipo acceptari ad ꝑmũ sempiternũ: nec em̃ deũ diligere aliũ est aliꝰ q̃ eũ ordinare ad bonũ vel ipe ꝓferre ipm/ sicut nec deũ odire aliũ est aliud q̃ punire vel disponere punire ipm/ sed quelibet dãnatoꝝ deꝰ posset acceptare ad ꝑmũ sempiternũ: ꝯ quilibet põt existere ipi gratus: ꝛ ꝓ ois ẽm istã ꝓclonẽ vltimã est a q̃libz diligẽd⁹/ cui⁹ cõtrariũ dicit ꝓclo ꝓcedẽs. ¶ Ad hoc põt dici q̃ licet q̃libz dãnatoꝝ posset eẽ deo grat⁹ ꝛ ꝑmto dign⁹ de potẽtia dei absoluta/ nõ tm̃ de potẽtia ei⁹ ordinata. Cõstat em̃ nobis ipm statuisse nunq̃ eoꝝ aliquẽ ẽtũ hꝫ nec ad ꝑmũ acceptare: qđ nõ ꝓstat nobis de aliq̃ viatore. Si aũt q̃libz dãnatꝰ ideo eẽt diligend⁹ qz absolute posset existere deo grat⁹/ eadẽ rõne ecõtrario ois beat⁹ posset a nobis nõ diligi/ qz posset a deo nõ acceptari/ ꝛ de potẽtia absoluta eternaliꝛ ꝓdẽnati/ hoc aũt est falsum: ꝯ ꝛc. ¶ Cõcedi tm̃ põt q̃ q̃libet dãnatoꝝ põt diligi non absolute sz hypothetice/ mõ q̃ ꝑficẽs merces i mare vellet nõ ꝑficere si posset aliter euadere/ ita q̃ habz actũ volẽdi nõ ꝑficere nõ absolutũ seu ipmixtũ cũ ꝑficiat/ sz q̃si cõdinonatũ ꝛ hypothetic̃ũ: ita cõsimiliꝛ possum̃ isto mõ cuilibz dãnatoꝝ cõparari ipsumq; velle a deo diligi et a supplicio liberari si hoc existeret deo ẽtũ. Hoc ꝓbat̃ p sile: qm̃ ꝓstat q̃ Chust⁹ i morte tristat⁹ fuit de culpis ꝑtis ac pene oim dãnatoꝝ: sz nullꝰ tristat⁹ de culpa ꝛ pena alicui⁹/ nisi qz vellet ipi gram et gloriã: ergo Chust⁹ quelibet dãnatoꝝ sic dilexit q̃ ei aliq̃ mõ gram ꝛ gloriã apperijt/ nõ absolute/ sz hypothetice dicto mõ: ꝯ ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum: præmitto ad

euidẽtiã dicẽdoꝝ/ q̃ sicut dupliꝛ est actꝰ intelligẽdi/ vez simplex/ quo absolute obiectũ aliqđ absq; aliq̃ cõpositione ꝛ diuisione intelligit: ꝛ aliꝰ cõpositꝰ quodãmõ seu cõplexꝰ/ vt ille quo intelligit aliqđ de aliquo affirmatiue vel negatiue: ita videt̃ cõsiliꝛ posse poni dupliꝛ actꝰ volẽdi ꝑtecto actui intelligẽdi dupliciter cõsidẽs. Vnus est actꝰ volẽdi absolutꝰ quo obiectũ aliqđ vt absolute sumptũ/ tãq; bonũ aliqđ diligit ꝓ se ꝑm/ q̃tus eẽ videt actꝰ fruitionis oim bꝛoꝝ. Vtri em̃ absolute deũ summe vt suminũ bonũ diligũt nõ ipi aliqđ volẽdo/ nec ipsum alicui appetẽdo. ¶ Primũ apꝑet/ qz deꝰ est realiꝛ q̃qđ hꝫ/ nec põt hꝫe aliqđ bonũ formaliꝛ/ qđ realiꝛ nõ sit ipe: sz soli illi obiecto dilecto diligẽs ipm põt aliqđ appetere bonũ cui põt esse bonũ aliqđ qđ nõ est ipm: ꝯ cum deꝰ sit tale bonũ cui nullũ bonũ est possibile ab ipso distinctum/ ꝓ q̃ns beatus diligens deũ nõ appetit seu diligit ipi bonũ/ sz cũ diligit q̃ est essentialiꝛ oẽ bonũ. ¶ Confirmat: qz pfecte aliqđ obiectũ diligẽs nihil i possibile ei appetit seu diligit ipi/ sz deo pfecte dilecto a quolibz bꝛoꝝ nullũ bonũ est possibile formabiliꝛ nisi qđ est ipe realiꝛ: ꝯ ꝛc. ¶ Preterea/ qz si bri appeterẽt deo bonũ/ aut igit bonũ qđ est ipsemet deꝰ dilectus/ aut qđ est ab ipso distinctũ. Sed nõ põt poni scõm. Primo/ qz nihil a deo distinctũ realiꝛ est ipi possibile formaliꝛ. Scõo/ qz nihil a deo distinctũ est actꝰ fruitiõis obiectũ nec in ipso ꝛclusum: sz qđ alteri appetit̃ est actꝰ fruitiõis obiectũ: ꝯ ꝛc. Ergo reliquit̃ ꝑmũ/ vez q̃ bri nõ appetit deo bonũ nisi qđ est ipe de⁹ dilect⁹: sz hoc nõ est aliud q̃ diligere ipm deum absolute: ꝯ ꝛc. ¶ Scõm vez q̃ scri p actũ brificũ vt brificũ/ nulli apꝑãt deũ: apꝑet/ qz actus brific⁹ nõ est brific⁹ nisi vt ad deũ termiat⁹/ sz actꝰ volẽdi vnũ alteri termiat̃ ad vtrũq; illoꝝ: ꝯ esto q̃ beati eodẽ actu diligãt deũ ꝛ alia ꝓpt eũ/ ꝛ ꝓ ois aliqs velint ipm/ tm̃ hmõi actꝰ nõ est brific⁹ nisi vt ad deũ tm̃ terminat⁹. Ecce ꝯ vnꝰ actꝰ absolutꝰ cotrisdẽs actui simplici intelligẽdi. ¶ Scõs actꝰ volẽdi est q̃si relatiuus ꝛ quodãmõ cõplexus: quo vez q̃s vult vnũ alteri vel propter alterũ: et hic actus ꝑsupponit primũ absolutum. sicut actus intelligendi cõplexus cui coꝛrespondet/ actũ intelligendi simplicem presupponit.

His præmissis pono quatuor conclusiões.

¶ Prima est/ q̃ nõ tm̃ supnaliꝛ ꝓrim⁹ sz etiã ois aliꝰ quãtũcũq; malꝰ ꝛ dãnatꝰ est a quolibet actu diligẽdi absoluto rõnabiliꝛ diligẽd⁹. Hec apꝑet/ qm̃ oẽ bonum est ẽm rectum rõnis dictamen diligibile ꝛ põt diligi absolute/ sz q̃libet quãtũcũq; dãnatꝰ ꝛ puerius est naliꝛ bon⁹ licet moraliꝛ malꝰ: ergo licet moralis malitia siue culpa debeat respui ꝛ odiri: põt tm̃ ꝛ debz diligi absolute cuiuslibet bonitas ꝛ pfectio nãlis. ¶ Secda ꝓclo est/ q̃ etiã q̃libz reproboꝝ põt ꝛ debz diligi dilectiõis actu aliq̃ relatiuo. Hec apꝑet/ qz reproboꝝ viatores possumus ꝛ debem⁹ diligere volẽdo eis bonũ qđ non hꝫt vez deũ/ ꝛ nolẽdo eis malũ qđ hꝫt vez ptm̃. Dãnatos etiã possum⁹ velle seu diligere nõ tm̃ absolute/ sed etiã cõparate/ cõparãdo vez ipoꝝ quelibet ad deũ/ inquãtũ sunt creature dei ad imaginem ei⁹ facte: ergo ꝛ ꝛc. Et qz ptm̃ nõ est a deo/ nec p ipm aliqs est ad dei imaginem fact⁹/ ideo licz natura cuiuslibet possit sic diligi ꝓpter/ vez i ordine ad deũ/ ad cui⁹ imaginẽ dicit̃ eẽ facta: nõ tm̃ culpa. ¶ Tertia ꝓclo est/ q̃ nullũ dãnatoꝝ põt diligere aliqs rõnabiliꝛ cõparata seu cõplexa dilectiõe/ volẽdo ei ꝛ appetẽdo bonũ supnale/ vez gram vl gloriaz quã nõ hꝫt. Hec apꝑet/ qm̃ nullꝰ rõnabiliꝛ põt aliquẽ aliũ diligere ꝓtra deũ: sz q̃libz aliquẽ diligit volẽdo ipi absolute qđ deꝰ statuit nũq̃ ꝓferre/ diligit eũ ꝓtra deum/ qz vult illũ qđ ꝓstat sibi deũ nolle: cõstat aũt cuilibet deũ nolle cõferre nec gram nec gloriã alicui dãnatoꝝ: ergo neutrũ hoꝝ est eis ab aliq̃ rõnabiliꝛ appetẽdũ. ¶ Confirmat: qz qđ est ꝓpt alterũ diligẽdũ nõ dz i aliquo qđ sit ꝓtra ei⁹ bñplacitũ diligi: qđ em̃ diligit ꝓtra bñplacitũ alicui⁹/ nõ diligit ꝓpt ipm sz pot⁹ ꝓtra ipm/ sz q̃libz dilectus est ꝓpter deum nõ cõtra deum a quolibet diligẽd⁹: ꝯ ꝛc. ¶ Quarta ꝓclo est/ q̃ q̃libet debz dilectiõe cõplexa diligere quelibz boꝝ ipi bonũ qđ hꝫ volẽdo/ ꝛ etiã quelibz electoꝝ viatoꝝ ei bonũ ẽtũ quã habet/ ꝛ gloriã quã habere debet ꝓ ipe appetẽdo. Hec apꝑet/ qz ois diligẽs vnũ ꝓpt alterũ magꝭ dilectũ/ dz min⁹ dilecto velle ꝛ appetere qđ obiectũ magis dilectũ mobili quabile voluit ꝛ statuit ipi ꝓferre: ꝯ cũ q̃libet diligens ꝓmũ debeat eũ diligere ꝓpt deũ magis dilectũ/ hoc debz velle ꝛ appetere ꝓrio qđ scit deũ q̃ nõ põt errare

velle eidē p ferre: ꝛre ꝛc. ¶ Et si arguas ꝓtra hoc/ qꝫ si aut deꝰ vult glorificare electos ita ꝛ cruciare reprobos/ nullū tñ debeo appetere ipsoꝝ cruciatū siue supplicū sēpiternū. Rñdeā qꝫ nō debeo ipm eoꝝ supplicā appetere absolute/ sz bñ vt a deo volitū ꝛ statutū ad eoꝝ demeritū puniēdū/ sicut ꝓcibus meroes in mare non appent ꝓiicere absolute sed respectiue/ vcz ad periculū euitandum. ¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertium & vltimum dici

tur a ꝙdāmꝫ qꝫ idē actꝰ est qꝫ deꝰ diligit ꝓpt̄ se ꝛ ꝓrimꝰ ꝓpt̄ deū. ¶ Ad ō ꝓbat ꝓmo/ qꝛ actꝰ intelligēdi nō est illimitatior qꝫ actꝰ volēdi/ sz eodem actu intelligēdi ꝙ bti intelligūt deū: intelligūt ꝛ alia i ipō: ꝯ etiā idē pōt cē actꝰ volēdi deū ꝛ alia ꝓpt̄ ipm. ¶ Scdo/ qꝛ q̄cūqꝫ absoluta/ distincta realr possunt p diuinā potētiā separari. sed actꝰ ꝙ diligit ꝓrimꝰ ꝓpt̄ deū nō pōt separari ab actu ꝙ diligit ipē deꝰ: ipossibile em̄ est me vnū diligere ꝓpt̄ alterū/ nisi diligā vtrūqꝫ: ꝯ ꝛc. ¶ Cōfirmat: qꝛ sicut intellectꝰ nō pt intelligere vnū ꝓpt̄ alterū/ vt ꝓcloné ꝓpt̄ ꝓncipiū nisi intelligēdo ꝓncipiū: ita nec voluntas velle vnum ꝓpt̄ alterū nisi illō volēdo ꝛ etiā magis: qꝛ ꝓpter qꝫ vnūqꝫq; tale/ ꝛ illō magꝫ: ꝯ illū ꝓpt̄ quē aliud diligo magꝫ diligo: sz si aliꝰ actꝰ cēt vnꝰ ꝛ aliꝰ alterꝰ/ vt actꝰ diligēdi deū ꝓpt̄ se ꝛ ꝓrimū ꝓpt̄ deū possemꝰ diligere ꝓrimū ꝓpt̄ deū/ nō diligēdo deū: ꝯ ꝛc. ¶ Sz ꝓtra hec pōt argui/ qm̄ si eodē actu ꝙ deꝰ diligit ꝓpt̄ se ipm diligit ꝛ ꝓrimꝰ ꝓpt̄ deū: ꝯ diligēs ꝓrimū ꝓpt̄ deū eq̄lr diligit. vt videt/ ꝓrimū sicut deū. Cōsequēs est falsū: ꝯ et añs. Cōsequētia ex hoc videt posse ꝓbari/ qꝛ ꝙ eodē actu ꝛ eq̄li diligunt eq̄lr diliguntꝫ: qꝫ em̄ magꝫ alio diligit: itēsiori actu/ (vt cōit ꝓcedit) diligit: sicut qꝫ certꝰ ꝛ pfectꝰ intelligitur vt videt/ pfectior actu intelligit vel videt: sed deus ꝓpter quē ꝓrimꝰ diligit magis qꝫ ꝓrimus diligitur: ergo ꝛc. ¶ Confirmat: quia proximus pōt diligi absolute/ deo actualr nō dilecto: qꝛ nec ꝙside rato/ ꝙ actu dilectiōis ꝓrimū manēte pōt postea diligi/ si occurrat diligēti deꝰ iā prædilecto ꝓxio ꝓpt̄ deū/ ꝓ quo actu diligit ipē deꝰ: qꝛ aut ꝓxi oino iuxtaro/ aut alio. si ꝓxi: ꝯ nō magis diligit deꝰ qꝫ ꝓximꝰ/ vt videt. si alio habet ꝓpositū/ qm̄ actꝰ hmōi nō ē realr aliꝰ ab actu diligēdi ꝓximū absolute/ vt dicēt ifra: ꝯ ꝛc. ¶ Preterea/ qꝛ sicut se hz ꝓclō intellecta ꝓpt̄ ꝓncipia ad ipa ꝓintellecta ꝓncipiata: ita se videt habere dilectꝰ ꝓximꝰ ꝓpter deū ad deum ꝓdilectū: sz ꝓclusio intellecta sic se habet ad principia/ ꝙ alia notitia est cōclusionis ꝛ alia ꝓncipioꝝ siue rei ꝓportate p principia ꝛ p ꝓclusionē: sicut ꝛ aliꝰ est habitꝰ scientificꝰ ꝙ est habitꝰ principioꝝ/ ꝛ aliꝰ cōclusionum: ergo ꝛc.

Et ideo aliter & probabilius videtur di

cēdū cē: vcz ꝙ licet eodē actu ꝙ possum diligere ꝓrimū absolute/ possum eū diligere relatiue vcz ꝓpt̄ cū ꝓximū diligēdo/ tñ nō eodē actu/ sz alio ipm diligo absolute vl ꝓpt̄ se/ ꝛ alio ꝓximū ꝓpt̄ eū: nec vno actu diligo ꝓrimū ꝓpter deū. Sicut em̄ sunt duo obiecta dilecta/ ita ꝛ duo actꝰ diligēdi. ¶ Ista duo possunt declarari. Et ꝓmo ꝓmū vcz ꝙ ideo sit actꝰ diligēdi aliꝙd absolutꝰ ꝛ relatꝰ: qm̄ sicut itellectio ad obiectū itellectū: ita ꝛ dilectio ad dilectū: sz itellectiōes eiusdē obiecti absoluta ꝛ relatiua eedē sunt. Eadē em̄ itellectione qua itelligo rē significatā ꝙ ꝓclōné aliquā absolute acceptā/ vt vcz ex ꝓncipijs nō deductā/ sz antecēs ex ipsis ꝓncipijs deducat possum ipam intelligere vt ꝙ ꝓclōné ex ꝓncipijs deductā/ ꝛ sic etiā ipsaz itelligo/ vcz ꝙ eādē notitiā ꝓcedētē postq̄ ꝓclō ipa ex ꝓncipijs ē deducta. Cōsimilr eadē notitia ꝙ cognosco rē aliquā ꝙ ꝓncipia absolute accepta significatā ātecēs ex eis ꝓclō iferat vl illata cognoscat/ itelligo rē ipam postq̄ ex eis ꝓclō est illata: ꝯ ꝛ i ꝓposito eadē dilectiōe ꝙ diligo ꝓximū vt absolute ꝓsideratū/ diligo eū seu diligere possum vt postea ꝓcēceptū vt ꝓpt̄ deū diligēdū: ꝛ eadē dilectiōe ꝙ diligo deū silr vt absolute acceptū diligo ipm vt propter eū diligo ꝓximū. Sicut em̄ se hz notitia ꝓncipij ad notitiā ꝓclonis/ siue notitia rei significate ꝙ ꝓncipiū ad notitiā rei significate ꝙ ꝓclonē/ ꝛ econtrario: ita suo mō dilectio eiꝰ ꝓpter qꝫ aliꝙd ad aliꝫ diligit ad illꝫ qꝫ ꝓpt̄ ipm diligit/ ꝛ ecōtrario: ꝛre ꝛc. ¶ Cōfirmat: qm̄ sicut res ꝙ ꝓclonē significata añ ꝓncipia formata ꝛ rē ꝙ ea significatā ꝓceptam postq̄ ꝓclo ipa ex ꝓncipijs est deducta/ licet sit certꝰ ꝛ clarꝰ seu firmꝰ cognita qꝫ priꝰ/ nō tñ alia notitia a priori ꝛ illa pfectiori propter gradū sibi supueniētē aliquē ipam realr itrēdētē: ita in posito creatura absolute ꝓdilecta/ qꝛ absolute sine aliꝙ alio ꝓcēcepto postq̄ itelligit vt ꝓpt̄ aliꝫ diligēda/ vcz ꝓpt̄ deū dilectū nō oportet qꝫ alio actu itelligēdi a priori illo vcz ꝓcedēte destructo diligat/ sz ipo eo dē remanēte itēsiori ꝛ pfectiori qꝫ ꝓius. Sicut em̄ q̄cūqꝫ ꝙs ꝓclonē aliquā ꝙ plura media demōstratā seu rē ꝙ eā significatā cognoscit tāto firmiꝰ ipi assentit/ ꝛ eam etiā euidētiꝰ cognoscit/ nō tñ alia ꝛ alia notitia/ sz eadē itēsa semp ex qlibet nouiter itellecto medio ꝓclonē hmōi iferēte: ita quāto qꝫ qꝫ diligit ꝓpt̄ plures causas diligēdū cognoscit tāto itēsiꝰ diligit/ ꝛ ideo diligēs rē aliquā nō absolute sumptā: qꝛ vcz est aliqꝫ in se bonū. videt postea ipaz cē ex rōne alia diligēdā/ nō opz qꝫ alio actu ipam diligat a priori/ sz eodē priori intēsiori. ¶ Ex eisdē pōt declarari ꝛcōm/ vcz ꝙ dilectio ꝙ ꝓximꝰ diligit ꝓpt̄ deū nō est vna sz duplex: ꝛcludit em̄ dilectionē ꝓximi ꝛ dei. qm̄ licet rē ꝙ ꝓclonē significatā itellectā añ ꝓncipiū itelligū eadē notitia postq̄ ꝓclo ipa ex formatꝫ ꝓncipijs est deducta/ nō tñ eadē notitia cū illa ꝙ itelligo rē ꝙ ipa ꝓncipia significatā sz alia. Cōsimilr licet eadē notitia ꝙ intelligo ꝓmo ꝓncipiū vt absolute sumptū/ seu rē significatā ꝙ ipm intelligere possim ipm ꝓncipiū significatū post ꝓclonē ex eo illatā ꝛ rē ꝙ ipam significatā itellectā/ nō tñ eadē notitia cū notitia ꝓclonis illate seu rei ꝙ eā significate: ita ꝛ i ꝓposito videt cē itelligēdū/ vcz ꝙ licet eodē actu amoris ꝙ ds diligit absolute deum diligat vt ꝓpt̄ ipm diligit ꝓximū: ex ecōuerso/ eodē ꝙ diligit ꝓximū absolute possit eū diligere ꝓpt̄ deū/ nō tñ eodē actu sz alio. diligit deū ꝓpt̄ seipm ꝛ ꝓximū ꝓpt̄ deū. Vñ sicut vnū itellectū ꝓpt̄ aliꝫ vt ꝓclo ꝓpt̄ ꝓncipiū/ vel res significata ꝙ ꝓclonē ꝓpt̄ rē itellectā significatā ꝙ ꝓncipiū dicat duplicē itellēdi actū sicut ꝛ duplex obiectū itellectū: ita ꝛ diligere ꝓrimū ꝓpt̄ deū est duplicē hr̄e diligēdi actū terminatū ad duplex obiectū dilectū/ ꝓximū vcz atq; deū. ¶ Et si ꝙras vter horꝫ actuū est ꝓor. Rñdeā/ ꝙ sicut aliqñ cōclusio pōt cē formata añ sua ꝓncipia/ ꝛ tūc si postea ad eā formatā: ꝛ ꝙ ꝓns eiꝰ significato ꝓintellecto/ aliquod medium adducit/ post adductū medium esto ꝙ ꝓclusio/ seu (vt loquar verꝰ) eiꝰ significatū dicat cognosci ex medio/ tñ ꝓclonis cognitio ꝓor est cognitiōe medij absolute/ licet aliꝫ mō sit posterior/ vt vcz ex ipso nouit adducto medio pfectior ꝛ itēsior est effecta: ita i ꝓposito pōt dici ꝙ si ātecēs deū cognitū ꝛ dilectū diligo ꝓximū/ si postea diligo deū ꝛ propter eū ꝓximū dilectione priori manente. dilectio ꝓximi prior est dilectione dei simpliciter/ licet fm ꝙd sit posterior/ vcz qꝛ itēsior/ si ꝓpter deū dilectū diligo plꝰ ꝓximū ꝙ puꝰ: si aūt ātecēs deū dilectū nō diligebā ꝓximū absolute/ sz post deū dilectū. tūc dilectio dei est prior dilectiōe ꝓximi/ vel durationis ordine vel nature: sicut etiā de ꝓclone nō ꝓintellecta absolute ātecēs ꝓncipiū est dicēdū. Sēp aūt dilectio dei est ꝓor dilectiōe ꝓximi ꝓpt̄ deū dilecti/ ꝓportate pfectionis/ sicut ꝛ notitia ꝓncipij notitia ꝓclonis. ¶ Ad ꝓmū pro opinione ꝓtraria/ dicēdū ꝙ si bti eodē actu ꝙ itelligunt

deū/ꝛ alia i ipō: ille est actꝰ btificꝰ i eis ꝑtualr nō ꝓfertꝰ Sed nō sequitur: possum intelligere vnū ꝑpt alterꝫ vno actu a deo mihi infuso/ vel etiā diligere/ qꝫ ꝙ rōne actu uisiōis ꝙ videt deū ꝛ alia i ipō eadē eodē actu fruitionis diligūt deū ꝛ alia ꝑpt deū/ꝙ ꝛ eodē actu a me ꝑducto possum vnū ꝑpt alterū intelligere vl diligere: sꝫ actꝰ ꝙ primū diligo ꝑpt deū mihi nō ifundit/ sꝫ a me ꝑducit: ergo ꝛc. ¶ Et si arguas. Actꝰ btifice fruitōis est vnicꝰ ꝛ tm ipo mediāte bti magis diligūt deū ꝛ minus alia: ꝙ etiā nō est icōueniēs aliquē diligētē vnico actu primū ꝑpt deū magis deū diligere ꝙ primū. Rndeā ꝙ si añs est verū/ vcz ꝙ eodē actu deꝰ ꝛ alia diliganꝫ a btis: ꝓña est negāda/ qm ille actꝰ supnaturalis soli deo possibilis effectiue est a q̄libet nobis possibili alterius rōnis: ergo ꝛc. ¶ Ad scām dicēdū/ ꝙ primꝰ nō diligit ꝑpt deū actu sꝫ actibꝰ i plurali/ nō oibꝰ terminatis ad ipm/ sed vnico/ quē ꝓcedo separari posse ab alio terminato ad deū/ sꝫ tūc primꝰ nō diliget ꝑpt deū/ sꝫ tm̄ō absolute. Sicut ꝓcło ꝑpt pncipiū intellecta dicit duos actꝰ absolutos: quoꝝ vnꝰ ad ꝓcłonē: ꝛ alter ad pncipiū termiaf: q̄s ꝓcedo separabiles cē/ nō tm̄ ꝑ diuinā potā sꝫ etiā ꝑ naturā. Vn̄ tm̄ si ab alio separaf/ vnū illorū nō intelliget ꝑpt alterū sꝫ tm̄ō absolute. Hoc em̄ vcz a/ diligi vel i telligi naturalr/ hoc est actibꝰ ab intelligēte vel diligēte eliciis effectiue ꝑpt/ b/ dicit necessario duplex obiectū ꝛ etiā duplicē actū: et ideo ipossibile est vnū ꝑpt alterū intelligi vel diligi aliq̄ hoꝝ actuū circūscripto. ¶ Ad tertū patet solutio ꝑ idē. Non em̄ sequit. Nō possum ꝓcłonē intelligere ꝑpt pncipiū nisi intelligā ipm pncipiū: ꝙ eodē actu intelligo pncipiū ꝛ cōclusionē. ¶ Sic ad q̄stionē. ¶ Ad rōnē in pncipio/ dicēdū ꝙ oīa vnū finē hñtia possunt dici aliquo mō vnū/ dilectio aūt primi eūdē finē respicit sicut dilectio dei.

SEcūdo quæro: vtrum eodem habitu charitatꝫ inclināte ad diligēdū/ deꝰ ꝛ ꝑpt ipm ꝑprimꝰ diligaf. ¶ Et videf ꝙ nō: qꝛ distinctio actuū distinctionē arguit habituū: sꝫ actꝰ q̄ diligit ꝑprimꝰ est aliꝰ ab illo q̄ diligit deꝰ: vt patet ex q̄stiōe ꝓcedēti: ꝙ ꝛc. ¶ Cōtra: qꝛ nō potēs diligere vnū nisi diligēdo alterū: nō pōt acq̄rere habituū inclināte ad diligēdū vnū illoꝝ sine habitu inclinante ad diligēdū alterū/ sꝫ nō potest diligi deꝰ nisi diligatur primus. Juxta illud. j. Joh. ij. Qui nō diligit fratrem suū quē videt: deū quē non videt quomō pōt diligere? sed diuersoꝝ habituū vnꝰ pōt acq̄ri sine alio: ergo habitꝰ hmōi nō sunt diuersi. ¶ Rñdeo. In qua ꝑmo ici piendo a notioribus videndum de habitu charitatis acquisite. Secundo de habitu charitatis infuse.

Quantum ad primum: dimissis causa

breuitatis aliis dicendi modis/ pono tres ꝓclusiones. ¶ Prima est. ꝙ habitꝰ charitatis acq̄site inclinās ad diligēdū ꝑprimū ꝑpt deū/ est aliꝰ ab habitu acq̄sito inclināte ad diligēdū deū. Hoc ꝑbaf/ qꝛ ex diuersis actibus ꝑprios distincti generanf habitꝰ: sꝫ actꝰ diligēdi ꝑprimū ꝑpt deū/ est aliꝰ specie ꝛ distinctꝰ ab actu diligendi deū ꝑpt seipm: vt patuit in q̄stiōe ꝓcedēti/ loquēdo de istis actibꝰ naturalibꝰ: de q̄bus p̄cipue loq̄ intēdo in ista q̄stiōe: non aūt de actibꝰ supnaturalibꝰ bt̄ꝝ: ergo ꝛc. ¶ Cōfirmaf: qꝛ sicut se habet habitꝰ intellectuꝰ principiꝝ ad habitū intellectuū ꝓclonū: ita ꝛ habitus appetituꝰ inclinās ad diligēdū finē ꝑpt seipm vcz ipm deū/ ad habitū inclinātē ad diligēdū alia ꝑpt ipm. Hoc apparet: qm̄ sicut ꝓcło intelligit ꝑpt intellectū pncipiū: hoc est res significata ꝑ ꝓclonē ꝑpt rē ꝑintellectā ꝑ principiū significatū: ita et ꝑprimꝰ vel quodcūq̄ aliud ordinatū ad deū est diligibilis ꝑpt ipm deū: sꝫ aliꝰ habitꝰ ꝛ actꝰ intellectuꝰ est ꝓclonū/ hoc est rez ꝑ ꝓclones significatarū ꝑpt pncipiū intellectarū/ ab habitu ꝛ actu pncipiorꝝ: ꝙ silr aliꝰ erit actꝰ et habitꝰ appetituꝰ diligendi vnū ꝑpt alterū/ vt primū ꝑpt deum/ ab actu ꝛ habitu diligēdi deū ꝑpt seipm. ¶ Secūda ꝓclo est ꝙ licet pdicti habitꝰ sint distincti numero/ vnꝰ tm̄ ifert aliū necessario/ naturalr loquēdo: vt habitꝰ iclmās ad diligēdum ꝑprimū ꝑpt deū ifert necessario alium habitū acq̄situ inclinātē ad diligēdū deū ꝑpt seipm/ nō tm̄ ecōuerso iste ifert alium. Hoc ꝑbaf: qm̄ ois ille habitꝰ infert alium cuiꝰ actꝰ ꝑpnꝰ arguit ꝛ exigit actū illi⁹. Hoc apparet/ qm̄ si cut nō est i nra potestate acq̄rere habitꝰ sine ꝑnis actibus ita nec est i nra potestate nō acq̄rere omnē habitū cuiꝰ ꝓhabemꝰ actū pluries frequētatū. Cum ꝙ ad actꝰ necessario sequanf i ipos eliciēndꝰ habitꝰ quāta est cōnexio iter actꝰ/ tāta est iter ipoꝝ habitꝰ/ sꝫ iter actū diligēdi ꝑprimū ꝑpt deū/ ꝛ iter actū diligēdi deū ꝑpt seipm est talis cōnexio/ ꝙ licet posset deꝰ diligi ꝑpt se nō dilecto ꝓrio ꝑpt eū: tm̄ ipossibile est ecōuerso ꝑprimū diligere ꝑpt deū nō diligēdo deū: sicut nec possibile est cōclusionē itelligere ꝑpter pncipiū nō intellectū/ vel rem significatā ꝙ ꝓclonē ipsam ꝑ rē nō intellectā ꝑ pncipiū significatā: ꝙ cū actꝰ eligendi ꝑprimū ꝑpt deū necessario exigat et requirit actū diligēdi deū/ nō aūt ecōuerso: ꝓ ꝑnis etiā habitꝰ acq̄sitꝰ ex actibꝰ diligēdi ꝑprimū ꝑpter deū arguit seu req̄rit habitū gr̄iatum ex actibꝰ diligēdi deū absolute/ nō aūt ecōuerso habitꝰ gr̄iatꝰ ex actibꝰ diligēdi deū absolute ꝑpt se ifert nec arguit habitū acq̄sitū ex actibꝰ diligēdi ꝑprimū ꝑpt deū. ¶ Confirmaf: qꝛ sicut habitꝰ ꝓclonū ꝑpt pncipia intellectarū ad habitū pncipiorꝝ ita habitꝰ charitatiue dilectiōis ꝑprimoꝝ ꝑpt deū/ ad habitū charitatiuū iclinātē ad diligēdum deū: sꝫ habitꝰ ꝓclonū ifert habitū pncipiorꝝ sicut ꝛ actꝰ actū/ nō ecōuerso: ꝙ ꝛ habitꝰ charitatꝫ ꝑprimi ꝑpt deū dilecti/ ifert habitū charitatꝫ dei/ ꝛ nō ecōuerso. ¶ Et si q̄s ꝛeter hoc habituū quoꝝvnꝰ ifert alterū est ꝓba. Respōdeā ꝙ ille cuiꝰ actꝰ ꝑcedit actū alteriꝰ ordine durationis vel nature. Ostensum est aūt in supiore q̄stione quō aliq̄ actꝰ diligēdi ꝑprimū ꝑpt deū pōt ee ꝑ ꝓrem actu diligēdi deum/ ꝛ aliq̄si posterior licet ꝑfectiōe semp sit posterior/ ꝛ ita de habitibꝰ ex hmōi gr̄iatꝝ actibꝰ cōstat est dicēdū. ¶ Tertia ꝓclo ē/ ꝙ habitꝰ acq̄sitꝰ ex actibꝰ diligēdi ꝑprimū absolute/ est aliꝰ moralr nō substātialr ab habitu acq̄sito ex actibꝰ diligēdi ꝑprimū ꝑpt deum. Hoc ꝓbaf/ qm̄ habitꝰ generati ex diuersis actibꝰ moralr ꝛ eisdē substātialr sunt diuersi moralr ꝛ eisdē substātialr. Hoc patet/ qm̄ ex quo diuersitas habituū arguit ex diuersitate actuū/ cōsilis diuersitas est ponēda i habitibꝰ et ꝙ repit i actibꝰ: sꝫ actꝰ diligēdi ꝓximū absolute ꝓpe se est indistinctꝰ substātialr/ sꝫ distinctꝰ moralr ab actu diligēdi ipm ꝓximū ꝓpter deum: ergo ꝛc. Prima pars minoris fuit declarata in ꝓcedēti q̄stiōe. Et em̄ ibi dictū est sicut ꝓclo ꝑintellecta siue res ꝑ eā significata ꝑmo absolute pōt postea eodē intelligēdi actu manēte itelligi ꝓpt pncipiū itellectū seu formatū/ seu ciꝰ significatū intellectū: ita ꝓximū ꝑmo nō ꝑpt deū: sꝫ absolute dilectū possum eodē actu substantialr manēte diligere postea ꝑpt deū: ꝙre ꝛc. Secunda pars vcz ꝙ hmōi actꝰ moralr varief: apparet/ qm̄ ꝑpt circūstātias actꝰ substātialr suariati vl etiā habitꝰ/ moralr variaf: ita ꝙ idē actꝰ vel habitꝰ substātialr inuariatꝰ pōt ee nūc vitiosꝰ/ ꝛ postea nullo absoluto ipi addito ꝛtuosus. ¶ Explū de habitu ifimi ꝛ de actu. Sicut tēperātie habitꝰ gr̄iatꝰ ex actibꝰ eligēdi temperate viuere eliciis cōtra dictamen debite rōnis: vt si q̄s ex roze deceptꝰ crederet ꝛ dictaret itēperate viuēdū/ et tm̄ cōtra tale dictamen viuere temperate eligeret: ꝛ ꝑ ꝓnis tēperātie habitū acq̄reret: nec hmōi actꝰ tēperātie nec habitꝰ eēt ꝛtuosꝰ sꝫ potꝰ vitiosꝰ: nullꝰ em̄ actꝰ eligēdi nec ex ipo aliq̄s habitꝰ gr̄iatꝰ pōt ee ꝛtuosus nec mo-

ralr bon⁹ nisi quē ātecedit dictamen rōnis debite. Ut̄ illo supuenīēte tā act⁹ tēperātie q̄ habit⁹ q̄ erat antea vitiosus vel saltē non pfecte ꝫ tm̄ materialr ꝓtuosus/ virtuosus efficit pfecte et formalr/cum tm̄ in nullo sit substātialr variatus. Sic ꝫ patet illō assumptū vez ex sola circūstāna actū moralr variari: ꝫ act⁹ diligēdi ꝓmū ꝓpr deū est circūstātionat⁹ circūstāna q̄ caret act⁹ diligēdi ꝓmū absolute: ꝫ ꝛc̄. ¶ Ex pdictis ꝟcludo corollarie. ꝟrio q̄ magꝭ habit⁹ gñat⁹ ex actib⁹ diligēdi ꝓmū absolute distinguit ab habitu gñato ex actib⁹ diligēdi ꝓmū ꝓpr se q̄ ab habitu gñato ex actib⁹ diligēdi ꝓmū ꝓpr deū. ℔oc apparet/qz ab illo distinguit substātialr et moralr sicut et ei⁹ act⁹ ab actu illius. Ab isto aūt videlicet ab habitu generato ex actibus diligēdi ꝓmū ꝓpter deū nō nisi moralr tm̄: q̄re ꝛc̄. ¶ Secundo q̄ etiā magis distinguuntur duo primi habitus inter se/ vez habit⁹ diligēdi deum ꝓpter seipm̄/ꝛ habitum diligendi ꝓmum ꝓpter deum. q̄ aliquis horum ab isto habitu diligendi absolute ꝓmum distinguat. ℔oc apparet ex eodem medio. ¶ Et hec de primo.

Quantum ad secundum pono tres cōclusiones.

¶ ꝟrima est/q̄ siue beat⁹ eodē actu beatifico quo diligit deū/diligat alia ꝓpr ipm̄ siue alio/nō oportet in ipo ponere nisi vnā ifusam habitualē charitatē. ℔ec apparet si eodē actu diligat deū ꝛ alia ꝓpter ipm̄/ vn⁹ cm̄ act⁹ nō arguit plures habit⁹. Si aūt alio ꝛ alio actu: ꝓbo ipsam sic. Illi ponse act⁹ diuersi arguūt diuersos habit⁹/in quos act⁹ diuersos ꝓducēdos habituati iclinant q̄ habit⁹/ꝫ bri ꝓ nullū habitū in actū fruendi brificū iclinant. ꝟrobatio hui⁹: qm̄ null⁹ habit⁹ inclinat habituatum in actum sibi impossibilem effectiue. ℔oc apparet/quoniam habitus non inclinat habituatū ad actū recipiēdū ꝫ ad ꝓducēdū: ꝛ per consequens non iclinat nisi in actum habituato possibilem effectiue: sed act⁹ brific⁹ nullū est effectiue possibilis nisi deo/ sol⁹ cm̄ ipse est brific⁹ tā obiective q̄ etiā effectiue: ergo ꝛc̄. ¶ Scōa ꝟclo est/q̄ si charitas ifusa viatorib⁹ q̄ habit⁹ iclinatiu⁹ in actū diligēdi deū ꝓpter seipsum/ꝛ ꝓmū ꝓpr deū/talis charitas ifusa magꝭ arguit̄ multiplex q̄ vna. naturalr loquēdo. ℔ec ꝓbat/qm̄ natura liter nūq̄ habit⁹ cognoscit nec arguit esse vnus nisi ex actuū vnitate, sicut ꝛ ecouerso ex actuū diuersitate specifica habituū in tales act⁹ ꝓducēdos habituatos iclinātū diuersitas specifica arguit̄ ꝛ iferr̄: ꝫ act⁹ diligēdi deū ꝓpr seipm̄ viatorꝭ/ꝛ act⁹ diligēdi ꝓmū ꝓpr deū sunt distincti/ vt patet ex quēstiōe ꝓcēdēti: ꝫ si charitate ifusa habituali iclinant̄ ꝛ habilitant̄ ad act⁹ hmōi facilr⁹ ꝛ delectabili⁹ ꝓducēdū: talis charitas loquēdo naturalr/magis est multiplicatas seu diuersitas q̄ vnitas arguēda. ¶ Ex q̄ videt corollarie iferēdū q̄ cū charitas ifusa cuilibet sit vnica nō est iclinatiua ei⁹ cui ifundit ad actū aliquē facili⁹ ꝓducēdū/nec p ꝓns ex actuū nobis naturalr possibiliū diligēdi deū ꝛ ꝓmū ꝓpter eū diuersitate est ei⁹ aliq̄ diuersitas seu multiplicitas arguēda. ¶ Tertia ꝛ vltia ꝟclo est/q̄ esto q̄ charitas ifusa iclinet cū cui infundit ad act⁹ ꝓdictos distinctos specie ꝓpr⁹ ꝓducēdos/adhuc poni pōt vnica numero ꝛ nō plures. ℔ec apparet/qm̄ nō est deo ipossibile⁹ vnuꝫ habitū inclinātē habituatū ad diuersos act⁹ specie ꝓducēdos ꝫ ad actū vnicū respectu obiectoꝝ specie diuersoꝝ: ꝫ icōm est ēm multos possibile ꝛ de facto/supposito q̄ bri eodē actu quo itelligūt deū intelligāt alia in ipo/ꝛ eodē actu q̄ eū diligūt diligāt etiā alia i eo: ergo ꝛc̄. ¶ Confirmat̄: qz licet distinctio actuum arguat distinctionē habituū ex ipis actib⁹ naturalr acq̄sitoꝝ/ nō tm̄ forte distinctionē habituū supnaturalr infusoꝝ. ¶ Sed tūc videt oportere ꝓcedere deū posse ifundere vnū habitū cognituū iclinātē ad oēm actū cognoscendi facilr⁹ ꝓducēdū/ꝛ vnū appetitiuū ad oēm actū appetibilē/q̄ habit⁹ intrabilis videret/nec tm̄ ipositibilior deo forte q̄ actus/supposito q̄ eodē actu itelligēdi bri oia itelligāt in ꝟbo/ꝛ eodē actu diligēdi diligāt oia ꝓpter deū ꝛ etiā deū. De hoc adhuc videas q̄d dicendum ex ꝓdeclarans in q̄stiōib⁹ supradictis. ¶ Sic ad q̄stionē. ¶ Ad rationē in pncipio patet solutio ex pdictis.

Circa distinctionē vige simānonā in q̄ magister determinat de mō ꝛ ordie diligēdi oꝝ ex charitate/ vez de mō ꝛ ordie diligēdi deū et alia ꝓpr eū: q̄ro ꝓmo de mō ꝛ ordine diligendi deū. Secūdo de ordie diligēdi alia ꝓpr iōm. ¶ Quātū ad primū q̄ro. Utrū de⁹ sit a quolibet sup oia diligēd⁹. ¶ Et videt q̄ nō/qm̄ null⁹ est ad sibi ipossibile obligatus: sed null⁹ pōt deū diligere sup oia p seipm̄: qz alioq̄n non oporteret ponere in aliquo aliquē ad hoc iclinātē ifusum supnaturalē habitū charitatis: ꝫ ꝛc̄. ¶ Cōtra/qz summū bonū est sup oia diligēdū ꝫ de⁹ est summū: ꝫ ꝛc̄. ¶ Rūsio. Ubi videndum est primo an hmōi act⁹ deū sup oia diligendi sit possibilis hoi naturalr. Secūo an act⁹ ipse est bon⁹ ꝛ ꝓtuosus moraliter. Tertio q̄stitū/ vez an de⁹ est sup omnia a quolibet diligendus.

Quantum ad primum præmitto quatuor ad euidētiā dicēdoꝝ.

¶ ꝟrimū est/q̄ actū aliquē ēe hoi possibilē pōt itelligi dupliciter. Uno mō q̄ sit possibilis simplr. Alio mō q̄ sit possibilis talr/pura facilr. ℔ec distinctio apparet. Aliē cm̄ ante habitū est possibilis act⁹ potēte habituabili: aliter post habitū. Ut̄ cm̄ habitū est possibilis simplr ꝛ absolute/post habitū ꝫo delectabilr et pōpte. ¶ Scōm pmittēdū est q̄ hic nō q̄rit an hmōi act⁹ deū sup oia diligēdi sit possibilis hoi naturalr passiue/vt vez alia sit hmōi act⁹ subiectum receptiuū naturalr p seipm̄/qz nec de hoc est aliqs apud aliquē dubiū: ꝫ q̄rit an sit ei possibilis effectue: vt nō tm̄ ipa sit eius subiectū receptiuū/ꝫ etiā pncipiū ꝓductiuū. ¶ Tertiū pmittēdū est/q̄ alaz ēe vl quācūq̄ alia creatura itellectualē hmōi actus diligēdi pncipiū naturalr ꝓductiuū pōt itelligi dupliciter: uno mō q̄ possit l ultū actū q̄ se sine oi habitu tā supnaturali q̄ etiā naturali et naturalr acquisito. Alio mō q̄ pe sit naturalr p habitū acq̄sitū naturalr sibi possibilem quocūq̄ alio vez supnaturali circūscripto. ¶ Quartum pmittendū est/q̄ actuū diligēdi deū sup oia/alt⁹ est brificus vt cōprehēsoꝝ: alt⁹ nō brific⁹ vt viatoꝝ. ¶ His pmissis pono q̄uoꝝ ꝟclones. ¶ ꝟrima est/q̄ hmōi act⁹ non beatific⁹ de⁹ sup oia diligēdi est cuilibet nature itellectuali possibilis effectiue absolute et simplr quocūq̄ habitu circūscripto tā supnaturali q̄ etiā naturali. ℔ec ꝓbat̄ ꝓmo sic. Uis creatura itellectual q̄cūq̄ se distincto habitu circūscripto pōt naturalr quodcūq̄ sibi ꝓsentatū diligere actu a se elicito eo mō quo sibi ostēdit diligēdū ēm dictamē puū rōnis debite. ℔oc stat̄ ꝓbat̄/ qz aut circa obiectū sibi ostēsum vt talr diligēdū nullū pōt elicere volēdi actum/vel pōt aliquē: ꝫ ꝓmū nō pōt poni: qz circa quodcūq̄ pōt elicere actū volēdi vel nolēdi circa qd̄ pōt elicere actū itelligēdi: aut ꝫ pōt elicere actum ꝓformē recto dictamini aut nō ꝫ difformē: ꝫ nō pōt poni scōm/qz cū oīs act⁹ volūtat̄/ difformis recto dictamini rōnis sit obliquus ꝛ malus/sequēt̄ q̄ haberet male ꝛ oblique necessario eligere velit nolit: ergo relinquit primū/vez q̄ pōt elicere semp actū cōformē recto dictamini rōnis ꝓcēdēti/ꝛ hoc est ꝓpositū: vez q̄ quodlibet diligibile pōt diligere actu a se elicito eo mō

quo pd̄ dictamen seu actū intelligēdi p̄tiū sibi ostendit diligendū: sed ratio naturalis p se sine quocūq; habitu supnaturali vel naturali dictat deū esse hoc mō/ vcz sus per oīa diligēdū. ¶ Hoc apparet primo: qz recta ratio dictat aliq̄d summe eē diligēdū: sed nō nisi summū bonū: quale est dc̄s: ergo ꝛc̄. ¶ Secūdo/qz ꝓstat q̄ recta ratio dictat ꝛ p̄sentat deū vt diligēdū: q̄ro vt quomō diligēdū/aut vt equaliter cū alīs/aut vt min⁹/aut vt plus oīb⁹: si nō primis duob⁹ modis/qz tale dictamen esset erroneū ꝛ puersum: ergo relinquit tertiū: qđ est ꝓpositū: quare ꝛc̄. ¶ Tertio arguit sic ad idē. Nullꝰ pōt scire se esse in charitate/hoc cōiter ꝓcedit a theologis: licet esset certitudinaliter ꝛ indubitāter possim credere me eē in charitate/nō tñ scire: si nisi actꝰ diligēdi deū sup oīa sit possibilis ex puris naturalibus/hoc seq̄ret/ vcz q̄ aliq̄s scire posset se esse in charitate. Hoc ꝓbat/qm̄ facēs sibi iesse actū/ex illo scit a posteriori ꝛ arguit sibi iexistere habitum sine quo non posset sibi iexistere ille actꝰ: si ꝓstat aliquē posse deū sup oīa diligere et se scire sic eū diligere: aut ergo pōt in hūc actū p seip̄m aut nō nisi p ifusum supnaturalē habitum charitatis: sed non scēm qz tūc p actū posset scire ꝛ arguere se hꝫe habitū/ qđ est est falsum. ¶ Quarto arguo sic ad idē. In cuꝰ potestate est tota subitānia actꝰ itēfibilis ꝛ remissibilis in eiꝰ etiā potestate eē videt ꝓducere ip̄m itēfionē ꝛ remissionē: si creatura intellectualis circa qđcūq; obiectū dilectū actu a se elicito libere nō necessario elicit diligē di actū/ergo sicut quodcūq; libere diligit: ita et ꝯtum vult diligit: quare ꝛc̄. ¶ Confirmat ꝓmo: qz cōstat q̄ possum ex puris naturalib⁹ aliq̄d summe diligere: sed qua rōne aliquod ens finitum multo magis bonū infinitum ꝛ summum/quale est dc̄s: ergo ꝛc̄. Secundo/qz cum possem naturaliꝫ deū diligere actu elicito: nisi possem eū diligere sup oīa sed min⁹ alīs/vel eāliꝫ seq̄ret q̄ nulla dilectio dei esset possibilis alicui/nisi tñ viciosa ꝛ prava: si hoc est icōueniēs: ꝯ ꝛc̄. Secūda pclō est/q̄ p̄dictꝰ actus diligēdi deum sup oīa nō beatificꝰ est hoi possibilis effectiue/nō tñ absolute ꝛ simpliꝫ/sed etiam p̄ōpte ꝛ delectabiliter/sine oi habitu supnaturali non tñ sine aliquo naturali. Hec pclō ꝓbat ꝓmo quantum ad p̄mā partē/qm̄ ad actum naturaliꝫ possibilē p̄ōpte ꝛ delectabiliꝫ eliciēdum/nō req̄rit aliq̄s habitꝰ supnaturalis. Hec est cuidēs/qz ex actib⁹ naturaliꝫ possibilibus pōt gn̄ari ꝛ acq̄ri habitꝰ naturaliꝫ/quo acq̄sito poterit ab habituato faciliter elici actꝰ/quocūq; supnaturali habitu circūscripto: si actꝰ diligendi deum sup oīa est possibilis creature intellectuali naturaliꝫ effectiue/vt patet ex p̄cedēti pclusione: ꝯ ꝛc̄. Secūda pars pclusionis p̄dicte vcz q̄ actꝰ hmōi deum sup oīa diligēdi/licet sit possibilis simpliꝫ/nō tñ facilꝫ sine aliquo ad ip̄m inclinante habitu naturali: apparet/qm̄ actꝰ ex q̄b⁹ possunt gn̄ari ꝛ acquiri habitꝰ nunq̄ sunt faciles totaliter nec delectabiles ante habitum ex eis gn̄abilē acq̄situm: si ex talib⁹ actib⁹ diligēdi deum sup oīa pōt gn̄ari habitus in quocūq; se exercitāte i hmōi actib⁹ virtuosis: ꝯ isti actꝰ faciliores ꝛ delectabiliores erunt ad eliciendū cuilibet post habitū acq̄sitū ꝯ p̄ri⁹. ¶ Tertia pclō est/ q̄ actꝰ diligēdi deū sup oīa beatificꝰ/qlis est actꝰ fruitiuꝰ bt̄ōz/nec mediāte habitu naturali nec supnaturali, nec facilꝫ nec simpliꝫ est alicui nisi deo possibilis effectiue. Hec pclusio in quarto plixius declarāda: apparet/qm̄ sol⁹ dc̄s est beatificꝰ tā obiectiue ꝯ etiā effectiue: si actū hmōi fruitiōis beatifice ꝓducēs est effectiue beatificās: ꝯ ꝛc̄. ¶ Cōfirmatur/qz sicut nihil a deo aliud pōt btificare obiectiue actū btificū terminando: ita nec effectiue ipsum causaliter ꝓducendo: quare ꝛc̄. ¶ Quarta pclō est, q̄ oīs actꝰ diligēdi deum sup oīa tā nō beatificꝰ ꝯ beatificꝰ est creature intellectuali non tñ simpliꝫ/sed etiā facilꝫ possibilis subiectiue seu passiue/quocūq; a se alio circūscripto tā supnaturali ꝯ etiā naturali. Hec apparet/qm̄ cuicūq; subiecto p seipsum receptiuo forme alicuius est passiue illa forma possibilis circūscripto quocūq; alio a subiecto: si forma intellectualis est subiectū p se nō p aliquid a se distinctum receptiuū oīs actꝰ diligēdi/ sicut ꝛ oīs actꝰ possibilis ꝛ cōmunicabilis intelligēdi: ergo ꝛc̄. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secūdum: p̄mitto ad euidētiā dicēdoz/q̄ tripliciꝫ pōt q̄s deum sup oīa diligere. Uno mō ꝓpter ip̄m deū/qz vcz summū bonū. Altero mō ꝓpter diligētē eū/qz vcz ipse dilectꝰ est ipse dꝰ vtilis diligēti/puta qz eius gubernatiuus/p̄tectiuꝰ/de nihilo p̄ductiuꝰ/et finaliter p̄fectiuꝰ seu glorificatiuus. Tertio mō ꝓpter virūq; horū duoz/ vcz tū qz in se bonus est ꝯ etiā q̄ p̄ficuus diligēti. Hō mō aūt actꝰ amādi deū sup oīa distinguunt/ qm̄ amor quo diligit deus qz bonꝰ est amor amicitie: amor quo diligit qz p̄ficuus diligēti/est amor ꝓcupiscētie: semp enim amor ꝓcupiscentie est reciprocꝰ ꝛ reflexiuus/amatū referēs ad amātē. Amor aūt amicitie est absolutꝰ/ad amatū absolute terminans. Ille aūt amor quo diligit deus ꝓpter virūq; p̄dictoz/licet i se sit vnꝰ/pōt dici amor amicitie vt terminatꝰ ad deū ꝓpter se: ꝛ amor ꝓcupiscētie vt terminatus ad deū vt vtilē seu p̄ficuū diligēti/ et si magis terminat ad deū ꝓpt se ꝯ ꝓpter diligētē debz dici simpliꝫ amor amicitie/ꝛ sm̄ quid amor ꝓcupiscētie. Ecōtrario aūt si magis terminat ad deū ꝓpt diligētē/qz vcz est ip̄i p̄ficuꝰ/ꝯ ꝓpt dilectū/qz vcz i se bonꝰ est dicēt simpliꝫ amor ꝓcupiscētie: ꝛ sm̄ qđ amor amicitie. Hoc p̄misso pono duas pclusiones. ¶ Prima est/q̄ actꝰ diligēdi deū sup oīa amore ꝓcupiscētie p̄cise vcz qz dc̄s dilectꝰ est p̄ficuus diligēti est ipossibilis. Hec ꝓbat/qm̄ ostenditur ꝓpter qđ alterum diligit magis diligit ꝯ illud qđ diligit ꝓpter ip̄m: ꝓpter qđ cm̄ vnūquodq; tale ꝛ illō magis: si oīs diligēs deū vel aliō quodcūq; obiectū p̄cise qz ē bonū/ ꝛ p ꝑs amore ꝓcupiscētie/p̄cise se diligit id ꝓpter semetip̄m: ergo magis diligit semetip̄m: ꝛ p ꝑsequēs impossibile est diligētē aliq̄d obiectum quodcūq; p̄cise qz sibi vcz diligenti p̄ficuū/magis diligere ꝯ seip̄m. Ex quo sequit ꝓpositum/vcz q̄ diligēs deū qz sibi vtilē nō pōt eum diligere sup oīa/cum magis diligat semetip̄m. ¶ Confirmat: qz oīs amor ꝓcupiscētie/qualis est oīs ille quo dilectū/ qz diligenti bonū/diligit/ꝑsupponit amorē amicitie quo sibi diligēs aliq̄d amore ꝓcupiscentie diligit semetip̄m: ergo amor quo dc̄s ꝓcupiscibiliꝫ appetit sibi deū ꝑsupponit amorē amicitie quo diligit semetipsum: sed amor amicitie est p̄fectior ꝯ amor ꝓcupiscētie: ꝯ ꝛc̄. ¶ Ex hoc sequit/ q̄ ꝑma pclō articuli p̄cēdentis/in qua dicitur q̄ dc̄s pōt sup oīa diligi/nō est intelligēda de amore cōcupiscētie: qz hoc mō cōtradictionē implicare videt/ip̄m diligi sup oīa/vt apparet/particularis enim affirmatiua qualis est ista/aliq̄d diligit magꝫ ꝯ dc̄s/vt diligēs ꝛ vniuersalis negatiua/q̄lis est ista. Nihil diligitur magis nec tñ quātū dc̄s/ꝯ ad istā/dc̄s diligit sup oīa/sequitur: p̄tradictorie opponunt: ergo ꝛc̄. ¶ Secūda pclō est/q̄ actꝰ diligēdi deū p̄cise amore ꝓcupiscētie/vcz ꝓpter diligētem est actꝰ vitiosus/vel saltē nō est p̄fecte virtuosus. Hec pōt ꝓbari/qm̄ oīs actꝰ vtēdi fruēdis est vitiosus: sicut ꝛ eiꝰ ꝓtrarij vcz fruēdi vtēdis. Hoc apparet. Tota essentia volūtatis puersitas sm̄ Augustinū cōsistit in fruitione vtēdis/vel i vti fruēdis: si actꝰ diligēdi deū p̄cise qz est p̄ficuus diligēti est actꝰ vtēdi deo/quo est fruendum: videtur etiam econuerso esse actus fruendi seipso quo est vtendum. Hoc apparet/qz sic deum diligens diligit eū amore ꝓcupiscētie/seipsum aūt amore amicitie: omnis aūt amor amicitie actualis ꝛ habitualis videt eē actꝰ fruendi: sicut econuerso amor concupiscētie actꝰ vtendi

cū vti sit amore iherere alicui ꝓpt alterū/ꝛ frui iherere alicui/amore ꝓpt scīpm:ꝫ ꝛc. ¶ Confirmat:qz aut diligere deū pcise ꝓpt scīpm vcz diligētē est vnic⁹ act⁹/ aut act⁹ ꝛ alt⁹:si ē vnic⁹ videt cē puersus/qz trāsit sup obiecta ordie ꝓtrariꝰ ꝛ puersꝰ: cū enī ꝓmo deberet terminari ad deū ꝛ postea ad scīpm/ vt eo meditāte se diligeret ꝓpt deū: fit ecōtrario/qz ꝓmo trāsit sup scīpm:et sedvarto sup deū. quē tm diligit ꝓpt scīpm:ꝫ ꝛc. Si aūt ē alt⁹ act⁹ q̄ diligit de⁹/ꝛ alt⁹ q̄ diligit semetipz/adhuc act⁹ q̄ deū diligit ꝓpt scīpm tm nō est rect⁹ nec sufficiēter moralr bon⁹/qm act⁹ diligēdi deū min⁹/seu act⁹ minor ꝛ ipfectior actu iexistēte secū diligēdi aliquod ens creatū nō ē sufficiēs nec pfect⁹:ꝫ deū diligēs pcise ꝓpt semetipz vcz diligētē min⁹ deū diligit ꝫ scīpz:ꝫ act⁹ q̄ diligit deū min⁹ efficit virtuosus ꝓpter iexistēte cū ipo altū actū, q̄ magis diligit semetipm. ¶ Et si q̄ras:an ille idē act⁹ diligēdi deum manēs in nullo intēsus nec subst̄aliter variat⁹/actu diligēdi scīpm circūscripto ē virtuosus/ꝛ Ad hoc videt dicēdū q̄ sic:qm licet act⁹ diligēdi deū quāto itēsior tāto melior:tm nullꝰ act⁹ diligēdi ipm absolute ꝓpt se quātūcūqz remissus est mal⁹/ ꝫ moralr bon⁹. ¶ Ex q̄ sequit cozollarie q̄ sicut idem act⁹ eligēdi q̄ pr⁹ nō erat moralr bon⁹ ꝓpt dictamen erroneū p̄cedēs ipm potest fieri noviter bon⁹ in nullo substantialiter variat⁹/aduenīte recto ipiqz concordi dictamine rōnis:ita idē act⁹ diligēdi deū q̄ pr⁹ nō erat rect⁹ ꝓpt alīū iexistentē actū q̄ magis aliud diligebat ꝫ de⁹ effici pōt illo amato rect⁹/i nullo substāialr variatus. Si etiā dicat q̄ act⁹ quo diligo deū pcise ꝓpter meipm est vnic⁹/ipe idē q̄ est obliquus ꝓpt ei⁹ circūstātiā idebitā qua de⁹ ipe dilect⁹ refert ad diligētē. pōt effici rect⁹ hmōi circūstātia iterepta/nullo addito actui absoluto. ¶ De actu aūt diligendi deū sup oīa amore ꝓcupiscētie/de q̄ fuit ꝓma ꝙclo/ nō oportet q̄rere an sit obligat⁹ an rect⁹ cū sit ipossibilis/vt suꝑius est ꝓbatū. Si tm ponerēt dicēdū ēt de ipo vt de alio precedenti. ¶ Sed ꝓtra p̄dictā ꝙclonē arguit:qm ois act⁹ spei est virtuosus:ois enī act⁹ virtutis est virtuosus/ꝫ act⁹ diligēdi deū vt bonū sibi/est act⁹ spei:ꝫ ꝛc. ¶ Rideo q̄ act⁹ spei pōt cē vl bonī creati puta ꝓmū sempiterni/vl bonī increati vcz dei/q̄ pōt diligi et appeti dupliciter/qz aut pcise vt illi⁹ bonī cōmunicatiu⁹ aut simul cū hoc qz in se bon⁹. Tūc pōt dici q̄ act⁹ spei vt respicit bonū creatū futurū p̄dictū est virtuosus si debite circūstātionat⁹/ nō aūt vt respicit deū sc̄dō mō/vcz pcise vt bonī p̄dicti cōicatiuī:ꝫ bñ vt respicit ipm alio mō/vcz nō tm vt illi⁹ bonī cōicatiuī/ꝫ etiā vt ēm se bonū. Et rō ois triū p̄dictoꝝ est/qm act⁹ diligēdi pcise aliqd sibi est act⁹ vtēdi/ꝫ act⁹ vtēdi nō pōt cē virtuosus vt ad deū/ꝫ tm vt ad oē ens creatū vtēti debitū(q̄le est eternū ꝓmū)terminat⁹:ꝫ licet possim diligere seu appetere ꝓmū non ēm se ꝫ vt bonū mihi/qz possum licite eo vti/nō tm sic de deo ꝓmāte est dicēdū quo tm̄o est fruendū:ꝛ ideo est ꝓncipali⁹ qz in se bon⁹. ꝫ qz diligēs ꝓficuus/diligēdus q̄re ꝛc. ¶ Ex hoc videt ꝙcludēdū q̄ sicut actus cuuslibet ꝥtut; moralr electiue ꝓsupponit actū prudētie siue q̄ nō pōt cē pfecte bon⁹ nec moralr ꝥtuosus:ita nec act⁹ spei q̄ est diligere seu appetere deū sibi/videt cē bon⁹ nisi sit charitatiu⁹ vcz ad deū vt i se bonū formaliter terminat⁹. Vel si eodē actu de⁹ nō pōt diligi ēm se ꝛ vt vtile diligēs/videt q̄ alter horū vcz ille quo diligit qz vtilis diligēs nō sit bon⁹ sine alio actu charitatiue dilectiōis ad deū vt in se bonū formalr terminat⁹. ¶ Ex quo sequit q̄ sicut virt⁹ moralis electiua p̄dictā tā/ita ꝛ spei virt⁹ acq̄sita ꝓsupponit charitatis habitū acq̄sitū/vt he due ꝥtutes respiciāt tm deū/nō aūt vt aliū ens creatū. ¶ Tertia ꝙclo est/q̄ act⁹ diligēdi deū sup oīa amore amicitie/vcz qz sūmū bonū est actus rect⁹/imo rectissim⁹ ꝛ moralr optim⁹. Hec apparet/qm ois act⁹ diligēdi cōcoꝝ recto dictamini rōnis est rect⁹ ꝛ moralr bon⁹: ꝫ hmōi act⁹ deū diligēdi sup oīa amore amicitie est talis. Nihil enī aliud dictat recta rō summe ꝓpter scīpm diligēdum nisi summū bonū:ergo ꝛc. ¶ Quarta ꝙclo est q̄ act⁹ diligēdi deū sup oīa q̄ partim amoꝝ amicitie ꝛ partim amoꝝ ꝓcupiscētie pōt dici/ est act⁹ rect⁹ et moralr bon⁹. Hec pōt ꝓbari eodē medio sicut p̄cedēs/ qz oīnis actus diligēdi cōcoꝝ recto dictamini p̄cedēti est moralr bon⁹/ꝫ talis est ille.recta enī rō dictat summū bonū cē diligēdū summe. nō min⁹ qz diligēti est vtile ꝛ bonū ꝫ si tm̄ existeret i se bonū:ꝫ si tm̄ cēt in se summū bonū esto q̄ non diligēti. tm̄ esset ipm summe diligēdū:ꝫ nō min⁹ est nūc de⁹ diligēd⁹/qz in se optim⁹ ꝛ diligēti etiā fructuosus. ¶ Cōfirmatur/qz sicut hīs aliqd mediū necessario ꝙclonē aliquā inferēs/cōclusioni seu ei⁹ significato assentit esto q̄ ad ipam ꝓbādā aliud mediū ipam nō inferēs simul cū illa adducat:ita cū bonitas infinite dei sit rō ꝓcise ipm sup oīa diligēdi ista stāte quocūqz alio adducto ꝓpter qd̄ ꝓcise nō cēt summe diligend⁹/ mihilomin⁹ est super oīa diligēd⁹:ꝫ licet qz bonū nobis nō sit summe diligēdus/tm ipe i se bonus sūme/ꝛ bon⁹ nobis est sup oīa diligēd⁹:sic tm̄ intelligēdo/q̄ sicut hīs ad aliquā ꝙclonē vnū mediū eā necessario inferēs ꝛ aliud ad qd̄ non sequit nō assentit ei nisi ꝓpter illud ad qd̄ sequit:ita huiusmodi diligēdi act⁹ ad hoc vt sit rectus pfecte ꝛ virtuosus nō debet termiari ad deū vt diligenti ꝓficuū ꝫ vt in se bonū. Hoc apparet/qm hmōi act⁹ nō debet terminari nisi ad deū sub rōne qua summū ꝛ infinitū bonū intēsiue:ꝫ ipe vt bonū alteri est bonū finitū itēsiue: vt aūt in se ꝛ ēm se accept⁹ est bonū formalr infinitū:ꝫ ꝛc. ¶ Cōfirmat:qz diligēs deū vt sibi ꝓficuū ꝓncipali⁹/ ꝫ vt i se bonū magis diligit bonū finitū sibi recipiēdū ab ipo rōne cui⁹ est sibi ꝓficuū bonū/ꝫ diligat ipsum deū vt in se bonū formaliter infinitū: sed talis actus est iept⁹:cū enī deus sit in se bonū infinitū/nobis aūt finitū/p cōsequēs magis est diligendus vt in se bonus ꝫ vt diligēti bon⁹. ¶ Ex hoc sequit cozollarie. Primo/ q̄ licet deus sit diligēdus qz diligenti bonus/nō tamē summe nisi qz in se bonus:qz nō est summe diligendus nisi vt summe ꝛ infinite bon⁹. ¶ Sc̄do q̄ licet de⁹ diligēti bonū/alliciat diligētē ad hmōi diligēdi actū elicitē dū/nō tm̄ debet allicere ad actū hmōi terminandū: qm̄ si q̄ impossibile ipse nō exisтēs in se infinitū bonū esset nobis eque sicut nūc ꝓficuus/nō esset ꝓpter hoc summe ab aliquo diligēdus:ergo nec mō est ad ipm vt diligēti bonū actus hmōi terminandus. ¶ Tertio/q̄ si ipe nullū nobis bonū influeret/nec ab ipo bonū aliqd̄ haberemus/mihilomin⁹ sicut ꝛ nūc ēm affectionē iustitie ꝛ dictamen rationis iuste ipm sup oīa diligere teneremur/qz maneret terminandus ꝛ formalis ratio huius actus/videlz bonitas infinita seu deitas ipsa: quare ꝛc. ¶ Quarto/q̄ cū dicat de⁹ est sup oīa diligēd⁹ iquātū in se bon⁹ ꝛ iquātū bon⁹ diligēti/aliter debet accipi inquātum in ꝓma ꝓpositiōe/ꝛ aliter in secūda. In ꝓma enim tenetur reduplicatiue/ vt sit sensus/deus est sup omnia diligēdus inquātū in se bonus hoc est eius bonitas formalis vel deitas est ratio terminandi actū huiusmodi diligendi. In secūda aūt ꝓpositione debet teneri inquātum specificatiue/ vt sit sensus/ de⁹ est sup oīa diligendus inquātū diligēti bonus:hoc est de⁹ qui est diligenti bonus est sup oīa diligēdus. Non autem reduplicatiue:quia tūc significaret q̄ bonitas nobis ab ipso cōmunicata vel cōmunicāda eēt ratio terminandi actum huiusmodi diligenti:qđ vnqz non est verum:cum bonitas huiusmodi sit formaliter finita: quare ꝛc. ¶ Quinta et vltima conclusio est q̄ actus diligendi vel appetendi amore concupiscētie aliquod bonum creatum super oīa alia creata est possibilis nec

mal⁹ moralr si sit debite circūstātionat⁹. ¶ Hec pbat pmo q sit possibilis/qm diligēn ℈m affectiōem cōmodi qđ est cōmodu⁹ est diligibili⁹: ℈ sūme cōmodū est sūme diligibile amore cōcupiscētie: sz aliquod ens creatū est creature itellectuali supme cōmodū ⁊ pfectiuum/ sicut act⁹ visiōis dmie ⁊ fruitiōis btē: ℈ hoc pōt sup oē aliud ens creatū diligi affectiōe cōmodi seu amore cupiscētie. ¶ Et si cōtra hoc arguas/ q⁹ vt dicebat supius in pbatiōe pme cclonis hui⁹ articuli/ q diligūt aliqđ sibi vl ppt se magis diligūt se/ sz actū brificū diligo ppter me: ℈ magis diligo me qz ipm. ¶ Rndeā q verum est absolute ⁊ simplr nō tm eodē gne dilectiōis: me em diligo amore amicitie/ actū aūt brificū amore cupiscētie/ quo amore non diligo aliqđ mihi tātū quātū hmōi actū: et hoc mō possibile est deū vt obiectū huius act⁹ brifici diligere sup oīa amore cupiscētie/ quo vez cupiscētie amore nihil ab ipso aliud tātū diligo/ licet amore amicitie aliqđ puta ipe deū diligēs a seipo āpli⁹ diligat. Nec hoc est ptra illā pmā cclonē dicētē/ q actus diligēdi deū sup oīa amore cupiscētie est impossibilis: q⁹ illa est ℈ ⁊ itelligēda sicut ei⁹ pbatio insinuat euidēter de amore cupiscētie nō tm ad amorē cupiscentie altū/ sz etiā ad amorē amicitie cōparato: qđ aūt hic dicit est verū de amore cupiscētie ad amorē cupiscētie pcise non ad amorē amicitie cōparato: ārē ⁊c. ¶ Et si ārās vtrū est diligibili⁹ amore cōcupiscētie de⁹ an act⁹ brific⁹ ab ipso causat⁹? Rndeā q icōparabilr ipse de⁹/ q⁹ nec act⁹ brific⁹ est sūme vtilis seu pficuus vt qđratiue a deo dictus sz tm vt obiective accept⁹. Nec em brificat beat⁹ p actū/ sz pncipalr p obiectū: nec p ons hmōi act⁹ est amore cupiscētie sūme cupiscibilis nisi in ordine ad obiectū: ℈ magis est cupiscibile ⁊ vtile ipz obiectū: ārē ⁊c. ¶ Scda pars cclonis pdicte/ vez q sūme appetere talē actū brificū vel etiā deū ipm supra quodcūq⁹ aliud ens creatū nō sit act⁹ malus imo bon⁹ si sit debite circūstātionat⁹: puta si appeto illō bonū mihi a deo ⁊ nō ab alio pferēdū: ⁊ eo mō q ipz mihi de⁹ statuit pferre ⁊ eo tpe ⁊ sic de alijs circūstātijs requisitis: apparet/ qm act⁹ appetēdi finē sibi debitū ⁊ modo debito psequēdū non est mal⁹ sz bon⁹: sz deus est finis creature intellectualis ad imaginē ei⁹ facte/ q habetur meditāte actu visiōis ⁊ fruitiōis: ℈ deū sūme appetere sup oīa creata/ et post ipm actū brificū secū cuilibet cōtūctiuū/ nō est malū aliq⁹ imo bonū. ¶ Cōfirmat: q⁹ act⁹ spei nō est mal⁹ imo bon⁹ ⁊ meritoz⁹/ sz sic deū desiderare ac ℈mū sempiternū/ videl actus spei: ℈ ⁊c. ¶ Sed ptra istā scdam partē cclonis hui⁹ arguit. Videl em si: ptradicere scde cclōni hui⁹ articuli: qm summe aliqđ sibi appetere ē ipz amore cupiscētie diligere: sz scdm pdictā cclusionē secūdā act⁹ diligendi deū pcise amore cupiscētie est vitiosus: ℈ deū sic sūme appetere nō est bonū. Rndet dupliciter. Uno mō pōt dici/ vt in conclusiōe illa scda pdicta fuit dictū/ vez q tūc act⁹ appetē di deū vt sibi vtilē nō est mal⁹ sz moralr virtuosus/ qm termiat ad ipz nō tm vt diligēti pficuū sz pncipalr vt formalr i se bonū. Et sic est itelligēdū qđ i illa cclone dicit: vez deū vt sibi pficuū sūme appetere est bonū/ nō aūt vt act⁹ hmōi appetēdi termiat ad deū pcise vt vtilē diligēti. ¶ Scdo posset forte dici alr. Ad cui⁹ euidētiā est sciēdū q de⁹ pōt diligi pcise vt vtilis diligēs/ ⁊ p ons amore cupiscentie tm: dupliciter. Uno mō tm actualiter. Alio mō actualr ⁊ habitualr simul. Potest em pside rari de⁹ pcise vt brificatus ⁊ hūiti pficuus nō itellect⁹ vt ℈m se: scdo vt i se bonus. Sed quodlibet eo mō pōt diligi quo pintelligit diligendū: ℈ de⁹ itellect⁹ pcise vt pficuus pōt pcise vt sic actualr diligi/ nō dilect⁹/ q⁹ nec pintellect⁹ vt formalr i se bon⁹. Hoc aūt mō eū diligēs tūc ipm diligit hoc amore vez cupiscētie tm actualr: nō habitualr qm promptꝰ ⁊ pnus est ad eū amore amicitie diligēdū si sibi pscntet vt formaliter in se bonus/ tūc aūt diligit eū actualiter simul ⁊ habitualr hoc amore quādo nullo mō ipsum diligeret vt formaliter in se bonū/ esto q⁹ vt sic ipm pintelligeret diligēdū. Tūc dicerē q licet amor concupiscētie actualis simul ⁊ habitualis quo ds appetit sibi deū/ sit vitiosus/ q⁹ hoc modo deū diligens amore cupiscētie tm/ vnde deo quo est fruendum: tm amor cupiscētie actualis sine habituali quo ds actualiter appetit sibi deū tm q⁹ sibi pficuum quomō ipm pcise actualiter pcognoscit/ nō aūt vt formaliter in se bonū/ non est act⁹ vitiosus imo moraliter virtuosus/ q⁹ nec talis act⁹ diligēdi deū licet ppter alterū est act⁹ vitādi deo vitiosus/ magis ℈ amor q̄ primus diligit actualr absolute nō ppter deū/ q⁹ nec diligēs primū psideret deū sit act⁹ fruēdi prio vitiosus. Licet em primū sic diligēs/ cū nō referat in deū actu/ refert tm habitu. Et ita in pposito pōt dici de diligēte deū tm actu vt vtilē diligēti. Et hoc mō est intelligēda illa vltima cōclusio: primo aūt mō scda cclusio pdicta que dicit actū diligēdi deū pcise amore concupiscentie existere vitiosum. ¶ Hec de secundo.

Quātum ad tertium: præmitto ad euidētiā dicēdoꝝ/ q deū sup oīa diligi/ dupliciter pōt itelligi: vez actualiter et habitualiter. Tunc de⁹ actualiter sup oīa diligit qñ ipse actu diligit plus/ et quodlibet aliud ab ipso diligit minꝰ: sicut etiā actualiter albius vel magis albū ℈supponit minꝰ albū/ ⁊ esse cōparatiuum productiuū positiuū: ita ⁊ magis dilectum minꝰ dilectum. Tunc vero dicit diligi habitualiter sup oīa/ qñ solus ipse ⁊ nihil ab ipso aliud diligit/ sic tm q⁹ nihil aliud ab ipso si actu diligeret tātū quātum ipse nūc diligit amaret. Et hoc mō deū sup oīa diligi adhuc pōt dupliciter intelligi. Uno mō q⁹ tāto ⁊ tā intēso actu amoris diligit q⁹ nihil ab eo aliud est diligibile tāto actu nec ita pfecto. Alio mō q⁹ tāto actu diligitur q⁹ licet eque intēso aliud ab eo esset diligibile et possit diligi rationabiliter/ nō tamē ab ipso aliqđ aliud diligeret tam intenso actu/ vel si ipsi aliqđ aliud occurreret actu eque intenso diligēdum q⁹ ⁊ sic diligeret/ tūc diligeret magis deū cernēs ipsum amplius diligēdū. ¶ Hoc ℈misso pono quinq⁹ cōclusiones. ¶ Prima est/ q⁹ nullus tenet deū diligere sup oīa actualiter mō ꝓpposito intelligendo aliquo amore vez cupiscentie vel amicitie. Hec apparet/ qm nō est necessarium oīa a deo alia diligere: ergo nec deum sup oīa isto mō. Consequentia est cuidēs: q⁹ sicut magis album arguit minꝰ album: ita ⁊ magis dilectū minus dilectū: ergo oīa illa qb⁹ deus est actualiter magis dilect⁹ sunt actualiter aliquo mō vez/ minus dilecta/ sz nullo mō est necessariū deū actualiter diligēte diligere alia ab ipso/ q⁹ nec ꝓsiderare nec ipa percipere: ergo ⁊c. ¶ Scda cclusio est/ q⁹ deū diligere sup oīa habitualiter primo mō ꝓpposito nō videt etiā ee necessariū ad salutē. Hec potest pbari/ qm oīs amor quo deus diligit ppter se/ quātūcūq⁹ modicus et remissus est moraliter bonus et etiā supnaturaliter/ q⁹ vez deo gratus et meritorius si diligens sit in charitate et sine peccato: sed actus intensior diligēdi deū/ actu grato et meritorio ad eterna nō videt hoi esse necessari⁹ ad salutē: ergo null⁹ act⁹ pfectior intensiue actu quātūcūq⁹ remisso diligendi deum propter se/ est necessari⁹ ad salutem: sed ita dilectione remissa deus pōt diligi q⁹ alia illi eq̄li vel etiā intēsiori aliquod ens creatū posset diligi: ergo ⁊c. ¶ Confirmatur primo/ q⁹ si act⁹ tanti gradus diligendi deum esset hominu necessarius ad salutē nullus actus illo iperfectior seu remissior esset deo gratus nec hoi meritorius/ q⁹ est falsum. Consequētia est cuidēs/ q⁹ nullus act⁹ est meritorius carēs aliquo sibi debito. Secūdo/ q⁹ cum deus sit in infinitū diligendus

nullū voluit obligare ad se ꝯtū ipse est in se diligibilis diligendū/sed omnē actū quo ꝓpter se diligit acceptare statuit vt vita eterna dignū: ergo ꝛc. ¶ Tertia conclusio est/ q deū diligere sup oia habituat⁹ secūdo mō predicto est hoi necessariū ad salutē. Hec apparet: qm etiā sic eum super oia diligendū/videlicet q nihil ipsi eq̄liter actualr diligat dictat ratio naturalis: et ideo licet si deus diligat ab aliquo nūc remisse posset postea eque intēse diligi aliquod ens creatū/tamē illo supuenīēte de⁹ est intēsius diligēdus/imo ꝛ itēsius ꝯ simul oia enia creata diliganf. si cum ipo actualr diligātur. ¶ Sed contra: qr videf q ista terna cōclusio et eius ꝓbatio ꝓtradicāt secūde ꝓclusioni qm de⁹ est a q̄libet diligend⁹ vt eū diligendū dictat recta ratio naturalis sed eū sic intēse diligendū q nichil ab ipso distictū posset eq̄ ꝓfecte diligi / dictat ratio naturalis: ergo sic est diligend⁹: et p ꝑs idebite diligit q̄cūq sic remisse diligit q aliquid ab ipso aliud posset eque ꝓfecte diligi ꝛ intēse. ¶ Respōdeo/q ratio naturalis nō dictat deus sup omnia diligendū nisi ipsum et alia oia intelligēdo et ad ipa oia eū postea ꝓparādo/sed de⁹ ipse potest intelligi absolute aliquo mō alijs nō intellectis nec ad ip̄a ꝓparatis/vt q̄dā ꝓpter se diligēdū absolute: et sic p̄sentari seu obijci voluīt: quare ꝛc. ¶ Quarta ꝓclusio est/ q deū diligere sup omnia tā amore amicitie ꝯ etiā ꝓcupiscētie dicto mō est homini necessariū ad salutem. Hec apparet/qr amor amicitie dei est amor charitatis/amor vero ꝓcupiscētie/amor spe: ad oēs aut̄ huiusmodi actus/videlicz sperādi/credēdi/ꝛ amādi obligat oīs adult⁹ pro aliq̄ non pro semp vt supertus in alijs ḡstionib⁹ fuit dictū: quare ꝛc. ¶ Quinta et vltima cōclusio est q de⁹ a nullo alio a se pōt trīn diligi ꝯtum in se est diligibilis/nec per ꝑs ad hoc aliquis obligat Hec apparet/qr ipse est diligibilis in infinitū/non pōt aut̄ ab aliquo alio a se diligi nisi finite intēsiue: ergo ꝛc ¶ Sic ad questionē. ¶ Ad rationē in pncipio patet solutio ex predictis.

Secundo quæro de ordine seu modo diligendi alia a deo. Utrū q̄libet post deum debeat semetipm diligere magis ꝯ aliū. ¶ Et videf q sic. Matth.20. Diliges ꝓximū tuū sicut teipm. Ex hoc ēn saluator innuit euidēter dilectionē sui debere eē mēsurā dilectionis ꝓximi/sed mensura semp est potior mēsurato: ergo ꝛc. ¶ Cōtra: qr q̄libet est diligibile/ qr bonū: ergo ꝯto melius tāto diligibil⁹: et ita per cōꝑs quilibet debet omnē se meliorē plus diligere ꝯ semetipm. ¶ Respōsio in qua ꝓio p̄mittā duplicē distinctionē. Secūdo dicā ad questionē. Tertio tangā triplicem dubitationē.

Quantum ad primū: prima distinctio

p̄mittēda est q vnū magis alio diligi potest dupliciter ītelligi. Uno mō qr ipi mai⁹ bonum appetit. Cui ēn mai⁹ bonū appetit magis obiectiue diligit. Alio modo/qr licet non mai⁹ bonū tamē maiori affectu ipsi appetit: et sic magis dilectū dicit magis diligi intensiue. ¶ Secūda distinctio p̄mittēda est/ q aliud est teneri ad aliquid faciēdum sic q nō faciēdo homo peccet mortaliter vel venialiter: et aliud est posse illud sine peccato facere/nec tamē teneri ad hoc faciendū. Sicut alīs est sic teneri et necessario debere seipm plus diligere ꝯ oēm aliū sic q diligēdo aliū plus vel equaluter homo peccet mortaliter vel venialiter: et aliud est posse post deū plus ꝯ aliquē aliū diligere semetipm nullū in hoc committēdo peccatū. Hec de primo.

Quantum ad secundum pono tres cōclusiones.

¶ Prima est q nullus debet nec potest charitative diligere semetipm magis ꝯ ꝓximū sibiꝑ malius bonū obiectiue ꝯ primo appetēdo. Hec apparet/ qm q̄libet debet ꝛ tenet quilibet deū quo nullū bonum pōt mai⁹ existere/appetere sicut sibiꝑsi: ꝯ ꝛc. ¶ Ex hac sequit corollarie q q̄libet charitative ꝓximū diligēs magis ipm sin animā diligit ac tenet diligere ꝯ corpus suū ꝓprū isto modo: videlicet illi mai⁹ bonuz ꝯ suo corpori appetēdo. Hoc apparet / qr anime cuiuslibet ꝓximi deo deū appetere sicut mihi/ non autē meo corpori cū nō sit eius capax: ergo ꝛc. ¶ Secūda ꝓclusio est/ q q̄libet potest sine peccato diligere semetipm magis ꝯ ꝓximū secūdo mō/videlicet maiore conatu seu affectu/sibi bonū videlicz deū ꝯ ꝓximo quē diligit appetēdo/et etiā mai⁹ bonū sibi volēdo nō obiectiue sed q̄dtanue/videlicet pfectiorē actū beatificū seu p̄miū sempiternū. Hec apparet/qm eisdē modis q̄bus q̄libet potest sine peccato plus diligere vnū ꝓximū ꝯ alterū/potest etiā et plus ꝯ omnē aliū diligere semetipm: sed q̄libet potest diligere vnū plus ꝯ aliuz a se vtroq; istoꝝ modoꝝ duoꝝ/videlicet et maiori affectu et mai⁹ ipsi premiū/nō tamē bonū obiectiue pfectius appetēdo: ergo ꝛc. ¶ Tertia ꝓclo est/. q nullus tenet/aliq̄ ꝑdictoꝝ modoꝝ magis diligere semetipm ꝯ ꝓximū maxie illū quē ꝑstat sibi deo existere magis gratū: sic intelligēdo q diligēdo talē magis ꝯ seipm vel equaliter non peccet mortaliter nec etiā venialiter. Hec pōt ꝓbari/qm cū charitative ꝓximū diligēs ipm diligat ꝓpter deū/qui magis a deo dilectū magis diligit nullū peccatū ꝓmittit: ergo nullus in diligēdo aliū deo magis gratū amplī⁹ ꝯ seipm appetēdo seu volēdo ei mai⁹ bonū videlicet p̄mū et etiā cū minore affectu ꝯ sibi videf deīereri sed potiꝰ ꝓmereri. ¶ Cōfirmat quia nullus demerek/sed potius merek in diligēdo aliquas ꝓportionaliter et eo ordine q̄ illa deus diligit: ꝑs cōstat Christū/hoc est hominē assumptū esse magis quocūq; alio homine deo gratū et ad mai⁹ p̄miū acceptatū: ergo diligere ipm amplī⁹ ꝯ seipm vtroq; dictoꝝ modoꝝ magis videf esse meritorium ꝯ peccatū: quare ꝛc. ¶ Ex hoc sequit corollarie q scīes se a deo ad infimū gr̄e ḡdū ꝛ gr̄e ordiatū i diligēdo magis oēs aliū ꝯ seipm/in nullo demerek sed potius merek. Hoc apparet/ qm cū q̄libet magis teneat deū diligere ꝯ seipm/per ꝑs nō demerek in preferēdo sibiꝑsi omnē aliū amplius deo gratū. ¶ Cōfirmat: qr nullus debet sibi appetere mai⁹ bonū ꝯ de⁹ statuit ei cōferre: ergo q̄libet debet mai⁹ bonū illi appetere et in hoc eū magis diligere cui de⁹ statuit mai⁹ bonū ꝓferendū: ergo ꝛc. ¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertium: sunt tria dubia circa tres ꝓclones ꝑdictas.

¶ Primū est circa primā qm cū beatitudo ꝑsistat in obiecto pot⁹ ꝯ in actu beatifico vt ab obiecto distincto: p ꝑs ꝯto beatior tāto habet bonū meli⁹ obiectiue: ergo cui possum velle maius premiū quidtatiue: et bonū amplī⁹ obiectiue: sed primū potest fieri/ergo et secūdū/quod negat prima ꝓclo. ¶ Secūdū est circa secūdā ꝓclusionē/ qm nullus pōt sine peccato magis diligere illud qđ recta rō dictat esse minus alio diligendū: sed recta ratio dictat qđ est melius esse amplī⁹ diligendū/ cū de⁹ qr optim⁹/ ideo sit ꝑ se sup oia diligend⁹: ergo nullus sine peccato potest pl⁹ diligere semetipz ꝯ aliū meliorē: cui⁹ ꝓtrariū dicit cōclusio supradicta. ¶ Tertiū est circa tertiā ꝓclusionē: qm q̄libet magis tenek nolle sibi culpā ꝯ alicui alteri a seipso et etiā penā: ergo etiā magis tenek sibi ꝯ alteri velle gratiā et gloriā. Cōsequēa videf euidens qr nō tenerek magis sibi nolle malū/nisi sibi teneretur amplī⁹ velle bonū: quare ꝛc. ¶ Ad primū dicendū q

subiectū bñm dis qđ de⁹ est/esse bonū melꝰ obiectiue/ potest intelligi dupliciter: vno modo ꝺm se formaliter alio modo in ordine ad aliū virtualr. Primo mō non pōt esse melꝰ: et sic est intelligēda pria ꝓclusio/ videlicet q bonū qđ mihi volo nō est ꝺm se maꝰ q̄ bonū qđ volo ꝓrio/cū vtrūq; debeā velle deū. Secūdo autē mō ipse deꝰ vt beatoꝝ obiectū est melior non in se/sed vni q̄ alteri, vt ei a quo magis diligit et videt. Et hoc mō potest maꝰ bonū appen vni q̄ alteri obiectiue. vl scdo potest dici aliter/videlicet qđ fim est qđ assumit/ puta q ēpto beatoꝝ tāto habeat bonū melꝰ obiectiue: cum deꝰ ipse obiectū oim beatorū sit totalr in se idē. ¶ Ad secūdū dicēdū q recta ratio dictat summū bonū summe diligendū/ alioꝝ autē ab isto nō quodcūq; magis in se bonū dictat esse magis necessario diligēdum nisi ceteris paribꝰ/videlicet vnitate/qđ em est magis vnū vt sic ostēdit vt magis aliqualr diligendū: et qz qlibet magis est idē sibi q̄ alteri: ideo ꝛc. Vel aliter dicendo dicta posset, videlicet q licet qđcūq; melꝰ/hoc est deo acceptabilꝰ sit diligibilꝰ/nō tamē ad ipsum licet magis diligibile/magis diligendū/ voluit deꝰ aliquē obligari: sed ad hoc tm vt ipm videlꝫ deū sup omnia diligeret/et alia ꝓpter eū: in ordine ad quē/et si qđ est maius bonū magis diligo/nō tñ pecco ecōtrario faciēdo videlicet minꝰ diligibile magis diligibili ꝓponēdo dū tñ qlibet ex charitate diliga ꝓpter deū. Nō em ad qđ cūq; qđ recta ratio dictat esse melꝰ obligat deꝰ: ꝛ ideo licet recta ratio dicter esse magis diligendū qđ est melius/nō tamē aliquē obligari voluit ad hoc deꝰ: q̄re ꝛc. Vel etiā posset dici q recta ratio nō dictat esse magis diligendū quodcūq; melꝰ. Mihi em a se distictū licet sit melꝰ/dictat simpliꝰ diligendū nisi deū. ¶ Nec valet si cōtra hoc arguat/ qz cū deꝰ sit summe diligēdus qz summū bonū/ p ꝓns quod est melꝰ est diligēdū am pliꝰ: qm assumptū est fim. Nō em ex alio deꝰ ē summe diligēdꝰ ꝛ sup oia nisi qz deꝰ: ita q si p impossibile eꝰ bonitas esset a deitate in re extra distincta/ adhuc deitas ipa foret sup oia diligēda: quare ꝛc. ¶ Ad tertiū licet in malis nō sit ꝓprie electio/tamē videt posse dici q si cui magis possuꝫ velle sine pctō qđ magis est a deo volitū et dilectū/ita et sine maiori pctō possem qđ maius malū esset et magis deo displicēs magis nolle: sed cōstat q culpa ꝛ pena alteriꝰ cuiuscūq; esset deo minꝰ displicēs q̄ pena et culpa, si poni posset Christi: ergo nullus peccare i aliquo videret in magis nolēdo aliquod malū cīpe vl pene Christi q̄ fuit q̄re ꝛc. ¶ Cōfirmat qz si bonū appeto et malū reipuo ꝓpter deū/per consequēs magis appetere qđ deꝰ magis appetit et diligit: et magis respuere siue nolle qđ deꝰ magis respuit/non est malū: quare ꝛc. ¶ Sic ad questionē. ¶ Ad rōnem in pncipio dicēdū: q qz qlibet magis ad diligendū se q̄ aliū naturalr inclinat: ideo dilectionē sui statuit ipe Christꝰ vt mensuram dilectionis ꝓximi/q̄ tñ si quis magis modo ꝑfecto aliquē aliū q̄ seipm diligeret, nō erraret. ¶ Ad rationē aliā que est in ꝓtrariū iam respō sum est.

¶ Sequitur in dist. xxx. Questio. j.

Circa distinctionē trige simā in qua magister inqrit an maioris sit meriti inimicū diligere q̄ amicū: quero ꝓmo vtrū inimicꝰ sit ex charitate necessario diligēdꝰ. ¶ Et videt q sic p illud. Lu. 6. Diligite inimicos vestros et benefacite ēis q̄ oderūt vos: bñdicite maledicēt⁹ et orate pro calūniantib⁹ vos. ¶ Cōtra: qz nullus deo odiosus et ingratꝰ est ex charitate diligēdꝰ: sed omnis inimicꝰ alteriꝰ est deo odiosus et ingratꝰ: qm vt dicit ꝓmo ioh. 2. Qui odit fratrē suū in tenebris est ꝛ in tenebris ambulat: et nescit quo eat/qz tenebre occecauerūt oculos eiꝰ: ergo ꝛc. ¶ Respōsio i qua ꝓmitta aliqua. Secūdo ex illis dicā ad questionē.

Quantum ad primum: est primo sciendū et ꝓmittendum q proximum ex charitate diligere: non est ipsum absolute ꝺm se diligere: solus em deus est ex charitate hoc modo videlicet absolute ꝺm se etmultus alius ad eo diligendus. Omnis autē aliꝰ ab eo debet ab altero diligi ꝓparate in ordie videlicet ad aliqđ bonū sibi appetibile ab illo nō tēporale seu terrenū sz spūale et eternū. Cū em amor charitatiuꝰ quo diligendus est deꝰ sit amor ꝑfectꝰ: amore autē ꝑfecto diligēs aliqđ bonū ꝓmune, q̄le est deꝰ/diligit illō volēdo ipm diligi a q̄cūq; alio cuiꝰ bonū potest existere sicut summe amor em primariꝰ vt in ꝓcedētib⁹ fuit dictū quo diligēs nollet habere secū ꝓdiligentē dilectū/ est amor imꝑfectꝰ q̄lis nō debet nec potest esse amor dei charitatiuus nullus em diligēs charitatiue deū appropriat sibi ipm nolēdo habere ꝓdiligentē se cū. imo sic cū diligit q omnē aliū a deo diligibilē, deū secū diligere appetit sicut et ipse diligit videlicet tā amore amicitie vt ꝓpter se/ q̄ etiā amore ꝓcupiscētie vt ꝑficiū diligēti. Et hoc est primū ex charitate diligere, videlicet velle ipm diligere deū tā in se bonū q̄ vt sibi ꝑficiū ad primū ꝓsequendū eternū: vt nihil aliud sit ꝓximū amicū vel inimicū charitatiue diligere q̄ velle deū ab ipo diligi et primū appetere ipi debitū sempiternū. ¶ Secundū ꝓmittendū est/q iimicꝰ potest dupliciter accipi, videlicet in gñe moris vt est inimicus formalr/et in gñe entis ꝺm id qđ est naturalr. Quocūq; horū modoꝝ accipiat aliꝰ est ipm vel quācūq; aliū diligere positiue actū dilectionis elicitado/et aliꝰ est ipm diligere negatiue actū odij suspēdēdo. Plus em dicat primū q̄ secūdū. Unde secundū infert primū et nō ecōuerso. quē em nō diligo possum nō odire: nō autē ecōtrario quē odio possuꝫ diligere: ergo diligere infert et arguit non odire: nō autem ecōuerso. ¶ Tertiū et vltimū ꝓmittendū est q cum aliūm nolle seu odire sit velle ipi malū vel nolle bonū, dupliciter potest quis aliū odire seu nolle: vno modo nolēdo ipsi tēporale et volēdo ipsi malū cōtrariū/ vt nolēdo bonū ipi vꝫ diuitias vl sanitatē vel vitā etiā corporalē: alio mō nolēdo ipi bonuꝫ spūale/ vt nolēdo ipsi deum nec ꝓximū sempiternū/sed volēdo malum ꝓtrarium. videlicet ipm non diligere deum nec optinere ꝓximuꝫ sempiternuꝫ. Hec de primo.

Quantum ad secundum: pro solutione questionis pono septē ꝓclusiones. ¶ Prima est q inimicꝰ vt formalr accept⁹ inchoatum videlicet inimicꝰ non est ex charitate diligēdꝰ/ꝛ ponꝰ odiēdus. Hec pparet qm iimicꝰ sic sumptꝰ includit mortalē culpā, videlicet inimicitiā: sicut et albū includit albedinē/sed nulla culpa debet nec potest ex charitate diligi sed respui ꝛ odiri: q̄ ꝛc. ¶ Cōfirmat: qz nullꝰ pōt ex charitate illū diligere quē scit in odio dei esse: sed omnis inimicꝰ ꝓximi vt inimicꝰ est a deo oditꝰ ipsiq; ingratꝰ ꝓpter peccatū odij seu inimicitie: ergo ꝛc. ¶ Et si arguas cōtra hoc/ quia si ois inimicꝰ vt sic est odiēdꝰ/ergo odiēs suuꝫ vl alteriꝰ inimicū est ab ipso etiā odiendꝰ cum sit eius inimicus. Respondeā q non sequitur/qm aliud est odire ꝓximum et aliud odire eiꝰ peccatum: et aliū est esse inimicum ꝓximi/ꝛ aliud inimicū peccati. Esse em inimicū ꝓximi cum odiēdo est peccatum et maluꝫ: ꝛ ideo talis vt sic est odiēdꝰ. Esse autē inimicuꝫ peccati et ꝓsequēs inimicitie ꝓximi q̄ inimicitia est peccatum, nō ē malum sed meritorium atq; bonum. Et ideo talis inimicꝰ

non est ab alio odiēdus sed diligēdus. Sol⁹ enī inimicus est odiēd⁹ cui⁹ inimicus est peccatū. qualis est ois proximi inimicus/nō autē ille cui⁹ inimicus est meritous qualis inimic⁹ est ois inimic⁹ peccati: et p ꝓs inimicitie ꝓximi. Qua re si odio te/qz tu odis me in quo mortaliter peccas/tu nō deberes me odire sed potiꝰ diligere qz odio te: qz odiū quo te odio non est malū sicut tuū odiū quo me odis/sed bonū/qz trāsit sup peccatuꝫ tuū. Et talis sic inimicos et quoscūqꝫ peccatores alios odiēs potest dicere cū ℣ psalmista: ℣perfecto odio oderā illos/inimici facti sunt mihi. ita enī peccati odium dicit meritorū et pfectū/sicut et p ꝓtrariū boni odiuꝫ dicit imperfectū. ¶ Secūda ꝓclusio est qz inimic⁹ secūdo modo videlicet sm id qđ est naturaliter sumpt⁹ est ex charitate ponitur spūaliter necessario diligend⁹. Hec apparet qm pfecte siue charitative deū diligēs debet velle seu appetere deū ꝓsimiliter vt a se diligi a q̄cūqꝫ cui⁹ dilecto potest existere ipsi videlicet deo grata. Hoc apparet/qz vt p̄dictū est pfecte diligēs aliqđ cōmune bonū nō debet sibi appropriare ipm/volendo ipsum nulli alteri nisi sibi: et ita per ꝓs qlibet debet charitative et pfecte diligēs deū velle ipm a quolibet diligi et haberi cui⁹ dilecto potest existere ipsi deo grata: sed dilecto cuiuslibet viatoris potest existere deo grata: hoc autē est diligere ꝓximū videlicet velle cū diligere et ꝓsequi deū: ergo ꝛc. ¶ Tertia ꝓclusio est q inimic⁹ hoc modo sumpt⁹ sicut et quilibet alius viatorū est a quolibet alio semp et pro semp negative spūaliter diligend⁹/hoc est nō odiend⁹/nolēdo cū diligere deū et ꝓsequi ꝑmiū sempiternū. Hec apparet/qm hmōi odiū quo quis nollet alium diligere deū nec ꝑmiū obtinere eternū est mortale peccatū/ad qđ vitādū qlibet oi tpe obligat. ¶ Cōfirmat qz nolentē deū ab aliquo cōdiligi tā amore amicitie vt in se bonū/q̄ etiā amore ꝓcupiscētie vt pficuū diligēti vel nolēti ipi aliꝰ ꝑmiū p qđ ꝓducat ad hmōi ꝓs/videlicet deū diligendū/ꝓstat non pfecte diligere deū vt supert⁹ est deductū: ergo ꝛc. ¶ Ex hoc sequit corollarie/q aliter tenet qlibet diligere amicum vel ūmicum hoc mō sumptuꝫ spiritualiter negative ipi nō odiēdo seu nolēdo aliqđ bonū spirituale: et aliter ponitur ipi spirituale bonū nō tm nō odiēdo seu nolēdo sed etiā apperēdo et volēdo. Ad ꝑmū enī videlicet ad nō odiēdum seu nolēduꝫ ipsi bonū aliquod spirituale est semp et pro semp qlibet obligar⁹. Ad secundū autē videlicꝫ ad diligēduꝫ ponitur ipsi bonuꝫ hmōi apperēdo semp sed nō pro semp qlibet obligat. Hoc apparet/qm licet semp et pro semp teneat⁹ vitare mortale peccatū/nō tñ oi tpe tenet⁹ ꝓtinuare aliquē bonum actum: sed odire alium spiritualiter ipi nolēdo deum vel qcūqꝫ aliud ꝑmium ad hoc bonum est mortale peccatum: diligere autē ipm et volēdo et apperēdo deum ab ipso haberi pos sibile si viator est/est act⁹ charitatiu⁹ et meritor⁹: ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat: qm̄ null⁹ ad diligendum ꝓximuꝫ ampli⁹ q̄ deum obligat: sꝫ licet qlibet obligeť ad nūcqꝫ odiēdum deum: nō tñ ad semp et ꝓtinue actu elicito diligendum: ergo ꝛc. ¶ Sed nunqđ posset de⁹ perfecte charitative diligi / ꝓximo spiritualiter mō ꝓpositō nō dilecto? Respōdeo q aliud est nolle diligi deuꝫ ab alio nec haberi: et aliud est nō velle ipm ab illo diligi cuius dilecto potest existere ipsi deo grata. Nolle enī est odire cum sit ꝓtrarius act⁹ actui volēdi seu diligēdi. Non velle autē nō dicit aliquē actuꝫ maluꝫ/sed pauat bonū videlicet diligere siue velle. Tunc ad ꝓposituꝫ pōt dici q licet act⁹ diligēdi deum charitatiuus et pfect⁹ non possit esse cum actu nolēdi eum cōdiligi ab oi illo cui⁹ dilecto pōt existere ipsi grata: qz talis hmōi amor est amari amāti appropriatu⁹/nec sic etiā act⁹ meritor⁹ nec deo grat⁹ cum act⁹ ipsi annex⁹ quo nō vult eum cō diligi ab alio sit mortale peccatum/qz fraternum odiū

Si actus diligendi deum tm̄/videť posse esse pfectus in suo genere et meritor⁹/cum nō velle seu negatione actus volēdi ipm deum dilectum ꝑdiligi ab alio. Qđ apparet/qz possum summe diligere et intelligere deum vt in se bonum/nō ꝓsiderādo aliqđ ab ipso aliud/ nec p ꝓs diligēdo seu volēdo alicui ipm deū. Nō possum enī alicui nō pintellecto actualiter velle deum/sed ad deū pfecte et meritoue diligēdum nō videť esse necessariū aliquid a deo distinctum actu intelligere: ergo licet deū pfecte et charitative diligēs debeat ꝓximum diligere negative nō odiēdo seu nolēdo deum ab eo ꝑdiligi: et etiā positive habitualiter nō tñ actualiter. Tūc deum diligēs actualiter diligit ꝓximū positive habitualiter qñ si cum ꝓsideraret stati cum actualiter diligeret deum ab eo condiligi appetēdo: et hoc sufficit /vt videť. ¶ Quarta ꝓclusio est/q nullus tenet diligere positive inimicum vel amicum tēporaliter volēdo ipsi bonuꝫ aliqđ tpale. Hec apparet/qm̄ null⁹ tenet magis diligere ꝓximum q̄ seipsum sed null⁹ tenet se diligere tpaliter: imo potest hoc modo licite et meritoue se odire/nolēdo sibi bona tpalia vt diuitias sanitates/et alias mundanas ꝓsperitates/ sed aduersitates sibi pon⁹ apperēdo/ attendēs ad illō Joh.12. Qui odit animā suā in hoc mūdo in vitā eternā custodit eā: ergo ꝛc. ¶ Ex hoc sequitur corollarie q nō tm̄ null⁹ tenet alium diligere isto mō/imo etiā pōt ipm odire/nolēdo ipsi ista hui⁹ mundi ꝓspera/sed volēdo aduersa. Hoc apparet/qm̄ cum spiritualia sempiterna sint tpalib⁹ pferēda/licite possuꝫ mihi et cuilibet alteri velle oē ad salutē pficuum nolēdo quod est eius impeditiuum: sed aduersa p deo accepta vel illata cū patiētia supportata sunt multa ad salutē/ quā interdum impedūt ꝓspera q̄ vita corporali excepta licite possum nolle cuilibet bonū aliqđ tpale/et malum tali bono cōtrarium vt ad salutē pficuum eidē apperēdo. ¶ Quinta ꝓclo est q quicunqꝫ in gratia existēti potest ali⁹ licite nolle vitā/et ei morte appetere corporalē. Hec apparet qm̄ qlibet potest velle et nolle alteri qđ velle et nolle licite potest sibi/sꝫ qlibet existēs in gratia dei salubiter potest sibi morte appetere et vitā respuere corporalem dicēs cum Apl̄o illud ad Ephe.1. Cupio dissolui et esse cū Christo: ergo ꝛc. ¶ Confirmat: qz cum mal⁹ bonū sit minoꝛ eligendū/licite potest qlibet sibi vel alteri nolle min⁹ bonū ꝓpter bonum mai⁹ ꝓsequēdum: sed vita corporalis est bonū īcōparabiliter ipfecti⁹ vita eternali beata: ergo ꝓpter vitā illā ꝓsequēdā eternalē licite qlibet potest sibi vel alteri nolle vitā istā miseriā corporalem. Et ideo dicit Apl̄s vbi supra: q dissolui et esse cū Christo multo magis melius est. qz vez vita beata seqns est melioꝛ q̄ ista misera vita ꝑsens. ¶ Sexta cōclusio est q nulli actualiter in peccato existēti possum nec debeo absolute sed sm quid velle morte seu nolle vitā pūrem corporalē. Hec apparet. Primo q̄tum ad primā partē videlicet q nulli tali debeo velle morte absolute: qm̄ licet possim velle ꝓximo id quod potest ipsi esse occasio penitētie et recōciliatiōis diuine/nō tm̄ ꝓtrarium/videlicet illud absolute debeo ipsi velle per qđ excluderet a potestate penitēdi et deum sibi reconciliādi ac diligendi/sed hoc est malum. Null⁹ enī locus penitentie est post mortē: ergo ꝛc. Secunda pars videlicꝫ q sm quid seu ꝑditiōaliter possit quis aliquē malum velle mouappareť/qm̄ licite possum velle alicui minus malum/videlicꝫ malum pene vt euadat mai⁹ malum tā culpe q̄ pene sibi ex culpa hmōi inferēde: sed malus ipenitēs ad mortem ꝑsist⁹ eternā q̄diu viuit in malis ꝓtinue pseueras q̄to plus vuit tāto mai⁹ malum culpe ꝑmittit et mai⁹ malum pene sibi in futuro inferēde: p ꝓs incurrit: ergo quilibet potest licite appetere oi tali morte et nolle vitā/vt videlicet det locum bonis quos impedit et infestat/et ne peccata peccatis addat in pñti ꝓpterq̄ sit

punitā⁹ actus in sequēti. ¶ Septima et vltima ꝓclusio q̄ sequit ex predicta/est q̄ act⁹ volēdi alteri corporalē morte semp debet habere annexā tristitiā in volū tate. Ilde apparet/qm̄ ois act⁹ volēdi aliq̄d non absolute sz cū ꝓditiōe iexistēte simplr nolita hz annexā tristitiā. Ilde apparet in exēplo de ꝓcipiēte merces ad piclz euadendū: talis em̄ licet volēs ꝓcipiat et actū volendi ꝓcere habeat/tm̄ qz hmōi volēdi act⁹ nō est absolut⁹ seu ipnuxt⁹ sed est cū actu nolēdi ꝓditionē iexistentem vcz piculū sue mortis: ideo talis cū tristitia ꝓcipiat licet volēs: sed volēs licite morte peccatoris vult ꝓpter cōditionē inexistentē nolitā absolute/vcz ei⁹ ipenitētiaz finalē: qđ quidē vcz supīma ipenitētia simplr nolita est inexistēs: ergo ꝛc̄. ¶ Cōfirmat: qz cū tristitia sit de re⁹ que nobis nolētib⁹ accidūt: letitia autē de ys q̄ nobis volētib⁹ simplr nō fm quid et ꝓditionāliter accidunt: per ꝓfis in quocūq; est tristitia in quo est nolle simpliciter aliq̄d qđ existit/licet sit in eo velle fm quid et cōditionāle/vcz hmōi nolito simplr existēte: sz qui vult peccatoris morte ꝓpter finalē ipenitētiā/habet actū nolēdi simplr hmōi eius finalē ipenitētiā iexistentē/ ꝓpter quā iexistēte absolute et simpliciter nolitā/fm qđ vult ac ꝓditionaliter ei⁹ mortē: ergo ꝛc̄. ¶ Sic ad questionē ¶ Ad rationē in pncipio patet solutio per predicta.

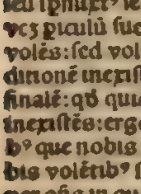

Ecūdo quæro de altero quod magister in litera querit: videlicz vtrum magis an min⁹ sit meritoriū inimicū diligere q̄ amicum. ¶ Et videt q̄ sit magis meritoriū p illud verbū Christi Luce. 6. Si diligitis eos qui vos diligūt que vobis est gratia? Siquidē et peccatores hoc facūt. Et subdit. Diligite inimicos vestros et benefacite eis et mutuū date nihil inde sperātes et merces vestra erit multa/et eritis filij altissimi. ¶ Sed ꝓra hoc arguit/qm̄ cui⁹ dilecto est magis meritoria ei⁹ odiū ē magis demeritoriū: z ecōtrario/cui⁹ odiū est grauius peccatū ei⁹ amor ē magis meritū: sed odiū amici est maioris demeriti/qz maioris ingratitudinis q̄ odiū inimici: ergo ꝛc̄. ¶ Resp̄ sio. Ad cui⁹ euidētiā primo sunt aliqua p̄mittēda. Secūdo est ex illis solutio inferenda.

Quātū ad primū: primū p̄mittēdū est

q̄ hic nō querit de dilectiōe inimici vt formaliter seu moraliter accepta vcz fm qđ inimic⁹ est/qm̄ vt sic nō est diligēdus/vt dictū est in alia questiōe: sed querit de dilectiōe inimici vt fundamētaliter sumpti/ vcz fm id quod est naturaliter/quo modo solū et nō alio est diligend⁹. ¶ Secundū p̄mittendū est q̄ amic⁹ potest ab aliquo diligi ꝓpter duo/qz aut ꝑfse ꝓpter amicitie sue actum vel beneficiū ab eo receptū: aut charitatiue ꝓpter deū. Prio modo diligit naturaliter p ōne quilibet naturaliter inclinat ad rediligendū se diligentē simlr̄q; bñficia ipē dētē: et taliter dilecto vt sic nō videt ē meritoria. Scōz em̄ beatū Gregoriū in quadā homilia/aliud est qđ spōte ipēdit nature: aliud quod p̄ceptus ex charitate debetur obedientie. Spōte em̄ nature quodāmodo ipa dilecto ab amico suo dilecto ipēdit seu ꝓpinquo: et ideo talis dilectio diligēti modicū affert fructū. Secūdo aut modo diligit amic⁹ quasi supnaturaliter/qz dilectione charitatiua et ꝓfecta in deū tendēte et ita diligēti supnaturale premiū afferēte. ¶ Tertiū p̄mittendū est q̄ vn⁹ et idē act⁹ tā in ḡne entis q̄ moris qz eisdē circumstātijs circūstātionat⁹ potest ē magis et min⁹ meritorius ꝓpter duo. Prio qz maiori conatu seu affectu elicit⁹. Sicut em̄ malus act⁹ ōne maiore conatu elicitus tāto est peior: ita et bon⁹ tāto melior ōne maiori: z tāto imperfectior et minoris meriti/ōne est minori affectu seu conatu elicit⁹. Quāto em̄ quis deū vel ꝓximū ꝓpter deū affectuosi⁹ diligit tāto magis: et ōne remissi⁹ tāto minus merebit. Secūdo act⁹ licet equali conatu et alijs oīb⁹ similib⁹ elicit⁹ potest esse et est magis meritorius et p ꝓfis melior supnaturaliter licet equalis in ḡne entis z moris/si ipsum exercēs est magis deo acceptus. Duob⁹ em̄ existētib⁹ meliter deo grans idez act⁹ bonus equali conatu ab vtroq; exercitus est min⁹ vtilis min⁹ grato/z vtilior et fructuosior alteri magis grato. Vñ sicut in humanis vnū et idē obsequiū alicui dominо exhibitū magis ab ipso acceptat et remunerat vt ab vno/vcz ipsi magis grato est ei ipē sum q̄ vt ab altero minus grato: ita est de deo in ꝓposito sentiēdum. Et hoc est qđ Gen̄. 4. ca. innuit vbi dicit. ☙ re spexit dominus ad abel z ad munera ei⁹. Prius dicit ad abel q̄ ad munera ei⁹/ad insinuādū q̄ magis de⁹ acceptat oē opus bonū ꝓpter operantē si bi acceptū q̄ econtrario: sed si ꝓpter operātē sibi gratū acceptat op⁹ ei⁹ vt premio dignū: ergo q̄to opans est deo gratior/tāto est deo acceptabilior et p ꝓfis operāti fructuosior eius actus. ¶ Cōfirmat: qz cū null⁹ act⁹ ōnūcq; bon⁹ sit meritorius ad eterna nisi assistēte operāti charitate sua/p ꝓfis tāto opantis act⁹ est salubrior et deo acceptior q̄to charitas opanti assistēs ipmq; ad operādū mouēs est abūdātior. ¶ Et q̄tum ad hoc est dissimile de actu meritorio et de actu demeritorio. licz em̄ actus ex se eque bonus moraliter sit magis meritor⁹ ꝓpter maiorē habitū gratie opantis/nō tñ malus actus in se eq̄ malus z vitiosus moraliter est magis demeritor⁹ ꝓpter latiorē seu maiorē culpe habitū delinquēntis. ¶ Tunc ista ad ꝓpositū applicādo qñ querit an dilecto inimici sit maioris meriti/an amici: hmōi due charitatiue dilectiones/inimici videlicet et amici debēt ꝓparari vel ad eundē et mediāte equali affectu aut charitate vtrumq; diligentē/inimicū vcz et amicū/ vel ad diuersos amicus z inimicū equaliter diligētes et in eq̄li gratia (qua mediāte illos diligūt/existētes. Ilde apparet: qz cū vt ꝓdictū est/actus ex se bonus possit esse magis vel minus meritorius vel qz maiori affectu vl̄ qz ex maiori siue cū maiori charitate elicit⁹/per ꝓfis si absolute de istis diligēdi actib⁹ q̄reret/posset faciliter rñderi q̄ quilibet eorū pōt ē magis meritor⁹ alio z ecōtrario/vtroq; dictorū duorū modorū/ vcz aut qz cū maiori conatu aut qz cum maiori charitate ꝓduct⁹: et ita hoc modo duplici act⁹ diligēdi inimici posset ē minus meritorius/si cū minori conatu vel cū minori charitate elicitus: et magis meritorius si ecōtrario. Ad hoc ergo vt questio sit min⁹ dubia ē vt ꝓdicto mō specificata intelligēda. ¶ Quartū z vltimū qđ p̄mitto/est q̄ aliq̄n vnus actus potest esse maioris meriti ex vna circūstātia/et alius maioris illo ex alia. Et tūc videndū est que circūstātia est melior: z actus tali circūstātia vel ꝓditiōe circūstātionat⁹ ē melior iudicādus. Exemplū posset poni in ꝓposito. Est em̄ facile diligere amicū/et difficile diligere inimicum. Difficultas autē annexa actui nō videt remittere meritū sed augere/ceteris em̄ paribus actus difficilior videt esse maioris meriti exercēti ipm̄. Ecōtrario autem actus diligēdi amicū habet aliq̄d ꝓpter quod videtur magis meritor⁹ q̄ alius/vcz forte qz trāsit super obiectū cui diligēs amplius obligat. Ilde de primo.

Quantum ad secundum: pro solutione

q̄stiōis pono quatuor ꝓclusiones. ¶ Prima est q̄ magis q̄libet tenet diligere amicū suū q̄ inimicū/supposito q̄ amicus eius sit amicus dei. Ilde potest ꝓbari: qm̄ magis tenet q̄libz aliū ex charitate diligēs diligere deū amicū q̄ deū inimicū: vel illū quē deus diligit q̄ illū quē odit vel saltē non diligit/ sed ꝓstat omnē inimicum ꝓximi esse in odio dei: ergo si amicus est a deo dilectus magis est diligēdus q̄ inimicus. ¶ Cōfirmat: qz licz

deus peccatorē qualis est oīs ꝓximi inimicus/nō odiat vt est homo/modo quo est a quolibet diligendus / sed tm̄ modo vt peccator: tamē nec sic/vez vt est homo/ eū diligit. Nullū em̄ diligit nisi gratia informatus qualis supponit esse ꝓximi amicus: sed magis est diligēd⁹ ille quē deus diligit q̄ ille quē nec diligit nec odit/cuius modi est oīs ꝓximi inimicus vt fundamētalr siue fm id qđ est naturaliter acceptus: ergo ⁊c. ¶ Secūda cōclusio que sequit̄ est p̄dicta est q̄ diligere talē amicū est magis meritorū q̄ diligere inimicū. Hec potest ꝓbari qm̄ actus bonus ⁊ cum charitate elicitus q̄to est melior moraliter tāto est vtilior exercēti et fructuosior supnaturalr: sed act⁹ diligēdi amicū suū et dei est melior moraliter actu diligēdi inimicū suū ⁊ p ꝓns dei. Ꝓbo quia actus cuius est melior moraliter ceteris paribus/ q̄to trāsit sup melius obiectū et sibi magis debitū: sed q̄libet in gratia existēs qualis est amicus dei ⁊ ꝓximus est melior et obiectū magis debitū dilectiōis charitatiue quocūq; sine gratia existēte qualis est ꝓximi inimicus: ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat/ q; amor dei ceteris paribus melior esse videt et fructuosior q̄ amor ꝓximi: ꝙ hoc nō vr ex/nisi q; trāsit sup magis diligibile sup qđ actus ꝓximi trāsiēs vez odiū ex̄t detestabilior q̄ odiū cuiuscūq; alteri⁹: ergo cū in ꝓposito ꝓsimilr amic⁹ dei et ꝓximi sit magis diligēdus q̄ inimic⁹ ꝓximi/vl nō amicus ei⁹ nec dei/amici enim odiū sit detestabilius q̄ odiū inimici nō hñtis gratiā dei. Constat em̄/ vt videt/ detestabili⁹ esse odire in gratia existentē q̄ gratiam nō habētē: p ꝓns sequit̄ ꝓpositū/ vez q magis est deo acceptū et meritorū diligere amicū q̄ hmōi inimicum. ¶ Cōfirmūt sc̄o/ q; qñ aliqui bonus actus et meritorius sic se habēt q vn⁹ actus excedit alterū in vno/et excedit ab illo in alio/ille est melior et magis meritorius iudicādus (vt dictū fuit supr⁹) cui⁹ ꝓdicto vel circūstātia excedēs est melior ꝓditōe vl circūstāna alteri⁹ excedētis: sed in ꝓposito act⁹ diligēdi amicū excedit actū diligēdi inimicū in hoc qđ est pfect⁹ illo in quo excedit ab ipso/⁊ magis ad meritū opportunū. qđ apparet: qm̄ actus diligēdi inimicū nō excedit actū diligēdi amicū nisi in difficultate maiori sibi annexa: excedit autē ab alio in obiecto magis debito qđ est pfect⁹ et opportunius ad mai⁹ meritū q̄ aliqua difficultas eliciēdi actū quod apparet. Cōstat em̄ q facili⁹ est diligere deum q̄ aliq̄d ab ipso distinctū. q̄to em̄ quicq; melio⁹ tāto est diligibilius et ad diligendū facili⁹: nec tamē ꝓpter hmōi actus diligēdi deū facilitatē maiorē est minus meritorius iste act⁹ imo magis oī actu alio qcūq; aliud diligēdi q̄tūcūq; difficilē. Hoi etiā ꝓfuoso actus ꝓfuus est facilior: nec tm̄ ex hoc est ipi⁹ ifructuosior q̄ homini vinoso cui est facilior. ¶ Tertia ꝓclo est: q nullus ex charitate tenet magis diligere suū amicū q̄ inimicum supposito q vterq; sit dei equaliter inimic⁹: hoc est q sit sine gratia et in equali culpa. Hec potest ꝓbari/qm̄ ex charitate nullus tenet diligere aliquē nisi tm̄modo ꝓpter deū/sed quos teneor diligere ꝓpter aliquē non teneor inequalr diligere nisi quia illi ab illo iequaliter diliguntur vl inequiter oditur: ergo ad nullū magis diligēdū obligor ex charitate/nisi q; magis a deo ꝓpter quē p̄cise ipm̄ diligo est dilect⁹ aut min⁹ oīus: sed p̄dicta supponūtur equaliter esse in culpa et pauari gratia: ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat: q; diligere charitatiue ꝓximū est ipm̄ velle diligere et habere deū: sed deo equalr ingratis cuiusmodi supponūtur esse ish. inimic⁹ vez et amicus null⁹ tenet deū ex charitate inequaliter diligere siue velle: ergo ⁊c. ¶ Nō intēdo tm̄ ex hoc dicere qn amicus etiā talis possit et aliquo mō debeat diligi amplius q̄ inimic⁹/nō tamē ex charitate sed aliquo debito naturali de quo superi⁹ fuit dictū: ꝓpter qđ si amicus alicuius ad eū ampliꝰ diligendū moueat non plus mereꝝ nisi ad hoc moueat eū de⁹. ¶ Quarta et vltima est q si vnus predictor duor actuū amicū talē ⁊ inimicū equalr diligēdi est altero magis meritorius ille videt esse qui est inimici ipsius diligētis magis meritorius q̄ alter/qui vez est amici. Hec videt posse ꝓbari qm̄ oīb⁹ alijs ad bonitatē actus ꝓnētib⁹ existētib⁹ paribꝰ/q̄to actus est ipm̄ ꝓpter deū exercēti difficilior tāto videtur aliquo mō esse fructuosior et deo propter quem exercet acceptabilior/sed actus diligēdi inimicū suum et dei est difficilior naturalr cuicūq; q̄ actus diligendi amicū suū et inimicū dei: et que ad bonitatē hor actuū spectāt oīa esse paria supponunt/q; vterq; equaliter et equali affectu ⁊ cū equali diligētis charitate diligitur ꝓpter deū neuter eorū est charitatiue dilectionis obiectū magis debitū q̄ alter/cū vterq; carere grata et eē in culpa equalr supponat: ergo ⁊c. ¶ Sic ad q̄stionē.

Ad rationem in principio dicendum q.

diligere amicū p̄cise ꝓpter amicitie ei⁹ actū seu ab ipo receptū bñficiū nō in aliquo ꝓpter deū nō est in aliq̄ meritorū. Et sic intelligit Saluator noster in verbo p allegato: non autē intelligit quin ipsum amicū diligere ꝓpter deū sit meritorū: q; tamē inimicus nō diligitur ꝓmuniter nisi ex charitate tm̄modo ꝓpter deū/cui⁹ cōtrarū est frequēter de amore amici: ideo diligere inimicū dicit eē meritorū absolute magis q̄ diligere amicū.

¶ Sequitur in distin. xi. Quęstio prima.

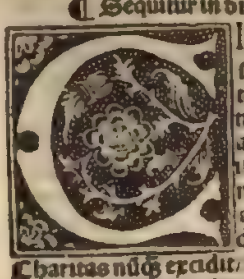

Circa distinctionē trigesimā primā in qua magister determinat de stabilitate charitatis et de ordine q̄ Chr⁹ dilexit alia a deo ex charitate: ōr de istis duobus. Et primo de primo. Utrū charitas vie ꝓmaneat cū felicitate patrie. ¶ Et videtur q; sic: per illud. i. Cor. xiii. Charitas nūq̄ excidit/ siue prophetie euacuabuntur/ siue lingue cessabūt/ siue sciētia destruet ⁊c. ¶ Contra q; nō videt maior ratio quare charitas q̄ fides ⁊ spes debeat ꝓmanere/cū non sit beatitudo nec aliquid eius magis q̄ fides et spes: sed fides et spes ibi desinēt esse ergo ⁊c. ¶ Rēspōsio vbi primo est videndū an ibi remaneat charitas acquisita. Secundo an infusa.

Quantum ad primum est primo sciendū

q Charitas acq̄sita dupliciter p̄t sumi. Uno modo pro charitate ab ipso acq̄rēte ꝓducta naturalr effectiue/et hoc modo distinguit a charitate infusa que nō ꝓtinet ꝓfualiter in potestate nisi tm̄modo prime cause q̄uidē charitas infusa/nō est nisi electo ex̄ sine peccato existēti. ipsa autē charitas acq̄sita hoc modo sumpta potest esse quorūcūq; etiaꝫ reproborū. Cuicūq; em̄ est possibilis naturalr aliquis act⁹ possibilis ē et habitus ex illo actu p̄cedēte gñabilis: sed actus diligēdi deum ꝓpter se sup oīa est possibilis cuicūq; in puris naturalib⁹ existēti/et i q̄cūq; peccato. excepto diuino odio: ergo ex talib⁹ actibus diligēdi deū ꝓpter se ipm̄ naturalr possibilibus potest q̄libet in se acq̄rere habitū ad actꝰ similes inclinantē: huiusmodi autē habitū voco habitum charitatis naturalr acq̄site: ergo ⁊c. Secūdo autē modo posset dici charitas acq̄sita illa que est ab acquirēte tm̄modo meritorie/a deo effectiue: et vt sic nō accipio in proposito charitatē acquisitā/ q; vt sic accepta non distinguit ab infusa/de qua in secūdo articulo est dicendū: ꝙ sumit hic acq̄sita charitas ꝓmo mō / que vt sic sumpta ab acq̄rēte effectiue producit ac intendit non per quēcūq; actū bonū vt charitas infusa/ que est etiā secūdo modo acq̄sita / sed p̄cise per actū diligendi

possibile cuicūq; ratione vtenti etiā in peccato mortali existēn. ¶ Cōsimilis dictio potest poni de fide & spe acquisitis. ¶ Hoc p̄misso pono duas p̄clones. ¶ Prima cōclusio est/q̄ charitas/fides/& spes acquisite remanere possunt in alia separata. Hoc apparet: qz qd̄ est subiectū p̄ seipm/nō qz alteri p̄uctū alicui⁹ forme remanere potest eiusdē forme subiectū vt a quocūq; alio separatū. Hoc apparet in exēplo de superficie seu q̄ntitate qualibet dealbata que remanet dealbata a substātia separata: vt patet in eucharistie sacramēto. Cui⁹ ratio non est alia nisi qz vt subst̄ātie p̄uncta nō erat ꝓpter substātiā subiectū albedinis/sed imediate tm̄mō p seipsā: sz anima p̄uncta corpori est p̄ seipam imediatū subiectū charitatis acquisite/et quorūcūq; habituū aliorū tā intelligibiliū q̄ appetibiliū: ergo sub eisdē oīb⁹ acquisitis habitibus et q̄buscūq; formis aliis potest manere a corpore separata quib⁹ fuit p̄uncta corpori informata. ¶ Ex hac p̄clone sequit corollarie q̄ hmōi tres habitus theologici acquisiti/vz fides/spes & charitas videt manere de facto in quolibet beatorū: nisi aut propter cessationē ab ipsorum actibus naturaliter / aut a deo supernaturaliter destruātur. Hoc apparet/qm̄ nō est in anime potestate aliquē eius habitū cui nihil succedit in ipsa incō possibile nō manere / nisi forte p̄ cessationē ab actibus quib⁹ mediātib⁹ habit⁹ ꝓfirmat/modo quo fm philosophū scām oblionone amittit: sed nulli habitui trū p̄dictoꝝ nec (vt videt) alicui alioꝝ succedit aliquid formaliter incōpossibile in aliquo beatoꝝ cū act⁹ visionis nō repugnat formaliter alicui actui intellectiue nec appetiue potēcie/nec act⁹ etiā fruitionis: ergo si hmōi habit⁹ nō manēt, hoc est aut a deo ipos in instāti beatitudinis ꝓferēde annihilāte aut qz postea ipsis beatis cessantib⁹ ab ipsoꝝ actib⁹ corrūpūtur. ¶ Cōfirmatur qz oēs habit⁹ alij intellectuales acquisiti ponūtur remanere in alia separata sed non video quare magis aliq̄ p̄dicti necessario debeāt remanere / cū nullū icōpossibile succedat istis trib⁹ magis q̄ aliis quibuscūq;. Esto cū q̄ actus videndi sit incōpossibilis actui credēdi non tamē habitus fidei: ergo &c. ¶ Sed hic est vnū dubiuz qz si alia manet in patria eisdē habitib⁹ quib⁹ māsit in via informata: ergo alia vitiosis hmōi informata in p̄senti manebit sub eisdē habitib⁹ in sequēti: qd̄ oīno videt ip̄robabile et absurdū. Respōdeo q̄ in gloria nulla erit deformitas in alia nec in carne deo oēm deformitatē a corpore et ab alia remouēte: et ita nec in alia beata erit aliquis habitus vitiosus quo fuit in via informata/esset tamē nisi deus faceret ne inesset. Nō cū magis est in aie potestate informate vno habitu vitioso et altero vtuoso vt nō insit ei tā vitiosus q̄ vtuosus habitus in sequēti cū quib⁹ oīb⁹ fuit separata a corpore in p̄senti. et ideo sicut oēs vitiosi habitus remanēt in dānatis/ita nisi deus impediret remanerēt etiā in beatis. Qz autē deus hoc impediat ex hoc ꝓbabiliꝰ potest credi/qm̄ nō est verisimile aliquē beatorū p̄mitti a deo ēe magis cū aliqua alia deformitate q̄ cū corporis: sed fm doctrinā sanctoꝝ beatorūcūq; aliqui deformes fuerit corporaliter in p̄senti/oēs resurgēt sine deformitate aliqua corporali: ergo non est ponēda in aia alicui⁹ ipsoꝝ aliqua deformitas spūalis/qualis est habit⁹ vitiosus dānati/aut cū eisdē deformitatib⁹ tā corporalib⁹ q̄ spūalibus cū q̄b⁹ fuerūt in p̄senti p̄manebūt ꝑpetuo in sequēti. ¶ Secūda ꝓclusio est/q̄ hmōi tres theologici habitus acquisiti non videtur esse ponēdi nec necessarij ꝑpter eoꝝ actus in aliquo beatoꝝ. Hoc apparet: qz act⁹ charitatis acquisite est dei dilectio nō beatifica/fidei actus est credere/spei sperare/ sz in beatis nō ponūtur cōiter isti actus. Nec cū videt q̄ beati diligāt deum nisi actu fruitionis beate ad quē actū eliciendū non potest poni aliquis habit⁹ acquisitus/cū hmōi actus in sola patria cāusa virtualiter sit p̄ctus. in eis etiā nō ponit actus credēdi sed videndi/nec sperādi cū actu habeāt et possideāt qd̄ sperabāt: ergo &c. ¶ Si tri ponerent in beatis hmōi act⁹ vcz diligēdi deū p̄pter se/aliū a beatifico: et diligēdi cū vt eis vnit̄ et p̄ficuū qui videt esse actus spei et actus aliquis credēdi vel intelligēdi alius a beatifico/ex talib⁹ actib⁹ quos respiciunt hmōi acquisiti habitus possent argui tales in eis existere habitus. Esto etiā q̄ non ponat in eis act⁹ diligēdi deū alius a beatifico/tri diligūt alia a deo sicut et intelligūt in genere p̄prio: et ideo sicut respectu intellectionis aliorū in genere p̄prio ponit in eis manere idē habit⁹ intellectiuus quē in p̄senti habuerūt ipsos ad hmōi actus intelligēdi inclinās: ita et respectu eoꝝ que diligūt aliorū a deo posset poni in eis idē habit⁹ charitatis inclinās ad diligēdum talia quē in presenti habuerunt/nisi dicerēt q̄ licz alia a deo intelligūt in p̄prio genere & absolute nihil tamē ipoꝝ diligūt fm se sed tm̄modo p̄pter deum: et ideo licet sit in eis habitus intellectiu⁹ ad p̄mus nota cognoscendū inclinās/non tamen oportet in eis existere p̄pter actum aliquē diligēdi aliq̄d aliud a deo habitum acquisitum aliquē charitans. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secūdum: dicitur primo

q̄ in beatis nō manet fides nec spes: qz hmōi ponerentur in eis frustra: qm̄ oīs habit⁹ cui⁹ inclinatio est impossibilis est frustra: sed inclinatio istoꝝ habituū ē impossibilis in beatis: qd̄ apparet/qm̄ fides inclinat in verum non apparēs agnoscēdum seu credendū: cum fm Aplm sit argumētum nō apparētium/et spes inclinat ad p̄cupiscēdum aliqd̄ p̄modum seu bonum absens: sz beatus nihil est absens ab eis p̄cupiscēdum/ nec inest eis dens ergo &c. Secundo dicitur de charitate infusa q̄ illa manet in eis p̄pter p̄rariam rationem: videlicz qz illa inclinat ad diligendum deū in se: sed hmōi act⁹ diligēdi deū p̄pter se est in patria/et inclinato ad ipz in q̄libet beatoꝝ: ergo et charitas ipsa infusa qua beati ad actū hmōi inclinātur. ¶ Sed cōtra istum dicēdi modum arguit. Primo/qz supponit oēs tres virtutes theologicas infusas cē eis habituatos ad act⁹ aliquos inclinātes: hoc autē est dubium/nec forte est verum vt tu supponis⁹ est oīsum. ¶ Secundo qz esto q̄ assumptū p̄dictū esset verum. quod de fide secūdo accipit nō est verum/vcz q̄ fides inclinet in verum non apparēs Sicut cū oīs act⁹ cognitiu⁹ ē alicui⁹ apparētis et mō alicuius euidētis ita et oīnis habitus intellectiu⁹/qualis est fides si ad verum aliqd̄ agnoscēdum inclinat / non inclinat ad nō apparēs seu inevidēs sed ad apparens et euidēs licet aliter q̄ obiectum scīētie sit apparēs: vt in prima questione dist. 24. prolixi⁹ est oīsum/quare &c. ¶ Tertio qz nec tertium: quod dicit de actu spei videt verum/qm̄ licet alius actus sit amoz amicitie quo diligo aliq̄d p̄pter se/et alius amoz ꝓcupiscētie quo diligo et appeto illud p̄pter me/qz vcz mihi bonum: tm̄ eodē actu quo appeto mihi aliqd̄ bonum absens/ diligo mihi et appeto p̄nīs. quod apparet/qz concupiscētie amoz alicui⁹ obiecti idē esse videt siue obiectum amatum ab amāte actualiter habebitur siue non: sed sicut viatores diligunt deum nō habitum amoze ꝓcupiscentie sibi eum vt proficuum appetētes: ita cōsimiliter cōprehēsores. Non cū tm̄ cum diligunt qz in se bonum/ et per p̄ns amoze amicitie/sed etiā qz eis proficuum et p̄ p̄ns amoze ꝓcupiscētie/vt videt: ergo si amoz ꝓcupiscētie quo de⁹ diligit vt vtilis diligēti ē amoz spei cum iste amoz sic esse possit in quolibet beatoꝝ per cōsequēs propter inclinationē eis ipossibilē ad hunc actus nō est negandum in eis existere spei infusē habitum. Nec valet quādo arguitur/qz act⁹ spei non est habitus sed hñdi cum sit futuri: qm̄ si actus spei est amoz alicui⁹ vt pro-

ſicut diligẽti/ꝓſtat q talis non eſt ẽm habẽdi ſed eſſam habit. Nec eſt minus diligo nuḣi vnic habitum ꝯ habendum: hmõi tamẽ actus nõ denominatur actus ſperãdi niſi ſit reſpectu futuri habẽdi: et ſic bene verũ eſt in beatis nõ eſſe actũ ſperãdi. ¶ Quarto/qr nec quod dicit de charitate infuſa videf verũ/qm nullus habit⁹ inclinat habituatũ ad actũ ſibi ipoſſibilẽ effectiue/ſed actus diuine dilectionis beatifice eſt ipoſſibilis effectiue cuilibet beator̃ ⁊ null⁹ habit⁹ eor̃ põt eos ad actũ hmõi icliare. ¶ Cõfirmaf/qr aut charitas hmõi quã ponis manere in beatis iclinat ipſos ad actum beatifice fruitionis eliciendũ effectiue/aut ad recipiẽdum paſſiue: ſz nõ primũ cum nõ ſit effectiue poſſibilis niſi deo Nec ſecundũ qr nullus habit⁹ eſt ſic inclinãs habitus rũ ad actũ: ergo propter hmõi inclinationẽ beator̃ ad deũ beatifice diligẽdum nõ oportet ponere charitatis ifuſe habitũ remanere/niſi ponaf q remaneat vt inclinãs ad actũ diligẽdi aliũ a beatifico et diſtinctũ/ad quẽ inclinabat in via. Cum eſt nõ ſit ſpecifice alia ꝯ ſ via nec ſit ꝑfectior/nõ poteſt inclinare ad actũ altũ ab alio ad quẽ iclinabat ſ via/in via autẽ nõ iclinabat ad actũ beatificũ: ergo ꝛc̃.

Et ideo aliter eſt dicendum. Ad cuius

euidentiã pono tres ꝓclones. ¶ Prima eſt q propter nullum actũ beator̃ oportet in eis ponere charitatem ifuſam magis ꝯ fidẽ et ſpẽ in gloria remanere. Hec apparet/qm propter nullũ actum alium ponit remanere charitas infuſa in beatis niſi propter actuz quo deum diligũt propter ſeipm/ſed propter iſtum nõ oportet eã ponere magis ꝯ ſpẽ. Probo/qr aut act⁹ hmõi diligẽdi deũ ꝓpter quẽ ponit charitas eſt beatific⁹/aut ab ipſo alius. Si primũ/propter beatificũ actum nullus eſt habitus ponend⁹ neceſſario in beato/cum beat⁹ actũ beatificum cauſaliter nõ attigat/vt ſuperius eſt argutum. Si ſecundus/eadẽ ratione qua q̃libet beator̃ poteſt in actum amãdi deũ amore amicitie vel propter ſeipſum poteſt etiã in amorẽ ꝓcupiſcẽtie quo poteſt eum diligere vt ſibi proficuũ ſiue bonum: ergo nõ magis propter amorẽ amicitie eſt in eis ponẽda charitas ifuſa ꝯ propter amorẽ ꝓcupiſcẽtie ſpes infuſa. Nullũ eſt ẽm poſſibile viſo obiecto põderi aſſenſum a videntẽ nõ ẽm propoſ euidẽtiã rei viſe/ſed ẽtiã propter dictum alterius aſſerentis/qui aſſenſus eſt act⁹ fidei: ergo ꝛc̃. ¶ Preterea ad idẽ arguo ſic. Nulla maior eſt neceſſitas ꝓpter actũ fruitionis vel cuiuſcũq; dilectionis alteri⁹ rationis manere charitatis infuſe habitum aliquẽ in beatis ipſos ad actum hmõi inclinantẽ/ꝯ propter diuine viſionis actum beatificũ vel alteri⁹ rationis cuiuſcũq; obiecti cognituũ actum in ipſis exiſtere hitum ifuſum aliquẽ cognituũ ipſos ad actum intellectiuũ aliquẽ inclinantẽ ſed nullus talis intellectiu⁹ habitus ponit in eis neceſſarius nec ẽtiã de facto inclinãs ad aliquẽ talẽ actũ cognituũ. Ad diuinũ ẽm beatificũ viſionẽ nõ poteſt aliquis habit⁹ inclinare/cum ipſa effectiue totaliter ſit a deo: nec ad cognitionẽ alicui⁹ alterius: quia ad cognitionẽ aliorum in proprio gẽre inclinãt habitus intellectui remanẽtes in anima ſeparata, que in pñti vita fuit talibus hitib⁹ ſformata: aliqs autẽ ſimpliciter qui in pñti nõ habuerunt tales habitus nõ ponit q deus ifundit ipſos: ſed q alios a ſe notitiã ꝓfert nullo hitu mediãte ergo ꝛc̃. ¶ Secũda ꝓclo que ſequit ex ꝑdicta eſt q charitas ifuſa non remanet in beatis ad inclinandũ ipſos ad actum aliquẽ diligẽdi. Hec apparet: qr nõ ad beatificũ propter dictra nec ad aliquẽ aliũ: qr nec infuſa charitas in via ſine acqſita inclinat ad actũ aliquẽ diligendi: ſicut nec fides ad actum credẽdi: nec ſpes ifuſa ad actum ſperãdi: ergo ꝛc̃. ¶ Cõfirmatur: quia quilibet beator̃ q actũ beatificũ fruitiuz quocũq; habitu circũſcripto eſt ſufficiẽter inclinat⁹ ad omnẽ actum diligẽdi deum propter ſeipm ei poſſibilẽ: et alia propter ipſum: ſicut per actũ beatifice viſionis ad omnia ſibi in verbo oſtenſa eodẽ actu vel alio cognoſcenda: ergo non magis ad eos inclinandũ in actũ aliquẽ diligendi oportet in eis ponere infuſum habitũ ꝯ ad ipſos inclinandũ in actum aliquẽ cognoſcẽdi. ¶ Tertia et vltima ꝓclusio eſt q charitas ifuſa eſt de facto in quolibet beatorũ. Hec apparet per auctoritatẽ Apli adductam in principio queſtionis/licet forſitã ab aliquo poſſet dici q auctoritas illa et quecũq; alia ei ſimilis charitatẽ fore et eſſe aſſerẽs in beatis eſt intelligẽda non de aliq̃ habitu charitatis/ſed de actu beatifice fruitionis: que quidẽ charitas actualis eſt potior quacũq; hituali poſſibili. ¶ Dicendũ tamẽ eſt et credendũ vltra iſtã charitatẽ beatificã actualẽ eſſe in eis aliã habitualẽ qua in via fuerunt ſignati et diſtincti diuinitus a collegio rẽ probor̃. ipſa ẽm charitas infuſa eſt qua electi dei filij adoptiui a reprobis ꝑdẽnãdis diaboli filijs diſtinguũt. Non eſt autẽ verſimile hmõi ſignum elector̃ deſtrui in aduẽtu ſignati/videlicet ꝓmij ſempiterni: quare ꝛc̃. ¶ De fide autẽ et ſpe infuſis an in eis remaneãt/in ſu perioribus fuit dictum. Dico tamẽ q ſi in eis nõ remanent fides ⁊ ſpes ifuſe hoc nõ eſt propter aliqd icõpoſſibile hmõi habitib⁹ ſupueniẽs magis ꝯ habitui charitatis/nec propter aliquã cauſam aliã niſi ꝓciſe propter voluntatẽ diuinã ſtatuentẽ ſoluz hmõi charitatis infuſe habitum et nullum aliũ eſſe ſignum ꝓprii electoris: et ideo ipm in eis nullus alium ꝓmunẽ eis ⁊ alios cuiuſmodi ſunt fides ⁊ ſpes eternaliꝫ manere. ¶ Sic ad queſtionẽ. ¶ Ad rationẽ in principio, dico, vt pdixi q nulla eſt ratio cur remaneat in beatis charitas ifuſa habitualis/magis ꝯ fides vel ſpes/niſi ſola voluntas diuina que ſtatuit hoc ſuppoſito ſic fiendum.

Secundo quero de ſecundo de

quo magiſter querit in litera/videlicz de ordine quo Chriſtus ex charitate dilexit alia propter deum. Vtrum Chriſtus omnes equaliꝫ dilexerit ex charitate. ¶ Et videtur q ſic: qr eodẽ actu omnia diligens equaliꝫ oia diligit/ſed Chriſtus ſicut eodẽ actu viſionis vidit ⁊ videt deũ ⁊ alia ſic eo: ita eodẽ actu fruitiõis q̃ deũ diligit ⁊ dilexit alia omnia propter ipſum ex charitate diligit et dilexit: ergo ꝛc̃. ¶ Contra: quia quicquid Chriſtus voluit factum fuit vel in poſterum eſt fiendum: ſed nõ oẽs ſaluãtur nec oẽs ſaluari equaliter ꝓmittit/ergo nec oib⁹ deum ſeu premium ſempiternuz voluit/nec q ꝓ oẽs dilexit nec diligit etiã eq̃liꝫ quos dilexit cuiz bonus erit voluerit inequale. ¶ Reſpõſio: vbi videndum eſt ꝓmo an inter iſtas tres virtutes theologicas ifuſas vel eis acqſitas ſit aliqua ꝓnexio neceſſaria tã inter ipſas ꝯ etiã inter actus ipſarum. Secũdo an in Chriſto fuerit oẽs iſte ꝛtutes tã infuſe ꝯ etiã acqſite et earuz act⁹. Tertio ⁊ vltimo ex hoc rñdebitur ad queſitũ: vcz q̃mõ Chriſtus dilexit omnia ex charitate.

Quãtum ad primum: pono ſeptem cõ

cluſiones. ¶ Prima eſt q fidei habitus acqſiti ad habitum acqſitum charitatis vel ſpei nulla eſt ꝓnexio neceſſaria. Hec apparet/qm inter nullos habitus naturaliter gñabiles eſt neceſſaria aliqua ꝓnexio niſi ꝑciſe iter illos quoz actus neceſſario ſunt ꝓnexi. Hoc apparet/qr cum habit⁹ naturaliter ex ꝑcedẽtib⁹ actib⁹ acqrãtur/per ꝙs poteſt ſe exercitare in actib⁹ alicui⁹ habitus nõ exercitãdo ſe in actib⁹ alteri⁹ poteſt acqrere vnum hitum non acquirẽdo alium: ſed actib⁹ plurium habituum exiſtẽtib⁹ ꝛconexis, poteſt quiſq; ſe exercitare in vno actu nõ exercitãdo ſe in alio alteri⁹ virtutis:

ergo ꝛc. Sed actus credēdi/sperādi et diligēdi ex qb⁹ hmōi tres ⁊tutes naturalr acq̄runt nullā hñt inter se ꝓnexionē: possum esse credere nō sperādo vl etiā desperando: nec diligēdo/imo etiā odiēdo: ergo ex talibus credēdi actib⁹ potest in me gñari fides habit⁹ sine spe et charitate aliqua gñata/imo etiā cū ꝓtrarijs habitibus vitiosis: ergo nulla est cōnexio necessaria fidei ad spē nec ad charitatē acq̄sitā. ¶ Secūda cōclusio est q̄ nec spei ad charitatē acq̄sitā est aliqua ꝓnexio nec etiā ecōtrario. Hoc apparet p eandē rationē/ qa videlz iter actus spei et charitatis nō est aliqua ꝓnexio. Possum esse aliq̄d diligere amore amicie vt in se bonū. nō diligēdo ipm amore ꝙcupiscēcie vt mihi ꝓficuū: et ecōtrario possum diligere ipm amore ꝙcupiscēcie qa mihi bonum/nō diligēdo ipm in se sed me amore amicie: sed amor amicie ponit act⁹ charitatis/amor autē concupiscēcie actus spei: ergo potest acq̄ri charitas habit⁹ sine aliqua spe/et spei sine charitate saltē respectu eiusdē obiecti cui⁹ est habit⁹ spei. qđ dico p tanto qa amor ꝙcupiscēcie licet possit esse respectu eiusdē obiecti sine amore amicie/nō tamē simplr et absolute vt videtur q̄ amor ꝙcupiscēcie quo mihi aliq̄d diligo qa mihi bonū. ꝓsupponit amorē amicie quo ꝓpter me diligo memetipm: et ideo diligēs deū ꝑcise amore concupiscēcie licet ex talib⁹ actib⁹ diligēdi nō acq̄rat habitū charitatis dei/ sed tñ spei/qa tñ actus hmōi ꝓsupponūt amorē amicie sui. ideo etiā ex talib⁹ actib⁹ ꝓsuppositis amoris amicie acq̄reret habit⁹ charitatis / vocando charitatis habitū omnē habitū appetitiuū inclinantē ad aliquid amore amicie diligendū: nō esset tamē huiusmodi habit⁹ cū habitu spei eiusdē obiecti sed alteri⁹ qa ultimus cui⁹ fuerūt actus amoris amicie ꝓsupponit vt apparet: ergo ꝛc. ¶ Tertia ꝯclusio est q̄ charitatis et spei acq̄site ad fidei habitū acq̄sitū/ vel ad aliquem alium intellectuū est ꝓnexio necessaria. Hoc probat. q̄m omnis habit⁹ ꝓsupponit alium cui⁹ act⁹ ꝓsupponit actū ultimi. Hoc apparet/ qa positis actib⁹ sufficiētib⁹ alicuius habitus non potest naturalr loquēdo non poni ille habitus: ergo si ois act⁹ alicuius habit⁹ ꝓsupponit actū alteri⁹: et habitus etiā ipse gñatus ꝓsupponit aliū habitū gñatū/illū vel cui⁹ act⁹ act⁹ alterius habitus necessario nature ordine ꝓcesserāt / sed tā act⁹ spei q̄ charitatis acq̄site ꝓsupponūt necessario actū credēdi vel aliquē alium intelligēdi. Probo/ qa act⁹ diligendi ꝓsupponit actū intelligēdi obiectū dilectū/licet nō ecōtrario. multa esse diligere possum⁹ cognita autē nō: ergo actus spei acq̄site q̄ etiā charitatis sunt act⁹ diligēdi. actus esse charitatis acq̄site est amor amicie / spei autē amor ꝙcupiscēcie. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat: qa ꝓstat q̄ nullus potest aliq̄d diligere vt in se bonū/nec vt sibi ꝓficuū nisi ꝑcognitū. sed act⁹ spei est aliquod bonū sibi. vel sperāt appetere: act⁹ charitatis illud in se diligere: ergo tā sperare q̄ diligere ꝓsupponit sperabile ꝛ dilectū esse cognitū: sed sicut ex actib⁹ diligēdi charitas ꝛ sperādi spes acq̄rit: ita et ex actib⁹ intelligendi ꝓsuppositis per illud sperabile et amabile/aliqs intellectuus habitus acq̄ret: ergo ꝛc. ¶ Quarta ꝯclusio est q̄ iter ꝓdictas tres ⁊tutes theologicas infusas nulla est connexio necessaria vni⁹ ad aliā magis q̄ ecōuerso. Hoc ꝯclusio potest probari faciliter supposito q̄ ⁊tutes huiusmodi infuse ad nullū actū eliciendū inclinēr sicut facūt acq̄site: q̄m ideo vni⁹ ⁊tutis ad aliā ponitur necessaria ꝓnexio/ qa actus ad quē inclinat vna actū ad quē elicit alia necessario ꝓsupponit sicut de charitate ꝛ spe acq̄sitis in ꝯclusione alia est ꝓdictū: ergo si ⁊tutes huiusmodi infuse ad nullū inclināt actū/nulla est ꝓnexio vni⁹ ad aliā magis q̄ ecōuerso. Si autē ⁊tutes hmōi ponant vt inclinātes ad act⁹ similes seu eosdē ad quos inclinār acq̄site/adhuc ꝯclusio potest sic ꝓbari: q̄m licz ꝓpter ꝓnexionē actuū arguat ꝓnexio habituū vt gñabiliū i fieri/nulla tamē est eorū cōnexio simplr necessaria vt in facto esse: Hoc apparet in exemplo de habitu tēperātie et prudētie. Licet em tēperāta vt in fieri sibi correspondētē prudentiā ꝓsupponat ꝓpter cōnexionē necessariā electionis q̄ est actus tēperātie ad rectum dictamē quod est actus prudētie: tñ ex quo vtercz habit⁹ est in esse positus posset corrupto prudētie habitu temperātie habit⁹ pmanere vt q̄m ageſ de ꝓnexione ⁊tutū moraliū ostēdet: sed tres hmōi habit⁹ infusi theologici non sunt gñabiles ex actib⁹: nec aliquo modo naturalr sed tm̄modo supnaturaliter infundūtur: ergo nulla est vnius ad aliū necessaria ꝓnexio/magis q̄ ecōtrario. ¶ Cōfirmat: qa sicut recta electio que est actus tēperātie licet ꝓsupponat rectū dictamē prudētie gñatum/non tamē supponit necessario nec requirit ipm prudēne habitū: ita licet amor elicit⁹ charitatis vel spei ꝓsupponat actū intelligēdi amatū / non tamē necessario exigit aliquē intellectuū habitū ad actū hmōi intelligēdi ꝓsuppositū inclinātē magis q̄ ecōuerso ille talis habit⁹ cognitiu⁹ ꝓsupponat appentiuum habitum ad actū amoris amicitie vel ꝙcupiscēcie inclinātē: ergo ex facto fides infusa sit habit⁹ inclinās ad intelligēdū seu credendū apptēda et diligēda/tñ hmōi habitū nō exigit habit⁹ aliqs alioū/vez spei vel charitatis/ magis q̄ ecōtrario. ¶ Ex hoc sequit corollarie/q̄ licz de facto nō sit charitas sine fide et spe infusis/ꝛ aliquādo ecōtrario: tamē est ita bene possibile charitatē infundi sine fide et spe/sicut econtrario. Cū em sint tres effect⁹ distincti realiter posset de⁹ quēlibet ulloz sine q̄libet alioz ifundere licz de facto statuerit charitatē sine spe ꝛ fide nulli in via cōferre. Dico autē i via/qa in patria/ vt ponitur cōiter/manet charitas sine fide et spe: sed ꝓstat q̄ nulla est maior ꝓnexio charitatis infuse ad fidē et spē in via q̄ in patria/ergo charitas ita posset si deus vellet in via sicut et in patria existere sine eis. ¶ Quinta ꝯclo est/ q̄ si ꝓdictarū virtutū infusarū sunt aliq̄ act⁹/ actus charitatis et spei est ꝓnexio ad actū fidei nō autē ecōuerso actus fidei ad actū charitatis vl spei/nec act⁹ charitatis ad actū spei/nec ecōuerso. Hoc apparet/qa actus appetitus ad actum intellectus est ꝓnexio et nō ecōuerso: amor em ꝓsupponit amatum cognitū: nō autē cognitio cognitū amatū: sed actus spei ꝛ charitatis sunt actus diligēdi/actus fidei est actus intelligēdi speratū et amatū/vel actus assentiēdi ꝓsupponēs actū intelligēdi: ergo ꝛc. Secunda pars/ vez q̄ act⁹ spei ad actū charitatis nō sit ꝓnexio nec ecōtrario est vera respectu eiusdē obiecti nō tamē simplr et absolute cū amor concupiscēte ꝓsupponat amorē amicitie licet nō respectu eiusdē obiecti vt superius fuit dictū: et ideo aliqñ tenor est ꝓnexio actus spei ad actū charitatis/licet nō respectu eiusdē obiecti/ q̄ ecōuerso actus charitatis ad actū spei. nullo em mō/nec alicui⁹ obiecti amor amicitie qui est actus charitatis/ amorē ꝙcupiscēte ꝓsupponit: ergo ꝛc. ¶ Sexta ꝯclusio est q̄ istarū triū ꝓdictarū virtutū infusarū ad acq̄sitas nulla est cōnexio/nec ecōtrario. Hoc apparet/qm̄ nullius effectus solus dei est cōnexio necessaria ad effectū aliquē creature: sed iste tres infuse virtutes sunt effectus solius dei nulli possibiles nisi ipi/acq̄site autē sunt effectus creature/vt hominis acq̄rentis: ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat: quia paruulis nullā virtutē acq̄sitā habentibus infundunt: ergo ꝛc. ¶ Secunda pars cōclusionis istius / videlicet q̄ nec ecōtrario istarū virtutū acq̄sitarū ad infusas sit ꝓnexio apparet exēplo de puero nō baptizato nec aliquā istarum virtutū infusarū habente nutrito a puericia inter christianos et edocto quid credendū et sperandū et diligēdū sit ratus inq̄ sine virtute infusa aliqua faciliter et ꝓpter crederet credēda/speraret speranda et diligē

ret diligenda/ et p ꝓis hmõi virtutes acqsitas haberet sine infusis: quare ꝛc. ¶ Confirmatur: qz potẽs se exercitare in actib⁹ põt ex illis acqrere habitus: ſz sine ꝓtute aliqua supnaturalr infusa posset ꝗs instrui in credẽdis sperãdis ⁊ diligẽdis/ ⁊ audiens ꝺ̃ credẽdũ/ ꝺ̃ sperãdũ ⁊ ꝺ̃ diligẽdũ tales act⁹ elicere ⁊ se in eis exercitare: ꝯ ꝛc. ¶ Septima ⁊ vltima cõclusio est/ q actuũ ꝓdictarũ ꝓtutũ trũ infusarũ ad act⁹ ipsarũ acqsitarum nulla est ꝓnexio/ nec ecõuerso. Hec apparet/ qm̃ eusdẽ ad se nõ est cõnexio: ſz si istarũ infusarũ ꝓtutũ sunt aliq act⁹ illi oĩno sunt ꝺ̃ cũ actib⁹ ꝓtutũ acqsitarũ: p fidẽ etiã infusam nõ iclinamur ad credẽdũ aliud ꝯ p acquisitã/ nec alio actu credẽdi licet forte pfectiou. Idem de spe ⁊ charitate apparet: ergo ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secũdum: pono quatuor ꝛclones.

¶ Prima est/ q i alia Christi licet btã/ potuerũt eẽ oẽs iste tres theologice ꝓtutes infuse. Hec apparet ex q̃stiõe ꝓcedẽti. Ut em̃ ibi dictũ est nõ magis habit⁹ fidei ⁊ spei repugnãt bntudini ꝯ habit⁹ charitat(: ſz i alia Christi fuit ⁊ est Charitas: ꝯ ꝛc. ¶ Cõfirmat: qz Paul⁹ i raptu fuit beat⁹: nec tñ est ꝓbabile q amiserit habitũ infusum fidei ⁊ spei: quos duos habit⁹ virtuosos habuit post raptũ: ex quo em̃ nõ repugnabant glie quã habebat/ q̃re de⁹ ipm̃ ꝙuasset ꝗs erat postmodũ habitur⁹: ergo ⁊ Christ⁹ licet beat⁹ ẽe potuit istos habit⁹ ꝓtuosos. ¶ Scõa ꝛclo est/ q ꝓbabile videt dicere/ q i ipo de facto fuerũt oẽs tres ꝓdicte infuse virtutes. Hec apparet/ qm̃ cũ Christ⁹ fuerit aliq mõ viator/ ꝓbabile videt ipm̃ cõsignatũ fuisse signaculis viatoz nullo ct⁹ bntudini repugnantib⁹/ cuiusmodi sunt isti tres infusi habit⁹ supradicti. ¶ Confirmat: qz sicut de⁹ voluit eũ nobis assimulari i carne ea ꝙ infirma sunt ꝓ salute electoz oĩm assumẽdo/ ita rõnabile est vt quãtũ ad aĩam eũ electis ꝓ quoz ꝛ salute ipm̃ misit/ assimulari voluerit eũ/ ipoz trib⁹ ꝓdictis ſignis oĩb⁹ electis i ꝑsen ti cõib⁹ cõsignãdo. ¶ Et si q̃ras: q̃re igit mõ nõ sunt i ipo eẽdẽ ꝓtutes vcz spes ⁊ fides/ cũ nõ sint i aliq bntudini repugnãtes? Posset dici q qz nũc non est aliq mõ viatoz: statuit aũt de⁹/ nullũ nisi tm̃mõ viatorẽ esse hu⁹modi fidei ⁊ spei signaculis cõsignãdũ. ¶ Quia tñ cõiter ỽ q fides ⁊ spes nõ sunt i bntã/ ideo cũ Christ⁹ statim vt ꝛcept⁹ erat/ fuerit beat⁹/ nõ est hic aliꝺ asserẽdũ de facto: quantũ aũt de possibili/ videt mihi oĩno asserẽdũ hoc qõ dictũ est fieri/ si de⁹ voluisset/ rõnabiliter potuisse: ꝺ̃ aũt de facto fuerit nõ liquere saltẽ ex scriptura: q̃re ꝛc. ¶ Tertia ꝛclo ẽ/ q i Christo nõ fuerũt ꝓdicte ꝓtutes tres acqsite/ nec aliq ipsarũ. Hec apparet: qm̃ aut Christo fuerũt ipossibiles act⁹ ex ꝺb⁹ ꝓtutes hmõi naturalr acqrunt puta act⁹ diligẽdi alios ab actu fruẽdi/ act⁹ credẽdi ⁊ sperãdi/ aut possibiles: si um possibiles nõ potuit p ipos nec oportuit tales acqrere ꝓtutes: si possibiles nõ oportuit eũ acqrere habit⁹ ipm̃ ad act⁹ hmõi iclinãtes: qm̃ sufficiẽter ad oẽm actũ sibi possibilẽ supnaturalr iclinat⁹, nõ idigeri aliquo habitu acqsito eũ naturalr iclinãte: ſz Christ⁹ ꝺ̃ statim vt conceptus fuit beat⁹/ aut habuit actum seu actus cognoscẽdi ⁊ diligendi omnia ab ipso itelligibilia ⁊ diligibilia/ vel ab ipo itelligẽda et diligẽda fuit sufficiẽter supnaturalr iclinat⁹: ꝯ ꝛc. ¶ Cõfirmat: qz non magis est in Christo ponẽdus habit⁹ fidei acqsit⁹ ꝯ aliqs alt⁹ itellectiu⁹: ſz null⁹ alt⁹ itellectiu⁹ habit⁹ acqsitus in ipso fuisse ponit/ licet actus: ergo ꝛc. ¶ Preterea/ qz hmõi habit⁹ fidei/ charitat; ⁊ spei acquirunt p doctrinã qua ꝗs ab alio edocet ꝺ̃ credẽdũ/ sperãdũ ⁊ diligẽdũ: ſz in nullo talium Christ⁹ fuit doct⁹ naturalr nec potuit edoceri cum oĩa nouerit in ꝓmo sue ꝛceptiõis istãs: ꝯ ꝛc. ¶ Quarta ꝛclo ⁊ vltima est/ q i Christo potuerũt eẽ/ ⁊ de facto (vt videt) fuerũt act⁹ oĩm ꝓdictarũ virtutũ/ maxime charitatis ⁊ spei. Hec apparet quãtũ ad ꝓmã partẽ/ vcz quãtũ ad possibilitatẽ qm̃ null⁹ act⁹ alicui⁹ istarũ ꝓtutũ repugnat actui beatifico/ sicut nec habit⁹ vt in ꝓcedẽtib⁹ fuit dictũ. Sed scõa pars vcz q fuerint i ipo de facto videt ex hoc qm̃ ipe meruit potuit ⁊ meruit p actũ aliquẽ ꝺ̃ diligẽdi quẽ habuit: q̃ro de illo/ quia aut fuit act⁹ ꝺ̃ diligẽdi deũ alt⁹ a beatifico/ cũ beatificus nõ sit meritoꝛ⁹/ aut ꝓmũ: si fuit act⁹ ꝺ̃ diligẽdi deum/ aut ꝓpter se vcz deũ/ vt in se bonũ et tunc fuit charitatis act⁹/ aut vt sibi vcz Christo vel alteri ꝓficuũ: et talis fuit actus spei: ergo ꝛc. ¶ Confirmat primo/ quia Christ⁹ speravit ⁊ appetijt meritu vt ꝓficuũ humano genẽri/ ſz act⁹ appetẽdi aliqꝺ futurũ vt vtile sibi vel alteri põt poni act⁹ spei vel charitatis: ergo ꝛc. ¶ Secundo/ qz Christ⁹ oĩb⁹ electis desiderauit ꝓmiũ futurũ/ ꝺ̃ etiã act⁹ potuit dici actus charitatis vel spei/ si actus spei dicanꝯ vniuersalr oẽs act⁹ appetẽdi seu desiderãdi bonũ aliqꝺ non tm̃ sibi ſz ⁊ alteri cuicũqz: ꝯ ꝛc. ¶ De actu credẽdi forte etiã posset dici q Christ⁹ nõ tm̃ presentia et futura a nobis credibilia in ꝓbo agnouit/ sed etiã eis testimonio ꝓphetarũ que ipsi sibi diuinit⁹ reuelata ꝓdixerãt/ assensum ꝓbuit. (Nec enim est impossibile viso assensum ꝓbere alterius testimonio) sed talis assensus videt esse fidei seu credẽdi actus: ergo ꝛc. Et q ex actib⁹ possunt acqri habit⁹/ ideo videt posse ꝛcedi q in Christo fuerũt aut eẽ potuerũt hmõi tres acqsite ꝓtutes/ licet hoc necessariũ nõ fuerit nec eis Christus indiguerit: vt in cõclusione alia dictũ fuit. ¶ Et hec de secundo articulo.

Quantum ad tertiũ: pono tres conclusiones.

¶ Prima est/ q Christ⁹ oĩb⁹ etiã dãnãdis voluit gfam ⁊ gloriã/ nõ tñ absolute. Hec apparet/ qz nolẽs alicui culpã nec penã/ vult ipi gfam ⁊ gloriam: sed Christ⁹ noluit reprobis quos dãnandos ꝓuidit culpã nec penã eis debitã quã agnouit. Probo: quia nullus tristat de aliquo lexistẽte vel iexistere debẽte nisi quis nollet ipsum. Hoc apparet/ qz tristitia est de ỽs que nobis nolẽtib⁹ accidũt: ſz Christ⁹ fuit tristat⁹ de culpis ⁊ penis reproboꝛ ꝓuisis: ergo ꝛc. ¶ Scõa pars/ vcz q non absolute ⁊ simpliciter eis voluit supradicta: apparet/ qz Christ⁹ in nõ volito absolute ⁊ simplr nõ discordauit a deo: ſz ipe scuit deũ nolle talib⁹ supradicta/ vcz gfam ⁊ gloriã ꝓpter ipoꝛ culpã: ergo ꝛc. ¶ Scõa cõclusio est/ q oĩbus electis voluit absolute ⁊ simpliciter gfam ⁊ gloriã. Hec apparet/ qz hoc ipe absolute ⁊ simpliciter voluit qõ deo acceptũ eẽ simpliciter. ꝓuidit/ sed ipe ꝓuidit deũ velle absolute ⁊ simpliciter gfam ⁊ gloriã electoꝛ: ergo ꝛc. ¶ Confirmat: qz diligẽs deũ charitatiue pfecte debet velle ipsum diligi ⁊ haberi a quocũqz cui⁹ dilectio posset existere ipi grata: ſz Christ⁹ diligit et dilexit deũ charitatiue pfecte: ꝯ ꝛc. ¶ Ex hoc sequit corollarie/ q Christ⁹ oẽs quos ꝓuidit etiã charitatiue dilexit: qz oẽs deũ dilectũ condiligere appetijt. ¶ Sed ꝓtra: qz pfecte deũ diligens/ sicut Christ⁹ ipm̃ pfecte dilexit nõ debet velle habere cõdiligentẽ secum cui⁹ dilectio non põt existere deo grata: ſz talis est oĩs ꝑsonat⁹ quẽ ꝓuidit Christ⁹: ergo nullũ talium debuit appetere velle seu diligere deũ. Rñdeo q verũ est absolute ⁊ stãte antecedẽte vcz culpa a deo nolita licet permissa ꝓpter quã ipsoꝛ amicitia nõ poterat existere deo grata/ potuit tamen eis nolle aliquo mõ hmõi aũs/ et illo amoto velle eis gfam et gloriam. ¶ Tertia et vltima ꝛclusio est/ q Christ⁹ electos quos ꝓuidit iequaliter aliquo mõ dilexit. Hec apparet: qz oẽs illos iequaliter diligit ꝺb⁹ iequalia bona ⁊ iequali affectu appetit: ſz Christus omniũ electoꝛ bona futura/ vcz ꝓmia sempiterna iequalia ꝓuidit/ eisqz talia iequalia premia bona appetijt ⁊ iequali affectu: probabile em̃ est q melioꝛẽ ⁊ ideo ac-

ceptabilioꝛē maioꝛi affectu dilexerit: ꝙ ꝛc. ¶ Cõfirmatur: qꝛ Chriſtꝰ nõ oĩb⁹ electis equaliꝛ meruit: ꝙ nõ oẽs equaliꝛ dilexit. Añs eſt euidẽs: qꝛ ipſe electoꝝ hoim oĩa bona meruit/q̃ ꝓſtat eẽ iequalia: ꝙ ꝛc. Cõſequẽtia ꝓbatur/qm̃ ipſe nõ potuit plꝰ vni mereri ꝯ alteri ſua morte vt ſibi exteriꝰ illata ſz magꝭ vt iteriꝰ i voto acceptata/qꝛ vcz ipſam maioꝛi affectu iteriꝰ acceptauit ac deo obtulit ꝓ vno ꝯ ꝓ alio/ipãmq; plꝰ valere vni ꝯ alteri apparet: ergo ꝛ plꝰ illũ ꝯ aliũ dilexit. ¶ Sic ad q̃ſtionẽ. ¶ Ad rõnẽ in ꝓncipio eſt dicendũ ꝙ ſi Chriſtꝰ oĩa eodẽ actu dilexit/ille fuit actꝰ beatificꝰ q̃ licet nõ fuerit in eꝰ poteſtate quidcunq; 6m ſe/nec etiã obiectiue ꝯtũ ad eꝰ obiectũ ꝓmarũ qꝺ eſt deꝰ quẽ beatificꝰ tm̃ diligit ꝛ dilexit ꝯtũ diligere potuit/fuit tm̃ in eꝰ pẽãte obiectiue reſpectu alioꝝ oĩm obiectoꝝ vt ipſo licet vnico exiſtẽte diuerſos dilexerit ꝛ diligere potuerit iceq̃liꝛ. Añ igiꝭ dicaꝭ ꝙ que eodẽ actu diligũtur equaliter diligũtur/põt dici ꝙ verũ eſt de illis que diligũtur eodem actu diligẽdi diligẽti naturaliꝛ poſſibile: hmõi aũt actꝰ diligẽdi Chriſtũ eſt ſupnaturalis ꝛ a quolibet naturali alteriꝰ rõnis. ¶ Si hoc aſſumptũ nõ ſufficit. nec eſt verum/dicaꝭ ad minoꝛẽ ꝙ nõ oĩa eodẽ actu dilexit: ſed alio ꝛ diuerſo alia ꝛ diuerſa.

Circa diſtinctionẽ trige ſimã ſecũ dã in qua magiſter determinat de dilectione diuina q̃ deꝰ diligit nos oſtẽdens quomõ deꝰ ipſe eadẽ dilectione cuilibet ꝑſone cõi diligit iceq̃liter ſequales. Quero ꝓmo de amore quo deꝰ diligit nos. Secundo de illo q̃ debz diligi a nobis. ¶ Quãtũ ad primũ/quero vtrũ deꝰ diligat equaliꝛ oẽs tã reprobos ꝙ ꝯ electos. ¶ Et videꝺ ꝙ ſic: qm̃ que quis eodem actu vult nõ iequaliꝛ ſz equaliꝛ vult: ſz deꝰ oẽs tã reprobos ꝙ ꝯ electos eodẽ actu vult eẽ/tm̃ nõ eſſent niſi exiſtere eos vellet: ergo ꝛc. ¶ Cõtra/qꝛ ꝺ equaliꝛ amanꝭ ad bona equalia acceptanꝭ/ſz nõ oẽs ad bona equalia acceptat deꝰ/cũ tm̃ poſſet ſi vellet: ergo ꝛc. ¶ Reſponſio Vbi eſt videndum primo/an deus oĩa que fecit diligit. Secundo vtrũ equaliter an inequaliter ipſa diligit.

Quantum ad primum eſt ſciendum ꝙ

deũ aliqꝺ diligere nõ eſt aliud ꝯ ipm̃ illi aliqꝺ bonum velle/bonũ autẽ duplex vcz naturale quo qꝺlibet ens creatũ eſt formaliꝛ id qꝺ eſt: ꝛ ſupnaturale vcz bonum gꝛe ꝛ gl̃ie: cuiꝰ boni ſupnaturalis nõ eſt capax niſi natura itellectualis. ¶ Ex hoc ſequiꝭ ꝙ deũ aliqꝺ diligere põt duplr itelligi. Vno mõ qꝛ vult ipm̃ exiſtere aliquod bonũ naturale quo eſt formaliter id qꝺ eſt. Alio mõ vꝛ aliqꝺ diligere qꝛ vult illi bonũ ſupnaturale ꝓdictũ/quo mõ nõ põt diligere niſi natura intellectualem. Nec eñ põt velle alicui qꝺ ipi ipoſſibile eſt: ſz hmõi tale ſupnaturale bonũ eſt ipoſſibile cuicũq; creature niſi ſoli itellectuali: ipſa eñ ſola ꝛ nulla alia eſt capax dei: ergo ſola ipa eſt a deo diligibilis iſto mõ. ¶ Hoc premiſſo põt dici primo ꝙ deꝰ diligit oẽs tã electos ꝯ reprobos primo mõ. Secõ ꝙ ſecõ mõ diligit preciſe electos. ¶ Primũ apparet: qꝛ cũ deũ diligere creaturam nõ ſit aliꝺ ꝯ illi aliqꝺ bonũ velle: ꝓ ꝑns oẽ illꝺ diligit cui bonũ appetit ſeu vult: ſz deꝰ cui cũq; creature bonũ nature qꝺ ẽ/vult: qꝺ ꝺ bonũ ipſi ꝓcurat/qꝺ nec exiſteret niſi vellet: ꝙ ꝛc. ¶ Secũdũ etiã appet/qm̃ ſolos illos vꝛ diligere illo mõ qꝺ vult bonũ ſupnaturale gꝛe ꝛ gl̃ie: ſz ſolis electis vult bonũ hmõi pfectũ/qꝺ addo ꝑ paruulos ſolo originali petõ dãnatos/qꝺ ꝛ ũ vult aliquã gloriã ſeu cõplacẽtiã nõ tũ pfectã in viſione et fruitõe ſue.i. duine eſſẽtie ꝓſiſtẽte: ꝙ ꝛc. ¶ Et hoc mõ vꝛ cõiter i ſcriptura/q deꝰ petõres nõ diligit ſz oditq; vcz non vult eis bonũ gꝛe ꝛ gl̃ie/ꝛ vult eiã malũ pene. Vt aũt nõ vult gꝛaz ꝛ gloriã vꝛ nõ diligere: vt ſi vult eis penã vꝛ odire: cũ hoc tm̃ ſtat q ꝓmo mõ vcz vt vult eos illꝺ bonũ qꝺ ſunt exiſtere qꝺ ſi vellet poſſet deſtruere/poſſit dici eos diligere. Et hoc eſt q innuit Anſel. in libro meditationũ vbi ſic dicat. Cõſidera alia mea ꝯtrũ debeaꝭ deo tota ſubſtãtia mea. Certe deꝰ qꝛ feciſti me/debeo amoꝛi tuo meipm̃ totum/imo tãto debeo amoꝛi tuo plus ꝯ meipm̃ totũ/quãto tu es maioꝛ me. ¶ Itẽ Berſian libro de diligẽdo deũ. Si totũ me debeo ꝓ me facto/quid addã tã et pro refecto. ¶ Hec de primo.

Quantum ad ſecundum: Sciendum ꝙ

aliq̃ diligi ab aliq̃ iequaliꝛ vl odiri põt itelligi duplr vl forte triplr. Vno mõ ſic ꝙ hmõi inequalitas ſe teneat ex parte dilectiõis/vt vcz actu diligẽdi itẽſiori vnũ/et actu remiſſiori alterũ diligaꝭ. Secũdo/ꝙ hmõi iequalitas ſe teneat ex parte dilectoꝝ ſeu bonoꝝ q̃ dilectis apparunꝭ: vt ille magis diligi dicaꝭ cui maius bonũ appetitꝭ/licz maius bonũ vni ꝛ min⁹ alteri eodẽ actu idiſtincto ſubſtãtialiꝛ appetaꝭ. Tertiomod⁹ itelligẽdi iequalitatem hmõi forte poſſibilis/eſt vt ipa iequalitas ſe teneat nõ ex pte actꝰ diligẽdi vel obiecti dilecti/ſz ex pte diligẽtis/vcz maioꝛi affectu licz eodẽ actu volẽti vni ꝯ alteri idẽ bonũ ſeu equale ſicut poſſet poni exẽpliz de Chriſto vel de q̃libz alioꝝ brõꝝ/ſuppoſito ꝙ eodẽ actu q̃libz fruaꝭ deo ꝛ diligat oĩa alia i ipo vel ꝑ ꝑ ipz. Mõ eñ eſt ſimile Chriſtũ nõ plꝰ dilexiſſe vnũ ꝯ aliũ nõ tm̃ maius bonũ ſz etiã affectuoſius illi ꝯ alteri appetẽdo. Quicqꝺ eñ poſſet qꝺ facere mediãnbꝰ actnbꝰ plurnbꝰ põt mediãte vnico illos plures pfectionaliꝛ cõtinẽte: ſz mediãnbꝰ plurnbꝰ actnbꝰ põt qꝺ magis vnũ ꝯ alterũ diligere vel ipſi maius bonũ vel equale affectuoſiꝰ appetẽdo: ꝙ et hoc facere poterit mediante vnico actu illius oſtꝰ pfectiori/qualis põt eſſe actꝰ beatificꝰ diligẽdi ea iuſtibet brõꝝ. ¶ Cõfirmaꝭ: qꝛ potẽs diligere vl nõ diligere actu iexiſtẽte põt diligere plꝰ vel minꝰ: ſz Chriſtus iexiſtẽte actu beatifico ſi ipe alia dilexit i deo libere ipa dilexit nõ neceſſario/qꝛ altoqn nulliꝰ fuiſſet i eo meriti actꝰ aliqꝺ diligẽdi: ꝙ ſi libere dilexit/eiã libere qꝺlibz alioꝝ a ſe ꝯtrũ voluit dilexit: ꝛ ꝓ ꝑns vnũ magis ſeu affectuoſiꝰ ꝛ alium minꝰ. ¶ Preterea/q̃cq̃ ſit de aliis/ſaltẽ ꝓſtat/vt videꝭ quẽlibet brõꝝ magis et affectuoſius diligere deũ ꝯ aliqꝺ alioꝝ non obſtãte q oĩa diligant/vt ſupponiꝭ/vno actu: quare ꝛc. ¶ Si tm̃ hic tertiꝰ modꝰ eſt ipoſſibilis/ſicut ꝛ ipoſſibile eſt albedine eque itẽſa idẽ ſubiectũ eẽ magis ꝛ min⁹ albũ/ſaltẽ ꝑmi duo modi ſunt euidẽtes. ¶ Hoc ꝑmiſſo/dico primo ꝙ deꝰ diligit oẽs equaliꝛ equalitate ſe tenẽte ex parte actꝰ diligẽdi ꝛ ipi⁹ diligẽti. Secõ/ꝙ diligit iequaliꝛ equalitate ſe tenẽte ex parte dilectoꝝ ſeu eoꝝ q̃ vult dilectꝫ. ¶ Primũ apꝑt/ qm̃ actꝰ diuine dilectiõis ẽ ab ipo deo equaliꝛ idiſtinctꝰ/ꝛ vt credo totaliꝛ in re extra/nec ꝓ ꝑns põt itẽdi i aliꝺ nec remitti. Ex q̃ põt argui ſic i forma. Diligẽs oĩa vno actu in itẽſibili ꝛ irremiſſibili/ſicut et ipa q̃ diligit/oĩa equaliꝛ diligit iſto mõ/ vcz equalitate ſe tenẽte ex pte actꝰ diligẽdi ꝛ etiã diligẽti. Hoc apꝑt: qꝛ nec diligẽs ipe/nec eiꝰ actꝰ diligẽdi eſt nec eẽ põt pfectioꝛ/vt trãſiẽs ſup vnũ ꝯ vt ſup aliꝺ/cũ nõ poſſit itẽdi i aliq̃ nec remitti: ſz deꝰ diligit ſe ꝛ alia vno ſecũ actu eodẽ nec ꝓ ꝑns itẽſibili nec remiſſibili/ſicut nec ipe eſt itẽſibilis nec remiſſibilis: ꝙ ꝛc. ¶ Secũdũ vcz ꝙ ſecũdo mõ pura ex parte illoꝝ q̃ vult dilectis diligat iceq̃liꝛ: apparet/qm̃ volens inceq̃lia bona illis quibus ſi vellet equalia conferre poſſet dicaꝭ illos inequaliter diligere iſto modo: ſed deus ipe eſt eis quibus poſſent equalia bona competere inequalia volẽs et conferẽs: ergo ꝛc. ¶ Ex hoc põt ꝓcludi corollarie. Primo ꝙ deꝰ eo mõ

vez supradicto q̄ dilat dānatos diligere ieq̄lr eos diligit z ieq̄lr eos odit. Scdo q oēs dtōs ieq̄lr diligit sz nō odit. ¶ Pumū apparet: qz de⁹ vł diligē dānatos p quāto vult aliq̄d bonū eis vez naturale. sz hmōi naturalia pfectiōis bonū nō est oim equale sz pon⁹ iequale: g iequales i naturali bonitate iequaliter diligit isto mō: z qz oēs diuersārū specierū sunt sic ineq̄les/cuiscūq; aūt speciei equales: ideo hi equalr ab ipo illi so ieq̄lr ab ipo diligūtur isto mō. ¶ Scd; aūt ipos odiat ieq̄lr: apparet, qz deū odire aliquē est eū illi velle aliq̄d malū pene: g iequalr illos odit q̄s voluit z statuit iequalr punīdos: sz dānati licz puniant equalr extēsiue qz i eternū: puniunt tñ iequalr itēsiue: g ꝛc. ¶ Secūdū vez q electos dtōs nō odiat sz diligat tñ inequalr dicto mō: apparet, qm q̄b⁹ vult iequale bonū et nullum vult nec īfert malū inequalr diligit/sz tñ nullo mō odit: sed de⁹ oīb⁹ dtis vult iequale bonū itēsiue licet equale extēsiue qz eternū: et nullū vult malū: g ꝛc. ¶ Et si dicas q de⁹ vult electi; viris sctis in pēsenti malū. cū tñ ipos diligat/z puersis bonū cū tñ eos odiat: g nec deū bonum alicui velle est deū eū diligere: nec malum velle est ipm eū odire. Rñdeō q nec illud est simplr bonū qđ habet terminū malū, nec illd simplr malū qđ finalr ordinat ad bonū: sz malū qđ de⁹ vult eleci; in pēsenti hz terminū bonū vez maius pīmū p̄sequēs. bonū aūt tpale reprobi hz terminū simplr malū, vez supplicii sempiternū: deū aūt aliquē diligere est ipm illi velle bonū simplicat: z qđcūq; ad bonū hmōi ordiatū/quale est tpale malū: deū aūt odire est ipm alicui velle malū eternū z qđcūq; ad hmōi ordiatū. q̄lis pōt cē pīpius tpalis q̄ pīmi anf reprobi tpalr in pēsenti/pdēnādi z puniēdi eternaliter i sequēti: g ꝛc. Vñ Chrysostom⁹. sup epīam ad Hebr. Homilia. v. De hoc loquēs sic dicit. Nō pōt aliqs i oīb⁹ eē malus sz hz aliq̄ bona: nec bon⁹ i oīb⁹ bon⁹ eē/sz hz aliq̄ mala: p̄spitatē igit hz malus i pēsenti/malo capitis sui: cū enī p illis paucis bonis remuneret hic accipit. illic plenū punief: z ideo beat⁹ est ille/maxime q̄ punit in pēsenti vt oia expīās delicta pbat⁹ hinc exeat et purgat⁹/z i nullo obnoxius. Et ideo dicit Gregor⁹ in registro. q de⁹ in hac vita electis suis nō p̄misit gaudia delectationis/sz amaritudines tribulationis/vt mediante mortis p amarū poculū ad dulcedinē eterne salutis redeāt. ¶ Sic ad questionē. ¶ Ad rōnes in pncipio patent solutiones ex predictis.

Secundo de dilectione qua tenemur deū diligere quero. Vtrū ipse de⁹ sit ab oīb⁹ equalr diligēdus. ¶ Et videt q sic: qz qđ est in se equale bonū ab oīb⁹ est ēm recte rōnis iudiciū equalr diligendū: sz de⁹ ēm se est equalr bon⁹: ergo et ab oīb⁹ equalr diligēdus. ¶ Cōtra hoc pōt argui p illd ꝓbū Christi. Luce. vij. Vbi Christ⁹ sniam illi⁹ Simonis dicētis q̄ q plus donauerat plus diligendus erat/approbauit dicens: recte iudicasti: sed constat q deus nō equalia bona dedit oīb⁹ sed inequalia: ergo nō est ab oīb⁹ equaliter/sed potius inequaliter diligendus. ¶ Rēspōsio: in qua primo repetā quādā posituram in precedentibus distinctionem. Secundo dicam ad questionem.

Quantum ad primum: distinctio superius posita replicanda est de amore. Est enim duplex amor vez amicitie/quo res absolute z simplr diligitur ppt se: z amor cupiscētie/quo diligit ēm qđ z tñmō respectue/qz vez vtilis diligēn. Vñ hi duo amores sic se hñt q amor amicitie respicit bonū absolute: sz amor cupiscētie non respicit ipm bonū nisi vt vtile. Et iste due res vez bonitas z vtilitas hñt aliq̄ mō ordinē inter se/qz pot est bonitas q̄ vtilitas/cū bonitas sit vtilitatis rō z nō econuerso. Ideo ēm aliqd est vtile qz bonū/nō aūt bonū qz vtile. Vtra enī istī duo amores p̄dicti sit mulē hñt iter se ordinē isto mō: qz amor amicitie terminatus ad bonū absolute est p̄ amore cupiscētie terminate ad bonū vtile. Hoc apparet/qz p̄supposito est aliq̄ ponat; oēle p̄us p̄supponēte ipm: sz amor cupiscētie sēp p̄supponit amorē amicitie/ z nō econtrario. Nullus enī diligit aliqd cupiscibilr qz vez sibi vtile/nisi qz diligit se amicabilr absolute: g ꝛc. Vñ recte quodāmō videtur sibi cōfidēna z ordo amoris amicitie ad amorē cupiscētie. sicut bonū obiectū amoris amicitie ad vtile qđ est obiectū amoris cupiscētie: qm̄ sicut bonitas ad quā amor amicitie terminat respicit obiectū in se seu est ipm absolute: vtilitas aūt ad quā terminat amor cupiscētie respicit dilectū: ita cōsitr amor amicitie respicit dilectū obiectū absolute: amor aūt cōcupiscentie vltimo respicit diligēte. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum: pono pro solutiōe q̄stiōis tres cōclones. ¶ Pma est q de⁹ est ab oīb⁹ tā reprobis q̄ bīis equalr amore amicitie diligēdus. Hec pbat/quoniā ꝓpter se diligibile absolute et equalr in se bonū equalr est ab oīb⁹ ēm rectū rōnis iudiciū amore amicitie diligendū. Hoc apparet/qz obiectū amoris amicitie nō est nisi bonum vt absolute acceptū: z ita p̄ pīs qđ est meli⁹ est diligibile⁹ hoc amore: qz si simplr z simplr z magis z magis: z maxie z maxime: sz bonū simplr est diligibile amore amicitie qz bonū: g qđ est meli⁹ ē diligibile⁹: z qđ optimū summe diligēdū: z equalr in se bonū equaliť ab oīb⁹ diligēdū/sz de⁹ est summū z equaliť in se bonū/ergo et ab oīb⁹ est summe z p pīs equalr diligēd⁹. ¶ Confirmat. qz si de⁹ magis diceať ab vno q̄ ab alio diligend⁹/aut hoc sit/qz ipe de⁹ est i se melior/aut qz vni eū diligēti est vtilior q̄ alteri: sz non pōt poni pmū vt apparet/nec secundū/qz amor amicitie nō respicit in obiecto dilecto vtilitatē: sz tñ bonitatē: g ꝛc. ¶ Sed ptra istā cōclonē forte posset argui/qm̄ si oēs bti iudicant deū esse a se equaliter diligendū: ergo ipsum equaliter diligunt: quod est falsum. Consequētia est cuidēs: qz diligēs aliqđ obiectū min⁹ q̄ recta rō illd sibi reputet z iudicet diligēdū nō recte seu pfecte ipm diligit sz oblique vł saltē ipfecte: sz oēs bti diligūt deū recte z pfecte: g ipm equaliť diligunt si ipm pīntelligūt vt equaliť ab oīb⁹ diligēdū: g ꝛc. Falsitas cōsequēt; apparet/qz bti q deum equaliter diligūt equaliť bti existunt/cū ipor beatitudo essentialis sit corpulenta/sz constat q ipī inequaliť sunt beati: g ꝛc. ¶ Rñdeo q aut bti diligunt deū actu fruitionis beifice cōsē/respectu cui⁹ se hñt mere passiue: aut aliq̄ actu alio i quē possunt effectue. Si pmū licz ipm iteliligūt vt equaliť ab eis diligibilē nō possunt tñ cū equaliter diligere/qz nec actum quo eū diligūt pnnēt effectue/z ideo pl⁹ diligit cui act⁹ fruēdi itēsior: z min⁹/cui remissior act⁹ dat. Nec tñ ex hoc sequit q alicui⁹ dilectio sit nō recta seu moraliter ipfecta. Cūe enī obiectū aliqđ diligit moraliter ipfecte/qñ diligēs ipm min⁹ diligit dilectione effectue a se elicita q̄ recta rō iudicet ipm diligēdū: nō aūt qñ dilectiōis hmōi ē subiectū receptiuū tñmō: nō enī p̄ncipiū p̄ducitiuū: sz sic est in ꝓposito/illo supposito: ergo ꝛc. Si aūt dicaf q bti alio actu a beatifico deū diligūt/quē actū ipī effectue elicūt/putādū est et credēdū q oēs ipm diligūt quātū possunt: z p pīs oēs talē actū eque itēsum elicere potētes sunt ipī deū eq̄lr diligētes. Nec tñ sequit ꝓpt hoc q equaliť sint bti/cū nec ratis ipsoꝝ dilectio sit ipsoꝝ beatitudo: quare ꝛc. ¶ Scda cōclo est/q de⁹ nō est ab oīb⁹ amore cupiscētie equaliť/imo iequaliť diligēd⁹. Hec apparet/qm̄ vt dictū est, amor cupiscētie respicit nō absolute ēm se/sz vt amātī vtile: g quāto aliqđ bonū est amātī vtili⁹

tãto est ab ipso hoc amore diligibili⁹: et p ꝓns inequalr
vtile est iequalr diligibile hoc amore: sz deus est oibus
inequaliter vtilis: dãs enim diuersis bonum inequale
est eis iequalr vtilis: sz de⁹ dat bonũ nõ oibus eqlr vtile:
dãnat; etñ trñ dat bõa nãlia: saluat; aũt etiã supnãlia
sz iequa: g ꝛc. ¶ Ex hoc videt corollarie ꝓcludẽdũ: p-
mo q dãnati debẽt diligere deũ nõ trñ amore amicitie
vt i se bonũ: sz etiã amore ꝓpiscẽtie vcz qz eis aliquo
mõ vtilis est ⁊ bon⁹. ¶ Scõo q dri si vitra actũ brifi-
cũ possent in aliquẽ diligẽdi actũ amoris ꝓpiscẽtie q̃
diligerẽt deũ vt sibi vtilẽ: quãto beatiores tãto magis
eũ diligerẽt: tali actu: maxie si hmõi actus eẽt in eis ab
amore amicitie alius ⁊ distinctus. Primũ apparet: qñ
oẽ aliquo mõ vtile est aliquo mõ cõcupiscibile: ⁊ p ꝓns
amore ꝓpiscẽtie diligibile: sz de⁹ est aliq̃ mõ dãnatis
vtilis: cũ eẽ eoꝝ sit totalr ab ipso: eẽ aũt vtile est ⁊ appe
tibile: g si eẽ est vtile ⁊ appetibile: ⁊ oẽ illõ a quo ds hz
eẽ est vt sic amore ꝓpiscẽtie ab ipso diligibile. Omne
enã illõ est ꝓpiscibilr diligibile a quo diligẽs recipit
aliqd sibi vtile: sz dãnati hñt q existũt a deo: ergo ꝛt.
¶ Nec valet: si obiciaꝫ q ipi appetũt nõ eẽ: g nõ ꝓns
amore ꝓpiscẽtie illũ diligere a quo hñt eẽ: qñ ipi nõ
appetũt nõ eẽ absolute: sz ꝓpter penã in q̃ nollẽt existe
re. Unde sicut ꝓdicẽs in tẽpestate merces i mare habz
velle ꝓiicere mrtũ cũ nolle: vult enñ ꝓicere vt possit
euadere: nollet aũt simplr si aliter posset euadere: ita et
dãnati simplr eẽ appetũt: 6m qd aũt vcz ꝓpter penã in
qua existũt ipm refugiũt. Cũ igit ipor eẽ nature vt sic
absolute sumptũ sit bonũ ⁊ vtile ac eligibile ⁊ appendi
le: licz nõ vt cũ pena sibi ãnexa: p ꝓns licz de⁹ nõ sit ab
eis diligibilis amore ꝓpiscẽtie vt ab ipso affugunt ⁊
puniunt: qz nec esse in pena est vtile nec ꝓcupiscibile:
est tñ ab eis amore ꝓpiscẽtie diligibile ꝓsiderãdo na
turã ⁊ eẽ absolute qõ ab ipso acceperũt: nõ penam quã
meruerũt: ãre ꝛt. ¶ Scõm corollariũ: vcz q scti i pa
tria si vitra actũ brificũ haberẽt aliũ diligẽdi deũ actũ
vcz amoris ꝓpiscẽtie: beatiores magis deũ diligerẽt
hoc amore: apparet: qñ cũ hmõi actꝰ amãdi tẽdat i vti
le: p ꝓns qõ est diligẽtr vtil⁹ magis ab ipso diligit hoc
amore: sz beatior deus est vtilior et fructuosior: g ꝛt.
¶ Nec hoc est ꝓtra illõ qõ dictũ est in ꝓclusione ꝓma.
Ubi fuit dictũ q oẽs dri si aliquẽ dilectiõis actũ circa
deũ eliciũt oẽs intentum eliciũt quãtũ possunt: et ideo
eqlr actũ elicere potẽtes sunt eqlr diligẽtes: qz illud est
de amore amicitie dictũ: quo deũ diligũt ꝓpter se: ⁊ ideo
qz ipse eqlr i se bon⁹: est ab oib⁹ hoc amore eqlr diligen
dus: ⁊ p ꝓtranũ cũ ꝓcupiscẽtie amor sit dei vt vtilis: et
ipse sit diuersis iequalr vtilis: p ꝓns est iequalr diligibilis
hoc amore: ãre ꝛt. ¶ Cõfirmat: qz nõ min⁹ est concu-
piscibile bonũ iequalr vtile habitũ q̃ habẽdũ: sz de⁹ an-
teq̃ habit⁹ a beatis erat ab eis iequalr ꝓcupiscibilis: ⁊
amore ꝓpiscẽtie diligibilis: qz iequalr erat eis futurus
vtilis: g nõ min⁹ mõ qñ actu ab eis habit⁹ est iequalr
eis vtilis: est icẽqlr ab eis ꝓcupiscibilis seu amore cõcu-
piscẽtie diligibilis. ¶ Tertia ⁊ vltia ꝓclo est: q de⁹ est
simplr ab oib⁹ eqlr diligibilis: licz 6m qd ineqlr: sc̃m
rectũ iudicium rõnis. Hec ꝓclo sequit ex ꝓmis duab⁹: qñ
illud est tale simpliciter ⁊ absolute qõ est tale 6m se: ⁊ il
lud tale 6m qd qõ non est tale 6m se: sz vt ad aliqd a se
aliud comparatũ: sz de⁹ est 6m se absolute et simplr ab
oib⁹ eqlr diligibilis: qz eqlr simplr i se bon⁹: 6m aũt q
cõparat ad diuersos qb⁹ est icẽqlr vtilis est icẽqlr diligi-
bilis: g ꝛt. ¶ Cõfirmat: qz qõ est simplr eqlr bonũ est
simpliciter eqlr diligẽdũ: ⁊ qõ 6m qd icẽqlr est bonum
est cõsimiliter trñ 6m quid inequaliter diligẽdũ: sz de⁹
simplr est eqlr i se bon⁹: 6m qd aũt ineqlr diuersis: er-
go ꝛt. ¶ Sic ad q̃stionẽ. ¶ Ad vtrãq; rõnẽ in princi-
pio patet solutio: qz prima cõclusio de amore amicitie/
quo deus diligit in se. Secũda aũt de amore ꝓpiscen
tie quo diligitur vt vtilis diligenti.

Circa distinctionẽ trige
simã tertiã in q̃ magister determinat de quatuor ꝓtrib⁹ car-
dinalib⁹. Quero ꝓmo de ipsarũ ꝓncipio effectiuo seu ꝓductiuo
Secũdo de ipsarũ subiecto receptiuo. ¶ Quantũ ad primũ
quero. Utrũ habit⁹ virtuosus q̃cũq; vel vitiosus causet ime-
diate a potẽtia habituata/an ex actib⁹ effectiue. ¶ Et
videt q a potentia/ qz ab eodẽ immediate effectiue est
actus ⁊ habit⁹/sed actus ꝓtuosus est effectiue imedia-
te a potẽtia nõ etñ habit⁹ est actus⁹ seu ꝓductiꝰ actus
vt in ꝓcedẽtib⁹ fuit dictũ: g ꝛt. ¶ Cõtra/qz ipossibile
est naturalr habitũ aliquẽ sine actib⁹ ꝓtus generari/
quero ad qd tũc actꝰ hmõi ꝓtus requrit: aut enim sunt
necessarij ad habitũ recipiẽdũ: aut ad ꝓducẽdũ: sz non
põt poni ꝓmũ cũ potẽtia sit imediate habit⁹ ⁊ actꝰ cu-
iuslibet sibi possibilis receptiua: g ꝛt. ¶ Rñsio. In q̃
ꝓmo est videndum an habit⁹ sit forma aliqua absoluta.
Secundo an trñ sit a potentia habituata/ an etiam ab
actibus quibus mediantibus ꝓducitur effectiue.

Quantum ad primum pono quatuor

ꝓclones. ¶ Prima ẽ/q ois actꝰ moralr appetitiu⁹ ⁊ etiã
intellectiu⁹ vel q̃cũq; ali⁹ cognitiu⁹ est forma aliq̃ absolu-
ta. Hec ꝓclusio sic ꝓbat. Nulla forma relatiua est na
turalr ꝓducibilis nouit sine aliq̃ absoluto nouit cũ ea
ꝓducto. Hoc appet/sẽp etñ nouus relatiꝰ arguit nouũ
fũdamẽtũ vl terminũ coexistẽs sibi: sz ois actꝰ tã specu
latiu⁹ seu intellectiu⁹/q̃ appetitiu⁹ cuiuscũq; hit⁹ ꝓduc
tiꝰ ⁊ ꝓductꝰ manet i alia sine aliq̃ absoluto ab ipso distin-
cto nouit ꝓducto. Cõstat etñ q ad nullũ actũ cogniti-
uũ vl appetitiuũ nouit ꝓducẽdũ opz ꝓduci ab eo distin
ctũ aliqd absolutũ qõ sit ei⁹ trmin⁹ vl fũdamẽtũ: g ꝛt.
¶ Preterea scõo ad idẽ arguit: qz nulla forma relatiua
ẽ p se intẽsibil nisi forte intẽsis extremis: sz ois actꝰ hit⁹
ẽ forma intẽsibil⁹ q̃ seipsa q̃buscũq; aliis i aliq̃ nõ intẽsis:
g ꝛt. ¶ Preterea/qz q̃litas ẽ forma absoluta: sz q̃libz ta
lis actꝰ ẽ de gẽre q̃litat⁹: g ꝛt. ¶ Scõa ꝓclo ẽ/q ois ha
bit⁹ cognitiu⁹ vl appetitiu⁹ ẽ forma absoluta ab actib⁹
realr distincta. Hec q̃tũ ad ꝓmã ptẽ ꝓbat eisdẽ rõnib⁹
q̃b⁹ ꝓma. Prima vcz qz hit⁹ ois ꝓducit nouit absq; aliq̃
absoluto alio nouit ꝓducto cũ eo exĩte. Licz etñ nõ ꝓ-
ducat nisi mediãtib⁹ actib⁹/trñ ipis actib⁹ nõ manẽtib⁹
manet hit⁹ ⁊ etiã desinit eẽ nullo a se alio desinẽte: cui⁹
ꝓtranũ ponit̃ de relatiõe q̃ nec icipit nisi absoluto aliq̃
nouit icipiẽte/nec desinit nec desinere põt/saltẽ nãlr lo
quẽdo nisi deficiẽte aliq̃ absoluto/ vcz alio extremoꝝ:
ãre ꝛt. Scõo/qz etiã habit⁹ ipse cognitiu⁹ vl appetitiu⁹
ois ẽ forma intẽsibil⁹ tde ꝓns ipse q̃tat⁹: g ꝛt. ¶ Scõa
ps ꝓclonis/vcz q actꝰ ⁊ hit⁹ sint distincti: apparet/qz hit⁹
ois manet actu q̃bus deficiẽte: actꝰ etiã hitꝰ sunt duo
res/cũ hit⁹ eis mediãnb⁹ generẽt: g ꝛt. ¶ Tertia ꝓclo
ẽ/q licz actꝰ ꝓtus moralr ⁊ cuiuslibz appetitiue sit vt ac
cepti⁹ mãlr p se vn⁹/si aut ⁊ actꝰ intellectual⁹ hit⁹/icludit
tñ vt formalr ꝓtuos⁹ formã aliã absolutã. Hec appet/
qñ actꝰ ꝓtus; appetitiue ẽ recta electio/sz nulla electio
põt eẽ moralr recta/nec p ꝓsequẽs ꝓtuosa nisi ꝓcoꝝ sit
actualr ⁊ ꝓformis recto dictamini rõnis: g actꝰ appeti-
tiu⁹ vt ꝓtuosus necessario secũ exigit ⁊ requrit aliquod
rectũ dictamen rõnis ꝓtuũ. ¶ Confirmat: quia omne
illũ ẽ necessariũ ad actũ ꝓtuosũ q̃ existẽte actu ẽ ꝓtuos⁹
⁊ nõ existẽte vitiosus: sz vna ⁊ eadẽ substãtialr inuaria-
ta electio q̃ est virtuosa ⁊ moralr bona assistente recto
dictamine ꝓtuo/efficit vitiosa dictamine ꝓtrario aduc
nãte. Intellectu cũ dicãte tẽperate ꝙuendũ electio q̃

hoc eligit est ꝓtuosa/que in nullo absoluto variata essi cieꝫ vitiosa ⁊ moralr mala aduenière dictamine ꝓtrario: dictāte vez itēperate viuēdū: ꝫ ⁊c. ¶ Ex hoc sequit corollarie q̄ null⁹ habit⁹ ꝓtuosus appetitu⁹ pōt nāliꝫ gñari sine alio habitu itellectuo sibi corrūdente. Hoc apper/qm̄ null⁹ habit⁹ appetituus gñaf nisi ex pugrectis electiōib⁹ ꝑsupponētib⁹ recta dictamina rōnis: ſz ita ex rect; dictaminib⁹ gñaf itellectuus habit⁹: sicut ex rect; electiōib⁹ appetitu⁹: ꝫ ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima ꝓclusio q̄ sequr ex p̄dicta/est q̄ etiā habit⁹ ꝓtuosus appetitu⁹ vt ꝓtuosus ꝑsupponit et aliq̄ mō respicit aliq̄d distinctū a se essentialr ⁊ a ꝓpio suo actu. Hec apper: qm̄ habit⁹ appetitu⁹ nō est ꝓtuosus nisi qz ielinat habituatū ꝙ ipm ad eliciēdū actū aliquē ꝓtuosū: ſz null⁹ act⁹ potest sine recto dictamine p̄cedēte ab ipo realiter differēte existere ꝓtuosus: ꝫ ⁊c. ¶ Ex hoc sequit corollarie q̄ ois habit⁹ electiu⁹ ex q̄buscūq; electionib⁹ gñat⁹ est vitiosus si electiōes ꝑuic fuerūt contra dictamina rōnis debite/q̄ tñ licet sit vitiosus generat⁹ potest imediate nō variat⁹ aduenière de eligendo dictamine debito effici ꝓtuosus: sicut ⁊ econuerso si sit gñat⁹ ꝓtuosus/ex prauo ⁊ obliquo dictamine pōt effici vitiosus. ¶ Et ꝙ hoc pōt rñderi ad illō quo aliq; ꝓbāt habitū oēm cē formā nō absolutā/ſz tātūmō respectiuā arguēdo sic. Scōm philosophū. vij. phȳsicoꝝ in ad aliq̄d nō est mot⁹: ſz ēm cūdē ibidē/ꝓtutes ⁊ malitie sunt ad aliq̄d: ergo ⁊c. Tunc ex hoc arguūt isti sic. Aut philosoph⁹ accipit ī maiore ad aliq̄d ꝙ fundamēto relatiōis aut ꝙ respectu ꝓprie. Si ꝓmū/maior illa ē falsa: ꝓstat enī ad fundamētū absolutū relatiōis cē motū: ꝫ oportet q̄ accipiat ad aliq̄d tñmō ꝙ respectu: ergo cū in minori dicat q̄ ꝓtutes ⁊ malitie sunt ad aliq̄d si illa accipit sub maiori oportet q̄ intelligat q̄ dicūt tñ respectū ⁊ nō aliq̄d absolutū. ¶ Rñdeo q̄ ad oēm formā positā in re extra pōt cē imō fuit mot⁹ vl̄ mutatio: ex quo sequit q̄ si ad relationē non est mutatio/q̄ ipsa nō est aliq̄d distinctū realiter ab extremis. Impossibile enī videf formā aliquā poniuā subiecto mutabili q̄le est relatiōis fundamētū sine sui mutatiōe aliqua aduenire. Tunc ergo dico q̄ relatio nō est aliud in re extra q̄ duo extrema. vt similitudo albedinū duo alba/et tō ad similitudinē non pōt cē mot⁹ nec mutatio nec actio alia ab illa q̄ est ad extrema. Albū enī ꝑus nō fiet efficaf fiē alio albo posito/illo ꝑus nō fiēt ī nullo penitus mutato: q: nec albū ef fiē est ipm ef forma aliq̄ distincta ab albedine ifformatū/ſz hȳe ifimf aliū albū secū: ⁊ ideo ad hoc vt nouiter dicaf fiē nō oportet aliq̄d ipsi nouiter aduenire realr/ſz tñ aliū albū ab ipo distinctū realr nouū existere. Cōsimilr ī ꝓposito est dicēdū/qm̄ actū absolutū electiōis ef moralr ꝓtuosum nō est ipm forma aliq̄ respectiua cē informatū/ſz hȳe rectū dictamen secū. Sicut enī albū eo ipo q̄ hȳ aliū albū secū dicitur fiē quocūq; alio circūscripto/ita electio q̄libet eo ipo q̄ hȳ rectū dictamē dicaf ꝓtuosa sine oi forma media ei⁹ ad dictamen hmōi existēte. Et cōsilr est dicēdū de morali habitu ex hmōi electiōib⁹ gñato. ¶ Tūc ergo ad philosophū. Cōcedo ꝓtutē moralē cē relatiōem mō q̄ dictum dicaf relatio. Omne enī vnū dicēs duo fimul existētia dicaf relatiuū: qz enī similitudo dicit ſsimul duo ef puta albū ⁊ albū nō aliq̄d ꝙ seipsū iter ipa media/ideo dicaf relatio. Sic est ī ꝓposito. Per hoc enim differūt act⁹ ⁊ habit⁹ appetitiu⁹ ab actu ⁊ habitu intellectiuo. Act⁹ enī ⁊ habit⁹ prudēte intellectiu⁹ ad hoc vt fiē ꝓtuosus nō requrit aliq̄d a se distinctū/cui⁹ contrariū est de electiōe q̄ nō pōt cē ꝓtuosa nisi dictamine p̄cedēte. Et qz act⁹ ⁊ habit⁹ moralis dicūt duo fine quorum vtroq; insimul existente nec actus nec habitus dicitur virtuosus: ideo virtus moralis dicitur relatio ad quā nō est motus nec mutatio: quia sicut non oportet mutari aliū ad hoc vt fiē fiē/ſz sufficit aliud albū ponere: ita nec actum electiōis nec habitū absolutū electiuum opz mutari ad hoc vt fiat ꝓtuosus/sed sufficit dictamen rōnis debite ab ipa distinctum realr aduenire. ¶ Si tñ teneaf via ꝓtrariorꝝ/vez q̄ relatio fiat forma aliqua ꝙ se vna ab extremis distincta/ tūc posset dici concedēdo q̄ virt⁹ moralis formalr est ad aliq̄d/qz dicit respectum ad dictamē rectū/materialr tñ est forma absoluta q̄ est respect⁹ hmōi fundamētū/ qđ fundamētū opz mutari in aduentu talis respect⁹/ex quo est forma ab ipo distincta. ¶ Et hec de primo articulo.

Quantum ad secundum pono tres cōclusiones. ¶ Prima est/q̄ ois habit⁹ ꝓtuosus naturalr acqsit⁹ est gñat⁹ ex actib⁹ p̄cedētib⁹ ꝓtuosis. Hec ꝓbatur/qm̄ ex eisdē actib⁹ p̄cedētib⁹ specie gñaf habit⁹ cū illis ī quos iclinaf habituat⁹ postēā est in ipo habitus acqsit⁹: ſz p̄ acqsitū habitū ꝓtuosum ꝓstat q̄ null⁹ iclinaf nisi ad actus ꝓtuosos sicut nec ꝙ habitū vitiosum nisi in act⁹ vitiosos: ergo ⁊c. ¶ Cōfirmaf/qz vnūqq; ex ꝓtrariis ꝓducif ⁊ corrūpif: ſz habit⁹ ꝓtuosus corrūpif ex actib⁹ vitiosis/⁊ habit⁹ vitiosus ex actibus virtuosis: ergo ⁊ virtuosus gñaf ex ꝓtuosis/⁊ vitiosus ex actib⁹ vitiosis. ¶ Preterea secundo ad idē arguif: qm̄ ꝓstat multos iesse morales ꝓtutes ⁊ nō ꝙ naturam/ qm̄ qđ est naturale oib⁹ est cōmune. nec ꝓpt̄ tale aliq̄s est laudād⁹ nec vituperād⁹: virtutes aūt nō oib⁹ sunt cōmunes/ipas enī hȳites laudank/⁊ eis carētes vituperank: aut ergo supnaturalr ifundunk aut naturalr acqrunk: ſz ꝓmū nō pōt poni/cū ipe ꝓtutes hmōi morales bonis ⁊ reprobis sint cōmunes: philosophi enī plurimi ⁊ herenci fuerūt talib⁹ ꝓtutib⁹ nihil pollētes: ergo relinquitur scōm/ vez q̄ naturalr acqrunk/ sed nō nisi mediātib⁹ actib⁹: qm̄ sicut se hñt opa artium ad artes/ ita ⁊ opa ꝓtutū ad ꝓtutes/ſz artes nō acqrunk immediate/ſz tñ mediātib⁹ actib⁹: ergo ⁊c. ¶ Cōfirmaf. qz nō est imediat⁹ gñabilis habit⁹ ꝓtuosus appetituus q̄z habit⁹ intellectiu⁹ scientific⁹: ſz null⁹ habit⁹ scientificus gñaf naturalr nisi mediātib⁹ actib⁹: ꝫ ⁊c. ¶ Secūda cōclusio est/q̄ act⁹ hmōi habit⁹ p̄cedētes nō sunt ipsorū sequētiū habituū causalr ꝓductiui. Hec pōt ꝓbari/qm̄ si act⁹ ē ꝓductiu⁹ habit⁹/aut igif vt cā totalr/ aut vt cā partialis: ſz nō vt totalis/qz tūc posset separat⁹ a potētia ꝓducere ī ipa habitū ꝙ seipm. qđ est falsum. Nec vt partialis. Primo/qz tūc tārū posset ꝓfica q̄ posset in habitū ꝙ seipm. Omne enī effect⁹ alicui⁹ ꝓtualr partialr ꝓtētiuū pōt illi totalr ꝓducere ꝙ seipm: intātū enī pōt ꝓfica seu itēdi/ vt patet de aliquo vno cū alio aliqđ grue mouēte: qđ iquā sine illo mouere posset si ei⁹ virtus ītārū itēderef: ārē ⁊c. Secōo/qz aut act⁹ agit ad totū habitū aut ad aliquā ei⁹ partē/ſz nō ad totū habitū/qz diuersa agētia ꝓcurrēta ad formā accidēталē aliquā ꝓducēdā ꝓducūt aliū ⁊ aliū eius gradū. ita q̄ tota non est a quolibet sed aliq̄s eius gradus ab vno ⁊ alt⁹ ab alio/ vt apparet de lumine ꝓducto in medio a diuersis luminaribus: vel de calore a diuersis ignibus vel q̄buscūq; calidis in idē passum agentibus. Nec potest dici q̄ attingat tñ aliquē eius gradū/qz tunc posset in illū gradum habitus per seipsum cum totalis existeret causa eius: ergo ⁊c. ¶ Preterea secō ad idē arguo: qz nō minus potentia habitualis cē potest totale actu ium primū ꝓximū habit⁹ ꝙ seipsam q̄z cuiuscūq; possibilis sibi act⁹: ſz ois act⁹ tā p̄cedēt; habitū q̄z sequēt; ipa ꝙ se ē totale actiuū ꝓncipiū ꝙ seipam/ sic ꝙ ad nullū actū causandū ꝓcurrit habit⁹ cū ea: ꝫ ⁊c. ¶ Tertia ⁊ vltia ꝓclo q̄ sequitur corollarie ex p̄dicta ē q̄ potētia habituata est imediata cā habit⁹ ī rōne ꝓncipij effectiui. Hec apper/qm̄ ois cā totalis est imediata cā ī rōne effectiēt; sui effect⁹: ſz potētia habituata ē totalis cā habit⁹ effectiua: ꝫ ⁊c.

¶ Cõfirmat: qz int̃ potẽtiã ⁊ habitũ nõ mediat aliq̃d nisi act⁹/ sz act⁹ nõ mediat i rõne cause cũ ipa potentia totalr cõtineat ⁊tualr habitũ sicut actũ: ꝫ ⁊c̃. ¶ Et sic ꝓ̃as/ quomõ ergo habit⁹ vt dicit ꝓ̃ma ꝓclo ex actibus generant r̃ Rñdeã q habit⁹ nõ gñat ex actu ꝑuo vt ex cã nec vt ex materia: sz qz gñat post ipm dicit gñari ex ipso/ sicut dicit q ex die fit nox/ qz post die fit nox: quo etiã mõ ⁊ nõ alio est intelligẽdũ act⁹ habitũ sequẽtes ex habitu gñari. Sicut em potẽtia habituabilr nõ pot i se gñare habitũ nisi generet primo actũ vel act⁹ aliquos ipfectos post qs põt vt totalis cã i habitũ: ita nec pot i actũ pfectũ nisi post habitũ gñatũ q tñ nullo mõ est ꝓductiu⁹ act⁹/ nec potẽtie necessari⁹ ad coagẽdũ cũ ea/ qñ vt ꝓdictũ est de actu respectu habit⁹ ipe habit⁹ nõ est potẽtie necessari⁹ ad ꝓducendũ totũ actũ pfectũ/ cũ ante habitũ potẽtia potuerit effectiue in aliquẽ act⁹ gradũ/ qz ⁊ de facto ꝓducit ꝑ seipsam actũ vl act⁹ aliquos ipfectos/ vez oẽs habitũ ꝓcedẽtes: act⁹ aũt ipfect⁹ ꝓcedẽs habitũ ⁊ pfect⁹ sequẽs ipm nõ differũt nisi sicut mun⁹ ⁊ magis albũ. Q̃m aut illũ gradũ totalr ꝓducit habit⁹ aut ad ipm etiã agit potẽtia effectiue. Si ꝓmũ/ cũ ille grad⁹ sit quoddã i diuiduũ act⁹/ sequ̇t q habit⁹ ẽ alicui⁹ totale ꝓductiuũ ꝓncipiũ qđ est falsum. Si secũdũ/ cũ ille grad⁹ act⁹ sequẽs habitũ nõ sit alteri⁹ rõnis ab actu habitũ ꝓcedẽte nec pfectior ipo licet totus ex illo et ex alio resultãs sit pfecti⁹: ꝑ ꝓ̃s sicut potẽtia potuit ꝑ seipsum i gradũ act⁹ habitũ ꝓcedẽtis/ ita ⁊ in oẽm aliũ habitũ ꝓsequẽtẽ: ꝫ ⁊c̃. ¶ Sed ꝓtra ꝓducta arguit ꝓmo sic. Ille habit⁹ nõ causat a voluntate vt a totali cũ q ipa siue volẽte siue nolẽte causat in ea. sz posit⁹ actu⁹ ⁊tuosus vl vitiosus i volũtate nõ est i ea⁹ potestate vt habit⁹ ex talib⁹ nõ causet: imo causat in ipa necessario velit nolit: ꝫ ⁊c̃. ¶ S: ꝺo sic. Ille effect⁹ nõ causat a potẽtia vt a totali cã q pot causari ab actu ipa potẽtia nõ causante: sz habitus pot causari ex actibus ꝑuis potẽtia non causantis: qđ ꝓbat/ qñ si deus actus alicui⁹ ⁊tut; iustine vel alteri⁹ cuiuscũq potentie frequẽter inprimeret/ quos act⁹ potẽtia ꝑcipue recuperet nihil ad ipos effectiue agẽdo nihilomin⁹ ex talib⁹ actibus seqret habitus ⁊tuosus: ꝫ ⁊c̃. ¶ Tertio sic. Nihil causat a volũtate vt a cã totali nec etiã vt a puncipali nisi qđ causat libere: sz nullꝰ habit⁹ ⁊tuosus causat in ipa libere nisi antecedẽter/ ꝑ quãto actus ꝓcedẽtes ad qs necessario sequit ipe habit⁹ sunt i ei⁹ potestate. ꝫ ⁊c̃. ¶ Ad ꝓmũ rñdeo/ q alia est a volũtate ⁊ ab oi alia sua potẽtia i re extra totalr idistincta/ et ideo ipa est ĩmedia tũ oim actuũ suoꝝ ⁊ habituũ ꝓncipiũ ꝓductiuũ: nihil autẽ producit libere nisi tñ actũ volẽdi vel nolẽdi in ordine ad qs volũtas dicit ⁊ nolũtas: qz alia dicit voluntas vt volẽs seu eligẽs in q̃ frequẽter eligẽte aliq̃d seu volẽte sequit habit⁹ electiu⁹ ab actu volẽdi seu eligẽdi ali⁹ et distinct⁹. Ideo nõ magis alia respectu hmõi nec respectu cuiuscũq alteri⁹ habit⁹ est libere ꝓductiua q̃ act⁹ sentiẽdi habito obiecto sensibili/ ꝓpt qđ negãda ẽ illa maior q̃ dicit q habit⁹ ille nõ causat a voluntate q causat ipa siue volẽte siue nolẽte. Alia cñ siue volente siue nolẽte seqt ad aliquẽ actũ ei⁹ tristitia ⁊ ad aliũ letitia/ nec tñ ꝓpt hoc ẽ dicẽdũ hmõi passiões nõ cẽ a potẽtia alie effectiue. Sc̃ꝺo etiã p̃ dici ad mior negãdo ipam. Cũ em volũtas nõ sit nisi alia ipsa vt volẽs: virtutes aũt nõ sint i alia vt volitõe informata/ sz i ipsa essentia nuda sũpta p ꝓ̃s nõ est ꝓpe dictũ ⁊tuẽ aliquã causari i volũtate nec recipi subiectiue licet possit dici magis ꝓpe ⁊ pcedi ⁊tutes ipas morales causari a volũtate ꝑ quãto causant ab alia mediãnꝺ⁹ actꝰ⁹ eligendi seu volẽdi qꝺ⁹ informata alia ipa dicit volũtas: ⁊ etiã ipam ẽ talũ ꝓductiua: sicut etiã isto mõ oẽs hit⁹ intellectuales pñt dici cẽ nõ in intellectu subiectiue sz ab ipo effectiue/ qz sunt ab alia mediãnꝺ⁹ actꝰ⁹ intelligẽdi i ordine ad q̃s ipa dicit intellect⁹. Licet aũt oẽs habit⁹ sint mediãnꝺ⁹ actꝰ⁹ ab anima effectiue/ nõ tñ recipiunt in ipa eis mediãnꝺ⁹ subiectiue: ꝫ ⁊c̃. ¶ Ad scꝺz ꝺi ad minorẽ/ q licz habit⁹ posset nãlr fieri i potẽtia isto casu posito potẽtia nõ causante actũ/ nõ tñ ipa nõ causante habitũ: vt supponũt. Unde q in illo i quo act⁹ iustitie supnãlr causarent/ virt⁹ iustitie post act⁹ hmõi seqret/ hoc ẽt ꝓpt ipas ⁊tutes i seipsa mediãnꝺ⁹ talꝰ actꝰ⁹ causalr ꝓducẽtes. Licz em ad act⁹ ꝓcedẽtes non ageret/ posset tñ ad habitũ agere act⁹ hmõi ꝑuos ꝓsequẽtes. Q̃ñcũq; em aliq̃ cã scꝺa ꝓtinet aliq̃s duos effect⁹ ordie quoꝺã licz nõ possit i secũdũ nisi posito prio/ ipo tñ ꝑmo posito vndecũq; pot i scꝺm ac si ꝑm⁹ fuisset causalr ab ipa ꝓducẽs. Hoc appet/ qñ nõ mun⁹ hũs habitũ ifusum a deo pot illo mediãte i actũ pfectũ q̃s si fuisset i ipo a se acq̃sit⁹ talis habit⁹ effectiue: sz potẽtia habituabilis ꝓtinet ꝑuis ⁊tualr act⁹ aliq̃s q̃ habit⁹: ꝫ vndecũq; act⁹ hmõi ꝓcedentes habitũ habeat potẽtiã post ipos i habitũ effectiue: ꝫ ⁊c̃. Sc̃ꝺo etiã forte diceret aliq̃s q potẽtia nõ est habituabilis nec ad actus assuefactibilis nisi ex actib⁹ vt ab ipa elicit; effectiue/ q̃ supposito quãtũcũq; act⁹ supnãlr ifunderet nullus ꝓpt hoc habit⁹ nãlr seqret: ꝫ ⁊c̃. Q̃ꝺlt⁹ tñ dicet prio mõ. ¶ Et põt ꝓfirmari: qñ si actꝰ⁹ a deo supnãlr ifusis seqt i illo nãlr habit⁹/ aut hoc est tñ ꝓpt act⁹ cũ totalr ꝓducẽtes/ aut ꝑ potẽtiã cũ eis partialr ꝓcurrentẽ ad hmõi habitum ꝓducẽdũ: sed primũ nõ põt poni/ qz tũc act⁹ esset totalis cã habit⁹ effectiua/ qđ etiã ipsi negãt: ergo scꝺm: ex q sequit q potẽtia nõ causans actũ ꝓcedẽtẽ põt causare saltẽ partialr habitũ ꝓsequẽtẽ: sed q rõne partialr cadẽt totalr si ẽ ei⁹ totalr ⁊tiua ⁊tualit: ꝫ ⁊c̃. ¶ Ad tertiũ ꝺicẽdũ cõsilr vt ad ꝑmũ. Quia tñ ad actũ pfectũ causandũ ꝓstat habitũ cẽ necessariũ/ q sim aliq̃s nihil est ad effectũ aliquẽ ꝓducẽdũ necessariũ nisi qđ est ei⁹ aliq̃ mõ cã. ideo hoc supposito posset dici ꝓbabilr q habit⁹ ẽ cã effectiua act⁹/ qđ tenẽdo facile ẽt soluere ad illa oia q̃ supr⁹ i ⁊trariũ sunt arguta.

¶ Sic ad q̃stionẽ. ¶ Ad rõnẽ in ꝓncipio ꝺicẽdum q habitus nõ exigit actũ vt ei⁹ subiectũ receptiuũ nec vt ꝓncipiũ ꝓductiuũ: sz qz potẽtia non põt in habitũ nisi pr⁹ habuerit i se actũ/ sicut ego nõ possum me mouere de extremo i extremũ nisi pr⁹ trãseũꝺo ꝑ mediũ/ cũ tñ ipz mediũ pr⁹ acq̃sitũ nõ sit extremũ subiectũ receptiuũ nec ꝓncipiũ ꝓductiuũ: sicut ⁊ obiectũ sensibile non põt imutare organũ nisi pr⁹ imutet mediũ/ cũ tñ imutatio medꝰ nõ sit necessaria simplr ad organũ imutandũ nisi tñ ꝓpter ordinẽ hoꝝ effectuũ q in obiecto ĩmutãte virtualiter continẽtur. Et sic in ꝓposito de actu ⁊ habitu est ꝺicendum.

Secũdo quantum ad subiectũ trũ ⁊tutũ moraliũ/ vez iustitie fortitudinis ⁊ tẽperantie: q̃ro vtrũ hmõi tres ⁊tutes sint subiectiue i volũtate an i sensualitate. ¶ Et videt q i volũtate/ qñ i eoꝺẽ est subiectiue acrus ⁊ habit⁹: sed voluntas est subiectum actus cuiuslibet trũ virtutũ moralium ꝓductaꝝ: qđ probo/ qz actus virtutis moralis est rectus seu bona electio: sz oĩs electio est i voluntate: ꝫ ⁊c̃. ¶ Cõtra/ qz ⁊t⁹ moralis est moderatiua passiõis: ergo ꝺi ẽ ponẽda subiectiue vbi sũt passiões isurgẽtes. Ubi em ẽ morbꝰ ibi necessaria est medicina/ sz passiões moderãte sunt in sensualitate nõ in volũtate: ꝫ ⁊c̃. ¶ Rñdeo. Ad cui⁹ euidẽtiã ꝑmitto ꝑmo q q̃stio ista ꝑsupponit potẽtias ẽ distinctas ab alia i re extra nisi em appentũ intellectuũ ⁊ sensitiuũ supponeret ẽ aliq̃d ab ẽntia alie distinctũ nõ ẽt q̃rẽdũ an ⁊tutes hmõi i appetitu intellectuo an i sensitiuo existerẽt subiectiue. Et ideo ꝑmo est viꝺẽdũ qꝺ ẽt ꝺicẽdũ ad istã q̃stionẽ sim ꝓductã suppoſi-

tionem. Secundo quid ſm veram exiſtimationem.

Quantū ad primum videntur mihi ſex eē dicēda ⁊ ponēda illo ſuppoſito qđ ſupponit ꝓpoſita q̄ſtio. ℙrimū ē/ q̄ ℣rtutes morales nō ſūt i aīa ſubiectiue. Scōm eſt/ q̄ ſunt i volūtate ſeu appetitu ītellectiuo Tertiū/ q̄ ſunt etiā i ſenſualitate vł appetitu ſenſitiuo. Quartū/ q̄ exiſtētes i appetitu ītellectiuo ſūt pfectiores q̄ exiſtētes i appetitu ſenſitiuo. Quītū/ q̄ ſunt ab illis alteri⁹ rōnis. Sextū/ q̄ ſūt illis ꝑores. ¶ ℙrimū vꝫ q̄ nulla ℣rt⁹ ſit i aīa ſubiectiue. ꝓbo ::qm̄ habit⁹ ⁊ act⁹ i eodē ſubiecto exiſtūt: ſꝫ i eſſentia aie null⁹ pōt eē act⁹ habit⁹: ⁊ nec habit⁹ ex actib⁹ gñiat⁹. Minor appareat/ q̄ idē accidēs nūero nō pōt ſubiectiue exiſtere i duersis: ſꝫ oīs act⁹ cognitiu⁹ vł appetitu⁹ ē forma accidētalis cuiꝰ ſubiectū imediatū ē potēcia eiꝰ elicitiua: ⁊ nō pōt eē i aīa q̄ a potēcia ſupponit eē diſticta. ¶ Confirmat: q̄ tā act⁹ q̄ habit⁹ i eodē recipit ſubiectiue a q̄ producit effectiue/ q̄ oē ꝓductiuū act⁹ vel habit⁹ ſiue totaliter ſiue partialiter tm̄ ē potēcia: aīa aūt ſupponit eē diſticta ab oī potēcia: ⁊ nulli⁹ ē ſubiectū receptiuū nec ꝓncipiū ꝓductiuū. ¶ Scōm vꝫ q̄ ℣rtutes morales ſint ponē de ſubiectiue i volūtate/ probat primo ſic. Oīs potēcia potēs alīqs act⁹ ad q̄s nō ē determiata frequēter elicere pōt ex illis i ſe habitū acq̄rere ⁊ recipere ſubiectiue. Hoc apparet: q̄ oīs potēcia talis ē habituabilis: q̄ etiā aliq̄ potēcia nō ſit habituabilis hoc eſt/ aut q̄ eſt ex ſe determinata ad aliquē actū. vt graue ad motū deorſuz/ aut q̄ ipi repugnat naturaliter talis act⁹/ vt graue mot⁹ ſurſum: et ideo graue nec pōt habituari ſeu aſſuefieri ad motū ſurſum nec ad motū deorſum: ſꝫ volūtas pōt frequēter eligere ꝓformiē recto dictamini rōnis ad quā electionē ꝓformē nō ē naturaliter determinata/ nec ipſi repugnat ⁊raria vꝫ difformis: ergo ex multiꝫ ꝓformib⁹ electiōib⁹ pōt i ſe acq̄rere habitū moraliter ℣rtuoſum ad eligēdos ꝓſules iclinātē. ¶ Cōfirmatur: q̄ potēcia nata ſequi iudiciū rōnis a q̄ retrahiē ex aliq̄ ipaz ad ⁊rariū iclināte idiget habitu ℣rtuoſo/ quo mediante ꝓpꝑ⁹ ⁊ faciliꝰ eligat ſm rectū iudiciū rōnis: ſꝫ volūtas pōt ſeq̄ rectū rōnis iudiciū ipſi ꝓformiē eligēdo/ a q̄ retrahiē ab appetitu ſenſitiuo ipam ad ⁊rariū attrahēte: ⁊ cē. ¶ Scōo ꝓfirmat: q̄ potēna ideterminata ad recte ⁊ nō recte agēdū idiget aliquo habitu ipaz determināte ad recte agēdū: ſꝫ volūtas eſt ideterminata ad recte ⁊ nō recte agēdū circa materiā moralē. ℙoteſt eiā ꝓformiē recto rōnis dictamini eligere ⁊ ergo bñ/ vł difformiter ⁊ ſic male agere: ⁊ cē. ¶ ℙreterea ad idē pōt argui/ qm̄ oīs potēcia ad actū aliquē ex ſe ideterminata faciliꝰ ⁊ delectabiliꝰ actū illū elicitū ē habituata habitu i ipſa ſubiectiue exiſtēte/ ipſamq̄ ad actū illū elicitēdū ſic faciliꝰ ⁊ delectabiliꝰ inclinātē. Hoc apparet/ q̄ nec p aliq̄d aliud cognoſcit aliq̄s ſe hꝫe habitū niſi q̄ facit ⁊ delectabiliꝰ experit ſe poſſe in actū: ſꝫ volūtas eſt ideterminata ad electionē ꝓformē vł difformē recto dictamini rōnis: ⁊ ſcit̄s ſe faciliꝰ ⁊ delectabiliꝰ poſſe eligere recto rōnis dictamini ꝓformi: ⁊ p ꝑſe quens bñ moraliꝰ/ ſcit ſe habituatū eē habitu morali ſe ad hoc vꝫ ſic eligēdū faciliꝰ iclinātē: ſꝫ habit⁹ i codē eſt ſubiectiue in q̄ act⁹ ad quē iclinat: ⁊ cū electio ſit ſubiectiue i volūtate: eſt i eo etiā ſic oīs habit⁹ moralis electiuꝰ. ¶ Tertiū vꝫ q̄ ꝓdict̄ ℣rtut⁹ i appetitu itellectiuo exiſtēt⁹ ponēde ſint alie ſi⁹ce i appetitu ſenſitiuo: probat ꝓmo ſic. Nulla virt⁹ exiſtēs i volūtate ſufficit ad moderādū paſſiōes exiſtētes i ſenſualitate: ſed hñs pfectē morales ℣rtutes eſt moderat⁹ quātū ad oēs paſſiōes ſenſualitatis: ergo hoc eſt/ q̄ vltra ℣rtutes q̄s hꝫ i volūtate hꝫ alias i ſenſualitate paſſiōes hmōi moderātes. Maior ꝓbat̄ p philoſophū. vij. ethicoꝝ. cap. xiiij. Vbi dās differēnā inter tēperātū ⁊ ꝓnētē/ dicit q̄ ꝓtinēs prauas paſſiōes patit ſꝫ nō deducit/ q̄ rectā rationē ſequit: tēperat⁹ aūt hmōi prauas paſſiōes nō patit. Sed q̄ ꝓtinēs prauas paſſiōes i ſenſualitate patit̄ hoc nō videt eē ꝓpt̄ aliū niſi q̄ licet habeat ℣rtutē ſ volūtate ꝓpt̄ quā a paſſiōib⁹ hmōi nō deducit ſeu vincit/ q̄ rectū rōnis iudiciū ſequit/ nō hꝫ tm̄ i ſenſualitate eā: ⁊ ideo i ipa patit paſſiōes ſurgēres. ℙropt̄ cuiꝰ ⁊rariā rōnē tēperat⁹ paſſiōes nō patit/ q̄ vꝫ i ſenſualitate ℣rtut⁹ ipſarū moderatiuis realit̄ ſformat: ⁊ cē. ¶ Scōo arguit ſic ad idē. Oīs potēcia habituabilis pōt mediāb⁹ actib⁹ acq̄rere habitū: ſꝫ appetit⁹ ſenſitiu⁹ ē habituabilis circa materiā moralē. Hoc ꝓbat̄ ſi aut de volūtate eſt ſupi⁹ ꝓbatū: puta q̄ nec determinat ad aliquē actū cōtra dictatū p rōnē: nec etiā neceſſario iclinat ad bonū ſm rōnē dictatū ꝓſules i paſſiōib⁹ moderādis: nec ipi repugnat iclinari/ q̄ alioq̄n nō poſſet refrenari ſeu retrahi p ipū volūtat̄: ⁊ cū ſit i differēs ad hoc vt iclinet vel nō inclinet, poteſt vt iclinetur aſſueſcēri/ ⁊ p ꝑſs habituari: ⁊ cē. ¶ Cōfirmat: q̄ potē tia obedibilis rōni q̄ hꝫ aliq̄d ipam ad ⁊rariū trahēte nec vꝫ obediat/ idiget habitu ipam iclināte ad obediēdū ⁊ moderāte ſeu reprimēte illd ipeditiuū: ſꝫ appetit⁹ ſenſitiu⁹ eſt rōni obedibilis/ hꝫ tm̄ ad hoc aliq̄d impediti⁹ū/ vꝫ ipetū ſurgētū paſſionū: ⁊ cē. Sed talis virtus ipm ad obediēdū iclinās ⁊ hmōi i eo paſſiōes moderās eſt ℣rt⁹ moralis: ⁊ cē. ¶ Quartū/ vꝫ q̄ ℣rtutes appetit⁹ ſenſitiui ſint alteri⁹ rōnis a ℣rtut⁹ appetitus ītellectiui: probat primo/ q̄ habituū eiuſdē rōnis act⁹ ſunt eiuſdē rōnis/ ſꝫ act⁹ appetit⁹ ſenſitiui ſunt alteri⁹ rōnis ab actib⁹ appetit⁹ ītellectiui: ſicut ⁊ act⁹ ītelligēdi ab actib⁹ ſentiēdi: ⁊ cē. Scōo/ q̄ accidētales forme eiuſdē rōnis ſunt receptibiles i eodē ſubiecto ſuſceptiuo/ et ꝓducibiles ab eodē ꝓncipio ꝓductiuo: ſed hmōi ℣rtutes nō ſunt receptibiles i eodē ſubiecto ſubiectiue/ nec ab eodē ꝓducibiles effectiue: ⁊ cē. ¶ Quītū/ vꝫ q̄ ℣rtutes appetit⁹ ītellectiui ſint nobiliores aliis/ appareat ℙrimo/ q̄ illi habitus ſunt pfectiores quoꝝ actus ſunt nobiliores: ſꝫ actus appetit⁹ ītellectiui ſunt nobiliores actib⁹ appetit⁹ ſenſitiui/ ⁊ cē. Scōo/ q̄ nobilioris pfectibilis nobiliꝰ debꝫ poni pfectio naturaliter: ſꝫ appetit⁹ ītellectiu⁹ eſt nobil⁹ pfectibile ⁊ habituabile q̄ ſenſitiu⁹: ⁊ etiā habit⁹ eiꝰ erit pfectior habitu illius. Tertio/ q̄ habit⁹ appetit⁹ ſenſitiui ordinant̄ ad habit⁹ appetit⁹ intellectiui: finis aūt nobilior eſt his q̄ ſunt ad ipm: ⁊ cē. ¶ Eſt tm̄ hic ītelligendū q̄ ℣rt⁹ moralis pōt dupliciter ꝓsiderari/ vꝫ vt i gñe entis puta vt talis q̄litas/ vł vt i gñe motus/ vꝫ vt eſt ℣rt⁹. ℙrimo mō eſt ītelligēdū dictū hmōi/ nō aūt ſcōo mō: qm̄ licet act⁹ electionis volūtat̄ ſit nobiliꝰ ens oī actu ſenſitiuo/ nō eſt tm̄ ampliꝰ virtuoſum. q̄ apparet: q̄ nulla electio volūtat̄ eſt ℣rtuoſa formaliter niſi q̄ ꝓformis recto dictamini rationis: ſed actus appetitus ſenſitiui virtuoſus/ qualis eſt oīs cōcors bone volūtati electioni ita eſt conformis recto dictamini rōnis ſicut ipſa electio voluntatis: ergo ⁊ cē. ¶ Sextū ⁊ vltimū vꝫ q̄ ſint priores illis probat: qm̄ electiones volūtatis ſunt priores electionibus ſenſualitatis/ nec eiā appetit⁹ ſenſitiuus pōt ſibi conuenientia reſpuere nec diſconuenientia eligere niſi voluntate primitus ipſi conuenientia reſpuēte/ ⁊ ideo ipſum ab eo retrahēte ⁊ diſcōuenientia eligēte: ⁊ ideo ipm ad illd̄ inducēte: ſꝫ ℣rtutes generant̄ tā in volūtate q̄ in ſenſualitate ex electiōib⁹ p̄cedēnb⁹: ⁊ cū electio i volūtate ſit ꝓior electiōe i ſenſualitate/ ⁊ habit⁹ electiuꝰ voluntatis erit prior habitu electiuo ſenſualitatis. ¶ Hec de primo.

Quantum ad ſecundum: vbi ſecūdū ve ritatē aliter eſt dicēdū: videt̄ mihi illd ſuppoſitū qđ in iſta q̄ſtiōe ſupponit̄ oīno eē negādū ⁊ ⁊rariū dicēdū/ vꝫ aliam eſſe ab appetitu ītellectiuo ⁊ ſenſitiuo et alia

ꝺcũq; sua potẽtia formaliꝛ ꝺistinctã ⁊ totaliꝛ i re extra. Ipsa cñ essentia aie põt poni vt subiectũ imediatũ receptiuũ ⁊ ꝓncipiũ ꝓductiuũ cuiuscũq; actꝰ ⁊ habitꝰ sibi possibilis: que quidẽ vt ꝓductiua actꝰ intelligẽdi dicit potẽtia intellectiua/ vt actꝰ volẽdi volutiua/ vt sentiẽdi sensitiua/ ⁊ vt actus mouẽdi potẽtia motiua/ ⁊ sic de aliis oĩbꝰ actibꝰ ab ipsa ꝓductibꝰ effectiue ⁊ in ea receptibilibꝰ subiectiue/ ẽm quoꝝ diuersitatẽ ipa aia diuersarũ potẽtiarũ nolbꝰ nũcupat/ qñ tñ nolla potẽtarũ diuersa oĩa eãdẽ substãtiã vcꝝ aiam significãt/ tñ diuersa accidẽtia puta actꝰ hmõi differẽtes ipsi aie effectiue ⁊ subiectiue possibiles cõnotando vel forũtan ecõtrario/ vcꝝ ꝙ ꝓmo significãt tales actꝰ vt intellectus intellectionẽ/ voluntas volitionẽ sicut albũ albedinẽ et sic de aliis: aiam ipaꝝ secũdario cõnotãdo. ¶ Ex hoc nũc suppositio ⁊ iã cõcluꝺo pliriꝰ ꝓbato/ ifero corollarie q̃ sequunt. ¶ Primum est/ ꝙ oẽs morales ϸtutes ⁊ alie q̃cũq; sunt imediate i aia subiectiue. Scõm est/ ꝙ nulla ϸtꝰ est i volũtate seu appetitu intellectiuo nec i sensitiuo/ licet aliquo mõ possit ꝓcedi ꝙ sit ab istoꝝ q̃libet effectiue. Tertiũ/ ꝙ virtutes que sunt ab appetitu intellectiuo sunt ꝓfectiores illis q̃ sunt ab appetitu sensitiuo. Quartũ/ ꝙ sunt alteriꝰ rõnis ⁊ ꝓzes eis. ¶ Primũ apparet/ qꝛ iꝺẽ est subiectũ actꝰ ⁊ habitꝰ et ꝓncipiũ effectiuũ: sꝛ eẽntia aie est imediatũ subiectũ receptiuũ ⁊ ꝓncipiũ ꝓductiuũ oĩm actuũ quoꝛũcũq; habituũ. cũ sit vt hic suppõit/ a suis potẽtijs totaliꝛ ꝺistincta: ꝙ ⁊c. ¶ Scõm vcꝝ ꝙ nõ sit ꝓcedẽdũ aliquã ϸtutẽ eẽ i volũtate nec i sẽsualitate/ nec etiã aliquẽ habitũ intellectuũ eẽ in intellectu: appet/ qñ nec actꝰ nec subiectũ eiꝰ vt eo ifomatũ est subiectũ habitꝰ: sꝛ voluntas dicit aiam vt volẽtẽ: sensualitas vt i actu appetẽdi sensibiliꝛ existentẽ: ꝙ ⁊c. Q; aũt magis ꝓpe dicak ⁊ magis sit ꝓcedẽdũ ϸtutes morales eẽ effectiue a volũtate ⁊ a sensualitate/ ⁊ habitꝰ intellectuos ab intellectu: ex hoc apper/ qñ licet ipsa eadẽ aie eẽntia sit ꝓncipiũ effectiuũ ⁊ subiectũ receptiuũ oĩs habituũ/ tñ differẽter/ efficiat cñ ipos tñ mediãnbꝰ actibꝰ: nõ sic aũt ipos recipit/ sꝛ imediate: ⁊ ideo qꝛ volũtas ⁊ sensualitas dicũt actꝰ q̃bꝰ mediãnbꝰ ab aia ϸtutes hmõi ꝓducunk: ⁊ iteller actũ intelligendi/ quo etiam mediãte ꝓducik habitꝰ intellectiuꝰ/ ꝑ ꝙs ꝓcedi põt ab intellectu vel ab appetitu sensitiuo ⁊ intellectu eẽ habitꝰ effectiuc/ nõ tñ iteligẽdo/ ꝙ actꝰ ꝑ intellectũ ⁊ appetitũ ipoꝛtari attigãt ipos habitꝰ effectiue/ sꝛ ꝑ quãto eis mediãnbꝰ ꝓcedẽnbꝰ ꝓducunk/ sicut posset ꝓcedi ꝙ ignis calidꝰ generat ignẽ ꝑ quãto ignis calore ꝓmo genito gñak. ¶ Tertiũ/ vcꝝ ϸtutes q̃ sunt ab aia ⁊ i ipa mediãtibꝰ actibꝰ cognitiuus vel appetitiuis intellectualibꝰ sint ꝓfectiores aliis q̃ sunt mediantibꝰ actibꝰ sensitiuis: apparet/ nõ tñ ꝓpt subiectũ nobilꝰ nec effectiuũ ꝓncipiũ cũ sit iꝺẽ oĩs/ sꝛ ꝓpt maiorẽ ꝓfectionẽ actuũ. semp cñ actus ꝓfectior tã ꝓcedens q̃ sequẽs habitũ ꝓfectiorẽ arguit ipm: ꝓstat aũt actꝰ volẽdi ⁊ iteligẽdi ꝓfectiores eẽ actibꝰ sentiẽdi ⁊ sensibiliꝛ appetendi quãtũcũq; sint eiusdem effectiue pncipij ⁊ subiecti: ãre ⁊c. ¶ Quartũ vcꝝ ꝙ sint alteriꝰ rationis/ sequitur ex codẽ medio/ qñ habitꝰ iclinãtes ad actus alteriꝰ rõnis ⁊ ex talibꝰ ꝓcedẽtibꝰ gñan sunt alteriꝰ rõnis: sꝛ actꝰ ex q̃bꝰ generank pdicti habitꝰ sunt hmõi: ergo ⁊c. ¶ Q; etiã habitꝰ ex actibꝰ appetitꝰ iteller genuti sint aliis ꝓzes: apparet/ qñ aia respectu actus appetitꝰ sensitiui nõ est libera/ ⁊ ideo sensibiliꝛ sibi ꝓuenies apꝓhẽsũ necessario appetit/ ⁊ discõuenies respuit: nec põt aliter nisi mediãte actu volẽdi vel nolẽdi. actu cñ nolẽdi obiectũ sensibile ꝓuenies existẽte aia suspẽdit actũ sensibiliꝛ appetẽdi licet ipm sensibiliꝛ apꝓhendat: ꝙ electio vel respuntio sequẽs actũ rectũ iteligẽdi est ꝓpt electiõe vel respuntiõe sequẽte actũ sentiẽdi/ electiõe vcꝝ recta ⁊ moraliꝛ bona, qꝛ loquẽdo de obliq̃ illa q̃ sequitur actũ sentiẽdi põt esse ꝓpt: sꝛ si electio iteller sequẽs est ꝓpt electiõe sensitiua ⁊ ϸtꝰ ipsa mediãte generata erit ꝓpt ϸtute mediãte alia generata. Sicut est actꝰ ꝓcedentes habitũ ad actꝰ: ita habitꝰ ad habitum: ãre ⁊c. ¶ Sic ad q̃stionẽ. ¶ Ad ꝓmã rõnẽ in ꝓncipio dicẽdũ ꝙ volũtas nulliꝰ actꝰ est subiectũ: sꝛ aia q̃ volũtas ab actu volẽdi dicik. ¶ Ad secũdã cõsimiliꝛ est dicẽdũ/ vcꝝ ꝙ passiones non sunt in aia subiectiue. Si tñ tenẽak via cõmunioꝛ/ patet q̃d dicẽdũ ad rationes istas ex dictis in primo articulo questionis.

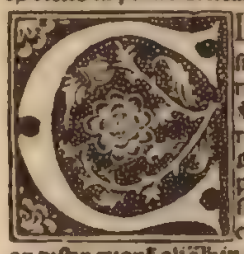

Circa distinctionẽ trigesimã quartã in q̃ magister inquirit an septem spũsseti dona sint ϸtutes ⁊ an remanẽãt in futuro: ⁊ tertio an fuerit i Chusto. Quero de oĩbꝰ istis tribus. Et primo de ꝓmo vcꝝ. Vtrũ hmõi septẽ spũsseti dona/ ϸtutes fruct⁹ ⁊ beatitudines sint iꝺẽ totaliꝛ/ an distinguank aliq̃liꝛ in re extra. ¶ Et videk ꝙ distinguank/ qñ beatitudies ponunk octo quarũ nulla ẽ aliqꝺ donoꝝ nec aliq̃ ϸtutũ/ vt apparet. Matthei. v. ca Ubi beatitudies hmõi numerank. iter fructꝰ siliꝛ nec dona nec virtutes nec beatitudies numerank: vt patet ad Gala. v. Ubi Apls enumerat ipsos fructꝰ: ꝙ ⁊c. ¶ Contra: qꝛ q̃ rõne vna ϸtutũ est iꝺẽ cũ aliq̃ beatitudie ⁊ cũ dono alĩ quo/ eadẽ ⁊ q̃libet aliarũ cũ aliq̃ aliarũ beatitudinũ ⁊ donoꝝ aliquo aliorũ: sꝛ fortitudo q̃ est vna ϸtutũ est etiã vnũ donũ: vt patet Esaie. xj. Ubi spũs fortitudis iter dona hmõi numerak. Temperãna etiã q̃ est virtꝰ enumerak iter beatitudines: cũ dicik. Matthei. v. Beati mũdi corde/ est enim mundicia quedã tẽperãna: ergo ⁊c. ¶ Rñsio. Ubi primo est videndũ que ⁊ quot sunt virtutes/ fructus/ dona/ et beatitudines. Secundo an ista inter se distinguãtur: an sint penitus indistincta.

Quantum ad primum est sciendum ꝙ

ϸtutũ alie ordinãt hoiem ad deũ/ alie ad ꝓximũ/ ⁊ alie ad seipm: ad ista cñ debet q̃libet eẽ ordiat⁹. Ad deũ ordinamur mediãnbꝰ tribꝰ ϸtutibus theologicis/ vcꝝ fide, charitate, ⁊ spe: per fidẽ cñ ordinatur ⁊ disponitur q̃libet ad deũ iteligẽdũ. ꝑ charitatẽ ad diligẽdum ꝓpter se. ꝑ spem ad desiderãdũ seu ꝓcupiscẽdum vt bonũ vnle. Ubi cñ actꝰ ordiati sunt q̃s viatoꝛ põt hẽe i pñti tãtũmõ circa deũ/ vcꝝ iteligere seu credere/ diligere eũ in se ⁊ appetere eũ sibi. ꝑ q̃tuoꝛ aũt cardinales ϸtutes disponik hõ ad creatã: p iustitiã ad ꝓximũ: per tẽperãtiã ⁊ fortitudinẽ ad seipm. Temperãna cñ dicik habitꝰ cõcupiscibilis: fortitudo irascibilis: qꝛ tẽperantia respicit illud qõ est est hoi ex se primo cõuenies vel discõuenies ita ꝙ ad ipsum quocũq; alio circũscripto natꝰ est sequi actꝰ respuẽdi vel appetẽdi. Fortitudo autẽ respicit illõ qõ nõ est ꝓmo sic ꝓuenies nec discõuenies. Respicit cñ aliq̃d offensiuũ/ qõ nõ dicik discõueniens nisi qꝛ impedit ꝓuenicus. Cuilibet trũ ꝓdictarũ virtutũ moralitũ appetitiuarũ corrñdet prudẽtia. Est cñ q̃libꝫ trũ ꝓdictarũ virtꝰ electiua: cuilibet aũt habitui electiuo corrñdet habitꝰ dictatiuus. Stat cñ electio recta ꝓsupponit rectũ dictamen/ ita ⁊ habitꝰ electiuꝰ ex recta electiõibꝰ acq̃sitꝰ respicit prudẽtiã dictatiuã ex rectis dictaminibꝰ acq̃sitã. Dictare aũt est actꝰ iteligẽdi: sꝛ elicere actꝰ volẽdi: ⁊ ideo prudẽtia dicik habitꝰ intellectiuꝰ/ qꝛ ex iteligẽdi actibꝰ/ vcꝝ rectꝛ dictaminibꝰ acq̃sitꝰ. Alie aũt tres cardinales ϸtutes dicunk morales ⁊ appetitiue/ quia ex electionibꝰ acq̃site. ¶ Non est autẽ intelligendũ ꝙ aliqua quatuoꝛ virtutum cardinalium predictarũ sit vnica specie: immo quelibet cõtinet sub se diuersas virtutes specie differentes: vt temperan-

tia cui⁹ sunt tot species quot sunt ꝓcupiscibilia circa q̄ ipsa tēperātia facit hominē moderatū. Est em̄ humilitas vna species tēperāne q̄ moderat circa honores. est em̄ honor vnū ꝓcupiscibiliū. aliud ꝓcupiscibile ē voluptas seu delectatio sensualis circa quā vt⁹ moderatiua est species tēperātie/licz nolle generis vez tēperātie appellata: cui⁹ vtutis tot sunt species quot sunt delectabiles voluptates. alia em̄ est tēperātia circa gustabilia alia circa visibilia vt tāgibilia ⁊ circa alia. ¶ Iustitie etiā ponūtur multe species. Alia em̄ est amicitia qua quis dat se alteri q̄tū potest se dare. Alia dicitur iustitia cōmunicatiua qua ds inclinat ad cōmunicāduz alteri nō scīm vt per amicitiā/sz alia necessaria ad vitā humanā: et hoc modo cōmunicādo ipi equales ꝓ equalēti. Alia potest dici ꝑfidētia qua dūs inclinat ad cōmunicandū subdito regimen debitū ipsi necessariū ad cōductū. Et alia p̄t dici obedientia/qua ecōtrario subdit⁹ inclinat ad cōicandū dño subiectionē iustā simili necessariā ad ꝓductū. ¶ Fortitudis etiā/que est virt⁹ q̄ irascibilis moderat ad moderate offendēs ꝓpellēdū/alia species est qua quis iclinat et disponit ad ꝓpellēdū. ꝓpellēda. q̄ nō habet ꝓpriū nomē ꝓpositū nisi belicositas appellet: alia est inclinās ad nō repellē dū nō repellendū sed cōmuniter sustinēdū et hec vocat patiētia. q̄ est fortitudinis species perfectissima et suprema. ¶ Hec q̄tum ad virtutes.

Quantum ad beatitudines: sciendum

q̄ sunt octo quas saluator enumerat Matth.v. dicens. Beati pauperes spiritu ecce prima. Scōa beati mites. Tertia. Beati q̄ lugēt. Quarta Beati q̄ esurūt ⁊ sitiunt iustitiā. Quinta/Beati misericordes. Sexta Beati mūdo corde. Septima Beati pacifici. Octaua ⁊ vltima/Beati qui psecutionē patiūtur ꝓpter iustitiam. ¶ Hmōi octo beatitudinū quas in p̄dictis vbis enumerat et explicat Jesus Christ⁹/Prima est humilitas ibi beata/cui ꝓmittit: Beati pauperes spū. Secūdū em̄ Augustinū p pauper spū recte hic itelligunt humiles ac deū timētes/iflātē spm̄ nō habētes. ¶ Secunda est amicitia/q̄ est vna species iustitie: quā saluator innuit cū subdit: Beati mites. licet em̄ amicitia addat sup mitigatē/qz mites sunt in malo nō resistētes: amici autem seipos eis quos diligūt cōicātes: tū p hmōi mitigatē q̄ erga inimicitia ipa icludit/amicitia designat. ¶ Tertia autē species est qua deꝰ appetit vt vltis diligenter. Hāc innuit saluator cū subiūgit. Beati q̄ lugetis. lugere em̄ est absens ꝓcupiscere et desiderare: qd̄ est actꝰ spei. ¶ Quarta est charitas ibi exp̄ssa: Beati q̄ esurūt et sitiūt iustitiam. Est em̄ charitas vtus qua cūrimꝰ et sitimꝰ iustitiā: hoc est qua diligimꝰ in se deū qui est iustitia. ¶ Quinta est misericordia q̄ est vna species iustitie qua ds disponit q̄tū ad exteriora ꝓximo necessaria ipi comunicāda: q̄ exp̄mit ibi. Beati misericordes. ¶ Sexta est mūditia/q̄ est species tēperātie moderatiua circa delectabilia/exp̄ssa ibi: Beati mundo corde. mūditia em̄ cordis ē immunitas mētis a labe cuiuscūq; fordide delectatōis. ¶ Septia ē alia duplex spēs iustitie dimissa in dīationē et obedientiā iustā que notatur ibi. Beati pacifici. in hoc em̄ seruat pax q̄ dūs terre regit et subdit⁹ ꝓpter obedit. ¶ Octaua et vltima ē patiētia que est pfectissima fortitudinis species/q̄ ibi designat cū addit: Beati q̄ psecutionē patiūtur ꝓpter iustitiā ⁊c. ¶ Dicunt autē habit⁹ supradicti vtuosi beatitudines tā formalr in p̄ti q̄ causalr seu vtualr in sequēti. facit̄ siqdē hoīem moralr pfectū/et ideo aliquo modo beatū formalr in p̄ti. Ordinat etiā eū ad cōsequēdū pfectā beatitudinē i seqnti quātūc̄ ꝓmeret eis mediāntib⁹ agēdo meritorie in p̄senti. Et ideo quēlibet in quo est aliquis habituū p̄dictoꝝ Christ⁹ vocat beatū/qz et beat⁹ est in remotalr/et in spe eternalr. Hec q̄tum ad beatitudines.

Quantum ad dona est sciendum q̄ sūt

septē que explicātur Esaie.xi. vbi sic dicit. Requiescet super sup eū spūs dñi. spūs sapientie ⁊ intellect⁹: spūs cōsilij et fortitudis: spūs scientie et pietatis: et replebit eū spūs timoris dñi. ¶ Primū donū est charitas p sapientiā designata cū premittit spūs sapientie: cōuenit em̄ in scriptura p sapientiā charitas designat. ¶ Secundū est fides impfecta p intellectū: et Tertiū fides pfecta p scientiā designata vt intellect⁹ dicat tm̄ respectu articuloꝝ et scientia respectu credēdoꝝ aliorꝝ ex talib⁹ deducibiliū: sicut cōuenit in scientijs etiā intellect⁹ dicat habit⁹ principioꝝ et scientia cōclusionū ex principijs deducturū. ¶ Quartū ē prudentia p spm̄ filij designata. Est em̄ prudentia habitus ꝓsiliativ⁹/cui sit de eligibilib⁹ habit⁹ directiv⁹. ¶ Quintū est fortitudo in suo exp̄ssa nomine cū dicit spūs fortitudinis. ¶ Sextū est mia que est spēs iustitie q̄ exprimit cū dicit spūs pietatis. ¶ Septimū est humilitas q̄ est idē cuz timore dñi tm̄ Augustinū sup illud Matthei.v. Beati pauperes spū. Et hoc ꝓpter qd̄ timor dñi in scriptura plurimū cōmendatur: qz nō est aliud q̄ humilitas q̄ est principiū oīm virtutuz. Hēs em̄ septē vtuosi habitus supradicti possunt ee naturalr acq̄siti/vel supnaturalr ifusi: vt supnaturaliter ifusi dicūt ꝓprie magis dona dei siue spūssancti/ q̄ vt naturalr acq̄siti. Nec em̄ vt acq̄siti dicūt dona spiritussancti aliter q̄ alij habit⁹ speculatiui scientifici acq̄siti. Hec q̄tum ad dona.

Quantum ad fructus: est sciendum q̄

sunt duodecim/quos enumerat et explicat Aplus ad Galat.v. ita dicens. Fructꝰ autē spiritꝰ sunt Charitas: gaudiū: pax: patiētia: lōganimitas: bonitas: benignitas: māsuetudo fides: modestia: continentia: castitas. ¶ Primꝰ est charitas. ¶ Secūdus et tertius delectationis actū cōicātes q̄ exprimit ibi: gaudiū et pax. Est em̄ gaudiū delectatio in volūtate: pax ꝙ securitas habēdi obtectū dilectū de quo est gaudiū sine ipugnatione. ¶ Quartꝰ est pfecta species fortitudinis videlicz patiētia. ¶ Quintus spes. p lōganimitatē designata. sperātes em̄ dicūtur lōganimes quasi longū expectantes. ¶ Sextꝰ est mia/que est species iustitie p bonitatē designata/qz misericors q̄ sua cōicat ꝓximo bonus vulgariter appellat. ¶ Septimꝰ est alia species iustitie. q̄ est amicitia qua ds cōicat ꝓximo semetipm̄: que ibi exprimit/cū dicit benignitas. amicitia em̄ nō est aliud q̄ benivolētia. ¶ Octauꝰ est tertia iustitie species que est obedientia ibi exp̄ssa cū dicit/māsuetudo. māsuetus em̄ est subditꝰ q̄ exequtur sine murmure qd̄ sibi p̄cipit. ¶ Nonus est fides. ¶ Decimꝰ est prudentia: ibi exp̄ssa cum dicit modestia. Modestꝰ em̄ est prudēs q̄ debitū et rectū modū tenet in agēdo. Est em̄ prudētie modū in actione debitū iuenire, determinare ⁊ pfigere. ¶ Undecimꝰ et duodecimꝰ sunt due species tēperātie p continentiā et castitatē exp̄sse vt castitas sit circa venerea et ꝓtinētia circa alia delectabilia. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secūdum apparet ex prę

cedēntib⁹ quid dicendū: qm̄ vt visum est nec in beatitudinib⁹/nec fructib⁹/nec in donis numerant nisi tm̄ septē vtutes/tres theologice et quatuor cardinales/ vel earū species/exceptis duob⁹ posterioꝝ b⁹ vez gaudio seu letitia et pace in fructib⁹ numeratis. ¶ In numero em̄ beatitudinū ponit et numerat Primo tēperantia ī duab⁹ suis specieb⁹ que sunt humilitas et puritas Prima ibi. Beati pauperes spū. Secunda ibi: Beati mūdi corde. Scōo fortitudo in sua specie pfectissima

que est parlētia/cū dicit: Beati q̄ p̄secutionē patiuntur ꝓpter iustitiā. Tertio iustitia in trib⁹ suis speciēb⁹ q̄rū prima est amicitia qua quis cōiungit alteri sēp̄m/que ibi exp̄mit: Beati mites. Secūda est qua dīs cōiungit subdito iustū regimē/et subdit⁹ dño obedientiā: q̄ tāgit ibi Beati pacifici. Tertia est misa ibi. Beati misericordes. Quarto charitas: ibi. Beati q̄ esuriūt et sitiūt iustitiā ⁊c̄. Et quito spes: ibi. Beati q̄ lugēt. Nō numerat autē hic fides nec prudētia/sed intelligūtur: q̄m fides ē habit⁹ theologic⁹ intellectiu⁹/ prudētia est similr habitus intellectiu⁹: alij autē oēs quīq; sunt habit⁹ electiui: sed ois habit⁹ electiu⁹ supponit habitū intellectiuū sicut ⁊ electio intelligēdi actū. ¶ Ex hoc sequit q̄ beatitudines ī nullo a ꝑtib⁹ distīguntur. nihil enī est in numero beatitudinū nisi aliqua ꝑtutū/licet alique species ꝑtutū in numero beatitudinū nō exp̄mātur nec sub eisdē noīb⁹ ponātur in numero beatitudinū sicut in numero virtutū. ¶ Jdē apparet de fructib⁹ et de donis. ēque ⁊c̄. Dicūtur autē hmōi habit⁹ licet qdē/ virtutes/dona fructus et beatitudines. Dicuntur primo ꝑtutes q̄ ad ꝑtuosa opa inclinātes. Secūdo fructꝰ: q̄ fructū salutiferū afferētes. Tertio dona: q̄a deo liberalr ifundūtur et cōferunt. Quarto et vltimo beatitudines/ q̄ ipām beatitudinē mediāntib⁹ ꝑtuosis opib⁹ ad q̄ dicūtur finaliter ꝓmerētur. ¶ Sic ad questionē. ¶ Ad rationē in p̄cipio/ patz solutio ex p̄dictis. Adīm q̄ plures enume rant beatitudines/ fructꝰ seu dona sancti spūs q̄ ꝑtutes/ hoc est q̄ in numero ꝑtutū septenario non ponunt seu exprimūtur quatuor cardinales ꝑtutes nisi in suis generib⁹: in numero autē aliorū aliquē ipsarū species vt oīsum est supius explicatur: quare ⁊c̄.

Secūdo quæro vtrum omnes habit⁹ supradicti fuerint ī Christo. ¶ Et videtur q̄ nō: q̄ ꝑtutes morales sunt ad reꝑmendū et moderādū passiones insurgētes: sed in Christo nulla fuit passio insurgēs cōtra dictamē debite rōnis: ergo nō fuit in eo necessaria virtus aliqua moralis. ¶ Cōtra hoc arguitur p̄ illō Ysaie. ii. vbi de Christo exprimit ꝓphetā. Egredietꝛ virga de radice iesse: et flos de radice eius ascendet: et requiescet sup eū spūs dīi/ spūs sapiētie et intellectus/ spūs ꝓsilij ⁊ fortitudinis et cetera que ibi enumerant. ¶ Respōdeo vbi omissis trib⁹ ꝑtutib⁹ theologicis de quibus ī p̄cedētib⁹ fuit dictū: ēstū ad quatuor alias que sunt cardinales: sic procedet. Primo enī videbit circa que sunt hmōi ꝑtutes cardinales. Secūdo an fuerunt ī Christo. Tertio an maneāt in futuro in q̄libet beatorum et etiā damnatorum.

Quantum ad primū sciendum: q̄ quatuor cardinalitū virtutū vna est tm̄ō dictatiua vt prudētia tm̄/ oēs tres alie sunt electiue/ ⁊ p̄ ois appetitiue q̄ inclināt ad recte eligendū/ q̄ō q̄dē est actus appetitiuus: sicut prudētia inclinat ad recte dictandū. quod est actus intellectiu⁹: et ideo etiā ipsa dicit habitus intellectiu⁹. ¶ Jd oc p̄mitto dicēdū q̄ tres morales seu appetitiue ꝑtutes sunt circa passiones moderādas. Sunt autē quatuor hmōi passiones vez delectatio et tristitia amor et audacia. ¶ Primo ergo videbit circa que sunt hmōi ꝑtutes cardinales. Secūdo an fuerunt ī Christo. Tertio an maneāt in futuro in q̄libet beatorum et etiā damnatorum.

Quantum ad primū sciendum: q̄ quatuor cardinalitū virtutū vna est tm̄ō dictatiua vt prudētia tm̄/ oēs tres alie sunt electiue/ ⁊ p̄ ois appetitiue q̄ inclināt ad recte eligendū/ q̄ō q̄dē est actus appetitiuus: sicut prudētia inclinat ad recte dictandū. quod est actus intellectiu⁹: et ideo etiā ipsa dicit habitus intellectiu⁹. ¶ Jd oc p̄mitto dicēdū q̄ tres morales seu appetitiue ꝑtutes sunt circa passiones moderādas. Sunt autē quatuor hmōi passiones vez delectatio et tristitia amor et audacia. ¶ Primo ergo videbit circa que sunt hmōi ꝑtutes cardinales. Secūdo an fuerunt ī Christo. Tertio an maneāt in futuro in q̄libet beatorum et etiā damnatorum.

Quantum ad primū sciendum: q̄ quatuor cardinalitū virtutū vna est tm̄ō dictatiua vt prudētia tm̄/ oēs tres alie sunt electiue/ ⁊ p̄ ois appetitiue q̄ inclināt ad recte eligendū/ q̄ō q̄dē est actus appetitiuus: sicut prudētia inclinat ad recte dictandū. quod est actus intellectiu⁹: et ideo etiā ipsa dicit habitus intellectiu⁹. ¶ Jd oc p̄mitto dicēdū q̄ tres morales seu appetitiue ꝑtutes sunt circa passiones moderādas. Sunt autē quatuor hmōi passiones vez delectatio et tristitia amor et audacia. ¶ Primo ergo videbit circa que sunt hmōi ꝑtutes cardinales. Secūdo an fuerunt ī Christo. Tertio an maneāt in futuro in q̄libet beatorum et etiā damnatorum.

Quantum ad primū sciendum: q̄ quatuor cardinalitū virtutū vna est tm̄ō dictatiua vt prudētia tm̄/ oēs tres alie sunt electiue/ ⁊ p̄ ois appetitiue q̄ inclināt ad recte eligendū/ q̄ō q̄dē est actus appetitiuus: sicut prudētia inclinat ad recte dictandū. quod est actus intellectiu⁹: et ideo etiā ipsa dicit habitus intellectiu⁹. ¶ Jd oc p̄mitto dicēdū q̄ tres morales seu appetitiue ꝑtutes sunt circa passiones moderādas. Sunt autē quatuor hmōi passiones vez delectatio et tristitia amor et audacia. ¶ Primo ergo videbit circa que sunt hmōi ꝑtutes cardinales. Secūdo an fuerunt ī Christo. Tertio an maneāt in futuro in q̄libet beatorum et etiā damnatorum.

Quantum ad primū sciendum: q̄ quatuor cardinalitū virtutū vna est tm̄ō dictatiua vt prudētia tm̄/ oēs tres alie sunt electiue/ ⁊ p̄ ois appetitiue q̄ inclināt ad recte eligendū/ q̄ō q̄dē est actus appetitiuus: sicut prudētia inclinat ad recte dictandū. quod est actus intellectiu⁹: et ideo etiā ipsa dicit habitus intellectiu⁹. ¶ Jd oc p̄mitto dicēdū q̄ tres morales seu appetitiue ꝑtutes sunt circa passiones moderādas. Sunt autē quatuor hmōi passiones vez delectatio et tristitia amor et audacia. ¶ Primo ergo videbit circa que sunt hmōi ꝑtutes cardinales. Secūdo an fuerunt ī Christo. Tertio an maneāt in futuro in q̄libet beatorum et etiā damnatorum.

Quantum ad primū sciendum: q̄ quatuor cardinalitū virtutū vna est tm̄ō dictatiua vt prudētia tm̄/ oēs tres alie sunt electiue/ ⁊ p̄ ois appetitiue q̄ inclināt ad recte eligendū/ q̄ō q̄dē est actus appetitiuus: sicut prudētia inclinat ad recte dictandū. quod est actus intellectiu⁹: et ideo etiā ipsa dicit habitus intellectiu⁹. ¶ Jd oc p̄mitto dicēdū q̄ tres morales seu appetitiue ꝑtutes sunt circa passiones moderādas. Sunt autē quatuor hmōi passiones vez delectatio et tristitia amor et audacia. ¶ Primo ergo videbit circa que sunt hmōi ꝑtutes cardinales. Secūdo an fuerunt ī Christo. Tertio an maneāt in futuro in q̄libet beatorum et etiā damnatorum.

Quantum ad primū sciendum: q̄ quatuor cardinalitū virtutū vna est tm̄ō dictatiua vt prudētia tm̄/ oēs tres alie sunt electiue/ ⁊ p̄ ois appetitiue q̄ inclināt ad recte eligendū/ q̄ō q̄dē est actus appetitiuus: sicut prudētia inclinat ad recte dictandū. quod est actus intellectiu⁹: et ideo etiā ipsa dicit habitus intellectiu⁹. ¶ Jd oc p̄mitto dicēdū q̄ tres morales seu appetitiue ꝑtutes sunt circa passiones moderādas. Sunt autē quatuor hmōi passiones vez delectatio et tristitia amor et audacia. ¶ Primo ergo videbit circa que sunt hmōi ꝑtutes cardinales. Secūdo an fuerunt ī Christo. Tertio an maneāt in futuro in q̄libet beatorum et etiā damnatorum.

Quantum ad primū sciendum: q̄ quatuor cardinalitū virtutū vna est tm̄ō dictatiua vt prudētia tm̄/ oēs tres alie sunt electiue/ ⁊ p̄ ois appetitiue q̄ inclināt ad recte eligendū/ q̄ō q̄dē est actus appetitiuus: sicut prudētia inclinat ad recte dictandū. quod est actus intellectiu⁹: et ideo etiā ipsa dicit habitus intellectiu⁹. ¶ Jd oc p̄mitto dicēdū q̄ tres morales seu appetitiue ꝑtutes sunt circa passiones moderādas. Sunt autē quatuor hmōi passiones vez delectatio et tristitia amor et audacia. ¶ Primo ergo videbit circa que sunt hmōi ꝑtutes cardinales. Secūdo an fuerunt ī Christo. Tertio an maneāt in futuro in q̄libet beatorum et etiā damnatorum.

Quantum ad primū sciendum: q̄ quatuor cardinalitū virtutū vna est tm̄ō dictatiua vt prudētia tm̄/ oēs tres alie sunt electiue/ ⁊ p̄ ois appetitiue q̄ inclināt ad recte eligendū/ q̄ō q̄dē est actus appetitiuus: sicut prudētia inclinat ad recte dictandū. quod est actus intellectiu⁹: et ideo etiā ipsa dicit habitus intellectiu⁹. ¶ Jd oc p̄mitto dicēdū q̄ tres morales seu appetitiue ꝑtutes sunt circa passiones moderādas. Sunt autē quatuor hmōi passiones vez delectatio et tristitia amor et audacia. ¶ Primo ergo videbit circa que sunt hmōi ꝑtutes cardinales. Secūdo an fuerunt ī Christo. Tertio an maneāt in futuro in q̄libet beatorum et etiā damnatorum.

endū. ¶ Sed ꝓtra: qꝫ nulla virtute causa aliqua secū da ꝓnūs effect⁹ aliquos ordinate potest in effectū se cundū sine ꝓmoꝝ posito ab alio vel ab ipsa. Hoc appa ret in exēplo de aliue qui nulla ⁊nute potest se mouere ad extremū nisi ꝓmus trāseat p medīū. Nec obiectū po test causare specie in organo nisi ꝓmus in medio: ꝛ̄ po tēna habituabilis qualis fuit anima Christi conmet actū et habitū ⁊nuosum ordinate. qꝫ ꝓ⁹ habitū ꝯ ꝑfectū actū: ergo nulla potēna hituabilis potest maxie ꝓpte ⁊ faciliter in actū ⁊nuosuz nisi habitu posito in ipsa vel ab ea tm naturalr acqrēte vel a deo ipz illi su pnaturalr ifundēte: sed Christ⁹ ꝓpte ⁊ delectabilit⁹ optus exitit ⁊nuose: ergo ⁊c. ¶ Cōfirmaf: qꝫ prom prutudo ⁊ delectatio in eliciēdo actū arguit in quocūq hituabili habitū: ergo ⁊c. ¶ Ex hoc videf corollarie ꝯcludendū q̄ licz Christus nō idiguerit moralib⁹ ⁊nu tib⁹ passiones moderātib⁹ ad ipsas moderādas absolu te/modo quo ꝓma ꝯclo est intelligēda: idiguit tamē eis ad ipsas moderandas isto mō vez delectabilr atq; ꝓpte. Hoc apparet/qm̄ ꝓstat in Christo ꝛ̄ beato fuit se moderabiles passiones/vt sunt timor: dolor: delecta tio/tristitia et letitia: sed ꝓstat q̄ facilr pōt esse in tali bus moderatus ⁊numb⁹ earū moderatiuus siue vt lo quar ver⁹ ad eas moderādū inclinātib⁹ iformat⁹ q̄ eis ꝓuatus: ergo ⁊c. ¶ Confirmaf ꝓmo: qꝫ sicut beat tudo aie Christi nō ꝓhibuit passiones hmōi insurgen tes: ita nec difficultatē remouit ad ipsas moderādū: er go i digunt ipse Christ⁹ hmōi moralib⁹ ⁊nutibus nō ad passiones hmōi moderādū absolute sed ꝓpte. ¶ Se cūdo/qꝫ sicut se habēt alie habit⁹ electiui ad recte eligē dū vel intellectui ad recte intelligēdū: ita ⁊ ista modera tiua passionū ad ipas moderandū: sed illi sic se habent q̄ nullus eis habituabilis potest ipsis nō hituar⁹ facil liter in act⁹ ipoꝝ licz absolute posset: null⁹ eīm sine logi ca potest faciliter syllogizare: nec sine grāmatica facil liter loq recte: ergo ⁊c. ¶ Et si arguas ꝓtra hoc/qꝫ tūc Christ⁹ idiguisset prudēna dictatiua ad recte dictādū cui⁹ oppositū fuit in prima ꝯclone dictū. ¶ Respō. dicī q̄ nō sequif: qꝫ licz hituabilis idigeat habitu ad eligē dū: nō tñ ad recipiēdū facilr eius actū: sed alia Christi in ⁊bo nouit ois agēda seu eligēda et respuēda: ⁊ ideo dictamē rectū quid eligēdū a deo habuit ifusum: nec ꝓ ꝑs indiguit habitu ad dictamē hmōi recipiendum. Si tamē dicas q̄ imo ⁊ ipse Christus ex se effectiue di ctauit: cōfilr dico de prudēna respectu dictaminis sicut de ⁊nute morali respectu electiōis ⁊ moderabilī passio nis. ¶ Tertia ꝯclusio est q̄ in Christo fuerūt act⁹ ⁊nu tū oīm p̄dictoꝝ. Hoc apparet primo in gñali: qꝫ in q̄cū q; sunt passiones moderabiles ordiate ⁊ debite mode rate in ipso sunt act⁹ moralū ⁊nutū q̄b⁹ mediātib⁹ mo derant ⁊ debite ordinātur: sed in Christo fuerūt hmōi passiones moderate ⁊ sanctissime ordinate: ergo ⁊c. ¶ Secūdo in speciali patet ꝓ act⁹ ⁊nutū in discurrē do. Fuit eīm in ipso actus fortitudinis: qm̄ patiēna est fortitudis species ꝑfecta: cui⁹ act⁹ est aduersa cōuniter sustinere: hoc autē fuit in Christo in morte ⁊ etiam quasi toto tpe vite. Fuit secūdo in ipo act⁹ iustitie: qm̄ vna spēs iustitie est amicitia qua amic⁹ cōicat se amico cui⁹ act⁹ fuit i Christo q̄ p electis amicas se cōcauit ⁊ in cruce imolauit. Alia species iustitie cōter accepte ē mia cui⁹ actus fuit in Christo nobis necessaria/vez bo nū grauc ⁊ gl̄ie ꝓmerēte. Fuit tertio in Christo actus tēperātie cui⁹ vna species est humilitas qua honores respuūtur. alia pauptas qua diuitie cōtēnūtur: et alia purtas qua oīnis lordinata delectatio abiicit: ꝛ̄ Je sus Christus cōtēpsit honores. diuitias tpales et oēs lordinatas debectatiōes: ergo ⁊c. ¶ Q; aūt fuerit in eo actus prudētie apparet/qm̄ ois recta ⁊ bona electio ꝓsupponit rectū dictamē: sed in Christo fuit recta ele ctio: qꝫ fuit in ipso actus oīs ⁊nutis moralis/q̄ est act⁹ recte eligēdi: ergo ⁊ actus prudētie q̄ est actus recte di ctādi. ¶ Quarta ⁊ vltima ꝯclo est q̄ in Christo non fuit prudētia/nec aliqua ⁊nus moralis acqsita. Hoc ap paret/qm̄ sicut hñs ifusam scīētiā nō idiget acqsita ad obiectū scīētie cognoscēdū: ita nec hꝫēs ⁊nutis habi tum electiuū vel dictatiuū supnaturalr infusuz idiget aliquo acqsito habitu ad dictandū nec ad conformiter recto dictamini eligēdū. sed Christ⁹ habuit ifusuz ha bitū prudētie dictatiue ⁊ oīs ⁊nutis alteri⁹ electiue: ꝯ ⁊c. ¶ Cōfirmaf: qꝫ nō magis in Christo est ponēdus alios habitus ⁊nuosus acqsitus ꝯ ipeculatiuꝰ: sed qꝫ Christus stati vt ꝓceptus ois in ⁊bo agnouit ideo nō ponit in ipso alios habitus scīētie acqsit⁹: ergo cū ⁊nu tē oēm ifusaz habuerit ad recte dictādū ⁊ eligēdū non est in ipso ponēda ⁊nus aliqua acqsita. ¶ Ex hoc vi deī corollarie ꝯcludēdū q̄ si hmōi quatuoꝝ ⁊nutes car dinales ifundūtur omnib⁹ vt dicūt aliq in baptismo q̄ sunt alterius rōnis ab illis q̄ fuerūt infuse Christo. Hoc apparet: qm̄ habit⁹ quo ds inclinaf ad aliquē actū ꝓpte ⁊ facilr exercēdū alterius rōnis esse videf ab il lo quo ad talē actū ꝛ̄ eligēdū ⁊ eliciēdū nō inclinaf: sed nullus ꝓ virtutē sibi in baptismo infusaz sine acqsita inclinaf ad actū aliquē ⁊nuosum ꝓmptus exercendū cui⁹ ꝓtrariū est de Christo: ergo ⁊c. ¶ Sed forte ꝓtra ꝯclusionē istā arguef ꝑ illud Luce.2. vbi dicit q̄ Jesus ꝓficiebat sapiēna ⁊ etate ⁊ grana apd deū ⁊ homines. qm̄ sicut ꝓfecit in sapiēna / ita potuit ꝓficere in ⁊nutibus moralib⁹: ⁊ ꝓ ꝑs aliqs ipoꝝ gradus acqrere. ¶ Ad hoc potest dici q̄ Christ⁹ ꝓfecit in sapiēna actuali aliq qua nouiter experiēdo: non autē ex talib⁹ actib⁹ oportuit cū ꝓficere in sapiēna habituali quā ꝑfectā habuit infusam. Et ita de hmōi ⁊numb⁹ ⁊ ipsoꝝ actib⁹ posset dici q̄ videf licet ꝓfecerit in actibus nō tñ in habitib⁹ ⁊nuosis cū tales in gradu ꝑfectissimo haberet ifusos. ¶ Si tñ diceref q̄ oīs actus sequēs habitū est natus intēdere ⁊ ꝓficere ipm: posset ꝓnter dici / nec videf in cōueniēs / q̄ Christus ꝓfecat tā in actib⁹ q̄ in habitib⁹ ⁊nuosis: ⁊ ꝓ ꝑs q̄ fuerūt in eo aliqui grad⁹ ⁊nu tū ex actib⁹ acqsitis/⁊nutes ipsi ifusas supnaturaliter intendentes. ¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertium & vltimum: po no quinq; ꝯclones. ¶ Prima ē/q̄ nulla talīū ⁊nutū est necessaria alicui beatoꝝ nec etiam dānatoꝝ. Hec appa ret ꝓmo de beatis/qꝫ nihil facilt hmōi ⁊nutes ad ipoꝝ beatitudinē/vt dictū est de Christo nec ad potēnā ali quā moderādā/cū nullā habeāt: ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur: qꝫ nec indigent prudēna dictāte quid eligendū sit/ cū id in verbo videāt et cognoscāt: nec ⁊nute inclināte ad eligendū aut eligendū cū iā hēant qd̄ elegerūt ⁊ ad volendū oē deo gratuz sint ꝑ beatificū actū iclinati: ꝯ ⁊c. ¶ Secūdo de dānatis ēnā apparet/ qm̄ in eis non sunt moderabiles passiones: ipsoꝝ eīm dolor ⁊ tristitia nō potest ꝑ aliquē in eis existentē habitū moderari: er go ad hoc non indiget aliqua ⁊nute morali: sed nec ad eligēdū ꝓformiter recto dictamini intellect⁹: qꝫ sicut ele gerūt illi difformiter in ꝑtn seculo/ita etiā ꝑseuerabūt in code malo actu ꝓtinue i sequēti: iuxta illō Eccls. 11. Quocūq; loco ceciderit lignū ibi erit: ergo ⁊c. ¶ Cōfirmaf: qꝫ ꝓstat q̄ ipi nō indigēt fortitudine ad nocumentū aliqd repellēdū/qꝫ nihil eis nociuū possunt re pellere: nec ad aduersa equanimiter sustinenda: qꝫ nec est in ipsorū potestate ea q̄ eis inferūtur acceptare. im mo semp respuēt velint nolint: ergo ⁊c. ¶ Nec valet si dicatur q̄ saltē in eis possit esse prudēna dictatiua / qm̄ frustra ponit in aliquo habitus dictatiuꝰ nisi possit eli gere ꝓformiter recto dictamini intellect⁹. Et ideo licet in dānatis possit esse prudēna/ipsa tñ non est eis in ali-

quo necessaria. ¶ Secūda cōclusio est q ꝓtutes morales et alie oēs tā infuse ḡ acqsite possunt eē in quolibet beatoꝝ et etiā dānatorū. Hec apparet, qr nulla talū ꝓtutū est incompossibilis gloue nec pene : ergo ꝛc. ¶ Terna ꝛclō, que sequit ex p̄dicta, est q oēs ꝓtutes tā infuse ḡ acqsite quas habet qlibet i morte, remanēt in anima separata. Hec apparet: qm ipa est subiectum ipsarū fm se nō qr corpori p̄iūcta, et ita p ꝓns remanet eisdē habīb⁹ ꝓtuosis vel vitiosis informata, postḡ est a corpore separata. ¶ Cōfirmat: qr scīēna vt ꝓmuniter dicitur, manet in anima a corpore separata : sed nulla apparet ratio quare magis oporteat corrūpi ꝓtutē ḡ scīēnam propter eā⁹ separationem a corpore: ergo ꝛc. ¶ Quarta ꝛclusio q̄ sequitur ex predicta, est q tā beati ḡ dānati habēt de facto eisdē ꝓtutes quas habuerūt in morte nisi supnaturalr sint corrupte seu annihilate Hec apparet, qr nō est in potestate habituati habitum nō habere postḡ eū habet: ergo nō est in potestate alie habituate quocūq; habitu illo carere. Ex quo sequit ꝓpositū vcz q anima separata a corpore eundē habitū quē prius habuit remanet nisi ipm de⁹ destruat et annihilet. ¶ Ex quo sequitur corollarie, q nisi deus supnaturaliter ipediret, beati possent eē, imo de facto essent vitiosi: et dānati aliqui ꝓtuosi. Hoc apparet: qr multi dānati fuerūt moralr ꝓtuosi: e cōtrario multi saluati vitiosi, multi enī in gratia ꝛ in penitētia moriūtur q tñ sunt plene habitīb⁹ vitiosis: et ecōtrario plurimi philosophi virtuosissimi et pleni habitibus moralr ꝓtuosis obierūt cū culpa : ḡ isti manerēt in inferno cū eisdē habitīb⁹ ꝓtuosis ꝛ illi vcz saluati manerēt i celo cū eisdē quos habuerūt in morte hīnbus vitiosis nisi hoc de⁹ impediret, hmōi vitiosos habit⁹ ānihilādo: qđ tñ si non faceret nō ꝓpter hoc isti essent minus beati, nec dānati min⁹ afflicti : qr nec ꝓtuosi habit⁹ sunt pene, nec vitiosi gloue repugnātes: quare ꝛc. ¶ Quinta ꝛ vltima ꝛclusio est q beatus nō repugnāt actus predictarū ꝓtutū moralū. Hec apparet: qm hcz in eis non sint passiones moderabiles p tales actus harū tutū virtutū moralū p̄dictaꝝ, tñ eis electio ꝓtuosa videt esse eis possibilis sicut ante: sed actus harū moralū virtutū sunt act⁹ eligēdi seu volēdi sicut act⁹ prudēte act⁹ dictādi ergo nullus horū actuū videtur ipossibilis eis eē: sicut nec habit⁹ licet nō sit eis necessarius habit⁹ nec⁹ act⁹ ¶ Sic ad q̄stionē. ¶ Ad rationē in p̄incipio patet solutio ex predictis.

Circa distinctionē trige simāquirā in qua Magister inqrit et ostēdit que sit differēna inter sapientiā, intellectū ꝛ scīēnā: ḡro primo vtrū sapiēcia intellectus et scīēna sint habitus intellectuales specifice distincti ¶ Et videt q sic, qm illi habitus sunt distincti quorū actus et obiecta specifice distinguunt: sed act⁹ et obiecta horū habituū specifice distinguūtur: obiectū enī intellect⁹ est ꝑn capiū per se notū: scīēne autē ꝛclusio nota ex p̄incipio ꝛ nō qualiscūq; ꝛclusio sed de inferioīb⁹: obiectū autē sapiēcie est ꝛclusio de supīmis: ergo ꝛc. ¶ Cōtra: quia ipossibile est ꝛclonē intelligere ex p̄missis nō intellecta, ergo eodē actu intelligit ꝛclusio cū p̄missis, que enī diuersis actib⁹ intelliguntur seorsum possunt intelligi, sed quoꝝ est idē actus et habit⁹: ergo ꝛclonū ꝛ p̄incipioꝝ est idē habitus: sed intellect⁹ est habit⁹ p̄incipioꝝ: scīēna autē ꝛclusionū: ergo ꝛc. ¶ Respōsio. Ad cuius euidentiā est sciendū q nō accipiunt hic isti habit⁹ videlz sapiēcia scīēna et intellect⁹ vt accipiūtur pluries in scriptura et accepti fuerūt in prima q̄stione distinctionis p cedēcia, qm vt sic ꝓstat q sapiēcia nō est habitus intellectu⁹ sed appetitiuus cū sit charitas: vt ibi fuit dictū intellect⁹ etiā ꝛ scīēna dicūt vnū habitū fidei p fectum vel forte plures: sed accipiūtur hic hi tres habit⁹ vt ac cipiūtur in philosophia: vt videlicet intellectus dicatur habitus principioꝝ: scīēna ꝛ sapiēcia ꝛclusionū, tñ diuersarū. ¶ Hoc p̄missō est hic videndū primo qd est habitus intellectiuus. Secūdo quot sunt habit⁹ intellectui. Terno q eēs isti habit⁹ de quib⁹ hic q̄rit sunt habitus intellectui. Quarto q sunt distincti.

Quantum ad primū : cum habitus nō

diffiniant nec innotescāt nisi p actus, ideo potest dici q habitus intellectiuus est q̄litas spūalis difficulter mobilis ex actibus intelligēdi p̄ueniens naturalr introducta vel supnaturalr infusa, qua informatus est ad faciliter ꝛ delectabiliter p̄ducēdū actus intelligēdi similes inclinatus. ¶ Dicit primo q est qualitas, ꝓstat enī q nō est substāna nec aliqua forma accidētalis a qualitate puta q̄ntitatiua aut respectiua. Si enī esset q̄ntitas nō posset recipi in alia si esset forma respectiua non posset producta naturalr nisi p̄ducto aliquo priori absoluto semp secū manēte. Cōstat autē q habitus licet nō p̄ducatur nisi actibus precedētibus, tñ manet eis nō manēntibus nec ipsi requnt ad habitū p̄ducēdū tanḡ eius terminus vel subiectū seu fundamētū: ergo ꝛc. ¶ Secundo dicitur q est qualitas spūalis, qr est subiecti spiritualis ¶ Terno difficulter mobilis, ꝛ per hoc differt a dispositione que fm philosophū est facilr mobilis. ¶ Vbi tamē est aduertēdū q dispositio potest sumi multiplr. Primo enī potest accipi p oi forma subiectū aliquod ad recipiēdū formā aliā disponēte, vt forma corporis organici est dispositiua ad aiam: ꝛ hoc modo nulla forma est in anima sic disponēs, ipsa enī anima est sapia, quocūq; alio circūscripto subiectū cuiuscūq; actus vel forme alteri⁹ receptiuū. ¶ Secūdo potest sumi dispositio pro forma aliqua disponēte nō ad recipiendū, sed ad aliqd p̄ducēdū: et hoc modo tā species si ponat in anima q actus, ḡ etiā habitus potest dici dispositio. species enī disponit ad eliciendū actū p̄sentādo obiectū actus etiā p̄cedētes habitum disponūt ad causandū ipm, qui videlicet ꝛ habitus causatus disponit etiā ad actus alios p̄ducēdos sequētes: et ideo dispositio vt hic sumpta nō distinguit ab habitu nisi sicut ꝓmunius a particulari⁹. Omis enī habitus est dispositio sed nō ecōuerso. nec de rōne dispositōis vt sic sumpte est q sit nec faciliter nec difficulter mobilis. ¶ Tertio mō potest sumi dispositio, et sic sumitur a philosopho ipsam cōtra habitū distinguēte, p p̄incipio habitus seu aliquo gradu eius, modo quo dicimus subiectū habēs aliquē caloris gradū licet remissum esse magis dispositū ad vlteriorē calorē ꝛ intēsiorē ḡ illud in quo non est aliquis grad⁹ forme. Hoc modo habēs aliquē gradū habitus dicit esse dispositus. Et dispositio sic accepta nō differt ab habitu nisi sicut imp fectū a p fecto vt minus album a magis albo. Et quia forma quāto intensior tāto est stabilior: ꝛ ecōtrario ḡto remissior tāto est mobilior ꝛ instabilior, ideo habitus dicit q̄litas difficulter mobilis: dispositio autē ab habitu specie indistincta, q̄litas faciliter mobilis. ¶ Quarto et vltimo dicitur q habitus intellectiuus si naturaliter acquiritur acqrit̄ur ex actib⁹ intelligēdi ad quos eliciēdos inclinat postḡ est naturalr vel supernaturalr introductus. Et q hoc p̄cise distinguit ab omni habitu appetitiuo, ꝛ a quocūq; alio nō intellectiuo: sicut enī habitus appetitiuus dicit q̄ inclinat ad actū appetitiuū: ꝛ sensitiuus quia ad actū sensitiuū qui potest in brutis animalibus ḡfiari: ita intellectiuus q̄ eius actus tā sequēs ḡ precedēs est intelligēdi actus. Semp enī habitus denominatur ab actu non ab obiecto nec a subiecto. Idē enī est

obiectū et obiectū habituū diuersoꝝ. ¶ Hec de pria

Quantum ad secundum dicendum est

ꝙ tot possunt poni habitus intellectiui quot sunt intelligēdi actꝰ specie distincti. Actꝰ aūt distincti semp arguunt distinctos habitus. Actus ēm intelligēdi est duplex Est ēm vnus ꝓplexus et alter simplex. Cōplexꝰ dicit ꝓpositio ipsa affirmatiua vel negatiua in mēte formata/qua aliquid intelligit eē vel nō esse/vt actꝰ quo intelligo hominē esse albū vel nō esse albū. Actus simplex dicit actus intelligēdi aliqd absolute non ipm de aliquo nec aliqd de ipso/hoc est sine affirmatione et negatione/et talis actus est vel esse potest pars ptis videlꝫ ꝓplexi actꝰ puta ꝓpositionis. Nec ēm actꝰ simplex distinguit a ꝓplexo nisi sicut pars a toto/vel vnū a multꝫ quoꝝ vnū affirmat vl negat de alio. ¶ Tūc potest dici ꝙ sicut sunt duo actus intelligēdi tm̄ ꝑdicti/ita sunt ꝑ se duo habitꝰ correspōdētes habitꝰ intellectui/quoꝝ alter est inclinās ad actū intelligēdi simplicē/et alter ad actū intelligēdi ꝓplexū. Nō ēm video licet cōiter nō dicatur quare magis homo possit habituari seu assuefieri ad intelligendū aliqd affirmatiue vel negatiue/ꝯ ad intelligēdū aliquid absolute. Ertia quot sunt obiecta simplicia quoꝝ actꝰ intelligēdi simplices sunt specie distincti/tot possunt poni habitꝰ ex talibꝰ actibꝰ acqsiti et ad similes inclinātes: qui possunt dici habitꝰ simplices/modo quo ipsoꝝ actꝰ sunt simplices. Alius autē habitus ꝙ magis est vsitatꝰ potest dici duplex nō formaliter sed ꝛtualr. Non ēm est cōpositus alio supradicto ꝙditatiue seu formalr/licet quodāmō ꝛtualr: videlꝫ ratione actus quē respicit/qui ꝓplexus dicit dicto modo. Hmōi autē habitus sic acceptus est duplex sicut et eius actus. Est ēm vnꝰ cui⁹ actus est ꝓncipū per se notū in mēte formatū: et obiectū eius videlicet talis principiū significatū: et talis habitꝰ dicit habitus principioꝝ Alius aūt est cuius actus est ꝛclō demōstrata in mēte formata/vel assensus eā sequēs/et obiectū ipius ꝛclusionis ꝛcatū: et talis habitꝰ dicit scięntia. Et ēm cōiter dicitur/et est verū si sane intelligat/intellectꝰ est habitꝰ principioꝝ: scięntia aūt ꝛclusionū. Trerꝝ istoꝝ habituū subdiuidit in speculatiuū v practicū. Cū ēm scia practica habeat ꝓpriā ipsa practica quoꝝ ꝓsideratio est practica: et speculatiua/speculatiua quoꝝ ꝓsideratio est speculatiua: per ꝓpria tū principioꝝ ꝯ ꝛclusionū habitꝰ est speculatiuꝰ aliqs et alius practicus. ¶ Ex quo apparet ꝙ male dicūt dicētes habitū primo diuidi in practicum et speculatiuū: et speculatiuū in intellectū principioꝝ seu habitū/et scientiā et sapientiā. Tā practicū ēm ꝯ speculatiuū est cōmune intellectui siue principioꝝ habitui et ꝛclusionū. Habitus aūt ꝛclusionū speculatiuꝰ pōt eē vel superioꝝ et talis vocat sapięntia: vl inferioꝝ et talis est scięntia. idē potest dici de habitu principioꝝ. Si ēm principia sunt superioꝝ eorum hitus est sapięntie intellectus: si aūt est inferiorū habitus ipoꝝ debet dici intellectꝰ scięntie. Habitus ętā forte practicꝰ potest diuidi in habitū sapięntie et scięntie: qm̄ ois habitus tā speculatiuꝰ ꝯ practicus de superioribꝰ/potest dici sapięntia: de inferioribꝰ scientia/ars vel prudęntia. ¶ Sed forte aliquis arguet cōtra dicta/qm̄ nō tm̄ est duplex actus intelligēdi sed triplex: vcz simplex/ꝓplexꝰ et discursiuꝰ: ergo habitus debet primo diuidi in habitū simplicem ꝓplexū et discursiuū. ¶ Respōdeo ꝙ actus discursiuꝰ/ꝑ⁹ est syllogism⁹ i mēte formatꝰ sub actu ꝓplexo cōtinetur. Nec ēm est aliud ꝯ diuersi actus ꝓplexi pura diuerse ꝓpositiones in mēte formate. vcz ꝓmisse et conclusio ex eis illata: et ita habitꝰ ꝙ ē respectu hmōi actꝰ puta discursiui/sub habitu qui est actꝰ ꝓplexi ꝓtinetur. Nec ēm habitus scięntie/nec opinionis/nec fidei/nec alicuius alius intellectiuus ꝓplexꝰ ab habitu principioꝝ distinctus respicit vt ꝓpriū suū actū nisi actū intelligendi ꝓplexū vt ꝙ se notū/vel/vt dicā verius/assensum sequentē et ꝓsupponentē talē actū. Habitus aūt principiorum solus respicit vt ꝓpriū suū actū. actū intelligendi ꝓplexū ꝙ se notū/vel/vt loquar magis ꝓprie/assensus sequētē et ꝓsupponētē talē intelligēdi actū per se notū: vcz principiū tm̄: sed ois actus intelligēdi ꝓplexus vl est per se notus vel nō/ꝛz ex alio/nō ēm est dare ꝓpositionē aliquā voce ꝓlatā nec in mēte formatā q̄ ē ipse actꝰ intelligēdi ꝓplexus nisi vt ꝙ se notā quę vocat principiū/vel non per se notā sed ex aliis notioribꝰ deducibilē q̄ vocat ꝛclusio/ergo nec respectu actꝰ intelligēdi ꝓplexi seu assensus intellectui actū tm̄ intelligēdi sequētis et supponētis oportet ponere alios intellectiuos habitus a ꝑdictis/nisi forte dicat sicut etā dicunt aliqⁱ ꝙ respectu vtriusꝝ actuū ꝑdictoꝝ intellectuoꝝ/et ꝙ ꝓtis totꝰ syllogismꝰ ex ꝓmissis ꝙ se notis et ꝛclusione constituti sit aliquis habitus per se vnus. ¶ Hec de secūdo.

Quantum ad tertium est dicendum in

ferēdo corollarie ex ꝑdictis ꝙ oēs isti tres habitꝰ vcz sapięntia/scięntia et intellectꝰ sunt habitus intellectui: qm̄ ois habitus inclinās habituatū ad intelligēdi actū est intellectiuꝰ: sed quodlibet horū est hmōi. scięntia ēm inclinat ad actū intelligēdi rē ꝛcatā per ꝛclusionē aliquā demōstratā/nec per ꝓtis per se notā. Intellectus aūt dicit habitus inclinās ad actū intelligēdi rē ꝛcatā per principiū per se notū. Sapięntia vero est habitꝰ inclinās tm̄ ad intelligēdū supna: ergo ꝛc. ¶ Confirmat: quia cū habitus denoīet ab actu sicut dicit appetitiuus ab actu appetēdi et sensitiuꝰ ab actu sentiēdi: ita et intellectiuus ab actu intelligēdi: sed ꝓstat quēlibet triū predictoꝝ inclinare ad actū intelligēdi tm̄/vl qꝫ magis credo/ad assensum vel dissensum hmōi intelligēdi actum sequētē et supponentē ideo ab eo denolatum: ergo ꝛc. ¶ Hec de tertio articulo.

Quantum ad quartum & vltimum: di

co duo. Primū est ꝙ intellectiuus siue principioꝝ habitus est a sapięntia et a scięntia realiter et specifice sic distincta ꝙ nullus intellectus seu principioꝝ habitus ē scięntia nec sapięntia/nec ecōuerso: prout sapięntia et scientia dicunt habitus ꝛclusionū seu rerū ꝙ ꝛclusiones ꝛcatarum. ¶ Secūs est ꝙ scięntia ꝙ habitu ꝛclusionū sumpta differt a sapięntia cōsimiliter accepta vt magis cōmunea minus cōmuni sic ꝙ ois sapięntia est scięntia/non tm̄ ecōuerso. ¶ Primū probat/quoniā aut principioꝝ habitus est distinctus ab intellectu seu alia intellectiua/sicut et scięntia aut non: si nō/ergo distinguit tā a scientia ꝯ a sapięntia sicut subst̄ātia ab accidēte: et ideo sicut nulla substātia est accidēs nec ecōuerso/ita nullus habitus principioꝝ est scięntia nec ecōuerso. Si autē habitꝰ principioꝝ sicut et actus est ab anima eius subiecto distinctus: probat idē sic. Oēs habitus sunt distincti quoꝝ actus sunt distincti: sed actus intelligēdi ꝓncipia et ꝛclusiones/hoc est res ꝛcatas ꝙ principia et ꝛclusiones specifice sunt distincti: non minus ēm distinguūtur huiusmodi actus ꝯ actus intelligēdi res ꝛcatas ꝙ diuersas ꝛclusiones ex eisdē vel etā ex diuersis principiis demōstratas: ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat Primo: qꝫ aliqs potest intelligere principiū aliquod ꝙ se notū nullā intelligēdo ꝛclusionē/hoc est rē ꝛcatā per principiū nō intellectam re ꝛcata per ꝛclusionē: sed potēs intelligere aliqd potest acquirere habitū inclinantē ad illud intelligēdū: ergo intelligens rē ꝛcatā ꝙ ꝓncipiū non intellecta re ꝛcata ꝙ conclusionē potest acqrere habitū principiū per se notum alius ꝛclusionis scibilis habitu acqsito. ¶ Secūdo qꝫ habitus principioꝝ omnibus sunt ꝓmunes/sicut et actus intelligēdi eoꝝ ꝛcata: non autē habitus nec actꝰ

ꝯclusionū: ergo ꝛc. ¶ Sed est hic dubiū de hoc qđ supponit tā hic ꝙ in secūdo articulo ꝓcedēti / vcz an habitus priapiorꝫ sint aliqđ in re extra distinctū tā a potentia ꝙ ab actu. De hoc videbit aliqđ in questione seqnti. ¶ Secūm videtz ꝙ oīs sapiēntia sit scientia et non ecōuerso: apparet. qm̄ scientia vniuersaliter sumpta est oīs habit⁹ quarūcūqꝫ ꝯclusionū, hoc est rerū beatarū ꝙ ꝯclusiones. Sicut em̄ actus speculādi rē beatā per ꝯclusionē quālibet demōstratā est actus scientie seu scientificus / qz obiectū scibilis vcz beati ꝯclusionis: ita ⁊ oīs habit⁹ et talib⁹ speculatiuis freqntans actib⁹ p̄ueniēs derelict⁹ habitus scientificus est dicendus. M; autē illa cōclusio sit de inferioub⁹ / vt ꝙ homo est risibilis / aut de superioribꝰ / vt ꝙ deꝰ est beatificatuꝰ / vl alterꝰ cuiuscūqꝫ hoc accidit scientie vt absolute sumpte: sed sapiēntia vt ꝓprie sumpta dicit tm̄ habitus ꝯclonū q̄ sunt de superioribus scientia autē potest esse etiā inferiorꝫ / quoꝫ etiā habitus specialit⁹ noiet ipi⁹ scientie appellant: ergo sapiēntia vt rex beatorū ꝙ ꝯclusiones speculatiua est q̄dā scientia specialis: sicut homo est quoddā aial. ¶ Ex quo sequitur ꝙ ipropie habit⁹ dicit in scientia et sapiēntia cū vnum diuidentiū, sit alterū. Dico autē sapiēntia esse; scientia nō quācūqꝫ sapiētia: sed p̄cise illā q̄ est rerū beatarū ꝙ conclusiones. Sicut em̄ in scientia qualibet istoꝝ inferiorꝫ sunt priapia et cōclusiones respectu quarū p̄cise est habitus scientificus: ita et in sapiētia superiorꝫ sunt etiam ꝯclusiones ⁊ priapia: respectu quarū ꝯclusionū est habitus scientific⁹ nō autē respectu priapiorꝫ talium ꝯclusionū. Et sicut habit⁹ priapiorꝫ illarū ꝯclonū / q̄ vcz sunt istoꝝ inferiorꝫ est distinct⁹ ab habitu scientifico ꝯclonū: ita et habit⁹ priapiorꝫ inferiorꝫ nō est habitus scientificus sed itellectiuus. Sicut em̄ scientia respicit vniuersaliter oēm ꝯclusionē vt suū actū et rē per eā beatā vt obiectū: ita et intellectus ꝙ est priapiorꝫ habitus oē priapiū et eius beatū. Et ideo sicut oīs sapiēntia est scientia et nō ecōuerso / ita et oīs intellectus seu habit⁹ priapiorꝫ scientie / non tm̄ ecōuerso. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationē in ꝓncipio secūdo ꝓcedo habitū principiorꝫ distinctū esse ab habitu sapiēntie et scientie: et sapientiā etiā a scientia specificata puta que est inferiorꝫ: nō aūt a scientia cōiter sumpta / nisi sicut inferius distinguitur a superiori.

SEcundo quæro: vtrum respectu priapiorꝫ cuiuslibet per se euidentium terminis apphēsis oporteat ponere aliquē habitū itellectuū ex actib⁹ itelligēdi talia acqsitū. Et videt ꝙ sic: qm̄ vt dictū est in ꝓcedēn questione habitus in cōi diuidit in itellectū hoc est habitū priapiorꝫ: ⁊ in habitū ꝯclonū: sed diuisuꝫ saluat in qlibet diuidēnū: ergo sicut habitus ꝯclusionū est ver⁹ habitus ex actib⁹ itelligēdi ꝯclusiones acqsit⁹: ita ⁊ habitus priapiorꝫ ex actib⁹ itelligēdi priapia. Sicut em̄ se habet habit⁹ ꝯclusionū ad ꝯclusiones / ita et priapiorꝫ ad priapia: ergo ꝛc. ¶ Cōtra: qz itellect⁹ nō est aliqs habitus acqsitus cū sit ipa itellectualis natura creata: sed habitus priapiorꝫ dicit itellectus: ergo ꝛc. ¶ Resp̄sio in qua primo videbitur questū. Scdo supposito ꝙ habitus priapiorꝫ sit aliqđ sic distinctū a potētia acqsitū sicut et habitus ꝯclusionū: vtrū sit ꝓfectior an imꝓfectior ꝙ habitus cōclusionū. Tertio qualis ordo inter istos habitus sit ponendus. Quarto an vn⁹ necessario exigat alterum.

Quantum ad primum: posset dici licet cōiter non dicak ꝙ respectu talium priapiorꝫ seu beatorū coꝝ nullū oporteat ponere habitū ex actib⁹ acqsituꝫ ac ab eis realiter distinctū: qm̄ habitus non ponit nec est necessari⁹ nisi ad facilitandū potentiā ad actū ꝓ̄ prius exequēdū: ergo respectu nullī⁹ actus habit⁹ necessario est ponēdus ad quē exequēdū seu eliciēdū potētia est scipsa iclinata et facilitata quocūqꝫ alio circūscripto: sed ad intelligēdū quodcūqꝫ priapiū ꝙ se notū hoc est eius beatū / vt oē totū est maius sua parte / ⁊ similia o ꝛs rōnis capax est inclinatus ⁊ facilitat⁹ rīmō per scipm: ergo nō oportet in eo ponere habitū ad huiusmodi actū. ¶ Cōfirmak: qz nullus videt habituabilis nisi ad actū ꝙ est ipsi aliquo mō difficilis / sed act⁹ itelligēdi priapia ꝙ se nota seu eorū beata nulli est difficilis. imo cuilibet rōne vrēti eā facilis. nō em̄ facilius talia doctus intelligit ꝙ idoct⁹: ergo ꝛc. ¶ Preterea ad illū actū potentia non est hituabilis ad quē non est post actus facilior seu promptior ꝙ ītc. Hoc apparet in exēplo. Graue em̄ nūqꝫ potest assuefieri seu hituari ad motū deorsum nec sursum. ꝙcūqꝫ em̄ pluries naturalr descēdat deorsū: vl violēter ascēdat sursuꝫ / nūqꝫ tm̄ ꝓpter hoc ascēdit facilius nec descēdit: sꝫ post actuꝫ ꝙcūqꝫ frequēter elicitū itelligēdi aliquod priapiū ꝙ se notū / hoc est eius beatū / vt ꝙ totū est maiꝰ sua ꝑte non videtur aliqui ratione vtēti facilius itelligere tale ꝓncipiū ꝙ prius. Sicut em̄ graue eque faciliter descēdit qñ primo descēdere incipit sicut postq̄ infinities descēdit: ita qlibet rōnis capax eque faciliter intelligit ꝙ totū est sua parte maius / qñ primū hoc intelligere incipit sicut postq̄ infinities intellexit: ergo ꝛc. ¶ Cōfirmak Primo / qz nō est ponēda pluralitas nisi sit necessitas. Scdo qz natura dignificāda est ꝙtū fieri potest: sꝫ nulla videt necessitas ponendi vltra naturā itellectus lē ꝙrrere oportere ad actū itelligēdi ꝓpte talia priapia per se nota / hoc est coꝝ beata aliquē talē habitus acqsitū ponere. Etiā natura intellectualē posse in talē actū faciliter quocūqꝫ ab ipsa alio circūscripto est maioris pfectionis in ea ꝙ dicere ipam hoc non posse facere nisi cū ea alio cōcurrēte: qm̄ si posset in omnē actū sibi possibilē per se tm̄ maioris pfectionis argueretur ꝙ nūc qñ ponit non posse in actū faciliter nisi habitus mediāte: ergo ꝛc. ¶ Cōtra hoc arguit Primo / qz deiectanio et facilitas in eliciēdo actū arguit in eliciēte habitū: sed potētia intellectiua circa priapia per se nota seu coꝝ beata faciliter seu delectabiliter elicit actū: ergo hoc est ꝓpter habitū. ¶ Secūdo / qz intellect⁹ est vnū septē donorū spūssancti: sed omne tale est aliquis habitus: ergo ꝛc. ¶ Tertio qz habitus diuidit in habitū ꝓncipiorꝫ et ꝯclusionū: ergo ita habit⁹ ꝓncipiorum sicut ꝯclusionū est ex actib⁹ acqsitus. ¶ Scdo rndet ad rōnes factas ꝓ ista opinione: qm̄ nō omnis habitus ponit ad inclinādum potētiā ad actum sed aliquis ad pficiēdū ipaz: qz nec potēna semp indiget habitu ꝓpter difficultatē / sed interdū ꝓpter maiorē pfectionē anima em̄ est ad diligēdū deū naturaliter iclinata / nec ꝓpter difficultatē aliquā quā ad actū diligēdi deū habeat / ponitur in ipsa charitas / sed ꝓpter pfectionē imꝓfectiorē. pfectior em̄ est potētia pfecta actu simul ⁊ habitu ꝙ actu tm̄: quare ꝛc. ¶ Ad primū dicendū ꝙ non oīs facilitas et delectatio arguit habitū / sed tm̄ facilitas seu ꝓpritudo ad illū actuꝫ qui potest esse difficilis ad exequēdū. non em̄ delectatio et ꝓpritudo comedendi vl bibēdi arguit habitum / cū ad hos actus quilibet sit iclinat⁹ ⁊ pollit in ipsos / nisi sit indispositꝰ / faciliter ꝙ scipm. Cōsimilr de actib⁹ intelligēdi principia potest dici: quare ꝛc. ¶ Ad secundū dicendū ꝙ donū intellectus nō est habitus ꝓncipiorꝫ per se notoꝝ de quo hic est sermo / sed est fides infusa articuloꝝ / vt dictuꝫ est in dist. ꝓcedēti. ¶ Ad tertiū dicēdū ꝙ vocādo habitū forma aliqđ acqsitū vel infusum ad actum aliquē eliciendū ꝓpinquus inclinātem non est habitus diuidēdus in habitū priapiorū et cōclusionū licet vulgariter sic diuidak / sicut etiā in questione superiori est

diuisus: sed extendendo habitum ad omne actus principiū productiuū/non tm̄ ad principiū productiui inclinatiuū sic habitus potest diuidi in habitū principiorū qui est actiuū intelligēdi beata per ipsa principia p̄incipiū productiuū sine aliquo alio p̄ se ꝑ̄m et ideo dicit intellect⁹ et in habitū cōclusionū/qui nō est productiuū principium actuū intelligēdi beata p ipsas cōclusiones: ꝫ inclinatiuū principiū productiui ad intelligēdū beata cōclusionū: quod q̄dē productiuū principiū est ipse habitus p̄incipiorū hoc est intellectus seu natura intellectiua q̄ dicit habitus principiorū q̄ productiua facilit̄ p se ꝑ̄am actus intelligēdi beata p principia/ꝓpter cuius rationē cōtra nā natura ipsa intellectualis nō dicit nec est habit⁹ cōclusiononū /q̄ non potest facilit̄ in actū intelligendi beata ipārū sine habitu ipāz inclinātе. ¶ Ad solutionē illā q̄ dicit potētia indiget hītu ꝓpter pfectionem hoc nō valz: q̄m hītus nō arguit simplr et absolute pfectionē/ꝫ magis ipfectōnē. supponit em̄ habituatū pfectibile forte per ipsum: ⁊ per consequens impfectū ēm se. Ad̄m pfectior esset potētia si posset eque pfecte et p̄ōpte in actum sine habitu seu nullū habēs habitū/vt est nūc habitu iformata. ¶ Nec valet qđ dī de dilectiōe dei. Nō em̄ sic est facile deū maxime vt in via oñsuz diligere/sicut oē totū esse maius sua parte intelligere. Et si dicas q̄ imo/tra q̄ per act⁹ diligēdi frequēter elicitos null⁹ magꝫ iclinat ad deū facil⁹ diligēdū. Tūc hoc supposito ꝙsimilr diceret nō esse habitū necessariū ad actū hmōi exequēdū. ¶ Sed tūc ēm hūc modū dicēdi videret q̄ nullus habit⁹ respectu act⁹ intelligendi simplicis possit poni: cui⁹ ꝓtrariū fuit dictū in alia q̄stione. Hoc apparet: q⁹ ita ex se potētia intellectiua est inclinata ⁊ disposita ad eliciēdū intelligēdi actū simplicē circa oē obiectū sibi oñsum sicut calor ad calefaciēdū calefactibile sibi ꝑ̄s. ¶ Et ꝫ hoc cōiter reputet icōuenīēs quia nec talis habit⁹ ponit: multa tm̄ forte alia seq̄rent̄ que incōuenīēta saltē vulgariter reputātur. ¶ Et ideo potest dici ēm viā p̄munē/ vez q̄ habit⁹ principiorū est forma aliqua acq̄sita/sicut et habit⁹ cōclusionū/aliter tm̄ q̄tū ad hoc q̄ hītus cōclusionū pfect⁹ nō acq̄rit nisi ex pluribus actib⁹ p̄cedēntibus: habit⁹ autē principiorū ex vnico seu post vnicū tm̄ actū/sic q̄ per p̄cedētes in nullo pficitur nec intēdit/ꝫ stari post vnicū actū intelligēdi p̄incipiuz p se notū hoc est circa suū beatū totus pfectus habit⁹ gñak vel si forte hmōi hītus intēdi posset q̄dtanue/ non tm̄ vt videt obiectiue/cū ad intelligēdū ei⁹ obiectū videlz beatū per principiū per se notū post quotcūq; act⁹ null⁹ videat ap̄ius inclinari ad intelligēdū/ nec ip̄m etiā pfectus q̄ puus intelligere. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum: aliqui dicunt

q̄ habit⁹ principiorū est nobilior: tū q⁹ vniuersalior/tum q⁹ euidētior. Hītus em̄ principiorū est de vniuersalib⁹ p se notis: hītus vero cōclusionū scientificus est de particularibus non p se notis: sed ex talibus deductis: ergo ⁊c. ¶ Alij dicūt cōtrario q̄ scientia est pfectior habitus. Primo q⁹ finis est pfectior his q̄ sunt ad ip̄m: sed intellectus seu principiorū habit⁹ ordinat ad scientiā/sicut puncta ad cōclones: ergo ⁊c. ¶ Secūdo/q⁹ cū intellect⁹ p cedat ab impfectioꝛib⁹ ad pfectiora/ ꝓio cognitū est impfectius aliis postea cognitis: sed principia formant et cōꝛ beata p cōclusiones cognoscūtur p⁹ q̄ cōclusiones: ergo ⁊c. ¶ Tertio/q⁹ ille habit⁹ est pfectior/ q̄ est pfectiꝛis obiecti: sed scientia est hmōi. de quocūq; em̄ est intellect⁹ seu principiū habit⁹/ potest esse. imo ē/ scientia: et de alio aliquo de quo nō p̄t esse habitus principiorū puta de cōclusione et de re p eā beata/ ad quā principiorū hītus nō attingit: ergo ⁊c. ¶ Tūc tenēdo hoc/ vez scientiā esse habitū pfectiorē: ad illa que arguunt in contrariū. Respōdet q̄ nec propter maiorē euidētiā nec p

pter obiectū vniuersali⁹ arguit̄ pfectior hit⁹ neq; act⁹. Actus em̄ intellect⁹ diuini est obiecti singularissimi q̄ tm̄ est pfectissim⁹: habitus etiā theologic⁹ est habit⁹ pfectior scientijs humanis licet euidētioꝛibus: quare ⁊c. ¶ Si teneat̄ pria opinio q̄ forte videt rōnabilioꝛ/ꝑ̄t dici ad ea que in oꝛariū adducūt. ¶ Ad p̄mū q⁹ act⁹ intelligēdi rē beatā p cōclusionē nō est finis act⁹ intelligēdi rē beatā p p̄incipiū: nec per ꝑ̄s habit⁹ p̄incipioꝛ ordinat ad cōclusionū habitū vt ad finē magis q̄ amoꝛ dei ordinet ad amoꝛē p̄rimi. Sicut em̄ p̄rim⁹ charitatiue dilectus diligit ꝓpter deū / tra et cōclusio intelligit ꝓpter p̄incipiū hoc est res beata p cōclusionē ꝓpter rem beatā p p̄incipiū. nec tamē ex hoc sequit̄ q⁹ sit finis p̄incipij/ nisi sicut amoꝛ p̄rimi dicit finis amoris dei: proꝓto vez ꝓpt deū amatū mouet alia ad amādū p̄rimū ita em̄ ꝓpter p̄incipiū formatū est ei⁹ beatū p ꝑ̄s intellectū mouet intellectus ad formādū seu inferēdū conclusionē ipsam/nec p ꝑ̄s ad intelligēdū rē beatā p eā nec tm̄ magis ex hoc sequit̄ q⁹ actus intelligēdi beatus cōclusionis sit nobilioꝛ seu pfectioꝛ actu intelligēdi beatum ipsius p̄incipij p se notū q̄ q⁹ amoꝛ p̄rimi sit pfectioꝛ amoꝛe dei. ¶ Ad secūdū dicēdū q⁹ intellectus ꝑ̄s procedit a notioꝛib⁹/ nō oportet autē q⁹ semp̄ incipiat ab ipfectioꝛib⁹ nisi q̄n̄ impfectiora sunt notiora pfectioꝛibus: qđ sic nō est ī ꝓposito. ¶ Ad tertiū dicēdū q⁹ ēm assumit q̄n̄ dicit q⁹ scientia est eoꝛūdē quoꝛ intellect⁹ seu p̄incipioꝛ habitus: nō magis em̄ habitus scientie siue actus est p̄incipioꝛ q̄ habitus seu actus p̄incipioꝛ sit cōclusionū. ¶ Hec de secūdo.

Quantum ad tertium: dicendum q⁹ ta

lis est ordo inter aliquos habitus qualis est inter ipsoꝛ actus: sed inter actū intelligēdi p̄incipia et actū intelligēdi cōclusionē ꝓpter p̄incipiū/ hoc est inter actū intelligēdi beatū cōclusionis/ q̄ actus est cōclusio ipsa/ ⁊ inter actū intelligēdi beatū p̄incipij/ qui q̄dē actus est simulr ip̄m p̄incipiū/ est talis ordo q⁹ ipossibile est inferre cōclusionē aliquā ꝓpter p̄incipiū nō formatū/ nec p ꝑ̄s ei⁹ beatū intellectū. licez em̄ possit cōclo formari absolute ipō p̄incipio nō formato/ nō tm̄ inferri p̄t ex eo nō formato ac ei⁹ beato p ꝑ̄s intellecto: sicut nō possum diligere p̄rimū ꝓpter deū nisi diligā ip̄m deū: ergo ois cōclusio illata ex p̄incipio ꝑ̄supponit ip̄z p̄incipiū ex quo infertur et p̄incipia ipa si sint plura: ergo et habit⁹ talū cōclonū habitū p̄incipioꝛ. Cōsequēta ex hoc est euidēs/ q̄n̄ vt dictū est. ꝙsimilis est ordo inter habit⁹ sicut inter ipsoꝛ actus. ¶ Cōfirmat: q⁹ sicut mediante cōclone in mente formata que q̄dē est intellectio complexa nō p se nota generat habitus scientificus /q̄ vocat habit⁹ cōclusionis: ita et mediāte p̄incipio per se noto in mēte formato qđ fit̄ est complexa cognita p se nota/ gñak habitus ali⁹ q̄ vocatur habitus p̄incipij: ergo si actus p̄incipij est ꝑ̄ actu cōclusionis/ et habit⁹ erit ꝑ̄ hītu: sed q̄libz cōclo inferitur ex p̄incipio aliquo ip̄m p̄incipiū formatū est puꝰ nature ordine cū ip̄m cōclo ex eo illata necessario ꝑ̄supponat: ergo ⁊c. ¶ Ex hoc concludo corollarie q⁹ silis ordo videt esse cōclusionis ad p̄incipiū/sicut actus temperāte ad actū sibi correspōdētis prudēte: et habitus cōclonis ad habitū p̄incipij/ sicut habit⁹ tēperāte ad habitū prudētie. Sicut em̄ recta electio que est actus tēperāte ꝑ̄supponit rectū dictamē ⁊ q⁹ est actus prudentie: ⁊ ideo etiā tēperātie habitus ꝑ̄supponit habitū prudētie: tra in ꝓposito videt esse dicēdū. ¶ Et hec de tertio articulo.

Quantum ad quartum & vltimum di

cendū q⁹ sicut bona electio ⁊ habit⁹ tēperātie electiuus ꝑ̄supponit necessario rectū dictamē ⁊ p ꝑ̄s habitū prudētie ex dictamine naturali gñatū/ non tm̄ sic necessario

absolute ḋn ꝑ diuinā potentiā nullo ex dictamib⁹ rectⁱ hitus poterit gñari habitus ⁊ruosus eō ꝓfecte acsi ex ꝓcedētib⁹ dictamib⁹ fuisset hit⁹ prudēte gñat⁹: ita in ꝓposito est dicēdū/ vez ꝙ licet qⁱ ꝓclo in mēte formata ex principio illata ꝑsupponit ipm ꝓncipū/ ⁊ ꝑ ꝑs eius habit⁹ scientific⁹ ꝓclonib⁹ ipis mediātib⁹ gñatus. Et ideo sic licet ꝓclonū hitus dictus hitū ꝓncipioꝝ necessario ꝑsupponat/ ꝑ ḋcto vez naturaliꝝ loquēdo nō pōt poni ipm formatū ꝓncipū nō sed hitus ꝓncipij/ tamē ipso ꝑ diuinā potentiā non producto/ nihilomin⁹ esset vel esse posset tam actus ḋ habitus ꝓclonū. Ideo enī scientificus ꝓclusionū absolute non supponit nec exigit ad hoc vt naturaliꝝ acqrat nisi ꝓclones ipas formatas in mēte/ et ꝓncipia seu ꝑmissas eas inferētes. ꝙ aūt ex talib⁹ ꝓncipijs in mēte formatis sequat hitus ab actu intelligēdi puta ab ipsis ꝓncipijs distⁱct⁹/ hoc licz semper sit de facto/ nec posset nō fieri ꝑ naturā/ tñ nō est necessariū ad hoc vt hitus scientie gñet. ¶ Sic ad ḋctionem ¶ Ad rationē in ꝓncipio dicēdū est ꝙ imo intellectus formaliꝝ acceptus dicit habitū siue actū. Nec enī natura substantialis dicit intellect⁹ nisi ab actu vl hitu intellectiuo: sicut nec sēsus nisi ab actu alicui sēsitiuo: ḋre ⁊c.

Circa distinctionē trigesimā sextā in qua Magister determinat de cōnexione ⁊rtutum quatuor cardinaliū iter se dicto in ꝓcedētibus de ꝓnexione ⁊rtutū theologicarū. Quātū ad cōnexionē quatuor ⁊rtutū cardinaliū. Quero ꝓmo de ꝓnexione tertiū appetituarū seu moralium inter se: vez fortitudinis/ tēperātie/ et iustine. Secūdo de ꝓnexione cuiuslibet illarū cū prudēna. ¶ Quantū ad ꝓmū Quero vtrū iste tres morales ⁊rtutes/ vez tēperāna/ fortitudo et iustina sic necessario sint ꝓnexe ꝙ vna nō pōt sine alia esse. ¶ Et videt ꝙ sic/ qm ꝑ possibile est eūdē esse ⁊ruosum et vitiosum: sed ois iustus est ⁊ruosus: ergo nullū habet vitiū: sed carēs ol vitio oēz habet ⁊rtutē: ergo ⁊c. ¶ Cōtra: qⁱ aliqs pōt se exercere circa actus vnius ⁊rtutis nō exercēdo se circa actus alteri⁹: ꝙ talis sic se exercitās circa actus determinate ⁊rtutis nō pōt omnē ⁊rtutē acqrere/ ꝙ vnā trā: ergo ⁊c. ¶ Rñsio vbi ꝓmo videbit de ꝓnexione illarū ⁊rtutū iter se. Scōo de ꝓnexōe ipaꝝ cū ⁊rtib⁹ theologicis.

Quantum ad primum ⁊ dicūt aliqui ꝙ

hmōi ⁊rtutes possunt dupliciter accipi: vno mō ꝑ se esse ꝑfectū et sic nō sunt ꝓnexe: potest enī qs se exercitare circa materiā vni⁹ ⁊rtutis nō exercēdo se circa aliā: et ita acqrere illā ⁊rtutē circa cui⁹ materiā ⁊ act⁹ se exercitat ꝑ aliquē gradū eius licet ꝛnpfectū/ nihil ⁊rtutis alterius acqrēdo. Alio mō possunt ꝓsiderari ꝑ se ꝑfectū et vt sic sunt ꝓnexe sic ꝙ ipossibile est vnā ꝑ suū gradū vltimū et ꝑfectū habere sine aliis duabus. ¶ Pro isto modo dicēdi arguit ꝓmo sic. Nulla ⁊rtus est ꝑfecta nec vera quā hīs pōt deficere et contra actū ipsius agere: sed ois hīs vnicā trā ⁊rtutē puta tēperānā sine fortitudie pōt facilr deficere et ꝓtra actū tēperātie agere. si enī ꝓponak ipi aliqd terribile sustinēdū nisi fortitudis habitū stati ꝓmittat adulterū: qd nō faceret si virtutē fortitudis haberet: ergo hoc est qⁱ tēperāna sine fortitudine nō est ꝑfecta ⁊rtus. ¶ Scōo arguit sic. ois ꝑfecte habituat⁹ opak facilr et delectabiliter actū hit⁹ sed nullus hīs vnā ⁊rtutē sine alia pōt faciliter nec delectabiliter agere ⁊ruose vt patet in exēplo ꝓposito de tēperato vel iusto nō fortī/ qui tēptat⁹ de intēperantia vel de iustitia nō pōt faciliter et delectabiliter fugere ea ꝙ ad tēperātie vtutū spectāt. Tirius enī faceret ꝓtra tēperāniā vel ꝓtra iustitiā ḋ vellit subire mortē: ergo talis nō est ꝑfecte tēperat⁹ sine fortitudine neq; iustus. ¶ Tertio qⁱ ois ꝑfecta et vera ⁊rtus ꝓducat ⁊ruosū ad debitū finē ⁊rtutis: sed nulla ⁊rtus illarū trium sine alia pōt ꝓducere aliquē ad talē finē vez politicū et ꝑfectū alioqui ois alia supflueret: ergo ⁊c. ¶ Ad hoc etiā adducunt auctoritates. Dicit enī Grego. 22. moralium ꝙ vna virtus sine alia aut oīno nulla aut ipfecta est. ¶ Preterea ꝓmētator sup sextū ethicoꝝ. nō existente tēperantia ḟliter est/ inḋt iustitia. ¶ Ite idē dicit sup eundē sextū ꝓmēto. 4-6. Q; fortes adinuicē sunt ⁊rtutes et magnā adinuicē ferūt si studiē. ¶ Cōtra istaz opinionē arguit multipliciter. Et ꝓmo sic. Nō magis nullā habēs ⁊rtutē potest se exercitare circa materiam vni⁹ et acqrere illā ꝙm esse impfectū nō acqrēdo aliqd alteri⁹ circa cui⁹ materiā se nō exercitat ḋ habēs vnā ꝙm esse impfectū nō hīndo aliā posset exercitādo se cōtinue circa ipam cui⁹ aliquē gradū habet acqrere eam ꝑfecte absq; alia acqsita circa quā idē nō se exercitat: ꝑ ꝓmū ꝙm eos est possibile: ḋ ⁊ secūdū. Maior apparet qm ideo potest vna sine alia in esse impfecto acqri qⁱ potest ḋs in actib⁹ vni⁹ exercitari nō exercitādo se circa actus alterius: sed hīs ⁊rutē inchoatā licet impfectā magis est inclinat⁹ ad actus illius ⁊rtutis ḋ esset ꝑfectus antecḋ haberet aliquē gradū eius: ergo si prius nullum hīs ei⁹ gradū se exercitare potuit in eius actibus et eis mediātib⁹ acqrere aliquē eius gradū/ multo magis post hmōi gradū hitū poterit cōtinuare actuū eius exercitiū sine exercitio actuū aliarū ⁊rtutū ⁊ ꝓtinuādo ꝑ ꝑs acqrere ei⁹ gradū vltimū et ꝑfectū. ¶ Cōfirmatur: qⁱ act⁹ eiusdē ⁊rtutis sunt eiusdē rōnis: sicut etiam gradus eiusdē ⁊rtutis ꝑ quos ipa ⁊rtus mētdik: ergo in quēcūq; gradū ⁊rtutis pōt qs mediāte vno actu potest etiā mediāte alio eiusdē ⁊rtutis: sed mediātib⁹ ꝓmis actib⁹ ⁊rtutis vnius puta tēperātie in quib⁹ sic se incipit exercitare/ acqrere potuit et acqsiuit aliquē gradū ⁊rtutis tēperātie/ nullū fortitudis nec iustitie acqrēdo: ergo et ꝑ actus sequētes illū gradū tēperātie acqsitū eiusdē rōnis cū ꝓcib⁹ ⁊ eis pfectionib⁹ qⁱ hitū sequētibus potent alius et alius grad⁹ ⁊rutis vsq; ad oē pfectum gñari naturaliter et acqri/ nullo gradu alteri⁹ virtutis acqsito cū nec sit habit⁹ aliqs ei⁹ actus sine quo ꝓuto nō acqrit ipsa ⁊rtus: quare ⁊c. ¶ Preterea secūdo sic ad idē arguit: aut i eodē istāti quo vna ⁊rtus est ꝑfecta est etiā ꝑfecta ois alia: aut in alio ⁊ alio: si in alio/ ḋ nō sunt ꝓnexe: si in eodē istāti aut eodē actu acqrūtur oēz aut diuersis: sed cōstat ꝙ nō eodē. Nō enī volūtas habet eūdē actū circa omnē materiā moralē: ergo diuersis actib⁹ acqrunt: sed nō est necesse/ nec etiā forte possibile simul circa quālibet moralē materiā habere actū ꝓpriū et ꝑfectū: ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat: qⁱ exercitans se circa materiā vni⁹ ⁊rutis nō oportet ꝙ cognoscat materiā alteri⁹ ⁊rutis/ vt apparet de puero inter mulieres nutrito q nūq; audiuit nec vidit bella/ q potest se exercere circa materiā castitatis nō exercēdo se circa fortitudinis materiā quā nūq; cogitauit: vel esto ꝙ cogitauerit/ nō oportet ipm circa ipsum exercitare ad hoc vt circa aliā se exerceat: cū ⁊rtus moralis sit hitus electiuus/ et per ꝓs ex actibus electiuis libere in hois potestate existēt⁹ acqsit⁹. potest autem aliqs eligere tunc spectantia ad vnā ⁊rutē non eligēdo sed respuēdo que spectant ad aliam: ergo ⁊c.

Et ideo aliter est dicendum. Ad cui⁹ eui

dētiā ḋ sciēdū primo ꝙ hmōi tres morales ⁊rutes possunt supnaturaliꝝ in fundo/ et etiā naturaliꝝ ex actib⁹ acqri. Omnis enī habitus cui⁹ actus naturaliꝝ ḋ possibil

est naturalr acqsibilis: sz actꝰ oim harū ⁊rutū sunt naturalr possibiles/cū earū actꝰ sint electiones ꝓformes recto dictamini rōnis intellectus aūt q̄libet pōt eligere ꝓformiē vel difformiē recto dictamini rōnis: ergo ⁊ habitū acqrere ⁊uosum vel etiā vitiosum. ¶ Secundo ꝑmitto q hmōi ⁊utes necessario esse cōnexas vel nō/duplr pōt intelligi: vcz positiue vel negatiue siue cōtrarie ⁊ ptradictorie. Illa sunt connexa contradictorie quoꝝ vnū nō pōt eē cū negatiōe alterī/vt hō ⁊ risibile. Illa sunt cōnexa ptrarie quoꝝ vnū licet ſter cū negatione alterī nō tñ cū ꝓtraria affirmatiōe/sicut forte diuina fruitio ⁊ delectatio. Licet eīm ꝑ diuinā potentiam posset esse ipa fruitio sine delectatione supposito q ab ipa realr sit distincta nō tñ forte cū ꝓtrario vcz cum dolore seu tristitia de obiecto ipsius. ¶ Tunc ꝙ vnā virtutē posse ab alia separari pōt intelligi aut q possit esse sine ea absolute: aut etiā q possit esse cū vitio ipi cōtrario/vt iustitia cū itēperātia. vel tēperātia cum iustitia. ¶ His ꝓmissis pono sex ꝓclones. ¶ Prima est/q q̄libet harū ⁊rutū ēm suū esse pfectū et sibi possibile virtutē pōt infundi/alia nō infusa. Hec apparet qz cuicūq; subiecto receptiuo plurū realiē distinctoꝝ pōt ꝑ diuinā potētiā cōcreari vnū illoꝝ trīm sine aliquo aliorū. Hec est euidēs maxime si subiectū est imediate receptiuū istorū oim realiter distinctoꝝ nō vnius alio mediāte. Nulla eīm est ptradictio quocūq; realiter distinctoꝝ vnū sine alio fieri ⁊ factū in subiecto eius imediate recepti uo poni: sz hmōi tres ⁊utes sunt realiter differentes/ quarū oim susceptiuum subiectū est alia nō vnius alia mediāte: ergo ꝛc. ¶ Secūda est q etiā deus pōt infundere vnā istarū cuicūq; existēti sub vitiis ptrarijs aliis oīb⁹ virtutib⁹. Hec apparet/quoniam diuersa accidentia nō contraria sed diparata non sunt formaliter repugnātia/nec ꝙ ꝙsequēs incōpossibilia: sed vna virtus puta temperantia ⁊ vitium alterī virtuti ꝓtrarium vcz iniustitia nō sunt ꝓtraria sz tñ diparata/sicut albedo ⁊ dulcedo. Nec eīm iniustitia contrariatur nisi iustitie nec temperātia nisi intemperātie: ergo licet tēperantia ⁊ itēperātia nō possent simul existere in eodē/nec iustitia ⁊ iniustitia: nec fortitudo ⁊ virtuī ipsi contrarium: in nullo tñ iniustitia repugnat temperantie vel fortitudini. nec ecōtrario: quare ꝛc. ¶ Tertia ꝙclusio est: q q̄libet harū ⁊rutū potest acquiri sine alia etiā in quocūq; gradu/⁊ facilius ꝙ cum ipsa. Hec potest ꝓbari. Et primo q possit acquiri sine alia absolute/qm̄ nō est maior connexio inter aliquos habitus viciosos vel virtuosos ꝙ inter ipsoꝝ actus/sed iter actus istarū virtutū quātūcūq; perfectos nulla est connexio necessaria: potest eīm esse perfectus actus tēperantie sine aliquo actu fortitudinis vel iustitie ⁊ econtrario/alioquin nullus virtuosus posset agere ⁊uose nisi ageret insimul oēs actꝰ virtutum oim: qđ est falsum: ergo ꝛc. sed ois habitus pōt acquiri sine quocūq; alio sibi cōnexo/ dū tñ sit hoī possibilis naturaliter/qualis est q̄libet moralis virtus: ergo ꝛc. Maior est euidens/qz nec habitus sunt connexi nisi tñmodo ꝓpter actus/qz vcz actus vnius actū alterius ꝓsupponit/ vt de habitu principioꝝ ⁊ conclusionum in q̄stione ꝓcedenti fuit dictū. Nullus ergo habitus alium exigit nec supponit: habitus eīm cuius est actꝰ generatiuus nō supponit actum alterius ꝓductiuum: quare ꝛc. ¶ Confirmat: qz non est maior connexio inter habitus appetitiuos seu electiuos diparatos ⁊ diuersoꝝ obiectoꝝ ⁊ actuum ꝙ inter habitꝰ intellectiuos vel quoscūq; alios cognitiuos diparatos: sed iter eos nulla est cōnexio quin vnꝰ ēm suū esse pfectū posset acquiri alio non acquisito/vt grāmatica sine logica: vel logica sine morali philosophia. et sic de aliis: sz ita sunt distincti hi tres habitꝰ virtuosi morales sicut q̄cūq; alij intellectuales: ergo ꝛc. ¶ Preterea/nō minꝰ distinguunt actꝰ ⁊uosi diuersarū triū ꝓdictarū ⁊rutū ꝙ distinguant diuersi actꝰ sentiēdi vel intelligēdi: ꝙ non est ipossibile vnū eligere aliud nō eligēdo ꝙ vnū intelligere vel sentire aliud nō intelligēdo vel sentiēdo. Sicut ꝙ possum videre vel intelligere albū nō videdo vel intelligēdo nigrū qz actꝰ obiectoꝝ talium sunt distincti: ita eadē rōne possum velle vel eligere vnū/vt tēperate viuere nihil ab illo aliud eligēdo: ergo ꝛc. ¶ Secūda pars vcz q facilius vna virtꝰ p se sine alia ꝙ simul cū ea acqrat: ꝓbat qm̄ facilius est se exercitare circa vnum actū ⁊uosum ꝙ ifimul circa oēm: sz nullꝰ pōt naturalr acqrere oēs ⁊utes nisi se circa oēs earū actus exercēdo: sicut nec plures scientias nisi eas simul vel successiue vnā post aliā addiscēdo: ꝙ ꝛc. ¶ Cōfirmat: qz sicut facilius est vnū habitū intellectiuū ꝙ plures acqrere/qz facilius est vnū ꝙ plura simul intelligere: ⁊ p ꝑns facilius est in actū vnius habitꝰ intellectiui ꝙ plurū se exercitare: ita cōsilr de ⁊uosis electiuis habitib⁹ ꝛ dicēdū. ¶ Quarta ꝓclo est: q est difficile vel etiā ipossibile oēs virtutes morales simul acqrere. Hec apparet/qz habitus intellectuꝰ nō pōt acqri nisi ex electiōib⁹ ꝓsupponētib⁹ recta dictamina intellectꝰ/sz cū intellectꝰ nō videat posse simul oīa intelligere/difficile est vel impossibile ipm simul dictare diuersa ⁊ diparata eligibilia cuiusmodi sunt illa de qb⁹ sunt morales ⁊utes: ꝙ ꝛc. ¶ Quarta ꝓclo est: q est difficile vel etiā ipossibile oēs virtutes morales simul acqrere. Hec apparet/qz habitus intellectuꝰ nō pōt acqri nisi ex electiōib⁹ ꝓsupponētib⁹ recta dictamina intellectꝰ/sz cū intellectꝰ nō videat posse simul oīa intelligere/difficile est vel impossibile ipm simul dictare diuersa ⁊ diparata eligibilia cuiusmodi sunt illa de qb⁹ sunt morales ⁊utes: ꝙ ꝛc. ¶ Quinta ꝓclo est: q nō est facilꝰ nec possibilꝰ simul acqrere plures habitꝰ electiuos cuiusmodi sūt iste ⁊utes ꝙ plures intellectiuos disparatos realr ⁊ distinctos: sz simul acqrere naturalr plures intellectiuos habitꝰ disparatos vt grāmaticā et logicā ⁊ naturalē philosophiā est difficile: immo videt ipossibile/cū nec simul obiecta istoꝝ habituum possint intelligi: tgit cū nō minꝰ obiecta ⁊ actꝰ istarū ⁊rutū moralium distinguant/nō est possibilꝰ acqrere ifimul oēs ipas. ¶ Preterea ad idē pōt argui/qz facilꝰ ⁊ possibiliꝰ est acqrere naturalr minꝰ distincta ꝙ magis distincta: sz gradꝰ eiusdē ⁊utis vt tēperātie minꝰ distinguunt ꝙ vna ⁊tus ab alia/vt tēperātia a iustitia/nec tñ possunt oēs naturalr simul acqri/sz mediantib⁹ diuersis actib⁹ vnꝰ post aliū successiue: ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat: qz minꝰ distinguunt actꝰ ⁊uosi eiusdē rōnis ꝙ alterī⁹: sz actus ⁊ut; tēperātie sūt eiusdē rōnis iter se. ⁊ alterī⁹ ab actibus iustitie/nec tñ eis mediantib⁹ vel ipsoꝝ aliq possunt oēs gradꝰ tēperātie simul acqri: ꝙ ꝛc. ¶ Preterea nō est possibilꝰ nec facilꝰ simul acqrere oēs tres morales ⁊utes ꝙ oēs spēs vnīꝰ earū tm̄/ vt tēperātie: sz oēs tēperātie spēs simul naturalr acqrere/ pura hūilitatē moderātē honestes/⁊ castitatē moderātē carnales delectationes est difficile/vel forte ipossibile: vt videt: ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat/qz nō est possibilꝰ diuersas tēperātie vel iustitie spēs acqrere simul naturalr mediātib⁹ diuersis electiōib⁹/ꝙ diuersos habitꝰ intellectiuos diuersarū cōclusionū/pura grāmatice vel logice vel alterī⁹ scie cuiuscūq; sz talū diuersarū ꝓclonū cuiuscūq; scie habitꝰ partiales intellectiuos ipossibile ē simlr naturalr acqrere: qz q̄ nō possūt simlr intelligi/nec ipoꝝ habitꝰ intellectiui possunt simul acqri: sed nec oēs ꝓclusiones eiusdē scientie vt logice vel naturalis philosophie possunt simul ab eodē intellectu formari/nec earū obiecta p ipsas significata simul intelligi: ergo ꝛc. ¶ Ultra ꝓclusio est/q facilius est vnā virtutē sine alia acquiri in esse pfecto ꝙ in esse remisso. Hec pōt ꝓbari/qm̄ facilius est habenti aliquē gradū habitꝰ licet modicū se exercitare in actib⁹ illius habitꝰ ꝙ nō habēti aliquē eī⁹ gradū: sz acquirens vnā ⁊utē sine alia/vt tēperātiā sine iustitia in esse ipfecto acqrit ipsam se exercitādo in actib⁹ tēperātie cuī⁹ nullū gradū habuit qm̄ se exercuerit ꝛcepit: ergo tēperātia licet in gradu ipfecto habita facilꝰ est ipsam licet ipfectā hīti se exercitare in ipa ꝓtinuando eius actꝰ ꝙ a ꝓncipio antеꝙ haberet aliquē gradū eī⁹/ sz sicut actus

ꝓcedentes gradū habitū ipfectū ad ipm gradū: ita alij ei faciliores habent hūc gradū sequētes ad gradū altū amplioꝛē ⁊ alū ad altū vsq; ad ꝓsummanonē seu ꝑtutis pfectionē: ergo sequit ꝓpositū vcz q; difficilius est aliquā ꝑtutē sine alia vel nō alia ichoare q̄ ichoarā ꝓficere. ¶ Confirmat primo: qꝛ cui sunt actꝰ faciliores ⁊ habitꝰ eis mediātibꝰ gñabilis vel itēsibilis: sz actꝰ sequētes aliquē gradū habitꝰ sunt faciliores hūn gradū hmōi q̄ actꝰ ipm ꝓcedētes: ergo ⁊ facilꝰ est ipsi attigere ad gradū habitꝰ itēdētē puoꝛē ꝓductū mediātibus actibꝰ ad illū gradū habitꝰ ꝓmo acqsitū succedēnbꝰ: ⁊ p ꝓns ipi faciliores q̄ ad gradū illū ꝓxīe ꝓductū mediānbꝰ actibꝰ gradum oēm habitū ꝓcedēnbꝰ: ⁊ p ꝓns ipi difficiliozibꝰ. ¶ Secūdo, qꝛ hoc idē apparet exemplo de oībꝰ habitnbꝰ itellectiuis, vcz q; difficilꝰ est scīē nā quālibet inchoare q̄ ꝓtinuare ⁊ successiue vnā post alīā addiscere seu vnū sciētie gradū post alīū acqrere: ergo ⁊c. ¶ Sexta ⁊ vltima ꝛcō est, q; nō tm vna virtꝰ ꝑdictarū pōt sine alia acqri naturalr in esse pfecto, sed etiā cū habitu vitioso alteri ꝑtutis ꝓtrario, vt tēperātia cū iustitia: vel iustitia cum intēperāta. ℔hoc ꝓbat: qm oēs habitꝰ quozū actꝰ possunt naturalr simul icristere possunt isimul naturalr existere ⁊ acqri: sz actꝰ iustitie nō est icōpossibilis actui itēperātie nec econtrario actꝰ tēperātie actui iustitie: ⁊ dato etiā q; forte non possint insimul eē, saltē vnꝰ post alīū pōt eē: ergo exercitādo se ꝯa mō i actibꝰ tēperātie ⁊ postea in actibꝰ iustitie pōt acqrere ꝑtutē tēperātie cū vitio iustitie. ¶ Cōfirmatur: qꝛ cū q̄libz possit eligere ꝓformīē vel difformīē recto dictamini rōnis, p ꝓns intellectu dictāte tēperate ⁊ iuste viuēdū possum eligere ꝓformīē ꝓmo dictamini ⁊ difformīē scūo. Nō esn qꝛ eligo tēperate viuere, carnales lasciuias castitate ⁊ honores humilitate moderāte, sequit q; oporteat me eligere viuere iuste, ꝓmū nō ledēdo: sz eligēs tēperate viuere ⁊ iuste acqrit habitū tēperātie ⁊ iustitie: ergo ⁊c. Nā etiā eligēs viuere tēperate pōt nō eligere viuere iuste: nō tm ꝓtrariū vcz iniuste viuere eligēdo, ⁊ tūc acqrit tēperātiā sine iustitia ⁊ sine vitio ipi ꝓtrario vcz iustitia: vel pōt etiā eligere viuere iuste, ⁊ sic acqret tēperātiā nō tm sine iustitia: imo etiā cū iustitia. ¶ Preterea ad idē arguo sic. Nō min⁹ virt⁹ vna istarū puta tēperātia pōt stare cū iustitia ꝓtraria iustitie ab ipa tēperātia gñe differēt, q̄ vna species tēperātie cū itēperāta ꝓtraria tēperātie alterī⁹ speciei: sed hoc est possibile: humilitas em est vna spēs tēperātie ⁊ castitas alia: pōt aūt eē humilitas cū lcōtinētia, sicut ecōtrario castitas cū superbia. ¶ Cōfirmat: qꝛ nō est ipossibilius me velle vnum seu eligere nolēdo aliud ab illo nō distinctū solūmō sz etiā ipi ꝓtrarium, q̄ videre seu itelligere albū nō videdo nec intelligendo nigrū; sz hoc nullum est icōueniēs: ergo nec me eligere tēperate viuere ⁊ nō iuste imo iuste: cū hmōi sint distincta sicut ⁊ illa: ꝙre ⁊c. ¶ Ex ꝓdictis ꝓcludo cozollarie q; iter hmōi tres morales ꝑtutes nulla est cōnexio nec vt supnaturalr cōicabiles, nec etiā vt naturalr acqsibiles: nec ꝓtradictorie nec etiā ꝓtrarie, cū q̄libet vt ostensum est possit eē nō tm sine alia sz etiā cū vitio alli contrario. ¶ Ad illa que in ꝓtrarium arguunt. ¶ Ad pmū dicēdū q; maioꝛ est falsa, qꝛ altioꝝ nulla ꝑtus etiā habita cū quacūq; alia posset eē pfecta nec vera, cū nullus quātūcūq; habeat cū ea oēs sit imobilr virtuosus quin ipi sit possibile agere ꝓtra eā. Nā q; habēs tēperantiā sine fortitudine faciat aliq̄d ꝓtra tēperātiā hoc nō est ex ipfectiōe tēperāne sz occasione carētie fortitudinis. Nec em castus non fortis facit ꝓtra castitatē qꝛ nō pfecte castꝰ, sz qꝛ nō pfecte ꝑtuosus. Nullus em pfecte ⁊ vniuersalr est ꝑtuosus nisi oēm habeat ꝑtutē, sicut nec perfecte sentiēs, nisi oēm habeat sensum, licet posset eē pfecte vidēs nullū alīū sensum a visu habendo: nec em qꝛ habz auditū habz pfectiozē visum: sicut in ꝓposito nō est pfectꝰ q̄a tēperatꝰ qꝛ cum tēperātia habz iustitiā ⁊ fortitudinē, licz sit pfectꝰ ⁊ vniuersalꝰ ꝑtuosus. ¶ Ad secūdū dicēdū q; sicut hēs visum sine auditu nō videt ipfectꝰ q̄ si habeat eū isimul cū auditu, ita nec habēs tēperātiā cum alīs ꝑtutib⁹ magis in actib⁹ tēperāne delectat q̄ habēs ipsam eque pfectā sine alīq̄ aliarū. Unde tēperato nō forte delectabilis est actꝰ tēperātie ⁊ actꝰ cōtrarius tristis: tristitia tm ipi eēt subire terribilia qꝛ fortitudie caret: ⁊ ideo factēdo contra tēperātiā eligit sibi difficile ad difficili⁹ curtādū, sicut ꝓficiēs merces ꝓpter piculū curtādū. ¶ Ad tertiū dicēdū q; sicut ad vniuersalr posse sentire reꝛunt multi sensus, quoꝝ tm q̄libet sine alio est pfectꝰ in gñe suo, ita ad pfecte eē ꝑtuosum, qđ est finis politicꝰ ꝑtutū requirunt oēs ꝑtutes: q̄libz tm facit pfectionē in gñe suo virtutū ⁊ ꝓducit hominū ad deburū finē suū: quare ⁊c. ¶ Ad illud dictū Gregorij dicēdū q; Gregoꝛ loquit de hmōi ꝑtutib⁹ vt sunt ꝓncipia merēdi, nō vt sunt principia actꝰ humani: vt sic aūt vcz ꝑut sunt ꝓncipia merēdi aliquā saltē maioꝛē habēt cōnexionē: qꝛ tēperātiā nullꝰ pōt increi iustitia existēte in ipo saltē actuali, ⁊ ideo vna ꝑtus vt sic licz nō exigat aliā, excludit tm vitiū nō habituale sz actuale illi ꝓtrarium: q̄re ⁊c. ¶ Ad cōmētatoꝛē dicit q; ꝑtutes possunt dici sozores inter se qꝛ mutuo se iuuāt ad finē totalē ꝓsequēdū: ⁊ etiam quo ad securitatē, qꝛ vna p aliā reddit magis tuta. Et hoc mō itelligit cōmētatoꝛ qm dicit q; nō existēte tēperātia qualr est iustitia, hoc est q; nō poterit eē tuta, qꝛ habēs iustitiā sine tēperāna ꝓpter intēperātiā poterit facere contra iustitiam. ¶ Et hec de primo articulo.

Quantum ad secundum est sciēdum q;

virtꝰ moralis pōt cōsiderari vno mō vt est principium actꝰ boni moralr: ⁊ alio mō vt est ꝓncipiū actꝰ boni supernaturalr, qualis actꝰ est oīs meritoꝛ⁹. ¶ Tūc hoc ꝑmisso dico duo. Primū est, q; vt ꝑtutes morales accipiunt primo mō nulla est ipsarū cōnexio alī tres theologicas: nec ecōtrario theologicarū ad ipsas. ¶ Secūdū, q; secūdo mō sumpte habēt cōnexionē cū theologicis infusis sic q; necessario ipas exigūt, nō tm econtrario theologice exigūt istas. ¶ Primū apparet, qm et ꝑtutes morales sine theologicis ⁊ ecōtrario theologice sine moralib⁹ possunt eē separate, imo ⁊ de facto multoꝝ plurimis separāt. Fuerūt em plures iter philosophos q; nullā theologicā habuerūt ꝑtutē, sz tm morales ꝑtutes, sicut etiā reꝛunt adhuc in multis infidelibus: ⁊ ecōtrario in multis electis viatoꝛ⁹ sunt virtutes theologice sine istis saltē acqsitis, nec tm sine eis, sz etiā cū vitijs ꝓtrarijs: sicut apparet de vitioso nouiter ad deū ꝙerso in quo remanēt q; prius ei inerāt ꝫdem habitꝰ vitiosi: qđ arguit: qꝛ ad eosdē actꝰ vitiosos cōsimiliꝛ sicut ꝓus remanet ꝛclinatꝰ, cū tm fidē, spem, ⁊ charitatē ipm ꝓfiter hēre: q̄ ⁊c. ¶ Cōfirmat, qꝛ ꝓstat q; nec ꝑtuosus habitꝰ pōt in istās naturalr acqri nec vitiosus corrūpi: sz cuicūq; in istās suc ꝙersiōis ad deū infundunt fides, spes, ⁊ charitas nisi ipsas ātea ꝓhabuerit: ⁊ statim nō pōt acqrere habitū ꝑtuosum, nec ꝑdere acqsitū vitiosum: q̄re ⁊c. ¶ Utrū aūt hē morales ꝑtutes ifundant in bapnmo ⁊ in penitēna, ita vt theologice de facto nūq; sint oēs isimul sine istis moralibus ifusis licz sine eis acqste; nō habeō expssum nec videō ponēdū, licz hoc aliq̄ dicere videant, qm in quo est habitꝰ vitiosus nō videt ponēdꝰ habitꝰ illi ꝓtrarius ꝑtuosus, sz in penitēte veraciꝰ, ⁊ p ꝓns ꝑtutes theologicas ifusas habente vniuersalr manēt iterdū oēs habitꝰ vitiosi moralibus virtutibus opposite, vt habitus itēperāne, iustitie ⁊ icōstāne: q̄dē enim manent in ipso habitus post penitentiam, qui antea prefuerunt: ergo ⁊c.

¶ Secūdū dictū/videlicet q virtutes morales vt sunt principia actus meritorij exigant theologicas et non econtrario/apparet/quoniam nullus viator est deo acceptus nec p ꝓsequēs potest esse meritorius aliq̄s eius actꝰ nisi existēs in fide ſpe ⁊ charitate infusis:ois autē ipas hñs sine q̄cūq̄ alia ⁊rute est deo acceptꝰ:⁊ p ꝓns pōt cē meritorius ⁊ actꝰ:ꝯ sequit̄ ꝓpositū/ vcꝫ q ⁊rutes theologice sine moralibꝰ sufficiūt ad merēdum:nō aūt ecōtrario:q̄re ⁊c̄. ¶ Sic ad q̄stionē. ¶ Ad rōnem in ꝓncipio dicēdū/q sicut vidēs nō est vniuersalr̄ sentiēs:pōt em̄ cē vidēs ⁊ nō audiēs:⁊ ita sentiens et non sentiēs:ita iust⁹ nō est vniuersalr̄ ⁊ruosus/et ideo licet idē nō possit cē ⁊ruosus ⁊ vitiosus vitio illi ⁊rtui contrario/pōt tñ cē ⁊ruosus vna ⁊rute vt iustitie/et vitiosus nō vitio iustitie/ſz vitio itēperātie: sicut idē pōt cē sentiēs ⁊ nō sentiēs/respectu diuersoꝝ actuū sentiendi nō aūt respectu eiusdē:erit em̄ sentiēs sensu seu actu visus/⁊ nō sentiēs actu auditus. Et sic in ꝓposito pōt dici/q nō minꝰ differūt hmōi virtuosi vel vitiosi morales habitus ꝯ diuersi sentiendi actus.

SEcundo quero :vtrum cuiuslibet ⁊rutis moralis triū ꝑdictarū ad suam prudētiā sit necessaria cōnexio: ⁊ econtrario. ¶ Et videtur q sic / q̄n nō est minor cōnexio iter aliquos habitꝰ ꝯ iter ipoꝝ actus:sed iter actꝰ ⁊rutis moralis cuiuslibet ⁊ actū prudēte est connexio.q̄ ꝓbat/q̄ bona electio q̄ est actꝰ moralis ⁊rutis nō pōt cē sine recto dictamīe ꝓcedēte/q̄ est actꝰ prudentie. Ad hmōi etiā rectū dictamen sequit̄ necessario electio/cū volūtas nō possit eligere neq̄ velle nisi ꝓintellectū ⁊ sibi vt eligēdū ostēsum:ꝯ ⁊c̄. ¶ Cōtra:q̄ nō minꝰ prudētia/imo magis est distincta ab oibꝰ moralibꝰ ⁊rutibꝰ ꝯ ipe iter se distiguunt:nō minꝰ em̄ habit⁹ intellectiuus q̄lis est prudētia. distiguit̄ ab oi habitu electiuo/ꝯ vnꝰ habitꝰ electiuꝰ distiguit̄ ab alio. Omnes aūt morales ⁊rutes sunt habitꝰ electiui : ſz q̄ morales ⁊rutes iter se distiguunt/ideo nō necessario cōnectuntur:ꝯ ⁊c̄. ¶ Rñsio. Vbi ꝓmo videndū est q̄stū:vcꝫ an moralis virtꝰ q̄libet electiua sit cōnexa necessario cum prudētia.⁊ econtrario. Secundo an oibꝰ moralibꝰ virtutibꝰ correspōdeat vna prudētia/an alia ⁊ alia.

Quantum ad primum: suppositoq̄ dictamen rectū est actꝰ prudētie:cū prudētia sit habitus dictatiuꝰ:⁊ bona electio actꝰ moralis ⁊rutis/cū virtus moralis sit habitus electiuus:pono duas ꝓclusiones. ¶ Prima est/q ois actꝰ iteriꝰ moralis ⁊rutis vt cōplete bonꝰ moralr̄/ꝓsupponit ⁊ necessario exigit actum prudētie ꝓcedētē. Hec apparet/q̄ actꝰ moralis ⁊rutis iteriꝰ elicitꝰ est bona electio:ſz nulla pōt cē electio moraliter bona nisi sit cōcors recto dictamini ītellectꝰ/q̄ dictamen est actꝰ prudētie:ꝯ ⁊c̄. ¶ Cōfirmat̄:q̄ sicut se habz electio i vniuersali ad dictamē ita bona electio ad rectū dictamē:ſz sic electio vniuersalr̄ sumpta se hz ad dictamē/q ois electio ꝓsupponit aliq̄d dictamē/sicut em̄ nullus pōt diligere icognita/ ita nec eligere nisi dictata:ꝯ ⁊ bona electio moralr̄ ꝓsupponit rectū dictamen. ¶ Dico aūt in ꝓclone ꝑdicta actū moralē non vt absolute sumptū ſz vt bonū cōplete ꝓsupponere actum prudētie/q̄n licet aliq̄s posset eligere aliq̄d nō cognitū nec dictatū/⁊ hoc electiōe nō a se elicita seu producta effectiue ſz a deo sibi infusa ⁊ in se recepta tm̄modo subiectiue/cū ipsum dictamen ⁊ electio sint actꝰ distincti:⁊ p ꝓns licet habeāt ordinē necessariū ⁊ cōnexionē in ordie ad agēs naturale/nullū tñ hñt ordinē ad agēs supnaturale:sicut nec aliq̄ ꝯcūq̄ realr̄ distincta/cū oia talia sint p diuinā potētiam separabilia:tñ hmōi talis sic ifusa electio sine dictamine ꝓuio non eēt meritoria/ nec etiā cōplete actualr̄ vcꝫ vniuersalr̄ ⁊ruosa cū nulla electio sit actualr̄ cōplete moralr̄ virtuosa nisi sit ꝓformis actualr̄ dictamini debite rōnis:q̄re ⁊c̄. ¶ Si forte dicet q aliꝰ actꝰ est actꝰ dictādi aliq̄d eē eligēdū vel agēdū/⁊ aliꝰ actꝰ absolute ītelligēdi eligēdū:⁊ ideo licet ois electio ⁊ volitio ꝓsupponat actū intelligēdi electū seu volitū/nō tñ actū dictādi. ¶ Rñdebo q esto q assumptū sit verū de quo nihil mō:adhuc stat cōclusio supradicta/q̄n ad bonā electionē moralr̄ nō sufficit q electū sit absolute ītellectū/ ſz opꝫ vt sit non q̄litercūq̄ ſz recte dictatū:nūq̄ em̄ electio aliq̄ pōt cē moralr̄ bōa nisi sit ꝯcors recto dictamini puto intellectꝰ. Vñ si electio naturalr̄ elicita est discordās a recto ⁊ vero dictamine est mala materialr̄ ⁊ formalr̄:vt illa qua ds eligit tēperate viuere ītellectum cōtrarij ostēdēte:si aūt est discordās a falso ⁊ erroneo dictamine licet sit materialiter aliquo mō bona/tñ formalr̄ est mala/vt illa q̄ ds eligit tēperate viuere existēte opposito dictamine/vcꝫ q est ītemperate viuēdū. Si aūt sit electio quā nullū ꝑcedit dictamen de eligēdo vel fugiēdo/ſz simpliciter ac absolutꝰ actꝰ ītelligēdi electū/tūc aut electū ēm se est bonū/vt electio qua eligo temperate viuere absq̄ dictamine ꝓcedēte/⁊ talis non est formalr̄ bona nec formalr̄ mala/sed pōt fieri bona vero dictamine/ vel mala/falso dictamine accedēte. Si aūt eligo malū puta ītemperate viuere talis electio mala est licet sine dictamine ipsi contrario ꝓcedēte/dū tñ eligēs sit rōnis capax. ¶ Et q̄ sequit̄ q nulla electio a deo ifusa absq̄ dictamine existēte in recipiēte posset cē moralr̄ bona. Sicut em̄ ois electio a recto dictamine discordās est mala ponitur:ita ⁊ ois nō ꝯcordās/q̄ nullū dictamen cui posset ꝯcordare hñs est mala/vel ponitur sicut discordans/⁊ hoc si electio mala est: vel saltē negatiue/hoc est non bona si electio est bona:quare ⁊c̄. ¶ Ex ꝑdicta ꝯclusione sequit̄ corollarie q naturaliter loquēdo virtutis moralis cuiuslibet ad prudētiā est necessaria cōnexio. Hoc appareat/q̄n sicut actus vnius virtutis ad actū alterius: ita virtꝰ ad virtutem quātū ad cōnexionē:ſz actꝰ virtutis moralis sic se habet ad actū prudētie q ipm̄ necessario exigit ⁊ supponit: ergo ⁊ habitꝰ moralis ꝓsupponit habitū prudētie dictatiuū. ¶ Confirmat̄:q̄ nō est in potestate elicētis actꝰ habitꝰ/non acq̄rere habitū:nec est in potētia habētis actꝰ diuersoꝝ habituū acq̄rere illius mediātibꝰ magis vnū habitū ꝯ alterū:ſz actꝰ gñantur virtutis moralis/puta electiōes ꝓsupponūt necessario dictamina vera prudētie ꝓductiua:ergo bñ eligēs circa aliquā materiā moralē/nō magis ex electionibꝰ pōt naturaliter acquirere habitū moralem electiuum ꝯ ex quibus veris dictaminibus habitū prudētie dictatiuum. ¶ Dico aūt naturalr̄:q̄ supnaturalr̄ aliter posset esse. Cū em̄ deꝰ possit suspēdere actionē cuiuscūq̄ ſe vbe cause. cuiusq̄ effectū ne eueniat ipedire/ ⁊ omnis habitꝰ sit q̄dā effectꝰ ab actu realr̄ distinctus in actu vel in potētia:q̄d credo verius/ vel in vtroq̄ virtualiter ꝯtētus/p ꝓsequēs posset fieri p diuinā potētiā vt positis dictaminibus prudentie generatus nullus habitus prudentie sequeretur nec in dictante generaretur generato ex electiōibus dictaminibus cōformibus in elicitēte ipos moralē habitu electiuo:cū enim habitus electiuus moralis ab habitu prudentie sit distinctus/posset deꝰ impedire ne sequeretur vnus/alio naturaliter generato quia nec impedito. ¶ Ex quo sequit̄ q minor aliquo modo cōnexio est actus moralis virtutis ad actū prudētie ꝯ ipsius virtutis moralis ad habitum prudentie virtuosum:⁊ hoc accipiendo ista in genere motus/non vt in genere entis. Hoc apparet/q̄n nullo modo electio q̄ est actus virtutis moralis pōt esse moraliter bona licet naturaliter ⁊ materialiter nisi recto dictamine actu prudētie ꝓcedēte/ipse aūt virtutis moralis habi-

tus et in genere entis et in genere moris posset in casu ꝑdicto sine habitu ꝓuio ꝓrudẽtie generari. ¶ Sed forte dicet ꝙ talis habitus electiuus sine habitu prudẽtie generat⁹ nõ esset moraliter virtuosus/sicut nec electio est bona moraliter sine dictamine ꝑcedẽte. ¶ Contra/ qz ois habitus est moraliter virtuosus ⁊ bonus qui est ex actib⁹ bonis ⁊ virtuosis moraliter acq̃situs: sed ois moralis habitus electus acq̃sit⁹ ex electiõib⁹ ꝓformibus rectis ⁊ veris dictaminib⁹ intellectus est ex actib⁹ bonis moraliter: qz ois electio ⁊ sola est moraliter bona que est cõcors vero ꝓuio dictamini itellect⁹/sed habitu prudẽtie ex veris dictaminib⁹ nõ sequẽte deo ipediẽte: nihilominus electiões possent rectis dictaminibus eẽ ꝓformes: ⁊ p ꝓns moraliter virtuose non min⁹ q̃ si ex ipis hmõi dictaminib⁹ fuisset habitus prudentie generatus: ergo nec habitus electiuus ex talib⁹ generat⁹ eẽt minus moralr bonus q̃ si fuisset insimul cũ habitu prudẽtie gñat⁹. ¶ Ex quo sequit ꝙ habit⁹ moralis adhuc sit moralr bon⁹ licet exigat actũ prudẽtie/ sine quo electio eius gñatiua nõ põt existere moraliter bona/nõ tñ necessario exigit habitũ prudentie absolute ꝛ tñ ẽm ordinẽ nature. ¶ Sed nunqd ⁊tus moralis posset stare nõ tñ sine prudẽtia dicto mõ/ sed etiam cũ habitu ꝓtrario virtuoso? ℞ Respondet ꝙ sicut nunq̃ ex bonis electiõib⁹ generatur vitiosus sed virtuosus habitus electiuus/vel nullus deo ipediente: ita nec ex veris dictaminib⁹ generaret habitus vitiosus prudentie ꝓtrarius: qz tñ actus virtuosus stat cum habitu vitioso ꝓtrario: vt act⁹ tẽperãtie cũ habitu itẽperãtie/sicut ecõtrario habitus tẽperãtie cũ actu itẽperãte: ⁊ ideo si sic simulr in proposito poneret vcz ꝙ actus prudẽtie/ puta vera dictamina de eligẽdo ⁊ fugiendo essent cũ habitu stultitie prudẽtie oppositi: nõ video hoc supposito esse ipossibile p diuinã potẽtiã vel etiã p naturã virtutem moralẽ esse cõpossibilẽ tali habitui stultitie prudentie cõtrario: semp eñ ois electio recto ꝓformis dictamini est bona moralr ⁊ virtuosa: ⁊ p ꝓns virtuosi vel electiui habit⁹ generatiua: ergo si verũ dictamen stat cũ stultitia: ⁊ etiã virt⁹ moralis electiua/ vt videt: hoc tñ non posset fieri p naturã/ꝛ tñ p diuinã potẽtiã ꝓductionẽ habit⁹ prudẽtie ex rectis ⁊ veris dictaminib⁹ ꝑcedẽtibus suspẽdẽtẽ. ¶ Secũda ꝛclusio est: ꝙ act⁹ prudentie dictatiu⁹ põt eẽ naturalr ablq̃ aliq̃ actu ⁊tutꝛ moralis electiue: ⁊ etiã cũ actu ꝓtrario. ℞ Hec apparet: qm̃ quilibet põt eligere ꝓformiter vel difformiter ℞o ꝓuio dictamini rõnis vel põt suspẽdere actũ omnẽ vt vcz nec eligat qõ est dictatũ nec ipi cõtrariũ: ꝛ ꝛc. ¶ Assumptũ vcz qõ ad rectũ dictamẽ nõ necessario sequat bona electio illi ꝑcors/ꝛ posset seq̃ prava ab ipo discordãs: ꝓbatur primo/qz ad actũ q̃ necessario sequit aliũ nõ opz ponere aliquẽ habitum iclinatẽ/aliũ ab illo habitu q̃ ponit ad actũ antecedẽtẽ: ꝛ habit⁹ electiu⁹ moralis ali⁹ ab habitu prudẽtie dictatiue iclinãte ad recte dictãdũ ponit vt iclinãs ad bñ et ꝓformiter recto dictamini eligẽdũ: ꝛ ad iustũ dictamen nõ necessario bona ipiq̃ ꝓformis electio sequit. ¶ Cõformat: qz oẽ iclinãs ad añs iclinat ⁊ ad ꝓns qõ sequit necessario ad hmõi añs: sed habit⁹ prudẽtie iclinat sufficiẽter ad recte dictãdũ qd eligẽdũ: ꝛ si ad rectũ dictamen necessario sequit bona electio nõ opz ponere aliquã ⁊tutẽ moralẽ aliã a prudentia ad eligẽdũ ꝓformiter recto dictamini inclinatẽ: sed hoc est falsum: ꝛ ꝛc. ¶ Preterea scõdo/qz si necessario qlibet eligeret ꝓformiter dictamini ꝑcedẽti nõ magis eligeret libere si vellet vel respueret q̃ itelligat vel sentiat: ⁊ tũc etiã seq̃ret ꝙ nullus posset peccare/vel si peccaret nõ nisi ex ignorãtia peccaret: ꝛ ista ois sũt absurda: ꝛ ꝛc. ¶ Assumptũ ꝓbat qz nõ est maior libertas i aliquo respectu alicui⁹ consequẽtis sequẽtis necessario añs/q̃ respectu ipsi⁹ antecedẽtis: ꝛ ad rectũ dictamen necessario sequit bona electio/vt supponis/ꝛ null⁹ est liberior ad eligẽdũ dictatũ q̃ ad dictãdũ eligendũ: sed qlibet itelligẽs qd est tẽperate vt iuste viuere/acquiescit huic ⁊ dictat tẽperate ⁊ iuste eẽ viuẽdũ/nec põt dictare ⁊tratiũ nisi errore decept⁹/ergo nec eligere: ⁊ ita necessario eligit sicut dictat: sed nullus meret in hoc qõ non libere ꝛ necessario facit: nec demeret in hoc qõ vitare non põt: ergo nullus peccare siue demereri poterit nec mereri. Vel si dicas ꝙ imo poterit peccare: hoc semper erit ex ignorãtia ⁊ errore. ℞ robo/qz aut electionẽ ꝑcedit verũ dictamen aut falsum: si verũ nõ est petit̃: nullus eñ peccat in eligẽdo ꝓformiter vero dictamini itellect⁹: si falsum ⁊ erroneũ: sequit ꝓpositũ/vcz ꝙ ex ignorãtia ꝓuenit oẽ petit̃: hoc aũt est falsum: ꝛ ꝛc. ¶ Confirmat: qz tũc hoc supposito null⁹ sciẽs qd agẽdũ esset monẽd⁹ ad bñ agẽdũ seu eligẽdũ/ꝛ tñ ad ꝓsiderandũ qd agẽdũ: qõ est eundẽter falsum: ⁊ ⁊tra Augustinum dicẽtẽ tertio de libero arbitrio ꝙ sic̃ existimat hominẽ nõ eẽ monẽdũ de numero hominũ exterminãd⁹ est: ergo ꝛ ꝛc. ¶ Ex hoc sequit corollarie ꝙ licet actus moralis virtutis ad actum prudẽtie sit necessaria cõnexio nulla tamen est econtrario.

Sed contra conclusionem ꝑdictam arguit multiplr. ¶ Primo sic. Null⁹ põt velle nec eligere nisi ꝓintellectũ: ꝛ eligẽs ⁊trariũ ei qõ est dictatũ vt tẽperate viuere/itellectu oppositũ dictante eligit ⁊ vult nõ itellectũ: qz nec ⁊tradictoria/cuuismodi sunt/tẽperate est viuẽdũ/⁊ nõ est tẽperate viuẽdũ/simul itelligũtur/nec ⁊traria: ꝛ ꝛc. ¶ Secũdo/qz ẽm philosophum tertio ethicoꝝ/omnis malus est ignorans que oportet opari ⁊ respui: ꝛ malus est malũ eligens: ergo ois mala electio ꝑsupponit ignorãtiã agẽdoꝝ: ꝛ vbi est rectũ dictamen nõ põt esse ignorãtia: ꝛ nec mala electio/nec p ꝓns ab ipo dictamine discordãs. ¶ Tertio/qz philosoph⁹ dicit septimo ethicoꝝ. ca. v. ꝙ licet ꝙs posset agere ⁊tra scitiã in vniuersali ⁊ in habitu/nõ tñ in actu ⁊ in particulari. Vnde dicit ꝙ habẽtẽ itellectu de aliquo ⁊ existimationẽ in vniuersali ⁊ cũ hoc i particulari/necesse est potẽtẽ non ꝓhibitũ opari. Vnde ponit exẽplũ si oẽ dulce opz gustare: ⁊ hoc/puta vinũ/est dulce: ergo potẽtẽ ⁊ nõ ꝓhibitũ necesse eẽ gustare: ꝛ hoc nõ ekt verũ si volũtas posset eligere difformiter dictamini ꝑcedẽn: ꝛ ꝛc. ¶ Cõfirmat: qz sicut se hz ꝓncipiũ in speculabilib⁹ rectu quoꝝ est itellectus/ita finis in opabilib⁹ quoꝝ est appetit⁹ itellectiu⁹: ꝛ itellect⁹ nõ põt dissentire alicui ꝛclusioni habẽti necessariã cõnexionẽ ad ꝓncipiũ: ꝛ nec volũtas ꝺs q̃ dictat itellect⁹ hꝺe necessariã cõnexionẽ ad finẽ itẽtũ: quare ꝛ ꝛc. ¶ ℞eterea/qz oẽ determinatũ ad aliqua oportet ꝙ ab aliquo determinet ad hoc ꝙ possit in alterũ tñ illoꝝ magis q̃ in oppositũ: ꝛ volũtas est ideterminata ad hoc eligẽdũ vel respuẽdũ: ergo oportet ipsam determinari ab itellectu dictãte ⁊ ordinãte qd eligẽdũ ⁊ qd respuẽdũ: ꝛ si posset eligere ⁊tra dictatũ p intellectũ non exigeret ipsum dictantem nec determinantem: ergo ꝛ ꝛc.

Ad primum istorum posset dici forsitã vno mõ/ꝙ licet oẽ dictatũ sit itellectũ/nõ tñ ecõtrario/oẽ itellectũ est dictatũ. Vñ itellectu dictãte tẽperate eẽ viuẽdũ/licet ⁊tratiũ/ vcz itẽperate eẽ viuẽdũ non sit dictatũ est tñ itellectũ. Vñ eñ itelligẽs qd sit viuere itẽperate licet nõ dicteꝛ sic eẽ viuẽdũ. Neq̃ ℞o licet nullus possit velle nec eligere nõ itellectũ/ põt tñ velle nec eligere non intellectũ potest tñ velle ⁊ eligere non dictatũ/dũ tñ fuerit itellectũ sicut ꝓpositũ est dicẽdũ. Et ideo falsum accipit i minore/qñ ꝺr ꝙ eligẽs ⁊tratiũ dictato eligit non itellectũ. ¶ Ad ꝓbationẽm: qñ ꝺr ꝙ itellect⁹ nõ põt simul itelligere ⁊traria nec ⁊tradicto-

ria:dicēdum q falsum est:nisi esset simul intelligeret ipsa nō distingueret inter ea/q̄ tñ facit:et ideo licet simul nō dictet ꝓtraria nec ꝓtradictoria eē facēda simul/tñ intelligere pōt ipsa/t dictare vnū faciēdū seu eligēdū/ et alterū respuēdū:ḡre ꝛc. ¶ Secūdo posset dici aliꝫ t forte magis rōnabiliꝫ/vez q ꝓtraria eē eligēda differenter t ordine ad fines diuersos pōt intellecꝰ simul intelligere t dictare. Potest esse intelligere t dictare tēperate viuere eē bonū simplr et simplr eligēdū:t ꝓtrariū vez intēperate viuere eē bonū sm qd q delectabile in p̄senti:t ideo sm qd/vez in ordine ad delectationē eē eligēdū:t ideo licet male eligēs vt intemperate viuere eligat non dictatū simplr t ꝓtra taliter dictatū nō tñ elegit contra dictatū sm qd eē eligēdū:imo eligit sic dictum. Nisi esset intēperate viuere apphenderet vt aliq̄ delectabile bonū t vt eligēdū ad cōplacēdū dictaret non eligeret. Quod aūt dicit p̄dicta ꝯclusio/vez q volūtas pōt eligere ꝓtra dictamē p̄ūm/est intelligēdū nō q posset ꝓtra eē dictamē/sz ꝓtra rectum/q̄ est actꝰ prudēte: vel sm ipz ꝓtra dictamē ipi ꝓtrariū supradictū:ḡre ꝛc. ¶ Ad secūdū qñ dr q ois malꝰ est ignorās/Rndet q hoc nō est sic intelligēdū. qñ ipa mala electio corrūpat dictamē verū faciēs existimari eē falsum q̄ priꝰ reputabat verū:sz malus dr ignorās negatiue/qz vt liberius t sine tristitia maneat in pctō desinit dictare/qz auertit se ab actu intelligēdi t dictādi id verū cuiꝰ ꝓtrarium p̄elegit: actu aūt vez nō ꝑsiderās dr negatiue ignorās. Et hoc mō culpa seu malitia dr excecare intellectū: vez negatiue. Et etiā positiue et ꝓtrarie isto mō. Malū est eligēs et finē malū sibi p̄figēs/ḡrit media q̄ possit ad finē ordinatū hmōi deuenire: sicut bonū sibi p̄figēs finem ḡrit bona media ꝓsequēdi ipm. Et sicut ex actib⁹ intelligēdi bona media ad bonū finē ordiata gnāt prudētia: ita ex ꝓtrarijs vez inuenīdi t adducēdi inepta media t ad malū finē p̄stituū ordiata gnāt stultitia prudentie ꝓtraria q̄ stultitia est prudēna huiꝰ mūdi q̄ holes mali scīūt talia media inuenire q̄ q̄ possunt ad malū finē ipōs p̄scatū peuenire. Tunc ergo falsum est illō q̄ rō assumit/vez q ois mala electio p̄supponit ignorātiā eius cuiꝰ est. Nō est p̄supponit ignorātiā nisi pcēss ex ignorāna/sz ipa ꝓsequēter efficit altero p̄dictoꝝ duoꝝ modoꝝ. Et hoc mō est intelligēdū oēm malū esse ignorātē/ nō antecedēter/ignorantia vez malā electionē seu malitiā p̄cedēre sz ꝓsequēter negatiue vl ꝓtrarie positiue/ vt dictū est. ¶ Ad tertiū dicēdū est/q p̄misse dictamine possunt p̄cedere voluntōē seu electiōem rei significate p ꝑclōnē ex p̄missis talib⁹ inferēdā/aut seq. Volēs est p̄mo gustare vinū pōt postea inquirere an sit gustādū/t inuento medio / puta qz dulce/sic arguere:omne dulce est gustādū, sz vinū est dulce:ergo ꝛc. Et in tali casu/in quo vez voluntas ante p̄missas formatas/q̄ fūt notitie dictamine rerū significatarū p cās/rē significatā p ꝑclōnē ex p̄missis illatam voluit efficaciter t elegit post notitiā habitā necessario si pōt accipit t ꝓsequit q̄d elegit nō ꝓpter dictamen ipm/sz ꝓpter voluntōis p̄cedentis efficacis actū. Et sic est illud philosophi dictū intelligēdū. Non aūt qñ p̄misse dictamine p̄cedūt voluntōē seu efficacē electionē rei significate p ꝑclōnē ex p̄dictis p̄missis dictatus illatā. ¶ Ad ꝓbationē qñ dr: sicut se habet p̄incipiū in speculabilib⁹ ꝛc. Dicēdū q huiusmodi cōparatio philosophi seu similitudo nō debet attēdi penes actū intelligēdi t volēdi seu eligēdi/sz penes actū intelligēdi speculatiuū t practicū:sic intelligēdo. q sicut intellectus speculatiuus nō pōt dissentire p̄ncipijs suis nec conclusioni habēti ad ipsa necessariā connexionē:ita nec practicus sini nec ordinatis ad ipsum. ¶ Ad vltimū dicēdū q qñ determinatū non pōt ex se determinari ad aliq̄ illoꝝ ad que est ideterminatū: vt materia q̄ nō pōt se facere sub forma aliqua/nunc taliter ideterminatū idiget determinātē: sicut materia idiget agēte formā aliquā in ipsam introducēte. Non aūt qñ ideterminatū est determinatum actiue potēs ex se determinari quocūq̄ alio circūscripto: sicut est in ꝓposito de volūtate siue ala vt volēte t eligēte. Ꝯcedo tñ electionē oportere p̄cedere ideterminationē nō necessitātē sed ostendēte/qualis determinatio est dictamen ipsum practicum rationis.

Ex conclusione supradicta secunda se-

quit corollarie q prudentie ad virtutē moralē nulla est cōnexio:qz prudēna ipa nō tñ pōt existere sine morali ꝛtute aliqua electiua/sz etiā cū habitu ꝓtrario vitioso:vt cū intēperāna vel cū iniustitia t icōstāna. Hoc apparet:qñ vt ꝓbatū est rectū dictamen pōt stare cū contraria electione/sicut ds pōt eligere intemperate viuere scīēs t dictās tēperate eē viuēdū:sz ita ex mala electione qua ds eligit intēperate viuere acq̄rit habitū intēperāte/sicut ex recto dictamine quo dictat t intelligit esse temperate viuēdum acquirit habitū prudēte:ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat:qz oēs habit⁹ sunt naturaliter compossibiles quoꝝ actꝰ simul naturaliter possunt eē:sz actꝰ prudēte dictatiuus t actꝰ intēperāte vel iniustitie electiuus isti mul possunt esse:cū ds possit eligere ꝓtrarium ei q̄d elicit dictatū/vt supius est ꝓbatū:ergo ꝛc. ¶ Ex eodem sequit q prudēna pōt eē sine aliqua habitu morali ꝛtuoso t ei ꝓtrario vitioso/vt vez in aliquo sit prudēna sine tēperāna t intēperāna. Hoc apparet/qñ dictās temperate viuēdū pōt nihil eligere/nec vez dictatū nec ipsi ꝓtrariū/sz suspēdere oēm actū: sz sicut dictās tēperate viuēdū t ꝓtrariū eligens acq̄rit habitū prudēte ex rectus dictaminib⁹ t intēperāte ex electiōib⁹ eis ꝓtrarijs: ita recte dictās t nihil eligēs acq̄rit habitū prudentie absq̄ aliquo habitu morali ꝛtuis electiue vel vitij ipi ꝓtrarij acquisito:ḡre ꝛc. ¶ Ex quo apparet/q licet sit necessaria cōnexio absolute actꝰ ꝛtut; moralis ad actū prudēte t etiā habitꝰ ad habitū naturaliter loquēdo/nulla tñ est ecōtrario/vez actꝰ prudentie dictatiue ad actū virtutis moralis electiue nec habitꝰ ad habitū. ¶ Ꝯtra:qz si intellectu dictante vnū/pōt eligi ꝓtrariū: ḡ ipso dictāte intēperate eē viuēdū pōt eligere ds viuere tēperate: quero de habitu electiuo ex talibus electiōibus t dictaminib⁹ discordātib⁹ gnāto/an sit habitꝰ vitiosus an ꝛtuosus. Nō vitiosus qz eē habitꝰ tēperāte cū inclinet ad tēperate viuēdū:nec ꝛtuosus cū nō sit ex virtuosis actib⁹: vez ex electiōib⁹ rectis dictaminib⁹ ꝓportib⁹ gnāt⁹:ḡ ꝛc. ¶ Rndeo q talis actꝰ magis est vitiosus ḡ ꝛtuosus/qz ex vitiosis electiōibus acq̄situs. Dis enim electio discordās ab intellectꝰ dictamine p̄cedēte est vitiosa t moraliter mala vel materialiter t formaliter si discordat a vero dictamine: vel formaliter t ꝓpriue si discordat a falso dictamine. Et ita electio q̄ eligit viuere tēperate dictamine ad ꝓtrariū qz erroneo existente/ nō est bona electio formaliter nec positiue/cū careat circūstātia debita p̄incipali/vez ꝓformitate ad rectū iudiciū rōnis/nec ꝑ ꝑns ex talib⁹ habit⁹ generatus pōt dici actualiter ꝛtuosus sz potentialiter sicut t electio ei⁹ generatiua:supuenīte enim recto dictamine/ t erroneo recedēte tū actus q̄ habitꝰ virtuosus efficit. ¶ Vel forte etiā posset dici q ois habitus pōt dici virtuosus/qz quantū est ex se iclinat ad actū virtuosum:sed talis habitus licet ex malis electiōib⁹ ꝓpter errorē dictaminis generatus/inclinat ad bene t moraliter eligēdum: t ideo licet in ordine ad priores electiōes eius generatiuas/qz vitiose fuerunt/nō sit virtuosus:tñ potest dici virtuosus in ordine ad sequentes que possunt esse virtuose falso dictamine recedente et vero antecedente. ¶ Hoc potest declarari/qñ licet electio bona moraliter necessario exigat actū dictaminis sibi conformē/nō est

habitus electiuus exigit aliquē actū prudētie nec habitum: qz si necessario exigeret actum/nūq̄ aliquis esset moraliter virtuosus nisi quādiu esset in primo actu intelligēdi ꝛ dictādi hoc cui⁹ habet virtuosum habitū ēt eligēdū: hoc aūt est falsum: ergo habit⁹ tēperātie licet ex malis electiōib⁹ generat⁹ non pōt dici habit⁹ vitiosus ꝓpter actū falsum dictaminis existēs: qz pōt desinere dictare/nec ꝓpter actū falsi dictaminis p̄cedentis alioq̄n non posset hmōi talis habit⁹ ꝛnuosus fieri cum dictamē p̄teritū nō possit nō ēt p̄teritū: nec ꝓpter actū falsi dictaminis possibilis/qz etiā acqrēti habitū tēperātie ex electiōibus ꝓformibus rectis dictaminibus: ꝛ per ꝓsequens simul cum prudentia est possibile falsum dictamen cum possit cadere in ignorātiā ꝛ errorem: ergo ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum : distinguitur

primo quadruplex prudentia/ vz monastica/iconomica/politica/architectonica/ꝛ politica simplr dicta. Prima vz monastica dicit ēt illa qua q̄s dirigit se in regimine suipsius solius sm ꝓpios act⁹ suos/mediātib⁹ moralib⁹ ꝛtutib⁹: vz tēperātia/fortitudine/ꝛ iustitia: eligēs sibi bonū eligēdū ꝛ respūs malū respuendum. Iconomica ꝥo seu Economica est directiua ꝛ dictatiua regiuntis familie seu directiua hois in tali regimine p dictas ꝛtutes. Politica architectonica dicit ēt directiua hois in regimine principis respectu boni cōmunis. Politica aūt simplr dicta est illa q̄ est directiua ciuis in regimine suipsius ad politicū bn̄ ordinatū: inquātum vz est pars ipsius. ¶ Hoc p̄missō dico primo q̄ p̄dicte quatuor prudentie specifice distinguunt. Secūdo/ q̄ prudentia monastica est cuiuslibet in proprio suipsius regimine directiua nō est vnica sz plures sub se ꝓtinens. tot vz quot sunt morales ꝛtutes ad quarū act⁹ electiuos q̄lib⁹ regit q̄libet semetip̄m/hmōi prudētie ordinātur/cū sint habit⁹ eligibiliū dictanui. ¶ Pri mū ꝓbat primo sic. Diuersoꝝ ꝓngētiū habenuū ꝑpecialē rationem bonu ꝛ differēter opabilis directiue vel dictatiue prudentie specie sunt distincte. Hoc apparet. Prudēta ēt ponit ad sciendū qualiter aliq̄d a nobis operabile seu eligibile difficile fuerit eligendum: ergo respectu talū diuersoꝝ diuerse prudētie sunt ponende: sz bonū ꝓpriū ꝓsistēs in passionib⁹ moderatis ꝛ bñ se habere ad primū est quoddā bonū opabile bn̄ vel male ercū difficultate/ distinctū a bono familie/p̄cipis/ et ciuitatis in cōparatiōe ad politicū bn̄ ordinatū: ergo respectu cuiuslibet istoꝝ est ponēda prudēta specialis. ¶ Cōfirmat: qñ ex diuersis actib⁹ specie diuersi habit⁹ generant: sz act⁹ dictatiuus regiminis suipsi⁹/familie/p̄cipis ꝛ ciuitū/sunt act⁹ distincti specie. Nec esset ois sciēs se regere ꝛ p ꝓns habēs prudētiā monasticā scit alios regere: ergo ꝛc. ¶ Secūdū/ vz q̄ sicut sunt plures morales virtutes electiue: ita etiā sunt eis correspondentes plures prudentie dictatiue: probatur primo sic. Omnes habit⁹ sunt specie differētes q̄ ex actib⁹ differētib⁹ specie generant: sz act⁹ dictādi ex q̄lib⁹ prudētie dictatiue correspōdētes ꝛtutib⁹ trib⁹ moralibus generant specie distinguunt. Nec est actus directiuus circa terribilia quoꝝ est fortitudo/est idē specie cū actu directiuo circa pauperabilia respectu quoꝝ est tēperantia: nec cū actu directiuo circa iusta respectu quoꝝ est iustitia: ergo prudētie nō erūt eedem specie sed diuerse ex talib⁹ directiuis actib⁹ generate. ¶ Preterea secūdo ad idē arguo sic. Diuersoꝝ obiectoꝝ quorum appetitus habit⁹ specie sunt distincti habit⁹ cognitui appetitus correspōdētes etiā specifice distinguunt: sed obiecta prudētiarū correspōdētiū trib⁹ ꝛtutib⁹ appetitus moralib⁹ specifice sunt distincta ꝓpter q̄ ipe virtutes morales appetitue specie sunt distincte: ergo et eis correspōdētes prudētie. Maior apparet: nō ēt minus diuersitas obiectoꝝ arguit diuersitatē habituum ītellectualiū q̄m appetituoꝝ: ergo qua rōne ꝛtutes morales appetitue arguunt distingui specie/qz sunt diuersoꝝ obiectoꝝ/eadē eis correspōdētes habitus intellectuales vez prudētie dictatiue. Minor etiā est euidēs/ qñ oīm moraliū ꝛtutū obiecta q̄ ꝓstat ēt diuersa sunt obiecta prudētie: ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat: qz in illud idē in q̄ appetēdū seu eligēdū iclinat virt⁹ moralis electiua dirigit prudentia dictatiua/ꝛ sub eadē rōne sub qua p virtutē moralē q̄s iclinat ad aliq̄d eligēdū, dirigit p prudētiā ad illō idē ꝛ sub eadē rōne. Hoc apparet/qñ illō idē ꝛ sub eadē rōne q̄s prudēta dictat eligēdū homo eligit p virtutē moralem electiuā: qñ si prudentia dictaret vnū/ꝛ virt⁹ moralis iclinaret ad eligēdū aliū/ vel illud idē tñ sub alia rōne ab illa sm quā prudētia dictaret illō eligēdū/null⁹ ex directiōe prudētie bn̄ eligeret: q̄d est falsum: sz qz morales ꝛtutes sunt respectu diuersoꝝ eligibiliū obiectoꝝ: ideo distigui specifice arguunt: ergo ꝛ prudētie eis correspōdētes cū sint pentus eorūdē. ¶ Preterea tertio ad idē arguit/qm̄ vna regula specie nō pōt esse respectu regulabiliū specie diuersoꝝ: sz prudētia seu ei⁹ act⁹ est regula eligibilium directiua: ergo cū eligibilia quoꝝ sunt morales virtutes specie sint distincta/sicut et ipe morales ꝛtutes/p ꝓns ꝛ prudētie actuales et etiā habituales specifice distinguent. ¶ Confirmat: qz aliquis pōt recte dictare circa vnā moralē materiā vt circa obiectū tēperātie/decep⁹ circa aliā: ꝛ p ꝓns falsum dictās/vel verū eligibile nō cognoscens: ita ēt que ad morales ꝛtutes p̄nēt sunt diuersa intelligibilia cū quoꝝ vnius sciētia pōt stare alteri⁹ ignorātia/sicut aliarū sciētiarū speculatiuarū diuersarum obiecta: ergo sicut possum scire speculatiue obiectū vni⁹ sciēte vt logice/ignorādo obiectū alteri⁹ ita possum scire practice q̄d eligēdū circa materiā vni⁹ moralis ꝛtutis ignorādo q̄d eligendū circa aliā: et ita p ꝓns ex recto dictamine circa materiā vni⁹ ꝛtut̄ poterit ḡnari habit⁹ prudētie corrūpens illa ꝛtutē: nō generata prudētia ꝛtuti alteri corrūpētē circa cuius materiā seu obiectū nullū est habitū dictamen rectū: quare ꝛc. ¶ Sic ad q̄stionē. ¶ Ad primā rōnē in principio patet solutio ex dictis in primo articulo questiōis. ¶ Ad secūdā dicēdū q̄ morales ꝛtutes nō ideo sunt (vt rō accipit/iconexe qz realiter sunt distincte/sed qz nulla est iter ipoꝝ act⁹ cōnexio: cuius cōtrarium est in proposito de actu moralis virtutis ad actum sibi correspondentis prudentie comparate.

Circa distinctionē trige simāseptimam in qua magister determinat de preceptis/quero primo de preceptis dei. Secundo de ꝓficiis Ihesu. ¶ Quantum ad primum/ quero vtrum esset q̄ nō fuissent apposita precepta fuissem⁹ ad eoꝝ obseruātiā obligati. ¶ Et videt q̄ sic/ qñ q̄libet rationis capax tenet facere q̄d agnoscat sm rectū rōnis iudiciū facti dū: sz esto q̄ nullum p̄ceptoꝝ fuisset appositū quodlibet fuisse ꝑplendū q̄libet agnouisset: ergo ꝛc. ¶ Contra/qz nec prima causa nec scīa aliq̄d facit frustra: sed frustra p̄cepta dedisset de⁹ si eis nō daris q̄libet ad eoꝝ obseruātiā obligat⁹ fuisset: ergo ꝛc. ¶ Respōsio. Ubi sic est ꝑcedēdū. Primo enim videbit qñ est p̄ceptoꝝ decalogus ordinat⁹. Secundo quomō q̄libet est nūc ꝛ fuisset tūc si non fuisset p̄cepto appositio ad ipsoꝝ obseruantiam obligatus.

Quantū ad primum est primo p̄mittē

da distinctio ꝛ sufficientia preceptoꝝ. ¶ Ad cui⁹ euidentiam est sciẽdum q triplex est ordo in qualibet politia debite ordinata. Primus ordo est tot⁹ politie ad deū. Secundus oim inferioꝝ ad ducẽ seu principem eorū. Et tertius cuiuslibet ad primum sibi cõiunctū. Primi duo ordines sunt imparū/qz inferiorū ad superiorē: tert⁹ aũt est parū qz equaliū. Licet enim dicat Augustin⁹. de ci.q ordo ē parū disparūq; rerū sua cuiq; loca tribuēs dispositio: nõ tñ intẽdit vtrūq; hoꝝ ordinum/ vz parū ꝛ iparū in eodẽ includi ordine: cum alius sit ordo parū seu equaliū ꝛ alius iparū seu iequaliū. Hoc iusmodi triplex ordo est in tota humana politia. Habet enim q libet ordinẽ ad deū/ad parẽtes/et ad primos seu ꝓfratres: ꝛ ꝑm hec ꝓceptoꝝ quoꝝ obseruatiõe ordinamur/alia sunt q̃b⁹ ordinamur ad deū vt prima tria: alia q̃b⁹ ad parẽtes/vt quartū: ꝛ alia q̃b⁹ ad primum/ vt sex vltima. ¶ Prima tria q̃ deū respiciũt sunt de tribus que quilibet tenet reddere deo: quilibet enim debet deū colere corde/ore/et opere. Primum ꝓcipitur precepto primo: secundū secũdo/et tertium tertio. Quod apparet p singula discurrẽdo. ¶ Primũ enim ꝓceptum est. Non habebis deos alienos. Hoc aũt nõ tñ est negatiuū/ꝫ etiã aliq̃d includit affirmatiuū. Includit enim habere ꝛ corde colere deum verum. Unde nec aliquis ipler hmõi ꝓceptũ primũ ꝑfecte p illud negatiuum/ vz p nõ habere deum alienum: sed ad ipm ipledũ oportet mente habere ꝛ colere verum deum. ¶ Secũdum q̃ est. Non assumes nomen dei in vanũ includit etiã aliq̃d affirmatiuum: in hoc enim innuit⁹ et ꝓcipit⁹ etiã laus vocalis qua tenemur deū vocaliter bñdicere et laudare: nõ sufficat enim nomẽ dei inutiliter nõ assumere/ sed opz ipm reuerẽter ꝛ vtiliter inuocare: q̃ fit in oi laude diuina vocali: et etiã in actu wrãdi debite facto. In hmõi enim actu ipe iurans ꝓtestat⁹ et adducat deum in testem veritatis tãq; cum q̃ nõ põt fallere nec falli: q̃ etiã cõuenit ipi soli. ¶ Per tertium mãdatũ q̃ est. Memento vt die sabbati sanctifices: ꝓcipit⁹ aliq̃s bon⁹ act⁹ exteriorꝭ scilicet. Nec enim sanctificãdi sabbati hoc ꝓceptum cõsistit in cessatione ab ope seruili puncapaliter: sed in executiõe alicui⁹ operis spũalis sci ꝛ act⁹ boni. Nec enim act⁹ huius hic interdicit⁹/nisi q̃ impediẽs hmõi bonũ actũ ꝛ cultũ deo debitum illa die specialiter exhibẽdũ. Huiusmodi aũt sctitatis act⁹ ad quẽ die illa obligat⁹ quilibet nisi rõnabiliter impedit⁹ est p ecclesiã explicat⁹: vz q̃ missam cõpletam audiat die ista. ¶ Ex his apparet tria ois ꝓdicta ꝓcepta q̃b⁹ ordinat⁹ tota humana politia ad deū/esse affirmatiua simul ꝛ negatiua: cũ p q̃libet ipoꝝ aliq̃d interdicat⁹ ꝛ aliq̃d ꝓcipit⁹/vt dictum est. Differt aũt tertiũ ꝓceptũ a primis duob⁹/q̃m per tertium nec interdicit⁹ aliq̃d vt vniuersaliter respiciẽdũ/nec ꝓcipit⁹ aliq̃d vt semp/ꝫ tñ vt aliquo tpe faciẽdũ. Nec enim semp tenemur cessare ab ope seruili/nec semper vacare cultui spũali/sed tñ die sabbati. In quo etiam nõ est intelligendum interdictum esse vniuersaliter omne opus seruile/sed impediẽs actum sanctificãtẽ sabbatum. In quolibet aũt primoꝝ duoꝝ ꝓtinet⁹ exp̃sse aliq̃d negatiuum q̃ interdicit⁹/ꝛ affirmatiuũ q̃ ꝓcipit⁹. Ad negatiuũ semp ꝛ ꝑsemp obligamur: nõ aũt ad affirmatiuum. Licet enim semp q̃libet teneat⁹ nõ colere deũ alienum mẽte/nec veri dei nomen in vanum assumere ore/ nõ tñ obligat⁹ ad deum semp colẽdum corde nec laudãdũ ore. ¶ Secundus ordo humane politie est cuiuslibet ad parẽtes suos a q̃b⁹ aliquo mõ accipit⁹ suum esse/ ppt̃q; tenet⁹ eos reuereri tũ signo exteriori q̃ etiã facto/cũ si indigẽt subueniẽdo: et ad hoc est quartũ ꝓceptum: q̃ est honora patrẽ tuum ꝛ matrẽ tuã. Cuius ꝓcepti obseruatoꝝ⁹ premium accidẽtale debitũ exprimit⁹/cum subdit⁹: vt sis longeuus sup terrã quã dominꝰ deus tuus dabit tibi. Sicut enim misericordes ex speciali merito misericordiã cõsequũtur: iuxta illud. Mat. v. Beati misericordes/q̃m ipi misericordiã cõsequentur: ita etiã ipletio huius ꝓcepti vltra ꝑmiũ essentiale debitum in sequẽti/merek lõgitudinẽ vite corporalis vt accidentale premiũ in ꝑsenti. Cui⁹ ratio ponit⁹/q̃m hmõi ꝓceptũ trãsgrediẽs peccat in vitã/hoc est in eum a quo accepit aliquo mõ vitã: ꝛ ecõtrario ipm ipliẽs dñi se habet ad illos a q̃b⁹ accepit vitã suã: ꝛ ideo ipliens merek vitã lõgiorẽ ꝛ trãsgrediens breuiorẽ. ¶ Tertius ordo in humana politia est cuiuslibet ad primũ de quo ordine sunt reliqua sex ꝓcepta: quoꝝ nullũ est affirmatiuũ ꝫ tñmõ negatiuũ: cui⁹ rõ assignat⁹: q̃m null⁹ tenet ꝓximo sibi specialiter nõ ꝓtẽcto nisi in necessitans articulo in quo tũc tenet⁹ et subuenire virtute illi⁹ ꝓcepti: nõ occides. In hoc enim ꝓhibet⁹ act⁹ homicidii/non tñ ponitur ꝫ etiã ꝑmittit⁹. Vis aũt videre primũ i motu: articulo ꝓstitutũ cui nõ vult subuenire cũ possit/eũ mori ꝑmittit: ꝛ ideo ꝓtra ꝓdictũ ꝓceptũ facit ꝑmittendo proximũ occidẽdo ꝛ ipũ nõ subueniẽdo: licet autẽ alijs a parẽtib⁹ nõ teneamur nec deus nos obligari voluerit ad subueniendũ positiue tẽporaliter: tenet⁹ tñ q̃libet alteri cuilibet negatiue vz ad eum nõ ledẽdũ: ꝛ de hoc ꝓprie data sunt ista ois sex ꝓcepta. Posset aũt vn⁹ alterũ ledere tripliciter/corde/ore/ꝛ ope. ¶ Corde põt ledi dupliciter. Uno mõ p cõcupiscẽtiã possessiõis ei⁹. Alio mõ p concupiscẽtiã vxoris ei⁹ ꝓprie. Primũ ꝓhibet⁹ illo precepto penultimo: non concupisces rẽ ꝓximi tui. Secũdũ vltimo cũ ꝓcludit⁹. Non desiderabis vxorẽ illi⁹. Quod aũt addit⁹: nõ seruũ/nõ ancillã/nõ bouẽ/non asinũ/nec oia q̃ illi⁹ sunt/ specificatiuũ est primi ꝓcepti in quo possessio rei possesse cuiuslibet ꝓhibet⁹. ¶ Secũdo mõ/vz ore/primus ledit⁹ p falsum testimonium: ad q̃ reducit⁹ ois detractio et qualiscũq; lesio in aliquo spũali bono possesso/que oia ꝓhibent⁹ illo ꝓcepto octauo. Non loqueris cõtra ꝓximũ tuũ falsum testimoniũ. ¶ Tertio mõ vz ope põt ꝓximus ledi. Primo in ꝓpria ꝑsona/ ꝛ hoc ꝓhibet⁹ illo quinto ꝓcepto: non occides. In quo ꝓhibet⁹ nõ tñ homicidiũ/sed etiã ois mutilatio seu lesio et quodcũq; corporis notabile nocumẽtũ. Secũdo in ꝑsona ꝓuncta: ꝛ hoc ꝓhibet⁹ p sequẽs ꝓceptũ sextũ. Nõ mechaberis. In q̃ intelligit⁹ nõ tñ mechia sed etiã simplex fornicatio/ꝛ petñ ꝓtra naturã etiam ꝓhiberi. Non tñ est in mechia q̃s ledit⁹ in ꝑsona ꝓuncta vz in vxore/sed etiã in fornicatione simplici est lesio persone magis ꝓuncte/vz plus illegitime. est enim ꝓtra bonum plus q̃ sit illegitima. In petõ etiã Sodome bonũ nature leditur in institute. Tertio ꝛ vltimo põt primus ledi facto in aliq̃ re possessa. Et hoc tripliciter. Uno modo sciente ipso ꝛ renitente/sicut quis ledit alium in rapina. Secundo mõ ipso nolente ꝛ totaliter ignorãte/et ideo nõ renitẽte vt in furto. Tertio mõ ipo sciẽte ꝛ volẽte nõ tñ simplr ꝫ ꝑm q̃d: modo quo merces ꝓficiens vult ꝓficere vt possit picula euadere. Et hoc mõ ledit⁹ quilibet in vsura. Et hec oia tria debẽt intelligi vetari illo ꝓcepto septimo. Non furtũ facies. Hoc enim ꝓcepto ois rei alicne ꝓtractatio iusto dño vel simpliciter vt in furto ꝛ in rapina: vel ꝑm q̃d/vt in vsura intelligit⁹ ꝓhiberi. ¶ Predictoꝝ decẽ ꝓceptoꝝ sex vltima a quatuor primis distinguunt⁹ dupliciter. ¶ Primo enim distinguunt⁹: q̃ sex vltima sunt tñmodo negatiua: prima autem tria includunt ꝛ aliq̃d negatiuum ꝛ aliq̃d positiuũ. Quartum aũt q̃ est de honore parẽtũ est pure affirmatiuũ/ licet etiã posset dici q̃ includat aliquid negatiuum. Cui enim precipit⁹ vt aliquẽ honoret/consequenter prohibetur ne eum vituperet. ¶ Secundo distinguũtur: q̃ vltima sex obligant quẽlibet ad semp ꝛ pro semper. Prima aũt duo ꝛ quartũ de honore parẽtũ quãtum ad positiua in eis inclusa nõ p semper obligant sed pro aliquãdo: quãtum ad negatiua autẽ obligant primo mõ/

vez pro semper ⁊ ad semper. Tertium aũt qđ est de sanctificãdo sabbato nec quãtũ ad affirmatiuũ/nec quãtũ ad negatiuum obligat p semp/ sed p tempore institu-to vez in sabbato: vt in precepto illo tertio explicatur. ¶ Ex p̃dicta distinctione ⁊ sufficientia p̃ceptoꝝ ostẽ-do. Primo/q tot⁹ mãdatoꝝ decalogus de actib⁹ iustitie fuit datus. Secundo q fuit optime ⁊ prudẽtissime ordinat⁹. ¶ Primũ apparet/qm̃ sicut act⁹ iustitie est alteri debitũ nõ reddere/ vel p̃rimũ ꝓtra deum ledere: ita ecõtrario act⁹ his oppositi/ vez debitum reddere et altũ nolle ledere/sunt act⁹ iustitie: sz de istis/vez de reddẽdo alteri sibi debitũ/⁊ de nõ ledẽdo p̃rimum cõtra deũ/est tot⁹ decalogus p̃ceptoꝝ: ergo ⁊c̃. Minor appa-ret/qm̃ qlibet tenet deum corde colere ⁊ agnoscere/ vt oim creatorẽ: ore extollere et bñdicere/ vt oim puiso-rẽ: et ope sctificare/ vt bonozũ oim largitorẽ. De hmõi aũt trib⁹ a quolibz p̃soluẽdis sunt prima tria p̃cepta. Quartum etiam p̃cipit reuerẽtiam parentũ debitam exhibẽdã: ergo illa prima quatuoꝝ sunt de actib⁹ iustitie/cũ obligẽt quẽlibet qđ debet alteri ad reddẽdũ illi. Quodlibet etiã aliozꝝ sex est cuilibet aliqs act⁹ iustitie/qz lesiuus p̃rimi/interdictus: vt patet ex p̃dictis p singula discurrẽdo. Est em̃ act⁹ iustitie ledere p̃rimũ ore/eũ p falsi ipositionẽ vel p mali occulti publicationẽ diffamando/ vel p boni qđ habet diminutionẽ eum denigrãdo/aut p ei⁹ totalẽ substractionẽ ipi detrahen-do: que oia p̃hibent illo p̃cepto. Non loqueris falsum testimoniũ. Est etiã act⁹ iustitie aliũ ledere corde/ei⁹ vxorẽ aut rẽ aliã appetẽdo/que duo duob⁹ p̃ceptis vi-timis p̃hibẽtur. Confimiliter etiã aliũ ledere opere in ꝓpria p̃sona/vel p̃ducta/vel in aliqua re possessa sunt actus iustitie/tribus p̃ceptis aliis interdicta: ergo ⁊c̃. ¶ Sed ꝓtra hoc foute posset argui/qm̃ act⁹ iustitie est act⁹ aliqs positiuus ⁊ meritorius: sz nõ ledere p̃rimũ aliquo sex p̃dictoꝝ modoꝝ/de quo sunt sex p̃cepta vitima supradicta/nõ dicat aliqd positiuũ: ergo ⁊c̃. ¶ Ad hoc põt dici q hmõi negatiua sex p̃cepta data de nõ le-dendo p̃rimũ/possunt seruari dupliciter: vez tm̃ negatiue nõ ledẽdo altũ externus/ vel etiã positiue lesionem alteri⁹ nõ tm̃ nolẽdo sz ꝑpẽ deũ in mẽte iterus respuẽ-do. Tunc posset dici/q licet primo mõ non ledere p̃ri-mũ nõ sit iustũ positiue/qz nec vt sic dicit aliqd positi-ue: tm̃ secũdo mõ nõ ledere ipm̃ est iustũ ⁊ meritorium/ qz vt sic dicit actum debite circũstãtionatũ/et positiuũ quditatiue in mẽte licet negatiuũ obiectiue in re. Non tm̃ est eligere seu bonũ facere dicit actũ positiuum/sed etiã malũ respuere: quare ⁊c̃. ¶ Ex p̃dicto declarato apparet secũdũ/vez totũ mãdatoꝝ decalogũ esse optime ⁊ prudẽtissime ordinatũ/qm̃ prudẽs qlibet legislato: debet p̃cepta in sua lege apposita illud itẽdere p qđ suoꝝ p̃ceptoꝝ obseruatores in pace ⁊ ordine debito ꝓseruent: sz hmõi sunt oia p̃cepta decalogi supradicta: ergo ⁊c̃. Minor ꝓbat/qm̃ p tria prima ꝓseruamur in ordine debito quo ad deum: per quartum in ordine debito ad parẽtes: et per sex alia vltima in ordine debito vnius ad alterũ: ergo ⁊c̃. ¶ Confirmat/qz illa pre-cepta sunt vtilia ⁊ rõnabilia p quoꝝ obseruationem to-ta cõmunitas in pace seu tranqllitate ⁊ in charitate ac amicitia mutua ꝓseruat: sz diuina p̃cepta sunt hmõi/qz sunt de actib⁹ iustitie/ vt visum est/tã ad deũ q̃ ad p̃ximũ p̃ximũ q̃ ad altũ nõ p̃ximũ: in quacũq aũt politia regnat iustitia/regnat et pax et amicitia: ⁊ econtrario/ vbi est iniustitia/ibi est politia: vt patet. viij. ethi. ⁊. v. po-liticoꝝ. Necq em̃ in politia aliq̃ põt esse pax nec amici-tia in qua non est iustitia: qm̃ iustũ ⁊ amicũ idẽ est. Est em̃ amicitia q̃dã iustitie species p̃fectissima ⁊ supma/q̃ amicus cõmunicat se amico: ⁊ ideo iter illos nõ potest esse vera amicitia/nec p ꝓsequẽs pax mutua/iter quos non est iustitia: quare ⁊c̃. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secũdum: præmitto duo ad euidẽtiã dicẽdoꝝ. ¶ Primũ est/q aliq̃ in preceptis iuũgũtur vt faciẽda: ⁊ alia p̃hibent vt respuẽda. Eorũ que p̃hibẽtur ne fiãt alia sunt quoꝝ opposita ex se sunt mala ⁊ ideo interdicta ⁊ p̃hibita/⁊ talia sunt omnia p̃hibita p duo prima p̃cepta/et p sex vltima. Alia sunt p̃hibita quoꝝ ꝓtraria qz p̃hibita ideo sunt mala/non essent aũt mala nisi p̃hibita/ et talia sunt q̃ p̃hibẽtur p tertiũ p̃ceptũ tm̃/ vt nõ facere opus seruile in sabbato. Illa aũt q̃ p̃cipiũtur vt fiãt/qualia sunt oia affirmati-ua ꝓtẽta in q̃tuoꝝ p̃mis p̃ceptis/sic sunt bona/q tm̃ eo-rũ ꝓtradictoria nõ sunt mala licet ipsoꝝ ꝓtraria. Licet em̃ sit bonũ colere mẽte deũ/⁊ laudare ore/⁊ sanctificare ope/⁊ parẽtes honorare: nõ tm̃ istorum ꝓtradictoria sunt mala: alioqn quilibet q̃diu ab istis cessaret pecca-ret/⁊ male ageret/qđ est falsum: quare ⁊c̃. ¶ Secũdũ p̃mittẽdũ est. q ad aliqd obligari potest dupl̃r intelligi/ vno mõ q illud siue affirmatiuũ siue negatiuũ est tale q ei⁹ oppositũ est malum morale: alio mõ q nõ est tm̃ malũ morale/sz etiã iputabile. Et hoc dupl̃r/qz aut ad penã eternã/aut ad aliquã tpalẽ. Esto em̃ q aliqd ali-cui nõ iputaret ad aliquã penã/adhuc teneret illud fa-cere si nõ facere cognosceret eẽ malũ: vel vitare si face-re esset malũ sm̃ rectũ iudiciũ rõnis. Quilibet em̃ ra-tionis capax tenet ad illud p̃sequẽdũ vel fugiendum cui⁹ oppositũ iudicat eẽ malũ sm̃ rectũ rõnis iudiciũ. Non dico q qlibet teneat ad illud qđ iudicat eẽ bonũ/ sed ad illud qđ sic est bonũ q nisi fiat est malũ. Omnis em̃ tenet vitare malũ morale/licet nõ teneat facere oẽ bonũ ipi ꝓtrariũ. ¶ His p̃missis pono q̃tuoꝝ ꝓclones. ¶ Prima est/q ad oia interdicta p quecũq p̃cepta vi-tãda/ex̃cepto hoc qđ interdicit p tertiũ p̃me tabule pre-ceptũ/fuisset qlibet rõnis capax obligatus/esto q non fuisset dat⁹ p̃ceptoꝝ decalogus: et hoc primo mõ obli-gationis/vez sic q nõ potuisset vitare malũ morale/illoꝝ aliqd cõmittẽdo. Hec apparet/qm̃ null⁹ faciẽs seu eligẽs aliqd qđ est scõm rõnis dictamen debite respuẽ-dũ/vel respuẽs eligendũ/põt vitare morale malũ. Hoc apparet/qz ois electio interior ⁊ q̃cũq opano exterior discordãs a recto dictamine rõnis est mala ⁊ moraliter vitiosa: sz ois faciẽs ꝓtra aliqđ p̃hibitoꝝ aliquo nouẽ p̃ceptoꝝ facit cõtra dictamen debite rõnis/ vt apparet p singula discurrendo. Esto em̃ q nullũ fuisset datum p̃ceptũ/qlibet rõnis capax naturaliter agnouisset non debere deũ alterũ colere/nec veri dei nomen in vanum assumere/nec parẽtes ihonorare/nec p̃ximũ aliquo il-loꝝ sex modoꝝ offendere: ergo ad ista oia nouẽ fuisset obligat⁹ esto q nõ fuisset appositus⁹ decalogus p̃ceptoꝝ. ¶ Confirmat/qz volẽs aliqd euadere/ad omne illud obligat sine quo ipossibile est tpm̃ illud euadere: sed si-ne observatiõe p̃dictoꝝ nouẽ p̃ceptoꝝ quãtum ad ea q̃ ptinẽt fugiẽda seu vitanda null⁹ põt nec potuisset eua-dere malũ morale: qđ tm̃ qlibet tenet sm̃ rectum ra-tiõis iudiciũ vitare/esto q ppter ipm̃ nullũ incurreret malũ penale: ergo ⁊c̃. Minor est euidens/qz nullus fa-ciẽs seu eligẽs aliqd ꝓtra recte rationis iudiciũ potest euadere istud malũ/cũ ipa electio seu opano elicita cõ tra rõnis recte iudiciũ sit hmõi morale malũ: sz ois q fecisset ꝓtra aliqđ p̃dictoꝝ nouẽ p̃hibitoꝝ esto q p̃hi-bita nõ fuissent/fecisset tm̃ tũc sicut ⁊ nũc ꝓtra dictamẽ debite rationis: ergo ⁊c̃. ¶ Secũda pars cõclusionis p̃dicte vez q interdictũ p tertiũ p̃me tabule p̃ceptũ/nõ est de numero p̃dictoꝝ: apparet/qm̃ p hmõi p̃ceptũ in-terdicit opus seruile in sabbato: sed ꝓstat q operari in sabbato quãtum est ex se nisi qz p̃hibitũ non est malũ. Non em̃ peius est in sabbato quãtũ est ex se/q̃ diebus aliis opari: ergo in sabbato operari nõ fuisset moraliter malum/nec p ꝓns illicitũ si nõ fuisset interdictum.

¶ Confirmat/qz nihil est mortaliter malū nisi qđ est contra rectū rationis iudiciū/vel nō est fm ipsum: sed operi in sabbato quātū est ex se/nō est tale/imo est conforme recto rōnis iudicio/cū sit bonū: ergo tpm quātū est ex se non est mortaliter malū/sed magis bonū/nec pcipit nisi qz phibitū oportuisset nec necessariū fuisset alicui ab hoc declinare ad vitādū malū mortale: nullus enī tenet declinare a bono ad vitādū malū: ḡre ꝛc.

¶ Secūda pclusio est/q ad vitādum oīa nouē pdicta nouē pceptis iterdicta/esto q nō fuissent tpa apposita pcepta/fuisset qlibet obligat⁹ secūdo mō obligatiōis pdicto/vcz ad pena quālibet euadēdā/sic q aliquod illoꝝ cōmittendo malū alicuius pene tpalis vel ppetue incurrisset. ¶ Hoc apparet/qm̄ deus non minus fuisset iustus tūc q̄ nūc: sed nūc rōne sue iustitie statuit quodlibet malū culpe puniendū aliquo malo pene: ergo ꝛ tūc fuisset: sed agere pcta aliquod nouē pdictoꝝ/phibitū est ꝛ tūc fuisset malū culpe seu mortale/quia cōtra dictamen rōnis recte: ergo ita tunc sicut nunc quodlibet hoꝝ imputatū fuisset/vel iuste iputari potuisset ratione venti ad aliquod malum pene tpalis vel eterne. ¶ Dico aūt iputari potuisse. Nec enī nūc nec tūc malū aliqđ culpe quātūcūq; horrēdū ad pena aliquā necessario alicui iputat. Sz tm ptingēter ex diuina ordinatione/ex qua bona opa etiā mō cōsimili/vcz ptingēter ad bonū glie deputant. Posset enī de⁹ nullum bonū deputare alicui ad gloriā: nec imputare malum ad aliquam penā vel ad maiorē vel ad minorē. ¶ Et si querat: si nō fuissent pdicta nouē pcepta apposita/quātū vel quale fuit/mortale vcz an venale agere cōtra aliqđ eoꝝ que eis iterdicunt? ¶ Rñdeā q peccatū denomiat mortale vel venale ab extrinseco nō ex se tpō. Ex se enī fas maliter nec venale dicitur nec mortale. ¶ Hoc apparet/qm̄ mortale dicit qz ad mortē pene ppetue iputat: venale vero/qz ad penā aliquā faciliter remissibilē/qz tē porālē: sz pstat q hmōi iputabilitas ad penā aliquam est pcō extrinseca/sicut deputabilitas ad gloriā meriti: ergo sicut bonū opus in charitate factū dicit extrinsece vnū/vcz qz a deo acceptatū/vt vita eterna dignū: ita ꝛ pcīn dicit mortale extrinsece/qz a deo ad mortē pene ppetue ptingēter nō necessario imputatū. ¶ Tunc ergo ad ppositū dico q trāsgressio pceptoꝝ nouē pdictoꝝ quātū ad phibita in eis pcta/pōt dupliciter cōsiderari. Uno mō fm se absolute/ et alio mō in ordine ad diuinā iustitiā imputāte cā cuilibet a ꝫ penā. Si primo mō pſideret/dico q tātū malū fuisset tūc quantum nūc. ¶ Hoc apparet/qm̄ qđ est ex se tale/vniformiter est tale ꝛ equaliter vbicūq; reptum: sz facere pcta aliqđ illoꝝ nouē que nouē phibent pceptis est ex se malū/qz pcta dictamen rōnis recte: ergo cōsimile fuisset malū ꝛ equaliter quātū est ex se loquēdo moraliter/esto q non fuisset phibitū. ¶ Confirmat/qz nō magis nūc est cōtra rōnis recte dictamen trāsgressio cuiuslibet illoꝝ q̄ fuisset tunc: sed ideo nūc trāsgressio cuiuslibet illoꝝ est moraliter mala/qz pcta dictamen debite rōnis: ḡre ꝛc.

¶ Preterea/qz esto q deus pceptum aliquod non dedisset/non ppter hoc minus voluisset quēlibet eligēda ꝛ respuere respuēda fm dictamen debite rationis. Cuilibet enī pōt esse naturaliter p se notū deū velle bonū ꝛ nolle malum licet ignoret ipsum: sz qđ pstat esse equaliter a deo noītrū/ꝛ equaliter est pcta dictamē rōnis debite est equale moraliter malū: ergo ꝛc. ¶ Si aūt scđo mō hmōi trāsgressio pſideret/vcz in ordie ad deū ipm ipunēdē ad penā/tunc dico q cū deus oēm culpā imputet ptingēter nō necessario ad tātā vel ad tātā penā: p pſequēs aut deus tūc mala fm se equalia iputasset ad equales penas: sicut nūc aut ad maiores/aut ad minores/aut ad nullas. Si primum/equale peccatū fuisset trāsgressio pdictoꝝ nouē pceptoꝝ tunc sicut nūc. Si secūdū fuisset grauius pcīn. Si tertiū/leuius/ fm mortale pcīn fuisset si ad pene eterne mortem: veniale vero si ad tēporalē fm penā imputasset. Si quantum/nullū fuisset pcīn in mortale nec etiam venale: cuiquo fm stat q semp fuisset equaliter malū mortale quantum est ex se. ¶ Tertia pclusio est/q ad nullū positiuū pceptū cōplēdū in quaternario primoꝝ pceptoꝝ pcedēti fuisset aliquis obligatus primo mō obligatiōis/vcz ad vitandū malū mortale/nisi fuisset appositus illoꝝ primoꝝ quaternarius pceptoꝝ. ¶ Hec apparet/qm̄ licet facere quodlibet illoꝝ quatuor que illis quatuor intuitus sunt pceptis/puta colere deū mente/laudare ore/sanctificare ope/ꝛ parētes honorare/sit bonum: fm cessare ab hiis talib⁹ nō vacādo eoꝝ pcrarijs nō est malum/vt supius fuit ꝑmissum: sz nullus ad vitandū malū tenet facere illud qđ nō facere nō est malū: ergo ꝛc. ¶ Confirmat/qm̄ nullus facit malū mortaliter nisi agens vel eligēs aliqđ pcta dictamen rōnis recte: sz licet deū alienū habere/veri dei nomen in vanū assumere/parentes vituperare/sit pcta dictamen rōnis recte: nō fm deum colere negatiue/aut tpm nō bñdicere/ꝛ parētes nō honorare: ergo ꝛc. ¶ Contra/qz deus est super oīa diligendus/et sic eum esse diligendum dictat ratio naturalis. Respōdet q licitre facere seu eligere pcrarium recte rationis dictamini sit malū: nō fm non facere seu eligere omne qđ dictat recta ratio esse eligēdum aut faciēdū/ nisi ad hoc aliqs obliget. Licet enī de⁹ sit sup oīa diligēdus/nō fm semp teneor ad hūc actū: q aūt p aliquādo tenear/hoc est ratiōe pcepti appositi affirmatiui in primo precepto inclusi. Non habebis deos alienos: ergo non existēte pcepto/non esset vnq̄ aliqs obligatus ad actum hmōi exequēdum/licet semp esset obligatus ad actum pcrarium suspēdēdū. Multa enī dictat recta ratio esse bona que fm nūq̄ faciēs nō peccat/qz non est ad tpa in aliquo obligat⁹. ¶ Cōfirmat/qz deū nō diligere cū nō sit aliqs act⁹ positiuus/si eēt pcīn eēt pcīn omissiōis nō cōmissiōis: sed nullus peccat actū aliquē omittēdo nisi ad eum obligatus/ad nullum aūt actum quantūcūq; bonū nisi pceptū/videt aliqs obligari: ergo ꝛc. ¶ Preterea/qz si nō esset pceptū de deo sup oīa diligēdo/aut essem ad hunc actū eliciēdū cōtinue obligat⁹/aut nō ptinue/sed aliqñ aut nūq̄: sed non ptinue/ qz nec mō existēte pcepto ad hoc aliqs obligat: nec p aliqñ vt videt/qz ad actum mihi nō pceptū nō magis sum vno tpe q̄ alio obligat⁹: ergo ꝛc. ¶ Quarta conclusio ꝛ vltima q̄ sequit ex pdictis/ est q ad nullū quatuor pdictoꝝ q̄ precipiunt fieri debere quaternario primoꝝ pceptoꝝ/nec ad vitādum etiā opus seruile phibitum p tertium pceptum/aliqs erat obligat⁹ secūdo mō obligatiōis/vcz ad vitādā penā si pcepta illa apposita nō fuissent. ¶ Hec apparet ex pdicta terna/qm̄ null⁹ incurrit penā aliquā nisi ppter cōmissam culpā/sed nullum pdictoꝝ fuisset pcīn nisi de hoc datum fuisset preceptum. Nec enim operi in sabbato est malū nisi quia phibitum/nec deum nō colere inste/nec nō benedicere ore/vel nō sanctificare ope/nisi qz ad contradictoria obligor ex pceptis: ergo ꝛc. ¶ Sed pcta pdicta occurrūt tria dubia. Primū est/an pceptoꝝ obseruatio sit de lege nature. Secūdū est/an aliqs teneat primo ex precepto ad aliqđ positiuū/an sufficiat cū non ledere negatiue aliquo illoꝝ modoꝝ circa pcepta sex vltima superi⁹ explicatoꝝ. Tertiū est/quo pcepto tenear ad deū summe diligēdū: ꝛ primū vt michīm/cū de hoc nullum videatur datum esse preceptum. ¶ Ad primū dico q vocādo illa esse de lege nature que fienda seu euitanda dictat ratio naturalis quocūq; alio circūscripto/omnia fienda et euitanda in preceptis vtriusq; tabule/excepto hoc qđ in precepto tertio continetur/videntur esse de lege nature/quoniam cuilibet est notum fcm rectum

rationis iudicii nullū illoꝝ sex vitiorum ledere proximum/nec habere seu mente colere deū alienum/sed verū:nec eius nomen in vanū esse assumēdū/nec virtutes seu honorare parentes: imo honorare debere. Non est aūt sic notū in sabbato operari nō decere: ⁊ cultui domino tūc magis q̄ alio tēpore debere vacare: quare ⁊c.

¶ Ad secūdū dicēdū q̄ licet nō teneat primo positiue corporaliter nisi in casu p̄expresso subuenire: teneor tñ cum nō tñ non odire/sed etiam spiritualiter diligere: ipsi sicut ⁊ mihi premium sempiternum appetendo. Nullus enim potest perfecte charitatiue vt tenet/deū diligere nisi velit cum a proximo condiligi ⁊ haberi: et hoc est proximum diligere. videlicet velle ipsum secum deū diligere et habere. Unde saluator. Matheꝰ. xxij. Diliges dñm deū tuū ex toto corde tuo/ ⁊ ex tota mente tua: hoc est maximū ⁊ primū mandatū/et hoc p̄ter obiectū maximū: q̄ dilectū debet esse motiuū ad p̄ximū diligēdū. De quo subdit ibidē Christus. Secūdū aūt simile est huic. Diliges p̄ximū tuū sicut teipm: ipsi videlicet vt ⁊ tibi deū volēdo ⁊ eternū p̄miū appetēdo.

¶ Ad tertium dicēdū q̄ oia tria pume tabule p̄cepta ad amorē dei: alia vero ad amorem p̄ximi ordinātur. Et hec est q̄ dicit Isidorus de summo bono. lib. ij. ca. xix. Tria/inquit/p̄cepta ad amorē dei pertinēt: septem ad homines. Prima tria fuerunt scripta in prima tabula: ⁊ septem reliqua in secunda. Et ideo dicit in Glossa super Psal. cij. Si numis multa tibi videtur precepta/in duob⁹ mādatis charitatis ipletur oia: tene radicē charitatis/et tota arbor in te est. finis enim p̄ceptorum est charitas. ¶ Sic ad q̄stionē. ¶ Ad primā rōnē in principio dicēdum q̄ licet q̄libet teneat ad nō faciēdū aliquid cōtra dictamen rationis recte/nō tñ tenetur facere omne illud q̄ dictat ratio esse rectū/nisi ad hoc fuerit ex mādato aliquo obligat⁹. Non tñ enī que in mādatis cōtinentur sunt recta/sed etiā alia multa/ ad quorū tñ obseruationē de⁹ nos noluit obligari: ideo ⁊c. ¶ Ad aliā/q̄ est in contrariū: dicēdū q̄ licet ad aliquorum/ vez supius expressoꝝ obseruationē fuissem⁹ obligati/nō tñ fuit frustra ipa nobis p̄cepta ad maiorē expressionē: sicut licet eisdem p̄ceptis q̄b⁹ nobis interdicit act⁹ exteriores non furādi ⁊ nō mechandi/intelligat interdici actus interiores p̄sensus ad ista/furādum vez ⁊ mechādi/cū nulli sit licitum p̄sentire interius alicui q̄ sibi nō licet facere exterius/tñ p̄ceptis duobus q̄b⁹ p̄hibent tales act⁹ exteriores cū dicit non furaberis ⁊ non mechaberis/addidit deus alia duo quibus p̄hibuit p̄sensus interiores: que sunt. Non cōcupisces rem p̄simi tui. Nec desiderabis vxorem illius: quare ⁊c.

SEcundo de consiliis euangelicis Jesu Christi. Quero vtrū obseruatio p̄siliorum sit magis meritoria vouēs ⁊ se ad p̄silia obligāti q̄ nō vouēti, nec se ad ipa p̄ p̄ia obliganti. ¶ Et videt q̄ sic/q̄m omne opus bonū quāto fit cū firmiori proposito p̄seuerādi ⁊ proficiēdi ipm/tāto est magis meritoriū: sz obseruatio cōsiliorū post votū est stabilior q̄ fine voto: ergo ⁊c. ¶ Contra: q̄ bonum quāto fit liberius tanto melius: sed nō vouēs liberius seruat q̄ vouens/cū ipe vouēs ad obseruationē hmōi obligef/nō aūt alius: ergo ⁊c. ¶ Responsio. Ubi primo videndū est q̄ ⁊ quot sunt Christi consilia. Secūdo qualis obligatio est ad ipsa. Tertio quesitum videlicet quib⁹ eorum obseruatio est magis meritoria.

Quantum ad primum est sciendum q

sicut oia p̄cepta dei sunt/vt ostēsum est in alia questione de actib⁹ iustitie: ita ⁊ oia Christi cōsilia euāgelica sunt de actib⁹ temperātie. ¶ Aduertus euidenter est sciēdū q̄ cum temperātia sit moralis virtus electiua/ circa concupiscibilū vel appetitus circa ipa concupiscibilia moderatiua: tres possunt assignari eius partes subiectiue correspōdentes trib⁹ concupiscibilium generib⁹ circa que est moderat⁹ ois appetit⁹ tēperantia informat⁹. Sunt enī concupiscibiles honores p̄sentes: delectatiōes carnales/ ⁊ diuitie tēporales. Istis trib⁹ appetitib⁹ ad ipsorū concupiscētiā moderādā tres sunt correspōdentes temperātie partes appetitꝰ circa hmōi tria cōcupiscibilia refrenātes/vez humilitas prompta honorū p̄sentium cōtemptui: puritas illibata delectationū carnalū repressiua: ⁊ paupertas volūtaria/diuitiarū tēporaliū abiectiua. Omnia autem Christi euangelica consilia sunt/vt apparet ex euangelio/de his tribus: ex quo sequit q̄ sunt tria. Christi enī p̄siliorū aliud est seipm submittere per promptā rudinē humilitatis ⁊ obedientie: aliud sensum reprimere p̄ pulchritudinem puritatis ⁊ castimonie: et aliud mūdū spernere/p arctitudinē pauperis ⁊ indigētie. ¶ Primū cōsiliū Christi/q̄ est de actu humilitatis ⁊ obedientie. Mar. viij. ⁊ Luce. ix. ca. explicat: vbi sic dicit. Conuocata turba cū discipulis suis dixit eis Jesus. Si quis vult me sequi deneget semetipm et tollat crucē suā ⁊ sequat me. Quid enī est seipm denegare nisi suā volūtatē alteri submittere p̄ promptitudinē humilitatis ⁊ obedientie? Secundū p̄silium q̄ est de actu puritatis ⁊ castimonie cōseruāde/dedit Christ⁹ facto/ qñ vez Joānē nuptias p̄trahere volētē reuocauit/et in virginitate seruauit: cui etiā ex hoc specialiter/monendo matrē suā virginē virgini cōmēdauit. Tertium cōsilium q̄ est de affectu paupertatis voluntarie habetur. Mar. x. Ubi Christus cuidā dicēti q̄ p̄cepta oia obseruauerit/ait: vnū tibi deest. Si vis p̄fect⁹ esse vade ⁊ vēde oia q̄ habes/ ⁊ da paupib⁹/ ⁊ habebis thesaurū in celo: ⁊ veni sequere me. Idē habet Mat. xix. et Lu. xviij.

¶ Hoꝝ p̄siliorū primi sicut principalis ⁊ p̄caput obseruatio maiora difficultatis ⁊ abūdātioris est vtilitatis. Unde de his Christi p̄silijs loquēs beat⁹ Gregoriꝰ dicit sic in quadā Homilia. Ibi dicit vt abnegemus nos (vez in duobus vitiis supradictis p̄siliis hic dicit vt abnegem⁹ nos/vez in primo in quo obedientia suadet. Et forsitan laboriosū nō est hoī reliquere sua/sz valde laboriosum est hoī reliquere semetipm. Unus quippe est abnegare q̄ habet: valde aūt multū est abnegare q̄ est. Hec Gregorius. Per votū enī obedientie abnegamus q̄ sum⁹/q̄ p̄priā volūtatē. Per votū cōtinentie et indigētie abnegam⁹ q̄ habere possum⁹/vez delectamenta carnalia ⁊ terrena dñia. Et si aliquo mō q̄ sumus etiā p votū p̄mittē abnegam⁹/nō tñ q̄ est in nobis p̄fectissimū/sed potiꝰ q̄ est iperfectius/appetitum vez sensitiuū/ciusq̄ primum instinctum. Ex quo apparet votū obedientie/de quo est primū Christi p̄silij esse p̄ciosius et deo aliis duob⁹ acceptabilius: tū q̄ ipm plus offert q̄libz deo/q̄ seipsum: q̄ per alia duo/p que mūdū tñ offert ⁊ sensum: tū q̄ hmōi act⁹ obedientie est p̄fectiꝰ virtutis q̄ humilitatis/q̄ p̄fectior est q̄ sit castitas vel paupras. ¶ Ecce igit/quomō oia Christi euangelica p̄silia sunt de actib⁹ tēperātie/vez trib⁹ tribꝰ tēperāte partib⁹ p̄dictarū: q̄ fuit p̄positū declarandū.

¶ Ex p̄dictis apparet ipa Christi p̄silia esse rōnabilia ⁊ ad seruādū vtilia. Primū apparet/qñ cuilibet rōnabiliter cōsulit vt omne illud detestetur p̄ cuius affectū incurrit periculū: sz āplexus seu affect⁹ trium p̄tractorū tribus p̄dictis de q̄b⁹ sunt tria Christi cōsilia supradicta est valde periculosus: ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur/q̄ cum omnis legislator velit rationabiliter ⁊ intendat mandatoꝝ legis sue obseruationem/per cōsequens illa oia ei⁹ cōsilia sunt rationabilia/quorum obseruatio inducit et allicit ad obseruationē mādatoꝝ. ⁊ trāsgressio est occasio trāsgressionis ipoꝝ: sz p̄dicta oia Christi cō-

ſilia ſunt hmõi reſpectu mãdatoꝝ dei. Q̃ apparet: vo
tũ eſt humilitatis et obedięrie vt emuięt aliqs eſt in
ductiuũ vlter ad obſeruationẽ oĩm mãdatoꝝ: et eius
trãſgreſſio eſt aliqlr occaſio trãſgreſſiõis ipoꝝ. Vo
tũ autẽ ſeu ꝓſilitũ caſtimonie iducit ad obſeruatiõem
duoꝝ quoꝝ altero ꝓhibet mechia ⁊ altero ei⁹ paupies
tia. Per tertiũ/ vcz ꝑ votũ ⁊ ꝓſilũ pauptatis volũtarie
Iducimur ad nõ furandũ/nec rem alteri⁹ apperẽdũ/de q̃
bus duob⁹ ſunt alia duo ꝓcepta: ergo Chriſti conſilia
ſunt rõnabilia. ¶ Scõm vcz q̃ ſint vtilia et ea obſer
uãtib⁹ fructũ afferẽtia/ apparet qm̃ humilitas et obe
diẽtia ꝓmerẽt celſtitudinẽ eminẽtẽ. Vñ ſic ſe humiliã
tib⁹ ⁊ ꝓpriũ volũtatẽ abnegãtib⁹ Chriſt⁹ loq̃t. Mat.
19. ita dicẽs. Vos q̃ ſecuti eſtis me/ volũtatẽ. ſ. ꝓpriam
abnegãtes in regnatione cũ ſederit filius hois in ſede
maieſtatis ſue ſedebitis et vos ſup ſedes duodeci iudi
cãtes duodeci trib⁹ iſrael. Caſtitas illibata meret pul
chritudinẽ ꝑcellẽtẽ/q̃ ꝗginitatis aureolã/q̃ eſt accidẽ
tale ꝓmũ ꝓſiſtẽs in gaudio de nũꝯ cecidiſſe ꝑ peccatũ
carnis/ſz ſemp ſtetiſſe in pulchritudie innocẽtie ꝗginal.
Vñ de talib⁹ dixit Chriſtus Matth.19. Sunt eunuchi
qui ſe caſtrauerũt propter regnũ celoꝝ. Et ideo de eis
põt intelligi illũ Apocalꝫ.2. Hi ſunt q̃ cũ mulieribꝰ non
ſunt coiqnati: ꝗgines enĩ ſunt. Hi ſequũtur agnũ q̃cũq;
ierit. Tertiũ vcz paupras volũtaria ꝓmeret plenitudi
nẽ abũdãtẽ/qũ bene Chriſt⁹ inuit quãdo iuuenẽ illũ de
ſit. Vẽde oĩa q̃ habes ⁊ da paupib⁹: ⁊ habebis theſau
rũ in celo. ¶ Et ſi q̃rat/quare Chriſti ꝓſilia fuerũt de
actib⁹ tẽpãrie cũ ꝓcepta ſint de actib⁹ iuſtitie? Ad hoc
poſſit dici q̃ magis in ꝯ politia eſt neceſſaria iuſtitia
q̃ tẽperãtia maxie i illo gradu ſumpta/ẽm quẽ de ipſa
ſeu de ei⁹ actib⁹ ſunt data ꝓſilia. Sñ iuſtitia eſt et ſine
ei⁹ actib⁹ de q̃b⁹ ſunt dei ꝓcepta/nõ potuiſſet ꝓſeruari
in humana politia pax nec amicitia / vt in q̃ſtione alia
fuit dictũ: et ideo fuit neceſſariũ ad hmõi iuſtitie actus
hoies obligari/⁊ ꝑ ꝓs dari de eis nõ ꝓſilia ſed ꝓcepta.
Ecõtrario autẽ ſine tẽperantie actib⁹ d: q̃b⁹ ſunt tria
Chriſti ꝓſilia ſupradicta põt eẽ in politia humana trã
quillitas et amicitia: et ideo de eis nõ debuerũt dari ꝓce
pta ſed ꝓſilia/cũ ad ipoꝝ obſeruationẽ q̃ difficilẽ licet
vtilẽ non oportuerit hoies obligari. ¶ Hec de primo.

Quantum ad ſecundum pono duas cõ cluſiones.

¶ Prima eſt q̃ oẽs vlter obligãtur ad Chri
ſti q̃dicta ꝓſilia nõ ſpernẽda. Hec apparet/qm̃ oĩs obli
gat⁹ ad nõ ſpernẽdũ cõſulẽtẽ ẽ etiã obligat⁹ ad nullũ
ei⁹ ꝓſilitũ ꝓtẽnẽdũ. Hoc apparet/qm̃ ꝓtẽpt⁹ cõſilg in cõ
tẽptũ redũdat ꝓſulẽtis: ſed ꝑtat q̃ nulli eſt licitũ ꝓtem
nere Chriſtũ: q̃ nec aliqs ei⁹ ꝓſilitũ. ¶ Et ſi q̃ras ꝓtra
q̃d ꝓceptũ facit q̃ ꝓſilitũ aliq̃s Chriſti ſpernit/ Reſpõ
deã q̃ ꝓſilia Chriſti poſſet q̃s ꝓtẽnere vel in mẽte ea ir
rõnabilia reputãdo: vel ore ꝓtra ipa vel eoꝝ obſeruato
res latrãdo et murmurãdo. Cũ ergo ꝓmo mõ cõtẽ
nẽs/vcz mẽte/peccat faciẽdo cõtra ꝓme tabule ꝓceptũ
ſcõ autẽ mõ/vcz ore ſpernẽs facit ꝓtra ſecũdũ eiuſdẽ
tabule ꝓceptũ. Hoc apparet/qm̃ ex illo primo ꝓcepto.
Nõ habebis deos alienos: nõ tm̃ interdicit act⁹ idola
trie creature exhibẽdus: ſz etiã ꝓcipit cultus ſeu interi
or actus/quo de⁹ eſt mẽte colẽdus: ſed q̃ Chriſtũ vel
aliq̃s eius ꝓſilitũ ſeu dictũ ſpernit/deũ ſpernit/q̃ Chri
ſtus eſt deus: ergo talĩ q̃libet peccat mortalr ꝓtra pri
mũ ꝓme tabule ꝓceptũ faciẽdo/nõ tm̃ negatiue/deum
vcz nõ colẽdo/ſed etiã/ q̃ grauẽ eſt /poſitiue et cõtra
rie ipm̃ mẽte interius ꝓtẽnẽdo. ¶ Secũdũ/vcz q̃ ſper
nẽs ore peccet ꝓtra ſecũdũ eiuſdẽ tabule ꝓceptũ/ appa
ret: q̃ ex illo ꝓcepto/ Nõ aſſumes nomẽ dei tui in vanũ
tenemur ad deũ interdũ vocaliter collaudãdũ ⁊ ad nũ
q̃ ipm̃ hoc modo vcz ore exteri⁹ ꝓtẽnendũ: ſed hoc fa
cit qui ſpernit ⁊ obloq̃tur contra aliq̃s ꝓſilitoꝝ Je
ſu Chriſti: ergo ⁊c. ¶ Cõfirmat. q̃ ſi aſſumere nomen
dei in vanũ eſt mortale peccatũ/ꝓtra ſecũdũ ꝓceptũ mt
tomagis mẽte tenere vel ꝟbo aſſerere aliq̃s ei⁹ ꝓceptũ
vel ꝓſilitũ eſſe vanũ, erit peccatũ et contra idẽ preceptũ.
Unde et grauẽ peccat q̃ aliq̃s ꝓſilitoꝝ Chriſti mẽte cõ
tẽnit vel ꝟbo ipugnat / q̃ q̃ aliq̃d falſuꝫ iurat vl̃ q̃mõ
cũq; alr nomẽ dei aſſumit iuniter. Hz etiã ꝓmũ hoꝝ
vcz mẽte ꝓtẽnere aliq̃s Chriſti ꝓſilitoꝝ videt eſſe erro
nõ tm̃ in moꝝ⁹ ſed etiã in fide. Nullus enĩ videt poſſe
deũ ſpernere ſine infidelitate. ¶ Ex q̃ põt iferri corolla
rie/ vt videt q̃ mlto dãnabilius et grauẽ peccãt oĩes
ad Chriſti ꝓſilitoꝝ obſeruationẽ nõ aſtricti ea cõtẽnen
tes et ꝓtra ipſa obloquẽtes/q̃ aſtricti et obligati ex vo
to ad eoꝝ obſeruationẽ ipa trãſgrediẽdo. Videãt ergo
ſibi et caueãt religioſi Chriſti ꝓſilia obſeruãtũ ꝓſe
cutores ⁊ ꝓtẽptores: qm̃ ſicut honorãtes miſſum/ mani
feſtũ eſt honorare mittẽtẽ ẽm ſententiã ſaluatoris: ita
ecõtrario q̃ Chriſti veſtigioꝝ imitatores q̃ ſunt ei⁹ cõ
ſilioꝝ obſeruatores ꝓſequũtur et ſpernũt Chriſtũ eiuſ
q; ꝓſilia q̃ ipſi obſeruãt ſpernere videtur et deteſtari ac
ꝓtẽq; ꝓbant. ¶ Secũda ꝓclo eſt/ q̃ ad Chriſti cõſilia
adipiſcẽda non obligat niſi q̃ ſe ex voto ſpecialr obliga
uit. ¶ Hec apparet/qm̃ licet ad malũ vitãdũ q̃libet te
neret ẽm rectũ rõnis iudiciũ eſto q̃ de hoc nullũ eſſet
datũ ꝓceptũ: nõ tm̃ ad bonũ aliq̃s faciendũ niſi ad ſibi
ipſũ cũ ſed nullũ bonoꝝ de q̃b⁹ ſunt Chriſti ꝓſilia ẽ ali
cui inũcrũ niſi ſe ad ipm̃ voluntarie obligãt: ergo ⁊c.
Minor eſt eiuſdẽ ẽtrũ ad primã partẽ/ vcz q̃ illa bona
de q̃b⁹ ſunt Chriſti ꝓſilia nõ ſunt inũcta vt fiãt/ſe non
obligãtib⁹ ad ipa/qm̃ per hoc ꝓſilia differũt a ꝓceptis.
Secũda pars vcz q̃ ſe obligãtib⁹ ſint inũcta/apparet
qm̃ licet inũgit ſecũdo ꝓcepto ne ſpernat deũ ſz colat
corde ei⁹ nec nomẽ i vanũ aſſumat ore: ſed oĩs faciẽs
ꝓtra votũ licitũ/quo ſe obligauit volũtarie ad obſerua
nonẽ ꝓſilioꝝ Chriſti/nomẽ dei aſſumpſit i vanũ/vl̃ vo
ce ouis ſi vouit ore/vl̃ ꝓceptu mẽtis ſi vouit mẽte: ergo
oĩs voto ſe obligãs ad obſeruãtiã Chriſti cõſilioꝝ eſt
ad ipſa ſeruãda obligat⁹ virtute ſecũdi ꝓcepti: contra
quod facit ea que vouerat ore vel mẽte poſt votũ trãſ
grediẽdo. ¶ Ex ꝓdictis apparet q̃ licet oẽs ad dei ꝓce
pta obſeruanda ſint obligãti, vcz tm̃ ad ipſa mẽte nõ ſper
nẽda/ q̃ etiã ope adipiſcẽda/nõ tm̃ ad Chriſti ꝓſilia ob
ſeruãda obligãtur niſi ſe volũtarie obligãtes: q̃b⁹ poſt
votũ q̃d prius erat ꝓſilitũ eſt ꝓceptũ: et ideo tenẽtur ad
ipſa vt ad ꝓcepta. Alij autẽ obligant ad nõ ſpernẽdũ/
ſed non ad ꝓpliẽdũ. Nõ ꝓplere enĩ nõ eſt talib⁹ aliquod
peccatũ mortale/nec etiã veniale. ¶ Hec de ſecũdo.

Quantum ad tertium dicendum q̃ cõ

ſilioꝝ obſeruãtia multo magis eſt meritoria et fructuo
ſa vouẽtib⁹ in gra exiſtẽtib⁹, q̃ alijs nõ vouẽtib⁹ in eã
dẽ gra exiſtẽtib⁹ et alijs oĩb⁹ a voto et nõ voto ſcu obli
gatione parib⁹ exiſtẽtib⁹. Hoc ꝓbat/qm̃ ſicut vnũ pec
catũ alteri⁹ cuius eſt iductiuũ nõ diminuit ſz intendit
ita nec bonũ/qd̃ ex alio bono ꝓuenit ex hoc remittitur
ſed magis itẽdit: ſz obligatio ad bonũ aliq̃s faciendũ
mediãte voto eſt bona et meritoria: q̃ obſeruatio eoꝝ
ad que eſt hmõi obligatio/ꝑ votũ nõ diminuit q̃tũ ad
rõnẽ meriti/ſed augeꝫ. ¶ Cõfirmat: q̃ q̃to vlr⁹ actus
bon⁹ ſit cũ ꝓpoſito firmo ore ipm̃ ꝓmuãdi tãto eſt deo
acceptior: ⁊ q̃to q̃s aliq̃s bonũ agit cũ ioluditore ꝓpoſi
to placeãdi i eo tãto eſt acceptabil⁹ deo: ſed obſeruã
tio poſt votũ eſt cũ firmo ꝓpoſito ꝓmuãdi irrcuocabi
liter cui⁹ contrariũ eſt de quocũq; obſeruãte ſine voto:
ergo ⁊c. Hec eſt ſẽtia Anſelmi.2. Cur de⁹ homo. cap.
5. Ubi ad iſtã q̃ſtionẽ rñdẽs ſic dicit. Eſt neceſſitas que
bñfaciẽti gratiã aufert vel minuit: et eſt neceſſitas qua
maioꝝ gra bñficio debet. Cũ enĩ aliquis ea neceſſitate
cui ſubiacet iuſtus bñfacit/aut nullã aut minoꝝ gratiã

illi debet. Cū ꝺo ſpōte ſe neceſſitati facile ꝺi ſubdit nec ſanus eā ſuſtinet maiorē bñficij gſam mereꝝ. Hec eſt nō ē dicēda neceſſitas: ſz gſa: qz nullo cogēte i lā ſuſcepit ac ſeruat: ſz gratis: q̄uis nāq; ille ſeruare ex neceſſitate poſt votū debeat ne apoſtate deprauationē incurrat/et licet cogi poſſet ſeruare ſi nollet/ſi rī nō iuit⁹ ſeruat qꝺ vouit, nō min⁹ ſed magis grat⁹ eſt deo q̄ ſi nō vouiſſet. Nec ſatē viuere dicēꝺ⁹ ē neceſſitate /ſz ea q̄ vouit libertate. Hec Anſelm⁹. Et hoc idē vꝺz qꝺ bōa opa ꝓpter votū nō ſint meritoria ſed matoris merit apud deū/explicat idem Anſelm⁹ in libro de ſimilitudinib⁹ ura dicēs. Acceptabili⁹ eſt deo op⁹ monachi q̄ hoīs ſeculāris: qꝺ pōt videri a ſili. duo ſunt hoīes ſub vno⁹ ꝺño ſingulas arbores in ſolo ꝓpꝺio hñtes et bonū fructum ferētes. Vn⁹ eox q ꝺñs min⁹ diligit cū arboris ſue fruct⁹ colligēdus fuerit/colligit ſeruatq; ꝺño de eo q̄nam ſibi viſum fuerit. Alius autē adeo diligit ꝺñm ſuū vt ad eū veniēs arborē ſuā offerat dicēs. Ecce hāc arborē tibi offero vt a modo tibi fructificz/tpamq; tuo aſſigno ꝓpoſito vt ex ea fructū colligat / indeq; tibi ꝓut velle nouerit deſeruiat. Sed et ego q̄ta diligēna potero cāꝺē tue valitati cuſtodiā. Vtr⁹ horū obſequium ꝺño magis erit acceptū: nōne ſcīz? Sic eſt ſeruitus monachi magis deo acceptū/q̄ hoīs ſeculāris. Hec Anſelmus.
¶ Sic ad q̄ſtionē. ¶ Ad rationē in ꝓncipio patet ſolutio per eundem Anſelmum.

Circa diſtinctionē trige ſimā octauā i qua Magiſter mꝭ ḡrit an mēdaciū qꝺ diſtiguit mꝭ tiplex/ſit peccatū: Quero duo. Primo vtrū oē peccatū ſit mortale vl veniale. Secꝺo an mēdaciū ſit peccatū mortale. ¶ Quātuz ad ꝓmū arguo ꝓmo q nō oē peccatū ſit veniale vel mortale: qm oē peccatū mortale vel veniale eſt actuale: ſed nō oīne peccatū ē actuale: cū ſit aliqꝺ originale: q̄ ꝛē. ¶ Contra/qz oē peccatū eſt mortale cui ꝺebet mors pene eternalis: et veniale cui ꝺebet mors pene tēpalis: ſz oē peccatū cadit aut eſt ſub altero horū: caucū q̄ enī pena ꝺebita aut eſt eternalis aut aliqua tpalis / ergo ꝛē. ¶ Rñſio in qua pte ꝓmittā duplicē diſtictionē. Secūꝺo ꝺicā ad queſtionem.

Quantum ad primū: prima diſtinctio

ꝓmittēda eſt/q peccatū pōt ſumi ꝺupl⁹. Uno mō ſpecialr et ꝓprie/vt diſtiguit ꝓtra reatū. quoꝺāmō vt cauſa diſtiguit ꝓtra effectū. Sicut enī effect⁹ eſt ꝓpter cauſaz/ita reat⁹ eſt ꝓpter culpā ꝓmiſſaz. Ex quo apparet q ꝓpue reat⁹ nō eſt peccatū ſeu culpa / ſed eius ſequela. Alio modo peccatū pōt accipi vniuerſalr et large vt ſe extēdit etiā ad reatū mō quo ꝺicim⁹ ꝺe quocūq; peccāte poſt peccatū ꝓmiſſuz nōdū ꝺultū ſeu remiſſuz q eſt in peccato. Hoc enī nō eſt verū niſi accipiēꝺo peccatuz ꝓ reatu: qz vꝺz ꝓpter peccatū ꝓmiſſuz eſt re⁹ ꝺebite illi pene. nō eſt autē verū ipm eē in peccato/vt peccatum diſtiguit ꝓtra reatū/ſicut accipit ꝓmo mō. hoc enī mō null⁹ eſt in peccato/niſi q̄ꝺiu eſt in actu peccānꝺi / ſicut nec in merito niſi q̄ꝺiu eſt in actu merēꝺi. trāſeūte enī actu trāſit ei⁹ bonitas vel prauitas/et p ꝑſs meritū vl demeritū: q̄ tñ liczꝫ trāſeat formalr/manēt tñ ſtualiter iſto mō/qz peccatū licet ꝓteritū ſputat ad penā/ꝛ meritū ad coronā. Tunc ꝺico q petīn in q̄ſtione iſta accipio nō ꝓmo mō ſz ſcꝺo/vt vꝺz ꝺicit ꝺe reatu ſiue ꝓſequēte ꝓpriū peccatū ſiue alienū/ mō quo paruul⁹ eſt re⁹ ātē bapriſmū/nō ꝓpter ſuū ſed ꝓpter alienū delictum. Et ideo ꝓmoꝺo peccatū ꝺicit originale et nō actuale/qz ſz reat⁹ ſit ipſoꝝ ꝓpriꝰ/actualis ſcz et cuiuſlibet alterius actualr peccātis/tñ peccatū qꝺ ſequitur hmōi ipſoꝝ reatus/non eſt coꝝ ſz fuit alioꝝ/vꝺz ꝓmoꝝ parētū: q̄re ꝛē.
¶ Scꝺa diſtinctio ꝓmittēda eſt q peccatū mortale et veniale ꝺupl⁹ poſſunt ſumi/vꝺz formalr ſeu intrinſece ſm ſe abſolute: et ſtualr ſeu finalr et extriſece. Primo mō ſumpta diſtiguñt ſicut albū et albi⁹/vel qꝺcūq; poſitiuū et ci⁹ oppoſitiuū. Mortale enī peccatū eſt malus ſm ſe ꝺictū: Veniale ētiā ē malū mortale/tñ leui⁹. Hoc etiā mō ſumpta diſtiguñt inter ſe peccata mortalia diuerſa/quoꝝ vnū ſm ſe eſt mortalr peius malū et altō leui⁹ ſiue minus. Secūꝺo mō ſumpta peccata ꝑdicta diſtiguñt in ordie ad debitas eis penas. Vñ veniale ꝺicit/qz ipſi ꝺebet pena facilr remiſſibilis/qz tpalis: mortale autē ecōtrario/qz ꝺifficulter eius pena eſt remiſſibilis cū ſit eternalr punibile. Ex hoc mō peccata mortalia nō ſunt inter ſe diſticta/cū qꝺlibet ſit punibile pena eterna/et p ꝑſs equali extēſiue licet inequali itēſiue Et ideo ētiā iſto modo vnū mortale eſt grauꝫ alio/hꝺ magis punibile intēſiue licet nō extēſiue. Sic ergo apparet q ꝺupl⁹ mortale peccatū diſtiguit a veniali. ꝛ qꝺ cūq; leui⁹ a grauiori/vꝺz intriſece ſm ſe/ qz mortalr deterius/et extriſece/qz in ordie ad maiorē debitā ſibi penā. Q; autē ꝓma ipſoꝝ diſtictio ſit intriſeca/ apparet: qz eſt ab eis inſeparabilis: ipoſſibile enī eſt peccatū veniale eſſe malū mortalr equalr cū mortali: nec vnū mortale leui⁹ cū alio grauiori: ergo ꝛē. ¶ Ex eoꝺē ſequit q reſpectu ipſoꝝ diſtictio eſt ab extriſeco et eis accꝺēs talis qz ſeparabil'. Pena enī nō eſt extriſeca culpe/ nec ꝺe ci⁹ rōne/cū ſit ab ipſa ſeparabilis. Poſſet enī ꝺe⁹ ſi vellet culpā aliquā nō punire vel maiorē culpā minori pena/et minorē maiori / nec tñ ꝓpter hoc culpa ipſa qz minor⁹ pena punita/eēt mior: nec alia qz maior eēt maior. Nō enī eſt culpa ꝓpter penā ſibi ꝺebitā/nec per ꝑſs maior ꝓpter maiorē/nec minor ꝓpter minorē ꝺebitā ſibi penā: ſed ecōtrario qz culpa ideo ꝺebet penaꝫ ꝛ qz maior ꝺebet maior/et qz minor/minor: licet poſſet fieri p ꝺiuinā potentiā ecōtrario. ¶ Ex quo pōt arguī ad oppoſitū: qm illō nō eſt alicui intriſecū ſed extrinſecū qꝺ pōt variari alio i nullo variato: ſz ꝓpter vnatonē poſſibilē in penis/nulla eēt variatio q̄tū ad maiorē minorē vel minorē in pcīs: q̄tūcūq; enī peccatū oditi ꝺeū vel interficiēꝺi Chriſtū nullꝰ ꝺe⁹ puniret pena/vel mior q̄ pena ꝺebita peccato alteri leuior puta fractionis filacij: nihilomin⁹ ſemp vniformiter vnū eorū eſſet peius mortalr quo ad culpā/ſicut puꝰ/licet nō grauius finaliter quo ad penā: ergo ꝛē. ¶ Hec de primo.

Quantum ad ſecundum: pro ſolutione q̄ſtionis pono quatuor ꝛcliones.

¶ Prima eſt/q nullū peccatū ſm ſe abſolute formalr ſumptū eſt mortale nec veniale. Hec apparet/qz qꝺ ꝙuenit alicui precise vt alteri cōparato nō ꝙuenit ipſi vt abſolute p ſe ſumpto: ſed peccatū mortale ꝛ veniale vt accipiūtur formaliter ꝙuēūt eis ꝺe qꝺ⁹dicūtur tñ vt ad alia cōparatis. veniale enī ꝺicit/ qz min⁹ alio/mortale ꝺo qz grauꝫ: grauius autē et min⁹ graue/ſicut oē ꝓparatiuū ſemp reſpicit alterum: ergo ꝛē. ¶ Cōfirmatur: qz ſicut ſe hꝺz magis et min⁹ albū ad albū abſolute ſumptū: ita mortale et veniale peccatū ad peccatū abſolute acceptū: ſed ſle magis et minꝰ albū reſpicīt albū abſolute ſumptū/q ꝺe nullo albo ꝺicit magis nec minus albū/niſi vt comparato ad alterū: ergo nec veniale nec mortale ꝺicit ꝺe aliq̄ peccato niſi vt ad alterū ꝓparato: quare ꝛē. ¶ Secūꝺa ꝛcluſio que ſequit ex ꝑdicta eſt/q peccatū formaliter ſumptū/vt vꝺz eſt mortalr malū nō ē mortale nec veniale ētiā vt ad quodcūq; peccatū aliud acceptū ſiat ꝓparatum. Hec apparet/qm vt dictum eſt ſicut magis albū ad minus albū/vel minus q̄tū ad minus quātū/ita ſe hꝺbet mortale ad veniale peccatū hoc modo ac-

ceptum non omne quātū ad aliud ꝓparatū est maius vel min⁹: nec albū magis albū vł min⁹/ cū aliqđ possit esse equalr albū et equalr ꝯtū: ergo et peccatū pōt esse equalr malū ad aliud ꝓparatū: quare ꝛc. ¶ Ex hoc sequit corollarie ꝙ vnū et idē peccatum pōt dici mortale vt ad vnū peccatū/ et nō mortale vt ad aliud ꝓparatū et hoc isto modo intelligēdo. ¶ Tertia ꝓclo est ꝙ inter peccatū mortale et veniale/ vt ista ad alia ꝓparata accipiūtur formalr et intrīsece/ vez ꝥm maiorē culpam seu mortalē malitiā/ et minorē: nō pōt esse aliqđ medīū nisi equale tm. Hec ꝓclusio apparet et sequit ex secūda: qm sicut min⁹ albū ad albius ita min⁹ malū ad pei⁹: ergo sicut nō est dare aliqđ albū qđ ad aliud cōparatū nō sit min⁹ albū vel albi⁹ vel equale: ita nec malū aliqđ pōt esse ad malū aliud ꝓpatū qđ nō sit min⁹ vel pei⁹ vł ēqle sed ois peccatū est mortalr malū: ergo qđcūq; peccatū ad aliud ꝓparatū est min⁹ malū aut peius aut equale: ſz veniale ꝛ mortale vt sic sumpta nō distigūtur nisi sicut malū min⁹ et peius: ergo ꝛc. ¶ Sed ꝓtra hoc arguit: qm tūc mortale poterit dici veniale ꝛ ecōuerso/ cū vnū veniale sit leuius ꝛ alterū peius/ ꝛ p ꝓns mortale si oē malū peius est mortale. Cōsilr vnū mortale est alio leui⁹: ergo veniale/ si oē peccatū leui⁹ est veniale. ¶ Ad hoc pōt dici ꝙ nō oē peccatū graui⁹ seu mai⁹ vniuersaliter est mortale/ nec oē leui⁹ veniale: ſz pōsit illđ vocał mortale qđ sic est graui⁹ ꝙ sibi debeł pena eternalis: illđ veniale qđ sic est leui⁹ ꝙ sibi debeł pena tm̄modo tpalis. Nō sic itelligēdo ista quasi peccatū sit pei⁹ propter maiorē penā/ nec leuius ꝓpter minorē cū vt dictū est leuior culpa possit puniri grauior pena: ſz qr sic est de facto/ ꝙ vez semp maior culpe maior debeł ꝛ datur pena extēsiue vel intēsiue. Quia tm̄ nota sunt ad placitū/ peccatū qđcūq; minori pena dignū/ qr minoris culpe posse dici veniale in ordīe ad aliđ graui⁹ tā in culpa seu malitia ꝙ in debita sibi pena. ¶ Quarta ꝓclo est/ ꝙ inter peccatū mortale et veniale vt accipiūtur ſtualiter vel extrīsece in ordine ad debitas eis penas nullū est medīū de facto/ posset tm̄ eē. Hec apparet qm̄ peccatū mortale hoc mō sumptū est petm̄ eternalr/ veniale vero tm̄ tpalr puniēdū: ſz ꝓstat ꝙ inter peccatū eternaliter et iter peccatū venialr puniēdū nullū est de facto medīū: oē em̄ peccatū puniēdū/ altero horū modorū deſtamit puniēdū: ergo ꝛc. Secūda pars vez ꝙ possit cē medīū inter ista vt sic sumpta apparet/ qm̄ cū oē peccatus deꝰ puniat ꝓtigēter/ posset aliqđ veniale vł mortale nō punire aliquo ꝑdictorū modorū/ nec vez pena sempiterna nec etiā tpali. Et si dicał ꝙ tūc peccatū nō accipere tur mō quo accipit in ꝓclone ꝑducta/ vez ſtualr. ¶ Pōt dici ꝙ imo. Semp em̄ peccatū vt punibile ꝓsideratum accipit vt ſtualr/ qr in ordine ad effectū debite sibi pene/ esto ꝙ nūq; pena ipsa sit actualr iferēda: quare ꝛc. ¶ Cōfirmał: qr licet deꝰ non possit facere ꝙ peccatum nō sit peccatū/ nec ꝙ peccatū graui⁹ sit leui⁹ vel minus nec ꝙ min⁹ sit mai⁹/ sicut nec ꝙ albi⁹ manēs albius sit min⁹ albū: pōt tamē quodcūq; peccatū punire vt sibi placz/ vł etiā nō punire: ergo ꝛc. ¶ Sed ꝓtra predictā ꝓclonē arguit. Et ꝓmo ꝓtra ꝓmā ei⁹ ptē: qm̄ nō oē peccatū deꝰ punit cū multi ex sola ꝓtritione ab oi peccato et pena eis ex peccato debita liberent: ergo de facto est medīū inter petm̄ punitū eternalr/ ꝛ petm̄ punitū tpaliter/ cū multa nec vno nec alio mō puniātur. ¶ Sc̄do ꝓtra secūdā partē arguit. qm̄ ꝙ deꝰ possit peccatus aliqđ nō punire/ hoc est qr potest ipm remittere: et sic est de facto ꝙ oē peccatū nō punitus est remissus/ ſz aliqđ est tale vł esset remissum si poneret nō punitus: sed peccatus remissus nō est peccatus: ergo nō sequit/ si peccatus potest esse nō punitus ꝙ ꝓpter hoc posset eē medīū inter peccatus eternaliter/ et inter peccatus tpalr punitum/ cum peccatus nō punitus sit remissum/ nec ꝙ ꝓns sit peccatum. ¶ Ad ꝓmū dicē duz ꝙ oē peccatū deꝰ statuit puniēduz aut pena assumpta volūtarie a peccante aut alia ipsi inflicta ab alio puniēte/ vt a deo peccatum puniēte vł in pūti vel in sequēti purgatorio vez vł eternaliter in ſferno. ¶ Et qñ dicit ꝙ multi sola ꝓtritiōe liberant a culpa et a pena: ꝑcedo/ qr ꝓtritio ipsa est pena a peccatore volūtarie assumpta deo ipsam ei inspirāte. Est em̄ ꝓtritio dolor et amaritudo mētis seu tristitia qua ꝓtritus punit ꝓpriā suā culpā tpalr in ꝑsenti: ꝛ ideo euadit penā peccato debitā in seqnti. ¶ Si tm̄ dicatur/ quod etiā rōnabile videł et verum est/ ꝙ nō omne peccatum deꝰ statuit puniendū/ sed aliqua leuia remittit absq; aliquo actu penali/ puta p actū aliquē charitatis deus diligēdi vel ꝓximus ꝓpter deum/ tunc ēet dicēdum ꝙ peccatus mortalr et veniale qđcunq; differunt ſtualr/ nō p aliā et aliā penā eis debitā/ sed p aliam et aliā satisfactionē: qr satisfactio mortali peccato debita est penalis: aliter aūt peccato venialr qr leui de beł satisfactio non penalis. Et tunc sic dicendo appareret ꝙ nec inter mortale ꝛ veniale/ vt etiā sumunt ſtualiter isto mō/ est mediuz de facto/ cuz oi peccato aliqua satisfactio debeał: quare ꝛc. ¶ Ad secūdū/ qñ dicis ꝙ deus potest peccatū remittere qđ remissum nō erit peccatū/ aut intelligis ꝙ sic potest remittere ꝙ peccatū nō fuerit/ aut sic ꝙ nō existat/ aut qr pro ipso penā aliquaz non ꝑsonit. Sed nō potest ꝓmo modo itelligi: qr quod fuit ipossibile est nō fuisse. Nec secūdo modo/ qr nō magis est actualr formalr peccatū dānatoꝝ ꝑ quo actualiter puniunt ꝯ peccatū beatoꝝ: ita cū trāsiit peccatuz ꝑteritū dānatoꝝ sicut beatoꝝ nec plus existit/ ſz tm̄nō in effectu/ vez pene qua ista et nō illi actualr puniunt: ergo relinquit tertiū/ vez ꝙ peccatū a deo remitti non est aliud ꝯ ipm ad penā nō iputari: ꝛ peccatū dānatoꝝ non esse remissum/ nō est aliud ꝯ ipm esse punitū et nō remittendū/ qr semp puniendū. Et ecōuerso peccatū existēnū in purgatorio nō est remissum qr punitū/ cum tm̄ remittendū sit/ qr nō semp puniendū: et beatorū remissum qr nō punitū: et hoc est ꝓpositū vez ꝙ inter peccatū mortale/ quale est eternalr punibile: et veniale cuiusmodi est tpalr puniendū/ possit esse peccatū aliquod intermediū ꝓ quo videlz nec hoc modo nec illo esset pena aliqua nec satisfactio ꝙ imponēda. ¶ Et qñ dicał ꝙ illđ nō esset peccatū qr remissum: hoc nō valet ꝓpter duo. Primo qr ꝑteritū peccatū nō ideo nō est peccatus actualr qr remissum/ sed qr ꝑteritus: licet ideo non sit peccatū ſtualr/ qr remissum. ¶ Secūdo/ qr nō tm̄ peccatū postq̄ est ꝑteritū/ imo actu exns potest a deo non iputari ad aliquā penā et per ꝙns remitti/ nō quin peccatū sit formaliter cum ponał existere actualiter: ſz qr nō est ſtualiter seu iputabiliter in ordine ad effectū aliquē debite sibi pene. Ex quo apparet ꝙ remissio peccati nō est remoto peccati sed debite ipsi pene. Si em̄ peccatum remitti esset peccatū remoueri/ nec peccatus qđ existit dum existeret/ nec etiā qđ fuit posset remitti. Nec em̄ qđ ifuit pōt nō ifuisse/ nec exns duz existit potest non esse: et tm̄ petm̄ dum actu existit posset remitti: qr nec ipm remitti ē aliđ ꝯ ad penā nō iputari: ꝙre ꝛc. ¶ Sic ad questionē. ¶ Ad rationē in pncipio ptz soluno ex predictis.

SEcundo quæro: vtrum mēdacium sit peccatum. ¶ Et videtur ꝙ sic: qr ois decepto ꝓximi est peccatum: sed dicere mēdacium est saltē in intētione decipere ꝓximum: qm̄ ꝥm Augustinuz/ mēdacium est falsa ēntio vocis cum itētione fallēdi: ergo ꝛc. ¶ Cōtra/ quia oñe peccatus videtur esse ꝓtra aliquod ꝓceptoꝝ/ quod ꝓbał: qr null⁹ peccat nisi vel omittēdo illđ ad quod facere vel cōmittēdo quod vitare tenetur: sed nullus te-

nec vitare nisi quod sibi interdicit/nec facere nisi qđ sibi iniungitur: ergo nec p ꝓns peccat nisi faciēdo cōtra aliquod preceptū: sed mendacium nō est contra aliqđ decē preceptoꝝ: vt patet p singula discurrēdo: ergo ꝛc. ¶ Responsio vbi primo est videndum an mendacium sit peccatum. Secundo quale peccatum.

Quantum ad primum: q̄ peccatum sit

mendacium/ab omnibus est concessum non tamen ꝓbatum vniformiter seu ostensum. Aliqui enim mendacium esse peccatum probant per hoc quia cum mendacium sit contrarium veritati auertit hominem a deo q̄ est veritas/sed omne auertēs a deo est peccatum: ergo ꝛc. ¶ Sed ista ratio assumit vnū falsum/et concludit aliud falsum quod assumit est q̄ oīe mēdacium auertat hominē a deo: nullum enim peccatum auertit a deo formaliter nisi odium dei/nec virtualiter nisi oē mortale peccatum. Nec valet illud per qđ ꝓbat/videlicet q̄ mendacium opponitur veritati: quia nō opponitur formaliter veritati increate que deus est/sed veritati create alicuius rei de qua loquitur qui mentitur: quare ꝛc. Falsum quod cōcludit est q̄ oīe mendacium sit mortale peccatum/nullum enim peccatum nisi mortale tūc est hominis a deo auersiuum/sed constat hoc esse falsum/videlicet omne mendacium esse mortale peccatum ergo ꝛc. ¶ Alij dicunt et probant propositum aliter/videlicet mendacium esse peccatum/quoniam quod ex ratione sua dicit intentionem malam necessario est peccatum: sed mentiri est huiusmodi. Dicit enim intentionem decipiendi alium: ergo ꝛc. ¶ Confirmatur: quia licet actus positiuus et malitia eius non sint aliquid per se vnum/tamen potest aliquod nomen imponi ad significandum vtrumq̄: vt adulterari significat nō tm actum talem coeundi/qui quantum est ex se absolute potest esse bonus/sed etiā deformitatem et malitiā puta cum aliena vxore/sed tale vt sic nō potest esse bonus licet enim actus positiuus vt absolute sumptus possit esse bonus/non tamen vt sic circumstātionatus: sed in proposito/mentiri significat prolationem talium verborum falsum significantium non absolute/sed cū scīa oppositi: et per consequens cum intentione fallendi: ergo necessario est peccatum cum dicit circūstantiā actum necessario deformantem. ¶ Sed nec istō videt sufficere: quoniam non omnis mentiens intendit fallere illum cui mentitur/cum frequenter multi mentiantur illis quos sciunt per sua mendacia non decipi quia agnoscunt illa esse falsa/et contraria illorum esse vera. ¶ Confirmat: quia tocose mentientes non intendunt fallere nec fallunt cum de talibus mentiantur quorum contraria esse vera ab omnibus agnoscātur: quare ꝛc.

Et ideo aliter potest dici sic. Ois actus

est malus qui est ad obiectum indebitum terminatus: sed actus mentiendi transit super materiam disconuenientem actui/videlicet super falsū: materia enim discōuenientis actui locutionis est falsum/conueniens autē verum: ergo ꝛc. ¶ Confirmatur/quia quilibet actum eliciens debet ipsum ēm rectum rationis iudicium elicere circa obiectum conueniens. vnus enim et idem actꝰ vt ad vnū obiectum terminatus est bonꝰ/et vt ad aliud malus: vt odium proximi est malum/et odium peccati eius bonum: ergo ꝛc. ¶ Sed cōtra hec arguitur/quia non magis falsum vl creditum esse falsum est materia indebita locutionis ꝑ innocens occisionis: sed occisio innocentis potest esse licita/immo etiam meritoria/vt patet de occisione Ysaac precepta abrahe: ergo multo magis locutio falsi potest esse licita/deo reuocante ꝑceptum de non decipiendo proximum/sicut occisio innocentis esset licita ipso reuocante preceptum de nō faciendo homicidium. ¶ Preterea/quia si mentiri est malum precise quia transit super tale obiectum/nō tm quia decipit proximum/ergo non prohibetur per aliqđ secunde tabule preceptum/cum in illa non prohibeantur nisi mala proximis inferenda: ergo est contra aliquod prime tabule preceptum: sed hoc videtur falsum cum in illa non prohibeantur nisi illa que immediate auertunt hominem a deo/quod nō facit omne mendacium: ergo ꝛc. ¶ Ad primum concedo quemlibet debere mentiri deo id precipiente sibi: sicut interficere aliquem etiam innocentem/cum hoc tamen stat q̄ huiusmodi actus vt super obiecta talia transeuntes sunt actus moraliter indebiti et illiciti/licet possint esse liciti ipsos deo permittente et debiti/ipso precipiente: nec tamen propter hoc actus ipsi vt sic/videlicet vt sup obiecta talia trāseuntes erunt moraliter meliores. Sicut esset odium dei vt sic/nunq̄ potest moraliter esse bonum q̄tūcūq̄ precepto cum ex se sit malum: ita nec occisio innocentis vt innocentis/potest moraliter esse bona/sed vt preceptа. Actus esset obedientie est bonus: nec tamen huiusmodi actus homicidii innocētis vt a deo preceptus est moraliter malus/quia q̄ actus quia super tale obiectū transiens sit moraliter malus hoc est quia ipsum exercens tenetur actum ad obiectum aliud terminare vel ipsum non elicere: deus autē nulli est debitor: quare ꝛc. ¶ Preterea priuare aliquez minori bono propter maius ipsi conferendum non est malum: sed vita sequens est melior q̄ sit presens: ergo deum interficere innocentem vel per se immediate vel per alium/non nocet iter facto post mortem bonum melius et vitam meliorem consecuturo. ¶ Ad secundum dicēdum q̄ mentiri ēm se vt absolute sumptum per nullum preceptum prime vel secunde tabule prohibetur: quia si sic tunc oīe mēdacium esset peccatum mortale/quod est falsum: ꝙ ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum: distinguitur

communiter triplex mēdacium/videlicet perniciosum officiosum et iocosum. ¶ Perniciosum esse dicitur qđ est nocuum ei cui alius mentitur/siue in spiritualibus siue in corporalibus siue in bonis tēporalibꝰ. ¶ Officiosum est quod non est nocuum sed proficuum. ¶ Iocosum mendacium est ad solatium ordinatum vt narratio fabularum quas audientes sciunt esse falsas/nec per consequens decipiunt/nec loquens intendit decipere sed tantū solatio afficere talia enarrando: vel esto q̄ aliquis decipiatur/non tamen in aliquo in quo ipsi magnum nocumentum inferatur: sicut exemplificatur de Joseph qui in verbis illis ad fratres suos habitis exploratores estis/et sibi quē Gen. 44. cap. explicatur. veraciter nolunt decipere fratres suos. ¶ Tunc hac distinctione premissa dicitur primo q̄ omne mēdacium perniciosum est mortale peccatum/nō autem aliquod aliorum ex se/nisi forte ratione alicuius circumstantie. ¶ Sed tunc sunt hic duo dubia. Primum cū oīe mortale peccatū sit cōtra aliqđ diuinū ꝑceptus ꝓtra qđ ꝑceptus est ipm ꝓnitiosus mendaciū quod dicatur esse mortale esse peccatum. Secundum que est illa circūstantia propter quam mendacium iocosum potest esse mortale peccatū. ¶ Ad primū respondetur q̄ omne perniciosum mendacium est contra octauum ꝑceptum quod est. Non loqueris contra proximum tuū falsum testimoniū. nō tm est hoc ꝑcepto phibet testimoniū falsū cōtra primū in iudicio phibēdū/ sz enā oē falsum/cuꝰ ꝓtarū scit esse verū dictū cū intentione alterū fallendi aut alteri nocendi/esto q̄ nocumentum huiusmodi non sequatur. Et si falsum illud est contra veritatem fidei/vt si quis volens aliū decipere et ad errorē inducere/doceret ipsum deum non esse trinum et vnum

et tricarita: nm: huiusmodi tale mendacium non tñ si esset contra preceptum secunde tabule preceptum vt p primi nocuum: sed etiam esse videret contra secundum p̄ceptū prie tabule: videlicet non assumes nomē dei tui in vanum. Si ēn virtute huius sacramenti tenemur deum verbo benedicere et laudare/multo magis tenemur ipsum non blasphemare: quare ꝛc. Si autē est mēdacium contra veritatem morum/vt si quis mendacio suaderet peccatū vt dissuaderet aliquem bonum actus tale mendacium esse videretur contra primum prime tabule preceptum: et grauius ḡ si esset nocuum mēdacium in temporalibus vel in corporalib⁹ ḡto spiritualia corporalibus et diuitijs temporalibus preferuntur. Quanto ēn mendacium est magis nocuum tanto est graui⁹ peccatum: sed magis nocet proximo qui ex mēdacio aufert ipsi aliquod bonum spirituale/ḡ qui corporale vel temporale: ergo ꝛc. ¶ Ad secundum dicendum q̄ huiusmodi mendacium iocosum non videretur fieri mortale peccatum ex circumstantia persone/puta quia mentiens sic iocose est in statu perfectionis exercende/vt prelatus/vel acquirende/vt religiosus alius: sed tñ ratione alicuius actus in quo aliquis sic mentitur. ¶ Primum declaratur: quoniaꝫ quod est ex se veniale nulli persone est mortale nisi se ad vitandum illō obliganti: sed nullus cuiuscūq; perfectionis status p̄latus vel religiosus obligauit se ad verum semper dicendum plus ḡ alius christianus: ergo cum mendacium iocosum sit ex se veniale peccatū/nulli poterit esse mortale nisi se obliganti ex voto ad nunq̄ mentiendum. ¶ Secūdum videlicet q̄ ratione alicui⁹ actus in quo quis cui ipse actus incumbit mentitur/tale mendaciū possit esse mortale peccatum: probatur/quoniaꝫ omne pniciosiꝫ mēdaciuꝫ est mortale peccū: sed mēdaciū iocosum ratione actus in quo quis mentitur potest esse ꝛ est perniciosum/quia nocuum audientibus: ergo ꝛc. Minor declaratur/quoniam mendacium licet iocose dictum in actu doctrine puta predicationis/aufert veritatem totius doctrine. Sicut ēn sm̄ Augustinum in epistola ad Hiero. si ad scripturas sacras recepta fuerint q̄rūcūq; iocosa mendacia/nihil in eis remanet soliditatis: ita si predicans cui incumbit ex officio/immiscet in sermone aliquod licet iocosum mendacium/nisi explicet illud iocose esse dictum/nihil soliditatis nec veritatis remanet in eius doctrina: quia de quocunq; alio quod predicat ꝛ docet poterit dubitari/an sit verū an iocose dictum et falsum: et per consequens tale mēdacium infert auditoribus notabile nocumentum: q̄re ꝛc. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad primam rationem in principio patet ex dicto/q̄ mēdaciū est cōtra aliq̄s p̄ceptoꝝ et per consequēs est mortale peccatum. ¶ Ad alteram dicendum q̄ non omne peccatum sed tñ mortale est contra aliquod preceptorum. ¶ Ad probationem dicendum/q̄ tenere aliquid vitare vel facere potest dupliciter contingere. Aliquid ēn sic tenetur sic vitare vel facere q̄ non vitando vel non faciendo penā incurro eternam. Aliquid autem sic/q̄ licet non vitem vitādum/vel non faciam faciendum tamen nō incurro penam eternam/nec amitto gratiam diuinam/sed ad aliquam satisfactionem penalem/vel ad quācunq; aliam obligor penam temporalem. Tūc ad rationem quādo dicitur q̄ nullus peccat nisi faciendo quod vitare tenetur: ꝛc. Concedo altero predictorum modoruꝫ. Sed quando additur q̄ nullus tenetur vitare nisi quod sibi interdicitur vel prohibetur: dico q̄ verum est primo modo/non tamen secundo modo. Sicut ēn omnis volens penam eternam euadere tenet omne mortale peccatum vitare et cauere quod quidem est cōtra aliquod preceptum: ita et omne aliud videlicet veniale licet nō sit contra aliquod preceptorum/si omnem penam vult euadere etiam temporalem.

¶ Sequitur distinctionis.39. Questio prima.

Circa distinctionē trigesimamnonam in qua magister determinat de periurio: Quero duo. Primum vtrum iuramentum sit licitum. Secūdum vtrū periurium sit peccatū. ¶ Quātū ad primum videtur q̄ iuramentum non sit licitum per illō saluatoris Matth.5. Ego autem dico vobis non iurare omnino/per celum quia thron⁹ dei est/nec per terram/quia scabellū pedū eius est. Et sequitur. Sit autē sermo vester est est nō nō: qđ autē his abundantius est a malo est: ergo ꝛc. ¶ Contra: q̄ nullus actus bonus est illicitus: sed iurare per deum est actus bonus: est ēn adducere deum vt testem agnite veritatis: hoc autem videtur esse bonum/videlicet bonitatem increatam adducere ad testificandum aliquaꝫ veritatem: ergo ꝛc. ¶ Responsio in qua primo videndum est an iurare seu iuramentum sit in se bonum. Secūdo an cuilibet est licitū an alicui illicitū et interdictū

Quantum ad primū dicendū: q̄ actus iurandi dummodo sit bene circumstantionatus est moraliter in se bonus. Tunc autem iuramentum est debite circumstantionatuꝫ quando habet vtrumq; obiectū debitum et bonum finem intentum. Vnde iuramenti obiectum est illud quod assertiue iuratur et etiam illud per quod iuratur. Super vtrumq; enim horum transit aliqualiter licet diffoemiter iuramentum. Illud quod iuratur ad hoc vt sit iuramenti debitum obiectum debet esse verum/certitudinaliter agnitum et aliqualiter dignum. Neq; ēn quodcūq; agnitum verum est iurandum: quoniam in actu iurandi adducitur deus in testimonium/qui non debet indifferenter pro quolibet sic adduci. Aliud obiectum iuramenti videlicet per quod iuratur/est illud quod non potest fallere nec falli/nec aliquid ignorare. Cum ēn homo sciat omnem hominem esse vel posse esse mendacem et ignorantem et per consequens potentem falli et fallere non potest certaꝫ fidem dicto eius adhibere/propter quod inuentus est modus asserendi dicta adducendo alium testem veracem et omnis agnoscentem/non fallibilem nec fallere potentem. Et quia talis non est aliquis nisi deus/ideo sol⁹ ipse est obiectū hoc modo sumptū debitū iuramēti. Jurare ēn est per quācunq; a deo alium isto modo/videlicet tanq̄ p ulium qui nō potest falli nec fallere nec aliquid ignorare/esset idolatrare/creature quod soli deo conuenit attribuendo: et per consequens contra primū prime tabule preceptū peccet. Non habebis deos alienos: ꝛc. ¶ Ex quo sequitur q̄ aliter debet intelligi iuramentum factum per deum et aliter factum per celuꝫ vel per quācunq; aliam rem creatam. Jurans ēn per deum iurat per eum tanq̄ per illum qui non potest falli nec fallere nec per consequens aliquid ignorare: nō sic autem iurat nisi idolatret iurans per aliquam rem creatam: sed tñ iurat per eam vt in ordine ad deum: q̄ videlicet in ipsa deus est⁹ modo aliquo speciali vt per euangelium/quia specialiter est de deo: per celum quia ipsum specialiter inhabitat ipse deus: et sic de similib⁹ ¶ Secundo iuramentum debet habere bonum finem intentum: hec ēn circumstantia/videlicet finis bonus intētus/est necessaria ad omnem actum bonū. ¶ Q; autem iurandi actus predicto modo circumstantionatus sit moraliter in se bonus/potest probari: quoniā omnis actus latrie deo/cui soli est debitus/exhibitus est bonus et moraliter virtuosus: sed actus iurandi p-

dicto modo sumptus est actus latrie: actꝰ enī latrie est actus reuerentie supreme soli deo debite/ qualis actus est ille in quo qui dem omnis confitetur et exprimit deū ipsum vt infallibilem veritatem omnia intuentes: sed huiusmodi est actus iurandi: ergo ꝛc. ¶ Confirmatur quia omnis actus vocal laudandi deum ꝛ extollēdi eū debite factꝰ est donꝰ/ quia etiā ex illo secundo ꝓme tabule precepto: Non assumes nomen dei tui in vanum ad huiusmodi actum exercendum pro aliquando obligamur: sed actus per deum iurandi est actus deum extollendi vocaliter et laudandi: dum tamen fiat modo predicto: ergo ꝛc. ¶ Hec de primo articulo.

Quantum ad secūdum: dicēdum est ꝙ cuilibet est licitum iuramentum dum tamen sit debite factum. ¶ Ad huius autem euidentiam est sciendus ꝙ iuramentum est duplex videlicet assertorium et promissorium. Assertorium respicit presens et preteritum. Promissorium vero propriē futurum. Iuramentū promissorium quoddam est debitum et aliud indebitum/ quod est triplex: videlicet dolosum / incautum et coactum. Dolose iurat qui nō intendit complere in animo quod promittit verbo. Incautum autem promissorium iuramentum est quod transit super obiectum indebitū puta super rem illicitam/ vel simpliciter vt si quis promitteret se facturum aliquid contra aliquod preceptorum dei: vel vt iuratū sicut si aliquis iuraret se nūq̄ obseruaturum aliquod consilioꝝ Christi. licet enī nullus teneatur facere opera perfectionis cum sint obseruationes consiliorum nisi ad illa voluntarie obligatꝰ/ non tamē debet habere nolle seu propositum fixum ad non faciendum nec per consequens hoc est iuramenti debitum obiectum. Iuramentum autem promissorium predictis carens/ videlicet dolositate/ incautela et coactione est debitum. ¶ Hoc premisso pono quartuor cōclusiones. ¶ Prima est ꝙ iuramentum assertorū q̄le in precedenti articulo est descriptum est cuilibet licitum et etiam in casu debitum. Hec apparet pro prima parte quia nullus latrie actus seu cultus deo debitus est alicui interdictus seu prohibitus sed cuilibet licitus: sed actum iurandi per deum et asserendi verum certitudinaliter agnitum ita esse/ est actus latrie deo impensus vt dictum est supernus: ergo cuilibet est licitus. ¶ Secūda pars videlicet ꝙ aliquando huiusmodi assertorium iuramentum sit debitum et preceptum apparet: quoniaꝝ quilibet requisitus tenetur perhibere testimonium modo licito agnite veritati ad quod testimonium datum nullum alicui sequitur malum sed bonum: ergo videns proximo malum et graue imminere periculum propter aliquid ipsi impositum quod ipse scit certitudinaliter esse falsum/ si potest liberare ipsum iurando hoc quod ipsi est impositum esse falsum tenetur iurare sic: ꝙ si nollet mortaliter peccaret/ proximum occidendo permissiue cum possit cum liberare licite/ ꝛ per consequens omnis talis contra secundum ꝓme tabule preceptum faceret. in illo enī non fit interdictum negatiuum/ videlicet ne nomen dei in vanum assumatur: sed etiam precipit affirmatiuum videlicet vt vtiliter assumatur aliquādo et laudetur. vtiliter autem assumitur et reuerēter in actu iurandi debite circumstantionato/ vt est in casu proposito. Peccat etiam contra quintum preceptum si proximo mortis periculū immunere nisi iuret: talis enī in hoc casu iurare nolens occidit proximum permissiue/ quia occidi eum permittit/ cuꝝ cum liberare posset: quod ꝑ dicto prohibetur precepto: ergo ꝛc. ¶ Confirmatur/ quia quilibet tenetur liberare ꝓximum a periculo ipsi immunenti per actum sibi facilem licitum et etiam meritorium: sed actus iurandi predictus est facilis licitꝰ et meritorius et moraliter virtuosus: ergo quilibet est ad ipsum obligatus in quocūq̄ casu in quo potest pro ꝓximo subuenire. ¶ Secunda conclusio est / ꝙ nullum iuramentum promissorium incautū vel dolosum est alicui licitum: sed cuilibet interdictuꝝ et vetitum. Hec apparet/ quoniam vtrumq̄ tale iuramentum est mortale peccatum/ et contra secundum ꝓme tabule preceptū. Non assumes nomen dei tui in vanum. Omnis enim promittens quod non proponit in corde perficere se facturum/ assumit nomen dei inutiliter et irreuerenter cū adducat deum in testem sui propositi de illo complendo cuius cōtrarium habet in animo. Aut etiam iurat se facturum aliquod mortale peccatum: aut quādo iurat proponit complere quod iurat/ aut non: si proponit mortaliter peccat tam in proposito quod habet in animo/ q̄ etiam in iurando quia etiam nomē dei in vanuꝝ assumit ipsum deum in testem sue malitie perpetrande adducendo: si autem non proponit/ adducit deuꝝ in testē falsitatis/ et ita peccat similiter i actu iurādi: ēre ꝛc. ¶ Tertia conclusio est ꝙ nullum iuramentum quocūq̄ modo coactum est alicui licitum nisi proponenti seruare ipsum. Hec apparet/ quoniam aut cōpulsio est ad iurandum se facturuꝝ aliquod malum aut aliquod bonum ipsi licitum: si primum/ est iuramentum incautum et mortale peccatum quod nulli est licitum cum ꝓpter nullum metum aliquis debeat nec possit committere mortale peccatum. Si autem detur secundum: aut in actu iurandi proponit facere quod iurat se facturū aut non. Si primum tenetur perficere quod vouit: si secundum est iuramentum dolosum/ quod nulli est licitū cū sit mortale peccatum/ cōtra secundum ꝓme tabule preceptum: ergo ꝛc. ¶ Quarta et vltima conclusio est ꝙ omne iuramentum promissorium debitum/ quale est nō incautum nec dolosum est cuilibet licitum. Hec probatur: quia cum maius bonum sit illud ad quod homo se sponte per votum obligat q̄ quod sit sine voto aliquo obligante/ ēm sententiam Anselmi/ vt fuit in quadam questione superius allegatū: per consequēs ad q̄cūq̄ quod licet alicui facere/ est ipsi licitum se per votū obligare: sed iuramentum promissorium debituꝝ respicit bonum quod iurās potest facere. si enī iuraret se facturū bonum sibi impossibile/ tale iuramentum esset falsum ergo ꝛc. ¶ Confirmatur/ quia cuilibet potenti et volēti facere aliquod bonuꝝ licet facere illud eo modo quo sibi est saluberꝰ et deo acceptabilius: sed quicunq̄ actꝰ bonus est exercenti ipsum vtilior et deo acceptior post obligationem et votum q̄ sine obligatione ad ipsum: ergo cuilibet est licituꝝ se per votuꝝ obligare ad omne possibile sibi bonuꝝ. ¶ Contra hoc aliqui arguunt de religiosis dicētes eis non licere aliq̄d vouere sine suoꝝ prelatorum venia siue licentia: cum enī ipsi sint prelato et religioni obligati/ per consequens non licet eis propria voluntate quam a se abiecerunt ꝛ alteri subdiderunt aliquid promittere nec vouere. ¶ Sed hoc non videtur valere/ quoniaꝝ religiosus ex sue professionis voto non tenetur nisi ad obedientiam/ castitatē et paupertatem: aut ergo illud quod vouet et promittit vltra ista se facturum est cum istis compossibile/ aut non: puta si voueret abstinentiam ita arctam/ vel orationē ita continuam/ vel simulta/ q̄ illa complendo nō posset cōplere alia ordinis onera sibi iniuncta. Si primum/ non magis tenetur de tali iuramento licentiam seu veniam a prelato suo petere/ q̄ de quocunq̄ alio sibi licito bono actu. Nec video ꝙ a tali voto emisso possit a suo ꝓlato absolui. Si autem ponatur secundum/ tūc tale iuramentum iudicandum est incautum esse et ideo indebitum. licet non sit peccatum mortale/ si quando iurabat credebat se posse facere quod promisit. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio dicendum ꝙ illud est intelligendum de iuramento indebite facto et aliqua sibi debita circūstātia spoliato: nō autē de alio.

SEcundo qnæro de secundo: videlicet vtrum omne periurium sit mortale peccatum. ¶ Et videtur q̄ non: quoniam periurium est non cōplere promissum/quod non semper est peccatum: imo aliquando complere est peccatū/ vt quandocunq̄ promissum seu votum promissorii est de aliquo illicito ergo ꝛc. ¶ Contra/quoniam omne illud est mortale peccatum quod est contra aliquod preceptoriuz: sed periurium est contra secundum primę tabule preceptum: ergo ꝛc. ¶ Responsio: vbi primo premittam duplicez distinctionem. Secundo dicam ad questionez.

Quantum ad primū: prima distinctio

premittenda est/q̄ cum periurium semper respiciat iuramentum. Duplex est periurium vnum quod respicit iuramentum assertorium presens/et aliud quod respicit iuramentum promissorium precedens vel etiam p̄sens/quoniam tale periurium contingit fieri dupliciter Aliquando enī huiusmodi periurium est simul cum iuramento in animo: aliquando sequitur iuramentuz de facto. Primo modo videlicet periurio respiciēte assertoziū iuramentum peierat omnis qui aliquod falsuz maxime sibi notum asserit et iurat. Secūdo aut ez modo videlicet periurio existente simul cum iuramēto p̄missorio est periurus qui iurat asserēs se aliquid facturum verbo/quod tamen non proponit facere quando iurat in animo. Tertio modo videlicet periurio sequēte assertorium iuramentum est periurus qui iurat asserens verbo se facturuz quod et habet in animo quādo iurat/quod tamen postea non complet de facto/nec p̄ponit cōplere in aīo. Statī enī vt icipit habere volūtatem non cōplendi quod iurauit / periurus esse incipit. ¶ Secunda distinctio premittenda est q̄ periuriū vltimo modo dictum potest contingere/siue iuramentuz promissorium licitum quod respicit sit verbale simul et mentale: siue tm̄ mentale. non autem quando est iuramentum tm̄ in verbo sine proposito in animo quod est periurium secundo modo sumptum est quis periurus in non complendo quod vouit/ sed tunc fuit periurus quando verbo iurauit q̄ in animo nō habuit. ¶ Primum videlicet q̄ periurium illo vltimo modo dictum possit dupliciter contingere/apparet/quoniam verbuz exterius non est hominis obligatuum ad promissum seruandum nisi ipsi correspondeat consensus et propositum in animo interius: ergo votum quo quis se obligat ad aliquid licitum obseruandum potest esse vel tm̄ in animo: quod votum non est aliud q̄ firmum ꝛ solidum propositum seu fixum deo oblatum de aliquo bono faciendo vel simul in animo et in verbo quando videlicet propositum huiusmodi quod est votum p̄missorium interius/ exprimitur per verbuz exterius: et ita per consequens periurium respiciens huiusmodi promissorium iuramentum potest contigere vtroq̄ modo videlicet siue ipsum iuramentum precedens fuerit tm̄ in animo/siue in animo simul et in verbo. Et hoc est intelligendum si illud quod fuit iuratum seu promissum est licitum ad complendum: quia non complere p̄missum seu votum quodcunq̄ illicitum non est periurium cum omne periurium sit peccatum: non complere autē illicitum/non est peccatum/cum ipsuz complere sit malum. ¶ Sed nūquid iuramentum ipsum illicitum est periurium? ¶ Ad hoc potest dici q̄ si iuramētum seu votum est assertoriū eius quod fatur esse falsum/vtiq̄ tale votum est periurium/nec votum tūc a periurio est distinctum. ¶ Si autem votum est promissoriuz alicuius futuri illicati ad fiendum/aut iurans proponit illud facere sicut iurat: aut non. Si proponit/tale votum nō est propie periurium/est tamē ibi duplex mortale peccatum: vnum videlicet in proposito interiori/et alterū in voto seu iuramento exteriori. Si autem non proponit/quod verbo iurat seu asserit/se facturum: tunc tale votum est periurium et vnicum mortale peccatum. taliter enim iurans non peccat ei quod iurat interiꝰ assentiendo in animo: sed falsum exterius iurando et in vanum nomen domini assumendo. ¶ Secundo videlicet q̄ promittens aliquid voto solo verbo sine cōsensu interius in animo non sit periurus in non complendo quod vouit q̄tūcūq̄ licitum sit sibi facere quod iurauit: probatur. quoniaz nullus potest esse periurus in non faciendo aliquid quod facere non tenetur. Hoc apparet/quia omne periurium est/ vt dicetur in sequēti articulo/mortale peccatuz: nullus autem mortaliter peccat in non faciendo quod facere non tenetur: sed nullꝰ tenetur ad complendum de facto quod promisit et vouit solo verbo sine consensu in animo: talis enī dolose iurans et falsum promittens licet iurando mortaliter peccet/quia ipsum iuramentum dolosum est periurium non tamen peccat in non faciendo quod iurat/quia ad hoc faciendum non se obligat licet se obligare verbo asserat mentiendo. Licet enī votū mēte sine voto oris quemlibet obliget/cum nec votum verbo emissum aliquid faciat quo ad deum/nec plus hominez obliget q̄ solum votum in animo sine voto verbali expressuz/nō tamen ecōtrario votum solum emissum verbo obligat aliquem ad seruandum quod vouit: ergo ꝛc. ¶ Et si contra hoc arguatur: quia tunc sequitur q̄ talis dolose iurans reportet commodum ex peccato suo/videlicet iuramento doloso/cum non obligetur ad seruandū q̄d vouit/ad quod tamen obligatus fuisset nisi dolose iurasset. Respondeam q̄ nullum est commodum sed incōmodum reportare mortale peccatum/sed dolose iurās est mortaliter peccans nō autem sine dolo iurans/qui post votum tenetur seruare quod vouit: huiusmodi autem obligatio non est ipsi damnosa sed fructuosa/et ex voto non reportat aliquod incommodum sed fructum ¶ Econtrario autem dolose iurans licet ex voto non remaneat obligatus hoc non est ipsi commodum: nullū enī est commodum non esse obligatum ad bonum. et ex alia parte etiam iste consequitur incommodū q̄ iurando incurrit mortale peccatum: quare ꝛc. ¶ Et hec de primo.

Quantum ad secundum: vbi ex p̄dictis

est inferenda solutio questionis/pono duas conclusiones. ¶ Prima est q̄ periuriuz sine deliberatione factū non est mortale peccatum. Hec probatur/quoniam nō minus deliberatio requiritur ad mortale peccatuz seu ad demeritum q̄ ad meritum: nō enim deus est p̄niꝰ ad puniendum q̄ ad condonādum: sed ad omnē actuz meritorium requiritur deliberatio /nullus enī actū deꝰ acceptat vt premio dignum nisi humanum/actus autē noster non est propie humanus nisi cuz deliberatione factus: ergo nec aliquid sine deliberatione factum videtur esse mortale peccatum. ¶ Secunda cōclusio est/ q̄ omne periurium cum deliberatione factum est mortale p̄cm̄. Hec apparet/quia oē deliberate factū contra aliquod preceptum diuinum est mortale peccatum: sed omne periurium siue illud quod est in iuramēto assertorio /siue illud quod est in iuramento promissorio verbali doloso/siue quod est in iuramento promissorio tm̄ mentali/siue quod est iuramentum promissoriū verbale et mēntale simul/et aliud quodcūq̄ ponatur/ est cōtra aliquod diuinum preceptum: ergo quodlibet est mortale peccatum. Minor declaratur/quoniam periuriuz quod in assertorio iuramento et illud quod est in p̄missorio doloso siue sit de re iuxta siue de illicita est contra

ſecundum prime tabule preceptum qđ eſt. Ne aſſumas nomen dei tui in vanum. tam eſt iſte qui iurat eſſe verū quod ſcit eſſe falſum vel econtrario: q̄ ille qui iurat ſe facturum aliquid ſiue ſibi licitum ſiue illicitum / quod tamen facere non intendit/nomen dei in vanum aſſumit/et deum in teſtem falſi adducit. Alia autē duo puta quorum vnum eſt in iuramento promiſſorio tm̄ mētis/et alterum poſt iuramentum promiſſorium mentis ſimul et oris videntur eſſe non tm̄ contra ſecundum p̄ me tabule preceptum ſicut duo prima/ſed etiam cōtra primum. Hoc apparet/quoniam non tm̄ aſſumere nomen dei in vanum oris eſt contra ſecundum preceptum ſed etiam aſſumere ipſum in vanum mente: hoc autem fit in periurio mentis: ergo ꝛc. ¶ Q; etiam ſit contra p̄mum preceptum, ex hoc videtur/quoniam ex illo p̄mo precepto quilibet obligatur aliquando mente deum colere et nunq̄ vilipendere/quod tamen facit qui nō cōplet quod mentaliter deo vouit. ¶ Sed ſunt hic duo dubia. Primum eſt/an periurium quod eſt in voto vel poſt votum factum non per deum, ſed per aliquem effectum/vt per celum vel per euangelium ſit etiam mortale peccatum ſicut ad quod ſequitur votum factum per deum. ¶ Secundum an votum factum per deum ſit quocunq̄ alio maius / et per conſequens periurium ſit grauius ipſum ſequens vel cum eo exiſtens. ¶ Ad primum dicendum q̄ cum nullus iurans per aliquem dei effectum iuret per eum niſi vt aliquez ſpecialem habet ordinem ad deum/per conſequens omne iuramentum aliquo modo includit/vel explicite et imediate/vel mediate ꝛ implicite ipſum deum: ex quo ſequitur q̄ omne periurium deliberate factum/vt dictuz eſt ſuperius eſt mortale peccatum. ¶ Ad ſecundum dicendum q̄ iurare per ſancta euangelia vel per celum dei / non eſt in re aliud q̄ iurare per deum. Nec enim celum nec euangelium vt ſm̄ ſe acceptum/poteſt eſſe teſtis nec in teſtem adduci illi⁹ quod iurans aſſerit vel promittit/ſed deus ipſe in talibus modo ſpeciali relucens/ mediannb⁹ q̄bus iurat: quanto autem iuramentum ſit per deū ex p̄ſius et immediatius tanto ceteris paribus eſt maius Aliqua tamen ſiunt iuramenta nō per deum immediate ſed per alia/vt per euāgelia: que ſtatuta ſunt fieri cū maiori ſolennitate/ex qua preſumitur maior deliberatio in iurante q̄ in alio iurante per deum quod iuramē tum eſt communiter pro leui cauſa fieri cōſuetum: ſuppoſita tamen equali deliberatione in iurante per deum immediate et per euangelia, non minus ſed aliquo modo maius eſt iurare per deum q̄ per euangelium: nec p̄ conſequens periurium tali iuramento annexum eſt minus peccatum ſm̄ ſe q̄ aliud quod eſt in iuramento vl̄ per euangelia vl̄ per quecunq̄ alia. ¶ Sic ad q̄ſtionē.

¶ Ad rationem in principio patet ſoluto ex predict;. quoniam vt dictum eſt/nō complere illicitum iuramē tum non eſt periurium/ſed ipſum iuramentum ſeu votum eſt periurium maxime ſi iurans non propoſuit q̄ſi vouit ꝛ iurauit facere quod iurauit: ſi autem propoſuit iam peccauit dupliciter mortaliter vt ſuperius dictum fuit.

Circa diſtinctionē quadrageſimam et vltimam in qua magiſter primo enumerat duo precepta vltima quibus prohibetur interior cupiſcentia alterius vxoris et poſſeſſionis. Secūdo comparat legem nouam euāgelicam preſentem ad antiquaz moſaicam precedentem: quero de iſtis duobus. ¶ Et primo de primo. Utruz vltima duo precepta quibus prohibetur cōſenſus interior mechandi et furandi ſint diſtincta ab aliis duobus/quib⁹ mechie et furti actus exterior prohibetur. ¶ Et videt q̄ ſic/quia decem ab omnibus communiter dicunt eſſe precepta iuxta illud Deutero. 4. Oſtēdit vobis pactū ſuum quod precepit vt faceretis/et decem verba q̄ ſcripſit in duab⁹ tabulis lapideis: ſed niſi iſta duo ab aliis ſint diſtincta non eſſent decem ſed tm̄ quatuor octo precepta: ergo ꝛc. ¶ Cōtra: quia quotūcūq̄ que diuerſis p̄hibentur preceptis vnū poteſt ſine alio euitari. Hoc apparet/quia cum nullum ineuitabile ſit precepto al⁹ q̄ interdictum non poteſt vitari per ſe ſine alio nec poteſt interdici ſeu prohiberi per ſe ſed in alio interdicto: ſed actus exterior mechādi vt a conſenſu interiori diſtinct⁹ non eſt in hominis poteſtate / cum ad eum poſſit quis compelli: ergo nec precepto alio interdicitur ab illo quo conſenſus interior prohibetur. ¶ Reſponſio. Ubi primo diſtinguam duo genera tranſgreſſorum mandatoz et ibi videbitur queſtum/ videlicet quomodo iſta duo mandata vltima ab aliis ſint diſtincta. Secundo oſtēdam q̄ ſunt etiam duo genera obſeruatorum ipſorum mandatorum.

Quātū ad primum ſciendū q̄ trāſgreſſorum diuinorum mandatorum. Alij tranſgrediuntur tm̄ in animo interius per conſenſum. Alij vero inſimul per conſenſum et cum hoc exterius per effectū. Nō eſt oē mortale petm̄ requirit nec arguit illicituz aliquē exteriorem actum/ſed interiorem conſenſum/in quo conſiſtit formaliter tam meritum q̄ peccatum. Unde licet ſint duo modi merendi et demerendi videlicet per actū interiorem tm̄ vel per effectum exteriorem/conſenſum habentem interiorem/non poteſt tamen poni tertius modus: qui videlicet ſit tm̄ per actum exteriorem ſine aliquo conſenſu interiori. Et ratio huius eſt/quoniam ideo eſt meritum vel demeritum/quia liberum et in hominis poteſtate: ſed in actu exteriori non eſt aliqua libertas niſi in ordine ad conſenſum interiorem. licet eſt interius conſentire vl̄ diſſentire ſit in hominis poteſtate/non tamen aliquando exterius agere vel pati. propē quod violenter aliquem bonum actum faciens exteri⁹ cum non cōſentit interius non meretur: quia nec talis actus eſt voluntarius nec humanus. Nec violentatus etiam ad aliquid ſibi illicitum in ipſo/niſi interius conſentiat/demeretur. Nec eſt virgo oppreſſa et violenter corrupta materialr exteri⁹ in corpore/ corrūpitur ſpiritualiter interius in mente/nec eius virginitas mentis et integritas ſpūalis in aliquo maculatur: quia nec ipſa in actu huiuſmodi aliquid demeretur/ſed magis ſi reſiſtit viriliter p̄meretur. Unde Auguſt. in lib. 1. de ci. dei hoc loquēs ſic dicit. Corpori non aufert ſanctitatē violentia libidinis alterne quā ſeruat pſeuerātia cōtinētie ſue. Nec eſt econtrario in corpore ſanctitas reiecta animi ſanctitate et corpore tacto. Unde ſi aliqua femina mēte corrupta vadit ad corruptorē ſuū/ adhuc pergēs ſanctitatē habz corporis cum ſanctitatē animi pdidit. Item idē Auguſtinus in quadā epiſtola ſic ait. Quicquid in carne nō cōmiſit nec p̄miſit libido patientis ſolius eſt culpa facientis: omniſq̄ illa violētia non pro corruptoris turpitudine ſed paſſionis munere reputabitur. ¶ Ex iſta autē ſentētia ſequitur q̄ licet quis poſſit eſſe peccatoz et diuinoz mādatoz tm̄ per interiorez cōſenſum ſine aliquo exteriori actu tranſgreſſor: nō tm̄ ecōtrario oer actū exteriorē ſine cōſenſu interiori: Ex quo neceſſario ſequit q̄ eodē p̄cepto quo quis obligat ad exteriorē actū faciendū/obligatur etiā ad interiorē cōſenſuz faciendū: vel obligatur ad diſſenſuz/quo obligatur ad exteriorē actū vitandū. ¶ Sed tūc eſt dubiū quare igitur p̄ceptoz alia p̄hibēt exteriorē actū, vt: nō mechaberis: et Non furtum facies: et alia interiorem

ꝓsensum: vt nō desiderabis vxorē nec rem ꝓximi tui. ¶ Ex hoc em̄ cōtra ꝓdicta potest argui sic. Diuersa ꝓhibitoꝝ diuersa possunt esse trāsgressiones: sed alio ꝑ ꝑcepto interdicitur cōsensus interior et alio actus exterior: ergo potest quis peccare mortaliter et diuinū trāsgredi ꝑceptū per solū exteriorē speciali ꝑcepto ꝓhibitum absq; interiori cōsensu ꝑcepto alio interdicto. Ad hoc est dicendū/ q nullū ineuitabile interdicitur: nec vllum ipossibile ꝑcipitur aliquo ꝑcepto. Nullus em̄ peccat in faciēdo ineuitabile. nec in non faciēdo sibi ipossibile: nec ꝓ̄sequēs ad horū aliquid obligat: sed constat q actus exterior vt ab interiori distinctus/ potest esse ineuitabilis cū ad euz possit cōpelli aliquis vt apparet per Augustinū superius allegatū: ergo nullū ꝑceptoꝝ ꝓhibet actū exteriorē nisi ꝓpter ꝓcedentē vel eum cōmitantē actū seu cōsensum interiorē. ¶ Ex quo sequitur corollarie q quocūq; ꝑcepto interdicitur alicui actꝰ exterior: eodē ipso intelligit ꝓhiberi cōsensus interior cum nulli interius liceat ꝓsentire et quod exterius nō licz agere. Et similiter eodē ꝑcepto quo obligamur ad actū exteriorē obligamur etiā ad ꝓsensuz seu actū interiorē. Nō em̄ sufficiēter nec meritorie videret iplere ꝑceptū de honorādis parēt⁹: qui ipos honoraret exterior signo: et sperneret interꝰ in animo. ¶ Ex quo sequitur q licet data sint duo ꝑcepta ꝓhibēta ꝓsensuz interiorē ꝓpter expssionē materiē: vt nō cupisces rē ꝓximi tui. Nec desiderabis vxorē illi⁹: ibi nōt tamē interiores cōsensus interdicebant et ꝓhiberi intelligebant ꝑ illa duo ꝑcepta. Nō fructū facies: et Nō mechaberis. qb⁹ actus exteriores ꝓhibebant. Cuicūq; em̄ interdicitur actus exterior interdicitur ꝓsensus interior et ecōtrario. ¶ Tūc ad rationē quādo dicit: q diuersoꝝ ꝓhibitoꝝ diuerse possunt esse trāsgressiones. Dico q hic nō sunt per illa ꝑcepta actū exterꝰ interdicta et ꝑ alia cōcupiscētiā ꝓhibēta intelligēda alia et alia interdicta sed ea dē licet ordine cōuerso. Per prima em̄ interdicuntur ꝓmo et explicite actus exteriores videlicz furādi z mechādi. Secōdario autē z implicite interdicit intelligunt consensus interiores. Per alia duo ecōuerso explicite interdicunt ꝓsensus interiores et ꝓmo: implicite autē et secūdario intelligunt interdicta actus exteriores. Potest tm̄ ꝓcedi horū ꝑceptoꝝ diuersas esse posse trāsgressiones/ nō sic intelligēdo q quis possit peccare in actu exteriori sine actu interiori: sedq; potest peccare per actū tm̄ interiorē/ vel simꝫ per ipm̄ et per exteriorē. ¶ Ex hoc potest videri quid sit dicendū ad id quod querit: videlicz an huiusmodi ꝑcepta vltima ab aliis/ facta ꝓhibēt⁹ sint distincta: qm̄ ista ꝑcepta quatuor supradicta possunt accipi dupliciter. Uno modo ḡtū ad illa que explicite ꝓhibēt: et sic sunt distincta et diuersa ꝓhibēta: q; prima duo ꝓhibēt factū exterius: hec autē duo vltima actum seu ꝓsensum interiꝰ. nec tamē vt sic sunt distincta: sicut alia. Dia em̄ alia distinguūt sicut disparata ꝑtinēta vl ꝓhibēta. Hec autē interdicūt et ꝓhibēt diuersa nō sic disparata sed ad se ordinata. Cōsensus em̄ interius ordinatur ad factum exteriꝰ. Secōdo modo possunt accipi absolute ḡtū ad obiecta q cōnēti seu ꝓhibēt quocūq; modo: et sic vt dictū est) eadē videtur cōtinere licet ordine cōuerso. quomodocūq; autē accipiant z distinguātur huiusmodi ꝑcepta hoc saltē est verū q nullꝰ potest mortaliter peccare faciēdo actꝰ exteriores ꝑ prima duo ꝑcepta dicta ihibitos/ sine cōsensiuꝰ seu actuꝰ interioribus/ ꝓhibitis per ista duo vltima: licet ecōuerso possit quis mortaliter peccare in cōsensu interiori sine actu exteriori. Ex quo sequitur ꝓpositū/ videlicet q prima duo precepta licet tm̄ explicite interdicant actus exteriores/ ꝓplicite tamē ꝓhibere videnf ꝓsensus interiores cum ois faciēs contra aliquod ꝑceptoꝝ peccet mortaliter: et nullꝰ peccet etiā venialiter in actu exteriori sine cōsensu interiori. ¶ Hec de primo articulo.

Quantum ad secundum est sciendum

q obseruatio mādatoꝝ aliis est fructuosa et meritoria ad eternā/ vt oibus existēntib⁹ in grata: aliis autē non est sic fructuosa qnō est meritoria ad eternā/ vt existētibus in culpa. Dc quib⁹ quidā dubitāt an seruādo mādata peccēt. Et arguūt q sic. ¶ Prio: qz nō tm̄ peccat subditus superioris sui mandatū trāsgrediēdo/ sed etiā ipsum idebite seruādo: sed cū quilibet obligetur ad mādatoꝝ dei obseruationē in charitate/ per cōsequēs indebite seruat qui ipsa sine charitate seruat et obseruat: ergo ꝛc. ¶ Scdo/ qz sicut inter ꝓmiū et suppliciū non est mediū in sequēti ita nec inter actum meritoriū z demeritoriū videf esse mediū in ꝓsenti: sed cōstat q nullū opus bonū est peccatoꝝ meritoriū ad premiū nec ꝑ ꝓsequēs obseruatio mādatoꝝ dei: ergo ꝛc. ¶ Sed qz hec sentētia est crudelis et falsa: ideo aliter est dicendū videlicet q mādatoꝝ seu cōsilioꝝ obseruatio vel alia quecūq; bona opera nō sunt etiā peccatoꝝ extra charitatē existēntiꝫ demeritoria/ sed magis aliquo mō meritoria: licet em̄ per ipsa peccator nō mereat sicut iust⁹ gratiā z gloriā: meretur tamē tēporale aliquod premiū in presenti: et etiā interdū penitentiā per quā cōsequit gratiā: quā penitentiā etsi reprobi impenitētes nō mererentur/ tamē saltē nūcq; ꝑ huiusmodi bona opera bona intētione facta ḡtiā: cūcūq; ipsa facientes sint pessimi/ demerentur. ¶ Ad primū in cōtrariū/ dicendū q licz huiusmodi modus obseruādi mādatoꝝ videlicz mediante charitate sit necessarius ad augmentū gratie et gloie ꝓmerendū/ nō tamē ad peccatū seu demeritū euadendū. Plura em̄ sunt necessaria ad merēdū ḡtiā ad nō demerēdū quare ꝛc. ¶ Ad secundū dicendū q nō tenet simꝫ litteraliter/ qm̄ licet inter penā et gloriā nō sit mediuz: est tamē mediū inter meritū z demeritū in ꝓsenti: cū enim in gratia existētes aliquos actus possunt facere indifferētes nec meriti nec demeriti rationē habētes. Unde nec pena ꝓparatur ad gloriā sicut demeritū ad meritū: sed sicut culpa ad gratiā/ ḡtiā ad hoc q sicut pena et gloria sunt imediata/ nec est inter ipsa mediū in sequenti: ita nec inter culpā et gratiā est mediū in presenti. ¶ Sic ad questionē. ¶ Ad rationē i principio apparet solutio ex dictis in primo articulo questionis.

Secundo de comparatione legis euāgelice ad Mosaicā de q̄ magister vltimo loquitur ostendēs euangelicā legē nouam esse mosaica antiqua ꝓfectiorem. Quero vtrū lex euangelica sit vtilior ḡ mosaica. ¶ Et videtur q sic/ qz in ista ꝓmittunt eius obseruatoribꝰ sempiterna: in alia autē ꝓmittebant tm̄ terrena: vt magister ponit in littera: sed lex tāto est vtilior ḡto per eiꝰ obseruationē cōsequūtur maius ꝓmiū eā obseruātes: ergo ꝛc. ¶ Cōtra/ qz vitā eternā ꝓmeretis in lege euāgelica est mādatoꝝ obseruatio sm̄ sentētiā saluatoris dicētis Matthei. 19. Si vis ad vitā ingredi serua mādata: sed in vtraq; lege tā euāgelica noua ḡ mosaica antiqua fuerunt eadem ꝑcepta: ergo ꝛc. ¶ Responsio. Ubi videndū est primo que lex fuerit facilior. Secundo que honorabilior. Tertio que vtilior et fructuosior.

Quantum ad primum est sciendum: q

cum lex dicatur a ligādo/ illa ꝓprie sunt legis ad quoꝝ obseruationē homines obligant. Tria autē fuerūt talia in lege ātiqua/ videlicet ꝑcepta moralia/ cerimonialia et iudicialia: ad hec oia licet diuersimode tenebant Ad ꝑcepta em̄ tenebant et obligabant simplr z absolute: ad cerimonialia autē obligabant cōditionaliter.

licet esn sine mortali peccato potuissent trãsgredi mo
nitionẽ ad aliqꝺ cerimonialiũ prmẽtẽ vt de nõ tãgen
do moraliũ et fidei: esn post trãsgressionẽ tenebant fa
cere ex ꝓcepto illa oia multa q̃ erãt in lege ad emenda
tionẽ taliũ cerimonialẽ aliquod trãsgredientiũ ordina
ta. Ad iudicialia etiam omnia tenebantur vt apparet
ex illo Deutero. 17. Qui superbierit nolens obedire
sacerdotis imperio morietur. Nunq̃ enim nisi propter
peccatum mortale deus mortem eternam alicui cõmi
natur. ¶ In lege autez noua euangelica/ vt a Christo
tradita non sunt aliqua ligatura absolute seu obligan
tia nisi tñ decem precepta/et aliqua pauca cerimonia
lia/ videlicet sacramenta/ q̃nec omnia sunt omnibus
necessaria ad salutem. ¶ Quando ergo queritur vtra
lex sit difficilior/noua videlicet an antiqua: aut compa
ratur vna ad alteram quantum ad moralia precepta
vel quantum ad cerimonialia et iudicialia / vel simul
quantum ad omnia: et quocunq; horum modorũ vna
ad alteram comparetur / vnam esse altera facilioꝛem
potest dupliciter contingere. Uno modo quia con-
tẽta in vna sunt sim se leuiora et faciliora q̃ contenta in al
tera. Secundo modo / quia obseruatores vnius legis
sunt fortiores vl̃ possunt esse ad legis sue onera suppoꝛ
tanda/et per consequens lex est facilioꝛ et si non in se/
saltem obseruatoribus modo quo in corporalibus idẽ
pondus est vni q̃ alteri facilius ad portandum.

Hoc præmisso: dicitur communiter &

conceditur. ¶ Primo q̃ lex nꝓua est primo modo vi
delicet sim se facilioꝛ q̃ antiqua. Secundo/q̃ etiam est
facilioꝛ secundo modo/videlicet existentibus sub ipsa
ad eius onera supportanda: quia existentes in ea sunt
magis aptum diuinitus ad ipsius onera supportanda/
et per consequens fortiores q̃ fuerit communiter po
pulus iudeorum. ¶ Primum declaratur/quoniam cõ
parando legem euangelicam ad antiquam quantuz ad
precepta/ vna non est facilioꝛ nec difficilioꝛ altera/cuz
in vtraq; eadem sint precepta. Nisi forte dicatur q̃ sim
plices illius legis non tenebantur ad precepta seruan
da nisi eo modo quo ipsa seruari debere erat eis a ma
toribus explicatum et declaratum: tunc autez vt iudei
explicabant/licuit habere odio inimicum / quod nunc
est in lege euangelica interdictum. Et ideo hoc suppo
sito/quantum ad moralia / illa fuisset aliquo modo le
uioꝛ q̃ ista. Si autem comparetur vna ad alteram q̃
tum ad iudicialia/sic ꝓportabiliter noua vt a Chri
sto tradita est leuioꝛ q̃ antiqua: cum nulla sint in ipsa
iudicialia per Christum imposita/licz sint postea diuer
sa per alios introducta et imposita. Si tertio compare
tur quantum ad cerimonialia / sic etiam incomparabi
liter lex euangelica est leuioꝛ / tam extensiue/quia pau
ca continet et illa multa/q̃ etiam intẽsiue/ quia ea que
continet sunt facilia / multa vero in illa mosaica conte
nta erant valde difficilia ad seruandum. Nullum esn ce
rimonialium huius legis est difficile/ nisi sacramenti
confessionis: quod non est omnibus necessarius sed tã
tum trãsgressoribus. Ex quo sequitur q̃ absolute vnã
ad alteram comparando leuioꝛ est lex euangelica q̃ an
tiqua: esto q̃ antiqua quantum ad aliqua moralia ma
le exposita forsitan fuerit leuioꝛ q̃ sit euãgelica. ¶ Se
cundum videlicet q̃ secundo modo sit leuioꝛ euangeli
ca: puta propter maioꝛa et plura adiutoꝛia data et̃ ob
seruatoribus ad eius onera supportanda/apparet: plu
ra enim nobis q̃ illis data sunt sacramenta quib⁹ me
diantibus consequimur adiutoꝛium supernuz ad legis
onera supportanda: abundantioꝛ etiam datur gratia
nunc q̃ tunc: quia nunc datur propter Christi passionẽ
exhibitam: tunc autem conferebatur propter ipsam
vl̃ promissam exhibendam. Hoc tamen videlicet gratiã
maioꝛem dari huius legis obseruatoribus q̃ illius nõ
est intelligendum vniuersaliter sz vt in plurib⁹ z ceteꝛz
paribus. Multis enim istius veteris legis vt sanctis pa
tribus et prophetis data est abundantioꝛ gratia et glo
ria licet merito passionis ab eis credite exhibende q̃
multis legis euangelice sanctis deo. Omnibus enim hu
ius euangelice legis obseruatoribus expressius q̃ illis
promittuntur premia sempiterna: licet ipsa tam huius
q̃ illius etiam legis obseruatio mereretur: sed promis
sum stipendium ad laboꝛem alliciat facilius supportan
dum: quare ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum: dico q̃ istæ le

ges possunt comparari ad vtriusq; institutoꝛem: vl̃ pro
mulgatoꝛem: vel ad illa que in vtraq; continentur res
liter: vel ad illa que vtriusq; obseruatoꝛes merentur q̃
eas finaliter. ¶ Si primo modo videlicet in ordine ad
vtriusq; institutoꝛem. neutra est altera venerabilioꝛ q̃
vtriusq; vnus et idem/videlicet ipse deus fuit institu
toꝛ: tam enim hec euangelica q̃ illa mosaica fuit/ institu
tio non ab homine sed a deo. Aliis autem modis om
nibus hec potest dici honoꝛabilioꝛ q̃ illa: videlicet raz
ratione promulgatoris vtriusq;: tam ratione conten
toruz in eis/q̃ ratione etiam finis vtriusq;. ¶ Poꝛest
enim primo dici lex euangelica nobilioꝛ q̃ antiqua illa
propter nobilioꝛem z digniorem euangelice q̃ antique
promulgatoꝛem. Antiqua enim fuit per puruz hominẽ
videlicet per Moysen cui fuit data/ promulgata: hec aũt
per Christum deum et hominem simul verum. ¶ Se
cundo est hec euangelica dignioꝛ illa q̃tum ad conten
ta in eis/taz moralia q̃ cerimonialia. licet esn precepta
sint eadem vtriusq; tamen aliqua sunt in euãgelica ve
rius exposita et perfectius intellecta. ¶ Tertio est di
gnioꝛ quãtum ad cerimonialia: dignioꝛa esn sunt omnia
huius noue legis q̃ illius antique sacramenta. et spe
cialiter eucharistie sacramentum in hac lege euangeli
ca institutum dei et hominis contentuum. ¶ Quarto
et vltimo est hec eadem honoꝛabilioꝛ q̃ sit illa virtus/
quantum ad finem intentum. Finis enim legum inten
tus ab ipsarum obseruatoribus est premium obtinen
dum. licet autem obseruatio vtriusq; legis meruit me
diante Christi passionis merito obseruatoribus ꝓmiꝛ
sempiternum: in hac tamen euangelica lege noua hu
iusmodi premium meremur citius/ quia nunc omnib⁹
electis est aperta ianua/ quib⁹ illo tempore erat clausa
z etiam abundantius propter solutum precium nostre
redemptionis: Christi videlicet passionis meritum.
¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertium: apparet ex iam

dictis hanc legem nouam esse vtiliorem/ tum quia per
ipsam vel in ipsa finem vltimum consequimur cit⁹: tñ
quia abundantius: qui finis vltimus sempiternus no
bis promittitur expressius. Unde Hugo de sacramen
tis libro. 1. parte. 19. capitulo. 3. sic dicit. Lex scripta tria
continet/ videlicet promissa/sacramenta et precepta. in
preceptis est meritum. in promissis premium. in sacra
mentis adiutoꝛium. Per precepta eundũ fuerat ad ꝓ
missa: sed quia homo per se infirmus erat/data fuerunt
sacramenta vtilium adiuuarent ad precepta ꝓficienda
et promissa obtinenda. Ad que promissa/ videlicet/ sem
piterna premia obtinenda nos dignetur perducere Je
sus Christus dominus noster: Qui cum patre et̃ spiri
tu sancto viuit eternaliter et regnat deus. Amen.

¶ Finitur Scriptuz. F. Guilielmi de Rubione super
tertium sententiarum.

Religiosissimi & doctissimi Patris F. Guilermi Rubiōis Minorite,quincte Aragonie vñ viuebat ministri i quarti sniax disputationē Prefatio.

HAbebat i dextera sua stellas septē:z de ore ei⁹ gladi⁹ ex vtraq; pte acut⁹ exibat:z facies ei⁹ sicut sol lucet. Apocal.i. Septenariū sacroz vire ctiuū fideliū viatoz:sup nū iudiciū exterminatiuū olz reproboz: z eternū p miū pfectuū ciuiū supno rū:ō qb⁹ trib⁹ agit i quar to Sniarū/cui⁹ expositioni est insistēdū/videt btūs Joānes in spū fut disse in verbo ꝓposito mystice intellecto. Quid em̄ hic Joānes intellexit p stellā septenariā nisi sacroz numerū/deputatū ad illustrādū ecclesiā militātē? Quid per gladiū acutū/nisi diuinū iudiciū ordinatū ad cōdemnādū ecclesiā malignātē? Quid p solē lucidū nisi deū trinū z vnicū demōstratū ad p̄miandū ecclesiā triūphātē? ¶ Stellarū em̄ septenari⁹ est sacroz nūcrus a Christo misericorditer deputat⁹ ad illustrādū luce gre pplm fidelū viatoz. ¶ Gladius acut⁹ est sermo diuin⁹ in futuro finaliter ordinat⁹ ad cōdemnandū iance iustitie certū olim reproborū. ¶ Et sol lucidus est vnus z trin⁹ de⁹ in celo facialit demōstrat⁹ ad p̄miādū munere gloue collegiū ciuiū supnoz. Et de his trib⁹ agit in isto Quarto Sentētiarū libro/q̄ pōt secūdū hoc diuidi in tres ptes. Determinat em̄ i hoc quarto: Primo de sacramētoz istitutione z spirituali influentia. Secūdo/de mortuoz resurrectione/examinatione z finali sententia. Tertio de electorum premiatione z eternali gloria.

Circa primū:vbi innuit sacramentorū nūer⁹ a ꝓpo salubrit istitut⁹ ad salutē fideliū viatoz:z hoc p septenariū stellarū:cū p̄mittit:q̄ habebat i dextera sua septē stellas:ē sciēdū q̄ Christ⁹ Jesus dextera sue pietatis z mle fixit z istituit i celo militāt; ecclie. vij. sacra p. vij. stellas ꝓpr̄ tria ꝓgrue designata. Q̄m sicut stelle Indigent Sole:
Lucent de nocte:
Et non apparent in die:
Sic ꝓsit a Christo istituta olī sacra dep̄dēt a sole increato/cui⁹ mediātibus diffusiuo lucis diuine gre:vigēt in nocte p̄sentis mūdane miserie:nō manēt in die sequēte sue gloue. Q̄n de istis stellis. vij. vez sacris positis a Christo i celo ecclie militāt; pōt i telligi illō Apoca.i. Stelle septē angeli sunt septē ecclesiarū. sūt ei. vij. ecclie sitca sacra influxiua fidelib⁹ digne ipa recipiēt⁹ gre septiformis:q̄ mediāte ipsi efficiūt angeli:q: a deo accepiantur z ad angelorum consortium ordinantur.

Circa secūdū:vbi ostendit futurū diuine severitatis iudiciū exterminatiuū olim reproborum: de quo agit secundario in hoc libro:cū subdit/q̄ de ore ei⁹/vez Christi/gladius ex vtraq; parte acut⁹ exibat: sciēdū est:q̄ sermo diuine inle p̄dēnatiue olim reproboz de quo Magister incipit agere distinctione. xlij. potest dici gladius ex oī pte acut⁹. Primo.q: animū ipz scindet iterius z afflliget. Secūdo.q: corpus resumptū ledet exteri⁹ z cōburet. Tertio.q: totū cōiūctū punict seueri⁹ z cōsumet. Et ista tria sunt q̄ in secūda pte hui⁹ libri quarti plixius explicant. ibi em̄ ostēdit q̄ dānati in ala mē taliter affligent:in corpore specialiter cōburent:z i toto cōiuncto eternalr punient. Ah̄ de isto gladio diuine inle sic accepto pōt intelligi illud Apli ad Hebre. iiij. Viuus est sermo dei z efficax:penetrabilior oī gladio ancipiti z ptingens vsq; ad diuisionē aīe ac spūs. Hmōi viu⁹ z penetrabil⁹ sermo dei erit diffinitiua sentētia Jesu Christi q̄ reprobos p̄dēnabit:cū dicet eis illud Matthei. xxv. Discedite a me maledicti in ignē eternū qui p̄paratus est diabolo z angelis eius.

Circa tertiū & vltimū:vbi eternū premiū btoz in interiori affectu p̄sistēs in faciali aspectu z intuitu diuinoz/de quo agit z in hoc libro/ostēdit:cum cōcludit q̄ facies ei⁹ vez veritas Jesu Christi sicut sol lucet: Est sciendū q̄ Christus quantū ad factē deitatis est in celo vt sol vigēs z ardēs ac beatis oībus semp lucēs. p quē solē increatū ipsi oēs beati ibi existētes in intellectu clarius illustrant ad certius agnoscēdū: affectu ardētius inflāmant ad intēsius diligēdum:et in sensu gfectius roborant ad solidius p̄manendū. Et ista tria sunt q̄ in tertia parte hui⁹ libri/vez distinct. xlix. z. l. explicātur. In his em̄ duabus distinctionib⁹ vltimis ostendit q̄ beati sunt visione mirifica eruditi/z ideo clari⁹ agnoscēteo. Fruitione dilfica accensi:z ideo ardentius diligētes. Incorruptione ppetua stabiliti:z ideo solidius p̄manētes. Ah̄ de isto sole increato sic i celo lucēte z collegiū btoz illustrāte inflāmāte z stabilitēte pōt i telligi illud Ecclesiast. xlij. Sol illuminās oīa ꝓspexit:z gla dñi plenū est opus ei⁹. Dei ꝓpriū opus/electoz cet⁹. hmōi opus erit plenū gla ipo sole increato eos visionis intuitu illustrāte/fruitiōis actu inflāmāte:z incorruptiōis statu p̄solidāte. Et iō pōt dici electis oībus adhuc in nocte p̄sentis vie existentibus illud p̄mi Reg. xi. Cras erit vobis salus cū ilcxerit sol. Quā salutē ppetuā nobis impetret ipe sol increatus trinus z vnus deus post nocte p̄sentis miserie/crastina die/vez gre sempiterne. Amen.

Circa distinctionem primā in qua magister determinat et ostēdit q̄d sit sacramētū: z quomō sacramēta noue legis a sacramentis legis veteris distinguant:inter que legis veteris sacramēta determinat specialiter de circūcisione: Quero q̄ ordinē de his trib⁹: Et primo ad videndū primū/vez quid sit formaliter sacramentū: Quero. Utrū in sacramētis sit virtus aliqua supnaturalis creata vltra virtutē increatā diuinā eis oīb⁹ assistētē ad effectus ipsorū causaliter operandū. ¶ Et videt q̄ sic. quoniā oīne q̄d est causa alicuius attingit aliquo modo ipsum vel p se vel per aliud existēs cū eo. sed oīa sacramēta dicit aliquo modo causa grauie z alioz que ipso mediante homini conferunt. Constat aūt q̄ sacramentū nō potest dici causa illoz per se:cū ad nullum eorum possit agere per seipsum. ergo oportet q̄ sit causa per aliquid a deo sibi impressum. quare ꝛc. ¶ Contra q: aut hmōi virtus supernaturalis seu forma impressa esset spiritualis z inextensa/aut corporalis z extēsa. Si nō potest esse spiritualis:quia talis nō potest esse in subiecto extenso/quale est quodlibet sacramentū. nec corporalis:quia talis non posset agere ad effectus aliquē spirituales magis q̄ ipsum sacramentum. ergo z cet. ¶ Responsio. vbi est videndum: Primo. quid sit sacramētū formaliter. Secūdo. a q̄ sit institutū cāliter. Tertio. an sit i ipso aliq̄ talvirt⁹ creata realr. qō q̄dē q̄ntū ad primum:sacramentū defi

nit magister in litera/dicēs:q̄ est inuisibilis gratie visibilis forma. Accipit aūt magister hāc diffinitiōe visibile nō specialiē p̄ sensibili sensu visus:sed vniuersaliter p̄ oī sensibili.nec em̄ oīe sacr̄m est visibile licet quodlibet sit sensibile. Accipit ēt scōo gratiā inuisibilē nō tm̄ p̄ro creata gr̄a inherente sed etiā p̄ increata gratia subsistente. Sacramētū em̄ eucharistie nō est signū alicui⁹ gr̄e inherētis sed potius subsistētis/vezdet q̄ hoīs in sacramēto ipō eucharistie realiter existētis. Alia aūt ola sex sacramēta sunt signa gr̄e accidētalis q̄ p̄ p̄fās inherētis. Debet etiā intelligi in ista diffinitiōe magistri/sacramētū esse formā significātē ad hoc/vez ad significandū/nō naturaliē sed tm̄ supnaturaliē institutā. ¶ Ex predictis potest poni diffinitio sacramēti talis:dicendo q̄ sacr̄m est signū sensibile alicui⁹ existētis vel secū vel in q̄cūq; digne recipiēte ipm̄/ordinatū a deo q̄ institutū ad salutē fidelīū viatorū. ¶ Dicit p̄ro q̄ est signū sensibile q̄libz em̄ sacr̄or ē vl̄ tm̄ visibile vt sacr̄m eucharistie: q̄ō etiā est sensu tactus/gustus/q̄ odoratus p̄ceptibile: vel tm̄ audibile/vt sacramēti penitētie/q̄ sacr̄m matrimonij factū verbis mediantibus:q̄ō etiā p̄t esse visibile/suppositō q̄ multi possint huiusmodi sacr̄m recipere matrimoniū mediātib⁹ signis visibilib⁹ p̄trahētes:de quo postea inquirē. ¶ Q̄libet aūt aliorū quatuor sacr̄or includit aliq̄d visibile q̄ aliq̄d audibile/vt patet p̄ singula discurrēdo. Baptism⁹ em̄ includit aliqua verba q̄ ablutionez in aqua. Confirmatio q̄ ordo q̄ extrema vnctio includūt similiter verba audibilia q̄ diuersa alia visibilia/vt apꝑet. ¶ Scōo dicit ī diffinitiōe p̄dicta q̄ sacramētū est signū alicuius existentis vel iccū vel in recipiēte ipm̄.ola em̄ sacr̄a cū sint signa/oportet q̄ alicui⁹ sint signa:q̄ sic sunt/ licet differēter. Alia em̄ sex sacr̄a ab eucharistie sacr̄o sunt signa gr̄e inherētis:q̄ p̄ p̄fās non in eis sed in digne ipa recipiētib⁹ exīntis.sola em̄ creatura rationalis est receptiua gr̄e supernalis.sacramētū aūt eucharistie significat Jesum Christū deū q̄ hoīem verū in ipō sacr̄o realiter existentē. ¶ Ex quo apꝑet ipiorū ē dictū cor qui dicūt q̄ sacramentū est signū significans aliquē effectū dei gratuitū.nō em̄ effectus sed ipse deus increatus est p̄cipale significatū p̄ eucharistie sacramētū.Et licet homo verbo vnitus quē etiā significat q̄ cōtinet/sit effectus:tamē in descriptione sacramēti debet poni significatum eius principalius.quare ꝛc. ¶ Tertio dicit in descriptione p̄dicta q̄ sacramētū est signū a deo īstitutū.vt em̄ in scōo articulo ostēdet:nullus alius potuit hmōi signū q̄ō est sacr̄m/īstituere nisi deus. ¶ Quarto q̄ vltimo dicit.q̄ est ordinatū ad salutē fidelīū viatorum. ¶ Hoc apꝑet.quoniaz per quodlibet sacramentū cōfert cuilibet viatori digne ipsum recipienti salus gr̄e in p̄senti:que ordinat ad salutē glorie in sequenti.licet aūt q̄libet sacramentū ordinet ad salutez tam gr̄e q̄ glorie cōferendā cuicūq; digne recipienti ipsum:nō tamē hoc modo ordinatur ad salutē quodlibet significatū cuiuslibet sacramēti. Significatū em̄ principale eucharistie cū sit deus/nō ordinat ad salutē sed est ipsa olm̄ vera salus/ad quā oīa alia ordinātur.nulli⁹ etiā alterius sacramēti p̄cipale significatū ordinatur ad salutem gratie,sed est ipsa salus gratie ad salutē glorie hominē ordinantis. ¶ Ex quo apꝑet q̄ non videtur propriū nec vniuersaliter esse verum dictum tlōr:q̄ diffinientes sacramentū dicunt q̄ est signū significans aliquem effectū dei gratuitū ordinatū ad salutē hoīs viatoris.licet em̄ sacramētū ipm̄ ordinet ad salutez gratie ordinantis ad salutem gloriemon tm̄ eius significatum vez cuiuslibet sacramēti. Sola em̄ sex sacramēta significant gratiam inherentem ad salutem glorie ordinantem.quare ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secūdum : est dicendū q̄

sacramēta ola sunt a deo tm̄modo instituta. ¶ Ad cui⁹ euidētiā est sciēdū:q̄ sacramentū(vt dictū est in articulo precedēti)est signū sensibile nō quodcunq; sed practicū. Aliud em̄ signū est practicū q̄ aliud speculatiuū. Signum speculatiuuz hic voco illud ad quod adhibitum non semp̄ sequit suuz signatum:sed vel precedit vel nec sequit nec p̄cedit:sicut ista vox incōplexa/homo vl̄ etiā oratio qua dicit homo currit. Illud aūt signum hic voco practicū ad q̄ adhibitū nisi p̄pter impedimētū semp̄ seqū habet suū signatū ab aliquo p̄ductū.q̄ hoc mō apꝑet q̄libet sacramētū esse signū practicū. Ola etiam sex alia ab eucharistia significant gratiā inherentē.que quidē cor quolibet mediante a deo infundit cuilibet eo dē mō quo ab ipso sacramentū digne recipit. Remissio aūt culpe quā significāt aliq̄ sacramēta/vt baptismus penitētia q̄ vnctio extrema:aliqñ hmōi sacramentū sequit q̄ aliquādo antecedit/vt de quolibet videbit suo loco. Aliquādo aūt nullū sacramēti signatum sequitur nec p̄cedit/vt qñcūq; in recipiēte ipz ipedimētū existit. ¶ Hoc p̄misso pono ad p̄positū ohōdēdū tres p̄clusiones. ¶ Prīa est.q̄ nullus alius a deo potuit īstituere aliq̄ sacramentū. ¶ Hec p̄bat.qñ cuicūq; est impossibile ad hibere signatum est etiā ipossibile instituere practicuz ei⁹ signū: quale signū est q̄libet sacramētū. ¶ Hoc apꝑet.qñ q̄libet sacr̄m vt signum verax et efficax ac practicū semp̄ nisi p̄cedat impedimentū habet suū signatū aliq̄ō signatum secuz:q̄ hoc ab instituēte ipm̄.sed cui cūq; alteri a deo est ipossibile adhibere seu in eē ponere q̄libet signatum cuiuslibet sacramenti-Hoc apꝑet. signatum em̄ eucharistie est Christus in ipso exīns eucharistie sacr̄o.Alia aūt signant vel tm̄ infusionem gratie vel etiā cū hoc remissionē culpe.sed p̄stat nullū eorū esse possibile alicui creature.ergo ꝛc. ¶ Secūda cōclusio est.q̄ deus solus potuit instituere oīa sacramēta. ¶ Hec p̄bat per rationē p̄trariā suprādicte. qñ oīs ille p̄t instituere quodcūq; signū practicū ad significādū/cui est possibile in esse ponere in quocūq; ei⁹ signatū sed de⁹ ipe sol⁹ p̄t culpā remittere/gratiā infundere/q̄ sub specieb⁹ panis q̄ uersi q̄ vini cū assumpto hoīe realiē existere:q̄ per cōsequēs cuiuslibet sacramēti quodlibet signatum adhibere.ergo solus ipe potuit q̄libet sacramentū instituere/vt ad ipm̄ sui signatum ab eo/vez deo instituēte infallibiliē sequeret. ¶ Cōfirmat.quia etiam quilibet nostrū p̄t instituere signum aliquod speculatiuū ad significādū oīe q̄ p̄t intelligere:q̄ signū practicū ad significādū oīe q̄ p̄t p̄ducere effectiue.q̄ ꝛc. ¶ Ex hoc sequit corollarie p̄mo.q̄ ola sacr̄a sūt de facto a xp̄o īstituta:nō vt hoīe ḡ vt deo. Ubi vel qñ xp̄s ea instituerit dicet de q̄libz suo loco. ¶ Scōo.q̄ diffinitio sacr̄i posita ī artic.p̄cedēti nō ē olno significās ipossibile neq̄ falsū. ¶ Primū vez q̄ nō significet ipossibile/apꝑet. qñ nō ē ipossibile(vt dictū ē)īstituē signū sensibile practicū ad significādū q̄cūq; possibile īstituēti ipz:q̄ ñ significat ipossibile p̄dicta diffinitiua sacr̄i ofō q̄ hoc dicit.Secm̄/vez q̄ nō significet falsū/ē nobis notū p̄ fidē nec em̄ aliē q̄ p̄ fidē scim⁹ nec scire possum⁹ sacr̄a fuisse a deo nec ab aliq̄ alio īstituta. q̄re ꝛc. ¶ Tertia p̄clō ē. q̄ p̄gruū fuit q̄ nobis necessariū signa hmōi sensibilia q̄lia sūt sacr̄a/fuisse diuinit⁹ īstituta. ¶ Hec p̄bat.qñ cui cūq; tēdēti ad aliquē t̄minū nec̄ius ē cognoscē ne despere se habē sibi sufficiētia ad illū t̄minū p̄seq̄ndū.sz hō ē fact⁹ vt tēdat ī deū:quē nō p̄t cōsequi nisi p̄ gr̄e donū habituz in p̄ntī:ergo cuilibz ē necessariū cognoscē hmōi donū gr̄e sibi necessariū ad premiū glorie in se habere.hoc aūt nō p̄t aliter in presenti cognoscere q̄ per

aliqua signa sensibilia ad vonū hmōi gr̃e cōferendū cui libet adhibenti talia ordinata.ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat.qr cōstat neminē posse saluari sine gr̃a vel:qua carēt tam oēs in reatu originali cōcepti q̃ etiā plures alij ex peccato ꝓpio actuali.sed cuilibet carēti aliquo necessario ad terminū sibi debitū cōsequendū/necessariū est aliqd possibile et notū ad tale sibi necessariū ꝓsequēdū vt possit certꝰ existēte illū ꝓsecutū fuisse ex tali adhibito possibili sibi noto.hoc aūt q̃ vez mediāte gr̃a3 possumꝰ acq rere est sacr̃m.Ex quo sequit q̃ cū tota nr̃a cognitio in pñti a sensibilibꝰ oriat:q̃ sensibilia nō spiritualia seu intelligibilia debuerūt institui sacr̃a.sunt enim nobis sensibilia insensibilibus notiora.quare ꝛc. ¶ Hec de scōo.

Quantū ad tertiū dicitur cōmunius & (vt credo)verius:q̃ nulla est i sacr̃is virtus nisi trīmodo increata. ¶ Pro quo arguit primo sic.si in sacramētis est aliqua virtus creata/aut ipa est forma aliqua in extēsa/aut extensa.sed nō pōt inextēsa existere/nec extēsa.ergo ꝛc. ¶ Minor ꝓbat.ꝛ primo q̃ nō possit existere inextensa.qm̄ nulla forma inextensa accītalis pōt esse i subiecto aliquo corporali ꝛ extēso.sz quodlibet sacr̃m est corporeū sensibile ꝛ extensum.ergo ꝛc. ¶ Maior assumpta probat duplicit. Primo.qr licet forma substantialis sit nobilior suo subiecto:ꝛ p ꝑns ipa indiuisibilis existēs possit esse i subiecto diuisibili ꝛ extēso:accītalis tā forma semp est imperfectior suo subiecto.sed forma indiuisibilis est perfectior diuisibili et extensa:ergo nulla forma indiuisibilis accidētalis pōt recipi subiective in subiecto aliquo diuisibili ꝛ extēso. ¶ Secōo.qr impossibile est vnū ꝛ idem a pluribus in esse totaliter dependere.sed si forma accidētalis indiuisibilis posset esse in subiecto aliquo diuisibili ꝛ extēso:cū talis forma necessario haberet esse in qualibet parte illius subiecti tota: ꝛ omne accidēs dependeat i esse a qualibet suo subiecto cum nō possit existere sine ipso:cuius contrarium est de forma substātiali indiuisibili/vt de aīa rationali:per cōsequēs vnū ꝛ idem dependeret in esse a pluribꝰ:q̃ non pōt esse.ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat.qm̄ iō alia intellectiua licet inextensa pōt esse in corpore ꝛ in eius qualibet parte tota:qr nō est in ipso vt in subiecto:nec dependet ab ipso vt accidēs a subiecto:cū corrupta vna parte possit in alia manere/ꝛ etiā toto corpore ꝑse esse:ergo p ꝛrariū cū quodlibet accidēs sic a suo dependeat subiecto quolibet q̃ non possit existere sine eo/impossibile est idem accīs in pluribꝰ subiectis existere:nec p cōsequens est possibile formā indiuisibilē in subiecto diuisibili ꝛ extēso existere:cū oīs talis forma sit in diuersis subiectis qr in distinctis partibꝰ simul tota. ¶ Secūda pars minoris predicte rationis/vez q̃ nō possit poni talis virtus forma aliqua diuisibilis ꝛ extensa/ꝓbat.qm̄ oīs talis forma est maior in maiori subiecto ꝛ minor in minori. sz virtus sacramēti nō est maior in maiori sacramēto.nec em̄ virtꝰ baptismi ē maior si baptismꝰ fiat i maiori/nec minor si fiat in minori aqua.ergo ꝛc. ¶ Secūdo arguit sic ad idē.si in sacr̃o aliquo est aliqua virtus creata:aut hmōi est corporea aut incorporea.sed nō pōt esse corporea.qr talis virtꝰ nō ponit nisi ad causandū aliqd spūale in alia recipiētia sacramētū.qd̄ nō pōt cōpetere alicui corporali magis q̃ sacr̃o.non em̄ magis aliqua forma corporalis in sacramēto baptismi existēs ē ꝓportionata ale intellectuali ad causandū in ipsa effectū quēreciꝑt p hmōi sacr̃m/q̃ ipm̄ sacr̃m:cū virtūq̃/vez tā sacr̃m q̃ etiā eius virtꝰ ponat aliqd corporale. Nec pōt poni formaliter incorporea talis virtus:cū sit in subiecto corporeo subiective.accidēs em̄ ꝓpriū vnīꝰ subiecti nō potest esse in alio subiecto illi opposito.accīs aūt incorporeū est subiecti idiuisibil. q̃ ꝛc. ¶ Tertio arguit sic.aut virtꝰ hmōi si ponat ē aliqua forma fluēs:aut ꝓmanēs. sed nō pōt esse ꝓmanēs:cū accīs ꝓmanēs nō possit esse in subiecto aliquo successiuo cuiusmodi est verbū qđ est principalius in quolibet sacr̃o.nec potest esse fluēs:qm̄ virtus sacr̃i pūpponit ℞itatē sacr̃i:q̃ nō est vsq; ad vltimū istāns plationis vltie dictiōis sacr̃alis oratiōis.ꝛ ita p cōsequēs sequeret q̃ virtus baptismi nō esset nisi in vltima syllaba vel litera sacr̃alis dictiōis:que est spūssancti.hoc aūt est falsum.qm̄ sicut ad nullā virtutē vl aliū quēcunq; effectū cōcurrit vna ꝑsona sine alia:ita nec nomen alicui ꝑsone est receptiuū alicui virtutis cuiꝰ nō sit nomē cuiuslibz ꝑsone alteriꝰ receptiuū.q̃ ꝛc. ¶ Quarto arguit.qm̄ aut virtus hmōi si ponat est vna aut plures in quolibet sacr̃o.sed non pōt poni vnica.tū qr vnū accīs nō pōt poni in diuersis subiectis:cuiusmodi sunt verba ꝛ alia q̃ requirunt ꝓmuniter in quolibet sacramēto.tū qr accidēs nō migrat de subiecto i subiectū.sz si in quolibet verbo sacramēti cuiuslibet sacr̃i est eadē virtus/hoc necessario sequit.qm̄ si qōlibet verbū sacramēi tale est subiectū hmōi virtutis/ipa virtus nō pōt manere in verbo nisi ipo existēte ꝓlatore:ergo ꝓmo verbo desinēte ꝛ alio succedēte virtus q̃ erat in primo verbo mutata est ad secūz:ꝛ sic vsq; ad vltimū.qđ est falsum.q̃re ꝛc. ¶ Nec possunt scōo i sacramēto poni mīte virtutes:qr tūc oporteret ponere in aīa recipiētis ipm̄ sacramentū multiplicem effectum illis multis virtutibꝰ correspondentē.q̃ ꝛc. ¶ Quinto ꝛ vltimo arguit.qm̄ si in illo sensibili ad sacr̃m ptinente est aliqua talis virtꝰ:aut ipsa creat in eo aū applicationē ipsiꝰ ad vsum:aut in ipa applicatione.si aū:q̃ ei creatio est pure miraculosa:cū sit p actū diuinū tm̄/ñ p aliquā dispositionē ꝓiā cū eccīa firmatā:mō quo post sacr̃m sequit ex diuino pacto facto cū ecclesia eius signatū. Si aūt dicat q̃ in ei applicatione ad vsum:hoc videt incōueniēs:cuz sacr̃m qōlibet non ideo aptū/qr ipo aliqs vtit:sed qr aptū ideo pōt ad talē effectū q̃libet eo vti.nō ergo qr imergo actualr puerū baptizādo eū:creat in imersione ipsa seu in aqua aliqua talis virtus:necessitā in verbis:sed magis ecōuerso qr qōlibet taliū est sic virtuosum ideo cōuenīes ad vtendū ipo ad talē effectū.sed nec hoc videt ponēdum.q̃ ꝛc. ¶ Tunc ergo dr q̃ in sacr̃is est virtus nō aliqua inhereēs creata sz subsistēs eis realiē ꝑns trīmodo increata vez ipe de⁹/a quo est signatū quodlibet cuiuslibet sacr̃i. ¶ Cōfirmat hoc.qm̄ nūq̃ sine necessitate pluralitas est ponēda.sz ponētes vltra diuinā virtutē subsistēte eē i sacramēt;virtutē aliquā inhereēte/ponūt pluralitatē sine necessitate.qm̄ aut hmōi virtꝰ creata est in sacr̃is ponēda ad significandū ipsa/aut ad cōsecrandū ipsoꝝ signata.sed nō propter primū:cū ipsa sufficiēter ponant eē dignissima ꝛ perfecta ꝓpter diuinā increatā virtutē subsistentē in eis realiē existentē. Nec ꝓpter scōm.cū nullū creatū possit aliqđ alicuius sacr̃i signatū seu effectū attingere effectiue.q̃ ꝛc. ¶ Sed licz de facto credā nullā in sacr̃is virtutē existere nisi trīmō increatā:qr tñ rōnes p̄dicte ꝓbāt hoc simplicit eē impossibile/vez in sacr̃is aliquā formā supnaturalē existere:qđ nō credo eē verū: cum deo nihil sit impossibile:

Ideo rn̄deo ad eas p ordinē. Ad primā. qm̄ q̃rit an talꝰ ꝓt⁹ eēt forma aliq̃ extēsa an extensa:Dico q̃ vtrūq; deo ē possibile. ꝓbabiliꝰ tn̄ ē q̃ eēt forma extēsa:ñ ei ē ipossibile p diuinā potētiā formā accītalē extēsā ꝛ idiuisibilē eē i ꝓbiecto diuisibili ꝛ extēso. ¶ Ad ꝓmā ꝓbationē i ꝓnū qm̄ dr q̃ forma accītalis ē ipfectior suo ꝓbiecto:ista possz negari:maxie ab illꝰ qđ ponūt quātitatē eē formā accītalē liter ꝓbam ꝛ q̃litatē corpalē quā-

libz mediātē.nō ē quātitas est nobilior oi q̄litate i ipsa realr exhte. Aliqlit pōt dici q̄ licz de facto ois forma accidētalis subiecti aliqui⁹ naturalit pfectius sit imperfectior suo subiecto:nō probatur thesse impossibile q̄ viut nam potentiam accidens perfectius in subiecto existere imperfectiori. Et ita in ꝓposito posset esse: vt forma aliqua inextensa ⁊ indiuisibilis esset in quolibet sacramento diuisibili ⁊ extenso:quę p ꝓhis esset in eius qualibet parte tota.nōrn est deo impossibilius idē accidēs facere in diuersis subiectis existere q̄ idez corpus i pluribus locis esse. ¶ Et quādo arguit:q̄ thc idem simul a plurib⁹ dependeret:aut intelligis formā a pluribus dependere qz in pluribus existit:aut qz plura ad suū eē exigit. Si primū:cōcedo.qz et tiā anima intellectiua a pluribus dependet isto mō.si secūdū:cū nullū accidens vnicuz in quotcūq; subiectis existēs ad suū esse exigat necessario nisi vnū:p ꝓhis nullū accidens in quotcūq; subiectis existeret a pluribus dependeret:cū natū esset manere naturalit destructis illis oibus ꝑter vnū. q̄re ⁊c. ¶ Ad cōfirmationē illā quādo dicit:q̄ ideo alia intellectiua potest esse in qualibet parte corporis tota:qz nō dependet ab eis:cuius cōtrariū est de quolibet accidēte: Potest dici q̄ nec etiaz aliqd accidēs dependet simplr necessario a suo aliquo subiecto:cū possit p diuinā potentiā existere sine eo.⁊ ita licet naturaliter loquendo/mō quo dependet a subiecto nō possit in pluribus subiectis simul existere:supnaturaliter thc hoc nō videt impossibile esse. quare ⁊c. ¶ Secūdo pōt dici q̄ licet accidēs quodlibet vnū ab vno dependeat subiecto/nō thc a pluribus:esto q̄ sit in plurib⁹:cū existens in vnico subiecto thc illoz possit manere naturaliter destructo quolibet aliorū:cuius contrariū est de substātiali forma vt de ala bruti sensitiua/q̄ sic est in pluribus partib⁹ corporis qd informat q̄ sine multis ipoz existētibus nō pōt naturalit pmanere. Ex quo sequit q̄ magis talis forma substātialis dependet inctē a plurib⁹ q̄ aliqua accidētal quātūcūq; in pluribus subiectis seu subiecti partib⁹ simul existēs. quare ⁊c. ¶ Cōfirmat.qz si ideo alia intellectiua potest esse in plurib⁹ corporis partib⁹ simul tota qz nō dependet ab eis nec a toto corpore:cū possit existere sine ipo ⁊ in vna eiꝰ parte sine alia:ergo nulla anima sensitiua maxime si est inextēsa ⁊ idiuisibilis (vt videt probabile) poterit in pluribus partib⁹ corporis simul esse:cū nō minus dependeat a corpore q̄ accidēs a subiecto.qz sicut accidēs nō pōt existere naturaliter sine subiecto:ita nec aliqua alia alia ab intellectiua pōt eē naturaliter a corpore separata.ergo ⁊c. ¶ Ad aliud quo arguit:q̄ ꝟtus hmōi sacramētalis nō possit esse forma aliqua diuisibilis ⁊ extensa:qz tūc esset in maiori subiecto maiori: Potest dici q̄ sicut p diuinā potētiā i maiori loco pōt existere minꝰ corp⁹/⁊ i minori maius/⁊ inequalib⁹ corpora cētia:sicut corpus Christi in hostijs inequalib⁹:ita posset cadē virtute cadē accñtalis forma licet extēsa in subiectis inequalib⁹ sustētari:nec p ꝓhis in vno esset maior q̄ i alio neq; minori.quare ⁊c. ¶ Ad secūdā ptz p idē.posset esse forma illa existere icorpalis vl ēt corporalis. ¶ Ad p̄mū in cōtrariū:qñ arguit q̄ nō corpalis seu extēsa:qñ talis nō posset effectū in ala ꝓducere aliquez magis q̄ suū subiectū/vez sacrm:Si hoc ē verū/dicerēt q̄ hmōi virtus nō ponit in sacro aliquo ad causandū:cui⁹ cōtrarium accipit argumentum. Et si q̄ras ad quid q̄ ponit talis virtus:⁊ ego quero a te ad quid ponit charitas ⁊ habitus seu lumē gloriæ in quolibet beatoꝝ/cū nullum hoz sit beatitudinis subiectū receptiuū nec ēt p̄incipiuz ꝓductiuū. ¶ Ad aliud q̄ ꝓbat q̄ nō possit esse forma in corporea:cū talis ꝓ subiecto adeq̄to determiet sibi ens indiuisibile ⁊ inextensuz: Dicēdū ē q̄ nullū creatū ē spiritualiꝰ nec indiuisibiliꝰ q̄ sit deꝰ:in q̄ thc cōcedit a quibusdā accñs ēt corporale realit posse eē.nō q̄ assumpta hūanitas est in tpo.sed nō est ipossibile accñs incorporeū eē in subiecto seu supposito extēso q̄ corporeū inextēso. q̄re ⁊c. ¶ Cōfirmat.qz ēt de facto ⁊ naturalr forma substātialis inextēsa est i subiecto extēso/vt ois ala in corpore ⁊ āgel⁹ i loco. ¶ Nec valet si dicat q̄ hoc est qz forma substātialis est a subiecto corporeo indepēdēs Primo qz imo est aliqua/vt ois alia ab intellectiua dependēs a ꝓprio corpe qđ informat. ¶ Secōdo.qz ēt accñs est a subiecto quolibet idepēdēs. q̄re ⁊c. ¶ Ad tertiū dicerēt.q̄ forma hmōi est pmanēs.vl posset ēt poni fluēs supposito q̄ forma fluēs sit aliqđ in re extra distinctum realit a quolibet pmanēte. ¶ Et qñ prio arguit:qz nullū pmanēs pōt eē in aliq̄ successiue:Dico q̄ aut successiuuz habet eē existētie aliqđ i re extra/aut nō. si nō/concedo assumptū.sed tūc nihil ad ꝓpositum:qz cuz verba sacramētalia sint in re extra:falsuz est qđ assumit/q̄ ipsa vez sint realit successiua.si autē ponat q̄ successiuum existit q̄litercūq; aliqualit i re extra / nō est inconueniēs q̄ diuinā saltē potētiā in tpo formā aliquā pmanētē existere subiectiue. q̄re ⁊c. ¶ Ad aliud q̄ arguit:q̄ nō possit eē forma fluēs:qz tūc nō ēt nisi in vltima syllaba vel litera sacramenti:Posset dici prio q̄ hoc nō est inconueniēs. Secūdo/q̄ hoc nō sequit:qz immo pōt eē in oibus aliis literis seu dictionib⁹ aficedētib⁹. ¶ Ad illud qđ arguit ꝓtra p̄mū:qz nomē vni⁹ ꝑsone nō est receptiuū alicui⁹ virtutis cui⁹ nō sit receptiuū nomē cuiuslibz alteri⁹: Posset dici q̄ nō oē receptiuū subiectū hz illud cuius ē supnaturalr vl ēt naturalr receptiuū. Et tō licz q̄libet sacrālis dictionū sit cuiusdē ꝟtutis formalr receptiua:nō ē thc nisi i vltia talis ꝟt⁹:nec necio hoc reqrit:cū a deo forma hmōi ꝓducat. q̄re ⁊c. ¶ Ad aliud qđ arguit ꝓtra scōm:qz virt⁹ sacrī pīsupponit ei⁹ ꝟitatē: Pōt dici q̄ vuplr pōt accipi virt⁹ sacrī. Uno mō ꝓ ei⁹ efficacia. ⁊ alio mō ꝓ alīq̄ supnaturali forma de q̄ loqmur/i sacro ipso realit existēte. Prio modo loquēdo de ꝟtute sacrī/ꝓcedo talē pīsupponere ꝟitatē sacrī:⁊ p ꝓhis vltimā eiꝰ syllabā seu lrā:cū añ illā ꝓlatā nulla habeat efficaciā sacrm i recipiēte ipm. Scōo ētiā modo loquēdo/sicut et nūc loqmur de ꝟtute sacrī/hmōi virt⁹ seu forma si i qlibet dictiōe seu lrā nō pīsupponit ꝟitatē totiꝰ sacrī sz trāsui imediati subiecti. q̄re ⁊c. ¶ Ad quartā dico q̄ possz existēre vnica q̄ multiplex siue plēs. ¶ Ad illud qđ arguit ꝓtra p̄mū:qz accñs vnū nō pōt i subiectis plūb⁹ simlr eē/nec migrat de vno subiecto ad aliū:Dicēdū q̄ hoc verū ē naturalr/mō ētiā supnaturalr. q̄re ⁊c. ¶ Ad aliud qđ arguit ꝫ scōz:qz tūc i ala recipiēt sacrm oporterz ponere multiplicē effectū:Dico q̄ nō sequit. qz nec hmōi forme ponūt ad cāndū aliqđ neq; cānt:vt i sequēti articlo ostendet. q̄re ⁊c. ¶ Ad vltimā:dico q̄ vtroq; istoꝝ duoꝝ mōꝝ illo sensibili cuiuslibz sacrī talis forma p diuinā oipotētiā posset poni. Et qñ arguit:q̄ si ponerēt añ applicationē illi⁹ sensibilis sacrī ad vsuz ei⁹ ꝓductio ēt miraculosa:Dico q̄ siue añ applicationē siue i ipa applicatiōe siue quōcūq; ponat hmōi talis forma/miraculose ꝓducit ⁊ miraculoſ⁹ in ipso subiecto recipit. ¶ Primuz apparet/vocādo ostiē illud miraculose ꝓduci qđ a solo deo pōt ꝓduci vl ꝓducit effectiue. ¶ Secōm apparet.qñ accñs extēsum ⁊ icorporeū q̄lis est forma hmōi si ponatur/nō pōt esse naturaliter:nec p ꝓhis q̄ntēs sine miraculo in subiecto aliquo corporeo ⁊ extēso:quale est qlibz sacrm. Si ēt ponat hmōi forma visibilis ⁊ extēsa:ad huc existit mirabilit in quolibet sacro:cū in ipsis inēq̄libus sit equalis:licet etiam posset poni existere inequalis:quo tamen non obstante vnum sacramentum/puta vnus baptismus/non esset virtuosior alio quātū ad eiꝰ

efficaciã seu effectũ:qui est remissio culpe originalis et infusio gre supnaturalis. ¶ Ad illud qõ secũdo arguit ſ in applicatiõe virtus hmõi crearetur qñ dicit q ido neitas instrumẽti nõ sequitur sed precedit:dicendũ q sacramẽtũ non est instrumentũ(vt accipit argumentũ) conuenies ad vtendũ ꝓpter hmõi supnaturalẽ formam in ipso supernaturaliẽ existentẽ:sed tm qz ad effectũ talẽ diuinitus ordinatũ:q effect⁹ puta remissio culpe vl infusio gre nõ est a virtute illa magis q a sacramẽto eius subiecto/ſz a deo tm modo effectiue.quare ꝛc. ¶ Ad cõfirmationẽ illã vltimã/potest dici q illa virtus seu illa forma ponit non ad causandũ sed ad ipm significandũ ꝛ ordinandũ. ¶ Et quãdo dicit q sufficiẽter significant p deũ eis realr assistentẽ:Dico q deus ipse omnibus est p̃sens realiter ꝛ assistẽs:nec est ipsis sacris p̃sentialior q beatis:in quibus tamẽ virtus deũ ipm ꝛ eorũ actũ beatifica aliqua alia ponuntur existere/vt superius fuit dictum.quare ꝛc.

Et ideo aliter est dicendũ. Ad cuius euidentiam est sciendũ:Primo.q sacramentoꝝ alia includunt substantiã ꝛ accidẽs simul/vt baptismus cõfirmatio ꝛ extrema vnctio.alia autem accidens tm/vt penitẽtie/matrimonij/ꝛ etiã eucharistie sacramẽtũ/vt a suo signato contento in ipo realiter est distinctũ. ¶ Secundo sciendũ q aliquid esse in alio potest intelligi dupliciter.Uno mõ q sit in ipso tm p realem presentiam:qz vez realiter ipsi presens:nec ab ipso p ꝓsequẽs distãs:modo quo dicimus Christũ esse in eucharistie sacramento/qz vez est toti hostie presens ꝛ cuilibet parti eius.Hoc mõ etiã corpus locatũ potest dici in loco esse/qz vez totum ipsum est toti loco p̃sens:eiusq; partes sunt a loci partibus indistãtes.ꝛ hoc mõ neutrũ existentiũ in alio dependet ab eo magis q ecõuerso. ¶ Alio mõ aliq̃d pot eẽ in alio nõ tm p realẽ presentiã sed etiã p naturalẽ coexistẽtiã q̃ illõ qõ ſ alio existit sic illud ſ q existit exigit q nullo modo pot naturaliẽ existere sine ipo.Hoc mõ accidẽs dicit existere in subiecto:ꝛ etiã forma substãtialis ſ materia:nõ tm ois sed tm corruptibilis. ¶ His duobus premissis quãtũ ad istũ articulũ pono quatuor cõclusiões. ¶ Prima est.q nulla virtus seu forma supernaturalis spũalis potest esse in aliquo sacramento in accidentali forma tm modo cõsistente:ꝛ hoc accipiẽdo esse in alio secũdo mõ. ¶ Hec conclusio ꝓbat.qñ ois quod sic est in alio/dependet ab illo/qz nõ pot existere sine eo.sed perfectius nõ videt ab impfectiori dependere magis necessario q ecõuerso.ois aũt forma accidẽtalis spũalis est pfectior qualibz corporali.q̃ ꝛc. ¶ Sed ista ratio nõ ꝓcludit.qz forma substantialis corruptibilis est pfectior materia:ꝛ tm sic dependet ab ea/q non pot naturaliter existere sine ea:ꝛ nõ ecõuerso:cũ ipa materia possit esse sine forma corporali quacũq; signata.quare ꝛc. ¶ Secũdo arguit aliter sic ad idẽ.nullus effect⁹ prie cause dependet necessario ab alio effectu seũde cause.sed q̃libet talis forma supnaturalis est effect⁹ soli dei possibilis.sacra autẽ vt sunt signa sensibilia ab eorũ signatis distincta sũt effect⁹ scdarũ causarũ.q̃ ꝛc. ¶ Sed nec ista rõ cõcludit. qñ ois accidẽs productũ taz ab agente secũdario q̃ a primo dependet necessario a subiecto naturaliter loquendo:vt apparet de gra ꝓducta in alia:que non posset existere naturaliter sine ipsa.Dico aũt naturaliter.quoniã supernaturaliter loquẽdo nullũ realiter distinctoꝝ producti vel a deo vt a quocũq; alio dependet ab alio a quo realiter est distinctũ:cũ possit p diuinã potẽtiã existere sine ipso.sed supernaturalis virtus sacramentoꝝ si poneret esset forma accidẽtalis.ergo ꝛc. ¶ Et ideo aliter tertio potest predicta cõclusio sic probari.nullum accidens spirituale exigit ad suũ esse necessario aliquod accidens corporale.ſz quodlibet sacramẽtũ est materiale seu corpale ꝛ sensibile:q̃ nulla forma spũal' supnaturalis q̃lis esset ista de qua q̃rit ſ poneret/dependet necessario ab aliquo sacramẽto in accidẽte tm modo cõsistente Nec etiã ab altera parte alicuius aliorũ cũ quodlibet aliorũ substãtiã includẽtiũ ĩcludat accidẽtia/verba vez partẽ sui:ergo in nullo sacramẽto toto potest eẽ isto mõ aliqua talis forma. ¶ Confirmat.qz nulla apparet ratio quare magis aliquod accidẽs spũale exigat ad suũ eẽ aliqd corpale seu sẽsibile q̃ ecõuerso.ſz ꝓbatur q nullũ accẽs sẽsibile exigit aliqd accẽs spũale ĩsensibile:q̃ nec ecõuerso.q̃re ꝛc. ¶ Secũda cõclusio est.q in substantia cuiuslibet sacramẽti ipsaz ĩcludẽtis posset eẽ aliq̃ talis virtus seu forma supnaturalis illo scõo modo ꝓdicto. ¶ Hec põt ꝓbari.qñ ois accidẽs in aliqua substãtia quõcunq; naturaliẽ vez vel supnaturaliẽ existere potẽs sic ipsa in qua/licet supnaturaliẽ/existit necessario exigit q nullo mõ põt naturaliẽ existere sine ipa.nec enim põt naturaliter mutari ad aliud subiectũ nec separari ab illo in quo est/nec illo ĩ quo est corrupto/naturalr pmanere.sed accẽs spũale eẽ in substãtia corporali ẽ possibile p diuinã potẽtiã.nullã ei videt includere ꝓtradictionẽ seu repugnãtiã.ergo tale accẽs/vez spũale positũ in substãtia corporali sicut ipa substãtia in qua existeret depẽderet q nullo mõ posset naturaliẽ existere sine ipa.quare ꝛc. ¶ Cõfirmat.qz nõ est impossibilius accidens spũale esse in substãtia corporali isto mõ/vez vt in illo a quo naturaliẽ sic dependeat q sine ipso existere non valeat:q̃ accẽs corporale seu sensibile/vt albedinẽ esse ĩ materiali substãtia isto modo.Sed secũdũ est possibile.Probo.qz nulla substantia creata est nec esse potest imaterialior nec spiritualior q̃ substantia ĩcreata. sed in substantia increata posset accidens corporale absq; ipsa assumibile sic existere q videlicz absq; ipa diminuz nõ posset existere p seipsuz.ergo ꝛc. ¶ Maiorẽ ꝓcedũt oẽs q ponũt deum posse assumere oẽm formã accẽtalẽ sicut ꝛ substãtialẽ. ¶ Tertia cõclusio est.q in quolibet sacro posset esse p diuinam potentiã aliqua supnaturalis forma/primo mõ accipiendo esse in alio/puta per realem presentiam/vt vez tota esset hoc modo in toto videlicet sacramento/ꝛ in qualibet parte eius. ¶ Hec apparet.quoniam licet vnũ accidens non sit alterius sustentatiuum maxie corporale seu sensibile spũalis magis q̃ ecõuerso/nec ab ipso necessario dependens:potest tm ipi realr eẽ presens.sicut enim naturaliter substantia imaterialis et spũalis potest esse in re corporali seu extensa hoc modo vt angelus in loco/vel anima in corpore proprio/ꝛ etiaz in loco a corpore separatante ꝛ accidens spirituale et incorporeum videtur per diuinam potentiam in re extẽsa ꝛ corporea p̃sentialiter posse esse.quare ꝛc. ¶ Cõfirmatur.quia non apparet impossibilius accidens spirituale quodcunq; esse ab accidente sensibili et extenso/puta ab eucharistia indistans ꝛ realiter ipsi presens/q̃ substantiam videlicet corpus Christi. ¶ Hoc apparet. quia immo videtur difficilius et impossibilius rem extensam/quale est Christi corpus/esse presentem alicui toto quanto ꝛ cuilibet eius parti/q̃ rem aliquam inextensam.ergo sicut per diuinam potentiam Christi corpus est in eucharistia seu hostia consecrata:quia ipsi toti presens et cuilibet eius parti:ita posset esse in ipsa eadem videlicet dei omnipotentia quecunq; alia res creata accidentalis vel etiam substantialis spiritualis vel etiam corporalis.quare ꝛc. ¶ Confirmatur secundo.qz cum deus possit conuertere quodlibet in quodlibet/vt in materia de eucharistia ostenditur:sicut conuertit panẽ in corpus ꝛ vinũ in sanguinẽ:ita posset cõuertere ista

in quācunq; aliā rē creatam corporalem vel ſpiritualē accidētalē vel ſubſtantialē.ergo ſicut corpus Chriſti in quod panis realiter eſt conuerſus/eſt in panis accidētibus remanētibus:ita forma accidētalis ſupnaturalis videt poſſe exiſtere in eiſdē/ſi in ipſum panis cōuertere tur.quare ꝛc. ¶ Quarta concluſio eſt.q; nulla talis forma ſupernaturalis ſi poneret in aliquo ſacramēto/eſſet actiua alicuius effectus prouenientis ex ipſo mediante ſacramēto. ¶ Ex iſta cōcluſione que probabitur in ſequenti queſtione/ſequit.q; in nullo ſacramentorum de facto ſit ponenda aliq; talis forma ſupnaturalis ſeu virtus niſi tm̄modo increata:ſto q; per diuinā potentiam poſſet poni. ¶ Hoc patet.qm̄ cum cauſa nō arguat nec ponat niſi a poſteriori/vez ex effectu:per cōſequēs propter nullum effectū poſſibilē ſoli deo eſt arguenduz nec de facto ponendum aliquod ens creatum/niſi hoc ſit p ſcripturā ſacrā vel p eccleſiā determinatū:ſicut de charitate ꝛ habitu glorie beatorum.ſed omnis effectus prouenies mediantibus ſacramētis eſt poſſibilis ſoli deo ergo per nullum eorum eſt ponenda in ſacramentis aliqua virtus creata/ſed tm̄modo increata: cum nec aliquam aliam in eis inexiſtere habeatur ex determinatione eccleſie/nec ex dictis ſcripture ſacre/nec etiam alicuius ſanctorum. ¶ Sed contra hoc videtur eſſe illud qđ ait Auguſt.ſup Joā.homil.x.vbi loquens de baptiſmo dicit ſic:Que eſt iſta virtꝰ aque tanta/vt corpus tangat ꝛ cor abluat? Dico q; cum cor/hoc eſt animus/nō abluitur a labe culpe niſi munere gre:p ꝓſequēs illa ſola virtute cor abluit qua culpa remittit ꝛ gra infundit.ſed cōſtat q; talis virtus nō pōt eſſe aliqua creata/ſed tm̄modo increata:ergo hmōi virtus aque baptiſmalis nō poteſt eſſe aliqua creata ſacramēto inexiſtēs/ſed increata tm̄modo ꝛ ſubſiſtens.quare ꝛc. ¶ Confirmat.q; in ſacramētis fidei ordinate nō eſt ponēdū niſi qđ ponit ſcriptura ſacra vel eccleſia catholica.ſed nec ſcriptura ſacra nec etiā eccla catholica ponit i ſacramētis aliquā virtutē ſupnaturalē creatam exiſtere:ſed precise aſſerit ipſa ex ſignis ſenſibilibus ꝛ ſignatis eis correſpondentib⁹ cōſiſtere.ergo ꝛc. ¶ Sic ad queſtionē. ¶ Ad rōnez in p̄ncipio appet ſolutio ex p̄dictis.cū eīm nō ſit impoſſibile formā ſpūalē eē i corpe/pōt poni virtus illa ſpūalis vel etiā corporalis/vt in precedentibus eſt oſtēſuz.

SEcundo quæro: Vtrū ſacramē tū per aliquā virtutē ſibi poſſibilē ſit actiuū ſeu p̄ductiuū p̄ncipiū alicuius effectus in alia recipientia ipm. ¶ Et videt q; ſic.qz inſtrumentū diuine mie nō eſt impfectius inſtrumēto diuine iuſtitie.ſed ignis ifernalis qui eſt diuine iuſtitie inſtrumentū/eſt actiuus nō tm̄ in corpora ſed etiā in ſpūs damnatos:ergo ꝛ ſacramētū qđ eſt diuīe mie inſtrumētū/erit ſibi p̄ductiuuz alicuius effectus in alia cuiuſlibet viatoꝝ digne ipm recipientiū. ¶ Cōtra.qz p ſacrm nō videt aliqđ recipiēs ipm cōſequi niſi vel culpe remiſſionē ꝛ gre infuſionē ſimul/vel gratiā ipſam tm̄.ſed ad nullū iſtoꝝ nec ad virtutes theologicas q; dicunt infundi i baptiſmo/ videt poſſe agere aliqđ ens creatū quale eſt qđlibet ſacramentū.ġ ꝛc. ¶ Reſpōſio.vbi p̄mo eſt videduz que ſunt illa que ꝓferunt homini p ſacramētū digne ab ipſo receptū.Secundo.ex hoc eſt reſpōdendū ad q̄ſtū.

Quātum ad primum:ad videndū qui ſunt effectus q; cōferunt homini mediātib⁹ ſacramētis eſt ſciendū q; /vt cōmuniter dicit/effectus q; ſacramētis mediātib⁹ viatorib⁹ ꝓferunt/Alius ē i corruptibilis ſeu indelebilis p naturā:q; etiā p nullū vementū amittit.ꝛ talis effect⁹ vocat character:q; ipſum ſit trib⁹ mediātib⁹ ſacramētis/vez baptiſmo/confirmatiōe/ꝛ ordine. Alius effect⁹ eſt delebilis ꝛ amiſſibilis demeritorie ꝓpter culpā/vt gra q; ꝓferk mediātibus alib⁹ ſacramētis. In hoc tñ differunt.qz duo ſūt p̄cise ſacra/vez baptiſm⁹/ꝛ penitētia/q̄bus mediantib⁹ ꝓferk p̄ma gra:nō aūt mediāte aliquo alioꝝ.nullū eīm alioꝝ quinq; pōt digne recipi niſi recipiēs ſit in gra p̄exiſtēs. Aut ergo recipiēs aliqđ alioꝝ eſt ante receptionē in gra/aut nō.ſi nō:nullā cōfert gratiā:ſed culpā/qz indigne recipit.ſi aūt eſt i gra recipit eius augmētum. ¶ Ex quo ſequitur.q; p nullum alioꝝ infundit ſeu acquirit gre pmū donū.p illud eīm qđ preſupponit gratiam/nullus pōt acquirere primaz gratiā.ſz qlibet alioꝝ ſacroꝝ a baptiſmo ꝛ a penitētia p̄ſupponit in recipiente digne primā gratiā.quare ꝛc. ¶ Secus aūt ē de penitētia ꝛ baptiſmo.quoniā vtrūq; horū pōt digne recipi ſine gra p̄cedente. ¶ Hoc appet. Primo de baptiſmo puerorū:quoꝝ baptiſmū gra ſeq̄t nō precedit. Secūdo hoc idē apparet de baptiſmo ꝛ penitētia adultorū.adultus eīm abſq; gra p̄cedente ſola cōtritione inexiſtēte pōt digne recipere tā penitētiā q; baptiſmū:ꝛ p hoc recipere p vtrūq; gratie p̄mū donū.poſt eīm ſacrm digne receptibile ſine gra p̄cedēte recipitur ſeu pōt recipi prima gra. ¶ Ex hoc corollarie ſequit.q; p̄cise iſta duo ſacramēta ſunt culpe p̄mo remiſſiua:hoc eſt ad culpe remiſſionē media ordinata. ¶ Hoc appet. qm̄ p nullū ſacramētū culpa p̄mo remittit/cui⁹ digne ꝛ ſalutaris receptio gratiā p̄ſupponit:ꝛ p ꝯſequens illo culpa remittit a quo in ipm indigne recipiēte nulla gra p̄ſupponit.ſed ola alia ſacramēta a penitētia ꝛ a baptiſmo in recipiēte ea digne gratiā p̄ſupponūt.ergo culpā p̄mo nō tollūt:ſed gratiā p̄ſuppoſitā p̄ficiūt ꝛ intendūt. baptiſmus aūt ꝛ penitētia gratiā nō p̄ſupponūt ſed p̄mā inducūt:ġ ꝛ culpā tollūt.p ome eīm quo mediāte prima gra inducit ꝛ culpa abiicit.ergo ꝛc. ¶ Sic ergo habem⁹ in vtī triplex effectū ſacroꝝ/vez p̄mo gre vel ſcōe infuſionē/culpe remiſſionē/ꝛ characteris ipreſſionē.ꝛ ſicut hmōi character dr indelebilis:ita etiā aliq; mō eſſe remiſſio indelebilis pōt dici.licet ei gra demeritoue amittat:petā tñ p̄terita ſemel dimiſſa diuinitus nūq; poſtea ad penam imputantur homini vlterius.quare ꝛc.

His præmiſſis:eſt videndū ſecūdū:an vez ſacrm ſit alicuius effectuū p̄dictoꝝ cauſatiu; p̄ductiuuz. ¶ Ad qđ dicit aliq; q; ſacrm pōt dupliciter accipi. Uno mō ſcōz ſe vt vez talis nature. Alio mō/vt ē inſtrumētū diuine mie. Primo mō ſumptū nō eſt p̄ductiuū p̄ncipiuz alicuius effectuū p̄dictoꝝ/ſed tm̄ vt ſcōo mō ſumptū/vt ſic iquātū eſt p̄ductiuū nō gre ſz characteris ipaz alias ad gratiā diſponētis. ¶ Hoc aūt p̄bat primo.qz ois cā q; ſe alicui⁹ hz aliquā cālitatē ſeu actualitatē ſup ipm immediate/vel altē ſup aliqđ ad illd diſpoſitiuū.ſz ſacra ſunt cā q; ſe gre/cui⁹ ñ p̄nt eē immediate p̄ductiua.ġ ſūt p̄ductiua alicui⁹ puta characteriſ aīaz ornātiſ ꝛ ipaz ad gratiaz p̄parātis. ¶ Secōo.qz inſtrumēta p̄mi agētis cuiuſmōi ſunt ſacra/nō ſunt ꝯpfectiua inſtrumētiſ agētiſ ſcōariſ cuiuſcūq;.ſz inſtrumēta naturalis agētis ſunt actiua aliq; mō effect⁹ p̄ncipalis agētis cui⁹ vtētis.ġ ꝛc. ¶ Tertio. qz qđcūq; inſtrumētū vt a p̄ncipali agēte motū pōt i aliquē effectū pfectiuē in quē nō poſſet virtute ꝓpria p ſe ipz.ġ ꝛ ſacra vt diuine mie inſtrumēta vident poſſe i aliquē effectū ſpūalē ꝛ incorporeū in quē nō pōt aliq; ipſorū p ſe ipm. ¶ Sed p̄ma iſtā opinionē arguit dupliciter. ¶ Primo ei ꝯ fundamētū ſiue ꝯcluſionē quā accipit arguo ſic.illd qđ vt inſtrumētū alicui⁹ agēti pōt i aliqđ i qđ ñ pōt fm ſe/neccio oportz q; aliqđ recipiat ab illo agēte. ¶ Hoc appet.qđ ei ab aliq; agēte nihil recipit ñ pōt ppe ipz ſeu vt ei⁹ inſtrumētū i aliquē effectū i quē ñ pōt cāre p

ſeipſum.ſed nullū ſacramentū vt diuine miſericordie in ſtrumentū recipit aliquid a deo cuius dicit inſtrumentum.ergo ꝛc. ¶ Minor apparet ex cōcluſione precedenti.vbi dictū eſt/q̄ in ſacramentis nō eſt forma aliqua ſupernaturalis creata/ſed trinomodo increata. ¶ Cōfirmatur.quia illud q̄ō vt inſtrumentum alicuius agētis poteſt in aliquid in q̄ō non poteſt ſecundū ſe/oportet q̄ ab illo agente recipiat aliquid quod ſit illius effectus p̄ncipium productiuum.ſed nulla virtus creata poteſt in ſacramento exiſtere:que ſit cauſe remiſſiua/nec etiam gratie/ſaltem vt diſponētis ad gloriam/productiua.ergo ꝛc. ¶ Scōo cōtra opinionem iſtam aliter arguo/vez q̄ nō ſaluat illud q̄ō nititur ſaluare/ꝛ propter q̄ō precipiſe ponitur. ¶ Hoc apparet.quoniaz opinio iſta ſaluare nititur/ꝛ propter hoc precipiſe ponitur/omnia ſacramenta eſſe cauſam gratie.ſed hoc nō ſaluat/nec poteſt ſaluare. Q̄ō probat. ¶ Primo.quia character nō imprimit in omnibus/ſed tm̄ in aliquibus ſacramentis.igit̄ ſi ſacramenta dicuntur cauſa gratie/quia ſunt cauſa characteris gratiam precedentis ꝛ ad ipſam aliam diſponentis:per conſequens tria ſacramenta/vez baptiſmus/cōfirmatio/ꝛ ordo ſunt cauſa gratie nō aliquod aliorum. ¶ Secundo.quia nihil videt poſſe poni cauſa alicuius cōſequētis/quia eſt cauſa prima alicuius antecedētis ad illud cōſequens non neceſſitātis/nec neceſſario inferentis.ſed character nō neceſſitat abſolute nec de facto ad gratiam.ſtat em̄ ſecundum ponētes ipſum cum peccato mortali.vnde multi in baptiſmo p̄firmatione ꝛ ordinatione recipiunt characterē nullam gratiā ſed culpam potius cōſequentes/vt omnes indigne ſacramenta hmōi recipiētes.ergo ꝛc. ¶ Et ideo dico aliter/vez q̄ nullum ſacramentorū eſt effectiuum principium nec vt ſecundū ſe ſumptum/nec etiam vt diuine miſe inſtrumētum alicuius trium effectuum predictorū. ¶ Aliqui p̄bant iſtā concluſionē per hoc.quia nulla ſecunda cauſa (qualis eſt quodlibet inſtrumētū)poteſt agere ad creationis terminū.ſed tam gratia creatur in anima q̄ character.q̄ ꝛc. ¶ Sed iſta ratio nō cōcludit:imo deficit.q̄ in minori falſum accipit/cum dicit q̄ tam gratia creat in anima q̄ character.nullus em̄ productum de aliquo vel in aliquo eſt creatū.hoc eſt veraciſſi dicatur q̄ ignis vel ſol aquam calefaciens creat in ipſa calorem.non em̄ ignis magis producit in ſubiecto calorem de aliquo calore gradu preſuppoſito/q̄ ipſe deus gratiā de aliquo gradu gr̄e p̄cedēte.ſz gr̄a vel character ꝓducit in ſubiecto p̄ſuppoſito ꝓ̄ſ̄r ſicut calor.igit̄ nō magis a deo creat gr̄a vel character q̄ calor abigne productus. ¶ Cōfirmat.q̄ aut gr̄a vel character dicit̄ creari q̄ a deo ꝓducit abſolute:aut q̄ a deo ꝓducit de nihilo eiꝰ p̄ſuppoſito q̄ditatiue:aut q̄ i nullo p̄ſuppoſito ſubiectiue.Sed nō p̄t poni p̄mū. Primo.q̄ tūc eē a deo ꝓductū q̄liter cūq; vl̄ de aliq̄ vez vl̄ de nihilo eēt creatū:q̄ē falſum:cū creatio ſit de nihilo facta.Secūdo.q̄ tūc ſic arguendo gr̄a vel character eſt terminꝰ creatiōis:q̄ ad ipm̄ nō p̄t agere aliq̄ō ens creatū.nō ſequit̄.q̄m aut ſtelligit̄ q̄ eſt terminꝰ creatiōis de facto/q̄ vez a ſolo deo ꝓducit:ꝛ tūc p̄ncipiū petit̄.hoc eſt ē q̄ō q̄rit̄/vez vtrūm iſta ſint effectiue a ſolo deo an ēt ab aliq̄ ſacr̄o.Eſto ēt q̄ ſic ſit ſicut ꝛ eſt/vez q̄ iſta a ſolo deo ꝓducāt:ſi ſedēt q̄n ō poſſibili ab alio poſſent ꝓduci:cū in ſubiecto p̄ſuppoſito ꝓducant.ſicut licet deꝰ ꝓduceret calorē i aliq̄ ſubiecto:ex hoc nō ſedēt q̄n ille idē calor vl̄ aliꝰ eiuſdē rōnis cū illo ab agēte alio ꝓduci realr potuiſſet. Aut ſcōo ſtelligit̄ q̄ eſt terminꝰ creatiōis de poſſibili/ſic vez q̄ ſi p̄t ēē effectiue niſi tm̄ nō a creāte.ꝛ tūc illa minor ſubaſſumpta q̄ ōr q̄ tā gr̄a creat in aīa q̄ character/negaret̄. Primo.q̄ vtrūq; horū ꝓducit i ſubiecto p̄ſuppoſito:ſicut calor ab igne genit⁹ vel a ſole.licz aūt accīs ſine ſubiecto nō poſſit ēē effectiue niſi a deo:n ſubiecto tm̄ p̄t ēē ab alio q̄ a deo.q̄re ꝛc. Scōo.q̄ ēt ſic arguēdo petit̄ cuidē p̄ncipiū i minore.q̄re ꝛc. ¶ Si aūt ſcōo mō ſtelligant p̄dicta creari:q̄ vez ꝓducāt ōnihiloeꝰ p̄ſuppoſito q̄ditatiue:tūc oē accīs ꝛ oīs ſubſtātial forma ēt a q̄cūq; agēte eēt dicere creari cū nulla forma ꝓducāt de aliq̄ eiꝰ p̄ſuppoſito q̄ditatiue, hoc aūt ē falſum.q̄ cū talis forma/vez tā ſubſtātialis q̄ accīs talis ſit effectiue a cā ſcōa:p q̄ns eiꝰ eēt creatio:q̄ō ē falſū.q̄re ꝛc. ¶ Si aūt tertio mō p̄dicta ſtelligāt creari/puta gr̄a ꝛ character:q̄ vez nō ꝓducunt in aliq̄ p̄ſuppoſito ſubiectiue/appet euidenꝫ hoc eē falſum:cū in alia ꝓducant.q̄ ꝛc. ¶ Et iō aliꝫ ē p̄bāda ꝓcluſio ſupradicta ꝛ p̄lo eiꝰ p̄ma pars/vez q̄ nullū ſacr̄oꝝ ſit ſcōm ſe rōne ſue nature ꝓductiuū alicuiꝰ effectuū p̄dictoꝝ.q̄m vt Auguſt. ꝓbat.xij. de ci. capi. xix. Nullū corporale ſeu ſenſibile eſt alicuiꝰ ſpūalis effectus ꝓductiuū:q̄ nec in ſpūm actiuū.ſz q̄libet ſacr̄m eſt ſenſibile ſeu corporale:q̄ non p̄t i ea aliq̄ effectū ſpūalē ꝓducere. ¶ Cōfirmat.q̄ cū aliq̄ō ſacr̄m p̄ſens verbis ꝓ̄ſ̄r/ꝛ aliud ipa vt p̄t̄ ſit exigat:aut ꝑba ipa ſunt ꝓductiua alicuiꝰ effectuuꝫ p̄dictoꝝ vt fm̄ ſe materialr ſūpta:aut vt ſignificatiua. Sz nō vt p̄mo mō. Prio.q̄ tūc a quocūq; plata cēnt eo rūdē effectū ꝓductiua. Scōo.q̄ cū in aliis ꝛbis vt ſic ſumpt̄ baptizēt ꝛ alia ſacr̄a p̄ferāt greci ꝛ i aliis latinis q̄ ꝛbis alteriꝰ effectꝰ eēnt ꝓductiua ſacr̄a grecoꝝ ꝛ alteriꝰ latinoꝝ.hoc aūt eſt falſum.q̄ ꝛc. Nec p̄t dici ſcōo:q̄ voces ſint talis effectus ꝓductiue vt ſignificatiue.q̄m q̄ hoc q̄ vox ad ſignificādū ipoñt nihil ei acq̄rit.q̄ ꝛc. ¶ Preterea ad idē arguit p̄t ſic.illud q̄ō fm̄ ſe ē alicuius effectꝰ cāle ꝓductiuū/ſēp poſſo approximatū agit ad illū effectū.ſz nō ſēp ſacr̄m h̄z i paſſo aliquē effectū p̄dictoꝝ.nec ex q̄ baptiſmū/p̄firmationē/vl̄ ordinationē character ipoñt̄ niſi ſemel:nec ſemp ēt q̄ aliq̄ō ſacr̄m cōferē gr̄a nec ſmittit̄ cēpa.q̄ ꝛc. ¶ Scōa pa ꝓcluſionis p̄dicte/vez q̄ nullū ſacr̄oꝝ ēt vt inſtrumētū vtile mīe ſit actiuū alicuiꝰ effectuū p̄dictoꝝ/appet.q̄m vt ſupꝰ dictū fuit/nullū ſacr̄m habet aliquid vt eſt diuine mīe inſtrumētū:q̄ō nō habeat formaliter q̄ ſe ſumptum.ergo ꝛc.

Sed ſunt hic duo dubia.Primū eſt.cum in ſacramētis poſſit ēē licet nō ſit de facto virtꝰ aliq̄ ſignaturalis creata/an talis virtꝰ vel alia q̄cūq; forma creabilis poſſet ēē/ſi poneret̄/ꝓductiua alicuiꝰ effectuū p̄dictoꝝ.Scōz.quō ſacr̄a dicunt̄ cā gr̄e ex quo ad ipaz nō attingūt aliquale effectiue. ¶ Ad primū dicerēt aliq̄ q̄ nō.cū nulla creatura poſſit ad terminum creatiōis agere effectiue.Sz hoc nō valet:cū nec creet̄ gr̄a ꝓpriē nec character/vt ſupius ē ꝓbatū.Et ideo aliꝫ ē dicēdū. ¶ Ad cuiꝰ euidētiā eſt ſciendū:q̄ gr̄a qua mediante remittit̄ culpa:p̄t dupl̄r accipi. Uno modo vez abſolute ſcōm ſe vt realiter talis forma. Alio modo vt ſic diſpoſitiua eſt ad gr̄az q̄ ea mediāte ē q̄libet dign⁹ ipa. ¶ Secūdo ēt eſt notādū q̄ culpa remittit̄ nō eſt aliq̄ō q̄ ipaz ad pena nō ſputari. Q̄ō dupl̄r p̄t ſtelligi. Uno mō.q̄ nulla pena ē ex culpa p̄terita iſligēda. Alio mō.q̄ nō tm̄ q̄ peccauit a pena culpe debita liberat̄ ſz ēt ad gr̄am ordinat̄.vtroq; em̄ iſtoꝝ modoꝝ deus poſſet culpā remittere:cū poſſet hominem nō damnare nec etiam premiare. ¶ His premiſſis pono tres concluſiones pro ſolutione dubij ſupradicti. ¶ Prima eſt/q̄ remiſſio culpe quocūq; p̄dictorum modorum accepta nō poteſt eſſe ab aliquo alio q̄ a deo. ¶ Hec apparet.quoniam ſolus ille poteſt culpā remittere qui p̄t ipſam nō imputare ad debitā ipſi penā:ꝛ oppoſitā conferre gloriā.ſed hoc nullꝰ p̄t facere niſi deꝰ.q̄ ꝛc. ¶ Cōfirmat̄ p illud Matth.ij. Quis p̄t dimittere peccā niſi ſolꝰ deꝰ? ¶ Secunda eſt.

q̄ gratia vt ipsa mediante est quilibet dignus vita: nō
potest esse ab alio q̄ a deo. ¶ Hec apparet.quoniam q̄
per gratiam homo ad vitam disponatur ⁊ dignus ha-
beatur:hoc non est ratione sue nature:sed tm̄ ex parte
voluntatis diuine nullum ordinantis ad gloriā nisi gra
tia mediante.sed qđ tm̄ est ex diuina volūtate ⁊ ordina
tione non potest esse ab aliquo alio q̄ a deo. ergo ⁊ cet.
¶ Confirmatur.quia gratia/secūdum se vt talis forma
accidētalis non magis necessario ad gloriā ordinat seu
disponit q̄ aliq̄ alia creatura accītalis.igit̄ q̄ ordinet
hoc non pōt esse nec est nisi a volūtate tm̄modo increa
ta.sicut enim nec premium ita nec aliqđ ordinās ad ip
sum potest esse vt sic ab alio q̄ a deo. ¶ Tertia ⁊ vltima
conclusio est. q̄ an aliquid aliud a deo possit esse gratie
vt secundū se absolute sumpte vel etiā characteris sup
posito q̄ sit in anima/aliquod positiuum principium p
ductiuū /an non:non pōt nobis naturaliter esse notum.
¶ Hec probatur.quoniam nullum ens creatum esse ali-
cuius effectus positiuū p̄ncipiū pductiuū pōt nobis na
turaliter nisi a posteriori tm̄modo esse notum. ¶ Hoc ap
paret in exemplo.nec em̄ scimus seu cognoscimus ca-
lorem esse calefactiuum nisi a posteriori/quia vez vide-
mus calorem sequi in passo p̄supposito ad calorem:si-
cut nec etiam cognoscimus hominem esse risibilem nisi
propter ridendi actum ei inexistentem.sed de illo qđ
de facto a nullo alio in esse ponitur q̄ a deo/non potest
nobis naturaliter esse notum:an aliquod ens creatum
possit esse an'non eius principium productiuū.sed tam
character q̄ gratia est huiusmodi:nunq̄ enim fuit de
facto ab alio q̄ a deo.ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur.quia si no
bis constaret calorem nunq̄ fuisse productum ab ali-
quo creato/sed ab ente tm̄modo increato:solum ens in
creatū cognosceremus esse calefactiuum:non autē ali-
quod ens creatum.sed constat nobis per fidem /gra-
tiā de qua loquimur a nullo esse nec vnq̄ fuisse alio q̄ a
deo.ergo ⁊c. ¶ Preterea arguo sic ad idē.si possum co
gnoscere naturaliter gratie esse principiū productiuū
vel nō/determinate aliquod quodcunq; ens creabile vl
creatum:aut hoc est a priori/puta per notitiā q̄ditatis
gratie ⁊ fuit principiū productiui/aut a posteriori modo
predicto.sed non secundo modo/vt probatū est.nec pri-
mo modo.quia de gratia nihil aliud scimus nec natura
liter intelligere possum⁹ nisi q̄ est quedā forma accīta
lis spiritualis ex diuina ordinatione nō secundū se ab-
solute necessaria ad salutē.ſ;ex tali ꝓceptu nō possum⁹
arguere eam esse producibilem ab aliquo ente creabili
nec q̄ ipsi repugnet ab aliquo tali produci. Nō enim est
notum omnē formā accītalem spiritualem esse produ-
cibilē ab alio q̄ a deo:cum deus ipse videat posse in ali
quam nulli alteri effectiue possibilem nisi sibi.nec etiaz
quia forma spiritualis/sequit̄ q̄ ipsi repugnet produci
ab alio q̄ a deo:quia non est spiritualior actu'intelligen
di ⁊ diligendi/nec habitu intellectiuo ⁊ appetitiuo:in q̄
omnia potest effectiue quelibet rationalis creatura. er
go ⁊c. ¶ Confirmat.quia licet nunc sit nobis per fidem
notum/gratiā esse a solo deo de facto nō ab aliquo alio
effectiue:non est tamē certū nobis an posset eē ab aliq̄
alio agente/⁊ si nō creato seu ꝓducto saltē producibili.
multa em̄ posset deus ꝓducere q̄ essent forte ꝓductiua
p̄ncipia aliquoz in q̄ nūc nō pōt aliq̄ ens creatū.q̄ ⁊c.
¶ Ex p̄dictis apparet:cū effectus sacramētales sint tm̄
modo tres predicti/qđ ad illud primū dubiū sit dicēdū.

Ad secundum dubiū dicendū:q̄ sacra-

mēta nō dicūt cā gre esse:qz ei⁹ causalit̄ inductiua:ſ; qz
ad ipsaz dispositiua:nō ex sua natura ſ; tm̄ ex diuina vo
lūtate ipsaz gratiā eis mediāntib⁹ infundēte. Omne enim
alis ordinatū ad aliq̄ ꝓfis qđ semp ad ſpm sequit̄/pōt
dici aliqualit̄ ei⁹ causa:esto q̄ nō ponat ab ipo in esse sed
ab alio effectiue. ¶ Hoc declarat i exēplo.doctor em̄ p
ponēs discipulo ꝓpositiōes aliquas ordinate/dicit do-
cere eū p hmōi ꝓpositiōes:q̄ tm̄ sup disciplinā vel sciam
discipuli nullā habēt causalitatē.generās etiā ⁊ cā ge
nitti/licet ei⁹ subsītialē formā vltimā nō attingat.qz vez
est cā alicui⁹ aīcedētis vl dispositiōis p̄cedētis ad quā
sequit̄ gratiā.ſ; sic est i ꝓposito de sacrāmētis/vez q̄ ad
receptionē ipōz sequitur in recipiēte a deo statuēte conse
cutio taliū effectuū/nisi sit ſpedimētū ex pte recipiētis
obicem ponētis.q̄ ⁊c. ¶ Sic ad q̄stionē. ¶ Ad rōnem i
p̄ncipio q̄m dicit q̄ ignis infernalis est actiuus nō tm̄ i
corpora ſ;ēt in ſpūs dānator:pōt dici q̄ nō est verū.nec
em̄ magis ignis hmōi ē actiuus i alias dānator/q̄ sacra
mēta in animas fideliū viatorū.cum quo tamen stat q̄
damnati oēs in igne infernali eternaliter cruciant̄/vt post
ea ostendet.quare ⁊c. ¶ Ad rationes illi⁹ opinionis reci
tate in vltimo articulo ⁊ excluse. ¶ Ad primā q̄m dicit
q̄ sacramēta sunt cā gre p se:patet ex dictis quō ē intel-
ligēdū:qz verū est q̄ sacramentū ⁊ cā gre nō naturalis
ex parte rei/ſ; tm̄ supnaturalis ex īstitutiōe ⁊ volūtate
dei statuētis ad ipm̄ sed talē effectū nō virtute sacramē
ti ſ;ipsi⁹ institutētis dei. Nunc aūt licet illud qđ ē cā na
turalis alicui⁹ ex pte rei oporteat habere cālitatē aliq̄
sup illud/nō tm̄ cā tm̄ ex ordinatiōe dei/vt sacramē
tū ⁊ esse cā gre/est ei⁹ effectiua cui⁹ ⁊ esse cā:ſ; sufficit
q̄ illud vndecūq; sequat̄ ad ipam.ſ; sic ē i ꝓposito.qua
re ⁊c. ¶ Ad secundā/qñ dicit q̄ īstrumēta p̄mt agētia
nō sunt i pfectiora/videt̄ q̄ sacramēta diuine mīe īstru-
mēta pñt dici pfectiora alīs agētiū oīs īstrumēt'ꝫ
qz ad pfectionē ordināt effectū/nō aūt qz actiuiora:imo
vt sic alia vident̄ eē aliquo mō pfectiora/cū attingāt ef
fectus suoz p̄ncipaliū agentiū effectiue. ¶ Ad tertiā ⁊
vltimā:qñ ⁊ q̄ īstrumētū vt motū a p̄ncipali agēte po
test i aliquē effectū ⁊c. Dico q̄ agēs naturale mouet in
strumētū q̄ vnit̄ ad effectū vltimū quē intēdit:de q̄ instru
mēto vt sic realit̄ a p̄ncipali agēte moto/pōt p̄cedi rō.
agēs aūt supnaturale de⁹ nō sic mouet aliq̄ mō sacra
mēta ad effectū aliquē quē eis mediāntib⁹ opat̄.q̄ ⁊c.

Tertio quæro. Vtrum sacramēta

noue legis a sacramētis legis veteris sint di
ficta. ¶ Et videt̄ q̄ sic.p Aug.dicēte/vt ma
gister recitat i ifa/q̄ sacramēta veteris legis
tm̄ figurabāt ⁊ p̄mittebāt:nō aūt efficiebāt. Ista aūt vez
sacramēta noue legis vāt salutē:qz hoc efficiūt qđ figu
rāt.q̄ ⁊c. ¶ Cōfirmat.qz sacramēta ſ; sunt nisi q̄dā sen
sibilia signa/vt ptz ex q̄stione prima.q̄ qđē signa nō sunt
eoz q̄ significāt ꝓductiua/vt ptz ex eadē. ¶ Ex hoc pōt
argui sic'in forma.illa sunt eadē sacramēta q̄ sunt signa
eoūdē.sed sacramēta veteris ⁊ noue legis sunt eoūdē
signa/vt ptz de baptismo ⁊ circūcisiōe signātibus remis
sionē originalis culpe ⁊ infusionē supnaturlis gre. q̄ ⁊c.
¶ Rñsio.vbi prio est videndū q̄ fuerūt i veteri lege sacra
mēta. Secundo de illoz ab istis noue legis differentia.

Quātū ad primū:pono tres cōclusiōes.

¶ Prima est.q̄ p̄ omni tpe nature destitute fuit,datum
⁊ diuinitus institutū aliqđ sacramētū in remediū cōtra
originale petrī. ¶ Hec apparet.qm̄ cā ocyus sit possim⁹/ꝑ
nullo tpe vereliqt gen⁹ hūanū sine adiutorio sibi neces-
sario ad salutē.sed sacramentū qđ est remediū cōtra ori
ginale petrī/est ⁊ semp fuit ex quo Adā peccauit homi
ni necessariū ad salutē:et magis q̄ aliqđ aliud sacramē-
tū datū in remedium ꝓtra actuale petrī.q̄ ⁊c. ¶ Minor
ꝓbat.qm̄ sicut in corporalibus infirm⁹ infirmitate aliq̄

sibi impossibili ad curandū magis ldiget medicina aliqua curatiua ꝙ infirmus infirmitate que potest expelli ꝙ ipsum ꝙ aliquem possibilem sibi actūta ēt de infirmitatibus spiritualiter seu culpabiliter est dicēdū. sed reatus originalis paruulor ꝛ vsu rationis carentium adultor est incurabilis infirmitas spiritualis per aliquem actum possibilem alicui ipsorum:nis aūt infirmitas seu morbus peccati actualis cuiuslibet viator pōt curari ꝙ actum aliquem possibilem cuilibet ipsorū/puta ꝙ actū contritionis ꝛ voluntis.igit multo magis necessarium fuit ꝙ ol statu post lapsuz primoꝝ parentuz dari aliqd remediū ꝛ originalez reatū ꝙ ꝛ actuale peccatū. ¶ Ex hoc sequit corollarie:ꝙ ꝑter circūcisionem altiꝰ fuit sacramentū datum in remediū ꝓtra originalē reatū. ¶ Hoc apparet primo.qꝛ circūcisio nō fuit data ante tempꝰ Abrahe:cū tamen ante ipsuz genus humanū non fuerit sine remedio necessario ad salutem vtelietuz.quare ꝛc. ¶ Secūdo.qꝛ nec etiā tempore Abrahe circūcisio fuit data omnibꝰ sed tm aliquibus sicut ipsi ꝛ omnibꝰ non mulieribus sed viris ab eo descēdētibꝰ:vt patet Gen.xvij. Sed nō est verisimile ꝙ deus tm viris nō mulieribus nec tm Abrahe filijs non aliis omnibꝰ ꝑuiderit de remedio eis necessario ad salutē.ergo ꝑter circumcisionem aliud fuit datuz remediū mulieribus ꝛ aliis olbꝰ Abrahā ꝓcedētibus vel sequētibꝰ ab ipso nō descendētibꝰ contra originalem reatū. ¶ Et si ꝙrat qō fuit illud sacramētum a circūcisione distinctū datuz in remedium ꝯ originalem reatuz? Respōdetur ꝙ non est in sacra pagina expressum.credēdum tm est ꝙ fuerit aliquod sacrificium seu oblatio facta a parētibꝰ fideliter relata ad hmōi finem/vez ad liberandū ꝓolem ab isto morbo reatus originalis. ¶ Secūda conclusio est:ꝙ in lege Mosaica videntur etiam fuisse instituta aliqua sacramenta in remedium ꝯ actuale petīi. ¶ Hec apparet.qm vt habet in Exo.ꝛ apostolus replicat.ix.capitulo ad Heb. Sūmus sacerdos intrabat tm semel in anno illam partē tabernaculi que dicebatur sancta sanctoꝝ vbi sanguinē quorūdam animaliū ꝙ peccato populi ꝛ ꝓprio offerebatur illa dies vocabatur festuz expiationis. Primam aūt partem tabernaculi q̄ dicebatur absolute sancta:sacerdotes omnes intrabant quotidie ad sacrificiorum officium consūmādū.sed predicta sacrificia cū essent q̄dam sensibilia ꝛ materialia signa ad remissionē peccati actual' ordinata:ꝙ ꝓsequēs vere sacramenta poterant nuncupari:cū sacramētum nō sit aliud ꝙ inuisibilis gratie visibilis forma:vt dictū est in ꝓma questione.per qōcunqꝫ em remittitur culpa mortalis/infunditur gratia supnaturalis.ergo si ꝙ sacrificia predicta remittebat culpa actualis mortalis:ꝛ per ipsaz aliquomō etiam conferebat gratia vtinalis.q̄re ꝛc. ¶ Et si quer': an talia sacrificia seu sacramēta essent instituta ante legē Mosaicaz:videt ꝙ sic/ꝙ illud quod legitur Gen.viij.de Caim ꝛ Abel deo offerentibꝰ munera. Abel enim obtulit de primogenitis gregis sui ꝛ adipibus eorum:ad que dūs respexit. Caim aūt de frugibus terre:ad q̄ dūs nō respexit. Nō videt aūt ꝙ talia sacrificia isti duo obtulissent nisi diuinitus instituta fuissent. ¶ Hec videt ꝙ talia sacrificia fuerit instituta ꝯ remediū cōtra originalē reatū:propter tria. Primo.qꝛ remediū contra originalem reatū omnibus erat naturaliter proficuum. cuius contrarium habet de oblationibꝰ supradictis ꝙ illud qō ibidem subūgit:cū dicitur ꝙ respexit dominus ad Abel ꝛ ad munera eius:ad Caim aūt ꝛ ad munera eius nō respexit. ¶ Secūdo.qꝛ sacramētū institutū in remediū ꝓtra originalem reatū nō est verisimile ꝙ ab illis quoꝝ erat reatꝰ originalis ablatum:ꝯ a parentibus vel ab alijs offerret.cuius cōtrarū de predictis ostiorum oblationibus hic habet.quare ꝛc. ¶ Tertio.qꝛ per sacramentū institutum in remediū contra originalem reatū conferebatur prima gratia.sed per tale sacrificiū Abel non fuit primam gratiam sed eius ꝓfectū augmentū potius consecutꝰ. Nō ex hoc argumentur qꝛ dicit ꝙ respexit dūs ad Abel ꝛ ad munera eius. Primo em dicit ad Abel:ꝛ secūdo ad eius munera. ad insinuādū ꝙ magis sacrificiū ꝓpter offerentem:ꝙ econuerso offerentem ꝓpter sacrificium acceptauit:quod esse nō potuisset nisi ipse ante oblationem illius sacrificij gratia extitisset.quare ꝛc. ¶ Confirmatur primo.quia dicit ibi ꝙ deus respexit ad Abel nō aūt ad Caim. sed si non acceptauit Caim / aut hoc fuit propter eius peccatū originale/aut ꝓpter actuale.si ꝓpter originale.ergo Caim erat in illo reatu a quo Abel cum esset deo acceptus fuerat liberatus/nec per ꝓhs talia sacrificia erant vt contra originale peccatū in remediū instituta. Si ꝓpter actuale:idē sequitur/vez illa sacrificia nō erāt contra originalem reatū:sed magis vel in remediū contra populi actuale petīi vel ad acquirēdū diuine gratie augmentū diuinitus instituta.quare ꝛc. ¶ Secūdo qꝛ non est verisimile ꝙ Abel ꝛ Caim talia sacrificia offerre tm vtilitatis:si ipsa data fuisse in remedium contra originalem reatum suū diuinitꝰ cognouissent. Erāt em adulti ꝛ rōnis capaces qñ sacrificia huiusmodi obtulerūt.quare ꝛc. ¶ Tertia cōclusio est:ꝙ an fuerit aliquod sacramentum in remedium contra actuale petīi ante legē Mosaicam institutū:non habet in sacra pagina expressum.nec etiam tale remediū ita fuit necessariuz sicut remedium cōtra originalē reatū datū. ¶ Hec quātum ad suaz primam partem apparet legēti scripturā. Secunda pars/vez ꝙ non fuerit ita necessariū nec etiā congruum tale sacramentū contra actuale peccatū institui sicut contra originalē reatū: Probat.qm ab originali reatu nullus paruulus potest ꝙ aliquem actum ꝓtiū sibi possibilem liberari:potest aūt a petō actuali ꝙ magis fuit necessariū contra originale ꝙ contra actuale petīi/sacramētū aliquod institui ꝛ remediū apponi. ¶ Qꝛ etiā fuerit magis congruū/ex hoc patet.qm magis congruum est ꝛ ꝓtiū dare medicinam infirmo cōtra morbū in quem incidit absq; aliqua culpa sua:ꝙ infirmāri ex ꝓpria sua culpa.sed in morbuz originalem nullus incidit ex aliqua culpa sua:sed tm in morbū culpe cuiuslibet actualis.quare ꝛc. ¶ Et si dicatur ꝙ immo ille sacrificia q̄ Abel ꝛ Caim obtulerunt/erāt contra actuale petīi in remediū instituta:Dico ꝙ possibile est.nō tm est expressum in textu: sicut de sacrificio leuitico in textu exprimitur.de quo dicit apostolus ad Hebreos.ix.ꝙ solus summus pontifex intrabat semel in anno illam tabernaculi ptem/q̄ dicebatur sancta sanctorum/non sine sanguine quē offerret ꝓ sua ꝛ ꝓ populi ignorantia. Nec videtur etiā posse ꝓbari ex textu oblationem illoꝝ esse institutā in remediū contra morbū actualiū peccatoꝝ cū ꝙ tale sacramētū prima gratia acquiratur:ꝛ Abel ꝯ gratia esset priꝰ ꝙ illud sacrificium offerret. Sed tamē hoc non obuiat:qꝛ etiā interdū penitens ante cōfessionem ꝛ absolutionem est in gratia:nec per consequēs recipit primam gratiā:sed forte eius augmentū ꝙ penitentie sacramentū:cū tm penitentie sacramentum sit in remediū institutū contra morbū actualiū peccatoꝝ. ¶ Et ideo posset dici ꝙ illa sacrificia erant instituta in remediū contra actuale peccatuz. Qō ex hoc pōt ꝓbari.qm constat hmōi illius tēporis sacrificia fuisse ea offerentibus ad salutem vtilia:quia respexit dominꝰ ad Abel ꝛ ad munera eius.ergo gratiā aliquā conferebāt:quia alias ad salutē vtilia non fuissent. Aut ꝙ conferebant primam gratiā aut secundā. Si primā:ꝙ erant adultis

cum non essent contra originale: vt proba tū est supius/ i remediū contra peccatū cēmissuz. Si secūdā: etiā sc̄d q̄ erant in remedium contra actuale peccatuz. cum essi quanto quis est ampliou gratia stabilitus tāto magis sit a culpa quā posset cōmittere/ pseruatus: p cōsequēs omne sacramētū institutū ad gratie augmentū est in remediū contra actuale peccatū: quia ab ipso aliquo modo pseruatiuū. ḡre ꝛc. ¶ Et si forte dicat q̄ hmōi illius temporis sacrificia dici non poterant sacramenta. Primo q̄ non erant diuinitus instituta. Secundo q̄ non significabant aliqd pfio tunc existens / sicut faciunt moderni temporis sacramenta: sed tm̄ significabāt aliqd futurū p illo tempore nō existens/ vez immolationem ligno crucis vel filij incarnādi. ¶ Contra primū istoruz arguitur. qm̄ non est verisimile q̄ homines illi⁹ temporis maxime perfecti: talia sacrificia q̄ secundū se ad nihil valent vltra obtulissent: vel si fecissent/ q̄ de⁹ ipsa acceptasset eis mediantibus gratiā conferendo/ nisi fuisset ab ipso p̄mit⁹ Institutu. Quis et alia occidere ꝛ ipsorum carnes ꝓburere/ qđ scēm se magis malū q̄ bonuz videt/ presumpsisset nisi institutū diuinitus ꝛ approbatum fuisset: quare ꝛc. ¶ Q̄z autem talia sacrificia deus acceptauerit: ꝛ p ipsa gratiam cōtulerit: exp̄sse habet de Abel vbi supra. Itē de Noe Gen. viij. vbi dicitur q̄ Noe edificauit altare dñoꝛ: ꝛ tollens de cūctis pecorib⁹ ꝛ volucribus mundis obtulit holocausta super altare odoratusq̄ est dñs odoreꝛ suauitatis. Item de Abrahā p filio arietē offerente. Gen. xxj. Itē de Gedeone cocti hedū ꝛ panes azimos ꝛ ius carnium. que omnia in olla angelo ex ei⁹ p̄cepto obtulit. vt dicit Judicū. vi. Itē de Dauid: qui vt ēi scit⁹ Reg. xxviij propter sacrificiuz qđ deo obtulit supaltare qđ edificauit/ iram dei placauit ꝛ a plaga populum meruit liberari. Item de alijs pluribus habet: vt patet ex decursu pentatheuci ꝛ totius veteris testamenti ergo ꝛc. ¶ Contra secundū etiā potest arguī qm̄ illa sacrificia nō tm̄ Christi immolationem futurā significabāt: sed etiā gratiam quā deus eis mediātibus cōferebat. Ex quo sequitur q̄ illa vere erāt ꝛ dici poterāt sacramēta/ cū essent signa sensibilia diuinitus instituta ꝛ ordinata ad salutem gratie illi populo conferendaz. qđ signatū/ vez superne gr̄e dei donum non erat futurū seu absens: sed pñs: cū ad ipsam nisi homo poneret obicē sicut nunc de sacramētis moderni⁹ ponitur/ sequerē. quare ꝛc. ¶ Sic ergo ex dictis videt ꝓbabiliter posse dici ꝛ p̄: p̄pio omni tempore humane nature destitute vel saltem p tempore legis Mosaice fuisse diuinitus duo sacramētoꝛ genera instituta. vnū p parulis in remediū contra originalem reatum: ꝛ aliud p adultis ad acquirendum gratie perditę donum / vel eius ꝓhabite augmentum: ꝛ per consequēs aliquo modo vt in remediū contra actuale petiū. ¶ Hec de p̄mo.

Quantum ad secundum: vbi est videndum: an sacramenta istius temporis a sacramētis illi⁹ temporis sint distincta: est aduertēdū primo ad hui⁹ cui dentiam: q̄ cū sacramenta tuz illa q̄ ista nostra sint quedā practica signa q̄ possunt esse distincta vel ex parte ipsoum vel ratione signatoꝛ: p consequens aut potest q̄ ri de differentia istoꝛum ꝛ illoꝛ sacramētoꝛ vt tam ista q̄ illa sunt q̄dam sensibilia signa a signatis distincta: aut quantū ad vtrosq̄ signata. ¶ Secundo est sciendum q̄ signatum preteritoꝛū sacramentoꝛum institutoꝛum in remediū cōtra actuale peccatū/ fuit duplex: vez vnum qđ eis mediātib⁹ statim a deo conferebat. ꝛ hoc erat consecutio seu infusio gratie: ꝛ etiaz forte q̄q̄ remissio culpe. Et aliū fuit signatū: qđ q̄dē ad talia signa vez sacramenta non sequebatur: sed tm̄ vt in futuro fieret p ipsa rep̄sentabat. ꝛ hoc erat tūc futura ꝛ postmodum subsecuta immolatio seu mors Christi. hanc enim ex p̄sse immolatio seu occisio illoꝛum animaliū designabat. ¶ His p̄missis pono quinq̄ conclusiones pro solutione questionis. ¶ Prima est: q̄ vt ista sacramēta moderna vez ꝛ antiqua accipiāt formaliter secundū se/ vez vt talia sensibilia signa/ qđlibet modernoꝛ a quolibz antiquoꝛum realiter ꝛ formaliter ē distinctū. ¶ Hec apparet p omnia discurrendo. Cōstat em̄ modernuz sacramentū institutū contra originalē reatum esse distinctū a sacramento antiquo contra eūdem morbum. cū sacramētū moderni⁹ sit baptism⁹: ātiquū aūt aliq̄ sacrificiū ꝛ mosaicū circumcisio: vt supertus fuit dictū. nullum autem aliorum sacramentoꝛ antiquoꝛum contra morbū actualium peccatoꝛ est nūc nec aliquod qđ est nūc fuit tūc vt apparet. ḡ ꝛc. ¶ Secūda conclusio est: q̄ si sacramēta illius temporis ꝛ istius acciperent virtualiter/ vez in ordine ad ipsoꝛum signata/ omnino idē ꝛ indistinctū est secundū speciem sacramētum antiquum ꝛ moderni⁹ institutū contra originalem morbum. ¶ Hec apparet. qm̄ omnia sacramenta ꝛ alia quecūq̄ signa sunt virtualiter eadē quoꝛ signata sunt eadem. sed illud idez qđ signat baptismus/ videlicez remissionez culpe originalis ꝛ infusionez gratie diuinalis/ signabat ꝛ similiter vt baptismus purus efficiebat circumcisio / ꝛ aliud quodcūq̄ sacramentum seu sacrificium vt in remediū contra originalez maculā institutū. ¶ Hoc est euidēs. qm̄ hoc p baptismū circumcisionem vel qđcūq̄ aliud sacramentum contra eundem morbum institutum figurabat qđ eis mediātibus hoīno ꝓsequebat. sed hoc erat tunc sicut ꝛ nunc remissio culpe originalis ꝛ infusio gratie diuinalis: vt dicet in questiōe sequenti. ḡ ꝛc. ¶ Tertia cōclusio est: q̄ si sacramenta moderna ꝛ antiqua accipiāntur modo predicto/ vez virtualiter in ordine ad signata ista ꝛ illa instituta in remedium contra actualez culpā aliquo modo sunt eadem ꝛ aliquo mō distincta. ¶ Hec apparet qm̄ sacramētū huius temporis contra actualem morbum institutū est specialiter penitētia/ ꝛ vtrq̄ libet aliud sacramentum: licet differenē vt de quolibet postea ostendetur. Sacramēta autem illius temporis instituta contra eūdem morbuz/ fuerūt illa illoꝛ animaliū sacrificia ꝛ occisio seu sanguinis ipsoruz oblatio. iuxta verbum Apostoli prealligatuz. ix. cap. ad Hebr. sed illa hmōi sacramenta ꝛ nostra ꝓdicta idem aliquid ꝛ diuersum aliquid importabant: ergo illa cum istis quantum ad aliquod signatum fuerunt distincta: ꝛ quantum ad aliud indistincta. ¶ Minor apparet. qm̄ sicut p sacramenta moderna remittitur culpa actualis ꝛ infundit gratia vel augebatur ꝛ illa antiqua. alias non fuissent in remediū contra actuale peccatum: qđ est cōtra apostolum vbi supra. Cū igit idē istis ꝛ illis mediantib⁹ cōferat: p ꝓbatum idem qđ per ista importat seu signat ꝛ per illa/ vez culpe remissio ꝛ gratie infusio vel augmentum ergo vt illa sacramenta antiqua comparabantur ad eorum signata ꝓdicta/ que eis mediantibus conferebantur / fuerunt ab istis modernis virtualiter indistincta: distincta autem in ordine ad aliud ipsoꝛ signatum quod fuit Christi passio tunc futura hoc enim non signat illo modo aliquod moderni temporis sacramētū. quare ꝛc. ¶ Quarta conclusio est: q̄ omnia sacramenta moderna vt virtualiter sumpta fuerunt ꝑfectiora quātum ad aliquid q̄ antiqua. ¶ Hec potest ꝓbari dimisso eucharistie sacramento: de quo non ē dubiū. qm̄ sacramēta tāto sunt perfectiora quāto ꝑfectioreꝛ signāt effectū q̄ ad ipsa sequit ꝛ confert. Sz gr̄a supra p ista ꝛ illa signata ꝑfectior dat istis q̄ illis mediātib⁹ conferret: licz forte culpa tam originalis q̄ actualis equaliter p omnia re-

mittatur ergo licet vt iſta ⁊ illa cõparent ad culpe remiſſionem neutra pfectiora aliꝭ poſſint dici. nec enim magis per baptiſmum ꝺ̃ꝓ circũciſionem / ⁊ ſic de aliꝭ peccatum originale remittit: tñ vt ad gr̃am comparantur iſta ſunt illis pfectiora: qz maior per iſta cõferꝛ gr̃a ꝺ̃ per illa. Cuius ratio ponitur: quia iſta habent efficaciam a Chriſti paſſione vt exhibita: illa aũt ab ipſa vt ꝓmiſſa. manus aũt obſequiũ eſt acceptũ quãdo eſt exhibitum ⁊ impenſum: ꝺ̃ quando eſt ꝓmiſſum tñmodo ⁊ futurum. quare ꝛc. ¶ Quinta cõcluſio ⁊ vltima eſt: q ola moderna ſacramenta etiã vt formaliter ſcõz ſe ſumpta / pura vt talia ſigna ſenſibilia / ſunt facliora ⁊ quodãmodo materialiꝭ dignioza ꝺ̃ antiqua. ¶ Hec apparet. conſtat enim baptiſmum eſſe faciliorem ⁊ honeſtius ſignum ſeu mundius circunciſione. Idem apparet de quolibet ſacramento alio moderno comparato ad quodcunq; aliud antiquorum. oblatio enim illorum animaliũ ſeu occiſio habebat fetorem ſecum ⁊ horrorem quẽdã annexum. qõ non poteſt dici de aliquo modernoꝝ ſacramẽtorum. Si enim dicat q penitentie ſacramẽtũ hꝫ etiaz rubozem annexuz: hoc non valet: qz rubor hmõi nõ eſt l abſolutione in qua ꝑcipe ſtat penitentie ſacramentum ſed tñ in confeſſione. quare ꝛc. ¶ Sic ad queſtionem.

Ad primam rationem in principio aliq; rñdent vicentes: q illa differentia eſt intelligẽda vt quãtum ad hoc: qz excepto ſacramẽto qõ erat in remedium contra originalem reatũ / nullu aliud antiquorũ ex ſe gr̃am conferebat: cuius contrarium eſt de modernis: cũ in quolibet gr̃a conferaꝛ. ¶ Sed hoc videꝛ mihi irrationabiliꝭ dictum eſſ. Primo. qz ſicut ſacramentum inſtitutum cõtra originalem reatum / ad ipſum actuale peccatũ ſe habebat ad ipſum actuale peccatũ. ꝺ̃ ſicut per primũ ſacramẽtũ tollebatur culpa originalis ⁊ conferebat gratia actualis: ita ⁊ per aliud tollebaꝛ culpa actualis: ⁊ ꝓ ꝑñs etiam cõferebaꝛ gratia actualis. ¶ Secundo. qz ꝓ quodcunq; ſacramentũ remittit culpa ⁊ confert gratia. ſed per alia ſacramenta inſtituta contra actuale peccatũ remittebaꝛ ipm actuale peccatũ: alias nõ fuiſſet remediũ ꝯ ipſum. quare ꝛc. ergo ꝛc. ¶ Tertio. qz nõ videꝛ veriſimile deum inſtituiſſe tũc ſicut nec nũc aliqua ſacramẽta ꝓ q nulla gratia conferreꝛ: qz alias talia fuiſſent inutilia penit⁹ atq; vana. ¶ Quarto. quia conſtat ex ꝓdicto ſcripture locis ſupius allegatis et ex pluribus aliꝭ / illa ſacrificia que erãt illius temporis ſacramenta / deo fuiſſe accepta. ſed ꝓ qõcunq; deo acceptũ confert deus ipſe gratie ſue donum. ergo ꝛc ¶ Et ideo aliter dupliciꝛ poteſt dici. Primo: q ſacramenta illius tẽporis vt comparata ad alterũ eoꝝ ſignatum qõ erat Chriſti paſſio futura non conferebant: ſed tñmodo ſignabant. Secundo etiaz vt compata ad aliud ſignatum / vcz ad gr̃am / põt dici q non conferebant qz modicam gratiã reſpectu illius quã cõferũt ſacramẽta moderni temporis conferebãt. Et ideo primo Chriſti paſſionẽ ſignabãt: cuius merito ꝓficiebãt. ſcõdario etiã proficiebãt: quia a culpa liberabãt / ⁊ gratiã licet modicam conferebãt. quare ꝛc. ¶ Ad ſecũdã rationem in cõtrariũ patet ſoluto ex predicto in vltimo articulo queſtionis.

Varro de circunciſione de qua magiſter ſpecialem facit in litera mentionẽ: quia ipſa circuncio ſecundum aliquos culpã remittebat: nullã aũtem gratiam conferebat: ideo ãro ad videndũ hoc primo. vtrũ deus poſſet remittere culpã originalẽ vl quãcũq; aliã actualẽ ñ dãdo gratiã ſupnaturalẽ: ⁊ econuerſo dare gratiã non remittẽdo culpam. ¶ Et videꝛ q ſic. qm̃ culpã remittere alicui eſt ipſam culpã ad penã nõ imputare ipſi. ſed ſine aliqua gratia poteſt deꝰ quãcũq; culpã cõmiſſaz ad nullam imputare peccãti penã. ergo ꝛc. ¶ Cõtra. quia omnis cui culpa remittit deo gratus efficit: ſed non poteſt eſſe gratꝰ aliq̃s niſi mediãte gratia. ꝺ̃ ꝛc. ¶ Reſpõſio. vbi ſic procedã. Primo eñ ꝓmittam quid ſit homini culpam remitti ſiue peccatũ ad euidẽtiam dicẽdoꝝ. Secundo dicam ad q̃ſtiõ / vcz an deus poſſet remittere culpã non dãdo gr̃am: ⁊ econuerſo dare gratiam nõ remittendo culpam.

Quantum ad primum ꝓmitto ad euidentiã dicendoꝝ q culpã remitti nõ eſt ipſam non fuiſſe vel actu non exiſtere: ſed culpã remittere eſt ipſam ad penã nõ iputare. ¶ Primũ apꝑt. qm̃ ſi culpã remittere eſſet ipſam culpam non fuiſſe: cum impoſſibile ſit illud qõ exiſtit nõ fuiſſe / nullius culpã ꝑteritã deꝰ poſſet remittere: qõ eſt falſum. ergo ſequit primũ / vcz q deum culpã ꝑteritã remittere non eſt ipſuz facere culpã ipaz q̃ ꝑteriit non fuiſſe. ¶ Secũdũ / vcz q nec culpã remittere ſit ipſam non exiſtere / apparet. qz ſi ſic omnituz oẽs culpe eſſent remiſſe actualiter nõ peccantiũ: qõ eſt falſum. ¶ Conſequentia eſt euidens. qz culpa maxime cõmiſſionis non manet formaliter niſi q̃diu manet actus eius ſubſtratus. quare ꝛc. ¶ Confirmaꝛ. quia nullu ꝓteritum vt ꝓteritum eſt exiſtens. ſed culpa quã quis cõmiſit tempoze preterito eſt ꝓterita: ſicut ⁊ actus eiꝰ in quo ipſe qui peccauit formaliter nunc non manet. ergo nec manet actualiter l peccato formaliter ſz tñ virtualiter. qz vcz manet reus quia ad penam propter culpã licet ꝓteritã obligatus. quare ꝛc. ¶ Ex hoc ſequit ſecũdum ⁊ vltimũ / vcz q culpã a deo remitti non eſt aliud q̃ ipſam non imputari ad debitã ſibi penãnta q illud peccatũ deus ſimplicit ⁊ totaliter remittit ꝓ quo nullam penam infligere ſtatuit. Illud aũt partialiꝭ ⁊ ſcõm q̃d ab ipſo remittit ꝓ quo aliqua pena nõ tanta quãta ipſi antea debebaꝛ / iſtigi ſtatuit. ⁊ hoc mõ vt cõiter nõ niſi quibuſdã in quib⁹ ſupabũdat ꝓtritio notabiliter / peccata in penitẽtia remittunt. mediãte eñ penitentie ſacramento pena eterna peccatis mortalibus puncta debita cõuertit in penã aliquã temporalẽ. pena etiã tẽporalis venialiuz peccatoꝝ confeſſorum allenaꝛ: licet non totaliter remittaꝛ. quare ꝛc. ¶ Sz hic eſt dubitãdum an peccata remittant a deo modo ꝓdicto tñmodo in preſenti an aliquãdo in ſequẽti. ¶ Reſpõdeo ⁊ dico p̃lo q peccatũ mortale vel veniale damnatoꝝ nullo modo dimiſſum in ꝑſenti nũq̃ remittet poſtea in ſequẽti. ¶ Secãdo: q nec etiam peccatũ mortale vel veniale remiſſum totaliꝭ in ꝑſenti remittet poſtea in ſequenti. ¶ Tertio: q petrñ veniale vel mortale ꝓtm remiſſum in ꝑſenti remittit etiã partim aliquãdo i ſequenti: deſſimiliꝭ tñ nõ cõſimiliꝭ ſicut remiſſum fuerat in ꝑſenti. ¶ Primũ apparet. qm̃ peccatũ ꝓ quo tota debita ipſi pena infligit non remittit: ſed tota pena debita tã peccatis mortalibus q̃ etiã venialibus in ꝑſenti nullomodo remiſſa i ſequẽti infliget. ¶ Hoc appet. qz pena debita peccati mortalis eſt eterna: venialis vero aliqua temporalis. ſed ipſi ꝓ mortalibus eternaliꝭ / ꝓ venialibus vero hic nõ dimiſſis ꝑfecte temporaliꝭ tota pena eis debita punit̃ur. ergo ꝛc. ¶ Secundũ / vcz q peccata hic remiſſa totaliꝭ in preſenti non remittant in ſequenti / apparet. qz cũ peccata remitti ſit vt dictum ẽ ipſa ad debitaz ipſis penã non imputari / illud petrñ nõ eſt in ſequẽti remiſſibile qõ nõ eſt ad aliquã penã imputabile. ¶ Hoc apparet. qz niſi culpa eſſet imputabilis ad penã / eã nõ imputare nõ eẽt ipaz remittere: ſicut nec bonũ actũ nõ impu

tare ad penā/ est remittere ipsuz:cū bonum ipsum non sit ad supplicā im putandum.sed nullum peccatum remissum a deo totaliter in p̄senti est ad penā aliquam imputabile in sequēti. ¶ Hoc apparet.qm̄ cū petm̄ remitti sit ipsum ad penam nō imputari:p cōsequēs peccatū totaliter remitti est ipsum ad nullā penā imputari.sed non est ad aliquā pnā imputabile saltē de facto q̄ deꝰ statuit ad nullā penā imputare.ergo ꝛc. ¶ Tertiō:vez q̄ peccatū q̄cūq; remissum partialiter in p̄senti remittatur aliquo modo consimiliter et aliquo modo dissimiliter in sequēti/declarat. ¶ Et primo q̄ pena taliter hic remissa remittat etiam in sequenti/vez in purgatorio.qm̄ in quocūq; statu peccata remittūt in illo ad penā eis debitā non imputant:sed a pena p eis infligenda homines liberant.sed petā i p̄senti remissa quātū ad aliquā partem pene in sequēti/vez in purgatorio/nō imputant ad totum residuuz debite eis pene:sed aliquae illius parte p suffragia tā specialia amicoz q̄ etiā vniuersalia ecclesie militantis citius liberant a pena i purgatorio existentes:alias non oporteret p eis orare nec aliquod bonuz facere q̄ est falsum:ꝛ p tra illud .ij. Maccab.xij.Sancta ergo ꝛ salubris est cogitatio p defunctis exorare vt a peccatis soluantur. Ex quo appet non esse verū dictū quoꝝdā dicentiū nunq̄ deū in sequēti culpā remittere:sed tm̄ debitā culpe penaz inferre.qm̄ culpā remittēdo est aliq̄ q̄ ipsaz ad penā nō imputare:ꝛ ab ipsa hominem liberare.ergo cum in purgatorio existentibus pena aliqua temporalis propter ipsoruz culpas p̄teritas in p̄senti nō remissas totaliē debeatur / a qua pena vel ab eius parte aliqua ipsi ꝓpter p eis facta suffragia liberent:p cōsequens ꝛ eoꝝ peccata etiā remittuntur ꝛ ipsi ab eis eripiunt.ꝛ ideo dicitur vbi supra q̄ defuncti ꝓpter suffragia p eis facta a peccatis soluuntur qz a penis eis debitis eripiuntur. quare ꝛc. ¶ Q; autem peccata in sequenti ꝛ in p̄senti dissimiliter remittant declarat secūdo. Primo.qz in sequēti peccata nō remittūt ꝓpter aliquē actū propriū eoꝝ q̄b⁹ remittunt:sed tm̄ ꝓpter actum alioz/vez viatoꝝ:vel forte etiam comp̄hensoz.non videt enim q̄ comp̄hēsores minus possint deum orare p existentibus in purgatorio q̄ p existentibus in hac mūdo. ¶ Secūdo:qz etiā sic in sequenti peccata remittuntur q̄ in eorum remissione nulla eis quibus remittuntur confertur gr̄a sed sempiterna gloria. In p̄senti autem peccata quātum ad duo p̄dicta aliter remittunt.non tm̄ enim p actum alienum sed magis p ꝓpriū remittunt.immo nec aliquod actuale peccatuz mortale alicuius vnq̄ sine actu suo proprio primo remittit in p̄senti:licet postq̄ est prio remissuz quantū ad penā eternam/diminutionem seu totalez remissionem etiā pene sibi debite tēporalis possit vn⁹ alteri ꝓmereri. Peccata etiā venialia possunt in p̄senti remitti vel per actum propriuum eorum quorum sunt:vl̄ per meritum aliorum. ¶ Sc̄o etiā est differentia in secundo.quia cuicunq; in presenti peccatuz aliquod maxime mortale remittitur gratia infunditur. quare ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum articulum: pono sex conclusiones. ¶ Prima est:q̄ deus posset de potentia absoluta remittē omnem culpā nullā infundendo gratiā. ¶ Hec ꝓbat.qm̄ deus potest peccatū q̄cunq; ad nullā penā imputare alicui:nullā ipsi gr̄am infūdendo.ꝯ nullam infundēdo gr̄am potest remittere oēz culpā. ¶ Cōsequētia est cuidens.qm̄ vt p̄dictum est culpā remittere nō est aliud q̄ ipsaz ad penā aliquā nō imputare seu p ipsa penā aliquā nō inferr. ¶ Abs ꝓbat.qm̄ cū deus agat ad extra omnia contingenter: nullā culpā necessario ipe punit.cū ergo quēlibet quātūcūq; culpabilem puniat contingenter:p ꝯsequens pōt quēlibet nō punire.sed potēs culpabilē sine inexistente ipsi gratia nō punire potest eius culpā ad penā non imputare seu p ipa penā aliquā non inferre.ꝯ ꝛc. ¶ Confirmat.qz potēs sine gratia quēlibet ꝑmiare potest sine gratia culpaz remittere.sed quācūq; naturā intellectualē posset deus sine aliqua ipsi infusa gratia p̄miare:cum gratia ꝛ gloria realiter sint distincta.ergo ꝛc. ¶ Secunda cōclusio est: q̄ deus potest de potētia absoluta infundere gratiā alicui culpa aliqua ipsi non remissa. ¶ Hec potest ꝓbari qm̄ cum gratia non necessario inferat gloriā / deus posset conferre alicui gratiā cuius culpā p̄teritā vel p̄sentez imputaret ad eternā debitā ipsi penā.sed nulli culpa remittit que ipsi ad penā ꝑpetuā imputat.ergo gratia potest dari cuilibet in culpa quacūq; existenti p̄terita vel p̄senti. ¶ Confirmat.qm̄ nulle culpe mortalis repugnat formaliter magi gratie q̄ aliqua venialis:nec p consequens est impossibilius gratiam existere cū peccato mortali q̄ cum aliquo venali.sed gratia potest cē ꝛ de facto est cum peccato quolibz venali.ꝯ ꝛc. ¶ Tertia conclusio q̄ sequit ex p̄dictis/est q̄ deus posset facere hominē in statu neutro tam in vita p̄senti q̄ etiā in sequenti. ¶ Hec ꝓbat.ꝛ primo q̄ in p̄senti possit quis cē in statu neutro.qm̄ vt ꝓbatum est in ꝑma conclusione:deꝰ pōt cuilibz remittere culpā nō infundendo ipsi gratiā. ꝯ potest .quis esse in p̄senti sine culpa ꝛ sine gratia.sed omnis talis esset in statu neutro:qz vez nec dignus odio nec amore/hoc est nec pena nec gloria.ꝯ ꝛc. ¶ Cōfirmatur.qz omnis ille esset in statu neutro in p̄senti qui nec esset ordinatus ad habendū penā nec gloriā in sequēti. sed talis posset cē.qm̄ nec ista duo/vez pena ꝛ gloria sic sunt immediata nec contradictorie opposita q̄ necessario alterum sit in sequenti cuilibet conferendū.ergo ꝛc. ¶ Ex hoc secūdo sequit q̄ etiā posset dc̄s existere in statu neutro in sequenti.qm̄ potēs existere sine pena ꝛ gloria in sequēti potest esse in statu neutro.sed quilibet posset cē in sequēti sicut ꝛ in p̄senti in puris naturalib⁹ nulla sibi inexistēte gloria nec pena.ergo ꝛc. ¶ Confirmatur.qm̄ gloria beatoꝝ ꝛ pena damnatoꝝ nō magis sunt immediata nec contradictorie opposita in sequenti q̄ in p̄senti.sed in p̄senti nec sunt immediata nec contradictorie opposita:cū nullus viatoꝝ habeat penā aliquā damnatoꝝ nec gloriā beatoꝝ.ergo nec in sequēti oportet necessario habere alterū p̄dictoꝝ.quare ꝛc. ¶ Quarta conclusio est:q̄ de facto nulli deus vnq̄ remisit culpam mortalem nec remittet cui non infudit gratiam. ¶ Hec pōt ꝓbari non demōstratiue:sed tm̄ ex fide.qm̄ cuicq; infundit deus gratiam:quem ordinat ad gloriaz. qz gr̄a dei vita eterna:vt dicit.vi.capitulo ad Ro. Sed omnem illuz cui mortalē culpā remittit in p̄senti ad gloriam ordinat ꝛ a pena eterna liberat:cū nec culpam remittere sit aliud q̄ ipsam ad penaz non imputare.ꝯ ꝛc. ¶ Cōfirmat.qm̄ quēcūq; deus a pena liberat sempiterna in p̄senti/ ad gloriā ordinat ipsi conferēdā finaliē in sequenti.sed omnis cui mortalis petā in p̄senti remittitur a pena ꝑpetua p̄seruat.ꝯ ꝛ ad gloriā ordinat.sed nullus deus ordinat ad gloriā nec vnq̄ ordinauit de facto sine gratie sue dono.ergo ꝛc. ¶ Quinta cōclusio est: q̄ nun q̄ deus alicui habēti culpā debit gratiā nec debit:cui non remiserit eius culpā p̄teritam vel p̄sentē. ¶ Hec apparet:non demōstratiua ratione sicut nec p̄cedens: sed fidei veritate.qm̄ omnē illū cui deꝰ dat gratiā ordinat non ad penā eternā:sed ad gloriā nō imputādo ipsi culpā mortalē cōmissam ad penā eternalē ei debitaz:ꝛ ad aliquam temporalem. sed cuiuscq; culpa remittitur q̄ ipsi ad penā nō imputat/ vt supertius est p̄missum.ꝯ ꝛc.

¶Confirmat.qr omnis infomatus gratia est dignus gloria:r p ꝓfis liberatus a pena eterna.sed cuiuscuꝫ puer culpabilis liberati a pena culpe est remissa.ḡ rc. ¶Sexta r vltima cōclusio q̄ ex quarta r quinta sequitur/ est q nullus vnq̄ fuit nec est nec erit in statu neutro in futuro nec etiam in p̄senti. ¶Hec appet similiter ex fide sicut vtraq̄ p̄missarum duarum p̄cedentiū aliarum/vez quarta r quinta.qm̄ quilibet est in culpa vel in gratia in p̄senti r in pena vel gloria in sequenti.ergo rc.

Sed cōtra oēs cōclusiones p̄dictas arguitur.

Et p̄mo contra p̄mam. Primo.qr omnis de nō gratis factus gratus necessario est mutatus:r p consequēs aliquid nouiter cōsecutus. Sed peccator ante culpe remissionem est deo ingratus:post ipsaz aūt est ipsi gratꝰ. ergo necessario est mutatus: r p consequens formā aliquā consecutꝰ.sed talis nō potest esse nisi gratia ḡ sine ipa non potest remitti culpa. ¶Secūdo.qr sicut se habet ad albedinem esse albuz/ita se habet ad gratiā esse gratū.ergo sicut est impossibile aliquē sine albedine eē albumutu r sine gratia esse gratum.sed omnis cui culpa remittit deo gratus efficitur.ḡ r ipsi necessario gfa infunditur. ¶Tertio.qr peccatum non potest remitti nisi anima de immūda mūda efficiat:sed hoc nō potest fieri sine mutatione aliqua terminata ad formā aliquā positiuam/puta gfam culpe cōtrariā.sicut enim culpa est anime turpitudo/ita r gratia pulchritudo.ergo rc. ¶Quarto.qr priuatio nō potest ab aliquo subiecto tolli nisi p collationē habitꝰ ipsi oppositi.sed deformitas culpabilis opponitur gratie vt quarto habitui. secūdā enim Aug. culpa r gratia in anima:sicut lux r tenebra in aere opponuntur.ergo rc. ¶Secūdo arguit ꝓtra se cundam ꝓclusionē.qm̄ impossibile est eundē deo simul gratum existere r ingratū: sicut et album r nō album. sed omnis gratia informatus est deo gratus:r in peccato sibi non remisso existens est ipsi ingratus.ergo ipossibile est deum gratiam infundere alicui in culpa actualiter existenti.quare rc. ¶Tertio contra tertiam cōclusionem.qm̄ neuter in p̄nti nec esset deo gratus nec ingratus nec vita eterna dignus nec indignus:neuter etiā si ue in statu neutro in sequenti:nec esset beatus nec beatitudine priuatus:cum omnis ipa in sequenti priuarꝰ sit damnatus.est enim eius carentia pena damni:q̄ est maxima omnium damnator.sed impossibile est aliquez talem esse in p̄senti nec etiam in sequēti.ḡ rc ¶Quarto contra quartā conclusionē arguitur.qm̄ sicut deus remittit culpā in sequēti quibus nullā infundit gfaz:ita videtur q facere possit r de facto aliquando fecerit i p̄senti. ¶Cōfirmat primo.qr culpa potest remitti alicui in gratia preexistenti:sed tali ad remittendū culpaz nō oportet infundere gratiā cū iā habeat ipsam.ergo rc. ¶Confirmat secōdo.qr nulli infundit gfa remanenti in mortali culpa.sed deus posset remittere vnum peccatū mortale nō remittendo alterū.ergo tali licet culpa remitteret:nulle tñ ipsi gfa cōferret.ḡre rc. ¶Quinto cōtra quintā ꝓclusionē arguit.qm̄ deꝰ culpā ei nō remisit qui nunq̄ aliquā habuit nec cōmisit. ¶Hoc appet.alioꝫ enī est culpā remittere:r aliud ab ipa aliquē p̄seruare. remittere enī p̄supponit culpā infuisse vel incidisse:nō aūt p̄seruare.r nō licz deꝰ eū q nō peccauit a culpa p̄seruauerit/ipsi tñ nō dr culpā remisisse. Sed beata virgo nunq̄ peccauit:nec hō assumptus filius deꝰ Christus.ḡ neutri istoꝝ fuit aliqua culpa remissa.sed constat q vtriq̄ fuit collata gfa.ḡ non ol et cui deus contulit gfam remisit aliquā culpā. ¶Sexto ꝑ sextā ꝓclusionē arguit Prio. qr carēs culpa r gratia est i statu neutro i p̄nti.sz multi fuerūt de facto tales.nec el p̄mi parētes fuerūt creati i gfa nec i culpa nec et āgeli vt plurimi asseuerāt. Nullus etiā natꝰ ante receptū sacramētū q̄ est in remediū ꝓtra contractū originalem reatū videt esse in gfa nec culpa. Q; nō in gfa/euidēs est p fidē:q etiā nō in culpa videturtū qr originalis reatus vel q̄cūq; aliꝰ non ē culpa:sed eius sequela vt i secūdo r in tertio fuit dictū:tū qr non potēs habere aliquē rationis actū seu vsum non pōt contrahere aliq̄ petrū:sicut nec habere meritum. sed talis est quilibet mox vt natꝰ vsq; ad annos discretionis.ergo rc. ¶Sedo.qr exño sine pena r gloria inse quenti est in statu neutro.sed aliqui vident esse tales vt oēs paruuli supradicti decedētes i reatu originali absq; petō aliquo actuali.tales etiā vt videt fuerūt sancti patres ad limbum ante mortem dei filij descēdētes. Nullus enim horū erat in gloria beatoꝝ nec etiā in pena reproborum:sicut nec aliquis paruulorum.ergo rc.

Ad primū eorū q̄ arguūtur cōtra primā ꝓclusionē:qñ dr q oīs de nō grato factus gratꝰ necessario est mutatꝰ: Rndeo q dupliciter potest intelligi aliquē deo gratū existere vel nō gratuz. Uno modo sicut r est semp de facto aliquis pōt dici gratꝰ qr forma aliq̄ informatꝰ/puta gfa: r ecōtrario nō gratꝰ qr forma hmōi spoliatus.r hoc modo concedo oēm non gratum sic gratificari necessario esse mutatū:qr forma aliqua informatū nouiter.nec hoc est ꝓtra illā ꝓclusionē. Alio mō r ꝓprius potest dici aliqs deo gratus non qr forma aliqua informatꝰ:iz ꝑ se quia ad vitā ꝑpetuam absq; sibi inexistēte q̄cūq; alio ordinatꝰ:r ecōuerso ingratus qr vez ad penā non ad gloriā ordinatꝰ.r hoc mō quo r i telligit ꝓclusio supradicta/ingratꝰ pōt effici gratꝰ nullo sibi aduententer:r ecōuerso gratus pōt effici ingratꝰ absq; aliquo sibi inexistēte antea interrupto.quare rc. ¶Confirmat.qm̄ omnis p̄natus dr gratus:r punitꝰ saltē eternaliter ingratus. sed nulla gratia informatus pōt esse beatus. gfa enī non magis requirit ad esse gratum in presenti q̄ ad esse beatum in sequenti.ergo rc. ¶Ad secām qm̄ dr q sicut ad albedinem esse album ita r ad gfam esse gratū: Respōdeo vt ad p̄mū/vez q ē verū vocādo esse gratum gfa informatū non aūt vocando esse gratū ad gloriā ordinatū seu diuinitus acceptatuz cū gfa informatꝰ possit cē ad penā r ipa spoliatꝰ ad gloriaz ordinatꝰ. vñ aliter se habet albedo ad eē albū/r aliter gratia ad esse gratū isto mō sumptum/vez ꝑ ordinato ad gloriā. qm̄ hoc mō esse gratū non dr a gfa magis q̄ ab albedine ex natura rei:sed tm ex ordinatione dei statuentis neminem ordinare ad p̄mium nisi gfa informatū. Et ita p ꝓsequēs a gfa sic accepta nō dr esse gratum hoc mō sumptū nisi tm ex ordinatione dei statuētis omnem formā hmōi informatū esse ad gloriaz ordinatum r vt ea dignuz acceptatū.r sicut de tali virtute/vez charitate seu gfa ordinauit/ita si voluisset ordinare de oīi alia potuisset:vt vez oīs tali virtute/puta fide vel spē rīa vel fortitudine informatus esset ad gloriā acceptatus.qō si ordinasset:cōtigit tūc fuisset gratus appellatus:hoc est ad gloriam ordinatus qr tali forma/puta temperantia informatus:sicut nunc ꝓpter gratiam dicit esse gratꝰ. ¶Ex quo sequitur corollarie: q talis forma q̄ nunc de facto gratia nuncupat/nō est magis gratia gratum faciens:hoc est vita eterna dignum ex natura rei: q̄ virtus alia quecūq; supernaturalit infusa vel etiā naturaliter acquisita.quare rc. ¶Ad tertium qñ dr q peccatum non potest remitti nisi anima de immunda efficiatur munda:dco q̄ hec est falsa.qr nec culpa quātūcūq; mortalis est aliqua anime immunditia ex ipositio nec etiā spiritualis nisi q̄diu in anima actu existit ipsa vez anima in actu peccandi interiori actualit exi-

stente. actu autem quocūq; culpabili desinente / nulla remanet in anima immunditia neq; culpa: sed deus nō remittit cōiter pcīn qō inexistit: sed qō infuit. ergo i remissione culpe anima a nulla immunditia sed tm a pena debita imūditie culpabili pterite liberat. ¶ Confirmatur. qz vt pdictū est / culpā remittere non est facere ipsaz non esse vel non fuisse: sed est ipsam ad penā nō imputare. ergo ꝛc. ¶ Quia tm sancti cōiter dicunt et cōcedunt animā cui remittit culpa esse ab immūditia liberatā: ideo potest concedi non sic intelligendo q liberet seu purget ab aliqua immunditia formali: sz tm virtuali: vocādo immunditiā anime virtualē culpe seqlā que est reatus seu obligatio ad debitā ipsi penā. Hoc autez modo mundā animā fieri de immunda non est aliud q̄ ipsam primo obligatā ad penā nō esse postea obligataz ad ipsam. hoc aūt potest fieri absq; aliquo positiuo nouiter in ipsa posito vel amoto. quare ꝛc. ¶ Ad quartuz dicēdū q nulla culpa est priuatio gre ex natura rei: sed tm ex ordinatione dei gratiā ipsam ꝓpter culpam aliquā ꝛ non ꝓpter aliā subtrahētis. ipsa etiā quātuz ē ex se non minus potest cū vna q̄ cum alia culpa stare. quare ꝛc. ¶ Confirmat. qz cum culpa maxime cōmissionis sit deformitas actus / non est priuatio gre nec aliquis habitus: sed magis cē formitatis seu rectitudinis ipsi⁹ actus de quo cōcedi potest ratio illa / vcz q a tali actu culpabili non potest tolli ipsa priuatio que est culpa / nisi p habitū sibi ꝓuatiue oppositum / vcz conformitatem seu rectitudinem ipam actus: sed hoc non est contra ꝓpositum. quare ꝛc. ¶ Ad illud qō arguit contra scōam ꝯclusionez / qñ dicit q idē non potest simul esse grat⁹ ꝛ non gratus: cōcedo vniformiter accipiendo. sta non autem diffomiter. cē enim gratū pōt esse equocū ad cē gre informatuz ꝛ ad esse ad gloriā ordinatū. ¶ Et ideo licz idē non possit esse gre informatus ꝛ non informat⁹ vel ad gloriā ordinatus ꝛ non ordinatus: potest tamen esse gratus hoc est ad gloriā acceptatus ꝛ nō gratus hoc ē nec gre nec aliqua forma alia accidentali informatus: sicut ꝛ econuerso posset esse gratus qz tali gratia informatus: ꝛ non gratus quia ad gloriā non ordinatus. Et qñ subdit q omnis gre informatus est deo gratus: si intelligat q est ipsi gratus qz ad gloriam ordinatus: concedo ita esse de facto: nō tm sic necessario quin posset aliē fieri absolute. Concedo etiā illud aliō qō addit / vcz oēz in peccato non remisso existentem esse deo ingratū. potest tm deo gratus fieri sibiq; culpa remitti hoc est ad penā non imputari absq; gratia ꝛ quacunq; forma alia mediāte. quare ꝛc. ¶ Ad illud contra tertiā ꝯclusionē dicendū q neuter in statu pñti esset oīno in puris naturalibus constitutus qui nec esset deo gratus: hoc ē vita eterna dignus: nec ingratus hoc est ad penā aliquaz ordinatus. talis autem posset esse. Et qñ arguit q non qz idem nō potest esse vita eterna dignus ꝛ indignus: dico q talis non esset dignus positiue: nec tamen eēt indignus contrarie. Indignus enim contrarie habet culpam ꝓpter quā est dignus pena: nec per cōsequens talis est i statu neutro in presenti. quare ꝛc. ¶ Et qñ de q in statu neutro non esset beatus nec beatitudine ꝓuat⁹ dico q falsum est: qz imo esset beatitudine priuatus nō tm aliqua pena punitus. ¶ Et quando arguit q carentia beatitudinis est pena vāni que est maxima in vānatis: Respōdeo q carentia beatitudinis que dicit pena vāni / ideo est pena maxima in vānatis pro ipsorum pro priis demeritis: qz ipsi affectati affectione cōmodi ꝛ nō iusti beatitudinem ipsam vt summum cōmoduz summe volunt ꝛ actu elicito appetunt. et quia hoc impossibile esse sciunt / ideo sequit in eis tristitia. nō sic autē huius beatitudinis carentia esset pena in illis qui essent in statu neutro absq; pena ꝛ gloria in sequēti: sicut nec est etiam in damnatis pro demeritis alienis / vt in paruulis. quare ꝛc. ¶ Confirmatur. quia carentia gloie secūdum se absolute nō videtur ꝓprie esse pena. qō enim secundum se est tale / vbicunq; reperitur non intensuz nec remissum equaliter est tale. sed omnes in pñti existētes equaliter carent gloria beatorum sicut quilibet damnatorum. ergo si carentia gloie est secūdum se pena i quacunq; beatificabili natura: non magis ꝓ ipsam punitur nec affligit aliquis damnatorum in inferno q̄ aliquis viatorum in mundo. sed hoc est falsum. ergo ꝛc. ¶ Sz cōtra. quia omnis priuatio seu carentia alicuius pfectionis alicui possibilis est in ipso pena: esto q de hmōi priuatione nulla fit in eo tristitia. sed quelibet natura intellectualis est capax beatitudinis vt supreme perfectionis supnaturalis sibi possibilis. ergo omnis in sequenti carēs ea esset in pena existēs. quare ꝛc. ¶ Respōdeo q maior est falsa. quia si vera: sequit primo q oīs beatus in gloria sit in pena eterna. Secūdo q quilibet viatorum punitur in mundo consimiliter sicut punit quilibet damnatorum eternaliter in inferno. sed horum qō libz ē absurdū. ergo ꝛc. ¶ Probatio ꝓhie virtualiq; qñ oīs viator in mundo existens est capax beatitudinis. q̄libet etiam beatorum saltem aliorum a Christo est capax alicuius gradus viterioris beatitudinis: quo tm semp carebit. posset enim quilibet beatoz tantā habere gloriā quātā homo assumptus. ergo si omnis carens pfectione aliqua sibi possibili est in pena: sequitur q semp punitur quilibet beatorum ꝛ quilibet viatoz pena consimili qua punit quilibet damnatoz: cū non minus viatores sint capaces beatitudinis q̄ damnati. quare ꝛc. ¶ Ad ꝓmum eorum q̄ arguunt contra quartā ꝯclusionem / cōcedo q ita in pñti sicut ꝛ in sequēti de⁹ posset si vellet remittere culpam non conferendo gratiā / non tamē facit / saltez culpam mortalem. nunq; enim talem remittit primo alicui in presenti sine gratia collata ipsi. Tūc autez intelligo culpam mortalem deum primo remittere quādo primo cōmutat eternam penā ipsi debitā in penā aliquā temporalē. Secūdo autem talis culpa remittitur qñ etiam pena temporalis in quā fuit mutata pena eterna ꝓmitus mitigatur: qz non ad tantā penaz temporalem ad quantam antea imputatur. sed hoc non fit nisi propter aliquem bonum actum propium vel alienum. q quemlibet autem talem homo meretur gratiaz in pñti. ergo sequitur vt videtur q nullo modo / ꝓmo vcz nec secūdo pcīn mortale sine gratie mediāte remittitur alicui in pñti. ¶ Consimiliter videt esse dicēduz de veniali. vnde q peccata venialia non imputantur ad penam (qō est ipsa a deo remitti) hoc est consimiliter propter aliquod meritum propiū vel alienum. sed per qōlibet opus bonum confertur gratie augmentum. q̄ ꝛc. ¶ Ad secundū dicendum q existenti in gratia communiter non remittit culpa venialis nisi sicut dictuz est aliquo merito mediāte. q tale autem non tm culpa remittitur: sed etiam gratia q̄ ꝓfuit augmētat. quare ꝛc. ¶ Ad tertium dicendū: q licet deus posset vnuz peccatū mortale tm remittere alio non remisso nunq; tm de facto fecit nec facere statuit. ꝛ ideo bene probat ratio q deus posset in illo casu culpam mortalem remittere nullam gratiam conferendo: qō ꝛ credo. nō probat autē q de facto vnq; fecerit: nec q etiam sit factuz. quedā enim sit de remissione peccati venialis / saltez de prima remissione peccati mortalis videtur indubitanter ꝓdicta cōclusio asserenda / vcz q cuicunq; in presenti remittit culpam mortalem tribuit gratiam supernalem. ¶ Ad quātum qō arguitur contra quintam conclusionem / appet q illud non est cōtra conclusionē: cū illa ꝯclusio non lo-

qualē nisi de illocui vale gra in quo pfuit prius culpa. q̄re ꝛc. ¶ Ad sextū ꝛ vltimum qđ arguit contra sextā cōclusionē/dico q̄ si illud assumptū de angelis ꝛ re pmis parentibus est verū:cōclusio illa est modificanda vt tm̄ intelligat non absolute quin aliquo tempore modico aliqui vt omnes illi fuerit in statu neutro in presenti:sz nō finaliter neq; semp. vt sit sensus / q̄ nullus vnq̄ fuit in statu neutro toto siue vite tempore in presenti nec alio tēpore quātūcūq; modico in sequenti. ¶ Et quādo arguit de paruulis qui in pātt nō fuerunt in gratia nec in culpa:potest dici q̄ licet non fuerint in culpa vt culpa distinguit contra reatū/ fuerunt tm̄ ex culpa aliorū rei ꝛ inhabiles ad pmium sempiternū. Et ideo non fuerunt in statu neutro/nisi voces illum in statu neutro eē qui nec est in gratia nec in aliqua ppria sua culpa. hoc enim modo omnes in reatu originali cōcepti ꝛ nati esse in statu neutro sunt dicēdi. ¶ Et quando vltio addit q̄ tales morientes non sunt in pena nec in gloria in sequēti:potest dici q̄ licet non sint in gloria beatorūnec in pena damnatorum:ꝛ p consequens sint in statu alio ab vtroq; istor: sunt tm̄ i aliqua accidentali gloria ꝛ ꝓsolatione maiori q̄ possit habere aliquis in presenti scēm aliquos.vel scēm alios sunt in pena nō sensus:sed dānī cum habeāt carentiam glorie dei sicut ꝛ damnati: q̄ tm̄ non est eis pena consimiliter sicut illis. ¶ Tūcergo qñ dr q̄ existens sine pena ꝛ gloria in sequenti est in statu neutro: Dicendū est q̄ hoc est verū si sit sine omni pena ꝛ oi gloria absolute:sz hoc mō nullus vnq̄ fuit ibi sine pena ꝛ sine gra. Vocādo aūt statū neutrū statū aliū a statu beatoꝝ ꝛ a statu damnatoꝝ/ cōcedo tā sanctos pfectos q̄ etiam omnes nunc in originali morientes ibi statum neutrum habuisse. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio patet solutio ex dictis.

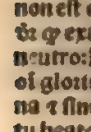

Vinto quęro, vtrum in veteri lege mediāte circūcisione tm̄ remitteretur culpa originalis:vel etiā cuz hoc ꝓferret circūcisio gra spālis. ¶ Et videt q̄ ipsa circūcisionez gratia ꝓferret. qñ cū culpa nulli nisi p gratiaz remittat:p ꝓsequens p qōcūq; aliquā fuit culpa remissa/ꝛ gratia cōcessa.sed cōstat q̄ circūcisiōe mediāte fuit in veteri lege remissa circūcisio culpa siue reatus originalis.ergo ꝛc. ¶ Contra.qr glossa super illo verbo ad Ro.iij. Abraham accepit signaculū circūcisionis. dicebat q̄ circumcisio delebat culpam originalem: non aūt conferebat gratiā originalem. ¶ Resp̄ōdeo.vbi est videndū. Primo:an expulsio siue remissio culpe sit prior vel posterior infusione gre an cum ipsa. Secūdo q̄stū/ vez an p circūcisionē in lege veteri gratia conferret an non sed culpa tm̄modo tolleretur.

Quantū ad primum dicunt aliqui q; cū culpa ꝛ gratia sint de facto contraria immediata/ i eodez tēporis istanti quo culpa expellit ꝛ gra introducit. qr si in aliquo tpe intermedio alia ipsa nec esset i gra nec in culpa: qđ est falsum.licet aūt eodē tpis instāti sit culpe expulsio ꝛ gre infusio/ pri⁹ tm̄ ordine nature est gre infusio q̄ culpe expulsio:qr ꝛ i q̄buscūq; aliis hoc est verū vez q̄ introductio forme ꝓpositi ꝛ intente est prior expulsione oppositi. ¶ Qđ ꝓbat. Primo.qr pri⁹ est illō qđ agens intendit p se q̄ illud qđ intēdit tm̄ p accidēs. sed omne agēs intēdit p se introductionē forme ꝓpositi:p accīs aūt expulsionē forme oppositi.ergo ꝛc. ¶ Scōo qr introductio forme ꝓpositi est cā expulsionis forme oppositi.tō em̄ forma a subiecto expellit qr ipsi scō possibilis in subiecto illo introducit:nō aūt ecōuerso qr ista expellit alia introducit.q̄ ꝛc. ¶ Cōfirmat.qr nec a materia aliq̄ substātialis forma/nec a subiecto aliq̄ accidēs pōt naturaliter expelli seu corrumpi nisi ꝓpter aduentum alicui⁹ sibi cōpossibilis.ecōuerso aūt agēs naturale posset introducere formā ꝓpositā i materia dispositā:esto q̄ nō ꝑfuisset forma oppositi. Ex quo sequit q̄ introductio forme ꝓpositi nō ꝑsupponit nec exigit expulsionē forme oppositi:sz ecōuerso.q̄re ꝛc. ¶ Sz hz fortasse hoc sit verū agēti⁹ naturaliter nō tm̄ valet ad ꝓpositū ad qđ applicat supnaturaliter. ¶ Pro.qr remissio culpe nō est expulsio nec corruptio seu annihilatio alicui⁹ forme positiue. ¶ Scōo.qr esto q̄ culpa esset forma aliq̄ positiua:nō i gre ꝓtraria:nec p ꝓs ei⁹ expulsionē gre introductio necessario ꝑsupponit. ¶ Tertio.qr de⁹ possz culpā remittere nō ꝓferēdo gra:ꝛ ecōuerso gram cōferre nō remittēdo culpā.q̄ ꝛc. ¶ Primū istor ꝓbat.qñ qđ nihil est in aliquo actualiter/nō pōt in ipo annihilari nec ab eo expelli realiter.sed qñ culpa alicui remittit non est in ipso aliqđ actualiter. nec em̄ remittit culpa q̄ inexistit:sed q̄ infuit.dū em̄ quis existit in actu peccādi mortaliter/a deo nō acceptat:nec a culpa p ꝑs liberat. gre missio culpe cū nō sit extra culpe sed ꝑterite/nō est annihilatio nec exclusio alicui⁹ forme positiue. ¶ Cōfirmatur dupliciter. Pro.qñ culpa ꝑterita nō magis est i alia aliqđ positiuū formaliter q̄ futura.q̄ nō magis ꝑterita pōt expelli ab alia tanq̄ forma positiua aliq̄ q̄ futura. Secūdo:qr vt sepe dictū est deū culpā remittere nō est ipm facere culpā nō inesse vel nō infuisse:cū nec hoc deus ipse possit facere:sed est ꝑcise culpā ipam ad penā nō imputare.q̄ culpe remissio nō est alicuius forme exclusio seu destructio.vnde nihil in ipsa alia destruit nec ab ipa aliquid ei inexistis abiicit p hoc q̄ ipsi culpa remittit.quare ꝛc. ¶ Alia duo vitia/vez q̄ culpa nō sit gre ꝓtraria ꝛ q̄ de⁹ posset remittere culpā sine gra:ꝛ ecōuerso graz conferre sine culpa remissa/ fuerūt in ꝓcedenti questione declarata. ¶ Et tō quātū ad istū articulum aliter est dicēdū. Ad cuius euidētiā pono tres ꝓclusiones. ¶ Prima ē q̄ simul tpe est culpe remissio ꝛ gre infusio. ¶ Hec potest ꝓbari.non qr culpa ꝛ gra sunt immediata ꝓtraria vt dicat optimo supradicta:sed qr ad gre infusionē sequit eius cui infundit acceptatio seu ordinatio ad gloriā. culpe aūt remissio nō est aliud q̄ ad penā eternā sibi debitā nō imputatio:sed simul est acceptatio ad gloriā ꝛ nō imputatio ad penā eternā.nullius enim acceptati p gratiam ꝛ ordinati ad gloriā culpa imputat ad penā eternā. ¶ Scōa ꝓclusio est:q̄ inter istā/vez culpe remissionē ꝛ gre infusionē nō pōt poni necessario ex natura rei aliqs ordo ꝓritatis vel posterioritatis. ¶ Hec apparet. qñ culpe remissio nō est aliqđ i re ex:nec ipa culpa q̄ remittit.ꝛiōn sic gra q̄ infundit respicit culpā q̄ remittit:sicut forma q̄ in aliquo subiecto introducit respicit formā ꝓtrariā q̄ ab illo expellit.talis em̄ forma expulsa nō minus fuit positiua q̄ alia introducta. Et tō sz iter tales formas positiuas q̄rū vna introducit ꝛ alia abiicit / possit aliquis ordo poni:nō tm̄ ꝓprie inter culpaz remissam ꝛ gram introductā:cū ordo semp poni debeat inter diuersa aliq̄ positiua. ¶ Et si ꝓtra hoc arguat.qr i ꝓma cōclusione dictū est q̄ ista sunt simul:cū tm̄ simultas fictiaz aliquis ordo: Rndeo q̄ non est intelligēdū culpe remissionē ꝛ gre infusionē fieri existere positiue tanq̄ diuersa aliqua positiua:cū culpa seu eius remissio nō sit aliqđ in re ex:sed dicunt esse insimul negatiue qr vnum alio nō est ꝑius. Si etiam dicatur q̄ culpe remissio sit alicuius forme expulsio:adhuc ꝓbari potest conclusio supradicta/ vez q̄ iter culpe remissionē ꝛ gre infusionē nō sit necessario aliquis ordo ꝓritatis determinat⁹.qñ inter illa nullus necessario est determinatus ꝓritatis vl ꝓsteritatis ordo quorum vnum pōt indifferenter ꝓcede-

ſe ſiue ſeq nec vnū alterū ꝓſupponit necessario nec ꝓſup
ponit ab ipso.ſ; ꝑdicta /vez gr̃e infusio ⁊ culpe remissio/
quātūcūq; dicāt aliq̄ ſeſe habent q̄ indifferenter vnū
potest esse prius alio:reconuerso.vt em̄ ꝓbatū est in p̄
cedenti questione:deus posset culpā remittere sine gra
tia infusa:vel gr̃am infusam ꝙferre sine culpa remissa.ꝯ
⁊c. ¶ Confirmat.q; nulla duo ſeparabilia ſolt deo pos
sibilia bñt aliquē ordinē necessariuz in essendo nec etiā
in fiendo.sed gratie infusio ⁊ culpe remissio sunt q̄dam
duo ſeparabilia ſolt deo possibilia.ergo ⁊c. ¶ Tertia con
clusio est:q; inter p̄dicta /vez culpe remissionez ⁊ gratie
infusionem p̄ot poni de facto aliquis ꝓritatis ordo se
cundū intellectū ſeu nostrū intelligendi moduz:nō ex na
tura rei sed p̄cise ex ordinatiōe dei. ¶ Hec appet.q̄m ſi
cut agens naturale ſcōm aliquos ꝓ formam ꝓpositam
quā intendit expellit formā oppositā quā in passo inue
nit:ita agens ſupnaturale/videlicet ip̄e deus statuit re
mittere culpā mortalem non nisi infundendo gratiā ſu
pnalem.ergo sicut in actione naturalis agentis pr̄ est
introductio forme ꝓpositē q̄ expulsio forme oppositē:
cū introductio ſit causa expulsionis:⁊ non ecōuerſo:ita
in ꝓposito cū deus statuerit remittere culpam tm̄ pro
pter gratiā infusaz /non erit ecōuerſo:nō em̄ q; remittit
culpā tribuit gr̃am:ſed q; gr̃am influit culpā remittit:
ꝙ ꝓ̄s gratie infusio potest dici aliquo modo prior q̄ cul
pe expulsio. ¶ Si aūt dicat q; imo est contrariū:q; vez
deus ipse non infundit gratiā nisi q; remittit culpaz:q;
nec ēt naturale agens pr̄ introducit formam ꝓpoſi
tā q̄ expellat oppositā:ſed pri⁹ ecōuerſo:vt patuit in
ſcdo:Tūc dicendū est:q; prior est culpe remissio q̄ gr̃e i
fusio. nec hoc videt incōuenīs.prius enim deus videt
a pena electos quā meruerunt ex culpa quā cōmiſerūt
liberare ſeu ꝓſeruare q̄ ad gloriam ordinare.ſed per gra
tiam ordinant ad gloriā:ꝙ culpe remissionē ꝓſeruantur
a pena.immo ipa culpe remissio est a pena eis debita p̄
ſeruatio.ergo ⁊c. ¶ Si aūt dicat q; deus neutrū p̄dicto
rū ꝓpter alterū facere statuit neq; facit:Tūc cū iter ipa
non ſit ordo tēporis/nullus inter ea ꝓritatis ordo ali⁹
est ponendus.

Ad illa q̄ ꝓ opinione illa ſuperius fūt
adducta:patet q̄d dicēduz.q; non ꝙcludunt in ꝓposito.
tm̄ em̄ arguūt de introductione forme ꝓpositē:de ex
pulsione oppositē comparatis ad agens naturale.non
autem de infusione gratie ⁊ remissione culpe:necēt̄ de
introductione forme cuiuscūq; alterius ⁊ de expulsione
forme ipſi oppositē vt ista ad agens ſupnaturale ꝓma
rū comparant.quare ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantum ad ſecundum & vltimū:vbi
est respōdendū ad q̄ſtū:apparet ex declaratis in p̄cedē
tibus q̄d dicēdū. Est em̄ ex dictis in ꝓpo articulo corol
larie inferēdū ꝓmo:q; mediante circumcisione deus po
tuit remittere culpam originalē nō ꝙferendo gr̃am ſup
nalem. Scdo:q; potuit facere ecōtrario/vez ipaz gr̃am
infundere ⁊ culpā nō remittere. Tertio q; de facto ipſa
mediāte culpā remisit ⁊ simul gr̃am ꝙtulit. ¶ Primuz
appet.q̄m culpa ſeu reatus originalis non est aliud q̄ i
habilitas ex culpa aliena ad eternam gloriam obtinē
dā.ſed nullā ꝙferēdo gr̃am de⁹ p̄ot quēcūq; habilita
re ad gloriā.ꝯ ⁊ remittere originalē culpā. ¶ Cōfirmat
q; magis culpa ꝓpria est cuilibet imputabilis ad penā
q̄ culpe aliene.ſed culpā cuiuslibet ꝓpriam posset de⁹
non imputare ipſi ad penā:⁊ ꝙ ꝓ̄s remittere ipſi eam
nullam cōferendo gratiā.ꝯ ⁊ culpā alienā. Sed nō ipu
tare alicui culpā primorū parentum est ipſi remittere
originalem reatum:ſicut non imputare ipſi culpam ꝓ
priam ad penā/ est ei remittere actuale peccatuz.ꝯ ⁊c.
¶ Secūdū/vez q; deus potuerit ecōuerſo facere:vt vez
circūcisione mediāte gr̃am contulerit ⁊ culpā nō remi
serit/appet.q̄m gr̃a non est magis incōpossibilis cū rea
tu culpā aliena q̄ cū reatu culpam ꝓpriā ꝙſiſte. sed gr̃a
posset stare cū reatu culpā ꝓpriā ꝙſiſte. probatū em̄ est
in p̄cedenti questione q; posset conferri cuilibet manē
ti ex culpa ꝓpria nō remissa ad penā ꝑpetuā obligato.
ergo cū reatus originalis ſit ꝓpter culpā alienā/vez pa
rētū ꝓmotū:ꝙ consequēs ipſi gr̃a nō repugnat. ¶ Cōfir
mat.quia gr̃a non magis repugnat obligationi ad pe
nam ſiue ex aliena ſiue ex culpa ꝓpria cuiuscūq; q̄ ipſi
pene actualiter existenti.ſed gratia infoumatus posset
esse damnatus de dei potētia absoluta.ergo ⁊ ad penā
ꝑpetuam obligatus.quare ⁊c. ¶ Tertiū appet.et ꝓmo
q; culpam ſeu originalem reatū circūcisione mediante
deus remiserit.q̄m ⁊ ad hoc/vez ad remissionē originalē
reatus ipſam instituit.frustra autem medicina dat̄ ſeu
instituit q; quā morbus non tollit.ergo ⁊ deus frustra ip
ſam circūcisionem instituisset niſi q; ipam morbum ori
ginalem totaliter removisset.q̄re ⁊c. ¶ Secūdo q; ipa
mediante etiā gratiā contulerit/appet.q̄m vt ꝓbatum
est in p̄cedēti q̄ſtione/nullū de⁹ statuit acceptare nec ac
ceptauit ad gloriam vnq̄ cui non contulit gratiaz. cui
cūq; etiā in ꝑſenti remisit culpā/contulit gr̃am.ergo eo
dem mediāte quo deus relaxauit culpā ⁊ ordinauit ad
gloriaz / contulit gratiam.ſed mediāte circumcisione re
misit originalē culpā ⁊ acceptauit ſeu ordinauit ad glo
riam.ergo ⁊ contulit gratiā. ¶ Cōfirmat.q; remittere
alicui originalē reatū non est aliud q̄ nō imputare ipſi
peccatū ꝓmotū parentū:⁊ habilitare ip̄m ad ꝓmiū ſem
piternū.ſed nullus acceptat nec habilitat de facto nec
vnq̄ fuit acceptatus ad gloriā niſi bñs gratiam.ꝯ ⁊c.
¶ Hec est,ſentētia Auguſti. decimo libro.ſ;.de nuptijs
q; ex quo ſtituta est circūcisio in populo dei:ad purga
tionē p̄ti veteris valebat magnis ⁊ puulis ſicut bapti
ſmus valere incepit ex quo instituta est.ſed constat ba
ptiſmum valere ad culpā remittendam ſimul ⁊ gratiā
conferendā.ergo ⁊c. ¶ Sed ꝓtra.q; baptiſmus efficax
ior esse videtur q̄ fuerit ipa circumcisio.ſed ſi ꝙ circun
cisionem conferebat gratia ⁊ ſimul remittebat culpa:
ita fuit efficax vt baptiſmus.ergo ⁊c. ¶ Hic dicūt aliq̄
q; baptiſmus est efficacior q̄ fuerit circūcisio quantum
ad q̄tuor. ¶ Primo.q; ꝙ baptiſmū non tm̄ remittit ori
ginalis reatus:ſed etiā omnis alius actualis: circumci
sio aūt ipſa nō valebat niſi tm̄ ad remittēduz originalē
reatū. ¶ Scdo.q; ꝙ baptiſmū non tm̄ bō liberat a cul
pa:ſed etiā abolet debita ſibi pena:nō aūt circumcisio ip
ſa ſe extendebat ad remissionē ſeu relaxationem tota
lis pene:q; nec ē verisimile ipſaz fuiſſe efficaciorē pēnt
tētie ſacrāmēto:mediāte q̄ pena culpe debita nō totali
ter relaxatur:ſed eterna in temporalē aliquez commu
tatur. Et hic est:quia vez omnis culpa per baptiſmum
remittitur ⁊ pena ipi debita relaxatur/q; omnis in quot
cūq; peccatis inuolutus immediate moriens post ba
ptiſmum anteq̄ commiſerit aliquod peccatum post
ipſum/ſine pena aliqua volat ad deum ⁊ p̄mium conſe
quitur ſempiternū:nō ſic aūt erat nec fuit de aliquo cir
cumciſorum.quare ⁊c. ¶ Tertio.quia per baptiſmū ho
mo liberatur a pena ſensus ⁊ etiam a pena damni:nō au
tem ꝙ circūcisionem niſi a pena ſensus tm̄. penā enim
damni omnes habuerūt ⁊ paſſi ſunt vſq; ad obitum Je
ſu Chriſti. ¶ Quarto.quia per baptiſmum confert gra
tia abundantior q̄ ꝙ circumciſionem ipam cōiter ꝙfer
ret.per circūcisionem em̄ nō conferebat gr̃a niſi quan
tum ſufficiebat ad remissionem originalis reatus.et
quia culpa originalis non stat cuz aliquo gratie gradu

quantumcunq; minimo/sicut nec reatus mortalis alicui actualis:ideo gratia q̄ in circūcisione p̄ferebat ita erat modica vt comparata ad gratiam baptismalē q̄ propter eius paruitatem ⁊ imperfectionem aliqñ dicūt sancti q̄ ipsa circumcisio tñ culpam tollebat:sed gratiam non conferebat:quia videlicet modicam cōferebat respectu gr̄e baptismal.¶Imō tñ q̄tuc̄ excellētie supradicte respectu circūcisionis nō possunt(vt videt)rēne nec auctoritate sacre scripture p̄bari/Iz videant pie ⁊ rationabiliter posse poni.¶Sed sic dicendo est dubiū quantum ad tertiā excellētiā vez q̄ attribuitur baptismo.qñ peccatum originale seu reatus est obligatio nō ad penam sensus sed ad penam damni. ad illud cñ ex reatu originali quilibet obligatur/q̄ propter ipm puniatur.sed p̄pter reatum originalē nullus punitur aliqua pena sensus:sed tñ modo pena damni consistentis in carentia visionis dei:q̄ omnis a reatu originali mundatus est a pena damni non ad̄t a pena sensus liberatus.q̄ per illud q̄ originalis macula remittebat/homo a damni pena liberabatur.sed p circumcisionem remittebatur originalis culpa.ergo et damni pena.¶Confirmatur.quia sicut culpam actualē remitti non est aliud q̄ ipsam ad penam damni ⁊ sensus simul non imputari:ita ⁊ remissio culpe originalis nihil aliud videtur esse q̄ nō imputatio alicui peccati alteri ad penam debitam sibi damni.¶Non ergo videtur vera illa tertia circumcisionis ⁊ baptismi differentia supradicta:in qua dicitur q̄ per circūcisionem homo liberabat a pena sensus:non ad̄t a pena damni.

Et ideo quantum ad hoc dico aliter ista.

¶Primum est:q̄ nec per baptismū aliquis non habens actuale peccatum liberatur a pena sensus:nec etiā per circumcisionem liberabatur a tali pena ille qui ante circumcisionem non habebat peccatum aliqd actuale.¶Secūm est:q̄ tam baptismus valet q̄ etiam circūcisio valuit talibus peccatum actuale non habētibus ad liberandum ipsos ab hmōi pena damni.¶Tertium est: q̄ vtrunq; horum/vez tām circumcisio valuit q̄ etiam baptismus valet ad liberandum omnes peccata actualia habentes non tñ a pena sensus sed etiaz a pena damni:aliter tñ baptismus ⁊ aliter circumcisio.¶Primū horum p̄bo.qñ nullus p̄ sacramentum aliquod/quo mediante culpa sibi remittit/liberari dicitur a pena que culpe nō debebatur ante eā remitteretur.¶Hoc apparet. quoniā culpe remissio est ipsius non imputatio non ad debitaz sed ad debitā ipsi penā.sed pena debita pro reatu originali non est pena sensus sed damni:ergo habens tñ originalem reatum/per nullum sacramentum ad eius remissionem institutum liberatur p̄pue ab aliqua pena sensus.¶Confirmatur.q̄ culpā remittens alicui non dicit̄ liberare illū ab illa pena qua eū non puniret/esto q̄ nō remitteret ipsam culpam.sed deus pro solo reatu originali nō remisso nullū punit in presenti pena sensus/nec etiā scōz ipsos in sequenti.ergo ⁊c.¶Secundum apparet per cōtrariam rationem.qñ p quodcunq; sacramentum aliq̄ culpa remittit̄/per ipsum ille cui remittit̄ a pena illi culpe debita liberatur:⁊ hoc totaliter vel in parte/vt patet in penitētie sacramento/quo mediante tota pena culpe debita non relaxatur sed mitigat:quia eterna in tēporalē aliquā cōmutatur.sed tā per circūcisionē remittebat̄ q̄ etiam per baptismū remittit̄ culpa originalis/cui debetur tñmō pena damni:ergo per vtrunq; horum fit liberatio ab hmōi pena damni Iz differenter:q̄ p baptismū homo liberatur totaliter:per circumcisionem vero nō totaliter sed in pte.per ipsam cñ fiebat sicut ⁊ nunc̄ fit per penitentie sacramentum/commutatio ꝑpetue pene damni in penā damni aliquā temporalē sustinēdam vez viq; ad obitum Jesu Christi.¶Ex hoc apparet baptismi esse cacia sup circūcisionis efficaciā manifesta.maioris cñ g fectionis ē oē illud sacramentum per quod sic culpe remittitur q̄ homo a tota pena sibi debita liberat̄/q̄ illud per quod sic remittitur q̄ homo non liberatur a tota dē bita culpe pena.sed p̄ circumcisionem Iz culpa remitteretur:nullus tñ liberabatur a tota pena damni debita ipsi culpe/sed tñ ab aliqua eius parte.qđ patet. q̄ omnes circumcisi aliqua pena damni tēporaliter sunt puniti:qđ vtiq; non fuissent si per circumcisionem a tota pena damni fuissent totaliter liberati.q̄ baptismū aūt sic culpa remittitur q̄ hō a tota pena damni culpe originali debita liberatur.¶Ad̄ appet per cōtrariū:q̄ si post baptismū ante aliqđ cōmissuz petīt aliqs mouat/nulla pena damni eternalis nec etiam temporalis plectit̄ seu punitur cum mox eternum premium consequat.quare ⁊c.¶Et si queras:cum culpe remissio sit eius ad penam sibi debitā non imputatio:quomodo per circumcisionem culpa originalis remittebat̄/ex quo eis dbus remittebat adhuc imputabatur ad aliquam ei debitā penam damni:¶Respondeo:q̄ sicut per penitentie sacramentū sic remittit̄ actuale peccatum:q̄ tñ ipm adhuc penitēt ad aliquā ei debitā penam sensus imputat̄ soluendā in presenti vt etiam in sequenti:ita consimiliter ī ꝓposito posset dici:vez q̄ per circumcisionē peccatuz originale sic remittebatur q̄ ad penam damni sibi debitā eternalem non imputabat̄ sed ad aliquam temporalem qua erant puniendi sicut ⁊ sunt puniti in sequenti/vsq; vez ad mortē Christi.Unde sicut in penitentie sacramento fit commutatio pene sensus ⁊ etiā damni maioris in minorem:ita etiā fiebat in circūcisiōe cōmutatio nō pene sensus sed tñmō pene dāni eterne in aliquam tēporalē ⁊ hoc ꝓtuz ad illos dsolū erant in reatu originali non ī aliquo actuali/cum reatus originalis non debeatur nisi tñmodo pena damni.¶Tertium ⁊ vltimum: vez q̄ omnes habētes actualem nō tñ originalē reatū per circūcisionem liberarent̄ sicut ⁊ nūc per baptismum liberant̄/Iz differenter/non tñ a pena dē ni:sed etiā a pena sensus:p̄batur.⁊ primo de circumcisione.qđ vt superius est argutum/per quodcūq; sacramētū peccatum remittit̄/per idem homo a qualibet pena vel̄ toto vel in parte illi peccato remisso debita liberatur. Sed per circumcisionis sacramentum adultus habens actuale peccatum liberabatur seu ipsi remittebatur nō tñ originale sed etiā mortale actuale peccatum. Ad̄ ex hoc potest credi probabiliter ⁊ p̄bari.quoniam cum diuina gratia ⁊ mortalis culpa nūq̄ in eodē fuerint nec sint simul:per consequēs per qđcunq; sacramentum nouiter alicui gratia infunditur/ per idem omnis eius actualis culpa saltē mortalis que in ipso precedit remittitur ipsi sed per circumcisionis sacramentum conferebat gratia non minus adultis peccata actualia habentibus q̄ parulis:vt videtur:ergo ⁊ remittebatur eis omnis culpa actualis saltem mortalis. sed pena debita culpe actualis est pena sensus non tñmodo pena damni:ergo quilibz circumcisionē recipientiū post actuale ⁊ maxime mortale peccatū liberabat (vt videt) nō tñ a pena dāni Iz etiā ab aliqua pena sensus.¶Ex hoc apparet non esse verum dictum superius illoz qui dicunt q̄ circumcisionē non remittit aliqđ actualis reatus:sed tñ originalis.¶Confirmat.quia aut adultus multis actualibus illo tpe suo lutus non hīs de eis sufficientem ꝓtritionē poterat sacramētū circūcisiōis digne recipe aut nō.Iz nō videt di cēdū q̄ nōq; ad digne illud sacramētū circūcisiōis recipiēdū nō videt q̄ maior ꝓpatio seu dispō esset necessaria recipienti ipz:q̄ sit nūc ad recipiēdū baptismū. Iz ad digne recipiēdū baptismū nō requirit ī adulto sufficiēs ꝓtritōis siue doloris gemit⁹ seu lamētū:alias ois adult⁹ infidelis baptizatus esset a peccatis suis omnibus absolutus pu⁹ q̄ be-

ptiſat⁹ quod eſt falſum. ⁊ ꝛc. ¶ Sedꝫ ergo q adult⁹ pſs
hñs pcā actualia ſine ſufficiēti ꝓtritiõe de eis hīta ꝑce
dēti digne poterat circūcidi. ¶ Ex hoc ſedꝫ ꝓpoſitū: vez
q per circumciſionem remittebaꝫ non tm culpa originā
lis ſz ⁊ quelz actualia ⁊ maxīe mortalia. Arguā cm ſic
oīs q digne ſacramētū circūciſionis tūc recepit/ p ipm gra
accepit: ſz adult⁹ ſi pcō mortali actuali exīs digne po
tuit circumcidi. ⁊ ꝛc. Sed p q̄cunq; ſacramentū ꝓferꝛ
gratia alicui exiſtenti in mortali culpa/remittit ei ipſa
culpa. ⁊ circumciſionis ſacramentū nō tm valuit ꝓtra ori
ginalem: ſed etiam ꝓtra actualē reatū. Ergo ꝛc. ¶ Secun
do ꝓbo q p baptiſmū oēs ante ipm in peccatis q̄buſq;
actualib⁹ exiſtentes liberant a pena non tm vāni ſed ⁊
ſenſus. ¶ Hoc apparet ex medio ſupradicto. qm p q̄cū
q ſacramētū culpa homini remittit/ ipſe homo a q̄cūq;
illi culpe pena debita eripit ſeu ꝓſeruat. ſed p baptiſmū
remittitur baptizato oīs culpa tam originalis q̄ etiam
actualis: ergo per ipm homo liberat nō tm a pena vāni
debita reatui originali ſed etiam a pena ſenſus debita
peccato actuali. aliter tm q̄ p circūciſionē. qm p circūci
ſionem nullus liberabat a tota pena vāni: ſed ab alīq
parte tm. ſed per baptiſmum quilibet ipm digne recipiēs
a tota pena vāni vſq; liberat/ vt ſuperius dicebatur.
¶ Sed eſt hic dubiū/ an p circumciſionem adult⁹ ipz re
cipiens liberaretur ſaltē a tota pena ſenſus que ſuis cul
pis actualib⁹ debebat: an tm ab aliqua eius parte puta
a pena ſenſus eſſe/ ſicut etiā dicit de pena vāni. ¶ Ad
hoc dd dicendum/ nō eſt in ſacra pagina expreſſum nec q
ꝓſs eſt aliquid determinate diffiniendū: cum nulli natu
raliter poſſit eſſe notū. Bene tm certū eſſe videt q circū
ciſionem remitti culpam originalē ⁊ oēm aliam pcēden
tem actualē maxime mortalem: ⁊ q ꝓſs habem per ipam
liberari a pena eterna ꝛz ſenſus q̄ vāni. nullius cm ad
penam quācunq; eternā obligatus ſiue damni ſiue ſenſ⁹
eſt a culpa liberatus. ꝓſtat ergo per circumciſionē a cul
pa oīm mortali habem liberantē liberari etiam ipz ab oī
pena eterna. ſed non conſtat vtrū homo liberet ab oīm
pena alia puta ſenſus etiam temporali. Cuius contra
rium ꝓſtat fuiſſe de pena damni a qua tota non fuit libe
ratus aliquis circūciſus. ¶ Si dicatur q circumciſio nō
tollebat totam penaz ſenſus debitā peccatis actualib⁹
ipſā pcēdētib⁹: ſed tm eternū cōmutabat i aliquā tpalē
ſicut ⁊ de pena damni conſtat eſſe verū: Tunc oportet
dicere ꝓñter q adulti poſt peccata cōmiſſa actualia cir
cuncīſi morientes ante ſolutionē illius pene ſenſus tpal
in quā per circūciſionem fuit mutata pena hmōi eorum
petis pri⁹ debita eternalis/ fuerunt puniti i purgatorio
nō tm pena vāni: ſed etiā pena ſenſus aliqua tpali: ſz fo
te hmōi pena ſenſus non fuerit ſaltē oīm eo illo tpe punī
toꝝ ſic magna extenſiue ſicut fuit pena damni ipſoꝝ. nō
em eſt veriſimile q omnes electi pena hmōi puniti Chri
ſtum pcēdentes remāſerint in tali pena/ vez ſenſus/ ſicut
⁊ in pena vāni vſq; ad obitū Chriſti. ⁊ ita per ꝓſs maior
extenſiue fuit pena vāni ſaltē aliquoꝝ q̄ pena ſenſus ip
ſoꝝ. ¶ Ex hoc ſeqtur: q tta erat tūc purgatorium hoc ē
loc⁹ in q̄ aliqui pena ſenſus: a qua ſancti patres erant im
munes/ puniebant temporalr/ ſicut eſt nunc. ¶ Q̄ etiā
confirmetur. quoniā nō eſt veriſimile q oēs electi Chri
ſtū pcēdentes ſic a peccatis immunes fuerint vel p eis
perfecte ſatiſfecerint in pſenti q nulla pena ſenſus punī
endi fuerint in ſequēti. Nec eſt etiā ꝓbabile q ab oīm pe
na ſenſus debita eoꝝ peccatis actualib⁹ ipſe deus eos
vez oēs electos Chriſtū pcēdentes magis liberauerit q̄
alios poſt Chriſtum poſtmodū venientes/ cum nunc ſit
Chriſti paſſio exhibita: atque pl⁹ valere dicatur q̄ preuſa.
⁊ ſicut nunc omnes peccantes peccata perfecte nō pu
nientes in preſenti puniunt in ſequenti aliqua pena ſen
ſus temporali non tm damni/ ita etiam de omnibus ſim
libꝰ illi⁹ temporis antiq poteſt dici. ¶ Nec valet ſi dicat
q ſufficiēter tunc puniebāt pena vāni: ⁊ ideo non opor
tebat ipſos alia pena puniri/ vez pena ſenſus. Quoniā
ſicut nunc ita tunc pena debita peccato actuali non tm
eſt pena damni: ſed etiam pena ſenſus. ergo ꝛc. ¶ Et ſi q̄
ratur/ an a tali ſenſus pena poſſent tunc citius liberari
per ſuffragia viuoꝝ pro eis facta: ¶ Ad hoc videtur di
cendum ⁊ omnino credendū q ſic. licet eſſi hmōi viuoꝝ
pro eis tunc aliqua facta bona non valerent ad liberan
dum ipſos a pena damni/ cum ſtatutuz eſſet eos a tali nō
liberari ſicut nec fuerunt liberati vſq; ad obitum Chriſti
valebant tm ad liberandum ipſos ab hmōi pena ſenſus.
Et ideo dicit ſecūdi Mac. 9. q ſancta ⁊ ſalubris eſt cogi
tatio pro defunctis exorare vt a peccatis ſoluantur.
¶ Aliter tm mortui tūc per oꝛones ⁊ q alia p eis facta
bona a peccatis ſoluebanꝫ: ⁊ aliter nunc ſoluuntꝫ. Tūc ei
a peccatis mortui ſoluebanꝫ ſolum: quia a pena ſenſus
peccatis actualibus debita liberabanꝫ: non aūt a pena
damni debita peccato originali: ſz forte etiā a pena dam
ni debita peccato actuali. Nunc autē mortui ſoluuntꝫ q
oꝛones ⁊ alia bona opa a peccatis: q̄ talia p eis facta
bona merentꝫ ipſos vltiter ab oīm pena tam ſenſus q̄ dā
ni citius liberari. ¶ Sed occurrit dubiū circa dictā: cuz
pena damni non tm ſit peccato originali debita ſed etiā
actuali/ an pena hmōi fuerit punitiua tm reatus origina
lis/ an actualis omnium Chriſtū pcēdentū qui pecca
ta actualia contraxerunt. Videt⁹ cm q per hmōi penam
nō fuerit punita culpa actualis: ſed tm originalis. qm nō
omne peccatū actuale deus punit tunc magis q̄ nūc.
ſed hoc ſeqtur ſi illa damni pena erat peccati actualis
cuiuſlibet punitiua. Probo. q nō ē ꝓbabile q oēs Chri
ſtum ſequentes poſt mortē ſuam tōtū ſint in purgatorio
carentes premio ⁊ puniti per conſequens pena damni
q̄ tū fuerunt in limbo omnes electi Chriſtum pcēdētes.
ergo pena damni Chriſtum precedentium ſaltem mul
tum fuit longior pena damni ipſum Chriſtum ſequentiū
plurimorum. quare ꝛc. ¶ Reſponſio. Ad cuius euiden
tiam eſt ſciendum: q pena damni que eſt carentia viſio
nis ⁊ fruitionis dei/ poteſt dupliciter accipi. Uno modo
abſolute et ſimpliciter pro carentia dicti premij ſempi
terni: et vt ſic pena huiuſmodi eſt communis omnibus
exiſtentibus viuis in mundo ⁊ mortuis in purgatorio: et
etiam damnatis exiſtentibus in inferno. non enim aliq̄
horum caret plus premio q̄ alius vt apparet. ¶ Secū
do modo huiuſmodi pena damni ſeu carētia premij ſem
piterni poteſt ſumi nō ſic abſolute vt primo modo: ſed vt
habet annexam triſtitiam punitiuam ⁊ realiter afflicti
uam. ⁊ hoc modo pena damni ſumpta non eſt in viato
ribus nec fuit in ſanctis patribus nec in aliis quibuſcū
q̄ pro ſolo originali reatu punitis: ſed tantum in exiſtē
tibus in purgatorio ⁊ in inferno/ qui pro peccatis actua
libus puniūtur. Nec eſt veriſimile q in iſtis etiam ſit
equaliter immo inequaliter iſta pena. licet enim exiſten
tes in purgatorio careant protunc equaliter premio ſi
cut exiſtentes in inferno: non tamen tantum triſtātur
de huiuſmodi carentia quantum illi. ergo maior eſt pe
na huiuſmodi afflictio eternaliter q̄ temporaliter punī
torum. Maior dico non tm extenſiue ſed etiam inten
ſiue. vbi enim eſt maior triſtitia ibi eſt neceſſario maior
pena. quare ꝛc. ¶ Tunc igitur ad propoſitū accedendo
do probabiliter poſſet dici q pena damni ſumpta pri
mo modo ad quā nulla ſequitur triſtitia/ debet peccato
originali: non aūt ſecūdo mō ſumpta: ſed vt ſic accepta
eſt debita ꝑtīſe peccato actuali. ¶ Hoc ꝓbat. qm non ē
veriſimile q deus puniat aliquē maxia pena abſq; ali
qua eius culpa. ſed pena damni ſecundo modo ſumpta

vt est in damnatis est maxima ergo tali non punitur aliquis p reatu originali: qui non est ex culpa propria sed aliena. ¶ Ex hoc sequitur corollarie: q electi Christus precedentes puniti pena sensus p eorum actualibus vel meritis in sequenti habuerunt penā damni vtroq; duoq; dictorum modoq; sumptā. Primo enī caret pmij q̄ ē hmōi pena damni / fuit ipsorum afflictiua propter tristitiam pñtez: postea aūt vez soluta pena sensus peccatis actualibus debita / iz remanserit in eis cadē premij caret iam non tñ cū pñte tristitia: nec per pñs vt afflictiua realiter sicut prius. Et ab huiusmodi pena damni / vt sic sūpta / : ist intelligendum mortuos Christum precedentes liberari non posse q ofones viuoq; vt superi⁹ dictū fuit. a pena enī dāni alio mō sūpta: vt est peccatis actualibus debita / poterāt vtiq; liberari: sicut ⁊ a pena sensus / si pena ipsa sensus a tali pena damni realiter est distincta: de quo postea erit sermo. ¶ Tūc igit apparet soluto ad vltimū supradictū: q̄ hmōi pena dāni vno mō sūpta fuit originalis peti punitiua ⁊ p ipō inflicta: vt sic durauit omnibus Christum p̄cedentib⁹ ista pena vsq; ad mortē Christi. vt alio aūt mō sūpta pena dāni nō fuerit puniti oēs Christū p̄cedentes nec illi etiā q̄ fuerunt ipsa puniti fuerunt omnes in tali pena vsq; ad obitum Jesu Christi. non enī pena actualib⁹ petis debita fuit tūc / vt videt / dicitur nisi q̄ sit mō. q̄re ⁊c. ¶ Et p hoc appet soluto ad illud qđ sequitur arguebat ad pbādum penā dāni non esse punitiuam actualiū sed tñ originaliū peccatoq; q̄t tūc de⁹ omne actuale peccatum punitiuum magis q̄ nunc: cum dicitur nisi fuerit pena damni illoq; Christum p̄cedentiū q̄ aliorū eum sequentium. Hoc enī non sequit. q̄n iz fuerit pena damni illoq; dicitur nisi q̄ istoq; vt primo mō sūpta: mō q̄ erat punitiua peccati originalis: nō tñ vt secō mō accepta: mō q̄ erat sicut ⁊ nūc ē pūitiua peccati actualis. q̄re ⁊c. ¶ Et q̄ sic de hmōi pena damni oportet distinguere / ex hoc videt pōsse firmari posse. q̄n pstat sanctos pfes ante aduētū Christi in libo existētes fuisse i gaudio ⁊ letitia / ⁊ p pñs sine tristitia. Quēr illo Luce. 16. cuidē ter arguit / vbi dicitur q̄ Habraā respōdēs illi dixit mortuo in tormentis existenti dicit. Fili recordare / q̄ recepisti bona in vita tua ⁊ Lazar⁹ similiter mala. Hāc aūt hic consolat / tu vero cruciaris. Cruciantur aūt damnati: nō tñmō pena sensus: sed et pena dāni: cū ⁊ ista maxia sit i eis. de neutra aūt harum cruciabant sancti patres i sinu Habrae existētes. nō enī habebāt aliquā penā sensus nec damni afflictiuam vt dānati q̄ nō habebāt de ipsa tristitiā: alias nō fuissent pfolati: sed cruciati pñliter vt damnati: q̄d est absurdum ⁊ ꝫ textū pdictū. q̄ sequit vt videt q̄ aliter ponere oporteat esse penā dāni i illis qui tñ p originali pununtur aliter i illis q̄ p peccatis actualib⁹ tō posteriori purgatorio: aliter in illis qui eternaliter affligūtur in inferno. ¶ Cōfirmat. q̄ etiā dānati sunt iegles in pena non tñ sensus sed etiā in pena dāni. Quero quō aut enī sunt inequales in hmōi pena dāni vt absolute sūpta p carētia visiōis dei aut vt afflictiua. Sed non primo modo: q̄ equaliter premio oēs carēt: ergo vt secō modo quia vez iz oēs deo siue premio equaliter carent. non tñ de hoc equaliter sed potius inequaliter cōtristantur: q̄ nec equaliter sed inequaliter premiū appetunt quo carent. quanto autem quis magis appetit qđ habere nequit / tāto amplius pristatur. quare ⁊c. ¶ Nec valz si arguat q̄ sancti patres ante Christum ēt premiū appetebāt / ⁊ per pñs ēt tristabāt q̄ nō hēbāt. q̄n nō appetebāt nec actu elicito volebāt ipsū hīe salte simplr ⁊ absolute oīa p⁹ vellet eis dare ipsum. Esto etiā q̄ habere citius appetit sentiq; non est dicendum: cum non essent a diuina voluntate discordes: potuit esse ne talem actum tristitia sequetur deo impediente ne ipi per hmōi tristitiam puniretur. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationē in principio dicendum vt in quarta excellēta fuit dictum / videlicet q̄ propē modicā grām quā circuncisio cōferebat respectu gratie baptismalis / interdū dicitur a dbusdaz q̄ gratiam non conferebat: sed culpam tantummō remouebat ⁊ hoc modo est exponendum illud dictum glosse ⁊ quod cunq; aliud simile cuiuscunq;.

CIrca distinctionem secundam in qua magister primo p̄mittit seu enumerat ola sacramēta: Et secundo de baptismo Joannis aliq̄ explicat. Quero de his duobus. Et primo de primo / vez de sacramentoū numero: Vtrum preter se sint septē ⁊ non plura ecclesiastica sacramēta. ¶ Et videtur q̄ sint plura q̄ septem. q̄n ordo ponitur septimū sacramentū: sed ordo non est vnicus / sed multiplex ⁊ diuersus. ergo ⁊c. ¶ Sed in contrarium est magister in litera vbi septē dūtaxat enūerat sacramēta. ¶ Preterea videt q̄ non sint septem. q̄n ordo ponitur septimū sacramētū: sed ordo ipse non est sacramentum. Qđ pbat. quia sacramentum est aliquod signum sensibile: sed nullus ordo est aliquid sensibile. ꝫ ⁊c. ¶ Respōsio. vbi ē videndū primo q̄ sit tū: q̄ vez ⁊ quot sint sacramenta: ⁊ quō abinuicē sint distincta. Secundo / vtrum ola habeant efficaciā a Christi passiōe.

Quātum ad primum constat omnib⁹

fidelibus: q̄ septē sūt sacramenta ecclesiastica / vez baptismus: confirmatio: eucharistia: penitentia: vnctio extrema ordo / siue (vt loquar p̄prius ⁊ verius) ordinatio (nec enī ordo vt abordinatione distinguit est sacramētū vt oēdet q̄n de ordine ldret) ⁊ mātimonium seu mātimonij sacramētū. Nec enī mātimoniū est sacramentū / iz ei⁹ sit sacramētū. Aliud enī est matrimoniū ⁊ aliud matrimonij sacramentum vt dicetur q̄n de ipso aget. Distinguit aūt hmōi sacramenta non tñ formaliter vt sunt q̄dā signa sensibi lia: sed etiam virtualiter / vt sūt homini salubria: quia ipsi salutē gre afferētia. Iz enī mediātib⁹ supradictis oīb⁹ sacris pferat gra hoī ipsa recipienti obicē nō ponēti: tñ differūt. ¶ Ad cuius euidentiā ē scīendū q̄ sacramētoq; q̄dā sunt q̄b⁹ mediātib⁹ prīa gra pferf. alia aūt q̄b⁹ prīa gra p̄supponit ⁊ auget. Per prīa remittit ola culpa tā mortalis q̄ etiā venialis. nulli enī nouiter confertur gratia remanēti in mortali culpa. Per alia autem sacramēta ordinata non ad prime gratie donum / sed ad eius augmentum / culpa mortalis non remittitur / sed remissa presupponitur. q̄n oīne sacramentū presupponens in quocunq; digne recipiente ipsum gratie dei donum presupponit in ipso etiā ipsi esse remissum omne mortale peccatum: cum tale peccatum ⁊ donum gratie non sint simul. sed omnia sacramenta per que prima gratia non cōfertur presupponunt omnē digne ipsa recipiētē esse gratia informatū. ꝫ ⁊ a culpa mortali qualiter liberatū. ¶ Prima sacramenta videlicet illa quibus mediantibus confertur prīa gratia ⁊ per consequens remittit cā recipienti q̄b⁹ omnis mortalis culpa / sunt duo: puta penitentia ⁊ baptismus: que sic abinuicem distinguūtur. ¶ Primo quia Baptismus est principaliter ordinatus in remedium contra originalem reatū. Penitentia vero contra actuale peccatum. ⁊ ideo penitentie sacramentum appellatur secunda tabula post naufragium. ¶ Secundo. Quia licet Baptismus sit contra originalem

reatū principaliter institutus valet tñ non tñ ad ipm
sed etiam ad oē actuale peccatum tpm pcedens in hoie
remouēdū seu remittendum. per tpm enī baptismum cul
pa cuiuscūq; adulto baptizato obijcē nō ponēti remittit̄ eis cul
pa non tñ originalis sed etiam actualis.nec qualitercū
q; sed sic tpī remittit̄ q; ab omni pena cuicūq; culpe pre
cedenti debita totaliter liberat.non sic aūt est in penitē
tie sacrāmēto.nec enī penitētie sacramentū valz ꝓtra ori
ginalē reatū:cū nec de tali sit confitendum: nec valz etiā
ꝑ actuale petīs sicut baptismꝰ:cū q; ipsum penitentie sa
cramentum lz remittatur penitenti omnis culpa actua
lis preterita:non tñ tota ipsi debita pena:sed tñ eterna
lis que in temporalem aliquam commutatur. ¶Tertio
etiā sacramenta hmōi distinguunt.qm̄ penitencie sacra
mentū qō precise est adultoꝝ/requirit in q̄cunq; digne re
cipiēte ipm aliquā preuiā dispositionē/vz de peccatis
veram ꝓfessionem ⁊ amaram ꝓtritionē. Baptismꝰ aūt
non requirit in parvulis dispositionē aliquā p̄cedentem
in adultis aūt exigit non aliquā petōꝝ confessionē nec cō
tritionem talē qualem requirit penitētie sacramētū/lz tñ
fidei actū elicitum quo credat baptismū ipm sibi esse ꝓfi
cuū ⁊ necessariū ad salutem.nō enī videt q; infidelē adul
tum vel quēcūq; aliū ad hoc q; digne recipiat baptismū
oporteat sua peccata p̄terita cogitare. sed nullꝰ necessa
rio tenet dolere de his q̄ nō tenetur cogitare:cū dolor seu
tristitia de peccatis vel de alio q̄cunq; p̄supponat actū
respuēdi seu nolendi p̄supponēte actū intelligēdi obiectū
puta petīs ipm:de quo ē tristitia seu dolor. ¶Si tñ actu
vel a ꝓposito vel a casu cōsiderat sua peccata/talis tene
tur nō velle fecisse ea.qm̄ nullus habens actualiter cul
pam mortalem pōt recipe gr̄am sp̄ualem.sed velle mor
talit̄ peccasse est peccatū mortale.ergo nullus adultus
cui actu ꝓplacet suū mortale peccatū/pōt digne recipe
aliquod sacrāmētū:cum non valeat capere eius effectū
vz gr̄e dei donū. Si autem circa petā ipsa q̄ consideras
nullū actū eliciat nec nolendi vz ipsa fecisse nec volen
dimon videtur q; hoc impediat quin digne recipiat ba
ptismum:⁊ per consequens eius effectum videlicet gr̄e
dei donū. Nisi dicatur q; tal' peccaret mortalit̄ petō omis
sionis:cum quilibet teneatur nolle ⁊ respuere omne qō
actu percipit deo ingratum existere. De peccatis autez
venialibus nec penitentē nec etiā baptizandū oportz vo
lere ad hoc q; digne recipiat baptismū vel penitentie sa
cramentum/eiusq; effectum.immo baptizādus actualiter
volens fecisse omnia peccata venialia que commisit
⁊ ꝓponens etiam consimilia committere in futuro/ per
baptismū ab oībus peccatis commissis tam mortalibꝰ
q; venialibꝰ ⁊ etiam a pena eis debita absolvitur ⁊ to
taliter liberatur/excepto peccato illo in quo est actualiꝰ
per hoc q; vult actu elicito venialiter se peccasse.nullus
enī absolvitur a peccato qō actu committit siue sit mor
tale siue etiam venialesed ab illo tñmodo qō commisit
Nec est inconveniens alicui remitti vnum petōum venia
lium alio non remisso/licet hoc de peccatis mortalibus
non dicatur. Et rō huius est.quoniam nulli ordinato ad
penam eternam statuit deus infundere gratiam.sed qui
libet ꝓpter vnicam culpam mortalem est ordinatus ad
penā eternam.ergo nulli existenti in aliqua mortali cul
pa infunditur gratia. sed cuicunq; deus remittit morta
lem culpā infundit simul̄ gr̄am.ergo cuicunq; remittit
vnicā ⁊ oēm aliā.non sic aūt est de peccato venialiꝰ:q; nec
p culpā aliquā venialē ordinat̄ aliqs nisi ad penā tñmō
tpalē. Nō ē aūt inconveniēs vnū venialū petōꝝ nō iputari
ad penā tēporalē sibi debitā alicui:⁊ p ꝓfs ipsi remitti
alio non remisso:sed ad penam sibi debitā iputato.cuꝰ
ratio non est nisi voluntas divina statuens nulli obliga
to ad penam eternam dare gratiam nec per ꝓfs remit

tere mortalē aliquā eius culpā.qō nō statuit de obliga
to ad penā tñmō temporalem ad quam obligatur hō ꝑ
pter culpam aliquam venialem. ¶Quarto ofa ponit a
quibusdā inter ista duo sacramenta:q; per baptismum re
cipit baptizatus non tñ gr̄e donū q; ei remittitur petīs
sed etiam quendā aliū effectū q̄ indelebilis dicit:⁊ cuiꝰ
q; siue digne siue indigne baptizato infundit̄/q̄ character
cōmuniter appellatur.quo quidem effectu propter nul
lum petīs pituatur alia in presentia:nec etiam pituabit in
sequenti.nullus autem talis infundit̄ penitēti per pen
tentie sacramentū. Ofa aūt q̄nq; sacramenta alia a p̄
dictis sunt per quōꝝ nullū prima gratia infunditur:nec
per ꝓfs mortalis culpa remittit̄:lz per qōlibz ipsoꝝ gr̄a
q̄ in digne recipiente tpm p̄supponitur/perficitur seu in
tenditur ⁊ augetur.nullus enim potest digne recipe ali
quod horuz quinq; sacramentoꝝ nisi sit in gr̄a p̄exist̄e
cuius contrarium est de predictis duobus q̄ nullam in
recipiente p̄supponunt gratiam:sed ipsam ipsi nouiter
afferunt.Horum autem quinq; sacramentorum duo sunt
quibusdam specialia:ad que recipienda non omnes vsi
ter obligant:vt matrimonij ⁊ ordinatiōis sacrāmētum.
tria autem alia/vt ꝓfirmatio/eucharistia/⁊ extrema vn
ctio/omnibus sunt ꝓmuniaꝫ ad ipsa recipiendum vel re
cipere non spernēdū omnes vsiter obligant. Cōfirmatio
ordinatur ad hois confortationem seu mentis fortitudi
nem.ipsa enī meditātibus data gratia(vt communit̄ dicit̄)
ad robur. Eucharistia ad spiritualē nutritionē ordinatur
ordinatio ad ꝓmotionē matrimoniuꝫ seu eiꝰ sacrāmēti
ad ꝓpagationem carnalē.⁊ extrema vnctio ad aliqualē
olim peccatoruꝫ venialiū ⁊ mortaliū etiā oblitorū remissi
onē:iuxta illud Jaco.5. Infirmatur quis ī vobis:inducat
presbyteros ecclesie ⁊ orent sup eum vngētes eū oleo in
nomine dñi ⁊ alleuiabit eū dñs: ⁊ si i peccatis sit remit
tent̄ ei.quod intelligendū est non de mortalibus scienter
retentis:sed de venialibus ⁊ de oībus aliis oblitis.q̄ tñ
non sic functo totaliter remittuntur / q; ei ad nullā pe
nam imputentur/aliqs omnis in fine hmōi recipiens sa
cramentum volaret immediate ad deuꝫ:qō est falsum:lz
quis non ad tantā penam ad quantā erat antea obliga
tus. Et ideo dicatur q; hmōi sacramentū valz nō ad tota
lē sed ad aliqualem remissionē venialium peccatoruꝫ.qō
bene vbi supra Apostolus innuit cū dicit q; alleuiabit
eum dñs. aliud enī est aliquē a pena sibi debita aliq̄liter
alleuiare ⁊ aliud tpm ab ea totaliter liberare. ¶Et sic
dicāt q; ēt peccata venialia remittūt̄ hoc mō mediāte pe
nitētie sacrāmēto: Dicēdū q; nō est inconueniēs cadē pec
cata posse remitti mediantibus a deo institutis diuersis
sacrāmētis: nō sic intelligēdo q; peccatū vno sacrāmēto
mediante remissum remittatur alio quantū ad illud qō
fuit remissum per primū:sed sic intelligendo q; peccatū
aliqō primo remissum mediante vno sacramento quan
tum ad ptem aliquam debite sibi pene/potest postea re
mitti ⁊ sic de facto remittitur mediāte alio quātum ad
aliquā aliam partem ipsius pene remanentis. Cum enī
vt dictum est in alia questione peccatum alicui remitti
non sit aliud q̄ illi ipsum ad penā non imputari vel ad
nullam vel saltem non ad totam ipsi debitam sed tñ ad
aliquaz eius partem: per consequēs per ofne illud deus
culpam remittit per qō aliquam partem pene culpe de
bite diminuit.sed tam per penitentiam q̄ per vnctionē
extremā deus aliquā partez pene culpe debite diminuit
seu relaxat: aliam tamen per vnum: ⁊ aliam per aliud
sacramentum.non est enim inconveniens homini p̄ō de
minuere seu relaxare aliquam partem pene peccato
suo debite ⁊ postea aliam ⁊ iterū aliam remanentem
ergo peccata remissa primo quātum ad aliquam par
tem pene per penitentiam/possunt post modū remitti

non quantum ad eandem sed quātum ad aliā ptem pe
ne per vnctionem extremam. quare ꝛc. ¶ Ex predictis
videtur colligarie concludendum primo / q̄ omnia ista
q̄nq; ecclesiastica sacramenta ꝛ etiā sextum p̄dictum qđ
est penitētia / fūt tm̄ imō rōne vtentiū adultorū. ¶ Secō
dō q̄ tam penitentia q̄ vnctio extrema vident̄ presuppone
re in q̄cunq; digne recipiēte ipa saltē obligato ad ea cul
pam aliquā totaliter non remissā: nō aūt aliquod aliorū
imino quāto ꝺs alia recipiens est a peccatis liberior tā
to digni⁹ recipit qđlibz aliorū. ¶ Tertiō q̄ aliq̄ p̄dicto-
rum vident̄ cē non tm̄ formaliter sed etiaz virtualiter
se distincta. Alia aūt isto mō vez virtualiter indistincta.
¶ Declaro ela ista. ꝛ primo primū: qđ ꝓbatione nō indiget
qz cuilibet per se patet. Cōstat em̄ nullū nisi rōne vtentē
posse digne recipere eucharistie nec ordinis sacramentū
nec aliquod aliop sex p̄dictorum. qm̄ solus ille sacramē-
tum digne percipit qui per ipm̄ aliquem eius effectū re-
cipit. sed discretione carens per nullū sacramentū aliō
a baptismo potest aliquē eius effectum recipere: maxime
si semp fuit carens discretione. ꝯ ꝛc. Non tm̄ est intelligen
dū q̄ talis sic indigne recipet sacramētū hmōi sicut ali⁹
ratione vtens in peccato mortali existens. qm̄ talis ipa
indigne recipit ꝓtrarie: quia in recipiendo q̄cunq; alia sa
cramenta a penitentia ꝛ a baptismo non tm̄ ipsoz effec-
tum / vez gratie vonū / non recipit: sed etiā cōtrariū / vez
peccatum incurrit vel mortale / vt in recipiendo eucharī
stiā / vel veniale vt recipiendo alia sacramēta / quoz indi
gna receptio est etiā forte peccatū mortale: nō tm̄ venia
le peccatū. Ille aūt q̄ non vtitur ratione nullum sacramē
tū p̄t recipere idigne ꝓtrarie cū q̄ nulli⁹ receptionē ali
qđ peccatum incurrat: sed tm̄ ꝓtradicto uet hoc est nō di
gne: cum q̄ ipm̄ gr̄am et⁹ effectū non recipiat. ¶ Secūm
videlicet q̄ tā penitentia q̄ vnctio extrema p̄supponāt
in digne recipiente ipsa saltem obligato ad ea culpā ali-
quā non remissam / videt ex hoc ꝓbari posse. qm̄ qlibet
digne recipiens aliqđ sacramentum debet ipm̄ recipere
ꝓpter finē illū ad quē est vtinit⁹ institutū. ¶ Hoc appa
ret. null⁹ em̄ p̄fecte re aliqua vtitur nisi ipsa vtal in ordi
ne ad finē seu terminū naturaliē vel supernaturaliter ipsi p̄
fixum. sed hmōi duo sacramenta / vez penitētia ꝛ vnctio
extrema sunt instituta vtinit⁹ ad remissionem actualiū
peccatorū: q̄ qlibet recipiens aliquod istorum sacramēto
rū debet ipm̄ recipere l ordine ad istū finē: vez ad habēdū
remissionē suoz actualiū peccatoz. sed hoc nō p̄t facere
ille qui nunq̄ peccauit: nec etiā ille cui ve⁹ ola peccata
actualia q̄ cōmisit totaliter remisit: ꝯ nullus taliū videt
digne recipere aliqđ hoz sacramētoū. ¶ Cōfirmat. qm̄
nullus debet fateri ꝟbo nec facto in se esse quod non est
sicut nec non esse qđ est. sed petens absolui vel inungi fa
cit in se esse peccatum aliqđ sibi totaliter non remissum.
Hoc apparet de absolutiōe penitentiali / cū illa p̄ppo-
nat confessionē in q̄ qlibet se ꝟbaliter asserit esse reū. idē
ꝛ si non verbo tm̄ facto asserit seu innuit qui inungi petit
cū ipsa extrema vnctio sit etiā ad remissionē peccatoz
venialiū ordinata. petens aūt aliqđ sibi vari ordinarium
vtinitus non conferri nisi ad remissionem actualiū petō
rū / in petendo tale qđdam se innuit esse reū. ergo nec illū
q̄ nunq̄ peccauit actualiter: nec eum q̄ sciret q̄ reuelatio
nem omnia peccata sibi cē remissa totaliter oporteret re
cipere aliqđ tale sacramētū vtorum p̄dictoz. Et ideo le
gitur de btō Antonio fratre nostro: q̄ dixit fratri euz vo
lenti inungere hora fui transitus ꝓpinquante / nō necesse
est frater vt hoc mihi facias. Habeo em̄ vnctionē hanc
intra me. hoc est eius effectū vez totalē remissionē pecca
torum oim actualiū. ¶ Sed ē dubiū de hoc qđ id ē sanct⁹
postea addidit quando dixit: Verūtn̄ bonū mihi est ꝛ be
ne placet. non em̄ ipsi bonū fuisset inungi nec vtile nisi in
ipso esset aliquid remissibile. sed si in ipso fuit aliquid
remissibile non debuit dicere se inungi non esse necesse. ꝯ
ꝛc. ¶ Ad hui⁹ euidentiā ē sciēdū q̄ aliter est dicēdū de
penitentia: ꝛ aliter de vnctione extrema. qm̄ licz tā penitē
tia q̄ vnctio extrema ad remissionē peccatoū actualiū
ordinent̄ nō tm̄ silit̄ licz ꝯ ꝛtū ad hoc differēter. qm̄ peniten-
tie sacramētū ordinat̄ ꝛ valz ad remissionē actualiū pec
catoz mediāte prima gratia q̄ penitēti cōfert. ipsa aut̄
vnctio extrema ad remissionem hmōi ordinatur ꝛ valet
non prima gratia sed eius augmento aliquo mediante.
sed ille cui ꝓfertur prima gratia antea prefuit necessario
in peccato non autem illum cui confertur gr̄a augmen-
tum oportet necessario in peccato aliq̄ p̄fuisse cum gr̄a
posset augeri nullo peccato remisso. ¶ Hic igit dicere ꝛ
q̄ licet penitentie sacramētum / qz prime gratie collatio
nem / necessario p̄supponat in recipiente ipsum aliqđ p̄-
cedens peccatū non tm̄ ipsa extrema vnctio. q̄ licet prin
cipaliter ꝛ prio sicut ꝛ penitentia ordinet̄ ad remissionez
venialium peccatoūt tm̄ etiā secōario ordinat̄ ad gr̄am au
gmētū. quocūq; aūt vtinit⁹ ad duo aliqua ordinato p̄t
qs vti vel in ordine ad vtrūq; illorum vel ad alterum tm̄.
Et ideo habēs ola peccata cōmissa totaliter remissa: vel q̄
nullū commisit petit / licz non possit vnctionē extremam
recipere nec petere tanq̄ sibi necessariaz nec etiā ꝓficuā
ad culpe remissionem: potest tm̄ eam recipere / vt sibi ꝓfi-
cuam ad gratie intentionem. Et hoc modo intellexit fot
sitan ille sanctus ipsā vtilē sibi. Quando aūt dixit ipsaz
nō eē sibi necessariā / intellexit se ipā nō indigere / imo nec
aliquo mō ipsam debere recipere ad finem aliū ordinan-
do eam / vez ad remissionem actualiū peccatoūt: cum hec
sciret se non habere ꝛ nullus debeat frustra recipere aliq̄
sacramētū. ¶ Si aūt ponat: q̄ sicut penitentia ita
ꝛ vnctio extrema necessario p̄supponit aliqđ petīn re-
missibile actuale sicut fugi⁹ fuit dictū / tūc oportet dice e
re sanctū istum p̄dictum / ꝛ quemcūq; alīū vnctum hīe
in se tunc aliqđ remissibile: qđ nō est aliud dicere q̄ ipm̄
fuisse obligatū ad penā aliquā licet modicā alicui actua
li peccato debitā exoluendam / a qua fuit per vnctionem
hmōi liberatus. ¶ Nec hoc dicere est inconueniēs: quia
sanctus non enim quia ad penam aliquā obligat⁹: ideo
minus sanctus: cum obligatus ad penā aliquā tempora
lē potuerit esse ꝛ fuerit sanctior multis ad nullā penam
obligatis: sed immediate ad deum euolantib⁹ post obitū
vt omnibus immediate mouentibus post baptismum. ꝯ
re ꝛc. ¶ Et tunc quando queritur / quare ergo sanctus
ille dixit vnctionem sibi non fuisse necessariā? Potest di
ci: q̄ hoc dixit vel quia ipsa non est sacramentū totaliē
seu simpliciter necessariū ad recipiendum licet ad non sū
nendum: vel quia modicum sibi erat necessarium: cum il
lud qđ ipsa mediante erat sibi remissibile esset paruum
modo quo dicitur q̄ circūcisio gr̄am non conferebat da
modicā ꝓferebat. ¶ Ex predictis apparet quomodo sit
intelligendum qđ supra dictum ꝛ vez tria sacramen
ta / puta eucharistiam confirmationem ꝛ extremam vn
ctionem omnibus esse cōia. non enim sunt necessaria pu
eris discretione carentibus: nec etiam omnibus adultis
Est autem necessarium reis seu peccatoribus penitētie
sacramentum. ¶ Tertium ꝛ vltimum videlicet aliqua
sacramenta esse ꝟtualiter distincta ꝛ alia indistincta / ex
hoc probatur. quoniam illa omnia sacramenta virtualiē
sunt distincta quibus mediantibus diuersi conferuntur
effectus: ꝛ econuerso illa hoc mō dicuntur indistincta esse
que ad eadem ordinantur ꝛ per que iidem effectus hoī
mum conferuntur. sed sacramētorum aliqua sunt quoz
effect⁹ sunt distincti vt penitētia baptism⁹ ꝛ extrema vn
ctio. alia aūt sunt qb⁹ mediātib⁹ hō eadē ꝓfectē: vt ordo
seu ordinatio m̄trimōij sacramētū / confirmatio ꝛ eucharistia

ğ ꝛc. ¶ Mŏt apparet ꝛ pl̃o ḡtũ ad pmã eius ptem videlicet q̃ baptismus/penitentia/vnctio extrema aliquo modo ordinentur ad diuersa tam inter se q̃ ceteꝛ ab illis ad que ordinant alia quatuoꝛ sacramẽta. qm̃ baptismus valꝫ ad remissionẽ reatus originalis: ad quod non ſe extendit penitẽtia/nec vnctio extrema/nec aliq̃ aliũ sacramẽtum. Penitentia autẽ valet contra petm̃ actuale quodcũq; tã veniale q̃ mortale. Extrema autẽ vnctio non nisi tm̃ ptra veniale. ğ hmŏi tria sacramẽta i ordine ad p̃dicta virtualiter sunt distincta tã inter se q̃ ab aliis: cũ multum aliorum valeat ad remissionem actualium peccatorum nisi forte eucharistie sacramẽtum. Ut autem sacramẽta tria p̃dicta compant ad suos positiuos effectꝰ qui sunt munera gratiarũ/sũt specifice distincta tã inter se q̃ ab aliis q̃tuoꝛ/ꝫ distincta materialiter. Ꝙ̃ ad paꝛet. qm̃ gre q̃ eis mediantibꝰ ꝓferunt/realiter nõ tm̃ specifice sũt distincte. ğ ꝛc. Baptismꝰ enim differt specie ab extrẽa vnctiõe ꝛ a penitẽtia vt ad fidẽ spẽ ꝛ ad characterẽ indelebilẽ (q̃ ola p ipꝫ ifundunt vt cõit ꝛc) cõpar: cũ nihil aliũ ve cõit cursu i vnctione extrema nec in penitentia i primar. q̃re ꝛc. ¶ Scda ps mionis p̃dicte ratiõis vꝫ q̃ alia quatuoꝛ sacramenta iter se sint ꝛ trualiter non totaliter sed specifice indistincta: q; per ipsa homo eadem cõsequitur/appet. qm̃ gratie q̃ eis mediantibus ꝓferunt non est verisimile q̃ inter se specifice distinguant: nec ẽt a gra quam supponunt: alias gratia baptismalis vel penitentialis presupposita non intenderetur per aliquam gram q̃ in sacramento aliquo aliorum aliter ꝓferret/si ab ipsa specifice distingueret: cum nullũ specifice distinctoꝝ sit alterius intensiuum a q̃ distinguit specifice. Sed constat gratiam penitentialem vel baptismalem ꝓsuppositã a gratia cuiuslibet alterius sacramenti intendi q̃ quancunq; gratiam cuiuscunq; alterius sacramenti. ğ est cuꝝ eis ꝛ per consequens ipsa ꝛ sacramenta inter se specifice indistincta. ¶ Cõfirmat. q; non oportet ponere vnã gram ab alia esse magis distinctam q̃ vnam fidem ab alia fide vel vnã spẽ ab alia. sed fides ola ꝛ spes respectu coũdez obiectoꝝ sunt specifice indistincte. ergo ꝛc. ¶ Quia tm̃ secundum doctoꝛes per eucharistie sacramẽtũ peccata venialia ꝛ oblita mortalia remittuntur: ꝛ etiã plima alia dona vel conferuntur hoiudeo ipꝫ vt ad talia ꝓparatũ ab aliis omnibꝰ per q̃ homo non ꝓsequitur talia specifice virtualiter est distinctum. Ordo etiã seu ordinatio cõfirmatio ſi i eis character impumit (vt cõiter dicit) vt ad ipsum ꝓpant non inter se nec a baptismo: sed ab aliis omnibus quatuoꝛ in q̃bus talis effectus non impumit specifice virtualiter distinguunt. nõ enim magis sacramẽtoꝝ trium characteres q̃ ipsoꝝ gre distinguũt. sed gre sacramentoꝝ olim sunt specifice indistincte. ğ ꝛc. ¶ Sed cõtra. q; tũc oporteret dicere q̃ i eoꝝ baptizato ꝓfirmato ꝛ ordinato non esset nisi tm̃ vnus i numero character sicut tm̃ est in ipso vna gratia. Cõsequẽtia ꝓbat. q; forme intelligibiles eiusdem rõnis vnite faciunt nũcro vnam formam ergo ꝛc. ¶ Et ideo quia hoc cõiter non concedit: vꝫ oẽs characteres sacramẽtoꝝ facere vnũ: ideo ẽ dicẽdũ hmŏi characteres esse distinctos spectu si ponant. nec vnus per ꝓfectionem est alterius intensiuus: cuius contrariũ ẽ de gratijs q̃ cũ hmŏi characteribꝰ ismi ifundunt. ¶ Et q̃ sequitur q̃ olatria sacramẽta i q̃bus characteres hmŏi ipmunt vt ad ipsos ꝓparata specifice virtualiter distinguuntur. ¶ Hec de pmo.

Quantum ad secundum: p̃mitto ad huius euidentiam q̃ sacramẽtum habere efficaciã ẽ sacramẽtũ hꝫe effectũ ad quẽ ẽ institutũ i recipiẽte ipꝫ. ¶ Hoc aũt vꝫ sacramẽtũ hꝫe efficaciã seu effectũ põt itelligi tripliciter: vꝫ vel q̃ habeat a seipso vel ab alio effectiue: vel tertio q̃ habeat ab aliq̃ meritorie: ꝛ hoc aut totaliter: aut tm̃ partialiter. ¶ Hoc p̃misso pono quantum ad ꝓpositum q̃tuoꝛ ꝯclusiones. ¶ Prima est: q̃ sacramẽta non hñt aliquã efficaciã seu effectũ ad quẽ sunt diuinitus instituta causalit̃ ex seipsis nec ab aliq̃ alia creatura. ¶ Hec apparet ex dictis in prima questione. vt enim ibi est ostensũ ad nullũ alicuꝰ sacramẽtoꝝ effectũ q̃ ꝓfertur alie digne recipienti ipm̃/põt agere vel saltẽ nõ agit de facto aliq̃ ens creatũ. ¶ Cõfirmat. q; nullũ ens aliud nisi deus potest remittere petm̃ ꝛ ꝓferre gre dona: ad q̃ duo aliq̃ sacramenta: ꝛ alia ad eoꝝ alterũ ordinant. ¶ Scda ꝯclusio est: q̃ ola sacramenta habent causaliter totã suã efficaciã a deo. ¶ Hec apꝑt. qm̃ ab illo ẽ causaliter seu effective tota efficacia sacramẽtoꝝ/a q̃ est olis effectꝰ. ipoꝝ sed olis effectꝰ ḡrũlibꝫ sacramentoꝝ sũt tm̃ a deo. nec videnꝫ ẽt posse esse ab alio: vt pꝫ discurrendo p olia q̃ hoi sacramentis mediantibus ꝓferũt. ğ ꝛc. ¶ Tertia cõclusio est. q̃ ola sacramẽta habẽt efficaciã a Christi passione vt a causa meritoria tm̃. ¶ Hec apꝑt. q; illis ẽ causa meritoria efficacie sacramẽtoꝝ qꝫ meruit effectꝰ ipoꝝ. sed Christi passio fuit qua ipse Christus effectꝰ meruit olim sacramentoꝝ. p ipsam enim meruit ꝛ remissionem culpe ꝛ infusionẽ gre. ğ ꝛc. ¶ Maior non põt rõne ꝑbari: sed debꝫ certa fide teneri. ¶ Quarta ꝛ vltima ꝯclusio est/q̃ sol⁹ baptismꝰ habet a Christi passione modo p̃dicto efficaciã totalẽ/non aũt alia sacramẽta: sed tm̃mõ partialẽ licꝫ principalẽ. ¶ Hec ꝓbat. qm̃ illud sacramẽtũ habet efficaciã suaꝫ totã a Christi passione/cuiꝰ effectꝰ nulla exigit dispositionem/nec aliq̃ meritũ in recipiente ipm̃. ꝛ econuerso illa sacramẽta nõ habent a Christi passione efficaciã suam totã qꝫ effectꝰ nũ q̃ sine aliq̃ dispositione preuia aliq̃ mõ meritoria ipsa recipientiꝫ ꝓferũt. sed effectꝰ baptismi i recipiẽte ipm̃ dispositiõꝫ aliquã nõ supponit: cuiꝰ ꝓtrariũ ẽ de effectu q̃cũq; cuiuslibꝫ alterꝰ sacramẽti: cũ nullꝰ ipm̃ ꝓsequatur nisi deuote ꝛ digne recipiat sacramẽtum ꝛ ad eiꝰ effectũ recipiẽdũ cũ diligẽtia se disponat. Unde sicut pla cã qꝫ̃dã effectuũ ẽ cã totalis vt angeloꝝ ꝛ olim aliorꝝ q̃ effectiue tm̃mõ sunt ab ipsa: aliorꝝ autem ad q̃ cõcurrunt cause ꝛdeꝫ dicitur esse cã effectiua partialis/ꝫ magis principalis quia est de Christi passione ꝓparata ad ola ecclesiastica sacramẽta: q̃ vꝫ alicuꝰ efficacie est cã meritoria totalis vt cuiuscũq; cuiꝰ effectus ꝓferꝫ hoc solo Christi passionis merito absq; quocũq; alio mediãte nullũ aũt sacramẽtũ est tale nisi solus baptismus: p quẽ paruulis absq; eoꝝ actu aliq̃ ꝓfertur gra ꝛ remittit culpa. Omnia aũt alia sunt ad quoꝝ effectum recipiendũ oportet ꝯcurrere aliquẽ actũ ꝓpriũ recipientis ipm̃: q̃ tm̃ actꝰ nõ est sufficiens ad merendũ totaliter nec ẽt principaliter sed minꝰ principaliter hmŏi effectũ. ¶ Ex predictis sequitur corollarie q̃ ola sacramẽta principaliꝰ ꝛ perfectius habent efficaciã a deo q̃ a Christi passione vel q̃cunq; alio. ¶ Hoc apꝑt. qm̃ sacramẽta ab illo principalius habẽt efficaciã a q̃ principalius est ipoꝝ effectꝰ. sed ꝓbatum est q̃ olim sacramentoꝝ effectus principalius sunt a deo/cũ sint ab ipso causaliter ꝛ effectiue: quo modo non sunt nec esse possunt a Christi passione magis q̃ ab aliqua creatura. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. quia efficacia seu effectus omnium sacramentoꝝ est a deo effectiue totaliter: a Christi aũt passione non nisi meritorie qualiter excepto effectu baptismi. ¶ Qꝫ probatur. qm̃ non magis Christi passio est totalis causa meritoria efficacie seu effectuũ aliorum sacramentoꝝ q̃ eternoꝝ premioꝝ q̃ merentibus illis sacramentoꝝ effectibus habitis in pñti cõsequuntur homines in sequẽti. sed illoꝝ p̃mioꝝ Christi passio non est causa totalis meritoria licet principalis. licet cum precedentibus post baptismum Christꝰ totaliter meruerit premiũ: cũ eis conferat absq; aliq̃ ꝓpo merito

tanto actu ipsorū non autē alicui adultorū per ꝓtrariā rationē: qz vez ōes tales aliquē actū ꝓpriū meritorium habuerūt mediāte alicui⁹ sacramētorū effectu quē percepūt ⁊ de tali quolibz est intelligēdū illud Augu. ꝺ dō: Quis scit te sine te non saluabit te sine te. nullū enī adultū saluare deus statuit sine ipso ad hoc aliq̄liter/iz minus principaliter meritoue opante. ergo hoc est qz nulli talū Christus sua morte meruit totaliter conferri p̄mū sempiternū nec q̄ ꝓs effectum alicui⁹ sacramentorum aliorum q̄ baptismo. ¶Contra. quia null⁹ videtur sibipsi posse mereri gr̄am: alias tā nō eēt gr̄a si homini ex sua ꝓpria meritis conferretur. tunc enī magis debitum diceretur. ¶Respondeo q̄ nullus potest sibipsi ex se mereri gr̄az principaliter nec de condigno: sed bene min⁹ principaliter ⁊ de congruo. potens enī sibi mereri q̄ō maiꝰ est/ꝛ quod minus. sed q̄libet ex bonis operib⁹ sibi potest mereri gloriam: q̄ longe est perfectior ⁊ salubrior q̄ sit gratia ipsa. ergo ꝛc. Vel etiaz posset dici q̄ nullus ex se aliq̄ modo sibi mereri potest gr̄am nec gloriam: sed trib ex diuine clementia stātuente eius actus bonos aliquos acceptare vt dignos de congruo gratia in p̄senti ⁊ gloria in sequēti/Christi passione principaliter mediante. ¶Et si q̄ quomodo Christi passio potuit esse meritum tante sufficiētie/vt vez se extendit ad gr̄am ⁊ ad gloriam omniū electorū. omnibus enī Christus meruit principaliter ⁊ aliq̄bus totaliter(vt p̄dictum est) gratiā ⁊ gloriam sua morte. ¶Ad hoc respondent aliqui q̄ hoc fuit ⁊ esse potuit qz natura hūana assūpta erat verbo vnita. vnde nec meritū holo assumpti fuisset tante sufficiētie nisi ipse fuisset deus. Ex quo infert q̄ efficacia ista magna sacramētorum est radicaliter a Christi incarnatiōe seu hominis ⁊ verbi hypostatice vnīōe. ¶Cōtra. q̄n hō assūptus nō fuit deo acceptus seu gratus qz assumptus. si enim equalem habens gratiam sicut modo non fuisset assumptus nō fuisset minus q̄ nunc deo gratus: sicut nec modo etiā si omitteret/non ꝓpter hoc a deo min⁹ acceptaretur/ex quo cadē gratia que ē nunc in ipso poneretur. sed Christi passio fuit meritoria ⁊ ofhis alius Christi actus: qz Christus fuit deo acceptus. q̄ nō qz deus: sed qz deo acceptissimus holo assūpti actus fuit ad merendū sufficiētissimus ¶Confirmatur. qz illud debet poni causa sufficientis de meritū Jesu Christi/quo posito quocunq; alio circunscripto meritum ipm fuisset ita efficax sicut modo/non autem illud quo non posito meritum non esset minus efficax q̄ ipso posito. sed posita in homine assumpto equali gratia eius actus non fuisset minus meritorius si non fuisset assumptus q̄ fuerit quia assūpt⁹. ꝓbo. qz deꝰ ipse actū meritorium holo assumpti acceptauit ꝓpter merentez ipsum singulariter sibi gratum. ergo hoc ipso grato sibi equaliter existente/ ⁊ eius meritum fuisset equaliter acceptatum: ⁊ per consequens eque humano generi ꝓfuisset. sed homo non assumptus si eandem quā modo assumptus gr̄am habuisset deo eque acceptus fuisset. ergo ꝛc. ¶Et ideo pōt dici aliter: q̄ causa prima ⁊ principalis quare meritum Christi sic fuit sufficientissimum fuit diuina clementia qua deus voluit ipsum acceptare pro tot vez premiis olim electorum. non enim quia meruerez ex se ipso sufficientissimum/ideo fuit a deo sic acceptatum: sz econuerso ideo sufficientissimus: q̄ a deo sīme acceptatus. Causa aūt immediata potest poni: qz holo assumptus fuit deo acceptissimus. quanto enim merēs est magis grat⁹ tanto eius meritum est ipsi magis acceptuz. ⁊ ideo quia deus hominem assumptū gratissimum habuit/eius motem vt sufficiens meritum pro electis omnibus acceptauit. Quia tñ verisimile ⁊ probabile est q̄ homo assūpt⁹ tantam gratiaz non habuisset nisi assumptus fuisset: nec per consequens si non assumptus fuisset/deo tantū quā tñ nunc est gratus extitisset. ideo aliquo mō ipsa assumptio seu hypostatica vnio potest assignari causa non immediata: sed remota sufficientie meriti Christi passi. causa enim antecedentis potest poni aliquo modo causa cōsequentis: vel causa causē est causa causati remota saltem. sed immediata ⁊ propinqua causa post deum sufficientie meriti Christi passi fuit gratia hominis assumpti/qua fuit deo acceptissimus: ergo si hmōi excellentis gratie fuit aliquo modo causa eius vnio hypostatica cuz verbo: quia si ista non fuisset nec homo ille tantam gratiam de facto habuisset: licet habere potuisset: per consequens ⁊ ipsa etiaz hmōi hypostatica vnio seu incarnatio hoc supposito potest poni aliquo modo causa sufficientie meriti mortis Christi. ¶Sic ad questionem. ¶Ad rationem in principio quando dicitur q̄ ordo nō est vnicus/respondet q̄ licet tā ordo q̄ ordinatio que est septimum sacramentum/sit multiplex secundum speciem: tñ est idem in genere: sicut quelibet virtutum moralium est vna. ¶Et ideo sicut virtutes morales electiue dicūt esse tres: cum tamen sub qualibet multe virtutes distincte specifice sint contente: ita ⁊ sacramenta ecclesiastica dicuntur septem/nō obstante q̄ sub aliquo ipsorum pota sub ordinationis sacramento multe ordinatiōes distincte specie sint contente. ¶Ad aliam rationem concedo q̄ ordo non est propie sacramentum sed ordinatio. licet enim ordo nos sit aliquid sensibile: est tamen ordinatio ipsa/qua mediāte homo ordinatur/aliq̄d sensibile signū q̄d vere ⁊ propie potest dici ⁊ est sacramentum.

SEcundo quæro de baptismo Joannis: de quo magister secundo facit in litera mentionē/vtrū baptismus Joannis valebat ad culpe remissionem ⁊ ad gratie consequutionem. ¶Et videtur q̄ sic. quoniam constat illū fuisse vtilem hominibus recipientibus ipsum. Nec enī est verisimile q̄ Joannes aliquos baptizasset nisi baptismus suus eis vtilis fuisset. sed non potuit eis esse vtilis spiritualiter nisi eis profecerit ad virtutē/vel saltem ad alterum predictorum. ergo ꝛc. ¶Contra. quia baptism⁹ non habet sicut nec aliquod aliud sacramētum efficaciā seu effectū nisi ab instituente ipsum. Sed baptismus Joannis fuit ab ipso Joanne institutus: a quo non potuit hꝫ efficaciam ad aliquod predictorum. nec enim Joānes ipse poterat alicui culpam remittere/nec gratiam conferre. ergo ꝛc. ¶Responsio. vbi est videndum. Primo/an Joannis baptismus fuit sacramentum. Secundo/an fuit gratie collatiuum. Tertio/an illo baptismate baptizati essent baptismo Christi postea baptizandi.

Quantum ad primum: dicitur communiter ⁊ bene/q̄ baptismus Joannis fuit sacramentum ⁊ potuit dici largemon tamen propie ⁊ stricte sumptum vt videlicet sacramentum fuit in prima questione distinctionis precedentis superius diffinitum. ¶Eterunq; horum declaratur/⁊ primo primum/videlicet q̄ baptism⁹ Joannis fuerat sacramentum large sumptum. quoniaz sacramentum hoc modo sumptum dicitur omne sacrum secretum: vel etiam omne sacre rei signum. Primo modo dicuntur sacramenta omnia in scriptura sacra contenta, que videlicet sunt vel fuerunt ante aduentū Christi ipsa pādentis sacra secreta. Secūdo modo dici poterāt sacramenta omnes cerimonie antiquorum. erant enī figuratiue et significatiue sacrorum. sed Joannis baptism⁹ fuit tā sacrum secretum q̄ et sacre rei signū. q̄ ipse vere fuit sacramētū hoc modo sumptū. ⁊ qz fuit sacre rei nō quale cunq; sed sensibile signum: quale signum est sacramētū ꝓpue sūptū nō mītū sacramēto sūpto ꝓpue fuit ꝓpiq⁹

¶Secundum videlicet q̄ non fuerit sacramentum pro-prie acceptum/probatur. quoniam sacramentum sic sum-ptū/vt fugius fuit dictum/est signum sensibile alicuius ordinatum ꝛ institutum a deo ad salutem fidelium via-torum. sed baptismus Joannis non fuit a deo institutus sed ab ipso Joanne. ¶Quod apparet primo: q̄ Christ⁹ nō īstituit nisi vnicum baptismū/a q̄ baptismus Joānis erat ali⁹: q̄ nec ille vocabat l fofa verbo⁹ baptismi Chri-sti. g̃ ꝛc. ¶Scō: q̄ aut dicebat Jo. baptism⁹ q̄ Jeānes ipsum īstituerat: aut quia eo instituto a Christo ipse Joannes alios baptizabat. Sed non potest poni scām. ¶Primo. quia tūc non magis dici potuit baptism⁹ Jo annis q̄ aliorum Christi apostolorū ꝛ discipulorum/nec etiam q̄ quorumcunq; nunc baptizantium moderno-rum. ¶Secundo. quia tunc non oporteret quereꝛe: quia nec esset aliquod dubium/an baptizati baptismo Joan-nis essent Christi baptismo baptizandi: cū baptism⁹ Jo annis in nullo differret a baptismo Christi. ergo relinq̄-tur primum/ vez q̄ Joannis baptismus dicitur q̄ nō a deo sed a Joanne ipso institutus. quare ꝛc. ¶Cōfirmat. quia sacramentum semp est signum practicum suum affe rens signatuz ab instituēte ipsum. sed hoc non potuit ex se facere Joannis baptismus: vt dicetur in sequēti arti-culo. ergo ꝛc. ¶Et si querat/quomodo Joannes potuit instituere baptismum/ꝛ ad quid instituit ipm: Potest dici q̄ ipse non instituit baptismum nec instituere po-tuit tanq̄ ad ipsum aliquem obligans: cum non habe-ret imperium par in parē. potuit tamen baptismum do-cere ꝛ ad ipsum homines inducere vt ad illum assuefacti facilius possent induci ꝛ incitari ad baptismum ad quem debebant vt Joannes preuidebat obligari. ¶Hec de primo.

Quantum ad secundum: dicitur q̄ Ioā

nis baptismus nullam conferebat gratiam ex opere ope-rato/sed tm̄ ex ꝓte operis operantis. Ad cuius euiden-tiam/est sciendū: q̄ oīe sacramentū a Christo institutuz dicitur cōferre gratiam ex parte operis operati/hoc ē ex parte ipsius sacramenti recepti/vel totaliter vt bapti-smus/vel partialiter vt sex omnia alia sacramenta. Sa-cramentum enim conferre gratiam ex parte operis ope rati totaliter/non est aliud q̄ ipso mediante cōsequi ipaz gratiam absq; aliqua dispositione ꝛ actu operātis/hoc est sacramentū recipientis. ꝛ sic est de baptismo: quo me diante ipm recipienti ꝓfertur gratia omni opere ipsius totaliter circunscripto. Sacramentum autem conferre gratiam ex parte operis operati ptialiter/ est ipo mediā te consequi gratiam in recipiente ipm se ad ipsaz aliqua liter disponentes dispositione tm̄ q̄ ad gratiam non suffi cit p̄ferpsam nisi secum existeret sacramentum. ꝛ sic fit in quolibet a baptismo alio sacramento. mediante enim pe nitentie sacramento confertur gratia penitenti se ad ip-sam per attritionis actū de peccatis ꝑteritis disponēti. qui tm̄ attritionis actus q̄ remissus nec ad consequutio nem gratie nec ad remissionem culpe sufficeret nisi peni-tentie sacramentum assisteret. ꝛ sic est in quolibet alio sa cramēto. vez q̄ ad illud q̄ mediāte ipo ꝓferr homini re cipienti ipz/non sufficeret nec sibi conferri mereri posset illud quod in recipiente exigit digna receptio sacramē-ti. esto enim q̄ interdum penitens tm̄ voleat de peccatis q̄ dolor ille sufficeret sine sacramento penitentie ad re-missionem culpe committe: non tamen ad consequutionē tante gratie quanta confertur homini ipso mediante/et cū dolore hmōi concurrēte penitentie sacramēto. gram autem percipere ex parte operis operantis precise est ipsam recipere ꝛ mereri ex sola dispositiōe ꝛ proprio suo actu Christi tm̄ passiōe presuppositā ipaz principaliter ꝓ merente. ¶Ex istis potest declarari illud commune di-ctuz/videlicet Joannis baptismum non ꝓtulisse gratiaz ex parte operis operati/sed tantumm̄ ex parte operis operantis. qm̄ ille baptismus nō confert gratiā ex opere operato sed tantūmodo ex operante/hoc est ex ipsuz cō-ferente vel recipiente/quo mediante nihil confertur nisi tm̄ propter dispositionē puta deuotionem vel quemcun cunq; alium bonum actum recipientis ipsum. sed bapti-smus Jo. fuit hmōi. nisi enim baptizati illo baptismate se disponerent ad gratiam ipm deuote suscipiendā: ꝛ in venturo in cuius baptizabant nolle spem ponentes nul-lam per baptismum huiusmodi gratiam recepissent: nisi Joannes baptizans eis forsitan aliquam meruisset. cui⁹ contrarium est de baptismate Jesu Christi: in quo confe-rtur gratia sine merito taz recipientis/q̄ etiā conferentis. ꝛ hoc non propter baptismum in se vt est formaliter tale signuz: sed propter sibi ꝛ non illi Joānis assistentem deū ad talem eo mediante tantum operandum effectum vi-delicet gratie infusionem ꝛ culpe remissionem. ¶Et si di cas: vñ hoc scim⁹? dico q̄ per fidē qua nobis constat deū iniisse pactum cum ecclesia militanti/vt cuilibet confe-rat gratiam mediante quolibet sacramento a Christo in stituto: quod pactum non fuit de Joannis baptismate qō sciamus. quare ꝛc. ¶Hec de secundo

Quantum ad tertium & vltimum: ma

gister cōmunit̄ reprobat. ponit enim l litera q̄ si Joan-nis baptismate baptizati non habuerūt fidē in trinitate erant in Christi baptismate baptizandi: non autem si in trinitate fidē habuerunt qm̄ Joannis baptismuz susceꝑ runt. ¶Hec autē magistri sentētia nō est vera. Qm̄ aut Joannis baptismus erat a Christo aut a Jo. institutus Si primum: non erant baptizandi baptismo huiusmo-di baptizati quantumcunq; nullam fidem recipientes ip sum habuissent: sed infideliter ꝛ ficte eū recepissent: quia nec infidelitas recipientis baptismum est causa ꝓpter quā rebaptizari oporteat Christi baptismate baptizatū sicut nec etiā mō aliqs talis ficte baptizatus esset ite rum baptizandus. vere enim omnis talis baptismum recipit: nō tm̄ intendat recipere qō ecclesia cōfert ꝛ Chri stus statuit conferendum. Si autem magister inten-dat sicut ꝛ verū est/ q̄ baptism⁹ Joannis erat alius a ba ptismo Christi siue Joannis baptismate baptizati fidē habuerint siue non: erant Christi baptismate baptizan-di: tum quia nec in Joannis baptismate vt predictum est/remittebatur culpa nec conferebatur gratia nisi fo-te ex aliquo operantis puta baptizantis opere: qō an ad hoc sufficeret non constabat: tū ꝓpter preceptū datuz omnib⁹ vbiter vt Christi baptismate baptizarent. ¶Tūc igitur dicendum q̄ illo baptismate baptizati erant Chri sti baptismate baptizandi. ¶Sic ad questionem. ¶Ad rationem in principio dicendum/vt predictum est: q̄ ba-ptismus ille erat eis vtilis: quia ad Christi baptismū ꝑ-paratiuus et dispositiuus: non autem quia ex diuino pa cto esset culpe remissiuus nec gratie collatiuus.

Circa distinctionem ter-

tiam in qua magister determinat de baptismo Christi/ ac eius for-ma/ materia/ ꝛ institutione: que-rendum est primo de baptismo et eius fofa. Secōo de materia. Ter tio de eius institutione. Quantuz ad primum: quero/ vtrū baptism⁹ Christi sit ens aliquod diffinibile per se vnum. ¶Et vi-detur q̄ sic: quia sacramentum vnum est ens aliquod diffinibile per se vnum. quod enim nihil est/sacramentuz esse non pōt. sz baptism⁹ Christi ē vnū sacramētū. g̃ ꝛc.

¶Contra.quia qđ est vnū tm̃ per accidẽs non p se/non est diffinibile.sed baptismus dicit vnū tm̃ p accidens:eū includat verba ⁊ aquā simul: que nec faciunt nec facere possunt aliquid p se vnū. ergo ꝛc. ¶Responsio. vbi est videndum. ℙrimo quid est baptismus. Secundo que eius forme.

Quantum ad primum: est opinio doctoris subtilis: q̄ baptismi sacramētū nō ē diffinibile p ppriā: sed tm̃ large extendẽdo diffinitionē ad descriptionē que est omniū entiū tā realiū q̄ etiā rationis. ¶Hoc aūt probat.qr nihil est diffinibile ppriē nisi ens reale tm̃modo.sed baptismi sacramentū sicut ⁊ quodcūq; aliud importat formaliter ⁊ principaliter aliquid rationis/puta relationē signi ad signatum.omne em̃ signū importat relationem signi ad signatum. Ipse aūt baptismus est signū infusē p tp̃m gratie ⁊ remissē culpe. constat em̃ huiusmodi relationē nō esse realem:sed tm̃modo rōnis.nec em̃ p̃dicta ex se significat:sed tm̃ ex institutione diuina. ergo baptismi sacramētū non potest ppriē diffiniri/sed large.⁊ hoc diuersimode: scōm q̄ fundamētū huius relatiōis rōnis quā significat/diuersimode pōt pōi. Uno em̃ mō posset dici q̄ relatio ista significationis quā ipostat baptismus fundatur in ablutione ⁊ verbis simul:ita q̄ ambo ista sint totale fundamentū huius significationis Et sic dicēdo baptismus debet diffiniri ponēdo in eius diffinitione tā ablutionem ipam q̄ verba equaliter.cum semp in diffinitione accidētis totū eius subiectū debeat poni: non tm̃ aliqua eius parte.nec accidēs tp̃m p̃dicetur de sui subiecti aliqua parte tm̃ sed de toto.⁊ ideo nec baptismꝰ est ablutio tm̃/nec verba/sz vtrūq;. ¶Tūc ergo hoc tenēdo/diffinit baptismū tp̃m sic dicēdo: q̄ baptismi sacramētū est sacramētū ablutionis anime a peccato consistēs in ablutione hominis aliqualiter consentientis facta in aqua ab alio abluēte/⁊ in verbis certis simul ab eodem abluente cum debita intētione platis. ¶Alio mō posset dici ⁊ ppriē: q̄ huius baptismi significationis relatio fundaretur tm̃ in ablutione:ita q̄ verba ipa nō essent eius fundamentū nec aliquid fundamēti: licet sint necessaria sicut ⁊ mīstra alia: puta minister ⁊ eius debita intētio/ad hoc q̄ hmōi relatio in ablutione fundetur. p̃cisum tm̃ ⁊ totale eius fundamentū est ipsa ablutio/licet a verbis circūscripta. ⁊ sic dicēdo in diffinitione baptismi debet poni sola ablutio in recto ⁊ alia in obliquo:ad insinuādum q̄ sola ablutio ipa est baptismi seu formalis ipsius qđ est significatio sepe dicta/p̃cisa et totum fundamētum. Alia aūt in obliquo posita sunt huius fundamēti circūstātie necessarie ipsi ad fundādā istam relationem. Et tūc scōz hoc diffinit sic baptismum dicēdo q̄ baptismus est ablutio hois aliqualiter cōsentientis facta in aqua ab alio simul verba cū intētione debita p̃ferente/significās efficaciter ex institutione diuina ablutionē anime a peccato. ¶Hec diffinitio scōz ipz non differt ab alia nisi qr in prima ablutio ⁊ verba ponūtur ex equo vez in obliquo: ad insinuandū ipa sola eque cōcurrere ad baptismū:puta tā q̄ ei⁹ totale fundamētū propter cuius ꝓtraria rationē in diffinitione secūda sola ablutio ponit in recto ⁊ cetera in obliquo. qr vez ipsa sola ablutio baptismi seu eius significationis ponit fundamentū. ¶Sed cōtra p̃dictā doctoris subtilis opinionez occurrūt dubia infra scripta. ¶Primū est de hoc q̄ dicit baptismū aliquid rationis includere: ꝓpter qđ nō est diffinibile ppriē. qm̃ nec baptismus nec aliquod aliud sacramētum vt formaliter sumptū videtur aliquid includere nisi sensibile tm̃.nec vt virtualiter acceptū includit vt dicit nisi aliquod spirituale: puta illud qđ ad ipm̃ sequitur a deo tpo mediante homini cōfertur. ¶Tunc ergo arguo sic in forma. aut baptismi sacramentū accipit tm̃ vt formaliter.aut simul vt formaliter ⁊ virtualiter. non em̃ potest accipi p̃cise vt virtualiter.qr vt sic nō est aliud q̄ eius effectus spiritualis:puta remissio culpe originalis ⁊ infusio gratie sup naturalis.hoc aūt cum sit qđ spirituale insensibile/ nō potest dici ppriē sacramētum.sed quomodocūq; baptismus accipiatur/in tpo nō includit aliquid rationis:sed tm̃modo ens reale.ergo ꝛc. ¶Minor apparet. qm̃ baptismus sumptus tm̃ formaliter est aliquid sensibile:puta ablutio hominis facta in aqua cū verbis.sumptus aūt virtualiter dicit gratiā infusam et culpā remissam:que non est aliud q̄ penā esse indultam vt in suppositis fuit dictū.sed nullum p̃dictoꝝ est aliqđ rōnis:sed verū ens reale: vez tā ablutio ipa q̄ verba/q̄ gratia/q̄ pena.culpa etiā primoꝝ parentū a qua homo liberatur/ fuit aliqđ saltem materialiter in re extra.quare ꝛc. ¶Cōfirmat.qr aut baptismus vt formaliter ⁊ virtualiter simul sumptus dicit p̃dicta/vez vna illa signa sensibilia ⁊ signatum: quod est gratia vel culpa seu pena remissa:aut vltra ista aliquid aliud puta relationem significationis fundatā in signo sensibili ⁊ terminatā ad signatum/vt imaginat doctor iste. Si primū/habeo ꝓpositum:vez q̄ baptismꝰ non includit nisi tm̃modo ens reale. Si scōm: ptra primoꝝ q̄ hoc q̄ aliquid ad significandum imponitur siue a deo siue ab alio/nihil de nouo consequitur:vt apparet de omni voce ad significādū impositā.sed constat q̄ ante baptismi institutionē nulla erat in sensibili signo eius puta in ablutione ⁊ verbis relatio ad suū signatum ad quod fuit diuinitus impositus ⁊ postea institutus: ergo nec modo. Secundo:quia in baptismo significāte nō magis oportet ponere aliquā significationē ab ipo quomodocūq; distinctā q̄ in gratia q̄ ipsum signata.nō em̃ magis signum refertur ad signatum q̄ econuerso.sed gratie signate ad baptismum eius signū nulla est relatio ab ipa quomodocūq; distincta.ergo ꝛc. ¶Cōfirmatur.qr sicut inter immediate vnita nullum debet nec poni potest mediū:ita nec immediate significantis ad significatū siue naturaliter vt significat species/siue ad placitum vt significat baptismi sacramentum/oportet aliquod ponere mediū.sed baptismus immediate suū significat ⁊ affert significatū/ergo ꝛc. ¶Si dicatur q̄ talis significatio non est aliquid in re extra:sed tm̃ scōm rationē. ¶Cōtra. ℙrimo. qr aut huiusmodi relatio rationis est aliquid/aut nihil distinctum a sensibili signo huius sacramenti. si omnino nihil: ergo non est formale qđ nec principale vt dictū in quolibet sacramēto. si aliqđ:q̄ro vbi existit.aut em̃ est i ipo signo sensibili sacramentali:aut in intellectu. Si primū/ergo est aliqđ in re extra. Si aūt est in intellectu obiectiue ⁊ nullibi subiective/sequit q̄ sit nihil sicut ⁊ negatio vel priuatio. Si alicubi subiectiue:est aliqđ in re extra qđitatiue. ¶Secūdo:qr significatio si est aliqđ distinctū a signo:ex p̃cisione ipo. ergo ⁊ hmōi significatio si est distinctū aliqđ a baptismo erit in ipo/⁊ p ꝓs nō erit ens rationis sed aliqđ in re extra. ¶Scōm dubium circa p̃dictā doctoris opinionē:est de hoc qđ subdit: dicens relationē huiusmodi rationis baptismi posse fundari vel i ablutione ⁊ verbis simul/vel in ablutione solum.qm̃ relatio rationis nō fundatur in vno nec in pluribus existētibus in re extra. sed tā verba q̄ ablutio ipa sunt aliquid in re extra.ergo ꝛc. ¶Si vero dicatur q̄ huiusmōi relatio siue significatio fundatur in istis non scōm esse reale/qđ habent extra in re/sed scōm esse obiectiuū ⁊ intētionale qđ habēt i mēte: ¶Cōtra.qr scōz illō est/p̃dicta vez ablutio ipsa ⁊ verba gratiā significāt scōm q̄ sunt sacramenta ad ipsam significandū ⁊ afferendū instituta.sed ipsa scōm suū esse sensibile ⁊ reale nō scōm aliqđ intentionale sunt sacramēta

institutа diuinitus ad gratiã afferendũ. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. qr scom illud omne sacramentũ dicitur significatiuũ scom qđ ad ipz sequitur suũ significatũ. sed significatum baptismi ꝛ cuiuslibet alterius sacrameti sequitur ꝛ cõfertur a deo mediãte sacramento scom suuz esse sensibile ꝛ reale. ergo ꝛc. ¶ Preterea. qr sacramentũ vt sacramẽtũ est significatiuũ. sed sacramẽtũ quodlibet est sacramentũ nõ scom esse intẽtionale sed scom esse sensibile ꝛ reale. ergo si hmõi significatio est aliqđ a sacramẽto distinctũ in ipso fundatũ / fundabitur in ipo scom esse reale qđ habet in re extra / scom qđ est sensibile / nõ scom aliquod esse intẽtionale: nec per ꝓns erit relatio rõnis / sed realis. ¶ Preterea siue ponaꝫ relatio rationis siue realis / mirũ est quomodo vnica ꝛ eadẽ in diuersis fundamentis puta ablutiõe ꝛ verbis simul existere potest. non enim video relationẽ rationis esse illimitatiorẽ relationẽ reali / nec ꝓ ꝓns videꝫ qr ipsa vt dicit hic doctor i pluribus insimul posset esse. ¶ Cõfirmaꝫ. qr hmõi relatio rationis si dicit aliquid positiuũ illud imperfectus est ois relationẽ reali / nec ꝓ ꝓns videꝫ in pluribus insimul posse esse si aliquid est in re. si nihil dicit / i nullo existit. ꝙ ꝛc.

¶ Tertiũ dubium est de vtraq; diffinitiõe baptismi quã dat doctor ponens in vtraq; baptismũ esse hoiẽ aliqualiter cõsentientis. nõ enim paruuli baptizati aliquẽ pbent cõsensum: cũ tñ vere recipiant ipm baptismũ. ¶ Ad hoc tñ potest dici qr illud in diffinitione positum est intelligendũ (ꝛ sic doctor intelligit) non de quocũq; baptizato sed tñmodo de adulto discretionẽ habẽte: requi nullo modo baptismi sacramẽtũ reciperet nisi aliqͣliter ꝓsentiret.

¶ Quartũ dubiũ est de differẽtia quã ponit inter illas duas diffinitiones baptismi. Primo. quia nec verba nec ablutio ipa simul sumpta / nec eoum alterum ꝙ se tñ est baptismi fundamentũ: sed simul ambo sunt ipsum baptismi sacramentum. Secundo. quia ꝙ illud gratia significatur quo mediãte cõfertur. sed gratia baptismi nõ cõfertur mediãtibus verbis tñ nec ablutione sed vtroq; simul: cum neutrum sit sine alio sacramẽtũ. nec video vnũ alio esse principalius ne dicam inferius. quare ꝛc. ¶ Et ideo dico aliter ista ꝙ ordinẽ. ¶ Primũ est: qꝺ baptismꝰ nõ est aliquid ꝙ se vnũ sed tñ ꝙ accns in re extra. ¶ Hoc apparet. qm baptismi sacramẽtũ dicit ablutionẽ i aqua cum verbis simul / ꝛ gratiã etiã quã significat. sed cõstat ista non esse aliqđ ꝙ se vnũ / sed aliquo modo ꝙ accns i re extra ratione vnionis ꝛ simultatis ipsoum: seu ordinis vnius ad alterũ. verboũ enim ꝓlatio ꝛ ablutio debẽt esse simul: q ambo ad gratiam ordinantur. ergo ꝛc. ¶ Scom est: qꝺ inter predicta quoꝫ alia sunt significatiua vt verboum ꝓlatio ꝛ ablutio / ꝛ aliud eoꝫ significatũ vt gratie infusio / nihil positiuũ scom rem nec scom rationẽ est mediũ ad rõnẽ ꝙtinens sacramenti. ¶ Hoc apparet. qꝺ cm in re nihil sit mediũ / euidens est etiã scom ꝓdictũ doctorem. qꝺ etiam nõ sit aliquod mediũ rationis ad sacramentũ ꝙtinens / apparet. qm nihil est de rõne baptismi nisi sensibile signũ ꝛ suũ signatum. ergo si inter ipsa sit ab intellectu aliquid fabricatum: hoc est a sacramento penitus alienũ. quare ꝛc. ¶ Et si cõtra hoc arguatur quia signum refertur ad signatum. ergo si sacramentũ baptismi est signũ ꝙ ois erit aliqua relatio rationis saltem media ad signatum. ¶ Respõdeo: qꝺ sicut homo dicitur risibilis ꝙ actũ ridendi sibi possibilem absq; aliquo medio reali vel rationis ipsius ad actũ: ꝛ deus creatiuus tñmodo ꝙ scipm: ita in ꝓposito cũ dicitur sacramẽtũ esse signum / non notaꝫ aliud ꝙꝺ signatum. nõ enim designatur mediũ eius aliquod ad signatũ. vnde sacramẽtum dicitur signũ ꝓpse qr ad ipm sequiꝫ illud cui⁹ dicit esse signũ: nõ aũt ꝓpter aliquod ẽter ipa existẽs mediũ. quare ꝛc. ¶ Tertiũ: qđ sequitur ex ꝓdictis quibus / est qꝺ baptismus nõ potest ꝓprie diffiniri vnica diffinitione qđ tñ nõ est: qr includit aliqđ rationis. ¶ Hoc apparet. qm vnica diffinitiua oratio obiectiue ẽ significatiua vnius entis ꝙ se. sed nec baptismus nec aliquod aliud sacramentũ est ens aliquod ꝙ se vnũ vt apparet ex primo dicto. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. quia scom pbm. vij. metaphy. diffinitio nõ est entis vnius tm ꝙ accidẽs. sed qđlibet sacramentũ est ꝙ accns tm vnũ: cũ includat res sensibiles diuersas: ꝛ etiã rem spiritualẽ illarum signatum sicut patet in eucharistie sacramẽto: qđ dicit diuersa panis accntia in quibus est realiter ipse Christus. ergo ꝛc. ¶ Qz aũt baptismo vel cuicũq; alteri sacramento nõ repugnet posse diffiniri qr includit aliqđ ens rationis: apparet ex secũdo dicto: quia nullũ tale includit vt pbatũ est. ergo ꝛc. ¶ Quartũ ꝛ vltimũ dictũ est: qꝺ sacramentũ baptismi potest large diffiniri seu describi. non enim eo modo quo describũtur entia siue relationes rationis: cũ nihil tale in ipo includatur: sed sicut describũtur diuersa entia realia: ex quibus nõ fit aliquid ꝙ se vnũ. ¶ Hoc apparet. quia (vt ꝓdictũ est) baptismus dicit diuersas res que nõ sunt nisi ꝙ accidens aliquo modo vnum. ergo ꝛc.

¶ Et si qras: q ꝙ erit diffinitio baptismi? Dico qꝺ vtraq; predictarum supertus est eius diffinitio seu descriptio valde bona: intelligendo tñ ꝙ vtraq; / verboꝫ platonẽ ꝛ ablutionẽ requiri equaliter ad baptismũ: immo esse ipz baptismi sacramẽtũ: nõ faciẽdo vl nec differẽtiã vt facit doctor: qr vnũ horũ ponit i recto ꝛ alterũ i obliquo. Et vtraq; illarũ diffinitionũ ꝓbat euidẽter hmõi quartum dictum: vz baptismũ diffiniri nõ vt ens rationis: cum nihil ad relationem rationis ꝙtinẽs in eis ponatur: sed vt diuersa entia realia ex quibus nõ fit aliquid ꝙ se vnũ: cũ talia entia in vtraq; ipsarum ꝛ non aliqua rationis relatio expimatur.

Quantũ ad secundum: dicit idem doctor: de quo supra. qꝺ accipiendo ꝓprie formã prout vz est altera pars cõpositi / fora sacramẽti est relatio signi qua foraliter est tale sacramẽtũ. Materia aũt sacramẽti est totũ hmõi relationis fundamentũ / vt materia baptismi ẽ ablutio ꝛ verba. qr tñ i hmõi fundamẽto sũt plura / quoꝝ vnũ puta ablutio ipa est primũ ꝛ determinabile: alterum aũt vt verba sunt determinatiua talis actus: quia etiaz verba sunt in significãdo principaliora ꝛ spiritualiora ꝙ ablutio ipsa: ideo verba possunt dici ꝛ dicũt fora baptismi ꝛ ablutio materia. ¶ Sz hic sũt duo dubia. Primũ dubiũ est de hoc qꝺ dicit relationẽ signi esse formã cuiuslibet sacramenti. quoniam hmõi relatio signi ẽt scom ipsum est relatio rationis. sed non videtur verisimile relationem aliquã rationis esse formam alicui⁹ entis realis ꝛ sensibilis / quale est quodlibet sacramẽtuz. ¶ Cõfirmatur. quia aut huiusmodi relatio signi est ipm sacramentum / aut in sacramento / aut in aliquo alio vel in nullo. Si est ipm sacramentũ vel existẽs in ipso / ergo non est relatio rõnis. Si est i aliquo alio a sacrõmẽto vel i nullo ergo quomodo forma poterit dici sacramẽti? ¶ Scom dubiũ est de hoc qꝺ dicit verba esse principaliora in significãdo effectũ sacramẽti ꝙ fit ipsa ablutio. hoc enim non videtur verum. quoniã sacramentũ esse gratie significatiuũ non est aliud ꝙ ipm esse gratie collatiuũ seu cui⁹ medium ad ipsam ꝓsequẽdũ diuinitus ordinatũ. sed hoc nõ cõpetit verbis magis ꝙ ablutioni seu ecõuerso: cũ neutri cõueniat sine altero sed vtriq; sit. ꝙ ꝛc. ¶ Cõfirmaꝫ. quia sicut se habent diuerse syllabe vel litere dictionis eiusdem imposite ad aliquid significandũ ad illud significãdũ ad qđ illa dictio est imposita: ita ꝛ diuersa sensibilia eiusdem sacramenti instituti diuinitus ad gratiam conferendũ seu acquirendum ad ipsam gratiam quã si-

gnificant acquirendam. sed sic diuerse eiusdem vocabuli syllabe ad significatū vocabuli se hñt q̄ nulla ipm̄ principaliter ꝙ alia significat: cum vna nihil sine alia significet: sed vtrūmodo omnes simul. ergo ꝛc. ¶ Maior est euidens. quia sicut vocabulum quodcunq; significat ad placitum quia ad hoc est impositum: ita ⁊ sacrāmētum. Et sicut ita vocabulum q̄ nulla eius litera seu syllaba ad significandū imponitur: ita nulla pars sacramenti sine alia est ad significādum seu cōsequēdum gratiam ordinata seu institute. quare ꝛc. ¶ Et ideo nō video q̄ ꝓprie loquēdo sacrāmēti forma magis debeāt dici verba ꝙ aliud sensibile ad sacramentum ipsum necessario requisitum. ¶ Tunc ergo dico aliter. Primo: q̄ nulla relatio est forma baptismi / nec alicuius alterius sacramenti. ¶ Secō: q̄ nulla pars sensibilis sacramenti potest dici ꝓprie eius forma. ¶ Tertio: q̄ forma sacrāmēti nō est aliud ꝙ ipsum sacramētum. ¶ Quarto. q̄ forma sacramenti licet improprie potest dici illa eius pars que non habet materiaz partem sui. ¶ Primū apparet ex dictis quoniam nihil inter sacramentum ⁊ suum signatum est medium vt superius fuit dictum. sed talis relatio si poneretur esset quasi media inter ipsa: cum esset sacrāmēti ad signatum. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. quia huiusmodi relatio si poneretur aut esset realis aut rationis. sed nulla istarum est forma ablutionis ⁊ verborum prolationis nec gratie consecutionis / in quibus consistit ipsum baptismi sacramentū formaliter simul ⁊ virtualiter sumptū. ergo ꝛc. ¶ Secūdum: puta q̄ nulla eius pars sensibilis sit ꝓprie eius forma / apparet. quia aut intelligis illam partem esse sacramenti formā / quia est informatiua alterius eius partis: mō quo dicimus animā esse formā hominis q̄ est informatiua corporis eius partis: aut quia est pars principalior sacramenti ipsum cū alia cōstituēs sacrāmētū. Sed non potest poni primū / vt apparet euidenter. nec enim magis verba prolata informant ablutionem ꝙ econuerso. Nec potest poni etiaz secūdū: tum quia nec sacramentum baptismi est aliquid per se vnum ex aliquibus constitutuz ab eis distinctum: vt ab ablutione ⁊ verborum prolatione: tum quia nulla pars vnī⁹ sacrāmenti est alia principalior / vt predictum est / ⁊ magis adhuc dicetur in alia questione. ergo ꝛc. ¶ Tertium videlicet q̄ forma cuiuslibet sacramenti non sit ꝓprie aliud ꝙ ipsum sacramētum / apparet. nec enim forma eucharistie est aliud ꝙ accidentia panis ⁊ vini continentia corpus ⁊ sanguinem Jesu Christi. sed huiusmodi accidētia sunt ipsum eucharistie sacramentum. ⁊ ita similiter i baptismo forma baptismi non est aliud ꝓprie ꝙ baptismus / puta verborum prolatio ⁊ hominis in aqua ablutio corporalis / ⁊ sic de omni alio sacramento. ¶ Confirmatur. quia sacramentum nō est aliquid vnum per accidēs ex subiecto ⁊ ex accidēte informāte / vt homo albus: nec per se vt ignis / ex substantiali forma ⁊ materia constitutum. ergo nulla eius pars est alterius materia nec subiectum. quare ꝛc. Ergo sicut dicere formā celi nō est aliud ꝙ dicere ipm̄ celum: nec dicere formā angeli aliud ꝙ dicere ipm̄ angelū: supposito q̄ ista nō habeant materiā ptē sui: ita nec i ꝓposito forma sacrāmēti est ꝓprie aliud ꝙ ipsum sacramentū. ¶ Quartū ⁊ vltimū: vez q̄ vocando formā sacramenti illam partē eius sensibilem que nō habet materiā partē sui / ⁊ materiā ptem aliam que nō est simplex forma / sed ex ipsa ⁊ materia cōstituta / baptismi ⁊ quorūlibet aliorū sacramentorū aliqua pars sit forma ⁊ alia materia isto modo: apparet. q̄ aliqua pars baptismi est simplex forma nō habēs materiā ptem sui vt verba. alia aūt ex forma ⁊ ex materia constituta vt aqua ipsa. Cōsimiliter videtur esse i aliis excepto eucharistie sacramento in accidētali forma tm̄ formaliter cōsistēte

vocādo ergo formā baptismi verba ipsa: videndum est que sit baptismi forma. ¶ Ad cuius euidentiā est sciēdū q̄ alia forma seu verba sunt necessaria baptismo ex pte sui ⁊ alia ex pte ministri. Illa verba sunt necessaria ex pte sacramenti / sine quibus appositis nō existeret sacrāmētum / ⁊ talia verba sunt illa quibus explicatur baptizādi actus / ipse baptizatus / ⁊ omnes tres trinitatis psone. ⁊ hoc habetur expresse a Christo. Matth. ⁊ Marci vltimo apostolis sic dicente. Euntes docete oēs gentes baptizantes eos i nomine patris ⁊ filij ⁊ spiritꝰ sancti. Hic enim Christus formā baptismi explicans primo ponit verbum expressiuū actus baptizandi / cū dicit baptizātes. Secō expressiuū baptizati cum addit eos. Tertio trium diuinarum personarum: cū cōcludit. In nole patris ⁊ filij ⁊ spiritus sancti. ¶ Et si cōtra hoc arguat q̄ aliquādo baptismus fuit datus tm̄ i nomine Christi nō expressa aliqua aliarū personarū: ¶ Respondeo: q̄ fuit licitum interdū in ecclesia primitiua: in qua ad authentican̄dū nomen Christi ⁊ mundo manifestādum fuit pro tunc dimissus dispensatum: nunc autem non est licitum nec sic baptizatus esset fidelis baptizatus. Illa autem verba sunt necessaria ex pte ministri / quibus non expressis vel aliis appositis minister ipse cui incumbit baptismum ex officio ministrare / peccaret: teste q̄ sacrāmētū ipsum veraciter ministraret. Et hoc modo alia est forma latinoꝝ ⁊ alia grecoꝝ. Greci enim baptizant vicēdo sic: Baptizetur seruus Christi in nole patris ⁊ filij ⁊ spiritus sancti. vnde non exprimunt personā baptizantem nec actum baptizandi in indicatiuo modo vt nos: sed in optatiuo / ad insinuādum q̄ ipse baptizans non est actor baptismi virtualiter sumpti: sed tm̄ minister optans et orans effectum baptismi a deo conferri baptizato. ⁊ ista forma est bona ⁊ eis licita: quia ab ecclesia tolerata. nec enim reperitur q̄ eis fuerit interdicta. ¶ Alia autē est latinorum forma. Ipsi enim exprimunt ministrum baptizantem ⁊ baptizandi actum in indicatiuo modo / dicentes. Ego baptizo te in nomine patris ⁊ filij ⁊ spiritus sancti. Quodcunq; horū verborū omittere pro eo aliud licet idem significans apponendo / vt verba vulgaria pro latinis / esset i ministro latine ecclesie peccatū graue non tamen laico formā ignoranti ad quam sciendā non obligatur cum nec ipsi incumbat sacrāmētum aliquod ministrare. vnde talis in necessitatis articulo baptizans aliquem in vulgari nō peccat sed magis meretur ⁊ vere baptizat. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio patet ex dictis q̄ licet baptismi sacramentum sit vnum aliqua vnione vel ordinis vnitate: non tamen est formaliter aliquid per se vnū / nec per ꝓsequēs ꝓprie diffinibile.

SEcundo quero de materia baptismi: vtrum forma substantialis aque elementaris a sua materia per diuinā omnipotentiam separata esset materia congrua baptismi. ¶ Et videtur q̄ sic. quoniam omnis aqua elementaris est cōueniens ad baptismū. sed talis forma a materia separata esset vere aqua elementaris. ergo ꝛc. ¶ Cōtra. quia compositum per se vnum non predicatur de aliqua suarum partium. nec enim homo est anima nec corpus. sed aqua elementaris necessaria ad baptismum est aliquod compositum per se vnum ex sua substantiali forma et materia ꝓpria constitutum. ergo non predicatur nec verificatur de aliqua suarum partium / nec per consequens aliqua est idonea ad baptismum. ¶ Respondeo. vbi supposito ex predictis in alia questione quomodo aquā esse baptismi materiam sit intelligendum: Primo est respondendum ad questionem: an videlicet omnis

forma aque elementaris siue coniuncta materie siue separata ab ipsa sit baptismi materia opportuna. Secõ qõ est principaliꝰ in baptismo materia an forma: hoc est verba an aqua.

Quantum ad primum: suppositio q

baptismũ fieri sit a Christo institutũ in elementari aqua ex forma ⁊ materia constituta/ponit quatuor conclusiones. ¶ Prima est: q nec materia elemẽtaris aque per se sumpta/nec forma a materia separata eiusdem totius aque compositi elementaris est conueniens ad baptismũ. ¶ Hec apparet. qr in nullo tali saluaret rõ essentialis aque compositi: q̃ sola supponitur ex institutiõe Christi idonea ad baptismum. nulla enim pars substantie compositi est ipsa substãtia composita quãtũcũq; eius accidentibus informata. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia accidentia non pertinent ad substantie rationem. ¶ Secũda conclusio est: q aqua elementaris ex forma substantiali ⁊ materia constituta/omni forma accidẽtali omnino tuis spoliata/esset idonea ad baptismum. ¶ Hec apparet. quoniam ad hoc q aqua compositi elementaris sit ad baptismum idonea/ nõ requiritur q sit calida nec frigida nec humida nec sicca: sed sufficit q sit rara vt in ipsa possit quodlibet balneari. ¶ In omni ergo aqua cõpositi elementari posset quis congrue baptizari in qua posset realiter balneari. sed in aqua omni forma accidẽtali ab ea distincta realiter spoliata posset quis naturaliter balneari. ad hoc enim non requiritur nisi raritas vel aliqualis distantia partium aque: que vt nunc suppono non est distinctum a partibus aque aliquid in re extra. ergo ⁊c. ¶ Tertia cõclusio que sequitur ex predicta: est q aqua compositi omnibus suis accidentibus spoliata ⁊ aliis contrariis puta igne per diuinam potentiam informata esset idonea ad baptismum/ licet nullus posset in ipsa sine aliq̃ lesione sui corporis baptizari. ¶ Hec apparet. quia vt dictum est/in quacunq; aqua elementari compositi posset quis balneari ⁊ baptizari. sed in aqua suis propriis accidentibus spoliata/ ⁊ aliis puta flamme ignis accidentibus informata posset quis balneari licet non sine sui corporis aliqua lesione. ergo ⁊c. ¶ Quarta conclusio est: q aqua elementaris compositi eisdem que nunc habet accidẽtibus informata posset esse inconueniens ad baptismum. ¶ Hec apparet. quia omnis aqua est inconueniens ad baptismũ i q̃ nõ potest aliquis baptizari. sed aqua sub eisdem manens accidẽtibus que nunc habet posset per dei potentiã sic condẽsari vel quomodocũq; aliter fieri q nõ posset in ipsa quis balneari. ergo ⁊c. ¶ Ex predictis omnibus concludo: q omnis ⁊ sola elemẽtaris aqua compositi idonea ad balneãdum seu abluẽdum est materia idonea ad baptismũ. ¶ Ex hoc sequitur: q baptismus nõ potest fieri in aqua rosacea/nec i saliua/nec in vina/nec in lixiuio/nec in gelu/nec in niue. Põt autẽ fieri in aqua maris sicut ⁊ i fluuiali. ⁊ ratio omniũ est/quia in nullo predictoꝝ excepta aqua maris saluat ratio aque elementaris. ¶ Qõ qdẽ aliqui ex hoc probãt. Dicũt enim q illa aqua in quã resolui aliqõ corpus mixtũ: nõ ẽ elemẽtaris/cuiꝰ mixti residuũ in qõ resoluit non est purũ elementũ sed aliqõ corpus mixtũ. non enim ẽ ꝓbabile corpus mixtum resolui in elementatũ seu mixtum ⁊ impurum elementũ. ⁊ econuerso ois illa aqua in quã est resolutũ aliqõ corpus mixtũ est elemẽtaris/cuiꝰ residuũ i qõ est resolutũ/ẽ purus elementũ. sicut exẽplificatur de aqua i quã resoluit nix vel glacies. talis inquã arguit eã elementaris: qr residuũ in qõ talia corpora resolũtur nõ est aliquod mixtũ sed purum elementum puta acr. sed in omnibus aquis predictis excepta aqua maris sic est q corpora mixta in ipsas resoluta fuerũt resoluta in alia corpora mixta que non sunt pure elementa. Apparet de rosis quarum residuum aliud ab aqua rosacea distillata non est elementũ sed aliquod corpus mixtum. idem apparet de vina ⁊ de salsa. ¶ De lixiuio autem qõ est resolutum ex mixto non naturaliter sed per artem: quia ex mixtione aque et cinerũ/ probatur per hoc: quoniam omnis aqua elemẽtaris transiens per aliquod corpus mixtum: qõ propter hoc transitum nõ retinet speciem quã habebat: arguitur alterius speciei. ⁊ econtrario illa aqua post transitũ est eiusdem speciei cuius corpus mixtum per qõ transiit manet in eadẽ specie in qua prius. sed cineres post aque transitum ex qua fit lixiuiũ non manẽt in eadem specie in qua prius. econuerso autem aqua maris trãsiens per arenam specie inuariatam redit ad qualitatem pute ad dulcedinem aque fluuialis. Ex quo arguitur q antea licet amara erat vere elementaris ⁊ eiusdem speciei vt postea. quare ⁊c. ¶ Sed ista ratio quantũ ad lixiuiũ/ accipit dubium. non enim magis cineres propter aque cuiscunq; transitum videntur specie variari q̃ arena vel quecunq; alia terra propter transitum aque maris. In niue nũt vel in glacie nõ põt fieri baptismus/vel qr talia sunt ab aqua elementari alterius speciei: vel quis esto q nõ/ sunt tamen inepta ad abluendum. potest tñ fieri in aqua ex talibus resoluta. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundũ: sunt duo modi

dicẽdi ꝓtrarij. Aliqui enim dicunt q verba sunt quid principaliꝰ in baptismo q̃ ablutio ipsa. ¶ Pro ista opinione arguitur. Primo. quia quorũcũq; concurrentium ad institutionem alicuius illud est principalius qõ est determinatiuũ seu specificatiuũ alterius. sed ad constitutionẽ baptismi concurrit actus ablutionis per modum materie specificabilis ⁊ determinabilis/ ⁊ verba ipsa per modum forme specificãtis ⁊ determinãtis. ¶ Qõ ꝓbat. qr cum actus ablutionis possit fieri vel propter corporalẽ immunditiã remouendã vel sanitatem consequendã: vel ꝓpter multas alias causas/ verba ipsa: Ego te baptizo tẽ determinant talem actum ad finem intẽtum sibi diuinitus prestitutum. ergo ⁊c. ¶ Secũdo arguitur ad idem qr cõcurrens ad aliquid in virtute alterius/ minus principaliter concurrit q̃ illud in cuius virtute concurrit. sed actus ablutionis cõcurrit ad baptismũ in virtute verborum personarũ. ergo minus principaliter q̃ nomina ipsa seu verba personas exprimentia. ¶ Tertio. qr quodcũq; sacramentum est signũ. ergo illud est in omni sacramento principalius qõ est signatiuũ expressius. sed verba sunt huiusmodi. secũm enim Augu. ij. de doctrina christiana. cap. primo. inter cetera signa instituta ad signandum verba obtinẽt principatũ. ergo ⁊c. ¶ Quarto cõfirmatur ꝑ eũdẽ Augustinũ dicẽtẽ sup Joãnẽ homil. 80. Accedit verbũ ad elemẽtũ ⁊ fit sacramentũ. detrahe verbum/ et qd est aqua nisi aqua? ¶ Aliorũ modus dicẽdi est ẽ ⁊ vez q ablutio est principalior. Pro q̃ arguitur. ¶ Primo: qr illud est principaliꝰ in ol cõstituto/ a quo specificatur tpm constitutum. sed baptismus denominatur et specificatur ab ablutione nõ a verbis. dicit enim a baptizando. ergo ⁊c. ¶ Secõ. qr cũ sacramentũ sit sacre rei signum/ illud est in quolibet principalius qõ euidẽtius significat rem sacram illi sacramento correspondentẽ. sed ablutio exterior expressiꝰ ⁊ euidẽtius significat ablutionẽ interiorẽ animę a peccato: que quidẽ ablutio est res sacra baptismi: q̃ verba. ergo ⁊c. ¶ Minor apparet. qr nec ista ꝛba Ego te baptizo: significant hmõi ablutionẽ animę a peccato: sed actũ tpm ablutionis baptismalis. aliquã q̃ sequitur: vez nomina psonarũ nõ significant talẽ animę interiorẽ ablutionẽ: sed eius principiũ effectiuũ

vez ipm deū. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmatur hoc. Primo ex verbis Saluatoris dicentis. Joānis.3. Nicodemo: nisi quis renatus fuerit ex aqua ⁊ spiritu sancto nō pōt intrare i regnū dei. Hic enī Christus nullā mentionē fecit de verbis: sed de aqua: ad insinuādū ipsaz cē ad baptismū principalius requisitā. ¶ Secūdo. qz ois sacramenta habēt efficaciā a Christi passione: ⁊ signāter scōm Augustinū 15. de ciuit. c. 29. vulnere lateralī a quo exiuit sanguis ⁊ aqua. sed cōstat q̄ aq̄ baptismalis euidentius significat illā aquā q̄ verba. Ex quo infertur q̄ sicut passio Christi fuit principalius instrumentū nostre salutis q̄ eius prōdicatio siue verba: ita ⁊ actus ablutionis est in baptisme principalior q̄ sint verba. ¶ Tertio. qz illud est principalius in quocūq; qđ principalius ponit i eius diffinitiōe. sed in diffinitione baptismi ablutio principalius ponitur q̄ verba/cum ablutio ponatur in recto ⁊ verba i obliquo. ergo ꝛc. ¶ Quarto. qz illud est baptismo essentialiꝰ qđ est ab ipso inseparabilius. sed hoc est actus ablutionis si enī hmōi actū sine verbis Christi ꝰ instituisset/vere actꝰ tunc sicut nūc baptizamus fuisset/nō aūt verba sine actu. ergo ꝛc. ¶ Quinto. qz illud est baptismo essentialius et principalius circa qđ nūq̄ aliqua variatio fuit/q̄ illud qđ fuit septies variatū. sed baptismus fuit septies variatus quātū ad verba. non enī Christus fuit baptizatus i nole patris ⁊ filij ⁊ spiritus sancti/nec in nole venturi in quo Joānes aliquos baptizabat. Unde aliter baptismꝰ fuit datus in nole venturi: aliter i nole Christi: nūc datur in nole patris ⁊ filij ⁊ spiritus sancti. Christus etiam non videtur cū verbo aliquo baptizatus. sed in aqua tñ modo balneatus. nunq̄ aūt quātū ad ablutionis actum fuit facta variatio in baptismo. ergo ꝛc. ¶ Contra istum duplicē dicendi modum simul/arguo sic. Aut intelligūr alterā ptem sacramenti cē principaliorē altera in sacramento vt formaliter: vel virtualiter sumpto. sed nullū eorū q̄ requirūtur ad baptismū vel ad q̄cunq; aliud sacramentū potest esse principalius alio aliquo hoꝝ modorū ipsū sacramento sumpto. ergo nec aqua est principalior i baptismo q̄ verba: nec econuerso. ¶ Probatio minoris. qz sacramentū vt formaliter sumptū est sensibile signum eius qđ deus statuit ipso mediāte conferre. ergo ū in baptismo vel in quocūq; alio sacramēto vt formaliter sumpto aliquid eius est principalius alio/ hoc est quia effectus sacramēti directus exp̄ssiuū. sed nulla pars baptismi directus q̄ alio significat effectum baptismi. Probo: tum qz neutra nec ambe simul significāt gratiā baptismalē nisi qz baptismus ad hoc diuinitus institutus. Eorū aūt quę nō ex se sed tñ ex alterius institutiōe aliqđ significant/neutrū magis q̄ alterū significat illō. Tū secūdo. qz nec verba sine aqua nec econuerso significāt gratiā baptismalē sed oīa simul sumpta. solū enī illa dicunt gratiā significare quibus mediātibus deus statuit gratiā cōferre. ergo ⁊ equaliter ipsam vident significare illa quibus mediātibus statuit deus ipsam equaliter conferre. sed deus statuit cōferre gratiā ⁊ remittere culpam mediāte baptismo absolute nō magis ꝓpter ablutionez q̄ ꝓpter verba nec minus. ergo neutrū horꝝ est significatiuū principalius q̄ alterū/nec p ꝑs principalius i baptismo vt formaliter sumpto. ¶ Secō ꝓbo secām ptem minoris: vez q̄ neutra pōt dici alia principalior in baptismo vt virtualiter sumpto. qm baptismi sacramētū vt virtualiter acceptū est aliquo mō grē collatiuū ⁊ culpe remissiuū/hoc est mediū talia ꝓsequendi. ergo si in baptismo vt sic sumpto aliquid est principalius alio/hoc est aut quia gratie baptismalis magis principiū effectuū/aut qz mediū ad ipsam ꝓsequendū magis necessario requisitū. sed primū nō pōt poni: cū nec aliqđ sacramētū nec aliqđ eiꝰ sit effectꝰ q̄ ipm collati principiū ꝓductiuū. nec scōm: qz nec sacramentū nec aliquid eius est necessariū ad aliqđ a deo ꝓsequendū nisi qz sic est q̄ ipm deum institutū. Eq̄liter aūt oīa ad baptismū necessaria deus statuit debere concurrere ad ꝓsequēdū gratiā baptismalē. q̄ ꝛc. ¶ Et ideo dico aliter: vez q̄ nihil est in baptismo qđ sit principaliꝰ alio/ nec i quocūq; alio sacramēto. nec enī pōt eē principalius in significādo nec i significatū principaliter cāliter ꝓducēdo/ nec qz ad sacramentū ipz amplius requisitum. quare ꝛc.

Ad rationes dicentiū verba esse principaliora ablutione.

¶ Ad ꝓmā qñ dicit q̄ verba determināt ⁊ specificāt actū ipm: Dico q̄ falsuz est. nec enī actꝰ ablutionis specificat seu determinat/nec econuerso: cū ista sint q̄dā duo totaliter distincta tā quidditative q̄ etiā subiective/nec etiā baptismus est ex eis cōstitutū aliqđ q̄ se unū. ¶ Ad scōaz cōcedo actū ablutionis ꝓcurrere ad baptismū minus principaliter trinitate/nō tñ noiꝝ ꝓsonārū trinitatis: qz nec actus ablutionis ꝓcurrit in virtute noīm magis q̄ nota in virtute actus: ſz ambo simul vez verba ⁊ ablutio ipa cōcurrūt in virtute ibi inuocate trinitatis effectum baptismi mediāte utroq; eq̄liter vez verbis ⁊ ablutione causaliter ꝓducēte. ¶ Ad tertiā qñ dr q̄ verbū in significādo obtinet ꝓncipatū: Respondet q̄ verū est in significādo cōceptū mētis: ⁊ sic intelligit Augustinꝰ. Ad significādū aūt effectus realeꝰ alia sunt signa exteriora exp̄ssiꝰ ipos significātia q̄ verba. sicut vestigia in puluere derelictū exp̄ssius repsentat alaī/vel fumus ignē/q̄ aliqđ verbū. Sacramētū aut nō ē institutū ad significādū mētis cōceptū sed interiorē actū vez ablutionem anime a peccato p gratiā. hoc aūt ex se non significat nisi ex diuina institutione/ ⁊ p ꝑs cēlit. q̄re ꝛc. ¶ Ad quartā dicēdū: q̄ sicut Augustinus dicit q̄ accedente verbo ad elementū efficit sacramētū: ita et cōuerso posset dicere qz sic est: vez q̄ accedente elemēto ad verbū efficit sacramentū: ⁊ sicut verbis amotis aqua nō est sacramentū sed tñ aqua: ita nec verba sine aq̄ sunt nisi verba. ¶ Ad alia in ptrarium. Ad primū dicēdū q̄ baptismus vt virtualiter acceptus/ puta vt est sacramētum gratie collatiuū ⁊ culpe remissiuū: non magis dicit ab actu ablutionis q̄ a verbis nec econuerso: licet vt materialiter sumptus aliquo modo imo simpliciter ⁊ totaliter dicat ⁊ denoīet ab actu/ ⁊ nullo mō a verbis. Et ita concludit ex rōne q̄ verba nō sunt necessaria ad baptismū: qđ verū ē accipiēdo isto mō baptismū/vez materialiter tñ: qz vt sic baptismꝰ nō est nisi ablutio seu balneatio. sed hic nō sic loquimur de baptismo. q̄re ꝛc. ¶ Ad scōm dicēdū ꝓsimiliter. ablutio enī ipa exterior baptismalis nō magis significat ablutionē interiorē anime a pctō ex se: q̄ alia q̄cūq; ablutio corporalis qua q̄s pōt abluere semetipm. q̄ ergo talis ablutio illud significet: hoc est ex diuina institutiōe. sed tā verba q̄ ablutio ipa sunt ad hoc diuinit⁹ significādū instituta. q̄ ꝛc. ¶ Cōfirmat. qm̄ nec baptismꝰ nec aliqđ eiꝰ significat ablutionē aliē a pctō nisi qz hoc natuz est sequi ad ipm. sed non magis alia a pctō abluit ꝓpter actū ablutionis exterioris q̄ ꝓpē verbū. ergo ꝛc. ¶ Pretera ista rō videt supponere q̄ sicut corpus in baptismo corporaliter tacta alia spiritualiter ab aliqua reali macula liberetur seu emūdetur/ quod nō est verū. nihil enī existēs ante baptismū in alia remouet q̄ baptismū ab ipa: qz nec culpā remittere est ab alia aliquid remouere: sed ipsi culpā ad penā nō imputare vt in ꝓcedēti⁹ fuit dictū. ¶ Et qñ dicitur in ꝓbatione minoris/ q̄ verba ista: ego baptizo te significāt solū exteriorē nō aūt interiorem actū: nec etiā verba sequentia/ sed eius principiū effectiuū: Dico q̄ falsum est. licet enim ex humana impositione predicta verba

baptismi nō significēt ipz institorē actū/baptismi effectū/ significāt tñ eū sicut ꝛ ipsa exterior ablutio ex diuina institutione:ex qua sequitur huiusmodi effectus baptismi tra ad verba sicut ad ablutionē ipsam. nō est aūt inconueniens vnum ꝛ idem significare diuersa/ad que significāda est a diuersis impositum/seu ab vso. Et ita in ppō sito licet hec verba/ego baptizo te/ significēt actū exterioris ablutionis:ꝛ sequentia/vez in nomine patris ꝛ filij ꝛc. deū ipsum baptismi effectū principium pductiuū et hoc ex humana horum vocabulorū impositione ad talia significāda:sola tñ verba p̄dicta sūt sumpta significāt aliud ex diuina institutione:sicut ꝛ actus ablutionis exterioris / puta ablutionem interiorē anime a peccato.

¶ Ad tertium dicendū: q̄ licet Christus verba non expressisset/p̄ quam tñ ipa implicite intellexit ꝛ cū nullus possit renasci in aqua tñmodo sine verbis/magis q̄ ex verbis sine aqua. ¶ Ad quartum dicēdum: q̄ a vulnere lateralis dicūtur emanasse sacramenta solum ꝓpter expressam similitudinē partiū duoꝝ principaliū sacramentorum: vez eucharistie ꝛ baptismi. Est enī in altera pte eucharistie puta sub speciebus vini sicut etiā in speciebꝰ ponis/iz aliter Christi sanguis.altera etiā pō baptismi est aqua. a vulnere autē illo emanauit sanguis ꝛ aqua. Ex hoc aūt nō sequitur aquā esse principaliorē in baptismo q̄ sit sanguis in eucharistie sacramēto. ¶ Ad q̄rtū dicēdū: q̄ i diffinitiōe baptismi nec actus ablutionis ponitur principalius q̄ verba/nec cōuerso. Et q̄n dicit q̄ actus ponit i recto:dico q̄ si p̄ hoc aliq̄ p̄cipalitas in actu designet nō magis actus debet poni in recto q̄ verba. ¶ Ad sextū dicendū: q̄ licet a baptismo vt materialiter sumpto actus sit inseparabilior q̄ sint verba:cum nec baptismus vt sic sumptus sit aliq̄d nisi actꝰ:tñ vt baptismus accipit formaliꝫ ꝛ virtualiter ve a Christo institutus/eque verba sunt ab ipo baptismo inseparabilia sicut actus. ¶ Ad septimū dicēdū: q̄ sicut fuit facta variatio i baptismo quātū ad verba a deo istituēte ipz:ita potuit fieri quātum ad actuz/ licet non fuerit sic de facto.ꝛ hoc loquendo de baptismo nō vt materialiter sed vt formaliter ꝛ virtualiter sumpto:vt vez ex diuina institutione est signum sensibile gratie collatiuū. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio dicendū q̄ falsum accipit forma cum aque a materia separata nō esset aqua elementaris cōposita vt superius est predictum.ergo ꝛc.

TErtio quēro de baptismi institutione:virū baptismus a Christo fuerit instituus. ¶ Et videtur q̄ sic.quoniā solus ille potest sacramentū instituere qui potest ei signatum conferre.sed signatum baptismi est possibile solo deo.ergo ꝛ eius institutio. ¶ Contra.q̄ Joannes baptismū de facto instituit vt in p̄cedentibus dictum fuit. ¶ Responsio. Primo ad questū. Scdō an circūcisio euacuata fuerit illico post baptismum.

Quantum ad primū: licet appareat

q̄d dicēdū ex dictis in quadā questione suptus/p̄mitto tñ ad huius euidentiā ampliorē q̄ sicut sacramenta ab alio habent efficaciā meritorie/ꝛ ab alio effectiue:ita et instituta fuerūt ꝛ instituī potuerunt ab alio vt ab efficiē te/ꝛ ab alio vt ipa instituī ad salutem fidelium p̄merente. ¶ Hoc p̄misso/pono tres cōclusiones. ¶ Prima est: q̄ Christus vt homo nō instituit effectiue p se nec potuit instituere baptismum nec aliquod aliud sacramentum. ¶ Hec apparet.quia soli illi est possibilis sacramēti instituto isto modo/ cui est possibilis eius signati adhibitio.si homo assumptus nō magis q̄ aliqs alius nō assumptus potest per se effectiue in signatum baptismi nec alicuius alterius sacramēti.ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat.q̄ sacramētū nō est sacramētū nisi p signū verū.si nō ē signū verū nisi qz ad ipm natū est sequi signatū:qđ nō pōt esse ab ipo signo sed ab eius institutore.ergo ꝛc. ¶ Secūda cōclusio est:q̄ Christus vt homo meruit institui baptismū et qlibet aliud sacramentū ad salutē fidelium viatorum. ¶ Hec apparet.q̄n ille meruit institui sacramentū qui meruit eius effectū.sed homo assumptus meruit totaliter effectuz baptismi/ ꝛ ptialiter effectus cuiuslibet alterius sacramēti.ergo ꝛc. ¶ Et si q̄rat:q̄re Christus nō meruit nobis gratiā sine mediātibus sacramētis sicut ipoz meruit Hieremie ꝛ Joāni/ꝛ olbus alijs sanctificatis antequā natis?Dico q̄ Christus aliter filius ꝛ aliter nobis ꝛ aliter matri sue (supposito q̄ a peccato originali p̄seruata fuerit)gratiā meruit:qz sic deus fieri voluit. ¶ Tertia conclusio est: q̄ Christus vt deus verus instituit ꝛ instituere potuit p se baptismū sicut ꝛ oē aliud sacramentū. ¶ Hec apꝑt p rōnē cōtrariā supradictē:puta qz ipsi est possibile esse ponere cuiuscunq̄ sacramēti signatum. ¶ Et si q̄rat vbi vel quādo Christus baptismū instituit? Respōdet:q̄ baptismū Christus nō instituit qñ a Joāne baptizatus:qz nec in verbis in quibus baptismū fieri instituit/baptizatus fuit:sed vel i nullis/vel (vt dicūt alij) in verbis baptismi Joānis puta in nomine venturi.qz licet ipe iam venisset p carnis assumptionē/adhuc tñ erat venturus p carnis mortificationē ꝛ hois liberationem. Nō est etiā verisile q̄ ipe baptismū instituerit Joānes.3. quādo dixit Nicodemo:Nisi qs renatus fuerit ex aqua et spiritu sancto ꝛc.quoniā hoc fuit dictū de nocte in occultō ꝛ vni ꝑsone priuateq̄ nō fuit preco institutionis baptismi. Nō pōt etiā dici ḳtio q̄ ipz instituerit Matth. vltimo:quādo apostolis dixit:Euntes docete oēs gētes baptizantes ꝛc.quoniā illud fuit dictū tēpore sue ascensionis: si ante suā ascensionē ꝛ etiā añ passionē apostoli baptizabāt baptismo Christi/vt apꝑet Joāne.4.vbi dr q̄ Jesus nō baptizabat sed discipuli ei⁹. Ex quo arguitur: q̄ ante Christi passionem baptismus a Christo fuerit institutus:licet quādo vel vbi/nō sit in aliquo euāgeliorum expressum. ¶ Hec de primo.

Quantū ad secundum: distinguuntur

quatuor tēpora in baptismo ꝛ in circūcisione. ¶ Primū tempus baptismi fuit in quo baptismus erat cōsultus tñmodo nō p̄ceptus.ꝛ hoc fuit a tempore institutionis baptismi vsq̄ ad tempus ascēsionis Christi. Q̄dū enī Christus in mūdo fuit/ nullū legalium nec circūcisionē p ꝑsē interdixit.ꝛ ideo nec baptismū p̄cepit. ¶ Secundū tēpus fuit baptismi in quo Christus ipe p̄dicari p̄cepit non tñ ad ipz obligari aliquem voluit adhuc/ licet tunc baptismus fuerit sub p̄cepto. Nullus enī legislator vult aliquem obligari ad suū statutū aliquod seu p̄ceptū anteq̄ statutū hutusmodi seu p̄ceptū ipsi fuerit ꝓmulgatū et hoc tempus baptismi fuit a Christi ascensione quādo dictū fuit apostolis:Euntes docete oēs gētes baptizantes ꝛc.vsq̄ ad sancti spiritus missionē qñ apostoli p̄dicare inceperūt. ¶ Tertiū tēpus fuit in quo Christus ad baptismū tam institutū ꝛ p̄ceptū voluit obligari nō oēs vr sed specialiter nūc istos nūc alios scōm q̄ apostoli successiue nūc in vno loco ꝛ terra postea i alia predicabant ꝛ hoc tempus incepit in Judea in die sancti spiritus missionis.non enim omnes ad baptismū simul obligari debuerūt suscipiēdum:quia nec omnes simul ipsum ubi esse necessarium agnouerunt:cū hoc per predicationem apostolorum qui simul vbiq̄ p̄dicare nō potuerūt fuerit diuulgatum. Nullus autē tenetur ad legislatoris aliquod institutū seruandū quousq̄ statutum ipm fuerit sibi manifestum.quare ꝛc. ¶ Quartū ꝛ vltimū tempus

baptismi fuit in quo deus omnes vniuersaliter ad ipsuz obligari voluit: & hoc fuit post apostoloꝝ vniuersalē p̄dicationē & euāgelij publicationē. vñ q̄ dicit in psalmo 18. In omnē terrā exiuit sonus eoꝝ & in fines orbis terre verba eoꝝ. Hoc tēpore vltimo baptismi fuit circumcisio totaliter & vniuersaliter euacuata: & offuno illicita. Primo ergo ante veꝝ institutū baptismū fuit necessaria. Secō post baptismū institutum & confirmū fuit vtilis sicut antea: nō tñ necessaria. nec erat baptizatus tenebat circūcidi nec ecōuerso circūcisus baptizari. Tertio aūt circūcisio fuit licita: non tñ vtilis nec necessaria. et hoc fuit quādo baptismus p̄dicari incepit. nō erat statim tūc fuit Judeis licet gentilibus circumcisio interdicta: sicut nec alia legalia: cū Judei ad fidem cōuersi postea legalia obseruauerit multis annis. Vltimo aūt fuit omnino illicita & interdicta. Quo aūt tempore Judeis inceperit esse interdicta & illicita: non habetur ex scriptura. licet enī gentilibus cōuersis fuerit interdicta in quarto tempore baptismi: veꝝ post euangelij p̄dicationē & ipsoꝝ conuersionē: nō tñ Judeis. ¶ Et si q̄ratur: quando ante Christi mortē cōcurrebāt insimul circūcisio & baptismꝰ quod horū sacramēt oꝝ erat vtilius & efficacius: ¶ Ad hoc videtur dicendū: q̄ si ideo vt p̄mittur dictū sacramenta noue legis sunt vtiliora & maioꝝ gratiā cōferentia q̄ sacramēta antique legis: q: illa tñ habebāt efficaciā a passione exhibenda: ista aūt a passione exhibita q̄ p̄cēdit ante Christi exhibitā passionē circūcisio & baptismus eq̄liter p̄ficiebāt sicut & equaliter cōcurrebant. ¶ Ex quo sequit corollarie: q̄ ola legis euāgelice sacramēta ante Christi mortē instituta fuerūt maioris efficacie post Christi mortē q̄ pri⁹. Nisi forte dicat q̄ sacramēta habent efficaciā a Christi passione magis vt volita & accepta q̄ vt in corpore sustētata: vt sic aūt Christus statim vt conceptus fuit pati incepit. ¶ Sic ad questionē. ¶ Ad rōnē in principio dicendū q̄ Joannis baptismus nō fuit sacramentum: quia non ex seipso alicuius gratie collatiuus.

Circa distinctionem quartam: in qua Magister determinat de susceptiētibus baptismū: Quero primo de paruulis baptizādis. Secūdo de adultis. ¶ Quātū ad primū: q̄ro vtrū cēs puuli baptizati recipiāt eq̄liter effectū baptismi. ¶ Et videtur q̄ sic. q: cū deꝰ nō sit acceptator personarū: nō conferat inequalia premia in sequenti: nec dona gratie in presenti nisi p̄pter inequalia merita. sed paruuli quibus per baptismū conferuntur gratie donū cum nullum habeāt meritū non possunt esse in merito inequales. ergo nec in dono gratie q̄ recipiāt per baptismū. ¶ Contra. quia baptismus habet efficaciā suam totaz sicut & omnia alia sacramenta a Christi passione. sed Christus non oibus electis adultis vel paruulis eq̄liter imo inequaliter meruit. ergo ꝛc. ¶ Respōsio. Primo ad questum. Secundo an aliquis nondum natus possit in materno vtero baptizari. Tertio an plures possint baptizare vnū paruulum vel adultum: & econuerso vnus insimul plures.

Quantum ad primum: est sciendum q̄ cum per baptismum (vt fide tenemus) paruulis remittatur originalis culpa & infundatur supernalis gratia: hic non queritur de inequalitate remissionis culpe originalis. quoniam constat etiam per fidem istam omnibus equaliter remitti. illis enim culpa omnibus remittitur equaliter qui ab omni pene illi culpe debita eq̄liter liberantur. sed per baptismū a pena damni debita culpe originali omnes paruuli & etiam alij equaliter liberantur: cum post baptismum immediate decedentes omnes deum consequantur nec aliqua pena damni. Nō igitur hic queritur de equalitate remissionis culpe originalis: sed de equalitate consequutionis gratie supernalis: an videlicet omnes paruuli baptizati sint equales in recepta gratia supernali in presenti: & per consequens in eternali gloria decedentes post baptismum illi cō in sequenti. omnes enim equales in gratia in presenti: sunt equales in gloria in sequenti: & inequales in gratia inequales in gloria. Nō non sic est de inequalitate fidei & spei: & equalitate: cum in talibus videlicet fide et spe reprobi condemnandi aliqui sint pollentes electorum aliquos excedentes. Et ideo nec de fide etiā nec de spe hic queritur: que etiam in baptismo (vt p̄munter dicitur) paruulis infundunt nec de quocunq; alio a charitate in baptismate infuso sed precise de equalitate vel inequalitate charitatis seu gratie: cuius solius virtutis equalitas seu sequalitas habita in presenti arguit equalitatem vel inequalitatem habende gloie in sequenti. ¶ Hoc suppositio ad intelligentiam questionis: premitto ad euidentiam solutionis: q̄ paruulos consequi equalem vel inequalem gratiam per baptismum: potest intelligi dupliciter. Uno modo q̄ hoc fiat ex parte operis operati: hoc est precise ex parte ipsius sacramenti suscepti: quia solo videlicet sacramēto mediante quocunq; alio circūscripto: deus disposuit eis conferre gratiam equalem vel forsitan inequalem. Alio modo q̄ hoc fiat ex parte alicuius operis operantis: hoc est aut propter deuotionem parentum vel eis ministrantium sacramentum. ¶ Hoc premisso pono pro solutione ad questum: quatuor conclusiones. ¶ Prima est: q̄ omnibus paruulis debite baptizatis cōferē gratia. ¶ Hāc suppono ēē q̄stio propositam: cuiz gratie ipsa sit effectus baptismi. Est etiā nota per fidem: quoniam nullus nisi mediāte gratia sibi collata supernaturaliter a pena eterna. sed omnes in baptismo (vt fide tenemꝰ) eripiuntur a pena damni eterna eis pro culpa originali debita. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. quia nullus acceptatur ad gloriam nisi per sibi collatam gratiam. sed omnes paruulos in baptismo deus acceptat ad gloriam. ergo omnibus dat gratiam. ¶ Secunda conclusio est: q̄ deus dat paruulis baptizatis in equalem gratiam ratiōe inequalitatis alicuius operis operantis: hoc est propter inequalitatem deuotionis et meritorum quorūcūq; orantium pro paruulis baptizādis. ¶ Nec videtur euidens. quoniam non videtur verisimile q̄ puuli nihil proficiat deuotio ac pro eis facta oratio parentum vel aliorum eos ad baptismum offerentium vel ministrorum ipsos baptizantium. non magis enim oratio talium est adultis pro quibus fit: vtilis: q̄ paruulis. sed nisi propter inēq̄litatem deuotionis & orationis facte pro paruulis gratia conferretur inequalis imo deficiat ab aliquo pro eis fieret eis inutile existeret: excepto solo baptismo. p̄stat enim q̄ eis nihil aliud a baptismo valet ad remissionem culpe originalis: nec ad gradū gratie supernalis cōem omnibus et necessarium ad remissionem ipsius culpe originalis. ergo nisi vltra istū daretur aliquid plus aliquibus: nulla parentum vel ministrorum vel quorūcūq; aliorum deuotio vel oratio eis proficeret nec valeret. hoc aūt videtur valde absurdū. ergo ꝛc. ¶ Ex hoc sequitur: q̄ Christus meruit paruulis aliquibus primas gratias inequales. & hoc non totaliter sed partialiter. ¶ Hoc apparet. quoniam omniū electorum Christus meruit gratias & glorias: vel totaliter vt illorū gratias & glorias que conferūtur absq; alicuius alterius merito: vel partialiter vt illorū qui gra-

lias consequūtur in presenti ⁊ glorias in sequēti nō solo Christi sed alicuius alterius merito mediante. sed parvuli (vt dictum est) recipiunt in baptismo primas gratias inequales propter inequalitatem meritorum parē tum vel ministrorum vel quorūcūq; pro eis orantium et intercedentium aliorum. ergo ⁊c. ¶ Tertia conclusio est: q; paruuli videntur recipere in baptismo gratias inequales ex solo opere operato/puta baptismo recepto quocunq; alio circūscripto. ¶ Hec potest ꝓbari. quoniā recipientes inequalem gratiam in baptismo vel in quocunq; alio sacramento/solo Christi passionis merito mediante/recipiunt inequalem gratiam precise ex opere operato. ¶ Hoc apparet. non enim est intelligēdum gratiam aliquam conferri alicui ex opere operato / hoc est mediante sacramento/ exclusso merito Christi: cum ipse meruerit efficaciā seu effectum cuiuslibet sacramēti/nec per consequens aliquod sacramētum sit efficax ex seipso sed tm̄ ex merito Jesu Christi. Sed quuli q; baptismum sine alicuius alterius a Christo merito possunt recipere et recipiunt gratias inequales ex solo merito Christi passi. ¶ Hoc ꝓbatur. quia non est verisimile omnes parvulos post baptismum ante suum aliquod meritum decedentes esse in gloria equales: cum tam in proprio q; in alieno alio a Christi merito sint equales. sed inequales in gloria in sequenti fuerunt inequales in gratia in presenti. ergo ⁊c. ¶ Et si quaratur: quomodo Christus cum pro omnibus electis vniuersaliter mortuus fuerit/ maiorem gratiam vni q; alteri mereri potuerit quocūq; alio cuiuscūq; alterius a Christo merito circumscripto? Respōdeo: q; Christus motus prouidit omnes electos et ipsorum gradus glorie inequales: ⁊ ita pro predestinato sibi ad maiorem glorie gradum note plenius ⁊ affectuosius obtulit semetipsum appetens sue passionis meritū plus valere ad maiorem glorie graduz ordinatis siue precise propter hmōi passionis sue meritū/siue etiaz quorūcunq; aliorum aliquo alio merito mediante. sed cum baptismus ⁊ quodcunq; aliud sacramentum habeat efficaciam ex Christi passione/in illis habet maiorem pro quibus ipsa passio affectuosius est oblata. quare ⁊c.

Sed tunc est hic dubium. quoniam ea

dē ratione videtur esse concedendū mediante quocunq; alio sacramento ab ipso baptismo ip̄m cum equali preparatione recipiētibus ⁊ ceteris omnibus aliis a Christi passione existentibus paribus conferri gratias inequales. ¶ Ad hoc posset dici forsitan: q; nullum est inconueniens qđ infertur. licet enim deus sacramenta instituens se determinauerit ad aliquem certum gradum gratie eis mediantibus digne ipsa recipientibus conferendu: quo gradu nunq; minor alteri conferatur: nullū tamen est inconueniens vltra illum/sacramentis mediātibus aliquibus plus conferri puta illis qui sunt ad maiorem gloriam eternaliter ordinati. ¶ Ex predicta conclusione sequiturq; Christus aliquibus meruit totaliter primas gratias inequales. ¶ Hoc appet. quoniam eis meruit totaliter primas gratias qui cōsequuti sunt ipsas sine merito alterius cuiuscunq;. Sed multi parvuli baptizati sine alio aliquo merito a passione Christi consequuntur in baptismo gratias inequales/vt omnes post baptismū decedentes inequales gradus glorie consequentes/nullo a Christo alio eis premiū promerente. ergo ⁊c. ¶ Et si forte dicas: q; tales non sunt in gloria inequales: Concedo si equalem gloriam habuerunt: et consimilem gratiam acceperunt. Sed q; non sint equales immo inequales omnes sancti in gloria/habetur a beato Chrysostomo super Matth̄. sic dicente super illo verbo/Inter natos mulierum nō surrexit maior. Posito q; omnes sancti quantum ad subtilitatem ovum iudicij inuicem sibi aut inferiores aut superiores sunt aut pares. Ex quo intelligimus: q; qui maiorem se non habet omnibus maior est. ¶ Ex hoc sequitur corollarie: q; sicut nullus erit in patria alteri equalis in premio: ita nec in via fuit aliquis alteri equalis i merito. ¶ Hoc apparet. quia inequalitas premiorum ex inequalitate prouenit meritorum. ¶ Et si obijciatur primo de paruulis qui nullum meritū habuerunt: Secundo de adultis qui equalia bona fecerunt vel facere potuerunt: ¶ Ad primum dicendum q; licet non habuerint proprium meritum/habuerunt tamen alienum Christi videlicet passionis meritum: quod meritum fuit eis inequale modo predicto. ¶ Ad secūdum dicendum: q; esto q; aliqui electi equalia bona facerent in presentia non tamen ꝓpter hoc essent equales in merito: quia nec sunt equales in gratia. idem enim opus bonum est magis meritorium in maiori/et minus in minori gratia existenti. quare ⁊c. ¶ Et si dicas q; aliqui possent esse in equali gratia/et per consequens bona equalia faciendo equaliter promerentes: Concedo tales posse esse. sed de facto non sunt nec fuerunt scōz doctorem predictum. Quia tm̄ hoc solus deus nouit: ideo non est hic aliquid asserendum: sed quod dictum est probabiliter opinādum. ¶ Quarta conclusio est: q; omnes paruli baptizati pro suis futuris demeritis condemnandi videntur equalem gratiam recipere in baptismo: dum tamen alīū a Christo non mereantur eis aliquid conferri/ vel equaliter mereantur. ¶ Hec apparet. quoniam Christus nō meruit gratias inequales nisi predestinatis ad glorias inequales: q̄ paruulis baptizatis prescitis/meruit gratias equales. sed nullo alio a Christo pro eis aliquid promerente quicquid recipiunt recipiunt tm̄ Christi passionis merito. ergo ⁊c. ¶ Ex eodem medio sequitur de adultis baptizatis prescitis se equaliter disponentibus ad baptismum/videlicet q; consimiliter omnes tales equalem gratiam recipiunt per baptismum. ¶ Hoc apparet. quia si inequalem: aut propter ipsorum inequale meritum/ aut quia Christus vel aliquis alius eis inequaliter meruit. Sed non potest poni primum: quia supponimus q; ipsi ad baptismum equaliter se disponant. Nec secundum. quia (vt dictum est) Christus non meruit inequales gratias saltem totaliter mediante eodem sacramento nisi inequales glorias habētib⁹. Nec tertiū/supposito q; nullus alius a Christo eis meruerit aliquid/ vel omnibus equaliter meruerit. ergo ⁊c. ¶ Sed quid dicendum de paruulis baptizatis comparatis ad baptizatos adultos? Est enim dubium qui istorum recipiunt maiorem gratiam per baptismū. ¶ Ad hoc respōdetur: q; adulti maiorem gratiam recipiunt q̄ paruuli in baptismo. Cuius ratio est: quia paruulis infunditur gratia tm̄ merito alieno: videlicet Christi mortis. adultis autē digne baptismum recipientibus infunditur eadē merito alieno/et aliquo ipsorum proprio: cum in quolibet adultorum digne recipientium baptismum supponatur aliquis bonus actus: qui non est in aliquo parvulorum. quare ⁊c. ¶ Sed tunc secundum hoc oportet dicere consequenter omnes baptizatos adultos predestinatos eē ad maiorem gloriam q̄ sit aliquis paruulo⁹ meritorum post baptismum. quod non est nobis totaliter manifestū. ¶ Nec valet ratio que adducitur: quia paruuli consequuntur gratiam tm̄modo merito alieno: adulti aūt etiā merito aliquo ꝓprio. quoniam cū Christus (vt dictum est) diuersis inequaliter meruerit secundū q; tos ordinatos prouidit ad gradus glorie inequales/per consequens gratia quam meruit totaliter alicui puero ba-

ptizato potuit eſſe maior illa quã particulariter meruit aliquis adultus: & ſic credendum eſt fuiſſe de facto ſuppoſito q̃ aliquis paruulorum baptizatorum ſit in maiori gradu gloꝛie beatorum q̃ aliquis adultorum. Si autem quilibet adultorum beatorũ eſt maioꝛ in gloꝛia quolibet paruulorum qui nullum meritum propriũ habent tũc concedendum eſt maioꝛẽ infundi gratiam adultis q̃ pueris baptizatis. ¶Hec de primo.

Quantum ad ſecũdum: Aut paruulus

eſt totaliter i materno vtero/aut apparet aliq̃d eius. Si primum: non poteſt baptizari baptiſmo fluminis ſed bene baptiſmo ſanguinis. Si enim mater ſimul cum prole pro iuſtitia occidatur proles ipſa mediante baptiſmo ſanguinis a culpa liberatur: & gratia informatur. Nõ autem poteſt baptizari aque baptiſmo: quod arguitur ex dicto ſaluatoꝛis dicentis Joan.iij. Niſi quis renatꝰ fuerit ex aqua & ſpiritu ſancto ꝛc. Conſtat enim q̃ renaſci preſupponit naſci. ergo nullus niſi natus naturaliter poteſt renaſci ſpiritualiter per baptiſmum fluminis/ licꝫ p̃ baptiſmum ſanguinis. Nõ oportet aũt hic mentionem facere de baptiſmo flammis: quia nec talis ẽ baptiſmꝰ. flaminis enim baptiſmꝰ non eſt aliud q̃ ſupne gratie influxus. hoc autem non eſt baptiſmus ſed baptiſmi effectus. conſtat enĩ iſto modo videlicet flamine hoc eſt gratie ſancti ſpiritus munere multos eſſe in materno vtero baptizatos/ vt omnes ſanctificatos anteq̃ natos: q̃ tamen nõ debent dici baptizati ſed ſanctificati ſine baptiſmo mediante & quocunq; alio ſacramento. Si autez aliqua pars p̃ius appareat extra: aut illa pars ẽ ſine qua homo non poteſt viuere puta caput: aut ſine qua poſſet vt manus vel pes. ¶Tunc dicatur primo. q̃ ſi puer baptizetur ſm aliquam quamcunq; partem extra vteꝛũ exiſtẽtẽ ſine q̃ puer poſſet viuere: vel maneret ita ſecũdũ aliam ſine qua non poſſz viuere/ non eſt baptizatus: nec per conſequens eſt ſecundum partẽ talẽ aliquã baptizãdus. ¶Secũdo. q̃ ſi eo modo corpus ipſum appareat extra exiſtẽtibus intus quibuſcunq; partibus talibus partibus eius ſine quibus videlicet poſſet viuere: poteſt vtiq; baptizari. ¶Primũ probat. quoniam nulla talium partiuz extra apparẽte toto corpoꝛe reſiduo in vtero remanente poteſt quis dici natus: ergo nec per aliquã poteſt eſſe renatꝰ. ¶Secõm apparet per contrariũ. quoniã talis vere dicitur eſſe natus: ergo & poteſt eſſe renatus. ¶Confirmat. q̃ ſine quibuſcũq; partibꝰ aliquis poteſt naſci in eſſe naturali/ põt renaſci in eſſe ſpiritali mediante ſacramento baptiſmi. ſed ſine illis partibus in vtero remanẽtibus homo poſſet viuere & per conſequens perfecte naturaliter naſci. ergo ꝛc. ¶Alij dicunt aliter. q̃ quia in qualibet parte eſt tota anima/ ideo quecũq; extra apparet eſt baptizãda: & maxime ſi ſit caput in quo vigẽt oẽs ſenſus ſpiritaliter. & hic modus ẽ magis pius. ¶Et tamẽ dubiũ eſt an taliter baptizatus ſit baptizatꝰ/ tunc ſi poſtq̃ ſit baptizatus propter periculum/ naſceretur: eſſet ſaltem ſub conditione iterum baptizandus. ¶Hec de ſecundo.

Quãtũ ad tertium: dicit q̃ aut vterq; il

loꝝ totũ faceret: ille videlicet q̃ & verba pferret & puerum immergeret: aut vnus puerum immergeret & alius verba pferret. Primo modo a pluribus baptizatũ conſtat eſſe veriſſime baptizatum. Secundo autẽ modo eſt dubium. ¶Ad quod dicit communiter. q̃ non eſſet baptizatus taliter pluribꝰ a baptizatꝰ. Cuius ratio ponitur. quia ſi forma baptiſmi ſeruaretur q̃ eſt/ ego te baptizo/ non eſſet vera: cum verba pferens non eſſet baptizans. ¶Sz iſta rõ nõ ꝓcludit. Primo q̃ poſſz baptizari in forma grecoꝝ/ dicendo baptizetur ſeruus Chriſti. & tunc eſſet vera forma. ¶Secundo: quia cũ baptiſmꝰ vt eſt ſacramentũ nõ conſiſtat preciſe in actu abluendi ſed etiã in prolatione verboꝝ: per conſequens verba proferens partialiter dicit baptizans/ hoc eſt ſacramentũ baptiſmi conferens ſeu miniſtrans. quare ꝛc. ¶Et ideo videtur dicendũ. q̃ licet nec plures eundẽ nec vnus ſimul plures debent baptizare: vere tamen ſi fieret eſſet factus ¶Sic ad queſtionẽ. ¶Ad rationẽ in principio patet ſolutio ex predictis.

SEcũdo quẽro de adultis: vtrũ adulti nolentes baptizari baptizati recipiãt baptiſmi ſacramẽtũ. ¶Et videtur q̃ ſic. qm̃ percipiens per ſacramẽtũ ſacramẽti effectuz recipit ſacramentũ. ſed baptizatꝰ licet nõ cõſentiens ſiue nolens videtur recipere effectũ baptiſmi. Quod ꝓbat̃ q̃ effectꝰ huiꝰ ſacramẽti dat̃ ſolo merito Chriſti paſſi vt apparet in pueris. ſed ſi in aliq̃ baptizato reꝑiret actũ conſentiendi/ nõ daret̃ ipſi ſolo merito Chriſti paſſi: cũ ille actus conſentiẽdi eſſet actus ſuus vez conſentientis. ergo ꝛc. ¶Cõtra. quia nõ minus in baptiſmo videtur requiri conſenſus q̃ in matrimonio. ſed matrimonium nullum eſt ſine conſenſu preſito. ergo ꝛc. ¶Reſponſio. & ꝓmo ad queſitum. Secundo vtrum indigne baptiſmum recipientes quia ficte licet in ipſum conſentientes recipiant aliquẽ baptiſmi effectum. Tertio vtrũ omnes adulti baptizati digne recipiant equalem baptiſmalẽ gratiam. Quarto an iuſtificati anteq̃ naſcerẽtur tenerẽtur baptizari.

Quãtũ ad primum: dicitur q̃ adultus

ratione vtens poteſt ſe habere reſpectu baptiſmi triplicater. quia eſt volens: aut nolens: aut ſubl actu neutroꝝ nec volens videlicet neq; nolens. Si eſt volens ſimpliciter: nihil habẽs de voluntario/ aut vult debita intentione aut tñ verſoue. Primo modo volens eſt baptizatus ſecundo modo non. Si autem eſt nolens: aut ſimpliciter nihil habẽs de voluntario: aut aliq̃d habẽs de voluntario vult ſiquidem baptizari vt poſſit periculũ euadere: nollet autẽ ſi euadere aliter morte poſſet. Et taliter volens tamẽ debita intentiõe recipiat/ nõ verſoue/ baptizatur. Si autem eſt ſimpliciter nolens nihil de voluntario habens/ nullatenus baptizatur. Si autem nec eſt volẽs nec nolens: aut non eſt volens nec nolens actu ſed habitu: aut nec actu nec habitu. Si primo modo eſt volẽs/ videlicet habitu: qualis eſſz ille qui de baptiſmo prius cogitans tũc conſenſit & voluit baptizari: talis vtiq; põt baptizari: licet quando actu baptizatur non ſit volens actualiter neq; nolẽs. Si autem ſit nolens in habitu: q̃ lis eſſet ille qui prius q̃ baptizaretur vltimo cogitans de baptiſmo noluit actu elicito baptizari: talis licꝫ actu nõ nolẽs nõ põt baptizari. Si aũt aliquis reperiret qui nullo modo actualiter videlicet nec habitualiter voluiſſet nec noluiſſet/ qualis eſſet ille qui nunq̃ de baptiſmo cogitaſſz nec circa ipz aliquẽ actũ volẽdi nec nolẽdi habuiſſet: talis etiã nõ eſſet capax baptiſmi. Et ſi forte baptiſmi ſacramentum reciperet/ nullum tñ eius effectum cum ad baptiſmum deuotionem aliquam non haberet. ¶De adultero autem ſtulto qui nunq̃ ratione vſus eſt/ dicendum eſt ſicut de puero. ¶De illo autez q̃ aliquando rationis iudicio vſus fuit aut tempore ſani

tatis consensit ⁊ baptizari voluit aut non: sed dissensit Si primo modo iudicatur nūc habitualiē ꝓsentire ⁊ nō potest baptizari. Scdo autem modo nō: propter contrariā rationez. ¶ Et si queratur quid esset homini vtilius baptizari vez statim vt natus vel ipm baptismū differre quousq; est adultus / sicut fiebat in ecclesia primitiua / si qua nullus nisi imminēte sibi periculo recipiebat baptismum aī rationis ⁊ discretionis vsum: ¶ Ad hoc respō detur. q; vtilius simpliciter est homini baptizari statim vt natus. Primo propter securitatē. securus enī est statim a peccato liberari ⁊ gratiā diuinā cōsequi q̄ in culpa sine gratia tanto tempore remanere. Scdo etiā ēvtilius quātum ad cumulationem meritorū. nulli enī actꝰ quātūcūq; boni essent meritorij nec esse posset alicui aī baptismū. ¶ Quātū aūt ad purgationē petōz essentialiū alicui baptizari i adolescētia aliquo mō q̄ i pueritia q; plura petā ⁊ plures pene petis debite homini remitterēt. baptismus etiam dignius tunc q̄ nunc reciperetur. Sed hoc non valet. quia adultꝰ ante rationis vsum nullum potest committere peccatū nec acquirere meritum ⁊ ideo si baptismus differretur vsq; ad cuiuslibet vsuz de bitū rationis quo habito statim puer baptizaret / nullus peccatū tūc adhuc esset in puero actuale. ¶ Et ideo videtur dicēdum aliter sic. quāto quis est in gratia citius tanto sibi vtilius: ⁊ quāto habet gratiaz abūdantiꝰ tāto sibi est melius. Sed si baptismus hominis differret vsq; ad discretionis annos / ampliorem gratiam reciperet in baptismo / quia ad ipsum digne recipiendum posset se disponere per aliquem bonū actum / ratione cuius sibi amplior gratia conferretur: qui autem statim vt natus baptizatur / citius a culpa liberatur ⁊ gratia informatur: ergo baptismū recipere aī rationis vsum est melius q; per ipsum gratia datur citius. Et expectare vsq; ad discretiōis tēpus esset melius: quia per ipm quē homo reciperet dignius consequeretur gratiā abundantius. Ex quo sequitur q; sancta ⁊ bona fuit vtraq; ordinatio ecclesie taz primitiue vez q̄ moderne. Primitius enī videtur voluisse baptismum differri: vt reciperet dignius: ⁊ q; consequens vt per ipsum hō consequeret gratiā copiosius. moderna aūt statuit ipm accelerandū tum propter periculum cuitandū: tū vt homo supernā gratiā citius obtineret. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundū: dicitur q; dupli

citer potest aliquis recipere baptismuz ficte. Uno modo q; est fictus fictiōe que impedit recipi sacramētum: vt si ostendat se velle recipere ablutionem baptismalē eo mō ⁊ fine quo sibi ecclesia intendit conferre eam: ⁊ tamē habet cōtrarium in animo: q; videlicet nō vult eam nisi derisorie ⁊ sicut alibi se balnearet / propter complacentiaz vel immūditiam corporis removēdam. ⁊ talis licet baptizatur materialiter / nullo modo tamē formaliter baptismi recipit sacramentum: immo fictione recedente predicta est iterum baptizandus. Alio modo potest quis ficte baptizari fictione que non impedit sacramentum sed aliquem eius effectum. vt omnis ille qui vel non habet rectam fidem vel quemōcunq; dum baptizatur est actualiter in peccato mortali. quia aut non dolet de preterito sed complacet in eo: aut est in proposito cōmittendi in futuro: ⁊ talis nō recipit gratiam baptismalem nec aliquam virtutem que infunditur per baptismum: vere tamen recipit sacramentum: ⁊ aliquem (vt dicunt aliqui) indelebilē eius effectum qui character dicitur. propter quod talis quia vere baptizat licet fictus fictione impediente baptismi salutarem effectum / non potest baptizari fictione huiusmodi recedēte. nullus est veraciter baptizatus licet inutiliter est postea baptizandus iterū. ¶ Et si queratur quomodo ergo talis ex q; nō potest baptizari potest consequi gratiam baptismalē? Respondetur q; debet penitere et confiteri de fictione illa respectu cuius non potuit consequi effectum baptismi. per quam quidem penitentiam illud peccatum sibi remittitur: quo remisso baptismus habet suum effectuz respectu omnium aliorum peccatorum baptismum precedentiū / que nō fuerunt causa ficte recipiēdi baptismū. vt si ante baptismum haberet decez peccata mortalia: de quorum nouem voluit ⁊ decimuz retinuit quia in ipo cō placuit / solum illud fuit causa fictionis baptismi ⁊ eius effectus impeditiua: ⁊ ita de solo illo tenetur postea cōfiteri: quo remisso per penitētie sacramentū baptismus habet suum effectum respectu nouem omnium aliorum / quia ab omni pena illis omnibus debita per gratiā baptismalē quā tūc recipit / homo totaliter liberatur. a pena aūt debita illi peccato q̄ baptismi efficaciam impeduit / non liberatur totaliter / sed partialiter / quia respectu illius baptismus nō habet aliquē effectum: sed precise ipsum penitentie sacramentum in quo pena eterna in temporalem aliquā commutatur. ¶ Sed hoc non videtur sufficere. quoniā nullus in multis existens peccatis ab eoum aliquo liberatur nisi simul de omnibus cōteratur. ⁊ ideo baptizatus qui commisit duo peccata in vtroq; remanet nisi de vtroq; aliquo modo doleat vel fatem in nullo complacerat. Propter q̄ videtur tutiꝰ taliter baptizatum post baptismum nō tm̄ de illo in quo cō placuit quādo baptizatus fuit / sed etiā de alijs omnibꝰ quorum nullum per baptismū sibi remissum extitit / confiteri. per q̄ penitentie sacramentum ⁊ omnis culpa sibi remitteret ⁊ gratia conferretur vel baptismalis. vel (q̄ videtur probabilius) penitentialis. q̄m per gratiaz baptismalem sic culpa remittitur q; homo ab omni pena culpe debita liberatur. Sed hoc non videtur intelligendum nisi de culpa baptismū precedēte. nō enī baptismus se videt extendere magis ad culpam secum existē tē eiusq; effectū impedientē / q̄ ad aliquā ipm sequentē. sed omnia peccata mortalia cuiuscunq; ficte baptizati simul cum baptismo existunt / eiusq; effectum impediunt: ergo ⁊c. ¶ Hec de secundo.

Quātum ad tertium: dicitur q; inęqua

litas effectus sacramenti potest intelligi prouenire vel ex causa meritoria q̄ fuit passio Christi: vel ex parte sacramenti: vel ex parte suscipientis ipsum. Primo modo confertur inequalis gratia baptizatis / ⁊ tertio / nō aūt secundo. Christus enim non omnibus equalem sed inequalem meruit gratiam. qui etiam ad gratiam deuotius se disponūt ampliorem merentur. Ex parte autem sacramenti oēs equalem gratiam consequuntur. ¶ Sed hoc non videretur sufficiens dictum qīa sacramētum ex se nullam habet efficaciā: sed tm̄ ex merito mortis Christi. ergo nullꝰ aliqui possunt gratiam aliquam cēlē nec inequalem recipere ex parte sacramenti circumscripto merito mortis Christi. quare ⁊c. ¶ Et iō aliē posset dici videlicet q; adulti baptizati possunt recipere gratiam inequalem tam ex parte sacramenti baptismi q̄ etiam ex parte ipsoum se inequaliter disponentium ad baptismum. ¶ Ad cuius euidentiam est sciendum: q; omne illud q̄ confertur per sacramentuz recipiēti ipm merito mortis Christi / dē cōferri virtute sacramēti. cū enī nihil ꝓferat a deo alicui nisi merito Jesu Christi: nō est intelligēdū aliq̄d virtute sacramēti ꝓferri excluso merito Jesu

Christi cū ab ipso habeant efficaciam omnia ecclīa sacramenta. Sed Christus Jesus ipse mouens inequales gratias ⁊ glorias promeruit electorum etiam omni excluso merito aliquorum: vt paruulorum decedentium post baptismum. ergo adulti se ad baptismum equaliter disponentes ratione baptismi sacramenti possunt consequi gratiam inequalem propter Christum maiorez illis ꝙ aliis promerentem. ¶ Et si dicas ꝙ tā tūc huiusmodi inequalitas non erit ex parte sacramenti sed tñ ex parte Christi meriti: Dico ꝙ non erit ex parte sacrāmēti vt materialiter accepti: cum idem et equaliter ab omnib⁹ assumat: sed erit ex parte sacramenti vt virtualiter sumpti: cum vt sic nullum sacramentum sit virtuosum nisi ꝓpter Christi meritū. Et ideo sicut baptism⁹ absolute dicitur conferre gratiā virtute sacramenti propter meritū Christi: ita virtute etiā sacrāmēti potest dici ꝓferre maiorē eis quibus Christus meruit ampliorē. ¶ Secundū videlicet ꝙ adulti recipiant inequalem gratiā propter inequalez ipsoꝝ dispositionē preuiā: apparet. qui enim amplius se disponit / ampliorē gratiā recipit. Sz illa baptismū precedens dispositio est meritoria saltem de congruo / licet non sit meritoria de condigno: cum non habeat gratiam assistentem. ¶ Hec de tertio.

Quantum ad quartum: dicitur ꝙ oēs

quantūcūq; iustificati añ ꝙ nati tenentur baptismo fluminis baptizari. qñ nō minus iustificat⁹ ꝙ nō iustificatus est ad legis sibi precepte obseruantiā obligatus: sed baptismus a Christo omnibus est preceptus: ergo ⁊c. ¶ Et si queratur quid faciet in tali baptismus: Respondetur ꝙ per baptismū licet nulli sibi remittatur peccatū / nec detur gratie prime donū / acquirit tñ gratie ꝓhabite in sua sanctificatione augmentū: nec per consequēs frustra recipit sacramentum: cum ipm non tñ valeat ad culpā remittendā ⁊ ad primā gratiā conferendā: sed etiam ad ipaz augēdā. ¶ Sed q̄d de pueris infideliū? nunq̄d essent inutiles parētibus baptizandi? Respondetur ⁊ credo ꝙ bñ / ꝙ essent vtiq; eis inutiles baptizādi: et etiā ipsoꝝ parentes ad fidei obseruationē cōpellēdi. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationē in principio recendū ꝙ solus paruulo datur per baptismū eius effect⁹ merito tātū Christi: non aūt alicui adulto: cū in quocunq; tali requiratur aliquis bonus actus.

Circa distinctionem quintam: in qua magister determinat de conditionib⁹ ministri baptismi quero primo: vtrū malitia ministri impediat effectū baptismi. ¶ Et videt ꝙ sic. qñ impediens ꝓferri sacramentū impedit cōferri ei⁹ effectū. Sed malitia ministri impedit cōferri sacramentū baptismi. nō enim ab ecclesia precisus vel excōicatus vel hereticus videt magis posse ministrare baptismū ꝙ penitētie sacramentū: qō nullus talium potest ministrare. ergo ⁊c. ¶ Contra. quia magister i litera adducit auctoritates in contrariū vtriusq; videlicet ꝙ malitia ministri nō impedit baptismū nec ei⁹ effectum. ¶ Respōsio. Et primo vtrū malitia ministri impediat baptismū cōferri. Secūdo vtrū impediat aliquē eius effectum.

Quātum ad primum: dicitur ꝙ minister potest esse malus multipliciter. qr aut malitia infidelitatis puta si hereticus: aut malitia cuiuscunq; alterius culpe ⁊ iniquitatis / pro qua est degradatus suspensus vel excōicatus: aut malitia ex parte intentionis debite ad sacramentū ministrādū necessario requisite: aut ēr̄o malitia ex qua omitteret aliquid necessariū sacramēto. ¶ Tūc respōdet: ꝙ nec primū predictoꝝ baptismū ipedit nec scdz. Siue enim baptizans sit hereticus siue degradatus siue quomodocūq; moraliter malus / dū tñ cū intētione debita sacramētum baptismi ꝓferat / siue baptizet. Tertiū aūt ⁊ quartū impedit sacramētū. Intētio enim baptizantis ⁊ quodcūq; sacramentū aliud ministrantis est necessaria ad sacramentū. ⁊ iō si baptizās ex malitia nō intēdat in alio facere interi⁹ qō facit ecclīa: licet faciat exteri⁹ apparēter: talis vt dicit nō baptizat. Si etiā aliq̄d omittat nō baptizat. ¶ Et si dicat ꝙ tūc nullus potent esse certus an sit veracit baptizatus: cū nō possit cognoscere mentem baptizātis: nec per consequēs scire an cū intentione debita ipm baptizauerit an cū mala: Respondet. ꝙ sic baptizat⁹ vez cū intētione fallaci esset baptismo flaminis baptizat⁹: deus enim ipsi gratiā infunderet eam dē quā infudisset si baptizatus veraciter fuisz. si enim post modū ipsi constaret de intētione fui ministri fallaci / esset vtiq; baptizād⁹ / cū prima vice nō fuerit baptizat⁹ veracit. ¶ Nec valet si dicat ꝙ ei sufficeret baptism⁹ flaminis qz baptism⁹ flaminis nō est aliud ꝙ influxus gratie septiformis: qua sanctificati in maternovtero informati tenētur ad sacramentū baptismi. ⁊ iō nō minus talis licz habēs gratiā teneret / nisi sceli dninit⁹ dispēsaret. ¶ Cōcedi ergo pōt tenendo intentionē ministri esse necessariam ad baptismū / ꝙ nullus potest scire se esse veraciter baptizatū. Q: tñ verisimile est actū aliquē exercentē ipz exercere in ordine ad finē ꝓpter quē est diuinitus institutus ideo quilibet baptizās vel quodcūq; aliud sacramētum ministrans maxime si fidelis presumi pōt ꝓbabilit⁹ a quocūq; ꝙ talē actū exerceat ei⁹ finē debitū intēdendo. ¶ Sz tñ hoc nō obstāte multū videt difficile ministri intētionē debitā sic esse necessariā ad baptismū ⁊ ad quodlibet aliud sacramentū / ꝙ sine ipsa nullus possit recipe aliq̄d sacramentū: nec per cōsequens possit cert⁹ existere se eē baptizatū: esto ꝙ adultus nec se esse etiā absolutū sacramentaliter si ꝓfessus. ¶ Ad hoc tamē tenendo illud cōe dictū / pōt respōderi: ꝙ sufficit cuilibz ꝙ sit certus ꝙ sit in gratia ⁊ liberatus a culpa vel sacramēto mediāte vel deo hoc sine sacramento aliquo operante. Sed quilibet baptizatus vel penitētialiter absolutus pōt ⁊ debet esse certus ꝙ est cōsecutus gratiā baptismalē si baptizat⁹ ⁊ penitētialē si absolutus ⁊ per consequens a culpa liberatus. Et hoc aliquo duorum predictorum modoꝝ: videlicet aut mediante sacramēto si ipm administrans cū intentione debita ministrauit: aut deo hoc sine sacramēto operante si in ministro sacramenti fuit intentio depranata. Tunc enim est in recipiente sacramentū ignorantia inuincibilis que excusat oēz hominē a peccato. nullū enim vult deus ad aliq̄d sibi impossibile obligari. est aūt cuilibet impossibile scire alterius intentionē. quare ⁊c.

¶ Sed circa predicta est dubiū. quoniā omne sensibile signū per quod adhibitū homo cōsequit gratie donum est vere ⁊ ꝓpue sacramentū. Sed baptism⁹ sine intētione debita ministratus est sensibile signū. ergo vere erit ⁊ propue sacrāmētū si per ipm baptizatus ꝓsequitur gratie dei donū: nec per cōsequens est necessaria intentio debita in ministrante baptismum vel aliquod aliud sacramētū. ¶ Tūc videt ex predictis necessario oportere cōcedere: aut ꝙ intentio debita non sit i ministro baptismi necessaria: vel si sic / ꝙ ipsa nō existente in eo baptismus administrat⁹ non est sacramentū: nec per ipm baptizat⁹ ꝓsequit gr̄e infusionem vel culpe remissionez. Sed hoc scōm ponere videtur multum difficile ⁊ crudele / quia tunc nullus posset certus existere an esset in gr̄a diuina

cum nec possit de intentione alteri⁹ naturaliter esse certus. quare ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum dicitur ꝙ nulla ministri malitia impedit baptismi vel cuiuscunq; alterius sacramẽti collati effectũ. cũ eñ effectus sacramẽti nõ sit a ministro causaliter, sed a deo: p ꝓsequẽs nõ magis ꝓiudicat sacramẽtũ si a bono ꝙ si a malo: ꝛ a quãticũq; possime ministrat: dũ tñ vt supponit veracit ministrat. Hoc tñ est tame intelligendũ. est eñ in vno intellectu verũ ꝛ in alio falsũ. ¶ Ad cuius euidentiã est sciẽdũ: ꝙ sacramentũ puta baptismus de quo est sermo / habere equalez effectũ i recipiẽtib⁹ ipz siue a bono siue a malo ministret. põt intelligi dupliciter. Uno mõ hoc põt intelligi pcise de effectu debito sacramento ex ratione sacramẽti. Alio modo de effectu absolute sumpto mediante sacramento collato. ¶ Primo mõ est verũ illud cõe dictũ: ꝙ quãtã habz efficaciã si a malo / quãtã si ab optio ministret. nec eñ gradus gratie quẽ meruit Christus ꝓferri alicui mediante sacramento baptismatis in aliquo remittit ꝓpt malitiã ministrantis. ¶ Secõ autẽ modo nõ est verum verisimile eñ est ꝙ ꝓpter deuotionem orationem ꝛ alia merita ministrantis sacramentũ deus maiorẽ gratiã cõferat recipientib⁹ ipm. quãto eñ sacramentũ ministrat digni⁹ ꝛ deuotius / tanto ẽ vtili⁹ nõ tñ ministranti sacramentũ sed etiã recipienti ipm. ¶ Ex q̃ sequitur ꝙ multo melius ꝛ vtilius est cuilibet baptizari ꝛ quodcunq; aliud sacramẽtũ a bono recipe ꝙ a malo. ¶ Sic ad questionẽ. ¶ Ad rõnẽ in principio primã patet solutio ex predictis quia licet mala intentio alicuius impediat sacramentũ: nõ tñ eius effectũ deo supplẽte ipm. ¶ Sed ista solutio licz cõis nõ videtur rationabilis: quia vt dictum est oẽ illud sensibile signũ est veracit sacramẽtũ p quod deus statuit recipiẽti ipz cõferre gratie siue donũ. Et tõ aut oportet dicere ꝙ nulla ministri intentio impedit sacramentum aut si impedit ipm / ꝙ etiã impedit ei⁹ effectũ qui ẽ gratie dei donũ / ꝛ hoc videt rationabilius ꝛ magis pium. ¶ Confirmatur primo. quia nec baptismus nec aliquis eius effectus exigit magis in ministrante ꝙ in recipiente aliqũ meritũ: nec p consequẽs aliquã determinatã intentionẽ. Sed in recipiente paruulo nihil exigit baptismus nec aliquis eius effect⁹: vt apparet. ergo ꝛc. ¶ Secundo: quia Christus vt in precedentibus dictũ fuit meruit aliquibus baptizatis totaliter gratias ipsorum / qui meruit eas cuiuscunq; alterius actu meritorio acquirere pto. sed hoc poni non posset si aliqua talis debita intentio esset necessaria in ministro: ergo ꝛc. ¶ Ad omnes autoritates quas magister in litera adducit / dicendum ꝙ oẽs sunt intelligende modo predicto / videlicet ꝙ baptismus non minus valet si a malo ꝙ si a bono ministretur quãtũ est ex ratione sacramenti ꝛ effectus qui Christus promeruit mediante ipso conferri vniuersaliter oibus baptizatis.

Secũdo quero: vtrũ mortaliter peccet ꝺ a prauo ministro recipit baptismũ vel q̃cũq; aliũ sacramẽtũ. ¶ Et videt ꝙ sic qz mortaliter delinquit qui aliũ ad peccatuz mortale inducat. sed qui a malo sacramentũ petit ꝛ recipit / ipm peccare mortaliter facit / cuz sacramẽtũ cum pctõ mortali ꝓferre sit petiñ mortale: ꝙ ꝛc. ¶ Cõtra quia cuilibet petere licz q̃ alius sibi debeat: sed minister ecclesiasticus debet populo simpliciũ ministrare quodlibet ipsi necessarium sacramẽtum: ergo ab ipso petere vel recipe mortũ est petiñ. ¶ Responsio ꝛ primo ad questum. Secundo vtrũ cõferre baptismum cuilibet homini sit debitum. Tertio tangam duplex dubium.

Quãtũ ad primum: distinguam de malo ministro. qñ aut ẽ ab ecclesia totaliter siue ad tẽpus precisus / aut non. Si primo mõ: nullus a tali potest baptismum recipere nec aliquod aliud sacramẽtũ sine peccato mortali: dũ tñ sit alius a quo possit baptizari. Ois eñ cõtemptus precise ab ecclesia ꝛ maxime in ecclesiasticis sacramẽtis / peccat mortaliter. Si aũt nõ potest habere aliũ / potest vtiq; si adultus recipere baptismum a tali tmino tenetur. si autẽ est paruulus debet etiam a parentibus ipm baptizare nõ valentibus qz multis vel quodcũq; aliud impedimentũ habẽtib⁹ tali ab ecclesia precise offerri vt per eum licet precisum ab ecclesia ipsi baptismũ ꝓferat. ¶ Hoc ꝓbat. qñ ꝓceptũ superiorus plus obligat ꝙ preceptũ inferiorus. sed ex precepto dei quilibet tenet recipere sacramentum baptismi: nec deus precipiens baptizari declarauit a quo baptism⁹ debeat recipi: ergo ad baptismũ recipiẽdũ quilibet obligat cuiuscunq; precepto alterius nõ obstante. ſz vitare excõicatũ ab ecclesiastici precisum: hoc est ecclesie preceptũ: ergo isto nõ obstante in casu tante necessitatis ꝙte cuilibet est baptism⁹ / põt ꝛ debet quilibet cõmunicare schismatico ꝛ denuncio ab ecclesiastici precisio sacramẽtũ baptismi recipiẽdo ab eo. quia nec est verisimile ꝙ in tali casu hoc sibi ecclesia intelligat prohibere: ꝛ esto ꝙ intelligeret non valet nec cum in aliquo obligaret ratione precepti superioris videlicet dei ad cõtrariũ existẽtis. Si autẽ est malus nõ tamẽ ab ecclia precisus: aut ẽ malus publice aut occulte. Si publice: aut ipsi incũbit ex officio baptizare: aut nõ. Primo modo debet ab ipso baptizari si nullus alius sacerdos vel curatus sibi eque malus possit haberi. Si aũt meliorẽ habz cui incũbat similit ex officio baptizare peccat qui ab illo malo baptizat vel prolem facit baptizari. Consimiliter ꝛ magis peccat si a malo baptizat cui non incumbit ex officio baptizare: dum tamen alium melioꝛem possit habere. Si aũt est occulte malus / ꝛ ipsi incumbit ex officio baptizare / põt quilibet ꝛ debet ab ipso baptismũ ꝛ alia sacramẽta recipere: maxime si nõ sit alius cui incumbat sacramenta ministrare. nullus eñ ꝓpt petiñ occultũ debet in actib⁹ publicis sibi debitis vitare ꝓximũ: cũ sic vitando cũ quodãmodo diffamet ipm. ¶ Sz nũqd ois ministrãs indebite vel recipiẽs aliqũ sacramentũ cõmittit mortale petiñ? ¶ Respondeo ꝙ certũ est de recipiente indebite eucharistie sacramentũ. qz talis fm apostolũ iudiciũ sibi manducat ꝛ bibit / non sic aũt est in scriptura expressum de recipiente indigne / hoc est sine cõtritiõe de peccatis preteritis aliquod aliud sacramentũ. ¶ Cõmuniter tamẽ dicit ꝙ tã ministrans ꝙ recipiens indigne aliquod sacramentũ / peccat mortaliter ꝛ hoc est verisimile maxime si in actu ministrandi vel recipiẽdi est in actu peccãdi. talis eñ magis facit irreuerẽtiã sacramento. ¶ Hec de primo.

Quãtũ ad secũdũ: dicit primo ꝙ in casu necessitatis cuilibet est debitum non tamen licitũ aliũ baptizare. ¶ Secõ: ꝙ casu necessitatis excluso nullus debet nisi sacerdos vel diaconus baptizare. ¶ Tertio ꝙ absolute de potẽtia absoluta quilibet non tñ vir sed etiam mulier potest aliquando baptizare. non tamẽ debet facere nisi necessitatis articulo imminẽte. ¶ Primũ ꝓbatur. quia nõ min⁹ quilibet tenetur si potest preseruare ꝓximum a morte eterne pene ꝙ a morte nature. ſz q̃libet tenet alteri in vltio necessitatis articlo existẽti subuenire corporalit ne ꝓpt indigẽtiam moriatur: ergo non min⁹ tenetur in mortis articulo ꝓximũ baptizare

ne ꝓpter sacrāmēti carentiā penā eternā incurrat: imo tanto quilibet nolens talem sic in periculo positū baptizare peccare mortaliter grauius videt/ q̄ alī nolēs indigenti corporaliter subuenire q̄to mors pene est grauior morte nature. ¶ Scōz ꝛ tertiū apparet. qm̄ baptism⁹ est sacramētū vniuersalis necessitatis: ꝛ tō voluit de⁹ eī⁹ ministrum esse vniuersalē nō aliquē specialem. Quia tm̄ sacerdotib⁹ incūbit specialit sacraméta ex ipsoꝝ officio ministrare: ideo nullus in ipsoꝝ ꝓsentia debet aliquē baptizare: nec si faceret/ veracit baptizaret. post sacerdotem aūt ad iciuniū: post ipm̄ ad omnē aliuz hominē recte venire. ¶ Sz numqd bon⁹ vel mal⁹ angelus vel etiā alius beatus posset hominē baptizare? ¶ Dico q̄ si quilibet predictorum baptizaret deo hoc volente ꝛ precipiēte non est dubium quin quilibet esset veraciter baptizatus ab ipsorum quolibet baptizatus. Q: tm̄ non est verisimile deum velle hominem per diabolum baptizari: tō ꝓsumēdū est q̄ diabolus neminē baptizaret deo approbante: sed tātummō permittente: ꝓpter qō credēdū est q̄ indebite hoc faceret aliquid omittendo: quia humani generis inimicus. Ipsi etiā quia ab ecclesia tā militante q̄ triumphāte totaliter est precisus/ nō pōt competere sacramentū aliqō ministrare. propter qō ab ipso baptizat⁹ nō esset baptizat⁹/ sz baptizādus. Et p ꝓtrariū qr angelī boni vel beati si aliquē vel aliquos baptizarent: hoc non facerent nisi ex diuina volūtate: ꝓstat etiam q̄ ipsi sacramentū perfecte conferrent nihilq̄ omitterent: ideo a talib⁹ baptizat⁹/ q̄rere baptizatus/ nō essz postea baptizandus. ¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertium: primum dubiū

est. An āgeli vel bti cōpatiēfores possent ēt nō ex speciali cōmissione dei baptizare vel sacraméta alia ministrare Secundū: an baptizātes inanimata vt aliqui fortilegi hereticī sint censendi. ¶ Ad primū dicēt aliqui q̄ sic. q̄ ecclesia militans est pars ecclesie triumphantis. vñ aliquo mō est vna ecclesia militans ꝛ triumphans. ¶ Sed hoc non videt verū: qr tūc sequeret q̄ papa ꝛ ois alius sacerdos post mortem resuscitatus ꝛ beatus aī alioꝝ resurrectionē oīz ḡhalē cādē ptātez quā prius haberet in ecclia militanti. hoc aūt est falsū. ꝛc. ¶ Preterea: qr nec ptās ministrādi sacraméta videt āgelis sz tm̄ hoīb⁹ viatoribus esse collata. Et tō rationabil⁹ ē dicere q̄ multis alijs a viatorib⁹ conueniēt nisi ex speciali dei commissione sacraméta ecclesiastica ministrare. ¶ Ad scōm respōdet. q̄ aut talis baptizat talia inanimata vel quecūq̄ alia ab hoīe qr credit q̄ ipm̄ baptismi sacramentū ad talē rē applicatū habet aliquē effectū: aut qr baptismū spernit: nō credēs ipm̄ plus valere hominib⁹ q̄ alijs rebus inanimatis: ꝛ ideo baptizat alia deridendo ꝛ contemnendo sacramentum baptismi: aut tertio qr ex pacto quod habet cum diabolo hoc ei mungente: videlicet vt talia sic baptizet: quod quidem ipe facit quia credit se talia baptizādo quod vult a diabolo obtinere: nec tñ credit baptismū ipm̄ circa talia applicatū aliquē habere effectū/ nec spernit ipm̄/ nō credēdo hoīb⁹ esse bonū. ¶ Tunc dicit q̄ baptizās inanimata aliquo predictorū duorū modorū/ hereticus est cēsendus. Si aūt tertio modo/ non est hereticus sed sortilegus ꝛ idololatra pessimus. ¶ Primū ꝓbat: quia ois male sentiens de aliquo ecclesiastico sacramento est hereticus. sed baptizās aliquod inanimatum propter aliquā causam illarum duarum male sentit: ꝛ falsum existimat de baptismo qui est sacramētum ecclesie generale ꝛ omnib⁹ salutare: ergo ꝛc. ¶ Ad nos est cuidēs. constat cm̄ baptismū sup rē inanimatam vel quācūq̄ aliā ab hoīe nullū habere effectū. ꝓstat aut ipsum per hominem digne recipientem eum habere sui effectum: cum ipsi conferat gratie donum. ergo vltimum horum duorum negare ꝛ primum affirmare seu credere est de baptismo falsam existimationem habere: ergo ꝛc. ¶ Scōm/ vez q̄ tertio modo vel ꝓpter tertiā cām baptizans nō sit hereticus/ apparet: qr nec talis sentit nec credit male aliquid de baptismo. Q: aūt sit sortilegus euidens est. Sed q̄ sit idololatra ꝓbatur. qm̄ sm̄ Hugu. in⁹. de trin. idololatria est vitium/ quo quis exhibet demonū cultum dei. imo vniuersaliter omnis exhibens cultū q̄ creature debitum cultum deo est idololatra. Sed sacramenta omnia ecclesiastica sunt precise ad cultum diuinum in hoc q̄ eis mediantibus postulamus a deo veniam seu remissionem culpe ꝛ infusionem gratie. nullus enim est culpā remittere nisi dei. sed baptizans illo tertio modo predicto exhibet reuerentiā diabolo mediāte baptismi sacramento: ergo ꝛc. ¶ Sed ꝓtra: qr omnis idololatra est hereticus: sed ille vt predictū est nō est hereticus: ergo non est idololatra. ¶ Respondeo: qr idololatra est duplex. vn⁹ quātū ad actū interiorē simul ꝛ cultū exteriorē: vt ois ille qui aliquod ens creatū aut exhibet exterius cultū deo debitū/ reputat verū deū. ꝛ talis idololatra est hereticus. Alius est idololatra tm̄ quantuz ad actum exteriorē nō aūt quātuz ad animū interiorē: vt ille qui cultū aliquē deo debitum exhibet creature: quam tamē nō existimat verum deum. ꝛ talis non est hereticus. Hoc modo non primo sunt idololatre nec per ꝓsequens hereticī predicti sortilegi actu inanimata vt imagines vel quecunq̄ alia ꝓpter causam ꝓexpositā baptizātes: quare ꝛc. ¶ Sic ad q̄stionē. ¶ Ad rōnē in principio dicendū. q̄ petens a sacerdote baptismū vel quodcunq̄ aliud sacramentum/ nō inducit ipz ad peccatū: sz magis ad penitentie gemitum ꝛ lamētū. petens aūt ab aliquo sibi debitū qō tenet ei reddere ꝛ nō potest debite nec cōgrue sine penitentia precedēte/ magis inducit eū ad penitentiā q̄ ad culpam. sed sacerdos curatus tenet sacramēta ecclesiastica dispensare: qui si est in petō nō pōt digne facere sine penitentia mediante: ergo qui ab ipo aliquod sacramentum petit/ cuz ad penitentie gemitū alicit ꝛ inducit: quare ꝛc.

Circa distinctionem sextā in qua magister determinat de gradu ꝛ statu ministri baptismi: Quero primo vtrū aliqs posset baptizare maxime i necessitatis articulo semetipsum. ¶ Et videt q̄ sic. qm̄ cū sacramentū baptismi sit magis necessariū q̄ eucharistie sacramentum/ per consequens nō minus videt q̄ aliquis possit se metipsum baptizare q̄ eucharistie sacramentum accipere. sed quilibet sacerdos potest seipsuz communicare. ergo ꝛ quilibet alius poterit seipsum in necessitatis articulo baptizare. ¶ Cōtra. quia vt expresse determinatur extra de baptismo ꝛ eius effectu. Debitum. oportet baptizantem esse a baptizato personaliter distinctū. ¶ Responsio. vbi primo dicendum est ad questituz. Scōo ē videndum an oporteat baptizantem simul verba proferre ꝛ baptizandum abluere.

Quātum ad primum: certum est nul

lum posse seipsum baptizare: sed oportet necessario baptizantez a baptizato esse personaliter distinctū. Cui⁹ rō reddit. qr i collatiōe baptismi ꝓtrahit q̄dā spūal' cognatio inter baptizantem ꝛ baptizatū/ cū baptizans sit ministerialiter generans/ baptizatus aūt spūaliē generat⁹ scōm illud Joō. iij. Oportet vos nasci denuo. Et ita sicut in generatione corporali alius est qui generat et alius

qui generat: sic cōsimiliter debet esse in ista generatione spirituali: generās spiritualiter per baptismū vt ipm ad ministrans/alius debet esse a baptizato spiritualiter generato. ¶Sed ista rō parū valet. quoniā spiritualiter generans baptizatum nō est alius nisi deus. ¶Et si dicatur q verū est causaliter: tamē ministerialiter ab illo etiam baptizatus spiritualiter generat a quo sacramētum baptismi sibi ministrat. Detur. sed ex hoc nō habetur quin hoc modo idē posset generare spiritualiter semetipsū cū nec hoc mō sit generare nisi sacramētū ministrare/ad qō sequit esse gratie ab alio effectiue. Nonvidetur autem i cōuenientius eundē posse sibipsi ministrare baptismum q̄ eucharistie sacramentū. Et ideo huius videlicet quare aliquis non potest seipsum baptizare nōvideo q sit alia ratio nisi sola Christi institutio q̄ ex verbis eius arguit quibus dixit apostolis Matthei vltimo. Euntes docete omnes gentes baptizantes eos: ꝛc. In his verbis saluator discipulos baptizātes seu baptizare debentes expressit in secūda psona cū dixit/baptizate: baptizandos vero in tertia: cū subiunxit/eos. Ipe etiā Christus baptismū instituēs ipm baptismū nullū sibi debere ministrare nec posse sed ab alio accipere debere ostendit cū ipe non a seipso sed ab alio videlicz a Joāne voluerit baptizari. ¶Hec de primo.

Quantum ad secundū: dicitur & bene

q̄ requirit simultas aliqua nō tñ punctualis inter illa duo vez verboꝝ ꝓlationē ꝛ baptizādi imersionē. ¶Primū videlicet q simultas aliqualis necessario requirat apparet. qñ ista duo vez ꝟboꝝ ꝓlatio ꝛ ablutio ex institutione Christi sunt tanq̄ vnicum sacramentū vnū signum ita q neutrum sine alio esset signū: ꝛ ita oportet existere seu cōcurrere simt ambo. ¶Et si queraſ q̄lis simultas est illa q̄ est necessaria inter ista: Respōdeo. q talis qualis requirit in aliis actibus humanis ad hoc q simul esse dicant. nunc aūt inter quecūq; facta humana dicit esse simultas q̄ sic se habēt q vnū inchoat ante q̄ alterū finiatur. Et ita in ꝓposito licet baptizans puꝰ incipiat verba ꝓferre q̄ puerū imergere: vel cōuerso prius imergere q̄ ꝟba ꝓferre: dū tñ aīq̄ vnū finiat alterū incipiat simultas est sufficiens inter ista. ¶Secūm videlicz q nō sit necessaria simultas punctualis sic q eodēmōmēti simul oia incipiat: ideo est quia deus sacramentū instituēs non voluit ministrū obligare ad tantā ꝛ sic pūctualez simultatē quā difficile esset obseruare. ¶Sic ad q̄stionē. ¶Ad rōnē in pncipio dicēdū. q nō est simile de eucharistia ꝛ baptismo. cuiꝰ potissima ratio est Christi institutio: quia si ipe voluisset aliter instituere potuisset.

SEcūdo quero: vtrū aliquis possit pluries baptizari. ¶Et videt q nō: qm medicina nō debet iterari nisi morbus p̄ quē ꝓficit iterat. sed baptismi sacramentū est medicina ordinata ꝓtra originalis reatus morbū: q morbꝰ ex quo semel expellit nunq̄ reducit. g̃ ꝛc. ¶Cōtra. q baptismꝰ nō tñ valet ꝓtra originale sed etiā ꝓtra actuale peccatū. ꝫ petā actualia sepiꝰ iterant. g̃ ꝛc. ¶Respōdeo. vbi est videndum primo quare baptismꝰ nō potest iterari. Secundo que sit pena iterantiū baptismū. Tertio qualis intentio est necessaria in ministrāte baptismum.

Quātū ad primum: certum est q baptismꝰ nō pōt iterari nec per ꝓsequēs aliqs pōt pluries baptizari. Cuiꝰ rō nō est q Christus semel tñ passus est a qua passione baptismus habet effectū vt dicūt aliq. q nō magis baptismꝰ habz efficaciā a merito mortis Christi q̄ penitētie sacramētū: qō tñ pōt pluries iterari. Hec vt dicunt alij quia in baptismo imprimit character indelebilis. ¶Primo q hoc est dubiū: nec forte est verū aliqd tale imprimi per baptismum. Secōo quia esto q sic esset ex hoc nō haberet quin iterari posset: cū nō tñ sit impressus talis indelebilis characteris: sed etiam delebilis seu amissibilis charitatis. ¶Nulla ergo ꝓdicta ē iste rabilitatis baptismi rō: sed tota diuina ordinatio seu institutio: q̄ fuit rationabilis ꝓpter tria. ¶Primo q: licz baptismꝰ valeat ꝓtra peccā quodlibet actuale ipm precedens: tñ principaliter est in remediū ꝓtra originale delictū diuinꝰ institutū: hoc aūt originale peccā ē itterabile. quare ꝛc. ¶Secōo q: cum facilitas venie inconstantium sit deliquēdi: ꝛ q baptismū det baptizato plena remissio nō tñ culpe sed etiā oīs pene: cuius ꝓtrariū est de sacramento pnie: q ꝓsequēs si sacramentū baptismi potuisset pluries iterari magnū fuisset incētiuū deliquēdi. ¶Tertio/quia cū sit primū ecclesiasticū sacramentū per qō introitur i eccliē militātis domū: per ꝓsequēs nō debuit iterari: cū nullū ad aliquod collegiū introductū oporteat si offendat iterū introduci: sed collegio cuiusq; capiti recōciliari. Et tō licz xp̄ianꝰ postq̄ est i collegiū xp̄ianitatis admissus/si offēdat in tali existēs collegio per peccā/debeat recōciliari q pnie sacramentū: nō oportet ipm iterum introduci in collegium fidelium per baptismū: quare ꝛc. ¶Hec de primo.

Quātū ad secūdū dicit q baptismꝰ nō iterari aut cōferēdo: vt videlicet aliqs minister baptizet bis eundē: aut suscipiendo: vt qñ idē pluries baptizatur. Et vtroq; horū modorū pōt iterari duplicit: q: aut sciēter/aut ignoranter ignorantia facti: non curando hic de ignorantia iuris vtpote nulli nec hominī: cū nulla excuset in ꝓposito aliquē a culpa nec a debita ipi pena. ¶Tūc dicitur primo q tā cōferēs q̄ suscipiēs baptismū sciēter pluries est irregularis siue hoc fiat publice siue occulte licet in vna irregularitate facilius q̄ in alia dispēset. In irregularitate cū ꝓtracta si fiat publice nō pōt nisi papa tñmodo dispēsare: i alia aūt pōt p cēz (vt dicit) dispēsari. ¶Secōo dicit q si fiat hmōi baptismi iteratio ignoranter/suscipiēs est irregularis nō aūt conferens. ¶Alij aūt dicūt/qō ꝛ videt probabilius/q facti ignorātia dum tñ sit ꝓbabilis non fatua tam cōferentē q̄ suscipiētē excusat ab hmōi irregularitatis pena: ita q irregularitatē aliquā nō incurrit baptismū pluries suscipiēs vel cōferēs ignorant. q cū ꝓbabiliꝫ ignorat se fuisse baptizatū: nec p vīā aliquā potest scire/nōvidet errare nec esse p cō sequēs puniēdꝰ si facit se baptizari quātūcūq; iā fuerit baptizatus. Sacerdos etiā curatus semp supponit puerū sibi oblatū ad baptizādū nō ee baptizatū ꝛ iō si baptizat aliquē puꝰ baptizatū sibi vt nō baptizatū oblatū/nō videt esse culpādus nec in aliq̄ puniēdus. ¶Nota. Predicta sunt intelligēda de his q̄ baptismū iterāt absolute nō aūt de illis qui cum conditione: qualiē sunt baptizandi illi de quib⁹ dubitat an fuerint baptizati / dicendo/si non es baptizatus ego te baptizo ꝛc. quia nec talis dicitur iterare baptismū. Quia aut ille qui sub tali forma conditionali baptizatur fuerat prius baptizatus aut non. si primum: non intendit cum baptizans baptizare sicut nec baptizat. Si secundum: baptizat eū. ¶Hec de secundo.

Quantum ad tertium & vltimum: distinguitur de intentione actuali/habituali/ꝛ virtuali.

¶Actualis intēcio est actus elicitus eius qō quis actu ꝓsiderat et intendit. Habitualis of habitꝰ ad talē actū inclinans. Virtualis que minor est actuali ꝛ maior: habituali/est quam habet quis faciens aliqd quod actu non

cogitat distractus ad qđ faciēdū fuit motus ex intētio ne actuali aliqua precedente. sicut exemplificatur de illo qui in principio misse intēdit actualiter celebrare/ ex qua actuali intentione procedit ad omnia in missa facē da: que quidez postea distractus circa alia non aduertit actualiter nec attēdit. ¶Tūc hac distinctione premissa dicatur primo q in ministro baptismi ꝛ cuiuscunq; alterius sacramenti requirit aliqua intentio. ¶Secūdo q non requirit actualis intentio. ¶Tertio q non sufficiat habitualis. ¶Quarto q est necessaria intētio virtualis ¶Primū apparet. qm̄ acr⁹ ministrādi quodlibet sacramentū debet esse humanus. sed nullus hominis actus sine omni intētione factus est propue humanus. ergo ꝛc. ¶Secūdū etiā probatur: videlicet q non sit necessaria intentio actualis. quonā noluit deus hominē obligare ad sibi impossibile vel multū difficile/ cuiusmodi est alicuius intentio actualis: cum actualiter aliquid cogitare requirat hominem circa alia non distractum. circa alia aūt hominē non distrahi est difficile: cū secūdū Aug. tertio de libero arbitrio non sit in nostra potestate quin vigilie tāgamur. ergo ꝛc. ¶Tertiū videlicet q nō sufficiat intentio habitualis/ apparet qr talis intētio potest esse in dormiente: qui tamē nō potest sacramentū aliquod ministrare/ quia nec opus humanū propue aliquod exercere ¶Ex hoc infertur quartū: videlicet q sufficiat ꝛ requirit intētio actual. De hoc aūt qđ sit verius videbit in distinctione sequenti. ¶Sic ad questionē. ¶Ad rationē in puncto patet solutio ex predictis.

Circa distinctionem septimā in qua magister determinat de sacramento cōfirmationis: quero primo/ vtrū istud sacramētū sit necessarium ad salutē cuiuslibet viatoris. ¶Et videt q sic. qr nisi esset necessariū ad salutē vel saltē prosit cuī / frustra fuisset diuinitus institutū. sed pstat ipm a Christo esse institutū. ergo ꝛc. ¶Contra. quia precise illud sacramentū videt esse necessarium ad salutem per qđ culpa omnis remittit et gratia superinfunditur. sed per baptismū tm ꝛ per penitētie sacramentuz remittit culpa ꝛ infunditur gratia: ergo alia sacramēta ab istis nō sunt necessaria ad salutē. ¶Respō sio. vbi est videndū primo quid sit cōfirmationis sacramētū. Secūdo an est ad salutē necessariū: qđ è questū. Tertio quis sit huiusmodi sacramēti idoneꝰ minister. Quarto an potest recipi sepius.

Quātum ad primum dicitur: q confirmatiōis sacramētum est vnctio hominis viatoris aliqualiter consentientis vel libero arbitrio nunq̄ vsi facta in frōte in figura crucis cū chrismate sctificato a ministro idonco simul cū intentione debita ungēte ꝛ verba aliqua pferente/ significās efficacit ex diuina institutione vnctionē aic per gratiā roborātē ad pfitendū cū fiducia fidē Christi. ¶Hec est diffinitio doctoris subtilis. In q̄ ponitur primo huius sacramenti materia q̄ est vnctio facta cū chrismate ex oleo oliue ꝛ balsamo cōpositio sctificato a ministro idonco. ¶Secūdo forma: intelligendo cōfirmatiōis formā ipsa verba propter rationē dictā superius de baptismo. Forma aūt verborū huius sacramenti vt dicit doctor est ista. Signo vel consigno te signo crucis: ꝛ confirmo te chrismate salutis an nole patris ꝛ filij ꝛ spiritus sancti amen. ¶Tertio ponitur crⁱ⁹ subiectum idoneū susceptiuū qđ est homo viator aliqualiter consentiens quātū ad rationem vtēdi. Qđ intelligendū est eo mō quo dictum est superius/ consensum baptizandi esse necessariū ad baptismū ipm̄ suscipiēdum. Debet aūt hō in unctus in determinata parte corporis. ꝛ ideo dicit q i frōte: ibi est debitꝫ fieri hmōi iūctio. ¶Quarto ponit huiusmodi sacramēti minister q̄ è solus epūs. ¶Quito crⁱ⁹ signatū qđ è augmētū collatū ad roborādū gre supnaturalē cū pcipue dit significās ex diuisa institutione unctionē aic ꝛc. Nō tñ est intelligendum in diffinitione pdicta: qr unctio ipa ponit in recto ꝛ verba in obliquo/ q propter hoc unctio principalius q̄ verba ad sacramētū hmōi requirat. ambo enī videlicet vba ꝛ unctio ipa sunt ad huiusmodi sacramentū necessaria ex equo: sicut pbatuz fuit superius de baptismo. sicut ei se habēt verba ꝛ ablutio ad baptismū ita verba ꝛ iunctio ad hmōi sacramētū. ¶Hec de pria.

Quātum ad secundū: dicitur primo q non est simplicit sic necessariū ad salutē q oporteat ipꝫ oēm hoiez recipe. Secdo q scām qđ aliquo modo est necessariū sic q oꝫet ipꝫ nō spernere. ¶Primū declarat qm̄ pstat q solo mediāte baptismo remittit eis culpa ꝛ infundit gratia: vel si baptism⁹ non possit haberi/ solo mediante penitētie sacramēto. sed illud precise sufficit ꝛ est necessarium ad salutem per qđ eis culpa remittit ꝛ gratia infundit: cū ista sola a filijs gehēne regni filij diuidātur. ergo ꝛc. ¶Cōfirmat. Primo qr si hmōi sacramentū esset simplicit necessariū ad recipiēdū lati conferret cuilibet: vt baptismus: qđ est falsum. ¶Secundo qr nullū sacramentū gratiā presupponēs in digne recipiēte ipm̄ est simplicit necessariū ad salutē. sed hmōi confirmationis sacramentū sicut ꝛ quodlibet aliud a penia ꝛ baptismo i quocūq; ipm̄ digne recipiēte gratiam presupponit. g̃ ꝛc. ¶Scām: vez q sit necessariū adulto ad nō spernendū apparet: nullus enī pōt spernere aliqđ a Christo statutū quin cōmittat mortale petiñ. sꝫ Christ⁹ statuit hmōi sacramētū. g̃ ꝛc. ¶Et qr adult⁹ opportūtate habita nolēs ipsum recipere manifeste videtur ipsum contemnere: nō dicatur q ad ipsum recipiendum omnis nō parulus sꝫ adult⁹ opportunitate habita obligatur. ¶Cōfirmatur quia per huiusmodi sacramentum receptum quilibet digne recipiēs ipsum acquirit magnuz gratie dei gradum ꝛ ideo rationabile est ad ipsum recipiendum/ maxime cū sit facillimum/ esse quēlibet pro tēpore ꝛ opportunitate habita obligatum. ¶Hec de secundo.

Quantum ad tertium: dicitur q solus episcopus est huiusmodi sacramēti minister idoneus. qđ non est propter huiusmodi sacramenti nobilitatem: sed magis propter minorem eius necessitatem. quia cū baptismus sit omnibus vniuersaliter necessari⁹: ideo deus noluit eius ministrum esse aliquē specialiter sed quēcunq; vniuersaliter maxime necessitatis articulo imminente. ꝛ per contrarium quia huiusmodi sacramentum non sic omnibus est necessarium ad sumēduz vel propter quod cunq; aliud sibi notum noluit ipm̄ sic ministrari ab oībus vniuersaliter: vt baptismū. ¶Hec de tertio.

Quantum ad quartum & vltimū ꝛ constat q non potest iterari sicut nec baptismus. Cuius ratio sicut fuit dictū de baptismo / nō est nisi sola deus in institutio. ¶Et si queratur que sit pena ipsuz iterātiū: Dicunt aliqui q similiter pununtur sicut iterantes baptismū: vez pena irregularitatis. ¶Alij dicūt q nō è verū qr nec aliqua talis pena pro iteratione pfirmationis in toto iure canonico inuenit imposita seu expressa. ¶Sic ad questionē. ¶Ad rationē in puncto/ cōcedo q è ad salutē gloue pficuū qr gre collatiuum. Est etiā necessariū ad nō spernēdū: ret per cōsequēs ad ipm̄ opportunitate habita assumendū: vt superius est predictū.

Secũdo quęro vtrum i miniſtrã te iſtud vel quodcunq; aliud ſacramentum requirat aliqua intẽtio actualis. ¶Et videt q; ſic. qñ ois act⁹ quo miniſtrat aliquod ſacramentũ debet eſſe humanus/ſed nullus actus propue eſt humanus niſi ſit ab homine actualiter intẽdente. ergo ꝛc. ¶Cõtra. quia celebrãs qñ verba cõſecrationis ꝓ fert: vere ꝓficit/licet diſtractus ſit. Sed ſi eſt diſtractus ad illud quod facit vel dicit minime actualiter eſt intentus: ergo ꝛc. ¶Reſpõdeo. vbi primo videndũ eſt qualis intẽtio eſt neceſſaria ad miniſtrãdum quodlibet ſacramẽtum. quod eſt principale q̃ſitũ. Scõo an in cõfirmatiõe imprimat vltra gratiã aliquis character indelebilis cõfirmato.

Quãtũ ad primum: ſunt tres modi dicendi. ¶Primus modus eſt q; ad ſacramentum quodlibet miniſtrandũ requirit intẽtio nõ actualis elicita/ſed habitualis quieſcẽs in alia. ¶Et ſi querat ab iſtis quõ hmõi habitualis intẽtio ſine actuali poteſt ſufficere ad quemlibet actũ/cũ effect⁹ in actu/cauſam requirat I actu: Reſpondent: q; volũtas mouẽs potẽtias inferiores executiuas imprimit eis formã aliquã ꝓtinuãtẽ ꝛ exequẽtẽ motũ volũtatis imperatiũ: ꝛ hoc ad tp̃s ceſſante actu voluntatis. Sicut cñ in motu locali quo lapis a manu ſurſum violẽter ꝓjcit/non requiritur ad hoc vt lapis moueatur actu q; manus ſemp moueat ipſum actu: ſ3 ſufficit q; primus mouerit ſeu mouere inceperit: ipmq; lapidẽ tũc i motus principio ad motũ determinauerit per formã aliquã in ipſo vel in aere verelictã: q; quidẽ cõtinuat poſtea motũ ipm a voluntate imperatũ ꝛ a manu inchoatuz abſq; actuali motiõe manus exiſtente / cũ nec illa ſit neccia ad motus cõtinuationẽ/ſed tm̃ ad inchoationẽ ꝛ talis virtutis ſeu formę mot⁹ cõtinuatiue ꝓductionem. Ita nec actus a voluntate imperatus requirit ad ꝓtinuationez eius q̃ volũtas vult ſeu imperat per alias potẽtias iferiores/ſed tm̃ quãtũ ad primã inchoationẽ ꝛ determinationẽ: qua facta ꝛ volũtate motũ ſemel priꝰ per actũ elicitũ imperante derelinquit in iſtis executiuis potentijs quedã virtus ſeu actualis qualitas cõtinuãs ꝛ exequẽs motũ talẽ primo imperatũ ꝛ inchoatũ/q̃ tamẽ forma talis motus ꝓtinuatiua ꝛ executiua deficit paulatim: qua ꝛ deficiẽte ceſſat ꝛ deficit talis mot⁹: iſtẽ recte eſt I motu lapidis violẽto. ¶Priꝰ iſta opinio ſic intellecta arguit quoniã volũtas nõ habet maꝰ dñium ſup corpa ab ipſa ſeparata q̃ ſuper potẽtias organicas ſibi cõiunctas. ſ3 voluntas mouendo corpa ab ipſa ſeparata puta lapidez imprimit in ipſo formã aliquã motũ ipm primo volitũ et imperatũ ꝛ ab executiua potẽtia inchoatũ continuantẽ ceſſante actu volũtatis ꝛ executiue potẽtie ſeu motiue. q̃ ꝛc. ¶Sed cõtra iſtũ dicendi modũ arguit. q; nec videtur ſufficere. ¶Primo quia potentia motiua lapidis/ licz per formam illam lapidi moto in principio motus impreſſaz poſſit ꝓtinuare motũ inchoatũ/nõ tm̃ motum oppoſitũ ſed tm̃ vnicũ. ſed ceſſante actu volendi ꝛ imperandi mẽbra hoĩs mouẽt ad mot⁹ ꝓtrarios: vt patet i ſacerdote celebrãte diſtracto nec per conſequens actualiter intendẽte man⁹ ſurſum aliq̃n eleuante/ꝛ deorſũ aliq̃n depumẽte: cum tamen eleuatio ꝛ depreſſio ſint motus contrarij. Idem apparet de dicẽte officium: qui ad tp̃m non intẽtus/ſed circa alia diſtractus/ nũc labia aperit ꝛ nũc claudit. quare ꝛc. ¶Secũdo. quia licet lapis projectus moueatur per formam illam in ipſo vel in aere derelictã manu ceſſante mouere: hoc tamen non eſt niſi per aliquod tempus breue. ſed hõ diſtractus ſine actuali intentione exequitur ꝛ continuat actum a volũtate imperatũ per aliquod tempus magnũ: vt patet de celebrante miſſam in tota miſſa excepto principio diſtracto/nec ad ipaz per conſequens actualiter intendente. ergo hmõi actus ꝓtinuatio ita magna ꝛ longa non poteſt eſſe a forma aliqua p volũtatẽ in executiua potẽtia derelicta. ¶Tertio quia ſicut motus lapidis ex quo lapis eſt a manu proiectus non eſt voluntarius nec in projcientis poteſtate: ita conſimiliter ſi voluntas aliquẽ bonum actum velẽs ꝛ imperãs cauſaret in executiua potentijs talis actus formam aliquã actum ipſum imperatum ꝛ volitum exequentem: actus ipſe ex quo inchoatus tam non eſſet voluntarius/ nec in hominis poteſtate niſi precise quantũ ad primam eius volitionez ꝛ determinationem/ qua mediante fuit producta forma illa in executiua potẽtia ſeu motiua actũ huiuſmodi exequẽte. ſ3 hoc eſt falſum: quia tũc null⁹ act⁹ a volũtate impetus eſſet meritorius nec demeritorius niſi ratione ſui principij. ergo ꝛc.

Secundus modus dicendi eſt: q; ad miniſtrandum ſacramentum ꝛ quemcũq; alium actuz meritoriuz exequendum non ſufficit habitualis intentio ſz requiritur virtualis. q̃ non eſt aliud q̃ aliqua non ꝓſens ſed preterita intentio actualis ex qua originaliter prouenit hoc qõ quis actualiter operatur. nullus cñ act⁹ eſſet meritorius nec humanus niſi circa ipſum cum exercens actualiter intentus fuerit vel ſit mõ. ¶Et ſi quera tur quomodo effectus poteſt eſſe in actu ſine cõ in actu ꝛ per conſequens quomodo poteſt homo aliquid actualiter operari: illud actualiter non intendens: ¶Reſpondetur dupliciter. ¶Primo quia volũtas circa finem ꝛ circa ordinata ad ipſum habet duplicem actum: videlicet volendi: ꝛ potentijs inferioribus imperandi. ꝛ ideo dicitur q; voluntas ceſſante actu volẽdi poteſt mouere executiuas inferiores potentias per actum alium imperandi. ¶Secundo dicitur q; voluntas volẽs aliquid derelinquit actum aliquẽ in potentijs motiuis inferioribus ex ordine ipſarum ad voluntatez: qui actus q̃diu remanet mouet potentias ipſas ad continuãdum illud qõ primo voluntas voluit ꝛ imperauit. ¶Sed nec hic modus dicendi ſufficit. ¶Primũ enim qõ ponit videlicet voluntatẽ poſſe imperare aliq̃d qõ actu nõ vult / videt falſum: quoniam nihil eſt a voluntate imperatũ niſi quia volitum: et ita ceſſante totaliter actu volendi videtur etiam ceſſare actus imperandi. ¶Cõfirmatur. q; nõ minus actus imperandi dependet ab actu volendi q̃ actus volendi ab actu intelligendi. ſed actus volẽdi neceſſario preſupponit actum intelligendi volitum. ergo ꝛc. ¶Preterea ſecundo/quia actus tranſiens ſup obiectuz extra ſiue ſup potentias in ordine ad extra: cuiuſmodi eſt actus imperandi: preſupponit actum immanendi/videlicet ipm velle. ¶Confirmatur/quia quicq̃d homo agit ſine volitiõe agit modo nature non libere nec humane. ¶Secunduz qõ dicit de actu a volũtate i potẽtijs derelicto/ ſcidit cũ modo dicendi primo predicto. ¶Tertius modus dicendi eſt/q; ad miniſtrandũ ſacramentũ ꝛ ad opandũ quẽcũ q; aliũ actum bonum/ eſt neceſſaria operanti intentio actualis / non tamen percepta. Dicit enim q; dupliꝛ poteſt eſſe in aliquo intentio actualis. Uno modo ſic q; ipſa intentio actualis percipiatur. Alio modo ſic q; nõ percipiatur. Tũc quis habet intentionẽ perceptam qñ actu cogitat ſeu intelligit vel ſentit/ ꝛ ſe cogitare intelligere vel ſentire cognoſcit. Tunc autem habet intentionem actualem: ſed tamen actualiter imperceptam/ quãdo aliquid actu intelligit vel ſentit qõ ſe ſentire vel intelligere non cognoſcit: quia diſtractus circa alia non aduertit. ſm enim Auguſt. xi. de trin. ca. viij. frequenter accidit q; hõ audit vel videt aliquid qõ tamen non per

cipit se audire vel videre. Et q hoc sit possibile declarat quoniam nullus habet intentionē perceptā nisi habēs actū rectum insimul ⁊ reflexū. per actū enī reflexum percipit intētio ipsa recta. sed nullum est inconueniēs habere circa aliquod obiectū actum rectū / sine aliquo reflexo. ḡ nec est inconueniēs intētionē actualē habere ⁊ ipam non percipere. quare ⁊c. ¶ Tunc dicūt isti / q ministrātem quodlibet sacramentū / sicut etiā operantē quēlibet aliū actum bonū / oportet habere actualē intentionē operis qō exercet / nō tñ ipsius intentionis. q nec requiritur q huiusmodi actualis intentio sit precepta : cum non possit percipi sine intētione reflexa : ad quam habēdam / q propter distractionē difficile est homini habere ipsam : deus nolunt aliquem obligare. ¶ Hic modus dicēdi vltim⁹ videtur rationabilis : q aliquis p̄dictorū . quoniā constat scōm omnes / ad ministrandū sacramentū esse necessariū ministrāti ipsum aliquo modo intēdere hoc quod facit. Sed nullus duox modox dicēdi p̄dictorum hoc saluare videtur : sed magis negare. ℘ Probo. quia quilibet ipsorū ponit ad continuandum actum sacramentalē inchoatū vel alium quemcunq; bonū actum sufficere illā formam a voluntate in motibus potētia in actus principio derelictā : cū illa (vt dicūt) continuet actū primo volitū ⁊ impetratū omni actu volēdi cessante. Sed constat / q forma illa ab actu volendi ⁊ intelligendi / totaliter est distincta. ergo ꝓpter ipsam inexistentem / ⁊ motum sine actu continuantem / non habetur q homo circa hoc qō agatur aliquam intentionē habeat : sed magis contrariū / puta q nullatenus sit intentus. ¶ Nec valet si dicat / q in principio actus fuit intentus. quoniā illa intentio habita in principio / nō plus est in medio / vt suppono / vt in termino q̄ si nunq̄ in principio existentē / homo in principio diceretur intentus : et per consequēs actus posset dici et esset humanus / non tamen intentione cessante / magis q̄ si nunq̄ in actus principio precessisset. ¶ Confirmatur. q cōstat q habitualis intētio non sufficit ad aliquē actum bonum : cum illa sit in dormiēte nec virtualis / q virtualis nō dicit nisi intentionē actualem preteritā : ratione cuius / vt dicunt / actus continuatur mediante forma in executiua potentia derelicta. sed talis forma esto q ponat / non est aliqua intētio / immo ab omni intentione tam habituali q̄ actuali specifice est distincta. intētio aūt actualis preterita / qua mediante illa forma (vt dicunt) fuit causata nec nunc est / nec per ꝓns ad actum ipsum aliquid facere potest. ergo ⁊c. ¶ Preterea scōm istam opinionē ponentem talē hmōi virtualē intētionem / non magis videtur actuali intentione cessante in actus principio existente / q postmodū actus ptinuatio sit libere ab illo a quo fuit eius inchoatio / q̄ si forma illa actum continuans / fuisset producta in hoc operante ab alio : vt a deo actum huiusmodi inchoante. Sed si aliquis / vt angelus vel deus / incaperet mouere hominē / ⁊ in motus principio causaret in ei⁹ motiua potentia formā aliquam motū inchoatū continuantem / si virtute eius homo moueret / talis mot⁹ nō esset hūan⁹ / q nec aliquo modo existere videret in hoīs potestate. ergo ⁊c. ¶ Et si queratur cuius debet esse huiusmodi intētio necessaria ministro cuiuslibz sacramēti : Respondet / q tam operis q̄ finis. Debet enim aduertere ⁊ intendere actū quē exequitur. Debet etiam intēdere ministrando sacramentū facere illud in recipiente ipsum qō significant ipsa verba ⁊ alia ad sacramentū ipm̄ ministratum necessaria. ¶ Hoc aūt qō dictum est de intētione ministro necessaria ad ministrandū sacramentū / est intelligendū precise de omni illo sacramēto / cuius esse consistit in fieri et in ministrantis ita q non durat / nisi q̄ diu actualiter ministrat. ⁊ talia sunt omnia sacramenta alia ab eucharistie sacramento / cuius esse nō consistit in fieri : sed in facto esse nec per cōsequēs exigit aliq̄d in ministrante / cū nec minister in ministrando ipm̄ efficiat : sed supponat. cuius contrariū est de omni alio sacramento. Licet aūt ad eucharistie sacramentū nō sit necessaria in ministrante intentio actualis : est tamē necessaria in consecrāte / vez in verbis illis quibus mediātibus huiusmodi efficax sacramentum. ¶ Sed cōtra p̄dicta forsitan arguetur. quoniam / vt dictum fuit superius distinctiōe. v. q̄stiōe. i. intētio baptismi debita nō est ministro baptismi necessaria. sed constat q nō magis est necessaria intētio aliqua in ministrāte aliquod aliud sacramentū : q̄ in ministrante ipsum baptismū. ergo ⁊c. ¶ Ad hoc p̄t dici q duplex potest poni in aliquo intentio / vez operis elicitii et finis intenti. vtraq; istarum est necessaria sacramenti ministro : non tamen nisi prima ipsi sacramento admin strato. licz enī baptizans / vel quodcūq; aliud sacramētū administrās debeat intēdere tam ad sacramentū ipsum administratum q̄ ad finē eius debitum / nō tamē videtur impedire sacramētū verum recipi ex aliqua prava vel ex nulla intētione finis ministri. q aliter (vt in p̄cedentib⁹ fuit dictum) nullus posset esse cert⁹ de baptismo recepto nec de aliquo alio sacramēto. Licet autem intentio finis debiti non sit necessaria sacramēto : est tamen necessaria ad ipsum intentio operis elicitii in ministro : nisi dicat q dormiēs vel diseretiōe carēs p̄t baptizare ⁊ quodcūq; sacramētū aliud ministrare / qō est falsum. nec enī ablutio nis nec verborū prolatiōis act⁹ nec aliqs alius nisi sit act⁹ humanus p̄t existere sacramētū. Nullus aūt actus videtur humanus nisi ab ipso homine cū exercente aliqua liter sit intentus. quare ⁊c. ¶ Nec valet si contra hoc arguat. q : tūc etiā non poterit haberi certitudo de aliquo sacramēto. qm̄ licet non omnis exercens aliquē actum intendat eius finem debitum : intendit tñ aliquo modo si vigilat ⁊ ratione vtitur ipsum actum seu opus qō prosequitur exterius / licet huiusmodi intentio sit aliquādo impercepta / vt dictum fuit supertus . ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum est sciendum

q hic character non accipit pro figura nec pro signo. q hoc mō / q̄libet sacramentū potest dici character. Sed character vt hic accipit cōiter est aliqō spirituale indelebile ipressum a deo suscipiēti quodcūq; nō iterabile sacramētū. ¶ Ex hoc sequitur / q character vt hic accipit nō est gr̄a nec aliqua virt⁹ alia. nō enī gratia nec virtus aliqua infunditur cuicunq; recipiēti non iterabile sacramentum. si enim ficte recipiat non acquirit gratiam sed magis culpam. sed licet ficte recipiat / omnis tale sacramētū qualitercūq; recipiēs recipit characterē : vt supponitur. ergo ⁊c. ¶ Preterea. q : nec gr̄a nec virt⁹ aliqua in aliquo sacramento est indelebilis sed q peccatū amissibilis / cui⁹ cōtrariū ponitur de charactere. ḡ ⁊c. ¶ Hoc premisso ex quo apparet significatū nominis characteris : pono quantum ad istū articulum tres conclusiones. ¶ Prima est q non oportet ponere characterem modo predicto sumptū ipsum alicui suscipiēti aliqō sacramētō. ¶ Hec ꝓbat. qm̄ per sacramētū nō ipsimit suscipiēti ipsum nisi suum signatum / ad quod conferēdum fuit diuinitus institutū. sed p̄dictum sacramenti signatum ad quod cōsequēdum fuit diuinitus institutū / est gratie dei donum. tota enim veritas cuiuslibet sacramenti cōsistit in signo sensibili qō est ipsum sacramentū : ⁊ in effectu in visibili qō est eius signatum : quem effectum Augusti . ⁊ alij omnes sancti gratiā esse dicunt. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia non videtur de sacramentis esse aliquid concedendū nisi quod est in scriptura expressum / vel ab aliquo doctore authētico. Sz nec p̄ scripturā nec p̄ alicui⁹ sanc-

cti doctrinā habeā/q aliquis talis character impūmatur alicui per aliquod sacramentum.ergo ꝛc. ¶Ex hoc videtur corollarie concludendum/q talis character nō esset de facto ponēdus.sicut enī a sacramēto nō est aliquid subtrahendū/ita nec eis aliquid est addēdū. sed ponēs q aliqō ipoz vcū characterē ipumere/videā eis aliquid addere vl attribuere/ qō eis conueniure nō pōt ostēdere nec probare.ergo ꝛc. ¶Scōa cōclusio est/ q si character est forma aliqua ipressa in aliquo sacramēto/magis ē ponēda forma absoluta q̄ aliqua relatiua. ¶Hec potest ꝓbari. Primo.qz vt nunc suppono / nulla relatio in creatis est aliquid p se vnū distinctū realiter ab extremis.sed character ponit cē forma aliq̄ p se vna a suo subiecto qō ē alia ꝛ a quocunq; alio realit distincta.ergo ꝛc. ¶Secūdo. qz nulla relatio causat de nouo nisi causato aliquo absoluto/ vel vno alteri nouē approximato. nec enī sacramentū interabile in quo impumit/indigne recipiens recipit preter characterem donū vel aliqō absolutum.ergo ꝛc. ¶Nec valet qō hic dicā/ vez q ē respectus nō intrinsecus sz extrinsecus aduenies:nec p ons aliqō absolutū cōcausatū secū exigēs. ¶Primo.qz secūz ipsorum principia nō video q̄ posset poni in aliquo ghe preter q̄ in genere passionis vel actionis/vt patet p oīa alia discurrendo. et ita tunc in alia cuiuslibet sacerdotis essent tres spirituales actiones vel passiones eterne nū q̄ delebiles/que rem actam aliquam non haberent. hoc aūt videā omnino improbabile.ergo ꝛc. ¶Secundo.qz secūdū sic dicētes respect⁹ extrinsecus aduenies nō cōsurgit nisi extremus approximatis. sz character ponit in alia nulla re sibi approximata. sacramētū enim ipsum licet approximet corpori / ipso tñ desinente manet character hmōi.ergo ꝛc. ¶Confirmā.qz quero quis est terminus characteris? Si forma ponatur realis / aut eius terminus est sacramentum quo mediante impumit /aut aliquod ens creatū/ aut deus. Sz nō pōt poni primūz sacramēto nō existente maneat character. relatio aūt et respectus omnis exigit terminū existēten. Nec secūdū. qñ baptizatus vel confirmatus vel ordinatus ad nullū ens creatum refert videā realiter ꝓpter sacramentum susceptum.tunc etiā character non esset indelebilis nisi esset ad aliqō incorruptibile ens creatuz puta angelum qō videā fictitiuz. Nec tertiū pōt poni.qz baptizati ꝛ ordinati ꝛ confirmati /non habent ad deū aliquam relationem specialē ab alijs/nisi propter inexistētē eis formam aliquam absolutā.ergo ꝛc. ¶Tertia cōclusio est/ q̄ character ponit i esse de facto ab ecclesia. ¶Hec cōclusio est vulgata/licet non videat multum certa:cum nec ad hoc esse expressa determinatio ecclesie videatur.si tamen est concedendum est indubitanter/ ꝛ tenendū cū ipsa charactērem ipsum ipsum/sicut ꝛ ipa ponit/in tribus videlicz sacramentis/puta baptismo/cōfirmatione/ꝛ ordine. nec enim hoc ecclesia posuisset nisi edocta supnaturaliter extitisset. ¶Et si queratur / ad quid huiusmodi character ponitur:Respōdetur/q magis propter aliquem ornatū animē ꝛ decorem/q̄ ꝓpter aliquā aliam necessitatē. Nō tamen est intelligēdū characterem ipsuz esse causam nō reiterabilitatis sacramētoz in dō ipse ipumit. nec enī sacramētum pnie respectu eiusdē culpe est iterabile:nec sacramentū matrimonij respectu eorundē:cum tamen in neutro horū character huiusmodi impumat. ¶Sz nunquid character est secūdū se totaliter ꝛ simpliciter indelebilis? Dicēdū est/q nō magis q̄ gratia.sed hoc tñ est de facto ex ordinatiōe diuina. ¶Et si q̄rat de ꝓpuetatibus characteris:dicit q̄ ei⁹ prima propuetas est/ q̄ est signum trinitatis repsentatiuum: ad cuius invocationē impumitur. Secunda/ q̄ est rememoratiuum actus pteriti/videlicet sacramenti recepti: quo mediante impumitur. Tertio/q̄ est assimilatiuum et etiā distinctiuū.sūt ipso enim oēs fideles assimulantur/vez in characterē baptismali/et ab infidelibus distinguunt. In charactere autem ꝓfirmatiōis tñ confirmati ꝛ in charactere ordinis ordinati tñ assimulantur ꝛ ab alijs distinguunt. nō enim est intelligendū characteres huiusmodi diuersoz sacramentoz esse eiusdem sed alterius speciei. ¶Sic ad questionem. ¶Ad rationem in principio dicēdum: q̄ vltra ctus dicatur non quin intentionem habeat operis qō exeret:sed quia non habet intentionem intentionis: vt ꝯ perius fuit dictum.

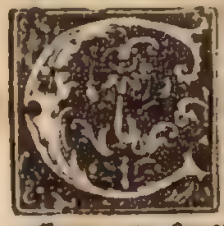

Circa distinctionē octauam in qua magister incipit determinare de eucharistie sacramēto quero primo: vtrū sacramentū eucharistie sit perfectius quocunq; alio sacramēto. ¶Et videā q̄ sic. qz cum sacramentū quodlibet sit signum/ illud sacramētum est ꝑfectissimum cuius signatum in ipso contentū est nobilissimū.sed huiusmodi eucharistie sacramētū habz nobilissimū signatum/videlicet Jesum Christum:in ipso realiter contentū.ergo ꝛc. ¶Cōtra.qz etiā deus ipse est assistens realiter cuilibet alteri sacramento:quī mediante ipso in quocunq; recipiēte digne gratiā operatur. ¶Respōdeo. vbi videndū est prīa qd sit eucharistie sacramētū. Ex quo patebit q̄ est super oīa alia perfectissimū. Secundo/an est vnum tñ. Tertio/ an ipm sit tñ a tenuus an etiam a non tenuio recipiendum.

Quantum ad primum sciendum: q̄ eucharistie sacramentum non est aliud q̄ accidētia sensibilia panis ꝛ vini/a substātia separata/ corpore Christi ꝛ sanguinis realiter pētia. ¶Ex quo apparet primo/q̄ eucharistia est veracter sacramentū. Secūdo/q̄ est perfectissimum ꝛ alijs eminentius sacramētū. ¶Primum apparet.qñ omne signum sensibile ex diuina institutiōe aliquid inuisibile signans ordinatum ad salutem hominis viatoris/est verissimum sacramētum.sed panis ꝛ vini accidentia a substantia separata post verba consecrationis a ministro prolata rite ordinato cum intentione debita corpis Christi ꝛ sanguinis realiter cōtenta sunt hmōi.sunt enim quedam sensibilia omni sensu pceptu dictum.sunt enim sensibilia sensu visus et gustus / odoratus ꝛ tactus. sunt etiam signa ex institutiōe diuina que illud signant qō in se continent/ipsum vez corpus ꝛ sanguinem Jesu Christi.nec tñ in eis ista ꝓmēt: sed etiam totus ipse Christ⁹ deus ꝛ homo verus. Licz enī sub accīdentibus panis ex vi verboz ꝓsecrationis de solo corpe mōstionem facientium sit panitus ipsum corpus /in qō panis dicatur esse conuersus: secūdo tamē est etiam ibi sanguis anima beata et deitas ipsa vera ex concomitantia istorum cuiuslibet ad corpus. cum enim nullum horum sit a corpe separatum.sed realiter ipsi coniunctum: q̄ cōsequens vbi corpus/ibi ꝛ quodlibet pdictorum. Continuiter de vnu accīdentibus est dicendum/ vez q̄ in eis est primo sanguis Christi corporis ex vi verborum consecrationis ꝓferentium.qz ꝛ precise verba ista de sanguine mētionem fecerunt:ꝛ in ipsum tñ vinum dicā esse conuersum secundo autē concomitanter sunt ibi oīa alia tria predicta/ vez corpus alia beata ꝛ deitas ipsa vera . nisi cīm esset in toto hoc sacramento deitas:sed tñ Christi humanitas:nec ipm sacramentū nec eius signatum in eo contentum esset adoratione latrie adorandū: cū ista sit debita soli deo. ¶Ex pdictis infert ꝛ rēnabiliter a quibusdam primo/q̄ si in triduo mortis Christi aliquis celebrasset

sub panis accñtibus nõ fuisset sanguis nec alia3 tñ corpus Christi ⁊ diuinitas ipsa: nec sub speciebus vini / seu accñtibus fuisset alia: nec corpus: nec deus: sed tantũmõ sanguis Christi. nec per ꝓns calix tũc consecratus tuisset tunc adoratiõe latrie adorandus: cũ nõ existeret ibi realiter deus. ¶ Predicta oia declarant. qñ in triduo mortis Christi sanguis fuit a corpore separatus qz effusus: alia etiã fuit separata a corpore: diuinitas vero ipsa remansit vnita nõ sanguini sed tñ alie et corpori. ¶ Ex hoc patet primo / ꝙ sub panis accñtibus hiez fuisset Christi corpus ⁊ deus ab ipso nõ separatus: non tñ alia nec sanguis cũ vtrũq; horum esset a corpore separatũ: ⁊ mõ nullũ horum ponatur sub panis accñtibus existere nisi concomitanter: qz vez ipsi corpori in eis existenti primũ est conũctum. ergo ꝛc. ¶ Scõdo patet. ꝙ nec in accñtibus vini fuisset nisi trimõ sanguis Christi / nõ corpus / nec alia / nec ipsa diuinitas increata: cum ista oia essent a sanguine separata / ⁊ nec modo ponant existere ibi / vez sub vini accñtibus separatis nisi qz sanguini ibi existẽti primũ sunt conuncta. quare ꝛc. ¶ Ex his apparet vltimum / vez ꝙ tunc in illo triduo mortis Christi licet hostia consecrata qz dei sicut ⁊ nunc veraciter cõtẽtiua fuisset adoratiõe latrie adorãda / non tñ calix ipse ꝓpter contrariam rationem: qz vez non fuissent talia vini accidẽtia ꝓsecrata dei sed tñ sanguinis Christi realiter contenti⁹.

Sed hic est dubium de ordine quo prędicta / vez diuinitas ipsa / alia ⁊ sanguis sub panis accñtibus concomitant / tñ realiter continentur. Idẽ de diuinitate alia ⁊ corpore q̃ similiter concomitant in calice sub vini accidentibus continent. ¶ Ad hoc respõdetur a doctore illo cuius est corollariũ supradictũ: ꝙ qualẽ ordinẽ ista hñt in Christo talem habẽt in eucharistie sacramento. sed in Christo talem habẽt ordinez / ꝙ magis immediate inest corpori Christi sanguis q̃ alia / ⁊ alia est in ipso immediatius q̃ diuinitas ipsa. ergo cõsimiliter in proposito in panis accñtibus in quib⁹ existit prio corpus / post ipsum primo est sanguis / scõdo alia / ⁊ tertio diuinitas increata: ⁊ similiter in calice sub vini accñtibus / in quib⁹ primo est sanguis / post sanguinẽ primo est corpus / secundo alia: ⁊ tertio diuinitas ipsa. ¶ Sed hoc nõ videt mihi rõnabiliter dictum. qñ aut intelligit diuinitatẽ esse in isto sacramento vltimo durationis ꝛpe / aut tñ qz est in ipso aliquo alio mediãte / puta mediãte alia ⁊ sanguine ⁊ corpore. sed constat ꝙ nõ potest intelligi aliquo horum modoum. De primo enim clarum est. nõ enim sub illis panis ⁊ vini accidẽtibus consecratis incepit aliqđ tempore primo esse q̃ deus ipse: cũ in vltimo instãti prolationis verboum sit in eis Christ⁹ deus ⁊ hõ verus. Nec potest intelligi secundo mõ: qñ deus ipse immediate est sub illis accidẽtib⁹: nec aliqđ creatũ ẽ in eis ipso imediati⁹. q̃ ꝛc. ¶ Confirmat. qz ex quo nec corpus Christi / nec alia / nec sanguis est i sacramẽto imediati⁹ q̃ sit deus / nec incepit citius tempore esse / non videtur posse dici nec saluari deum esse in sacramẽto vltimo nec postremo. ¶ Cõ similiter posset argui de alia ⁊ de corpore ac sanguine adinuicẽ cõparis / vez ꝙ nullus horum sit primus alio in isto sacramento prepue loquendo / excepto forte illo qđ est ibi ex vi verborum conuersionis seu consecrationis mõ inferius declarando. constat enim ꝙ in hostia nõ incepit esse primus alia q̃ sanguis / nec econuerso: nec in calice primus corpus q̃ alia. nec alia est ibi corpore mediãte: nec etiam alia in hostia ipso sanguine mediãte: cũ eque immediate alia Christi sit in tota hostia: ⁊ in qualibet ei⁹ pte sicut ⁊ sanguis. ¶ Ad rationem quã adducit patet ꝙ nõ cõcludit. qñ enim dicit ꝙ in corpore Christi primus est sanguis q̃ anima: ⁊ immediatius alia q̃ diuinitas ipsa: non est verum. immediatissime enim diuinitas est in toto corpore / alia ⁊ sanguine. nec aliquod horũ est in altero immediatius nec fuit creatũ primus q̃ deus ipse sit realiꝫ et fuerit sic in oib⁹ vel oia in ipso vt i ipso qrialiter assumẽte ⁊ realiter sustentãte. ¶ Et ideo aliter est dicendũ ad illud dubium supradictum. ¶ Ad cuius euidentiã est sciẽdũ: ꝙ eorum q̃ existunt in aliquo / licet simul tpe / illud potest dici esse ibi primus alio ꝓpter quod est ibi illud aliud: ⁊ non econuerso. Et per contrariũ eor̃ q̃ simul tempore sic sunt alicubi ꝙ neutrum est ibi ꝓpter alterũ / neutruz est ibi primus alio: nec econuerso. Sed in isto eucharistie sacramẽto existentia sic se habẽt / ꝙ illud qđ est in ipso ex vi sacramenti est rõ existẽtie in ipso omniũ aliorum. Eoꝝ aũt q̃ non sunt ibi ex vi sacramenti seu verborũ sacramẽtalium antecedentium sacramentũ: neutrum est alteri rõ vt sit ibi. ergo cum oia sint tpe ibi simul / neutrum illorum est in eo primus alio / excepto illo qđ est ratio ibi existẽtie oim aliorum. ¶ Minor declaratur. in hostia enim cõsecrata solũ Christi corpus dicitur existere ex virtute verboꝝ / sicut ⁊ in vini accñtib⁹ solus sanguis. Quod apparet ex hoc. qñ illud dicitur esse in hoc sacramento ex virtute verborum precedẽtiũ / qđ dictis verbis ex diuino statuto ibi existeret ab omni alio separatũ. ⁊ per contrariũ illud non dicitur ibi esse virtute verborũ / quod ꝛbis ꝓlatis ibi nõ existeret / si esset ab alio separatum. sed in proposito sic est ꝙ verbis dictis super panẽ a ministro rite ordinato ⁊ cum intentione debita panis ipse sic conuertit tñ in Christi corpus ꝙ in panis accñtibus existeret a quocũq; alio separatũ. nihil aũt ab ipso aliꝫ / puta nec sanguis / nec alia / nec diuina essentia sacramentaliter ibi existit nisi qz ista omnia corpori sunt conuncta: qz nec in aliquod horũ cõuertitur ipse panis / ꝓpter qđ nullus hoꝝ in hmõi panis accidentibus existeret / si oia essent a corpore separata. Consimiliter in calice sub vini accidẽtibus solus Christi sanguis existeret ab omni alio separatus. nihil autem aliud ibi est existens: nisi qz cum sanguine est conuncti⁹. Aliorum autem omnium a corpore Christi et sanguine que in isto sacramento simul existunt / neutrũ est ibi ꝓpter alterum nec qz ipsi conuinctum: cũ non minus esset ibi si esset ab ipso diuisum. dum tñ esset cõunctum corpori vel sanguini: que ibi tñ existunt ex vi verborum precedentium sacramentũ. ergo sequitur ꝙ cum verbis prolatis sacramentalibus omnia in sacramento isto eucharistie existentia sint simul: nec vnum primus alio: ꝙ solum Christi corpus sub panis accidentibus / ⁊ sanguis in calice sub accidentibus vini aliquo modo alijs oibus esse primus / nullum autem aliorum ibi existentium potest / dici alio esse primus ꝓpter cõtrariã rõnem. qz videlicet nullis aliorum est causa seu ratio alteri vt sit ibi. sed alia oia a corpore sunt in hostia / qz corpori conũcta. ⁊ omnia alia a sanguine sunt in calice / quia a sanguine similiter indusa. ergo licet inter corpus Christi ⁊ alia cum eo existẽtia in hostia / ⁊ iter sanguinem ⁊ cum ipso in calice existẽtia possit aliquis primo ordo ꝓpter rationem ꝓdictã / non tamen inter alia ibi existentia adinuicem comparata. Sic ergo appet primũ declarãdum / videlicet ipsum eucharistiã esse verum sacramentuz. ¶ Scõm / vez ꝙ sit perfectissimuz ⁊ omnib⁹ alijs perfectius: appet ꝓmo. quia quodlibet aliorum sacramentorum ab isto consistit in fieri ⁊ in fluxu / hoc autem tñ in esse permanenti. Secundo. quia quodlibet aliud sacramentum ab isto significat gratiam accñtalem inherẽtem. hoc autem aliquo modo significat subsistentiam subsistentem. Tertio qz nullius alterius ab isto signatũ existit in ipso: sed tñ in subiecto sacramentum ipsum suscipiente. cuius contrarium est de isto suum signatum / videlicet substantiam in seipso realiter continẽte. Quarto. quia alia sacramenta nõ

ſemper habent etiam in ſuo ſubiecto ſuum ſignatum/ cuius contrarium eſt de iſto/ quod eſt inſeparabile a ſuo ſignato. Quinto.quia alia ſacramenta non tñ vt ſumpta virtualiter ſed etiã formaliter poſſunt per alium impediri:hoc autẽ nullo modo poteſt ipediri ab aliquo ente creato.¶Primũ iſtorũ apparet.ola enim ab iſto alia ſacramenta conſiſtunt vel tñ in verbis prolatis/vt penitentie ſacramentum:vel in verbis ſimul ⁊ actib⁹ nõ ꝙdiu fiũt ſacramenta ipſa exiſtunt:ipſis vero perfectis ⁊ ipſa ſacramẽta eſſe deſiſtũt.huiuſmodi autẽ euchariſtie ſacramentum vt formaliter acceptum preciſe conſiſtit in accidentibus panis et vini ꝓmanentibus / non in aliquibus ſucceſſiuis.ergo ⁊c.¶Secundũ patet.Ad ipſius tamen euidentiam eſt ſciendum / ꝙ huiuſmodi ſacramenti ſignatum poteſt poni dupliciter: vnum immediatum et alterum mediatum. Signatum immediatum eſt quod ibi exiſtit primo modo ſuperius declarato / videlicet corpus in hoſtia: ⁊ ſanguis in calice.Signatuz mediatũ/eſt quodlibet ibi exiſtẽtium aliorũ. quorum aliud eſt increatum/vt deus:aliud ens creatũ ſicut ⁊ primum ſeu immediatum ſignatum.¶Ex hoc apparet propoſitũ/videlicz ꝙ iſtud ſacramentum ſignificat ſubſtãtiam ſubſiſtentem non tñ creatam ſed etiam increatam. quodlibet autem aliorum ſignificat accitalem gratiam inherentem.illud enim per quodlibet ſacramẽtum ſignificatur/qõ ipſo mediante confertur. Gratia autem confertur per quodlibet ſacramentum digne recipienti ipſum. Ex que ſequit ꝙ non tñ alia ſacramenta ſed etiam ipſa euchariſtia ſignificat gratiam inherentem:cum non minus gratia huiuſmodi per iſtud ſacramentum ꝙ per alia conferatur. Ex quo apparet magis huiuſmodi ſacramenti eminentia: cum ſignificet ſicut et alia/ gratiam inherentem : et vltra hoc contineat tã creatam ꝙ increatã ſubſtantiam etiam ſubſiſtẽtem: increatã per ſe/⁊ creatam in increata puta humanitatẽ in diuinitate. ¶Tertiuz ſequit ex predicto.gratia enim accidentalis quã ſignificat quodlibz ſacramentum non poteſt in ipſo ſed in eius ſuſceptiuo vt delicz in hoie exiſtere ſubiectiue. ipſe aũt Chriſtus deus ⁊ homo verus exiſtit realiter in toto iſto euchariſtie ſacramento ⁊ in qualibet eius parte.ergo ſolum ipſum euchariſtie ſacramentum ⁊ nullum aliud habet ſecum ſuũ principale ſignatum . gratiã autem accitalem que ipſo mediante conferturquã voco eius remotum ⁊ minus principale ſignatum/non eſt in ipo formaliter ſicut nec in aliquo alio ſacramento.¶Quartũ apparet. quoniam gratiam quam ſignat quodlibet ſacramentum deus conferre nõ ſtatuit neꝯ confert indigne ſuſcipienti aliqõ ſacramentum. ergo gratia que eſt precium ſignatum cuiuslibet altoz poteſt impediri/ ⁊ ſepius impeditur propter indignam perceptionem ipſorum ſacramentorũ.nec per conſequẽs aliquod ab iſto aliud ſacramentũ habet ſecum per ſecum ſuum principale ſignatum ita recipiẽte ipſum ſacramentũ.huiuſmodi aũt euchariſtie ſacramenti principale et primum ſignatum eſt ab ipſo inſeparabile per naturam/licet etiam ſicut alia ſacramenta careat aliqñ alio ſignato/videlicz gratia ſupernali ꝓpter culpam ipſum recipientis gratie obicem ponentis . ¶Sed contra hoc videtur poſſe argui.quoniã in poteſtate iudeorũ fuit Chriſti ſanguinem a corpore ei⁹ ſeparare:qz ⁊ de facto ſeparauerunt Chriſtum crucifigentes. in ipſorũ etiã poteſtate fuiſſe videt eius animã a corpore ſeparare per paſſionem ipſi illatã. Sed ſi Chriſti obitum preceſſiſſet euchariſtie ſacramentum: ad diuiſionem predictorũ euchariſtie ſignatum ab ipo fuiſſet realiter ſeparatum: ergo falſum eſt dicere ſignatum euchariſtie ab ipa ꝓ natura ſeparari non poſſe. ¶Minor apparet.quoniã vt in precedentibus fuit dictum: in triduo Chriſti mortis nec ſub hoſtia cõſecrata fuiſſet ſanguis nec anima/nec in calice corpus nec anima/nec ipſa diuinitas increata . Cuius ratio nõ eſt alia niſi quia iſta in morte fuerũt diuiſa:eem ſeparata/videlicet deus a ſanguine/⁊ ſanguis a corpore.ergo ante Chriſti mortem exiſtentibus hoſtia ⁊ calice cõſecratis/in eius poteſtate fuiſſet ſanguinem ⁊ animam ab hoſtia/⁊ corpus / animam/⁊ deuz a calice ſeu vi in conſecratis accidentibus ſeparare:cuius poteſtate fuit Chriſtum occidere ⁊ ſanguinem fundere/⁊ per conſequens a corpore diuidere.ſed omnia iſta fuerunt in poteſtate Judeorum . ergo ⁊c. ¶Ad hoc poteſt dici: ꝙ licet tũc fuerit in ipſorum poteſtate huius ſacramenti ſignatum remotum ab ipſo diuidere modo predicto/ nõ tamẽ ſignatum immediatum et primum quod eſt panis accidentium corpus et vini accidentium ſanguis . nunc autem tam iſtud immediatum ꝙ omne aliud ſignatum eſt ab iſto ſacramento inſeparabile per naturã. ¶Et ſi contra hoc arguatur. quia tã Chriſti corpus ꝙ ſanguis potuiſſent totaliter comburi ⁊ deſtrui ⁊ per conſequens ab huiuſmodi ſacramento euchariſtie ſeparari: Reſpondetur/ꝙ iſto ꝙ talia puta corpus ⁊ ſanguis fuiſſent quantum ad eſſe naturalis exiſtentie annihilata:non propter hoc ipa eporteret deſiſtere eẽ in euchariſtie ſacramẽto. ¶Et ſi dicat:ꝙ nec eſſe animã a corpore diuiſam vel corpus a ſanguine / oportet ipſa a ſacramento euchariſtie ſeparare:nec in ipſo deſiſtere:Concedo.non magis enim corpus/anima/⁊ ſanguis quia conuncta poſſunt eſſe in euchariſtia ꝙ ſi eſſent diuiſa : ſic tamen eſt de facto ex diuino ſtatuto/ videlicet quia in iſto ſacramento non eſt ex vi verborum ſacramentalium niſi corpus et ſanguis alia autem tñ concomitanter.quia videlicet hiis cõiuncta/adeo ſtatuit deus ipſa ibi non exiſtere a talibus ſeparata.ſed tñ ꝙdiu ſunt eis vnita/ licet etiam ſeparata ita poſſent per diuinam potentiam ibi exiſtere vt vnita/ conuncta etiam forte per diuinã potentiam poſſent ibi non exiſtere. Non enim videtur impoſſibile deo poſſe facere in hoſtia conſecrata exiſtere tãtummodo corpus ſine ſanguine ⁊ anima ⁊ diuinitate/ licet corpori realiter cõiunctis quare.⁊c. ¶Tertium ⁊ vltimũ/videlicet ꝙ alia ſacramenta ab iſto/ poſſint etiam vt formaliter accepta per aliũ impediri/apparet.quoniam quodlibet ipſorum ſic requirit in miniſtrante ⁊ etiam in recipiente rationis capace debitam intentionem / ꝙ ipſa nõ exiſtente nec ſacramentum ipſum exiſtit / etiam vt formaliter acceptuz Ex quo ſequitur : ꝙ omnia ab iſto alia ſex ſacramenta tam vt formaliter ꝙ etiam vt virtualiter accepta/videlicet quantum ad ipſorum effectum/ poſſunt ab alio impediri.nec enim quis alium baptizans verba proferendo ⁊ ipſum etiam in aqua realiter immergendo baptiſmũ adminiſtrat:nec ſacramentaliter baptizat niſi intentionem rectam habeat/⁊ ſic de quolibet alio: tamẽ iſto ſolo excepto:quod nec quantum ad ſuum eſſe ſenſibile quiditatiuum / nec quantum ad ſuum principale ſignatum dependet ab alio ꝙ a deo.ſecũdum enim ſuũ eſſe formale quiditatiuum eſt accidens ſine ſubiecto exiſtens: ⁊ ab ipo per conſequẽs/⁊ a quolibet creato alio independens.vt etiã virtualiter acceptum in ordine ad ſuum in eo contentũ ſignatum/eſt dei et hominis veraciter contentuum . eſt etiam ipſum digne recipienti gratie collatiuum: ⁊ quantum ad iſtud ſignatum eſt a recipiente ipſum impedibile non quo ad primum.¶Hec de primo.

Quantum ad ſecundum : eſt ſciendum

ꝙ huiuſmodi euchariſtie ſacramentũ ſicut et quodlibet aliud ſacramentum poteſt ſumi vel formaliter/ prout eſt tale ſenſibile ſignatum : vel virtualiter prout continet ⁊ includit ſuũ ſignatũ.¶Dilo modo acceptum conſtat

fiat ꝙ realiter est multiplex ꝛ non vnum. Vt autem secũdo modo accipitur / est vnuꝫ nõ vnitate indiuisibilitatis vt quodlibet aliorum sacramentorum : sed vnitate integritatis. Primum istorum apparet . quoniã eucharistie sacramentum vt sic acceptum / videlicet prout est sensibile signum / est panis ꝛ vini accidens multiplex realiter ꝛ distinctum / puta coloꝛ / odoꝛ / saporꝛ / ꝛ etiam qualitas tãgibilis. que quidem quatuoꝛ accidẽtia sine subiecto existentia realiter sunt distincta sic / ꝙ post consecrationis verba prolata quodcunq; horum quatuoꝛ accidentium remanens alijs omnibus interemptis siue annihilatis ipsum esset per se sicut ꝛ nunc cum alijs perfectum ꝛ verissimum sacramentum. Idem dico / si in panem ꝛ vino ante conuersionem non esset nisi vnum accidens tm illoꝝ puta saporꝛ vel odoꝛ . Tale inquam accidens post cõuersionem a substantia separatum esset verum sacramentũ per se acceptum sicut nunc est simul cum tribus alijs cõiunctum. ¶ Hoc apparet. quoniam nullum accidẽs quatuoꝛ predictorum habet ab alio ꝙ sit formaliter sacramentum sicut nec ꝙ sit sensibile signum rei sacre realiter contentiuum. ergo cum quodlibet accidentium predictorum dicatur sacramentum etiam virtualiter acceptum vt corpus Christi vel sanguis contentiuum: per consequens quodlibet accidentium horum quatuoꝛ per se sumptum idem qõ modo continẽs signatum illud idem qõ nunc / existeret sacramẽtũ tam vt formaliter / q̃ etiã vt virtualiter acceptũ. ¶ Ex hoc põt ad ꝓpositũ euidenter argui / videlicet ꝙ sacramẽtum eucharistie vt formaliter acceptum non sit vnicum sed realiter multiplex ꝛ diuersum. quoniam omne accidẽs panis ꝛ vini per se sine subiecto existens Christi corpus et sanguinem ac oia alia supradicta modo preexposito cõtinẽs est verum eucharistie sacramentum. Sed verbis cõsecrationis super panem ꝛ vinum prolatis / quatuoꝛ accidentia a substantia separantur in quorum quolibet est vniformiter Christus deus ꝛ homo verus. ¶ Hoc apparet. cõstat enim ꝙ in quolibet quatuoꝛ panis accidentium separatorum a subiecto / puta coloꝛe / saporꝛe / odoꝛe ꝛ in tãgibili qualitate est primo corpus Christi ex vi conuersionis . alia autem omnia cõcomitanter. Idẽ est de vini quatuoꝛ accidẽtibus consimilibus separatis: in quorum quolibet non tm in vno est primo sanguis / quia ex vi cõuersionis ꝛ secundario alia videlicet concomitanter . ergo quodlibet horum quatuoꝛ accidentium a substantia separatorum / est verum ꝛ perfectum eucharistie sacramẽtum : nec per consequens eucharistie sacramẽtum est vnicum sed multiplex vt sic sumptum. ¶ Confirmatur. quia aut quodlibet quatuoꝛ accidentium predictorum / est eucharistie sacramẽtũ / aut aliquod tm / aut nullũ. Sed non potest poni secũdum ꝙ aliquod tm: cum nullum illorum sit res cui reipectu cuius dicitur sacramentum / magis nec aliter ꝙ quodlibet aliud contentiuũ. Nec potest poni tertium: vt apparet. ergo relinquitur primum quod est propositum / videlicet ꝙ multiplex est eucharistie sacramẽtum formaliter acceptũ. ¶ Et si forte dicatur ꝙ etiã hoc modo quodlibet aliud sacramentum est multiplex / cum qõlibet cõiter includat multa realiter distincta / vt verba ꝛ alia: Hoc non valet nec est simile. quoniam nullum illorum plurium in sacramento alio aliquo includorum sine alio acceptum est alicuius significatiuum nec collatiuũ nec per consequens sacramentum. nec enim verba baptismi sine actu abluendi / nec actus sine verbis aliqd signi ficat neq; confert. hic autem est totũ cõtrarium: cũ quodlibet illorum accidentium realiter distinctorum sit eiusdem signati totalis realiter contentiuum . et si ab alio per diuinam potẽtiam separatum reciperetur digne ab aliquo / est in ipso collatiuum eiusdem gratie sicut modo. si enim in hostia consecrata vel in calice esset coloꝛ tm annihilatis alijs omnibus accidentibus / non minus communicans gratiam recipit q̃ modo: cum tamen digne eucharistiam recipet : nec minus ꝙ nunc peccaret si indigne reciperet. quare ꝛc. ¶ Preterea non tm quatuoꝛ accidẽtia supradicta sunt eucharistie sacramenta / sed etiam quantitas ipsa (supposito secũdum opinionẽ vulgarem / ꝙ quantitas dicat rem aliquam inter qualitatem ꝛ substantiam mediantem) est nouum accidens a substantia separatum eiusdem cum quolibet aliorum realiter contentiuum : et per consequens eucharistie sacramentum. quare ꝛc. ¶ Secundum / videlicet ꝙ eucharistie sacramentum vt virtualiter acceptum sit vnicum non vnitate indiuisibilitatis : sed eiusdem integritatis. probatur. quoniam vnitas sacramenti vt sic accepti arguitur et probatur ex vnitate sui signati primi. sed primum eucharistie signatum et immediatum est isto modo vnum / videlicet vnitate non indiuisibilitatis sed eiusdem integritatis. ergo ꝛc. ¶ Minor apparet. quoniã primum ꝛ immediatũ signatum panis accidentium / est Christi corpus : accidentium vero vini signatũ immediatum est sanguis Christi. Sed corpus cuiuslibet hominis ꝛ sanguis corporis sunt isto modo vnum. ergo ꝛc . Sunt etiam panis ꝛ vini accidentia separata idem penit⁹ virtualiter sacramentum vt ad signata alia in eis per concomitantiam existẽtia comparata: cum in vtrisq; sint eadem contenta totaliter indistincta. quare ꝛc . ¶ Hec de secundo.

Quãtum ad tertium dicitur primo : ꝙ huiusmodi sacramentum non est recipiendum vt communiter / nec potest licite recipi nisi tantummodo a ieiuno non tm ieiunio ecclesie sed etiam nature: sic ꝙ ipsum recipientem oportet die qua recipit nihil penitus comedisse . Secũdũ ꝙ licet hoc sit verum vt cõmuniter / tamẽ in casu potest fieri aliter / vt videlicet communicet nõ ieiunus. ¶ Primũ apparet. cui⁹ precipua ratio est diuina institutio . licet enim Christus post prandium consecrerit ꝛ apostolos communicauerit: tamẽ aliter in posterũ fiendum esse instituit / vel instituendum apostolis reliquit: quod et rationabile fuit ad maiorem reuerentiã sacramenti. ¶ Secundũ / videlicet ꝙ in casu possit fieri cõtrarium / apparet de infirmo. nulli enim grauiter infirmanti licet prãnso: debet hoc sacramentum cum sit viaticum et anime perductiuum ad salutis terminum / denegari ¶ Alius etiã casus ponitur: i quo posset quis ꝛ deberet non tm hoc sacramentum recipere / sed etiam confiteri nõ ieiunus / puta si aliquis post communionem hostie reciperet in calice aquam quam antea credidit esse vinum. in tali enim casu post ꝙ videlicet bibit aquã: nec per consequens est ieiunus / dicitur ꝙ debet vinum consecrare: ꝛ post cõsecrationem ipsum recipere: cum nullo modo huiusmodi sacramentum sit imperfecte ab aliquo celebrandũ. ¶ Sic ad questionem . ¶ Ad rationem in principio dicendum ꝙ nulli alteri sacramento ab isto assistit deus realiter sicut isti.

Secundo quæro de forma consecrationis huiusmodi sacramẽti: Arguũ ista verba / Hoc est corpus meum / sint forma cõsecrationis corporis: ꝛ ista / Hic est calix ꝛc. sanguinis siue cõuersionis panis in corpus ꝛ vini in san

guinem. ¶ Et videtur q̄ nō. quoniā oratio in se falsa seu falsi significatiua non potest poni huiusmodi consecrationis siue conuersionis forma. sed vtraq; oratio supradicta videtur significare falsum. siue enim pronomen in vtraq; positum supponat pro substantia demonstrata siue pro quolibet in altari tunc existente: falsum est dicere illud esse corpus Christi vel sanguinem. quare ꝛc. ¶ Contra. quia quantum ad consecrationem corporis/ forma predicta traditur ab omnibus euangelistis. Quātum etiam ad consecrationem sanguinis/ecclesia vtitur forma illa/Hic est calix sanguinis mei nouī ꝛc. ¶ Respōsio. vbi sic procedendum. Est enim primo videndū an ista conuersio panis in corpus/vel vini in sanguinem/ sit aliquid in re extra. Secundo/ an in verbis cōuersionis quibus mediantibus fit ipsa conuersio sit vel esse possit aliqua virtus que ad ipsam conuersionem possit agere esse etiue. Tertio an verba p̄dicta sint cōsecrationis siue cōuersionis propria forma. Quarto an verba huiusmodi sint vera.

Quantum ad primum: dico q̄ huiusmodi conuersio passiua panis in corpus ꝛ vini in sanguinem non est in re extra distinctum aliquid ab extremis/ videlicet pane ꝛ corpore/vel vino ꝛ sanguine. ¶ Hoc aūt probo sic primo. nihil positum in re extra est medium inter panem preteritum ꝛ corpus Christi vbi erat panis in esse positum. ⁊ si huiusmodi cōuersio esset aliquid aliud ab extremis/esset quedam forma medians inter ipsa. ergo ꝛc. ¶ Maior est cuidens. quoniā panis in Christi corpus immediate conuertitur: ꝛ vinum in sanguinem: nec in huiusmodi conuersione est annihilatio neq; corruptio alicuius distincti a termino conuersionis. sed si conuersio passiua esset a re conuersa distinctum aliquid in re extra/ipsa corrumperetur. ergo ꝛc. ¶ Secūdo arguitur sic ad idem. huiusmodi cōuersio passiua si esset aliquid in re extra ab extremis distinctum esset forma aliqua accidētalis. constat enim q̄ non potest poni substantia. sed non potest esse forma aliqua accidentalis. quoniam nihil potest esse accidens cui repugnet posse existere in subiecto. sed huic conuersioni / si est aliquid / repugnat existere in subiecto. non enim potest subiectiue esse in pane: nec in Christi corpore: nec in aliquo alio. ergo ꝛc. ¶ Minor probatur: ꝛ primo q̄ non in pane. Primo: quia subiectū actionis et cuiuscunq; alterius accidentis potest simul existere immo simul existit cum actione vel quocunq; alio accidente cuius ponitur esse subiectum. sed substātia panis non potest manere cum ista conuersione: cū in ei⁹ instanti desinat esse panis ⁊ ꝛc. ¶ Confirmat. quia subiectum accidentis non tollitur per ipsum accidens: sed panis tollitur per huiusmodi cōuersionē. ergo ꝛc. ¶ Secō. quia subiectum actionis manet idem sub vtroq; termino actionis. sed panis nō manet cum termino ad quem cōuersionis. ergo ꝛc. ¶ Secūdo probatur/ q̄ nec corpus Christi possit ei⁹ subiectum poni. Primo: quia subiectū passiue conuersionis est terminus a quo cōuersionis. sed Christi corpus non est terminus a quo sed ad quem conuersiōis hui⁹. ergo ꝛc. ¶ Secō. quia cū terminus actionis sit actione posterior ꝛ subiectum prius/ si Christi corpus esset conuersionis subiectum cum sit eius terminus conuersionis/idem respectu eiusdem esset prius ꝛ posterius. ergo ꝛc. ¶ Tertio. q; p hoc q̄ panis in Christi corpus conuertitur nihil ipsi corpori acquiritur preter locum seu ipsum in quo esse incipit eucharistie sacramentum. ergo ꝛc. ¶ Tertio. q̄ nihil aliud ab istis possit poni subiectum conuersionis/ apparet. quoniam in conuersione huiusmodi totum transit in totum: nec per consequens potest poni aliquid cōmune vtriq; termino conuersionis tanq̄ subiectum manens realiter sub vtroq;. ¶ Cōfirmat primo. q; non magis oportet conuersionem passiuam esse distinctum aliquid ab extremis q̄ actiuā. sed actiua conuersio sicut nec aliqua vel ad extra actio non dicit ab extremis distinctum aliquid in re extra: vt patuit in secundo. ergo ꝛc. ¶ Secundo. quia nulla totalis productio actiua nec passiua potest esse distinctū aliquid ab extremis. ¶ Hoc apparet. quia ois p̄ductio distincta ab extremis est forma accidentalis subiectū per consequens presupponens. nulla autem talis presupponens aliquid potest esse productio totalis: cuius talis productio nihil penitus presupponat. sed huiusmodi cōuersio est totalis. ⁊ ꝛc. ¶ Cōtra. quia panis in corpus Christi realiter conuertitur/ et vinū in sanguinem. sed conuersione conuertitur. ergo ꝛc. ¶ Preterea. quia si hmōi conuersio non est aliud q̄ extrema ambo/tunc pane ꝛ corpore existente manet conuersio: si autem est tm̄ alterum/ videlicet Christi corpus: ergo q̄ cito fuit corpus/fuit ꝛ ipsa conuersio: quod est falsum. ¶ Preterea. quia conuersio terminatur ad corpus. sed idem non terminatur ad seipsum: nec panis terminatur ad corpus. ergo ipsa conuersio est ab vtroq; extremorum/pane videlicet ꝛ corpore/distinctum aliquid in re extra. ¶ Confirmatur. quia panis ꝛ corpus dicuntur huiusmodi conuersionis extrema. sed idem non est extremum sui. ergo ꝛc. ¶ Respōsio. Ad cuius euidentiam sciendū/ q̄ sicut creatio actiua dicit deum ꝛ connotat creaturam vt positam in esse p̄ cuius ꝛ creatio passiua creaturam connotādo deum vt ipsam in esse ponentem: nō dicit aliū in re extra aliquid a deo et a creatura distinctum: ita in proposito est dicendum/ videlicet q̄ conuersio panis in corpus nō dicit precise panem/nec corpus p̄cise/nec ambo simul absolute sumpta: nec aliqd̄ preter ipsa: sed dicit corpus ꝑtus vt pani pre existenti succedens. vnde dicit panem vt preteritū ꝛ corpus vt quodammodo loco eius positum: non autem inter ista aliquod medium. sicut enim omni medio circumscripto deus ad extra omnia operatur: et ab ipso omne creatū etiam sine oi passiua creatione ꝛ quacunq; alia forma media est creatum: ita nec inter Christi corpus ꝛ panem in ipsum conuersum aliquod medium est ponendū. Nō em̄ min⁹ deus seipso oi alio circūscripto potest vnū in alterum conuertere: q̄ quodlibet possibile producere: vel interimere ꝛ totaliter destruere. ¶ Tunc ad primum quando dicitur q̄ panis in corpus realiter conuertitur concedo. Sed quando additur q̄ conuersione conuertitur: si per conuersionem intelligas diuinam actionem a deo ipso realiter indistinctam / concedo panē conuersionem hoc est diuina actione conuerti sicut et creaturam produci siue creari. Et sic non est dubium conuersionem actiuam ab extremis pane videlicet ꝛ corpore esse distinctam sicut deus distinguitur a creaturis. Sed hic nō loquimur de tali conuersione. Si autem per cōuersionem intelligatur aliquod ens creatum a pane conuerso quomodocunq; in re extra distinctum: falsum est illud assumptum q̄ panis conuersione aliqua conuertatur. sicut enim q̄libz a deo creatū vt angel⁹ est creatū seipo passiue ꝛ a deo tm̄o circūscripto quocunq; alio effectiuo ita ꝑ positio panis seipso est conuersus passiue et a solo deo sine quocunq; alio effectiuo. quare ꝛc. ¶ Ad secundum patet responsio per predicta. quia sicut ignis passiua creatio non dicit simul ignem et deum/ nec alterum tm̄ vt absolute acceptum: sed dicit ipsum sez ignem vt in esse positū per deum: ita in proposito de conuersione huiusmodi est

dicendum/videlicet q respicit panem vt preteritū tēcit corpus vt eius loco positum. ¶Ad tertium quando dicitur/q cōuersio terminatur ad corpus:hec est falsa:si per cōuersionem intelligatur forma aliqua in re extra distincta a corpore ⁊ a pane aut a deo vnuꝫ in alterū conuertente. Si autē per conuersionem intelligas diuinam actionem:tunc propositio potest cōcedi. quia cum dicitur/conuersio terminatur ad corpus/est sensus/hoc est diuina virtute panis conuertitur in corpus:quod cōstat esse verissimum ⁊ proprie dictum. sicut cum dicitur creatio dei terminatur ad talem rem/non est intelligenduꝫ per creationem aliud q̄ diuinam virtutem et essentiam rem ipsam immediatissime producentē. ¶Et quādo additur q idem non terminatur ad seipsum: concedo. sed ex hoc non sequitur nisi q ipse deus conuertens a pane et corpore realiter sit distinctus. ¶Ad vltimū dicendū/q non magis secundum veritatem panis ⁊ corpus sunt extrema conuersionis/q̄ deus ⁊ creatura extrema creationis. sed deus ⁊ creatura non sunt extrema creationis:cū creatio actiua sit a deo/et passiua a creatura indistincta. ergo ꝛc. ¶Confirmatur. quia non magis ista conuersio est a pane corpore ⁊ deo conuertente distinctū aliquid in re extra q̄ creatio a deo ⁊ creatura. ¶Quando ergo dicitur q panis ⁊ corpus sunt extrema cōuersionis: si per conuersionem istam intelligas aliquam rem creatam inter panem et corpus aliqualiter mediantem:propositio est negāda:quia falsum supponit. si autem per huiusmodi conuersionem intelligas diuinam actionem panis in corpus realiter conuersiuam/ si concedatur tunc propositio videlicet q panis ⁊ corpus sunt extrema cōuersionis/ nō sequitur nisi q diuina actio conuersiua a pane ⁊ a corpore realiter est distincta. ⁊ hoc est certum nec ab aliquo est negandum. ¶Hec de primo.

Quantū ad secundum: dicendū q nulla posset esse virtus creata que ad istam conuersionē seu transsubstātiationē attingeret effectiue. ¶Hoc ꝓbatur. quoniā omnis virtus creata agit mediāte actione de genere accidentis subiectum per consequens supponens. sed actionis panis in corpus vel vini in sanguinem conuersiue nullum potest poni subiectum/vt in precedēti articulo est ostēsum. ergo ꝛc. ¶Sz ista ratio accepit dubiū in maiori/videlicet q actio omnis cause secunde sit forma aliqua per se vna distincta ab ipsa realiter ⁊ effectu. Et ideo aliter potest argui ad propositum sic. Omnis effectus possibilis secunde cause presupponit subiectum. ¶Hoc apparet. quoniam nulla secunda causa videtur posse nisi/vel in formā substantialem materialē vel in formam accidentalem. quelibet autē talis ncōio exigit subiectum ⁊ supponit. sed in conuersione totali vnius rei in alterā qualis est in ꝓposito/nullū pōt poni subiectū magis q̄ in creatione. ergo non magis talis cōuersio alicui alteri a deo est possibilis q̄ creatio. ¶Preterea ad idē potest sic argui. sicut nulla secunda causa potest aliquid temporaliter producere sic q non presupponat aliquid ei⁹ vel quidditatiue seu intrinsece:vel saltē subiectiue ⁊ extrinsece:ita nec potest aliquid totaliter annihilare sic q nō remaneat eius materia vel subiectū. ¶Hoc apparet quoniam non potest destruere nisi formam substātialem vel accidentalem aliquam sibi incōpossibilē in passo presupposito introducēdo. sed in conuersione ista panis ipse qui cōuertit totaliter destruit sic q nihil ei⁹ remanet nec materia videlicet neq; forma. ergo ꝛc. ¶Confirmatur. quia si aliqua virtus creata posset agere ad istam cōuersionē:vel hoc esset quia agere posset ad destructionē termini a quo videlicet panis/vel quia ad positionē termini ad quē videlicet corporis: vel quia inimul ad vtrū q̄. sed nullus ens creatū potest agere ad aliqd̄ ꝓdictorū. ergo ꝛc. ¶Probo minorem. ⁊ ꝓmo q nullum ens creatum possit agere ad destructionem panis. quoniam cuius destructio est annihilatio:cum nihil eius remaneat. hoc autē est possibile soli deo sicut ⁊ creatio. ¶Sed quia panis non conceditur hic a multis annihilari: ideo potest aliter argui. quoniam constat in eiusmodi cōuersione destrui tam materiam q̄ substantialem formam panis. sed constat q cum materia sit ingenerabilis et incorruptibilis:nullum agens creatum potest materiam panis sicut nec alicuius alterius corrumpere/ magis q̄ generare:nec eius substantialem formam. quoniā nullum agēs creatum potest substantialem formam aliquam corrumpere seu destruere nisi aliquā in eius materia presupposita tam sibi oppositam introducendo. nec enim ignis posset aquam corrumpere/nisi posset formam ignis in materia aque introducere. sz in ista panis destructiōe nō est i materia forme panis alicuius forme substantialis introductio:cū materia ipsa simul cum forma totaliter destruatur. ⁊ hoc nō potest fieri virtute alicuius entis creabilis vel creati. quare ꝛc. ¶Secundo probatur q nec ad positionem termini ad quem/videlicet corporis Christi/ posset agere aliquod ens creatum. quoniam nullū ens creatum potest mouere aliquod corpus in instāti de loco ad locum:nec etiā in tempore potest mouere aliquid de vno loco ad alterum:sic q ipsum motum nō dimittat paulū locum. sed conuersionis huiusmodi terminus/ videlicet Christi corpus/quod ante conuersionem erat in celo/tūc post conuersionem incepit esse in instanti in terra non dimittendo esse in celo:vbi erat primo. ergo hoc non potest fieri nisi tm̄ a deo. ¶Confirmatur. q nulla virtute creata aliquod corpus potest transire de loco extremo ad extremum non transeundo per medium. sed corpus Christi in ista conuersione mutatur de celo ad mundum nō trāseundo per medium:nec dimittēdo celum. secūdū cm̄ Augustinum: Sursum est dominus quousq; finitur seculum ergo ꝛc. Cū ergo nulla virtus creata possit agere ad destructionem termini a quo cōuersionis/videlicet substātie panis: nec ad positionem termini ad quem/videlicet Christi corporis:per consequēs sequitur propositum/ videlicet conuersionem huiusmodi esse possibilem deo soli quare ꝛc. ¶Hec de secundo.

Quantum ad tertium articulum fuit opinio Innocentij de officio misse parte tertia. q Christus non consecrauit in verbis predictis:sed tm̄ in verbo benedictionis:cum premittitur q accepit panem et benedixisse ꝛc. q cū benedixit tunc consecrauit. ¶Pro ista opinione arguitur primo ⁊ principaliter. qr si Christus in his verbis cōsecrauit/Hoc est corpus meum/⁊ Hic est calix ꝛc. aut ly ꝓnomen hoc vel hic demonstrat Christi corpus ⁊ sanguinē/ aut panis ibi existētis accītia aut substātiā. Sed nō primū. quia nec corpus nec sanguis Christi est ante conuersionem in altari. nec secundum. qr tunc oratio esset falsa. ergo ꝛc. ¶Preterea. verba consecrationis debent significare realitatem sacramenti in fieri: nō in facto eē. sz hoc verbū benedixit/significat i fieri:hoc erit Hoc est corpus meum/in facto esse. ergo ꝛc. ¶Preterea quia verba Christi corpus sub panis ⁊ sanguinem sub vini accidētibus esse presupponentia/ non faciunt horum aliquod esse ibi. sed verba predicta presupponunt Christi corpus ⁊ sanguinem esse ibi. ergo ꝛc. ¶Contra istam opinionē nō potest argui demōstratiue per rationem ali

quamnec etiam per scripturam sacrā. Si enim dicatur q̄ Christus cōfecrauit in verbis eisdem in quibus ꝛ nos consecramus:euangeliste autem non recitant ipsum dixisse alia verba ad consecrādum corpus/nisi hoc est corpus meum:nec ad cōsecrationem calicis nisi/hic est ꝛc. hoc est falsum.recitant enim ipsum tam panem benedixisse q̄ calicem. ꝛ ideo licet tam ipe q̄ nos conficiamus verbis mediantibus/non habetur q̄ in verbis aliis magis q̄ in verbo benedictionis.Quia tñ ecclesia tenet oppositum/videlicet q̄ consecrationis verba sunt/hoc est corpus meum/ꝛ hic est calix ꝛc.ideo sic est tenendū. presumendum enim est q̄ ecclesia non tenuisset nisi ab apostolis a principio instructa fuisset. ¶Hoc etiā esse rationabile declaratur. quoniam forma consecrationis debet continere et exprimere vtrunq; cōsecrationis terminum ꝛ ordinem vnius ad alterum.sed hoc verbum Benedixit/ hoc non facit:sed omnia ista verba/hoc est corpus meū/ ꝛ hic est calix ꝛc.quātum ad consecrationem sanguinis ergo ꝛc. ¶Ad primum in cōtrarium dicendū/q̄ ly hoc demōstrat panem/ꝛ ly hic vinum: cum quo tamen stat/ q̄ oratio est aliquo mō vera/vt in sequenti articulo ostēdetur. ¶Ad secundum dicendum/q̄ licet in aliis sacramentis ab isto verba sacramēta alia significare debeant ꝛ sic significent realitatem ipsorum in fieri:simo(vt loquar proprius) sunt ipsa sacramenta seu aliquid ipsorū/Et alia omnia sacramenta ab isto consistunt precise in fieri/ non in aliquo esse facto:ih quia contrarium est de isto cū istud consistat in esse facto / per consequens verba sacramentalia huius sacramenti magis significare habent ipsum in facto esse q̄ in fieri. ¶Ad tertium dicēdū q̄ verba illa non presupponunt Christi corpus ꝛ sanguinem ibi esse:cum nec ibi sit vsq; post ipsorum prolationē ¶Sed hic est dubium/an predicta verba sint forma cōsecrationis precise:vt p̄cisio excludit nōc ongruitatē:cū alia verba precedentia sint ad consecrationem congrua sed vt excludit necessitatē:sic intelligēdo q̄ ad consecrationē nulla alia sint necessaria p̄ter istamec etiam possit fieri cōsecratio in ꝛbis aliis q̄ in'istis. ¶Ad hoc videt dicendum:q̄ quantum ad corporis consecrationem precise ista verba sunt necessaria/hoc est corpus meū/ ꝛ ista sunt precise de essentia consecrationis corporis/ alia autem precedētia/vt Qui pridie q̄ pateretur ꝛc. ponūtur esse necessaria non sicut ad consecrationem pertinentia: sed sicut ordinantia consecrantis intentionem ad consecrationem.Sine eis tamē omnibus consecratio siue panis in corpus Christi cōuersio/ex solis illis prolatis tñ modo fieret prout puto.Quātum ad cōsecrationem autem sanguinis diuerse forme traduntur ab euangelistis/ duo.enim Mattheus et Marcus tradunt istam /Hic est sanguis meus. Lucas autem / Hic est calix in meo sanguine.ecclesia autem accepit vnam quasi ex vtraq; composita dicendo.Hic est calix sanguinis mei noui ꝛ eterni testamēti ꝛc. Nec hoc tamē quod dicit.Noui ꝛ eterni testamenti/nec illud qō sequit Qui pro vobis ꝛ p multis effundetur in remissionem peccatorum/videtur esse de essentia siue forma consecrationis sanguinis: sed precise hec verba/hic est calix sanguinis mei:licet peccaret mortaliter qui sciēter aliquod aliorum verborum omitteret. ¶Et si queratur in qua predictarū formarum consecrauit Christus:Respondet/q̄ tam illa quam posuit Mattheus ꝛ Marcus/q̄ illa quam ponit Lucas/est sufficiēs ad sanguinis consecrationē / licet Christus nō in vtraq; sed in altera tñ consecrauerit:in qua/tamen determinate/non habetur. ¶Ex quo sequit:q̄ licet hec verba:Hoc est corpus meum:sic sint precisa forma cōsecrationis corporis q̄ in nullis verbis aliis possit consecratio fieri talis q̄ in istis:non tamen verba cōsecrativa sanguinis sic sint consecrationis sanguinis forma precisa:cum consecratio sanguinis possit fieri absolute tam in ꝛbis Matthei ꝛ Marci q̄ in aliis verbis Lucē.vnde nec Greci cōficiunt siue consecrant sanguinem in verbis latinorum. ¶Hec de tertio.

Quātum ad quartum & vltimum:est

dubium de veritate predictorum verborum que sunt forma consecrationis huiusmodi sacramenti. Cū enim panis quem demonstrat pronomen qō premittitur hoc/ nō sit corpus Christi/ nec vinum sanguis:ideo dubium est quomodo orationes huiusmodi possint esse vere: nisi pronomen hoc demonstret tñ siue supponat pro Christi corpore ꝛ hic pro eius sanguine. ¶Unde quātū ad hoc sunt multi modi dicendi. Aliqui enim dicunt ad saluandum veritatem talium orationum / q̄ ly hoc supponit non p pane sed pro Christi corpore in fine oratiōis in panis accidentibus existente.Dicit enim q̄ licet quodcunq; vocabulum vt per se absolute sumptum suum habeat significatum in vltimo instanti prolationis virtute sy'llabe ei⁹ tamen vt est pars orationis non habet suum significatū nisi in vltimo instanti prolationis toti⁹ orationis.eo cū modo quo oratio suum habet significatum/ꝛ quodlibet eius nomen vt est eius pars. Sed constat q̄ oratio non habet suum significatum vsq; ad vltimum instans prolatiōis eius virtute dictiōis.ergo nec aliquod nomē eius. Cum ergo hoc pronomē hoc ponatur in oratione consecrativa corporis/non absolute secundū se sed vt est pars orationis:per consequēs nō significat vsq; ad vltimū instās p̄lationis totius ofonis.p illo autē instanti est sub panis accidēti⁹ corpus Christi. ergo ꝛ potest supponere pro ipo.¶Cōfirmatur.quia constat q̄ pro aliquo supponit.sed ipso p quocūq; alio a Christi corpore supponē te oratio non est vera.cum nihil aliud a corpore Christi sit corpus Christi. ergo ꝛc. Consimiliter est dicendum de hic/posito in oratione cōsecrativa calicis.¶Sed cōtra istum modum dicendi arguitur. quoniam illud nomen quod non mutat significatum suum in oratione:idem significat vt in oratione positum quod extra ipsam tantummodo per seipsum. sed nullum nomen vt in oratione positum suum mutat significatum: alias quodlibet nomen significaret diuersa: secundum q̄ in diuersis orationibus poneretur.ergo ꝛc.Sed huiusmodi pronomen hoc prolatum absolute super panis accidentia non significat Christi corpus: sed ipsa accidentia:et pro eis supponit.ergo nec i oratiōe predicta significat ipsum corpus.¶Sed ista ratio nō arguit contra mentē opinātis.quoniam nec illa opinio dicit q̄ aliquod vocabulum mutet in oratione significatum suum: sed q̄ non habet ipsum vsq; ad vltimum instans prolationis totius perfecte ofonis:ꝛ ita ly ꝑnomē hoc/idem in oratiōe habet significatum quod per se sumptum.et ita sicut per se sumptū/pōt supponere pro Christi corpore:ita etiā vt in oratione positū: cū non supponat antē q̄ oratio sit perfecta ipsa autē perfecta est ibi corpus Christi:ꝛ per consequēs potest supponere pro ipo.quare ꝛc.¶Et nō aliter arguo cōtra opinionē predictā sic. vnaqueq; significatiua vox prolata statum habet suum significatum quod ab auditente ipsam percipitur/ hoc ad quod significandum est imposita.sed omnis audiens vocem si gnificatiuā aliquam incōplexam/siue vt secundū se absolute prolatam:siue vt in oratione positam statim ipsa qualibet vocē significatiua prolata/ ante quamcūq; aliam sibi appositam eius

propriū percipit significatū .ergo quelibet significatiua vox cuiuslibet orationis citra vltimum habet suum significatum ante ipsam orationem perfectum. ¶ Cōfirmatur.quia sicut ad esse partis non requirit esse totiꝰ: sic ecōuerso tota cū subiectō ⁊ ꝓdicatō sint partes ꝓpositionis/licet significatū orationis ꝓsupponat significatū cuiuslibz eius partiū non tñ econuerso significatuz partis videt exigere nec sperare significatū seu eē totiꝰ orationis. ¶ Preterea ad ꝓpositū sic arguit. illud idez qō hoc ꝓnomen hoc ꝓlatum per se absolute sine alio supponē vl' eius accētis demōstrat/demōstrat vt ꝓlatū super idem vt positum in oratione. ¶ Hoc apparet.quia vt dictū est/non mutat suum significatuz qn̄ in oratione positum.sed constat q vt hoc absolute sup panem ꝓfertur supponit ꝓ ipso ipsumq demōstrat.ergo cum i oratione sup panem vel eius accidentia similiter ꝓferat pro eodem similiter supponit. ¶ Preterea verba cōuersionis seu consecrationis debent significare ⁊ exprimere vtrunq conuersionis terminum:qō non faceret si ly hoc ꝓ corpore supponeret ⁊ non ꝓ pane. ¶ Confirmat. quia verba sacramentalia sunt modo aliquo cōuersiua siue conuersionem significātia.sed Christi corpus non conuertitur sed panis in ipsum.ergo nec hoc debet pro corpore supponere sed ꝓ pane seu eius accidētibus ante corporis existentiā demonstratis. ¶ Alij dicūt q supponit non ꝓ corpore nec pro pane sed ꝓ entis individuo: vt sit orationis sensus:hoc ens sub istis accidentibus demonstratis est corpus meum.⁊ sic omnino est vera.qm̄ individuum entis non repugnat individuo corporis Christi sicut nec ens ipsi.corpus enim Christi est ens. ¶ Alij dicunt q supponit ꝓ individuo corpis.vt sensus sit/hoc est corpus meum.i.hoc corpus referendo ly hoc ad individuum corporis subalterni generis/est corpus Christi.sicut enim genus subalternuz nō habet repugnantiam ad speciem specialissimam:ita nec individuum eius ad individuū illius.quare ⁊c. ¶ Cōtra vrū q istum modū dicendi arguit dupliciter. Primo sicut contra predictum modum.qm̄ nec individuuz entis est terminus a quo hmōi cōuersionis/nec corporis/sed individuum panis:verba autem consecratiōis habēt exprimere vtrūq terminum conuersionis:vt supradictuz est.quare ⁊c. ¶ Preterea.quia constat q sacerdos profert hoc pronomen sup panis individuū qō tenet i manibus:⁊ demonstrat pro quo ⁊ ipsum ꝓnomen supponeret si per se absolute sine oratione super ipsum proferretur.q̄ ⁊ nūc vt in oratione/supponit similiter pro eodē. ¶ Secundo arguitur contra modum ꝓdictum.qz non euadit difficultatem ad quā euadendam ponitur.non enim magis omino erit vera/hoc est corpꝰ meū/ipso ꝓ nomine hoc ꝓ entis individuo q̄ pro pane seu eius accidentibꝰ supponente.Qō ꝓbatur.qm̄ numerato inferiori numeratur in ipso suum supernus.nec cū duo homines sunt vnum sed duo animalia.sed Christi corpus et panis sunt duo ſferiora entis et ēt respectu corporis absolute accepti.ergo in eis numeratur corpꝰ ⁊ ens sic q corpus Christi ⁊ panis sunt duo corpora ⁊ duo entia ¶ Tūc arguit ex hoc sic.aut ly hoc supponit ꝓ individuo entis aut corporis qō est in pane:aut ꝓ illo qō est i Christi corpore. Si primū:tūc nō euadit difficultas:qz nec ostenditur orationis veritas.non enim magis hec est vera/individuum entis vel corporis qō est in pane ē Christi corpus/q̄ ista/panis est corpus. ¶ Cōfirmatur. quia panis ⁊ individuum entis vel corporis de ipso dictum sunt realiter indistincta.ergo ⁊c. ¶ Si dēt secundū/puta q supponit pro individuo entis qō est in Christi corpore: contra hoc esse videntur q̄ superius sunt argute.Et ideo dicitur aliter/vez q hmōi ꝓnemē hoc supponit pro pane:quo non obstante oratio ipsa dicitur ēe vera. ¶ Ad cuius euidentiam est sciendum:q licz vox quelibet lcōplexa significatiua siue vt ꝓ se sumpta/siue vt in oratione posita suum habeat significatum statum vt prolate ante q̄ ipsa oratio sit perfecta:oratio tamen ipsa tota non habet veritatem suam vsq ad vltimum instans prolationis virtute syllabe seu litere ipsius orationis.nulla enim oratio potest habere suam veritatē quo vsq oēs eius partes ipsaz cōstituētes totaliter sint ꝓlate/licz quelibet eius dictio significatiua suaz habeat veritatem. ¶ Hic igit ad ꝓpositum:cum dicit hoc est corpus meum/ly hoc qō est subiectuz orationis supponit pro substantia panis quā demonstrat:cū ipa adhuc ibi sit in manibus sacerdotis in toto tempore prolationis eius:pro quo tempore nec ipsa tota oratio suum habet significatum:cum non sit vera vsq ad vltimum instans prolationis virtute partis eius. In illo autem instanti vltimo quo ipsa oratio est perfecta ⁊ vera/panis ipse per ly hoc demonstratus penitus desinit esse panis cum sit in Christi corpus conuersus.⁊ ideo pro illo instanti vltimo totius orationis ipsa oratio est vera.licet enim panis in substantia panis manēs sit a Christi corpore differens:tamen panis conuersus est veraciter Christi corpꝰ.vnde hec oratio non ē vera ꝓ illo pro quo supponit eius subiectum/puta ly hoc:cum supponat ꝓ panis substātia non conuersa:sed est vera pro pane conuerso.vnde habet veritatē nō cū ꝓstātia subiecti. ¶ Sz si contra hoc arguatur.quia propositio videtur esse vera ꝓ illo pro quo supponit eius subiectum:Respondet q hoc est verum de ꝓpositione veritatis indicatiue:nō autem de illa que est sue veritatis aliqualiter effectiua: quia subiecti in ꝓdicatū cōuersiua:qualis est propositio talis enim non potest verificari pro illo esse ꝓ quo supponit subiectum:sed pro alio.qm̄ subiectum propositionis supponit ꝓ illo qō ꝓcedit propositionis veritatem illud aūt a ꝓdicato ꝓpositionis realiter est distinctuz. Propositio autem ipsa verificatur ꝓ esse illo in qō conuertitur ipsum eius subiectum ipsa oratione completa ¶ Si autē hoc omo impossibile videatur:vez oratio nem istam posse veram existere eius subiecto qō est ly hoc pronomen/ꝓ aliquo alio a Christi corpore supponē test poteſt dici q quando Christus cōfecrauit licet panē acceperit ⁊ super ipsuz verba predicta protulerit:tamē ꝓ ly hoc non panem quem accepit:sed corpus suum demonstrauit:⁊ ꝓ ipso qō tūc tunc aderat suppositi non pro pane.⁊ ideo crꝰ consecrationis oratio vera fuit. Nostra etiam vera est: qm̄ subiectū orationis vt recitatiue prolate cōsimiliter supponit ⁊ pro eodē ꝓ quo supposuit in oratione illa qm̄ fuit ab idicāte ꝓlata.si sacerdos quilibet recitat orationē illā cōuersiuam vt a Christo prolatam.ergo ly hoc etus subiectum idem Christi corpus lz nō tūc ꝑsens sz absens demōstrat ⁊ ꝓ ipo supponit/sicut ⁊ supposuit qn̄ xp̄o ipe ꝓmitꝰ ꝓsecrauit.Sz tūc oporteret dicere q forma consecrationis non exprimit vtrūq terminum conuersionis:sed vnum tñ/vez Christi corpus.qō non est inconueniens. ¶ Et quādo arguit q ly hoc prolatum absolute super panem/significat ipsum:verū est.Et quando inferturergo consimiliter eū significabit quando super eū proferturvt in oratione positum: cum non mutetur significatum: Diceret q verum est si oratio in qua ponit diceretur.indicatiue.non autem quando dicitur tñmodo recitatiue. quoniam vt dictum est in tali oratione vt sic dicta/vez recitatiue pro eodem supponit ꝓ quo supponit quando oratio ipa ab alio fuit indicatiue prolata. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationez in principio apparet solutio ex ꝓdictis.

Circa distinctionem nomam: in qua magister determinat de perceptione hmõi sacramẽti: Quero primo. vtrum quilibet teneatur integre recipere totum eucharistie sacramentum. ¶ Et videtur q̃ sic. per illud Joã. vi. Nisi mãducaueritis carnem filij hois: ⁊ biberitis eius sanguinem/ nõ habebitis vitã in vobis. sed totum eucharistie sacramentum consistit in panis ⁊ vini accidentib⁹ Christi carnis ⁊ sanguinis contẽtiuis. g̃ ⁊c. ¶ Sed in contrarium est vsus cõmunis fidelium: cũ fideles cõmunicando non recipiant nisi hostiam tm̃ consecratam solis exceptis sacerdotibus celebrantibus. sed non est verisimile q̃ hoc fieri p̃mitteret si ipsum sacramentum integre quilibet recipere teneretur. ergo ⁊c. ¶ Responsio. vbi primo est videndum si q̃libet teneatur hoc sacramentum recipere. Secundo. si integre. Tertio. an hmõi sacramenti perceptio sit de eius essentia.

Quantum ad primum: constat quẽlibet esse obligatum ad istud sacramentum peripiendum.

¶ Ad cuius euidentiam est aduertẽdum: q̃ huiusmodi sacramentũ vt cõmuniter dicitur/ potest recipi multis modis. Potest em̃ recipi vno modo non sacramẽtaliter: nec p̃sequens spiritualiter hoc est salubriter/ licet realiter. Alio modo sacramentaliter non tm̃ spiritualiter sic salubriter. licet enim omnis recipiens ipsum spũaliter recipiat sacramentaliter: non tm̃ econuerso. Tertio modo sacramentaliter ⁊ spiritualiter simul. ¶ Primo modo recipit omnis hostiã recipiens consecratam: non tm̃ vt consecratam/ qz nec ipsam discernit ab alijs nõ cõsecratis. qõ potest contingere vel p̃pter infidelitatem: vel p̃pter fatuitatem: vel p̃pter indiscretionem siue carentiã vsus debite rationis ipsius recipientis. ¶ Secũdo mõ recipit qui ibi verũ Christi corpus esse credit: ⁊ per consequens ip̃m huiusmodi sacramẽtum ab alio cibo distinguit: tamẽ indigne recipit qz in peccato existit. ¶ Tertio modo recipit omnis iustus qui secundũz suã possibilitatem deuote recipit hoc sacramentũ. talis em̃ dicitur recipere ipsum spiritualiter: quia spiritualẽ consequitur eius effectum/ vez̃ superne gratie dei donum: non tamen p̃pter hoc recipiunt ipsum hmõi sacramentuz. Et ideo tm̃ videtur esse primi tres modi p̃dicti recipiendi ipsum eucharistie sacramentum. Quibus etiam tribus ⁊ eisdez modis potest recipi quodcunq; aliud sacramentum. omne em̃ sacramentum potest recipi sacramentaliter vel non sacramentaliter/ spiritualiẽ vel non spiritualiter. Ille em̃ baptismum nõ sacramentaliẽ recipit qui ipsuz ab ablutione alia non distinguit: nec sibi p̃ consequens aliq̃d valere credit/ licet hoc intẽdat recipere qõ ecclesia sibi intẽdit conferre. Qõ dico de baptismo idez est de oĩi alio sacramento. ¶ Tunc hoc p̃misso accedendo ad propositum dico primo: q̃ quilibet hoc sacramentum tenet recipere. Secundo q̃ debet ⁊ tenet recipere ipsum tertio modo/ vez̃ sacramentaliẽ ⁊ spũaliẽ. ¶ Primum apparet tam ex verbo Christi q̃ etiam ex statuto ecclesie. Christus enim dixit. Joan. vi. Nisi manducaueritis carnẽ filij hois ⁊ biberitis eiꝰ sanguinez̃ non habebitis vitã i. vobis/ puta gr̃e in p̃senti: nec glorie in sequẽti: ꝫ cõstat q̃ nullus priuat tali vita/ gr̃e et glorie vez̃/ nisi quia aut qõ non debet facit: aut quia qõ facere tenet omittit. g̃ quilibet non impeditus tenet de necessitate salutis eucharistie sacramentũ recipe. ¶ Ad hoc idẽ est statutum ecclesie quo etiam quilibet obligat. extra. de vtriusq; sexus. Ibi enim habetur q̃ omnis christianus tenetur semel in anno cõmunicare: ita q̃ statutum ecclesie ẽ quasi specificatiuũ statuti ⁊ mãdati Christi. ipe em̃ Christus absolute mandauit ⁊ statuit hoc sacramentũ esse a fidelib⁹ deuote recipiendũ: ecclesia aũt tps p̃fixit determinatum ad hoc fiendum: quia ad minus semel in anno. ¶ Secũdũ/ vez̃ q̃ debeat recipi tertio modo/ puta sacramentaliter ⁊ spũaliter/ apparet. Constat em̃ q̃ quilibet obligat ⁊ tenetur vitare peccatum mortale. ꝫ omnis rationis capax hoc sacramentum recipiẽs non sacramentaliter vel non spiritualiter/ peccat mortaliter. qui enim recipit non sacramentaliter est hereticus: cuz ipsum non credat vel ⁊ hominis contentiuũ: ⁊ ideo non discernat ipsum a cibo quolibet alioũ. qui etiã ipz recipit sacramentaliter nõ spiritualiter vt malus catholicꝰ peccat mortaliter: quia quicũq; mandu caueritpanem hunc ⁊ biberit calicem dñi indigne reus erit corporis ⁊ sanguinis domini. prime Counth. xi. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia quilibet tenet hoc sacramentum sicut ⁊ oĩ aliud quod recipit / digne quantuz sibi est possibile recipere. sed omnis quodcunq; sacramentũ digne recipiẽs secundum suam possibilitatem ipsum sacramentum sacramentaliter ⁊ spiritualiter recipit. ¶ Qõ apparet. quia sacramentum sacramentaliẽ recipere est ipsuz eẽ verum a deo institutum sacramẽtum credere: ⁊ ideo ab alijs nõ sacramentis distinguere. Spiritualiter aũt recipere est ipsum spiritualẽ effectum ad quem ipso mediante consequendum est institutum diuinitus/ obtinere. sed sacramentum qõcunq; digne recipiens qualis ẽ omnis sine peccato existens/ vel etiaz in peccato quantum ad baptismum ⁊ penitentie sacramentum/ g̃ sacramentũ qõ si rationis est capax salubriter recipit qz ip̃m vt verum sacramentum ab alijs distinguit/ eius effectũ puta gratie donum p̃cipit. g̃ ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum: est primo sciẽdum quid sit hoc sacramentum recipere integre.

¶ Ad cuius euidẽtiam est sciendũ: q̃ hmõi eucharistie sacramentũ integre recipi põt dupliciter intelligi. Uno enim modo potest integre recipi hmõi sacramentũ vt virtualiter acceptũ/ vez̃ in ordine ad suũ signatũ immediatuz vel remotũ in eo cõtẽtũ. Alio mõ vt formaliter sumptũ vt vez̃ est sensibile signũ. Primo mõ nõ querit questionis qm̃ vt sic nõ potest recipi/ nisi integre: sed scõo. ¶ Hoc appet. qm̃ ꝓstat q̃ nihil sub vini accitibus ꝓtinet nisi qõ sub panis accitibus est ꝓtentũ: ⁊ econuerso. Cõstat etiam Christũ esse totũ in qualibet particula hostie ⁊ i qualibet parte accitiũ vini. ¶ Ex hoc apparet ꝓpositum. qm̃ sacramentũ vt virtualiter sumptũ integre recipere est eius signatum in ipso contentum totũ peripere. sed nullus potest hmõi sacramẽti ptẽ quãtũcũq; modi cũ recipe quin recipiat totũ totiꝰ sacri huius signatuz/ vez̃ Jesum Christum in toto hoc sacro existentem ⁊ in qualibet eius parte. ergo ⁊c. Sacramentum aũt eucharistie vt formaliter sumptũ totũ recipe/ est vtrũq; signũ sensibile tã accitis vez̃ panis q̃ vini ꝓtẽtis Christi peripe. ¶ Et hoc mõ appet q̃ sacrm illud potest recipi integre vel tm̃ scõm alteram partẽ eius. Potest em̃ recipi hostia consecrata sine speciebus seu accitibꝰ vini. posset

etiam fieri econuerso: vel potest vtrunq; simul recipi: sicut recipitur a sacerdote celebrãte. ¶ Hoc ꝓmisso quãdo queritur vtrum hoc sacramentum sit integre recipiẽdum: Dicendum primo q̃ hoc sacramentum est a quolibet celebrante integre conficiendum. Secundo q̃ est ab eodem integre assumendum. Tertio. q̃ nulli alteri ẽ integre ministrandum: nec etiam sacerdoti non celebrãti. ¶ Primum horum apparet ex hmõi sacramenti institutione. Christus enim hoc sacramentum instituens integre hoc sacramentum confici debere instituit: ⁊ sic ipse primo confecit. Ad hoc etiam est statutum ecclesie districte quemlibet obligans. de consecratione dist. ij. Cõperimus. vbi sic dicitur. Aut sacramenta integra percipiant: aut ab integris arceant. ⁊ hoc dicitur sacerdotibus conficientibus ⁊ postea non cõmunicãtibus. ⁊ sub dicta ratio: que est ad ꝓpositum: Quia diuisio huius sacramẽti sine grandi sacrilegio non potest prouenire. cõstat autem q̃ magis hoc sacramentũ diuidit qui corpus sine sanguine vel calicem sine corpore conficit: q̃ qui vtrũq; conficit ⁊ postea alterum iñ percipit. ergo ꝛc. ¶ Secundum: vez q̃ omnis sacerdos celebrans debeat hoc sacramentum integre recipere/habetur ⁊ sequitur ex p̃dicto. nec enim teneretur corpus ⁊ sanguinem cõsecrare seu conficere/ nisi teneretur vtrũq; simul recipere. vnde ⁊ de consecrantibus sacerdotibus post consecrationem sacramentum recipere nolentibus dicitur de consecratione dist. ij. Relatũ est. Certum est q̃ hi qui sacrificantes non edunt/ rei sunt dominici sacramenti. ⁊ sequitur. Qui talis est cõlone vno ãno nouerit se repulsum. Omnibus ergo modis tenendum est vt quotiẽscũq; sacerdos corpus ⁊ sanguinem immolat totiẽs ꝓceptiõis corporis ⁊ sanguinis ꝑcipẽ se prebeat. Hoc autẽ / vez sacerdotem debere integre recipere hmõi eucharistie sacramentuz/ est intelligendum de sacerdote celebrante. quando enim cõicat non conficiendo seu celebrãdo/nõ recipit integre: sicut apparet in die parasceues in qua tñ recipit hostiam antea consecratam non sanguinem econuerso autem nunq̃ sanguis recipitur sine corpore consecrato. ¶ Tertium ⁊ vltimum/vez q̃ aliis communicantibus non ministratur hoc sacramentum integre apparet: q̃ hostia tñ sine cõsecrato sanguine ministratur. qõ fieri est ab ecclesia propter sanguinis effusionis cuitandum periculum ordinatum. ¶ Hec de secundo.

Quantũ ad tertium & vltimũ: dicendũ q̃ hmõi sacramenti perceptio non est de eius essentia. sed eius enim est de isto ⁊ secus de oñi alio sacramento. qñ quodcunq; sacramentum aliorum ab isto consistit precise in fieri: ꝓpter qõ vsus seu perceptio cuiuslibet est de ei⁹ essentia: imo ipsa ẽ tota essentia cuiuslibet sacramenti. nec enim baptismus existit nisi quando aliquis actualiter baptizatur/nec sacramentum baptismi est aliud q̃ receptio talis actus: ⁊ sic de quolibet aliorũ ab isto. Illud autem eucharistie sacramentum consistit non in fieri sed in esse. propter qõ eius receptio licet sit quid sacramentale non est tamen ipsum eucharistie sacramentuz nec aliquid ipsi intrinsecum: sed totaliter ipsi extrinsecum ⁊ ab eo penitus alienum. ¶ Qõ probatur. qñ illud non est de essentia sacramenti quo sublato manet tota essentia sacramenti. sed constat q̃ sublato vsu seu esu hmõi sacramenti manet eius tota ratio quantuz ad oia ad rationem pertinentia sacramẽti. antea enim q̃ sacerdos species panis ⁊ vini reciat/iam species huiusmodi sunt veraciter sacramentũ Christi corporis ⁊ sanguinis realiter contentiuum. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. qñ perceptio hmõi sacramenti presupponit ipsuz huiusmodi sacramentum. cuius contrarium est de quolibet aliorum. sed qõ ꝑsupponit aliquid iam perfectuz/nõ potest esse ipsi intrinsecum cum sit eo posterius. cum igitur perceptio seu eius hmõi sacramenti sit ipso posterioꝛ consequens non potest de essentia ei⁹ poni. ¶ Sic ad q̃stionem. ¶ Ad rationem in principio dicendum: q̃ quicunq; recipit quãcunq; sacramenti huiusmodi particulam: vere manducat Christi carnem ⁊ sanguinem: vt superi⁹ fuit dictum. Nõ tamen ex hoc est intelligendum nec inferendum q̃ quilibet debeat recipere integre hoc sacramentum vt formaliter acceptum: put vez est tale sensibile signum/ videlicet accidens panis ⁊ vini corporis ⁊ sanguinis differenter licet realiter contẽtiuũ. quare ꝛc.

Secundo quæro. vtrum sit mortale peccatum indigne percipere huiusmodi sacrum eucharistie sacramentum. ¶ Et videtur q̃ sic. quoniam secundum apostolum prime Corinth. xi. Quicunq; manducauerit ⁊ biberit indigne iudicium sibi manducat ⁊ bibit non diiudicans corpus domini. Sed constat hoc esse intelligendum de iudicio damnationis eterne: quo nullus est iudicandus nisi solum propter mortale peccatum. ergo ꝛc. ¶ Contra. quia tante dignitatis est hoc sacramentum q̃ nullus potest digne recipere ipsum. sed nõ oñis recipiens ipsum peccat mortaliter. ergo recipere ipsuz indigne non est peccatum mortale. ¶ Responsio. vbi ẽ primo premittendum quis digne et quis indigne recipit huiusmodi sacramentum. Secundo est respondendum ad questum.

Quãtum ad primum: est dicendum q̃ omnis ille qui est in gratia/ digne recipit huiusmodi sacramentum: ⁊ econuerso omnis ille indigne qui caret gra. Et hoc est cõmune cuilibet alteri sacramẽto a penitentia ⁊ baptismo/ videlicet q̃ nullus aliquod aliorũ digne recipit ab his duob⁹ nisi qui in gratia existit. Et ratio huius est. qñ q̃libet sacramẽtoꝝ aliorꝝ a sacro penitentie ⁊ baptismi est ordinatum nõ ad conferendum primam gratiam sed ad augendum ipsam. sed omne q̃ est alicuius forme intensiuum in aliquo subiecto / ꝑsupponit formam ipsam preexistere in illo cui. nihil intendi possit anteq̃ sit. cum ergo tam eucharistie sacramentum q̃ quodlibet quatuoꝛ aliorum sit in quocunq; digne recipiente ipsum gratie intensiuum: per cõsequens sequitur quodlibet ipsoꝝ in illo presupponere gratie vel donum. ¶ Ex hoc sequitur: q̃ cuz nullus careat gratia nisi ex culpa originali vel mortali actuali: q̃ ꝓpter nullum aliud quodcunq; peccatum / puta veniale/ aliquis efficitur indignus ad recipiendum huiusmodi eucharistie sacramentum. omnis enim existens in gratia potest digne percipere hoc sacramentum. sed omnis carens culpa originali ⁊ omni mortali actuali/ esto q̃ haberet infinita venialia esset in gratia. ergo solus existens in originali ⁊ mortali culpa actuali est indignus percipere huiusmodi sacramentum. ¶ Confirmatur. quia omnis ille hoc sacramentum digne percipit qui per ipsum consequitur gratie augmentum. sed omnis sine culpa originali ⁊ mortali hoc sacramentum suscipiens consequitur augmẽtum gratie supernalis. ergo ꝛc. ¶ Sed nunquid si esset aliquis in puris naturalib⁹ carens oñi culpa ⁊ gratia/ talis posset digne recipere huiusmodi sacramentum? ¶ Videtur dicendum q̃ talis indigne reciperet contradictorie seu negatiue: attamẽ contrarie seu positiue nec digne reciperet nec indigne.

¶ Hoc apparet. quoniam positiue solus ille digne recipit qui est in gratia dei: & conuerso ille indigne recipit contrarie seu positiue qui est in odio seu in culpa. sed talis vt supponitur non esset in gratia nec in culpa. ergo nec positiue dignus existeret nec indignus. esset tamen negatiue indignus hoc est non dignus: quia gratia qua dlibz sic ẽ dign⁹/esset vt supponit spoliat⁹. ¶ Ex q̃ sequitur: q̃ dignior & deo acceptabilior est habens quecunq; peccata venialia sine aliquo mortali/q̃ esset talis q̃ nullum peccatum haberet. ¶ Hoc apparet. quia gratia superna hominem facit dignum ac deo acceptum. ergo omnis habens gratiam dignior est deoq; acceptabilior q̃ aliquis gratia ipsa carens. sed nullum peccatum habens supponitur carere gratia qua non careat alius/licz peccata venialia multa habens. ergo ꝛc. ¶ Ex hoc sequitur: q̃ si aliquis talis esset/qui videlicet non haberet aliquam gratiam neq; culpaz: q̃ talis in recipiẽdo hoc sacramentũ peccaret mortaliter: cũ sine gratia nullus possit hoc sacramentum digne recipere: nec per cõsequens sine culpa. Et si forte talis ex diuino beneplacito posset hoc sacramentum digne recipere: & per ipm gratiam consequi: non tamen tantam recipere videtur quantam recipit/qui ipsum cum gratia & quacũq; alia venali culpa recipit,. ¶ Hoc apparet. quoniam quanto sacramentum recipiens est magis deo gratus tanto per ipsum ampliorem gratiam promeretur. sed constat omnem in gratia existentem esse magis quocunq; alio deo gratum. ergo ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quãtum ad secundum : patet cuilibet

catholico quid dicendum. Cõstat enim primo q̃ quicũq; hoc sacramentum digne recipit/gratiam recipit. Secũdo q̃ econuerso quicũq; alius mortalem culpam incurrit: qui videlicet ipsum indigne sumit. ¶ Primum apparet per illud Joan. vi. vbi Christus loquens de hoc sacramento dixit. Ego sum panis viuus qui de celo descẽdi: si quis manducauerit ex hoc pane viuet in eternum. Et panis quem ego dabo caro mea est pro mundi vita. Sed ꝓstat q̃ nisi conferretur gratia per hoc sacramentum/nullus posset peruenire ad vitam eternam per ipsum. nec vicerẽt etiã vita mundi: cum nec vita mundi etiam spiritualis sit aliud q̃ dei gratia supernalis. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. quia q̃libẽt perfectionis in quolibet alio sacramento. non est in isto negandum: cum sit perfectius quolibet aliorum. sed per quodcunq; aliud sacramentum confertur gratie dei augmentum digne recipienti ipsum. ergo multo magis gratie augmentum confertur per huiusmodi eucharistie sacramentum. nisi enim per quodcunq; sacramentum conferretur gratie donum/frustra fuisset tale sacramentum diuinitus institutum. quare ꝛc. ¶ Secundum/ vez q̃ omnis indigne hoc sacramentũ recipiens sit mortaliter delinquẽs: apparet per apostolum primo Corinth. xi. Indigne autem recipit nõ tm ille qui est factus peccandi/puta in aliquo malo proposito interiori vel facto exteriori: sz etiã ille q̃ peccauit: de quo peccato commisso penitentiam non egit. sed quilibet talium caret gratia. ¶ Sed numq̃d de peccato commisso contritus non tamen cõfessus de facto licet in voto: quia nec habet cui valeat confiteri/potest recipere huiusmodi sacramẽtum? ¶ Respondeo q̃ posset si sibi constaret suum dolorem internum ad remissionem culpe sufficere sine sacramento penitentie concurrente. ¶ Hoc apparet. quoniam constat omnẽ a culpa absolutum & gratia informatum posse digne recipere huiusmodi eucharistie sacramẽtum. Sed quia hoc est dubium/vez talem internum dolorem ad remissionẽ culpe per se sufficere: quia forte est remissus: constat autem per fidem & certum est ipsum dolorem huiusmodi licet modicum & remissum ad hoc sufficere/videlicz culpe remissionem & gratie consequutionem secum sacramento penitentie concurrente: ergo cũ in dubijs semper sit via tutior eligenda: per consequens tutius & melius est cuilibet post peccatum commissum ab hoc sacramẽto abstinere q̃ ipsum recipere ante confessionis actum & absolutionis beneficium receptum siue penitentie sacramentum. ¶ Ex predictis sequitur corollarie. Primo: q̃ recipere hoc sacramentum nunq̃ est tm veniale peccatum. Secundo q̃ quicunq; ipsum recipit / aut gratiam diuinalem recipit: aut culpã mortalem incurrit. ¶ Primum apparet. quoniam eucharistie sacramentum recipiẽs digne recipit: aut indigne. Si digne/meretur gratiam: nec per consequens aliquam committit culpam cum per nullam culpam aliquis mereatur gratiam. si autem recipit indigne: peccat mortaliter nõ tm venialiter. ergo ꝛc. ¶ Ex eodem apparet & sequitur secundus cũ inter dignam hmõi sacramẽti perceptionem et indignam/nullum sit medium. quare ꝛc. ¶ Sz nũquid etiã indigne recipere aliud quodcunq; sacramẽtum ab isto est mortale peccatum? ¶ Videtur q̃ sic: licet de isto magis q̃ de aliquo alio sit expressum: & etiã istud indigne recipere sit grauius peccatum: quia videlicet est eminẽtius aliis omnibus sacramentis. & sicut hmõi sacramẽti indigna receptio est magis demeritoria: ita ecõtrario eius digna receptio videtur magis meritoria receptione digna cuiuscunq; alterius sacramenti. ¶ Q; autẽ sit mortale peccatum indigne recipere quodlibet sacramentum: ex hoc videtur posse probari. quoniam non videtur minus graue peccatum dei signum ab ipso institutum ad aliquid conferendum per ipsum frustra accipere / q̃ suum nomen in vanum accipere. sed nomen dei in vanum accipere/est mortale peccatum: quia contra secundum prime tabule preceptum. ergo ꝛc. Sed omne sacramentum est signum supernum diuinitus institutum ad gratiam conferendum per ipsum. ergo omnis qui tale signum frustra accipit/mortaliter delinquit. sed omnis qui indigne ipsum accipit frustra ipm recipit. Q; apparet. quia cum perceptio sacramenti sit ad cõsecutionem gratie ordinata/frustra sacramentum assumit qui per ipsum nullam gratiam accipit. frustra enim accipit signum qui non potest recipere eius signatum. Sed quodlibet sacramentum est signum gratie cõferẽ de per ipsum. hmõi autem signatum non potest consequi qui indigne percipit sacramentum. ergo ꝛc. ¶ Cõfirmatur. quoniam sicut nomen dei in vanum assumere est nomini domini irreuerentiam facere: ita & sacramẽtum indigne recipere est tam sacramento q̃ etiam deo irreuerentiam exhibere. ¶ Q; apparet. quoniã sicut ille reueretur sacramentum & in illo deum qui per sacramẽtum vt per signum diuinitus institutum / querit eius signatum/puta gratie donum ad quod est diuinitus institutum: ita econuerso indigne recipiens/ipsum & deum leo in hoc spernit: q; eius signatum predictum/videlicet gratie donum per ipsum a deo non querit. omnis autez spernit signum & eius institutiuũ principium ad signandum/q̃ non q̃rit eius signatũ. ergo ꝛc. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio patet solutio ex predictis. Quia licet nullus sit ex se dign⁹ huiusmodi sacramentum recipere: efficitur tamen dign⁹ diuina gratia mediante.

Sequitur Decima Distinctio.

Circa distinctionem decimamxin qua magister excludit errorem quorūdam hereticorum circa veritatez huiusmodi sacramenti / qui negabāt in hoc sacramento verum corpus Christi realiter contineri: Quero ꝓmo. vtrū ipse Christus vt homo verus sit de nouo absq; aliqua mutatione in isto eucharistie sacramento. ¶ Et videtur ꝙ sic. qm̄ qō localiter est mutatum / non retinet primum locum. sed Christus quādo ēt incipit ēe in isto sacramēto: nō desinit remanere ī celo nec per consequens dimittit primum locum propter hmōi sacramētum. ergo nec mutatur localiter quia in hoc sacramēto est nouiter: nec potest dici ꝙ mutetur aliter q̄ localiter. ergo ꝛc. ¶ Contra hoc arguitur. qm̄ omne existēs in aliquo loco nouiter / est mutatū localiter. ¶ Hoc apparet. quia nec aliquid esse localiter motum vl̄ mutatum est aliud q̄ ipsum ēe in aliquo loco modo / in quo non fuerat prius. sed Christus vt homo ē localiter mobilis ꝛ est nouiter in isto sacramento ꝛ eo mediante in mūdo cum ante ipsum huiusmodi sacramentum esset tm̄ ī celo. ergo ꝛc. ¶ Respōdeo. Vbi supposito sicut ex euāgelio a quolibet fideliuz est indubitāter ꝛ certitudinaliter supponendum / in isto eucharistie sacramento realiter contineri sub speciebus panis corpus / ꝛ sub speciebꝰ vini sanguinē Jesu Christi ꝛ sub vtriusq; ipsum deuz verum ꝛ hominem Christum totum: sic est procedendū. Primo enim excludam multiplicem dicendi modum. Secūdo dicam aliter ad questitum.

Quantum ad primum: fuit modus antiquorum dicentium q̄ Christꝰ non potest in hoc sacramento incipere esse sine aliqua sui mutatiōe / quia incipit esse propter mutationem siue conuersionem alterꝰ rez panis in ipsuz. semp enim vbi fuit terminꝰ a quo generationis vel cuiuscūq; alterius mutationis / ibi accepit esse ꝛ incipit terminus ad quem propter solam mutationem ipsius termini a quo in eum: sicut exemplificatur de aq̄ ex igne genita que est vbi antea erat ignis. sed in isto sacramento panis conuertitur in corꝰ Christi ꝛ vinum in sanguinem. ergo corpus ꝛ sanguis ratione conuersionis incipiunt esse sola mutatione aliorum in ipsa vbi antea erant illa. ¶ Sed contra hunc dicendi modum antiquorū arguit̄ dupl̄r. Primo. qi falsum accipit quando dicit corpus Christi vel sanguinem hic incipere esse vel existere virtute conuersionis. posset enī panis conuerti in corpus Christi in celo remanēs sicut prius: nec per consequens conuersionis terminum ad quem oportet esse vbi prius fuerat terminus a quo conuersiōis. quare ꝛc. ¶ Cōfirmatur. quia si corpus Christi inciperet esse in speciebus panis virtute cōuersionis panis in ipsum / cōsimiliter esset sub eis sicut antea fuit panis. sed hoc est falsum: cum ipsum non sit extensiuz meis sicut fuit panis. ergo ꝛc. ¶ Secundo contra istum modum potest argui: quia non soluit dubium / esto ꝙ illud quod accipit esset verum. ¶ Hoc apparet. quoniaz non minus Christi corpus est mutatum quādo nouiter esse incipit sub panis accidentibus ipsa panis substantia desinente: q̄ si inciperet esse ibi / panis substantia remanente: concederetur ab eis fuisse mutatum: cuz non esset ibi per conuersionem alterius in ipsum. ergo nec propter mutationem hmōi alterius in ipsuz potest saluari nec probari ipsum non esse mutatum. ¶ Confirmatur. quia corpus nunc existens Rome ꝛ postea esse incipiēs Barchinone nō magis mutat̄ si Barchinone esse incipit absolute / q̄ si propter conuersionem alicuius ibi prius existētis incipiat esse ibi. ¶ Nec valet illud qō dicitur: ꝙ corpus in quod aliud conuertitur incipit esse vbi erat corpus cōuersum propter eius mutationem in ipsum. quoniam corpus quod in aliud conuertitur non mutatur: sed magis corpus ipsum in qō illud conuertitur. Qō apparet. quoniam illud proprie mutatur ꝛ mutari dicitur qō se habet aliter nunc q̄ prius. sed corpus conuersum cuz non sit aliquid non se habet aliter nunc q̄ prius. ipsum autem corpus in qō est conuersum se videtur habere aliter nunc q̄ prius: cum sit in loco in quo non erat primo. ergo ꝛc. ¶ Secundus modus dicendi subtilior modernorum est: ꝙ Christus incipit esse in hoc sacramento de nouo sine aliqua sui mutatione deperditiua cum aliqua tamen acquisitiua. ¶ Hic ꝓbatur. quoniam omne corpus acquirens aliquod vbi nouum non amittendo antiquum / est mutatum mutatione acquisitiua sine aliqua amissiua seu deperditiua. sed corpus Christi ꝓhoc ꝙ nouiter in sacramēto isto cē incipit / esse in celo vbi fuit antea non desistit. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. quia sicut non est intelligibile ꝙ aliq̄d careat aliquo qō prius habuit dn̄ mutatione deperditiua mutatum fuerit: ita nec ꝙ nouiter aliquid habeat sine aliqua mutatione acquisitiua. sed constat ꝙ Christus in sacramento eucharistie esse incipiens acquirit vbi qō prius nō habuit: nullus tamē antiquum qō ꝓius habuit amittit. nec enim localiter aliquod corpus motum de loco ad locum dimitteret locum primum propter secundum si simul posset existere in vtroq;: sed corpus Christi virtute dei posset esse ꝛ est in plurib⁹ locis simul: vt in alijs questionibus ostendetur. ergo per hoc ꝙ mutatur mutatione acquisitiua ad eucharistie sacramentuz / non oportet ipsum deserere primum locum / videlicet celum: nec per consequens mutatione deperditiua aliqua transmutari. ¶ Tunc igitur ponit ista opinio ꝙ corpus Christi non est in hoc sacramēto propter panis conuersionem: sed propter ipsius corporis localem acquisitiuam mutationem / cuius est alius terminus a cōuersionis termino. ipsa enim cōuersio ad Christi corporis substantiam / localis vero mutatio ad ipsiꝰ corporis realem presentiam in isto sacramento eucharistie terminatur. que quidem presentia corporis Christi aduenies per hunc motum est respectus extrinsecus aduenies de genere accidentis: nec per consequens est necessarius ad conuersionem panis in substantiam Christi corporis. ¶ Tertius modus dicēdi predicto appropinquans: sed tamen ab ipso aliquantulum discordans est ꝙ Christus potest nouiter incipere esse in hoc sacramento absq; aliqua sui mutatione tā deperditiua q̄ etiā acquisitiua / licet cum aliqua mutatione alicuius alterius ab ipso. ¶ Ad cuius euidentiam premittit: q̄ respectus simultatis quoruncunq; realiter distinctorum realiter sunt distincti. ¶ Hoc apparet. quia omnes respectus arguuntur realiter esse distincti ex distinctione fundamentorum reali. sed cōstat ꝙ panis accidentia vel vini ꝛ corpus vel sanguis Christi realiter sunt distincta. ergo alius respectus simultatis vel p̄sentialitatis est corporis Christi ad species panis: ꝛ alius ab illo realiter distinctus specierū seu accidentium panis ad corpus / vel vini ad sanguinez Jesu Christi. sed q̄rūcunq; realiter distinctorum quorum vnum non includitur ī alio cuiusmōi sunt ꝑdicti sibi ꝛ fieri. q̄ sine aliq̄ cōtradictione pōt esse corꝰ Christi insimul cū speciebꝰ panis respectu similitudinis siue p̄sentialitatis in speciebꝰ hmōi exīte ꝛ ad ipm̄ terminato absq; aliq̄ alio querso ī ipso exīte ꝛ ad species terminato. Ex quo sequit̄ ꝙ corꝰ xp̄i incipit nouit̄ esse in sacramēto absq; aliq̄ mutatiōe vcp

ditiue ꝛ etiã acquisitiua. cũ incipiat esse p̃sens ipsi / vez sacramento p̃sentialitate non in ipso: sed in sacrameto fundata ꝛ ad ipsum terminata. sicut deus ẽ in oĩ loco p̃sens p̃sentialitate nõ eius ad aliquẽ locũ: ꝫ cuiuslibet loci ad ip̃m. ¶ Ad Aug. Intelligit vbi dicit. Intelligamus deũ quãtũ possum⁹ sine quãtitate magnũ sine situ vbiq; p̃sentem. sicut eñ res dicit videri visione i ipsam nõ existente: sed ad ipsam terminata: ita non est inconueniens aliquid alicubi esse p̃sens p̃sentialitate ad ipsum terminata ꝛ in alio existente. ¶ Quart⁹ dicendi mod⁹ p̃dicto cõsimilis est: q; corpus Christi dupliciter potest esse in eucharistie sacramento / vez negatiue per remotionẽ realis distãtie / quã existens in celo habebat pt⁹ ad ipsum absq; positione respectus contrarij / puta propinquitatis. omnis enim forma potest per diuinam potentiam remoueri a subiecto: vel p̃suam contrariam vt etiam per priuationez nudam. ꝛ ita respectus distãtie Christi corporis ad eucharistie sacramentum potest tolli a corpore Christi: vel per solam eius destructionem: ꝛ tunc Christi corpus erit in eucharistia tm̃modo negatiue: vel p respectus contrarũ positionem: vez p̃sentialitatis vel ꝓpinquitatis: ꝛ tunc erit ibi alio modo / puta positiue. Si primo modo ponatur esse in eucharistia / vez negatiue / incipit nouiter esse ibi mediãte mutatiõe non acquisitiua: sed tm̃ deperditiua. Si aũt secũdo modo sit ibi / vez positiue: est ibi mediãte mutatione deperditiua distantie ꝛ acquisitiua propinquitatis ipsi contrarie. ¶ Quint⁹ modus dicendi est: q; ali⁹ est respectus corporis locati cõmensurati ad locum commensurãtẽ: et alius eiusdem locati corporis vt cõtẽti ad locum vt ipsum realiter ꝛtinentem. ꝛ ita alius respectus est commẽsuratio passiua qua corpus Christi cõmensurat celo ꝛ alius continentis passiua qua continet ab ipso. ¶ Ex quo sequitur q; vnus potest per diuinam potentiaz ab alio absolui: vt vez corpus commensuretur alicui loco ꝛ non contineat ab ipso: sicut ecõuerso potest ab ipo cõtineri ꝛ ipsi non commensurari: vt Christi corpus quod in eucharistia continetur / cui tamẽ non commẽsuratur. ¶ Tunc ergo dicitur: q; quãdo Christi corpus nouiter esse incipit in altari / absoluitur a respectu realis continentie quem prius habebat in celo: ꝛ manet tm̃ ibi p respectum cõmensurationis passiue: ꝛ incipit esse i eucharistie sacramento p respectũ alium quẽ amittit in celo / puta p respectum continentie passiue. ¶ Ex q̃ sequitur q; est in corpore Christi mutatio tam acquisitiua ꝙ deperditiua. ¶ Si aũt ponat q; nõ est in ipso mutatio / ni si tm̃ acquisitiua: hoc vt dicunt posset saluari isto modo vez vt diceret q; quando Christus ascendit in celum nõ acquisiuit ad celum aliquem respectum cõtinentie passiue ad ipsum: sed tm̃ respectum cõmensurationis passiue ita q; Christus sit in celo tm̃ quantuz ad cõmensurationis respectum: non autem quantũ ad aliquem respectũ continentie passiue. ¶ Ad si sic est / non positiue nec p̃ uatiue ipsum mutari oportet p hoc q; nouiter esse incipit in eucharistie sacramento.

Contra oẽs istos modos dicendi quatuor vltimos consimiles simul arguo. p̃mo. qm̃ omnes videntur supponere vnum falsum / puta q; corpus esse in loco dicat formam aliquam in re extra distinctã realiter ab extremis. Quã formam alij vocant simultatez: alij p̃sentiam seu ꝓpinquitatem: alij commensurationem: ꝛ alij passiuam continentiaz / vt ex predictis apparet. ¶ Q; aũtẽ hoc sit falsum / puta simultatem ꝛ propinquitatem ꝛ alia consimilia dicere distinctum aliquid ab extremis vt quibus dicantur talia in re extra: arguo p̃lo sic. Inter immediata nulla forma ab eis distincta media est ponenda. sed corpus ꝛ locus ꝛ quecunq; alia simul existentia seu vnita sunt immediata. ergo ꝛc. ¶ Si dicatur q; verũ est q; inter vnita immediate sicut inter corp⁹ Christi ꝛ eucharistie sacramentum non est res aliqua media absoluta sed bene relatiua / puta simultas ipsa: Contra. quia quanto medium ab extremis vnitis magis est distinctum: tanto extrema ipsa remotius sũt vnita. sed talis simultatis vel propinquitatis vel quẽcunq; vocetur respectus non minus immo magis secundũ ipsos distinguitur ab extremis ꝙ si poneretur forma aliqua absoluta. ergo ꝛc. ¶ Preterea aut huiusmodi eucharistie cum Christi corpore simultas vel propinquitas continentia seu presentia est immediate in ipsa eucharistia ꝛ simul cum ipsa ꝛ cum Christi corpore: vel non nisi alia mediante. Sed non põt poni secundum: quia tunc esset processus in infinitum in talibus respectibus. ergo primum. ¶ Ex quo tunc arguo sic. vnibilia siue simul existere possibilia magis distincta non possunt immediat⁹ vniri siue sint ꝙ vnibilia ꝛ sint possibilia min⁹ distincta. ꝫ huiusmodi distratio vel p̃sentialitatis respectus magis secundum ipsos distinguitur a Christi corpore ꝛ ab eucharistie sacramento: que duo ponuntur esse vnibilia: immo de facto vnita ꝛ simul existẽtia: ꝙ corpus differat a sacramento. ergo cum inter simultatem ꝛ aliquod horum nullum ponatur mediũ / nec inter vnũ ꝛ alterum est ponendum. ¶ Preterea si simultas ẽ aliqua res ab illis que dicuntur esse simul distincta: ꝛ distantia a distantibus: ergo inter illa que magis sunt simul est maior simultas: ꝛ inter magis remota maior distantia ꝛ ꝙ forma aliqua distincta realiter ab extremis distantibus ꝛ propinq̃. Sed hoc est falsum. ¶ Ad ꝓbatur. quia quanto aliqua sunt propinquiora et immediatiora tanto a se magis oĩe medium abiiciunt ꝛ excludunt. sed propinquitas vt dicunt non minus distinguitur realiter ab extremis propinquis / ꝙ distantia a distantibus. ergo non magis propinquiora excludunt a seipsis quanto propinquiora distantiam ꝙ propinquitatem maiorem. ¶ Confirmatur. quia quanto aliqua sunt propinquiora / ꝛ immediatiora / sed quãto inter aliqua est medium magis ab eis realiter distinctum / tanto illa sunt remotiora. ergo cuz propinquitas sit forma distincta realiter ab extremis propinquis / sicut distantia a distãtibus: sequitur q; sicut inter que est maior distantia illa sunt remotiora: ita ꝛ tanto similiter quecunq; erunt remotiora quanto erit maior propinquitas inter illa. quare ꝛc. ¶ Secundo q; inter extrema magis distantia non possit poni maior distantia tãꝙ forma aliqua absoluta distincta: ¶ Probo. quoniam forma huiusmodi si ponatur non potest produci naturaliter nisi ab extremis distantibus. sed non potest produci a fundamento: quia tunc vnũ ꝛ idem posset fieri in seipso ꝓducere infinita si essent ab ipso res distãtes infinite. ergo habz ꝙ duci in fundamẽto a termino. ¶ Ex quo arguo. qõlibz actiuũ principium limitatum quanto habet passiuz magis remotum tãto ꝑfectiorem potest in ipso introducere effectum. sed quelibet res creata est productiua distantie in alia re creata. ergo quãto aliqua magis distabunt tanto erit minor distantia inter ipsa: suppposito q; distantia huiusmodi sit forma aliqua positiua que ab vno distantium in alio sit producta. ¶ Confirmatur. quia siue huiusmodi distantia producatur a fundamento siue a termino / non est probabile q; maior producat sed minor vno extremorum magis distante ab altero / vt fundamento a termino. quare ꝛc. ¶ Preterea constat q; huiusmodi distantia si ponatur forma aliqua respectiua positiua / non minus distat a termino ꝙ suum fundamentum. aut ergo hmõi distantia distat a termio

semetipsa aut alia distantia mediante.sed nō pōt poni scōm.g primum.sed nō magis inter fundamētum ⁊ terminū oportet ponere medium q̄ inter distantiam ipaz ⁊ terminū a termino ipso nō min⁹ q̄ fundamētū localiter distantē/nec minus etiā realiē differentez. quare ꝛc. ¶Consimiliter potest argui contra ꝓpinquitatē ⁊ presentiam seu continentiam ⁊ simultatem ⁊ cōmēsuratonem.qm nullum horum dicit aliquid p se vnum distinctuz realiter ab extremis. ¶Secundo arguo contra quēlibet quatuor p̄dictorum modorum dicendi in speciali. Et primo contra primum ponentē Christum incipere esse in eucharistie sacramento p mutationem seu actionē acquisitiuam ad nouam Christo aduenientem p̄sentiaz terminatam.qm aut huiusmodi p̄sentia aduenit Christo immediate:aut alia presentia mediāte.sed non secūdum:qr tūc esset processus ī infinitū.ergo p̄muz.sed qua ratione Christus potest acquirere nouam p̄sentiam siue vbi immediate/eadem potest sine p̄sentia mediante seu vbi acquirere nouū locum:cuz locus etiā ipse nō magis secundum eos ponatur distingui a corpore q̄ huiusmodi p̄sentia siue vbi. ¶Preterea arguiē.huiusmodi p̄sentia corporis ad eucharistie sacramētū est aduentꝰ Christi corpori vt in celo remanenti nec alibi existenti: aut aduenit ipsi quia alibi nouiter existenti:aut absolute. ¶Si primum.ergo p ipsam corpus Christi non pōt poni nouiter existere in eucharistie sacramēto. ¶Probo.qm nullum corpus ab aliquo prius localiter separatum potest dici nouiter in illo existere presens precise propter aduentum alicuius rei ab ipso ⁊ ab alio realiter differentis. Sed hmōi presentialitatis respect⁹ est distinctus realiter a Christi corpore ⁊ ab eucharistie sacramento.ergo propter ipsum aduenientē corpori Christi a sacramēto eucharistie distanti nō potest ip̄m Christi corpus poni nouiter in eucharistie sacramēto. ¶Si autem ponatur secūdum/puta q̄ respectus hmōi adueniat ipsi vt in sacramento eucharistie existenti: idem sequitur.qm nihil est alicubi p formam p̄supponentem ipsum esse ibi.Sed si huiusmodi respectus aduenit Christi corpori vt in eucharistia existenti / existētia corporis in eucharistie sacramento est prior respectu isto.ergo ꝛc. ¶Confirmatur. quia licet sit posterior siue simultanum ipsum Christi corpus seipso immediate possit esse in eucharistie sacramento/non videtur q̄ sit in ipso p talem respectum medium ab ipso ⁊ a sacramento realiē distinctum.qm aut huiusmodi respectus est in sacramēto aut non.si non est in sacramēto:q̄ nec ipso mediāte corp⁹ est in sacramento.non videtur enim necessariū ponere corpus in sacramento existere mediante aliquo accidente ab ipso ⁊ a sacramēto realiter differentenec in ipso sacramento realiter existente. Si autem est in sacramento:aut igiē simul cū corpe:aut posteri⁹:aut pri⁹. Sz nullo horum modorum videē necessario oportere ponere p pter Christi corporis existentiam in sacramento in ipso respectum:nec aliquā rem quācūq; aliam a corpore existentē.non enim minus Christi corpus potest immediate existere in eucharistie sacramēto ablq; aliqua re alia ab ipsa precedente vel sequente / q̄ illa talis res puta p̄sentialitas ipsa: vel quecunq; alia que ponatur quare ꝛc. ¶Nō potest etiaz poni tertium/vez q̄ hmōi presentialitas adueniat Christi corpori absolute non vt in celo nec vt alibi existenti.Tū quia huiusmodi presentialitas scōm ponentes ipsam p̄supponit extrema esse vnita. Tum qr tūc sequeret⁹ q̄ hmōi p̄sentialitas posset esse in corpore distante a sacramēto eucharistie.Tuz etiam tertio quia nec per ipsam magis q̄ sine ipsa aliquid alteri esset p̄sens:⁊ alia multa sequunt absurda.q̄re ꝛc. ¶Secundo arguo contra secundum moduz dicēdi ponentem corpus Christi nouiter incipere esse ibi ꝓpter nouam presentiam sacramenti eucharistie ad corpus Christi realiter terminatā.qm aut huiusmodi p̄sentia terminat ad corpus Christi vt in celo existēs:aut vt absolute sumptū:aut vt in sacramento positum.Si primum.ergo ꝓpter ipsam nō est in eucharistie sacramēto nec enim Christi corpus existens in celo potest poni in terra propter aliquod accīs ab ipso corpore realiē distinctum. Si scōm/idē sequit.Et p̄firmat.qm propter talē p̄sentiam magis eucharistie sacramentum deberet dici incipere esse in celo in Christi corpore q̄ q̄ Christi corp⁹ incipiat esse in terra in ipso eucharistie sacramento.Si autem ponatur tertium:q̄ prius corpus Christi est ī eucharistie sacramēto q̄ sit talis respect⁹.q̄re ꝛc. ¶Preterea arguiē sic ad idem.corpus Christi potest manere in eucharistie sacramento destructa quacūq; re distincta ab ipso ⁊ ab eucharistie sacramento.nulla etiam re posita ab vtroq;/vez Christi corpore ⁊ ab eucharistia distincta realiter oportet necessario Christi corpus existere ī eucharistie sacramento.sed secundum eos p̄sentia seu simultas eucharistie ad Christi corpus distinguiē realiē tā a corpore q̄ ab eucharistia existente.ergo ipsa destructa potest Christi corpus manere ī eucharistie sacramē tonec per consequens ad hoc q̄ nouiter Christi corp⁹ in sacramento esse incipiat/ipsa necessario est ponenda cum etiam ipsa posita posset Christi corpus non existere in eucharistie sacramento. Non enim est verisimile q̄ ꝓpter aliquod accidens alicui creature aduentens ab ipsa realiter differens Christi corpus oporteat illi creature necessario esse p̄sens. ¶Cōfirmatē dupliciter. Primo.quia nulli creature Christi corpus oportet necessario esse presens.ergo potest fieri huiusmodi quā imaginantur presentia vel simultas sacramēti ad corp⁹ Christi/ cui simultati nō sit presens realiter corpus Christi. sed si simultati hmōi non sit presens nec eius fundamēto/videlicz eucharistie sacramēto/oportz ipz necessario esse presens.quare ꝛc. ¶Secundo.quia si corpus est in sacramento mediante tali simultate vel p̄sentialitate: constat q̄ etiam ipsum erit p̄sens tali huiusmodi simultati:⁊ non alia mediante:sed immediate.ergo ⁊ eadem ratione potest esse p̄sens immediate eucharistie sacramento omni simultate ⁊ alia re quacūq; distincta ab extremis realiter circumscripta.quare ꝛc. ¶Preterea non magis deus potest facere quecunq; visibilia simul destructa simultate vne vni⁹ ad alterum q̄ alia alteri⁹ ad ipsam.sed per te deus potest facere Christi corpus simul cum panis accidentibus sine simultate corporis ad ipsa.ergo ⁊ sine simultate conuersa.non ergo est necessario ponenda. ¶Confirmatur.quia si corpus Christi esset simul cum panis speciebus mediante vtroq; simultate p̄dicta non esset magis simul q̄ si tm̄ altera mediante.ergo necē ponatur cum eis of simultate circūscripta erit minus simul q̄ si ponatur simultate aliqua mediante. ¶Antecedens apparet.quia nec de⁹ est minus simul cum aliquo creato q̄ vnum creatum cuz alio cum tamen deus non sit simul cum aliquo secundum ipsos nisi vnica simultate/videlicet creati ad ipsum: non autē ipsi⁹ ad creatum.creata autem simul existētia vt dicūt sūt sīl mediāte dupliciē simultate.ergo ꝛc. ¶Nec valet illud quod dicunt/videlicet q̄ deus est hoc modo vbiq; presens/videlicet presentialitate cuiuscunq; ad ipsum terminata. hoc enim falsum est.non enim inter deum existentem in loco ⁊ locum oportet ponere vllu medium loci ad deum magis q̄ dei ad locum. ¶Et si queras quomodo ergo deus est vbiq;: Respōdeo q̄ sicut ponendo deum esse vbiq; mediante tali presentialitate cuiuslibet rei ad ipsum oportet ponere ipsum

esse in aliqua re immediate omni ꝓsentialitate circumscripta alia ab ipsa re in qua dicitur esse deus: nec enim potest dici q̄ sit in tali ꝓsentialitate mediante alia ꝓsentialitate: ita consimiliter potest poni ipsum esse immediate in quacūq; alia re ab ipso. ¶ Confirmatur. qm̄ nō videtur q̄ magis vnius rerum in quibus omnibus est deus ad ipsum q̄ alterius oporteat ponere aliquē respectum: maxime cum res omnes create in quibus omnib⁹ dicitur esse deus / a deo vniformiter quia totaliter sint distincte: sed si presentialitas alicuius rei ad deum est a deo ⁊ a re illa distinctū aliquid in re extra / in tali huiusmodi re / puta presentialitate / deus ipse erit realiter immediate presens. ergo ita potest poni ipsum esse immediate in alia re quacunq;. ¶ Nec valet illud quod additur q̄ deus est sine situ vbiq; ꝓsens. Deus enim esse sine situ presentem est ipsum nō esse vt corpus alicubi coextēsum siue cōmēsuratū: non autem est ipsum esse alicubi sine presentialitate eius ad locum: q̄ hoc modo oē corpus existens in loco est sine situ in ipso: cum nullum inter ipsum ⁊ locum medium sit ponendum. Nec situs dicit tale medium esto q̄ poneretur: sed tm̄ dicit ordinem partium locati ad partes loci: qđ nō est aliud q̄ partes locati partibus coexistere loci. hmōi autem coexistentia non est aliqua forma media in re extra: cū immediate partes locati corporis partibus coexistant loci. quare ⁊c. ¶ Tertio arguo contra tertium modum ponendi corpus Christi nouiter in sacramento esse incipere negatiue precise propter destructionem distantie: vel positiue propter positionē propinquitatis ꝓtrarie. ¶ Primo. quia supponit falsum / vez huiusmodi propinquitatis et distantie respectū dicere in re extra distinctuz aliquid ab extremis. ¶ Scōo. q̄ hoc supposito magis sequitur oppositum q̄ ꝓpositum / puta q̄ nec p̄ destructionē distantie nec per positionem propinquitatis contrarie oporteat Christi corpus existere in eucharistie sacramēto. qm̄ corpus Christi potest manere seu existere in eucharistie sacramento quocūq; remanēte ab ipso ⁊ ab eucharistia realiter differente / ⁊ sine quocunq; tali nouiter alicui aduenīente. sed secundum ipsos distantia ⁊ ꝓpinquitas sunt q̄dam accidentia a Christi corpore ⁊ ab eucharistia realiē distincta. ergo neutrū horū oportet destruere nec alteruz producere ad hoc q̄ Christi corpus incipiat nouiter i eucharistia existere. ergo nec ad hoc est necessaria distantie destructio nec propinquitatis ꝓductio. Sequitur ergo q̄ si hmōi propinq̄tas ⁊ distātia sunt aliqua ab extremis distincta q̄ Christi corpus potest incipere esse in eucharistia propinquitate non posita nec distantia circunscripta. quare ⁊c. ¶ Preterea q̄ro quomodo intelligis Christi corpus incipere esse i sacramento eucharistie ꝓpter destructionē distātie? Aut enim huiusmodi destructa distantia corpus Christi est tm̄ in celo sicut prius: vel alibi / puta in eucharistie sacramento. Si ꝑmum: ergo propter destructionem distātie non est in eucharistie sacramento: cū tm̄odo sit i celo. Si secundum: ergo nec ipsum corpus Christi est i eucharistie sacramento propter destructionem distantie: sed magis econuerso / quia corpus Christi incepit esse i sacramēto eucharistie / nō est destruct⁹ talis respect⁹ distantie: ita p̄ consequens corpus Christi non negatiue sed positiue erit realiē i eucharistie sacramēto. ¶ Preterea aut distantia hmōi destruitur quia corpus Christi in sacramento ponitur: aut econuerso quia distantia destruitur / corpus Christi in sacramento ponitur. sed si distantia est a distantibus distinctum aliquid in re extra neutrum p̄dictorum necessario est ponēdum. Vel si ponatur / sequit̄ ꝓpositum / vez q̄ nullo modo corpus Christi sit in sacramento eucharistie negatiue: sed tm̄odo positiue. ergo ⁊c. ¶ Probatio p̄me partis minoris. qm̄ si distantia corporis Christi a sacramēto eucharistie est ab vtroq; extremoz distincta / ipsa manente pōt Christi corpus existere in eucharistie sacramēto. nec eī ad existentiā corpis Christi in sacramento eucharistie oportz destrui aliquā rem creatā. ergo non ī quia corp⁹ Christi in hoc sacramēto ponit / necessario hmōi distātia destruit: nec econuerso q; ipa destruitur / corpus Christi i sacramēto necessario ponit. ad nulli⁹ eī rei create destructionē sequitur necessario corporis Christi existētia in eucharistie sacramēto. quare ⁊c. ¶ Scōa pars minoris apparet. qm̄ siue corp⁹ Christi ponit in sacramēto q; illa distātia destruit: siue econuerso q; corp⁹ i sacramēto ponit / nō illa distātia destruit: corpus ipm̄ necessario videt esse ponēdū positiue nō tm̄ negatiue in eucharistie sacramento. ¶ Qm̄ corp⁹ Christi esse negatiue in eucharistie sacramento non est aliud q̄ ipm̄ carere tali respectu distātie. sed tali respectu nō pōt carere q; est in ipso sacramēto eucharistie negatiue: cū idē nō sit subi⁹ cū ꝯ eadē ratione nō pōt esse in sacramento hmōi negatiue q; caret hmōi distātie respectu: cū nec etiā sit aliud / corpus Christi eē in eucharistie sacramēto negatiue / q̄ ipz carere respectu distātie. q̄ ⁊c. ¶ Et qm̄ dicit q̄ vnū ꝓtrariorz pōt tolli vel p̄ eius nudā remotionē vel p̄ alterius positionez / concedo. sed hmōi ꝓpinquitas ⁊ distātia nō sunt ꝓtraria vt ab extremis distincta: cum non dicāt vt sic aliqd in re extra. Vel si dicūt ⁊ ꝓtraria sunt / cōcedo a Christi corpore ab eucharistia distante posse hmōi distantiā manente ꝓpinquitate ⁊ sine ꝓpinquitate in ea posita remoueri: vel etiā ipm̄ posse manere ꝓpinquitate apposita: cum duo contraria possint forte p̄ diuinā potentiam esse simul. sed siue distantia a Christi corpore tollatur propter / siue mediante ꝓpinquitate in eo posita / ex hoc non necessario sequitur Christi corpus existere in eucharistie sacramento: cū ꝓpter nullum accidēs positū vel destructū aliqua alia prius diuisa seu separata necessario contingant. sed hmōi ꝓpinquitas ⁊ distantia ponuntur esse q̄dā accidentia distincta realiter a Christi corpore ⁊ ab eucharistia. ergo propter ipsa posita vel remota non oportet Christi corpus eē ꝓsens panis accidentibus a quibus antea erat distans. quare ⁊c. ¶ Quarto ⁊ vltimo contra quartum modum dicendi ponentem illum duplicez respectū ꝓmēsurationis ⁊ continentie passiue in corpore existente in loco / arguo ¶ Primo sic. q; accipit falsum ⁊ supponit sicut p̄cedentes / vez cōmensurationem hmōi ⁊ continentiā esse in re extra distinctum aliquid ab extremis. non oportet enim inter corpus loco cōmensuratū ⁊ locum ponere aliquē cōmensurationis vel continentie respectū a loco ⁊ a locato distinctum: cum omne corpus seipso sit locabile ⁊ loco commensurabile ipsiq; commensuretur in eo existens ac ab ipso contineatur / omni ab eo distincto loco videlicet ⁊ locato medio circunscripto. ¶ Confirmat. q; corpus commensurari loco non est aliud q̄ totum ipsum esse in toto loco ⁊ partez in parte. sed ad hoc non oportet inter ipsa aliquod ponere medium ab eis distinctum / puta hmōi commensurationis respectum. quoniam si talis respectus poneretur / esset commensuratiue / quia extensiue / in loco ⁊ locato: ⁊ non mediante aliquo respectu / sed immediate seipso. sed eadem ratione corpus locatum videtur in loco posse existere circūscriptiue vel alio modo sibi conuenienti immediate seipso quocunq; ab ipso ⁊ a loco alio circunscripto. quare ⁊c. ¶ Et quando dicitur q̄ corpus pōt esse cōtentū in aliq; ⁊ non circunscriptum: concedo sed ex hoc non sequitur. q̄ huiusmodi circunscriptio ⁊ continentia sint respect⁹ distincti realiē ab extremis. Ideo eī aliqd pōt eē ꝓtētū

in aliquo ꝛ non circumscriptū ab ipso/quis esse contentum in aliquo/vt hic sumitur/nō est aliud ꝫ ipsum realiter esse in eo:siue totū in toto ꝛ in qualibet eius parte/siue totū in toto ꝛ partes in partibus:qđ est commensurative esse in eo.ꝛ ideo qz in plus se habet ꝓtineri in aliquo ꝫ circumscribi ab ipso:cū circumscribi non sit aliud ꝫ contineri modo aliquo specialiꝫ:contineri autez se habeat vniuersaliter ad modum istum:ꝛ ad alium se extendat:ideo cōcedendū est non omne contētum esse circumscriptum:sed econuerso oīe circumscriptum ab aliquo esse contentum ab ipso. ¶ Ex quo videtur esse falsum illud qđ subdunt illi vicentes corpus Christi vel aliud quodcūq; in loco aliquo circumscriptum posse non esse ibi contentum. Impossibile enim est locum circūscribere corpus aliquod non contentum/licet possit continere non circumscriptum:cum possit continere aliquid̄ se totum ꝛ in qualibet parte eius. ¶ Ex ꝓdictis appet nō esse verum illud quod dicitur/vez corpus Christi acquisiuisse respectū aliquē cōmensurationis/non autez passiue continentie in celo.non enim in celo positum acquirunt per huiusmodi ascensum aliquid nisi celum. Concedo tamen ipsum contineri in celo ꝛ realiter circumscribi non aliquo alio a celo distincto realiꝫ et ab ipso. Esto etiam ꝙ sic esset:puta ꝙ eius circūscriptio ꝛ contmētia passiua essent forme distincte a celo realiter ꝛ ab ipo/ꝓbatum est supius ꝙ nec propter positionem nec propter destructionem alicuius forme accidentalis distincte realiter a Christi corpore ꝛ ab eucharistie sacramento Christi corpus habet esse in eucharistie sacramento. Et ideo falsuz est qđ dicit hic modus/corpus Christi incipere esse in eucharistia propter destructionē continentie passiue in celo/ꝛ per acquisitionem eius in eucharistie sacramento:quia nec etiam corpus Christi desinit contineri in celo ꝓ hoc ꝙ incipit cōtineri in eucharistie sacramento. ¶ Nec valet etiā vltimū qđ dicit/videliczꝙ Christi corpus potuit acquirere in celo respectū cōmensurationis sine respectu continentie:ꝛ ita incipere potest esse in eucharistie sacramento:continentiam in ipo acquirendo ꝛ in celo nihil amittendo. ¶ Primo.qz vt dictum est/a quocunq; corpus circumscribitur ꝛ continetur:licet non econuerso.sed corpus Christi a celo circumscribitur.ergo ꝛc. ¶ Secundo.qz aut corpus Christi acquirit precise hmōi contmētie respectū/aut acquirit ipsum cum eius termino/videlicet eucharistie sacramento /aut pōt sine ipso acquirere hmōi terminum puta eucharistie sacramentum. Si primum:ergo corpus Christi non est in eucharistie sacramēto.nihil enim primo distās ab aliquo est in eo quia habet aliquid seu acquirit distinctum realiter ab eo. Si secundum: sequit̄ tertium/videlicet ꝙ potest corpus Christi de nouo incipere esse in eucharistie sacramento omni tali respectu destructo.ꝙ enim corpus Christi nouiter acquirat ista duo distincta realiter/videlicet talem respectum et eius terminum qui est eucharistie sacramentum/hoc habet a deo.sed nullum est inconueniens deuz corpori Christi sicut ꝛ cuicunq; alteri dare vnum aliquid sine quocūq; ab illo realiter differente. Cum igitur talis continentia ponatur a sacramento eucharistie realiter esse distincta:potest Christi corpus diuina virtute continentiam huiusmodi acquirere sine acquisito eucharistie sacramento/ꝛ econuerso. quare ꝛc. ¶ Confirmatur. quia huiusmodi contmentia Christi corporis in eucharistia aut precedit eius existētiam in ipa: aut est simul: aut sequit̄. Si ꝓcedit:ergo potest Christi corꝑ cōtineri in eucharistia ꝛ nō esse in ipa. Si est simul/aut posterior:ꝫ potest esse Christi corpus existēs in eucharistia sine tali contmentia ab ipso distincta.ꝫre ꝛc. ¶ Hec de ꝓblo.

Quantum ad secundū:vbi est aliter re

spondendū ad questū:dico ꝙ corpus Christi est de nouo in eucharistie sacramēto nihil ꝓter ipsum eucharistie sacramentum/in quo esse incipit/nouiter acquirendo: nec aliqđ prius habitū amittendo. ¶ Hoc ꝓbo.ꝛ primo ꝙ nihil acquirat ꝓter eucharistie sacrm.quonā nōmagis Christi corpus incipiens esse in sacro eucharistie oportet ꝓter ipsuz sacrm aliquid aliud acqrere/ꝫ corpus qōcūq; aliud motū localiter acqrat aliquid ꝓter locū ad quē nouiter est mutatū.sed per hoc ꝙ vnū corpus quodcūq; mouet nouiter naturaliter ad aliquē locū/nō acquirit nec ipsum oportet acqrere formā aliquā ꝓter locū. Qđ ꝓbat.quonā si dicatur ꝙ tamo acquirit vbi:qđ a loco distinguit̄ ꝛ locato:aut acquirit ipsum ante locuz/aut simul cum ipso/aut ipso acquisito.sed non potest poni primū.nullū ēns corpus pōt habere vbi naturaliter in aliquo loco ꝓius ꝫ fit in ipo. nec secundū nec tertiū.quia ad existentiā seu ꝓsentiā corporis in loco nō est necessarium simul esse nec sequi aliquod medīū inter ipsa distinctū realiter ab vtroq;.ꝫ ꝛc. ¶ Confirmatur.quia omne corpus mobile naturaliter videt posse acquirere quodcūq; sibi possibile preexistēs quocūq; nō ꝓexistente alio circūscripto.sed vbi ponitur esse forma corpus sequens vt in loco positū nō precedēs ꝫ ipso circumscripto nec aliquo modo posito potest corpus quodlibet mobile acquirere omnē locū sibi possibilem existentē.quare ꝛc. ¶ Ex quo infero corollarie:ꝙ ꝓ hoc ꝙ corpus qōcūq; locū in q̄ ꝑ fuit locatū dimittit nullā formā in eo prius existentē amittit. ¶ Hoc appet qm̄ nō magis qz locū in quo prius fuit deserit aliquam formā in eo preexistentē amittit/ꝫ quia locū nouū accipit formā aliquā nouā acquirit.sed ꝓ hoc ꝙ nouum locum accipit nullā formā nec aliquid ꝓter locum acqrit.ergo ꝛc. ¶ Confirmat.quia si omne corpus vnum locū dimittens ꝛ alium acquirēs vnā formā realē acquireret ꝛ alia perderet/in omni motu locali esset vera corruptio seu destructio:ꝛ vera ac realis production:qđ ponere nō oportet. Sic in ꝓposito:ꝓ hoc ꝙ Christi corꝑ esse incipit in eucharistie sacro nihil acquirit de nouo ꝓter ipsum in quo ponitur eucharistie sacramentū:vel saltē ad hoc ꝙ ibi nouiter esse incipiat non oportet ponere necessario ꝙ ipsi aliqđ aliud ab ipso sacramento/nec sacramento aliqđ aliud a Christo nouiter aduenit. qm̄ quicquid sit de alijs que de vno loco ad alium locū realiter ꝛ transferunt̄/saltē de corpore supernaturaliter locuz alicui vel quodcūq; aliud acquirēte / loquendo:nō videt ponere oportere ipsum acquirere formā aliquā necessario ꝓter illud ad quod supnaturaliter fuit motū.nullus enim apparet impossibile separata vnibilia posse vniri ꝛ vnum alteri applicari quocunq; ab eis distincto realiter circumscripto.sed corpus Christi diuisum et separatum a partis accidentibus potest cōungi eis.ꝫ nō est deo impossibile ipsum eis coniungere absq; aliqua forma ab eis distincta realiter resultāte. ¶ Sic igit appet primū/vez ꝙ Christus ꝓ hoc ꝙ in eucharistie sacramento esse incipit /non acquirit nisi tm̄modo ipsum eucharistie sacramētū. ¶ Secundū/vez ꝙ nihil amittat/appareat.qm̄ nullū corpus motū ad aliquē locū nouū amittit aliquid nisi deserat primū locū.sed corpus Christi sic in sacramēto isto nouiter esse incipit ꝙ ipm celū vbi erat prius /nō dimittit.ꝫ ꝛc. ¶ Cōfirmat.qz ū corꝑ Christi quādo in isto sacramento esse incipit aliqđ amittit/aut hoc est locus puta/vez celū ipsum/aut aliquod medius puta respectus aliquis celi ad ipsum/vel eius ad celuz. sed celum nō deserit:nec ꝓ cōsequēs oportet ipsuz amittere formā aliquā respectiuā:esto ꝙ ponat in ipso ad ce

ium vel in celo ad ipm. respectus enim locati ad locum vel loci ad locatū nō corrumpitur nisi ꝓpter diuisionē seu separationē ipsorum. ergo ꝛc. ¶ Tunc igit̄ est dicendum ꝙ corpus Christi incipit esse nouiter in hoc sacro nō sine sui mutatione ad locum siue ad eucharistie sacramentū: sed bene sine mutatione ad quodcūq; aliud positiuū ab ipso ꝛ a sacramēto distinctū. Et hoc mō illa opinio que ponit in ipso esse mutationē acquisitiuā siue perditiuam est vera: sic intelligēdo/ꝙ acquirit locū non ut puta eucharistie sacramentū nō dimittēdo antiquū vel ipsum celū: nō aūt intelligendo vt illa opinio accipit: ꝙ hmōi corpus Christi mutatio acquisitiua' sit ad formam aliquam respectiuam a sacramento distinctā. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio patet solutio ex predictis in corpore questionis.

SEcundo quæro: Vtrū quantus Christus est in celo tantus sit in isto eucharistie sacramēto. ¶ Et videtur ꝙ sic. qm̄ corpus idē numero in pluribus locis simul existens tantū est in vno quantuz in alio. alias idem esset maius et minus seipso. sed Christus tam quātū ad corpus ꝙ quantum ad alam ꝛ etiam ad diuinā essentiam est idem numero in celo ꝛ in isto sacramento. ergo ꝛ cet. ¶ Cōtra. quia omne quantū habet partē aliquā extra partem. sed corpus Christi/vt in isto sacramento/nō habet partem aliquā extra partē: cū sit in qualibet parte totū. ergo nō est in tpo aliquo mō quātū/nec ꝙ ꝑs tantum quantū in celo. ¶ Responsio. vbi primo videbitur quomodo Christus descendat de celo ad huiusmodi sacramentū/an vez transeundo an non transeundo p medū. ¶ Secundo respondebitur ad quesitum.

Quantum ad primum: pono quatuor conclusiones. ¶ Prima est. ꝙ corpus Christi descēdit ad eucharistie sacramentū in instanti. ¶ Hec apparet ex fide. Constat em̄ secundū fidei veritatē in vltimo instanti prolationis vltime litere verborū consecrationis esse realiter in eucharistie sacramento: cum tamē prius cēt sicut ꝛ tūc est in celo. quare ꝛc. ¶ Ex hoc cōcludit̄ corollarie a quibusdā: ꝙ necessario corpus manet i celo: licz esse incipiat in isto sacramēto. ¶ Hoc probāt. quoniam si ꝙ hoc ꝙ Christus hic cē incipit celū dimittit/aut hoc facit i eodez instanti quo hic esse incipit/aut in alio/aut in tēpore precedēti. Nō in eodē: qz tunc simul esset in celo ꝛ nō esset. sed nec in alio instanti ab isto quo hic esse incipit: qz tūc in tpe intermedio inter illud instans quo celum dimisit ꝛ illud quo hic cē incepit/nec fuisset in celo/nec in eucharistie sacro/nec in tēpore precedēti. qz tunc non in instanti sed successiue descēderet de celo ad istud eucharistie sacrm. ꝛc. ¶ Secunda cōclusio est. ꝙ corpus Christi descendēs ad eucharistie sacrm modo quo descendit/vez in instanti/non potest transire p medium dimittendo ipsum ꝓpter acquisitū eucharistie sacrm. ¶ Hec apparet. qm̄ impossibile est vnum ꝛ idē esse i alio quo simul ꝛ nō esse. sed si corpus Christi veniēs in instanti ad eucharistie sacrm transiret p medium ꝛ dimitteret ipsum quando esse inciperet in eucharistie sacro: hoc sequerē euidenē/vez ꝙ ipsum Christi corpus esset in medio insimul ꝛ nō esset. ꝓbatio. quoniā cū Christi corpus veniat siue esse incipiat in sacro eucharistie in istanti: si ipsum transit p medium oportet ꝙ trāseat in instanti ꝛ in eodem in quo incipit esse in sacro. quoniā si i alio ad sacrm nō veniret in instanti sed successiue: sed vt supponit corpus Christi nō est simul in medio ꝛ in eucharistie sacro: qz statim vt est in sacro dimittit esse in medio ergo simul transit p medium: ꝛ p ꝑs est in ipso ꝛ nō est in ipso. hoc aūt est impossibile. ꝛc. ¶ Tertia cōclusio est. ꝙ Christus esse incipiēs in instanti in hoc sacro pōt in eodē instanti esse in medio nō tamen transire p medium ipsum dimittendo/sed in ipso simul ꝛ in sacro manēdo. ¶ Hec apparet. quoniā idem corpus (vt in sequētib⁹ ostēdet) potest esse p diuinam potentiam in pluribus locis simul. quare ꝛc. ¶ Quarta ꝛ vltima cōclusio est. ꝙ corpus Christi nō oportet transire p medium ad hoc ꝙ veni at ad extremū/vez ad ipsum in quo incipit esse eucharistie sacrm. ¶ Hec apparet. quoniā licet naturaliē nullum corpus nec aliquod ens possit se mutare de extremo in extremū nō transeūdo p medium/nō tñ hoc est impossibile apud deum. ¶ Hō probat. qm̄ quodcūq; posterius distinctum realiē a priori nec in eo inclusum potest fieri p diuinam potētiam sine ipso. sed corpus existens in medio motuz ab extremo est distinctū realiē a seipso vt existente in extremo alio ꝛ puus ipo. ꝙ nō est deo impossibile quodcunq; mobile de vno extremo facere in alio non faciendo ipsum in medio. ¶ Confirmat. quia nihil rēquisitum precise ad aliquid fiendū nō ad essendum deus necessario precxigit ad illud fiendum. ¶ Hoc apparet in exemplo de alteratione cōparata ad formā substātialē ipsa mediante introducendā: qz em̄ alteratio ꝑcia nō requirit ad eē forme substātialis: sz tñ ad fieri: ideo pōt supernaturaliē p diuinaz potentiā ois substātialis forma circunscripta qualibet alteratione ꝑcia introduci. sz eē mobile in medio non requirit ad esse ipsum in extremo sed tñ ad fieri seu mutari ad ipm vt existens in alio extremo. ꝙ ꝛc. ¶ Ex hoc videt ꝓcludendū ꝙ corpus Christi ita est in celo ꝛ in isto sacro ꝙ nō est ponendū ipz existere in medio. qm̄ si sic: aut sacramentaliē ꝛ diffinitiue/aut localiter ꝛ circūscriptiue. sed primo modo nō est ita si in eucharistie sacro. nec secūdo modo alibi ꝙ in celo. ꝙ ꝛc. ¶ Hec sequit̄/est in vtroq; extremo: ꝙ est i medio. qz vt probatū est/potest moueri ab extremo in extremum non transeundo p mediuz. ꝛ sic in ꝓposito: corpus Christi mouet de celo ad hmōi sacrm vt ad alterū extremuz non transeundo p medium/nec etiam dimittendo alterū locum extremum videlicet celum. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secūdum: dicitur ꝙ Christi corpus ita est magnum in hoc sacro sicut in celo. Cuius ratio est. qm̄ quantitas seu magnitudo corporis nō est aliud ꝙ ordo partium eius non in loco sed in toto: ꝙ vbicunq; corpus existēs habet eundem partiū ordinem in toto: ibi habet eandē numero quantitatē. sed Christi corpus habet in isto sacro eundē partiū ordinē in toto quem in celo: licet non habeat ordinē partiū in sacro: qz totum in toto ꝛ totum in qualibet ꝑte sua. ꝙ ꝛc. ¶ Cōfirmatur. quia esse magnum ꝛ occupare locum non sunt idem. ꝛta licet Christi corpus vt in celo occupet locuz ꝛ nō vt in sacro: nō sequit̄ quin ita magnū sit in sacro sicut in celo. ꝙ ꝛc. ¶ Cōtra istam opinionē arguo. Quero em̄ quid hic intelligit ꝙ ordinē partiū in toto. Aut enim ꝙ hmōi partiū ordinē intelligis aliquid a ꝑtibus distinctum/aut precise ꝑtes ipas vt extra seinuicē existentes non ꝙ aliquid eis appositum sed seipsis. Si primū/non potest poni. quocūq; em̄ distincto a re ꝑtes diuersas habente ꝛ ab eius ꝑtibus circūscripto/pōt vna partiū extra aliam existere: ꝛ p consequens determinatū situ seu ordinem ad alias habere. non em̄ magis ad hoc ꝙ ꝑtes alicuius totius sint extra se ꝛ p consequēs extense ꝛ ordinate: oportet ponere rem aliquam absolutā nec respectiuam ab eis distinctam/ꝙ ad hoc ꝙ omnes sint insimul nulla extra aliam existente. ergo sequit̄ ꝙ p huiusmodi ordinem partiū in toto nō sit aliud intelligenduz ꝙ totū ipsum habere ꝑtes extra seinuicē existentes ali-

qualiter ꝛ distãtes.sed corpus Christi in eucharistie sacramẽto nõ habet ptes distãtes siue extra seinuicẽ exĩtes:ergo nec vt ibi existens est quantũ. ¶Minor appet quia nullum corpus existẽs in aliquo toto ꝛ in qualibꝫ ptẽ eius totum/vt in tali existens est extensum/nec habet ptes aliquam extra ptẽ. ¶Hoc appet.qz habẽs ptẽ in aliquo extra ptem non potest totum existere nec existit in qualibet ptẽ eius.sed constat Christi corpus existere totum in tota eucharistia ꝛ in qualibet eius ptẽ.ꝯ ꝛc. ¶Si dicaꝫ q ideo totũ Christi corpus est in tota eucharistia ꝛ in qualibet eius ptẽ:quia non habet in ipsa ordinem partiũ/quẽ tamẽ habet in seipso:ꝛ p cõsequẽs est quantũ:cũ corpus dicaꝫ quantũ non propꝫ ordinem partiũ in loco/sed in toto. ¶Contra.quia vt dictũ est/ordo partium in toto nõ est nisi ipsum totũ habere ptes distantes ꝛ extra seinuicẽ existentes.sed omnes Christi corporis ptes sunt in sacro eucharistie simul existentes et a seinuicẽ penitus idistantes/alias non essent in qualibet ptẽ eucharistie oẽs simul.ergo ꝛc. ¶Confirmaꝫ.qz corpus Christi posset manere secũdũ esse quod habz in sacro eucharistie:nusq̃ alibi aliqũ aliud habens esse. ¶Ex quo tũc sic arguo.omne corpus habens ptes in ipso toto distantes potest esse circumscriptiue siue commensuratiue in loco.sed Christi corpus manẽs tm̃ secũdum esse qõ habet in eucharistie sacro/nullibi posset eẽ circumscriptiue siue commensuratiue.ergo hoc est qz vt sic nõ habet ptes distãtes siue extra seinuicẽ existẽtes.

Et ideo potlet dici aliter.Primo.q̃ illud idem omnino in re indistinctum corpus quod est in celo est in eucharistie sacro. ¶Scõo.q̃ hoc nõ obstãte ipm̃ corpus est quantũ vt est in celo/nõ autez vt est in eucharistie sacro. ¶Pumuz patet.quoniã Christi corpus nõ est nisi vnicũ tm̃.sed ipsum est in celo ꝛ in eucharistie sacramento.ergo ꝛc. ¶Confirmaꝫ.quia si corpus quod ẽ in eucharistie sacro est ĩ re distinctũ aliquo modo a corpore qõ est in celo/aut substantialiꝫ/aut accidẽtaliꝫ:qz vez vt in celo est cũ aliquo accidente ab ipso realiꝫ differente quo caret vt ĩ sacro eucharistie:vl̃ ecõuerso:qz vi deli cet vt in sacro habet aliquid quod non habet vt in celo.Sed pumũ non potest ponꝫquia corpus Christi ẽ tm̃ vnũ in qõ cõuertiꝫ substantia panis.illud aũt in hoc sacramẽto/puta sub panis accidentibus cõtinez/in qõ panis substantia est conuersa.ergo ꝛc.Nec potest poni secundũ:quia licet virtute conuersionis seu verborũ sacramẽtaliũ nõ sit ĩ hoc eucharistie sacro sub panis accidẽtib⁹ nisi tm̃mõ Christi corpus:tm̃ ola alia tez creata accidentalia q̃ substãtialia q̃ ẽt increata ipsi cõiuncta ponunꝫ existere p cõcomitãtiã.ergo si ideo in hoc sacro ponit existere anima Christi quia vnita corpori:eadem ratione ꝛ quodcũq; accidens corporis Christi in celo inherens ab ipso realiꝫ differens est etiã hic existẽs. quare ꝛc.Nec potest poni tertium. quoniam vt in precedẽtibus fuit dictũ:nihil Christi corpus p hoc q̃ existit in huiusmodi sacro acquirit de nouo nisi ipm̃ tm̃modo sacramentũ.Sic igit appet primũ/vez q̃ corpus Christi est in celo ꝛ in eucharistie sacro totaliꝫ in re extra tam substãtialr q̃ ẽt accidẽtaliꝫ idistinctũ. ¶Scõm/vez q̃ hoc non obstante ipm̃ corpus sit quantũ vt in celo/non autem vt in hoc sacro/ostendit ex hoc.qm̃ cũ quantum seu extensum non sit aliud q̃ habere ptes distantes extra seinuicem existentes:p consequens vbicuq; substãtia aliqua talis habet ptes sic distãtes/ibi vere dicit eẽ quanta:ꝛ ecõuerso vbi habet ptes penit⁹ indistãtes ibi nec quanta dicit nec extensa.sed corpus Christi in celo habet ptes sic distãtes:in hoc aũt sacro penitus indistãtes:cum sint insimul exĩtes.que enim simul existunt vi stare nõ possunt.ergo ꝛc. ¶Ex hoc sequiꝫ nõ esse concedendũ corpus Christi esse tantũ in sacramento quantũ est in celo.qm̃ qõ est tantũ alicubi quãtũ alibi/vtrobiq; est quãtũ ꝛ extẽsum.sed corpus Christi vt in sacro nõ est quantũ nec extensum:cũ ibi(vt dictũ est)habeat ptes totaliꝫ indistãtes.ergo ꝛc. ¶Dico tñ cũ hoc:q̃ hec est vera ꝛ catholica/corpus Christi quantũ est in eucharistie sacro.qm̃ corpus ipm̃ qõ est in eucharistie sacro/ẽ quãtũ ꝛ extensuz vt in celo.ergo si corpus qõ est in eucharistia est quãtũ/nõ videꝫ negandũ corpus quantũ esse ĩ eucharistia:licet sit negandũ corpus in eucharistia eẽ quãtũ. Aliud est eẽ dicere corpus in eucharistia esse quãtuz ꝛ aliud/corpus quãtũ eẽ in eucharistia. Sensus eñ prie ꝓpositõis ẽ q̃ corp⁹ Christi in eucharistia habeat ptes distantes.vbicũq; eñ aliqd ẽ quãtũ ibi ꝛ habet ptes distãtes.hoc aũt ẽ falsum:cũ ptes corpis xpi vt in eucharistia exĩtes nõ sint extra se exĩtes sed totaliꝫ indistãtes Sensus autẽ secunde ꝓpositionis:qua dicit corp⁹ xpi quantũ ẽ in eucharistie sacro:qz tũc nullibi esset quantũ/cũ nullibi haberet ptes distantes sed simul exĩtes. ¶Sed cõtra. quia corpus Christi ẽ in celo ꝛ in isto sacro tam substantialiꝫ q̃ accidentaliꝫ indistinctũ:ꝛ p ꝑs ẽ vtrobiq; est dez accidentib⁹ informatũ. Sed in celo est quãtitate informatũ quia quãtũ.ergo ꝛ in eucharistie sacro. ¶Respõdeo q̃ quantitas corporis Christi non ẽ a substãtia distinctũ aliquid in re extra:cũ nõ sit aliud q̃ eius ptes esse distantes. Partes aũt ipsius nõ distant seu extẽdũtur p aliquid eis additum:cũ oẽ ab eis alio circũscripto vna extra alia possit poni:ꝛ p cõsequẽs totum ipm̃ quantũ fieri seu extendi. ¶Tunc ergo concedo corpus Christi esse in sacro ꝛ in celo tam substãtialiꝫ q̃ accidẽtaliꝫ indistinctũ:ꝛ p cõsequens eisdẽ accidẽtibus informatum. Sed qñ addit q̃ in celo ẽ quãtitate informatũ. non ẽ verũ.nihil eñ informari dicit semel ipo.sed corp⁹ Christi in celo ẽ quantũ p seipm̃ non p aliquid ab ipso quocũq; in re extra distinctũ.eo eñ ipo quodlibet ẽ quãtum seu extensum quo habet ptes distantes:ptes aũt corporis Christi possunt p seipas esse distãtes quocũq; ab eis alio circũscripto.ꝛ sicut corp⁹ Christi ẽ ĩ celo quãtũ p seipsum nõ p aliquid sibi additum:ita ꝛ in eucharistie sacro põt esse ꝛ ẽ non quãtũ nullo alio a se priuatũ. eo esse ipso quo non habet ptes distãtes sed insimul exĩtes dicit nõ quãtũ.non habere aũt ptes distantes nõ ẽ ipsum esse priuatũ aliquo a partibus distincto:cum nec partiũ extensio fiat p aliquid partibus appositum. Et ita nihil ẽ positiuũ in corpore vt ptes distãtes seu extẽsao habẽte ꝛ p ꝑs quãto:qõ nõ sit in ipo eisdẽ partes indistantes habentes:ꝛ p cõsequẽs nõ quãto.quare ꝛc.

Quia tamen iste modus dicẽdi est insolitus/nec ab aliquibus reputaꝫ tutus:ideo tenẽdo viã cõmuniorem/puta q̃ corpus Christi ẽ quantũ in eucharistie sacro:sicut ꝛ in celo:põt dici cõsequenter q̃ tantũ ẽ in hoc sacro quãtũ ꝛ in celo.nec eñ ẽ in hoc sacro alia quantitate quantũ ab illa qua est quantũ in celo. ¶Et qñ dicit q̃ in sacro non habet partes distãtes/cũ oẽs sint insimul exĩtes:põt dici q̃ corpus Christi habere ĩ sacro ptes distãtes/põt ĩtelligi dupliciter. Uno modo q̃ sint ptes distantes in sacro. Alio modo/q̃ distent in ipso toto. Pumo modo oportet concedere ipsas esse indistantes:cum omnes sint in qualibet parte sacri eucharistie insimul exĩtes. Secũdo autem modo sunt distantes.nõ eñ sequiꝫ:ptes corporis Christi sunt indistãtes

in sacramẽto:ergo ẽ in toto.sicut enim ptes corporis alia informati:licet ab alia sint indistantes:cũ ipsa sit tota in toto corpore ẽ in qualibet etius pte:inter se tñ abinuicez sunt distantes:ita ẽ in proposito dicerẽt:q licet partes corporis in sacramẽto exñtis nõ distent in sacramento quia oẽs simul sunt in qualibet eius ꝑte:distant tñ in toto.ipsum autẽ totũ non dicit quantũ seu extensum qz partes eius sunt distantes in loco seu in quocunq alio ab ipso toto cuius dicunt esse partes/sed tñ quia sunt distantes in ipso toto.nec sequit:distant in toto:ergo distant in loco/puta in eucharistie sacramento.qñ sacramentum eucharistie ẽ eius ptes a Christi corpore ẽ ab eiꝰ partibꝰ distinguunt: ẽ ideo non est inconueniens nec deo impossibile partes Christi corporis esse in sacramẽto indistantes/ẽ in toto a sacro alio distãtes.Et ideo sicut ista cõcedit:corpus quantũ seu extensum ab alia informat/vel alia est in extenso corpore siue quanto:ita videt ẽt cõcedẽdũ/corpus Christi in sacro eucharistie ẽ quantũ.¶Et qñ arguit.q corpus non põt esse quantũ vbi nõ habet ptes extẽsas seu distãtes:Hoc põt negari. quia corpꝰ quantũ.vbicũq sit ẽ quantũ:põt aũt esse alicubi vbi eiꝰ ptes sunt indistãtes nõ in toto sed i illo vbi sunt:sicut ptes corporis sunt indistãtes ab alia:cũ tñ cõcedat aiam ipsam informare realiter corpus quantuz. ergo sicut cõcedit aiam existere in corpore quanto:cũ tamẽ eius partes sint ab alia indistantes:ita põt dici ẽ cõcdi corpus eẽ in aliq quãtũ/puta in sacro:licz abeiꝰ partibꝰ sint ptes corporis idistãtes.¶Sed mirũ videtur quomodo in sacro ptes corporis Christi abinuicem possunt esse distantes:cũ oẽs sint in qualibet parte eucharistie exñtes.Hec illo qõ adducit de anima ẽ corpore informato videt ad ꝓpositũ facere.licet enim oẽs corporis ptes informent eadẽ aia:sic tamẽ inter se distant q vbi ẽ vna nõ ẽ alia:nec minus distent quia informantur eadẽ anima q̃ si nõ informarent ipsa:cum anima ipsa corpus qõ informat quantũ ẽ extensum ꝑ cõsequẽs ꝓsupponat.Sed in ꝓposito aliter esse videt:cũ nec sacramentũ in quo existit Christi corpus sacrũ/ipsuz corpus esse extẽsum sed magis inextensuz ꝓsupponere videat.¶Preterea quomodocũq dicatur:est dubium quomodo corpus Christi põt esse totum in tota hostia ẽ totum in qualibet eius parte:cũ hic modus essendi i re aliqua corpali ẽ extensa sit tñ rei incorpalis:sicut contrarius modus essendi/puta cõmensurative siue circunscriptiue/sit modus essendi rei corporalis.sed nõ magis video modũ essendi rei incorpalis posse ꝓpetere rei corpali:q̃ ecõuerso modus essendi rei corpalis possit cõuenire rei incorpali.constat aũt esse impossibile rem aliquã corporalẽ esse in aliquo circunscriptiue.ergo ẽc.¶Ad hoc respondet:q licet Christi corpus sit in tota eucharistia ẽ in qualibet eius pte:non tamen habet modũ essendi rei spiritualis propter hoc puta angeli i loco corporali aliquo exñtis.qñ angelus vel aia exñs in re aliqua corporali /sic est tota in illa re ẽ in qualibet eius pte:q respectus eius ad hmõi rem corpalẽ est vnicus et indiuisibilis.Corpꝰ aũt exñs in re aliqua corpali ẽ in qualibz eius parte/aut existit in ipsa ratiõe partiũ suarũ/aut ꝓmo ratione totius.Si ꝓmuz:quot sunt in ipso ptes tot sunt respectus ipsarũ ad rem illam in qua oẽs existunt/ẽ ad quãlibet pteꝛ.Si secũdũ/licet sit vnus respectus eiꝰ totalis/ẽ tamen diuisibilis ẽ extensus.quare ẽc.

Sed hic modus dicẽdi omnino irrationabilis esse videt.Primo.quia accipit falsum. Secundo.qz nõ soluit dubiũ.¶Falsum qõ accipit est:qz inter locũ ẽ locatũ tales respect9 ponit quos ponere nõ oportet:vt superius in questione alias est ꝓbatũ.¶Secũdo. esto q ponant/ꝓpter ipsos dubiũ nõ soluit supradictuz qñ hmõi respectus cuiuscũq exñtis in loco ad ipsum ꝓ supponunt fundamentũ ipsoꝝ/vez locatũ existere in loco/ẽ modũ sibi debitũ exñdi:ergo diuersitas talium respectuum non ẽ diuersitas modoꝝ exñdi nec causa ipsorum/sed magis ecõuerso diuersitas modoꝝ exñdi videtur esse causa diuersitatis respectuum talium/si ponãtur. sed in ꝓposito res corpalis ẽ incorpalis habẽt cũdẽ extendi modũ in aliqua re extensa quantũ ad hoc q tam corpalis q̃ incorpalis ẽ in tota re extensa ẽ in qualibet parte eiꝰ:ergo magis deberet argui inter talia unitas q̃ diuersitas respectuum si poneret.¶Cõfirmat. quia res non existit in aliquo quia habet respectuz ad illud sed ecõuerso quia ẽ in aliquo habet/si habet/respectuz ad ipsum:ergo q̃ uniformiter existunt in aliqbus eiusdẽ rationis habent ad illa respectus similes ẽ eiusdem rationis.sed corpus Christi uniformiter existit in hoc sacramento sicut ibi existeret angelus si esset in eo:quia vez totũ in toto ẽ in qualibet eiꝰ pte.ergo ẽc.¶Et ideo aliter ad dubiũ hmõi ẽ dicendum.¶Et ꝓmo posset dici q ideo res incorpalis ẽ in qualibet parte corpis tota quia non habet partẽ ẽ partem :sed consistit in indiuisibili:ꝓpter qõ nõ põt esse in aliquo nisi tota. ꝓpter eiꝰ cõtrariam rationem res corpalis põt esse in aliquo secundũ aliquã partẽ tñ/qz vez habet plures partes distãtes ẽ extra seinuicẽ exñtes.ad hoc enim q res aliqua possit esse in aliquo secũdũ aliqd suum/nõ sufficit q habeat plures partes:sed oportet q habeat eas distãtes si enim habeat eas,indistantes:nõ magis põt esse in aliquo secundũ earuz aliquã tñ q̃ si esse eius consisteret in indiuisibili q̃libet parte earẽ.¶Tũc ergo ad ꝓpositũ qñ dicit q res corpalis nõ põt habere modũ essendi rei incorpalis diceret/q verũ ẽ de re corpali vt extensa manente ẽ ptes distantes habente:non autem de re corporea cuius partes sunt indistantes:nec ꝓ cõsequẽs plus extẽse in aliq̃ q̃ sit res incorpalis seu spiritualis:sicut est in ꝓposito de Christi corpe,vt in eucharistia exñte:vbi eius partes nõ plus distant abinuicẽ q̃ alia vel q̃ cunq res alia incorporea a seipa.¶Secundo põt dici aliter:tenẽdo q Christi corpus i eucharistia sit extẽsuz ẽ quãtũ sicut in celo:vez q rem corporeã seu extensam habere modũ essendi rei spiritualis:nõ est aliud q̃ ipaz totã secundũ oẽs suas partes licet inter se distãtes esse simul in aliquo ẽ in qualibet eius parte.rẽ autem spũalem habere modũ essendi rei corporee ẽ extense/ est ipsam existere secundũ aliquid sui in aliqua parte quanti: ẽ secundum aliquid in aliqua parte contigua illi.sed res spũalis non põt habere partes:ergo impossibile est ipsam commensurari alicui rei quãte:nec ꝓ põs eiꝰ habere modũ essendi.licet aũt sit impossibile rem spũalez partes habere extensas:cuz nullas habere valeat:nõ ẽ tñ impossibile rem corpalẽ partes diuersas habentem habere ipsas indistantes p̃cise vel distãtes inter se siue in toto cuius sunt ptes:ẽ in aliquo alio a toto ẽ in eius parte qualibet infimẽ exñtes.Non enim videt ꝑ possibiliꝰ partes totius in toto ipso distantes vt partes corporis Christi esse in aliquo alio corpore/puta in sacramẽto eucharistie exñtes:ẽ ꝓ cõsequẽs indistantes:q̃ duo corpora quorũ vnũ esset in vno loco extremo ẽ alterũ in alio: ẽ ꝓ cõsequẽs distantia :esse simul in loco intermedio:ẽ ꝓ cõsequens respectu illius indistãtis.sicut enim duo corpora inter se distantia respectu locoꝝ extremoꝝ in quorũ vnũ est vnũ ẽ in altero reliquũ:ꝑhit esse ꝓximã potẽtiã indistantie respectu loci intermedij i quo insimul licet distantia possint esse ita eadem virtute partes alicuius totius in toto distantes videntur posse esse in aliquo alio abillo toto insimul exñtes ẽ ꝓ põs indistãtes.

quare ꝛc. ¶ Sic ad ꝗstionē. ¶ Ad rationes in ꝓncipio quādo dicit ꝙ corpus Christi non habet partē extra ꝓtem in eucharistie sacramento: Respondeo ꝙ verus est. habet tamen in se partem extra partem: ⁊ per cōsequēs ipm tantū quātū in celo est/in ipo eucharistie sacro est.

TErtio quæro. Vtrum plura corpora possint simꝫ existere i eodē loco. ¶ Et videt ꝙ sic. quia nihil impossibile fuit vnq̄ de facto. sed pluries fuerūt de facto plura corpora in eodē loco/vt in questiōe ista inferius apparebit. ergo ꝛc. ¶ Contra. quia oīe corpus replet ⁊ occupat locū in quo existit. sed impossibile est eūdē locū a pluribꝰ simul sic totaliter occupari ꝙ a quolibet ipsoꝝ totalit̄ repleat ⁊ occupet. ergo ꝛc. ¶ Respōdeo. vbi ꝓlo dicā ad questū/vtrū an plura corpora possint simul esse i eodem loco. Secūdo. supposito ꝙ sic ꝓ fidē tm: inquiram modum ꝓpriū possibilem existendi/videlicet an circūscriptiue an diffinitiue possint esse i ipso.

Quātum ad primum: prēmitto ꝙ plura corpa in eodē loco existē dupliciter pōt esse. ¶ Ad cuius euidentiā est sciendū: ꝙ corpus pōt esse in loco/vel diffinitiue tm/vel circūscriptiue ⁊ diffinitiue simꝫ. Oīne ei qđ est in loco circūscriptiue/est in ipso diffinitiue: licꝫ nō ecōuerso. Esse enim in loco diffinitiue est esse i aliquo loco determinato. In quo dupliciter potest esse corpus. Uno mō naturaliter sic ꝙ totū sit in toto loco/⁊ partes in partibus. ⁊ hoc est esse circumscriptiue seu commensuratiue ⁊ situaliter in loco. Alio modo supnaturaliter sic ꝙ totū sit in toto ⁊ in qualibet parte eius/modo quo ala est in corpore ⁊ res q̄libet spiritualis in re corporea ⁊ extensa: ⁊ hoc est esse in loco diffinitiue tm. ¶ Hoc premisso pono vnā ꝓclusionē q̄ est certa of cat holico. ꝙ plura corpora possunt esse in eodē loco simul ꝓ diuinā potētiā. ¶ Hec cōclusio ꝓbat multipliciter a diuersis. Primo eīm ꝓbant aliqui ipsaꝝ: qz corpora nō sunt incōpossibilia nisi ꝓpter eoꝝ materialitatē. ⁊ grossitiē seu corpulentiā. sed talibus possunt ꝓ diuinā potētiā ꝓuari: sicut ⁊ ꝓ dotē subtilitatis ꝓuant corpora beatoꝝ. ꝯ ꝛc. ¶ Secūdo alij ꝓbāt ꝓ hoc: quia duo corpora esse in eodē loco/est ipsa habere candē positionē in numero: que quidē positio in loco est ꝓpria passio quātitatis. sed diuina virtute nō aliqua creata pōt multiplicari subiectū non multiplicata eius ꝓpria passiōe. ergo ⁊ corpora quāta in loco non multiplicata positione. ergo ꝛc. ¶ Tertio. alij ꝓbant ꝓ hoc. quia diuersitas positiōis siue situs in celis est causa (vt dicūt) diuersitatis numeralis vnius quātitatis ab alia. sed deꝰ pōt separare effectū a ꝓpria eius causa. ergo diuina virtute pōt esse numeralis corporū diuersitas sine distinctione situū. ergo plura corpora possunt esse simul. ¶ Quarto alij ꝓbant ꝓ cōtrariū dicentes ꝙ corpus locatū est causa sue positionis in loco. deus aūt solus potest causam oēm ab eius effectu ꝓprio separare. sed plura corpora esse simul est ipsa pluraꝝ ꝓpria ⁊ distincta positiōe localī. ꝯ ꝛc. ¶ Quinto alij ꝓbāt ꝓ hoc: ꝙ sola formalitas opposita/cuiusmōi sunt (vt dicūt) ꝓtradictorie ⁊ ꝓductiue opposita sunt simpliciter incōpossibilia. licꝫ due quātitates nō sunt formaliter/licꝫ tm modo virtualiter repugnātes: sicut etiā repugnāt duo vbi respectu eiusdē loci/ꝓ quāto vnū includit negationē alterius. ergo ꝛc. ¶ Sexto alij arguūt ꝓ hoc ꝙ duo corpa vel plura (vt dicūt) nō repugnāt i eodē loco nisi ꝓpter plures repletiones. impossibile eīm est eundē locuꝫ plures habere repletiones. sed cū repletio sit effectus corporis in loco exīstis: deus pōt facere corpus in loco repletione hmōi circūscripta. ꝯ ꝛc. ¶ Septio alij ꝓbāt ꝓ hoc: ꝙ respectus pōt multiplicari nō multiplicatis respectu eiusdē termini fundamētis. Sed plura corpora esse in eodē loco nō est aliud q̄ ipsa habere diuersa vbi: q̄ sunt respect⁹ extrinseci aduenientes ad eundē terminū. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat. qz nō minus tales respectus extrinseci aduenientes vident respectu eiusdē termini eē multiplicabiles ꝙ alij intrinsec⁹ aduenientes. licꝫ cōstat istos posse multiplicari/vt apparet de pluribꝰ albis eidē albo sibꝰ pluribꝰ similitudinibꝰ. ꝯ ꝛc. ¶ Oppositum alij ꝓbāt ꝓ hoc. qz rō ꝓcisa ipossibilitatis pluriū corporū in eodē loco/ē ordo situalis ꝓtū vnuersi. licꝫ cōtra istū ordinē/cū sit ordo accīdentalis nō essentialis/pōt deus facere. ꝯ ꝛc. ¶ Sz ꝓdicte rōnes nō ꝓcludūt/vt ptz ꝓ singlas diuisim currēdo. ¶ Prima eīm rō de tilla corpulētia ⁊ grossitie accipit duplex falsum. Primū ē. ꝙ ratio repugnātie corporū in eodē loco sit aliqđ aliud a quātitate/puta talis corpulētia: quā dicūt posse separari ꝓ diuinā ofpotētiā a corpe quāto. Secūdū falsum est/ꝙ corpa brēuiter ꝓuenīt aliqua materialitate seu grossitie corpali. nō eīm corpus gloriosum est minus imo aliqđ erit maius ⁊ ꝓpter corpulentius ꝙ fuerit nō gloriosum: vt oīne illud qđ fuit in vita pūri i quātitate notabili defectuosuꝫ. qđ aūt ē maius/est ⁊ corpulētior. nisi ꝓ corpulentiā hmōi intelligāt: sicut ⁊ vident intelligere/aliquā qualitatē: q̄ nō pōt ē rō repugnātie simultatis corporū in eodē loco: cū nec sit rō circūscriptiue essendi i ipo. q̄re ꝛc. ¶ Secūdo etiā ꝓdicta rō deficit. qm̄ Christi corpus nō glorificatū nec aliq̄ corpulētia spoliatū sibi debite exiuit vterū ꝟ gmalēs: quo exitu stat fuisse plura corpa nō gloriosa in simul i eodem q̄re ꝛc. ¶ Secūdo ꝓtra secūdam rationē arguo. Primo. qz falsum est qđ assumit/vtrū positionē esse passionē ꝓpriā quātitatis: ⁊ ꝙ duo corpa eē in eodē est ea habere eūdē positionē in loco. ꝓ hmōi ei positionē nō pōt intelligi nec ab eis intelligit forma aliq̄ absoluta sed respectiua. talis aūt pōt multiplicari respectu eiusdē termini fundamētis multiplicati. ⁊ ideo loco vno exīte positionē hmōi terminate tot poterūt poni positiones quot corpora in eodē loco erūt. ¶ Cōfirmat. qz maior est vnitas accīdentū in eodē subiecto/vt saltē nō minor ꝙ vnitas corporū in eodē loco. Sed plura accīdentia eē simul in eodem subiecto/nō est ipa habere eandē inherētiā ad subiectū ergo nec plura corpora esse in eodē loco erit ipa habere eandē positionē in loco eodē. ¶ Preterea: qz siue in loco sit tm vnū corpus/siue plura: corpus ad locū/nec loci ad corpus locatū non oportet ponere formā aliquā media in re extra. quare ꝛc. ¶ Tertia etiā ratio non valet: Primo. qz assumit falsum/puta ꝙ diuersitas situs sit cā diuersitatis numeralis corporū. hoc eīm nō ē verū: tū qz talis sit⁹ siue ordo ꝓtū locati ad locū nō est distinctum aliqđ ab extremis: vel si est/posterior est corpe ipsiꝫ accidit. tū qz idē corpus in numero pōt in pluribus locis esse ⁊ ꝓ ꝓpīs diuersos situs habere: qđ nō eēt verū/si sit⁹ esset cā sui nūeralis vnitatis ⁊ diuersitatis ab aliis. ꝯ ꝛc. ¶ Secūdo. qz esto ꝙ hoc assumptū esset verū/nō habere rei intētū. qm̄ vt ꝓdictū ē/quot corpora sunt in loco tot habēt ⁊ habere possunt sit⁹ in ipo. intelligēdo vt intelligūnt hmōi situs respect⁹. ⁊ ita plura corpa facere i eodē loco insimul eē/nō est vt ipsi accipiūt separe aliquē effectū a ꝓpria sua cā/puta diuersitatē numeralē corporū a diuersitate situū. quare ꝛc. ¶ Quarta etiaꝫ rō que accipit ꝓtrariū/vtrū ꝙ plura corpa simul eē est ipa ꝓpria ꝓprio effectu/puta distincta positione localī: nō ꝓcludit. Primo. qz falsum est qđ accipit/cū dicit positionē esse effectū corpis in loco exīstis. Secūdo. quia esto ꝙ verū sit: nō oportet corpa in eodē loco exīstia ꝓpria aliqua forma tali/cū ad eūdē finē (vt dictū ē) possint eē plurime tales forme. Tertio. quia esto ꝙ hoc eēt verū: per

hoc nō haberet q plura corpora essent in eodē loco insi mul ponitur. nihil enī est in loco ponitur realr p hoc q ponat forma aliqua quā natū est habere in loco: immo ex hoc magis esset arguēdū ipm nō eē in loco. ¶ Cōfir mat. qr sicut vnū corp⁹ in plurib⁹ locis simt exīs nō p̄ sunt in aliquo loco illox aliq; nec habet amplī ꝙ habe ret in ipo/si tm existeret in eo: ita nec plura corpora p di uinam potentiā simul existentia in eodē ponant aliquo in loco illo qō haberet eox alterū si in ipo existeret sine alio p se tm. ¶ Quinta etiā ratio nō cōcludit. ꝓbat enī ꝙcunq; ponitur simul esse possibilia/cū secūdū qd acci pit ola ponitur sicut virtualiē tm nō formaliē repugnā tia. Ola aūt p̄cise sic repugnātia sunt cōpossibilia. ꝯ ꝛc. Et ita secundū illā oportet cōcedere intellectionē ꝛ al bedinē ꝛ ꝙcunq; alia posse esse insimul in eodē. qō si est verū/ratio ꝓcludit ꝛ nō aliter. ¶ Nec sexta ratio valet Primo. qr omne corpus exīs circūscriptiue ꝛ cōmensu ratiue in loco replet locū. sed plura corpa possunt in lo co existē isto mō. ꝯ ꝛc. ¶ Secō. qr aut p hmōi ꝓpletionē loci intelligūt p̄cise corpus esse in loco/aut aliqd aliud. Si p̄mū. ergo quot corpora sunt in loco tot habēt poni repletiones in ipo. Si secūdū. aut illud est forma exten sa/aut forma aliqua inextensa. Sed nō p̄t poni inextē sa: qr talis forma nō p̄t poni rō repugnātie plurū cor porū in eodē. nec p̄t poni extēsa. qm nulla forma extē sa magis repugnat i eodē alteri ꝙ quātitas quātitati. sed hmōi extēsa repletio ponit aliud a quātitate. ergo nō ꝓpter istā est repugnātia inter corpa quāta: sed ma gis repugnātia quātitatū seu corpox videt eē rō reple tionū taliū si ponunt. ūre ꝛc. ¶ Septia etiā ratio nō cō cludit. Primo. quia vbi nō est aliud ꝙ corpus esse in lo co. ꝛ ita ꝓbare plura corpa esse simul possibilia in eo dē qr plura vbi possunt esse respectu eiusdē loci/est ꝓnci piū petē/ꝛ idē p idē ꝓbare. ¶ Secō. qr si vbi dicat for mā aliquā mediātē inter locū ꝛ locatū/illa est forma re lativa etiā secūdū ipos extrinsecus aduenientes: ꝛ p cōse quēs corp⁹ vt i loco p̄existēs ꝓpter nō p̄cedēs. nō enī vbi p̄t cōsurgere quousq; locatū est positū in loco. ꝯ cū nul lū posterius sit causa ponendi/non qr vbi p̄t multiplicari respectu eiusdē loci ideo plura corpa possunt esse simul in eodē: sed magis debet argui econuerso: quia vez plura corpa in eodē loco insimul possunt esse: ideo ad eundem locū possunt esse insimul plura vbi. ¶ Confirmat. quia sicut similitudo ad albā similia/ita vbi ad sua extrema. ergo sicut plures arguunt similitudines respectu eiusdē albi: qr plura alba alia insimul possunt esse/nō econuerso ita in ꝓposito ex possibili pluralitate corporū in eodē loco existētiū erit arguēda pluralitas vbi/nō econuerso. esto q vbi sit forma aliq ab extremis distincta: qō tm secūdū veritatē nō est ponēdū. Preterea si vbi respe ctu eiusdē loci possunt multiplicari sicut respect⁹ intrī secus aduenientes/vt similitudo vel dissimilitudo respe ctu eiusdē termini ꝯ sicut naturaliē ad vnicū albū sunt diuerse similitudines: qr quot sunt alia alba tot simili tudines: ita ꝛ respectu eiusdē loci poterūt esse naturaliter plura vbi. sed plura vbi in eodē loco exigunt plura corpora si mul esse: qō cōstat eē impossibile p naturā. Sed ꝓbare nōn esse deo possibile: ꝛ p ꝓs ad ipz sequēs qō est p na turā possibile: nihil valet. ergo si hmōi plura vbi sint sup naturaliē tm/siue etiā naturaliter possibilia/ꝓpter ipa nō ꝓbat plura corpa simul eē posse. ¶ Octaua etiā ꝛ vl tima ratio nō cōcludit. Primo. qr vt dictū est/sola ipa quātitas est ratio ꝓpē quā plura corpa nō possunt eē si mul in eodē/nō aliqs talis ordo. ¶ Secō qr hmōi situa lis ordo corporū diuersorū in diuersis locis existētiū nō est distinctū aliqd ab extremis/locis vez ꝛ locatis. non minus enī corpa vel alia ꝙcunq; diuersa locata possunt

seipsis ad loca hmōi ordinata esse sine tali ab eis distin cto ordine mediante ꝯ ad ipm ordinem si ponat: cū non minor inter ipm ordinē ꝛ ordinata sit distinctio: ꝯ inter ordinata vt admittē ꝓparata. quare ꝛc. ¶ Tertio. qr p hmōi ordinē situalē nō videt aliud posse intelligi ꝯ di stantia rerū quarū dicit esse situs. nō enī p̄t intelligi or do distinctionis nec eminētie: qr tales nō minus sunt in ter ꝓncta localiē ꝯ inter localiē separata. ꝯ dicere ordinē situs vniuersi esse causam repugnātie corpox in eodē lo co/est dicere corpa nō posse simul existere qr distantia qō nihil est dictu. quare ꝛc. ¶ Sic igit cōclusio supradicta nō videt demōstrari posse/sed tm credi debere: cū cōstet de facto diuina virtute plures plura corpa fuisse simt in eodem/vt appet primo in natiuitate Christi de virgi ne. Secōo in ingressu ad eū discipulos cenaculo in q erāt nō apto sed remanente clauso. Tertio in ipo Christo re surgente clauso tumulo remanente. Quarto in Christi ascensu ꝛ aliox cū ipo beatox in celū/ipo celo ꝓpter eox ingressuz nō apto. ¶ Sed forte ad ola ista diceret q ad nullū istox esse oportuit plura corpa insimul in eodem. Ratio cuius est. qm diuina ꝛ virtus corp⁹ p̄t moueri ab vno extremo in alterū non transeundo p medium/sicut su pius fuit dictū de Christi corpe esse incipiēte in eucharī stie sacro. ergo qua ratione Christi corpus existēs in ce lo p̄t incipe esse de nouo in eucharistie sacro absq; hoc q p medium trāsiuerit/nec in ipo fuerit: eadē Christi cor pus existēs in materno vtero potuit ide exire ꝛ exteri⁹ incipe esse nō transeundo p aliqō corpus medium aut lo cū inter virginis vterū vnde exiit/ꝛ locū vbi natus fuit. Cōsimiliē corpus existēs in tumulo clauso potuit inde exire ꝛ p medium nō transire. potuit ēt post resurrectionē extra cenaculū existēs introire nō transeūdo p medium/ nec simt cū ipo eēndo. Cōsimiliē posset dici de et⁹ ingres su ad celū: q licit nec in ipo oportuit plura corpa esse si mul/corpus vez Christi ꝛ celi: cū Christus potuerit celū intrare p nullū medium inter ipm ꝛ celū trāseūdo. ¶ Et si dicat: q imo de facto trāsiunt p medium: cū apli viderint ipm p aerē ascendentē. Juxta illud actuū primo. Videntib⁹ illis eleuat⁹ est ꝛc. ¶ Diceret q licet ascēdit p aerē ex hoc nō habeē q fuerint plura corpa i eodē: qr aer po tuit ipi cedere sicut cedit cuilibet alteri corpi moto sur sum. nec sequit si trāsiuerit p tātū medium/puta p aerem totū/q oportuerit ipz trāsire p aliud residuū. quare ꝛc. ¶ Sed hoc nō valet. Primo. qr licet sicut dictū est fieri potuerit quodlibet ꝑdictorū/qō si fuisset in nullo illorū fuissent duo corpora in eodē simul: nō est tm ✕imile q sic de facto fuerit. Constat enī q vere beata virgo Chri stū peperit. sed ipa eū pere nō potuit eū extra vterū emitte do nisi p medium trāsmittendo. quare ꝛc. ¶ Secūdo. qr nō est deo impossibilius corpa plura in eodē loco facere ꝯ vnū de extremo ad extremū nō trāseundo p medium trās mutare. sed hoc est deo possibile: quia ꝛ de facto accidis set si sic fuisset/vt dictū est/quodlibet ꝑdictorum. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat. qr nihil est dicendū deo esse ipossibile nisi qō manifestā cōtradictionē includit. ꝛ plura corpa esse simul nō videt aliquā cōtradictionē includere. Nec est si forte non potest probari/nec sua opposita potest ostēdi puta q contradictionem includat. ergo ꝛc.

Secundus articulus est: q plura corpo

ra possunt esse simul in eodē loco vtroq; duox modorum supius ꝑdictorū/vez tā diffinitiue tm/ꝯ etiā circūscri ptiue. ¶ Hoc probat. et ꝓmo q circunscriptiue possint plura corpa simt eē. qm corpus glorificatū p̄t simul eē cū corpe non glorificato p dotē subtilitatis. sed p hmōi dotē corpa gloriosa nō habēt modū essendi in loco rerū spiritualiū/puta angelox: sed corpaliū: ergo sunt i loco

siue p se/siue simul cū alijs circumscriptiue:mō quo alia corpalia sunt in loco.quare ꝛc . ¶Confirmat dupliciter. ¶Primo.qr mirabilius est corpus esse alicubi sine suo ꝓprio essendi mō ꝛ cū opposito:q̄ cū suo ꝓprio essendi modo.sed plura corpa esse in eodē loco diffinitiue tm̄ sic q̄ quodlibet illoꝝ sit in toto loco ꝛ in qualibet eius parte/est ipa esse in loco mō cōtrario suo ꝓprio essendi modo:qr modo essendi rerū spiritualiū.Esse aūt in loco circumscriptiue ꝛ cōmēsuratiue est ipa esse in loco modo sibi cōuenienti ꝛ ꝓprio.ergo primū est mirabilius q̄ secū dū.sed primus oportet cōcedere esse possibile ꝛ de facto existere in eucharistie sacro/qđ est simul in eodē loco cū Christi corpe isto modo.sicut em̄ Christi corpus est i q̄libet eucharistie pte:ita etiā esse videt in qualibet pte loci in quo est ipm̄ eucharistie sacrm.quare ꝛc. ¶Secū do.quia nulli rei videt repugnare alicubi suus modus naturalis essendi ibi.sed naturalis mod⁹ essendi oīs rei corporalis in loco/est esse circūscriptiue in ipo.ergo hic modus nō repugnat alicui corpi cū quolibet alio exīti. quare ꝛc. ¶Secūda pars ꝯclusionis ꝑdicte/vcz q̄ plura corpa possunt simul existere/sic q̄ vtrūq; corporū vel alterū tm̄ sit in loco diffinitiue/ab oīi fideli est necessario:cōcedenda:qr etiā de facto ita esse credit in eucharistie sacro:vbi corpus Christi hoc modo/vcz diffinitiue tm̄ est simul cū quantitate panis:ꝛ ita p ꝓns posset esse cū substātia ipa panis:cū sola quātitate repugnēt plura corpa esse simul. ¶Et si forte dicat q̄ quātitas panis nō differt a panemec p cōsequēs est ibi:cū nec sit ibi panis.Saltē est ibi quātitas alioꝝ accidētiū q̄ appent:cū quib⁹ accītibus exītibus in loco circumscriptiue est simul diffinitiue.sicut em̄ est in qualibet pte ipoz ita ꝛ in qualibet pte loci eorum.quare ꝛc . ¶Preterea pōt iterū argui ad ꝓpositū sic.Cōstat em̄ duo corpa in eodem loco insimꝫ posse esse.Quero quō.quia aut possunt simꝫ esse vtroq; ꝑdictoꝝ modoꝝ/aut neutro/aut tm̄ altero.Sz non neutro:cum nō sit alius essendi modus in loco possibilis alicui rei finite. Nec altero tm̄.qr aut circūscripti ue/aut diffinitiue.nō primus:qr de facto corpus Christi est simul diffinitiue cū eucharistie sacro:ꝛ qua ratione ē simul hoc mō/puta diffinitiue cū ipo/eadē posset cōsimili mō existere simul cū substantia panis. Nec secundū: quia vt ꝑdictū est mīro possibilius est plura corpa simꝫ esse circūscriptiue q̄ diffinitiue. vnde ꝛ hic modus essendi possibilis/vcz diffinitiue / infert aliū:ꝛ nō econuerso.q̄ re ꝛc. ¶Confirmatur.quia q̄ plura corpora sunt in vno loco diffinitiue est duplex miraculuz. Primū vcz/qr ista corpa ꝓuenīt suo ꝓprio essendi modo:ꝛ sunt in loco cuz suo ꝓprio eēndi modo ꝓtrario.Secūdum est.quia sunt duo simul in eodē loco.qđ aūt plura sunt simul circūscriptiue nō est ibi nisi vltimū horū tm̄.quare ꝛc. ¶Nec valet si dicat q̄ corpus circumscriptiue in loco existens replet locuz:nō aūt hoc facit corpus qđ in loco tm̄ diffinitiue existit:locus aūt non potest repleri simul pluribus quare ꝛc. ¶Hoc siquidem nō cōcludit. Primo.quia huiusmodi repletio non pōt poni/vt argutū est supius / aliquid distinctū a corpe locato ꝛ loco. Unde locū repleri corpe non est aliud q̄ corpus contineri in loco.sed realius ꝛ ꝑfectius cōtinetur in loco qđ est in ipo diffinitiue q̄ qđ est in eo circūscriptiue.ergo ꝛc. ¶Cōfirmat.qr magis videt corpus replere illum locuz ꝛ contineri ab ipo in q̄ est totū in toto ꝛ in qualibet pte eius/q̄ repleat locum illum in cuius nulla partium est totum.sed corpus est totum in qualibet partium loci in quo est diffinitiue tm̄:non autem in qualibet partium nec in aliqua illius in quo ē circumscriptiue.ergo ꝛc. ¶Sic ad questionem. ¶Ad rationem in principio appet solutio ex ꝑdictis. vt enim statim dictum est / locuz corpore repleri non est aliud q̄ corpus ipm̄ in loco actualiē continere:nec p consequens est impossibilius eundem locuz pluribus repleri q̄ in ipo loco plura actualiter contineri.quare ꝛc.

Quarto quęro: Vtrum vnum & idem corpus possit esse in pluribus locis simul. ¶Et videt q̄ sic.quia de facto corpus Christi est in celo ꝛ in terra/puta in altari:cū existens in eucharistie sacro non desinat esse in celo. Sz constat q̄ hoc esset impossibile/nisi idem corpus possit in pluribus locis esse.q̄ ꝛc. ¶Cōtra.qr nihil aliud a deo potest esse vbiq;.sed si idē corpus posset in pluribus locis simꝫ existē /hoc nēcio sequeret:puta q̄ posset eē vbiq;.eadē em̄ rōne qua in plurib⁹ locis posset esse/ꝛ in oībus.q̄ ꝛc. ¶Responsio.vbi excludā Primo vnū modū dicendi aliquoꝝ. Secō dicā aliā ad quesitū. Tertio soluam aliqua dubia circa dicta.

Quantum ad primum:dicitur primo. q̄ deus pōt facere idem corpus simul in pluribus locis indistantibus. ¶Secundo.q̄ pōt etiā fieri in pluribus distantib⁹ negatiue/puta q realē indistantiā a quolibz. ¶Tertio.q̄ etiā positiue in fieri q realē p̄sentiam ꝛ coexistentiaz cū quolibet. ¶Quarto.q̄ etiā in facto esse. ¶Primū ꝓbat.quoniā eadem virtute potest vnuz corpus existere in diuersis locis / qua plura corpa in eodez Sed secūdum potest fieri ꝛ de facto fuit diuina virtute. q̄ ꝛc. ¶Hec ratio si arguat de locis distantibus non cōcludit. Debent em̄ ista duo accipi cōbinatim sic. eque possibile est idem corpus esse in pluribus locis indistātibus sicut plura indistantia esse in eodem. Si aūtē accipiat in maiori q̄ eque possibile est idem corpus eē in pluribus locis distantibus sicut plura distātia in eodē adhuc maior est vera .Sed tunc minor qua dicit plura corpa distantia posse esse insimul in eodē/negaret:quia nec de facto vnq̄ fuerūt sic plura corpa insimul in eodē. quare ꝛc. Si autem in maiori accipiat eque esse possibile vnum corpus esse in diuersis locis distantib⁹ sicut indistantia plura corpa esse simul:sic maiorem negaret : qr nec habet euidentiam. ¶Secundū/vcz q̄ idem corpus possit esse in plurib⁹ locis distātib⁹ negatiue/ꝓbat.qm̄ de⁹ pōt suspendere quodcūq; accidens cōtingens posterius subiecto/nō causando in subiecto accidens illi cōtrarium.Sed distantia localis est quoddā accidēs corpore locato posterius variabile ꝛ separabile ab ipo corpe quod distat:q̄ hmōi distātiā potest deus a corpore locato suspendere nō ꝓducendo in ipso ei cōtrariū positiuū vcz p̄sentiā.sed distantia a corpe sepata corpus ipm̄ nō distaret a loco:q̄ esset negatiue ineo p huiusmodi indistantiam.quare ꝛc. ¶Minor ꝓbat.ꝛ ꝓmo q̄ huiusmodi distantia sit variabilis.quia idez corpus habet ad eī dem locum nunc maiorem distantiam nunc minorem. Secundo.q̄ hmōi distantia dicat aliquid positiuum: quia est species diuersitatis q̄ dicit aliqđ positiuū. Preterea quia sicut se habet simultas ad esse iuxta ita distātia ad esse extra.sed simultas est quid positiuū:q̄ ꝛ eē extra est ita positiuū sicut esse iuxta.q̄ ꝛc. ¶Tertium/vcz q̄ tale corpus possit fieri in locis distantibus /ꝓbat.qr illud qđ potest mutare corpus aliquod in instāti de loco ad locū / potest ipsuz in pluribus locis simul ponere in fieri. ¶Hoc appet.qđ enim in instanti transit de loco ad locum/in eodem instanti est insimul in vtroq;.sed deus potest corpus mutare in instanti de vno loco ad locū alium distantem.q̄ ꝛc. ¶Quartum sequit ex predicto. quoniam quicunq; termini ꝓmanentes sunt compossibiles in fieri/ꝛ in facto eē.sed vbi est forma ꝓmanens:q̄ quecunq; vbi sunt compossibilia in fieri/ꝛ in facto esse.

Sed plura vbi sunt in eodē cōpossibilia in fieri: ergo ꝛ ī facto esse. ¶ Contra p̄dicta arguo: ꝛ primo cōtra rationē quę adducit ad ꝓbandū p̄mū dictū. quoniā locus nō est aliquid a corpe locāte sepatū p se existens: ꝙ plura loca indistantia sunt plura corpa localiꝫ cōuncta ꝛ vnita vel in ipis pluribus corpibus localiꝫ indistantibus ¶ Cōsequētia est cuidēs. qm̄ locus aut est ipm̄ corpus locās / aut accīs in corpore locante existēs. Si est ipm̄ corpus locās: ergo plura loca indistātia non sunt aliud ꝙ plura corpa localiter simul posita. Si est accidens ī corpe locante existēs: ergo etiam plura loca indistantia supponūt plura corpa eorum subiecta conuncta. ¶ Ex hoc suppōsito arguo: non cōtra p̄mū dictū in se: qz verū ipm̄ reputo: sed ostēdo ꝙ illud / vꝫ vnū corpus simꝫ posse existere in diuersis locis indistantibus: non est ꝓbandū ꝙ hoc / quia plura corpa indistātia possunt simul existere / vt ꝓbat ille doctor. qm̄ vnū corpus esse in pluribꝰ locis indistantibus supponit necessario plura corpa indistantia esse simul: cū plura loca sint plura corpa vel in pluribus corpibus vt dictum est. ergo ꝓbare vnum corpus esse in pluribus locis indistātibus ꝙ hoc ꝙ plura corpa indistantia infimul localiꝫ possunt esse / est ꝓbare vnū corpus posse esse in pluribus locis indistantibus / ꝛ plura corpa indistantia posse simul existē: qz plura corpora indistantia possunt infimul esse. ¶ Cōsequētia est cuidens. qz plura loca indistantia esse simul nō est aliō ꝙ plura corpora eē simul. ergo magis est ꝓbandū illud primū dictū / vꝫ idē corpus esse in pluribus locis indistantibus simul: quia plura corpora distantia possunt p diuinā potentiā esse simul: ꝙ qz plura indistantia. ¶ Cōfirmaꝫ. quia plura corpa indistantia impossibile est esse in diuersis locis. sed oportet ipa necessario in eodē existere vel in nullo. Vnicū aūt corpus nō oportet esse ī pluribus locis licet indistantibꝰ. Et ita nō sequit. deus potest facere plura corpa indistantia in eodem loco: ꝙ pōt facere vnum in diuersis locis indistantibus. quia antecedēs nō tm̄ est possibile supnaturaliꝫ sz et naturaliꝫ necessariuꝫ / vꝫ ꝙ indistantia sint simul: cū impossibile sit sepata esse indistantia. Consequēs aūt / vꝫ vnū corpus esse in pluribus locis licet indistantibus: non est necessariū: cum corpus possit eē in vnico loco tm̄ nō in alio licet ab illo indistante. ꝙ ꝛc. ¶ Et quando dicit: ꝙ si acciptaꝫ in maiori / eque est possibile vnum corpus esse in diuersis locis distantibus: sicut plura indistantia in eodem: ꝙ tunc ista est neganda qz nō habet euidentiā: Dico ꝙ immo est vt cuidēs cōcedēda. quoniā non est ipossibilius vnū corpus posse esse in pluribus locis simul: ꝛ p consequens vt in vno distare a seipo vt existēte in alio ꝙ ꝙ plura corpa possint esse indistātia. Licet enim plura corpa indistantia simul esse non sit mirum sed necessariū ꝛ impossibile aliter se habere: tamen plura corpa esse indistantia / hoc est mirabile non minus ꝙ vnuꝫ corpus in diuersis locis existere seperatis. quare ꝛc. ¶ Et ideo illud p̄mum dictum / vꝫ vnum corpus posse esse in pluribus locis indistantibus: aliꝫ est ꝓbandum p locuꝫ a minori / puta quia minꝰ videretꝫ inesse ꝙ posset esse in diuersis locis distātibus: ꝛ tamen potest: vt tenemus p fidem de Christi corpe existēte infimul in celo ꝛ ī eucharistie sacramento. ergo ꝛc. ¶ Aliqui etiaꝫ ꝓbant p hoc quia esse in locis pluribus indistantibus nō ponit maiorem illimitationem ꝙ esse in vno illorum tm̄: ꝛ ita p cōsequens qua ratione potest esse in vno loco / ꝛ in quocūq; alio illi vnito . ¶ Sed si ista ratio concludit: probat vnum ꝛ idem accidens posse informare omnia subiecta localiꝫ indistantia: qđ forsitan negaretꝫ. quare ꝛc. ¶ Secundo arguo cōtra secundum quod dicit / vꝫ idem corpus posse esse in pluribus locis distantibus negatiue. ¶ Primo: quia supponit falsum / vꝫ huiusmodi distantiā corpis a loco esse aliquid distinctum a distantibus ī re extra. ¶ Nec valet ratio p quam ꝓbat / quia distātia est species diuersitatis. quia nec diuersitas est aliquid distinctū in re extra a diuersis: nec identitas ab eisdem nec similitas similiꝫ ab extremis. ola enī diuersa, vꝫ eadem / vꝫ simꝫ existia / vel distātia / seipis sunt eadē vel diuersa / simul existentia / vel distātia / omnī ab eis alio circunscripto. ¶ Et quando dicit ꝙ idē corpus habet ad eundem locū diuersas distantiā: Dico ꝙ non habet ad ipm̄ diuersam distantiam tanꝙ diuersam formā aliquā positiuā distinctam ab ipis distantibus in re extra. sed ipm̄ corpus seipso dicit distare a loco vel magis vꝫ minꝰ secundum ꝙ est sibi ꝓpinquius vel remotius quocūq; alio ab ipo corpe loco ꝛ medio circunscripto. ¶ Secundo contra illud arguiꝫ. quia esto ꝙ distantia esset aliqđ distinctū a distantibus in re extra / ꝓpteretꝰ destructionem corpus puus distans a loco nō esset sibi ꝓpinquꝰ ꝙ puus: nec p consequens in loco realius. ¶ Consequētia est cuidens. quoniā si distātia est in re extra forma aliqua p se vna ab extremis / puta a corpe ꝛ a loco distātibꝰ realiꝫ distincta / pōt destrui nulla approximatione facta vnius ad alterum. sed ꝓpter destructionē accidētis nullum corpus eque distāns vt puus a loco dicit magis ꝙ puus esse in loco: ergo si distantia est forma accidētalis positiua a corpe ꝛ a loco distātibus distincta / ꝓpter eius destructionem p̄cise non erit corpus in loco. ¶ Cōfirmaꝫ. quia aut ad huiusmodi distantie localis destructionē sequit corpis ad locū approximatio seu ī ipo positio / aut nō. Si sic: ergo nō est corpus in loco negatiue ꝓpter distantiam: sed positiue ꝓpter p̄sentiā. Si nō: ergo nō est magis indistāns a loco ꝙ puus: nec p cōsequēs est in loco realius ꝙ puus. ¶ Cōsequentia est cuidens. quoniā existēs Barchinone nō est ꝓpinquius Rome necremotius quocunq; accidēte informatū ꝙ ipo puatum. ergo si distantia est accidens aliquod p se vnū / non minꝰ distabit ipo informatū ꝙ ipo puatū: nō tm̄ corpuatū remaneat ibidē vbi erat ātea ipo informatū. quare ꝛc. ¶ Cōtra tertiū et arguo. qz eē in loco positiue nō ē locatum ad locū habere respectum aliquē positiuū ab extremis distinctū. nō enim minus positiue est in loco qđ est ibi immediate seipo / ꝙ qđ est ibi respectu aliquo ab ipo ꝛ a loco distincto realiꝫ mediāte. sed corpus ꝛ quodcūq; aliud locale potest esse p se in loco immediate quocūq; alio circunscripto. ergo ꝛc. ¶ Confirmaꝫ. quia nihil est positiue in loco p illud qđ ꝓsupponit ipm̄ esse in loco. sz vbi sine p̄sentia huiusmodi si ponaꝫ forma aliqua a loco ꝛ a locato distincta p̄supponit locatū eē in loco. ergo ꝛc. ¶ Ex hoc appet non esse verū illud qđ quarto apponiꝫ vꝫ, vbi esse formam aliquam ꝑmanentem. non enī vbi ē aliquid p se vnū: sed tm̄ est quodcunq; locatū cum loco in quo est positū. non dicit aūt medium aliquod inter ipa. vnde vbi non est forma aliqua possibilis in fieri nec ī facto esse alia ab extremis. ¶ Hec de Primo.

Quantum ad secundū: vbi aliter est dicendū: pono tres cōclusiones. ¶ Prima est. ꝙ corpus non potest in pluribus locis esse simul / nec in vno etiam negatiue. ¶ Secunda. ꝙ potest esse in pluribus locis ī simul positiue. ¶ Tertia. ꝙ potest esse in eis vtroq; mō vꝫ diffinitiue ꝛ circunscriptiue. ¶ Prima ꝓbaꝫ. qm̄ eē in loco negatiue nō est aliud ꝙ nō esse in loco. nec enī aliud intelligo posse in loco negatiue / ꝙ posse homem negatiue. sed esse homem negatiue / est nō esse hominē sed aliquid ab eo distinctū: ergo nec esse in loco negatiue / est esse in loco / sed magis ē esse separatū a loco. ergo intelligendo qrē eē ī loco negatiue ipam aliq mō esse in loco: im-

possibile est rem aliquam esse negatiue in locis pluribus insimul nec in vno. ¶Confirmatur. quia rem esse in aliquo/est rem nō distare ab ipō.nihil enī distans ab aliquo est immediate in eo.ergo rem immediate esse in loco est ipsa nō distare a loco.sed nihil potest esse indistans a loco nisi sit positiue in ipso.ergo nihil potest cē negatiue in loco/quia indistās a loco/nisi sit positiue in ipso. ¶Preterea: qi esse in loco negatiue (vt dicunt)non est aliud q̄ carere distantia ad locum.sed nullum locabile potest carere distantia eius ad locuz nisi sit positiue in loco.quod enī non est in loco/necessario aliquo modo distat ab illo. ¶Et quando dicitur q̄ distantia potest remoueri non tm̄ per presentiam sibi contrariam: sed etiam per eius priuationez nudam: Dico q̄ nec remouetur per p̄sentiā tā q̄ per formam positiuam sibi contrariam/nec per priuationē aliquam: quia nihil est distinctum a distantibus: sicut nec presentia a presentibus in re extra. Et esto q̄ esset/per hoc nō tolleretur siue remoueret a corpore/ipz corpus non esset nec esse posset in loco plus q̄ antea.nullum enim locabile quia priuatum aliquo accidente ab ipso ꝛ loco realiter differente est magis in loco q̄ si esset accidente huiusmodi informatum. Et ita si distantia ꝛ p̄sentia essent diuersa accidentia a loco ꝛ a locato realiter distincta/nec ꝓpter presentiam corpus esset in loco cum ipsa presentia quia respectus p̄supponeret ipsum in loco: nec ꝓpter distantiam esset absens vel remotuz a loco: cum distantia ipa ipsum a loco presupponeret tam remotū.nec ꝓpē priuationē distātie esset in loco/necessū propter presentiam. quare ꝛc. ¶Secunda cōclusio: vez q̄ idem corpus possit esse in plurib⁹ locis positiue:quia vez realiter in eis immediate per se non per aliquam p̄sentiaz vel quācūq; formam ab eo distinctam aliam mediantem: ¶Probatur de locis distantib⁹:quia de indistātibus nō est magnum dubiū. ¶Primo sicquia deus potest mutare corpus mobile localiter de vno loco ad aliū locum distentem in instanti.ergo potest facere idem corpus in diuersis locis distantibus simul esse. ¶Antecedens ꝓbatur. ¶Primo: quia omne mouens aliquod corpus in tempore/primo mouet vnam ptem q̄ aliam.ergo agēs qō potest mouere aliquod corpus totū primo/pōt mouere ipm in istāti.sed deus potest mouere qlibet corpus totū primo nō mediante aliqua ptecius. ergo ꝛc. ¶Secūdo:quia motus nō diuiditur nisi aut ꝓpter resistentiam medij ad mobile/vel mobilis ad motorem/vel ꝓpter distantiam motoris a termino.Sed mutatio qua deus potest mouere aliquod corpus de vno loco ad aliū nō potest diuidi ꝓpter resistentiam medij ad mobile/nec mobilis ad motorem. nihil enim potest resistere virtuti infinite.nec ꝓpter distantiā motoris a termino/cū deus nō distet ab aliquo termino.ergo ꝛc. ¶Tertio:quia quālis est ꝓportio mouentis ad mouens in ꝑfectione: talis est mēsura mutationis vnius ad mensuram mutationis alterius in duratione.sed virtutis vel qi infinite ad quācūq; quia finitam nulla est ꝓportio:ergo nec durationis mutationis deo possibilis effectiue ad durationē alteri⁹ cuiuscūq;.Ergo cū cuiuscūq; tēporis ad quodcūq; tēp⁹ sit ꝓportio sequit̄ q̄ deus poterit mutare qlibet in nō tēpore/ꝛ p ꝑns in instāti.Sic ergo apparet ꝓdictū assumptū superius ꝓcedēs: vez q̄ deus mouere potest corp⁹ localiter in instāti. ¶Scōo ꝓbatur ꝑns. qm̄ oē corpus mutatū in instāti de vno loco ad aliū /in instanti eodem est in vtroq; termino mutationis. Cō apparet. qm̄ si illo instanti dimitteret primū locū/eodē instanti ipm dimitteret ꝛ haberet: qō est ipossibile.Cōsequētia apparet ex hoc:quia possibile est q̄ corpus ipm motum nō fuerit in loco vnde est mutatū/nisi tm̄ p instans. ¶Tūc arguit. quia aut mutabatur ad aliū locū in eodē instāti quo fuit in primo/vel in alio.sed nō in alio:quia tūc esset in primo in tēpore intermedio:cuius cōtrariū suppon̄t:vez q̄ nō fuerit in ipo nisi tm̄nō in instanti: ꝯ l codē. ergo in illo instanti non potest perdere primū locum: cuz impossibile sit idem mobile in eodem loco eodem instanti esse insimul ꝛ nō esse.quare ꝛc. ¶Secundo ad eandem cōclusionem arguitur.quia possibile est vnū ꝛ idē habere diuersos respectus insimul ad diuersa.sed vnū corpus esse in pluribus locis simul/non est aliud q̄ ipm habere ad plura loca vbi diuersa:que vbi sunt respectus extrinsec⁹ ad uenientes.ergo ꝛc. ¶Tertio arguitur.quia forma a materia indepēdens est in qualibet ptē tota:sicut appet de anima in toto corpore existente ꝛ in qualibet eius parte. sed corpus vel qōcūq; aliud locatū nō magis dependet a loco q̄ talis imaterialis forma a subiecto.ergo sicut anima pōt esse in diuersis ptibus corporis:ita ꝛ idem locatum in diuersis locis. ¶Quarto: quia locus non est causa locati/sed magis ecōuerso.sed ideo vnū accidens nō potest esse i diuersis subiectis/ qi subiectū est eius totalis causa materialis.eiusdē aūt nō possunt esse plures cause totales.ergo ꝛc. ¶Sed ꝓmōti rōnes nō cōcludunt vt patet p singulas discurrēdo. ¶Ad primā cū potest respōderi ꝑimo: negādo aīcedēs. Scōo negādo ꝓsequētiā. ¶Ad primā ꝓbationē aīcedētis appet q̄ falsum accipit qñ dicit q̄ oē mouēs corpus in tēpore/primus mouet vnū eius ptē q̄ aliam: cū multa sint corpora quoꝝ nulla ps pōt moueri sine alia/nec p ꝑns prius ipa nisi diuidatur ab ea ꝛ a toto.Et ideo nec est verum illud qō assumitur vez q̄ oē potens mouere aliquod totū corpus primo/possit ipz mouere in instanti.nō est mouens primo corpus totū magis potest mouere ipm in istāti q̄ mouēs rem aliam incorporeā primo.sed angelus potest mouere seipsum vel alium primo non prius vnam ptē q̄ aliam.ergo ꝛc. ¶Ad secundam dicendum q̄ motus localis qui nō est aliud q̄ acquisitio partis loci post partē/ siue medij sup qō mobile ipsuz trāsit potest diuidi ꝛ discontinuari non tm̄ propter resistentiā medij vel mobilis ad motorem/vel propter distantiam motoris a termino/ sed etiam propter distantiam vnius termini ab alio/siue ipsius mobilis vt existentis in termino a quo ad terminū ad quem. Licet enim deus ipse sit in vtroq; termino/non tamen corpus ipsum qō mouet est nisi tm̄ in altero.quare ꝛc. ¶Ad tertiam dicendū q̄ illa propositio philosophi est vera comparādo virtutem finitam ad finitam inter quas precise est ꝓportio non aūt cōparādo finitam ad infinitū inter quas nulla potest esse ꝓportio quantum ad perfectionem:cū tamen sit necessaria aliqua proportio quantū ad vtruslibet mutationem siue mutationis durationem:cum nihil sit localiter mobile in instanti.quare ꝛc. ¶Secundo potest negari consequentia.non enim sequitur/si mouetur in instanti q̄ sit in vtroq; termino motus: cum eodem instanti quo acquirit terminū siue locum vnū amittat alium ¶Et quando dicit q̄ mobile potest fuisse tm̄ per instās in loco precedenti vnde ad alium debet moueri.si hoc est verum/diceretur q̄ tunc corpus non posset a loco illo mutari ad alium in instanti: sed tm̄ in tempore sequenti cum enim impossibile sit idē in pluribus locis simul existere/per consequens oportet corpus acquirens locum nouū dimittere antiquū.et si acquirit nouū in instanti /ꝛ in eodē instanti habuit dimittere antiquū.sed in istāti in q̄ ipz dimittit non potest esse in ipso.ergo oportet ipm prefuisse in loco illo puoru in alio instanti/ ꝛ per ꝑsequēs in tempore intermedio. Si aūt acquirit locum illum nouū in tempore/ nō potuit i loco antiquo ꝑfuisse tm̄modo in instāti.quare ꝛc. ¶Ad secūdaz rationē patet ex sepe

dictis superfluo q̄ illa nullā habet euidentiā. ¶Primo: quia accipit falsum: vez q̄ corpus esse in pluribus locis non sit aliud q̄ habere ipm plures respectus extrinsec⁹ ad plura loca. ¶Secūdo: qr esto q̄ sit verū: vez q̄ respectus hmōi sint liter locatū ꝛ locū: nūq̄ ꝓsurgūt quousq̄ locus ꝛ locatum insimul existūt. ꝛ ita diuersa vbi eiusdē locati ꝓsupponūt idez locatū esse in diuersis locis. ¶Et ideo quādo dicitur q̄ idem potest habere respectus insimul ad diuersa: verum est de respectibus qui nō exigunt aliquod ipossibile euenire. sed diuersa vbi eiusdē corporis exigūt idē corpus sīl existere in diuersis locis. qō nō putatur esse possibile. vel si hoc nō exigunt: q̄ hoc q̄ vnū corpus potest habere diuersa vbi simul: nō sequit q̄ possit simul esse in diuersis locis. ergo ꝛc. ¶Ad ea dicitur in minori q̄ vnū corpus esse in pluribus locis nō est aliud q̄ ipm habere plura vbi: Dico q̄ falsum est. qr corp⁹ habere plura vbi: est corp⁹ hre plura accitia. cū vbi sint forme accitales distincte ab ipō ꝛ a loco vt supponunt. sed vnū corpus esse in pluribus locis nō est in vno corpore esse plura accitia. Aliud enim est vnū esse in pluribus: ꝛ aliud plura esse in vno. sed vnum corpus esse in pluribus locis: nō dicat plura esse in vno saltem tm̄/ sed vnū esse in pluribus. et hoc primo ꝛ principaliter. ergo falsum est dicere: q̄ corpus vnū esse simul in plurib⁹: nō sit aliud q̄ in eo existere plura vbi. ¶Ad tertium patet q̄ nō valet. Primo: quia cōcludit q̄ sicut anima naturaliter est in qualibet parte corporis tota: ita etiam idem corpus possit in diuersis locis existere q̄ naturam: qō est falsum. ¶Secūdo: qr nō est simile de aīa ad ptes eiusdē corporis ꝛ de vno corpore ad loca distātia ꝓpter. ¶Tertio: quia nō magis anima sensitiua vel vegetatiua est in dependens a corpore q̄ accidens a subiecto/ ꝛ tamen secūdum aliquos ipa est in qualibet parte corporis tota qō nō potest competere accidenti. quare ꝛc. ¶Ad quartum dicendum: q̄ subiectum nō est causa accidentis nisi quia est in ipō. nō enim oē subiectum est causa accidentis alio modo nisi tm̄modo subiectiua. nō est autem vez impossibilius (vt videtur) vnū accidens facere existere i diuersis subiectis q̄ vnū corpus in diuersis locis. q̄re ꝛc. ¶Tunc ergo dicit q̄ cōclusio ista/ vez vnū corpus posse in diuersis locis existere/ nō videt demōstrari posse aliter q̄ sua cōuersa: puta plura corpora posse insimul existere in eodē: vez q̄ hoc q̄ nō videtur aliquā includere cōtradictionē seu repugnantiā/ nec q̄ ꝓsequens deo esse impossibile est dicendum. ¶Tertia ꝛ vltima cōclusio est q̄ deus pōt facere vnū corpus in diuersis locis/ tā diffinitiue q̄ circūscriptiue etiā/ vel in vno diffinitiue ꝛ i alio circūscriptiue. ¶Hec pōt demōstrari suppositis ꝓcedēte. qā omne corpus existens in loco vno vel pluribus est ibi altero istorum modo: nec alio modo aliquo pōt esse. ergo si deus pōt facere idē corpus in pluribus locis esse sīl: vel igīt diffinitiue tm̄: vel circūscriptiue. Sz nō pōt dici q̄ tm̄ circūscriptiue: quia de facto corpus Christi existens in celo circūscriptiue est in eucharistie sacramento diffinitiue. Sed omne corpus potēs existere alicubi diffinitiue/ ꝛ circūscriptiue/ licz nō ecōuerso. ¶Hoc apparet. qr potēs existere in loco sine suo essendi modo ꝓpio ꝛ cū cōtrario/ multo magis cū suo essendi mō ꝓpio. Sed cē circūscriptiue in loco est modus ꝓprius essendi in loco rei cuiuslibet corporalis: cui modus contrarius ꝛ oppositus est cē in loco diffinitiue tm̄. ergo cū corpus diuina virtute possit esse ꝛ de facto sit in pluribus locis diffinitiue: vt patet de Christi corpore in pluribus sacramētis eucharistie existente/ multo magis posset esse simul in locis pluribus circūscriptiue. ¶Cōfirmatur. quia in hoc q̄ corpus idem est in plurib⁹ locis diffinitiue: modo quo Christi corpus existit sacramentaliter in diuersis: sunt duo miracula. Primū est: quia vnū ꝛ idem est i diuersis realiter distantibus. Secūdum: quia in quolibet est modo miro: videlicet quia contrario suo ꝓpio modo essendi: cum sit in qualibet parte totum/ cum ipsum secūdum se nec in vno nec in pluribus sit natum existere isto modo. In hoc aūt q̄ idem corpus est in plurib⁹ locis simul circūscriptiue/ non est nisi primum miraculum tm̄. non em̄ sic existens in pluribus est in eis realius nec ꝑsentialius q̄ primo modo existēs puta diffinitiue. imo realius videtur esse in aliquo ꝛ perfectius qō est totum in ipō et in qualibet parte eius: q̄ quod est tm̄ in toto/ ꝛ non in aliqua eius parte: modo quo circūscriptiue existens in loco est in ipō. Unde nō tm̄ est mirabilius vnum corpus existere sacramentaliter siue diffinitiue in diuersis locis q̄ circumscriptiue. immo etiam non videtur mirabilius vnum corpus esse in pluribus locis simul circumscriptiue q̄ tm̄ in vno diffinitiue. non enim est mirabilius idem corpus in pluribus existere modo sibi cōuenienti/ scz videlicet q̄ sit totum in toto ꝛ pars in parte: q̄ tm̄ in vno esse modo cōtrario: scz videlicet q̄ sit totum in qualibet sui parte. quoniam sicut existens circumscriptiue in pluribus locis simul est ꝑsens pluribus/ ita ꝛ existēs in vno diffinitiue tm̄/ videlicet omnibus partibus illius/ ꝛ modo singulari non naturali: quo modo est in omnibus in q̄bus existit circūscriptiue. ergo ꝛc. ¶Cōfirmatur. quia non est impossibilius vnū corpus circūscriptiue in diuersis locis existere q̄ diffinitiue coassistere alicui corpori equalis quantitatis omnibus illis locis. Sed corpus Christi potest coassistere diffinitiue corpori quantecunq̄ quantitatis/ ꝛ per cōsequens equali quibuscūq̄ ꝛ quot cūq̄ locis quātūcūq̄ distantibus. ergo ꝛc. ¶Minor apparet. quoniam non minus corpus Christi posset sacramentaliter siue diffinitiue coexistere pani non conuerso q̄ eius accidentibus remanentibus ipō pane conuerso Sed corpus Christi potest coexistere ꝛ coexistit realiter accidentibus quantecūq̄ quantitatis panis cōuersi. ergo etiam substantie panis non conuerse quātecūq̄ etiā equali toti vniuerso posset existere seu coexistere Christi corpus. sicut etiam si hostia conuersa esset equalis toti vniuerso de facto esset in q̄libet gte accidētium eius/ et per cōsequens totum in toto vniuerso/ ꝛ totum in qualibet eius parte. quare ꝛc. ¶Ex ista cōclusione predicta sequitur corollarie: q̄ dicentes idem corpus non posse simul esse in pluribus locis localiter siue circumscriptiue: sed tm̄ sacramētaliter ꝛ diffinitiue: vl nō intelligūt seu nō bene accipiunt esse in loco diffinitiue ꝛ circūscriptiue: vel sicut negant idem corpus posse existere in diuersis locis circumscriptiue/ ita multo magis negarent si auderent ipsum sacramentaliter ꝛ diffinitiue posse existere in diuersis. multo enim hoc videtur esse impossibilius et est mirabilius q̄ sit primum/ vt superius est deductum. quare ꝛc. ¶Sed cōtra predicta arguitur: quoniam si idem posset esse in pluribus locis simul/ sequeretur Primo q̄ vnū ꝛ idem distaret a seipō. ¶Secūdo: q̄ idē posset moueri ad locum quem habet ꝛ ita in ipō quiescere ꝛ mouer: qō est impossibile. ¶Tertio: q̄ eidē possent inesse cōtraria: cum in vno loco posset calefieri/ ꝛ in alio infrigidari. ¶Quarto. quia cum limitatio sit causa possibilitatis essendi vnū ꝛ idem i diuersis locis: qō nō tollit huius modi limitationem/ nec potest vnum ꝛ idem facere in diuersis locis. sed limitatio non pōt tolli ab aliquo ente creato. ergo ꝛc. ¶Quinto. qr idē nō pōt a plurib⁹ totaliter insimul dependere. sed ois locus terminat dependētiā locati ad ipm. q̄ ꝛc. ¶Ad ola ista ꝛ alia multa pōt dici primo in vlt: q̄ ita cōcludunt saltem aliqua idē corpus nō posse esse sacramentaliter ꝛ diffinitiue sicut nec localiter ꝛ circūscriptiue i diuersis locis. hoc aūt cōstat

esse falsum ⁊ cõtra fidei veritatem. ergo ⁊c. ¶Tunc ad primũ dicendum: q̃ licet sit inconueniẽs idem scõm idẽ distare a seipõ:non tñ scõm aliud ⁊ aliud.⁊ ita corpus vt existẽs Rome/bene potest distare a se vt existẽte Barchinone:sicut corpus Christi vt existẽs in celo distat a se ipso vt existẽte in eucharistie sacramẽto/⁊ anima vt existens in pede distat a se vt in capite existente. quare ⁊c. ¶Ad secundũ aliqui dicunt: q̃ nõ est inconueniens idẽ corpus quiescere i aliquo loco secũdũ vnũ vbi/⁊ moueri in ipõ eodem vel ab ipõ secundum aliud vbi. ¶Sed hoc nihil est dictu. quia moueri ad locum non est aliquid acquirere nisi locũ/ nec moueri a loco amittere aliquid nisi locum. Sed impossibile est idem simul acquirere locum ⁊ amittere ipsum : sicut q̃ sit in loco ⁊ q̃ non sit in ipõ. ergo ⁊c. ¶Et ideo aliter est dicendum negando cõsequẽtiã.nõ enim sequitur: aliquid potest simul esse in diuersis locis: ꝙ potest moueri ad locũ quẽ habet.si enim est in loco extremus/ nõ potest moueri ab aliquo extremo ad alterum licet ab vtroq; ad medium:supposito q̃ i medio non existat. ¶Ad tertium potest dici. Primo:q̃ nõ est impossibile per diuinã potentiam cõtraria simul existere in eodem. Secũdo: q̃ hoc nõ sequitur esto q̃ idem corpus sit simul localiter in diuersis locis. ¶Et qñ arguitur:q̃ poterit in vno ifrigidari ⁊ i alio caleficri: Idẽ sequitur/esto q̃ nõ sit nisi in vno loco tñ.ibi enim potest infrigidari a frigido ⁊ caleficri a calido secum existentibus/⁊ in ipm agentibus.non tamen sequitur q̃ recipiat contraria saltem in summo. quia aut vnũ contrariorum superat alterum/ aut non. Si primũ:illud q̃ superabit impediet alterius agentis contrariã actionem/ nec per cõsequens contraria erunt insimul in eodem. Si secũdũ tãc contraria non ꝓducent contraria saltem in summo: modo quo sunt incõpossibilia:sed ꝓducent aliquem effectum medium: vel q̃libet ipsorum ꝓducet aliquem gradum tamẽ remissum sibi debitum:modo quo ꝓtraria vez scõm esse remissum accepta/ forsitan nõ repugnãt. Cõsilr ẽ dicẽdũ de corpore in locis pluribꝰ existẽte ⁊ ab agẽtibus in ipsum cõtrarijs insimul patiente. ꝯre ⁊c. ¶Ad quartum dicendũ: q̃ licet limitatio sit causa ꝓpter quã nõ potest aliqua res creata se facere per seipsam in locis pluribus insimul existentem:nõ tamẽ est cã ꝓpter quam nõ possit esse per se passiue sed ab alio effectiue. Et ideo cõcedendum est nullam rem creatã quia limitatã posse sua virtute nec aliqua limitata existere i pluribus locis simul. potest tñ hoc fieri diuina virtute.quare ⁊c. ¶Ad quintũ dicẽdũ: q̃ vnũ esse in pluribus locis nõ ẽ ipm dependere ab aliquo illoꝝ:magis ꝙ animã existere i pluribus corporis partibus sit ipsam ab illarũ aliqua nec etiam ab ipso toto corpore dependere. nõ magis enim locatum dependet a loco ꝙ anima a corpore. quare ⁊c. ¶Hec de secundo.

Quantum ad tertium: sunt duo dubia circa dicta. Primũ est:an idem corpus posset esse i eodẽ loco diffinitiue ⁊ circũscriptiue simk. ¶Respõdeo:q̃ ẽ in loco diffinitiue dupliciter potest dici. Uno modo:q̃ sit idem qõ esse in loco determinate: ita videlicet in vno q̃ non in alio:modo quo deus non est in loco diffinitiue: sed omne aliud ens ab ipso.Et hoc modo esse in loco diffinitiue est ꝯmune ad esse in loco circũscriptiue: modo quo est in loco illud cuius partes commensurãtur partibus loci: ⁊ ad esse in loco non circũscriptiue nec commensuratiue:modo quo est in loco illud quod est totum in qualibet parte loci.Et hoc modo nõ tñ vnus corpus potest esse in eodem loco diffinitiue ⁊ circũscriptiue simul/ imo omne corpus existẽs in loco circũscriptiue est in ipso diffinitiue/licet non econuerso vt superius fuit dictũ. Alio modo esse in loco diffinitiue sumitur vt diuiditur contra esse in loco circũscriptiue: modo quo esse in loco diffinitiue dicitur qõ est totum in aliquo loco determinato/⁊ in qualibet eius parte: sicut Christi corpus est in eucharistie sacramento. Et hoc modo impossibile est idem corpus esse in eodem loco diffinitiue ⁊ circũscriptiue simul: quia impossibile est idem corpus esse totum in aliquo toto ⁊ in qualibet parte eius/⁊ nõ esse in aliqua parte eiꝰ. hec enim sunt contradictoria manifesta. sed corpus esse in loco circũscriptiue est ipsum esse totum in toto locoinõ autẽ in aliqua parte eius. esse aũt ipsum diffinitiue hoc modo in loco/ est ipsum esse totum in eo ⁊ in qualibet parte eius.ergo ⁊c. ¶Ex predictis sequitur q̃ licet corpus possit esse in loco vtroq; istorum modorum:nõ tamen simul in eodem sed in diuersis vel in eodem etiam successiue. Nulla autem res spiritualis ⁊ indiuisibilis potest esse in loco circũscriptiue:sed tñ diffinitiue.sola enim res habens partes nõ qualitercũq; dispositas sed extensas et extra se inuicem existentes/qualis precise est res corporea/potest existere in loco:isto modo: cum sola talis et nulla alia sit loco eiusq; partibus commensurabilis. ¶Secundum dubium est: quomodo vnum ⁊ idem corpus potest esse in pluribus locis eo maioribus circũscriptiue/ non tñ diffinitiue: cum corpus esse in loco circũscriptiue sit corpus commensurari loco: nullum quãtũ possit esse commensuratum alicui quanto alteri nisi sibi equali. non est minus potest esse cõmensuratum maiori. ¶Ad hoc dicũt aliqui:q̃ circũscriptiue siue localiter et cõmensuratiue nullum corpus potest esse in maiori loco seipso/nec p cõsequẽs in pluribꝰ locis simul sibi inequalibus.Qđ ꝓbãt p rationẽ predictã. qm̃ solũ illud corpus est in loco circũscriptiue cuius omnes ptes sic commensurãtur oibus ptibus loci q̃ vna pars locati est in alia parte loci ⁊ alia in alia : ita q̃ nec aliqua pars locati est extra quãlibet partem loci/nec aliqua pars loci est sine aliqua parte locati licet sine toto locato:sicut ⁊ totũ locatum est extra quãlibet per se sumptã aliquã partẽ loci.sed impossibile est aliqua quãta sic esse cõmẽsurata nisi sint equalia.ergo impossibile est aliquod corpus minus esse in loco maiori/nec maius in minori cõmẽsuratiue siue circunscriptiue / sed tñ diffinitiue/sic vez q̃ totum sit in qualibet parte eius. Unde impossibile videtur corpus Christi circũscriptiue existere in eucharistie sacramento nisi ipm esset equalis quãtitatis seu extẽsionis cum eo. Ex q̃ sequit:q̃ idẽ corpus nõ augmẽtatũ nec extẽsũ nõ põt cẽ circũscriptiue i alio loco ab illo i quo nũc est sibi cõmẽsurabili ⁊ equali.nõ enim magis põt circũscriptiue i locis pluribꝰ cẽ in eo maioribus q̃ tñ in vno ipm i aliquo excedẽtẽ.sed nõ põt circũscriptiue cẽ in aliquo vno loco maiori co.q̃nce in pluribus/q̃ si cõiuncta existerẽt ipm excederẽt.Et ita idem corpus circũscriptiue esse vbiq; videtur ipossibile/nisi illud corpꝰ cẽt cẽlis quãtitatis cũ oibus locis simul. ¶Sed cõtra. qz (vt dictũ est supius) mirabilius est idẽ corpus esse in pluribus locis diffinitiue q̃ circũscriptiue.ergo si idẽ corpus põt esse vbiq; diffinitiue / multo amplius ⁊ circũscriptiue.

Et ideo aliter est dicendum. Ad cuius euidentiam est sciẽdũ: q̃ corpus circũscriptiue ⁊ cõmẽsuratiue esse in loco/potest dupliciter ꝓtingere. Uno mõ sic:q̃ vna pars corpis locati nõ sit mũ i vnica parte sibi equali loci. ⁊ hoc modo impossib le est aliquod corpus esse circumscriptiue in pluribus locis nec in vno maiori vel minori eo:sed tñ hoc mõ habet esse in loco sibi cẽlli. Alio modo corpus potest esse in loco sic q̃ licet totum nõ sit in aliqua partiũ loci:sed in toto: quelibet tñ pars locati corporis est in parte loci ea maiori. Vel tertio mo

do ecōuerso: vez q̄libet pars corporis locati est in pte loci minoris. Primo modo potest esse corpus in loco maioris sc. Secdo modo in loco minori. Et hoc modo per diuinam potentiā corpus Christi posset existere circūscripti ue in eucharistie sacramento: sic vez q̄ non esset sicut de facto est totū in qualibet parte/sed totum in toto licet se minoris/ & partes i ptibus. sic tamē q̄ partes Christi corporis essent maiores ptibus eucharistie: quib⁹ correspōderēt & circūscriptiue coexisterent. ecōuerso aūt si corp⁹ minus esset in loco maioris circūscriptiue fieri oporteret vt vez partes corporis locati essent minores partib⁹ loci eas locantis. ¶ Et q̄ sic p necessitatē oporteat dicere distinguendo de esse circūscriptiue in loco: Probo cuidāter. qm̄ constat ex dictis in p̄cedētibus idē corpus posse esse in pluribus locis: quoz vterq; sit sibi equalis circūscriptiue. sed qua ratione potest esse in pluribus talibus locis simul circūscriptiue/ eadē in vnico illis duobus eq̄ pollente/ & p ꝓs ipm corpus locatum in duplo excedente. Quero igitur tunc: quomodo corpus illud in maiori loco sc̄pō vel in pluribus ipsi equalibus simul circūscriptiue existēs existeret circūscriptiue. aut cū esset sic circūscriptiue q̄ vna eius pars cēt determinate in vna pte loci ipsi equali & non in aliqua alia. aut sic q̄ vna pars esset in vna pte maioris loci vel in plurib⁹ simul. Sed pmū nō potest poni: quoniā hoc modo impossibile ē circūscriptiue aliquod corpus existere nisi in loco ipsi equali. ex quo enīz nulla pars corporis locati coassistit nisi vni parti ipsi equali loci/ oportet locatum esse equale loco quia si maius: ex quo nulla partium eius vt supponitur cōtinetur nisi a parte loci ipsi equali/ oportet aliquas ptes locati puta omnes in quibus excedit locum / nō cōtineri a loco. Si autem fuerit minus q̄ locus/ oporteret aliquas partes loci/ omnes videlicet in quib⁹ locus ipe excedit locatum/ non continere aliquam eius partē. sic igit̄ corpore circūscriptiue in locis pluribus existēte/ vel in aliquo se maioris/ oportet cōcedere ipsum sic esse circūscriptiue in loco q̄ eius partes non sunt in equalibus loci ptibus: sed in maioribus/ vel vna in pluribus ptib⁹ diuersorum locorum/ si ipz corpus sit in diuersis /diuersis. Sicut enim idem corpus totum est in diuersis locis totis: ita & eedem eius partes sunt in diuersis necessario ptibus diuersorum locorum simul. Et hoc modo non alio est possibile idem corpus esse circūscriptiue in pluribus locis/ & p cōsequens vbiq; simul. ¶ Sed cōtra. quia toto corpore existēte i loco vno vel plurib⁹ circūscriptiue partes eius existunt etiam isto modo nō autem alio vez diffinitiue. Sed si eadē pars locati esset in pluribus partibus loci ipsa esset in illis diffinitiue nō circūscriptiue. ¶ Probatio. q̄ sicut totum locatum esse in quālibet pte loci est ipsum esse in loco diffinitiue: ita etiam partem eius esse aliquam in qualibet vel in pluribus partib⁹ loci simul/ est ipsam diffinitiue non circūscriptiue esse in eis. ergo totocorpore existente in loco vno vel pluribus circūscriptiue/ non potest aliqua eius pars esse diffinitiue in loco/ nec p cōsequens in pluribus partibus eius simul. ¶ Ad hoc pōt dici. Primo: q̄ forte non est impossibile totū esse in loco vno vel pluribus circūscriptiue /ptibus eius aliquibus ibidē existētibus diffinitiue. ¶ Secūdo: q̄ ptem locati cē in pluribus loci partibus nō arguit ipz nō existere circūscriptiue. sicut cū idē corpus totū pōt esse circūscriptiue in pluribus locis distātibus nō aūt in oībus nec in aliqua pte alicuius ipsoz: qz tunc non esset in eis circūscriptiue sed diffinitiue: ita eadē ratione totius locati videtur circūscriptiue posse existere in pluribus ptib⁹ diuersoz locoz/ q̄ tñ nō erit i aliqua pte puta i medietate ipsorum. Si enim sic esset in pluribus ptibus q̄ esset in illis totis & in qualibet parte cuiuslibet esset diffinitiue in eis. et si sic/ est in eis q̄ nō est tota in aliqua pte alicuius. quare ꝛc. ¶ Si neutrum horum sufficiat oportet necessario ꝓcedere illud qō est supius ipugnatū: vez q̄ impossibile ē & ꝓtradictionē implicās idē corpus esse circūscriptiue siue localiter in diuersis locis. ratio cui⁹ est: qz corpus esse circūscriptiue in loco est ipz cōmēsurari loco. nō pōt aūt vnū quātū cōmensurari nisi sibi equali. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. qz esse in loco circūscriptiue siue cōmensuratiue est sic esse in loco q̄ q̄libet pars locati cōtineat ab aliqua pte loci: & quelibet pars loci cōtineat aliquā ptem locati sibi equalem. Si enim maiorem vel minorem/ nō ꝓmensurātur ptes ptib⁹/ nec per ꝓs totum toti. ergo corpus locatum circūscriptiue/ nō potest esse maius nec minus loco ipz circūscriptiue locante. sed si corpus nō pōt esse circūscriptiue in loco maioris/ multo minus nec in pluribus locis maxime distātibus/ esse poterit isto modo: sed alio puta sacramētaliter & diffinitiue. ¶ Et quando arguebatur supius in cōtrariū: quia corpus esse in pluribus locis simul diffinitiue/ est mirabilius q̄ circūscriptiue/ cum sic vez circūscriptiue esse in loco/ sit mod⁹ essendi ꝓpri⁹ sibi: Dicetur q̄ nō est verū. qm̄ esse in loco circūscriptiue nō est modus essendi ꝓprius nisi ret extense & quāte. existens aūt in re extēsa/ vt corpus Christi in sacramēto eucharistie diffinitiue tm̄/ nō est sibi extēsum/ cū nec ibi ptem habeat extra ptem/ nec p ꝓsequens potest ibi esse circūscriptiue magis q̄ si nullā ptē haberet: sed indiuisibilit ꝓsisteret. Vel si dicatur q̄ imo oē corpus i loco diffinitiue existēs vt corpus Christi existens in eucharistie sacramento est ibi extensum & quātum: Ad hoc dicerē q̄ licet sit possibile corpus quātū priuari suo modo essendi i loco ꝓprio & existere in ipo mō ꝓtrario: nō tñ est possibile cōmensurari ipm alicui quāto alteri se maioi modo ꝓdicto: puta q̄ ipm assistat sibi toti & partes partibus: cum talis cōmensuratio non possit esse nisi inter inequalia. sed corp⁹ esse circūscriptiue in loco est ipsum hoc modo commensurari loco. ergo corpus non potest circūscriptiue esse i loco aliquo se maioi/ nec per consequens in pluribus locis simul. ergo ꝛc.

Vinto quero: vtrum eandem operationem immanētē quā habet Christus in celo/ habeat vt existēs in eucharistie sacramento. ¶ Et videtur q̄ sic. qm̄ vnū omnino inuariatum vbicūq; existit eadem omino habet. Si enim aliquid habet in vno loco qō non habet in alio: non est totaliter inuariatum in illis. Sed Christus Jesus totaliter est idē in celo & in eucharistie sacramento. ergo ꝛc. ¶ Contra. quia omnis sensatio est operatio seu actio immanens/ sed Christus non potest sentire vt in eucharistia sed tm̄ vt in celo existens: qz nec vt in eucharistia existēs eius organum sentiendi habet conuenientem modum videlicet quantitatiuū ad omnem sentiendi actum necessario requisitum. ergo ꝛc. ¶ Responsio. vbi sic procedam. Primo enim tangam & excludam vnam opinionem. Secūdo dicam aliter ad questionem.

Quantum ad primum: dicitur q̄ nulla sensatio siue sensitiua operatio pōt esse Christo vt in eucharistia existenti. vnde si non haberet alium essendi modum nisi illum quem habet in eucharistie sacramento: impossibile esset ipsum aliquem actum sensitiuum habere. posset tamen in omnē alium actum intelligendi vez et volendi. ¶ Hoc ꝓbatur. qm̄ ad hoc q̄ potētia sensitiua ab obiecto imutetur / requirit organū habēs modū quātitatiuū: & q̄ etiā localiter sit i loco vt possit pati ab obiecto. Sed organū sensus corporis Christi non habet

in eucharistia modū quātitatiuū nec est ibi localiter. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmatur. qz omne obiectū sensus immutatiuū sicut ꝛ qcūq; principiū actiuū requirit passum sibi localiter approximatū. sed Christus nō ē i eucharistia sicut visibili sic approximatus nec sicut agenti vt ab aliquo possit pati. ita enim est hic ac si nusq; esset presens quantū ad hoc vt ab aliquo possit pati. ergo ꝛc. ¶ Contra hoc arguo. Primo sicnō mm⁹ anima conūcta corpori vt i eucharistia existenti potest habere actū aliquē sentiēdi ꝙ a corpore separata. sed ipsa a corpore separata posset sentire/ꝛ ꝙ ꝓs actum sentiendi habere. ergo ꝛc. ¶ Minor ꝓbatur. qz anima cōiūcta corpori licet nō eliciat actū aliquē sentiendi nisi corporeo organo mediāte tñ ipsa actum elictum recipit subiectiue: nullo a seipsa alio mediante. sed omne subiectū receptiuū alicuius forme imediate ꝙ se potest illā recipere quocūq; alio circūscripto/ꝛ a quocūq; alio separatū. ergo anima separata a corpore potest omnē sentiēdi actum recipere quē poterat antecꝫ esset a corpore separata. ¶ Preterea scōo arguo sic ad idē. nō minus videt ꝙ Christus possit sentire in eucharistie sacramēto sensibile sibi ꝓsens/ꝙ posset si nullibi esset ꝓsens: sed esset extra oēm locū abiens. sed si Christus esset extra oēm locū /adhuc nihilominus sentire posset quodcūq; sensibile secum habēs. ¶ Probatio. qz locus cōtinens potentiā vel obiectū nō facit aliquid ad actum sentiendi magis ꝙ ad actum intelligēdi. ꝙ ꝛc. ¶ Ad rationē in cōtrariū quādo dicitur ꝙ organū sensus debet habere modū quātitatiuū: Quero quid intelligis ꝙ istū modū quātitatiuū. Aut enī intelligis p eū ordinem partiū in toto/aut ordinē partiū in loco. Si primū: talem modū habet per te in eucharistie sacramento corpus Christi: cum sit ibi quātū/ꝛ tātū quantū in celo. Si secundū: hoc nō videtur esse necessarium ad aliquem sentiendi actum/cū nec ad ipm aliquid faciat locus magis ꝙ ad actum intelligendi. ¶ Ex hoc pōt sic ad ꝓpositum argui. omnis anima sensitiua informans quātū et organicū corpus in quocunq; loco qualitercūq; existens videtur posse sentire sensibile sibi ꝓsens. sed corpus Christi secūdū eum in sacramento est quātum ꝛ extēsum sicut in celo: qz habet ordinē partiū in toto eūdē quē in celo: licet nō ordinem partiū in loco/ qui ad actum aliquē nihil facit sicut nec ipse locus. ergo anima ipm corpus ibi informans videtur posse habere eūdem sentiendi actū quē potest vt in celo existens. ¶ Ad cōfirmationem illā quādo dicitur: ꝙ agens requirit passum sibi approximatū localiter: Dico ꝙ omne agēs naturale reqrit passum sibi approximatum realiter/nō autē localiter circūscriptiue sic ꝙ totum sit in toto ꝛ pars in ꝓtibus. Christus autē realiter est ꝓsens in eucharistia. ꝛ ideo approximatus ē cuilibet visibili tibi existenti. Vel esto ꝙ agens requirat passum circūscriptiue localiter sibi ꝓsens: ex hoc non sequitur nisi ꝙ Christus vt in eucharistia existens nō potest sentire aliquo obiecto sensibili ipsius organum immutante. Ex hoc autem nō sequitur quin posset sentire deo sibi actū sentiendi supnaturaliter infundēte. ꝙre ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum: vbi aliter est

dicēdum: ꝓmitto duo. ¶ Primū est: ꝙ Christum habere in sacramēto oēm operationē quā habet in celo / potest intelligi dupliciter. Uno modo absolute ꝛ simpliciter: qz vez per hoc ꝙ est in sacramēto nō privatur aliqua operatione quā habet in celo. Alio modo: quia nō tñ habz in sacramēto omnē opationē quā habet in celo absolute ꝛ simpliciter: sed etiā sic ꝙ haberet ipam in sacramēto/ esto ꝙ nō existeret alibi ꝙ in ipo. ¶ Secōm ꝓmitto tēdū est ꝙ dupliciter potest aliquis sentire sicut ꝛ intelligere. Uno modo/ mediante actu producto naturaliter a se ipo. Alio modo/actu sibi supernaturaliter a deo infuso. ¶ Hoc supposito/ pono septē ꝓclusiones. ¶ Prima est: ꝙ ois opatio imanēs ꝛ alia q̄cūq; quā habet Christus in celo/ habet absolute ꝛ simpliciter in eucharistie sacramēto. ¶ Hec ꝓbat: qm nulli absolutū debuit esse i alio propter nouū respectū sibi extrinsecus aduenientem. sed ois opatio imanēs est forma absoluta. ergo ꝓpter ꝓsentiā nouā q̄ est respectus extrīsecus aduenīs/ quē Christus acquirit in eucharistie sacramento: nō amittit opationē imanentē aliquā quā habet in celo. ¶ Sed qz ista rō supponit dubiū: vez Christum acqrere in eucharistia formā aliquā distinctā ab eucharistia in re extra: qđ non videt esse ponēdū: Ideo ꝓbat aliter ꝓclusio supradicta qm ipossibile est vnū ꝛ idē subiectū eadē forma absoluta informatū esse ꝛ nō informatū. ergo qcūq; in q̄cūq; loco ex illa eadē formis albus absolute qbus informat i vno loco ꝛ in quolibet alio. sed ala Christi est eadē i celo ꝛ in eucharistie sacramēto/ nec p hoc ꝙ incipit esse in sacramēto qđt aliqđ qđ prius habebat in celo. ergo oēz opationē quā habet i celo hz ꝛ i eucharistie sacramēto. ¶ Cōfirmat: qz licet vnū ꝛ idē subiectū possit vno tēpore esse albū vel videns/ꝛ in alio esse nō albū ꝛ nō videns et sic de quibuscunq; aliis contradictionis extremis: tñ ꝓpter diuersitatē locoꝝ nō possunt de eodē scōm idem ꝛ eodē tēpore ꝓtradictoria insimul esse vera: vt ꝙ sit albū et nō albū/videns ꝛ nō videns ꝛ sic de aliis. ergo ꝛc. ¶ Ex hoc sequitur: ꝙ sicut Christus voluit in cruce de passione sibi illata: ita ꝛ voluisset in pyxide si fuisset in hostia cōsecrata. ¶ Hoc patet. qm vbicūq; quis dolorem habz tibi ꝛ dolet. sed Christus eūdem dolorem quē habuit pendens in ligno habuisset in eucharistie sacramēto. Quod probatur. qm eadem mors fuisset sequuta in eucharistie sacramento que fuit sequuta in ligno. non enī Christus mortuus in ligno potuit manere vivus in eucharistie sacramento: cum idem simul nō possit esse viuū ꝛ mortuū. sed constat Christum fuisse mortuum in ligno ex dolore immoderato. ergo cum idem effectus ex eadem causa ꝓ ueniat: sequitur ꝙ cum mors Christi eadem fuisset in pyxide que in cruce/ ꝙ etiam idem fuisset in ipso vtrobiq; dolor. Nec enīz est dicendum ꝙ fuerit in cruce mortuus ex dolore/ꝛ ꝙ alibi fuisset mortuus sine dolore. quia dolor cum sit passio appetit⁹ sensitiui / necessario sensationem exigit ꝛ supponit. quare ꝛc. ¶ Sed nec ratio ista valet. quoniam non est impossibile per diuinam potētiam vnū alteri cōiūctum in vno loco/esse in alio loco sine ipo secum existente in illo/sed tñ existente in alio: sicut corpus albedine informatum in vno loco posset esse in alio loco albedine nō existente in loco: sed tñ in corpore. nec enim sequitur/ albedo est in corpore/ corpus est in loco: ergo ꝛ albedo magis ꝙ sequatur/ anima est in pede ꝛ in capite: ergo pes est in capite. sicut enim idem vt anima potest esse in diuersis partibus distantibus: ita per diuinam potentiam vnū alteri coniunctū potest esse alicubi sine ipso. nec sequitur aliqđ impossibile. licet enim sit impossibile idē esse albū ꝛ nō album simul simpliciter: nō tamen album simpliciter esse quia albedine informatū/ et nō esse album secundū quid puta albedine existente in hoc loco. Consimiliter diceretur ad illud cotollarium qđ infertur de dolore siue de Christi morte in pyxide ꝛ in cruce. quare ꝛc. ¶ Et ideo conclusio supradicta cum loquatur non de possibili absolute sed de facto: nō potest ꝓbari demonstratiue: cum contrarium possit esse vt videlicet Christus hic existeret sine omni operatione creata. nec etiā ꝓ fidē habet ꝓtrariū. Per hoc tñ videt ꝓsuaderi posse. qm sicut sub speciebus panis est anima concomitāter: qz corpori vnita: ꝛ etiam diuinitas ipsa ꝛ sanguis

tra cõsimiliter omnis operatio Christo cõiuncta est hic ponẽda existere cõcomitãter ipso ibi aliquo modo primitus existẽte. ¶ Cõfirmat. qz miraculũ nõ est hic ponẽdũ nisi qõ cogimur ponere ex scriptura ꝛ ex fidei veritate. sed vnũ cõiunctoꝝ esse alicubi sine alio est miraculum solito deo possibile: qõ miraculum hic esse non ponitur ex scriptura. quare ꝛc. ¶ Secũda cõclusio est: qꝫ i oẽm actuz intelligẽdi vel nolendi in quẽ potest effective vt in celo/potest etiam vt existens in eucharistie sacramento. ¶ Hec probatur. quoniã actus intelligendi vel volendi beatoꝝ vt cõmuniter dicit nõ dependent ex sensibilibus nec ex sensiõ sicut actus intelligẽdi viatorũ. ¶ Ex hoc supposito arguo. qm si anima Christi nõ posset in hoc sacramẽto intelligendi/hoc nõ esset nisi ꝓpter situ corporis qõ informat talem modũ essendi: qz vez est totũ in tota eucharistia ꝛ in qualibet parte ei⁹. sed hoc esto qꝫ impediat actũ sentiendi vel actum intelligẽdi dependentẽ ex actu sentiendi: non tamẽ actum intelligendi ex actu sentiendi independẽtẽ. ergo ꝛc. ¶ Cõfirmatur. qz anima Christi non potest minus intelligere ꝛ velle quia coniũcta corpori in sacramento existẽs: qꝫ si esset in sacramẽto immediate sine corpore per seipsam. sed si esset separata a corpe in sacramẽto altaris vtcunque (sicut ꝛ nũc corpus existit) existẽs posset ipsa in actũ intelligendi ꝛ volendi. ergo ꝛc. ¶ Ex hac cõclusione sequitur primo: qꝫ de quid nũc anima Christi potest intelligere ꝛ velle/ posset esto qꝫ Christus vt homo nullibi haberet modum essendi sed solum supernaturalẽ quẽ habet in eucharistie sacramẽto. ¶ Scõdo qꝫ sicut Christi ala vt in celo aliquid intelligit notitia vespertina qõ non posset intelligere vt in sacramẽto/ita ecõuerso aliquid potest intelligere vt i sacramento qõ non potest intelligere vt in celo. Et sicut prima notitia inest concomitanter anime Christi vt existenti in eucharistie sacramento: ita secũda inest ipsi consimiliter vt existẽti in celo. ¶ Tertio: qꝫ Christus ꝓpter eẽ qõ habet in eucharistia non tm̃ non priuatur aliqua perfectione quã habet vt in celo: sed etiã vt in eucharistia habet aliquam perfectionem primo/quã vez non haberet si in ipsa nõ existeret. ¶ Primũ horũ apparet. qm̃ vt dictum est/modus supernaturalis existendi in huiusmodi sacramento/in nullo impedit aliquẽ intelligendi nec volendi actum: nec ad tales actus est magis opportunus alius modus essendi vez naturalis quo Christus existit in celo: qꝫ iste supernaturalis quo existit in eucharistie sacramento. quare ꝛc. ¶ Secũdum apparet. quoniam notitia vespertina qua beati cognoscũt res in proprio genere saltẽ notitia intuitiua/videtur impediri ex immoderata distantia obiecti. non enim videtur qꝫ intellectus creatus possit elicere actũ intuitiue cognoscẽdi obiectũ quãtũcũq; ab ipso remotũ. ꝯ hoc supposito sicut ala Christi vt in celo existẽs intuitiue notitia intuitiua a se elicita ibi sibi p̃sentia que nõ põt vt in sacramento existens agnoscere qz absentia ꝛ remota: ita ꝓpter cõsimilem rationẽ anima Christi vt in sacramẽto existẽs circa ibi existẽtia a celo p ꝓpriã distãtia/vt circa sacerdotem ꝛ alia sibi ibi p̃sentia/põt elicere actũ intuitiue cognoscendi in quẽ nõ posset si in celo tm̃ existeret/supposito qꝫ ad talem actũ obiecti p̃sentia requirat. Et ideo sicut i celo existẽtia cognoscit primo vt ibi existẽs: ꝙ comitãter aũt vt in eucharistia: ita ecõuerso cognitio ipsi p̃sentiũ: vt in sacramẽto/ꝛ distãtiũ a celo: ipsi inest primo vt existenti in sacramento: secũdario aũt ꝛ concomitãter vt in celo. Et hoc supposito qꝫ talis cognitio possit p distantiã aliquã impediri. ¶ Ex hoc sequit̃ tertium ꝛ vltimũ corollariũ: vez qꝫ aliquam ꝑfectionẽ Christus habet vt in sacramẽto/quã nõ haberet si p̃cise in celo existeret. ¶ Hoc apparet. qz habet actũ intuitiue cognoscendi naturaliter ibi p̃sentia: in quẽ (vt dictũ est) nõ posset si in celo tm̃ existeret ꝓpter distantiã obiectoꝝ. quare ꝛc. ¶ Tertia ꝓclusio est: qꝫ ois actus sentiẽdi nũc Christo cõuenies posset ipsi inesse: esto qꝫ nullũ aliũ haberet existendi modũ ab illo quẽ habet in eucharistie sacramẽto. ¶ Hec apparet. qm̃ ala Christi est subiectũ totale susceptiuũ ꝛ imediatũ ois actus sentiẽdi. nullius enim ipi inest corpore mediãte licet mediante tpo ab ea quilibet ꝓducatur. sed cuicũq; subiecto imediato põt inesse oẽ illõ cui⁹ ẽ subiectũ susceptiuũ p seipm̃ vt ab omni alio separatũ. ergo ala Christi ꝛ cuicũq; alteri p se separate a corpore existẽti põt inesse omnis actus sibi possibilis vt cõtingit corpori sentiendi. sed omne illud qõ est possibile anime vt separate a corpore est ipsi possibile vt cõiuncte corpori tm̃ i sacramẽto supernaturaliter existẽti. ꝯ ꝛc. ¶ Cõfirmat. qz nulli subiecto seipõ susceptiuo alicuius forme põt esse impossibilis illa forma ꝓpẽ aliqd ei supueniẽs forme nõ repugnãs ꝛ subiectũ ipm̃ nõ destruẽs sed supponẽs. ¶ Hoc apparet. qz enim aliquod corpus mixtũ est dealbabile ꝛ susceptiuũ albedinis p seipm̃/ideo p nihilipsi supueniens põt ipsi albedo esse impossibile: nisi forte ꝓpter formã cõtrariã: supposito qꝫ cõtraria sint scõpossibilia in eodem. sed anima Christi seipa nõ ꝓpter corpus est receptiua omnis sentiẽdi actus. licet enim nõ sit ꝓductiua alicuius actus sentiendi nisi organo corporeo mediante: nullius tm̃ est receptiua aliquo mediante organo: sed cuiuslibet imediatissime p seipsaz. ergo p nihil ipsam nõ destruẽs sed supponens nec actui sentiẽdi repugnãs potest ipsi impossibilis eẽ actus aliquis sentiendi. Sz modus existendi supernaturalis in eucharistie sacramento/ nõ est aliqd animam destruens sed supponẽs/nec alicui actui sentiendi repugnans. licet enim cum tali modo existendi actus sentiendi sit impossibilis ab anima effective: nõ tamẽ in ipsa magis qꝫ si esset separata a corpore recipi subiective. ꝯ ꝛc. ¶ Ex hoc sequitur corollariter: qꝫ esto qꝫ Christus tm̃ haberet modum existendi supernaturalem in hoc sacramẽto sine aliquo naturali existendi modo in celo nec in aliquo loco alio: eadem posset sentire in eucharistie sacramento que nũc potest in celo si esset sacramẽtaliter in celo/vel que potuit sentire existens naturaliter in mundo. ¶ Hoc apparet. quia omnis ille illo modo existens põt sentire cui vt tali modo existenti est possibilis actus sentiendi. omnis enim habens sentiendi actum potest sentire per ipsum. sed Christo homini tm̃modo existenti supernaturaliter in eucharistie sacramẽto ẽ possibile passiue et subiective ois actus nũc ipsi possibilis sentiẽdi. ꝯ ꝛc. ¶ Cõfirmatur cupliciter. ꝓmo: qz nec Christus nec aliquis homo alius sentit vt actum eliciẽs sed tm̃ vt eum recipit. ergo potens sentiendi actum recipere/licet non possit eum elicere/potest sentire. sed anima Christi nulli bi existẽs ꝑterꝫ supnaturaliter in eucharistie sacramẽto/posset subiective recipere/ licet nõ a se effective elicere eũdẽ oẽz actũ sentiẽdi quẽ recipe põt mõ. ꝯ ꝛc. ¶ Scõdo qz quẽcũq; actũ põt recipere ala a corpore separata/ꝛ ipsi qualitercũq; ꝙiuncta: vez aut vt in celo vel alibi naturaliter aut vt i sacramẽto tm̃ supnaturaliter exĩti. sed ala a corpe separata põt recipe imo ꝛ de facto videt recipe actũ sentiẽdi. nisi enim ale damnatoꝝ separate a corpibus sentirẽt/ꝛ p ꝙs actũ sentiẽdi reciperẽt/ pars sensibilis in inferno nõ possent. ergo ꝛc. ¶ Ex hoc videt vlteri⁹ ꝙcludẽdũ. qꝫ nõ tm̃ ala Christi exĩtis tm̃ supnaturaliter i sacramẽto in celo posset sentire q̃ nũc ibi sentit: sed etiã q̃ sensit in mũdo: ꝛ ecõuerso si esset tm̃ sacramẽtaliter i mũdo posset sentire q̃ nũc sentit in celo. ¶ Hoc apparet. qm̃ licet ad actũ sentiẽdi eliciẽdũ requirat p̃sens fluc approximatũ obiectũ: nõ tm̃ ad ipm̃ recipiẽdũ. cuiuscũq; enim obiecti et quãtũcũq; distantis actũ sentiẽdi sicut ꝛ intelligendi

potest deus infundere cuicūq; subiecto eius receptiuo. sed anima Christi tñ sacramētaliter existētis est subiectum receptiuū actus sentiēdi quodcūq; p̄ sensibile. ergo vbicūq; existēs potest recipe actū sensibilis cuiuscūq; t quātūcūq; distātis. sed habēs sentiēdi actū pōt sentire eius obiectum per ipz. ergo existens in terra potest sentire sensibile existēs in celo/t ecōuerso/q actū sentiendi nō a seipsa p̄ducū sed a deo sibi infusum. ¶Quarta cōclusio est: q si corpus Christi vt in sacramēto existēs est in seipō extēsum/anima eius videtur posse nō tñ recipe sed etiā elicere actū sentiēdi. si aūt nō est extensum: licet posset recipere subiectiue: nō tñ elicere effectiue actum aliquē sentiendi. ¶Hoc apꝑet. qñ ad hoc q anima possit elicere actum sentiendi/ sufficiat organum dispositum et approximatū obiectū. sed si corpus Christi t oīs sensus eius organū habeat in sacramento esse extensuz/ ipm est dispositus sicut in celo ad sentiēdi actū. licet enī in sacramēto sit totū t in qualibet eius parte ex hoc nō videtur ad sentiendi actū indispositum/ex q in seipō vtrobicq; existens est quantum: puta tam in toto sacramēto q̄ in qualibet eius parte. nec locus enī nec motus existēdi in ipō videt aliquid facere ad actū aliquē sentiendi/ magis q ad actū intelligendi. ergo ꝛc. ¶Cōfirmatur. quia anima nō ideo potest sentire puta videre/ qz habet talem modū essendi in loco: vez q est totum in toto t nō i aliq̄ eius parte. qz esto q in nullo loco esset adhuc sentire posset si obiectū approximatū haberet. solum igit ideo potest sentire quia habet obiectū p̄sens t organū puta quātum t in nullo lesum. sed cōstat q Christus vt in sacramēto existens nec habet aliquod organū sensus lesum. ergo si est ibi scōm se extēsum t quātū/ licet sit i q̄libet p̄te eucharistie totū/ nihilominus est ex se dispositū ad sentiēdi actum. ¶Probo. qñ corpus Christi i nullo mutatū posset esse circūscriptiue in sacramēto in quo nunc est diffinitue/t in celo tñ diffinitiue vbi nūc est circūscriptiue. sed si esset in sacramento circūscriptiue haberet organū dispositum ad sentiendi actū. ergo t nunc habet: cum per talem modum existendi in nullo esset immutatum. ¶Secūda pars conclusionis p̄dicte: vez q si corpus Christi nō esset in sacramēto secundū se extensuz/ q non posset eius anima elicere aliquem sentiendi actum licet recipere posset ipm: apꝑet. quoniam licet ad recipiendum actum non requiratur organū: cū anima immediate seipsa sit eius receptiua tñ ad eliciendum requiritur organū debite dispositum/ qđ non potest esse nisi sit extensum t quantum. ergo ꝛc. ¶Confirmatur. quia non magis anima corpori inextenso contuncta potest elicere actum sentiendi q̄ a corpore quolibet separata. ¶Hoc apꝑet. quoniam non magis anima potest elicere aliquem actum sentiendi mediante organo indispositō: q̄ ab omni organo separata. Sed constat animā a corpore separatam non posse elicere actum aliquem sentiendi. constat etiam organū sensus non esse ad eliciēdum actū sentiendi dispositum nisi sit extensum t quātū. ergo ꝛc. ¶Ex hoc sequitur corollarie: q anima Christi existens precise in sacramēto eucharistie/ posset sentire actu sentiendi a se elicito effectiue/ eius corpore existente scōz se extenso t quāto in ipso eucharistie sacramēto. ipso aūt existente inextenso/licet posset sentire actu sentiendi in fuso t in se recepto subiectiue: nō tamē aliquo actu sentiendi a se elicito effectiue. ¶Quinta cōclusio q̄ videtur sequi ex predicta est: q si corpus Christi est in sacramēto eucharistie quantū scōm se t extensum habēs ordinem partium in toto/licet non in sacramēto / posset videri ab alio sibi approximato corporaliter t sentiri. nō aūt si est ibi inextensum t nō quantū. ¶Hoc apꝑet. qñ ad hoc q obiectum sensibile possit sentiri non videtur requiri nisi q sit quantū seu extensum t potentie sensitiue dispositū ad sentiendum approximatū. Q. aūt sit hoc modo vel alio in loco puta circūscriptiue vel diffinitiue/ hoc omnino nihil facere videtur ad hoc q possit vel non possit sentire. ¶Confirmatur. quia obiectum sensibile secundum rationem qua sensibile est manēs/ potest sentiri. sed corpus Christi coloratū vt in celo est potest videri: quia coloratum colore in corpore extenso per totum: non aūt quia corpus ipsum localiter est in celo. Si enīz localiter vt existit in celo maneret/et colorem extensum in seipso non haberet/ nunq̄ videri posset. Ꝑm aūt Christi corpus eūdem colorem quem habet in celo/habet in eucharistie sacramento consimiliter. ergo si ipsum est quantū in sacramēto sicut in celo ita videt ex se eē corporaliter visibile in sacramento sicut est in celo quātūcūq; actu a nullo posset videri deo impediente t prohibente ne meritum fidei auferatur. ¶Secūda aūt pars cōclusionis supradicte apꝑet. quoniam nihil est sensibile nisi quātū. ¶Sexta conclusio est: q quomodocunq; ibi sit Christi corpus/ possit videri corporaliter actu videndi supernaturaliter a deo p̄ducto t alicui cōmunicato. ¶Hoc apꝑet. quoniam cum actus qualibet sentiēdi sit forma absoluta posset fieri etiā obiecto eius nullo modo existente. cuiuscūq; enim sensibilis non existentis deus posset infundere actum sentiendi possibilem habere de obiecto qualibet existente. sed non videtur impossibilius de corpore Christi vt taliter puta in sacramento supernaturaliter existente posse habere actum sentiendi q̄ de ipō non existēte aliqualiter i re extra. ergo ꝛc. ¶Et si dicat q nō potest sentiri aliquid nisi quātū t extēsum: potest dici q hoc est verū loquēdo de actu sentiēdi naturaliter t effective possibili sentiētumō autem simpliciter t vere de quocūq; nō enī videt impossibilius sentiri nō quantū q̄ simpliciter nō existens: cum nō existēs simpliciter nō possit modo aliquo esse quantū. sed non existens potest sentiri sicut t intelligi actu sentiēdi ifuso supnaturaliter hoc. nō enī actus intelligēdi est absolutior nec magis ab obiecto independēs simpliciter vt videt/ q̄ actus aliquis sentiēdi. ꝛc. ¶Vel ideo posset dici aliter: vez q corp⁹ Christi est in sacramēto quātū: cū habeat ordinem quē in toto licet nō in sacramēto. Vel si nō cōcedat ipm in sacramēto esse quantū: tūc nullo modo posset sentiri nisi quātū: ergo posset dici q hoc nō obstāte posset infundi homini act⁹ sentiēdi de Christi corpore talis qualis nūc est possibilis haberi de ipō/ esto q p eū corpus Christi nō posset vt sic existens sentiri. nō enī est impossibile actū sentiendi habere t nē posse sentire eius obiectū ꝓpter eius modum indebitum existendi. Si enim color aliquis qui nunc actu videtur/ inextensus efficeretur/ eius forma nō posset videri totaliter: esto q act⁹ videndi putet remaneret in aliq̄ realiē. ¶Septima cōclusio est: q Christus vt i sacramento existens potest naturaliter intelligi a quocūq; intellectu separato. ¶Hec apꝑet. qz talis intellectus non minus potest intelligere corpus Christi vt in sacramento existens intellectione a se elicita effectiue q̄ angelum vel quācūq; aliā rē incorpoream ibi vel alibi cōsimiliter exhiē. sed intellectus separat⁹ pōt naturaliē intelligere angelum vel quācūq; aliam rem incorpoream sibi p̄sentē in quocūq; loco cōsimiliter vt Christus est i eucharistia existentem. ergo ꝛc. ¶Confirmatur. quia si Christus vt existēs in eucharistia nō potest intelligi/ aut hoc est quia est inintelligibilis naturaliter scōm se/ aut qz est inintelligibilis ratione talis modi essendi. sed non potest poni primū/ nec scōm: quia omnis res incorporea vt angelus modum habens consimilē existendi/ vbicūq; est naturaliter est intelligibilis. q̄ ꝛc. ¶Ex hoc sequit corollarie: q Christus posset naturaliter intelligi licet nō sentiretur se

q̄ non esset alibi q̄ in eucharistie sacramento. ¶ Sic ad questionē. ¶ Ad rationē in principio apparet solutio ex predictis.

SExto quæro: vtrum Christus possit habere vt existens in eucharistie sacramento quācūq; aliā operationē trāseuntem sibi possibilē vt in celo. ¶ Et videtur q̄ sic. quia omne mobile sui motiuū t extra se actiuū potest se mouere t extra se agere vbicūq; existat. sed Christus vt hō est sui motiuus t extra se actiuus sicut quilibet homo alius. ergo ꝛc. ¶ Cōtra. qr oēs corpus naturaliter mobile habet existens in aliquo debito sibi loco modum quātitatiuū. sed corpus Christi non habet talem modū in isto sacramento: cū nō sit circūscriptiue/seu dimēsiue sed tm diffinitiue in tpso. ergo ꝛc. ¶ Responsio. vbi Primo excludam vnam opinionem. Secundo dicam aliter ad questionem.

Quantum ad primū: dicitur q̄ cum operationū transeuntiū alie sint naturales vt localiter mouere/alie vitales vt nutriri t augmentari/nulla talū potest inesse Christo vt existenti in eucharistie sacramento. Nec em Christus vt i sacrāmēto existēs pōt nutriri nec p ꝓns augeri nec moueri motu vel mutatione ꝓprie sumpta a seipso/nec ab aliquo alio agente creato/sed tm a deo. ¶ Hoc ꝓbatur. qm nulla virtus creata potest aliqd agere circa corp⁹ nisi sibi localiter ꝓximatū. sed corpus Christi vt existens in sacrāmēto nō est in loco/nec p ꝓns aliqui approximatū scōm locum. ergo nulla virtus creata potest aliquid agere in ipz vt hic existens. ¶ Ex hoc sequit: q̄ vt in sacrāmēto existens nō posset nutriri. qm animal quodcūq; nutritur mediāte alimēto recepto in qō agit virtus nutritiua. sed nulla potētia alia ab intellectiua t volitiua pōt in sacrāmēto aliquē elicere actū. ergo ꝛc. ¶ Contra hoc arguitur. Primo sic. aut corpus Christi vt existēs i eucharistie sacrāmēto/est a q̄cūq; virtute creata imobile scōm se: aut ratione talis modi existendi quo existit in eucharistie sacrāmēto. Sz cōstat q̄ primū nō potest poni: qm Christus scōm se potest moueri ab aliqua virtute creata. Nec scōm: qr oēs ala separata a corpore t etiā angelus habet cōsimilē modum essendi in loco ei quo Christus existit in eucharistie sacrāmēto. Nec tm est negandū vnū angelū posse mouere localiter alium/vel etiā animā a corpore separatā: cum etiā de facto legatur animā illius mēdici portatā fuisse post eius mortem ab angelis in sinum Habrae/vt habet Luce. 16. ¶ Confirmatur. quia nullū corpus est mobile ad locum aliquē quē non habet ꝓpter modū essendi aliquā quē hz in loco/nec p ꝓns pōt effici imobile ꝓpter quēcūq; aliū essendi modū. ¶ Cōsequntia videt euidens. si em vn⁹ modus essendi i loco nō facit corp⁹ mobile/nec alius modus illi ꝛnus reddet illud imobile. ¶ Ulterius/vez q̄ nullus modus essendi in loco faciat corpus mobile/apparet. quia corpus extra omnē existēs locum posset moueri tam a seipso q̄ ab alio. sicut enim existēs sub nigredine non tō est dealbabile t ad albedinem mobile qr est sub nigredine: cum omni colore carens esset dealbabile: sed ex hoc patet qr est ipa albedine possibili sibi carens ut a nec corpus aliqō qr in vno loco existēs ē naturaliter a seipō nec ab alio mobile ad locū alium: sed tm qr illo possibili sibi caret. sed Christus vt existens in eucharistie sacrāmēto/caret omni loco alio a celo in q̄ nō est ipz sacrāmētum/quo mediāte potest existere in eo. ergo ꝛc. ¶ Ad rationē in contrariū: quādo dicitur q̄ nulla virtus creata potest aliquid agere circa corpus nisi sibi localiter ꝓximatū: cōcedo: intelligēdo q̄ oporteat tm̄ approximari ei localiter diffinitiue vel circūscriptiue. nō opz aūt q̄ circūscriptiue: nō em minus angelus videtur posse mouere corpus sibi ꝓpinquū in loco diffinitiue existens sicut t ipse existit/q̄ possit mouere animam vel alium angelum in loco diffinitiue tm̄modo existentem. ¶ Et qñ additur in minori q̄ corpus Christi vt in eucharistia nō est in loco/verū est circūscriptiue. est tm ibi realiter diffinitiue existēs alteri eius motiuo ibi existēti puta angelo approximatū t ꝓsens. quare ꝛc. ¶ Ad illud qō dicit de actione virtutis nutritiue: forte cōcedi potest Christum vt in sacramento nutriri nō posse naturaliter nec augeri. Ratio cuius est: qr alimētū q̄ mediāte pōtse fit nutritio et augmentū/nō potest a Christo recipi vt cōtēto in eucharistie sacro. qr Christus tūc (vt dictū ē) nō ēet quātus nec p ꝓns augmētabilis. vel si ēet tm̄ naturaliter sed supnaturaliter forte enutriri t augeri posset. Nō est aūt simile de motu localī possibili non tm̄ corporalibus sed etiā spiritualibus: nec p ꝓns videtur aliquod corpus effici i mobile ꝓpter existendi modū consimilē modo existendi rerū incorporaliū: quo modo Christus existit in eucharistie sacramento. ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundū: vbi aliter est dicendum/ pono octo cōclusiones. ¶ Prima est: q̄ Christus vt in sacrāmēto existēs pōt p virtutē suā creatā mouere localiter semetipm. ¶ Hec apparet. qm cōstat corpus Christi t animā vt sub tali modo essendi quo sunt i sacrāmēto posse localiter moueri: t non tm̄ a virtute increata sed etiā creata. Quoniā (vt dictū ē) hmōi modus essendi non impedit aliquē localē motū possibilē. Cū igit Christus sine isto existens modo t cum alio puta naturaliter vt in celo sit mobilis a seipso/t etiam ab aliquo alio creato mouēte: sequit q̄ etiā erit mobilis vt existēs in eucharistie sacramento. ¶ Cōfirmat. qr nō minus videtur q̄ anima vel angelus possit mouere corpus sibi p pinquū in loco existens cum eis vniformiter: q̄ corpus existens difformiter. Sed corpus Christi existit in sacramento t eius loco vniformiter sicut t eius anima vel angelus existeret si ibi esset: qr vez est/sicut t anima/ totū in toto t in q̄libet eius parte. si aūt ibi existeret sicut existit in celo: puta q̄ esset totum in toto t nō in aliqua eius parte: nullus negaret corpus Christi vt in sacramento existēs posse ab eius anima vel ab angelo localiter trāsmutari. ergo ꝛc. ¶ Ex hoc sequitur: q̄ esto q̄ Christus nō esset nisi supnaturaliter i eucharistie sacrāmēto/posset moueri naturaliter localiter a seipso t eque a quocūq; alio a quo potest localiter nūc moueri. ¶ Hoc apparet. quoniam vt supra dicebatur: qō habz corpus cōe cuz spiritu/non videtur posse impediri in corpore ꝓpter aliquem modum rei spiritualis/ cum quo modo stat illud in re spirituali. sed motus localis est communis corpori et spiritui. ergo non videtur in corpore posse impediri propē aliquē modū essendi spāle. Cū igit modus existēdi corporis Christi in eucharistia sit similis modo existendi cuiuslibet rei spiritualis in loco/q̄ cōsequens nō videt ꝓpter tm̄ motum localem a quocūq; motore prius possibilem corpori denegandum. quare ꝛc. ¶ Secūda cōclusio est: q̄ Christus de facto mouetur localiter p naturā. nō tm̄ i mediate vt existit in eucharistie sacrāmēto. ¶ Hec apparet. qm̄ mouens aliqd primo/mouet scōo qōcūq; illi vnitū nec vnq̄ ab ipō separū. sed Christus est realiter cōiunctus cum eucharistie sacrāmēto: nec vnq̄ separat ab ipō. Cōstat aūt huiusmodi sacrāmētū moueri localiter p naturā/tam qr graue a seipō naturaliter q̄ etiā ab alio violenter. ergo ꝛc. ¶ Sed cōtra istam cōclusionē arguitur. t probatur q̄ licet mota hostia moueat t Christus existens in ipsa/non tm̄ ab aliq̄ mouente alio q̄ a deo. qm̄

ꝙcunq; aliqua coniunguntur ꝓsse contingenter ꝙ actū voluntatis diuine quorum ꝓiunctorum vnum est mobile proportionatum alicui mouenti: alterum vero impropor tionatum nō ab eodem potest moueri vtrumq;. Licet enī agens possit mouere illud qđ est sibi ꝓportionatum non tñ alterum sibi improportionatum nec ꝙ ꝓis talia duo licet vnita & simul mota cadē motiōe moueant. Sed Chri stus & eucharistia sunt duo contingenter per actum diui ne voluntatis coniuncta: quorum alterum puta Christꝰ vt hic existens est mobile improportionatum cuicūq; vir tuti create/ly eucharistia ipsa sit mobile proportionatū ergo licet sacerdos vel quicunq; alius moueat eucharistiam/non tñ propter hoc mouet Christum sibi coniunctū sed Christus ipse ab alio & motione alia transmutat. ¶ Hoc etiam ꝓfirmatur & declaratur in exemplo de an gelo in lapide existente. Si enim angelus voluntarie la pidi faceret se presentem non ꝓpter hoc homo mouens lapidē moueret angelum: cum nō sit mobilis ab homine per se nec per accidēs: cum nec sit pars nec forma alicu ius mobilis per se ab ipso. Sed sic est ī ꝓposito de Chri sti corpore cōiuncto eucharistie sacramēto. ꝙ &c. ¶ Cōfir mat. qz mouēs aliqđ ꝙ se ipso/mouet saltē ꝙ accidēs & se cūdo dcqđ ē in illo. sed virtus creata potest mouere eu charistiam & mouet de facto in quo Christus/vel lapidez in quo angelus realiter continetur. ergo &c. ¶ Sed ad istaz rationē doctor respōdet dicens q illa maior assum pta est intelligenda ꝓsse de illo qđ est in moto vel sicut actus in potentia/vel sicut pars in toto: vel sicut aliqđ illi naturali necessitate coniunctū. nō autez de illo quod coniungit ipsi moto tñ contingenter per actum volun tatis diuine vel alterius cuiuscunq;. taliter enī contin uetum oportet ꝙ moueat ab illo per quem est coniunctus ita q eadem voluntas sit causa motionis illi⁹ q̄ est causa coniunctionis. sed hoc modo coniungit Christus eucha ristie vel angelus lapidi. ergo &c. ¶ Contra hoc arguo qñ mouens corpus hominis non ideo mouet animā qz ala est eius forma ipsi ꝓiuncta vt actus potentie: qz ab solute est ipsi realiter ꝓiuncta. Idē dico de motūe accita lem forman subiectā aliqđ actualiter informantē: ꝙ vez nō mouet ipsā nisi qz subiecto absolute actualiter est con iuncta. ¶ Hoc apparet. qñ mouens corpus non minus mouet animā ipsi vnitam per modum quo motor vnitur mobili: ꝙ ipsi vnitā per modum quo actus vnitur poten tie/siue forme suo perfectibili. non minus etiam mouens subiectum mouet omne accidens sibi vnitum realiter absq; aliqua informatione: ꝙ ipsi vt forma informato per ipsum coniunctum. ergo ad hoc ꝙ mouens aliquid moueat qđ est sibi coniunctū/accidit nec est necessarium ꝙ sit ipsi vnitum vt actus potentie vel vt pars toti vel naturali necessitate. quare &c. ¶ Confirmatur. qz non minus mouens corpus moueret ipsi coniunctā animā cō tingenter non vt actus potentie: ꝙ moueret ipsā sibi cō iunctam quacunq; necessitate. ¶ Hoc apparet in exem plo. quoniam si deus animā hominis vnius reuniret suo corpori vt motorem mobili contingenter: sic ꝙ esset ī ala potestate in corpore manere vel ab ipso recedere: et animā vniret alteri corpori necessario similiter vt motor vnitur mobili/ sic ꝙ nō esset in eius potestate a corpore recede re/constat ꝙ non minus prima anima mouens contin genter in corpore moueretur a mouēte corpꝰ realiter: ꝙ secū necessario corpori copulata. ergo in ꝓposito quan tumcūq; angelus corpori mobili contingenter coniūgat & Christus eucharistie/ex hoc non habet quin tam Chri stus ꝙ angelus a mouentibus illa ꝺbus coniunguntur realiter moueant. ¶ Preterea arguo sic ad idem. ange lus potest se coniungere lapidi remanenti mobili a quo cunq; a quo prius erat mobilis ꝙ ipse angelus esset ibi potest etiam angelus tūc lapide esse nolendo ab ipso re cedere nec ad locū aliū ab illo in quo nunc lapis existit realiter se transferre. Dato stantibus sic constat lapidem posse moueri ab homine sicut prius. sed lapide moto an gelus existens in ipso necessario mouet ex quo non vult vel non potest deo nolente recedere nec diuidere se ab il lo. Quero a quo. Non potest dici ꝙ a seipso qz supponit ꝙ non vult se mouere nec ad locum alium se transferret nec oportet ꝙ moueatur a deo: quia ꝓpter lapidem mo tū nō oportet deū mouere ālā: sicut nec rē aliquā aliā in lapide existentem ergo non videtur ꝙ ab alio ꝙ a mo uente ipm lapidē moueatur. ¶ Consimiliter pōt argui ad propositum de Christo existente in eucharistie sacra mento. constat esse ꝙ Christus nō immobilitat/ly possit eucharistie sacramentum. ipse etiam Christus ex diuino statuto nunq; potest diuidi a sacramento. Tūc ergo que ro: cum mota hostia tūc Christus vt homo localiter mo ueatur/a quo mouetur. Aut enī mouetur a deo/aut a se ipso/aut a sacerdote vel a quocunq; alio ipsam hostiam transmutante. Sed ly possit moueri a deo nō tamē oporte t. ex hoc enim ꝙ statutum est Christum semper manere hostie realiter ꝓiūctū/non oportuit deum statuisse ipz per se moueri localiter ad partem aliquā ad quaz hostia moueatur. ꝙ hoc supposito qđ ē possibile/ꝙ Christus nō moueatur a deo nec a seipso: tum quia vt dicit doctor ille nō potest vt hic existit localiter se moueri: tū qz esto ꝙ possit/non oportet ꝙ velit. potest ēt vere sicut & vo vult in hostia manere: nō tñ se mouere. ergo relinquit ꝙ Christꝰ a nullo alio ꝙ a mouēte hostiā localiter moueat vel saltem ꝙ ab ipso possit moueri. hoc enim sufficit ad propositum. qñ ī deus statuit ipm per se immediate mo uere hostia a quocunq; motatione cessante tunc de facto non moueri ab aliquo alio ꝙ a deo. sed si hoc non statuit sicut nec habet ꝙ statuerit: qz nec oportuit/tunc oportet dice re Christū mouere secundario & concomitanter a quocū qz ipsam eucharistiam a qua Christus est inseparabilis transferente. cū hoc ēt ꝙ nec deus velit mouere Chri stum vt in eucharistia existentem nec ipsemet etiam se metipsum: ꝙ sit inseparabilis ab eucharistia: stat vel sta re potest ꝙ ipsa eucharistia possit a ꝺ tute creata localit transmutari. sed nullum ab alio indiuisibile & inseparabi le pōt non mutari illo alio trāsmutato. ergo &c. ¶ Tūc ad rationez in cōtrariū: qñ dicit ꝙ corpus Christi vt exi stens in sacramento est improportionatum mole cuicum cunq; virtuti create/hec est falsa. nō ēt magis Christꝰ vt in sacramento existens est improportionatum mole a virtute creata ꝙ esset angelus vel anima ibi existens: qz nec est maioris ponderis quia nullius: nec existit in ipo aliter ꝙ existeret anima vel angelus in eodem. sed tā an gelus ꝙ ala in ipso existēs posset moueri virtute creata ipm mouente/vez eucharistie sacramentum. ¶ Cōfirma tur. quia esto ꝙ Christi corpus vt sic existens sit impro portionatum mole ab omni virtute creata/sic ꝙ impossi bile sit ipsum ab aliqua virtute creata moueri ꝓsequi tñ sequitur quin possit moueri secūdario alio moto primo cui ipm coniungitur & vnitur. sicut ly angelus non possit primo moueri nec immediate ab homine nec etiam ala a corpore separata: potest tñ moueri moto corpore cui vel vt forma materie: vel vt motor mobili est coniuncta. & ita licet Christi corpus non possit primo moueri ī pōt tñ mediate moto eucharistie sacramēto cui realiter ē cō iunctum. Si enim totaliter esset improportionatū sic ꝙ omnino esset immobile/nec moueri possibile ab aliqua virtute creata: nec sacramētum ipm cui coniungit posset mouere: cum ipso moto & Christus necessario moueatur non potens autem mouere aliquod inseparabiliter cō iunctorum nec alterum. ¶ Nec sequit: corpus Christi nō

poteſt per ſe primo moueri: ergo nec moto alio ſibi conuncto. anima erit a corpore ſeparata vel angelus nō poteſt moueri ab homine: a quo tñ moueſ vt corpori conſtituitur corpore ipſo moto. poterat enim angelus Thobie trahi ab alio & moueri moto corpore in quo erat/non minus ꝙ ſi fuiſſet foma illius vel paro. quare ꝛc. ¶ Tertia concluſio eſt: ꝙ Chriſtus vt exiſtēs in euchariſtie ſacramento non poteſt moueri localiter ab aliquo mouente creato niſi moto ſacramento. ¶ Hec apparet. qñ qō cunq; conuncto mobile localiter alio non moto: ſi a mouente ipm ſine alio ſeparabile ab ipſo: ſed Chriſtus non poteſt ex diuino ſtatuto ſeparari ab aliquo agente creato ab euchariſtia remanente. ergo ꝛc. Nec ſequitur agens creatum poteſt mouere Chriſtum euchariſtie conuunctum vt mobile ſibi proportionatum euchariſtie mediāte: ergo poteſt ipm mouere cum ab euchariſtia diuidendo. qñ nec anima vel angelus exiſtēs in corpore pōt ab ipſo corpore per hominem diuidi nec ſeparari: cum tñ poſſit moto corpore localiter trāſmutari. ꝛ ꝛc. ¶ Sed numqd deo permittente Chriſtus poſſet naturaliter virtute creata diuidi ab ipo euchariſtie ſacramēto? ¶ Ad hoc videtur dicēdum ſecm primam concluſionem ꝙ ſic. qñ omne illud qō vt exiſtēs in aliquo contingenter quod q dem non informat per ipm realiter/eſt mottuus ſuipſius realiter/pōt ab illo per ſeipſum ſeparari ꝛ ad corpus ſiue locum alium trāſmutari. ¶ Hoc apparet. qñ lz anima non poſſit dimittere corpus proprium quod informat: poteſt tamen dimittere quodcunq; cui vt motor mobili copulatur. ſed Chriſtus vt exiſtēs realiter in euchariſtie ſacramento eſt ſui motiuus localiter ſecm primā concluſionem prdictam: ꝙ cū vniatur ſacramento contingenter/nō videtur impoſſibile deo permittente ipſum ab euchariſtia ſe per ſuam mottuam potentiam ſeparare ꝛ ad rem aliam ſiue locum realiter ſe tranſferre. ¶ Confirmatur. quia potens de vno loco ad alium ſe tranſferre non oportet neceſſario ſecū deferre aliqd qō ſibi vl cui ipm accidāliter et contingenter non neceſſario eſt conunctum. ſed conſtat Chriſtum contingenter ſola diuina voluntate conunctū eſſe euchariſtie ſacramento. ergo ſi ipſe vt ē in loco euchariſtie/poteſt ad locum alium ſe trāſferre nō videtur ꝙ neceſſario ſacramentum euchariſtie/niſi propt diuinū ſtatutū/quo deus nō vult ipſū ab eo diuidi/habeat ſecū ferre. ¶ Preterea ad idē arguo. qr non magis neceſſario Chriſtus mutur euchariſtie ſacramento ꝙ mutaret ipſi angelus ſi deus conuerteret panem in ipm i ei⁹ accidentibus remanentibus exiſtentem. Sed ſi angelus deo in ipm panem conuertente eſſet ſub panis accidentibus ſicut nunc exiſtit Chriſtus/ſic cōtingenter exiſteret ſub eiſdem ꝙ ſi deus mitteret/ſe ab eis ſeparare poſſet ac eis dimiſſis ad locum aliū ſe tranſfere ſicut nūc poſſet ſi in eis exiſteret. ergo et Chriſtus non tamen ſic ꝙ ſua virtute nec aliquis alterius creata poſſet exiſtere in loco alio ad quem ſe tranſferret vel in corpore cui ſe conuingere poſſet. eo mō quo exiſtit in euchariſtie ſacramento: ſuppoſito ꝙ i ipſo habeat eſſe quantū ꝛ extenſum ſicut in celo. corpus enim eſſe in loco non circumſcriptiue ſed diffinitiue/totū vez in toto ꝛ in qualibet eius parte/eſt poſſibile ſoli deo. quare ꝛc. ¶ Ex prdictis ſequitur: ꝙ deo permittente Chriſtus non tñ a ſeipſo: ſed etiam ab alio poſſet naturaliter diuidi ꝛ ſeparari ab euchariſtie ſacramento. ꝛ hoc ſuppoſito ex prima concluſione: ꝙ ſit mobilis vel exiſtens in ipſo localiter per naturam. Hoc enim ſuppoſito cum angelus poſſet mouere Chriſtum a loco ſacramēti ad alium locum/non videt ꝙ tranſmutando Chriſtum ad locum alium oporteret ipm ſecum deferre ꝛ mutare ipſi accidēraliter ꝛ contingenter conunctū euchariſtie ſacramēto. ¶ Si aūt dicat ꝙ Chriſtus vt in ſacramēto exiſtēs nullo modo maxime primo eſt mobilis a ſeipſo nec ab aliquo alio creato/tunc opoſtet dicere ꝓiter nullo modo poſſe diuidi per ſeipm nec per aliqō aliud agēs creatum etiam deo permittente ab ipſo euchariſtie ſacramento. Sed nō videt aliqua ratio quare neceſſario Chriſtus vt ſic exiſtēs magis ſit immobilis ꝙ eſſet alia vel angelus ſic exiſtens. ¶ Quarta cōcluſio eſt: ꝙ corp⁹ Chriſti vt exiſtens in ſacramento poteſt moueri a deo ad oēm formam accidentalē abſolutam: vt ad albedinem vel calorem vel quamcūq; aliam formam ad quā poteſt moueri vt exiſtēs in celo. ¶ Hec ꝓcluſio que eſt doctoris/ꝓbatur ab ipſo ſic. omnē diſpoſitionem neceſſariam ad recipiendum calorem habet corpus Chriſti vt exiſtens in ſacramento quam habet vt exiſtens in celo: ergo ipſi vt hic non repugnat recipere calorem/eſto ꝙ nuſq; eſſet alibi. Sed virtus diuina poteſt paſſo cuiuslibet impumere oēm formam cuius ipm eſt receptiuum. ergo ipſe deus poteſt corpus ſuum vt exiſtēs in euchariſtie ſacramento tranſmutare ad calorem vel quācunq; formam aliam abſolutam ipſi poſſibilem vt in celo. ¶ Ex iſta concluſione (ſi vera eſt) ꝛ ei⁹ ꝓbatione videtur milx corollarie ꝓcludēdum ꝙ corpus Chriſti vt in euchariſtia exiſtens non niſi virtute increata ſed etiam creata poſſet naturaliter trāſmutari deo permittente ad oēm accidētalem formam ipſi poſſibilem vt in celo. ¶ Hoc ꝓbo per rōnem doctoris ad ductam ad ꝓcluſionē prdictam. qñ oīe qō vt exiſtēs in alio eſt receptiuum alicuius forme/pōt mutari ad formam illā a quocunq; ipſum virtualiter ꝓmente. ¶ Hec apparet per omnia diſcurrendo. oē enim calefactibile pōt calefieri a quocunq; calefactiuo /et infrigidabile infrigidari a quocunq; frigefactiuo / ꝛ ſic de aliis ꝓhuiuſcq;. ſed ſecm rationem prdictam corpus Chriſti vt exiſtēs in ſacramēto ē calefactibile ſicut vt exiſtēs i celo/cū habeat omnem diſpoſitionem neceſſariam ad caloꝝ vt hic exiſtens in ſacramento/quā habet vt exiſtēs in celo. ergo vt hic exiſtēs poteſt mutari ad calorem vel quācūq; aliā ad quam eſt diſpoſitum poſſibilem ſibi formam non tñ a deo ſed etiam a quocunq; agente creato formam illam virtualiter continente. ¶ Confirmat. qr ꝙ ignis vel quodcunq; aliud calidū non poſſit calefacere/hoc eſt vl quia non habet paſſum: vel qr non habet ipſum diſpoſitū vel quia deus non ſinit agere ipm/vt patet de igne trium puerorum. ſed corpus Chriſti ſecm eū eſt paſſum ſufficiēter diſpoſitum ad calorem recipiendū ita vt eſt in ſacramento ſicut vt eſt in celo. ergo deo permittente pōt ab ipſum mutari a quocunq; ſibi approximato calorem ipm virtualiter continēte. quare ꝛc. ¶ Si dicatur ꝙ corpus Chriſti vt in ſacramēto eſt diſpoſitum ad caloꝝ vel quācunq; aliam formā ipſi poſſibilem vt in celo non a quocunq; agēte ſed a deo tm: ¶ Cōtra. qñ ꝙ vt in ſacramēto non ſit diſpoſitum ad recipiendum formam aliquam ſibi poſſibilem ab agente creato/hoc non poteſt eſſe niſi propter modum exiſtendi in ipſo ſacramento ſupernaturalem: qr vez totum eſt in toto ꝛ in qualibet eius parte. Sed hoc nō obuiat. qr nec mod⁹ eſſendi i loco huic ꝓprius eſt neceſſari⁹ ad formā ſubiecto introducēdā. ¶ Qđ probo. quia ſi ſic. ergo corpus Chriſti vt in ſacramēto non habet omnem diſpoſitionem neceſſariam ad recipiendū caloꝝ quā habet vt in celo/cum in celo ſit circumſcriptiue: non autem vt in euchariſtie ſacramento. ¶ Secundo quia ad hoc ꝙ aliqō corpus ſit calefactibile: vel ad quācunq; aliam formā naturaliter mutabilem: nihil facit loc⁹ eū calefactibile extra totum vniuerſum: ꝛ per conſequēs extra oēm locum exiſtens poſſet calefieri ꝛ calefieret a quocunq; ſibi propinquo extra oēm locum ſimiliter exiſtente calorem virtualiter continente. ſed ſi locus non requiritur nec eſt neceſſarius ad hoc ꝙ aliquid poſſit naturaliū

ter calefieri vel ad quãcũq; formã absolutã aliã trãsmutari. nec aliquis vnus determinatus modus essendi i loco puta circunscriptiue ad hoc aliquid facit: nec ꝙ ꝓhibet alius essendi in loco mod⁹/videlicz diffinitiue/impedit. quare ꝛc. ¶Confirmatur. qz sicut se habet subiectum in extensum ad accidens in eo receptibile inextensuz/puta angelus ad scientiazita corpus quantum ꝛ extensum ad accidens in ipso receptibile extensum ꝛ quantum: vt corpus Christi ad albedinem vel calorem. sed subiectum indiuisibile vt angelus non est receptiuum etiã naturaliter alicuius sibi possibilis indiuisibilis accidentis propter aliquem modum essendi eius in loco: sed ꝓcise quia tale ens quiditatiue. ꝯ ꝓsimiliter in ꝓposito corpus Christi vel aliud quodcũq quãtum non est calonis vel albedinis naturaliter ab aliquo receptiuũ ꝓpter aliquẽ eius essendi in loco modũ: sed precise quia tale ens sic extensum ꝛ quantum. ergo sicut angelus quocunq; existens dum tñ maneat sicut est essentialiter indiuisibilis ꝛ inextensus/ẽ subiectum receptiuum indiuisibilis accidentis. Sed secundum doctorem predictum corpus Christi vt in sacramento existens / est quantum cum habeat in ipso ordinẽ partiũ in toto/licet non in sacramento. ergo ꝛc. ¶Quinta conclusio hypothetica que sequitur ex predicta est: ꝙ si corpus Christi vt in sacramento est quantum et extensum / ipsum est nutribile ꝛ augmentabile vt in sacramẽto existens: sicq; posset nutriri etiã vt videtur naturaliter ꝛ augeri si corruptibile esset/esto ꝙ nõ nisi in sacramento existeret. ¶Hec apparet ex predicta: primo quia non est impossibilis⁹ Christi corpus aliquo mediante nutriri naturaliter ꝛ augeri ipso corruptibili existẽte/ꝙ ad corporalẽ accidẽtalem formã posse ipm naturaliter trãsmutari. sed scõm esse possibile est probatum. ꝯ ꝛc. ¶Secõdo. qz oẽ corpus corruptibile quãtũ ꝛ extensum vegetatiuus anime informatũ/ẽ aliq; mediãte nutribile ꝛ etiã augmentabile vsq; ad gradũ sibi debite quãtitatis. Nec videtur dicẽdum corpus Christi nutriri ꝛ augeri nõ posse ꝓpter talem quem haberet modum essendi in sacramẽto: quia nihil est nutribile nec augmentabile quia est in aliquo a se altioree per consequens ꝓpter aliquẽ eius essendi modũ in altioree tñmodo quia est tale ens in seipso. sed si ad hoc ꝙ aliquid sit nutribile vnus mod⁹ essendi in alio nihil facit/nec hoc alius illi cõtrarius impedit. quare ꝛc. ¶Sexta conclusio est: ꝙ si corpus Christi vt i sacramẽto existens non est extensũ nec quãtũ/nõ potest nutribile esse vt sic nec augibile nec etiam ad formam aliquam corporalem extensam mutabile/maxime per naturam. ¶Hec apparet. quoniaz nullũ indiuisibile subiectũ est alicuius forme extẽse seu corporee receptiuũ nec per ꝓhs nutribile nec augmentabile: cum nec nutrimentum nec augmentum fiat nisi mediãte aliquo corporali. quare ꝛc. ¶Septima conclusio est: ꝙ Christus omni motu quo mouetur primo vt in celo ad formam quamlibet absolutam/mouetur secundo ꝛ concomitanter ve facto vt existens in eucharistie sacramento. ¶Hanc ꝯclusionem ꝓbat doctor cuius est/per hoc: qz absolutum nõ variat propter variationem alicuius respectus extrinseci: nec desinit esse ꝓpter nouum respectum talem alicui aduenientem. ergo nulla formã absolutam quam habet Christus vt in celo/amittit ꝓpter respectuz ꝑsentialitatis extrinseci vs aduenientem quẽ habet i eucharistie sacramẽto. ꝙre ꝛc. ¶Sz qz ista rõ accipit dubiũ/vez Christũ in sacramento hꝫ seu acqrere respectũ aliquẽ extra intellectũ ipsi⁹ ad sacramẽtũ: qõ nõ ẽ dicendũ: ideo ad cõclusionẽ istã aliter est arguẽdũ. vez ꝙ impossibile ẽ naturaliter vnũ ꝛ idẽ eẽ vna forma ꝛ eadẽ insimul informatũ in vno loco ꝛ nõ informatũ i alio. sed tot⁹ Christ⁹ est vn⁹ ꝛ idẽ in celo simul ꝛ in eucharistie sacramento: ꝙ eadẽ forma informat necessario vtrobiq;. Nisi dicat ꝙ ꝓ potẽtiã diuinã aliqd ipsi ꝓiunctũ i celo nõ ẽ cũ eo i eucharistie sacro. hoc aũt esto ꝙ eẽt possibile deo/nõ ponit de factoqõ tñ necessario oporteret põere si poneret corp⁹ moueri i celo ad formã aliquã absolutã: ad quã nõ moueret ꝓcomitãt vt existens in eucharistie sacramẽto. seqret enim ꝙ formã illiã hꝫet in celo ꝛ nõ hꝫet i eucharistie sacramẽto. ꝯ ꝛc. ¶Sed ꝯ istã ꝯclusionẽ eiusq; ꝓbationẽ arguit: qz Christus potest moueri localiter i celo nullo modo/ꝓlo vez nec scõo seu ꝓcomitant mot⁹ in eucharistie sacramẽto. ¶Hoc appet. qz descens i aliq; nõ mouet i ipo. si Christ⁹ descẽs in eucharistie sacramẽto potest moueri localiter ꝛ nouum per consequens acquirere locum in celo. sed ꝯ rõne vnum ꝛ idẽ põt simul moueri in vno loco ꝛ non moueri in alio acquirere vnum locum in aliquo loco: ꝛ non acquirere in alio: eadem videtur possibile esse ipsum posse habere vnam formam quamcunq; accidentalem et moueri ad ipsam in vno loco: ꝛ nõ habere ipsam nec moueri ad eam in alio. ¶Respondetur dupliciter. ꝓmo posset dici ꝙ solus ille motus Christo primo cõueniens vt in celo dicitur ipsi conuenire concomitanter ꝛ secundario vt existenti in eucharistie sacramẽto: qui posset ipsi inesse esto ꝙ non existeret nisi ibi non aũt ille ꝙ esset ipsi ꝓpossibilis si tñ existeret i ipso eucharistie sacramẽto. ꝛ quia motus localis non posset ipsi conuenire existẽti ꝑcise in eucharistie sacramento: potest aũt ipsi conuenire omnis motus alius ad formã quamlibet ipsi possibilem absolutam: ideo talis motus dicitur ve Christo ꝓlo vt in celo/dicitur de ipso secundario vt existẽte in eucharistie sacramento: non autem motus localis ꝓpter contrariam rationem. ¶Sed ista responsio deficit: qz falsuz accipit. non esti magis Christus/esto ꝙ tñ in sacramento existeret/posset ad formam absolutam ꝙ ad respectuam localiter transmutari. ¶Et ideo aliter est dicendũ. Ad cuius euidentiam est sciendum: ꝙ corpus dupliciter põt moueri de vno loco ad alium locum. Uno modo dimittẽdo locum: ꝛ hoc est in omni motu locali naturaliter possibili. Alio modo nõ dimittẽdo locuz antiquum sed tñ acquirẽdo nouum: ꝛ hoc est possibile tñ supernaturaliter. ꝛ hoc modo Christus mutatur in instanti ꝛ posset moueri etiam successiue de celo ad eucharistie sacramentum. ¶Tũc per hoc ad rõnem qñ dicit ꝙ Christus põt moueri localiter i celo nullo mõ mot⁹ in eucharistie sacramẽto: aut Christ⁹ mouet i celo ad locum nouum dimittẽdo antiquum/aut mouetur ad nouum nõ dimittendo antiquũ. Si primo mõ mouet i celo: mouet ẽt in sacramẽto: tñ aliter ꝙ in celo. Si secundo mõ mouet i celo/mouet vniformiter in eucharistie sacramento. ¶Primũ apparet. qz omne corpus vbicũq; existens locum nouum acqrẽs dicit moueri localiter/esto ꝙ locum priorez altiũ non amittat. quia nec moueri localiter absolute est aliud ꝙ acqrere nouum locum. sed Christus in sacramento existẽs/ẽ nec sacramẽtũ ipm nec eius locũ amittens/acqrit nouũ locũ in celo: ergo Christ⁹ mouetur localiter tam a sacramento ꝙ a celo sibi deputato loco: ẽ differẽter. qz sic a loco quem habet in celo/primum mouet ad aliũ/q; vt supponitur amittit primum acqrendo locũ nouũ. A sacramẽto aũt sic mouet: ꝙ acquirendo locum nouum in celo non dimittit illum quem habet in sacramento siue ei ipso. ¶Et qñ arguitur ꝙ descens in loco non mouet in ipso concedo ꝙ quiescens in loco non mouetur in ipso: bene tñ potest moueri ab ipso. sicut etiã subiectum habẽs albedinem potest moueri motu alterationis non in albedine nec ad albedinem sed ad vulcedinem vel ad quamcunq; formam aliam albedini possibilem ab albedine non amissa/ita habens vel existens in vno loco potest moueri nõ in ipso nec ad ipm: sed ab ipso non amisso ad omnem aliũ

ſibi poſſibilem. non eſt eſt motus inconueniens ſubiectū localiter mobile in vno loco deſcere ⁊ manere: ⁊ aliū acquirere: & ſub vna forma accidētali manere: ⁊ ab illa ad aliā tranſmutari. ¶ Secundum / videlicet q ſi Chriſtus moueatur in celo a loco ibi ſibi debito ad alium non dimittendo primum / vniformiter moueatur a loco celi primo ⁊ ab euchariſtie ſacramento / apparet. quia corpus motū idem eſt vtrobiq: ⁊ ſicut in celo non dimittit primum locum nec in euchariſtie ſacramento. Et ideo ſicut ſubiectum diuerſas habens formas accidentales vniformiter mouetur ab eis ad quamcūq formam aliam quā acquirit eis non dimiſſis / ita videt q corpus in pluribus exiſtēs locis ſimul vniformiter moueatur ab illis oībus ad oēm locum alium quē acquirit de nouo nullo priorum amiſſo. & re ꝛc. ¶ Sed nec iſta reſponſio videtur ſufficere. quoniā ly ſecundum ipſam Chriſtus motus in celo mouebit etiā localiter a ſacramento: non tamen in ſacramento. ergo ſicut vnum ⁊ idē poteſt moueri localiter in vno loco ⁊ non moueri localiter in alio / ita etiā videt q poſſet alterari i vno loco ⁊ non in alio: ⁊ per conſequens habere qualitatem alterationis terminū in vno loco / ⁊ non habere ipſam in alio loco. ¶ Reſpondeo q ſecus eſt de motu locali ⁊ de motu alterationis vel augmenti. quoniam loco aliter moueri non eſt rem motam forma aliqua informari: ſed vnam partem poſt aliam acquirere medij ſuper quod res ipſa localiter tranſmutatur. non eſt autem impoſſibile eandem rem vt Chriſtus ſimul exiſtentē in celo ⁊ in mundo / mediante euchariſtie ſacramento ac quirere in celo vnam partem celi poſt aliam ſucceſſiue vel in inſtanti locum aliquem ſiue partem / nullum acquirendo in mundo vel econuerſo. Per hoc eſt q in celo mouetur localiter ⁊ non in mundo non ſequitur q eadem forma ſimul informetur ⁊ non informetur: cum nulla forma aliquid motum localiter informetur. Secus autem eſt de motu ad formam quamcūq rem mobilē informantem vt eſt motus alterationis ⁊ augmēti. quoniam omne ſic motum eſt informatum realiter aliqua parte forme: quia nec dealbari eſt aliud q̄ vna parte albedinis poſt aliam informari. impoſſibile eſt autem vnū ⁊ idem eodem tempore eſſe in vno loco forma aliqua informatum ⁊ i alio nō informatum. quare ꝛc. ¶ Aliter ⁊ breuius poteſt dici cōcedendo qđ infertur / vez q per vltimam potentiam ita poteſt vnū ⁊ idē corpus moueri motu alterationis in vno loco ⁊ nō i alio / ſicut moueri localiter i vno loco ⁊ nō i alio. Nec ē ipoſſibile vnū ⁊ idē informari aliqua forma in vno loco ⁊ non informari ipſa in alio loco: q̄ hoc non ē aliud q̄ dicere ſubiectum aliquod alicui coniunctum poſſe exiſtere alicubi ſine forma ipſa i loco hmōi exiſtente: ly a ſubiecto induſa. hoc autem non eſt impoſſibile apud deum vez vnum alicui alteri coniunctum eſſe alicubi ſine illo. ergo ꝛc. ¶ Octaua ⁊ vltima concluſio iam declarata / eſt q Chriſtus poteſt moueri localiter in celo nullo modo motus in euchariſtie ſacramento: ⁊ econuerſo pōt moueri localiter in euchariſtie ſacramento: nullo modo motus in celo. ¶ Hec apparet. q̄ nā vt dictus eſt ly Chriſtus motus i celo localiter mouebit a ſacramento etiam non tamen in ipſo. econuerſo autem licet Chriſtus moueatur localiter in mundo cum ipſo moto / in quo eſt / euchariſtie ſacramento / ex hoc nō oportet aliquo modo ipſum moueri in celo licet moueatur a celo. quare ꝛc. ¶ Sic ad queſtionem. ¶ Ad rationem in principio patet ſoluto ex predictis.

Quæſtio Septima.

SEptimo quero: vtrum Chriſtus vt exiſtens in euchariſtie ſacramento poſſit moueri localiter a ſeipſo. ¶ Et videtur q nō. qz per nullā potentiā motuā organicā poteſt moueri aliquod corp⁹ localiter niſi quod eſt in loco circumſcriptiue. ſed potentia motiua anime Chriſti ē potentia organica: corpus autem Chriſti in ſacramento exiſtit non circumſcriptiue ſed tm diffinitiue. & non poteſt per ſuam motiuam potentiam localiter tranſmutari. ¶ Contra. quia habens eandem potentiam poteſt in eundem effectum per ipſam. ſed Chriſtus eandem potentiam quam habet in celo / habet et in euchariſtie ſacramento. ergo ſicut per ipſam ſe poteſt mouere in celo / ita et in euchariſtie ſacramento. ¶ Reſponſio. vbi ſic procedam. Primo tangam ⁊ excludam vnam opinionem. Secundo dicam aliter ad queſtionē. Tertio ⁊ vltimo ſoluaz duo dubia que poſſent moueri ab aliquo propter dicta in primo articulo queſtionis.

Quātum ad primum eſt opinio doctoris dicentis q in anima Chriſti ſicut ⁊ in anima cuiuſlibet alterius hominis eſt duplex potentia motiua. Una organica qua ipſa anima mouet corpus non immediate totum ſed vnam partem poſt aliam: que vocatur motus animalis progreſſiuus. Alia eſt nō organica: qua mediā te ipſa mouet totum corpus. Prima potentia / videlicet organica vtitur anima in vita preſenti. Secunda autem videlicet non organica que eſt principium mouendi localiter immediate totum corpus / qualis potentia motiua eſt in angelo / vtitur ea ſeparata / ⁊ etiā ipſa vtet vt vn poterit corpori coniuncta in gloria ſempiterna. Et he due potentie motiue ſunt alterius rationis. in angelo enim eſt potentia motiua vna videlicet non organica: cui repugnat alia puta organica. Tunc dicitur q licet Chriſti anima vt exiſtens in euchariſtia non poſſet vti potētia motiua organica: poteſt tamen vti alia / videlicet non organica. mouēdo per ipſam panis accidentia puta hoſtiam ⁊ corpus etiam ſibi preſens. ſicut enim angelus corpori coniunctus ad hoc vt moueat corpus ſibi coniunctum non oportet q prius moueat ſeipſum localiter / ita nec animam Chriſti oportet mouere prius localiter corpus ſuum q̄ moueat ſibi coniunctum euchariſtie ſacramentum. ¶ Sed contra iſtam opinionem arguendo triplicater pono tres ipi ꝓrarias concluſiones. ¶ Prima eſt: q potentia motiua eſt ab anima in re extra totaliter indiſtincta. cuius contrarium hec opinio preſupponit. ¶ Secunda eſt: q eſto q eſſet ab ipſa anima diſtincta non multiplex ſed tm vnica eſt ponenda. ¶ Tertia q eſto q multiplex ⁊ diſtincta qualibet Chriſti anima vt exiſtens in euchariſtia poteſt vti. ¶ Primam concluſionez probo ſic primo. qđ poteſt alicui competere per ſeipſum / nō eſt ei attribuēdum per aliquid ab eo diſtinctū. ſz ala vel angelus poteſt eſſe motiuū ſicut et intellectiuz ⁊ voluntū principium per ſeipſum oī a ſe alio circumſcripto. ergo ꝛc. Maior eſt euidens. quia nunq̄ ſine neceſſitate pluralitas eſt ponēda. ¶ Minor probatur. quoniā quod eſt perfectionis in formis inferioribus / non eſt ſuperioribus denegandum. ſed forme inferiores ⁊ imperfectiores puta materiales tā ſubſtantiales q̄ accidētales ſunt ſeipſis nō aliquibus mediantib⁹ ab eis diſtinctis immediate actuum eis poſſibilium principia productiua: vt grauitas motus deorſum ⁊ leuitas ſurſuz / ⁊ caliditas calefactionis: ſic de aliis: ⁊ hoc eſt perfectiōis in eis. perfectius enim eſt poſſe in effectum ſibi debitum per ſe ipſum q̄ per aliquid a ſe diſtinctum. ergo non eſt for-

mis supremis spiritualibus vt anime vel angelo venegã dum.quare ꝛc. ¶ Confirmatur. quoniam constat perfectionis esse posse per se acquirere effectiue:qđ possibile aliqui ẽ passiue.sed forme intellectuali existẽti in vno loco est possibilis aliuo locus vltra ab ipsoꝛ per consequens actus mouendi sicut intelligendi et volendi. ergo q̃ possit intelligere velle ꝛ localiter se mouere taliter per seipsam/hoc est perfectionis in ea.nec magis angelo vel alc existenti in vno loco/videtur repugnare posse per suam essentiam immediate non per aliquam potentiam sibi additam ad locum alium sibi possibilem se transferre q̃ grauꝫ existens sursum moueri deorsumue sicut deorsum sursum immediate localiter per seipsuꝫ. ¶ Et si dicas q̃ graue non mouetur per seipsum:sed p grauitatez et leue per leuitatem ꝛ accipio huiusmodi grauitatem ꝛ leuitatem.de quibus arguo. quoniam constat ipsas cẽ formas materiales ꝛ imperfectas:ergo cum ipse sint immediatũ principium talium motuum eis conuenientiũ non apparet rõ q̃re hoc sit omnis spiritualibus eis perfectionibus denegandum. ¶ Preterea secundo arguo sic ad idem.quoumcũq existentium in potentia passiua ad aliquem actum perfectius esse videtur illud quod per se ẽ illius actus actuũ principium non tm̃ passiuuꝫ q̃ illud quod est passiuum tm̃modo nõ actiuum.sed omnis forma spiritualis creata substantialis vt anima vel angelus ꝛ quecunq; potentia sit in ipsa/est localiter mobilis passiue:ergo si forma huiusmodi non potest esse huius motus actiuum sed tm̃ passiuũ principium per seipsam/sequitur q̃ aliquid sit in ipsa puta potentia motiua que est huiusmodi motus localis actiuum principiuꝫ ꝛ passiuum perfectius ipsa forma.hoc autem videtur esse falsum.ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. quia aut essentie angeli vel anime repugnat esse immediatum principium productiuum intellectionis volitionis ꝛ localis sibi possibilis motionis ratione perfectionis / aut ratione imperfectionis.Sed non propter primũ:quia maioris perfectionis est esse alicuius actus actiuum principium q̃ passiuum.Anima autem vel angelus est subiectum recipiuum passiue omnium predictoꝝ. ergo ꝛc. ¶ Nec propter secm̃ / videlicet ratione imperfectionis:qꝫ non videt cẽ aliqđ si essentia alc vt angeli pfectius q̃ sint ipsi ergo ꝛc. ¶ Nec valet si dicat q̃ non omne actiuus est p fectiuus:ꝛ ideo licet potentia sit actiuus q̃ essentia: non tamen sequitur q̃ sit perfectior ipsa. ¶ Primo. quia ratio predicta non accipit omne actiuus esse perfectius sed q̃ existentium in potentia passiua ad eundem actuꝫ perfectius est qđ est illius actus principium q̃ qđ est subiectum tm̃ passiuum. ¶ Secundo.quia licet non omne actiuus sit perfectius:tamen eorum que sunt idem realiter ꝛ diuersa formaliter tm̃ / cuiusmodi sunt secũdum doctorem istum essentia ꝛ potẽtia / perfectius est qđ est omnis perfectionis sibi possibilis actiuum:q̃ quod nullius est actiuum principium sed passiuum.sed essentia anime vel angeli supposito q̃ ab omnibus suis potentijs sit distincta/nullius actus sibi possibilis est actiuum principium sed passiuum:quelibet autem potentia est actiua omnis perfectionis sibi naturaliter possibilis:ergo q̃libet erit perfectior q̃ sit ipsa essentia:quod est falsum.q̃re ꝛc. ¶ Secundã conclusionez/ vez q̃ si dicat sit potẽtia motiua ab ipsa distincta/non multiplex sed tm̃ vnica sit ponenda/pbo sic.respectu actꝰ eiusdẽ rationis nõ oportet aliquo ponere plures potẽtias:sed sufficit vnica et vnius specifice rationis ¶ Hoc apparet. qm̃ licet eadez potentia sit aliqñ productiua diuersoꝝ:qꝫ nec oportet tantam vnitatẽ esse in effectibus quãtã est ipsoꝝ:tñ ceteris ad effectum vnius rõnis sufficit potentia siue causa vnius rationis.sed motus localis alc vel angelo possibilis est vnius rationis:ergo ꝛ potentia motiua. ¶ Quod non apparet.quoniam motus localis non est nisi acquisitio partis ipartij super quod est motꝰ post partẽ. ¶ Tũc potest argui.qꝫ nõ magis huiusmodi acquisitio q̃ est motꝰ localis/est alterius rationis q̃ acquisitio qualitatis q̃ est motus alterationis/vel quãtitatis que est motꝰ augmẽti.sed ois motus alterationis respectu eiusdem termini videtur esse eiusdem rationis:supposito q̃ sit distinctum aliqđ a termino in re extra:ꝛ similiter motus augmenti ergo ꝛc. ¶ Sed qꝫ ista ratio accipit dubiũ ꝛ forte falsum ideo aliter arguitur ad ꝓpositum sic.nõ magis vna successiua acquisitio loci vel cuiuscunq; alterius rei differt ab alia successiua:q̃ vna instantanea differat ab alia.sed cuiuscunq; rei omnis acquisitio instantanea est eiusdẽ rationis. ¶ Hoc apparet.non enim est intelligendum nec imaginandum instantaneã mutationẽ qua deus põt mutare vnum corpus ad vnum locũ/esse alterius speciei ab alia qua potest mutare idem corpus iterum vel aliud ad eundem similiter in instanti.ergo nec in proposito est dicẽdum q̃ motus successiuus quo alis corpori coniuncta in principio mouet corpus motu progressiuo/primo vez vnam partem eius q̃ aliã transmutãdo/sit alterius speciei a motu locali/quo separata ala vel angelus potest mouere aliqđ corpus insimul totum primo. ¶ Preterea ad idem arguo sic secũdo.non magis respectu motus ꝓgressiui ꝛ alterius quo mouet aliquod totũ primo/oportet ponere in anima diuersas potentias motiuas q̃ respectu motus circularis ꝛ recti. ¶ Hoc apparet.qm̃ omnis motus rectus est magis a circulari q̃ ab alio recto distinctus.sed cadẽ potentia motiua potest esse immo ẽ principium motus localis recti ꝛ circularis. per eandez enim potentiam motiuam per quã angelus se potest mouere vel etiam anima separata motu recto/posset etiaz mouere se motu circulari:ergo cum tam motus progressiuus quo totum mouetur per partes/q̃ alius quo totũ mouetur primo secunduꝫ se/sit rectꝰ vel circularis(vter q; enim potest esse rectus vel circularis)non videtur q̃ respectu ipsorum in anima vel in angelo diuerse potentie motiue localiter sint ponende. ¶ Confirmatur. quia si ideo in anima est ponenda potentia motiua organica quia ipsa mouet corpus quod informat motu progressiuo:consimilis potentia in angelo est ponenda ꝛ quod est falsum. ergo ꝛc. ¶ Probatio maioris.quoniã nõ magis in anima est ponenda huiusmodi motiua potentia organica:quia mouet organice motu progressiuo corpus per ipsam informatum:q̃ si moueret simili modo corpus sibi cõiunctum/per ipsam tamen non informatum. Et q̃ sequitur:q; in omni forma corpus sibi coniunctum sic mouente vez motu progressiuo potẽtia motiua organica est ponenda.sed angelus corpus sibi coniunctum humanum mouet motu progressiuo. Constat enim q; angelus Tobie non mouebatur localiter aliter q̃ Tobias.ita enim mouebat motu progressiuo et non alio corpus cui erat coniunctus / sicut anima Tobie suum per ipsam animam informatum.ergo similiter in angelo est ponenda duplex motiua potentia:quod est falsum. quare ꝛc. ¶ Preterea tertio arguo sic ad idem.nõ videtur impossibilius eandem potentiam esse principium motiuũ eiusdem corporis duplici isto motu/videlicet progressiuo et alio/ q̃ ipsam esse principium motiuum vnius corporis vno motu progressiuo ꝛ alterius alio.sed anima corpori coniuncta in presenti eadem potẽtia motiua qua mouet corpus sibi coniunctũ motu progressiuo/mouet aliꝰ corpus ab ipso diuisum vt lapidem protectũ motu alio a progressiuo.ergo non est inconueniens ipsam cõsimiliter per eandem potẽtiam posse mouere idem corpus/puta suum cui coniungitur/vtroq; motu predicto puta pro

gressiuo videlicet in presenti ⁊ alio in sequenti. ¶Confirmatur. quia eadem potentia qua Tobie angelus mouebat corpus humanum sibi coniunctum motu progressiuo/poterat ipsum mouere motu alio. ergo propter istos duos motus possibiles non oportet in ipsa ponere motiuas potentias sic distinctas. ¶Quare aũt anima non potest mouere corpus suum in presenti nisi motu progressiuo: cum hoc possit facere in sequenti: Hoc dici poterit quando agetur de actibus corporeis ad presens aũt hoc sufficiat: q̃ diuersitas horũ motuum non arguit diuersitatem potentiarum. Esto etiam q̃ diuerse potentie motiue respectu ipsorum in anima ponerentur: non minus tamen magis esset dubium: quare nunc in presenti non potest ipsa anima mouere corpus suum motu alio quo ipsum mouere poterit in sequenti: q̃ ponendo in ipsa potentiam vnam tm̃. ¶Ad̃ apparet. quoniam magis dubium est et mirum/quomodo in anima potest esse aliqua potentia que non possit in actum sibi debitũ in presenti aliquem sed tantummodo in sequenti: q̃ q in ipsa sit potentia aliqua que possit in actum aliquem in presenti et in alium sibi nunc impossibilem in sequenti. ¶Hoc apparet. quia etiam de facto ita ponitur esse. nõ enim omnia que anima potest intelligere etiam naturaliter in sequenti/potest intelligere in presenti/ sed tm̃ aliqua. Et ita anima vel intellectiua potẽtia si ponatur ab ipsa distincta est principium productiuum alicuius actus intelligendi in presenti: non autem omnis sibi possibilis in sequenti. Sed ponẽtes in anima coniuncta corpori duplicem motiuam potentiam/vez organicam ⁊ nõ organicam: qua vt dicũt anima nullo modo potest vti naturaliter in presenti: ponunt in ipsa potentiam cuius nullus actus est ipsi naturaliter possibilis in p̃senti. Ponentes aũt in ipsa vnicam tm̃ hm̃oi potentiam motiuã qua potest mouere corpus suum motu p̃gressiuo in p̃senti ⁊ alio in sequenti/ponunt in ipsa potentiam cui est actus aliquis possibilis in p̃senti: licet non ois ipsi possibilis in sequenti. ergo hoc non est inconueniẽs nec magnũ dubiũ quomodo possit fieri cum simile appareat in potentia intellectiua. sed primum videtur maius dubiũ ⁊ mirandũ. ¶Confirmatur. q̃ potentia motiua consistit in p̃senti ⁊ in seq̃nti mobili eiusdẽ rõnis/videl. ipz mouere posse quãtum ex se est/nisi aliq̃d aliud obuiet/ita in presenti vt in sequenti. sed hm̃oi nõ organica potẽtia si ponat est sibz secundum eandem rationis distincta secũdum eam ab alia potẽtia organica/⁊ habet idẽ corpus numero sibi coniunctum in p̃senti qd̃ habebit in sequenti: ergo nõ maius dubiũ est q̃re corpus nõ possit moueri in presenti nisi motu tm̃ p̃gressiuo/ponendo in ipsa hm̃oi duplicem potẽtiã motiuam/ q̃ tm̃ vnam: ⁊ maxime q̃ secundum ipsũ potẽtia motiua anime non organica est eiusdẽ rõnis cum potentia motiua angeli. sed angelus videtur posse mouere corp⁹ nõ btm̃ sed corruptibile sibi coniunctũ non tm̃ motu p̃gressiuo sed alio: ergo ⁊ alia ipsa cũ habeat potentiaz eiusdẽ rationis secũ. quare ꝛc. ¶Preterea quero/quare vna harum potentiarum motiuarum magis dicitur organica q̃ alia/esto q̃ ponẽs diuerse. Aut est potentia dicit organica quia elicitiua actus mediante corporeo organo/vt potentia visiua q̃ elicit in se actum videndi non nisi oculo mediante: aut quia elicit actum in organo puta i corpore aliquo: aut quia est elicitiua actus sibi debiti in corpore isto modo/vez quia motiua ipsius non immediate secundũ ipsũ totũ: sed secũm partes modo quo aliqd progressiue mouet. Si primo modo dicatur potentia organica/vel secundo/non magis vna potentia motiua potest dici organica q̃ alia. ita est vna sicut ⁊ alia est principiũ mouendi corpus sibi coniunctũ ⁊ seipsaz mediante corpore moto. Si autem tertio modo vna potentia motiua dicatur organica: qz vez ẽ motiua corporis motu progressiuo: ex hoc esto q̃ cẽt verũ nõ seq̃retur nec haberet q̃ magis ista q̃ alia sit potentia organica appellanda: cũ etiã angelus vt supra dictum est sit motiuus corporis motu p̃gressiuo hm̃oi: cum tm̃ in ipso aliq̃ potentia motiua organica non ponatur. Et ita esto q̃ in anima essent tales vne potentie motiue: quarum vna esset principiũ motus progressiui ⁊ alia alterius. non video quare magis vna q̃ alia organica diceretur. ¶Confirmatur. quia potentia independens a corpore in eliciendo debitum sibi actum/non est potentia organica magis q̃ intellectiua, sed potentia motiua tam anime q̃ angeli est in eliciendo actum ab omni corpore independens. ¶Hoc apparet. quia alias anima separata non posset mouere seipsam sicut non potest videre nec aliquem alium actum sentiendi elicere: quod est falsum. ergo ꝛc. ¶Si dicatur: q̃ licet potentia motiua vna puta non organica / qua videlicet anima mouet seipsam / sit independens a corpore: non tamen a corpore est independens illa qua mouet motu progressiuo siue organice ipsum: cum hoc motu non possit mouere aliquid nisi corpus. ¶Hoc nõ obstat. quoniã sicut motu progressiuo non potest mouere localiter nisi corpus/ita nec actu intelligendi corpus potest intelligere nisi corpus. Hoc propter hoc sequitur q̃ potentia corporis intellectiua sit organica magis q̃ spiritus intellectiua. sed non minus videtur q̃ anima eadem potentia mediantibus diuersis actibus possit corpus ⁊ seipsam mouere q̃ intelligere siue velle. ergo ꝛc. ¶Confirmatur quia potentia non dicitur organica quia actus eius est corporis obiective. alias intellectus esset potẽtia organica ⁊ voluntas: ergo licet motus progressiuus localis nõ sit nisi corporis obiective: potest esse tamen ⁊ est motiue potentie non organice quidditatiue. q̃ enim motus progressiuus sit solius corporis/hoc est quia ipso non mouetur mobile localiter primo totum. omne autẽ indiuisibile ⁊ spirituale localiter motũ oportet moueri localiter primo totum. vnde licet motu non progressiuo posset moueri localiter non tm̃ spiritus sed etiam corpus: non tamen motu progressiuo aliquid nisi corpus: cum talis motus exigat in mobili multas partes/secundum quas primo mouetur q̃ secundum totum. ergo ꝛc. ¶Tertiam ⁊ vltimam conclusionem/videlicet q̃ anima Christi vt existẽs in eucharistia potest vti omni potentia motiua/esto q̃ in ipsa sit talis potentia multiplex ⁊ non vna: probo. ⁊ hoc supposito q̃ Christi corpus in eucharistia sit quantum diuisibile ⁊ extensum. quoniam vna et eadem potentia circa idem obiectum omnino inuariatum eundem potest elicere actum. sed si Christi corpus est quantũ in sacramento eucharistie vt in celo ipsum est hic ⁊ ibi omnino inuariatum secundum se licet variatum quantum ad essendi modum in alio. ergo ipsum est mobile ab eadem potentia vtrobiq. quare ꝛc. ¶Confirmatur. quia corp⁹ animalis nõ ideo est mobile motu progressiuo: quia vna eius pars est in vno ⁊ alia in alio parte loci: sed precise q̃ habet diuersas partes in ipso extensas ⁊ extra se mutuo: quarum vna est mobilis ante q̃ alia. ergo omne corpus sic habens in seipso partes dispositas ⁊ distinctas qualitercunq̃ sit in loco/siue circumscriptiue videlicet siue tm̃ diffinitiue/ẽ localiter mobile motu progressiuo. ¶Hoc apparet per contrarium. quoniam q̃ anima vt angelus non sit mobilis localiter isto motu videlicet p̃gressiuo: hoc non est quia tota anima vel totus angelus est in toto loco et in qualibet parte eius: sed quia non habet partes sic distinctas ⁊ dispositas. sed si corp⁹ Christi est in sacramẽto quãtum/habet ibi in seipso toto licet non in sacramẽto partes sic dispositas ⁊ distinctas videlicet extensas sicut in celo ⁊ extra se mutuo existen-

tes.ergo ꝛc. ¶Hec de primo.

Quātū ad secundum: non distinguendo iter potētiā motiuā ꝛ organicā ꝛ nō organicā: sed supponēdo ipsā in quocunq; mouente se esse vnicā ab essentia indistinctā totaliter in re extra/vt apparet ex dictis in secundo/vbi de distinctione huiusmodi vel vnitate potentiarum et essentie est specialis questio/aliter quantū ad istum articulum est dicendum. Ad cuius euidentiam pono sex cōclusiones. ¶Prima est: q Christus non potest localiter se mouere i eucharistie sacramento nec etiā in eius loco. ¶Hec est euidens. quoniam nullum corpus etiam circumscriptiue existens in loco/potest moueri in ipso. aliud enim est moueri a loco aliquo: ꝛ aliud moueri in loco. Existens enim in loco siue sit spiritus siue corp⁹ bene potest moueri ab ipso ad locū aliū: non tñ in ipso. vnde nec corpus videtur se posse mouere localiter in celo i debito sibi loco/licet possit se mouere in celo se ab vno loco sibi debito ad alium transferendo. ergo consimiliter in proposito Christus nullo modo videtur posse localiter se mouere in eucharistie sacramēto nisi sicut quasi in continente: quēadmodū anima mouetur in corpore moto a se vel ab alio⁹ existens in naui dicitur localiter moueri in ipsa. Sz q̄ sedt q licet Christ⁹ moueri possit localiter in eucharistia mota vel a se/vel ab alio/non tamen ita ipsa non mutata localiter. ¶Secunda conclusio est: q Christus vt existens in eucharistie sacramento potest in ipso moto mouere localiter semetipsum. ¶Hec apparet. quoniam potens mouere vnum alteri inseparabiliter coniunctum/potest mouere ꝛ alterum. ¶Hoc patet quia quodcunq; sine altero localiter mobile videtur ab ipso diuisibile. et ita econtrario nullum ab aliquo indiuisibile potest moueri localiter illo non moto si est mobile sicut est quodlibet ens creatum. sed Christi corpus vel etiam totus Christus est ex diuino beneplacito et statuto indiuisibile ꝛ inseparabile ab eucharistie sacramento: quod quidem eucharistie sacramentum potest mouere localiter ipse Christus seu eius anima/ꝛ posset: esto q non esset alibi p̄ter q̄ in ipso. ¶Probo. q; non min⁹ anima Christi coniuncta eucharistie simul cum corpore videtur posse mouere localiter ipsam eucharistiam q̄ si ipā sine corpore vniretur. sed ꝓtat alia a proprio corpore separatam posse mouere localiter/sicut ꝛ angelus corpus quantumcūq; sue virtuti motiue proportionatum ꝛ coniunctum. ergo ꝛ anima Christi coniuncta eucharistie sine corpore q̄ informat/posset ipsam mouere. q̄re ꝛc. ¶Et si contra hoc arguatur: quia coniuncta corpori ꝓprio q̄ informat nūq̄ mouet localr corp⁹ alterū nisi mediāte suo ꝓprio q̄ informat illud impellēdo/puta manu vel pede vel aliqua alia parte corporis mediante. sed ala Christi non sic videtur mouere eucharistiam ipsam: videlicet aliqua parte sui corporis impellendo. quoniaz omnis ala sic mouens corpus aliq̄ extrancum sibi coniunctum realiter mouet localiter proprium corpus suum. puus enim mouetur man⁹ qua mediāte lapis impellitur: q̄ ipse lapis impulsus. sed non videtur q anima Christi pr⁹ in sacramento moueat corpus suum nec aliquam eius partem q̄ ipsum eucharistie sacramentum: cum nec corpus suū proprium moueatur nisi quia sacramentum hmōi transmutatur. quare ꝛc. ¶Ad hoc potest responderi: q licet sic sit in nobis in p̄senti/q videlicet anima nostra nō pōt mouere aliquid aliud a corpore q̄ informat nisi ipso per eam informato corpore mediante/ꝛ per consequens ipso puus moto: non tā sic est dicendū de anima Christi: sicut nec de anima alicuius alterius beatorum. non enim immediatus Christi anima videt posse mouere localiter corpus suum q̄ q̄cunq; aliud per ipsam mobile sibi coniunctum. vnde sicut anima cuiuslibet beatorū potest mouere corpus suum motu alio a p̄gressiuo/quod nō pōt facere anima alicuius viatorum in p̄senti: ita videtur q etiam posset quodcunq; corpus sibi coniunctum per ipsam mobile eque mediate posse mouere sicut proprium corpus suum/licet anima nostra hoc non possit facere in p̄senti. ꝛ ita per consequens anima Christi coniuncta eucharistie potest ipsam mouere immediate non ipsam impellendo manu vel pede vel aliqua alia parte sui corporis mediante. ¶Et si dicatur contra hoc: quia Christ⁹ vsq; ad mortem fuit viator: ergo per consequens saltem illo tempore eius anima non potuit aliquod corp⁹ extrā secum nec eucharistie sacramentū mouere nisi suo corpore mediāte. ¶Ad hoc potest dici: q sicut Christus licet viator potuit se mouere localiter: ꝛ sicut aliquando fuit motus motu alio a progressiuo/vt quando fuit elapsus de manibus Judeorum eum volentium p̄cipitare. Luce.13. Etq̄s elapsus ē de manib⁹ eorum ꝛ māsit i Ierusalem. Luce.2. ita potest dici q et⁹ anima potuit etiā tunc mouere corporis extraneum sibi coniunctum/modo nobis impossibili/vez immediate. sicut enim singulariter potuit mouere localiter corpus suum/ita ꝛ alienum. quare ꝛc. ¶Tertia conclusio est: q Christus vt existens in huiusmodi sacramento potest mouere se localiter ab isto sacramento ipso tamen non dimisso. ¶Hec apparet. q; idē ē mouere se in sacramēto ꝛ a sacramēto hoc modo accipiendo. vnde sicut corpus existens primo in vno loco/ꝛ secundo in alio non dimisso primo dicitur esse mutatum a primo loco ad secundum/licet priori non dimisso: ita Christus potest dici moueri ab eucharistie sacramento non dimisso. In hoc tamē differenter dicitur moueri a sacramento ꝛ corpore a loco non dimisso. quoniam corp⁹ sic motum a loco in motu nihil dimittit/sed tñ aliq̄d acquirit: Christus autez motus a se vel ab alio mouente creato in eucharistie sacramēto vel ab ipso: licz non dimittat eucharistie sacramēntum/dimittit tñ locum et⁹ primū/eū per nullam potentiam creatam posset existere simul in diuersis locis. ¶Quarta conclusio est: q Christus deo p mittente posset mouere localr se ipso dimisso de loco/ vel corp⁹ alio trāsferēdo. ¶Hec appar ꝛ. q; qō non potest sua virtute ab aliquo separari nec ab ipso dimisso ad aliud trāsmutari. sed Christus vt homo non potest se separare seu diuidere deo sic statuente/ab eucharistie sacramento. q̄ ꝛc. ¶Sexta conclusio est: q Christus vt in sacramento existens non potest se mouere localiter motu p̄gressiuo ¶Hec p̄batur. q̄n aut corpus Christi est quantum ꝛ extensum vt existens in hoc sacramēto/aut non. Si non est quantum/nullo modo magis q̄ anima separata a corpore potest localiter motu hmōi se mouere. Si autem est ibi extensum/non potest etiam motu isto localiter se mouere. q̄n nulla duo quāta ꝛ extensa adinuicem inseparabilia possunt moueri naturaliter nisi vniformiter. ¶Hoc apparet. q̄n q̄cunq; quanta quotum vnuz mouet motu p̄gressiuo s̄m partes: ꝛ aliud alio motu/quia primo ꝛ immediate scōm se totū: i tali motu sic difformi vt totaliter vel partialiter scōm aliquas partes ipsorum necessario diuidunt. q est vnum quantū primo motū scōm se totuz sit vnitum scōm quamlibet sui partē alteri quanto ipso moto tñ scōm aliquam eius partem: hoc olno est impossibile p naturam. sed corpus Christi et eucharistia sunt duo quanta naturaliter inseparabilia: ergo ꝛ vniformiter tñ mobilia. sed eucharistia ipsa cū sit quantū vniforme

non est mobilis motu aliquo progressiuo: ergo nec Christi corpus vt inseparabiliter ipsi presens. ¶ Confirmatur. quia si Christus vt in eucharistia posset moueri motu progressiuo/puta vna pars q̄ alia sui corporis moueretur. I omni enim motu animalis progressiuo prius mouetur vna pars corporis animalis q̄ alia: et per consequens ipe ptes sunt in diuersis locis. Aut igitur Christo taliter se mouente tota eucharistia est plena cuilibet parti corporis Christi et in eodem loco cum ipsa: aut tñ vni et non alteri. Sz non potest poni secundum: quia sicut totū Christi corp⁹ est in qualibet parte eucharistie: ita et tota eucharistia est simul cuz qualibet pte Christi. ergo relinqtur primū: vez q tota eucharistia ē simul cum oibus partib⁹ corporis Christi. Sz ptes corpis Christi moti motu progressiuo sunt in diuersis locis simul. ergo et eucharistia ipsa tota. sed hoc est impossibile per naturam/vez idem quantum simul in diuersis locis existere. ergo ꝛc. ¶ Sz ptra hoc arguit quoniam anima est in qualibet corporis parte: et cū moueat corpus motu progressiuo/mouetur et ipsa etiam mediante corpore isto motu sibi impossibili: vt a corpore separate. sed existens in diuersis partibus in diuersis locis existentibus est similiter in diuersis locis: ergo anima existens in diuersis corporis motu partib⁹ motu progressiuo est in simul in diuersis locis. sed ita pōt eucharistia esse i diuersis locis sicut et ala. ergo ꝛc. ¶ Respondeo q̄ nō est similis de anima vel de angelo et de eucharistia et quacūq; re alia corporali. qm̄ angelus in quocūq; loco existēs est in eius pte qualibet totus/quia nec aliter naturaliter nec etiam supernaturaliter pōt esse in loco nec in re aliqua corporali. Cōsimiliter dico de alia in prio corpore qō informat vel in quocunq; alio existente. Ex quo sequitur q̄ angelus vel ala licet sit in vno loco totaliter: nō necessario est in plaribus partialib⁹ simul: cum q̄libet pars loci i quo est/sit vel esse possit locus propius alicuius corporis: et per cōsequens in partibus loci i quo oibus simul existit ala vel angelus/diuersa corpora sint vel esse possint: qō esse non possent nisi diuersa loca existerēt. Hec tñ ex hoc sequitur q̄ sint in diuersis locis totalib⁹ eis adequatis: cum illa ola sz diuersa respectu corpoꝝ diuersoꝝ faciāt vnū totale et adēqtū locū: cui tota et eius oibus ptib⁹ et nō ptib⁹ angel⁹ vel ala siue separata a corpore siue mediāte sibi cōstructo corpe pōt coassistere et realiter pns esse. Et ideo q̄ ala corpore moto motu progressiuo sit in diuersis locis hoc est nō tm̄ qz est simul i diuersis ptib⁹ sic mota corporis in diuersis existētib⁹ locis: sed etiā qz separata a corpore p se immediate posset ēe in toto loco i q̄ erat antea corpus mediāte et eius partibus distātib⁹ et i qualibz eius pte ab alia pte distante. nō sic autē ē de eucharistia nec de aliq̄ re alia corporali. qm̄ eucharistia siue hostia cōsecrata/sz tota sit pns cuilibz pti Christi nō tm̄ cuilibz pti loci. est cm̄ circūscriptiue i loco sicut res alia corporalis: tō determinat sibi tantū locū vt sibi adeqtū/extra quē i aliq̄ alio non pōt esse simul p naturā: sicut nec etiā ala vel angel⁹ pōt esse i loco sibi adeqto et in aliq̄ alio simil cū illo/sz sit i pribus ptialib⁹ simil tot⁹: qō non pōt alicui quāto circūscripte existi i loco naturaliter repugnare. qre ꝛc. ¶ Hec de. 2.

Quantum ad tertium: sunt duo dubia dissoluenda. ¶ Primū/an possit ab aliq̄ moueri motu progressiuo localiter corp⁹ Christi vt i eucharistia existēs. ¶ Secūm: an ala vel ang⁹ mouēs corp⁹ motu progressiuo dicat moueri illo motu an alio. videt cm̄ q̄ nō illo: cū talis mot⁹ nō possit esse illi⁹ qō simil totū mouet. Sz ala simil tota mouet sicut et angelus: cū nō habeat ptes et ptes. ꝛc. ¶ In p̄mū arguit. qz si alio motu a motu progressiuo corpis moueretur/tūc oē tale localiter motu progressiuo motū moueret duplici motu locali/vez motu progressiuo corporis/et alio sic: qō ponere nō oportz. ꝛc. ¶ Ad p̄mū dicēdū q̄ si corp⁹ Christi ē i sacro p̄tū seu extēsuz vt i celo sz totū i toto sacro et i q̄libz eius pte/pōt vtiq; p diuinā potentiā moueri locali i ipo sicut et i celo motu progressiuo. Si autē ponat corpus Christi i sacro extēsū esse a nullo motore videt moueri posse vt i sacro ipo/vel cū ipo motu hmōi progressiuo. ¶ Pumū pbat. qm̄ q̄ corp⁹ Christi vt i sacro extō/sz quātū nō possit moueri localiter p naturā motu progressiuo: hoc ē qz vt dictū ē tūc seqret q̄ eucharistie sacrm esset simil i diuersis locis distātib⁹/qō ē possibile fieri p naturā. Deus nō ē impossibile hoc motu mouere corp⁹ Christi i eucharistie sacrm et to q̄ pōt i diuersis locis distātib⁹ facere i simul idē quātū: sz de⁹ hoc pōt facere. ꝛc. ¶ Cōfirmat. qz corp⁹ alatis si nō mouet naturaliter progressiue qz ē totū i toto loco et ptes i ptib⁹: sz pōt esse qz hz diuersas ptes i toto nō i loco sic dispositas et distictas qz extra se talē existēs. sz si Christi corp⁹ ē p̄tū i sacro sicut i celo/sz i sacro sit indiuisibiliter et i celo circūscriptiue cō silez ordinē p̄tū hēt i toto i celo et in eucharistie sacro. q̄ possit ē mobile localiter hic et ibi. Dñ q̄ naturaliter nō possit moueri motu hmōi progressiuo vt i sacro hoc nō ē vt videt qz ibi i sacro ē indiuisibiliter/totū vez i toto et i q̄libz eius pte cū hoc ad motū hmōi supposita p̄tā extēsione i ipo toto mobili nihil facere videat. sz tm̄ hoc ē qz p̄ corp⁹ ē ab eucharistia cui repugnat alatis mot⁹ progressiu⁹ et ab ei⁹ loco segabili: nec i diuersis locis simil ēe pōt p naturā. ¶ Ex q̄ sequit corollarie: q̄ si Christi⁹ posset p naturā a sacro eucharistie manēte diuidi/vel si de⁹ statuisz ipaz eucharistiā p suā oīpotētiā simil ēe i oib⁹ locis distātib⁹ q̄b⁹ esset partes corpis Christi moti localiter progressiue: altero horū ponit posito/vel vtroq; Christi⁹ posz vt extēsus i eucharistie esto q̄ nullibi alibi existeret/ mouere seipz motu hmōi progressiuo: vel diuidēdo se ab eucharistia si posset facere: vel remanēdo cū ipsa si ipsa fieri i diuersis locis simul esset diuinit⁹ institutū. ¶ Secōm vez q̄ si corp⁹ Christi nō hēt hic ēe p̄tū seu extēsū/nō possit moueri localiter ab aliq̄ tali motu videlz progressiuo/appet. qz si sic: aut moueret motu isto immediate: aut alio mediāte: puta ipsi p̄sacto eucharistie sacro. sz neutro istoꝝ modoꝝ videt posse moueri. qm̄ nihil immediate pōt moueri motu hmōi progressiuo nisi diuisas et extensas hās ptes. Quō pz. qz oē sic motū pti⁹ mouet sm̄ vnā sui ptē q̄ sm̄ aliā. hoc autē modo ipossibile ē moueri illa q̄ nō hāt ptes: vel qō hēt ptes: oino indistātes q̄le esset corp⁹ oē inextēsū. ꝛc. ¶ Nō pōt ēt moueri isto motu alio mediāte puta eucharistie sacro: sicut ala existēs i corpore/pōt dici moueri isto motu corpe mediāte sic primo moto: qm̄ eucharistia non ē mobilis motu progressiuo sicut corp⁹ cuiuslibz alatis. Iz cm̄ oē mobile isto motu sit quantū/non tm̄ oīe quantū est primo mobile isto motu. q̄re ꝛc. ¶ Ad secōm dubiū pōt dici: q̄ eodē motu q̄ mouetur Christi⁹/mouet et ala ipm̄ mouens ac informās. hmōi tm̄ mot⁹ ēt progressiu⁹ vt corpis/nō autē vt ale: sicut si beati eodē actu viderēt deū et alia in ipso ille act⁹ ē beatificus vt dei/nō autē vt alicui⁹ alteri⁹ rei. ¶ Et qm̄ ēt q̄ motu progressiuo nō pōt moueri illō qō simil totū mouet/pōt dici q̄ verū ē primo et immediate. bñ tm̄ totū simil primo motū corpore primo moto motu progressiuo pōt dici moueri secundario illo motu: tm̄ nō ē progressiuus vt ē ipsi⁹ sed vt alterius/ vt dictū ē. Esto etiā q̄ ala pu⁹ moueat se q̄ corp⁹: adhuc pōt dici q̄ eodē motu mouet. Si tm̄ motus ponatur forma accidentalis aliq̄ per se vna a mobili motore et termino distincta/ oportz dicere tot esse mot⁹ qt sūt mota distincta realiter vel vnita: cum mot⁹ ponat ēe subiectiue in re mota: et idē act⁹ nō possit simil naturaliter existere i diuersis subiectis nec diuisis realiter nec vnitis. qre ꝛc. ¶ Sic ad q̄stionē. ¶ Ad rōnē i principio factā appet solutio ex distinctis tam i primo q̄ in secōo articulo questionis.

OCtauo quæritur: vtrū Christus vt exīs i hoc sacro possit videri corporalr ab aliq; t cognosci itellectualit a dnō. ¶Et videtur q sic. ¶Qm cū qlibz itelligibile vel sēsibile scōz illō qō ē sit itelligibile vel sensibile: q ꝓhs oē itelligibile t sēsibile scōz se pōt itelligi t sētiri vbicūq; exīs sz Christ⁹ scōz hūanitatē ē visibilis t itelligibilis: t ē idē i celo t i isto eucharistie sacro. ḡ ꝛc. ¶Cōtra. qz oē sēsibile hz in loco modū quātitatiuū. sz talē modū nō hz xp̄s i isto eucharistie sacro: cū sit tot⁹ i ipo t i q̄lz ei⁹ pte. ergo ꝛc. ¶Rñdeo. Ubi ē videndū ꝓio an xp̄s vt hic exīs possit cognosci intelligibilit a beato. Secundo. an possit videri corporaliter ab aliquo.

Quātū ad primū: ponunt quatuor cōclusiōes satis cuidētes. ¶Prima ē: q dnūs p actū dnificū vt dnificū nō itelligit xp̄i corp⁹ nec aliz vt ista i eucharistia cōtinēt. ¶Hec apparet. qm̄ esto q dni codē actu videant deū t alia i ipo/tñ ille act⁹ nō est dnificus nisi ad deū tm̄ terminat⁹. p talē igit actū vt dnificū nō intelligit aliqd ens creatū/nec p ꝓhs hō assumptus scōm se nec vt exīs i eucharistie sacro. ¶Cōfirmat. qz nō magis hō vt in sacro pinet ad actū dnificū q̄ vt exīs in v̄bo. sz existēs ista hois assūpti in v̄bo nō icludit i actu dnifico. nō enim mun⁹ cēt beat⁹ cēntali beatitudie q̄bz comphēsorū/q nūc sit. esto q null⁹ ipsoz intelligeret dei filiū icarnatū ꝛc. ¶Sz cū de⁹ ipe sit i hoc sacro: nūq̄d saltē ipse vt hic exīs est ad actū beatificū ptinēs? ¶Dicēdū q non. Act⁹ em̄ videndi t fruendi est dnific⁹: vt ad deū absolute sū ptū nō vt ad exīstē i alio termiat⁹. t tō videre deū vt exīstē hic vel alibi: hoc ē extrinsecū dnitudini: deū tm̄ vt absolute scōz se sūptū t simplr requrit. ḡ ꝛc. ¶Scda ꝓclo est/q tā dnūs q̄ dānat⁹ pōt naturalr intuitiue cognoscere xp̄m hoiez in eucharistia exīstē. ¶Hec ꝓbatur. qm̄ tō intellect⁹ viatoris nō pōt videre intuitiue seu cognoscere Christū hoiez cē in eucharistia/qz nō pōt intuitiue cognoscere substātiā/aut tm̄ aliquo mō. arguitur ex accītib⁹ sensibilib⁹. t tō qz hoc cernit̄ t sentit̄ cadit q̄ p⁹ accīta p ꝓhs magi naturalr arguit ibi cē cadē q̄ p⁹ sba/vez panis/q alia. sz in actu scām intellect⁹ creat⁹ q̄libz intuitiue cognoscit creata sibi ꝓsentia eo mō q̄ sunt itelligibilia: t p ꝓhs sbam pu⁹ q̄ accīta. ¶Tūc ex hoc pōt sic argui ad ꝓpositū. potētia intuitiue cognoscere potēs aliquā rē ꝓio t imediate scōz se nō ꝓpt aliud obiectū p⁹ cognitū pōt ipam intuēri vbiq; exīstē sibi ꝓsentē. sz intellect⁹ creatus q̄libz i statu seq̄nti pōt intuēri imo intuet creatā sbaz primo t imediate scōm se: nō ꝓpt aliqd ꝓcognitū t priū accīs: cū pr⁹ cognoscat forte sbam q̄ accīs. ḡ ois itellectus creat⁹ alter⁹ stat⁹ ꝓsens eucharistie sacro pōt naturalr intuēri xp̄m hoiez nō tm̄ deū in ipo realr existētez. ¶Confirmat. qz si intellect⁹ sepat⁹ ꝓsens eucharistie sacramēto nō posset intuitiue i ipso cognoscere xp̄m hoiem exīstem: aut hoc esset qz xp̄s nō apparet ibi sensibilr sub ꝓpꝛijs accītibus/puta sub forma seu figura hois sz i accīdentibus panis: aut qz est i accītib⁹ panis tali mō vez dnitiue nō circūscriptiue. sz neutrū horū impedit xp̄m holem hic cognosci a tali itellectu. qm̄ itellect⁹ ꝓpius cognoscēs sbam q̄ aliquā ei⁹ modū essendi/nec accīs ꝓpt nullū accīs nec aliquē essendi modū quātūcūq; extraneū impedit dn̄ posse sbam cognoscere sibi ꝓsentē realit. ex quo em̄ itellect⁹ ꝓio cognoscit substātiā ita naturalr cognoscere pōt ipaz si sit sub alienis accītib⁹ occultata/si aut si suis ꝓpꝛijs ifounata vl oib⁹ spoliata: t sic si sit alicubi mō essendi suo mō naturali ꝛio vez supernaturali/vt xp̄s in eucharistia: sicut si exīstat cū suo mō naturali essendi. sed itellect⁹ ois i alio statu ꝓio t imediate cognoscat substātiā. ḡ ꝛc. ¶Tertia ꝓclo ē/q itellect⁹ viatoris nō pōt naturalr intuitiue cognoscere xp̄m hoiez in sacro eucharistie exīstē. ¶Hec apparet ꝓpt ꝑuā rationē. qz vez talr nō itelligit i pātria intuitiue sbaz ꝓio: sz tm̄ aliq mō ipsam ex accītib⁹ arguēdo: t ideo ex accītibus sēsibilib⁹ sībz magi arguit naturalr loquēdo eāde manere in eis sbaz q̄ diuersā. sz hic manēt panis accīta sicut p⁹. ḡ ꝛc. ¶Quarta ꝓclo ē/q intellect⁹ viatoris pōt abstractiua notitia cognoscere xp̄z hoiez t deū manere i eucharistie sacro. ¶Hec apparet. qz hoc ois fidel notitia fidei q̄ abstractiua dicit intelligit t cognoscat. ḡre ꝛc. ¶Hec de ꝓmo.

Quātū ad secūdū & vltimum dicit doctor duo. ¶Primū est q de⁹ posset causare i quocūq; oculo gloriosō vel nō gliosō visionē corporis xp̄i: esto q nō existeret nisi in eucharistie sacro. ¶Hoc ꝓbat. qz visio ē forma absoluta: t ita pōt fieri sine obiecto vl respectu ꝓsentialitatis ad ipsum. ¶Secundum est/q illa visio sic causata nō posset cē corporis/vt in sacro exīstis. qm̄ visionē cē corporis vt hic exīstis icludit corp⁹ vt hic exīs cē. cām vi sībis/vel ꝓpriū t primū terminū ei⁹. sz corp⁹ vt hic nec pōt causare nec ꝓio terminare hmōi visionē: cuz tā causatio q̄ termiatio reqrat i obiecto primo causante vel ēmināte debitā dispositionē scōz locū: vez approximationez t distātiā debitā: corp⁹ aūt vt hic/ nec pōt approximari organo debito: nec distare: cū nō sit in loco. ḡre ꝛc. ¶Sz videtur q ista duo dicta doctoris sint icōuenia. qm̄ scōm primū dictū de⁹ pōt causare visionē corporis exīstis tm̄ in eucharistie sacro ei⁹ pōt esse visio. ḡre quō ei⁹/vel eā cēt ei⁹ vt obiecti sz tm̄ terminātis/vel vt ꝓncipiū eā cāntis. Nō scōz qz deus cēt totalr ei⁹ cā. ḡ hmōi visio cēt corporis vt obiecti sz nō vt sī vt i sacro exīstis. qz res nō videt nisi vbi existit supponē aūt q corp⁹ nō existeret nisi i eucharistie sacro ḡ ꝛc. ¶Confirmat. qz aut illa visio esset corporis absolute aut vt hic/aut vt alibi existētis. sz nō primū vt videt: nec tertiū: qz visio nō est nisi rei exīstis. t esto q possit cē nō exīstis/ex quo obiectū eius ē existit / magis videt cē ei⁹ vt exīstis q̄ vt absolute sumpti. nō existit etiā xp̄i corpus vt supponit nisi i eucharistie sacro. ḡ ꝛc. ¶Preterea oē corp⁹ quātū coloratū est visibile vbicūq; ē quātū. sz scōm ipsum/corp⁹ Christi scōm se tātū t tale est in eucharistie sacro/quātū t quale est in celo. ḡ ꝛc. ¶Confirmat. quia q corp⁹ aliquod sit in loco circūscriptiue: nihil videt facere ad hoc q sit visibile: dum tamen ipsuz aliter existēs videlicet diffinitiue sit in se tātū t tale/quātum et quale esset/si in loco circūscriptiue existeret. ¶Tūc ad rationē eius quādo dicit q visionē esse corporis includit. ꝛc. Dico q visionē cē alicuī obiecti quōcūq; sūpti / nūq̄ includit ipz esse causam visiōis sz obiectū. t ita ꝓcedim⁹ corpus xp̄i vt hic/suppōto q sit quātū/esse obiectū huius visiōis. Et qñ dicit/q nō pōt organo approximari: cū nō sit in loco: Dico q imo est in loco mediāte eucharistie sacramento: cū sit sīl cū ipo: t ita pōt approximari t distare realiter sicut t ipsum eucharistie sacramentū. vtrunq; enim inseparabiliter coniunctoz cuiuslmodi sunt Christi corpus t eucharistie sacramentū/equalr est propinquuz cuilibet vel distans ab ipso. ḡ ꝛc. ¶Et ideo dico alit. Ad cuius euidentiā pono tres cōclusiones. ¶Prima est/q si corpus Christi est tātū extēsiue t tale in sacramēto quātum t quale est in celo / tm̄ etiā est naturaliter visibile corpalr vt exīs i ipo eucharistie sc̄z: sic q naturalr videns posset: esto q nō existeret alibi nisi ibi. ¶Hoc ꝓbat. qm̄ qō scōz se est tale: vbicūq; repertū est tale. sed oē quātū coloratū scōm se nō propter aliquē existēdi modū ei⁹ in loco vel i q̄cunq; a se alio est visibile. sicut em̄ risibile nō exigit nisi hoiez connotādo possibilē ipsi actū ridēdi ita nec visibile nisi quātū coloratū / ꝓnotādo silr actum videndi possibilē circa ipm. ḡ vbicūq; ē quātuz colo

rotū ꝺ naturalr quantū eſt ex ſe eſt viſibile. ſed in ſacro vt ſupponit. Chriſti corpus eſt quātū ⁊ coloratū: qt tātū ⁊ tale/quātū ⁊ quale in celo. ꝙ ⁊c. ¶ Confirmat. qꝛ corpꝰ nō videt vt eſt circūſcriptiue vel diffinitiue in loco: ſed vt ſecundum ſe eſt quātū ſeu extenſum hñs ordinē partium extra ſe exiſtentiū in ſeipſo. Hoc appet. qñ ſi corpus nō poſſet corporaliē videri niſi vt ſic vel ſic exiſtis in loco: nunq̄ poſſet videri aliqꝺ corpus niſi videret cī locus. hoc aūt eſt falſum. ꝙ ⁊c. ¶ Tūc ex hoc arguo ſic ad ꝓpoſitū. oīne corpꝰ viſibile i pfectis exiſtis locis vniformiter quātū ad hoc qꝺ ē de rōne viſibil pōt corporaliē in eis oibꝰ videri quātūcūq; ſint i eis diffoꝛmiē ⁊ differēt quātū ad alia q̄ſa q̄ accidūt viſibili vt viſibile eſt. ſꝫ ſupposito qꝺ Chriſti corpꝰ ſit i ſacro tātū ⁊ tale quātū ⁊ q̄le ē i celo/ ipꝫ ē vniformiter vtrobiq; quātū ad hoc qꝺ eſt de rōne corporaliꝫ viſibil: diffoꝛmiē tātuꝫ quātū ad modū eſſendi in celo ⁊ in ſacro. qꝛ in celo circūſcriptiue/⁊ i ſacro diffinitiue. hmōi aūt exiſtendi modꝰ ois accidit rōni viſibilitatiſ/cū res nō videat vt ſic vel aliē i loco: ſꝫ vt i ſe quāta ⁊ colorata exiſtis ꝙ ⁊c. ¶ Scōa ꝓclo ē/qꝺ ſi corpus Chriſti ē in ſacro ineꝛtēſum/licꝫ coloratū color ſiꝰ ineꝛtēſionō pōt in ipſo corporaliter videri naturaliē nec ēt ſupnaturaliē/ vt videt. ¶ Hoc appet. qñ ipoſſibile eſt corporaliē videri niſi viſi omia debitū obiectū. nec eñ ſonꝰ pōt videri/ſicut nec color audiri. qꝛ nec color eſt obiū auditꝰ/nec ſonꝰ viſus. ſꝫ color indiuiſibilis ⁊ ineꝛtēſus/nō magis videt eſſe obiectū debitū actꝰ videndi/q̄ ſonus. ¶ Hoc ꝓbatur. qñ actus ſentiēdi nūq̄ circa obiectum aliqꝺ eliciatur niſi ſenſus organū corporeū pōt ab ipſo obiecto pmutus imutet. ſꝫ nullū organū corporeū pōt ab aliq̄ ineꝛtēſo ⁊ indiuiſibili imutari. ergo ⁊c. ¶ Sꝫ iſta rō nō ꝓbat color ineꝛtēſus ē in viſibilē/niſi tm̄ mō per naturā/puta actu videndi elicito a vidente. nō probat aūt eſſe impoſſibile ſupnaturaliter ipſum videri a deo viſione videnti infuſa: cū nec talis viſio exigat aliquā imutationem organi ab obiecto. ipſe ēt actus videndi eſt indiuiſibilis: cū ſit in alia indiuiſibili ſub tactuentre per qñs ipſi repugnare videt poſſe terminari ad viſibile ineꝛtēſum. Et qꝛ apud deū nō eſt ipoſſibile oē verbū/ cōcluſionē predictā/ꝺcꝫ nullū ineꝛtēſum poſſe ſentiri corporaliē/ aſſero naturaliter loquēdo. vtrū aūt ſupnaturaliē ſit ēt ipoſſibile nō definio quo ad pñs. ¶ Tertia concluſio eſt/qꝺ deꝰ poſſet corporis Chriſti cauſare ⁊ alicui infundere viſionē: ſto qꝺ ipſe Chriſti corpꝰ tm̄ exiſteret ⁊ ineꝛtēſum in euchariſtie ſacrāmēto. ¶ Hoc ꝓbatur qñ nō minus Chriſti corpore in euchariſtia indiuiſibiliē exiſtente poſſet deus cauſare ipſi⁹ corporaliꝫ viſionē q̄ ipſo nullibi nec modo aliquo exiſtente. ſed ipſo nullo mō exiſtente poſſet deus cauſare candē viſionem quā poteſt ipſo exiſtente. Hoc apparet. quia non magis viſio exigit rem actualiter exiſtētem/q̄ intuitiua intellectio. ſed hec poteſt eſſe nō exiſtētis. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat. qꝛ quotūcū qꝺ realiter diſtinctorū maxime abſolutoꝝ pōt vnum fieri ſine alio. ſed viſio corporalis differt realiter a re viſa ſicut intuitiua intellectio a re intellecta. ergo ⁊c. ¶ Sꝫ tūc eſt dubium qd per talē viſionē videret ille cui deus eam infunderet/ꝺcꝫ an corpꝰ Chriſti vt exiſtis in ſcō: an vt abſolute ſumptū. nō enim poſſet videre ipſum vt exiſtis alibi q̄ in ſacro: cuꝫ vt ſupponit non exiſteret niſi ibi. ¶ Ad hoc poteſt dici/q̄ aut coloratū licet ineꝛtēſum eſt ſupnaturaliter viſibile: aut nō. Si ꝓmū/dicēdū q̄ Chriſti corpe exiſtente tm̄ indiuiſibiliē i euchariſtie ſacro poſſet deꝰ cauſare viſionē ⁊ infundere ipſi⁹ vt ibi exiſtis. q quā per qñs habēs ipſum videret Chriſti corpꝰ vt exiſtēs hic tm̄ ꝺcꝫ in euchariſtie ſacrāmēto. Si aūt ponat ſecundū/ ꝺcꝫ q̄ nullo mō eſt viſibile aliquid/nec aliquo ſenſu ſenſibile niſi quātū: tunc nō poſſet cauſari viſio corporis vt hic exiſtētis/ ꝺcꝫ ineꝛtenſi. ſed poſſet cauſari viſio corporis talis quale ipſum corpus eſſet aptū natum eſſe/licet non eſſet/puta viſio corporis exiſtēti. nō enim minꝰ poteſt fieri per diuinā potētiā viſio corporis exiſtētis: ipſo corpore ineꝛtēſo exiſte q̄ nullo modo exiſtente nec ineꝛtenſe ꝺcꝫ nec extenſe. ſed vt probatū eſt rei nullo mō exiſtētis viſio corporalis pōt a deo cauſari ⁊ alteri infundi. quare ⁊c. ¶ Et tunc hoc ſupposito q talem viſionē nō videret corpus Chriſti vt in ſacramento exiſtis/cū vt ſic eſſe intuibile ſupponat: ſed videret ipſum corpus Chriſti quātū. ⁊ per qñs licet videretur corpus in ſacro exiſtens: magis tñ videret vt nullo mō exiſtis q̄ vt ibi exiſtens. ¶ Hoc apparet. qꝛ vt ibi exiſtens ſupponit eſſe intuibile qꝛ ineꝛtēium: vt aūt extenſum modo videret. nullibi eſſet exiſtis. ergo ipſum nō videret per viſionē hmōi vt exiſtens: ſed vt non exiſtis. nec hoc eſt impoſſibile/videlicꝫ videre exiſtens vt nō exiſtēs: magis q̄ videre nullo mō exiſtis. ſed nullo modo exiſtens poteſt videri ſicut ⁊ intuitiue intelligi per diuinam potētiam. ergo ⁊c. ¶ Sic ad queſtionē. ¶ Ad rationē in principio patet ſolutio ex dictis in primo articulo q̄ſtionis.

NOno & vltimo quantum ad diſtinctionem iſtam: Queꝛo vtrum Chriſtus vt homo poſſet eſſe preciſe modo quo eſt ſupnaturaliter in iſto ſacrāmēto / abſq; hoc qꝺ eſſet naturaliter i celo nec alibi aliquo alio modo. ¶ Et videtur qꝺ ſic. quoniam ht duo modi eſſendi / videlicet ſacrāmētaliter ⁊ naturaliter/ vt ad deum comparati/ſic ſunt diſtincti/qꝺ non magis videtur vnus dependere ab alio/ ſeu ipſum exigere neceſſario: q̄ econuerſo. ſed conſtat qꝺ modus eſſendi naturaliter alicuius rei non exigit modū eſſendi ipſius ſacramentaliter. ergo nec etiam econuerſo modus exiſtendi ſacramētaliter exigit modum naturaliter exiſtendi: ſaltem neceſſario abſolute. ¶ Contra. quoniam Chriſtus hoc eſt homo aſſumptus non dicit habere modum eſſendi ſacramentaliter/niſi quia eſt in ſacrāmēto. Ex quo ſequitur qꝺ vt habet iſtum eſſendi modum neceſſario exigit ſacramentum/ſic qꝺ non poteſt iſto modo exiſtere ſine eo. Sed nec Chriſtus nec aliqua alia res creata a ſacrāmēto diſtincta poteſt habere aliquē exiſtē di modum ab ipſo ſacrāmēto neceſſario dependentē. ergo ⁊c. ¶ Reſpondeo. vbi eſt videndum primo. an neceſſario ea dē ſint in Chriſto vt exiſtēte in celo/ ⁊ vt in hoc ſacramēto. Secundo reſpondebitur ad queſitum.

Quantum ad primū: apparet de facto ex queſtionibus precedētibus quid dicēdum. ſicut enim ſanguis ⁊ anima dicuntur eſſe ſub ſpecieb⁹ panis concomitāter qꝛ corpi cōiūcta. ita ⁊ oīa alia q̄ inſunt ⁊ realiter quēuūt ipſi Chriſto vt i celo naturaliter exiſtēti/cōuenīūt ⁊ inſunt ipſi vt in ſacrāmēto ſupnaturaliter gmanēti. ¶ Sꝫ eſt dubiū de poſſibili. an ꝺcꝫ q̄ potētia diuina poſſet aliē fieri/puta qꝺ vni alteri cōiunctū poſſet in iſto ſacramento exiſtere ſine ipſo: vt Chriſti corpus non ſeparātū ab alia nec a ſanguine poſſet ſine eis exiſtere in euchariſtie ſacrāmēto. ¶ Ad hoc dicūt aliqui q̄ ſic. dicētes ēt qꝺ eſſet mirabili⁹/q̄ totuꝫ aliquod poſſet eſſe in aliquo vno loco eius partibus in alio exiſtentibus ſiue ipſo. ¶ Hoc probant. qñ partem eſſe in diuerſis locis nō eſt aliud q̄ ipſam ptē hēre diuerſa. vbi. ſꝫ nō eſt icōueniēs q ptē hēre diuerſas relatiōes toto nō hāte ipas ſꝫ patentes ergo ⁊c. ¶ Ex hoc poteſt argui ad propoſitum. qñ partes magis inter ſe differunt q̄ a toto. ergo ſi ipſe induteſe a toto poſſunt alicubi exiſtere ſine ipſo / multo magis q̄libet partū ab alia induſa poterit exiſtere ſine ipſa in aliquo loco: ⁊ p qñs corpus Chriſti ab alia ⁊ a ſanguine induſum/poſſet in hoc ſacro exiſtere ſine eis exiſtētib⁹ in ipſo. quare ⁊c. ¶ Sed licet iſta rō non cōcludat: quia

ponẽdo talẽ respect⁹ locati ad locũ falsuz accipit/vt in pcedẽtibus dictũ fuit:tñ ꝙa est ꝙdictio quam asserit vez ꝙ simul inter se existẽtia realiꝫ ꝫ vnita possunt esse localiter distantia et per ꝙs separata. Et hoc tripliciter. Uno modo sic. ꝙ totum ꝫ partes sibi vnite non sint in aliquo vno loco:sed tñmõ in diuersis ꝫ distantibus. Alio modo ꝙ sint in diuersis/et aliquo cõmuni eis. Tertio modo ꝙ vnum corũ nõ sit alicubi/ꝫ aliud sit in loco. ¶ Sed contra pumũ arguit.qñ sicut impossibile est vnita esse diuisa: ita nec ecõuerso/diuisa possunt esse vnita.sed quecũq; in diuersis locis distantibus ꝫ non in aliquo cõi vno existentia sunt despersa totaliter et diuisa.ergo impossibile est partẽ aliquã coniunctã toti vel alteri parti nõ existẽtem in illo loco totius vel partis alterius/ esse in loco distante a loco ipsius. ¶ Confirmatur.qñ non magis totũ ꝫ partes/vel ptes totiꝰ iter se possunt eẽ vnite/si sunt in diuersis locis distãtibus:ꝙ quecũq; alia tota distincta sed impossibile est aliquod totum existens Barchinone/esse simul cum alio existente Romemñ ambo sint in aliquo alio vno simul.ergo ꝛc. ¶ Ad hoc potest responderi/pcedẽdo ꝙ diuisa nõ possunt eẽ vnita dũ diuisa sunt et hoc eo mõ quo diuisa sunt: sed bene alio modo sicut diuisa localiter vt sic existunt diuisa non possunt simul esse vnita similiter vez localiter respectu eiusdem loci:nec diuisa inter se realiter/possunt esse vnita inter se similiter/ bene tñ dissimiliter: vt vez sint diuisa localiꝫ ꝫ vnita inter se realiꝫ. Illa enĩ est vno aliquorum inter se / et alia ipõꝝ in loco cõtinente.ꝫ ideo vna istarum potest esse sine alia.quare ꝛc. ¶ Et qñ dicit / ꝙ existẽs tñ Barchinone non posset esse vnitũ cũ alio existẽte similiter tñ Rome: Dico ꝙ verum est localiter:in loco vez aliquo ipsa continẽte.bene tñ possent esse vnita realiter inter se: ac si ab omni loco existerent separata.quare ꝛc. ¶ Secundũ vez ꝙ pars existens conuicta toti in vno loco possit esse non diuisa ab ipso in loco alio sine eo:probat. qñ existens in pluribus locis simul/ nõ min⁹ est simul cũ quolibz existẽte in quolibet illoꝝ: ꝙ si in altero tñ esset: sicut Christ⁹ nõ min⁹ est simul nobiscum siue cõiunct⁹ cũ eucharistie sacramẽto qz in celo:ꝙ si tñ existeret in ipso eucharistie sacramento.ergo pars existens in loco totius:nõ minus manet ipsi coniuncta si est in alio loco sine eo: ꝙ si existeret tñ cum eo. Nec valet si dicatur / ꝙ quia est coniuncta toto non potest in loco aliquo existere sine ipso.qñ Christus est coniunctus cum eucharistie sacramento:ꝫ tamẽ potest in celo existere sine ipso:anima etiã est coniuncta cum pede:que tamẽ existit in capite sine pede.quare ꝛc. ¶ Tertium / vez ꝙ toto nõ existente in loco/pars possit in loco existere sine ipso: Apparet.qz nec pars requirit esse in loco totiꝰ:nisi quia vnita toti.sed ipso toto nõ existẽte in loco pars potest ipsi esse vnita.nec per hoc ꝙ est in loco sine ipo/oportet eã diuidi ab eo: magis ꝙ si esset simul in vno loco cum eo/ꝫ in alio sine eo.qz nec existens cum eo in eodem loco non ideo ipsi vt pars toti cõungitur qz in eodem loco cum ipso ponitur. quare ꝛc. ¶ Sic ergo dico ad dubium supradictum/ ꝙ qua ratione vnum corpus potest existere in diuersis locis simul/ꝙ sic exñs est simul cum illis locis ꝫ quibuscũq; in eis existentibꝰ/ que tñ sunt ab inuicem separata:licz cum locato eodem vnita:eadẽ videtur fieri posse:vt vna pars alteri communicata in toto ꝫ in eiꝰ loco sit in alio loco in quo nec existat pars alia:nec etiam ipsum totum. ¶ Ex quo sequitur: ꝙ licet de facto cum Christi corpore sit in eucharistie sacramento sanguis ꝫ anima:non esset tamen impossibile corpus ab istis indiuisuz esse sine eis in eucharistie sacramẽto/dum tamen in eis esset simul existentibus in loco alio puta celo. ¶ Q; autem corpus esset tñ in sacramento ꝫ alia in celo:ꝫ simul cum hoc essent vnita:hoc nõ videtur impossibile magis nisi celum et sacramentum existerent ꝙ ꝙ vnita realiꝫ sint diuisa. ¶ Ex hoc sequit corollarie ꝙ licet anima ꝫ sanguis dicantur esse sub panis accidẽtibus/ꝫ anima ꝫ corpus sub vini speciebus per concomitantiam/puta quia sunt vnita/ꝫ ideo ibi est vnum ꝫ alterum/non tamen huiusmodi concomitantia est simplicis ter necessaria:cum vna pars ab alia nõ diuisa sed secum existens simul in celo ꝫ in toto posset per diuinam potentiam hic existere sine ipsa. ¶ Sed contra hoc arguitur. quoniam non minus pars vnitur parti in toto ꝫ ipsi toti:ꝙ totum vnitꝫ alicui accidenti. sed sic totum vel etiã pars vnitur accidẽti quo informatur: ꝙ impossibile est aliquid informari aliquo accidẽte saltẽ absolute in vno loco:ꝫ non informari vel ipsi non vniri in alio: vt supertiꝰ fuit dictũ.ergo etiã impossibile est vnã partẽ vniri geti alteri vel toti in vno loco et non vniri ipsi in alio.ergo nullum vnitorum potest esse in aliquo loco sine alio: nec per consequens pars sine parte vel toto. ¶ Respondeo/ ꝙ aliud est totum existens in loco habere partem vel accidẽs absolute/ꝫ aliud est ipsuz habere partẽ vel accidẽs in loco secum existẽs.licet enim totũ coniunctum in vno loco parti vel accidenti:sit in alio loco sine parte illa vel accidente secum in loco illo realiter existente: nõ tamen sine parte vel accidẽte simul secũ absolute/licet nõ in loco/existẽte. Nec sequit/accidens vel pars est in toto/totũ est in loco/ergo ꝫ pars vel accidẽs: cũ vnuz alteri vnitum possit alicubi existere sine ipso ibi existẽte/ sicut anima vnita pedi existit in capite sine pede. ¶ Quando ergo dicit ꝙ sic totum vnitur accidenti / ꝙ vnitum ipsi in vno loco nõ potest ei non vniri in alio/ concedo absolute de accidẽte ꝫ de parte. potest tamen vnitũ ipsi in vno loco non vniri ei in alio isto modo/puta ꝙ ipsum sit in illo loco secum. sicut hoc modo anima vt existens in capite nõ est vnita pedi/quia nec pes est vnitꝰ capiti. quare ꝛc. ¶ Ad rationem illorum quando dicũt ꝙ partem esse in pluribus locis nõ est aliud ꝙ ipsam habere diuersa vbi patet ex sepe dictis superius ꝙ non est verum. quia illa vbi a loco ꝫ a locato non sunt aliquid distinctum: vel si sunt/locata esse in locis necessario presupponunt.ꝗre ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum:dicitur ꝙ nullum est impossibile ꝙ corpus Christi vel alterius cuiuscunq; haberet modum supernaturaliter essendi in sacramento/sine aliquo alio naturali essendi modo. ¶ Hoc probatur.quoniã qõ est ex se indifferens ad duos modos essendi quorũ vnus ab alio non dependet:indifferenter potest esse sub vno sine alio:ꝫ ecõuerso.sed Christi corpus est indifferens ad modũ essendi sacramentalem ꝫ naturalem: quorum modorum essendi vnus ab alio non dependet.ergo ꝛc. ¶ Minor quantũ ad eius primã partem/videlicz ꝙ sit indifferẽs / apparet.quia sub vtroq; modo existit de facto/qõ fieri non posset si sibi modum alterũ precise determinaret.quare ꝛc. ¶ Secunda pars/videlicet ꝙ neuter modus ab altero sit dependens/ apparet.constat enĩ ꝙ naturalis non dependet a sacramentali. sed nec econuerso.quia existentia rei sub modo naturali non est causa existentie sub modo sacramentali. solus enim deus est huiusmodi causa immediate per se:nec existentie sub modo naturali est causa existentia rei siue ẽntia ipsius existentie sub alio modo vez sacramẽtali.ꝫ ꝛc. ¶ Cõfirmat. qñ eucharistia nõ dependet ab eo quod nec est factum nec res sacramẽti:nec huius nec illiꝰ causa.sz exñtia corpis Christi sub modo naturali nõ ẽ sacramẽtũ nec res sacri ꝙ res sacri est exñtia sub alio mõ.nec est causa huiꝰ: nec illiꝰ.ergo ꝛc. ¶ Sed si ista rõ ĩtẽdat dicẽ/vt videt ĩtẽdere / essentiam vel exñtiã rei esse indifferentẽ ad modum

ſſendi naturalem ꝛ ſacramẽtalẽ: tanq̃ ad aliquos duos di
ſtincta inter ſe ꝛ ab exiſtẽtia ipſa ſeu eſſentia in re extra
falſum accipit ꝛ ſupponit. nec enim modus eſſendi natu
ralis quo res eſt tota in toto loco ꝛ ſecundum partes in
partibus/eſt diſtinctũ ab ipſa re exiſtẽte naturaliter ali
quid in re extra. nec mod⁹ etiã ſacramẽtalis eſſendi quo
corpus Chriſti exiſtit in ſacro. eſt aliq̃d diſtinctũ ab ipſo
ꝛ a ſacramento. nihil enim eſt mediũ inter ſacramẽtũ ꝛ ipz
ſed ipſum ſeipſo imediate quocũq; alio tã abſoluto q̃ re
ſpectiuo circũſcripto eſt totũ in toto ꝛ in q̃libet ei⁹ par
te: ſicut etiã hãs modum eſſendi oppoſitum/vez naturali
lẽ ſeipſo ſine aliquo intermedio eſt circũſcriptiue ꝛ com
menſuratiue i loco. ¶ Si aũt ratio ſupradicta intelligat
rem eſſe indifferẽtẽ ad duos modos ꝓdictos/nõ tanq̃ ad
aliqua diſtincta inter ſemec a re ipſa: ſed ſic intelligendo
q̃ res ipſa ex ſe quocũq; alio ab ipſa circũſcripto poteſt
vno modo exiſtere vel alio vl̃ ſimul vtroq; modo: ſicut vt
cim⁹ rẽ eſſe indifferẽtẽ ad eſſe ꝛ ad nõ eſſe nõ tãq̃ ad ali
qua diſtincta inter ſemec a re ſed q̃ res per ſe paſſiue po
teſt eſſe vel non eſſe: ſic concedo cõcluſionẽ predictam et
ſuam ꝓbationem. ¶ Et poteſt iterũ declarari: q̃ſi q̃ an
gelus vel alia non poſſint eſſe in corpore niſi diffinitiue/
hoc eſt q̃ eis repugnat aliud eſſendi modus: vez circum
ſcriptiue ſiue commenſuratiue. q̃ niſi eis modus eſſendi
hmõi repugnaret: nullũ eſſet inconueniẽs ipſa eſſe in cor
pore aliquo vel in loco circũſcriptiue non diffinitiue/ma
gis q̃ econuerſo. ergo oẽ illud cui nõ repugnat aliq̃s ho
rum modorum eſſendi poteſt indifferenter eſſe ſub vno ſi
ue alio. ſed corpus Chriſti vt fide tenemus/nõ repugnat
modus eſſendi in corpore diffinitiue: vt vez totũ ſit in to
to et in qualibet eius parte: ſicut corpus Chriſti exiſtit
de facto in euchariſtie ſacramento. ergo nõ magis eſt im
poſſibile ipſum ꝙ virtutẽ potentiã habere modum eſſendi
diffinitiuũ qualis eſt ſacramentalis ſine naturali modo
vel circũſcriptiuo q̃ econuerſo. quare ꝛc. ¶ Ex hoc ſequi
tur corollarie. Primo/q̃ licz corp⁹ Chriſti de facto pu⁹
habuerit eẽ naturale ſiue modũ eẽndi naturalẽ q̃ ſacra
mentalẽ: tñ potuit fieri ecõuerſo: vt vez puus fuiſſet ſub
mõ eſſendi ſacramẽtali: ꝛ poſtea ſub alio naturali. ¶ Se
cundo/q̃ licet de facto etiã pu⁹ debeat Chriſti corp⁹ de
finere eẽ ſub mõ ſacramentali/q̃ ſub mõ naturali: q̃ hoc
mõ nunq̃ deſinet eſſe: ſed ſemper manebit: tñ poſſet fieri
ecõuerſo/ vt pu⁹ vez deſineret eẽ ſub mõ naturali/ꝛ poſt
ea vel nunq̃ ſub mõ ſacramẽtali. ¶ Vtrũq; horũ vt pa
tet euidenter/ſequitur neceſſario ex ꝓdicta concluſione.
¶ Sed hic eſt vnũ dubiũ. cõſtat enim q̃ eſto q̃ Chriſti cor
pus haberet tñmodo modũ ſacramentalem eſſendi/poſ
ſet manere deſtructo ſacramẽto ipſo. licet enim exiſteret
ſicut ꝛ nũc exiſtit in ſacramento/puta ſub ſpecieibus pa
nis/nõ tñ eſſet impoſſibile ipm manere nullo ſibi addito
deſtructis hmõi ſpecieibus. Quero tũc quẽ modũ eſſendi
haberet. Nõ enim ſacramẽtalẽ/vt videt: cũ nõ cẽt i ſacro.
nec naturalem. q̃ ꝙ hoc q̃ ſpecies hmõi ſiue accidia de
ſtruerent/nullius modus exiſtendi nouus Chriſti corpi ad
ueniret. ¶ Ad hoc põt dici q̃ modus eſſendi vel exiſtẽdi
ſupnaturalis ſiue ſacramẽtalis eſt duplex. Vn⁹ vez ẽ res
abſolute ſecundũ ſe ſumpte. Et alius eſt res ad rẽ aliã cui
coexiſtit punctualiter cõparate. Et hoc mõ corp⁹ dicit ha
bere modũ eẽndi naturalẽ reſpectu loci cui coexiſtit cir
cũſcriptiue ſiue cõmenſuratiue. q̃ vez totum corpus ſic
eſt in toto loco totũ q̃ nõ in aliqua ei⁹ parte. modũ eſſen
di ſupnaturalem dicitur habere reſpectu loci cui coexi
ſtit diffinitiue: q̃ vez totũ eſt in toto ꝛ in qualibet ei⁹ par
te. Primo aũt modo res q̃libet dicit habere modũ eſſen
di vt ſecundũ ſe accipit non vt ad locũ aliquẽ: nec ad ali
quid aliud ſibi extrinſecũ cõparat. Et vt ſic res q̃libet di
cit habere modũ exiſtendi naturalẽ q̃ ipſa eſt talis qua
lis nata eſt eſſe ſecundũ ſuã naturam. ſupnaturalez vero
q̃ſi aliter ſecundũ ſe exiſtit q̃ ſit apta nata exiſtere natu
raliter ſic q̃ illo mõ non poſſet heri ꝙ naturã. ſicut acci
dens ſeparatuz a ſubiecto in nullo exiſtit loco exiſtit ſup
naturaliter: quia tali modo quali eſt impoſſibile ipſum
exiſtere ꝙ naturã. ¶ Tũc ꝙ hoc ad ꝓpoſitum. Si Chriſti
corpore non exiſtente alibi q̃ in ſacramẽto deſtrueret ſa
cramẽtum/aut ipſo deſtructo Chriſti corpus maneret in
eodẽ loco in quo prius/ipo mediãte ſacramẽto: aut eſſet
totaliter extra omnẽ locum. q̃ vez nihil aliud exiſteret niſi
ipſuz. Si primũ: corpus Chriſti haberet in loco ſacramẽ
ti in quo immediate exiſteret/ſimilẽ modũ eſſendi ei quẽ
habuit puus in ſacramento. q̃ vez in toto loco eſſet totũ
ꝛ in qualibet eius parte: ꝛ hoc imediate/ ſicut puus fue
rat ſacrãmẽto mediãte. Et nõ tũc licet nõ haberet modũ
eẽndi ſacramẽtalẽ cũ nõ eſſet in ſacro: haberet tñ modũ
eſſendi in alio puta in loco ſupnaturalẽ ſimilem modo eſ
ſendi ſacramentali quẽ pu⁹ habuit in ſacramẽto. Si aũt
Chriſti corpus ſacramento deſtructo nulli alteri rei co
exiſteret: tũc nullũ modũ eſſendi poſitiuũ extrinſecũ habe
ret: nec ſupnaturalẽ vez nec naturalez: cũ talis mod⁹ eſ
ſendi extrinſecus ſiue ſupnaturalis ſiue etiam naturalis
nõ ſit res vt abſolute ſumpte: ſz vt alteri rei create coexi
ſtẽtis. Haberet tñ modũ eſſendi intrinſecũ ſeu abſolutuz
naturalẽ vel ſupnaturalẽ. Naturalẽ ſi corp⁹ ipz cẽt tale
q̃le aptũ natũ eſt eſſe/puta q̃ quãtũ ſeu extẽſum. Super
naturalẽ vero / ſi aliter puta ſi quãtum non exiſteret ſeu
extenſum. ꝛ q̃ Chriſti corpus ſacramento deſtructo tale
maneret quale in ipo ſacro ꝑceſſiſſet: per conſequẽs ſi in
ſacramento habuiſſet modũ intrinſecũ naturalẽ/ q̃ ſecũ
dum ſe quãtũ/licet extrinſecũ ſupnaturalem q̃ vez totũ
in toto ꝛ in q̃libz ei⁹ ꝑte/ſacro deſtructo ipm manens et
nulli rei alteri coexiſtens hẽret ſicut puus modũ eſſendi
naturalẽ ſecundũ ſe intrinſecũ puuatũ oi mõ extrinſeco
tã ſupnaturali q̃ etiã naturali. quẽ tñ modũ naturalẽ ex
trinſecũ eſſendi ex ſe aptum natũ eſſet habere ſi poneret
in loco aliquo corpali. oẽ enim quantũ eſt aptũ natũ eſſe
circũſcriptiue i loco ſi ponaꝫ i eo. d mod⁹ eẽndi i loco eſt
modus eſſendi cuiuſcunq; rei corporee extrinſecus natu
ralis. Si aũt in ſacro ꝓhabuiſſet modũ ſupnaturalẽ: nõ
tñ extrinſecũ/q̃ vez totũ in toto ꝛ in q̃libz eius ꝑtiz ẽt
intrinſecũ/q̃ ſecundũ ſe nõ quãtũ nec extẽſum: tũc ſacra
mento deſtructo ipſum corpus Chriſti manens nulli rei
alteri coexiſtẽs puuatũ modo ſupnaturali eſſendi extrin
ſeco quẽ tñ ex ſe aptũ natũ eſſet habere: cũ non eſſet quã
tũ habens modũ quẽ puus eſſendi ſupnaturalẽ intrinſe
cũ puta q̃ ſecũdũ ſe eſſet indiuiſibile ſicut puus. ¶ Sed
ꝓtra hoc arguit. q̃ſi q̃ corpus inextẽſiuz ꝛ idiuiſibile ſit
totũ in aliquo toto corpore ſiue loco ꝛ i qualibet ei⁹ par
te/non eſt modus eſſendi ſupnaturalis magis q̃ modus
eſſendi in loco angeli vl̃ alie in corpe qõ informat. nõ enim
magis corpus ſecũdũ ſe inextẽſum poſſit circũſcriptiue
vel cõmenſuratiue eſſe in aliquo corpe/q̃ res ſpũalis indi
uiſibilis ꝛ inextẽſa. ergo ſi Chriſti corpus in ſacro exiſte
ret inextẽſum impoſſibile eſſet ipm in eo eſſe circũſcripti
ue magis q̃ ãgelũ/ſed diffinitiue tñ. qõ aũt exiſtit in ali
quo eo mõ quo põt in ipo exiſtere: nõ aũt illo mõ quo eſt
impoſſibile ipz eſſe nõ ſupernaturaliter ſed naturaliter dici
cit ibi eſſe. q̃re ꝛc. ¶ Rñdeo. ꝛ ꝓcedo qõ infert/vez q̃ cor
pora vt ſic accepti/vez vt eſt inextenſum/ modus diffini
tiue eẽndi i loco nõ eſt ſupnaturalis ꝓſequẽter/ſz magis
mod⁹ eẽndi oppoſit⁹/vez circũſcriptiu⁹ ſeu ꝓmenſuratiu⁹
ẽt ſupnaturalis ſi foret poſſibilis. Quia tñ corp⁹ ipz nõ
põt cẽ naturaliter ſz tñ ſupnaturaliter inextẽſum: nõ iſte cẽn
di modus vt cõparatus ad corpus conſideratum ꝛ acce
ptum modo quo ipſum eſt aptum natũ naturaliter eẽ ſez
ſe / dicitur eſſe mod⁹ ſupnaturalis. ¶ Sic ad queſtionẽ.

¶Ad rationem in principio qñ dicitur q corpus Christi nec alia res creata quecunq; non pōt habere essendi modū ab ipso facto necessario dependentē: Dico q verū est ex se ⁊ naturaliter. si aūt deus corpus Christi vel qcunq; aliud creatum tñ faceret esse in sacramento: tunc nisi per diuinam potentiam talis res non posset esse sine sacramento.

Circa distinctionē vnde cumq; in qua magister determinat de quæstione siue de trāssubstātiatiōne q̄ fit i isto sacro: ⁊ de materia quæstionis siue trāssubstantiationi hmōi apta: q̄ro primo de ipa cōuersione/ vez vtrū quæstio panis i corpus Christi ⁊ vini in sanguinē/ sit possibil. ¶Et videt q sic. q; cui ē possibile de nihilo aliquid facere: ⁊ vnū in aliud cōuertere. ꝫ pumū est deo possibile. ꝫ ⁊ scdz. ¶Cōtra. q; qō nihil est nec esse pōtnō est possibile. ꝫ quæstio ista nihil ē nec eē pōt. ꝫstat enī q nō est ibi nec accīs: cū nō habeat subiectū. ꝫ ⁊c. ¶Rñsio. vt sic pcedēdū ē. Primo enī videndū ē q̄litū: vez an hmōi cōuersio sit possibilis. Scdo an sit possibilis cuiuslibz in qōlibz. Tertio an de facto panis quertit i corp⁹ Christi.

Quantum ad primum: prætmitto duo ad euidētiā dicēdor. ¶Pumū ē/ q quæstio/ vt hic accipitur: nō est aliud q̄ rei totalis transitio in rē totalē: sic intelligēdo: q nihil eius qō trāsire seu cōuerti dicit/ manet post cōuersionē nec aliquid eius in qō conuertitur ꝑfuerit alī ipaz/ nisi quæstio ipa cēt i rē aliquā ꝑexistētē: sicut est in proposito de quæstione panis in corpus Christi: cui⁹ ista cōuersionē huiusmodi precessit. Et qua rōne cōuersio potest esse ⁊ de facto est in aliquid ꝑexistens totaliter: sic videt posse fieri in aliqd qualiter pōnis: puta in rē aliquā: cui⁹ aliqd puta sbm vl materia aūcessit. Nō pōt aūt eē quæstio vt ꝺ gnationē ⁊ alterationē distinguit/ alicuius cui⁹ aliqd manēt i quæstiōs ēmino re cōuersa: Nisi quæstio ipa ad gnationē ⁊ ad oēz actionē creature possibilē extendat. Cōstat enī q ois gnatio ē quædā quæstio seu trāsitio materie corrupti in formam / siue sub formā gnati. Omnis ēt cuiuscūq; forme accīnal⁹ productio pōt dici aliquo mō quæstio. q; transitio subiecti p̄ suppositi ab vna forma expulsa seu corrupta ad aliā generatā. ꝫ nō sumit i ꝓposito sic quæstio: ꝫ tñ ꝑ trāsitio ne alicui⁹ rei cui⁹ nihil maneat i re alia i quā trāsire dr seu quertī. ⁊ iō dr q est trāsitio rei totalis. q; vez rei conuerse nō manet aliqd q̄titatiue: nec ēt subiectiue: ⁊ iō tota trāsit. Dicit ēt trāsire i rē totalē: non quin res ipa vel aliquid eius possit ꝑcedere cōuersionem: sed q; nō precedit in re conuersa. sicut ꝓpter contrariā rationē generatio non potest dici quæstio in rē totalē siue totaliter/ nec rei totalis. q; aliqd generati puta materia prefuit in corrupto ipso conuerso. Si huiusmodi conuersio sic descripta ⁊ intellecta sit substātie in substantiā/ debet dici trāssubstantiatio: si aūt accidentis in accidens/ transaccidētatio: si aūt accidentis in substātiam vl cēuerso/ potest nominari vtroq; modo in ordine ad quærsos terminos. ¶Secundū premittēdū est q cōuersionē esse possibilē/ potest duplicit intelligi. Uno mō q sit possibilis tāq; forma vel res aliqua per se vna a terminis ipsius seu extremis distincta. Alio mō q sit possibile vnum converti in aliud predicto modo immediate/ ol conuersione et quacunq; re distincta ab illis quoz vnum in aliud querti dr cit/ circūscripta. ¶Hoc supposito/ quātū ad signi⁹ catū hmōi nois conuersio/ ⁊ ꝓmisso/ pono quātum ad istū articulum quatuor conclusiones. ¶Prima est/ q cōuersio primo modo sumpta/ vez pro re aliqua per se vna media inter illa quorum vnum in alterū cōuertitur/ est impossibilis. ¶Hec ꝓbat. qñ si huiusmodi cōuersio cēt res aliqua p se vna/ nō posset poni subsistentia: sed aliqua accidētalis forma. ꝫ nullo mō potest poni accīntalis forma. ergo ⁊c. ¶Maior est cuidēs. nō enim est verisimile cōuersionem esse aliquā substātiam distinctā ab illis quoz vnum in alterum conuertit. quoniam si conuersio est distincta in re extra a conuertente ⁊ ab illis quoz vnum in alterū conuertitur: nō potest poni nisi quedā actio vt est cōuertēns: ⁊ passio vt est res conuersa. nec actio aūt ē si differat ab agente: nec passio si a passo/ potest poni substātia: sed aliqua accīntalis forma. ergo ⁊c. ¶Minor vez q conuersio huiusmodi non possit poni forma accidentalis: ꝓbatur sic. sicut impossibile est esse substantiam q̄ non pōt esse per se: ita ꝓpossibile est esse accīs: qō non potest existere in subiecto. ¶Hoc apparet. q; licet accidens possit esse qō subiecto actu nō insistēnō tñ qō incipere impossibile sit. sed hmōi cōuersionis panis in Christi corpus vel cuiuscunq; alterius in qōcunq; nullum potest poni subiectum in quo ipsa cōuersio possit esse. ¶Hoc appet. quia conuersionis panis in corpus subiectuz non pōt esse panis. ¶Primo. q; accīs subiectū nō destruit: sed supponit in istāti aūt quærsionis panis desinit esse. ¶Scdo. q; subiectum actionis ⁊ passionis existit cū vtroq; termino. panis aūt nō coexistit cū corpore Christi conuersionis termino. ergo ⁊c. ¶Nec pōt secundo poni eius subiectum corpus Christi. Primo quia per hoc q panis in Christi corp⁹ cōuertit/ nihil ipsi aduenit: nec aliquid de nouo acquirit ꝓter eucharistie sacramentū: qō ⁊ accidit cōuersioni. Nec enim q; in corpus Christi panis quertitur/ ideo necessario corpus ipsum sub panis accidentibus ponit/ vt in sequēti articulo dicet. ¶Secūdo. q; sicut subiectū generatiōis passiue non potest poni ghationis terminꝰ ad quē: sed materia generationē ipsam ꝑcedens: ita nec subiectum conuersionis passiue pōt poni qō cōuersionē ipsam sequitur/ non precedit. ergo ⁊c. ¶Nec pōt poni tertio ei⁹ subiectū aliqd aliō a predictis: cū in conuersione huiusmodi totū transeat in totum. Et ita per cōsequens nō pōt poni aliqd subiectū ei⁹ qō manet sub vtroq;/ vt ponit i generatione / ꝓpter cōtrariā rationem. q; videlicet ibi totū non transit in totū. ergo ⁊c. ¶Ad hāc rationem respondet diuersimode a diuersis. Aliqui enī respōdent dicentes q hmōi conuersio panis est subiectiue in ēntia panis/ q̄ transit a ꝓpria exīntia actuali quā habebat ante: ad Christi corpis exīntiā actualē. ¶Sz ista solutio est absurda. Primo q; essentia rei ⁊ existētia sunt idē penitus in re extra: cuius contrariū hec solutio asserit ⁊ supponit. ¶Scdo. q; ēntia panis nō tñ existētia conuertitur i Christi corp⁹. Nisi dicere vellēt ēntiā panis manere cū ēntia corpis Christi. qō est hereticū. ¶Tertio. q; esto q ēntia aliq mō ab exīntia sit distincta non tñ sic q existētia vnius rei possit esse alterius propria existētia carētis. ⁊ ideo ēntia panis desinēto existere ꝓpria existentia: nō potest existere existentia corporis Christi. ¶Quarto q; accidens actu exīns ꝑsupponit suum subiectum actu existere propria existentia actuali. sed secundum eos: conuersio hmōi est accidens actu exīstēs. ergo ⁊c. ¶Quinto. q; in sacramento eucharistie nō ponit aliquid nisi tñ panis accidentia conuersionem ꝓcedentia ⁊ Christus eis realiter coexistens. sed constat huiusmodi conuersionem quam ponunt accidēs esse / in pane nō prefuisse. ergo non est ponenda in eucharistie sacramento. ¶Alij soluunt secūdo dicētes. q; subiectū huiusmodi conuersionis est indistinctum entis qō manet sub vtroq; conuersionis termino/ pane videlicet et Christi corpore de se indifferēs ad vtrūq; manēs successiue sb vtriusq; ex

titate/ꝑmo vez ſub ẽtitate panis:z ſcdo ſb ẽtitate Chriſti corpis.vñ licet hec ſit falſa/panis eſt corp⁹ Chriſti:vñ hec eſt vera/illud qđ eſt ꝓis erit corpus Chriſti:et illud qđ eſt corpus Chriſti fuit panis.qz ſubiectũ vtriuſq; ſup ponit ꝓ idiuiduo entis. ¶ Sz nec iſta ſolutio põt ſtare. ꝓio qz ſuppõit vubiũ:vez ẽs cẽ aliqđ cõe olb⁹ i re extra ¶ Secũdo.qz accipit falſum/puta aliqđ panis vez indiuiduũ entis/ſubiectũ cõuerſionis manere cũ ſba Chriſti corpis.Hoc enim nõ põt ſtare.qm̃ eſto qꝺ in pane nõ conuerſo ſit indiuiduũ entis:nõ tm̃ idẽ cũ idiuiduo entis corporis Chriſti. qđlbz enim ſupius in infernoub⁹ numerat̃ ſi ab eis diſtinguit in re extra . z ita panis et corpus Chriſti ſunt duo entia:quoꝝ qđq̃ ẽ vn⁹ vez panis z per ꝓis idiuiduũ entis/ träſit in qđq̃ eſt alterius.quare ꝛc. ¶ Cõfirmat.qz hmõi cõuerſio/vt ꝺictũ eſt/ eſt träſitio rei totalis in aliã rẽ totalẽ. ꝯ nihil ſbe panis manet cuz ſba corpis Chriſti. ¶ Cõſequẽtia ẽ cuidẽs.qz res deſinẽs cuius aliqđ manet in aliquo ſibi ſuccedente/vt materia corrupti in genito/ nõ dicit totaliter:ſed tm̃ ptialiter träſit re in ipm̃/vt ſuper⁹ fuit dictũ.ꝯ ꝛc. ¶ Aliꝫ ẽtio rndẽt dicẽtes/qꝺ cũ in iſta ꝙuerſiõe/panis nõ ãnihilet / remanet ei⁹ aliqtas q̃ eſt hmõi conuerſionis ſubiectũ.niſi cm̃ aliquid panis poſt ꝙuerſionẽ remaneret/panis nẽcio ãnihilat⁹ eſſet.z ĩõ illud aliqđ panis qđ remanet/põt poni cõ uerſiõis ſubiectũ. ¶ Sz iſta ſolutio videt coincidere cum ſcda ꝓdicta.nec cm̃ aliquitas panis videt dicere niſi in diuiduũ entis.ens cm̃ z aliqđ idẽ dicunt.ãre ꝛc. ¶ Ptertia qđq̃ ꝙ aliquitatẽ panis iſti intelligãt/ falſuz eſt qđ accipiũt:vez aliqđ panis poſt ꝙuerſionẽ hmõi remanere cũ hmõi conuerſio ſit/vt dictũ eſt/ totalis rei in rẽ tranſitio.ſz qđ nõ manet:nullⁱ ſbm̃ põt exiſtere. ꝯ cum nec panis nec aliqđ ei⁹ remãeat poſt ꝙuerſionẽ:nec panis nec eius aliqtas põt conuerſionis hmõi eſſe ſbm̃. ¶ Confirmat.qz vt ꝺictũ eſt/ i ſacro euchariſtie nihil manet niſi panis accĩtis z Chriſt⁹ eis ꝓſentialit coaſſiſtẽs. ſed nec panis aliqtas nec eius conuerſio põt eſſe aliqđ iſtoꝝ ergo ꝛc. ¶ Hec ꝯ ſtat ꝓia rõ. ¶ Scdo ad idẽ ſic arguo. Rõ magi⁹ ꝙuerſio paſſiua vn⁹ rei in alterã ẽ poſſibilis tãꝝ forma aliqua ꝙ ſe vna ab eius extremis diſtincta/q̃ ꝙuerſio dei actiua.ſz ipoſſibile eſt ꝙuerſionẽ dei actiuam eſſe rem aliquã per ſe vnã a deo ꝙuertẽte z ab extremis ipſius diſtinctã. ¶ Hoc ꝓbat ſicut minor alteri⁹ rõnis. qz vez talis ꝙuerſio actiua ſicut z paſſiua ſi eſſet in re extra aliqđ ꝙ ſe vnũ/haberet poni accĩs. cui⁹ nullũ poſſet poni ſubiectũ.ꝯ ꝛc. ¶ Cõfirmat.qz cũ quodlibz poſſit cõuerti i quodlibet vt dicet ſiert⁹:ſola illa a deo alia ſũt ũ poſſibilia quoꝝ neutrũ eſt ꝙuertibile in alterũ ꝙ diuinaꝝ potẽtiã.ſz ipoſſibile ẽ ꝙuerſionẽ actiuã cõuerti i paſſiuã vel ecõuerſo paſſiuã in actiuã tanꝝ vnã formã aliquã ꝙ ſe vnã in aliã.ꝯ ꝛc. ¶ Hoc ꝓbat.qz ſi ꝙuerſio actiua poſſet ꝙuerti i paſſiuã vt vna forma i aliã/ꝙuerſio actio poſſet eẽ i creatura/z ꝙuerſio paſſio i creãte. ¶ Cõſequẽtia ꝓbat.qz forma in quã alia eſt ꝙuerſa: ibi põt eſſe vbi prius fuit forma ꝙuerſa.ꝯ cõuerſio paſſiua i quã ẽ ꝙuerſa actiua põt eſſe in deo vbi fuit actiua: z actiua/in quã põt eẽ ꝙuerſa paſſiua/i creatura vbi fuit paſſiua. ¶ Sed iſta rõ nõ ꝓcludit.qz falſũ accipit. poſſz cm̃ ꝙuerti albedo i ſcẽ tiã.nec tm̃ ꝓpter hoc ſcientia eẽt/nec forlitã eẽ poſſet/ vbi fuit albedo. ¶ Et ĩõ aliter eſt arguendũ. qz aut cõuerſio actiua eſt idẽ qđ deus: aut eſt ab ipo diſtinctũ aliqđ ꝙ ſe vnũ. Si ꝑmũ: nõ magis oportet diſtigui ꝙuerſionẽ poſſiuã a creaturis eius extremis/ q̃ ꝙuerſionem actionez a deo. Si ſcõm:ꝯ ẽ in creatura.oĩs enĩ forma accĩtal q̃lis habet eẽ ꝙuerſio actiua ſi a deo diſtinguit in re extra eſt ſubiectiue vl põt exiſtẽ i aliqua re creata.z ita i ꝙuerſione hmõi panis in corpus Chriſti:oportet ponere duo accidentia vel in diuerſis/vel in eodẽ ſubiecto exiſtẽtia ab extremis cõuerſionis diſtincta:qđ eſt ridiculum z impoſſibile:cũ ol circũſcripto accidẽte deus poſſit vnã ſubſtãtiã in aliã cõuertere.quare ꝛc. ¶ Scda ꝓdicta ẽ/ꝙ eſto q̃ conuerſio vt ſic ſumpta cẽt poſſibilis: nullo mõ de facto ſic eſt ponẽda. ¶ Hoc ꝓbat.qm̃ ꝓiũ panis eſt ponẽdus ꝙuerti in corpus Chriſti z vnũ in ſanguinẽ/ſicut qđlibz eſt cõuertibile in qđlibet ꝙ diuinã potentiã. ſed ſi panis conuertat in corpus Chriſti ꝙuerſione manente tanꝝ re aliqua ab ipſo z a Chriſti corpe diffẽrente / nõ conuertit̃ vniformiter ſicut qđlibet eſt in qđlibet cõuertibile:ſz diſformit. ¶ Ꝺ oĩdo.qz ex quo cõuerſio iſta eſt res aliqua ꝙ ſe vna:a pane z a Chriſti corpe diſtincta:ipſa põt cõuerti in quãcunq; rẽ aliã:z ꝙcunq; alia res in eã.ꝙro quõ aut eẽ imediate: aut alia ꝙuerſiõe mediãte. Sz nõ videt qꝺ alia cõuerſiõe mediante.qz tunc q̃rerẽ de illa in infinitũ ergo iſta ꝙuerſio tm̃ eſt imediate cõuertibilis in oẽm rẽ aliã:z ꝙcunq; res alia in ipſam . ſed qđ cõuertit in aliud aliquo mediãte ab vtroq; diffẽrente:nõ conuertitur vniformiter cũ illo qđ eſt ꝙuertibile tm̃ imediate quocunq; alio a conuerſionis terminis diffẽrẽte.ꝯ ꝛc. ¶ Cõfirmat. qz nunq̃ ſine neceſſitate pluralitas eſt ponenda.ſed cum deꝰ poſſit qđlibz i quodlibz cõuertere imediate quocũq; ab eis diſtincto medio circũſcripto:per ꝓis ponens conuerſionẽ panis hmõi fieri mediante ꝙuerſione tãꝝ re aliqua a pane z a corpe diffẽrẽte põit ꝓlixitatẽ ſine neceſſitate.ꝯ ꝛc. ¶ Minor ꝓbat quãtũ ad alterã ei⁹ partẽ:puta qꝺ deus poſſit imediate qđlibet ꝙuertere in quodlibz (qz alie oẽs patẽt)qm̃ nõ imediat⁹ põt deus rẽ de novo facere:z factã annihilare:q̃ vnã rem in aliã trãſmutare. ¶ Hoc appet.qm̃ z maior eſt diſtãtia inter nihil z aliqđ q̃ inter vnũ ens z aliud. ergo nõ magis eſt neceſſariũ aliqđ mediũ inter ens z ens ad vnũ in aliud ꝙuertẽdum: q̃ inter nihil z ens/ad creandũ vel ad annihilandũ.ſed deꝰ põt oẽ poſſibile de nihilo facere/ z creatũ annihilare : ol ãnihilatiõe z creatiõe circũſcripta tãꝝ aliqua re per ſe vna diſtincta ab ipſo creante vel annihilante:z a re creata vel annihilata.ꝯ ꝛc. ¶ Probo minorẽ:z primo de creatione .qm̃ deus põt creare oẽ creabile ſine quocũq; ab ipo realit diffẽrẽte.ſz hoc ipi foret ipoſſibile/niſi poſſz immediate creare qđlibet creabile per ſeipſuz circũſcripta creatiõe actiua z paſſiua : cũ talia ſi ponant tãꝝ duo forme alique ꝙ ſe diſtincte/a q̃libz re creata/realiter neceſſario diſtinguant.ergo ꝛc. ¶ Secũdo idẽ ꝓbo de annihilatione.qm̃ ii ipſa annihilatio eſt aliquid poſitiuũ ab ãnihilante z a re annihilata diſtictũ: aut hmõi poſitiuũ manet re manẽte:aut ipſa annihilata. Sed primum nõ põt poni.q̃dm̃ cm̃ eſt ens nõ põt eẽ ãnihilata: nec ꝙ ꝓis annihilatio ei⁹ manet. Nec ſcõm.qz re ãnihilata totaliter nõ manet aliquid ei⁹.hmõi autẽ paſſiua ãnihilatio ſi eſt aliquid eſt rei annihilate.ergo ꝛc. ¶ Confirmatur.qz huiuſmodi paſſiua ãnihilatio ſi eſſet aliqđ ꝙ ſe vnũ a re annihilata diſtinctũ nõ poſſet poni niſi accidens. ſed q̃ ſit accĩs eſt ipoſſibile:cum nullũ ſubiectũ poſſit habere. cõ ſtat enim qꝺ res ipſa annihilata nõ põt eius ſubiectũ exiſtere/ nec aliqua alia res ab ipſa .qz tũc deꝰ nõ poſſet aliqđ annihilare niſi mediante accidente ſubiectiue in aliquo alio exiſtẽte/qđ nihil eſt.ergo ꝛc. ¶ Sz forte ad iſtã rationẽ predictam poſſet ſic ab aliqbus reſpõderi:dicẽdo:qꝺ licet cõuerſio iſta nõ poſſit conuerti in rẽ aliquam nec aliqua alia res in ipſam/alia mediãte ꝙuerſione:qz tunc ſeq̃ret ꝓceſſus in infinitũ/ vt ſupius eſt deductũ:tñ ſecus eſt dicẽdũ de omni alia re a conuerſione iſta: q̃ vez res ab hmõi cõuerſione alia nullo mõ eſt in aliã rẽ ꝙuertibilis:niſi conuerſione huiuſmodi mediante. ¶ Ad ꝓbationẽ ẽt dicerẽt qꝺ nõ valet. qz licz deꝰ poſſz i oẽz effectum immediatiſſime ꝙ ſeipm̃ nullo ſecum ad cauſandũ alio concurrente: tamen non omnia ab ipſo dicuntur im

mediate productam tamen non sit necessarium ad effectum aliquem producendum ꝙ currere productum ali qđ punctiꝫ nisi ipz. ꝛ ita i ꝓposito esto ꝙ deꝰ possz vnũ in aliđ ꝙuertere/quocũq; alio circũscripto/mđ fecit ꝙ sic faceat. ¶ Sz ista nõ valet. Tũ prio arguit cõtra ꝑmũ sic. nullũ eąle distinctoꝝ vel magis ab alio è immediatꝰ in ipsum cõuertibile altero equaliꝫ secũ vel minꝰ ab illo distancto. sz si panis conuersio in Christi corpus/ẽ res aliq̃ ꝙ se vna a pane distincta:nõ minꝰ imo magis distinguit a Christi corpe ipso panc:cũ cõuersio hmõi habeat poni accidis ꝛ panis sit substãtia.ergo hmõi ꝙuersio nõ è immediatius cõuertibilis in Christi corpus:nec in aliqua alią rẽ creatã/ꝙ substãtia panis. ¶ Confirmat.qꝫ vt dictũ est/nihil est immediatꝰ creabile vel ẽt ãnihilabile ꝙ i alterũ ꝙuertibile. sz qđz ens possibile è sic immediate creabile/ꝛ ẽtũ ãnihilabile/ꝙ iter deũ creatẽ ꝛ ãnihilatẽ ꝛ rẽ creatã vl ãnihilatã nullũ medũ è ponẽdũ:nec ẽt põt põt. ḡ nec ẽt iter.vnã rẽ q̃ è ꝙuersa ꝛ aliã i quã de esse ꝙuersa:cõuersio aliqua medians est ponẽda.quare ꝛc. ¶ Cõtra secũdum arguo. qꝫ ꝙ deꝰ nõ immediate agat oia ꝑ seipsum: hoc est qꝫ aliqua sunt ab alijs ꝓducibilia/ ad quorũ productionẽ per ꝑns põt admittere ꝛ admittit causas secũdas vl ꝑ se/vel cũ ipso sil. effect. hmõi quos ꝟtualiꝫ cõtinẽt ꝑ ducentes.ḡ ecõuersio respectu illoꝝ effectuũ qui sunt possibiles foit deo nõ oportet nec videt etiã posse poni aliquod mediũ inter deũ ꝛ aliquẽ talẽ effectũ. sed vnã rẽ in aliam conuertere cõuersione de qua hic agit/est cuilibet impossibile nisi deo. ergo inter deũ cõcurrentẽ ꝛ res conuersas nullũ mediũ est ponẽdũ. ¶ Confirmat.qꝫ oino videt irrationabile dicere / deũ nõ posse vnã rem in aliam cõuertere:nisi mediãte aliquo accidente ab vtroq; ꝙuersionis termino differẽte.sed hoc habet dicere omnis ponens cõuersionẽ esse necessariã / tanq̃ rem aliquã per se vnã ab extremis cõuersionis distinctã / ad hoc ꝙ vnũ in alterũ conuertat.ergo ꝛc. ¶ Tertia conclusio est.ꝙ conuersio hmõi siue primo mõ sumpta/ siue secũdo est ipossibilis cuicunq; agenti creato. ¶ Hoc apparet.qꝫ nec conuersione mediãte tanq̃ forma aliqua ꝑ se vna: nec immediate ipsa circũscripta/aliqua res creata est in aliã conuertibilis:modo quo hic accipit cõuersio ꝑ naturã.ergo ipa ꝙuersio quocũq; sumpta ẽ ipossibilis cuilibz creature. ¶ Cõsequentia est cuidẽ. iz ꝓbat añs.qm̃ ꝙuersio (vt hic accipit) est rei cuiꝰ nõ manet aliquid post cõuersionem. sed nullũ agens creatũ põt aliquid sic totaliꝫ destruere/ vt aliqđ eiꝰ maneat. ḡ nec vnũ i alterũ ꝙuertere isto mđ quo panis cõuertit in Christi corpꝰ in eucharistie sacro. ¶ Sz3. qꝫ materia nõ è aliqđ forme substãtial' nec substectũ aliqđ forme accitalis.sz post conuersionẽ non manet nisi materia.forma enim prior totaliꝫ est corrupta:ꝛ alia i materia ipsa q̃ nihil est forme nouit introducta:similiter etiã nec post alterationẽ remanet forma ꝑor accidẽtalis: nec aliqđ eiꝰ : cũ nõ maneat nisi subiectũ forma accidentali alia informatũ. ḡ tã ens ꝙ alterãs ꝺe cõuertit vnã rẽ in aliã. ¶ Rndeo ꝛ dico.ꝙ ꝙuersio q̃ est rei totalis in aliã transitio / est duplex. Est enim vna rei/q̃ sic totaliter transit in aliã/ꝙ non manet aliqđ eius quidditas tunc:nec etiã subiectiuata ꝙ est duplex trãsitio totalis rei/siue cõuersio/ quidditatiue vez ꝛ subiectiue siue intrinsece ꝛ extrinsece.Hoc mđ conuertitur hic panis in Christi corpus:cũ nec remaneat eius materia: nec substantialis forma: sz tm accitia. Alia trãsitio est vel cõuersio rei totalis tm̃ qđitatiue siue intrinsece:non aũt subiectiue ꝛ extrinsece.illa vez cuius hez nihil rei ꝙuerse intrinsecũ maneat/remanet tm̃ extrinsecũ eiꝰ subiectũ: ꝛ ẽt rei alteriꝰ in quã cõuersa est.Et hoc mđ conuersio sumpta è possibilis agenti creato. qꝫ nec ghatio nec alteratio nec quecunq; alia creature actio è nisi q̃dã totalis rei ꝙuersio isto mđ

ꝓlo aũt mđ/q̃ ꝛ accipit i ꝓposito:nulli est possibile nisi deo. qꝫ oẽ agẽs creatũ ꝑsupponit nccio knunt sibi possibile seu effectꝰ sbm . nec enim ꝓtiet ꝟtualiꝫ nec põt ꝙ ꝑns ꝓducere nec corrũpere nisi aut formã substãtialẽ aut accidentalem.sz substãtialis ꝑsupponit materiã. accidentalis aũt substãtiã cõpositã vel subiectũ.ergo nullũ agens creatũ põt rẽ aliquã destruere cuius nõ remaneat aliqđ aut sibi intrinsecũ/si compositũ: supposito ꝙ a ꝓꝺ fit distinctũ:aut extrinsecũ:si est forma accitalis vel substãtialis.quare ꝛc. Nullũ etiã agẽs creatũ põt etiã mđ sibi possibili cõuertendi vnũ in alterũ mđ supradicto/conuertere vnũ in aliud ꝑsistẽs/mđ quo hic cõuertit panis in Christi corpꝰ.nec enim ghans posset formã substãtialem nec alterãs accitalẽ in subiecto ꝑsupposito introducere ꝙ cã ab ipo aliã cõtrariam expellẽdo:seu corrumpendo. ¶ Quarta ꝛ vltima cõclusio est.ꝙ cõuersio sumpta secũdo mđ/vez nõ ꝑ forma aliqua ꝑ se vna: sz vt dicat precise vnũ in aliud immediate cõuerti quocũq; ab eis alio circũscripto/est possibil' deo. ¶ Hec ꝓbat ꝓnẽ cõtraria ei q̃ facta est ad tertiam ꝓclusionẽ predictã. qm̃ cõtinẽs aliqua virtualiter positiue totaliter ꝟtũ ad totũ ipsoꝝ ẽt ꝛ ẽt negatiue ꝟtũ ad totale ipsoũ nõ ẽ sic ꝙ põt ipsa ꝓducere nihil eoũ ꝑsupponendo/ꝛ totaliꝫ destruere nihil ipsoũ eis intrinsecũ nec extrinsecũ diuittẽdo/potest vnuz in alterũ conuertere isto mđ. ¶ Hoc declaratꝫ ꝙ exemplũ in agẽtibus ꝓtalibus naturaliꝫ vnũ in aliud nõ totaliꝫ conuertere valẽtibus:qꝫ partialiꝫ nõ totaliꝫ cõtinẽt virtualiter totũ ẽ aliquus:nec totũ nõ esse: sicut statim videtur est.sed cõstat deũ continere virtualiter sic quodlibet totaliꝫ ꝙ potest ipsuz totaliꝫ in esse ponere nihil eiꝰ subiectiue nec quiditatiue supponẽdo:ꝛ totaliter destruere nihil eius simꝫ diuittẽdo.ḡ ꝛc. ¶ Ex hoc sequit ꝙ nõ tm̃ deus põt cõuertere rẽ existentẽ in aliã ꝑexistentẽ: vt panẽ in Christi corpus: sed etiã in rem non ꝑexistentem sed nouiter totaliter esse accipientẽ: sicut vxor Loth forte in salis statuã est cõuersa. Sch. ꝓuij. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secũdum:patet ex dictis

in precedentibus quid dicẽdum. ¶ Ad maiorẽ tm̃ cuidẽ tiũ pono tres cõclusiones. Prima est/ꝙ nullius in alterum est possibilis conuersio sumpta primo mđ:vel si possibilis nec est ꝓbabilis nec ponenda. ¶ Hec apparet ex dictis in articulo ꝓcẽdẽti. ¶ Secũda cõclusio est/ꝙ cõuersio quomõcũq; sumpta alicuiꝰ creati in deũ/vel econuersio dei vel cuiuscũq; ipsi intrinseci in aliquod ens creatũ est ipossibilis. ¶ Hec ꝓbat. Prio.q: nullũ conuersum in aliud põt existere postq̃ est conuersum. Hoc apparet ex significato vocabuli cõuersiõis. nulliꝰ enim existentis manentis põt esse cõuersio.ḡ qđ est ipossibile nõ ẽ/nõ est in aliud conuertibile . sed ipossibile est deũ non esse cum sit necesse esse.ergo ipossibile est ipm in aliũ cõuerti. ¶ Secũdo ꝓbatur ꝙ nihil põt cõuerti in ipsum.qꝫ tã terminũ cõuersionis a quo q̃ etiã terminũ ad quẽ oportet cõtinere virtualiꝫ quãtũ ad totũ esse ꝛ nõ ẽ in potẽtia cõuertibilis.sed nec deus nec aliquid ipsi intrinsecũ subest diuine potẽtie:cũ obiectũ diuine potẽtie nõ sit necesse ẽ iz possibile:vt cõtra ipsũ:mđ cõtra ipossibile conditum.ḡ ꝛc. ¶ Sed cõtra istã rõnẽ põt argui . qm̃ qđ nõ accipit esse aliquod ꝙ cõuersionẽ:non oportet contineri virtualiꝫ in potẽtia conuertẽtis.sed terminus ꝙuersionis ad quẽ nõ accipit aliquod esse ꝙ conuersionẽ:cũ ipsa cõuersio sit in ꝑexistens:vt patet de pane conuerso in Christi corpus.ḡ iz deꝰ nõ sit in potẽtia sua virtualiter seu eius obiectũ non habetur ex hoc qđ aliquid possit conuerti in ipsum vt in conuersionis terminum ad quem. ¶ Rndeo/ꝙ oportet conuersionis terminũ ad quem accipere aliqđ esse ꝟtute ꝙuertẽtis:vl ꝓpũ ꝛ qđitatiuũ si ꝙuersio fiat

in nō ꝑsistēs vel aliq̄d extrinsecū / puta cē vbi prius fuit ꝙuersiōis terminꝰ a quo/si ꝑfuit tūc t̄minꝰ ad quē/i quē cōuersiōis t̄minꝰ a quo ē ꝙuersio. deꝰ aūt nō pōt a seipso aliq̄d accipe esse.ḡ ⁊c. ¶Si arguat ꝯ hoc.q; deꝰ potuit ꝙuertē panē i coꝛpꝰ Chriſti manēs i celo nec ſcapiēs cē i cuchariſtie ſacro: Rñdeo/q; ſi vocas panē posse ꝙuerti i coꝛpꝰ Chriſti/panē posse destrui Chriſti corpore remanēte:concedo panē ⁊ oē aliud ens creatū posse conuerti in corpus Chriſti remanēs vbi prius/nec ad locū alium tranſmutatū. ſed hoc mō non magis diceretur conuerti in corpus Chriſti ꝙ̄ in angelum vel in quodcunq; remanens ens creatū. Ista modo ēt/oīa que desinunt conuerti dicunt i quodcūq; aliud ens remanens/tam creatū ꝙ̄ etiā increatū. Ut ſic autem non accipitur propie conuerſio:ſed impropie.⁊ ideo videt q; nihil in alterum conuerti propie poſſit:niſi ipſum in quod cōuertitur esse incipiat formaliter ſiue eſſentialiter ſiue localiter poſt huiuſmodi rē conuerſam. ¶Et ſi arguas contra hoc.quia deus posſet ꝙuertere in celo vnū angelū in coꝛpus Chriſti localiter immutatū: Reſpondeo ſicut prius/dz q; bene pōt angelum destruere corpore remanente. ſed non video q; angelus ſic destructꝰ magis in Chriſti coꝛpus eſſet conuerſus ꝙ̄ in aliud ens quodcūq;.quare ⁊c. ¶Tertia concluſio eſt/ q; conuerſio cuiuſcunq; entis creati in quodcunq; aliud ens creatū/ eſt poſſibilis ſolo deo. Hec apparet.q; vt ſuperius eſt argumentatū/agēs continēs virtualiter totum esse ⁊ totū nō esse aliquoꝝ / pōt conuertere vnum in alterū.ſed oē creabile vel creatum continet a deo tm̄ virtualiter iſto mō.ergo ⁊c. ¶Confirmatur quia conſtat deū posse vnuz in alterū conuertere . q; ⁊ de facto conuertit panem in coꝛpus: ⁊ vxorem Loth in ſtatuam ſalis.ergo ⁊ quodcunq; increatū in quodcūq; creatū. ¶Cōſequētia eſt cuidēs . q; nulla eſt maior ratio ꝙre possit aliq̄d in aliud cōuertere/ꝙ̄ quodcūq; creatū aliud in quodcunq;/ cū nō magis cōtineat totaliter in virtute esse ⁊ non esse aliquoꝝ/ꝙ̄ quorūcunq; omniū aliorum.ergo ⁊c. ¶Hec de ſecundo.

Quantū ad tertium fuerūt tres modi dicendi.

Aliqui enim dixerunt q; panis in hoc ſacramēto non tranſſubſtantiatur/ſed manet:⁊ cū ipso poſt verba prolata manet veraciter coꝛpus Chriſti. Alij dixerūt q; panis desinit esse/non tamen conuertit seu tranſſubſtātiatur in coꝛpus. Alij dixerunt cōmunius ⁊ verius q; panis tranſſubſtantiatur in coꝛpus/⁊ vinum in ſanguinē ⁊ hoc tā ꝙ̄ verū ⁊ catholicū eſt tenēdū. ¶Sed tūc eſt dubium quomodo tranſſubſtātiatio pōt esse in preexistēs: cū iſta tranſſubſtātiatio ſit quedā actio: per quā ſemper eius terminus accipit nouum esse. ¶Ad cuius euidentiam eſt ſciendū/q; conuerſio alicuius in alterum dupliciter poteſt poni. Uno modo/q; ſit in ipſum tanꝙ̄ in accipiēs ſuū esse propriū ⁊ quidditatiuuz. Alio mō q; ſit in ipſum conuerſio alicuius/vt in incipiēs esse alicubi:vbi nō fuit prius:in loco vcz rei cōuerſe in ipſum. ¶Tertiꝰ modus vcz q; aliquid conuertit in illud qō nec aliq̄d quidditatiuū esse accipit nec alicubi cē ſcipit: nō videt propꝰ nec conueniens.q; vt in alio articulo eſt ꝑdictuz/ vnū cōuerti in aliud iſto modo nō eſt aliud ꝙ̄ vnum corrumpi ſiue destrui alio remanente. ⁊ ita ſi hoc mō vnū conuerti in aliud diceret/quodcunq; destructū posset dici conuerſum cē in oīa entia remanētia nō destructa . qō nō videt ꝓprie cōcedēdū. Sunt ḡ tm̄ duo modi ꝑdicti primi poſſibiles vnū in alterū conuertēdi. Cōuerſio ſumpta ꝓmo mō ē ſui t̄mini ꝓductiua . Secūo mō accepta magis dicit ſui termini adductiua ꝙ̄ ꝓductiua. ¶Ex hoc ad ꝓpoſitū pōt dici/q; licz cōuerſio prīo mō ſumpta q̄ vcz terminus cēntialiter accipit esse/nō poſſit esse in aliud ꝑexistēs: ſtamen ſi ſecūo mō ſumpta quo mō ſumpta nō eſt terminꝰ ꝓductiua/ſed tm̄ mō adductiua:pōt vtiq; esse in aliud ꝑexistens. ſic aūt eſt in ꝓpoſito. q; hmōi enim cōuerſionem panis in Chriſti coꝛpꝰ/ipz nō accipit q̄ditatiuū aliq̄d esse nouū:ſz tm̄ nouū esse incipit vbi panis ſubſtātia deſinit. ¶Et ſi ꝯ hoc arguat:⁊ prīo.q; tūc nō erit tranſſubſtātiatio:ſz magis tranſaccidētatio: cū t̄minꝰ eius nō ſit ſubſtātia vt ſubſtātia/ſed ſubſtantie preſentia. ¶Secundo. q; per tranſſubſtātiationē terminꝰ nō incipit esse vbi priꝰ nō fuit:ſz q; motū vel iſtātaneā mutationē. ¶Hoc apparet.q; tranſſubſtantiatio ꝑtinet ad ſubſtantiam terminat. ergo q; coꝛpus Chriſti ſit poſt verba ſacramentalia vbi non fuerat antea/hoc non eſt q; tranſſubſtātiationē: ſz magis q; inſtātaneā mutationē. ¶Tertio.q; tūc nō magis in coꝛpus Chriſti diceretur cōuerti panis ꝙ̄ in aiam ⁊ in ſanguinē/nec vinū in ſanguinē ꝙ̄ in coꝛpus ⁊ aiam: cum iſta oīa panis et vini ſubſtantia deſinente/esse incipiant ſub accidentibus panis ⁊ vini. ¶Ad primum dico/ q; ſi vocas tranſſubſtantiationem/actionē ſubſtantie produciuā:⁊ tranſaccidētationē ſiue accidētis actionē ꝓductiuā: nō ē hic aliq̄ tranſſubſtātiatio: nec ēt eſt aliqua tranſaccidētatio. ¶Primū appet.ꝓſtat enī q; nulla ſubſtantia hic nouiter ꝓducatur:ſeu in esse ſubſtātiali ponit. ¶Secundū etiā apparet ex eodē medio. q; nec aliq̄ accidēs etiā hic de nouo ꝓduc̄t: ſz tm̄ Chriſtꝰ in puoubꝰ panis accūtibꝰ nouit ponit: ſeu eis imediate oī aceāte alio circūſcripto ꝑsens efficit.⁊ iō panis nō dicit tranſſubſtantiari in aliquā ſubſtantiā tanꝙ̄ in accipiētē cē ſubſtātie:ſed in ipſam tā ꝙ̄ incipiente vbi nō fuerat prius esse.Et ſi dicas q; talis conuerſio nō debet vocari tranſſubſtātiatio Dico q; qñ ꝓſtat de re nō ē curādū de noīe.ſz hic ꝓſtat de re/vcz panē deſinere esse: ⁊ ſub eius accūtibꝰ ſubſtantiā nouiter ſcipe esse.Et ideo an vocet hoc tranſſubſtātiatio ꝓpt̄ aduenientē ſubſtātiā / an tranſaccidētatio ꝓpt̄ accūtia panis q̄bꝰ nouē aduēit ⁊ i q̄bus exiſtūt:an ꝓpt̄ aliq̄d aliud qō(vt imaginat aliq) accipit: mīme eſt curandū: cū nomina ad placitū ꝙ̄ponant:⁊ vnū ⁊ idē poſſit diuerſimode nūcupari in ordine ad diuerſa . ¶Ad ſecūdū dicendū q; nec ꝙ tranſſubſtātiationē nec ꝙ mutationē tā ꝙ̄ rē aliquā ꝙ ſe vnā aliq̄d esse ſcipit vbi nō fuit. q; nec tranſmutatio ē aliq̄d diſtinctū a tranſſubſtātiāte et a tranſſubſtātiato: nec mutatio a mouēte ⁊ moto ⁊ mutatiōis t̄mino. coꝛpꝰ enim Chriſti mutat̄ de celo ad cuchariſtie ſacramētū/nō mutatiōe tanꝙ̄ re aliā mediāte ab ipso ⁊ a ſacramēto ex chariſtie differēte.ſz imediate ſcipſo q̄cūq; a ſe ⁊ a ſacramēto alio circūſcripto.q; nec rē mutari ad locū/ē aliud ꝙ̄ ipſaz hēre locū quē antea non hēbat.pōt aūt cū hēre ſiue nouit acq̄rē q̄cūq; ab ipſa ⁊ a loco alio circūſcripto.Et iō ſicut rē mutari ad locū nō eſt aliq̄d ab ipſa ⁊ loco diſtinctū:ita nec vnā rē tranſſubſtātiari in aliā vel ꝙuerti eſt aliq̄d diſtictū a re desinēte:⁊ ab illa alia i quā cē desinēs cōuerti dicit/i loco cuiꝰ ꝑdī nouit esse ſcipiēte. ¶Tūc ḡ qñ dicit q; ꝙ tranſſubſtātiationē t̄minꝰ eius nō incipit cē vbi prius nō fuit: verū eſt de tranſſb̄atiōe t̄mini ꝓductiua niſi nō aūt de tranſſubſtātiatione t̄mini adductiua/vel ſit adductiua ⁊ ꝓductiua.vtraq; enī iſtarū includit localē mutationē.nō tm̄ ītelligēdo q; mutationē nec ꝙ talē tranſſubſtātiationē formā aliquā ꝙ ſe vnā . ſz ſic ītelligēdo q; rē tranſſubſtātiari vel ꝙuerti i aliā iſto mō:nō ē aliud ꝙ̄ ipſaz q̄ cōuerti dicit deſinere esse ſimplr ⁊ totalr/ ⁊ illā in quā conuertit incipe esse vbi antea fuit illa. ⁊ qz hoc eſt rē localē mutari:iō ⁊c. ¶Sz nūqd deꝰ poſſz ꝙuertere vnā rē in aliā nō ꝑexistētē:ſz nouā incipiētē cēnō tm̄ in loco rei cōuerſe ſed in alio cē ſcipiētē? Rñdeo q; ꝓſtat deū posse quācūq; rē ānihilare creatā ⁊ aliā quācūq; producibilē nouā vel in loco eius vel in alio creare. Hoc aūt potest fieri dupliciter. Uno mō ſic/q; annihilatio/vel destructio

vnius rei non ordinet ad creationez alterius/ nec ſit propter ipſã. Alio mõ q̃ ſic dc⁹ ãnihilationẽ/ vel deſtructionẽ rei vnius ordinet ad creationẽ alterius / q̃ non crearet vnã niſi quia deſtruit aliã. ꝓmo mõ nõ video q̃ deſtructio rei vn⁹ ad quam ſequit creatio vel eſt ſimul rei alterius/ debeat appellari cõuerſio: ſed ſcõ. Hoc appareret in exemplo. nõ enim ſi deo creante aiam ꝛ corpori infũdente aliqs mouet vel totaliter deſtruitur/ ex hoc puerti in ipſam aiam dei ſed tũc in ipſaz cõuerti dicerem/ ſi ei⁹ deſtructio ad anime creationẽ ab ipſo deo creãte/ ꝛ aliõ deſtruente ordinaretur: ſicut ideo vxor Loth in ſtatuam ſalis converſa dicitur: quia eius deſtructio ad illius ſtatue productionem/ vel econuerſo productio ad eius deſtructionem extitit diuinitus ordinata. ſicut etiam in ꝓpoſito in euchariſtie ſacramẽto panis nõ deſinit: niſi vt corpus Chriſti vbi ipſe preſunt eſſe incipiat. ¶ Tunc igitur ad dubium poteſt dici/ q̃ deus poteſt quãcunq; rem creatam cõuertere in quãcũq; creabilem nõ preexiſtentẽ/ ſiue in loco rei cõuerſe ſeu deſtructe/ ſiue in alio eſſe incipientẽ: nõ tñ rei vn⁹ deſtructio ad ꝓductionẽ alt⁹ rei ordinet. Aliter aũt nõ video/ q̃ ſiue ad iõ eſſe rei deſtructe ſequatur res preexiſtẽs/ ſiue nõ preexiſtẽs/ ſiue in eodẽ loco cũ primo/ ſiue in alio/ debeat dici puerſio: niſi ponat q̃ quicquid deſtruitur/ cõuertitur in quicqd ꝓducit: qõ propue non dicit. ¶ Ad tertiũ dicit/ q̃ ideo panis dicit cõuerti in corpus Chriſti/ magis q̃ in aiam/ vel in ſanguinẽ/ ꝛ eõuerſo vinũ in ſanguinẽ/ magis q̃ in animam vel in corpus/ nõ quia aliqd habuz acciperet aliquod eſſe nec incipiat etiã alicubi eſſe/ magis q̃ quodlibet aliorũ ſed quia a deo extitit ordinatuz/ pane deſinente corpus Chriſti ſic ſub eius accidẽtibus eſſe incipere per ſe primo ꝛ ſanguinem ſub ſpeciebus vini/ q̃ iſta videlicet corpus Chriſti ſub panis/ ꝛ ſanguis ſub ſpeciebꝰ vini/ pane ꝛ vino deſinentibus eſſe inciperẽt ſeparata a quolibet aliorum. nullũ aũt aliorũ hic ſic eſſe incipit/ ſed tñ quia iſtis realiter eſt vnitum. nec enim ſub panis ſpeciebus eſt anima/ nec ſanguis/ niſi quia quodlibet horũ corpi eſt vnitũ nec in ſpeciebus vini/ corpus nec anima/ niſi propter cõ ſimilẽ rationem: quia vez iſta ſanguini ſunt vnita. Et hic eſt q̃ vt in ſuperioribus fuit dictũ/ in triduo mortis Chriſti nec ſub hoſtia cõſecrata fuiſſet ſanguis/ nec anima/ niſi omnia iſta eſſent a corpore ſeparata/ nec in calice conſecrato fuiſſet corpus nec anima/ ꝓpter conſimilẽ rõnem/ quia videlicet nec corpus nec anima ſanguini eſſent vnita. ¶ Sed cõtra. quia nõ eſt impoſſibile apud deum facere vnum alteri vnitoruz ſine ipſo exiſtere in loco aliquo. ꝛ ideo licet corpus Chriſti/ ſanguis/ ꝛ anima ſint vnita/ ꝛ in eodẽ loco/ puta in celo/ ſimꝫ exiſtẽtia / nõ eſt impoſſibile omnibus iſtis in celo remanentibus/ vnum ſine alio incipere eſſe in euchariſtie ſacramẽto: quia nec ex hoc ſequitur aliqua diuiſio vnius ab alio. ergo non q̃ vnita oportet ipſa ſimul exiſtere in euchariſtie ſacramento. ¶ Rñdeo ꝓcedẽdo qõ infertur/ vez q̃ nõ eſt abſolute neceſſarium ipſa/ q̃ inter ſe vnita/ in toto eſſe vnita in omni loco/ nec q̃ ꝓis in euchariſtie ſacramẽto. eſt tñ neceſſariũ hoc de facto ex diuino ſtatuto. ordinauit enim deus ꝛ ſtatuit p̃dicta nunq̃ ſeparari in ſacramento/ niſi vnũ eſſet ſeparatũ ab alio. licet enim corpus vnitũ anime ꝛ ſanguini remanẽs poſſet ſine eis eſſe in hoſtia conſecrata/ ꝛ ſanguis in calice ſine corpore ꝛ alia ſupnaturaliter: non tamen naturaliter. Nõ ꝓſtat aũt deũ ſupnaturaliter agere ad hoc ſz magis ad contrarium in iſto euchariſtie ſacramẽto. q̃re ꝛc. ¶ Confirmatur. quia ſicut in naturalibus non ſunt ponenda plura/ q̃ eſſe neceſſaria conuincat ratio naturalis/ ita nec in credibilibus plura miracula ſunt ponenda/ q̃ oporteat credere ex veritate creditoruz. ſed ponere vnũ alteri vnitũ ſine ipſo in loco aliquo ſeparato a loco alteri⁹ exiſtere/ qõ haberet ponere qui diceret corp⁹ ſine ſanguine eſſe in panis ſpecie/ ꝛ ſanguinẽ ſine corpore ꝛ anima in calice/ eſſet ponere miraculum in euchariſtie ſacramẽto/ qõ nõ ponitur a ponẽte ipſa oia ſimul eẽ. licet enim miraculoſe ipſa in ſacramento exiſtant/ nõ tamen eſt miraculum q̃ ſimul exiſtunt/ cum ſimul realiter ſint vnita. huiuſmodi aũt miraculum nec oportet ponere/ nec etiã eſt ponẽdũ in euchariſtie ſacramẽto. ergo ꝛc. ¶ Et ſi dicat/ q̃ etiã ponẽdo iſta oia vbiq; ſimul eſſe/ ponitur miraculũ: qõ nõ oporteret ponere/ ſi vnũ puta corpus ſine ſanguine ꝛ alia in panis ſpeciebꝰ/ ꝛ ſanguis in calice tantũmodo poneret. Qõ apparet/ q̃ nec oportet dicere idẽ corpus in pluribꝰ locis exiſtere ſimul/ q̃ ſi alter poneretur. Hoc apparet/ q̃ nunc ponitur Chriſti corpus ſimul eẽ in hoſtia/ ꝛ in calice conſecrato/ ꝛ ſanguis cõ ſimilr vtrobiq;. quare ꝛc. ¶ Reſpondeo/ q̃ nõ eſt maius miraculum/ vnum corpus vel aliam rẽ quãcũq; in tribꝰ vel in omnibus locis ſiũ exiſtere/ q̃ tñmodo in duobus. ſed conſtat Chriſti corpus ꝛ ſanguinem ꝛ aiam exiſtere ſimul in pluribus locis diſtantibus/ puta in celo/ ꝛ in euchariſtie ſacramento. ergo ꝛc. ¶ Cõfirmat. q̃ q̃ vnũ corpus de facto ſimul fuerit in diuerſis locis/ ꝛ diuerſa corpora in eodem/ hoc neceſſario eſt ponendũ/ ꝛ tanq̃ verũ a quolibet catholico cõfitendũ. ſed q̃ vnũ aliqõ ens creatum/ alicui creato alteri connectũ/ vnq̃ in loco aliquo fuerit ſine ipſo in eodẽ exiſtẽte/ licet ſit deo poſſibile/ nõ tñ legit factuz eſſe: ãre ꝛc. ¶ Sic ad ãſtionẽ. ¶ Ad rõnẽ in principio ptz ſolutio ex dictis in ꝓio articulo ãſtionis.

SEcundo quęro vtrum panis in ſui converſione ꝑdicta/ qua in Chriſti corpus vertitur/ ãnihilet. ¶ Et videt q̃ ſic: quia omnis ſubſtantia ex forma ꝛ materia preexiſtẽs eſt annihilata / cui⁹ tam forma q̃ materia eſt deſtructa. ſed conſtat q̃ poſt cõuerſionẽ nec manet materia panis nec forma: ergo cũ nihil ad quiditatẽ panis ptinẽs maneat/ panis ipe neceſſario eſt annihilatus. ¶ Contra/ q̃ ſi vnũ in aliud converſum eſſet annihilatum/ ꝛ converſio eſſet annihilatio: ſed hoc eſt falſuz. ergo ꝛc. ¶ Rñſio. vbi eſt videndũ: ꝓmo an tñ panis ſit materia debita cõuerſionis in corpus Chriſti. Scõo ſi vinuz converſionis in ſanguinẽ. Tertio. an in iſta converſione panis ꝛ vinũ annihilentur.

Quãtum ad primum: conſtat cuilibet theologo catholico ſolum panem triticeum eſſe ad huiuſmodi converſionẽ in Chriſti corpus idoneum. Cuius ratio nulla eſt alia/ niſi ſola Chriſti inſtitutio. ſicut enim inſtituit talem panẽ in ſuũ corpus convertẽdũ poſt ꝓlationẽ verborũ ita cõſimiliter inſtituere potuiſſet de alia re quãcũq; cũ vt dictũ eſt in q̃ſtione ꝓcedẽti/ quodcunq; creatũ poſſit deus cõuertere in quodcũq;. Cõgruentius tamen fuit inſtitui panẽ huiuſmodi in ſuum corpus converti/ q̃ aliaz rẽ quãcũq;. Cuius ratio ponit: quia huiuſmodi ſacramẽtũ eſt ſignũ ſpũalis nutritionis: ꝛ ideo congruum fuit ipſum inſtitui in illis/ quibus homo corporaliter puncipaliter nutrit. nutrimẽtũ aũt hois corporale puncipale/ quãtũ ad cibũ/ eſt panis/ ſicut ꝛ quãtuz ad potũ vinũ: quare ꝛc. ¶ Sed iſta ratio parũ cogit: qz etiã quodlibet aliud ſacramentum eſt ſignum ſpũalis nutrimenti/ cum ſit ſignum gratie collatiuum/ qua homo nutritur ſpũaliter in ꝑſenti. ¶ Si etiã dicat: q̃ quia hoc ſacramentum eſt Chriſti corporis contentiuũ/ ideo debuit inſtitui debere fieri in corpis accidentibus/ ꝛ per conſequens corpus qõ illa accidentia naturaliter repreſentãt converti in ipſuz/ vt eſſet aliqua correſpondentia ſignati ad ſignum. Hoc nõ valet / quia licet probet inſtitui debuiſſe

se corpus aliquod conuerti in Christi corpus: non tamē magis panem/q̄ aliquod corpus aliud. quia si de coresp̄dētia signi ad signatū agit/ maior fuisset si corp⁹ car neū in suū corpus silr carneū/ꝛ sanguinem in suū sanguinem ꝓuertisset. ¶ Sed ad hoc dicerē/ q̄ nō sic fuit instituendum propter horroꝛem quem habuisset qui Christi sanguinem sub speciebus ꝛ per consequēs sapore alteri⁹ sanguis recepisset. Sufficit quātū ad hoc/ alijs rōnibus oibus/ꝛ congruentijs p̄termissis Christum sic instituisse/ꝛ qua sic instituit congruum existerevt vez panis non nisi triticeus in suum conuertat corpus. qui panis debet esse ex farina triticea/ꝛ ex aqua elemētari formatus: qr ꝛ tali/ꝛ nō alio vsus extitit ipse Christus. ¶ Sed sunt hic tria dubia. ¶ Primū est. An panis ex azimo factus sit consecrabilis. ¶ Secundū. An pasta farine tritice nondum cocte sit consecrabilis. ¶ Tertium. An panis triticeus consecrabilis debeat esse azimus / an fermentatus. ¶ Ad primū rñdet. q̄ dubium est/an talis farina remanēat in puoꝛi specie farine/vel mutet speciē ꝓpter ei⁹ multiplices depauatiōes ꝛ alteratiōes. Sed cōstat q̄ si est in specie in qua puus/panis ex ipsa format⁹ ꝛ coctus est cōsecrationi siue ꝓuersioni idoneus/nō autē si est alteri⁹ speciei. Et quia semp in dubijs est via tutior eligēda.ideō ꝓpter periculū nullo mō est ex pane hmōi cōsecrandū. ¶ Ad scōm dicit q̄ non: qr licet pasta non differat specie a pane: tñ non est panis vsualis in quo solo non in aliquo alio etiā eiusdem speciei cū ipso Christus confecit:ꝛ sic in ipso solo conficiēdū instituit. ¶ Ad tertium dicitur:q̄ vtroq; panis tam fermentatus vez q̄ azimus est consecrabilis/ꝛ conuersioni idoneus. Christ⁹ tñ in azimo non in fermentato confecit/nec in alio aliq̄s sine peccato videt posse conficere/ꝫ vere ꝓficiat absolute. nec enī negatur ab ecclia quin sicci conficiāt vere sicut ꝛ latini:cū tñ nō in azimo ꝓficiāt ꝫ in fermentato:cū nec fermentatus ab azimo specie sit distinctus. ¶ Sed contra hoc pōt arguiq; nec etiā pasta non cocta a pane cocto specie est distincta:ꝛ tñ in ipsa non pōt conficiꝛnec in ipsa Christus confecit. ergo similr in ꝓpōite: ex q̄ Christus cōfecit simpliciter in pane azimo/nō videt q̄ fermētatus sit ad hoc idone⁹ quātūcūq; sit ab azimo specie indistinct⁹. ¶ Ad hoc non pōt vt videtur aliter rñderi:nisi dicēdo q̄ licet Christ⁹ in solo azimo cōfecerit/oēm tñ panem triticeū vsualē/ad hoc esse idoneum voluit ꝛ instituit. qđ nisi ecclesie quomodocūq; certitudinaliter constitisset: Grecos vere conficere non teneret. quare ꝛc. ¶ Cōfirmatur:qua etiā aliquo tēpore fuit in ecclesia ordinatum q̄ conficeretur in pane huiusmodi fermentato:ꝛ ita tunc/vez tempore Leonis pape/fuit vsq; ad tempus aliquod obseruatum/ad extinguendū hereſim Hebionitaruꝫ dicentium/Necessariū eē Christianos iudaizare:ꝛ per cōsequens suū pascha in azimo ꝓfestare. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum: constat similr

vinum de vua expressum consecrationi siue cōuersioni in sanguinem trimodo/ꝛ non aliquid aliud esse aptum. Cuius ratio precise est illa/que de pane triticeo est ꝓdicta: puta q̄ hic Christ⁹ fieri instituit/ꝛ ēt ipse ātea fecit. Huic aūt vino est aqua apponenda nō necessario quātū est ex parte sacramenti quin vinum in sanguinem conuertere: tur:esto q̄ aqua ipsi non apponeretur: cum nec Grecis ei aquā apponant:sed est necessarium ex parte ministri/ꝓpter ecclesie preceptuꝫ. quod q̄dē fieri/ vez aquā apponi ecclesia statuit/ quia et Christus cōfixit secūdū Damasc. cōsecrauit:vinū vez non purum:sed aqua mixtum in suū sanguinē cōuertendo. ¶ Sed tunc sunt hic primo ꝗtuor dubia circa hmōi aque cū vino appositionem. ¶ Primū est. Quātū sit de aqua apponendum cū vino: vtrum videlicet in magna/an in modica quātitate. ¶ Secūdō est:cū Christus ꝓfecerit non in vino puro/sed in vino cui aqua mixto/quomodo potest confici in aliquo vino puro:cū sicut Christus confecit/ ita cōsimiliter statuerit faciendum. ¶ Tertium. An aqua vino apposita in hoc sacramento in sanguinem conuertatur. ¶ Quarto. An aq̄ vino apposita possit separari ꝛ vnidi/seu amoueri ab ipso. ¶ Secundo sunt alia dubia circa huiusmodi vim speciei in calice remanentes. ¶ Primum est. Quid de eis fieret/si vna gutta ipsarū videlicet vini consecrati ponerētur in vno magno dolio aqua pleno. ¶ Secūdū. Quid accideret si econuerso fieret/ videlicet q̄ in vno magno calice pleno huiusmodi vini speciebus poneretur aliqua gutta aque. ¶ Ad primū posset dici. q̄ tñ posset apponi de aq̄ vino q̄ corūpet formā vini/ꝛ in ei⁹ materiā introducet formā aque. ¶ Alio mō posset apponi nō ita exces siue:sed sic q̄ nec vinum posset in se aquam conuertere/ seu ipsam corumpere suam formā in eius materiā introducendo nec econuerso: ꝛ tunc esset quasi mixtum quod dam ex aqua ꝛ vino:quod quidem esset ab vtroq; alteri⁹ speciei. ¶ Tertio modo potest apponi sic modicū/q̄ vinum potest ipsam aquam corumpere/ꝛ in eius materiā formaꝫ suam introducere. Constat q̄ appositio aq̄ cū vino vtroq; vel altero primoꝛū duoꝛ modoꝛ ipediret vinū conuerti in sanguinē:non autem tertio modo. ¶ Ex quo sequitur:q̄ in modica quātitate sit vino consecrabili aq̄ huiusmodi apponenda:in tanta vez q̄ in vini substantiā ante verba sacramētalia conuerti valeat q̄ alterationē priuā ꝛ formē vini in eius materiā introductionem. Et quia ista non fiunt in instanti:alteratio enim fit successiue/licet fiat conuersio in instanti: ideo oportet aquam licet modicaꝫ vino apponi per aliquod tempus: anteq̄ super ipsum vinum verba sacramentalia ꝓferantur. qm̄ si ante verboꝛum prolationem/aqua non esset in vinū cōuersa:vino in sanguinem conuerso/aqua ipsa vini speciebus admixta/in aque specie permaneret/vel in eius materiam introduceretur forma vini: suppposito q̄ accidens posset esse corruptiōis ꝛ ghatiōis principiū per seipsum. quoniā nihil a vino specie distinctū: licet ipsi admixtum conuertitur in sanguinem Jesu Christi. Sic igit modicū de aqua vino est apponendū:ꝛ tali tempore ante prolationem verboꝛ sacramētaliū/q̄ aqua possit a vino eē alterata ꝛ corrupta:ꝛ forma vini in eius materiā introducta. Qz tñ non oē vinū est eiusdē fortitudinis: sed aliqđ fortius plus de aqua per cōsequens sustinens/ꝛ in se cōuertere potens formam aque corumpendo/ꝛ propriam in eius materiā introducēdo:aliud aūt debilius:ꝛ p̄ consequens a pauciori aqua alterabile ꝛ corruptibile eius: ideo non potest dari regula generalis ꝛ vniuersalis/quātum possit apponi de aqua vino/cum qua apposita ipm sit consecrabile sicut puus: cū quāto vinum est fortius/ tanto sibi possit apponi de aqua plus:ꝛ quanto debilius tanto min⁹. Hoc tamen est vniuersalr verū: q̄ quantūcūq; de aqua apponatur/dum tamen vinum ipsam corumpere possit/ꝛ in se conuertere/ex ipsa quantacunq; aqua mixtum vinū est consecrabile/ꝛ in Christi sanguinem cōuertibile sicut puus. ¶ Ad secundum dicendum/q̄ licet Christus in vino mixto aqua confecerit:tamen etiaꝫ vinum purū sine appositā ipsi aqua esse consecrationi siue conuersioni idoneum voluit ꝛ instituit. Qđ ex hoc ꝓbat qua nec ipsa aqua vino admixta in sanguinem conuertitur/quoulq; in vinum realiter puus est ꝓuersa/ siue forma vini est in eius materiā introducta. quare ꝛc. ¶ Ad tertium dicendum. q̄ aut aqua vino apposita est tanta vel apponitur ita tarde/q̄ ante prolationem verboum nō potest a vino fortiꝛ cui apponitur alterari sufficienter nec per consequens corūpi: aut ante verboꝛ prolationē

est corrupta:& in ei⁹ materia forma vini realr introducta. Si pumum:aqua nõ conuertitur in sanguinem/nec in vinum. Nõ in sanguinem:quia nihil conuertitur in sanguinem nisi vinum:sicut nec in corpus aliquid nisi panis cõuertit. Nec in vinũ:quia post cõuersionẽ nõ remanet ibi vinum/ sed eius accidentia tñ q̃ non possunt vinum naturaliter ghare/nisi forte antecedẽter ad hoc disponẽdo modo quo ex panis & vini speciebus homo posset nutriri/& caro per cõsequens generari:sicut dicit in distinctione sequenti.& hoc supposito q̃ accidens non possit actu gere substantiam effective.& ideo talis aqua vino tñ in sanguinẽ conuersio maneret mixta cũ vini conuersi speciebus seu accidentibus : non tamen sic q̃ illa accidentia in ipa aque substantia remanẽte existerẽt subiective. Si aũt ponat scõm/ vez q̃ aqua ante verboũ prolationem/& vini in sanguinẽ conuersionẽ / sit corrupta et forma vini in eius materia introducta:tũc totũ vinũ/tũ vez p̃cedens aque admixtionẽ/q̃ sequens suæ genitum post aque appositionẽ/puertit in Christi sanguinẽ. ¶ Ex hoc sequit corollarie. Prio/q̃ forma substãtialis aq̃ vino apposite non conuertitur primo/seu immediate in sanguinem. ¶ Secundo.q̃ eius materia vt forma alia informata conuertitur in Christi sanguinẽ isto modo/ vez immediate. ¶ Utrũq; horũ ptz.qm illud dicit imediate cõuerti in sanguinẽ Christi/ad cuius positionẽ sequitur immediate/vel est simul/vel forte ordine nature prius sub eius accidentibus remanentibus Christi sanguis.& econuerso illud non dicitur immediate cõuerti in Christi sanguinẽ ad cui⁹ positionẽ non sequit Christi sanguis sed aliqua substantia alia in Christi sanguinem conuertẽda.sed materia que prius fuit sub forma aque/informata postea forma vini est:ad cuius & eius forme positionẽ sequitur immediate sub totius vini quæsti accidentibus Christi sanguis.ad destructionem aũt seu corruptionẽ forme aque nõ fuit sequut⁹ Christi sanguis:sed forma vini in sanguinem insimul cũ ipsa materia conuertenda.ergo materia q̃ prius fuit sub forma aque:& postea ante consecrationẽ sub forma vini/conuertit immediate sicut & ipa forma vini in sanguinem Jesu Christi/nõ aũt forma aque/de qua non tñ non immediate immo etiaz nullo modo videtur debere concedi ipsam conuerti in sanguinẽ Jesu Christi qm̃ q̃ nõ est in instanti cõuersionis vini in sanguinẽ/ nõ potest dici cõuerti in sanguinem. sed forma aque ante q̃ fiat in sanguinez cõuersio:penitus vt supponit est destructa.ergo &c. ¶ Ad quartum constat aquã vino mixtam ante eius corruptionem esse a vino separabilez p̃ diuinã potentiam. Aliqui etiã philosophi posuerunt hoc posse fieri p̃ naturam. ¶ Ad alia duo. Ad primuz dr / q̃ aqua illa alteraret illam vini speciẽ modo quo alterasset vinũ si fuisset ipsa hmõi specie infomatuz . Alteratione autẽ ꝓpleta:aut materia ibi supnaturaliter crearet: aut non. Si p̃mũ: in tali materia aq̃ ipsa introduceret formã suã quã naturalr introduxisset in vini materia p̃cedẽti si mã fuisset. Si aũt deus nullaz materiaz ibi creat: impossibile est ex aqua/nec ex quacũq; alia substantia talce species alterante substantialẽ formã aliquã generari:cũ ista non posset naturaliter/nisi in materia q̃ ibi non ponit/introduci. ¶ Ad vltimũ:cõstat q̃ talis aqua non posset illis speciebus sine vino existentibus corrumpi/cum nullũ accidens sit substãtie corruptiuũ nec ghatiuũ:sed ad vtrũ q̃ horũ alterãdo dispositiuũ:vt cõiter p̃cedit . Aut ergo talis aqua a speciebꝰ illis realiter & vltimate alteraret mõ quo ipsam alterasset/& ad vini formã disposuisset si cum ipsa fuissent/aqua illa supnaturaliter corrũperet & deo supplẽte vicẽ vini ibi deficientis: aut nõ. Si primũ: aut aq̃ forma tñ corrũpet:& in ei⁹ materia nulla alia introducetur:aut deus formã aque corrumpet:& in eius materia formam aliam introducet: vtputa formã vini quã ipsum vinũ introduceret:& formã aq̃ corrũperet si adesset. aut totã aquã corrũpet/ tã formãvez q̃ materiã. Si tñ forma aque corrũpit/tunc materia sine omni forma existens licet vinta maneret & mixta cũ accidẽtibus ꝓfecta tiõmõ esset tñ ꝓpue sacramentũ/nec eius pars:q; nec immediate sanguis Christi cõtẽtus. Cõsimiliter dico si forma alia ꝓducat. Si autẽ tota aqua quãtũ ad formã ei⁹ & materiam supernaturaliter destruatur:tunc eius accidentia remanentia essent sine cũ speciebus vini consecratis mixta/ nõ tñ sanguinem continentia/nec essent p cõsequens sacramẽtum. ¶ Consimiliter est dicẽdũ/si aqua remaneat incorrupta:licet speciebus consecratis admixta/& ab eis realiter alterata. ¶ Hec de secundo.

Quãtũ ad tertium & vltimum est sciẽdum q̃ annihilari aliquid põt intelligi dupliciter/videlicet large/& stricte. Large põt dici illud annihilatus qõ primo fuit aliqd/& postea nõ est aliquid quidditatiue nec etiã subiective:sic intelligendo q̃ nec remanet aliqd qõ fuerit aliqd ipsi intrinsecum : nec etiam eius subiectum. Et ideo dicit non remanere in actu nec in potentia. Non in actu . quia quicquid fuit formaliter est destructum. Nec in potentia:quia non remanet eius subiectuz/ videlicet substantia composita si fuit accidẽtalis forma:vel materia si substantialis. modo quo dicimus ignez corrupti ab aq̃ manere in potẽtia in ipsa rẽne materie forma aque informate.q̃ licet sit forma ignis actualiter spoliata:tñ adhuc in potẽtia ad ipsaz/cũ possit i ea naturalr introduci. & hoc modo annihilatio sumpta dicitur impropie & large/ võ tamẽ sit transitus ab esse aliquid ad nihil modo p̃dicto sumptum/ vez actualiter & potentialiter non p se primo.sed per se primo sit transitus ab esse aliquid ad aliqd aliõ ad qõ sequat secõario & p accidẽs illud primum eius totaliter esse nihil. ¶ Secundo modo ꝓpie annihilatio dicit transitus ab esse aliqd ad esse nihil totaliter / actualiter videlz & potentialiter:& hoc p se prio.& hoc mõ oẽ illud qõ vadit p se prio de aliquo ad nihil/annihilat: non aũt illõ qõ p se primo vadit ad aliqd & secũdario ad nihil.tale cũ non dr annihilari ꝓpue isto modo:sed large & impropie primo modo. ¶ Hoc premisso pono duas conclusiones . Prima est. q̃ panis in ista conuersione vel etiã vinum annihilatur primo modo sumendo annihilationẽ. ¶ Secunda est.q̃ nõ annihilant sumendo ipsaz secũdo mõ. ¶ Prima ꝓbat:qm̃ oẽ illud annihilatum esse dr isto modo qõ prius fuit aliquid:& nũc totaliter nihil.& hoc ꝓpter aliqd in quod prio trãsijt. sz panis ante conuersionẽ vere fuit aliquid: post conuersionẽ est totaliter nihil: cum nec eius materia remaneat nec forma.& hoc ꝓpter corpus Christi in qõ fuit cõuersuz.nõ enim quia panis desinit esse:nõ sub ei⁹ accidẽtibus Christi corpus incipit:sed econuerso q̃ Christi corpus ibi cẽ incipit:ideo panis totalr desinit esse:quare &c. ¶ Secũda cõclusio q̃ sequit ex ꝓdicta:probatur ex eodẽ medio.qm̃ solũ illud annihilat ꝓpue/ qõ trãsit p se primo ab cẽ aliquid ad totaliter esse nihil:& p cõtrariũ / nihil trãsit̃ p se prio ab cẽ aliqd ad cẽ aliqd aliõ:& p accns ac secõario ad totalr nihil annihilat ꝓpue isto mõ. sed panis trãsit p se primo ad aliqd:puta ad corpus in qõ puertit.trãsit qdẽ nõ sicut mat̃ia trãsit ad formã: sz sicut illõ qõ alicedit ad illud qõ sibi succedit. secõario aũt & p accns trãsit ad totaliter nihil.ergo &c. ¶ Minor vez q̃ panis vel vinũ prius ordine aliquo nature transeat in aliquid q̃ in nihil:ꝓbatur.qm̃ si prius ordine nature panis desineret esse/q̃ corpus Christi sibi succedẽs inciperet esse/ panis nõ diceret cõuerti in corp⁹ Christi. ¶ Cõsequẽtia ꝓbat. qz quæstio nõ dr nõ entis in ens: nec econuerso:sz entis in

ens. sed si panis ꝑus desineret esse q̃ Christi corpus in
ciperet esse/ nõ esse panis ꝑcederet ipsã ꝙuersionẽ. ergo
tunc magis esset ꝙuersio non esse panis q̃ esse in corpus
Christi: ergre ꝛc. ¶ Cõfirmat. qz cõuersio panis est causa
desitiõis panis. quia cũ ꝙuertit: adeo desinit esse nõ ecõ
uerso: qz desinit esse cũ adeo ꝙuertit. qz vt dictũ est tunc non
conuerteret immediate esse panis/ sed magis non esse. ſz
nullus posterius potest esse rõ alicuius priꝰ. ergo ꝙuer
sio non potest esse posterior desitione panis: nec p conse
quens panis potest dici ꝑprie annihilari: cũ aliqd puta
Christi corpus in qõ est cõuersio/ sit rõ sue totalis desitio
nis. ¶ Ad vitandũ panẽ vel vinum non annihilari in cõ
uersione huiusmodi/ est sic imaginandũ: q̃ post esse pa
nis primo positũ/ sequitur secõ eius conuersio in corpus
Christi: ꝛ ideo sequit tertio non esse panis. nisi cũ panis
conuerteret/ non desineret esse panis. ergo non qz desinit
cõuertitur: sed quia conuertit desinit/ cũ ꝑtia causa sue
desitionis sit conuersio. ¶ Confirmatur. quia si ponatur
econuerso/ vez q̃ panis primo desinit esse: ꝛ ideo conuer
titur: nec potest vitari panẽ ipsum nõ annihilari: nec põt
saluari ipm ꝓlo in Christi corpus cõuerti. ¶ Primũ pa
tet: qz oẽ qõ primo ꝛ p se tẽdit in nihil totaliter/ vere ãni
hilatur. Secũ etiã apparet: quia illud non immediate
conuertitur in aliqd inter qõ ꝛ ipsum in qõ cõuerti dicit
aliquod mediũ ponit. sed si non esse panis ꝑcederet ꝙuer
sionem/ siue Christi corpus ꝙuersionis terminum/ ipm me
diaret inter vtrũq; ꝙuersionis extremũ: nec p ꝓhs eẽ vnus
puta panis p se primo ꝙuerteretur in corpus: cũ priꝰ
vt supponit/ desineret esse. quare ꝛc. ¶ Sic ad questionẽ.
¶ Ad rationem in principio qñ dicit q̃ omnis illa sub
stãtia composita est annihilata/ cuius tam forma q̃ ma
teria est destructa: Dicendũ secundum predicta q̃ hoc est
verum: qñ per se primo talia destruunt: nõ aũt quando de
struuntur ꝑpter ens aliquod positiuũ/ in qõ ipsa vez for
ma ꝛ materia cõuertũtur. sed sic est in ꝓposito: nec enim
forma panis nec materia eẽ desinit seu destruit p se ꝓmo: ſz
ꝑpt corpꝰ Christi in qõ ꝙuertit. qz nisi ꝙuerteret nõ de
struereꝫ. quare ꝛc. ¶ Sed contra. quia sicut omne illud
creari dicit qõ de nihilo ꝓsupposito q̃modocũq; ꝓducit
ita oẽ illud videt vere esse annihilatũ: cuius totum esse vl
primo vel secundo totaliter est destructum. sed constat to
tum esse panis totaliter eẽ destructum/ nec eius aliquid
remanere. ergo ꝛc. ¶ Rñdeo. qz vt alias dixi/ quando cõ
stat de re non est multum curandum nec disputanduz de
nomine. sed in ꝓposito constat de re/ vez panem primo p̃
cessisse: secundo in corpus Christi conuersum esse: ꝛ ideo
tertio ipsum esse totaliter desiniſſe. Et ideo si omne qõ
totaliter esse desinit/ siue ꝓmo siue secũdo/ vocas annihi
latum/ concedo tibi panem vere esse annihilatũ: nõ autẽ
vocãdo illud annihilatũ qõ esse desinit per se ꝓlo. ¶ Et
si queras quomodo Christi corpus potest precedere desi
tionem panis vt causam ipsius: cum numq̃ Christi corpꝰ
sit simul cum pane: ¶ Respondeo q̃ nõ est intelligendũ
corpꝰ Christi ꝑcedere aliq̃ duratiõis ordie nõ esse panis:
sic q̃ ꝓ aliquo instanti corpus Christi fuerit cũ esse pa
nis ẽi eius non esse. sit cñ tẽpore panis esse desinit: ꝛ cor
pus Christi sub eius accidẽtibus esse incipit. Qz tamen
non desineret nisi corpus Christi ibi esse inciperet: nõ cor
pus Christi dicatur ꝑcedere eius nõ esse: vt ipsius aliquo
mõ causa. sicut põt exẽplificari in ghatiõe naturali/ in q̃
licet simul tẽpore sit forme opposite expulsio seu corru
ptio/ ꝛ forme ꝓposite introductio: qz tñ forma opposita
non expellit/ nisi quia ꝓposita sibi cõtraria introducit:
ideo forme ꝓposite introductio ẽt non tẽpore sed nature
ordine esse prior q̃ forme opposite corruptio. Cõsidr in ꝓ
posito de panis non esse/ ꝛ de existẽte Christi corpore po
test dici. In hoc tñ ẽ aliter hic ꝛ ibi/ vez i ghatiõe natura
liqñ in ghatione naturali sic est ordo nature necessarie
introductionis forme ꝓposite ad expulsionẽ forme con
trarie ꝑcedentis: q̃ impossibile est naturaliter loquendo
formã ipsam ꝓtrariam ꝑcedentẽ corrũpi/ nisi per aliam
ei contrariã ꝓpositã sequentẽ in eius subiecto naturali
introductã. q̃ etiã non posset introduci/ nisi illa alia ꝑce
dẽs corũperet: ſz non tõ introducitur quia illa expellit
seu corumpitur: sed potius econuerso: ꝛ hoc secundum
aliquos. qõ tñ non est verũ: vt in secundo ꝓximus est ostẽ
sum. In ꝓposito autem est aliter. qñ licet de facto deus
non destruat panem/ nisi quia conuertit ipsum in Christi
corpus: nec vinum/ nisi quia conuertit in sanguinem: ta
men aliter si vellet facere posset: vt videlicet primo natu
ra/ vel etiam tpe panis esse desineret: q̃ Christi corpus
esse sub eius speciebus inciperet: dicet tũc panis in Chri
sti corpus non vicerek cõuerti: nec esset tũc aliq̃ cõuersio
ſz tñ panis ãnihilatio: ꝛ Christi corpis localis mutatio.

Circa distinctionẽ duo
decimã: in qua Magister determinat de ꝯs q̃ remanent post cõ
secrationẽ i eucharistie sacramẽ
to: Quero primo vtruz oẽ accidẽ
tã absolutu/ q̃ respectiuz possit
ab omni suo subiecto p diuinam
potentiam separari. ¶ Et vide
tur q̃ sic. quoniam equalit distin
cta equaliter sunt separabilia. Sed secũ cõter loquen
tes non minus accidis respectiua: immo magis distin
guit a subiecto q̃ accidis absolutũ a suo: a quo tñ põt per
diuinã potentiã separari. ergo ꝛc. ¶ Contra: quia que eo
dem realiter sunt/ separari nõ possunt. sed accidis q̃cũq;
ꝛ sua inherentia ad subiectũ sunt idẽ realiter: vt inferius
ostendet. ergo nullus accidis potest separari a sua inherẽ
tia: nec p ꝓhs a subiecto. ¶ Rñsio. Et primo excludã vnã
opinionẽ. Secundo dicam aliter ad questionem.

Quãtum ad primum: est opinio docto

ris subtilis pertinentis primo/ q̃ accidis põt dupliciter acci
pi. Uno mõ ꝑ suo principali significato: qõ est accidẽtia
seu inherentia. Alio modo ꝑ denominato ab isto significa
to cuius subiecto: qõ est ipm qõ inheret. Qõ qdẽ ẽ du
plex. Est cñ aliud absolutum: vt qualitas ꝛ q̃ntitas. aliũ
respectiuum: vt quelibet species alioꝝ generũ alia ab in
herentia. omne cñ accidis siue absolutũ/ siue respectiuz
aliud ab inherentia inheret subiecto denominatiue/ vez ipa
inherentia mediante ab eo realiter differẽte. ¶ Isto pre
misso ponit ista opinio tres ꝓclones. Prima ẽ/ q̃ accipiẽ
do accidis ꝑ suo principali significato qõ est accidẽtia seu in
herentia/ impossibile est ipsuz absolui/ nec separari a sub
iecto. ¶ Secũda est. q̃ nec etiã potest separari a subiecto
accipiẽdo ipsum ꝑ respectu ad hmõi accidẽtia denominã
do eiusq; subiecto. ¶ Tertia est. q̃ absolutũ ab huiusmo
di accidentis principali significato denominatũ põt esse ab
omni subiecto actualiter separatũ. ¶ Pro hac tres cõclusi
ones ꝓbant codẽ medio in ꝛtute/ vez qz ipossibile est re
spectũ eẽ aliquẽ sine vtroq; extremoꝝ/ tmino vez ꝛ subie
cto. ſz accidis primis duobꝰ modis acceptuz dicit ꝑse re
spectũ. ergo ꝛc. ¶ Tertia ꝓclo ꝓbat: qz nullũ absolutuz
necessario exigit seu requirit aliqd a se distinctũ realiter
nisi ꝑpter aliquã essentialẽ dependẽtiã quã habet ad ip
sum. Sz accidis absoluti ad subiectũ eius nulla est essen
tialis dependentia. qñ essentialis dependẽtia necessaria
non est alicuiꝰ absoluti ad aliquid quod nõ est de eius
essentia: sed tñ eius cã extrinseca: nõ prima: ad quã etiã
est essentialis ꝛ necessaria dependẽtia: sed secũda. ꝓstat au
tẽ q̃ subiectũ nõ est de ẽntia accidis: nec eiꝰ cã priꝑa

sed secūda.ergo ꝛc.¶ Sed contra istā opinionē ſ̄t ſ̄b tilē arguo.ꝛ primo contra vſt. quā de accīte premittit qz in illa ſupponit/vt videt/accītiaz seu inherentiā esse ab accidente inherente distinctum aliquid per se vnum qō tñ est falsum:vt in secūdo articulo ostendet. ¶ Secūdo hoc ſuppoſito cū ipso/ vez inherentiā seu accidētiā eē rem aliquā p se vnā a re ꝙ inheret seu accidit/ꝛ a ſubiecto cui accidit distinctā realiter:¶ Arguo primo contra duas p̄mas ꝓclones eius. Primo sic.Dē pmus distinctū a posteriou realr nec in ipso includū formalr/ pōt ab ipso p diuinā potētiā separari.sed si accidentia seu inherētia ꝛ quecūq; alius respect⁹ est res aliqua p se vna a ſuo ſubiecto ꝛ tmino distincta: ipsa est prior inherētia qua inheret ſubiecto ꝛ distincta realiter ab ipsa/nec in ea includa ꝙ nō tñ absolutū sed ēt ois respect⁹ tā per accīs punctaliter ſ̄gnificatus ꝙ quecūq; alius potent eē ſubiecto actualiter non inherens.¶ Minor ꝓbat.ꝛ pmo de respectu alio ab inherentia/sic.Dēs respectus diuersa habētes extrema/realr ſunt distincti.sed ois respectus alⁱ ab inherentia/puta ſimilitudo ꝛ ſua inherētia habēt extrema realiter distincta.qz extrema ſimilitudinis ſunt duo alba vel nigra:extrema aūt inherētie ſimilitudinis ſunt ipsa ſimilitudo inherens:q̄ est eius ſubiectū:ꝛ eius terminus q̄ est illud albū cui ſimilitudo inheret: qō albū est ipsⁱ ſimilitudinis/nō terminⁱ/sed fundamētū. Qz etiā ſimilitudo ſit prior ſua inherētia/apparet. quia oē ſubiectū est pⁱ omni accidente in ipso fundato ab ipso realiter differēte.sed ſimilitudo ꝛ omnis alius respect⁹ ab inherētia vl accītia: ponit ſubiectū ſue inherētie seu accītie:q̄ vt ꝓbatū est ab ipa realiter est distincta.ꝙ ꝛc.¶ Secōo ꝓbo hoc idē de ipsa inherētia siue accītia sic.nulla res ab alia magis distincta pōt in ipsa immediatius existere:ꝙ alia minus ab ipsa distincta.Vel aliter sic. vnibilia eā distincta eque immediate ſunt vnibilia.Hoc est euidēs. nō ēm appa ret rō ārē magis distincta immediatius ſint vnibilia ꝙ minus distincta.ſz si inherētia albedinis vel cuiuscūq; alterius accītis/est ab ipsa albedine distincta:nō min⁹ ab ipso eius ſubiecto distinguit ꝙ albedo a ſuo distinguit ſubiecto. Hoc apparet qz imo etiā ſm ipsos distinguit magis. magis ēm ēm eos quodcūq; absolutū distinguit a quocūq; p respectu a quo realiter distinguit:ꝙ ab alio absoluto.ꝙ inherētia albedinis nō est i ipsa albedine mediatⁱ ꝙ albedo in ſuo ſbo.ſz albedo(vt dicūt) inheret ſubiecto mediāte alia re ab ipa.ꝙ ꝛ inherentia conſtit albedini ineſt vl alteri cuicūq;.¶ Ex hoc tūc vltra pōt argui ſicut pⁱ qz hmōi inherētia inherētie hz diuersuz fūdamētū seu ſbm ab ipa inherentia:qz ſbm inherētie albedinis est albedo: tmin⁹ ſba cui inheret albedo:ſbm aūt inherētie inherētie est ipsa inherētia:q̄ ab albedine ꝓcedit realr eē distincta: terminus aūt albedo:q̄ est fundamentū ꝓme inherentie q̄ quidē pmta est ſbm secūde:vt albedo ꝓbe.ꝛ p ꝓbis ipa ꝓbo.ꝙ nō magⁱ ē icōuenīēs/ nec ipossibile apud deū eē in herētiā in ſbo nō exīstē/ꝙ albedinē vel qōcūq; aliud absolutū accīs ab ipsa inherētia denoiatū actualiter ſubiecto alicui ſi inherēs/ſuppoſito vt ſupponit qz hmōi inherētia vel accītia ſit in re extra fouma aliq̄ p se vna ab accīte absoluto vel respectiuo qō ipsa mediāte inherere dr/ distincta.¶ Preterea secūdo ad idē arguo sic.vbicūq; reperit eadē cā idē dz poni effect⁹. ſz ꝑsa rō ſeparabilitatⁱ accītis absolutⁱ a ſubiecto repit i q̄cūq; accīte respectiuo a ſubiecto realr diuerſo.ergo nō magⁱ debet negari respectū talē esse ſeparabilē a ſubiecto/ꝙ quodcūq; accīs absolutū.¶ Minor apparet.qm nulla alia rō pōt poni ārē accīs absolutū ē ſeparabile a ſubiecto/nisi qz ab ipo realr ē distinctū ꝛ posterius eo vt includuz formalr in ipo.ſz cō ſtat qz hoc repit in ois respectu a ſubiecto ſuo realr differēte.ꝙ ꝛc.¶ Si dicat ad minorem qz alia est rō vez illa q̄ est posita superⁱ in ꝓbatione tertie ꝓclonis:puta qz ab ſolutū accīs nō hz ad ſubiectū aliquā dependētiā essentialē quā tū hz ois respectⁱ ad qūlibet ſuoz extremoz:¶ Cōtra ārō quid vocas dependētiā essentialē ꝛ necessariam.aut esto vocas dependētiā essentialē ꝛ necessariam formā aliquā p se vnā a dependēte distinctā:aut vocas dependētiā necessariā ꝑte q̄cūq; extrema quoz vnum ſcipso nullo alio mediāte sic necessario indiget altero qz impoſſibile est ipm existere ſine ipso.Sz nō pōt poni pmū.primo:qz nullius ab altero necessario dependētis talis dependētia debet poni:cū qūlibet dependēs poſſit ſcipso nō mediāte aliq̄ alio ab eo distincto realr dependere.mō quo ēt dependet ois creatura a deo:vt patuit i ſcōo. Scōo.quia hmōi dependētia si poneret nulli poſſz dari essentialis nec necessaria/cū esset posterior dependēte/ꝛ ab ipso realiter differēs.ꝙ ꝛc. Nec pōt poni secūdū/vez qz p hmōi dependē tiā intelliganť ꝑte extrema:qz tūc rō peteret principiuz euidēter.nō ēm esset aliud dicere/accīs absolutū non dependet essentialr ꝛ necessario ad ſbm:ꝙ pōt separi ab ipo:ꝙ dicere accīs absolutū pōt esse ſine ſubiecto. ergo potest separi ab ipso.¶ Cōſequētia est euidēs.qz dicere vnū ab alio dependere necessario isto mō:est dicere ipm nullo mō posſe existē ſine eo:ārē ꝛc. ¶ Cōfirmat rō ſupra dicta: qz nō minus extrema ſunt extrinseca respectui:ꝛ ab eo realr distincta:ꝙ ſubiectū accītis cuilibet absoluto. nec p ꝓbis apparet rō maioris dependētie respect⁹ ad vtrūq; extremoz/ꝙ accītis absoluti ad ſuū ſbm.¶ Sed nec valet illud qō dr/vez qz ipossibile est ꝛ ꝯdictionē ipliceret respectū esse ſine vtroq; extremoz.nulla ēm est ꝯdictio quācūq; rē creatā existere ſine quacūq; alia re creata ab ipsa realr differente.¶ Hec de primo.

¶ Quantum ad secundum:vbi est ad questionem aliter rſpdēdū:ē pmo videdū An inherētia accītis ad ſubiectuz ſit fouma aliq̄ p se vna ab accīte et ſubiecto distincta. Secūdo ex dictis tā in isto articulo/ꝙ in ſcō ſentēt. lib. in ferek q̄ſtiōis ſoluto/vez qz oē accīs realr distinctū a ſuo ſubiecto/pōt p diuinā oipotētiā separi ab ipo.¶ Quātū ad pmū:est opinio doctoꝝ predictoꝝ dicētiu/qz inherentia accītis tam absoluti ꝙ etiā respectiui alⁱ ab ipsa i herētia ad ſbm/est res aliq̄ p se vna a ſubiecto ꝛ accīte i herēte realiter differēs. q̄ quidem fouma nō est absoluta ſz respectiua:nec q̄ſcunq; respectus:ſz tm extrinsec⁹ ad uenīēs. Pmū vez qz ſit respect⁹/ptz.qz nō est nisi habitudo accītis ad ſbm. Secūdū:puta qz ſit respect⁹ extrinsecus aduenīens/apparet:quia extremis positis non necessario ponit nisi vnū alteri vnit:cui⁹ ꝓtanū est de oi respectu intrinsec⁹ aduenīēte.ārē ꝛc. ¶ Contra istā opinionē arguo. Primo sic.inter nulla immediate vnibilia vel vnita oportet ponere founā aliquā mediā in re extra. ſz oē accīs a ſbo ſeparatū est ipsi immediate vnibile. ipsi autē cōiunctum est aut eē potest ei immediate vnitū.ꝙ inter nullum accīs ſubiecto inexistēs ꝛ ſbm ipsuz mediū aliquod est ponēdū.nec p ꝓbis oportet inherētiam accītis ab ipso/ꝛ a ſbo esse distinctā.¶ Maior est euidēs. non ēm vt in telligibile aliq̄ inter q̄ res aliq̄ alia est media/ immediate posse esse vnita.sed si inherentia accītis ad ſbm esset distincta ab accīte ꝛ ſbo ipsa esset inter vtrūq; fouma media i re extra:ārē ꝛc.¶ Mior ꝓbat. Primo.qz vt ſupⁱ est argutuz/accīs a ſbo magis distinctū non est ipsi immediatius vnibile ꝙ accīs ab ipso minus distinctū. sed inherētia cuiuscūq; accītis ſi ab accīte distinguit/ magis vel ſaltē nō minⁱ distinguit ab ipo accīte inherēte eius ſubiecto ꝙ accīs a ſbo ſuo cui actualr inexistit. Cōſtat aūt inherētiā ſuo ſbo immediate vniri realr ꝛ ꝓbatū.qz ſi ſi/ſz alia inherētia mediāte/ēt ꝓcessus in infinitū.ꝙ ꝛc.¶ Secōo qz nō immediatⁱ fouma ſbalis vnit materie ꝙ accīs ſuo ſbo immediato.ſz ois forꝫ ſbalis vnit matie immediate. cōſtat enim qz inter ipsa nō mediat ſba nec fouma accītalis aliq̄ puta vnio ab vnitis distincta:qz materia nullius

forme accitalis põt esse immediatũ subiectũ. nec magis põt esse subiectũ primũ ⁊ immediatũ alicui⁹ accitis respectiu ꝯ absoluti: cũ magis respect⁹ sit ab ea distinct⁹ ꝯ accidẽs absolutũ. ꝯ ⁊c. ¶ Preterea scõo ad idẽ sic arguo. aut hmõi inherẽtia q̃ ab accite ponit esse distincta/fundatur in ipo accite anteq̃ insit subiecto: vel simul nature: qñ esse incipit in ſbo: vel posteri⁹ ordine nature. Sz pria duo nõ possunt poni: q: fm eos est accis respectiuũ extrinsec⁹ aduenies vnioni extremor⁹ ꝓsupponẽs: ⁊ ita ꝙ cõ sequẽs hmõi inherẽtia habet poni posterior nature ordine accitenõ tñ vt absolute: sed etiã vt inexiste subiecto sed nullũ pri⁹ est tale ꝙ aliqd posterius. ergo cum accis primus subiecto insit ꝯ hutusmodi inherẽtia in eo sit/non potest ipsa inherẽtia mediãte subiecto inexistere: seu inherere. ¶ Confirmatur. quia accidẽs subiecto inherere non est aliud ꝯ accidens subiecto inexistẽ actualr seu in esse. ꝯ si primus ipsi inest/ seu in ipso est ꝯ hmõi inherẽtia sitnõ videt q̃ ipsa mediãte inhereat: sed magis videt q̃ inherẽtia ipsa accite mediãte vt subiecto icxite inhereat ⁊ ꝓsurgat. ⁊ ⁊c. ¶ Preterea ẽtio arguo sic ad idẽ. nõ magis oportet inherẽtiã accitis eẽ formã aliquã per se vnã in accite inherẽte exitẽ/q̃ subsistẽtiã substãtie esse aliquã talẽ formã in ipsa ſba subsistẽtẽ. ¶ Hoc appet: q: eã imediate accis substãtie icxistit/sicut ipa ſba ei subsistit. fz ſba imediate acciti subsistit/nõ aliq̃ ab ipa ⁊ accite distincta subsistẽtia med iãte. ꝯ ⁊c. ¶ Minor ꝓbat. qñ ſba nõ est nata naturalr substare immediati⁹ accitii respectiuo ꝯ absoluto. sed si non posset substare alicui accidẽti absoluto nisi mediãte substantia tanq̃ forma aliq̃ respectiua/hoc nõcio seq̃ret/ vez q ſba imediate substaret respectiue: puta subsistẽtie. ¶ Probatio. q: aut imediate/aut alia subsistẽtia mediãte. Nõ secũdũ. q: tũc esset ꝓcessus in infinitũ. ꝯ primum. nõ ait posset substare alicui forte absolute/nisi hmõi subsistẽtia q̃ forma respectiua ponit/mediãte. hoc aũt est icõueniẽs. ꝯ ⁊c. ¶ Cõfirmat. q: ois substãtia imediate ꝑfectibilis aliquo accite põt ipz recipe quocunq; alio circũscripto. sed ſba nõ est imediatus ꝑfectibilis ꝙ respectũ/ꝯ ꝙ accis absoluti. ala cñ imediate est ꝑfectibilis vel gratia vel glia vel scia: ⁊ sic de quacũq; forma sibi possibili absoluta. ꝯ ois forma respectiua a talib⁹ distincta realiter circũscripta põt alia cuilibet talũ imediate subijci: ꝙ ipm imediate informari: q̃ ⁊c. ¶ Preterea scõo arguo sic. aut accis absolutũ potest inesse subiecto circũscripto quocũq; respectu: ꝙ ꝓis inherẽtia ab ipso ⁊ a subiecto realr differente: aut nõ. Si primũ: cũ non sit ponẽda pluralitas vbi nõ est necessitas ad quid est ponẽda hmõi inherẽtia ab accite realiter differẽte: ex quo ipa circũscripta accis inheret subiecto realiter ⁊ imediate ꝙ seipsum. Si det scõz: Cõtra. q: nullũ posteri⁹ sequit necessario suũ primus a quo realr est distinctũ. sed ista inherẽtia ponit eẽ posterior accite: vt subiecto actualr inexistẽte: ⁊ ab vtroq; realr distincta. ergo ⁊c. ¶ Cõfirmat. q: hmõi inherẽtia nõ ponit nisi q: mediãte ipsa accis est subiecto inexistens. sed hoc est falsum/esto etiã q̃ ponat: cũ pri⁹ vt dictũ est accis subiecto insit ꝯ hmõi inherẽtia sit. quare ⁊c. ¶ Si forte dicat q̃ Iz supnaturalr ꝙ diuinã potẽtiã accis possit subiecto ineẽ hmõi Iherẽtia circũscripta nõ tñ naturalr: ¶ Cõtra. qm hoc nõ põt poni nisi dicẽdo accis ipm vt subiecto vnitũ eẽ cãm hmõi inherẽtiã i seipso ⁊ substãtiã subsistẽtiã sibi ipsi nõcio loquẽdo naturalr calefacti bile sibi ꝑsens nõcio loquẽdo naturalr calefacit. sed hoc ponere est oino irrõnabile: qñ non ois vnibilis vt vnita sunt accidẽtia: nec per ꝓis alicuius vnionis vel forme inter ipsa mediãt; realiter ꝓductiua. materia cñ forme ſbe sit vnita nullius rei est cãliter ꝓductiua. nõ magis aũt vt dict oẽ accis subiecto vnitũ eẽ alicuius vnionis seu inherẽtie ad subiectũ ꝓductiũ ꝓncipiũ: ꝯ materia siue vnionis ad formã. qñ licet aliq̃ accitia sint actiua nõ tñ ois ⁊ maxime actione eq̃oca ⁊ imanẽte: quali actione ꝓductiua oẽ accis habet ꝓducere suã inherẽtiã: cũ ipa inherẽtia sit ab eo alteri⁹ rõnis: ⁊ in ipso recipiat sicut ⁊ subsistẽtia in subiecto. oẽ aũt ꝓductũ alteri⁹ rõnis a ꝓducẽte ⁊ in ipso receptũ est ꝓductũ actiõe eq̃oca ⁊ imanẽte. ꝯ ⁊c. ¶ Nec valz si dicat q: hmõi inherẽtia nõ ꝓducit ab accidente/sed ab eius subiecto: nec subsistentia a subsistẽtia fz ab accite. Hoc cñ euidẽter apparet falsũ ⁊ ipsoba bile. nec cñ subiectũ ꝓducit in accite qõ recipit formaz aliquam in re extra: nec ecõuerso accis in substãtia aliquã aliã ipsam realr informantẽ. nullã cñ formã gña vl gña causat in alia biã: nec ecõuerso alia in ipa/⁊ sic de oibus alys subiectis accitib⁹ informatis. ãre ⁊c. ¶ Scõo spãr arguo ꝫ hoc qõ dicit ista opinio/vez q: hmõi inherẽtia est respect⁹ extrinsecus aduenies ex eo qi nõ ncõio ponitur positis suis extremis/accitii vez ⁊ subiecto. qñ aut itelligit ipsã nõ poni vel ieq̃ naturalr extremis positis in ordine vez ad agens creatũ: aut tñ supnaturalr in ordine vez ad dcũ. Si ꝓmũ: falsũ accipit. nisi dicat accis eẽ a subiecto sepabile ꝙ naturã. fm cñ ipsum tõ de⁹ potest accis a subiecto separe: q: põt ipm inherẽtia ad subiectũ ꝓduce. ꝯ si hoc est naturaliter possibile/vez accis sine herẽtia existere: ꝙ ois cõcedere hz ipm ꝙ naturã esse sepabile a subiecto. ãre ⁊c. Si aũt scõo mõ intelligat Iherẽtiã eẽ respectũ extrisec⁹ aduenientẽ: sic nõ magis ipsa ẽ respect⁹ extrisec⁹ aduenies q: extrẽa nõ ncõio simplr cõsequẽs: ꝯ sillogismus. eq̃ cñ est possibile ꝙ diuinã potẽtiam duo alba existere oi sillogismo vt forma ab eis realr circũscripta: sicut accis ⁊ subiectũ eẽ sine hmõi inherentia actuali. ꝯ ⁊c. ¶ Cõfirmat. q: magis essentiale seu necessariũ dependẽtiã hz quodcũq; accis ad suũ subiectũ: ꝯ vnius accis ad alterũ ei⁹ nõ subiectũ. ꝯ si de⁹ põt facere accis ⁊ subiectũ sine accidẽtis ad subiectũ dependẽtia seu inherẽtia: multo magis potent facere duo alba vel alia q̃cunq; accitia ordinis sillogismo ⁊ q̃cũq; forma ipsaz ꝓhite totaliter circũscripta. ãre ⁊c. ¶ Et tõ quãtũ ad istũ articulũ aliter est dicẽdũ. Ad cui⁹ euidẽtiã pono septẽ ꝓclones. ¶ Prima est. q: si inherẽtia accitis esset in re extra forma aliqua ꝙ se vna a subiecto ⁊ accidẽte inherẽte realr distincta/ipa hmõi inherẽtia posset eẽ in accite nulli subiecto actualr inherẽte. ¶ Hec ꝓbat. qñ deus põt infundere oẽm formã cuicũq; totali subiecto ei⁹ susceptiuo a quo cũq; qõ nec est ei⁹ subiectũ receptiuũ: nec cũ ipo subiecto idẽ: sed ab eo distinctũ realiter/sepato. sed ꝓstat q: albedo ⁊ sic de oi accite alio inherente est totale subiectuz receptiuũ siue inherẽtie si ponat. ipsum etiã accis inherẽs subiecto aut inheret realiter est distinctũ. nec subiectuz ipsum est huius inherẽtie receptiuũ. ꝯ ⁊c. ¶ Si dicat q: rõ ꝓcludit de forma absoluta tñ nõ exigẽte terminũ: sed subiectũ. nõ aũt de forma respectiua q̃ subiectũ simul exigit ⁊ terminũ: ꝓpter qõ nõ põt sine termino ꝓsupposito recipi in subiecto: ¶ Cõtra. q: oẽ accis possibile fieri sine aliquo est in suo subiecto possibile recipi sine illo. sed inherẽtia ⁊ quecũq; relatio alia/si ponatur forma aliqua ẽ re extra/potest fieri sine termino. ꝯ ⁊ sine ipso existẽte potest recipi in subiecto: ⁊ ita ꝙ ꝓis accis nõ inherẽs põt esse ſbm inherẽtie actualis. ¶ Minor ꝓbat. Prio: quia nulla relatio essentialius seu magis necessario dependet a termino ipsius ad sui existẽtiã exigẽdo ꝯ accis absolutũ a suo subiecto. ¶ Hoc apparet. quia terminus eq̃ est relationi extrinsec⁹ ⁊ ab ea distinctus realiter sicut subiectũ a quolibet suo accite. terminus etiã nullo mõ est sustẽtatiuus relatiõis: sicut subiectũ est sustentatiuũ cuiuslibet accitis ipsũ realiter informãtis. magis aũt accis sustẽtatiũ in aliquo videt dependere ab illo ꝯ aliud dependeat ab illo a se eq̃ distincto in quo nullatenus sustẽtat. sed oẽ accis absolutũ põt separi a subiecto. ꝯ ⁊ respectuum a

termino. Scdo. qz relatio nō magis exigit terminū ꝙ fundamētū. ſz ſi inherētia ⁊ q̄cūq; alia relatio ẽ forma aliq̄ p ſe vna a fūdamēto ⁊ a ẽmino diſtincta: nō nccio ſic exigit fūdamētū: quin poſſit p diuinā potētiā exiſtere ſine ipo. Qđ pōt ꝓbari p oēm rēm q̄ ſua ꝓbat accīs abſolutū eſſe ſepabile a ſubiecto. ⁊ c. ¶ Cōfirmat p̄dicta rō pticipando. qđ aut fundamētū inherētie vel reſpect⁹ alteri⁹ cuiuſcūq; exigit terminū ad cauſandū / vel ad cē cauſandū ſecū ipſā inherētiā / vel ad fūdādū / vel ad vtrūq; / vel ad terminandū. Sed nō pōt poni primū: nec ſecm. qđ cū prima cauſa poſſit i oēz effectū poſſibilē cuicūq; cauſe ſcde ſine ea: ꝙ ꝓia ſi inherētia ẽ aliq̄ res poſſibilis p ſe vna pōt imediate a deo fieri cātōc fundamēti: ⁊ ẽmino circūſcripta. Et ita poſito ꝙ fundamētū nō poſſit cauſare naturalr ſine ẽmino exiſte formā hmōi reſpectiuā nō ſeq̄t qđ ipſa poſſit fieri abſolute ſine ipo / vel imediate a deo / vel etiā a fūdamēto ſupplēte deo cāli⁹ atē ẽmin. ⁊ c. Nec pōt poni tertiuz nec ⁊. qđ conſtat ꝙ termin⁹ nullo mō eſt fundās relationem aliquā. Nec pōt poni quitū. vez ꝙ rediat ad ẽminādū: qz nō eſt neceſſariū relationē ẽminari magis ꝙ fundamentū ſeu recipi in ſubiecto. ⁊ c. ¶ Scda ꝓcło eſt. ꝙ ſi hmōi inherētia eſt forma p ſe vna aliq̄ in re extra a ſbo ⁊ accīte inherēte diſtincta: oē accīs pōt ſbo inherere ipa nō exiſte. ¶ Hec ꝓbat. qđ inherē accīs ⁊ meſſe idē ſunt ſicut inherētia ⁊ in exiſtia. ſz accīs q̄cūq; pōt ſuo ſbo eſſe ſeu exiſtē oi inherētia circūſcripta: ⁊ alia re q̄cūq; ab ipſo ⁊ a ſbo diſtincta. ⁊ c. ¶ Dño: ꝓbat. ꝓmo: qz cuicūq; effectibili pōt imediate meſſe ſua effectio: oi alio ab ipſa effectione ⁊ effectibili ꝺi ſtincto realr circūſcripto. ⁊ cū accīs ſit effectiuū ſbe / pōt q̄libet ipſi meſſe p diuinā potētiā. oi inherentia / q̄ ab ipo ponit diſtingui realr circūſcripta. ¶ Scdo. qz accīs abſolutū vel aliud quodcūq; nō magis exigit inherentiā vt rē a ſe diſtictā ad ſuā inexiſtiā i ſbo ꝙ ad ſuā exiſtiā ſine ipo ſbo. Hoc appet. qz qđ pōt imediate p ſe exiſtere abſolute quocūq; a ſe ⁊ ab illo cui pōt inexiſtere diſtincto realr circūſcripto / eq̄ pōt illi exiſtere ſine oi alio ſicut p ſe exiſtere abſolute. ſed accīs ſaltē abſolutū etiā ſm aduerſarios nō indiget nec reqrit nccio inherētiā ad ſuā exiſtiā abſolutā ⁊ nec ad ſuā inexiſtētiā in ſbo. ¶ Tertia ꝓcło ẽ. ꝙ ſi hmōi inherētia eſt forma aliq̄ p ſe vna reſpectiua: nullū accīs ẽ de facto in ſbo / ſeu inheret ſbo q tpaz. ¶ Hec ꝓbat. qz nullū accīs inheret ſbo p illud qđ ꝓſupponit illud actualiē inherere. ſed ſi inherētia albedinis vel cuiuſcūq; alterius accītis eſt ab accīte ⁊ ſbo realr diſtincta: ipſa ſaltē naturaliē loquēdo nccio ꝓſupponit accīs ſuū fundamētū ſbo actualiē inherere. Probatio. qz ſm aduerſarios ipſa inherē tia eſt reſpect⁹ extrinſec⁹ aduenies nō conſurgens niſi extremis / vez accīte ⁊ ſubiecto puno vnitis. ſed accīs ſbo vnit eſt ipſi inherere. ꝙ hmōi inherentia nccio ꝓſupponit accīs / cui⁹ eſſe ponit ſubiectiue / ſbo actualr inherere. ⁊ c. ¶ Cōfirmat. qz accīs nō pōt ſbo naturalr vniri ſeu inexiſtere quin ibereat. ſz hmōi inherētia q̄ ab accīte inherēte ponit eſſe diſtincta non pōt eſſe alicuius accidētis: niſi vt ſubiecto pu⁹ iexītis: ⁊ p ꝓia inherēti. ⁊ c. ¶ Quarta ꝓcło eſt: ꝙ ſi hmōi inherētia eſt forma aliq̄ p ſe vna ab accīte inherēte diſtincta magis ꝓpe pōt dici ipſam inhere re ſeu inexiſtere accītī ſbo informato p ipm accīs mediā te / vel eē i ſubiecto q accīs ei⁹ imediatū fundamētū: ꝙ q accīs ipm ſubiecto mheret inherētia hoc mō mediante. ¶ Hoc ꝓbat. qđ oē illud qđ aliud neceſſario ꝓſupponit ad hoc ꝙ ſit talemagis pōt dici tale illo ꝙ aliq̄d dicatur tale alio qđ ad hoc vt ſit tale nullatenꝰ ꝓſupponit. ſz inherē tia accītis puta albedinis ad hoc ꝙ ſit talis vez albedi nis inexiſ ꝓſupponit nccio ⁊ reqrit ſaltē naturalr loquendo ſubiectū accīte ei⁹ fundamēto actualr informatū. accidēs aūt ei⁹ fundamētū puta albedo ad hoc ꝙ ſubiecto ſit inherēs ſeu ſerius nō ꝓſupponit inherētiā naturaliē a ſe diſtinctā. Qđ apparet. qz nullū p⁹ ꝓſupponit poſteri⁹. ſz accīs quodcūq; vt ꝓdictū eſt / pri⁹ eſt ſubiecto inexiſ ꝙ ſequat hmōi ei⁹ ad ſuū inherētia ſi ponat. ⁊ c. ¶ Cōfirmat. qz qđ ſe ipſo ẽ talem nec aliqđ a ſe diſtictū realr exigit ad hoc ꝙ ſit talem nullo mō pōt dici tale p aliqđ a ſe realr diſtinctū. qđ aūt ad hoc ꝙ ſit tale neceſſario exigit aliqđ a ſe diſtinctuz / pōt dici illo aliquo mō tale. ſed albedo ⁊ ſſe de oī alio accīte ſubiecto inexiſte / ſubiecto inexiſtit ſeu inheret ſcīpa immediate nec ad hoc ꝙ ſit inexiſs exigit inherētiā / nec formā aliquā a ſubiecto ⁊ ipſo accīte diſtictam ipſa aūt inherentia / licet ſcipſa inhereat ſeu inexiſtat accidēti: non tñ pōt ipſi inexiſtere ſine aliquo alio a ſe ⁊ ab accīte ipſo inherēte diſtincto: puta ſine ſubiecto accidēte ipſius inherētie fūdamēto actualr informato. ⁊ c. ¶ Quarta ꝓcło ẽ. ꝙ ſi hmōi inherētia ẽ forma aliq̄ p ſe vna a ſubiecto ⁊ accīte diſtincta realr / de⁹ pōt q̄cūq; accīs inherē tie fundamētū vnire ſubiecto ipſa inherētia nō ſequēte ſeu ꝓſurgēte ⁊ vnitū ſubiecto inherētia mediāte ſepare ab ipſo inherētia hmōi remanēte in eo / vez in accīte a ſubiecto re aliter ſeparato. ¶ Hec quātum ad vtrāq; tm partem apparet ex p̄cedētib⁹. ⁊ pōt iterū ꝓfirmari. Dño quantū ad eius ꝓmā ptē. qđ aut hmōi inherētia cauſat ab ei⁹ extremis accīte vez ⁊ ſubiecto / vel ab eoꝝ altero vt alteri copulato: aut ab vnīte hmōi extremis. Si ꝓmū: de⁹ pōt ſuſpēdere oēz effectū cuiuſcūq; ſcde cauſe. Et ita p ꝓia ſicut poſſet vnire caliđ calefactibili abſq; hoc ꝙ aliq̄ calefactio ſeq̄rekata pōt vnire accīs ſubiecto nulla inherentia cōſequēte. ⁊ c. Si aūt ponat ſcdz / vez ꝙ hmōi inherētia ſit effectiue ab vnīte extremis ꝺe ſequit. qđ de⁹ cū libere agat ⁊ nō ligēter ad extra / ꝓpe nullū primū effectū, ꝓducti⁹ neceſſitat ad ꝓducēdū aliquē alū poſteriorez a primo realit diſtictū. ſz hmōi inherentia eſt poſterior accīte inherēte ⁊ ſubiecto ipſi vnito / ⁊ ab eis vnitis (vt ſupponit) realr diſtincta. ꝙ nō eſt neceſſariū ipſaz ſeq̄ ad hoc ꝙ accīs aliqđ ſit realiē i ſubiecto. ¶ Scda ꝓ ꝓcłonis p̄dicte vez ꝙ accīdēs inherētia remanēte in ipſo ſit ſepabile a ſubiecto. Apparet ꝓmo: qz vt dicit prima ꝓcło / hmōi inherētia ſi ponat pōt eſſe in accīte in ſubiecto nō exīte. Scdo. qz ſicut imediate vnibilia diuiſa poſſunt vniri quecūq; ab eis alio circūſcripto: ita etiā videt ꝙ imediate vnita realiter diſti cta poſſint p diuinā potētiā ſeparari abſq; deſtructione alicui⁹ poſitiui alicui⁹ ipſorū. ¶ Hoc appet. nulla eſt maior neceſſitas ad vnitoꝝ diuiſionē cōcurrere alicui⁹ corruptionē ꝙ ad diuiſorū vnionē alicuius ab eis diſtincti ꝓductionē. ſed q̄cunq; ſcipſis imediate vnibilia diuiſa poſſunt vniri abſq; alio ab eis diſtincto producto. Hoc apparet. qz ad vnionē imediate nō eſt neceſſariuz inter ipſa aliquod medīū: imo eſt eis ipoſſibile nec eſt neceſſariū ꝓduci aliquod aliud cōſequēs ipa vnita: cū nō ex quibuſcūq; vnitis reſultet aliqđ diſtictū ab eis. ⁊ c. Ex hoc ſeq̄t corollarie vt videt: ꝙ quōcūq; accīs a ſubiecto realr ſeparetur eſto etiā ꝙ naturaliē ſi cēt poſſibile / ſepararet / ꝓpt⁹ ei⁹ p cīſam ſeparationez nulla re alia a ſubiecto ipſum accīs ſepatū puuat vt magis in ſequēti articulo oſtēdit. ¶ Sexta ꝓcło eſt. ꝙ ſi inherētia cēt forma aliqua p ſe vna a ſubiecto ⁊ ab accīte realr diſtincta / ipa poſſet p ſe eſſe ſine ſuo fundamēto ⁊ termino accīte vez ⁊ ſubiecto. ¶ Hec ꝓbat qz vt videbit in q̄ſtione ſequēti / oē accīs diſtinctū realiē a ſubiecto ſiue abſolutū ſiue reſpectiuū pōt ſeparī ab ipo ⁊ p ꝓia multo magis a termino. ꝙ ſi inherētia eſt ab accidēte ei⁹ fundamēto: ⁊ a ſubiecto eius termino realiter diſtincta / poterit ſine vtroq; exiſtere. ¶ Cōfirmatur. qz aut hmōi inherentia reqrit neceſſario accīs ſuum fundamentū ⁊ ſubiectū ſuuz terminū ad cauſandū ipſam: vel ad ſuſtādū ⁊ ad terminādū. Sed nō ꝓpter primū: qz de⁹ poteſt in oēm ſcde cauſe effectū imediatiſſime p ſcipſū. nec ꝓpter ſcām. qz nō magis neceſſario exigit ſubiectū reſpectiua forma ꝙ abſoluta: cū nō min⁹ imo magis diſtiguat ab ipo ꝙ accīs abſolutū. Conſtat etiā ꝙ nō reqrit magis ẽminō

ꝑ fundamētū.ꝯ ꝛc.¶Septima ⁊ vltima ꝓcō est.q̄ inherentia hmōi acādētis absoluti vel respectiui nō est fouma aliq̄ p se vna ab accīte ⁊ a subiecto realr nec aliq̄ mō distincta in re extra.¶Hec ꝓcō iā ꝓbata supr̄ in improbatione opinionis ẓuc in principio huius articuli/ videl est am seq̄ ⁊ posse ꝓbari ex oib⁹ alijs sex ꝓcōnibus suprādictis.qm̄ nō videl intelligibile accīs subiecto nō inherēs posse habere inherētiā vel ipm̄ sine inherētia posse inherere:imo nullo mō ipsa inherētia inhereret p ꝑs accīs vniri posse subiecto sine inherētia ꝑtis:⁊ separari ab ipso inherētia remanēte:vel ipam inherētiā posse p se eē sine subiecto termināte:⁊ accīte ipam fundante subiecto actualiter inherēte. sed ꝓdicta oia sequunt⁊ habēt ꝓcedi a ponētibus hmōi inherentiā esse foumā aliquā p se vnā a subiecto ⁊ ab inherēte accīte realr distinctā.ꝯ ꝛc.¶Cōfirmat. qr nullū gen⁹ determinatū accīdis videl imediati⁹ subiecto inesse q̄ oia alia.sed hmōi inherētia si ponat est alicuius determinati gēnis accīdis:⁊ p ꝑs speciei determinate illi⁹ gēnis.ꝯ ista nō est in subiecto seu fūdamēto suo/ vez accīte immediatius q̄ oia alia accīdia ab ipsa insint subiecto.sed oia alia ab ipsa insunt subiecto inherētia mediā te.ꝯ ⁊ ipsa inherētia alia inherētia vel quacūq; fouma alia mediāte.hoc aūt poni non pōt.ꝯ ꝛc.¶Preterea qō est in subiecto alio mediāte nullo mō pōt esse rō illi essēdi i subiecto.¶Hoc apparet.qr tūc esset circulus: sic vez q̄ vnuz esset alteri ratio essendi in subiecto ⁊ ecōuerso illō ipsi: qō nullo mō pōt poni.sed si hmōi inherētia esset fouma ab accidente distincta:ipa nunq̄ esset subiectiue in substantia: nisi mediāte accīte ei⁹ imediato fundamēto.nec ēt inherētia albedinis pōt esse in substātia:nisi albedo ipsa sit in substātia.ꝯ cū inherētia sit in substātia accīte eius fundamēto imediate/ipossibile est ecōuerso aliqō accīs ab inherentia distinctū esse in substātia inherētia mediante.sz ipsa nō ponitur ab aliquo:nisi qr vt dicūt cōtter oēs/oē accidens aliud ab inherētia est mediāte ipsa in substātia.ergo ꝛc.¶Cōfirmat.qr cū substātia sit susceptiua imediate oīz accidētiū/nullū accīs videl esse ponēdū cui repugnet oīno recipi in substātia imediate ⁊ ꝑo. sed tali inherentie si ponat repugnat in substātia recipi ꝑo:qr oē imediatū fundamētū inherētie seu subiectū ē inherēs:substātia aūt nō pōt cē inherēs saltē naturaliter/cū sit subsistens. ꝯ ꝛc.¶Preterea si hmōi inherētia est aliqua talis forma:q̄ro in quo ghe ē ponēda.Nō pōt poni in ghe actiōis nec passionis:qr nulla res talū generū pōt esse terminus actiōis nec cui⁹ actionis est actio.hmōi aūt inherētia vt dicūt ipsam ponētes/est termin⁹ actiōis:cū sit respect⁹ (vt dicūt) extrīsec⁹ aduenīēs.ois ēt actio ⁊ passio respicit aliquez terminū ꝓductū:qō nō facit hmōi inherētia actualis.nec est scōm ipsos de ghe relatiōis. Cōstat aūt q̄ nō est de aliquo aliorū.ꝯ ꝛc.¶Et si queraī:qd igit ē inherētia:/ Nōdeo q̄ sicut substantie subsistētia nō est res aliqua p se vna: sz est quoddaz nomen significās duo:puta substantiā ⁊ accidēs:nō vt absolute sumpta/sed vt vnita. dicit ēm substātiam accidēti vel cuicūq; alteri rei substantē.ita ꝑsīr inherētia nō ꝑportat aliqd p se vnūsz simul accīs ⁊ subiectuz nō absolute:sz vt accīs ipm̄ subiecto actualr inexistit. Sicut aūt ad hoc q̄ substātia substet accīti/nō est necessaria subsistētia tāq̄ res aliq̄ p se vna a substātia ⁊ ab accīte distincta:ita nec inherētia ad hoc q̄ accīs substātie inexistat.nō ēm immediati⁹ substātia pōt accīti substare siue subesse/ q̄ ipm̄ accīs ei inherere actualiter seu inesse.Nā subsistētia substantie respectu accītis/⁊ inherētia accītis respectu substātie licet dissimilr idē dicūt. ¶Hoc apparet: qm̄ subsistētia dicit ꝑo substātiā/accīs vt ipsi inexīs se cūdario cōnotādo:ecōuerso aūt inherētia ipa dicit primo accīs/substātiā vt ipsi subsistētē actualiter seu substantē secūdario ꝓnotādo.¶Et quo seq̄t:q̄ nec subsistētia nec inherētia dicūt vltra extrēa posituū aliqd i re extra: sz tm̄ ipsoꝝ extremoꝝ indutiōnē siue actualē vnionē: intelligēdo p vnionē nō fouma aliqua ponitua/sed tm̄ indutionem ipsam.¶Sed cōtra.Pdio:qr si inherētia ⁊ subsistētia nō dicūt ꝑter extrema aliqd i re extra:q̄ ipossibile est ponere ipa puta substātiā ⁊ accīs sine subsistētia ⁊ inherētia actu ali.sed hoc est falsum:cū accīs possit a substātia separari: nec p ꝑs ipsi inhereret:nec substātia ipsi subesse. Scōo. qr inherētia seu inherēs est passio ⁊ ꝓpuetas accītis: sicut esse p se vel substare substātie. sed oīs passio alicuius est aliqd positiuū ab eo distinctū.ꝯ ꝛc.¶Ad ꝑmū qñ dicit q̄ inherētia necessario ponerēt ⁊ subsistētia extremis positis si ista ꝑter extrema nō dicūt aliqd in re extra: Pdio oībo q̄ ista rō ꝓcludit sltr ꝓtra alios ponētes inherētiā ⁊ subsistētiā vt formas ab extremis realr differētes. Qm̄ cōstat etiā p ipsos/q̄ inherētia inherētie nō differt ab inherētia:nec subsistētia subsistētie a subsistētia.nec ei inherētia albedinis est i albedie mediāte alia inherētia sz seipsa:nec subsistētia in substātia alia mediāte.¶Tunc ex hoc arguo sicut tu arguis.si inherētia qua ipsa inherentia est in albedine/est ab inherentia ⁊ ab albedine penitus indistincta impossibile est ponere albedinem ⁊ inherentiam in albedine non existētem.sed hoc est falsum.quia equaliter distincta equaliter sunt p diuinam potētiam separabilia.sed inherentia albedinis non minus distinguitur(vt cōcedūt)ab albedine/q̄ albedo ipsa a ſbo:nec subsistētia a substātia q̄ substātia ab accīte.ꝯ cū pōt separi p diuinā potētiā inherētia ab accīte vt ab albedie sicut albedo a subiecto:⁊ subsistētia a substātia sicut substātia ab accīte.ꝯ sicut non obstāte q̄ inherentiā esse in accīte vel subsistētiam in substantia nō est in re extra aliō ab extremis: stat q̄ extrema possūt p diuinā oipotētiā separari mutuo:ita ⁊ in proposito ponēdo oē accīs seipso imediate esse in substātia/⁊ substātiā imediate substare accīti cuilibet/pōt dici.ꝗre ꝛc. ¶Hec ergo ad rōnē i fouma dicēdū q̄ maior assūpta est falsa:qm̄ licet inherētia non dicat ꝑter extrema aliqd in re extra dicit tm̄ ipsa nō vt absolute sumpta:sed vt indutiua ⁊ vnita possunt aūt vniri imediate quocunq; ab eis distincto medio circūscripto:cū nō magis distinguāt nec min⁹ imediate sint vnibilia q̄ accīs ⁊ sua inherētia vel substātia ⁊ sua subsistētia:q̄ scōz alios talia ponētes immediatissime ꝓiūguntur.licet aūt immediate accidens ⁊ substantia seipsis vniant non tm̄ necessarion p consequēs possunt vniri. sz q̄cunq; cōiuncta seu vnita sunt diuisibilia/sunt ētiā possibilia fieri non vnita.ꝯ ꝛc. ¶Ad secundum dico primo.q̄ illa ratio magis ē ꝓtra alios . qm̄ non videtur rationabile ponere rē aliquā vnius speciei generis determinati(sicut ipsi dicūt cē inherentiā ponētes ipsaz de ghe actionis vl passionis) esse ꝓpriā passionē oīz generū accītiū aliorū ⁊ etiam aliarum specierum ab ipsa inherentia eiusdē generis secum.¶Confirmat.qr nec actio nec passio pōt poni ꝓpria passio accītis : nec vna species vni⁹ gēnis videl ponēda passio oīz aliarū specierū eiusdē gēnis.sz scōz ipsos inherētia est species determinati gēnis puta actionis vel passionis.ꝯ vna actio erit ꝓpria passio seu ꝓpuetas alterius actionis ⁊ passionis:vel vna passio si ponatur generis passiōis/ alterius passionis ⁊ alterius cuiuslibet accidentis alioūz.sed hoc videtur omnino irrationabile.ergo ꝛc.¶Tunc secunde ad rationem dicendum est q̄ inhere nullius accidētis est passio sicut nec ridere hominis sed sicut posse ridere est passio hominis:ita ⁊ posse inhere re potest dici passio accidentis.¶Et quando dicit q̄ omnis passio cuiuscunq; dicat aliqd positiuū ab eo distinctuz Dicēdum q̄ non omnis passio dicat aliqd positiuum subiecto cuius dicitur passio actualiter inexistens. Nec ēm risibile dicit aliqd positiuum ab homine distinctum homini actualiter inexistens:sed dicit primo ipsum hominem actum ipsi possibilem secundario connotando. Ita consimiliter in proposito posse inherere dicat accidens substen

tiam sibi ad ipsum sustentandum possibilez cõnotando. Et sicut actu videre dicit rem/puta actum vidēdi ab homine distinctū:non tamen aliqđ mediū inter hoiem ⁊ vidēdi actū:ita actu inherere dicit substantiā ab ipo accidēte inherēte distinctā:nō tñ inherentiam tanq̃ formā aliquā inter accidens ⁊ substātiā mediantē.nō em̃ imediatius pōt inesse actus vidēdi homini q̃ qcūq; aliud accidens suo subiecto possibilz.g̃ ⁊c. ¶Hec de Primo.

Quantum ad secundum:vbi est respondendū ad questum/apparet ex predictis quid sit dicendum ad ipsuz.quoniā potest vtiq; ome accidēs in re extra existens realiter differēs a suo subiecto/separari ab ipso ⁊ existere per diuinam potentiā sine eo.⁊ hoc oportet concedere catholicū:siue ponat inherentiā accidentis esse ab ipso realiter distinctā:siue totaliter indistinctam ab eo ⁊ a subiecto/vt dictum est in precedenti articulo.quoniā vt patuit in secundo prolixius/per nullā viam aliā potest demōstrari naturaliter nec probari aliquod accidens absolutū posse separari a suo subiecto nisi ꝓpter diuersitatē realē eius ab ipso.sed constat per fidē absolutū accidens de facto separari a suo subiecto in isto eucharistie sacramento.ergo/⁊ quodcūq; aliud ens creatū distinctū realiter ab aliquo pōt separari ab ipo. q̃re,⁊c. ¶Ad rationē i ꝓncipio appet solutio ex dictis.

SEcūdo quæro: Vtrum omnia accidētia panis ⁊ vini sint sine oīi subiecto in isto eucharistie sacramēto. ¶Et videt q̃ sic. quoniā subiectū omniū accidētiū hic remanentiū fuerūt substantie iam cōuerse/puta panis et vini.sed cōstat q̃ hmōi substantie hic non manent:nec per cōsequēs accidentia in eis existere possunt.ergo ⁊c. ¶Cōtra.qr quātitas est immediatū subiectū qualitatis cuiuslibet in substātia quāta actualiter exītis.g̃ ⁊ quantitates panis ⁊ vini suarū qualitatū.sz in isto sacramēto manet quātitas tā panis q̃ vini:g̃ ⁊ qualitates manēt in eis/vt in subiectis ipsarū immediatis.quare ⁊c. ¶Risio.vbi prio videbit/an ex separatione hoz accītiū ab eorū subiecto sequat̄ destructio alicuius entis siue corruptio vl annihilatio.Scōo.soluet̄ q̃stio.an vez de facto ola accīta sint sine subiecto in eucharistie sacramēto.

Quantum ad primum:sunt tres modi dicēdi tenētes affirmatiuā/vez q̃ ꝓpter separationē accidentiū a subiecto aliquid corumpit ⁊ interimitur in re extra. ¶Quid autē sit illud: Alij dicunt q̃ est aliqđ cōstitutū tertiū ex subiecto ⁊ accidēte:imaginantes q̃ sicut ex materia ⁊ forma in gñe substātie ꝓstituit̄ substātia cōposita ab vtroq; cōponētiū distinctanta ⁊ ex subiecto ⁊ accidēte resultet aliqđ tertiū/habens a cōponētibus distinctā ⁊ ꝓpriā entitatē. Qđ quidē ens differt a substātia ꝓposita in duobus. Primo.qr substātia cōposita est vnū ens simplicit.hoc autē est vnū sicut ⁊ ens secūdū qđ.Scōo.quia substātia ꝓposita ꝓncipaliē est illud qđ est ꝓ formam/hoc autē ꝓ materiā seu subiectum. ¶Alij dicunt q̃ ꝓ hmōi accidentium a subiecto separationem destruitur effectus formalis forme accidentalis:quē ipa forma nō pōt ꝓmunicare subiecto nisi q̃diu est in ipso. Imaginant em̃ isti q̃ esse albū est effectus formalis albedinis:quē effectū albedo ipa cōmunicat subiecto ꝓ eā informato.⁊ ita ꝓ ꝓto oportet hmōi esse albū ⁊ quēcunq; aliū formalē effectū alterius foune a forma ipa realiter esse distinctū:cū idē realiter nō possit esse causa ⁊ effectus respectu sui ipsius. ¶Hic ergo dicūt isti:q̃ inter formā accidētalē ⁊ subiectū est qđ ab vtroq; distinctū ⁊ ortā ab vtriusq; mutua vnione.qđ qđē est absolutū/si accīs ejus in subiecto est absolutū:nō tñ vt ponāt ꝓmi ex subiecto ⁊ accīte ꝓstitutū:sed est effectus formalis forme/vt esse albū albedinis:⁊ aliquo mō ortā est effectus materialis seu materialiter ipsi⁹ subiecti.sicut em̃(vt dicunt)in cera cui sigillū impunit aliqua similitudo sigilli siue figure ei⁹ relinquit̄ ista fouma accidentalis impressa subiecto relinquit in eo aliqđ ab ipo ⁊ a founa distinctū realiter.qđ licet ab ipa realiter distinguat̄/est tamē eiusdē generis secū manēs in subiecto ipa manente tñ:nō aūt ipa a subiecto separata.⁊ hmōi effect⁹ founalis est illud qđ destruit̄ ex separatione accidētiū a subiecto ¶Alij tertio dicūt q̃ destruit̄ tñ forma aliqua respectiua/puta habitudo accidētis ad subiectum:q̃ est ipsa inherētia:⁊ cōuersa/vez substātie ad accidens:q̃ qđē est ipsa subsistētia. ¶Pro prio dicēdi mō arguit̄.qm̃ ex diuisione ꝓstituētiū semp sequit̄ corruptio ⁊ destructio cōstituti.sz ex subiecto ⁊ accidēte ꝓstituit̄ aliqđ p se vnum ab eis distinctū.g̃ subiecti ⁊ accidētis diuisio siue accidētis a subiecto separatio est illi⁹ tertij interruptio. ¶Dinor ꝓbat tripl̄r. Primo.qr ex qbuscunq; quoz vnū ē in potētia ⁊ alterū actu / fit aliqđ p se vnū. ¶Hoc appet. qr scōm Phm viij. Metaph. ⁊. ij. de Aia.ex materia et forma nō fit vnū nisi qr forma in actu ⁊ materia in potētia.sed subiectū est in potentia ad accidens/⁊ accidens actus eius.ergo ⁊c. ¶Secūdo.quia actionis vnius est terminꝰ p se vnꝰ.sz g̃natio accītis ē vna.g̃ ⁊ ei⁹ terminꝰ sz terminꝰ ipsi⁹ nōe forma accītalis nec subiectū:sz ex vtroq; ꝓpositū.sm el Phm nō g̃nat rotūditas/sz es rotūdū.g̃ ⁊c. ¶Tertio.qr vnꝰ actꝰ videt̄ est vni⁹ obiecti. sz obiectū visionis nō est color p se nec quātitas:sz quantitas colorata.ergo quantū coloratū est aliqđ p se vnū. ¶Secūdo arguit̄ p scōo mō.qm̃ illud destruit̄ p separationē accītis a subiecto:qđ est ipossibile manere nisi accidēte subiectū actualr informāte.sz effectꝰ formalr/puta esse albū respectu albedinis/est hmōi.g̃ ⁊c. ¶Qz aūt talis effectꝰ nccio sit ponēd⁹/ꝓbāt.qm̃ oēm cām aliquez oportet habē effectū.sz cā formalis ē distincta ⁊ alia ab efficiēte.g̃ aliqđ est ponēd⁹ alt⁹ effectꝰ ab effectu cause efficiētis distinct⁹.sz ei⁹ effectꝰ nō pōt poni materia quātū ad formā substalē:nec subiectū quantū ad accītalē:cū materia sit prior forma substali/⁊ subiectū ꝓpus accīte:nec ꝓstitutū ex vtroq;/vez materia ⁊ forma/vl subiecto ⁊ accidēte.qr respectu talr ꝓstituti si ponat̄/tā materia q̃ forma/tā subiectū q̃ accīs magis haberēt rōnē cause materialr q̃ formalr/cū hmōi ꝓstitutū in ipis ꝓstituētib⁹ fūdaret̄.g̃ hmōi effectꝰ nō pōt poni nisi aliqđ cōcatū materie ꝓ formā substalē/vt eē alarū corpi ꝓ alayn subiecto p accidentalē/vt esse albū homini p albedinē.quare ⁊c. ¶Tertio ⁊ vltio arguit̄ p tertio mō dicēdi.qm̃ respectꝰ extrinsec⁹ aduenies nō pōt ꝓsurgere nec manere nisi ei⁹ extremis vnitis.sz hitudo accidētis ad subiectū ⁊ conuersa vez subiecti ad accīs /ē respectꝰ extrinsec⁹ aduenies/nec liter subiectū ⁊ accīs ē forma aliq̃ alia media absoluta. g̃ hmōi hitudinē mutuā/subiecti vez ad accīs/q̃ est subsistētia/⁊ accītis ad subiectū/q̃ est inherētia ⁊ nihil aliud/ oportet corūpi ex separatiōe hmōi accītis a subiecto remanēte vtroq; separato/accīte vez ⁊ subiecto. ¶Cōtra oēs tres modos ꝓdictos dicendi arguo.qr oēs(vt mihi videt)falluz fundamētū accipiūt ⁊ supponunt:vt patet p eoz singulos discurrēdo. ¶Primꝰ em̃ modus dicēdi ponit ex subiecto ⁊ accīte resultare aliqđ p se vnū ab accidēte ⁊ subiecto distinctū. Hoc aūt ē falluz. Qđ sic ꝓbat. ¶Prio.qr aut id resultans seu ꝓstitutū ex subiecto ⁊ accidēte pōt ee in aliq̃ alia a se/vt in subiecto/aut non. Si sic.ergo est accidēs substātiā p cōsequēs nō ĩcludēs. De quo accidente queram:an ex ipso et suo subiecto resultet aliquod tertiū cōstitutum/an non. Si sic:erit processus in infinitū in huiusmodi constitutis ex subiecto ⁊

accñte. Si nõ: habeꝫ ꝓpositũ/vez ꝙ ex subiecto ꝫ accidẽte nõ resultat aliquod per se vnum tertium ꝓstitutũ. qua ratione cũ ex isto accñte ꝫ suo subiecto nõ resultat aliquid per se/nec ex aliquo alio subiecto ꝫ suo accidente aliquid aliud resultabit. ¶ Si autem dicatur ꝙ huiusmodi constitutuz ex subiecto ꝫ accidẽte nõ põt eẽ in aliquo vt in subiecto: ergo sequiꝫ ꝙ sit substãtia accñs ꝓ ꝓñe nõ includẽs. oñe enim cui repugnat esse in alio vt in subiecto est substãtia: q̃ nõ põt esse ex accñte aliq̃ constituta. ergo ꝛc. ¶ Cõfirmaꝫ. qz licet secm ponẽtes trãscendẽtia habere in re extra aliquã vnitatẽ/sit dare aliquã rationẽ trãscendentẽ/puta entis: q̃ nec ẽ substãtia nec accidẽs positiue/licet sit vtrũq; aliqualiꝫ ꝓmissiue tñ sub talib⁹ trãscẽdentib⁹ nõ videt aliqd esse ponendũ qõ sit a substãtia ꝫ ab accidẽte neutrũ ꝓcedẽdũ. Et ideo hmõi singulare ex substãtia ꝫ accñte ꝓstitutũ/aut ẽ substantia: ꝫ tũc ex accñte nõ põt poni ꝓstitut nec ipm̃ ea includi. aut accñs: ꝫ tũc nõ põt esse ex substãtia cõstitutũ. q̃re ꝛc. ¶ Et si forte dicaꝫ ꝙ licz iter substãtiã ꝫ accñs nullũ simplex mediũ sit ponendũ: põt tñ inter ista eẽ mediũ aliqd cõpositũ ex vtroq;. Hoc nõ valet. qz vt dictũ ẽ aut tale compositũ ex vtroq;/ex subã vez ꝫ accñte/repugnaret existere i subiecto: ꝫ ꝓ ꝓñe eẽt substãtia: aut nõ/ ꝫ ꝓ ꝓñe esset accidẽs. q̃re ꝛc. ¶ Ad primã rationẽ in cõtrariũ ꝓcedo ex oib⁹ illis quoꝝ vnũ est in potẽtia ad alterũ/fieri aliqd ꝙ se vnũ vel vnitate vnionis inter se: mõ quo fit vnũ ex subiecto ꝫ accñte: vl̃ vnitate idẽtitatis i tertio resultãte: vt in ꝙñe substãtie substãtia cõposita ẽ sic ex materia ꝫ forma facta vna/ꝫ qõcũq; individuũ ẽt cuiuscũq; alteri⁹ generis ex ꝓib⁹ seu etiãdẽ rõnis gradib⁹ ꝓstitutũ. Et hoc supposito ꝙ ex aliqbus distinctis realr fiat aliqd taliter ꝙ se vnũ: aliꝫ ex nullis: quãtũcũ ꝙ vnũ sit in potẽtia ꝫ alterũ sit in actu: nisi vnitate tñ mõ volãtis. Et hoc mõ ꝓcedo accñs ꝫ subiectũ facere ꝙ se vnũ: qz cũ vnũ ꝫ individuuz idẽ sint: ꝓ ꝓñe q̃ seipsis sunt individua seipsis faciũt seu sunt vnũ: accidẽs autẽ ꝫ substãtia seipsis sunt individua: cũ sint seipsis vnita ol re ab eis alia circũscripta. q̃ ꝛc. ¶ Et qñ dr ꝙ nõ ꝑcisa q̃re ex forma ꝫ materia fit vnũ/est qz materia est in potẽtia/ꝫ forma in actu: Si dicaꝫ sicut forte est verũ: ꝙ ꝓpositũ sit a ꝓtibus in re extra totaliꝫ individuũ: tunc nõ magis ex forma ꝫ materia fit vnũ ꝙ se in aliquo resultãte tertio: q̃ ex accidẽte ꝫ subiecto. ¶ Et si cõtra hoc arguãt: qz tũc nõ magis faceret vnũ forma ꝫ materia q̃ accñs ꝫ subiectũ: qd̃ ẽ falsuz: cũ materia ꝫ forma faciãt ꝙ se vnũ: accidẽs aũt ꝫ subiectũ ꝙ accñs tñ. ¶ Ad hoc põt dici ꝙ nec forma ꝫ materia faciũt ꝑ sunt aliqd ꝙ se vnũ: nec accñs ꝫ subiectũ faciũt aliqd ꝑ sunt vnũ ꝙ accidẽs. materia eẽ nõ ẽ actuamec ꝙ ꝓñe cũ forma alicuⁱ⁹ tertij ꝓductiua. nec illud ẽt vnũ qõ est materia ꝫ forma ẽ a materia ꝫ forma distinctũ: nec illõ vnũ qõ est accñs ꝫ subiectũ ab accñte ꝫ subiecto. sed cũ vnũ dicaꝫ aliq̃ vel vnitate simplicitatis: mõ q̃ nulla distincta realr i creatis põt eẽ vnũ: vl̃ vnitate individuationis: mõ q̃ ola individua seu vnita licet distincta sunt vnũ: cũ vnũ nõ tñ dicaꝫ de indistincto in seipsis ẽt de individuo ab alio: ꝙ ꝓñe tã accidẽs cũ subiecto q̃ forma cũ materia est vnũ/ꝙ quãto qõlibz ab alio est in diuisum/licet realr sit distinctũ. ꝫ ideo est cũ eo vnũ non vnitate simplicitatis ꝑ individuatiõis seu vnionis. Materia tñ ꝫ substãtialis forma dicunt eẽ vnũ ꝙ se nõ ꝓpter tertiũ ꝓstitutũ: qz illud si poneret nec de materia nec de forma diceret: cũ ab eis realiꝫ distinguerẽt nec qz seipsis vnunt: qz etiã accidẽs ꝫ subiectũ seipsis vnunt: ꝑ qz tã forma q̃ materia est ens ꝙ se ꝫ simpliciter vnũ vnitate simplicitatis. ꝫ ideo dicunt eẽ inter se mutuo vt vnita vnuz vnitate individuabilitatis. ¶ Et si q̃reꝝ: quid est illud vnũ qõ ipa sunt? Respõdeo. ꝙ ilcait qõlibz ipoꝝ/puta tã forma q̃ materia est vnũ nõ aliqd a se distinctũ: ꝑ est sibi ꝓpe vnũ qz a se indistinctũ: ita nec ambo simul accepta sunt aliqd vnũ/nec faciũt a se distinctũ: sed qõlibz est vnũ alteri vnitate idiuisiõis: sicut ẽ sibi vnũ vnitate idiuisibilitatis. Subiectuz aũt ꝫ accidẽs dicũt eẽ vnũ ꝙ accidẽs nõ qz ex eis aliqd tertiũ nõ resultat: nec qz ꝙ aliquid eis ex trinsecũ vnunt. ita enim vnunt seipsis/sicut forma ꝫ materia. ꝑ ideo ꝓ.o. qz accidẽs nõ est eus ꝙ se nec simpliciter sed tm̃ secm̃ qd/qz imꝑfectũ/vt ad substantiã cõparatũ. Secũdo. quia que sunt vnũ vnitate vnionis seu individuationis/quãto magis sunt idistincta tanto magis dicunt vnũ. sed materia ꝫ forma licet realiter distinguantur: nõ tamẽ tantũ quãtũ subiectũ ꝫ accidẽs distinguũtur. quare ꝛc. ¶ Si aũt ponaꝫ ꝙ substãtia cõposita ex ꝓtibus cõponentibus/forma vez ꝫ materia/est distincta: tunc est dicendũ ꝙ nõ ideo ex forma ꝫ materia fit cõpositum ꝙ se vnũ qz materia est potẽtia/ꝫ forma actus absolute: sed quia forma est talis actus qualis non est aliqd accñs nec materia talis potẽtie qualis nõ est substantia ꝓposita accidentis subiectũ. Et licet aliqua forma simpliciter/vt alia/sit accidẽtis subiectũ: nõ tamẽ sequiꝫ ꝙ si cũ corꝑe põt cõstituere aliqd ꝙ se vnũ/vt alsi/ꝙ propter hoc possit idẽ facere cũ accidẽte: cũ nec accidẽs sit aliquis cõstitutiuũ: nec substãtialis forma etiã cũ quo cũq; sed tm̃ cũ materia sibi debita. quare ꝛc. ¶ Ad secũdã dicẽdũ: ꝙ tripliciter põt dici aliqd generari/vez terminatiue/subiectiue/ꝫ utroq; mõ. Primo modo forma generat. illud enim ꝫ nõ aliud generat terminatiue quod a generãte accipit esse. hoc aũt est forma. Secũdo autẽ mõ/vez subiectiue/generat subiectũ termini gñationis vt materia respectu forme substãtialis: ꝫ subiectũ respectu forme accidẽtalis. Utroq; aũt modo predictoꝝ generat seu ꝓducit qõ utrũq; ꝓdictoꝝ includit/vez gñationis terminũ ꝫ subiectũ/vt substantia ꝓposita ex materia ꝫ corruptibili forma substãtiali: ꝫ cõpositũ ex accidẽte ꝫ subiecto/vt homo albⁱ⁹. sicut enim materia dicit generari subiectiue: qz subiectũ forme substãtialis termini generatiõis: ita põt dici hõ generari seu ꝓduci ꝓductione cuiuscũq; accidẽtis in ipo vt in subiecto ꝓducti. Et sicut nõ generat materia nec forma subiectiue ꝫ terminatiue simul: sed compositum: ita hoc modo non generatur rotunditas nec es/sed tm̃modo es rotundum: ꝫ ita terminus generationis accidẽtis est aliqd ꝙ se vnũ. ¶ Ad tertiã dicendũ ꝙ visus obiectũ nõ põt eẽ aliq̃ res a colore ꝫ a luce distincta. ꝫ ideo quãtũ colorati qõ videt/nõ dicit duo aliqua in re extra/seu tm̃ vnũ. color enim est quantus qz habet ptes extra ptes: qõ põt habere quecũq; re ab eis distincta totaliꝫ circũscripta. quare ꝛc. ¶ Si aũt dicatur / vt tenet vulgaris opinio/de quo inferius erit sermo/ꝙ quantitas distinguitur ab eo cuius est: tunc dicendum ꝙ actus videndi non terminatur saltem primo ad quantitatem/sed tm̃modo ad colorem: licet non possit terminari ad eum nisi vt extensum: ꝫ ꝓ consequẽs nisi ꝓpposita quantitate/suppositio ꝙ sine ipa extendi non possit. qõ vt videbit inferius/non est verum.

Secundus modus dicendi supponit & accipit aliquod falsum/videlicet ꝙ forma accidentalis producat in subiecto per eam informato effectum aliquem in re extra.

¶ Hoc si quidem non est verũ. Qõ ꝓbo. Primo sic. nullius accidentis effectus in subiecto informato productus potest esse nisi accidens: q̃ eẽ albũ qõ ponit formalẽ albedinis eẽ effectũ/ẽ accidẽtalis forma. aut igit eẽ etiãdẽ rõnis cũ albedine/aut alteri⁹. si etiãdẽ/q̃ rõne albedo habet in subiecto effectũ formalẽ a se distinctũ: eadẽ ꝫ eẽ albũ habebit aliũ etiãdẽ rõnis effectũ ꝫ iste aliq̃ in infinitum: qõ est ꝓssibile. q̃re ꝛc. ¶ Si autẽ

dicaꝝ q̄ est alteri⁹ rōnis:idē sequit:ex q̄ ponit q̄ ois idē accidētalis forma hz in subiecto formalē effectū a se distinctū:ita q̄ tūc sequeret̄ processus i infinitū i formis alteri⁹ rōnis:ex q̄ ois forme effect⁹ formalis est ab ipa alteri⁹ rōnis.ꝯre ⁊c. ¶ Cōsiḷr pōt argui in formis subalib⁹.qm̄ si cē alatū cēt distinctū aliq̄d aba sla ⁊a corpe in re extra illud haberet esse aliq̄ substātialis forma eiusdē cū alia vel alteri⁹ rōnis.quoꝝ vtrūq; ē impossibile:cū processu arguat in infinitū/vt de formis accītalib⁹ est deductum. ¶ Cōfirmat.qz ꝓstat q̄ ala intellectiua nulli⁹ subalis forme est productiua:nec calor alteri⁹ accītalis nisi tm̄ caloris.ergo nec cē alatū est forma aliq̄ subalis distincta ab ala:nec cē calidū accītalis distincta a calore.vl si ē nec cē alatū poterit esse ab ala/nec esse calidū a calore. ¶ Nec pōt dici q̄ vtrūq; hoꝝ sit effectiue ab agēte formas in eoꝝ subiectis cāliter introducēte/ipis tm̄ formis mediātib⁹:ꝓpter q̄ dr forme ipe dicunt eoꝝ cause forma les. ¶ Primo.qz tūc sequeret̄ q̄ de⁹ infundēs alam corpori nō tm̄ ipaz ifunderet sz aliā/vt cē alatū ab ipa ala realr distinctū:nec ignis aquā calefaciēs produceret tm̄ calorē:sed ipo mediante formā aliā a calore distinctā.et tūc nihil posset calefieri nec dealbari nec forma aliq̄ informari nisi mediātib⁹ pluribꝫ formis eiusdē vl alteri⁹ rōnis.hoc aūt ē oino intelligibile.ꝯre ⁊c. ¶ Preterea scdo arguo sic ad idē.ois realr distincta quoꝝ neutrum in alio ₹cludit/possunt p diuinā potētiā separi.sz ipossibile est cē albū nisi albedine informatū:nec albedine iformatū nō esse albū:ergo ista sunt realr penit⁹ indistincta ⁊ sic de aliis sibꝫ ꝗbuscūq;. ¶ Cōfirmat.qz si esse albū ab albedine est distinctū:cū ponat albedinis formalis effect⁹:⁊ p ꝯs nature ordine sit posterior albedine:⁊ cē primus possit separi a posteriori a q̄ realr est distinctus/sequit q̄ poterit cē subiectū nō albū licet albedine informatū. ¶ Preterea tertio.qz cū subiectū pri⁹ sit albedie iformatū q̄ sequat hmōi esse album quod a subiecto ⁊ albedine ponit esse distinctū:aut subiectū est albū qz albedine informatū/aut ꝓpter illud cē albū distinctū ab albedine ⁊ subiecto/aut ꝓpter vtrūq;. Sz nō pōt poni tertiū nec scōm.qz nullo aliq̄d pōt esse albū alio ab albedie nec alatū alio ab ala/et sic de aliis.ergo relinquit ꝑmū q̄ ē ꝓpositū/vcz q̄ cū subiectū sit albū pcise qz albedine informatū/nō oportet ponere i subiecto ad hoc q̄ sit albū nisi albedinē tm̄.ꝯre ⁊c. ¶ Cōfirmat.qz si subiectū esset albū p hmōi cē albū posteri⁹ albedine subiectū informāte ⁊ ab ipa distinctū realr:posset cē albū sine albedine:qd̄ est falsuz. ¶ Cōsequētia ē euidēs.qz esse albū ponit ab albedine esse realr distinctū.sz nō tm̄ pri⁹ a posteriori pōt p diuinā potētiā separi/sz etiam ecōuerso posteri⁹ a priori a q̄ realr est distinctū.ꝯre ⁊c. ¶ Preterea si effect⁹ formalis est a forma in subiecto exīte iseparabilis:tūc nullū subiectū posset esse cē p diuinā potētiā vna forma tm̄mō informatū.sz hoc est absurdū.ergo ⁊c. ¶ Cōsequētia ē euidēs.qz nec pōt in subiecto forma existere sine suo formali effectu ab ipa/vt supponit/realiter distincto/nec ecōuerso effect⁹ hmōi sine forma.ergo ⁊c. ¶ Ad rōnē in cōtrariū:qn̄ dr q̄ forma est cā alia ab agēte:aut intelligis de cā extrinseca/aut de cā intrinseca/supposito q̄ aliq̄ sit cā intrinseca. Si de extrinseca:forma ⁊ efficiēs nō distinguunt nisi sicut cōmunis cōcr qz oē agēs est forma.materia cm̄ nō est actiua.ois autē alia res a materia dr cē forma/nisi ponat suba composita esse distincta a ꝗbꝫ alijs cōponentibus in re exī. Quo ēt supposito / ipa suba cōposita nō agit p̄incipaliter nisi p formā:⁊ ita oē agēs est forma vl saltē ꝓpositū ex ipa:nō aūt ois forma forsitā est actiua. ¶ Et si dicat q̄ imo ois forma est actiua:tūc est dicēdū ꝓuter q̄ aut agēs ⁊ forma sunt ꝙuertibilia:⁊ hoc si totū cōpositū nō est aliq̄d ꝑter ptes:vel esto q̄ sic:si nō est actuū:aut q̄ i plus se habet agēs q̄ forma/supposito q̄ totū a ꝗbꝫ sit distinctū ⁊ q̄ ēt sit actuū.licet aūt vnū ⁊ idē/puta calor sit agēs ⁊ forma:tū hmōi nominibus notat̄ in ordine ad diuersa.dr em̄ forma i ordine ad subiectū informatū:efficiēs vero cā in ordine ad effectū productū.ꝓpter qd̄ licet semꝑ sit cā ⁊ forma habitualr qz nec̄io est actuatiua ⁊ productiua:nō tñ actualr:qz nec oportet q̄ semꝑ informet subiectū nec q̄ semꝑ producat effectū.vñ pōt dici forma ⁊ nō cā si informet aliq̄d subiectū ⁊ nullū habeat effectū: vel cā ⁊ nō forma:si ecōuerso habeat effectū ⁊ nullū informet subiectū ab ipo p diuinā potētiā separata. Si aūt sit sermo de cā intrinseca:tunc dicendum q̄ non omnis forma est cā formalis sz tm̄ suba forma:cui⁹ effect⁹ dr ipm cōpositū cōstitutū.q̄ si ponas ipm cū ꝗbꝫ identificātūc nec substātialis forma magis q̄ accītalis cā intrinseca pōt cē. ¶ Et qñ dr primo:q̄ diuerse cause hnt habere diuersos effect⁹:Si hec est vera nō est vera nisi de causis eiusdē gñis cāliter.forma aūt suba ꝓpositō intrinseca nō cāt cōpositū ēt p eos eodē gñe icu mō cāliter cū cā efficiēte extrinseca:ꝓpter qd̄ forma ⁊ agens eundē possunt habere effectū. ¶ Qñ dr scdo q̄ ptes magis sunt cause materiales ꝓpositi q̄ formales:cū in eis fundet̄ ꝓpositū:Dicēdū q̄ nō est inconuenies ꝗdā diuersis nūcupari nois⁹ in ordine ad diuersa.⁊ ita forma substātialis pōt dici cā materialis cōpositi/vt est ei⁹ fundamentū:formalis aūt qz actua forma exīns ei⁹ p̄stitutiua.ꝯre ⁊c.

Tertius modus & vltim⁹ supponit falsum suptus ꝓbatū in articulo p̄cedēti/vcz iter subiectū ⁊ accīs informās ipz cē aliq̄d medium i re extra:vnū vcz in subiectō informato vt subsistētia:⁊ aliud in accīte informāte vt inherētia. Contra quod in p̄dicto articulo ē plurius argutum. ¶ Et ideo quātū ad istū articulū est alia dicēdū/vcz q̄ ex separatiōe sola accītis a subiecto nulli⁹ rei ex ala seq̄t̄ destructio.⁊ hoc est verū siue ponat q̄ in accīte subiectū informāte est aliq̄ accītalis forma/puta inherētia:⁊ i subiecto alia/puta subsistētia sicut si ponat siue ēt ponēdū ē q̄ nō. ¶ Hoc ꝓbo.⁊ primo supposito q̄ non sit in accītali forma aliq̄ inherētia hmōi ab ipa distincta/nec in subiecto aliq̄ subsistētia.qm̄ sic cidēte a subiecto separato vtroq; tā accīte vcz q̄ subiecto remanēte aliq̄d accīo est corruptū/aut illud fuit substātia aut accīs. Sz substātia si pōt poni:qz si ex separatiōe accītis a subiecto aliq̄ substātia corrūpit si nihil illa a q̄ accīs separat:q̄ tñ accīte separato ab ipa supponit ꝑmanere. Nec pōt poni accīs:qz illud aut ꝑfuisset i altero diuisoꝝ:in accīte vcz vl subiecto/aut in nullo/aut in aliq̄ alio ab accīte ⁊ a subiecto. Sz nō primū vt supponit:nec scōm/nec tertiū pōt poni. ¶ Prio.qz q̄ rōne de⁹ pōt hoc accīs separe ab isto subiecto/eadē potuit illō corruptū separe a suo subiecto:nec per ꝯs ipm oportuit destrui. ¶ Scdo.qz de⁹ posset separe ois accītia ab oib⁹ suis subiectis sīl. ¶ Tertio.qz si ex separatiōe accītis a subiecto aliq̄d accīs nec̄io eēt corrūpēdū/magis ipz a subiecto diuisū videret̄ corrūpi q̄ aliq̄d aliud. ¶ Quarto.qz tūc de⁹ nō q̄ posset aliq̄d accīs a suo subiecto ꝓpe separe/nisi aliq̄ alio ꝓsupposito ab ipo distincto realr nec̄io/vt supponit/corrūpēdo.sz hoc ē falsuz.ergo ⁊c. ¶ Scdo ꝓbo idē supposita tali inherētia i accidēte ⁊ subsistētia in subiecto. quoniā vt dictū fuit in articulo p̄cedēti:omne totale subiectū alicui⁹ forme pōt ipa cē saltē p diuinam potētiā informatū a q̄cūq; alio separatū.ergo accīs subiecto inherēs cuiuscūq; forme est subiectū vt subiecto cōstitui tali pōt manere informatū a subiecto diuisuz.Et idē dico ⁊ ꝓpr rōnē ꝓsimilē de subiecto.Et ita esto q̄ accīs sit in suo subiecto mediāte inherētia i ipo exīte:⁊ subiectū

subsit accñti subsistẽtia mediãte: qlibet horũ põt manere i suo subiecto vez tã subsistẽtia ꝙ inherẽtia licz ab alio separa. ḡre ꝛc. ¶ Et si dicas ꝙ saltẽ ipossibile est accidẽs ꝑ naturã separi a subiecto iherẽtia ꝛ subsistẽtia remanẽte: ꝛ ꝑ ꝑs cor̃ separatio naturalr arguit corruptionẽ: hoc nihil valet. quia accñs licet sit corruptibile nõ tñ ẽ naturalr separabile a ſbiecto. De obꝰ aũt vnit̃ naturalr diuisibilꝰ idẽ dico/vez ꝙ ipor̃ diuisio seu separatio naturalis nullius rei arguit corruptionẽ. aliud em̃ ẽ diuisio ꝛ aliud corruptio. ḡre ꝛc. ¶ Ex hoc sequit corollarie: ꝙ accñtia separata i eucharistie sacrõ quodcũq; eẽ habẽt añ separationẽ ꝓducta subiecto/totũ habẽt separata ab ipõ ita ꝙ ꝑter ſbiectũ nihil amiserit. ¶ Et si ꝓtra hoc arguat. qꝛ priꝰ erãt vnita ꝛ subiecto iherẽtia: nũc autez sũt diuisa: nec ꝑ ꝑs vnite: nec iherẽtia ſz ꝑ se exñtia: ad talia ꝛ cõsimilia que possent argui/patet solutio ex dictis in articulo precedenti. ¶ Hec de Primo.

Quãtũ ad secũdũ: oibus modis dicendi aliis ꝓtermissis pono (cã breuitatis) treo cõclusiones. ¶ Prima est. ꝙ nullũ accñs est hic in substãtia subiectiue. ¶ Hec apparet. qm̃ cõstat ꝙ nullũ talũ eucharistie accidẽtũ est i pane: cũ ibi panis nõ sit: nec in Christi corpe cũ eadẽ nõ alia accñtia habeat in hoc sacrõ q̃ habet i celo: nec i aere: cũ aer si sit talũ accñtiũ receptiuꝰ: nec i aliqua alia substantia. ḡ ꝛc. ¶ Cõfirmat. qꝛ hmõi accñtia ita a substãtia diuidunt ꝙ i aliq̃ alia nõ ponunt. ¶ Secũda cõclusio est. ꝙ si quãtitas est fouma aliq̃ media in re ex inter substãtiã ꝛ q̃litatẽ ab vtroq; distincta/sola ipa ẽ hic sine ol subiecto: q̃litas aũt ol̃ hic apparẽs licz sit sine subiecto vicio/nõ tñ sine ꝓdo ꝛ imediato. ¶ Hec apparet. qꝛ quãtitatis subiectũ nõ põt eẽ nisi suba: ꝛ ita quãtitatis panis subiectũ nõ est nisi suba panis: q̃ hic nõ est q̃litas aũt vt sapor/color/ꝛ similia hic apparentia non dicunt̃ eẽ in suba nisi mediãte quãtitate i qua exiſtũt ꝓmitꝰ subiectiue/ꝛ hoc supposito illo qd̃ supponit cõclusio. ſz hic est quãtitas panis a q̃ sunt alia accñtia separata. ḡ ꝛc. ¶ Tertia cõclusio ẽ. ꝙ si quãtitas nõ ẽ distinctũ aliqd in re extra ab eo cuiꝰ est/sola accñtia hic exiſtit sine ol subiecto. ¶ Hec apparet. qꝛ hoc supposito/sola suba est imediatũ subiectũ oim accñtiũ receptiuũ. ſz hic nullũ accñs ẽ in suba. ḡ ꝛc. De hoc aũt supposito inferꝰ erit sermo. ¶ Sed ꝓtra. qꝛ vna hostia ẽ alteri eq̃lis vl̃ ineq̃lis vel dissimilis. hmõi aũt relatiões põt in q̃litate q̃ hic est/existere subiectiue. ¶ Rñdeo. ꝙ sicut ofisum est alibi talia si sunt aliqd i re ex extremis distinctũ nec ꝑ ꝑs exiſtũt in aliquo subiectiue. ḡre ꝛc. ¶ Sic ad q̃stionem. ¶ Ad rõnem in ꝓncipio apparet solutio ex predictis.

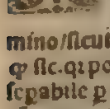

Tertio quæro. Vtrum accidens respectiuũ (supposito ꝙ sit aliqd ꝑ se vnũ distinctũ realr ab extremis) possit ꝓbari eẽ separabile supnaturalr a subiecto: ꝛ ꝑ ꝑs a termino/sicut ꝓbat de ol accñte alio absoluto. ¶ Et videt ꝙ sic. qꝛ potissimũ mediũ ad ꝓbãdũ accñs absolutũ esse separabile ꝑ diuinã potẽtiã a subiecto/ẽ diuersitas realis ipor̃/vez accñtis absoluti ꝛ sui subiecti. imo sicut dicet infra/ꝑ nullã viã aliã ꝙ ꝑ hmõi realẽ diuersitatẽ põt ꝓbari hmõi possibilis separatio accñs absoluti a subiecto. Sed cõstat ꝙ ista rõ nõ magis ꝓcludit de accñte absoluto q̃ de aliq̃ respectiuo/supposito vt supponit questio/ꝙ respect⁹ sit i re extra fouma aliq̃ ꝑ se vna ab extremis distincta. ḡ ꝛc. ¶ Cõtra. qꝛ oẽ separabile ab aliq̃ põt existere sine eo. ſz respect⁹ nõ põt eẽ sine fundamẽto ꝛ termino. ḡ ꝛc. ¶ Rñsio. ꝛ ꝓdo excludã opi. dicẽtiũ eẽ ifigurabile a subiecto oẽ accñs respectiuũ. Scõo dicã aliter ad q̃stiõ.

Quantũ ad primũ: dicit̃ cõiter ꝙ deus põt separare a subiecto oẽ accñs absolutũ si aũt ſspectiuũ licz vtrũq; sit ab ipo subiecto realr distinctũ. ¶ Primus vez ꝙ possit separare oẽ accñs absolutũ appet. qꝛ q̃ rõne vnũ ꝛ aliud qd̃cũq. ſz accñtia panis absoluta ola separant̃ a subiecto i eucharistie sacrõ. ḡ ꝛc. ¶ Scõs vez ꝙ nõ possit separe aliquẽ respectũ/ꝓbat̃ er hoc. qꝛ qd̃ nõ põt fieri sine aliq̃ ñ põt separi ab eo nec existere sine ipo. sed ipossibile est respectũ aliquẽ fieri sine vtroq; extrẽo vez termino ꝛ ſbiecto. ḡ ꝛc. ¶ Minorẽ ꝓbat qdã doctor nouus tenẽs ptẽ istã/rõnibꝰ rexẽplis. ¶ Rõnibꝰ arguit ꝓmo sic. ipossibile ẽ aliqd fieri sine eo qd̃ ẽ de sua ſtrisseca rõne: vl̃ qd̃ ꝓsupponit ab ipo ſm suã ſtrisecã rõnẽ. ſz extrẽa sunt de qditatiua rõne cuiuslibz foume relatiue: vel saltẽ relatio ipa ex sua rõne qditatiua ꝓsupponit ea: cuz ipossibile sit ꝙcipe ſrlationẽ aliquã nisi vt quãdã ordinẽ inter extrema. ḡ ꝛc. ¶ Scõo. qꝛ qd̃ põt fieri sine aliq̃ põt intelligi ꝛ diligi sine illo. ¶ Hoc ꝓbat. qꝛ hmõi potẽtie/vez intellectiua ꝛ volitiua executiua sic se habent ꝙ tã intellectiua ꝙ volitiua videt eẽ absolutor̃ ꝙ executiua: ꝛ ita ꝑ ꝑs licet nõ oẽ intelligibile ꝛ volibile sine alio sit factibile sine illo: tñ cõtrario oẽ sine alio ꝓducibile est sine ipo intelligibile ꝛ volibile. ſz ipossibile est ab aliq̃ relationẽ aliquã intelligi nec apperi sine extremis. ergo ꝛc. ¶ Tertio arguit. qꝛ si ola relatio põt fieri sine fũdamẽto: ḡ ola effect⁹ põt fieri sine cã. ſz ꝑs est ipossibile: ḡ ꝛ añs. ¶ Cõsequẽtia ꝓbat. qꝛ gñatio ẽ relatio cuiꝰ fundamẽtũ ꝛ cã ꝓpria est gñans. ḡ si gñatio fiat sine aliq̃ cã fcõa: cũ de⁹ nõ possit eẽ ad ex gñans effectiue/effect⁹ fiet a nulla cã. ¶ Quarto. qꝛ si respect⁹ posset separi a fũdamẽto/ꝓncipia ꝑse nota possent eẽ falsa. ꝓbatur̃: ḡ ꝛ añs. ¶ Cõsequẽtia ꝓbat. qꝛ totũ ẽ mai⁹ sua gte maioritate/ꝛ ꝑs minor ipa mioritate. q̃ qdẽ maiorit̃as ꝛ mioritas sũt q̃dã relatiões sine qb⁹ exñtib⁹ nec totũ gte mai⁹ nec ꝑs mior toto dici potent. ḡ ꝛc. ¶ Scõo arguit ad idẽ exẽplis. quoꝝ ꝓmũ ẽ ō ꝛbo. qm̃ licz de⁹ sine intellectu creato possit ꝓducere actũ intelligẽdi absolutũ nõ tñ vt ꝛbũ/puta actũ dictũ: cũ de⁹ nõ possit dicere ad extra ſz tm̃ ad intra. Scõz ẽ de amore spirato in quẽ fiũr nõ põt fine volũtate creata: licet possit ꝑ se in amorẽ absolute sumptũ: quia nec põt spirare ad extra. Tertiũ est de radio a sole ghato: cuiꝰ ghari nõ põt eẽ a deo sine sole cũ deus ad extra nõ possit aliqd ghare. Quartũ est de filio naturali/qvt filiꝰ ñ põt a deo fieri sine pfẽ. ḡ ꝛc. ¶ Si ista opinio poneret relationẽ ex intellectũ idẽ totaliter cuz extrẽis: ipaz verã crederẽ ꝛ tenerẽ. Sz qꝛ ponit fouma respectiua nõ minꝰ realr a suo subiecto distincta ꝙ qualẽcũq; alia absolutã: ideo arguo ofendendo/hoc supposito/vez ꝙ relatio sit distincta a fundamẽto realr/vt supponit ꝓ dicta opinio/ꝙ possit separi ab ipo. qm̃ vt videbit̃ statim infra nulla rõ põt adduci ad ꝓbãdũ accñs absolutũ eẽ ꝑ diuinã potẽtiã separabile a ſbiecto/nisi qꝛ realr ẽ distinctũ ab ipo. ḡ si ista ẽ separabilitas hmõi accñtis a ſbiecto ꝓpria rõne accñs respectiuũ cõsimiliter a suo subiecto distinctum debet cõcedi ab ipo posse ꝑ diuinã potẽtiã separari. ſz fouma respectiua nõ minꝰ ẽ (vt dictũ) distincta a subiecto ꝙ fouma alia absoluta accñtalr distinguat a suo. ḡ ꝛc. ¶ Cõfirmat. qꝛ nihil ẽ dicẽdũ deo eẽ ipossibile qd̃ ꝛdictionẽ nõ videt̃ ꝛcludere. ſz relationẽ sine ſbiecto exiſtẽ nullã ꝛcludit ꝛdictionẽ maiorẽ ꝙ fouma absolutã esse sine ſbiecto suo. ḡ ꝛc. ¶ Maior. ꝓbat. qm̃ ꝛdictio ẽ affirmatio ꝛ negatio eiusdẽ de eodẽ ſm idẽ ꝛc. ſz cẽ aliqs ens possibile/ꝛ ñ eẽ alt⁹ sibi possibile ab illo realr distinctũ ñ ẽ idẽ puta cẽ affirmar̃ ꝛ negar̃ ō eod̃: cũ illo ō q affirmat ab illo de q negat realr distinguat. ḡ ꝛc. ¶ Cõfirmat scõo. qꝛ ꝙ nullã aliã rõnez põt ꝓbari ꝛdictionez nõ ꝛcludẽ accñs absolutũ sine subiecto posse existere: nisi ꝙ ista. quia vt dicitur vnũ ab altero realiter est distinctum. Nisi dicas

accño abſolutũ cẽ ſepabile qz abſolutũ:nõ aũt reſpectiuũz qz reſpectiuũ. Sed tũc ergo dicã ecõtrario: q accño reſpectiuũ ẽ ſepabile qz reſpectiuũ:ñ aũt abſolutũ qz abſolutũ. ℙrefert oppoſitoꝝ cãe debẽt aſſignari oppoſite. ſ3 fm eos cã iſepabilitatꝭ ꝑtiſe alicui⁹ ab aliq̃ ẽ realꝭ diſtinctio vnꝰ ab alio.q̃ eõuerſo iter q̃cũq; ẽ realis diſtinctio/iter ipa debet ꝓcedi poſſibilis ſeparto. ¶ Cõfirmatur.qz ſi ideo aliqua ꝑbant poſſe ſepari mutuo:qz eſt inter iſta realis diſtinctio ille magis debẽt ꝓcedi ſepabilia q̃ magis ꝓcedũt diſtincta.ſ3 fm ipos accño qõlibz reſpectiuũ magꝭ diſtinguũt realr a ſuo fũdamẽto ſeu ſubiecto abſoluto q̃ aliqõ accño abſolutũ.q̃ ꝛc. ¶ Hec de ꝑmiſſo.

Quantum ad ſecundũ:vbi aliter eſt dicendũ/eſt ſciendũ.q cũ ſubiectũ ſit cã accñtis tã effectiua q̃ ſuſtẽtatiua/vtpꝝ põt intelligi oẽ accño a ſubiecto poſſe p diuinã potentiã ſepari. Uno mõ q poſſit ſepari ab ipo tãq̃ a cãnte/vt vez ñ ut accño ad qõ ſubiectũ ei⁹ ꝓductiuũ nõ agat mõ aliq̃ effectue. Alio mõ q ſeparet ab ipo tãq̃ a ſuſtentãte/vt vez fiat accño a q̃cũq; ſiue a deo ſiue ab alio/qõ nõ recipiat ſeu ſuſtẽtet in aliq̃ ſubiectuc. ℙatz aũt q iſta duo nõ ſũt idẽ/ī exẽplo.ignis eſt et ꝓducit in ſe calorẽ effectiue ꝛ recipit ipm i ſe ettã ſubiectiue. ℙoſſet q̃ de⁹ ſepare ignis calorẽ ab ipo vtpꝝ. Uno mõ cãlitẽ ſeu virtualitẽ ꝛ effectiue. Alio mõ materialiter ſeu realr ꝛ ſbiectiue. ℙrio mõ ſeparet ipz ſi ꝓueniret vel ſupplieret cãlitatẽ ignis in ipo calorẽ ꝓducẽdo ĩmediate totalr p ſeipm. Scõo aũt modo ſeparet ſi calorez ab igne ꝓductũ ab ipo igne diuideret ꝛ faceret p ſe ſtare. ¶ Hoc ꝑmiſſo:ponо duas cõcluſiões. ¶ ℙrima ẽ.q ꝑme accño tã abſolutũ q̃ reſpectiuũ diſtictũ realr a ſubiecto põt ſepari ab ipo vel fieri ſine eo cãnte vl cõcãnte. ¶ Hãc ꝓbo p rõnẽ cuiuſdã doctoris moderni tenẽtis p tẽ ꝑtã/vez q de⁹ nõ põt abſoluere a ſubiecto accño aliq̃ reſpectiuũ ſed tm̃mõ abſolutũ. ¶ ℙumũ/vez q reſpectiuũ nõ poſſit abſolui vl ſeparꝭ/ꝓbat p illas tres rõnes ꝛ quatuor exẽplas:q̃ oĩa ſunt ſupius recitata. ¶ Secũdũ/vez q abſolutũ accño poſſit a ſubiecto ſeparꝭ vt a non cãnte ꝛ anõ ꝓcãnte/ꝓbat ſic.oẽ ꝓncipiũ cuiuſcũq; cãe virtualiter ꝓtẽtiuũ eſt effect⁹ illi⁹ cãe poſſibilis p ſeipm totalr ꝓductiuũ. ¶ Hoc appet. ℙrio rõne qz ꝓtinẽs virtualr ꝓtinẽs/puta cãm.ꝛ ꝓtentũ/vez ei⁹ effectũ. ¶ Scõo/exẽplo de ſole calefactiẽte/qz calorẽ ẽ tualiter licet nõ formaliter ꝓtinẽte.ſed ꝑma cã ꝓtinet ẽtualiter oẽm ſecũdã cãm.ergo põt in oẽz effectũ ſibi poſſibilẽ p ſeipam. ¶ Cõfirmat.qz qõ nullã dicit impfectionẽ nec repugnat deo/põt ipſi attribui.ſed totalis cãlitas cuiuſcũq; effect⁹ poſſibilis effectiua nullã dicit ipfectionẽ nec repugnat deo.q̃ ꝛc. ¶ Minor ꝓbat.ꝛ ꝑmo q nõ dicat impfectionẽ. ¶ ℙrio.qz ſi totalis cãlitas eẽt impfectiõis/multo magis ptialis.ſ3 iſta ñ dicit ipfectionẽ/cũ attribuat deo reſpectu effectuũ pluriũ cãrũ ſcõrũ:ad q̃ ꝓductionẽ ipe ocurrit ptialis cũ cauſis ſcõis. ¶ Secũdo.qz ſi totalis cãlitas diceret impfectionẽ:hoc eẽt ꝓpter ĩfectionẽ effectuũ ꝓductoꝝ.ſed prie materie q̃ ẽ effect⁹ ĩm⁹ i gñe ſbe de⁹ ponit cã totalis.q̃ ꝛc. ¶ Ex eo dẽ ꝓbat ſcõm:vez q totalis cãlitas nõ repugnet deo.qz vez ſi repugnaret ipſi cãlitas hmõi/hoc eẽt rõne impfectionis effectuũ.ſed hoc nõ põt poni:cũ ipe ponat ꝑme materie cã totalẽ.q̃ ꝛc. ¶ Predicta tota deductio ñ magis ꝓbat accño abſolutũ eẽ ſepabile a ſbiecto ſiue poſſe fieri ſine ipo cãnte vl ꝓcãnte q̃ accño reſpectiuũ a ſuo ſbiecto realr diſtictũ. ¶ Ex q̃ appet q iſta rõ ſua tota ſtẽ ꝛ q̃cũq; alia q̃ adducit a q̃cũq; ad ꝓbãdũ accño abſolutũ poſſe fieri ſine ſubiecto/ꝓbat ꝑ opinionẽ ſuã ꝛ rõnes ꝑ ipa adductas ſupi⁹/vez q nullo mõ accño reſpectiuũ ſit ſepabile a ſbiecto. ¶ Sz ad hoc iperſndet dicẽdo:q ꝑpter rõnẽ ꝑdictã nõ tenet ꝓclusionẽ iſtã/vez accño abſolutũ poſſe fieri ſine ſubiecto:ſ3 tñ qz abſolutũ nõ appet aliq̃ repugnãtia ipa poſſe fieri ſine ſubiecto/ſicut appet ſ olꝭ alios reſpectiuos. ¶ Cõtra.q̃ro q̃re nõ eſt aliq̃ repugnãtia a deo fieri accño abſolutũ ſine ſubiecto cãnte ipm:nõ videt aũt alia rõ poſſe reddi niſi qz de⁹ ꝓtinet p modũ totalis cãe virtualiter ipm totũ.licet enim omni cauſe effectũ virtualiter tm̃ ptialiter ꝓtinenti repugnet ipm ꝓducere ſine alio ocurrente:nõ tñ poteſt repugnare alicui cauſe totali effectũ ipm totaliter ꝓtinenti. Sed conſtat q prima cã omne effectũ poſſibile ꝓtinet totaliter in virtute:nec magis virtualiter totaliter ꝓtinet abſolutũ q̃ accño reſpectiuũ/ſuppoſito (vt ſupponit) reſpectũ dicere aliq̃d ĩre extra p ſe vnũ ab oĩbz abſoluto realiter diſtinctũ.ergo ꝛc. ¶ Confirmat iſta ratio.quoniã nulla cã ſimplr pfecta habet effectũ aliquẽ poſſibilẽ tm̃ virtualr ptialiter ꝓtinere. ¶ Hoc appet.qm̃ oĩs cã effectiua effectũ aliquẽ tm̃ ptialiter ꝓtinẽs ẽ dependẽs ab alia ī agẽ/do/puta a cã alia ptiali.ſed prima cã eſt pfectiſſima:nec p ꝓpio dependẽs ab aliquo alio a ſe/nec ipm exigens ad aliq̃d poſſibile ꝓducendũ.ergo ꝛc. ¶ Secũdo arguo ſic ad idẽ:ꝛ ſimul ad ꝓcluſionẽ ꝓncipalẽ.quãdo aliqua plura ſimul ſumpta nõ dicũt maiorẽ pfectionẽ q̃ eoꝝ aliqꝝ p ſe ſumptũ:talia ſimul ſumpta nõ poſſunt plus q̃ illud vnicũ tm̃modo p ſeipm. ¶ Hoc appet in eundẽ exemplo de pluribꝰ nauẽ trahẽtibus:qui oĩes ſimꝭ ſumpti niſi eſſent maioris mortue potẽtie ꝛ virtutis q̃ eorũ vnicus p ſe ſumptus non poſſent illã plus trahere q̃ ille vnicus p ſe ſolus. Sed cõſtat q prima cã ꝛ ſecũda nõ dicũt maiorẽ pfectionẽ q̃ prima tm̃modo p ſe ſumpta:ergo in oẽm effectũ in quẽ põt deus mediãte cã ſecũda poterit ſine ea tm̃modo p ſeipm. ¶ Tertio arguo ſic ad idez cã equoca oĩm effectuũ ipoꝝ vnifoꝛmiter virtualiter ꝓtentiua eſt ipoꝝ oĩm vnifoꝛmiter ꝓductiua.ſed de⁹ eſt prima cã equiuoca oĩm effectuũ poſſibiliũ vnifoꝛmiter ī nullo diſſoꝛmiter ꝓtentiua:ergo ipe eſt oĩm vnifoꝛmiter ꝓductiuus.ſed abſolutoꝝ effectuũ eſt totaliter productiuus ſine aliquo alio ocurrente:ergo ꝛ oĩm aliorꝝ. ¶ Cõfirmat tripliciter. ℙrimo qz ſi aliquoꝝ eſſet totaliter ꝛ aliorꝝ ptialiter ꝓductiuus:ergo non eſſet oĩm vnifoꝛmiter ſed diſſoꝛmiter virtualiter ꝓtentiuꝰ. ¶ Secũdo.qz ſi aliqd eſt poſſibile qõ deus nõ põt ꝓducere p ſeipm/aut hoc eſt ꝓpter illius pfectionis exceſſum/aut ꝓpter defectũ. Sed nõ poteſt poni primũ:tum qz ipe eſt cã totalis effectiuz ſupremoꝝ/vt angeloꝝ ꝛ aliorũ oĩm ſupꝛemorũ:tũ qz relatio non eſt pfectior immo impfectior ſecũdũ ipos quolibet abſoluto. Nec põt poni ſcõm:tũ qz poſſe ꝓducere impfectũ nullius eſt impfectionis:tũ qz ſecũdũ eos de⁹ agit ptialiter ad oẽm ſecũde cauſe effectũ.nõ eſt aũt maioris pfectionis agere ptialiter q̃ totaliter ad effectuz.ergo ꝛc. ¶ Tertio.qz ad eundẽ effectũ numq̃ ſunt neceſſarie plures cauſe eiuſdẽ gñis cãlitatis niſi ꝓpter impfectionẽ ipaꝝ. Hoc appet in exẽplo de pluribus neceſſarijs ad tractũ nauis.ſed prima cã eſt cãlitatis ꝛ virtutis pfectiſſime qz infinite.ergo nulla ſecunda cã indiget ad aliq̃d ꝓducendũ. ¶ Quarto ꝛ vltimo arguo ſic ad idẽ. Si relatio diſtinguit realiter ab extremis/poſſunt extrema fieri ſine ipa/vt duo alba ſine ſimilitudie. ¶ Q̃ appet ꝑmo.qz extrema ſunt priora relatione ꝛ ab ea realiter diſtincta. Secũdo.qz deus põt ſuſpendere cãlitatẽ cuiuſcũq; cauſe ſecunde.et ita ſicut põt facere ne ignis agat in paſſum diſpoſitum ſibi ꝑſens /ita poteſt impedire ne extrema poſita vel eoꝝ alterum agat ad poſſibilem ſibi reſpectum.ſed extremis impeditis ſeu prohibitis agere ad reſpectum nõ videtur deo impoſſibilius reſpectũ ipſum producere per ſe ipſum q̃ calefacere ſeu calorem producere loco ignis circa calefactibile ſibi preſens.et

go ꝛ ce. ¶ Confirmatur.quia nisi deus contineret totaliter oẽm effectũ cuiuscũq; scõe cause/nõ videt q; posset eius scõe cause causalitatẽ suspẽdere.soli⁹ em effect⁹ sibi possibilis causalitate videt scõz cãm quare posse.q; ꝛc. ¶ Secũda ꝓclusio est.q; de⁹ põt separe oẽ accñs a subiecto realiẽ abipo distincto vt a sustẽtãte/vez q; sic sit q; nulli subiecto insit. ¶ Hec ꝓclusio quãtũ ad accñtia absoluta ꝓbat diuersimode a diuersis:quoꝝ rõnes adducã ad oñdẽdũ q; nõ magis ꝓcludãt de absolutis accñtib⁹ q; de respectiuis realiter distinctis:q; tñ ipsi dicãt oẽ ee i separabilia a subiectis. ¶ Arguit igit primo sic.oẽ accñtale dependẽs ab aliq; põt separi ab eo ꝛ fieri sine ipo.sz cuiuscũq; creature ad quãcũq; dependẽtia est accñtalis.sola cõ dependẽtia effectus ad primã causaz est dependẽtia essentialis.cuiuscũq; aũt effectus ad quãcũq; scõaz cãz dependẽtia ẽ accñtalis. ꝓpter q; põt de⁹ ois scõe cause oẽm suspẽdere actionẽ:ꝛ eius vicẽ supplere/effectũ sibi possibilẽ ꝓducẽdo.q; cũ dependentia accñtis absoluti ad subiectũ sit accñtale:sequit q; potent absolutũ accñs eẽ sine ipa:ꝛ p ꝓns sine subiecto. ¶ Hec rõ vupli deficit. Primo.qz nõ ꝓcludit.Secõ.qz si ꝓcludit/magis ꝓcludit de accñtib⁹ respectiuis vel saltẽ nõ minus/de qbus ipi negãt/q; de aliis absolutis. ¶ Primũ oñdo.qm aut vocãt dependẽtiã essentialẽ dependẽtiã intrinsecã dependenti vl necessariã:ꝛ accidẽtalẽ extrinsecã/vl nõ necessariã. Si dependẽtiã essentialẽ vocãt intrinsecã ꝛ accñtalẽ extrinsecã/nulla est alicui⁹ absoluti dependentia essentialis: cũ dependẽtia scõz cos sit relatio:q; nõ põt eẽ intrinseca alicui absoluto sz extrinseca:ꝛ ita oẽ dependẽs poterit eẽ sine dependẽtia ꝛ ei⁹ termino:qõ ipsi negãt de dependẽtia creature ad deũ. Si aũt vocãt dependẽtiã essentialẽ dependẽtiã necessariã ꝛ accñtalẽ nõ necessariã sz ꝓtigẽter:tũc petũt eundẽ ꝓncipiũ i maiore:qm dicũt q; cuiuscũq; effectus ad quãcũq; secũdã causas:ꝛ p ꝓns accñtis ad subiectũ dependẽtia est accñtalis.hoc em est qõ queri/vez vtrũ accidẽs a subiecto sic dependeat ꝓtingẽter q; possit existẽ sine ipo/an necessario ipz exigat ꝛ requirat. ¶ Hec valet rõ qua arguit q; de⁹ põt suspẽdere actionẽ secũde cause ꝛ ei⁹ vicẽ supplere effectũ sine ipa ꝓducendo. qm hic nõ agit an deus possit accñs ꝓducere sine subiecto ipz causante:q; de hoc in pria ꝓclusiõe iã supius est actũ sed an possit ipm facere sine subiecto fundãte ꝛ sustẽtante.deus em licet possit supplere vicẽ subiecti vt accñtis ꝓductum:nõ tamẽ forte vt ei⁹ materialiter receptiui ꝛ sustentatiui. q̃re ꝛc. ¶ Preterea predicta ratio deficit: q; falsum accipit qm dicit accidẽtis ad subiectũ esse aliquã dependẽtiã ab ipo distinctã.nõ em ab accñte magis distinguit sua dependẽtia ad subiectũ q; sua inherẽtia:q; nec accidẽs dependere ad subiectũ est aliud q; accidẽs exigere subiectũ.sicut aũt accñs seipo nulla inherẽtia mediãte iest subiecto:ita ꝛ seipo naturaliter loquẽdo exigit subiectũ q̃cũq; dependẽtia ab eo distincta ꝛ ois forma alia circũscripta.q̃re ꝛc. ¶ Secũm/vez q; rõ predicta ita ꝓcludat de accidẽtib⁹ respectiuis sicut de absolutis/appet.qm inter creata equaliter distincta/equaliter necessaria vel cõtingẽs est dependẽtia.nullũ em creatoꝝ magis exigit necessario aliqd aliud a se magis distinctũ q; aliud exigat aliqd a se minus distinctũ.sed relatio nõ minus sed magis a suo subiecto absoluto ꝛ a termino distinguit q; accidẽs absolutũ.ergo ꝛc. ¶ Secũdo arguit alij sic ad cõclusionẽ predictã.licet extrema nõ possint separari a respectu intrinseco aduenieẽte/vt duo alba ab albedine: possunt tñ separi ab oñi respectu extrinseco aduenieẽte:qualis est ois ille q; nõ ꝓsequit extrema nisi approximata.sed inherẽtia accñtis absoluti ad subiectũ est talis respectus.ergo possunt ei⁹ extrema/puta ipm absolutũ accñs ꝛ subiectũ/fieri sine eo.q̃re ꝛc. ¶ Hec rõ cõsimiliter deficit sicut pria/vez Primo qz nõ ꝓcludit. Secũdo qz nõ arguit magis de accidẽte absoluto q; respectiuo. ¶ Primũ/vez q; nõ concludat/appet. Primo.qz vt dictũ est in alia questiõe/vocãdo respectũ intrinsecus aduentẽtẽ respectũ extrema simpliciter necessario ꝓsequentem: nullus est intrinsec⁹ aduenies. Vocãdo aũt respectũ intrinsec⁹ aduentẽtẽ extrema necessario ꝓsequẽtẽ nõ simpliciter sed tñ scõm qd/puta in ordine ad agẽs creatum magis inherẽtia/si ponat/est intrinsec⁹ aduenies ꝛ magis necessario ꝓis extrema sua/q; similitudo:cũ magis dependeat albedo ad subiectũ q; ad aliã albedinẽ.quare ꝛc. ¶ Secũdo.qz hmõi inherẽtia nõ est forma aliqua ab accñte ꝛ a subiecto distincta/vt supius in q̃stiõe alia est ꝓbatũ. ¶ Tertio.qz esto q; sic nõ sequit:accidẽs põt eẽ sine inherẽtia/ergo ꝛ sine subiecto.nõ em exigit subiectũ nec existit in eo ꝓpter inherẽtiã.sed qz subiectũ exigit ꝛ in eo existit:ideo hmõi inherẽtia consurgit.ꝛ ideo cũ destructo posteriori nõ oporteat destrui prius:põt destrui inherentia accñte in subiecto realiter remanẽte. ¶ Cõfirmat.qz sicut relatio nõ exigẽs extrema approximata sed absolute posita põt ab extremis suis absolute positis separi:ita ꝛ ois alius respectus quẽ ipsi vocãt extrinsecus aduentẽtẽ/põt separi a suis extremis vnitis. ¶ Hoc appet.qm ita se habet talis extrinsec⁹ respect⁹ ad extrema vnita/sicut intrinsec⁹ ad extrema posita absolute.sicut em extrema absolute posita vt duo alba sũt ꝓxima relatione/vez similitudine:ita cuiuscũq; respect⁹ extrinseci sicut inherẽtie(si ponat) extrema/vez accñs ꝛ subiectũ sunt ipa ꝓxima:nõ tñ vt absolute posita sz etiã vt vnita.ergo hmõi inherẽtia ꝛ alia q̃cũq; similis relatio/si ponat/põt q; vnitã potẽtiã separi nõ tñ ab ei⁹ extremis vt absolute positis:sed ab eis etiã vt vnitis.sic intelligẽdo q; inherentia nõ erit licet eius extrema puncta accidẽs ꝛ subiectũ mutuo vnitaꝫ.quare ꝛc. ¶ Scõz vez q; ita arguat de accñtibus respectiuis sicut de aliis ratio ꝓdicta/appet:qz scõm ipos non tñ accñs absolutũ sed etiã ois respectus alius ab inherẽtia est in subiecto ipa inherẽtia mediãte a q̃ est realiter distinctus. ¶ Ex hoc arguo.extrema relatiõis cuiusdã rõnis equaliter sunt abipa separabilia.sed subiectũ ꝛ accñs respectiuũ quodcunq; aliud ab inherẽtia sunt extrema inherentie cuiusdẽ rõnis cũ inherentia accidẽtis absoluti ad subiectũ. ergo ꝛc. ¶ Alij tertio arguit sic.põt prius separi a posteriori.sed accidẽs absolutum est prius sua inherentia ad subiectũ.ergo põt separi ab ipa. ¶ Sed nec ista rõ valet ꝓpter ꝓsimiles rõnes. Appet em primo q; nõ cõcludit:qz vt dictũ est/nõ sequit:accidẽs põt separi ab inherẽtia:ergo ꝛ a subiecto:sicut nec etiã ecõuerso:cũ si inherẽtia sit forma aliqua/posset inesse accñti separato a subiecto/vt fuit ostẽsuz in alia questione.quare ꝛc. ¶ Secundo etiã appet:q; ꝓsimiliter ꝓbat oẽm respectũ alium ab inherentia esse separabilẽ a subiecto:immo etiã inherentiã ipam.qm vt dictũ est/accidẽs nõ est separabile a subiecto qz ab inherẽtia:sed ecõuerso.quare ꝛc. ¶ Alij quarto arguũt.q; respectus accidẽtis ad subiectũ vt ad ipz sustẽtãs/alius est a respectu accidẽtis ad ipm vt informatũ q; de⁹ põt supplere vicẽ subiecti accñs sustẽtãdo seu ei⁹ dependẽtiã terminãdo:cũ nec hoc vicat aliquã ipfectionẽ/nõ supplẽdo vicẽ eius vt informabilis accidẽte:cuz hoc impfectionẽ ꝛcludat.q̃re ꝛc. ¶ Sed nec ista rõ valz sicut nec alie precedentes. Primo qz falsum accipit:cũ dicit q; accidentia ad subiectum sunt duo respectus distincti. Vnus accidentis vt informantis ad subiectum vt informatũ:ꝛ alius accidẽtis vt sustẽtati ad subiectũ vt ad sustẽtãs.qm accidẽs sicut seipo ois alio ase ꝛ a subiecto medio circũscripto ẽt subiecto:ita ꝛ seipo immediate ois ffspectu circũscripto informat subiectũ ꝛ sustẽtat

in ipso.eo enī ipo quo inheret ei sustentat in ipo. quare ꝛc. ¶ Secūdo.qr esto q hmōi respectus sint iter accīa ꝛ subiectū p ipm accīs informatū / nō sequit accīs a subiecto posse separari:qr pōt talibus respectib⁹ spoliari.qre ꝛc. ¶ Tertio.qr q hoc q accīs a subiecto separat l deo nō sustētat nec ad deū aliq̄ei⁹ nouus dependētia terminat vt in sequēti articulo ostendet:qō tn l ista distinctiō ponit tur.qre ꝛc. ¶ Secundo etiā pdicta rō ꝓbr arguit de respectu sicut de aliq̄ absoluto.qm si relatio q̄cūq; vt similitudo vel etiā inherentia est forma accītalis p se vna / l formaī suū subiectū ꝛ sustentat in eo:sicut quecunq; forma absoluta accidentalis:nec minus respect⁹ similitudinis ad suū subiectū vt informatū distinguit a respectu ipsi⁹ ad subiectū vt ad sustentāe:q̄ hmōi respectus distinguat in aliis formis accītalib⁹ absolutis.ergo nō magis distinctio talīū respectuū si ponat ꝓbat accīs absolutū eē separabile a subiecto q̄ accīs respectiuū. ¶ Ex oībus pdictis infero vno q̄si corollario ꝓcludēdo. ¶ Primū est.q ꝓclusio secūa pdicta / vez accīs eē a subiecto separabile vt a sustētāte / vel tm ē credita ꝛ veritate fidei nota / nō aūt demōstrabilis a nobis naturalī in hac vita / vel si est a nobis demōstrabilis in hac vita / nō aliqua alia potiori ratione q̄ ex ipox accidentis vez ꝛ subiecti reali distinctiōe / puta qr nulla cōtradictione includit:qō libet realiter distinctox p diuinā potentiā existere alio nō existente. deus aūt pōt oē qō cōtradictionē nō implicat. ergo ꝛc. ¶ Hoc corollariū apparet.qr nulla pdictarū rationū demōstrat cōclusionē istā necessariā ꝓbabilī persuadet / vt i pcedētib⁹ est ostēsum.qō etiā posset ostēdi nisi ꝓpter ꝓlixitatē nimiā omitteret de oīb⁹ aliis rōnib⁹ q̄ ad ꝓbandū hoc / vez hmōi accītis a subiecto vt a sustētante separabilitatē ab aliis adducunt. ¶ Secūdū corollariū qō sequit ex pdictis / est:q nō magis est cōcedēdū accidens absolutū posse esse subiecto sustentante existere q̄ accīs respectiuū: qō ab vtroq; extremox subiecto vez ꝛ termino realī est distinctum / supposito q sit in re extra aliqō tale accīs quod non credo. ¶ Hoc apparet ꝓmo.qr vt supius est deductū / eius ratio qua ꝓbat accidēs absolutū esse separabile a subiecto / ꝓbat similiter ꝛ cōcludit de omni alio respectiuo a subiecto realiter distincto. ¶ Secūdo.qr vt pdictū est / ratio potissima qua potest a nobis ꝓbari accītis separabilitas a subiecto / est vtriusq; realis distinctio:ergo inter quecūq; reperī huiusmodi distinctio debet cōcludi ipox possibilis separatio quare ꝛc. ¶ Hec de primo. ¶ Ad rōnē illi⁹ doctoris qñ dicit q accīs respectiuū nō pōt fieri sine termino ꝛ subiecto / patet ex dictis q falsum est. ¶ Ad primū in contrariū quo ꝓbat qñ dicit q nō pōt aliq̄d fieri sine eo qō est de sua intrinseca ratione / cōcedo. sed tūc minor est falsa. Que si ꝓbet p hoc q relatio est ad aliū:Dicēdū.q si relatio est in re extra aliq̄d p se vnū nō est quiditatiue ad aliud:sed tm ad aliud / vt significat terminum oīno sibi extrinsecū:q nō predicat intrinsece de ipa:licet ponat l eius diffinitione data extrinseca:mō quo substātia in diffinitione ponit accītis. ¶ Et qñ dicit q impossibile est cōcipere relationē nisi vt habitudinē inter extrema / cōcedo impossibile esse cōcipere relationē nisi vt habitudinē:q habitudo ꝛ relatio idē dicūt.nō tn oportet cōcipere hmōi habitudinis vel relationis extrema / supposito q ab ipsa extrema realiter sint distincta. Si aūt maior accipiatur sicut accepit doctor ille:sic impossibile est fieri aliquid sine illo quod exigit secundum suam rationē quiditatiuā. Hec etiā maior sumpta est vera dum tamē illud exigat alterum necessario absolute.sed tūc minor sub tali maiori accepta petit principiū.hoc enī est quod querit / an relatio exigat extrema necessario absolute / sic q impossibile sit ipam fieri sine ipsis. Si aūt maior l

telligat q illud qō scōm suā rationē ḋditatiuaz exigit alterū necessario nō absolute seu simpliciter sed tm naturalī nō pōt fieri sine ipo : sic est falsa cuidēter:qr oīne accidēs quantūcūq; absolutū scōm suā rationē formalē qua ē illud qō est / exigit substantiā necessario isto mō vez naturalī:nec tm sequit quin possit supnaturalī fieri sine ipa.quare ꝛc. ¶ Ad secūdū dicēdū:q minor ē falsa.quotcūcunq enī realī distinctox vnū est intelligibile ꝛ volibile sine alio ꝛ ecōuerso. ita si relatio(vt supponat tur)ab extremis realī est distincta:nō magis extrema sine ipa q̄ ecōuerso relatio ipa pōt appetī ꝛ intelligi sine eis.quare ꝛc. ¶ Ad tertiū qñ dicit q generatio nō pōt fieri a deo sine generante ei⁹ fundamēto:Dico q falsuz est / supposito vt supponis / q huiusmōi ghatio sit forma aliqua p se vna a genēāte ꝛ genito distincta realiter.qō nō credo. ¶ Et qñ arguis cōtra hoc:qr tūc deus ad extra esset generans effective : Respondeo primo q hoc nō sequit. Secūdo.q si seq̄t / cōsimiliī sequit cōtra ipm sic arguentē. ¶ Primū ꝓbo.qm secūda cā vt ignis generans ignem dicitur generare ghatione / p quanto habet ipsam p modū actus medijnō aūt p modū termini seu obiecti: mō quo habz ignē genitū. deus aūt causans generationē actiuā vl passiuā nō haberet ipsas hoc mō sed alio / vez p modum termini seu obiecti ꝓducti.ꝛ ideo nec diceret generare nec generari:sed creare ista vez generare ꝛ ghari:cū solū illa dicant ghare ꝛ ghari:quoꝝ generatio actiua ꝛ passiua sunt actus:mō quo ista habēt tur in creaturis ꝓducibilibus ꝛ ꝓductis.generatio est actiua ponit actus genēātis / ꝛ passiua genīti seu ꝓductum.sic aūt in deo talia ponerent quia nec ꝓpter ipa generare diceret. ¶ Confirmat.qr nō magis deus posset dici generare ad extra illa generatione cuius esset causa totalis / q̄ diceret intelligere vel velle intellectione vel volitione quā cōstat ipm p se tm posse ꝓducere ꝛ alteri infundere.sed si deus intellectionē vel volitionē totaliter ꝓduceret p seipm ꝛ alteri infunderet / nullo mō ipse tali intellectione intelligeret nec volitione vellet / sed ille cui hmōi actus infunderet.quia necessariū aliquis intelligit nec vult hmōi actibus vt ipsos elicit effectiue:sed vt eos in se recipit subiective.ergo ꝛc. ¶ Si hec solutio nō valet: ostēdo secūdo q ista ratio cōcludit cōsimiliter contra eius auctorem:si aliquid concludit. Arguā enī sic.sicut secundum ipsum omne illud quod causat totaliter generationez generat totaliter / ita ꝛ quod causat eā partialiter generat partialiter. Sed deus causat omnē generationē ad extra actiuam vel passiuā / saltē p modū cause partialis. Probo.qr scōm ipm ꝛ vt cōster etiā dicitur ipse deus concurrit ad omnem secunde cause effectū producendū principaliter effective.ꝛ ita p consequens si generatio hominis vel cuiuscunq; alterius est res aliqua distincta a genēāte ꝛ genito / deus ē eius causa.ergo est partialiter generans ad extra.non est autem maius inconueniēs cōcedere deū ad extra totaliter q̄ partialiter genēātē:qō tn ponere nō oportet. ꝛre ꝛc. ¶ Ad ꝛtū nego ꝓsequētiā. ¶ Ad ꝓbationē qñ dicit q totum est maius maiouitate ꝛc. Rndeo q sicut dato q accītis subiecto ierītis ad subiectū sit aliq̄ habitudo media / puta ihērētia: ꝛ ecōuerso subiecti ad accidēs subsistētia:nec accīs tm haberet ihērētia / si ponerc nec subiectū subsistit subsistētia ab eo distincta / vt ostēsuz est in q̄stione alia: Ita esto q totius ad partē sit aliqua habitudo media / puta maioritas / ꝛ econuerso / puta minoritas:nullo tamen modo totum est maius aliqua sua parte:nec pars minor toto tali mediante habitudine sed seipsa. ¶ Hoc apparet.quoniam quod potest esse immo est tale seipso / nō debet dici tale aliquo alio mediante a se realī distincto.sed totum seipō oīno a se distincto

realiꝫ circūscripto est maius ꝓte/ꝛ pars minus toto.nō enim totū est maius parte magis maioritate ab ipo realiꝫ distincta ꝙ albedine vel quocūq; alio accidente.non em̄ est maius accidentaliꝫ sed substantialiꝫ/vez qz continet partē ꝛ plus.ꝙ ꝛc. ¶ Confirmaꝫ.quia totū eo precise est ꝓte maius:quo est tantū quantū ipa pars ꝛ plus. Sed hoc non est formaliter ꝓpter aliqd accidens:sed essentialr ꝙ ſcripm.ergo ꝛc. ¶ Preterea. nullū tale puꝰ potest esse tale ꝙ aliquid posterius ipo.sed si in toto est maioritas accidentalis ab ipo realiꝫ distincta:ꝛ in ꝓte minoritas:totū pmus est maius ꝛ pars minor nature ordine ꝙ forme hmōi insunt eis. ¶ Hoc ꝓbaꝫ.quoniā maioritas si ponaꝫ/ideo est in toto/ꝛ minoritas i ꝑte:quia totum excedit partē:hoc est quia est plus ꝙ pars:et pars excedit a toto:non autez econuerso ideo totū excedit ꝑtem:quia in ipo est maioritas/ꝛ pars ideo excediꝫ/quia minoritate informaꝫ:sed illo totuz est maius ꝛ pars minor/quo totū excedit ꝛ pars excediꝫ.ergo ꝛc. ¶ Ad ola quatuor exempla simul vicendum.ꝙ imo deus ꝑ se sine alio pōt ꝓducē ꝓbū amorē spiratū radiū genitū ꝛ filiū sine pfectissuppoſito vt supponiꝫ/qđnō credo:ꝙ spiratio dictio ꝛ generatio dicāt in re extra distinctū aliqđ ab extremis.nec tamen ex hoc sequiꝫ quod lferē/vez ꝙ deus ad extra sit diceno/generans/siue spirans/vt supius est ostensum. ¶ Sic ad questionē. ¶ Ad rationē in puncipio apparet solutio ex predictis.

QVarto quæro. Vtrum accidentia separata a subiecto in isto facto habeant aliquod esse nouum qđnon habebant antea in subiecto. ¶ Et videt ꝙ sic.qz materia puꝰ ante separationem ipsoruz a subiecto non sustētabat ea vt modo.sed hmōi sustentatio passiua qua ipa sustentāt a deo/nō potest poni aliquid ꝓductiū nec negatiū sed positiuum.ergo ipa accidentia separata a subiecto habent aliquod esse nouum positiū:quod non habebant vnita cum ipso. ¶ Contra.quia nō magis ad separationem ipsoꝝ a subiecto sequiꝫ aliquus ꝓductio ꝙ corruptio. ¶ Hoc apparet.quia diuisio nō min⁹ distinguitur a generante ꝙ a corūpente .sed ex hmōi accidentium diuisione a subiecto non sequiꝫ corruptio.ergo ꝛc. ¶ Responsio.vbi sic ꝓcedam. Primo em̄ inquiram an deus possit separe accha a suo subiecto nihil positiū ipi vez accidenti separato nouū impumendo. Secūdo.ex hoc dicam ad quesitū/vez ꝙ accidētia ista in sacramento eu charistie separata non habent de facto aliquod esse nouū.

Quātum ad primum:est opinio eiusdē doctoris:ꝙ impossibile est aliquod accidens separari a subiecto sine aliqua forma ipsi vez accidenti separato impressa supnaturaliꝫ a deo. ¶ Hoc autem ipe ꝓbat. Primo sic.impossibile est aliquod miraculū fieri de nouo nisi aliqđ producaꝫ nouū.sed in separatiōe siue post separationē accidentiū a subiecto est nouū miraculum/ quia deus subſtat accidentibus separatis:qđ nō faciebat prius eis subiecto coniunctis.ergo ꝛc. ¶ Probat secūdo.quia impossibile est ꝙ aliquod supnaturale cē cōuenat alicui nisi ꝙ formā aliquā supnaturaliē.sed accidēs separū habet eē supnaturale qđ antea nō habebat.ꝙ ꝛc. ¶ Preterea tertio.ſpossibile est ꝙ aliquis effect⁹ dependeat ab aliqua cā essentialr/qua nō exiſte esset ꝓsimlr sicut ꝛ exiſte.sed si deus separet accha a subiecto nihil ipsi ipsumēdo/hoc nēcio sequereē. ¶ Probo.qz accha i subiecto naturalr exīs est ab ipo eēntialr dependēs:ꝛ tñ si nullo sibi ipresso pōt separi ab eo/pōt ꝙ ꝓns exiſtere ipo exiſte vel nō exiſte.ꝙ ꝛc. ¶ Preterea quarto.qñcūq; sunt aliq cāe simlr cōcurrētes ad aliquē effectū/si effect⁹ cessante altero ꝓducaꝫ seu maneat:si ad eū ꝓseruationē sunt nēcie ille plures:oportz cāz aliā supplē vicē alteri⁹ deficiētis.sz accītib⁹ in subiecto existētibus deus ꝛ subiectū ipz occurrūt ad ipos ꝓseruationē licet vnter.ergo cessante subiecto ea ꝓseruare/ipa nō materialr vt faciebat antea sustētādo/oportet deū vicē subiecti supplere ipos dependētiā terminādo.sed hmōi dependentia nō pōt esse illa ꝑs naturalis:qua ipa prius in subiecto exīstia dependebāt.ꝙ oportet ꝙ sit aliqua noua supnaturalis.q̄ re ꝛc. ¶ Preterea ḡnto arguit sic.De⁹ accītib⁹ separat supplet vicē subiecti ipos:qđ antea nō faciebat.sed hoc nō pōt fieri nisi aliqua noua habitudine mediante.ꝙ ꝛc. ¶ Preterea sexto.illud cui⁹ de⁹ nūcest cā ꝑticularis ꝛ supnaturalis cui⁹ antea erat cā tm̄ vlis ꝛ quasi naturalis:oportet ꝙ habeat ad ipz respectū aliū quē antea nō habebat.sed deus accītis separi est cā ꝑticularis/cui⁹ erat tm̄ ātea vlis. Quod apparet.qz supplet vicē subiecti:qđ erat ipos accītū cōiunctos cā particularis.ergo ꝛc. ¶ Cōfirmaꝫ.qz qđ scripsit cē cā totalis et⁹ qđ erat antea tm̄ pārīāl:oportet ꝙ habeat aliquā relationez ad ipm effectū:vt cōcurso effect⁹ ipe ad cām.sz de⁹ post separationē accītis ē et⁹ cā totalis/q erat ātea tm̄ cā pārīālis.ergo ꝛc. ¶ Preterea arguit sic vltio:qz naturaliter notū ꝛ creditū nō sunt idē.sed dependētia qua accītis cōiunctū dependet ad subiectū/est naturaliter notaꝫ:illa aūt qua a subiecto separū dependet ad deū/est tm̄ credita.ergo hmōi due dependētie non sunt idem.quare ꝛc. ¶ Quidā alius tenēs eādē cōclusionē arguit sic ad ipsum.ois respectus extrinsecus aduenīs est alius a respectu intrinsecus adueniente. ¶ Hoc apꝑet.qz extrinsecus adueniens non cōsequiꝫ extrema nisi vnita:aliusaūt ꝙsequiꝫ ipa vt absolute posita.sed accītia duz sunt subiecto ꝙiuncta habēt ad deū respectū tm̄ intrinsecus aduenīētē sicut qlibet aliud ens creatū:separata aūt a subiecto habēt ad ipm respectū extrinsecus aduenīētē: cū deus suppleat vicē subiecti in rone terminatiui/licet nō in rone informatiui.accītia aūt ad subiectū erat antea respect⁹ extrinsec⁹ aduenīēs.ꝙ idē ē ipi⁹ posse separatiōnē et⁹ ad deū.ḡre ꝛc. ¶ Preterea ꝓfirmat ista rōnē ꝛ declaret.qm̄ accītia ꝓducta subiecto habēt ad ipm duplicē respectū/vnū vt informātia ad informatū/alium vt dependētia ad dependētie terminū.ꝛ istū scōm qz nō dicit sperfectionē i termino/de⁹ pōt supplere tenendo respectu ipi⁹ nō respectu ꝑmi vicē subiecti/faciādo accha qđ primo dependebat ad subiectū dependē imediate tm̄ō ad scripm/vt ad hmōi dependētie ꝑmo terminate ad subiectū imediatū tminū.ꝙ accītia separata hñt duplicē respectū ad deū.vnū intrinsecum antiquum omni effectui cōmunē/ꝛ aliū extrinsecū nouū contrādētē illi q erat ātea ipsorū accītiū ad subiectū. ¶ Preterea qđ nūc dependet tm̄ ab vno pu⁹ dependēs a duob⁹/hz ad illud vnū respectum illi simlē quē habebat ad illud a q̄ antea dependebat.sz accha separū dependet tm̄ a deo/cū pu⁹ qđ erat subiecto ꝓductū dependeret a deo simlr ꝛ a subiecto.ꝙ hz post separationē simlē respectū ad deū et quē habebat ātea ad subiectū.ḡre ꝛc. ¶ Preterea ꝑ possibile ē aliqđ se habē nūc aliē ꝙ pu⁹ nulla facta mutatiōe i aliq.sz accītia separata schñt aliē ꝙ cōtracta:cū pu⁹ cēnt vnita/nūc nō/sed duisa ꝙ oportz ꝙ i aliq sit mutatio i eis facta. ¶ Et si dicaꝫ ꝙ ē mutatio ꝓductiua:ꝯ hoc arguit.qz actio positiua hzter minū positiū.sz hmōi separatio accītiū a subiecto ē actio positiua nō ꝓductiua:ꝙ hz in accītib⁹ separatio aliquē terminum positiuum. non absolutum. ergo aliquid respectiuum.quare ꝛc.

Sed ista opinio videtur mihi omnino irrationabilis et absq; aliquo fundamento:et ideo ar-

guo contra ipsam. ¶Primo sic. deus potest facere omne punc sine posteriori ab eo realiter distincto nec in eo formaliter incluso. sed accidens a subiecto separatū/ punc a subiecto i sacramēto eucharistie separat ꝙ aliqua tali noua habitudine informet. ¶Hoc apparet. qm secundum ipsos non qua tali informat tō a subiecto separatur. sed econuerso quia a subiecto separatur ꝛ separatum sine subiecto conseruat/ ideo tali habitudine informatur. ergo cū hmōi habitudo ponatur ab accidente separato ꝛ conseruato realiter esse distincta: ꝛ posteriori ipso saltem aliquo ordine nature: nullum est inconueniens nec impossibile apud deum separare accidēs a subiecto ꝛ conseruare realiter sine ipso. ¶Confirmat. quia vt arguebat in ꝓncipio/ nō magis ad separationē accidentis a subiecto ꝙ ad ipsoꝝ vnionem sequitur nec est necessaria alicuius ꝓductio: immo magis videretur econuerso dicēdū: cū vnio magis videat dicere aliquod positiuū ꝙ diuisio. sed deus potest accidens entre subiecto nullo ꝓducto ab ipso accidente realiter differente. ¶Hoc apparet. non em est verisimile quin deus possit homini gratiam infundere vel gloriam sine forma alia a gratia vel glora realiter differente. ergo ꝛc. ¶Secūdo arguo sic ad idem. sine quocunq; deus potest accīs nouiter facere: potest ipm tam in subiecto factum cōseruare. sed deus potuit facere accidētia panis vel vini cōuersi sine subiecto ꝛ sine quacūq; habitudine ab eis realiter differēte. ¶Probatio hui⁹. quia oīne pu⁹ pōt de⁹ facere sine posteriori ab ipso realiter distincto. quodcunq; aūt subiectum est punc sua habitudine ab eo realiter differente. ergo ꝛ potest separare hmōi accidētia ab eorum subiectis: ꝛ separata cōseruare sine eis ꝛ quacunq; habitudine ab ipsis realiter differente: qualiter ab eis differre haberet eis habitudo que ipsis separatis nouiter aduenirет. quare ꝛc. ¶Confirmatur. qr si hmōi eucharistie accidentia necessario exigunt talem nouā habitudinem ab eis realiter differentem et in eis formaliter existentē: aut hoc est quia separata a subiecto: aut quia conseruata sine eo. Sed nō quia separata: quia vt dictum est: non minus cōiuncta realiter distincta ꝛ per phos dissimilis possunt diuidi ꝛ ab inuicē separari: nulla re ab eis distincta realiter ꝓducta: ꝙ diuisa vnibilia possint vniri realiter seu cōiūgi. Nec qr ꝓseruata. qr accīs separū eque imediate pōt ꝓseruari a deo sicut ꝓseruabatur antea a subiecto. sed subiectum punc accīs sibi vnitum immediate cōseruabat ꝛ sustentabat nō aliqua habitudine vel forma quacūq; mediante ab ipso subiecto ꝛ ab accidente realiter distincta: vt patet ex dictis i alia questione. ergo ꝛc. ¶Secundo arguo sic ad idem. quecunq; distincta realiter/ sunt separabilia supnaturaliter vt patet ex articulo ꝓcedenti. Sz hmōi habitudo quā ponunt esse necessariam ad accidens a subiecto diuidendū ꝛ sine ipso conseruandum/ ab ipso accidente realiter est distincta: cū ipsi nouit aduenīat. ꝙ potest ab ipso accidente eius subiecto immediate ꝛ a subiecto sui subiecti vez accidentis a quo non minus distinguitur/ realit separari ꝛ supnaturaliter conseruari. Quero quō? aut em est separabilis hmōi habitudo a subiecto ꝛ conseruabilis sine eo mediāte alia noua sibi impressa habitudine: aut non: sed immediate quocunq; alio circūscripto. Si primum: queram de illa secunda habitudine prime habitudinis ab ipsa separabili ꝛ sine ea conseruabili in infinitū. Si aūt detur ꝙ non mediante alia habitudine. ꝙ habetur propositum/ vez ꝙ accidens saltez aliquod est separabile a subiecto ꝛ conseruabile sine eo/ oīa habitudine ꝛ re noua alia circumscripta: sed qua ratione tale accidēs maxime respectuum potest sic a subiecto separari ꝛ sine ipso conseruari: eadez ꝛ quodcunq; absolutum/ quale est accidens a panis ꝛ vini substantia in eucharistia separatū. quare ꝛc. ¶Confirmatur. qr nullus realiter distinctorum est a deo conseruabile nec abillo a quo realiter distinguit separabile immediatius ꝙ alterum. sed hmōi habitudo noua quā ponūt nouiter aduenire accidentibus separatis/ est distincta realiter a quolibet accidente separato. ergo nullius accītis separati in eucharistie sacramento habitudo est a suo subiecto immediatius separabilis nec sine ipso conseruabilis ꝙ ipsius subiectum immediatū qō est ipm accidens a substantia in eucharistia separatū. ꝫ habitudo hmōi si ponatur potest immediate absolui a suo subiecto/ puta ab accīte separato: conseruari sine eo omni alio circumscripto. ergo ꝛc. ¶Quarto arguo sic ad idē. ad nullius entis cōseruationem plus requiritur ꝙ ad eius productionem: sed ad nullius effectus possibilis ꝓductionez requirit ꝓductio alicui⁹ ab eo realiter distincti. ¶Hoc patet. valde em̄ esset irrationabile ꝛ improbabile apō catholicum: licet non apud philosophos: dicere deū nō posse ꝓducere aliquam creaturā nisi ab ipsa distinctaz aliam ꝓducendo. sed hmōi habitudo accidentib⁹ separatis aduenīens: habet poni ab eis realiter differens. ꝫ sicut non est ad ipsoum ꝓductionez necessaria: nec ad ipsoum conseruationē nec a subiecto separationem. ergo ꝛc. ¶Confirmatur. quia sicut omnem effectum quez deus potest ꝓducere mediante cā secūda/ potest sine ipsa immediate ꝓducere p seipm̄ta quēcūq; effectū quē potest mediante alio ꝓseruare: potest sine eo conseruare immediatissime p se solum. ¶Hoc apparet primo. qr non est essentialior dependentia seu coexigētia vni⁹ effectus ad alterū ꝙ ad causam. Secundo. quia nullo de⁹ a se alio indiget ad aliud conseruandū magis ꝙ ad ipz nouiter ꝓducendum. ergo si accīs a subiecto separatū potest p diuinam potentiam conseruari mediante habitudīe sibi impressa ab ipso realiter distincta/ potent etiā conseruari ꝛ a subiecto separari tali hmōi habitudine circumscripta. ergo ꝛc. ¶Quinto ad idez sic arguo. nulla forma materialis ꝛ extensa est necessaria ad separandum a subiecto aliam formam materialē similiter ꝛ extensam. nec ad ipaz conseruandā a subiecto separata: nec similiter vna forma immaterialis ꝛ inextensa videtur esse necessaria ad separationem alteri⁹ immaterialis ꝛ inextense. sed hmōi habitudo quā ponūt a deo ipsi mi accidētib⁹ separatis/ habet poni forma materialis ꝛ extensa: sicut ꝛ habitudo que imponeretur gratie vel scientie ab ala separate/ haberet esse forma immaterialis ꝛ inextensa: cū accīs informans subiectum quantū quale est accidens in sacramento eucharistie separatus sit extensum: et econuerso informans subiectum indiuisibile quale est gratia vel scientia/ sit indiuisibile ꝛ inextensum. ergo ꝛc. ¶Confirmatur. quia effect⁹ dei imperfectior nō est ab ipso immediatius cōseruabilis ꝛ a quocūq; alio distincto realiter separabilis ꝙ effectus perfectior ꝛ eminētior. sed huiusmodi habitudo q̄ ponit accidētibus separatis impōsa/ est imperfectior ipsis accidentibus q̄ sunt entia absoluta. ergo si accidentia absoluta non possunt nisi mediante alio puta tali habitudine a subiecto diuidi ꝛ sine ipso conseruari: nec illa hmōi habitudo nisi alia mediante secunda: ꝛ secunda mediāte tertia: ꝛ sic in infinitū: quod est irrationabile ꝛ absurdum. quare ꝛc.

Et iō aliter quātū ad istum articulū est dicendū. ¶Ad cuius euidentiam pono quatuor cōclusiones: similes quibusdā positis in ꝓcedēti questiōe: vbi actum est de indistinctione seu idēntitate inherentie accidentis cum ipso accīte. ¶Prima conclusio est: ꝙ si

aliqua habitudo vel quecũq forma imprimerek a deo accidentibus separatis ipsa posset imprimi eis ⁊ inek subiecto cõiunctis. ¶ Hec ꝓbatur. qm deus põt imprimere cuicũq quõcũq existenti omne illud cuius ipsuz est naturaliter vel supnaturaliter receptiuũ. sed oĩe accidens ⁊ quodcunq eius eiusdem est receptiuũ vt per se sumptũ ab alio separatũ ⁊ diuisum/cuius erat antea vt illi coniunctum: ⁊ econuerso cuiuscũq est receptiuũ totale ⁊ immediatũ ab alio separatũ/ ⁊ alteri coniunctuz ¶ Hoc apparet. quia sicut quodlibet actiuũ ꝓncipiũ secundũ suam quiditatẽ inuariatũ qua est actiuuz siue alteri cõiunctũ siue ab ipo diuisuz siue quõcũq diuersimode sumptum: põ tñ maneat secũdũ illud q̃ est actiuuz inuariatũ/semp est actiuũ ꝓncipiuz sicut prius: sicut etiã apparet in accidentibus separatis in illo eucharistie sacramento: ita cõsimiliter est dicẽdũ de eo qõ est secundũ suam rationẽ formalem ⁊ quiditatiuam subiectiuuz seu receptiuũ ꝓncipium alicuius. sed accidens separatum a subiecto scõm suam rationẽ quiditatiuã qua est cuiuscũq habitudinis ⁊ altertius forme sibi naturaliter vt supernaturaliter possibilẽ receptiuũ/est omnino inuariatũ. ergo sicut eiusdẽ est nũc actiuũ a subiecto diuisuz cuius fuit subiecto vnitũ: ita ⁊ eiusdez habitudis quã nũc recipit a subiecto diuisum fuit antea receptiuum. quare ⁊c. ¶ Si forte instẽ cõtra maiorẽ rationis predicte ex hoc: quia partes totiꝰ/puta materia ⁊ forma/fũt subiectũ totius resultantis substãtie composite receptiuuz vt vnite non tñ vt diuise: cũ eis diuisis totũ necessario destruatur: ¶ Rndeo q̃ hoc nõ valet propter duo. Primo. quia assumit dubium qõ fortiter non est verum / vez q̃ totum a partibus sit distinctum nec ꝓ cõsequẽs q̃ sit in eis etiam subiectiue. Secũdo. qz esto q̃ etiam hoc sit verũ/nõ est cõtra maiorem illã assumptam. Primo. quia illa est intelligenda tñ de quocũq vno totali cuiuscũq rei subiectiuo seu receptiuo principio vel actiuonõ autem de pluribus simul sumptis: quorum quodlibet alicuius est receptiuũ principiũ vel actiuũ. sicut enim qñ ad effectũ aliquem naturaliter ꝓducẽdum sunt necessarie plures cause: nulla illarum sufficit ꝓ se ad effectum: nec etiam simul omneo nisi adinuicẽ sint vnite: ita nec plura realiter distincta alicuius distincti abeis vnitti vt ẽ cõpositum respectu partium/ sunt receptiua nec constitutiua nisi adinuicem sint vnita. quare ⁊c. ¶ Secundo. qz nihil potest esse receptiuum alicuius impossibilis. ꝛz totum si a partibus ponatur esse distinctũ / est impossibile esse ꝓ diuinam potentiã partibus separatis. quare ⁊c. ¶ Confirmat. quia magis omnia actiua principia quõ cũq sumpta viderentur posse dici actiua eiusdem possibilis cuius erant puus: q̃ receptiua possint dici recepti ua alicuius nũc totaliter impossibilis: cuius prius possibilis erãt antea receptiua. sed omnis effectꝰ ad quem sunt necessarie naturaliter plures cause est simpliciter possibilis cause hmõi non vnitis sed diuisis: ⁊ tñ ipe nõ possunt dici eius productiue nisi vnite mutuo ⁊ contacte: quia nec eis diuisis est effectus ille eis possibilis: ꝛz deo. ergo multo minus partes totius inter se diuise possunt dici recipime totiꝰ qõ est simpliciter ⁊ vlr impossibile ipsis manẽtibus sic diuisis. ¶ Secunda conclusio est: q̃ si accidentibus separatis hmõi habitudines ipumãt ꝓ nullã ipsarũ eius subiectũ/puta ipm accidẽs separatũ a deo supnaturaliter sustentat. ¶ Hec ꝓbatur. qm scõz eos qui hmõi habitudines inuenerũt: habitudo accidẽti separato impssa ⁊ ad deum terminata est confidẽs illi habitudini seu dependentie ad subiectuz antea terminate. qz sicut accidẽs puus sustentabat in subiecto: ita ⁊ nunc in deo hmõi habitudine mediãte: qua ipse supplet vicẽ subiecti vt sustentatiui nõ vt informati. ¶ Ex hoc suppposito sic arguo. deus supplens vicẽ subiecti in sustentando accẽs/non sustẽtat ipm remotius q̃ subiectũ antea sustẽtabat. sed subiectũ sicut ⁊ immediate accidenti substabat: ita ⁊ immediate accidẽs sustentabat non aliqua ab accidente sustentato distincta habitudine mediãte: immo magis ecõuerso si talis habitudo ponatur/ipsa accidente mediante in substantia sustentat. ergo nec deus sustẽtãs separatũ accẽs si sustẽtat/sustẽtat tali habitudine mediãte/esto etiã q̃ ponatur. ¶ Cõfirmatur. quia deꝰ nec ꝓseruat nec sustẽtat puꝰ ꝓ posterius sed magis ecõuerso. sed talis habitudo si ponatur impssa accidenti separato est nature ordine posterior ipo: sicut omne accẽs suo subiecto. ergo ⁊c. ¶ Tertia cõclusio est. q̃ si ponat talis hmõi habitudo accẽti separato impssa magis ipsa potest dici sustentari vel conseruari a deo suo mediãte subiecto/accẽte vez separato / q̃ econtrario. ¶ Hec apparet. qm magis ꝓsupponens posterius põt dici cõseruari mediante ꝓsupposito priori/q̃ econuerso illud qõ est alio prius ⁊ ab ipso ꝓsupposituz / vicẽ conseruari nec sustentari ꝓ ipsum. sed habitudo hmõi accẽti separato impssa est posterior eo: ipsumq vt suũ subiectum propium ꝓsupponens. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. qz aut deus sustentat ⁊ cõseruat hmõi habitudinẽ ⁊ eiꝰ subiectum/puta accidens separatũ eque immediate/vt prius accidens ipz/ vel eius habitudinẽ. Si primũ: cum tertium cõseruat nec sustentat alio mediante. Si secundũ habetur ꝓpositum/vez q̃ magis cõseruat habitudinez accidente: q̃ econuerso accidens habitudine mediãte. Si tertium: igitur ꝓseruat prius ꝓsuppositum ꝓ posterius ꝓsupponens: sicut si diceret q̃ cõseruat substãtiaz ꝓ albedinem vel qõcũq aliud accẽs in ipa existens/ad eius esse nihil faciens: sed ipsum tñmodo ꝓsupponens qõ nihil est dictu. quare ⁊c. ¶ Si forte instet cõtra rõnẽ ꝓdictam de intellectu conseruente in se verbũ mediãte actu dicendi: ⁊ de sole mediante actu generandi lumen in medio ꝓducente ⁊ cõseruãte: cũ tñ hmõi actus/ quia respectus. sint posteriores terminis ipsoq ꝓsupponentes: ¶ Ad hoc potest dici primo: q̃ assumptũ est falsuz/ vez q̃ intellectus ꝓducat verbum ⁊ cõseruet mediante actu dicendi: vel sol lumen mediante actu generãdi: ab ipo distincto ⁊ a termino ꝓducto: vt in ꝓncipio scõi prolixius est ostensum. Secũdo: q̃ cõcesso hoc/aliud quod subditur nõ est verum / vez q̃ tales actus sint posteriores terminis: immo si ponãt/necessario sunt priores: cũ sint ꝓnuz aliqualiter ꝓductiui. ¶ Nec valet qõ arguitur in cõtrarium q̃ sunt respectus: qz esto q̃ sint/nõ oẽs respectus sunt terminis posteriores: sed tñ respectus relatiui siue de genere relationis: quoꝝ extrema dicunt eorũ aliquo mõ causẽ. ¶ Alij aũt respectꝰ de gñe actionis cũ ponant ꝓductiui terminoꝝ/ oportet q̃ eis natura/ordine sint priores. quare ⁊c. ¶ Tertio vtroq predictorum duoꝝ concesso potest dici q̃ non est simile de primo agente ⁊ de alio quocũq. qm ꝓmum agens sicut qõ est ꝓpius ⁊ pfectꝰ põt ꝓmo ꝓducere / ita ⁊ ꝓseruare post q̃ est ꝓductum. agens aũt secũdariũ nõ põt prius sine hoc qõ est pfectius: sed cõmuniter ꝓpius agit ad imꝑfectius ⁊ postea ad pfectius. quare ⁊c. ¶ Quarta cõclusio est: q̃ in accidente separato nulla noua habitudo nec forma aliqua est ponenda. ¶ Hec ꝓbatur. quia cessante ꝓcausa ⁊ totali causa ꝓpter quã aliqd ponit in eucharistie sacramẽto/illud non debet poni in ipso: cum nihil ibi supfluũ sit ponendũ. sed cã ꝓcausa ⁊ totalis quare hmõi habitudines noue ponuntur ab aliis imprimi accidentibꝰ separatis/ est etiam scõz ipsos vt eis mediãtibus talia accidentia separata conseruent ⁊ in deo sustententur. sed hoc est falsum: quia esto q̃ tales habitudines ponerent ipsis mediantibꝰ accidẽtia nõ cõseruarent nec sustẽta-

rētur.ergo ꝛc. ¶ Minor iam ꝓbata ex superioꝝb⁹ iterū declarat.qm̄ si aliqua habitudo imprimat accidēti separato/ q̄ scōz eā ponēres est habitudo eius/vez separati accētis vt sustentati/ad deū vt ad sustentās vice subiecti realiter terminata: talis dependentie habitudo nouā terminat ad deū eo ordine quo terminabat antiqua seu prima accētis dependētia ad subiectū.sed ꝑma accidentis subiecto inexistentis dependentia terminabat ad subiectum non vt absolute sumptū:sed vt accētī sustātās ipm̄q; sustentās. ¶ Q̄ apparet.quia nulla potest esse naturaliter nec est accidentis dependentia nec habitudo/nisi vt ℓ subiecto actualiter existētis.ergo etiaz hm̄oi noua habitudo seu dependētia accidenti separato impressa terminatur ad deū non vt absolute sumptum: sed vt est actu sustentās accīs vel cōseruans. Cuz ergo hm̄oi dependētia/si ponatur/ꝑsupponat sūm subiectū/puta ipm̄ separatum accīs ꝓseruatum a subiecto separatū ꝛ sustentatuz:ꝑ ꝓhs ꝑeam(si ponat)nullo modo separatū accidēs conseruatur nec supernaturaliter sustētatur. ¶ Confirmat. qz omne illud quod deus cōseruat vel sustētat immediate actiue seipso/conseruat ꝛ sustentatur immediate passiue etiam seipso. ¶ Hoc appet in exēplo.sicut enī deꝰ immediate creat actiue nō creatione aliqua actiua a se distincta ꝛ a re creata realiter: ita etiā creatura ipa immediate creat seipsa non creatione a se distincta aliqua mediante.sed deus immediate actiue ꝓseruat vel sustētat hm̄oi accītia separata.nisi dicas q; conseruat ipa alia habitudine mediāte eius ad ipsa accidentia conseruata.nō enī pōt ipa actiue cōseruare illa habitudine accidentiū ad ipsum:cū tali ponant passiue accidentia conseruari.ergo ꝛc. ¶ Preterea secūdo arguo sic ad idem.nihil est ponendum in aliq̄ sacramento nisi qō ptinet ad eius creditam veritatem sed tota veritas sacramenti eucharistie consistit i signo qō est multiplex panis ꝛ vini accīs sepatū: signato qō est Christus in hoc signo contentus:ꝛ gratia que cōfertur ꝑ ipsum sacramentum digne recipienti ipsum.sed hm̄oi noua habitudo non est aliquid ꝓdictoꝝ.ergo i hoc sacramento nullatenus est ponēda. ¶ Confirmat. quia cum in hoc sacramento sint multa ꝛ diuersa accidentia separata/puta odor sapor color ꝛ alia qualitas tangibilis/ ꝛ secūdū alios quātitas panis ꝛ vini:ꝑ consequens cū idem accidens numero nō sit in diuersis subiectis/si omnibus accidentibus separatis imponūtur noue habitudines/quot sunt accidētia separata tot huiusmodi habitudines nouę hāt poni:que omnes habitudines cum sint in subiectis extēsis:habent etiā poni extense.ꝛ ita sequit̄ q; cum sint octo vel decē panis ꝛ vini accidentia separata/puta quatuor panis vel ānq; si quātitas ab eo cuius est realiter sit distincta:ꝛ totidez vini:per consequens totidem/vez octo vel decem oportebit hic ponere nouas formas ꝛ extensas realiter siue quātas.hoc aūt omnino videt esse ridiculū dicere ꝛ inane.ergo ꝛc. ¶ Preterea tertio arguo sic ad idē.cū Christus deus ꝛ homo sit totus i qualibet parte eucharistie totus: aut est etiā ꝑs realiter huic habitudini eucharistiā informāti:aut non. Si primum.igit̄ Christus non tm̄ est realiter sacramentaliter ꝑs panis ꝛ vini accidentibus separatis:sed etiā aliis totidē creaturis ab illis distinctis realiter.qō est falsum ꝛ periculosuz dicere/vt videtur.Si aūt ponatur secundum/vez q; Christus nō sit ꝑsens talibus habitudinibus seu dependentijs:sz tm̄ ipsarum subiectis/vez accidentibus separatis:hoc nō potest fieri sine miraculo speciali:cū accidentia separata Christum cōtinētia hm̄oi habitudinibus sint vnita ꝛ ab eis indistāta.omne enī ꝑsens alicui realiter habz eē loquendo naturaliter ꝑs alteri cuicunq; ab illo totaliter indistāti.ergo cum Christus sit ꝑs accītiḃ⁹ separatis erit etiā presens realiter eorum nouis habitudinib⁹ si ponātur in eis. ¶ Confirmatur.qz in nullo sacrāmēto sunt ponenda plura miracula q̄ oporteat ponere secundum veritatē sacramēti.sed scōm veritatē eucharistie non oportet ponere Christū distare nec videt posse poni ab aliquo ab ipa,eucharistia idistāte:cuiusmodi est quelibet noua habitudo hm̄oi si ponatur.ergo ꝛc. ¶ Ex dictis omnibus concludo corollarie. Primo q; deus potest separare q̄cunq; accidēs a subiecto absq; aliquo sibi impsso. Secundo q; de facto accidētia separata nullam habent nouam habitudinem nec formam alia ab eis quātūcunq; distincta quātitatiue non haberēt.

Ad illa quæ ab aduersariis superius arguunt.

¶ Ad ꝑmū qñ dicitur q; impossibile est fieri miraculum nisi aliquid nouiter ꝓducat:dico q; hoc est falsum.Constat enim q; panis miraculose conuertit i corpus Christi:que tñ conuersio non est aliquius rei productio.Constat enī ex q; hm̄oi cōuersionē/panis non ꝓducitur cū desinat esse : nec Christi corpⁱ q̄ ꝑsupponitur nec aliqua alia substātia:nec accidens:cum ad conuersionem vnius rei in aliā non sit necessaria res alia ab extremis conuersionis distincta.quare ꝛc. ¶ Confirmat. quia miraculose Christ⁹ existit in eucharistie sacramento:nec tñ ꝓpter hoc q; Christ⁹ miraculose hic ponit/aliqua res ꝓducitur.ergo ꝛc. ¶ Et quādo dicitur q; deus substat accidentibus separatis:Dicēdū q; deus nō substat secundum se accidentibus separatis aliter q̄ cōtinetis/licet ipse aliter faciat stare vt separata:quia per se non in alio:ꝛ aliter vt cōiuncta quia in alio/vez in subiecto. nō enī separata accidētia sunt in aliquo in quo non erant antea:nec ꝑ cōsequēs quia separant̄/in eo nouit̄ sustētāt:alias accītia panis ꝑcipue a subiecto nō separarēt:sed de ipso ad aliud mutarēt:qō est falsuz.ergo ꝛc. ¶ Ad secundū quando dicitur q; ꝑ possibile est aliqō eē supernaturale nisi ꝑ aliquam formam supernaturalem: hec ꝓpositio licet posset negari quia impropria:cuz eē supnaturale alicui cōueniens sit ipsamet supnaturalis formaue nec ꝑ ꝑhs esse supnaturale ꝙuenit alicui ꝑ formā supnaturalem magis q̄ ꝑ seipsum:nisi ꝑ formā supernaturalem intelligatur deus/aq̄ solo conuenit eē supnaturale cuilibet effective.Tñ vez. ¶ Tūc ad minorē qñ dicitur q; accidēs separatū habet esse supnaturale: dicendum q; accidens separatum nec supnaturale nec naturale habet aliquod nouū esse in se formaliter qō antea non haberet. ¶ Et si contra hoc arguas.quia constat q; accīs separatū/supnaturaliē nō naturaliē est exīs: ¶ Rndeo q; accīs supnaturaliē existē nō est ipm̄ aliqō esse creatum supnaturale habere:quia nec ꝑ aliquod tale supnaturale esse posset/esto q; ipsuz haberet mō quo existit/supnaturaliter existere/vez sine subiecto.sz accidens supnaturaliter existere est ipsum virtute supnaturali q̄ deus est ꝑ se sine subiecto existere omni esse tā naturali q̄ supnaturali alio ab ipso deo ꝛ ab accīte totaliē circumscripto.nō enim existit sine subiecto supnaturaliē nisi ꝑcise voluntate seu virtute diuina non aliq̄ alio mediāte.Et ideo dicentes q; accidēs separatuz habet esse supnaturale:si ꝑ esse supnaturale intelligerent nō aliqō esse creatum accītit aduenies:sed tm̄ esse increatū/vez ipsum deū:Verū dicerent:ꝛ hoc modo posset cōcedi accidens separatū habere esse supnaturale:hoc est deum ꝛ volentem ꝛ statuentē ipm̄ esse sine subiecto:ꝛ ꝑ consequens singulariter ꝛ supnaturaliter existere per seipm̄ modo quo alia accidentia subiecto inexistentia non habent seu respiciunt ipm̄ deum. ¶ Ad tertium quādo dicitur:q; si accidens nullo sibi infuso seu impresso posset

existere sine subiecto / nõ dependeret essentialiter ab ipso Si vocas dependere essentialiter / aliquid exigere ad sui esse necessario simpliciter: concedo q̃ nullum accñs dependet hoc modo essentialiter a subiecto: cum possit p̃ diuinã potẽtiã existere sine ipso. Si autem vocas accidens a subiecto dependere essentialiter quia ipsum exigit necessario nõ absolute ⁊ simpliciter sed secũdũ quid puta naturaliter: sic concedo q̃ omne accidens dependet immediate seipso non aliquo in ipso fundato a subiecto essentialiter. Et quãdo dicit q̃ sic dependẽs ab aliquo non potest existere illo non existente: cõcedo eo modo quo ab illo esse ẽssentialiter dependẽs. Si dependet essentialiter simpliciter sicut quelibet creatura dependet a deo / impossibile est simpliciter ⁊ totaliter siue vltr sic dependens existere sine illo a quo dependet. sed hoc modo nec accñs a subiecto: nec aliqũ creatum ab aliquo alio creato ab ipso distincto realiter est dependẽs. Si aũt sit dependẽs ab aliq̃ essentialiter naturaliter / impossibile est ipsum existere sine eo naturaliter: non aũt vltr: q̃ potest sine ipso existere supnaturaliter. sed hoc modo dependet accidens a subiecto. ergo ꝛc. ¶ Nec quia potest supnaturaliter absq̃ aliquo sibi impsso separari a subiecto et existere sine eo: dependet min⁹ essentialr loquẽdo naturaliter a subiecto / q̃ si nõ posset separari ab ipso subiecto nec existere sine eo nisi mediante aliquo sibi impresso vt accipit ratio. ergo ꝛc. ¶ Ad quartum dicendum q̃ deũ supplere vicẽ subiecti respectu accidentis separati: põt tripliciter intelligi. Uno modo sic q̃ assumat in seipso nouiter accidentia ⁊ sustẽtet q̃ subiectum antea sustentabat: ⁊ sic est falsum: q̃ nec deus assumit accidentia separata nec sustentat realiẽ i seipso: alias accidẽtia ipsa non p̃ se existerent: sed i deo / sicut assumpta humanitas quod est falsum. ¶ Alio mõ põt intelligi deũ supplere vicẽ subiecti terminando ipsius accidentis separati vt sustentati nouã dependentiã ad sustentans / vt imaginatur opinio supradicta, ⁊ sic etiã non est verũ inter alia p̃pter duo. ¶ Primo. q̃ tũc deꝰ nouiter accidentia ad se assumeret siue in seipso sustentaret realiẽ: qđ est falsum: cũ accidentia sint p̃ se existentia non in aliquo sustentata Cõsequentia est cuidẽs. q̃ dependẽtiã sustẽtati nihil terminat nisi sustentans: sicut nec vnionẽ nature assumpte / si vnio ponat forma abextremis distincta / terminat nisi verbum: in quo solo homo assumptus realiter sustẽtat. sed accidentia in nullo sustẽtãr. ergo ꝛc. ¶ Secũdo. q̃ nec subiectum hoc mõ accidens ipsum sibi coniunctum antea sustentabat / vel aliqua dependentia ab ipso distincta ⁊ ab accidente realiter manente: sed immediatissime p̃ seipsum. ergo nec deus diceret eius vicẽ supplere p̃opter talem dependentiã mediantẽ. ¶ Tertio modo potest intelligi hoc / vel deum supplere vicẽ subiecti / p̃ quãto facit seipso omni alio circũscripto accidens p̃ se non in aliquo subiectiue existere. qđ quidem accidẽs eiꝰ subiectũ / puta panis / faciebat ⁊ conseruabat antea i se ipso. ⁊ hoc modo p̃cise intelligo deum supplere vicẽ subiecti p̃ quanto illud qđ conseruabatur antea ⁊ existebat virtute dei insimul ⁊ subiecti / nũc tm̃ existit virtute dei. ¶ Ad quintum patet q̃ falsus accipit quãdo dicit in minori q̃ deus nõ potest supplere vicem subiecti / nisi aliqua noua habitudine mediante, qm̃ vt dictum est deum supplere vicẽ subiecti / est facere accñs qđ erat in subiecto antea / per se esse. accñs aũt diuina virtute põt esse p̃ se absq̃ habitudine ⁊ alia re quacũq̃ creata ab ipso realiter differente totaliter circunscripta. q̃re ꝛc. ¶ Ad sextũ qm̃ vt q̃ illud cuiꝰ deꝰ est cã pticularis ꝛc. hec ẽ falsa euidenter: intelligendo p̃ respectũ rẽ aliquã p̃ se vnã ab effectu illo distinctam. nec enim ad hoc q̃ deus p̃ducat effectũ nouũ oportet q̃ habeat ad eum respectũ nouũ ab ipso ⁊ ab effectu distinctũ: cum possit immediate in quodlibet possibile p̃ seipsum. ergo ꝛc. ¶ Minor que assumit quando dicit q̃ deus est cã pticularis accidentis separati: q̃ supplet vicẽ subiecti: apparet quo debeat intelligi ex p̃dictis. ¶ Ad aliã cõfirmationem cõsimiliter est dicendũ: q̃ nec deũ ad hoc q̃ aliqđ nouum faciat oportet habere ad illud nouũ respectũ nec effectũ ẽtiã nouum ad deum: cũ ad nullũ p̃ius vt sepe dictum est sequat necessario poster⁹ aliquod distinctũ realiter a p̃ori. quare ꝛc. ¶ Ad vltimũ qñ dicit q̃ naturaliter notum ⁊ creditum non sunt idẽ: Detur. Sed tũc dico ad minorem: q̃ nec dependentia accidentis p̃iuncti ad subiectum est naturaliter nota / nec dependentia eius separati ad deũ est credita: intelligẽdo vt doctor intelligit p̃ hmõi dependentias formas aliquas ab accidente dependẽte distinctas. nec ex accidẽs ipsum ad subiectũ sibi p̃iunctũ nec ad deum a subiecto diuisum dependet aliquo a se alio mediante sed immediatissime p̃ seipm̃. Si autem doctor intelligeret q̃ p̃se notum est accidens naturaliter dependere ad subiectũ: hoc est esse in ipso immediate ⁊ ipm̃ exigere: credita aũt est ipsius dependentia ad deũ: hoc est accidens posse existere vel de facto esse sine subiecto / faciente deo: sic p̃cedo. sed ex hoc non habetur nisi q̃ nõ est idẽ accñs esse in subiecto ⁊ nõ esse i subiecto. ¶ Ad alia alterius. ¶ Ad primo tria insimul dicendũ: q̃ illa p̃ma tria argumẽta falsum accipiunt fundamẽtum / vel ipm̃ accidẽs habere ad subiectũ vt sibi p̃iunctum / ⁊ ad deum vt ab ipso subiecto diuisum / aliquẽ respectũ a se realiter ⁊ a termino distinctũ: vt in p̃mo articulo est ostensum. q̃re ꝛc. ¶ Ad vltimũ quãdo dicit q̃ omne se habens aliẽ nũc q̃ p̃ius oportet esse mutatũ: si hoc intelligat sic q̃ oporteat omne tale esse mutatũ sic q̃ vl nouiter accñsit nouã formã / vel amiserit quã habebat: hec ẽ falsa et negãda. qm̃ localiter mutatũ se habet aliẽ nunc q̃ p̃ius quia est in loco in quo non fuit p̃ius: cum tm̃ nec formã aliquã acquisierit nec amiserit: sed tm̃ locũ. Si aũt absolute intelligat q̃ illud tale oportet esse mutatũ: cõcedo q̃ eo modo quo se habet aliter nunc q̃ p̃ius est mutatũ Et ideo tunc ad minorem cõcedo q̃ accidentia sunt mutata non ad formam nouã aliquã: sed a subiecto in quo erant ad non esse in subiecto / sed p̃ se. vnde magis mutãtur ab informatiõe ad p̃uationẽ quodãmõ q̃ econuerso nec q̃ ab affirmatiõe ad affirmationẽ. ¶ Et qñ dicit q̃ hmõi separatio accidentũ a subiecto est actio positiua falsum est vocando actionem positiuam illã qua aliqđ ens nouiter p̃ducitur. qm̃ diuisio non est magis actio positiua isto modo q̃ vnio. sed vnio p̃cise nõ est actio positiua: cũ diuisa vnibilia immediate possint vniri absq̃ alia re producta. quare ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum & vltimũ: apparet ex p̃cedentibus quid dicẽdũ. Cõcludi enim põt ex p̃cedentibus euidenter. Primo q̃ accidentia in eucharistia separata nullum habẽt formaliter siue subiectiue nouum esse absolutũ nec respectiuũ. Secũdo q̃ habẽt totum esse quiditatiuum qđ prius habebant omnino essentialiter inuariatum: nata q̃ ex separatione huiusmodi nec aliquid consequunt nec aliquid amittunt qđ ad ipsorum pertineat quiditatem. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio quando dicitur q̃ deus accidentia separata sustẽtat / apparet quomodo intelligi debeat ex predictis.

QVinto quæro. vtrum quãtitas panis ⁊ vini remaneat i eucharistie sacramẽto. ¶ Et videtur q̃ sic. qm̃ in hoc sacro remanẽt omnia accidentia substãtiarum in Chri-

sit corpus ⁊ sanguis̄ q̄uersarum/vez panis ⁊ vini. sed quantitas est de numero accidētiū taliū substantiarum sicut ⁊ omniū materialiū aliarum.g̃ ⁊c. ¶Contra.qm̄ quantitas substātie non est distincta a substātia in re ex cū non sit aliud q̄ partiū substātie extēsio.partes autez cuiuslibet rei extense seipsis possunt extendi.sed indistinctorum realiter vnū non potest esse sine alio.ergo cū hic non sit panis nec vini substantia:nec p̄ consequens ipsoꝝ quātitas.¶Confirmat.qr omnia accidentia sunt sine subiecto in hoc sacramento:hoc aūt non esset si panis ⁊ vini quātitas existeret:cū in tpo possent existere ⁊ existerent qualitates.ergo ⁊c.¶Responsio.vbi sic p̄cedēdū. Est em̄ primo videndum qō in q̄stione supponitur/vez an quantitas sit forma accidentalis ab eo cuius ē distincta formaliter in re extra:an sit cū ipso penitus indistincta.Secundo ex hoc facile erit soluere ad illud qō hic queritur.

Quantum ad primum:sunt duo modi dicendi tenentes affirmatiuā/vez q̄ quantitas est res alia seu forma accidentalis distincta ab omni re alteri⁹ generis realiter ⁊ essentialiter in re extra. Distinguunt autem isti modi duo.quia vnus/vez cōis ⁊ antiquꝰ/ponit quātitatem esse formam absolutā inter substātiā ⁊ qualitatē mediantē in substantia immediate existētē ⁊ qualitatibus oībus materialib⁹ seu sensibilib⁹ immediate subsistētē.Alius autem modus qui est specialis ⁊ nouꝰ ponit quantitatez ipsam tā quantū ad genꝰ q̄ etiā p̄ cōsequens quātū ad quālibet eius speciem formam existere respectiuam nō absolutā.¶Pro p̄ma ⁊ cōmuni opinione arguitur.Et primo q̄ quantitas ipsa sit res distincta a substantia ⁊ ab omni alia re alteri⁹ generis. sicut quorum p̄prietates ⁊ passiones sunt distincte/⁊ ipse necessario sunt distincta.sed p̄prietates quantitatis sunt alie a proprietatibus substantie ⁊ qualitatis ⁊ etiaz cuiuslibet alterius generis.ergo ⁊c.¶Minor p̄bat.quia scōz philosophū i p̄dicamētis p̄priū ē quātitati secūdū eā equale vel inequale dici:qualitati aūt scōz ipsaz esse simile vel dissimile.q̄ etiā scōm cū ibidē suscipit magis ⁊ minus:non aūt quantitas.Quinto etiā physicorum dicit q̄ motus nō est ad substātiā sz ad quātitatē qualitatē ⁊ vbi.g̃ scōm philosophū alie sunt p̄prietates quātitatis a p̄prietatib⁹ substātie ⁊ q̄litatis.q̄re ⁊c.¶Preterea secūdo:qō habet ⁊trariū distinguit ab illo qō non habet ⁊trarium.sed qualitas habet ⁊trariū scōm p̄m non autez quantitas.ergo ⁊c.¶Preterea tertio.motꝰ intensionis ⁊ remissionis est alius a motu augmēti ⁊ decremēti:q etiā oēs tres distinguūt a generatione.g̃ hāt distinctos terminos.sed terminus generationis est substātia augmēti:quātitas motus:ītēsionis q̄litas.g̃ ⁊c. ¶Preterea cōe obiectū q̄nq̄ sensuū est aliud ⁊ distinctum ab obiecto p̄prio cuiuslibet.sz quātitas scōz philosophū scōo de ala est obiectum cōe oīm q̄nq̄ sensuuz quoz obiecta p̄pria sunt diuerse species q̄litatis.g̃ ⁊c. ¶Preterea p̄mune pluribus est distinctū ab eis.sz quātitas vna ⁊ eadē est cōis obiectis oīz q̄nq̄ sensuū. omnia enim sunt quāta eadē numero quātitate.Q̄ probat.qm̄ si alia eēt quātitas coloris ⁊ alia tāgibilis qualitatis tūc sequeret⁹ q̄ aliā quātitatē mēsurando aliq̄d colorat⁹ tāgeret seu peiperet tactus/⁊ aliā videret visus:⁊ p̄ p̄ns de quātitate quā ds videret non posset certus existere quāta esset:qō est inconuentēs.quare ⁊c. ¶Preterea p̄bs.viij.physico.p̄bat q̄ quātitas ē p̄pria rō essendi in loco p hoc:qr illud quo posito quocūq; alio circumscripto res est i loco:⁊ quo circūscripto quocūq; alio posito nō p̄t aliq̄d esse in loco/est rō essendi in loco.sz quātitas est hmōi.g̃ ⁊c.Ex hoc videtur scōz intentionē eius quantitatē eē rē aliā a substātia ⁊ q̄litate ⁊ a reb⁹ cuiuslibet g̃is alteri⁹:quoz nihil aliud a quātitate est rō cēndi i loco.¶Scōo p̄bat q̄ sit forma absoluta.qr ē g̃is absolutū.tm̄ esse sunt septē g̃era respectiua. g̃ ⁊c. ¶Hoc etiā confirmat.qr quātitas nō p̄t eē forma respectiua.g̃ absoluta.¶Cōsequētia est euidens.qr inter absolutū ⁊ respectiuū nō est dare mediū. Hīc p̄babit inferius arguendo contra opinionē aliā q̄ ponit quātitatē eē formam respectiuā.¶Pro scōo mō dicēdi nouo ⁊ singulari dicēt⁹ quātitatē esse formā respectiuā:Arguit p̄mo sic.illō q̄ diuidit p differētias est cēntialit respectiuū. sz quātitas ē hmōi cū diuidat p ordinatū ⁊ discretū.g̃ ⁊c.¶Preterea illud cuius esse est formaliter ad aliud est respectus.Sed eē cuiuslibet quātitatis est formaliter ad aliō. Q̄ oppet.qr quātitatis alia ordinata ⁊ alia discreta.oē ordinatū autē aliquid est ordinatū:⁊ discretum ab alio est discretum.g̃ ⁊c.¶Et qr posset dici q̄ p̄dicte dē/vez ordinatas ⁊ discretio non essent differētie cēntiales quātitatis sed accidentales:nō ⁊tra hoc arguit doctor ille huiꝰ opinionis inuentor.qm̄ illud est essentialis dē alicuiꝰ q̄ sublato remouet tota rō specifica ipsiꝰ.sz sublata ordinatate ⁊ discretione ppria cuiuslibet quātitatis/destruit tota rō specifica cuiuslibet quātitatis.g̃ ⁊c.¶Cōfirmatur.qr illud quo solo variato variat⁹ species aliq̄/est sibi essentiale.sed sola ordinatate variata vel discretiōe variant⁹ species quātitatis ordinate:vt bicubitū ⁊ tricubitū ⁊ similes:⁊ discrete vt species numeroꝝ.g̃ ⁊c.¶Secūdo specialit arguit de qualibz quātitate. ⁊ cū sit alia permanēs ordinata / alia successiua/ ⁊ alia discreta: Primo arguit de quātitate discreta sic.nulla forma absoluta ē scōm speciē multiplicabil in infinitū.sz quātitas discreta puta numerus multiplicat⁹ scōm speciē in infinitū.g̃ ⁊c. ¶Preterea nulla forma absoluta p̄t fundari sup aliq̄ respectiuā.sz numerꝰ fundat⁹ sup respectus:cū respectus etiā numerent⁹:sicut alia entia absoluta. numerus aūt fundat⁹ sup rebꝰ numeratis.g̃ ⁊c.¶Scōo p̄batur idē de quātitate alia q̄ est dē.qm̄ forma dēnis est cōpositio vel dictio:cōpositio ei est forma p̄pōnis affirmatiue:diuisio aūt p̄pōnis negatiue.sz tā cōpositio q̄ diuisio est relatio.g̃ ⁊c.¶Tertio arguit de tpe ⁊ de oīsuccessiua ordinata quātitate. qm̄ quātitas ordinata successiua vt tps non est nisi prius ⁊ posteri⁹ in motu.sed prius ⁊ posteri⁹ non dicūt aliud q̄ respectū.ergo ⁊c. ¶Preterea.qr tps non est pfectius q̄ sit motus cū fundet⁹ in tpo. sed motus est formaliter respect⁹ cūnō sit nobilior suo termino q̄ est vbi.g̃ ⁊c.¶Ex hoc p̄t inferri q̄ oīs alia quātitas sit respectiua.qm̄ cuiuscūq; g̃is vna species est respectiua /⁊ oīs alia.¶Arguit tm̄ specialiter de quātitate ordinata permanēte primo.qr ordo partiū in toto ē cēntialis dē ordinate quātitatis permanētis.Q̄ p̄batur.qr si ponat⁹ tm̄ dē accidentalis hmōi ordo:ergo oportet tm̄ esse alteri⁹ g̃is a g̃e quātitatis:qō nō p̄t poni.nō ei p̄t dici q̄ sit de g̃e situs:qr hmōi g̃is est ordo partiū nō in toto sed in loco.sed ostat q̄ ordo hmōi partiū i toto nō dicit aliq̄d absolutū:sed tm̄ō relatiuū. ergo ⁊c. ¶Cōfirmat.qr impossibile est p̄cipe ordinatā quātitatez sine ordine partis ad partem. Preterea p diuisionē nō corrumpit aliq̄d absolutū. sz sola diuisiōe circūscripta oī alia actiōe corrūpit quātitas ordinata.ergo ⁊c. Preterea agēs artificiale nō p̄t introducere formā aliquā absolutā.sz tm̄ tale agēs causat permanentez ordinatā quantitatē puta superficiez:cū talis sola diuisiōe causet.g̃ ⁊c. ¶Ex p̄dictis sequit q̄ q̄litas nō fundat⁹ in quantitate: sed potiꝰ econuerso/puta quātitas in q̄litate.Q̄ betiā p̄bat.qm̄ impossibile est aliq̄d accīs ignobiliꝰ esse alicuius accītis nobilioris subiectū.sed quātitas est ignobilior qualitate.ergo ⁊c. ¶Preterea.qr p̄us nō p̄t fun

dari in posteriori. sed qualitas est prior quãtitate: cũ plu ribus q̃ ipsa quãtitas sit cõis. repit cñ in substãtijs ma terialibus ⁊ imaterialib⁹/quib⁹ repugnat quãtitas. er go ꝛc. ¶ Tũc igit scẽm hoc oportz dicere quotquot sũt in substãtia materiali extẽsa res distincte tot sunt quã titates cuiuslibet rei ꝓprie: vt alia sit quãtitas substan tie: qz ordo partiũ eius in ipsa subiectiue exñs: ⁊ alia q̃li tatis: qz similiter ordo partiũ qualitatis in ipsis part ibus subiectiue exñs: ⁊ sic de omnibus alijs.

Sed cõtra prædictos duos dicẽdi modos arguit. Et ꝓmo ꝓtra illud qđ est vtriq; ꝯmune / vcz q̃ quãtitas est distincta ab eo cui⁹ est. ⁊ hoc sic. Qđ põt esse tale formaliter semetipso quocũq; ab ipso alio circun scripto/nõ oportet ipm ponẽ esse tale aliq̃ mediãte alio a seipo. sed ois res quanta seu extẽsa põt esse imo ⁊ sic ẽ de facto quanta seu extẽsa formaliter semetipsa. ergo quã titas q̃ est quãta nõ est alia ab ipsa. ¶ Maior ẽ cuidẽ. qz nec est ponẽda pluralitas nisi sit necessitas. ſz ponẽs aliqđ esse tale p aliqđ a se distinctũ qđ põt eẽ tale forma liter p seipz/ponit pluralitatẽ sine necessitate. ꝯ ꝛc. ¶ Mi nor ꝓbat. qm̃ esse quãtũ seu extẽsuz nõ est aliud q̃ ptes eiusdẽ rõnis habere eẽ se exñtes siue situ distãtes. ſz sub stãtia oĩ re ab ipsa alia circũscripta põt habẽ tales par tes sic exñtes ⁊ dispositas. ergo ipa ⁊ quecũq; res alia hmõi tales habẽs partes põt quãta seu extẽsa existere p seipam. ¶ Minor huius scẽe rationis ꝓbatur sic. deus põt ꝓseruare oẽm substãtiã extẽsaz in tanto loco exñtẽ destruendo oẽm formã ab ipsa distinctã realiter: ⁊ p ꝯs quãtitatẽ si ab ipsa realiter sit distincta absq; aliquo locali motu ꝓcomitante. ſz ois res circũscriptiue in loco exñs in tãto loco in quãto erat antea remanẽs/necessario hz partes eẽ partes: sicut habebat prius: ⁊ est p ꝯs tãta quãta prius. ergo ꝛc. ¶ Confirmat. qz destructa quãti tate q̃ a substãtia ⁊ ab oi re quãta alia ponit eẽ distincta aut substãtia remanẽs est circũscriptiue in tãto loco in quãto erat pri⁹: aut nõ: ſz in minori. Si ꝑmã: ergo est tã ta quãta pri⁹. Si sc̃z: ergo ad destructionẽ quãtitatis a substãtia ⁊ ab oi re alia realiter differẽtis secutus ẽ mo tus localis ois. qđ ponere nõ oportet. ¶ Cõsequẽtia est cuidẽ. qz sicut exñs l loco l q̃ nõ erat antea/ita ⁊ exñs in minori vel maiori loco q̃ ꝑus existeret/nouit localiter est mutatuz. ergo ꝛc. ¶ Si dicat q̃ quãtitate destructa res l eodẽ loco remanere põt in quo pri⁹ nõ tñ circũscri ptiue: ſz diffinitiue. qz nihil est circũscriptiue in loco nisi quãtũ ⁊ extẽsuz. nec substãtia aũt nec q̃litas nec aliqua res alia põt eẽ quãta quãtitate circũscripta. quare ꝛc. ¶ Cõtra. qz ptes substãtie vel q̃litatis extẽse alie sũt ẽt realiter distincte a partibus quãtitatis: ⁊ sicut quãtitas totiꝰ substãtie est in toto loco ⁊ diuerse partes eius l di uerso loci ptib⁹ ita ꝑsñr substãtia tota sub illa existẽs quãtitate est tota l toto loco ⁊ nõ in alĩ eius pte. sicut cñ sub diuersis quãtitatis ptib⁹ diuerse sunt ptes rei ipsa quãtitate informate: qz nulla partiũ ei⁹ informat to ta quãtitate: ita ⁊ diuse ptes substãtie vel q̃litatis sub di uersis quãtitatis ptib⁹ exñtes sunt in diuersis loci ptib⁹. ¶ Ex hoc põt tũc ad ꝓpositũ sic argui. qñcũq; aliq̃ duo in loco ꝑsñr exñtia realiter sunt distincta/ptib⁹ vni⁹ rei destructis partes alterius diuerse possunt manere l loco ꝑsñr sicut pri⁹. ergo cũ quãtitas a substãtia ⁊ a q̃li tate in loco exñte ponat esse realiter distincta/oĩb⁹ destru ctis ptibus quãtitatis ptes q̃litatis vel substãtie rema nẽtis possunt esse l loco ꝑsñr sicut pri⁹: vt vcz vna sit in vna pte loci: ⁊ alia in alia. nõ oẽs insñr in eodẽ. sed hoc ẽ esse circũscriptiue in loco. ergo ꝛc. ¶ Cõfirmat. qz licz l diuisibile careẽ ptibus diuersis vt ala vel angelus non possit in loco circũscriptiue existere: cũ in q̃libet parte loci necessario habeat totũ esse: tñ diuersas habẽs ptes quocũq; a se distincto realiter circũscripto põt in loco sic existere q̃ vna eius pars sit determinate in vnica parte loci ⁊ alia in alia nõ oẽs insimul in eodẽ. saltez hoc non videt esse possibile apud dctũ. ſz esse in loco circũscripti ue nõ est aliud q̃ sic esse in loco/vcz sc̃z vnã partẽ l vna parte ⁊ sc̃m aliã in alia ⁊ totũ in toto. ergo ꝛc. ¶ Pre terea sc̃o ad idẽ sic arguo. aliqđ põt esse maius quan tũ vltr⁹ nũc q̃ antea nullo sibi addito vel substracto ergo ñ est quãtũ aliq̃ a se realiter distincto. ¶ Cõsequẽtia ẽ euidens. qz cñ hõ est alb⁹ albedine a se realiter differente tõ ꝑsibile est nũc ipm esse magis albũ q̃ pri⁹ nullo sibi addito: nec minus albũ nisi aliquo sibi substracto. im possibile nãq; est qđ est tale alio a se/esse magis vel mi nus tale nisi ꝓpter augmentũ vel decrementũ illi⁹ quo ds esse tale. quare ꝛc. ¶ Cõsequens ꝓbat ⁊ ostẽdit euiden ter in exemplo de motu cõdensationis ⁊ rarefactionis. Cõstat cñ ad sensum q̃ post motũ cõdensatiõis res ipa condensata est minoris quãtitatis q̃ prius: ⁊ post motũ rarefactionis res rarefacta est maioris ⁊ extensioris. ſz nec p motum ꝑdensationis substrahit aliqua pars rei ꝑdẽ late: nec p motũ rarefactiõis addit aliqđ rei rarefacte ergo ꝛc. ¶ Maior ꝓbat. ⁊ ꝓmo q̃ in motu ꝑdensatiõis nihil a re ꝑdensata substrahit. qm̃ si quãtitas ipũ subs trahit] aut corrũpit: aut tota: aut aliq̃ tm̃ pars. ſz si to ta: qz cũ quãtitas ponat subiectũ immediatũ omnium qualitatũ/oporteret cuiuscũq; rei ꝑdẽsate destrui oẽm q̃litatẽ. qđ falsuz est. Nec aliquam partẽ tm̃. qm̃ cũ to ta quãtitas ꝑdensetur/nõ est maior nõ ãre vna ei⁹ pars magis q̃ alia destruat. ergo ꝛc. ¶ Confirmat. qz saltem supnaturaliter non videt ab aliquo posse negari quin res quanta ⁊ extẽsa possit nullo sibi substracto nec aliq̃ ei⁹ corrupto p diuinã potẽtiã cõdensari. ¶ Ex eodẽ ꝓbat scõa ps minoris/vcz de motu rarefactiõis. qz nec magis oportet p rarefactionez addi aliquid rarefacto q̃ p con densationẽ aliqđ substrahi ꝑdensato. quare ꝛc. ¶ Sed ad ꝓdictas duas rationes ab aliquib⁹ rñdet. Et primo ad ꝑmã rñdet qdã doctor modernus tenens opinionez cõem/cuius fuerunt rationes superi⁹ facte ad eius ꝓba tionem/vcz q̃ quantitas sit forma absoluta ab omni eo cui⁹ est realiter distincta. Rñdet aũt dupliciter. Uno modo ꝓcedendo illud assumptũ/vcz q̃ omne hñs ꝓcipm par tes eẽ ptes est extẽsũ nõ tñ quãtũ/nisi quãtitate informa tũ. Licz cñ oẽ quãtũ sit extẽsum: nõ tñ ecõuerso oẽ extẽ sum est quantũ. Et ideo licet substantia vel res alia quã titate destructa possit habere sicut prius in loco ⁊ in to to partes eẽ partes: ⁊ p ꝯs esse extensa: non tñ quãta. extensio cñ ipsa nõ est vt quãtitas: sed qdam motus ei⁹ variabilis ipa non variata. Qđ probat. qz in motu rare factionis ⁊ cõdensationis extẽsio variat: cũ rarefactum sit extensius ⁊ ꝑdensatũ minus extensum q̃ prius quan titate oĩno inuariata. cũ vt statim est argutũ/nulla quã titatis pars a ꝑdensato substrahat nec rarefacto appo nat. ergo q̃ ꝑdensatũ occupet minorez locũ ⁊ rarefactũ maiorem q̃ prius/hoc non est nisi ꝓpter minorez illius ⁊ maiorez isti⁹ extensionez. quare ꝛc. ¶ Cõfirmat. quia qđ manet secũdũ se totũ in motus principio⁹ l fine/aliud est ab illo qđ non sic manet secũdũ se totũ in principio ⁊ in fine. sed tota quantitas eadem manet in ꝓncipio ⁊ in fine motus rarefactionis ⁊ ꝑdensationis. extensio aũt non manet eadem sed alia ⁊ alia. ergo ꝛc. ¶ Preterea. qz subiectum motus differt a termino motus. sed quan titas est subiectũ motus rarefactionis ⁊ cõdensatiõis. extensio aũt ipsa videt esse terminus rarefactiõis. ꝯ ꝛc. ¶ Ex ꝓdictis quasi inferẽdo dicit: q̃ iz quantitas sit ꝑ mum subiectũ extensiõis: cũ extensio sit eius motus: tñ hmõi motus põt saltez supnaturaliter aliꝰ quenire: ita

q licet naturalit nihil possit esse extensum sine quantitate/potest tñ eē supnaturaliter diuina virtute. hoc mō substātia habens partes situalit distātes esset extensa/ licet quantitate priuata. quare ꝛc. ¶ Secūdo respondet alij. dicēdo q talis substantia licet sic haberet partes distantes/nec esset quanta nec extēsa. Est cñ vt dicit triplex ens. Quōdā qō habet partes eiusdem rōnis distantes situalit positiue: quale est illud cuius ptes sic sunt abinuicē situ distātes q vna non est nata esse in loco eod̄ simul cū alia. ꝛ tale ens est p̄cise quātitas. Aliud est habēs partes eiusdē rōnis situalit distātes p̄suatiue quale est illud cuius partes licet sint actu distantes: tñ vni nō repugnat: immo nata est esse simul in eodē loco cū alia. q autem nō sit /hoc tñ est ab aliquo extrinseco p̄hibente/ puta a deo partes in diuersis locis partibus manutenēte. Tertium est nullas modo aliquo habens ptes: vt angelus vel ala. ¶ Tūc respondendo dicit: q licz oñe habens partes distātes situalit positiue sit quātū ꝛ extēsum: non tñ habens partes distātes situ tñmodo p̄suatiue: modo quo partes subst̄ātie a quantitate separe distarēt. quare ꝛc. ¶ Qz aūt sit vere aliquo sic localit distātia/vez p̄suatiue non positiue/ p̄bat. qz cōstat q vn⁹ angelus exñs in loco sibi adequato/distat ab alio in loco sibi simili adequato alio exñte. Sed p̄stat q hmōi angeli licet in diuersis exñtes locis: nō distāt situaliter positiue/cū oēs insimul possint esse/vt patet de illo a q legio demonū est expulsa ergo distāt solūmō p̄suatiue: p quāto vez vn⁹ de facto nō est simul cū alio. Et ita p̄similiter de diuersis substātie partib⁹ in eodē loco in quo p⁹ destructa quantitate remanētib⁹/ potest dici. quare ꝛc. ¶ Ad secūdū de motu condensationis ꝛ rarefactionis Respondet p̄mo q hmōi motus terminant nō ad quātitatem: sed ad extēsionē q̄ est eius mod⁹: ꝛ ita in nullo hoz motuū corumpit nec ḡuatur alia quātitas: sz tñ ipsa extensio. quare ꝛc. ¶ Secūdo dicit q de⁹ posset facere vt aliq̄d esset rarius q̄ prius ꝛ non extēsi⁹: ꝛ econuerso q esset magis densum non tñ minus extensum: ꝛ ita ad hmōi mot⁹ p̄densationis ꝛ rarefactionis nec sequitur de facto maius nec minus quātū/licz magis ꝛ min⁹ extensum: nec etiā necessario absolute sequit maior extēsio nec minor. posset cñ fieri aliq̄d rarius remanēs ob no in loco eod̄ in quo pri⁹: nec p̄ hoc rari⁹ esset maius: ꝛ rarū p̄densari locū similiter nō mutāo nec minorē q̄ pri⁹ occupāo: ꝛ ita tale p̄sit nō esset min⁹. quare ꝛc. ¶ Sed ob̄icit q p hmōi solutiones i nullo euacuent p̄dicte supius rōnes. Ad̄ p̄mo arguo p̄ma: dicentē q quātū ꝛ extēsum nō sunt idē nec quātitas ꝛ extēsio: sz extensio est quantitatis modus variabilis ipsa inuariabiliter pmanente. Primo sic. quecūq̄ sunt realit distincta possunt p diuinā potētiam separari. sed quantitas ꝛ extensio vt dicit p̄dicta solutio realit sunt distincta. Probatio. qz ois illa realiter distinguunt quox vnū est variabile alio inuariato. sz vt dicit p̄dicta solutio quantitate i uariata variat ei⁹ extēsio. q̄ quātitas ꝛ extēsio realit distinguunt: ꝛ p ḡñs poterit esse quātū nullomō extēsum ꝛ econuerso extēsum q̄ nullo mō sit quātū. sz hoc ē ipossibile. ergo ꝛc. ¶ Confirmat. qz impossibile est aliquod quātū esse in loco saltē naturalit loquēdo nisi circūscriptiue. sed oē exñs circūscriptiue in loco necessario ē extensū. Probatio. qz esse in loco circūscriptiue nō ē aliud q̄ ee in ipo p̄mēsurate: sic q totū sit i toto loco ꝛ ptes i partib⁹. sz ipossibile est aliq̄d extēsum aliq̄ q̄ isto mō existere in aliq̄ loco nec alio q̄cūq̄ quāto. q̄ ꝛc. ¶ Preterea arguo sic ad idē. ipossibile ē quātū esse idiuisibile. sz oē inextēsum est indiuisibile. ¶ Hoc apparet. qm aliud est habere partes distinctas ꝛ aliud habere partes distantes. qō habet partes distinctas licet indistantes sz possz diuidi sic q vna earū pars ab alia separaretur: nō tñ potest ab aliquo quāto situaliter diuidi sic q facta diuisiōe aliqua pars diuisa ab alia sit minor toto puoto ex vtraq̄ partiū resultante: cū nihil possit aliquo indiuisibili esse minus. sed oē quātū est sic diuisibile q p diuisionē ꝛ alicuius partis ab eo substractionē efficit minus q̄ prius sicut cñ p appositionē quātitatis quātū efficit maius ꝛ p̄motionē minus. ergo ꝛc. ¶ Confirmat. qz impossibile est nō extēsum habere partē aliquā ex partē. sz oē quātū habet partē necessario extra partē. ergo impossibile est quātū nō esse extēsum. Tūc ex hoc pōt sic argui vltra. sicut se habet quantū ad extēsiū: ita se habet minus quātū ad magis extēsiū ꝛ minus quātū ad minus extēsum. ergo sicut impossibile est esse quantū qui sit extensiūs ita ipossibile est eē minus quātū nisi sit magis extensum: nec minus quātū nisi sit minus extēsiū. ergo falsiū est q̄d assumit in solutione p̄dicta/vez aliq̄d posse variari quātū ad maiorē ꝛ minorē extēsionē/quātū ad quātitatē i nullo penit⁹ variatū. ¶ Cōfirmat. qz si quātitate inuariata aliq̄d posset fieri magis ꝛ min⁹ extēsiū: seq̄ret q minoris quātitatis posset eē maius ꝛ maioris quantitatis min⁹. Cōsequētia ex hoc appet. qz oē corp⁹ quāto extensi⁹ tanto mai⁹. Q̄d appet. qz quāto est maioris loci occupatiuū tanto vt esse maius. sed quāto extensius tāto maiorē/ quanto minus extensiū tāto minorē occupat locū. sed quantitate in nullo augmētata/vt p̄cedit i solutiōe p̄dicta/corp⁹ pōt eē extēsius. ergo mai⁹. ꝛ silr cū ipse in nullo diminute corpus possit esse minus extēsum: ergo min⁹ quātū. ergo eāl⁹ quantitatis sicut prius est maius quantū ꝛ minus quātū: hoc aūt est impossibile. ergo ꝛc. ¶ Preterea in nullo oportet ponere aliqua duo realiter distincta q aliq̄d q̄ pōt ei p̄petere p̄cise q vnū illoz tñ. ¶ Hoc appet. qz cñ subiectū pōt esse albū vnica forma tñ adeo ad hoc q sit albū nō oportet ponē aliq̄d ab illa formalit distinctū. sz quātitas ꝛ extēsio nō ponunt nisi ad hoc q res in qua subiectiue ponūt extē dat. hoc aūt pōt rei p̄petere vel q se vel saltē p alterum hoz tñ. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat. qz sicut illo q posito i subiecto ipossibile est subiectū nō eē albū/sūm ē albuzuta res q̄libet illo pōt dici extēsa ꝛ quāta q posito impossibile est ipam nō esse quātā ꝛ extensaz. sed positis cunsc̄is rei partib⁹ eiusdē rōnis ex se exñtib⁹ ꝛ localit saltē positiue distantib⁹/ipossibile est rē illā nō esse quantā ꝛ extēsaz. hoc aūt vez habere ptes sic distantes pōt rei cō petere vel q se vel saltē quātitate abipa distincta mediāte. q̄ ꝛc. ¶ Preterea q extēsio sit quātitatis modus abipsa realit distinct⁹/vt dicit solutio supradicta/hoc ē oīno ipossibile. Primo. qz aut est gñis quātitatis: aut alter⁹. Si dicat q extēsio sit de gñe quātitatis: q nō ē modus quātitatis: nisi dicas q sub gñe quātitat⁹ sunt multe species quarū vna est quātitas ꝛ alia non sz et⁹ mod⁹ q̄ est ipossibile. qz sicut nihil est in gñe q̄litatis nisi q̄litates: ita nec in gñe quātitatis nisi quātitas. Si dicat q est alter⁹ gñis puta q̄litatis. q subst̄ātia ñ extēdit quātitate sz q̄litate: ꝛ ita alia re erit quāta/qz quātitate: ꝛ alia extēsa qz q̄litate: ꝛ p ḡñs poterit eē extēsa ñ quāta: ꝛ econuerso q̄ta ñ extēsa: q̄ ē oīno ipossibile. q̄ ꝛc. ¶ Secūdo. qz hmōi extēsio q̄ dicit modū quātitat⁹ ab ipa realit differēte cū sit posterior quātitate aut p̄supponit eā extēsaz: aut nō. Si p̄mū: q quātitas seipa ē extēsa nō alio q̄mō sibi aduenīēte ab ea realit differēte. Si secūz: q quātitas nō est seipa extēsa: nec p ḡñs p eā res aliq̄ alia: sz q̄ q̄litatē/puta p hmōi extēsionē a quātitate distincta realit vt p̄cedit. hoc aūt est oīno irrationabile. q̄ ꝛc. ¶ Ad rōnes ipsi⁹ patet q nō arguit nec p̄cludunt nisi q quātitas est ab ipo cuius ē idistincta totalit i re ex. Q̄n ei dicit p̄mo q extēsio variatur vt mod⁹ extrinsecus quātitatis quātitate ipa eadē pmanēte in mot⁹ p̄ncipio ꝛ in fine: Dico q nō ē verū. qz sicut variat ptiū extēsio: ita ꝛ

quantitas ab ea penit⁹ indistincta. nec em̃ quãtitas est aliud ꝙ ptes ipse substãtie vel cuiuscũq; rei alteri⁹ vt extẽse siue ex̃se posite. ita scẽm ꝙ partes distãt a se inuicẽ plus vel minus / dicunt esse maioris vel minoris extẽsiõis: ꝙ ꝓ hãs quãtitatis: cũ quãtitas vltra partes nõ dicat nisi extẽsionẽ ipsarũ. q̃ extẽsio nõ ẽ imaginãda tã ꝙ forma aliq̃ distincta ab ipsis partibus in re ex̃. sed pio em̃ partes possunt extẽdi. ⁊ vna ex̃ alia existere: licz sit sibi ꝓtinua: nec ꝙ ꝓhs aliq̃ absoluto nec respectu mediũ te interposito inter eas. ⁊ ideo ꝙ rarefactũ sit maioris quãtitatis ꝙ ꝑus et ꝓdẽsatũ minoris: hoc est ⁊ esse põt nõ ꝓpter aliq̃d additũ nec substractũ: sed ꝓpter diuersũ ptiũ situm: hoc est ꝓpter maiorẽ absinuicẽ distãtiã i rarefacto / minorẽ in ꝓdẽsato. possunt aũt plus vel min⁹ distare nullo eis addito ire ex̃ nec substracto. quia est cõe cõfecta distincta realiter sunt diuisibilia totaliter vel diuisa vnibilia nullo ab eis distincto nouiter in esse posito nec corupto: eadẽ ptes ꝓpinquiores sibi possunt remotiores fieri vt in motu rarefactionis: vel ꝓpinquiores q̃ prius erãt remotiores / vt in motu ꝓdensationis / quo cũq; distincto ab ipsis partib⁹ circunscripto. quare ⁊c. ¶ Et si ꝓtra hoc arguat: qr ois motus terminat ad aliq̃d qđ nouit accipit esse ꝑ ipm. ꝙ motũ rarefactiõis vt ꝓdensationis oportet ꝙ aliq̃d i eẽ ponat: Respõdeo ꝙ assumptũ est falsum. ꝙ motũ ex localẽ nulla forma acquirit subiecto moto: sed tm̃ mõ nou⁹ loc⁹. si sit ad nouũ locũ vt maior locus vt i augmẽto / vel minor vt in decremẽto: ꝙ quẽ nihil acquirit: sed tm̃ aliquid loci prius maioris dimittitur. ⁊ ita hm̃ motus rarefactionis ⁊ ꝓdẽsatiõis nõ sunt acquisitiui alicuius noui positiui: sed tm̃ partiũ rarefacti ⁊ ꝓdensati maioris distãtie vel minoris: q̃ potest fieri omni distincto ab ipsis ptibus circũscripto. ad quã maiorẽ ptiũ distãtiã sequit occupatio loci maioris ⁊ ad minorẽ minoris. ¶ Ad aliud qñ dicit ꝙ subiectum motus differt a termino: cõcedatur. Sz qñ addit postea in minori: ꝙ quantitas est subiectũ mot⁹ rarefactionis ⁊ ꝓdensatiõis: ñ ꝙ quãtitatẽ intelligat ipsas partes rarefacti ⁊ ꝓdẽsati: negodo. si aũt ꝙ quãtitatẽ intelligat formã aliquã ab ipsis ptib⁹ distinctã: nego. nihil em̃ aliud a partib⁹ de ꝓdẽsari nec rarefieri. q̃ iõ nihil ab eis aliud subiectũ talium motuũ debet dici. Qñ postea addit ꝙ extensio est terminus rarefactionis: si ꝙ extensionez intelligat formã aliquã distinctã ab ipsis rarefactis partib⁹ in re ex̃: nõ est verũ. qm̃ vt dictũ est ꝓ motũ hm̃ nõ ꝓdicit aliq̃d nouũ in re ex̃ sed tm̃ partes rarefacti efficũt distãtiores: q̃ põt fieri quocũq; ab eis distincto realiter circũscripto. Si aũt ꝙ extẽsionẽ hm̃ intelligat tm̃mõ ipsarũ partiũ distãtiã maiorem: ꝓcedi põt aliquo modo extẽsionez esse terminũ talis mot⁹ / ꝓ quãto post rarefactionez partes rarefacti amplius sunt distãtes. Nec tamen ex hoc sequitur ꝙ quantitas que conceditur esse subiectũ talis motus / a rarefactione ipa q̃ cõcedit esse terminus / sit distincta mõ aliquo in re ex̃. qm̃ quãtitas q̃ subiectũ ꝓdicit talis mot⁹ nõ est aliũ ꝙ partes retrarefacte vt inter se ꝓpinquiores. Extẽsio aũt q̃ concedit terminus / nõ est aliud ꝙ partes eedẽ vt abinuicẽ remotiores ⁊ magis distãtes. sed eedẽ partes penitus ꝗm ꝙ ab eis distincto realiter circũscripto possunt esse nũc magis nũc minus distãtes. ꝙ ⁊c. ¶ Ex ꝓdictis apparet nõ esse verũ qđ concludit doctor ꝓdictus: vez aliq̃d posse esse extensum sine quantitate. hoc em̃ o ino est impossibile / nisi ꝙ quantitatẽ intelligere vellet formã distinctaz realiter a partib⁹ rei extẽse. hoc em̃ modo intelligẽdo cõcedo ipsũ nõ tm̃ supnaturaliter ex̃ possibile: imo ⁊ sic est de facto / vez oẽ extẽsuz corpus ⁊ aliã rẽ quãcũq; eẽ sine quãtitate. Sed hoc modo etiã possuz dicere econuerso ꝙ ois res quãta est quãta sine extẽsione accepta ꝙ forma aliq̃ in re extra distincta a ptib⁹ rei quãte. ¶ Scõo arguo ꝓ scõaz solutionẽ quã dat ad eãdẽ rõnẽ. Qm̃ qñ dicit ꝙ quãtitate a subo separata ptes remanẽtes substãtie essent tm̃ priuatiue nõ positiue ex̃ se inuicẽ existentes ⁊ situ distãtes: aut intelligit ipas ꝑuatiue esse distãtes: qr ex se non sunt apte nate distare naturaliter: sed tm̃ supnaturaliter: aut qr nõ distant localiter in ptib⁹ loci diuersis circũscriptiue sed tm̃ diffinitiue existentes: modo q̃ distãt angeli plures de q̃bus arguit / in locis distantibus existentes. Sz nõ põt poni ꝑmũ. qm̃ nulla apparet rõ quare ptes accñs diuerse diuersas subas ptes ꝓsupponẽtes magis sint apte nate naturaliter distare inter se ꝙ partes substãtie quas ꝓsupponit. sed ꝓstat ꝙ si quantitas ẽ distincta a substãtia / est posterior substãtia: ⁊ ꝙ ꝓhs ꝓsupponit eã: ⁊ sicut tota quãtitas totã substãtiãta ⁊ diuerse ei⁹ ptes diuersas substãtie ptes. q̃ nõ magis naturaliter videt ꝓuenire diuisis ptib⁹ quãtitat; i diuersis posse existere locis naturaliter ꝙ diuisis ptib⁹ subo. ¶ Cõfirmat. qr plures ptes sube circũscripta ꝙ titate nmag; naturaliter sibi determinãt eũdẽ locũ ꝙ plures sbe imateriales vt alie separate vt ãgeli. si ãgeli ñ sibi determinãt sic naturaliter vnũ locũ qui sint apti nati siue possint existẽ i diuisis. q̃ ⁊c. ¶ Nec põt poni scẽm / vez ꝙ iõ dicunt ꝓpriue distãtes: qr nõ distãt localiter siue situaliter si tm̃ diffinitiue vt angeli. qm̃ nulla ptium sube i loco remanẽs ꝙtitate amota est indiuisibilis: imo sicut pri⁹ quãtitate informata ẽ diuisibilis. tanta em̃ remanet q̃libet a quantitatis parte separata quãta erat ipsa informata. q̃ q̃libet ẽ extẽsa ⁊ diuisibilis sicut pri⁹. Sz quãtũ seu extẽsuz nõ põt esse in loco saltẽ naturaliter nisi circũscriptiue. q̃ ptes substantie separate quãtitate in loco remanẽte distãtes circũscriptiue remanẽt sicut pri⁹ ꝓbatur. ¶ Cõfirmat. ⁊ põt eẽ rõ ad ꝓpositale. qm̃ prius extẽsuz ⁊ i loco circũscriptiue ꝓtentũ nec ꝙ posteri⁹ extẽdit nec in loco circũscriptiue siue ꝓmensuratiue reponit. sed si quãtitas est res distincta a subo / est ipa posterior / cũ sit accñs: ꝓsupponit eẽ extẽsuz ⁊ in loco circũscriptiue ꝙ hs nõ diffinitiue ptẽtuz. ¶ Hoc ꝓbat. qr ꝓstat ꝙ oẽs ptes quãtitatis ꝓsupponũt vt subiecta ipsarũ oẽs ptes subo: sicut ⁊ tota quãtitas totã subam. Quero quõ. aut ꝓsupponunt ipas vt indistantes: aut vt distantes ⁊ ex̃ se inuicẽ existentes. Sed nõ põt poni ꝑmũ. qm̃ accñs qcũq; eo mõ recipit seu informat subm̃ q̃ ꝓsupponit ipz: sicut qr albedo ꝓsupponit subm̃ extẽsuz: qr hãs ptes distãtes: nõ sic extẽse recipit i subiecto tm̃q; informat / vez tota totũ ⁊ diuisee⁹ ptes diuisas subi ptes: ⁊ econuerso qr subm̃ qđ ꝓsupponit scilicet extẽsuz: nõ ipa ẽt est extẽsa. q̃ si suba quã quãtitas ꝓsupponit eẽt extẽsa ñ hãs ptes ex̃ sibi inuicẽ existentes: nec quãtitas nec aliq̃ forma accñtalis extẽsa posset in ipa recipi subiectiue. q̃ sedẽt ꝙ quãtitas / esto ꝙ ponat⁹ forma distincta a suba / ipam substãtiã extẽsam / qr ptes ex̃ ptes hñt necessario ꝓsupponit. q̃re ⁊c. ¶ Ex hoc apparet. ꝙ nõ valet ad ꝓpositũ qđ doctor ille arguit de angelis distãtib⁹ ꝑuatiue. Prio. qr ãgeli sic distãt localiter ꝙ possunt in eodẽ loco simul existere naturaliter: nõ aũt sic ẽ de diuersis substãtie materialis ptibus magis ꝙ de diuersis ptibus quãtitatis. Scõo. qr nullus angelor⁹ distantiũ est i loco circũscriptiue: sed tm̃ diffinitiue. qr tot⁹ i toto ⁊ in q̃libet ei⁹ pte. sed ptes sube remanẽtes vbi prius quãtitate remota manẽt in locis suis circũscriptis ⁊ cõmẽsuratis ꝓsit sicut pri⁹. q̃re ⁊c. ¶ Ex ꝓdictis apparet. ꝙ ꝓma solutio q̃ dat ad scõaz rõnẽ: qñ dr ꝙ rarefactio terminat nõ ad quãtitatez si ad extẽsionẽ / nõ valet. qr si intelligit ꝙ terminat ad rarefactionẽ tanq̃ ad formã aliquã distinctã a ptib⁹ rarefacti / falsuz est vt dictũ est. Si aũt ꝙ extẽsionẽ intelligat ꝓprie ipas ptes rei rarefacte vt remotiores: ⁊ ꝙ quãtitatẽ eaſdẽ ptes vt inter se ꝓpinquiores: ꝓcedi põt tũc vt supius dictũ est / rarefactionẽ esse ad extẽsionẽ ⁊ nõ ad quantitatẽ. Sz ex hoc nõ sequit qđ inferẽ / vez quantitatẽ ⁊ extẽsionẽ distingui in aliquo in re ex̃: cũ vt dictũ est / nullo positio sibi addito nec subt

tracto poſſit habere partes nũc magis nũc min⁹ diſtãtes ⁊ extra ſe mutuo exiſtentes.quare ⁊c. ¶Contra ſecũdã ẽt ſolutionem arguo pl̃es q̃ aſſumit falſum. Secũdo.q̃ nõ ſoluit dubiũ. ¶Primũ apparet. aſſumit enim deũ poſſe facere aliqd rarius qõ nõ cẽt mag⁹ ſeipõ ℈ pl̃⁹ vel denſius qõ nõ cõt mag⁹. Hoc enim nõ ẽ verũ. qm̃ rar⁹ nõ eſt aliõ ℈ hẽ partes remotiores ſeu magis diſtãtes denſius vero ecõuerſo hẽ ipſas ꝓpinquores ⁊ minus diſtantes.Impoſſibile aũt eſt vnũ ⁊ idẽ habẽs eaſdẽ ⁊ totidẽ partes vt pl̃us nõ eſſe mag⁹ ſi ptes ei⁹ abinuicez magis diſtant ⁊ minus ſi econtrario habeat eaſdẽ ⁊ oẽs ptes non plures ſed minus diſtantes.Iz enim non omne mag⁹ alio ſit rarius ipſo:nec minus/denſius:q̃ vnũ eque rarũ cum altero põt eſſe minus ipõ ꝓpter pluralitatẽ ꝑtium: ⁊ ſimiliter eodem mõ vnũ non denſius alio põt eſſe min⁹ ipſo ꝓpter pauciores ptes quas ꝓtinet:ſi equalco ⁊ eaſdem partes habentiũ vnum non põt eſſe maius alio niſi ſit rarius/nec minus niſi dẽſius: ⁊ quoticiõ taliũ nullã põt eſſe rarius quin ſit maius nec dẽſius quin ſit minus ¶Et ſi forte contra hoc arguat: q̃ corpus maius maiorem locum occupat nunc ℈ pl̃us ſed corp⁹ ꝑ diuinã potentiã poſſet effici rarius remanẽs totaliter vbi pl̃⁹ nec maiorem locum occupans nũc ℈ pl̃us: ¶Reſpõdeo q̃ ex hoc non ſeq̃tur q̃ non eſſet maius.ſicut enim duobus corporib⁹ in eodem loco diuina virtute ſimul exiſtẽtib⁹ non ſequitur quin ambo ſimul accepta ſint maius aliqd ꝗlibet per ſe ſumpto/Iz non occupent ambo ſimul maiorem locũ ℈ alterũ per ſe ſũptũ tñ:ita ſimiliter I ꝓpoſito eſt dicẽdũ q̃ Iz corpus rar⁹ remaneret vbi pl̃us/nec maiorem locũ occuparet ℈ pl̃us:ex hoc non ſeq̃tur ḋn eſſet maius: cũ diuina virtute tta corpus maius poſſet recipi in loco corporis minoris ſicut duo corpora in eodem.

¶Ex hoc ſeq̃tur q̃ ptes quantitatis eſto q̃ quantitas ipſa ponat abeo cui⁹ eſt realiter diſtincta nõ ſic ſũt localiter poſitiue diſtantes vt doctor ille imaginari videtur in ſolutione illa ſecũda ad primã rationẽ/quaſi eas repugnet eſſe inſimul in eodem loco:⁊ ꝓ ẽis Idiſtãtes. nõ magis enim eas repugnat ſimul exiſtere ℈ ptibus ſubſtantie ipſarũ ſubiectis.qua enim virtute duo corpora quãta pñt localiter ſimul eſſe/pñt ⁊ partes quantitatis eiuſdẽ corporis conſiſtere eſſe ſimul.quare ⁊c. ¶Secũdo predicta ſolutio deficit/q̃ dubiũ non ſoluit.eſto enim q̃ rar⁹ poſſet eſſe non maius ꝓ diuinã potentiã:non tñ ꝓ natura:cui⁹ virtute denſus poteſt rarefieri/⁊ ꝓ ẽis maius fieri nullo addito:⁊ rarum condenſari/⁊ per ẽis diminui naturaliter nullo ſubſtracto. ergo ⁊c.

Secundo arguo ſpecialiter contra illã

opinionẽ ponẽtẽ quantitatẽ eſſe reſpectũ puta ordinem partiũ ab omnibus ipſis partibus realiter diſtinctum. ¶Primo.q̃ vt ſuppono ex alibi declaratis/nulla relatio in creatis eſt in re extra diſtinctum realiter ab extremis. ¶Scõdo.q̃ ſi ẽ oportet ẽt ſcõm oẽs ponẽtes ipſas eſſe inter duo extrema realiter diſtincta.ſed talia nõ pñt poni reſpectu alicui⁹ tot⁹ totius quãtitatis.cũ enim fundamẽtũ eius puta quantitas tot⁹ ſubſtãtie ſit ipſa tota ſbã:q̃ro ḋ ei⁹ totius termin⁹ ex q̃ ponit eſſe reſpect⁹?non aliqd ab ipſa tota ſba ⁊ ab alia q̃cũq; re quãta diſtincta:cũ ol tali circũſcripto ipſa res ſit realiter quãta.ℊ vl nullus poterit poni terminus: vl ipſamet tota res quãta fundamẽtũ totius quãtitatis habet poni ei⁹ termin⁹.ſed neutrũ horũ poteſt poni.ℊ ⁊c. ¶Nec valz ſi dicat q̃ partes alie ſunt fundamentum hmõi ordinis ipſarũ q̃ eſt ipſa quãtitas/⁊ alie termin⁹:q̃ ptes ibe diuerſe ſũt fundamẽta diuerſoꝝ ordinũ realiũnõ tñ ipſi⁹ totalis ordinis ſeu quãtitatis.ℊre ⁊c. ¶Preterea ſcõ:aut ptes huiꝰ ordinis q̃ vocas quãtitatẽ q̃ nõ minus diſtinguunt realr ℈ ptes ſibe vel alteri⁹ rei quãte/ſũt exiſtes extra ſe per ſe aut aliq̃ alio mediãte. Si primũ:nõ min⁹ ptes ſubſtãtie in quib⁹ huiuſmodi ordo ponitur ſubiective pñt ſeipſis nullo eis addito mediãte extra ſe exiſtere:⁊ ꝓ ẽis ordinate eſſe ⁊ quãte:℈ ptes talis relatiõis quã imaginaris Si ponat ſecundum/quero de illo alio in infinitũ.ℊ ⁊c. ¶Cõfirmat.q̃ nõ minus res abſoluta q̃cũq; fluc ſubſtãtia ſiue accidens diuerſas ptes habẽs põt hẽ ipſas nullo eis addito extrinſeco extra ſe exiſtẽtes ſeu diſtãtes et per ẽis ſitualiẽ ordinatas: ℈ quecũq; forma relativa.ℊ ⁊c. ¶Preterea tertio.q̃ ois reſpect⁹ ꝓſupponit extrema ergo ⁊ quantitas ipſa ꝓtinua ptes cuiuslibz rei quãte.q̃ro quõ?aut ꝓſupponit eas ꝑſe abſolute/aut vt vnitas ⁊ indiſtãtes:aut vt vnitas ⁊ diſtãtes.Sz nõ põt poni primum nec ſcõz:q̃ tũc ℈ntitas ꝓtinua poſſet fundari in ptibus diuiſis/ſi ptes vt abſolute ſũpte ⁊ ſimpliciter poſſent ei⁹ exiſtere fũdamẽtũ.ſi ipſe ẽt vt Idiſtãtes nec extra ſe exiſtẽtes poſſẽt fũdare hmõi ordiné q̃ vocas ℈ntitatẽ ſeq̃retur q̃ aliquid habens partes nullo mõ extra ſe exiſtentes nec diſtãtes poſſet eſſe quãtũ cõtinue quãtitate cũ oẽ ℈ntitatis ſubiectũ ſit ℈tũ.hoc aũt eſt falſum.ergo relinq̃tur tertium/vz q̃ hmõi ordo priũ ꝓſupponit ptes vnitas: extra ſe exiſtentes ⁊ diſtantes. Sz oẽ habens partes ſic diſpoſitas ⁊ ordinatas/eſt vere quãtũ.ergo huiuſmodi ordo ꝓſupponit ſuũ fundamẽtũ eẽ quãtũ: nec ꝓ ẽis ẽ ℈tũ ꝓ ipm.quare ⁊c. ¶Cõfirmat.q̃ ſicut vnio ad extrema vnitatis ordo ad ordinata.ſed vnio ſi ponat relatio diſtincta realiter ab extremis/ꝓſupponit extrema cõtuncta realr ⁊ vnita/cũ nõ poſſit conſurgere extremis diuiſis:q̃ nec põt eſſe diuiſoꝝ.ℊ ẽt priũ talis ordo ꝓſupponit ptes ipſas non abſolute ſed talit exiſtentes ⁊ ordinatas:nec ꝓ ẽis partes ibe ſunt magis tales eis aduenientordine ordinate nec extenſe ℈ vnita immediate ſint vnita mediante aliqua vnione poſterius conſurgente. ℊre ⁊c.

Et ideo videtur mihi quãtum ad iſtum

articulũ/ tertiũ dicẽdi modũ ꝓbetiũ eſt rõnabiliorez ℈ ſit aliqs aliorũ. Propter quod illi adherendo aliis preterm̃iſſis pono quatuor concluſiones. ¶Prima eſt/q̃ ſi quãtitas ſit forma aliqua poſitiua accidẽtalis diſtincta realiter a re quanta/nulla res ab ipſa alia erit quanta per ipſam. ¶Hec ꝓbatur primo ſi ponatur forma abſoluta medians inter ſubſtantiam ⁊ qualitatem in ipſa immediate ſubiective exiſtentem iuxta eõm modũ dicẽdi. Scõo ſi ponat forma relativa iuxta aliũ modũ ſingulariez dicẽdi olino irrationabilẽ ⁊ ſeptũ. Prio mõ eã ponẽdo põt ꝓbari iſta concluſio primo de ſubſtãtia/vz q̃ nulla ſubſtantia poſſit dici ℈ alĩ tali accidẽtali quãtitate ſi ponat ab ipſa ſubſtantia realiter eſſe diſtincta.qm̃ nullũ tale pl̃⁹ eſt tale ꝓ aliqd eo poſterius. Sz ſubſtãtia materialis ẽ pl̃⁹ quanta ℈ accẽte aliquo ab ipſa diſtincto realiter ſforma te.ergo ⁊c. ¶Minor declarat.qm̃ cõſtat q̃ quãtitas ſi ponat forma accidentalẽ abſoluta a ſubſtãtia realiter diffe rens ipſiq; poſt ⁊ immediate inexiſtens/ꝓſupponit ipſã naturaliter vt ſe priorẽ ⁊ oẽs eius ptes. Quero vtrque dã pl̃⁹ de relatiõe/quõ?aut preſupponit ſubſtantie ptes tm̃ abſolute/aut vt iſtmõi exuntes ⁊ totalr Idiſtãtes:aut vt vnitas ⁊ extra ſeinuicẽ exiſtes. Iz nõ põt poni primũ quia tunc quõcũq; ſe habentes poſſent informari quantitate continua:quod eſt falſum.nec ſcõm:quia tunc partes ſubſtantie indiſtantes poſſent informari ꝑtib⁹ ℈ntitatis diſtãtib⁹:q̃ ſimiliter nõ eſt verũ.ergo relinq̃tur tertiũ q̃ eſt ꝓpoſitũ:q̃ oẽ totũ hñs ptes extra ptes eſt vere quantum:⁊ per ẽis ſubſtantia eſt quãta pl̃us ℈ ſit re aliqua ab ipſa diſtincta realiter informata.quare ⁊c. ¶Si forte dicat q̃ ſubſtantie ptes quas quantitas ꝑ

supponit/ante ꝗtitatis aduētū nō sunt distātes/sz issim exīstes:extēdunt tñ postea p ipam eis superuenīētē quātitatē. ¶ Cōtra primo. quia partes substātie extendi non est aliud ꝙ vnam extra aliā poni. ꝙ ab illo extēdunt a ꝙ sic causalit disponunt. sed hoc est generare. ab eodē cui a ꝙ ptes totius ꝓducunt sic ponunt/ vez vna extra aliā ita ꝙ scipis materialr seu formalit: a gñante aūt cāliter extendunt. ¶ Scōo. qr ptes substantie non min⁹ scipsis nullo alio mediante pñt extra se poni: r per pñs extendi ꝙ ptes alicuius accidētis eis supuenīētis. ¶ Tertio. qr accidens non mouet localiter saltē necessario suū sbm: sed ofice extendens partes substantie mouet ipsam localiter/cum res q̄libet quanto habet ptes magis extēsas tāto sit maior: r per pñs i minori loco ꝙ pu⁹. ꝙ quātitas si ponat accīs/non videtur posse extēdere ptes sbe cāliter nec formalr/cū ipe scipsis extendi possint vt dictum est. ¶ Quarto. qr si sba nullo mō extēsa posset taliter ꝗtitate extendi/multo magis sba tā extēsa posset ꝗtitate sibi addita magis extendi. sed hoc est falsuz: qr sba extēsa min⁹ non extēdit nec pōt naturalr extēdi pt⁹ sola sibi addita quantitate. qñ hmōi maior extensio vel fit p rarefactionē vel p alicui⁹ appositionē. primo mō res extēdit plus ꝙ prius nullo sibi addito. Sed si hoc esset verū tunc sba nullo mō posset extendi nisi ꝗtitate mediante ab ea realiter differente nec extensa posset plus extendi nisi talis quātitatis aliqua pte sibi nouiter aduenīēte. hoc aūt est falsū vt ptz i rarefactione: ꝛ sicut sba extēsa nullo sibi addito efficit naturalr magis extēsa ꝓpter suarū ptiū maiorē distantiam: ita potuit ꝓio simplicit extendi nullo se districto cāliter mediāte. ¶ Cōfirmatur. qr si de minus albo posset quis esse albior: vel de magis albo min⁹ alb⁹ nulla re sibi addita nec subtracta/nihil erit simplr albuz aliq̄ a se districto mediāte: sz tm̄ō semetipso. sz i ꝓpositu minus quantū per rarefactionem efficit mai⁹ nullo sibi addito: r p condensationez minus nullo ab eo subtracto. ꝙ nihil est ꝗtū simplr ꝙ aliquid sibi additum/sed tm̄ō ꝙ scipm. ꝗre ꝛc. Si aūt extensio fiat maior ꝙ alicui⁹ appositionē: illud tale appositū naturalr nō pōt esse sola quātitas a sba separata. ꝙ ꝛc. ¶ Nec valet de ꝗlitate vel de ꝙcunq; alio accidente in quantitate ipsa subiectiue exīte vez ꝙ non sit quātum per eā. qñ nihil pōt aliq̄ formalr eē tale quo subtracto illō formaliter manet tale. ¶ Hoc appet. si enī amota albedine sbm maneret albuz / nō eēt albedine albū: r sic de ōni alio accidente in tali quātitate exīte. sz albedo pōt eē quāta eius subiecto destructo. ab ipso enī separata pōt manere tāta quāta erat antea sibi pūcta. ¶ Hoc ꝓbat. qñ ꝓstat ꝙ ꝗtitate destructa pōt virtute diuina manere albedo ipsa habens partes distātes r extra semiuicē existētes ꝓsimiliē sicut pu⁹. ipa etiā hmōi quantitate manente pōt ab ea omne accīs ab ipa distinctū realiter separari ei⁹ ptibus ꝓsimiliter post separationem abinuicem distantib⁹ sicut prius. sed omne totuz habens partes eiusdem rationis distantes et extra se existentes consimiliter sicut prius est tantum quātum pu⁹ ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. quia esse quantum non est aliō ꝙ esse extensum. sed nullum accidens in quantitate existens subiectiue potest esse extensum formaliē quātitate. ꝓbatio. quia potens manere eque extensū sine aliq̄ sicut eī ipso/mō pōt esse formalr extensuz illo. sed qualitas potest manere a quantitate separata eque extensa sicut erat antea ipsi vnita/qr habens ptes eque distantes i toto sicut prius/est eque extēsum vt prius: cum nec extēsio sit aliud ꝙ partiū totius distēsio. ois aūt qualitas pōt ꝙ virtutem potentiam a quantitate cum equali distensione seu distantia ptium separari. ꝗre ꝛc. ¶ Preterea ꝗro/quō intelligis qualitatem quātitatē realiter informātē quātam existere quantitate: aut subiectiue puta qr est in sba quāto: aut ḋditatiue. Si primo mō/concedo. qr etiaz isto mō quantitas huiusmodi si ponat potest dici substantia quanta subiectiue: qr vez est subiectiue in substantia quāta scipsa. econuerso r quantitas ipsa potest dici quanta qualitate: qr subiectum ei⁹ q̄ scipsa est quāta: sicut dicit alba qr albedini subiecta. Si aūt intelligas secōo modo vez ḋditatiue/falsuz est. qr eo q̄libz res est ḋditatiue ꝗta quo habz ptes distantes r extra se mutuo existentes. sed albedo scipsa habet formalr tales ptes. ꝙ ꝛc. ¶ Cōfirmatur. qr qō pōt esse tale a ḋcūq; a se alio separū/scipso ē tale. sed sicut sententia ab omni subiecto separata scipsa est extensa: qr carens ptibus distātib⁹: ita albedo r quodcūq; aliud accidens extensum ab omni subiecto separū maneret extēsum: quia cum suis ptibus eque abinuicem distātibus sicut prius. ergo ꝛc. ¶ Secundo probat conclusio supradicta si ponatur quantitas forma relatiua per eandem rōnē vez supradictā qua ꝓbata est si ponatur forma absoluta. qñ ex ḋ quantitas ponitur respectus/oportet ꝙ ꝓsupponat fundamentū. quero quale. aut ꝓsupponit fundamētū habēs ptes extra se existentes r distantes: aut nō. Si primū: ꝙ ꝓsupponit sbm extēsum r quātū: nec ꝙ pñs est quantitate sibi aduenīēte extensū. ¶ Cōsequētia est euidens. qr cē extēsum vel quantū non est aliud ꝙ habere ptes extra se existentes r distātes. Si autem ponatur secundū/vez ꝙ quantitas non ꝓsupponit nec exigit subiectū taliter dispositas habēs ptes: ergo sequitur ꝙ eius subiectum pōt esse aliq̄d non habens ptes sic distātes et extra se mutuo existentes. hoc aūt est falsum: qr tunc indiuisibile r inextensum posset esse ꝗtitatis sbm ꝙ ꝛc. ¶ Cōfirmat. qr scipso hīs ptes extra se exīstes nō ab aliq̄ a se districto realr/nō pōt ab aliq̄ a se alio formalr eē ꝗtū. sz nulla res absoluta ptes hīs hēt eas nec ipsarū ꝓpiqtatē aut distātiā a fofa aliq̄ relatiua/sz tm̄ō cāliē abstrahēte r fofalit a scipa ꝙ ꝛc. ¶ Scōa ꝓclusio ē: ꝙ si ꝗtitas ponat forma distincta realr a re ꝗta/magis ipa dicetur ꝗta alia re a se puta sbo: ꝙ econuerso ei⁹ sbm dicat eē ꝗtū qr ipa informatū. ¶ Hec ꝓbat. qñ qñcūq; prius r posteri⁹ sic se habent ꝙ q̄libet est tale formaliē semetipso magis posteri⁹ necessario exigēs pu⁹ē tale ꝙ tm̄ ꝙ pu⁹ ꝙ posteri⁹. sz si ponat ꝗtitas distincta faliē a re ꝗta/puta a sba suo sbo/ipa erit posterior sba eam naturalr loquēdo necessario ꝓsupponēs. vtrunq; aūt vez tā sbm ꝙ ꝗtitas erit ꝗtū seu extēsum formaliē ꝙ scipm. ꝓbatio. qr qō libet habebit ptes scipis distātes r extra seinuicē exīstes ab a ptib⁹ alteri⁹ ꝓsimiliē distātib⁹ differētes. ꝙ ꝛc. ¶ Cōfirmat. qr ꝙ qō aliq̄d habet eē/ꝙ tm̄ ē tale ḋle ē. sz si ꝗtitas ē forma distincta a sba realr/ē ab ipa sba effectiue: r cōseruat ipa sbm. nullo aūt mō sba hz esse suū a ꝗtitate/cū sit ꝓ ipa tā i rōne principii ꝓductiui ꝙ etiā i rōne sbe receptiui. ꝙ ꝗtitas ipa hz ptes suas r earū extēsionē seu distantiā a sba effectiue r i ipa subiectiue. sicut enī cā albedinis ē etiā cā ei⁹ ꝓtū ordinis r extēsionis/ita cā quātitatis ē cā ꝓtū ꝗtatis sit⁹ seu ordinis. nec enī vna ps formaliē ponit scipaz extra aliā sz ab alio ponit. ergo cū ꝗtitas habeat ptes suas r ipsarū ordinē a sba effectiue r i substātia subiectiue: nullo aūt mō subst̄ia habeat a ꝗtitate ipa suas ptes nec earū ordinē siue sitū: ꝙ ꝛc. mag⁹ ꝗtitas pōt dici ꝗta ꝙ sba: ꝙ sba ꝙ ꝗtitatē. ¶ Et si contra hoc arguatur. ꝓmo. quia quantitas nō est quāta sicut nec albedo est alba: sed est illud quo aliud ē quātum/sicut albedo est quo subiectum est album. ¶ Secundo. quia si quantitas dicatur quanta/ nō nisi scipsam per se formaliē habeat partes extensas non aliquo alio mediante. ¶ Ad primuz respondeo: ꝙ per esse quantum seu extensum nō intelligo aliq̄d aliq̄ forma distincta a se realiter informatū/sicut ꝙ albū vel nigrū. sed omne illud qō est habens oppositas ptes distātes r extra seinuicem

exñtes.sed ꝓstat q si ẽntitas penatur fora accñtalis distincta realr a sba / ipa habz talem ptes alias a ptib⁹ sbe ⁊ distantes.ꝯ ipa potent veraciter dici quãta.secus aũt est de albedine ⁊ esse albo/cũ esse album vt dictũ est nõ dicat nisi de subiecto albedine distincta a se realiter informato. ¶Ad scõm ꝓcedo quantitatẽ hmõi si ponat/esse ẽntãtis ipsa formalr sicut ẽ sba.cuz hoc tã stat q erit quãta a sba effectiue ⁊ in ipa erit subiectiue.nullo aũt modo substantia erit ipsa quãta.ꝯ ꝛc. ¶Et si dicas q imo sba erit quãta ꝑ ipsam qr ei⁹ sbm: sicut dr alba qr albedinis sbm: Rñdeo q nõ valet.ideo enim sba dr albedine alba:qr non potest alba existere semetipa: sicut ideo anima dicitur esse sciens sciẽtia:quia nõ potest scire aliquid semetipsa.ecõuerso aũt deus nulla alia a se scientia vel sapientia est sapiens neq; scientia:neq; alia sert seipso quocũq; alio circumscripto. sed sic est in ꝓposito/vez q substantia vel alia res alia quanta seipsa põt esse formaliter ⁊ est quãta cũ nullo mediãte a se alio ptes habeat sic distãtes.ꝯ nulla forma a ptib⁹ sic distantib⁹ realr differẽte sibi suguenitẽ te poterit formalr dici quanta. ¶Cõfirmat. qr sicut sba dicit ꝓpie alba qr albedine informata:ꝛ ideo nõ est alba aliqua forma ab albedine differẽte sibi suguenitẽter:sic cõ similiter in ꝓposito/cum q̃libz res ꝓpria sic dispositas habẽs ptes solũ ex hoc dicetur quãta:ꝯ ꝓñs ꝑ nullã formam aliam a ptibus realr differentẽ eis suguenientẽ formaliter erit quanta.quare ꝛc. ¶Tertia ꝓclusio est/q quãtitas non est in re extra ponenda tanꝯ forma aliqua ꝑ se vna distincta realr:nec qualitercũq; aliter a re quãta ¶Hoc apparet ⁊ sequtur ex ꝓdictis . qm quãtitas a nullo ponitur talis forma vt ipsa mediante q̃libz res quãta sit quanta formaliter ⁊ extensa:sicut ⁊ albedine dicit esse alba.sed vt probatũ est nulla res est quãta seu extensa aliqua quãtitate a se distincta formaliter in re extra. ꝯ ꝛc. ¶Cõfirmat.qr si nulla res posset albedine formaliẽ esse alba in nulla re albedo esset ponẽda:sicut ꝺ deo nõ põt poni sapiẽtia ab eo distincta:cũ tali nõ possit eẽ sapiẽs/sz se ipso. sed nulla res creata põt existere quanta aliqua forma a se realiter distincta:sed formaliter semetipsa.ꝯ ꝛc. ¶Quarta ꝓclusio que sequtur ex ꝓdictis est:q̃ res materialis ⁊ extẽsa seipsa est formaliẽ quãtanta q quãtitas est ab omni re quanta fluc qualitate siue substãtia in re extra totaliẽ indistincta. ¶Hoc apparet ex ꝓdictis eo enim res extensa q̃libet est formaliẽ quanta quo habet partes extra se.sed hoc non habet mediãte forma aliqua ꝙ ab ipsis ptibus sit distinctacũ eis res materialis ⁊ extẽsibilis habẽs ptes possit ipsas sic vel aliter hñe dispositas: qr min⁹ vel magis distãtes:vel ꝑ minꝰ potẽtiã nullo mõ distãtes:vel ẽt ꝑ naturã:vt ꝑz in albedine ẽtẽsa ꝙcũ q̃ ab ipa distincto realiter circũscripto. ꝙre ꝛc. ¶Cõfirmat.qr cum nunꝯ sine necessitate aliꝙ pluralitas sit ponenda:ꝑ ꝓñs qõ põt tale existere semetipso oẽ alio circũscripto/non debet poni tale aliꝙ mediãte a se distincto.sz vt probatũ est in ꝓcedẽtib⁹/ q̃libet res extensa põt manere extẽsa:ꝛ ꝑ ꝓñs quãta/circũscripta oẽ alia re a se realiẽ differente.ꝯ ꝛc. ¶Sz cõ hoc arguit. ꝓpmo.qr qñ aliqua sic se hñt q vno inuariato alterũ variat/illa realr distinguitur.sed sba vel q̃litate inuariata manẽte ipsoꝝ quantitas variat/cũ vna ⁊ eadẽ substãtia vel q̃litas aliqñ sit maior aliqñ minor.ꝯ ꝛc. ¶Scõo.qr illõ ꝙ destructo alterũ põt manere oportet ab illo realiter distinctũ esse.sed res nũc quanta põt manere oẽ quãtitate destructa.ꝯ ꝛc. ¶Tertio.qr cũ quantitas sit ꝓcisa rõ ꝙre non pñt duo corpora simul esse: ꝛ possibile est ꝑ ꝓñs esse in eodẽ loco ptes quãtitates ſſimul existẽtes.sz si q̃libet accñs ſ subiecto existens extẽso est quãtũ seipso vt dicit ista opinio:quot erũt in aliquo tali subiecto distincta accidẽtia/tot erunt ſipo ſſimul quãtitates.hoc aũt est ꝛ possibile.ꝯ ꝛc. ¶Quarto.qr qõ est eiusdem rõnis ſ pluribus est realiter distinctũ ab oibus illis.sed quãtitas eiusdẽ rõnis ẽ ſ oib⁹ quãtis ergo ꝛc. Alia multa arguunt ꝙ ꝓpter ꝓlixitatẽ omitto. ¶Ad primum ꝓcessa maioꝝ qñ dicit in minoꝝ q quãtitas variat re ipsa cuius est inuariata:aut per quãtitatẽ intelligis formam aliquã a re ipa distinctã/ꝛ sic falsũ accipis ꝛ puncipiũ petis:aut ꝑ quantitatẽ intelligis ipaꝝ rem nõ vt absolute sumptã sed vt ptes sic habentes dispositas ꝛ distãtes . Et sic ꝓcedi põt q dicere quãtitatẽ variari manente re cuius est inuariata/nõ est aliꝙ ꝙ dicere rem ipsaꝝ posse habere ptes diuersimode dispositas ꝛ distãtes nullo ſibi addito aut substracto.ꝛ qr res ipsa dr quantitas siue quanta nõ vt absolute accepta:sed vt sic dispositas habens partes:dicit aũt res puta substantia vel qualitas vt absolute sumpta:ideo res dicit nõ variata quia nihil ſibi additur nec substrahit. quantitas aũt hoc est res ipsa vt quanta dicit variari ex sola variatione puta distensiõe maioꝝ partium vel minoꝝ.q̃ variatio põt fieri nullo positiuo addito ꝙ nec remoto. ¶Tũc ergo ad rõnem in forma dicendũ est q quantitas nõ variat tanꝯ forma aliqua a re cui⁹ est distincta:sed res ipsa vt quãta seipsa variat. Et qñ dicit q eadẽ res nunc est maior nũc minor:hoc est magis ad oppositum/vez ad ꝑbandũ ẽntitatẽ esse indistinctã a re cuius est. si enim aliqñ esset ẽntũ aliꝙ sibi addito/non posset nũc minꝰ existere et nunc maiꝰ nullo ſibi addito vel substracto. Cuz ergo res nũc minor possit esse maior nulla re sibi apposita vel mota effici minor nullo ſibi substracto:ꝯ nec maiꝰ nec minꝰ nec per ꝓñs quantum est ab eo cui⁹ est distinctũ aliqd ſ re extra. q enim res nũc minor sit postea maior/hoc põt eẽ ex maioꝝ suarũ ptiũ distantia nullo alio ptib⁹ apposito ꝛ ecõtrario qñ minor est.ꝯ ꝛc. ¶Ad secundũ ꝓcditer est dicendũ. deum enim posse facere substãtiã vel q̃litatẽ sine quantitate/vel ꝓseruare talia sine quãtitate / nõ ẽ ipz facere substãtiã sine quantitate tanꝯ sine aliqua re ab ipa distincta.sed est ipm facere substantie partes penitus indistantes.hoc autem potest fieri nullo distincto a ptib⁹ destructo.sicut ecõuerso partes substantie vel qualitatis indistãtes possunt distẽdi ꝛ extendi nullo eis addito ſ re extra. ꝛ qr quãtitas dr res ipa nõ vt absolute sũpta/vt dictũ est:sz vt sic dispositas hñs ptes:dicit aũt res puta substantia vel qualitas vt absolute sũpta:ideo ptib⁹ sbe vel q̃litatis facta oino indistãtib⁹ dr res fieri sine quãtitate: nõ q sit aliꝙ re ꝑuata quã habuisset si eẽ ptes ex tẽse fuissent:sz qr nõ ẽ illo mõ ꝙ hoc nomẽ ẽntũ vel ẽntitas ipsã significat.est aũt absolute ꝛ simplr: vt res puta q̃litas vel substantia eaz significat ꝛ ꝓportat.ꝙre ꝛc. ¶Ad tertium dicẽdũ q cũ quãtitas sit ab eo cuius est indistincta totaliter in re extra: per ꝓñs non omnis quantitatis est ratio repugnantie quotũlibet simul cẽtis sola illis ꝙ ẽ rei seu ipsa res que nõ potest naturaliter cum alia simul esse.talis aũt ẽntitas est ẽntitas subsistens/non autem ſherens. qt enim sunt in corpore accidẽtia extensa tot sũt in eo ẽntitates distincte ꝓpter cũ qlibet illoꝝ accidẽtiũ sit suis partibus sic dispositis differẽtib⁹ a ptibus cuiuslibet alterius quantũ formaliter ⁊ extẽsum. ꝓstat autem eidem substantie plura accidentia diuersas ptes ⁊ extra se exñtes hñtia esse simꝯ possibilia.ꝙre ꝛc. ¶Ad quartũ qñ dicitur quãtitatẽ olim puta longitudinẽ ſbarũ ⁊ accidentiũ esse eiusdẽ rõnis:ſ ꝑ talẽ hmõi quantitatẽ intelligatur aliquid in re extra ꝓmune talibus sic diuersis:falsum est qđ accipitur ⁊ principium petitur.cum quodlibet vt dictum est sepe sit quantum ⁊ extensum formaliter semetipso siue suis partibus vt sic dispositis ⁊ acceptis non aliquo communi ſibi ẽt alteri in re extra. Si autẽ quantitatem omnium intelligent esse eiusdem rationis pro quanto omnis quãtũcũq; diuersa similiter sunt quã ꝙ

ta ⁊ extensa: quia nulla res est quanta seipsa vt absolute sumpta: sed vt habens partes hoc modo vispositas ⁊ vistantes: sic concedi põt oēs quantitates esse eiusdem rõnis / hoc ē oēs res dici quãtas ꝓpter ꝓsikem rõnē: qz vt dicetur hñt ptes ꝓsikter vispositas ⁊ vistãtes. hoc aũt hz ql̃ibet res seipsa: non aũt aliqua forma sibi apposita mediante. quare ⁊c. ¶ Ad rationes pro aliis opinionibus superius adductas. Ad primã ꝑ primã opinionē cõi qñ dr ꝙ quantitas hẽt ꝓpietates alias a ꝓpietatib⁹ alioꝝ: Dicẽdum ꝙ nõ est verũ loquendo de ꝓpietatib⁹ rerum ibus in illis ḡrũ sũt / vt calor in igne / aliqñ ī re extra. eũ enim sit indistincta a re cui⁹ est: ꝑ ꝓs nulla põt eē eius ꝓpietas sic accepte q̃ a ꝓpietate alterius sit vistincta. Et qñ arguit: qz sm q̃litatē dr vnã eē sike alteri ⁊ nõ eq̃le econuerso aũt / ꝓpriũ ē quãtitati sm eã eq̃le vel ineq̃le vt ei: Dicẽdũ ꝙ nec silitudo nec vissimilitudo a q̃litate nec eq̃litas nec ineq̃litas a quãtitate ē distinctũ aliqñ ī re extra. albedo enim seipsa est silis albedini ⁊ vissilis migredini / nõ aliqñ sibi fugnãtẽ: vt sic arguẽtes imagināt. Qz tamẽ albedo dr similis alteri simplr vt albedo: hoc est vt absolute sumpta: mõ q̃ dr qualitas: eq̃lis aũt extẽsiue vt sic vispositas habẽs partes puta vistãtes ⁊ extra semiuicem exñtes / modo q̃ albedo ipsa ⁊ quelibet res alia dicit quantitas siue quanta: ideo eq̃le ⁊ ineq̃le dicunt pcunte quãtitati / ⁊ simile ⁊ vissimile qualitati. qõ non ē aliꝰ ꝙ vnum ⁊ idē in re extra vt acceptũ diuersimode seu concepti diuersis nolbus idem importãtibus nũcupari. eodẽ enim q̃ vna albedo ē silis alteri põt esse equalis ipsi si non hẽt ptes magis extensas / vel inequalis si hẽt magis extensas. Et ideo qñ põus dicit / ꝓpriũ est quantitati scẽm ipsaz eq̃le vel ineq̃le dici / non accipit quantitatẽ ꝑ re alia determinata: sed ꝑ ol re ptes vistãtes habentes: q̃ vt sic cuilibet alteri mõ ꝓsikī accepte ineq̃lis dicit vel eq̃lis nõ aliquo sibi addito sed seipsa. Et ꝙ hoc sit verũ / ꝓbat. quoniam scẽm ipsum in predicamẽtis: propriũ est substãtie cuiꝰ sit vna ⁊ eadẽ / esse susceptibilem contrariorum. ꝯz si quantitas esset forma aliqua media per se vna mediãs inter substantiam ⁊ qualitates / in quibus proprie est cõtrarietas ⁊ esse susceptiuũ contrariorum / non diceret ipse põus esse proprium substantie sed potius quantitatis: qz hoc supposito nulla substantia esset susceptiuũ imediatũ ꝓtrariarum qualitatũ materialiũ: sed quãtitas ipa. ḡ ⁊c. ¶ Ad scẽam qñ dicit ꝙ motus nõ est ad substãtiam sed ad quantitatem ⁊ qualitatem ⁊c. Dicitur ꝙ aliquã rem acquiri per motum / vel motum terminari ad eã / non est aliud ꝙ vnã eius partem acquiri post aliam ⁊ econuerso rem acquiri sine motu est ipsaz totã simul fieri vel acqri. ⁊ quia substantia vt absolute sumpta non sic acquiritur videlicet pars post partem: sed aliqua simul tota vt partes non habẽs: aliqua vero aliter / vt ptes habens: sicut forma substantialis materialis: ideo dicit ista non acqri per motū: tum qz nõ ois sic acqrit vez ps post partē / tũ qz etiã illa q̃ sic acqrit magis vt sic acqrit vt q̃litas ꝙ vt ista nuncupatur. Qz aũt sic habeat intelligi / ⁊ non aliter sit verum: probo. qñ si quantitas ponat forma distincta a substantia in re extra: constat talẽ formam nũq̃ naturalr nouit fieri seu acqri nisi ei⁹ subiecto puta ista nisi ei⁹ subiecto puta ista nouiter acqsita. ergo si quantitas ipsa successiue acqrit seu ꝙ motũ / vel ps post ptẽ / mõ ꝓsikī ei⁹ istam qñ ponit ista acqretur. ¶ Cõsequẽtia est euidẽs. qz si substantia acqrit tota simul ⁊ ei⁹ quãtitas successiue / vel ps post ptẽ: ḡ nouã q̃litas siue q̃litatis pars fit naturaliꝰ ī subiecto ipsius / vel ī ista ipaz tpe pcedẽte. Sed hoc est falsũ: qz inter substantiam quãtitatis subiectũ ⁊ ei⁹ quãtitatẽ si ponatur ab ipa distingui / nulli⁹ durationis ordo naturalr põt poni. ḡ ois ponẽs quãtitatem esse formã accidentalẽ a ista realiter distinctam motũ terminantẽ habet etiaz ponere oēm substantiã ⁊ eius subiectũ terminũ esse mot⁹ / hoc est acquiri seu fieri sicut fit quantitas successiue / vez pars post partem. quare ⁊c. ¶ Ad tertiã qñ dicitur ꝙ quantitas non habet contrarium sicut habet qualitas / pcedo ꝙ non omnis quantitas habet contrariũ / cũ quantitas dicat de quocũq; partes vistantes habẽte: ⁊ ꝑ ꝓs de q̃litate ⁊ substãtia ī q̃ nõ ē ꝓtrarietas. quãtitas tñ q̃litatis ab ipsa indistincta hẽt ꝓtrariũ sicut ipa. Ad tertiã põt dici ꝙ nec quantitas qualitatis siue q̃litas vt quãta est alteri contraria. albedo enim est contraria migredini nõ vt quãta sed vt absolute accepta. Qd̃ apparet. qz si cẽt ꝯtia vt quanta puta vt ptes habẽs extensas: ꝑ ꝓs nõ cẽt ꝯtia eius ptib⁹ existentib⁹ inextẽsis. sed hoc est falsũ: qz albedo ⁊ migredo ⁊ sic de omnibus aliis contrariis vniformiter opponuntur coum ptibus inextẽsis existentibus vt extensis. ergo ⁊c. ¶ Et ideo qñ dicit ꝙ habens ꝓtrium differt a non habente non ē verũ: qz vnũ ⁊ idẽ sub vno mõ acceptum puta absolute potest habere contrarium: vt albedo absolute sumpta: non autẽ vt alio modo sumpta videlicet vt sic vispositas habens partes: modo quo dicitur esse quanta. ⁊ hoc est verum maxime si ly vt / vel ly inquantum teneatur reduplicatiue. ḡre ⁊c. ¶ Ad ārez qñ dicitur ꝙ generatio intensio remissio et augmentum sunt diuersa ⁊ per consequens diuersos habent terminos nego tam antecedens ꝙ consequẽtiam. generatio enim nõ est forma aliqua per se vna a forma substãtiali distincta: nec augmẽtũ a quãtitate / esto ꝙ ponatur forma distincta a substãtia ⁊ a qualitate. nec alteratio a qualitate. Subiectum enim alterari siue ad albius a minus albo mutari nõ est aliud ꝙ ipsum vnam partem albedinis siue gradum acqrere post alium. nec rem augeri aliud ꝙ vnam partem quãtitatis / si ponatur / post aliam acqrere successiue. nec formam in materia introduci seu generari est aliud ꝙ ipsã totã simul si l instãti introduci / introduci. Ad hoc autez ꝙ res aliqua acquiraꝰ hoc modo vel alio / vez vel tota simul vel vna pars post aliam successiue / non est necessaria aliqua forma media inter rẽ ipsam ⁊ eius causam effectuam. ⁊ ideo non intelligo formã esse generationis terminum: nec qualitatem augmenti: tanꝙ formarum diuersarum mediantiũ inter formas ipsas ꝓductas ⁊ ipsarum principium ꝓductiuũ. Propter quod per tales propositiones vulgatas qualitas est terminus alterationis / quantitas augmenti / substãtia ḡrationis / non debet intelligi aliud ꝙ q̃ subiectũ qualitate alteratur: quantitate augmentatur: materia ⁊ forma subiectue generatur. Cũ ergo quando dicitur ꝙ generatio augmentuz ⁊ alteratio distinguuntur si intelligatur ꝙ distinguãtur a terminis ⁊ ab eorum principiis / falsum est: quia nec generatio differt a generante ⁊ genito: nec alteratio ab alterante ⁊ alterato: nec augmentatio ab augmentante ⁊ augmentato. Si autẽ intelligatur ꝙ predicta differunt inter se / concedo consimiliter sicut substantia qualitas ⁊ quantitas ⁊ eorum principia productiua. generatio enim dicit formam substantialẽ ⁊ eius principium / ⁊ sic de aliis. Et quia forma substantialis ⁊ qualitas realiter distinguunt: per consequẽs etiam generatio et motus intensionis ⁊ remissionis et cuiuscunq; alterationis realiter distinguuntur: ⁊ per contrarium quia quantitas qualitatis est cum qualitate et substantie cũ substantia indistincta penitus in re extra. ideo non sic augmentum quod dicit quantitatem potest distingui a generatione ⁊ alteratione / sicut ista inter se realiter distinguuntur. ab vtroq; tñ distinguitur isto mõ / nõ ꝙ ipz augmẽtũ sit alicuiꝰ rei a ista ⁊ a q̃litate distincte sed qz vtrũq; horũ vez ista ⁊ qualitas põt dupliciter acquiri. Uno mõ sic ꝙ ptes earum acqsite sint indistãtes: mõ q̃ q̃litas q̃ imẽdiẽ acqritur. ⁊ sic res acqsite nõ dicit augeri

sed fieri absolute. Aliomō sic / q̄ ptes acquirunt distantes: ꝛ talis acq̄sitio siue forme substantialis siue accīntal dicit esse augmētū, ꝛ ideo alteratio ꝛ gnātio distinguunt. Talē absolute ꝛ simplr sicut substātia ꝛ accīs: q̄nūcūq; pñt ī idē coīcidere. augmētum aūt differt a q̄libz illoꝝ nō sic sed sicut res hñs ptes distātes: siue hoc modo acq̄sita a re vt absolute sūpta siue vt absolute acq̄sita. ꝛ tō augmētū semp ē cū gnatione vel cū alteratione: īz tā gnatio q̄ alteratio possit esse sine augmēto. q̄n hec forma q̄ acq̄rit q̄liscūq; sit acq̄rit cū distātia seu extēsione ptiū/ talis forme acq̄sitio dr augmētū: ꝛ gnatio si forma acq̄sita ē substantialis ꝛ alteratio si accīntalis tm differat. dr ei gnatio siue alteratio vt est acq̄sitio forme absolute. augmētum vero vt sic acq̄ritur. Si aūt acq̄rit cū indistantia ptiū/ talis acq̄sitio nullo mō dr augmentū. ¶ Scdo/ p̄cesso q̄ite vez q̄ p̄dicta tria ola inter se essent realiē distincta: ex hoc nō videt sequi q̄ns q̄d infert/ vez q̄ ea diuersi termini correspondeant necessario cui vnuꝝ ꝛ idē possit diuersis vnis acq̄ri. ḡre ꝛc. ¶ Ad q̄stū dicēdū est: q̄ qr nulla qualitas est obiectū sensus nisi ptes habeat extra ptes: ꝛ vt sic dr quantitas siue quanta: ideo dr quātitatē cē cōe obiectū sensus. quod non est aliud q̄ dicere nullam qualitatem alicuius sensus obiectū p̄pium posse ab ipso p̄cipi sine eius partiū extensione. ꝛ qr ei⁹ ptiū extensio est cōis obiecto cuiuscūq; sensus: ideo quātitas dicit cōe obiectū sensuum nec quantitas sit aliud q̄ ista extēsio ptiū q̄litatis. si enī quātitas q̄litatis esset a q̄litate forma alia realiter nulli⁹ sensus posset esse obiectū p̄pium nec cōe/ cū nulli⁹ p cipiat nisi tm̄ō q̄litatē. Et tō q̄n dicit q̄ obiectū cōe ol sēsui differt a q̄libet obiecto p̄pio/ p̄cedo q̄ differt nō vt vna forma singularis ab alia: sed vt cōmune a singulari. Color enī dr obiectū p̄pium visus: nō tm̄ vt absolute sumpt⁹ qr tunc ī extēsus esset naturaliter visibilis: qđ est falsum: nec vt ptes hñs extra ptes: qr tūc ois forma hñs sic ptes visibilis eēt visibil: qđ sīlē nō ē verū: ī vt color sic dispositus hñs ptes. est aūt oīm cōe ois q̄litas sensibilis p̄sīliter habens ptes dispositas. ꝛ tō quātitas in cōi sensibilē q̄litatis bñ pōt dici obiectū sensus cōe: sicut ꝛ ipsa qualitas sensibilis ab ipsa sua quātitate realiē indistincta: nō aūt quantitas alicui⁹ p̄pue sensibilē qualitatis. imo vt sic ē oīm p̄pium sensus/ vt q̄litas coloris visus ꝛc. Dis enī potētia p̄cipiēs rē vt ptes distātes hītem p̄cipit ei⁹ q̄litatē. ī visus sic p̄cipit colorē ꝛ dūbz ali⁹ sensus sibi debitā q̄litatē. ḡ ꝛc. ¶ Ad sextū dicēdū ē q̄ falsū ē q̄d accipit/ vez oba sensuū oīm esse quāta eadē nūero quātitate imo alia ꝛ alia: cū q̄libz sit q̄tū nullo sibi extrīseco addito sed seipso. Et sic p̄cedēdū ē q̄d infert: vez q̄ aliā quātitatez p̄cipit tact⁹ ꝛ aliā videt visus. Nec ex hoc sequit q̄n videns de quātitate sit certus: qr immo de ipsa ē cert⁹ p visū sicut de illa quā tangit p tactū. ꝛ qr accīntia ola ī eodē subiecto exīstūtia sūt eq̄lis extēsionis ꝛ quātitatis: ideo vel mēsurādo vel quōcūq; cert⁹ de q̄titate vni⁹ q̄litatis cert⁹ est de quātitate cuiuscūq; alteri⁹ ī illo sbo exīstio. ḡre ꝛc. ¶ Ad septimū dicēdū: q̄nisi res hēret ptes vnīsas extra se exīstes ꝛ distātes/ nūq̄ posset esse ī loco nec ī aliq̄ quāto circūscriptiue seu p̄mēsurative. Et qr res vt sic sūpta dr quātaꝛ pōt dici q̄ quātitas ē rō cuilibz essēdi isto mō ī loco. qđ nō ē aliud dicere q̄ rē ipsaꝝ circūscriptiue in loco existentē cē sic ī loco/ qr habet ptes distātes. hoc enī posito res potest esse ī loco hoc mō/ nō aūt illo remoto/ posito quocūq; alio. hoc aūt vez ptes distātes res extra se hēt formaliter nō aliq̄ alio a se formaliter mediāte. quare ꝛc. ¶ Ad duo vltima quibus arguitur q̄ est forma absoluta/ concedo. quia non est aliud q̄ ipsa substantia vel qualitas. ꝛ ideo bñ volo q̄ sit res absoluta: non tm̄ a substātia ꝛ a qualitate distincta mō aliq̄ in re extra. ¶ Et si arguas ꝓ hoc: qr ē alteri⁹ p̄dicamēti: Dico q̄ nō q̄cūq; differt p dicamētaliter differūt realiē/ cū null⁹ ī sper⁹ cuiuscūq; gnis ab extremis realiter sit distinct⁹. ¶ Ad alia p illo scdo mō ponētū quātitatē esse formā respectiuā. ¶ Ad primum dicēdū q̄ continuū ꝛ discretū nō sunt ab illis ve q̄b⁹ oīr distictū aliq̄d ī re extra. ¶ Ad scdm q̄n dr q̄ cē q̄litatis ī formaliter ad aliud: q̄ ad aliud intelligas formā aliquā a re eius tē quātitas/ distinctā nego. p̄cederē tm̄ si q̄ ad aliud intelligeres aliq̄d vt aliud p̄notās/ siue vt alteri coexistēs. hoc enī mō quātitas dicit plures partes talē exīstes. Et q̄n arguit q̄ p̄tinuum alicui est p̄tinuum/ p̄cedo: nō tm̄ aliq̄ inter ipm̄ ꝛ illud aliud mediante: sed formaliter semetipsis: sicut etiam distinctū seipso ab alio est distinctū. Et q̄n iterū arguit q̄ sublata p̄tinuitate tollit ratio p̄tinue quātitatis/ p̄cedo: nec cōtinuitas est aliud q̄ ipsa q̄titas: q̄ nō ē relatio vt supponis: īz forma aliqua absoluta puta substātia vel q̄litas. oīm enī forma relativa vel absoluta distincta a quibus p̄tinue quantitatis destructa ptes ipse constituere remanēt: cū nec p̄tinuens mediante a se distincto aliq̄ vt supponit rō: īz seipsis. quare ꝛc. Ad tertiū dicēdū est: q̄ nec spēs nūerorū a rebus numeratis/ nec ille spēs p̄tinue quantitatis puta dicubitū ꝛ silia sunt a reb⁹ mensuratis distinctū aliq̄d ī re extra. ḡre ꝛc. Ad quartum ꝛ q̄tū simul consistēter est dicendū. numer⁹ enī nō ē ī re extra: ꝛ ideo in nullo realiter fundat. res enī scipsis passiue nūeranē ꝛ actiue a nūerāte non aliquo mediante ī eis fundato ꝛ realiē exīste. ḡre ꝛc. ¶ Ad sextū de illa p̄positione ꝛ diuisione ofonis dicendū: q̄ nec p̄positio seu vnio est aliquid ī re extra distinctū a compositis seu vnitis/ nec diuisio a diuisis. quare ꝛc. ¶ Ad septimum de priori et posteriori in tpe p̄sīliter est dicēdū. q̄libz enī absolutum alio prius/ seipso est prius ꝛ aliud posteri⁹ nō mediātib⁹ fortis talib⁹ respectiuis ab extremis distincto. quare ꝛc. Ad octauū de motu/ negādū est similiē q̄ accipit/ vez motum esse talem formā respectiuā terminatā ad vbi vel ad formam aliā respectiuam. Ad alia q̄bus in speciali arguit de quātitate p̄nanēte. ¶ Ad p̄mū p̄cedo ordinē partium esse equalē quātitati: ītelligēdo per hutusmodi ordinem ipsas partes sic dispositas ꝛ ordinatas/ non autem aliquam formam ab eis distinctam: cū nulla tali mediante ordinētur seu extendantur formaliter/ sed seipsis ¶ Ad aliud quod additur/ q̄ impossibile est cōcipere cōtinuam quātitatem sine ordine partium/ concedo sine ordine partium hoc est sine ipsis partibus ordinatis ꝛ extensis formaliter semetipsis: non tamen sine ordine partiū: hoc est sine aliqua forma respectiua vel absoluta ab eis distincta. sine omni enī tali ordine quantitas p̄tinua potest esse: ꝛ per consequens intelligi: cum inter partes ipsius nulla forma sit necessaria nec etiaz possit poni de facto ab eis distincta/ cum omnes sint continue semetipsis. ¶ Ad secūdum / p̄cedo q̄ per solam diuisionem non corrumpitur forma absoluta necetiam aliqua respectiua in re extra: quia nihil corrumpitur: sed tantummodo vnum ab altero diuiditur. non enim magis per diuisionē oportet aliquid corrumpi q̄ per vnionem aliquid generari. sed per solam preexistentium diuisorum vnionem nihil nouum in re extra positiuum generatur seu p̄ducit ergo nec per solam vnitorum diuisionem aliquid corrumpitur extremis diuisionis per diuisionem remanētibus ī corruptis. ¶ Et quando dicitur q̄ sola diuisione corrumpitur quantitas continua: Dico q̄ falsum est. lumen enī diuiditur: sed non corrumpitur/ cum partes ipsius diuise quantitatis continue post diuisionez remaneant incorrupte. ¶ Ad tertium dicēdū: q̄ agens artificiale nō introducit nec corūpit vt accipis formā aliquā p se vnā positiuam absolutam nec ēt respectiuā. non enī facit nec facere pōt nisi aliq̄ p̄iuncta diuidere: ꝛ alia diuisa p̄iungere īz nec ad diuisionē vnitoꝝ post diuisionē p̄manētiuz sicut

manēt illa q̄ agēs artificiale vluidit / sed aliqui forme in re extra corruptionē nec ad cōfectionē seu vnionē pertinētiū vtilium alicuius generatio seu ꝓductio. quare ꝛc. ¶ Ad alia dicit ꝓbatur q quātitas fluitet in sba ꝛ in q̄litate nō econuerso: ¶ Ad primū qñ dr q accīs ignobilio nō pōt eē sine ꝓfectionis / si ponat sextū vltra cōtinuā quātitas forma media inter sbm ꝛ q̄litatē / oportet istā negare dicēdo q tm ē vna ve sbo vltimate nōdū ve immediate: vel dicere q quantitas est nobilior q̄litate. Tenēdo aūt tertiam opinionē mihi ꝓbabiliorē / rō nō concludit: qz in minori fallitur accipitur: nec q̄litas est in quātitate sz in sba nec quātitas ē ꝓfectior qualitate / imo aliq̄ ē ipa ꝓfectior: vt quātitas sbe eiꝰ sbm / ꝛ alia realiter idē vt quātitas ꝓpria sua. q̄re ꝛc. ¶ Ad scām pz q idē. falsū ē etiā qñ dicit q qualitas est prior ꝓpando ipsā q̄litatē ad suā quātitatem. taliter enī nec prior nec posterior pōt dici: cū sit realiter idē sibi: qz tm nō oē susceptiuū q̄litatis habet ptes extra ptes: nec ꝙ ꝑs est quātum nō q̄litas vt esse prior qz cōtor quātitate / hoc est re habēte ptes extra ptes. nō aūt est prior quantitate tanq̄ aliq̄ accidente inter q̄litatē ꝛ substantiā mediāte. q̄re ꝛc. ¶ Et hec de. 1.

Quantum ad ſecundum ꝛ apparet exp̄ ce. Sentibus qđ dicendum. Ad maiorē tamen euidētiā pono tm̄ quatuor conclusiones. ¶ Prīa est: q ponēdo quātitatē eē formā in re extra distinctā a sba ꝛ a q̄litate / oportet dicere panis quātitatē i sacramēto eucharistie remanere. ¶ Hec apparet. qz oē accidēs panis qñ primus erat in panis sba subiective / manet i sacramēto. nihil enī i ista cōuersione desinit esse nisi sba panis tm̄. ꝙ si eiꝰ quātitas ꝑfuit i substātia panis vt accīs absolutū vel respectiū in sbo / oportet ipam ꝓcedere manere i isto eucharistie sacramēto. ¶ Ex hoc ꝓcludo corollarie: q ponentes quantitatē esse formā respectiuā distinctā realiter ab extremis habent cōcedere vt videt nō tm̄ deo eē possibile respectiuz facere sine aliquo absoluto: imo sic esse de facto i eucharistie sacramēto: cū tm̄ ipsi dicāt hoc impossibile esse deo / vez respectiuz seperare realiter ab extremis. ¶ Hoc apparet. qm̄ vt dicāt quantitas panis non est nisi ordo primū panis in totū: q ordo est q̄dā forma relatiua distincta realiter ab oibus partibꝰ panis. sed ꝓstat q in isto sacramēto nō ſmanet aliq̄ ps panis / cū tota panis sba desinat esse: aut ꝙ ordo hmōi simiter desinit esse / aut non. Si sic: ꝙ non oē accidens panis manet in hoc sacramēto eucharistie: qđ ē falsū. Si nō desinit: ꝙ manet forma respectiua virtute totius sine aliquo extremoꝝ / cū extrema huius ordinis sint scām ipsos partes panis / quarū nulla ibi remanet. ergo necessario oportet eos ꝓcedere: aut q aliq̄s accidens panis ab ipo realiter distinctū desinit esse cum eo aut q forma respectiua hic existit sine aliquo extremoꝝ. ¶ Secunda conclusio est: q si quātitas panis ponat fieri absoluta medians inter substantiā ꝛ ipsū sensibilē q̄litatem / sola ipsa quātitas est i hoc sacramēto sepata ab oi sbo: sola aūt alia accidētia sunt in aliq̄ sbo. si autem ponat forma respectiua / tūc ipsa q̄ sola alia accidētia sūt sine oi subiecto. ¶ Hec apparet. qñ si quātitas est forma absoluta mediās inter substantiā ꝛ oēm sensibilē qualitatē ipsa est immediate subiectiue exīs in sba ꝛ subsistens cui libet sensibili q̄litati: ꝛ ita sola q̄litas panis sensibilis est subiectiue in ipsa i nullo subiecto exīte: qz a substātia separata. Si aūt ponat forma respectiua / hoc nō potest poni: cū forma absoluta aliqua nō fundet in tali forma aliq̄ respectiua subiectiue. q̄re ꝛc. ¶ Tertia ꝓclusio ē: q ponēdo quātitatē a re cuiꝰ ē / eē realiter indistinctā / nulla panis quātitas potest poni i isto eucharistie sacramēto. ¶ Hec apꝑet. qz destructo aliq̄ nō pōt manere qđ ē ab ipso realiter distincti. sed in hoc sacramēto sba panis nō manet: ſz desinit esse: ergo nec quātitas potest manere / cū sit a sba indistincta. ¶ Sed ꝓra: qz quātitas potest destrui manēte sba. ergo ꝛ econuerso. ¶ Respōdeo q quantitatē destrui manente substantia / nō est aliqđ destrui manente alio / cū quantitas non sit aliqđ a sba distinctum sed ē partes sbe primus distantes fieri indistantes. hoc autem potest fieri nullo corruptoꝝ: sicut indistantes phī extendi nullo ꝓducto. Et qz quantitas dicit substātiā nō absolute sed vt sic partes habētē dispositas ꝛ distantes: ideo pōt ꝓcedi quātitatem posse destrui manente substantia dicto modo: nō aūt econuerso: qz impossibile est substantiā habere partes distantes nisi sic simplr: ſz econuerso possit esse simplr nō distantibꝰ eius partibꝰ nec extensio. q̄re ꝛc. ¶ Quarta ꝛ vltima ꝓclusio est: q tenendo ꝓdictā opinionē tertiā de quantitate / oportet dicere oē accidens eucharistie esse separatū per se ab oi subiecto. ¶ Hec apparet. qz nullū pōt poni hic accīs hoc supposito nisi qualitas sēsibilis puta color / sapor ꝛ / odor / ꝛ qualitas tangibilis panis ꝛ vini. sed ꝓstat q nullū horꝝ est in alio subi ective / nec ola in aliquo alio / cuiꝰ nullū aliud qđ ipsoꝝ possit esse subiectū ponatur in isto eucharistie sacramento. ꝙ ꝛc. ¶ Nec hoc vez ponere ola panis ꝛ vini accīta hic sine oi subiecto existere per seipsa est aliqđ inconueniēs / sed magis ratio nabile ꝛ consonū dictis sanctorum olim ꝛ doctoꝝ vz de eucharistie sacramento loquentiuz / cū officiēs ola accidētia ab omni subiecto supponāt ꝛ dicāt existere separata: nec vnq̄ aliquis ipsoꝝ distinguit de accidentibus hic existentibꝰ / vocēdo q aliq̄ sūt i subiecto vt q̄litates i quātitate ꝛcet alia vt quātitatis sine subiecto / qz a substantia separata. q̄re ꝛc. ¶ Sic ad q̄stionē. ¶ Ad rōnez i principio dicēdum ē q quātitas dicit accīs large vocando accīs nō rem aliquā a substantia differētē / ipsiq̄ realiter inherentem sed oē illud qđ potest de aliq̄ verificari de nouo ꝛ falsificatiā q̄ dominium posset ꝓcedi accīs siue accidere deo qz nouiter ꝛ accidētaliter verificatū de ipso. Cōsistēte in ꝓposito: qz q̄litas ꝑtet substātiā nō absolute: ſz taliter q ipa manēte eadē nullo positiue sibi addito nec substracto pōt nūc dici quantā nunc maior: nunc minor: nūc nō quanta ei⁹ ꝑtibus non distantibus seu extensis ꝛc.

SExto quęro: vtrum accidētia a subiecto separata in eucharistia possint agere ad eadē ad q̄ poterant antea subiecto conīcta. ¶ Et videt q sic. qz qđ est tale sm̄ scip sum / remanet tale a q̄cūq; a se existēte realr separū. ſz accidens q̄libz actiuū ꝛ passiuū est actiuū ꝛ passiuū realr per seipm̄. calor enī non est actiuꝰ nec passiuꝰ ꝓpter subiectum sed formaliter ꝓpter seipm̄. ergo q̄libet est eiusdem actiuū ꝛ ab eoꝝ passiuū vt a sbo separū / sicut sbo connexū. ¶ Cōtra. qz qđ est tale p aliqđ sibi ꝓiectū / nō manet tale ab ipso separatū. ſz accīs est actiuū seu ꝓductiuz sbe in virtute ipsiꝰ sbe in q̄ subiective existit: cū nec virtute ꝓpria possit agere ad ipā substātiā quā attingit / qz ē ſp fectiꝰ ea. ꝙ ꝛc. ¶ Rñsio. vbi sic ꝓcedā. Primo enī excludā vnū modū dicendi aliquoꝝ. Secō dicā aliē ad q̄stū.

Quantum ad primum: vbi est excludē dus vnꝰ modus dicēdi: est sciēdū q scām aliquos accīs coniunctū subiecto nullā habet actionē i qua nō ꝓcurrat ipsuz subiectū effective ꝛ puncipaliter: accidens aūt tm̄ vt sit subiecti instrumentū: ꝛ per consequens minꝰ puncipaliter. Ex quo si verum esset / posset inferri q nullum accidens separatum potest aliquid per seipsum. impossibile enim est agens minus puncipale et instrumentale posse in effectum puncipalis agentis tm̄mō ꝙ seipm̄. ꝙ si subiectū accidētis ponit esse puncipale actiuū puncꝛ

pale actiuū pricipiū cuiuscūq; effect⁹ possibile recipi spōs sibile ē accns posse ī aliquē effectū nisi mō p se ipm̄ntē p ꝓns vt albo sepatū. Assūptū aūt vez q; sbm fit pncipale agens respectu cuiuscunq; actionis accidentis sibi cōiuncti/ꝓbat. qz illud ē pncipale agēs cui pricipalr attribuit actio. sed actio cuiuscūq; accidētis subiecto cōiuncti pncipalr attribuit sbo. nō esn vt q; calor calefaciat/sz ignis. ℔ ꝛc. ¶ Scōo. qz actiones sunt suppositoꝝ sz rōne suppositi nō hz accidēs aliqō/sz sbm. ℔ ꝛc. ¶ Tertio. qz qō nō hz eē ī virtute ꝓpria sz alteri⁹: nec agit ī virtute ꝓpria sed alteri⁹. sz accidēs nō hz eē nisi ī ☞ tute sbe ergo ꝛc. ¶ Sz ista opinio deficit tā in ante supposito q; ī ꝓnte illato. Unde pīo arguit ꝛtra suppositū ans: qō est accidēs pīctū nō posse ī aliquē effectū p se ipm̄ nisi sbo secū pncipalr ꝙcurrēte. hoc sic. accidēs ī sbo violent⁹ exns nō ē actiu⁹ accidēte ī sbo nō violēter sed naturalr exīte. sed accidēs ī sbo violenter exns vt calor in aqua est calefactionis seu caloris pricipiū totale ꝓductiuū. ℔ nō min⁹ hoc poterit ipsi ꝙpetere in igne inq; ē naturalr non violent. ied oē accidēs pīctū sbo ē in ipso altero hoꝝ duoꝝ modoꝝ: vez naturalr vel violent. ℔ qcūq; modo fit in eo pōt esse totale actiuum pricipiū p se ipm̄. ¶ Dicit ꝓbat pīo. qz nulla forma naturalis agit: nec aliqua res qcūq; ad aliqd sue nature nō ꝓuenīēs sed repugnās. sed calor nō ꝓuenit sed magis repugnat nature aque. ea lefactio ēt est ꝛtraria ei⁹ actioni vez infrigidatiōi. ℔ ꝛc. ¶ Scōo. qz nulla vna forma ē pricipiū actionū ꝛtrariarū seu formarū circa idē passū. sz forma sbalis aque ē pricipiū infrigidationis. ℔ nō calefactiōis. ℔ calefactio q; ē ab oī calida/ est a calore ipso in aqua subiective exīte/vt a tali pricipio ꝓductiuo. ℔ꝛc. ¶ Cōfirmat. qz nulla forma agit simul per se ad ꝛtrarias actiones. sed aqua calida actu calefaciens simul agit ad corruptionem caliditatis ꝛ ad ℊnationē frigiditatis. ¶ Ꝺ ex hoc ꝓbat. qz si bi remisse statiz redit ad suā pīstinā frigiditatē ḋcūq; a se distincto pricipio actiuo exterīseco circūscripto. hoc aūt eē nō posset nisi ipsa ad corruptionē caliditatis in se exīstis ageret effective. ℔ ꝛc. ¶ Preterea tertio. qz illa forma q; habet cādem penit⁹ actionē in ḋbuscunq; sbis ponat est talis cuiusdē actionis totale pncipiū effectiuum: qz nec ad illā ꝙcurrit effective aliq; mō sbm. ¶ Ꝺ ex hoc arguit qz cum subiecta talis forme specifice sint distincta: per ꝓns si ipsa ad actionē illi⁹ ꝙcurrerēt vt pricipalis agēs nō sp vna actio sz alia ꝛ alia secūm spēm seqrēt. sed calor ꝛ qōcūq; aliud accns actiuū hēt cūdē effectū i ḋbuscūq; sbis ponat. ergo ꝛc. ¶ Preterea. qz cū oīs actio denoiet magis a pricipali q; ab instrumētali agēte. si cuiuscūq; actionis accidentis ꝛ ipsi⁹ ꝓducti accidētis ꝑ ꝓns sbm cēt pncipiū pncipale actiuū: sic nullū accidēs vnivoce ꝓduceret sed tm̄ equoce/qō ē falsū. ℔ ꝛc. ¶ Cōsequentia ē cuidā. qz oē illud dicitur ꝓduci equoce: cui⁹ pricipalis cā sequēs effectiua est a ꝓducto ipso alteri⁹ rōnis. sz ꝓstat sbm ab oī actione eē alteri⁹ rōnis. ℔ ꝛc. ¶ Scōa opinio supradicta deficit ī ꝓnte illato: quod sequit ꝛ infert ex ante ꝓducto/vez q; accidēntia in sacramēto eucharistie sepata a sbo nō pōt habere aliquā ī quā pu⁹ poterant actionē. Constat cīm ad sensum ipsa eadē facere q; cōtucta sbo antea faciebant. ita enim immutāt sensū/ delectāt vocīsuz ꝛ sic de aliis olb⁹ q; eis ātea ꝙpetebāt. ℔ꝛc. ¶ Hec ve-ꝛ

Quātū ad secundum: pono septem cōclusiōes. ¶ Prima ē q; accidēs pīcta sbo suo nakali vt calor ī igne vel frigiditas ī aq̄/ ī ꝓfectione effectū pīt eis ꝓiuncta ☞ ab eis sepata. ¶ Hec probatur. qm̄ effectus intensibilis tanto est perfectior quanto ad ipsum cōcurrunt insimul plura pricipia productiua. ¶ Hoc apparet exēplo/ ꝛ etiā ratione. Exēplo ꝑ pīo de lumine ī medio ꝓducto: qō tūto ē ceteris paribus ḡfect⁹ ꝛ intēsius quāto plā luminaria concurrūt ad tōm̄ insimul ꝓducēdum Ratione etiā secōo ꝓbat. qm̄ qōlibet pricipiū ꝓductiuuz ꝙcurrens ad intensibilem effectū aliquē ꝓducēdū/ attingit aliquem eius gradū. non cīm qōlibet attingit totum ergo quanto sunt plā pncipia ꝓductiua tāto attingit plures gradus effectus ꝓducti. sed cū intensio (vt nunc suppono) fiat per gradus seu idiuidua fonte untē sibilis eiusdem rōnis: ℔ ꝓns quanto sunt in effectu aliquo plures gradus tanto effect⁹ ille est perfectior intensiue. ℔ ꝛc. Sz subiectū naturale accidētis vt ignis caloris ꝛ aque frigiditatis est talis accidentis pncipium virtualiter contentiuum ꝛ causaliter productiuum: ergo in perfectiorem effectum talem potest accidens ipsum insimul cū subiecto/ ☞ accidens per se tm̄ a subiecto separatum. ¶ Maior ꝓbat exēplo primo de aqua calida ad frigiditatem pristinā redeūte ḋcūq; agēte alio extrīseco circūscripto. hoc aūt eēt impossibile nisi aqua ipsa esset ℙ suā formaz substātialem caliditatis ī ea existētis causaliter corruptiua ꝛ frigiditatis cāliter ꝓductiua. oportz cīm ī ipsa frigiditatez amissam ab aliquo recuperāri ꝛ caliditatez in ipsa actualiter existētē effective corrumpi. sed hoc non fit ab aliquo agente extrinseco: cum omni tali circūscripto talia eueniunt/vez sue caliditatis habite corruptio ꝛ frigiditatis noue generatio. Ꝺē esset in igne violenter per diuinam potentiā infrigidato. ꝓsimili cīm modo talis ipso frigiditas corrūpetur et noua caliditas in eo ℊnaret/ḋcunq; ab ipso igne actiuo pricipio distincto circūscripto. ℔ hoc nō posset eē ab alio ☞ ab ipso. ℔ꝛc. ¶ Secundo ꝓbatur idē a posteriori. videm⁹ cīm substantiam sui motiuam esse ad locū sibi debitū vt ignez sursuz aquā ꝛ terrā deorsum. sed magis videtur ponenda vt accidentis quodammō sibi intrinseci ꝛ nunq; ab ipsa separabilis naturaliter actiuum pncipium ☞ motiuum ad aliquem extrīsecum sibi debitū locū. ergo ꝛc. ¶ Secunda ꝓclusio est: q; subiectuz sine accidente puta ignis sine caliditate vel aqua sine frigiditate in perfectiorem untē siue potest effectum ☞ econuerso accidens sine subiecto. ¶ Hec potest ꝓbari sic. qm̄ quanto causa continens virtualiter aliquem effectum est perfectior tanto potest in perfectiorem effectum. sed subiectū puta ignis vel aqua et sic de quocunq; alio respectu sui accidētis naturalis qō sibi determinat est talis accidentis virtualiter contētiuum ꝛ in se causaliter productiuum ꝛ est perfectius in seipso huiusmodi accidente. ergo in perfectiorem et intensiorem calorem potest ignis per se sine calore ☞ calor tantummodo sine igne. ꝛ sic de aqua respectu frigiditatis ꝛ de quocunq; alio subiecto respectu sui naturalis habet debiti accidentis. ¶ Confirmatur. quia causa equiuoca alicui⁹ effectus perfectior est ☞ vniuoca respectu eiusdem effectus. sed subiectum est causa equiuoca accidentis. accns aūt puta calor respectu caloris est eē vniuoca ꝛ frigiditas frigiditatis. ergo ꝛc. ¶ Ex hac conclusione sequitur corollarie: q; remota ab igne omni caliditate ꝛ forma cōtraria in ipso non existente fortius ignis ꝛ magis calefaceret sine calore aliquo mediante secum agente omne calefactibile sibi presens ☞ posset calefacere calor suus ab eo separatus tantūmodo sine ipso. ¶ Hoc apparet. quoniam ītēsius caloris ꝓductiuū ē amplius calefactiuum. sed ignis est intensius caloris in quocūq; calefactibili ꝓductiuus/ ☞ aliquis calor ei⁹/ vt probatū est. ergo ꝛc. ¶ Hec valet si insistatur primo de aqua que nō potest infrigidare frigiditate ab ipsa amota. quia hoc ē propter formam contrariam in ipsa existētē puta caloris hoc ad tēp⁹ impedientem/ quam aqua nō pōt a se expellere in istāti. sed si ab ipsa frigiditas esset amota sine forma ℨ ipsa puta caliditate apposita / posset vtiq; infrigidare

qđcūq; infrigidabile sibi presens. Q̄ō ꝓbat. qm̄ constat aquam esse productiuam sue frigiditatis ⁊ ignem calidi tatis ⁊ sic de alijs subiectis omnib⁹ respectu suorum naturalium ⁊ propriorum accidentium. sed non videtur q̄ subiectum aliquod talium sit actiuum tantummodo in seipsum: sed in quodcūq; passum aliud sibi propinquū cuius dē accidentis materialiter receptiuū. ergo ꝛc. ¶ Hec videtur etiaz si secundo instetur. quia omne calor videtur eē productiuus caloris eque intensi sibi ⁊ sic de quocunq; alio accidēte principio vniuoco productiuo. ⅋ calor i igne existens subiectiue est supremus in quem pōt ignis ipse effectiue. ergo equalez potest ipse ꝓducere calorē. Et cōsimiliter de frigiditate aque potest argui ⁊ de omni alio accidente subiecti alterius cuiuscunq;. qm̄ assumptum non est forte verum/vez q̄ omne actiuum principiū vniuocum sit ꝓductiuū effectus sibi intensiue equalis. sed tm̄ hoc est verum de actiuo principio/qđ non potest intendi formaliter nec remitti. ⁊ ideo ⅋ calor simil cū igne possit in calorem sibi equalem non tm̄ calor ipse tm̄ nō per seipsum. quare ꝛc. ¶ Tertia conclusio est: q̄ subiectum simil cum accidente vt ignis cum calore videt esse ꝓductiuum perfectionis accidentis ⁊ intensionis puta caloris ꝯ tm̄ modo per seipsum. ¶ Hec probat. quoniaz vt prius est argutum/quāto ad aliquem effectum intensibilē concurrūt insimul plures cause/tanto possunt effectum ī̄n ꝓducere in grādu perfectiori. sed calor ignis ⁊ eius forma substantialis sunt duo distincta: quorum vtrunq; continet virtualiter calorem. ergo in ꝑfectiorem pōt ambo simul ꝯ ipsorum alterū per se tm̄. ¶ Sed ꝓtra hoc arguit. qm̄ ignis non potest ꝓducere calorem intensiorem in aliquo subiecto a se distincto / calore illo quem ꝓduxit cālit ī se ipso. sed ad ꝓductionem caloris in seipso subiectiue recepti non concurrit calor sed tm̄ sua forma substātialis. nō ei ꝓduxit in se calorem alio calore mediante. ad ꝓductionem aūt caloris in alio subiecto a se puta in aqua/cōcurrit tam forma substātialis ignis ꝯ etiā accidētalis. ergo non est vera ꝯclusio supradicta: videns subiectum tasimil cum accidente posse in ꝑfectiorem effectum ꝯ tm̄modo per seipm. ¶ Ad hoc posset dupliciter respōderi. Uno mō dicendo q̄ forma substantialis ignis nō est ꝓductiua caloris nec aliquod aliud subiectum sui naturalis ⁊ ꝓpriꝰ accidentis nisi tm̄modo in seipso. ⁊ ideo licet calor sit effectiue in igne ab igne: non tm̄ in aqua sed ab ignis calore: quia ignis est actiuior ⁊ perfectior ꝯ sit calor. ideo ꝑfectiorem potest in se producere et ꝓducit calorem ꝯ suus calor possit ꝓducere in aqua ⁊ etiam ī aliquo alio subiecto. quare ꝛc. ¶ Et si contra hoc arguatur. quia omne calefactiuum principium est cuiuscūq; rei calefactibilis calefactiuum: Hoc negaretur vocando calefactiuum caloris ꝓductiuum. non em̄ omne caloris principium ꝓductiuum est ꝓductiuum ipsius in quocūq; subiecto eius receptiuo. sicut nec omne principium ꝓductiuū visionis est ꝓductiuum eius in quocunq; receptiuo sed tm̄modo in seipso. nec em̄ alia vel potentia visiua potest visionis vel alicuius alterius sensationis actū ꝓducere nisi tm̄modo in seipsa: ⁊ sicut est aliquod agens sibi determinās pro passo suę actionis receptiuo tm̄modo semetipsum vt est dictum/ita etiam est vere aliud qđ econuerso determinat sibi ꝓ passo aliud a seipso/ita q̄ est actiuum non in se vt i subiecto/sed tm̄ i alio a seipso: sicut calor ignis vel frigiditas aque. nec em̄ calor est caloris ꝓductiuus ī igne nec frigiditas frigiditatis in aqua ⅋ in alio. Et ita econtrario diceretur q̄ ignis non est ꝓductiuus caloris nisi tm̄modo in seipso. Sed q̄ hoc forte mīris irrōnabile videtur. ideo secūdo potest dici aliter. ¶ Ad cuius euidentiam est sciendū: q̄ cum actus actiuoꝝ sint in patiēte ordinati: quāto subiectū alicuius forme receptiuum est ad ipsam magis dispositū tanto potest illam recipere secūm perfectiorem gradum: tūc diceret q̄ ⅋ ignis simul cum calore possent quantuz est ex se in ꝑfectiorem calorem ꝯ sit calor ignis a solo igne ꝓductus/si haberēt passum cū dispositum ⁊ propinquū ad huiusmodi calorez sicut fuit ignis respectu ipsius a seipso ꝓducti caloris. non tamē possunt: quia nec tale subiectum receptiuum caloris habere pōt sic dispositum ⁊ ꝓpinquuz. Et si dicas q̄ imo possunt hēre: ꝓcedendū videt q̄ in quocunq; tali ꝑfectiore ⁊ intēsiori potest calor ab igne calido introduci ꝯ sit calor ignis. ¶ Quarta conclusio est: q̄ accidens in subiecto violenter existens vt calor in aqua vel frigiditas i igne potest agere immo de facto agit in passum sibi presens subiecto sibi nihil coagente. ¶ Hec apparet primo quātum ad primam partem: videlicez q̄ tale accidens in subiecto tali existens agat/ad sensum de aqua calefacta: ⁊ idē de igne per diuinam potēnā frigefacto. Q̄z aūt subiectum non coagat tali accidenti in ipso violenter existēti in actione tali/ꝓbatur ex ꝓdictis. qm̄ nihil pōt coagere alicui sicut nec per se agere ad aliquem effectum in ipso virtualiter non contentum. omne em̄ agens ad aliqđ vel coagens est illud aliquo modo virtualiter continēs. sed subiectum nullo modo continet virtualiter accidens in ipso violenter existens: nec illud ad quod ipm̄ agit vt superius est ꝓbatum. nullū em̄ subiectum cōtinet virtualiter aliqđ qđ ē sue nature destructiuū seu vtile ad hoc. ergo ꝛc. ¶ Quinta cōclusio est: q̄ accidens in subiecto naturaliter existens nō agit ad aliquem effectum ad quem non concurrat effective eius subiectum. ¶ Hec apparet qm̄ tale accidēs sicut nec aliqđ aliud creatum agēs nō potest agere nisi in passum sibi approximatum ⁊ presens sed cum sit subiecto inexistēs ⁊ simul cū ipso: ꝺequid est ipsi primum ⁊ subiecto. ¶ Ex hoc tūc pōt argui sic. quā docunq; aliqua duo coniuncta sunt effectus eiusdē rōnis principia productiua/non potest vnum eorum in passum sibi ⁊ alteri eque proximum agere: ꝺn ⁊ alterum secum agat. ¶ Hoc apꝑet. q̄ q̄ agens naturale quale est vtrū q̄ eorum/non agat seu producat possibilem sibi effectum in passum dispositus sibi presens/hoc est impossibile per naturam. eque em̄ est impossibile naturaliter loquendo ignē nō agere passe habito sicut ipsum agere passo amoto. sed subiectum puta ignis et eius accidens naturale videlicet calor sunt duo principia eiusdem effectus puta caloris eiusdem rationis virtualiter contentiua: ⁊ q̄ simul existentia / oē passum caloris receptiuum/qđ est presens seu primum vni/⁊ alteri. non enim potest aliqđ approximari igni in subiecto existenti quin approximet subiecto/⁊ econuerso. ergo tale accidens naturale in subiecto non agit de facto ad aliqđ ꝺho eius ad idem nō coagente. Et hoc est intelligendum suppositō q̄ subiectū ipsum sit talis accidentis vt ignis caloris/principium productiuum non tm̄ in seipso sed etiam in quocunq; alio sibi proximo receptiuo. Alias si dicatur q̄ subiectum tm̄ est actiuum talis accidentis in seipso non in aliquo alio ⁊ accidens econuerso puta calor ignis est actiuus caloris non in suo subiecto sed in alio: tunc cōclusio supradicta non continet veritatem. ¶ Sexta conclusio est: q̄ accidens in subiecto suo naturaliter existēs vt calor i igne licet simul cum subiecto ad eundem effectum agens/nō tamen magis agit per subiectum ꝯ subiectum per ipm̄ sed quodlibet agit causaliter per seipsum. ¶ Hoc apparet qm̄ quando aliqua plura essentialiter distincta sic continent virtualiter effectum eiusdem rationis q̄ quodlibet illorum posset in illum: ⅋ non ita ꝑfectum ab alio separatum: si ambo sint simul agentia ad eundem effectum/neutrum agit per alterū/sed quodcunq; per seipsum. ¶ Hoc apparet in exemplo de illis de quibus minus videtur

puta de pluribus cõcurrentibus ad aliquē effectum: vt ad nauis tractū: quox nullus posset in hoc fine alio p se ipm̃ et tñ nullus agit seu mouet pondus huiusmodi per aliud sed quilibet p seipm̃. sed subiectum puta ignis est per se actiuū caloris cū ꝓducat ipm̃ in se sicut aqua frigiditatem nullo secū alio cõcausante. ipm̃ etiā hmõi accñs naturale/vt calor ignis vel frigiditas aque/est p se fine subiecto ꝓductiuū effectus eiusdē rationis: vt patet de caliditate in aqua existente calefactēte/et caloriem p phis producente/et de frigiditate in igne p diuinam potentiā existente cõsimiliter infrigidante. ergo ꝛc. ¶ Septima cõclusio que sequitur ex ꝓcedenti est: q accñs existens naturaliter i subiecto posset agere subiecto secū nō agēte deo hoc impedītē. ¶ Hec appet. qm̃ constat primam causam posse omnē secunde cause suspēdere actionē: vt patet de igne trium puerorū ipsos in aliquo nō ledente et de ferro igne candente beatū Franciscū etiā nō calefaciēte nec in aliquo alterāte/et de aliis sanctis multis ¶ Ex hoc potest tūc sic ad ꝓpositū argui. deus pōt ipedire aliquam causam secūdam ne ad effectum sibi debitū agat/nulla alia impeditaab ipa realiter distincta. sed subiectū et suum accidens vt ignis et calor sunt due cause realiter distincte effectus eiusdē rationis virtualiter contentiue. ergo vna non impedita potest alia impediri. sed omnis causa secunda nō impedita nec a prima phibita potest in effectum sibi debitū habēs passum dispositum. ergo subiecto puta igne nō agente aliquid qa a deo prohibito in passum aliquod sibi ꝑsens/ eius accñs vez calor nō impedit⁹ posset agere: imo necessario ageret/nec posset nō agere circa passum sibi ꝓpinquū ad calorem. vt etiam ecōuerso calore ipo per diuinā potentiā impedito seu phibito posset ignis calorē introducere in passum dispositū sibi ꝓprie: supposito q sit ipsius non tñ in se ipo introductiuū sed etiā in quocūq; alio extrinseco receptiuo. ¶ Ex ꝓdictis oibus sequitur corollarie. Primo: q omne accñs a subiecto separatū est eiusdē et in idē passum actiuū ꝓncipium sicut erat prius subiecto coniūctum. ¶ Secūdo: q oino accñtia panis et vini existentia in eucharistie sacrāmēto idem agere possunt/et de facto agūt qō poterāt prius quādo erāt i panis substātia subiectiue. ¶ Primū ꝓbatur. qm̃ qlibēcūq; ad aliquē effectū cōcurrāt plura realiter distincta principia ꝓductiua/ sic q qlibet ipsox attingit aliquē gradum illius effectus nō in virtute alterius sed tñmodo p seipm̃: qlibet illox ab alio separatū potest p se in illum effectū scōm illū gradum in quē poterat vt alteri coniūctū principio ꝓductiuo. ¶ Hoc apparet. primo exēplo de pluribus luminaribus idem medium illuminantibus: quox qlibet ab alio separatū est in medio luminis ꝓductiuū scōm illud gradū ad quē prius poterat agere cōiūctū alteri luminari. ¶ Secundo appet etiaz rōne. qm̃ qō est ꝓductiuū talis effectus et tāti gradus secūdū se/est ꝓductiuū ꝓsimiliter vt scōm se siue p se sumptū siue vt alteri copulatum. qō em̃ nō potest sine aliquo alio in aliquid/nō est p se illius virtualiter contentiuū. sed accñs et subiectū puta calor et ignis sunt duo calores principia distincta realiter ꝓductiua: quorū quodlibet ꝯcurrens simul cū alio ad calorē huiusmodi ꝓducēdū attingit effectue p seipm̃ caloris aliquē certum gradū cuius est p seipm̃ virtualiter cōtentiuū. ¶ Hoc appet. qa (vt dictū est) et subiectū est causa caloris ꝓductiua in se fine caloris: et ecōuerso calor est p ductiuus caloris fine subiecto/vt appet de frigore in aq̃ calefacta. ergo ꝛc. ¶ Sed forte ꝓtra rōnē ꝓdictā istetur de pluribus nauē trahēntibus: quox quilibet aliquid p se ad tractum huiusmodi opatur: in qō tñ nō potest sine alio secum pariter cōcurrēte. Hoc nō valet/nec est ad propositū. qm̃ q tale pondus mouens cū alio nō possit ipsum mouere/nec eius aliquid p seipm̃: hoc est qa illud qō vnus agit in tali motu nō potest mobili indiuiso mente separari ab alio qō alius agit secū. sed in ꝓposito est oppositū. qm̃ forma intensibilis potest ꝓduci intensior et remissior. et ideo pluribus ad ipsam intensam agentibus quilibet ad aliquē eius gradū a gradu alterius separabilē/pōt postea qōz fine alio agere ad tātū gradū illius formei in quo forma potest ꝓduci alio gradu alteri agenti si concurrisset possibili circūscripto. quare ꝛc. ¶ Secūz corollariū patet. cuidēter enī sequit ex ꝓmisso. ¶ Sed tunc est dubiū: quox huiusmodi accidētia panis et vini vt coniuncta substantijs sunt actiua ex quo possunt in eadē separata. ¶ Ad hoc potest dici: q hic in isto eucharistie sacramento manent q̃tuor accidētia: quorū vnū est actiuum actione vnuoca: alia aūt ola tria equiuocatione. ¶ Hoc apparet. hic em̃ est qualitas tangibilis panis et vini/sapor/odor/et color. sed prima est ꝓductiua forme eiusdē rationis. caliditas em̃ vel frigiditas panis et vini et cuiuscunq; alterius sunt forme ꝓductiue formarū eiusdē rationis. calor em̃ calefacit et frigus infrigidat. sapor aūt nō est ꝓductiu⁹ saporis nec odor odoris/nec color coloris. sed qlibet talium est in medio et forte etiā in sensus organo speciei causaliter ꝓductiuū. qō etiā cōuenit cuilibet tangibili qualitati. huiusmodi aūt species videtur ab obiectis esse alterius specifice rōnis/ et p ꝓprie cause ipārū sunt equiuoce. ¶ Ex quo sequitur q ola accidētia hic existētia a substātia separata sunt sicut et prius actiua equiuoce respectu talium specierū. qō libet etiā est sui mottuū localiter sicut prius. vnicū aūt tñ pura qualitas tāgibilis vt calor vel frigus vini et panis videtur vnuoce actiuum/ q qualitatis simile ꝓductiuū. nullū aūt ipsorū est in subiecto nec fine subiecto alicuius forme substātialis principium ꝓductiuū. licet em̃ substātialis forma possit esse et sit ꝓductiua forme accidētalis: nō tñ ecōuerso. qm̃ licet causa possit esse effectu p fectior: nō tñ ecōtrario effectus pōt excedere causam suā. quare ꝛc. ¶ Sed nūquid huiusmodi accidētia sunt actuū sentiēdi saltem ptialiter ꝓductiua? Dico q sic: supposito q vt subiecto cōiūcta sint etiā horū actuū productiua: aliter nō. de hoc aūt vez an hmõi act⁹ sentiē di sint a sentiente an non totaliter effectiue: dictum est prioribus in secūdo. ¶ Sic ad ōnem. ¶ Ad rōnez in principio apparet solutio ex predictis.

SEptimo quæro: vtrum accidentia in eucharistia separata possint pati eadem que poterāt antea quādo erāt subiecto vnita. ¶ Et videt q sic. qa sicut qō est actiuū ita et quod est passiuū principiū p seipm̃ remanet passiuū vniformiter vbicūq; reptū. sed ista eucharistie accidētia ita sunt seipsis passiua sicut actiua. ergo sicut actiua ita et passiua remanēt a substātijs separata. ¶ Contra. quia ante iporū separationē a subiecto poterāt i eo condensari et rarefieri. sed huiusmodi motus nō videtur possibiles eis in eucharistia in qua sunt a substātijs separatis: cū nō possit istorū motuū vez cōdensationis et rarefactionis aliqō inuenīri subiectum in ipsis accidētib⁹ separatis. ergo ꝛc. ¶ Respōsio. Et primo dicā ad qstū. Secōo soluam ad quoddā dubiū: qō quidē tangit argumentum predictum vltimo factum.

Quantum ad primum: dicendum est q sicut accidentia separata eorūdē sunt actiua quorum erant prius subiecto coniuncta/ita et ab eisdem passiua. ¶ Ad cuius euidētiā/pono quatuor ꝓclusiones. ¶ Prima est: q accidentia separata possunt localiter moueri tam ab alio violēter q̃ etiā naturaliter a seipis. ¶ Hec

apparet ad sensum. tam consecrata est hostia q̄ species vini descenderēt nisi p̄hiberētur deorsum naturaliter sicut omne aliud grauc. constat etiā q̄ sunt mobilia ꝛ mouētur violēter a quolibet sacerdote. ergo ꝛc. ¶ Sed hic est vnū dubiū: an huiusmodi accidētia separata cum sint grauia: ꝛ ideo naturaliter mobilia ad deorsum / sint tātę grauedinis seu ponderis p se sumpta quante insimul cū substātia. ¶ Ad hoc potest dupliciter respōderi. Uno modo: q̄ substantia ex se nullam habet grauitatem nec ponderositatē: qz grauitas est forma accidentalis: et ideo accidētia grauia ꝛ ponderosa cuiusmodi sunt ista in eucharistia a substātia separata / non sunt minus grauia p se sumpta q̄ cū substātia p̄iuncta. qm̄ p illud qđ nullo modo est tale nihil efficitur magis tale: sicut p non albū subiectum nō efficitur magis album. sed substātia per se nullam habet grauitatē. ergo accidēs qđ secūm se est graue et ponderosum / nō potest esse grauius nec pōderosius p̄ter ipsam. ¶ Cōfirmatur. qz ad sensum apparet huiusmodi eucharistie accidētia nō esse leuiora a substātia separata q̄ essent antea ipsi cōiuncta. ergo ꝛc. ¶ Sed qz hoc videtur mirabile: vez q̄ color vel quodcūq; aliud accidēs panis vel lapidis sit grauius ꝛ pōderosius q̄ substātia ipa panis vel lapidis: Ideo forte secūdo ab aliq̄bꝰ dicerētur q̄ nec substātia nec aliquod eius accīs aliud a grauitate est graue nec ponderosum p se: sed ola tam substātia vez q̄ accīs alia a grauitate i ipa materiali substātia existētia sunt grauia p aliud accidens / puta p grauitatē / vel leuia si sint leuis leuitate. Et qz cū ceteris panis ꝛ vini accidentibus tota grauitas seperatur: ideo ipa grauitati vnita sunt eque grauia a substātia separata sicut erāt tpi quꝰ p̄iuncta seu copulata. ¶ Sed nec hic dicendi modus videtur rationabilis. qm̄ huiusmodi grauitas vel leuitas / si ponātur aliq̄ accidēs alcs foume corpora grauia ꝛ leuia informātes / hīt poni vt q̄dā qualitates: cū nullum aliud accīs sit distinctū a substātia in re extra. sed (vt dictum est) nullū accīs lapidis vel cuiuscūq; alterius substātie grauis videt esse grauius ipa substātia. nō videtur etiā q̄ vna qualitas puta color vel sapor sit grauis alia qualitate. sicut etiā color sapo est visibilis: ata ꝛ sapo videtur esse posse grauis vel leuis. ꝛ sic etiā de omni alia substātiali forma vel accīntali. ¶ Cōfirmatur. qz sicut quelibet res materialis ꝛ extensa sepa omni re a se alia circūscripta habet ptes sic dispositas / vez distātes: ata ꝛ sepo nō alio mediāte videtur posse habere tales ptes / graues vez siue leues. ofm̄ etiā forma ab igne distincta realiter circūscripta ꝛ a lapide lapis videtur esse grauis ꝛ ignis leuis. ergo ꝛc. ¶ Et ideo tertio forte posset dici aliter: vez q̄ tā panis q̄ vini quodlibet vtriusq; accīs quātum est graue sicut ꝛ quātū seu extensum nō q̄ aliquid sibi additū / sed tñmodo p se ipm. ¶ Ex quo sequitur corollarie: q̄ cū graue graui appositum sit grauius: sicut album ex alio albo albius: panis substātia grauis est grauior accīntibus informata vel lapidis substātia ꝛ cuiuscūq; alterius grauis / q̄ ipse panis ꝛa. ¶ Hoc p̄batur. qm̄ constat qlibet accīs eucharistie cē graue. cuius etiā substātia erat grauis. ergo grauius est vtriusq; vez substātia simul cum accīte: q̄ alterum p se nihil cū magis ponderēt quo grauis pōdera q̄ vni tñ. ¶ Sed hic est dubiū: qz cōtrariū hic videmus in istis accidētibꝰ separatis / que nō sunt leuiora sed eque grauia sicut puus simul cū substātia cōiuncta. ¶ Ad hoc tenēdo viam istā: est dicēdū hoc accidere diuino miraculo. sicut q̄ ex huiusmodi accīntibus (vt dicet in vlt. sequēti) substātia generetur. ꝛ hoc ne meritū fidei tollatur: ꝛ hoc sacramētū infidelibus pādatur. si enim accīntia p̄uersionē facta apparerent sensibiliter leuiora nec ex eis posset vt puus generari aliqua substātia: statim ipa esse a substātia separata ab omnibus cognosceretur: ꝛ sic meritū fidei tolleretur: ꝛ hoc sacramentū gloriosissimū potest vez infidelibus pāderetur. quare ꝛc. ¶ Scōo p̄cluso est ista q̄ huiusmodi eucharistie accīntia separata possunt infrigidari realiter vel calefieri sicut puꝰ. ¶ Dic apparet sīr ad sensum. oē enim calidum est approximatū est ipsorū calefactiuū / ꝛ frigidum infrigidatiuū. quare ꝛc. ¶ Sed hic est dubiū: quid sit subiectū huiusmodi motuū vocis: vez alterationis ꝛ cōdēfactionis. ¶ Ad hoc dicatur cōiter q̄ quātitas i qua accīntia subiective existūt est subiectū horū motuū: vez calefactionis ꝛ infrigidationis ꝛ cuiuscūq; alterius terminati ad qualitatē. hoc enim esse potest et est subiectū motus qđ est subiectū termini motus. sed hic quātitas est immediatū subiectū ois existentis / ꝛ pōt esse subiectū ois alterius possibilis qualitatis. ergo ꝛc. ¶ Sed hoc nō potest poni scōz opinionē illā tertiā recitatā supra ve ydentitate quātitatis cū re cuius est. hoc enim tenendo quātitas nō est hic subiectū qualitatis magis q̄ qualitas quātitatis. ¶ Et ideo est dubiū tenēdo illā opinionē que p̄babilior videtur ceteris quomodo huiusmodi accīntia separata nullum subiectū habentia possint realiter alterari. ¶ Ad hoc pōt dici: q̄ aliquid calefieri vel infrigidari potest dupliciter intelligi. Uno modo cum aliquid potest calefieri quia calori subijci: ꝛ sic nō calefit nisi subiectū. Alio modo: qz calori vnari. et sic potest calefieri aliud a subiecto omne enim accīs materiale calori vnibile est calefactibile. ꝛ ita i proposito huiusmodi accīntia separata licet nō possint esse calores vel frigores nec alterius accīntis quo alteratur subiectum possunt tñ talibus vnari / ꝛ p̄ hīs eis alterari: esto q̄ non subiective. ¶ Et si queras: quid ergo erit subiectū talū accidentiū nouiter p̄ductoꝝ quibus hoc modo ipa separata accīntia alterātur? ¶ Respōdeo: q̄ locus i quo sūt ista accīntia separata. potest enim calix in quo sunt vini accīntia ꝛ locus similiter hostie cōseratē infrigidari vel calefieri subiective: quo calore existente in corpore substantie sapor odor ꝛ color panis ꝛ vini etiā calefiūt: non qz calori subiiciātur / sed qz ipsi realiter vnitur. ¶ Hoc p̄batur ꝛ declaratur. qm̄ constat q̄ caliduꝫ agens in aliquod subiectū puta in vinū: nō tñ calefacit ipm in quo recipitur: sed etiā qlibet accīntiū in pane vel in vino existentiū: vt saporem ꝛ colorē ꝛ alia quibus vnitur. sed talia accīntia nō calefiunt vel infrigidātur: qz in substantia calous subiectū vel frigous existentia subiective: sed qz ipsi p̄senti ꝛ calori vel frigori vnita. ergo in p̄posito licet hmōi accīntia nō sint in aliquo subiective: qz tñ sunt realiter in aliquo vt in loco in quo accīs puta calor vel frigus naturaliter introductus ꝛ subiective recept̄ potest eis realiter esse vnitus / ꝛ p̄ hīs ꝛ ipa possunt talibus alterari nō subiective: qz nec prius poterāt quādo p̄existerant in subiecto: sed alio dicto modo. ¶ Et si q̄ras quo mō illa accīntia possunt esse vnita: quoꝝ alia sunt in subiecto: alia separata ab ipso: ¶ Respōdeo: q̄ hoc nullū est inconueniēs / imo illō oportet p̄cedere necessario fieri posse i isto eucharistie sacramēto. ¶ Hoc apparet. qm̄ p̄stat vinū vel aquā posse misceri accīntibus in calice confectis: ꝛ a subiecto p̄ hīs separatis: quo facto certū est q̄ accīntia separata insimul miscerentur cū accīntibus substātie ei⁹ appositē / puta vini vel aque: qua mixtione vt vinō facta / alia accīntia essent sine subiecto sicut ꝛ prius ꝛa sicut ꝛ erāt antea: ꝛ alia eis nouiter apposita in subiecto. ergo nec in p̄posito est inconueniens dicere calorem existentē in calice vt in subiecto esse vinum cū vini accidentibus in eodem calice nō vt in subiecto sed vt in loco existentibus. Imo esset magis mirabile aliquā vnibile in eodē licet diuersimode existentia nō vniri: quia nec diuersa accīntia in eodē subiecto existētia vniūtur posse q̄

sunt insimul in eodē modo isto:vez vt in subiecto: sed qt sunt in ipo insimul absolute.quare ꝛc. ¶Si aūt aliquis poneret q vnū accīs posset ee subiectū alteri⁹/ tūc tal ꝓsequēter dicere posset huiusmodi accītia separata alterari posse nō tñ ꝓdicto modo sed etiā alio: vez subiectū ue.sed suppositū non videtur verū.ꝛre ꝛc. ¶Tertia conclusio est:q hmōi accītia separata maxime vini calice exītia possunt rarefieri ꝛ ꝓdēsari. ¶Hec ēt est ad sensuz cuidens ꝛ sequitur ex ꝓdicto.qñ ex frigore quo infrigidātur realiter cōdensantur/ꝛ ex calore quo calefieri possunt realiter rarefiūt. ¶Quarta ꝓclusio est:q in huiusmōi speciebus vel ex eis non potest subiectiue aliquid generari. ¶Hec apparet.qñ nihil potest subiectiue generari ex aliquo isto mō nisi vel ex materia vl ex aliquo habēte materiā ptem sui.sed nec accītia in subiecto existentia nec ab ipo separata habēt materiā ptem sui/nec sunt ipa materia.ergo ꝛc. ¶Ex ꝓdictis apparet:q quic quid hmōi accītia poterāt pati prius qñ subiecto cōiūcta/possunt postea/qñ existūt separata. ¶Hoc appet.qñ constat q antea nō poterāt nisi alterari condensari ꝛ rarefieri ꝛ localiter moueri:nō aūt ex eis poterat aliqd generari:sed ꝓdicta omnia sunt ex eis post ꝙ separatis fieri possibilia vt patet per precedentia.ergo ꝛc. ¶Hec de primo.

Quantum ad secundum articulū : dubium qō circa tertiā cōclusionem articuli ꝓcedentis occurrit/ hic soluēdū ē: quid sit subiectū motuū rarefactionis ꝛ cōdensationis possibilis secōm cōclusionē illam ꝓdictam istis panis ꝛ vini accītibus ab omni subiecto separatis in eucharistia. ¶Ad hoc respōdet quidā doctor modernus/dicens q hmōi motus habent supliciē terminū.vnū q se: ꝛ hic est qualitas : puta raritas motus rarefactionis/ꝛ densitas condēsationis.ꝛ aliū accidēs/primū tñ necessario saltē loquēdo naturaliter continuātē: vt extēsio maior ad rarefactionē/et minor ad sequūt ad densitatē. Tunc dicit q hmōi accītia separata possunt ꝓdēsari naturaliter ꝛ rarefieri quātum ad terminos q se: cū coꝛ subiectū sit quātitas hic existēs.quātū ad terminos etiā alios:suppōsito q hmōi extēsio nō sit quātitas : sed eius modus/ possunt naturaliter ꝓdensari ꝛ rarefieri:qz quantitas etiā ipa est subiectū talium terminoꝝ:vez extēsionis maioris ꝛ minoris. Si aūt extensio non sit a quātitate distincta:tūc hmōi species seu accītia separata licet possint naturaliter cōdēsari ꝛ rarefieri quātū ad terminos q se taliū mutationū: nō tñ quātum ad terminos q se qui sunt maior extensio siue minor cum horū terminoꝝ nullū sit hic subiectū. agens autem naturale nō potest aliqd introducere nisi ī subiecto. ¶Ex quo infertur cotollarie:q hmōi accītibus separatis ad densitatē ꝛ raritatē vt ad quasdā qualitates naturaliter trāsmutans/maior extensio siue quātitas que ad raritatē sequitur habet introduci a deo supernaturaliter supplente impotentiā rarefacientis non valentis ꝓpter defectū subiecti introducere quātitatē:sed tñmō qualitatē: puta raritatē cui⁹ quātitas ꝓsupposita est subiectū. ¶Sed ista solutio multiplicit deficit:qz multa q nō videnť vera accipit. Est enī falsuz primo qō dicit: raritatē ꝛ dēsitatē existere qualitates. Qō apparet.mhil enī est rarum nec densum qz qualitate aliqua informatū:sed preese qz eius ptes sunt ꝓpinquiores vel remotiores. oīne enī habens ptes magis ꝓpinquas est magis densum: ꝛ ecōuerso quāto habet ipas magis remotas siue distantes/tāto magis rarū.sed nullus res habēs partes habet ipas ꝓpinquas vel distātes mediāte aliqua qualitate: nec re alia qualicūq ab ipsis ptibus differente.ergo ꝛc. ¶Cōfirmat.qz qō semper potest esse ꝛ est tale scipo/nō oportet ipm ponere esse tale aliquo alio mediāte.sed rarum potest ee ꝛ ē rarū/ꝛ densum similiter est densum q̄ cūq re distincto ab eius ptib⁹ circūscripta.ḡ ꝛc. ¶Pterea arguo sic ad idē.si raritas eēt quedā q̄litas / ꝛ dēsitas similiter alia ab ipa distincta/ sequeret q dēsitas posset esse raritas ꝛ ecōuerso.sed hoc est icōueniēs.ergo ꝛc. ¶Probatio maioris. oīs illa res pōt esse rara cui⁹ ptes possunt esse distātes:ꝛ densa cuius ptes possunt ee minus distātes ꝛ magis appropinquātes.sed si raritas est quedā q̄litas diuersas habens ptes:ꝛ similiter densitas(nō enī possunt poni forme idiuisibiles) ptes cuiuslibet possunt magis vel minus distare. ¶Hoc appet. qñ nullius materialis accītis ꝛ extensi ptes sunt inuariabiliores ꝙ ptes substātie eis subiecte. sed ptes cuiuslibz materialis substātie ꝛ extense sunt variabiles ꝛ mutabiles ad maiorē distātiā vel minorē.ergo ꝛ ptes dēsitatis vel raritatis ꝛ cuiuscūq alterius extense vel extensibilis qualitatis.ergo ꝛc. ¶Confirmatur.qz hmōi raritas vel dēsitas si ponatur talis q̄litas /habet partes. Quero an habeat ipas raras an dēsas. vel enim habet ipas indistātes/ꝛ per ꝓsequens densas: vel distātes/ꝛ ꝙ ꝓs raras.sed raritas habet ipas raras/ꝛ densitas densas: vel per se vel qualitate alia mediāte.sed nō potest poni ꝛcz:ergo pumū.sed qua rōne vna qualitas diuersas habens partes potest per se esse rara vel densa/ quia omni alio a ptibus circūscripto potest ipas habere magis vl minus distātes:eadem ꝛ quecūq alia.non enī ptes vni⁹ rei possunt imediatius seipsis esse prime vel distātes/ quocūq ab eis alio circūscripto/ꝙ ptes alteri⁹ cuiuscūq ip.quare ꝛc. ¶Ex eisdem apparet nō esse verū illud aliud qō addit solutio supradicta:vez extensionem maiorē vel minorem esse terminos per accīs rarefactionis et condensationis terminos per se ꝓsequētes: vez raritatē et densitatem. qñ ipa extensio nō est forma aliqua aduenies rarefacto: cum nō sit aliud ꝙ ptium distātia: que est raritas ipa a partibus ꝛ ab extensione penitus indistincta.nullo enī distincto a ptibus in re extra partes ipe sunt distantes abinuicem vel ꝓpinque/ꝛ per ꝓns se ipsis sunt rare vel dense magis vel minus extense. quare ꝛc. ¶Preterea tertio aliud falsum accipit dicta solutio:quando dicit q quātitas est subiectum raritatis et densitatis ꝛ extensionis:ꝛ ideo possunt huiusmodi accītia quantum ad istos terminos naturaliter transmutari.quoniā idem non est suū ꝓprium subiectum. sed quantitas extensa ꝛ raritas vel densitas nō distinguūtur in aliquo in re extra. ergo ꝛc. ¶Quarto ꝛ vltimo arguo specialiter contra illud qō dicit vltimo: vez q̄ huiusmodi accītibus naturaliter rarefactis deus supernaturaliter apponit ꝛ addit nouam aliquam quātitatem:ꝙ cui⁹ appositionem ipa sunt maiora ꝙ prius. ¶Primo.qz vt patuit ex dictis in alia questione/minus nullo sibi addito potest effici maius/ ꝛ ecōuerso maiꝰ nullo substracto potest effici minus.ergo quis huiusmodi accidentia separata post rarefactionem sunt maiora/non oportet ex hoc eis aliqd nouiter ee appositū. ¶Cōfirmatur.qz aliud est aliquid augeri ꝙ appositionē ꝛ aliud ꝙ rarefactio nē.qō enī rarefactiōe augetur/sola distēsione partiū nō aliquius ptis noue appositione augetur.ergo ꝛc. ¶Secundo.quia si speciebus huiusmodi rarefactis qz maiores sunt / aliqua quātitas ps eis supernaturaliter additur:eadem ratione cum ipe condensate sint minores erunt minores propter aliquam partem quantitatis eis supernaturaliter substracte.hoc autem oīno videtur ee irrationabile.ergo ꝛc. ¶Confirmatur.quia qua ratione motus potest per cōdensationem effici minus nullo substracto/eadem minus per rarefactionem potest effici maius nullo sibi apposito ab ipo distincto.quare ꝛc. ¶Ter

tio.quia si propter rarefactionem aliqua pars quantita
tis speciebus illius apponitur:& propter condēsationem
aliqua pars subtrahitur/sequit q̄ speciebus rarefactis
Christus incipiat eē sacraliter in aliq̄ vbi nō fuit prius
et condensatis desinat esse vbi fuit prius.sed p̄sequēs est
absurdum.ergo & antecedēs. ¶Probatio cōsequentie.
quoniā constat q̄ Christus est p̄sens realiter omnib⁹ pa
rtibus & vtri accidentibus & omnibus partibus cuiuslibet
p̄dōrū. nō potest aūt p̄sens manere alicui parti alicuius
p̄dorum destructe.ergo si speciebus huiusmodi condensa
tis aliqua quantitatis pars est corrupta: sequitur q̄ in
illa non manet Christus: in qua tamen erat antea ipsa
vez ante cōdensationem existēte.ergo &c. ¶Cōsimiliter
arguerem de rarefactis.quoniaz aut Christus est p̄sens
omnibus partibus huiusmodi accidētium rarefactoruz
aut nō. Si non:sequtur q̄ non sunt adorande illę species
omnes sicut ante.si sic: cū aliq̄ pars (vt dicit) sit eis ap
posita noue quātitatis/per p̄ns sequitur q̄ speciēb⁹ ra
refactis Christus incipit esse sacramentaliter vbi nō fue
rat prius: vez in huiusmodi nouiter p̄ducta & apposita
quantitate.hoc autem est falsum.ergo &c. ¶Et ideo al
ter est dicendum ad dubium supradictum. Ad cuius cui
dentiam est sciēdum: q̄ quādo mutatum est a motu seu
mutatione aliqua & eius termino indistinctum realiter i
re extra / non oportet querere quid sit talis motus vel
termini subiectiz/ magis q̄ quid sit suiipsius subiectū.
sed omnia ista/res eius rarefactio vel cōdensatio / rari
tas vel densitas sunt in re extra omnibus modis idem.
ergo &c. ¶Minor apparet ex dictis tam in ista q̄ i alia
questione.res enim dicitur vt absolute sumpta: raritas
eius partium distantia: densitas ipārum propinquitas:
rarefactio ipārum extensio: densitas restrictio. sed par
tes nec distant nec sunt propinque nec extenduntur nec
restringuntur formaliter nisi tm̄modo semetipis. frigi
dum enim agens in humidum habens distantes & per
cōsequēs raras partes/restringit ipas seu condensat:et
ecōuerso calidum agens in condensatū & partes per cō
sequens habens propinquas extendit ipas non aliquid
distinctum a partibus producendo & partibus imprimē
do. ¶Et si dicas:quomodo potest partes extendere vel
restringere nihil nouiter p̄ducendo? ¶Respōdeo: q̄ p
tes extēdere vel restringere nō est nisi ipas localiter mu
tare.mutari aūt pōt mobile localiē nullo p̄ducto a mo
uente in ipo realiter nec impresso. quodlibet enī mobile
potest moueri ad terminū sibi possibilem omni re circū
scripta ab ipo distincta & termino ac mouēte.nec enī mo
uens aliquid localiter imprimit formā aliquaz rei mote
sed tm̄ ponit ipz vbi nō erat antea.& ita rarefaciēs nihil
partibus quas localiter mutat imprimit/sed tm̄ ipas vbi
non erant prius ponit. Propter qō sicut localiter motuz
dicitur subiectum motus & eius termini: qō nō est aliud
dicere q̄ q̄ localiter motum est vbi nō erat prius: nō q̄
localiter motum dicatur aliquid subiectū tāq̄ ipo no
uiter informatum: cū nullo re informetur per hoc q̄ lo
caliter moueturata cōdensatum vel rarefactū potest di
ci cōdensationis vel rarefactionis subiectum: nō eo mo
do quo calefactum dicitur calefactionis subiectū:quia
nihil est calefactum nisi mediāte aliqua re producta no
uiter/puta calore/sibi vnito vel i esse subiectiue receptō:
sed dicitur vulgariter licet impropie rarefactum esse
rarefactionis subiectum: quia est ipsum cuius partes
nullo eis addito vbi non erant antea sunt mutate .
¶Ex quo apparet:q̄ licet respectu alterationis/puta
calefactionis vel infrigidationis & cuiuscunq̄ alterius
quo nouiter forma aliqua producitur et talibus addi
tur in re extra/oporteat querere & habere subiectum ali
quid ab ipsis huiusmodi speciebus distinctum talis fo
me producte nouiter receptiuū: non tamen respectu cō
densationis & rarefactionis/nec cuiuscūq̄ alterius loca
lis mutationis: qua nihil nouiter producitur nec huius
modi speciebus apponit. ¶Et si dicas q̄ immo appon
tur locus: Dico q̄ magis locatū ponitur in loco q̄ ecō
uerso. nec locus etiam est res aliqua producta nouiter
localiter motum informans magis q̄ econuerso. ḡre &c.
¶Quarta conclusio est ista que prius ponebatur in pri
mo articulo: q̄ in huiusmodi speciebus vel ex eis nō po
test subiectiue aliquid generari. ¶Hec apparet.qz nihil
potest generari subiectiue ex aliquo isto mō nisi ex ipsa
materia vel ex habente materiam partem sui. sed acci
dentia nec in subiecto existentia nec ab ipo separata ha
bent materiam ptem sui.ergo &c. ¶Ex p̄dictis apparet
q̄ quicquid huiusmodi accidētia poterāt pati prius vt
subiecto cōiūcta/possunt postea pati vt ab ipo separata.
¶Hoc apparet. quia antea non poterant nisi alterari/
localiter moueri/condensari/& rarefieri/non autem ex
eis aliquid poterat generari. sed eadem sunt nunc eis
possibilia vt patet per precedentia.ergo &c. ¶Sic ad
questionem. ¶Ad rationem in principio patet solutio
ex dictis.

Irca distinctionem deci
mātertiam/ in qua Magister deter
minat de sacerdotis ministri huius
sacramenti potestate: Quero pri
mo continuādo materiam inchoa
tam in distinctione precedēti: vtrū
accidentia separata in eucharistia
remaneāt naturaliē corruptibilia
sicut erant prius quādo cōiūcta substātijs iā conuersis.
¶Et videtur q̄ sic.quia idem nō potest esse naturaliter
corruptibile & naturaliē incorruptibile. sed illa eadē nu
mero accidētia sunt in eucharistia que prius fuerunt in sub
stantijs tam cōuersis.ergo &c. ¶Cōtra.qz nihil est corru
ptibile naturaliter nisi existēs in aliquo subiecto actua
liter. sed huiusmōi accētia in nullo subiecto actualiter
existūt.ergo nec naturaliter corrūpi possunt. ¶Respō
sio.vbi sic procedam. Primo cū excludā vnā opinionē.
Scōo dicam aliter ad questionem.

Quantum ad primum : est opinio cu
iusdam moderni doctoris / ponētis quatuor p̄clusiones.
¶Prima est: q̄ aliqua quātitas eucharistie potest na
turaliter corrumpi. ¶Hec probatur.quia omnis quan
titas continua naturaliter diuisibilis est naturaliter cor
ruptibilis/sicut & diuisa etiam necessario est corrupta.
sed quantitas totius hostie pōt naturaliē diuidi. ḡ &c.
¶Cōfirmatur. qz oē naturaliter generabile est natura
liter corruptibile.sed ex cōiūctione specierūm cū aliis
potest nous quātitas generari.ergo &c. ¶Secūda con
clusio est: q̄ nō omnis quātitas est hic naturaliter corru
ptibilis. ¶Hec probatur. Primo.qz tales species non
possunt naturaliter esse sine quātitate.qō tamen essent
si tota quātitas esset corruptibilis naturaliter eis rema
nentibus. ¶Scōo.qz nullum agens naturale potest cō
tinuū diuidere i infinitū.ex q̄ sequit q̄ quātūcūq̄ hmōi
species diuidātur/semp remanebit aliqd diuidēdū. ḡre
&c. ¶Tertia est:q̄ aliq̄ quātates hmōi sunt corruptibi
les naturaliter. ¶Hec appet.qz possunt naturaliter in
frigidari & calefieri.q̄ pōt ibi frigiditas & calor corrūpi.
¶Quarta ē:q̄ nō oēs qualitates hic existētes possunt
hic naturaliter corrūpi. ¶Hec appet. qm̄ nō pōt natu
raliter cessare cōsecrationis effectus.sed si oēs hmōi spe
cies naturaliter corrūperēt: cessaret hmōi cōsecratio
nis effectus:cū nō maneat nisi ipsis manētib⁹ speciēb⁹.

ergo ꝛc. ¶ Sed cõtra ꝓdictas ꝓcluſiones arguo ꝙ ordinem. Et primo cõtra primã. ℙrimo qꝛ ſupponit falſum vt in ꝓcedentibus eſt ꝓbatũ: vez quãtitatẽ a qualitate realiter eſſe diſtictã. ¶ Secõ: qꝛ eſto ꝙ hoc ſit verũ: ꝙ hoc ꝙ quantitas diuidit nihil corũpit. ſicut enĩ diuiſe vnibilia poſſunt vniri nullo ab eis diſtincto ꝓducto tta ꝛ vnita diuiſibilia poſſunt diuidi nullo a ꝓtibus diuiſis alio remanẽtibus interrupto. Et ideo licet quãtitas hoſtie ſeu ipſa hoſtia diuidat/ex hoc nõ hẽt ꝙ ei⁹ aliqd corũpatur. ¶ Tertio: qꝛ ſecõm eũ quãtitas cõtinua nõ ẽ forã abſoluta/ ſed reſpectiua: cui⁹ extrema ſunt ꝓtes totius. ſz nullus reſpect⁹ corũpit manẽtib⁹ olĩb⁹ ei⁹ extremis. cũ ergo ꝓ diuiſionẽ cõtinue quãtitatis nõ deſtruat aliqua ꝑs diuiſi/ſed tñ ab alia ſeparat/ nec ꝓ ꝑs quãtitas ipſa ꝓtinua q̃ forã reſpectiua ponit/deſtruit. ¶ Si dicat ꝙ quãtitas ꝓtinua cũ ſit reſpect⁹ extrinſecus aduenĩs/deſtruit nõ tñ ex extremor: puta ꝓtiũ deſtructione ſed etiã ex diuiſione: ¶ Cõtra. qꝛ tũc ſequꝛetur ꝙ quantitas ꝓtinua ſit forã reſpectiua poſteriꝰ nature ordine ꝓ ptibus totius nõ tñ vt abſolute ſumpta: ſed etiã vt cõtinuata. ſed omne ꝓtius poteſt ſeparꝛ a poſteriori ab ipõ realiter diſtincto. ergo totum poteſt habere mutuo ſibi inuicẽ ꝓtes vltras ꝛ extra ſe habẽtes ſine forma reſpectiua hmõi ꝓcurrẽte. ſz impoſſibile eſt aliquid habere ſic ꝓtes diſpoſitas ꝛ diſtinctas quin ſit quãtum: cũ nec quãtũ ſit aliud q̃ habere ꝓtes extra ꝓtes. ergo ꝛc. ¶ Tũc ergo licet ꝓcluſio predicta ſit verave⁹ ꝙ quãtitas euchariſtie poſſit naturaliter corũpi non tñ eo modo quo ponit vocem⁹ ꝓpter diuiſionẽ. ¶ Cõfirmat. qꝛ vt cõtra qñ aliqd naturaliꝛ corũpit aliqd aliud ei icõpoſſibile ꝓducit. ſz diuidẽs hoſtiã nihil ꝓducit. ergo nec aliqd corũpit. ¶ ℙrobatio minoris. qꝛ ſi diuidẽs hoſtiã aliquã formã accĩtalẽ ꝓduceret/vel quãtitatẽ vel qualitatẽ. ſed quãtitatẽ nõ põꝛ: qꝛ ſecõm ipſam quãtitatis ſubiectũ imediatũ eſt ſubſtãtia: q̃ hic nõ eſt. nullũ eũt agẽs naturale põt producere aliquã formam niſi in eius ſubiecto ꝓſupꝓſito receptiuo. Nec põt dici ꝙ ꝓducat aliquam qualitatẽ. qꝛ nullũ naturale agens ꝑ terminũ quẽ introducit paſſum deſtruit qõ ſupponit. ſed ſecõm ipſam ſubiectũ imediatũ quãtitatis eſt quãtitas. ergo quãtitas nõ deſtruit naturaliter aliqua qualitate. ℊre ꝛc. ¶ Ex ꝓdictis etiã apparet ꝙ falſum accipit i ꝓbatione ꝓcluſionis ꝓdicte qñ dicit ꝙ ex cõfictione ſpecierũ vini cũ aliq̃ aliqua quãtitas naturaliter generaꝛ. nihil eſt poſitiuum in re extra ex vnione raritũ generaꝛ/nec ex diuiſione corũpit. ¶ Cõtra ſecõam ꝓcluſionẽ arguo. ℙrimo. qꝛ cõſtat totã hoſtiã cõſecratã ꝛ tota vina accĩtia poſſe naturaliter cõburi ꝛ in cineres reſolui vt inferius oſtendeꝛ. ſed ipſis oĩbus cõbuſtis ꝛ deſtructis/nec tota hoſtia nec aliqua ꝑs eius ſicut nec q̃litatis aliq̃ portio remaneret. ℊ ꝛc. ¶ Cõfirmaꝛ. qꝛ qñ dicit ꝙ nõ oĩs quãtitas ſed tñ aliq̃ eſt corruptibilis: aut intelligit ꝙ nõ oĩs ꝑs quãtitatis eſt corruptibilis ꝓ diuiſionẽ/aut ꝙ nõ eſt corruptibilis ſimpliciter modo aliquo ꝓ naturã. ſi primo modo: nulla res eſt corruptibilis nec corũpit iſto mõ. ſi ſecũdo mõ: falſum accipit/ vt ad ſenſum cuidẽter apꝑet. ¶ Ad primã rõnẽ in cõtrariũ qñ dicit: ꝙ tales ſpecies nõ poſſunt eẽ naturaliter ſine quãtitate: ꝓcedo ponẽdo/vt ſupponit ratio/quãtitatẽ ipſam earũ exiſtere fundamẽtũ ſeu imediatũ ſubiectũ. Sed tũc dicã tibi: ꝙ quãtitas nõ poteſt naturaliter corũpi ipſis remanẽtibus ſeparatis. ſed ſicut ſubſtantia interrupta oportet deſtrui oĩa eius accĩtia: eũ nullũ accĩs poſſit manere naturaliter ſine ipſa: ita in ꝓpoſito cõſimiliter eſt dicendũ: vez ꝙ quantitate tota corupta nulla in ipſa ꝑmiſtẽs qualitas remaneret/ ꝛ maxime cũ agens naturale nõ tñ ſit corruptiuũ talis quãtitatis ſz etiã cuiuslibet quãtitatis in ipſa realiter exiſtis. ℊre ꝛc.

¶ Ad ſecõm quãdo dicitur ꝙ agens naturale non põt diuidere quãtũ in infinitũ/patet ꝙ nõ eſt ad ꝓpoſitũ. qꝛ (vt dictũ eſt) quãtitas nõ corũpitur iſto modo. ℊre ꝛc. ¶ Tertio arguo cõtra tertiã ꝛ quartã cõcluſiones: non quintertia ſit in ſe vera: ſed qꝛ nõ eſt cũ quarta cõnexa. qua rõne enĩ põt hic corũpi q̃litas aliqua/ eãdẽ oĩs alia ¶ Hoc apꝑet. qñ vna nõ eſt magis corruptibilis naturaliter ſecũm ſe ꝙ alia: nec magis habet hoc ſubiectuz i qõ agẽs naturale poſſit ad ei⁹ corruptionẽ agere ꝙ alia qꝛ aut quãtitas eſt res a qualitate ꝛ a ſubſtãtia diſtincta ſecũm ꝓmunẽ opinionẽ. aut nõ. Si ꝓmũtio: qualitas ẽ hic in ſubiecto puta in ipſa hmõi quãtitate. Si ſecũz: nulla qualitas eſt hic in ſubiecto. ergo quõcũq; ponat nulla eſt corruptibilior ꝙ alia ꝓ naturã. Sed vt dicit tertia ꝓcluſio aliqua qualitas põt hic corũpi naturaliter. ergo ꝛ oĩa alia: qõ negat quarta ꝓcluſio. ¶ Ad eius ꝓbationẽ qñ dicit: ꝙ nõ põt naturaliter ceſſare ꝓſecratiõis effectus: dicẽdũ eſt ꝙ deus ſtatuit ꝓſecrationis effectuz hoc eſt huius ſacramẽti ſignatũ in ipõ cõtẽtũ nõ manere ſacramẽtaliter niſi ſacramẽto manẽte. nihil enĩ põt eſſe in aliquo niſi ipõ exiſtẽte. ſed cõſtat totũ ipm ſacramẽtũ nõ obſtãte ſignato in ipõ realiter contento poſſe naturaliter deſtrui penitus ꝛ cõburi. per hoc enĩ ꝙ Chriſtus eſt in ipõ nõ eſt magis incorruptibile ꝙ ante. ergo effectus cõſecratiõis aliquo modo eſt in poteſtate agentis naturalis. ¶ Cõfirmaꝛ. qñ in cui⁹ poteſtate eſt antecedẽs/ ꝛ aliquo mõ in eius poteſtate eſt ad ipz ſequẽs neceſſario ꝓſequẽs. ſed effectus cõſecrationis hoc eſt exiſtẽtia Chriſti in euchariſtie ſacrõ eſt quoddã qõ ex diuino beneplacito ꝛ ſtatuto ſequiꝛ ad hmõi ſacramẽtũ manẽs: quo deſtructo nõ ſequiꝛ. ſtatuit enĩ deus Chriſtum manere ꝓſentẽ ſacramẽtaliter manẽtibus hmõi panis ꝛ vini accĩtibus ſeparatis: nõ aũt plus manere nec exiſtere ipm in loco eoꝝ ipſis deſtructis. ergo i cui⁹ poteſtate ẽ horũ accĩtiũ ꝙbus mediãtib⁹ Chriſtus manet nobiſcũ cõſeruatio ꝛ deſtructio/in eius ẽt ptãte eſt aliquo modo aliceder Chriſtũ exiſtere vel nõ exiſtere ſecũ corporaliter ꝓſentẽ. ſed hmõi ſpecies ttã ſeparate ſicut ẽt ſubiecto cõtũcte poſſunt naturaliter corũpi ꝛ a corruptione hmõi ꝓſeruari. ergo ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quantũ ad ſecundũm vbi ad queſtionẽ iſtam eſt aliter reſpondẽdũ: dico ꝙ oĩa accidẽtia hic exiſtẽtia ſeparata ſunt corruptibilia ꝓ naturã. qñ vt dictum fuit in alia q̃ſtione/ꝺcꝺ poſſunt pati ꝛ a quocũq; vt ſubiecto ꝓtecta/poſſunt ẽt vt ab ipõ ſeparata. ꝛ ita ab eodẽ naturali agente a q̃ poterãt prius corũpi/ꝛ nũc. noluit eſſe deus (vt ſupius dictũ fuit) ſenſibiliter olĩb⁹ pãdere hmõi ſacramẽtũ. ſed ſi aliqd prius accĩtib⁹ cõueniſſet qõ nũc repugnaret/vel ecõuerſo: vt ſi ſeparata nõ poſſent ab igne nec ab aliquo alio alterari naturaliter nec corũpi/ tũc ipm cuidẽter ad ſenſum olĩbus tã fidelibus ꝙ infidelib⁹ demõſtraſſet. quare ꝛc. ¶ Qꝛ aũt hmõi accĩtia ſint corruptibilia ꝓ naturã/apꝑet. qꝛ oẽ agens eſt illius naturaliter deſtructiuũ qõ eſt alicuius ſibi icõpoſſibilis virtualiter cõtẽtiuũ. ſed multe ſunt forme accĩtales ſeu qualitates incõpoſſibiles hmõi euchariſtie q̃litatib⁹ ſeparatis que in agẽtibus naturalibus ꝓſentibus virtualiter continẽt. cõtinet qdẽ ignis calorẽ i tali gradu cui eſt icõpoſſibilis oĩs q̃litas panis ꝛ vini. ergo ſicut tali mediante potuit prius ipſas corũpere vt ſubiecto cõtũctarũ ꝛ a ſubiecto ſeparatas: cũ ſint equecorruptibiles ſicut pr⁹. ¶ Cõfirmaꝛ. qꝛ virtus agẽtis nõ diminuit ꝓ hoc ꝙ accidẽs a ſubiecto realiter ſeparaꝛ. ergo ab eodẽ põt corũpi a ſubiecto diuiſum a quo potuit ſubiecto vnitũ. ¶ Cõſequẽtia eſt cuidẽs. qꝛ ſi accĩs nõ põt corũpi naturaliter qꝛ ſeparatũ: vel hoc eſt qꝛ ipz in ſe eſt ex ſeparatiõe hmõi

effectū incorruptibile aut q agens naturale nō est super tēm eque potēs sicut primus. sed neutrum istorū pōt poni in ꝓposito. ergo ꝛc. ¶ Sed cōtra hoc simul ⁊ cōtra rōnē ꝓdictā arguit. qm̄ ad agēdum nō sufficit virtus agētis equalis naturalis: sed requirit dispositū passum ꝓsens. sed agēs naturale accīdentibus i subiecto existētib⁹ habet passum dispositū: puta corū subiectū ⁊ contrariorū accīdentiū receptiuū: in quo ꝙ ꝓpius agere pōt alia accīdentia ꝓducēdo et eis mediātibus illa ⁊traria eorū ponendo. hoc aūt nō habet ipsis accīdentibus existētibus separatis in eucharistie sacramēto. ꝙ nō pōt eis aliqd icōpossibile ꝓducerenec ipsa ꝙ ꝓpius corrūpere sicut primus. ¶ Ad illud fuit respōsum in ꝓsimili i q̄stione ꝓcedēti. Sicut em̄ (vt dictū fuit ibi) accīdentia hmōi alterant q calefiūt vel infrigidantur calore ⁊ frigiditate eis vnitis. sed in alio puta in ipsoꝝ loco subiectiue receptis: sic cōstr ipsa possunt naturaliter corrūpi ab agēte formā eis incōpossibilē in ipsoꝝ loco i troducēte. ois em̄ forma in aliquo subiecto introducta ē corruptiua cuiuscūq; alterius sibi incōpossibilis siue in illo vt in subiecto siue q̄mōcūq; aliter realiter existētis. Et ideo ignis locū horū accīdentiū calefaciēs nō minus ꝙ calorē talibus accīdentib⁹ incōpossibilē in loco ipsoꝝ introductū corrūpit ipsa ibidē existētia vt in loco: q̄ si ibi existerēt vt in subiecto. ¶ Cōfirmat hoc. q ignis vel aliud qcūq; agēs naturale in panis substātia formā aliquā accīdentalē suis q̄litatibus incōpossibilē introducēdo nō tō corrūpit panis accīdentia tali forme incōpossibilia q i substātia panis vt in subiecto existēti: sed tm̄ q sibi ꝓsentialiter ⁊ realiter sunt. ¶ Unde esto ꝙ panis substātia nō informarēt nec in ipsa existerēt subiectiue: dū tm̄ simul cum ipsa eēnt/ corrūperētur vtiq; a q̄cūq; agēte formā eis cōtrariā in panis substātia introducēte. ergo i ꝓposito/ cū hmōi accīdentia separata a subiecto realiter sint in loco accīdentiū eis incōpossibiliū receptiuo: ꝙ consequens nō minꝰ naturaliter possunt corrūpi a quocūq; in loco ipsoꝝ talium formarū eis incōpossibiliū introductuoꝝ q̄ si ipsa in hoc loco existerēt vt in subiecto. q̄re ꝛc. ¶ Et ꝙ sic oportet dicere etiā oēs alios ponētes hic panis ⁊ vini q̄litates in quātitate ab eis distincta realiter existere subiectiue: ꝓbo. qm̄ cōstat ꝙ nō tm̄ ipse qualitates i quantitate existētes sunt naturaliter corruptibiles: sed etiaꝫ quātitas ipārū subiectū. sed constat ꝙ quātitas nō pōt corrūpi ꝙ formā aliquā sibi incōpossibilē i eius subiecto naturaliter introductam: cū nullū habeat hic subiectū. ergo sicut quātitas pōt corrūpi naturaliter: licet nullus habeat subiectū i qō possit agere agēs aliqō naturaliter ⁊ ita de qualitate qualibet pōt dici. ¶ Confirmat. q cum quātitas eucharistie si ponat naturaliter corrūpat/ aut hoc est ꝓpe formā ipi icōpossibilē a corrūpēte introductā in eius subiecto vel in loco/ aut in quocūq; in quo quātitas ipa est ꝓsens. Sz nō pōt poni primū. ergo secz. sed q̄ rōne vna forma accīdentalis puta quātitas pōt corrumpi naturaliter mediāte incōpossibili sibi forma introducta nō in eius subiecto sed in aliq̄ alio cū q̄ ipsa est simul: eadē rōne pōt hoc poni de q̄lz q̄litate. q̄re ꝛc. ¶ Sic ad q̄stionē. ¶ Ad rōnē patet solutio i ꝓncipio ex ꝓdictis.

SEcūdo quæro: vtrum ex istis speciebus seu accīdentibus ꝓsecratis a substātia separatis possit aliqua substātia generari. ¶ Et videt ꝙ sic. q ex omni illo ex quo animal pōt nutriri/ potest aliqua substātia generari. sed ex huiusmodi accīdentibus consecratis potest homo nutriri naturaliter ⁊ augeri. ergo ꝛc. ¶ Cōtra. q ex non substātijs non fit substātia. sed huiusmodi accīdentia nō sunt substātia nec in substātia. ergo ꝛc. ¶ Respōsio. vbi sic est ꝓcedēdū. Est em̄ primo videndū an ex istis accīdentibus possit generari aliqua substātia effectiue. Secōo: an ex eis seu in eis possit generari passiue.

Quantum ad primū: dicendum est ꝙ si accīdentia vt vnita subiecto sunt effectiua substātie ⁊ generatiua: sunt ēt vt ab ipso separata i eucharistia eiusdē substātie ꝓductiua. si vero vt cōiuncta subiecto nō sunt substātie ꝓductiua sed tm̄ ad ipsam dispositiue: nec erūt ēt vt a subiecto separata alicuius substātie ꝓductiua. ¶ Hoc appet. qm̄ vt sepe in ꝓcēdētibus est dictū ꝙ hoc ꝙ accīdentia a subiecto ꝓprio separant/ ꝑter subiectū nō amittunt aliqd nec acqrūt nisi Christū quē cōtinere incipiūt: ⁊ ita eorūdē ⁊ nō aliorū quorū sunt ꝓductiua vt subiecto ꝓsentia/ sunt etiā vt ab ipso realiter separata. q̄re ꝛc. ¶ De hoc aūt dubio nūc hic suppositoꝝ vez an forma accīdentalis aliqua subiecto vnita sit alicuius forme substātialis ꝓncipiū ꝓductiuū: qd sit dicēdū est in scdo plixius iq̄sitū. Tenēdo tm̄ ꝓtē negatiuā: vez ꝙ nullū accīs sit substātie ꝓductiuū: qō etiā multis ꝓbabilius videt esse: ostūr dubiū de istis accīdentibus separatis q̄ vident esse corruptiua ⁊ ꝓductiua substātiarū cū tm̄ nō sint actiuoꝝ qr a substantijs separata. Hoc aūt vez hmōi eucharistie accīdentia esse substātie corruptiua ⁊ ꝓductiua: ꝓbatur. qr cōstat aquam misceri posse speciebus vini: q̄ mixta videt corrūpi ⁊ i vi nū cōuerti. Sed cōstat hoc nō posse fieri a substātia vini cū ibi nō sit. ergo ab eius accīdentibus sit hmōi aque corruptio ⁊ vini generatio effectiue. ¶ Ad hoc dicendū est: ꝙ vini accīdentia separata possent sicut potuissent pri⁹ ꝓsentia subiecto aque materiā vltimate disponere ⁊ alterare ad formā substantialē vini aque q̄litates oppositas ab ipsa q̄ expellēdo ⁊ i ipsa vini ꝓpositas introducēdo. q̄ dispositione vltimate facta ab hmōi accīdentibus separatis circa eis vnitā aquā nō pōt ab eis nec ab aliquo alio naturaliter agēte ipsis ꝓsente forma substātialis aque corrūpi nec vini ꝙ ꝓius in eis materia introduci: qr nec qñ subiectū erāt cōiuncta/ in hoc poterāt effectiue. forme em̄ ⁊trarie substātialis corruptio ⁊ forme ꝓpositē vez vini introductio in materia eoꝝ actione dispositā nō erat nec eē poterat ab eis: sed ab ipsoꝝ subiecto vez ipsa vini substantia effectiue. ¶ Ex quo sequit: ꝙ si in casu ꝓposito aqua a vini speciebꝰ separatis a substātia alterata corrūpit/ ⁊ in eiꝰ materia forma vini introducit: hoc nō pōt fieri naturaliter sed supnaturaliter a deo supplēte defectum naturalis agētis ibi absentis: a quo si esset ꝓsens forma aque substātialis corrūperet: ⁊ forma vini in materia dispositā introduceret naturaliter. sicut em̄ oēs effectū nō existētē simpliciter seu ⁊rā limites nature create/ ly ad eiꝰ introductionē posset disponere/ oportet nc̄tio attribuere pme cāe vt ptz de alia rōnali: cuiꝰ ꝓductio est ab ipsa cā/ licz dispositio ad ipsū sit a cā scōdaria vbicūq; sequit aliqs effectꝰ qui licz sit nature create possibilis tm̄ vbi ꝓducit nulla cā scōda talis effectus ꝓductiua ponit: oportet oēm talē effectū ly possibilē simplr ⁊ absolute scōe cause/ ꝓpe eiꝰ absentiā attribuere ꝓme cause. nihil em̄ ꝓducit a seipso nec est dare inter ꝓmā ⁊ scōam cāz aliquā aliā mediātē. ergo si in calice ꝓsecrato vbi cōstat certitudine fidei nulla cē agēs creatū aque corruptiuū nec vini ꝓductiuū/ ē vtrūq; istoꝝ: vez aq̄ corruptio ⁊ vini ḡnatio: neutrū horū duoꝝ pōt fieri nisi ab agēte tm̄modo increato. quare ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundū & vltimū articulū/ dimisso quatuor modis dicēdi/ pono tres ꝓclusiones. ¶ Prima est: ꝙ possibile est ex talibus accīdentibus subiectiue aliqd ḡnari. ¶ Hec appet. qr subiectiue nihil pōt ḡnari ex aliquo nisi ex ḡnatiōis subiecto. sed nihil ē in hmōi accīdentibus separatis qō possit esse ḡnationis seu

forme ſubſtãtialis ſubiectũ. ¶ Hoc appet. quia nihil poteſt eſſe forme ſubſtãtialis ſubiectũ niſi materia a qua ſunt oia iſta accidẽtia ſepata. ⁊c. ¶ Cõfirmat. qr nullũ accidẽs põt eſſe alicui⁹ forme ſubſtãtialis/nec ꝙ põs ghãtiõis ſubiectũ. ſed hoc ſacrũ nõ ẽ niſi accidẽs: imo ipz ſubiectũ ẽ tm accidẽs. ⁊c. ¶ Ex eodẽ medio ſequit: qꝙ nõ tm naturaliter nõ põt hoc mõ ex talibus ſpẽbus ſba ghãri/imo nec etiã ſupnaturaliter ꝓduci. qm iz deus poſſit oẽz ſbaliẽ formã facere ꝙ ſit pz: nõ tm/ vt videt/ſi aliq̃ accidẽtes ſint ſubiecto ei⁹ receptiuo. ¶ Sc̃da ꝓcluſio eſt: qꝙ poſt iſta alterata accidẽtia/ aliq̃ ſba ꝓducit. ¶ Hec appet ad ſenſum. cõſtat em hoſtiã poſſe cõburi ⁊ incinerari/⁊ ꝙ põs poſt ipz ignẽ ⁊ cineres generari. cõſtat etiã hmõi accidẽtib⁹ holem poſſe nutriri. ſed nutritio alicuius nõ ẽ ſine ꝓductione ſubſtãtie alicuius. ergo ⁊c. ¶ Tertia cõcluſio q̃ ſequit corollarie ex ꝓdicta/ẽ: qꝙ ghationẽ cuiuſcũq; ſbe poſt talia accidẽtia appẽtis aliq̃ materia a deo creata nature ordine ãcedit. ¶ Hec ꝓbat. qr ipoſſibile eſt ab aliq̃ naturali agẽte formã ſubſtãtialẽ aliquã introduci niſi in materia diſpoſita ipz nature ordie pcedẽte. ſz ignis ꝓburẽs hoſtiã introducit ſbaliẽ ignis formã. q̃ ꝓſuppõit materiã. ſz accidẽtib⁹ nulla eſt materia. ergo ipz opz a deo creari nouiter effectiue. ¶ Cõfirmat. qr ſicut effectũ cãe ſcõe ipoſſibilẽ opz attribuere vt dictũ eſt ſupr⁹ pme cãe: tra ẽt. ꝙ illiꝰ qõ effect⁹ ſcõe cauſe poſſibilẽ accidẽs põſupponit/qõ qdẽ ẽ ſcõe cauſe ipoſſibile/opz i deũ reducere vt i cãm. ſz ghatio naturalis cuiuſcũq; forme ſubſtãtialis põſupponit materiã ſoli deo poſſibilẽ. ergo opz ipz eẽ a deo. ¶ Sz qñ poſt hmõi accidẽtia ghãtẽ ſba vt ignis vel q̃cũq; alia/nõ põt deus q̃ ipſis accidẽtib⁹ põducere materia ſoꝛarũ talĩ receptiua: cũ ipſa ſint ab ol ſba creata tã ſoꝛa q̃ materia ſepata. ergo opz talẽ materiã nouiter a pma cã eẽ creatã. niſi deus q̃ taliũ ſbarũ ꝓductio nõ ab aliq̃ ſcõa cã: ſz tm̃o eſt a pma. hoc em ſuppoſito tũc deꝰ ipe creat nõ tm materiã. ſz etiã ſbaliẽ formã ⁊ ſbam ipz totã. vñ ſba q̃ hic ꝓducit vel habz eẽ tota effectiue a deo/vel ſaltẽ ei⁹ pma materia primo creata: i q̃ forma ſubſtãtialis põt poſtea naturaliter introduci. ¶ Tũc igit eſt ſciẽdũ: qꝙ agẽs naturale põt hmõi accidẽtia alterare ſepata ſicut prius/⁊ ꝙ põs vſq; ad ſmnũ. i q̃ ſi dent i ꝑpuo ſubiecto/talis alteratio dẽt neceſſitãe diſpoſitio ad ibe ipoꝛ corruptionẽ/⁊ ad alĩ⁹ ghationẽ. qua alteratione circa ipa accidẽtia a ſubiecto ſepata facta pma cã creat ſbaz illã ad quã pcedẽs alteratio ẽ neceſſitãe diſpoſitio/vl creat ibi materiã in qua agẽs naturale qõ ſic talis ſpẽs alterauit põt introducere formã. Exẽplũ põt poni de igne. ipe em ignis bene põt hmõi ſpẽs calefaciẽs vſq; ad talẽ gradũ. in q̃ ſi dent in ſuis ſubiectis ſequuta fuiſſet neõio ſubſtãtie earũ ſubiecti vez pmis vel vni corruptio ⁊ ignis ghatio. Hoc facto neutrũ hoꝛ ghatio vel corruptio põt fieri ab igne. nõ em põt ſubſtãtiã corũpere qr ibi nõ eſt nec formã introducere: qr nõ eſt ibi materia ei⁹ receptiua. ⁊iõ qꝙ ignis ſubſtãtia poſt alterationẽ ſeq̃ſ/hoc hz ẽ a deo vel totã ipam vl ei⁹ materiã ſupnaturaliter ꝓ creãte. ſtatuit aũt hoc deꝰ facẽs vez i hoc ſacrõ ipotẽtiã naturalẽ agẽtis ſupplere conſiſtẽdo accidẽtib⁹ ad ꝓducẽdũ actiue dcd̃ poſſet ꝓduci p ipoꝛ ſubiecta coꝛ alterationib⁹ ꝓpꝛijs (vt patz de aq̃ ſpẽb⁹ vni admixta/ſuppoſito qꝙ ꝙeruntur i vinũ) ⁊ etiã cuicũq; agẽti naturali ipoꝛũ alteratio ⁊ ſubſtãtiarũ corruptio ad ꝓducẽdũ ſiliter ſupnaturaliter dcd̃ p qõz tale naturale agẽs naturaliter fieri poteſſet ſi ſubſtãtia affuiſſet. Hoc aũt deꝰ ſtatuit (vt ſupr⁹ dictũ fuit) ad meritũ fidei ꝓſeruãdũ: qõ meritũ ẽ nullũ qñ fidi hũana rõ põſſet experimẽtũ / ⁊ ẽt ad ſacrũ iſtũ infideles⁹ occultãdũ. ſi em hmõi accidẽtia nõ poſſent nutrire nec cõburi nec aliqd i ſbaz reſolui: ꝙ ſtueret ꝙ ſpẽs vini aquã eis admixtã naturaliter cuiꝰ eẽt notũ tã fideli q̃ etiã infideli ꝓbo talia accidẽtia eſſe a ſubſtãtia ſepata. q̃re ⁊c.

¶ Sic ad q̃ſtionẽ. ¶ Ad rõnẽ in pncipio ſuperius eſt reſponſum.

TErtio quẽro: vtrũ qlibet ſacerdos poſſit cõficere euchariſtiã. ¶ Et videt ꝙ ſic. qr oi⁹ ille põt cõficere cui a deo cõficiẽdi tradita eſt poteſtas. ſed hmõi poteſtas ꝓ ordinẽ tradita eſt ſacerdoti. ergo ⁊c. ¶ Cõtra. qr ſacerdos põt eẽ ſtultus. ſed talis nõ videt poſſe ꝓficere: cũ nec intẽtionẽ rectã q̃ ad eũ ſacramẽtũ ⁊ hic ſpecialiter reqrit poſſit hẽre. ergo ⁊c. ¶ Reſpõnſio. vbi ꝓmo eſt videndũ qis põt celebrare ſeu cõficere abſolute. Sc̃do qs debite. plura em reqrunt ad debite ꝙ ad abſolute cõficiendũ.

Quantum ad primum: eſt ſciendũ qꝙ aliquẽ celebrare ſeu ꝓficere abſolute ſine cõficere poſſe/ põt dupliciter intelligi: vez vno mõ pncipaliter puta cauſaliter ⁊ alio mõ min⁹ pncipaliter puta inſtrumẽtaliter. Primo mõ vez pncipaliter cãliter/ſolus ille ꝓficit q̃ panẽ i corp⁹ ⁊ vinũ i ſanguinem Chriſti effectiue ꝙcurrit. Sc̃do aũt mõ vez inſtrumẽtaliter ⁊ miniſterialiter ſacerdos. ¶ Hoc pmiſſo eſt hic duplex ꝓcluſio certa. ¶ Prima eſt: qꝙ nullꝰ alius a deo põt euchariſtiã cõficere pmo mõ: vez pncipaliter ⁊ effectiue. ¶ Hec appet. qm ſolus ille põt hoc mõ ꝓficere qui põt vnã rẽ i aliã ꝙuertere. ſz hoc nulli eſt poſſibile niſi deo. ergo ⁊c. ¶ Sc̃da ꝓcluſio ẽ: qꝙ oꝛis ſacerdos rite ordinatus vsuz rõnis hꝫ ⁊ verba ꝓferre potẽs põt cuchariſtiã miſterialiter ꝓficere ſc̃do mõ: vez abſolute. ¶ Hec appet. qm oꝛis ille põt miſterialiter euchariſtiã ꝓficere abſolute cui⁹ platiõi verboꝝ ſup debitã matiã/ciuſq; ltrãtiõe recte habita deꝰ aſſiſtit ad panẽ i corp⁹ Chriſti ⁊ vinũ i ſanguinẽ ꝙuertẽdũ. ſz cuicũq; ſacerdoti verba cũ ltrãtione debita ⁊ ſup iſtitutã matiã ꝓferẽti ⁊ nulli alteri aliq̃ põtenti carẽti aſſiſtit deꝰ ad illiꝰ matie cõuerſionẽ. ergo ⁊c. ¶ Ex hoc ſeq̃ſ corollarie: ꝙ euchariſtiã nõ põt cõficere abſolute primo aliqs nõ ſacerdos. ſc̃do nec ſacerdos mutus. tertio nec fatuus. ¶ Primũ appet. qr ſolus ſacerdotibus rite ordinatis deꝰ dedit hmõi miniſterialẽ ptãtẽ: vt vez verbis ab eis platis talis ſeq̃rẽt effect⁹ ab ipo deo eis coaſſiſtẽte ⁊ effectũ hmõi opãte. ¶ Et hoc arguit ex illo verbo qõ Chriſtus dicit poſſe apl̃is ⁊ diſcipulis: qb⁹ vez diſcipulis ſuccedũt i eccleſia ſacerdotes: Hec q̃cũq; fecerittis i mei memoriã facietis. Matth. 26. ¶ Sc̃do cũdũ vez de muto/appz: qr nec hmõi euchariſtie ꝓfectio fit niſi mediãtib⁹ verbis. Hoc ẽ ẽt cõe cuilz ſacrõ: vez qꝙ nõ põt ꝙ mutũ aliquẽ miniſtrare: excepto forte matrimoniũ ſacramẽto. ¶ Tertiũ ſiliter appet. qr nõ tm hic ſed etiã in quocũq; alio ſacramẽto requirit i miniſtro debita ltrãtio ipoſſibilis ſtulto. ⁊ ideo ſtultus nõ põt ꝓficere nec ſacramẽtũ aliqõ miniſtrare. ¶ Et hec de primo.

Quantũ ad ſecundũ articulũ: conſtat qꝙ ad debite cõficiendũ nõ ſufficiũt ſupradicta in articulo pcedẽti: ſed multa alia reqrunt. ¶ Hoc appet. qm vltra ꝓdicta ſunt ad debite cõficiendũ neceſſaria alia ex ptemiſtri. alia ex pte loci. ⁊ alia ex pte tpis. Ex pte miniſtri reqrit amotio cuiuſcũq; impedimẽti: ⁊ appoſitio cuiuſcũq; aliorum ab eccleſia ordinati. ¶ Quãtũ ad primũ ſciẽdũ ſcõs doctoꝛes ⁊ alios cõiter hic loquẽtes/ qꝙ hmõi impedimẽtoꝝ/quoꝝ amotio ẽ neceſſaria/ aliud eſt culpe tm. aliud ẽ pene tm. ⁊ tertiũ qõ nec ẽ culpe nec pene. ¶ Primũ impedimẽtũ eſt omne peccatũ nõ veniale ſed mortale. ¶ Hoc appet. qr oẽ illud impedit debite aliqd fieri: quo aſſiſtẽte faciens nõ põt ꝙ illud mereri/ſed poti⁹ demereri: et ecõuerſo illõ nõ impedit aliquẽ bonũ actũ debite fieri q̃ aſſiſtente illius actus nõ tollit meritũ: nec ipm exercẽs in aliquo demerẽt. ſed celebrãs cũ peccato mortali non

meretur/sed demeretur. celebrãs ãlit cũ peccato venia-
li nõ demeretur sed potius ꝓmeretur. ergo peccatũ tñ
mortale nõ veniale est ipedimẽtũ ad digne seu debite ce-
lebrãdũ. ¶ Scdz ipedimẽtũ: vez qõ ẽ pena tñ/est pena
canonica: q̃ nõ ẽ aliõ q̃ phibitio vl̃ act⁹ exercẽdi quãtũ
ad ꝓmotum: vel gradus recipiẽdi/quãtũ ad nõ ꝓmotũ
qui alias cõpeteret nõ phibito. hmõi ãlit pene seu phi
bitiões ecclesiastice aliq̃ sunt ꝓpter peccatũ: aliq̃ etiã
ꝓpter naturalẽ defectũ: alie nec ꝓpter defectũ nec ꝓpt
peccatũ: sed ꝓpt aliq̃ significatũ. Exẽplũ de primis. vt
degradatio/misio: excõmunicatio/ab executiõe act⁹ or
dinis suspẽsio: vel vlr ois ecclesie phibitio ne q̃ ꝓmo-
ueat vel ꝓmotus act⁹ ordinis exequat ꝓpt aliquã eius
culpã. Exẽplũ de secũdis: vt grauis mutilatio vel horri
bilis infirmitas sicut lepra. ꝓpt quor̃ q̃libet est q̃libz
irregularis: q̃ nec põt ꝓmoueri: nec si ꝓmot⁹/susceptо or
dine põt vti. nõ tñ ẽñ ꝓpt defectus culpabiles sed etiã
ꝓpt aliq̃s naturales ecclia penas canonicas apposuit
hoc est phibitiones ordinẽ suscipiẽdi/z i suscepto ordine
ministrãdi ꝓpt reuerentiã sacramẽti. Exẽplũ de tertijs
penis: vt ꝓpt bigamiã vl̃ homicidiũ iustũ: q̃ nullũ ẽ pec
catũ sed potius meritũ. q̃ tñ nõ obstãte ecclesia quẽlz ta-
liũ vez homicidã vl̃ bigamũ phibet ordinari. Predicto
rũ ipedimẽtorũ olim amotio requirẽ ad posse debite cele-
brare seu ꝓficere. ¶ Requirẽ ẽt secdo ex pte ministri appo
sitio cõuenientiũ vt ornamẽtor̃: q̃ vestẽ cẽ ser: vez amict⁹/
alba/cingulũ/stola/manipulus/z planeta: q̃ ois oportet
esse benedicte: excepto cingulo q̃ vbi nõ ẽ cõsuetũ nõ ẽ
necessariũ benedici. ¶ Impedimẽtũ q̃ nõ est culpa nec
pena/est cibus corporalis. nullus ẽñ nõ ieiunus põt de-
bite celebrare. ¶ Scdo requirunt alia ex pte loci: sicut
amotio ipedimẽti: vt q̃ nõ sit interdictus: z appositio cõ
uenientis: vt q̃ sit cõsecrat⁹: vt ꝓbat⁹ pillõ de ꝓsecratiõe
distinctiõe ꝓma. Sicut. vbi dicit q̃ nõ in aliis q̃ vãa cõse-
cratis locis. i. tabernaculis a pontificibus delibutis mis-
sas cãtare ac celebrare lz. Vocãtur ãlit hic loca cõsecra
ta regulariter parochiales ecclesie z alie solẽnes colle-
giate. In hoc loco debet esse ornat⁹: vt lumẽ/altare lapi
deũ/calix/z patena de auro/vel argẽto/vl̃ stãno. Altare
debz cẽ ornatũ toaliis seu mappis suab⁹ z maxie corpa
li de sindone mũda: qõ q̃dẽ corporale opz ita cẽ magnũ q̃
possit coopire locũ calicis z hostiã; ambo debẽt poni z
collocari sup altare cõsecratũ mobile nisi altare totũ im
mobile fuerit cõsecratũ. ¶ Tertio ex pte ipius requirẽ q̃
missa nõ dicat ante diẽ nec post nonã: ita q̃ tẽpus oppor
tunũ ad celebrãdũ ab ecclesia institutũ est a ꝓncipio dici
vsq̃ ad nonã inclusiue: vocãdo ꝓncipiũ dici auroraꝫ. Et hoc
est verũ cõiter excepta nocte natiuitatis Christi: in qua i
medio noctis est licitũ celebrare: vt ptz p illud qõ habe
tur de cõsecratione distinctione prima. Nocte sancta na
tiuitatis. Requirẽ etiã q̃ celebrans legat vel audiat in-
troitũ epistolã z oia alia dicta in missa p ecclesiã ordina-
ta. ¶ Et si quer̃ q̃ pena sit celebrãtis sine predictis
vel aliquo ipsorũ: ¶ Respondẽ: q̃ quãtũ est ex parte
illorũ que requirũtur ex pte ministri / nulla conditio re-
quisita z nõ seruata facit incurrere irregularitatẽ nisi de-
fect⁹ ordinis sacerdotalis vel aliqua pena canonica sim
pliciter phibens z remouẽs ab exercitio sacerdotij. nec
per ꝓsequẽs sacerdos celebrans cũ peccato z quacunq;
culpa cui non est annexa pena canonica/ vel post cibum
vl̃ sine debitis ornamẽtis/nec ꝓpter aliud qõcũq; cõten
tum sub aliquo ꝓdictorũ videtur incurrere irregularita
tis penã: licet grauẽ cõmittat culpam. ¶ Quãtum ad
alia requisita ex pte loci: dictu⁹ q̃ in nullo nisi tñ i duo
bus casibus irregularitas incurrit. Prim⁹ est: si scien-
ter quis celebrat in loco interdicto a iudice. Secũd⁹ est
si celebrat in calice non idoneo puta vitreo vel ligneo:
de quo etiam dubitat: z etiã de ꝓmo: an ꝓpter aliquod
horum irregularitas contrahatur. ¶ Sic ad questio-
nem. ¶ Ad rationem in puncto apparet solutio ex di-
ctis in corpore questionis.

QVarto & vltimo: quantum ad
materiam istam totam de eucharistia: Quae-
ro vtrum corpus z sanguis Christi sint in su-
perficie z in linea circulari istius sacramen-
ti puta accidentiũ panis z vini. ¶ Et videtur q̃ sic. quo
niã tota substãtia corporis z sanguinis Christi est i quo
cũq; q̃ est aliquid istius sacramenti. sed tã linea q̃ su-
perficies q̃ etiã punctus sunt aliquid huius sacramenti:
vez accidentiũ panis z vini. ergo ꝛc. ¶ Contra. quia nec
Christi corpus nec sanguis existit nisi vbi substãtia pa-
nis vel vini ꝑcessit. sed nec substãtia panis nec vini ꝑces
sit in superficie nec i linea nec in ꝑncto. ergo ꝛc. ¶ Respõ
sio. vbi ꝓmo excludã vnã opinionẽ. Secdo dicam alia
ter ad questionem.

Quantum ad primũ: vbi est vna opi-
nio excludenda: est sciẽdũ q̃ ista opinio excludenda est
cuiusdã moderni doctoris ponẽtis duas conclusiones.
Quarũ ¶ Prima est negatiua tal. Corp⁹ Christi nõ ẽ
superficie hostie/nec in linea ei⁹ circulari/nec in aliquo pũ
cto in ipsa hostia signabili/nec sanguis est in aliquo pre
dictorũ specierũ vini. ¶ Hãc conclusionem ꝓbat quo
ad omnes eius ptes. qm̃ cõstat q̃ corpus Christi nõ est
nisi vbi fuit panis: nec sanguis nisi vbi fuit vinũ. sed nec
panis substãtia nec vini ꝑfuit i aliquo ꝓdictorũ. Nõ ẽñ
fuit primo vbi est superficies. q̃ substãtia panis fuit corp⁹
q̃ nõ est sine ꝓfunditate. superficies ãlit nullã habet pro
funditatẽ. Nec fuit secdo i linea circulari: cũ linea nullã
habeat latitudinẽ. corp⁹ ãlit nõ sit sine latitudine. Nec
fuit tertio in aliquo ꝑncto. q̃ i nullo idiuisibili ꝑfuit pa
nis nec vinũ/nec aliq̃ ps ipor̃. ergo ꝛc. ¶ Secda cõclusio
est affirmatiua talis. Corpus Christi est totũ i q̃libz pte
hostie/z idẽ de sanguine/ẽ etiã q̃ ꝑs in ptibus infinitis
hz ẽñ ꝑntialitates infinitas hostie: cui⁹ etiã q̃lz ps hz
silr infinitas ꝓsentialitates ad ptes corporis Christi
infinitas. ¶ Nec ꝓbat. qm̃ existẽs diffinitiue in re aliq̃
corporali: vt angel⁹ est in loco vl̃ alia i corpore: opz q̃ to
tũ sit in q̃libet eius pte. sed hoc mõ corpus Christi est in
eucharistie sacramẽto. ergo ꝛc. ¶ Ex hoc primo ꝓbato
sequunt ois tria alia supradicta. Et ꝓmo q̃ sit i q̃lib⁹ in
finitis. Nõ appet. q̃ hostie sicut z altari⁹ cuiuslz ꝓtinut
ptes sunt actualiter infinite. sed corpus Christi est simꝫ
in oib⁹. q̃ ꝛc. ¶ Secõm vez q̃ habeat infinitas ꝑntialita
tes: sequit ex ꝓdicto. qm̃ q̃ ptibus eucharistie est corp⁹
Christi ꝑfens realiter tot habz ꝑsentialitates sic distin-
ctas realiter q̃ põt manere vna alia interempta. ipossi-
bile ẽñ est ad diuersa realiter aliq̃d hꝰ cãdẽ ꝑsentiali-
tatẽ. sed corpus est ꝑfens ptib⁹ infinitis. ergo sunt i tpo
respect⁹ ꝑsentialitates infinitarũ z realiter distinctarũ. ¶ Ex
hoc sequit tertiũ vez q̃ q̃lz ps eucharistie hz silr ꝑsentia
litates hmõi infinitas: q̃ ẽ ꝑfens cõsilr ptib⁹ corporis in
finitis. cũ ẽñ Christi corpus totũ/z ꝓ ꝑs oẽs eius ptes
sint in q̃lz pte hostie: hinc est q̃ cũ q̃lz ps hostie sit ꝓs
ptibus Christi corporis infinitis/ q̃ hz ipas ꝑntialitates
nccio infinitas. ¶ Cõtra ꝓdicta q̃ vident multũ ꝓbabi-
bilia/arguo. Et ꝓio cõtra ꝓmã cõclusionẽ sic ꝓmo. Aut
linea hostie/circularis superficies/ z ꝑnctũ sunt aliq̃d i re
extra: aut nõ. Si dicas q̃ nõ dicãt aliq̃d in re extra: non
opz talẽ cõclusionẽ ponere: q̃ silr est ac si diceret corpus
Christi vl̃ sanguis nõ est i nihilo: qd̃ velle nõ opz: q̃ nec
ab aliquo dubitat. Si ãlit dicas: q̃ talia dicãt aliq̃d i re
extra: constat q̃ sunt fortie occãtales. sed omnis forma

accñtalis subiectū ꝓximū vel remotū est substātia. ergo cuiuslibet talis subiectū fuit substāna q̄ pcessit. sed Christi corpus est in quocūq; eucharistie accñte qđ in substāna puersa ꝑfuit subiectiue. ꝫ ꝛc. ¶ Si dicas q verū ē de illo accñte cui⁹ sm̄ immediatū fuit substātia. hmōi aūt nō fuerūt immediate i substātia ꝫ in q̄litate: in q̄ etiā nūc exi stunt: ¶ Cōtra. qr tūc sequerē scōm opinionē cōmunē/ꝛ scōm tuā etiā specialē/q corp⁹ Christi nec eēt in colore nec sapore nec in q̄litate alia separata. hoc aūt est absurdū ꝫ ꝛc. ¶ Probatio ꝓhe. qr scōm opinionem ꝓmunē ponē tiū quātitatē esse formā absolutā iter oēm q̄litatē sensi bilē ꝛ substātiā mediātē: sola hmōi quātitas ꝑfuit imedi ate in panis ꝛ vini substātia: nō aūt aliqua q̄litas separa tus nisi mediante ipsa hmōi quātitate. Scōm etiā opinionē tuā specialē q̄libet res est sm̄ suę quātitatis imediatū cū quātitas p te nō sit nisi ordo partiū in ipsis ptib⁹ ime diate fundat⁹. ꝫ substātia panis ꝛ alia q̄cūq; materialis pt⁹ est subiectū suę ꝓpe quātitatis/q̄ alicui⁹ in ea exis tis sēsibilis q̄litatis. ꝫre ꝛc. ¶ Cōfirmat. qr linea ꝛ superfi cies istox accñtiū separatox fūt vt dicis quantitates ip soū: cū dicāt ordinē ptiū. ordo aūt est subiectiue in ptib⁹ ordinatis. ergo hmōi superficies ꝛ linea talis accñtiū est in ipsis accñtibus/seu ipsoū ptib⁹ subiectiue. sed sub quo cūq; accñte fuerūt hmōi q̄litates separate/ fuerūt etiā ipa rū substāne. ergo falsū est qđ assumit/ vez q panis substā tia nō ꝑfuit in superficie nec in linea circulari. ꝛ ita p cō trariū cū Christi corp⁹ sit realr ꝓsis cuicūq; accidēti pa nis ꝓuersi: ꝛ sanguis cuicūq; accñti vini: p ꝓs sequitur q Christi corpus ꝛ sanguis est in quolibet ꝑdictox. ꝫre ꝛc. ¶ Scdo arguo sic ad idē. cū superficies linea ꝛ ꝓ undi tas numerēt quātitates: qr dicāt partiū ordines: ꝛ queli bet res scōm ipm ab alia distincta ꝓpuā habeat quātita tē distinctā ab alteri⁹ quātitate: p ꝓs substātia quanta habet ꝓpuā ꝓfunditatē/ lineā/ꝛ superficiē/ aliā a ꝓfundita te linea ꝛ superficie cuiuslibet q̄litatis. ꝛ ita alia fuit superfi cies ꝛ linea substātiarū cōuersarū/ vez panis/ꝛ alia qua litatū ipārū. ¶ Tūc arguo ex hoc sic. nec linea substātie pa nis fuit latior q̄ fuit linea sue qualitatis: nec superficies p fūdior superficie qualitatis. ¶ Hoc apparet. qr nulla linea est alicui⁹ latitudinis/ nec superficies alicui⁹ ꝓfunditatis sed p te tō panis substātia nō fuit sub eucharistie superficie nec sub linea circulari: qr nec superficies est ꝓfunda/ nec li nea est lata. ergo nec etiā sua linea nec superficies in ipsa substātia ꝑfuit nec existere potuit subiectiue. sed hoc est falsū ꝛ ipossibile/ supposito vt supponis q ista dicāt aliq̄d in re extra. cū cm̄ dicāt accñtia/ oportet ipsa existere i subiecto. nō est aūt verisimile superficiē vl̄ lineā substātie vl̄ quēcūq; ordinē partiū in alio posse magis q̄ in ipa sub stātia vel ei⁹ partibus existere subiectiue. ꝫ ꝛc. ¶ Confir mat. qr cū p te quātitas ptinua nō sit nisi ordo partium ꝛ superficies ꝛ linea sit quātitas ptinua: ergo q̄libet hox dicit ordinē partiū. sed ordo partiū est in ipsis ptib⁹ sub iectiue. ergo superficies ꝛ linea substantie/ cū sit ordo ptiū substātie/ est i ipsis ptib⁹ substātie subiectiue. ¶ Prima cōcłō supradicta in hoc qđ supponit deficit. videtur cm̄ supponere lineā superficiē ꝓfunditatē ꝛ pūctū dicere in re extra realiter distincta ab illis quoū esse dicunt: vt acci dēntia a subiectis. Hoc aūt nō est verū. quelibet enim res quāta ꝛ extensa sicut seipsa vel partibus suis nullo ab eis alio mediāte est quāta seu extensa: ita longa lata ꝛ p funda nō lōgitudine latitudine ꝛ ꝓfunditate tanq̄ medi antibus trib⁹ formis ab ipsa ꝛ omnibus eius partibus distinctis aliqualiter in re extra. pūctuz etiā cū dicatur esse indiuisibile non pōt aliq̄d esse in quātitate/ nec quā titas/ nec aliquid quātitatis. qm̄ nullū accñs est in quā titate subiectiue. nec aliquid quātitatis quiditatiue: nisi qđ est extensum ꝛ diuisibile. sed punctū non ponitur esse aliquid diuisibile nec extensum/ sed indiuisibile ꝛ inextē sum. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. quia si pūctuz est aliquod accidens: quero quod sit subiectum in quo immediate existit. Non potest dici q quantitas nec aliq̄ eius pars/ nec substantia corporea/ nec pars similiter eius aliqua: quia tā ipsa q̄ quelibet eius pars est extensa. pūctū aūt ponitur forma accidentalis inextēsa ꝛ indiuisibilis. nul lum aūt tale accidens potest esse saltē naturaliter in sub tecto diuisibili ꝛ extenso magis q̄ scientia in lapide vel in quacunq; alia re corporali. ergo ꝛc. ¶ Cōsimiliter pōt argui de linea superficiae ꝛ profunditate. quia si linea est ali qua forma accidentalis: cuius nulla est latitudo nec pro funditas: ꝛ superficies/ cui⁹ nulla est profunditas: aut ip soum subiecta sunt similia sic q subiectum linee est lon gum ꝛ non latum: nec de aliis: aut non. sed neutrum ho rum potest pon. ergo ꝛc. ¶ Probatio mmoris. qr si dica tur q subiectum linee immediatū est sibi simile quantuz ad hoc quia est sicut ipsa longum sine latitudine: ꝛ subie ctum superficiei latū sine profunditate: ꝛ subiectum pro funditatis cum profunditate: ¶ Contra primo. qr nihil est i substātia nec in aliq̄ alia re i ipa extēsa qđ sit lōgū si ne latitudine: nec latuz sine longitudine. ¶ Secundo. qr si sic. ergo subiectum vnius linee est alia linea/ ꝛ superfi cici alia superficies/ꝛ profunditatis alia profunditas: qđ est falsum. ¶ Cōsequentia est euidens. quia linea non po nitur aliud q̄ longitudo sine latitudine/ ꝛ superficies la titudo sine profunditate. ¶ Preterea si substātia habet p se longitudinem latitudinem ꝛ profunditatē: qđ opor tet concedere hoc dicendo. non oportet in ipsa existere subiectiue lineam accidentalem nec superficiem nec pro funditatem tanq̄ formas ab ipsa realiter differētes. qua re ꝛc. ¶ Si autem dicatur q subiecta talis non sunt eis similia: sed subiectum oim est substantia vel alia res quā ta longa ꝛ lata insimul ꝛ profunda: ¶ Contra primo. qr hoc concedit propositum/ vez q quelibet res est quanta seipsa non mediante aliqua ab ea distincta quantitate. Omne enī qđ est longum latum ꝛ profundum est quantū necessario ꝛ extensum. sed subiectum horum omnium/ videlicet linee superficiei ꝛ profunditatis/ conceditur es se longum latum ꝛ profundum. ꝛ constat q non per ista componatur ipsorum subiectum. ergo formaliter per se ipsum. quare ꝛc. ¶ Secundo. quia sicut est impossibile subiectū extēsū informari aliq̄ accñte indiuisibili ꝛ inex tenso: ita subiectum taliter extensum puta secundum la tum ꝛ profundum/ est impossibile informari aliquo acci dente latitudine ꝛ profunditate carente: ꝛ per cōsequēs indiuisibili quantū ad diuersiones huiusmodi existente. sed linea ponitur accidens indiuisibile secundum latum ꝛ profundum: superficies aūt secundum profundum. ergo nullū horū pōt recipi in re extēsa seu quāta totaliter subie ctiue. ¶ Ad rationē eius quā adducit pro ꝓclusione pre dicta: quando dicit q Christi corpus non est nisi vbi pre fuit panis substātia: ꝓcedo. Sed tūc nego mmorē. Dico cm̄ q sub quolibet illox ꝑfuit substātia panis supposito vt supponis q hmōi dicāt aliq̄d in re extra. ¶ Ad ꝓba tionē in ꝓpo: qđ ita q Christi corp⁹ nō est sine latitudine ꝛ ꝓfunditate: cōcedo. sed postmodū qñ addis q linea nō hz latitudinē nec superficies ꝓfunditatē: ilz hoc sit verū/ tñ nec linea est sine ꝓfunditate ꝛ latitudine: cū nō sit sine su perficie: nec superficies sili⁹ fuit separata ab ipsa ꝓfunditate. panis aūt insimul fuit sub omnibus his/ vez linea super ficie ꝛ profunditate: quia ꝛ ista simul fuerūt. Et ideo non sequitur: panis non fuit sine profunditate: ergo non fuit in linea nec in superficie/ cum nec linea nec superficies a profunditate fuerint separata. Et ideo corpus licet non sine profunditate fuerit/ potuit etiam sub istis insimul ꝑfuisse: supposito (quod tamē verū nō reputo) q talis ui

cunt formas accñtales aliq̃s in re extra. ois esñ illa forma accñtalis est ipossibilis: q̃ in nulla substãtia põt existere subiectiue. ꝛ ro si hmõi superficies ꝛ linea non fuerũt nec esse potuerũt in substãtijs cõuersis/in qb⁹ fuit ꝓfũdtas subiectiue/hoc est qz talia nõ sunt ꝓter rẽ de q̃ dicunt aliqd in re extra. q̃re ꝛc. ¶ Ad illud qđ arguit de puncto q̃ cũ pũcto sit indiuisibile nõ potuit sub ipso panis substãtia ꝓfundi: ꝑcedo/hoc supposito. Ex hoc tñ sequit necessario ꝛ iferẽ q̃ pũctũ nõ sit aliqd in re extra. ꝓpter qđ nõ est murũ si in ipso nõ põt existere Christi corp⁹. ¶ Hoc apparet. qñ omne illud accñs est ipossibile cui nullũ subiectũ põt subesse. Sz pũcto qđ habet ꝑcedi accñs si ẽ aliqd nullũ sbm põt subesse nec ipo informari. ℙrobatio. qz si sic: q̃ro quod. aut erit ibi indiuisibile: ꝛ hoc non: qz accñs indiuisibile nõ põt informare aliqđ subiectũ diuisibile: cũ omne indiuisibile exñs subiectiue in re diuisibili ꝛ extensa sit in qualibet eius parte. vt ptz de alia rõnali in corpe exñte. accñtia aũt hoc nõ põt ꝓpterẽ ꝓ naturã. Aut erit aliqd indiuisibile. ꝛ hoc nõ. qz tale hmõi indiuisibile aut esset aliqd rei quãte ꝛ materialis seu extẽse: aut substantia in extensa: vt angelus vel alia. Sz nõ põt poni pmũ. ℙrio qz nihil rei extẽse est idiuisibile seu non quantum. Scõdo. qz si sic: tũc vnus punctus esset in alio: qz idiuisibile in m diuisibili subiectiue. qđ poni nõ põt. Nec põt dici scõdo q̃ sit in substãtia spirituali: cũ ponat saltẽ reductiue in gñe quãtitatis. ponit enim vt ꝓtinuatiuũ vl terminatiuũ pnũ ꝓtinue quãtitatis. q̃ ꝛc. ¶ Scõdo arguo ꝫ duas vltimas ptes scõe ꝑclonis affirmatiue pria supposita qz ẋa: vez q̃ Christi corpus ẽ i q̃libet pte eucharistie: ꝛ scõa. pnũc dimissa tãq̃ dubia/vez q̃ in hostia sicut ꝛ i q̃libet alia re ꝓtinua sunt ptes distincte actualiter infinite. ¶ Dis ergo duob⁹ pnũc ꝑtermissis ꝫ alia duo q̃ ponit de illis phãtialitatib⁹ infinitis Christi corpis ad infinitas ptes hostie: ꝛ cuiuslibet partis hostie ad infinitas partes corpis Christi: Arguo vt alias in precedentibus sepe arguẽdo. Primo sic. Corpus Christi est in qualibet parte hostie / ꝛ q̃libet pars simul cũ q̃libet pte Christi corpis immediate. q̃ hmõi phãtialitates nõ sũt fore aliq̃ distincte a Christi nec eucharistie ptib⁹ in re extra. ¶ Cõsequẽtia est cuidẽs. qz si ꝑfẽ tialitas vel sitas est forma aliq̃ in re extra distincta ab illis quoũ vnũ ds alteri ꝑsens/vel simul secũ exñs/illa cẽt media inter talia exñtia simul vel ꝑsentialiter: nec ꝓ phãs talia essent sic immediate: sz phãtia hmõi mediãte. ¶ Eñs/vez q̃ Christi corp⁹ sit immediate simul cũ q̃libet pte eucharistie ꝛ ecõuerso/apparet. qñ nulli forme alteri a sacramento eucharistie est Christi corp⁹ phs immediat⁹ q̃ ipsi sacramẽto. sz si ei⁹ ad sacramẽtũ cẽt aliq̃ forma media ꝛ sacramẽti ad ipm/ꝛ ipm Christi corp⁹ cẽt immediat⁹ phs illi forme q̃ sacro eucharistie: ꝛ cẽt ecõuerso ipm eucharistie sacrm cẽt immediat⁹ phs alteri q̃ corpori Christi: quoũ vtrũq; ẽ falsũ. q̃ ꝛc. ¶ Cõfirmat. qz ꝓ hoc q̃ Christi corp⁹ incipit cẽ in hoc sacro ꝛ sacrm insũl est cũ ipo / nec Christi corp⁹ alicui mag; vnit q̃ huic sacro/ nec sacrm alicui mag; q̃ Christo. sed si hmõi phãtialitates ponãt ꝫnũ est de facto. ℙrobatio. qz magis vnũt duo quoz vnũ iformat alicui q̃ duo quoz neutrũ ab altero iformat: vel magis vniunt accñs ꝛ subiectũ/q̃ locus ꝛ locatũ. sz hmõi phãtialitates ponunt vt qđã accñtia Christi corp⁹ iformãtia: ꝛ ipz eucharistie sacrmnõ sic aũt vnit Christi corp⁹ ꝛ eucharistie sacrm: sed qđãmõ sicut loc⁹ ꝛ locatũ. q̃ ꝛc. ¶ Preterea scõdo arguo sic ad idẽ. aut corp⁹ Christi põt cẽ sic immediate cũ q̃libet pte eucharistie: aut nõ/nisi phãtialitate vl sitate hmõi mediãte. Si sic. q̃ ad qđ ponis phãtialitates hmõi ifinitas? Si aũt dicaũ q̃ sic. ¶ Cõtra. ꝓio: qz oẽ pus põt cẽ sine posteriori ab ipso realr differẽte. sed hmõi ꝑfẽtialitatis respect⁹ sũt distincti/vt dicis/realr ab extremis ꝛ posteriores eis nõ tñ vt absolute sũptis/sz ẽt vt ꝓiuncti. q̃ possunt vniri insĩl ꝛ ꝓiũgi ois phãtialitate hmõi circũscripta. Scõdo. qz nõ est maioꝛ necessitas ad vnionẽ minꝰ diuersoz ꝓsequẽdo formã aliquã ab ipsis realr distinctã vnitis/q̃ ad vnionẽ magꝭ diuersoz. sz hmõi phãtialitates respectiue nõ minꝰ q̃ te sz magis a sacro eucharistie ꝛ a Christi corpore realr ẽ distincta/q̃ corpꝰ distinguat ab ipo eucharistie sacro/cũ absolutũ magꝭ distinguat a respectu a q̃ realr est distinctũ vt dicũt: q̃ a quocũq; alio absoluto. q̃ cq̃ ẽ possibile Christi corpꝰ ꝛ sacrm eucharistie sĩl cẽ absq; aliq̃ alio resultãte vel ꝓnte/sicut quodlibet istoz cũ phãtialitatibꝰ hmõi infinitis. sed constat q̃ ex vnione corpis Christi seu eucharistie sacri cũ phãtialitatibus hmõi nulla sequit forma a phãtialitate hmõi/ꝛ a Christi corpore vel a sacramẽto distincta. q̃ ꝛc. ¶ Cõfirmat prio. qz si Christi corpus nõ posset hic existere sine ꝑtialitate hmõi mediãte/ sequerẽt q̃ qñcũq; fit questio panis in Christi corpꝰ ꝛ vini in sanguinẽ nccio hẽret ꝓduci realr infinita tã in Christi corpe q̃ i specieb⁹ panis ꝛ vini ꝛ i sãguie Jesu Christi. sz hoc videt abominabile ꝛ absurdũ. q̃ ꝛc. ¶ Consequẽtia est euidẽs: qz tot vt dicis ponunt nouꝫ phãtialitates in Christi corpe/ꝛ in sanguine/ꝛ i q̃libet pte eucharistie: q̃t qlibet istoz incipit phs cẽ. qlibet aũt horꝫ incipit cẽ phs ꝓtibus infinitis. q̃ ipossibile est Christũ cẽ incipe i eucharistie sacramẽto quin sequat ꝓductio ifinitoꝝ realr distinctoꝝ i q̃libꝫ ꝓtibꝰ q̃ ꝛc. ¶ Falsitas ꝓnũ appet prio. qz nõ est i possibili⁹ corpꝰ Christi vniri sacro vel ãgelũ loco sine alio quo ꝓnte ab ipsis realr differẽte. q̃ accñs subiecto vl toti mã substãtialẽ materie. sed ad nullũ istoz vnionẽ cũ alio sequit necio ꝓductio alicui⁹ distincti realr ab vnitis. q̃ ꝛc. ¶ Scõdo. qz nõ magꝭ Christi corpꝰ ẽ phs ꝓtibus eucharistie infinitꝭ/q̃ alia ꝓtib⁹ infinitis corpis q̃s iformat: vel ãgelus ꝓtib⁹ loci infinitis/in q̃rũ q̃libet simil⁹ infinitue existit. sz nec alie ad ptes corpꝭ nec ãgeli ad ptes loci sũt ꝑfẽtialitates hmõi infinite. ℙrobatio. qz si sic. ergo nec alia posset esse in corpe: nec ãgelus i loco nisi iformaret rebꝰ distinctis realr ꝛ nũero infinitis. De qb⁹ vltimo q̃rit quo ꝓducunt? vel enim ꝓducũt ab alia vel ab ãgelo vel a deo. Si ab alia vl ãgelo: q̃ cũ tã alia incipiat cẽ i corpe q̃ ãgelꝰ i loco/ qñ nouꝫ cẽ i loco incipit ꝓducit istã infinita. alia ẽt vnita sue substãtiali forme extẽse ꝓducit in se respectus hmõi infinitos cũ habeat ptes infinitas infinitis ptib⁹ forme coexistentes. in quarũ q̃libet oportet ꝓduci hmõi phãtialitatꝭ respectũ vt dicis. Si aũt dicaũ q̃ a deo: ergo ad motũ cuiuscũq; angeli in loco incipiẽtis existere vl ad infusionẽ alie corpi oportet deũ ꝓducere infinita. sed ista alia sunt absurda. ergo ꝛc. ¶ Ad rõnẽ in ꝫnũ ptz q̃ accipit falsum/vez q̃ quot ptibus eucharistie existit corpus Christi phs: ꝛ cũ quot ptib⁹ Christi corpis ecõuerso est simul q̃libet pars eucharistie: tot habeãt poni distincte forme a ptibus corpis Christi ꝛ eucharistie sacri. hoc fidẽ est falsũ. põt enim Christi corpꝰ cẽ ꝛ sic est de facto in tota eucharistia ꝛ in q̃libet ei⁹ pte: ꝛ q̃ phs i infinitꝭ si ptes eucharistie fuerit infinite/absq; forma aliq̃ resultãte vl ꝓnte a ptib⁹ corpis Christi ꝛ eucharistie realr differẽte: nec ꝓ phs oportet ponere phãtialitates hmõi infinitas nec finitas. ¶ Et qñ arguit q̃ ipossibile est vnũ ꝛ idẽ ad diuersa hẽre eandẽ phãtialitatẽ: si ꝑ phãtialitatẽ intelligis formã aliquã a rebꝰ phãtib⁹ distinctam: dico q̃ nec ad diuersa: nec ad vnũ Christi corpus nec aliud qcũq; alicubi existens. sz vnã nec diuersas phãtialitates. Si autẽ ꝑ hmõi phãtialitatẽ intelligas ꝑse ipsa extrema non vt absolute sũptas: sz vt sĩl exñtia q̃cũq; ab eis alie circũscripto: ꝓcedi põt tũc/ corpꝰ Christi habere tũc phãtialitates infinitas/ hoc est ptes hostie infinitas/ supposito q̃ in qualibet ptiuno sint ptes actualr infinite. quia per hoc nihil aliud intelligit nisi q̃ corpus Christi est presens insimul partibꝰ infinitis: qđ ꝛ verum est partibus eucharistie suppositis

ſinitis. ¶ Et qñ ꝺc ꝙ vna ꝑſētialitas pōt deſtrui alia rē manēte: hoc ē verū ꝓ quāto corp⁹ Chriſti pñs realr deſtī ctis poſſet manere cū vno illorū ab alio ſepato: nullo tñ deſtructo. qz nec ꝑſentialitatē nec ſimultatem deſtrui eſt aliud q̄ extrema pu⁹ ſimul exiſtētia ſeparari ſeu vnidi. qō pōt fieri nullo ab eis diſtincto corupto: ſicut ꝛ diuiſa poſſūt vniri nullo ab eis alio ī c ē poſito nouiter ſeu ꝓdu cto: vt ī ꝓcedētib⁹ ſepi⁹ fuit dictū. ḡre ꝛc. ¶ Hec de ꝓpo.

Quātū ad ſecundū: vbi aliter eſt dicendū: ponoſeptē ꝓcloues.

¶ Prima eſt. ꝙ corpus Chriſti eſt realiter in quocūq; poſitiuo in euchariſtia exiſte. ¶ Hec poteſt ꝓbari. qñ Chriſti corp⁹ eſt realiter ſimul cū quocūq; accīte panis cōuerſi: ꝛ ſanguis cū quocūq; vini accidēte. ſed in hoc ſacramēto nihil aliud eſt q̄ accītus panis ꝛ vinum mo ſacramētū hmōi eſt precīſe ipſa accītus panis ꝛ vini. ḡ in quocūq; euchariſtie accīte eſt realiter Chriſti corpus ſicut ꝛ ſanguis in quocūq; ꝓſecrato ca lice exiſte. ¶ Ex hoc ſequit ꝓma pumā ꝓclonē illius vo cantis. q̄ eſt tā in ſupficie q̄ in linea circulari hoſtiā cōti nente. in puncto aūt non eſt: qz punctuz nihil eſt. ¶ Hoc apparet. qñ nec ſupficies nec linea dicīt ab hoſtia diſtī ctū aliquid in re extra. ſed Chriſti corpus eſt in tota hoſtia. ergo ꝛ in ſupficie ac linea ab ipſa totaliter diſtincta. ¶ Aſſumptū ꝓbat: q̄ vez hmōi ſupradicta ſint realr in diſtincta. qñ habēs ſcipſo ꝓtes extēſas ſitualiter diſpo ſitas ꝛ diſtātes. q̄ ſic ꝛ ſuas partes non re aliqua alia me diāte eſt ſic vel aliter figuratū. ¶ Hoc apparet. quia nec figura eſt aliud q̄ partū tot⁹ extēſio vel diſtantia ſitua lis. ſed hoſtia ꝛ omnis res alia extenſa (vt ꝓbatum eſt in ꝓcedentibus) nullo mediāte a partib⁹ diſtincto hꝫ ꝓtes ipſas ſic diſpoſitas ꝛ diſtātes. ḡ ꝛ ſic vel aliter figuratas ergo figura hoſtie circularis nō eſt aliqua forma accidē talis nec ſubſtātialis q̄ ab ipſis hoſtie ꝓtibus ſit diſtincta ¶ Et ſi arguas ꝓtra hoc. qz figura pōt variari re manēte ata ꝛ eadē totaliter ꝑmanēte. ergo oportet q̄ figura ſit a re ipſa ꝛ a partib⁹ ei⁹ diſtincta aliqualiter in re extra. ¶ Rñdeo primo rōnē ad oppoſitū reducēdo ſic. qō pōt nūc alicui ꝙuenire ꝛ nūc nō ꝙuenire nullo ſibi addito nec ſubſtracto/ñ dicit ab ipō diſtictū aliqd ī re extra. ¶ Hoc apparet. ꝛpoſſibile ēñ eſt aliqd nūc cē tale aliquo mediā te a ſe diſtincto qō puus nō fuit tale niſi illo a ſe diſtincto nouiter in eſſe poſito quo eſt tale: nec nō cē tale puta nō albū ſi pu⁹ fuit albū/niſi illo ſubſtracto quo dicīt eſſe al bū. ſed res eadē nullo ſibi addito nec ſubſtracto pōt eſſe nunc vnius/nūc alterius figure: ſicut ꝓz de quolibet hu mido: vt de aqua vel de vino: qō exiſtēs ī vaſe aliquo cir culari figure circularis/ſi ponatur in vaſe alio triangula ri vel quadranguları eſt ſitus figure/priori nō exīte: cū tñ ꝓ hoc q̄ ī diuerſis vaſis ponīt/ nec ſibi aliqd ſuberahāt: nec aliqd apponāt. ḡ nō eſt intelligendū rē hmōi/ nec ali quā aliam figuratā eſſe figuris diuerſis variabilē tanq̄ formis diuerſis a re ꝛ eius partibus diſtinctis. ſed rē va riari ꝓ figuras eſt ipſam variari poſſe ꝓ partes ſuas nul lo eis addito vel amoto ſic vel aliter exiſtentes. ¶ Cōfir matur. qz ſi figura eſſet forma diſtincta a re figurata: cuz ipſam ponī oporteat vt diuerſas partes ꝛ diſtantes ha bētē: ꝙ ꝑs vna figura eſſet figurabilis vel mutabilis ad aliā. Oſtē ēñ habēs partes diuerſimode ſituabiles/ ha bet ipas diuerſimode figurabiles. Quero tūc an partes figure circularis vt diſtincte a re circulari ei⁹ ſubiecto poſ ſint nullo eis addito aliter figurari: an nō. Sz nō videtur ſecūdū ponēdū: qz tūc ḡrerē de illo alio in infinitū. ḡ relī quit primū. ſed qua ratiōe forma aliqua accītalis eſt di uerſimode figurabilis ꝙ ſcipſaz/ nullo eius partibus ad dito mediāte: eadē ꝛ ḡlibet alia forma ſubſtantialis diui ſibilis ꝛ extēſa. quare ꝛc. ¶ Tunc ergo ad argumētū in

forma: qñ dicīt q̄ figura pōt variari ꝛ deſtrui re manēte Dico q̄ impoſſibile eſt figurā variari re non variata: cū figurā variari nō ſit aliud q̄ partes rei diuerſimode ſitu ari. ¶ Et ſi dicat. q̄ figura poteſt deſtrui re manente: Di co q̄ oēm figurā deſtrui non eſt aliud q̄ partes continui oīm ſitu ſeu diſtātia pauari/ ꝛ penitus fieri indiſtantes. hoc autem pōt fieri nulla re corrupta: ſeu deſtructa. ſicut ēñ indiſtantes poſſunt fieri diſtātes/ vel minus diſtātes magis nullo ꝓducente a nullo corupto pōt fieri cōuer ſio. Ex quo ſequit. q̄ figuram deſtrui re manēte/ nō ſit ali quid corumpi nec interimi in re extra. ḡre ꝛc. ¶ Et ſi ar guas. ſi nihil corūpit: ḡ manet figura cadez ſicut puus Dico q̄ nō ſequit. qz figura dicat rem nō vt abſolute exi ſtentē: ſed vt ſic partes diſpoſitas habētē. ſicut q̄tum di cit rē nō vt abſolute: ſed vt habētē partes diſtātes. Et iō ſicut nō ſequit/ nihil eſt deſtructū in cōdēſato: ḡ ipſuz eſt tantū quātuz puus: qz licet nihil ſit corupti: partes tñ ſunt ꝓpiquiores: ata nec in ꝓpoſito ſequitur: nulla res eſt deſtructa: ergo remanet figura eadē ſicut puus. qz li cet nulla res ſit deſtructa / tñ ptes ſine aliquo eis addi to vel ſubſtracto ſunt variate ꝛ diuerſimode ſituate ſi fi gura eſt mutata: vel penitus indiſtātes / ſi nulla manet figura. quare ꝛc. ¶ Confirmat ꝓcło ſupradicta. qñ aut hmōi circularis linea ſeu figura ꝛ ſupficies euchariſtie ſūt idē realiter qō euchariſtia: aut diuerſa. ſz quocūq; cō ceſſo ꝓcluſio eſt vera. Probatio. qz ſi ſunt indiſtincta/ cū corpus Chriſti ſit in euchariſtia: ꝛ in quolibet illoruz. qō ēñ eſt in aliquo/ ꝛ in quocunq; ab ipſo realiter indiſtin cto. Si aūt dicat q̄ realiter diſtinguūt/ ndē ſequit: qz ſub quibuſcunq; accidētibus hic exiſtētibus ꝑfutt ſubſtātia cōuerſa. ḡ ꝛ ipſe Chriſtus tot⁹ realiter ꝑſentialiter eſt in eis. ¶ Scēa ꝓcło eſt. q̄ Chriſti corp⁹ eſt ī tota euchari ſtia ꝛ in qualibet eius parte. ¶ Hoc apparet. qñ cōſtat totū Chriſti corpus eſſe in tota euchariſtia. ergo ꝛ in q̄li bet ei⁹ parte. ¶ Cōſequētia ꝓbat. qz qō eſt in aliqua re extēſa ſic q̄ eſt totū in toto ꝛ pars in partecta q̄ eſt ibi circūſcriptiue ſiue cōmēſuratiue/ tātū eſt quātū illud nō longius nec minus. ¶ Hoc apparet de accīte in ſubie cto extēſo: ꝛ de corpe exiſtēte in loco. ſed hoc eſt impoſſi bile dicere hic de Chriſto/ vez q̄ eius corp⁹ ſit tātū quan tū euchariſtia non maius nec minus. ergo ꝛc. ¶ Confir matur. qz ſic Chriſti corpus aliquo mō eſt in euchariſtie ſacramēto/ ſicut angelus eſt in loco vel anima ī corpore qō iformat: quātū ad hoc ꝑtſe q̄ eſt totū in parte quali bet: ſicut angelus in parte qualibet ſui loci: ꝛ alia in qua libet parte ſui corporis qō miformat. ¶ Ex hoc ſequit. q̄ aliter Chriſti corpus eſt in hoc ſacramēto ꝛ aliter ſacra mentum ipſum eſt in debito ſibi loco. Ipſuz ēñ ſacramē tū exiſtit in loco circūſcriptiue ſeu ꝓmēſuratiue conſimi liter ſicut puus. Chriſti aūt corpus eſt ibi definitiue: cuz ſit in qualibet parte totū. ¶ Ex hoc videt vlterius ſcēm aliquos concludendū: q̄ Chriſti corpus nō eſt in hoc ſa cramēto extēſum. Quō ēñ in aliquo pōt eſſe extēſuz qō eſt in eius ḡlibet ꝑte totū: ¶ Tertia ꝓcło eſt. q̄ ſi ꝑſētia litas corpis Chriſti ad euchariſtiā/ vl' ꝙuerſa ꝑſentialitas euchariſtie ad Chriſti corpus ē forma reſpectiua vel ab ſoluta ab extremis diſtincta nec Chriſti corpus eſt in eu chariſtia: nec ecōuerſo euchariſtia eſt ꝑſens ipſi ſiue ſimr cū ipſa tali ꝑſentialitate aliqua mediāte. ¶ Hec ꝓbat. qñ nihil alteri ꝑſens ꝛ ſimul cū ipſo ꝓ aliquo priori pōt dici eſſe ꝑſens ipſi vel ſimul aliquo mediāte ꝙſite poſte riori illa eſſe ꝑſētia ꝛ ſimul exiſtia ſupponēte. ſed ſi hmōi ꝑſentialitas eſt forma aliqua ab hīs extrēis/ vez Chriſti corpe ꝛ euchariſtia/ diſtincta / ipa ꝓſupponit hmōi extrēa eē ſil' exiſtia ꝛ vnita. qz ſi nō: ḡ poſſet ꝙſurgere Chriſti cor pore diuiſo ꝛ ſeparato ab euchariſtia ſicut pu⁹. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmatur. quia aut huiuſmodi ꝑſentialitas eſt puus

Christi corpe ⁊ eucharistie simul existētibus/aut posteriori/aut simul.sed nō prior nec simul:cū exigat ipsoꝝ simultatem.esto ētiā q̄ esset simul vel prior idē sequeret. ergo ⁊c. ¶ Preterea non magis Christi corpus est p̄sens alicui p̄sentia ab ipso ⁊ ab eo cui est presens distincta/q̄ accidens inhereat sue insit subiecto inherētia mediāte ab ipso ⁊ a subiecto distincta.sed vt patuit in p̄cedentib⁹ accidēs nō inheret subiecto aliqua tali inherētia mediāte ℊ ⁊c. ¶ Quarta ꝓcło est. q̄ si tales p̄sentialitates ponāt in Christo ⁊ in eucharistie sacramento/magis ipse erunt mutuo adinuicē sibi p̄sentes ⁊ insimul existētes mediantibus suis extremis/vez Christi corpore ⁊ sacramēto eucharistie earū subiecti: q̄ ecōuerso Christi corp⁹ sit p̄sēs sacramēto:vel sacramētū ipsi eis mediātib⁹. ¶ Hec apparet. quoniā accidentia simul p̄sentia sua subiecta ad hoc q̄ sint simul p̄sentia exigentia magis possunt dici p̄senti subiectis ipsoꝝ mediantibus ⁊ primo p̄sentib⁹ sive simul existētibus:q̄ subiecta primo presentia dicantur p̄sentia vel simul existētia accidentibus in ipsis existentibus:quoꝝ p̄sentiā vel coexistētiā ad ipsoꝝ simultatem non exigūt nec requirūt. sed hmōi p̄sentialitates si ponant ponunt in Christi corpore ⁊ sacramento eucharistie simul existentibus:q̄ p consequens non exigunt eas ad ipsoꝝ p̄sentiā vel simultatem.ecōuerso aūt hmōi p̄sentialitates ipe exigunt sua subiecta simul existentia ⁊ p̄sentia/vez Christū ⁊ eucharistie sacramētū. ℊ ⁊c. ¶ Cōfirmat.qm sicut si ponat accīns ad subiectū inherentia ab vtroq; distincta:talis magis erit in subiecto mediante accīte eius fundamēto/q̄ ecōuerso vt supern⁹ in dist. vij. fuit dictum:ita ꝑpter cōsimilē rationē de p̄sentialitate hmōi si ponat est dicēdū in eodē ad subiectū. ¶ Quinta ꝓcło é. q̄ si hmōi p̄sentialitas Christi ad sacramētū ⁊ econuerso sacramenti ad ipsum esset forma aliqua in re extra posset manere in Christo separata ab eucharistie sacramēto:ex hīr ecōuerso p̄sentialitas sacramēti ad ipsuꝫ posset eē in sacramēto a Christi corpe separato. ¶ Hoc apparet ꝙ rōnē facta in q̄stiōe de idētitate inherētie cū accidēte.qm totale subiectū receptiuū alicuius forme pōt ipsam recipere a quocūq; alio separatū.sed Christus presens eucharistie sacramēto est totale subiectū in quo recipit̄ p̄sentialitas terminata ad sacramētū:⁊ sacramētum hīr ecōuerso est totale subiectum p̄sentialitatis ipsius terminate ad Christum.ℊ hmōi p̄sentialitas posset manere in vtroq; ab alio separato. ¶ Confirmatur.q̄ si huiusmodi p̄sentialitas eēt forma distincta realiter ab extremis/posset fieri sine eis:vt apparet ex dictis i p̄cedentibus.sed ois forma accīntalis ꝙ se fieri possibilis est ētiā in suo subiecto a quocunq; alio separato receptibilis.ergo ⁊c. ¶ Sexta conclusio est. q̄ Christus posset esse p̄sens eucharistie sacramēto ⁊ cuilibet parti eius: ⁊ ecōuerso sacramentū ipsi ⁊ cuilibet ꝑti corporis ei⁹ essit p̄sentialitate ⁊ q̄cūq; forma alia circūscripta. ¶ Hec apparet. Prio q̄ primus pōt eē sine posteriori ab ipso realr distincto.sed hmōi p̄sentialitas si ponat̄ p̄supponit p̄sentia eius extrema vez Christum ⁊ eucharistie sacramentū simul existētia:⁊ p cōsequēs p̄sentia: ⁊ ideo est posterior eis p̄sentibus ⁊ comūctis.ergo ⁊c. ¶ Secundo.q̄ hmōi p̄sentialitates producunt naturaliter ab extremis suis vez a subiecto vel a termino/aut a deo.sed quocūq; dato habetur intētū.si cīa a deo non necessitatur deus ꝑpter effectū primū ꝓducere posteriorē a primo realiter differē tē. si ab extremis: deus pōt suspendere ⁊ impedire effectū cuiuscūq; cause fuerīt. ℊ ⁊c. ¶ Confirmat.q̄ quecūq; ꝙ vnibilia ⁊ simul esse possibilia possunt esse coniuncta circūscripto q̄cūq; quo posito ipsa nullo mō coexisterēt nec realiter vnirent.si hmōi p̄sentialitatib⁹ si ponerent nullo mō Christus sacramēto/nec ecōuerso sacramentū Christo realiter vnirēt. ℊ ⁊c. ¶ Septia ⁊ vltima ꝓcło q̄ pōt inferri corollarie ex dictis/est. q̄ nullo mō hmōi p̄sentialitates sunt ponēdeue ētiā sunt de facto tāq; forme aliq̄ ab extrēis distincte vez a Christo ⁊ ab eucharistie sacramēto. ¶ Hec apparet ex p̄dictis. Et iterū p̄firmat.qm si p̄sentialitas hmōi poneret/sequeret q̄ qlīcūq; Christus eē incipit in eucharistie sacramēto ꝓducerentur infinite forme corporales ⁊ extēse/⁊ infinite alie incorporales ⁊ inextēse.si hoc dicef ē absurdū. ℊ ⁊c. ¶ Probatio maioris qm ois forma accīntalis existens in subiecto imateriali ⁊ inextēso seu indiuisibili/ est indiuisibilis sīr ⁊ inextēsa ⁊ ecōuerso extēsa in subiecto diuisibili ⁊ extēso est diuisibilis ⁊ extēsa.sed nō tm corpus Christi extēsum sed etiam eius alia inextēsa est p̄sens oīb⁹ partib⁹ hui⁹ sacramenti. ℊ si quot sunt partes sacramēti ꝙbus alia Christi ⁊ corpus ē p̄sens / tot oportet ponere p̄sentialitates in corpore ⁊ in alia eis p̄sentib⁹:⁊ partes hmōi sunt infinite :sequitur q̄ in alia erūt infinite forme accīntales inextēse ⁊ spirituales sicut ⁊ ipsam in corpore infinite extense sicut ⁊ ipsum est extēsuꝫ. Nisi dicas q̄ ipsum corpus non est hic extēsum.⁊ saltē tunc oportebit te cōcedere infinitas formas inextēsas ꝓduci ⁊ in ipso corpore ⁊ in alia(nisi dicatur sicut ⁊ verū est/q̄ alia nō est in hoc sacramēto nisi mediāte suo corpore qō infoumat) ⁊ ētiā infinitas extēsas ꝓduci in sacramēto eucharistie:cū ipsum sit extēsum ⁊ ponatur p̄sens partibus Christi corporis infinitis.sed hoc ē absurdū. ℊ ⁊c. ¶ Sic ad q̄stionem. ¶ Ad rationē in p̄ncipio patet solutio ex predictis.

Circa distinctionē decimā quartā in qua Magister incipit determinare de penitētia/ostendens quid sit secunduz se:Quero primo:vtrū penitentie sacramētū fuerit in lege cuāgelica institutū. ¶ Et videf q̄ non.q̄ prius ꝓ omni ipe peccātib⁹/fuit necessaria. ℊ ꝓ omni tēpore esse debuit vt in remedū ꝓtra peccata diuinitus īstituta. ¶ Cōtra.q̄ ois sacramēta septē moderna fuerūt a Christo instituta.sed penitētia est de numero illoꝝ. ℊ ⁊c. ¶ Rñsio.vbi sic procedēdū. Est cīa primo videndū ꝙd sit penitētie sacramētū. Secōo.q̄s extitit īstitutū. Tertio.q̄s sit ei⁹ minister idoneus. Quarto an ꝙ ipsum remittit culpabilis lapsus seu actualis reat⁹ pcritus.

Quātum ad primum est sciēdum. q̄ in hoc visi guit sacramētū penitētie a baptismo: qm cū sola ista duo sacramēta/penitētia vez ⁊ baptism⁹ sint institutа vt in remedū cōtra peccā/baptismus ipse principaliter ⁊ directe è īstitut⁹ cōtra originale peccā: ly etiaz valeat ad remissionē actualis baptismū ipz p̄cedētis. Penitētie aūt sacramētū est institutū tm in remedū ꝑ actuale peccā.⁊ tō Lucro. vocat ipam secūdā tabulā post secōm naufragiū. Primū cīm naufragiū est cuiuslibet originale peccā:i quo naufragio concipit/⁊ a quo ꝙ baptismū tanq̄ ꝙ primā tabulā ad liberādū a tali naufragio institutā eripit. Et tō baptism⁹ ipse posset dici cōgrue prima tabula post primū naufragiū:qua mediante q̄libet pōt a tali naufragio liberari. Secōz ⁊ periculos⁹ naufragiū é oē actuale mortale peccā.oē cīm tliē pōt dici naufragiū ꝓ.ē qō q̄libet est indign⁹ portu salutis eterne/⁊ submergēd⁹ in mari inferni. hoc aūt est oīe mortale peccatū:ꝑpter qō ipsum est naufragium:⁊ ideo periculosius q̄ sit primum quoniam propter primum nullus punitur aliqua pena sensus:sed tm modo pena damni.propter secōm aūt vez mortale peccatum/puniuntur non tm pena damni: sed etiam pena sensus eterna. Ab huiusmodi naufragio lis

feruntur per penitentie sacramentum. ⁊ hinc est q̄ penitentie sacramentum ipsum pōt dici secunda tabula post secundum naufragiū. Dicatur aūt tabule tam penitētie q̄ baptismus: quia sicut nauifracta in mari ex tempestate interdū aliqs a mortis periculo liberatur potens habere aliquā tabulā materialē cui supponat/ ⁊ in qua corporaliter sustentetur: ita cōsimiliter spiritualiter anima nr̄a lesa culpabiliter ꝓpter tempestatez reatus originalis vel actualis a morte eterne debite sibi pene eripitur mediante baptismo/si peccatum originale: vel penitentie sacramēto si actuale: cui tabule inniti. ¶ Hac igr̄ his premissis potest sacramentum penitentie sic describi: vocando q̄ est signum sensibile efficaciter ex diuina institutione significans vel remissionem culpe actualis ⁊ simul infusionē gr̄e supnalis: vel alterū horū tm̄/ vez ifusionem gr̄e ⁊ nō remissionē culpe: non aūt ecōuerso. ¶ Hec descriptio apparet. Dicit enim prio q̄ est signū sensibile significans ex diuina institutione. ⁊ hoc totum conuenit cuilibet sacramento. Omne enim sacramentum est signum sensibile eius quod nulli est possibile nisi deo. Ex quo sequitur: q̄ ad illud significādū habet esse diuinitus institutū. Nullus enim potest instituere practice aliquid ad significandum aliquid post signum adhibitum complendum qō sibi est impossibile exercere. ⁊ ita cuz ad omnia sacramēta adhibita sequantur aliqua que soli deo sunt possibilia: per consequens ad talia importanda seu significanda oportuit ipsa esse diuinitus instituta. ⁊ ita esse sensibile signum ex diuina institutione/ hoc est omni sacramento commune. ¶ Secundo dicitur in descriptione predicti: q̄ penitentie sacramentū est signum remissionis culpe actualis/ ⁊ infusionis gratie supernalis: vel tm̄ infusionis gratie ⁊ non remissionis culpe. Quō pro tanto dicit: quia interdū ꝓpter sufficientem contritionis gemituz ⁊ doloris lamentum peccatum cōmissum ante cōfessionis actum seu absolutionis beneficium est remissuz. ⁊ ideo in tali casu ipsum absolutionis beneficiuz qō est penitentie sacramentum/non est signum remissionis culpe ipsum sequentis cum precedat: sed augmenti gratie que ipso mediante confertur. numq̄ autem econuerso hoc sacramentū penitētie est sine infusione gratie signū remissiōis culpe: cum nulli culpa remittatur maxime mortalis cui nō detur gratia supernalis: licet econuerso interdū det gratia quibus nulla remittitur culpa: q̄ iam totaliter erat remissa. Et ideo si ante confessionis actū propter intēsuz contritionis dolorem interni penitens est a culpa totaliter liberat⁹: q̄ ad nullā penā eternalē nec etiam tēporalem propter ipsam remanet obligatus: nullo modo talli penitenti confitenti remittitur peccatum propter penitentie sacramentum: sed tantum confertur gratie augmētū. ⁊ ideo in tali sacramentum ipsum penitentie ita est signum gratie collate q̄ non alicuius culpe ipso mediāte remisse. quare ⁊c. Et per hoc quia vez huiusmodi sacramentum est signum remissionis culpe actualis: nisi remissio huiusmodi ipsum precedat: differt hoc sacramentum ab omni alio sacramento: non quin sit aliud ab ipso vt baptismus/idem aliqñ significans: cum per ipsum nō tantum originale peccatum sed actuale etiam quodcūq̄ ipsum precuriens remittatur: sed quia baptismus ipse non est directe seu principaliter institutus nisi contra originale delictum: Penitētia autem cōtra actuale peccatum. Baptismus etiam non habet efficaciam nisi semel. penitentia vero semper nisi propter obicem ipsam suscipiētis. ¶ Sed tunc est hic dubium: qō est illud sensibile signū qō est formaliter penitentie sacramentuz. Ad hoc dicit. q̄ huiusmodi signum sensibile non est nisi verbum audibile. qō verbuz est istud. Absoluo te a peccatis tuis/vel pāse absoluo te. nihil aliud ꝑcedens nec sequēs est de necessitate licet de congruitate huius sacramenti. ¶ Hec de primo.

Quantū ad secundum: est sciendum: q̄ penitētie sacramētum legimus tā in lege mosaica q̄ in lege euāgelica institutū. ¶ Q̄ in lege mosaica fuerit institutum/hoc expresse recitat Apostolus. ix. cap. ad Hebr. vbi dicit: q̄ in secundo tabernaculo qō dicebat Sancta sanctorum / semel in anno solus pontifex introibat/ non sine sanguine quē offerret pro sua ⁊ p̄ populi ignoratiā: hoc est pro culpa. ¶ Ex hoc potest sic argui ad ꝓpositū. Omne sensibile signum ad remissionē culpe actualis diuinitus institutum est penitentie sacramentum. sed tale sacrificiū a pōtifice in festo expiationis semel in anno in secunda pārte tabernaculi que dicebatur Sanctasanctorum oblatum erat sensibile: quia visibile signum ad remissionez culpe actualis tam pontificis offerentis q̄ etiam ipsius populi diuinitus institutū. nec enim ipse pontifex mosaicus obtulisset huiusmodi sacrificium ad peccatorum suor⁹ ⁊ populi veniam obtinendum/ nisi tale ad hoc fuisset diuinitus institutum. q̄ ⁊c. ¶ Differt autē hmōi nostrū penitētie sacramētuz ab illo legis mosaice. Primo. q̄ sacramētū legis euangelice est signum audibile: q̄ verbum remissionis culpe significatiuū: illud autem erat signū visibile: puta illō sacrificiū qō summ⁹ sacerdos in illa secunda parte tabernaculi offerebat. Secundo. quia sacramētū nostrum p̄supponit in quocunq̄ in quo habet effectū/ cōfessionem veridicam ministro huius sacramenti factā suor⁹ olim peccatorum. hoc autē nō habebat illud legis mosaice sacramentum. Tertio. quia hmōi nostrum penitentie sacramentum nō habet effectū quantum ad culpe remissionem super ministrum: sed tm̄ super illi confessum. illud aūt habebat virtutē ⁊ efficaciam simul sup populuz ⁊ ministrū: quia ꝓ vtrisq̄ tam ministri vez q̄ populi ignorantis offerebatur: vt recitat Apostolus/vbi supra. ¶ Conueniebat aūt illud sacramētum cū isto nostro euangelico. Primo. q̄ ꝓ ipsum sicut ⁊ p̄ nostrum tribuebatur consimiliter remissio cōtīdē/ vez actualium peccatorum. Dico autem consimiliter. quia sicut per nostrum penitentie sacramentum confertur remissio actualium peccatorum: sic q̄ pena peccato debita remittitur non omnis sed eterna: q̄ in temporalem conuertitur: vel temporalis peccato venialibus debita mitigatur: sic cōsimiliter per illud sacrificium qō erat illius tēporis penitentie sacramentum/remittebatur culpa mortalis. non tm̄ est verisimile q̄ esset ad remissionem culpe alterius ordinatum: quia per ipsum populus ⁊ sacerdos offerens liberabantur a pena eterna peccatis illis pro q̄bus offerebatur debita. non tamen ab omni alia temporali: quia nec etiā sacramentū institutū in lege illa in remedium contra originale peccatū ab omni pena aliquē liberabat: sed tm̄ō ab eterna. Q̄ aūt hoc modo sacramentum illud sicut ⁊ nostrum euangelicum valeret contra actuale petit: apparet. q̄ etiā ad hoc erat sicut ⁊ nostrū diuinitus institutū. ¶ Nec valet qō dicit hic aliquis q̄ sacrificiuz illud non valebat nec in aliquo proficiebat ex se: sicut nec aliqua alia illius tp̄is sacrificia: sed tm̄ ex deuotione ⁊ fide offerentium: quia nec etiam aliquod sacramentum noue legis proficit suscipiēti ipsum excepto baptismo respectu parulorū tm̄/ nisi sit in eo aliq̄ fides ⁊ deuotio ad ipsum. Quodlibet tm̄ supposita in ipso deuotione aliqua ⁊ fide aliquid operatur in eo qō ipse non consequeretur ex illa fide ⁊ deuotione nisi sacramēto ipso mediāte. Cōsimiliter intelligendum reputo de sacrificio illius temporis instituto in remedium contra petit: quia videlicet non valebat ponenti obicem: sicut nec euangelicum penitētie sacramentū. Obiect autē ponit q̄

in sacramento diuinitus instituto nec fidem nec deuotionem habet. Hoc tamē supposito / vez fide ⁊ deuotione / aliquid consequebantur tam populus ꝙ̄ sacerdos: puta remissionē actualium peccatorum: ad qō ipsoum fides ⁊ deuotio non sufficisset per se sine illo sacrificio conuertē &c. Et hoc apparet: qm̄ non est verisimile ꝙ aliquid deus instituerit frustra in lege noua euangelica, nec etiā in antiqua. sed si illa instituta diuinitus sacrificia ex se nihil ꝓficissent / frustra instituta fuissent. Sic ergo apparet prima conuenientia inter euangelicum ⁊ mosaicum penitē tie sacramentum: quia per vtrūq; remittebatur actuale peccatum: ⁊ similiter quantuz ad hoc / quia nec per illud nec per illud remittitur tota pena culpe debita: sz trīmodo sempiterna. ¶ Secundo. quia per illud conferebatur sicut ⁊ per illud confertur gratia supernalis: ⁊ hoc sequitur ex primo. quoniam nulli deus vnq̄ culpam mortalem remisit cui gratiam non contulit. ergo omne quod valet vel aliquādo valuit ad remissionez culpe mortalis ⁊ ad infusionem gratie supernalis. sed vt dictum est per illud legis mosaice sacrificium quod dici poterat penitentie sacramentuz / remittebatur peccatum. ergo ⁊ conferebatur gr̄a dei donū / non trīn tantū quātum per nostrū penitentie sacramentum euangelicum. quia cum omnia sacramenta tam legis euangelice ꝙ̄ antique habuerint efficaciam merito mortis Christi / cum passio Christi sit nunc exhibita / maiorem habent moderna sacramenta efficaciam ꝙ̄ antiqua quātum ad gratiam conferendam / licet non quantum ad culpā remittendam. ꝓ̄ ista ēm confertur merito passionis exhibite: per illa vero merito exhibende. ¶ Posset etiaz dici euangelicum penitentie sacramentum ⁊ baptismum esse efficaciora sacramentis mosaicis institutis ad remissionē consimiliū peccatoruz videlicet originalis ⁊ actualis / non trīn ad maiorem gratiam obtinendam: sed etiaz ad culpā perfectius remittē dā. Q̄ ō ex hoc pōt declarari. quoniam cum culpā remitti non sit aliud ꝙ̄ ipsam ad penam eternā debitam non imputari: vt fuit ostensum in principio huj⁹ ārti: per ꝓ̄s tāto culpa cui pena debetur eterna perfectius ⁊ amplius remittitur quāto homo a pena eterna liberatur / ⁊ ad munera vel ad nullaz penam temporalem obligatur. sed per sacramentum legis mosaice institutū ꝓtra originale peccatum nullus liberabat ab omni pena: sed trīmodo ab eterna: per baptismum vero nō trīn ab eterna liberat sed etiā ab omni alia tēporali. ergo baptismus non trīn est efficacior circūcisione / vel quocunq; alio sacramento ante Christum instituto in remedium cōtra originale peccatum: quia per ipsum maior gratia infunditur / sed etiam quia per ipsum amplius ⁊ perfectius culpa remittitur. ¶ Hoc idem forte posset dici de sacramentis penitentie temporis vtriusq; institutis in remedium cōtra actuale peccatum. quia licet per sacramentum illius temporis deus remitteret populo ⁊ sacerdoti cōmissam actualem culpam non imputādo ipsam ad penam sibi prius debitam sempiternam: modo quo etiaz nunc confesso dicitur remitti culpa mediāte cuāgelico penitētie sacramēto: trīn forsan ad minorē tēporalē penā remanet obligatus vere confessus post susceptum penitentie sacramentum ꝙ̄ remaneret ille summus sacerdos leuiticus ⁊ populus post illud sacrificium in sanctis sanctorū oblatum. Et ideo licet in illo sacrificio / ⁊ in euangelico penitentie sacramento sit pene eterne mortali culpe debite remissio / ⁊ in penam tēporalē ꝓmutationē trīn tunc pena tpalis in quā cōmutabat eterna illo sacrificio mediāte erat maior pena tēporali in quā nunc cōmutatur eterna in penitentie sacramento: ꝙ consequens sequitur propositum / vez ꝙ oīa sacramenta legis euangelice contra peccatum in remedium instituta sunt efficaciora sacramēntis alterius temporis ad similia instituta / nō trīn ad maiorem gratiā obtinendam: sed etiam ad culpe remissionem maiorem ⁊ ꝑfectiorē consequēdū. ¶ Tertio hmōi nostrum penitentie sacramentum ⁊ illud conueniunt: quia sicut illius nullus est minister nisi sacerdos vt dicetur in tertio articulo: ita nec illius minister idoneus erat nisi sacerdos: nec qualiscunq; sacerdos sed summus. solus ēm summus sacerdos seu pontifex semel in anno in expiationis festo sancta sāctorum intrabat: ⁊ sacrificium predictum in lege illa de diuinitus institutuz pro sua ⁊ populi ignorantia offerebat qō quidem nec in populo nec in sacerdote offerente effectum aliquem habebat nisi dispositione debita sumpta in vtrūq; actus enim actuorum non recipiuntur nisi in disposito patiente. quod non trīn de effectu seu actu naturalis agentis / sed etiam de effectu agentis supernaturalis continet veritatem. ¶ Et si queras que dispositio erat eis necessaria ad hoc ꝙ̄ tale sacrificiuz seu penitentie sacramentū in eis haberet effectū: ¶ Ad hoc pōt dici ꝙ illa eadem dispositio que nunc est necessaria ad hoc ꝙ̄ penitentie sacramentum habeat effectum in recipiente ipsum / erat tūc necessaria ad hoc ꝙ illud sacrificiū esset sacerdoti ⁊ populo proficuum: ⁊ per consequens in eis haberet effectum ad quem erat diuinitus ordinatum. Huiusmodi autē necessaria tūc ⁊ nunc dispositio ad remissionez culpe actualis maxime mortalis cōmisse est ipsius detestatio seu respuitio: ad quā sequitur dolor in detestante seu respuente. nullum enim sacramentum nec antiquum nec modernum valet ad remissionem peccati actualis mortalis: nisi presupposito actu nolēdi peccasse. Sicut tamen in ꝑsenti huiusmodi actus nolendi ⁊ respuendi peccatū ꝓmissum in quibusdā sic est intensus ꝙ propter vehementem ⁊ superabundantem dolorem ipm̄ ꝓsequētē ac peccatum puniētē sufficit ad remissionem peccati p se sine sacramento penitentie assistente: in quibusdam autem quia modicus ⁊ remissus non sufficit per se sine sacramento penitentie superuenīente: sic consimiliter fuisse in illo tempore est credēdum. ꝙ quocunq; etiā tempore magnus dolor ⁊ cōtritio peccatoris fuit per se sine alio sufficiens ad peccati remissionez. ⁊ ita sicut nūc magnus dolor p se sufficit sine sacramēto penitentie ad remissionem culpe penā ⁊ tunc sine illo sacramento poterat quis liberari a peccato actuali ex dolore vehementi quo non existēte sic intēso sz remisso liberabat illo sacrificio mediāte. existēte aūt nullo dolore sacrificium illud nullum habebat effectum: sicut nec modo habet penitētie sacramentum.

Tunc omnibus his p̄missis de sacramentis noue ⁊ antique legis contra actuale peccatum in remedium institutis / quando queritur: quādo penitētie sacramentum fuit institutum: Dico ex premissis concludendo. Primo. ꝙ primum penitentie sacramentum fuit in lege mosaica institutum. Secundo. ꝙ secundum / vez nostrum fuit in lege euangelica institutū. Tertio ꝙ vtrūq; sacramentum fuit institutum a deo. Quarto. ꝙ an fuerint ante legem mosaicaz an nō tale sacramētum institutum in remedium contra peccatum actuale aliquod / non habetur in scriptura expressum. ¶ Primū apparet ex predictis: ⁊ etiā ex cōtentis in libro Exodi: ⁊ etiā in dubiā alijs pētatheuca: in quibus fit mētio de p̄dicto expiationis sacrificio semel in anno pro delicto sacerdotis ⁊ populi deo in secūda parte tabernaculi oblato. ¶ Secundum etiam est manifestum: cum omnia euāgelica sacramēta a Christo fuerint instituta. ¶ Aliq̄ tamen dicunt ꝙ immo huiusmodi penitētie sacramentum apūs Jacobus instituit qn̄ dixit. Cōfitemini alterutrū pcta vra. ¶ Sz hoc nō pōt stare: qm̄ Jacob⁹ nō habuit

auctoritatē instituēdi aliqđ sacramētū nec aliqs nisi de⁹. solus enim ille potest sacramentum instituere qui potest effectum eius suscipiēti ipsum ꝓferre. hoc aūt nō potest aliquis nisi deus. ¶ Preterea quia ad nihil per beatus Jacobum institutū fuerunt oēs totius ecclesie obligati vniuersaliter: sed tm illi qui erāt episcopatus eius: ꝫ ad hoc sacramentum recipiendum obligant omnes veniunte. ꝫ Jacobus ipsum non instituit: sed vt a Christo institutū promulgauit/ad ipsum inducendo: quando dixit. Confitemini alterutrū peccata vestra ꝛc. ¶ Sed est dubium qñ instituit ipsum Christus: videlicet istud nostrum modernum penitentie sacramentum. Aliqui dicūt q tunc ipsum instituit quando ꝛcipiebat ad sacerdotes mittit dicens eis: vt habetur Luc. xvij. Ite ostendite vos sacerdotib⁹. Alij q; Matth. xvi. quādo dixit Petro. Tibi dabo claues regni celorum: ꝛ quodcunq; ligaueris super terram/erit ligatum ꝛ in celis: ꝛ quodcunq; solueris super terram ꝛc. Sed hic non videtur hoc sacramentum instituisse: quia nec huiusmodi potestatem absoluendi videtur dedisse/sed dare promisisse. Alij dicūt q Matth. x. Ibi sic dicat glossa ordinaria. Dedit eis potestatem super omnia demonia/hoc est super omnia peccata. Alij dicunt ꝛ vt mihi videtur rationabilius: q; Joan. xx. ipsum instituit quando dixit. Accipite spiritum sanctum: quorum remiseritis peccata remittuntur eis: ꝛ quorum retinueritis/retenta sunt. Constat enim: q; peccata non remittuntur nisi in foro penitentie occulto/mediante huiusmodi sacramento. quare ꝛc. ¶ Tertium videlicet/q tam modernum q; antiquum penitentie sacramētum nō nisi a deo fuerit institutum/apparet. quia cum vtrumq; sit gratum sit culpe actualis remissio ꝛ gratie superinfusio: quorum neutrum est possibile nisi deo: per cōsequens nec ipsius sacrāmēti institutio. De illo etiam ꝑdicto legis mosaice sacrificio expresse habetur in textu q a deo fuerit institutum. ¶ Quartum apparet legenti totam scripturam sacram. ¶ Hec de secundo.

Quātū ad tertium: cōstat solum sacerdotem esse huiusmodi sacramenti ministrum.

Unde vn⁹ ꝛ idem habet potestatem super corpus Christi verum ꝛ mysticum. solus autem sacerdos habet potestatem ministerialiter super corpus Christi verum: cum solus ipse possit ministerialiter conficere/verba proferendo/ad que sequitur cōuersio panis in Christi corpus/ꝛ vini in sanguinem ei⁹ verū. ꝛ sic cōsimiliter solus ipse habet potestatē absoluendi reum sibi confessum. Quā vupliciter potestatem/ vel super corpus Christi verum ꝛ mysticum in oēm sacerdotali ꝓfert deus cuilibet sacerdoti. ¶ Qd autē hoc sit verum/videlicet solum sacerdotem posse conficere ꝛ peccatorem absoluere/apparet. quoniam nunq; huiusmodi potestatem contulit nisi solis apostolis ꝛ discipulis: quorum sacerdotes sunt successores: nec in aliquo predictorum locorum in fine articuli precedentis/in quorum aliquo Christus huiusmodi sacramentum penitentie instituit/loquebatur/nec verba illa dicta intelliguntur nisi tantum apostolis vel discipulis: vt patet per omnia illa discurrendo. ¶ Sed nunquid in necessitatis articulo posset quis laico confiteri? ¶ Ad hoc respondetur. q confiteri non sacerdoti laico vel clerico posset aliquis vupliciter. Uno modo tanq; illi quē crederet huiusmodi sacramenti ministrū idoneum/sicut quēcunq; alium sacerdotem. ꝛ talis opinio esset fatua ꝛ erronea: nec esset sine mortali culpa: nec per consequens confessio facta laico isto modo esset confitēti ꝓficua sed nociua. Alio modo quis posset confiteri laico vel cuicūq; alteri nō sacerdoti nō tanq; ei quē crederet hmōi sacramenti esse ministrum idoneū: imo teneret oppositum: sed tm vt rubore cōfessionis suum puniret peccatum. ꝛ hoc modo confiteri non sacerdoti non videtur esse illicitū sed magis meritorium. Sic tñ confitens non debet ab illo cui confitetur cōfessione peracta petere nec recipere absolutionis beneficiū: cū hoc sibi nō possit impendi p illum. Uñ forte licet mō ꝺicto sit licitū confiteri nō sacerdoti: nō tñ ab aliquo tali absolui. q; aut petens ab aliquo tali non sacerdote absolui crederet ipsum esse huius sacramenti idoneū ministrum. ꝛ sic peccaret ꝛ falsam ꝛ erroneam opinionem haberet. aut nonet sic etiam in recipiendo peccaret: quia sacramento irreuerentiā faceret/cū ipsum frustra q; a ministro indecenti reciperet: nec per consequens talis absolutio in ipso aliquē effectum haberet. Aliud est cñ confessio ꝛ aliud confessi absolutio. Et ideo ꝫ confessio in casu predicto possit fieri non sacerdoti: q; nec confessio est ipsum penitētie sacramentum nec aliquid eius: nō tñ absolutio/in qua precise consistit penitentie sacramentum/potest nisi a sacerdote impēdi: nec per consequēs ab alio postulari. ¶ Et hec de tertio.

Quantum ad quartum & vltimum: ponuntur tres conclusiones.

¶ Prima est. q p hmōi penitētie sacramentum infunditur gratia digne recipienti ipsum. ¶ Hec apparet. tū q; hoc est cōmune omni sacramento: tū quia illud est institutū ad remittēdū omne actuale nō tñ venuale sed etiā mortale peccatū. qđ nō remittitur nisi p gratie dei donū. ¶ Et si q̄ras: quis ē digne recipiens huiusmodi penitentie sacramentum? ¶ Ridetur q ois ille qui peccatum cōmissum nollet ꝓmisisse: ꝛ ideo dolet siue tristatur q; cōmisit. Ad omnem enim actum nolendi aliquid qđ exsistit/sequitur tristitia in nolēte. cum secūdum Augustinum tristitia sit de his q̄ nobis nolentibus acciderūt. Nō requritur aūt magnus dolor nec vehemēs peccati respectus ad huius sacramenti digna receptionē sed sufficiat qualiscunq;. ¶ Secunda cōclusio est. q; istud penitentie sacramentū digne recipienti ipsum aliqñ remittit peccatum simpliciter: ꝛ interdum non simpliciter sed aliqualiter: aliqñ vero nullo mō. ¶ Hec potest declarari. Ad cuius euidentiam est sciendum q; cum culpam remitti/ vt supra dixi/ꝛ in huius quarti principio declaratum/non sit aliud q; ipsam non imputari ad debitā sibi penam/per consequens tunc mortalis culpa per sacramentum penitentie simpliciter remittitur/quando confessus per ipsum a pena eterna eripitur. Tunc aliqualiter remittitur quando per ipsum homo a pena eterna nō liberatur quia ab ipsa iam est liberatus: sed temporalis ad quam adhuc obligatus remanet/ mitigatur. Tunc aūt nullo modo culpa per ipsum remittitur/ quando per ipsū nulla pena dimittitur nec eternalis: nec etiam temporalis. ¶ Ex his p̄missis ꝓtz conclusio. qñ confessus absolutus potest esse in triplici differentia. Qz aut peccatum commissum sic detestatur remisse/ꝛ per consequens parū dolet/q dolor est insufficiēs ad peccati remissionē. Aut dolet sic vehemēter/ q dolor iste p se mereretur peccatum dimitti sibi ante penitentie sacramentū. Et hoc posset contingere vupliciter: licet raro contingat. Uno enim modo posset dolor ille ita in aliquo esse magnus q; equipolleret dolori alterius modice ꝛ remisse simul sūpto cū recepto penitētie sacramento: ꝛ tunc in tali casu sic volenti remitteretur culpa/ modo quo remittit alteri cū dolore modico cōfitenti: q; vel pena eterna culpe debita mutaret in aliquā tēporalē. Vel alio mō posset quis tñ velere q; dolor ille esset sic sufficienter punitiu⁹ culpe q; deus a sic volente nullā aliam penā exigeret ampliorē. In primo casu sic remittitur culpa mediante penitentia: q; hō eripit tūc a pena eterna. ergo tunc simpliciter remittit. In secō/vel qñ ꝓfessus ē añ ꝓfessionē a pena eterna

liberatus ad temporalē tamē obligatus/verisimile est q̄ illa pena temporalis ipsi adhuc debita in aliquo mitigetur:nec tñ sibi gratia conferat/sed etiaz pena aliqua tē poralis sibi debita remittatur.non enim quia magis dolet ideo penitentie sacramentum in ipo minorē debet habere effectum. Sicut ergo minus dolenti valet ꝛ ad gratiā obtinendā ꝛ ad penaz ꝓpetuā remittēdā:ita videt q̄ iste etiā magis dolēs ꝓsequat nō tñ gratie ifusionē:sed etiam pene sibi debite tēporalis vel totalē remissionem vel saltē aliqualē mitigationē seu diminutionē.ꝛ ita per ꝓsequens tali aliqualiter culpa remittit.Et aūt qui ante confessionē ab omni pena est liberatus tam eterna q̄ tē porali/nullo mō pena pōt remitti p ipsum penitentie sacramentum.¶Tunc ergo ex p̄dictis pōt argui ad ꝓpositum sic in forma.Illi culpa mortalis simpliciter remittitur qui a pena eterna sibi debita eripit.illi aūt aliqualiter:cui pena tēporalis p ea sibi debita mitigat/vel totaliter relaxatur.et aūt nullo modo remittitur qui a nulla pena eripit.¶Hoc apparet:qñ culpam p̄teritam remitti non est nisi ipsam ad penam sibi debitam non imputari:ꝛ ita p cōsequēs ei magis remittit q̄ a maiori pena eripit.ergo ꝛ illi simpliciter/qui a pena eternali:ꝛ illi aliqualiter qui a pena temporali aliqua:ꝛ ei nullo modo/q̄ a nulla pena liberatur.sed omnis digne recipiens penitentie sacramentuz/cadit sub aliquo horū trium modoꝝ: quia aut est obligatus ante penitentie sacramētū ad penam eternalē:vt parū dolēs:aut ad tēporalem vt magis dolens:aut ad nullam vt summe dolēs.ergo aliquib⁹ digne sacramentum penitentie recipientibus remittit simpliciter culpa mortalis/vt primo: aliis aliq̄liter/ vt secūdis: ꝛ aliis nullo mō/vt tertiis.¶Et si queras:An secundi ꝛ terti teneantur confiteri:Dicendum est q̄ sic.sicut enim sanctificatus in vtero ante q̄ natus teneret baptizari.licet p baptismū sibi nō remitteret peccatū cū tā esset remissuz/ꝛ hoc ꝓpter vniuersale statutū diuinū omnium obligatuuz generaliter ad seruandū: ita in ꝓposito est dicendum.¶Et si dicas q̄ talis frustra recipit sacramentum:cū non consequatur eius effectum: Dicendum q̄ non est verū. licet enim non cōsequatur remissionē culpe:consequitur tñ semp infusionem gratie.Nullus etiaz potest esse cert⁹ an suus dolor sit tantus q̄ sufficere possit ad remissionē culpe p se sine sacramento penitētie. ꝛ ideo debet eligere qđ est certum. Constat enī p penitentie sacramentum remitti(si p̄sit)mortale peccatū altero duorum p̄dictorū modorū.ergo ꝛc.¶Tertia ꝛ vltima cōclusio est.q̄ petit veniale vniformiter remittit p penitētie sacramētū/vel p quēcūq; aliū modū.¶Hoc apparet. qz licet non omnis pena omni peccato veniali debita sit equalis:tñ est temporalis.ꝛ ideo petit veniale dimitti/ non est aliud q̄ ipsum ad penam sibi debitam temporalē non imputari.Et ideo quantum ad hoc dicitur vniformiter remitti:quia in eius remissione non est liberatio a pena eterna:sed a pena nūmodo temporali.Cōtraniuz aūt est de remissione mortalis peccati.Potest tamen quantum ad hoc diffoumiter remitti:quia aliquando dimittitur quātum ad totam debitam sibi penam: aliquando vero non sic:sed tñmodo quo ad aliquam eius partem. ¶Hoc apparet.quia nō omnis qui peccata venialia cōfitetur a tota pena licet temporali eis debita liberatur: sed ab aliqua eius parte/ꝛ aliqui etiam a tota.¶Ex predictis sequitur corollarie:q̄ per penitentie sacramentum aliquibus digne recipientibus ipsum confertur prima gratia vt primis:alijs non prima sed secūda:vt secūdis ꝛ tertijs predictorum.¶Sic ad questionē. ¶Ad rationem in principio qñ dicitur q̄ penitentia ꝓ omni tempore fuit necessaria:Dicendū q̄ verum est de penitētia que est dolor propter peccatum: non aūt de penitētia que est sacramentum presupponēs confessionē veridicam omnium peccatorum.

SEcūdo quęro: vtrum post peccatum preteritum remaneat in anima peccatoris aliquid positiuū per penitentie genitū remittēdum.¶Et videt q̄ sic. qñ constat q̄ penitenti remittit culpa commissa:ꝓpter quā licet preteritam erat penitens primo dignus puniri aliqua pena culpe debita. sed nisi culpa ipa/licet p̄terita/eēt aliquid saltem virtualiter esto q̄ nō formaliter in anima peccatoris/nec remitti diceret:nec propter ipam peccatori pena aliqua deberetur.ergo ꝛc.¶Contra.quia nullum preteritum vt p̄teritum est actu existens: nec p̄ consequēs aliquid positiuū. sed culpa cōmissa quando remittit est p̄sens/nec aliqd aliud remitti dicit penitēti nisi ipa culpa cōmissa licet p̄terita ꝛ futura debita sibi pena. Constat aūt:q̄ non magis futurum est aliquid q̄ p̄teritum. ergo ꝛc. ¶Responsio. Primo excludam tripliciter dicendi modum.Secūdo dicam aliter ad q̄situm.

Quantū ad primum:sunt tres modi dicendi/quorum duo vltimi sunt idem in re/differentes tñ in voce.¶Aliqui cñ dicūt q̄ transeunte peccato remanet in peccāte reatus quidam siue obligatio ad penam debitam illi culpe licet preterite:quę quidem obligatio remanens siue reatus est relatio realis fundata non super actum culpe preteritum:sed super essentiā anime ratione ipsius culpe p̄terite.¶Sed hic modus dicendi nō potest stare.Primo quia si propter malum actuz preteritum relinqueretur in anima aliqua realis forma absoluta vel respectiua ad penam ipsam animā ordinans/eadem ratione ꝓpter bonum actum malo preterito cōtrarium ipsiq; succedentem relinqueretur contraria forma prima destruēs/ablaq; penitentia mediāte.nec per consequens ad destructionez illius forme remanentis: nec ad remissionem culpe esset necessaria penitentia: qđ est falsum. quare ꝛc.¶Consequentia apparet: tū qz contrariorum contrarie debent poni cause: tum quia malus actꝰ non est efficacior ad dimittendum post se talem formam in anima q̄ bonus ad contrarium relinquendum. quare ꝛc.¶Secundo etiam:quia talis relatio si poneretur nō esset peccatum/cum esset effectus dei:nec per ipsam peccatrix anima diceretur:nec per consequens ratione ipsius posset dici peccatum manere:qđ ifi volumi saluare. ¶Tertio.qz ad hoc q̄ aliqs sit ad penā aliquā obligatus nō oportet in ipso ponere formā aliquā absolutā vel respectiuā:cū nec propter talem si poneretur esset obligatus nec reus:sed tñmodo propter culpam. ¶Secundus modus dicēdi est:q̄ transeūte omni actu peccati interiori videlicet ꝛ exteriori/remanet in homine obligatio ad penam propter culpam vez p̄teritam/que obligatio est relatio rationis.¶Tertius modus dicendi est idem in re cum predicto secundo:qui est:q̄ peccatuz preteritum remanet quantum ad imputationem passiuam. licet enim preterierit cum non maneat in actuali existētia/remanet tamen in dei ipsum ad penam imputantis notitia.ꝛ quia actus ipse licet preteritus est ad penam imputabilis:adeo homo qui ipsum commisit est ad penam obligabilis. Huiusmodi autem relationes siue illa qua actus est imputabilis ꝛ actu imputatus ad penam:siue illa qua homo est propter ipsum ordinabilis ꝛ ordinatus ad ipsam: siue illa qua deus actuz actui preterito imputat ꝛ hominē ꝓpter ipsuz ad penā ordinat tolluntur per penitentiā.¶Sed contra vtrunq; duoꝝ modoꝝ simul arguo.qz aut p huiusmodi relationes rationis quas dicunt manere in alijs vel in deo post peccatū com-

missum intelligũt aliquid positiuũ ab ipsa alia distinctũ: aut nõ. Si primũ:falsuz accipiũt:vt apparet per ofa illa que ptra primũ modũ sunt arguta.vez ꝓmo q nõ magis per actũ malum preteritũ relinquitur aliquid in alia positiuũ ab ipsa distinctum/q̃ ꝓpter bonũ illi contrariũ vt superius est argutum. Secũdo.q huiusmodi talc positiuum si maneret / peccatũ non esset:nec ꝓ cõsequẽs ipsum per penitẽtiã delere oporteret.nec ꝓpter ipsum aliquis diceret peccator. Tertio.q ol forma positiua qua cũq; circũscripta distincta a peccato preterito ⁊ ab homine qui peccauit/ põt homo ordinatus esse a deo ad penã debitam illi culpe:⁊ culpa ipsa ꝑterita potest ad penam similiter imputari:imo nec ꝓpter talẽ imputationẽ passiuã vel obligationem/si talis esset distincta a culpa imputata/⁊ ab alia obligata culpa imputaret/nec alia obligaretur ad aliquã penam.qñ nihil imputatur ad penã nisi culpa:nec aliquis obligatur ad penã nisi ꝓpter culpã.ergo si passiua iputatio est distincta a culpa ⁊ obligatio similiter:sequit q nec propter ipsam culpa imputet: nec homo ad penã aliquam ordinet. ¶Confirmatur dupliciter.Primo.q hõ post peccatũ cõmissum nõ ordinatur ad penã propter aliquid manẽs actu in ipso. ¶Hoc apparet.q culpa propter quã precise ordinat: ⁊ que precise imputatur ad penam:non manet: vt supponit. ergo trãseunte culpa nihil remanẽs ad penã imputatur : nec ꝓpter aliquid manẽs hõ ad ipsam ordinat.ergo si huiusmodi ordinatio passiua seu obligatio ⁊ iputatio sunt aliqua positiua a culpa ꝑterita quomõcũq; distincta remanẽtia ipsa ꝑterita nec per consequẽs remanente: propter talis culpa non imputat:nec homo ad penã aliquã ordinatur.¶Secũdo.q deus culpã preteritã imputat: ⁊ propter ipsam hominẽ ordinat ad penã omni circumscripta imputatione actiua ⁊ ordinatione ab ipso imputãte ⁊ ordinãte ⁊ ab imputato ⁊ ordinato distincta.ergo imputatũ etiam passiue ⁊ ordinatũ põt esse iputatũ ⁊ ordinatum quocũq; a se ⁊ a deo alio circumscripto. ¶Hoc est euidens.per hoc enim q deus iputat aliquid nouter ad penã seu ordinat/nihil ipsi de nouo aduenit. omni ergo a se distincto ⁊ circumscripto põt imputare vel ordinare quodcũq; iputabile ⁊ ordinabile ad gloriã vel ad penam sicut ⁊ per se immediate potest facere omnẽ creaturam ⁊ sic facit nõ mediante creatione actiua ab ipso ⁊ a re creata distincta.q̃ ⁊c.¶Cõsequẽtia appet.q si aliqd nõ posset iputari:nec ad penã aliquã ordinari nisi aliquo alio a se distincto ⁊ a deo mediãte/nec deus posset ipsum nisi illo mediãte actiue imputare:nec ad penã aliquam ordinare.nõ potest enim imputare actiue nisi iputabile possit nec ordiare nisi ordiabile.q̃ ⁊c.¶Si aũt procedũt sicut ⁊ oportet ipsos concedere vt videt:q predicte relatiões non dicũt aliquid positiuũ ab extremis distinctum:ergo propter peccatũ ꝑteritũ nihil manet in alia positiuũ ab ipsa mediãte pnia remouẽdũ.ãre ⁊c. ¶Et hec de primo.

Quantum ad secundũ:vbi aliter est dicendũ:pono tres conclusiões.

¶Prima est/q trãseũte actu peccati nõ remanet in eo peccatũ: nec posset etiam per diuinã oipotẽtiã remanere. Hoc apparet.q impossibile est vnũ ⁊ idẽ esse simul ⁊ nõ ẽ. sed actꝰ qui ꝑtẽrijt non existit.q̃ ⁊c.¶Confirmat.q si trãseunte actu peccati manet aliquo mõ peccatũ:vel materialiter quãtum ad positiuum actũ:vel formaliter quãtũ ad illius actus deformitatem/q̃ fuit carẽtia alicuius circũstãtie sibi debite. Sed nõ primo modo.q supponitur q actus trãsierit. Nec secundo.quia priuatio non manet nisi manente subiecto.ergo ⁊c. ¶Secunda conclusio est q trãseunte peccato manet homo ad penam ei debitam obligatus obligatione passiua ab ipso et a pena penitus indistincta. ¶Hec apparet.qñ vt dictum est/ nullus obligatur passiue ad penã nisi ꝓpter cõmissam culpã.ergo obligatio passiua nõ est aliqd rei vel rõnis a culpa ⁊ ab ipso hoic obligato distinctũ/⁊ a debita sibi pena. ¶Cõsequẽtia ex hoc tenet.qñ si obligatio passiua diceret aliqd per se vnum a põdictis distinctum/aut ipsa homo obligaretur/ aut nõ.sed non põt poni primum.q sola culpa licet preterita obligatur.ergo relinquit secundum. nec per consequens est ponẽdũ hmõi obligationem passiuã esse in homine obligato aliquid positiuũ per se vnũ ab ipso distinctum:cũ non ponat nisi vt ipsa mediãte hõ ad penam sibi debitã obligetur.¶Tertia cõclusio est/q culpa ꝑterita licet nõ maneat actu imputat tamẽ actu a deo ad penã non imputatiõe aliqua passiua ab ipsa distincta tãq̃ forma aliqua mediãte.¶Hec appet. ⁊ primo q imputetur.quonã nisi culpa imputaret/ homo ꝓpter ipsam ad penam nõ ordinaretur. nec enim deus hominez ad penã ordinat:nisi q ipsi culpam licet preteritã imputat. quare ⁊c.¶Secundũ vez q talis imputatio passiua non sit aliquid per se vnũ ab ipsa culpa distinctũ/probatur sicut probatũ est de ordinatiõe passiua hominis seu obligatione ad debitũ ipsi penam.non enim magis culpa imputatur imputatione ab ipsa distincta/q̃ hõ ordinet seu obligetur obligatiõe ab ipso distincta ad penã sibi debitam propter culpã.quare ⁊c. ¶Ex põdictis sequitur corollarie/q transeũte omni actu peccãdi nõ remanet in homine aliquid positiuum formaliter rei nec rationis ab ipso quomodocũq; distinctũ ad peccatum preteritũ pertinẽs vel quomodocũq; ipsum respiciens . ¶Sed contra hoc arguit primo.q nullus est peccator nisi in quo est peccatum.sed post peccatũ cõmissum ꝑteritum manet hõ peccatorzergo manet in ipso peccatũ vel aliquid loco eius. ¶Secõ/quonã reatus seu obligatio ad penã est sequela culpe.⁊ per cõsequẽs aliqd.sed post culpã manet obligatio ad penã seu reatus.ergo ⁊c.¶Confirmat.quia nisi reat⁹ manẽs post peccatũ sit aliqd/ nõ magis est reus qui peccauit q̃ qui peccatũ aliquod nõ commisit : quod est falsuz.ergo ⁊c.¶Tertio.q culpa ꝑterita/aut iste manet ad penã obligatus precise propter culpã preteritã/ aut propter ipsam ꝑsentez: aut ꝓpter aliquid eã sequẽs Si propter ipsam ꝑteritã:ergo semp manebit obligat⁹: quia semp erit ꝑterita nec vnq̃ poterit preterita nõ fuisse.hoc aũt est falsum.ergo relinquit secundum vel tertiũ vez q homo sit ad penã obligatus propter aliquid manens in ipso actu.quare ⁊c.¶Confirmatur.q trãseunte peccato aut hõ manet innocẽs:aut nõ.Si innocẽs:ergo non ordinat ad penam:cũ ad penam deus nullũ ordinet innocentẽ.Si non est innocens.ergo est in ipso aliqd propter qõ non est innocens sed in culpa. ¶Ad primuz dicendum q peccator põt dici dupliciter.Uno modo ꝓpie formaliter ⁊ actualiter.⁊ sic nullus est peccator nisi in quo est actu peccatũ. sicut nec subiectuz aliqũ dicitur albũ nisi sit aliqua albedine informatũ. Alio modo large licet vsitate potest dici aliquis peccator non actualiter formaliter/sed actualiter virtualiter : videlicz ratione pene ad quã manet ꝓpter culpã ꝑteritã obligat⁹. ⁊ hoc modo trãseunte peccato nõ remisso dicitur peccator homo non aũt primo modo.¶Ad secũdum cõcedo penam esse culpe sequelã illatam vel inferẽdã.Et ita si q obligationez ad penam intelligas ipsam penã vt inferendam homini obligato:cõcedi potest obligationem ipsam culpe sequelam esse aliquid / puta penam/non tamen in homine:cũ ipsi nondũ sit illata. Si autẽ per obligationem vel reatum intelligas aliquid positiuum distinctũ ab homine ⁊ a culpa ⁊ a debita ipsi pena:nego obligationẽ vl reatũ vt sic sumptũ esse aliqd sequens culpã . ¶Et si cõtra hoc arguas:quia hõ non punitus actu est reus et ad

penā obligat⁹.ergo huiusmodi reatus ꝛ obligatio aliq̄d est in ipso.Dico ꝙ nō sequit: qz nō est reus nec obligat⁹ aliquo in ipso existēte.sed pōsit culpa ipsa p̄cedēte.quare ꝛc.¶Ad confirmationem consimiliter est dicendum. concedo enim ꝙ qui peccauit nō est magis reus nec ad penam obligat⁹ q̄ alius qui nō peccauit ꝓpter aliquid quod sit actu in illo qui peccauit: cum nihil sit in ipso magis q̄ in alio/propter quod dicat magis q̄ alius ad penā aliquā obligat⁹.qz nec est ad penā obligatus/ꝓpt aliq̄d qō nunc sibi inest:sed ꝓpter illud qō sibi infuit:qō non infuit ei qui nō peccauit.quare ꝛc.¶Ad tertium dicendum/ ꝙ precise manet obligatus ꝓpter culpam preteritam non remissam non propter aliquid aliud eam sequens sibi inexistens:cū non sit obligatus ad penam nisi propter culpā:que ipsi(vt supponitur)actualiter non inexistit.Et quādo dicit ꝙ culpa p̄terita nō potest non esse preterita:concedo.tamen culpa p̄terita potest esse remissa/qua remissa postea nō erit obligatio propter eam. quare ꝛc.¶Ad confirmationē:concedo/ꝙ culpa transeunte homo nō est innocens sed culpabilis nē propter aliquid sibi inexistēs sed propter aliquid precedens.¶Ex predictis sequit corollarie/ꝙ culpam alicui remitti non est aliud q̄ illi ipsam ad penam nō imputari.¶Hoc apparet.constat enim ꝙ deus non dicit propter hoc culpā remittere quia facit ipsam nō messe/cum non insit quando ipsam remittit.nulli enim dum est in actu peccandi culpa remittit.nec qz facit ꝙ ipsa nō infuerit.qz hoc est impossibile/vez ꝙ ille non peccauerit qui peccauit.ergo culpe remissio non est aliud q̄ ipsius ad penā non imputatio.¶Ex quo vlterius sequit:ꝙ p hoc ꝙ culpa alicui remittitur nihil ipsi inexistēs ab eo removetur.¶Hoc apparet.quoniā culpa que ipsi remittitur nō existit: cū culpa actu existēs nemini unquā posset fieri/remittatur. Nec potest dici ꝙ aliquid aliud a culpa removeat ab homine per hoc ꝙ remittitur ei culpa. nec enim culpe remissio est alicuius alterius a culpa ab hoie amotio.¶Confirmatur.qua ſi culpe remissio esset alicuius ab homine eni culpa ipsa remittitur amotio / aut esset remotio culpe ab ipso:vel pene culpe debite vel alicui⁹ alterius.sed nec culpa/nec pena removeri potest. qua neutruz inest. nec aliquid aliud.ergo ꝛc.¶Sic ad questionē.¶Ad rationē in puncto: apparet solutio ex predictis in vltimo articulo questionis.

QUERTio quæro:vtrum pœnitētia sit necessaria ad remissionē culpe mortalis:et ad cōsecutionē gratie diuinalis cuilibet mortaliter delinquenti.¶Et videt ꝙ sic.qz deus statuit nulli remittere aliquod mortale peccatū commissum:nisi detestāti seu respuenti ipm:ꝛ per ꝓnīs penitenti. sed cuilibet peccatori ad salutē consequēdam gloriē est necessaria remissio culpe cōmisse.ergo ꝛc.¶Contra.qz si illud qō minus est sufficit ad remissionē culpe.ꝛ ad consecutionem salutis eternemulto magis ad hoc debz sufficere qō est melius.sed actus diligendi deū sup oīa propter ipsum est melior quocunq; actu respuēdi peccatum cōmissum.qui tamē actus/est act⁹ penitētie/sufficiēs ad remissionē culpe:ꝛ ad cōsecutionem salutis eterne. ergo ꝛc.¶Respōdeo.Ubi sic ꝓcedam. Primo enim ponā vnā distinctionē/in qua videbit quō penitentia vno modo sumpta est act⁹: alio mō habit⁹ virtuosus / ꝛ alio mō tertio sacramentū.Secundo dicam ad questum.

Quātū ad primū : distinctio præmittenda est de penitentia.Ipsa enim penitentia tripliciter potest sumi. Uno modo potest sumi pro actu. alio modo pro habitu,ꝛ tertio mō pro penitētie sacramēto. Actus penitentie est ois actus culpe preterite punitiu⁹.Dico autem preterite non presentis.Nullus enim punit peccatū inexistēs actualiter sed p̄cedens, hmōi autē actus punitiuus culpe preterite/ est triplex in genere.vnus interior/ꝛ duplex exterior. Actus punitiu⁹ culpe interior est actus respuitionis seu detestatiōis vel nolitiōis peccati.quē actū aliquid antecedit ꝛ aliq̄d sequitur. antecedit siquidem seu ꝓcedit hunc actum alius actus: qui est actus cōsiderationis seu meditationis peccati detestati.nullius eni potest detestari seu nolle sicut nec velle aliquid nisi notum et actualiter intellectum . et ita volens peccatū nolle et respuere oportet ꝙ ipsum consideret et actualiter meditetur . Sequēs actū nolēdi seu respuēdi peccatū meditatū seu cogitatum actualiē est tristitia. sic enim semp tristitia est passio sequens actū nolendi aliq̄d inexhs:ꝙ licet ipe actus nolēdi vel respuēdi ꝓcedēs sit in hois ptāte/nō tñ ipo posito tristitia eū sequens.hmōi act⁹ nolendi peccatuz p̄cedens quo qui peccauit nollet peccasse/est peccati p̄teriti punitiu⁹ rēne tristitie ipsum cōcomitātis. ipsa eni tristitia est ale magne pene:q̄ qui dē si est de culpa sicut ꝛ est qā sequit actū nolēdi ipsam/ est eius punitiua.Alius actus culpe punitiuus exterior est actus confitendi peccatū commissum: quē actum exteriorē sequitur rubor interius peccati cōfessi etiā punituus.est enim rubor seu verecūdia alie magna pena: qua punitur etiā ipsa culpa qñ ipsa verecundia est de ipsa:sicut est ois verecūdia siue rubor actū confessionis sequēs tñ quolibet confitētē.Tertius actus exterior culpe preterite similiter punitiu⁹ est ois actus laboriosus corporalis confesso penitenti inflictus pro punitione ꝛ satisfactione delicti confessi.Horū trīū actuū dlibet est act⁹ virtuosus.qō apparet.Ois enim actus imperat⁹ vel elicitus concors recto dictamini intellectus est virtuosus et moralit bon⁹.sed talis est dlibz ꝓdictoꝝ / vt patet p singulos discurrendo. Constat enim ꝙ recta rō dictat oīne malum qō est cōtra diuinū beneplacitū eē respuendum sicut ꝛ bonū eligendū.Sed peccatū cōmissum fuit malū ꝛ contra diuinū beneplacitum.ergo ꝛc.¶Preterea ois actus culpe punituus siue vindicatiu⁹ scōm ꝙ est a legislatore (cuiusmōi trāsgressio est illa culpa) institut⁹ est virtuosus:qō tñ sit a ministro debito ꝛ ad hoc instituto factus.sed Christ⁹ Jesus cuāgelice legis lator statuit culpam factam seu cōmissam contra legē cuangelicam punendā oībus tribus actibus supradictis / vez nolitione quā sequitur tristitia siue dolore:cōfessione/ quā sequit verecundia siue rubor:ꝛ satisfactione aliqua exteriori/ quā sequitur pena ꝛ labor. Instituit autem ꝛ voluit suę legis quēlibet transgressorem esse ministrū iuę legis vindicatiuum:ꝛ trib⁹ supradictis meditātibus actibus punituū. ꝙ ꝛc.¶Cū igit quilibz ꝓdictoꝝ actuū trīū/ vez nolēdi siue respuendi/confitendi/ꝛ penā aliquam seu laborē exterius sustinendi sit actus virtuosus peccati punitiu⁹:cuilibet autē actui virtuoso correspōdeat virtus: ꝙ ꝓnīs penitentia secundo mō potest accipi ꝙ habitu virtuoso ad aliquem actum predictoꝝ inclinante.sicut enim omnis habitus inclinans ad actum vitiosum prompte ꝛ facile exercendū dicitur vitiosus:ita ꝛ econtrario ois habitus inclinās ad actū aliquē virtuosum dicit virtuosus.Sed quilibet horū trium actuū est(vt ꝓbatum est)formaliter virtuosus.ergo ꝛ ois habitus inclinans ad aliquē ipsorum:siue vez ad actum peccatū detestādi seu respuendi siue ad actum confitendi siue ad actū exteriorē laborem aliquē sustinendi pōt dici sicut et est habitus virtuosus Act⁹ etiā cōsiderādi peccatū ea intētiōe seu fine vt hō detestet ipm est actus virtuosus:ꝛ ꝙ consequēs respectu ipsi⁹ pōt esse habit⁹ virtuosus.¶Sed tūc est dubiū: cuius virtutis sunt actus predicti/ vel ipsi virtuosi habit⁹

huiusmodi sub quibus virtutum speciebus realiter continent. ¶Ad hoc quia habit⁹ nobis innotescunt p̃ act⁹ ideo incipiēdo ab actibus supradictis/ dicitur q̃ primus actus peccati punitiu⁹ qui est actus detestādi ⁊ respuēdi peccatū ⁊ etiā q̃libet aliorum duorū istū sequentū/est actus iustitie. Actus enim iustitie est quo quis bene se habet ad alterum. per hmōi autem actus penitēs bñ se habet ad deum/ad quem se habuit prius male. ergo ⁊c. ¶Confirmat.q̃ actus culpe punitiuus videt magis eē actus iustitie q̃ alī⁹ virtutis alterius cuiuscūq̃. sed q̃libet horū trium predictorū est actus culpe p̃terite punitiuus ⁊ vindicatiu⁹.ergo ⁊c. ¶Aliter dicūt alij ⁊ rationabiliter vt videt.vez q̃ detestatio peccati siue respuitio/licet sit actus virtutis appetitiue nō th alicuius specialis sed cuiuslibz. Q̃ ex hoc ꝓbant. quoniā cadē virt⁹ inclinat ad detestandū malum: que inclinat ad bonū illi oppositū acceptandū. ¶Hoc apparet.sicut enim castitas inclinat ad cōplacendū in bono honesto:ita et ad displicendū de malo inhonesto illi contrario. sicut etiā humilitas inclinat ad acceptandū actū humilitatis: ita ⁊ ad respuendum actū superbie illi cōtrarium. Ex quo sequitur q̃ sicut nulla est specialis virt⁹ appetitiua vna que inclinet ad acceptandū omnem bonū actum: ita nec est aliqua specialis q̃ inclinet ad respuendum seu detestandum omne malū cōmissum.⁊ ita sicut acceptatio seu electiones diuersorū eligibilium bonorū sunt actus diuersarum virtutū:ita ⁊ diuerse respuitiones seu detestationes diuersorum malorū seu peccatorum/sunt nō vnius sed diuersarum virtutū:vt detestatio actus seu peccati superbie sit actus humilitatis:⁊ peccati luxurie sit actus castitatis/ ⁊ sic de aliis. ¶Ex quo sequitur:q̃ act⁹ interior cuiuscunq̃ punitiuus qui est eius respuitio seu detestatio/non est alicuius vnius specialis appetitiue virtutis: sed cuiuslibet pōt esse. Est enim act⁹ illi⁹ virtutis cui opponitur malū seu peccatū:q̃ est detestationis obiectū.sicut act⁹ detestandi peccatuz superbie est actus humilitatis:actus detestādi peccatum luxurie/ est actus castitatis:⁊ sic de aliis. ¶Alij aūt actus exteriores:vt confessio ⁊ satisfactio nō videtur actus virtuosi esse/nisi in ordine ad actū interiorem ꝓdictum/vez detestandi seu respuendi peccatū. nec esh aliquis actus exterior est formaliter licet materialiter virtuosus:nec etiā meritor⁹: nisi in ordine ad interiorem ipsum imperantē. Tunc pōt dici q̃ actus cōsiderandi seu meditādi peccatū / ea intentione vt homo detestetur ipm/est actus prudentie. Omnis enim actus dictatiuus quid respuendū et quid eligendum est actus prudentie.actus vero respuendi seu detestādi peccatum consideratū ⁊ p̃intellectum vt respuenduz est actus virtutis appetitiue peccato q̃ respuitur cōtrarie. ad quā virtutem appetitiuam videntur posse reduci act⁹ duo exteriores alij imperati: videlicet confessionis ⁊ satisfactiōis. licet esh actus satisfactiōis exterioris cōfesso mutunctus vt patienter acceptus possit dici actus patientie vt sic: talis th satisfactionis actus non est secundum se virtutis vni⁹ sed potest esse virtutis castitatis vel humilitatis vel abstinētie ⁊ sic de aliis. ¶Ex quibus omnibus sequitur q̃ nullus ꝓdictorum quatuor actuum penitentie est alicuius vnius virtutis determinate vt formaliter acceptus. ¶Et si contra hoc arguat: quia act⁹ prudētie est actus vnius virtutis determinate cum prudentia ipsa sit virtus vnica: considerare autem peccatū vt detestādū est act⁹ prudētie.ergo prim⁹ saltē penitētie actus est virtutis vnius. ¶Ad hoc dicendum q̃ prudētia non est vna virtus. cuilibet enim virtuti electiue seu appetitiue correspondet propria prudentia. ⁊ ideo quot sunt virtutes appetitiue seu electiue: tot sunt eis correspondētes prudentie eque distincte inter se sicut ipe virtutes electiue. Et ideo sicut detestatio peccati superbie est actus alterius virtutis a detestatiōe peccati luxurie: q̃ primus est actus humilitatis: ⁊ secundus castitatis:ita etiam actus considerandi peccata predicta vt detestanda ⁊ respuenda / sunt diuersarum prudētiarum specie distinctarum. Alia enim prudentia est correspōdens humilitati:⁊ alia castitati ⁊ sic de alijs virtutib⁹ moralib⁹ eiusdem.quare ⁊c. ¶Et quando dicit in contrariū arguendo q̃ actus punitiuus culpe est actus iustitie: Potest dici:q̃ licet tristitia sequēs respuitionē peccati sit punitiua ipsius:⁊ ideo possit dici actus iustitie.non tamē ipa respuitio seu detestatio actum huiusmodi seu passionem tristitie antecedens. ¶Tertio modo pōt accipi penitentia ꝓ sacramēto ab alijs ex distincto. Et sic posset sumi dupliciter. quia vno modo pro sacramēto quiditatiue: ⁊ alio modo pro sacramento denominatiue. Sacramentum penitentie quiditatiue consistit in verbis absolutionis precise que sunt (vt in questione alia dictum est) Ego ⁊c absoluo. Sacramentū penitentie denominatiue pōt dici habitus virtuosus/non ille qui inclinat ad actū aliquem penitendi trium vel quatuor ꝓdictorum: q̃ nullus illorum est penitentie sacramentum:sed ille qui inclinat ministrum idoneum ad actum absolutionis. que absolutio est ipsius penitentie sacramentum debite exercēdum.cum enim ex omni bono actu moraliter ⁊ virtuose possit virtuosus habitus ghari ad consimilem inclinans actū ꝓmpte ⁊ delectabiliter exercendū: hinc est q̃ cum act⁹ absolutionis quo sacerdos absolut mō debito penitētem sibi confessum/sit actus virtuosus/ potest ex ipso frequentato in sacerdote ipo virtuosus habitus generari:quo mediante ipe inclinabitur ad tales bonos act⁹ absoluendi vez penitentes/prompte delectabiliter ac debite exercendum.⁊ talis habitus virtuosus non esset sacramētum quiditatiue seu formaliter:sed th denominatiue ⁊ quodāmodo virtualiter ꝓpter sacramentum ipm ex quo ministrato fuit generatus:⁊ ad quod faciliter ministrandum inclinat habituatum. ¶Et hec de primo.

Quantum ad secundū & vltimum:vbi est ad questionem ꝓpositam respōdendum:supposito ex dictis in primo articulo/q̃ culpa remitti nō sit aliud q̃ ad penam sibi debitā nō imputari:pono quinq̃ cōclusiones. ¶Prima est.q̃ cuilibz delinquēti mortaliter ad remissionem culpe p̃terite est necessaria penitentia que est actus detestationis seu respuitiōis ipsius. ¶Hec apparet.quoniā cum culpe remissio nō sit nisi eius ad penam sibi debitam non imputatio/ ⁊ cuilibz mortali culpe debeat pena eterna:illud est necessarium ad hoc q̃ mortalis culpa p̃terita remittat/sine quo existēte semper ipsa ad penam sibi debitam imputatur:⁊ ad ipam homo obligatur.sed detestatione seu respuitione siue nolitione culpe mortalis commisse non superueniente/semp culpa ipsa ad pena eternam homini imputat.⁊ homo ꝓpter eā ad penam huiusmodi obligat.ergo ⁊c. ¶Minor declaratur.quoniam nullum ad penam ꝓpetuam obligatum deus statuit liberare nisi mediāte actu penali aliquo tēporali punitiuo peccati in ptāte hominis existente. sed actus penalis huiusmodi tēporalis punitiuus hominis delinquentis in cuius potestate existens non est alius q̃ actus iste detestationis siue respuitionis peccati cōmissi.huiusmodi enim actus est penalis ratione tristitie ipz concomitantis/peccatum p̃teritum punientis:⁊ ideo a pena eterna liberari hominē ꝓmerentis.ergo ⁊c. ¶Confirmatur.q̃ cū culpa mortalis hominē a deo auertat formaliter: vt dei odium:vel virtualiter:vt omne aliud mortale peccatum:⁊ ad aliquod bonum creatum conuertat/puta ad peccati actum: constat secundum sacre scripture

re sententiã nullum a tali culpa liberari nisi ab ipsa auersum ad quam se cõuertit: ꝛ ad deum conuersum a quo se auertit.sed nullus a culpa cõmissa auertitur: nec ad deũ conuertitur/nisi per actum respuendi culpam ipsam / vt dei a quo auersus fuerat/offensiuã.ergo ꝛc. ¶Et si ꝙras Runquid deus posset remittere culpam alicui ipsam nõ respuenti nec detestanti? Respondeo ꝙ posset vtiq; : nec tñ culpam transeũtem sed etiam actualiter existentem sine eius detestatione seu respuitione remittere de potentia absoluta. Statuit aũt nũq; sic remittere secundũ sententiam sacre scripture. statuit enim deus mortalem culpam nulli remittere/hoc est ad penam eternam non imputare/nisi mediãte pena assumpta uolũtarie a penitente culpã ipsam preteritã puniente.cuiusmõi pena est tristitia supradicta actum consequens respuendi. sicut autem hoc modo ordinauit peccatũ hominũ remitti: ita aliter ipsi remitti/puta per actum bonum aliquem non penalẽ vel per penalem inuolũtarium si uoluisset ordinare ꝛ statuere potuisset. ¶Secunda cõclusio est/ꝙ ad remissionem culpe mortalis sufficit predictus actus penitentialis. ¶Hoc apparet.quoniam illud sufficit ad remissionem peccati sine quo nunq; peccatum ipsum remittitur quocunq; alio circumscripto: ꝛ quo solo existente remittitur.sed constat ꝙ sine actu penitentiali predicto nunq; mortalis culpa preterita remittitur:cum semper illo nõ existente ad penam perpetuam homini imputetur . ipso autem posito perfecto ꝛ intenso culpa ipsa remittit quocunq; alio circumscripto.nec enim cõfessio nec alia laboriosa satisfactio nisi sola cõtritio si intẽsa ẽ necessaria homini ad remissionem peccat. iuxta illud ℣ psal. Dixi confitebor aduersum me iniustitiam meã domino: ꝛ tu remisisti impietatẽ peccati mei. Sup quod Cassiodorus . Magna pietas dei ꝙ ad solã promissionem peccatum dimittit. ꝛ ibidem etiam Augustinus. Rondum pronũciat:sed promittit se pronunciaturum: ꝛ deus dimittit peccatum ergo ꝛc. ¶Cõfirmatur.quia nihil homini impossibile est ipsi necessarius ad remissionem sue culpe cõmisse. ¶Hoc apparet.quia a nullo deus exigit aliquid sibi impossibile.sed cuicunq; ꝛ quantũcunq; peccatori facienti qõ est in se sibiq; possibile ad remissionem culpe/culpam ipsam remittit ꝛ gratiã tribuit. Sed solus actus penitentialis predictus non aliquis alius est possibilis cuicũq; in presenti actualiter delinquenti.Hoc appet . cuicunq; tñ est possibile respuere qõ recta ratio dictat respuẽdum: ꝛ eligere qõ dictat eligendum. peccatum aũt dictat recta rõ respuendum:aqua contra diuinũ beneplacitũ.ergo quilibet potest in presenti de peccato commisso uolere seu tristari:cum possit ipsum respuere.nõ autem omnis potest ipsum confiteri : nec alium actum exteriorem laboris vel pene assumere.ergo sola contritio sequens peccati detestationem sine confessione ꝛ alia satisfactiõe est sufficiẽs ad veniã de peccato actuali quolibet obtinẽdã. ¶Preterea ad idem arguitur.quoniam illud nõ est necessarius absolute ad remissionem culpe mortalis/quo inexistente pena eterna ipsi antea debita non remittiturnec in temporalem cõuertitur:sed temporalis in quã eterna est cõmutata vel commutãda tñmodo mitigatur.Hoc patet. quoniam cũ culpam homini remittere sit ipsam ei ad penã totã non imputare/vel ad nullam:per ꝓns solum illũ sufficit ad remissionẽ mortalis culpe:rõne cui⁹ pena eterna culpe debita homini relaxat.sed per solam contritionem si perfecta est/ vel per ipsam ꝛ absolutionẽ si est imperfecta:non autem per confessionem/nec per impositã vel assumptam aliam exteriorem satisfactionem pena eterna remittitur/ꝛ in temporalem mutat. ¶Hoc apparet. si enim contritio est perfecta: statim culpa est remissa. si imperfecta:statim remittit absolutione mediante : ꝛ per consequens pena eterna homini relaxatur / vel ex sola cõtritione/ vel simul cum ipsa habita absolutione. Per confessionem autem que est quidam actus penalis ratione annexi rubois/culpa ipsa hoc modo non remittitur:quia nec pena eterna relaxatur/sed tñmodo temporalis in quã eterna est cõmutata per precedentem cõtritionem si est sufficiens: vel si insufficiens commutãda in absolutione futura/mitigatur. Idem dico de satisfactiõe alia imposita vel assumpta/vt de ieunio / vel de labore alio qualicũq;.ꝙ nullum cũ tali eterna pena relaxat/ sed relaxata supponit:ꝛ tẽporalis in quã illa est cõmutata exoluit.ergo ꝛc. ¶Ex predictis sequitur corollarie / ꝙ cũ nullo penitẽte cõfessor debet contẽdere / nec vim magnã facere de aliqua penitẽtia ipi imponẽda / nec debet ipsum quantũcunq; maximum peccatorẽ nullam penitẽtiam acceptare volentem repellere/ nec ipsi absolutiõis beneficium denegare. ¶Hoc apparet.quoniam nullus debet compelli ad hoc ad quod nõ tenet : licz possit induci si sit vtile sibi.sed nullus tenet in presenti punire peccatũ mortale commissum nisi dolore sequente actum respuendi: ꝛ habet opportunitatẽ ruboris sequẽte actum cõfitendi.ergo licet ad penam ulteriorem secundũ quãtitatem delicti possit a cõfessore inducimõ tñ debet compelli:nec per consequẽs repelli si nolit facere:nec ipsi absolutiõis beneficium denegari. ¶Confirmat.quia solum illud est necessarium homini ad peccati mortalis remissionẽ/per quod ipi remittit pena culpe debita sempiterna.sed ista non relaxat nisi precise sola cõtritione/vel contritione simul ꝛ absolutione que confessionem exigit ꝛ supponit:ꝙ alia autẽ penalia/puta ꝙ ruborem confessionis vel ꝙ laborẽ cuiuscunq; alterius actionis/ ipa pena eterna nõ relinquit:sed temporalis in quã est facta commutatio soluitur.nullus autẽ tenetur ad penam temporalẽ/ ad quã post commissam culpã remissam obligatus remanet/ soluere in presenti:cum possit eam soluere in sequẽti. ¶Ex quo etiam videtur sequi : ꝙ nec rubor cõfessionis est necessarius ad culpe remissionem : cum ad hoc sufficiat sola contritio: vel simul cum ipsa absolutio presupponens cõfessionem aut ruborẽ:cum nec rubor ille sit nisi solutio alicui⁹ partis pene temporalis: in quã commutat eterna quãdo remittit ipsa culpa.ergo ꝛc. ¶Nec valet si cõtra predictum corollarium instet de obligato ad restitutionem:qui non est absoluendus ante satisfactionẽ. quoniam talis satisfactio seu(vt loquar propri⁹) alicui restitutio non est pena satisfactoria nec satisfactio aliqua de peccato conf. sso ꝓterito:sed tñ est cessatio a futuro peccato continuãdo. Et ideo sicut nullus potest absolui manens actualiter in peccato acceptãdo non respuendo ipsum:ita nec nolẽs restituere alienum. Omnis enim talis est manens actualiter in peccato.quare ꝛc. ¶Tertia cõclusio est/ꝙ ad remissionẽ peccati mortalis commissi est necessaria penitẽtia q̃ est actus cõfessionis ꝛ etiã absolutionis:qui est ipsum penitentie sacramentum: ꝛ hoc cuicunq; mortaliter delinquenti de peccato ipso debiliter ꝛ remisse seu tepide dolenti. ¶Hoc apparet. quoniã illud est necessarium ad peccati remissionem: sine quo non remittit peccatum.sed peccatum mortale de quo quis ipm commisit modicum cõteri seu atteri/nũq; deus statuit ei remittere nisi sacramento penitentie in absolutione consistente confessionem exigente/mediante. ¶Hoc apparet. quia alias si ex qualicunq; attritione quantumcũq; modica habita de peccato peccatum ipsum remitteretur/ipsum penitẽtie sacramẽtum nullum esset remedium contra actuale aliquod peccatum . Quod apparet. quia cum per ipsum nunq; remittatur mortale peccatum nisi contritione ꝓsupposita seu dolore: per ꝓns si dolor sine quo peccatum non remittitur/per se sufficeret

ad peccati remissionem / nullū mortale peccatum remitteret aliquo mō per ipsum penitētie sacramentū. hoc autē est falsum.ergo ꝛc. ¶Ex hoc apparet necessitas simul ⁊ vtilitas hmōi sacramenti. quoniā licet sine ipso ꝑpter dolorē magnū seu interiorem gemitū interdum mortale peccatū homini remittat:tñ quia tātus dolor seu gemitus quātus ad hoc est necessari⁹ / est in paucis. pauci enī reperiuntur sic de peccatis dolentes : per ꝓs fuit summe vtile ⁊ necessarium subuenire hūane miserie q istō sacramētū penitentie: qō cū q̄libq; licet remisso actu detestatiōis culpe ꝑtente ⁊ dolore per ꝓs modico tpm sequēte sufficat ad culpe remissionē. Et hoc oportet concedere necessario nisi ponatur nūq aliqō mortale peccatū hoi remitti per hmōi sacramētū:hoc aūt est falsum.ergo ꝛc. ¶Quarta cōclusio ē/q cuicūq mortaliter delinquenti quātūcūq de petō ꝓmisso intēse dolēti est necessari⁹ pdicti⁹ pnie actus / vez ꝓfessiōis: nō tñ ad remissionē culpe ꝓmisse ſz ꝑpē ordinationē ecclie. ¶Ꝓbia ps hui⁹ ꝓclōis apꝑet.qñ cui culpa est tā remissa / nullo idiget ad ei⁹ remissionē.ſz cuicūq sufficiēter ꝑtrito:de quo intelligit illō psal.Pallegauī:Dixi confitebor dño ⁊ tu remisisti ꝛc. culpa est remissa ⁊ gra collata.ergo ꝛc . ¶Secūa pars / vez q̄ teneat ex statuto ecclesiastico vel diuino / ꝓbat:⁊ prio q̄ ex diuino ꝓcepto.qñ de necessitate illius ꝓcepti Diliges dñm deū tuū:tenet quilibz qui gratiā dei amisit agere ad ei⁹ recuperationē:sed p peccatū gra amittit:q̄ pōt recuperari p pnie sacramentum.ḡ ꝛc. Secūm / q̄ ex precepto ecclesiastico teneat:apꝑet per illud cē de pnia ⁊ remissione.Dis vtriusq; sex⁹ . ¶Sed ex istis nihil arguit ad propositū.qñ qñ dicit q̄ q̄libet tenet agere ad gre recuperationē:verū est/nisi ipam tā recupauerit.ſz sufficiēter de petō ꝑtritus tā vt supponit gram recuperauit.ergo ꝛc. ¶Illud etiā qō addit de illo ꝓcepto ecclesiastico nō ꝓcludit. Ꝓrio.qr illō ꝓceptū nō videt se extendere nisi ad hoc q̄ q̄libet cōfiteat petā mortalia sibi nō remissa. ¶Secūo qr ali illud ꝓceptū fuit ecclie statutuz qō fuit factū tēpe Innocētij i cōcilio Lateranēsi / erat necessariū pnie sacrz vt ꝓbat ꝑ Augustinū: q̄ fuit ātea q̄ multos ānos ⁊ libū de pnia cōposuit:in quo necessitatem ⁊ vtilitatē pnie demōstrauit. ¶Et tō aliter est dicēdū/vez q̄ ad ꝓfessionē q̄libet q̄ mortaliter peccauit tenet ex ꝓcepto diuino/vt i euāgelio implicite contento/ubi vbi data est ptās sacerdotibus ligandi ⁊ soluendi:hoc ē petēdo in foro pnie absoluendi.qñ Joā.xx.aplis fuit dictū.Accipite spūm sanctū quoꝝ remiseritis petā remittūtur eis. Vel ex ꝓcepto nō in euāgelio explicato ſz a Christo apostolis ⁊ ab apostolis eccle ꝓmulgato ꝟbo tenus. Multa enī fecit ⁊ dixit Christ⁹ q̄ scripta nō sunt.iuxta illud Joā.vlt.Multa qui dē ⁊ alia signa fecit ꝛc.Et qr i hmōi diuino statuto nulla fuit facta exceptio:ideo q̄cūq q̄ mortaliter peccauit: esto q̄ sola contritione petī absolutionē obtinuerit:tenet recipe hmōi pnie sacrm. Sicut q̄cunq licet sanctificatus añq nat⁹ / teneret(vt dictū fuit in ꝓcedentib⁹)ad baptismū. Nisi sic dicat/non video q̄ aliqs teneret ꝓfiteri de aliquo petō de quo certꝰ existeret se esse absolutū a deo. ¶Cōfirmat.qr quilibz tenet nō spernere aliqō sacrm diuinitus istitutū. ſz ille q̄ peccauit mortaliter licet a petō diuinit⁹ absolut⁹ cōfiteri non vult cū possit videt spernere sacrm pnie qō nō vult recipere:cū tñ ipsi sit vtile ⁊ si nō ad culpe remissionē tñ ad gre augmētū ⁊ ꝓfectionē: ⁊ ēt aliq mō ad culpe remissionē / hoc ē ad pene remisse tpaꝝ debite mitigationē.ḡ ꝛc. ¶Quīta ꝓclō ē/q ad fmissionē culpe mortal⁹ nō ē necia pnia q̄ ē virt⁹:nec ēt pnia q̄ ē act⁹ pnial⁹ ali⁹ ab actu ꝑtritōis ꝓfessiōis ⁊ absolutōis/ ¶Hoc apꝑet . Ꝓrio q nō sit necia pnia q̄ ē virt⁹.qñ si sic:aut illa q̄ est inclinās ad petī meditādū:aut illa q̄ inclinat ad ipsum cōfitendū:aut illa q̄ inclinat ad ipsum ꝑ laborē assumptū aliquē puniendū:aut illa q̄ inclinat sacerdotē ad sibi ꝓfessuz debite absoluēdū. Sz nulla istaꝝ est necessaria.nō enī pnia.sufficit enī petī ipm meditari cōmissuz respui ꝓfiteri ⁊ absolui.nō oportet aūt q̄ prompte ḋs ipm ieu faciliter meditet seu cōfiteat:nec corpaliter exterius affligat:nec a sacerdote facilē vel delectabiliē absoluat.ſz tales ꝓdicte pniales virtutes nō faciunt nisi q̄ inclināt eis hituatos ad hmōi ipsaꝝ act⁹ ꝑfectiores ⁊ ꝓmptⁿ ⁊ facilⁿ exercēdū.ḡ ꝛc. ¶Cōfirmat.qr ex vno actu cōiter nō ghabit⁹ virtuosus.ſz vnus act⁹ petī re spuēdi cū alio petī cōfitēdi ⁊ alio absoluēdi sufficit ad remissionē petī.ḡ ꝛc. ¶Ꝓterea non imꝰ meretur sibi petī remitti q̄ ipm respuit difficilr: ⁊ ꝓfitet ꝑpte ⁊ facilē:ſz hōs virtutē pnie respuit petī ⁊ cōfitet faciliter ⁊ delectabilr: difficilr aūt talis carēs virtute.ḡ nō minus iste vt sic nisi qr forte ei⁹ actus respuēdi ꝑpter carentiā hitus virtuosi est iperfectus: meret sibi remitti petī q̄ alius hōs simul actū ⁊ hitum virtuosū. ¶Cōfirmat.qr nullus hitus vt ab actu distinct⁹ est in aliq̄ meritorius nec demeritoꝝ:cū meritū ⁊ demeritū i solo actu ꝓsistat. ḡre ꝛc. ¶Scōo ꝓbat q̄ non sit ali⁹ act⁹ necessari⁹ ꝑter illos.qñ null⁹ act⁹ ꝓsupponēs petī remissuz ē necessarius ad ei⁹ remissionē . ſz ois act⁹ pnialis alius ab illis trib⁹ / puta ois satisfactorius ipositu penitēti / ꝓsupponit culpā tā remissam:cū in absolutiōe remittat.ḡ pena que post absolutionē penitenti ꝑponit:vel ab ipo voluntarie assumit:nō est culpe remissiua:sed tñ est solutio pene tē poralis in quā eterna culpe pius debita cōmutata extitit. qr tñ pena ḡto magis voluntaria tāto magis efficax ⁊ ꝟtuosa : tō nō ē dubiū q̄n cēt vtili⁹ penitēti soluē penā tpalē ad quā obligat⁹ remāet i ꝑsenti / q̄ i seq̄nte ꝓ quā tō maior in sequēti purgatio exigit a q̄libet: q̄ exigit in ꝑsenti:cū ista q̄ in ꝑsenti soluit sit in hoīs ptāte:⁊ nō illa ¶Sz ꝯ ꝓdictā ꝓclonē istat.qñ act⁹ ꝓfitēdi petī ꝑpōit actū ꝓsiderādi seu intelligēdi ipz. ḡ iste ē ad remissionē culpe necessari⁹:cū tñ sit ali⁹ ab olb⁹ supdictis. ¶Rideo prio/q hmōi act⁹ nō est pnialis.secōo q̄ ipse etiā nō est necessari⁹ ꝑpter ses tñ rōne actus respuēdi / ipsum nēcio supponētis. vñ si hō posset petī non cogitare seu nō meditatū respuē/nō min⁹ mereret ei⁹ remissionē sine actu cōsiderādi seu intelligēdi petī q̄ vt cū ipso: sic si deus ifūderet alicui respuitionē petī sine ei⁹ notitia actu alio / ꝑ ipm vtiq; actū respuendi conseq̄ret hō vt videtur ventā petōꝝ.nisi dicat q̄ talis respuitio nō esset meritoria:cū nō existeret in hoīs ptāte.ḡre ꝛc. ¶Qō dictuz est de remissione culpe mortalis / vez ad ipam cē necessariā pniam / intelligēdū est ꝑte de culpa mortali q̄ nota est actualr penitēti.nec enī aliqs tenet / qr nec pōt / respicere nec cōfiteri petā cōmissa oblita:ſz ab eis oibus absoluit dūs tñ ad hūdum memoriā ⁊ notitiā ipsoum faciat posse suū.nullū enim ꝑ remissionē sui voluit: nec ꝑ cōsecutiōe ꝓmiſ sibi debiti deus voluit ad aliquid sibi oīno ꝑossibile obligari.ḡre ꝛc. ¶Sic ad qōnē.¶A rōnē in puncto dicēdū/q̄ licet actus obligēdi deū sit melior actu respuendi petī:tñ deus statuit nō remittere culpā mortalē actualēm nisi per penalē: qualis nō est actus obligendi deum:sed actus respuendi ꝑccatum.quare ꝛc.

QVarto q̄ro: vtrū pœnitētia sit necessaria ad remissionē culpe venialis cuilibet venialiē delinquēti.Et videt q̄ sic. qñ vt dictū est in alia qōne nullam culpā deus statuit remittere nisi pena aliqua mediāte. ſz nulla alia pena a pnia videt esse ad remissionē culpe necessaria. ḡ ꝛc. ¶Cōfirmat.qr pnia est in remediū ꝓra oē petī actuale: nō tñ cōtra mortale sed ⁊ ēt contra veniale. ergo ꝛc. ¶Cōtra.quia pnia cū sit scōa tabula post naufragium

nō est necessaria nisi ꝓclitato.ſz per nullū veniale petm̃ aliqs pereditat:qz nec a deo ſeparat.ergo pna nō est necessaria alicui venialr delinquēti. ¶ Cōfirmatur.qz p extremā vnctionē ⁊ p alia multa a pna vsitata remittūt venialia petā.g ad coz remissionē nō est necessaria pna. ¶ Aſſto. Ubi ꝓio est videndū qd sit remissio culpe venialis. Scdo quod q̄rit / vez an ad ipsam sit necessarius aliquis actus penitentialis.

Quantū ad primū:dicendū est q̄ culpā

venialē remitti nō est aliud q̄ ipam ad penā tpalē nō imputari. ¶ Hoc apparet.qm̃ pena culpe venali debita tē poralis est non eterna.ſz deū culpā aliquā alicui remittere nō est aliud q̄ ipam ei ad penā ipſi ſecundū regulā iustitie debitā nō imputare: vt ſuppono ex ꝓdeclaratis in ſuptoriꝫ.ergo cum ſola pena tpalis ſit culpe venali debita/ſolꝰ illi⁹ nō ſputatio ē culpe venialis remiſſio. Ñ culpā venialē remitti est vel ipam nō imputari ad penā aliquā tēporalē:vel ſputari ad aliquā / ſz nō ad oēm ipſi ſecūdū regulā iustitie debitā. Et in hoc diſtinguit a remiſſiōe petī mortalis:qđ tm̃ cōiter remitti dicitur:qz ad penā eternā nō imputat:ſz ad aliquā tēporalē/puta ad peccatū plāgendū:⁊ ad confitendū vt plurimū. Licet quātū ad hoc posset ēt dici dupliciter remitti:p quāto ꝺbuſdaz ſic remittit q̄ nulla alia pena tēporalis a cōtritione exigit. Alius aūt ſic remittit / q̄ vltra cōtritiōis penam ad eis alia exigitur tēporalis/puta cōfeſſionis ⁊ etiam vite vicioſe afflictionis vel in preſenti vel in ſequēti. tñ hi duo modi remittēdi peccatū mortale in idē redeūt. q̄ eſt ad aliquibus nō exigat niſi cōtritiōis lterne pena in remiſſionē culpe:hoc est qz illa coū contritio ſic est magna q̄ equipollet cōtritioni aliorū: ⁊ cuilibz alteri pene tēporali q̄ ab eis exigit. ¶ Et ideo vltr vnicus est modus remittēdi petm̃ mortale/vez penam ipſi debitā ſempiternam mediāte actu penali tpali aliquo relaxando.⁊ hoc est verū loquendo de remiſſione petī mortalis ꝓpte ⁊ etiā vſitate accepta. large enim etiā petm̃ mortale pōt dici remitti ꝓpter relaxationē alicuius pene ipſi debite tpalis vt magis ſequēti⁹ appebit. Petm̃ aūt venale remittitur vl̄ remitti pōt aliqñ totaliter:qz ad nullā penā tpalē ſibi debitā imputat.aliqñ ſic partialiter/q̄ nō ad totam tēporalē penā ſibi debitam:ſed tm̃ ad partē aliquā ſputatur. ¶ Sed ꝯtra illud qđ hic ſuppon̄t: vez q̄ petm̃ remitti non ſit aliud q̄ ipſum ad penā non ſputari:pōt argui primo.qz cū deus offendat per culpā: culpe remiſſio videt eſſe diuine offenſe placatio . ſed diuina offenſa non placat qz culpa ad penā nō ſputat:ſed econuerſo qz diuina offenſa placatur:id eo culpa ad penā non imputat.ergo culpe remiſſio nō est ad penam imputatio. ſed diuine offenſe placatio:ad quā ſequit culpe ad penā non imputatio. ¶ Scdo.qz ſi culpā hoī remitti est ipam ſibi ad penā ei debitā nō imputari:ergo petm̃ venale quod punit vel in p̄ſenti vel in ſequēti tota tpali debita ſibi pena/ nō remittit.hoc aūt est falſum.ergo ꝛc. ¶ Tertio.qz nullum peccatum remittit in ſequenti:ſed tm̃modo in p̄ſenti.ſed multa peccata ſunt q̄ ſemp fuerunt hoī ad penā imputata in p̄ſenti q̄ nō ſputant ei poſtea in ſequēti:ſaltē ad tāta:cū poſſit a pena purgatorij p oſonum ſuffragia liberari.ergo non oīs culpe ad penā non ſputatio est eius remiſſio. ¶ Ad primū dicēdū/ q̄ deū ꝯtra aliquē eſſe offenſum /nō est aliud q̄ velle punire tm̃.hoc apparet. Conſtat enim q̄ deus eodē actu dicit diligere iuſtos et odire peccatores.qui actus ſecm̃ ſe inuariatus dicitur odium vt reſpicit reprobos:⁊ amor vt trāſit ſup bonos ⁊ iuſtos. qđ non est niſi propter diuerſitatē illoꝝ ad que iuſti ⁊ reprobi ordinant.eodē enim actu quo vult iuſtis gloriā:ratione cuius actus ipſe dicit amor:vult reprobis penam ratione cuius dicit idē actus odiū. ¶ Uñ per hoc ad rationē/ concedo culpe remiſſionē eſſe offenſe diuine placationē:hoc est culpe ad penā non imputationē.qz nec deū eſſe offenſum contra reprobū: est aliud q̄ deū velle punire tm̃.ergo nec ipſum eſſe placatū est aliud q̄ nolle punire ipſum . ¶ Et qñ addit q̄ diuina offenſa nō placat qz culpa ad penā nō ſputatur:ſz econuerſo:Dico q̄ nec diuina offenſa placatur:qua culpa ad penam non imputat: nec econuerſo culpa ad penam non imputatur quia diuina offenſa placatur.qz iſta vez diuinā offenſam placari ⁊ culpā ad penā nō imputari / ſunt ſimpliciter indiſtincta nec per ꝓns vnū ratio alterius eſſe pōt.quare ꝛc. ¶ Sed contra hoc videt poſſe argui.qm̃ ſi deum cōtra aliquē eſſe offenſum nō est aliud q̄ deū velle punire ipſum:ergo cū deus ſtatuerit ⁊ velit punire p peccatis venialibus oēs iuſtos:per ꝓns offenſus videt cōtra ipſos.hoc aūt est falſum.ergo ꝛc. ¶ Ad hoc est dicendū:q̄ deus i ſcripture ſacra non dicit offendi de aliquo/ nec odire niſi eū quē eternaliter vult punire.illum vero quē vult eternaliter ꝓmiare dicit diligere ⁊ non odire.ſed ſic est de iuſto venialiter peccantibus.ergo ꝛc. ¶ Ad ſecūdā pōt dici q̄ petm̃ venale quod punitur tota debita ſibi pena tpali: ſi aliquod tale puniret/nō remitteret mō quo petā mortalia ⁊ alia venialia que nō ſic puniunt/remittūtur.talis enim petī remiſſio nō eſſet ipſius ad penā ipſi debitā aliquā nō ſputatio:cū tota debita ipſi pena/vt ſuppon̄t / ſolueret.ſed ei⁹ remiſſio diceret punitī premiatio. vñ ꝓpter tale peccatum ſic punito petm̃ ipſum remitti diceret/qm̃ ipſe punit⁹ a pena ſoluta eriperet:⁊ in gra ſublimaret.nec p cō ſequēs talis peccati remiſſio eſſet ipſius ad penā nō ſputatio:ſed toti⁹ debite ſibi pene ſolutio. Licet aūt hoc mō petā venialia vānatis foriſtā remittant/ cū p eis nō eternaliter ſed tpaliter puniant tota ⁊ integra eis pena debita:nō ſic dicēdū est puniri petā venialia electoꝝ: cū tā ꝓpter paſſionis Chriſti meritū q̄ etiā totius eccleſie militātis a nullo eorum in preſenti nec in ſequēti in purgatorio tota pena debita exigatur. ¶ Ad tertium quando dicitur q̄ petm̃ non remittit in ſequēti : hoc est negādū.qz immo remittit ſiue accipiēdo remiſſionē pene pro culpe debite ſolutione:ſiue etiam propius p ipſi⁹ pene culpe debite mitigatione vel totali relaxatiōe:vt magis in ſequēti⁹ oſtendetur.quare ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quantum ad ſecundū:pono tres con-

cluſiones. ¶ Prīa eſt.q̄ petm̃ venale pōt remitti abſq; aliquo actu meritorio venialr delinquēti. ¶ Hec ꝓbat. qm̃(vt ꝓdictum eſt)venale peccatū remitti nō est aliud q̄ ipſum ad penam tēporalem ei debitā non ſputari pecanti.ſz hoc pōt mereri vnus alteri/ vez nullā penam tēporalē ipſi infligi quocunq; eius actu ꝓpio circumſcripto.ergo vnus pōt mereri alteri remiſſionē cuiuſcūq; venialis petī ei⁹.nec p ꝓns ad hoc eſt neceſſarius aliquis actus ꝓprius ſuus venialiter delinquētis. ¶ Minor ꝓbat.qm̃ cōſtat ſecm̃ fidei veritatē q̄ fideles ſancti viātes in mundo meretur exiſtentibus in purgatorio ſine alī quo ipſorum actu ꝓpio liberationē a debita eis pena.⁊ qua ratione p tot bona opa poſſunt eis mereri ne puniātur tota tpalī debita eis pena/ eadē tot poſſent ꝓ eis fieri bona ⁊ meritoria opa/q̄ p ea ipſi cuaderēt vltr omnem penam.ſed non magis vnus iuſtus deo acceptus pōt mereri liberari in purgatorio exiſtentē a pena ipſi illata/ q̄ in mundo viuētē a pena tēporali ipſi in poſterū inferēda. ergo ꝛc. ¶ Confirmat.qz omnis exiſtēs in gratia pōt mereri cuilibet alteri ſibi i gra exiſtēti:⁊ illud idē exiſtēs in mundo qđ exiſtenti in purgatorio.ſed in purgatorio exiſtentem pōt mereri immo ⁊ mereē de facto liberari a pena:ergo ⁊ in mundo adhuc viuentē.⁊ qua rōne a tāta pe

ta p tãta merita/ cadẽ ꝛ ab omni tẽporali sibi debita vt pro venialibus vel etiam ꝑ mortalibus remissis tot poterunt cẽ ei⁹ merita ꝛ ꝑ ipso bona opera facta. ¶Preterea ad idem arguit.qz potẽs mereri alteri qõ est plus videtur posse ei mereri qõ est minus. sed vnus iustus potest mereri alteri iusto augmẽtũ gratie:qõ est pl⁹ ei magnus q̃ liberatio a pena illata vel inferẽda.ergo ꝛc. ¶Cõfirmatur.qz Christus meruit oĩb⁹ gratiã/ꝛ aliquã ꝑ modũ cause totalis vt baptismalẽ.ergo ꝛ mereri potuit alicui liberationẽ ab oi pena ipi debita temporali. ¶Et si forte dicatur:q̃ sicut statuit deus peccatũ mortale nõ remittere nisi per aliquẽ actum penalem peccãtis:ita hoc idem statuit de venali:Hoc nõ videtur verũ. ¶Primo: qz vt dictũ est/existẽtes in purgatorio possunt sine ipsorũ actu ꝑpuo aliquo a pena eis debita liberari. ¶Secũdo quia ois act⁹ quo quis potest mereri gratiã ꝛ gloriã sibi vel alteri/videtur etiam posse mereri quod est minus/vt delet aĩ liberationẽ a pena.sed iustus per actum non penalem sed delectabilem potest mereri gratiam/puta per actum diligẽdi deũ vel ꝓximum propter deum. hoc aũt est impossibile cuicũq; in mortali petõ actualiẽ existẽti. ergo ꝛc. ¶Tertio.qz esto q̃ actus penalis esset necessarius ad remissionẽ peccati venialis:nõ tamen ipsius venialiẽ delinquentis:sed vel eius vel alteri⁹ pro ipso satisfacientis.secus aũt est de peccato mortali gratie expulsiuo:quã gr̃az de⁹ statuit nõ reddere nisi petĩ ipz q̃ qs eã pdidit/respuẽti. ¶Ex pdicta ꝛclusiõe sequit corollarie/ q̃ exĩs in petõ veniali continue toto tpe vite sue:de quorum q̃ voluit nec penituit:põt immediate post mortẽ volare ad premium sine pœna oi pena non tm̃ de potentia dei absoluta:qm̃ de ista loquẽdo idẽ esset dicendũ de quocũq; moriente in petõ mortali:ꝫ etiã de potẽtia dei ordinata. ¶Hoc apparet. qz ille cui ois culpa venialis commissa est remissa totaliẽ in ꝑsenti:nullã penã ꝑ ipsa sustinet in sequẽti:cũ petĩ totaliter remitti non sit nisi ipsuz ad nullã penã imputari.sed exĩti cõtinue in venali peccato vsq; ad diẽ mortis tota venialis culpa de diuina potentia ordinata põt cẽ remissa alio ipsi remissionẽ hmõi ꝓmerente/vt dictũ est.ergo ꝛc. ¶Secũda cõclusio q̃ sequitur ex pdicta/ẽ/q̃ ad remissionẽ culpe venialis nõ est necessaria aliqua pœna venialiẽ delinquẽtis:nec illa vez q̃ est virtus:nec q̃ est actus detestandi petĩ vel confitẽdi vel qualitercunq; aliter puniẽdi ipm:nec etiam ipsum pœne sacramentũ. ¶Hec apparet. qm̃ illud sine quo petĩ remittit/ non est necessarium ad hoc vt remittatur.sed nulla pœna quocunq; mõ sumpta supius exĩte peccatum venialiter delinquẽtis: vel etiã ꝑ actum eius ꝓpriũ aliquẽ non penalẽ/nec per ꝓhis penitentialem:cum vt dictũ est/omnis act⁹ meritor⁹ gratie possit esse meritor⁹ remissionis culpe vel debite ipsi pene.põt aũt existens in peccato veniali mereri gratiam supernaturalẽ ꝛ gloriã eternalem per actũ bonũ multiplicẽ non penalẽ.q̃ ꝛc. ¶Ex hoc sequit q̃ nõ tm̃ pœna non est necessaria alicui ad remissionem sui venialis peccati alio ꝓmerẽte ipsam illi immo etiã esto q̃ nullus alius a Christo ipsi remissionez hmõi mereat. ¶Hoc apparet.qz vt dictum est/ pena peccato veniali debita temporalis remittit seu remitti põt non tm̃ per actũ penitentialẽ sed per quẽcunq; aliũ non penalẽ gratie augmentũ ꝛ gloriẽ ꝓmerentem. quare ꝛc. ¶Tertia cõclusio est/q̃ penitẽtia accepta vel pro actu vel ꝑ sacramẽto / est vtilis ad remissionẽ culpe venialis. ¶Hoc apparet.qz licet non sit ad eius remissionẽ necessaria: cum sit via alia qua possit remitti:cũ ꝑ ipsam etiã penitẽtiã sic acceptã possit remitti peccatũ ipsum venialiẽ sicut ꝛ mortale.est enim pœne sacramẽtũ in remedium institutũ contra quodcunq; actuale peccatũ. ¶Sed tũc est duplex dubiũ. Primum an confitẽs venialiẽ peccatuz teneaẽ respuere ipsum ꝛ tãtum quãtum mortale/ ad hoc q̃ habeat in ipso effectũ pœne sacramẽtum. ¶Secundũ est:cũ pena debita venialis culpe sit tẽporalis / quomõ dicatur remitti per actum penitẽtialẽ qui ꝑsupponit pœne sacramentũ:cũ ille actus sit etiam penalis:ꝛ pena tẽporalis.vna aũt pena temporalis nõ videẽ remitti per penã aliã temporalem.sed remissio culpe venialis est dimissio pene temporalis.ergo hmõi dimissio non fit ꝑ penam aliã temporalẽ cuiusmodi est pœna. talis enim nõ esset dimissio sed magis vni⁹ pene pro alia commutatio. ¶Ad primũ dicendum:q̃ pœne sacramentũ nullum videtur habere effectum nisi sup penitẽtẽ. nullus aũt est penitẽs nisi peccatũ quod confitẽẽ aliqualiẽ detestẽẽ. si enĩ cõplaceret sibi in eo/ est in actu peccandi interiorinec ꝑ ꝓhis potest absolui.nulli⁹ enĩ absolui⁹ a peccato ꝑsenti actualiẽ inexistente cõfesso magis q̃ a futuro : sed tm̃modo a præterito.Si aũt nec sibi cõplacet nec displicet/puta qz nec est volẽs nec nolẽs /nõ est penitẽs /licet nõ sit actu petĩs committens.ꝛ ideo nec sic põt absolui. ꝫ oportet q̃ peccatum confessum licet venialiter aliqualiter detestetur : sic vez q̃ sit nolẽs ipsuz fe esse. ¶Et qm̃ ãrĩ an tãtum oportet detestari ipm quãtũ mortale peccatũ : Ad hoc dico duo. Primũ est/q̃ non oportet ipm tãtũ detestari seu respuere quantũ mortale petĩ: loquendo de detestatiõe ꝑ se sufficiẽte sine sacramẽto pœne consequente ad vtrumq; remissionẽ. ¶Secũdũ est/q̃ loquendo de detestatione ꝑ se non sufficiente ad remissionẽ mortalis culpe sine sacramẽto pœne/ vno mõ intelligendo inequalis detestatio est necessaria ad vtrumq; peccatum ad hoc q̃ sup ipsum habeat effectum penitentie sacramẽtum/ ꝛ alio modo non. ¶Primũ apparet. quoniam constat culpam mortalem esse grauiorem venialiꝛ penam debitam mortali esse maiorem pena debita venialicum illa sit eternalis/ꝛ ista tãtũmodo tpalis . ꝫ deus ꝑ peccatis lequaliꝫ inequales exigit penas.ergo ꝛc. ¶Confirmat.qz contritione sufficiente ad remissionẽ culpe mortalis relaxat a pena eternali.alia aũt contritione que est culpe venialis non nisi a pena aliqua tẽporali. ergo maior contritio videtur requiri ad remissionem mortalis q̃ venialis delicti. ¶Secundum similiter potest declarari . Ad cuius euidentiã est sciendum.q̃ aut ad hoc q̃ sacramentũ penitentie habeat effectum sup remissionẽ mortalis culpe confesse/sufficiat in confitente quantũcunq; modica ꝛ remissa contritio siue dolor de peccato cõfesso: aut nõ: sed requiritur in aliquo certo gradu. Si primum ponatur:qõ est rationabilius:qz alias nullus certus existeret/an absolut⁹ esset cum nec sibi constaret an dolorem seu attritionem in gradu ad hoc requisito ꝛ necessario haberet:tunc non maior dolor seu attritio requiriẽ ad remissionem peccati mortalis/cũ sufficiat qualiscũq;:q̃ ad remissionẽ peccati venialis. Si aũtẽ poneretur(qõ nõ videtur rationabile nec dicendum)q̃ non quicunq; dolor sufficiat confitẽti ad remissionẽ mortalis delicti/tũc oportet dicere ꝓpter maiorem esse necessarium ad remissionem mortalis q̃ venialis mediante penitẽtie sacramẽto. Tũc etiã esset dicendũ consimiliter q̃ quãto petĩ mortale esset grauius tãto requireretur maior dolor:quo non existente nullũ haberet effectum pœne sacramẽtum.hoc aũtẽ dicere videẽ nimis durum ꝛ periculosum:ꝓpter quod meli⁹ dicitur primo modo. ¶Ad secundũ. concedi potest/q̃ omnis peccati siue venialis siue mortalis per penitentialem actum ꝛ sacramentum facta remissio est vnius pene ꝑ alia commutatio.qz tm̃ tam illa que in remissiõe peccati mortalis/q̃ illa q̃ in remissione venialis dimittit/est maior q̃ illa q̃ solitur ꝛ exigitur:ideo non est equalis pro equali commu-

tatio:sed magis dicit remissio seu relaxatio ꝓpter paruitatem illius q̄ soluitur in cōparatione ad illam que ꝓpter illam solutam remittit. ¶Hoc apparet euidēter in remissiōe peccati mortalis: i qua ꝓpter penā doloris cōtritionis ⁊ rubouis confessionis mediante sacramēto absolutionis pena remittit sempiterna. Omnis autem pena temporalis in comparatiōe ad eternā est quasi nulla. in remissione etiam peccati venialis facta mediāte actu penali/puta actu attritionis vel confessionis concurrente ipso penitentie sacramento:vel per quemcunq; alium actum penitentialē ⁊ laborioſum/verisimile est q̄ multo grauior penitentia intensiue ⁊ extensiue / licet tēporalis sit illa que culpe venali debet:q̄ illa q̄ a peccatore exoluitur:qua mediāte sibi illa remittit.alias si equalis / nulla esset ꝓprie vt arguit/⁊ bene/ peccati venialis siue debite ipsi pene remissio:sed equalis pro equali pene cōmutatio ⁊ per cōsequēs totius pene solutio. ¶Ex predictis sequitur:q̄ licet semper in remissiōe peccati mortalis sit cōmutatio/vel eius remissio: sicut ipsa ꝓmutatio similis pro simili/puta pene ꝑ pena eterna/ videlicet que debebatur pro tēporali que exigitur ⁊ soluitur:non tamē semper sic est in remissiōe culpe venialis:sed aliquādo sic/⁊ aliquando aliter:cū/vt dictum est supertius/pena temporalis peccato venali debita interdū remittatur p actus penalem:⁊ aliquando per actum alium bonum ⁊ meritorium/nō penalem. ¶Sic ad questionē. ¶Ad rationē in principio quādo dicitur q̄ deus statuit nō remittere culpam nisi pena aliqua mediante: Dicēdum est q̄ verū est de culpa mortali cui pena debetur eterna.talis enim culpe remissio est eius ad penam eternā non imputatio.nūq̄ autem penam eternā culpe mortali debitam deus statuit relaxare:nisi temporali pena aliqua saltem tristitia de ipso peccato habita mediante.non sic autē est de peccato venali cui debetur pena tantummodo temporalis. ¶Ad confirmationem: concedo penitentie sacramentū esse in remediū contra omne actuale peccatū:non tamen similiter:sed aliter contra mortale ⁊ aliter contra venale. est enim contra mortale precisum remedium: sine quo nulli peccatum mortale remittitur: sine contritione virtutem sacramenti supplente.contra venale autē non est precisum remediū/licet sit remedium:cū alio modo q̄ per penitentie sacramentum ⁊ per contritionis gemitū possit remitti:et remittatur interdum ipsum venale peccatum/per actum videlicet meritorium non penalem.

Circa distinctionē decimamquintā in qua magister ostēdit penitētiam esse indiuisibilem: excludendo quorūdam errorē dicentium contrarium: Quero primo.Utrū pro qualibet culpa propria actuali commissa sit penitenti satisfactio proprie imponenda. ¶Et videtur q̄ sic. q̄n satisfactio cum sit punitiua culpe debet ipsi correspondere.in omni enī punitione iusta/ debet esse inter culpā et penam ꝑ culpa inflictam correspōdētia aliqua.sed cōstat q̄ diuersis culpis diuerse correspōdēt pene.non enī omnibus correspondet vna. ergo ꝛc. ¶Contra. quia contritio et confessio sufficiunt ad satisfaciendum pro omni culpa:vel etiā contritio ipsa sola.Hoc enim solum sufficit ad satisfactionē/ per quod penitens consequitur culpe remissionē. sed ꝑ solam contritionem consequitur culpe remissionē ⁊ gratie infusionē. ergo ꝛc. ¶Rcſpōſio. Ibi primo p̄mittā duplicem satisfactionis acceptionem. Secundo dicam ad questionem.

Quantū ad primū:est sciendum q̄ satisfactio(vt cōmuniter dicitur)dupliciter pōt sumi. Uno enī modo pōt accipi ꝓprie ⁊ stricte/et alio mō large/Satisfactio peccato debita large sumpta/ est ois actus penalis ꝑ peccato cōmisso hois punitiuus. Hmōi aūt actus quo homo punit ꝑ peccato ꝑ eo satisfaciēdo:est triplex. Primus est actus resputionis culpe quem sequitur tristitia. Secundus actus cōfessionis: quem concomitatur erubescētia. Et tertius actus alicuius attritiōis exterioris laborioſe hoīem corporaliē macerātis. Et hmōi talis laborioſa exterior opatio penalis assumpta vel voluntarie tolerata ad punīēdū petri ꝓmissum ⁊ ad deū placandum dicitur scō modo satisfactio / vez propue et stricte hoc est magis vsitate.q; eque propue dicitur primo modo. ¶Et hec de primo.

Quantum ad secundū:pono quinq; cōclusiones: q̄ vt satis cuidētes communiter conceduntur. ¶Prima est/q̄ nulli petō correspōdet ꝓprua satisfactio q̄ fit p actū cōtritionis seu resputionis culpe. ¶Hec probatur.quoniā eadem contritio secundum eandē speciē q̄ est de isto petō:pōt haberi de quocūq; alio/maxime eiusdē speciei cū ipo. q̄ nulli petō correspōdet propria cōtritio scom speciē:nec scom nūerū.q̄n cadē cōtritio in nūero pōt esse plurū petōrum.ergo ꝛc. ¶Sed cōtra istā conclusionē arguit.q̄n actꝰ cōtritiōis est actus resputiōis seu detestatiōis petī cōmissi:quē sequit tristitia ipsius peti ꝑterit ꝓmissi punitiua.sz actus resputiōis petī cuiusibz est actꝰ specialis virtutis / vez cōtrarie illi petōi:sicut actus resp̄ēdi petīt ſupbie actꝰ hūilitatis:⁊ actus respuendi petīt auaritie actus paupertatis/⁊ sic de aliis.ergo cū q̄libet peccatū sit alicuꝰ determinate speciei:sequitur q̄ cuilibet petō vni nō nūero sz specie correspōdet actus cōtritiōis ꝓprius ⁊ determinate virtutis. ¶Ad hoc pōt dici duplicit. Uno mō q̄ verū est q̄ ꝓbat ratio ⁊ ꝓcluditnō tñ est ꝓtra cōclusionē ꝓpe dictā.q̄n ꝓclusio nō intēdit negare q̄n sint diuersoꝝ peccatoꝝ specie cōtritiones diuerse specie: ⁊ ꝑ ꝑs q̄ oibus petis eiusdē speciei correspondēt contritiōes eiusdem speciei.sz q̄ nulli petō vni secundū numerū correspondet actus ꝓtritionis vnꝰ nūeri: ⁊ hoc ꝓbat rō ad ꝓclusionē adducta. ¶Scōo pōt dici aliter/vez q̄ nec etiā vno mō alicui petō correspōdet actꝰ ꝓprꝰ ꝓtritiōis determinate virtutis:licz alio mō sic. ¶Ad cuius euidētiā est sciēdū/q̄ petīt potest respui dupliciē. Uno mō vt dei offensi uū ⁊ eius gre ablatiuū. Alio modo vt tale speciale petīt puta ſupbie vl auaritie ⁊ sic de aliis. ¶Tunc pōt dici q̄ licet actꝰ cōtritionis bite de petō vt tale petīt est/ sit determinate virtutis/puta illiꝰ q̄ opponit petō de quo habet contritio:⁊ ꝑ ꝑs vt sic diuersorum peccatorū specie sint cōtritiones diuerse distincte specificenō tñ actus cōtritiōis habite de petō vnius speciei/ vt dei offensiuo/est alterius speciei ab actu contritionis habite de peccato alterius cuiuscūq; speciei similiter vt dei offensiuo ⁊ gre ablatiuo.Hoc enim modo eiusdē virtutis secundū speciē sunt cōtritiones omniū peccatorū quātūcunq; specie distinctorum/puta charitatis.cadē enim virtus q̄ inclinat ad diligēdum/inclinat etiā ad respuendum oē sibi ingratum.Charitas aūt est virtus inclinās ad diligēdum deū ergo ⁊ ad respuendū omne peccatū qō est ipsi ingratum ⁊ ita actꝰ diligendi ⁊ respuēdi qōcunq; peccatū vt dei offensiuū ⁊ eiꝰ gre ablatiuum eiusdē virtutis esse videtur vez charitatis. ¶Secunda cōclusio est/q̄ nulli petō correspondet ꝓprius ⁊ determinata satisfactio q̄ est cōfessio. ¶Hec intellecta vt ꝑcedens potest ꝓbari.q̄n cōfessiōis actus quo petā expununt/ vnꝰ pōt esse ⁊ debet esse oīm peccatoꝝ.ergo ꝛc. ¶Tertia cōclusio est/q̄ cuilibet peccato ꝓprio secundū speciē correspondet de congruo licet

non simpliciter necessario satisfactio ꝓpria ⁊ determinata tertio modo sumpta/vez ꝑ operatione laboriosa penitenti imponēda:q̄ appropriate satisfactio nuncupat. ¶Hec apparet.qm̄ ꝑ qđ quisq; peccat est de ꝓgruo puniēdus: vt ꝑ peccato superbie ꝑ actus penales humilitatis:ꝑ peccato luxurie ꝑ actus austeritatis ⁊ abstinētie ⁊ sic de aliis. Hoc tū intelligēdū est qñ fieri potest.nō enī ꝓgrue semp hoc fieri pōt ꝓpter conditiones penitentis vt si est pauꝑ ⁊ sua peccata exigāt ipsi imponi teiunium vel alia q̄ ēent austeritatis/ vel largitionē eleemosynarū:vt si peccasset ꝑ auaritiam. talis inquā nō ē talis prompta satisfactio suo peccato debita imponenda: sed pōt ⁊ debet ipsi alia iniungi competens secūdum exigentiā sui status. Et ideo dicit ꝙ cuilibet peccato correspōdet ꝓpria satisfactio nō necessario absolute:sed de congruo supposita penitentis ꝓfessi possibilitate. ¶Quarta cōclusio est:ꝙ satisfactio sumpta ꝑ contritione ⁊ ꝓfessiōe vnius peccati mortalis/nō potest separari a satisfactione ꝓprii alterius mortalis existentis peccati. ¶Hec apparet. qm̄ nullus pōt sic existere in gr̄a ⁊ in aliq̄ mortali culpa.sed ois ꝓfecte ꝓtritione ⁊ cōfessione satisfaciens ꝑ peccato/meret gratiā ⁊ culpe venā.ḡ non pōt manere in mortali culpa.sed ois aliq̄ vnā retinēs peccatā de quo non cōteritur nec ꝓfitet/ manet in culpa ⁊ dignus morte eterna.ḡ impossibile est aliquē salubriter conteri nec ꝓfiteri de peccatis cōmissis mortalibus aliquo ipsox scienter retento. ¶Confirmat.qr vnus ⁊ idez non potest esse simul ad penā eternā obligat⁹ ⁊ ab ipsa liberatus ac ad gloriā ordinat⁹. sed ois nō ꝓtritus nec ꝓfessus de peccato ꝓterito sibi noto est obligatus ad penam eternā/a qua liberat ⁊ ad gloriam accepta: ois salubriter penitens qui de peccatis ꝓteritur.ḡ talem impossibile est retinere aliq̄ peccatox de quo actualiter recordat.ergo ⁊c. ¶Sed contra conclusionem istaz potest dupliciter argui. ℙrimo.qr sola cōtritiōe interdū remittunt peccata/ꝙ hō liberat a pena sibi debita sempiterna.ergo taliter a peccatis ꝓteritis liberat⁹ ⁊ absolutus videt posse cōfiteri aliqua preterita tam remissa alia subticēdo. ¶Secundo qr absolut⁹ a peccatis non oportet ꝙ semper consideret omnia mala q̄ fecerit:nec ꝑ ꝓhis cōteratur de oibus q̄ omisit:sed pōt ꝓsiderare vnū illox tm̄ :⁊ de illo ꝓsiderato tm̄ ꝓteri ⁊ tristari.sed tristitia siue dolor nō ē pena satisfactoria nisi de petō qđ respicit vt obiectū/puta de illo de quo est.ergo bene videt qđ posse de vno peccato ꝓteri ⁊ sic cōtritione satisfacere:et non de aliquo aliorum.

Ad primum dicēdum:ꝙ absolutus ab omnibus peccatis sola ꝓtritione/ eadem necessitate eo demꝙ ꝓcepto quo tenet peccata mortalia ꝓfiteri licet sibi remissa/tenetur ipsa cōfiteri ois.⁊ sicut si non vult confiteri cū possit peccat:ita ēt si confiteat imperfecte scienter aliquod ꝓteritox licet remissox mortaliuz retinendo.talis ēm tenet cōfiteri integre nō ꝓpter habitā remissionē culpe:ꝙ ꝓpter ordinationē seu statutū ecclesie ⁊ vsuū vt in ꝓcedentib⁹ fuit dictuz. Et tō si nō vult cōfiteri cū possit/punit pena eterna nō ꝑ peccatis sibi ꝓtritōe remissis:ꝙ ꝑ peccato mortali qđ nouiter cōmisit postq̄ remissionē peccatox obtinuit:qr ipsa vt tenebat ꝓfiteri noluit. ¶Ad scām dicēdū ꝙ contritionis satisfactio ꝑ peccato mortali dupliciter potest intelligi. Uno modo sic ꝙ sit satisfactio ꝑ pena eterna:ita ꝙ per ipsam homo mereatur liberari a pena prius sibi debita sempiterna. Alio mō ꝙ sit satisfactio ꝑ pena debita tēporali siue ei⁹ solutio. ℙrimo mō satisfacit penitēs qñ nouiter ꝓteritur ⁊ cōfitetur seu cōfessus absolui potest si cōtritio non sit sufficiens ꝑ se sumpta.tūc ēm ꝙ primum contritionis actū si ꝓfectū/vel si imꝑfectū per coexistens seu supueniens pnīe sacrm̄ meret eternā sibi remitti penā.qua remissa ⁊ in tēporalē cōmutata ꝓtinuādo actuz cōtritionis ꝓdictum plangendo petīt cōmissum satisfacit nō ꝑ pena eterna tā sibi prius remissa:sed ꝑ pena ad huc sibi debita temporali ipsam soluendo. ¶Et hoc mō secūdo non ꝓmo/cōcedo quēlibet peccantē a peccatis suis omnibus absolutū posse ꝓtritione meditāte vl alia quacunq; pena satisfacere ꝑ aliquo vel aliquib⁹ petis tm̄ soluēdo penā tpalē ad quā ꝑ illis est obligatus/nō soluēdo aliam ꝑ alijs debitam eis penā similē temporalem.sicut si tm̄ cogitat vnū peccatū de quo ꝑ ꝓhis tm̄ dolet/talis dolor quo punitur illud peccatum eius obtectum est satisfactio siue solutio pene temporalis ꝑ illo peccato debite penitenti:non aūt pene temporalis que ipsi debetur ꝑ alijs :nisi forte pena illa pro illo peccato soluta esset maior q̄ pena ipsi ꝑ eo debita temporalis.tūc enim verisimile est ꝙ talis excessus contritiōis vel cuiuscunq; pene alteri⁹ hmōi peccati a deo acceptaretur ꝑ solutione seu satisfactione pene tpalis pro alijs peccatis debite penitenti. ¶Tūc igitur ad rationem i forma ꝓcedo ꝙ quilibet postq̄ est absolutus ab oi mortali culpa:⁊ ꝓhis liberat⁹ a pena prius sibi debita sempiterna/potest satisfacere contritione vel quacunq; pena exteriori alia ꝑ vno petō nō satisfaciendo ꝑ alio/mō ꝓdicto nō autē ꝓmo mō/vez ante q̄ sit liberat⁹ a culpa siue ab eterna debita ipsi pena.⁊ sic est intelligēda ꝓclusio supdicta.ḡre ⁊c. ¶Ex ꝓdicta ꝓclusione seq̄t corollarie ꝙ nō tm̄ ꝓtritione interiori sz̄ ēt quacunq; alia penali operatiōe exteriori pōt absolut⁹ satisfacere mō ꝓdicto de vno petō nō satisfaciēdo de alio. ¶Hoc apꝑet sicut est pōt de vno ꝓteri ⁊ gemere non de aliorum ⁊ ꝑ illo pōt se exterius tm̄ affligere iciunādo vel alia laboriosa opera exercendo. ¶Confirmat.qr penitēte absoluto a culpa ⁊ liberato a pena ipsi pr⁹ debita sempiterna/manet adhuc in ipso obligatio ad penā aliquā tpalem nō vnicā. sicut enim maior pena intēsiue ⁊ nō extensiue debet vni petō mortali/q̄ alteri:ita ⁊ omnibus quo ad penā eternā remissis maior pena tpalis debet ꝑ vno q̄ ꝑ alio penitenti.ḡ non videtur inconueniens vnā soluere alia nō soluta.quare ⁊c. ¶Quinta ꝓclusio est:ꝙ satisfactio q̄liscunq; pōt fieri vno peccato venali nō remisso nulla facta ꝑ alio. ¶Hec ꝓclusio sequit ex immediate ꝓdictis qm̄ sicut peccata mortalia remissa se habent ad penā ꝑ eis debitam penitētialiter venialia nō remissa ad debitā eis penam. ¶Hoc apꝑet.quia vtrobiq; /vez tā venialiū remissox q̄ temporaliū dimissorum pena est temporalis.sed sic se habent (vt ꝓdictum est)peccata mortalia postq̄ sunt remissa/ad debitam eis penā:ꝙ potest satisfieri ꝑ vno non satisfaciendo ꝑ alio.ergo consimiliter de venialibus est dicendum. ¶Confirmatur.qr non minus pene temporales debite diuersis peccatis venialibus vel remissis mortalibus sunt distincte/⁊ separabiles q̄ partes pene vni peccato debite venali vel mortali remisso.sz̄ sic partes pene temporalis soli vni peccato debite sunt distincte/ꝙ obligatus tm̄modo ꝑ vno peccato venali vel mortali remisso pōt satisfacere ꝑ aliqua parte pene ⁊ non pro tota.ergo non minus ꝙ multo magis potest satisfacere pro vno peccato soluendo debitaz ipsi penam non satisfaciendo pro alio soluendo aliam debitaz ei penam. ¶Ex hac conclusione videtur corollarie posse cōcludi ꝙ habens multa peccata venialia potest de aliquo vel aliquibus ipsoum conteri salubriter ⁊ cōfiteri non contritus de alijs nec confessus. ¶Hoc apparet. ℙrimo.quia vt dictum est/potest multa habēs peccata venialia satisfacere ꝑ vno nō satisfaciēdo ꝑ alijs ⁊ hoc q̄libz mō sibi possibili nō magis vno mō q̄ alio.sed

ptritionꝫ p se sola vel cū sacramēto pnie simul sumpta ē vnus modus satisfaciendi possibilis p peccatis mortalibus vel venialibus. ¶ Hoc apparet. est em modus pcisus satisfactionis p mortalibus non dimissis quātū ad eternā debitā eis penam. p nullam em viā aliam q̄ per istam pōt aliquis liberari a pena sibi debita sempiterna. Est etiam modus possibilis licet non precisus: cuius sit alius possibilis: si vtilis satisfactiōis p peccatis venialibus non remissis. & sicut p viam aliam/puta p actus meritorios non penales pōt quis satisfacere p vno peccato veniali non satisfaciendo p alios ita p istam. quare ꝛc. ¶ Sc̄o. qr psimiliter est dicendum de satisfactione possibili fieri pro peccatis venialibus non remissis sicut de satisfactione q̄ fit pro peccatis mortalibus iā remissis. sed de vno mortalium iam remissorum pōt fieri satisfactio non satisfaciendo p alio modo p̄dicto. & de q̄libet veniali q̄cūq; modo p ipso satisfieri possibili: cuius modi modus est gemit⁹ ptritionis interne ꝛ sacramēti pnie p̄supponens actū pfessionis veridice. & ꝛc. ¶ Cōfirmatur. qr non minus possum satisfacere de vno veniali peccato non satisfaciendo p alio isto mō/vez p contritionem ꝛ confessionem/q̄ p modum seu actū alium non penalem. sed p actus alios meritorios nō penales pōt satisfieri siue solui pena vni peccato veniali debita alia alteri debita non soluta. ergo ꝛc. ¶ Et si contra hoc arguatur. qr tūc ptrito q̄ confessio debet esse integra non diuisa: ꝛ p̄s debet esse non tm aliquox: sed omnium peccatox quox̄libz pmissox: ¶ Rndeo q̄ verum ē illorum de quibus teneor conteri ꝛ q̄ obligor cōfiteri: cuiusmodi sunt omnia peccata mortalia nō aūt venialia quorum nullū teneor pfiteri nec de aliquo conteri: cū possū de eis aliter satisfacere ꝛ veniam obtinere. ¶ Cōfirmatur. qr licet pnia vt p̄cedens remissionem mortaliū peccatox debeat esse integra ex eo qr aliquo ipsox retēto semp homo caret gratia supna/tm pnia satisfactoria sequente ipsorum remissionem qua fit satisfactio siue q̄ est ipsa solutio pene remanentis eis debite temporalis/nō oportet q̄ sit integra: sed pōt diuidi: cū possit p aliquos tm ꝛ nō p alios satisfactio fieri vt superius est. pbatū. sz cōstat de pctis venialib⁹ nō remissis/sicut de mortalib⁹ remissis oīb⁹ē dicēdū. ita et stat diuisa gfa cū venialib⁹ nō remissis/sicut cū mortalib⁹ iā dimissis. pena ēt debita vtriq; est cōstās vez tēporalis. & ꝛc. ¶ Sic ad q̄stionē. ¶ Ad rationē in principio apparet solutio ex p̄dictis.

Secundo quēro. vtrum respectu corūdez peccatox possit pluries iterari penitentie sacrm. ¶ Et videt q̄ sic. qm cuilibz penitenti est licitū sua petā licet eadē pluries pfiteri. sz cuicūq; debite pfitēti pōt sacramentum pnie ministrari. ois em debite cōfessus est sacramentaliter absoluendus. ergo de eisdem peccatis pluries cōfessus debet pluries absolui: ꝛ p consequens sacramentū penitētie potest eiusdem peccati pluries confessi pluries iterari. ¶ Contra. quia non magis possunt verba absolutionis sacramētalis iterari q̄ eucharistie: nec iterata habere aliquē effectū gratie: sup penitētē respectu eiusdē peccati/q̄ verba p̄secrationis eucharistie: vel cuiuscūq; alterius sacramenti respectu sui obiecti. sed cōstat q̄ nullū alterius sacramenti a pnia verba sunt, iteranda nec iterata hāt effectum aliquē/nisi semel. ergo ꝛc. ¶ Respondeo: ꝛ dico q̄ penitentie sacramentum respectu corūdē peccatorum non est pluries iterandū ¶ Ad cuius euidentiam primo ostendam q̄ penitentie sacramentum nō habet in penitente suum effectum nisi semel tm sup idez peccatum nō iteratum. Sc̄o ex hoc inferam: q̄ nullus debet de eisdem peccatis nō iteratis absolui absolutione sacramentali ab aliquo nisi semel.

Quantum ad primum: probo q̄ penitentie sacrm non habet suum effectum in penitente nisi semel tm sup idem peccatum nō iteratū. Et arguo primo sic. effectus hmōi sacramenti est remissio culpe si in existit in penitente/ꝛ infusio gratie. sed neutrum horuz respectu eorūdem peccatorum confessorum operatur nisi tm semel. ergo ꝛc. ¶ Minor pbatur. ꝛ primo q̄ sacramentum penitentie ad remissionem culpe nō valet nisi semel tm. qm culpa confessa primo mediante penitentie sacramento remissa quantum ad hoc q̄ ad penā nō imputatur eternalem sed tm ad aliquam temporalem: hoc modo nunq̄ extūc remittitur nec remitti potest: qz iam remissa est. ergo sacramentū iteratū penitentie non valet ad remissionem culpe. ¶ Confirmatur. qr cū culpam remitti alicui sit ipsam ad penā non imputari illi: si sacramentum penitentie iteratum valz ad remissionē culpe/aut hoc est quia tūc homini ad penā eternam nō imputatur: aut quia pena tēporalis in quā eterna fuit mutata qm culpa fuit primo remissa/mitigat qm sacramentum hmōi iteratur. Sed nō potest poni p̄mus. quia hmōi non imputatio culpe ad penaz eternā ꝛ pene eterne in temporalem cōmutatio vel totalis pene relaxatio fuit facta in prima receptiōe seu in p̄ma administratione sacramenti penitētie: in qua fuit facta remissio ipsius culpe. Nec potest poni scōz. qm si ponatur: tūc oportet concedere consequēter q̄ peccator quātūcūq; pessimus fuerit ꝛ multa peccata mortalia pmiserit/p modicā et remissam attritionem absq; alio actu penali totiēs poterit cōfiteri de eisdem ꝛ absolui q̄ virtute sacramēti liberabitur ab omni pena temporali sibi debita p q̄cūq; confesso mortali peccato. hoc autem est falsum: qr tunc si hoc esset verū/nō oporteret penitētē p̄fessō cōsulere q̄ faceret pro suis peccatis aliquam penitentiam/nec penam aliam sustineret nisi q̄ frequenter ipsa confiteret. ergo ꝛc. ¶ Consequentia est euidens. qm omne finitum p ablationē finiti factā abeo finities consumit: nec aliq̄d eius manet. sed ois pena tpalis debita cuicūq; peccatori penitenti p̄fesso ꝛ absoluto est finita iā extensiue q̄ ettam intensiue. ergo si per quemlibet actum cōfitēdi ꝛ absoluēdi aliquid illius pene remittit: cū equalis gradꝰ p actū quēlibet relaxet: cū nec sacrm ex se sit efficaciꝰ vna vice q̄ alia: p p̄s sed̄ ꝓpositū: vez q̄ totiēs poterit absolui q̄ ab omni pena eripiet ꝛ liberabit sibi debita tēporali/licz attritione sit modica iexistēte. sz hoc videtur inconueniens: vt dictuz est. ergo ꝛc. ¶ Preterea sacramentum pnie non habet pluries efficaciam respectu mortalium q̄ respectu corūdez venialium peccatorum. sz respectu venialium nō habet quātū ad diminutionē vel totalem relaxationē pene efficaciā nisi semel. Probatio. qr alias frustra fuisset extreme vnctionis sacrm institutū in remedium p̄tra morbū venialium peccatox. non oporteret em aliquē exeuntem mundū in morte tale sacramētū recipere: sz peccata venialia iā p̄fessa iterū cōfiteri. ¶ Qđ ex hoc apparet. qm p̄stat extreme vnctionis sacramentum nullum alium habere effectū nisi q̄ p ipsum remittitur venialium peccatū. qđ nō ē aliud nisi q̄ alleuiatur pena ipsi debita temporalis. sed si idez fieri posset p iteratum penitentie sacramentum/nullū aliud ad hoc fuisset necessarium: sed omnino superfluum institutū sacramētū: vel saltē existenti in extremis equeesset vtile peccata confessa iterum confiteri: sicut fungi. hoc autem est falsum. ergo ꝛc. ¶ Secundo p̄batur q̄ nec ad infusionem seu acquisitionem gratie valeat nisi semel tm hmōi sacrm. cum sit directe institutū in remedium cōtra actuale ꝛ specialiter contra mortale petm: nō videt esse

gratie infusiuū/nisi q; culpe ablatiuū.ḡ nō pluries valz ad gratie ꝓfectionem q̄ culpe remissionem:sz ad culpe remissionē nō valet nisi tm̄ semel:vt ꝓbatum est supra. ḡ ꝛc. ¶ Et si forte ꝓtra hoc instetur.q; iterdū p hmōi pnitētie sacr̄m gr̄a infundit:nec tm̄ culpa remittit: ¶ Hoc nō valet.qm̄ q̄ p hmōi sacr̄m fi remittat peccatū hoc ē q; supponit ibi remissum.ꝛ ideo ne sit in aliquo otiosum in quo nondū aliquē habuit effectū/ꝓfert de⁹ p ipm̄ aliquē gradū gratie quē cōferret si culpā mortalē inueniret aliquā remittēdā. ¶ Confirmat rō supadicta.qm̄ si pnie sacr̄m posset sup idem peccatū habere efficaciaz vel ad remittendā culpā vel ad infundendaz gr̄am tm̄ semel:tūc absoluēs quē libet penitentē sibi ꝓfessum deberet pluries repetere absolutiōis verbū in quo ꝓsistit pnie sacr̄m:hoc aūt est falsuz.ḡ ꝛc. ¶ Nec valet si dicat q̄ nō est iteranda absolutio/nisi iteret ꝓfessio.qm̄ cōfessio nō requirit ad absolutionis actū qui est pnie sacr̄m nisi q; p ipaz pandit absoluenti pctm̄.sed nō min⁹ peccatum est sibi notum si tm̄ semel q̄ si pluries sit cōfessū. ḡ non minus semel ꝓfessus pōt absolui pluries q̄ cōfessus pluries de eisdē.ḡre ꝛc. ¶ Preterea constat q; nullius alteri⁹ sacr̄i ab isto verba habent sup idē obiectum efficaciam aliquā nisi semel:nec est aliqua rō quare pluries pnie sacr̄m debeat valere q̄ aliud respectu eiusdez obiecti.nec est aliqua auctoritas q̄ hoc dicat.null⁹ enī doctor dicit sacr̄m pnie esse iterabile/nisi q; est iterabile morbus culpe.ḡ ipso nō iterato nō video ꝓcedēdū sacramētū pnie esse magis q̄ aliquod aliud iterandū. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum:dico q̄ nullus

debet de eisdē peccatis nō reiteratis absolui absolutione sacramentali ab aliquo nisi semel. ¶ Hoc sequit̄ euidenter ex articulo ꝓcedenti.qm̄ nec aliquis debet ministrare actiue nec petere vt sibi passiue ministret frustra aliqd̄ sacr̄m. ¶ Hoc apparet.qm̄ omnis talis videt facere iniuriā seu irreuerentiā sacro.sed omnis ministrās seu recipiens pluries pnie sacr̄m respectu eorūdē petōrum ipm̄ frustra recipit vel ministrat:cū vt ꝓbatū ē nullam habeat efficaciā nisi semel.ḡ ꝛc. ¶ Sed contra cōclusionē istam forsitan arguet.qm̄ cuilibet delinquenti est licitū ꝛ meritoriū suum delictū nō reiteratū pluries ꝓfiteri.ḡ ꝛ de eodē delicto pluries confesso videt posse pluries absolui. ¶ Rndeo ꝓcedēdo ad⁹ / dez cuilibet ē licitū pluries idez peccatū ꝓfiteri ꝛ etiā meritoriū actus satisfactorios q̄ pena culpe debita tpali: dū tm̄ cōfessionis actū iteratū sequat in confitente rubor seu labor de peccatis ipsis confessis: quē rubore ꝛ labore intēdit etiā ꝛ eligit ad seipsum q̄ culpa ꝓterita puniēdū.sed tūc nego ꝓcāntā.nō enī sedet pōt pluries ꝓfiteri de eisdē/ḡ ꝛ absolui. Alius enim actus est confessio ꝛ ali⁹ absolutio:et vterq; aliquo mō est meritorius:nec q̄ ꝓsis cū sint distincti est inconueniens vnū ab alio separari.actus enī confessionis non ē act⁹ sacramētalis / sicut est act⁹ absolutionis.ꝛ ideo licet actus ꝓfessionis q; bon⁹ ꝛ meritor⁹ ac puntiu⁹ peccati actualis rōne ānexi laboris ꝛ ruboris possit sicut q̄libet alius bon⁹ actus nō sacr̄alis pluries iterari:nō tm̄ actus absolutionis:cū ille sit pnie sacr̄m diuinitus instituū ex sua institutiōe nullā hns efficaciā nisi semel. ¶ Et si dicas:quō igit illi q̄ de eisdē peccatis pluries generalit confitent etiā de eisdē pluries absoluunt? Rndeo q̄ pluries eadē ꝓfitētes aut semp qcūq; cōfitent/, ꝓfitent de aliquo nouiter ꝑpetrato sil cū aliis iā ꝓfessis:aut nō:sed sunt eadē penit⁹ repetētes ꝛ nihil nouiter ꝓfitentes. Si ꝓmuz: possunt vtiq; ꝛ debēt absolui.q; tūc pnie sacr̄m hz effectū sup pctm̄ nouiter cōfessū licet nō sup aliquod aliox:q̄ tm̄ ꝓfiteri fuit vtile nō quia peccatum confessum remissuz est aliquo mō circūstātia aggrauans nouū peccatū ꝓpter ingratitudinis vitiuz tū q; vt dictū est labor ꝛ rubor ꝓfessionis est ꝑ pena culpe cōfesse debita satisfactio seu eius solutio aliqualis. Si autez ꝓfitēs sit oīno eadem repetēs nihil aliud nouū addens:supposito q̄ prius rite fuerit absolutus non video q̄ possit nec sit iterū absoluendus.ꝛ si iterū absoluatur aut absolutiōis verba nō debēt ab absoluēte sup ipm̄ ꝓferri p modū sacramētalis a deo instituti orationis:sed magis p modū cuiusdā depcationis.ꝛ ideo non essent dicēda illa verba sacramētalia/puta ego te absoluo:sed alia/puta dñs te absoluat vel misereat tui:vel si milia.vel si ꝓferant sacr̄alia verba vident esse ꝓferēda cū cōditiōe explicita vel saltē implicita / puta si forsan iterato confessus non esset prima vice rite ꝓpter impedimentuz aliquod absolutus. ¶ Sic ad q̄stionē. ¶ Ad rationem in principio patet solutio ex ꝓdictis.

Tertio quero. vtrum satisfactio

ꝑ peccato actuali mortali vel veniali sit possibilis homi in puris naturalib⁹ existēti. ¶ Et videt q̄ sic.qm̄ vt patet ex dictis in alia questiōe/ peti detestatio seu ꝓtritio ꝛ ꝓfessio sūt satisfactio ꝑ peccato.sz vtrūq; horū est possibile homi in puris naturalibus existenti.quilibet enī ꝑ se sine oī dono supnali pōt malū detestari ipmq; si fecerit ꝓfiteri.ergo ꝛc. ¶ Cōtra.q; non potens aliquid deo gratū facere non pōt pro peccato satisfacere:sz nullus sine gr̄a pōt aliqd deo gratum facere.ergo ꝛc. ¶ Resp̄ndeo. vbi ꝓmo est videndum quid est ꝑ peccato satisfacere. Secundo si est hoc homini ex se possibile.

Quantum ad primum:videtur mihi q̄

deo satisfacere de peccato /nō sit aliud q̄ soluere ab ipo sibi institutā debitā sibi penā quātū ad culpā mortalez/vel aliqd aliō nō penale quātū ad pctm̄ veniale. ¶ Hoc potest declarari. qm̄ sicut in mūdana politia transgredies ꝓceptū legislatoris /puta imperatoris nūq̄ de trāsgressione hmōi satisfacit/nisi cōplendo qō transgressoris⁹ est ei tūc:illi⁹ aūt cuilibet trāsgressoris mūeri adimpletio ē ꝑ trāsgressōe satisfactio:ita ꝓsis in ꝓposito est dicēdū vez q̄ deo satisfacere de peccato non est aliud q̄ ꝓpiare qō ab ipo fieri ꝛ cōpleri ꝑ punitōe petit ipsius peccātis⁹ est inflictū. Et q; sicut petō vt cuilibet mortali ex institutione diuina debet pena ꝑ satisfactiōe:ꝑ alio aūt vt ꝑ omni veniali pōt satisfieri vel per actū penalē vel p aliquē aliū nō penalē:nō satisfactionum alia est penalis vt mortalis petōrū:ꝛ alia pōt esse penalis vel etiā non penalis vt olim aliox actus aliuz delictor. ¶ Et si q̄ras q̄ sit illa pena diuinitus instituta ad satisfaciendū ꝑ peccato mortali: Resp̄ndeo q̄ ꝓtritio tm̄: vel ꝓtritio simul ꝛ confessio. ¶ Ad huius tm̄ euidētiā est sciēdū: q̄ dupliciter pōt intelligi satisfactionem fieri ꝑ petō mortali. Uno mō vez quātū sufficit ad hoc q̄ pena eterna sibi debita relaxet ꝛ gr̄a pdita tribuat: qua deo a quo auersus fuerat reconciliet.ꝛ hoc mō fit satisfactio qñ fit culpe remissio. Alio mō satisfactio idē est qd̄ pene debite tpalis solutio siue ex tali solutione soluēs gr̄az ꝓsequat / siue nō.ꝛ hoc mō fit satisfactio de petō veniali ꝛ etiā de mortali cōfesso vel alit quōcūq; remisso quātū ad eternā debitā ipsi penā/ non enim ꝑ hoc q̄ quis satisfacit de peccato veniali vel mortali remisso penam temporalez soluēdo/ oportet q̄ augmentū gratie mereat:cuz etiā recidiuans ꝛ ad mortale peccatum rediens possit penam temporalem p̄mo peccato remisso debitā soluere: qui tamē nullā meretur gratiam ꝓpter in eo existentem incompossibilem illi culpā. Et ideo licet satisfactio primo mō gratiā me

reak:qz tunc eterna pena relaxat ꝛ hō ad gloriā nō nisi p gr̄am ordinatur:nō tñ satisfaciens secūdo mō saltem semp soluendo vez penā culpe adhuc debitā ꝑtialez/mereꝛ gratiam supnalem. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum: est sciendum

ad euidentiā dicēdoꝝ.q satisfactionē fieri p pctō mō p̄dicto/penā vez ei debitā ꝓsoluēdo/duplicit̄ pōt intelligi. Uno modo q̄ fiat vtiliter . Alio mō q̄ fiat oīno inutilit̄ p satisfaciente.Tūc quis p culpa cōmissa satisfaceret vtilit̄ qñ nihil qō p culpaz amisit recuperaret quātūcūq; soluerꝛ debitā culpe penam:vt si non recuperaret gr̄am quā amisit nec euaderet sibi iferēdā eternā penā quā incurrit.Ecōtrario aūt vtiliter satisfacit qui p satisfactionem recupat ꝛ accipit qō amisit ꝛ malū euadit ēt qō incurrit. ¶ Scdo etiā est notādū q̄ satisfactio p mortali culpa diuinitus instituta qua hō reaccipit gr̄am ꝛ euadit penam eternaz/ est cōtritio siue peccati respuitio.cuius imꝑfectio suppletur p penitentie sacr̄m p̄supponēs confessionis actū.Satisfactio aūt scdo modo sumpta/q̄ vez est pene solutio ꝑtialis/est alia ꝛ alia : maioꝝ vez vel minoꝝ scōm quantitatē culpe remisse quo ad penā eternalē:p qua adhuc manet obligatio ad penā ꝑtialē aliquā. ¶ His p̄missis pono ḋnq; conclusiones. ¶ Prima est:q̄ satisfactio pro peccatis mortalibus primo modo sumpta est cuilibet ex suis naturalib⁹ possibilis absolute. ¶ Hec ꝓbat.qñ cui est possibilis pene culpe debite solutio/est possibilis p culpaz satisfactio.sed pene debita p remittenda a mortali culpa est ꝑtritio vel cū ipsa ꝓfessio.vtrūq; horꝝ est hoi possibile ex suis naturalibus pōt enī quilibet p seipsuz suppositā permissione diuina culpā omnem tm alio detestari interius ꝛ verbo exterius confiteri.ḡ ꝛc. ¶ Secunda ꝓclusio est:q̄ satisfactio isto modo p peccato aliquo mortali nulli potest esse vtilis ex suis naturalib⁹ de dei potētia ordinata. ¶ Hec ꝓbat. qz satisfactio p culpa mortali q̄ hoc est vtilis:qz ꝓpter ipsaz gr̄a amissa reddit:ꝛ hō a pena eterna futura quā meruit eripit.sz nullus de dei potentia ordinata pōt ex puris naturalib⁹ mereri aliquod p̄dictoꝝ.ḡ nec satisfacere vtiliter p aliquo mortali peccato. ¶ Minor apparet.qz statuit deus nulli gr̄am p̄dictā reddere:nec p ꝑs culpam remittere nec penam p ea debitā temporalem nisi merito Christi passi. Et ideo q̄ aliquis contritione vel confessione ꝛ absolutione a culpa liberet ꝛ deo reconciliet: hoc illi meruit principaliter ipse xp̄s:qui etiaz ex puris naturalibus/vez vt hō purus nō meruit hoc nec mereri potuit:sed p̄ gratiā quā habuit.nullus enim pōt mereri aliquid p̄dictoꝝ/nisi p actū aliquē gratū deo.sz nullus actus a deo acceptat/nisi ipm eliciens sit gr̄a informat⁹.ḡ ꝛc. ¶ Tertia ꝓclusio est:q̄ de dei potētia absoluta quilibet p quolibet suo mortali peccato/si ipe ordinasset ipsiꝰ placuissz/satisfacere ex puris naturalib⁹ salubriter potuisset. ¶ Hec apparet.constat enī ex p̄ma ꝓclusione ꝛ patet penā culpe mortali debitā p eius remissione soluendā scōm ordinationē diuinaz ēe homini possibilē i puris naturalib⁹ exīti.q̄ autē pena hmōi satisfactoria ꝛ vtilis non sit hoi possibilis/hoc est ꝑtim qz sic exiuit diuinitus ordinatū/vez q̄ nulli ex aliquo sibi possibili culpa mortali remitteret:nec gr̄a ꝓpter eā perdita redderet:nec p ꝑs a pena eterna eriperet/nisi Christo deo gratissimo hoc cuilibet p̄merenti principaliter.sz sicut deus statuit actum penitentialē cuiuslibet veraciter penitentis acceptare:ꝛ p ꝑs vtilez ipsi esse ad culpe remissionē ꝛ gratie infusionem ꝓpter Christum hoc principaliter p̄merentē:ita si voluisset ordinare alie potuisset vt vez p se sine aliquo alio acceptasset ꝑtialē cuilibet talem actū.ḡ ꝛc. ¶ Confirmat.qz rationabiliter⁹ si sibi placuissz statuere potuisset cuiq; peccatori facienti p remissione sui peccati omne qō est possibile ipsi ipsum peccatū ei remittere ꝛ gratiam reddere quocumq; alio circūscripto.ergo deo hoc statuēte quilibet quātūcūq; peccator p peccatorum suoꝝ detestationē seu cōtritionem ꝛ alia naturaliter sibi possibilia ex puris naturalib⁹ sibi mereri talia potuisset.quare ꝛc. ¶ Quarta ꝓclusio est:q̄ quilibet pōt de facto ex puris naturalibus satisfacere p peccato mortali remisso. ¶ Hec ꝓbatur.qñ satisfactio sic accepta non est aliud q̄ solutio pene temporalis debite culpe remisse.sed ad talē penā soluendam non est necessaria aliqua gr̄a supernalis. ¶ Ꝛ ꝓbatur.qz si nullus sine diuina gratia potest soluere penam aliquā temporalem:ḡ nullus in peccatore ex hoc pōt ieiunare nec penam aliquam aliam sustinere.hoc autez est falsum.ḡ ꝛc. ¶ Confirmatur.qz si nullus sine gratia potest satisfacere p peccato mortali sibi taz remisso/penam temporalem p ipso adhuc debitā ꝓsoluendo:ergo penitens recidiuās ꝛ post penitentiā mortaliē peccans non tenet ad ipsam ꝓsoluendam sibi a confessore impositam p peccatis prius confessis.hoc aūt est falsum.ergo ꝛc. ¶ Cōsequētia ex hoc patet.qñ nullus tenet ad penā peccato debitā/nisi qz ipsam soluendo satisfacit p ipso.ergo si nō pōt satisfacere:nec p ꝑs ipaz penam tenetur soluere. ¶ Preterea.qz aut a recidiuāte penaz p peccatis mortalibus sibi dimissis p penitentiam ꝓsoluente exigetur p eisdē peccatis pena iterum in sequenti/vel post aliam penitētiam in ꝑsti/vel non.Si non:ḡ satisfecit licet in peccato fuerit.Si sic:ḡ frustra aliquaz penam fecit. ¶ Confirmat.quia quero quare soluens i peccato mortali penam p mortalibus peccatis sibi dimissis tenetur iterum soluere vel in presenti post nouaz penitentiam vel in sequēti post mortem? Huius rō nulla alia potest poni/nisi quia eius solutio qz in culpa facta non extitit deo grata. Sed hoc non obstat. Primo. quia nec solutio pene debite peccatis venialibus vl dimissis mortalibus in p̄senti que fiet in inferno i sequēti erit deo grata:ꝛ tñ ipsa perfecta ab eis pro illis peccatis nulla pena alia exigetur. Secundo.qz gratia nō est necessaria alicui in presenti nisi tm̄modo ad merendū. sed aliud est mereri gratiam vel gloriam ꝛ aliud soluere penam sibi debitam.ergo licet existens in culpa mortali non possit aliquid facere deo gratum nec aliq̄ op⁹ meritorium p consequens agere:ex hoc non sequit̄ q̄ nō possit penam soluere temporalē. ¶ Et si dicas q̄ eadez ratione poterit sine gratia satisfacere p peccato mortali non remisso:Respondeo q̄ verum est modo predicto in prima conclusione/vez absolute non tamen vtiliter sine merito Christi passi:sine quo nulli deus disposuit culpam remittere nec gratiam tribuere nec penam perpetuam relaxare . Hoc tamen merito Christi tanq̄ causa meritoria principali suppositio/concedo quilibet penitentē mereri de congruo per actum penitentialem sine gratia.Actus enim p̄cedit gratiam ꝛ tamen meretur ipsam ꝛ culpe remissionem aliquando p se tñ aliquando mediante penitentie sacramento:cū vtroq; tñ semper ꝑsupposito merito Jesu Christi.qz nec sacramētū habz aliquā efficaciā nisi quā Christ⁹ meruit.nec contritionis ēt act⁹ esset p se de cōdigno sufficiens sine oī merito ad talia p̄merendū. ¶ Quinta ꝛ vltima ꝓclusio ē:q̄ satisfactio p pctis venialib⁹ est cuilibz possibilis ex puris naturalibus sine aliquo munere gr̄e supnalis ¶ Hec apparet ex p̄dictis.quoniam ꝑfecta pena est que mortalibus remissis debetur ꝛ venialibus non remissis vez temporalis.igit̄ satisfacere p venialib⁹ nō remissis nō est aliud q̄ penā debitaz ꝑtialē soluere p eisdē.sed ad hoc non est necessaria gratia vt supius est dictū.sic enī

sine gra potest solui pena tpalis ad quã homo p peccatis remissis mortalib⁹ obligat: ita ꝛ alia tpalis q̃ petis debet ventalibus nõ remissa. q̃ ꝛc. ¶ Confirmat. qz satisfactio p peccatis ventalib⁹ nõ est nisi solutio pene eis debite tẽporalis. sed talẽ penã põt quilibet soluere pse ipsum non merendo aliquã gram nec gloriã. ¶ Hoc apparet. exñs enim in culpa vel etiam in gra videns se obligatum ex culpa ꝓmissa ad tãtã debitã sibi penã/ põt facere illã siue soluere nõ aliq̃ vel amore seu charitate cuz ad hoc stimulãte: sed pcise soluere in pñti hoc q̃ debet ne ipsum oporteat soluere in seq̃nti. sed talis satisfactiõ non video q aliq̃ augmẽtũ gre nec gloie mereret. ergo nec p talib⁹ peccatis nec alijs q̃buscũq; satisfaciẽs ꝺiget ad sic satisfaciẽdũ aliq̃ dono gre supnalis. q̃re ꝛc.

Et si dicas, ad quid igitur est vtilis satisfactio talis sic satisfacientis? ¶ Respõdeo q ad illud ad q̃ est vtilis exñti ꝺ purgatorio satisfactio facta ab alio p ipso. nullũ em̃ bonum p ipso ab alio factũ/valz ipsi ad aliquod gre nec gloie augmentum: sed ad penã citius euadendũ ꝛ ad gloriã ꝓsequendũ. Consimiliter in ꝓposito xñs in gra satisfaciens p peccatis suis nõ ex charitate/sed tñ ne ipsum puniri oporteat in sequẽti/ ex tali satisfactione consequit vtilitatẽ: qz citius obtinet felicitatẽ: ꝛ etiã qz maiorẽ euadit penam quã sustineat pro eisdẽ peccatis forsitan ꝺ sequẽti. ¶ Cõsimiliter dico de satisfaciẽte p peccatis q̃buscũq; mortalibus remissis vel ventalibus nõ remissis in peccato mortali aliquo exñte: qz etiã talis aut postea ꝓterek: aut non: sed in pctõ finaliter moriet. Si primum: ad idem valz ipsi ad q̃ valet satisfacienti in charitate nõ tñ ex charitate. qz vez citi⁹ euadet penã ꝛ gloriã cõsequet eternã. Si aũt ponat secundũ/vez q in pctõ finaliẽ moriat: tũc satisfactio valet ipsi nõ ad gloriam citi⁹ ꝓsequendã: cũ nunq̃ sit ꝓsequturus tpam: sed qz in sequenti nulla pena p peccatis talibus solutis amplius ab eo exiget: nec p eis sed tñ p alijs puniet. ¶ Ex ꝓdictis sequit corollarie: q non omis satisfactio est meritoria gre nec gloie. ¶ Hoc apparet. qm̃ nullus actus licet in charitate factus est meritoꝰ nisi a charitate elicitus vel imperat⁹/ puta diuso amore fact⁹: sed satisfactio potest fieri mõ ꝓdicto ab aliquo extra charitatẽ vel in charitate existente: ipsam tñ charitate nõ efficiente nec suggerẽte. q̃ licet p peccatis mortalibus non remissis satisfaciẽtẽ ꝑma vice oporteat mereri gram: cũ tunc euadat penaz eternam: ꝛ ordinet ad gloriã sempiternã q̃ non põt fieri nisi p ipsam gratiam: tñ nec satisfaciẽdo postea p pena eis dimissa debita vel ventalib⁹ nõ remissis/oportet eũ gratiã aliquã nec gloriã ꝓmereri. ¶ Sz ꝓtra. qz oẽ op⁹ bonũ factũ ab exñte in charitate est deo gratũ: ꝛ p ꝓs ipsi meritorium ad eternã: sed actus satisfaciẽdi vel puniendi peccatuz: qz vel offensiuuz est actus bonus. ergo ꝛc. ¶ Respõdeo: q actũ aliquẽ deo esse gratuz nõ est aliud q̃ vel̃ q̃ eo vel le reddere aliq̃ bonũ. ꝛ secm̃ q bonũ reddendũ est maius seu melꝰ secm̃ hoc actus ipe ꝺr deo gratꝰ amplius. Actus aũt exñtis in charitate aliquis est deo sic gratꝰ q̃ p eo eũ exercens acceptat ad ꝑmiũ maius. ꝛ hoc mõ nullius actus exñtis extra charitatẽ est deo gratus: cuz p nullum aliquis mereat ꝑmiũ sempiternũ nec gre vel doni/ nisi p attritionis vel cõtritiõis lamẽtũ. sed talis actus exñtis in charitate mereno p̃miũ augmẽtum est omnis a charitate elicitus vel imperatus. Alius est actꝰ deo sic gratus q̃ tpm exercens merek cõsequi ꝑmiũ nõ maiꝰ: sed citiꝰ: ꝛ euadere supplicia maius. ꝛ talis actꝰ est omnis actus penalis voluntarius p peccatis mortalibus tã remissis vel ventalibus nõ remissis satisfactorius/nec a charitate ipsum imperante nec suggerente elicitus. ¶ Sic igit ad rõnem in forma dicendũ: q nõ omis actus deo gratus est meritorius ad eternã: sed tñ actꝰ simpliciter deo gratus. ¶ Hoc apparet. qm̃ actus meritorius ad eternã dicit deo gratus q̃ p ipso statuit reddere bonũ exercenti tpm. q̃ omnis actus p quo statuit aliquod bonũ reddere: põt dici aliquo mõ ipsi gratꝰ existere: non tñ simpliciter: qz nec aliq̃d est bonũ simpliciter nisi tñmodo sempiternũ. ꝛ hoc mõ bonꝰ actꝰ existẽtiũ i pecato possunt dici deo grati. qz licet p eis deus nolit reddere bonũ simpliciter/vez sempiterniũ: reddit tñ interdũ bonũ aliq̃ tpale. Alio aũt mõ nõ omis actꝰ bonꝰ exñtis in charitate est deo gratus/vez vt bono eterno dignus: sed pcise ille qui est a charitate elicitus vel imperatus qualis non est ille de quo arguit. quare ꝛc. ¶ Sic ad q̃stionem. ¶ Ad rationem in principio q̃ dicit q̃ contritio est homini possibilis ꝛ etiam confessio ex puris naturalibus: dicendũ q verũ est absolute non tamen vt ista sunt homini vtilia de dei potentia ordinata/vt dictũ est supra. ¶ Ad aliam in contrarium: dicendum q cũ opus deo gratũ dicatur q̃ est homini meritoriũ ad eternã: si ne tali ope põt fieri mõ ꝓdicto satisfactio p pctõ. q̃re ꝛc.

Circa distinctionem decimamsextã: in qua magister determinat de partibus pnie in speciali: q̃ quidẽ sunt (vt dicit i litera) cõtritio ꝓfessio ꝛ satisfactio: Quero ꝓmo. vtrũ ista sint ptes pnie. ¶ Et videt q non. qz si sic: aut pnie q̃ est sacramentũ: aut pnie q̃ ẽ virt⁹: aut illi⁹ q̃ est actꝰ. Sz nõ ꝓmo: cũ ꝓsistat pcise i ꝟbis absolutiõis. nec scõo: cũ actꝰ nõ sit ꝑs ꝟbi. nec tertio: cũ sint tres actus distincti: qui p ꝓs nullius vnius actus existere possunt partes. ergo ꝛc. ¶ In ꝓtrariũ est magister in lra. Et ꝓterea nisi essent ptes pnie nõ cẽnt ad pniam ne cessaria. sed ꝓstat ofa ista cẽ de integritate pnie. ergo ꝛc. ¶ Respõdeo. vbi ꝓmo p̃mittã quãdã distinctionẽ. Secũdo dicam ad questionem.

Quantum ad primum: distinctio p̃mittẽda est de ptib⁹. Alie em̃ sunt ptes itegles seu essentiales: ꝛ alie subiectiue. Partes itegles seu cẽntiales sũt intrinsece ei cuius sunt: vt alia ꝛ corꝓ⁹ hoꝝ: vel sunt ipm supposito q̃ totum sit a talib⁹ ptibus indistinctũ. Partes subiectiue dicunt inferiora respectu suptoris vt species respectu generis ꝛ de omnibus alijs inferioꝝ⁹ respectu sui suptoris. ꝛ tales ptes non dicunt intrinsece: sz magis extrinsece suo toti/licet de ipsarũ qualibz ꝑdicek: ꝛ p ꝓs q̃libz dicak ipm vt hõ est alal. q̃ quõ sit intelligẽdũ alibi ostendek. Tunc igit ad ꝓpositũ ꝓtritionẽ ꝛ confessionez ꝛ satisfactionẽ cẽ ptes pnie dupliciter põt intelligi Uno mõ q̃ sint ptes itegles seu essentiales pnie. Alio mõ q̃ sint partes penitentie subiectiue. ¶ Hec de ꝓmo.

Quantum ad secundum: pro decisione q̃stionis pono duas ꝓclusiones. ¶ Prima est: q tres illa vez ꝓtritio ꝓfessio ꝛ satisfactio nõ sunt ptes pnie q̃ est sacramẽtũ. ¶ Hec ꝓbat. qm̃ ptes sunt de essentia totius cui⁹ sũt. sed nullũ istoꝝ ẽ de essentia sacri pnie nec ipsi intrinsecũ. q̃ ꝛc. ¶ Minor ꝓbat. qm̃ pnie sacrm̃ põtse ꝓsistit in verbis absolutiõis: cũ sit signũ sensibile remissionis culpe vel infusionis gre cui⁹ est aliqualiꝫ effectiuũ sed nihil aliud est hmõi tale signũ nisi ipm absolutiõis verbũ. nec em̃ ꝓtritio nec ꝓfessio est signũ inexñtis gre sed magis ꝓcedẽtis culpe: de qua est vtrũq;/vez tã contritio q̃ ꝓfessio. Cõtritio em̃ est de culpa. que etiã explicak p cõfessionẽ. verba aũt absolutionis sunt signũ sensibile gratie supernalis ꝛ absolutionis interioris q̃ fit

ipsa gratia mediante.ꝙ ꝛc. ¶ Cõfirmat.qꝫ sacramentũ penitẽtie est signũ sensibile ministrabile a solo sacerdote.sed cõtritio interior nõ est aliquod sensibile exteri⁹: nec cõfessio nec satisfactio licet sit sensibilis / est sacerdotis /sed cuiuslibet penitentis . ipsa etiaz satisfactio non ñ potest a sacerdote imponi:sed etiaz a penitente assumi.ergo ꝛc. ¶ Preterea.qꝫ sacramentum penitẽtie nõ semper supponit peccatum esse remissum : cum interdũ sit mediuz remittendi ipm.sed satisfactio vt hic accipit ꝓout a confessione ꝛ a contritione distinguit semꝑ supponit ad hoc ꝙ sit fructifera ꝛ salubris peccatũ commissum esse remissum.ꝙ ꝛc. ¶ Secunda conclusio est:ꝙ licet tria p̃dicta non sint penitentie sacramento intrinseca/ sunt tamen licet differenter ad eius efficaciaz requisita. ¶ Hec apparet.qñ primo duo/vez contritio ꝛ confessio requiruntur vnusoumiter dupliciter. Primo.quia antecedẽter. Scõo.quia necessario simpliciter. Tertiũ autem/vez satisfactio requiritur cõsequenter: nõ tamẽ necessario:sed de cõgruo. ¶ Primũ apparet.cõstat esse ꝙ sacerdos nõ potest aliquez absoluere de ignotis:nec non penitentem ꝛ attritũ.ergo oportet necessario cõtritionem ꝛ cõfessionem seu peccatoum manifestationem p̃cedere absolutionẽ: in qua ꝑsse cõsistit ipsuz penitentie sacramentũ. ¶ Scõm/vez de satisfactione imposita vel assumpta:apparet.qñ qõ p̃supponit aliquius effectum non est necessarium ad ipsum: sed satisfactio salutaris p̃supponit in satisfactẽte effectũ habuisse ipm penitentie sacramentum . ¶ Hoc apparet.quia p̃supponit peccatũ remissum.nullus eñ satisfacit salubriꝫ tali satisfactione de qua nunc loquimur:q̃ ꝫ solutio pene debite temporalis:nisi peccato ipo mortali remisso:ꝛ ꝙ cõsequens nisi ipse sic satisfaciens sit tam a pena eterna si bi pri⁹ debita liberatus.ergo licet satisfactio cõsequẽs penitentie sacramentuz etiaꝫ efficaciã seu effectum/sit fructuosa ho:nõ tamen necessaria ad efficaciã sacramẽti nec ad remissionem peccati. ¶ Cõfirmatur.qꝫ peccatum mortale in hoc remitti dicitur vt hic accipitur/qꝫ ad penam eternam nõ imputatur.ꝛ hoc modo remittit̃ per penitentie sacramẽtũ.sed ad hoc nihil facit satisfactio:cum ipsa nõ sit nisi pene temporalis in quã eterna est cõmutata/solutio ꝛ ꝓ ipsa satisfactio.ergo ꝛc. ¶ Ex hoc sequitur corollarie:ꝙ cũ nulla alia satisfactio necꝫ pena sit necessaria ad remissionẽ alicuius culpe nisi tñ contritio ꝛ confessio:absolutio eñ ipsa que est interduz ꝓpter contritiõis imperfectionem necessaria / nõ est pena:nulli penitenti nullam aliam satisfactionẽ facere volẽti in p̃senti / est negãdũ absolutionis beneficiũ vt etiã in p̃cedentibus fuit dictuz. ¶ Hoc apparet.qñ nulli penitenti capaci gratie est negandũ sacramẽtũ penitentie. sed penitens de peccato volens nullam aliã penam volens sustinere in p̃senti nisi penam seu verecũdiam confessionis ꝛ tristitiã cõtritionis / est capax gratie ꝛ efficacie sacramenti penitentie.ergo ꝛc. ¶ Confirmat.qꝫ aut petã ꝓfessa sunt venialia: aut mortalia. Si venialia: ꝓ eis nõ est ipsi necessaria satisfactio seu pena aliq̃ imponenda:cũ ipse ꝓ eis se tã puniuerit ꝓfessiõe ꝛ ptritiõe:qõ nec facere tenebat:cũ ꝑ viam aliam nõ penalẽ potuisset ipsoum remissionẽ plenariã obtinere. Si aũt sunt mortalia:quero ad quid est ipsi necessario aliqua pena ꝛponenda. Aut ꝓ remissiõe ipsius culpe siue cõmutatione pene eterne i temporalẽ:aut ꝓ solutione pene tpalis ad quã culpa remissa remanet obligat⁹. Sed nõ potest poni ꝑmum.qñ culpa sola cõtritione vel siꝫ cũ ipsa mediante sacramento penitẽtie remittit:ꝛ hõ a pena eterna cripit.ꝙ relinquitur scõm.sed nullus a culpa aliqua absolutus ad penã ꝓ ea tẽporalẽ aliquam obligat⁹ tenet pena illã nec aliquã ei⁹ partẽ soluẽ in p̃senti. ¶ Probatio.qꝫ si sic: ergo ois nõ soluens ipsam in p̃senti mortaliter in peccato mortali:nec ꝙ ꝛhio oportet ponere in sequenti aliquod purgatoriũ.qõ est falsum. ¶ Cõsequentia est cuidens.qñ purgatoriũ nõ ponit nisi ad soluẽdũ penaz ꝓ peccatis mortalib⁹ vel venialib⁹ debitã tpalẽ.ſz si q̃libet absolutus de mortalib⁹ teneret ad penã ꝓ eis debitã tẽporalẽ soluẽdã in p̃senti / eadẽ rõne ꝛ ad penã aliã tẽporalẽ ad quã ꝓ venialib⁹ obligat. Peccata autem mortalia sacto penitẽtie mediãte remissa ꝛ venialia nõ remissa sũt virtualiter eqpollẽtia quãtũ ad hoc ꝙ vtriq; deberet pena tẽporalis nõ aliq̃ eternalis.ꝙ ꝛc. ¶ Tertia ꝛclusio est:ꝙ p̃dicta tria/vez ꝓtritio ꝓfessio ꝛ satisfactio non sunt partes pnie que est virt⁹. ꝛ hoc vt iste sumuntur ꝓ actib⁹. ¶ Hec apparet.qñ actus nõ sunt aliq̃ mõ ptes habituũ. ¶ Quarta ꝛclusio ē:ꝙ tria p̃dicta sumpta ꝓ actibus sunt ptes subiectiue nõ integrales pene seu pnie actualis. ¶ Hoc appet.qꝫ sicut diuerse species alalis ad alalitã diuersi actus penales siue pniales ad actũ pnialẽ in cõi . ꝛ ita sicut diuerse alalis species sunt alalis ptes subiectiue:ꝛ q̃libet alia inferioꝛa sut superioris:ita ꝛ oẽs act⁹ speciales penales seu pniales possũt dici subiectiue ptes pnie actualis.sed p̃dicti tres act⁹ vez ꝓtritio/ꝓfessio/ꝛ satisfactio/sunt tres actus diuersi ꝛ spẽales pniales.ꝙ ꝛc. Et hoc mõ põt intelligi illud dictũ cõe quo ꝺ ista tria esse partes pnie/vez virtualis actualis:nõ aũt sacramentalis. ¶ Quinta ꝛ vltima ꝛclusio ē:ꝙ si supradicta tria accipiãt nõ ꝓ actib⁹:ſz ꝓ habitib⁹ virtuosis ex talib⁹ actib⁹ acquisitis:ipsa etiã dici possunt ptes subiectiue pnie q̃ est virt⁹. ¶ Hec appet.qꝫ sicut diuersi actus virtuosi ad actũ virtuosum in vñ:ita ꝛ diuerse virtutes i speciali ad virtutẽ i gñali.ꝙ sicut diũsi act⁹ virtuosi dicũt ptes subiectiue actus ꝛtuosi vñ sumpti: ita ꝛ diuerse virtutes speciales virtutis in vñ.ergo ꝛc. ¶ Possunt igit tria p̃dicta/vez ꝓtritio ꝓfessio ꝛ satisfactio/accipi nõ tñ ꝓ actib⁹:ſz etiã ꝓ habitib⁹ virtuosis qñ ex oñi actu virtuoso ꝛ moraliter bono põt acquiri habitus virtuosus.ſz q̃libet istoꝛ triũ actuũ p̃dictoꝛ ē moraliꝫ virtuosus.ꝙ tã ex actu ꝓtritiõis petiseu respuitionis q̃ ex actu ꝓfessiõis q̃ ẽt satisfactiõis põt gñari habitus ꝓsimilis siue ad consimiles inclinans actus facilẽ ꝛ delectabiliꝫ exercendos. ¶ Sic ad questionez. ¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex p̃dictis.

SEcũdo q̃ro.vtrum restitutio rei aliene sit necessaria ad efficaciaz pnie. ¶ Et videt ꝙ sic.qñ ñ dimittit petñ nisi restituat ablatuz. sed efficacia pnie est remissio culpe. ꝙ sicut restitutio alieni ablati est necessaria ad remissionẽ delictiꝫ ꝛ ad efficaciã sacramẽti pnie. ¶ Cõtra:qꝫ nihil alicui impossibile est ipsi necessariũ ad remissionẽ sue culpe:nec per ꝛhio ad efficaciã pnie:sed restitutio rei aliene multis est ipossibiliꝫ ꝙ ꝛc. ¶ Rñsio.vbi sic est ꝓcedendũ. Primo cñ videbit q̃d est rerũ ohium. Secundo quo iure rerũ ohia sint distincta. Tertio quõ hmõi rerum distincta ohia iuste ꝛ licite ab vno i aliũ trãferãt. Quarto soluet qõ querit : an vez ad reddẽdũ alienum quilibet vere penitens obligetur.

Quantum ad primum:videtur oportere dicere ꝛ necessario ꝓcedere aliquarũ rerũ ohiũ ab ipsarũ vsu eẽ distinctã . Qõ ex hoc ꝓbat.qñ ois ꝛpetibilis oportet eẽ distincta.sed licet ohiũ rerũ vsu ꝛsumptibiliũ sit inꝛpetibile ab vsu ipsarũ scõz determinationẽ ohi nostri paperii aliarũ rerũ vsus a ohio/ꝛ ecõuerso ab ipsarũ vsu ohiũ ꝛpat. Cõstat eñ ꝙ multi hñt taliũ rerũ ohium nõ hñtes earũ vsum:ꝛ ecõuerso aliquoꝫ possunt hꝛe vsũ quoꝫ nec habent nec habere aliqui possunt seu debent dominiũ. Et hmõi talia quorum vsus sine dominio pos

fidetur seu habetur/ sunt in duplici differētia. Eorū enī alia sunt quorum dominiū non est alicuius inferioris: sed solius supmi domini/puta dei. ⁊ taliuz omniū cuius modi sunt sol ⁊ luna:⁊ alia superiora/ vsus non est alicuius specialiter: sed omnibus generaliter est concessus vt olim communis. Vsus enī rei cuius dñium est solius dñi generalis nulli debet esse specialis sed oīb⁹ communis. Alia autē sunt vt hmōi inferiora terrena quoꝝ dñia sunt diuersoꝝ inferiorꝝ specialiū dominoꝝ.⁊ taliuz vsus non est vniuersaliter omniū:sed quorūdam/vez eorūdem quorum est dominiū:vel etiā scōm ipsoꝝ bene placitū aliorꝝ. possunt enim talium rerū oim retento ipsarū pene se dominio vsum alijs vendere eas locando vel libere p̄cedere ⁊ dimittere ipsas accōmodando:nec oportet habentē rei dominiū habere eius vsum:nec ecō uerso. Cū igitur iste/vez taliū rerū vsus ⁊ dñiū/sint separabilia:oportz q̄ p ꝓhīs sint distincta. ¶Hoc supposito ⁊ ꝓmisso videt dicendū q̄ dominium tēporale alicuī⁹ rei nō videtur aliud q̄ potestas eius ꝓpietatem vendēdi vel sibi retinēdi cōmutandi vel de volūtate alteri ꝓferēdi. Hec descriptio videt rationabilis. qm̄ ⁊ ꝓpter hoc videtur dominium ab vsu rei simplici esse distinctū:qz habens rei simplicem facti vsum nō potest ipsius ꝓpietatem inuito illo cuius est dominiū sibi licite retinere:nec alicui vēdere:nec mō aliquo alienare vel distrahere. nō enī potest vendere nec dare qō nō habet. vñ talis posse facere ad solos illos quorum est rerum ipsarū dominiū noscit ptinere.⁊ hinc est q̄ rei cuiuscunq; dñiū habēti ⁊ ipsam possidenti p ea val exceptio:⁊ si eā pdat p̄cedit actio.vt habet.ff. de acquirendo rerū dñio.lege Rē in bonis. ¶Ex hoc videt tria corollaria p̄cludi posse. Primum est:q̄ dominiū ⁊ ꝓpietas non sunt idē. Scōm q̄ nec etiam ius ⁊ dominiū. Tertiuz q̄ rerū ꝓpietas donatio venditio vel qualiscūq; commutatio facta per illos qui in rebus dominium nullum habēt:sed tm̄ simplicem facti vsum cōtra eorum volūtatē quorum est dñiuz est eis peccatū mortale. ¶Primū apparet ex hoc.qm̄ dominiū rei ꝓpietatem respicit vt obiectū.nō enī dñs alicuius dr:qz eius vsus:sed qz ipsius rei ꝓpietas ipsi cōcedit. Q̄ euidenter p hoc ostenditur.qz si dominium vsum rei respiceret vt obiectū:tūc ois aliqua re quacū q̄ vtens licite diceret eius dñs.qō est falsum.tū qz vsus superioꝝ corporum ē oim:cū tm̄ solius dei sit eorum dominiū.tū qz fratres minores nullarū rerū aliarum a rebus vsu consumptibilib⁹ habent nec habere debent dominiū:cū tm̄ ipsarum eis habere liceat simplicem facti vsuz. Est igit vt videt dominij obiectuz/ rei nō vsus sz ꝓpietas. ¶Ex quo sequit.q̄ dñiū ipm ⁊ ꝓpietas non sunt idē. non enim dominiū ipsum omnino videtur esse idem quod suū obiectū. licet tm̄ ista vez dñium ⁊ propietas si sint idē:vnū tm̄ ifert alterū:nec vnū sine altero pōt esse. omnis enī dñs ꝓpresumptus est dñs ꝓpietatis rei non vsus:⁊ ecōuerso cuius est ꝓpietas eius ⁊ dñiū esse videt. ¶Scōm/vez q̄ ius ⁊ dñiuz non sunt idē:ex hoc ostendi pōt.qm̄ ius ipsum in plus q̄ dominium se habere videt. licet enī ois hns licite rei dominiū habeat ius nō tm̄ ecōuerso vt videt. Cui⁹ ratio esse pōt:qm̄ dñiuz vt est dictū solā rei ꝓpietatē respicit p obiecto. Jus vero maxime vt sumptū non tm̄ ad ꝓpietatē:sed ad vsuz et se extendit. Jus nāq; pōt respicere oē licitū ⁊ honestum vnde ⁊ qōcūq; licitū facere est de iure. sed aliquarū rerū nullum habēs dominiuz pōt quis habere ⁊ de facto habet simplicem licitum facti vsum.ergo ius ipsuz nō tm̄ dominiū respicit:sed etiam ad vsum facti licitū rei simplicem se extendit. ¶Confirmat.qz ius vlr ⁊ large sumptum non videtur esse nec dicere aliud q̄ fas seu licitū. sed ꝓstat q̄ multi licite possunt habere plurimū rerū vsuz quarum dominium est alioum.ergo ius sic a dñio distinguit q̄ dominiū solam rei ꝓpietatem respicit vt obiectum. Jus vero tam propietatem q̄ vsum potest respicere p obiecto:⁊ ita p ꝓhīs in plus se habet ius q̄ dñiū vñ oē licitū dñiuz infert ius:nō aūt ecōuerso. ¶Tertiū/ vez q̄ mortaliē peccent donātes vel quōlibet cōmutātes illa quoꝝ nō habent nisi vsū ꝓpria volūtatem dñoꝝ ipsoꝝ/apparet.qm̄ oēs tales videtur facere ꝓtra septimū p̄ceptū:quo est cuilibet ois rei aliene ꝓtrectatio iusto dño interdicta.ergo ⁊c. ¶Hec de primo.

Quantum ad secundum: aliqui dicunt

q̄ de iure nature oia sunt idistincta ⁊ cōmunia. De iure aūt positiuo rerū dominia sūt distincta. ¶Primū/vez de iure nature oia esse communia:ꝓbant. Primo.qz qō cōuenit homini scōm statuz nature instituto/hoc est de iure nature. sed oia habere communia sic homini conuenit.q̄ ⁊c. ¶Scōo idē ꝓbat p illō Actuū.iij. Multitudinis credentiū erat cor vnum ⁊ anima vna:nec quisq̄ eoꝝ q̄ possidebat aliquid suū eē dicebat:sed erāt illis omnia communia. ¶Secunduz/vez q̄ hmōi rerū dñiorum distinctio sit de iure positiuo:ex hoc arguūt.qz aut est de iure nature aut de iure positiuo. Sz nō de iure nature:qz qō est de iure nature fuisset in statu innocentie. in illo autem statu non fuissent dominia distincta:sed oia fuissent cōia.ergo ⁊c. ¶Sed hic modus dicēdi non pōt stare.qm̄ cū illud sit de iure nature qō est secundū dictamen rationis recte:per ꝓhīs nullum statutū iuri nature contrariū potest esse licitum nec honestum. ¶Et ideo contra hunc modum arguo primo sic. vnum verum non est ꝓtrarium alicui alteri vero.sed tam illud quod est de iure nature cū sit scōz dictamē rōnis recte/q̄ illud qō ē de iure positiuo statutum si est licitum est verū.q̄ vnuz alteri non repugnat.sed distinctio dominioꝝ ⁊ nō distinctio sunt cōtraria.ergo nō est verum dicere hoꝝ alterum esse de iure nature/⁊ alteruz de iure positiuo. ¶Cō firmatur tripl̄r. Primo.quia magis quilibz obligatur ad ius nature/hoc est ad sequēdum dictamē rationis recte/q̄ ad ius aliquod positiuum.qz nec obligare potest ius aliquod positiuuz:nec etiā dici ius qō discordat a iure nature/vez dictamine rationis recte.sed secundū modum istum de iure nature omnia sunt communia.q̄ nullus retinens aliena tenetur ipa restituere:immo nullus pōt retinere alienaex quo omnia sunt communia.sz hoc est falsū.ergo ⁊c. ¶Scōo.qz illō qō aliquid p̄supponit non interimit.sed ius positiuū qōcūq; licitum p̄supponit:⁊ exigit ius nature.nullus enim humanū statutū potest esse debitum nisi sit secūdum dictamen recte rationis.ergo ⁊c. ¶Tertio.qz ius nature est immobile irreuocatum omnibus vnifome.sed rerum dominiorum indistinctio est vlr reuocata:cum apud omnes nationes rerum dominia licite ⁊ vtiliter sint distincta.q̄ ⁊c. ¶Et tō dicūt alij q̄ distinctio dñiorum rerū temporaliū dupliciter pōt sumi/vez in generali ⁊ in speciali. Primo modo est de iure nature. Secundo modo est de iure positiuo. Sz ei sit de iure nature q̄ rerū dominia non sint indistincta est tamen de iure positiuo q̄ isto modo vel alio distinguā tur. ¶Primū/vez q̄ rerum dominiorum distinctio in vniuersali sit de iure nature:ex hoc arguunt.qm̄ hoc omnibus est commune.constat enim q̄ apud omnes vlr hmōi rerum dominia sunt distincta.qō aūt oīb⁹ est cōmune videtur esse de iure nature.ergo ⁊c. ¶Scōm/vez q̄ rerū dominia sic vel aliter esse distincta sit de iure positiuo:p bant p rationem cōtrariā.qm̄ qō ē apud diuersos diuersum/nō ē de iure nature:sz positiuo.sed hmōi rerū ꝑticulū dominia apud diuersos diuersimode nō vniformiē diuidunt:cū in qbusdaz ptib⁹ totā hereditatē habeat primo

genitus: in alijs autem ꝑ equalia ⁊ in alijs aliter viui-
dat̃ur. ergo ⁊c. ¶ Sed cõtra hũc modũ dicẽdi quãtũ ad
alteram eius partẽ / in qua dicit ꝙ distinctio dominio
rum rerũ in vſu ſicnõſit de iure nature: ꝓcſſa altera ꝑ
eius arguo ſic. qñ qõ eſt ſecũdũ ꝓſilũ ⁊ ius euangelicuz
nõ eſt contra ius nature: ſed ꝓſilium euãgelicũ eſt nihil
habere ꝓpriũ: ſed oĩa ſ cõſilium habebãt apſt̃i ⁊ creden-
tes omnes alij ſequentes de quib⁹ dicitur vbi ſupra. ꝙ
nullus eorum que poſſidebat aliquid eſſe ſuum dicebat
ſed erant illis omnia cõmunia. ꝙ ⁊c. ¶ Confirmat. quo-
niam ius nature non determinat ſibi infimam ſpeciem
iuris poſitiui. ſed diſtinctio dominiorũ eſt de infima ſpe
cie ⁊ imperfectiori iuris poſitiui. ſupmus enim ⁊ perfe-
ctiſſimus modus videtur eſſe non habere alicuius rei
dominiũ ab vſu ſeparabile in ꝓprio nec in cõmuni. Iſi
mus autem habere dominium ꝓpriuz ſeu in ꝓprio. me
dius mod⁹ aũt habere taliũ rerum tẽporaliũ dominiuz
non in ꝓprio: ſed ſ cõmuni. Q̃ poteſt probari. qñ ſi ex
propriatio dominij ꝓpietatis rerũ eſt meritoria apud
deum: ergo quãto expropriatio maior tanto videtur eẽ
perfectior ⁊ deo acceptabilior. ſz maior expropriatio eſt
nullius rei habere dominium ab vſu ſeparabile nec ſ cõ
munt nec in ꝓprio ꝙ habere hmõi rerum dominiũ in cõ
munt. ergo ⁊c. ¶ Et ideo quantũ ad hunc articulũ ali-
ter eſt dicẽdũ: vz ꝙ nec dominiorum rerum temporaliũ
diſtinctio in communi vel in ꝓprio nec indiſtinctio eſt
de iure nature. nec enim vt ſupra arguitur eſt / ius poſiti
uum poteſt eſſe iuri nature contrarium. Et ideo iſta duo
vz omnia eſſe communia ⁊ ipſorum dominia eſſe diſtin
cta / ſunt q̃daz due ſpecies iuris poſitiui: quarum perfe
ctior eſt prior / vz rerum indiſtinctio dominiorum. Ꝑm
autem ius nature eſt qõdã cõmune potens cum vtroq;
iſtorum ſtare / vz ⁊ cum dominiorũ rerum diſtinctione ⁊
etiam cũ omnimoda indiſtinctione. ¶ Ex quo poteſt ſic
argui ad ꝓpoſitum. qõ poteſt ſtare cum vtroq; oppoſito
rum / neutrum ſibi determinat nec repugnat. ſed ius na
ture ſtat cum rerum dominiorum diſtinctione ⁊ indiſtin
ctione. Q̃ apparet tam in diuerſis ſtatibus ꝙ etiaz in
eiuſdem ſtatus diuerſis hominibus. in ſtatu enim natu
re inſtitute ſeu innocentie omnia fuiſſent communia. in
hoc autem ſtatu in quo ſumus / rerũ dominia ſunt diſtin
cta ⁊ hoc apud habentes ꝓpium. Religioſis autẽ pro
priũ non habentibus ſunt ſicut ⁊ fuiſſent in ſtatu inno
centie omnia indiſtincta ⁊ communia. ſed cenſtat ꝙ nec
habentes omnia indiſtincta vt religioſi nec diſtincta vt
alij / faciunt ꝯ ius nature ſiue dictamẽ rationis recte. qz
tunc aut iſtorum aut aliorum viuendi modus eſſet illi
cit⁹: qõ eſt falſum. ꝙ ⁊c. Tũc igit̃ ex p̃dictis quando que
ritur quo iure in ſtatu preſenti rerum dominia ſint di-
ſtincta: poteſt dici ꝙ huiuſmodi ſtatus alij poſſunt eſ-
ſe ⁊ ſunt habentes iuſtum vſum tm̃ non dominium in ꝓ
prio nec etiam in cõmuni niſi rerum vſu cõſumptibiliũ:
Alij habentes dominium reruz omnium non in ꝓprio.
ſed in communi. ⁊ alij omnia habentes in proprio nõ ali
quid in cõmuni. Primi videntur eſſe ſtatus ſupremi: ſe
cundi medij: tertij infimi. Cum his tamen trib⁹ omnib⁹
ſtat ius nature. qñ ſecundum dictamẽ recte rationis po
teſt quis eligere vt ſibi licitum q̃libet p̃dictorum. quo
rum primum ⁊ medium eſt de iure poſitiuo diuino euan
gelico. ⁊ de vtroq; horũ duorum modorum viuendi vide
tur eẽ euãgelicũ cõſilium Chriſti dicẽtis. Matth. xix. Si
vis perfectus eſſe vade ⁊ vende omnia que habes ⁊ da
pauperibus. non ſufficit enim renunciare aliquibus ſed
oportet eſſe expropriatum ab omnibus volentem per-
fecte ſequi ⁊ imitari veſtigia Jeſu Chriſti. niſi enim re-
nunciauerit omnib⁹ que poſſidet: nullus poteſt eſſe ꝑfe
ctus diſcipulus Jeſu Chriſti. Tertium autem q̃ eſt in
ſimũ / vz rerum diſtinctio dominiorum / eſt de iure poſiti
uo humano non diuino / deo ſcz non ſtatuẽte: ſed appro
bante. Nec eſt cõtrarium iuri diuino. eſt inquã de iure hu
mano. q; ab hoĩe ſtatuente. ¶ Primũ / vz ꝙ hmõi re-
rũ dominiorũ diſtinctio ⁊ appropriatio fuerit ab homi-
ne ſtatuente: Probat̃ p illud Aug. dicentis ſup Jo. ca.
vj. Quo iure defendis villas eccleſie diuino an humano?
diuinũ in ſcripturis diuinis legimus: humanum autem
in legibus regum. vñ quiſq; poſſidet quod poſſidet nõ iu
re diuino. dñi eſt terra ⁊ plenitudo eius. iure igit̃ huma
no hec domus mea eſt. hic ſeruus meus eſt. tolle iura im
peatorum quis audet dicere hec villa mea eſt? nã poſſeſ
ſiões p̃ iura regia poſſident. Hec Auguſtin⁹. ¶ Scõm
vz hmõi ſtatutũ de diuiſiõe poſſeſſionũ non fuiſſe a deo
ſtatuente: Probat̃ p illud Luce. xij. vbi Chriſtus dicẽti
ſibi vt diceret fratri ſuo ꝙ hereditatem ſecũ diuideret:
reſpõdit: homo quis me ꝓſtituit iudicem aut diuiſorẽ
ſup vos? Et iõ dicit apoſtol⁹ ꝑme Corinth. ix. Nũqd deo
cura eſt de bob⁹? Et ſic cõtra hoc arguatur illud Pſal.
vbi dicitur ꝙ deus diuiſit eis terram ſ funiculo diſtribu
tiõis: põt dici ꝙ hoc fuit verũ ſpecialit̃ de q̃buſdã / puta
de Judeis illis de q̃bus ad literã intelligit̃ illud Pſal.
Cõmuniter autem aliorũ diuiſio dñiorum nec ante Chri
ſti aduẽtũ nec poſt a deo ſtatuẽte legit̃ eẽ facta. ¶ Ter
tiuz / vz ꝙ fuerit a deo approbante: apparet. qñ alias
humanũ inſtitutũ de diuiſione dominiorum non eſſet iu
ſtum. qñ cum deus ſit ſupmus omnium rerum dominꝰ
nulli alteri videtur licere hmõi rerũ diſtinctionẽ facere
nec de hoc ſtatutũ condere niſi ipſo deo q; ſupmo domi
no approbante. Quã vei approbationẽ ex pleriſq; ſcri
pture locis poſſum⁹ cognoſcere euidenter. niſi enim de⁹
rerũ hmõi dñior⁹ diſtinctiones factã ⁊ alia ſpatoz ſtatu
ta approbaſſet / nõ diceret Chriſtus Matth. xxij. Reddi
te q̃ ſunt Ceſaris Ceſari ⁊ q̃ ſũt dei deo. ⁊ Petr⁹ ſ cano.
pri. Petri. ij. Deũ timete: regẽ honorificate: ſerui ſubdi
ti eſtote in oi timore dñi nõ tm̃ bonis ⁊ modeſtis: ſz ẽt
dyſcolis. ¶ Sz poſſz aliqs q̃rere dubitãs circa dicta: q̃
re magis oportuit diſtingui rerũ dñia in ſtatu culpe ⁊ in
ſtatu in q̃ nũc ſum⁹ gre q̃ ſ ſtatu innocẽtie. ¶ Scõo cui⁹
inſtituentis auctoritate hmõi rerũ dñior⁹ diſtinctio fuit
facta. ¶ Ad ꝑmũ rñdet: ꝙ diuerſa expedire in diuiſis tẽ
porib⁹ ⁊ ꝑ diuerſis ſtatib⁹ ꝓbabant: ſicut ſ ꝓpoſito. re
rũ enim indiſtinctio fuiſſet melior in ſtatu innocẽtie. eõ
uerſo aũt diſtinctio eſt nũc melior ⁊ vtilior: ⁊ fuit etiã in
ꝓterito ſtatu culpe. ¶ Doc ꝓbat. qñ hoc mõ in oi ſtatu
homines debẽt vti rebus quo magis eſt expediens tam
ad cõuerſationẽ pacificã q̃ etiã ad ſuſtẽtationẽ neceſſa-
riã. ſz in ſtatu innocẽtie cõis vſus rerũ ſine diſtinctione do
minior̃ tũc valuiſſet ad vtrũq; iſtor̃. eõuerſo aũt in ſta-
tu in quo nũc ſum⁹ / plus volz diſtinctio dñior̃ ad vtrũq; p̃
dictor̃. ⁊ ⁊c. ¶ Minor declarat. qz null⁹ ſ ſtatu innocẽtie
occupaſſet qõ alteri nocẽtiũ fuiſſet: ſz hoc tm̃ ſibi occupaſ
ſet quo idiguiſſet: ⁊ vſus fuiſſet: nec vltra ampli⁹ q̃ſuiſ-
ſet: nec aliquid violenter abſtuliſſet alteri. Ex quo ſequit̃
q; tũc ſi debuit nec oportuit fieri diſtinctio dñior̃ rerũ: ſz
oĩa eẽ cõia. maior eſſet ſufficiẽtia ad oĩm neceſ
ſariã ſuſtentationẽ p cõem oĩm rerũ vſuz q; ſi alicui fuiſ
ſet p̃culſus vſus neceſſarij⁹ alicuius rei q̃ appropriatio-
nẽ illius factam alteri. eõuerſo aũt in ſtatu in quo ſu-
mus / oĩa cõtra ſine diuiſiõe dñior̃ eſſet ꝓmptius tur
batiõis ⁊ ꝑdita neceſſarie ſuſtẽtatiõis. qz malus ⁊ cu
pidus vltra ſibi neceſſaria occuparet ſuperflua: ⁊ ꝓ reruz
cõgregatione ⁊ occupatione aliis eis indigentib⁹ violẽ
tiã inferret / eis oĩa auferẽdo: cũ etiã hoc nũc plurimi fa
ciãt: vt apparet. quare ⁊c. ¶ Ad ſcõz dicẽdũ q; duplex ẽ
auctoritas / vz pẽna reſpectu filior̃ ⁊ ciuil⁹ ſeu politica
reſpectu extraneor̃. Et iſta ẽt ẽ duplex ius poſitiuũ ſiue

statutū/vez economicum ⁊ paternale/ad quod filij obligātur/⁊ politicū seu ciuile ad cuius obseruantiaz ⁊t alij extranei sunt astricti. ¶Tunc hoc premisso posset dici/ q̄ prima rerum diuisio facta est ⁊ fieri potuit auctoritate economica ⁊ paterna. Auctoritatē enī habent patres sup filios suos. ⁊ideo in principio anteqū essent leges/aut ista que nūc sunt imperatorū ra/potuerūt patres secundū suum beneplacitū diuidere filijs suis terras. ⁊ hoc modo ab Adam hmōi diuisio filijs suis forsitan fuit facta. post diuisū similiter Noe potuit diuidere etiā filijs suis terras. vel forte etiaz diuisio hmōi fuit facta de cōmuni filiorū cōsensu ⁊ concordia omniū inter quos primitus fuit facta. sicut Gen. xix. legit q̄ Abraham vedit Loth electionē/vez eligēdi quā partē vellet ⁊ ipse acciperet aliam/sicut ⁊ fecit. Postea autem malitia ⁊ auaritia in hominibus succrescente hmōi rerum diuisio facta est de iure imperatorū politico ⁊ ciuili. de quo loquitur Augustinus vbi supra. Tolle iura imperatorum. ⁊c. ¶Hec de Secundo.

Quātum ad tertium dicitur & bene: q̄ translatio dominij vnius in alterū potest dupliciter fieri. quia aut auctoritate priuata dñi rē immediate possidētis/aut auctoritate publica p̄ncipis siue legis. ¶Hoc supposito vt cōmuniter cōcesso/ponit hic duplex cōclusio. ¶Prima est. q̄ translatio dñij alicuius rei per modū donationis vel commutatiōis vel qualitercūq̄ pōt fieri immediate a dño trāsferēte, p̄rietatē talis rei in quē cūq̄ volētē ipsam recipere ⁊ potentē. ¶Hec appet. qm̄ nullus potest alicui⁹ rei habere dominiū violēter. ergo omnis alicuius rei dñs libere est dñs nō necessario. sed libere rei cuiuscq̄ habēs dominiū potest non habere. sicut enim p̄ violentiā siue actum incepit esse dñs: ita etiā per actū cōtrariū pōt nolle hmōi dominiū: ⁊ pōt ipm trāsferre p̄ cōsequens in quēcūq̄ aliū ipsum volentē recipere ⁊ potentē. Q̄ addit, p̄pter aliq̄s/vt p̄pter fratres minores/q̄ aliquo⁹ dominiū recipere nequeūt: sicut pecunie cuius nō tm̄ dominiū eis interdicit sed etiā ipse vsus. nō em̄ potest aliq̄s frater minor dominiū habere pecunie nec velle habere: nec etiā alicui⁹ alterius rei a cui⁹ vsu potest dominiū separari: nec p̄ cōsequens pōt aliquis in eum taliū alicui⁹ rerū dominiū transferre. Ista tm̄ cōclusio p̄dicta est intelligēda de trāslatiōe dñij ab immediato domino facta: que quidē nō est a superiori rei illius dño interdicta. nec enim valet aliqua alicui⁹ rei donatio vt qualiscūq̄ commutatio facta a dño inferiori cōtra voluntatē superioris. ¶Ex hoc sequit: q̄ nec monachus sine licentia sui prelati nec filiusfamilias sine voluntate ⁊ licentia patris sui nisi de peculio castrensi vel quasi castrēsi aliq̄d pōt dare vel commutare. Nec hoc tm̄ sequitur ex primo/vez q̄ a suptoꝛ prohibitus: sed q̄ rei cui⁹ est p̄curator nō est proprietarius dño. q̄ autem rei nō habet dominiū nō potest ipsam trāsferre in alium. vnde nō tm̄ monachus nō habet proprīū alicuius rei dominium sed nec etiā prelatus/sed ipsum monasteriū: nec p̄ cōsequens aliq̄s ipsoꝝ videtur posse aliq̄d de bonis monasterij dare vel cōmutare. Q̄ intelligendū est quantum ad abbatem de donatione vel commutatione que cederet in monasterij siue collegij cui⁹ est dominiū/notabile detrimētū. ¶Sed nūq̄d alij clerici seculares licite possunt dare ⁊ commutare hmōi eis cōmissa bona ecclesiastica quibus volūt? ¶Ad hoc respōdet August. in lib. de verb. Dñi/vicēs q̄ patrimonia pauperū sunt facultates ecclesiarū. ⁊ ideo sacrilega crudelitate surripiūt q̄cquid ministri ⁊ dispensatores ecclesiastici vltra victum accipiunt ⁊ vestitū. ¶Secūda cōclusio est. q̄ dominiuz vnius pōt in aliū iuste trāsferri/ēt immediato dño inuito: ⁊ hoc auctoritate publica p̄ncipis vez siue legis. ¶Hec p̄batur. quoniā nō minus residet auctoritas ⁊ potestas in principe rerū dominia diuidēdi post factā diuisionez q̄ ante. sed pu⁹ potuit diuidere ⁊ diuisit iuste dominia: quia hoc expedire ⁊ cōgruuz esse cōmunitati prouidit p̄pter rationem vez duplicem supra dictam: puta ad conuersationem pacificā ⁊ ad sustentationē necessariam. ergo p̄pter eas causas vel similes diuisione facta potest dominiū vni appropriatū iuste transferre in aliū. ¶Ex q̄ videl cozollarie iferēdū: q̄ nullā facerēt p̄ncipes legi executores iniuriaz diuitibus nimis habentibus si eos cōpellerent subuenire indigētibus maxime in necessitate laborantibus. ¶Hoc apparet. qm̄ vt dictuz est/finis diuisionis ⁊ distinctionis dominioꝝ rerum temporaliū fuit pacifica cōuersatio ⁊ necessaria sustentatio. sed maxima ⁊ immoderata copia rerum in vno ⁊ extrema inopia in alio nō sunt causa istoꝝ promotiua sed magis impeditiua/vez cōuersatiōis pacifice ⁊ sustētatiōis necessarie. q̄ ⁊c. ¶Confirmat. qi nō est illicitū sed debitū dño et meritoriū ⁊ iustū suum cōpellere subditum ad faciendum q̄d tenetur facere ex precepto. sed quilibet ex illo dicto precepto: Non occides: tenet subuenire proximo saltē in extreme necessitatis articulo cōstituto. q̄ dominus ad hoc eum cōpellēs nō facit ipsi aliquā iniustitiā. ¶Ex hoc sequitur cōclusio supradicta. vez q̄ dñs superior iniusto inferiori potest ex causa rationabili suarū rerū dominiū licite trāsferre in aliū. ¶Preterea ad idē arguit. quia dominus quilibet superiori tenet bonū cōmune bono particulari cuiuslibet singularis p̄sone preferre. ergo videns dominiū aliquarū rerū alicui singulari p̄sone appropriatū esse in damnū p̄municatis ⁊ malū potest vtiq̄ tale dominiū transferre in aliū vel cōpellere illū cui⁹ est ad dimittēdū seu p̄mutandū sicut cōmunitati viderit expedire. ¶Ex hoc infertur ⁊ rationabilitē corollarie a q̄busdā. q̄ dominiū rei p̄scripte debite in p̄scribentē iuste ⁊ bona fide secūdū deū licite trāsferatur. Loco autē debite p̄scribentē eum qui toto p̄scriptionis tēpore p̄fixo a iure rem ipsam p̄scriptam tenuit bona fide ⁊ sine p̄tradictiōe seu repetitiōe aliqua dominicutus erat: cū tamē dñs ipe vel eius procurator quia p̄sens aderat rez ipsam repetere potuisset. q̄d quia facere neglexit ipse p̄scribens ad cuius manū res ipa per aliū/esto q̄ illicite p̄ius occupata/deuenit/ ipaz suā credidit ⁊ vt suā toto illo tempore tenuit ⁊ possedit. ¶His suppositis videt q̄ lex iuste secūdū deū statuerit vt cuiuscūq̄ rei neglecte tāto tempore dominiū transferatur in alium/vez in suū bone fidei possessorem. ¶Hoc probatur. quoniā quilibet legislator potest iuste punire transgressorē quēcūq̄ trāsgressiōe maxie redūdāte in p̄iculū ⁊ reipublice detrimentum. sed omnis tanto tempore rē suā repetere negligens trāsgredit sic q̄ eius transgressio redundat in reipublice detrimentū: quia est pacis ⁊ tranquillitatis cōmunis impedimentū: igitur iuste potuit lex re qualibet sic neglecta puuare negligentem: ⁊ transferre ipsius rei dominium in p̄scribentē. ¶Confirmat. quia iuste potest a legislatore institui ⁊ ordinari omne illud q̄d est necessariū ⁊ vtile ad cōuersationē pacificam subditorum. sed dominiū rei cuiuslibet sic neglecte transferre in occupantē ipsam est vtile ⁊ necessariuz ad cōmunez pacem ⁊ tranquillitatē oim. Q̄d apparet. qi si cuilibet rez suā quātocūq̄ tēpore neglectā liceret repetere/lites ⁊ cōtentiōes inexplicabiles quas impossibile esset rescindere orirent. q̄ ⁊c. ¶Preterea ad idez arguit. quoniā cōstat q̄ ille qui primo rerū diuisit dñs potuit statutuz facere anteqū aliquid alicui assignaret/ vt omnis qui rem sibi assignatā tāto tēpore negligeret ipsam perderet: ⁊ q̄ eius dominiū in occupantem eam

trāſiret. ¶Hoc apparet. qz in cuius poteſtate eſt rē alicui cōferre/z in eiuſdē poteſtate eſt ipſaz hoc mō vl alio abſolute vez vel cū conditione ipſi conferre. ſed in poteſtate illoꝝ qui primo rerū dominia diuiſerūt fuit conferre hoc vni z illud alteri. ergo poterant dare et aſſignare cuilibet ptem ſuā/non abſolute ſed cū ꝓditione ꝑdicta/vt vez rei ſibi aſſignate quilibet dominium ꝓderet z in alium tranſiret ſi ipſaz tanto tempore negligeret: z maxime cū hoc cōmunitati vtile eſſe cerneret. ſed nullus in re aliqua cōditionaliē ſibi data habet aliqđiu cōditione ille appoſita remanēte/maxime ſi ſit iuſta. ergo nullus in re aliqua ſic neglecta aliquod videt habere ius immo tantū ius z iuſtū dominū videt acquirere qui ipſam tanto tēpore occupat bona fide: quātū habuit ipſa ꝺns eius primus. ¶Q̄ apparet. quia primꝰ (vt ſup ponit) nō habebat in re ipſa ius aliqđ nec dominū niſi qz fuerat ſibi aſſignata z donata. ſed eiuſdē legiſlatoris ipſam ſibi aſſignantis auctoritate qua ipſi primo fuit donata priuat ea in caſu iſto z confert alteri / vez occupanti. ſed non fuit maioꝝ auctoritas nec poteſtas in rep dominia primo diuidentibus ꝙ in aliis principibus de huiuſmodi dominioꝝ diuiſione leges cōdentibus. ergo qđ potuerunt primi/poterant alij ad cōmunē vtilitatē reipublice ordinare. ¶Ex quo videt corollarie concludendum: qꝺ cū hoc ordinauerint z ſtatuerint/vez dominium rei ꝓſcripte tranſferri in ꝓſcribentes: ꝙ conſequēs rem ꝓſcribens modo predicto ſic in rē ipſaz occupatā ſibi ius z dominū acquiſiuit ꝙ alius ꝺns cuiꝰ fuit nō poteſt ipſam rē ſcōm veū repetere nec habere: eſto ꝙ occupans z ꝓſcribens ſibi ipſam ꝓ violentiam reddere cogeretur. ¶Hec de Tertio.

Quātum ad quartū: ponunt quinq cōcluſiones. ¶Prima eſt. qꝺ reſtitutio rei aliene eſt ſic ne ceſſaria ad efficaciā penitētie ꝙ ipoſſibile ē nō reſtituētem alienuz/cum poſſit/veraciter nec vtiliter penitere. ¶Hec appet. qñ remanēte in prīō actualiē ſeu in peccandi propoſito ipoſſibile eſt penitere. ¶Hoc appet. qz actus penitentialis vel etiā penitētie ſacramentū non reſpicit niſi peccatū cōmiſſum preteritū. ſed nolēs reſtituere alienū cum poſſit/eſt in actu peccandi. quoniaz ſicut auferre ita z retinere eſt cōtra quintū preceptū/Nō furtū facies. ad cuius precepti quia negatiui obſeruantiā pro ſemp z ad ſemp quilibet obligat. ergo qđiu detinet alienum nolens reddere illud/tādiu eſt in peccato mortali: quia facit contra ꝺictum ꝑceptum. quare ꝛc. ¶Confirmat. quia in nullo penitentia habet efficaciā niſi in deſiſtente z ceſſante a peccato. ſed nullus retinēs alienū deſiſtit a peccato mortali qđiu detinet ipſum. ergo ꝛc. ¶Ex hoc ſequit corollarie. ꝙ reſtitutio alieni vl de facto vel ſaltem in voto ſemp debet ꝓcedere nō ſequi penitentie ſacramentū. ¶Hoc appet. quoniam penitētie ſacrm nullū poteſt habere effectū niſi ſup penitentez z a peccato deſiſtētē. ſed nullus a peccato deſiſtit ſi alienū ſi poſſit nō reſtituit. ergo ꝛc. ¶Secūda cōcluſio eſt ꝙ alienū tenet reſtituere ois ille qui ipſum abſtulit vel auferri tuſſit vel cōſuluit vel conſenſit vel iuuit vel retinet. Vnde verſus. Juſſio cōſiliū conſenſus palpo recurſus Participans mutus nō obſtās nō manifeſtās. Poteſt cñ alienu auferri vno mō ꝓcipiendo. alio mō conſulendo. tertio conſentiendo. quarto inducēdo vel fauēdo tali cōſilio vel fauore ꝓpter quē fit ablatio/z ſine q nō fieret. quinto retinendo: z hoc aut imediate aut eius imperio poſitiue vel priuatiue ſiue interpretatiue: vt ſi non facit reſtituere cū poſſit ille cui ex officio hoc incūbit: vl qui requiſitus in iudicio tacet: quādo res ꝺns ſuo reſtitueret ſi ille reqſitus veritatē diceret: quā z ſine periculo dicere poſſet. Quilibz ꝑdictoꝝ videt teneri ad reſtitutionem alieni: quia omnis auferens vl ablatū retinēs nō aliquo obligat ad ipm reſtituēdum. ſed quilibet ꝑdictorū eſt aliquo modo auferēs ſeu detinēs alienū. ergo ꝛc. ¶Sed nunquid vno ꝑdictoꝝ reſtituente alij liberant? ¶Reſpondet ꝙ ſic in cōparatione ad illū damnificatū cui reſtitutio tam eſt facta. tenet tamen ꝓrata portiōis que contingit illi qđ ꝙ omnibus ſatisfecit. ¶Tertia concluſio eſt. ꝙ obligat ad reſtitutionē tenet reſtituere nō tm rem ablatam ſed et eius vſum z fructuz ꝓceptum/ſi res erat fructifera. nec cēſ tenet ad fructū ꝓuenientem ex induſtria re utentis: ſicut lucrum ex pecunia acquiſitum nō tenet reddere: cū talis fructus nō ꝓueniat ex pecunia ſed magis ex induſtria eius qđ utit ipſe. ¶Quarta cōcluſio eſt. ꝙ tenet reſtituere damnificato vel nō exiſtente ipo heredi etꝰ/vel ipſi ꝓpinquius coniuncto/vel pauperibus pro anima damnificati/vt ei reddat ſpāle cui non poteſt reſtitui tēporale. ¶Et ſi queratꝝ manū cuius debeat talis reſtitutio fieri maxime quando pauperibus debet reddi. ¶Reſpōdeo. ꝙ tuttius eſt reſtituēti vt ipſe reſtituat ꝓ ſeipm magis ꝙ ꝓ alium. qz ſi ille ꝓ quē reſtitueret ſibi retinere vellet/ipe iteꝝ ſoluere teneret. z ideo alicuius boni viri conſilio reqſito pōt ipe vti ꝙ reſtituere/niſi forſan in reſtituendo ſibi imineret in famie periculuz ꝓ ſeipſum. ¶Quinta z vltima concluſio eſt. ꝙ quilibet obligatus ad reſtitutionem tenetur ſtatim ad ipſam/niſi ablatū ſeu retentū retineat ꝓ aliquo tempore de voluntate ꝺni cuius fuit. ¶Hec appet. qñ quilibet tenet ceſſare ſtatim ab actu peccati mortalis ſiue interioꝝ ſiue exterioꝝ. ſed retentio alieni cōtra voluntatem rationabilē ꝺni/eſt actus mortalis peccati. ergo nullꝰ ad tēpus quātūcūq modicuz pōt retinere alienū domino cuius eſt nolēte nec ſecundū rectā rationē velle debente. Hoc addit ꝓ tāto: quia quilibet licet reſtitutionem exteriorem quantum ad effectum/habita interiori in affectu differre: z ꝓ cōſequens rem alienā retinere domino cuius eſt/hoc volente vel rationabiliē velle debente. Sed hoc rationabiliē in ꝺbuſdam caſibus debz velle/ne vez ſibi reſtitutio fiat ſtatim: vt ſi eſſet in preiudicium cōmunitatis vel ipſam recipientis: vt ſi eſſet reſtitutio gladij furioſo faciēda: vl ſi eſſet in infamiā reſtituentis. In talibus enim vel ſimilibus caſibus magis rationabiliē quilibz debet velle vt qđ ſibi debet reſtitui aliquātulū differat/ꝙ vt ſibi ſtatim reſtituat. ¶Sic ad queſtionem. ¶Ad rationem in principio dicendum ꝙ nullus ad impoſſibile obligat. z ideo ſi non habet vnde reſtituat de facto/ſufficit ſibi reſtituere in propoſito.

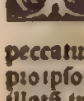

Tertio quæro. Vtrū damnificās alū in ꝑſona vel ſ fama teneat ipſi de damno illato reſtitutionem facere. ¶Et videt ꝙ ſic. quia quanto damnū illatū eſt maius/tanto peccatum grauius. nec ꝓ cōſequens ad ſatisfaciendum pro ipſo minus obligat alioꝝ immo magis. ſed damnuz illatū in ꝑſona maius eſt ꝙ damnū illatū in pecunia vel in quacūq alia re ablata: ad cuius tamen reſtitutionez quilibet obligat. ꝙ ꝛc. ¶Contra. quia nullus tenet ad impoſſibile. ſed damnificato in bonis naturalibus corporis vl ſpālibus anime vel fame impoſſibile eſt ſatis facere plenarie. ꝙ ꝛc. ¶Reſponſio. Vbi primo videndū eſt de damnificante alium in ꝑſona. Secundo. de damnificante alium in fama.

Quantum ad primum: eſt ſciendum ꝙ aliē poteſt quis damnificare alium in bonis corporis: z aliē ſ bonis animē. Corporaliē quis poteſt damnificare alium ipſum occidendo vel mutilando vel nocumenta

alia corporalia inferēdo/ nō sic aūt potest ipm ledere in bonis alie naturalibus:cū illa sint incorruptibilia:sed in bonis eius spiritualibus:vt retrahēdo aliquē a bono ⁊ inducendo ipsum ad malū. ¶Tūc hoc premisso dicit: Primo.q̄ damno illato corporali satisfactio plenaria ⁊ pfecta esset talionis pena/vt vex dentem dare p̄ dente/ oculū pro oculo/ ⁊ sic de aliis illatis corporalibus nocumentis. ¶Secūdo.q̄ talē satisfactoriā penā nullus debet sibi inferre:sed eam illatā patienter sufferre. ¶Hoc apparet. Nullus enī licet interficiens aliū debet interfici cere seipm. ¶Tertio.q̄ si talis pena nō iferat:pfecte volentē p̄ morte alterius satisfacere oporteret vitā suā in causa iusta p̄ satisfactione illi faciēda quē occidit exponere. Sed hoc videt valde difficile:qz tūc secundū hoc vix aliquis posset absolvere aliquē homicidā.pauci enī repertrent q̄ talem vī tantā vellent facere restitutionē. ¶Preterea.quia homicida potest facere alia eque vtilia vel vtiliora etiā interfecto sicut esset talis satisfactio vt orare ⁊ orare facere deum p̄ipo. Tenet etiā satisfacere omnibus viuis eius consanguineis/vtpote filijs vel alijs/de quibuscūq̄ damnis que eis ꝓpter illius interfecti homicidiū eueneruṅ/vtpote qz q illū fustētabant corporaliē ⁊ viuebāt ēt. ¶Quarto ⁊ de vānificāte aliū in bonis spūalibus /dicit q̄ tenet etiā ad restitutionem faciendam sibi possibilē.vt si dissuaserit alicui ne intraret aliquē religionis statū/cū damnificauerit religionē simī ⁊ ipz/tenet ipsi vī alteri equaliēt suadere religiōis ingressuz:nā tamē qō primo fecit dissuadēs illi religionis ingressuz fecerit animo nocēdi religioni. Et vniuersaliter quōcūq̄ quis alicui spūaliē nocet debet ipsi satisfacere sicut potest:ipm quē induxit ad malum a malo retrahendo ⁊ ad bonū inducendo. Et quia facilius ad malū q̄ ad bonū homines inducunt: ideo si aliquē ad malū induxit/quē quidem non potest verbo ab ipso retrahere nec ad bonum inducere:tenet p̄ eius cōuersione ⁊ reductione orare ⁊ alia bona facere:eiusq̄ cōuersionē p̄ se et p̄ alios quātū ē sibi possibile ꝓcurare. ¶Hec de primo.

Quantum ad secundū:dicitur q̄ vnus

pōt diffamare aliū tribus modis.qz aut falsum crimen imponendo:aut verū/non publicum tamē sed occultuz cōtra iuris ordinē publicando:aut tale publice crimen obiectū alicui negādo. Ipe enī negans crimen sibi obiectū sibi obijcientē ipm de calumnia notat:⁊ p cōsequēs diffamat. ¶Tunc dicit q̄ libet p̄dictoꝝ tenet ad restitutionē fame:tñ differenī. ¶Primꝰ enī tenet absolute reuocare quod dixit publice vel occulte/eo mō vex quo alium falso diffamauit. ¶Secūdus aūt nō tenet retractare quod dixit:quontā/vt supponit/verū dixit:nec p consequens posset sine mēdacio retractare.nullus aūt tenet mentiri ꝓpter aliq̄d alteri reddēdū. Tenet tamē modo sibi licito reddere famam dicēdo coraz eis q̄bus ipm diffamauit/q̄ non credant cū esse talē qualē eū asserit puꝰ esse.⁊ recognoscēdo se male fecisse:qz talē asserit ipsum esse:verū dicit.licet enī verum dixerit tamen male ⁊ fatue dixit:cū non omne verū sit vbiq̄ dicendū. ¶De tertio dicit consimiliē:q̄ vex non tenet suā negationem qua se excusando diffamauit alium/retractaret alias quilibet in iudicio accusatus ante etiam q̄ cōuictus teneret suū reatū agnoscere.qō ē falsuz. ¶Sic ad q̄stionē. ¶Ad rationē i p̄ncipio ptz solutio ex p̄dictis.

QVarto quæro:Vtrum vsura sit licita. ¶Et videt q̄ sic.qz occupatio seu receptio rei alicne non est illicita /nisi quia est contra domini voluntatē.sed qui accipit vsuram accipit de voluntate alterius sibi vāris.q̄ ꝛc. ¶Cōtra hoc arguit:p̄ illud Luce.vi.Mutuū date nihil inde sperantes. ¶Respōsio.Ubi primo est videndū quid est vsura.Secundo.an ipsa sit licita.

Quantum ad primum: dicēdum est q̄

vsura non videt esse aliud q̄ acceptio alicuius vltra pecuniā mutuatā. ¶Ad cuius euidētiā est sciēdū q̄ alius ꝓtractus est mutuatio ⁊ alius locatio. In locatione enī dominiū rei locate remanet penes locantem:⁊ tñ vsus eius transfert in aliū.secus aūt ē est in mutuo.quoniam in mutuo trāsfert in illū cui mutuat dominiuz rei/puta pecunie mutuate.Et quia pecunia ex se nō est fructifera sed sterilis:ideo de lucro ex ea ꝓueniente non debet accipere aliquid qui eā mutuauit:cū tale lucrū non sit proueniēs ex re sua sed ex alterī⁹ industria. Secus aūt ēt si forte pecunia locaret ad ornandū vel ad apparandū retento dominio locate pecunie a locante.in tali enim casu non esset forte vsura recipere aliquod lucrū pro pecunia magī q̄ p̄ patera vī homo vī q̄cūq̄ alia re locata. Et ideo vsura dicit acceptionē vltra pecuniā locatam sed vltra accōmodatam.Et hoc intelligendū est quādo accōmodata pecunia est in tutoꝝ quia alias licitū est accōmodanti accipe ꝓtem de lucro. ¶Hec de Primo.

Quantum ad secundum:pono duas cō

clusiones. ¶Prima est oīni catholico p se nota/vex q̄ recipe vsurā est peccatū mortale. ¶Hec apparet. quoniā i lege euāgelica/vt argutū est supius/ꝓhibet. Prohiberi ēt itelligit illo dnto p̄cepto/Nō furtū facies.hoc enī preceptum est ois rei alicne cōtrectatio inuito dño interdicta.sed in acceptiōe vsure est ꝓtrectatio rei alicne cōtra domini voluntatem:⁊ si nō simpliciter seu totaliē tamen aliqualiter.sicut enī mercēs proiciens vt possit piculū euadere/nō dicit totaliē libere seu volūtarie imo aliqualiē noluntarie dicit,ꝓiciendo ⁊ dando vsuram alteri dicēdū. ergo ꝛc. ¶Sed nūqd vsura ē ꝓtra ius naturale? Respōsio. Illud est de iure nature qō est secūdū dictamen rationis recte.hoc igit est contra ius nature qō est cōtra dictamē rationis recte. vsura autem non videt ee tale quid. ¶Qō ex hoc arguit.quia nunq̄ qō est cōtra ius nature/hoc est ꝓtra dictamē rationis recte/fuit concessum diuinitus nec permissum.sed vsura fuit ꝓmissa in veteri test amēto Judeis: quibus fuit dictū: Fenerabis alieno nō autē fratri tuo.Deuter.xxiij. Ex quo videt q̄ vsura non est peccatū nisi quia diuinitus interdicta. Aliqua enī sunt que essent peccata esto q̄ nūq̄ fuissent diuinitus interdicta/vt quecūq̄ sunt ꝓtra dictamē debite rationis:⁊ talia dicunt esse de iure nature. ¶Secunda conclusio est nō ita certa vt p̄dicta:imo cōmuniter de facto negata:q̄ nō tñ vsurā accipe sed etiā alteri dare est peccatuz mortale. ¶Hec cōclusio licet de facto negeī/quia nullus cōmuniter habet cōscientiā vsuram dandi licet habeat accipiēdi: potest tamen probari.qñ dans de directo alteri occasionem peccandi mortaliter peccat mortaliē.sed q̄cūq̄ dat alteri vsurā dat ei occasionē immo tpe est ei totalis ⁊ p̄cipua occasio peccandi mortaliē. ¶Hoc apparet.nisi enim aliquis alteri vsurā daret nunq̄ alius p vsuraz peccare posset:saltē de facto exteriori licet in voto interiori.q̄ ꝛc. ¶Confirmat.quia nullus videt posse ministrare alicui obiectum peccati mortalis contra p̄ceptū dei sine peccato mortali.sed q̄cunq̄ alteri vsuram soluit ⁊ dat/ipsi obiectū in quo ipse peccat mortaliē administrat. ¶Hoc appet.nō enim minus pecunia ipsi data est obiectum contra diuinū p̄ceptum in quo recipiens ipsaz mortaliē peccat:q̄ mulier sibi p aliū adducta exposita ad abutendum ipsa.q̄ sicut nullus potest mulierem alicui adducere ipsiq̄ ad male

faciendū exponere quin mortaliť peccet: ita nec vsurā alicui soluere neq; dare. ¶ Et si dicať q; nō est similis: q; dans vsurā seu soluens/hoc facit necessitate cōpulsus: cū aliť nō inueniat qui sibi pecuniā velit mutuare. quez A lucraret magis vtiq; ipsi gratū existeret. Secūdo. q; peccatū vsurarij cōsistit in cōsensu interiori: cuius cōsensus nō est causa illic q; ipsi vsurā quā p̄mittit p̄soluit: cū cōsensus hmōi in tpo p̄cedatur p̄cōsequens petiť iam fuerit ꝑpetratū. Tertio. quia licet interdictū sit & p̄hibitus vsurā nō accipe/nō tamē dare. ergo licet vsurā accipere sit peccatū mortale/non tñ soluere neq; dare. Quarto. q; nullus cōtēr quātūcūq; magn⁹ & pitus habet cōsciē tiā nec peccatū aliquod reputat vsuras dare sed tñ recipere. ℈ ꝛc. ¶ Sed ista nō obuiāt. ¶ Ad primū dicēdū q; nulla necessitate aliq; debz eē occasio alicui peccādi mortaliť. sed q̄cūq; alicui vsurā cōcedit vel soluit/ita directe occasionē ipsi peccandi mortaliter tribuit: sicut ille q̄ mulierē ipsi ꝛ loco ponit. nec enim magis mortaliť peccat in muliere sibi p̄sentata in camera q̄ in pecunia in bursa recepta. ℈ nō magis aliquis aliqua necessitate excusať in dando vsurā siue soluēdo q̄ in mulierē alteri ad ducēdo: vel quōcūq; ipsi aliť occasionē de directo peccādi mortaliť ministrando. Et si ḡras. q̄d igit faciet q̄ pecunia indiget & nullū inuenit qui sibi sine vsura mutuare velit? Et ego quero a te. quid faciet pauper sentifer q̄ nihil habet vnde viuere possit nisi salariū q̄ a dño recipit: cui dicť a domino suo q; nisi sibi meretricē adducat vel aliquid aliud faciat q̄ est dño suo de directo occasio peccandi mortaliter/nihil ipsi dabit: sed eū fame p̄mi p̄mittet. Si inquā propter talē necessitatē ista licz facere q̄ sibi p̄cipit: cōcedi potest ꝓpter talem necessitatē vel cōsimilē esse licitū dare alicui vsuram. cōstat autē illud suppositū esse falsum. ergo multo minus licet p̄ castris emendis vel quibuscūq; alijs faciendis vel p̄soluendis manutenere siue mutuū contrahere p̄mittendo pecuniā mutuatā mutuāti p̄soluere cum vsura. ¶ Ad scām appet cōstr q; nō valet. q̄n nō magis petiť vsure p̄sistit in actu cōsensus interiori q̄ ad quodcūq; petiť. & ita sicut accōmodans pecuniā ad vsuram/ante q̄ ipsam cum vsura recuperet iam peccauit: quia petō consensit: ita et de omni alio actu exteriori in quo est peccatuz mortale consimiliter est dicendū/vez q; quilibet tali actui cōsentiens anteq̄ ipm exerceat mortaliť peccat. quo tamen non obstante oīs qui alteri materiā ad cōmittendū taleē actū exterius administrat/mortaliť peccat: cū sit occasio peccati mortalis alteri⁹ cui ad peccādū materiā administrat/vt patet ex supra dicto/de illo q̄ mulierem ad malē agendū offert seu exponit alteri. az peccato cōsentienti interi⁹. quare ꝛc. ¶ Ad tertiū dicēdū q; eo ipso quo interdicit vsurā accipere intelligit interdicti vsurā dare: sicut eo ipso quo p̄cipit nō mechandum inhibet cuilibet ne occasionē p̄stet alteri ad mechandū. nō magis enim est alicui licitū alium inducere ad aliquē actū vel ipsi occasionē dare ad eum cōmittendū: q̄ actuz illū p̄mittere p̄ scipm. Et ita sicut nulli licet dare occasionē alteri mechādi: cū tamen de hoc non sit specialis preceptum: ita cōsimiliter in ꝓposito est dicendū. Facientium enī & consentientiū actus ad idem peccati genus reducunť. ꝓpter q̄ & ipsi videlicet facientes & p̄sentiētes cōsimiliť puniunť. sed sicut est impossibile ministrare seu exponere alteri materiā mechandi sine p̄sensu peccato mechicuita & ministrare materiā vsure: q̄ facit q̄ ipsam alteri soluit: quin peccato ei⁹ p̄sentiat. ℈ ꝛc. ¶ Cōfirmatur. quia omnis cōsentiens ad aliquod antecedēs consentit & ad p̄sequēs necessario illud sequēs. sz dās vsurā consentit in largitione seu datione vsure: ad quam in accipiente sequit mortale peccatū magis necessario q̄ sequať in accipiente materiā mechādi ipsi ab alio ministratā. ¶ Q̄ō appet. q; sic ad acceptionē vsure sequit in accipiente peccatū mortale: q; impossibile est non sequi: cū sit contra p̄ceptū diuinum: immo ipse acceptio est peccatū mortale petēti q; diuinitus interdicta. Potest autē aliquis accipere materiā seu obiectū mechandi sibi ab alio ministratū & non committere sed declinare mechie peccatū. ℈ directius & expressius ac immediatius dat occasionē peccādi mortaliter & cōsentit peccato mortali qui alteri soluit vsurā/q̄ qui ipsi tribuit fornicationis aut mechie materiā seu obiectum. quare ꝛc. ¶ Ad quartū: soluāt illi qui nō habēt p̄scientiā/hoc/videlicet dare vsurā/nullā reputantes culpā: quia ꝓpter p̄cedentia non video qualiť sit ipsoz licet magnoz opinioni quantū ad istū articulū inmitēdum. ¶ Sed tamē quia dño papa extra de iureiurādo. Debitores. dicit: q; illi qui iurauerint vsuras soluere cogendi sunt reddere domino iuramentuz: q̄ verū nō esset si ḡnus vsuras soluens vel soluere volēs peccaret: cū nulli⁹ possit cogi nec debeat ad peccatum: ꝓideo quantū ad p̄clusionē istā videť aliť esse dicēdum/vez q; licet vsuram recipere sit illicitū: nō tamē ipsam soluere nec ad eius solutionem se ex voto obligare semp seu vniuersaliť est petiť. Et hec ē cōmunis sentētia oīm. Nec est verisimile q; in hoc si falsum existeret sic omnes vniuersaliť concordarēt: cū non sit ꝓbabile q; in tali morali materia oēs errent. ¶ Sic ad questionē. ¶ Ad rationem in principio dicendum: q; dans vsuram nō dat simpliciter libere: cuz nollet dare si posset qui sibi mutuaret pecuniā aliť inuenire. Et ideo recipiens nō habet q̄ recipit dño simpliciť volente sed magis nolente. Et preterea esto q; simpliciter dare vellet/adhuc alius recipere non posset: cum ipsi sit diuinitus interdictum/vt superius est argutum. quare ꝛc.

Circa distinctionem decimamseptimā/in qua magister inquirit/An ad remissionem culpe sufficiat cōtritio/an sit necessaria confessio: & si est necessaria/cui sit facienda: Quero primo. Utrū quilibet fidelis teneať cōfiteri suo ꝓprio sacerdoti. ¶ Et videť q; sic. ꝓ illud q̄ habeť ex de peni. & remiſ. Omnis utriusq; sexus vbi p̄cipit cuilibet: q; omnia peccata sua semel in anno cōfiteať suo ꝓprio sacerdoti. ¶ Contra. quia cuilibet sacerdoti cōferť equaliť in ordine sacerdotij potestas absoluendi cōfessum sicut cōsecrādi eucharistie sacramentū. sed quilibet potest cōfiteri cuilibet potestatē habenti ipm absouēdi. ergo ꝛc. ¶ Respōdeo. Ubi suppositis ex dictis in precedentib⁹ in quadā questione (q̄ cōfessio cadit sub p̄cepto diuino vel ecclesiastico vel vtroq;: sic est hic ꝓcedendū. Est enī primo videndū: quis teneť cōfiteri. Secōo. cui debet cōfiteri. Tertio q̄si. Quarto. de q̄b⁹.

Quātum ad primum: dicit q; obligati ad p̄fessionē sunt oēs ratiōe vtētes petōes q; baptismū regenerati & ab originali peccato purgati. Primū/vez q; debeant esse ratione vtentes/appet. Hoc enī pnie sacramētū p̄supponit & respicit tñmodo penitentē. sz cōstat q; nullus potest esse penitēs nisi ratione vtēs. ℈ ꝛc. ¶ Ex eodē sequit secūdū/vez q; debet esse petōr. cū enī penitere sit peccatū cōmissum respuere & plangere: nulla potest esse penitens (vt de penitente hic loquimur) nisi qui peccatum cōmisit. Unde nullus immunis ab oī actuali peccato potest vti isto penitentie sacramento. ¶ Tertium apparet. q̄n nō baptizati non sunt ad penitentie sacramentū obligati. vnde nec an pumitius eccle

ſta:in qua catheczmini ante annos quindecim non baptizabant:nec etiã vſq; quo baptizati cõfitebant. ¶ Cõfirmat.quia in baptiſmo omnia peccata preterita remittunt:nec p cõſequens ſub ſacramento iſto penitentie cõtineat.nec in quocunq; exiſtẽs peccato eſt ad cõfeſſionẽ neceſſario obligatus ſed tm exiſtens in actuali peccato mortali.nec eſt de ventalibus oportet confiteri neceſſario/vt dicet in vltimo articulo. ¶ Sed cõtra hoc tertiũ forſitan arguet.quoniã licet adultus baptizatus nõ teneat peccata ſua p̃fiteri baptiſmũ precedentia:cũ ipa p baptiſmũ etiã quo ad penã ſibi integre remittant/tamẽ ſuppoſito q; nõ poſſet baptizari:cũ tamen vellet ſi poſſet:nõ videt quin talis poſſit cõfiteri z ſit capax ſacrãtis penitentie z cuiuſlibet alioz. ¶ Ad hoc poteſt dici q; baptizari appetẽs z non valẽs baptiſmo fluminis ſola cõtritione baptizat baptiſmo flaminis:quo ipſi omnia peccata ſua remittunt.nõ magis aũt(vt videt)confiteri tenet peccata precedentia baptiſmum flaminis q; baptiſmũ fluminis. ꝓpter qõ talis nõ videt eẽ capax penitẽtie ſacramẽti:nec ſacramentũ ipm in tali aliq̃d facere videt:eſto q; talis cõfiteret:que etiã p̃feſſio ratiõe ſue humiliationis ipſi vtilis eſſet. ¶ Et ſi dicas: ſi forte adultus nõ habeat ſufficienter ꝓtritionẽ ad ſuoz veniam peccatoz:nũquid tunc nõ valẽs baptizari poſſet confiteri ſacrãtaliter z abſolui? ¶ Ad hoc põt dici q; quantũcunq; modicũ cõteret ſeu atteret/vũ tamẽ ſacramentũ baptiſmi appetat z in ipo deuotionẽ habeat/baptiſmo flaminis baptizat:z p ꝓhe ab oibus petlo ſuis vir liberat.nõ ei ad baptiſmũ fluminis recurrit maioz cõtritio q; ad baptiſmũ fluminis.quare ꝛc. Nõ videt tamẽ ſi talis vellet cõfiteri quin deberet z poſſet abſolui. ¶ Hec de Prio.

Quantum ad ſecundũ:ſuppoſito ex dictis in prima queſtione de penitẽtia:q; ſolus ſacerdos nõ alicui alius eſt hmõi ſacramẽti miniſter idoneus:nec p cõſequens tenet aliquis alicui alteri cõfiteri:Dicẽdũ q; ſol⁹ ſacerdos ꝓprius ẽ cui q̃libz p̃fiteri tenet:ſtiligẽdo p ꝓprio ſacerdote nõ tm parochialẽ/q; ita eſt ꝓpri⁹ iſti⁹ q; nõ alterius:ſed vniuerſaliter oẽm habentẽ auctoritatẽ abſoluẽdi ſiue ordinariam/vt ſacerdotes parochiales ſiue ſubordinariam/vt alij quibus ipſi cõmittunt et poſſunt cõmittere vices ſuas/ſiue ſuperordinariã/vt prelati qui poſſunt alijs inferioribus ſe caſus reſtringere ſibiq; reſeruare/ſiue extraordinariã/vt religioſi. quãcũq; eẽ iuriſdictiones habet inferior habet z ſuperior. Et ideo ſicut inferior/vt parochialis ſacerdos/põt ſibi ſub tecto a ꝑſe vel p aliũ abſolueret ea mlto magis hoc põt q̃libet ꝓlatorum eo ſuperiorũ. ¶ Hec de Secundo.

Quantũ ad tertiũ:certum eſt q; ſemel in anno tenet p̃fiteri q̃libet. ¶ Sed ẽ dubiũ/an ſtatim poſt cõmiſſum petm teneat q̃libet cõfiteri:an poſſit ſine peccato hmõi cõfeſſionẽ differre. ¶ Et quãtũ ad hoc dicũt aliq; q; ſtatim cũ ſcit ſe mortaliter peccaſſe tenet cõfiteri. ¶ Alij aũt dicũt q; ſufficit ipſi q; ꝓpoſuerit de petõ ꝓmiſſo mortali z q; habeat ꝓpoſitũ tpe ſibi debito p̃fitẽdi:nec i nõ p̃fitẽdo ſtatiz mortaliter peccat:eſto q; opportunitatẽ habeat cõfitẽdi. Excipiunt tm q̃dã caſus i q̃b⁹ ſtatim cõfiteri tenet. Primus eſt ſi oporteat eũ ſacramẽtũ aliq̃d miniſtrare. Secũdus. ſi debz illud recipe.null⁹ eẽ debz in aliq̃ mortali petõ miniſtrare nec recipe aliq̃d ſacrãtm. Tertiꝰ eſt. ſi habeat aliq̃d facere ꝓpter qõ ipſi imineat mortis periculũ/vt ſi oporteat ipm bellare vl trãſfretare. Et quartꝰ eſt caſus mortis. ¶ Aliter aũt poſſet dici q; aut ille q̃ peccauit mortaliter poſt petm ꝓtriti ſufficienter aut nõ:ſi tm atteriti attritiõe inſufficiẽte ad remiſſionẽ culpe ſine ſacro penitẽtie. Si primũ:nõ tenet ſtatim confiteri petm ſuum.põt ẽt habere ꝓpoſitũ p̃fitẽdi:q; nec de hoc oportet cũ ſtatim cogitare aliq̃d/niſi eſſet i fine anni in quo nõ eſſet adhuc cõfeſſus.in talicaſu ſtatim cõfiteri tenet antq; annus p̃ficeret. Si aũt detur ſecũdũ/vez q; poſt peccatũ cõmiſſum ipe nõ ſufficiẽter cõteritur ſed tm aliqualiter atteritur:tũc ſi poteſt ſtatim tenet cõfiteri ſi vult a peccato cõmiſſo liberari.nõ tm ſic tenenet q; in differẽdo ſiue in nõ ſtatim cõfitẽdo peccet mortaliter nouo petõ:ſed ſic q; niſi cõfiteat remanet in peccato ipſi nõ vſq; ad receptum penitentie ſacramentũ remiſſo:niſi interim illa ſua attritio augeat ſeu intendat:ſic q; p ſe mereretur remiſſionẽ culpe ſine ſacrãto penitentie mediãte. ¶ Predicta tria poſſunt declarari. Et primo primũ.quoniã ſi ſufficienter de peccato cõmiſſo cõtritus teneret ſtatim cõfiteri/aut hoc eſt ad habendum remiſſionẽ culpe/aut quia ad hoc tenet ex p̃cepto dei vel eccleſie.ſed neutrũ horũ põt poni. Nõ primũ.quia ex q; ſufficienter eſt cõtritus:eſt p cõſequens a quolibet petõ abſolutus. Nec ſecũdũ.quia de hoc nullũ eſt p̃ceptũ eccleſiaſticũ nec diuinũ/vt vez poſt peccatũ ſtatim debeat cõfiteri.q; ꝛc. Concedo tamen q; quanto confitet citius tãto facit tutius z prudentius:cũ nullus naturaliter poſſit eſſe certus an ꝓtritio quã habet ſit tanta q; poſſit mereri p ſe remiſſionẽ culpe ſine ſacrãto penitẽtie mediãte. Ideo aũt ſemp eſt tutior via eligenda.quare ꝛc. ¶ Secũdũ/vez q; ſi nõ ſufficienter conteret:q; ſtatim ſi vult a peccato abſolui p̃fiteri teneat/appet.quoniã nõ ſunt niſi duo remedia diuinitꝰ inſtituta ad petã mortalis actualis euadenda/vez contritio intenſa ſeu p̃fecta p ſe z imꝑfecta ſeu remiſſa attritio ſimꝰ cũ penitẽtie ſacro. ¶ Ex hoc ſic põt argui ad ꝓpoſitũ. Nullus poteſt de diuina potentia ordinata obtinere remiſſionẽ ſuoꝝ peccatoꝝ mortaliũ niſi altero duoꝝ modoꝝ p̃dictoꝝ.ergo nõ habenti ſufficientẽ cõtritionẽ culpe cõmiſſe neceſſarium ẽ ad eiꝰ remiſſionẽ alterũ/vez pnle ſacrãtm. ãre ꝛc. ¶ Tertium/vez q; nõ ſic teneat q; in differẽdo peccet mortaliter nouo petõ alio a priori/appet.qm̃ nec ad ſtatim cõfitendũ ex p̃cepto aliq̃ obligat. ãre ꝛc. ¶ Cõfirmat.qz nõ magis neceſſario tenet ſtatim cõfiteri de petõ q; de ipo ꝓteri ſeu atteri. Hoc appet.qz p̃feſſio p̃ſupponit attritionẽ nõ ecõuerſo.ſed nullus ſtatim poſt petm mortale cõmiſſum tenet de ipo ſic conteri ſeu dolere q; in non volendo de eo peccet mortaliter nouo petõ. ¶ Hoc appet.quoniã licet ſi petm cõmiſſum actu p̃ſideret z i ipo ꝓplaceat mortaliter nouũ peccet petõ ꝓmiſſionis:z ſi in ipſo actu conſideratus nõ ꝓplacet nec etiã de ipo diſplicet/peccet peccato omiſſionis:cũ q̃libet talis petm actu cõſideratus teneat reſpuere.ſi petm ipz actu nõ p̃ſideret:de ipo nõ dolere nullũ videt eſſe petm:cũ nec aliqs poſſit de aliq actu nõ intellecto cõteri ſeu dolere. Nõ videt aũt q; aliqs poſt petm ꝓmiſſum teneat ipm ſtatim p̃ſiderare/ſic q; niſi conſideret/mortaliter peccet. Hoc eẽ dicere eſſet valde difficile z crudele.cũ eẽ ſecũdũ Aug. in Enchiri. non ſit in ptãte noſtra q̃bus vitiis tangamur:põt alicui poſt petm ꝓmiſſum occurrere aliqd obiectũ ad p̃ſiderandũ in cuius intellectione z cõtẽplatione ſtans nõ poteſt actualiter ſimul ad petm ꝓmiſſum aduertere:z ita ipm ſtatim nõ cõſideraõ nec p ꝓhe de eo dolẽs non peccat mortaliter nouo petõ.quare ꝛc. ¶ Sed cõtra tria p̃dicta põt argui.z primo cõtra primũ.qz ſacrãtm penitẽtie nõ eſt inſtitutũ niſi in remediũ cõtra petm.ergo nõ habẽs petm nũq; tenet ad ipm.ſed ſi ſola ꝓtritiõe petã remittunt/cõtritus nullũ habet petm.ergo nũq; tenet p̃fiteri nec recipe penitẽtie ſacrãtm:qđ eſt falſum.quare ꝛc. ¶ Cõtra ſecũdũ etiã.qz ſacrãtm pnle non eſt magis neceſſarium ad remiſſionẽ peccati actualis q; ſacrãtm baptiſmi fluminis ad remiſſionẽ petiorginalis.ſed baptiſmꝰ fluminis nõ

est necessarij ad remissionē culpe originalis: qr vt dictū fuit in primo articulo/appetens baptizari ⁊ nō valens licet de pcīs suis alijs actualib⁹ modicū dolens absolui ab omni pctō actuali nō tm̄ ab originali baptismo flaminis baptizatus. igit̄ ꝓsimilit̄ videt̄ q̄ de pctō commisso dolēs/licet tepide/⁊ cōfiteri tēpore quo tenet̄ ꝓponēs/esset a suis pctis oibus absolutus. ¶ Cōtra tertiū etiā arguit̄. quia virtute illi⁹ p̄cepti: Diliges dñm deuz tuū ex toto ⁊c. quilibet obligat̄ ad agendū statim modo sibi possibili ad hoc q̄ gratiā dei recuperet quā amisit. sed q̄libet omittēs q̄d tenet̄ facere peccat mortalr. g̃ quicunq; post pctm̄ statim nō ꝓfiteri ⁊ cōfitet̄/mortalit̄ peccare videt̄. ¶ Ad primū dicendū: q̄ licet sacr̄m penitentie fuerit in remediū instituū ꝓtra pctm̄/nihilominus tñ ꝓpter p̄ceptū q̄libet q̄ mortalit̄ peccauit licet absolutus a deo solo cōtritione fuerit/tenet̄ recipere ip̄z: sicut anteq̄ natus a peccato originali purgatus esset ad baptismū nihilominus obligatus. ¶ Ad secūdū forte vno mō posset dici q̄ similit̄ ē dicēdū de baptismo ⁊ de penitētie sacr̄o: qr sicut baptizari volēs ⁊ nō valēs recipit a deo immediate effectū baptismi/vez remissionē peccati ⁊ gratiā spūs sancti: q̄ dicit̄ baptismo flaminis baptizatus de pctō cōmisso licet modicū dolēs ip̄mq; cōfiteri appetēs ⁊ nō valēs cōsimilit̄ recipit a deo effectū sacramēti penitētie in remissionē culpe ⁊ infusionē gratie: nō aūt q̄s pōt cōfiteri ⁊ non vult sed differt confitert. ⁊ hoc mō intelligendū est illud dictū: nō autē ꝓmo modo. g̃ ⁊c. ¶ Sed tūc est dubiū. quomō penitētie sacramētū secundū p̄dictū dicendi modū in nullo veraciter penitēte inueniret pctm̄ remittēdū: sed ip̄m ꝓsupponeret tā remissum. hoc aūt videt̄ falsuz. g̃ ⁊c. ¶ Probatio: 10 cōsequētie. quoniā ꝓpositū seu desiderū cōfitendi nō magis est meritoriū nō valēti cōfitert q̄ valēti ⁊ actualit̄ ꝓfitenti. sed secūdū p̄dictū dicēdi modū cuicunq; de peccato mortali cōmisso quātūcunq; remisse volenti ip̄mq; cōfiteri appetēti ⁊ nō valēti pctm̄ a deo immediate remittit̄ ⁊ gratia infundit̄. g̃ ꝓsimilit̄ est dicēdū de quocūq; alio actualiter cōfitente/vez q̄ ei⁹ desiderū cōfitendi actū p̄cedēs cū attritione licet modica interiori meret̄ idē in isto/vez culpe remissionē ⁊ gratie infusionē. sed sacr̄m penitētie semp̄ supponit in penitēte attritionis actū ⁊ cōfitēdi affectū. g̃ semp̄ ꝓsupponit pctm̄ remissum: qd̄ est falsum. q̄ re ⁊c. ¶ Ad hoc pōt respōderi negādo illā cōsequētiam que infert̄. Ad probationē/concedo q̄ ꝓpositū vel affectus cōfitendi nō magis in nō cōfitente q̄ in confitente meret̄. Et q̄n dicit̄: q̄ in nō cōfitēte meret̄ culpe remissio nē ⁊ gratie infusionē: pōt dici q̄ falsuz est. nec el in nō cōfitente nec in cōfitēte tale ꝓfitendi desiderū hoc meret̄ attritiōe remissa (vt supponit̄) existēte. Sz tm̄ qr de⁹ suā potentiā non alligauit sacr̄is: ideo quod operat̄ in isto cōfitente mediāte sacr̄o penitētie/ pōt ex pietate et gr̃a supabundanti sine sacr̄o in alio operari: supplendo efficaciā ipsi impossibilis sacramēti/ saltē quantū ad remissionē culpe: licet forte nō quantū ad infusionē gratie tā te quātā dedisset si sacr̄m penitētie astitisset. ¶ Sed hic modus dicēdi nō valet. aut oportet dicere q̄ nō est simile de baptismo ⁊ de sacr̄o penitētie: qr oīs baptizari volēs ⁊ nō valēs recipit effectū baptismi mediāte gr̃a spiritus sancti: qua spūaliter baptizat̄: licet de pctis suis actualibus mortalib⁹ tepide cōterat̄: nō sic aūt est de sacramēto penitētie: qr ei⁹ effectū nullus recipit nisi vel veraciter cōfessus ⁊ sacr̄aliter absolutus/vel sufficiēter cōtritus. Vel si dicat̄ q̄ imo est simile de baptismo ⁊ de sacr̄o penitētie: tunc oportet dicere q̄ baptizari volens adultus ⁊ nō valēs/nisi de suis pctis mortalib⁹ sufficiēter sit cōtrit⁹/ab eis a deo nō absolui t̄: qr nec baptismo flaminis baptizat̄. sicut enī sacr̄o pnie nō exīte: qr nec existere potēte: maior ꝓtritio requirit̄ ad remissionē culpe i quolibz penitēte q̄ ipso sacr̄o pnie assistēte: ut a ⁊ de baptismo/hoc supposito/est dicēdū. ⁊ ita p̄ consequēs si modica cōtritio nō sufficit sine penitētie sacr̄o/nec sine baptismo si de vtroq; cōsimiliter est dicendum. Et q̄ sic diceret nō videt̄ q̄ negare deberet talē baptizari volētē ⁊ nō valentē posse ꝓfiteri ⁊ sacramēta lit̄ absolui. ¶ Et si dicat̄: q̄ nō pōt absolui a pctō originali: cū nec peccatū originale sit obiectū penitētie: videt̄ q̄ a tali absolutē a deo nō meditāte aliq̄ sacr̄o. nec hoc est inconueniēs: deū absoluē aliquē ab alio immediate seipso ⁊ ab alio mediāte aliq̄ sacr̄o. Rationabilius ⁊ magis pie/vt videt̄/dicit̄ p̄mo modo. ¶ Ad tertiū dicēdū: q̄ licet quilibet teneat̄ ad deū sup oīa diligendū: nō tamē amore gratuito seu meritorio ⁊ deo accepto. ¶ Hoc appet. qr amor dei quo potest̄ ab aliquo nō existēte in gr̃a diligi: nec aliqs alius actus est deo gratus nec meritorius exercēti nec tñ ip̄m diligēs licet in gr̃a nō existēs demeret̄ in diligendo: sicut nec in actus bonos alios exercēdo. nullus enī tenet̄ deū diligere nec aliqd̄ p̄ceptū aliud in charitate complere/sic q̄ peccet mortalit̄ nec etiā venialit̄ si in charitate nō implet. licet enī ad merendū p̄miū eternū sit necessariū in charitate implere p̄ceptū ⁊ facere oēm alium actū bonū: nō tñ ad nō demerendū. ¶ Tūc ergo q̄n dicit̄ q̄libet tenet̄ ad gratiā dei recuperādā quā amisit: statim cōcedo/si q̄ actū diligēdi deū ⁊ alia sibi debita vult mereri: cū sine gr̃a dei ipsi impossibile sit mereri: non tamē sic tenet̄ q̄ peccet mortalit̄ in non agēdo statim ad eius recuperationē nec in faciēdo sine ipsa quācūq; bona sibi possibilē actionē. quare ⁊c. ¶ Hec de Tertio.

Quātum ad quartū & vltimum: cōstat

de oīni pctō mortali oportere quēlibet confitert̄ z de venialib⁹ nō est certū. ¶ Unde quantū ad pcta venialia diuersimode dicit̄ a diuersis. Aliqui enī dicūt q̄ pcta venialia tenet̄ homo ꝓfiteri non tñ in speciali/vt monachi discurrendo p̄ singula/sed sufficit ipa confiteri in gñali. ¶ Sed cōtra hoc arguit̄. q̄m oīne pctm̄ q̄d homo tenet̄ cōfiteri in vniuersali q̄m nō recolit: tenet̄ de ipo cōfiteri in speciali q̄m de ipo specialit̄ recordat̄. sed potest̄ de venialib⁹ saltem de aliq̄bus in speciali recordari. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat̄. q̄m ꝓpter q̄d vnūquodq; tale ⁊ illud magis. sed nullus peccat in vñ nisi q̄ peccat in speciali: g̃ nō tenet̄ cōfiteri i generali nisi q̄ tenet̄ cōfiteri de aliquo q̄d cōmisit i speciali. ¶ Preterea. q̄ nec pcta mortalia tenet̄ quis confiteri in speciali nisi illa de q̄bus specialit̄ recordat̄. nullus enī ad impossibile obligat̄. g̃ cōsimilit̄ de venialibus est dicēdū/vez q̄ ipa nō tenet̄ q̄s confiteri si nō recolit. Si aūt recordat̄/vel nullomō ipa cōfiteri tenet̄/vel in speciali cōfiteri tenet̄/si de ipsis specialit̄ recordat̄. ¶ Aliq; dicūt: q̄libet tenet̄ pcta venialia de q̄bus specialit̄ recordat̄ specialit̄ cōfiteri. alia tñ q̄ mortalia. sic enī tenet̄ pcta mortalia de q̄bus recolit cōfiteri: q̄ nisi ipa ꝓfitear̄ manet in mortali culpa: q̄ ꝓfiteri sine gr̃a ad penā ꝓportiā obligat̄. Sic aūt tenet̄ cōfiteri venialia: q̄ nisi ipa ꝓfitear̄ manet in pctis venialib⁹ nō cōfessis/nō tñ sine gr̃a nec ad penā obligat̄ eternalē/z tñ ad aliquā tpalē. ¶ Pro ista opinione/vez q̄ isto mō hō teneat̄ venialia cōfiteri/arguit̄. ¶ Primo sic. omne pctm̄ de q̄ quo tenet̄ reddē rōnē i extremo iudicio tenet̄ cōfiteri i p̄nti examine hoc mūdo. z de oīni pctō venialī tenet̄ hō rōnē reddē in sequēti: scōz illud Mat. xi. Amē dico vobis q̄ de oīni verbo otioso ⁊c. Cōstat aūt verbū otiosuz esse venīale pctm̄. g̃ ⁊c. ¶ Preterea scōo arguo sic ad idē. aut circūstātie aggrauātes pctm̄ mortale/de q̄bus ꝓstat quēlibet cōfitert debere/aggrauāt ip̄m: sicut pctā mortalia a p̄ncipali alia ⁊ diuersa/aut sicut grad⁹

eiusdē peccati mortalis/vt magis aldūcat intēsius minus albo/aut sicut pctā venialia ipsi addita. Sed non videt ꝓmū ponēdū/q; cū hmōi circūstātie scōz spēm sint diuersē ꝛ alteri⁹ rōnis:ꝑ ꝓhs seqrek q; ēt ipa pctā mortalia essent plura ꝛ distincta specie:qđ est valde durū dicere/vt videt. Nec pōt ēt poni secūdū.q; tūc nō cēnt circūstātie:sz pctā:ꝛ eiusdē rōnis cū pctō ꝓncipali mortali:sicut magis ꝛ min⁹ sunt in oibus eiusdē rōnis.ꝑ reliquit tertiū:q; hmōi circūstātie/vez pctm aggrauātes/vt locus/tēpus/ꝑsona/ꝛ silia/sint qdā ꝓditiões ānexe pctō mortali eis aggrauato ꝑ modū venialiū pctōꝝ.sz hmōi circūstātie sunt in cōfessione pfecta qualibet explicāde ergo ꝛc. ¶ Preterea cā ārc tenet hō pctā ēt mortalis pfiteri est/qr nullus in cā ꝓpria debet esse iudex.sed ois pctōr mortaliē vel venialiē peccās est reus:ꝑ est nō a se ipō sz ab alio iudicandus.ārc.ꝛc. ¶ Cōfirmat.qr nulla auctoritas ad confessionē obligās vel de ipa facīēs aliquā mentionē excipit aliqđ pctm venialeꝛnec expimit magis aliqđ mortale q; venale/vt ptz ꝑ illud Jacobi 5 canōi.sua.v. Cōfitemini alterutrū pctā vestra ꝛc. ¶ Cōtra istā opinionē arguo.qm nulli⁹ potēs habere remissionē culpe sine sacro penitētie tenet nec obligat ad cōfessionē ꝓpter habendā culpe remissionē. ¶ Hoc appet.qr habēs duas vias ad aliqđ euadēdū nō tenet ad vnā illaꝝ ꝑcise ad hoc q; illud possit euadere.sed in pctō venialiter existēs pōt sine sacro penitētie habere remissionē venialis culpe:ꝑ ꝓpter eius habendā remissionē nō tenetur ad cōfessionē. ¶ Minor ꝓbat.qm remissio culpe venialis pōt haberi sine aliquo actu ꝓprio venialiē delinquētis/vt ostēsum est.5.in quadā alia quest.ꝑ ad ipsam habendā nō est necessariū penitētie sacrm. ¶ Cōsequentia est euidēs:qm sacrm penitētie ꝓsupponit actum alicuiꝙ penitētis/puta cōtritionez cordis ꝛ cōfessionē oris ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat.qr pctm veniale non remissum alicui in pñti pōt ipsi remitti in sequēti in purgatorio existēti.ꝛ cōstat q; non ex aliquo eiꝰ actu sed aliquo alio ei remissionē hmōi ꝓmerēte.sed non est impossibilius ipsi isto mō remitti veniale pctm ante mortē q; post mortez ergo ꝛc. ¶ Preterea.qr pctm venialeremitti alicui nō est aliud q; ipsum ei ad temporalē penā sibi debitā non imputari.sed qlibet obligatus ad penā ꝓsoluēdam alicuiꝙ tpalē pōt mereri sibi ab ipa ꝓseruari sibiq; nō infligi vel ꝑ actū penalē vel non penalē/vt ꝑ actū vitrgendi deū vel quēcūq; aliū actū bonū. Qđ ꝓbat.qr eodē actu quo ds sibi pōt mereri gratiā/ꝛ euadere tpalē sibi penā debitā.sed ois in gra exīs sine actu penali pōt sibi mereri gratiā.ergo ꝛc. ¶ Confirmat.qr tā pctis mortalib⁹ remissis q; venialib⁹ non remissis debet pena nō eternalis sed aliqua tēporalis.ergo cōsimili mō pōt ds satisfacere ꝑ vtrisq;.sed ꝑ mortalib⁹ tā remissis pōt satisfacere ꝑ actus meritorios nō penales.ꝑ ꝛc. ¶ Et ideo dico aliter/vez q; de venialibus pctis pōt ds absolui cōtiq; remissionē cōsequi sola cōtritione seu attritione illa modica que ꝑ se nō sufficit ad remissionē mortalis culpe sine sacro penitētie cōcurrēte vel etiā sine cōtritione vel attritione aliqua per actus meritorios alios non penales proprios vel alienos. ¶ Ex quo sequitur q; nullus obligat ad cōfitendū aliquod veniale. ¶ Confirmat.qr cū penitētia sit secūdū Hieron.secūda tabula post naufragiū:nullus ad ipsaz videt esse obligatus nisi periculi tatus.sed nullus ꝑ venialē pctm periclitat nec a deo separat.ꝑ nec ad penā obligat. ¶ Sic ad q̄stionē. ¶ Ad primā rationē in cōtrariū/qñ dicit q; de pctis venialib⁹ tenet ds reddere rōnē in sequēti:Dico q; reddere rationē in ꝓposito nō videtur esse aliud q; facere satisfactionē. Tūc ꝓcedo q; de ol̄ bo otioso ꝛ de q̄libz alio venialiter pctō de q; ds nō satisfecit in pñti/habebit satisfacere ꝛ ꝑ ꝓhs rōnē reddere in sequēti:nō aūt de illo cui⁹ remissionē plenariā in pñti obtinuit:q; ꝑ eo plenarie satisfecit. ¶ Tūc ad rōnē in forma/qñ ōt q; de ois illo pctō tenet cōfiteri qlibet in pñti de q oportebit:cū rationē reddere in sequēti:Dico q; verū est de illo peccato cui⁹ sine actu penali nō pōt haberi remissio in pñti/q̄le est omne pctm mortale.nō aūt de illo qđ sine oñi actu penali remittit in pñti.tale est venialē.nullus enī tenet imo nec pōt salubriter cōfiteri nisi de illo de q cōtriti:ꝛ ita de illo de q nō tenet cōteri/nec tenet cōfiteri.sz de pctō venialinō tenet ꝙteri/vt si cōteri⁹ sola ꝓtritiōe pctm ipsi remittit.ꝑ ꝛc. ¶ Ad secm dicendū q; ille aggrauātes circumstātie/ꝛ si aggrauāt ꝑ modū venialiū pctōꝝ/sūt explicā de nō ꝓpter se vt sunt pctā venialia/supposito q; sint a mortali distincta:sz vt ipm pctm mortale aggrauāt.Et ideo qđ dictū est de pctis venialib⁹ nō oportere cōfiteri est intelligēdū de pctis venialib⁹ vt a mortalib⁹ distinguunt:nō aūt vt ꝙcurrūt cū mortalib⁹:sicut aliq mō circūstātie cū re ipa. ¶ Ad tertiū dicēdū q; causa quare hō tenet pctā mortalia pfiteri/ nō est qr nullus debet ee iudex in cā ꝓpria:vt assumit:cū etiā cōfitēs sit in cā propria iudex sui:cū lamento contritionis interne ꝑ reatu culpe cōmisse punit semetipm:qđ lamētū debet p̄cedere ipm pnle sacrm.Sed cā ārc sunt pctā mortalia cōfitēda/ē ordinatio diuina q̄ ad cōfessionē ꝛ ꝓtritionē obligamur nō venialiū sz tm̄ mortaliū pctōꝝ. ¶ Et si ārc:vñ vel vbi est hmōi diuina ordinatio seu statutū:Rndeo q; certū ē ex dicto statuto vel euāgelio cōtento vel apīs a xp̄o verbo tenus explicato/ꝛ ab apīs eccle traditio nos obligari ad pctā aliq cōfitēda.sz nō ad venialia:qr ipōꝝ remissio pōt aliūde haberi q; ꝑ pnle sacrm. De ipsis etiā nō tenemur cōteri:ꝑ nec cōfiteri. Cōtrariū est de mortalib⁹:quoꝝ remissio licz aliūde q; ꝑ sacrm pnle possit haberi/nñ de ipsis tenemur ꝙteri:ꝑ ꝛ ad ipa se videt extēdere diuinū statutū de pctis alteri ꝓfitendis.ꝑ ꝛc. ¶ Ad cōfirmationē illā vltimā dicēdū:q; licet nulla auctoritas de cōfessione loquēs ꝛ ad ipam inducēs faciat mentionē magis de pctō mortali q; de venialiēst nihilominꝰ intelligēda ꝛ exponēda de mortali vbi sit auctoritas q̄ obliget ad cōfitēdū.vbi ē aūt auctoritas ad cōfessionē trīs ducēs:sicut illa Jaco.Cōfitemini alterutrum ꝛc.pōt de oñi pctō intelligi:q; de ol pctō tā mortali q; ēt venialiest bonū confiteri.Et ideo ad oñe pctm confitendū potest quilibet induci. ¶ Ad rationē in ꝓncipio ptz ex ꝓdictis qđ sit intelligēdū ꝑ ꝓprium sacerdotē.ārc ꝛc.

Secūdo q̄ro. Vtrū qlibet sacerdos possit absoluere a qlibz pctō sibi cōfessū quēlibz penitētē. ¶ Et videt q; sic.qr potestas olz ē cq̄lis:sicut cl ptās vni⁹ sup corp⁹ xp̄i verū nō ē maior alteri⁹ ptāte:ita nec ptās sup corp⁹ xp̄i mysticū penitētē vez absoluēdū.sz cōstat q; aliqs sacerdos pōt ab ol pctō absoluē penitētē.ꝑ ꝛ ols alius. ¶ Cōtra.qr pl⁹ pōt ꝓlat⁹ supior q; inferior ipsi subditꝰ. vñ nec pōt inferior aliquē absoluē a supiori ꝓhibit⁹.sz si qlibz pōt eq̄lr absoluē quēlibz penitētē:ñ magis inferior posset ꝑ supiorē impediri q; econuerso.ergo ꝛc. ¶ Respō sio.Ubi ōmo est videndū qđ est sacerdotē a pctō absoluere penitētē.Secundo ex hoc dicet ad questionem.

Quātū ad primū:est sciēdū q; sacerdotē absoluē penitētē nō ē sacerdotē ipm ei remittē culpā nec cōferre gram effectiue siue cāliter:cū hoc sit possibile soli deo:sz ē sacerdotē verba ꝓferre absolutiōis sacrālis sup penitētē sibi cōfessū:ad quoꝝ ꝓlationē ꝛ boꝝ sequitur vtrūq; ꝓdictoꝝ a deo sacerdoti absoluēti ministerialiter assistēti:ꝛ vtrūq; illoꝝ cāliter opante. ¶ Hoc appet.qm so-

lus ille pōt culpā remittere ⁊ gr̄am tribuere q̄ pōt peni
tētē a pena ipsi ex clpa debita p̄seruare ⁊ ad gr̄az ordi
nare. hoc aūt null⁹ pōt facere nisi de⁹. pōt tn̄ a deo aliq̄s
sīstitui minister ad aliq̄d signū sensibile sibi possibile ad
hibēdū: ad q̄d adhibit⁹ de⁹ statuit talia opari circa illū
cui signū hm̄oī adhibet a ministro idoneo ad hoc dum
mō⁹ deputato: sicut i ꝓposito. statuit enī deus sacerdotē
ministrū eē idoneū ad penitētē sibi ꝓfessū ministerialit
absoluēdū. hoc ē ad signū sensibile/vez ꝙ dū absolutiōis
audibile ꝓferēdū: ad q̄d platū ab ipo deo statuēte sacer
doti ꝓferēti ⁊ nulli alteri cōgere/seq̄rē sicut ⁊ de facto
sequit̄ absolutio penitentis. ¶ Hec de Primo.

Quātū ad secūdū: vbi est ad q̄stionē, p

positā rndēdū: pono duas ꝓclusiones. ¶ Prima est. q̄ ois
sacerdos pōt ab oi pctō i mort⁹ articulo absolucre quē
libz penitentē. ¶ Hec ꝓclusio cōiter ꝓcedit. q̄ sicut iure
poli tempore necessitat⁹ oia talia sunt cōia: ita ⁊ spūa
lia: ⁊ ita p̄ñs q̄cūq; bonū spūale de⁹ statuit ꝓferre ipo
hoc ꝓmerēte ministro mediāte sacr̄m aliq̄ ministrāte
ꝓfert illo mediāte tale sacr̄m i necessitatis articulo/pu
ta mortis tpe/ministrāte. Sed de⁹ statuit petñ actuale
fmittē mediāte pnīe sacr̄o a sacerdote ministrato. ℊ ⁊c.
¶ Ex hoc q̄ cōit̄ ꝓcedit sequit̄ q̄ null⁹ sacerdos pōt ꝓhi
beri seu ipediri a suo suprioi ne absoluat quēcūq; sibi ꝓ
tētē alīū habē nō valētē i mort⁹ articulo penitētē. ¶ Se
cūda ꝓclusio ē. q̄ casu necessitatis/puta articulo mort⁹
exclusō/null⁹ sacerdos pōt absoluere aliquē sibi ꝓfessū
nisi sup ipm̄ habeat aliquā iurisdictionē vl supordina
riā vl ordinariā vl subordinariā vel extraordinariam.
¶ Hec appet. qñ snīa a suo iudice nō lata sz abalio nul
la ē. sz eis absolues sibi cōfessum iudicat ipm̄. ℊ oportet
q̄ sit ad hoc q̄ et⁹ iudiciū seu snīa valeat/et⁹ iudex. sed
null⁹ ē nec eē pōt iudex et⁹ sup quē nullā hz iurisdictiōez
ℊ ⁊c. ¶ Ex hoc seq̄t corollarie: q̄ null⁹ inferior a suprioe
ꝓhibit⁹ pōt aliquē absoluere/si sibi sit simplr̄ ne absol
uat aliquē interdictū/vel nō pōt absoluē a casib⁹ sibi spe
cialit̄ interdicto ⁊ a suprioi reētō. ¶ Sed ꝓtra hoc ar
guit̄. qñ null⁹ inferior pōt p̄uare aliquē ptāte ipsi a supr
ori tradita. sz ptās absoluēdi a pctis ois⁹ penitētē tra
dit̄ a xp̄o i ordine sacerdotali cūctis sacerdoti. ℊ a nullo
alio pōt p̄uari hm̄oī sibi dumit⁹ tradita ptāte. ¶ Cōfir
mat. q̄ ptās ꝓficēdi ⁊ absoluēdi in eodē ordīe sacerdo
tali ⁊ ab eadē cā supnali deo vez ꝓferūt. ℊ si magis videt
p aliquē aliū a deo sacerdotē p̄uari posse ptāte absoluē
di q̄ ꝓficēdi. sz null⁹ ēt nec papa pōt p̄uare aliquē sacer
dotē ptāte ꝓficēdi. ois ei sacerdos quātūcūq; degrada
tus vel excōicat⁹ vel q̄lit̄cūq; ꝓhibit⁹ si attēdat ꝓficere
vere cōficit licet peccet. ℊ ⁊ i ꝓposito videt / q̄ licz pos
sit sacerdos interdicti ne absoluat aliquē penitētē/q̄ ꝓhi
bitione facta ipe non debeat absoluere: tn̄ si de facto fa
cit videt tenere eius absolutio ⁊ valere/licet ipe peccet
mortalr absoluēdo. ¶ Ad p̄mū q̄n dr i maiori q̄ null⁹ i
ferior pōt p̄ua. ⁊c. dicēdū ē: q̄ verū ē q̄n ptās a suprioi tra
dita tradit̄ absolute: n̄ aūt q̄n tradit̄ vt q̄ aliū eo inferior
modificāda vl ēt reuocāda. Tūc ad minorē oportz dicē
q̄ ptās absoluēdi nō tradit̄ a xp̄o in sacerdotali ordine
absolute: sz iurisdictiōe i ipo suppositā: ⁊ p̄ñs q̄ aliū
modificāda/q̄ illū vez a q̄ pōt ipsi dari hm̄oī iurisdictio
sup aliū vel auferri. ¶ Ad ꝓbationē dicēdū ē: q̄ si il
lud assumptū est verū/vez q̄ ois sacerdos quātūcūq; p
hibit⁹ possit cōficere/nō aūt absoluere: hoc ē q̄ licz vtra
q̄ ptās cōferat et/n̄ i eodē sacerdotali ordine ⁊ ab eodē
nō tn̄ vnifoīmit̄ sz pot⁹ differenter. qñ ptās ꝓficēdi con
fert cuilibz absolute/nō aūt ptās absoluēdi. Nec hoc ē
inconueniēs dicere/vez deū sacerdoti cōferre vnā ptātez
simplr̄/puta ꝓficēdi: n̄ alterā ꝓditionalr vez absoluēdi.

¶ Cōfirmat. q̄ nec ptās ꝓficēdi nec absoluēdi ē aliq̄d
a sacerdote distinctū ipsi ifusuz. nō enī ppr̄ sacerdotiuz
oportet sacerdoti infundi: ⁊ esto q̄ de facto character ip
si ꝓpumat ille nō ē ptās cōficiēdi nec absoluēdi: sz hm̄oī
duplex ptās a deo ipsi collata/auctoritas ꝓferēdi ✠ ba
sup panē ⁊ penitētē/ad q̄ verba plata sequat nō ab ipso
sz a sibi assistēte deo panis cōuersio ⁊ penitēti; absolutio
sz nullū est inconueniēs dicere deū statuisse semp assistere
sacerdoti ad panis cōuersionē: nō aūt ad penitētis absо
lutionē: ⁊ p̄ñs dare auctoritatē q̄uertēdi panē ministe
rialr absolute/nō aūt absoluēdi nisi cōditionalr aliquez
penitētē. ℊ ⁊c. ¶ Et si cōtra hoc arguat: q̄ tūc ptās ab
soluēdi nō tn̄ est a deo sz ab hoīe: Dici pōt q̄ ptās absol
uēdi ⁊ ēt ꝓficēdi ē a deo hoīe mediāte/puta ep̄o ordinā
te: nec hoc est inconueniēs/magis q̄ penitentē absolui a
pctō a deo hoīe mediāte. Aliē tn̄ ptās absoluēdi ⁊ ficiē
di est a deo hoīe mediāte: q̄ vna absolute: alia cū ꝓditio
ne. ¶ Sic ad q̄stionē. ¶ Ad rōnē i p̄ncipio ptz solutio ex
ꝓdictis: q̄ licet ptās absoluendi sicut ⁊ cōficiēdi tradat
oibus eq̄lit̄: pōt tn̄ fieri inequalis ptās absoluendi: ⁊ non
alia que est cōficiendi/ꝓpter rationez dictam: quia vna
traditur absolute/altera cū cōditione.

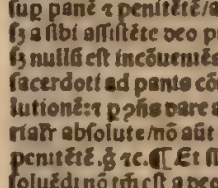

Irca distinctionem decimā octauā/in q̄ magr determinat
de ptāte ministroꝝ sacr̄i pnīe/vez
sacerdotū pnīam ponētiū: Quero primo. Vtrū ptās clauiū sacerdo
talū se extendat tn̄ ad remissionez
culpe actualis: an ēt ad relaxatio
nē pene culpe debite tpalis vel ēt
etnal̄. ¶ Et videt q̄ tn̄ se extendat ad culpe remissionē: q̄
illō Jo. xx. vbi xp̄s dixit discipl̄is: ⁊ cet̄ ꝓsona sacerdo
tib⁹. Accipite spīm sc̄m. q̄rū fmiseritis pcta fmittūt eis.
cōstat aūt q̄ hic tn̄ dedit ptātē fmittēdi culpā ñ aūt pe
nā vt videt. ℊ ⁊c. ¶ Cōtra. q̄ pena ē seq̄la culpe. null⁹ ei
est puntēdus nec dign⁹ pena nisi ex culpa. ℊ potēs a cul
pa absoluere/⁊ a debita ipi pena. sz ptās clauiū sacerdo
talū se extendit ad culpe fmissionē. ℊ ⁊ ad pene relaxatio
nē. ¶ Rñsio. Abi ē videndū p̄mo cuiusmōi vl q̄les sūt iste
claues sacerdotales. scdo q̄d pōt p ipsas q̄libz sacerdotū

Quantū ad primū: dicit̄ q̄ hm̄oi claues

sacerdotales sunt due ptātes/vez ptās cognoscēdi i cā
penitētis: ⁊ ptās snīandi seu iudicādi ipz. Prima vocat
clauis scie: ⁊ scda clauis potētie. Dicit̄ aūt prīa clauis
scie: nō q̄ sit scia aliq̄ actualis nec habitualis: sed q̄ ad
et⁹ rectū vsuz requirit discretio. null⁹ enī pōt dñ licet ab
solute in cā alteri⁹ cognoscere nisi scīēs. sicut etiā ad re
ctū vsuz alteri⁹ req̄rit iustitia. null⁹ enī sine iustitia pōt
fcte snīare nec iudicaē vl aliq̄d diffinire. Qz tn̄ iudicēs
siue sentētiās siue iuste siue iniuste semp facit q̄ est ptāt;
seu potētie: sit ⁊ cognoscēs de cā q̄ ē scie: nō auctoritas
cognoscēdi i cā ret penitēt; vt clauis scie. Auctoritas ve
ro iudicādi/clauis potētie. Hm̄oī aūt due auctoritates
ad forū secretū ptinētes sunt ordinate ⁊ distincte: ⁊ phi
dict ⁊ sic dicunt claues. ¶ Primū appet/vez q̄ sint or
dinate. qñ licet posset cōmitti alicui ptās cognoscēdi i
aliq̄ cā sine ptāte diffinitēdi ⁊ snīandi i ipa nō tn̄ eciam
so pōt ordinate cōmitti alicui auctoritas iudicādi sine
auctoritate ⁊ ptāte cognoscēdi: cū nullus possit iudica
re nec snīare nisi q̄ sibi est notū: ⁊ ita auctoritas senten
tiādi/q̄ est clauis potētie/videt supponere auctoritatē
cognoscēdi q̄ ē clauis scie. nō tn̄ (vt dicūt alīq̄) sic nec
to ⁊ absolute dn de⁹ potuisset vnā sine altera sc̄ differenē cō
mittere de sua potētia absoluta maxie hītī sobliq̄tē
voluntatē. tn̄ tal⁹ ꝓmissio eēt mirabilis. Imo videt ipossibil

quia nec habēs auctoritatē sententiādi sine auctoritate cognoscēdi posset aliquid iudicare nec sentētiare/nec ꝙ ꝓpria in actū exire sibi tradite ptātis. voluntas enī cuius est sententia determinatiua/nō pōt se ad ptē aliā determinare/nec ꝙ ꝓpria sentētiare/nisi intellectu hoc ostendente vez quid eligendū ⁊ sententiādum. vnde nec deus videt posse aliquē iudicare nec sentētiare nisi posset cognosce re. ¶ Scōz vez ꝙ sint distincte/apparet ex pdictis cū posset cōmitti vna sine alia: vt clauis scientie sine clauis potestis cum tamen in humanis mitis cōmittitur auctoritas cognoscēdi in causa aliqua: nō tñ aliquid diffinīēdi/nec sentētiādi in ipa. aliud enī est cognoscere quid iudicādū ⁊ aliud iudicare vel diffinire ꝓcognitum. quare ꝛc. Et ideo dixit ꝑtro Christus in plurali: Tibi dabo claues regni celoꝝ. Dicūtur aūt clauis: qñ sicut ꝑ clauem materialē domus materialis aperit: ita spiritualiter sacerdos ꝑdicta vsquq mediāte tradita sibi potestate potest dictare diffinitiuā absolutionis sententiā: qua ab ipo sup penitentē sibe cōfessum ꝓlata celum ipi pnus clausuz omnitus aperit: qz a pena eterna culpe debita liberatur ⁊ ad eternā gloriā reuocatur. ¶ Hec de primo.

Quantū ad secundū: fuit opinio quoꝝdā/cui⁹ etiā Magister fuisse videtur/ ꝙ potestas clauiū sacerdotalium ꝑdictarum nō se extendit ad remittēdum culpam aliquā actualem: sed tñ ad penā aliquam temporalē. solus enī deus penitentē a culpa absoluit. sacerdos vero euangelicus eū absolutū vel ligatum/ si nō est absolutus/ ostēdit. et hec est sacerdotalis potestas ligandi atq; soluendi: hoc est ostendendi ligatos ⁊ absolutos. quos enim sacramentaliter absolūt/ absolutos a deo superna ratificat esse ostendunt/ ⁊ econuerso ligatos ostēdūt esse ulios quos non absoluūt. ¶ Sed hic modus dicendi est irrationabilis ⁊ crudelis. ꝓmū vez ex irrationabilitas/apparet. quoniā penitentie sacramētū est cōtra actuale peccatum in remediū institutum. sed si sacerdos in absoluēdo sacramētaliter penitentē ipz nō absoluit sed absolutū ostendit: nullū est remediū contra actuale peccatū/ nec in aliquo ꝓficuū ipm penitentie sacramētū. ¶ Hoc appet. qñ medicina ꝑsupponens morbum curatū/ nullum affert remediū. sed scōm ꝓmū ostendi modū penitentie sacramentū semp supponit penitentē absolutū/ ⁊ ꝙ ꝓprie a morbo peccati curatū. ergo ꝛc. ¶ Confirmat ꝓmo. qz sacramēta nouē legis ola aliquo mō (vt fuit dictū i principio) efficiūt qō figurāt seu signant. sed sacramentū penitentie signat absolutionē sibe a lebe culpe mediāte munere gratie. ꝯ ꝛc. ¶ Scōo qz sacramētū penitētie nō est ipfectiuus quolibet alioꝝ. sed in quolibet alioꝝ cōfertur gratia vigne recipienti ipz. ergo ⁊ in isto. sed qua ratione cōfert in ipo gratia/potest eriam ⁊ remitti si assit culpa. ergo ꝛc. ¶ Scōm/vez eius crudelitas/apparet ex hoc. qñ scōm opinionē ꝑdictā nullus cōfessus a culpa eripitur nisi sufficiēter cōtritus contritione ꝙ se sine alio remissionē culpe meretur. qō si verū est/ pauci penitentes a culpa eripiūtur: qz pauci sufficiēter conteruntur. ¶ Preterea si sacerdos nihil aliud ha beat facere nisi penitentē ligatum vel absolutū ostendere/ sequit ꝙ tam confessio ꝙ absolutio vel saltem ipa absoluto est oino futilis. qñ absoluto ad qd ꝓficit ꝙ ostēdat absolutus? deo enī nō potest ostendi absolut⁹ cū ipe ola sciat. ꝙ aūt ipe ostēdatur alijs/ non video ꝙ ex hoc magna cōsequatur vtilitatē. ergo huiusmodi dicēdi modus tollit huius sacramenti vtilitatē ⁊ necessitatem. ad nihil enī est vtile absoluto ipm ostendere absolutū. ꝯ ꝛc. ¶ Preterea falsum esse videtur aliud qō accipit opinio supradicta. vez ꝙ ptās sacerdotalis se extēdit ad penā tēporalem ꝓnā pōt ꝓponere penitenti/ eiq; ad eā obligare. qñ penitens nullam penā teneatur de necessitate salutis facere i ꝓsenti ad habēdū remissionē sui peccati aliā a contritione interiori/ ⁊ a confessione exteriori: nec per ꝓpria sacerdos videtur posse cū ad aliquā aliam obligare nec ligare. quare ꝛc. ¶ Preterea valde ē irrōnabile ⁊ crudele videre sacerdotē posse ligare penitentē ⁊ obligare ad penā aliquā tēporalē: ⁊ nō posse ipsi remittere culpam actualē nec cōferre gratiā diuinalē/ nec etiā dimittere penā ipsi debitā eternalez. ista enī est vez pena eterna ipsi dimittitur qñ culpa remittitur. Tunc igit sequit ꝙ sacerdos nullā sup penitētē habet auctoritatē ad bonū ipsi ꝓferēdūz tñ ad malū. Hoc aūt est oino irrōnabile ⁊ crudele. ꝯ ꝛc. ¶ Et ideo aliter est dicēdū. Ad cui⁹ euidētiā pono quatuor ꝓclusiones. ¶ Prima est: ꝙ potestas sacerdotalis in foro penitētie se extēdit ad remissionem culpe. ¶ Hec ꝓbat. qñ ad illud ptās seu auctoritas sacerdotalis extēdit qō cōfitēs penitens ꝓ sacramētaleꝝ eius absolutionē cōsequit. sed cōfitens de peccatis suis modicū volens ꝙ sacramētū penitētie sibi ministratū a sacerdote eū absolutēte cōsequit remissionē culpe: quā ꝓse qui prius nō potuit qz nec meruit ꝙ actū cōtritionis seu attritionis interueniēte tepide. ergo ꝛc. ¶ Minor apparet. nisi dicat ꝙ cuiuscūq; penitētis remissio culpe ꝓcedit sacramētū penitētie: qō est falsuz. tū qz ipsi sacrm nō cēt remediū ꝓtra petitū: qz tūc nō minor ꝓtitio reqreret i penitēte cōfitēte ꝙ i penitente nō ficte nec sacramētū penitētie recipiēte. sed vtrūq; horz ⁊ alia que sequerentur multa sunt falsa. ꝯ ꝛc. ¶ Scōa ꝓclusio ē: ꝙ ptās sacerdotalis se extēdit ad liberationē penitētis ꝓfessi a pena pui⁹ ipsi debita sempiterna. ¶ Hec apparet qñ sequit ex pdicta. qñ ꝙ hoc mortalis culpa alicui remittit/ qz ad penā ipsi debitā nō iputat. Nec enī culpā alicui remittē est aliud ꝙ ipam ad penā ei debitā nō iputari. ergo eius ptās se extēdit ad remissionem culpe mortalis ⁊ ad dimissionē pene infernalis. sed sacerdos pōt penitētē mini sterialiter absoluere a culpa mortali. ergo ⁊ eripe a pena ipsi debita infernali. ¶ Cōfirmat. qz ad actū absolutionis sacramentalis q̄ penitens absoluit/ ipe vtrūq; pdictoꝝ vez culpe remissionē ⁊ a pena liberationē ꝓsequit: si vtrū qz pōt dici qō nō est verum nisi vnū. ergo ꝛc. ¶ Tertia ꝓclusio ē: ꝙ ptās sacerdotalis se extēdit ad collationē gratie penitēti. ¶ Hec apparet ex sequi ex pdicto. qñ nec culpa mortalis alicui remittit nec a pena eterna aliqs eripit nisi gra mediāte. ꝯ potens culpā remittere ⁊ a pena eterna eripere/ potest ⁊ gratiā tribuere eo mō quo pōt alia duo facere. sed sacerdos pōt ministeraliter culpā remittere ⁊ a pena eterna eripere. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat. qz ad oēs illō potestas sacerdotalis extēdit qō ꝙ sacramētū penitētie ministratū a sacerdote penitēs cōsequit. sed ꝙ ipm penitētie sacramētū penitēs ꝓsequit ola supradicta vez culpe remissionē/ gratie ifusionē/ ⁊ a pena eterna liberationē. ꝯ ꝛc. ¶ Quarta ꝓclusio est: ꝙ ptās sacerdotalis nō extēdit ad aliqō pdictoꝝ effectiue seu cāliter sed tñ dispositiue ⁊ ministeriaiter. ¶ Hec apparet. et primo quātū ad eius primā ptē. qñ constat ꝙ solus deus hoc pōt mihi vez effectiue seu causaliter culpā remittere/ gratiā tribuere/ ⁊ a pena eterna eripere. ¶ Secūda ꝓ vez ꝙ sacerdos possit eadem facere dispositiue ⁊ ministeriaiter ⁊ faciat de facto: apparet. quoniam omnis faciens aliquem actum ad quē sequitur regulariter aliquid aliud a quocunq; alio principio effectiuo/ qō quidem non se quereretur nisi illius actu huiusmōi posito/ potest dici illius dispositiua ⁊ quodāmodo instrumētalis vel initiatiua aliquo modo causa. sed sacerdos absoluēdo penitētem ministrat penitentie sacramentum: ad quod sequitur regulariter aveo hoc statuēte ⁊ operante qōlibz predictoꝝ: qō nō seqret frequenē ꝓpter impfectionē ex-

tritionis penitētie nisi ipo ministrato a sacerdote mediā te penitētie sacro.ꝙ ꝛc. ¶ Ex hac ꝯclusiōe appet solutio ad illa que ꝓ opinione alia adducūtur. Qñ enī arguūt ꝙ nullus pōt culpā remittere nec gratiam tribuere nisi deus: hoc sīc̄dē verū est mō ꝓdicto: qō nō est intelligēdū ptārē sacerdotalē se extēdere ad ꝓdicta: sed sicut solus deus pōt ꝓdicta facere: ita ꝙ solus ipe potuit istituere talia facere mediāte aliquo actu sensibili puta sacro penitētie: cui⁹ potuit sicut ꝛ de facto fecit/ministrū istituere ītimō sacerdotē: cui⁹ ꝙ ꝓ his auctoritas ꝛ potestas vt ministri a deo instituti dicāt ad illa ꝓdicta extendi: non aūt vt ꝓpria effectiue. ꝗre ꝛc. ¶ Sic ad ꝗstionē. ¶ Ad rōnē in ꝓncipio appet ex ꝓdictis ꝙ cui⁹ vāt auctoritas ꝛ potestas absoluēdi a culpa mortali/datur ēt auctoritas et ptās absoluēdi a pena ipi debita eternali. ꝗre ꝛc.

SEcūdo quæro: vtrū solus pontifex summus vl̄ etiā quilibet sacerdos aliꝰ possit absoluere ab oi culpa/ꝛ a pena ꝙcūq; ipi debitam non tm eternali: sed etiam tpali. ¶ Et videt ꝙ nō nisi papa. qr solus ipe pōt dare plenā i dulgētiā petōr. sz plena idulgētia nō ē aliꝰ ꝙ absolutio a culpa ꝛ ab oi debita pena ctpe. ꝙ ꝛc. ¶ Cōtra. qr potēs absoluere a pena eternali pōt multo magis absoluere a pena ꝗlibet tpali. sed ꝗlibet simplex sacerdos potest absoluere a pena eternali: cū possit absoluere a culpa mortali cui debet pena eterna. ꝙ ꝛc. ¶ Rñdo. vbi est videndū Primo: an quilibet sacerdos possit absoluere ab oi culpa. Secō: an potest etiā quālibet absoluere ab oi pena. Tertio: an ꝓter claues ecclesie collatas quib⁹ penitēs potest absolui in foro penitētie secreto/fuerit alie claues collate ad ligandum ꝛ ad soluendū in foro publico.

Quantum ad primū: pono tres cōclusiones.

¶ Prima est: ꝙ solus summ⁹ sacerdos seu papa habet plārē seu auctoritatē ꝛ impedibilē nec reuocabilem ab aliquo absoluēdi ab oi petō quālibz penitēte. ¶ Hec appet. Et ꝓmo ꝙ ipe habeat potestatē absoluēdi ab oi culpa. qr ista traditur in ordine sacerdotali cuilibet sacerdoti. Secō: ꝙ eius potestas hutusmodi seu auctoritas nō sit impedibilis nec reuocabilis. qr si sic: aut a deo aut ab aliquo alio. sed nō a deo. licet enī deus posset auctoritatē absoluendi a culpa penitentē reuocare de potētia absoluta/nō tm de potētia ordinata qua statuit nō ꝙ hoc facere vel reuocare nec arctare hmōi potestatē absoluēdi sicut nec potestatē seu auctoritatē cōfitendi. Nec ab aliquo alio: qr hmōi absoluendi potestas tradit a deo nō reuocanda nec restringenda ꝙ aliquē nisi ꝓ superiorem: sed papa nullū habet nec habere pōt superiorē aliū nisi deū. ꝙ ꝛc. ¶ Ex hoc codē sequitur tertio ꝙ cuius cūq; alterius absoluendi potestas seu auctoritas potest totaliter auferri vl̄ aliq̄liter diminui. qr ois alius a papa habet superiorē. sed potestas absoluendi traditur a deo in ordine sacerdotali vt ꝓ suū superiorem quālibet pictatum bonū vel malum restringenda vel totaliter reuocāda. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmatur. qr nullus inferior a superiori suo ꝓhibitus potest absoluere penitentē nisi in mortis articulo cōstituti: vt in distinctione alia fuit dictū. ꝙ ꝛc. ¶ Secūda cōclusio est: ꝙ quilibet sacerdos cuius potestas non est a suo superiori reuocata nec restricta/habet equalē potestatē ꝛ auctoritatē/tantā vē quantā ꝗlibet alius etiā papa absoluendi ab omni culpa quālibet penitentē sibi veraciter confitentē. ¶ Hec appet. qm sicut sacerdotes se habent ad potestatē cōficiendi seu cōsecrādi vt absolute sumptā: ita ad potestatē absoluēdi in foro penitētie nec ab aliquo alio nō restrictā. sed sic se habēt ad primum ꝙ oēs sunt equales in ipa absolute sumpta ergo ꝛ in secūda vt ꝙ alio nō modificata nec reuocata nec restricta. ¶ Cōfirmat. qr sicut in ordine sacerdotali traditē cuilibet sacerdoti potestas cōficiendi absolute ita ꝛ absoluēdi nō ab isto vel illo tm sed ab omni peccato. et hoc cū conditione: vez si a superiori ipsi nō fuerit interdictū. ergo sicut oēs sacerdotes simplicit sunt equales ꝛ absolute in conficiendi potestate ita ꝛ in absoluendi auctoritate ab oi culpa siue mdtate. Sicut igit minimus sacerdos habet absolute ꝛ simpliciter tantā potestatē quātā supmus/puta papa/in cōficiēdo ita ꝛ in absoluendo ab omni culpa cū cōditione siue suppositione vez ꝙ a superiori non sit ꝓhibitus neq; restrictus. ¶ Ad tertia ad idez arguitur. qr papa nō habet potestatē sicut nec aliquis alius absoluendi in foro secreto penitentie penitentē nisi quā recepit in ordine sacerdotali. ¶ Hoc patet. ꝙ hoc enī ꝙ in papā eligitur nulla potestas absolute absoluendi sicut nec cōficiendi de nouo ei tribuitur: sed tm potestas hutusmodi absoluendi recepta i ordine sacerdotali irrevocabilis ꝛ inipedibilis efficitur. sed cōstat ꝙ in ordine sacerdotali nulli maior potestas absoluendi sicut nec conficiendi ꝙ alteri/conceditur. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmatur. qr aut in ordine sacerdotali traditur cuilibet sacerdoti ptās absoluendi ab omni peccato in foro penitētie: vel tm ab aliquo: vel nō ab aliquo. Sz non potest dici secundū nec tertiū: cū sit cōtra illud Jo. 20. Accipite spīritū sanctū ꝛc. Non enī dicit iste vel ille peccata/sed omnia. Penitētie nāq; sacramētū est in remediū cōtra qōcūq; actuale peccatū. sed sacerdos ꝗlibet recipit i sacerdotali ordine potestatē absoluēdi ab oi petō: ergo qō est remediū ipm penitētie sacramētū. qr ptās sacramētū si valet nisi a sacerdote fuerit ministratū. ꝙ ꝛc. ¶ Et si queras: quomō aliquis pōt priuare sacerdotem aliq̄ a deo tradita ipi potestate/cuiusmōi ē iste potestas absoluendi reum sicut ꝛ cōficiendi eucharistie sacramentum? Rñdeo. quia vt dictū fuit in distinctione alia/huiusmodi potestas nō cōceditur sacerdoti simpliciter sed cū cōditione. ¶ Tertia ꝛ vltima cōclusio est: ꝙ nullus sacerdos inferior pōt nisi a suptori suo licentiatus extra in actū hmōi sibi tradite potestatis in ordine / absoluendi vez penitentē. ¶ Hec appet. quia nullus pōt vti potestate sibi tradita cōtra voluntatē ꝛ intentionē cōferētis. sed deus nō confert potestatē absoluēdi alicui sacerdoti nisi ꝓsuppositis licentia sui ꝓlati/excepto forsitan casu mortis. Dico aūt forsitan: qr esto ꝙ in casu mortis sacerdos ꝓhibitus possit sacramentaliter absoluere penitentem: tm si penitens curatur/tutū ipi esse videt vt iterū confiteatur ꝛ ab alio absoluatur. ergo ꝛc. ¶ Et si contra hoc arguat: qr tūc videt ꝙ sacerdos etiā nō possit vti potestate cōficiēdi contra voluntatē sui ꝓlati: cui⁹ sic ipa vtēdo faciat cōtra voluntatē dei ipsi potestatē hmōi conferētis. ¶ Respōdeo: ꝙ licet sic celebrās faciat cōtra voluntatē dei sicut ꝛ quicūq; inobediēs ali⁹ cū peccet mortaliter tm vere cōficit: qr deus ei⁹ verbis ꝓ cratiōis assistit/ꝛ panē i corpus Christi ꝛ vinū in sanguinē cōuertit nō sic aūt assistit nec assistere statuit alicui sacerdoti ꝓhibito a suo ꝓlato in actu absoluendi aliquem penitentem. licet enim deus statuerit semper assistere verbis cōsecratiōis a quocūq; sacerdote ꝓlatis ad panē in Christi corpus ꝛ vinū in sanguinem conuertendum / tamen verbis absolutiōis alicui⁹ prohibiti sacerdotis vult assistere ad penitentem et confessum aliquem absoluendū. Et ideo licet tā celebrans ꝙ absoluēs cōtra voluntatē et ꝓhibitionē ꝓlati faciat cōtra voluntatē dei benedicti/tm differēter. celebrās enī facit ꝓtra voluntatē dei sibi assistētis ad talē effectū: vez panis in corpus ꝛ vini i sanguinē quēstionē. Absoluēs aūt facit ꝓtra voluntatē dei sibi nō assistētis ad absoluēdū sibi cōfessū. ꝛ ideo licz celebrās

vere cõficiat:nõ tñ absoluens absoluit/sed recipit penitentem. ¶Hec de primo.

Quantũ ad secundũ:dicũt aliqui q̃ sacerdos quilibz hz ptãtẽ indirecte ꝛ p accessũ absoluẽdi a pena futura penitẽti ꝓmo debita sempiterna. ab ipa em pena eterna absolut penitẽtẽ mediãte pena aliq̃ ipposita tpali:i quã põt ꝓmutare ꝛ ꝓmutat eternã q̃ vez tpali a sacerdote ipposita soluta si fuit ꝓportiõata culpe absoluit petõr a pena prius sibi debita sempiterna. Sñ dicũt q̃ sacerdos nõ põt absoluere directe a pena sed tñ ldire cte ꝛ p accessũ vnã penã in aliã cõmutãdo. ¶Sed ꝑ istũ modũ dicẽdi arguo.qr cũ culpa remitti aliqui non sit aliud q̃ et ipam ad penã nõ imputari/dcũq; directe põt aliquẽ a culpa mortali absoluere / põt ꝛ a pena eterna ipi debita ꝓ illa culpa eripe.sed sacerdos põt directe a culpa mortali absoluere penitẽtẽ.g ꝛc. ¶Cõfirmat.qr nullus puniẽdꝰ pena eterna põt eẽ absolutus ab oi mortali culpa.ꝛ ita ab eodẽ videt dlibz liberari a pena eterna a quo absoluit a mortali culpa ꝑterita. ¶Preterea arguo sic ad idẽ.nõ ẽ necessariũ penitẽti a sacerdote aliquã penã tpalem ponr:imo sacerdos põt absoluere penitentẽ nulla ipposita ei pena. ¶Hoc appet. qr ad remissionem culpe habẽdã sola cõtritio põt sufficere penitẽti.g non oẽz penitẽtẽ/imo nec aliquẽ oportet q̃ absoluat a pena eterna mediãte ipi ipposita pena aliq̃ tpali. Cõsequẽtia est cuidẽs. ¶Cõfirmat.qr cũ pena penitẽti a sacerdote iposita tpalis/si aliq̃ ponat/ꝓsupponat penitẽtẽ a culpa eẽ absolutũ:aut ꝓsupponit cũ sibi liberatũ a pena eterna aut nõ. Si ꝓmũ: g nõ absoluit ab ipa pena eterna tpali pena a sacerdote sibi ipposita mediãte. Si secm:g põt eẽ imo de facto est absolut⁹ a culpa mortali ꝑterita/adhuc puniẽdus pena eterna.hoc aũt est falsum.g ꝛc. ¶Preterea falsum accipit ꝓdicta opinio:qñ dicit penitẽtem tũc absolut a pena sibi debita sempiterna:cũ ꝓcluerit penã sibi ipositã tpalẽ.qñ simr penitẽs a culpa mortali absoluit ꝛ a pena eterna eripit. Nisi dicat q̃ absolut⁹ a culpa est ad penã obligat⁹: qõ pont nõ põr: cũ null⁹ nisi ꝓpr culpã sit ad penã aliquã obligatus.sed cõstat q̃ añ cõpletionẽ imo ꝛ añ ipositionẽ pene a sacerdote ipposite penitẽti penitẽs ipe est a culpa p attritionis actũ internũ ꝛ absolutiõis bñficiũ absolut⁹.g ꝛc. ¶Et tõ aliter quãtũ ad istũ articulũ est dicẽdũ. Ad cui⁹ euidẽtiã/ponoq̃ tuor ꝓclusiones. ¶Prima ẽ:q̃ sacerdos dlibz põt absoluere a pena eterna ñ mediãte pena aliq̃ tpali ab ipo ipposita penitẽti. ¶Hec appet.qñ nulla pena mediãte ab ipo penitẽti ipposita põt penitẽtẽ absoluere a culpa mortali.g et a pena ipi debita eternali. ¶Ad eẽdẽs ẽ euidẽs. qñ nec pena mediãte qua ponit si aliqua ipi ipõit/nhz a culpa absoluit:sed tã absolutũ eũ supponit:qr nec penã ponet nisi eũ absolutũ a culpa supponeret. Sñ nec pena cõit ponit nisi penitẽti absoluto ꝓmitto ꝛ cõfesso. ergo ꝛc. ¶Cõsequẽtia ẽt appet.qñ ois absolut⁹ a culpa ẽ liberat⁹ a pena eterna.null⁹ em existẽs in gra est obligat⁹ ad penã eternã.sed ois absolut⁹ a culpa est i gra.g ꝛc. ¶Si dicat q̃ sacerdos absoluit a culpa:sz deus eripit a pena ipi debita sempiterna quelz penitẽti sacramẽtaliter absoluti:¶Hoc ñ valet.qñ si intelligas penitẽtẽ eripi a deo cãliter ꝛ ꝓncipaliter ꝓcedo:qr ẽt isto mõ ab ipo nõ a sacerdote absoluit a petõ. Si aũt ipz intelligas sic eripi imediate a pena a deo q̃ ñ mediãte ministerio sacerdotis:hoc ẽ falsũ.qñ petõr nũq̃ a pena sibi debita futura eripit quo usq; culpa ipi remittit.sz deus penitẽti nõ remittit culpã nisi mediãte penitẽtie sacro a sacerdote ministrato.g nec dimittit siue relaxat debitã culpe penã eternã. Sicut ergo sacerdos dicit penitẽtẽ ministerialiter absoluere a culpa:qr ministrat sacramẽtũ ad qõ sequit culpe remissio ita eadẽ rõne põt dici ipm a pena eripere sempiterna cũ hoc sit penitẽs q̃ ipm sacramẽtũ penitẽtie ꝓsequit.ẽre ꝛc. ¶Scõa ꝓclusio est:q̃ dlz sacerdos põt absoluere penitẽtẽ sibi cõfessũ a pena aliq̃ tpali ab q̃ aliq̃ pena p eũ ipositã remitti. ¶Hec põt sic ꝓbari.sacerdos põt absoluere ñ tñ a petõ mortali sz ẽt a venali dlz. ¶Ex hoc tũc arguo.aut p absolutionẽ a petõ venali aliq̃ pena petõ remisso debita dimittit penitẽti:vl nulla. Sz nõ põt dici q̃ nulla. ¶Prio.qr tũc frustra aliq̃s de petis venialib⁹ absoluerẽt ñ nulla sibi dimitteret debita eis pena. ¶Secũdo.qr nõ min⁹ videtur p sacramẽtũ penitẽtie remitti posse pena aliq̃ venialiter q̃ mortaliter delinquẽti. sed p ipm mortaliter peccãti remittit pena eẽa: g ꝛ venialiẽ aliq̃ ipi debita tpalis. ¶Tertio:qr si p sacramẽtũ penitẽtie nulla dimittit pena venialis ꝓtẽtr:g nec culpa venialis ꝓfessa ipe penitẽs cõfessus absoluit. ¶Cõsequẽtia est cuidẽs. qr nulli est pena debita nisi ex culpa:ꝛ ita ad cãdẽ penã ad quã ꝓpus obligat⁹ ñ ẽ a culpa magis q̃ alia absolut⁹. ¶Quarto:qr p bmõi penitẽtie sacramẽtũ cõfert gra cuiq; digne recipiẽti ipm. nõ min⁹ aũt digne põt ipm recipe sola venialia cõfitens q̃ mortalia.g gratiã p ipm recipit.sed q̃ rõne ei gratia ifundit/eadẽ ipa mediãte sicut alius q̃ petã mortalia cõfitẽt/ꝛ ab eis absoluit/ eripitur ab aliq̃ debita sibi pena. g relinquit q̃ absoluto a petis venialibus aliq̃ pena dimittit mediãte penitentie sacramẽto.sz illa nõ põt eẽ eterna:cũ talis nõ sit debita alicui venali.g tpalis. Ex q̃ sequit ꝓpositũ:vez q̃ sacerdos dlibz põt absoluere penitentẽ a pena aliq̃ tpali. ¶Cõfirmat.qr ꝑrit⁹ sufficiẽter/ꝛ p ꝑhs ante q̃ ꝓfessus absolutus a culpa/qñ cõfessus absolvitur/ culpe mortalis ꝑterite tã remisse remissionẽ non ꝓsequit:sed gratiã recipit ꝛ penam euadit aliquã.sed non eternã:qr ab illa tã fuit liberatus qñ a culpa exiuit absolut⁹:ergo aliquã tpalẽ.Et sic sequit ꝓpositũ:vez q̃ sacerdos põt absoluere penitẽtẽ a pẽa aliq̃ ipi debita tpali. ¶Secõ q̃ possit hoc facere absq; aliq̃ p ipm pena ipposita penitẽti: apparẽs qñ vt ꝓdictũ est/ pena imposita penitẽti ipm non absoluit:sed absolutũ ꝓsupponit. ¶Et si dicas q̃ imo illa mediãte pena sibi ipposita absoluit nõ a culpa sed a debita culpe pena:Cõtra.quia (vt dictũ est) simul mortalis culpa remittit ꝛ eterna debita ipi pena. ẽre ꝛc. ¶Tertia ꝓclusio est:q̃ sacerdos nõ põt aliquẽ a culpa nec a pena aliq̃ absoluere nisi mediante pena a penitente assumpta nõ ipi p se inflicta. ¶Hec appet.quoniã penitẽtie sacramẽtũ nullũ hz effectũ/nec ꝑipm culpa remittit nec pena dimittit nec dimmuit nisi ꝓpposito mẽtaliter cõtrito penitente ꝛ veraciter cõfitẽte.sed hmõi cordis contritio siue attritio/ꝛ oris cõfessio/ sunt due pene ab ipo penitẽte assũpte nõ ipi a sacerdote inflicte.g ꝛc. ¶Quarta cõclusio est:q̃ aliter simplex sacerdos põt absoluere ꝛ absoluit penitẽtẽ a debita ipi pena/et aliter sũm⁹ sacerdos vez dñs papa. ¶Hec appet. ¶Primo:quia simplex sacerdos nõ põt aliquẽ absoluere a pena nisi sibi ꝓfessũ. cui⁹ ꝓtrariũ est de papa:q̃ nõ tñ sibi ꝓfessũ sed etiã quelibz alii penitentẽ potest absoluere a pena ipi debita tpali. ¶Secõ:qr simplex sacerdos nõ põt aliquẽ absoluere a pena nisi quẽ absoluit a culpa. Summus aũt pontifex quẽ nõ absoluit a culpa potest absoluere a pena ipi debita tpali. ¶Hoc appet. ꝛ sequit ex ꝓmo.qñ nullus sacerdos absoluit in foro penitẽtie a culpa nisi sibi confessum.sed papa sibi nõ cõfessum sed alteri põt absoluere a debita sibi pena:nõ aũt simplex sacerdos nisi tñ sibi confessũ.g ꝛc. ¶Tertio:qr papa absoluit a pena ꝓpr thesaurum ecclesie sibi cõmissum ad dispẽsandũ ipz/ potissime Christi passionis meritũ assignãdo isti vel illi ꝓ satisfactione ab eo debita ꝓ petis.Et ita summ⁹ põtifex habz ptãtẽ non tñ cõmutandi penã eternam in temporalem

ſicut quilibet ſacerdos ſed etiã oẽm tẽporalẽ in quã eſt ꝓmutatio/relaxãdi nõ tñ ꝓpter penitẽtiã penitẽtis/q̃ ſemp ſupponẽ/ſed etiã ꝓpẽ theſaurũ eccleſie: q̃ theſaurus eſt meritũ electoꝝ ⁊ potiſſime Jeſu Chriſti: qõ põt iſti vt illi ex cã ſuppoſita rõnabili aſſignare. non ſic aũt põt abſoluere a pena aliꝯ ſacerdotũ aliorũ. quare ⁊c.

Sed circa prædicta occurrũt duo dubia.

¶ Primũ eſt: qr ſi quilibet ſimplex ſacerdos habet poteſtatẽ abſoluẽdi penitẽtẽ ſibi cõfeſſum a pena tpali videl q̃ poſſit omnẽ ſibi cõfeſſum abſoluere a tota pena tpali culpe debita/ſicut ipſe abſolut a tota culpa. cũ eñ pena nõ ſit niſi ex culpa alicui infligẽda/q̃ ꝓhis abſolut a tota culpa/ẽ et abſolut a tota pena debita ipſi culpe. Sz ꝓſtat q̃ null ſimplex ſacerdos põt abſoluere penitẽtẽ a tota pena culpe debita/alias rãtũ poſſet quãtũ papa. q̃ aut hoc ẽqr nõ põt eũ abſoluere a tota culpa/vl qr nõ ab aliq̃ ꝑte pene debite ipſi culpe. ¶ Scõz ẽ: q̃ ſũt illi quos papa põt abſoluẽ a pena ⁊ a culpa. ¶ Ad ꝓmũ dicẽdũ: q̃ cuilz penitẽti p hoc ꝑcise culpa cõmiſſa relaxat/ qr ad penã ſibi debitã nõ iputat. Et tõ ſi ad nullã iputat totaliter remittitur: ſi ad aliquã puta ad tẽporalem nõ aũt ad eternalẽ ſibi ꝓtius debitã imputatur/ſimpliciter licet non totaliter relaxatur: vt in remiſſione culpe mortalis poſt̃ homo remanet obligatus ad penã aliquam tẽporalẽ. Si aũt aliqua ps pene tpalis remittit ⁊ alia retinet: vt in remiſſiõe culpe venialis poſt̃ homo obligatur adhuc ad ſolutionẽ alicuius pene tẽporalis/minoris tñ illis ad quã erat ante obligatus: ſic culpa dicitur remitti rõne illius ꝓtis pene ad quã nõ imputatur: non aũt ratione alterius ꝓtis ad cuius ſolutionẽ adhuc penitens obligatur. ¶ Tunc per hoc ad ꝓpoſitum dicendũ: q̃ p ſacramentũ penitẽtie ꝑcise nulli tota pena culpe a qua abſoluit debita remittit: ſed tñ eterna culpe mortali debita/vel tẽporalis nõ tñ tota ſaltem vlr debita venialis/ ſed tñ eius pars aliq̃ dico nota. ¶ Ex hoc ad rõnẽ qñ dr q̃ penitentẽ ſacerdos abſolut a tota culpa: verũ eſt vno modo: ⁊ alio mõ nõ. Si eñ intelligas penitentẽ abſolui a tota culpa qr tota ipſa non imputat ei ad tantã penã ad quãtã imputabatur ante receptũ penitentie ſacramentũ: cõcedo. Si aũt intelligas ipm a tota culpa abſolui/hoc eſt ipi ad nullam penã culpã imputari: ſic nõ ẽ verũ. Si aũt intelligas aliud eſſe aliquẽ abſolui a culpa: ⁊ alio ipi nõ iputari ad penã aliquã ipam culpam/⁊ ita q̃ ꝓñs q̃ poſſit quis abſolui ⁊ ita ſit de facto a tota culpa/manẽte iputatione ad totã debitã culpe penã: hoc modo nõ video deũ remittere culpã aliquã alicui penitenti. ãre ⁊c. ¶ Nõ igit ſacerdos ſimplex poteſt abſoluere penitentem a tota tpali debita ipſi pena: ſed a tanta ad quantã ſe extendit efficacia ſacramenti. ¶ Sed ꝓtra hoc forſitan arguẽt. qñ plus eſt abſolui a pena eterna q̃ a quacũq̃ tota alia tpali. ſed p ſacramẽtũ penitẽtie abſoluit penitens a culpa mortali ⁊ a pena eternali. ergo multo magis põt abſolui ois penitẽs tñ de petõ veniali a tota pena ſibi debita tpali. ¶ Ad hoc põt dici: q̃ licz plus ſit abſolui a pena eternali q̃ ab aliq̃ tpali: tñ qr obligatio ad penã eternam nõ ſtat cũ gratia que conferr p penitẽtie ſacramẽtũ/ tõ ſtatuit deus q̃ ipz remitti cuilibet penitẽti ſeu remitti penã eternalẽ mon aũt totã tpalẽ ad quã gra informatus põt exiſtere obligat. Penitẽtie aũt ſacramẽtũ nõ habet effectũ niſi talem qualẽ deus ipm habere voluit ⁊ ſtatuit: ſicut nec aliquod aliop ſacramẽtorũ. ãre ⁊c. ¶ Ad ſcõm videl dicẽdũ: q̃ papa p hmõi idulgẽtias nõ poſſit aliquẽ abſolvere niſi de ſuo foro exiſtẽtẽ: cuiuſmõi ſunt manẽtes i mũdo nõ mortui in purgatorio exiſtentes. nec eñ exiſtẽtes in purgatorio nec in celo nec in inferno ſunt de ſuo foro ſed tñ viuentes in mũdo. ⁊ ideo iſtos ꝑcise videl poſſe abſoluere a pena in purgatorio exoluẽda/ licet forte ẽs nõ quẽlibet indifferenter/ſed cauſa rõnabili exiſtẽte. nec eñ ecclẽſie ſpiritualis theſaurus eſt indifferẽter oibus diſtribuẽd: ſed tñ aliqb: ex cauſis rõnabilib: vt eis q̃ pro bono eccleſie ſe morti expoſuerũt vel exponere ſunt parati. ¶ Et ſi cõtra hoc arguẽt: qr pena purgatorij nõ eſt de foro pape magis q̃ in purgatorio exiſtentes. ergo ab ipa non põt eripere etiã hic manẽtes. ¶ Ad hoc põt dici q̃ aſſumptũ eſt falſum. nõ tñ eñ pena tpal purgatorij ſz etiã eternalis inferni eſt aliq̃ mõ de foro pape ⁊ ẽt cuiuſlibet alteri: ſimplicis ſacerdotis. nõ vt pene hmõi reſpiciunt tam punitos puta in inferno ⁊ in purgatorio exiſtẽtes: ſed vt reſpiciũt punitẽdos in mũdo manentes. ¶ Hoc ꝓbat. qñ nullus poteſt abſoluere a pena niſi de foro ſuo exiſtentẽ. ſed ſimplex ſacerdos poteſt penitentẽ a pena inferni eterna abſoluere ipz i penã tẽporalẽ purgatorij vez q̃ inferni. ¶ Confirmatur. quia ad cũdũ forum pertinet pretiũ ⁊ res aꝑtiabilis. ſed Chriſti meritum q̃ eſt noſtre redemptionis pretium pertinet ad pape forum: cum in eius poteſtate ſit diſtribuere ipſum. ergo ⁊c. ¶ Hec de ſecundo.

Quantum ad tertium: dicitur q̃ vltra

forum ſecretũ in quo occulta peccata punĩtur ⁊ ab eis hominꝫ abſoluũtur: eſt in eccleſia alius forus vez publicus in quo peccata publica punĩtur: ⁊ ab eis penitẽtes ẽt abſoluũt. ⁊ ita eſt i eccleſia auctoritas vna ad punitẽdũ occulta/⁊ alia ad corrigẽdũ publica. ⁊ ſicut reſpectu ſecretorũ delictorũ eſt a Chriſto eccleſie tradita duplex clauis: vez ſcientie ⁊ potentialis ⁊ reſpectu manifeſtorũ in foro publico punitẽdoꝝ: vez auctoritas cognoſcẽdi ſententiãdi: vt excõicandi: vel penis aliis publicis puniẽdi/ vel ab eis ipoſitio abſoluẽdi. ¶ De his clauib: ſiue de ipaꝝ poteſtate eccleſie tradita dicitur Matth. 18. vbi dicit q̃ Chriſtus dixit Petro. Si peccauerit in te frater tuus: corripe eũ. Et ſequit poſtea. Dic eccleſie quã ſi nõ audierit/ ſit tibi ſicut ethnicus ⁊ publicanus. Amen dico vobis: quecunq̃ alligaueritis ſuper terram erunt ligata ⁊ in celis: ⁊ quecunq̃ ſolueritis ⁊c. ¶ Conſtat igitur ex precedentibus Chriſtum hic loquutũ eſſe non de poteſtate abſoluendi in foro penitentie ſecretorũ ſed de poteſtate excõmunicandi vel abſoluendi in foro publico. ⁊ huiuſmodi claues ad forum publicũ ꝓtinentes differũt a prioribus ad forum ſecretũ penitentie ꝓtinentibus. nec eñ omnes ſacerdotes habẽtes iſtas habent alias ſed tñ ꝓlati iuriſdictionẽ habentes. nec oẽs habentes alias habent iſtas: cũ multi non ſacerdotes iuriſdictionem habẽtes poſſint excõmunicare ⁊ abſoluere. ãre ⁊c. ¶ Sic ad queſtionem. ¶ Ad rationẽ in ꝓncipio apparet ſolutio ex predictis.

Circa diſtinctionem decimanonã in qua Magiſter determinat ⁊ inquirit quãdo claues ſacerdotales põdere dentur ſeu conferãtur ⁊ quibus tradãtur: qr iſte ſunt certe: conſtat eñ claues ad forum pertinẽtes ſecretum ſolis ſacerdotibus trade in ordine ſacerdotali ideo hoc ſuppoſito tã q̃ certo: Quero hic continuando materiã de indulgentijs inchoatam/ vtrum indulgẽtie tñ valeant quantum ſonant. ¶ Et videl q̃ non. qr ſi ſic pro vno denario poteſt quis euadere totam penã quã deberet ſuſtinere in purgatorio in futuro. ſed ꝓhis videl inconuenies: ergo ⁊ ẽcedẽs. ¶ Cõſequẽtia ptz: quia aliqñ

pro vno denario vel pro obolo.I.anni vel.c. de indulgentia cõcedũtur. sed nõ est verisimile q̃ quilibet obligetur ad penã tãto tẽpore in purgatorio sustinendã. ergo ꝛc. ¶Cõtra.qr nõ est ꝓbabile q̃ ecclesia aliquem decipiat nec p fraudẽ seu deceptionẽ aliquẽ ad bonũ inducat seu alliciat. sed nisi indulgentia quã cõcedit sicut sonat valeret/vtiq; deciperet: ꝛ ad bonũ faciendũ p fraudes alli ecret.ergo ꝛc. ¶Respõdeo. Vbi est videndũ ꝓmo a q̃b⁹ hmõi indulgentie dari possunt. Secõ q̃b⁹ ꝓficiũt. Tertio:ad quid prosunt. Et ex hoc apparebit an tãtũ valeãt quantum sonant.

Quantum ad primũ ꝛ est sciendum q̃

indulgentie possunt dari vel ꝓpria auctoritate vãtu vel alterius concedẽtis. Et hoc modo dupliciꝫ. qr vno modo indulgentia põt dari plenaria ꝛ vlr oibus. Alio mõ non plenaria sed aliqua ꝛ tñ aliquibus nõ oibus. Indulgentia plenaria hic dicitur illa qua tota pena tẽporalis peccatis debita remittitur.vnde q̃ habens ipam statim post mortẽ sine oñi pena gloriã cõsequitur. Indulgentia aũt nõ plenaria/sed aliqua/ hic vocatur illa qua nõ tota pena sed aliqua peccatis debita relaxatur. ¶Hãc hoc ꝑmisso videndum ꝓmo:q̃ solus deus potest dare hmõi idulgẽtiã plenariã ꝓpria auctoritate ꝛ potestate. Secũdo q̃ solus papa auctoritate sibi imediate a Christo tradita ꝛ cõcessa/ põt dare indulgẽtiã plenariã oib⁹ ex causis tñ rõnabilibus existentibus. Tertio:q̃ nullus alius a papa põt dare plenariã idulgẽtiã nec ẽt aliquã vlr oibus vbiq; sed tñ alicubi ꝛ quibusdã. ¶Primũ ap pet.qñ solus ille põt ꝓpria auctoritate indulgẽtiã pcedere q̃ põt ꝓpria ptãte a pena quã talis idulgẽtia respicit liberare. sed solus deus ꝛ nullus alius põt sua ptãte quẽcũq; ab oi pena p peccatis ipi debita liberare ꝛ ꝑseuare. in cuius cñ potestate nõ est alicui⁹ punitio/nec ei⁹ a pena liberatio.sed pena seu punitio peccatis debita ẽ in potestate solius dei ꝛ nõ alicui⁹ alteri⁹.g̃ ꝛc. ¶Secũz etiã appet.qr solus papa habet iurisdictionẽ vlem i tota ecclesia militãte.ipi etiã imediate tradita ẽ potestas per indulgẽtias hmõi a penis tpalib⁹ peccatis debitis absoluendi.et hoc a Christo dicente ipi Matth.16.Q̃cũq; ligaueris sup terrã erit ligatũ ꝛ in celis. ¶Ex quo potest ad ꝓpositũ sic argui.omnis princeps habẽs plenariã potestatẽ in aliqua politia põt dimittere oẽ debitũ cuicũq; illi⁹ politie.sed papa habet sup totã ecclesiã militãtẽ a Christo sibi traditã plenitudinẽ potestatis.g̃ põt cuicũq; ecclesie militãtis dimittere ꝛ relaxare cã rationabili existẽte oẽm penã tpalẽ ipsi debitã ꝑ peccatis. ¶Sed ꝓtra hoc forte arguẽt. Primo.qr tũc sequeretur scõm hoc q̃ papa posset damnãdis penã remittere sempiternã:qđ tñ est falsum. ¶Secõ:qr potestas pape non videt se extẽdere nisi ad illa q̃ sunt in ecclesia militanti in qua est princeps ꝛ vbi ois cõstitutus: nõ aũt ad penã purgatorij nec inferni.ergo ꝛc. ¶Ad primũ dicendũ q̃ papa non põt plus q̃ deus de potentia ordinata. sed deus statuit impenitẽtes nũq̃ a pena liberari.ergo huiusmodi pene eterne debitũ nõ potest dimitti alicui ꝑ penitẽti a papa/qr nec a deo de sua potẽtia ordinata. Et tõ illõ qđ dicit/ papã posse dimittere oẽ debitũ cuicũq; ecclesie militãtis:intelligẽdũ est de debito aliquãdo remittẽdo ꝛ terminãdo seu finiẽdo quale est ois pena tpalis: non aũt de debito interminabili: quale est pena eterna debita cuicũq; in penitẽtia morienti. ¶Ad secũz dicẽdũ q̃ imo eius auctoritas ꝛ potestas se extendit ad penam purgatorij ꝛ inferni:vt ille pene respiciãt existẽtes i ecclesia militante: cũ etiã simplex sacerdos a pena eterna inferni absoluere possit penitẽtem. ¶Preterea esto q̃ hoc esset verũ:ex hoc nõ haberẽt quin papa posset absoluere ab omni pena sibi debita tẽporali.qñ pena peccatis debita tpalis nõ est in purgatorio necessario psoluẽda:imo põt ipsaz quilibz soluere in hoc mũdo. Et ita ex quo obligatus ad penã est adhuc de foro ecclesie militãtis/debitũ etiã qđ debet nõ minus potest soluere i ꝑsenti q̃ in purgatorio in sequenti. Et q̃ ꝓñs esto q̃ papa nõ possit super penã purgatorij nec inferni / adhuc non sequitur quin penitentes in ꝑsenti possint per eũ liberari ab omni pena sibi debita temporali.quare ꝛc. ¶Tertiũ vez q̃ nullus alius a papa possit vlr vbiq; huiusmodi indulgẽtias cõcedere apparet. qr nullus potest aliquem absoluere a pena nec a culpa nisi sup quẽ habet iurisdictionẽ.sed nullus alius a papa habet iurisdictionẽ in tota ecclesia militãte.ergo ꝛc. ¶Q̃ etiã nulli⁹ ab ipso ali⁹ vbi habz iurisdictionẽ possit plenariã indulgentiã dare: appet. qñ sicut nullus inferior põt absoluere a culpa a superiori retentam nec a pena.sed papa omnibus superiori nulli concedit posse aliquẽ ab oi pena absoluere. ergo nec plenariã indulgentiã concedere.

Sed sunt hic duo dubia. Primũ est: an

alij a papa vt episcopi a papa non arctati possint plenariã indulgentiã cõcedere sicut papa. Secõ q̃liter hmõi idulgẽtie pcedũt: ꝛ pena holes a pena liberant. ¶Ad primũ videt dicendũ:q̃ sicut papa põt absoluere vel p se vel p alium ab oi culpa retẽtam ab oi pena. Et ita nõ apparet rõ q̃re episcopi vel q̃cũq; sacerdotes simplices alij a papa licẽtiati nõ possẽt ab oi pena absoluere/ꝛ p ꝑsonam indulgentiam plenã dare. ¶Ad secũdã cõmuniter respõdetur vt etiã in alia q̃stione fuit dictũ:q̃ hmõi indulgentie cõcedunt ꝛ cõcedi possunt ꝓpter thesaurum meritorũ Christi ꝛ sanctoꝝ omniũ aliorũ qui nõ tñ sibi sed etiã aliis meruerũt. Et ita indulgẽtiã ille vel illi cõcedere nõ est aliud q̃ ipse mediante ꝺcto thesauro sibi assignato per illũ ad quẽ spectat eius distributio/a pena ipsi debita liberare. ¶Sed cõtra hoc arguit quidã nouus:quia Christus sufficiẽter est remuneratus ꝛ de omni actu suo premiatus: iuxta illũ ad Philip.2.Humiliauit semetipm factus obediens vsq; ad mortem. Et sequitur. Propter qđ ꝛ deus exaltauit illum ꝛc. Quilibet etiam sanctoꝝ oz alioꝝ plus recipit de ꝑmio q̃ habuit de merito.g̃.ꝛc ¶Sz hoc nõ obstat. qñ quãtũcũq; Christus superabũdanter fuerit premiatus/adhuc nihilominus cõstat meritũ mortis ei⁹ acceptatum fuisse a deo ꝓ ꝑmijs olim hominũ electorũ.ꝛ ita de ꝛctis ꝛ aliis oibus põt dici q̃ licet sufficienter sint premiati tamen multorum merita possunt a deo esse acceptata vt digna nõ tñ premijs eis redditis sed etiam aliis cõcedendis. ¶Et quãdo arguitur q̃ premiũ cuilibet plus valet q̃ suũ meritum:Si intelligas q̃ plus valet formaliter: cõcedo. quia ita ꝛ premiũ infimi beati valet plus q̃ meritũ mortis Christi.nobilior enim actus est ꝺctatiue ꝛ formaliter actus videndi deum ꝛ fruendi brificus q̃ fuerit Christi obitus. Si autem intelligas q̃ premium plus valet virtualiter q̃ meritum: falsum est. meritum enim alio mõ dicitur causa ꝑ mũ. Premiũ aũt nec est cã meriti nec alicuius alteri⁹ ꝑ mũ.ꝛ ita meritũ Christi ꝛ alterius cuiuscũq; plus valet virtualiter q̃ suũ ꝓpriũ primũ: hoc est ad maius bonum pro ipso cõferendũ diuinitus accipitur:cũ nec Christi nec alicuius alterius ꝑmiũ acceptet:sed tñ meritũ vt p ipso tribuẽdo alio bono dignũ. Tũc igitur potest dici vt cõmuniter dicit/q̃ hmõi indulgẽtie cõcedãtur ꝛ valent preter illud meritũ mortis Christi. ¶Et si ꝗras quomõ põt papa cui vult hmõi meritũ applicare eo mediãte penã tẽporalẽ ipi debitã relaxando: Respõdeo:q̃ plus est meritum mortis Christi applicare alicui ad relaxationem culpe mortalis ꝛ pene ipsi debite eternalis q̃ ad relaxa

tionem tñ alicuius pene temporalis sibi debite. sed quilibet sacerdos simplex absoluens penitentē cōfitentē de peccato mortali habet potestatē applicādi ipsi meritū mortis Christi ad remissionē culpe mortalis ⁊ ad relaxationē pene ipsi debite eternalis. ¶ Probatio. qz sacramētū penitētie qō tōc ei administrat totā suā efficaciā principalē habz merito mortis Christi. ⁊ ita ab eodē sacerdos accipit potestatē applicādi penitēti meritū mortis Christi ad remissionē ei⁹ peccati mortalis ⁊ supplicij ei debiti eternalis/a quo hz auctoritatē tpz sacramēt valiter absoluēdi. nisi esset meritū mortis Christi applicatet/ absolutus īpe nō liberaret p sacramētū penitētie a petō. ergo nō min⁹ papa pōt applicare vt Christi immediatus vt cartus ⁊ minister ad hoc idoneus institut⁹ meritū mortis Christi ad relaxationē pene tpalis huic debite pro peccatis. ¶ Et si dicas q sacerdos non applicat Christi meritū penitētie: sed tñ tōm penitētie sacramētū: ad qō sequit applicatio meriti nō ab tōe sed a deo. Cōcedo pl cipaliter: qz nec hoc mō absoluit nec pōt absoluere penitētē a culpa nec ab aliq tpali debita pena: sz tñ ministrialiter exercēdo circa tōm actū aliquē: puta sacramētū penitētie ministrādo: ad qō sequit⁹ vez penitētis absolutio a deo. Et tñ mō quo tōe hz ptātē absoluēdi ⁊ dicit absoluere penitentez/potest dici ipsi applicare posse meritū Christi mortis. Sicut igit simplex sacerdos pōt mediā te penitētie sacramēto applicare huic vel alteri penitēti meritum mortis Christi ad hoc qō est plus vez ad remissionē culpe mortalis ⁊ pene ipsi debite eternalis: ita multo magis papa nullo sacramēto mediāte pōt tpz applicare ad relaxationez pene cuiusl⁹ tpalis. Et q sic habeat dici/declarat. qñ sicut deus olpotens statuit nulli culpā remittere mortalem nec ipsi debitā penā eternalē nisi Christi merito mediāte ita etiā statuit vt videtur nulli ab aliq pena tpali sibi p culpa debita eripere seu ab tōe eā nō exigere/nisi eodē Christi merito pmerente. ergo sicut habēs ptātē absoluēdi a culpa mortali ⁊ a pena et debita eternali: nō habz tpam nec pōt in casu exire nisi ꝓpter passionis Christi meritū: ita ⁊ de habēte ptātē absoluēdi ab ol pena tpali cōstr est dicendū. ⁊ ita sicut absoluens a culpa applicat Christi meritū absoluto penitentiate ⁊ absoluens a pena q̄libet tpali. q̄re ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quantū ad secundū: pono qnq; conclusiones. ¶ Prima est: q indulgētie nō valēt ipenitētibus in petō mortali existētibus. ¶ Hec apparet. qz obligatus ad penā eternā nō pōt ab tōa q̄diu manet impenitēs liberari. sz olis ipenitēs in petō mortali existēs est obligat⁹ ad penā eternalē. oēs aūt idulgētie respiciūt tñ penā peccatis debitam tpalē. ꝛc. ¶ Ex hoc sequit q indulgētie nihil valēt in petō ouginali cōceptis quouscq; fuerint a peccato hmōi liberati. ¶ Hoc apparet. qñ talibus debetur pena damni eternalis non aliq tpalis. ¶ Sed ꝓtra. qz in peccato mortali existens pōt habere etiā petā venialia q̄bus nō debetur pena eterna sed tñ tpalis. ꝯ faltē videt q respectu illoz possint ipenitentibus idulgētie cōcedi/a q p tōas a talib⁹ penis tpalib⁹ valeant liberari. ¶ Ad hoc pōt dici q nullus liberat a pena aliq neq; culpa nisi (vt dictū est) Christi merito mediāte. sed Christus nullū impenitētē meruit a culpa nec a pena aliq tpali nec ekna ei debita liberari. Indulgētie aūt tñ valēt ꝓpt Christi meritū. ꝯ ꝛc. ¶ Vel forte aliter posset dici: vez q licet de facto indulgētie nūq; detur nisi vere penitētibus ⁊ cōfessis: nec p ꝑhis ꝑficiant alijs: tñ possent vtiq; dari etiam impenitētibus ⁊ peccato mortali existētibus: nō tñ sic intelligēdo q ꝓpter talem indulgentiam habitam ipsi liberarētur a pena eterna eis debita ex mortali culpa: sed tñ a pena aliq tpali ad quā obligāt ex culpa veniali/vel etiā ex mortali confessa ⁊ tā quātū ad penā eternā remisso. Cū esset idulgentie possint dari absq aliquo merito cōcedēte ⁊ recipiētis eas/tamē fine merito tōe existente in eo qñ ei tōe indulgentie cōcedunt: p ꝑhis nō videt q nēcio gratiā exigant/sed sine ea vident posse valere nō ad omnē penam euadendā: sed ꝑcise ad illā tēporalē quā posset sine gratia ille cui hmōi indulgentie cōcedunt/soluere in ꝑsenti. sed talis pena est eis debita a peccatis venialibus ⁊ etiā mortalibus cōfessis ⁊ remissis. ergo ꝛc. ¶ Scōa ꝯclusio est q indulgentie nō valēt ab ol peccato totaliter absoluto. ¶ Hoc apparet. qñ ille est solus ab omni culpa totaliter absolutus/qui est ab ol pena sibi debita vēr liberat⁹ sed liberato ab omni pena nihil valet indulgētia: cū indulgētia vt dicet in sequēti articulo nulli valeat nisi ad liberandū eū a debita ipsi pena. ergo ꝛc. ¶ Tertia ꝯclusio est: q hmōi idulgētie nihil valēt totaliter inocētib⁹ q nūq; actualiter peccauerūt. ¶ Hec apparet. qñ inocētes si sunt ad penā aliquā obligati. Nullus etiā obligat ad penā nisi ꝓpter aliquā culpā. sed indulgētie non valēt nisi obligatis ad penā aliquā tpalē. ꝯ ꝛc. ¶ Quarta cōclusio est: q indulgētie nō ꝑficiūt nec vari possunt existētibus in purgatorio nec i inferno nec in cele. ¶ Hec apparet. qz existētes in inferno nō possunt a pena p aliquē liberari. existētes i celo nō sunt i aliq pena. existētes i purgatorio non sunt de foro pape. ⁊ ideo non potest eis per hmōi indulgētias/sed p modū alū subueniri. ¶ Quinta cōclusio est. q indulgētie valēt ol⁹ viatēt⁹ obligatis ad aliquā penā tpalē. ¶ Hec apparet. qñ p hmōi idulgentiā null⁹ liberat nisi tñ a pena. aut ergo ab eterna/ aut ab aliq tpali. sz nō ab eterna. qz talis nulli debet nisi existenti in petō originali/vel in aliq mortali alio actuali. nulli aūt ad penā eternā obligato ꝑficiūt hmōi idulgētie. ꝯ ꝛc. ¶ Ex hoc sequit corollarie: q hmōi indulgētie valēt penitētibus q̄ mortaliter peccauerunt: qui non sunt liberati ab ol pena: sed tñ ab eterna/ ⁊ etiā ipenitentibus de peccatis actualibus venialibus vt videtur. ¶ Hoc apparet. qñ nō minus sunt i gratia dei ipenitētes de petō veniali q̄ penitentes de petō mortali/nec ipenitētes de petō veniali sunt ad maiorē penā obligati q̄ penitētes de petō mortali. vtriq; esset obligand ad penā tñ mō tpalē. ꝯ ꝛc. ¶ Cōtra hoc tñ aliq arguūt: dicētes q idulgētie nō ꝓsunt nisi tñ penitentib⁹ ⁊ ꝓfessis. Nā esto q sola cōtritiōe aū cōfessionē aliquā remissionē petōrū venialiū cōsequāt/nō sunt capaces idulgētie. ¶ Nō ex hoc ꝓbāt. qñ indulgētia tñ se extēdit ad illū cui⁹ obligatio ad vnā penā est in aliam per ecclesiam trāsmutata. sed hoc sit precise in confessione seu in absolutione. ꝯ ꝛc. ¶ Sed hoc nō videtur rationabiliter dici. qñ indulgētie ad hoc vt valeant non supponūt nisi illū cui cōferuntur esse de foro ecclesie militantis: ⁊ obligatum ad penam tñmō aliquā tpalem. ¶ Confirmatur. qz si indulgentie hmōi ꝓsupponerent illū cui conferuntur/esse confessum / presupponerent tōm etiā confessum ei a quo tpse indulgentie largiuntur. hoc aūt est falsum. ergo ꝛc. ¶ Preterea non minus non confessus ad penam tēporalem aliquā tñmodo obligatus est de foro pape q̄ alⁱ confessus ad penam cōsimilem obligatus. ¶ Hoc patet. quia nec magis peccatum confessi est notum pape vel cuicūq; alteri indulgentias hutusmodi petenti/ q̄ peccatum alterius non confessi: cū confessus nō tpe sed alteri potuerit cōfiteri. ergo nullis videt ratio q̄re magis cōfessum q̄ nō confessum possit p hutusmodi indulgētias a pena consimili vtriq; debita liberare. ¶ Hec de secūdo.

Quantum ad tertium: pono duas con

clusiones. ¶ Prima est. q hmõi indulgentie non valẽt ad maiorẽ gratiã nec gloriã cõsequendã. ¶ Hec apper. quantam deus nõ dat maius premiũ nisi habenti maius meritũ. Gratie etiam donũ equalit̃ datur equalit̃ merẽtibus ꝝm. sed huiusmodi indulgentie nullũ exigunt meritũ in cõferente ipsas: quia ita potest eas dare bonus sicut malus: nec in illo cui cõcedũtur magis q̃ in alio cui nõ cõcedũtur: imo nullã habens talem indulgentiã põt esse. ⁊ est frequẽter maioris meriti q̃ habẽs ipsam. ꝫ ꝛc. ¶ Cõfirmatur. quia q nulli⁹ actũ nisi q meritorũ datur alicui maius pmiũ nec maius gratie vel donũ. sed actus conferendi indulgentiã non videtur eẽ meritorius: cum possint ꝓferri hmõi indulgẽtie ab existẽte i mortali cui pa. ꝫ ꝛc. ¶ Preterea nõ potens mereri premiũ sibi/nec alteri. sed existens in peccato mortali nõ potest sibi mereri pmiũ q aliquẽ sibi possibilẽ actũ: cũ ẽ possit aliũ absoluere ab omni tpali debita sibi pena. ꝫ ꝛc. ¶ Sz õ hoc posset argui. qz i cui⁹ ptãte ẽ dare alicui pmiũ/ i cui⁹ ptãte ẽ vt ipi min⁹ vel amplio⁹ ꝓferat. sz i ptãte sacerdotis penitẽtẽ absoluẽtis ẽ ipi ꝓferẽdũ pmiũ sempitnũ. ꝫ ꝛc. ¶ Dicẽdũ q assumptũ ẽ falsuz. Iz enim i ptãte sacerdotis sit aliq̃ mõ pmiũ penitẽti ꝓferẽdi/nõ tñ tãtũ vel tãtũ/ sz ꝑcise illõ qõ ipe sibi meruit Christi passionis merito mediãte. Et ita ẽt i ꝓposito licet in potestate pape vel cuiuscũq; alteri⁹ indulgẽtiã ꝓcedẽtis sit illã cui indulgẽtie cõcedũt pmiũ cõsequi cui⁹/nõ tñ maius. ꝗre ꝛc. ¶ Scõa conclusio ẽ: q hmõi indulgẽtie valẽt ꝑcise ad penã cuidendã temporalẽ. ¶ Hec apper. qm̃ sicut in ꝑsenti nõ est dare medium inter existentes in gratia ⁊ in culpa: ita nec in sequẽti inter existẽtes in gloria ⁊ in pena. sed q hmõi indulgẽtias habitas in ꝑsenti liberat̃ dic⁹ citius a pena tẽporali sibi debita in sequẽti. Hoc apper. qz alias hmõi indulgẽtie nõ sunt a pena: cuius contrariũ supponitur. ¶ Cõfirmat. qz nisi q hmõi indulgẽtias liberaretur a pena citius/ a nihilũ ipe alicui ꝓficerent nec valerẽt: cũ vt dictũ est/ q ipas nec maior in ꝑsenti gratia nec maior in sequenti gloria cõferat. ergo ꝛc. ¶ Cõfirmat. qz papa põt (vt dictũ ẽ) penitẽtẽ ex cã rõnabili liberare ⁊ absolucre ab oi pena tpali ipi debita. sz ab oi pena tpali absolutus i pñti/statĩ ꝓsequit̃ gloriã i seqnti. ꝫ ꝛc. ¶ Ex hoc ꝓcludo corollarie. Primo: q idulgẽtie tñ valẽt illis q̃ bẽ proficiũt quãtũ sonãt. Secõ: q ois ille qui lucratur indulgentiã q eleemosynã vel q quãcũq; aliã meritoriã actionem plus meretur ⁊ lucratur q ipsam meritoriam actionez/ q̃ ꝑpter indulgentiã sibi cõcessam. ¶ Primũ apper. qm̃ indulgẽtie nõ sonãt valere alicui nec ꝓficere ad hñdũ maius pmiũ: sz tñ ad ipz citius cõsequendũ ad penã tẽporalem debitam cuadẽdam. sed ad ois ista valẽt. ergo ꝛc. ¶ Secõm etiã ꝑbat. qm̃ plus est mereri eternũ pmiũ q̃ ipm mereri citius cõsequi/ ⁊ a pena tpali citius liberari. sed ois in gratia existẽs q quẽcũq; bonum actũ ꝑpter deũ factũ meretur aliquẽ gradũ pmiũ sempiterni. per nullã aũt indulgentiã meretur aliquis eternũ premiũ/maxime gratiã nec gloriã: sed tñ euasionẽ pene tpalis ⁊ consecutionẽ citius glorie eternalis. ergo plus ꝓficit cuilibz eleemosyna vel q̃cũq; alia actio meritoria ꝑpter quã ꝓcedit̃ idulgẽtia: cũ ipa eleemosyna vel q̃cũq; alia actio meritoria valeat ad maius pmiũ ꝓsequẽdũ indulgẽtia aũt nõ nisi ad ipm citius obtinẽdũ ⁊ ad penã tpalẽ debitã cuadẽdũ. ꝗre ꝛc. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rõnẽ in ꝓncipio dicẽdũ q nõ est magis ſcõuentẽs nec ipossibile apud deũ cõcedere ptãte alicui liberandi aliũ ꝑ vno denario vel obolo amore vel collato ab omni pena ipi debita tpali/ q̃ absoluendi ipm ꝑ modico attritionis actu interiori ab omni pena ipi debita eternali. sed quilibz sacerdos hz a deo auctoritatẽ ⁊ potestatez absoluendi penitentẽ licet tepide attritũ a culpa mortali/⁊ p ꝓs a pena ipi debita eternali. ergo ꝛc.

SEcũdo quæro: vtrũ princeps vniuersalis ecclesie militãtis papa habeat plenitudinẽ potestatis i tota militãti ecclesia cui ꝓest. ¶ Et videt q sic. qz est Christi vicarius: cui ipe Christus cõmisit plenarie vices suas. sz Christus habuit plenitudinẽ ptãtis i tota ecclesia militãti: ergo ⁊ vicarius eius papa. ¶ Cõtra. qz papa nõ videt nisi tñ in spualibus in ecclesia ꝑsidere. qz nec etiam Christus vt homo cui⁹ ipe est vicarius/ fuit vñs tpaliũ sed spualiũ. sed habẽs tñ ptãtẽ i spualib⁹ nõ in tpalib⁹/ nõ hz plenitudinẽ ptãtis. ꝫ ꝛc. ¶ Rñsio. vbi ẽ videndum Primo: an papa habeat sicut Christus habuit in ecclesia militanti plenitudinem potestatis in spiritualibus. Secundo: an in temporalibus.

Quantum ad primum: est sciendũ q, spiritualia sunt merita/ gẽa/ ⁊ gloria. Habere aũt plenitudinẽ potestatis in spualibus non est habere potestatẽ ad merendũ omnibus gratiã vel gloriã. qz talẽ potestatẽ nõ habet papa magis q̃ aliquis alius bonus iustus. nullus etiã isto mõ habuit potestatẽ in spiritualib⁹ siue de facto meruit oib⁹ nisi Christus. Et ita potestas pape in spiritualibus non est ad merendũ aliq̃d alicui: sed ad absoluendum a culpis ⁊ debitis eis penis. q culpe est cõmissionẽ amittitur bonũ spirituale, ⁊ gloriã dei donum/vel semper si est culpa mortalis: vel gloria perditur ad tempus ꝑpter culpã venialem merentẽ penã aliquã tẽporalẽ. qui aũt a culpa mortali absoluit̃/ad gratiã reuocatur ⁊ ad gloriã ordinatur. ⁊ ita habens potestatẽ absoluẽdi a pena ⁊ a culpa habet potestatẽ in spiritualibus vez i gratia ⁊ i gloria ⁊ etiã aliq̃ mõ in ois meritorie actione: cũ gratia habita possit quilibz agere meritorie: qõ sibi ipossibile erat ante. ¶ Hoc pmisso/ pono duas cõclusiones. ¶ Prima est: q papa Christi vicari⁹ habet tantã potestatẽ in spiritualibus quãtam habuit Christus nõ vt deus sed vt homo verus. ¶ Hec apper. qm̃ potentes equalit̃ culpã omnẽ remittere ⁊ penã culpe debitam relaxare/ equalez habẽt in spiritualibus potestatez/ vt hic loquimur de ista in spiritualibus potestate. sed papa ita vt homo assumptus/nõ aũt vt deus potest quẽlibet a culpa absoluere ⁊ ab omni debita ipi pena. ergo ꝛc. ¶ Minor ꝑbatur. qm̃ cõstat q homo assumptus sua auctoritate aut potestate non potuit aliquẽ a culpa absoluere nec a pena: sed tñ a deo sibi tradita potestate. sed eadem ptãte siue auctoritate absoluit ⁊ absoluere põt papa. ergo ꝛc. ¶ Confirmat. qz Christus vt homo assumptus nõ habuit ptãtẽ in spualibus absoluẽdi aliquẽ a culpa nec a pena culpe debita q̃ secl sed tñ potuit absoluere quẽcũq; volẽdo ipz absolui/cui volenti assistebat deus absoluens. sed hoc modo papa habet potestatem absoluendi a culpa mediãte penitentie sacramẽto/ ⁊ a pena immediate nullo mediante penitẽtie sacramento. ergo ꝛc. ¶ Sed cõtra istã cõclusionẽ forsitan arguetur. qm̃ Christus potuit absoluere ipenitẽtẽ q̃ nullaten⁹ põt papa. ergo nõ habet eq̃lẽ potestatẽ cũ ipso. ¶ Rñdeo: q Christus vt homo nõ potuit absoluere nec absoluit aliquẽ impenitentẽ a culpa mortali nec a pena ei debita eternali. qz nec talẽ de⁹ põt absoluere de potẽtia ordinata. Concedo tñ Christũ meruisse omnẽ electũ mortaliter deliquentem finaliter ꝓueniri ⁊ ad deum cõuerti. Sed hoc nihil ad ꝓpositũ. qz nec mereri aliquẽ cõuerti est potestas ipz absoluendi nec auctoritas in spualibus/de qua nũc est sermo. Si aũt loquamur de impenitente de peccato veniali: cõcedo q talis potuit absolui a Christo/sicut etiam põt absolui a papa eius vicario.

ab omni debita sibi pena. quare ꝛc. ¶ Scda cōclusio est: q licet papa equalē cū homine assumpto in spiritualib⁹ habeat ptātē: aliter tñ Christ⁹ ꝛ aliter papa ei⁹ vicari⁹ habet vt hmōi sibi tradita potestate. ¶ Hec appet. qñ Christ⁹ nullo mediāte facto potuit absoluere a culpa ꝛ ab oi debita ipsi pena. ois em̄ quē absolui voluit absolutus a deo fuit absq; mediāte aliquo sacramēto. sed ei⁹ vicarius nullū pōt absoluere a culpa mortali nisi penitētē nec a debita ei pena nisi mediāte penitentie facto. ḡ ꝛc. ¶ Hoc appet. nō em̄ videt posse absoluere aliquē a pena ꝛgali nisi absolutū a pena ip̄a debita eternali/ꝛ p ꝫs a culpa mortali. Et si hoc negēt: saltē ꝓstat q nō p̄t aliquē absoluere a pena eternali nisi absolutū a culpa mortali cū nec holez liberari seu absolui a mortali culpa sit aliō q̄m eripi a pena eterna. ꝫ cōstat nullū a petō mortali posse absolui nisi trinō penitētē. nulli⁹ autē penitēs pōt absolui ab aliq̄ sacerdote nec a papa nisi mediāte penitētie facto. ergo ꝛc. ¶ Ex p̄dictis pōt ꝟcludi corollarie: q Christ⁹ vt hō nō potuit sua auctoritate instituere vicariū suū Petrū/nec p ꝫs aliquē aliū Petro postea succedētē. ¶ Hoc app̄z p̄mo. q: delegat⁹ nō pōt sua auctoritate aliū subdelegare. ꝫ Christ⁹ vt hō fuit delegat⁹ habēs a deo ip̄m delegāte plenitudinē potestatis i spiritualib⁹ in ecclesia militāte. ergo ipe nō potuit aliquē secū alium eq̄lis potētie auctoritate ꝑpua delegare. ¶ Scdo: q: solus ille potuit Christi vicariū instituere ipsiq; i spūalibus plenariū posse cōmittere: qui pōt p se a culpa absoluere ꝛ ab oi pena debita ipi culpe. ¶ Hoc appet. q: potestas in spūalibus cōcessa Christo ꝛ eius vicario i hoc cōsistit sed hoc nullus pōt facere nisi deus. ergo sol⁹ ipe habuit instituere ꝛ potuit vicariū Christi Petrū: vt Christ⁹ hō assumptus eius auctoritate. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundū: dicitur a quibusdā: q sicut papa habet in spūalibus/ita etiā ꝛ in tpalib⁹ plenitudinē ptātis. ¶ Pro q̄ arguit̄ p̄mo sic. qñcūq; sunt aliq̄ ptātes subordinate/illa ptās q̄ ē de fine pest illi q̄ est de illis q̄ sunt ordinata ad finē. sed tpalia ordinātur ad spūalia. ergo ois in tpalib⁹ subest oñi i spūalib⁹ sed papa habet in spūalib⁹ plenariā potestatē. ergo ꝛc. ¶ Scdo arguit̄ sic ad idē. qñcūq; sunt aliq̄ due virtutes subordiate/ p̄fectes i ſuptori pōt p̄fici i ifertori. ꝫ virtutes ꝛ dona spūalia p̄cipātur virtutib⁹ politicis ꝛ moralib⁹ p̄cipātur. ergo qui p̄cipatur i spūalibus p̄est illi qui in politicis ꝛ moralib⁹ p̄cipatur. sed papa p̄cipat in spūalibus: imperator aūt in alijs. ergo ꝛc. ¶ Tertio: q: impossibile est aliquē esse subiectum pluribus oñi nō subordinatis. Nemo em̄ pōt duobus dñis seruire scdm̄ sententiā Saluatoris. sed fideles sunt subiecti pape ꝛ imperatori. ergo vn⁹ eoz aliq̄ est subiectus. ꝫ ꝓstat q nō papa imperatori. ḡ ꝛc. ¶ Quarto ꝓfirmat. p̄mo q: si eēnt plures principes: quoz vn⁹ nō subderet alicui i ecclesia militāte oriretur dissensio ꝛ contrarietas. ꝛ ita ad trāḋlitatē politie humane reḋrit̄ trinō vnus princeps. ¶ Scdo q: de⁹ i veteri testamēto ordinauit reges p sacerdotes instituꝛ i nūgi. papa etiā ꝓfirmat i patoꝛ. ḡ ꝛc. ¶ Sed cōtra istaz opinionē pōt argui. qñ pape Christi vicariō non est data a deo maior potestas seu iurisdictio q̄ fuerit collata Christo vt homini assumpto. ꝫ Christ⁹ vt hō nō habuit vlem iurisdictionē in tpalibus oib⁹ seu plenitudinē ptātis. ḡ ꝛc. ¶ Minor ꝓbat̄ p illud Luc. 12. vbi Christ⁹ cuidā dicēti sibi q̄ diceret fratri suo vt secū cōdiuideret hereditatē: respōdit. homo quis me ꝓstituit iudicē aut diuisorē sup vos? Sed constat q̄ si ipe habuisset i tpalib⁹ plenitudinē ptātis ipe fuisset iudex ꝛ diuisor in oibus tpalibus cōstitutus. ergo ꝛc. ¶ Scdo p illō Jo. 18. vbi Christus dicit: Regnū meū nō est de hoc mūdo. Super quod dicit Chrysostomus. Nō tenet regnum vt hi reges terrent tenēt: sed desup habet principatum qui nō est humanus: sed multo maior ꝛ clarior q̄ humanus. Item Eusebius dicit q̄ Christus non fuit rex huius seculi: sed illius regni de quo dicit Daniel. Potestas eius potestas eterna ꝛ regnū eius qđ nō corrūpet. ¶ Cōfirmat. q: scdm̄ q dicit Chrysostomus sup illō Matth. 22. Reddite q̄ sunt Cesaris Cesari/ꝛ q̄ sunt dei deo. Christus soluit tributū p se ꝛ p Petro/ꝛ deo reddidit q̄ sūt dei/patris faciēs voluntatē. sed si ipe fuisset dñs i tēpora lib⁹ vlis vt imperator/hoc ipz facere nō oportuisset. ergo ꝛc. ¶ Et ideo aliter est dicendū. Ad cuius euidentiam pono sex cōclusiones. ¶ Prima est: q Petro ꝛ ei⁹ successoribus potuit dari plenitudo potestatis in tpalibus sicut fuit data in spūalibus. ¶ Hec appet. qñ deus ipe a quo solo fuit papa Christi vicarius institutus/ nō minoꝛ habz i tpalibus q̄ i spūalib⁹ ptātē. ergo sicut dedit in spūalibus: ita ꝛ dare potuit in tpalibus plenitudinē ptātis. ¶ Scda ꝟclusio ē: q nō oportuit nec necessariū fuit q talē i tpalib⁹ vederit ptātē Petro Christi vicario instituto. ¶ Hec appet. qñ nō magis expedit nec opz Christi vicariū q̄m Christū ipz hse in tpalib⁹ vlē dñiū vel plenitudinem ptātis. sed Christus vt hō nō habuit tale dñiū tpaliū/nec q̄ habuerit expediuit: qz si expediuisset vtiq; habuisset. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat. qz cōstat q tpalia magis sunt ꝛpeditiua spūalū q̄m ꝓmotiua. sed nō oportuit nec necessariū fuit Christi vicario instituto dare plenitudinē ptātis in duob⁹ discretis: spūalibus vez ꝛ terrenis: quoz vnū ē alterius ꝛpeditiuū magis q̄m ꝓmotiuū. ḡ ꝛc. ¶ Preterea ad idē arguo. qz nulla fuit necessitas nec (vt videt) cōgruitas Christi vicario ꝓferre i illis aliquā potestatē seu iurisdictionē quoz abdicatio dicit euāgelica ꝑfectionē: quā ipe Christ⁹ ꝛ verbo docuit ꝛ exēplo tenuit seu firmauit. sed cōstat q abdicatio terrenoz̄ est euāgelice ꝑfectiōis: quā ꝑfectionē ipe Christus habuit de facto ꝛ docuit verbo. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat. qz nulla ē necessitas nec cōgruitas vicarii alicuius ab eo cui⁹ est vicarius in aliquo discordare. sed Christus nō habuit in tpalibus sed trīn in spūalibus vlē dominiū seu plenitudinē ptātis. ergo ꝛc. ¶ Tertia cōclusio est: q Christi vicario nō repugnat habere oñiū tpaliū ꝛ in eis plenitudinē ptātis. ¶ Hec appet. qñ nulli hoc est illicitū nec repugnās nisi ex voto se ad oppositū obligāti. ꝫ papa nō est obligatus ex voto nec ex aliquo alio mō ad tpalia abdicāda. ergo ipsorum dominiū est ei licitum ad habēdum. ¶ Cōfirmat. qz licet Christus in tpalibus vlē dominiū habere noluerit/ trīn ad hoc suū successorem nō obligauit nec obligare voluit. ergo ꝛc. ¶ Quarta cōclusio ē: q nō habet expresse i textu q̄ pape fuerit collata plenitudo ptātis in tpalib⁹ vniuersis: nec cōtrariū vez q̄ nō fuerit collata. ¶ Hec appet. qñ potestas pape fuit p̄mo promissa beato Petro. Matth. 16. vbi fuit ipi dictum: Tibi dabo claues regni celoꝝ: ꝛ quodcūq; ligaueris sup terrā erit ligatū ꝛ in celis. quā ptātem p̄missam Christus ei tradidit Jo. 21. cap. qñ dixit ipi. Pasce agnos meos bis et tertia vice Pasce oues meas. sed cōstat q p illā vniuersalē: quodcūq; ligaueris sup terrā ꝛc. intelligit potestatis plenitudo in spūalib⁹. nō habet aūt an intelligat potestas in tpalib⁹: q̄ trīn posset etiā intelligi qz ꝛ potuit cōferri. ḡ ꝛc. ¶ Quinta cōclusio ē: q si pape fuit data diuinitus potestas ꝛ iurisdictio in tpalibus sicut fuit data in spiritualibus/ipse est in oibus dominus generalis/alias nō: vt videtur/ nisi trīn in spiritualibus. ¶ Hec appꝛet. quia vniuersale dominiū in temporalibus sicut nec potestatis plenitudinem in spiritualibus non videt q̄ aliūde habere potuerit q̄m a deo. ꝛ si aliūde hse potuerit nescio q quo de facto habuit. quare ꝛc. ¶ Sexta ꝟclusio

ꝫ vltima est: q̄ esto q̄ dñs papa nō sit vltus dñs temporalium: adhuc tamen est summus in tota ecclesia militāte: ꝫ superior oibus aliis dñis quibuscūq;. ¶Hec apparet. qm̄ constat q̄ tanto maior est potestas in spiritualibus q̄ in temporalib⁹ quāto spiritualia tēporalib⁹ p̄feruntur. sed dñs tanto ē superior quanto eius potestas est maior. quare ꝛc. ¶Sic ad questionem. ¶Ad rationes illius doctoris. Ad primam concedit q̄ dñs in temporalibus subest domino in spiritualibus quantum ad spiritualia quorū ipse ē dominus: non autem quantum ad tēporalia/ supposito q̄ ille dominus in spiritualibus non habeat in temporalib⁹/ sed tm̄ in spiritualibus potestatem. ¶Ad secūdū p̄dicter est dicendū: vez q̄ sicut spiritualia sunt superiora temporalibus/ ita ꝫ dominus in spiritualibus seu p̄sidens est superior quocunq; in temporalib⁹ presidente. sed ex hoc non sequitur q̄ in spiritualibus presidens habeat in temporalib⁹ p̄sidere. ḡre ꝛc. ¶Ad tertiū q̄n dr. Impossibile est aliquē esse subiectū pluribus dñis non subordinatis/ potest dici dno mō q̄ verum est respectu eorūdem/ non aūt respectu diuersorū. ꝫ ita bene p̄t esse aliq̄s subiectus alicui in vno/ puta in temporalibus vt imperatori: et alteri in alio/ vez in spiritualib⁹ pape. Alio modo potest dici q̄ papa ꝫ imperator domini sunt subordinati: quia ambo sunt sub tertio vez deo: ꝫ vnus vt imperator est sub alio vez papa in principalib⁹ vez in spiritualib⁹. ¶Ad confirmationem dicendum q̄ esto q̄ plures sint dñi in ecclesia militāte: ex hoc nulla sequitur dissensio/ cum ipsor⁹ potestas seu dominium sit distinctum quia vnus in temporalibus ꝫ alius in spiritualibus dñatur/ supposito q̄ potestas pape nō nisi ad spiritualia se extendat. Tūc autez esset dissensio si essent plures domini non subordinati habentes in eisdē respectu eorundem equales plenitudinē potestatis. hoc aūt nō ponit. ꝑ ppositio. ergo ꝛc. ¶Ad illud q̄d additur q̄ in veteri testamento reges instituebant seu unigebant q̄ sacerdotes/ ꝫ in nouo ip̄ator coronat per papā: Dicēdū q̄ ex hoc nō sequitur q̄ sacerdotes in veteri testamento haberēt potestatem in tēporalibus sup regnum: nec papa super imperiū. ¶Ad rōnē aūt in p̄ncipio patet solutio ex dictis.

Circa distinctionem vigesimā/ in qua magister determinat de penitentia quā aliqui recipiunt tm̄ō in extremis: ꝫ de purgatorio q̄d transeūt q̄ de peccatis sua in presenti ꝑfectam penitentiā nō fecerunt: Quero de istis duob⁹: ꝫ primo de primo/ vez vtrūz penitentia in extremis sit fructifera penitenti. ¶Et videt q̄ sic. q̄ semp penitentia vera est fructifera cuicūq; homini penitenti q̄diu est in via. sed q̄libet vsq; ad mortem est viator in mūdo. ergo ꝛc. ¶Cōtra. q̄ penitētia nō valz nec ē fructifera nisi sit voluntaria. sed penitentia in extremis nō videtur esse voluntaria sed coacta. ergo ꝛc. ¶Responsio Ubi primo premittam quandā distinctionē ꝫ q̄siti expositionem. Secōo dicam ad questionem.

Quantum ad primum: distinctio præmittēda est q̄ tripliciter potest aliquis existere in extremis. Uno mō ratione senectutis vel grauis infirmitatis ip̄m actualiter affligentis. Et id dupl̄r. q̄ aut infirmitas vel senectus est tanta q̄ auferat rationis vsū: aut nō. Tertio modo aliquis est existens in extremis in iuuentute ꝫ sanitate: q̄ vel morte subita q̄ sibi imminet finiēd⁹. ¶Tūc ad ppositum hic non q̄rit de existēte in extremis isto tertio modo. constat enī sanum ꝫ iuuenē ex subito moriturum posse de peccatis suis salubriter penitere ꝫ sacramētū penitētie recipere/ sicut pōt q̄libet alior. Nō q̄rit ēt de illo qui est in extremis ratione senectutis seu infirmitatis vsum rōnis totaliter auferentis. q̄n ꝑstat talem nō posse confiteri nec absolui nec salubiter penitere/ cum act⁹ penitentialis ad confessionem necessarius sit respectu peccati ꝑsupponens actum intelligendi. nec actus aūt intelligendi nec actus intellectualiter aliq̄d respiciendi est possibilis rationis vsum non habēti. quare ꝛc. ¶Queritur ergo hic p̄cise de illo qui est in extremis ratione maxime senectutis vel infirmitatis/ habente vsum debite rōnis. ¶Hec de primo.

Quātum ad secundum: pono quatuor conclusiones. ¶Prima est: q̄ vera penitentia in extremis q̄ est actus penitentialis/ est fructifera penitenti eq̄liter sicut prius. ¶Hec ꝓbatur primo sic. habens dispositionem sufficienter determinatam a deo ad finē aliquez quocūq; tempore consequēdū/ per illam quocūq; tpe eq̄liter vno sicut alio habitā consequit finem illuz. sed act⁹ penitētialis verus/ vez attritio interna de culpa p̄missa quocunq; tempore habita in presenti vita: est ex institutione diuina/ dispositio sufficiens ad remissionē culpe ꝫ ad infusionē gr̄e ꝫ glorie cōsequēduz. ergo ꝛc. ¶Minor apparet. constat enī q̄ deus non p̄fixit peccatori aliq̄d tempus determinatū ad penitendum: sed totū p̄fixit vite tēpus ipsi concessit. ꝫ ideo dicitur Ezechielis. 33. q̄ quacūq; die peccator q̄uerſus fuerit misericordia sup eū erit. ergo ꝛc. ¶Preterea deus nō est p̄nior ad puniendū q̄ ad misericordiam. sed quemcūq; existentē iustū toto tempore vite sue in extremis mortaliter delinquentem deus punit ꝫ eternaliter condemnat/ iuxta illū q̄d dicit Ezechiele. cap. quo supra. Quacūq; hora iustus peccauerit impietas sup eū erit. ergo econuerso etiā omnē malum toto tēpore p̄cedentis vite in fine vere conuersum saluabit ꝫ misericorditer p̄miabit. ¶Cōfirmatur. q: ea q̄ sunt eiusdē rationis ad idem valent. sed vera penitentia eiusdem rōnis est secundum se quocūq; tpe fiat. ergo ꝫ idem valet ¶Ad hoc etiā sunt multa exēpla vt de latrone/ ꝫ de Ezechia/ ꝫ de Manasse rege Juda. quorū olim penitētia fuit serotina/ ꝫ tm̄ fructifera. ¶Sed posset hic queri ab aliq̄ q̄ sit penitentia vera. ¶Ad hoc respondetur q̄ penitentia est attritio interna: q̄ potest coexistere homini quatuor de causis. aliq̄is enī pōt de peccatis conteri seu attteri vel amore vel timore dei vel timore pene eterne vel amore beatitudinis p̄sequende. ¶Tūc dicit p̄mo q̄ attritio habita quocunq; tempore de culpa commissa amore vel timore dei est vera penitentia sufficiens cuicūq; ꝫ quocunq; tempore ad salutez. ¶Secūdo: q̄ attritio habita tm̄ timore pene vel amore beatitudinis consequende non est perfecta nec vera seu sufficiens ad salutem. ¶Primum ꝓbatur. q: attritio interna tūc est vera ꝫ ad salutem p̄ficua q̄n est a charitate elicita. sed act⁹ attritionis amore tm̄/ vel amore simꝫ ꝫ timore dei habit⁹ est a charitate elicitus. ergo est verus ꝫ perfect⁹. ¶Et si dicas: quomodo talis penitētialis actus potest esse a charitate elicitus cum ipsum eliciens videlicet penitēs non sit in charitate? ¶Respondeo q̄ nō est intelligendum q̄ sit elicitus mediante charitate supernaturali que est gratia gratum faciens/ sed mediāte charitate naturali q̄ est amor dei possibilis homini in puris naturalib⁹ existenti. sicut enī nullum actū bonū existētis in charitate deus acceptat vt premio dignū nisi sit ꝓpter eius amorē factus: ita nec actū attritionis peccatoris ꝫ ternū acceptat vt venia culpe digni nisi sit ex amore a penitēte elicitus: q: nec sic attritus dicitur ꝓprie conuersus. licet enī de peccato dolens sit a peccato auersus: nō tm̄ ad deū q̄uersus nisi ex amore attritus. solus enī amor ꝫ timor diuin⁹ q̄uertunt ꝫ reddi

cunt peccatorē ad deum/a quo auersus fuerat per pecca
tū.quare ꝛc.¶Scōz/vcz ꝙ attritio habita ꝓpter timore
pene eterne vel eterne beatitudinis consequende nō sit
vera penitentia nec sufficiens ad salutez:ꝓbatur ex me
dio ꝓassumpto.qm̄ null⁹ actus ēt in charitate existētis
est vita eterna dignus nisi a charitate elicit⁹ vel separa
tus.sed actus attritionis timore pene vel amore beati
tudinis consequende non est elicitus nec impetratus a cha
ritate.nec enim timor pene nec amor glorie ē actus cha
ritatis/sed tm̄ amor dei.perfecta em̄ charitas foras mit
tit timorem/ꝛ etiam amorem nisi diuinū vel alicuius al
terius ꝓpter ipm̄.ergo ꝛc.¶Scōa conclusio ēt ꝙ possi
bile est vere penitere aliquem in extremis.¶Hoc appa
ret.qm̄ omnis ille potest in quocūq; casu ꝛ statu veraciꝫ
penitere/in quo ꝺdem pōt peccatum commissum respue
re ꝛ de ipso ꝓpter deum dolere.sed omnis habens vsum
rationis potest hoc facere ita vno sicut alio tempore. nō
enim minus in extremis ꝙ in alio tempore pōt peccatuz
commissum intelligere ꝛ iudicare tanq̄ malum dei offen
siuū siue gratie ei⁹ ablatiuum ꝛ ita respuere ipm̄. omne
enim malum potest respui ꝛ bonum eligi a quocunq; habē
te rationis vsum.ergo ꝛc.¶Confirmatur. qz ꝓ quocūq;
statu iustus potest cadere per culpam/ꝛ iniustus pōt re
surgere per penitentiam.sed in extremis iustus rationis
vsū seu liberū arbitriuz habēs potest cadere ī culpā sicut
ꝛ aliqn̄ de facto accidit.ꝙ ꝛc.¶Tertia cōclusio est:ꝙ ad
hoc ꝙ aliqs vere penitear ī extremis nō requritur maior
attritio in ipso penitēte ꝙ requratur ad alīū alio tempore
penitentē.¶Hec probatur.quoniam ab illo cui est ipsa
attritio interna difficilior nō exigitur attritio ipsa maior
ꝙ ab alio cui est facilior.sed attritio seu conuersio pecca
toris difficilior est in extremis ꝙ in alio tempore vt dicēt
in sequēti conclusione.ꝙ ꝛc.¶Confirmatur. qm̄ attritio
interna de culpa commissa a charitate/vt ꝺictuz est/ eli
cita est ex ordinatione diuina dispositio sufficiens ꝛ per
fecta ad salutem gr̄e ꝛ glorie sequēdam. sed deus nō
statuit magis oportere conteri vno tempore ꝙ alio pen
itētem.Iz em̄ ꝙ plus peccat plus dolere debentiū cuicūq;
ꝛ quātūcūq; peccāti sufficit ad remissionē sui peccati de
ipso conteri aut consiteri veraciter ꝛ absolui.¶Ex hoc
concludit corollarie:ꝙ quātūcūq; in extremis penitens
modicum conteratur ꝛ doleat de peccatis suis:ꝺō tamē
cōteraī de eis amore dei/pōt absolui.ꝙ absolutiōis sacra
mēto mediante ꝛperfectionē siue ꝓtritionis supplēte ipse
gratiam ꝓsequtur ꝛ veniā olim suoꝝ delictoruz.¶Hoc ap
paret.qm̄ vt dictum est/non est maior dolor necessari⁹ in
extremis ꝙ alio tempore penitenti.sed penitens alio tē
pore quātūcūq; modicum de peccatis suis volens pōt
absolui ꝛ absolutus ꝓsequi veniā culpe propter sacramē
tum penitentie:quā veniā prius non merebatur ei⁹ act⁹
attritionis interne/ qz remisse.ergo ꝛc.¶Unot appa
ret ex sepe dictis in ꝑcēdētib⁹ distinctionib⁹.¶Quarta
ꝓclusio ꝛ vltima est:ꝙ valde difficile est aliquē veraciꝫ
penitere in extremis.maxime assuefactū ꝛ habituatū
magno tempore in peccatis.¶Hec apparet.qm̄ difficile
ē cuicunq; illud respuere ad quod eligēdū ꝛ in ipso cō
placendum habet habitū inclinantem ipm̄.sed ꝺ perseue
rauerit longo tempore in peccato habet habitū ex actī
bus acquisitum eum inclinantem ad peccatum seu ei⁹ de
lectamētū eligendum ꝛ in ipso complacendū. ergo talē
difficile est peccatū ipm̄ respuere in hora mortis ꝛ de ipso
dolere ac veraciter penitere.¶Confirmat.qz difficile est
cuilibet in momēto se auertere ab illo ad qō fuit longo tē
pore auersus:ꝛ conuertere se ad illud a quo fuit auersus.
sed peccator est a deo auersus ꝛ ad peccatū auersus.nō
potest autem auerti ad deū nisi ꝙ amorē/nec auerti a pec
cato nisi per dolorē.ꝙ difficile est subito hora mortis imi
nētis a peccato qō vilerit ꝛ ad qō se auertit/se auertere
ꝙ doloꝛē ad deū quē ꝓtempsit ꝛ a quo se auertit/se con
uertere per amorē.vnde ꝛ talis cōuersio magis vt plurī
mum videtur esse timore supplicij ꝙ amore dei.ergo ꝛc.
¶Preterea potest ad idem argui vniuersaliter de quo
cunq; penitente in extremis.quoniam quanto aliquis ē
minus dominꝰ sui tanto est ipsi difficilius aliquid eligē
re vel respuere/maxime sibi gratum.sed existēs in extre
mis ratione grauis infirmitatis vel maxime senectutis
non sic est dominus sui libere nec actuum suoꝝ sicut
fuit prius ante tales huiusmodi passiones. ergo ꝛc.
¶Cōfirmat.quia summe volentē ꝛ tristē de vno difficile
est se conuertere ad aliud oīno disparatū ab illo ꝛ velle
de ipso.¶Hoc apparet.constat em̄ esse facilius cuicunq;
se cōuertere ad vnū tm̄ ꝙ ad plura simul /maxime dispa
rata. Iz existens in extremis infirmitate vel senectute gra
uatus conuertit necessario velit nolit ad malum pene ꝙ
totaliter sensibilit affligitur. horret ēt ꝛ timet sūme mor
tē quā cernit sibi in ꝓximo iminētem. ergo difficillimuz
ipsi est modo debito se cōuertere ad alia disparata/ puta
ad peccata preterita de eis volēdo ꝛ ipa totaliter respu
endo.quare ꝛc.¶Sic ad q̄stionē.¶Ad rōnē ī principio
concedo ꝙ penitentia mhil valet nec in extremis nec
in alio tēpore nisi sit libera ꝛ a charitate elicita/vt supꝰ
fuit dictum.

SEcūdo q̄ritur de purgatorio:

vtrū vcz ipsū purgatoriū in seq̄nti necessario
sit ponendū.¶Et videtur ꝙ non.quoniā pur
gatorium dicit a purgando.sed nullius purga
tur a peccato aliquo in sequenti.ꝙ aut est premiandus
ꝛ sic purgatus ꝛ ab omni peccato liberat⁹ morituraut
eternaliter condemnandus:ꝛ talis nec purgat in p̄senti
nec vnq̄ purgabitur in sequenti.ergo nō videtur ꝙ in se
quenti purgatoriū hmōi sit ponēdū.¶Cōtra.qz deus ē
iust⁹:nec ꝙ ꝓs dimittit aliqō petm̄ ipunitū.sed multoꝝ
electorum peccata non punīt̄ur in p̄senti. ergo oportet
ea aliqualiter puniri in sequēti.Sed ꝓbatur ꝙ nullius elec
torum punitur in inferno.ibi enim nullius punitur nisi
eternaliter cruciandus.ergo oportet puniri temporalī
ter ipos:vcz omnem electuz puniendū/in aliquo alio loco.
hmōi locum voco purgatoriū:in q̄ vcz punit̄ tēporalit̄
q̄libet electorum.ergo ꝛc.¶Responsio.ꝛ primo viden
dum est quid est purgatorium. Secundo ſi est.Tertio
vbi est.

Quantum ad primum: sciendum est ꝙ

mortuoruz aliqui erant valde boni esse:vt qui moriūtur
cum gr̄a/nec sunt pena aliqua puniendi.ꝛ locus horum
olim ad quē immediate vadunt est celum. Alij sunt valde
malivt ꝺ moriuntur cum peccato mortali actuali:quoꝝ
locus est infernus. Alij mediocriter malivt qui moriunt
cum peccato originali/quorū locus est limb⁹. Et alij me
diocriter boni vt in gratia moriuntamē pena aliqua pu
niendi.ꝛ horum locus dicitur esse purgatorium.¶Sed
ꝓtra distinctionem istam cōmunē potest argui.qm̄ quā
to ꝺo est maior gr̄a dignior tanto melior.sed ad penam
aliquam obligati ꝛ per consequens in sequēti in purga
torio puniendi possent esse ꝛ sunt de facto maioꝛ gr̄a de
gat multis a.i nullam penā obligatis.¶Hoc apparet.
qm̄ ꝓbabile est/ꝙ adulti electi maioꝛ sint gratia dignī
ꝙ paruuli/cum illi aliqō meritum ꝓpriū habeant ꝛ non
isti. Inter adultos ēt non est inconueniēs minoꝛ gratie
dignum satisfeciſſe seu solutſſe totam ꝓ suis peccatis de
bitam sibi penam in p̄senti:qō non fecerit alī⁹:qui tamē
debet esse maioris premij quia ē maioris meriti. ergo nō
omnes mortui ad nullā penam obligati sunt valde boni

tū possint esse ⁊ sint de facto eis alijs meliores. ¶Scdo etiā arguitur ꝓra illō qō dicit de paruulis.qñ d̄ nullū malum fecerunt nec mediocriter nec aliquo modo mali sunt.sed pueri nullum malum fecerūt.ꝫ ⁊c. ¶Ad primū dicēdum q̄ aliqs potest dici alio meliot dupliciter. Uno modo negatiue.alio modo affirmatiue ⁊ positiue. Negatiue ille potest dici melior in quo est minus malum formaliter vel virtualiter. Loco autē malum virtualiter penā culpe seq̄lā. Ille ergo est min⁹ malus virtualiter q̄ ē ad miorē penā culpe debitā obligat⁹. Melior aūt positiue est ille in quo est maius meritū ⁊ debet cē maius premiū talis est deo positiue acceptabilior/⁊ ideo simplr melior. ¶Tunc ad ꝓpositū qñ dicitur q̄ mortui sine culpa nulle puniendi pena sunt valde boni/verū est negatiue pro quanto carent omni malitia culpe ⁊ debite eis pene.qō non faciunt aliqñ d̄ sunt pena aliqua puniendi. talibus enim nondū est culpe malitia totaliter remissa.cū ꝑ ipa adhuc maneant ad penam aliquā obligati. non autē est intelligendum q̄ omnes tales sint valde boni positiue cum multi ad penaz aliquam obligati sint hoc mō sez positiue talibus meliores. ¶Ad secūdum dicendum est q̄ aliqui dicunt mali ꝓpter peccatū ꝓmissus/alij ꝓpter reatū sequentē peccatū nō ꝓpriū sed alienū. Et hoc mō paruuli morientes in originali dicunt mali puta q̄ rei ꝓpter demeritum alienū/vez primoꝝ parentum. Nec pōt dici q̄ dicuntur mali priuatiue/vel q̄ non sunt boni/cū nec sit in eis supna gratia nec aliqua actio meritoria.non aūt sūt mali positiue ꝓpter aliqō eoꝝ demeritū actuale. ¶Tūc igit ad ꝓpositum qñ ārit d̄d sit purgatorium/dicēdū q̄ non est aliud q̄ locus ille ad quem vadunt primo oēs decedentes obligati ad sustinendā penā aliquā ꝑ peccatis.est enī locus vbi electi ad penam hmōi obligati tē poraliter puniunt non tm̄ pena damni/sed ⁊ pena sensus ⁊ ideo differt ab inferno:quia ibi omnes vtroq; istaruz penarum eternaliter punīuntur⁊ a limbo/q̄ ibi paruuli nulla pena sensus puniuntur/sed tm̄ pena damni. ¶Hec de primo.

Quantum ad secundum: dicitur q̄ in inferno sunt quatuor mansiones distincte seu ptes. Prima est inferior seu infima vbi sunt damnati. Scda est limbus paruulorum cū originali morientiuz:vt oēs d̄ moriūtur ante baptismum sine peccato actuali. Tertia dicitur purgatorium vbi ad penā temporalem aliquā obligati temporaliter puniunt mō ꝓdicto/vez pene sensus ⁊ dāni. Quarta est Habrae sinus: vbi erant patres sancti antiqui ⁊ omnes saluandi sufficēter ꝑ suis peccatis puniti ante mortē Christi. Et in hoc loco tpe gr̄e euacuato vez i ote mortis Christi nulla erat pena sensus sicut nec in limbo:sed consolatio valde magna/vt arguitur ex illo Luce.16.vbi dicit q̄ Habraz virtē illi diuiti condēnato fili recordare: qz recepisti bona in vita tua ⁊ Lazarus similiter mala/nūc aūt consolat hic/tu vero cruciaris. Sz cum limbus etiā paruulorum sit secundū aliquos locus consolationis non desolationis:quia nec ipsi paruuli patiuntur aliquam penam sensus:ideo forsitan posset dici q̄ sinus Habrae non erat locus distinctus ab isto paruulorum limbo. De hoc tm̄ nō videtur posse haberi certitudo aliqua ex scriptura:ꝓpter qō non est hic aliqd asserēdum. ¶Et si contra hoc obijciat:quia diuersi interdum electi in diuersis locis post mortem purgantur siue temporaliter puniuntur: ¶Respondeo q̄ hoc nō est verum vt cōmuniter: sed bene de aliqbus specialiter ꝓpter aliquam causam rationabilem deo notam. Et communiter autem locus talium est vnus sicut locus damnatorum ⁊ locus paruulorum ab vtroq; istoum alius ⁊ distinctus. Locus autem sanctorum videlicet Habrae sinus nunc est euacuatus.

Sed sunt hic quatuor dubia. Primum ē quando loca hmōi fuerūt ad ista vez ad ꝓdictoꝝ inhabitationē talis diuinit⁹ instituta. Secūdū/vtruz ante mortem Christi erat purgatorium. Tertiū / an existentes in purgatorio habent aliqō refrigerij. Quartum a quo aufugātur. Quintum/an equaliter puniunt. ¶Ad primū dicendum q̄ locus inferni fuit statim post casum diaboli/ alia autem loca fuerūt post casum hominis in habitatione diuersoꝝ post presens exilij deputata. ¶Ad scōm dicendum q̄ erat vtiq; purgatorium ante Christi obitum sicut modo. ex quo purgatorio erat transitus electoruz ad Habrae sinum:sicut modo est ab ipso ad celum transitus electorum. ¶Ad tertiū dicitur vtiq; q̄ habent multiplex refrigerij ⁊ gaudiuz. Habent siquidem refrigerij primo.quia sunt in gratia confirmati. Secundo.quia sunt de consequenda gloria certificati. Tertio.quia sunt affectione iustitie magis q̄ affectione commodi affectati/propter qō scientes se iuste puniri patienter ⁊ aliqñ mō consolabiliter sustinēt illataz diuinitus sibi penā. ¶Ad quartum dicitur q̄ patiuntur a deo eis penam huiusmodi inferente/forte(vt dicunt aliqui) angelorum bonorum ministerio mediante. ¶Non enim videtur verisimile q̄ demones qui per ipsos victi fuerunt/aliquam superēos habeant potestatem. ¶Ad quintum videtur q̄ pene existentium in purgatorio non differant intensiue: sed tantummodo extensiue/quia vna ē maioris durationis et alia minoris. vel forsitan potest dici q̄ vtroq; modo istoum vna ab alia est distincta/quia videlicet maior ē pena vnius saltem sensus q̄ alterius tā extēsiue q̄ etiaz intensiue. Quantum autem ad penam damni / omnium equalis esse videtur intensiue licet vna sit maior q̄ alia extensiue. ¶Et si queras:quomō in purgatorio existentes possint tristari de pena eis inflicta/cum sit ab eis volita:tristitia autem non est nisi de his que nobis nolentibus accidunt secundum Augustinum: ¶Ad hoc dicendum secundum aliquos q̄ huiusmodi tristitia non sequitur naturaliter actuz aliquem nolendi ipsorum:cū ipsi velint omne quod deus vult:sed causatur in eis supernaturaliter a deo ad punitionem ipsorum. ¶Aliter et melius potest dici q̄ licet ipsi velint penam quam sustinent:non tamen simpliciter ⁊ absolute/sic q̄ nihil ibi de voluntario sit admixtum. volunt enim ipsam quia a deo eis iuste inflictam. respuunt autem et aliquo modo nolunt/quia ipsorum lesiuam:ideo tristātur. sicut proiciens merces in mare propter periculum euitandum cum tristitia proiicit/cum tamen volens proiciat. cuius ratio est:quia non totaliter vult:sed aliquid habet nolutarium admixtum. consimiliter in proposito est dicendū quare ⁊c. ¶Hec de secundo.

Quantum ad tertium: fuit opinio quorundam hereticorum q̄ nullum erat purgatorium in se quētium:nec locus aliqs alius ab inferno loco dāmatoꝝ et celo loco beatorum. Ex quo inferebāt q̄ sicut omnes dānati statim post mortem descendunt in infernum/ita et omnes beati saluandi statim ascendunt ad celum. qui tamen peccauerunt / minus:et qui non peccauerunt / magis de gloria habebunt. ⁊ ideo peccantes in presenti/in hoc in sequenti puniuntur:quia minorem gloriam consequuntur. ¶Sed ista opinio non tm̄ est hereticа ⁊ falsa:quia contra veritatem scripture sacre/sed etiam irrōnabilis ⁊ absurda. ¶Primum apparet/videlicet q̄ sit contra scripturam sacrā. primo per illud.2.Macca.12. vbi dicitur q̄ Judas duodecim milia drachmas arg⁹ ti misit Hierosolymā offerri ea ibi pro peccatis mortuoꝝ

in sacrificium. Sed constat q̄ non pro mortuis existentibus in inferno / nec in celo. ergo pro existentibus in purgatorio. ¶ Preterea secundo ad idem arguitur ex illo verbo Christi dicentis Matthei. 18. Iratus dominus tradidit eum / videlicet seruum illum de quo ibi loquitur / tortoribus / quousq̄ redderet vniuersum debitum. sed hoc non potest intelligi de existentibus in presenti mundo nec de existentibus in inferno: quia illi semper in debito remanebunt nec ipsum per consequens vnq̄ soluent. ergo videtur q̄ sit intelligendum de existentib⁹ in purgatorio. ¶ Preterea tertio Matthei quinto dicitur. Esto consentiens aduersario tuo ne forte tradat te aduersarius tuus & in carcerem mittaris. Amen dico tibi non exies inde donec reddas nouissimum quadrantem. Sed constat q̄ existentes in inferno non reddunt debitum. ergo hoc non potest intelligi de carcere inferni sed purgatorij. ¶ Preterea quarto Matthei duodecimo dicitur q̄ quicunq̄ peccauerit in filium dimittetur ei: qui autem dixerit verbum contra spiritum sanctū non remittetur ei nec in hoc seculo neq̄ in futuro. Ex hoc habetur q̄ peccata aliqua remittuntur in futuro seculo. Sed ꝓstat q̄ nō in celo nec in inferno. ergo aliqs locus alius restat. ¶ Preterea ad hoc idē facit illud Luce duodecimo. Seruus qui cognouit voluntatem domini sui et non fecit eam / plagis vapulabit multis. qui autē nō cognouerit et fecerit dignas plagis vapulabit paucis. sed plage inferni non vident posse distingui per multum et paucum / cum omnes sint infinite / nec sit ibi alicuius pauca plaga. ergo hoc videt̄ intelligi magis de plagis purgatorij q̄ inferni. ¶ Dic tamen posset dici q̄ plaga vnius in inferno posset dici pauca: quia minor plaga alterius intensiue / licet omnes sint equales extensiue quia durationis infinite. ¶ Preterea Apostolus prima ad Corinthios sic dicit. Si cuius opus arserit / detrimentum patietur / ipse autem saluus erit: sic tamen quasi per ignem. Sed constat q̄ Apostolus non loquitur de igne inferni nec huius mundi: ergo de igne purgatorij. quare ꝛc. ¶ Preterea actuū secundo dicitur de Christo. Dunc deus suscitauit a mortuis die tertia solutis doloribus inferni. Sed constat q̄ Christus non soluit dolores infimi inferni damnatorum / nec iimbi paruulorum / nec loci sanctorum patrum: quia ibi non erat dolor. ergo hoc est intelligendum de doloribus purgatorij vnde Christus omnes quos reperit ibi / extraxit in die obitus sui. ¶ Preterea ad idem adducitur illud Apocalypsis nono. Vidi in dextera sedentis super thronum librum: et nemo inuentus est dignus aperire eum neq̄ in celo neq̄ in terra neq̄ subtus terram. sed per partem huiusmodi subtus terram non videtur posse intelligi infernus. Constat enim illos ibi existentes omnino esse indignos: quia diuina gratia spoliatos. ergo q̄ hoc videtur intelligendus purgatorij locus. ¶ Confirmat per illud quod ibidem subungitur: cuius dicitur q̄ omnes cantabant in celo & in terra & subtus terram. sed cōstat q̄ existentes in inferno non cantant nec deum laudant / sed in cōtinua miseria & blasphemia perdurant. ergo existentes subtus terram non sūt i inferno existes / nec i mūdo / nec i celo. ḡ est dare locum aliū a p̄dictis ¶ Sic ergo apparet predictam opinionem negantium purgatorium esse hereticam & erroneam: quia sacre scripture & veritati fidei repugnantem. ¶ Secundum / videlicet q̄ sit irrationabilis esto q̄ scripture non cōtradicerent: quia nec in ipsa an esset purgatorium expressum existeret: apparet. quoniam nec pro peccatis venialibus nec etiam pro mortalibus in presenti remissio aliquis est pena perpetua puniendus. sed secundum opinionem illam qui plus hic peccauerit in presenti minorem habebit gloriam in sequenti. ergo omnes peccantes in presenti punientur in sequēti aliqua pena damni: puta gradu alicuius visionis & fruitionis dei / & ita eorum licet beatorum pena erit perpetua in sequenti. hoc autem est omnino irrationabile & absurdum. quare ꝛc. ¶ Confirmatur. quia pena damni quantum ad aliquid non est minor / sed maior q̄ sit pena sensus. ergo non est minus incōueniens ponere aliquem beatorum puniri aliqua pena damni eternaliter q̄ aliqua pena sensus. quare ꝛc. ¶ Sic igitur constat esse purgatorium in sequenti. ¶ Ad rationem in principio dicendum est: q̄ non omnes electi morientes sunt purgati totaliter a peccatis. nullus enim est purgatus seu mūdatus totaliter a peccatis q̄ debeat pro eis ad aliquam penam obligatus.

Circa distinctionem vigesimamprimāmin qua magister ostendit primo q̄ aliqua peccata remittuntur in futuro: Secundo q̄ aliqui puniuntur in purgatorio & liberantur aliqui citius / aliqui tardius ab ipso: Et tertio: q̄ confessor nullo modo peccatum penitentis quod per confessionem agnouit debet alicui reuelare: Quero per ordinem de his tribus. & primo de primo: videlicet / vtrum aliquod peccatum remittatur alicui post hanc vitam. ¶ Et videtur q̄ sic. quoniam cuicunq̄ electo quodcunq̄ peccatum quod fecit remittitur anteq̄ ad beatorum consortium assumatur. sed multi electi moriuntur cum peccatis venialibus eis non remissis in presenti. ergo oportet eis remitti omnia illa in sequenti. ¶ Contra. quia non existens in statu merendi non potest consequi remissionem peccati. ¶ Hoc apparet. quia non remittitur peccatum nisi per aliquem bonū actum. sed post hanc vitam nullus potest aliquid mereri. ergo nec veniam consequi alicuius peccati. ¶ Responsio. Ibi sic procedam. Primo enim excludam duplicem dicendi modum. Secundo dicam aliter ad questum.

Quantum ad primum: est opinio cuiusdam ponentis quatuor conclusiones. ¶ Prima est: q̄ post hanc vitam non remittitur alicui culpa mortalis. ¶ Hec apparet. quia omnis sic moriens est dignus morte eterna in qua nihil alicui remittetur. ¶ Secunda est: q̄ etiam pena peccati mortalis non remittitur in sequenti. ¶ Hec apparet. quia est eterna. nunq̄ terminanda: nec per consequens remittenda. ¶ Tertia est: q̄ culpa peccati venialis remittetur in futuro seculo. ¶ Hec apparet. quia in puncto mortis si quis peccaret venialiter non damnaretur. ergo ante suam beatitudinem remissionem talis peccati conseq̄retur. sed nō in presenti. ergo ꝛc. ¶ Quarta conclusio est: q̄ etiam pena peccati venialis similiter remittit in sequēti. ¶ Hec apparet. q̄ nō est eterna. ergo ꝛc. ¶ Aliorum modus dicendi est: q̄ omnia peccata tam mortalia q̄ venialia remittantur in presenti. ¶ De mortalibus supponit tanq̄ notū & certū. De venialibus declaratur. quoniam peccata venialia remittuntur non tm per penam aliquam peccantis: immo sine omni pena per actum aliquem eius bonū magis deo acceptum q̄ displicear et ipsum veniale peccatum relatū ab operāte siue a deo ipō acceptante in ordine ad hoc videlicet ad ipse eius peccata venialia remittenda. hoc autem facit deus non quando aliquis est in actu veni-

liter peccandi: ipso peccare cessante. ¶ Ex quo sequitur q̄ in instanti mortis peccata venialia remittuntur ei qui semper vsq; tunc continuauit venialiter peccare. Tunc enim cessat veniale peccatum. & ideo deus acceptat ei⁹ aliquem bonum actum vt eius remissionis dignum. & ita remittit per illum ante eius obitum quodcunq; cuiuscunq; in charitate manentis omne veniale peccatum. ¶ Sed neuter predictorū dicendi modorum videtur mihi rationabilis: quia vterq; accipit et supponit vnum dubium quod non videtur verum/videlicet q̄ aliud sit deum culpam remittere/ & aliud penam ipsi debitam dimittere. Unde contra hoc vtriq; communē opinionum predictarum arguo primo sic. aut deus dicitur culpaz remittere quia facit ipsam non fuisse/aut quia facit eam non existere/aut quia statuit pro ipsa non punire/aut quia placatur & reconciliatur ei cui remittit: ipsumq; ad se reducit. Sed non potest poni primum nec secundum: quia nec deus posset facere q̄ peccata que fuerunt non fuerint: peccata etiā que fuerunt non sunt: ergo nec deus dicitur ipsa remittere/quia facit ipsa nō fuisse/nec quia facit ipsa actu non esse. ergo relinquitur tertium vel quartum: quod est propositum: videlicet q̄ non sit aliud culpe remissio q̄ pene ipsi debite relaxatio.

¶ Cōfirmatur. quia licet in nobis aliud sit offensa quā aliquis habet de iniuria sibi facta/quia mentis turbatio interna: & aliud pena quā statuit inferre pro culpa siue iniuria sibi facta: propter quod homo potest placari & reconciliari alteri cum offendenti remittendo culpam ipsi: non tamen debitam culpe penam: tamen secus est de deo. quoniam deum contra aliquem esse offensum non dicit aliquem in deo actum aliud ab illo quo diligit aliū. eodem enim actu quo diligit iustum odit iniustum. Deum ergo aduersus iniustū esse offensum vel odire ipsum/non est aliud q̄ deum velle punire eum. ergo nec deum ipsi reconciliari est aliud q̄ culpam propter quam erat antea puniēdus sibi ad penam nō imputari nec p̄ ea ipsi velle punire. ¶ Preterea arguo sic ad idē. si aliud est culpe remissio/& aliud pene relaxatio: ergo deus potest remittere alicui culpam mortalem exigendo ab ipso penam eternalem: vel econuerso potest relaxare penam & dare gloriam eternalem non remittendo culpam mortalem. sed hoc ē omnino falsum & impossibile. ¶ Probatio. quia odisse aliū diligere non est aliud nisi velle eum premiare vel actu premiare/& odire est damnare. ergo omnem beatum diligit et damnatum odit. sed nullus peccator ab ipso diligitur quousq; mortalis culpa sibi remittitur: nec aliquis odit cui culpa remittitur. ergo nec ab ipso cui culpa remittitur potest exigi pena eterna: nec ille qui premiatur/potest esse in culpa mortali aliqua non remissa. ¶ Secundo. quia si aliquis potest esse in gratia cui culpa non est remissa/vel in pena eterna cui ois culpa ē remissa: quero existēs i pena eterna/cui tamen omnem deus remisit culpam/quomodo differt ab alio damnato consimili pena punito & p̄ consimili culpa sibi non remissa a deo. Cōstat q̄ non differt in pena vt supponitur: nec in culpa preterita nec presenti: quia vtriusq; culpa consimilis precessit: nec unde magis culpa vnius q̄ alterius actu existit. Nec potest dici q̄ distinguatur ab ipso quia ille cui culpa ē remissa a deo diligitur & non alius manens in culpa simul et pena. quoniam deus eodem actu omnino indistincto fertur super vtrunq; sicut et super omnem aliam rem creatam. Nec videtur q̄ actus ille diuin⁹ magis debeat dici amor: vt transit super vnū q̄ super alium/ex quo vtriusq; equale est malum a deo vtriq; inflictum: & deus non diceatur vnum magis q̄ alium diligere nisi propter meritum bonum quod ipsi statuit conferre. ergo sequitur q̄ tales damnati non essent in aliquo differentes/nec etiam beati/quorum vnius culpa esset remissa & alterius retenta. ¶ Ex his pōt argui ad propositū sic in forma. illorum qui in nullo penitus distinguunt quantum ad culpam nec quantum ad debitam culpe penam/vnius peccata non sunt magis remissa q̄ alterius nec retenta. sed damnati equaliter puniti & pro culpis eq̄libus perpetratis sunt oīno indifferētes i pena p̄senti & i culpa precedēti: sicut etiam beati equaliter p̄miati qui equaliter commiserunt sunt similiter indistincti tam in gloria q̄ in culpa. ergo nullius beatorum nec damnatorum culpa potest dici magis retenta q̄ alterius nec remissa. ¶ Nec valet si dicatur q̄ damnatus cui culpa esset remissa/differret ab alio cuius culpa est retenta: quia ille esset in gratia & non iste. quoniam gratia non est aliquid repugnans formaliter culpe mortali magis q̄ venialitiet de facto ipsam deus substrahat pro mortali et non pro veniali. sed per illud quod est compossibile culpe non remisse nō distinguitur ille cui culpa remittitur ab illo cui non remittitur. & c. ¶ Cōfirmatur. q: deus posset culpā remittere & etiam premiare omni gratia sicut & quacunq; forma alia circunscripta. ergo hoc supposito per ipsum nō posset distingui vnus cui culpa est remissa/ab alio cui nō est remissa. quare &c. ¶ Preterea. deus non remittit culpam quia dat gratiam: cum aliquam vt venialem remittat culpam nullam interdum gratiam conferendo: sed remittit culpam q: dimittit penam/ita q̄ ista sunt conuertibilia. cuicunq; enim remittit culpā dimittit penā: & econuerso. nec vnum proprie est causa alterius: sed est ipsum. nec enim culpe remissio est nisi debite ipsi pene dimissio/& econuerso. quare &c. ¶ Ex hoc concludo corollarie: q̄ nihil ē querere an deus posset aliquem liberare a pena & premiare ipsi non dimissa culpa/vel aliquem damnare culpa ipsi remissa. Hoc siquidem est impossibile & contradictionem implicans euidentem: cum liberare a pena culpe debita & conferre gloriam non sit aliud q̄ remittere culpam: nec punire pro culpa commissa sit aliud q̄ ipsam non remittere. Et ideo non magis aliquis culpa sibi remissa potest puniri pro ea q̄ possit puniri & non puniri/vel q̄ culpa ipsa possit ei remitti & non remitti: sicut nec culpa sibi non remissa potest a pena liberari vel premiari magis q̄ possit premiari & nō premiari. ¶ Sz contra hoc potest argui. Primo. quia deus potest punire innocentem/qui videlicet non peccauit. ergo et illum qui peccauit culpa ei remissa. ¶ Consequētia est euidēs quia non est magis innocens ille qui peccauit post culpam sibi remissam q̄ ille qui nunq̄ peccauit: nec per consequens aliqua remissione indiguit. ergo non minus potest iste puniri q̄ ille. ¶ Secundo. quia deus posset premiare aliquem in peccato actualiter existentem: & actu peccati mortalis nō incōpossibili actui beatitudinis. ergo multo magis potest premiare & a pena liberare eum q̄ peccauit in p̄terito nō remisso ipsi peccato. ¶ Ad primum concedatur antecedēs/videlicet deum posse punire innocentem. Sed ex hoc nō sequitur qđ infertur/videlicet q̄ possit punire culpabilem culpa ipsi remissa. quia culpam remittere non est aliud q̄ penam ei debitam nō inferre. Et ita sicut est impossibile eidem penam velle et nolle inferre/vel actu simul inferre et non inferre: ita est impossibile alicui culpam a deo remitti & ipsum pro ea ab ipso puniri. ¶ Et quādo arguitur q̄ ille cui culpa est remissa non est magis innocens q̄ alius qui nunq̄ peccauit/concedo. sed tamen ex hoc non sequitur q̄ iste possit puniri vt ille. quia eo ipso quo alicui culpa est remissa/pena culpe debite est dimissa: cum nec aliud sit cul

pe remissio ꝙ pene ipsi debite dimissio. quare ꝛc. ¶ Ad secundum concedo ꝙ actualiter existentem in peccato deus posset per suam absolutam potentiam premiare: quia posset ipsi culpam licet actualiter inexistentem remittere: ꝛ per consequens pro ea nullam penam inferre Sed ex hoc nō sequitur ꝙ illum cui culpam preteritaꝫ non remisit / possit a pena liberare vel premiare. cum culpam preteritam vel presentem non remittere non sit aliud ꝙ ipsam velle punire. Unde nec culpa non remissa siue presens siue preterita dicit nisi culpam puniendam vel actu punitam/sicut culpa remissa dicit culpam non puniendam. quare ꝛc. ¶ Secundo specialiter arguo cōtra duas primas conclusiones prime opinionis. quoniam pro quocunq; statu alicui remittitur pena culpe debita/ in eodem ei remittitur culpa ipsa. sed post mortem remittitur penitentibus ꝛ in penitētia decedentibus pena aliqua temporalis debita eorum peccatis mortalibus. ergo ꝛ post mortem eis aliquo modo peccata mortalia remittuntur / modo videlicet infertus declarando. ¶ Ex hoc tertio apparet ꝙ nec secūda opinio que ponit omnia peccata venialia in presenti remitti/ est vera quoniam nūꝙ aliqua peccata mortalia nec venialia totaliter remittuntur ꝙdiu ad penam aliquam homini imputantur. sed multa peccata venialia imputantur homini in tota vita presenti ad totam temporalem debitaꝫ eis penam. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. quia sicut se habet mortale peccatum ad eternam debitam sibi penam/ita se habet venale ad temporalem. sed mortale peccatum nunq; dicitur esse remissum ꝙdiu ad penam homini imputatur eternam. ergo nec veniale potest dici aliquo modo remissum ei cui imputatur ad totam temporalem debitam ipsi penam. ¶ Ad rationem pro prima conclusione illius opinionis quando dicitur ꝙ moriens in peccato mortali est morte eterna dignus/ concedo de illo qui moritur ī pctō mortali nullo mō sibi dimisso: sed ad oēm penam ipsi debitam imputatorum non autem de illo qui moritur in mortali peccato aliquo modo non tamen totaliter sibi remisso: qualis est omnis ille cui ipm mortale peccatum imputatur non ad penam eternalem sed tm ad aliquam temporalem. ꝛ tale peccatum mortale vno modo remissum in presenti videlicet quo ad penam sibi debitam eternalem / potest remitti ꝛ remittitur in sequenti quo ad penam sibi debitam temporalem. ¶ Ad aliam rationem pro secunda conclusione consimiliter est dicendum: quia pena peccato mortali hic aliquo modo remisso debita non est eternalis sed tm̄odo temporalis. quare ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum est sciendum

ad euidentiā dicendo ꝙ cū post actū culpabilem transeuntem nihil remaneat in peccante nisi reatus: qui non est aliud ꝙ obligatio ad penam debitam ipsi culpe per consequens culpe remissio non est aliud ꝙ pene ipsi debite relaxatio vel ipsius totalis solutio: modo quo nō potest remitti nec remittitur peccatum mortale: cum pena ipsi debita sit interminabilis / que per consequens nō potest tota vnq; esse soluta. sed veniale potest remitti isto modo per contrariā rationē/ quia videlicet ipsi debetur pena tm̄odo tēporalis que totaliter potest solui. Sic igitur peccati venialis remissio potest esse vel pene temporalis ipsi debite relaxatio vel in toto vel in parte/ vel eius totalis solutio: que non ita proprie dicitur remissio sicut primo modo. ¶ Peccati autē mortalis remissio nō potest esse pene totius sibi debite solutio / sed eius relaxatio vel totalis tam temporalis videlicet pene ꝙ eterne/ vel principalis quia eterne non temporalis: vt communiter remittitur ꝛ remitti dicitur: vel minus principalis vt dimissio pene temporalis totius vel alicuius partis eius in quā eterna prius dimissa extitit commutata. ¶ Ex quo infero ꝙ tripliciter potest remitti quodcunq; peccatum tam mortale ꝙ veniale/ vocādo culpe remissionem non totius culpe solutionem: quia nec hec dicitur sic proprie remissio: sed vocando culpe remissionez propie videlicet pene ipsi debite relaxationē. Uno inquaꝫ modo peccatū posset remitti totaliter: ꝛ alio mō principaliter: ꝛ tertio modo aliqualiter minus principaliter. ¶ Peccatum remitti totaliter est ipsum ad nullā penam imputari nec pro eo aliquam penam exigere a peccante nec temporalem videlicet nec eternam. Et hoc modo nullum peccatum mortale deus statuit remittere / licet posset: cum pro quolibet exigat a peccante aliquam penam temporalem puta contritionem ꝛ doloremꝫ mentalē. Sed hoc modo multa peccata venialia remittunt. ¶ Peccatum remittere principaliter est maiorem partem pene ipsi debite relaxare: ꝛ aliquā tm̄ minorez a peccante exigere. Et hoc modo vt communiter remittuntur peccata mortalia penitentibus in presenti. Relaxatur enim eis pena eternalis: ꝛ exigitur ab eis pena temporalis in presenti isto seculo exoluenda: vt contritio interna que supponitur inexistere sufficiens per se ipsam vel cum penitentie sacramento. Hoc etiam modo peccatum veniale illud remitteretur pro quo peccāti maior pars pene debite remitteretur seu relaxaretur ꝛ minor exigeretur. Tertio modo peccatum quodcunq; dicitur remitti pro quo peccanti aliqua pena quantumcunq; modica relaxatur: esto ꝙ minor sit illa que dimittitur ꝙ illa que exigit. Et hoc modo potest remitti peccatum veniale ꝛ etiam mortale/ non primo sed secundo. Dico autem non primo: quia quando peccatum mortale primo remittitur / pena eterna pro ipso debita dimittitur / et alia minor puta temporalis exigitur. Sed secundo modo potest remitti peccatum mortale illo modo videlicet postq; est primo remissum principaliter non totaliter. tūc enim manet adhuc in peccante obligatio ad penam tēporalem: cuius aliqua pars maior vel minor potest peccatori dimitti / ꝛ alia abipso exigi. ¶ Peccatum autem quodcūq; veniale potest pīo remitti / ꝛ sic plerunq; remittitur isto modo: videlicet quia aliqua pars pene sibi debite temporalis ꝛ minor dimittitur / et alia maior exigitur.

Hoc præmisso pono sex conclusiones.

¶ Prima est: ꝙ nec in vita presenti nec etiam in sequenti remittitur aliqua peccatum mortale totaliter. ¶ Hec apparet ex predictis. qm̄ totalis remissio aut ē totalis pene solutio aut totius ipsius relaxatio. sed neutro horum modorum peccatuꝫ mortale remittitur. nec enim tota pena ipsi debita soluitur: cum sit eterna: nec tota ipsi dimittitur: quia aliqua exigitur vt temporalis / puta cōtritio mentalis. ergo ꝛc. ¶ Secunda cōclusio est: ꝙ peccatum mortale nulli remittitur primo in sequēti. ¶ Hec apparet. quoniam peccatum mortale tunc primo remitti dicitur quando pro actu penali temporali meritorio videlicet contritionis interne qui supponitur / pena eterna debita ipsi dimittitur: et alia temporalis alia a contritione si contritio non sit sufficiens / vel nulla alia si ipa sufficiat exigitur. Sed actꝰ huiusmodi penitētialis quo mediante culpe mortalis remittit̄ / non habet locum / nec valet aliquid in sequenti. sibi enim non est locus nec status merendi: nec per consequens penitendi. ergo nec culpa mortalis potest sibi primo remitti. ¶ Cōfirmatur. quia statuit deus culpam mortalem non remit

fore alicui primo penam pro ipso eternam debitam rela
xando: nisi ipso ad hoc peccatore per actum penitentia
lem meritorium coagente ⁊ remissionem huiusmodi p-
merente. sed hoc est impossibile cuilibet in sequenti. ibi
enim est nox in qua nemo mouentur in peccato mortali po
test operari nec aliquid promerere: nec etiã alicuius alio
rum. opera enim illorum sequuntur illos. ergo ⁊c. ¶ Ter
tia conclusio est: q nec peccatũ mortale nec veniale pri
mo remissum totaliter in presenti potest remitti aliqua
liter in sequenti. ¶ Hec apparet. quoniam solum illud
peccatum potest remitti cui aliqua pena debita potest
remitti. sed pro peccato totaliter remisso in p̃senti nõ de
betur pena aliqua in sequẽti. ergo ⁊c. ¶ Cõfirmatur. q
per peccatum totaliter esse remissum non põt aliud intel
ligi q̃ pro ipso peccatore nulla pena esse puniẽdũ. sed et
cui nulla pena debetur nõ põt aliqua culpa remitti ma
gis q̃ illi q̃ nunq̃ peccauit. ¶ Hoc apparet. q cui totum
est remissum seu dimissum / non est aliq̃d remittendũ: ma
gis q̃ ei q̃ nũq̃ aliq̃d debuit: nec per p̃cs remissionem aliq̃
indiguit. ſ cui culpa totalit ẽ remissa ois pena ipi debi
ta est remissa: nec per consequens restat aliqua ei remit
tenda. quia alias non differret culpa totaliter remissa a
culpa partialiter remissa. ergo ⁊c. ¶ Quarta conclusio
est: q nec peccatum mortale nec veniale non dimissum
totaliter ꝑ pãti remittetur totalit i sequẽti. ¶ Hec appet
quoniam peccatum pro quo vel tota pena sibi debita vl
saltem aliqua pars exigit / nõ totaliter remittitur. sed tã
pro peccato mortali hic remisso principaliter non totali
ter q̃ pro veniali remisso cõsimiliter vel nullo modo / exi
gitur vel tota pena temporalis debita vel eius pars ali
qua in sequẽti. q̃ nõ totalit remittit vocãdo culpe remis
sionem pene ipsi debite relaxationẽ: sed vel nullo modo
vt quando tota pena exigitur / vel non totaliter sed alio
qualiter vt quando aliqua pars pene dimittit ⁊ alia exi
gitur. ¶ Quinta conclusio est: q peccatũ mortale remis
sum in presenti primo ⁊ principaliter non tamen totalit
potest remitti secõ aliqualiter altero duoꝝ modoꝝ p̃dic
torum ⁊ sic remittitur in sequenti. ¶ Hec apparet. qñ
oẽ peccatum potest remitti pro quo est pena aliqua per
soluenda. sicut enim illud cui nulla pena debetur nullo
modo potest remitti: cũ totaliter sit remissum: ita per cõ
trarium omne peccatum est remittendũ vel remissibile
cuicũq̃ obligato pro ipso ad penã aliquam tẽporalẽ: q
nullum tale totaliter est remissum. sed pro peccato mor
tali alicui remisso primo ⁊ principaliter non tamen tota
liter in presenti remanet in ipso obligatio ad sustinen
dam pro eo penam temporalem aliquam in sequenti. er
go ⁊c. ¶ Cõfirmatur. quia nõ minor pena debetur pecca
to mortali remisso primo ⁊ principaliter non tamen to
taliter in p̃senti: q̃ peccato veniali nullo modo remisso
quantum ad aliquam debitam sibi penam. sed peccatuꝫ
veniale non remissum potest in presenti vel in sequenti
remitti ꝓpter solam debitaꝫ sibi penã. Si enim nulla pe
na ipsi deberet / nullo modo remitteretur nec remitti ali
cui diceret. ergo sicut peccatuꝫ veniale primo remittitur
quantum ad temporalem debitam sibi penam: ita ⁊ mor
tale primo remissum principaliter quantum ad penam
eternalem potest remitti secundo in sequenti vel in pre
senti quantum ad penam sibi debitam temporalem.

¶ Qz autem hoc modo possit remitti vupliciter appa
reat. Potest enim remitti vno modo impropie: vocan
do culpe remissionem totaꝫ pene sibi debite solutionem.
Alio modo propie vocando culpe remissionem pene si
bi debite aliquam relaxationem. Utroq̃ enim horum
modorum diuisim non communitum omnes in purgato
rio vel pro mortalibus hic remissis vel pro venialibus
non remissis possunt consequi remissionem suoꝝ oĩm pec
catorum pro quibus tẽporaliter puniuntur. ¶ Sexta
conclusio est: q omne peccatum veniale nunq̃ remissum
in presenti / potest remitti ⁊ per consequens primo in se
quenti: et hoc utroq̃ predictorum duorum modorum.
¶ Hec apparet. quia licet ad remissionem primam pec
cati mortalis exigatur ex diuina ordinatione aliquis
actus penalis / puta interne contritionis meritorius ip
sius mortaliter delinquentis / impossibilis in sequenti
non tamen ad remissionem aliquam culpe venialis / cuꝫ
talis culpa remitti possit et iterduꝫ remittatur absq̃ ali
quo actu meritorio delinquentis per actum alterius p̃
merentis. sed omne peccatum cuius totalem remissionem
potest vnus alteri promereri / potest primo remitti in se
quenti consimiliter sicut in presenti. ergo ⁊c. ¶ Confir
matur. quia sicut peccatum veniale non remissum se ha
bet ad penam sibi debitam: sic mortale principaliter
non tamen totaliter remissum ad penam sibi debitam tẽ
poralem. ¶ Hoc apparet. quia utraq̃ pena est tempora
lis: nec peccatum veniale dicitur non remissum nisi quia
est ad totam penam temporalem sibi debitam homini
imputatum. Consimiliter est de mortali remisso / tamen
ad temporalem penam aliquã imputato. ergo sicut mor
tale in presenti primo remissum potest remitti secũdo in
sequenti vel per pene sibi debite totalem solutionem
vel per ipsius totalem vel aliqualem relaxationẽ: ita ⁊
de veniali quolibet hic non remisso consimiliter per om
nia est dicendum. ¶ Sed cõtra fundamentum omnium
conclusionum predictarum / vez q culpe remissio non
sit aliud q̃ pene ipsi debite relaxatio vel solutio / argui
tur primo sic. aliquis potest absoluere a culpa ⁊ a pena /
vt papa: et aliꝰ nõ nisi a culpa / vt simplex sacerdos. Sꝫ
cuicunq̃ absoluto a culpa ⁊ non a pena culpa est remis
sa / non tñ pena culpe debita est dimissa. ergo ⁊c. ¶ Cõfir
matur. quia prius ⁊ posterius non sunt idem. sed relaxa
tio pene culpe debite est posterior remissione culpe. pa
pa enim absolut a pena quẽ absolutũ presupponit a cul
pa. nunq̃ autem econuerso absolutio a pena siue eius di
missio et relaxatio precedit remissionem culpe. ergo ⁊c.
¶ Preterea tota culpa remittitur non autem tota pe
na ipsi debita dimittitur. ergo aliud est culpe dimissio / ⁊
aliud pene relaxatio. ¶ Consequentia videtur esse eui
dens. quoniam si omnino idem esset culpe remissio ⁊ pe
ne dimissio / quantum remitteretur de culpa tantum di
mitteretur de pena: ⁊ per consequens si tota culpa dimit
teretur ⁊ tota pena relaxaretur. ¶ Preterea constat q
aliud est culpa / ⁊ aliud est pena ipsi debita. ergo videtur
q aliud sit remissio vnius puta culpe / ⁊ aliud relaxatio
siue dimissio alterius / videlicet debite ipsi pene. ¶ Ante
cedẽs probat. quia culpa est preterita pena vero ipsi de
bita est futura: ⁊ culpa est moraliter mala / non autem
pena: sed bona ⁊ iusta / cum sit a deo a quo nulla potest eẽ
culpa. ergo ⁊c. ¶ Cõsequentia est euidens. quia realiter
diuersoꝝ diuerse sunt remissiones: ⁊ per consequens po
test remitti vnum non remisso seu dimisso alio ab ipo re
aliter differente. ergo ⁊ culpa potest remitti non dimissa
debita sibi pena. ¶ Cõfirmatur. quia quilibet homo po
test remittere alteri culpam in se commissam / penam cul
pe debitam exigendo. ergo non minus hoc possibile erit
deo: videlicet culpam remittere: ⁊ tamen penam ipsi de
bitam a culpabili exigere. quare ⁊c. ¶ Alia multa pos
sent argui: q̃ ꝓpter breuitatẽ omitto. ¶ Ad primũ quã
do dicitur q simplex sacerdos non potest absoluere nisi
a culpa: dicẽdũ ẽ q falsũ ẽ. si enim absolut a culpa mor
tali / absolut etiam a pena culpe debite eternali. si absol
uit a culpa veniali: ẽt verisimile q absolut a pena ali

qua sibi debita tẽporali/licet non a totali. ¶ Et quando dicitur q̃ solus papa potest absoluere a pena ⁊ a culpa Dico q̃ verũ est a tota pena.quilibet tñ potest absoluere ab aliqua parte pene:quia nec esset culpe remissio siue ab ipa absolutio nisi esset alicui⁹ debite ipsi pene relaxatio. Q⁹ etiã sol⁹ papa possit absoluere a tota debita culpe pena/hoc est quia soli ipsi concessum est ⁊ commissum Nec tamẽ habetur ex hoc nisi q̃ alio modo potest papa absoluere a culpa ⁊ aliter simplex sacerdos.quia papa potest absoluere a culpa totam penam ipsi debitam relaxando:alij autez nõ nisi aliquã ptẽ tñ relaxando si pena debita est temporalis/vel eternã si fuerit sempiterna. ¶ Ad confirmationem quando dicitur q̃ pene relaxatio est posterior q̃ culpe remissio:Dico q̃ non est verum imo sunt simul ⁊ penit⁹ indistincta. ¶ Ad ꝓbationẽ quãdo dicitur q̃ papa absoluit a pena quẽ absolutã presupponit a culpa:Dicẽdum q̃ totaliter absolutus a culpa nullo modo potest absolui a pena/cum nullus sit totaliter absolut⁹ a culpa cui pro ipsa aliqua adhuc debet pena.Absolutus tamen primo a culpa quantum ad aliquã partem debite ipsi pene/potest iterum absolui secundo ab eadem culpa quantum ad partem aliam remanentẽ debite ipsi pene. Et hoc modo absolutio pape qua quis per eum absolvitur a pena/presupponit eius absolutionem a culpa maxime mortali/⁊ a pena ipsi debita eternali: non tamen absolutionem a culpa quantum ad partez aliam debite ipsi pene quã respicat ipsa absolutio pape. ¶ Ex hoc autem non habetur q̃ aliud sit aliquem absolui a culpa ⁊ aliud a pena simpliciter:sed q̃ alia ẽ absolutio pia a culpa ⁊ ab eternali debita ipsi pene a qua absoluit sacerdos:⁊ alia illa qua absoluit papa ab eadem culpa quantum ad penam temporalem ipsi debitam remanẽtem. ¶ Nec absolutio autẽ pape a pena differt ab absolutiõe a culpa:nec absolutio simplicis sacerdotis q̃ absolvitur peccator a culpa mortali est aliud q̃ relaxatio pene ipsi debite eternalis.vnde nunq̃ aliquis absolvitur a culpa quin absoluat ab aliqua debita ipsi pene nec econuerso. Simplex tamẽ sacerdos dicitur absoluere a culpa:⁊ papa a pena. q⁹ simplex sacerdos absoluit primo a culpa:papa autem per indulgentias absoluens a culpa non absoluit primo ab ipsa maxime si est culpa mortalis:sed secundo.q⁹ ille absoluit primo:per cuius absolutionem remittitur siue relaxatur primo pena debita eternalis:ille secundo/per cuius absolutionem remittitur scõo pena adhuc debita tpalis.⁊ ita vterq; absoluit a culpa ⁊ a pena licet differenter.quare ꝛc. ¶ Ad aliud quando dicitur q̃ tota culpa remittitur/potest dici q̃ non est verum.quia totam culpam remitti est ipsam ad nullam penam ipsi debitam imputari. Et ideo nulli propter culpam obligato ad aliquam debitam penam ipsi tota culpa siue totalit̃ remissa. ¶ Et si arguas.aut remittitur tota:aut aliqua pars:Dico q̃ nec remittitur tota nec eius pars aliqua totaliter alicui ad penam ꝓ ipsa aliquam obligato. ¶ Vel põ aliter responderi concedendo antecedens ⁊ negãdo consequentiam.tota ista culpa potest dici remitti pro quanto tota ipsa imputabatur homini ad penam indultam:non tamen est tota remissa nec eius pars aliqua totaliter pro quanto adhuc ad penam aliquam imputatur. ¶ Et quando arguitur q̃ si idẽ ẽt culpe remissio qõ pene dimissio quãtũ remitteret de vno ⁊ de alio:Dicendum q̃ non sequitur qz culpa commissa non sic per gradus separabiles si est vna distinguitur sicut debita ipsi pena.⁊ ideo licet pena quia vnerso habẽs gradus possit diuidi vt videlz vna pars homini relaxetur ⁊ alia imputetur:non sic de culpa vnita est dicendum. Si vero sint plures culpe mortales:nõ potest remitti vna sine alia/cum cuilibet pene debite sit eterna:⁊ mortalis culpe remissio sit omnis eterne pene dimissio. Si autez sint plures veniales/potest vtiq; vna remitti sine alia/vel per pene sibi debite solutionem/vel per eius relaxationem. ¶ Ad tertium ꝓcedo antecedẽs videlicet culpam differre a pena.sed nego consequentiã licet enim culpa sit aliud a pena culpe/ tamen remissio nõ potest intelligi esse aliud q̃ pene ipi debite relaxatio quia vt superius est argutum culpa nõ potest dici remitti sic q̃ non fuerit:nec quia nõ exitit/nec quia deus peccatori placatur/nisi hoc modo/ videlicet penaz ipsi debitam relaxando.quia nec deum esse placatum est aliud vt superius fuit dictũ.quare ꝛc. ¶ Ad probationẽ quãdo dicitur q̃ realiter diuersorum diuerse sunt remissiones:Dico q̃ verum est quando cuiuslibet est propria remissio/non autem quando dimissio vnius est precise remissio alterius.sed sic est in proposito:cum vt sepe dictũ est/culpe remissio nõ sit aliud q̃ pene ipsi debite dimissio siue relaxatio vel solutio.ẽre ꝛc. ¶ Ad cõfirmationẽ dicendum q̃ vnum alteri remittere culpam potest dupliciter intelligi. Uno modo quia omittit offensam quã i mẽte concepit:ita q̃ non est tam de culpa nec de peccante offensus. Alio modo quia remittit ipsaz culpã. Primo modo homo potest alteri culpaz remittere/hoc est offensam omittere/penam culpe debitam exigendo:quia nec hoc est ꝓprie culpe remissio sed offense:non autem secũdo modo.hmõi enim dictictio non habet locum in deo in q̃ non cadit talis offensio:cum eodem actu vt supradictum est dicatur odire iniustum et diligere iustum. quare ꝛc.

¶ Sic ad questionez. ¶ Ad rationem in principio dicẽdum q̃ existens in purgatorio licet non possit remissionem peccatorum consequi suo ꝓprio merito: potest tamen vt in precedentibus dictum est/ merito alieno. quare ꝛc.

SEcũdo quæro:vtrum damnati puniantur i inferno ꝓ peccato veniali pena eternali vel tantum aliqua temporali. ¶ Et videtur q̃ pena eternali. quoniam in inferno nulla est redemptio.sed si pro aliquo peccato aliquis puniretur in inferno pena tñ temporali/in inferno aliqua esset redemptio seu damnatorum liberatio ab aliqua pena pura ab illa tẽporali soluta.q̃ ꝛc. ¶ Contra quia minor pena tam intensiue q̃ etiaz extẽsiue debetur culpe veniali q̃ mortali.sed vna pena eterna non potest esse maior q̃ alia extẽsiue.etiam nulli peccato veniali pena debita est eterna.quare ꝛc. ¶ Responsio. Et primo excludam quatuor modos dicendi diuersorum.Secundo dicam aliter ad quesitum.

Quantum ad primum:dicunt aliqui q̃ peccatum veniale non punitur in inferno. nullus enim punitur ibi nisi pro peccato cui debetur pena eternalis.tale autem peccatum non est aliquod venale sed tñ mortale.ergo ꝛc. ¶ Sed hic modus dicendi videtur esse irrationabilis. quia damnati non sunt in aliquo magis puniendi in inferno q̃ electi in purgatorio.ergo sicut electi puniuntur ꝓ venialibus in purgatorio/ita et damnati in inferno. ¶ Confirmatur.quia non maior pena debetur electis pro venialibus q̃ damnatis ꝓ consimilibus.nec damnatorum peccata venialia alleviantur:nec per ꝓsequẽs ipi a pena eis debita excusant ꝓpter ipsos alia peccata grauiora/videlicet peccata mortalia.quare ꝛc. ¶ Alij dicũt q̃ peccato veniali per se debetur pena eterna.rationẽ tamen gratie cum qua stat meretur in tem-

potalem pena huiusmodi ipsi per se debita eternalis. et ideo quia damnati carent gratia pununtur pro peccatis venialibus pena eterna. ¶Sed nec hic modus dicē di potest stare.quia falsum accipit fundamentum/videli cet q̄ pena debita per se peccatis venialibus sit eterna. quoniam si hoc verū esset: non magis peccatum veniale staret cum gratia q̄ mortale.nūq̄ enim existēti in gratia diuina debetur per se pena eterna. hoc autem est falsum. ergo ꝛc. ¶Confirmat.quia peccatū veniale p̄ hoc distinguitur a mortali/quia mortali debetur p̄ se pena eterna lis.hoc est ex diuina ordinatiōe ꝛ statuto. venali autem tñ aliqua pena tēporalis.ergo ꝛc. ¶Alij dicunt q̄ peccato venali vt per se sine mortali accepto debetur pena tēporalis:vt autem est simul cū mortali/ponderat simul cū ipsoꝛ infligitur pena eterna insimul pro vtroq̄.ꝛ hoc modo damnati in inferno puniunt eternaliter p̄ quolibz venialiaalioquin in inferno esset redēptio: nisi omnis pena ibi existeret sempiterna. ¶Sed cōtra istum modū dicendi etiam arguitur.quoniā veniale peccatū quia mortali connectū non est grauius q̄ sit vt per se acceptum. ergo nec pena ipsi debet maior. sed pena ipsi vt sine mortali sumpto debita est tpalis non eterna.ergo ꝛc. ¶Confirmatur. quia damnatus aut ꝓpter peccatū veniale habet intēsionem penā eternā / aut nō.Si primū.ergo pena peccato venali debita est eterna.qō pon nō potest.quoniā post actum peccati mortalis preteriti nihil remanet nisi sola obligatio.ꝛ sola tali obligatiōe dicit q̄ mortaliter peccauit manere in peccato. ergo si post actum peccati venialis manet debitū siue obligatio aut supplicii sempiternū / in nullo mortale peccatū commissum a veniali nec veniale a mortali potuit esse distinctū/quātū ad penā vtriq̄ debitā sempiternā. Si autē dicat q̄ propter peccatum veniale nō puniuntur in inferno intēsiou penaēr go non ois ponderant nec puniūtur vna pena. quare ꝛc. ¶Quartus modus dicēdi fortitan posset esse q̄ damnati puniuntur p̄ peccatis venialibus pena ꝓpetua extensiue i infernoꝛtñ minima ꝛ lōge minore itēsiue:ꝛ ideo diuturnioꝛe q̄ sit pena eis debita tēporalis. ꝛ ideo q̄ electi puniūtur in purgatorio p̄ venialibus intēsius / liberant citius.hic aūt in inferno pena est diuturnioꝛ q̄ remissioꝛ. ¶Sed nec hic modus dicēdi potest stare.quoniā cōstat q̄ pena debita peccatis venialibus non est infinita sed finita intēsiue.omni autē pene finite intensiue potest esse alia equalis finita extēsiue.ꝛ ita licet si pena qua puniūtur damnati in inferno p̄ venialib⁹ est leuior illa qua puniuntur electi in purgatorio p̄ consimilibus/debeat esse diuturnioꝛ et extensiue maioꝛ.non tñ sequitur q̄ infinita extensiue:cū quantūcunq̄ sit minoꝛ intensiue illa que est in purgatorio/adhuc posset ipsi equari ꝛ etiā ponderari/ esto q̄ sit finita extensiue.quare ꝛc. ¶Hec de primo.

Quantum ad secūdum:vbi aliter est dicendum:dico conformiter cū doctore/ vez q̄ nec p̄ peccatis venialib⁹:nec p̄ remissis in p̄senti mortalibus aliqs punitur pena eterna in sequēti: sed tñmodo temporali. ¶Ad cui⁹ euidentiā pono tres conclusiones. ¶Prima est/q̄ ois pena debita cuicūq̄ veniali pctō/ vel etiā mortali in p̄senti remisso/habet terminū in sequenti/vbicūq̄ siue in inferno siue i purgatorio p̄soluat. ¶Hec apparet quia ois pena tēporalis est terminabilis. sed omnis pena debita peccato veniali ꝛ remisso mortali in p̄senti est tpalis.q̄n enim primo petiū mortale remittit/pena eterna debita ipsi in tpalē cōmutatur.constat etiā nulli culpe veniali deberi penā eternalem:sed tñmodo tpalē.ergo ꝛc. ¶Ad illud quod alij arguūt in cōtrariū:q̄ tāc in inferno esset redēptio:rūdetur q̄ nō erit ibi aliqua redēptio a pena eterna mortalibus peccatis debita.bene tamen erit ibi redemptio hoc est cōpleta solutio pene temporalis debite peccatis venialibus ꝛ mortalibus hic remisse.qua soluta nulla pena pro illis alia exigetur: sed pro aliis:propter que ipsi damnati precise sunt pene perpetue obligati. ¶Secunda conclusio est / q̄ in inferno nō est alicui⁹ culpe mortalis nec venialis remissio:vt culpe remissio ꝓpue sumatur/licet sit ibi alicuius culpe remissio:vt impropue ꝛ large ista accipitur. ¶Hec apparet.quia culpe remissio sumpta propue est alicuius pene culpe debite relaxatio seu dimissio.vt autem sumitur large potest dici toti⁹ pene culpe debite solutio. sed in inferno est totius pene debite venialī culpe solutionec per cōsequens est ibi alicui⁹ pene eternalis nec temporalis relaxatio. ¶Quod ꝓbatur.quoniam pena culpe debita nulli relaxatur/nisi ipso sibi ipsi vel alio promerēte. Sed dānati non possunt aliquid sibi mereri nec alij eis:cum sint extra statū charitatis. q̄ ꝛc. ¶Tertia ꝛcsio ē/q̄ in purgatorio est culpe remissio primo mō / vez ꝓpue sumpta/puta p̄ relaxatione alicui⁹ pene tpalis aliqbus ibi exhib⁹ debite. Est etiā vel pōt cē ibi remissio culpe alio mō supposito q̄ aliqs ibi fuerit qui totā penā tpalē sibi debitam soluerit:quod non credo. ¶Hec apparet quantū ad primam partem.quoniam licet ipsi non possint aliqd sibi mereri: alij tamen possunt mereri eis vt iusti viatores.sed constat vt dicetur in q̄stione sequenti/q̄ non possunt mereri eis maioꝛem gloriam:sed tñ liberationem a pena.ergo in eis est culpe remissio/hoc est pene ipsi debite relaxatio/hoc eis alijs promerētibus. ¶Ex hoc apparet secunda pars:videlicet q̄ ibi nō sit culpe remissio secundo mō.q̄n cōstat ecclesiā militantē orare p̄ ofbus electis in purgatorio exhibitis:ꝛ orando ꝛ bona alia faciendo aliquid eis mereri:alias nihil valerent eis suffragia pro eis facta/qō est falsum.sed nullus pōt eis mereri maioꝛē gloriē gradū.ergo aliquid aliud/puta pene alicuius relaxationē/ ꝛ gloriē citius per ꝓsequtionem. Ex quo sequitur ꝓpositum/vez q̄ a nullo in purgatorio exhite tāta pena exigit ad quantā p̄ suis defectibus obligat.quare ꝛc. ¶Ex hoc apparet quomō licet tā in inferno q̄ in purgatorio sit culpe alicui⁹ remissio/tñ differenter. ¶Sic ad q̄stionē. ¶Ad rationē in principio dicēdū q̄ i inferno nulla est redēptio a pena eterna: nec a tpali debita venialī.qz tota p̄soluit: nec aliqd alicui remittit.

Tertio quæro de existentibus in purgatorio. Utrum videlicet p̄sint eis suffragia q̄ fiunt p̄ eis in ecclesia militāte. ¶Et videtur q̄ sic p illud .ij. Macc. xij. Sācta ꝛ salubris est cogitatio p̄ defunctis exorare vt a peccatis soluantur. ¶Contra.quia existenti extra statum merendi/ non videt q̄ aliquis possit mereri magis q̄ ipse sibi.sed oēs existētes in purgatorio sunt ita extra statum merēdi/sicut existentes in celo vel in inferno. ergo nec ipsi sibi ipsis nec alius potest aliquid mereri eis. ¶Respōsio Ubi videndum primo quorum suffragia sunt mortuis vtilia. Secundo/quibus mortuis talium suffragia sint ꝓficua. Tertio/ad quid eis sunt proficua seu vtilia.

Quantum ad primum:intelligēdo per suffragia quecunq̄ bona opera pro mortuis facta ꝛ deo oblata/ponuntur hic quatuor conclusiones. ¶Prima est/ q̄ cuiuscunq̄ viatoris in gratia existentis suffragia pro mortuis facta sunt eis vtilia. ¶Secunda: q̄ etiam eis suffragia proficiunt fidelium peccatorum / non tamen tantum quantum iustorum. ¶Tertia est/ q̄ etiam eis possunt proficere orationes beatorum. ¶Quarta q̄

non potest eis proficere aliquid aliquod suffragium seu opus quodcunq; bonum alicuius fidelium viatorum. ¶Puma ab omni fideli cōceditur & tenet. iustus enim nō solum sibi ipsi sed etiam alij potest mereri omne illud cui⁹ ipse est capax. Et ita cum in purgatorio existentes sint capaces gloie quam sibi meruerunt in mundo viuētes: quā gloie cōsecutionem impedit debitum pene quo obligantur: per consequens videtur q; iusti possint mereri eis huiusmodi debiti relaxationem / & gloie quā ipsi sibi meruerunt citius cōsecutionem. ¶Confirmatur. quia plus est mereri alteri gratie & gloie augmentum / q; ipsi omittri pene temporalis quātecunq; debitum. sed unus iustus potest mereri alteri viuenti vtrunq; predictorum / videlicet gratie & gloie augmentum. ergo multo magis potest ipsi mortuo mereri relaxationem pene sibi debite temporalis in purgatorio exoluende: non autem augmentum gratie vel gloie. cum talis augmenti nullus sit capax post mortem secundum dei potentiam ordinatam. quare ꝛc. ¶Secunda / videlicet q; eis etiam proficiant suffragia fidelium peccatorum: ex hoc aliqui probant. quia peccator potest mereri sibi vel alteri bona tēporalia. sed suffragia pro defunctis facta nō ꝓficiūt eis: vt dicetur in vltimo articulo / ad bonum aliquod sempiternum: sed ad temporale tm̄ / puta ad relaxationem pene eis debite temporalis. ergo ꝛc. ¶Confirmatur. quia potēs satisfacere pro peccato proprio / et pro alieno. sed existēs in mortali peccato / aliquo modo potest satisfacere pro peccato suo prius confesso & remisso soluendo penam sibi debitam pro eodem: qua soluta in presenti non exigef ab eo amplius in sequēti. ergo ita videtur etiā q; possit satisfacere pro peccato alterius remisso penā pro ipso ei debitam persoluendo. quare ꝛc. ¶Q; aūt non tm̄ valeant defunctis malorum suffragia quātum bonorum apparet. quoniam non tm̄ ad bona eterna: sed etiam ad alia vtilia concedenda citius iustus exauditur diuin⁹ / q; iniustus. ¶Sed cōtra hoc potest argui. ¶Puma. quia deus non audit peccatorem. vt dicitur Joan. nono. Sed omnes illi quorum suffragia proficiunt defunctis ꝓ quibus fiunt / a deo exaudiuntur. ergo ꝛc. ¶Secundo. quia existēs in peccato mortali satisfacit pro ipso: & pro pena ipsi debita sempiterna: cuius relaxationem obtinet per actum doloris seu contritionis interne: per quem actum nō potest per aliquem alium satisfacere pro peccato alicuius alterius nō remisso / merendo relaxationem pene ipsi debite sempiterne. Ex quo videtur q; non sit vera illa maior assumpta: qua dicitur q; potens satisfacere pro peccato proprio / et pro alieno. ¶Ad primum dicendum q; deus nō audit peccatores nec habet gratum aliquē actum ipsorum tanq; dignum ad sempiternum premium conferendum. bene tamen audit interdum peccatores & acceptat ipsorum bona opera vt digna remunerari: & sic ipsa remunerat bono aliquo tēporali. sed huiusmodi suffragia mortuorum nō proficiunt eis nisi ad temporalem penam citius euadendam. ergo ꝛc. ¶Ad secūdum dicēdū / q; illa maior intelligenda est de omni peccato cui nō debetur pena eterna: quale est veniale & etiā mortale remissum: non autem de mortali peccato non remisso / nec remittendo ex diuino statuto / nisi mediante actu penitētiali proprio delinquētis. Licet autē deus statuerit peccatum mortale cui debetur pena eterna non remittere / nisi mediante actu cōtritionis interne peccātis hoc aliqualiter promerentis: hoc tamen nō statuit de alijs peccatis obligantibus ad penam tantūmodo temporalem: alias nūq; in purgatorio remitteretur peccatū aliquod quod est falsum. ꝯre ꝛc. ¶Si autē conclusio suprādicta non est vera vt absolute sumpta / saltem est vera ipam in telligendo & specificando quātum ad suffragia fidelium peccatorum que fiunt in persona totius ecclesie militantis sicut missa cuiuslibet sacerdotis. nullus em̄ debz credere quin missa eis pro quibus offertur proficiat: siue sacerdos bon⁹ fuerit qui celebrat / siue malus. quia & si nō valet merito offerētis / valet saltem merito ecclesie militantis: cuius est ad deum sacerdos offerens mediator. ¶Tertia cōclusio videlicet q; eis ꝓsint & possint ꝓficere omniū suffragia beator: apparet. nō em̄ video q; beati magis suis orationibus possint iuuare in mundo viuētes q; in purgatorio existentes. sed constatu mundo existentes sanctorum orationibus dirigi et iuuari. ergo ꝛc. ¶Confirmatur. quia si sancte orando pro viatoribus in mundo existentibus possunt eis obtinere augmentū gratie & gloie eternalis / multo magis videt q; possint mereri & obtinere existentibus in purgatorio relaxationem alicui⁹ pene eis debite temporalis / nisi (qō nobis nō cōstat) fuerit cōtrarium diuinitus institutū / videlicet q; beati possint nos iuuare propter periculum in quo sumus: non autē illos qui tā periculū euaserunt. ¶Quarta cōclusio / videlicet q; suffragia infidelium sint defunctis inutilia / videt oino rōnabilis & credēda: licz non possit euidenter probari / magis q; de suffragijs fidelium reproborū: nisi q; infideles sunt totaliter a Christo diuisi: cui fideles aliqualiter sunt coniuncti saltē vnitate fidei. & ideo esto q; bona facta a reprobis pro defunctis acceptentur pro satisfactiōe pene eis debite temporalis: nō tamē alicui⁹ infidelium a Christo totaliter diuisorū. ¶Hec de puma.

Quantum ad secūdum: ponuntur alię quatuor cōclusiones. ¶Puma est / q; huiusmodi suffragia nō proficiūt primo & immediate beatis: ꝓficiunt tn̄ aliquo alio modo eis. ¶Hec apparet. quoniā huiusmodi suffragia non valent primo & immediate nisi ad relaxationem pene temporalis: & ad consecutionem gloie eternalis. sed constat q; beati nec liberantur a pena: nec consequuntur aliter essentialē gloriam sempiternam. ergo ꝛc. ¶Q; autem valeāt eis aliquo alio mō / puta secundario appet. quia cōstat q; quilibet beatorum gaudet gaudio accidētali magis tm̄ de quolibet electorum ad ipsoꝝ cōsortium aliter ascendēte. ergo quod est vtile & valet primo & antecedenter ad ascensum electorū ad cōsortū ciuium supernorū / valet secundario & consequenter ad huiusmodi gaudium citius habēdum ipsorum omniū beatorum. sed suffragia pro mortuis facta valent ad ascensum ipsorum citius obtinendum ad consortium beatorū ergo ꝛc. ¶Secunda cōclusio est q; huiusmodi suffragia sunt damnatis pro peccatis actualibus oino inutilia. ¶Hec probatur. q; si eis proficerent / aut valerēt eis ad relaxationem vel mitigationem pene eternalis / aut ad relaxationem pene temporalis ad quam ꝓ peccatis venialibus obligantur. sed constat q; non ad primum. quia illa nūq; est relaxanda: nec in aliquo mitigāda. nec ad secūdum. quia tota pena eis debita temporalis ab eis exigitur / vt dictum fuit in alia questione. ergo ꝛc. ¶Confirmatur. quia q; existentibus in purgatorio possit aliquid mereri ab existentibus in mundo / hoc deus misericorditer & rationabiliter statuit. quia illi sunt charitate cōiuncti Christo / & nondum sunt in termino eis debito sempiterno: damnati autem sunt in termino eis debito et diuisi / quia sine charitate mortui / totaliter a deo. et ideo nec ipsi sibi ꝓsis nec alij eis aliq̄ possunt mereri boni: nec eternū nec etiā tēporale. quare ꝛc. ¶Ex hoc sequit q; nullo modo est pro eis sicut etiā nec pro beatis orandū / nec boni aliq̄ faciēdū. nec em̄ tm̄ ꝓ vānatis orans frustra oraret sed etiā mortaliter peccaret. vnde quia Hec

gotus pro illo gentili impatore mortuo orauit/sez pro Traiano/graui morbo vez febrium dolore a deo percussus fuit. ¶Tertia cõclusio est/ q hmõi suffragia non valent paruulis pro solo originali damnatis. ¶Hec apparet.quo niam ipsorum penã damnu constat esse eternã. sed huiusmodi suffragia nec valẽt ad augendam gloriã/ nec ad remittendam nec ad amouendam penam aliquam eternalem.ergo ꝛc. ¶Quarta cõclusio est/ q huiusmodi suffragia proficiũt omnibus existentibus in purgatorio p quibus fiunt. ¶Hoc apparet.qm̃ constat q ꝓficiunt defunctis.alias frustra ecclesia oraret ꝓ eis.sed nõ ꝓficiũt dãnatis:nec paruulis:nec beatis sanctis: vt probatum est nõ sunt autem ab istis alij defuncti nisi in purgatorio existentes.ergo ꝛc. ¶Sed sunt hic duo dubia. Primum:an huiusmodi suffragia valeant in purgatorio existentibus equaliter. Secundũ est:an oratio vel quecunq; bona alia facta pro pluribus valeant tm̃ cuilibet / quantũ valerẽt vni ipsorum tm̃ si pro ipso fierẽt. ¶Ad primũ respondet q aut suffragia fiunt determinate pro certis personis/ aut indeterminate ꝛ indistincte pro omnib⁹ in purgatorio existẽtib⁹. Si pro mõ: plus valẽt incõparabiliter illis ꝓ q̃b⁹ fiũt q̃ alijs. Si autẽ scõo mõ/ plus valent illis q̃ in maiori gr̃a sunt.ꝓ talib⁹ cm̃ vt dicit deus talia suffragia plus acceptat. ¶Sz q̃d de suffragijs factis ꝓ illis qui non sunt capaces:cuiusmodi sunt dãnati ꝛ beati:Dicit q suffragia facta ꝓ existẽtibus in inferno/aut reuertuntur totaliter ad talũ auctores: ꝛ pro ipsorũ vtilitate spirituali ꝛ cõmodo diuinitus acceptant.iuxta illud verbum Christi dicentis apostolis/ Matth.x. Si ibi fuerit filius pacis requiescet sup illũ pax vestra.sinaũt/ad vos reuertet. Vel forsitan distribuuntur a deo illis quib⁹ magis sunt obligati huiusmodi suffragia seu sacrificia offerentes. ¶Ad secundum respondet doctor q nõ. Q̃ pro bat. Primo.quia si omne bonũ factum pro omnibus tm̃ valet cuilibet quantũ vni si pro vno fieret tm̃/nullus deberet orare nec aliquod bonum facere pro vno defuncto in speciali:sed pro omnibus in generali.quilibet enim debet velle bonum quod fiat tot fore vtile ꝛ ꝓficere quot potest proficere sine detrimẽto alicuius ipsorum. sed oratio facta pro patre oantis ꝛ pro alijs est vtilis omnibus nec patri minus vtilis hoc supposito/ q̃ si fieret pro eo solo.ergo nunq; est pro eo nec pro aliquo orandum in speciali:sed tm̃ pro omnibus in generali.hoc aũt est falsum. ergo ꝛc. ¶Confirmatur.quia tunc sequeretur q frustra ꝛ inutiliter ecclesia ordinauit orationes aliquas speciales.hoc autem est falsum.ergo ꝛc. ¶Secundo/quia tũc sequeretur/q qualibet die liberarẽtur omnes alie a purgatorio/ supposito q tot suffragia fierent quot sufficere possent ad vnam animam tantummodo liberãdam.hoc autem est falsum.ergo ꝛc. ¶Tertio.quia cuiuscunq; meritũ ẽ finitũ/nec est a deo nisi ꝓ aliquo finito acceptũ.sed bonũ finitũ plurib⁹ distributũ nõ est tãtũ in quolibz quãtum esset in vno ipsorum tm̃.quare ꝛc. ¶Hec de secũdo.

Quantum ad tertium : pono tres conclusiones. ¶Prima est/q non valẽt eis ad consequẽdũ aliquod maius bonum. ¶Hec apparet.quia si per huiusmodi suffragia conferretur maior gloria:pro quibus plura suffragia fierent/maiorẽ consequerẽtur gloriam.quod est falsum.quare ꝛc. ¶Confirmatur.quia non magis existentibus in purgatorio potest mereri per aliquem maior gradus glorie q̃ existentibus in celo.nec enim maior gloria datur nisi habenti plura merita que lucratus est ꝛ acquisiuit in presenti vita.ergo ꝛc. ¶Secunda conclusio est/q hmõi suffragia non sufficiũt ad mitigationẽ seu diminutionẽ pene defunctorũ. ¶Hec apparet. Nõ enim videt diminui eorũ pena damni consistens in carentia visionis dei ꝛ fruitionis beatitudinis videtur q alia ipsorum pena que manet est diminuatur/videlicet pena sensus.diminuatur dico intensiue:sed tm̃ extẽsiue. ¶Tertia conclusio est:q valẽt eis tm̃ ad bonũ eternũ eis debitum citius consequendum:ꝛ ad tẽporale in quo sunt suppliciũ euadẽdum. ¶Hec apparet ex predicta. Cõstat enim huiusmodi suffragia esse eis ꝓficua.ergo aut ad bonum maius:vel citius consequẽdũ:aut ad malum euadendũ. sed non ad primũ.ergo ꝛc. ¶Confirmatur ꝑ illud.ij. Macc. xij. Sancta ergo ꝛ salubris est cogitatio ꝑ defunctis exorare/vt a peccatis soluantur.hoc est a penis pro peccatis citius cruant.ergo ꝛc. ¶Ex hoc sequit corollarie q suffragia facta pro mortuis plus valẽt et proficiũt viuis in charitate existentibus ipsa facientibus/ q̃ defunctis. ¶Hoc apparet.quia bonum eternũ maius est q̃ temporale.sed suffragia sicut ꝛ quecunq; alia bona opa valent viuis in charitate existentibus ꝛ ex charitate ipsa facientibus ad bonũ eternum:quia ad maꝰ premium ꝛ gratie bonum habẽdum.omnis cm̃ in presenti in charitate existens meretur per quẽcunq; actum bonum ex charitate factum aliquem gradum glorie sempiternum: defunctis aũt non proficiũt nisi ad citius euadẽdum malum pene eis debite temporalis:ꝛ citius consequẽdum bonum qõ meruerunt glorie eternalis.ergo ꝛc. ¶Cõfirmatur,quia magis meretur ille et cui meretur bonum eternum absolute/q̃ et cui nullũ meretur bonũ simpliciter sempiternum:sed tm̃ citius consequi ipsum. sed viuẽs in charitate pro defunctis orans ꝑ orationem v. l aliarum quarũcunq; bonarum actionum suffragia meretꝫ sibi absolute ꝛ simpliciter premium:defunctis aũt non/sed tm̃ premiũ quod sibi meruerunt meretꝫ citius eis dari: ꝛ eos a pena tẽporali liberari.ergo ꝛc. ¶Sic ad q̃stionẽ. ¶Ad rationem in principio conceddo/ q existẽti extra statum merendi nullus potest mereri bonum aliquod sempiternũ. Statuit tamẽ deus extra statũ merendi existẽtibus terminum eis debitum non consequẽtibus vez premiũ sempiternuz/ cuiusmodi sunt precise in purgatorio existẽtes posse ipsum consequi ꝛ a pena temporali liberari citius alijs scilicet viuentibus in statu merẽdi existentib⁹ hoc eis promerentibus/ꝛ pro penis eis debitis satisfacientibus.quare ꝛc. ¶Et si q̃ras quare defunctis plus valeãt bona pro eis facta q̃ noceãt eis mala aliorum / maxime si pro eis fierẽt sicut fiunt bona:Respõdeo/q deus promptior est ad miserendum q̃ ad puniendum.ꝛ ideo licet velit ꝛ statuerit bonum vnius alteri esse proficuum:non tamen malum vnius statuit alteri imputãdum.iuxta illud Ezechielis.xviij.capi.Anima que peccauerit ipsa morietur. Filius non portabit iniquitatem patris:ꝛ pater non portabit iniquitatem filij.

Quarto q̃ro de cõfessionis secreto seruãdo:Vtrũ confessionis secretũ sit alicui in casu aliquo reuelãdum. ¶Et videtur q sic. qꝛ quilibet tenetur confiteri de quocunq; mortali peccato.sed aliquod potest committere quod nõ potest expumere nisi reuelando confessionis secretum sibi q confessum.sicut apparet de illo qui peccat mortaliter absoluendo episcopum simoniacum sibi confessum.talia enim non potest suum peccatum cũ omnibus aggrauantibus circumstantijs expumere/ nisi sibi confessus ipsum episcopũ reuelando.ergo videtur q in tali casu ꝛ in quo libet alio simili non tm̃ sit licitũ ꝫ etiã necessariũ reuelare ꝓfessõis secretũ. ¶Cõtra.qꝛ q̃libz tenet depositũ sibi ꝓmissuz qõ recipit seruare vt sibi ꝓmittit.sed cõfessionis secretum cõmittit cõfessor vt per eũ alteri nullatenus

revelandum.ergo ꝛc. ¶ Respōsio. Ubi primo est videndū. an quilibet teneatur ad seruandum quodcunq; secretuz. Secundo videbitur specialiter de confessionis secreto a quolibet obseruando.

Quantum ad primum: dicitur q̄ quilibet tenetur seruare secretum: dū tamē huiusmodi secretum debitū habeat obiectū. ¶ Ad cuius euidētiā distinguit triplex materia secreti. Est enī alia distrahēs: alia diminuēs: ⁊ tertia ꝓuenies. Materia secretū distrahēs est omne factū publicum. vnū enim oppositū distrahit alterum. secretum aūt ⁊ publicū opponūtur. ⁊ ideo publicum in secreto dictum nō est debitū secreti obiectū. Materia diminuens est omne factū leue seu indifferens: vt fluctū leuare vel comedere vel similia facere. et nec aliqd talium est secreti obiectuz debitū: cum secretū habeat rationem ardui ⁊ occulti. Ex quo sequit q̄ eius materia debita seu obiectū est omne factū aliquo modo arduū ⁊ occultum. ¶ Tunc hoc ꝓmisso ponūtur hic quatuor cōclusiones. ¶ Prima est: q̄ seruare sibi cōmissum secretū cui? est materia conueniens seu obiectum: est de iure nature. ¶ Hoc probat primo a priori. quia ois illud videt de iure nature esse: qđ est notū secundū dictamē rationis recte. sed huiusmodi est secretū tenere. cuilibz enī rationi recte vtenti est notū ⁊ certum depositū sibi cōmissum esse fideliter cōseruandū. infideliter aūt secretum alicuius quod recipit custodit: qui alijs ipsum pandit. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat. quia de illo est de iure nature qđ apprehensio eius terminis statim dictat recta ratio faciendum. sed viso et intellecto quid sit tenere secretuz: statim iudicat ⁊ assentitur huic: vez secretum esse seruādū. ergo ꝛc. ¶ Preterea secundo ad idē arguitur a posteriori. quoniā omne illud est de iure nature qđ sequitur ⁊ deducitur ex primis principijs legis nature. sed tenere secretū immediate sequitur ex talibus principijs: q̄ sunt secūdū Augustinum in libro de. x. chordis: duo: ad que precepta oia reducunt Unum est: q̄ quilibz debet facere alteri qđ sibi vellet fieri. Secundū: q̄ non debet facere ei quod nollet sibi fieri. Constat aūt q̄ nullus vellet nec rationabiliter velle debet suum secretum alteri cōmissum alteri publicari: sed seruari. ꝫ ꝛc. ¶ Ex quo sic ferē pro: q̄ tenere secretū est de iure nature nō sicut primuz principium legis nature. sed hoc modo est de lege nature vtrūq; p̄dictorū duorū principiorum non sicut conclusio immediate ex talibus principijs sequens: sed sicut conclusio que ex vtroq; illorum duorum sequitur sub eis duabus minoribꝰ simul assumptis. quarum vna est: q̄ quilibet vult secretum suum cōmissuz teneri: ⁊ altera q̄ nullus vult ipm alijs publicari. ¶ Secundo infertur: q̄ nullus citra deum potest dispensare q̄ homo reuelet secretum. ¶ Hoc probatur. quoniam nullus potest dispēsare citra deum nec licentiare ad faciendum aliquid contra ius nature siue dictamen rationis recte. sed reuelare commissum sibi secretum: est huiusmodi. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. quia si aliquis posset dispensare cum aliquo vt reuelaret sibi commissum secretum: aut hoc posset facere de iure nature: aut de iure aliquo positiuo. Sed nō de iure nature. qz nullus auctoritate iuris naturalis potest dispensare nec aliquid facere cōtra ius nature. Nec auctoritate iuris positiui. quia hoc est inferri? iure nature. ⁊ semper si est rectum presupponit ius nature. nullum enim statutum positiuū potest dici ius nec est rectum si est contra debitum rationis iudicū. ꝫ ꝛc. ¶ Preterea potēs dispēsare in aliqua cōclusione: ⁊ in principio ex quo ipsa deducitur. sed nullus citra deum potest dispensare in aliquo predictorum duorū principiorum legis nature: ex quorum vtroq; huiusmodi conclusio sequitur euidenter: vt predictum est. ergo ꝛc. ¶ Secunda conclusio est: q̄ quilibet tenetur seruare secretum sibi commissuz. ¶ Hec sequit ex predicta. que tamen est intelligenda: dum tamen secretum huiusmodi recipiens nesciat per viam aliam q̄ per dictū sibi committentis ⁊ reuelātis ipsum. ¶ Hec sic intellecta probatur. quoniam quilibet tenetur seruare quod promittit: dum tamen non sit cōtra deum nec in alicuius p̄iudicium. sed tenere secretum ad quod ipse recipiens se obligat: nō est cōtra deū: nec in p̄iudiciū alicui? ergo ꝛc. ¶ Preterea nullus potens alteri se submittere: si submittit pōt resilire nec se retrahere ab illo in quo se submisit illi. sed quilibet in recipiendo secretum alterius submittit voluntatem suam voluntati alterius qui sibi secretum committit: quod ⁊ facere potest ad tenendum illud quod recipit sub secreto. ergo ꝛc. ¶ Sed est hic dubium: an quilibet possit secretum alterius recipere. Ad hoc dicunt aliqui: q̄ non: si est subditus: sine voluntate sui superioris. Qđ probant. qz nullus volūtatē suā quā possunt simplicit sub manu alterius: potest sine voluntate ⁊ licentia illius ponere sub manu alterius. sed recipiens aliquod secretum ponit se in manu illi? a quo huiusmodi secretum recipit: quantum ad hoc q̄ nō potest sine eius licentia alteri reuelare. ergo subditus prelato primo subiectus ⁊ obligatus non potest hoc facere nisi a suo superiori licētiatus. ¶ Sed contra hoc alij et rationabiliter arguūt. quoniā nullus ex sue professionis voto potest alicui obligari vel subdi in aliquo quod sit contra ius nature ⁊ dictamen rationis recte. sed non recipere in aliquo casu secretum sui proximi: est contra prima principia predicta legis nature. quilibet enim vellet ⁊ rationabiliter velle debet suum secretum in casu aliquo ab aliquo recipi ⁊ seruari. ergo ⁊ ipse tenetur etiam secretum alterius recipere ⁊ seruare. ¶ Confirmatur. quia nullus potest se obligare q̄ nō subueniat fratri suo in necessitatis articulo cōstituto. sed nō recipere secretum ꝓximi est nō subuenire ipsi in casu necessitatis. qui enim secretum proximi non vult recipere: non potest in facto illo ipsi consulere quid agendū. ergo ꝛc. ¶ Et ideo dicitur aliter ⁊ rationabiliꝰ: q̄ quilibet est de lege nature obligatus ad recipiendum in casu necessitatis secretum alterius: ⁊ seruandum vt ipsi possit consulere salubriter quid agēdum. ¶ Nec valet alicui? ratio in contrarium. quoniam nec subditus in recipiendo secretum alterius ponit voluntatem suam in manu alicuius inferioris prelato: nisi i hoc ad quod tenet ex diuino mādato. ex quo dlibet tenet subuenire ꝓximo i necessitatis articulo constituto. quare ꝛc. ¶ Sed nūqd subdit? a suo prelato prohibitus: potest recipere secretum alterius? ¶ Ad hoc respondetur: q̄ aut prelatus indicat subdito vniuersaliter ne aliquid recipiat sub secreto: aut non vniuersaliter ⁊ absolute: sed ne recipiat aliquid sub secreto nisi cum aliqua conditione vel protestatiōe apposita antecq̄ ipsum recipiat licita ⁊ honesta. Primo modo mandatum prelati est fatuum: nec obligat subditū ad seruandum: cum sit simpliciter contra deū. Secundo autē modo est rationabile et seruandum a quolibet subditorum. ¶ Tertia conclusio est: q̄ subditus recipiēs aliquid sub secreto ab alio subdito quod sat alio modo non tenetur illud seruare nec occultare: immo debz reuelare prelato ipsum per obedientiam requirenti. ¶ Hec apparet. quia quilibet requisitus per obedientiam a prelato tenet ipsi veritatem dicere quam sat alio modo q̄ per secretum. vnde negando ipsam: non est dubium quin peccet mortaliter ꝓtra votū obedientie faciēdo. ¶ Ex q̄ sequit consilium: q̄ socius in crimine cū aliquo tenet ipz accusare ⁊ reuelare ꝓlato. ¶ Hoc apparet. qm̄ tūs nō tm̄ sat fatuꝰ alteri?

per modum secretuꝫ sed etiam per alium modum: cum videat ad oculum illud factum. ¶ Cõfirmatur.quonã magis videretur ꝙ deberet illud celare quod ipſi aliꝰ committit sub secreto / ꝙ illud quod suus socius de facto perpetrat coram eo. sed primũ/ videlicꝫ quodcunq; ſibi sub secreto dictum/ dum tamen per alium modum sciat/ tenetur prelato dicere ipsum per obediẽtiã astrictus.ergo ꝛc. ¶ Sed contra hoc videtur posse argui. Primo quia talis facit alteri quod non vult sibi fieri. nullus enim vellet suum secretuꝫ quod commisit alicui reuelari per ipsum alteri.ergo nec ipse debet hoc alteri facere secũm ius nature seu dictamẽ rõnis recte. Secãdo.quia nullus debet facere contra promissum. sed qui secretũ ab alio recipit ad ipsum non reuelãdũ alteri se astringit.ergo ꝛc. ¶ Ad primũ dicendũ ꝙ immo quilibet loquẽdo rationabiliter debet velle vt suũ dictum alteri nõ per viam secreti notũ non manifestetur prelato ꝙ ipsum.secus aũt est de illo cuius peccatũ nõ est alicui nisi ꝑsone per modum secretũ notum.qꝫ nec tale peccatum ptinet ad prelati forum.nec est ipm : sed per deum tñmodo puniendum.quare ꝛc. ¶ Ad secundũ dicendum/ꝙ nullus põt promittere aliqd contra deum. sed nõ reuelare peccatũ sibi in secreto detectũ per aliã viã factum est cõtra deum ꝛ contra suum obediẽtie votũ. ergo nullus potest tale secretum vt seruandũ recipere nec seruare promittere:ꝛ si ꝓmittit/ peccat in ꝓmittendo:sicut vouens aliquid illicitũ: non aũt in reuelando prelato: cũ hoc necessario facere teneatur. quare ꝛc. ¶ Quarta ꝛ vltima conclusio est/ꝙ nullus tenetur seruare aliquod secretum:cuius materia seu obiectũ est indebitũ:vel quia distrahẽs / puta qꝫ factum publicũ:vel quia diminuens /puta qꝫ indifferẽs seu ridiculosum nec in aliquo arduũ nisi ad hoc se specialiter obligaret:quæ tamen obligatio fatua videret. ¶ Hec apparet.quia se obligans ad tenendũ secretum nõ est obligatus ad seruãdum vel tacendũ quod est publicũ ꝛ omnibus manifestum.sed secretũ/ cuius materia seu obiectũ est distrahẽs /est de illo qõ est publicũ ꝛ aliis manifestũ.ergo nisi specialiter ad tale secretum quod magis debet dici publicum se obliget non tenet. ¶ Consimiliter põt argui de secreto cuiꝰ materia seu obiectum est diminuens qꝫ rationẽ arduꝰ nullam habens:vt secretũ dictum de aliquibus ꝺbusq; factis truffatricꝫ vel iocosis.nec est obligans se ad tenendũ alicui sub secreto: qõ sibi debet dicere/tenetur tale secretum seruare: nisi vt dictũ est de alio/ad tale se specialiter obligaret.Et ratio huiꝰ est.qꝫ obligãs se ad seruandum secretũ supponit quod sibi est dicendũ ꝛ sub secreto cõmittendum habere secreti materiam debitã seu obiectũ: quod non habet aliquod predictorum.ergo ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secũdum:dicitur primo

ꝙ confessionis secretũ est maximum et secretũ secretorum omniũ. Secundo/ꝙ in illo casu huiusmodi secretũ est alicui reuelandum. ¶ Primum apparet: tum quia huiusmodi confessionis secretũ habet annexum diuinitus institutum ecclesiasticũ sacramentum.tũ quia eius obiectũ est arduũ vel difficillimũ. tũ tertio quia est ad salutem viatorũ valde necessarium. ¶ Ex hoc sequitur secundũ:videlicet ꝙ in nullo casu est alicui reuelãdum. si enim ad quodcunq; secretum debitũ seruandum quilibet obligatur:multo magis ad hoc qõ est maximũ et secretũ omnium secretorũ. Unde ipsum esse seruãdum est de iure nature ecclesiastico ꝛ diuino. ¶ Sed nũqd si reuelaret in reuelando mentiretur? Respondetur ꝛ bene ꝙ sic. Cuiꝰ ratio ponitur.quia dicẽs aliquid eo modo quo nescit /mentitur. sed secretum confessionis reuelans dicit illud eo modo quo nescit.scit enim illud in persona dei:modo quo audit ꝓfessionem: dicit autẽ in persona sui.ꝙ ꝛc. ¶ Sed contra hoc arguit. Primo qꝫ sacerdos nõ magis audit cõfessionẽ in persona dei ꝙ celebret vel ministret alia quecunq; ecclesiastica sacramenta.sed ipse nullum sacramentũ ministrat in persona dei sed vt eius minister ad hoc per ipsum institutus: nec tamen sacerdos celebrans in occulto mẽtitur: quando se in publico asserit celebrasse.ergo ꝛc. ¶ Secundo / quia nullus mentitur in dicendo verum.sed reuelans confessionis secretum dicit verum.ergo ꝛc. ¶ Ad ista dicẽdũ ꝙ sicut nesciens aliqd qõ scit alius ab ipso personaliter distinctus mẽtit/ si se asserat scire illud:ita ꝓsimiliter vnꝰ ꝛ idem gerens vices duorum officiorum sciens aliquid vt gerit vices vnius officij mentitur si se asserat scire illud vt alterius officij vicem gerens.sed sacerdos ꝛ quicunq; alius recipiens aliquod debitũ secretum ab alio sibi detectum/ recipit ipsum vt minister deinde scit illud in foro secreto.ergo dicẽs se scire illõ in alio foro mẽtit. ¶ Confirmat. Primo: quia constat ꝙ cõfessor interrogatus de illo quod per confessionem agnouit:potest immediate videre ꝛ debꝫ se illud penitꝰ ignorare:ergo mẽtitur ꝛ falsum dicit si se asserat illud scire. ¶ Cõsequentia est cuidens.quia impossibile est ꝙ vtrunq; pars contradictionis sit vera.ergo si dicẽs se nescire aliqd/dicit verum / per consequens si dicat se scire illud mentitur. ¶ Cõfirmat.qꝫ dicẽs se scire vel ignorare aliquid i illo foro est intelligẽdum ipm illõ ignorare vel scire in quo ipse loquitur.Sed constat ꝙ secretum nescit a recipiẽte ipm in foro publico sed secreto et occulto.ergo quod scit aliquis in occulto : mentitur si se in publico asserat illud scire. ¶ Antecedens ꝓbatur.quia alias sacerdos interrogatus de illo qõ per confessionem agnouit / num ꝙ posset respondere se illud nescire quin peccaret: cum omne mendacium sit peccatum . hoc autem est falsum. ergo ꝛc. ¶ Secũdo cõfirmat per illud verbũ Christi dicẽtis/Matthei decimotertio. De die aũt illo ꝛ hora nemo scit/neq; angeli neq; filius/nisi pater. ſz cõstat Christum dei filium etiã vt hominem omnia scire:ꝛ per consequens horam illam:ꝛ tñ quia scit eam in secreto/ non vt ipsam reuelandam in publico/nec vt aliis explicandam.dicitur ignorare eam.ergo cõsimiliter in proposito:cum confessor nesciat confessionis secretum nisi vt gerens vicẽ ꝑsone secrete: ꝛ quodammodo dei occulta ꝛ secreta cordium intuentis/vere potest ꝛ debet dicere interrogatus in publico se illud penitus ignorare:sicut Christus vt homo dicit illum seu horam iudicij dixit ꝛ asseruit se nescire. ¶ Ex hoc apꝑet ꝺd est dicendũ ad primũ de sacerdote celebrãte.qñ sacerdos celebrãs vel qõcunq; sacrm ab isto alio administrans ꝛ postea de eo loquens non gerit vices duorum quãtum ad officiũ. nec enim cõficit vt minister vel persona secreti cum publice cõficiat/ꝛ sacramẽta alia administret.ꝛ ideo in eodem foro est conficiens ꝛ de hoc loquens: nec per consequens mentitur.sed verum loquitur.secus aũt est de cõfessore vel alio quocunq; quodcunq; secretum sibi cõmissum/qõ nullo mõ alio scit nisi per viam secreti/aliꝭ publicante.quare ꝛc. ¶ Ad secundum consimiliter est dicendum.patet enim ex dictis ꝙ falsum est illud assumptum/videlicet ꝙ reuelans confessionis secretum dicit verũ. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationẽ in principio dicendum/ꝙ sufficit tali / qui videlicet episcopum sibi ꝓfessum absoluit / qõ facere nõ potuit / cõfiteri dicendo se sacrm ꝓnie ministrasse ideoꝺe absoluẽdo quẽ nõ poterat absoluere.nullo aũt mõ licꝫ ꝑsonã sibi ꝓfessaꝫ quã

absoluit indebite exprimere: esto q persona illa sit circunstantia peccatum aggrauans. quia magis tenetur ad non prodendum personā sibi confessam/q̄ ad confitendum explicite culpam suam:cum ad primum videlicet ad confessum non prodendum/obligetur ex lege naturę/ecclesiastica et diuina: ad secundum autem videlicet ad confitēdum/non nisi de lege siue ex statuto positiuo ecclesiastico ⁊ diuino: qō in tali casu neminē obligaret/vbi videlicet circumstātia aliqua peccati explicari non posset sine publicatione ⁊ reuelatione persone sibi confesse.

Distinctio Vigesimasecunda.

Circa distinctionē vigesimamsecundam: in qua magister inquirit/an peccata per penitentiam remissa redeant in recidiuante:Quero primo de hoc videlicet. Utrum propter relapsum reiteretur ad relabentem indultum peccatum. ¶Et videtur q̄ sic. quia sicut se habent bona opera ad penitētiā ita mala commissa ad culpam nouam. sed bona opera preterita per culpam mortificata sic se habent ad penitētiā q̄ reuiuiscant p̄ eā. ergo ⁊ mala indulta preterita redeūt consimiliter propter culpam nouam. ¶Cōtra. quia vnum ⁊ idem in numero non potest redire nisi diuina actione.sed peccatum nō potest redire actione diuina/cum deus ipse peccare non possit.ergo ꝛc. ¶Respōsio. Vbi primo videndum est/an peccata remissa possint redire de possibili absolute. Secundo an redeant de facto.

Quantum ad primum: dicitur a quibusdam/q̄ impossibile est peccatum preteritum indultum redire in recidiuante nec in aliquo alio. Quorū ratio per quam probant hoc/est illa que facta est/videlicet q̄ nihil idem numero potest redire nisi a deo/a quo nullum potest esse peccatū. ¶Sed sic dicētes male accipiunt peccatum idem redire. non enim hic queritur/an peccatum in recidiuāte redeat vel redire valeat formaliter quantum ad ipsum actum deordinatum: qui quidem vt sic est formaliter peccatum: sed quātum ad reatum manentem post actum: qui non est aliud q̄ obligatio ad penam debitam alicui propter actum ipsum licet preteritum.huiusmodi autē reatus non est formaliter peccatum.quare ꝛc. ¶Cōfirmatur.quia eo modo queritur hic an peccatū redeat post relapsum/quo modo ipsum peccatum manebat anteq̄ esset remissum per penitentie sacramentum.quo etiā modo ipsum peccatum dicitur non manere siue transire quando remissum. sed transeūte actu culpabili nondum remisso nullum manet in peccante peccatum vt formaliter sumptum/magis q̄ in illo qui nunq̄ peccauit: sed tm̄ manet ei⁹ reat⁹ seu obligatio ꝓpter illud petm̄ ad debitā sibi penam. ¶Peccatum etiam quando remissum non dicitur transire:cum anteq̄ remissum esset/nam transiuisset:sed tm̄ dicitur remitti quia non imputatur vt prius homini ad debitam sibi penam. ergo hic non queritur an redeat ꝓpter illud relapsum/vt formaliter est peccatum/cum nec vt sic transierit: quia nec extitit quando remissum:sed an redeat quantum ad reatum seu obligationem ad malum debite sibi pene/vt videlicet ad eandē penā sibi puta recidiuati imputeē propter illud relapsum/ ad quam fuerat imputatum anteq̄ esset remissum.Sed esto q̄ diuina virtute ⁊ volūtate peccatū hoc modo rediret/ deus ipe in nullo peccaret:magis q̄ peccet qñ nouiter deliquēte vult ⁊ statuit esse reū seu obligatuz ad penā sibi debitā propter illud peccatū: cum nec huiusmodi reatus seu obligatio ad penam/dicat culpam: sed magis iustitiam punientem ipsam. quare ꝛc. ¶Et ideo aliter est dicendum. Ad cuius euidentiam est sciēdum/q̄ peccatum idem redire potest intelligi dupliciter. Uno modo/q̄ redeat vt peccatum formaliter acceptum.videlicet quantum ad ipsum actum deordinatum/ si est commissionis peccatum. Alio modo an possit redire quantum ad reatum siue obligationem ad penam manēte post culpam commissam. Primo modo rediret secūdū se formaliter.Secūdo mō virtualiter seu equiualēter/modo quo fuit remissum/quia nec ad penam nō imputatū. ¶Hoc premisso/pono hic quatuor conclusiones. ¶Prima est/q̄ peccatū vt primo modo sumptum/quantum ad totum positiuum qō dicit ⁊ fuit formaliter in re extra/ potest redire actiōe ⁊ virtute diuina. ¶Hec apparet.quia non est deo impossibilius vnum ens positiuum interruptum idem in numero reparare q̄ aliud. Sed constat secundum veritatē fidei/vt dicit in materia de resurrectiōe/deo esse possibile aliquod ens interruptum idem in numero reparare:alias non resurgeret de facto idem homo in numero qui prefuit:quod est falsum. ergo idem potest facere de quocunq̄ ente alio interrupto.quare ꝛc. ¶Et si contra hoc arguatur/quia tūc deus esset causa peccati/Dico q̄ non sequitur.quia nec illud positiuum/vt commune dicitur/est peccatum.Vel si dicatur q̄ est peccatū cum deus ponatur cogere cause secunde ad omnem effectum sibi possibilem positiuum/ per consequens cogit etiam principaliter peccatum ad actum huiusmodi positiuum quando primo peccauit/ipsumq̄ actum produxit.sed non est malus inconueniens dicere deum posse esse causam totalem peccati/q̄ partialem.nec partialiter tamē nec totaliter deus potest peccare. quare ꝛc. ¶Ex quo sequitur / q̄ si ille actus a deo fieret idem in numero seu rediret/nullum esset peccatum:nec ei cui infunderet/si infunderet alicui esset ad penā aliquā ipuētādus. ¶Hoc apparet. quia peccatum ideo peccatū secundum Augustinum/quia voluntariū ⁊ in hominis potestate.sed respectu talis actus homo nullam haberet libertatem:nec aliquam potestatē.ergo nullus esset in eo peccatum:nec in deo:magis q̄ producere quodcūq̄ aliud possibile ens creatum. ¶Sed contra hoc fortiter arguetur. quoniam illud quod secundum se est tale/est tale a quocunq̄ in esse positum vel productum.sicut quia amor dei propter se est bon⁹ moraliter actus/ ideo est bonus a quocunq̄ productus.sed actus odiendi deum est ita secundū se malus formaliter sicut actus diligendi bonus. ergo huiusmodi actus vel quicunq̄ alius vitiosus erit vitiosus et moraliter malus a quocunq̄ causaliter sit productus. ¶Respondeo dupliciter. Primo enim posset dici/ q̄ actus odiendi non est malus/nec peccatum ratione sui:sed ratione obiecti in debeti super quod transit: cum transeat super diligibile qō quidem tenetur diligere efficāciter talem actum. Sicut homo non teneretur nec deberet deum diligere vel non posset/non esset malum ipsum odire. Si etiam homo actum odiendi eliceret:per quē fuꝑ deū nō trāsiret: talis actus nō esset malus. Sed deus per nullum actū creatum potest se diligere nec odire. ergo nullus actus

diligendi nec odiēdi vt a deo creat⁹ pōt cē mal⁹ moraliť ¶Tunc ergo quādo dicit q actus odiendi deum secundum se est malus ꝛ vitiosus/cōcedo q est malus ꝛ ad penam imputandus illi qui per ipsum transit in deum: ad quem diligendum est obligatus:dum tamen sit in ei⁹ potestate talis actus / videlicet sic q possit per ipsum trāsire vel non transire si voluerit super deum.sed si deus produceret odium sui/ ipse per talem actum non transiret nec transire posset super se.ergo talis actus nō esset malus vt esset ab ipso producť⁹.Si autem huiusmodi actū alicui infunderet/aut ille tali informatus actu posset nō transire per eum super deum odiendo ipsum:aut non.Si primum:talis actus esset in eo peccatum/nō vt a deo effective/nec vt in ipso subiectiue:sed vt per eum transiret super deum libere obiective. Si autē detur secundum:videlicet q non esset in sua potestate non transire super deum:tunc nullo modo talis actus esset in ipso peccatum. quare ꝛc. ¶Confirmatur. quia actus odiendi non est malus nisi quia per ipsum deus oditur:nec amor est bonus nisi quia per ipsum deus vel aliud obiectum diligendum diligitur. Sed si deus produceret eundem actum quo aliquis cum odit/et amorem quo quis cum diligit/ nec tali actu odiendi per se stante ipse oditeretur:nec amore amaretur. ergo nec talis actus odiendi per se stans nulli inexistēs esset moraliter saltem actualiter vitiosus nec amor etiā virtuosus.quare ꝛc. ¶Si autē tales actꝰ deus alicui infunderet: aut in illius potestate esset per eos non transire super eorum obiectum: aut non/vt supra dictum est iam dictum. ¶Secundo potest dici aliter/licet quasi in idem redeat/ videlicet q nullus actus quātum ad positiuū quod dicit/est formaliter peccatum:sed quia caret aliqua circunstantia sibi debita quam ipsum actū eliciēs tenetur et vare:vel quia habet circunstantiam cōtrariam quam tenetur vitare. Deus autem nec tenetur aliquid vitare/nec aliquid alicui conferre. ergo in nullo actu positiuo potest peccare. ¶Confirmatur.quia manifeste videmꝰ vnum ꝛ eūdem actum esse peccatum vni ꝛ non alteri.qō nō est nisi quia aut vnus tenetur eum vitare/et alius non:aut quia licet vtriq; sit licitus/ ab vno fit seu eliciatur cum circunstantijs debitis ꝛ non ab alio. sed vt dictum est/deus nullius ad extra est debitor. ergo ꝛc. ¶Secunda conclusio est/q si peccatum postq̄ remissum rediret modo predicto/ non magis rediret quia remissum/q̄ si non fuisset remissum. ¶Hec apparet.quia nullum ens idem in numero dicitur redire : nisi quia interruptum ꝛ realiter prius coruptum. sed peccatum nō corumpitur nec interrumpitur quando remittitur : immo tam interruptum et coruptum supponit:cum nunq̄ peccatum maxime mortale remittatur alicui dum et actualiter inexistit. ergo peccatum modo predicto non magis potest redire quia remissum : q̄ si non remissum. ¶Confirmatur dupliciter. Primo quia peccatum nouiter esse remissum non est ipsum vt formaliter sumptum esse nouiter interruptum:sed ad penam non imputatum Secundo quia omne interruptum potest idem in numero reparari. sed peccatum non remissum vt formaliter sumptum/ est ita coruptum siue preteritum sicut remissum.ergo ꝛc. ¶Tertia conclusio est : q peccatum vt secūdo modo sumptum/videlicet virtualiter seu effectiue quodammodo p reatu / posset redire idem in numero in recidiuante. ¶Hec apparet. quia peccatum hoc modo redire non est aliud q̄ ipsum ei cui fuerat primo pena debita remissa/ ad eandem penam ad quam antea imputari.sed constat deum hoc posse facere/videlicet ipsum peccatum remissum precedens propter demeritum sequens ad penam dimissam prius homini imputare. ¶Hoc probatur.quoniam hoc potest facere quilibet alius dominꝰ temporalis.vt apparet primo per legem humanam de seruo manumisso : qui peccans in suum dominum / potest ab ipso redigi in pristinam seruitutem. Secundo per legem diuinam / Matthei decimooctauo capitulo explicatam/de illo cui dominus suus dimiserat decē milia talentorum:que tamē licet dimissa ab eo postea repetijt/quia ipse conseruo suo debitum remittere noluit. ergo ꝛc. ¶Quarta conclusio est / q si peccatum isto modo in recidiuante rediret/nihil per hoc nouiter ipsi adueniret. ¶Hec apparet.quoniā reatꝰ siue obligatio ad penam culpe debitam nō est in aliquo nec dicit aliquid positiuū/vt in precedentibus est ostensum. Nec per consequēs per hoc q deus alicui culpam remittit aliquid ab ipso abijcit quod in ipo formaliter precessit. Si peccatum redire isto modo non est aliud q̄ ipsum imputari ad penam ad quam prius. ergo sicut per hoc q remittitur nihil ab homine tollitur:ita nec per hoc q reducitur/ aliquid in ipso nouiter ponitur. ¶Hec de primo.

Quantum ad secūdum: pono quatuor

conclusiones. ¶Prima est/ q peccatū remissum vt formaliter acceptum nunq̄ redit per recidiuum. ¶Hec apparet.cōstat enim q propter aliquem actum nouum bonum vel malum sequētem deus qui solus hoc facere posset / nō reparat siue creat actum alium preteritum bonū nec malum aliquē precedentem. ¶Secunda conclusio est:q si peccatum hoc modo sumptuꝫ rediret/ ad nullam penam esset homini imputandum. ¶Hec apparet. quoniam peccatum non imputatur homini ad penam nisi quia ab homine perpetratum.sed impossibile est idē peccatum in numero preteritum naturaliter iterum a creatura aliqua perpetrari : sicut nec aliquod aliud ens coruptū reparari.ḡ ꝛc. ¶Tertia conclusio est/q peccatum vt secundo modo sumptū/videlicet pro reatu seu obligatione ad debitam sibi penam/modo quo in ista questione accipitur / non redit totaliter siue simpliciter in recidiuante. ¶Hec probatur.quoniam quod a deo absolute non cum cōditione dimittitur/nunq̄ ab eo exigitur. sed deus per penitentiam dimittit penitenti absolute nō conditionaliter culpam commissam/dimittendo seu relaxando aut diminuendo debitam ipsi penam. ergo huiusmodi penā absolute dimissam non exigit vlterius propter culpam aliam de nouo commissam. ¶Confirmatur.quia peccata ex quo a deo remissa se habent ac si nū q̄ fuissent.quia nec homo propter ipsa est magis q̄ si nū q̄ fuissent ad penam aliquam obligatus / supposito q totaliter sint remissa.Sed illud quod se habet ac si nunq̄ fuisset:non videtur magis posse redire q̄ si nunq̄ fuisset.ergo ꝛc. ¶Quarta conclusio ꝛ vltima est/q peccata remissa per penitentiam precedentem redeunt aliqualiter propter culpam sequentem. ꝛ hoc ratione maioris pene q̄ debetur culpe commisse propter veniā culpe remisse.¶Hec declaratur.quoniā quāto magis quis est deo obligatus/tanto si peccet ꝛ se ab ipso separat est magis ingratus : et per consequens ratione maioris ingratitudis magis peccat. Sz magis tenet deo ꝛ obligat ille cui peccatū remittit q̄ alꝰ q̄ in pctō manere permittitur.ergo magis delinquit / qz magis ingratꝰ existit/qui a pctō liberatꝰ recidiuat/q̄ ille alius qui in ipso dimissus ipsum cōtinuat.Ex quo sequit/q cū peccata per priam dimissa redeāt in recidiuāte / sicut circunstantie peccatū sequens quodlibet aggrauātes/ḡ cōsequēs relapsus seu recidiuans de peccato nouiter cōmisso post penitētiam confitēs debet etiā in ḡnali petā priꝰ cōfessa ꝛ remissa

exp̃mere/dicẽdo. alia mꝛta petã omiſſã de dꝫ absolutꝰ fuerã: ꝛ postmodũ redu ad vomitũ: vt ingratus. ¶ Hoc probatur. qꝛ eis circũſtãtia petĩ aggrauãs est cũ petõ ipſo in cõfessione dicẽda. ſed petã remiſſa aggrauãt ſeq̃ntia, ꝓpter rõnẽ tam dictã. g̃ ꝛc. ¶ Sed cõtra hoc forſitan arguẽt. qđ maius bñficiũ a deo accepit qui nunq̃ peccauit: ſed ſemp innocẽs fuit: q̃ qui peccare ꝓmittit ꝛ a peccato poſtea liberat. ¶ Hoc apparet. ꝓſtat cĩ q̃ maiꝰ bñficiũ accepit a deo ꝛ ideo magis fuit ipſi obligata beata virgo quia in innocẽtia conſeruata: q̃ beata Magdalena, que a culpa p̃terita liberata. ergo ſi culpa cõmiſſa remiſſa aggrauat ſequẽtẽ, ꝓpter ingratitudinẽ: multo magis innocentia aggrauat culpã nouam: cũ innocens magis ſit deo obligatus q̃ penitẽs: ꝛ per ꝓns magis ſit ingratꝰ ſi peccat. ¶ Rñdeo cõcluſionẽ, pcedẽdo. qꝛ nec est in aliquo contra dicta. qđ tam liberatio a culpa ꝓmiſſa/ q̃ conſeruatio in innocentia ꝛ ꝑſeruatio ab ipſa/ est bñficiũ ꝛ dei donum: ꝛ ideo vtrũq; aggrauat ſequẽs peccatũ. Qꝛ tñ maius beneficiũ est ꝑſeruari in innocẽtia q̃ liberari a culpa: ideo videt q̃ quorũcunq; existẽtiũ eiuſdem tꝑis ꝛ etatis petĩ illius / qui quidem fuit vſq; tũc ſemp in innocẽtia cõſeruatus / ꝛ a culpa ꝑſeruatꝰ / eſſet grauiꝰ petõ alterius recidiuãtis poſtq̃ fuit a peccato alio p penitentiã liberatus. ſicut etiã peccatũ recidiuãtis poſt penitentiam est grauius peccato illius qui nũq̃ fuit a peccato p penitentiã liberatꝰ. ¶ Hoc apparet. qꝛ ſicut maius beneficium a deo recipit penitens q̃ impenitens: et ideo peccatũ penitẽtis recidiuãtis est grauius petõ alterius ata ꝛ maius est beneficium innocentis q̃ penitentis. ergo ꝛ peccatũ eius grauiꝰ petõ eiuſdem rõnis alterius. ꝛ hoc ceteris paribꝰ. ¶ Et ꝙ ſequit corollarie vt videt: q̃ conſeruatus in innocẽtia nouiter poſtea cadens quãdo confitet de peccato nouiter perpetrato debet ex pumere ſuam innocentiã preteritam tanq̃ circunſtantiã culpã cõmiſſam nouã aggrauãtẽ. ¶ Sic q̃stionẽ. ¶ Ad rationẽ in puncipio vicendũ / q̃ mala opa non redeũt / licet bona p pniam reuiſcant. ꝙmo qꝛ deus ꝓniot est ad miſerẽdũ q̃ ad puniẽdum. ꝛ ita licet velit bona opa in charitate facta poſt peractã pniam de alijs malis actibus p̃miare: non vult tñ mala opa ſemel remiſſa ad penam aliquã amplius imputare. Secundo etiã non est ſimile de malis operibus ꝛ de bonis. qđ ſicut nullum malum deus vult eſſe impunitũ: ita nec bonum aliquod nõ remuneratũ. ſed p̃mium bonis operibus in charitate factis debitum est bonũ eternale: qõd munq̃ fuit commutatum in bonum aliquod temporale. petõ aũt mortali licz debeatur pena eterna / tñ iſta fuit in penã temporalẽ in penitentia commutata vel totaliter relaxata. Et ideo vel nullam exigit ſi totã dimittit / vel non niſi tẽporalem in quã cõmutet penam aliã puꝰ petõ debitã eternalem.

SEcundo quẽro: vtrũ bona opera in gratia facta ꝛ per culpã mortificata p penitẽtiã redeant ſeu reuiuiſcãt. ¶ Et videtur q̃ ſic. quoniã vt p̃dictus est in alia q̃ſtiõe premium talibus operibus debitũ est eternum: quod non fuit ꝓpter peccatũ in tẽporale aliquod reddẽdũ premiũ commutatum. ergo poſt penitentiã aut eis debetur premium eternum: aut nullũ. Sed non põt poni ſecundũ: cũ nullum bonum deus velit eſſe nõ remuneratum. ergo primuz. ſed omne opus prius premio eterno indignũ ꝛ poſtea dignum est viuificatum. ergo ꝛc. ¶ Contra. qꝛ mortuum non põt viuificari niſi p miraculum: cum a priuatione non ſit naturaliter regreſſus ad habitũ. ſed ad penitẽ tie actum nullũ oportet cõcurrere aliud miraculũ q̃ ſit reſurrectio ſeu liberatio penitẽtis a morte culpe. ergo ꝛc. ¶ Reſpõſio. Vbi primo ꝓmittam tuo ad queſtionis expoſitionem. Secundo dicam aliter ad queſtionem.

Quantum ad primum: eſt præmittendum primo quid eſt opus mortificatum. Secundo quid eſt opus mortificatũ reuiuiſcere ſeu redire. ¶ Ad euidentiam primi eſt ſciendũ / q̃ aliud eſt opus viuũ. aliud mortuum ꝛ mortificatiuũ: aliud mortificatum nõ mortificatiuũ: ꝛ aliud quod nec eſt viuum nec mortuum: nec mortificatum nec mortificatiuum. Opus viuum dicitur omnis actus vite eterne dignus / qualis eſt omnis bonꝰ a quocunq; viatore in charitate exiſtente ꝛ ex charitate factꝰ. Talis inquã ois actꝰ dicit opus viuũ quodãmodo cauſaliter meritorie primo: qꝛ meretur hominem viuificari per augmentũ gratie in ꝑſenti: ꝛ per gradum glorie in ſequenti. ꝛ ita est viuum / quia duplici vita viuificatũ: videlicz vita gratie in re / ꝛ vita gloue in ſpe. Opus aũt mortuũ ꝛ mortificatiuum est omne mortale peccatum. qõd poteſt dilingui. Qõdã cĩ poteſt dici mortuũ et mortificatiuũ dupliciter. Primo. qꝛ vite gꝛe ꝛ glorie ablatiuũ. Secundo. qꝛ mortis pene inductiuũ. ꝛ tale est omne mortale peccatũ qõ exns in gratia primo ꝓmittit. p tale uiquã tollit vita gratie que tã habebat: ꝛ glorie q̃ hoi debebat ꝛ quilibet ad mortẽ pene perpetue deputatur. Aliud est quod poteſt dici mortificatiuũ quia mortis pene tantũmodo inductiuũ: non qꝛ vite gꝛe nec glorie ablatiuũ / ſiue (vt loquamur ꝓpius) qꝛ vitã gratie ꝛ glorie de facto nõ auferẽs. qꝛ quatũ est ex ſe ita ẽ vtriuſq; vite p̃dicte ſicut aliud ablatiuum. ꝛ tale petĩ est oĩe petĩ mortale poſt primũ nõ remiſſum ꝓmiſſuz. tale enim quodlibz bene meretur nouã mortem / vez aliquẽ gradũ penenen tñ de facto aufert vitã aliquam: qꝛ nec aliquam meruit q̃ auferri poſſit / cũ tale cõmittens peccatũ nec foret priꝰ in gꝛa nec dignus exiſteret gloua. Peccatũ autẽ quodlibet ve male põt dici mortuuz ꝛ etiã mortificatiuũ puuatiue ſeu negatiue: quia nõ est vita eterna gloue nec gratie dignũ ꝛ etiã aliqualiter poſitiue ſiue contrarie: nõ qꝛ vitã gꝛe aliquo mõ nec vitã gloue ſimpliciter auferat: vt mortalenee qꝛ mortẽ pene eterne inducat: ſz qꝛ meretꝫ homini infligi mortẽ pene tẽporalis: et ab ipſo auferri non perpetuo: ſed ad tꝑs vitam gloue eternalis. Opus mortificatum ſed non mortificatiuũ dicitur oẽ illud qõ primo fuit viuũ / qꝛ vita gratie ꝛ glorie dignum. ſz nũc vita hmõi est puuatũ ꝛ ideo mortificatũ, ꝓpter aliqõ ſuperueniẽs opus mortuũ et mortificatiuũ / videlicet tale peccatum. ꝛ tale opus est oĩs actus meritorius in charitate factus / poſt cõmiſſum mortale peccatũ. Talis inquã actus bonꝰ nõ põt dici opus mortificatiuũ: cũ non ſit mortis pene inducẽs nec vite gꝛe nec glorie ablatiuũ. Dicit tñ mortuuz qꝛ vita q̃ ꝓpter ipſuz hoi merat / vez gratie / ꝛ vita gloue q̃ meſſe debebat / totaliter ꝓpter petĩ ſuperueniẽs est puatũ. Opus non viuũ nec mortuũ: nec mortificatiuũ: nec viuificatiuum põt poni duplex. Vnũ qõ nec est dignũ vita: nec morte eterna / nec per ꝓns hoiem mortificat / nec viuificat iſto modo. est tñ dignũ aliquo bono alio tꝑali. ꝛ tale opus est oẽ opus bonũ peccatoris ſine gratia exiſtentis. tale enim nec meretur opanti / vez petõ bonum: nec malũ aliquod ſempiternũ. merek tñ ipſi bonũ aliqõ tꝑale. nulluz enim bonũ est oĩno inutile ipſum operanti. Aliud ẽ qõ nullo bono nec malo / tꝑali vez nec eterno est dignũ: ꝛ tale est oẽ factũ indifferens: qõ nec est bonũ moraliter neq; malũ / vt leuare feſtucã vel fricare barbam: ꝛ ſimilia / quorũ nulluz põt dici aliquo mõ opus mortuũ neq; viuum nec mortificatiuum nec viuificatiuum. ¶ Et ſo quid eſt opus mortificatum / eſt videndum quid eſt opus mortificatum reuiuiſcere p penitẽtiam ſeu redire.

¶Ad cuius euidẽtiã est sciendum: q sicut peccatũ redire potest dupliciter intelligi: sicut victũ fuit in alios pcedencia ⁊ actum meritorũ seu opus mortificatũ. Uno mõ q redeat formaliter ipse actus secũm suam substantiam que preterijt. Et sic nõ querit q̃stio an opus mortificatum redeat: qz nec potiꝰ destruit isto modo / vez formaliꝫ seu mortificat aliquẽ bonũ actum: cum ipsum tam presupponat destructum. qñ enim est malus actus non est bonus sed vtiꝫ mortificare / seu interimere ipsum virtualiter auferendo homini suũ merendo auferri bonum qđ p actum meritorium ipsi antea debebatur. ¶Secundo modo potest intelligi: ⁊ sic q̃rit questio: An actus meritorius redeat non secundũ se formaliter sed virtualiter / sic vez q homini mortuus acceptetur tanq̃ viuus eodẽ bono gratie ⁊ glorie quo prius acceptabatur: sic vez q homo p penitẽtiã recuperet totã vitam gratie quã prius habuit / ⁊ meruerunt opera sua bona ⁊ acceptetur seu ordinetur ad totã gloriã vitam debitam prioribus bonis mortificatis operibus ꝓpter culpam. ⁊ hoc est opus mortificatum reuiuiscere: vez bolem totã vitam quã prius habuit / vel habere debuit ꝓpter ipsum / quã amisit ꝓpter culpam recuperare per penitentiam. ¶Dec de primo.

Quantũ ad secundum: dicunt aliqui: q bona opera ꝓpter culpam mortalẽ nõ abolentur totaliter sed suspendunt. ⁊ ideo quia non sunt totaliter abolita seu delecta / per penitentiam reuiuiscunt seu redeunt ⁊ redire possunt. si enim totaliter delerentur p culpam pcedentẽ / nullo modo redire possent per penitentiam subsequentem. ¶Sed hic modus dicẽdi nõ videtur rationabilis: quia aut intelligit bona opera non deleri vel aboleri totaliter propter culpam formaliter: aut intelligit ipsa nõ deleri totaliter virtualiter / vez quãtũ ad illum bonũ effectũ / vez gratiã ⁊ gloriã quã antea merebat. Si primo mõ sic certum est / q nulla culpa delet aliquo modo / nec totaliter videlicet nec partialiter aliqđ ꝓteritũ bonũ opus cũ ante actuz malũ seu mortale peccatum opus bonũ seu meritorium vt formaliter sumptum fuerit tam deletuꝫ. Si aũt intelligat scõo modo bonũ non aboleri totaliter ꝓpter culpã / sic est euidenter falsum. Constat enim ꝓpter quãcũq culpam mortalẽ hominẽ pdere totam quã habebat gratiã diuinalẽ / ⁊ quã habere debebat gloriã eternalẽ / ⁊ deputari ad penam perpetuã infernalẽ. sed totalis effectꝰ principalis quẽ merẽtur opa bona in charitate facta est gratia ⁊ gloria. ergo si totum hoc homini propter culpam auferatur: vel saltem tota gratia auferatur ⁊ gloria quã prius habebatur dignus / indignus habetur: p ꝓns sequit q omne opus bonum p quodcũq mortale peccatum totaliter aboletur. ¶Ad rationem in contrarium: qñ dicunt q si totaliter opus bonum aboleretur p culpam / nunq̃ posset reduci nec reduceretur per penitẽtiã: ¶Dico q nõ sequit. Primo: qz omnino abolitũ ⁊ destructum potest reparari p diuinã potentiam ⁊ reduci. ¶Secõ. quia bona opa reuiuiscere vel reduci per penitentiam: non est aliqđ abolitũ seu corruptuz idẽ in numero reparari. nec enim bona opa redeũt formaliter sed virtualiter: quia imputant ad candẽ gloriam ad quã prius ⁊ forte etiã reddit gratia non prima pdita / licet illã posset deus reparare ⁊ reddere penitenti. sed hoc non oportet / sed sufficit q alia illi similis reddatur. ergo ꝛc. ¶Et ideo dico aliter. Ad cuius euidentiam pono sex cõclusiones. ¶Prima est. q opera mortificata per culpam non redeũt formaliter p penitẽtiã licet redire possent. ¶Dec apparet. Cõstat enim q penitẽti nõ insunt formaliter actu alie oẽs actꝰ meritorii pcedẽtes: imo nec aliqs nisi actꝰ tpe penitentialis nouus. sed nec posset aliquis actus ꝓteritus bonus vel malus idẽ in numero ipsi inexistere nisi deo actũ illum supernaturaliter reparante / ipsiq realiter infundente. Sed constat: q ꝓpter penitẽtialem gemitũ penitẽtis nullum actum preteritum reducit seu reparat / licet possit. ¶Secunda cõclusio est. q si bona opera mortificata hoc modo redirẽt in penitente / nihil p ea vt sic reducta ipse penitens mereretur. ¶Dec apparet. qñ nullus actus est meritorius nec demeritorius / nisi qz est merentis vel demerentis vt operantis seu ipsum elicientis. sed si tales actus meritorii pcedentes reducerẽtur / ipsi nullo modo possent cẽ actus penitentis: vt ipsos elicientis effectiue: licet essent eiꝰ vt ipsos recipiẽtis subiectiuecue per consequẽs essent in eiꝰ potestate. ¶Dec apparet. quia impossibile est aliquid interruptum fieri seu reparari effectiue ab aliquo alio q̃ a deo. ꝙ ꝛc. ¶Tertia cõclusio / de qua precise querit q̃stio / est. q opera facta in charitate mortificata per culpam redeunt seu reuiuiscunt per penitentiam vt virtualiter sumpta: vez quantum ad totam gloriam debitaz eis prius. ¶Dec conclusio probatur. Primo ratione sic. sublata precisa causa alicuius tollitur illud. sed precisa causa mortificans opera prius viua est culpa que tollitur mediante penitentia. ergo ꝛc. ¶Confirmatur. quia si bona opera prius viua non viuificantur per penitentiam quantum ad gloriam eis prius debitam: sed manent mortua: Quero quare. constat enim q ex se non sunt mortua sue propter se / sed propter aliud. qđ non potest ponи nisi culpa. sed culpa mortificans ipsa non potest esse illa q̃ p penitẽtiã tollitur seu remittitur / quia illa non est nec p consequens p illaz aliquid mortificari potest. ergo per aliquam aliam q si sic: sequit q p penitentiam non remittitur ois culpa sed nñ aliqua. qđ est falsum. ergo ꝛc. ¶Secundo probatur cõclusio per scripturam sacram. ⁊ primo per illud Apoc. ij. Qui vicerit nõ ledet a morte scõa. Sz ꝓstat q penitens est deuincens. ergo non ledetur a morte secunda que est mors culpe. sed nisi in ipso reuiuiscerent omnia bona opera prius viua quãtum ad totam gloriam eis debitam: certũ est q ipse maneret lesus morte secũda / videlicet aliqua pena damni ꝓpter actum peccati / licet non aliqua pena sensus. ergo ꝛc. ¶Secundo ad hoc idez adducitur illa parabola. Luce. xv. de illo filio iuniori qui ad patrem reuersus fuit ab ipso patre stola prima indutus. cito inquit pater proferte stolã primam ⁊ induite illi. sed qđ per illũ adolescentem nisi penitẽs / ⁊ qđ p stolã primam nisi gloria prima primis operibus merita designatur: ergo deus ipsaz reddit per penitentiã. quare ꝛc. ¶Preterea tertio adducit ad idẽ illud Psalmi. Pluuiam voluntariaz segregabis deus hereditati tue: ⁊ infirmata est. tu vero perfecisti eã. Quid enim pluuia volũtaria nisi gratia ⁊ gloria gratis data / ⁊ electis dei cohereditibus segregata? Dãc pluuiã infirmatam imo totaliter ꝑditam p peccatuz suũ culpã deus perficit ⁊ restituit p penitentiam. ergo ꝛc. ¶Confirmatur. quia deus semper reddit ꝓmium cuicũq operi debitũ secũdũ suũ statutum nisi assit impedimentum. sed ex statuto diuino omni bono opere facto in charitate debetur premium sempiternum: qđ quidẽ ꝓmium non potest tollere nisi peccatum. sed huiusmodi impedimentuz / vez peccatum / per penitẽtiam tollitur ⁊ remittitur. ergo ⁊ ꝓmium restituitur. quare ꝛc. ¶Quarta conclusio est. q bona opera mortificata reuiuiscunt per penitentiã seu redeũt virtualiter quãtum ad gratiam prius eis debitam. ¶Dec (q̃ tñ non est ita certa sicut precedens: vnde ⁊ aliqui negãt istam aliã concedentes) probat. qñ habens maiorem gratiam est conseiturus maiorem gloriam. ergo ordinato seu acceptato ad tantam gloriam quantã prius / redditur tanta gratia quãtã habebat prius. ¶Consequẽtia est cuidẽs quia oppositum consequentis infert oppositum antece-

dentis.sed penitens acceptatur seu ordinatur a deo ad tantã gloriam ad quãtam prius:cum bona opera preterita reuiuiscant virtualiter quantum ad totam gloriam debitam eis prius.ergo ꝛ cõsimiliter quãtum ad totam gratiam redcũt seu reuiuiscunt. ¶ Confirmatur: quoniã magis ꝛ ꝓtiosius est bona preterita reuiuiscere/seu redire quãtũ ad gloriã: ꝙ quãtum ad gratiã:sicut ꝛ gloria ꝓ ualet ꝙ gratia.ꝛ ita si penitẽtia mereꝝ qõ est plus/videlicet primã gloriã:multo magis poteſt mereri qõ est minus/vcz gratiam:maxime cũ gloria vt dictum est non detur nisi habẽti gratiam.quare ꝛc.

Contra istam conclusionem aliqui arguunt.qꝛ gratia non infundit nisi scõm maiorem vel minorem conatũ voluntatis.sed non omnis resurgens per penitentiam resurgit cuz equali conatu et quem habuit prius:sed aliquando cum minori ꝛ aliquando cum maiori.ergo ꝛc. ¶ Preterea quia non semper penitens experitur se habere equalem feruorẽ dilectionis ad deũ sicut prius.ergo non potest argui a posteriori in ipso equalis gratia sicut ante. ¶ Sed ista non valent:quoniã non maior conatus requirit in voluntate ad merẽdũ gꝛam ꝙ ad merendũ gloriam.imo videtur esse econtrario: cum gloria sit melior ꝙ gꝛa. sed ad merendum vel recuperandũ equalem gloriam ei que antea debebatur seu illam eãdẽ non requiritur in penitentis voluntate equalis conatus ergo ꝛc. ¶ Ad secundũ dicẽdũ ꝙ accipit dubium ꝛ forte falsum/vcz charitatẽ infusam esse inclinatẽ ad actum intensiorem.hoc enim nõ est verum forte vt patuit ꝛ dictũ fuit in tertio. Et ideo ꝙ penitens nõ diligat equaliter sicut prius ante culpam/hoc forte est propter imperfectionem ꝛ remissionem charitatem non infusam/sed acquisitam:secundũ cuius maiorẽ vel minorem gꝛfectionem potest actꝰ gꝛfectior seu imperfectior elici seu haberi:sicut ꝛ de actu quocunq; cuiuscũq; alterius habitus acq̃siti habet vniuersaliter veritatẽ. ¶ Quinta ꝓcto est:ꝙ licet bona mortificata reuiuiscãt ꝙ penitẽtiã tã quãtũ ad gꝛam tam etiã quãtum ad gloriam: tñ quãtũ ad aliquid differẽter. ¶ Hec apparet. Prio.quia gratia ipa redditur de facto/sicut ꝛ de facto fuit amissa. Gloria autem sicut nec de facto fuit amissa/ sed de iure/ ita nec de facto restituit̃ sed idem ius ipsam habendi qõ habebatur prius reddit̃ penitenti. ¶ Secundo. quia gratia non redditur vt credo de facto/ ly posset de possibili eadẽ in numero q̃ fuit deperdita ꝓpter culpã:sed alia illi equalẽ. ¶ Quãtũ autẽ ad gloriã:verisimile est ꝛ probabile/ꝙ ad eãdẽ in numero ad quã antea/penitẽs acceptet. ¶ Sexta ꝛ vltia conclusio est:ꝙ opera bona facta in mortali culpa non resurgunt seu redeunt in penitẽtia virtualiter aliquo duorum predictoꝝ modoꝝ/vcz quãtũ ad gratiã / nec quãtum ad gloriã ꝓmerendã:licet interdum redeant seu maneãt ac diuinitus acceptenẽ ad ipsam penitẽtiam inspirandam. ¶ Hec apparet.qm̃ omne opus qõ reuiuiscit/aliquando fuit viuũ.non em̃ põt reuiuiscere seu resurgere qõ nũq̃ fuit viuũ.ſ bona opa ī mortali facta nũq̃ fuerũt viua/ hoc est vita eterna digna nec gꝛa signa.ergo nunq̃ redeunt seu resurgũt aut reuiuiscũt virtualiter quãtũ ad aliqd̃ p dictoũ. ¶ Cõfirmat.qꝛ omne qõ redit seu reuiuiscit/ aliqñ fuit.sed nullus opus factũ sine charitate fuit gꝛa nec gloria aliqñ vita dignũ:ergo nec põt quãtũ ad aliqõ istoꝝ resurgere seu redire. ¶ Qꝛ aũt talia opa acceptentur aliqñ diuinitus ad penitẽtiã cõcedẽdã/apparet.qm̃ frequẽter per talia opa bona deus petõu ipsa operanti inspirat penitentiã seu concedit. ¶ Ex quo sequit.ꝙ hmõi bona opera nunq̃ sunt inutilia nõ tñ in charitate sed nec ex charitatẽ et exñti.qꝛ petõu sine charitate ipsa operanti ꝓmerẽt aut tẽporale bonũ: aut antecedẽter aliqñ sempiternum. ¶ Hoc apparet.quoniam esse qõ ꝓmeret penitentie gemitũ/ꝓmeret antecedẽter gratie dei donum/ ꝛ gloie premium sempiternũ. sed ꝓpter bonum opus ſ ne charitate factum interdũ aliqs lamẽtũ penitentie ꝓmeret.ergo ꝛc. ¶ Sic ad q̃stionem. ¶ Ad rationẽ in principio/apparet solutio ex dictis.qm̃ opus mortificatuz reuiuiscere nõ est aliqd̃ qõ formaliter fuerit mortuum resurgere ꝛ reuiuiscere:sed tñ virtualiter/vcz ipsum acceptari ad eandem vitaz gratie ꝛ gloie ad quã prius fuit ad equalem.

Circa distinctionẽ vigesimamtertiãm qua Magister determinat de sacramento extreme vnctionis:Quero primo:Utrũ extrema vnctio sit legis euãgelice sacramentum. ¶ Et videt ꝙ non.quoniam omne legis euãgelice sacramẽtum a Christo extitit institutuz.sed vnctionis sacramentum a Christo non legit institutum. ergo ꝛc. ¶ Cõtra.quia omnia sacramẽta ecclesiastica sunt sacramenta euãgelica noua a Christo nouiter instituta. sed vnctio extrema est sacramentuz ecclesiasticum. ergo ꝛc. ¶ Responsio. Et primo est videndũ quid sit extrema vnctio. Secũdo si fuit instituta a Christo. Tertio tangã aliqua dubia ꝛ excludam.

Quãtum ad primum: est sciendum ꝙ extrema vnctio dicit quia ī extremo dat. Unde extrema dicit ad differentiã aliarũ multiplicũ vnctionũ:a quibꝰ omnibus sacramentum hmõi est distinctũ. Inũgitur etiã fidelium dñibet. Prio in baptismo. Secundo in cõfirmatione. Tertio in ordinatione. Et quarto ac vltimo in fine vite. Nõ tamen est intelligendũ vnctionem extremam p̃ supponere necessario vnctionẽ aliquã aliarumuis illaz forte qua homo inungit in baptismo.non confirmatꝰ etiã vel ordinatus potest in fine recipere hmõi sacramẽtum/ dum tamẽ fuerit baptizatus. Alie tñ vnctiones absistantur in sanitate.ista aũt non debet dari nisi in infirmitate/ꝛ in fine vite.ꝛ ideo extrẽa vnctio appellatur. Que quidẽ extrẽa vnctio sic describitur. ¶ Dicit etiã.ꝙ est vnctio hominis infirmi penitẽtis facta in partibus determinatis corporis/cum oleo ab episcopo cõsecrato ministrata a sacerdote simul verba certa cum intentione debita ꝓferente/ efficaciter signans finalem remissionem venialium peccatoruz. ¶ Hec descriptio declaratur. Ad cuius euidentiam est sciendum ꝙ hmõi sacramentuz nõ debet dari alicui sano/nec vulnerato/vel ex qualitatibus extrinseca violentia in mortis periculo constituto: sed tñ ei cui imminet mors ab intrinseco/puta infirmitate. Et tõ dicitur primo ꝙ est vnctio infirmi hominis. ¶ Secũdo. hoc sacramentuz non potest digne recipi sicut nec aliqõ aliorum/excepto sacramento penitentie ꝛ baptismi/ab aliquo existente in peccato mortali. Et ideo additur ꝙ est vnctio hominis penitentis:non quia impenitẽs posſit hmõi sacramẽtum recipere:sed quia non posset digne recipere nisi esset innocens ꝛ immunis ab omni peccato mortali.talẽ enim vcz a culpa mortali immunẽ nõ oportet penitere quãtũcũq; multa peccata habeat venialia/ ad hoc ꝙ digne possit recipꝰ huiusmodi sacramẽtũ nec aliquod aliorum.ois em̃ in gꝛa exñs põt digne ꝛ saluberrime recipere tẽpore debito quodlibet sibi ꝓpriũ sacramentum/dum tñ sit rationis vtens:nec em̃ pueri/nec alij vsu rationis carentes sunt inungendi/nisi adulti ab stultitiam seu furiã sacramentũ hmõi petiuissent. ¶ Tertio additur. ꝙ huiusmodi vnctio debet fieri in partibꝰ corporis determinatis. Huiusmodi autem partes dicunt es

organa q̄nq; sensuū exteriorū: excepto organo gustꝰ qđ est lingua: in q̄ non fit vnctio ꝓpt̄ abominationē tollēdā sed loco eius fit super eo. Inunguntur etiam organa potētie motiue vt pedes: ꝛ propter organū potētie generatiue fit munctio ad lumbos. Et sicut quatuor sensuū ex tertiū/vez visus/auditus/tactus/ꝛ odoratꝰ organa duplicantur: ita ꝛ vnctiones quibus talia inunguntꝫ. q̄libet cīh oculus/q̄libet manꝰ/ vtraq; auris/ꝛ ambe nares etiam inunguntur. ¶ Quarto additur q; hmōi vnctio debet fieri cum oleo in quo non oportet esse admixtū aliqđ de balsamo vt in ꝓfirmatōe. sed oportet ipm esse ab epo consecratū. ¶ Quinto oportet sacrm hmōi a sacerdote ministrari. nullus cīh alius est huiꝰ sacramenti minister idoneus. Qđ ꝓbat̄ p illud Jaco. v. Infirmat̄ quis in vobis/inducat pbyteros ecclie/ꝛ orent sup eū vngētes eū oleo in nole dñi. ¶ Sexto debet fieri hmōi vnctio cū certis verbis ꝛ intentione debita ministrantis. q̄ etiam requiruntur in administratione sacramenti cuiuslibet alioꝝ. Verba aūt dicantur etiā ista. Per istaz sanctā vnctionē ꝛ suā pissimā misericordiā parcat tibi dñs q̄qđ manuū vel aliorū q̄ inunguntꝫ vitio deliquisti. ¶ Ultimo addit q; huiusmodi vnctio cum talibus verbis ꝛ in talibꝰ partibꝰ facta significat remissionē venialiū. hoc cīh est finis ꝛ significatū huiꝰ sacrm: vez remissio nō mortaliū saltē primo/sed venialium peccatorum. nullo enim mediāte sacramento nisi penitentie habetur prima remissio omnium peccatorum mortaliū. ¶ Ex p̄dicta descriptione pōt ꝓcludi corollarie: q; extrema vnctio est vere ꝛ propie sacramētum. qđ omne qđ est sensibile signuz efficaciter ex diuina institutione significans aliquod sacrum ad salutē hois ordinatū est ꝓpie sacramētū: vt i materia de baptismo superius fuit dictū. sed extrema vnctio vt apparet ex dictis/est sensibile signū cū includat verba audibilia ꝛ vnctionē visibilē scu tangibilē. significat etiā ꝛ confert rē sacrā/scz remissionē venialium peccatorum: ad qđ significandū ꝛ conferēdū est diuinitus instituta. ergo ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quantū ad secundū: apparet ex dictis hmōi sacramentum nō potuisse esse institutū ab alio q̄ a deo. qđ vt sepe in precedentibus fuit dictum/et soli est possibilis alicuꝰ signi veracis practici institutio: cui est possibilis illius signati adꝫbitio. sed remissio venialiuz que est huius sacramenti signatum/non est possibilis nisi deo. ergo ꝛc. ¶ Et si queratur vbi ipsum Christus instituit: Dicetur q; vbi ipsum instituerit nō habetur. sed q; ipsum instituerit/euidenter habetur per illud Matthei. vi. vbi dicitur q; Apostoli inungebant oleo infirmos ꝛ sanabantur. sed constat q; Apostoli non fecissent nec illa vnctio ꝓfecisset nisi a Christo eiuꝰ virtute illi curabāt̄/instituta fuisset. quare ꝛc. ¶ Hec de secundo.

Quātū ad tertiū: sunt iter alia quatuor dubia circa dicta. ¶ Primū est. cū per sacramētū penitētie possint remitti nō tm mortalia: sz etiā venialia peccata: ad qđ fuit necessariū istitui hmōi sacramētū. ¶ Secūdum. an quilibet ad recipiendū ipm necessario obligeꝫ. ¶ Tertium. an habeat alium effectū in recipiēte digne ipsum preterq̄ remissionē venialiū peccatoū. ¶ Quartum. an semper hmōi sacramētuz habeat in digne recipiente ipsum suum ꝓdictum effectum vel signatū puta remissionē venialiū peccatorum. ¶ Ad primū dicēdū q; p sacramētuz penitētie non remittunt pctā de quibus aliquis recordat/nisi ipsa explicare ꝓiteaꝫ. per hmōi autez sacramētū ola peccata venialia non ꝓfessa remittuntur. ¶ Preterea non est inconueniēs ad candē infirmitatem diuersas esse vtiles medicinas in spiritualibꝰ/ sicut nec in corporalibus. ꝛ ita licet penitentie sacramētum sit in remedium contra morbū olim actualium peccatoū/non fuit inconueniēs aliud institui in remediū specialiter cōtra aliqua/puta venialia peccata. q̄ quia q̄si innumerabilia/difficile vel quasi impossibile esset de omnibus etiā recolitis confiteri ꝛ maxime qz nullus pōt de quolibet recordari: nec p consequēs eius remissionē p sacramētū penitentie obtinere. ¶ Et si dicas q; p sacramentum penitentie remittunt nō tm peccata confessa: sed etiā obliuiosa non cōfessa: ¶ Rndeo q; remittunt mortalia obliuiosa sic q; ad penaz non imputant eternalem/sed tm ad tē porālē: ad maiorē tm forsitā q̄ cōfessa. Cōsimiliter de venialibꝰ est dicēdū/q; liz ꝓfessa ꝛ obliuiosa alia non ꝓfessa forsitā remittant: non tm equaliter: quia ad minorē penā imputantur confessa: ꝛ ad maiorem alia non cōfessa. Et tō nulla peccata mortalia vel venialia non confessa: remittunt equaliter per sacramentum penitentie vt confessa: cum culpe remissio non fit nisi pene sibi debite relaxatio vel aliciatio. Per sacramentum aūt istud vnctionis extreme offuia peccata venialia vniformiter ꝛ equaliter remittūtur. quare ꝛc. ¶ Ad secundum dicitur: q; quilibet tenet nō contemnere in animo: non tamen recipere de facto. ¶ Primū apparet: vez q; quilibet teneatur non cōtēnere: quia cōtēptus operis redūdat in contēptū artificis. sed hoc sacramētū est opus diuinitus institutū. ergo contēptꝰ ipsius redundat in contemptū dei. sed nullus sine peccato mortali potest deum cōtemnere. ergo ꝛc. ¶ Secūdum/vez q; nullus teneat ipsum recipe de facto: ꝓbat̄ Primo. quia nullum ꝑceptum seu statutum tenet ad ipsum recipiendum aliquē obligans ecclesiasticum nec diuinū. Secō. qz cū hoc sacrm sit institutū in remediū contra morbū venialiū peccatoū: sicut ꝛ penitētie sacramentum: non videt q; propter remissionez venialium magna aliquis obligeꝫ recipere illud p̄ aliud vez penitentie sacramentum. sed sacramētū penitētie nō est necessariū/licet sit ꝓficuum ad remissionē venialiū peccatoum. ergo ꝛc. ¶ Ad tertiū videtur esse dicendum: q; non tm hoc sacramentum habet effectum super remissionē culpe venialis: sed etiam super consecutionem/seu infusionē gratie supnalis. Qđ pōt ꝓbari. ¶ Prio. qz hoc est cōmune cuilibet alteri sacramento/vez q; p ipsum gratia cōferat digne recipienti ipsum. ergo non videt hanc venegandum. ¶ Secō. qz nisi p ipsum gratia conferret/nullus habēs remissionē plenariā omnium peccatoum hoc sacramentum in fine vitam suoum posset recipere nec deberet. ¶ Hoc apparet. qm̄ nullus debet recipere invanū aliqđ sacramentuz. sed habēs remissionē plenariā suoum omnium peccatoum hmōi sacramentum invanū reciperet nisi p ipsum sibi gra conferret/vel saltē maiorē gloriam mereret. ergo talis ipsum non teneret recipere nec deberet. Hoc autem est falsum vt videtur. Nulli enim sanctorum venientium videt illicitum fuisse/imo ꝓficuum recipere in fine vitā suoum hmōi sacramētū. q̄ cuilibet est conferens non tm remissionē culpe venialis/si aliquā inueniret: sed etiā augmētū ꝓmerēs gre vl gloie eternalis. Et hoc ē qđ voluit dicere beatꝰ Antoniꝰ frater Minor: qm̄ fratri eū inungere voleti (vt continet in vita eiꝰ) dixit non necesse est frater vt hoc mihi facias. Habeo enim vnctionē hanc intra me. verūtamē bonū mihi est ꝛ bene placet. habebat cīh sanctus dei vnctionem illam virtualiter in se/quātum ad remissionē plenariā suoum omniuz venialium pctōr. q̄ tm nō obstāte/erat ipsi bona ꝛ ꝓficua quātū ad aliū effectum suum/vez augmentū gre vel gloie sempiterne: qz alias olim ipsam recipere fuisset inutile. q̄re ꝛc. ¶ Ad quartū apparet ex ꝓdictis qđ dicēdū. qz remissionē venialiū nō pōt opari hoc sacramētum in illo qui ante ipsum ipsam sic est plenarie ꝓsecutus q; non est

ad penam temporalē aliquā obligat⁹. ℑn illo tñ cui venialia sunt remissa:non tñ totaliter/vez quātum ad totā temporalem debitā eis penam/sed tñ quantū ad aliquā eius partē:habet hmōi effectum/vez remissionē venialiū pctōr. ¶Ex quo ꝓcludo corollarie.q̄ esto q̄ aliq̄s eēt cō fessus ⁊ absolutus de oībus suis peccatis tā mortalibus q̄ venialibus/ nisi esset adeo ꝓritus q̄ ad nullā penam tēporalē aliā exoluēdam existeret obligatus/hmōi sacramentū vnctionis extreme esset ipsi vtile ad remissionem venialium ⁊ etiam mortalium peccatorum. ¶Hoc apparet.qz cū culpe remissio sit pene ipsi debite remissio/q̄diu aliquis est ꝑ peccato ad penā aliquā obligatus / tādiu potest sibi penā hmōi remitti quātū ad illam debitam sibi penam.ergo ꝓfesso de omni peccato ⁊ absoluto obligato adhuc ad penā aliquā tpalē ꝑ peccatis ꝓfessis venialiꝫ exoluēdā/pōt adhuc remitti q̄libet culpa ꝛ ꝓfessa venialis quātum ad partē pene sibi adhuc debite temporalis. ¶Confirmatur.quia remissio culpe venialis est remissio pene ipsi debite tēporalis.ergo ꝑ q̄cunq̄ sacramentum venialis culpe remissiuum/quale est extreme vnctionis sacramētū/pōt remitti culpa venialis cui debetur pena aliā tpalis.sed pctō venialiꝫ ꝛ ꝓfessis iterū debetur aliqua pena tpalis:ꝛ aliqua pars pn̄ debita per sacramētum penitētie sit remissa . nec est probabile q̄ quia sacramentū penitētie suū habuit effectū sup̄ remissionē venialiū quātū ad aliquā partem pene temporalis peccatis debitam/ꝓpter hoc extreme vnctionis sacramētum non possit suum habere effectuꝫ super remissionē cōtīgentiū venialiū peccatoꝝ:quātuꝫ ad aliā partē pene adhuc ipsi debite tēporalis.ergo ꝛc. ¶Q̄ etiā hmōi sacramentū sit vtile ad remissionē mortaliū peccatoꝝ:tā ꝑ sacramētum penitētie vel qualitercūq̄ aliter primo non tamē totaliter remissorum / ex hoc videtur . q̄ peccatū mortale primo remissum virtualiter equipollet peccato nō remisso venali quātum ad hoc:q̄ vtriq̄ debetur pena consimilis/vez temporalis. Et ita sicut hoc sacramētuꝫ est in remedium cōtra culpā venalē:quia mitigat vel relaxat penā ipsi debitam temporalem: consimiliter est credēdū ipsum valere ad remissionez culpe remisse mortalis:quātum ad relaxationem vel mitigationē pene adhuc ipsi debite temporalis. ¶Sic ad q̄stionē. ¶Ad rationē aūt in principio ptz quid sit dicēdum ex dictis in secūdo articulo questionis.

SEcūdo quęro vtrum huiusmodi vnctionis extreme sacramētū sit vnicum. ¶Et videt q̄ non.quia in ipso ocurrūt multa q̄ realiter sunt distincta:puta verba ⁊ multiplex vnctio sacra. sed ex talibus sic distinctis realiter non fit vnum.ergo ꝛc. ¶Contra.q̄ non magis in isto sacramento concurrunt plura q̄ in quolibet aliorum:cū in quolibet cōcurrant verba ⁊ alia signa/excepta eucharistia matrimonio ⁊ penitētia.in quorū tñ quolibet etiam plura concurrunt:vt in matrimonio ⁊ penitentia multa verba/⁊ in eucharistia diuersa accidentia panis ⁊ vini.ſz hoc non obstāte quodlibet horū ꝓcedit esse vnū.ergo ꝛc. ¶Rñsio.Ibi primo videndū est q̄stium.Secundo an sacramentum huiusmodi possit iterari . Tertio. an in ipso vel in quolibet alio possit simonia committi.

Quātum ad primum:dicendū est q̄ tripliciter potest intelligi aliquid esse vnū: vez vno mō formaliter:⁊ alio mō virtualr. Virtualiter ꝺr cē vnū q̄ habet tñ vnū effectū. Formaliter vnū pōt aliq̄d esse dupliciter.vno mō indiuisibile sue vnitate idiuisibilitatis: sicut oē illud q̄ nullas ptes habet in quas possit diuidi vt angelus.Alio mō aliq̄d pōt dici ⁊ est formaliter vnuꝫ vnitate integritatis:vt omne ex pluribus partibus constitutum sicut homo. ¶Hoc ꝓmisso pono tres conclusiones. ¶Prima est.q̄ sacramentū extreme vnctionis nō est vnū formaliter vnitate indiuisibilitatis. ¶Hec apparet.q̄ nullū sacramētū est isto mō vnū.q̄libet enī sacrm vt formaliter sumptū est sensibile signū non vnicum sed multiplex ⁊ diuersum:vt in hoc sacramento extreme vnctionis apparet:cū includat verba ⁊ multiplicem sensibilem vnctionē.ergo ꝛc. ¶Secūda ꝓclusio est.q̄ hmōi sacramētū est formaliter vnū vnitate integritatis . ¶Hec apꝑt : q̄n q̄cūq̄ signa quātūcūq̄ diuersa ⁊ pluria sic se habēt q̄ nullū illoꝝ significat aliq̄d ꝑ se sumptū: sed oia simul sunt vnū signum formaliter vnitate cuiusdē integritatis. ¶Hoc apparet in exēplo de pluribꝰ syllabis eiusdē dictionis. q̄ quidē oēs sunt formaliter integraliter vnū signū:q̄ omnes simul significant idē: q̄ q̄dē non significat aliqua ꝑ se sumpta. sed oia in hoc sacramēto necessaria/puta ipa vnctio multiplex ⁊ ꝟba significāt illud vel illa plura:quorū nullū significat nec efficit ipsorū aliq̄d ꝑ se sūptū. ¶Hoc apparet. q̄n nec vnctio sine ꝟbo: nec verbū sine vnctione significat nec efficit hoc ad q̄ cōsequendum hmōi sacramentū est diuinitus institutum:nec etiam aliqua vnctio sine omnib⁹ simul sumptis.q̄ oēs vnctiōes et verba sunt formaliter integraliter vnū signū. ¶Ex hoc sequit.q̄ isto mō maior est vnitas in isto q̄ in eucharistie sacro. ¶Hoc apꝑt.q̄n eucharistie sacramētū habet vel est diuersa signa sensibilia:puta panis ⁊ vini accidentia:quorū cuilibet suū ꝓpriū correspōdet signatum etiam alio nō existēte.cōtingit enī sub speciebus vini sanguis Christi non ꝓsecrata hostia:⁊ econuerso sub speciebꝰ panis corpus Christi nō ꝓsecrato calice.nullū aūt signū sensibile in hoc sacramēto sicut nec in aliquo alioꝝ contentū ꝑ se sumptū sine quolibet aliorū aliquod habet signatū.q̄ ꝛc. ¶Tertia conclusio est.q̄ hmōi sacramētum non est vnū virtualiter. ¶Hec apparet.qz diuersoꝝ puta capitū effectuū vt significatiuū nō est vnicū ſz multiplex virtualiter.sed hmōi sacramētum est significās ⁊ aliquo modo efficiens diuersa ex institutione diuina : puta culpe remissionez ⁊ gratie ⁊ glorie conecutionē. Omne enī q̄ meretur conferri alicui gratiā meret etiā ipsi cōferri gloriam.ergo ꝛc. ¶Et si queras q̄d sit in hoc sacramento principalius/verba vez an vnctio ipsa:⁊ quid est in ipso formale/⁊ q̄d materiale: ¶Rñdeo.q̄ nihil est hic principaliꝰ altero:sed oia sunt necessario ocurrentia ex equo nec ꝑ cōsequens est hic vnū formale ⁊ alterū materiale proprie loquendo:sicut dictum fuit in materia de baptismo. ¶Hec de primo.

Quātū ad secundū:aliqui dicunt q̄ quotiēscūq̄ ds est in mortis periculo ex diuersa egritudie vl etiā ex eadē/totiens pōt recipe hmōi sacrm. Q̄ declarant.quia licet hoc sacramētū nō debeat pluries recipi ab eodē eius susceptiuo:pōt tamen a diuersis vel ab eodem vt eius susceptiuū est/variato.sed hō nō est susceptiuus hmōi sacramenti:nisi vt ex infirmitate est in mortis periculo cōstitutꝰ.ꝑ cū quotiēs est ex infirmitate in mortis periculo/totiēs variet:vt est eius susceptiuū subiectū ꝑ ꝓs totiēs pōt recipe ipsum. ¶Sed hoc non videt rōnabiliter dictū.q̄n homini nō datur hoc sacramētū principaliter quia est infirmus corporaliter: sed q̄ est infirmꝰ spiritualiter infirmitate peccati venialis vel ad ꝓsequēdū sanitatē gratie supnalis.sed hūc effectū nō pōt habere pluries ꝓpter hoc q̄ aliq̄s pluries corporaliter infirmatur.licet enim nulli debeat dari nisi infirmanti: tamē infirmitas ipsa corporalis non est causa effectus eiꝰ spiritualis.ergo ꝛc. ¶Cōfirmatur.q̄ nullus debet in vanū recipere aliquod sacramentum.sed qui hoc sacramentū

solum propter diuersum mortis periculū pluries recipit excepta puma vice frustra ipsum recipit. Qđ ꝓbat. qr si cut sacramētū penitētie respectu eorūdē pctōrū nō habz efficaciā nisi semel: ita nec istud sacramentū ad remissionē peccatorū venialium institutum. ꝯ ꝛc. Et ideo videtur mihi aliud eē dicēdū. ¶ Ad cuius euidētiā est sciēdū: qꝛ aut hmōi sacramētum valet tm̄ ad remissionez culpe venialis: aut etiā ad augmentū gratie ꝛ glorie supernalis. Si puma: non est remittendū nisi peccatis ipsis/ad quorum remissionē valet tm̄mō/iteratis. Si aūt ponat̄ secūdum/vez qꝛ valeat ad augmentū gratie ꝛ glorie: hoc pōt esse dupliciter: quia vel absolutē: vel non nisi presupposita in recipiēte ipsum culpa aliqua remittēda. Prio mō videtur posse iterari: non aūt secūdo. ¶ Puma apparet qm̄ sicut sacramētū penitētie ita ꝛ illud habet suū totuz effectum quātum ad remissionem peccatorum venialium puma vice. ergo si ꝑsus eius effectus est remissio venialium peccatorum: nō magis aliquis debet ꝓpter eadem peccata inungi pluries q̄ absolui. nullus aūt vt dictum fuit supꝛus/ potest absolui pluries sacramentaliter de eisdem. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. quia si sacramētū habet prima vice totū suū effectuz: ꝯcūq; ipsū vlteri⁹ recipit/frustra recipit: ꝛ p ꝑhs sacro irreuerētiā magnā facit. sed oē sacramentū remissiuū peccatorum habet respectu eorūdē peccatorum totā suam efficaciaz puma vice. ergo ꝛc. ¶ Secundū/vez qꝛ nec pluries iterari possit: testo qꝛ vale at ad augmentū gr̄e: ex hoc videt. qꝛ etiā sacramentum penitentie valet ad augmētū gratie: non tm̄ est idoneum respectu eiusdē culpe. Cui⁹ ratio nulla est/ nisi quia habet totā virtutē suā ꝛ efficaciam tm̄ semel. ergo similiter in proposito est dicendū. ¶ Confirmat. qꝛ si hmōi sacramentū esset iterabile non iterato peccato: ꝓpter maiorem gratiam consequendā ꝛ gloriā ꝓmerendā quotidie deberet inungi quilibet/qđ est falsuz. ¶ Tertium/vez qꝛ possit iterari peccatis venialibus vel etiam mortalibus confessis tm̄ pumitus iteratis/ ꝛ hoc in diuersis mortis periculis: apparet. quoniā qua ratiōe valet ad remissionē horū peccatorū venialiū/ꝛ mortalium confessorum: eadem ꝛ ad remissionē aliorū postea cōmissorum: sicut apparet de sacramento penitētie. ergo sicut de diuersis peccatis potest quilibet confiteri pluries ꝛ absolui/ita ꝛ inungi/non tm̄ nisi in mortis periculo tm̄. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmatur. quia licitū est ꝛ vtile vti medicina ad curandum morbum aliquē instituta quotiēscunq; quis morbo huiusmodi infirmatur. sed vnctio extrema est medicina contra morbū venialium peccatorum diumitus instituta in mortis periculo assumenda. ꝯ ꝛc. ¶ Hec de secundo.

Quātū ad tertiū & vltimū: cōstat qꝛ cū

sacramētum sit quid spirituale/quia gratie collatiuū/qꝛ in ipso potest simonia cōmitti. Dis em̄ ꝓ aliquo spiritu alienans aliquod corporale vel tpale cōmittit peccatum simonie. ꝛ ita dis ꝓ aliquo sacramēto dās pecuniam cōmittit simoniā: maxime si intendat emere ipsuz sacramētū vt est gratie collatiuū. ¶ Hec valet si arguat̄ de matrimoniū contrahentibus ex pacto pecuniā exigentibus quoniam tales non habēt vel habere non debent affectū ad matrimonij sacramentum: sed ad ipsorum ꝛ ad filiorū procreandorum. corporale sustētamentum: pro quo licitum est coniugi ꝛ debitū soluere dotē suam. Ministrātes etiam sacramēta bene possunt sine simonie vitio pecuniam recipere pro labore: nō tamē pro sacramento aliquo ministrato potest recipi pecunia neq; dari. ¶ Sic ad q̄stionem. ¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis.

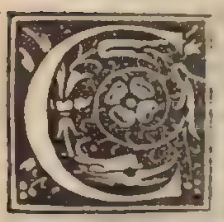

Circa distinctionē vige

simāquartaz/ in qua Magister determinat de ordine: Quero ꝓmo. Utrū ordo sit sacramētum. ¶ Et videt qꝛ non. qm̄ sacramētum est alicuius sacre rei sensibile signum. sed ordo non est aliqđ sensibile signum. ꝯ ꝛc. ¶ Contra. qꝛ septē sacramēta cōmuniter esse dicunt: inter que ordo ab oibus numerat. ꝯ ꝛc. ¶ Respōdeo. Ubi est videndū primo quid est ordo. Ex quo apparebit q̄stium/vez an ordo sit sacramētū. Secōo quot sunt ordines.

Quātū ad primum: dicitur a quibusdā

qꝛ Ordo est potestas spiritualis ad actū aliquē exequendū in ecclesiastica hierarchia. ¶ Sed ꝓtra istam descriptionez arguit doctor dupliciter. ¶ Prio. qꝛ sequeretur scōm̄ eā qꝛ episcopatus esset ordo: cum sit potestas talis vez spiritualis ad aliquē actū in eccliā exercendū: vt ad actum confirmādi/ꝛ sacros ordines conferendi. hoc aūt non est verum. ergo ꝛc. ¶ Secōo: qꝛ tunc seqꝛet qꝛ sub sacerdotio nō esset aliꝗs ordo/cū nullus sub ipso cōtentus sit potestas aliquē actū simpliciter exequendi. Licet em̄ diaconus ꝛ sic de aliis sub sacerdotio contentis possint congrue actum aliquē sibi ꝓpriū exercere: non tm̄ sic simpliciter ꝛ absolute quin si alius non ordinatus vt laicus attētaret illud facere/vere ꝛ simpliciē faceret. ¶ Tertio qꝛ tūc seqꝛet qꝛ sacerdotiū esset duplex ordo: cū sit duplex potestas/vez cōficiēdi ꝛ absoluēdi. ¶ Et tō aliter ipe definit ordinē/seu describit/dicendo / qꝛ ordo vt de ipso est hic sermonem est aliud q̄ gradus eminēs in eccliā disponens de congruo ad aliquē actū ad consecrationem vel ad dispēsationē eucharistie pertinentē. Vel si episcopatus cōcedat̄ esse ordo/ loco vltime particule descriptionis predicte/vez dispēsationis eucharistie/ debet poni act⁹ sacramētalis: vt dicat̄ qꝛ ordo est gradus eminēs in eccliā disponēs ad actū aliquē sacramētalē congrue exeq̄ndū. Patet em̄ qꝛ hec descriptio se extēdit ad episcopatū: cū ipsi conueniat aliquis act⁹ sacramētalis nulli alteri possibilis nisi ipsi. ¶ Ex hoc sequit̄ corollarie: qꝛ ordo non est ꝓprie sacramētū. qm̄ nō est aliquod sensibile signum: sz tm̄ ptās cōgrue exercēdi aliquē actū: vt ꝓdictum est. ¶ Sz numqđ ordo est saltē aliquod spūale signū/ qđ possit dici aliqualiter sacramētū? Dicit Doctor qꝛ sic. Sed hoc nō videtur mihi rationabiliter posse dici. per hoc em̄ qꝛ aliquis ordinat̄ saltē illo ordine in quo character nō imprimitur: nihil nouiter ꝓsequit in re extra. ergo ordo saltez non ponit aliqđ spūale signum ab ordinato distinctū qđ possit dici aliquo mō sacrm̄. ¶ Cōsequētia est cuidēs quia ois sacramētū est aliquid in re extra sensibile vel saltē spūale vt large sumptuz aliquo mō distinctū a suscipiente ipsum. ¶ Antecedēs ꝓbat. qm̄ si in quocūq; ordine aliqđ imprimit ordinato: quero de illa forma spirituali ipressa. qm̄ aut est delebilis seu amissibilis per naturā aut non. Si puma: ergo ordinat⁹ pōt non esse ordinatus ꝓbatio ꝓsequentie. quia aut illa forma destructa ꝛ remota ab ordinato manet in ipso ordo/sicut putauit nō Si puma. ergo talis forma ad hmōi ordinez nihil facit. Si secōm: habet ꝓpositum. Si aūt dicat̄ qꝛ forma illa impressa est indelebilis. ergo vere habet rationē characteris ꝛ ita in omni ordine iprimit character: hoc est aliqua forma spiritualis ꝛ incorruptibilis: qđ est falsum. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat. qꝛ non minus deus potest dare potestatem alicui exequēdi aliquē actū instituēdo ipsum illius act⁹ ministrū idoneum mihi ipsi impumēdo: q̄ quilibet alius dās tpalis. sed q̄libet ali⁹ dās tpalis pōt dare suo subdi-

to potestatē aliquid faciendi qđ ille non poterat facere
prius/nullo ipsi impresso.nec enī subdelegatus recipiēs
potestatē aliquā a subdelegāte recipit ab ipso formam
corporalē nec spiritualē aliquā in re extra. ergo deus ip
se ois dominātium pōt cōferre potestatē conficiendi/ab
soluendi/ꝛ sic de aliis actib⁹ qbuscūq; ordinis absq; for
ma impressa aliqua ordinatis. ¶ Ex hoc concludo corol
larie.q; nullus ordo etiā in quo imprimit character/si in
aliquo imprimit/est aliquid in re extra distinctū ab ordi
nato/ꝛ ab actu ipsi ex tali ordine competente. ¶ Hoc ap
paret.qm ordo vt dictū est: non est aliud q̄ gradus emi
nēs in ecclesia disponēs ad actū aliquē exequēdū.ſ3 nul
lus ad aliquē talē actū disponitur ꝓpter aliquā formam
sibi impressam. Nec enim ego vel pape/vel alicui alteri
ordinato aliqua forma imprimit qm ordinat / q̄ ad actus
aliquē disponat: sed solū ꝙ hoc disponitur quia a deo sic
instituitur.per hoc ergo ordinatus est ad confici
endū ꝛ ad absoluendū dispositus ꝛ potēs:qz deus statuit
ipsi assistere ꝓferenti verba ꝓsecrationis ad panē cōuer
tendū/ꝛ verba absolutionis ad confessum absoluendum.
Per hoc etiā ego cōsecratus est dispositus ad talē actū
in quē prius non poterat/vel3 ad alios confirmandum ꝛ
ordinandū:qz deus post eius consecrationē ꝛ non antea
statuit eum esse ministrum idoneū talis actus nō forma
ipsi impressa aliqua mediāte / sed volendo ipsi ordinato
ꝛ non prius assistere ad talē actū/puta ꝓfirmandi ꝛ ordi
nandū:vt vez per eum cōfirmato cōferat gratiam ꝛ ordi
nato potētiā talis act⁹.qđ nō est aliud q̄ ipsi/vez ꝙ eum
ordinato/velle assistere ad ꝙersionē panis ꝛ ad absolutio
nē penitentis post ꝓlationem verbor ad hoc dictor⁹ista
tutorū.ergo ꝛc. ¶ Et si queras:si ordinatus nihil habet
formaliter qđ antea non habebat: quomō ergo nūc ma
gis q̄ prius dicitur ordinatus:ꝛ potēs exequi actū ipos
sibilem sibi prius? ¶ Rādeo q; ordinat⁹ nō pōt in actum
ipossibilē sibi prius.sed bñ verū est q; ad actū sibi possibi
lē tā ante ordinationē q̄ post/sequit aliqđ qđ non fuisset
antea subsecutū. ¶ Hoc apparet in sacerdotio.cadē est
verba cōsecrationis ꝛ absolutionis poterat sacerdos ꝓ
ferre ante eius ordinationē.sed tñ si tunc ꝓtulisset videli
cet ante sui ordinationē/secutū qđ nūc sequitur nō fuisset
vez ꝙersio panis ꝛ absolutio penitētis.q; nūc sequunt:hoc est a deo statuēte post eius ordinationem/ꝛ
non antea talia operari. ¶ Tunc ergo qm̄ ārio ārē nunc
dicit ordinatus magis q̄ prius:Dico q; non est ꝓpr aliquid ipsi impressum:sed ꝓpter deus statuētē ipsum post
sui ordinationē in signis sensibilibus consistentē esse mi
nistrum idoneum ad talē actū:ad quē actū ꝙ ipm elicitū
deus statuit aliqđ aliud ipsi/vez ordinato/ipossibile opa
ri.Explū huius posset poni. Cōstat ergo; q; nulla secūda
causa pōt aliqđ agere deo nolēte:vt apparet de igne trū
pucor in fornace.sicut igitur ignis prius impotens ad
agēdū deo ipedīte ipsum nūc pōt agere: cū tñ nūc nihil
habeat qđ antea non haberet:ita nullū est incōueniens
nec ipossibile deū statuere actui seu effectui alicui⁹ secūde cause coassistere nūc ad aliqđ sibi ipossibile operādū
ad qđ antea non assistebat: licet nunc causa illa secūda
nihil formaliter habeat qđ antea non haberet. Et sic est
in ꝓposito de quocūq; ordinato nō qualicūq; ordine:sed
illo ꝑcise qui est potestas absolute ꝛ simpliciter non tñ
congrue actum aliquem exequendi. cuiusmodi ordines
sunt duo:vt sacerdotium ꝛ episcopatus/supposito q; epi
scopatus sit ordo.ḡ ꝛc. ¶ Sed tūc est dubiū:ex quo ordo
non est sacramentum:cum nihil sit in re extra ab ordina
to distinctū:qđ erit septimū sacramētum. ¶ Ad hoc rñ
det doctor:q; septimū sacramētū est ordinatio ꝛ non or
do. ¶ Hoc apparet:qm̄ ordinatio est sensibile sacre rei si
gnum.sed omne tale pōt dici ꝓprie sacramentum. ḡ ꝛc.

Q; aūt ois ordinatio sit sensibile signum/apparet:cū cō
sistat in verbis/ꝛ in qbusdā aliis signis diuersis visibili
bus/quib⁹ mediātibus ordines conferunt. Sicut enī or
dines sunt diuersi ita ꝛ verba ꝛ alia sensibilia signa: que
q̄dē sicut ordinationes specie sunt alia ꝛ diuerse. ¶ Et si q̄
ras qđ sit signatum hui⁹ ordinationis q̄ dicit sacrm: Ad
detur dicendū q; eius signatum non est ordo:sed act⁹ sa
cer cōueniens ordinato:vt signatum ordinationis sacer
dotalis non est sacerdotium / seu sacerdotalis ordo / sed
actus ipsi cōueniens:puta cōficere eucharistie sacramē
tum ꝛ absoluere penitentē reū vel ipsa superna gratia q̄
confertur cuicūq; digne suscipienti hmōi ordinationem
sicut qcunq; aliud sacramentum. ¶ Primū ꝓbat/vez
q; signatū hmōi sacrī nō sit ordo. qm̄ vt dictum est/ ordo
non est ab ordinato aliqđ distinctum in re extra. Qđ pōt
etiam confirmari. qm̄ si ordo sacerdotalis qui dicit gra
dus eminens/seu potestas exequēdi talē actum cui⁹ ipe
sacerdos est ultimus minister idoneus īstitutus/ est for
ma aliqua in re extra sacerdoti impssa/ aut ꝙ illā sacer
dos est potens ad actum sibi possibilem:puta ad ꝓlatio
nem verborum consecrationis ꝛ absolutionis penitētis/
aut ad aliud sibi naturaliter impossibile: qđ sequit talē
actum:puta ad cōuersionē panis in corpus/ꝛ vini in san
guinem/ꝛ ad remissionē culpe/ac infusionem gratie pe
nitenti. Sed primum non potest poni.quia sacerdos ātē
ordinationē naturaliter pōt per seipsum in talem actum
sicut ꝛ qlibet nō mutus alius nō sacerdos. Nec secundū
quia nihil potest dici potens in aliquē actum ꝙ illud cui
est impossibilis talis actus. sed conuersio panis ꝛ absolutio penitentis non sunt possibilia alicui creature.ergo
per nullam formā creatam hominu infusam magis q̄ ꝙ
seipsum sacerdoti conueniunt tales actus nec effectiue
ꝙuenire possūt alicui nisi deo. ergo talis forma ipressa si
ponatur/nullo modo est ordo siue potestas sacerdotij no
minanda:cum nec possit in actum possibilē naturaliter
sacerdoti/nec in alium supernaturalē ad illum imediate
sequentē: cū talis sit possibilis soli deo. ¶ Ex q̄ infero co
rollarie:q; character ipressus in ordinatiōe nō debet dici
ordo illic in quo imprimit seu potestas. ¶ Hoc apperet
quoniam ordo dicitur gradus eminēs in ecclesia seu po
testas qua quis potest absolute vel congrue in aliquem
talem actum.sed per talē characterē nō potest in aliquē
talem actum.ergo ꝛc. ¶ Et si dicas q; tō character sacer
dotalis potest dici ordo sacerdotalis / quia statuit deus
nulli assistere ad ꝙertēdū panē in corpus Christi:vel ad
absoluendum reum nisi habenti hmōi characterem sibi
impressum:Hoc esto q; sit verum nō valet: nec probat q;
character possit dici ordo siue potestas sacerdotalis:
qm̄ etiam statuit deus non assistere sacerdoti verba con
secrationis ꝓferenti ad conuersionem huiusmodi/ nisi
cum ītētōe debita ꝓferat verba illa. nec tñ ex hoc sequi
tur q; eius debita intentio requisita sit sacerdotium siue
ordo.quare ꝛc. ¶ Sic ergo patet primū/vez q; signatus
huiusmodi sacramenti/vez ordinationis/ nō est ordo.Ex
quo sequitur secm/ vez q; eius signatum habet esse vel
gratia que ordinato infunditur/ vel actus cuius ipse or
dinat⁹ minister a deo cōstituitur/vel vtrunq;. ¶ Hec de
primo.

Quātū ad secundū: est sciendum q; aut

ordo accipitur secundū primā descriptionē eius supradi
tā: vel secūdum secundam. Si primo modo: sub ordine
non cadit episcopatus:cum nō sit gradus disponēs / im
mo dispositum ꝑsupponens ad actum aliquem ad conse
crationem vel dispensationē eucharistie ptinentē. Et ita
hoc modo sumēdo ordinem ꝛ ab ipso excludendo ipsum
episcopatū/ potest distingui ordo Primo sic. Alius est

est ordo disponēs imediate ad eucharistie consecrationē vt sacerdotium. Alius est disponens ad dispēsationē eucharistie saltē sanguinis: vt diaconat⁹. Tertius est disponens ad oblationē materie eucharistie cōficiende: vt subdiaconatus. ⁊ hi tres ordines dicunt sacri: quia imediate disponentes ad aliquē actum seu ministeriū circa eucharistiam consecrandā/ vel dispensandā/vel eius materiam exhibēdam. Aliter aūt disponit ordo sacerdotalis ad debitū sibi actū: ⁊ aliter alij duo p̄dicti. q̄n sacerdotalis ordo sic disponit ad debitū sibi actū/ q̄ sunt ipso act⁹ est impossibilis absolute. licet enim nō sacerdos possit p̄ ferre consecrationis vel absolutionis verba sicut ⁊ sacerdos/ nunq̄ tū ad ei⁹ p̄lationē seq̄ret cōuersio panis/nec absolutio penitētis. Et tō ordo siue potestas sacerdotalis potest dici potestas simpliciter ⁊ absolute non in ordine ad actū possibilem sacerdotis: cuius actus ille sit possibilis non sacerdotis: sed in ordine ad illud q̄ sequitur talē actum. Alij aūt ordines vt diaconat⁹ ⁊ subdiaconat⁹ disponunt ad actus eis debitos ⁊ p̄pios congrue exercendos non absolute ⁊ simpliciter: cū nec ipsi actus horum ordinum sint simpliciter impossibiles aliqs nō ordinatis nec ad actus illos sequat aliq̄d vt ab ordinatis eiectos q̄ non sequat ad eos vt ab aliis non ordinatis quibuslibet exercentur. Alij autē oēs quatuor ordines siue gradus disponunt cōsimiliter non absolute sed congrue ad actus magis remotos ab eucharistia exercēdos. quorum acolyt⁹ dicit disponere ad p̄cuētē dispositionē in p̄pio inducēdā illuminando cereos ad deuotionē/⁊ lector ad cognitionem. Alij aūt duo disponunt ad impedimēti remotionē. Impedimētū aūt hmōi remouēdū dicitur esse vel homo malus vel diabolus. Arcere idignos hoies ⁊ malos ne approximēt/ad ostiarium: Demones vero/ad exorcistam dicitur pertinere. ⁊ sic sunt septē ordines: vt ordo accipitur isto modo. Si aūt ordo accipiat secundo modo vt supernus est descriptus/ scz p̄ gradu eminente seu potestate disponēte ad actū sacramētalē aliquē exequēdum: sic vltra p̄dictos septē ordines episcopat⁹ dicitur esse ordo: cum ipse sit potestas non tm̄ cōgrue/ sz etiā simpliciter ⁊ absolute actū aliquē exequendi vt confirmādi ⁊ ordinandi. non tm̄ cūm non episcopi non possunt congrue: imo nec aliquo mō simpliciter ⁊ absolute facere talēs actus/ scz confirmare nec alios ordinare. ¶ Sed tunc est dubium: cū tot sint ordinationes quot ordines: per cō sequens ordinationis sacramētū non est vnicū sed multiplex. ¶ Ad hoc respondet/ q̄ non est vnicū sacramētum vnitate specieī: sed generis. modo quo quelibet virtutus moralis dicit esse vna. ¶ Sic ad questionē. ¶ Ad rationē in p̄ncipio dicēdū est: q̄ ordo vt distinctus ꝫ ordinationē non debet cōnumerari inter ecclesiastica sacramenta: sed ordinatio ipsa vt supernus est probatum.

SEcūdo quēro: vtrum a Christo fuerint institutus ordinationis vel ordines sacramētū. ¶ Et videt q̄ sic. q̄n oīa euāgelica facta fuerūt ab ipō instituta. sed ordo vel ordinatio est de illoꝝ numero. ḡ ꝛc. ¶ Contra. q: sacramentum q̄ō fuit ātē Christum non fuit ab ipso institutū. Sed ante Christi aduentū fuit ordinis sacramētū: cum fuerit tēpore legis mosaice ⁊ nature. ergo ꝛc. ¶ Rñsio. Ibi primo videndum est quis ordo sit nobilissim⁹ inter oēs. Secundo. an inter ipsos sit aliqua necessaria habitudo siue p̄suppositiōis necessarius ordo. Tertio an ois ordo ⁊ ordinatio fuit a Christo.

QUātum ad primum: dicendū est q̄ ordo sacerdotalis est simpliciter nobilior ꝫ aliquis alius vt q̄libet ordo accipit̄ p̄ut est ab alio distinctus. ¶ Hoc p̄batur. quonīam maior nobilitas ordinis arguit̄ ex maiori nobilitate obiecti q̄ respicit ipse ordo. sed obiectum q̄ respicit sacerdotium est/ nobilius obiecto q̄ respicit q̄libet ordinū aliorū. ¶ Q̄ apparet: q: ordo sacerdotalis respicit corpus Christi verū in q̄ panis conuertitur q̄ ipsius ministerū sacerdotis. nulli⁹ aūt alterius ordinis ministerū ad hoc se extēdit. ergo ꝛc. ¶ Confirmat. quia ille ordo est nobilior cuius actus ad quē disponit est mirabilior ⁊ dignior. sed actus ordinis sacerdotalis est mirabilior ⁊ dignior actu cuiuscunq̄ alterius ordinis. ergo ꝛc. ¶ Minor declarat. q: ille actus est mirabilior: ⁊ aliquo mō saltē denominatiue ⁊ extrinsece p̄fectior ad quē sequitur effect⁹ mirabilior. sed ad actū sacerdotalē licet non ab ipso effectiue/ sed a deo/ sequit̄ q̄ō est mirabilius ⁊ perfectius ac vtilius omni illo q̄ sequitur ad actus ordinis alterius cuiuscunq̄. ad actum enī sacerdotis sequitur conuersio panis ⁊ absolutio penitētis. ergo ꝛc. ¶ Ex hoc sequitur corollarie. q̄ ordinatio in sacerdotem est nobilior omni alia ordinatione siue in episcopū siue in quēcunq̄ alium ordinem. ordinatio enī est nobilior q̄ est nobilior⁹ ordis. sz ordo sacerdotalis ē nobilior oī alio ordine ergo ꝛc. ¶ Sed cōtra hoc potest argui primo: quia episcopatus est causa equiuoca sacerdotij: cū ab ipso sacerdos quilibet ordinetur: non aūt eps pōt ordinari seu cōsecrari ab aliquo simplici sacerdote. sed causa equiuoca nobilior est q̄ effectus. ḡ ꝛc. ¶ Secō. q: epatus includit sacerdotiū: ⁊ nō ecōuerso. ergo est nobilior ipso. ¶ Tertio quia dignior magis est deferendū. sed magis defert episcopo ratiōe episcopatus q̄ sacerdotij. ergo ꝛc. ¶ Quarto. quia vnū nihil nec est p̄fect⁹ nec dignius altero. sz vt dictū est in alia q̄stiōe/ nullus ordo est aliquid i re extra distinctum ab ordinato. ḡ ꝛc. ¶ Ad primū dicendū: q̄ nō aliter eps est causa sacerdotij q̄ sacerdos sit cā cōuersionis panis ⁊ absolutionis penitētis. Sicut enī sacerdos dicit ee causa horū precise: quia est causa actuū ad quos talia consequunt/ non ab ipso sed ab alio effectiue/ scz a deo ita ⁊ eps dr isto mō ordinare siue istituere sacerdotē p̄ quanto scz facit aliquid circa ipsum post q̄ō factū deus eum approbat ⁊ acceptat vt ministrū idoneum talis actus/ scz cōsecrationis ⁊ absolutionis/ statuēs post huiusmodi epi ordinationē ordinato p̄ ipsum assistere ad talia faciēda ei⁹ misterio mediante. ¶ Tūc ergo q̄ arguit̄ q̄ causa equiuoca est nobilior suo effectu: Dico q̄ verum est de causa equoca effectū equocū attingēte/ ⁊ causaliter p̄ducente. sed hoc mō minor q̄ assumit̄ est falsa: q: eps nō est causa sacerdotij: sz solus de⁹: sz ministerio ipsius mediāte. nō est aūt inconueniēs mediāte aliquo ministerio ipfectior ⁊ ordinis seu ptātis sibi a deo tradite ipfectionis deū p̄cedere ptātē ⁊ ordinē pfectionē. Et ita in p̄posito: sz epatus ordo vt distinct⁹ a sacerdotio sit imperfectior ipso: ⁊ omnis actus ipsi cōuenies precise rōne talis ordinis sit ipfectior actu ⁊ ministerio p̄pio sacerdotis: q̄n deus statuit p̄ferre hmōi nobiliorē sacerdotalem ordinē mediāte ministerio seu actu ordinis iferioris/ scz mediāte epatu. q̄re ꝛc. ¶ Ad secūm p̄cedi pōt q̄ epat⁹ est nobilior sacerdotio vt ī cludit ipm. Hoc enī mō dicēdū pōt sacerdos pōt eps: ⁊ nō ecōuerso. ⁊ ita ratione multitudinis actuū ⁊ ministeriorū sibi cōuenientiū pōt dici pfectior nō aūt vt a sacerdotio distinguit: nec vt act⁹ eius p̄pius ab actu sacerdotis p̄pio est distinct⁹. q̄re ꝛc. ¶ Ad tertiū dicēdū q̄ eps magis defert rōne iurisdictiōis ipsi p̄esse. Hoc aūt p̄cise magis est sacerdoti q̄ epo/ siue epo vt ē sacerdos q̄ vt eps deferēdū. ¶ Ad quartū dicēdū: q̄ sicut dictum⁹ creationē angeli ee pfectionē ꝫ sit creatio hoīs vel cuiuscunq̄ alterius ag̃elo ipfectionis: q̄ō nō est sic intelligendū: q̄si creatio vnius sit forma aliq̄ p se vna a creāte ⁊ a creato distincta: cū nec actiua creatio a creāte nec pas

sius differat a creatore:sed creatio dicit nobilitatem res ipsa creata dicit nobilitatem in proposito est intelligendū ordinē vnū ee nobilitatē altero/nō tāq̄ sit res aliq̄ p se vna ab ordinato distincta nobilior alia re seu forma sibi ab ordinato distincta:sz pcise qz actus cōuenies homini vt vno ordine ordiato est nobilior actu ipsi rōne alteri⁹ ordis ꝓpetē ti. sicut ideo ordo sacerdotalis dicitur pfectior seu nobilior quocunq; alio ordine:qz actus sacerdoti ꝙuenies est nobilior actu alicui⁹ ordinis cuiuscūq; nō intrinsece seu quiditatiue:sed extrinsece ⁊ denominatiue ratione nobilioris finis ad quē ordinatur/⁊ qui semper ad ipsum sequitur/licet non a sacerdote ipso imediate causaliter:sed a deo actu sacerdotis hmōi mediāte. Et ideo nō est intelligendū sacerdotiū ee formā aliquā hominu infusam nobilitatē diaconatu tāq̄ forma alia sibi a deo infusa:sz qz hō nullo sibi mediāte infuso/mediante tñ ꝑpi ministerio circa ipsuz exercito efficitur ⁊ constituit a deo minister idoneus talis act⁹:q̄ idoneitas ei⁹ ad talē actuz nolat ordo ideo dicit vnus pfectior alio ratione pfectionis ⁊ dignioris actus ad quē exequēdū hō efficitur minister idoneus nullo sibi mediante impresso. quia esto q̄ aliquid vt character in aliquo ordine imprimat/ ratiōe illius homo nō dicit ordinatus nec minister idoneus talis actus:sed ꝑci se qz est ad hoc diuinitus institut⁹. ḡre ⁊c. ¶ Hec de prio.

Quātū ad secūdū: dicitur primo q̄ nullus ē ordo necessari⁹ alicui⁹ sacramētoꝝ alteri⁹ a baptismo ad ordinis sacrm. Scēdo q̄ est ordo necessari⁹ inter baptismū ⁊ ordinationis seu ordinis sacramētuz. Tertio q̄ nullus est ordo necessarius inter inferiores ordines inter se nec etiā alicui⁹ ipsoꝝ ad sacerdotiū. Quarto q̄ est ordo necessari⁹ inter sacerdotiū ⁊ episcopatū. ¶ Primū vez q̄ nullus sit ordo necessarius alicuius ordinationis seu ordinis ad aliqd aliud sacrm a baptismo: probatur. qm̄ ois baptizatus nullū aliud recipiēs sacrm ꝑter baptismū pōt ad quēcunq; ordinē ordinari. neq; cū ad aliquā ordinationē seu ordinis collationē requirit peniteria sacrm: nec eucharistie: nec cōfirmationis: nec extreme vnctionis: nec matrimonij. ḡ cū hoc sacrm in recipiente ipsū nullū ꝑsumat seu exigat sacrm aliud a baptismo sequit ꝓpositū/vez q̄ nullus est ordo necessarius ei⁹ ad aliqd aliuꝝ. ¶ Secūm vez q̄ sit ordo necessari⁹ inter ipm ⁊ baptismū: ꝓbat ꝙ contrariā rōnē:qz vez nullus pōt ordinari nisi fuerit baptizat⁹. ergo hoc ordinis vel ordinatiōis sacrm ꝑsupponit necessario baptismū/licet nō ecōuerso. ḡ ⁊c. ¶ Sed mlor/vez q̄ nullus possit ordinari nisi fuerit baptizat⁹/a nullo ꝓbatur sed supponit tāq̄ verū. pōt tñ ꝓbari. qz cū ordo ꝙlibet sit a deo licet mediāte ordinātis ministerio/ nullus pōt ordinari nisi ille quem statuit ipse de⁹ posse esse ministrū idoneū talis actus sibi rōne talis ordis ꝓpetēti. sz nullū nisi baptizatū de⁹ statuit ee ministrū idoneū act⁹ alicui⁹ ordis. ⁊ hoc statutū est rationabile:qz ordo est gradus eminēs in ecclesia militā te. sed nulli debz ꝓferri gradus i aliq̄ cōitate nisi ad ipaz admisso. nec esset rex ꝑfici aliquē i suo ꝓpalatio/ nisi quē prio ad tēm admisit ⁊ de familia sua fecit. sed sacramētū baptismi est ꝙ qō quilibet ingredit domū seu collegium ecclesie militātis. ḡ nullus donec domū militātis ecclie sit ingressus:⁊ ꝙ ꝓsequens baptizat⁹/ debuit m ipsa prefici:nec per ꝓhs aliquo ordine ordinari. ¶ Et si q̄ras vbi habet hmōi diuinū statutū/vez nullū posse ordiari nisi baptizatū:Dico q̄ nō habet. sz a posteriori arguit:qz cōiter hoc tāq̄ certū supponit/ nullū vez posse ordinari nisi tñ nō baptizatū. Sz ꝓstat q̄ cū ordo ꝓferat a deo/null⁹ pōt excludi ab eo tāq̄ inept⁹ nec admitti vt idoneus nisi deo hoc statuēte vel statutū alteri⁹ puta ecclie approbāte. ⁊ ita q̄ nō baptizatus sit ad oēm ordinē inceptus/hoc habet esse vel ꝓpter deū vt imediate hoc statuētē/vel ꝓpter ipsum vt statutū ecclesie approbātē. q̄ si sic est/etiā baptismo flaminis baptizat⁹/vt sanctificatus anteq̄ natus/ vel quēcunq; aliter q̄ baptismo fluminis a pcto originali mundat⁹/ad nullū ordinē recipiēdum est idoneus si solus baptism⁹ fluminis est sacrm diuinitus institutū sine quo nullus est idoneus ad recipiēdū ordinatiōis alt quod sacramētū. ¶ Confirmat. qz originale pctm nō est causa ꝓpter quā aliqs est incapt⁹ ad ordis sacrm. magis em̄ videret q̄ deberet hō habilitari ꝓpt actuale/magis ꝓpt mortale/q̄ ꝓpt originale pctm. sz ꝓpt mortale pctm nullus habilitat simpliciter ad recipiendū hmōi sacrm. ḡ nec ꝓpter originale delictū:sed tm̄ ꝓpter sacrm defectuz. sed nullus quātūcunq; ab originali mūdatus nisi baptismo fluminis baptizatus habet baptismi sacramētū diuinitus institutū: ḡ nō est aptus ad recipiēdū aliquē ordinē:nec ꝑ ꝓhs ordinatiōis aliquod sacrm:supposito vt est supponēdū/ q̄ sic a deo fuerit institutū/vel institutuz ab alio puta ab ecclia:approbatū. ¶ Tertiū vez q̄ nullus sit ordo necessarius inter inferiores inter se: nec etiā ipsoꝝ ad sacerdotiū:apparet. qm̄ potest quis ordinari in sacerdotē nullo alio ordine ordinat⁹. ḡ sacerdotiū nō presupponit aliquē ordinē aliū. Cōsequētia est cuidēs. Tēs ēt apparet:qz ēt de facto ois apls fuerūt sacerdotes facti nullo alio ordine ordinati. sz cōstat q̄ nō ē magis ordo necessari⁹ inter ordines alios iferiores inter se q̄ ipsoꝝ ad sacerdotium. ergo sicut sacerdotiū pōt ꝓferri ⁊ sic de facto apls fuit collatū sine aliquo aliorum: ita ⁊ dlibet illoꝝ sine alio pōt ꝓferri absolute ⁊ recipi:nec ꝑ ꝓhs vnus ad alterū ē necessaria hitudo aliq̄. Licz tñ nō sit ordo necessarius absolute vn⁹ ordinis ad alterū:sic q̄ vnus nō possit recipi sine quocūq; alio absolute:est tñ ordo inter ipsos ex statuto ecclie:sic q̄ supior nō potest recipi sine aliis inferiorib⁹ ē suppositis debite nec congruc. Tēs ois ordinatus ꝑ saltū est irregularis ꝙ ecclie statutuz:⁊ post ea tenet recipe ordinē ꝑtermissuz. nō tñ debet iterare ordinē aliū qui receꝑit. ¶ Quartum ⁊ vltimū/vez q̄ inter episcopatū ⁊ sacerdotiū sit ordo necessari⁹:apparet. qz licet nō sacerdos possit eligi in epm ⁊ in papā/ non pōt tñ habere potestatē eā salē/puta ordines ꝓferēdi vel ꝓfirmādi/nisi sit sacerdos. quare ⁊c. ¶ Et si q̄ras vbi est hoc/vez q̄ episcopat⁹ sacerdotiū ꝑsupponat necessario: Dico sicut supra de sacramēto baptismi respectu ordis: q̄ hoc habet ee a deo:vel vt ab imediate statuēte:vel vt statutū alterius approbante. ¶ Hec de secundo.

Quātū ad tertiū: est sciēdū q̄ ordo fuit non tñ tēpore legis euangelice:sed etiā mosaice ⁊ nature. Cui⁹ rō ponit:qz q̄ cito hō peccauit/idiguit aliquo sacrificio offerēdo deo. nō fuit aūt ꝓgruū tale sacrificium offerri ꝙlibet indifferēter:sed ꝙ aliquos ad hoc specialiter institutos:q̄ sup alios habebāt gradū aliquē: ⁊ ꝙ ꝓhs ordinē vt lodmur hic de ipo. nec tñ tpe legis nature nec mosaice fuit talis ordo q̄lis est tpe legis noue: quia nec aliqs illius tpis sacerdos erat ad talē actū ad quale nūc est/minister idone⁹ institut⁹. ¶ Qz aūt tpe legis nature fuerit ordo/apparet i Melchisedech:q̄ fuit tpe Habraam. de q̄ dr Gen. xviij. q̄ fuit sacerdos dei altissimi. tpe etiā legis mosaice fuerūt sacerdotes Haron ⁊ filij eius. nec tpe tñ legis nature nec mosaice fuit tale sacerdotiū q̄le nūc ē tpe legis euāgelice vt apparet. ¶ Hoc ꝓmisso pono duas ꝓclones. ¶ Prima ē. q̄ ordo sacerdotalis tēpore legis mosaice ⁊ nature/dr⁹ tpr⁹ nullus alt⁹ erat ordo/ fuit diuinit⁹ institut⁹. ¶ Hec apparet expresse de ordine legis mosaice:puta de Haro ⁊ filijs ei⁹ ad sacerdotiū diuinit⁹ electis. ¶ Probat etiā vlr de sacerdotali ordine legis nature. qm̄ ꝓstat sacrificia illi⁹ tēporis deo grata

extitisse:sicut expresse appet ex textu veteris testamenti.sed nisi illa sacrificia fuissent diuinit⁹ instituta:⁊ ipsa offerentes ad hoc etiã diuinitus instituti ⁊ electi/nec illi magis q̃ alij cõferre talia sacrificia p̃sumpsissent:vel si fecissent deo grata nõ extitissent.g̃ ⁊c. ¶Scõa ꝓclusio ē. q̃ ordo sacerdotij euãgelici fuit institutus a Christo:nõ aũt aliqs alioꝝ. ¶Hoc appet.qm̃ ordo sacerdotalis cõsistit in potestate cõficiẽdi ⁊ absoluendi. Primam Christus dedit apostolis qñ dixit:Hoc facite in meã cõmemorationẽ.Mat.xxvi.Secundã aũt Joan.xx.qñ dixit: Accipite spiritũ sanctũ:quorũ remiseritis pctã remittũtur eis:⁊ quoꝝ retinueritis retẽta sunt. Sunt ẽm hmõi due potestates/vez conficiendi ⁊ absoluendi/distincte ⁊ diuersis temporibus a Christo apostolis tradite. Prima ẽm tradidit ante mortẽ in cena. Secundã vero post resurrectionẽ.Tradunt tamẽ ambe cuilibet sacerdoti eadem ordinatione licet non simul nec sub eisdẽ/sed sub diuersis verbis ⁊ aliis sensibilibus signis. Prima enim potestas vez cõficiẽdi cõfertur in vtroq̃ calicis:cũ his verbis/Accipe potestatẽ offerre sacrificiũ deo missãq̃ celebrare tam pro viuis q̃ ꝓ defunctis in nomine dñi nostri Jesu Christi amen.Scõa autem/vez potestas absoluẽdi in impositione manuũ episcopi ordinãtis:cũ his verbis/Accipe spm̃ sanctũ:quorum remiseris peccata remittentur eis:⁊ quoruz retinueris retenta erunt. ¶Ex quo videtur corollarie ꝓcludẽdũ:q̃ posset esse sacerdos aliqs ordinatus habẽs potestatẽ cõficiendi sine aliqua absoluendi. ¶Hoc apparet.Primo:quia ⁊ sic fuit de facto in apostolis a Christo ordinatis:quibus in vtc cene data fuit potestas celebrandi/nõ autem absoluendi nisi vsq̃ post resurrectionem. ¶Secundo.quia primus nõ dependet a posteriori a quo realiter est distinctũ nec exigit ipsum.sed potestas super corpus Christi verum est alia a potestate super corpus Christi mysticum:⁊ traditur primo q̃ illa cuilibet sacerdoti.ergo sacerdos cui esset illa tradita sine alia/videt posse absolute/esto q̃ nõ debite celebrare ⁊ nullum absoluere a peccatis:sicut et apostoli ante Christi resurrectionem hoc facere potuissent/videlicet celebrare:nõ autem absoluere. quare ⁊c. ¶Qz aũt nullus alius ordo a sacerdotio fuerit institutus a Christo/apparet.quia si aliquem alium instituisset illum vtiq̃ apostolis contulisset.sed constat q̃ nõ fecit.ergo ⁊c. ¶Et si quaratur a quo alij ordines fuerint instituti:Respondet magister in litera q̃ ordo diaconatus fuit ab apostolis institutus:quando ordinauerunt illos septẽ diaconos:inter quos fuit beatus Stephanus/vt habetur Actuum sexto:postea vero fuit subdiaconatus in primitiua ecclesia ⁊ tãdem alij quatuor minores ordines instituti. ¶Sed tunc est dubium quomodo potuit ecclesia hoc facere:cuz nullus nisi deus possit instituere aliquod sacramẽtum:⁊ quelibet ordinatio ordinis cuiuslibet sit sacramentum. ¶Ad hoc supposito q̃ in ordinatione cuiuslibet ordinis cõferatur gratia vigne ordinatoꝝ per consequens q̃ quelibet sit sacramẽtum:oportet dicere q̃ huiusmodi ordines omnes siue ipsorum ordinationes instituit ecclesia non sua propria sz auctoritate diuina sancto spiritu illustrata.Licet autem sit impossibile aliquod sacramẽtum institui ab homine auctoritate sua/non tamen auctoritate dei.quare ⁊ cetera. ¶Sic ad questionem. ¶Ad rationẽ in principio patet solutio ex predictis.

Circa distinctionem vigesimãdam in qua magr determinat de collatione ordinis:Quero primo:Utrum ex statuto ecclesie aliquis possit illegitimari seu inhabilitari ad susceptionẽ ordinis. ¶Et videtur q̃ sic.quia ecclesia non habet minorem auctoritatẽ respectu huj⁹ sacrt q̃ respectu mrimonij.sz ꝓpectu mrimonij habet auctoritatẽ illegitimãdi ⁊ inhabilitãdi ad ipm̃ ꝓtrahẽdũ sicut ⁊ de facto mꝛos illegitimauit.g̃ ⁊c. ¶Cõtra qz ad illud ad qđ ecclia auctoritate seu ptãte ꝓpia nõ põt aliquẽ ad susciptiẽdũ legitimũ seu idoneũ facere/nec illegitimare.sz eccl̃a ꝓpia auctoritate nullũ põt ꝓferre ordinẽ nec aliqđ aliud sacrm̃.g̃ nec ad ipm̃ recipiẽdũ põt aliquẽ ineptũ facere neq̃ aptũ. ¶Rñdeo.Et primo ad qstum/vez an ecclesia possit aliquem ad susceptionem ordinis illegitimare.Secũdo que sint persone:⁊ quomõ ad hoc de facto ex statuto ecclesie illegitimate. Tertio. que sint illegitime ⁊ inepte ex ordinatione diuina.

Quantum ad primum:est sciendum q̃ aliquem esse ad aliquem ordinem vel quodcunq̃ aliud susciptiẽdũ sacrm̃ illegitimum/põt intelligi dupl̃r. Uno modo qz est illegitimus simplicit̃ ⁊ inept⁹/sic q̃ nullo mõ põt ordinẽ susciꝑe. Alio mõ/qz nõ põt debite nec sine peccato ipm̃ recipere. ¶Hoc ꝓmisso pono tres ꝓclusiones. ¶Prima est.q̃ eccl̃a potuit ex causis rationabilib⁹ illegitimare ⁊ sic fecit de facto ad recipiẽdũ ordinẽ aliquẽ/sez scõo mõ/hoc ē debite ⁊ honeste. ¶Hoc appet qm̃ nõ min⁹ potuit eccl̃a ꝓpere ordinis susceptionẽ q̃ ipsi⁹ tã susceꝑi administrationẽ.sed ipa põt scõz.põt ēt interdicere ordinato ne vtat ordine tã recepto:qui ꝓhibit⁹/esto etiã q̃ iniuste/sic ē ad actũ ordinis illegitim⁹/q̃ nõ põt in ipm̃ sine pctõ mortali.g̃ nõ min⁹ potest ꝓpere ne aliquis ordinet. ¶Cõfirmat.qz nullus potest sine pctõ mortali facere aliqđ aliud licitũ sibi ꝓhibitũ rõnabilit̃ ab illo cui tenet̃ nccto obedire. sed qlibet tenet̃ eccl̃e obedire.ergo ꝓhibitus ex causa rõnabili ab ipsa ne ordinet̃ nõ põt ordinari sine pctõ mortali.Cõstat aũt mꝛos ēt casus ꝓpt qs eccl̃a rõnabilit̃ ordinẽ recipi interdicit.g̃ ⁊c. ¶Scõa ꝓclusio est.q̃ eccl̃a ꝓpria auctoritate nõ põt illegitimare aliquẽ primo mõ/vez absolute ⁊ simpliciter ad ordinem recipiẽdum nec ad aliquod aliud sacramentũ. ¶Hoc potest probari.quoniã omnis ille est in illius potestate simplicit̃ vt videlicz sit aptus vel inept⁹ ad illud ad qđ põt p illũ illegitimari simplr ⁊ inhabilitari.sz nõ est in ptãte eccl̃e aliquẽ ēt aptũ vl ineptũ ad ordinẽ recipiẽdũ/nec ad qđcunq̃ aliud sacrm̃. g̃ ⁊c. ¶Minor apparet.quoniã a quocunq̃ cõferꝛ ordo in eius potestate precise nõ alicuius alterius cui est impossibilis ordinis collatio/est aptitudo vel ineptitudo alicuius ad ordinem susciptendum.sed constat ordinez conferri a deo non ab ecclesia licet mediante eius ministerio ad hoc esse diuinitus ordinato.ergo ⁊c. ¶Confirmatur.quia ille idem videlicet deus ipse qui sacramentum quodcunq̃ ⁊ ordinem instituit/statuit etiaz illos q̃ ad ipsum reciptenduz apti existerent ⁊ inepti:vel ptãte hoc faciẽdi ꝓcessit alteri/puta eccl̃e militãti ¶Quod appet.qz sacrm̃ nulli est vtile nec ēt ab aliq̃ recipi nisi ab illo q̃ idone⁹ ē ad ipz.nullus aũt põt esse idoneus nisi ex voluntate sacrificiũ instituentis eiusq̃ effectũ ꝓferentis.g̃ null⁹ ad ordinationis sacrm̃ recipiẽdũ põt ēt idone⁹ nisi quẽ deus ordinẽ instituens statuit esse idoneũ ipsiq̃ conferre ordinationis effectum.Aut ergo illegitimatus secundum ecclesie statutũ est legitim⁹ siue apt⁹ ad ordinẽ

recipiẽdum absolute secũdũ vtinũ statutũ ꝛ bñplacitũ aut nõ. Si sic ergo simpliciter est legitimus ꝛ ordinem licet peccet recipit ordinat⁹. Si nõ. ergo nõ ẽ illegitim⁹ ab ecclesia principaliter: sed ex ordinatione diuina. quare ꝛc. ¶ Preterea ad idẽ põt argui. quoniaꝫ si ecclesia propria auctoritate posset aliquẽ illegitimare ad susceptionem ordinum: eadem ratione oẽm aliũ. ꝛ ita posset facere ne aliquis posset/licet attentaret/ꝛ ordinationẽ reciperet/ordinari valeret. hoc aũt videt omnino falsuꝫ. nullus enim citra deũ potest omnem hominem facere simpliciter ineptũ ad recipiendũ aliquid ad eius salutẽ diuinitus institutum: cuiusmodi est quodlibet sacrm. quare ꝛc. ¶ Preterea nõ est minus sed magis illegitimare ad ordinẽ recipiendũ q̃ ad ipso ordine habito vtenduꝫ. sed ecclesia non põt facere scõm. nõ enim potest aliquem sacerdotẽ simpliciter illegitimare ad ꝓficiendũ siue ad absolute celebrandũ/licet ad debite celebrandũ. quantũcũq; enim ꝓhibit⁹ ab ecclesia sacerdos si celebret vere conficit. ergo ꝛc. ¶ Tertia ꝛ vltima ꝓclusio est. q̃ oĩs ꝑsona simpliciter illegitima ad ordinis susceptionẽ est illegitima ex ordinatione diuina ipsam illegitimante. ¶ Hec apparet ꝛ sequitur ex predicta. qm̃ vt ꝓbatum est/nullus potest a deo alius ꝓpria auctoritate ꝛ potestate aliquẽ absolute ꝛ simpliciter habilitare aut ihabilitare ad aliqd recipiẽdũ a deo tm̃modo conferendũ ꝛ ab ipso ad salutẽ hoĩs cõferri posse quib⁹ ipse statuit ordinatũ. sed tale quid est oĩs ordo collatus seu conferẽ dus mediante ordinationis sacrõ. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. quia nullus potest illegitimari absolute/vt predictũ est/nisi vel ex diuino statuto vel alteri⁹ a deo approbato. sed nõ reperit⁹ q̃ ipse statutũ aliquod ecclesie illegitimantis ꝑsonã aliquã absolute ad ordinis susceptionẽ approbauerit: ꝛq; nec ecclesia ꝑsonã aliquã/vt dicẽt i sequenti articulo/ absolute ꝛ simpliciter illegitimauit ergo ꝛc. ¶ Ex ꝓdictis cõcludo corollarie: q̃ oĩs illegitimatio cuiuscũq; ꝑsone ad matrimoniũ cõtrahendum simplr ꝛ absolute ab ecclia habuit fieri ꝛ ẽ facta diuina auctoritate ordiationẽ ecclie approbãte. ¶ Hoc apparet qm̃ nec ad matrimoniũ nec ad matrimonij contractum cuilibet secundũ deũ licitũ nec ad matrimoniũ sacrm vt diuinitus institutũ sicut nec ad aliquod aliud sacramentũ/aliquis potuit totaliter illegitimari/nec legitimari seu habilitari magis q̃ ad ordinẽ recipiendũ ab aliquo auctoritate ꝓpria citra deũ. sicut enim ipse statuit matrimoniũ sacrm ꝛ legitimauit seu ꝓmisit ꝛ aliquando ꝓcepit ipsius matrimoniũ cõtractũ: ita ipse ad horũ vtrũq; quẽlibet maxime potentẽ in matrimoniale actũ voluit ꝛ statuit ẽ aptũ. sꝫ nullus a superiori ad aliqd habilitat⁹ põt ꝑ superiorẽ aliquẽ ihabilitari ad illud. ergo ꝛc. ¶ Ex quo vlterius sequit: q̃ cũ ecclesia multas ꝑsonas illegitimauerit totaliter seu absolute ꝛ simpliciter ad matrimoniũ cõtrahendũ ꝛ ad eius sacramentũ recipiendum: hoc facere habuit ꝛ sic fecit auctoritate dei illegitimationẽ huiusmodi talium ꝑsonarũ omniũ approbantis. Cõstat autẽ auctoritate dei hoc fieri potuisse. qm̃ nõ est minus sed plus aliquod instituere sacrm q̃ habilitare vel ihabilitare ad ipsum. sed primũ potuit ecclesia facere et de facto sic fecit: cũ oĩs alij ordines seu ordinationes a sacerdotali ecclesia instituerit auctoritate tm̃ diuina/vt dictũ fuit. ergo eadẽ auctoritate potuit inhabilitare ad recipiẽdũ aliqũ sacrm diuinit⁹ institutũ. ¶ Hec de ꝓmo.

Quantũ ad secũdũ: pono quatuor conclusiones. ¶ Prima est. q̃ ecclesia multos illegitimauit ad susceptionẽ ordinum primo mõ/vez debite seu licite ꝛ honeste. ¶ Hec apparet. quia oĩs excõmunicatus vel interdict⁹ ꝛ irregularis siue ꝓpter peccm̃/vt homicida iniustus/siue ꝓpter signatum/vt bigamus/siue ꝓpter naturalẽ defectũ/vt leprosus vel mutilat⁹ vel q̃mõcũq; alr/ẽ illegitim⁹ ad ordinẽ debite ꝛ licite suscipiẽdũ ¶ Secũda ꝓclusio est. q̃ ecclesia nullũ absolute ꝛ simplr illegitimauit ad susceptionẽ ordinum. ¶ Hec apꝑt: qz oĩs simplr ꝛ absolute illegitimat⁹ ad aliqd recipiẽdũ/si attẽtat illũ recipe faciẽdo q̃ ad illi⁹ receptionẽ ẽ ordinatuꝫ fieri/nihil facit: qz nec illud recipit. ¶ Hoc apꝑt de oĩbus simplr illegitimatis ad matrimoniũ cõtrahẽdũ: q̃ si attentant ꝓtrahere nihil facit. sed oĩs quãtumcũq; ab ecclesia ꝓhibit⁹ ꝛ illegitimat⁹ ad receptionem ordinũ si attentat recipe q̃ sibi interdict⁹/vere licet illicite recipit. Ad hoc enim q̃ ordo absolute recipiat nõ requirit nisi minister cõferẽs et recipiẽs ꝛ intẽtio debita vtriusq;. q̃ nullus irregularis nec excõicat⁹ vel quomõcũq; ab ecclia ꝓhibit⁹ ẽ simplr illegitim⁹ ad susceptionẽ ordinũ nec ineptꝰ. ¶ Sz tũc ẽ dubiũ q̃re ecclesia nõ simplr illegitimauit quos illegitimauit ad ordinẽ recipiẽdũ: sicut mltos simplr ꝛ totalr illegitimauit ad matrimoniũ ꝓtrahẽdũ. ¶ Ad hoc põt dici q̃ aut hoc fecit q; vidit nõ expedire aliquẽ simplr ihabilitari ꝑ suũ statutũ ad ordinẽ recipiẽdũ/sꝫ tm̃ ad mrimoniũ ꝓtrahẽdũ aut q; aliẽ illegitimare q̃ illegitimauerit ad ordinũ susceptionẽ/si potuit⁹q; nec a deo auctoritatẽ habuit: licz habuit auctoritatẽ illegitimãdi ꝛ ihabilitãdi simplr ad mrimoniũ ꝓtrahẽdũ. nõ ei ẽ icõueniẽs ipaz habẽ auctoritatẽ ad hoc ꝛ nõ ad aliud faciẽdũ. ¶ Tertia ꝓclusio ẽ q̃ ecclia videt habere auctoritatẽ illegitimãdi simplr ad receptionẽ olim illoꝝ ordinũ q̃ sunt ab ipa ẽstituti: cuiusmodi sunt oĩs alij ab ordine sacerdotali. ¶ Hec ꝓclusio licet nõ sit certa/videtur ꝓbabilis. qm̃ vana auctoritatẽ ad puncipale añs/ꝓgruũ est q̃ det ipsi auctoritatẽ ad accessorium ꝛ minus ꝑncipale ꝑñs. sed sacrõꝝ institutio ẽ ꝑncipale añs/ad qd̃ sequit vt min⁹ ꝑncipale ꝑsonarũ habilitatio vl inhabilitatio ad ipoꝝ receptionẽ. q̃ hñs auctoritatẽ a deo instituẽdi aliqũ sacrm/videt habere ab ipo auctoritatẽ illegitimãdi seu ihabilitãdi ad iꝑm recipiendũ. sꝫ ecclia auctoritate diuina (vt dictũ est in alia q̃stiõe) instituit oĩs alios ordines a sacerdotio ꝛ ipoꝝ ordinationes. q̃ videt q̃ etiã habuerit auctoritatẽ illegitimãdi simplr ad receptionẽ ipoꝝ/ licet nõ ad receptionem sacerdotij: qz nec p ipam sꝫ tm̃ diuinit⁹ ẽstituti. Dico tm̃ q̃ nõ fuit necrũ q̃ hmõi auctoritatẽ habuerit. potuit enim ipsi cõmitti auctoritas tales ordines ẽstituẽdi sine auctoritate ad ipsorum receptionẽ simpliciter illegitimandi: sicut et econuerso commissa fuit auctoritas illegitimandi simpliciter ad matrimonium contrahendum: non tamen instituendi ipsum: cum fuerit diuinitus institutum. ¶ Et si queras: cum ecclesia instituerit alios ordines a sacerdotio/ nũquid potest ipos destruere vel cum aliquo dispensare vt sacerdotium sine ipso possit recipere: Respondeo q̃ non. quia nec fuerũt eius auctoritate nec potestate/sed diuina tãtummodo instituti: ꝛ ideo nec per ipsam possunt destrui/nec aliqs licẽtiari vt sine eis possit ad sacerdotiũ debite ꝓmoueri. Dico autem debite: quia potest vti q̃ absolute nec ad hoc indiget dispensatiõe ecclesie. Ratio vtriusq;/vez q̃ nec per ipsaz possint remoueri nec aliquis sine eis possit ad sacerdotiũ debite promoueri/est: quia sic debite fieri et non aliter est diuinitus ordinatum: seu ab ipsa ecclesia ordinatum diuinitus approbatuꝫ. nullum autem statutum inferioris etiam propria auctoritate factum potest ab ipso reuocari/si a superiori extitit confirmatum/et vt seruaretur mandatum. quare et cetera.

¶ Quarta conclusio est. q̃ ordinatum in sacerdotẽ ecclesia potest illegitimare ad omnẽ actũ ordinis sacerdotalis licet differenter. ¶ Hec apparet. quoniam duplex

est actus sacerdotalis/vez actus cõficiendi ꝛ actus absoluendi.sed constat ꝙ potest illegitimare sacerdotẽ et de facto multos illegitimat/vt omnem degradatum vl̃ depositum/infamem/irregularem/excõmunicatum vel interdictũ/ꝛ suspensum ad actũ cõficiendi nõ absolute sed debite exequendũ.Licet enim quilibet p̃dictorum possit conficere absolute nõ tamẽ debite.Potest autem illegitimare:ꝛ sic de facto oẽs p̃dicti sunt illegitimi ad actum absoluẽdi penitentẽ:nõ tm̃ debite sed etiã absolute ꝛ simpliciter exequẽdũ.licet em̃ ab ecclesia prohibitus/si verba cõsecrationis sup materiam debitam et cum intentione debita proferat vere cõficiat:non tamẽ absolut realiter/licet tentet vocaliter absoluere penitẽtem.ergo ꝛc.¶Et si queras causam hmõi diuersitatis que communiter conceditur:nulla alia potest poni/nisi quia aliter potestas conficiendi ꝛ aliter potestas absoluendi traditur sacerdoti.Prima em̃ traditur absolute/vt sine cuiuscunq; licentia/immo quantũcunq; ꝓhibit⁹ a quocũq; possit absolute/licet nõ debite/exire quilibet per eam in debitum sibi actum/puta p̃olationis verborum/ad quem actum deus semper statuit panem in corpus Christi ꝛ vinũ in sanguinẽ conuertendũ.Secunda autem/puta absoluendi potestas traditur cum cõditione/vt vez possit modificari per superiorẽ aliqualiter vel auferri ac reddi.ꝛ ideo a superiori prohibitus/licet sup penitentem verba absolutionis proferat/non absoluit: quia nec deus tali actui absolutiõis alicuius a suo superiori prohibiti statuit assistere ad remissionem culpe penitentis ꝛ ad collationem gratie operãdum.Nisi sic dicatur:non video quin oporteat cõcedere quẽlibet sacerdotem ita posse quẽlibet ab omni peccato absoluere/licet in absoluẽdo si est prohibit⁹ peccet/sicut potest absolute conficere.sed hoc est falsum.quare ꝛc. ¶Ex hoc sequitur corollarie.ꝙ sicut sola diuina auctoritate potest ordinatus simpliciter illegitimari ad actũ ordinis ita sola ipsa ꝛ nulla alia auctoritate potest ad eius/vez ad ordinis susceptionez inhabilitari seu illegitimari.nõ em̃ min⁹ est illegitimari simplicit ꝛ absolute ad ordinis susceptionem/q̃ ad actus ordinis executionez.ergo ꝛc. ¶Hec de Secundo.

Quãtum ad tertiũ:dicendum ꝙ aliqui

sunt illegitimi ꝛ inhabiles absolute ꝛ simpliciter ad ordinem recipiendum:alij autem ad ipsum debite ꝛ congrue recipiẽdũ:ꝛ hoc ex diuine ordinatione. ¶Hoc apparet.quoniam omnis ille est ad recipiendum ordinem illegitimus absolute qui si attentat recipere nihil facit. Ille autem est illegitimus ad debite recipiẽdum:qui licet possit ipsum recipere absolute/non tamẽ sine peccato.sed ex statuto diuino alij sic sunt illegitimi ꝙ nullo modo possunt ordinari:alij autem non possunt sine peccato mortali.ergo ꝛc. ¶Minor apparet. nullus enim in peccato mortali quocunq; existens potest sine peccato mortali aliquo maxime sacro ordine ordinari.hoc autẽ non est ex prohibitione seu statuto ecclesiastico sed diuino.nõ enim ecclesia propter quodcunq; peccatum mortale sed propter aliquod tm̃ illegitimat ad debite ordinem recipiendum.ergo oportet ꝙ ista illegitimatio que est ad debitam ordinis receptionem propter quodcunq; mortale peccatũ/maxime aliud ab illo propter quod ecclesia illegitimat:cuiusmodi est omne peccatum per qõ contrahit̃ irregularitas vel excõicatio:sit ex diuino statuto. ¶Confirmatur.quia nullus peccat mortaliter ni si qi facit cõtra ꝑceptũ aliqõ diuinũ vl̃ ecclesie,positiuũ sed omnis recipiẽs ordinem in peccato mortali facit;et quodcunq; aliud sacramentũ peccat mortaliter/vt conceditur cõmuniter.ergo hoc est quia facit cõtra ꝑceptum ecclesie vel diuinum.Sed nõ contra ecclesie preceptum cum vt dictum est/ecclesia non illegitimet ad debitam receptionem ordinum propter quodcunq; mortale peccatum:sed propter aliqua tm̃.ergo hoc est propter defectũ illegitimantem isto modo quemcunq; propter quodcũq; mortale peccatum.quare ꝛc. ¶Secũda pars minoris/vez ꝙ aliq; sint simpliciter diuinitus illegitimati ad nullo modo posse aliquem ordinez recipere/apparet.qz cum vt dictum est superius/ecclesia nullũ possit sua auctoritate simplicit ꝛ absolute illegitimare:ꝙ consequẽs omnis simpliciter illegitimatus ad ordinum susceptionem est a deo illegitimatus.sed multi sunt tales/vt oẽs mulier.Sexus enim muliebris oñino impedit ordinis susceptionẽ.quod nõ potest esse/vt videtur/nisi propter diuinam ordinationez.nõ enim est verisimile ꝙ ecclesia priuasset totum muliebrem sexum eo qõ posset ipsi cõpetere:qõ etiam esset ad salutem ꝛ vtilitatẽ eius.sed cõstat ꝙ ordo esset ad salutem ꝛ ad vtilitatem mulieris sicut ꝛ hominis si competeret ipsi posset.ergo ipsam ꝛ maxime totum sexum ecclesia sine eius culpa aliq; nõ priuasset. ¶Confirmat.quia aut mulier secundum diuinũ beneplacitum ꝛ statutum est simpliciter ꝛ absolute legitima ad ordinum susceptionem/aut non.Si primum.ergo non obstante quocunq; statuto ecclesie in cõtrarium ipsa posset recipere absolute ordines:qõ est falsum.Si autem ponatur secundũ:sequitur propositum/vez ꝙ ex illegitimatio seu inhabilitatio absoluta nõ est ex ordinatione ecclesie sed diuina.Hoc etiã modo dicitur esse illegitimus/vez absolute/omnis cui est impossibilis actus ordinis sicut ẽ mutus. ¶Sed nũqd etiã infidelis est illegitimus ꝛ paruulus quilibet ante rationis vsum debitum isto modo vez absolute? ¶Ad hoc dicitur ꝙ infidelis si est baptizatus non est illegitimus ad absolute recipiendum/licet bene sit illegitimus ad debite recipiendũ.potest enim ordinari absolute non tamen debite.Si autem non est baptizatus/est totaliter illegitimus sic ꝙ nullo mõ põt aliquo ordie ordinari. ¶Quãtum aũt ad puerũ nõ habentẽ rationis vsum/dicitur ꝙ non est absolute ineptus seu illegitimus ad ordines recipiendum/licet non debeat ordinari.quia licet actus ordinis/puta conficiẽdi vel absoluendi sit ipsi impossibilis:tamen potestas ad aliquem exercendũ actum potest alicui ꝓferri pu⁹ tẽpore q̃ ipsi sit possibilis ille act⁹. ¶Sed hoc nõ apget mihi rationabiliter dictum.bñ em̃ cõcedo cuilibet statim vt nato posse ꝓferri ordinez sacerdotalẽ sicut ꝛ adulto/quo postea posset i actũ supuenẽte vsu debite rõnis.ꝛ hoc si de⁹ foret talẽ legitimũ ꝛ aptũ ad recipiẽdũ hmõi ordinẽ statuisset.sz nõ est verisimile ꝙ hoc fecerit/nec ꝙ talẽ sicut nec adultum fatuum nec mulierem/magis q̃ catholicum ꝛ iustũ nõ baptizatũ legitimũ ad receptionẽ ordinis esse velit.quare ꝛc. ¶Sic ad questionem. ¶Ad rationem in p̃cipio patet quid sit dicendum ex dictis in corpore questionis.

SEcundo quẽro.Vtrum quilibet epõs possit aliũ ordinare. ¶Et videt̃ ꝙ nõ.qz nõ magis ptãs ordinãdi ẽ nccio ãnexa dignitati epali q̃ posse absoluẽ siue ptãs absoluẽdi cuilibz sacerdoti.sz null⁹ sacerdos põt aliquẽ absoluẽ a supiori ꝓhibit⁹.ꝫ nec epõs ordinare. ¶Cõtra.qz sicut ptãs sacerdotalis ad actũ ꝓficiẽdi/ita dignitas epalis se hz ad actũ ordinãdi ꝛ cõfirmãdi.sz sacerdotium sic se hz ad actũ ꝓficiẽdi ꝙ cuicũq; sacerdoti põt ꝓpetere absolute/licz nõ debite/talis act⁹.ꝫ ꝛ cuicũq; epõ ali⁹/vez ordinãdi ꝛ ẽt confirmãdi. ¶Rñdeo.ꝛ p̃lo ad q̃stũ/vez an q̃libz epõs possit ordinare aliũ. Sc̃do.an possit ordinare quẽlibz fidelẽ.tertio.an charact ip̃mat i q̃libz ordinẽ.

Quantum ad primum: est sciendum q̄ sicut posse ordinari potest esse dupl̄r/vt in q̄stione alia fuit dictū/ita ꝛ posse ordinare. Uno modo cū aliq̄s potest ordinare absolute: sic q̄ si alium ordinare attentat deordinat. Alio modo nō tm̄ absolute sed etiam debite ꝛ licite/sic q̄ in ordinando non peccat. ¶ Hoc premisso pono sex conclusiones. ¶ Prima est. q̄ episcopalis auctoritas seu dignitas que est ordinandi et confirmandi ꝛ quedam alia faciendi potestas non potest esse ab alio q̄ a deo. ¶ Hec apparet. quoniam potestas exercendi in aliquo aliquem actus/ad quem actum sequatur in illo circa quem actus exercetur gratia seu charitas dei ꝛ potestas conficiendi ꝛ absoluendi/nō potest esse ab alio q̄ a deo: cum ipsi soli sint talia possibilia conferre/videlicet charitatem ꝛ talem potestatē. sed episcopalis auctoritas seu potestas est talis potestas/videlicet confirmādi: ad quem actum sequitur in cōfirmato gratia dei ꝛ ordinandi: ad quem actum sequitur in ordinato potestas conficiendi ꝛ absoluendi/si sit ordinatus ordine sacerdotali. ergo ꝛc. ¶ Confirmat. quia q̄ ad actus vt ab ab vno elicitum sequatur semper in subiecto cōuenienti circa q̄ actus huiusmodi exercetur/aliquis effectus qui nunq̄ sequitur ad eundem actum circa idem subiectum ab alio elicitum: hoc non potest esse nisi deo coassistēte vni agenti ꝛ non alteri ad producendum illum effectū actū hm̄oi consequentē. ¶ Hoc appet in exemplo de sacerdote ꝛ nō sacerdote. quia enim ad actū prolationis verborū consecrationis ꝛ absolutionis sequitur conuersio panis ꝛ absolutio penitentis/si actus hm̄oi proferendi verba sit sacerdotis: non aūt si sit alterius cuiuscūq̄: ideo necessario arguit̄ q̄ hm̄oi sacerdotalis dignitas seu ptās est a deo/cui soli ē possibile illud q̄ sequit̄ esse actum. sed ad actum cōfirmandi sequit̄ in cōfirmato gratia dei: ꝛ ad actū ordinandi in ordinato ordine sacerdotali/potestas cōficiendi/dū tamē actus hm̄oi vez confirmandi ꝛ ordinandi sint episcopi: non aūt si sint alterius cuiuscūq̄. ergo ꝛc. ¶ Secunda conclusio est. q̄ si potestas hm̄oi ordinandi tradit̄ a deo episcopo absolute sicut potestas conficiendi cuilibet sacerdoti: a nullo potest episcopus priuari potestate absolute alium ordinādi. ¶ Hec appet. q̄m sicut sacerdos ad posse cōficere absolute ita ep̄s ad posse ordinare. Hec est vera/illo supposito quod in ꝓclusiōe supponitur. ergo sicut sacerdos nō pōt p aliquē citra deū priuari dn̄ possit cōficere absolute: ita nec ep̄us quin possit mō ꝓsimili ordinare. ¶ Cōfirmat. qr nullus inferior potest aliquē p̄uare ptāte ipsi a superiori tradita absolute. sed potestas ep̄alis sicut ꝛ sacerdotalis est a deo. q̄ si est absolute ab ipo/nō pōt tolli ab aliquo alio. ¶ Tertia ꝓclusio est. q̄ ois ep̄s quātūcūq̄ a superiori ꝓhibit̄ irregularis depositꝰ vl̄ degradatus pōt ordinare absolute licz idebite/supposito q̄d in cōclusiōe supponit̄ supradicta. ¶ Hec ꝓclusio sequitur corollarie ex p̄missa. q̄m ois hm̄oi ptāte simpliciter ꝛ absolute licet nō debite ordinādi/pōt absolute ꝛ veraciter ordinare. q̄z si ptās ep̄alis a deo tradit̄ licet mediāte ecclesie ministerio absolute: nullus p̄mo factus episcopus potest p aliquē citra deū postea p̄uari absoluta potestate ordinandi/magis q̄ sacerdos ptāte cōficiendi. q̄ ꝛc. ¶ Quarta cōclusio est. q̄ si ptās ep̄alis tradit̄ a deo episcopo consecrato sic conditionate non absolute sicut potestas absoluendi traditur sacerdoti: tunc episcopus potest a superiori p̄uari potestate absoluta aliū ordinādi. ¶ Hec apparet. quia omni potestate tradita alicui a superiori posita in manu ꝛ dispositione alterius potest ille priuari p illū in cuius dispositione ꝛ voluntate est positum ipsum posse vti sibi tradita potestate. q̄ sicut quia potestas absoluendi penitentē traditur sacerdoti nō absolute sed cum conditione/vt vez ea non possit vti prohibitus a suo superiori: ideo potest ipse sacerdos a suo superiori priuari huiusmodi licet a deo sibi tradita potestate: ita in proposito de potestate ordinandi/si consimiliter traditur episcopo/cōsimiliter est dicendū. ¶ Quinta cōclusio est. q̄ supposito quod in predicta conclusione supponitur/nō omnis episcopus potest ordinare debite nec etiaz absolute. ¶ Hec sequitur ex predicta. q̄m priuatus potestate absoluta ordinandi nō potest absolute aliquem ordinare. sed facta suppositione predicta ep̄s pōt p̄uari ptāte absoluta siue absolute ordinandi ergo ꝛc. ¶ Sexta cōclusio est. q̄ siue potestas ordinandi traditur episcopo absolute seu simpliciter vel conditionate siue quomodocunq̄ aliter: nō ois episcopus potest debite siue licite ordinare. ¶ Hec apparet. quoniaz nullus pōt debite aliq̄d facere q̄ nō pōt illud exequi sine pcō mortali. sed nullus episcopus a superiori ꝓhibitus/qualis est ois excōmunicatus/vl̄ interdictus/irregularis/suspensus/depositus vel degradatus vel etiā in quocunq̄ pcō mortali existēs pōt ordinare sine pcō mortali. Scut enī ordines maxime sacros nulli potest recipere in pcō mortali quin peccet mortaliter: ita nec conferre/vt videtur. ergo ꝛc.

Sed hic sunt duo dubia. Primū est de illo q̄d supponitur in aliquibus ꝓclusionibus supradictis/vez an ptās ordinandi ꝓferat ep̄o absolute an cōditionate. ¶ Scōm quō sacerdos pōt p̄uari ptāte absoluēdi vel ep̄s ptāte ꝓfirmādi. Cū enī ptās absoluēdi sit ptās sacerdotalis: ꝛ ptās ordinādi ptās ep̄alis: q̄ ꝓs quotiēs ds̄ p̄uat̄ ptāte absoluēdi vl̄ ordinādi/totiēs efficit̄ nō sacerdos ꝛ nō ep̄s: ꝛ quotiēs ipsi ptās hm̄oi restituit̄ totiēs sacerdos ꝛ ep̄s efficit̄. ꝛ ita si supior pōt inferiorē p̄uare ptāte aliqua p̄dictarū ipsiq̄ restituere: sequit̄ q̄ pōt ip̄z plures i sacerdotē ordinare ꝛ ep̄m ꝓfecrare: q̄d falsū est. ¶ Ad p̄mū videt̄ dicēdū: q̄ ptās ordinādi sic absolute tradit̄ ep̄o ꝓfecrato sicut ptās ꝓficiēdi sacerdoti cuilibz ordinato. ¶ Hoc pōt ꝓbari ex q̄dā cōiter cōcesso. q̄d est: q̄ ois ep̄s tā hereticus q̄ schismaticꝰ vt grecus/q̄ excōicat̄ q̄ etiā degradat̄ q̄ q̄cūq̄ aliꝰ pōt absolute ꝛ vere ordiare/sic q̄ nullus ab aliq̄ p̄dictoꝝ ordinat̄/licet peccet mortaliꝛ/est iterū ordinād̄: cū sit veraciter ordinatus. Ad hoc enī q̄ ordo absolute cōferat̄ nō req̄rit aliud q̄ minister debit̄/q̄lis est ois ep̄s quantūcūq̄ pessim̄: cui̇ est debita intētio/puta q̄ intendat ordinādo aliū facere q̄d facit ecclia: ꝛ suscipiēs nō simpl̄r illegitim̄ seu absolute sit ad ordinis susceptionē. sicut enī nulla malitia sacerdotis nec ꝓhibitio superioris impedit dn̄ sacerdos vere ꝓficere: ita nec dn̄ ep̄s vere ꝛ absolute possit/licet idebite/ordinare. q̄z verisimile ꝛ probabile videtur q̄ si potestas ordinandi conferret ep̄o non absolute sed cum cōditione: modo q̄ ꝓferat ptās absoluendi cuilibet sacerdoti: q̄ nulli p̄dictoꝝ ep̄orum maxime schismatico/hereticus/ꝛ degradatus possit absolute aliquem ordinare. Cōstat enī q̄ ecclesia quantum potest ꝓhibet cuilibet taliuz ne ordinet/ꝛ cuilibet ne ab ipsorū aliquo ordinet. ergo ꝛc. ¶ Sed ad rationes predictam aliqui respondent negando illud quod in ip̄a supponitur ꝛ assumitur. Dicunt enim q̄ degradatus non potest conferre ordines absolute. ¶ Sed cōtra hoc arguitur a quibusdam per hoc: q̄ degradatus episcopꝰ posset absolui post q̄ est degradat̄ a pena: ꝛ hoc a papa qui absolutus posset conferre ordines sicut prius: cū tñ non esset post q̄ absolutus/iterum in ep̄m consecrādus. est enī inuerabilis dignitas seu ordo episcopalis sicut ꝛ sacerdotalis. ergo si degradatus potest ordinare abso-

lutus:sequitur q̄ per degradationem non fuit ipsi ablat⁹ character nec episcopalis auctoritas seu potestas absolute aliquē ordinādi. ¶ Sed ista ratio deficit. Primo.quia falsum assumit:quando dicit vī supponit q̄ in episcopali ordine/si ē ordo/character aliqs imprimat. ¶ Secūdo.quia esto q̄ istud sit verū maxime secūdum illā generalē ⁊ vniversalē regulā qua dicit q̄ in omni sacramēto literabili imprimit character: ois aūt ordo ⁊ ordinatio est literabilis:tamen ex hoc non sequitur propositum quod infertur:quoniam ordo sacerdotalis est etiam literabilis:⁊ in ipso dicuntur imprimi duo characteres/secūdum q̄ includit vel dicit duas potestates vez conficiendi que respicit corpus Christi verum/⁊ absoluendi que respicit corpus Christi mysticum.sed constat q̄ sacerdos potest priuari absolute potestate absoluendi/qua priuatus nullo mō potest absoluere penitētē ⁊ idez priuatus postq̄ restitutus pōt absoluere:cū tñ q̄ absolutus non fuerit iterū ordinatus:q̄ nō potest iterū ordinari.Et ita cōsimiliter dicerēt illi q̄ liez degradat⁹ quādo restitutus seu absolutus possit conferre ordines sicut prius anteq̄ degradatus/liez nō reordinatus quādo absolutus:ex hoc non sequitur q̄ postq̄ degradatus anteq̄ absolut⁹ potuerit p̄ferre ordines absolute. ¶ Et ideo aliter potest argui p̄tra illos. ¶ Primo.q̄ si ecclesia posset illegitimare totaliter aliquē ēpm ad ordines cōferendos:magis videret q̄ deberet illegitimare oēm hereticum ⁊ schismaticū q̄ aliquez fidelium/qualis est episcopus degradatus.sed ecclesia non illegitimat simpliciter nec absolute (nec forte pōt) episcopū schismaticum nec hereticū ad ordines cōferendum. ¶ Hoc apparet.q̄ etiā secundū istos quilibet horum/vez tam hereticus q̄ schismaticus vere p̄fert ⁊ potest p̄ferre ordines absolute:ergo nō est verisimile q̄ illegitimet absolute aliquem fidelium:nec per cōsequens degradatū. ¶ Cōfirmatur.quia aut ecclesia potest illegitimare totaliter episcopū ad absolute ordinandum/aut non. Si non:ergo omnis episcopus quantūcunq̄ degradatus ⁊ pena alia q̄cūq̄ punit⁹ pōt absolute sicut prius licet indebite ordinare. Si autem potest:mirū est quomō magis illegitimare voluerit fidelē degradatū q̄ schismaticū vel hereticum ad absolute aliquē ordinandū. ¶ Secūdo ad idē arguit.q̄ nō videt q̄ magis ēpo possit illegitimari ad ordinandum q̄ ad celebrandum.sed ad celebrandum siue conficiendum absolute nō videtur posse illegitimari totaliter quantumcunq̄ degradatus. ¶ Hoc probatur quia si ecclesia posset illegitimare aliquem sacerdotez ad absolute posse cōficere/magis deberet illegitimare hereticum:⁊ maxime circa huiusmodi sacramētum eucharistie sacrū.sed talis nō est ab ecclesia nec a deo etiā illegitimatus nec inhabilis ad conficiendū. Ꝯ appāret.quoniam quantūcunq̄ sit hereticus non credens in hoc sacramento Christi corpus realiter contineri:sed verba profert ⁊ missam celebrat in vituperiuz Christi ⁊ Christiane fidei:dum tamē intendat facere quod ecclesia facit ⁊ Christus fiendum instituit/vere conficit sicut quilibet fidelium sacerdotū.ergo ⁊c. ¶ Confirmatur.q̄ ecclesia nō potest illegitimare quem deus vult ⁊ statuit esse legitimum ad aliquid faciendū.sed omnē fidelē sacerdotem deus voluit ⁊ statuit esse legitimum ad absolute licet non ad debite siue sine peccato conficiendum. ¶ Hoc apparet.quoniam nō est verisimile q̄ hereticuz ⁊ maxime circa huiusmodi sacramentum magis voluerit seu statuerit esse legitimum q̄ fidelem sed hereticuz sacerdotem vult esse legitimū ⁊ habilem ad absolute cōficiendū:alias nullus hereticus sacerdos posset conficere:qđ est falsum.ergo ⁊c. ¶ Ad secundum dubium est dicendū.q̄ principale in sacerdotio a quo totaliter vel p̄cipaliter nominat sacerdos/ē ptās p̄ficiēdi. Ñ esto q̄ i ordinatiōe nō p̄ferret ipī nisi ista ptās/vere ēt sacerdos:sicut apli vere fuerūt sacerdotes añ mortē Christi:cum tamen non habuerint vsq̄ post Christi resurrectionem potestatē absoluendi sed tñ cōficiendi.ecōuerso aūt habēo potestatē absoluēdi sine ptāte cōficiendi nō esset sacerdos.q̄ licet sacerdoti pluries possit auferri a suo superiori ⁊ reddi hmōi potestas absoluēdi:nō tñ ꝓpter hoc ordine sacerdotali priuat nec in sacerdotem pluries ordinat.quare ⁊c. ¶ Sed qd tūc esset dicendū de potestate ⁊ dignitate episcopali/supposito q̄ posset p̄ Papā totaliter auferri:nūqd tūc est p̄cedendū q̄ quotiēs episcopo ptāte ēpali seu ordine p̄uato/hmōi ptās restituit/totiēs in episcopū ordinat seu cōsecrat:? ¶ Ñ deo q̄ aliquē aliquo ordine ordinari:pōt intelligi dupliciter. Uno modo.quia recipit illū ordinē absolute. Alio modo.qz ēpm recipit isto modo/puta mediante ordinatione ad hoc instituta diuinitus sacro. Tunc dicendū q̄ esto q̄ Papa posset ēpm p̄uare ordine ēpali/puta potestate ordinādi:⁊ postea ipsi redderet:ꝓpter hoc nō pōt ipm pluries ordinare in epm scōo mō tēd ymo. ¶ Hoc apparet.⁊ prio primū.qm ordinare aliquē scōo mō ē ipi p̄ferre ordinē mediāte ordinatiōe.sz ordinatio cuiuscūq̄ ordinis ē irrevocabilis.q̄ null⁹ mediāte ordinatione sacramēto pōt pluries ab aliquo ordinari:cū nō possit sacm ordinatiōs recipe nisi semel.q̄re ⁊c. ¶ Scōm/vez q̄ primo mō/vez absolute sine ordinatiōe mediāte possit dē in epm ⁊ in quēcūq̄ ordinē aliū q̄ potest absolute auferri ⁊ reddi/ab illo a quo pōt auferri ⁊ reddi pluries ordinari/potest probari.quoniā quotiens dē ordinē recipit totiēs pōt dici isto mō ordinari:⁊ q̄tiēs ordine recepto q̄ uatur/totiens inordinatur.sed ordo ēpatus siue ois ei⁹ potestas (vt supponit) potest totaliter auferri:ſic q̄ ipso ablato nō potest plus ēpo q̄ puus:nec p̄ōs est magis ēpo q̄ puus:cū episcopalis ordo non sit nisi potestas faciendi aliqua/qua ille supponit omnino esse p̄uat⁹.q̄ talis ita est ab episcopali ordine alterius sicut alius q̄ nūq̄ fuit.sz ipsi potest iterū episcopalis ordo iuxe potestas restituit.ergo ipse potest iterū in episcopuz ordinari ac si ēpo antea nō fuisset/licet in hoc differenter:qz si nō fuisset primo episcopus/habuisset in ēpm ordinari mediante ordinationis sacramento ad hoc diuinitus instituto vel instituto ab ecclesia diuinitus approbato:nunc autem non potest illo modo sed alio/puta immediate per actum voluntatis alterius ordinari.Et hoc modo potest cōcedi sacerdotē posse p̄uari ⁊ pluries ordinari ordīe sacerdotali:vocādo sacerdotalē ordinē ptātē ñ p̄ficiēdi.sz absoluēdi.Cōstat ei talī ptātē posse p̄uari sacerdotē sic q̄ ipse ea p̄uat⁹ nō magis pōt absoluē q̄ alt⁹ ñ sacerdos.q̄ ptās pōt postea ipi ēddi ab eodē a q̄ pōt ipi auferri. Aliter tñ ⁊ ab alio pōt ipi dari prius:⁊ alii ⁊ ab alio postea qz prius vice ñ pōt ipi dari nisi ab ēpo ⁊ mediāte ordinatiōe sacro:postea aūt pōt ipi reddi imediate p actū voluntatis cuiuscūq̄ cui⁹ auctoritate ipse p̄uari potuit hmōi ptāte. Nec hoc ē icōueniēs.qm hmōi ptās dat a deo licet mediante alio. Statuit aūt deus nō dare ipsaz alicui prius nisi mediāte certo ministro/puta ēpo ⁊ ei⁹ ministerio/puta ordinatiōis sacro. Et qz tūc ipaz hmōi ptātē p̄fert nō absolute vt alia que est potestas cōficiēdi:sed vt per aliū modificandā vel totaliter auferendā ⁊ postea restituendā:ideo ēt statuit ipsaz reddere postea eodē mediāte volente a quo fuit ablata.quare ⁊c. ¶ Hoc de p̄dicto.

Quātū ad secūdū:dicēdū q̄ episcopus potest ordinare oēm fidelē absolute legitimum ad receptionē ordinis:non aūt simpliciter ⁊ totaliē illegitimū cuiusmōi est ois femineus sexus/mut⁹/⁊ fatuus. ¶ Pri

mū appet. qz nō magis ptās ordinādi ep̄alis respicit vl̄ se extēdit absolute loquēdo ad vnū ordinis absolute ca pacē q̄ ad aliū. ¶ Scōz ēt vez q illegitimū simpl̄r ⁊ to talit nō possit absolute ordinare/ptz. qz actus actuoz sunt in patiente dispositio. ergo impossibile est ordinari nisi ordinis capacem. sed simpliciter ⁊ absolute illegiti mus est totaliter ad ordinē inhabilis ⁊ ineptus. ergo ⁊c. ¶ Sed nunqd spurius/homicida/⁊ bigamus/⁊ muti latus est legitimus ad ordinū susceptionē? Respōdet q nullus predictoz nisi esset mutilatus in lingua/sic q non posset proferre verba ad actū sacerdotalem necessaria/est simpliciter illegitimus. q̄n posset vere licet nō debite ordinari. ¶ Hec de Secundo.

Quantū ad tertiū: cōmuniter dicitur q in quolibet ordine siue ordinis ordinatione imprimitur character. ⁊ hoc in illo sensibili signo quod magis con gruit eius officio/vt character ostiarij ordinis in acce ptione clauium ⁊ clausione ostiorum: Lectoris in acce ptione libri ab episcopo ipsi dicente: Accipite ⁊ estote verbi dei relatores: habituri si fideliter ⁊ vtiliter impleueritis officiū vestrum/partem cum his qui verbum dei administrarunt ab initio. Exorciste in acceptione libelli exorcismoz contentiui eis traditi ab episcopo dicente Accipite ⁊ cōmendate memorie ⁊ habetote potestatem imponēdi manus sup energuminos siue baptizatos si ue catechuminos. Acolyte vero in acceptione candele bui: subdiaconus ⁊ diaconus in acceptione illoz um qui bus quilibet in accepto ordine administrat. Sacerdo tis vero character vnus in acceptione calicis/⁊ verbis quibus dicit ipsi episcopus: Accipe potestatē celebran di ⁊c. Alius vero in impositione manus episcopi super caput/⁊ verbis q̄bus ipsi dicit ab episcopo: Accipe spi ritū sanctum ⁊c. Et tot quot sunt ordines tot sunt chara cteres. q̄ dicunt distingui specie. Et qz i sacerdotio sunt siue cōferunt due potestates: ip̄imunt etiā duo chara cteres. ¶ Sed ista oia ⁊ alia q̄ de istis characteribꝰ di cuntur cōmuniter/non sunt multum certa: quia nec na turaliter huiusmodi characteres possunt cognoscī nec su pnaturaliter forsitan secūdū veritatē fidei necessario sunt ponendi. Qz tamē cōiter ponunt ideo nolo negare ipsos. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in princi pio apparet solutio ex predictis.

Circa distinctionem vige simāsextam/in qua magister incipit determinare de matrimonio/ de cuius causa formali hic agit p̄mo: Quero p̄mo. Utrū matrimo niū sit licitū ⁊ honestū. ¶ Et videtur q nō. quia cuius actus est in debitus ⁊ illicitus/⁊ dominius videt esse illicitū siue obligatio ad talē actū. sed actꝰ co pule carnalis videt aliquo mō illicitus ⁊ ineptus. ergo ⁊ matrimonū ad actū hmōi ordinatū. ¶ Cōtra. qz omne institutū diuinitꝰ ⁊ cōcessuz est licitū ⁊ honestū. sz matri monū est hmōi. ḡ ⁊c. ¶ Rūsio. Ubi p̄mo est videndū q̄d sit mātimoniū. Scōo. an sit virtuosum ⁊ licituz. Tertio. quibus sit licitum ⁊ quibus illicitum ⁊ inhibitum.

Quantū ad primum: dicit̄ q matrimo niū est dominiū mutuū corporum viri ⁊ mulieris irreuo cabile collatum ex mutua translatione potestatis cor poriū ip̄oz in se inuicē facta ad p̄creandā prolē ⁊ debite educandā. ¶ Hec diffinitio matrimonij declarat. Dicit em̄ primo. q est mutuū dominiū corporū mario ⁊ femi ne. ¶ Hoc probat. Primo auctoritate Ap̄li dicentis p̄ me ad Corinth. vij. q mulier nō habet potestatē sui cor poris/sed vir. nec similit econuerso vir habet potestatez sui corporis/sed mulier. ¶ Scōo p̄bat ratione. q̄n vbi cunq; est mutua obligatio respectu alicuꝰ actus/ibi vi det esse mutuū dominiū sup extrema illius actꝰ. nec ei alterū extremū ēt ad actū alteri obligatū nisi illud ha beret aliqd dñiū sup ip̄m. sz in matrimonio est mutua obli gatio ad actū copule cōiugalis. ḡ ⁊ sup corpa cōiugū/q̄ sunt hmōi actꝰ extrema/ē dñiū mutuū. ¶ Ex ista descri ptionis p̄ia pte infert: Primo. q matrimoniū est honora bile ⁊ insigne. Secūdo. q vir ⁊ mulier sunt respectu ip̄i⁹ ⁊ eiꝰ actꝰ totaliter pares. ¶ Primū appet. qz matrimoniū ē dominiū rei honorabil/vez hūani corpis/ad actū p̄fe ctiuū ⁊ cōseruatiuū ip̄i⁹ hois in eē specifico ordinatū. ¶ Secūdū etiā appet. qz vbi ē mutuū ⁊ cēle dñiū ibi ē oīmoda paritas nō aliqua seruitus seu subiugatio ma ior ex vna pte q̄ ex pte alia. sz nō maiꝰ dñiū hz vir super vxorē q̄ vxor habeat sup virū: cū equalē mulier habeat ptātē sup viri corpꝰ sicut vir sup corpꝰ mulieris respectu actus copule cōiugalis: ad quē reddēdū ē vterq; alteri pari modo ⁊ vniformit̄ obligatꝰ. ḡ ⁊c. ¶ Scōo additur in descriptiōe p̄dicta q est dñiū irreuocabile ac ppetuū. ¶ Hoc p̄batur. q̄n dñium vnius translatum in alterum auctoritate dñi superioris trāslationē hmōi approbātis nō pōt reuocari p̄tra volūtatē ⁊ p̄hibitionē ac statutum ip̄i⁹ superioris dñi trāslationē hmōi approbātis. sed i cō tractu mātimonij fit auctoritate dei supremi dominū trās latio dñij vnius in alterū siue cōmutatio vnꝰ dñij p alio qz vir trāsfert dñium sui corporis in mulierem ⁊ mulier sui corpis in virū p dñio q̄ recipit supra corpꝰ viri. quā dñij cōmutationē seu trāslationē deus approbat ⁊ cōfir mat ⁊ irreuocabilē eē ordinat/vt apꝑet ex verbo Chri sti Mat. xix. dicētis. Quos deꝰ p̄iūxit hō nō sep̄. Fuit aūt hmōi diuinū statutū q̄ statuit fore ppetuū hmōi cor poz p̄iugū p̄mutatū dñiū: qđ ē ip̄m mātimoniū/rōnabile ⁊ necessariū. q̄n illō sine q̄ nō pōt haberi p̄grue finis ma trimonij/est ad ip̄z necessariū. sz finis mātimonij p̄ncipa lis q̄ est p̄les debite educāda/nō potuisset p̄uenienter ha beri sine hmōi ppetuitate ⁊ indissolubilitate mātimonij. Si em̄ cōiuges possent separi/nō posset p̄les religiose nec debite enutriri. ḡ ⁊c. ¶ Cōfirmat. qz q aliq duo dñiū aliquoz admittūt cōmutantes possunt postea resilire ⁊ dictis vtroq; p̄sentiēte recuperare dñiū rei quā p alia p̄mu tauit: hoc est qz dño superioris rerū p̄mutatarū earū trāsla tionē licz̄ratā habuerit nō tñ ppetuā eē statuit ⁊ irreuo cabilē. qđ si fecisset neut̄ resilire potuisset: nec p aliquē superiorē hmōi p̄mutatio siue dñioz rerū quarūcūq; trās latio dissolubilis extitisset. sed in ppōsito harū rerū/vez corpoz viri ⁊ mulieris translatio dñioz seu p̄mutatio/a deo approbat ⁊ irreuocabilis ordinat. ḡ ⁊c. ¶ Ex hoc se quit ⁊ p̄cludit corollarie: q mātimoniū est difficile. omne em̄ vinculū ppetuū ad q̄cūq; onera p̄tingētia supportā da ē difficile. sz tale est mātimoniū. ḡ ⁊c. ¶ Tertio addit. q hmōi dñium est ex mutua trāslatiōe ptātis corpoz ad inuicē. ¶ Hoc appet. qz nullꝰ pōt nouit̄ scire eē dñis alī cuꝰ rei nisi eiꝰ dño illiꝰ dñiū in ip̄m licite trāsferēte vel libere/vt fit in donatiōe: vel non libere: sed p̄ rei equalē tis dñio/vt fit i p̄mutatiōe. sed in mātimonij p̄tractu vir incipit eē dño corpis mulieris: ⁊ mulier viri. ḡ hoc habz eē q̄libz ip̄oz in alium dñiū sui corpis vel libere trāsfe rēte vl̄ p dñio alteri⁹ p̄mutante. Sed nō pōt poni p̄mū qz tūc mātimoniū nō eēt dñiū mutuū. qđ est falsuz/vt ſu peri⁹ ē p̄dictū. ḡ relinquit̄ secūm/vez q hmōi mutuū cor poz p̄iugū dñiū ē ppē translationē cōmutatiuaz dñioz corporum vnius in alterū mutuā. ¶ Ultimū qđ addit/ videlicet proles debite educanda/est finis principalis mātimonij ⁊ p̄mutatiōis dominij sup̄dicti. Qđ declarat qz p̄cursus seu vnio cārū semp̄ ē ppē causatū ⁊ ordinat

ad ipsum.sed coniuges sunt aliquo mō cā ꝓlis ipsoꝝ.ꝙ vnio ipsoꝝ debet ordinari principalit̄ ⁊ intēdi ꝓpter ꝓlē debite procreandā. ¶Et ꝓdicta matrimonij descriptio ne sequit̄ corollarie: q̄ mr̄monij nō possunt contrahere pueri nec demētes nec aliq̄ ad actū carnalis copule impotētes. ¶Hoc appet.qm̄ ois ꝓtrahēs mr̄monij trās fert sui corporis dominij ⁊ recipit alteri⁹ corpis dominij ad ghatiōis actū.ꝙ nullus ꝓdictoꝝ pōt sui corporis dare dominij nec recipere dominij alteri⁹ respectu talis actus. Demo em̄ dat qđ nō habet.sed impotētes vl̄ ex iumentute/vel ex senectute/vel ex infirmitate nō habēt suoꝝ corpoꝝ dominij ad talē actū:cū actus sit eis ipossibilis.fatui etiā licet possint in talē actū / nō tm̄ ꝑhit aliq̄ suoꝝ corpoꝝ dominij dare nec aliox recipere:cū hmōi ꝓtract⁹ sicut ēt ois alius ꝑ supponat virtuosq; partis assensuꝫ liberij ⁊ volūtarij:ꝙ nō potest esse sine actu ⁊ vsu debite rationis.quare ⁊c. ¶Hec de Primo.

Quantū ad secundū:cū matrimonium

ordinet ad ghationē ꝓlis:⁊ bonitas eoꝝ ꝙ sunt ad finem arguat ex fine ipsoꝝ.ideo est primo videndū:vtrū act⁹ cōiugalis seu mr̄monialis sit laudabilis ⁊ moralit̄ bon⁹. Secō ex hoc videbit̄:an ipꝫ mr̄monij sit bonū ⁊ licitū qđ est ad actū hmōi ordinatū. ¶Quātū ad ꝓmū:fuerūt quidā heretici actū hmōi cōdemnātes/dicētes q̄ actus hmōi matrimonialis erat actus fornicatiōis:⁊ ideo per cōsequēs mortale petit̄. ¶Sed appet opinionē istā esse erroneā ⁊ hereticā:cū sit cōtra Aplm ꝑme ad Counth. vij.dicentem. Unusquisq; vxorē suam habeat ꝓpter fornicationē:⁊ vnaquēq; suū virum habeat.Sed illud per qđ vitat̄ fornicatio nō ē fornicatio.ꝙ ⁊c. ¶Cōfirmat.qr si in actu mr̄monali ēt mortale petit̄/Aplꝰ nō ꝓsulere t mr̄monij:qđ tm̄ facit. Ait̄ subdit in eodē cap. Q. si se non cōtinēt nubāt:Melius est em̄ nubere ꝙ vri.ꝙ ⁊c. ¶Alij dicunt q̄ hmōi actus pōt fieri sine petō mortali nō tm̄ sine aliquo venali:cū ratione ei⁹ vehemētis velectationis ꝗlibet priuat̄ in ipo vsu ⁊ actu debite rationis. ¶Sed nec hoc videt̄ ēē verū.Primo.qr nūq; ad aliqđ mortale nec veniale petit̄ fuit aliqs obligatus.sed ad hūc actū deus quēlibet obligauit:quādo ⁊ ante diluuiū ⁊ post olbus ꝓcipiēdo dixit.Crescite ⁊ multiplicamini. Gen.i.ⁿ.ix.cap.ergo ⁊c. ¶Preterea nullus pōt se obligare ad faciendū petit̄ aliqđ veniale.sed ꝗlibet cōiugū se licite obligat alteri ad hūc actū/qñ ipm̄ petierit/exercēdū.ꝙ ⁊c. ¶Cōfirmat.qr null⁹ peccat in actu ad quē necessario obligat.Hoc apparet.nullus em̄ potest peccare seu peccat necessario actum exercēdo/q̄ peccaret mortaliter omissionis petō ipm̄ nō exercēdo.sed ꝗlibet cōiugum tenet necessario alteri reddere istū actū:quem si petitū nolit reddere cū possit:peccat mortaliter.ꝙ nec peccat venialit̄ nccio t reddēdo. ¶Et ideo alit̄ ē dicēdū. Ad cuius euidētiā est sciendū:q̄ hmōi actus quātū est ex se nō est bon⁹ moralit̄ neq; malus:cū possit ēē ⁊ sit bonus vt vno mō circūstātionatus:⁊ malus vt alio modo fact⁹. Potest em̄ fieri aut ꝓpter libidinē exercēdā/aut ꝓpter fornicationē vitandā/aut ꝓpter debiti redditionē/aut ꝓpter ꝓlis ꝓcreationē. ¶Tūc dicit̄ q̄ primo mō est petit̄ mortale.Secūdo mō veniale.Tertio autē mō ⁊ quarto factus/nullū est petit̄ in ipo ꝙ meritū. ¶Probatio primi.qr nullus act⁹ carēs circūstātia debita ⁊ informatus oppositā videt̄ carere mortali culpa. ¶Hoc patet ꝙ exemplo de faciente aliqđ bonū opus nō ꝓpter deū sed ꝓpter mundum.cū circūstantia debita cuicūq; actui bono sit finis illius operis debita intentio:ꝙ consequēs actū exercens nō ꝓpter finē bonū illi debitū sed propter aliū illi cōtrariuꝫ/est illo actu abutens ⁊ ꝙ ꝓsus mortaliter peccans.sed finis huic actui matrimoniali debitus/est aut debiti redditio/aut ꝓlis procreatio/aut virtuosq;.ergo hmōi actus non videt̄ carere mortali peccato/si sit vtroq; istoꝝ finc priuatus/⁊ propter finē contrariū indebite factus:sicut est quādo sit precise ꝓpter libidinē adimplendā. ¶Secundū/vez ꝙ quādo sit propter fornicationem vitandā nō sit mortale peccatū/apparet.quia est a deo concessus. Ait̄ Aplꝰ.i.Counth.vij. loquens omnibus matrimonio cōiunctis/sic dicit:Nolite fraudare inuicem nisi forte ex ꝓsensu ad tempus vt vacetis orationi:⁊ iterum reuertimini in idipsum/ne tēptet vos Sathanas ꝓpter intēperantiā vestrā.Hoc autem dico secundū indulgentiā nō secūdū imperiū. Licz enim hmōi matrimonialis actus in ordine ad finē perfectū sibi debitū sit ꝓceptus:in ordine tamē ad finē imperfectū/q̄ est fornicatiōis vitatio/est indultus.Et ideo dicit Aplꝰ:Hoc autē dico secūm indulgentiā nō secūdū imperiū.ergo nō est etiā vt sic factus petit̄ mortale. Ait̄ det̄ tm̄ ratiōe imperfectionis finis peccatū aliquod existere venialc. ¶Tertiū/vez ꝙ si fiat ꝓpter debiti redditionē vel ꝓlis procreationē nullū sit in eo peccatū sed magis meritum/apparet . quia omnis actus virtuosus est moraliter bonus ⁊ meritorius ad eternā exitū in gratia.sed actus hmōi coniugalis vtroq; illorum modorum vel altero tm̄ factus est actus virtuosus:ad quem actum quilibet cōiugū obligatur.ergo ⁊c. ¶Minor probatur.quia reddere debitum est actus iustitie.facere etiam aliquid ꝓpter honorē dei siue cultum diuinum amplianduꝫ est actus latrie.sed huiusmodi actus est debitus cuilibet coniugum quando petit.ergo act⁹ iustitie est ipsum actus huiusmodi quia petit sibi vt sui ei redderet:⁊ actus iniustitie denegare:sicut alienum in uito domino retinere. Intendere etiam prolem et querere vt debite educandam est honorem diuinum appetere.exercituſq; cultuꝫ debitū ampliare.ergo etiā hic actus vt ad hunc finem factus videtur esse actus latrie. quare ⁊c. ¶Confirmatur.quia si genitum est bonum/⁊ generatio bona:si optimuꝫ/optima.ergo optimi generati seu generabilis actus nullo mō est vniuersalit̄ illicitus nec vitiosus moraliter seu demeritorius moraliter nec venialit̄:sed magis meritorius si debite factus. ¶Hoc apparet.quia nullius generatio potest esse vniuersalit̄ illicita ⁊ vitiosa nisi quia eius terminus/puta genitum ipsum/est illicitus ⁊ vitiosus.sed homo est optimum generabile non illicitum nec interdictum seu prohibitum ergo nec eius generatio est illicita nec aliquam mortalem nec venialem necessario habens annexam culpam magis ꝙ generatio alicuius alterius animalis. ¶Nec valet illud quod arguitur in contrariū:quia in illo actu homo priuatur vsu rationis.quia ita etiā priuat̄ in actu dormiendi.martyres etiaꝫ ex vehementia illate passionis priuati interduꝫ fuerunt vel priuari debuerunt/nisi deo supnaturaliter hoc impediente/vsu debite rationis ⁊ tm̄ nec dormire nec ꝑ Christo mortē subire est peccatū venialc aliquod nec mortale sed magis meritoriuꝫ.quare ⁊c. ¶Ex hoc apparet secundo quid de matrimonio sit dicendum/videlicet an sit virtuosum ⁊ licituꝫ.Quoniam cum matrimonium sit dominium mutuum corporum maris ⁊ femine in ordine ad actū predictuꝫ/aut huiusmodi dominium mutuum quod est ipsum matrimoniuꝫ/fit precise ꝓpter actuꝫ carnalem/vt ad finem perfectum/aut vt ad finē imperfectū tamen indultum/aut vt ad finem indebitum ordinatum. ¶Hoc premisso/pono tres conclusiones. ¶Prima est.q̄ matrimonium factum seu contractum ꝓpter actum matrimonialē exercendū vt ad finē debitum ordinatum/puta ꝓpter debiti redditionem vel ꝓpter ꝓlis procreationē/est virtuosum ⁊ licitum. ¶Hec probatur.quia omne dominiū

alicuius rei ad eius vsum virtuosum ⁊ licituz ordinatū est virtuosum ⁊ licitū. ¶Hoc apparet.quia cū bonitas eius qđ ad finez ordinatur ex fine arguat ipso:per ꝓma cuius finis est virtuosus ⁊ licitus/⁊ qđ ad ipsum ordinatur virtuosum esse ⁊ licitū comprobat.sed actus copule coniugalis est vsus corpoꝝ coniugum:quorum mutuū dominū est matrimonium:qui actus seu vsus est licit⁹ ⁊ virtuosus si ad finē debitū ordinatus:cū sit vt ꝓdictuz est/actus iustitie vel latrie aliquo mō.ℊ ⁊ corpoꝝ coniugum mutuū dominū qđ est ipsum matrimonium est licitum ⁊ virtuosum/vt est ad huiusmodi vsuz sic virtuosuz ⁊ licitum ordinatū. ¶Ex ista cōclusione sequitur corollarie:ꝙ matrimoniū cōtractū inter sterilez vel quacunqꝫ ex causa ad generationem prolis nō autem ad actuz carnalis copule impotentes/potest esse virtuosum ⁊ licitum:non tamē ita perfectum sicut matrimonium illorum qui ad generandū sunt habiles ⁊ potentes. ¶Hoc apparet.quoniam omne matrimonium est virtuosum ⁊ licitum cuius vsus est virtuosus ⁊ licitus:⁊ quanto matrimonialis vsus seu actus est magis virtuosus tanto ipsum matrimoniū magis dicitur virtuosum. sed actus seu vsus matrimonij sterilis vel quomodocūqꝫ ad generandū impotentium potest esse virtuosus non tamē ita ꝓfecte sicut actus matrimonialis ꝓlez gñare valentiū. ¶Hoc apparet.quia actus copule coniugalis generaliter est virtuosus quādo fit propter redditionē debiti: quia est actus iustitie.virtuosus est tamē quādo fit ⁊ ꝓpter debiti redditionem ⁊ propter prolis procreationez ⁊ etiā quando fit tm̄ propter prolē procreandā ad cultū dei educandā/ꝙ quādo ꝓpter redditionē debiti.sed sterilis vel quomodocūqꝫ generare non potentes possunt actū hmōi exercere precise ad reddendū debitū nō autē ad prolez ꝓcreandā:qđ possunt facere qui ad generādū sunt habiles ⁊ potentes.ergo ꝛc. ¶Secūda cōclusio ē. ꝙ matrimoniū factum ꝓpter actū matrimonialem exercendū vt ad finem imperfectum ordinatum/puta ad fornicationē vitandā/est licitū:nō tm̄ virtuosum. ¶Hoc apparet per rationem ꝓdictam:quoniam omne dominiū rei cui⁹ vsus est licitus nō virtuosus/est similiter licitum sed nō virtuosum.sed vsus seu actus corpoꝝ coniugum matrimonialis ad finem hmōi imperfectū/vez ad fornicationē vitandā/est licitus quia indultus/fecū dū apostolū vbi supra:nō tm̄ virtuosus:imo videt cē aliqualiter vitiosus:cū sit venialiter culpabilis.ℊ ⁊ matrimoniū ipsum ad finem hmōi siue ad actum seu vsum vt ad talē finē ordinatū factū/est licitum non tamē virtuosum. ¶Et si dicas:quomodo est in tali matrimonio vel in eius actu petit̄ aliquod/ex quo est a deo indultum ⁊ cōcessuz? Respōdeo ꝙ sic est a deo indultū ⁊ ꝓcessum/ꝙ nulli imputat ad penā eternalē sed ad aliquā tēporalez sicut et petit̄ aliud venale.si em̄ ex se tale matrimoniū nullā culpā diceret seu defectū/nō oporteret ipz cē idultū. ¶Tertia ꝓclusio est.ꝙ mꝫimoniū factū seu ꝓtractū ꝑcise ꝓpter actū carnalis copule exercēdū/vt ad finem illicitū ordinatū puta ad solā libidinē explendā/est vitiosum ⁊ omnino illicitū seu ineptum. ¶Hec ꝓclusio ꝓbat eodē medio q̄ sup̄ ꝓbata est ꝓclusio sup̄dicta. qm̄ oē cuiuscūqꝫ rei dominiū est illicitū ⁊ vitiosuz cui⁹ act⁹ seu vsus est illicitus ⁊ vitiosus. ¶Hoc apꝑet.qm̄ licet aliq̄ rū vsus sit licitus quoꝝ dominiū est eis vētib⁹ interdictū:sicut apꝑet de mītio religiosi q̄ hñt vsuz licitū alicuoꝝ quoꝝ nō ꝑhit habē dominiū:tū ecōuerso ipossibile ē vt videt/aliquē posse habē licite dñiū alicui⁹ cui⁹ vsus ē ipe illicit⁹. si vsus seu act⁹ corpoꝝ ꝙcūqꝫ ad finē idebitū/vez ad libidinis explētionē tm̄mō ordinat⁹/est oīno vitiosus illicit⁹ ⁊ iniustus:nec aliq̄ mō a deo idult⁹ si oino ꝓhibit⁹.ℊ ⁊ dominiū mutuū coꝝpoꝝ ad talē vsum ordinatū est vitiosum ⁊ oīno illicitū ac iniustū. ¶Ex hoc sequit corollarie:ꝙ nullus mꝫimonialis ꝓtract⁹ cēt ratus si ꝑcise ꝓpter finē hmōi cēt fact⁹:nec ꝑ ꝓma inter se cōtrahētes cēt verū matrimoniū sed potius adulterū. ¶Hoc pōt ꝓbari.qm̄ null⁹ cōtract⁹ est rat⁹ nec valet in q̄ dominiū alicui⁹ trāff:rt in aliū cōtra suptonis dñi ꝑ ceptū. ¶Hoc apꝑet.si em̄ aliq̄s pareat alicui alicui⁹ rei dominiū ipsi illicitū/vt fratri minori pecunie dominiuz talis donatio nulla cēt:qz fieret cōtra volūtatē dñi superiorisvez dei.si cōtract⁹ mꝫimonial ē ꝓmutatiu⁹ dñij vni⁹ copie ꝑ dñio alteri⁹.ℊ nūq̄ est rat⁹ seu firm⁹ si fiat cōtra volūtatē ⁊ ꝓceptū suptonis dñi/vez dei.si quōcūqꝫ ꝓpter finē ꝓdictū/puta ꝓpter vsum corpoꝝ idebitū seu abusum semꝑ fit cōtra deū.ℊ talis cōtract⁹ est null⁹:nec ꝑ ꝓma matrimoniū est iter taliter cōtrahētes:nec ꝑ ꝓma ꝑhit sine ꝑcto mortali fornicationis cōuenire ad actū copule carnalis. ¶Prima ꝓma apꝑet.qz mꝫimoniū cū sit dñiū mutuū nouiter acq̄situ ꝓpter ꝓtractū/ꝑsupponit cōtractū ratū.nullus em̄ ꝑ cōtractū nō ratū pōt acquirere iustū dominiū.ℊ vbi nō valet cōtract⁹/nec trāslatio seu dñiuz ipz sequēs.ℊ ꝛc. ¶Scōa ēt ꝓma apꝑet.qz act⁹ carnalis copule licit⁹ semꝑ nccio mꝫimoniū ꝑsupponit ℊ iter qs nō ē mꝫimoniū/nec pōt cē act⁹ hmōi sine ꝑcto mortali.si iter mō ꝑpositos ꝫhētes si ē nec cē pōt verū mꝫimoniū nisi mutet cōsensum.ℊ ꝛc. ¶Hec de Scōo.

Quantū ad tertiū & vltimum:dicendū

ꝙ omnibus potētib⁹ in carnalē actū/nō obligatis ex voto ad ipm̄ vitādū/mꝫimoniū ipm̄ ē licitū:⁊ ecōtrario est illicitū ⁊ idebitū oīb⁹ ipotētibus ad hmōi actū/vel obligatis ex voto ad cū vitādū/vt magis ī sequētib⁹ apꝑebit. ¶Sic ad q̄stionē. ¶Ad rōnē i ꝓnc.apꝑet soꝝ ex ꝓdict̄.

Secundo quæro. Vtrum matri

monium sit sacramentū nouū a Christo in lege euangelica institutū. ¶Et videt ꝙ non quia qđ ꝑcessit Christi aduētū/nō est sacramentū nouū a Christo in lege euangelica institutuz.sed matrimoniū ꝑcessit Christi aduentū:cum fuerit tēpore legis Mosaice ⁊ nature.fuisset ēt in statu innocētie vbi nullū existeret sacramentū.ergo ꝛc. ¶Contra.qz septē sunt ecclesiastica sacramēta.sed non essent nisi tm̄ sex si matrimoniū non esset sacramentū:cū ipsum inter sacramenta ecclesiastica cōputetur.ergo ꝛc. ¶Cōfirmat ꝙ illud qđ dicit Apūs ad Epheſi.v.Sacramētū hoc magnuz est.qđ dicit de matrimonio loquēs.ergo ꝛc. ¶Responsio.Ibi est primo videndū quelitum/vez an matrimoniū sit sacramentū.Secūdo.an est sacramentū nouū a Christo in lege euangelica nouiter institutum.

Quātum ad primum:dicitur a quibus-

dam ꝙ matrimoniū est sacramētū. ¶Qđ probāt.qz oīne illud est sacramentum qđ est signum efficax diuine gratie diuinitus institutum.sed matrimoniū est huiusmodi ¶Qđ probat.quia quod est signuz efficax diuine benedictionis est signuz superne gratie.nec em̄ deus aliter dñi dicit creaturā rationalem q̄ ipsi gratiā conferendo.si matrimoniū est diuine benedictionis signum ⁊ ante ipsum ⁊ post/vt apꝑet ꝙ illud Gen. vij. Benedixitqꝫ deus Noe ⁊ filijs ei⁹:⁊ ait:crescite ⁊ multiplicamini ⁊ cetera. ¶Sed cōtra hoc arguo. Primo sic.oīne sacramētū est sensibile signū. ¶Hoc apꝑet:si sacramētū accipiat ꝓprie nō large.hm̄ em̄ magistrū sacrm̄ē inuisibilis gr̄e visibilis forma.sed matrimoniū non est aliquod sensibile. ¶Hoc apꝑet.quia dominium non est aliqđ sensibile signū.Matrimoniū autē vt apꝑet ex ꝓcedēti q̄stione nō est nisi dñiuz mutuū maris ⁊ femine corpoꝝ.ergo ꝛc.

¶ Confirmatur.qz nullum sacramentū euangelicū consistit in facto esse:sed ꝑcise in fieri:excepto eucharistie sacramento.sed matrimonium non consistit in fieri:sed in facto esse.manet em̄ semper indissolutum manētib⁹ coniugibus eius extremis:sicut ⁊ cuiuslibet alteri⁹ rei dominiū manet etiā in facto esse/manente re cuius ē dñiū ⁊ dñi voluntate.ℌ ⁊c. ¶ Ꝑterea arguo sic ad idem.oē ecclesiasticū sacramētū est aliqd ī re extra.sed matrimonium non est a suis extremis coniugibus distinctum aliquid in re extra.ergo ⁊c. ¶ Maior apparet.qz sacramētū est sensibile signum.sed qđ nihil est/sentiri nō potest. ergo ⁊c. ¶ Minor ꝓbatur/vez q matrimonium non sit a cōiugibus distinctuz aliquid positiuum.qm̄ matrimoniuz(vt in questione alia est ostensum)est mutuū corporum maris ⁊ femine dominiū.sed nullius rei dominium est aliquid positiuum distinctum ab ipsa ⁊ ab eius dominio in re extra.nec em̄ ꝓ hoc q aliquis incipit esse dominus alicuius rei/aduenit ipsi rei nec eius dño aliquid ī re extra.ergo nec ꝓ hoc q post matrimonij cōtractū vir est effectus dominus corporis mulieris:⁊ mulier corporis viri/aduenit aliquid alicui coniugum:nec corpoꝝ ipsoum.q̄re ⁊c. ¶ Confirmat.qm̄ ꝓ hoc q aliqua res alicui nouiter dat:vel ꝓ alia cōmutatur:nihil aduenit rei date vel ꝓ alia cōmutate.sītn cōtractu matrimoniali non fit aliud q̄ commutatio dominij vnius rei/puta corporis viri/ꝓ dominio corporis mulieris:⁊ econuerso.ergo nihil aduenit reb⁹ huiusmodi commutatis.quare ⁊c. ¶ Et si queras quomō ergo nūc vir est magis dominus corporis mulieris:⁊ mulier econuerso corporis viri / q̄ pri⁹/si non est in eis aliquid qđ non fuerit pri⁹?:Respondeo q vnus coniugum dicit esse dñs alterius:⁊ econuerso/ nō dominio tanq̄ forma distincta ab eis aliq̄liē in re ex:sed ꝓpter actū volūtatis vtriusq; ⁊ recipiētis.mō q̄ quilibet incipit esse dominus omnis rei cuius non fuit primo dñs.nō enim q; rerum dominia cōmutant ⁊ nunc rerum dominiū est vnius nunc alterius aduenit aliquid rebus ipsis nec eorum dominis:sed ꝑcise ꝓ hoc aliquis est de nouo dñs alicuius /quia ille cuius erat prius non vult esse dñs eius amplius:⁊ vult alium dominum esse eius.⁊ sic in ꝓposito vir dicit:ē dominus corporis vxoris:⁊ econuerso:quia quilibet in ꝓtractu matrimonij petēti voluit dimittere habere dominiū corporis sui ⁊ dare alteri illud recipe volēti.⁊ ita nō incipiūt esse dñi ꝓpter dominium tanq̄ ꝓpter formam aliquam in re ex ab eis distinctā:sed ꝑcise ꝓpter matrimoniale cōtractū hoc est ꝓpter ipsoum mutuū ⁊ liberū consensum. ¶ Cōfirmatur.qz nō magis matrimonium a cōiugib⁹ q̄ ordo ab ordinatis est distinctum aliquid in re extra. ¶ Hoc pater.qz sicut ordo est potestas exequendi talem actum ordinato ꝙuenientē:ita matrimoniū est potestas ad talem actum.nec em̄ mutuū dominiū corporum coniugū est aliud q̄ potestas cuiuslibet vtendi licite corpore alterius ad talem actuz.sz potestas ordinis siue ordo nō est aliquid ordinato supueniēs in re extra: vt dictū fuit in distinctione alia.ergo ⁊c. ¶ Et ideo est dicendum aliter cū doctore/vez q aliud est matrimoniū:⁊ aliꝝ matrimonij ꝓtractus:⁊ aliud matrimonij sacramētū. Matrimonium em̄ dicitur obligatio mutua coniugum seu dominiū siue potestas ad actum copule cōiugalis. Matrimonialis aūt cōtractus est actus volūtatuz mutuꝰ seu consensus quo quilibet cōiugum commutat dominium sui corporis ꝓ dominio alteri⁹ in ordine ad talem actū. Et ex isto contractu qui non est aliud q̄ ipsoruz mutuꝰ cōsensus/ sequitur seu nascit ipsoum mutuū dominiuz qđ dicit matrimoniū. Matrimonij sacramētū est signū exp̄ssiuū p̄dicti matrimonialis consensus siue ꝓtract⁹. Sicut enim omnis alius contractus cuz fiat de consensu vtriusq; partis ꝓtrahentiū/exigit cōsensum vtriusq; verbis vel aliquibus alijs signis expressum: ita in ꝓposito oportuz cōsenſuz mutuū ꝓtrahē volētiū matrimoniuz:⁊ p ꝑba cōmutare suoꝝ corpoꝝ dominiuz/ exp̄mi verbis vel signis alijs sensibilibus. q̄quidez sensibilia signa significātia hmōi mutuū consensum cōtrahentium est ipz matrimonij sacramētū. Qđ quidē sic diffinit doctor. ¶ Sacramētū matrimonij est exp̄ssio certoꝝ verborum vel exhibitio quoꝝcunq; signoum sensibilium aliorum maris ⁊ femine ad se inuicem/significantiū traditionem mutuc potestatis corporū ad ꝑpetuo debite ꝓcreandā ex institutiōe diuina efficacit significās gr̄am cōferendā ipsis mutuo cōtrahētib⁹ ad cōiunctionez gratiosā mutuā aliorū. ¶ Ponit aūt ī ista m̄timonij descriptione ꝓmo illud quod est formale in ipso.est em̄ hoc sacramentū formaliter sumptū/sicut ⁊ omne aliud/sensibile signuz.⁊ hoc est qđ exprimit:cū p̄mittitur q̄ est exp̄ssio verboꝝ vel exhibitio signoum sensibilium aliorum. Vñ sicut sacramentū penitentie ꝑcise consistit in verbis significātibus cul̄pe remissionē illius cui sacramētū ip̄m ministrat: ita ⁊ istud cōsistit etiā tm̄ in verbis vel forte ī aliis signis sensibilib⁹ significātib⁹ ꝓtrahentiū mutuū cōsensū. Hmōi aūt signū sēsibile qđ est formaliter ip̄m matrimonij sacramētū:hz duplex significatū.vnū ex hūana ip̄positione:⁊ aliud ex diuina institutiōe. Ꝓmū eius significatū est cōsensus mutuus ꝓtrahentiū:ꝑ quem cōsensum exp̄ssuz fit ip̄m matrimoniū. Et hoc significatū ponit ī diffinitiōe p̄dicta cū dicit q signa illa significāt traditionē mutue potestatis corporuz maris ⁊ femine. hmōi em̄ traditio nō est nisi cōsensus mutuus quo quilibet trāsfert in alterū sui corporis dñium. Significatuz aliud vez ex diuina institutiōe/qđ cōferē cōiugibus hoc sacramentū digne recipientibus/est gr̄a diuina.quez exprimit in descriptiōe p̄dicta cū addit q significant gratiaz diuinā.⁊ ab isto significato nō a primo hmōi senſibile signum dicit sacramētū. Si enim a primo significato diceretur sacramentuz/ in omni cōtractu esset sacramētū:cū in quocūq; sint signa sensibilia/puta verba significātia cōtrahentiū siue commutantium quācūq; rē pro alia vel vendentiū ⁊ emētiū vel donantium ⁊ recipiētiū cōsensum mutuū.hoc aūt est falsum:cū sacramentū non possit esse nisi diuinitus institutū:nec ꝓ ꝑba esse signū vt sacramētū/nisi alicui⁹ possibilis soli deo.q̄re ⁊c. ¶ Ministri istius sacramenti sunt ipsimet cōiuges cōtrahentes:⁊ hoc est speciale in isto ⁊ in eucharistie sacrāmento in nullo aūt alio ab istis duobus pōt esse idez suscipiēs ⁊ ministrans.ipsi aūt huius sacramēti ministri/puta cōtrahentes/exprimunt in descriptione p̄dicta cum dicit q ē exp̄ssio signoū maris ⁊ femine.ipsi em̄ cōtrahētes vel alij in ꝑsona ipsoꝝ/debēt signa illa in quibus ꝑsistit hoc sacramentuz formaliter ꝓferre: cū soli ipsi sint sacramenti huiꝰ ministri. ¶ Finio ponit huiꝰ sacramēti seu magis ipsius matrimonij finis. qui est ꝓles debite educanda.hmōi aūt ꝓles nō est finis ꝓprie sacramenti:sz ipsiꝰ matrimonij. ¶ Sic igit ex p̄dictis dico q matrimonium nō est sacramētū:sed bene ipsius est vere ⁊ ꝓpue sacramentū p̄dicto mō descriptuz. Qđ apparet.qz omne sensibile signū significans ex diuina institutione aliquem effectum signum illo mediante homini conferendum/est verum ⁊ ꝓprium sacramētum.sed tale ēst matrimonij sacramentum:vt apparet ex eius descriptiōe predicta.ergo ⁊c. ¶ Dicitur autem hoc sacramentum matrimonij/qz est exp̄ssiuū cōsensus mutui signoꝝ coniugum/ per quem contrahitur matrimoniuz. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundū:pono sex cōclu-

siones. ¶ Prima ē: q matrimoniū nō fuit a Christo ho
rine institutum. ¶ Hec est euidens. qz fuit ante ipm di
uinitus institutum vt apparet p ipsummet Christum di
centem Matthei. ix. Non legistis qz qui fecit homines
ab initio masculum ⁊ femineam fecit eos: ⁊ dixit: ppter
hoc relinquet homo patrez ⁊ matrem ⁊ adherebit uxo
ri sue. ⁊ subdit, cōfirmando ipsum matrimoniū institutū
Qđ deus coniunxit: homo nō separet. ¶ Si queras nū
qd matrimonium fuisset licitum / esto q nō fuisset diui
nitus institutū: Respōdeo q fuisset utiq licitū ⁊ etiam
meritoriū debite factū: dū tñ nō fuisset ꝓhibitus. ¶ Hoc
apparet. qñ cuilibet immediato dño alicuius rei nō ꝓ
hibito a superiori dño est licitū ⁊ etiam meritoriū illi⁹ rei
commutare dominiū ꝓ dominio alterius ppter finem
debitū ⁊ honestum. sed quilibet est dño sui corporis im
mediat⁹. ḡ a deo nō ꝓhibitus pōt sui corporis dominiū
pro dño alterius commutare ppter finem debitum ⁊
honestum: cuiusmodi actus est copule coniugalis matri
monij finis. ergo ꝛc. ¶ Secūda cōclusio est: q matrimo
niū semp fuit factum postq diuinitus institutum in qua
cūq lege ꝑterita mediantibus signis sensibilib⁹ sicut
fit modo in lege euangelica. ¶ Hec appet. qz matrimo
niū semp ꝑsupposuit / sicut ⁊ nūc ꝑsupponit / mutuū ꝓsen
sum vtriusq cōtrahentium noīū. sed neutri ꝓtrahere matri
monium volentiū potest naturaliter esse notus alteri⁹
cōsensus in se nisi ipso sibi eum mediāte verbo vel quo
cūq alio signo sensibili exprimente. ḡ semp oportuit in
contractu matrimonij quēlibet cōtrahētium alteri suū
p aliqđ sensibile signum explicare consensum. quare ꝛc.
¶ Cōfirmatur. qz omnis licita cuiuscūq rei ꝑ quascūq
alia commutatio fit vtroq commutantiū cōsentiente ⁊
cōsensum suum alteri exprimente. sed matrimoniū cum
sit mutuū dominiū nouiter habituz corporis / nec fit nec
unq licite fuit factum nisi p contractū seu p cōmutatio
nem dominij vnius corporis ꝑ dominio alterius. ḡ sem
p oportuit vtriusq cōtrahentium matrimoniū ꝓcedere
consensum alteri sensibiliter explicatum. ¶ Tertia con
clusio est: q illud signū sensibile cōsensus cōtrahentiuz
exp̄ssiuum ⁊ matrimonij effectiuum nō fuit ante legem
euangelicā sacramentū. ¶ Hec apparet. qz ante legem
euangelicam nō inuenitur sacramentum aliqđ institu
tum p̄ter circūcisionem ⁊ aliqđ loco eius in remediuz
ꝓtra originale peccatū: ⁊ sacramētū pnle ꝓtra actuale
peccatum in remedium institutum vt in tractatu de pe
nitentia fuit dictum: ⁊ forte etiam ordinis sacramentū.
¶ Quarta cōclusio est: q hmōi sensibile signū ꝓsensus
mutui ꝓtrahentiū exp̄ssiuum ⁊ matrimonij inter ipsos
ppter cōsensum hmōi pcuium inductiuum / est nunc in
lege euangelica sacramentum. ¶ Hec apparet. qñ, con
stat septem esse ecclesiastica sacramenta: inter q̄ nō pōt
esse matrimonium: vt supertius est ostēsuz. ergo oportet
septimum esse matrimonij sacramentū. ¶ Quinta con
clusio est: q hmōi sacramentum nō vt materialiter tale
signū / sed vt formaliter sacramentum / vez vt gratie signū
fuit a Christo in lege euangelica institutum. ¶ Hec ap
paret. Et ꝑmo quantum ad primā partez / vez, q matri
monij sacramentum vt materialiter est tale signum cōsen
suum vez interiorum aliorum cōtrahentium exp̄ssiuum /
nō fuerit in lege euāgelica institutū. qñ qđ ꝑcessit euā
gelium nō fuit in ipso euangelio institutum. sed hmōi sen
sibile signum cōsensuum cōtrahentiū exp̄ssiuuz ꝑcessit
euangeliuz: cū fuerit statum vt sint matrimonium insti
tutū. qz nec sine ipso matrimoniū fieri potuit: nec etiaz
in statu innocētie fieri potuisset. ḡ ꝛc. ¶ Secūda ꝛclu
sionis pars / vez q hmōi signum vt est formaliter sacra
mentum fuerit in lege euangelica institutum / apparet.
quia huiusmodi signum est sacramentuz vt gratie col
latiuū siue significatiuū. q sūt gratiam conferat siue si
gnificet: hoc non potest esse nisi quia ad hoc fuit diuinitus institutū. sed nō fuit ad hoc diuinitus institutū in le
ge aliqua ante euangelium: cū nunq ante ipm fuerit sa
cramentū. ergo ꝛc. ¶ Ex hoc sequit: q aliter matrimo
nij sacramentū fuit in lege euāgelica institutū: ⁊ aliter in
qualibet aliarū. ¶ Hoc apparet. qñ eodem sensibili si
gno qō nūc dicit sacramentū / qz ad cōferendū gratiā in
stitutū / vtebantur primi homines ꝓtrahentes ⁊ ad eūdē fi
nem ad quē nunc vtunt / vez ad cōsensum mutuū cōtra
hentium explicandū: ⁊ p ꝛcis ad matrimoniuz cōtrahē
dū. Qđ signū fuit p Christū nouiter impositus ad aliud
significādū / vez gratie dei donum / ipso mediante cōtra
hentibus cōferendū. Et ideo nō fuit sacramentū matri
monij institutum tanq nouum signum vt materialiter
sumptum: sed tanq signum antiquum iam vnius signi
ficatiuū ad alterū significādū: i ordine ad qō significatū
dicitur sacramentum. Non sic aūt est cōmuniter de aliis
sacramētis: cū qōibz aliorum a Christo fuerit institutū
nō tñ vt sacramentū / puta qz alicuius significatiuū: sed
etiā vt materialiter tale signū. ¶ Et si dicat q imo etiā
Christus instituit nouum sensibile signum ad matrimo
nium contrahenduz: qz nec illud quo nūc homines ꝓtra
hunt est idem cuz illo quo antea contrahebāt: Hoc non
potest aliquis asserere: tū qz hoc non reperitur / vez q
a Christo aliquod speciale sensibile signuz ad matrimo
nium contrahendū fuerit institutū: tum quia nec ad hoc
vez ad matrimoniū ꝓtractum est necessariū aliquod spe
ciale signum determinatū: sed sufficit qōcūq cōsensus
mutui animoꝝ ꝓtrahētiū exp̄ssiuum. ḡ ꝛc. ¶ Sexta
ꝛclusio est: q cōgruum fuit hmōi sensibile signū consen
sus mutui cōtrahentiū matrimoniū expressiuū a Chri
sto institui sacramentū. ¶ Hec appet. qñ cōtractus dif
ficili diuinit⁹ instituto vt homini vtili ꝓgruum fuit ad
ipsum hominē alliciendū ad talem cōtractū licet difficī
lem faciendum aliquod annecti gratie dei donū cuilibz
ꝓtrahēti mediante / aliquo signo sensibili cōferendum.
Sed licet copula coniugalis sit facilis: tñ cōtract⁹ ma
trimonialis est valde difficilis: cuz sit obligatio indisso
lubilis ⁊ translatio potestatis seu dominij super corpus
suū in alterum irreuocabilis. ḡ vt ad hmōi contractū / li
cet difficilem homines alliceremꝰ / congruum fuit a deo
institui cōferri cōtrahentibus mediante aliq signo sen
sibili gratie sue donum. hmōi sensibile signum nō potuit
cōuenientius esse aliud q̄ illud qō est consensus contra
hentium expressiuum. sed omne sensibile signum mediā
te quo deus statuit conferre digne adhibentibus ipsum
gratie sue donum / est verum ⁊ ꝓprium sacramentum. ḡ
ꝛc. ¶ Ex hoc infero q omnibus matrimonium contra
hentibus digne confertur in actu contrahendi gr̄a dei
mediāte ipso matrimonij sacramento. ¶ Hoc apparet.
tū qz hoc est cōmune oī sacramento / vez q eo mediante
ois ipm digne recipiens consequitur gratie dei donum
tū qz alias cū matrimonij sacramētum nō sit tanq culpe
remissiuum / sicut est sacramentū penitentie / institutum
p ꝛcis nisi p ipsum cōferretur gratie dei donum omnino
esset superfluum ⁊ otiosum: qō nullatenus est dicendū.
quare ꝛc. ¶ Ex hoc ulterius sequit: q hmōi sacramen
tum non potuit esse nisi diuinitus institutū: cū sola ei⁹
potestate nō alicuius alterius sit ipsius significatiū / vez
gratie dei donū. ¶ Sed tunc est dubium: vbi a Christo
fuerit institutū hmōi sacramentū. ¶ Ad hoc respondet
⁊ rationabiliter q non inuenit exp̄ssius Christum ipm
alibi instituisse q̄ Matthei. xix. vbi non tñ contractum
matrimonij Gen. ij. iam institutū reperit ⁊ approbauit
sed etiam sacramentum ipsi annexit seu nouiter insti
tuit: quādo dixit: Qđ ergo deus cōiunxit / homo non se

paret.vt p hoc Christus vellet intelligere extunc cõtrahentes cõiungi nõ tñ corporaliter p cõtractum matrimonij:sed etiã spiritualiter p institutionẽ sacramẽti quo mediante deberent consequi gratie dei donũ. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis.quia vt dictũ est/non matrimoniũ ipm sed ei⁹ sacrm est septimũ sacramentũ. ¶ Ad illud qõ dicit apostolus vocans matrimoniũ sacramentũ: dicẽdũ q̃ accipit sacramẽtũ large nõ ꝓprie prosensibili signo ipsum accipiẽdo vt loquimur hic de ipso. ¶ Ad rõnem illius quando dicit q̃ matrimoniũ est signũ gratie:Dico ꝑmo q̃ esto q̃ sit verũ:nõ tñ sequitur q̃ sit sacramentũ vt hic accipimus sacramentũ: cuz non sit sensibile signũ. Secundo q̃ assumptũ nõ est verũ.nõ enĩ matrimonium:sed matrimoniũ sacramentũ est practicum gratie signũ. ¶ Ad ꝓbationez in contrarium qñ dicitur q̃ est signũ diuine benedictionis:dico q̃ non est nec fuit quãdo institutum extitit signũ efficax diuine benedictionis ipsum sequentis:sicut signatuz sacramenti / vt communiter ipsum sequitur sacramentuz. Et hoc est qõ arguit ex illo qõ ipse inducit p se quando dicit q̃ deus benedixit ⁊ ait. Crescite ⁊c. Primo enĩ benedixit ⁊ postea matrimonium indixit seu ꝑcepit. ⁊ ita p consequens nõ habetur q̃ matrimoniũ fuerit signum benedictionis ipm sequentis.quare ⁊c.

Circa distinctionem vigesimãseptimam:in qua magister determinat de matrimonio quãtum ad eius causam efficientẽ:que quidem causa efficiens matrimoniuz est consensus mutuus p verba de ꝑsenti expressus:Quero ꝑmo.vtruz statim post consensum mutuũ verbis de ꝑsenti exꝑssum sit matrimoniũ ratum ⁊ verũ. ¶ Et videtur q̃ non.qz matrimoniũ ratum ⁊ verũ est indissolubile vt patuit in ꝑcedente distinctione.sed post ꝓsensuz verbis de ꝑsenti exꝑssum matrimoniũ potest dissolui ante actũ carnalis copule subsequutum:⁊ hoc p religionis ingressum.ergo ⁊c. ¶ Contra.quia sicut se habet consensus mutuus in omnibus aliis contractibus ad res q̃ in ipsis contractibus cõmutant:ita ⁊ in isto matrimoniali contractu.sed cõsensus mutuus partiũ in oñib⁹ aliis contractibus sic se habet ad ꝓtractũ q̃ statim post ipm expressum cõtractus est ratus.q̃ ⁊ sic de contractu matrimonij est dicendũ. ¶ Visio. Et ꝑmo videndum est q̃lis cõsensus sit necessari⁹ ad istuz matrimonialem contractum.Secũdo.vtrũ statim post talem consensum expressum sit matrimoniũ ratum ⁊ firmum.

Quantum ad primum:dicendum q̃ cũ

matrimoniũ(vt in distinctione alias est expressum) sit mutuum dominiũ corpoz coniugũ p contractũ commutatiuũ corporũ proprij acquisitiũ:consistit p omnia consensus ptiũ ꝓtrahentium est necessarius in isto matrimoniali contractu:sicut in quocunq; alio quarũcunq; rerũ aliarum/quarum dominia possunt mutuo cõmutari.Iz constat ad oẽm commutationem dominij cuiuscũq; rei in aliũ p dominio alteri⁹:siue etiaz ad liberam donationẽ/ꝓsensum requiri mutuũ partiũ res hmõi commutantium/puta q̃ vnus velit sue rei alium habere dominium ⁊ recipe dominiũ rei ipsi⁹ ⁊ ipse etiã ecõuerso:nec sufficit qualiscũq; consensus:sed oportet esse liberũ non coactum ⁊ verbis vel alijs signis de ꝑsenti expressum: vt vez q̃libet exprimat alteri se cõsentire actualiter in presenti tali contractu.ergo comsimiliter de cõtractu matrimoniali ꝙis est dicendũ. Et ratio huius est.qñ in cõtractu quocunq; cõmutatiuo quo commutat vnũ pro alio/qualis cõtractus est matrimonialis / vtraq; pars post talẽ contractũ factũ incipit habere dominiũ rei q̃ prius erat alterius.sed nullus in aliqua re alterius potest acquirere iustuz dominiũ nisi p eius vel supiorus dominiũ cum re illa ꝙntis iuste ⁊ alteri assignantis cõsensum. ⁊ ita cũ p matrimoniale contractũ quilibz ꝓtrahẽtiuz acquirat dominiũ sup corpus alterius propriũ:per ꝓs oportet istum contractũ ꝑcedere partiũ contrahẽtiũ actualem ⁊ liberũ ac mutuũ consensuz. ¶ Ex hoc sequitur corollarie. Primo.q̃ contractus matrimonialis nullus est altera parte tñ consentiente. Secũdo q̃ nec etiã tenet nisi vteroq; libere cõsentiat. ¶ Primũ apparet.qz cõtractus conditionalis non tenet nisi ꝓditione stante.sed cõtractus matrimonialis /sicut oñis alꝰ cõmutatiuus vnius p alio/ est conditionalis. vir enim dat sui corporis potestatẽ ⁊ dominiuz muliẽri non absolute: sed cum conditione / vez q̃ ipsa det ei sui corporis potestatẽ:⁊ ipa ecõuerso consimili modo viro.ergo ista cõditione non stante/puta vno alteri nõ dante sui corporis potestatẽ/contractus nullus est.sed ꝺ non consentit in aliũ non dat illi sui corporis dominiũ:cũ donatio seu cõmutatio habeat fieri p cõsensum.ergo ⁊c. ¶ Secũdũ etiam ꝓbat.qz nullus cõtractus quarũcũq; rerũ fact⁹ p imediatos ⁊ inferiores dominos ipsaz est ratus /quẽ dñs superior⁹ rerum illarũ cõmutatarũ per talẽ ꝓtractũ nõ approbat:sed reprobat et infirmat.sed dñs omnium supremus deus nullum matrimonialem contractũ approbat/nisi factum per mutuũ ⁊ liberũ cõtrahentiũ cõsensum:⁊ omnẽ aliũ factum per metũ potentẽ cadere in cõstantẽ virũ (vt dicetur in alijs distinctionibus) reprobat ⁊ infirmat.ergo ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum:est sciendum

q̃ matrimonium esse ratum potest habere triplicẽ intellectũ. Uno enĩ modo potest dici ratũ qz ẽ verũ simplr ⁊ perfectũ. Alio modo.qz sic est verum matrimoniũ ⁊ perfectum q̃ nõ posset destrui seu dissolui. Et hoc potest intelligi duobus modis. Uno modo q̃ non possit dissolui quantũ ad mutuũ ipsoz vinculum seu habituale dominium qõ est ipsoz matrimoniũ. Alio modo q̃ non possit dissolui quãtũ ad thozũ fluxum matrimonialẽ actũ. ¶ Hac ꝑmisso pono tres cõclusiões. ¶ Prima est:q̃ statim post consensuz mutuũ verbis de ꝑsenti exꝑssuz quorũcũq; cõtrahere potentiũ est inter ipsos verũ ⁊ ratũ matrimoniũ primo mõ/qz vez est pfectũ. ¶ Hec ꝓbat.qñ matrimonium non est nisi maris ⁊ femine mutuũ dominiũ corporum in ordine ad talem actũ.ergo statim vt ẽ hmõi mutuũ dominiũ inter aliquos /est verũ ⁊ perfectũ matrimoniũ inter illos.sed post consensum mutuũ verbis de presenti exꝑssum inter aliquos sequitur ⁊ est hmõi mutuuz dñiuz inter illos.ergo ⁊c. ¶ Minor probatur.qz sicut se habet consensus cõmutantiũ quaslibz alias res seu earũ dominia ad ipsas res cõmutatas:ita ⁊ consensus ꝺ est in hmõi matrimoniali contractu/ad res que in ipso licite cõmutant.sed cõsensus mutuus ita se habet in illis reb⁹ oñibus cõmutatis q̃ statim post ipsuz verbis de presenti expressuz rerũ cõmutatarum dominia trãsferuntur.ergo ⁊ in ꝓposito cõtrahentiũ matrimoniũ post cõsensum ipsoz mutuũ verbis de ꝑsenti exꝑssum cuiuslibet corporis dominiũ ad alterũ est trãslatũ:⁊ p ꝓs matrimoniũ est perfectum. ¶ Confirmat.quia potẽs rẽ aliquã alteri dare vel ꝓ alia cõmutare/statim vt consentit in eius donationem vel ꝓ alia cõmutationẽ consentiẽte alio in idẽ/vez ad accipiendũ ipsaz/vel ad aliã ꝓpria cõmutandã/res ipsa donata vel ꝓmutata efficit alteri⁹ p vtriusq; mutuũ consensuz exꝑssuz.nec enĩ aliter pmu-

tationes rerum vel donationes possint licite fieri q̃ per vtriusq; partis cõsensum. sed potẽtes matrimonia ꝓtrahere possunt suorum corporum dominia in ordine ad cõiugalem actũ eis licitũ ꝓmutare. ergo hmõi ꝓmutatio fit ꝛ per cõsequẽs verũ matrimoniũ vtroq; ipsorum consensum actualiter ꝓbente ꝛ ipsum alteri exprimente. ¶ Secunda conclusio est: q̃ post consensum mutuũ verbis de ꝓsenti exꝑssum nõ statim est ratũ matrimonium secundo modo/sic vez q̃ nõ possit dissolui. ¶ Hec apparet. qz cõstat q̃ ante actũ carnalis copule subsecutionẽ potest dissolui ꝓ religionis ingressum. quare ꝛc. ¶ Sed cõtra. qz in distinctione alia fuit dictũ q̃ matrimonium erat dominiũ irrevocabile ꝛ ꝑpetuum: sed statim post cõsensum mutuũ verbis de ꝓsenti exꝑssum est verum matrimoniũ vt dicit ꝓcedens cõclusio. ergo est inter ipsos istatim dominiũ mutuum irrevocabile ꝛ ꝑpetuum vsq; ad obitum. ¶ Respondeo: q̃ dominium alicuius rei alicui datum nõ potest revocari nisi de voluntate ſuptiosi cui⁹ auctoritate talis donatio vel ꝓmutatio fuit facta. põt autẽ revocari voluntate ſuptiosi in omni casu in q̃ ipse statuit donationem seu commutationem hmõi non valere. Sed deus ſupmus olim dominus cuius voluntate ꝛ auctoritate fit dominiorũ corporũ coniugũ translatio seu ꝓmutatio in matrimonio/statuit ꝓmutationem huiusmodi non tenere: sed revocari posse in casu ꝓposito/vez ꝓpter religionis ingressum ante actũ carnalis copule subsecutũ. qõ arguit ex vocatione Joãnis quez de nuptijs ad statum virginitatis euangelicum elegit. ergo ꝛc. ¶ Tunc igitur qõ dictum fuit supra/vez q̃ matrimonium est irrevocabile dominiũ ꝛ ꝑpetuũ: debet intelligi nisi revocẽt ꝛ dissoluatur auctoritate ipsum instituentis dei/sicut in casu ꝓposito. Et hoc est qõ Christ⁹ Matthei. xix. dicere voluit qñ dixit. Qõ deꝰ coniunxit/homo non separet. nunq̃ enim in matrimonio coniuncti possũt separari/nisi auctoritate dei. Et hinc est q̃ qz deus matrimonium nondum ꝓ copulã cõsũmatũ statuit posse dissolui/ tõ nõ est simpliciter indissolubile nec irrevocabile vsq̃quo est ꝓsũmatũ ꝑ actũ carnal⁹ copule subsecutũ: post quẽ deus statuit ipsum nullatenꝰ nisi per vtriusq; vel alterius obitum dissoluendũ. ¶ Tertia conclusio est: q̃ nunq̃ matrimonium est ratũ hoc est indissolubile/tertio modo/vez quantum ad thorum seu matrimonialem actũ. ¶ Hec apparet. qñ hoc modo oẽs l matrimonio existentes possunt mutuo separari: vel de cõmuni consensu ipsorum: vel etiã altero nolente ꝓpter peccatum adulterij ipsius ẽt post actum subsecutum carnalis copule inter ipsos. ¶ Primum apparet. qz nullius cõiugũ tenet ad actum carnalis copule nisi ipsum altero exigente. ergo vtroq; continentiam vouente põt ꝛ debet vn⁹ ab altero diuidi quo ad thorũ. ¶ Secundum/vez q̃ in penã fornicationis ẽt possit inocẽs a culpabili diuidi isto modo/puta quo ad thorũ / sic vez q̃ ipsi quãtũ cũq; exigẽti reddere debitũ nõ tenetur: ꝓbatur ex illo ꝟbo Christi. Matth. v. ca. Ego autẽ dico vobis. qz ois q̃ dimiserit vxorem suam excepta causa fornicationis facit eã mechari. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rõnẽ in ꝓncipio qñ dictũ q̃ sicut se habet ꝓsensus l aliꝰ ꝛc. potest dici q̃ nõ est verũ: qz in aliarũ rerũ ꝓmutatiuis cõtractibus sic post ꝓsensum mutuũ partiũ fit translatio dñiorum rerum ꝓmutatarum q̃ nõ põt revocari nisi de ꝓsensu cõpartium. hic autẽ in isto ꝓtractu põt in casu ꝓposito auctoritate dei contractũ hmõi statuentis.

SEcundo quæro. vtrum sit necessarium matrimoniũ esse indissolubile post q̃ consummatũ per actum carnalis copule subsecutum. ¶ Et videtur q̃ sic. qz illud est ad matrimoniũ necessariũ sine quo nõ potest haberi debitus eius finis. sed finis debitus matrimonij est ꝓles debite educanda. hmõi autẽ finis nõ põt haberi sine indissolubilitate mr̃imonij. q̃ ꝛc. ¶ Contra. qz actꝰ copule carnalis nihil facit ad rõnẽ mr̃imonij: cũ añ ipz fuerit verũ matrimoniũ. ꝛ ante actũ nõ ẽ necessariũ mr̃imoniũ esse indissolubile cuz de facto possit dissolui. vt patet ex q̃stiõe ꝓcedẽti. q̃ ꝛc. ¶ Rñsio. Et ꝓmo ad q̃stiũ. Sedo vi debit: an matrimoniũ sic dissoluat ꝑ mortẽ corporalem vtriusq; aut alterius ꝓiugũ q̃ ipsis resurgentibus non esset matrimonium inter eos.

Quãtũ ad primũ: est sciẽdũ q̃ necessarium dupliciter põt dici. Uno enim mõdo ꝓpue illud dicit esse necessariũ ad aliquid sine quo illud nõ potest eẽ simpliciter. Alio modo põt dici necessariũ illud sine quo aliud nõ põt esse cõuenienter. Et sic dissolubilitatẽ esse necessariã ad matrimoniũ põt intelligi q̃ sit nccia ꝓlo mõ/sic q̃ sine ipa nõ possit esse matrimoniũ simpliciter: vel secundo modo/vez sic q̃ sine ipsa non possit esse ꝓueniẽter nec vtiliter. ¶ Hoc ꝓmisso pono tres conclusiones. ¶ Prima est: q̃ matrimoniũ esse indissolubile nõ est necessariũ ꝓlo mõ vez simplr. ¶ Hec apꝑet. qñ inter q̃scũ q̃ posset esse mutuũ corpoꝝ dñiũ ad talẽ actũ exercẽdũ vez copule ꝓiugalis posset esse simpliciter verũ mr̃imoniũ. sed interueniente femina posset cẽ vel potuisset si deꝰ statuisset mutuũ corpoꝝ dominiũ ad talez actũ / tũ revocabile ꝛ dissolubile de cõmuni ꝓsensu partiũ sicut fit in aliis cõtractibus. qñ sicut dominiũ acquisitũ aliarũ rerum ex cõsensu dñoꝝ trãsferẽtiũ põt revocari de ꝓsensu eorũdẽ: ita fieri potuisset deo statuente et ꝓmittente in isto matrimoniali contractu/vez q̃ vtriusq; coniugum ꝓsensu manente maneret vnius super corpus alterius dominium: et econuerso. vtroq; autẽ consentiente posset dominiũ hmõi ad statum ꝓstinũ revocari. vez qlibet ẽt dñus sui corporis sicut puꝰ nõ alterius: nec ꝓpter hoc vnꝰ esset minus dñus corporis alterius q̃ sit modo. nec enim cõmutãs mutuz ꝓ equo est minus dñus equi qz potest si vult recuperare mutuũ alio ꝓsentiente ꝛ reddere sibi volente/q̃ si nullo mõ possit equũ dimittere nec mutuz recuperare. q̃ ꝛ in ꝓposito licz vir posset sui corporis dñus q̃ dedit vxori recuperare vxore ipsum ipsi volente reddente: nõ tñ minus immo liberꝰ esset qlibet dñus corporis alterius q̃ sit mõnec ꝓ hoc minus esset inter eos matrimoniũ acceptũ ꝓ dño iusto mutuo corpoꝝ. quare ꝛc. ¶ Confirmat dupliciter. Primo. qz nõ magis ad dñium corporis mutuũ q̃ est matrimoniũ / est simpliciter necessaria idissolubilitas seu irrevocabilitas / q̃ ad dñiũ rerum olim aliarz. sed nullius rei alterius dominiũ necessario ẽ ꝑpetuũ: cũ possit transferri in aliũ. ergo nec istud / nisi qz sic est diuinitus institutum. ¶ Secdo. qz de facto in lege Mosaica fuit dissolubile matrimoniũ: qñ vez libelꝰ repudij fuit ꝓcessus: de quo postea erit sermo: ꝛ tñ hoc nõ obstante erat verum matrimoniũ. q̃ si tunc erat verũ matrimoniũ licz dissolubile etiã vxore nolẽte / multo magis esset verũ matrimoniũ si posset dissolui de cõmuni ꝛ concordi consensu omnium. ¶ Cõsequẽtia est euidẽs. quia matrimoniũ est dominiũ mutuũ corpoꝝ maris ꝛ feminꝫ sed matrimoniũ dissolubile altero ꝓiugũ nolente nõ videtꝫ esse mutuũ dñiũ. Si enim vxor haberet super corpus viri dominiũ / sicut vir super eã: nõ posset tali priuari dñio nisi ipsa consentiente. ergo ꝛc. ¶ Et si contra ꝓdictã cõclusionẽ arguatꝫ. qz supra dictũ est matrimoniũ esse mutuũ idissolubile seu irrevocabile corpoꝝ dñiũ: Dico q̃ illa diffinitio seu descriptio data est de matrimonio nunc actualiter existente. Cõclusio aũt ꝓdicta loqꝫ de ma

trimonio possibili.quare ꝛc.¶Secunda ꝓclusio est: ꝙ mr̃imoniū eē idissolubile est necessariū scēdo mō/ vēz od finē sibi debitū ꝙuenientius cōsequendū. ¶Hec ꝓbat. qm̃ oē illud fine q̄ ꝓles finis mr̃imonij si pōt debite nec religiose nutriri/est ad matrimoniū necessariu:isto mō sed fine indissolubilitate matrimonij nō pōt ꝓles debite educari.si em̃ parētes possent ꝓlibito volūtat̄ separi/ꝓles ipsoꝝ remaneret vaga:nec esset qui eius curā gereret vt oportet.q̄ ꝛc.¶Tertia ꝓclusio est: ꝙ matrimoniū esse indissolubile magis post actū carnalis copule subsecutū/q̄ ante ipsum nō fuit necessarium aliquo p̄dictoꝝ modoꝝ.fuit tñ ꝓgruum ꝛ sic diuinitus institutuꝫ. ¶Hec apparet.Et primo quantū ad primā eius ptem vēz ꝙ non fuerit necessariū ipsum esse indissolubile magis post actū/q̄ ante ipm̃.qz cōstat ꝙ nō fuit necessariū primo mō/vēz simpliciter:nec scēdo mō/puta ad finē matrimonij cōsequendū ꝙuenienter:cū nō ꝙ quēcūq; actū copule cōiugalis sequat̄ ghatio ꝓlis.q̄re ꝛc. ¶Scēda ps vēz ꝙ fuerit cōgruū magis post actū matrimoniū ordinari indissolubile q̄ ante ipsuꝫ:ex hoc arguitur.quonīā cōuenientius est dominiū acquisitum fieri irreuocabile post eius possessionem̄ habitā/q̄ ante ipsam.sed ꝙ actū carnalis copule qui matrimoniū sequit̄/quilibꝫ cōiugū possessionē sup dominiū corporis alteri⁹ qđ acquisiuit in cōtractu matrimonij/ingredit.ah̄ actū aūt nō est possessionē ingressus.q̄ ꝛc. ¶Cōfirmat.qz ratio principalis ꝓpter quā mr̃imoniū debuit ĩstitui irreuocabile seu stabile ꝛ fixū/ est ꝓlis ei⁹ finis principalis bonū/vt superi⁹ fuit dictū.sed ante actū copule cōiugalis nō pōt suspicari ꝓles:pōt vero post actuꝫ.q̄ rationabilius fuit matrimoniū esse indissolubile ꝛ fixū post actū/q̄ ante ipsum. ¶Tertia pars ꝓclusionis p̄dicte/vēz ꝙ sic fuerit diuinitus institutum/vēz matrimoniū post actū matrimonialē secutū esse indissolubile/apparet.qm̃ cōstat sic eē de facto/vēz matrimoniū nō posse dissolui post actū:sed ante ipsum. si hoc esse nō posset:nisi diuinitus institutū existeret.ergo ꝛc.¶Hec de primo.

Quantum ad secundum: dicitur a quibusdā ꝛ cōmuniter:ꝙ aliter est loquendū de matrimonio ꝛ aliē de ordine.qm̃ ordinat⁹ hꝫ characterē in ala indelebiliter pmanentem:sup quē fundatur ordo. Et ideo sacerdos resuscitatus vere est sacerdos:sicut extitit ante mortē:ꝛ ꝙ ꝓprio vere potest exequi actū sacerdotalē ordinis sicut prius:nec ad hoc oportet eū iterū ordinari. Ut cui⁹ aūt matrimoniale seu dominiū fundat̄ sup potestatē corpoꝝ:ꝛ iō totaliter soluit̄ ꝙ carnalē obitū. ¶Sed ḋc quid sit de ꝓclusione huius opinionis/ratio q̄ ꝙ ipsa addiscat̄ nō ꝓcludit.qm̃ si hō resuscitat⁹ iō posset in actum ordinis sicut pri⁹/vēz ante mortē/vēz ratione characteris ordinis in eius ala remanētis:seq̄ret̄ ꝙ etiā posset post resurrectionem omniū gñaliē. ¶Cōsequētia est euidens.qz nō magis sacerdos nūc resuscitat⁹ haberet characterē sacerdotalem/q̄ habebit qm̃ resurget in resurrectione olim generali.ergo si iō resuscitat⁹ nūc posset cōficere qz haberet sacerdotalez characterē:cōsimiliē poterit post resurrectionē olim generaliē.hoc aūt cōstat eē falsum.ergo ꝛc.¶Et si dicas/sicut oportet dicere/ꝙ nō sequit̄ ꝓ eo qz hmōi sacerdotalis ordo nō concediē nisi trīmodo in pñti:nō aūt in sequenti vbi de⁹ nō sacramentaliē:sed facialiter agnoscet: Cōsimiliter dicam ego.ꝙ deus hmōi ordinem seu sacerdotalem potestatē nulli cōcedit/nisi vsq; ad mortem.Et ideo si post mortem resurgat/licet characterem habeat nō magis ꝓpter ipm̃ potest in actū ordinis/q̄ post resurrectionem olim generalem:cū ita tūc habeat characterē vt nūc habet. ¶Pretera q̄ro quō ĩtelligūt ordinē sacerdotalē vel quēcūq; aliū fundari sup characterē. Aut ei intelligūt ꝓ ordine formam aliquā in re extra subiectiue in hmōi characte re existētē. ꝛ hoc nō potest ponī vt superius in distinctionibus de sacramento ordinis est ostensuꝫ. Aut ĩtelligūt ordinem fundari sup characterez/ꝙ quanto sine charactere impresso nullo modo pōt in actū ordinis ordinat⁹. Sꝫ nec hoc pōt dici.qm̃ aut intelligūt ꝙ sacerdos non potest sine hmōi charactere in actū platonis verboꝝ aut ꝙ in conuersionem panis:ꝛ in absolutionez penitētis mediantibus verbis platie:aut ꝙ neutrum horum a deo fieret nisi in sacerdote verba ꝓferente character existeret. Sed cōstat ꝙ non potest poni ꝓmū nec secundum.qz nō sacerdos nec ꝓ ꝓs characterem habens sacerdotalem pōt in talē actū/vēz verboꝝ platiōis:in cōuersionem aūt panis vel in absolutionem penitentis a suis peccatis nō potest causaliter nec sine charactere nec ipso mediante.ergo relinquit̄ ꝓmum.sed ex hoc nō sequitur ordinem fundari sup characterem magis q̄ sup debitum cōficientis vel absoluentis intentionez:sine qua inexistente in sacerdote celebrante vel penitētē absoluente/nec sequit̄ panis cōuersio nec ipsius penitētis absolutio.ergo ꝛc.¶Confirmat.qz aut ꝓ ordinem intelligunt aliquid a charactere distinctū:aut non. Si nō: ergo ordo sup characterem non fundatur. Si sic:aut illud destruit in morte aut remanet cū charactere ipso simul in anima. Si destruit:ergo nō magis resuscitat⁹ habet ordinem licet habeat characterem nisi de nouo recipiat/q̄ cōiuges resuscitati habeāt dominiū suoꝝ corporū mutuū qđ ante obitū habuerūt:nec ꝓ ꝓs magis ordinatus resuscitat⁹ potest in actū ordinis/q̄ cōiuges in actū copule coniugalis. ¶Si aūt dicas ꝙ illud qđ addit seu dicit ordo sup characterem/nō destruit in morte sed manet in ala a corpore separata.ergo ala sacerdotis mortui hꝫ potestatē seu ordinē sacerdotalē:ꝛ ꝓ ꝓs pōt ꝓficere ꝛ penitentem absoluere:sicut homo.hoc aūt est euidenter falsum.ergo ꝛc.¶Et si forte dicas ꝙ non sequitur.qz anima separata nō potest ꝓferre verba/sine q̄b⁹ mediantibus nec panis conuertit̄/nec penitens absoluitur:¶Hoc nō valet.qm̃ saltez ala ipsa posset verba ꝓferre in assumpto corpore:cū tñ nullo mō ꝙ ipsa sic ꝓbata posset conficere nec absoluere sicut prius.quare ꝛc.

Et ideo dico aliter.¶Ad cuius euidētiā pono q̄tuor cōclusiones.¶Prima est:ꝙ an matrimoniū sic ꝓ mortem dissoluatur coniugū q̄ inter ipsos resuscitatos nō rediret seu esset matrimonium ꝓteritum: non potest nobis naturaliter esse notum.¶Hec ꝓbatur.qm̃ dominium mutuum aliquorum ꝓ contractum institutū ꝛ approbatum diuinitus cōsecutū tātū durat ꝛ manet quantū deus ipsum statuit pmansuruꝫ.sed matrimoniū est mutuū dominiū corporis coniugum taliter consecutū videlicez ꝙ contractū specialiter institutum:ꝛ diuinitus approbatū.q̄ hmōi dominiuꝫ tātū durat ꝛ remanet quātum deus ipsum statuit remansurum. sed an hmōi mutuum matrimoniale vinculuꝫ sic soluatur q̄ deus nolit ad ipsum resurgentes coniuges obligari:an velit inter ipsos esse idez vinculū ꝛ dominiū sicut pri⁹:hoc nulli potest naturaliter esse notū:cū a dei solius voluntate totaliter sit dependens.quare ꝛc.¶Confirmat.qz sicut sacerdotē resuscitatū ꝓ vita ista de⁹ statuit recupare(vt dicunt alīq) eandē potestatē sacerdotalez ꝛ posse q̄ ipsam in eundem actum in quem prius:ita potuit statuere inter coniuges resuscitatos redire ꝛ esse idem matrimoniale vinculum ꝛ dominiū mutuū corporū ꝙ qđ possent ī actum coniugalis copule sicut prius.sed an hoc statuerit an oppositum/nō potest nobis naturaliter esse notū. ergo ꝛc.¶Secunda conclusio ē:ꝙ naturaliē est notum

matrimoniū solui in morte vtriusq; vł alterius cōiugū. ¶Hec apparet. qz naturaliter est notum non posse manere dominium destructo eius obiecto. sed matrimoniū est quoddā dominiū mutuum corporum in ordine ad talem possibilem eius actuz. Corpꝰ aūt in morte sic destruitur q̄ actꝰ ille ipsi impossibilē efficiē. ergo ꝛc. ¶Ex hoc sequit corollarie ꝛ est notum apud catholicum q̄ post resurrectionē nullū erit mr̄imoniū. qm̄ tūc licz maneat corpus viuū/ nō tamen erit tunc alicui conueniens iste actus copule coniugalis. sed matrimoniū cum sit dominum respiciens talem actū inter nullos pōt existere q̄bus est disconueniens talis actus. ergo ꝛc. Et ideo dixit Christus reprehendens illos Saduceos. Matth. xxij. Errastis nescientes scripturas neq; virtutez dei. in resurrectione enī neq; nubent neq; nubent: sed erūt sicut angeli dei in celo. ¶Tertia ꝯclusio est: q̄ vinculū matrimoniale seu matrimoniū ipsum sic dissolui in morte q̄ etiā nō rediret cōiuge mortuo resurgente / est supnaturaliē nobis notū. ¶Hec apꝑt. qz qđ est nobis notū p scripturam sacrā/ est nobis notū supnaturaliter/qz p reuelationē diuinam. sed matrimoniū in morte vtriusq; coniugis vel alterius dissolui totaliter sic q̄ eis resurgentib⁹ non rediret/ est nobis notum p̄cise p scripturam sacraz. ꝯ ꝛc. ¶Minor quātū ad illud q̄ dicit q̄ non est notum aliē q̄ supnaturaliter/ puta p scripturā sacrā / ꝑbata ē superius. quia oīm est q̄ nō potest naturaliē esse notū. Qz aūt p scripturaz sacrā sit notū/ apparet p apostoluz. ad Roma. vij. cap. sic dicentē. Si mortuus fuerit vir soluta est mulier a lege viri. ergo viuente viro vocabit adultera si fuerit cū altero viro: si aūt mortuus fuerit vir eiꝰ / liberata est a lege viri vt non sit adultera si fuerit cūalio viro. ¶Preterea idem dicit prime Counth. vij. capitulo. Mulier alligata est legi quanto tempore vir eius viuit. Qz si dormierit vir eiꝰ / liberata est: cui vult nubat. sz ꝑstat q̄ nō magꝭ mulier pōt nubere alteri/ viro mortuo q̄ vir alteri muliери p̄ia mortua. ¶Ex hoc sic potest argui ad ꝓpositum. constat q̄ nunq̄ fuit licitū cādez mulierem habere insimul plures viros / licet aliq̄n fuerit licitū eūdē habere plures vxores. sed si viro resurgēte rediret matrimoniale vinculū eiꝰ ad vxorē tā cū alio conuersatā: ipsa habere posset imo necessario haberet plures viros insimul. ꝯ ꝛc. ¶Confirmat. qz nisi matrimonium p mortē totaliē solueret nūq̄ ꝓpter resurrectionē ꝓiugi mortui possibilez nulli ꝓiugi nec viro remanēti esset licitū ꝓtrahere quousq; esset certus q̄ mortuus nō esset vsq; ad resurrectionē finalē oīz resurrectur⁹. ¶Sz nūqd si vir resurgeret / anteq̄ vxor cū alio ꝓtraheret vel econuerso posset cū ipa ꝓtrahē? Videt dicendū q̄ sic: nisi hoc sibi esset a deo specialiter interdictum. constat enim q̄ nō posset eā carnaliē cognoscere ꝓpter matrimoniū ꝑteritum: cū illud in morte totaliter fuerit dissolutuz. Et tō si ille actus esset ipsi licitus / oporteret ipm̄ ꝓtrahere ꝛ posset vtiq; vel cum prima vel cū alia ꝓlibito voluntatis. Si tn̄ cū ꝑma ꝓtraheret / ꝟba illa vel signa alia sensibilia quib⁹ mediātibus ꝓtraheret / q̄ sunt matrimonij sacramentū / nō viderent habere aliquā efficaciā sup donum gr̄e eis mediātib⁹ ꝓferendū. Sicut enī pnie sacramētū sup idē peccatuz nō hz efficaciā / nisi semeluta nec matrimonij sacr̄m respectu eorūdē ꝓtrahētiū ipz. q̄re videret vtiq; cuilibz cū alio ꝓtrahere matrimoniū ꝓpter recipiēdū gr̄e dei donū p ipm̄ matrimonij sacramētum. ¶Quarta ꝛ vltima ꝯclusio est: q̄ an ordo sacerdotalis vel quicūq; alius in morte sic totaliter amitt̄ q̄ si resuscitet mortuꝰ nō haberet ipm̄ nec posset in eo actū: vł q̄ si resurgeret ipm̄ haberet ꝛ eiꝰ actū posset: nec naturaliē scire possumꝰ nec supnaturaliē de fctō scimꝰ. ¶Prima pars apꝑt. p rationem adductā superius ad ꝑbandū ꝑmā ꝯclusionē. ¶Secūda etiaz pars est euidens / vez q̄ hoc supnaturaliē non sit notū. nescio cm̄ locū aliquē in scriptura in quo de hoc fiat aliqua mētio specialis. q̄re ꝛc. ¶Sic ad q̄stionē. ¶Ad rōnē in ꝓncipio apparet solutio ex dictis in primo articulo questionis. quare ꝛc.

Circa distinctionem vigesimā octauā: si q̄ magister odit q̄ cōsensus p ꝟba de futuro exp̄ssus matrimoniū nō efficit: quero primo vtrū matrimoniū possit fieri p solū ꝯsensuz mutuū tacitū nō exp̄ssum. ¶Et videt q̄ sic. qz sine illo pōt fieri matrimonium qō nihil facit ad ipm̄. sed verbū vel qōcūq; aliō sensibile signum nihil facit ad mr̄imoniū: sz tm̄ ad mr̄imonij sacramētū: quod a matrimonio realiē est distinctū. q̄ ꝛc. ¶Contra. qz matrimoniū p̄supponit cōmutationē ꝓtractū. sz nullus cōtractus pōt fieri sine ꝯsensu ipsoꝝ ꝓtrahētiū mediante aliquo signo expresso. q̄ ꝛc. ¶Rñsio. vbi primo excludaz vnā opinionē. Secōo dicā aliē ad questionem.

Quātum ad primum: dicitur a quibusdā q̄ nullus ꝯsensus sufficit ad matrimoniū nisi sit verbis vel aliquib⁹ alijs signis sensibilib⁹ exp̄ssus. ¶Hoc ꝑbat. qm̄ matrimonij sacr̄m nō cōsistit nec pōt ꝯsistere in illis actibus interioribus voluntatis. sed ꝯsistit in signis aliquibus sensibilib⁹ talis actus / vez cōsensus / exp̄ssus. q̄ vbi nullū est sensibile signū nec pōt existē matrimonij sacr̄m: sed vbi est tm̄ ꝯsensus interi⁹ / exterius nō exp̄ssus / nō est aliq̄d sensibile signuz. q̄ ꝛc. ¶Contra istam opinionem arguo primo: ꝛ secōo cōtra eius rōnem ꝑmo arguo ꝓtra opinionis ꝯclusionē. qm̄ ad matrimoniū nō est necessariū nisi illud p qō fit cōmutatio corporū viri ꝛ mulieris ad actū futuruz copule ꝓiugalis: ꝛ q̄ illud sit vtriq; partiū notū. sed hmōi cōmutatio non fit p ꝟba nec p aliquā alia sensibilia signa: sed p cōsensum mutuū aloīū: q̄ pōt esse vtriq; parti notꝰ aliē q̄ per alī quod tale signū / vt dco reuelante ipsum. q̄ ꝛc. ¶Confirmat. qz hmōi signa sensibilia cōsensuū exp̄ssiua sunt ad matrimoniū contrahendū necessaria: aut tanq̄ illa p q̄ fit ipse matrimonij ꝓtractus: aut tanq̄ illa q̄ sunt exp̄ssiua ꝯsensuū ꝓtrahētiū q̄bus mediātibus fit ꝓtract⁹. Sz nō pōt poni ꝑmū. qz contract⁹ nō fit nisi p ꝯsensum ꝓtrahentiū. Nec sēm. qz ꝯsensus mutuus quo mediāte fit alis ꝓtractus / pōt cuilibet ꝓtrahentiū supnaturaliē esse notus. q̄ ꝛc. ¶Secōo arguo ꝯ hmōi opinionis rōnē. qm̄ aliud est matrimoniū ꝛ aliud matrimonij sacr̄m / vt in ꝑma distinctione de ista materia fuit dictū. sed ratio ꝑdicta nō ꝑbat aliq̄d sensibile signū ꝓtrahentiū esse necessariū nisi p̄cise matrimonij sacr̄m. solū enī ipm̄ mr̄imonij sacr̄m nō aūt matrimoniū exigit sensibile signū ꝯsensuū aloꝝ ꝓtrahētiū exp̄ssiuū. sed nō sequit: sine tali aliq̄ sensibili signo nō pōt esse matrimonij sacr̄m: q̄ nec mr̄imoniū: cū matrimoniū ꝯsistat in facto esse ꝛ sit ꝑmanēs tale aūt sensibile signū in fieri qz fluēs. q̄re ꝛc. ¶Confirmat. qz hmōi sensibili signo qō est mr̄imonij sacramentuz / desinente incipit esse matrimonium: quod non fuit signo hmōi exīte. q̄ nō magis signū hmōi ē de rōne matrimonij q̄ verba sacramētalia sint de rōne eucharistie sacr̄t. ista aūt verba sunt simpliciē necessaria ad hoc q̄ incipiat eē ipm̄ eucharistie sacr̄m: nō aūt aliq̄d sensibile signum est simpliciē necessarium ad hoc q̄ incipiat esse matrimoniū: sz tm̄ qz ꝯsensus ꝓtrahentiū mutuo exp̄ssiuū. quare ꝛc. ¶Tūc ergo ad rōnem in forma cōcedo q̄ sacr̄m matrimonij nō ꝯsistit in actib⁹ interioribus: sz i aliquibus signis exterioribus: nō aūt matrimoniū ipm̄: cū sit mutuū cōtū corpoꝝ. nec etiā ꝓtractus alio matrimo

nisi ꝓsistit ꝛ talib⁹ signis exterioꝛib⁹ sensibilib⁹: sed ꝛ cō sensibus seu actib⁹ interioꝛib⁹ q̄literecūq; ipsis ꝓtrahen tibus explicatis. quare ꝛc. ¶Hec de primo.

Quātū ad secūdū: vbi aliter est dicendū

pono quatuoꝛ ꝓclusiones. ¶Prima est: q ad matrimo nium ꝓtrahēdū est necessari⁹ ꝓsensus mutu⁹ actualis vtri q; ꝓtrahentiū expꝛssus ꝛ q̄literecūq; certitudinaliter not⁹. ¶Hec appet. qꝛ nullus possꝫ licite possidere rei alicne dñiū nisi ipsi sit certitudinaliter notū q ille cui⁹ ē velit si bi dare ipsum. nō em̄ sufficit q det: sed oportet q alius cui dat hoc sciat/vel alii sibi illius rei dñiū dare vl̄ pro alio cōmutare. sed in matrimonij ꝓtractu est ꝓmutatio dñij ꝓ dñio ꝛ matrimonium ipsum est rei pri⁹ alterius/pu ta corporis ꝓ pugio dñij. ꝑ ad ipsuz est necessaria trāsla tio dñioꝝ corporꝝ cōmutatoꝝ ꝓ pugiū mutua vtriq; ipsoꝝ nota. sed hoc nō pōt esse nisi vtroq; alteri hmōi dñiū cō mutāte ꝛ hoc alteri manifestāte. ꝙre ꝛc. ¶Cōfirmat. qꝛ nullus ꝓtractus pōt fieri /nisi partibus ꝓsentientib⁹ ꝛ ꝓsensuz sibi mutuo explicātib⁹. nō em̄ sufficit q partes ꝓsentiāt: sed oportet q ꝓsensuz hmōi mutuo sciāt. Et rō huius est. qꝛ p ꝓtractū acquirit rei pri⁹ alterius nouit ter dñiū. sed nullus pōt rei pri⁹ alteri⁹ p contractū acq rere dñiuz nisi sciat hoc illi esse acceptū. non pōt aūt sci re nisi p illius ꝓsensum sibi expꝛssum: sed matrimonium cū sit mutuū dominiū cōmutatū fit p contractū de assensu partiū. ergo oportet hmōi assensuz necessariū ad cōtra ctū cuilibet ꝓtrahentiū esse notū. ¶Scōa ꝓclusio est: q ad matrimoniū ꝓtrahendū sufficit ꝓsensus actualis cō trahentiū eis qualitercūq; expꝛssus ꝛ certitudinaliter no tus. ¶Hec appet. qꝛ ita etiā est ꝛ oī alio ꝓtractu quarū cūq; rerū cōmutatiuo/vel q sufficit cōsensus mutu⁹ cō mutantiū certitudinaliter eis notus. q aūt ipm hmōi cō sensū vnius sciat alius p ꝛba ipsi⁹ vel p alia sensibilia signa vl̄ intelligibilia/hoc accidit ad ꝓtractū. ¶Probatio huius. qꝛ illud accidit ad contractū quo variato ꝓtractus ipse manet vniformiter rat⁹ ꝛ inuariat⁹. sz cō sensu mutuo partiū vtriq; parti expꝛsso exīte ꝛ noto con tractus ipe manet inuariatus ꝛ vniformiter ratus/illis p q̄ ꝓsensus hmōi partib⁹ cōtrahēnib⁹ siue cōtractū facē tibus notificatur ꝛ explicit variatio ꝛ qualitercūq; mu tatis. ergo ꝛ ad istū matrimonij specialē contractū suf ficit cōsensus vtriusq; ptiū actualis alteri pti qualiter cūq; expꝛssus ꝛ notificatus. ¶Confirmat. qꝛ ad oēm cō mutatiuū ꝓtractū illud sufficit q̄ rerū q̄ ꝓmutant dñia trāsferūt. dū tñ illud sit qualitercūq; partib⁹ ꝓtractum hmōi facientib⁹ notū certitudinaliter ꝛ expꝛssum. sz corpo rum q̄ p cōtractū matrimonij cōmutant dñia transferū tur p mutuū ꝓsensuz. ergo hmōi ꝓsensus est sufficiēs: dū tñ sit ptiū⁹ qualitercūq; not⁹ certitudinaliter ꝛ expꝛssus. ¶Tertia cōclusio est: q matrimoniū nō pōt naturaliter fieri nisi p cōsensuz mutuū aliquib⁹ signis sensibilib⁹ ex pꝛssum. ¶Hec ꝓbat. qm̄ scōm cōclusionē primā ad matrimoniū cōtrahēdū est necessarius consensus mutuus partiū vtriq; cōtrahētiū notus certitudinaliter seu expꝛs sus. sed impossibile est hoīem naturaliter in hac vita suoz mentis cōsensuz nec dissensuz nec aliquē quē cūq; explicare conceptū seu notificare alteri/nisi p ꝛbā vel p aliq̄ aliud sensibile signū. ꝑ ꝛc. ¶Confirmat. qꝛ null⁹ ci tra deū naturaliter pōt scire alteri⁹ mētis cōsensuz: nec p ꝓpꝛia cōsensuz agnoscē nec dissēsuz nisi ipso sibi explī cante et reuelante ipm. sz nullus pōt sue mētis cōsensuz explicare seu notificare alteri nisi p aliq̄ sēsibile signū ꝓcept⁹ hmōi seu ꝓpꝛius interioris animi expꝛssiuū. ꝑ ad oē illd̄ ē necessariū sensibile signū q̄d nō pōt fieri nisi p ꝓpꝛiū alteri explicatū: suppositō q nō possit explicari aliq/ ꝙ p sensibile signū: sz matrimoniū nō pōt fieri /nisi p ꝓsen suz cuiuslibet cōtrahētiū alteri explicatū: null⁹ aūt pōt suū cōsensū naturaliter nisi p sensibile signū alteri explica re. ergo nec matrimoniū ꝓtrahere. ¶Quarta ꝓclusio est: q matrimoniū pōt simplicit fieri p cōsensuz mutuū nullo signo sēsibili explicatū. ¶Hec pōt ꝓbari. qm̄ scōz cōclusionē scōam ad matrimoniū ꝓtrahēdū sufficit cō sensus mutu⁹ qualitercūq; vtriq; ptiū not⁹ certitudina liter seu expꝛssus. sed cōsensus cuiuslibet pōt signaturaliter notificari alteri aliter q̄ p sensibile signū/ puta deo sibi reuelāte ipm. ꝑ ꝛc. ¶Confirmat. qꝛ ad matrimoniū cōtrahēdū sicut nec ad ꝓtractū quēcūq; aliū faciēdū nō est necessariū aliq̄d sensibile signū/nisi qꝛ ē vni⁹ ptis cō sensꝰ alteri expꝛssiuū ꝛ notificatiuū: sz sine ipo pōt p viaꝝ nā potētiā expmi seu notificari certi⁹/q̄ cū ipo. ꝓstat ei q sciens cōceptū alterius seu cōsensuz p deū sibi reuelā tē ipm/certior est de illo q̄ sciens illū p illū cuius est cō sensus sibi explicātē ipm p aliq̄d sensibile signū: cū talis possit dicere mēdaciū ꝛ non de⁹. ergo cū ad matrimoniū cōtrahēdū nō requirat aliq̄d sensibile signū/nisi ad ꝓsensū certitudinaliter cognoscēdū: p ꝓns cū possit magis certitu dinaliter cognosci aliter q̄ p ipm/sequit ꝓpositū/vel q ma trimoniū pōt simplicit cōtrahi p cōsensuz mutuū nullo sensibili signo naturaliter explicatū: sed a deo certitudi naliter reuelatū. ¶Ex p̄dictis ifero corollarie: primo q ma trimoniū possꝫ fieri p cōsensū mutuū a nullo cōsentiētiū alteri explicatū. Scōo q nullo mō possꝫ fieri p cōsensuz tacitū. Tertio q mꝫtmoniū possꝫ fieri p cōsensuz mutuū oino ab ipsis cōsentiētib⁹ cōtrahētib⁹ tacitū nō expꝛssū. Quarto q si sic fieret mꝫtmoniū ñ hēret ānexū nec ipꝫ p̄cederet matrimonij sacr̄m. ¶Primū appet. qꝛ vtroq; ꝓtrahere valētiū cōsensuz mutuū alteri p̄bēte solo deo cuiuslibet cōsensuz alteri reuelāti/ verū esset mꝫtmoniū inter tales: vt patet ex cōclusione vltima. sz in tali casu nullus cōtrahentiū explicaret alteri suū contractū siue cōsensuz. ꝑ ꝛc. ¶Scōz/vez q mꝫtmoniū nō possit fieri p ꝓsensū oino tacitū/appet. qm̄ ꝓsenꝰ vni⁹ alteri expꝛssus nō ē oino tacit⁹. licet ei sit tacit⁹ ab illo a q̄ nō ē explica t⁹ mō th ab illo a q̄ est reuelat⁹ ꝛ manifestat⁹. sz vt appet ex p̄ma ꝓclusiōe oportet ad mꝫtmoniū q̄libz ꝓsensū cu iuslibz ꝓtrahētiū alteri ee expꝛssū ꝛ notū. ꝑ ꝛc. ¶Tertiū vez q mꝫtmoniū possit fieri p cōsensuz tacitū a cōsentiē te/appet. qꝛ ois cōsentiēs cōsensum nō exp̄mēs est ipm occultās ꝛ tacēs: sed p cōsensum mutuū a sensibilib⁹ nō expꝛssum. sed tacitū pōt esse matrimoniū deo reuelante ipm. ergo ꝛc. ¶Quartū/vez q tale matrimoniū sic con tractū nō p̄cederet matrimonij sacr̄m/appet. qꝛ mꝫtmo nij sacr̄m est sensibile signū cōsensus mutui contrahētiū expꝛssiuū. sed in tali contractu matrimonij nō existeret aliq̄d tale signū. ergo ꝛc. ¶Sic ad q̄stionē. ¶Ad p̄mā rōnē in p̄ncipio dico q verbū vel aliq̄d sensibile signum nō th facit ad sacr̄m seu est ipsum sacr̄m: sed etiaz facit mꝫtmonij cōtractū p quāto ē cōsensuū q̄b⁹ fit cōtract⁹ vtriq; cōtrahētiū expꝛssiuū ꝛ notificatiuū. ¶Ad scōam in cōtrariū q̄n ōr q null⁹ cōtract⁹ pōt fieri sine cōsensu cōtrahētiū mediāte aliq̄ signo sēsibili explicato: Dico q falsū est. qm̄ ad cōtractū sufficit mutu⁹ cōsensus ptiū cuilibz pti not⁹ siue sit not⁹ signo sensibili mediante vl̄ deo ipm vt dictū est supnaturaliter reuelante.

Secundo quæro. vtrum consen sus p̄missus ꝛbis de futuro expꝛssus obliget cōsentiētē vel cōsensum p̄mittentē ad matri monij cōtrahēdū. ¶Et videt q sic. qꝛ p̄mis sio obligat p̄mittētē ꝛ votū vouētē ad cōplēdū p̄missū dū tñ sit licitū. sed ꝓtrahē matrimoniū est multis licitū ergo tales oēs cōtrahere mꝫtmoniū p̄mittētes sūt ad cōtrahēdū ex p̄missione hmōi obligati. ¶Cōtra. qꝛ po tēs assumere religionis habitū nō tenet cōtrahere mꝫt monij. sz post votū factū de cōtrahendo mꝫtmoniū pōt quilibz assumē religiōis hītū: cū etiā hoc possit post ma trimoniū tā cōtractū. ergo ꝛc. ¶Rñsio. Et primo videndū

est an cõsensus p verba de futuro exp̃ssus faciat mſimonium. Secõ si saltẽ obligat ad cõtrahẽdũ ipsum.

Quãtũ ad primũ: certũ est & ab eibus

cõcessum q̃ p cõsensũ talẽ/vez futurũ/nullũ oritur nec ẽ hic mſimonium. ¶ Hoc ꝑbat. qm̃ cũ mſimonium sit mutuũ corpor̃ vñiũ in ordine ad talẽ actũ/p illud ꝑcise ẽ hic seu orit mſimonium p qõ acquirit vir⁹ & mulier hmõi talẽ vñiũ. sed ꝓpter ꝓmissuz ꝓsensuz futurũ nullũ et cui talis cõsensus ꝓmittit⁹ sup corp⁹ ꝓmittẽtis vñiũ acquirit. ¶ Hoc ꝑbat. qm̃ aliud est rẽ aliquã vare: vl p alia ꝓmutare & aliud est ipaz vare vel p alia ꝓmutare ꝓmittere. ex cõmutatiõe em̃ actuali vel liberali donatiõe ille cui donat vel ꝓmutat acqrit iustũ & actuale vñiũ sup ipam nõ aũt ex ꝓmissiõe. Sz ꝓmittẽs se cũ aliq̃ vel aliq̃ p futuro mſimoniũ ẽcturũ nõ dat ipsi sui corpis vñiũ Sz ꝓmittit: nec p ꝓhis vñiũ corpis alteri⁹ recipit/esto q̃ ille actu cõsẽsũ ꝑberet & sui vñiũ corpis ei daret. qz hoc nõ põt scõm diuinũ bñplacitũ & statutũ. nullus ei potest corporis alteri⁹ licitũ recipe vñiũ ad talẽ actum nisi ipso sibi ecõuerso vãte sui corpis vñiũ ad eãdẽ. ℨ ꝛc. ¶ Cõfirmat. qz nulli⁹ cõtract⁹ cõmutatiu⁹ est rat⁹ nec põt dici ẽct⁹/ nisi reb⁹ ipsis iter ãs est ẽct⁹ actualis ꝓmutatio. qz nec cõtract⁹ est aliud q̃ ipsarũ rerũ ꝓmutatio: Sz mſimoniũ ꝑsupponit ẽctum cõmutatiuũ vñioꝝ corpor̃ mſimonij ẽhẽtiũ. ℨ nũq̃ ẽ mſimoniũ quisq̃ ẽ facta ꝓmutatio vñioꝝ corpor̃: Sz ista nõ fit p cõsensuz alicui⁹ ꝓtiũ futurũ: sed tm̃ p cõsensuz mutuũ & ꝑsẽtẽ. ergo ꝛc. ¶ Nec ꝺe ꝑmo.

Quãtũ ad scd̃m: est sciẽdũ q̃ ꝓmittẽtẽ

cõtrahere cũ alio in futuro esse obligatũ ad mſimoniũ cõtrahẽdũ cũ ipso/potest dupl̃r intelligi. Uno mõ q̃ sic sit obligat⁹ ad ẽhẽdũ cũ illo q̃ non potest ẽhere cũ alio absolute. Alio mõ q̃ nõ põt ẽhere cũ alio nec nõ ẽhẽ cũ illo vel illa cui ꝓmisit debite & honeste. ¶ Hoc ꝑmisso pono tres cõclusiones. ¶ Prima est. q̃ cõsensus ꝓmiss⁹ alicui de ꝓtrahẽdo cũ ipso obligat ꝓmittẽtẽ ẽhere potẽ tẽ ad cõplendũ ꝓmissum/vez ad ẽhẽdũ mſimoniũ cũ illo. ¶ Hec appet. qm̃ ad oẽ illud cõplẽdũ q̃libet obligat⁹ vl⁹ qõ omittẽdo peccat mortaliter. Sz ois nõ cõplẽs ꝓmissum licitũ & honestũ q̃lc est ei cui cõuenit mſimoniũ cõtrahẽdũ/incurrit mortale pctũ ꝓpter mẽdacitũ pniciosum q̃ decipit primuz. ℨ ꝛc. ¶ Cõfirmat. qz aut qñ ẽbo ꝓmisit & alio cõplere ꝓposuit vt ꝓmisit aut nõ. Si ꝓmũ cõplere tenet de facto vt ꝓmisit verbo & ꝓposuit in alio alias mortaliter deliquet: qz primũ decipiet. si aũt qñ ẽbo ꝓmisit & alond ꝓposuit/tũc mortaliter peccant qñ ꝓmisit: qz pniciosio mẽdacio proximi deceptiuo mẽtit⁹ fuit: nec ꝓpter hoc min⁹ videt obligari ad cõsentiẽduz in alo & ꝓplẽdũ de facto q̃ ꝓmisit ẽbo licez nulla fuerit illa ꝓmissio. ergo ꝛc. ¶ Secõ cõclusio est: q̃ cõsensus p missus alicui de ẽhẽdo secũ nõ obligat ad mſimoniũ p actũ carnal⁹ copule cõiũgãdũ. ¶ Hec appet. qm̃ null⁹ potẽs intrare religionẽ est obligat⁹ ad mſimonij ꝓsũmationẽ. ¶ Hoc appet. qz post matrimoniũ cõsummatum p carnalis copule actũ nullus ẽ apt⁹ ad religionis ingressuz. nullus aũt aptus ad religionis ingressuz tenet se facere incptũ ad cũ. sed q̃libet post votũ emissuz de ẽhẽdo matrimoniũ est adhuc idoneus ad religiõis ingressũ: cũ etiã sit apt⁹ ad ipz post factũ mſimoniũ ab ei⁹ cõsummationẽ p actũ carnalis copule subsecutuz. ℨ ꝛc. ¶ Ex hoc cõcludo corollarie: q̃ vouẽs vel quõcũq̃ ꝓmittens ꝑmo se mſimoniũ cõtracturũ & secõ religionis ingressũ posset & deberet primo mſimoniũ ẽhere nõ tñ cõsummare: & secõ hitũ religionis assumere ab ipm cõtractũ mſimoniũ cõsummatũ. ¶ Hoc appet. qz obligat⁹ ad plura licita & cõpossibilia debet cõplere ois. Sz vouẽs mſimoniũ ꝓtrahẽdũ & religiõis hitũ assumẽdũ est obligat⁹ ad duo licita & cõpleri possibilia hoc ordie succssiue: puta q̃ ꝑmo mſimoniũ ẽhat: secõ q̃ religiõis hit⁹ assumat ergo ꝛc. ¶ Sz nũq̃d si ꝑmo assumit religiõis hitũ tenet ad cõtrahẽdũ mſimoniũ? Dicẽdũ q̃ non post ꝓfessiõis votũ emissuz qz nec tũc põt cõtrahere matrimoniũ. Uiderẽt tñ forte alicui q̃ teneret ab hmõi ꝓfessiõis votuz emissũ: etiã nõ obstãte religiõis ingressu: qz nec p ipsuz videt liberari ab illo qõ vouit implendo: cũ post ipsuz cõpletum posset intrare religionẽ & in ipsa facere ꝓfessionẽ. ¶ Tertia & vltia cõclusio est: q̃ post votũ emissuz de cõtrahẽdo cũ aliq̃ vel aliq̃ mſimoniũ null⁹ sic ẽ obligat⁹ ad ipz q̃n possit nõ ẽhere cũ eo vl ꝓtrahẽ cũ alio vl aliã absolute. ¶ Hec ꝑbat. qm̃ ille põt ꝓtrahere mſimoniũ absolute Iz indebite cũ quo si cõtrahat mſimoniuz stat: licet ipse in contrahendo mortaliter peccet. Sz post votũ emissum alicui de cõtrahẽdo secũ mſimoniũ: si ipse vouens de facto cũ alio ẽhat mſimoniũ stat: licet ipe in ẽhẽdo mortaliter peccet. ℨ ꝛc. ¶ Minor declarat. qm̃ vouẽs alicui se ẽcturũ mſimoniũ cũ eo nõ dat licet dare ꝓmittat et sui corporis vñium: sed adhuc secũ retinet sibi ipsum. Sz hic alicuius rei vñiũ si dat ipm alteri vel commutat donatio vel cõmutatio stat. ℨ matrimoniũ ẽctus in q̃ post votũ de ẽhendo cũ alio sit vñij cõmutatio stat: licet vñij ꝓmutari actu cũ tali alteri ex ꝓmissiõe prius existeret obligatus: & p hoc sic ẽhẽs peccet mortaliter cõmutando cũ isto qõ ex voto emisso tenebat cõmutare cũ alio/vez cũ illo cui ꝓmiserat se cũ eo matrimoniũ cõtracturũ. ¶ Cõsimiliter videt dicẽdũ de illo q̃ post tale votũ emissum de cõtrahẽdo mſimoniũ in religione aliq̃ ꝓfiteret. talis em̃ nõ teneret: nec posset cõplere ꝓmũ votũ de cõtrahẽdo matrimoniũ. Nõ tñ videret excusari posse a pctõ: q̃ ꝓpter scõm votũ facit se inhabilẽ ad cõplendũ ꝓmũ: sicut q̃ de facto contrahit matrimoniũ cũ alio. Et ita sequit ꝓpositũ vez q̃ votũ emissuz cũ aliq̃ de contrahẽdo matrimoniũ nõ sic obligat vouẽtẽ q̃n possit nõ cõtrahere vel cũ alio contrahere absolute licet nõ licite nec honeste. ¶ Sz circa istã cõclusionẽ vltimã est dubiũ qñ rẽ obligatã vni/nullus potest dare alteri. sed ꝓmittens vni q̃ ꝓtrahet cũ eo matrimoniũ obligat se: ei dare sui corporis vñium: ergo non põt ipm alteri dare nec cõmutare: nec p ꝓhis mſimoniũ cũ alio ꝓtrahẽ. ¶ Rñdeo q̃ res obligata vni nõ põt dari alteri licite nec etiã absolute: sic q̃ donatio vel cõmutatio facta de facto teneat nisi auctoritate supioris vñi cõtractũ donatiõis seu cõmutatiõis talis rei licet obligate alteri ratificãtio & cõfirmãtio. Et sic in ꝓposito concedo q̃ qz vñiũ corpis vestris cõtrahere matrimoniũ cũ aliquo est illi obligatũ tñ non põt tradi alteri debite nec sine pctõ mortali. qz tñ si de fctõ fiat/hmõi de⁹ donationẽ seu cõmutationẽ Iz cũ pctõ mortali factuz ratificat: ideo cõtract⁹ matrimonij stat & tenet. & p hoc licet indebite posset fieri absolute vñio supmo vel deo talẽ cõtractũ licet indebite factũ ratificare statuente & de facto sp ipm ratificãte. sec⁹ forte esset de cõtractibus aliarũ rerũ cõmutatiuis. qz res aliq̃ alia vni obligata & ꝓmissa non videtur posse dari alteri vel secũ p altera cõmutari debite nec etiaz absolute. qz nec talẽ donatiõis vel cõmutationis cõtractum de⁹ ratificaret. Et tñ nisi ille cui res ipsa donata vel alteri cõmutata erat antea alteri obligata hoc approbaret & suo turi cedens ratũ haberet/cõtract⁹ talis forsitan nõ teneret. ¶ Ste ad q̃stionẽ. ¶ Ad rationẽ in ꝓncipio patet solutio ex ꝓdictis. Sed q̃d si aliq̃s voueret alteri q̃ cũ eo ꝓtraheret & cũ eo matrimoniũ p carnalẽ copulã cõsummaret/nunq̃d talis posset religionis hitũ assumere: & votũ virginitatis emittere? ¶ Ad hoc videret dicendũ q̃ non debite nec sine peccato: sed bene posset absolute. ¶ Primũ appet. qz obligat⁹ ad aliq̃d qõ est sibi licituz & bonũ nõ potest debite agere seu facere ꝓ illi incõpossibile. sed talis ex voto obligat⁹ est ad matrimonium & ad matrimonialẽ actũ: cũ quo nõ põt stare religionis votũ. ℨ ꝛc. ¶ Scõz/vez q̃ absolute possit/appet. qz si de facto religionẽ ingredit & in ipa ꝓfitet: ad ei⁹ obseruationẽ obligatur.

Irca distinctionem vi/gesimanonā / in q̄ magister determinat de defectuoso ꝓsensu/vez coacto mſimonij ipediēte: Quero ꝓmo vtrū ꝓsensus ꝫ coact⁹ sit sufficiēs ad matrimoniū cōtrahēdum ¶Et videt q̄ sic. qz qđ nō ipedit ꝓsensū g̃ quē sit mſimonij/nec impedit ipz matrimoniū. ꝫ coactio nō ipedit cōsensū imo iducit ad ipm. g̃ ꝛc. ¶Cōtra. qz nō liberior consensus est necessari⁹ ad cōtractū cuiuscūq; alteri⁹ rei q̄ ad cōtractū mſimonij. ꝫ ad oēz aliū cōtractū quarūcūq; aliarū rerū requrit liber cōsensus mutu⁹ cōtra hentū. g̃ ꝛ ad istū matrimonialē cōtractū. ꝫ cōsens⁹ violētus seu coact⁹ nō pōt ee liber. g̃ ꝛc. ¶Respōdeo. Ubi ē videndū. Primo quō cōsensus pōt ee coact⁹. Secōo si virtuosus ꝛ fortis pōt iduci ad talē cōsensū. Tertio/an talis cōsensus ipediat matrimoniuz.

Quātum ad primū:est sciendum q̄ aliqđ violentari seu cogi/ potest esse dupl̄r. Quōdā em violētat ꝛ cogit ab aliq̄ vt ab efficiente in ipso aliqđ et naturaliē impossibile cōtra ei⁹ naturalē inclinationē cāliē ꝓducēte. Et aliō est violentū ꝛ coactū ab aliq̄ vt a fine ipz ad aliqđ sibi difficile ꝫ tñ impossibile iducēte. Exēplū de puero mot⁹ ḡuis sursū. ḡue em impossibile ē a seipo moueri sursū ꝫ tñ deorsū. mouet tñ violēt ab extrīseco agēte mouēte ipm sursū cāliē ipellēte. Exēplū de scēo appet ī ꝓpūctē mercēs ꝓpt̄ tēpestatis periculū euitādū. talis em violētat ꝛ cogit ab extrīseco ꝛ tñ vt ab efficiēte hoc faciēte vt ipm facere cōpellēte: sed vt a fine ipm ad hoc faciendum allicīēte ꝛ inducēte. Differt autez hoc violentū a primo Violentū enim primo mō sumptū est simplr violentuz et coactū nullo mō liberū nec volūtariuz. Violētuz aūt isto secundo modo sumptuz/est magis liberū seu volūtariuz q̄ violentum. vnde est violētū scōm qđ/sed liberū ꝛ volūtarium simplr. Qđ apparet. qz vbi est plus de voluntario q̄ de noluntario/illō est magis liberū q̄ coactū. sed in proficiente mercēs propter periculum euitādū magis est de actu volēdi q̄ de actu nolēdi. nisi em magis vellet nō ꝓficeret. ergo tale violentū seu coactuz est magis liberū q̄ coactū. ¶Hoc ꝓmisso pono q̄tuor cōclusiones. ¶Prima conclusio ē:q̄ nullus pōt cogi ad actū consentiendi seu volendi aliquid aut nolendi ab aliquo citra deum vt ab efficiente. ¶Hec probatur. quoniam efficiens a quo aliquid violentatur ꝛ cogitur/facit illud seu elicit effective in violentato ad quod ipsum violentari dicitur seu cogi. ¶Hoc apparet ī exēplo superius posito de lapide vl de quocunq; alio graui moto sursū. sed nullū aliud a deo pōt in anima alicui⁹ cōsensum aliquem effectiue ꝓducere nec dissensum/saltem vt tot ale principium effectiuum eius. ergo nō potest ipm effectiue cōpellere nec violētare ad alterū hor. ¶Cōfirmatur. qui a sicut nō potēs mouere aliqđ graue sursum nō pōt violētare ipsum ad talē motū: sed solum illud potest violētare qđ pōt ipsum sursū mouere: ita nō potēs ī aliq̄ aliquē actū introducē/nec potest ipsum ad aliquem actū inducere seu violētare aut cogere effectiue. sed nullus a deo aliud potest in anima alterius aliquem consensum vel dissensum nec aliquem alium actū introducere effectiue. ergo ꝛc. ¶Secūda cōclusio est. q̄ nec etiā deus ipse potest vt videt creaturam aliquam rationalem ad consensum nec ad alium volēdi vel nolendi actū violētare seu cōpellere effectiue. ¶Hec probat. qm̄ qđ ē ex se determinatū ad oēm possibilē sibi actū nō pōt violētari nec ꝓpelli ad aliquē. ¶Hoc appet ī exēplo de grauī: qđ nō ꝓt violētari ad motū sursū: qz ē ex sua natura determinatū ad oppositū. si em esset determinatū ad oēm motū nō magis esset ipsi vnus motus q̄ alius violētus: nec ꝓ cōs pōt violētari ad aliquē actuz seu cōpelli. sed volūtas seu creatura rationalis est ex se indeterminata ad oēm actuz possibilē sibi / puta volēdi vel nolendi ꝛ intelligendi / ꝛ sic de aliis ipsi possibilibus quibuscūq;. ergo ī deus quemlibet actū ipsi possibilez appetitiuū ītellectiuū vel sēsitiuū ei posset infundere/ad nullū tñ ipz potest violētare: cū ipsaz fecerit vt ipossibilē ab aliq̄ violētari. ¶Cōfirmat. qz si nata rōnal̄ posset ad actū aliquē violētari/vel igit ad actū sibi possibilē vl ad sibi ipossibilē effectiue: q̄lis ē act⁹ vnie fruitionis et brifice visiōis. ꝫ ad actū sibi possibilē effectiue nō videt violētari posse magis q̄ graue ad motū deorsū vl calidū ad calefaciendū nec ad actū alium: nisi deus quēlibet beatorum sub actu beatifico existere violēter. hoc aūt est falsuz. ergo ꝛc. ¶Tertia cōclusio est: q̄ creatura rōnal̄ pōt violētari ꝛ ꝓpelli ab aliq̄ scēo mō vez vt a fine. ¶Hec ꝓbat. qm̄ ab oī illo a q̄ hō vult euadere ꝛ nō pōt nisi cōsentiendo aliquī sibi difficili ꝛ ingrato/necessitat aliq̄ mō ad consensum p̄bendū illi seu ad ipz eligēdū. ꝓpt̄ illō quod vult euadere euitādū. ꝫ cōstat q̄ pōt hoc aliq̄ obiici qđ ipe oīno vult euadere/ ꝛ nō pōt nisi eligēdo ꝛ volēdo aliqđ aliud sibi difficile ꝛ ingratū: sicut exēplū ī mari vult euadere sibi imminēs periculū: qđ nō pōt nisi velit ꝛ cōsentiat ad ꝓficiendū. ergo ad hoc volēdū seu eligēdū aliq̄ mō ab illo maiori malo qđ vult euadeꝛ cōpellit vt a fine. cōsimiliter etiā pōt dici de volente aliquid sibi difficile vt possit cōsequi per illud volitū aliqđ sibi gratū. sicut em ꝓpter malū vitandū: ita ꝛ ꝓpt̄ bonum cōsequēdum hō aliq̄ mō violētat ad aliqđ sibi difficile eligēdū/qđ ē necessariū vl ad malū vitādū vel ad bonū volitū obtinēdū. quare ꝛc. ¶Quarta ꝛ vltia cōclusio ē:q̄ hō potest cogi ab aliq̄ vt ab efficiēte ad actū exteriorē puta ad actū motiuū labioꝝ vel aliorū ptū q̄rūcūq;. ¶Hec appet. pōt em̄ ds movere ptes alteri⁹ ipo nolente moueri. ois em̄ q̄ mouet ꝫ suā volūtatez/ꝛ violentari nō min⁹ q̄ illō qđ mouet cōtra suā naturalē inclinationē vt graue sursū. ꝛ hoc mō posset creatura intellectualis violētari a deo ad actū ītelligēdi ꝛ ad oēz aliū ab actu volēdi ꝛ nolēdi. qđ ꝓz. qm̄ ois ītelligēs aliqđ qđ nollet ītelligere vel sentiēs qđ nollet sentire violentat ad actū ītelligēdi ꝛ sentiēdi: ꝫ aliter q̄ ḡue violētet ad motū sursū. hoc em̄ violentat qz ad motū cōtrariū naturalr inclinat. Propt̄ hoc aūt creatura ītellectualis nō pōt violētari ad aliquē actū ꝓdictoꝝ: ꝫ deꝰ possz ifundere hoī actū ītelligēdi vel sentiēdi illud qđ hō nollet ītelligere vel sentire/nō aūt actū volēdi aliqđ qđ hō nollet: nec nolendi aliqđ qđ hō vellet: qz tūc idē simul eēt volitū ꝛ nolitū ab eodē. g̃ ꝛc. ¶Si tñ dicat q̄ hō posset velle aliqđ qđ nollet velle: ꝛ ecōuerso nolle qđ vellet nō nolleꝛ: nec ꝓpt̄ hoc vellet ꝛ nollet idē: cū vnū istoꝝ haberet ꝓ obiecto actū: ꝛ alterū ei⁹ obiectū: Tūc cōsequēter procedēdū ē q̄ pōt vtiq; ad actū cōsentiēdi seu volēdi et nolēdi supnaturalit cogi ꝛ violētari. ¶Hec de primo.

Quātū ad secūdū:est sciēdū q̄ cōsensus coact⁹ pōt esse dupleꝛ/vez licit⁹ ꝛ illicit⁹. Hoc premisso pono duas cōclusiones. ¶Prima ē:q̄ virtuos⁹ nō debz trahi nec iduci ad ꝓfessū coactū illicitū. ¶Hec appet. qz nec metu cuiuscūq; periculi aliqs debz facere aliqđ ꝫ deū: nec ꝓ ꝓfis alicui sibi illicito ꝛ inhibito cōsentire. vnde cōsensus illicit⁹ ꝛ interdict⁹ nō excusat propter aliquem metum quin sit mortale peccatum: nec ꝓ ꝓfis met⁹ talis hz locū ī hoīe virtuoso. ¶Secūda cōclusio ē:q̄ virtuosus pōt iduci ꝛ violētari mō ꝓcedente ad ꝓfessū coactū licitū. ¶Hec apparet. quia omne illud potest eligere virtuosus qđ nō est cōtra virtutē. sed eligere min⁹ malū in quo

nō est peccatū ad minus malū vitādū/ nō ē cōtra aliquā ✠tutē:imo oppositū existeret virtuosū:sicut nolle placere mereo/si posit subire periculū. hoc erit vtiq; virtuosū. ¶Item si est ✠tuosū aliq; mō violent eligere min⁹ malū ppt⁹ vetit⁹ euitandum. quere ⁊c. ¶Hec de secundo.

Quātum ad tertium aliqui dicūt q; cōsensus coact⁹ ad dicēdū verba exteri⁹ q̄ i ꝓtractu mīmonij veb ēt dicit: dū tm sint sine ꝓsensu interiori ad significatū ✠bor:ad quē ꝓsēsū nō pōt aliquis cogi/si tm ad pmū:destruit matrimoniū. Si aūt ppt quēcūq; metū aliqs ꝓsentiret exteri⁹ nō tm ad verba/si etiā interi⁹ ad eor⁹ significata puta ad ꝯsēdū cū isto: tūc esset vtiq; mīmoniū. Quia tm ecclesia videt exteriorē ꝓsensū ad plationē ✠bor⁹ ppter metū/ iudicat ipa nō ꝓsentire interi⁹ ad ✠borū significatū:nō iudicat tale mīmoniū factū ppt metū non esse mīmoniū. ¶Sz hic mod⁹ dicēdi ē multū irrōnabil.tō arguit ꝯ ipm. qm̄ olim virtuos⁹ coact⁹ timore periculi ad ꝓsēsū dēdū alicui/ ꝓsentit etiā cuicūq; alteri sine q̄ nō pōt ꝓsentire primo sine mortali peccato. sed null⁹ pōt cōsentire ad dicēdū seu ꝓferēdū verba exteri⁹ nisi ēt ꝓsentiret ad ipsor⁹ significata interi⁹. vñ q; reli gioso nō ls ꝓsentire interi⁹ nec p ꝓhis ls ipsi aliq; metu vt cere verba exterius:q; dicēdo ✠ba sine ꝓsentiret ad eorū significata siue dissentiret/mortaliter peccaret. si ei nō ꝓsē tiret/mēdaciū periculosus diceret: si ꝓsentiret/ꝓtra suū vo tū faceret. ꝗre ⁊c. ¶Cōfirmat. q; nullⁿ met⁹ pōt cadere in aliquē ✠tuosū ad subeūdū mai⁹ malū ppt⁹ min⁹ euitā dū. si3 pena seu culpa mortalē malū veteri⁹ q̄ pena aliq̄ corporalis. ꝯ nullo metu ad euitādā quācūq; penā debz nec pōt aliqs peccare mortaliter. si3 mortaliter delinq̄t q̄ ✠ba exteri⁹ dicit:⁊ interi⁹ nō ꝓsentit. ꝯ nullⁿ hoc pōt facere p pter penā aliquā euitādā. ¶Ex hoc appet ēē dictū irrōnabile illis q̄s adducit/ vez q; eccla iudicat illū q̄ ppt metū ꝓtraxit mīmoniū/ nō ꝓsēsisse interi⁹. qm̄ eccla nō ꝑsumit meliorē ptē:scē⁊ q̄libz debet facere nisi ꝓtrariū si bi ꝓstet. si3 si iudicaret illum q̄ ppter metum ꝓtraxit ma trimoniū/non ꝓsensisse interi⁹: iudicaret ipz peccasse mor talit:q̄ tm sibi nō ꝓstat:⁊ per ꝓhis petiorē ptem ꝑsumeret ꝯ ⁊c. ¶Et tō aliter ē dicēdū. Ad cui⁹ euidētiā pono tres ꝓclusiones. ¶Prima ē:q; ppt metū potēt cadere in cōsētē virū licitū ē cuilibz ad ꝓtrahēdū mīmoniū idoneo ꝓsentire ad ꝯsēdū mīmoniū interi⁹⁊ dicere ✠ba exteri⁹ nō aūt dicere sine interiori cōsēsu ✠ba exteri⁹. ¶Prima ps huiⁿ ꝓclusionis ꝓbat. qm̄ ad vitādū mortis periculū vt mortale petit cui⁹ met⁹ cadit i ꝓstātē virū/licitū ē imo debitum cuilibet eligere q̄cunq; licitū⁊ honestū. si3 cuicūq; ad ꝓtrahēdū mīmoniū idoneo ē licitū ꝓsentire cōtrahere cū alio interi⁹:⁊ verba ei⁹ ꝓsensū significātia ꝑferre exteri⁹. ꝯ ⁊c. ¶Scōa ps ꝓclusionis/ vez q; nōliceat dicere ✠ba exteri⁹ nisi sit ꝓsens⁹ ad ipsor⁹ significatū interi⁹ appet. q; vt ꝓdictū ē/ q̄ sic talia ✠ba ꝑferret mortaliter peccaret. si3 nullⁿ ppt aliquē metū ē licitū aliq̄ mortale petit. ꝯ ⁊c. ¶Scōa ꝓclusio ē:q; talis ꝓsens⁹ ꝓdictus verbis exꝑssus q̄ vez ē coact⁹:q; ppter metū cadēt⁹ i hoiez virtuosū:nō sufficit ad mīmoniū ꝓtrahēdū. ¶Hec pōt ꝓbari. Prio ex pte ꝯ⁹ mīmonij:sine q̄ ꝓcedēte nō pōt esse matrimoniū. qm̄ p nullū ꝓtractū a supiori dño nō ap probatum trāsferr⁹ seu mutat⁹ rerū quarū ē ꝓtract⁹ dñiū si3 nullⁿ ꝓtract⁹ violēt⁹ q̄rūcūq; rerū ē approbat⁹/timmo nullⁿ reputat⁹ p supmū dñm vez deū. ꝯ p nullū talē trāsferr nec ꝺscribitur alicui alicui⁹ rei dñiū. si3 matrimonium sit p ꝯctū cōmutatiuū dñiorū corpor⁹ cōtrahēti. ꝯ p nullū ꝯctū factū p ꝓsensū violētū ppt metū cadēt⁹ i hoiem ✠tuosū/ꝺscribit alicui ꝯtinēti aliqs sup alterū dñiū: nec p ꝓhis ē mīmoniū. ¶Scdo ad idē arguit ex pte rei mīmoniū cōtractū instituēt⁹. qm̄ nullⁿ ꝯct⁹ a deo institut⁹ ē ra t⁹ nec p ꝓhis aliqui⁹ dñij ad aliquē trāslatiu⁹ nisi fit talⁿ q̄t a deo exstitit institut⁹. si3 de⁹ instituit istū mīmoniale ꝯctū debeᵗ ēē liberū nō metu aliqui⁹ penit violētatū vl coactū. Sz arguit ex illo Gen.2. vbi de⁹ dixit. Reliqt hō ꝑez⁊ mꝺez⁊ adherebit vxori sue. nullⁿ aūt ꝑōte adheret ei ret quā iuste ten3. ꝯ ⁊c. ¶Tertio arguit ex pte finis mīj: q̄ est bonū ꝑtis. qm̄ illⁿ ipedit mīmoniū qⁿ ipedit ꝑtis bonuⁿ ei⁹ finē principalē mīterū. si3 coactio cōiugū ipedit ꝑtis bo nū. ꝯ ⁊c. ¶Tertia⁊ vltia ꝓclusio ē: q; cōsensus coact⁹ p pter metū potēt cadere i cōstātē virū timore nō alicui⁹ penit corporalis⁹ seu culpe mortal⁹/ nō ipedit mīmo niū/imo iudicit ad ipm. ¶Hec ꝓbat. cōstat enī q; cōpul sus matrimoniū cōtrahere ppt metū fornicationis com mittēde rōne sue ꝯdītionis vere ꝫhit: sicut ꝺlibz alⁿ⁹ i q̄ nō ē aliqs talis met⁹ nec p ꝓhis cōsensus violent⁹. cōtra hēs ēt cū alīa mulierē cōpulsus metu culpe mortal⁹ quā videt mulierē ipsaz debere⁊ velle cōmittere nisi cū ea ꝯ hat/ vere cōtrahit⁊ ꝑficit:q; nec ad hoc cōpellit aliā pe nalitatē si3 ex maxia charitate. ꝯ ⁊c. ¶Sz cōtra tres p dictas cōclusiones arguit:⁊ primo cōtra primā. q; olim ✠ba ꝓtract⁹ matrimonij ꝑferens q̄ scit se matrimoniū nō ꝯ here nec sui corpis dñiuⁿ i alij trāsferre/ mētit protestet⁊ p ꝓhis peccat mortaliter. sed iste ꝗcūq; ꝓsentiēs interi⁹ si3 coact⁹ ꝑferendo ✠ba exteri⁹ scit p talē cōsēsū ✠bis ex pssū se nō cōtrahere matrimoniuⁿ nec sui corpis dñiū in alij trāsferre. ꝯ nō ē sibi licitū cōsēsire nec ✠ba ꝑferre. ¶Scdo arguit ꝯ secdⁿ. qm̄ cōsensus liber⁊ volūtarius videt sufficere ad mīmoniū. si3 cōsentiēs alicui ppt me tū puta periculū euadēdū/libere⁊ volūtarie cōsentit:⁊ tal cōsensus (vt fuit dictū supⁱ) est simplr volūtarⁱ/⁊ scdm q̄d tm coact⁹ seu violētat⁹. ꝯ ⁊c. ¶Tertio cōtra tertiā. qm̄ si coactio seu violētatio ipedit mīmoniuⁿ/vbi cōsēsⁱ ē magis violēt⁹⁊ coact⁹/ibi magis claudicat⁊ deficit mīmoniuⁿ ipz sequēs. si3 ppt vitādā mortalē culpā q̄s pōt magis violē tari⁊ cogi ad mīmoniuⁿ ꝓtrahēdū/ q̄ ppter vitādā penā alⁱ quā ꝑpalē. ꝯ ⁊c. ¶Ad primū dicēdū:q; ille sic ꝓsentiēs verba ꝑferēs ls scit se mīmoniuⁿ nō ꝫhere:q; scit deū talem cō tractū ppt defectuosū ꝓsēsū nō ratificaⁿ/ tm ipe nō mētit q; ꝗtū ē i se ꝓsentit interius et qō ✠bo dicit exteri⁹. ¶Ad scdm dicēdū q; talis cōsensus ls sit simplr volūtari⁹ i or dine ad principiū a q̄ elicit:ē tm volūtari⁹ vt cōparat⁹ ad fi nē puta ad mortem: ppter quā euadēdā ad talē cōsensuⁿ hō cōpellit. ꝗre ⁊c. ¶Ad tertiū dicēdū:q; nō olim coactio impedit matrimoniū/imo aliqua ꝑficit. sola enī coactio qua quis cogit ad consentiendum ab alio vel propter pe nuⁿ mortis sibi intentatam/vel etiam ppter culpā/vt si diceretur mulieri nisi contrahas cū isto ego occidam te/matrimoniū impedit. Illa aūt qua quis compellit nō ab alio q̄ a deo vez ei⁹ timore vel amore:q; vez timet deū offendere:quia continere non posse:vel mulierē mortaliter peccare nisi cōtrahat cū ea:talis iquā coactio nō ipedit matrimoniū sed magis ipz ꝑficit⁊ meritorium reddit. ꝗ re ⁊c. ¶Sed nunq̄d coactio propter metum qui non de bet cadere in constantem virum/impedit matrimoniuⁿ? Respondeᵗ q; non. ¶Et si ꝗraⁿ quis sit metus posse cadere in constantē virū⁊ quis nō: Respondeᵗ q; timor mortis vel enormis mutilatiōis vel seruitutis vel pecca ti mortalis: vt timor stupri in muliere. quodlibet horum quatuor est cadens i cōstantē virū.⁊ ideo nullus consen sus coactus propter metum alicuius predictorum sufficit ad matrimonium cōtrahendū. Metus aūt non cadēs in cōstantē virū/ est met⁹ de aliqs leuioribⁿ malis: vt ti mor amittendi honores vel diuitias vel incurrendi infa miam vel aliquem penam leuem: vt si alicui accideret

nisi cõtrahas cũ tali ego nõ ꝓnoucbo te vel auferã tibi ole bona tpalia vel disturbabo te vel diffamabo te/ꝓpt nullũ metũ alicui⁹ talii vel simlitũ ꝓsensus coactus ipe dic matrimoniũ:immo sufficit seu efficit ipz. ¶Sic ad ꝙ stionẽ. ¶Ad rõnẽ i pcipio dicẽdũ ꝙ coactio ꝛ nõ ipedi at simplr ꝓsensum /impedit th seu destruit liberum consensum qualem ꝑsupponit matrimonium ncẽio ꝛ reqrit.

SEcundo quæro: vtrũ si post cõsẽsũ coactũ ipedimẽtũ mꝰmoniũ supueniat cõsens⁹ liber tacit⁹ timore oi remoto/mꝰmoniũ ex ꝓsensu supuenientẽ hmõi subsequitur. ¶Et videt ꝙ sic.qz cessante cã cessat effect⁹.ꝛ cã matrimoniũ i pedimẽto fuit ꝓsensus coactio ꝓpt metũ. ꝙ cessante coactione ꝛ timore post ꝓsensũ aliũ liberũ verũ erit mꝰmoniũ. ¶Cõtra.qz qõ pu⁹ nõ fuit mꝰmoniũ nõ põt ratificari ꝙ aliquẽ posteriorẽ ꝓsẽsũ.ꝛ mꝰmoniũ ꝓmũ factũ ꝓpt metũ non fuit verũ mꝰmoniũ.ergo ꝛc. ¶Responsio. Prio ad ꝙstiõ. Scdo/an ꝙs videã alteri ꝓculũ iminere nisi cũ ipo vel cũ ipa ꝫheret mꝰmoniũ/ cũ tali ꝓtrahef tenerer.

Quantum ad primum:dicit ꝙ ex quo trãsit timor cessat ipedimẽtũ.ꝛ iõ si ps ꝙ ꝓsẽserit prio ꝓpter metũ postea nõ reclamat ꝛ tacite ꝓsẽsũ ꝑbet:verũ est mꝰmoniũ.ꝛ hoc ꝛ videt rõnabilit dictũ.qm ꝓsẽs⁹ tacit⁹ nõ sufficit ad mꝰmoniũ ꝓtrahẽdũ:ꝛ oportz ꝙ ꝓsẽs⁹ hmõi sit not⁹ alteri ꝛ exꝑss⁹.ꝙ ꝗũcũq mulier ꝙ prio ꝓpter metũ ꝓsẽsit ad mꝰmoniũ metu cessãte ꝑbeat nouũ ꝛ liberũ ꝓsẽsũ/nisi ꝓsẽs⁹ hmõi viro certitudinalr inotescat nõ põt ipsum matrimonialr tractare: nec cũ ea sine culpa carnal⁹ ꝓcreꝰmec ipa ẽt cũ eo ꝙ ꝛ ipa sit certa de cõsẽsu suo/th hoc nõ sufficit/cũ oporteat ẽ oi ꝓtractu ꝛ specialit ẽ isto vtrãq ptẽ de ꝓsẽsu alteri⁹ eẽ certã.ãré ꝛc. ¶Et si dicas ꝙ facto viro ẽ notũ ipaz libe ꝓsẽtire ꝰmoniũ cũ ꝓsẽtiat ipsi ad actũ carnalis copule: cui si vellet posse ꝓsistere.nõ ẽ aũt ꝓbabile ꝙ ad talẽ ꝓsẽtret actũ nisi ipz vellet ẽ virũ.hoc ꝛ valz:qz mlti ꝛ mlte libe ꝛ voluntarie cõsẽtiũt aliis ad actũ/cũ qb⁹ nullo mõ volũt ꝓtrahere mꝰmoniũ. ¶Et iõ aliẽ ẽ dicẽdũ. Ad cui⁹ euidẽtiã pono ꝫtum ex ꝓclusões. ¶Prio ẽ:ꝙ ꝙ nullũ ꝛsequẽtẽ ꝓsẽsũ ratificatur prio mꝰmoniũ factũ ꝓpt metũ cadẽtẽ ẽ cõstãtẽ virũ ¶Nec ꝛppet.qz qõ nullũ fuit mꝰmoniũ ñ põt ratificari nec reparl ꝙ aliquẽ subsequẽtẽ ꝓsẽsũ.ꝛ ꝓcedẽs mꝰmoniũ nullũ fuit.ꝙ ꝛc. ¶Nec valet si ꝫ hoc obijciat.qz aliq vel aliq ꝓtrahẽte mꝰmoniũ ꝓpt metũ nec th cũ possit post ea ꝛclamãte/ꝛ cũ ipa vt ipa ꝛmanẽte/verũ mꝰmoniũ ecclesia eẽ iudicat ꝛter tales.qm ex hoc ecclia ñ intẽdit dicere esse ꝛter eos mꝰmoniũ ꝓmũ verũ ꝓpt sequẽtẽ ꝓsẽsũ ratificatiõ:cũ ill⁹ ꝓmũ nullũ ꝛputetr.ꝛ iudicat ꝛter tales eẽ verũ mꝰmoniũ nouũ ꝓpt nouũ ꝓsẽsũ mutuũ ꝛ liberũ ꝫ ꝛsecutus.qnẽ nouũ ꝓsẽsũ legitimũ ad nouũ ꝛ verũ mꝰmoniũ ꝓtrahẽdũ ipa eccleslia ex facto cẽ ꝑsumit ꝛ arguit inẽ ipos.qõ si ẽ verũ:vez cẽ i eio ꝓsẽsũ liberũ ꝛ mutuũ/vtrq ꝛ verũ ac legitimũ ẽ mꝰmoniũ ꝛter ipos: alias ñ:ꝛ mutuo simr vident ꝛ carnalr se cognoscãt. ¶Scda ꝙclusio ẽ:ꝙ ꝙ ꝓsẽsũ subsequẽtẽ liberũ ei⁹ ꝙ pu⁹ metu ꝓsẽsit nõ sequr aliꝙ mꝰmoniũ nisi ali⁹ ꝙ libere ꝓsensit prio ꝛ ꝛterũ ꝓsẽtiat scdo ꝓsẽsu actu elicitorie actualr ꝛmaneat ꝛ ꝓnu. ¶Hec ꝓbat.qm ad oẽm ꝫctũ ꝛ specialr ad istũ reqrit simultas ꝓsẽs⁹ ꝓtũ.si ei vn⁹ vult aliqd vno tpe cuz aliq cõmutare illo tñ nolẽte vr coactẽ ꝛ violẽte ꝛ ꝓsẽtiẽte si post modũ alio tpe ꝙ nõ ꝓsẽsit seu cõmutare rẽ suã noluit vel violẽtr⁹ voluit /libe velit actu:nõ ꝓpter hoc rerũ hmõi sequr cõmutatio magis ꝫ ab nisi alio tz eodẽ ꝓsẽsu vel cõsẽsu actualr ꝛmanẽte.ꝙ ꝓsidẽte i ꝓposito ẽ dicẽdũ/vez ꝙ cũ ꝫctu matrimoniũ fiat cõmutatio ptãtis seu vñi vni⁹ corpis ꝓ alio alter⁹/nñ ꝫ tal⁹ ꝓtract⁹ cõmutatiuꝰ ẽ rat⁹ ni si vtroq ꝓtrahẽtium sit liter ꝛ actualr libe ꝛ spõte ꝓsenti ente.ãre ꝛc. ¶Et si dicas ꝙ ex ꝙlic ꝙ pu⁹ ꝓsẽsit libe nõ dissensit sufficit ꝙ alia ps ꝙ pu⁹ dissensit vel violent cõsensit libe ꝓsẽtiat:Dico ꝙ nõ ẽ verũ. Rõ cui⁹ ẽq: ad rei alicui⁹ ohiũ i alterũ trãsferẽdũ vel recipiẽdũ nõ sufficit nõ dissẽtire/sed oportet ꝓsẽtire:cũ ꝙ ꝓsẽsũ nõ ꝙ dissensũ ꝙ tes faciãt oẽz ꝓtractũ.ꝫ ꝓstat ꝙ ille ꝙ pu⁹ ad mꝰmoniũ ꝓtractũ liberũ ꝑbuit ꝓsensũ/ꝙ ipm alio renitente vel violẽte ꝓsentente nec fuit corporis ohiũ in aliũ trãstulit nec alter⁹ renitẽtis vel nõ libere ꝓsentiẽtis ohiũ i se recepit ꝫ ad hoc ꝓsequẽdũ tra oportet cũ nouiter libere ꝓsentire sicut aliũ ꝙ dissẽsit vel violẽter ꝓsẽsit. ¶Cõfirmat.qz ꝓpter suũ ꝓsẽsũ liberũ nõ magis ꝓtraxit cũ ꝙte alia coacta ꝙ cũ alia cũ ꝙ nulla fuerit ꝛba nec ꝓsẽs⁹/mꝰmoniũ.ꝫ nõ min⁹ tenetur cũ ista nouiter ꝓsẽtire si vult ꝛter se ꝛ ipaz matrimoniũ verũ eẽ/ꝙ cũ aliq alia ꝙcũq. nõ min⁹ cũ nouit cũ ista prio coacta ꝓsẽtire ꝛcipit /mꝰmoniũ nouit ꝫhit qñ ipa vult libere ꝓsẽtire:ꝙ si nũꝙ inter ipsos fuisset aliqs ꝓsẽs⁹ ꝛteri⁹ i mẽte/nec de ꝓtractu matrimoniũ verbum exteri⁹ ꝛ ore.ãre ꝛc. ¶Tertia ꝙclusio ẽ:ꝙ ꝙ ꝓsẽtiam liberũ ei⁹ ꝙ prio violent ꝓsensit/ alio ꝙ prio libere ꝓsẽsit ꝛterũ libere ꝓsentiẽte vel i pueri ꝓsensu manẽte põt effici ꝛ efficit de nouo verũ matrimoniũ inter tales. ¶Hec apꝑet.qm ꝙ quorũcũq idoneoꝝ ad ꝓtrahẽdũ matrimoniũ ꝓsẽsũ mutuũ liberũ nouũ vtriq expressũ ꝛ notũ ꝓtrahit inter ipos verũ nouit matrimoniũ.ꝫ ꝓpulsa seu violẽta ad ꝓtrahendũ cũ aliquo matrimoniũ post ꝓsẽsũ violẽter ꝑstitũ ẽ idonea ſẽ ad violẽtiã sibi factã/ad ꝓhendũ cũ illo matrimoniũ/ ꝛ ipse sibi cũ ea: cũ ꝙ talẽ violẽtũ alterius ptis ꝓsẽsũ nullũ sit verum mꝰmoniũ subsecutũ.ꝙ ꝙ ipsoꝝ nouũ ꝓsensũ mutuũ ꝛ liberũ sedẽt ꝛter ipos nouum mꝰmoniũ. ¶Quarta ꝛ vltia ꝙclusio ẽ ꝙ hmõi nouũ cõsensũ liberũ mutuũ oportet cuilibz post metũ nouit ꝓtrahentiũ nouit eẽ notũ ꝛ certũ. ¶Hec ꝛppet.qm nullꝰ põt vi licite aliena re cui⁹ vl⁹ licit⁹ ẽ ꝑpossibilis a vñio separi nisi sibi ꝓstet i ipsa vñio hfe.ꝫ vl⁹ seu act⁹ copule carnal⁹ non põt eẽ licit⁹ a vñio mutuo corporũ ad talẽ actũ quiẽtium separ⁹.ꝙ aũt vir ꝛ mulier ꝑhit tute ꝛ sine scrupulo ꝓsciẽtie ꝙuenire ad actum carnalis copule nisi sint certi ꝛter ipos matrimoniũ verũ eẽ:ꝛ ꝙ ꝑs vñio mutuuz suoꝝ corporum hfe.sed hoc nõ possunt scire nisi per consensum mutuũ agnitũ ꝛ exꝑssum: per quem precise fit ipsum matrimoniũ.ergo ꝛc. ¶Et si dicas ꝙ pars que prio consensit ꝓpter metum quãdo nouiter libere ꝓsentit ꝛ fert partem aliam libere ꝓsensisse:ꝛ ideo non oportet am plius ipsam consentire:Dico ꝙ nõ valet. qm ꝓpter illi⁹ ꝓsensum liberũ primuz pars alia metu ꝓsentiẽ nullũ ac ꝙfluit super ipz dominiũ cũ non fuerit verũ matrimoniũ ꝛ ideo oportet ipsam esse certam de alio eius cõsensu ad ipsam dominij sui corporis translatiuo:qualis ẽt consensus liber:qui ẽt simul cũ cõsensu libero illius partis que primo ꝓsenserat violenter.ꝛ ideo istã ꝓsensũ non primuz ad matrimonium omnino imptinẽtẽ oportet eã certitudinaliter scire certitudine que potest haberi in actibus humanis vez probabili non demonstratiua.nullus enim demonstratiue potest de consensu vel dissensu nec de aliq mentis conceptu alterius naturaliter esse cert⁹. ¶Dicẽ de primo.

Quãtũ ad secũdũ:est primo sciendum ꝙ tripler periculũ potest intelligi alicui imminere/a quo poterit liberari ex ꝓtractu matrimoniũ cum aliqua determinata persona. Unum in temporalibus eam quibus damnificat vel dãnificabit/qõ nõ fieret si cũ aliq ꝑsona ꝫheret. Aliũ ẽ corporalib⁹:i qb⁹ ẽt ledet:qz vulnerabit vel interficiet: a quo periculo possz ꝙ aliqõ matrimoniũ liberari Et aliõ in spũalibus: qz vez nisi cũ aliq vel aliq ꝓtrahat

fouerebit vſq; notabiliter phlocaptus ⁊ ſibi amote cō
tunctus ſe interficeret deſperatus. ¶ Secundo ē ſcīēdū
q; videns certitudinaliter aliquis imminere aliqđ periculū
predictorum vel ſimilīū aliorum/a quo liberare eaz poſ
ſet ſi cū eo cōtraheret oupłr ad illūſe hſe poſſz quia aut
poſſet cum ipſo contrahere ſine aliq̄ alicuī infamie ⁊ cu
iuſcūq; alterī malī periculo ſibi imminēt aut ſi. ⁊ ſiue vno
mō ſiue alio aut ꝓſona illa ꝓponit ℨhes aut i ꝛginitate
manere. ¶ His p̄miſſis pono ✣ cōcluſiōes. ¶ Prīa eſt
q; p liberatione alicuī a ſibi imināte periculo tpali nullī
obligat ad mſimoniū cū eo ꝓtrahendū. ¶ Hec ꝓbat. qz
nullī magis tenet ad aliqđ faciēdū ꝓ liberatiōe alicuī
a periculo ipſi imināte q; ꝓ liberatione ipſi a periculo ipſi
actualit lerāte. ſz ꝓſtat q; ꝓ nulli liberatiōe a vānifica
tiōe tpali quā actualit pateret aliqs cū eo ℨhes teneret
ꝑ ⁊c. ¶ Cōfirmat. qz nō obligat ad liberādū aliquē a ta
li periculo nec obligat cū eo ℨhes vt liberet ab ipō. ſz nulli
ſccio obligat alicui ad ipz liberādum a tali periculo tpali
cū nec ipz ēt i tali periculo exiſtē tuuare tpaliť teneret niſi
ł neceſſitat; articulo. ꝑ ⁊c. ¶ Secda cōcluſio ē. q; ꝓponēs
nūq; ℨhere ſz ſēp i ꝛginitate manere/nō videt obligat
ad cōtrahēdū mſimoniū cū alīq̄ ꝓ eī liberatiōe a ḥcūq;
alio periculo p̄dictoz vez corpali vel ſpūali. ¶ Hec apper
qz nullī magis tenet obligere alīū q; ſcipz. ꝑ ḥcūq; videt ſi
bi poſſe eligere qđ ē ſibi vtilī. ꝓſtat aūt ſtatū ꝛginitatis
eē vtiliorē ⁊ deo acceptabiliorē ℨ fit ſtat aliquis ꝓuigat
ergo ꝓ nulli vitādo periculo ℨlicūq; videt aliqs obligari
ad illiq̄ qđ ē ſibi ſpūaliť vtilī nuptiārū ⁊ ad min vtile
eligēdūmec ꝓ ꝓhs ad mſimoniū ꝓtrahēdū. ¶ Tertia cō
cluſio eſt. q; ꝓponēs ꝓtrahere poſſe cū illo ſine aliq̄ ifa
mie periculo ⁊ malo ℨhes quē pōt ꝓ hmōi ꝓtractū a mortī
periculo corpaliť vel ſpūalis liḃare obligat ad matrimo
niū ℨhēdū cū eo ad ipz a tali periculo liberandū. Hoc ṫñ eſt
ītelligēdū ſi hoc ē ipſi certitudinaliť notū deo ipſi reuelā
te vel ḥcūq; vez illū vel illā niſi ꝓtrahat ſecū ocbere icur
rere mortē corpaliē vel ſpūaliē. ꝑ ꝓpter hoc a ꝓpoſito
ꝑ mſimoniū cōtractū. ¶ Hec cōcluſio ſic ītellecta pōt ꝓba
ri. qm̄ q̄libz ꝛginitate illi ꝓcepti/nō occides/tenet nō tm nō
occidere ſz ēt a morte ꝓſeruare aliū ꝓ modū ſibi licitū et
honeſtū. q; ei nō facit hoc cū poſſit/agit ꝓtra p̄dictū ꝓce
ptū: qz occidit ſeu interficit ꝓmittitue. ſz ℨhere mſimoniū
ſuppoñ cē iſtī licitū ⁊ hōeſtū. ꝑ ſi ꝑ hoc ſcit certitudinaliť
talē ſi cōtrahat ſecū a morte corpali liberādū: puta qz ni
ſi cōtrahat ſecū interficeret ſemetipz: teneri videt ad matri
moniū cū eo ꝓtrahēdū. cōſimiliť pōt ꝓbari ſi ſcit ipz debe
re liberari a morte ſpūali. qz ſpūalis mors nō ē minor; pīcu
li ꝙ corpalis nec min⁹ q̄libz obligat ad ꝓſeruādū ab ipa ꝓ
ximū ℨ a morte alia corpali. ꝑ ⁊c. ¶ Sz ꝓtra iſtā ꝓcluſiō
nē arguit prio. qz tūc ſeqz ipam ſcit̄ pīcl⁹ mortī corpaliť
vel ſpūalis iminere periculū/a q; poſſet liberare ipſos ꝓtra
hēdo cū ipīs mſimoniū/ teneret ꝓtrahere cū olb⁹: qđ ē fſz
ꝑ ⁊c. ¶ Scdo. qz ſi q̄libz teneret ꝓtrahere cū illa quā pōt
a morte ipſi imināte eripe: ⁊ ecōuerſo q̄libz cū q̄libz. ꝑ po
tēs erīpe ad mortē iudicatū ⁊ pdēnatū ꝓ mſimoniū ꝓtra
ctū teneret cū eo ꝓtrahere: qđ ē falſū. ꝛre ⁊c. ¶ Tertio. qz
nō magis ḋs tenet ad mſimoniū cū alio ꝓtrahēdum ꝓ
pter eī liḃationē a morte ſpūali ipſi imināte vez a pcō
ℨ ꝓpter liberationē eī a tali morte ipſi tā actualit lerā
ſtēte. ſz ꝓpe ſcōz nō tenet. Muſt dicēs q; q̄libz obligat ad
ducēdū meretrices in vxores vt ipas eripiat a pcō. hoc
aūt ē falſū. ꝑ ⁊c. ¶ Ad p̄mū dicēdū q; nō ſeqt ex caſu illo
ſuppoſito q; ſit ꝓpter hoc cū ꝓlīb⁹ mſimoniū ꝓtrahēdū
qz nullī tenet nec vebz liḃare ſeu ꝓſeruare a morte pīcu
lo aliū niſi ꝑ modū ſibi licitū ⁊ honeſtū: nō ē aūt licitū ſi
mul cū ꝓlīb⁹ ꝓtrahere matrimoniū. ꝛre ⁊c. ¶ Ad ſcōm
dicēdū q; nullī tenet liḃare nec vebz a morte aliū ad ipſū
tollē. ꝓpt ſua demerita pdēnatū. illic eſt q; dixit/ſi occides
ipſemet dixit/maleficos nō patieris viuere. ꝛre ⁊c. ¶ Ad
tertiū dicēdū q; nō tenet ꝓtrahere aliqs cū aliq̄ vili mu
liere: pīlo qz hoc nō pōt ſine pīculo ſibi imināte ifamie
Secūdoꝛ hoc ē poſſibile: qz nō ꝓſtat ipſi illā ꝓpt hoc li
berari a morte culpe/cū nō poſſit eē certī an ꝓpter hoc
ipſa vellet corrigi. q; ſi nollet/ſāpli ꝙ pīl⁹ peccaret. nul
li ei pōt cōſtaꝛ certitudinaliť aliqui morte corpaliē vł ſpū
aliē imminere vł ītexiſtere a q; poſſz eū cōtrahēdo cū eo mſi
monīū eripe/niſi hoc eēt ſibi notum⁹ reuelatū. nec q; ꝓhs
in alio caſu p̄dicto pīculo hz locū vez q; aliqs teneat cū
aliq̄ vel aliq̄ mſimonium cōtrahere vt poſſit eū vel eā a
morte ipſi imināte vel ītexiſtē periculo liberare. ꝛre ⁊c.
¶ Quarta ⁊ vltīa cōcluſio ē: q; taꝛ vez q; cōtrahēs ꝓpo
neret eſto q; cū aliq̄ nō poſſz ſine alicuī ſue ifamie ⁊ ve
recūdie pīculo cōtrahere vū ſibi tñ cōſtaret q; ipz vł ip
ſā a morte corpali vel ſpūali poſſz eripe: qđ cōſtare ſibi nō
poſſz niſi ſibi de⁹ reuelaret: adhuc videret obligari ad cō
trahēdū cū tali vū tñ hoc poſſz facere ſine culpa. ¶ Hec
apper. qz poteſ liberare vel ꝓſeruare aliquē a morte ipſi
imināte vel ſpūali ītexiſtēte p modū ſibi licitū ⁊ honeſtuz
nō excuſaꝛ ſi nō faciat eſto q; ille mod⁹ ſit ſibi aliq̄liť oſ
ficioſū tñ ſit ſibi cōueniēter poſſibil. ergo q̄cūq; ꝓtra
here cū iſto vel iſta ſit ſibi aliq̄ſ difficile: q; verecūdū et
opprobriū q; ad mūdū. hoc nō videret excuſari totaliť
a pcō ſi cū eo ꝓtrahē nollet ſi ſcīret eū vł eā ꝑ hoc a mor
te eripe/vū hoc eēt certitudinaliť ſibi notum. ¶ Et ſi ar
guat cōtra hoc. qz q̄libz pōt eligere qđ ē ſibi vtilī. ſz me
lī⁹ ē ſibi ⁊ vtilī⁹ cū iſta ꝓtrahere ℨ cū illa. ergo ⁊c. Re
ſpōdeo q; q̄libet pōt ⁊ debz eligere qđ ſibi ē vtilī⁹ ſimpliť
ſz vtilī⁹ ē ipſi ſimpliť q; ad deū cū illa ꝓtrahere quā ſcit ꝑ
hoc a morte corpali ſeu ſpūali liḃari poſſe. ꝑ ⁊c. ¶ Pre
dicte vue cōcluſiones vltīe ſi ſunt vere ſūt ītelligēde ſup
poſito q; vterq; cōtrahēciū matrimoniū eēt apt⁹ ad finē
matrimonij p̄cipuē vez ad p̄lis ḡnationē: cū alit mſi
monīū ſi poſſit eē bonū totaliť ſeu pfectū. ſi aūt p̄dicte cō
cluſiones nō ſint vere/vez q; aliqs cū aliq̄ i caſu aliq̄ cō
trahere teneaꝛ/ſaltē hoc ē verū q; ſi in caſu illo vez ꝑ li
beratiōe alicuī a morte cū eo cōtraheret op⁹ meritoriū
faceret ⁊ actū magne charitatis: ⁊ tāto magis meritoriū
ipſi exiſteret ℨ ro i cōtrahēdo ſe pl⁹ hūiliaret. ¶ Sic
ad q̄ſtionē. ¶ Ad rōnē i p̄cipio q̄ſ dr q; ceſſante cā ceſ
ſat effect⁹: Dico q; effect⁹ q̄ nūq̄ fuit nō pōt ceſſaꝛ. ſz ma
trimoniū poſt talē violentū cōſenſū ante ſuperuenientem
aliū liberū mutuū cōſenſū/nullū fuit. ergo ⁊c.

Circa diſtinctionem tri
geſimā/ in q̄ magiſter determinat
primo de defectu matrimonij ra
tione ignorātie ſeu erroris: Scōo
de coniugio ſeu matrimonio bea
te Marie et Joſeph: Quero de
iſtis duob⁹. ⁊ p̄mo de primo/ vtrū
ignorantia ſiue error ipediat ma
trimonium contrahendum ⁊ firmat tam contractum.
¶ Et videtur q; nō: qz error ſeu ignorātia ei⁹ qđ nō facit
aliqđ ad matrimoniū cōtrahēdū non impedit ipſum. ſed
ad matrimonium tñ ſufficit vir ⁊ mulier apti ad ipm cō
trahendum. accidit autem ipſi matrimonio q; contrahē
tes ſint tales vel tales. ergo error ſeu ignorātia perſone
matrimoniū contrahentis non ꝓſtat impedimentum ad
ipſum matrimonium contrahendum. ¶ Confirmatur per
illud quod habetur Geneſis vigeſimoſeptimo de Jacob
contrahente cum Lya credente contrahere cum Rache
le. quo non obſtante inter ipſos vez Jacob ⁊ Lyam fuit
verum matrimoniū ⁊ pfectū. ergo ⁊c. ¶ Cōtra. qz ad oēz
ꝓtractū requiritur notitia rerū ꝙ cōmutāt. ſz p cōtractū mſi
monij cōiuges cōmutāt oīa ſua corpoꝛ. ꝑ ⁊c. ¶ Ad ſo

ꝛ pdo ꝓmittā vnā cōez dilectionē.scdo dicā ad ꝗstionē.

Quātum ad primū: distinctio cōis oim ꝓmittēda ē/q ꝗdruplex error seu deceptio ī ꝓtractu mſi mōij possȝ cē.vn⁹ eī error possȝ eē ī ꝓsōa:vt ſi credēs ꝛhēſ cū vna ꝛhēret cū alia.ali⁹ possȝ eē ī qditōe vt ſi credēs ꝛ here cū ilła ꝓtraheret cū ſua.tertiꝰ ī fortūa:vt ſi credēs ꝓtrahēſ cū diuite ꝛhēret cū paupe.ꝛ ꝗrt⁹ ī qlitate:vt cō trahēs cū turpi ꝛ male morigerata credens contrahere cum pulchra ꝛ bene nutrita. Quilibet error seu deceptio posset eē ex parte consensus p ītā ſi vna ꝓsona ꝓsentiret in aliā credēs ipſā ī ſe ꝓſēt ꝓsentire:q tñ nō ꝓsentiret ī alio ȝ ſe ꝓsentire mēdacē assereret verbo. Decīa pdo.

Quātū ad ſecūdū ꝑ ſolutiōe ꝗstionis posnit hic cōīt a doctoūb⁹ duplex ꝓclusio. Prima eaꝝ ignorātia seu error ac deceptio fortūe vel ꝗlitatis nō ipedit mſimoniū. Dec ꝓbat.qz error seu deceptio illoꝝ q nō facīt ad mſimoniū nec ad eī⁹ ꝛctū/nō ipedit mſimoniū ꝛhēdūnec utrumlt tā ꝓtractū.ȝ bōa fortūe puta ꝑgales di uitie vel ꝗlitas ꝓsone puta bonitas vel malitia moral⁹ ni hil facīt ad mſimoniū/ȝ oīno ipī accidūt.ꝑ ꝛc. Dior ꝓbat.qz ꝑsone illa facīt ad mſimoniū ꝗrū vna ſit ꝓmit tata ꝑ eī⁹ ꝑuīū ꝓtractū seu ꝓtrahēdū mutuū ꝓſēſū.ȝ ꝑ mſimoniū ꝓtractū nō ꝓmutāt nīſi vnia corpoū ꝓiugū in ordie ad talē actū.ꝑ alia vt bona fortūe vt bōitas vel ma litia moral⁹ ꝓsone nec ad mſimoniū facīt aliqd: nec ad eī⁹ actū.ꝛ ꝛc. Cōfirmat pclusio supdicta.qz ad oēm ꝓtractū ſufficit cognoscere illa q ꝑ ꝓtractū cōmutāt.ȝ ꝑ ꝓtractū mſimoniū nō ſit ꝓmutatio niſi vnioꝝ corpoꝝ ꝛ hētū ī ordie ad actū copule ꝓiugalis.ꝑ ſufficit nō errare nec ḋcipi circa illa ꝗrū vnia cōmutāt nec circa aliqd ipe dittuū act⁹ carnal⁹ copule ad quē ꝓtract⁹ hmōi ordinat.ȝ nec bona fortūe nec bonitas vel malitia moral⁹ ꝓsone fa cīt aliqd ad ꝓdicta.ꝑ ꝛc. Scda pclusio ē.q⁹ error seu deceptio ꝓsone ꝓditionis ꝛ ꝓſēſus oīno ipediāt mſimo niū ꝓtrahēdū ꝛ dirimūt tā ꝓtractū. Dec ꝓbat ꝗtū ad oēs ītes eī⁹ ptes.ꝛ pdo ꝓbat ꝓia ꝓ vez q error ꝓsone impediat.qñ hoc ē vīter cōe oī ꝓtractui/ vez q ad ipm requirit ne ſit error ī reb⁹ q ipȝ vēdūt vel quōlibz cōmu tāt.ſi enī credo emere argentū ꝛ emo plūbū vel ſtānū nō valȝ vēditio/qz ē ī re vēdita deceptio.ſi credo cōmutare panē ꝑ vino ꝛ ꝓmuto ꝑ aq̄ nulla ē cōmutatio.ȝ in ꝓtrac tu mſimōij ſit cōmutatio vīoꝝ ꝓtrahēdū.ꝑ ſi vn⁹ ē dece pt⁹ de alio ꝗtū ad ſba⁹ nulla ē cōmutatio:nec ꝑ ꝓs ma trimoniū/cū mſimoniū ſit mutuū vīoꝝ ꝓſupponēs ꝛctū debitū ꝛ honestū. Scda ps vez q error cōditiōis ꝓpō puta ſi ē ſua q̄ credit ilła/impediat mſimoniū.ꝓbat.qz ois cōtrahēs mſimoniū dat alteri ſui corpis ptātē cre dēs posse ꝛcipe ab illo cui dat corpis eius cōſimilez ptā tē ad actū illū exequēdū ad quē hmōi ptās seu vīnū mu tuū ordinat.ȝ ſeru⁹ nō pōt dare ītā libere ſui corpis vīnū ad actū hmōi ſicut liber.ꝑ liber credēs illā cū q̄ cōtrahit posse ſui corpis dare liberā ptātē ſibi ipe ei cū non possit qz ſua/decipit ī illo qō ad actū reqrit ad quē mſimoniū ordinat.ꝛ ꝛc. Cōfirmat.qz ois error seu deceptio in reb⁹ ꝑ cōtractū aliquē cōmutatio vī ī aliq̄ ꝓpē qō princi palī ſit ꝓtract⁹/oriunt ꝓtractū totalr ꝛ ānihilat.ȝ mſi monialis ꝓtract⁹ ordinat ad actū carnal⁹ copule reddēdū libere ſi petat. in hoc aūt ē ī ꝓposito casu error ꝛ dece ptio/cū ſeru⁹ qz nō ē ſui ſed alteri⁹/nō possit hūc actū red dere cū libe ſibi liber.ꝑ ꝛc. Tertia ꝛ vltia ps pclusiōis ꝓdicte ꝓbat/vez q error seu deceptio de alteri⁹ ꝓſēſu ipe diat mſimoniū cōtrahēdū ꝛ dirimat tā cōtractū.qñ hoc est cōe oī cōtractui vez q ad ipȝ requirit cōſēſ⁹ mutu⁹ ptiū cōtrahētiū.nec pl⁹ valȝ cōtract⁹ altera ꝑte ad ipȝ nō cōſē tiēte q̄ vtraq̄ instāt resistēte. Cōfirmat. qz deficiēte illo ꝑ qō principalr fit cōtract⁹/deficit ipe cōtract⁹ ḋcūq̄ alio exīte.ȝ mſimonialr cōtract⁹ sicut ꝛ ḋlibz ali⁹ fit pn cipalr ꝑ cōſēſū liberū mutuū: nō aūt ꝑ vbū vel qōcūq̄ alio ſenſibile ſignū niſi ꝑ quātū hmōi ſignū ē cōſēſ⁹ mu tui cōtrahētiū exp̄ſſiuū.ꝑ q̄ cūq̄ vter⁹q̄ dicat ſe vbo ī alīū cōſētīr niſi vter⁹q̄ ī alo cōſētiat nihil valȝ. Nec valȝ ſi dicat q̄ ille q̄ nō cōſētit ē alteri obligat⁹/ȝ nō ali⁹ ſibi cū nō cōſēſerit.qñ cōſēſ⁹ cuiuslibz ḋcis mſimoniū cōtra hētis ī aliū ē cōditionalr vez ſuppoſito q⁹ ali⁹ cōſētiat in ipȝ.null⁹ el licite pōt dare alteri ſui corpis ptātē seu vīnū ad talē actū/niſi ab illo vī illa cui dat/ſibi acceptat po teſtatē.non pōt aūt recipere hmōi ptātē seu dominium niſi ꝑ eī⁹ liberū cōſensū.ꝗre ꝛc. Ex hoc ſeqt corollarie q ꝛhēs cū aliq̄ dolose q̄s ē ille q vba dicit exterī⁹/nō cōſētit tñ iteri⁹/nūq̄ pōt cū ipa postea carnalr ꝙuenire ſine ꝑcō mortali:qz nō ē vter sua ipa tñ a peccato excu ſat.ꝓpter ignoātiā iuluēbilē.credit eī ipȝ ī eā ꝓſēſſe ſē ipa ꝓſēſt ī eū.ſi tñ ipſi ꝓſtaret opposītū nō deberet euz ipa coīre nec posset ſine ꝑcō mortali. Ex hoc viteri⁹ ſeqt q ȝ talr ꝛhēs qz aliū decepit vī alia teneat postea ipſi ſatisfacere cū eo nouīt vere ꝛhēdo:ſi tñ nō faceret ſȝ cū alio vel alia ꝛheret ſcdȝ mſimoniū verū ēt:imo ꝓmū ēt dicēdū:qz alterū mſimoniū fuit nullū. Sic ad ꝗstionē. Ad rōnē ī principio dicēdū q⁹ ȝ ad mſimoniū vīle ſupīū ſufficiat vir ꝛ mulier:tñ hoc ſpeciale ē ſpeciale ītes ſtū ꝛ ſtā.ꝛ ō hic vir ꝛ hec mulier facīt ꝛ ptinēt ad hoc mſimoniū ſingulare/ȝ nō ad mſimoniū vt ī vſi acceptū ꝛ nō error seu deceptio hui⁹ ꝑsone ī hoc mſimonio ad qō ptinet hec ꝑsona / ipedit hoc mſimoniū ſpecialr nō oē aliō vīle.r.quare ꝛc.

Secundo quæro vtrū inter bea tā ꝛginē ꝛ Joseph fuerit verū mſimoniuz. Et videt q nō.qñ post votū virginitatis emissū null⁹ pōt ꝓtrahere mſimoniū.ȝ bēa ꝛgo añ cohiberet cū Joseph emiserat ꝛginitatis votū. ꝑ nō potuit cū ipo ꝛhēre mſimoniū. Dior ē euidēs.qz ꝛhēs matrimoniū ꝓſēnit ī actū carnal⁹ copule ſi petat.ȝ nulli post votū ꝛginitatis emissū est licitū cōſentire ī ta lē actū.ꝑ ꝛc. Cōtra hoc ē illd Matth. pmo. Jacob aūt genuit Joseph virū Marie. Itē ibidē subdit. Cū esset de ſpōſata mater Jesu Maria Joseph. Itē ibidē. angel⁹ dñi apparuit ī ſōnis Joseph dicēs. Joseph fili David noli ti mere accipe Mariā ꝓugē tuā.ȝ cōſtat q⁹ nisi iter ipos fuisset mſimoniū verū ſacra scriptura nec Joseph Ma rie virū nec mariā eī⁹ cōiugē appellaret. ꝑ ꝛc. Rāſio. vbi videdū ē pmo an bēa ꝛgo añ cū Joseph cōtraxerit ꝛginitatē vouerit. Scdo/an ꝛginitatis votū ꝛ mſimo niū ſimul possint ſtare. Tertio ex hoc appebit q bēa ꝛgo ȝ ꝛginitatȝ votū emiserit/tñ ꝓtrahēſ potuit ꝛ cōtraxit.

Quātum ad primum: dicit cōmuniter ab oīb⁹ ꝛ tenet q bēa ꝛgo ante ꝛ cū Joseph ꝛheret ꝛgi nitatē voūat.qđ arguo ex hoc ꝛbo qō bēa ꝛgo respōdit ꝑgelo Luc.i. Quō fiet istud/qñ virū nō cognosco.hoc ē cognoscē nō ꝓpono.alias nulla fuisset ei⁹ ꝗstio nec admi ratio q filiū vt sibi nūciabat angel⁹ cōcipe deberet ȝ vi rū nō cognouisset ſi cognoscē potuiss:qđ vtiq̄ potuiſſ niſi virginitatis votū ante emisisset.ꝛre ꝛc. Sed ex his verbis admirationis angelo dictis bene ſeqt ꝛ cōue nīēter deducitur q⁹ virgo beata virginitatē vouerat añ ꝛ filiū dei cōceptū.nō aūt añ ꝛ cū Joseph cōtraxerit.po tuit eñ postꝛ cū Joseph cōtraxit ꝛginitatē vouere de assēſu viri idē secū vouētis: ꝛ tō admirari de ꝛbis ăgeli ipaz ꝛcepturā ꝓlē ei postea ꝓdicēs.tūc igit ꝛcedo q bēa ꝛgo ꝛginitatē vouerit.qđ ex ꝛbis ei⁹ ꝓdictis arguit cō gruenter.qñ aūt vouerit/vez vtrū añ mſimoniū ei⁹ cōtra ctū cū Joseph:an postea nō habet.q⁹ aūt vouerit ꝓbatur qñ maioꝝ meritū ꝛ ꝑfectiōis ē ꝛginitatē ſuare cū voto

ꝑ sine voto Sz ꝓstat q̄ btā x̄go fuit x̄go nobilissimo ⁊ ꝑfectissimo mō possibili. ergo ⁊c. ¶ Ex hoc forte possz argui q̄ beata virgo virginitatem ante ꝑ cū Joseph ꝓtraxit/vouit. qđ ꝓbabile est q̄ statim vt vsuz rōnis habuit virginitatē vouit: qz quanto citꝰ istud votū emisit tāto melior ⁊ maior ꝑfectiōis ⁊ meriti virginitas in ea fuit. sz beata virgo ante ꝓtractū matrimoniū habuit discretionis ⁊ debite rōnis vsum. ergo ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum: dicitur q̄ virginitas pōt stare cū matrimonio.

¶ Qđ ꝓbat prio qz habituale dominiū alterꝰ rei puꝰ tpe eiꝰ vsu actuali pōt ab ipso vsu hmōi separari. patꝰ enī potest absolui a posteriori sed matrimonium est mutuū habituale dominiū viri et mulieris corporū. copula aūt sequēs ē eiꝰ vsus actual. ꝯ ⁊c. ¶ Scđo. qz qđ pōt separi ab aliq̄ ꝑ tpe / ⁊ ꝑ semp. sz mſimoniū pōt ꝑ aliq̄ tpe eē sine hmōi copula ꝓugali. ꝯ ⁊ sp. ergo ⁊c. ¶ Tertio. qz cū prior effectu pōt absolui ab ipō sz matrimoniū qđ ē mutuū dominiū ē cū sequēs copule licite ⁊ prior ea. ꝯ licite pōt separari ab ipa. ergo ⁊c. ¶ Quarto. qz nō min⁹ hmōi mutuū dāum vt habēdum pōt ⁊recedēt absolui ab eiꝰ vsu ꝙ vt habitū ꝓster. sz post ꝙ est habitū pōt absolui/vt ꝑz de mſtris religiosis assumētibus habitū post matrimoniū contractū ante ipz ꝑ carnalē copulā cōsūmatā. ꝯ ēt ante cedēter hmōi dominiū vt habendū pōt a ꝓposito ꝓsūmandi ipz per actū hmōi separari. ergo ⁊c. ¶ Sed ꝓdicte oēs rōnes excepta vltima non arguūt nisi de virginitate carnis que nō est virtꝰ: nō autem arguunt de virginitate mentis q̄ est virtꝰ. q̄ q̄dez virginitas frangit nō per actū exteriorē: sed ꝑ ꝑsensum interiorē. ⁊ iō quātūcūq; / vt rōnes iste ꝓbāt / matrimoniū posset cē sine copula cōiugali/ex hoc nō habet q̄ stet cū virginitate mentis/sed tm cū integritate carnis. ergo ⁊c. ¶ Ultima etiam ratio nō concludit. qm̄ licet dominium mutuuz habitū qđ est ipm matrimoniū tū ꝓtractū/ possz separi ab actu/tm ipm vt habendum per cōtractum siue ꝓtractus ipe per quem hmōi dominiū sequitur/nō videt a ꝑsensu in actum carnalis copule ꝑ quē ꝑsensum frangit mētis virginitas /separi. ergo ⁊c. ¶ Et ideo dico aliter. Ad cuiꝰ euidentiā pono duas ꝓclusiones. ¶ Prima ē: q̄ cōtractꝰ mſtimonij nō pōt stare cū virginitate mētis/sz cuz virginitate carnis: nisi ꝓtrahēs matrimoniū esset certꝰ q̄ nūq̄ eet a se actꝰ carnalis copule exigendꝰ. ¶ Hec ꝑbat. qm̄ ois ꝓtrahēs matrimoniū non certꝰ an oporteat eū reddere debitū/ꝑstet l actu ꝓtrahēdi l actū carnal copule qm̄ ab alio exigat. ¶ Hoc appet. qz nec ꝓtractꝰ mſtimonialis ē aliq̄ ꝙ cōmutatio dominiorū seu ptāz corporū ad actū copule ꝓugal. ois aūt dās alteri vel ꝓmittēs fut corpis dāuz ad talē actū ab ipō exactū ꝑsentit l actū nisi brēf certitudo q̄ nūq̄ aliꝰ debeaz exigere talē actū. sz ꝓstat q̄ mētis virginitas frāgit ꝑ ꝑsensū l talē actū. ꝯ ꝓtractꝰ matrimoniij nō stat cū x̄ginitate mētis/sz cū virginitate carnis. nō ei integritas carnis frāgit nisi ꝑ actū ꝓtractꝰ aūt nō fit ꝑ actū exteriorē frāgit x̄ginitatē carnis: sed ꝑ ꝑsensū interiorē actū ꝓcedētē ⁊ x̄ginitatē mētis ostendēt. ꝯ ⁊c. ¶ Ex ista ꝓclusione sequit corollarie q̄ votū x̄ginitatis nō stat cū cōtractu matrimoniali nisi l casu ꝓdicto l q̄ vez ꝓtrahēs cēt certꝰ q̄ ab ipō actꝰ hmōi nūq̄ exigeret. ¶ Hoc appet. qm̄ votū x̄ginitatis ꝓhibet ꝓhibitꝰ obligat ad x̄ginitatē mētis seruādā ꝙ ad x̄ginitatē carnis hūdā: cū nec ista carnis integritas sit l ptāte vouētis/vt appet de virgie violenter oppressa. nullꝰ aūt pōt se ad ſbi ipossibile obligare. sz ꝑ mſtimoniale ꝓtractū frāgitur virginitas mētis/sz nō carnis. ꝯ ⁊c. ¶ Cōfirmat. qz ois post virginitatis emissū votū sz ꝑfectum ꝓtrahēs matrimoniū peccat mortaliter vt dicit. 38. dist. licitōe. sz ꝓstat q̄ si virginitatis votū cū ꝓtractu mſtimonij posset stare/nō magis ekt petitū ꝑhere matrimoniū virginitatē vouēti ꝙ alteri nō vouēti. ꝯ ⁊c. ¶ Pterea nullꝰ actꝰ l q̄ frangit virginitas mētis ē cōpossibil cū voto virginitatis. hoc appet sz esto votū virginitatis posset stare cuz actu corruptiuo virginitatis carnis: qz nec ad istā x̄ginitatē votum obligatiuū nō sit l hois ptāte vt ve x̄gie oppressa ptinū ipossibile ē ipz stare cū actu destructiuo x̄ginitatis mētis: cū talꝰ x̄ginitas ⁊ oēs ipsiꝰ destructiui vel ꝓcreatiui sit l hois ptāte. sz actꝰ mſtimonij ꝓtractiuꝰ ē hmōi x̄ginitatis mētis destructiuꝰ. ¶ Hoc appet. qz actꝰ matrimonij ꝓtractiuꝰ ē ꝑsensus mutuꝰ trāslatiuꝰ dñioꝝ corporū ad actū carnalis copule si petat. ꝓstat aūt q̄ ꝑsensꝰ l actū copule carnal ē tractiuꝰ seu destructiuꝰ x̄ginitatis mētis. ꝯ ois post x̄ginitatis votū ꝓtrahēs matrimoniū nō certꝰ an oporteat eū reddere debitū alio petēte ipm/facit ꝑ x̄ginitatis votū. ¶ Scđa ꝓclusio ē: q̄ matrimoniū ipz sequēs ꝓtractū ꝑfectū pōt stare cū integritate mētis ⁊ carnis. ¶ Hec ꝑbat. qz ꝓstat q̄ post factū mſtimoniū ātēq̄ ꝓsūmatū vt ēt postq̄ ꝑ carnalē copulā ꝓsūmatū/ē licitū ptāz l matrimonio emittere votū castitatis de ꝓfectu mutuo veriusq̄/vez viri ⁊ mulieris. post qđ votū emissū tenēt ad seruādū tā mētis ꝙ corporis castitatē. sz ꝓpter tale votū ad integritatē mētis ⁊ corpis obligatiuū nō oritur nec l aliq̄ virtꝰ matrimoniū tā ꝓtractū. ꝯ ⁊c. ¶ Cōfirmat. qz is cōtrahens matrimoniū l actu ꝓtrahēdi habeat ꝓsentire l actū carnal copule si petat nisi habeat certitudo q̄ nō ꝙ petet: cū post ꝓtractū ꝑfectū ⁊ mſtimoniū subsequutū nō oporteat aliquē ꝓtrahentiū vnꝝ ꝓsētire nec exercere actū hmōi ꝓugalē/cū possint se si voluerint stāte mſtimonio obligare ad oppositum/vez ad nūq̄ actū hmōi exercendū nec ei ꝑsentiendū: sed ſēpl ꝓtinētia pmanēdū. ꝯ is vo tū virginitatis nō stet cū ꝓtractu mſtimonij siue cū actu ꝓtrahēdi: nec integritas mētis: pōt tm ipa mētis ⁊ corpis integritas stare cū matrimonio tā ꝓtracto. ¶ Ex ꝓdictis videt corollarie ꝓcludēdū q̄ matrimoniū ꝓtrahētes nescientes an ipsoꝝ ꝑdef sibi mutuo ꝑbitū oporteaz/nō ēent x̄gines esto q̄ post mſtimoniū cōtractū nūq̄ mutuo carnaliter cōuenirēt is votū emitterēt castitatis. ¶ Hoc appet qz ad actū carnalē ꝑsensū ꝑbētes interꝰ vez ipz nō exercentes exteriꝰ nō sūt x̄gines l mēte/sz tm l carne: is oēs matrimoniū ꝓtrahētes certi nō existēs an ipsos oporteat sibi mutuo debitū reddere ꝑbent cōsensū ad actū carnal copule si petat. ꝯ tales nō sūt mēte x̄glēs. Nisi dicat q̄ hmōi mētis x̄ginitas nō frangit nisi q̄ ꝑsensū l actū carnal copule absolute. ꝓtrahētes aūt mſtimoniū nō oporteaz q̄ l actū hmōi ꝑsētiāt absolute ⁊ simplr/is tm ꝑditionalit/puta si ab alio exigat. ergo ⁊c. ¶ Et si ꝙ hoc arguatur de btā Cecilia q̄ fuit x̄go is ꝓtraxerit cū Valeriano: Dico q̄ ipa oino ſpabat nūq̄ debitum suo ſponso se oportere reddere: qz nec ſpōsū suū ab ea exigere. ⁊ iō veraciter fuit virgo: qz is cū ſpōso suo ꝓtraxerit/ad actū carnal copule non cōſensit. ¶ Hec de secundo.

Quātū ad tertiū: pono duas cōclusiones

¶ Prima ē: iter beatā x̄ginē ⁊ Joseph fuit x̄gz matrimoniū. ¶ Hec appet ex sacra scriptura vt ꝑbatū est in prīcipio q̄stiōis. ¶ Scđa ꝓclusio ē: q̄ siue beata x̄go aliq̄ cū Joseph ꝓtraheret virginitatē vouerit (sicut credo) siue post nūq̄ qñ cū ipo ꝓtraxit l actū carnal copule ꝑfecit. ¶ Hec appet. qm̄ is btā x̄go si aliq̄ cū Joseph ꝓtraheret x̄ginitatē nō vouisset l huic actū ꝑfecte potuit scitū si ꝑfecisset nō sp l mēte is l carne x̄go fuisset. sz ꝓstat q̄ ipa sp mēte ⁊ corpe fuit x̄go. nūq̄ huic actui ꝑfecto ꝑbuit. ¶ Ex hoc sequit corollarie prio: q̄ btā x̄go aliq̄ matrimoniū ꝓtraheret fuit certificata diuinit⁹ ⁊ edocta q̄ nunq̄ Joseph ab ea debitū exigeret nec ꝑ ꝑsōs ipsum illi reddere oporteret. ¶ Secundo: q̄ esto (sic credēdum ē) q̄ ante cōtractum mſtimoniū x̄ginitatē vouerit/adhuc cōtrahere potuit. ¶ Primum apparet. quia nisi de hoc

certificata fuisset/ſ actū carnal' copule aliq̄ mō ꝓsentire habuisset/cū ois matrimonū ꝓtrahēs ꝓsentiat ſ actuz hmōi saltē ꝓditionaliter vez ſi petatur.sed ipsa nunq̄ ad tales actum ꝓsensit vt dictū est.ꝯ ꝛc. ¶Sed? apparet etiā ex eodē.qđ ꝓtract' mr̄imonij nō ꝑtinet ad aliū repugnat voto virginitatis nisi qz est cū ꝓsensu ad actū copule ꝓiugal. sed ſ isto ꝓtractu matrimonij virginis nō fuit talis ꝓsens' ꝯ ꝛc. ¶Sz cōtra hoc est illud qđ dicat Augu. in lib. de nuptijs/qđ magister adducit ſ litera/vbi ponit q virgo vouens virginitatē suam diuine dispensationi ꝓsensit in carnalem copulam/nō illā appetendo/sed diuine ſ spirationi in vtroq; obediēdo. postea vero simul cum viro votum virginitatis qđmente cōceperat labijs exp̄ssit:et vterq; in virginitate ꝓmansit.hec Augus. Sic dicendo facile ē videre quō beata virgo cum Joseph verū matrimonium ꝓtraxit:quia ꝛ in carnalē copulā modo ꝓdicto ꝓsensit qñ ꝓtraxit/vt Augus. dicit.nec tñ ex hoc virginitatez etiā mentis amisit: qz nec hmōi carnalē copulā appetijt:vt ipse Augu. assert. Et tunc hic diceret q virginitas mentis non frangitur per oēm consensum ſ talis actum/sed tñ per appetitum. ¶Sic ad q̄stionē. ¶Ad rōnē in principio apparet solutio ex ꝓdictis.

Circa distinctionem tri-gesimāprimā/in qua magister determinat de causa finali matrimonij:q̄ dē est triplex bonus ꝓtingit q̄uero primo/vtrum fides/ꝓles/ ꝛ sacramētū sint tria bona matrimonij cuiuscūq;. ¶Et videtur q̄ non. ꝓstat enī q̄ inter sterriles adulterā ꝛ adulterum nō est fides. sterriles etiaz nō pñt hꝫ ꝓlem.ergo nec ꝓles nec fides est in ois matrimonio. De sacramento arguitur etiam:quia matrimonij sacramētuz non est matrimonio existente.sed qđ nō est alio existente nō videt existere bonū eius.ergo sacramētū matrimonij non est bonum matrimonij. ¶In ꝓtrariū arguit p magistrū in litera hoc dicentē/vez ꝓdicta tria esse bona matrimonij. ¶Rsp̄ōdeo. Ibi primo excludaz vnā opinionē. Secundo dicam aliter ad q̄stionem.

Quātum ad primum: dicitur a quibusdā q̄ ꝓtrahēs matrimonū obligat se ad actuz carnalis copule saltē ꝓditionaliē/vez si petat. Nō habet aūt certitudo vt cōtter de nō petēdo.ſz magis de ꝓtrario ꝓsumptio. ꝛ qz ſ illo actu priuat hō magno bono vez vsu debite rōnis: nullus autē secūdū debitā rōnē debet se obligare ad aliq̄d ſ q̄ tātū malū patiat quātū est iactura rōnis nisi sit bonū aliq̄ malū hmōi recōpensans/ideo ista tria vez bonū ꝓles/fides/ꝛ sacramētū sūt ꝓpter q̄ dō pōt se ad actū hmōi obligare.qz ꝓpter ista bona actus hmōi exercetur. ¶Pr̄eterea q̄ actus hmōi copule ꝓiugalis sit semp aliq̄ mō culpabilis:probat:qz ois act' q̄ nō pōt referri actu nec habitu ſ debitū sibi finē ē aliq̄ mō mal'. ſz talis est iste. finis cūi ei' debit' est ꝓles:quā nullus pōt intēdere nisi actū eliciat istū actū/cū tūc ꝓuet vsu rōnis.ergo ꝛc. ¶Cōfirmat.qz ois ille act' est mal' q̄ tollit debitū ordinē vniuersi.sed talis est iste:cū ſ ipso inferiora sup̄ioribus ꝓferant.ratio enī in ipo succūbit ꝛ sensualitas dñatur.ꝯ ꝛc. ¶Cōtra istam opinionē arguo ꝓmo. qz actus virtuosus ꝛ meritorius nō est mal' moraliter nec peccm̄.ſz act' copule coniugalis pōt esse meritor'. ꝛ virtuosus.si enī fiat ꝓpter amore ꝓles nō aliter' ꝓplende libidinis/ē act' virtuosus ꝛ meritorius.ꝯ falsuz est hoc opinionis fundamētū/vez actū hmōi esse malū:ꝛ ideo obligātē se ad ipz indigere bono aliquo excusante. ¶Confirmat.qz si ḡnatio hominis necessario esset mala/est hō genit' necessario esset mal'.ꝓns est falsum. ergo ꝛ ens. Cōsequētia ꝓbat. qz ḡnatio ꝓpter se ratione geniti intenta non potest esse mala nisi ꝓpter malitiam generantis vel genit. sed ſ actus carnalis copule ꝓpter se ad ꝓles ḡnationē abhoc ordinato nō pōt esse malitia rōne ḡnantis/ nisi genitū qđ ītēdit sit malū/cū q̄ actū (vt supponit) nō ītēdat aliq̄d nisi ipm ꝯ ꝛc. ¶Preterea ſ eōdo arguo.qm̄ si act' hmōi carnalis copule esset mal'/null' posset nec deberet se ad illū exequendum ꝓpter bonū aliq̄d obligare.qm̄ ſ cōm Aposto. non sūt facienda mala vt ꝓueniāt bona.ſz ꝓstat q̄ se ad malum actum obligat male facit.ergo ꝓpter nullū bonuz inde ꝓuenies aliq̄s deberet se obligare ad istum actuz si actus ipe necessario malus esset.sed ꝓstat q̄ obligatio ad hūc actū est nunc hoc tpe licita ꝛ honesta: ꝛ in primo tempore fuit debita ꝛ ꝓcepta. ergo ꝛc. ¶Confirmat.qz valde est irrationabile dicere deum homini ꝓcepisse actū quem non posset sine peccato aliquo exercere. sed ꝓstat hominez ad hunc actuz fuisse ex diuino ꝓcepto aliquo tpe obligatum.ꝯ ꝛc. ¶Et si dicatur q̄ tunc poterat sine peccato fieri:sed non modo:Contra.quia actus in se idem est nunc sicut ꝛ tūc. potest etiā esse hoc tempore circunstantionatus sicut illo:quia ad eundem finem ordinatus:et sic de aliis omnib' sibi debitis circunstantijs ꝛ ad eū ad hoc q̄ sit bon' moraliter necessario requisitis.ꝯ ꝛc. ¶Ad rationes in contrarium simul omnes dico q̄ act' in quo hō punitur vsu rationis qui nec pōt referri quādo actualiter manet actu nec habitu in debitū sibi finem pōt esse meritor' ꝛ non ſ aliq̄ virtuosus. Qđ apparet in actibus penalib' quos martyres ꝓ Christo sustinuerūt in quib' vsus rationis fuit absorpt' ex vehemētia passionis.non minus esset ratio impedit ꝛ eius actus debitus tollit ex vehemētia passionis ꝯ ex vehementia delectationis.ergo sustinēs ꝓ Christo actū penalem rōnis vsuz totaliter absorbentem/ non pōt actū illū ꝓtūc actu nec habitu referre in debitum sibi finem puta in deū ꝓpter quē sustinet ipsum. ꝛ tñ hoc non obstāte hmōi act' ē hꝫtuos' ꝛ summe meritorius. qz ꝛ si tunc non referat nec referri possit in finem hmōi:prius tamen fuit relatus qñ vez inchoatus. Cōsimiliter ſ ꝓposito est dicēdū/vez q̄ ls act' carnalis qñ actualiter exercetur non possit referri in debitum sibi finem actu nec habitu/vez in ꝓlem/ꝓpter vehementiam delectationis rationis vsum totaliter absorbentē:prius tñ antēq̄ exerceat/pōt ꝛ debet referri ad finem hmōi ab illo q̄ ipm intendit prosequi:licet ois intēdens exequi aliquē actū bonum pōt antēq̄ ipm exequatur cum referre in debitum sibi finem.quare ꝛc. ¶Ad illud qđ virtuose additur/quando dicitur q̄ debitus ordo vniuersi tollitur/cum ratio succumbat ꝛ sensualitas dominetur:Dico q̄ in nullo ſ homine ordo debit' cōfunditur seu tollitur si ab ipo aliquādo act' ſgfectus elicit ꝛ gfectus illi incōpossibilis suspēdit: maxime cū act' ille hꝫ gfect' sit necessari' ꝛ ad aliq̄d ꝓcu' ad qđ nō valz act' ill' hꝫ gfect'. Exēplū hui' appet ſ somno ſ q̄ rō absorbet hoc est actus volēdi ꝛ intelligendi suspendit ꝛ actus sentiendi interior manentes tñ propter hoc act' dormiēdi quia ipse est incompossibilis actus intellectiu' gfectiui/ dicitur esse malus:cum sit homini ꝓcu' ꝛ necessari' ad corporis volitudinē ꝛ q̄ete:ad qđ nihil facit alius actus hꝫ gfectiui intellectiu'. Cōsimiliter in ꝓposito est dicēdum. actus enī sensitiu' ḡnandi est necessarius homini nō ad ꝓseruationē individui vt act' dormiēdi/sed ad ꝓseruationem speciei:ad quod nihil facit actus alius licet perfectior rationis. Et ideo propter finem actus imperfectioris debitum ꝛ honestum/videlicet ad prolem habendaz in nullo ordo debitus vniuersi tollitur si homo actum huiusmodi ipfectū videlicet generationis feliciter ꝛ actuz alium perfectum ad tempus suspendit/vez vsum debite rationis. ¶Hec de primo.

Quãtum ad ſecundum: dicitur q; prædicta tria vez ſacramentũ fides ⁊ ꝓles ſunt bona matrimonij differẽter. Sacramẽtũ em̃ ẽ bonũ matrimonij aliq̃ mõ intrinſecũ. Sumit aũt hic ſacramẽtũ nõ ꝓpue ꝓ aliq̃ ſeptẽ ſacramẽtoꝝ. quia nullum ſeptẽ ſacramẽtoꝝ dicit bonum matrimonij iſto modo vez ipſi intrinſecũ. ſacramẽtum enim matrimonij precedens ipſum matrimonium bene poteſt dici bonum matrimonij nõ intrinſecum: cum ceſſet matrimonium ipſo manente: ſed extrinſecum: tuz quia eſt gratie collatiuum: que eſt vtilis ad coniugium tum q; eſt conſenſus mutui contrahentium expreſſiuum q; cõſtat coniugum ſeu matrimonij. Nõ ſumit ḡ i ꝓpoſito ſacramẽtũ ꝓpue ꝓ matrimonio nec ꝓ aliquo alio eccleſiaſtico ſacramẽto/ſed tm̃ large vez ꝓ ipſi⁹ matrimonij indiſſolubilitate: q̃ nõ proprie ſed large dicit ſacramẽtũ quia idiſſolubilitatis Chriſti ⁊ eccleſie aliq̃ modo ſignuz Et hoc modo ſumptum ſacramẽtũ eſt bonũ matrimonij intrinſecũ. niſi enim matrimonium eſſet indiſſolubile nõ eſſet bonum intrinſecum nec perfectum. Fides autem que eſt matrimonij bonũ extrinſecum/ſumitur nõ pro fide q̃ eſt virtus theologica: cum ſine tali poſſit eſſe verum matrimoniũ: ſed ꝓ iuſtitia ⁊ fidelitate qua quilibz ꝓiugum obligatur alteri poſtmodũ ad reddendum debitum/⁊ negatiue/vez ad non reddendum alicui alteri. ſicut enim tenens quodcũq; ſibi commiſſum depoſitũ poteſt eſſe ei cuius eſt infidelis vtroq; horuz modoꝝ vez vel in nolendo reddere ipm̃ ei: vel in tradendo alteri: ita ⁊ de quolibet coniugum eſt dicendum: vez q; vtroq; horum modorum poteſt eſſe quilibet alteri infidelis ⁊ facere cõtra iuſtitiã ad quã ſeruãdã ſe in ꝓtractu mr̃imonij obligauit. ¶ Dicitur aũt hmõi fides ſeu fidelitas coniugum bonum matrimonij non intrinſecuz/cũ ſine ipa poſſit ⁊ ſit interdum verum matrimoniũ. nec em̃ infidelitas cõiugum vtrumq; ipſuz. ſed dicitur bonũ extrinſecum: quod dicitur eſſe matrimonio annexum: cum ad ipm̃ obligetur vterq; coniugum. Proles etiam dicitur bonuz matrimonij ſiliter extrinſecum non intrinſecũ/cũ ſine ipſa ſit ſiliter matrimonium. non dicit autem bonuz extrinſecum ſicut eſt fides qm̃ fides ſeu fidelitas eſt bonum extrinſecum: ad quod inexiſtendum obligatur vterq; ꝓiugum. non obligantur autem ad ꝓlem habendã: ſed debent eam intendere/⁊ ſi cueneric debite enutrire. ¶ Ex p̃dictis infertur corollarie cõmuniter: q; ꝓtrahentes ſub cõditione aliqua repugnante alicui bonorum matrimonij p̃dictorum: vt dicẽdo/accipio te in meam donec occurrat mihi alia magis placens/vel accipio te in meam cum ꝓditione ista q; nõ tenear tibi ſeruare fidem/vel cum cõditione q; pcurem vnq̃ poſſim⁹ prolẽ hr̃e/nihil faciunt nec aliqđ matrimonium ꝓtrahunt. Primuz em̃ p̃dictorũ eſt ꝓtra ſacramentũ vez ꝓtra matrimonij indiſſolubilitatẽ: ſecũz ꝓtra fidem/⁊ tertium ꝓtra prolem finem matrimonij principalem. ¶ Sed circa predicta occurrũt duo dubia. Primũ. q; matrimoniũ ante carnalẽ copulã ꝓſumatũ/eſt verum matrimoniũ. ſed ipm̃ eſt diſſolubile ꝓ religionis ingreſſũ: ergo nõ eſt verũ qđ dictũ eſt/vez indiſſolubilitatẽ eſſe in matrimonio intrinſecã perfectionẽ ſeu bonũ. Secundum eſt cum matrimoniũ non ſit aliqđ in re extra a coniugibus diſtinctum vt in precedentibus fuit dictum quõ eſt intelligenduz aliqđ/puta indiſſolubilitatẽ hmõi exiſtere eius bonũ intrinſecum: ⁊ fidez ⁊ prolem extrinſecum. ¶ Ad primũ dicendum eſt: q; matrimonium eſt indiſſolubile per holem/non per veum ſtatuentẽ ipm̃ in caſu aliquo ſolui poſſe/vt in caſu ꝓpoſito. Et ita qđ dictũ eſt ſupra/indiſſolubilitatem eſſe matrimonio intrinſecuz verũ eſt aliquã: ſed nõ oẽm. Indiſſolubilitas em̃ ſimp̃r eſt de ratione matrimonij ꝓſummati. Indiſſolubilitas ꝓ naturam eſt in matrimonio non ꝓſumato diſſolubili ſuꝑ naturam/hoc eſt auctoritate dei ſtatuẽtis ⁊ diſpẽſantis vt ꝓpter talem cauſam rationabilem poſſit ſolui. ¶ Ad ſcõm dicendum q; per matrimonium non debet intelligi aliud q; vir ⁊ mulier habentes mutuo ſuorum corporum dominiuz in ordine ad talem actum nullo eis addito mediante/ſed poſſe ꝓpter ꝓcedentem ꝓmutatiuũ ꝓtractũ per quem hmõi dominium mutuum eſt translatũ non vt aliqđ ab eis diſtinctum: ſed qz poſt ꝓtractuz poſſum licite in talem actum quod non poterant ante ipm̃. Et ideo cũ dicitur q; idiſſolubilitas que eſt ipſi⁹ ſacramẽtũ/fides ⁊ proles ſunt tria bona matrimonij/non eſt intelligendũ q; ſint tria bona matrimonij tanq̃ aliquid entis poſitiui a coniugibus diſtincti: ſz q; ſunt tria bona ipſorũ coniugum a quibus ipm̃ matrimonium eſt realiter indiſtinctum. bonũ em̃ eſt coniuges eſſe inſeparabiles/fidem ſeu fidelitatẽ ſibi mutuo ſeruare: ⁊ prolem intendere poſt cõtractum. ¶ Sic ad queſtionem. ¶ Ad rationem in principio partz ſolutio ex p̃dictis. Qm̃ em̃ vt prius q; inter ſteriles poteſt eſſe matrimoniũ: Dico q; verum eſt: qz nec exiſtentes in matrimonio obligãtur abſolute ad ꝓlem ſed tm̃modo ſub conditiõe/vez ſi cueneric/obligãtur ad ipſam debite educandã. ¶ Et ſi dicas q; ſteriles nõ pñt in actu copule ꝓiugalis prolem intendere/concedo. propter qđ nec ipſoruz matrimonium nec eoꝝ actus matrimonialis eſt ita perfectus ſicut alioꝝq; actus aliter prolem poſſu nt intendere ⁊ intendunt/licet etiã aliquo mõ ſteriles poſſent ꝓlẽ intẽdere cõſequi per actũ hmõi vez ad hoc ſupernaturaliter operante. ¶ Ad aliud de adulteris patet q; non obſtante eorum infidelitate verum eſt inter eos matrimoniũ: quia nec fidelitas eſt in matrimonio niſi in obligatione tm̃. ¶ Ad vltimum de ſacramento/apparet q; illud argumentũ nõ accipit vt hic accipitur/ſacramentum.

SEcundo quæro: vtrum ſtatus matrimonialis ſit nobilior q; ſtat⁹ virgin. ¶ Et videtur q; ſic. quoniam ſtatus ꝓſeruatiuus ſpeciei nobiliſſime corporalis qualis eſt hõ eſt nobilior ſtatu alio ipſoz non ꝓſeruante. ſed ſtatus matrimonialis eſt illoꝝ ꝓ quorum actus eſſe ſpecialiter hoīs ꝓſeruat non aũt ſtat⁹ virginalis. ergo ꝛc. ¶ Cõra. qz ſeruus quanto liberior tãto nobilior. ſed ſtat⁹ matrimonialis eſt ſtat⁹ ſeruitutis/ iuxta illud apoſtoli prime ad Corinthios ſecũdo dicentis. Mulier non habet poteſtatez ſui corporis ſed vir/⁊ econuerſo. ab hmõi autem ſeruitute eſt immunis virgo ⁊ quicunq; alius matrimonio nõ ligatus. ergo ꝛc. ¶ Reſpondeo. Et primo premittã duplicem diſtinctionem. Secundo dicã ad queſtionem.

Quãtum ad primum: diſtinctio prima premittenda eſt de virginitate. Põt em̃ virginitas accipi trib⁹ modis. Uno modo pro integritate carnis. Alio modo ꝓ integritate mentis conſiſtente in nũq̃ conſenſiſſe carnali copule. Nõ põt ꝓtingere vnquã. Alio mõ ꝓpter habitum virtuoſum virginitatis quo mediante eſt facile homini ipſum habenti non conſentire tali actui: ſed reſiſtere ⁊ cuicunq; ipm̃ ſuggerenti. Alio modo ſine tali habitu virtuoſo. ꝓpter cuius abſentiã eſt difficile/nõ tm̃ impoſſibile repellere ⁊ non admittere talem actum. actus em̃ virtuoſus non eſt impoſſibilis/ſz ſit difficilis non habenti habitum virtuoſum. ⁊ ita mentis virginitas conſiſtens in nunq̃ tali actui conſenſiſſe non eſt impoſſibilis licet difficilis ſine virtute virginitatis. Virginitas primo modo ſumpta nec eſt meritoria nec demeritoria nec bona moraliter nec mala: cum nõ tm̃ hominibus ſed ⁊ bruttis animalib⁹ ſit cõis. Talis etiã virginitas ſez carnis inte

gritas potest perdi absq; aliquo demerito: imo etiã cum merito: vt patet de virgine oppressa non cõsentiente/sed viriliter resistente in mente. talis enim virginitas carnis frangitur ipsa in nullo demerẽte: sed qi resistẽte notabiliter ꝓmerente ꝛ virginitatẽ mentis illibatã vt prius seruãte. ¶Virginitas que est mentis habitus virtuosus non est etiam meritorius nec demeritorius: sed est mentis integritatis conseruatiua: ꝛ ab eius corruptione ꝑseruatiua. Et talis virginitas nõ meretur aureolam cũ possit stare cũ actu oppositio vitioso. ¶Ꝙ apparet. qm sicut nullus habitus vitiosus nec virtuosus acquirit ex solo vno actu: sed ex pluribus: ita nec ꝓpter vnũ actũ oppositũ corrũpitur: sed ꝓpter multos. ergo virtuosus virginitatis habitus potest stare cũ corruptione integritatis tã carnis ꝙ mentis: cum mẽtis virginitas corrumpatur ꝙ vnicũ mẽtis consensu ad talẽ actũ: ꝙ quẽ nõ corrũpitur virginitatis acquisitus habitus virtuosus. sed aureolam nõ meretur nisi virginitas seu integritas mentis: quã soli habent qui nũq; consensum tali actui ꝑbuerũt. ergo ꝛc.

¶Ex predictis sequit: ꝙ nulla habẽs virtutẽ potest eẽ virgo mente ꝛ corpore ꝛ econuerso habens virginitatis virtutẽ potest esse corruptus tã mẽte ꝙ corpore. ¶Qd inũ apparet. qi mentis virginitas consistit ꝑcise in nũq; tali actui cõsensisse: sed semp ipm repulisse. hoc aũt põt esse licet difficiliter/sine virtute aliqua acquisita. ãre ꝛc.

¶Scõm etiã videtz ꝙ econuerso habens virtutẽ virginitatis possit esse tã mente ꝙ corpore corruptus: apparet qi (vt dictũ est) habitus virtuosus põt stare cum vno vel etiam cũ pluribus actibus habitui cõtrarijs/ ꝛ per ꝓns vitiosis. ãre ꝛc. ¶Scõa distinctio ꝓmittenda est de matrimonio. Dupliciter enim aliquis põt cõtrahere matrimoniũ ꝛ ipõ vti. Uno modo vt est in officiũ: mõ quo ꝓtrahit et debitũ actũ petit ille qui solũ ꝓlem nõ delectationẽ aliquã intendit nec querit. et tale matrimoniũ est perfectũ. Alio mõ matrimoniũ potest fieri ꝛ eius actus exerceri vt est in remediũ ad fornicationis peccatũ vitãdum modo quo matrimoniũ ẽ indultũ. ꝛ tale matrimoniũ cũ suo actu matrimoniali est imꝑfectũ. ¶Hec de primo.

Quantum ad secundũ: pono sex conclusiones.

¶Prima est: ꝙ status virginitatis mentis ꝛ actus est perfectior ꝛ magis meritorius ꝙ status ꝛ actꝰ matrimonialis: vt matrimoniũ ipm ꝛ eius actus fit ꝓpter remediũ. ¶Hec apparet. qm status vel actus matrimonialis hoc modo nõ est meritorius: cũ sit indultus sed semp est demeritorius cũ semp habeat annexũ saltez aliquod veniale peccatũ. ¶Ex hoc potest argui. qi status virtuosus ꝛ meritorius ab omni peccato ĩmunis ꝑfectior est ꝙ status aliquis vitiosus. sed status virginitatis mẽtis est virtuosus ꝛ etiã meritorius ꝓpter caritate. status aũt matrimonij hoc mõ sumptus nõ est virtuosus: sed aliqualiter vitiosus. ¶Ꝙ apparet. qi omnis actus ordinatus ad sitũ finẽ a sibi debito est aliqualiter vitiosus. sed matrimoniũ cõtrahens ꝓpter remediũ tm/ ordinat matrimoniale actũ ad finem aliũ a fine sibi debito: cum finis ipsi debiꝰ sit ꝓles: quã talis sic contrahẽs puncipaliter nõ intẽdit. ergo ꝛc. ¶Scõa cõclusio est: ꝙ statꝰ virginitatis est aliquo mõ perfectior ꝛ dignior ꝙ status matrimonialis: etiã vt matrimoniũ est ĩ officium. ¶Hec apparet ꝑ rationẽ factã in puncipio ꝙstionis. qi hmõi status virginalis est liberior ꝙ sit alius. quãto aũt status liberior tanto perfectior. ꝙ ꝛc. ¶Tertia cõclusio est: ꝙ status matrimonialis/vt matrimoniũ est in officium/ est aliquo mõ magis meritorius non simpliciter/ sed quãtũ ad aliquid/ ꝙ status virginalis vt a matrimonio separatus. ¶Hec patet ex ꝓdictis. qi status in quo quis se subijcit ꝛ submittit libere alicui ꝓpter deũ in ordine ad finem bonũ: vt sic quantũ ad hoc magis est meritorius ꝙ status in quo nullus alteri subijcitur nisi deo. sed contrahens matrimoniũ precise vt ipm matrimoniũ est in officiũ/hoc est amore ꝓlis nõ alicuius libidinis voluntarie ꝓpter deũ ꝛ finem debitũ quẽ intẽdit/ se alteri subijcit ꝛ submittit dans ipsi sui corporis potestatem. existens aũt in statu virginali nulli vult subijci nisi deo. ergo aliquid est in matrimonio ꝑfecto qõ potest esse limo est ratio merendi/qõ nõ est in statu virginali. ãre ꝛc.

¶Et si cõtra cõclusionem istam instetur: qi status quãto magis meritorius tãto vtilior ꝛ perfectior. ergo si status matrimonialis est magis meritorius ꝙ virginalis erit ipso perfectior: quod est contra conclusionẽ scõam.

¶Rñdeo: ꝙ status matrimonialis nõ est simpliciter magis meritoꝰ nec perfectior ꝙ virginalis: imo ipsi ꝑfectior vt statim dicetur: sed ꝑcise quãtum ad aliquid vt ꝑte in quãtũ est statꝰ alicuꝰ subiectiõis ꝛ seruitutis/ ꝛ quãtũ ad hoc est ꝑfectior ꝑfectione supnaturali: ꝙ humilior: ꝙ perfectior philoꝙndo de perfectiõe naturali de qua est intelligenda illa cõclusio ꝙpredicta. ¶Quarta conclusio est: ꝙ status matrimonialis vt est in officiũ non põt esse quin sit meritorius ꝙpositis charitate. status autẽ virginalis potest eẽ sine aliquo merito. ¶Prima pars patet. qm ois status ad actũ debitũ ordinatus est meritorius. sed talis est status matrimonialis: vt matrimoniũ est in officiũ. ergo ꝛc. ¶Scõa pars ex hoc videtur posse ꝓbari. qm status virginalis nõ est meritorius nisi quia moderatiuus ꝛ repulsiuꝰ insurgentiũ passionũ. sed posset esse aliquis nullã habẽs ꝙpulsum talium passionũ nec corporis aliquẽ sentiens in se motũ. ergo tali status virginalis in nullo esse meritorius videret. ¶Cõfirmatur. qi nullus actus virtuosus est meritorius et cui est impossibilis actus illi cõtrarius vitiosus. sed tali cuilibet esset ꝙpossibilis actus virginitati oppositus. ꝙ ꝛc.

¶Si tñ dicatur ꝙ imo talis posset mereri ꝛ mereretur in actu cõtinentie virginalis: qi omnis recta electio est meritoria. sed talis posset apphendere actũ incõtinẽtie vt delectabilem ꝛ sibi possibilẽ: licet esset ipsi impossibilis: ꝛ vt sic apphẽsũ ipm respuere ꝛ oppositũ eligere ꝓpter deum. ergo ꝙ ꝓns mereri posset. Dico ꝙ verum est isto modo. nec tñ credo ꝙ tãs esset ipsi talis electio meritoria sicut est illi qui talem actũ non tñ speculatiue sed etiã practice delectabilẽ experitur. nec etiã forte tãtum quãtũ matrimoniũ/ vt est ꝑcise ĩ officiũ ẽ meritoriũ hoc mõ exercẽti eius actũ. Possibile etiã esset ꝙ talis qui nũq; sentiret impetũ insurgentiũ talium passionũ nunq; ipsas cõsideraret/nec ꝙ ꝓns actũ virtuosũ respueret nec contrarũ eligeret virtuosum: quo supposito nõ video ꝙ talis virginitas ipsi esset meritoria ĩ hoc casu. ¶Quinta cõclusio est: ꝙ status virginalis fuit aliquo tempore illicitus. status autẽ matrimonialis fuit omni tẽpore licitus: et vt in officium semp meritorius. ¶Hec apparet. qi ꝙ tẽpore quo status matrimonialis fuit preceptus/status virginalis illi incõpossibilis fuit demeritorius ꝛ illicitus. sed constat ꝙ in primitiuo tẽpore statꝰ matrimonialis fuit ꝑceptus. ergo ꝛc. ¶Secunda pars videlz ꝙ matrimoniũ nũq; fuerit illicitũ/apparet. quia nũq; fuit interdictũ: sed aliquo tẽpore fuit ꝑceptum: et alio sicut in ꝑsenti tempore est ꝓmissum. ¶Tertia pars vez ꝙ matrimoniũ semp fuerit meritoriũ vt in remediũ cuicũq; ipso hoc modo vtenti/ apparet. qi eius actus ẽ moraliter bonus ꝛ ad finem debitũ ordinatus. ergo ꝛc.

¶Sexta cõclusio est: ꝙ supposito carnis impetu insurgẽtiũ passionũ/ status virginitatis est magis meritoꝰ simpliciter ꝛ perfectior ꝙ status coniugalis seu matrimonialis etiã vt ipm matrimoniũ est in officiũ. ¶Hec apparet secũm determinationem sanctoꝝ olim ꝛ doctoriũ

¶ Confirmatur. quia Christus fuit status perfectionis quē etiā statū pfectionem elegit p virgine matre sua. sed status eius et sue matris fuit status virginalis. ipse etiā Joānē a nuptijs eripuit et ad statū virginitatis vocauit. ergo hoc est qd virginitatis statum magis ꝙ alium hoc tēpore approbauit. ¶ Ex quo cōcluditur corollarie: q cum testamentū nouū sit perfectius veteri testamēto/ et in nouo testamento deus magis approbet virginitatis statū ꝙ matrimoniū: q simpliciter pfectior est et maioris meriti virginalis status ꝙ aliqs coniugalis ¶ Sed contra pdictā conclusionē vltimā argutur. quia nec in Christo nec in virgine eius matre fuit aliquis carnis impulsus seu impetus passionū. ergo in eis nō fuit meritorius status hmōi virginalis. ¶ Respōdeo. et concedo q Christus nō meruit p virginitatis actum nec habitum moderantē aliquā talium passionū: cū nulla in ipso fuerit passio moderanda: sed potuit bēne mereri p rectam electionem circa moderamen apprehēsum talium licet i ipo nō existētiū passionū: licz nec p hoc ꝓncipalit nobis meruerit: sed p actū quo passionē quā pūdit et postea sustinuit acceptauit. ¶ Ste ad ām. ¶ Ad rationē i principio: quādo dicitur q status conseruatiuus speciei est nobilior: Dicēdū q non est verū: immo status virginalis quē Christus elegit/ est simpliciter magis meritoꝝ: qz magis deo acceptus: et ideo nobilior nobilitate supernaturali q̄ est respectu boni et ꝓmij sempiterni. Pro quāto aūt actus generatiuus respicit naturaliter genitum: qō est nobilius illo qō actus virginitatis seu status respicit/ loquendo nō de premio ad qō perducit sed de illo qō respuit vel eligit: ideo vt sic obiective seu terminatiue actus seu status matrimonialis potest dici aliquo modo extrinsece et denominatiue naturaliter nō supernaturaliter perfectior ꝙ status virginalis. quare ꝛc.

Circa distinctionem tricesimāsecundā/ in qua Magister determinat specialiter de bono fidei/ qō debet esse i oi cōiugio: ostendens q nec vir sine licentia vxoris/ nec cōuersio vxoris sine auctoritate et licentia viri potest cōtinentiam vouere: cū quilibet alteri quā do petit tenetur debitum reddere: Quero primo: vtrū cuilibet coniugi sit simpliciter necessarium reddere debitum alteri requirenti. ¶ Et videt q sic. qz quilibet tenetur reddere alteri qō ꝓmisit. sed qlibet coniugū in cōtractu matrimonij promittit alteri semp debitū reddere quādo petet: cū det sibi liberum seu cōmutet sui corpus dominū in ordine ad talem actū. ꝙ ꝛc. ¶ Contra. quia post factum matrimonium potest quilibet intrare religionis statū. sed si statim vnus alteri teneret debitū reddere nō posset hoc facere/ cū post matrimoniū cōsummatū p actū carnalis copule subsequntū nulli sit licitū assumere religionis habitū. ergo ꝛc. ¶ Responsio. Et primo premittam quādam distinctionem. Secūdo dicā ad questionem.

Quantū ad primū: distinctio prætenda est: q debitū matrimoniale potest reddi tpm exigenti tripliciter. Uno modo ꝓpter bonū prolis intente. Alio modo ꝓpter bonū fidelitatis seruande. Tertio modo propter delectamentum libidinis adimplēde. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundū: pro solutione questionis/ pono sex conclusiones. ¶ Prima est: q ad debitum reddendū petenti quelibet persona existens in matrimonio nisi in certis casibus obligetur. ¶ Hec ꝓbatur. qm qlibet tenetur reddere alteri qō est suū/ quando debite petit tpm. sed in matrimonio existēte vtq; sup se iuicē mutuū dominū i ordine ad hūc actū: vt vez dictus possit vti corpore alterius ad actū hmōi exequendū. ꝙ quilibet coniugū requisitus est obligatus ad exhibēdū alteri corpus suū ad actus carnalis copule exercēdum. ¶ Cōfirmat. qz qlibet tenetur seruare fidem seu fidelitatem alteri quā ꝓmisit et licite ꝓmittere potuit. sed matrimoniū cōtrahentes ꝓmittūt sibi fidē mutuo se exhibendo se ꝓptos ad istum actū quādo ab altero exigef. ergo ꝛc. ¶ Hoc apparet. qz dictus dat alteri sui corporis potestatē et dominū in ordine ad hunc actum. ergo ꝛc. ¶ Preterea qlibet rē alterius debitē tenet ipsam suo domino reddere quando ipse vult et licite potest vti. sed quilibet coniugū habet sup corpus alterius dominū ꝓpter qō potest licite vti eo. ergo qlibet tenetur tpm vez corpus suū reddere seu exhibere alteri expetenti et ipso vti volenti ac potenti. ¶ Sed rūc est dubiū q̄ sunt illi casus in quibus non est necessariū nec etiā licitū coniugi debitū reddere exigenti. ¶ Ad hoc respondet q duo casus sunt in quibus potest reddi debitū: nō tn est necessariū. qz nō reddere nullū est peccatū. ¶ Primꝰ est quādo alter coniugū commisit adulteriū. tali enī innocens licet posset si vult/ nō tn tenetur debitū reddere: imo pōt tpm sine peccato repellere. ¶ Qō ꝓbatur auctoritate Salvatoris dicentis Matth. v. nullum vxorē debere dimittere excepta fornicationis causa. per hoc datur intelligere q ꝓpter fornicationē potest dimitti: nec p ꝓs oporteret debitū tpi reddi. Et sicut vir potest ꝓpter hoc peccatum vxorem repellere ipsiq; debitum denegare/ ita similiter cōuersio vxor virum. ¶ Confirmat. qz nullus cōiugum tenet affirmatiue seruare fidē alteri ipi reddēdo debitū/ q̄ fidē sibi fregit se alteri exhibendo. ¶ Sed nūqd si vꝰ frangeret alterius fidē nō posset ipse contrarie se alteri exhibendo: sed negatiue ipi debitū reddere nolēdo/ alius cui nollet reddere/ posset ipsum repellere nolendo ei reddere expetēti? ¶ Dicendū: q non potest ꝓpter hoc nec debet talē repellere: sed bene potest tpm p viā alia ad sibi reddendū debitū cōpellere seu compelli facere. ¶ Alius casus in quo potest reddi debitū: sed tn non est necessariū: est statim post matrimoniū cōtractū. Cū enī post contractū matrimoniū possit qlibet coniugū assumere religionis habitū: qō nō potest post matrimonium per carnalē copulā cōsummatū: q ꝓs non tenet statim post matrimonij cōtractū reddere debitū: alias teneret se facere ad religionis ingressum habilem: qō est falsum. Et ideo licitum est ipsi aliquo tēpore deliberare an debeat religiōis habitū assumere/ an cōtractū matrimoniū ꝓsummare. ¶ Alij casus sunt in ꝙbus debitū petit nō tn nō ē necessariū imo nec licitū reddere. Unꝰ ē post factū votū cōtinētie de assensu mutuo ab vtroq;. tūc enī tā reddere ꝙ exigere esset mortale peccatū. Secundus si alter faceret votū nūꝙ ab altero exigere debitū. licet enī vnus coniugū sine consensu alterius nō possit vouere continentiam simpliciter: potest tn aliqualiter vez q nūꝙ ab alio exiget talem actū. licet enī quilibet coniugum tenet debitū petitū ab alio reddere non tn exigere tenet nec petere. Et tō licet nō posset vouere nō reddere potest tn vouere nō petere. post qō votū alteri notū non videtur esse licitum ei petēti ab alio debitū reddi. nulli enī est licitū ꝓbere alteri occasionē mortaliter peccandi sed qui ꝓmisit ac vouit debitum nō petere nec actū huiusmodi ad suā petitionē exercere/ peccat mortaliter tā in petendo seu exigendo ꝙ etiā in ipm actum exactum exercendo. ꝙ ad petitionē talis nō deberet ab alio debitū tpi redditi sed vel simpliciter negari/ vl ab ipo exigēte

peti. ¶ Tertius casus ē quādo reddere debitū vergit in detrimētū prolis: sicut si timeret de abortu vel extinctione fetus in vtero vel si reddat tēpore menstruo: quo tpe proles periret leprosa q̄ alio tpe periret sana. ¶ Nec vxi si inisset de muliere leprosa cui virsenus tenet reddere debitū: cū tñ ex ipsa generetur proles leprosa · qñ ex muliere leprosa nō potest concipi proles sana sed tñ leprosa: melius aūt est ex ipsa procreari leprosam q̄ nullam. ⁊ ideo reddere tali debitum non est contra bonū prolis. secus autem est de menstruata ex qua potest cōcipi postea proles sana. quare ⁊c. ¶ Quartus casus est: quādo reddere debitū vergeret i propie incolumitatis notabile detrimētum. magis em̄ quilibet tenetur ꝓpriam incolumitatem ⁊ bonū prolis diligere q̄ huiusmodi debitum reddere. ¶ Secūda conclusio est: q̄ reddere debitum ꝓpter bonum prolis intente / est actus virtuosus ⁊ meritorius. ¶ Hec apparet. quia nō min⁹ actus iste est virtuosus ⁊ meritorius vt redditus q̄ vt exactus ⁊ petitus. sed hic actus exactus ad hūc finem vxi ꝓpter p̄lem ad dei seruitiū educādam est virtuosus ⁊ meritor⁹ exigentis: ergo ⁊ reddentis ipsum ad finem consimilem ordinantis. ¶ Tertia cōclusio est: q̄ reddere debitum propter prolem intentam ⁊ simul propter fidelitatem seruādam / est actus melior ⁊ virtuosior q̄ ipm petere. ¶ Hec apparet. quoniā actus huiusmodi vt redditus propter vtrūq; bonum habet totam bonitatem quā habet in exigente ⁊ reddente: et vltra illam est actus iustitie in reddente: non aūt sic in exigente. ergo ⁊c. ¶ Quarta cōclusio est: q̄ reddere debitum precise propter fidem seruandam non ꝓpter prolem intentam est actus virtuosus ei cui est impossibil⁹ proles. ¶ Hec apparet. quoniā reddere est actus iustitie: non autem petere. nunq̄ enim petere debitum sine prole intenta a petente est actus virtuosus sed magis vitiosus: non autē reddere: immo est act⁹ iustitie: dum tñ reddēti proles sit impossibilis. ¶ Quinta conclusio est: q̄ reddere debitum precise ꝓpter fidem seruandam non propter prolem intentam non est actus virtuosus nec meritorius reddēti cui est proles possibilis. ¶ Hec apparet. quia nullus actus est virtuosus nec meritorius nisi sit ad finem principalem ⁊ precipuū ipsi debitum actu vel habitu ordinatus. sed finis precipuus huius actus est proles quando per ipsum est possibilis. ergo sine prole possibili intenta actus huiusmodi nō potest existere virtuosus exigenti nec reddenti. ¶ Contra. quia omnis actus iustitie est actus virtuosus. sed reddere debitum propter fidem seruandam / est actus iustitie. ergo ⁊c. ¶ Respondeo cōcedēdo maiorē. sed nego minorem. quia nō quocūq; mō debitū reddere est actus iustitie / sed reddere ipsum sicut oportet. sed hunc actum nullus debet exercere ipm exigendo nec reddendo nisi ipm ad finem debitum ordinando. ergo ⁊c. ¶ Confirmat. q̄ sicut quilibet conjugum tenetur debitū reddere: ita etiā in reddendo tenetur debitū finē ī reddere. reddere enī debitū propter finem indebitum / vel non ꝓpter finem debitum: non est virtuosum. sed finis debitus huius actus est proles: ergo ipsum habere potēs ⁊ in reddendo debitum non intendens nō reddit debitū virtuose. ¶ Sexta et vltima conclusio est: q̄ reddere debitū precise propter libidinem adimplēdam est actus vitiosus. ¶ Hec apparet. quia actus iste vt indebite circūstātionatus in quocūq; est vitiosus siue in petente siue etiam in reddente. sed actus ad explendā libidinem tñ redditus siue petitus caret circūstantia sibi debita ⁊ est informatus cōtrarie. deficit enim ibi intentio finis debiti: ⁊ est ibi intētio finis indebiti. vnde hoc modo reddere vel exigere debitum est vitiosum contrarie seu positiue. reddere aūt debitum propter fidem seruandam tñ non propter prolem possibilem / est vitiosum contradictorie seu negatiue pro quanto hic licet deficiat aliqua circūstantia debita non existit tñ cōtraria. quare ⁊c. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in puncipio dicendum q̄ conjuges nō promittunt sibi mutuo in matrimonio reddere debitum semper sed quando possunt conuenienter. nō autem semp possunt conuenienter. quare ⁊c.

SEcūdo quæro: vtrū omni tempore sit licitum cuilibet conjugum ab alio exigere debitū. ¶ Et videtur q̄ sic. quia ol tempore est licitū cuilibet petere q̄ est suū sed q̄libet conjugū habet corpus alteri⁹ dominū in ordine ad hūc actum. ergo licite quilibet potest omni tempore corpus alterius petere volens actum huiusmodi exercere. ¶ Cōtra. quia in nullo casu est vni licitum huiusmodi debitum petere seu exigere in quo est alteri illicitum reddere. sed multi casus sunt vt patet ex questione precedente: in quibus debitum nō debet petenti reddi: ergo nec exigi nec peti. ¶ Responsio. Ibi primo premittenda vnam distinctionem. Secōdo dicā ad questionem.

Quantum ad primū: distinctio premittenda est: q̄ debitum potest peti triplicit̄. Uno modo propter finem debitum. Alio modo ꝓpter finē indebitū Et tertio mō ꝓpter finem indebitū nō permissum. Finis debitus huiusmodi actus est intentio prolis. Finis indebitus est cessatio fornicationis. Finis omnino indebit⁹ nō indebitus est explectio libidinis. quādo vxi quis sic ad explendam libidinem coniuge vtitur nō vt coniuge: sed vt aliena: qua nisi ꝓpter vxoris presentiā vteretur. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundū: pono sex conclusiones. ¶ Prima est: q̄ in nullo casu alter conjugum debet debitum exigere in quo non licet alteri reddere. ¶ Hec apparet. quia nullus debet aliū compellere nec inducere ad peccādū. sz q̄cūq; exigit ab aliquo qō sibi sine peccato nō licet reddere / inducit ipm aut allicit ad peccandum. ergo ⁊c. Casus aūt aliqui in quibus non licet conjugi debitū reddere / sunt positi in q̄stione precedēti. ¶ Secūda cōclusio est: q̄ nullo tēpore nec in aliquo casu est necessarium debitū exigere. ¶ Hec apparet. q̄ nec ad hoc aliquis se obligat contrahentiū matrimoniū cū alio contrahēdo. vnde quilibet potest semp cōtinere seu abstinere a petendo licet non petente alio a reddendo. ¶ Tertia conclusio est: q̄ in aliquo casu nō est licitū debitū petere / sed tñ reddere. ¶ Hec apparet de quocūq; qui cognouit aliquā cōsugis cōsanguineā vel affinē. talis em̄ postea nūq̄ sine peccato mortali potest ab vxore debitū petere: licet ipsi reddere teneat. Cōsimiliter est ordendū de vxore cognita ab aliq̄ viri cōsanguineo vel affine: quia nec talis ēt potest a viro postea debitū petere licz ipsi teneat reddere. ¶ Ex quo videt corollarie cōcludēdū: q̄ si vterq; laboraret eodē morbo neuter posset ab altero petere debitum nec petitum reddere ipsum. nulli em̄ licet reddere alteri qō nec petere nec recipere / licet sed in casu ꝓsuppositio nulli conjugū esset licitū petere nec recipe talē actū ab altero. ergo ⁊c. ¶ Quarta cōclusio est: q̄ nulli conjugū est licitū petere debitū ꝓpter finē indebitū. ¶ Hec apparet. q̄ nulli est licitū actū exigere cū peccato mortali. sed huiusmodi actus factus ꝓpter finē indebitū nō indultū est mortale peccatū cuilibet exercenti ipm. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat. q̄ nulli licet petere qō nō est suū. sed corpus vxtus cōiugis nō est alterius nisi i ordine ad actū conjugalē factū cū fine debito vel indulto. ergo ⁊c. ¶ Ex hoc videt corollarie concludendū: q̄ si

constaret alteri de fine indebito ꝓpter quē actus ab ipo exigitur nec teneret ipm reddere nec deberet. nullus enī debet reddere nisi debitū matrimoniale i quo nō est peccatū mortale. ¶Quinta cōclusio est: q cuilibet cōiugū est licitū: nō tñ bonū petere debitū ꝓpter finē indultum. ¶Hec apꝑet. qñ illud hic voco licitū in quo nō est mortale peccatū: sed vti matrimonio vt ipm est in remediū et ꝓ ꝙñs petere debitū vel reddere ꝓpter finē indultum nō est peccatū mortale/sed tūmō veniale: alias nūq̄ seniores nec steriles possent cōtrahere matrimonialiter dñ peccarēt mortaliter: qđ est falsum. ꝙre ꝛc. ¶Ex hoc apꝑet scđa ꝓ cōclusione: vez q̄ licy sit licitū petere mō ꝑdicto debitū: nō tñ bonū. qñ nullū est bonū veniale peccatum. sed talis actus nō videt hoc mō posse exigi sine peccato veniali. ergo ꝛc. ¶Sexta cōclusio est: q petere debitū ꝓpter finem idoneum puta ꝓpter prolis desiderū ad dei seruitū ordinatū/ ol tpe ē licitū. ¶Hec apꝑet. q actus ex se bonus ⁊ meritorius ofm tpe est licit⁹/ nisi ꝓ aliquo tpe inueniat aliqđ existere interdictus. sed huiusmodi actus vt ad hunc finem ordinatus est bonus et meritorius: nec scto q aliqđ coniugū sit aliquo tpe interdictus. ergo ꝛc. ¶Quia tñ satis habēt de tpe ad vacandū tali actui mdeo rōnabile ēvt in solēnitatib⁹ vacēt oratiōi ⁊ cessent ab actu bmōi. Et hoc ē qđ cōsulit Apostolus ꝑme ad Corin. vij. vez cessare ad tempus ab actu hmōi: et vacare oratiōi. nullū aūt tempus ad hoc est ita idoneū sicut tpa magnarū festiuitatū. ¶Sic ad q̄stionē. ¶Ad rationē i principio apparet solutio ex ꝑdictis.

Circa distinctionem tri/gesimātertiā/in qua Magister determinat Primo de matrimonio seu coniugio sanctorū patrū: oñd̄ē do quomō fuit eis licitū plures habere vxores: Secđo de libello repudij legis Mosaice: Quero de istis duobus. Et primo de primo: vtrum aliqñ fuerit licita bigamia. ¶Et videt q sic. qñ licitū ē cuilibet rē aliquā ꝑ alia commutāti ⁊ cōmutare potēti cōmutare ipsam ꝑ equivalenti. sed vir in cōtrahēdo matrimoniū cōmutat corpus suū ꝑ corpore mulieris. plus aūt valet corpus maris corpore mulieris. ergo licitū est ipsi insimul corpus suū cōmutare ꝑ tot quot sibi insimul equipolleant in valore. ꝙre ꝛc. ¶Cōfirmat ꝑ exēplum sanctorū patrū sicut Abrahā ⁊ aliorū plurium q̄ plures vxores insimul habuerūt. ¶Contra hoc arguit̄ per illud Gen. 2. Reliquet homo patrē ⁊ matrē ⁊ adherebit vxori sue/et erūt duo in carne vna. ergo nō videt posse simul ē plures i matrimonio q̄ duos. sed vbi est bigamia ibi plures sunt i eodē matrimonio. ergo ꝛc. ¶Rēsōdeo. vbi est sic ꝓcedēdū. Primo enī ꝓmittam vnam distinctionem. Secundo dicam ad quēstionem.

Quantū ad primū: distinctio præmittēda est de bigamia. Pōt enī accipi ⁊ dici q̄druplr bigamia. Uno mō: vt est vnius viri cū pluribus vxorib⁹ simul. Secđo mō ecōuerso: vt est vnius vxoris cū plurib⁹ viris simul. Tertio mō: vt est vnius viri cū plurib⁹ vxoribus successiue/ vel ecōuerso vnius vxoris cū plurib⁹ viris successiue. Quarto: vt est vnius vir cū vna vxore q̄ habuit aliū virū. Hic aūt nō q̄rit̄ de bigamia duob⁹ modis vltimis sumpta an sit licita. constat enī q̄ soluto matrimonio ꝑ mortē vnius coniugū licitū ē alteri matrimonio cū altero iterū copulari: ⁊ ita vn⁹ vir pōt habere plures vxores/⁊ ecōuerso vna mulier plures viros isto mō vez successiue. hic tñ ergo q̄rit̄ de bigamia vt ꝓmo ⁊ secūdo/et maxime vt ꝓmo mō accepta. ¶Hec de primo.

Quantum ad secundū: pono octo conclusiones. ¶Prima est: q vnū virū habere plures vxores simul nō est cōtra pfectionē ⁊ integritatē matrimonij: vt ipm matrimoniū cōtrahit̄ i officiū. ¶Hec ꝓbat. qñ illud qđ est ad prolis bonū ordinatū nō est cōtra matrimoniū: vt matrimoniū dat ⁊ cōtrahit̄ i officiū. ¶Hoc apꝑet. q matrimoniū vt sic sumptū ꝑtinet respicit plus bonū. ⁊ ideo oē qđ ē ad plus bonū magis valet ad matrimoniū vt sic sumptū q̄ sit cōtra ipm. Iā q vn⁹ vir habeat plures vxores simul: hoc pōt ee ad bonū plus. est enī ad maiorē ipi⁹ plus multiplicationē. nec videt i aliq̄ ee i aliq̄bus malū. eque enī habet̄ de ꝑle certitudo cui⁹ sit/⁊ ꝓ ꝙñs cōsulter pōt nutriri si vn⁹ sit habeat plures sicut si habeat vnā solā. ꝙre ꝛc. ¶Secđa cōclusio est: q vnū virū hꝫ plures vxores sit/ nō est cōtra matrimoniū formalit̄ sūptū: vez vt ipm includit seu supponit usitū cōmutatiuū cōtractū. ¶Hec ꝓbat. q nō ē ꝺ cōtractū cōmutatiuū usitū recipe equalēꝫ ꝑ equalēti. sed corpus viri nobilis est corpe mulieris. ergo nō ē cōtra matrimoniale cōtractū vt usitū simplr vnū virū recipe ꝑ ꝓportionatū plus q̄ vnā mulierē. ¶Tertia cōclusio est: q ꝑ matrimoniū dat̄ est i remediū magis videret q vna mulier posset hꝫ sit plures viros q̄ ecōuerso vn⁹ vir posset hꝫ sit plures vxores. ¶Hec apꝑet. qñ magis vna mulier posset satisfacere plurib⁹ viris q̄ ecōuerso vn⁹ vir plurib⁹ mulieribus. ꝙre ꝛc. ¶Quarta cōclusio est: q vnū virū hꝫ plures vxores simt: est cōtra matrimoniū pfectionē vt ipm matrimoniū dat ⁊ cōtrahit̄ in remediū. ¶Hec ꝓbat. qñ oē remediū datū cōtra aliqđ malū magis debz inclinare ad bonū sibi cōtrariū q̄ ad malū ipm ꝺ qđ dat: sicut remediū datū cōtra cupiditatē magis debet inclinare ad ꝑdigalitatē q̄ ad cupiditatē. Sed matrimoniū vt est remediū dat̄ cōtra incōtinētie seu itēperātie vitiū. ergo vt sic sumptum magis debz inclinare ad aliquā itēperātiā q̄ ad itēperātiā. sed q vn⁹ vir habeat sīmk plures vxores hoc declinat ⁊ inclinat ad viri intēperātiā/nec est in ꝓfectum remediuz cōtra vxoris icōtinētiā. ergo talis bigamia ē cōtra rēnē matrimoniū vt dat̄ i remediū tā ex pte viri q̄ ex pte cuiuslibet vxoris: licet ꝓpter cōtrariā rōnē. Ex pte enī viri est cōtra pfectionē matrimonij: q declinat ad incōtinētiā. Ex pte vxoris: q nō est pfectū remediū cōtra eī⁹ itēperātiā. ꝙ ꝛc. ¶Cōfirmat. q equale debet ee remediuz datuz plurib⁹ cōtra cundē morbum in eis cōliter existētē. sed morbus intēperātie cōtra quē dat̄ ⁊ indulgetur matrimoniū acceptum vt in remediuz nō ē minor in muliere q̄ i viro. ergo nec minor indiget remedio nec vir maiou. sed virum plures vxores simul habere est ipm habere cōtra sunz hmōi itēperātie morbuz remediū excessiuuz ⁊ superfluum: quālibet xo vxorum diminutum ⁊ imꝑfectum. ergo ꝛc. ¶Quinta cōclusio est: q aliqñ licuit ⁊ licere debuit eundē virum simul habere plures vxores. ¶Hec ꝓbat. qñ qficunq̄ aliqđ ordinat̄ ad plures fines ad vnum principalius q̄ ad alterum/ rationabile est in casu aliquo vti posse illo eo modo quo est vnius ad finē meliorē ⁊ principaliorē: licet sit minus vtile isto modo ad finē alium min⁹ principalē. ¶Hec declarat ꝑ exēplum de cibo quo magis est vtēdum vt valet ad nutritionē q̄ vt ad delectationē: cum nutritio sit finis esus principalis ⁊ delectatio min⁹ principalis. sed matrimonium vt est in officium respicit bonum prolis: vt in remedium debitum sibi actus. et licet matrimonium aliis cōtract⁹ ad vtrunq̄ hoz ordinetur/ tamē principalius ad prolē. ergo i casu necessitatis vez ꝓpter defectum finis hmōi matrimonij principalis puta ꝓpter paucitatē hoīm aut culpam/melius est matrimoniuz fieri ⁊ cōtrahi modo vtiori ad principalē finē cōsequēdū puta ad augēdum

cultores dei licet minus vtili ⁊ cõuenienti ad min⁹ pñs cipalé finé obtinẽdũ: puta vt est in remediũ cõtra incõtinentie morbũ. ¶ Cõfirmat. qz cũ infirmus magis ꝑ cibũ quẽ accipit debet scõm rectã rationẽ intendere vt possit sanari ꝙ vt i ipso valeat delectari: ideo debet sumere cibum vtiliorem nõ ad delectationẽ sed ad sanitatis opus te beneficiũ cõsequẽdũ. ergo cõsiliũ i ꝓposito cũ oõs matrimoniũ cõtrahẽtes magis i cõtractu debeãt ãrere ⁊ intendere plẽ cõseq̃ ꝙ delectari/ꝙ ꝑhis si vtrũq; nõ possunt eq̃liter cõsequi/⁊ plus augmẽtũ est necessariũ/ꝓpter ei⁹ defectum rõnabiliter debẽt velle cõtrahere matrimoniũ illo mõ quo est vtilius ad plus bonũ finẽ ꝓncipalem licẽ dẽdũ: licez sit mutili⁹ ad finẽ aliũ: puta morbũ cõcupiscẽtie extinguẽdũ. ¶ Et si dicat q rõnes iste ꝓbãt q hoc tpe in quo sumus sit licita bigamia isto nõ sumpta/vez q vn⁹ sim⁹ habeat plures vxores: ¶ Respõdet q nõ ẽ verũ. qz ratio supradicta nõ ꝓbat nisi q bigamia põt eẽ licita quãtũ est ex se ex cã ꝑdicta nisi sit vetit⁹ interdicta. de⁹ aũt ipsaz qũ matrimoniũ instituit interdixit Gen. 2. dicẽs. Erũt duo in carne vna. Processu aũt tpis ꝑceptũ seu statutũ hmõi reuocauit: ⁊ bigamiã istã licẽtiauit ex cã ꝑdicta: qi vez tũc erãt pauci cultores ipsius. et tõ ad ipsoz augmẽtũ cõcessit vnũ virũ posse hñe simul plures vxores. nunc aũt hoc tpe cessat cã illa ꝓpt quã bigamia ista fuit cõcessa. ãre ꝛc. ¶ Sexta ꝯclusio ẽ: q hmõi bigamia nullo tpe fuit licita nisi ꝓpt finez ꝑdictũ licitũ vez bonũ ꝓlis ãplⁱ⁹ cõsequenduz. ¶ Hec appet. qm̃ Lamech qi habuit plures vxores fiit habuit enim. 2. vt patet Gen. 4. dicit fuisse adulterum aũt Jacob qui tñ habuit quatuor. Cui⁹ rõ est scõm Augustinũ cõtra Faustum qz Lamech ex libidine habuit. 2. Jacob vo. 4. nõ ex libidine sed solo amore ꝓlis procreãde/ad augendũ vez populum dei. ergo solum ꝓpter priem nõ ꝓpter libidinem fuit in veteri testamento licentiata ⁊ licita bigamia: qz si sim plicit/Lamech qz bigam⁹ nõ diceret adulter. ¶ Septima cõclusio est: q bigamia alio mõ sumpta: vez ꝓut est vnius multeris habentis simul plures vxores/est contra matrimoniũ tã vt est i officium ꝙ etiã vt est i remedium institutũ. ¶ Hec appet. qz oẽ illud qđ est contra prolis bonũ est cõtra matrimonium vt ipm matrimoniuz est in officium. ¶ Hoc est euidens. qz matrimoniuz vt est i officium ꝑcise respicit ꝓlis bonũ. sed vnã mulierem hñe simul plures viros/est cõtra ꝓlis bonũ. nec eñ tunc ꝓles posset corpaliter mltiplicari i cẽ nature sicut mõ/nec debite spiritualiter enutriri: qz eẽt icertũ cui⁹ patris esset ¶ Scõa ps vez q sit etiã cõtra matrimoniũ vt ipm est i remedium institutum/ appet ex dictis rõnib⁹ qbus scõa cõclusio supius est ꝓbata. ¶ Ex hoc sequit corollarie: q bigamia sumpta scõo mõ vez vt est vnius multeris plures viros hñtis nũq; licita fuit nec licita esse debuit. ¶ Hoc appet. qz nũq; debuit licitũ fieri matrimoniũ mõ ei⁹ repugnãti tã vt est in officiuz ꝙ etiã vt est i remedium institutum. sed q vna mulier habeat simul plures viros/repugnat mrimonio vtroq; istoz modoꝝ. ergo ꝛc. ¶ Octauus cõclusio est: q nec plures vxores esse vnius viri/nec plures viros vni⁹ vxoris est de ꝑfecta ratione matrimonij: nec aliquod tale matrimoniũ videt posse simpliciter saltem naturaliter esse ꝑfectum. ¶ Hec ꝓbat. qm̃ cũ matrimoniũ sit mutuũ vinculuz vnitiuuz/quãto vtrũq; ei⁹ extremũ est magis alteri amore vnitum ⁊ cõiunctũ tãto matrimoniuz ipm est magis ꝑfectum. ¶ Ex hoc potest argui. qz cum illo nõ stat ꝑfectum matrimoniuz nec trãquillum cum quo non stat perfectum vinculum amoris seu vnio ipsius matrimonij extremoꝝ. sed hmõi vnio nõ est ꝑfecta nisi sit vnius cum vna. ergo ꝛc. ¶ Confirmat. qz oĩs illa vnio extremoꝝ in aliquo tertio est imꝑfecta ⁊ indebita/q̃ est cã diuisionis ⁊ dissensionis inter se. ¶ Hoc appet. qz semp vnio aliquoiuz in tertio est vnionis causa inter se: vt patet in conclusione syllogistica i qua infert vnio extremoꝝ puta maioris extremitatis cũ minori ꝓpter earuz vnionem cũ medio in ꝓmissis primitus cõcepta. sed vnio plurũ vxoꝝ i tertio puta in vno viro est cã dissensionis ⁊ diuisionis ipsaruz inter se: ⁊ magis ecõuerso vez vnio plurium virorꝝ cũ vna vxore. ergo ꝛc. ¶ Sed hic est dubiuz: an bigamus ante baptismuz possit postq̃ baptizatus ordinari: an sit ad hoc inhabilis ⁊ irregularis ac si fuisset bigamus post baptismum. ¶ Ad hoc respõdetur q est irregularis/ nec potest per ꝓhis ordinari debite: licz possit vtiq; absolute. Cui⁹ ratio nulla est alia nisi statutũ ecclesie ipz illegitimãtis: quæ tñ non illegitimat homicidã. homicida eñ ad baptismũ/⁊ ad ordines recipiendum habilis post baptismum. Cuius statuti ꝑcise ratio ponitur: quia ratio irregularitatis bigamie que est defectus sacramenti/vez significationis: q̃ in sacerdote significãte sponsum vnice ecclesie semp manet. ¶ Ratio autem irregularitatis introducte ꝓpter homicidium est horror sanguinis: qui tollitur per baptismum cum baptizatus ꝑsumatur factus ex lupo agnus. quare ꝛc. ¶ Ex hoc sequit corollarie: q ita ecclesia si vellet posset dispensare cum bigamo sicut cum quocunq; alio: et de facto aliquando etiam dispensauit. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis.

SEcũdo quæro: vtrũ repudium fuerit in lege Mosaica licitum. ¶ Et videt q non. quia nulli est licitum qđ alteri dedit vel commutauit ⁊ commutare potuit/ reuocare illiq; auferre. sed in contractu matrimoniũ quilibet transfert sui corporis dominiũ ad alterum. ergo non est ipsi licitum postea huiusmodi trãsferre dominiuz/ nec ꝙ consequens repudiare ipm. ¶ Contra. qz Moyses non licentiasset populum Judaicum ad hoc faciendum/nec fieri potuisset/ si olim eis illicitum fuisset. sed constat in lege Mosaica viris fuisse cõcessuz huiusmodi repudiuz vt apparet Deut. 23. cap. ergo ꝛc. ¶ Respondeo. Et primo excludam vnam opinionem. Secundo dicam aliter ad questionem.

Quantum ad primũ: dicitur a quibusdam: q repudium vxoris nunq̃ fuit licitum magis in lege Mosaica ꝙ in euangelica. Mõ probant auctoritate Christi dicentis Matth. 19. Amen dico vobis quicunq; dimiserit vxorem suã excepta causa fornicationis mechatur. ¶ Cõfirmat ꝙ illud qđ Christus rñdẽdo Pharisæis ibidem ꝓmittit. Moyses (inquit ibi Christus) ad duritiam cordis vestri permisit vobis dimittere vxores vestras. ab initio aũt nõ fuit sic. ꝛc. ¶ Pretes glossa sup hoc verbũ permisit/ dicit q Moyses permisit non deus. Fuit eñ hominis cõsilium non dei imperium. Magister etiã dicit q hoc fuit a Moyse permissumuon vt concederetur diuortium/sed vt tolleretur homicidium. ¶ Sed contra istã opinionem potest argui. quoniã valde videt absonum dicere a Moyse sanctissimo aliquid fuisse populo permissum in quo fuit mortale peccatum. sed constat ipm repudium huiusmodi concessisse. ergo ꝛc. ¶ Cõfirmatur. qz aut Moyses auctoritate sua ꝓpria ipsos ad repudiũ hmõi licẽtiauit/ aut de auctoritate ⁊ voluntate dei. Si primũ. ergo mortaliter peccauit. nullus eñ superior potest inferiorem sue curie cõmissum licentiare sine peccato mortali ad aliquid illicitum ⁊ cõtra diuinũ ꝑceptum. Si autem dicatur q hoc fecit auctoritate dei: ergo populo non fuit illicitum hmõi vxoꝝ repudium ex q̃ nimitus ei fuit concessum. nihil eñ a deo indultum est

alicui illicitum sic ꝙ sit ipsi mortale peccatum. ergo ꝛc. ¶ Preterea ad idē arguit: qꝛ nulla lex iusta nec aliqd in ipsa cōtētū debet dare nec dat suis obseruatorib⁹ occasionē mortaliter peccādi. sed lex Mosaica fuit iusta ꝛ oī ultimo data: licet a Moyse promulgata. ergo nihil ꝓtinere debuit vel cōtinuit qō fuerit inductiuū homīm ad mortaliter delinquendū. Sed olo concessio illicito de mortali culpa est ad peccādū mortaliter inductiua. ḡ nulla talis fuit in lege Mosaica. sed cōstat ibi fuisse ista de repudiando. ergo ꝛc. ¶ Confirmat. qꝛ sicut scōm Augustinum in epistola ad Hieronymū/ sin scriptura sacra aliqō mēdacium esset nihil solidi tenetur nec alicui⁹ auctoritatis i ipsa remaneret: ita si in ipsa sit aliqua cōcessio de aliquo illicito cuiuscunq; esset ista nisi repudium esset licitum vt concessum: nulla alia concessio in ipsa cōtenta esset certa an esset licita an illicita. sed hoc est omnino falsum ꝛ inconueniens. de quibuscunq; enim in ipsa concessis est certum ꝙ quodlibet est licitum et honestum. ergo ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundū: pono quatuor conclusiones. ¶ Prima est: qꝛ Moyses non potuit concedere repudium ꝓpria auctoritate. ¶ Hec probat. quo niam nullus inferior potest dissoluere auctoritate ꝓpria contractum aliquē factum auctoritate ꝛ de uolūtate superioris approbatum ꝛ ratificatum. sed contractus matrimonij debitus et debite factus tam in lege euāgelica ꝙ i lege Mosaica fuit diuinit⁹ approbatus ꝛ ratificat⁹ ergo nullius alterius auctoritate potest solui magis in lege Mosaica ꝙ in lege euangelica. sed qui concessit repudium concessit vt solueretur matrimonium licet rite cōtractū ꝛ diuinitus approbatū ꝛ ratificatū. ḡ hoc non potuit facere auctoritate sua Moyses nec aliquis ali⁹ nisi deus. ¶ Confirmat. qꝛ nullus potest priuari dominio ad ipm trāslato auctoritate superioris/ potestate nec auctoritate ꝓpria alicuius inferioris. sed i cōtractu matrimonij ita fit auctoritate approbātis ꝛ instituētis dei trāslatio dominij corporis viri ad mulierem/ sicut mulieris in virū. ergo null⁹ citra deū potest priuare mulierē magis ꝙ virū hmōi dominio ad ipsum p contractū matrimonialem translato. sed cū p repudiū tollerēt matrimoniū: ꝛ p cōsequēs mulier dominio viri corporis priuarēt: qui concessit ipm cōcessit mulierē posse priuari dominio ad ipaz translato p contractū diuinitus approbatum. ergo hoc nullus pōt cōcedere citra deū. ¶ Scōa conclusio est: ꝙ deus potuit vel Moyses auctoritate ei⁹ cōcedere ꝛ licite fieri permittere hmōi repudiū vxoris viris in lege Mosaica indultū. ¶ Hec ꝓbat. qm olo contractus pōt solui auctoritate eius salte dei ꝙ olo pōt/a quo institut⁹ est ꝛ cōcessus. sed matrimonialis cōtractus est diuinit⁹ institut⁹ ꝛ cōcessus. ḡ auctoritate ipi⁹ i casu quocūq; vl ex cā sibi nota ꝙlibet pōt solui. sed a quo matrimonialis contract⁹ pōt solui/pōt ꝛ repudiū p qō matrimoniū soluit indulgeri. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat. qꝛ ꝙlibet pōt priuari dominio ad ipm trāslato de auctoritate ꝛ uolūtate domini statuentis ꝛ approbātis ad eū ipm trāsferri/ maxime illius domini sine cuius approbatione ꝛ uolūtate nullius cōtractus potest esse licitus nec alicui⁹ rei dominū licite possideri. sed in cōtractu matrimonij fit mutua trāslatio dominij viri in mulierē ꝛ mulieris i virū de uolūtate ꝛ auctoritate dei trāslatiuū cōtractū hmōi approbātis ḡ ꝛc. ¶ Ex hoc sequit corollarie: qꝛ hmōi repudij cōcessio i lege Mosaica nō fuit facta nisi vel imediate a deo vl a Moyse ei⁹ auctoritate. ḡ cū ē verisile qꝛ Moyses aliqd cōcesserit qō cōcedere minime potuerit. sed ipse hmōi repudiū cōcessit. ergo hoc nō ꝓpria sed diuina auctoritate fecit. ¶ Cōfirmat. qꝛ sicut ecclesia circa matrimoniū cōtra hēdū aliqd inouauit alijs ꝓsonas habilitādo ad ei⁹ cōtractū: qō facere nō potuit nisi auctoritate dei matrimoniū instituētis ipi hoc ꝓcedētis vel approbātis. ita ꝓsit mlto minus Moyses circa matrimoniū trāsactū ꝛ ratū aliqd auctoritate ꝓpria ipm dissoluēdo potuit imutare. plus cū est matrimoniū trāsactū soluere ꝙ contrahēdum impedire. ergo ꝛc. ¶ Tertia conclusio est: qꝛ deus rōnabiliter illo tpe repudiū potuit idulgere ꝛ permittere: ꝛ p ꝓns matrimoniū dissolubile esse scōm viri beneplacitū ordinare. ¶ Hec ꝓbat. qꝛ ꝓpe maius malū vitādū rōnabiliter pōt permitti fieri aliqd min⁹ malū: hoc est dispēsare ne aliquis teneat ad aliqd bonum minus illo malo qō ex illa obligatione ad bonū foret in ore. sed maius malū est vxoris homicidiū ꝙ sit bonū indissolubilitas vinculi cōiugalis. ergo videns deus illi⁹ populi malitiā ꝛ cordis duritiā ꝓpter quā fuisset subsequutus vxoū homicidiū nisi viris fuisset licitum ipsarū repudium/ rōnabiliter ꝛ clementer ad vitādum hmōi magnum malum potuit dispēsare cuj viris ne tenerent ad hmōi bonum/ vcz ad indissolubile matrimoniale vinculū obseruādum. ¶ Confirmat qꝛ sicut ꝓpe bonū ꝓtis deus dispensauit ꝛ permisit i testamento veteri bigamiā: vt patet ex q̄stione precedēti: ita etiā ꝓpter vitādum malum vxoum maius ꝛ periculum ꝙ sit bonum indissolubile matrimoniū/ potuit ꝓcedere repudium ꝛ statuere matrimoniū esse mutuū tm dissolubile domino scōm viros beneplacitum. ¶ Quarta conclusio est: qꝛ repudium nunq̄ fuit licitum tā bonum simpliciter: sed tā illō in quo vir cui concedebat non peccabat mortaliter sed venialiter. ¶ Hec appet. qm qō est bonum simpliciter non oportet idulgeri sed cōcedi. ergo illō qō non est licitum nisi qꝛ indultum seu concessum/ non est simpliciter bonum. sed diuortium seu repudium non fuit licitum nisi qꝛ tunc concessum: alias ita esset hoc ꝛpe licitum sicut illo: qō est falsum. ergo ꝛc. ¶ Scōa pars/ vcz ꝙ non esset in ipso mortale petih/ est euidens. qꝛ nihil a deo cōcessum seu indultum est mortale petih. sed bene potest esse venale: sicut matrimonium ꝛ matrimonialis actus est venale peccatū vt sit tm ꝓpter remedium non ꝓpter officium seu ꝓtis bonum intētum: cum tm hoc sit a deo concessum ꝛ indultum. Cōsiliter in ꝓposito videt esse dicendum de repudio ꝙ vcz qꝛ concessum non erat petih mortale sed veniale vxoē repudiare: sicut matrimonium tm ꝓpter remedium contrahenti ꝛ eius actum coniugalis copule exercenti. ¶ Sic ad q̄stionem. ¶ Ad rationē in principio quādo dicit ꝙ datum vel commutatum non potest reuocari: dicendum ꝙ hoc est verum ꝓpria auctoritate: potest tamen auctoritate superioris domini ꝛ maxime dei. ¶ Ad illa que adducuntur ꝙ opinione superi⁹ recitata. Ad primum dicēdū ꝙ non habet ex illo Christi verbo quin in lege Mosaica fuerit licitū repudium: sed tm ꝙ non in lege euangelica: in qua matrimonium ipsum est reductum ad statum primum in quo extitit institutum. ¶ Ad aliud qō adducit de hoc qō Christus dixit Pharisēis: consimiliter est dicendum: quia nec ex hoc habetur/ nec Christus dixit ꝙ repudium fuerit illicitum sed magis oppositum vcz ꝙ licitum: cum Christus asserat ipsum fuisse concessum. sed bene habetur ꝙ duritia cordis ꝛ malitia fuit ratio inductiua ad huiusmodi repudium concedendum ꝓpter veterius euitandum. ¶ Ad illā glossam constat ex predictis ꝙ Moyses non potuit ꝓmittere nisi deo hoc sibi cōcedente. Quia tamen deus non permisit hoc immediate statuendo: sed Moysi statutum approbando: ideo forte glossa intelligit ꝙ deus sic non permisit/ ꝓmo mō vcz sed scōo. Concedo etiā ꝙ hoc non fuit dei impertium/ nec hoc superius fuit dictum: sed tm ꝙ fuit indultum diuinitus seu cōcessum.

Circa distinctionem trigesimāquartam/in qua Magister determinat de legitimis ⁊ illegitimis ad matrimoniū cōtrahendū: Quero primo: vtrū simpliciter impotētes sint habiles ad matrimoniū cōtrahendū. ¶Et videt q nō. qr ipotētia ad illō qō nō ē de rōne matrimonij nō impedit matrimoniū. sed actꝰ carnalis copule nō est de ratione matrimonij: cū pfectum matrimoniū possit existere sine ipso. ergo ipotētia ad hunc actū nō impedit matrimoniū cōtrahendū. ¶Cōtra. qr ois cōtractus est nullus/si quo cōtrahētes se obligāt ad aliqd eis impossibile. sed qlibet cōiugū matrimoniū cōtrahētiū ex cōtractu matrimonij se obligat alteri ad reddēdū ipi debitū qñ peter. ergo si hoc est alicui impossibile/ nō est cōtractus/nec p ꝫs matrimoniū supponēs ipꝫ. ¶Respō sio. Et primo p̄mittā duplicez distinctionē. Secōo ex illa dicam ad quæstionem.

Quantū ad primū: distinctio præmittēda est de ipotētia de qua ārit ꝓpositā qstio. Est enī duplex ipotētia tā in viro q̄ in muliere. Una quātū ad actū copule carnalis: ⁊ alia ad gnationē plis. licet enī ois impotēs ad actū exercēdū carnalē/sit ipotēs ad generādū prolē: nō tñ ecōuerso ois impotēs ad generādū vel concipiendū pl̄ē est ipotens ad actū carnalē. Steriles enī viri vel mulieres possunt in actum copule carnalis: non aūt in gnationē plis. ¶Ex quo sequit: q cū p̄ma impotentia inferat secōam/⁊ nō ecōuerso: vbi ⁊ cōmuniter est secūda ipotētia q̄ sit p̄ma. Impotētia enī ad gnandū ⁊ cōcipiendū est in q̄buscūq; in q̄b⁹ est p̄ma ipotētia: vez ad actū carnalis copule: ⁊ etiā in multis alijs vt in omnib⁹ sterilibus/in q̄b⁹ nō est impotētia ista p̄ma: cū sint potētes ad actū carnalis copule exequēdū. Differūt etiā iste due impotētie in hoc: qr secūda impotentia vez ad generādū pl̄ē ⁊ cōcipiēdū/tñ videt esse naturalis: prima aūt q̄ est ad actū copule carnalis/ i aliq̄b⁹ ē naturalis: vt i viro frigiditas vl̄ amissio seu carentia ptis necēte ad actū carnalē/⁊ in muliere erectatio ex cessiua. in alijs pōt esse casualis: vt p maleficiū vel ex ꝓpē morbū. ⁊ a tali ipotētia ad actū carnalē q̄ ē casualis/pōt ḋo remediari naturaliter saltē ab aliq̄ ⁊ curari: nō aūt ab illa q̄ est naturalis nisi forte sit curabilis aliqua arctatio mulieris. Naturalis aūt impotentia q̄ est ad gnationē pl̄is vel conceptionē/q̄lis est in oñi sterili: vt fuit beata Elizabeth mater sancti Joānis/non videt esse curabilis p naturam. ¶Secūa distinctio de impotētia ad actū carnalis copule est: qr hmōi impotentia siue sit naturalis siue casualis p maleficiū vel p morbū/est duplex. potest enī vna esse in viro vel in muliere vīr ⁊ simpliciter: vt qñ vir nullam potest cognoscere mulierē/nec mulier ab aliquo pōt cognosci. Alia potest esse non vīr respectu cuiuslibet: sed singulariter respectu alicuius tñs: vt qñ mulier non pōt cognosci ab vno/⁊ potest cognosci ab alio: ⁊ sīlit de viro: qñ vez vir potest cognoscere istā mulierem ⁊ nō illā. ¶Hec de primo.

Quantum ad secundū: vbi est dicendū ad questionē/pono tres conclusiones. ¶Prima est: q prima impotentia q̄ vez est ad actū carnalē/impedit matrimoniū cōtrahendū: vel vīr/si vlis: vel gticulariē/si p ticularis: puta cū illo vel illa respectu cuius est ipossibilis talis actus. ¶Hec ꝓbat. qñ cōtractus matrimonialis ē cōmutatio ptātis corporis seu dominij ad actū hmōi si petat. sed impotens ad hunc actū vel vīr respectu cuiuscūq; vel specialiter respectu illius tñs/nō pōt sui corporis potestatē seu dominiū ad talē actū sibi impossibilē alteri dare: nec ab alio sibi oblatum recipe. ergo nec cum ipso matrimoniū cōtrahere. ¶Cōfirmat: q nullus pōt dare nec recipe sibi impossibile. sed ipotenti est impossibilis actus carnalis copule. ergo non pōt sui corporis dominiū ad hmōi actuz alicui dare si vīr est impotens/ vel et respectu cuius est impotēs: nec ab ipsa recipere: nec p ꝫs matrimoniū cōtrahere. ¶Sed cōtra istā conclusionē fortitan arguet: qr beate virgini ꝓpter votū virginitatis emissum iste actꝰ cōiugalis impossibilis fuit: ⁊ tñ hoc non obstāte verū matrimoniū contraxit. ¶Respondeo: q̄ imo beate virgini actꝰ iste fuit possibilis absolute: licet non debite. matrimoniū aūt contrahēdū nō exigit in cōtrahētib⁹ actū vt possibilē debite/sed tñ vt naturaliter possibilē absolute: vū tñ aliqs ipsi sint habiles ad matrimoniū cōtrahēdū. Quo mō aūt beata virgo post virginitatis votū potuit dare contrahēdo matrimoniū sui dominiū ad talē debite ipossibilē sibi actū/in p̄cedentibus fuit dictū. ¶Secūa cōclusio est: q secūa ipotentia que est non ad actū copule carnalis sed ad gnationē vel cōceptionē pl̄is/impedit aliquo mō matrimoniū cōtrahendū: puta vt ipm matrimoniū est in officiū institutuz. ¶Hec ꝓbatur. qñ illud impedit matrimoniuz vt est in officiū/ qđ ipedit pl̄is bonū. ¶Hoc apper. qr matrimoniuz vt est in officiuz/ respicit pl̄em tñ. sed constat q ipotentia ad pl̄is gnationē impedit totaliter pl̄em finez matrimonij p̄ncipalē: imo totalē/ put matrimoniū est in officium institutū. ergo ⁊c. ¶Confirmat. qr qđ impedit matrimonij finē debituz/ipedit matrimoniuz ipm. sꝫ ista impotentia ipedit imo totaliter tollit totuz finē matrimonij p̄ncipalem: vt matrimoniū est in officiuz institutū. ergo ⁊c. ¶Ex hoc sequit corollarie: q inter taliter ipotentes cuiusmodi sunt steriles siue ambo contiguos siue tñ vnus/non pōt esse totaliter pfectuz matrimonium ⁊ honestum. ¶Hoc apper. qñ solum matrimoniū vt est in officiuz/qđ est vez ꝓpter pl̄is bonū/ cū pfectuz. sed tale matrimonium non pōt esse inter taliter ipotentes. ꝫ ⁊c. ¶Cōfirmat: qr illđ matrimoniuz non est simplr pfectuz cuius actus matrimonialis semp est culpabilis. sꝫ actꝰ matrimonialis talis semp est aliq̄liter saltē venialiter culpabilis: cuz non possit fieri ꝓpē bonuz pl̄is: supposito q ipsi sciāt se ad hoc naturaliter ipotentes. nullꝰ enī cōmuniter exerceret actuz aliquē ꝓpē aliqđ sibi impossibile q̄ naturā. ergo ⁊c. ¶Sed cōtra istā conclusionē pōt argui dupliciter. Primo. qr nullus peccat nec mortaliter nec venialiter sed magis merēt in faciendo qđ tenet facere ex p̄cepto. sꝫ steriles aliqñ fuerūt ad matrimoniū ⁊ ad eius actū ex diuino ꝑcepto obligati. ꝫ nulla est culpa in ipsoruz matrimonio nec in actu. ¶Secōo: qr steriles possunt intēdere p actuz matrimonialē/plem cōceptū: ⁊ si nō naturaliter/saltē supernaturaliter supnā auxilium expectātes. ¶Ad p̄mū rñdeo q nunq̄ matrimoniū factū p̄cise ꝓpē delectamētū consequenduz fuit pfectum simplr nec honestum. qñ aūt matrimoniuz fuit p̄ceptuz/ tunc steriles et ad generādum pl̄em inhabilis poterat cōtrahere matrimoniuz ⁊ debebat ꝓpter diuinū p̄ceptū implēduz: nō sutē ꝓpē carnis delectamētū. et taliuz p̄tractum matrimoniuz sic concedo q erat sine oñi culpa: imo erat meritorium ⁊ pfectum. sed nunc hoc non habet locuz in tpe modernorum quo matrimoniū non ꝑcipit imo oppositum constituitur. Et ideo ad pl̄is gnationē sentiēs se habilez non potest contrahere matrimoniuz nisi vt est i remediū et p ꝫs imp̄fectum. ¶Ad secōm dicendus: q illud non videt sufficere: qr ita etiā virgo posset sperare ⁊ a deo prolem ārere sine viro. non enī est possibilius sterilē generare vel concipere/q̄ virginem cōcipere ⁊ parere sine

viro. neutrū ēt̄ est possibile nisi deo: cui ola sunt equaliter possibilia. Si tñ illud valet: potest concedi q̄ hoc supposito: vez q̄ taliter impotētes cōtraherent nō ꝓpē aliquā libidinē/sed rōnē ꝓpter ꝓlem quā a deo supernaturaliter expectarent: tūc in tali casu posset cōcedi ipos matrimoniū ⁊ matrimonialem actū esse in offīcū ⁊ pfectum: non aūt si scientes se ad ꝓlem habendā inhabiles ipsam nullatenus intenderent nec sperarent. ¶ Tertia ⁊ vltima cōclusio est: q̄ ista ipotentia supradicta non ipedit matrimoniū vt ipm est in remediū institutuz. ¶ Hec apꝑet. qñ matrimoniū hoc mō sumptū non respicit nisi actum copule coniugalis. sed hec ipotētia nō ipedit istū actum. ergo ⁊c. ¶ Ex hoc ēnā apꝑet impfecto matrimonij talium: cum oē matrimoniū sit impfectum qō pēcise ordinat ad actum carnalis copule non ad ꝓlem. ¶ Cōfirmat cōclusio supradicta auctoritate dei instituentis matrimoniuz Gen. 2. vbi dicit. Adherebit homo vxori suę et erunt duo in carne vna. ¶ Ex hoc arguit. qñ q̄cunq; ꝑsone alius ad matrimoniū legitime q̄ possunt eē vna caro vnitate vnionis copule carnalis inter se mutuo: sunt idonee ad matrimoniū cōtrahendum: esto q̄ nō possint esse vna caro vnitate identitatis in tertio vez in prole. et hoc vt matrimoniū dat in remediū nō aūt vt dat in officiuz. Sed ꝑdicta ipotentia ipotentes possunt effici vna caro vnitate vnionis copule carnalis inter se mutuo: licet non vnitate identitatis in tertio videlz in prole. ergo ⁊c. ¶ Sic ad q̄stionem. ¶ Ad rat onē in principio dictā duz q̄ licet actus carnalis non sit de ratione matrimonij: tñ semp matrimonij seu eius contractus ipm esse possibilē contrahentibus exigit ⁊ supponit.

SEcūdo quęro: vtrū impotētia superueniens post matrimoniū cōtractum dirimat ipm matrimoniū tā pfectū. ¶ Et videt q̄ sic. qz qō dirimit matrimonij contractum/ dirimit ⁊ ipm matrimoniū. sed talis ipotentia ad actum dirimit matrimonij cōtractuz. ꝓbatio. qz matrimonij cōtractus non est nisi obligatio mutua ad reddendū debitū si petat. sed hmōi obligatio dirimit ⁊ soluit ꝑ ipotentiā ad actuz supuenientē. nullus ēñ pōt esse ad aliqd sibi impossibile obligatus. ergo ⁊c. ¶ Cōtra. qz si ꝑ talē supuenientē impotentiā matrimoniū ꝓteritum solueret: ergo licitū esset alteri cōiugū cum altero contrahere matrimoniuz. sed hoc non videt verum. ergo ⁊c. ¶ Rñsio. Ad cui⁹ euidentiā est sciendum: q̄ hmōi impotentia superueniens post matrimoniū pōt supuenire aut statim post matrimonium cōtractum prius q̄ ꝑ actum carnalis copule fuerit cōsummatū: aut post q̄ tā est per actum huiusmodi consummatum.

Hoc præmisso pro solutione quęstionis ponitur duplex conclusio. ¶ Prima est: q̄ nulla impotentia superueniens post matrimoniū ꝑ carnalē copulā cōsummatum dirimit ipm matrimoniuz. ¶ Hec est euidens: et ab oibus concessa. qñ nulli pōt auferri aliquid rei dominū ipsi datum vel cōmutatuz/ maxime post q̄ tā eius possessionem intrauit: nisi auctoritate superioris cōmutationem hmōi approbantis. sed in contractu matrimonij fit (vt sepe dictum est) auctoritate dei commutatio dominij seu potestatis corporū coniugum: cui⁹ dominij post cōtractum hmōi consecuti quilibet coniugum possessionem ingredit qñ primo de novo actum illū cōcessuz sibi exequit. tunc ēñ q̄libet cōiuguz corpore alterius cuius ꝑ cōtractuz ꝑcedentē accepit dominū/ vtitur. ergo ⁊c. ¶ Secūda conclusio est: q̄ nec etiā impotētia ad actum hmōi supueniens post cōtractum ante matrimoniū ꝑ carnalem copulā cōsummatum videt impedire matrimoniuz tā cōtractū. ¶ Hec non est ita certa nec euidēs: vt ꝑcedēs. videt tñ ꝓbabilis. qñ licitare ꝓsessionem rei ꝑ cōtractum aliquē acq̄site nullum ingredienti dat secūm deum tus seu dominiū: sed ꝓsupponit ipm. ergo licet q̄ matrimonium cōsummauit ꝓsessionem intrauit dominij/ qō ꝑ cōtractum matrimonij acq̄siuit: ex hoc ēñ nullū ius vel dominū acq̄siuit aliud q̄ id qō sibi ꝑ cōtractū mīmonij antea datū fuit. ¶ Ex hoc pōt argui ad p̄positū. qz habēs iustum alicuius rei dominū cuius ꝓsessionem nōdum intrauit mō pōt ipso priuari magis q̄ si eius ꝓsessionem intrasset: nisi i casu in quo priuat auctoritate tituli domini/ quo approbante ⁊ ratificāte ipe acq̄siuit tale dominū ꝑ cōtractuz. sed q̄libz cōiugum acquirit sup alium dominū ꝑ contractum matrimonij diuinitus approbatum et statutum. ergo licet eius ꝓsessionē non intrauerit ꝑ actū copule subsequutū/ nō videt tali dominio posse nec debere priuari/ nec ꝑ ꝑs matrimonium dirimi nisi sola auctoritate dei. sed deus non statuit (qō ferstur) tale matrimoniū licet nōdum cōsummatum esse soluendum nisi ꝑ religionis ingressum. ergo ⁊c. ¶ Sic ad q̄stionē. ¶ Ad rationē i principio dicēdum: q̄ obligatio non soluit ꝑ illā impotentiā supuenientē. illa vez obligatio q̄ in contractu matrimonij fuit facta. qñ in matrimoniali contractu nullus obligat alteri ad reddendū absolute debitum: esto ēt q̄ petat: sed tñ qñ hoc fieri potest congrueter. Et ideo ꝓpter impotentiā supuenientem nulla obligatio soluit q̄ in cōtractu p̄cēdēti ipsius matrimonij fuit facta. quare ⁊c.

Circa distinctionem trigesimā quintam/ in qua Magister determinat de quibusdā criminib⁹ matrimoniū impedientibus: Quero primo: vtrum aliquod peccatū impediat matrimoniū cōtrahēdū. ¶ Et videt q̄ non. qz ꝓpter nullum peccatum videt impediri posse qō est diuinitus ad salutem humani generis institutum. sed matrimoniū est a deo vt in officiuz ad salutē ⁊ ad bonū hominis institutum: ⁊ vt in remediū est indultuz. ergo ꝓpter nullum peccatum preterū videt aliquis esse inhabilis ad matrimonium cōtrahendum. ¶ Contra hoc arguit ꝑ illud qō dicit Augustin⁹: qō etiā Magister adducit in litera. Nō pōt fieri coniugiū cuz qua ꝑcesserit adulterium. cōstat aūt q̄ adulterium est peccā. ergo ⁊c. ¶ Responsio. Ad cuius rñsionis euidentiā ꝓmo ꝓmittā vnā distinctionem. Secūo dicā ad q̄stionē: vez an ꝓpter aliquod peccatum preteritum contrahentium impediatur matrimonium contrahendum.

Quantum ad primū: distinctio premittenda est: q̄ contrahēdum matrimoniū impediri pōt dupliciter. Uno mō sic q̄ nullo mō possit contrahi absolute. Alio mō sic q̄ non possit contrahi debite. Primo mō vez absolute ⁊ simpliciter matrimoniū ꝑ peccatū pōt dupliciter intelligi. Uno mō q̄ impediat vniuersaliter respectu cuiuscunq; ꝑsone: ita q̄ cum nulla possit contrahi. Alio mō q̄ impediat tñ singulariter respectu alicuius determinate persone: sic q̄ cum ipsa non possit contrahi absolute. ¶ Hec de primo.

Hoc præmisso pono pro secundo tres conclusiones. ¶ Prima est: q̄ oē peccatum mortale/ nō aūt aliquod veniale/ impedit cum quacūq; persona matrimonium debite contrahendum. ¶ Hec ꝓbatur. quia omne id cum quo non potest matrimoniū contrahi sine peccato mortali/ impedit ipm vt debite contrahēdum.

sed ois contrahēs mſimoniū cū peccato mortali peccat mortaliter vel saltē venialiter. nō ē⁹ pōt ꝓtrahere cum peccato mortali quin peccet aliqualiter. ¶ Amot ꝓbatur: qz ois irreuerēter ⁊ indigne recipiēs aliqđ sacrm cōmittit aliquod puta venialē/ vel forte mortale peccatū. sed ois cū pctō mortali ꝓtrahēs matrimoniū indigne ⁊ irreuerenter recipit mſimoniꝫ sacramētū ꝑ qđ facit mſt monyꝫ ℨctū. ¶ Hoc apparet. qz ois ille indigne ⁊ irreuerē ter recipit sacrm qui ponit obicem ad ei⁹ effectū/ꝛz ad recipiendū gratie dei donū/qđ deus statuit infundere. sz ois cū peccato mortali ꝓtrahens matrimoniū ⁊ per con sequens recipiens matrimoniꝫ sacramentum ponit obiꝫ cē seu impedimentū ad recipiēdū statutum sibi infundi gratie dei donū. ℨ ⁊c. ¶ Ex hoc patet scđa pars ꝓclusio nis/ꝛz q nullum venialē peccatum impedit matrimo niū debite cōtrahendū: quia non impedit eius sacramen tū digne recipiēdū. ℚ ꝺ ꝓbat. qz qđ nō ipedit sacramēti effectum consequendū/non impedit digne ⁊ debite posse recipi sacramentum. sed nullum venialē peccatum impe dit gratie donum ꝑ sacramentum quodlibet conferēdū. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia non magis peccatum ali quod venialē precedens matrimoniū impedit matrimo niꝫ sacramētū seu eius effectū/ꝛz gratie dei donū/q̄ pec catum qđ actu cōmittit⁹ qñ matrimoniuz cōtrahitur. sed peccans actu venialiter in contrahendo matrimoniū/di gne recipit matrimoniꝫ sacramētū: cū ꝓpiet ei⁹ effectū puta gratie dei donū. nec venialē pctm actu iexistēs im pedit matrimoniꝫ sacramentū: vt apparet de cōtrahente matrimoniū ꝑcise vt matrimoniū est in remediū nō vt in officium. talis ē⁹ licet cōtrahendo peccet venialiter/ tñ gratiā recipit mediante matrimoniꝫ sacramēto. ergo ⁊c. ¶ Sed contra istā ꝓclusionē ⁊ eius ꝓbationē arguitur. qñ ratio ipsam ꝓbans videt supponere vnū falsum/ꝛz non posse contrahi matrimoniū/nisi ꝑ matrimoniꝫ sacra mentum. ℍoc aūt non videtur verum. qñ mutus potest cōtrahere matrimoniū cui est impossibile ipm matrimo niꝫ sacramentum/cū consistat in verbis consensus mutui cōtrahentiū expressiuis: q̄ verba ille nō pōt ꝓferre. ℨ ⁊c. ¶ Preterea. qz dictū fuit in ꝓcedētib⁹/ q matrimoniuz posset ℨhi absq; aliquo signo sēsibili. sed vbi nō est sēsibi le signū nullū pōt existere sacrm. ℨ ⁊c. ¶ Preterea. quia nō magis cōtrahēs mſimoniū cum peccato mortali pec cat in nouo q̄ peccaret in veteri testamēto. sed in illo cui libet siue in peccato siue extra mortale peccatū existen ti erat licitū ꝓtrahere matrimoniū. ℨ ⁊c. ¶ Cōfirmat. qz ad faciēdū cōtractū ꝓmutatiuū corporū cōtrahēntiū ma trimoniū nō magis videt esse necessaria gra dei/q̄ ad fa ciēdū aliquē alīū ꝓtractū q̄tūcūq; alterū rerū. sz ad nullū alīū cōtractū est necessariū facientibus ipsum gratie dei donū quātū ad hoc q̄ sine ipso peccēt mortalit ꝓtractū hmōi faciēdo. ℨ ⁊c. ¶ Ad pmū ꝓcedo cōcessionē ꝓdictam ⁊ ei⁹ ꝓbationē supponere mſimoniū nō posse fieri natu raliter in ꝑsenti sine pcepto mſimoniꝫ sacro: cū nō possit fieri sine signo sensibili cōsensus mutui ꝓtrahētiū expres siuo: qđ est ipm mſimoniꝫ sacrm. ¶ Et qñ dicit q̄ sacrm ꝓsistit in xp̄is q̄ sunt mutus ipossibilia: Dico q̄ nō est ve rum: sed cōsistit in qbuscūq; signis sensibilibus cōsensus cōtrahētiū expressiuus. muti aūt bñ possunt ⁊ si nō ꝑ ver ba bñ tñ ꝑ aliud sensibile signū sub explicare ꝓsensum: ⁊ ꝑ ꝓs recipe in ℨhēdo mſimoniū ipm mſimoniꝫ sacrm. q̄re ⁊c. ¶ Ad scēm dicēdū est: q̄ naturalr ipossibile ē ma trimoniū ꝓtrahi sine signo sensibili: cū nec aliꝫ possit con sensus vnius alteri explicari naturalr. supnaturalr au tē bñ posset fieri matrimoniū deo cōsentiēs vni⁹ alteri re uelāte. Et ita hoc mō/ꝛz supnaturalr bñ pceđo mſimo niū posse ℨhi sine sacro: ꝑ ꝓs sine mortali pctō: esto q̄ ℨhēs ipm esset in pctō mortali: cū nec ℨhētes mſimoniū peccēt ꝓpr ipz mſimoniꝫ ℨctū: sz ꝑ ipz mſimoniꝫ sacrz qđ idigne recipiūt: qz ei⁹ effectū ipedit. hoc aūt ꝛz mſt moniū ℨhi sine ꝑuio sacro/nō posset naturalr fieri in pre senti: nec ꝑ ꝓs pōt ipm ℨhere naturaliter aliqs cū pec cato mortali quin peccet mortalr. Et hoc mō ⁊ non alio intelligēda est ꝓcō ⁊ eius ꝓbatio supradicta. ¶ Ad ter tium apparet ex dictis q̄ nō est silr de ℨhēte mſimoniū in nouo ⁊ i veteri testamēto: qz in veteri testamēto nullū erat matrimonio sacrm annexū: sicut est in nouo rōne cu ius ꝑcise nō rōne ipsius mſimoniꝫ/nec eius cōtract⁹ pec cāt mortalr in ꝑsenti cū peccato mortali aliq̄ ipm mſt moniū cōtrahentes. ¶ Ad confirmationē vltimā appa ret q̄ nō est silr de isto matrimoniali cōtractu/⁊ de aliis qñ aliꝫ cōtractus cōmutatiuus aliarū rerum cōmutatarū non fiunt sicut iste mediāte aliquo sacro diuinitus insti tuto. ⁊ ideo possunt sine peccato fieri ab existētib⁹ i pec cato: sicut ⁊ iste etiā fieri poterat ꝑ cēdē rationē in vete ri testamēto/nō aūt in nouo ꝓpter ipsū annexū ac pcuiū sacrm. ¶ Scđa ꝓcō est. q̄ nullū pctm ipedit vlr aliquē ꝛz respectu cuiuslibz ꝑsone ad mſimoniū absolute ⁊ sim pliciter ℨhendū. ¶ Hec ꝓbat. qñ illud solū ipedit mſt moniū vlr ꝓtrahi absolute/q̄ inexīte si de facto quis at tēteret matrimoniū cōtrahere/nihil faciet: qz nec ꝓtract⁹ p̄ cedēs tenet: nec ꝑ ꝓs mſimoniū ipm supponēs. sz apt⁹ alias ad matrimoniū ꝓtrahendū si quocūq; inexīte sibi pctō mortali cum aliqua ꝑsona/nō tñ cū quacūq; contra hat de facto/contractus est ratus ⁊ matrimoniū ꝑ conse quens ipsū sequēs. ℨ ⁊c. ¶ Cōfirmat. ⁊ est ꝓbatio minus assumpte. qñ nihil ipedit aliquē ad matrimoniū absolu te vlr ꝓtrahēdū nisi qđ aufert ipsi sui corpis dominiū ad actū carnalis copule ordinatū in quēcūq; aliū trāsferen dū. sed nullū pctm aufert vlr alicui quin possit sui corpo ris dominiū ad talē actū transferre in aliū aliquē ꝑ ꝓtra ctū cōmutatiuū recipiendo ab ipso silr dñiū. ¶ Probat. qz cuicūq; est licitus act⁹ copule carnalis/est licit⁹ con tractus matrimonialis. ¶ Hoc est cuidēs. qz nulli est li citū exercere talē actū ante mſimonialē ꝓtractum. sz ꝑ pter nullū pctm pcedēs mſimoniū est alicui illicit⁹ iste actus. ℨ nec mſimoniꝫ ꝓtractus dñi sui corpis in aliū cō tugem ꝑ cōsimilē trāslatiu⁹. ꝑpter solū ecclīm meritū nō ꝑ pter aliqđ demeritū pōt aliqs se puuare ne vnq̄ sibi lice at actū carnalis copule exercere: vt puta ꝑpr ꝓtinentie votū emissuz: nō aūt ꝑpr aliqđ peccatum cōmissuz. ℨ ⁊c. ¶ Tertia ꝓcō est. q̄ aliq̄ sunt pctā ante mſimoniū per petrata q̄ impedīt illos in qđ⁹ existūt non vlr / sed sin gulariē/respectu aliq̄rū ſspecialiū ꝑsonarū/ne cū eis pos sint ℨhere mſimoniū absolute. ¶ Hec apparet. qz: oē illō ipedit aliū ne possit cōtrahere mſimoniū cū ꝑsona aliq̄ absolute: cū q̄ si de facto attētat ℨhē non tñ peccat/sz ēt nihil facit: qz nec ℨct⁹ ē rat⁹: nec ꝑ ꝓs mſimoniū aliqđ inter talem ex ꝓtractu hmōi pōt seq̄. sed aliqua peccata sic matrimonium impediunt contrahendum. ergo ⁊c. ¶ Sed tunc est dubium: que sunt ista peccata. Ad hoc rñdet. q tria sunt crimina quorū aliq̄ ꝓiecta simul ipe diūt/⁊ aliqđ ēt ꝑ se solū. Sūt aūt ista adulteriū: machia tio ī mortē legitimi ꝓuge: fidei datio adultere de ℨhēdo cū eo viro mortuo: vel ℨct⁹ cū ipsa de facto vel cū ꝓmisso rio iuramēto: q̄ tria vitia ad ꝓpositū expellēt. ¶ Circa hoc ꝓmo q̄ ꝑmū horū triū criminū ꝑ se tm̄ acceptū nō impe dit post mortē viri adultere cū eo mſimoniū ꝓtrahēdū. ¶ Scđo. q̄ ipm ꝑmū vt est silr cū tertio/ꝛz cū fidei da tione ipedit mſimoniū iter ipos postea ℨhēdū. nullus ei cū adultera cui vxōre viro fidē dedit de ℨhēdo cū ea vel de facto ℨxit siue ℨhere ꝓmisit / pōt post mortē viri ipaz ducē ī vxorē. ⁊ hoc maxīe ē verū qñ ābo sciūt illā actū esse adulteriū: puta qz mulier scit holez cui se tradit ḃre vxorē vl vir ḃns vl nō ḃns vxorē scit mulierē quā cognoscit ha

dere virum. ¶ Tertio dicitur q̄ siue primum peccatum puta adulterij cōcurrat cū secūdo/vel cū machinatione siue cū tertio/puta cū fidei dilatione/ impedit mātrimonij ꝯhēdū. ¶ Quarto dicit q̄ q̄libet p̄dictoꝝ matrimoniuz cōtrahēdū impedit siue dirimit ꝓpter ecclesiasticum institutū hoc est quidē. nec cū aliis ꝓpter p̄cīm huiusmodi est inhabilis ad matrimoniū cōtrahēdū magis cū vna persona q̄ cū alia exceptis parentibus/vel matre ⁊ patre ⁊ germanis: nisi q; eccl̄ia ipm respectu vni⁹ ⁊ nō respectu alterius ex causa rōnabili illegitimauit. ¶ Sed tunc est dubiū primo: quare eccl̄ia ꝓpr̄ peccata p̄dicta statuit tales sic peccātes esse inhabiles ad matrimoniū cōtrahendū inter se. ¶ Secūdo. an eccl̄ia posset aliquē illegitimare p̄pter aliquod cr̄i⁹ p̄cīm ad nullo mō cū aliqua ꝑsona matrimoniū cōtrahendū. ¶ Ad primū dicēdū q̄ eccl̄ia hoc non statuit principaliter ad punitionē talium peccatoruz sed ad malum ⁊ periculū p̄cauendum: qđ plures posset sequi/si tales essent habiles ad matrimoniū cōtrahēdū. ¶ Primū apparet. qm̄ aliis modis posset quis grauius peccare cū vxore alterius q̄ modis p̄dictis: ⁊ tñ esset habilis post mortē viri ad cū ea matrimoniū cōtrahendum/ cū nec hoc sit p eccl̄iam interdictū. ſz ſi ꝓpter punitionē siue in pena peccati eccl̄ia aliquos illegitimaret ad mātrimoniū contrahendū/quāto p̄cīm inter ipsos esset grauius/tāto magis illegitimaret ne possent cōtrahere simul ergo ⁊c. ¶ Scōm/vel q̄ hoc fuit principaliter factū ꝓpr̄ periculū euitandum: apparet. qm̄ si post adulterium/ ⁊ fidei dilationem/vel in mortē legitimi cōiugis machinatione tē talia facientes essent postea habiles ad matrimoniuz mutuo cōtrahendū/ probabile est q̄ multa mala sequerentur/⁊ homicidia ꝓpetrarēt. qđ eccl̄ia spiritu sancto illustrata p̄uidens tales simpliciter illegitimauit ad matrimoniū inter se mutuo ꝓtrahendū/ad mala hmōi euitandum. ¶ Ad scōm dicēdum est: q̄ nō videt hoc posse facere ꝓpria auctoritate sed vel: q̄ eccl̄ia approbāte illegitimauit quoscunq; illegitimauit/vel vtr/ vel singulariter siue particulariter ad matrimoniū cōtrahendū. non em̄ videtur q̄ hoc facere potuerit p scripturaz. ad hoc em̄ qđ est homini licitū ex diuino beneplacito ⁊ statuto nullus p aliquē citra deū pōt illegitimari simpliciter nec inhabilitari. sed matrimoniū est homini indultū diuinitus ⁊ cōcessum: g̃ nulli pōt esse simpliciter illicitū q; ab homine interdictū. Ex quo sequitur q̄ eccl̄esia quos illegitimauit ad mātrimoniū contrahēdū: illegitimauit auctoritate a deo sibi tradita statuta talia approbante. ¶ Sic ad q̄stionē ¶ Ad rationem in principio patet solutio ex p̄dictis.

SEcundo quęro: vtrū post matrimoniū aliqđ supueniēs p̄cīm dirimat ipz matrimoniū tā ꝯctuz. ¶ Et videt q̄ sic. qm̄ cuilibet in matrimonio exīti videtur esse licitus actus copule cōiugalis. sed multis post matrimoniū etiā iam p carnalē copulā ꝓsummatum hmōi actus est illicitus saltē ad exigendū ipsum. nec em̄ licet eis debitū exigere: esto q̄ liceat reddere: vt pz de viro vel etiā de vxore sciēter cōmittēte. g̃ ⁊c. ¶ Cōtra. q; mātrimonio soluto licitū est cuilibet cōiugū vel alteri remanēti tñ aliud contrahere matrimoniū. sed ꝓpter nullū alterius cōiugū p̄cīm matrimoniū subsecutū est licitū alicui coniugum aliud cōtrahere matrimoniuz. nunq̄ em̄ est hoc alicui illorum licitū/nisi post alterius obitum. ergo ⁊c.

Rñsio. Ad cuius euidētiā est sciēdum q̄ matrimoniū ꝓtractū dirimi ꝓpter supueniēs peccatū potest dupliciter itelligi. Uno mō q̄ dirimat formaliter. Alio modo q̄ dirimat ꝟtualr. Matrimoniū dirimit formaliter: qñ matrimonialē vinculū seu mutuū dominium soluitur seu reuocatur totaliter. Tūc aūt matrimoniū dirimitur virtualiter qñ eius actus matrimonialis supernaturaliter interdicit: ⁊ illicitus redditur matrimonialis vinculo remanēte. ⁊ hoc pōt intelligi dupliciter. Uno mō sic. q̄ actus iste sit illicitus totaliter/sic q̄ nec ipsuz liceat exigere: nec etiā exactū reddere. Alio modo q̄ sit illicit⁹ nō totaliter seu simplicit: sed aliqualiter/vel sic q̄ nō liceat ipsum petere seu exigere: sed bñ sit licitū seu etiā necessariū ipsum reddere ab alio postulatuz. ¶ Hoc p̄missō pono quatuor ꝯclones. ¶ Prima est q̄ ꝓpr̄ nullū p̄cīm ꝟugū supueniēs post matrimoniū dirimit ipsoruz viuentiū matrimoniū tā ꝓtractū: vt primo modo/vel formaliter sumptū. Dico aūt ipsorum viuentiū: quia nulli est dubiū/quin vno interficiēte alterū seu seipsum dirimatur matrimoniū tā ꝓtractū ꝓpter tale p̄cīm ipsoruz. ¶ Hec cōclusio sic intellecta ꝓbat. qm̄ nullus ꝯctus primo fact⁹ ⁊ ratus auctoritate supremi ipz approbātis ⁊ indissolubilē statuētis pōt rescidi seu destrui nisi in casu in quo idē dns ipm instituēs eū statuit rescidēdū. sed cōtract⁹ mātrimonialis p quē fit mātrimoniū/ ratificat a deo a quo extitit institut⁹ vt non rescindendus nisi p religionis ingressum ante matrimoniū p carnalē copulā ꝓsummatū. ergo p nullius contrahentium superuenies peccatū mātrimonialis ꝯct⁹ rescidit: nec p ꝯs mātrimoniū dirimitur. ¶ Confirmat. quia dominio ad se iuste trāslato ⁊ scōm deū nō debet aliquis priuari ꝓpter demeritū alterius. sed in contractu mātrimoniali transfert cuilibet contrahentiū dominiū ad alteruz licite ⁊ scōm deū. g̃ neuter ipsorum ꝓpter alterius q̄cūq; supueniens p̄cīm debet priuari tali dnio acq̄sito. ſz manēte hmōi ipsoruz mutuo dnio manet mātrimoniū: cū nec mātrimoniū vt formaliter sūptū sit aliud q̄ hmōi ipsoꝝ ꝟugū mutuū dnium corpoꝝ ad actum carnalis copule ſi petat. g̃ ⁊c. ¶ Preterea ad idē arguit sic. q; cōstat q̄ post factum matrimoniū nulli ꝟugū est licitū alteri nubere / nisi alio religionē añ matrimonij cōsummationē ingrediēte. sed matrimonio formaliter soluto cuilibet coniugū est licitū aliud ꝓtrahere matrimoniū. g̃ ꝓpter nullius p̄cīm dirimitur matrimonium iam cōtractū. ¶ Cōfirmat. q; si matrimoniū possz dirimi ꝓpter aliquod p̄cīm supueniens post ipsum ꝓtractū: aut hoc esset si p̄cīm supueniret statim post q̄ cōtractū: aut si post q̄ p carnalē copulā ꝓsūmatū. Sed nō pōt poni primū: q; matrimoniū cōtractū non pōt dirimi nisi p religionis ingressuz. nec scōm: q; matrimoniū consummatū nullo mō pōt dirimi/nisi p mortē alterius cōiugis corporalē. ergo ⁊c. ¶ Secūda cōclusio est. q̄ matrimoniuz vt virtualiter sumptū pōt dirimi ꝓpter supueniens peccatum siue post q̄ ꝓtractū/ siue etiā post q̄ est tā p carnalē copulā cōsummatū. ¶ Hec ꝓclo ꝓbat. qm̄ matrimonium posse ꝟtualr dirimi vt hic accipit/nō est aliud q̄ ad reddendū ꝟugalis copule debitū nō teneri. sed cōstat q̄ altero cōiugū fornicāte alius ipsi reddere hmōi debituz nō tenet scōm sentētiā saluatoris. g̃ ꝓpter fornicationis supueniens p̄cīm alterius cōiugū pōt dirimi matrimonium quātū ad effectū seu actū ad quē finaliter ordinatur. Dico aūt p̄ro pōt: q; nō est necessariū. Dico ēt scōo ꝓpr̄ p̄cīm alteri⁹ cōiugū tñ. q; vtroq; fornicāte/seu adulterium cōmittēte/neuter pōt alterum repellere/ nec per consequēs matrimonium dirimere ꝟtualiter/vel quo ad debitum ipi actum. ¶ Tertia conclusio est. q̄ ꝓpter aliqđ supueniēs p̄cīm mātrimoniū vt virtualr sumptum nō tñ pōt dirimi/imo est ēt necessario remediū. ¶ Hec ꝓbat: qñ tūc mātrimoniū vt ꝟtualr sumptū est necio dirimēdū immo tā destructum: quando neutri coniugū est licitum petere/nec etiam petitum reddere debitum coniugale. sed aliqđ p̄cīm ē ꝓpter qđ nō ſz debitū petere: ſz tñ reddere: aliqđ ꝓpter qđ nec licet petere/nec petitū reddere

ꝯ ꝛc. ¶ Minor declarat. qm̃ cõstat q̃ post licẽtiã nõ lz cõ tingi debitũ petẽ: lz teneat petẽti reddẽ inocẽti. Et si vter q̃ est in eodẽ reatu: q̃ vx̃or vxor est cognita post matrimo niũ ab aliquo cõsanguineo viri sui: vir etiã cognouit ali quã sue vxoris cõsanguineã vel affinẽ/ tunc neutri licet debitũ petẽ ab alio/ nec petitũ reddere vt videt. ¶ Pro batio. constat cm̃ q̃ nõ licet petere scdz oẽs. sed si neutri lz petere: ꝯ nec reddere. ¶ Cõsequẽtia videt euidẽs. qm̃ nulli cõiugũ licet debitũ alteri reddere/ nisi cui licet pe tere. ꝯ si nulli ꝓiugũ lz ab alio petere: nec ꝑ ꝑs reddere. ¶ Cõfirmat. q̃ nulli licet reddere aliq̃d alicui q̃ reddẽ do peccat mortaliter. sed vtroq̃ cõiugũ cõmittẽte incestus petm̃/ nullus põt actũ hmõi debitũ petitum ab alio sibi reddere sine petõ mortali. ¶ Probatio. qm̃ cõstat q̃ pe tẽs peccat mortaliter tã in petẽdo ꝙ in actũ ipm̃ cõces sum ab alio exequẽdo. sed nullus põt alteri cõcedere ali q̃d i quo ille mortaliter peccat/ quin etiã ꝓcedẽs peccet silr mortaliter: vñ tñ hoc faciat sciẽter. sec9 aũt cẽt si vter q̃ cõiugũ sic p̃dictum ꝓmisisset petm̃ q̃ neuter sciret de alio/ sed tñm̃ de seipso. tunc esset in tali casu neuter possz ab alio debitũ petere. posset tñ ꝛ teneret petitũ reddere/ credens ipm̃ petentẽ existere innocẽtẽ. ¶ Quarta ꝛ vlti ma ꝓcło est. q̃ petm̃ p̃dictũ nõ tñ vt supueniẽs post ma trimoniũ veniat seu soluat ipm̃ cõtractũ matrimonium ꝛtualiter sumptũ/ vcz quo ad thor: sed etiã si p̃cedit ma trimoniũ/ ipedit ipsum vt sumptũ formaliter ꝛhendum. ¶ Hoc apparet. nullus esset cognoscẽs aliquã põt postea ꝓtrahere cũ aliq̃ illi9 cõsanguinea vel affine/ nec mulier silr cognita ab aliquo põt ꝛhere postea cum alio illi vsq̃ ad certũ gradũ aliq̃d attinẽte. ꝛ si de facto fiat inꝺ tales matrimoniũ/ nihil valet. ¶ Et si ãras causam huius/ nul la est alia nisi q: sic statuit eccla/ ꝛ ex causa. ¶ Sic ad q̃ stionẽ. ¶ Ad rationẽ in pncipio: q̃ dicit q̃ soluto ma trimonio cuilibet est licitum aliud cõtrahere: dicendum q̃ hoc est verũ q̃ matrimoniũ est solutũ vt sumptũ for maliter quãtũ ad vinculũ seu obligũ mutuũ ꝓiugũ. nõ aũt q̃ soluit tñ virtualr quo ad thorũ: mõ q̃ soluit ꝓpt sup uenientẽ peccatum: vt superius fuit ostensum.

Circa distinctionẽ trige simãsextãam qua Magister de terminat de q̃dã ipedimẽto spe ciali ad matrimoniũ cõtrahẽdũ q̃ est error q̃ditiõis ipsius mr̃i monij cõtrahẽtis: Quero ꝓmo vtrũ seruus vel serua sit habilis ad matrimoniũ ꝛhendũ. ¶ Et vi detr q̃ nõ. q̃m potẽs ꝛhere mr̃imoniũ/ põt dare alteri sui corpis obligũ. sed seru9 hoc nõ põt facere. Nõ em̃ põt dare alteri q̃ nõ habz. seru9 aũt vel serua nõ est suũ ipsius: sed alteri9. ꝯ ꝛc. ¶ Cõtra. q: q̃ est de lege nature ꝛ diuina/ nõ põt impediri per aliq̃d inductũ de lege positiua. sed mr̃i monij est de lege nature/ ꝛ cõsensus ex lege diuina: seruitus aũt inducta est ex lege hũana aliqua posittiua. ꝯ ipsa seruit9 nõ ipedit matrimoniuz ꝓtrahẽdũ. ¶ Risio. Vbi est videndũ quõ seruit9 põt esse iusta. Scõo q̃ritur/ vcz an impediat matrimonium contrahendum.

Quãtum ad primũ: videtur modo esse dicẽdũ q̃ ꝑ q̃cũq̃ ꝑsona aliq̃ põt iuste puniri pena mor tis põt puniri pena furtuti. ¶ Hoc probat. qm̃ q̃cũq̃ iu ste põt puniri pena maiori põt puniri pena miori nõ tñ cum iustitia: imo cũ mia. sed pena mortis est maior q̃ sit pena seruitutis. ꝯ nulla fieret iustitia: sed mia alicui me rẽti penã mortis si puniret pena furtus. imo talis pos set esse ei9 excessus q̃ esset mia excessiua ipm̃ puniri tali pena: ꝑpt qõ magis esset iustitia/ q̃ mia q̃ est virt9. Vñ aũt de facto hmõi extrẽa fuit9 fuerit introducta/ nõ ha bet: sed sufficit q̃ hoc mõ vcz in penã ꝓpter culpã iuste potuit introduci. ¶ Hec de primo.

Quãtũ ad secũdũ: pono quatuor cõclu siones. ¶ Prima est. q̃ seruit9 ignorata a libero ipedit cũ ipa seruа ꝛ ecõuerso cũ libera seruũ mr̃imoniũ ꝓtrahere. ¶ Hec ꝓbat. q: ois ꝺct9 rescidit i q̃ est fraus ꝛ deceptio alicui9 primẽ; ad ipz. sz libertas ptinet ad mr̃imoniale ꝛ ctũ. q: i ipo fit trãslatio vñ; alẽi9 ꝛhẽtiũ i alterũ ad actũ carnalis copule exactũ ordinata. hmõi aũt sui corpis vñi tum ad hũc actũ nõ põt seru9 ita ꝑfecte trãsferre in alte rũ sicut liber. ꝯ ꝛc. ¶ Secũo cõcło est. q̃ fuit9 nõ ignorata ab alio aũ ꝛctũ matrimoniũ non ipedit cũ ipo libero eã sciẽte matrimoniũ ꝓtrahẽdũ. ¶ Hec ꝓbat. q̃m fuit9 nõ ipedit simplr matrimoniũ cũ libero cõtrahẽdũ: sz tñ ꝓ pter deceptionẽ ipsius liberi ꝓtrahẽtis. sz q̃m liber scit aũ cõtractũ mr̃imoniũ alteri9 seruitutẽ: tũc sua cũ ipso con trahẽs nõ ipm̃ decipit neq̃ fallit. ꝯ ꝛc. ¶ Cõfirmat. q: si cut est licitũ rẽ suã quãlibet ꝑ equalẽte/ vel deteriori cõ mutare: vñ tñ aũ ꝓtractũ cõmutatiuũ ipm̃ nõ lateat alẽi us voluntas in ꝓposito cuilibet matrimonium volẽti cõ trahere lz sui corpis vñij ꝑ equalẽti vel ꝑ ipfectiori ad actũ carnalis copule cui alio ad hoc idoneo cõmutare. sz suus vel sua habilis est ad mr̃imoniũ cõtrahendũ/ ꝛ ad actũ carnalis copule exequẽdũ. ꝯ licet nõ habeat sui cor pis vñij ad hũc actũ/ nec ad aliq̃ alij/ sta liberuz sicut liber: ex hoc nõ ẽ libero inꝺcto sui corpis vñij nobilius q: liberi9 posse si voluerit cũ sua ꝑ ei9 corpis inferiori ꝛ minori vñio cõmutare. ¶ Tertia ꝓcło est. q̃ suus vel ser ua potest mr̃imoniũ ꝓtrahere volẽte ei9 vñio vel nolẽte. ¶ Hec ꝓbat. q̃m ꝺctus põt dare vl cõmutare cũ aliquo q̃ est suũ: nisi hoc sit specialiter sibi interdictũ. sz nec ser uus nec serua ẽ sic sui vñi: ꝺn habeat aliq̃ sup se vñij lz impfectũ ad aliquos debitos sibi actus. põt em̃ comede re bibere ꝛ dormire volẽte vñio vel nolẽte. est em̃ vñs sui corpis licet nõtia plenarie sicut liber ad vsucãdũ iterdũ actui copule cõiugalis. nõ magis em̃ vñs suus sẽp hunc actũ sibi secundum deum licitũ ei põt interdicere q̃ act9 alios ad sue vite sustẽtationẽ necessario reqsitos. ꝯ nõ ob stãte hmõi seruitute põt seruus vel ancilla sui corpis q̃ habet dominiũ lz ipfectũ ꝛ modicũ cõmutare cũ alio vl alia ad hũc actũ: ꝛ ꝑ q̃s ꝓtrahere matrimoniũ. ¶ Cõfir mat. q: nec seruus nec sua est scdm̃ legẽ diuinã nec scdz humanã inhabilis ad matrimoniũ ꝓtrahẽdũ. ergo põt ipm̃ ꝛhere licite ꝛ honeste. ¶ Quarta cõcło est. q̃ suus vel serua cõtrahẽs matrimoniũ de licẽtia vñi / nõ tenet nec obligatur post ꝓtractũ matrimoniũ vñio ad aliquod fuitiũ q̃ mr̃imonio sit repugnãs. ¶ Hec ptz. q̃m q̃cũq̃ licẽtiat aliquẽ ad se alicui alteri obligãdũ/ eo ipso licẽti at ipm̃ ad illud ad q̃ se obligat adiplẽdũ. sz vñs licẽtiã ens seruũ vel seruã ad matrimoniũ ꝓtrahẽdũ dat ipsi li cẽtiã se obligãdi alteri ad debitũ ipsi reddẽdũ q̃cũq̃ fu erit reqsit9 vel reqsita. dat ipsi etiã licẽtiã recipiendi ab alio cũ q̃ ꝛhit obligationẽ ꝓsentm̃ ipsi factã. ergo licẽtiat talẽ ad hoc ad q̃ se obligat adiplẽdũ: ꝛ etiã ad exigen dũ ab alio illud ad quod ipse ẽ sibi ꝓsentr obligat9. sz hoc mr̃imoniũ ꝓtrahẽti cẽt ipossibile/ vcz debitũ alẽi reddẽ ꝛ ab alio petere si ipe vñio teneret ad aliã mr̃imonio repu gnãtia ad q̃ antea tenebat. ꝯ ꝛc. ¶ Sed circa p̃dicta fũt tria dubia. Primum est. si post ꝓtractũ matrimoniũ cũ seruа q̃ credebatur libera ipsa liberet a seruitute ꝛ effici atur libera: an ratificet matrimoniũ prius factuz. ¶ Se cundũ. si etiã ratificet matrimoniũ cũ ipsa factum ex car nali copula ꝓsecuta post q̃ ei9 seruitus fuit scita. ¶ Ter tiũ. si credẽs ꝛhere cũ serua ꝛhat cũ libera / an sit veruz mr̃imoniũ inter eos. ¶ Ad primũ dicũt aliq̃ q̃ sic. sz hoc nõ videt rõnabilr eẽ dictũ. qm̃ nũq̃ ratificat mr̃imoniũ nisi ꝓpter ratũ ipm̃ p̃cẽdẽs ꝛctũ. ¶ Hoc apparet. ipossi

bile esti est esse ratū matrimoniū: nisi ꝑpē ratū ꝓtractū. Sz ꝓstat q ꝓtract⁹ liberi cū serua q̄ credebat libera fuit null⁹.g nullū fuit ex ipso mīmoniū subsecutū ratū.g nō pōt inter istos esse ratū matrimoniū nisi ꝑpter nouū cōtractū.sz ei⁹ liberatio a seruitute nō est aliqs ꝓtract⁹.g ꝛc. ¶Et ꝛō dico aliter/vez q ꝑpter liberationē ei⁹ a seruitute post ꝓtractū matrimoniū/q̄ cōtract⁹ vt supponit fuit nullus/nō ratificat nec ꝓtrahit aliqd matrimoniuz nisi supueniat nouus vtriusq; ꝓsensus/vez tū liberi q̄ ille a seruitute nouiter liberate. ¶Hoc apparet.qm mīmoniū nūq̄ fit nisi ꝑ mutuū ꝓsensuz. Sed ꝓstat q mutu⁹ ꝓsensus prior istoꝝ fuit nullus ꝛ insufficiens ad mīmoniuz ꝝhēdū.g oportet supuenire aliū. ¶Cōfirmat.qz sicut emptio q̄ emit vinū corruptū ꝑ bono:nulla est: esto ēt q vinū corruptū post q̄ emptū supnaturalr vt quōcūq; alter efficiat bonū:nisi facta hmōi mutatiōe i re ēpta ꝑtes ꝛ specialit illa q̄ fuit decepta/nouit incipiat ꝓsentire:ita ꝓsit in ꝓpōsito videt esse dicēdū. ¶Ad scām dicēdū q nulla copla carnalis mīmoniū ratificat. Qd ꝓbo. qz si sic:aut licita:aut illicita.sz copula carnalis illicita non est ẋpistike q mīmoniū ratificet.nec licita:qz qō ꝓsupponit matrimoniū ratū/nō ratificat ipm.sz ois carnalis copula licita ꝓsupponit matrimoniū ratū. Cōstat ei q nulla copla carnalis ē licita nisi tm mīmoniāl.g ꝛc. ¶Cō firmat.qz mīmoniū nō ꝓtrahit nec ratificat ꝑ actū exteriorē corpis:sz ꝑ ꝓsēsuz interiorē mētis.g ꝛc. ¶Si tm intelligas mīmoniū ratificari/hoc est ipz idissolubile effici:sic pōt ꝓcedi illud matrimoniū qō nte ē factū nō aliō ꝑ carnalē copulā ratificari. ¶Ex q̄ infero.q cū matrimoniū factū inē fuā ꝛ liberū fuerit idebite factū ꝛ fuerit nullū:ꝑ ꝓs ꝑ carnalē copulā subsecutā nūq̄ ratificat: nisi post agnitā futurē ante copulā hmōi subsecutā/sit in libero nou⁹ cōsensus quo in ipam tā fuā agnitā ꝓsentiat vt in vroē. Tūc dī ꝓcedo q ꝑ copulā carnalē matrimoniū factū nō ꝑ primū cōsensuz:qz illud fuit nullū:sed ꝑ secūdū post agnitā futurē ratificat/hoc ē idissolubile efficit. Si aūt nō sit nouus ꝓsensus in ipam vt in vroē/nullū est matrimoniū ꝑpter actū. Qz tm ecclia ꝑpter actuz carnalē exteriorē credit in ipso esse ꝓsensuz interiorē in ipsam vt in vroē: ideo iudicat tale matrimoniū esse ratū. ¶Ad tertiū dicēdū q illud nō ipedit.solū enī ignoratia petoris ꝓdītoris nō melioris vel equalis ipedit matrimoniū ꝓtrahēdū.ḡre ꝛc. ¶Sic ad q̄stionē. ¶Ad rationem in pncipio patet solutio ex dictis.

Secundo quęro:vtrū paruulus sit idone⁹ ad matrimoniū ꝓtrahēduz. ¶Et videt q sic.qz si nō esset apt⁹/hoc nō cēt nisi qz act⁹ copule carnalis cēt ipi impossibilis sed hoc nō obuiat vt videt:cū matrimoniū ꝑcedat actuz hmōi.qō aūt nō exigit actū nō videt requirere potētiā ad ipsum.g ꝛc. ¶Cōtra.qz cōtrahēs mīmoniū dat sui corporis seu cōmutat dominiū/ꝛ se obligat ad reddēdū debitū si petat:sed hoc est impossibile paruulo. nullus aūt pōt se ad sibi impossibile obligare.ergo ꝛc.

Rn̄sio. Ad cuius euidētiā est sciēdum ꝓmo.q pueri sunt in duplici differētia. Alij enī sunt infra annos discretiōis nondū habētes vsum debite rōnis Alij xo habēt rōnis seu discretionis vsum/mōdū tm possunt i hmōi actū copule ꝛugalis. ¶Scdo ēt ē sciēdū q aliud est cōtrahere spōsalia/ꝛ aliō mīmoniū. Spōsalia ei cōtrahere est mīmoniū ꝓtractū ꝓmittere. Mīmoniū xo ꝝhere:est sui corpis dīuū in alīū trāsferre/ꝛ ei⁹ dīuz in se de facto recipere i ordine ad actū copule ꝛugalis. ¶His ꝓmissis de se notis/pono ad q̄stionis solutionem tres ꝛclones. ¶Prīa est.q puer infra annos discretiōis nec est aptus ad matrimoniū/nec etiā ad spōsalia cōtrahendū. ¶Hec est cuidā.nullus enī discretione ꝛ vsu rationis carēs pōt se ad aliq̄d obligare / nec cū alio aliq̄d cōmutare.sed spōsalia cōtrahēs se facturū matrimoniū cōtractū obligat.ipm matrimoniū cōtrahēs sui corpis dīuū ꝑ equalētī cōmutat.g ꝛc. ¶Scda ꝛclo est.q puer vsuz rōnis habēs iz ad actū carnalis copule adhuc ipotēs pōt ꝓtrahi spōsalia. ¶Hec ꝓbat.qz ois vsuz rōnis habēs pōt ꝓmittere ꝛ se obligare ad qōcūq; ꝓpositū sibi licitū ꝛ possibile ꝑ futuro.sed mīmoniū est licitū ꝛ puero possibile ꝑ futuro.g puer habēs vsuz discretiōis vsuz debit tm aī mīmoniāle possibile sibi actū pōt se obligare ad matrimoniū ꝝhēdū.sed spōsalia ꝓtrahere nō est aliud q̄ matrimoniū ꝛctū ꝓmittere.g ꝛc. ¶Cōfirmat.qz iz nullꝰ possit dare nec cōmutare qō nō hz/pōt tm dare vel cōmutare ꝓmittere qō expectat habere.sed puer iz nō habeat potētiā ad actū carnalē/expectat tm ipam in futuro habere.g licet nō possit sui corpis dīuum ad talē actū dare nec cōmutare/pōt tm ꝓmittere q ꝓmutabit ꝑ tpe q̄ habebit.sed hoc ꝓmittere nō est aliud q̄ spōsalia ꝓtrahere. g ꝛc. ¶Tertia ꝛ vltima ꝛclo est.q puer ad actū carnalē ipotēs vel puella/licet rōnis vsum habēs/ nō pōt matrimoniū cōtrahere. ¶Hec apparet.qz cū ois matrimoniū ꝓtrahēs se obliget ad actū hmōi si petat/ꝛ nullus possit se ad sibi ipossibile obligare: ꝑ ꝓs nullus ad talē actū i potēs pōt matrimoniū ꝓtrahere. ¶Cōfirmat.qz nullus pōt cōmutare seu trāsferre in alīū qō nō habet penes se ipm.sed ois ꝓtrahēs matrimoniū trāsfert in alterum sui corpis dominiū ad talē actū.hmōi aūt dīuo/vt supponit/ caret puer.g nō pōt ipm in alium transferre:nec per consequens cum aliquo matrimoniū contrahere.quare ꝛc. ¶Sic ad q̄stionē. ¶Ad rōnē in pncipio dicēdū:q iz ad matrimoniū ꝝhēdū nō sit necessari⁹ talis act⁹/est tm necessaria potētia ad ipm in quocūq; mīmoniū ꝝhēre.

Circa distinctionē trigesimāseptimā: in q̄ Magister determinat de duobus matrimonij impedimēt̄/vez de ordine/ꝛ de contugio homicidij crimine: Quero ꝑmo vtrū ordo impediat mīmoniuz ꝝhēdum. ¶Et videt q nō.qm nō magis ordo videt ꝝhēdū impedire matrimoniū/q̄ econuerso matrimoniū iprz impediat ordinē recipiēdū.sz mīmoniū nō impedit ordis receptionē. licet enī nullus in mīmonio exīs debeat nec licite possit ad sacros ordines ꝓmoueri: tm si attentat ordinē quōcūq; recipere ve recipit ꝛ ordinat sicut q̄libz alioꝝ.g ꝛ quocūq; ordine ordinat⁹/pōt ꝝhere matrimoniū absolute. ¶Cōtra.qz totaliter illegitim⁹ ad matrimoniuz/nullo mō pōt ꝓtrahere ipm.sz quilibet post sacrum receptum ordinē est totaliter illegitimus ad matrimoniū ꝑpē statutū ecclie illegitimātis ipm.g ꝛc. ¶Rn̄sio. Primo est dicēdum ad q̄stum. Secundo:quare impedit.

Quātum ad primum: sciēdum est primo.q ordinū aliq dicunt sacri:vt tres pncipales ꝛ ꝑcipui/vez sacerdotū diaconat⁹ ꝛ subdiaconat⁹. alij nō sacri:vt minj.alij īferiores ordines seu minores. ¶Scdo sciendū est q ordinē ipedire mīmoniū ꝝhēdū/pōt hēre dupliciter ꝛtelligi ctū/vez vnū q ipm ipediat absolute/sic q nullo mō possit ꝓtrahi ab aliquo ordinato. Aliuz/q impediat ipsum ne possit ꝓtrahi non absolute/sz licite ꝛ debite. ¶His ꝓmissis quātū ad istū articulū patz q̄d sit dicēdū. Cōstat enī ꝓio:q ordines nō sacri nō ipedīt aliquo mō nec absolute nec debite mīmoniū cōtrahendum. Scdo q quilibet trium sacroꝝ ordinum impedit totaliter omni mō ipm matrimonium contrahenduz. ¶Hec de ꝓio.

Quātum ad secundum: aliqui dicūt q

ratio ꝙre ordo ipedit matrimoniū cōtrahēdū est castitas tus ⁊ cōtinētie votū.qđ ordini est annexū. ¶ Sz sic dicentes duplicat deficiunt. Primo.qr falsum accipiūt. Scdo qr illo suppposito ⁊ pcesso/adhuc dubiū nō soluūt. ¶ Pri mū apparet.qñ cui accipiunt q votū continentie ordini est annexū:aut hoc est verus qr ille qui ordinē recipit hu iusmodi cōtinētiā in alio vouet ⁊ ꝓmittit:aut qr ex signo puta ordine quē recipit/ad cī obseruātiā ac si votū emittet se astringit:aut ētio qr eccla hoc sibi ꝓpit ⁊ oppositū literdicit. Sz nō pōt poni ꝑmū : qr nullꝰ nolēs vouet seu ꝓmittit qđ nō vult/nec obseruare ꝓponit.sed qui ordinem recipit potest habere actum nolendi viuere continenter.ergo non oportet q̄ voueat inuolitum/ videlicet viuere continenter. Nec potest poni secundum:quia idē ordinis signum greci recipiūt sicut latini : nec tamē propter hoc ad ⁊tinētiā se astringūt. Nec potest poni tertiū videlicet q̄ hoc sit precise quia ecclesia precipit:quia ex hoc nō haberetur quin post ordinem receptū posset contrahi matrimoniū absolute:licet non debite nec honeste. ¶ Consequētia ex hoc pz:qr ista ecclia interdicit cuilibet in mſmonio exſtū ne debeat ad ordines promoueri quo tñ non obstante si talis acceptat ordinē recipit vtiq; veraciter:sicut dīlibet alius matrimonio nō astrictꝰ.ꝯ ꝛc. ¶ Scōm vez q̄ esto q̄ ꝑdictū assumptū esset verū.ſ. q̄ sacro ordini sit annexū cōtinētie votū:per hoc non solueť dubiū/vez q̄ ordinatꝰ est ineptꝰ ad matrimoniū ⁊trahēdū:ptz.qr post votū cōtinētie emissum non est illicitus ⁊trahere matrimoniū cū ꝓposito nō cōsūmādi ipsum: sicut beata ✠go ꝛxit. ¶ Nec valet si dicať q̄ ipsa ideo cōtrahere potuit:qr certa fuit añ matrimonij cōtractus q̄ nō ꝙ Joseph ab ea exigerz debitū. qñ esto q̄ de hoc mſmonio ⁊trahēs nō sit certꝰ: adhuc pōt ꝛxere mſmonium post votū ⁊tinētie emissum cū ꝓposito assumēdi religionis habitū post ⁊tractū ātē q̄ teneať reddere debitū nec ꝓsūmare matrimoniū.talis enī in ꝛxēdo mſmonio nullo mō cōsentit in actū carnis:nec ꝑ ꝑs facit contra votū ✠ginitatis vel castitatis.ꝯre ꝛc. ¶ Preterea quia ipsum ✠ginitatis votū non ipedit absolute sed tñ licite ⁊ debite matrimoniū cōtrahēdū etiā cū ꝓposito ipsum q̄ carnalē copulā cōsūmādi.Et ita esto q̄ ordini sit annexū cōtinētie votū:ex hoc tñ habeť q̄ post ordinē receptum nō pōt matrimoniū ⁊trahi licite.nō aūt habeť quin possit ꝛxi absolute etiā cū cōsensu ꝛxentis ipm cōsummādi ꝑ actū copule ꝛiugal.ꝯre ꝛc. ¶ Et nō dicať aliter/vez q̄ rō ꝑcisa istius.ſ.ꝯre post ordinē receptū nō pōt aliqs ordinatus ⁊trahere matrimoniū/ est statutus Christi vel ecclie militātis illegitimātus simplr oēz talē/vez sacro ordine ordinatum/ad matrimoniū ⁊trahendū.. ¶ Ad cuꝰ euidētiā pono tres ꝛclones. ¶ Prima est:q̄ hmōi illegitimatio seu inhabilitas post ordinē receptū ad mſmonium cōtrahēdū nō videť imediate fuisse a Christo. ¶ Nec ꝓbať primo.qr nē oēz ordinē sz tñ sacerdotalē Christꝰ instituit. nō magis aūt sacerdotiū q̄ diaconatꝰ ⁊ subdiaconatus ordo ipedit matrimoniū cōtrahēdū . ¶ Ex hoc pōt argui sic.si ꝓpter aliquē ordinē receptū Christꝰ statuit aliquē esse illegitimū totaliter ⁊ ineptū ad matrimoniū cōtrahēdū/ hoc videť esse ꝑcise ꝓpter ordinē ab ipo instituti imediate.sz nō solū ꝓpť illū:sz etiā ꝓpter alios ab ecclesia istitutos est dīlibz inhabilis ad mſmoniū ꝛxēdū. ꝯ ꝛc. ¶ Scdo etiā arguiť de sacerdotio ab ipso instituto qñ cōstat q̄ in primitiua ecclia ⁊ nūc etiā apud grecos simul sacerdotiū ⁊ mſmoniū ꝙcurrerūt. ¶ Et si forte dicať q̄ nec tūc licuit:nec etiā nūc licet grecis post ordinē receptū ⁊trahere mſmoniū:licet licuerit ⁊ nūc etiā licet grecis vti matrimonio ātē receptū ordinē tā ⁊tractus hoc nō obstat.qñ ab eodē a quo illegitimatus ad mſmoniū post susceptū ordinē ⁊trahendū/fuisse videť institutū ne ordo ⁊ matrimoniū possent cōcurrere in eodē.sed scōm nō fuit imediate a Christo institutū.ꝯ nec primum. ¶ Preterea.qr licet greci post susceptū ordinē nō debeant ꝛxere debite mſmoniū / nō videť tā quin valeāt absolute:esto etiā q̄ aliā habuerit tā vxorē.qñ nō minꝰ bigamus pōt sequi ordinē/ ꝙ econuerso ordo possit recipi post bigamiā.ꝯ sicut bigamus postꝙ bigamus pōt esse absolute/licet nō debite ordinatus:ita ⁊ sacerdos postꝙ ordinatus videť posse fieri bigamꝰ absolute.ꝯre ꝛc. ¶ Scōa cōclo est:q̄ hmōi inhabilitas seu illegitimatio ad ⁊trahēdum mſmoniū post ordinē receptū fuit immediate ab ecclia introducta. ¶ Hec sequť ex pria. Cōstat enī q̄ a nullo alio esse potuit nisi vel a deo imediate vel ab ipa ecclesia militāte. ¶ Tertia ꝛclo est.q̄ ecclia militās non potuit hoc facere auctoritate ꝓpria p scīpam. ¶ Hec ꝓbať qñ qđ est alicui possibile ⁊ licitū ex volūtate ⁊ ex bīpla cito fuerit non pōt ipsi literdici/nec fieri impossibile ⁊ illicitū auctoritate nec ex aliq̄ statuto alicuꝰ ſtentur. sed post ordinē a Christo institutū primo fuit de bīplacito ⁊ volūtate ipsius Christi statuētis esse licitum ⁊ possibile cuilibet cōtrahere matrimoniū post quemcūq; ordinem tā receptū. ꝯ q̄ nūc ipsi sit impossibile simpliciter ⁊ illicitū/hoc nō pōt esse ab ecclia/nec ab aliquo alio auctoritate ꝓpria citra deū. ¶ Ex hac ꝛclone sequť corollarie:q̄ statutū ecclie quo olim post sacrū ordinē receptū est totaliter illegitimꝰ ad matrimoniū cōtrahēdū/ factus fuit ⁊ fieri habuit auctoritate ⁊ de volūtate dei ipsum ecclesie reuelātis:vel postꝙ factus extitit cōfirmātis. ¶ Hoc ītem declarat ⁊ confirmat.qñ cōstat q̄ mſmonium vt sit in officiū/vez ꝑcise ꝓpter ꝓlis bonū intētū/est nō tñ licitū sz ⁊ meritoriū ⁊ ēt cī actꝰ.sz ecclia auctoritate ꝓpa non pōt alicui interdicere/nec ipsum illegitimare seu inhabilitare ad faciēdū aliqđ bonū opus ⁊ meritoriuz/licitū cuilibet scōz deū ⁊ fructuosiuz.ꝯ cū mſmoniū sit tale ⁊ ēt cī actꝰ vt ꝓpť debitū finē factꝰ:sequiť q̄ nullus ad ipm contrahēdum potuit inhabilitari nisi auctoritate ⁊ de volūtate dei ꝓpter aliquē ordinē susceptū. ¶ Cōfirmat. qr ecclia ꝓpter vnū bonū qđ est in aliquo/ nō videť posse inhabilitare seu illegitimare ipm ad aliud bonū puta bono in aliq̄ nō repugnās.sz tā ordinis sacrm ꝙ ēt ipz mſmoniuz est bonū vt factuz ꝓpter finē debitum:nec vnuz istoꝝ alteri ē repugnās.igit ꝛc. ¶ Sed tūc hic ouunt duo dubia. Primū ē.qr si hmōi inhabilitas ad ⁊trahēdū mſmoniuz post susceptū ordinē est a deo:igit nō tñ latinis sz etiā grecis est impossibile insiſ mſmoniū ⁊ sacerdotiū cōcurrere in eodē.qñ hmōi inhabilitas nō tñ est ad nō posse ⁊trahere matrimoniū post ordinē susceptū:sz etiā ad nō posse simſ matrimoniū ⁊ ordinē cōcurrere in eodē. Sz hoc est falsū qr licet greci nō possint ⁊trahere matrimoniū post ordinē/possunt tñ post ipm ordinē vti ⁊ eē in matrimonio tā ⁊tracto.ꝯre ꝛc. ¶ Scōm est.qr cū ecclia olim ordines ꝑter sacerdotiū statuerit:ꝙ ꝑs saltē post illos receptos videť q̄ ad mſmoniū ⁊trahēduz ꝓpa auctoritate illegitimare potuerit. ¶ Ad ꝑmū pōt dici duplicr. Uno mō negādo ꝛsequētiā ⁊ ꝑs qđ iferť.nec grecis enī nec latinis est impossibile insiſ sacerdotiū ⁊ mſmoniū:cū cōiugatꝰ latinꝰ si attēderet ordinē recipe/insiſt sacerdos fieret sicut grecꝰ: nec tñ ꝓpť receptū sacerdotiū rūpeť mſmonium. Et tō hmōi illegitimatio absoluta sz sit ordinati ad mſmoniū cōtrahēdū tā in latinis ꝙ in grecis/cū etiā ipsi nō possint scōm cōe dictū ⁊trahere mſmoniū post ordinē receptuz nō est tñ illegitimatio hmōi/seu inhabilitas actꝰ conuenīens greci nec etiā latini ad ordinē absolute recipiēdum licet latinus hoc non possit licite sicut grecus: qr nec ecclesia illius sed istius tñmodo interdicit ne videlicet post contractum ⁊ ꝑsens actualiter matrimoniuz ordinētur. ¶ Et si queras quare magis ecclia potuit illegitimare

absolute ordinatū ad matrimoniū ꝓtrahēdū: q̄ i mātimo nio existentem ad recipiendum ordinem. ¶ Respondeo q̄ vndē auctoritate ⁊ potestate q̄ fecit pmū potuit facere fcēm. ⁊ tō q̄ fcēm fecerit ⁊ nō pmū: aut hoc est q̄ a deo habuit auctoritatē faciēdi istud ⁊ nō aliud: aut q̄ si vtrūq; facere potuit vtrūq; tñ nō expedire fieri/sed tñ alterum p̄cognouit. q̄re ⁊c. ¶ Sc̄do posset vici ad dubi um supradictus/suppositio q̄ greci possunt absolute con trahere matrimoniū post ordinē susceptū: q̄ sicut in le ge mosaica nō q̄cunq; vxorē mutuā⁹ instituus oēs obligauit vniuersaliter/sed aliquos specialiter/vt3 ꝑplūn Judeos: ita nō est inc̄uenies aliq̄d a deo institui/vel statuus ab ecclia approbari: ad q̄ de⁹ nolit oēs vniuersaliter obli gari. Q̄ apparet. C̄ōstat cñ q̄ greci ordiati nō obligā tur ad continētiā ad quā obligant latini ꝓpter ecclesie statutū diuinitus approbatū. q̄ sīl in ꝓposito potuit ec clesia auctoritate diuina illegitimare post susceptū ordi nē istos ⁊ nō alios/latinos vt3 ⁊ non grecos. ¶ Ad secū dum dicēdum est/q̄ licet ecclesia alios ordines a sacer dotio instituerit/nō tamē ꝓpria auctoritate: sed diuina. ⁊ ideo nō magis ꝓpter aliquē illex q̄ ꝓpter sacerdotiū susceptum potuit p̄ seipsam illegitimare/ seu inhabilita re maxime absolute totaliter ad matrimoniū cōtrahen dum. ¶ Sic ad questionē. ¶ Ad rationē in puncto: ap paret solutio ex p̄dictis. C̄ōcedo cñ q̄ quantū est de se nō mag; ordo ipedit mātimoniū/q̄ ceōuerso matrimoniū ipediat ordinē susceptū. sed hoc est ꝓpē statutū eccle diuinitus approbatum illegitimātis totaliter ordinatū ad matrimonium contrahendum: ⁊ non in matrimonio existentem ad recipiendum ordinem absolute.

Secundo quēro de secundo im pedimento: vtrū ꝓpter vxoris homicidium vir inhabilitet ad matrimoniū cōtrahēdū. ¶ Et videt q̄ sic: p illō q̄ Magister adduc it in ifa de Nicolao papa dicēte. q̄ interfectores suarū coniugū sunt ad penitētiā reducēdi/ quibus penitus de negat ꝓcubitū. sꝫ ꝓstat q̄ nullus p̄t cōtrahere mātimoni um cui penitus denegatur coniugū. igit ⁊c. ¶ C̄ōtra. q̄ vt dictū est in p̄cedētib⁹/ nullum p̄cñ ipedit matrimo nium contrahendū saltē vniuersaliter cum oībus licet singulariter cū dbusdā. sꝫ vxoris homicidiū est p̄cñm. igf ꝓpter ipsum nullus impedit vniuersaliter ad matrimo niū cōtrahendū. ¶ Rñsio. Ubi videndū est primo. an li ceat viro vxorē occidere ꝓpter adulteriū. ¶ Secundo. an post eius homicidium sit ipsi licitum contrahere ma trimonium: quod est quesitum.

Quātum ad primum: pono tres conclu siones. ¶ Quarū prīa est. q̄ ꝓpter adulteriū iuste posset ifligi cuilibet pena mortis. ¶ Hec ꝓbat. q̄ oīis pena a deo instituta ꝓ culpa aliqua infligēda/est iusta. sed deus statuit in lege mosaica: vt ptꝫ Exodi. xxiij. pena mortis adulteriū puniēdus. q̄ ⁊c. ¶ Et si forte dicat q̄ statutum hmōi reuocauit in lege euāgelica. Joan. viij. q̄n illi multi eri adultere dixit. Nemo te cōdēnauit mulier: nec ego te condemnabo/vade/⁊ amplius noli peccare. Concedo q̄ istud statutum ⁊ oia alia legis mosaice iudicialia sunt in lege euāgelica reuocata/non tanq̄ iusta: sed tanq̄ non obligantia/nec robur habētia nunc in lege euāgelica/vt in lege illa mosaica instituta. Quecūq; autē ibi cōtēta q̄ essent in lege nous vtilia ⁊ expedientia possent a puncipibus legis euangelice: quoꝝ est leges cōdere/in lege ip sa euangelica statui ⁊ reduci: q̄ postmodū religarent le gis euangelice secratores: vt ad legem euangelicā nouā ter reducta ⁊ confirmata nō vt in lege mosaica instituta sed adulteriū puniri ꝓ homicidio esset bonuz ⁊ iustuz ma gis q̄ furtū. ergo ⁊ statutū in lege euangelica de hoc fa ctum. ¶ Confirmatur. q̄ quāto culpa grauior tanto ipsi debet pena maior. Sed cōstat q̄ grauius p̄cñm est mouī terū q̄ sit furtum. Juxta illud Prouerbiorū. vi. Nō grā dis est culpa cū quis furatus fuerit. furatur cñ vt eiusdē tē replcat alam. sep̄ptūplus quoq; reddet septuplū/ ⁊ om nē substantiam domus sue tradet/ ⁊ liberabit se. qui autē adulter est/ ꝓpter cordis lopiā p̄det animā suā. ergo mul to magis ꝓpter adulteriuz/vt ꝓpter graui⁹ p̄cñm/ debe ret infligi homicidiuz. ¶ Secunda ꝓclō est. q̄ iste homi cidij pena vbi est statutum ipsam infligi ꝓ adulterio/nō debet a quocunq; infligi. ¶ Hec apparet: q̄ pena puni tiua culpe non potest iuste infligi alicui/ nisi a ministro iustitie exequende. ergo nulli alteri nisi ministro iustitie exequende/cui soli incumbit ex officio/ est licitus punire aliquez pro peccato. ¶ Ex hac ꝓclusione concluditur co rollarie q̄ vir cui non incūbit ex officio non potest vxorē interficere ꝓ adulterio. ¶ Tertia conclusio est: q̄ vbicū q̄ est statutū/sicut est i magna pte Hispanie/vxoris adul terū esse puniendum per homicidium/q̄ statutū est san ctū ⁊ iustuz/debet occidi ois adultera sꝫ p̄cise ab illo cui incumbit ex officio: puta quia est minister iustitie exequē de. ¶ Hec apparet. quoniā oēs tales tenetur exequi p effectum q̄ lex iusta ⁊ iuste ac fcēm deū statuit exequē dum. sed vt patet ex prima conclusione/lex statuēs adul terium puniendus per homicidiū/est iusta ⁊ sancta: cum talis lex fuerit a deo iustissimo data primo in lege mosai ca tanq̄ iusta. ergo ⁊c. ¶ Ex ista conclusione sequitur co rollarie. q̄ viri licentiari a deo vt vxores propias iter ficiant ꝓpter adulterium/ licite hoc possunt facere etiā secundum deum: dum tamen peccatum huiusmodi fiat le gitime probatum. pro peccato cum occulto nō probato non est pena mortis nec aliqua alia publica alicui infli genda. ¶ Hoc apparet: quoniaz vt patet ex conclusione precedenti/cuicunq; ministro iustitie licitum est ⁊ etiam meritorium exequi actus iustitie: si ipm exequatur debi te infligēdo cuilibet penam quā ꝓ culpa lex iusta statu it infligendam. sed homini viros/quibus concedunt vel precipiunt vt vxores interficiāt quas adulteras inuene rint/ ministros iustitie instituunt ad actum istum iusti tie specialiter exequendum. ergo hoc non tñ viris est li citum: supposita concessione predicta: sed etiā p̄t cē me ritorium: dū tñ debite ⁊ ꝓpter bonum finem puta non ꝓ pter odium seu vindictā. sed ꝓpter deum ⁊ iustitiam exe quant. ¶ Et si q̄rat an etiā vxor ceōuerso posset virū oc cidere ꝓpē cōsilē p̄cñm: puta adulteriū: ¶ Ad hoc p̄t dici q̄ mulier nō est minister debit⁹ iustitie exequende. Si tñ fieret statutū q̄ viri adulterū sicut ⁊ vxoris pena sibi pu niretur/videlicet pena mortis: q̄ statutum vtiq; esset in stū: ⁊ cōcederet vxoib⁹ vel p̄ciperet a puncipibus vt vi ros adulteros occiderēt: q̄ tñ cōcessio irrationabilis videt non videretur illicitum esse eis. ¶ Hec de primo.

Quātū ad secūdū: dicendū est primo: q̄ ꝓpter vxoris homicidiū tñ vir nō inhabilitatur ad cō trahendū matrimoniū cū alīq̄ alia muliere. ¶ Sc̄do q̄ ꝓpter homicidiū q̄ p̄cessit cū aliqua adulterū cū fidei datione ⁊ promissione sibi facta ab adultera de contrahen do secū post vxoris sue obitum/ vir inhabilitat ad matri moniū cū illa adultera/nō cū aliqua alia ꝓtrahendum: si ipsam vel vxorem ꝓpriā interfecit vt adulterā illā duce ret in vxorē. ¶ Tertio q̄ nec ꝓpē vxoris homicidiū nec ꝓpter aliud q̄cunq; ipsum precedēs vel sequens pecca tum vir inhabilitat ad matrimoniū cōtrahendū generali ter seu vlt cū q̄cūq;. ¶ Primū appet. nisi cñ aliū p̄cē serit vxoris homicidiū/licitū est viro vxoris interfecta qua cūq; ex cā matrimoniū ꝓtrahere cū quacūq; cū qua si ip

sum non interfecisset/vel aliter ipsa obisset/ cõtrahere po tuisset. ¶Scõz apparet.qz ad ꝓtrahẽdũ cũ adulẽa aũ fi dẽ dederit añ vxoris homicidiũ/ est illegitimꝰ ꝓpter sta tutum ecclie illegitimanti ⁊ inhabilitãtis ipsum. ¶Ter tiuz apparet: qñ ꝓpter solũ sacrum ordinẽ receptũ ⁊ so lenne votũ nõ ꝓpter aliquid aliud nisi sit ipotens/videt aliquis esse totaliter illegitimus ad matrimoniũ ꝓtrahẽ dũ cũ ꝑsona q̃libet. ¶Sic ad questionem. ¶Ad rationẽ in puncipio dicendũ est:qꝫ interfectoriꝰ cõiugũ bñ esset in penã delicti coniugii denegandux non tamẽ de facto negatur nisi cũ adultera in casu predicto.

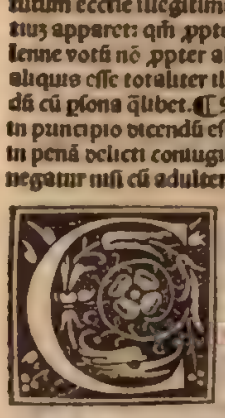

Irca distinctionẽ trige simãoctauaz in qua Magister de terminat de voto/ qõ est vnũ aliõ impedimẽtũ ad matrimoniũ con trahendũ. Quero pmo vtrum ꝓ nẽtie votũ sit ipedimentũ ad ma trimoniũ contrahendũ. ¶Et vi detur qꝫ nõ.qz vnũ opus meritoriũ nõ ipedit alterũ.sz cõtinẽtie votũ est meritoriũ ⁊ silr mri monii etiã bonuz/nec nẽcio exigit actũ cõtinẽtie oppositum.g̃ ipsum non ipedit cõtinẽtie votũ. ¶Cõtra.qz obligatus ad vitãdũ aliquẽ actum non põt consentire in ipsum.nullus enim põt alicui consentire interius in animo qõ non licet ipsi facere exterius de facto.sed ꝓtinẽtie votum obligat ad actuz carnalis copule cuitanduz:in quẽ actũ conditionalr ꝓsentit ois qui matrimoniũ cõtrahit. ergo ꝛc. ¶Rñsio.Et primo est videndũ an votum cõtinẽ tie p̃cedens matrimoniũ ipediat ipsum postea ꝓtrahendum.Scõo an votum hmõi ipsum sequẽs dirimat matri monium iam contractum.

Quãtum ad primum:pręmitto primo duo. ꝓmum est.qꝫ votum vt cõiter ꝺr est duplex / vcz simplex ⁊ solẽne. Solẽne dicit illud qõ fit in ꝓfessione ap probate religionis vel in suscepcõe sacri ordinis. Aliud autem votum ab his duob⁹ siue sit priuatum siue publi cum ꝺr esse simplex. ¶Et sz ꝫ hoc arguat:qz cõtinẽtie votũ nõ videt ordini eẽ annexũ vt in p̃cedẽtib⁹ fuit dictum Ad hoc põt dici qꝫ licet cõtinẽtie votũ non sit ordini sic annexuz qꝫ ois ordinat⁹ qñ ordinat habeat emittere ipsuz:qz tñ ꝓpter ecclasticũ statutuz est inept⁹ ad mrimo nium ꝛhendũ:nõ oportet ipm viuere ꝓtinẽter:nec si votuz cõtinentie emisisset mentaliter ⁊ vocaliter.⁊ ideo sacro ordini votũ ꝓtinẽtie est annexuz equaliter.ãre ꝛc. ¶Se cundũ p̃mittẽdũ est.qꝫ vupltr põt intelligi matrimonium ꝙ votũ ꝓtinẽtie p̃uũ ipedit. Uno mõ qꝫ ipediat absolu teʳsic qꝫ nõ possit cõtrahi.alio mõ qꝫ ipediat sic qꝫ nõ pos sit ꝓtrahi debite ls possit ꝛhi seu fieri absolute. ¶His p̃ missis pono q̃tuoꝛ ꝓclones. ¶Prima ẽ.qꝫ oẽ cõtinẽtie vo tũ p̃cedẽs mrimoniũ ipedit ipm vt cõsũmandum debite cõtrahẽdũ. ¶Hec apparet.qz oẽ votũ licitũ obligat ad seruandũ.sed cõtinẽtie votũ est licitũ cuicunqꝫ matrimo niali vinculo nõ ligato.g̃ ipz obligat ad seruãdũ.Sz ꝓtra hens matrimoniuz cũ ꝓposito ꝛsummãdi ipz/frãgit ꝓti nẽtie votuz.g̃ nullo modo post continentie votuz est licitum ꝓtrahere mrimoniũ cũ ꝓposito cõsũmandi ipm.⁊ p ꝫns oẽ ꝓtinẽtie votuz p̃uuz ipedit mrimoniuz ꝛsummã dum debite ꝓtrahẽdum. ¶Cõfirmat. qz illud nõ põt fieri debite qõ nõ põt fieri sine mortali cꝛpa.sz null⁹ post votũ ꝓtinẽtie emissuz sine petõ mortali põt ꝓtrahere mrimo nium cũ ꝓposito ꝛsummãdi ipm:cuz ois talis directe fa ciat cõtra votuz.g̃ ꝛc. ¶Scõa ꝓclo est.qꝫ votuz solẽne i pedit absolute mrimoniuz cõtrahẽdum siue cuz ꝓposito siue sine ꝓposito ꝛsummandi ipm. ¶Hec apparet:qz il lud ipedit absolute matrimoniuz ꝓtrahẽdum quo iexãte nõ tñ est illicitum:sed etiã ipossibile si tẽtet ꝓtrahi matri moniuz.sz post votuz solẽnizatuz altero uoꝝ modoꝝ p̃dic toꝝ/vcz p ꝓfessionẽ religiõis vl suscepcionẽ sacri ordis/ nõ tñ est illicitũ:sed etiã simplr impossibile ꝓtrahere mri monium.g̃ ꝛc. ¶Et sz ꝓtra hãc ꝓclonẽ arguat. qz cum ordinatus vel in religione ꝓfessus sit ad ꝓtrahẽdum mri moniuz iept⁹ ꝓpr statutuz ecclie illegitimãtis ipm:⁊ ita p ꝫns ecclia põt dispẽsare cuz eo vt possit ꝓtrahere mri moniuz: ¶Rñdeo qꝫ verum est nõ tñ ꝓpria:sed dei aucto ritate/q̃ ⁊ talẽ illegitimauit ⁊ illegitimare potuit ad absolu te matrimoniuz cõtrahẽdum:suppositio tñ qꝫ sicut habuit auctoritatẽ ⁊ ptãtẽ oẽm talẽ/vcz ordinatuz/.vel i religio ne ꝓfessuz illegitimãdi ad mrimoniuz ꝓtrahẽduz: ita ẽt hẽat illã auctoritatẽ statutuz hmõi ꝛfirmatuz diuinit⁹ re uocãdi cum aliqb⁹ ex cã rõnabili dispẽsãdo ad matrimo niuz cõtrahẽduz.nec hoc ẽ ꝓtra ꝛclonẽ ꝓdictã: qz ipsa cõ clusio/vcz qꝫ votuz solẽne impedit matrimonium totaliter ꝓtrahendum/ est intelligẽda nisi cuz aliq̃ ꝑsona si fie ri põt ex cã rõnabili p ecclias dispensẽt. ¶Tertia ꝛclo est qꝫ votuz simplex nõ solẽne nõ ipedit matrimoniuz vt absolute:ls vt debite ꝓtrahẽduz cuz ꝓposito ꝛsũmãdi ip sum. ¶Hec apparet.qñ illud nõ ipedit absolute: ls ipe diat debite mrimoniuz ꝓtrahẽduz:quo exñte põt ꝓtrahi mrimoniuz ꝺcaterls ꝓtrahẽs peccet mortalr. Sed cõ tinẽtie votuz simplex est hmõi.ls esñ ipediat mrimoniuz cõtrahẽduz:nõ tñ dirimit tã cõtractuz:cui⁹ cõtrariuz est de voto solẽni: qõ ⁊ ꝛhẽduz ipedit/⁊ cõtractum dirimit. Jõ aũt votuz simplex ꝺr ipedire mrimoniuz cõtrahẽduz qz post ipm nullus põt cõtrahere debite. Dicit autẽ non dirimere cõtractũ:qꝫ post ips põt cõtrahi absolute. Et ꝓ pter cõtrariã rõnẽ votuz solẽne ꝺr dirimere cõtractuz:qz nullus post ipm põt cõtrahere debite:nec etiã absolute. g̃ ꝛc. ¶Sed tunc sunt hic duo dubia. ꝓmuz est: quare post votuz simplex põt cõtrahi mrimoniuz absolute ma gis ꝙ post votũ solẽne: cũ ẽt post votuz ꝓtinẽtie simplex cõtrahẽs peccet mortalr. ¶Scõm est.an cõtrahẽs post simplex cõtinẽtie votuz possit exigere debitum. ¶Ad pri mũ dicẽdũ ẽ.qꝫ rõ p̃cipua huiꝰ diuersitatis ẽ:qz eccha ille gitimauit simplr ⁊ totalr/quẽcũq; post votũ solẽne emis suz ad matrimoniuz cõtrahẽduz:nõ autẽ illegitimat illũ q̃ cõtinẽtiã hmõi simplicia voto vouit. Nõ illegitimat dico ad absolute cõtrahẽduz.ad debite esñ cõtrahẽduz cũ ꝓposito cõsũmãdi mrimoniuz ipsemet ꝓpr votuz ls sim plex emissuz illegitimat ⁊ inhabilitat semetipsuz. ¶Et si dicas:cuz iste in ꝓtrahẽdo peccet mortalr ãre eccha ips nõ illegitimauit sicut aliuz ad mrimoniuz ꝛhẽdũ: ¶Rñ deꝺ.qꝫ ⁊ si eccha hoc facẽ potuit tñ noluit ad vitãꝺ cuitã duz.minus esñ malum est peccare mortalr in ꝛhẽdo tñ ꝙ peccare tã in cõtractu mrimonij/q̃ in vsu.sed si eccha illegitimasset votuz cõtinẽtie simplex emittẽtes ad ma trimonium cõtrahẽduz/ipsi peccassent mortalr tã in cõ tractu mrimonij/q̃ in cõtinuo ei⁹ vsu: a quo satis est ꝓ babile qꝫ abstinere nullateⁿ⁹ voluissent.nunc autẽ ls pec cẽt mortalr in cõtrahẽdo mrimonium : nõ tñ i ipo ꝓtra cto vtẽdo saltẽ debituz reddẽdo:ls peccẽt ipm exigendo ãre ꝛc. ¶Ad scõm dicẽduz est:qꝫ nõ ls ipsi debituz exige re:sz tñ reddere. ¶Ex q̃ sequit corollarie:qꝫ si vterqꝫ ꝓtu gũ afi cõtractum mrimoniũ votum cõtinẽtie ls simplex emissset/neutri liceret debitum petere/ nec petitum red deremec ꝙ ꝫns possent insir carnalr cõcumbere ls ẽt mrimoniũ inr ipsos. ¶Quarta ꝛclo ẽ:qꝫ votũ simplex nõ ipedit mrimoniũ debite ꝓtrahẽduz cũ ꝓposito nõ cõ sũmãdi ipz. ¶Hec appet pmo in exẽplo de btã virgie post votũ simplex ꝓtinẽtie ꝓtrahẽtẽ. Scõo.qz mrimoniũ nõ est ꝓtra ꝓtinẽtie votuz:sz ei⁹ act⁹.g̃ ls cõtractuz matri moniũ cum ꝓposito cõsũmandi ipsum per actum car nalis copule sit contra votuz continentie/ nõ tamẽ ipm

matrimonium absolute.quare ꝛc.¶Hec de primo.

Quātum ad secundum:pono quatuor

ꝯclusiones.¶Prima est.q ꝓpter votū ꝓtinētie simplex sequēs matrimoniū non dirimit ipsum matrimoniū tam ꝺctū vt formaliter sumptū.¶Hec patet.qz aut hmōi votū fit post matrimoniū ꝯsummatū:aut prius.Si post: cōstat q non soluit.mſimoniū cui ꝑ carnalē copulā ꝯsūmatū ꝑ nullū aliud vt acceptū formaliter soluit q̄ ꝑ mortem Si votū hmōi fiat ante mſimoniū ꝑ carnalē copulā ꝯsūmatū/nō dirimit ipsum:quia nec tale matrimoniū potest solui nisi ꝑ votū ꝛ ꝑ habitum religionis solēnizatū.nullo enim modo tale matrimoniū dirimit:nisi ꝑ religionis ingressum.ergo ꝛc.¶Secūda ꝯclusio est. q ꝓpter votum solemne sequēs matrimoniū cōsummatū non pōt dirimi ipsum matrimoniū cōsummatū.¶Hec apparet: qz tale matrimoniū totaliter indissolubile nisi ꝑ mortem coniugum est effectū.vñ esto q quilibet de consensu mutuo faciat cōtinentie votū ingrediendo statū religionis aliquē approbatū/semꝑ hoc nō obstāte manet matrimoniale vinculum inter eos.¶Tertia conclusio est.q votum cōtinētie solēne post matrimoniū ꝓtractū ante eiꝰ ꝯsummationē factū dirimit matrimoniū sumptum formaliter tā cōtractū.¶Hec apparet:qz quilibet post ꝓtractū mſimoniū nōdū ꝯsummatū licet assumere religionis habituz:ꝑ cuius ꝓfessionis solēne votū dirimit ipsum matrimoniū cōtractū.Q̄ apparet:qz alteri cōiugū remanēti in seculo licet cōtrahere cū alio: qđ nō liceret si primū mſimoniū remaneret/cū nulli posſit habere plures vxores:nec mulier insimul plures viros.ꝫ ꝛc.¶Sz cū sit duplex votum solēne/mundi ꝑ vtrūq; potest dirimi matrimonium tam contractū nōdū carnaliter ꝯsūmatū/vez tā ꝑ ingressum religiōis/q̄ per assumptionē sacri ordis?¶Rñdet q nō nisi ꝑ religionē:qz nec post ꝓtractū matrimonium nōdū ꝯsummatū pōt quis ordinem sacrum recipere licite/sed tm religionē intrare.¶Quarta cōclusio est.q votū cōtinētie ab vtroq; coniugū simplr emissum ante vel post matrimoniū consūmatū dirimit siue soluit ipm matrimoniū vt virtualiter sumptum.¶Hec apparet. qm ꝑ omne illud matrimoniū vt virtualiter sumptū solvitur ꝑ qđ ciꝰ act⁹ mſimonialis/vez copula carnalis ipossibilis ad debite exequēdū reddit.nec cm matrimoniū virtualiter solui est aliud q̄ coniuges eius effectu / vez actu matrimoniali priuari.Sed ꝑ votū ꝓtinētie nuncū licet simplex de cōmuni cōsensu emissum priuanē coniuges sic volentes vel ante matrimonij cōsummationē vel post/actu copule cōiugalis.nunq̄ cm extūc post tale votū possunt in hunc actū magis q̄ si nullū esset matrimoniū inter ipsos.ergo ꝛc.¶Ex p̄dictis sequit corollarie.q matrimonium postq̄ ꝯsūmatū non aliter dirimit ꝑ sequēs solēne votū continentie q̄ ꝑ simplex.cuius ꝓtrarium est de matrimonio nōdū ꝑ carnalē copulā cōsummato.¶Hec apparet.qm matrimoniū postq̄ est cōsummatū nec ꝑ votū simplex/nec ꝑ votū solēne dirimit seu soluit vt formaliter sumptum / vez quātū ad habituale mutuū vinculum seu dominiū. sed ꝑ vtrūq; soluit vt virtualiter acceptuz/ vez quo ad thorū.non sic aūt est de ipso nō cōsummato.q mā tale matrimoniū dirimit vt formaliter sumptū ꝑ solēne votū:puta ꝑ religionis ingressum vtriusq; coniugū/ vel alterius tm. ꝑ votū aūt cōtinētie simplex si est mutuum dirimit tm matrimoniū vt virtualiter sumptum:vez quo ad thorū.Si aūt est alterius tm ꝓiugū/ nullo modo dirimit matrimoniū:quia nec tale votū est ipsi licitū.nō magis enim ante matrimoniū consummatum potest alter coniugum sine alterius cōsensu votū simplex continētie emittere q̄ votum solemne post ipsum matrimoniū consummatū.aliās non tm ꝑ religionis ingressum: sed alio modo posset solui contractū matrimoniū: puta ꝑ huiusmodi simplex votum.hoc aūt est falsum. ergo ꝛc. ¶Consequentia ex hoc apparet:qm si post contractum matrimoniū nōdū consummatū licet vni coniugum sine voluntate alterius emittere votū simplex cōtinentie: aut post tale votū manet mſimoniū aut non.Si manet:manet ꝛ debitū mutuūnec ꝑ ꝑs valet emissum ꝓtinētie votū. Q̄ aūt matrimonio remanēte remaneat mutuum debitum:ex hoc ptz:qz hmōi debitū manente matrimonio semper manet nisi coniuges se de consensu mutuo co paruēt. Alter enim pōt alterū ipso priuare matrimonio remanente.ergo nec vouēs voto simplici continentiā sine alterius voluntate pōt ipsum priuare licite sibi actu dm ipm qñ petierit ipsi reddere teneat. ꝫ oportet dicere illo supposito q mſimoniū nō remaneat: qđ est falsuz.quare ꝛc.¶Sic ad ꝗstionē.¶Ad rēnē in principio dicēdū est q non oia bona opera sunt cōpossibilia simul:nec etiam successiue.Virginitas cm ꝛ coniugiuz seu matrimonium cōsummatū quātūcūq; possit esse bonū ꝛ meritoriū non possunt simul nec etiā successiue existere i eōdē.¶Et qñ dr q matrimoniū nō necessario exigit actū:verū ē de matrimonio ꝓtracto cū ꝓposito non cōsūmādi ipsum. ꝛ tale ꝓcedo q est cōpossibile cū voto ꝓtinentie:non aūt illiꝰ qđ contrahitur cū proposito consūmandi ipsum:quia sic contrahens iam habet actum immediate contrariū voto continentie.quare ꝛc.

Secundo quęro:vtrum cuilibet

sit licitum cōtinētie votum qđ impedit matrimoniū.¶Et videt q non.quia nullū est licitum se facere inhabilē ad bonum aliquod eligendum. sed matrimonium contractum vt in officio/ ꝓpter vez ꝓlis bonū intētum/ est meritorium ꝛ bonum.ad qđ quidē bonū facit quēlibet inhabilem cōtinētie votum.ergo ꝛc.¶Cōtra.quia cuiuscunq; licite rei votum est licitum ꝛ meritorium.sed continentia est licita. ergo ꝛc.¶Rñdeo. Ad cuius rñsionis euidentiam primo premittam duo necessaria ad propositum. Secundo veniam ad quesitum.

Quātū ad primum:pręmitto primo q

continentia carnis de qua nūc loquimur/quibusdaz est necessaria:alijs aūt licita non necessaria:ꝛ alijs illicita ꝛ damnosa.Illi quibus est necessaria/sunt in duplici differētia.Aliqui enim sunt ad ipsam simpliciter obligati vt omnes religiosi: ꝛ alij ipsam vouētes.Alij obligātur ad ipsam statu eorum suppositio in quo manent: vt omnes se culares extra matrimonium existentes. nō magis enim talibus q̄ religiosis ante contractum matrimonium est licitus actus carnis:cum nullo modo possit ab eis sine peccato mortali ante matrimoniū exercerī.Nec hoc tm est in nouo:immo etiam fuit in veteri testamento. nunq̄ enim fuit licita fornicatio in nouo nec in veteri testamēto.Illi quibus huiusmodi carnis cōtinentia est licita nō tamen necessaria sunt omnes in matrimonio existentes/ ꝛ licite ipso vti valentes:ꝛ ab eius vsu cessare/carnis eis reddendum debitum non petendo:altero cm ab alio debitum non petēte vtile ipsis est saltem pro tempore cōtinere.Quibus etiam extra matrimonium existentibus contrahere valentibus licet statu ipsorum supposito in quo sunt continentia sit necessaria: nō tamen est necessaria eis:ꝫ meritoria vt ad matrimoniū eis possibile ꝓparantur. Est autem tertio damnosa cuicunq; coniugiz in matrimonio existēti ab alio requisito. qđ apparet: quia talis in contendo debitū qđ ab eo exigit nolēdo reddere vt tenet/peccat mortalr. ꝫre ꝛc. ¶Scēm qđ p̄mitto ē q votū licitū ꝛ debitū nō pōt eē de aliq̄ malo nec de ne

cessario ad q̄dq̄. tā tenet ex debito. nullū em̄ esset votū quo q̄ vouceret se seruaturū aliq̄ mandatorū: immo tale votū esset oīno otiosum ⁊ vanū. Nō debet etiā eē votū de re neutra/videlicet de re q̄ nec est bona moraliter: nec mala: nec meritoria: nec demeritoria: vt leuare festucam de terra: vel similia: ſ; debet esse de re aliqua bona ⁊ meritoria cōtingēter/hoc est de illo bono ad quod vouēs non obligat necessario. Et hoc apparet euidēter. quoniā constat euidenter/q̄ votum bonū ⁊ licitū ⁊ meritoriū habet esse de bono nō de aliquo malo/nec etiā de indifferenti ſ aliquid est tale. sed oē bonū aut est homini vouēti necessarium aut contingens/hoc est aut tenetur ad ipsum necessario/aut nō: ſ; se hꝫ tm̄ mō ꝓtingēter. sed votū factū de bono ad q̄d homo tenet necessario nullū est: sed omnino est inutile atq̄ vanum. ergo relinquit q̄ bonum ⁊ debitū votum non pōt esse nisi tm̄ de bono ad q̄d vouēs nō necessario obligatur. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secūdum: pono quatuor

conclusiones. ¶ Prima est/q̄ continētie carnis votum non est licitū nec bonū illis qui ad obseruantiā ipsius tā necessario obligant. ¶ Hec apparet ex dictis. q̄m vt predictū est/votū debet esse de bono non quocunq̄: sed de cōtingente ad quod hō non necessario obligatur. ergo obligatus ad continentiā non debet vouere ipsam. ¶ Confirmatur. q̄ nullus debet assumere nomē dei in vanum. ois enim qui nomen dei in vanū assumit: contra secundū precepte tabule preceptum facit. sed ois continentiā vouens/vel aliā rem quācūq̄ ad quā ante votū est necessario obligatus/nomē dñi per quod iurat seu votum facit/in vanum assumit. ergo ⁊c. ¶ Et ſi contra istā cōclusionem arguatur. q̄ matrimonio non astrictus nec ad religionem aliquā obligatus pōt vouere continētiam: cū tamen teneat ad ei⁹ obseruantiā. ¶ Respōdeo/q̄ talis ideo pōt emittere continentie votum/q̄ est ipsi licitū contrahere matrimoniū: post q̄d cōtractū pōt in carnalē actū. ¶ Et ideo quādo dicitur q̄ secularis matrimonio nō astrict⁹ est ad continētie obseruātiā obligatus. Dico q̄ nō est verū simpliciter: sed tm̄ secundū quid/puta ipso sine matrimonio remanēte: ꝓpter q̄d ipse dñs pōt emittere ꝓtinētie votum: q̄d non est aliud q̄ votū nunq̄ contrahendi matrimonium consummandum. Unde votum quo quis voueret nūq̄ matrimoniū cōtrahere: ⁊ semp caste viuere: vel semp caste viuere ⁊ nūq̄ matrimoniū cōsummādū ꝓtrahere/cēt superfluū ⁊ nugatoriū. q̄ in vno ꝑdictoriū necessario includitur alterū. qui enim non potest matrimoniū contrahere/nec pōt actū carnalis intemperantie exercere: ⁊ econtrario qui nō potest hunc actū exercere nec pōt matrimonium cōsummandum debite cōtrahere: licet de ne posset matrimoniū contrahere/ſi ipsum non ſpōderet q̄ carnalē copulā ꝓsūmare. q̄re ⁊c. ¶ Ex p̄dictis sedē q̄ post votū emissuꝫ nō ꝓtrahēdi matrimoniū nullus debꝫ emittere continētie votū: ⁊ maxime eiusdē rationis cum priori. ¶ Hec apparet. q̄ post votū emissum a quocunq̄ seculari ad religionē aliquam nō astricto nūq̄ contrahē di matrimoniū: ita quo ad debi est obligat⁹ ad cōtinētiā: sicut religiosus. sed cōstat q̄ religioso post votū continētie primo factū non licet ipsam postea iterū vouere: nisi dicas q̄ quotidie nouū pōt ꝓfiteri: q̄d nihil est. ꝑ nec secularis obligat⁹ ad ꝓtinentie obseruātiā ꝓpter votū quo promisit se nunq̄ matrimonium contracturum/debꝫ iterum continentie votum emittere eiusdem rationis cum priori. Quod dico pro tanto. quia ſi primum votum fuit simplex/bene est ipsi licitum et meritorium emittere iterum continentie votum solemne. quod nō est aliud q̄ primum simplex solennizare per susceptionē approbate religiōis vel receptionē sacri ordinis. Nō cui⁹ ē. q̄ p̄mū votū/dez simplex non fuit illegitimus absolute ⁊ simplr ad matrimoniū ꝓtrahēdū ⁊ carnalr ꝓsummādū: sed tm̄ ad ipsum vt ꝓsummādū debite ⁊ licite cōtrahēdū/vt patet ex alia q̄stiōe. Per secundū autē votū quo vouet idē quod primus: efficit totaliter illegitimus ad matrimoniū absolute nō tm̄ debite contrahendū. Et ideo votum solēne additum simplici/licet sit de eodem nō est tm̄ vanum sed aliquid vtile vouenti operat. cuius contrariū est de votis iteratis eiusdē rationis/vel etiā de voto simplici sequente votū solenne. ¶ Secunda conclusio est/q̄ continētie carnis votū vniuersaliter factū nō est licitū alicui coniugū post matrimoniū consummatū/sine assensu ⁊ voluntate alterius cōsimile vouētis. ¶ Dico autē primo votum vniuersaliter factū: puta ad vitandū totaliter illum actum. posset quī bene vouere ipsum vitare aliqualiter isto modo/dez ipsum nunq̄ ab alio exigendo. Secūdo dico post matrimoniū consummatū/dez per actū carnalis copule subsecutū. quoniam ante actū huiusmodi matrimonium cōsummātum licitū est cuilibet sine alterius voluntate continentiā vouere solenniter religionis habitū assumēdo. ¶ Hec ꝓdicta sic intellecta ꝓbat. q̄m votū bonū semp debꝫ esse de aliquo licito ⁊ honesto. ſ; vniuersaliter ab actu carnalis copule cōtinere altero cōiugū exigente ipsum/est cuilibet illicitū post matrimoniū cōsummatū licet enim posſit continere a petēdo debitū: non tm̄ a reddēdo ipm̄ ab alio postulatū. ꝑ ⁊c. ¶ Cōfirmat. q̄ nullus sine peccato pōt alteri negare illud q̄d ipſi ꝓmisit: ⁊ promissum potuit reddere dās ei ad illud petendū liberum dñiū/ ⁊ plenariā potestatē: nisi in casu in quo ipse illicite peteret: vel dis superior tale trāslatū dominiū reuocaret sed quilibet coniugū contrahēdo matrimoniū promittit alteri reddere: ⁊ pōt licite ꝓmittere q̄m petet dās ipſi super corpus suū liberū dñium ad actū carnal copule exequēdū ⁊ ab eo q̄m voluerit ⁊ ipe reddere poterit exigēdū: nec tale trāslatū siue cōmutatū dñium post matrimoniū consummatum deus statuit reuocandū. ergo nullus sine consensu alterius pōt postea p votum obligare ad cōtrariū seipsum. Et ideo dicit apostolus prime Counth. vij. Uxor vir debitū reddat: similiter vxor viro. Cui⁹ ratio nē innuit cū subdit. Mulier sui corporis potestatē nō habet sed vir. similiter aūt ⁊ vir sui corporis potestatē nō habet ſ; mulier. ⁊ subdit. Nolite fraudare adinuicē: nisi forte ex cōsensu ad tempus. Sed tūc adinuicem se fraudāt ⁊ decipiūt q̄n sibi reddere mutuo nolūt debitū licite postulatū. ꝑ ⁊c. ¶ Tertia ꝓclio ē/q̄ q̄n matrimoniū fuit ꝓceptū nulli licuit cōtinētie carnis votū. ¶ Hec apꝑt. q̄ cui licet vouere cōtinentiā licet seruare ipsam. sed illo tempore quo dictū fuit: Crescite ⁊ multiplicamini: nulli licuit seruare carnis continētiam. ergo nec vouere ꝓbat. ¶ Cōfirmatur. q̄ tūc nō licuit: sicut nec nunc act⁹ fornicatiōis. actus aūt matrimonialis fuit necessarius: quia ꝓcept⁹. ꝑ tūc nō potuit licite dō vouere ꝓtinentiā totalē a ꝓiuge ꝓpa nec ab aliena. ¶ Cōsequētia ē cuidēs. q̄ votū nō debꝫ ee de malo nec ēt de bono ad q̄d vouēs necessario obligatur sine voto. sed tunc cōtinētia ab actu matrimoniali fuit mala ⁊ illicita: continētia vero alia/videlicet a fornicatione simplici et adulterio fuit necessaria sicut modo: ⁊ ad ipam erat q̄libet obligatus. ergo de nullo illorum opotuit esse votū. ¶ Quarta ⁊ vltima cōclusio est/q̄ hoc tempore votum cōtinentie carnis est licitū ⁊ meritorium cuicunq̄ cui act⁹ carnis est licitus non necessari⁹ nec ꝓcept⁹. ꝙus ē matrimonio nō astrict⁹ ad ipsum tm̄ contrahendū idoneus. ¶ Hec apꝑt. q̄ ofte votum de quocūq̄ bono ⁊ licito nō necessario est meritoriū vouenti nō obligato ad bonū illud de quo est illud votū. sed carnis cōtinētia est hoc tēpore bona ⁊ licita cuicūq̄ ad contrarium non astricto: ⁊ nō est necessaria seu prece

pta idoneo ad matrimoniū contrahēdum. ergo cuilibet taliū est meritoriū virginitatis seu continētie carnis vestri. Ex eodē medio sequitur q̄ tunc est meritorium coniugibus in matrimonio existētibus. dum tamē fiat modo cōueniēti ⁊ eis possibili: vez de consensu mutuo ⁊ cōmuni. ⁊ hoc si tale sit absolutū. Si aūt sit votum cōtinentie modificatū/puta nūq̄ exigendi debitū: sed reddēdi: pōt fieri a quocunq̄ alio volente vel nolente. ¶Hoc apparet. qz vt dictū est / de omni bono ad quod hō nō tenet ne cessario pōt esse votū meritorii ⁊ debitū. sed cōiuges continere ab actu copule cōiugalis de cōsensu mutuo/est bonū: ad quod tñ ipsi nō necessario sunt astricti. quēlibet ēt coniugum semper abstinere seu continere a petendo debitū: paratum tñ reddere ipsum ab alio postulatū/est bonū ipiq̄s meritorium: nō tñ simplr necessariū. ergo de vtroq̄ isto est bonū ⁊ meritorii ꝓtinentie carnis seu castitatis votū. ¶Sz nūqd votū bonū ⁊ debite factum pōt commutari in aliud? Ad hoc dicit q̄ sic. votum vez min⁹ bonū in aliud magis bonum: nō auctoritate vouentis inferioris sz supponis: sicut votū religiōis iferioris in votū superioris ⁊ pfectioris. Si ēt votū magis bonū sit vouēti ipossibile/ pōt vtiq̄s cōmutari i aliud min⁹ bonū. ¶Et si querat/an aliqs a voto licito totalr possit absolui: Dicitur q̄ sic ex causa rōnabili/maxime a vicario Jesu Christi. Episcopi etiā possunt a q̄busdā minoribꝰ absoluere / vt eis ꝓcedit de iure. ¶Sic ad q̄stionē. ¶Ad rationē in principio dicendū est q̄ propter maius bonū licitū est respuere illud in cōpossibile minus bonum. sed virginitas est bonum matrimonio melius pro hoc statu. quare ⁊c.

Circa distinctionē trigesimā nonā: quā magister determinat de quodā alio matrimonij impedimēto: respectu aliq̄rū pſonarū ⁊ specialī nō respectu oīm in vniuersali: quod impedimentū est disparitas cultus: Quero pīo: Vtrū infidelitas precedens matrimoniū impediat ipsum cū quolibet fidelī contrahēdū. ¶Et videt q̄ non. quia nullū peccatū p̄cedens matrimoniū ipsum impedit cōtrahendū: vt in p̄cedentibus fuit dictum. sed infidelitas est quoddā peccatū. ergo ⁊c. ¶Cōfirmat q̄ apostolus dicēte pume a Corinth. vi. Si quis frater vxorē habet infidelē: ⁊ i hoc cōsentit habitare cū eo nō dimittat eā. ¶Cōtra hoc est illud q̄d dicit idē apostolus. ii. ad Corinth. vi. Nolite iugū ducere cum infidelibꝰ. si crī fideles cū infidelibus contrahere liceret/ apostolus hoc nō diceret. ergo ⁊c. ¶Respōdeo. Ad cui videndū primo an infidelitū matrimoniū sit legitimū ⁊ iustū. Secūdo q̄stitum/ vez an infidelitas impediat cū quolibz fidelium matrimonium contrahendum.

Quantum ad primum: est sciendum q̄

matrimonialis cōtractus matrimoniū precedēs pōt esse iustus ⁊ licitus: ⁊ per q̄s matrimoniū sequens ipsum dupliciter. Uno mō pfecte ⁊ positiue. Alio mō ipfecte et quodāmodo negatiue. Tunc matrimonialis cōtract⁹ est iustus ⁊ licitus pfecte ⁊ positiue/ qñ cōtrahētes inniti tuntur in cōtractu approbationi ⁊ permissioni diuine / ita q̄ cōtrahunt matrimoniū qz diuinitus institutū ⁊ approbatū. Tūc aūt matrimonialis cōtractus est iustus ⁊ legitimus imperfecte ⁊ quodāmodo negatiue/ qñ contrahentes nō innituntur i ipso ꝓtractu approbationi ⁊ institutiōi diuine. oē enim illud pōt dici hoc modo iustū: in quo nulla est iniustitia neq̄ culpa. sz nullus i faciēdo aliq̄d sibi licitum: esto q̄ ignoret id fore sibi licitū: peccat: vñ tamē nō existimet illud sibi existere interdictū. Cū igit deus oēs vniuersaliter licentiauerit ad contractū matrimonij faciendū: per q̄s licet melior sit cōtractus matrimonialis eoz qui ipsum faciunt diuine approbationi et licētie innitētes: non est tñ malus nec illicit⁹ illoz q̄ cōtrahunt hmōi approbationem talis ꝓtractus seu institutionē factā diuinitus ignorātes: nec illi p̄ q̄s innitētes. ¶Hoc p̄misso pono tres ꝓclusiones. ¶Prīa est/ q̄ matrimoniū infidelium innitētium in cōtractu approbationi ⁊ institutiōi diuine est iustū seu legitimū ac licitū positiue. ¶Hec apparet. quia oīne matrimoniū sequens ꝓtractū iustum et legitimū positiue est iustum ⁊ legitimuz positiue. Sed omnis contractus siue matrimonialis siue quicūq̄ alius in quo ipsum facientes innituntur approbationi ⁊ institutiōi supioris ipm instituētis ⁊ ſtituere ac approbare valētis/est positiue ac perfecte iustus ⁊ legitimus. ergo ⁊c. ¶Secūda cōclusio est/ q̄ matrimoniū infidelium nō innitentiū in cōtrahendo ipm approbationi vel institutioni diuine/est iustū seu legitimū impfecte ⁊ quodammō negatiue. ¶Hec apparet. qñ eo mō q̄ cōtract⁹ matrimonialis p̄cedens est iustus/⁊ matrimoniū sequens ipm sz cōtractus matrimonialis qui a deo licentiat⁹ ⁊ institutus nō est illicitus nec iniust⁹: nec tñ perfecte ⁊ positiue iust⁹ nisi ipm faciētes innitant institutiōi ac approbationi diuine: sic tñ est iustus q̄ in ipso facto ꝓpter finem debitum nullū existit peccatū. ergo ⁊c. ¶Ex p̄dictis duabus conclusionibꝰ infero/ q̄ infideles in cōtrahendo matrimoniū propter finē debitū / vez propter prolē siue hoc faciant innitentes diuine matrimonij institutioni ⁊ approbationi / siue nōnec mortaliter nec venialiter peccāt magis q̄ fideles/nec in cōtractu matrimonij: nec in vsu ad prolē tñmodo ordinato. Si aūt cōtrahāt matrimoniū non vt in officiū/puta ꝓpter prolis bonū: sed vt in remediū: ⁊ sic ipso vtunt: peccant venialiter/ tā in contrahendo q̄ in vtendo cōsimiliter vt fideles. ¶Sed est dubium an inter ipsos sint aliqui illegitimi ad matrimonium cōtrahendū. Ad hoc videt dicēdū q̄ nullus eoz est illegitimus ex statuto aliquo ecclesie positiuo. nec enim ecclesia curat de eis: nec per q̄s statuta facta ab ipa quib⁹ multi fidelū illegitimant vel simplr seu vlr ad contrahendū matrimoniū cum quocūq̄ siue singulariter respectu aliquarū non oīm pſonarū. se vident ad eos extēdere: sz tñ modo ad fideles: ⁊ ita inter ipsos soli ipotentes ad actū copule ꝓiugalis vident vlr inhabiles ad matrimonium contrahendū. respectu aūt personarū determinatarū nullus videtur esse inhabilis ꝓpter aliquē cōsanguinitatis vel affinitatis gradū: nisi ꝓpter illū qui est diuinitus interdict⁹: sicut est gradus consanguinitatis q̄ est inter patrē ⁊ filiā vel filium ⁊ matrē/iuxta illud Leui. primo. Relinq̄t hō patrē suū ⁊ matrē: ⁊ adherebit vxori suę. Si tamen ecclesia ex suis statutis sicut fideles eos intēderet obligare/ in eisdem casibus in quibus fideles sunt illegitimi/esse viderentur et ipsi illegitimi ad matrimonium cōtrahendū. ¶Et si querat/an inter ipsos ꝓtinētie votū impediat matrimoniū ꝓtrahendū: Dicēdū q̄ inter ipsos nō pōt esse nisi simplex votum: cū solenne non fiat nisi p̄ professionē approbate religiōis: vel p̄ receptionem sacri ordinis: quoz neutrum est in ipsis. Votū aūt simplex nō impedit absolute licet debite matrimoniū cōtrahēdum. ⁊ ita si fideles post votū simplex cōtinentie emissum possunt absolute licet nō debite contrahere matrimonium/ ⁊ postea tenēt reddere/ nō tñ possunt exigere debitū. ⁊ cōsimiliter de infidelibus est dicēdū. ¶Tertia ꝓclo est/ q̄ nullū infidelium matrimoniū q̄litercūq̄ factū est solidū neq̄ ratū. ¶Hec probat. qñ nullum matrimonium dissolubile sine corpali morte cōiugum est solidum siue ratum. sed matrimonium infidelium pōt dissolui sine morte ipsoꝝ. ergo ⁊c. ¶Minor apparet. qz altero infideliuz

ad fidē conuerso solutꝫ matrimonium inter ipm ⁊ alium infidelē in infidelitate prima remanentē sic ꝙ est licitum contrahere matrimonium nouū ad fidē conuerso et etiā infideli in sua perfidia remanenti: vt apparet. xxviij. questione.ij. Si infidelis. ℚ etiā matrimoniū infidelium nō sit ratum/habet extra de diuortijs. capitulo. nj. ¶ Ex quo sequit ꝙ matrimonium infidelium quocūcunq; licz per actum carnalis copule cōsummatum non est magis ratum nec indissolubile: immo minus ꝙ matrimonium fidelium nondum per carnalē copulam consummatum. ¶ Hoc apparet. quoniā licet matrimonium fidelium antꝫ cōsummatum possit solui non tamē sic ꝙ vtrūq; contugum possit esse licitum cōtrahere matrimonium: cum non possit solui nisi per vtriusq; ipsoꝝ vel alterius religionis ingressum. non licet autē alicui post professionis votum cōtrahere matrimoniū. Et ideo licet fidelium matrimonium non cōsummatum sic possit solui ꝙ sit licitū alteri cōtrahere matrimoniuz nō tamē vtriq;. Infidelium autē matrimoniū siue non consummatum siue etiā consummatum sic est dissolubile per conuersionē alterius contugum tm/ꝙ licet vtriq; cōtugum aliud nouum cōtrahere matrimonium/qđ non liceret si primum ipsoꝝ matrimonium remaneret: sicut si ambo cōuertant nulli ipsoꝝ licet contrahere matrimonium nouum: quia manet primum. ¶ Sed quid si ambo cōuertant ante matrimoniū carnaliter cōsummatum? Videt tunc esse dicendū ꝙ possit solui ipsoꝝ matrimonium/sicut et fidelium/ videlicet per religionis ingressum vtriusq; contugum vel alterius tm. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secūdum: suppositio quodam in precedētibus sepe dicto/ videlicz ꝙ matrimoniū contrahi dupliciter potest intelligi/puta absolute et debite seu licite ⁊ honeste: pono tres conclusiones. ¶ Prima est/ꝙ quātum est ex statuto diuino ipsa infidelitas fidelis non impedit cū aliquo infidelū matrimonium cōtrahere absolute nec etiam debite ⁊ honeste. ¶ Hec probatur. quia ois a deo licentiatus ad cōtractum communicationis aliquē faciendum absolute cum quocunq;/potest ipsum licite facere cū quocūq;: quātum est ex promissione ⁊ statuto dei licētiātis. Sed deꝰ quando matrimoniū primo instituit: omnes ad ipm contrahēdum vniuersaliter non magis cum istis ꝙ cum aliis licētiauit. licet tempore legis Mosaice Iudeis fuerit interdictum ne cū illis Chananeis matrimonio ꝓiungerent. Hoc tamē tunc factum preceptum non obligat nec fideles: nec aliquos alios. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur per illud qđ dicit apostolus prime ad Corinth. septimo. Si quis frater vxorē habet infidelē ꝛc. vt in principio est argutum. Dicit enim apostolus suadet fideli viro manere cum cōiuge infideli. ꝛ si inter fidelem ⁊ infidelē non posset esse licitū matrimonium ⁊ debitum apostolus consuleret peccatum/videlicet fornicatiōis actus: qđ nullatenus est dicēdum. quare ꝛc. ¶ Secūda cōclusio est/ꝙ nec de iure nature infidelitas impedit cū infideli matrimonium cōtrahendum. ¶ Hoc apparet. quoniā nō est contra ius nature seu dictamen rationis recte cōmutare aliquid sibi licitum pro equipolenti magis cū vno ꝙ cum alio ex quo cum omnib⁹ vniuersaliter sibi licet. sed matrimonium ꝓtrahens commutat sui corporis dominiū propter actum tm/si contrahit propter remediū: vel propter prolis bonum/si contrahit vt matrimoniuz est in officium institutum. ad huiusmodi autē cōmutatiuum cōtractum faciendum vniuersaliter cum quocunq; est licētiatus a deo/ seu tunc fuit quando matrimonium deus instituit. ergo nō est contra ius nature nec dictamen rationis recte huiusmodi corporis commutare dominium pro equipolenti: et per consequens contrahere matrimonium cum quocunq; potente equipolens dominiū cōmutare. sed infidelis ita potest equipolens transferre seu cōmutare cum fideli dominium vt fidelis: saltē vt huiusmodi commutatio dominiorum corporum cōtrahentium matrimonium fit ꝓpter remedium esto ꝙ non vt sit ꝓpter officium/ ꝓ quātō non potest esse in tali matrimoniali cōtractu bonum prolis pfectum. ergo ꝛc. ¶ Tertia conclusio est/ ꝙ infidelitas impedit matrimoniū cum fideli non tm licite contrahēdum/ sed etiā absolute. ⁊ hoc propter statutū ecclesie illegitimantis quēlibet fidelem ad contrahendum cum aliquo infideli. ¶ Hec apparet. quoniam illud impedit contrahendum matrimoniuz absolute: quo existēte nullo modo potest contrahi: esto ꝙ de facto ab aliquo attentet. sed nullus fidelium potest cōtrahere matrimoniuz cum aliquo infidelium in infidelitate manentium: esto ꝙ de facto cōtrahere attentaret. nullum enim ex contractu talium sequeretur matrimonium. ergo ꝛc. ¶ Minor probatur per illud quod habetur. xxviij. questione prima. Sic enim. Ibi enim dicitur ꝙ non nisi eiusdem religionis et fidei manent coniugia copulata. sed matrimonium absolute contractum licet indebite nunꝗ ecclesia precipit dissolvendum: vt patet de contrahente post continentie simplex votum. ergo cum contugium fidelium cum infidelibus factum sit necessario dissoluendum: sequitur ꝙ penitus fuit nullum. Q; autem hoc sit propter ecclesie statutum patet: tum ex predicto: tum quia hoc nullus potuit statuere nisi deus vel ecclesia. sed vt predictum est huiusmodi illegitimatio fidelium cum infidelibus ad matrimonium contrahendum nō fuit a deo immediate statuēte. ergo ꝛc. ¶ Et si queratur quomodo potuit hoc ecclesia facere? Dico ꝙ auctoritate diuina: que quidem illegitimatio fuit iusta: cum in cōtractu talis matrimoniū nō posset esse perfectus finis matrimonij: que est prolis religiose ⁊ debite nutrienda. ¶ Sic ad ꝗstionem. ¶ Ad rationem in principio dicendum/ ꝙ licet propter nullum peccatum aliquis impediatur seu illegitimetur ad contrahendum matrimonium cum quocunq;: bene tamen illegitimatur ad contrahendum specialiter cū quibusdam: vt in precedentibus de aliquibus peccatis specialiꝰ fuit dictum. Et ita in ꝓposito fidelis ꝓpter peccatum infidelium illegitimatur ad contrahēdum matrimonium cum quolibet ipsoꝝ: nunō autem cum aliquo fidelium. ¶ Ad illud apostoli dicitur ꝙ debet intelligi quando post contractum matrimonium fidelis conuertitur ⁊ est in spe vxorem suam si cum ipsa remanserit cōuertendi. Sed hoc non sufficit. quoniā altero infidelium cōtugum ꝑuerso ad fidē solutuz est matrimonium quod erat inter ipsum ⁊ alterum in perfidia remanētem. ergo non possunt manere in actu copule cōtugalis: quam tm videtur hic apostolus suadere. Et ideo aliter est dicēdum ꝙ illud apostoli consiliū fuit datū illo tempore quo non erant adhuc fideles p ecclesiam illegitimati ad contrahendum cum infidelibus: nec ad vtēdum ipso cuz eis ꝓtracto matrimonio: cuiꝰ ꝓtractū ē mō. nec tūc sicut nūc p conuersionē alterius cōiugū forte soluebat matrimonium. quia alias nullo modo conuerso fuisset licituz manere cum infideli ꝓcreādo cum eo ad actū carnalis copule sicut prius. quare ꝛc.

Secūdo quero: vtrum infidelitas superueniens post matrimonium dirimat ipm iam contractum. ¶ Et videtur ꝙ sic. quia non magis infidelitas precedēs videtur impedire matrimonium contrahēdum ꝙ sequēs dirimere iam cōtractū. nō enim videt ee maioris efficacie respectu futuri impediendi ꝙ respectu ꝓteriti dirimendi. sed ꝓcedēs infidelitas ma

trimonium futurum impedit. ergo ꝛ sequens preteritum dirimit. ¶ Cōtra. qz propter nullum superuenies peccatum dirimitur matrimonium fidelium rite factum. ¶ Q3 apparet. quia aut est consummatum aut non. si consummatum non potest dirimi nisi per mortem alterius coniugum. si nō est consummatum / tm̄ potest solui per religionis ingressum.

Responsio. Ad cuius euidentiam supposito ex sepe dictis in precedentibus / q matrimonium dirimi pōt dupliciter intelligi: videlicet formaliter quātum ad vinculum coniugum mutuum seu dominium / vel virtualiter quo ad thorum seu debitum sibi actum: Hoc premisso pono quatuor cōclusiones. ¶ Prima est / q propter superuenientem infidelitatem vtriusq; coniugum vel alterius tm̄ matrimonium non soluitur formaliter quo ad vinculum mutuum seu dominium commutatum corporum per contractum. ¶ Hec apparet. quoniā nullius rei acquisite dominium per contractum a deo institutum ꝛ approbatum amittitur: nisi in casu in quo deus ipse contractū instituens vel alius / puta ecclesia auctoritate ei⁹ statuit ipsum huiusmodi acquisitum dominium amittendum. sed dominium per contractum matrimonij a deo institutum a quocunq; coniugum super corpus alteri⁹ acquisitum / nec deus / nec ecclesia statuit in casu proposito amittēdum. vt enim argutum est in principio / non est statutum huiusmodi dominiuz amitti: nec per consequens matrimonium ipsuz solui / nisi in duobus casibus / videlicet aut propter obitum quādo est matrimonium cōsummatū / aut propter religiōis ingressum anteqū sit per carnalem copulam consummatum. ergo ꝛc. ¶ Secunda cōclusio est / q propter infidelitatem superuenientem post matrimonium vtriusq; coniugū nullo modo soluitur matrimonium: vt sumptuz virtualiter quo ad thorū. ¶ Hec apparet. quoniam coniugum equaliter culpabilium nullus potest repellere alium. solus enim innocēs potest repellere culpabilem / non innocens innocentem: nec reus simili mō reū: sicut adulē nō pōt repellere adulterā nec ab ipa repelli. sed in pposito casu ponitur ꝓ supponūt eq̄ liter ꝛ consimiliter culpabiles. ergo ꝛc. ¶ Tertia conclusio est / q propter infidelitatē alterius coniugum tm̄ potest dissolui matrimonium isto mō vez virtualiter quo ad thorū. ¶ Hec videtur euidens. non enim minus sed multo magis propter culpam infidelitatis q̄ fornicationis potest vitare seu repellere a se coniugē infidelem. sed cōstat propter fornicationis seu adulterij culpam / innocentem posse repellere alium culpabilem. ergo ꝛc. ¶ Quarta ꝛ vltima conclusio est / q propter superuenientem infidelitatem alterius coniugum tm̄ non solum potest / sed etiam videtur q necessario debeat ipsorum matrimoniū diuidi quo ad thorum: supposito q fidelis non possit cohabitare cū infideli / nisi cū blasphemia ꝛ contumelia Jesu Christi. ¶ Hec apparet. quoniam nullus debet vti re aliqua sibi ab aliquo concessa in contumeliam concedentis. sed cuilibet coniugum cōceditur a deo posse vti alio ad exercendum seu ad exequendum actum copule coniugalis. ergo si hoc non potest fieri sine contumelia creatoris / quilibet videt debere necessario ab actu huiusmodi abstinere. ¶ Sz cōtra. qz nullus tenet abstinere ab actu sibi licito et meritorio propter alterius delictum vitandum / maxime cum actus ille non sit causa talis delicti. Sed actus coniugalis factus propter prolis bonum tm̄ videtur esse bonus ꝛ meritorius: nec est causa illius blasphemie infidelis. ergo non videtur q propter illam vitā dā teneat ab actu huiusmodi abstinere. ¶ Ad hoc forsitan posset concedi q non tenetur vitare huiusmodi actū nec propter talem finem / videlicet propter prolem / intū tum: sed precise vt ꝓpter remediū matrimonium est indultum. Sed nec hoc videt necessariū. quia actus a deo alicui simpliciter indultus ꝛ licitus propter nullius demeritum potest sibi fieri illicitus. sed actus matrimonialis est in remedium homini indultus ꝛ a deo cōcessus. ergo propter nullum peccatum alicuius coniugum superuenies post matrimonium legitimum / videtur alius obligatus ad vitandum totaliter istum actum: etiam vt in remedium intentum: nec per consequens ad infidelē coniugem repellendū. Et ideo licet posset ipsum repellere ꝛ melius faceret incomparabiliter ꝛ virtuosius in repellēdo q̄ in accedendo ad ipsum: siue propter officium prolis bonum: siue propter remedium: omni enim modo esset sibi in hoc casu melius abstinere q̄ actum huiusmodi exercere: non tamen ad hoc videtur necessario obligatus. quoniam manente matrimonio inter aliquos nō videtur innocenti continentiam non vouēti illicitus talis actus. sed inter tales manet matrimoniū formaliter immutatum. ergo ꝛc. ¶ Sic ad questionē. ¶ Ad rationē in principio dicendum / q infidelitas precedens matrimonium futurum contrahendum impedit: non autē sequēs preteritum dirimit. quia ecclesia / deo approbante / sic statuit. quare ꝛc.

Distinctio Quadragesima.

Circa distinctionem quadragesimā in qua magister determinat de impedimento consanguinitatis: ¶ Queruntur primo: Utrū attinētia seu cognatio carnalis sit impedimētum illorum inter quos est aliquod matrimonium contrahendum. ¶ Et videt q non. quia cum matrimonium sit vnitiuū vinculum / inter illas personas magis videtur posse fieri condecēter que magis sunt vnite tā carnaliter q̄ etiā mētaliter q amorē. sed vtroq; horū modorum magis persone consanguinee q̄ extranee sunt vnite. ergo ꝛ ad matrimonium magis apte. ¶ Cōtra. qz nullus ab ecclesia illegitimat⁹ est aptus ad matrimonium contrahēdum. Sed consanguinei vsq; ad certum cōsanguinitatis gradū sunt per ecclesiam illegitimati ad matrimonium inter se inuicē mutuo cōtrahendū. quare ꝛc. ¶ Responsio. Ad cuius euidentiam primo premittā aliqua necessaria ad propositū. Secundo dicam ad q̄stū.

Quantum ad primum: est sciendum q̄ in consanguinitate que est personarum vinculum ab eodem carnali ꝓpagatione descēdentium / est duplex linea videlicet transuersalis ꝛ recta. Linea recta dicitur esse omnium descendentium ad stipitem communem a quo descendunt. Transuersalis est ipsorum inter se omnium qui descendunt. Et harum duarum efficacior est recta q̄ transuersalis. Maior enim consanguinitatis seu attinentie gradus est in linea recta seu descendente / puta descēdentium ad stipitem: q̄ in linea transuersali / puta ipsorum descendentium inter se. magis enim filij coniunguntur cum patre ꝛ matre q̄ inter se. quoniam ꝓpter quod vnumquodq; tale ꝛ illud magis. sed descendentes nō attinent sibi / seu coniunguntur inter se / nisi quia cum stipite. vnio enim ipsorū cum tertio puta cū stipite ipsoz principio est causa vnionis eorum inter se. ¶ Secundo est aduertendum / q matrimonium potest tripliciter cōsiderari. Uno modo vt est de iure nature seu dictamine recte rationis. Alio modo vt est de iure diuino. Et tertio vt est de iure positiuo ꝛ humano. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum: pono quinq;

cõclusiões. ¶ Prima est/ q̃ ꝓsanguinitas q̃ est linea recta ascendẽte filij ad matrẽ ⁊ filie ad patrem / impedit de iure nature matrimonium contrahẽdum simpliciter inter tales. ¶ Hec potest probari.quoniã cõtra dictamẽ recte rationis est subiectum aliqui habere super ipm dominium equale/sicut ipse super eum. sed filij ⁊ filie debẽt parentibus subijci:⁊ teneri eos reuereri. ergo non debet esse ipsorum equale mutuum dominiuz ad parentes. sed in matrimoniali contractu fit translatio ⁊ commutatio dominiorum corporum:ita q̃ omniuz in matrimonio existentium quilibet habet super alium equale dominium respectu actus principalis/ videlicet copule coniugalis.ergo ꝛc. ¶ Cõfirmatur.quia filij ⁊ filie ad patrem ⁊ ad matrem debet esse amor reuerentie et subiectionis. et econuerso parentum ad prolem est dominium sed nullius coniugum ad alium est maius dominium aliquod q̃ econuerso:cum penitus respectu finis matrimonij sint equales.nõ est etiam alicuius ad alterum amor talis reuerẽtie qualis debet esse filij et filie ad parẽtes .ergo ꝛc. ¶ Secũda ꝓclo est / q̃ ꝓsanguinitatis gradus linee recte vez descendentium quantũcunq; a stipite distantium impedit de iure diuino inter ipsorum aliquem ⁊ stipitem eorum principium matrimonium cõtrahendũ. ¶ Hec probatur per illud quod Gen.ij.dicto virit quãdo matrimonium instituit. Quamobrem relinquet homo patrẽ suum ⁊ matrẽ ⁊ adherebit vxori sue.Hic enim(vt dicunt cõmuniter doctores)per patrem et matrem intelligũtur parẽtes non tñ immediati seu proximi/sed etiam omnes alij quantũcunq; distantes et remoti. ¶ Ex quo infertur ab omnibus consequenter/ q̃ si primi parentes viuerẽt/nulli ipsorum mortuo altero liceret ꝓtrahere matrimonium cũ aliquo:ita q̃ nec Eua hẽre virũ/ nec Adã posset ducere aliquã in vxorem secũm legẽ dei matrimonij instituentis ⁊ hoc fieri inhibentis . ¶ Tertia conclusio est/ q̃ aliqui gradus consanguinitatis etiam in linea transuersali impediunt in lege euangelica de iure positiuo humano matrimonium contrahendum . ¶ Hec apparet.quoniam aliquando fuit in lege euangelica interdictum/ ne fieret matrimoniũ vsq; ad septimũ gradum.nunc autem prohibetur vsq; ad quartum tantũmodo inclusiue. quare ꝛc. ¶ Quarta conclusio est/ q̃ etiam in lege mosaica aliqui consanguinitatis gradus in linea transuersali impediebant ex diuino instituto ⁊ mandato matrimonium contrahendũ. ¶ Hec apparet ex contẽtis Leui. xviij.capitulo. ¶ Quinta ⁊ vltima conclusio est/ q̃ in lege naturali statim in principio humani generis nullus consanguinitatis gradus linee transuersalis impediuit matrimonium contrahẽdum. ¶ Hec apparet.constat enim q̃ filij Ade cõtraxerunt cum sororibus:⁊ contrahere licite poterant/ immo necessario sic facere tenebanturi cũ alie mulieres tunc non essent cum quibus cõtrahere possent: et ipsi ad actum carnalis copule virtute illius precepti Crescite ⁊ multiplicamini / existerẽt obligati.sed nullus est in linea transuersali maior seu immediatior cõsanguinitatis gradus q̃ sit inter fratres ⁊ sorores. ergo nullus gradus consanguinitatis linee transuersalis fuit tũc impedimentum nec esse potuit ad matrimoniũ contrahendũ. ¶ Ex quo sequitur corollarie/ q̃ matrimoniũ esse inter consanguineos secũm lineam transuersalem quantũcũq; propinquos puta inter fratres ⁊ sorores/ nõ est simpliciter contra ius nature.quoniam omne tale/videlicet qđ est contra ius nature seu dictamẽ rationis recte/fuit illicitũ quocũq; tempore . sed matrimoniũ inter fratres ⁊ sorores non tñ in principio non fuit illicitũ:immo etiã extitit ad salutem necessarium:quia preceptum.ergo ꝛc. ¶ Sic ad questionẽ. ¶ Ad rationem in principio dicendum/ q̃ matrimoniũ est vinculum vnitiuum non communitatum seu tam vnitatiuũ secũm rectam lineam descendentem:nunc hoc tempore propter statutum ecclesie vnitatiuũ secundum lineam transuersalem citra quintum gradum consanguinitatis : licet in principio aliter fuerit / vt dictum est.

Secũdo quero: vtrũ gradus consanguinitatis ꝓdicti in ãstiõe ꝓcedenti impediant etiam infideles ad matrimonium contrahendum. ¶ Et videtur q̃ non. quia statutũ superioris nõ obligat ad seruãdum nisi illos ad quos tantũmodo se extendit.sed statuta ecclesie non videntur ad infideles se extendere.quia nec ecclesia de ipsorum regimine se videtur intromittere nec curare. ergo ad statutũ ecclesie illegitimãtis consanguineos ad matrimoniũ contrahendum / obligantur tñ fideles:nõ autem aliqui infideles.quare ꝛc. ¶ Contra:Primo quia statutuz vniuersale vniuersaliter omnes obligat.sed statutum ecclesie illegitimãtis consanguineos ad matrimonium cõtrahendum est vniuersale.ergo ꝛc. ¶ Secundo.quia ex diuino statuto omnes consanguinei ⁊ consanguinee secundũ lineam descendentẽ sunt inhabiles ad matrimoniũ contrahendum.ergo saltem ad hoc videntur omnes vniuersaliter obligati.

Responsio. Ad cuius euidentiam præmitto ⁊ suppono q̃ ecclesia interdicens matrimoniũ inter attinentes sibi vsq; ad talẽ gradum/contrahi potuit si voluit ad tale preceptum seu statutum intelligere obligare tñ fideles:vel etiam insimul infideles. ¶ Hoc apparet.quia omnis superior potest obligare ad quodcũq; suum rationabile statutuz vel vniuersaliter omnes suos inferiores sibi subiectos:⁊ ad sibi obediẽdum obligatos vel specialiter tñ hos ⁊ non illos. ¶ Hoc est cuidens.potest enim prelatus superior facere statuta localia specialiter pro aliquibus : vel generalia vniuersaliter pro sibi subditis omnibus.Sed constat q̃ omnes tam fideles q̃ etiam infideles tenẽtur ecclesie siue Christi vicario obedire ipsiq; subijci:non enim quia infideles /ideo ab hmõi subiectione ⁊ obediẽtia excusantur magis q̃ idololatre verum deum negantes excusantur ab obseruantia mandatorum.ergo ecclesia potest per quodlibet suũ statutuz ac preceptũ intendere obligare non tñ fideles de facto sibi obtemperãtes: sed etiã infideles sibi rebelles /si oẽs obligare intẽdit/omnes obligantur:si autem tñ fideles nõ obligat alios.s.infideles. ¶ Hoc premisso ⁊ suppositio vt satis cuidẽte: pono tres ꝓclusiones . ¶ Prima est/ q̃ omnes gradus consanguinitatis secundum lineam descendentem impediũt matrimonium contrahendum/nõ tñ inter fideles sic sibi inuicem attinentes: sed etiam inter quoscunq; alios infideles . ¶ Hec probatur. quia ad illõ qđ est de iure siue vniuersali statuto diuino oẽs vniuersaliter ⁊ cõmuniter obligantur . sed matrimoniũ non fieri inter aliquos sibi secũdum descẽdẽtem lineam attinentes est de iure siue statuto vniuersali diuino:vt patet ex questione precedenti.ergo ꝛc. ¶ Cõfirmatur.quia ad omnia diuina precepta omnes vniuersaliter obligantur nec propter aliquid possunt aliqui ab eorum obseruantia excusari.sed omnibus vniuersaliter matrimoniũ contrahentibus deus non tñ aliquibus specialiter interdixerat matrimonialiter coniungerentur sibi attinentib9 secundum rectam seu descendentem lineam. quando dixit post ipsum matrimoniũ constitutum:Relinquet homo patrem suum ⁊ matrem/ videlicet propter matrimo

nium contrahendum.ergo ꝛc. ¶Secunda concluſio eſt/ q̄ gradus cōſanguinitatis linee trāſuerſalis infra quos fideles ſunt illegitimi precise propter ſtatutū eccleſie ad matrimonium contrahendum/non impediunt matrimonium contrahi inter infideles/ſuppoſito q̄ eccleſia ipſos non intenderit ad ſtatutum huiuſmodi obligare. ¶Hec apparet.quoniam (vt predictum eſt in principio queſtionis) nullum ſtatutum ſuperiorus obligat niſi illos ad quos ſuperior vult ſtatutū hmōi ſuum extēdi.ergo ſi eccleſia ſtatutuz ſuum quo in tali gradu ſibi trāſuerſaliter attinentes illegitimat ad matrimonium contrahendum/ non vult nec intendit q̄ extendatur niſi tantūmodo ad fideles/ alij videlicet infideles non ſunt ad eius obſeruātiam obligati.nec per conſequens aliquis talis conſanguinitatis gradus per eccleſiam interdict⁹ ipſos impedit ad matrimonium inter ſe licite contrahendū. ¶Confirmatur.quia non magis ſtatutum eccleſie illegitimantis conſanguineos ad matrimonium contrahendum illegitimat infideles: ſuppoſito q̄ ipſos non intelligat in ſtatuto: q̄ fideles cum quibus interdum diſpenſatur.ſed fideles poſt diſpēſationem ab eccleſia habitam ſunt habiles ⁊ legitimi ad matrimoniū nō obſtante cōſanguinitatis gradu p̄ ſtatutū vniuerſale eccleſie illegitimāte ſeu impediente matrimonium cōtrahi inter ipſos.ergo ⁊ infideles:ſuppoſito q̄ eccleſia ipſos per ſuū ſtatutum non intelligat ſeu intendat ad eius obſeruantiam obligare. ¶Tertia et vltima concluſio eſt / q̄ gradus huiuſmodi conſanguinitatis linee tranſuerſalis propter quos fideles ſunt illegitimi ⁊ inhabiles ad matrimonium contrahendum ex ſtatuto eccleſie/ illegitimant ſeu inhabilitant infideles:ſuppoſito q̄ eccleſia eos ad ſtatutum huiuſmodi intendat ſicut ⁊ fideles obligare. ¶Hec apparet.quoniam(vt predictum eſt)ſtatutum ſuperiorus oēm inferiorem ligat ⁊ obligat/ quē ad ipſum vult ⁊ intendit ſuperior obligare/ ⁊ non aliquē alium.Sed conſtat q̄ infideles ſunt inferiores et debēt eccleſie eſſe ſubiecti. nec eſſi propter ſuam infidelitatem eximuntur nec excuſantur quin obedire eccleſie teneantur.ergo ꝛc. ¶Sed tunc eſt dubium an ipſos intendat eccleſia ad ſtatuta huiuſmodi obligare. ¶Ad hoc videret forte dicendū q̄ non. qm̄ quos eccleſia ad ſuū ſtatutū obligare intendit / eos tranſgredi ſtatutum huiuſmodi non permittit: ſed ſi tranſgrediātur punit ⁊ corrigit:ſaltem illos qui in poteſtate ſua exiſtunt. ¶Hoc apparet in exemplo de multis ſceleribꝰ propter que puniuntur pena mortis non tm̄ fideles: ſed etiā infideles ſub iurisdictione et poteſtate fidelium exiſtētes.Cuius ratio nulla eſt alia/niſi quia ad talia vitanda non tm̄ fideles ipſi ſunt obligati:ſed etiā infideles in poteſtate eccleſie exiſtētes. Infra aūt conſanguinitatis gradum prohibitum matrimoniū contrahentes non puniūtur:ſed impune cōtrahere permittuntur.ergo ꝛc. ¶Sic ad queſtionem. ¶Ad rationē in principio apparet ſolutio ex predictis.

Diſtinctio Quadrageſimaprima.

Circa diſtinctionem quadrageſimampriman: in qua magiſter determinat de impedimento affinitatis:Quero primo vtrū affinitas precedens matrimoniū impediat ipſum vt legitime contrahendum. ¶Et videtur q̄ nō.quia actus carnalis copule quo contrahitur / non videtur magis impedire matrimonium contrahendū inter illos a quibus actus huiuſmodi exercetur q̄ inter alios. Sed conſtat q̄ huiuſmodi actus carnalis copule precedēs matrimonium non impedit ipm matrimonium inter illos quorum fuit actus huiuſmodi contrahendum.ergo ꝛc. ¶Cōfirmatur.quia in lege moſaica licitum erat immo preceptū fratri contrahere matrimonium cum vxore fratris ſui defuncti ad eius ſemē ſuſcitandum. Sed conſtat inter germanum viri ſeu fratrem ⁊ eius vxorem eſſe affinitatem.ergo ꝛc. ¶Contra hoc eſt illud qđ habetur. xxxv. q̄ſtione tertia. de proprio quos. Ibi enim expreſſe continetur q̄ affinitas impedit inter affines matrimonium contrahendum. ¶Reſponſio.Et primo eſt videndum quomodo affinitas contrahitur.Secundo queritū: vez an per ipſam contrahēdū matrimonium impediatur.

Quantum ad primum:eſt ſciendum q̄

affinitas que non eſt aliud q̄ vinculum perſone ad perſonam contractum ex carnali copula: cum perſona alterī conſanguinee/vel ex aliquo ad carnalem copulam ordinato cōtrahitur quatuor modis. ¶Primo ſiquidem cōtrahit̄ p̄ ſponſalia. q̄ affinitas ſic cōtracta vocatur publice honeſtatis iuſtitia. ¶Secundo per matrimonium factum nondum cōſummatum. ¶Tertio per ipſum matrimonium per actum carnalis copule conſummatum. ¶Quarto per omnem actum carnalis copule cū quacunq̄ extranea multere. Non tm̄ enim vir eſt affinis conſanguineorum vxoris/⁊ vxor conſanguineorum viri: ſed etiam adulter vel ſimplex fornicator eſt affinis conſanguineorum adultere vel fornicarie. Unde non tm̄ affinitas huiuſmodi contrahitur per actum copule coniugalis:ſed etiā per actum adulterij ⁊ fornicationis.Quoꝝ q̄ autem predictorum modorum affinitas contrahatur duplex affinitas poteſt poni. Una videlicet ſecundum rectam lineam deſcendentium/⁊ alia tranſuerſalis. Affinitas linee deſcendentis:poteſt dici illa que eſt filij ⁊ filie filiorum ad vxorem patris/nō ad vxorem patris que eſt mater.quia filiorum ad matrem vel ad patrem nō eſt affinitas ſed conſanguinitas. ſed ad vxorem ſecundam/ que nouerca nuncupatur. Similiter etiam filiarum vel filiorū mris ad eius virum ſeclūdū pōt dici affinitas ſecūdum lineam deſcendentem. Affinitas vero tranſuerſalis ſiue ſecundum lineam tranſuerſalem: dicitur illa que eſt viri ad conſanguineos collaterales vxoris vel adultere vel fornicarie:⁊ econuerſo illa que eſt vxoris vel adultere vel fornicarie ad conſanguineos collaterales viri vel adulteri vel fornicarij. ¶Hec de primo.

Quantum ad ſecundum: pono tres cōcluſiones.

¶Prima eſt/ q̄ affinitas ſecundū rectam lineam:que videlicz eſt filiorum ad vxorem patris vel ad virum matris impediuit in lege moſaica matrimoniū contrahendum. ¶Hec apparet.quoniam conſtat q̄ in lege illa non fuit licitum filie contrahere cū viro matris/ nec filio cōtrahere cum vxore patris/iuxta illud Leui.xviij. capitulo. Turpitudinem patris tui nō reuelabis:nec accedes ad vxorem eius:que tibi affinitate coniuncta eſt. ſed talis affinitas que eſt filiarum ad virum matris: vel filiorum ad vxorem patris /dicitur affinitas recta ſiue p̄ lineam deſcendentem ratione conſanguinitatis filiorum ad patrem ⁊ ad matrem:a qua huiuſmodi affinitas extrinſece nuncupatur.ergo ꝛc. ¶Secunda concluſio eſt/ q̄ in lege moſaica affinitas trāſuerſalis non impediuit matrimonium inter ſic affines debite contrahendum. ¶Hec apꝑt. quia vxoris ad germanū viri eſt affinitas

trāsuersalis:qua nulla propinquior trāsuersalis nec maior seu immediatior. Sed constat q̄ huiusmodi affinitas tunc non impediat inter sic affines contrahi matrimoniū ergo ꝛc. ¶Minor apparet.quia secundum legem illam vt apparet Deuter.decimoquinto. Frater uxorē fratris sui defuncti ad suscitandum eius semen accipere tenebatur. Unde ꝛ Judas dedit Thamar duobus fratrib⁹. Et hoc est quod dicit Deuteronomij decimoquito. Si habitauerint fratres simul ꝛ vn⁹ ex eis mortuus fuerit absq̄ liberis: uxor mortui nō nubet alteri: sed accipiet eam frater eius:ꝛ suscitabit semen fratris sui primogeniti. ergo ꝛc. ¶Tertia ꝛ vltima conclusio est/q̄ in lege euangelica omnis affinitas/videlicet tam recta q̄ etiam transuersalis/impedit matrimonium contrahendum. ¶Hec est euidens.quia sic est ab ecclesia ordinatum. Et si quaratur:vsq̄ ad quot gradus impedit:Respondetur q̄ vsq̄ ad tot vsq̄ ad quot consanguinitas/videlicet vsq̄ ad quintum gradum. quoto enim gradu consanguinitatis aliq̄s distat ab alio / toto gradu affinitatis distat ab eodē quecunq̄ ab isto carnaliter matrimonialiter vel quo modocunq̄ aliter cognita:vel cū qua sunt sponsalia/ vel matrimonium contractum nondum per carnalem copulam cōsummatū. ¶Ex quo sequitur q̄ in tali quacunq̄ affinitate transuersali potest sicut et in consanguinitate consimili per ecclesiā dispensari / esto q̄ non possit forte in affinitate recta:sicut nec in tali cōsanguinitatis gradu/videlicet secundum lineam descendentem. ¶Ratio cuius est.quoniā talis consanguinitas vel affinitas non impedit matrimonium nisi propter ecclesie statutū. Secus autem est de consanguinitate secundum lineam descendentem:ꝛ forte de affinitate ipsi correspondēte. Sed circa hoc quod est per ecclesiam statutuz / videtur posse ecclesia dispēsare.ergo ꝛc. ¶Sic ad questionem. ¶Ad rationem in puncipio dicendum/ q̄ actus carnalis non impedit inter illos contrahi matrimonium quorum fuit cum,ꝛ matrimonium ad actuz huiusmodi ordinatur: sed bene inter aliquos alios propter ecclesie statutum.

SEcūdo quæro:vtrum affinitas sequens matrimoniū dirimat ipsum tam contractum. ¶Et videtur q̄ sic. quoniam sicut se habet affinitas precedēs matrimoniuz ad ipsum impediendum:ita sequens ad ipsum dirimendum sed p̄cedēs impedit matrimonij ꝓtrahēdū. ergo ꝛ sequēs dirimit tam contractū. ¶Contra.quia contractum matrimonium nō dirimitur nisi aut propter professionem solemne votum/ si non est consummatum: aut propter obitum alterius coniugū postq̄ est per carnalem copulam consummatum. sed affinitas non est aliquod predictorū.ergo ꝛc. ¶Responsio. Ad cuius euidētiam est primo videndum quomodo affinitas post matrimonium cōtrahitur.Secundo quesitum/videlicet si propter ipsam cōtractum matrimonium dirimitur.

Quantum ad primum:est sciendum q̄ affinitatem post matrimonium contrahi potest dupliciter intelligi.Uno modo/q̄ contrahatur siue sequat post matrimonium ratum non consummatum. Alio modo/ q̄ post matrimonium ratum ꝛ iam per carnalem copulam consummatum. Utroq̄ horum modorum affinitas potest sequi matrimoniū licet differēter.Dico enī primo q̄ post matrimonium contractum in eius consummatione per carnalem actum contrahitur affinitas viri cum parentibus uxoris carnaliter cognite:ꝛ uxoris cum viri parentibus econuerso. Alia est affinitas contracta per matrimonium ꝛ alia per matrimonialem actum matrimoniū cōsummantē. Quod apparet.quia affinitas pōt esse ex solo matrimonio sine actu sequēte:et ex solo actu sine matrimonio precedēte. Et ideo licz prima affinitas sit in cōtracto matrimonio / nihilominus secunda est in ipso cōsummato.vel illa eadem affinitas efficitur maior cū ea affinis dicatur quasi accedens ad fines/per consequens quanto plus ad fines aliquorum consanguineoꝝ accedit tanto maior affinitas cum eis cōtrahitur. magis aūt vir accedit ad uxorē per matrimoniū consummatum q̄ per ipsum nō consummatum.ergo ꝛ maior affinitas est viri ad parentes uxoris:ꝛ econuerso uxoris ad parentes viri per matrimonium consummatum q̄ ante ipsum consummatum. Unde minor affinitas est in sponsalibus: maior in contractu matrimonij: ꝛ maxima in consummatione eius.Et hinc est q̄ difficilius ecclesia dispē sat in secūda affinitate q̄ in prima:et difficilius in tertia q̄ in secūda.Sic ergo apparet quomodo affinitas sequitur matrimonium cōtractum quando consummatur nōn prima:quia prima est in sponsalibus si fuerint:vel in contractu matrimonij si spōsalia non fuerint: sed secūda vel tertia.est enim secunda si non precesserunt sponsalia. tertia vero si sponsalia precesserunt.Et omnes iste affinitates sunt inter eisdem personas/ quia inter quēlibet coniugum ꝛ parentes alterius/et ratione eiusdem persone/ puta affinitas viri ad parētes uxoris ratione uxoris: et affinitas ad parentes viri/ ratione viri. non tamen propter eandem sed propter aliam ꝛ aliam rationem. quia prima est propter spōsalia:que vocatur publice honestatis iustitia. Secunda est propter matrimonium per verba de presenti contractum. Et tertia propter ipsum carnaliter consummatū. ¶Aliter potest sequi affinitas noua viri ad parentes uxoris: vel uxoris ad parentes viri/ post ipsorum matrimonium consummatum non ratione eiusdem persone/puta uxoris vel viri:sed ratione alterius cognite a viro/vel cognoscentis uxorem.Cum enim affinitas contrahatur per carnalem copulam a mare cum quibuscunq̄ consanguineis mulieris: ꝛ a muliere carnaliter cognita cum consanguineis mariti ipsam cognoscentis: per consequens sicut cognoscens uxorem ratione ipsius cognite dicitur affinis consanguineorum eius: et uxor econuerso cōsanguineorum viri: ita si post ipsam cognitam cognoscat aliam eius cōsanguineam / incipit nouiter esse affinis consanguineorum uxoris: non ratione eius sed ratione alterius quam cognouit.incipit etiā esse affinis uxoris:qđ nō erat prius. nec enim vir dicitur affinis uxoris sed consanguineorum eius: propter accessum ad ipsam.ergo si accedit ad consanguineam uxoris. eadem ratione efficitur eius affinis. ¶Similiter est intelligendum de uxore cognita a consanguineo viri post ipsius cum eo matrimonium consummatum. ¶Ex predictis apparet/ q̄ licet affinitas sequatur matrimoniuz contractū/puta illa que contrahitur in matrimonij consummatione/possit etiam sequi post matrimonium consummatum per carnalem copulam consanguinee uxoris cum viro vel consanguinei viri cum uxore: tamen differēter. Illa enim affinitas que est in consummatione vel ex consummatione matrimonij/non est nisi inter eisdē personas:et ratione eiusdem persone ratione cuius et inter quas personas tām erat prius affinitas/vel ex sponsalibus ꝛ ex contractu matrimonij simul/vel tm̄ ex contractu matrimonij/quādo ipsum sponsalia nō precedūt. Illa autem affinitas que sequitur post matrimonium consummatum propter carnalem copulam cum viri cōsan-

guineo vel cum vxore consanguinea est ad easdem personas:ad quas erat antea: sed non ratione eiusdem persone sed alterius. Est etiã alicui⁹ ad aliquam personam ad quã nulla erat affinitas. ¶Primũ apparet.quia vir primo erat affinis consanguineorum vxoris ratione ipsius vxoris : et vxor consanguineorum viri ratione viri. Si autem vir cognoscit consanguineam vxoris et eius consanguineorum/ efficitur affinis eorum quorum prius erat iam affinis/ratione alterius mulieris:vel mulier cognita a consanguineo viri / efficitur similiter affinis eorundem quorum prius ratione alterius/ videlicet illius a quo nouiter cognoscitur. ¶Secũdum etiam apparet. quia cum affinis sit accedẽs ad fines: per consequens si vir accedit ad consanguineam vxoris/efficitur eius affinis:et vxor viri si accedit ad cõsanguineam eius. Sed inter virum ⁊ vxorem prius nõ erat sicut nec esse debebat affinitas.ergo ꝛc. ¶Hec de primo.

Quãtum ad secundum : prẽmitto duo

ad euidentiã dicẽdor.Quorũ primũ est/ q affinitas põt sequi matrimoniũ cõtractũ dupliciter. Uno modo sequitur matrimonium contractum debite / videlicet ratione coniugum.vt quando consummatur inter eos matrimonium per copule carnalis actũ.Alio modo indebite/ videlicet ratione alicuius persone consanguinee alterius coniugum. vt quando ante consummationem matrimonij vir cognoscit consanguineam vxoris/vel vxor cognoscitur ab aliquo ꝯsanguineo viri sui. ¶Secũdũ ꝓmittẽdum est/ q huiusmodi affinitas indebita que cõtrahitur per carnalem copulam cum consanguineo viri/ vel cum consanguinea vxoris / potest siue ante matrimoniũ consummatum siue post contrahi vel ex parte alterius coniugum tm:vel simul ex parte vtriusq;:vt quando ⁊ vir cognouit cõsanguineam vxoris: ⁊ vxor similiter fuit cognita a cõsanguineo viri sui. ¶His ꝓsuppositis ⁊ premissis/ supposito etiam ex supe dictis in precedentibus / q matrimonium dirimi/potest dupliciter intelligi / videlicet formaliter quo ad vinculũ/ vel virtualiter quo ad thorũ. Et hoc modo duplicit. quia vel simpliciter et totaliter/videlicet sic q nec debitum licet petere nec reddere: vel aliqualiter ⁊ partialiter. quia non licet alteri coniugum debitum petere:sed tm reddere.

Secundum hec sic declarata pono qua

tuor conclusiones . ¶Prima est/ q affinitas debita superueniens post contractum matrimonium nullo modo videlicet formaliter nec virtualiter ipsum matrimonium dirimit:sed magis perficit ⁊ confirmat. ¶Hec apparet.quoniam debita affinitas post matrimoniũ superueniens contrahitur in consummatione matrimonij coniugum per carnalem actum . sed per hoc matrimonium vt formaliter sumptum quo ad vinculum nõ dirimitur/ sed magis perficit : quia indissolubile sic efficitur.nec vt sumptum virtualiter quo ad actum debitum dirimitur/ sed etiam perficitur.quia ante matrimonij cõsummationem neuter ꝓiugum tenebatur alteri reddere debitum: cum sibi esset licitum assumere religionis habitum.post consummationem aũt obligatur vnus alteri mutuo ad reddendum huiusmodi debitũ quando fuerit postulatus. ergo ꝛc. ¶Secũda conclusio est/ q nulla affinitas indebita superueniens post matrimonium siue ante eius cõsummationẽ siue post dirimit matrimonium vt sumptus formaliter quo ad vinculum seu dominium coniugũ mutuum. ¶Hec apparet.quia matrimonium fidelium / vt sic sumptum /nunq̃ dirimitur/nisi vel per religionis ingressum anteq̃ consummatum: vel per obitum postq̃ cõsummatum. Matrimonium aũt infidelium etiam cõsummatum dirimitur ⁊ soluitur per conuersionem alterius ipsorum.quare ꝛc. De hoc etiã est casus. extra. de eo qui cognouit consanguineam vxoris suc. capitulo . Discretionem tuam . ¶Tertia conclusio est / q affinitas indebita contracta ex parte alterius coniugum tm : siue ante matrimonij consummationem siue post/ dirimit siue soluit matrimonium non vt formaliter sumptũ quo ad vinculum:sed vt virtualiter quo ad actum.nec vt sic etiã taliter sed aliqualiter et particulariter. ¶Hec apparet. quia per hoc matrimonium vt virtualiter sumptum soluitur aliqualiter quo ad actum:per quod alter coniugũ efficitur ineptus ad debitum exigẽdum:licet non ad reddendum.sed quilibet coniugum per incestum quo huiusmodi indebita affinitas cõtrahitur/ inhabilitatur ad petendum debitum:licet teneatur reddere ipsum/ supposito q alter sit innocens: vt supponit conclusio ista presens.ergo ꝛc. ¶Quarta ⁊ vltima conclusio est/ q affinitas indebita siue illud per qđ contrahitur ex parte viri vtriusq; coniugum siue ante matrimonij consummationem siue post dirimit seu soluit totaliter matrimoniũ vt sumptum virtualiter quo ad actum. ¶Hec probatur. quoniam per illud matrimonium vt sumptum virtualiter soluitur totaliter:per quod actus matrimonialis reddatur impossibilis cuilibet coniugum vniuersaliter.sed per incestum vtriusq; coniugum quo cõtrahitur huiusmodi indebita affinitas supradicta/quilibet coniugum efficitur simpliciter ⁊ totaliter inhabilis ad actum copule coniugalis. ergo cum nulli ipsorum liceat actum huiusmodi ab alio petere:nec per consequens alicui licet alteri reddere.nulli enim est licitum debitum reddere ei cui est illicitum ipsum exigere.ergo tales coniuges nunq̃ possunt sine peccato mortali mutuo copulari. ¶Ex quo sequit/ q in tali casu prudenter faceret si nõ insimul habitarẽt propter periculum euitãdum.nõ possunt enim sine periculo magno vir ⁊ mulier insimul habitare quibus est illicitum insimul cõuenire. Nec in tali casu videretur forte secũdum dcm esse illicitum alteri eorum religionem ingredi contra alterius voluntatem: cum neuter sit alteri obligatus ad reddendum debitũ: immo nec possit reddere ipsum. Tamẽ quicquid sit de hoc / saltẽ primum est verum/videlicet q non deberẽt si periculum euitare vellent/insimul habitare. ¶Sic ad questionẽ. ¶Ad rationem in principio dicendum/q assumptum est falsum. alter enim se habet affinitas precedens matrimonium ad ipsum impediendum: ⁊ aliter sequens ad dirimẽdum. q precedens impedit matrimonium totaliter contrahendum:vt formaliter ⁊ virtualiter sumptum: sequens autẽ nunq̃ dirimit matrimonium tam contractum vt formaliter: licet aliquando vt virtualiter sumptum differẽter. quia aliquando ex parte alterius partis tm dirimitur/ aliquando vero ex parte vtriusq; coniugum/sicut superius est ostensum.quare ꝛc.

Distinctio Quadragesimasecunda.

Circa distinctionem qua

dragesimam secũdam in qua magister determinat de impedimento cognationis spiritualis ⁊ legalis:Quero primo:Utrũ huiusmodi cognationes/spirituales videlicet ⁊ legales impediant matrimonium contrahendum:et dirimant tam contractum. ¶Et videtur q non.quia nullum hoc

repugnat matrimonio nec est contra ipsius perfectionem. sed qō non repugnat matrimonio/ nō videtur impedire ipsum vt contrahendum nec dirimere iam contractum. ergo ꝛc. ¶ Sed in contrariō est magister in littera/ ꝛ ecclesia. ¶ Responsio. Ubi primo est videndū qd est spiritualis cognatio ꝛ legalis. Secundo si vtraq; harum impedit matrimoniū contrahendum.

Quantum ad primum: dicitur primo

ꝙ cognatio spiritualis est vinculū contractum ex dispensatione vnius sacramētoum/ vēz baptismi ꝛ confirmationis. ex collatione enī aliorum sacramētoum ab istis nulla cognatio spiritualis ꝓtrahitur que matrimoniū impediat contrahendum. Cognatio autem legalis dicitur esse propinquitas psonarum puenies ex adoptione. que adoptio dicitur esse alicuius personam filiū vel nepotem vel deinceps legitima assumptio. ꝛ inter talē adoptatum ꝛ adoptantē ac adoptantis filios naturales dicit esse huiusmodi legalis cognatio. Propter tamen adoptionem non dicitur esse nisi illius qui non est iuris: sed patris: nec ꝙ consequens transit in potestatem adoptantis. Alteri⁹ autem adoptati qui est sui iuris ꝛ transit in potestatez adoptantis/ dicitur in iure arrogatio: que tm̄ fit principis auctoritate: adoptio autez per quēlibet magistratum. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum: constat ꝙ qđlibet ꝑdictorum impedit matrimonium contrahenduz ꝛ per consequens dirimit iam contractum. omne enī qō impedit matrimonium absolute ꝛ simpliciter cōtrahēdum⁹/ dirimit iam contractū. hoc est: qz non cōtrahitur si de facto contrahi attēretur. Huius ratio nulla est nisi ecclesie ordinatio: qua tales simpliciter illegitimauit ad matrimonium inter se mutuo cōtrahēduz. ¶ Sz est dubium inter quos est hmōi spiritualis cognatio/ q̄ ex statuto ecclesie impedit mr̄imoniū ꝓtrahēdū. ¶ Dicit ꝙ est primo inter baptizantem ꝛ cōfirmantem ꝛ baptizatum vel confirmatum. Secundo inter filios qui tenēt puerum vel puellam in fontibus/ ꝛ ipsuz puerū vel puellam ꝛ omnes filios ꝛ filias illoum. nullus enim potest contrahere matrimonium cū filiola matris suc. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio dicendum ꝙ licet nullum ꝑdictorum repugnet matrimonio secōm se/ repugnat tamen propter statutum ecclesie.

VLtimo: quantum ad istam materiam de matrimonio: quero vtrum matrimonij sacramentum possit recipi a quocumq; idoneo ad matrimonium contrahenduz. ¶ Et videtur ꝙ sic. quia cui est possibile aliquod consequens/ ꝛ ad ipsum necessarium antecedens. sed antecedens ad contrahendum matrimonium necessarium/ est matrimonij sacramentum. ¶ Quod apparet. quia matrimonium non potest naturaliter contrahi/ nisi per aliquod signum sensibile consensus mutui contrahentiuz expressiuum. sed huiusmodi tale signum est ipsum matrimonij sacramentum. ergo ipsum est possibile cuicūq; idoneo ad matrimonium contrahendum. ¶ In contrarium arguitur. quia matrimonij sacramentū consistit i verbis tm̄. sed non omnes valentes matrimonium contrahere possunt aliquod verbuz proferre: sicut muti qui non possunt loqui ꝛ tamen possunt cōtrahere sicut alij. ergo ꝛc. ¶ Responsio. Ubi est videndū Primo quid sit vel in quibus consistat formaliter matrimonij sacramētum. Secūdo questitum/ videlicet si omnis idoneus ad matrimonium contrahendum potest recipere ipsuz matrimonij sacramentum.

Quātum ad primum: dicitur a quibusdam ꝙ sacramentum huiusmodi precise consistit in verbis consensus mutui contrahentium matrimonium ex presentia/ non autem in aliquibus aliis signis. ¶ Pro ista opinione/ vēz ꝙ in solis verbis nō in aliis signis cōsistat matrimonij sacramentum/ arguo. quia forma huius sacramenti sicut ꝛ alterius cuiuscunq; est certa ꝛ determinata non vaga. sed si qcunq; signum exprimens consensum interiorem mutuū contrahentium sufficeret ad matrimonij sacramentum: tunc forma huiusmodi sacramēti esset incerta ꝛ vaga. ergo ꝛc. ¶ Confirmat. quia alia sacramenta communiter consistunt in verbis. ergo ꝛc. ¶ Contra istam opinionem arguit quidam doctor sic. Primo. sacramentum est sacre rei signum. ergo ad matrimonij sacramentum non videtur requiri nisi consensus mutuus contrahentium quocunq; signo exteriori expressus. omne igitur signum consensus mutui contrahentium significatiuum est matrimonij sacramentum. sed non tm̄ verba sed alia etiam sensibilia signa possunt huiusmodi consensum mutuum cōtrahentium designare. ergo ꝛ cetera. ¶ Preterea constat ꝙ ad matrimonij contractum sufficit cōsensus interior mutuus quibuscunq; signis expressus ponatur. ergo ꝙ aliqui contrahant matrimoniū per alia signa sensibilia a verbis/ suum consensum mutuum exprimendo: ꝛ postea vicant verba in quibus consistit matrimonij sacramentū secundum opinionem predictam. ex hoc tūc arguitur. matrimonij sacramentū significat ꝓsensus mutuos cōtrahentium per quos fit translatio dominioꝝ corporuz ipsoum. Sed verba a talibus post ipsoꝝ contractū factum prolata non significant tales consensus translatiuos dominiorum: sed potius illa prioza alia sensibilia signa/ quibus meditantib⁹ huiusmodi dominioū trāslatio fuit facta. ergo magis in illis ꝓcedentibus ꝙ in huiusmodi verbis sequentibus consistit matrimonij sacramentum. ¶ Sed rationes huiusmodi non concludunt. Prima enim petit probandū/ quando dicit ꝙ omne signum consensus mutui cōtrahentiū est mr̄imonij sacramentum. Hoc enim negat opinio supradicta: cū ponat posse verba significantia huiusmodi ꝓsensum mutuum nō aliquod aliorum signorum esse matrimonij sacramētum. ¶ Et qñ ꝓmittitur: ꝙ cum sacramētū sit sacre rei signū ad matrimonij sacramentum non requiritur nisi consensus mutuus quocunq; signo expressus: Hoc non valet. qz licet sacrm vt cōtersumptum non sit aliud ꝙ sacre rei aliquod sensibile signum/ tamen diuersa sacramenta sunt diuersa sensibilia signa. quare ꝛc. ¶ Ad secundam quando dicitur ꝙ contractus matrimonialis potest fieri mediantibus quibuscunq; signis consensus contrahentium expressiuis/ verum est. sed si fiat mediantib⁹ aliis signis a verbis/ diceret opinio supradicta ꝙ nō fieret mediante sacramento. Et quando dicitur ꝙ tales possent ꝓferre verba: diceretur ꝙ verum est. sed illa verba postea prolata/ vēz post factum matrimonij contractuz/ non essent formaliter ipsum matrimonij sacramētuz: quia talia verba non sunt matrimonij sacramentū nisi quando per ipsa cōtrahitur matrimonium. Et ideo si proferant post matrimonium mediantib⁹ aliis signis sensibilibus iam cōtractuz/ nec ipsa nec alia prioza sensibilia signa sunt matrimonij sacramentum.

Etiō cōtra opinionē ꝑdictā aliter arguitur sic. Prio. ꝓstat sensibile signū ꝓsens⁹ mutui ꝓtrahētium expressiuum esse matrimonij sacramentum diuinitus institutum. sed an huiusmodi sensibile signum ve

beat tm̃modo esse verbuz/an possit esse qualecuq; aliud sensibile signum/nullibi reperitur expressum. ergo nec q̃ tm̃ sit verbum nec quodcunq; aliud determinatum magis q̃ aliud sensibile signū/est ab aliquo asserēdum. ¶ Confirmatur. quia nullus debet circa aliquod sacramentum ecclesiasticum asserere nisi certum. sed q̃ sacramentum matrimonij ꝓsistat in aliquo determinato sensibili signo magis q̃ in alio/non habetur: nec certū alicubi reperitur. ergo ꝛc. ¶ Preterea cum gratie non sint restrigende: sed potius ampliande: nullus debet restringere aliquod sacramentum ad aliquod determinatum sensibile signum ad qđ a deo non inuenitur restrictum. sed matrimonij sacramentum diuinitus institutum ad conferendum contrahētibus superne gratie donum/nō inuenitur a deo instituēte ipsum restrictum nisi ad sensibile signum consensus mutui contrahētium expressiuum: non autem ad verbum magis q̃ ad aliud sensibile signum. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. quia sacramentum institutum ad contractum aliquem faciendum debuit esse commune ⁊ possibile omnibus valentibus facere illum contractum: sed matrimonij sacramētum est diuinitus institutum ad contractum matrimonij faciendum. ergo debuit se extendere ad quodcunq; sensibile signum per qđ fit matrimonium possibile omnibus valētibus contrahere ipsum. sed constat q̃ tale non est verbum. ergo nec ad ipsum restringendum est matrimonij sacramentum.

Et ideo dico aliter: videlicet q̃ matrimonij sacramentum est quodcunq; sensibile signum cōsensus contrahentium matrimonium expressiuum. nec enim matrimonij sacramentum est aliud q̃ sensibile signum commutationis dominiorum corporum contrahentium matrimonij. huiusmodi enim commutatio fit per ipsorum mutuum consensum contrahentiū/quē significat tale sensibile signū qđ dicit matrimonij sacramētum. Q; autem tale sensibile signum sit verbum vocale vel aliud sensibile signum/accidit matrimonij sacramento: cum in quolibet tali signo saluetur eius perfecta ratio. Nec tamē ex hoc sequitur q̃ contrahentes matrimonium debeant siue possint congrue contrahere mediantibus quibuscunq; signis. verba enim sunt de necessitate ministri licet non de necessitate sacramenti/exceptis mutis ꝺbus verba non sunt possibilia. Et ideo sicut baptizans latinus in forma grecoꝝ vere baptizat tamē peccat/ quia verba latinoꝝ sunt de necessitate ministri licet nō de necessitate sacramenti: ita ꝓsimiliter loq̃ potēs nō debet mr̃imonij cōtrahere nisi ✠bis mediātibus sui consensus alteri expressiuis. si tamen alijs signis mediantibus contraheret/ vere cōtraheret matrimonium ⁊ reciperet matrimonij sacramentū. ¶ Ad rationes alterius opinionis. Ad primaz dico q̃ forma huius sacramenti est certa/puta sensibile signum consensus contrahentium expressiuum. non oportet autem q̃ sit determinata ad aliquod sensibile signum particulare: impossibile alicui potenti contrahere matrimoniuz, ℈c ꝛc. ¶ Ad secundum dicendum q̃ alia sacramenta possunt in verbis consistere: quia exigunt ministrum a quo conferūtur/cuius sunt possibilia ipsa verba. secus autem est de matrimonij sacramento cuius minister ipm recipiens sibiq; conferens est omnis matrimonium cōtrahens qui non potest verbum proferre: sed ꝑ aliud signum suum consensum exprimere ⁊ matrimoniū contrahere. ergo ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum: dicunt illi de prima opinione in precedēti articulo improbata: q̃ muti non possunt recipere matrimonij sacramentum licet possint cōtrahere matrimonium. Cuius ratio est: qz non possunt loqui: ⁊ hoc sacramētū consistit in ✠bis. ¶ Sed quia vt patet ex predictis/ fundamētum qđ accipiunt non est verum: ideo aliter est dicendum/ videlicet q̃ quicunq; potest matrimonium contrahere/ pōt ⁊ matrimonij sacramentum recipere. immo nullus potest cōtrahere matrimonij nisi per matrimonij sacramentū. ¶ Hoc potest probari ex dictis in articulo precedenti. qm̃ nullus potest contrahere matrimonium nisi per aliquod sensibile signum medium consensus sui animi alteri cui quo contrahit expressiuum. hoc enim est cōmune in quocunq; contractu/ vez q̃ omnis contractus fit per cōsensum mutuum partium aliquo mediante signo sensibili explicatū. sed omne signum sensibile consensus contrahentium matrimonium expressiuum est formaliter ipm matrimonij sacramentum. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. qz contractus a deo institutus non potest fieri condecēter nisi q̃ modum ab eo prefixum. sed in lege euangelica est statutum diuinitus/ contractum matrimonij fieri p̃ matrimonij sacramentum. ¶ Hoc apparet. quoniam nisi deus contractum matrimonialem per sacramentū matrimonij fieri voluisset/ huic cōtractui non fuisset ꝑ eius annexum magis in lege euangelica q̃ in lege mosaica aliquod sacramentum. ergo nullus potest conuenienter contrahere matrimonium nisi per matrimonij sacramētum diuinitus institutum. Ex quo sequitur propositum vez q̃ omnis idoneus ad matrimonium contrahendum potest immo habet necessario/si fidelis/recipere in contrahendo matrimonij sacramētum. Dico autem si fidelis. quoniam infideles licet possint contrahere mr̃imonium/ nullum tamen possunt recipere sacramentum: qz nec verba illa nec quecunq; alia sensibilia signa quibꝰ suum consensum mutuum exprimendo contrahunt/ formaliter sacramentum existunt: magis q̃ si aliquis ipsorum per truffaz aliū baptizaret/ talis baptismus esset sacramentum. ¶ Preterea arguo sic ad idez. sacramentum matrimonij vt materialiter sumptum non fuit nouiter institutum: sed precise illud quodcunq; sensibile signum quo fiebat tam ꝓprie ante Christi aduentum contractus matrimonij; qđ quidē ante nō erat sacramētum: quia nullius gratie vel signum fuit institutum nouiter sacramentum. Hec fuit declarata superius in quodam alia questione. sed sensibile signum consensuuz contrahentum expressiuum quo mediante cōtrahitur matrimonium/ erat antea ⁊ est modo possibile cuicūq; matrimonium contrahenti vel contrahere potenti: cuz nullus sine ipso possit contrahere: quia nec consensum exprimere. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmatur. quia cum matrimonij sacramentum fuerit institutum propter bonum contrahentium matrimonium: nullus ad matrimoniū contrahendum idoneus debuit excludi ab ipso/ maxime sine suo demerito. nullit enim contrahenti matrimonium propter aliquem naturalem suum defectum debuit negari adiutorium seu supernum beneficium alijs concessum. sed matrimonij sacramentum est medium ꝑ quod deus statuit conferre contrahentibus matrimoniū gratie siue donum. ergo ipsum debuit esse commune cuicūq; matrimonium contrahenti: nec muti propter suum naturalem defectum in quo nihil demerentur/ debuerunt ipso priuari. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio patet solutio ex dictis. assumit enim falsuz vt superius est ostensum.

Circa distinctionem quadragesimamtertiam:in qua magister incipit determinare de resurrectione:Quero primo.vtrum virtute alicuius cause secunde possit ens aliquod interruptum idem numero reparari.¶Et videtur q̄ sic.quoniam qđ est equaliter non ens nunc sicut tunc/ab eodem & cōsimiliter potest fieri nūc a quo potuit fieri tunc.Sed res corrupta nō magis est nihil post q̄ est corrupta q̄ erat añq̄ fuisset producta.ergo ab eodem a quo potuit primo produci pōt secundo post eius corruptionem nouiter reparari. Ij pr̄i⁹ potuit ꝓduci & de facto fuit ꝓducta a causa secūda.ergo &c.¶Contra.quia si idem numero qđ fuit corruptum posset naturaliter reparari/resurrectio videretur esse possibilis per naturam.consequens est falsum. ergo & antecedens.¶Consequentia probatur.quia resurrectio ideo est naturaliter impossibilis quia in ipsa qđ prefuit idem in numero reparat.ergo si virtute creata potest idem numero interruptum naturaliter reparari / & resuscitari.¶Respōsio.vbi primo excludam vnaz opinionem.Secundo dicam aliter ad questionem.

Quantum ad primum : prætermissa quadam opinione alia fatua & omnino improbabili & absurda que fuit quorundam hereticorum qui dixerunt q̄ redeuntibus omnibus celestibus corporibus per motum ad idem punctum & ad eandem dispositionem redibunt omnia generabilia & corruptibilia que fuerūt antea:cum redeuntibus eisdem causis redeat idem effectus.omnibus autem corporibus celestibus ad idem punctum in quo erant prius redeuntibus / redibunt omnes cause generabilium & corruptibilium:cum cause ipsorum non sint nisi corpora superiora & inferiora/puta elementa : que quidem redeuntibus corporibus superioribus redeunt etiam ad eundem situm: cum moueantur secundum motum ipsorum . Ista inquam opinione prætermissa quia heretica/nec habet aliquem colorem:est hic vna opinio catholica et probabilis quorundam dicentium q̄ aliquis effectus corruptus potest naturaliter idem in numero reparari seu produci/videlicet omnis ille cuius omnia puncipia possunt manere eadem in numero seu redire/puta actiuum pricipium & passiuum/sicut effectus causarum incorruptibilium vt lumen solis & aliorum superiorum. Alij autem effectus horum generabilium & corruptibilium inferiorum sunt qui idem in numero secundum naturam redire non possunt.¶Pro ista questione in vniuersali/videlicet q̄ idem naturaliter possit in numero reparari arguit quidam doctor quadrupliciter.Primo ex parte potentie productiue/sic.eadem vis seu potentia productiua est respectu eiusdem producibilis.¶Hoc patet. quia impossibile est esse vim productiuam nisi respectu alicuius producibilis.et sicut vis productiua necessario respicit producibile:ita etiam eadez vis productiua idem producibile.sed vis productiua ignis non potest separari ab igne:nec caloris a calore / & sic de omni alio principio productiuo.licet enim productiuum principiuz possit non agere actualiter:impossibile est tamē ipsum non esse actiuū aptitudinaliter.ꝯ ꝓducto igne ab igne & corrupto/eadem vis productiua remanet i igne generante post corruptionem ignis ab ipso geniti/que fuit in ipso ante generationem ignis corrupti. ergo per ipsam potest ignem corruptum cūdem in numero reparare seu producere iterato.¶Secundo arguit ex parte potētie passiue sic.sicut potētia actiua necessario in est pricipio actiuo / ita etiaz passiua subiecto receptiuo. ergo eadem albedo numero que fuit in subiecto prius postq̄ est destructa est i ipso naturaliter receptibilis sicut prius.¶Consequentia est euidens.quia si nō:ergo potentia passiua seu receptiua est a subiecto separabilis.qđ est falsum. sed nulla forma posset esse eadem in numero receptibilis naturaliter in subiecto nisi eadem in numero esset reparabilis naturaliter a priori a quo fuit primo producta pricipio productiuo.ergo & cetera.¶Tertio ex parte generati arguit sic.qđ conuenit alicui per se/non destruitur per illud quod conuenit ipsi ꝯ accidens.sed generabilitas siue producibilitas conuenit cuicūq; rei producte p se:sicut posse ꝓduci a secūda causa conuenit cuicunq; producto vel producibili ab ipsa.ergo non destruitur per aliquid qđ inest sibi per accidens.Sed corruptio accidit cuicūq; rei a secunda causa producibili vel producte/sicut etiam & generatio.ergo licet res primo producta sit corrupta/nihilominus est producibilis ab eodem a quo fuit primo producta.¶Quarto arguit.quia eadem causa totalis in cundez potest effectum.sed causa totalis effectus corrupti potest manere eadem.ergo & effectum corruptum potest cūdem in numero reparare.¶Cōtra istam opinionem arguo primo.quia secundum ꝓclusionem huius opinionis & omnes rationes eius predictas sequitur q̄ resurrectio hominis vel saltē corporis humani incinerati & totaliter corrupti reparatio sit possibilis per naturam sed hoc videt falsum.ergo &c.¶Cōsequētia patet.quia non minus causa secūda si est aliqua forme humani corporis inductiua/habet eādem vim actiuam seu productiuam corrupto humano corpore sicut prius/q̄ ignis habeat eandem corrupto igne ab ipso genito.ergo si ideo ignis potest ignem corruptum eundem numero reducere/quia habet eandem virtutez quā prius habuit quādo ignem ipsum corruptum produxit:consimiliter causa secunda humani corporis productiua manens,eadem corrupto ipso corpore poterit corp⁹ idem numero répare.¶Preterea nō min⁹ materia forme substātialis humani corporis est naturaliter receptiua eiusdem in numero ipsa corrupta/q̄ subiectum primo album sit corrupta albedine eiusdem albedinis receptiuum.ergo si ideo eadem albedo in numero corrupta potest eadem in nūero reparari:qz subiectū est ad ipsam in potētia sicut prius:consimiliter de forma humani corporis est dicendum & etiam cuiuscunq; alterius animalis: cum materia sub ista existens substantiali forma a corpore forma ad ipsam numero eandem sit in potentia naturaliter sicut prius.¶Preterea non minus producibilitas inest per se corpori animalis q̄ corpori ignis.ergo si ideo ignis productus semel ab igne potest postq̄ corruptus produci iterum ab eodez:consimiliter est dicendum de corpore animalis et de quocunq; alia re creata ab aliqua secunda causa producta/vez q̄ postq̄ corrupta potest produci iterum ab eadem causa a qua fuerat prius ꝓducta.¶Confirmatur p quartam rationē eius.quia eadem causa totalis in eundem potest nūc inquē potuit tunc effectum.ergo omnis cā scōa cuiuscū q̄ effect⁹ sibi possibilis manens eadē post corruptionē effect⁹/pōt ipsuz iterū ꝓducere siue cūdē nūero repare.¶Preterea si effectus aliquis corruptus/puta ignis potest reparari ab illo a quo fuit primo productus:ipso q̄ etiam a quocūq; alio eiusdem rōnis cū illo / puta a quocūq; alio igne.qm̄ nō magis ignis corrupt⁹ si est

iterum ꝓducibilis ab alīq causa secūda determinat sibi certum ignem a quo possit produci nunc/ q̄ primo: quā do videlicet productus extitit prima vice. sed tunc non determinauit sibi necessario certum ignem. ita enim cō tingenter fuit' productus ab isto q̄ potuit produci ab alio. ergo nec nūc sibi determinat certum ignē a quo possit produci causaliter iterato. ergo nō magis potest ab illo a quo primo fuit productus/ q̄ ab alio iterum repa rari. ¶ Confirmatur. quia licet sit impossibile eundem effectum esse effectiue a pluribus causis totalibus simul: non tamen successiue est magis impossibile ipsum esse primo ab vna et secundo ab alia q̄ primo ab vna et postea iterum ab eadem. ¶ Hoc probatur. quoniam nō magis idem calor productus vel alius quicunq; effectus exigit necessario idem principium productiuum si pluries est producibilis/ q̄ idem subiectum receptiuū sed licet idem calor vel aliud quodcunq; accidens non possit naturaliter existere in pluribus subiectis simul potest tñ in plurib⁹ existere successiue. idem etiā numero calorem principium productiuum eundem numero calo rem quē produxit in hoc passo cuius receptiuo/ potuisset producere et etiam produxisset in alio si fuisset. ergo si cut idem accidēs potest in diuersis subiectis recipi sub iectiuecita et a diuersis causis elici effectiue non simul sed successiue: sicut nec simul i diuersis subiectis potest recipi: sed tñmodo successiue. ¶ Ex igitur ex p̄dictis potest argui sic in forma. si aliquis effectus corruptus posset ab eadem causa secunda a qua fuit primo produ ctus iterum reparari/ et a quacunq; alia ab illa eiusdez rationis cum ipsa. sed hoc videtur omnino impossibile. ergo ꝛc. ¶ Maior est probata ex predictis. Minor/ vi delicet impossibilitas consequentis/ videtur euidens. quia tūc sequeretur q̄ omnia individua eiusdez speciei etiam si existerent infinita/ possent producere successiue eundē effectū numero/ puta oēs ignes cūctē ignez/ et ḋi bet eundem calorem in subiectis pluribus successiue. nulla ergo maior possibilitas apparet quare idem accidens possit esse pluries in eodem subiecto q̄ in plu ribus subiectis. nec q̄ idem possit esse pluries ab eodez q̄ a pluribus eiusdem rationis principijs productiuis non simul sed tñmodo successiue.

Ad rationes in contrarium. Ad primā

quando dicitur q̄ eadem vis actiua seu productiua est respectu eiusdem producibilis: Primo arguo contra istam rationem sic. vis productiua ignis alium ignē ge nerantis est ab igne totaliter in re extra indistincta ex cepto igne genito vel generabili connotato. ergo sicut ignis est vnus numero/ ita et eius vis productiua. sz vna vis productiua non est nisi tñ vnius producibilis. ergo nec ignis poterit vnq̄ producere nisi vnicum ignē: nec aliquod actiuū principiū/ cum quodlibet sit vnicuz nu mero etiam increatum/ poterit producere nisi vnum ef fectum tñ sed hoc est euidenter falsum. ergo ꝛc. ¶ As sumptum/ videlicet q̄ vis productiua sit excepto cōno tato/ videlicet producibili vel producto/ idez totaliter in re extra cum principio productiuo probatum est pro lixe et ostensum in prima questione cuiusdā Quodlibet Potest etiā hic breuiter ꝓbari. Quilibet actiuū principi um eodem dicitur actiuū esse quando non agit/ quo est agens actualiter quando agit. sed ignis actu ignem ge nerans/ generat per seipsum: et calor calorem producit quando ipsum producit actualiter per se solum non per aliquid sibi additum extrinsecum. quia si sic: aut illud additum quo producit est idem numero respectu omnium effectuum sibi possibilium: aut diuersum. Si p̄mum idem sequitur sicut prius/ videlicet q̄ vis productiua erit tñ vna numero. vis enī ꝓductiua nō est aliud q̄ principium productiuum: quod ponitur esse vnum. Si autez ponatur secundum: tunc sequitur q̄ quot ignes sunt producibiles ab hoc igne et quot calores ab isto calore tot sint in quolibet ipsorum et quotlibet productiuo rum principiorum aliorum rationes ponitur distincte qd̄ est omnino improbabile et absurdum. ¶ Preterea et iam esto q̄ sic sit/ idem inconueniens sequitur sicut supra/ videlicet q̄ nullum productiuum principium po terit per vnicam vim actiuam illarum multarum quas habet nisi in vnicum numero effectum tñ. et tunc cum ignis semper producat alium et alium ignem/ et sol alio et alium lumen: et intellectus aliud et aliud verbum: sequi tur q̄ semper quodlibet actiuū principium agit p alias et aliam vim actiuam: cum si per vnam ageret non posset producere nisi vnum: hoc autem est omnino falsum et impossibile. ¶ Probatio. quia sicut agens naturale non potest actionem suam remittere intensiue: ita nec extensiue. hoc est dictu: q̄ sicut necessariō naturaliter loquēdo producit effectum perfectissimū quem potest producere intensiue/ ita et tot quot potest producere ex tensiue. sed si in ipso sunt tot virtutes actiue seu vires quot sunt ipsi possibiles effectus: cum nulla vis actiua eiusdem rationis cū alia ipsi⁹ impediat actionē: per cō sequens sequitur q̄ quodlibet naturale agens habebit non successiue sed simul omnes sibi possibiles effectus qd̄ ad sensum apparet esse falsum. quare ꝛc. ¶ Confir matur duplicter. Primo. quia sicut quodlibet natura le actiuum principium agit secundum suum totū conatum ad effectum sibi possibilem perfectissimuz: ita etiā simul agit extensiue secundum omnem suam virtutem actiuam. ergo quot sunt in quolibet vires actiue maxime eiusdem rationis / tot oportet in ipso agente passiuo habente existere actiones. ¶ Secundo. q̄ agens natu rale habens plures virtutes actiuas eiusdez rationis non magis videtur posse determinare vnam illarum q̄ aliam ad agendum. ergo vna agente insimul omnes agunt. quare ꝛc. ¶ Tunc ſcdo ad rationē in forma dicē dum: q̄ vis actiua ignis et sic de quocunq; alio principio productiuo/ dicit formaliter ipsum ignem et primo: alium ignem illi possibilem effectiue secundario notādo. Propter cuius diuersitatem/ videlicet ignis possibilis/ dicitur ille ignis habere plures virtutes actiuas non tanq̄ aliqua in ipso formaliter existentia ab ipso distincta mo do aliquo in re extra: cum per vnum et idem/ videlicet p seipsum seu suā substantialem formam per quā ꝓducit vnum/ producat omnem alium. sed vis actiua dicit mul tiplex et nō ignis: quia ignis dicit rem absolute nullam aliam connotando: vis autem actiua dicit primo rem ipsam eandem videlicet ignis formam/ secundario con notando omnem effectum sibi possibilem. Et quia effectus ipsi possibilis est multiplex: ideo vis actiua dicitur multiplex non intrinsece magis q̄ ignis ipse: sed ex trinsece et quadam denominatione extrinseca. Et ideo quando dicit in ratione q̄ eadē vis actiua est respectu eiusdem ꝓducibilis: Detur. Sed tunc quando addit in minore q̄ eadem vis actiua remanet in igne generante post corruptionem ignis ab ipso geniti: Dico q̄ non est proprie dictum in igne remanere seu esse virtutem seu vim actiuam et cum vis actiua non sit aliquid distinctū ab ipso: excepto igne possibili ꝓnotato q̄ nō est i ipso igne/ vez ꝓductiuo ei⁹. idē autē nō dr̄ ꝓprie existere i se ipso. Et iō vis actiua nō est in ipso igne: sz ignis forma

est ipsa vis actiua in ordine ad ignem sibi possibilem cō notarum. Et quia ignis semel productus postꝙ corruptus ab igne ipsum generante: non est iterum ab aliquo igne producibilis nec ab aliquo alio agēte creato: ideo in nullo potest dici esse eandē virtutem actiuā quā pus licet sit eadem forma productiua numero: cum forma illa non dicatur multiplex nec vna vis actiua nisi in ordine ad multiplicem vel vnicum sibi possibilem effectum. Et ideo non est vis actiua respectu sibi impossibilis. Corruptū autez est ipsi impossibile. quare ꝛc. ¶ Cōfirmatur ista solutio. quoniam quando dicis ꝙ corrupto producto remanet in principio productiuo eadē vis actiua: aut per vim actiuam intelligis solam formam aut formam connotādo effectum vt ipsi possibilem: aut aliquod medium inter formam seu actiuū principium ꝛ possibilem ipsi effectum. Si primum: concedo ꝙ remanet eadem vis quia manet eadem forma. sed ex hoc inferre ꝙ possit in eūdē effectum tam semel ab ipsa productum/ est petere principium euidenter. hoc enim est qđ ꝙritur: an videlicet idem actiuū/naturale principium productiuum possit bis in eundem effectum ipsius corruptū eūdē in numero reparando. Si autez per vim actiuam intelligas seōo formam cum effectu sibi possibili cōnotato: sic nego istud assumptum/videlicet corrupto ꝓducto esse in producente eandem vim actiuam. quia hoc dicere non est aliud dicere ꝙ ipsum productiuum principium esse productiuum eiusdem effectus quem prius produxit: hoc autem est quod hic queritur et negatur. Si autem tertio per vim actiuam intelligas aliqđ medians inter principium productiuum ꝛ possibilem ipsi effectum: tale (vt probatum est) nō est ponendū. ꝛ esto ꝙ ponatur non magis ex illo eodem ꝙ ex forma eadē potest argui ꝙ effectus corruptus sit reparabilis seu producibilis per naturam. quare ꝛc. ¶ Ad secundum quādo dicitur ꝙ eadem albedo numero que ꝓfuit in subiecto est receptibilis in ipso naturaliter: Detur. sed tunc qđ infert non est verū/videlicz ꝙ nō esset eadē nūero naturaliter receptibilis in subiecto/nisi eadem numero esset naturaliter reparabilis ab eodem naturali principio effectiuo. Anima enim naturaliter est receptibilis i corpore disposito: ꝛ gratia in anima: nec tamen anima intellectiua nec gratia est naturaliter producibilis ab aliq̄ agente creato. Consimiliter in proposito potest dici. sic enim naturaliter siue tm̄ supernaturaliter forma accidentalis vel substantialis materialis sit producibilis/semper est naturaliter in subiecto disposito receptibilis. nec enim omni potentie passiue correspondet in creatis potentia actiua: vt patet de potentia corporis anime receptiua: ꝛ de potentia passiua siue subiectiua anime gratie receptiua. ¶ Sed tunc est difficile assignare causam propter quā magis est impossibile eandē formam corruptam fieri iterum a suo principio naturali ꝓmo productiuo ꝙ iterum recipi in subiecto. ¶ Ad hoc potest dici: ꝙ quecūq̄ sit causa huius diuersitatis a ꝓri: tamen sic esse/videlicet idem accidens esse pluries receptibile in eodem subiecto/esto ꝙ non sit pluries producibile ab eodem principio/nec ab aliquo creato alio productiuo/ probari potest a posteriori. quoniam nullū accidens est producibile in subiecto nō receptibile. sed si accidens idem in numero reparatum non posset recipi in subiecto i quo prefuit/ nec in aliquo alio. qđ em̄ nō potest recipi in aliquo subiecto/nec in aliquo alio eiusdem rationis cum illo. ergo si gratia reparata non posset recipi naturaliter in anima in qua antea fuit: nec in aliquo alia: nec per consequens in aliquo subiecto. quare ꝛc. ¶ Confirmatur. quia multa sunt in creaturis naturaliter possibilia passiue que nō sunt nisi soli deo possibilia actiue: sicut possibile est corpus localiter moueri ab extremo in extremū non pertransiendo per medium nec tm̄ alicꝫ nisi dō pōt sic mouē. ¶ Assumptū apparet. q: nisi corpus naturaliter esset mobile sic passiue/dō nō posset ipsum mouere actiue: cum non moueat sic ipsum videlicet de extremo in extremum non pertransiendo per medium/ propter aliquid supernaturale ipsi impressum. ergo consimiliter i proposito non sequitur: eadem forma est naturaliter receptibilis pluries in subiecto: ergo est producibilis ab aliquo alio ꝙ a deo. ¶ Si tamen vocas solum illud esse naturaliter receptibile passiue quod est naturaliter possibile actiue: tunc dicz cōsequenter/ꝙ impossibile est idem accidens esse receptibile naturaliter pluries in subiecto eodem vel diuerso. sicut etiā isto modo nec anima intellectiua est receptibilis naturaliter in corpore disposito: nec gratia i anima nec aliqua alia forma accidentalis vel substantialis possibilis deo soli. ¶ Ad tertium quando dicitur ꝙ producibilitas conuenit cuicunq̄ rei producibili per sensum per producibilitatem intelligas aliquid in re extra a re ipsa que producibilis dicitur/ ꝛ ab eius principio productiuo distinctum/ falsuz accipio euidenter. sicut enim ꝓductiuum principiū seipso non mediante aliquo alio dicitur productiuum: ita ꝛ res quelibet cui non repugnat poni in esse dicitur producibilis non mediante aliquo: sed seipsa. Et ideo hoc modo intelligēdo/res bene potest dici producibilis per sensum intelligendo vt iste dicit: intelligit qui sic arguit/ tanꝙ producibilitas sit aliquid a re quomodocunq̄ distinctum in ipsa existēte: sed quia res ipsa est cui circumscripto quocunq̄ ab ipsa distincto non repugnat ponī in esse. ¶ Et quando additur: ꝙ cum producibilitas sit inseparabilis a re: per consequens res corrupta ab eodem erit producibilis a quo ante: ¶ Primo reduco istud contra opinantem. quoniam anteꝙ ignis productus esset corruptus/erat producibilis non tm̄ ab illo igne a quo fuit productus de facto: sed ēt ab oī alio eiusdem rationis cuz illo. sed vt accipis ab eodem nunc est reparabilis a quo prius anteꝙ in esse positus fuit producibilis. ergo effectus corruptus non tm̄ potest naturaliter ab eadez causa a qua fuit primo productus: sed etiam a quacunq̄ eiusdez rationis cum illo idem in numero reparari. sed hoc est falsum etiam secundum ipsos. ergo ꝛc. ¶ Tunc respōdeo secundo sicut ad primam rationez: quia ista est eadē cuz illa in re. Quando enim dicit ꝙ res corrupta est ꝓducibilis ab eodem a quo prius: quia producibilitas est inseparabilis a re ipsa: si accipis producibilitatem huiusmodi quantum ad significatum: sic producibilitas est a re inseparabilis/ quia non est aliud ꝙ res ipsa. Si autem accipias producibile non quantum ad significatum tm̄: sed etiam quantum ad cōnotatum simul qđ est principium productiuum: sic producibilitas a tali principio/puta creato/ potest separari a re: licet non producibilitas vniuersaliter sumpta. Et sic isto modo dicit producibilitas separari a re semel producta: qz extunc non est amplius producibilis ab aliquo creato actiuo principio: sed tm̄ modo ab increato. ¶ Confirmatur ista solutio ꝛ declaratur. quoniam ignis productus ab isto igne/postꝙ ꝓduct⁹ est nunꝙ potest ꝓduci ab alio igne ab illo a qđ fuit ꝓduct⁹. sz anteꝙ esset ꝓduct⁹ ab isto erat ꝓducibilis ab oī alio eiusdē rōnis cū illo. ꝙ ꝓbꝫ. ꝓductionem eius passiuaz que productus est ab vno/ est effectus improducibilis ab omni alio naturali principio

actiuo: cū tamen secundum doctorem istū gñatio siue q̄ cunq; productio ⁊ corruptio insint rei p accēs/⁊ ꝓducibilitas per se trīn. quare ⁊c. ¶ Ad quartam ⁊ vltimam rationem dicendū q̄ vupliciter deficit. Prīo. q; falsum accipit. Secūdo. q; principium petit. ¶ Primum apparet. qm̄ si cadē cā totalis vt accipit in minori/in eisdem potest effectum/sequitur q̄ omnis ignis qui potuit ignem corruptum ante q̄ in esse positum ꝓducere/potest ipsum etiam corruptum reparare. sed ante q̄ produceret erat ꝓducibilis ab omni igne eiusdē rationis cuz illo a quo fuit productus. ergo ⁊ corruptus est reparabilis nō trīn ab igne a quo fuit ꝓductus: sed etiam a quocunq; alio q̄ negatur. ¶ Secūdū/vez q̄ petat principium/apparet. hoc etn̄ est q̄ quaritur/vez vtrum res corrupta posit ab eadem causa a qua fuit primo producta vel a qua cunq; creata alia reparari. ergo ⁊c. ¶ Tunc ergo ad rationem in forma concedo q̄ eadem causa in eundem effectum numero potest trīn semel. ex quo autem ipsum semel produxit non potest in ipsum eundem numero ipsa nec aliqua alia creata: sed trīnmodo increata. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum: ē alia opinio ꝓbabilior q̄ predicta et contraria/vez q̄ nullus effect⁹ corruptus potest redire idem in numero per naturam.

¶ Pro ista cōclusione assignatur ⁊ adducitur triplex ratio ab antiquis. Arguūt enim primo ex parte patiētis sic. Omne agens naturale agit ex aliquo quod est ī potētia ad formaz ab ipso introductā. sed materia nō est in potentia ad formam corruptam eandem in numero licet eandem in specie. ¶ Hoc probatur. quia aduenīente aliqua forma subiecto/corrumpitur potētia ad ipsam: alias subiectum ipsum simul esset ad ipsam ī potentia ⁊ in actu: quod est impossibile. ergo ⁊c. ¶ Secūdo ex parte agentis arguunt sic. omne agens naturale agit per motum seu mutationem. sed nec mot⁹ nec mutatio potest redire eadem in numero. ergo ⁊c. ¶ Minor probat. quia nullum successiuum potest idem in numero reparari. sed motus ⁊ mutatio est de genere successiuorum. ergo ⁊c. ¶ Tertio ex parte passiōis arguūt sic. agens naturale non potest numerare passionem nō numerando subiectum eius primum. sed duratio est passio rei durantis. ergo non potest numerari virtute naturalis agentis: non numeratis rebus durātibus: sed si res corrupta posset redire eadem in numero/ tunc duratio numeraretur: quia tūc prius ⁊ posterius que sunt essentialiter duratio/essent ibi nō numerata re ipsa. ergo ⁊c. ¶ Sed predicte rationes non ꝓcludunt: vt patet p singulas discurrendo. Prima enim accipit falsum: nec solui dubium concesso illo q̄ accipit tanq̄ verum. Primum/videlicet q̄ falsum accipiat quando dicit q̄ potētia materie corrumpitur in corruptione forme: ostendit ⁊ probat quidā sic. Illud quod nō est ī subiecto in potētia nec in actuan quo quidez subiecto primo fuit: necessario est annihilatum. ergo si forma corrupta non manet in materia in potentia nec in actu/sequitur q̄ corruptio erit annihilatio: ⁊ per consequēs generatio creatio: q̄ est falsum. ¶ Sed ista ratio non ꝓcludit. quonīā falsum supponit/videlicet q̄ corruptiz posit̄ corruptū remaneat aliquo modo quo non manet annihilatuz. q̄ non est verum saltem supposito communi dicto/videlicet q̄ omne a deo destructum sit annihilatum: ⁊ productum ad extra creatum. non magis enim manet in subiecto albedo corrupta ab agente creato q̄ gratia ī anima posit̄ est annihilata a deo. nō minus enīz anima est in potentia ad gratiam licet annihilatam a deo/ q̄ subiectum ad albedinem corruptam ab aliquo agēte creato. quare ⁊c. ¶ Et ideo aliter arguo contra rationem p̄dictam/videlicet q̄ falsum accipiat ista ratio quando dicit q̄ potentia materie vel subiecti corrumpitur forma corrupta. quoniam omne receptiuū alicuius forme est in potentia ad illam/in potentia videlicet passiua: sicut omne productiuū est in potentia actiua. sed post corruptionem vel annihilationem forme subiectum potest ipsam recipere sicut prius. ergo ipm remanet in potētia sicut ante. ¶ Minor apparet. q; nulla forma accidentalis potest fieri cui repugnet in subiecto recipi. si forma corrupta pōt eadē in numero reparī. q̄ ⁊ in subiecto recipi sicut ꝓius. sed q̄ rōne in vno/eadem rōne etiā in q̄cūq; alio eiusdez rationis cum illo ⁊ p consequens in priori. ¶ Confirmatur. quia constat q̄ non minus frigiditas corrupta in aqua est receptibilis in ipsa q̄ gratia annihilata in anima. ergo sicut eadem gratia que fuit ꝓmo in anima annihilata a deo creata ⁊ reparata posset recipi in anima subiectiuecita ⁊ idem frigus corruptum in aqua posset in ipsa recipi si rediret. non minus ei aq̄ calefacta est receptiua frigiditatis corrupte q̄ alia aqua alterius eiusdem speciei cum illa. ergo ⁊c. ¶ Preterea potētia materie vel subiecti nō ē a materia vt subiecto distinctum aliquid in re extra excepto connotato/videlicet illo cuius dicit esse receptiua ipsa materia vel subiectum. ergo manente materia vel subiecto non pōt dici eius potētia corrumpi respectu alicuius forme in ipso receptibilis sicut prius. sed forma corrupta cuz possit per diuinam potentiaz reparī/ est in subiecto receptibilis sicut prius. ergo licet forma posita in subiecto possit dici aliquo modo corrupta potentia subiecti ad ipaz pro quāto potentia dicit ipsam materiam vel subiectuz cōnotando formam non qualitercunq;: sed vt sibi possibilem non vt ei actualiter inherentez: tamen forma corrupta vel annihilata cum sit materie vel subiecto possibilis sicut prius/nullo modo potest dici destructa potētia materie vel subiecti. quare ⁊c. ¶ Confirmatur. quia si potentia materie vel subiecti est aliquid ab ipsis distinctum corruptibile eis manentibus/ aut corrumpitur per generationem forme: aut per eius corruptionem. sī non per generationem forme: quia generatio forme presupponit potentiam materie. q̄ autem aliquid presupponit/ipsuz non corrumpit. nec p corruptionem: quia illud precise tollit corruptio q̄ ponit generatio. sed generatio non ponit in materia potentiam sed trīn formā. ergo ⁊c. ¶ Secundum/videlicet q̄ predicta ratio non soluat dubiuz esto q̄ illud quod assumit sit verum/vez q̄ potētia materie vel subiecti corrumpatur/ apparet. qm̄ idem dubium est si potentia materie est aliquid q̄ corrumpitur in generatione vel corruptione forme/quare non potest reparari eadem potētia que prefuit: sicut de ipsa forma. ¶ Confirmatur. quia ex quo potētia materie que primo ꝓfuit nunc non est/corruptibilis est: ⁊ p consequens generabilis esse videtur. ergo non min⁹ dubium est de ipsa q̄ de forma quare non possit eadem in numero reparari. ¶ Tertia etiam ratio non concludit Primo. quia vupliciter falsum accipit. Secūdo. quia nec dubium soluit. ¶ Primum apparet. Primo enim supponit actionem esse formam aliquam per se vnam distinctam ab agente ⁊ termino: cuius contrarium ostensum est in secundo. ¶ Preterea esto q̄ hoc sit verū: falsum est aliud quod addit/videlicet q̄ omnis actio siue mutatio sit successiua. sole enim stante eius illuminatio non esset successiua: sed permanens sicut ipse: sicut nec actio seu productio q̄ memoria dicit verbuz est aliquid successiuum. ¶ Secundum/videlicet q̄ non soluit

vubium/esto q̄ virūq; assumptum p̄dictum sit verum/ apparet.qñ non minus vubium est quare ens successiuū non possit idem in numero reparari/q̄ ve ente aliquo permanente.quare ꝛc. ¶Sed nec tertia ratio valet. Primo.quia falsum est quod accipit vel supponit/ videlicꝫ vurationem eē a re durante distinctum aliquid in re extra.Est enim vuratio omnino idē cum re vurāte: vt in secūdo etiam est ostensum. ¶Secūdo.quia in resurrectione in qua idem in numero reparabit̄/nulli⁹ resuscitati passio numerabitur:nec p cōsequens ad hoc q̄ aliquid repararetur/oportet passionem eius aliquam numerari:sed eandem in numero reparari.quare ꝛc. ¶Et ideo ad probationem cōclusionis p̄dicte arguit aliꝰ vn⁹ doctor nouus sic Primo.quandocūq; aliquod subiectū ordine quodam necessitatis respicit habitum ꝛ priuationem/q; vez prius habitum q̄ priuationem/impossibile est q̄ agens creatum esse regressum a tali priuatiōe ad p̄cedentem habitum. Sed generatio ꝛ corruptio se hñt sicut habit⁹ ꝛ p̄uatio. subiectū enim qōcūq; respicit p̄us generationem que est habitus/q̄ corruptionem que est priuatio.ergo cum a tali priuatione nō sit regressus ad habitum/nec post corruptionem potest sequi generatio per naturam. ¶Secundo arguit sic ad idem.non min⁹ essentialis ordo est vurationis continue ad rem durantem q̄ loci cōtinui ad locatum.sed talis est ordo loci cōtinui ad locatū q̄ nullū agēs naturale sed tñ supernaturale potest mouere corpus locatum in extremo existēs ad aliud extremum non transeūdo p medium.ergo non potest facere rem aliquam nunc in ista parte temporis existentem/in alia parte temporis/ipsa non existente in tempore intermedio.sed potens formam aliquam corruptam eandem in numero reparare hoc potest facere.ergo ꝛ cetera. ¶Tertio arguit sic ad idem. nullum agens potest inducere formam quam non intendit.sed nullum agens naturale effectum aliquem semel in esse positum amplius intendit nec intendere pōt: cuꝫ magis intendat bonum speciei q̄ individui. ergo ꝛc. ¶Quarto arguit sic.nullum agens naturale cōtinens multos effectus absq; aliquo ordine potest in aliquem illorum magis q̄ in alium/nisi ab aliquo agente superiori determinetur ad illū. ¶Hoc apparet.quia tale agēs non potest se determinare ad aliquem effectum:nec per consequens potest ex se magis in vnum q̄ in alterum.sz agēs qōcunq; creatū continet multos effectus eiusdez rationis/puta oīnia individua eiusdē rationis/ꝛ absq; aliquo ordine:cum inter individua eiusdem rationis specifice non sit ordo.ergo nullum agens naturale pōt sua virtute producere determinate aliquod individuum:nec per consequēs corruptū reducere ipsum. ¶Sed nec iste rationes sunt demonstratiue/licet sint meliores q̄ prime. ¶Ad primam enim quando dicit̄ q̄ a priuatione ad habitum non est regressus: dicetur q̄ verum est de facto, q̄ autem regressus huiusmodi sit naturaliter simpliciter impossibilis/non probatur nec videtur probari posse.nō enim magis distat priuatio sequēs corruptionem forme ab habitu/puta a forma ipsa/q̄ priuatio antecedens eius generationem. ꝛ ita eadez virtute qua a prima priuatione fuit factus progressus ad habitum quando forma fuit nouiter in materia introducta/videtur esse possibilis secūdus progressus a forma ipsa postea interrupta ad ipsam secundario producendā. ¶Ad secundam posset dici q̄ non est simile de re corrupta reparanda ꝛ de ipsa ab vno extremo in aliud sine medio pertransito transmutanda.ad hoc enim q̄ ignis possit producere ignem/non requiritur nisi q̄ ignis sit producibilis ab ipso.sed per hoc q̄ ignis primo producit⁹ est corrupt⁹ nō videtur magis esse improducibilis q̄ prius nec ab aliquo improducibilis a quo prius potuerit produci.ergo ꝛc. ¶Confirmat.quia effectus dependens a causa in fieri ꝛ in esse/vt lumen a sole ꝛ verbuz a memoria/ab eadem causa a qua potest conseruari nouiter/videtur etiaz posse si non esset/nouiter in esse poni. ¶Hoc apparet.quia quelibet talis causa eadez numero actione qua effectum producit productum conseruat.sed talis causa secunda/puta sol/posset naturaliter incipere nouiter conseruare lumen ab ipso productum. ¶Hoc patet.Constat enim q̄ lumen a sole productum de⁹ posset ꝓseruare sole nihil agēte ad ipsum:ꝛ postea posset ipsum omittere vt conseruaret sicut ante a sole.ergo idez lumen qō sol potest incipere nouiter conseruare/potuisset si non prefuisset nouiter incipere producere. Eadem enim actione qua lumē est a sole conseruabile/ꝛ producibile.q̄re ꝛc. ¶Ad tertiā dici potest q̄ agens creatuz effectum semel in esse positum non intendit nec potest intendere producere q̄diu manet:postq̄ autem corruptuz est/non min⁹ videtur posse ipsum intendere q̄ quādo primo eum produxit. ¶Nec contra hoc est illud qō additur postea.quia videlicet omne agens intendit bonum speciei.quoniam bonum speciei non minus saluari potest in individuo corrupto si nouiter producatur q̄ in alio nouiter generato.quia nec individuuz corruptū est magis aliquid nec habet bonum aliquod speciei/q̄ individuum nunq̄ productum nouiter generandū.quare ꝛc. ¶Ad quartam dicendum q̄ ex illa non habetur quin causa scōa quantuz est ex se si determinaretur a p̄ma sicut fuit determinata qñ primo produxit effectū/posset reparare ipsum.

Et ideo quantum ad istum articulū aliter est dicendum. Ad cuius euidentiam pono quinq; conclusiones. ¶Prima est:q̄ si aliquis effectus cause secunde potest a sua causa idem in numero reparari/et omnis alius cōsimiliter interrupt⁹ poterit a causa sua scōa numeraliter reparari. ¶Hec apparet.non enim video aliquam causam secundam magis posse effectū sui corruptuz/q̄ aliam posse effectum suum corruptū eundem in numero reparare siue iterato ꝓducere.cause ei effectus suos virtualiter equaliter continentes equaliter ꝛ vniformiter videntur posse in ipsos.sed oēs cause secunde totales vniformiter ꝛ equaliter cōtinent eis possibiles effectus.ergo quot vicibus potest vna ꝓducere suum effectum tot poterit quelibet aliarum producere sibi possibilem effectum. ¶Confirmatur.quia non videtur aliqua maior identitas esse ponenda in causis quantum ad primam productionem effectuum eis possibilium/q̄ quantum ad reparationem siue secundariā productionem ipsorum.sed quantum ad primam nulla est diuersitas sed omnimoda identitas/quantū ad hoc q̄ magis possit vna suum effectum in esse ponere q̄ alia suum cuius est totalis causa.ergo cum omnes secunde cause totales contineant effectus sibi possibiles eque virtualiter ꝛ vniformiter/nō plures vna q̄ alia sui⁹ potest effectum producere:nec per consequens eundem in numero reparare. ¶Ex hac conclusione cōcludo corollarie:q̄ si alicuius secunde cause effectus corruptus nō potest naturaliter reparari a sua causa secunda:nec aliquis alius alicuius alterius cause secunde ab ipsa potest idem i numero naturaliter reparari. ¶Secunda cōclusio est:q̄ si aliq̄s effect⁹ corrupt⁹ possit a sua causa reparari/et aquacunq; alia eiusdem rationis cum illa:ꝛ hoc quantum est ex se/nisi impedimentum veniat aliunde. ¶Hec apparet.quoniam nullum agens

creatum determinat sibi seu appropriat aliquē effectū in quem non possit qōcūq; aliud eiusdem rationis cum illo. sicut enim forma quecūq; accitalis vel substantialis est receptibilis in quibuscunq; subiectis eiusdem rationis: nec sibi sic determinat vnum q̄ non possit recipi in alio eiusdem rationis cum illo: ita nec sibi determinat aliquod principiū effectiuum quin ab omni alio cū illo eiusdem rationis specifice posset esse. sed effect⁹ corruptus non potest a sua causa a qua fuit in esse p̄mo positus / idem in numero reparari / nisi quia in ipsa virtualiter continetur. ergo cum consimiliter contineat ☆tualiter in quacunq; alia eiusdem rationis cum illa: mō magis ab ipsa a qua product⁹ extitit / q̄ ab alia poterit reparari. ¶ Ex hac conclusione sequitur corollarie: q̄ si effectum productum ab vna causa / puta ignem ab vno igne / est impossibile postq̄ est corrupt⁹ reparari ab alio: ꝛ ab illo a quo fuit primo productus. sicut enim omnis gratia que potest recipi in vna anima / ꝛ in quacūq; alia cum illa eiusdem rationis specifice subiectiue: ita ꝛ ois effectus producibilis seu reparabilis ab vno / ꝛ a quocūq; alio eiusdem rationis cum illo. ¶ Confirmatur. quia ignis corruptus nō potest reparari (si potest) ab igne a quo fuit genit⁹ / nisi quia ab ipso potuit primo: ꝛ potest nunc secundo produci. sed ita potuit primo produci: et per consequens nunc secūdo ab igne alio vt ab isto. ergo ꝛc. ¶ Tertia conclusio est: q̄ effectus ꝓductus ab aliq̄ causa secunda vt hic ignis ab alio igne / non potuit produci primo: nec reparari secundo ab aliquo alio igne. ¶ Hec probatur. quoniaz nulla causa naturalis potest in aliquem effectum / nisi in quē determinatur a prima. sed prima causa ad effectum eūdem productū nō determinat plures causas: sed tm̄ vnam. ergo in hunc ignem non potest nisi iste ignis alius a quo fuit ꝓductus: non quin quilibet alius posset quantū est ex se: esi a prima causa determinaretur: quia posset vtiq; sicut iste vt dicit precedens cōclusio: sed q̄ nō possit hoc est ab extrinseco / videlicet a deo determinante diuersa agentia creata ad diuersos eius possibiles effectus. ergo ꝛc. ¶ Maior probatur. q̄m agens naturale continens plures effect⁹ eiusdē rōnis nullū ordinē essentialē nec necessariū habentes non potest determinate in vnum magis q̄ in alium / nisi quia sic est determinatū a prima causa / videlicet ad producendum nunc istum ꝛ postea alium effectum cum eo eiusdem specifice rationis. sed ignis ꝛ qōcunq; aliud naturale agens creatum est indeterminatū quantum est ex se ad omnes effectus infinitos quos cōtinet virtualiter successiue: ꝛ tamē producit eos ordinate: videlicz modo vnum ignem ꝛ postea alium. ergo hoc habet esse ab aliqua superiori cā ipsius sic determinante. ¶ Confirmatur. quia cum omnis effectus product⁹ ab aliquo potuerit produci a quocunq; alio eiusdez rationis cum illo: per consequens q̄ hic ignis magis producat ab isto q̄ ab alio: ꝛ q̄ magis ab hoc igne ꝓducatur nunc vnus ignis q̄ alius qui postea producitur ab eo: hoc non videtur posse esse / nisi a prima causa ipm determinante. ¶ Ad istam rationem respondent aliqui dicentes q̄ inter individua eiusdez rationis est aliquis ordo: ratione cuius agens naturale potest determinate in ipsa nunc vnum nunc aliud producēdo. ¶ Assumptum / videlicet q̄ inter ipsa sit aliquis ordo necessari⁹ ꝓbant. quia impossibile est ignem genitum generare potuisse ignem a quo fuit genit⁹. nec ignis etiam generans potuit generari ab igne per ipsum generato. ergo inter ipsos est aliquis ordo. quare ꝛc. ¶ Sed ista responsio non valet. q̄m q̄ ignis genitus non possit generare ignem cum generantem / hoc est quia precessit cuz videlicz ignis generans generatuz. si enim ignis genit⁹ ignem a quo est genitus precessisset / ipsuz vtiq; generare potuisset. Q; autem ipsum non p̄cesserit sed successerit / hoc ofnino per accidens fuit. quare ꝛc. ¶ Preterea supposito q̄ corruptum possit idē numero reparari: solutio predicta falsum accipit. hoc enim supposito ignis genitus poterit generare ignem generantem eum / ipm̄ post eius corruptionem eundem in numero reparando. quare ꝛc. ¶ Quarta conclusio est: q̄ si prima causa determinauit ab eterno omnem causam secundam ad vnū effectum semel tm̄ ꝛ non pluries producēduz / nullū ens corruptum est idem numero reparabile per naturam. ¶ Hec apparet. quia agens naturale non potest in aliquem determinatum effectum / nisi in determinatum sibi a prima causa. ergo si prima causa nō determinat aliquam causam secundam ad vnum effectum ꝓducendū nisi semel: q̄ consequens nulla poterit effectum semel ꝓductum a se vel ab alio / puta a deo / supposito q̄ non determinetur ad aliquid semel a quocunq; productum iterum producendum / ideꝛ in numero reparare. ¶ Sed quid dicemus tunc de agente libero tali determinatione non indigente? Potest dici q̄ ipsum etiam est determinatum p̄cise ad producendum illud quod nunq̄ fuit productum: nec per consequens potest reparare aliq̄d interruptum. ¶ Quinta conclusio est: q̄ si secunda causa non indiget determinari a prima ad aliquem effectū vel non determinatur magis ad producendum quod nō fuit productum q̄ ad productum destructum iterum producendum / omnis cause secunde effectus corrupt⁹ videretur esse reparabilis per naturaz. ¶ Hec apparet. q̄m ignis quantuz est ex se nō videtur magis vni⁹ ignis q̄ alterius ꝓductiuus: ꝛ sic de quocunq; alio agēte vno loco respectu sui effectus. ignis etiam licet primo productus non videtur postq̄ est corruptus esse minus producibilis q̄ si nunq̄ fuisset productus. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmatur. quia si prima causa agit cum omni secunda causa ad quemcunq; effectum possibilem sibi secundum cōmunem vicendi modū / nulla videtur ratio quare ignis non possit agere cum deo ad ignem corruptum producibilem reparandum: sicut ad alium nouiter producēdū. ¶ Ex hoc videtur concedendum esse secundam causam quālibet supponere necessario ꝛ exigere primam: vt determinantem ipsam aliqualiter ad agendum. Nec videtur alicui cause secunde esse possibile aliquod interruptum idem numero reparare. si enim posset / vtiq; faceret: cuius contrariuz satis apparet. quare ꝛc. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis.

Secundo quæro. vtrum virtute prime cause possit ens quodlibet interruptū idem numero reparari. ¶ Et videtur q̄ sic. quia deus potest omne possibile. sed ofne ens corruptum reparari seu iterum produci est possibile. nō tm̄ qz res aliqua destruit ideo ad essendū impossibilis efficit̄. ergo ꝛc. ¶ Cōtra. qz impossibile est tēpus ꝑteritum esse pñs. sed si tēpus ꝑteritū posset redire hoc necessario sequeret / vez q̄ tempus ꝑteritum esset presens. ergo ꝛc. ¶ Respōsio. Ad cuius euidentiā primo excludā quādā opinionē. Secundo dicam aliter ad questionem.

Quātum ad primū: est opinio cuiusdā dicentis q̄ deus nō p̄t ola reparare sed tm̄ aliqua puta absoluta q̄ manētia non ofit ola successiua nec etiā respectiua. ¶ Pro ista ꝯclusione arguitur multipliciter. Et primo in vniuersali. Primo q̄ de⁹ nō possit ola eadē in numero reparare / sic. reparatū ꝛ nō reparatū sunt cō tradictoria circa idē: annihilatū ꝛ nō annihilatū. ꝯ im

possibile'est q verificent de eodē secundū idē.sed de mūdo nō destructo est verū dicere q nō est reparat⁹ nec annihilat⁹.de eodē destructo ⁊ reducto verificant istę cōtradictorie oppositę/vez q fuit annihilatus ⁊ q.ē reparatus.ergo in aliquo distinguit mūdus nunc reparatus a seipō vt primo pducto in esse positō. ¶ Cōfirmat.qr nisi aliquo modo secūm aliquod esse distinguat mūdus vt nunc reparat⁹ a seipō vt primo pducto ⁊ destructo/nō magis nūc q̄ tunc diceret reparatus/nec magis nūc q̄ tunc diceret fuisse annihilatus. ¶ Preterea sic primitas ⁊ nouitas se tenēt ex parte rei prio pducte:⁊ secunditas ac dualitas ex parte ipsi⁹ vt scdo reparate:q nec nouitas nec primitas secundo nec secunditas nec dualitas potuit prio pduci:sz impossibile est rē prio pductā esse secundo pductā nec bis pductā:nec econuerso rē secundo pductā esse nouiter nec prio pductā.ergo ꝛc. ¶ Secūdo arguit in speciali de tēpore sic.impossibile est idē esse ⁊ nō esse in eodē tpe/nec in eodē tēporis instāti.sed si tēpus posset redire idē in numero:hoc necessario sequeretur. ¶ Quod appet.qm posset redire tēpus pteritū nō redeunte re q̄ fuit in tpō:⁊ ita p pōs illa res in eodē tempore ⁊ instāti tēporis simul existeret ⁊ nō esset.quare ꝛc. ¶ Tertio arguit de qm/q nō possit idē numero reparari qm si de⁹ mūdū destrueret mō ⁊ statim ipz repararet:cōstat q nō esset nec esse posset tātū tēporis ab instāti siue reparationis quantū ab instāti siue pductionis vsq; ad tēpus pōs:cū supponat q hodie destrueret ⁊ hodie repararet.sed si in eodē qm vel idē qm repararet/tāta esset ⁊ penit⁹ cadē distantia.ergo ꝛc. ¶ Quarto arguit de respectu posteriozitatis.qr ois creatura pducta in tēpore est posterior eternitate:quanto posterius pduct̄ tāto dist at ab ea amplius.sed qm reparat/posterius pduct̄ ergo alia distantia est;eius vt reparate/⁊ alia vt pmo pducte ad eternitatē.quare ꝛc. ¶ Quantuz ad motum aūt ꝓcedit ipsum posse eundem in numero reparari.nō est em impossibile eundē motū esse in pluribus partib⁹ tēporis nec in tēpore pterito ⁊ pñti:vel⁹ q nō fuerit i tē pore intermedio. ¶ Alij aūt dicūt q nullo mō mot⁹ pōt idem in numero reparari.Qd pbāt prio.qr vnitas motus est vnitas cōtinuitatis.sed interruptio tollit continuitatē.ergo ⁊ vnitatē.quare ꝛc.Secundo.quia omne illud qd habet esse in plurib⁹ partib⁹ tpis/est pmanēs. sed omne illud qd prio factū pōt redire ⁊ fieri iterato/potest esse in pluribus partib⁹ tēporis.ergo impossibile ē motū eundē in numero reparari. ¶ De tēpore etiā probant isti/vez q nō possit idē in numero reparari.qm nullū oppositoz pōt mutari i alterū.sz pteritū ⁊ pñs pu⁹ ⁊ posterius sunt opposita.ergo impossibile est tēpus pteritū esse presens.sed si tempus pteritum posset idē in numero redire/tēpus pteritus posset pñs existere.q̄ ꝛc. ¶ Cōtra cōclusionē huius opinionis arguit primo in vniuersali sic.deus potest facere omne fieri possibile.sed quod cunq; ens destructū idem numero reparari est possibile fieri.ergo ꝛc. ¶ Probatio minoris.qm sicut nullū ens qr pduct̄ possibile efficit:cū possibile supponat:ita nec qm corrumpit impossibilitat seu impossibile reddit. ¶ Hoc appet.qm illō solū destruit corruptio seu ānihilatio qō potuit generatio seu creatio.sed nec ghatio nec creatio dat rei possibilitatē sed tm actualitatē.nec em qr pduct̄ est possibilis:sed qr possibilis productibilis.ergo nec corruptio seu annihilatio tollit possibilitatē essendi:sed tm actualitatē.sed illud quod post eⁱ⁹ destructionez nō potest redire/ppter eius destructionē est omnino effectū impossibile.ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat.quia possibile nō magis videtur trāsmutari posse in impossibile q̄ econuerso impossibile posse in possibile trāsmutari.sed ipossibile nunq; potest fieri possibile.igit nec possibile ipossibile.sz illud qd nō pōt esse /est impossibile.igit qd semel fuit semp esse poterit.q̄re ꝛc. ¶ Preterea:qd est deo possibile nō pōt effici possibile actiōe alicui⁹ cause.sed omne ens est possibile poni in eē p potiā potētiā.q nulli pōt repugnare existē actiōe alicui⁹ cause.sz actiōe cause scde oē corruptibile tā pmanēs q̄ successiuū pōt nō eē.ergo quātūcūq; corruptū sit ñ pōt sibi repugnare esse:⁊ ita p pōs poterit quōcūq; idē in numero reparari. ¶ Cōfirmat.qr nō magis possibile potest transmutari naturaliter in impossibile/q̄ corruptibile in incorruptibile.sed scēm est impossibile.ergo ⁊ pmū.sed qd non pōt existere postq̄ fuit/est factū impossibile:cum puus esset possibile.ergo ꝛc. ¶ Scdo specialiē pbat q ens successiuū pōt idē in numero reparari. Hoc autē pbat dd doctor sic. Nō repugnat enti successiuo redire idē in numero/si repugnat/nisi qr de rōne ei⁹ est fluere siue fluxus.sz hoc est falsuz.qr nō magis fluere ē de rōne entis successiui:q̄ pmanere de rōne entis pmanētis.sed pmanere nō est de ratione alicui⁹ entis creati pmanētis:cū nullum ens creatū necessario pmaneat sed tm̄ō ꝓtingenter.q̄ ꝛc. ¶ Sed ista ratio nō ꝓcludit.falsum em accipit:cum successiuū siue successio ⁊ fluxus sint penit⁹ indistincta. q successiuū em nō intelligo nisi ens cui⁹ vna ps est post aliā.omne aūt tale est fluxibile seu i fluxu:sicut econuerso omne illud dr pmanēs qd est totū simul.vñ ens nō dicit pmanēs(vt imaginat ratio)qr durāp:sed qr totum simul existēs:accipiendo ens pmanēs vt distinctum ꝓtra successiuū.Et ideo qm dicit q nō magis fluere ē de rōne successiui q̄ pmanere de rōne pmanentis:cōcedo accipiendo ista vnifformit⁊ debito modo p̄dicto/vez pmanere p simul scēm se totū existere:⁊ fluere p ꝓtrario/vez p habere vnā partē post aliā.Et hoc mō minor ē assumit ē falsa.qm pmanere ē de rōne pmanētis.Et qm dicit q nullū ens creatū necessario pmanet:verū est accipiēdo pmanētiā p duratione:non autē est verū accipiēdo pmanentiā vt sumi debet in ꝓposito/vez p existētia seu essentia scēm se totā actualiē seu a priuatiualiē exāntē. nullū em ens pmanens potest esse sine pmanentia sic accepta.q̄re ꝛc. ¶ Et ideo aliter arguo sic ad illud/vez q successiuuz posset idē in numero reparari.qm si non:aut hoc est qr fuit ⁊ nūc nō est/aut qr successiuū.Sz nō ꝓpter ꝑmuz. qr tūc nullū ens pteritū posset reparari idē in numero:qd est falsum. Nec ꝓpter scēm.qr successiuū nō est aliud q̄ ens nō habēs insimul oēs partes.sed nulla appet ratio ꝓpter quā magis ens pmanēs oēs ptes insimul habēs posset postq̄ corruptū existit reparari/q̄ ens qd non habuit insimul oēs partes.ergo ꝛc. ¶ Confirmat.qr si ruvicas q ens successiuū nō pōt reparari quia successiuū ⁊ etiā ego dicā similiter q nec pmanens pōt reparari qr pmanēs.nō em magis difficile videt pducere nec corruptū reducere ens aliquod/vnaz partē eius post aliā producendo/q̄ ens aliquod totū simul pducēdo eius quas habet insimul oēs ptes.ergo ꝛc. ¶ Tertio arguo cōtra hoc qd dicit ille doctor/vez q mot⁹ pōt reparari/nō aūt tēpus.qm motus ⁊ tēpus in nullo realiē distinguuntur: nec tempus sine motu/nec motus sine tēpore potest esse vt patuit in secūdo:ergo nec motus sine tēpore reparari. ¶ Cōfirmat.qm sicut nō est maior ratio quare vnū ens pmanens possit q̄ aliud idē in numero reparari:ita nulla ratio videt quare magis aliquod ens successiuū sit reparabile q̄ alterum.q̄ esto q tēpus ⁊ motus realiē distinguant:cū qlibet sit successiuū:cū vnū possit reparari/e alterum. ¶ Preterea nō magis est possibile in eodē motu q̄ in eodē tpe idē simul esse ⁊ nō esse.sz p tc ideo tempus nō pōt idē numero reparari:qr nō reparata ⁊ illa que fuit in ipō res illa in eodē tēpore existeret ⁊ nō esset q̄ cōsimiliē cū possit reparari motus preteritus nō repa

rata re q̃ fuit ipso antea existente: p consequẽs sequitur q̃ in eodẽ motu idez erit insimul ⁊ non erit. hoc aũt est ipossibile. g̃ non magis motus q̃ tempus potest idem in numero reparari. ¶ Ad rationes in contrariũ. Ad primã de illo esse reparato ⁊ nõ reparato: annihilato et nõ annihilato: Respõdẽt aliqui dicentes: q̃ esse reparatũ dicit aliquid reale/puta rem primo ⁊ nunc secundario actualiter existẽtẽ: ⁊ aliquid rationis/vez duplicẽ respectum: vnũ entis reparati ad seipm: vt pus fuit non ens ⁊ alium sũi ipsius vt nunc existit ad se vt prius fuit. Aut ergo non esse reparatum negat illud reale quod dicit esse reparatum: vel illud rationis tm̃. Primo modo sunt contradictoria realiter. Secundo autem modo tm̃ secũ dũ rationem. Et ideo nõ sequitur q̃ in mundo reparato sit aliquod esse reale qõ nõ fuerit prius: sed tm̃mõ ꝓcipitur in ipso p̃dictus duplex rõnis respectus: q̃ nõ erat in eo prius. ¶ Sez ista solutio nõ valet. Primo. qz in re eadẽ penitus repata nõ oportet q̃ sit respectus aliqs rõnis novus. Secũdo. qz esto q̃ esset p talẽ nõ diceret̃ res reaiter repata. nec em̃ p aliqd rõnis dicit aliqd repari res aliter nec creari. quare ⁊c.

Et ideo aliter est dicendum. Ad cuius

euidentiã est sciendũ: q̃ cõtradictoria alia sunt realia/ alia tm̃ vocalia. Illa voco cõtradictoria scõm rẽ: quoꝝ vnũ/puta negatio/negat rẽ affirmatione importatã/vt albũ ⁊ nõ albũ. Illa aũt affirmatio ⁊ negatio fũt ꝓtradictorie opposita scõm vocẽ tm̃: q̃ sic se habẽt q̃ nullã rez extra aiam affirmatiõe importatã negat negatio. Exẽplũ: sicut visum ⁊ nõ visum/vnitũ ⁊ nõ vnitũ. nec esse visum em̃ dictum de colore dicit in ipso aliquid: nec per ꝑs nõ esse visum negat aliquã rẽ in ipo. nec em̃ plus negat negatio q̃ ponat affirmatio. Hoc ẽt qõ dico esse vnitũ/nõ dicit aliqd aliũ ab extrẽis distinctũ: cũ vnibilis possint vniri q̃cũq; ab eis distincto realr circũscripto/vt patuit in tertio. g̃ nec nõ esse vnitũ dicit in extremis de q̃b̃ dicit negationẽ alicuius entis ponit. nõ em̃ negat nisi vnitũ: qõ nõ est aliqd positiuũ ab extremis distinctuz. Et talia oĩa ꝓtradictoria scõz vocẽ tm̃ possunt ꝟificari de eisdez ablq; aliq̃ in esse posito nec destructo. sicut nullo nouiter in esse posito nec destructo homo nunc verbo vnitus posset esse non vnitus. posset enim dimitti nullo corrupto. dimissus aũt nõ ẽt vnit⁹. De nũero talũ contradictoriop; sunt esse reparatũ ⁊ nõ esse reparatũ/annihilatũ ⁊ non annihilatũ. nullus em̃ hoꝝ dicit aliqd a re distinctũ. nec ei magis repatũ dicit aliqd in re ab ipa distinctũ q̃ nõ reparatũ. Et ideo talia contradictoria bene possunt de eisdẽ inuariatio realiẽ esse vera. sicut enim eadẽ albedo potest dici nũc visa ⁊ postea non visa nulla mutatione in ipa facta nec etiã in videte: cũ manẽte visionis actu albedo possit nõ videri: sicut nũc etiã nõ vnita possunt esse postea vnita ablq; aliqua re ꝓducta: ita ⁊ mũdus primo nõ reparat⁹ põt dici postea reparatus ablq; aliquo esse nouiẽ acquisito. imo si nouũ esse acquireret p hoc reparari dici nõ posset: cũ reparatio semper fiat eius qõ p̃fuit. quare ⁊c. ¶ Vel aliter ⁊ breuius posset dici/vez q̃ ideo mũd⁹ diceret̃ postea ⁊ nõ antea repatus/ qz esse reparatũ dicit rẽ nũc esse ⁊ p̃fuisse ⁊ in tẽpore intermedio nõ fuisse. ⁊ ideo mũdus nõ diceret̃ nũc reparatus ꝓpter aliqd esse qõ haberet qõ antea nõ habebat: sed quia nũc haberet esse scõa vice inter quã vicem ⁊ p̃mã intercessisset nõ esse. ¶ Ad ꝓmationẽ tã apparet ex dictis q̃ mũdus nõ diceret̃ reparat⁹ ꝓpter nouum esse aliquod qõ haberet aliud a priore: sed propter rationez tã dictã: qz vez haberet idẽ esse qõ prius/vez scõa vice. ¶ Ad scõm dicendũ q̃ illa/vez primitas ⁊ nouitas ⁊ secunditas ⁊ dualitas/nõ dicũt a re ipa de qua dicũtur distinctũ aliquid in re extra. nec cũ res dicit̃ prio vel nouiter ꝓducta ꝓpter aliqua ab ipa distincta. qz illa etiã si ponerent̃ esse prio ⁊ nouiter ꝓducta. de q̃b⁹ q̃rer̃: vtrũ seipis/an mediãtib⁹ aliis. Hõ scõm/qz tũc eẽt ꝓcessus in ĩfinitũ. ergo primũ. sed qua rõne illa possunt dici seipis prio ⁊ nouiter ꝓducta/eadẽ res ipa. quare ⁊c. Cõsimiliter dico de secũditate ⁊ de dualitate. ¶ Ad tertiũ qõ arguit̃ de tpe: dicendũ q̃ licet nõ possit idẽ esse ⁊ nõ esse in eodẽ tẽpore seu instãti semel posito: bñ tm̃ in eodem pluries iterato: sic q̃ in vno tẽpore semel posito res sit/ ⁊ in eodẽ iterato res non sit: sicut doctor ille haberet dicere de motu: q̃ vt dicit põt idẽ in numero reparari. ad cuius reparationẽ nõ oporteret rẽ cũ eo exĩtẽ ãtea reparari. nõ est aũt matus inconueniẽs eandẽ rẽ esse ⁊ nõ esse in eodẽ tpe q̃ in eodẽ motu: qz nec mot⁹ differt a tpe. quare ⁊c. ¶ Ad quartũ qõ arguit̃ de qñ: dicẽdũ q̃ nõ est a re ipsa ⁊ a tẽpore distinctũ aliqd in re extra. Unde bene cõcedo q̃ si mũdus modo destrueret̃ ⁊ postea repararet̃/non repararet̃ qñ fuit factus: qz prius fuit fact⁹ q̃ existeret reparat⁹. Dicere aũt aliqd esse reparatũ qñ fuit factũ/est dicere ipm̃ simul esse factũ ⁊ reparatũ. nec hmõi autem ꝓritas nec posteriorites nec simultas sunt ab illis de quibus dicunt̃ distinctũ aliqd in re extra. ¶ Ad quintũ de illa posteriorite ⁊ distantia cõsimilit est dicendũ nihil enim est posterius alio nec; prius priorite vl̃ posteriorite tanq̃ forme aliqbus a se distinctis. ¶ Ad alia q̃ arguunt alij. Ad primum quãdo dicit̃ q̃ interruptio tollit vnitatẽ: hoc est falsa. Ad ꝓbationem qñ dicitur q̃ tollit ꝓtinuitatẽ: dicendũ q̃ nõ tollit cõtinuitatẽ partium motus redeuntis: cũ idẽ motus ⁊ cũ eisdez partibus ⁊ cõsimilit ꝓtinuus redeat q̃ ꝑcessit. bene tm̃ tollit cõtinuitatem totius motus redeũtis ad alium: cui ille fuisset cõtinuus nisi ille fuisset interrupt⁹. Sed ex hoc nõ sequit̃ q̃ motus redies nõ sit vn⁹ formalit in seipso: sed tm̃ q̃ nõ est vnus vnitate cõtinuitatis cũ alio cum quo cõtinuus fuisset nisi interrupt⁹ fuisset. ¶ Ad scõm qñ dicitur: q̃ illud qõ habet esse in plurib⁹ ptibus tpis/est q̃ manẽs: põt dici dupliciter. Uno mõ q̃ verũ est de illo qõ habet esse in pluribus ptibus tẽporis vel tm̃ in instanti etiã permanenti/vez totũ simul: non aũt de illo qõ est in plurib⁹ ptibus tẽporis successiue: qualit motus existeret si rediret. Secũdo etiã potest dici q̃ motus ꝓprie nõ est in pluribus ptibus tẽporis nec in vna: cũ sit a tẽpore idistict⁹. ¶ Ad tertiũ qñ ỽ q̃ vnũ oppositoꝝ nõ mutat̃ i alterũ: dicẽdũ q̃ si tps ꝑteritũ rediret/vnũ oppositoꝝ nõ mutaret̃ in alterũ. qz nec tps ꝑteritus vt preteritum fieret pñs: sz illud qõ fuit ꝑteritũ eẽt ꝑsens. sic aũt tps ꝑteritũ sumptũ ⁊ pñs vel prius ⁊ posterius nõ opponũtur. Preteritũ em̃ vt ꝑteritũ dicit nõ esse qõ nõ põt redire nec ꝑsens esse. sed tẽpus qõ ꝑfuit qõ nũc vt nõ existit dicit̃ ꝑteritũ/posset redire ⁊ presens eẽ/supposito vt hic supponit̃/ q̃ talia/vez tẽpus ⁊ mot⁹ sint distincta a permanentibus in re extra. ¶ Hec de Primo.

Quantũ ad secũdũ: vbi aliter est dicẽdũ

pono duas cõclusiones. ¶ Prima est. q̃ aliqua res corrupta vel annihilata põt p diuinã oĩpotẽtiã eadẽ i numero reparari. ¶ Hec ꝓbat. Primo. qz nisi idẽ numero corruptũ vel quõcũq; destructũ posset p diuinã oĩpotẽtiaz reparari/ Christus in resurrectione non resumpsisset eã dẽ humanitatẽ interruptã in obitu: qõ est falsuz. ¶ Secundo. qz nec modo esset filius eadẽ filiatione virginis qua fuit ante obitũ: cũ filiatio ista fuerit in morte similiter interrupta. ¶ Tertio. quia quod conuenit alicui necessario/non potest remoueri ab ipo p illud quod ei conuenit contingenter. sed ꝓducibilitas ꝓuenit rei necessario: g̃natio siue ꝓductio ⁊ destructio seu annihilatio cõ-

tingenter.ꝙ ꝛc. ¶Quarto.quia vbi eſt eadem ratio diſſinitiua/ꝛ eadem paſſio.ſed rei exiſtētis ꝛ nō exiſtentis eſt eadē diffinitiua rō.ergo ꝛ eadē paſſio.ergo nō min⁹ res eſt ꝓducibilis poſtq̄ eſt corupta q̄ ante. ¶Sz iſte rationes nō ꝓcludunt. Prīe em̄ due vuplicē deficiunt. Prīo.qz nō arguūt niſi apud fidelē tm̄. Scōo.qz vtraq; ipſarū accipit vubiū ꝛ forte falſum etiā apud catholicū nec ꝓ ꝓbo ꝓcludit etiā apud ipm. Puma em̄ accipit ꝛ ſupponit ꝙ totū a ptibus ſit diſtinctū. Secūda.ꝙ filiatio ſit res aliqua ꝓ ſe vna diſtincta a filio ꝛ a matre vl a pfe. Doc ſiqdē nō eſt verū nec Chriſt⁹ fuit ſic ante mortē nec poſt reſurrectionē filiꝰ virginis/vt in tertio eſt oſtenſum.quare ꝛc. ¶Alie etiam due non ꝓcludūt:qz vtraq; accipit vel innuit ꝙ ꝓducibilitas ſit aliqđ a re diſtictū ipſi nēcio quēliē:qđ eſt falſuz.ſicut em̄ ꝓductiuū ſeipſo eſt ꝓductiuū:ita ꝓducibile ſeipō'eſt ꝓducibile.nō aliquo ſibi addito mediāte/et neceſſario inexiſtēte.ḡre ꝛc. ¶Et ideo ad concluſionem predictam nō video ꝙ melius aliē poſſit argui q̄ ſupius excludēdo opinionē aliā eſt argutū in articulo p̄cedenti. ¶Et pōt cōfirmari ꝓ cōmune ꝛ catholicū dictū/vcz ꝙ de⁹ poteſt facere oīne qđ nō ſcludit ꝓtradictionē:qz ꝛ oīne tale eſt fieri poſſibile. ſz rē aliquā q̄ p̄ceſſit ꝛ nūc nō exiſtit/poſtea exiſtere nullā ꝓtradictionē ſcludit. Qđ appet.qz ꝓtradictio ē affirmatio ꝛ negatio eiuſdez de eodē ꝛ in eodē tpe.ergo licet ſit impoſſibile ꝛ ꝓtradictionē implicāo idē ſimul exiſtere ꝛ nō eſſe:nō tñ idē puma nō eſſe ꝛ poſtea eſſe:vl econuerſo/puma eſſe ꝛ poſtea nō eē. ¶Confirmat.qz nulla maior appet impoſſibilitas nec ꝓtradictio abſolute rē poſt nō eſſe accipe eſſe/q̄ poſt eſſe tēdere in non eſſe:nec magis videt ipoſſibile rē nō exiſtē q̄ p̄fuit/incipe eē ſeu fieri iterato/q̄ rē nō exiſtē nec p̄exiſtē.nō em̄ res ante q̄ ꝓmo ꝓducat eſt magis aliqđ nec ꝓducibilior abſolute q̄ poſtq̄ eſt ꝓducta ꝛ deſtructa.nec tñ ex hoc ſequit ꝙ a quocūq; eſt ꝓducibilis ꝓmo qñ nouit ꝓducit/ſit ꝓducibilis ſcōo poſtq̄ vcz ē deſtructa/vt patere pōt ex dictis in alia q̄ſtione.ḡre ꝛc. ¶Preterea.ſi nulla res q̄ p̄ceſſit pōt eadē in numero repari/aut hoc eſt qz nō exiſtit/aut qz p̄ceſſit/aut qz corupta fuit.ſed nō qz nō exiſtit:qz.nō magis exiſtebat ante puma ꝓductionē ei⁹ q̄ poſt eius ſubſecutā corruptionē vel annihilationē.nec qz p̄fuit qz multa p̄fuerūt q̄ exiſtāt.nec qz corupta ſeu annihilata fuit:qz res ꝓpter corruptionē ſeu annihilationē non deſinit eſſe aliq̄ ſ̄q̄ ante q̄ ponerē in eſſe. Et ita ſicut puꝰ fuit poſſibilis ante ei⁹ gñationē/ita ꝛ poſt ei⁹ corruptionē nō a quocūq; ſed ab aliquo ad eſſendū. ¶Scōa ꝓcluſio eſt.ꝙ oīs res deſtructa pōt diuina virtute eadē i numero repari. ¶Dec ſequit ex p̄iori.nulla em̄ rō eſt quare magis ens aliqđ interruptū poſſit q̄ q̄cūq; aliud reparari.oīs em̄ ratio adducta ad ꝓbandū reparationez eſſe poſſibilē alicui⁹ entis deſtructi/ꝓcludit de oīni alio ente/vt patz ſingulas aduertenti:q̄ ad ꝓbationē hmōi/ vcz aliqđ ens eſſe repabile/ab oībus doctoꝝ⁹ adducūtur. Unde ꝛ rationes etiā oēs illoꝝ q̄ dicūt tp̄s nō eſſe reparabile vl motū vl reſpectū/p quas ꝓbāt alia abſoluta p̄manētia eſſe repabilia/cōcludūt nō magis de illis q̄ de aliis oībus/quoꝝ reparationē ē poſſibilē ipſi negāt ita ꝙ recte ipſi ꝓbāt realiē illud qđ negāt vocaliē. quare ꝛc. ¶Cōfirmat.qz nulla appet rō quare magis aliqđ ens creatum q̄ aliud efficiat qz deſtructuz/impoſſibile ad eſſendū.ſed qđ nō pōt poſtq̄ deſtructū eſt exiſtere/eſt impoſſibile eē. Cui⁹ ratio nulla videt alia poſſe poni/niſi qz deſtructū eſt.ḡ ſi aliqđ ens corruptuz nō pōt reduci ad eſſendū nec aliqđ aliuꝝ. ¶Ex quo infero corollarie: ꝙ cū ſcōm veritatē fideī nō tm̄ alicui⁹ entis deſtructi reparatio ſit poſſibilis/ſed etiā de facto expectet eſſe futura in reſurrectione olim gñaliū qua olim hoīm corpora eadē in nūero repabunt:ꝙ a nullo catholico ē ptinaciť aſſerendū aliqđ ens deſtructū nō poſſe idē in nūero ꝙ diuinā potētiā reparī:cū ad hoc ſeq̄ videat ꝙ nullū ens ſit repabilemec ꝙ ꝓ nō reſurrectio ſit futura.qđ ē abſurdū. ¶Sic ad q̄ſtionē. ¶Ad rōnē in ꝓncipio apꝑet ſolutio ex dictis in ꝓmo articulo p̄cedenti. Si em̄ tp̄s p̄teritū reduceret/p̄teritū nō eſſet p̄s:ſicut nec albū ē nigrū vel nō albū.ſed illud qđ fuit p̄teritū eēt p̄s:ſicut illud quod ꝓmo fuit albuz / poteſt eſſe non album.

Tertio quæro. Vtrū reſurrectio ſit poſſibilis. ¶Et videt ꝙ ſic.qz reſurrectio nō eſt aliud q̄ entis deſtructi repatio.ſed cuiuſcūq; entis deſtructi repatio eſt poſſibilis deo/vt ptz ex q̄ſtione alia ĩmediate p̄cedēti.ḡ ꝛc. ¶Cōtra.qz a ꝓuatiōe ad habitū nō eſt regreſſus.ſed reſurrectio eſt res corupte/ꝛ ꝓ nō eſſe ꝓuate ad eſſe vt ad habitū trāſit⁹ ſeu regreſſus.ḡ ꝛc. ¶Reſponſio. Ubi ꝓmo ē videndū queſtū/vcz an reſurrectio ſit poſſibilis. Scōo an ſit naturalis. Tertio.an iſtātanea an ſucceſſiua.

Quantum ad primum:eſt ſciendum ꝙ in reſurrectiōe hoīs duo cōcurrēt/vcz corporis reformatio ſeu repatio/ꝛ alē cū corpore repatio ꝛ reunio. Et licz vtrūq; hoꝝ de facto in reſurrectione hoīs ſit ꝓcurrēs:tñ hō poſſet reſurgere p̄ciſe ex altero p̄dictoꝝ/vcz ex ſola alē cū corpore vnione. Si em̄ alia ſeparet ꝙ mutā potētiā a corpore remanēte diſpoſito ſicut ꝓmus:nō min⁹ hō ipe eſſet mortuus:nec min⁹ reunto alē cū corpore ſic remanēte diſpoſito eēt reſurrectio / q̄ ſit modo.qz nec nūc hō dicit reſurgere qz corpus reformat ſeu reducit/ſed qz alia ipſi reunit. Eſt igit hoīs reſurrectio alē cū corpe a q̄ ſeparata fuerat/reunto.ꝛ hoc mō Chriſtus reſurrexit.non em̄ in eo reſurrectiōe corpus ei⁹ fuit ſubſtātialiē ſed tm̄ accēſtaliē repatū ſeu reformatū:cū nec in morte nec poſt mortē fuerit reſolutū.ꝛ hoc mō accipit reſurrectio in q̄ſtione p̄ſti. Nō em̄ querit hic de reſurrectiōe ſumpta ꝓ corporis corrupti repatiōe:qz cū (vt ptz ex queſtionib⁹ duab⁹ p̄cedētib⁹)oīne ens interruptū ſit repabile nō ꝓ naturā ſed ꝓ diuinā ol potētiā:ꝓ ꝓ nō appet ex illis reſurrectionē iſto mō ſumptā eē poſſibilē ſoli deo.ſed q̄rit hic de reſurrectione alio mō ſumpta/vcz ꝓ reunione alē cū corpore. ¶Hoc p̄miſſo/pono tres ꝓcluſiōes. ¶Prīa ē. ꝙ reſurrectio ſic accepta eſt poſſibilis ſupnaturaliter. ¶Dec eſt euidēs:nec de hoc eſt q̄ſtio p̄s.qñ ab eodem pōt reuniri alia intellectiua ſecundo/poſtq̄ vcz eſt a corpore ſeparata / a quo ipſi vnita fuit qñ creata.ſz a deo alia in eius creatione corpori vnit.ḡ ꝛc. ¶Scōa cōcluſio ē. ꝙ reſurrectio hoc mō ſumpta eſt poſſibilis ꝓ naturam. ¶Dec ꝓbat.qñ reſurrectio vt ſic ſumpta/nō eſt aliq̄ q̄ alē cū corpe reunio.ḡ cui ē poſſibilis hmōi alē cū corpe reunio/ꝛ hoīs reſurrectio.ſed alia ipa intellectiua a corpore ſeparata pōt ſe corpi debito mō diſpoſito naturaliť reunire.ḡ ꝛc. ¶Minor q̄ cōtr negat ab oībus/pōt ꝓbari. qñ forma hās potētiā motiuā nō min⁹ videt ſe poſſe ad corpus ſuū ꝓpriū ꝛ p̄fectibile p ſeipaz mouere ipſaq; vnire q̄ ad aliud qcūq; corpus nullo mō p̄fectibile p ſipaz ſed alia intellectiua habet potētiā motiuā:qua ſeparata a corpore pōt ſe mouere nūc ad vnū locū vel corpus /nūc ad alterū:ipſaq; vnire.ergo ꝛc. ¶Cōfirmat.qz ſi accēs ſeparatū haberet potentiā motiuā/nō minus videret poſſe ad ſubiectū diſpoſitū ſe mouere ipſaq; vnire ſeipm̄ q̄ graue mouēat deorſum ꝛ leue ſurſum. ¶Doc appet.qñ nō minor imo maior inclinatio eſt forme ſubſtātialis ad accēſtalis ad ſuū ſubiectū q̄ forme grauis ad deorſuz vl leuis ad ſurſum.ergo ſicut leue ꝛ graue mouēt ſe ad ſuū ſibi locū:ita videt ꝙ oīs forma ſubſtātialis vl accī

dētalis habēs potentiā motiuā possit ad subiectū suuz
dispositū seipsam mouere ipsūq; vt suo pfectibili ꝓpio
se vnire. ¶ Preterea qō est naturaliē possibile nō opor
tet in actū reducere. sed aiam seipsaz vnire ꝛ p ꝑñs resur
gere holez corpore dispōsito suppōsito/est possibile p na
turā. in nullo cñ hoc videt inconueniēs nec impossibile
vt appebit soluēdo rōnes alias. ꝯ ꝛc. ¶ Si forte dicat
q; rō supradicta bñ ꝓbat aiaz posse se vnire corpi dispo
sito/vt motor vnit mobili/nō aūt vt forma informabili/
siue vt pfectū pfectibili p ipaz actualiē informato: ¶ Cō
tra. qz licet aia sicut ꝛ angelus possit vniri vt motor mo
bili alicui corpori indispōsito p ipsaz nō informabili nec
viuificabili seu aiabili: tñ corpi vitiate dispositiōñ videt
naturaliē vniri posse dn corp⁹ ipm cui vnit ipa viuificet
ꝛ formaliē animet. ¶ Q; sic ꝓbo. sicut se habet subiectū
forme accīalis puta albedinis/ad albedinē: ita ꝛ subiec
tū forme substātialis/puta aie vel alteri⁹ cuiuscūq;/ad
ipsaz. sed sic se habet albedinis subiectū dispositū q; nō
pōt albedini esse vnitū quin sit albū. licet cñ albedo pos
set vniri p diuinā potētiā aliquo mō subiecto indispōsi
to nec eius naturaliē receptiuo: sic q; forte nō diceret ꝓ
prie albū: tñ q; vniat subiecto dispōsito extensiue: qō q;
dē subiectū dispositū nō sit albū/nō magis videt possibi
le: ꝙ q; ecōuerso aliqō subiectū sit albū nō albedine in
formatū. ergo cōsimiliē in ꝓposito licet aia corpori idis
posito possit vniri precise vt mobili: tñ corpori idispōsito
viuificabili vez ꝛ aiabili nō videt posse vniri dn corpus
ipsum animet ac viuificet: ꝛ p ꝑñs informet. quare ꝛcē.
¶ Cōfirmat. qz nec esse aiatū videt aliud dicere ꝙ cor
pus dispositū aie vnitū: sicut nec esse albū dicit nisi albe
dinē subiecto vnitā. nec cñ esse aiatū nec esse albū dicit
aliqd in re extra a subiecto ꝛ a forma distinctū. ergo im
possibile est corpus dispositū aie eē vnitū quin sit aiatū.
¶ Ex quo pōt ꝓncipale ꝓpositū cōfirmari. qm̄ nō min⁹
aia a corpore separata pōt se vnire corpi dispōsito ad hoc
q; p ipsaz animet ꝛ viuificet. ꝙ corpori idispōsito/vt mo
tor mobili. sed corpori indispōsito potest sic vnire vt mo
tor mobili. ꝯ ꝛ corpori dispōsito. sed nō pōt corpus dispo
sitū aie esse vnitū quin sit aiatū ꝛ viuificatū: ꝛ p ꝑñs hō
ex separatione aie a corpore prius mortuus resuscitatus.
ꝯ ꝛc. ¶ Sed hūc est hic dubiū. qm̄ sicut oīe subiectū ha
bēs albedinē est necessario albū: ita ꝛ oīe corpus in q;
est aia/erit aiatū. ꝯ nō pōt aia separata vniri alicui corpo
ri q̄n corpus ipm sit aiatū: qō est falsuz. ¶ Cōfirmat. qz
nō magis aia nec aliqua alia substātialis forma pōt re
cipi nisi in subiecto dispōsito/ꝙ albedo vl alia q̄cūq; ac
cidētalis forma. sed oē aie subiectū dispositū est aiatū: si
cut subiectū albedinis albū. ꝯ ꝛc. ¶ Ad hoc cōiē rūdet:
q; corpus nūq; pōt dici aiatū nisi sit aia informatū: sicut
nec albū nisi albedine informatū. sed nō oīe corpus aie
vnitū est aia informatū. ergo ꝛc. ¶ Sed hoc non sufficit
nec dubiū soluit. qz nō magis videt q; aia possit eē ī cor
pore nō informato p ipsam ꝙ albedo vel qēcūq; aliud
accīs ī subiecto. sz ipossibile videt albedinē ꝓtentā eē ī
subiecto extēso p ipsaz nō informato nec albificato. ꝯ ꝛc.
¶ Cōfirmat. qz formā informare nō est ipsaz aliqd cau
sare. nec cñ accīs aliqd in subiecto causat/nec forma
substātialis/puta aia in corpore qō informat. formā igi
tur subiectū informare nō videt aliud eē ꝙ ipsum existe
re in subiecto. nec cñ forma dat subiecto alicui qō infor
mat aliqō eē aliud a seipa. tale aūt eē dat cuicūq; ī q; exi
stit/ꝛ hoc extrinsece ꝛ denomīatiue/quale habet in se. er
go ꝛc. ¶ Et ideo dico aliter. Ad cui⁹ euidētiā est sciēdū
q; corpus vupliciē pōt dici aiatū vl viuificatū. Uno mō
qz aie subiectū. Alio mō ꝛ ꝓpri⁹/qz est tale subiectū ꝙ
ipo mediāte aia pōt oēm actū vite sensitiuū sibi possibi
lē exercere/puta pōt videre audire ꝛc. ¶ Primo modo
vocādo eē aiatū/cōcedi pōt oīne corp⁹ assumptū ab aia
esse aiatū: nō aūt sc̄o mō. qz nec oīne corp⁹ assumptū ab
aia est tale ꝙ aia ipo mediāte possit in actū aliquē sen
tiendi: ꝛ p ꝑñs tale corpus nō dicit esse viuuz. qz licet sit
subiectū vite/puta aie q̄ est vita: nō tñ est mediū alicui⁹
actus vitalis. ¶ Q; aūt prio mō corpus tale dici possit
aiatū/apparet. nō video cñ quare magis subiectū dicat
esse albū albedine extrinsece in ipo exīte p totū/ꝙ cor
pus aiatū aia exīte totaliter toto ipo corpore ꝛ ī qualibz
eius ptē. quare ꝛc. ¶ Et si dicas ꝙ tūc etiā oīne corpus
assumptuz ab angelo poterit denoiari ab ipo: sicut ꝛ ab
aia: Cōcedo aliqua denoiatiōe extrinseca. ¶ Ad formā
cōcedo ꝙ aia non pōt recipi nisi in subiecto dispōsito ad
ipsam: sicut nec albedo, bene tñ pōt recipi in subiecto ī
dispōsito ad oēm vitalē possibilē sibi actū. q̄re ꝛc. ¶ Cō
tra cōclusionē ꝓdictā q̄ dicit resurrectionem/hoc est aie
cū corpore dispōsito reuniōne/esse possibilē p naturā: ar
guit multipliciē a diuersis tā antiquis doctorib⁹ ꝙ mo
dernis. ¶ Ab antiq̄s aliqbus arguit prio sic. Causa eq
uoca nō pōt eē ignobilior suo effectu. sz aia ē ignobilior
cōposito/puta toto hoie resultāte: cui⁹ si esset cā eēt cā
equiuoca. ergo nō pōt existere ei⁹ cā. sed si esset cā vnionis
sue cū corpore/esset eius cā. ergo ꝛc. ¶ Sc̄o. qz forma
ꝛ efficiēs icēm ꝓbm. ij. ꝓhysi. nūꝙ coincidūt. sed
aia est forma totī⁹ hois. ergo nō pōt esse ei⁹ ꝓncipiū ef
fectiuū. sed esset si foret corpori vniri posset. ꝯ ꝛc. ¶ Mi
nor ꝓbat. qm̄ qō est ꝓncipiū effectiuū ꝑfitis/est etiā esse
etiuū ꝓncipiū ꝑfitis qō nec̄io sequit ad hmōi aīs. sz ad
hmōi aie cū corpe vnionē nec̄io sequit cōpositū. ergo cā
effectiua vnionis est cā ꝓpositi resultātis. ¶ Preterea
tertio. idē est ꝓncipiū pume actionis in aie creatione ꝛ
sc̄e in hois resurrectione. sz deus est effectiuū ꝓncipiū
prie vnionis: ꝯ ꝛ sc̄e. ¶ Similiē arguit q̄dā doctor mo
dern⁹ sic. vnio aie cū corpe nō est aliud ꝙ indiuisio totī⁹
hois resultātis. ꝯ qō est cā hui⁹ indiuisiōis/ē ꝛ hois. sed
aia nō pōt eē cā hois. ꝯ ꝛc. ¶ Aliē arguit vn⁹ ali⁹ magi
nou⁹/ꝛ ibiliē. Et prio ꝓbat vlr ꝙ nulla forma pōt se vni
re materie vel subiecto. Sc̄o speciaiē hoc oēndit de aia
intellectiua. ꝙ vez nō possit se subiecto reunire. ¶ Pri
mū ꝓbat sic. Prio. aliud qō est cā alicui⁹ cālitatis est eē
cā effectiua termini ei⁹. sed nulla forma pōt esse cā effe
ctiua termini vnionis ei⁹ cū subiecto. ergo ꝛc. ¶ Mi⁹
ꝓbat. qm̄ termin⁹ vnionis forme cū subiecto ē illud qō
necessario sequit forma ipa posita in subiecto: sicut ter
minus vnionis aie cū corpore est eē aiatū qō aia dat cor
pori: ꝛ termin⁹ vnionis albedinis cū subiecto esse albuz
ꝛ sic de alijs. sed aia nō pōt dare corpori effectiue eē aia
tū: nec albedo eē albū. ¶ Hoc ꝓbat. qm̄ illud qō dat ali
quē actū p modū forme nō pōt dare ipm p modū efficien
tis. Alia cñ est causalitas forme ꝛ alia ꝓncipij effectiui.
sed q̄libet forma dat subiecto quod informat suuz forma
lē actū/vt aia eē aiatū/albedo eē albū/ꝛ sic de aliis p mo
dū forme seu formaliē. ergo nō cāliē siue p modū agētis
quare ꝛc. ¶ Sc̄o arguit sic ad idē. illud qō est posteri⁹
naturaliē aliquo/nō pōt existere eius cā. sed actio est po
sterior natura prio actu forme/quē q̄dē dat subiecto for
maliē ipa forma. ergo p nullā actionē pōt ipsi dare for
maliē illū actū. sz hoc faceret si se ipsi effectiue vniret. er
go ꝛc. ¶ Minor ꝓbat. qz prim⁹ act⁹ est prior sc̄o secū
dū genus. ergo ꝛ prim⁹ act⁹ ꝑm⁹ est ꝑior ꝙ ꝑm⁹ secūd⁹.
sed prim⁹ act⁹ primus formē est ille quē dat materie: se
cūdus aūt ē agere. ergo p agere nō pōt suū actū formaliē
cōtrarie materie. quare ꝛc. ¶ Tertio ad idem arguit. qz
q̄libz aliqua duo vniformiē ad aliquod tertiū ꝓpriē
si vnū illoꝝ nō est cā illi⁹/nec alterū. sed forma ꝛ materia
vniformiē cōparant ad vnionem. cōstat aūt ꝙ materia
nō est cā effectiua siue vnionis cū forma. ergo nec forma

sue cū materie. ¶ Quarto sic. ḡ vniformit sūt ł potētia ad terminū alicui⁹ vniōis / ⁊ ad ipsaz pricuā vnionē. sed forma ⁊ materia sunt vniformit i potētia ad totū resultās. sunt eñ in potētia ēntialē ad ipm sicut ad vtriusq; pfectionē aliquo mō ēntialē. ergo ⁊ ad pricuā vnionē ad totū hmōi ordinatā. sz materia nō est ei⁹ cā effectiua. ergo nec forma. ¶ Scdo sprialit ipe ꝓbat hoc de ala intellectiua. qm ois forma q̄ est ꝓncipiū alicui⁹ actuū respectu alicui⁹ passi extrinseci / est ꝓncipiū etiaḋ respectu cuiuscūq; alteri⁹ passi ciusdē rōnis cū illo. sz si ala se vniret corpori / ipa cēt ꝓncipiū hmōi vnionis in hoc passo / puta in hoc corpore: cui se effectiue vniret. ḡ ēt posset esse effectiuū ꝓncipiū vnionis respectu cuiuscūq; corporis eiusdē rōnis: ⁊ ita ḡ ꝓbs ala separata posset se effectiue vnire cū quolibet humano corpore: ⁊ ḡ ꝓbs vnum cum ipso facere. hoc autem est falsum. ergo ⁊c.

Sed p̄dictæ rōnes nō cōcludūt. Primæ

eñ due dupliciť deficiūt. Primo. qz dubiū supponunt. Scdo. qz nec illo cōcesso ꝯcludūt: qz falsum accipiunt. ¶ Primū appet. supponūt eñ totū hoīem a ptibus eē distinctū: qđ forsan nō ē verū. ¶ Scdz / vez q̄ isto ꝓcesso nō cōcludāt / ptz. qz falsuz accipiūt qñ dicūt q̄ si ala eēt cā vnionis q̄ ꝓpter hoc necio esset cā hoīs. hoc siḋez nō est verū. qđ eñ ē cā puoris ⁊ pfectionis nō oportet q̄ sit cā posterioris ⁊ pfectionis. sz hmōi vnio ale cū corpe li est aliqđ a ptibus distinctū: qđ credo ēt esse falsuz / est primus ⁊ impfecti⁹ totoꝝ hoīe resultāte. ḡ ⁊c. ¶ Ad ꝓbationē: qñ ōt q̄ illud est cā ꝓbis qđ est cā añtis ad qđ ne cessario sequiť ꝓbs: Dcť / supposito q̄ sequať necio absolute. sz tūc minor est falsa. qñ ad nullū primus sequiť absolute ⁊ simpliciť necio aliqđ posteri⁹ ab ipo priori distinctū realiť sz tm̄mō ꝓtingenť simplr / licet scām q̄d necio in ordine ad agēs creatū / in cui⁹ virtute tale ꝓbs virtualiť cōtineť. qñ tale agēs nō pōt qz natum aliť agit / suā sufficiēter actionē. sz in ꝓposito / hmōi ꝓbs qđ est hō nō continet virtualr nisi ab agēte increato: qđ nō agit aliquid ad extra necio. ḡre ⁊c. ¶ Ad tertiū appet q̄ illud non cōcludit: qz nō arguit de possibili. sz de facto / vez q̄ sicut de⁹ de facto alaz corpori pio vnuit qñ ipaz creauit: ita etiā secūdo reuniet eidē corpori / qñ hoīem suscitabit. sz ex hoc nō sequiť q̄n ala ipa ⁊ in pria ⁊ in scda vnione potuerit de possibili se vnire. ḡre ⁊c. ¶ Ad rationē alteri⁹ doctoris / cōcedo q̄ hmōi vnio ale cū corpore nō ē aliqđ distinctū ab ipsis vnitis ptibus in re extra: ⁊ ita bñ pōt dici indiuisio ipaꝝ. nō eñ est aliud alam corpori eē vnitā q̄ ipsaz eē a corpe indistātē seu indiuisaz. ¶ Et qñ arguiť: qđ est cā hmōi vniōis est cā hoīs / Dcť. qz nec vnio est aliud q̄ pcess hoīs idistātes: qđ aūt est cā alc rōnalis ⁊ corporis est cā hoīs / maxime si hō est a ptib⁹ indistinctue: ⁊ esto q̄ distinct⁹. Et qñ addiť q̄ ala nō est cā hoīs nec ꝓbs vniōis / cōcedo. qz ala nō ē cā sui nec corporis q̄ vt indiuisa sunt vnio ipa. ¶ Et si dicas: q̄ illō qđ vnit se alteri effectiue / est cā vniōis ei⁹ cū illo. sed ala vnit se corpori. ergo ⁊c. Respōdeo q̄ ala ita vniť corpori q̄ nulla forma absoluta nec respectiua est medians inter ipa vnitam nec ꝓbs vnio tāq̄ aliqđ qđ a ptib⁹ sit distinctū. ergo nec ala ipa se vniēs corpori / nec deus cā vniōis effectiue est cā alicui⁹ vniōis distincte ab ipis ptib⁹ / puta ala ⁊ corpore sic vnitis: cū nulla sit iter ipas vnio sic accepta. Añ vnire aliqđ alicui nō ē aliqđ causare nec vnita diuidere est aliqđ corrūpere seu destruere: cū ⁊ diuisa possint vniri nullo abeo distincto ꝓducto: ⁊ vnita diui di nullo corrupto. quare ⁊c. ¶ Vel aliť pōt responderi / cō cedēdo q̄ ala sit cā sue vniōis cū corpore / sane hoc in re litigēdo. ¶ Qñ postea arguiť: q̄ cā vniōis ē cā hoīs: aut hō est aliqđ distinctū a ptib⁹ in re extra / aut est proprie esse ptes / nō quōcūq; / sz tm̄ vt sic indistātes ⁊ vnite existentes. Si ponatur primū. tūc ista maior assumpta simplr est negāda / vez q̄ cā vniōis sit cā hoīs. nisi accipias vniōnē ꝓ ptib⁹ vnitis. Hoc aūt mō ala licet se vniat corpori / nō est cā vniōis: cū nō sit causa sui nec corporis: sz tm̄ est cā indiuisionis sui a corpore. ⁊ ita si vnio dicat partes idiuisas: deus ⁊ ala sunt cause vniōis: qz de⁹ est cā ptiū: ⁊ ala cā indiuisionis ipsarū. Et vt sic / bñ posset cōcedi alam esse cām hoīs immediatā: ꝓ quāto est illud q̄ se vniēte corpori ꝓducit ipe hō / nō tm̄ ab ala se vniēte / sed tm̄ a deo effectiue. qz cū nō posset ꝓduci nisi ala eēt vnita corpori: ideo aliquo mō ala se vniēs pōt cōcedi causa hoīs añcedēter ⁊ dispositiue. Si aūt ponať q̄ hō sit a ptib⁹ vt vnitis ⁊ indistātib⁹ idistinct⁹: tūc cōcedi pōt alaz corpori dispositio se vnienť esse cām hominis: sicut concediť q̄ est causa vnionis / aliter tamē q̄ deus. ipe enim deus est cā hoīs effectiue ꝓducendo illa que sunt realiter ⁊ essentialiter ipse homo sicut animā ⁊ corpus: Ala aūt dicit causa hominis nō aliqđ ꝓducendo sed ptes hoīs sic disponendo nullo ab eis distincto ꝓducto. Et ip se sic dispositē dicuñ nouť cē homo. Qđ apparet. qñ homo nō est anima rationalis ⁊ caro nisi vt ista mutuo sunt vnita. diuisa eñ nōn sunt homo. sed illud qđ mouet animā ad corp⁹ / vnit ei ipsaz. ergo ala mouēs se ad corpus ipsiq; vniens disponit sic partes / puta se ⁊ corpus / per hmōi vnionē seu indiuisionez / q̄ post ipsam partes que prius separate nō erant homo / postq̄ indiuise ⁊ vnite nouiter sunt homo. vniuntur aūt absq; forma aliqua mediante. ergo anima nō dicitur causa hominis tanq̄ alicuius rei ab ipsa ⁊ a corpore distante: cum homo ipe vt supponiť ab eis vt vnitis sit realiter indistinct⁹: vniuntur autem immediate seipsis: sed tm̄ dicť causa hominis: quia vnit corpori semetipsam: ad qđ sequiť ipse homo. sicut diuideꝫ animam a corpore dicitur corrumpere hominē: cū tamē nullā rē destruat nec corrumpat. posset eñ deus animā a corpore separare homine remanēte: quia nec homo est aliud q̄ anima ⁊ corpus sic indistantia ⁊ vnita. quare ⁊c. ¶ Ad alia alterius doctoris. Ad primū / quādo dicitur q̄ illud est causa alicuius causalitatis ⁊c. Detur. Sed tūc ad minorē dico: q̄ vnio forme cum subiecto nō est vt accipit / aliqua causalitas cuius aliquis sit terminus. nec enim est a partibus vnitis distinctum aliquid in re extra. ¶ Ad probationē illam quando dicit q̄ illud est terminus vnionis quod necessario sequiť in subiecto forma posita in ipso: Dico q̄ forma posita in subiecto nihil ab ipsa distinctum sequitur in ipso. nec enim esse animatū est ab anima / nec esse albū ab albedine ⁊ subiecto distinctuz aliquid in re extra. qz nec esse album est aliud q̄ albedinis subiectuz: sicut nec esse animatū aliud q̄ corpus anima informatū. si enim talia differrēt a formis ⁊ a subiectis / possent per diuinā potentiam poni in subiectis vel per se sine formis positis: ⁊ econuerso forme possent in subiectis existere sine eis. hoc autem est falsum. nec enim esse album potest esse sine albedine / nec econuerso sine esse albo posset subtectum existere albedine informatū. quare ⁊c. ¶ Ad secundū cōsimiliter est dicendum: falsum eñ accipit sicut primum / quādo dicit q̄ forma dat subiecto aliquē actū primum. si per actum primum intelligat aliquid ab ipa forma distinctum. nihil enim ipa albedo cōmunicat subtecto nisi seipam: nec anima corpori quod informat / nec aliqua alia forma substantialis vel accidēt alis. quia sicut p̄dictū est / si forma daret subiecto aliquod esse aliud a seipsa: illud posset per diuinam potentiam poni in subiecto sine ipsa. ⁊ forma etiam ipsa posset poni huiusmodi tali esse nō posito in subiecto: cum quecūq; distincta realiter possint per diuinam omnipotentiam separari.

Si autē ꝙ talē actū primum intelligas ipsam formam/ cōcedo omnē formā dare in subiectō i quo existit forma liter actū primū/hoc est scīpaz. ¶ Et quādo dicit ꝙ hoc nō potest facere p actionē:cū actio qz actus secundus sit posterior actu primo: ¶ Respōdeo dupliciter. Primo ꝙ licet ipsa actio formę sit posterior primo esse seu actu eius:hoc est ipsa vt scām se sumpta:pōt tn esse prior ipa vt alicubi existente:sicut licet mot⁹ localis sit posterior corpore moto vt secundū se accepto absolute/nō tamen vt in tali loco p motū acquisito posito:immo isto modo motus localis est prior corpore locato. ¶ Cōsimiliter ē dicēdū in ꝓposito:ꝙ licet alia vt absolute sumpta sit prior sua qualibet actione/nō tamen vt in aliq̄ corpore vel loco posita:ad qō corpus vel ad quē locū ipsa mouit seipsam vel ab alio fuit mota. Et ideo licet actio alię non possit esse causa pmi actus alę:hoc est suj ꝓprius absolute:potest tamē esse causa sui vt in subiecto posite qō informat.nō minus enī alia p suā priā actionē potest se ponere in corpore disposito/ꝙ in loco.sed ipa alia vt absolute sumpta est pmus actus:primus q̄ nō pōt esse prior aliqō eius actus secūdus/puta actio nō autē forma vt posita in subiecto. ¶ Secūdo posset dici:ꝙ licet anima moueat se ad subiectū/puta corpus dispositū vel qcūq̄ alia forma ad suū subiectū:nō tamen vnit se subiecto mediante actione/vel si vniuit se ipsi mediante actione extendendo actionē ad localē motionē:nō tamē ex quo est posita in subiecto dat ipsi actū hmōi suū primuz mediante aliqua actiōe. ¶ Hoc apparet.qm actio ꝓprie sumpta nō est nisi respectu alicuius qō accipit esse p ipsam hic aūt p hoc ꝙ forma i subiecto ponit/nullū cē a forma t a subiecto distinctū sequit.ārē ꝛc. ¶ Si aūt vocet actio illa localis motio qua forma ad subiectū suū mouet/illa cessat forma posita in subiecto. Et tō sicut grauis forma licet acquisierit centrū p motū:nō est tamen in ipso centro p motū:cū ipso in eo existente cesset motus:ita in ꝓposito:esto ꝙ anima se moueat ad corpus dispositū, vel quecunq̄ alia forma ad suum subiectum per aliquā priam actionē:nō tamē forma in subiecto posita cōmunicat suū actū primū/vez scipsam mediāte illa ꝓpria actione:cū illa nō dicat existere forma posita i subiecto.quare ꝛc. ¶ Ad tertium dicendum.ꝙ licet materia t forma mutuo vniant:tamen materia nullius est actiua nec suū ad aliquid trāsmutatiua:cuius cōtrarium est de forma. ergo ꝛc. ¶ Et si contra hoc arguas:quoniā forma t efficiens nō coincidunt secūdū Philosophū secūdo Phy sicoꝝ:Dico ꝙ verum est si intelligendo ꝙ nunq̄ forma agit in illud in quo est subiective sicut efficiēs extrinsecū. Qō apparet.quoniā agens seu efficiens extrinsecū nūq̄ agit in aliquod passum nisi mediāte aliqua forma in tali passo ꝓducta ab ipso agente t passo realiter distincta.founa autē ipsa in passo recepta nihil ꝓducit in eo licet enim ignis vel sol non possit calefacere aquam nisi mediante calore in ipsa ꝓducto:ipse tamen calor non calefacit aquā in qua ꝓducit/calore a se ꝓducto nec alio quo alio mediante.t ideo dicit aqua calefieri calore formaliter non effectiue:cū nihil dicatur agere effectiue nisi mediante aliquo alio a se distincto realiter in passum in quod agit. Et hoc modo ꝓcedo:ꝙ forma t efficiēs nō coincidunt magis q̄ efficiēs t materia:quia nec anima licet vniat se corpori agit in ipm aliquid seu ꝓducit vt dicitur eius forma.quare ꝛc. ¶ Ad quartum dicendum ꝙ illud dupliciter deficit. Primo.quia dubium accipit vez ꝙ totus homo sit a partibus distinctus. Secundo. quia hoc cōcesso nō concludit ꝓpter rationem predictā vez ꝙ nō sic corpus est mortuū sui ad aīam ipsiq̄ vnituz sicut econuerso anima ad corpus ipsum. ¶ Si aūt dicatur ꝙ imo etiā corpus pōt se mouere ad animā t ālibz materia etiā ad suā formam:cōcedas etiā materiam cō sequenī se posse vnire fourne:sicut formā materie. ¶ Ad quintū t vltimū quod arguit in spetiali de anima intellectiua/dicendū ꝙ aut ouerse alę requirunt corpora diuersimode disposita/aut non. Si primū:nō sequitur qō infertur.quia anima nō potest se vnire nisi corpori disposito. Si secundū:oportet cōcedere quod infertur/vez ꝙ anima quantū est ex se vniformiter posset vnire cuicūq̄ humano corpori semetipsam.nec magis est incōueniēs cōcedere ipsam posse se vnire vni q̄ cuicunq̄ alteri:ex quo equaliter t vniformiter supponit eē vnibilis cuicū q̄. Hec tn de facto vniet se in resurrectiōe nec vnire poterit/supposito ꝙ ipsa reuniat semetipsam/nisi corpori determinato sibi diuinitus deputato deo nolente ipsam alteri reuniri. ¶ Tertia conclusio est. ꝙ resurrectio modo predicto sumpta vez ꝓ reunione anime cū corpore/ꝓbabilius est/licet totaliter nō sit certū/ꝙ sit a deo super naturaliter q̄ ab alia se vniente naturalit. ¶ Hec apparet. ꝓbabile enī est ꝙ ab eodē anima reuniat corpori in resurrectione a q̄ fuit ꝓmo vnita in creatiōe sua. ¶ Preterea qz cōstat deū posse aīam reunire corpori:nō sic aūt est certū imo est dubiū, an alia possit se vnire:cū nec hoc cōmuniter ab aliquo ꝓcedat.ārē ꝛc. ¶ Si autē alia possit se vnire statim/apparet secūda pars cōclusionis ꝑdicte vez ꝙ non sit totaliter certū an a se an a deo corpori vniat. qm̄ qō pōt fieri a pluribꝰ/t nō habet expresse a quo illoꝝ plurū sit fiendū/nō est certū a quo fieri debeat.sed an alia reuniat ꝑcise virtute diuina/an etiā a seipa nō est in sacra scriptura exꝑssuz.ergo supposito ꝙ a se possit corpori disposito reuniri/nō est certū an a se an a deo trīnō vniat. ¶ Quarta cōclusio est. ꝙ alia separata a corpore nō potest se ipsi vt sic remanēti reunire. ¶ Hec apparet qz anima nō separat a corpore nisi ꝓpter aliquā idispositionē vel dispositionis remotionē vnioni anime cū corpore impossibilem.sed alia nō potest corpori indisposito se vnire/nec potest ipsuz disponere.ergo ꝛc. ¶ Ex hoc sequit corollarie:ꝙ resurrectio ꝑdicto mō sumpta est impossibilis simpliciter p naturā.quoniā omne corpus a quo anima est separata/est indispositū si manet:vt totaliter corruptū seu resolutū/si non manet.nō potest autez reparari nec disponi p naturā:nec alia potest se ipsi indisposito reunire.ergo licet corpe disposito ꝓ supposito alia posset se corpori reunire:t p ꝑhs homo resurgere p naturam:hoc tamen est impossibile antecedenter t simpliciter. ¶ Quinta t vltima conclusio est. ꝙ si homo moreretur ex sola anime a corpore separatiōe/nulla in corpore existēte ad animā indispositione(qō esset possibile fieri per diuinā potentiā)statim anima a corpore remanente disposito separata homo posset resurgere p naturam. ¶ Hec ꝓclusio est vera supposita secūda predicta:alias nō. Qō apparet.qz hominē mortuū resuscitari est animā corpori vt suo perfectibili reuniri. ergo a quo separata alia pōt corpori reuniri t homo resuscitari. ¶ Sed supposita secūa ꝓclusione/vez ꝙ alia possit se corpi disposito reunire post mortez hois/ex sola alie t corporis diuisiōe absq̄ aliqua corpis indispositione alia ipa separata deo p mittēte posset se statim corpi a q̄ separata fuit p diuinā potētiā reunire ꝓpria:cū corpus ad eā supponeret eā dispositū sicut ꝓus.ārē ꝛc. ¶ Sz contra hoc fortiter arguitur.qm̄ hō ex alia t corpe pstitut⁹ ē corrupt⁹ alia a corpe separata.sz nullū corruptū in q̄cūq̄ ghe pōt naturaliter idē i nūero reparī.ḡ ꝛc. ¶ Rndeo ꝓcedēdo ꝓclusionē/supposito qō supponit i ꝓmissis/vez ꝙ hō realit sit distinct⁹ ab olb⁹ suis ꝑtib⁹ sic sūptis.cū hoc tn adhuc stat ꝙ ē ipossibilis p naturā alę cū corpe disposito reuniri:licz nō hois ex ꝑtib⁹ ꝓstituti resurrectio seu reparatio.talis enī entis reparatiō est possibilis nisi deo. ¶ Hec de Primo.

Quantū ad secūdū: est sciēdū q̄ natura
le sumit ꝯtuor modis. Primo ci pōt accipi vt vtuidit cō
tra liberū. Scōo. vt ꝓtra violētū. Tertio. vt ꝓtra artifi
ciale. Quarto. vt ꝓtra supnaturale. Exēplū pmi. dicim⁹
ēm q̄ mēoua ꝑducit ℞ būm naturaliꝫ qm nō libere: vt volū
tas spīrat amorē. Exēplū ūscōo. sicut mot⁹ grauis deor
sūz ℞ naturaliꝫ qm nō violēt⁹ / vt motus ei⁹ sursuz. Exēplū
de tertio. vt mot⁹ artificis / puta ꝑductio dom⁹ ℞ artifi
cialiꝫ lignis ℞o vel solis ℞ naturaliꝫ exēplū de ꝯrto. vt ois
effect⁹ a solo deo ꝑduct⁹ ℞ supnaturaliꝫ. dcūq; aūt ali⁹
cuiuscūq; cās scōe naturaliꝫ. ¶ Hoc pmisso / dicēdū ē q̄ re
surrectio ē aliq̄ mō naturaliꝫ / ⁊ aliq̄ mō nō / siue sumaꝫ re
surrectio ꝑ corpis hūani reformatiōe ⁊ repatiōe / siue ꝑ
alīe cū corpe reuniōe. Aliq; tñ ē naturaliꝫ resurrectio sum
pta ꝑ corpis hūani reformatiōe: ⁊ aliē sumpta ꝑ alīe cū
corpe reuniōe. ¶ Ad cui⁹ euidētiā ē sciēdū: q̄ ſresurrectio
sumpta ꝑ corpis repatiōe ē naturaliꝫ / nō vt naturale vtui
dit ꝫ supnaturale / nec vt ꝫ libex / nec vt ꝫ artificiale: sed
vt ꝓtra violētū vno mō ⁊ alio mōnō. ¶ Pria tria / vez q̄
illis trib⁹ mōis corpoꝝ repatio siue reformatio nō sit na
turaliꝫ / appet. qꝫ fiet a deo supnaturaliꝫ libere ⁊ artificialiꝫ
agēte ois ad ēſt ꝑ ꝑhs erit supnaturalis libera ⁊ artifi
cialiꝫ ꝛc. ¶ Quartuz / vez q̄ vt naturale vtuidit ꝓtra
violētū / vno mō dicit naturaliꝫ ⁊ alio mōñ / ſꝫ violēta / ap
pet. qm materia iq̄ ē forma corpis inducēda / pōt ꝑpari vt
ad formā oppositā iq̄ñ exīstit / vt ad formā corpis i ipa il
la expulsa supnaturaliꝫ introducēdā. Primū / vez illi⁹ for
me corpis forme icōpossibil expulsio / ē violēta. ꝓtra na
turaliꝫ ei iclinatiōē materie ē aliā ꝑpari forma. Scōz ve
ro / vez forme corpis introductio / ē naturaliꝫ nō violēta. na
turaliꝫ ei iclinatio ē materie ad formā ad quā ē dispositā
recipiēdā. Et ita corpis ffōmatio seu fpatio quātū ad
forme ꝓpōsite introductionē ē naturaliꝫ. vt naturale vtui
dit ꝓtra violētū: quātū ad forme aūt oppōsite expulsio
nē ñ ē naturaliꝫ ſꝫ potiꝰ violēta. Sic igit appet primū / vez
quomō ffurrectio sūpta ꝑ repatiōe corpis erit naturaliꝫ.
¶ Ex his appet illō assūptū / vez q̄ vlr corpoꝝ repatio
erit naturaliꝫ ⁊ etiā licet aliē reunio cū corpib⁹ alarū. qm
si alia se reuniat corpi repatoraliꝫ reunito erit naturaliꝫ / tā
vt naturale vtuidit ꝓtra supnaturale: q̄ vt ꝓtra violētū
cū sit fm naturalē aīe iclinationē: ⁊ ita nulla reunio erit
violēta: q̄ etiam vt naturale vtuidit ꝓtra liberum. non
ēſt erit ī ptāte alīe corpi nō vniri. qꝫ tñ libertas ⁊ necessi
tas nō repugnāt⁹ dici poterit libera ꝑ quātō alia vo
lūtarie se vniet: saltē aīe brōz. Quantū ad dānatos aūt
dicēdū ē q̄ aīe ipoꝝ ñ volūtarie corpib⁹ se vniēt: esto q̄
possēt. nō erit aūt naturaliꝫ / vt naturale vtuidit ꝓtra arti
ficiale: ꝫ ēt isto mō posset dici forsitā naturaliꝫ. Si aūt alia
nō fuiaꝫ a se corpi ꝫ a deo: tūc ꝑ dici q̄ hmōi vnio erit
totaliꝫ naturaliꝫ vt naturale vtuidit ꝓtra violentū. ñ aūt
vt ꝓtra supnaturale / nec vt ꝓtra artificiale / nec vt cōtra
liberū. esto ei q̄ dānatoꝝ aīe actu elicito nollēt reuniri
tamē naturaliter ad hoc nō minus ꝑ graue ad centruz
inclinātur. quare ꝛc. ¶ Hec de Secundo.

Quātū ad tertiū & vltimū: dicit q̄ in re
surrectiōe erūt tria: quoꝝ ꝑmū erit recollectio ptiū cor
poris hūanoꝝ: q̄ fiet ministerio āgeloꝝ. iuxta illō Mat.
24. Mittet filius hois āgelos suos / ⁊ ꝯgregabūt electos
ei⁹ a quatuoꝝ vētis celi a sūmis celoꝝ vsq; ad termios eoꝝ
Scōz erit formaꝝ corpoꝝ i illis ptib⁹ materie ꝯgrega
tio introductio. Tertiū alaꝝ cū corpib⁹ repatis reunio. ꝑ
mū hoꝝ ñ poterit fieri ī ista ꝫ tpe. ꝫ scōz ⁊ tertiū erit
vtiq; ī ista. ¶ Primū ꝑbat. qꝫ nulla ℞ute creata pōt
aliq̄ corpus moueri localiꝫ ī instanti. ꝫ hmōi ptiū corpoꝝ
hūanoꝝ recollectio fiet ℞ute creata: q̄ ministerio āge
loꝝ ꝓtes hmōi recolligētiū ⁊ ad certū locū deducētiū. ꝑ
hoc fieri nō poterit ī ista: ꝫ i aliq̄ tpe luez quo. ¶ Scōz
vez q̄ forme corpis introductio fiet ī ista / appet. qꝫ fiet
a deo. a solo ei ipo nō ab aliq̄ alio corpa repabūt. forma
ēt ipa subalis ē introductibilis i sua materia dispōsita in
ista. dispositio aūt illi⁹ materie ad forme corpis introdu
ctionē nō min⁹ ex potenti ī ista diuina ℞ute q̄ fuerit dis
positio materie corpis xp̄i ministrate a ℞gine ad intro
ductionē forme corpis sue ꝑpie. ¶ Tertiū vez de reunio
ne aīe q̄ ēt sit ī ista / appet: maxīe si fiat diuina ℞ute si
cut ꝑbabile ē q̄ fiat. ¶ Sic ad q̄stionē. ¶ Ad rōnē i ꝓ
ci. dōm q̄ limo ſnaturaliꝫ a ꝓuatiōe ad hītū ē ſgressus.

Quarto q̄ro. Vtrū resurrectio sit
demōstrabil. ¶ Et videt q̄ sic. qꝫ ex verū nō
p se notū ē demōstrabile. ꝫ ſresurrectio ē tale ve
rū. certū ei ē holez ex resurrecturū. nec tñ ē p
se notū. q̄ ē demōstrabile ex alio vero notiori ⁊ ꝓu. ¶ Cō
tra. qꝫ demōstratio nō ē nisi ve ncēsis. ꝫ resurrectio ē cō
tingēs. q̄ ⁊c. ¶ Resp̄ōdeo. ⁊ pro excludā vnā opinionē.
Secundo dicam aliter ad questionem.

Quantū ad primū: est opinio quorūdā
dicētiū: q̄ resurrectionē holis posse ꝑbari demōstra tue
a posteriori vepēdet ab aliq̄b⁹ ꝓpōnib⁹: q̄b⁹ ꝓcessis cō
clusio sequēt ⁊ ex illis ſferī. Sūt aūt hmōi ꝓpōnes ex q̄b⁹
ꝑbatio hmōi ꝓclusiōis vepēdet / fm aliquos tres⁊ fm
alios. v. Pria ē. q̄ ala intellectiua ē forma holis. Scōa.
q̄ ē mortal. Tertia. q̄ ipa ala intellectiua nūerat fm nu
merū corpoꝝ hūanoꝝ. Quarta. q̄ q̄libz ala intellectiua
vna determinat ex natura sua ad hoc corp⁹ vnū ī nūero ita
q̄ ñ pōt pticē aliq̄s aliō. Quīta. q̄ nulla forma sēn
sis immortal pōt ꝑpari seu ꝑabiliꝫ ꝑpetuo suo pfectibili
ꝓ. Et q̄ ñ oēs iste ꝓpōnes sūt p se note nec ex p se no
tis demōstrabiles: sola ei pria ⁊ tertia videt demōstrabi
lesnō ifert q̄ nec ꝓcessio ista valz. Resurrectio de hoc ē
demōstrabil. ¶ Cōtra hūc modū dicēdi aſſ. deficit ei vt
mihi videt hic mod⁹ dicēdi duplr. Primo. q̄ falsū accipit
Scōo. quia nec illo supposito ⁊ ꝓcesso / sequit q̄ ꝓcludit.
¶ Primū appet. accipit ei q̄ demōstraꝫ ſresurrectionē de
hoc vepēdz ex. v. ꝓpōnib⁹ supdictis. Hoc aūt ſi ē vez. qm
ex illis ꝑmissis ꝓclo nō vepēdet q̄b⁹ negatis ꝓclo ſi mi
nꝰ sequit q̄ eis ꝓcessis. ꝫ oēs ꝑdicte ꝓpōes excepta vltia
sunt tales respectu ꝓclusiōis de q̄ q̄rit / vt ptz p singulas
discurrēdo. Quīta ēt ñ differt a ꝓclusione nec p ꝑhs eā ꝑ
bat. q̄ ⁊c. ¶ Mior appet. qꝫ esto q̄ ala intellectiua nō ēt
forma holis: sed tñ corpi hūano vt motor mobili vniret
vt q̄mōcūq; aliē esto etiā q̄ ēt mortalis ⁊ moueret in
morte holis: sicut aīe alīm alaliū aliox: esto ēt tertio q̄
ipa ñ ēt nisi vnica ꝫ holez ⁊ q̄rto q̄ nō determinaret ad
aliq̄d corpoꝝ: nihilominus ita posset hō refurgere sicut
mō. q̄ ⁊c. ¶ Hoc ꝑbat. Primo quātū ad primā ptē. qm
ꝑstat holem mortuo ala ꝫ nō remanere sicut ꝑius ī corpe: ꝫ
ipsi reuniri ī resurrectiōe. qꝫ nec resurrectio holis ē aliō
q̄ aīe cū corpe reunio. ꝫ nō min⁹ ponēdo alam nō ē for
mā corpis ꝫ tñ ei⁹ motoꝝ / vt āgel⁹ celi: pōt ipa reuni
ri corpi reformato: q̄ si ponaꝫ sicut est in rei ℞itate forma
corpis. q̄ cū p holis resurrectionē nō intelligam⁹ aliō
q̄ aīe cū corpe reparato reunionez: p ꝑhs ita pōt poni ho
minē refurgere vel de facto ē resurrecturū si aīa nō est
forma ſfī si ponaꝫ existē ei⁹ forma. Cōfirmat. qꝫ siue aia
sit forma holis siue nō / cōstat corpus ipa exīte i eo vni
ficari ⁊ ea recedente mortificari. ꝫ resurrectio vt hic su
mit nō ē aliō q̄ ꝑpatio alicui⁹ ꝑius viui ⁊ postea mortui
¶ Scōa pa / vez q̄ imortalitas aīe nihil facit ad ꝑbā
dū ſresurrectionē / ptz. qm esto q̄ ala moueret ⁊ corūperet
sicut corūpit ei⁹ corpus ita posset eadē in nūero repari ⁊
corpi reuniri: sicut corpus ipz corruptū idē ī nūero repat.
¶ Cōfirmat. qꝫ nō minus aīa diuīs mortuū q̄ viuentem
potēs posset resurgere q̄ hō: cū tñ ei⁹ aīa in morte cor
rūpat ⁊ destruat. Nec videt q̄ ſresurrectio magis exigat

ꝓsuppositionē alie reuniē de ꝙ corpore nec alicui⁹ partis ei⁹. sola cū alie cū corpore reuncto ē resurrectio. Qz aut ē hmōi reunionē añcedat altera pars corrupta vt corpus / ⁊ alia incorrupta vt ala: hoc accidit resurrectioni. Christus enī sic resurrexit ꝙ nulla eius pars corrupta fuit. Alij oēs cōiter resurgunt post corpoz corruptionē alab⁹ remanētib⁹ incorruptis. Nec min⁹ tñ dicerent resurgere posse si corporib⁹ remanētib⁹ incorruptis vel corruptis alie ꝙ ipossibile: corrūperent / vt ꝙ possibile a deo annihilarēt. ꝯ ⁊c. ¶ Tertia pars / vez ꝙ alam nūerari ī corpib⁹ nihil faciat ad ꝓbādū resurrectionē / apparet. qm̄ si ꝙ impossibile nō esset nisi vna ala olim holm vnita olim holm corporib⁹: qđ est oīno improbabile ⁊ absurdū: ita ꝓsit⁹ posset olim holz corporib⁹ cadē ala reuniri: ⁊ ꝙ ꝓhis oēs resurgere sicut mō. ¶ Cōfirmat. qz holes resurgere nō est aliud ꝙ alam eādē q̄ pus ante mortē vnita fuit corpori / ipsi reuniri. sz si vna ⁊ eadē mō olb⁹ corpib⁹ ēt vnita / illa eadē poterit postea oībus similit reuniri. ergo ⁊c. ¶ Quarta pars / vez ꝙ alam determinari ad vnicū corpus tñ nihil faciat ad resurrectionē / ptz. qm̄ esto ꝙ ala q̄libet ex se sit indeterminata ad ꝓficiendū qlibet corpus humanū: deus tñ ipaz suo corpi ꝓprio reuniet ⁊ non alicui alteri. esto. ēt ꝙ alteri vniret nullū icōueniēs nec ipossibile sequeret. ergo ⁊c. ¶ Qz aūt vltia ꝓpō sit ipsa ꝓbāda ꝓclusio / apparet. qm̄ resurrectio (vt sepe dictū est) nō est aliud ꝙ aie cū corpe reunio. Dicere aūt alaz intellectiuā / q̄ sola ē iter formas corpales īmortal⁹ / nō separari ꝓpetuo a suo ꝓfectibili / nō est aliud ꝙ dicere ipaz illi aliqñ debere reuniri. ⁊ ita nō magis q̄ non separat ꝓpetuo arguit resurrectio: ꝙ ꝓpter resurrectionē arguat ipsam nō separari ꝓpetuo. sunt enī eadē penit⁹ ista duo. nec vnuz est not⁹ alterō. ergo ⁊c. ¶ Sicigit apparet primuz / vez ꝙ falsum accipit opinio supadicta / qñ dicit ꝓbationē resurrectionis dependere ex q̄nq⁹ ꝓclusionib⁹ supadictis. ¶ Scōm / vez. ꝙ hoc ꝓcesso / ꝓcessis etiā oīb⁹ ꝓdictis ꝙ positionib⁹ non sequat qđ dicit ꝓdicta opinio / vez ꝙ ex eis possit maxime ex ꝓmis quatuor resurrectio demonstrari / apparet. qm̄ esto ꝙ ala sit forma hois īmortalis numerata scōm numerū corporū / determinata ad certum corpus ꝓficiendū / ex his nō sequit ꝙ ipa sit vnū corpori reuniēda: nec ꝓ ꝑs ꝙ hō sit resurrectur⁹. ¶ Ex quibus aūt ꝓpositione bñ ꝓcludit nō tñ demonstratiue: cū illa ꝓpositio nō videat a questione esse distincta: nec illa ꝓpositio est magis nota ꝙ cōclusio / nec ꝓbabilis seu demōstrabilis ex aliq̄bus ex q̄bus cōclusio / puta resurrectio / similit⁹ non ꝓbet. oīe cū medio quo ꝓbabitur anmā nō posse a suo ꝓfectibili ꝓpetuo separari / ꝓbat ipaz corpori aliqñ debere reuniri: ⁊ ecōuerso ꝙ idē ꝙ qđ ꝓbabitur hmōi reunio seu resurrectio / ꝓbat ēt alam nō separ⁹ a suo ꝓfectibili ꝓpetuo. quare ⁊c. ¶ Hec de Primo.

Quantum ad secundum: premitto duo

ad euidētiā dicendoꝝ. ¶ Primū est. ꝙ resurrectionē de hoie posse demōstrari / potest dupliciter intelligi. Uno mō ꝙ demōstretur de eo possibile. Secūdo mō. ꝙ de facto siue actualit. Aliquid cū est ꝓbare seu demōstrare ꝙ possibile est hominez ꝛesurgere: ⁊ aliud ꝙ resurget de facto. ¶ Scōm ꝓmittendū est. ꝙ demōstrabiliū de aliq⁹ alia sunt demonstrabilia a priori: ⁊ alia tñ a posteriori. ¶ His ꝓmissis / pono quatuor conclusiones. ¶ Prima cōclusio ē. ꝙ resurrectio vt possibilis est demōstrabilis nō solū de hoie sed etiā de quocūq⁹ ente alio interrupto vocādo resurrectionē cuiuscūq⁹ entis corrupti reparationē. ¶ Hec apparet ex scōa questione huius distinctiōis ex eodē cū medio / puta ex diuina opotētia / qua ꝓbat deū posse ꝓducere esse possibile / sequit ⁊ ꝓbat ipm quod cūq⁹ ꝓductū corruptū posse idē in nūero reparare / vt in q̄ stiōe illa ꝓprius est deductū. ¶ Scōa cōclusio est. ꝙ resurrectio vt sic sumpta est demōstrabilis de quocūq⁹ tē a priori ꝙ a posteriori. ¶ Hec appet. qz ꝙ opotētia dei est demonstrabile a ꝑte: a posteriori autē ꝙ sicut nulla res qz ꝓducta ē possibilis / ita nec qz corrupta siue quo mōcūq⁹ destructa ipossibilis. ꝯ ⁊c. ¶ Tertia cōclusio ē. ꝙ resurrectio alio mō sumpta / vez vt futura de facto / nō est de hoie demōstrabilis nec cognoscibilis ꝙ naturam. ¶ Hec ꝓbat. qm̄ nulla veritas cōtingēs futura a sola diuina volūtate dependēs ē naturaliter cognoscibilis nec demōstrabilis. sz holez resurrecturū cē est verū ptingēs a sola diuina volūtate dependēs. ꝯ ⁊c. ¶ Cōfirmat. qz licet sit necessariū holez posse resurgere / nō ē tñ necessariū sz ptingēs ipm de facto debē resurgē: magis ꝙ aliq⁹ alius ens creatū. ⁊ ita nō magis ē demōstrabile ꝙ hō debeat resurgere ꝙ ꝙ debeat currere vel saltare. eque enī cōtingēter resurget sicut currit vel dormit. nec magis resurrectio sic accepta est demōstrabilis naturaliter de hoie ꝙ de quocūq⁹ alio ente creato. quare ⁊c. ¶ Quarta ꝓclusio ē. ꝙ resurrectio sic accepta ñ pōt demōstrari de hoie a ꝓsteriori nec a posteriori. ¶ Hec appet. ⁊ ꝓbo ꝙ nō a priori. qz si sic / aut ꝓ rōnē ghis / puta alialis / aut ꝓ rōnē ꝓpriā hois. Sz nō ꝓmo mō. qz omne demōstrabile de aliqua specie ꝓ rōnē ghis ꝓuenit cuilibz speciei illi⁹. sz resurrectio de facto futura ñ ꝓuenit cuilibz alali sz tñ hoi. ꝯ nō pōt de ipo ꝓ rōnē cōem ghis demōstrari. Nec ꝓ rōnē ꝓpriaz hois: qz de illa nob⁹ nota q̄ est alal rōnale ⁊ mortale: vel q̄cūq⁹ alia def / nō est notior resurrectio sic accepta ꝙ de hoie ipo. sed omne demōstrabile de aliquo ꝓ ei⁹ diffinitiō nē / est not⁹ de diffinitione ꝙ de diffinito: cū semꝑ ꝓmisse demōstratiōes sint notiores ꝓclusione. ꝯ ⁊c. ¶ Secūda pars / vez ꝙ nō possit demonstrari a posteriori / ꝓbat. qz aliqbus ꝓ hoc. qz resurrectio nō pōt hoc mō demōstrari de hoie vez a posteriori / nisi ex illis quoꝝ ꝓpositionib⁹ suppositis supadictis. sed ille saltē aliq⁹ nō sunt ꝓ se note / nec deducibiles ex ꝓ se notis. ꝯ ⁊c. sz hoc nō valet vt appet ex articulo ꝓcedēti. ¶ Et tō alia pars ista ꝓdicte cōclusionis pōt ꝓbari ꝓ hoc ꝙ resurrectio vt futura de facto de nullo ab hoie alio ipo posteriori nec ꝓxi est notior ꝙ de hole. sz esse demōstrabile de aliquo est not⁹ de illo ꝓ qđ demōstrat ꝙ de illo de q̄ demōstrat. ꝯ ⁊c. ¶ Cōfirmat. qz resurrectio vt sic sūpta / vez vt futura / de nullo est nota nec cognoscibil⁹ ꝓ naturā: cū sit mere ptingēs ⁊ a diuina volūtate tñ dependēs. nullū aūt tale futurū pōt ē notū nisi ab illo cui a deo supnaturaliter extitit ꝛuelatū sicut: resurrectio ipa futura holz ē ꝛuelata a deo cuilibz fidelū i scriptura sacra. ergo ⁊c. ¶ Ex ꝓdictis / sequit corollarie: ꝙ de resurrectiōe hois nulla habet⁹ cognitio naturalis alia ꝙ habeat de ꝛresurrectiōe cuiuslibz alterius alialis. ¶ Hoc appet. qm̄ naturaliter null⁹ pōt scire an hō ꝛresurget de facto: sz tñ ꝙ pōt resurgē. sz nō magis ē notū naturaliter holez posse ꝛresurgē ꝙ q̄libz alio alal brutū ⁊ q̄cūq⁹ aliud ens corruptū: cū cuiuscūq⁹ entis corrupti nō magis vni⁹ ꝙ alteri⁹ reparatio sit possibilis soli deo. ꝯ ⁊c. ¶ Sic ad q̄stionē. ¶ Ad rōnē i ꝓncipio dicēdū. ꝙ falsū ē illo qđ accipit: qñ dicit ꝙ oē verū nō ꝑ se notū ē demōstrabile. nullū ei verū ē demōstrabile naturaliter nisi ex ꝑ se notis naturaliter vel ex ꝑ se cognoscibilib⁹ deducibile: q̄le ñ ē aliq⁹ verū de futuro ptingēs a sola diuina volūtate dependēs.

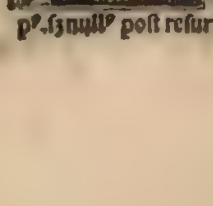

Circa distinctionē. XLIIII.

In q̄ magr determinat de cōditiōib⁹ resurgentiū ⁊ de penis reproboꝝ ⁊ dānatoꝝ: Quero de istis duob⁹ ⁊ ꝓmo de ꝓmo. Utrū / vez oēs ꝛesuscitādi sint futuri illi q̄s i nūero ꝙ fuerūt ponit⁹. ¶ Et videt ꝙ nō. qz idē hō ñ ē nisi hēat eādē alaz ⁊ penit⁹ idē corp⁹. sz nulli⁹ post resurrectionē hēbit penit⁹ idē corp⁹ qđ

habuit in tota vita sua. aliqui enim essent quātitatis excessiue si recuperarent omnes partes corporis quas habuerūt in toto vite sue decursu. alij quātitatis diminute si precise cum illo resurgerēt quas habuerunt vt pueri. ergo non habebunt idem corpus qđ habuerunt/nec per cōsequēs ijdem in numero erunt. ¶ Cōtra. quia illi ijdē qui meruerūt premiabūtur/ et q demeruerūt cruciabunt nō tm in anima sed etiā in carne. sed si ijdē nō resurgerēt qui prefuerūt/ ijdē nō premiarētur qui meruerūt: nec puirentur qui demeruerunt. ergo ꝛc. ¶ Rēspōsio. Ubi ste est procedēdum. Primo enim est videndum quesitum: vtrum si quilibet resurget totaliter idē homo qui fuit. Secūdo an quilibet resurget cum defectibus seu deformitatibus quas habuit. Tertio in qua etate q̄libet resurget. Quarto in quo tempore resurget.

Quantum ad primum: est sciendum

q̄ cū hō in tota vita sua p̄senti nutriatur: que quidē nutritio fit per alimētū cōuersum in altrū: quo mediāte restauratur deperditum/ p consequēs in tota hominis vita partes corporis sunt in fluxu ꝓtinuo et refluxu. aliquē enim corrūpūtur et alie generantur. nec enim homo in morte habet omnes partes carnis quas habuit quādo natus fuit. multe enim illarū fuerūt corrupte/ et loco ipsarū alie generate. Et ideo est dubiū qđ in questione queritur: quomō homo resuscitatus erit penitus idē qui fuit quātum ad oēs ptes corporis. non enim de anima est dubium. quia cū sit q̄ illa totaliter erit eadem. ¶ Hoc p̄missō/ ponūtur q̄tuor cōclusiones. ¶ Prima est: q̄ homo i tota vita sua si vixit diu/ non manet totaliter idem in numero quo ad corpus. Dico aūt si vixit diu: quoniā aliquo t̄pore modico bene posset manere homo absq; aliqua alicuius partis sue carnis corruptione et alicui⁹ alterius generatiōe. ¶ Hec cōclusio sic intellecta/ probat. quoniā tadiuidui qđ est idē i numero totaliter nūc et tūc/ nō habet aliquid nūc qđ nō haberet prius/ nec caret nūc aliq̄ qđ haberet prius: maxime ad suā substātiā ptinēte. sed homo diu vi tēs acquirit aliquas ptes carnis nouas quas nō habebat prius/ et amittit aliquas alias quas habebat. ergo nō semper in tota vita sua habet penitus idem corpus. ¶ Confirmatur. quia qđ cōtinue variat in aliquo ad ei⁹ essentiā pertinente/ nō manet penitus idē. sed homo q̄ diu vixit variatur quo ad corpus ad suā essentiā pertinens: cum semper aliquid nouiter amittat vel acquirat vel virtūq; ergo ꝛc. ¶ Ex ista ꝯclusione videt aliquibus posse inferri corollarie: q̄ tādiu homo posset viuere q̄ in morte nihil haberet de corpe qđ traxit de matre sed haberet totaliter aliud corpus quātū ad omnes ptes eius. ¶ Hoc apparet. qđ omne quātū finitū p ablationē cōtinuā ptū potest totaliter ē cōsumptū. sed corpus ꝓtractum de ventre matris est finitum: cuius aliquē ptes ab ipso in tota hominis vita ꝓtinue subtrahūtur seu corrūpūtur: loco quarū alie acquirunt. ergo tātū posset q̄s viuere q̄ p cōtinuā ptium carnis deperditionē et aliarū generationē acquireret totaliter nouū corpus: nec tū homo alius diceret simpliciter: licet scīs quid maneret enim sicut et nūc manet idem qđ est in hoie principale vel alia/ vertato qđ est mīs⁹ principale vel corpore: qđ dđ aliud totaliter ponerēt. licet aliqui dicāt q̄ esset idē corpus qđ pri⁹ licet nulla ptē quā prius habuit retineret explicātes de naui aliq̄ si duo amouean̄t postes: loco quor⁹ ponantur alij duo/ et sic successiue oēs ligne priores amouerent et noue adderent/ adhuc naus sic renouata censet eadē sicut prius. ¶ Sed hoc videt omno ipossibile qm totaliter destructū prius et nouiter ꝓductū naturaliter nō sunt idē. sed si nulla pa corporis formati in vtero matris remanent: sed oēs sunt corrupte: et corporis qđ nūc est/ ptes oēs sunt nouiter generate/ ista corpus p̄cedens totū est corruptū: et alterū corp⁹ nouū existēs/ cui⁹ oēs ptes sunt nouiter ꝓducte/ est nouiter ꝓductū totū. sicut et primū cuius omnes ptes sunt corrupte est similiter totū corruptū. ergo oportet hoc corpus nouiter generatū omo ē aliud a priori toto corrupto. ¶ Cōfirmatur. q̄ sicut se habēt ptes corporis generate ex alimēto in altrū cōuerso ad ptes corpis acceptas p generationē in vtero matris: ita totū corpus ad totū corpus. sed cō stat q̄ ptes corporis habite p nutritionē mediāte alimēto sunt realiter distincte a pioribus habitis p generationem in vtero. ergo et totū corpus a toto. ¶ Ex hoc videt vlterius posse concludi: q̄ anima nō sibi determinat certum et determinatū corpus quin posset aliud quodcūq; humanū perficere sicut istud. ¶ Hoc apparz dupliciter. Primo: quia eadē anima potest perficere (vt dictū est) duo corpora successiue. tātū ds posset viuere in hac vita sicut forte accidit de facto in Matusalē et aliis qui diu vixerunt in tempore primitiuo. Secundo: quia si anima determinet sibi certum corpus: puta illud qđ actu informat: ita q̄ nullum posset aliud informare: hoc haberet esse quia nullum aliud posset esse consimiliter proportionatum et dispositum sicut istud. actus autem agentium nō sunt nisi in patiente disposito. Sed hoc non posset ponī: tū quia posset vnus fieri/ esto q̄ nō fit de facto/ corpus aliud consimiliter ꝓportionatū et dispositū sicut istud: tum quia esto q̄ non/ adhuc nō sequitur quin posset aliud alterius dispositionis ab isto qđ informat perficere et actualiter informare. quoniam non minus est alterius dispositionis et proportionis corpus pueri a corpore adulti: q̄ duo corpora adultorum. imo magis videtur esse alterius proportionis et diuerse corpus paruuli a corpore adulti: et maxime ab illo in quo nulla pars prioris corporis remanet: q̄ vnum corpus adulti ab alio consimili in quantitate. ergo sicut eadem anima successiue informat corpus magni adulti q̄ informabat antea corpus modicum paruuli: ita non videtur impossibile ipsam posse informare qcūq; corp⁹ aliud hūanū ab illo qđ actualiter nūc informat/ non cum illo insimul sed tm modo successiue. ¶ Confirmat. quia anima intellectiua cum sit forma nobilissima non est magis limitata nec determinata a deo certum perficibile perficiendū q̄ alie forme substātiales vel accidentales. sed alie forme substātiales vel accidentales sic se habent ad sua subiecta per eos perfectibilia/ q̄ nulla ipsarū sibi determinat aliqđ certū subiectū quin sit illimitata et indeterminata ad p̄ficiendū qcūq; aliud eiusdē rationis cū illo. q̄ ꝛc. ¶ Secūda ꝯclusio est: q̄ hō resurget idē i numero simplr q̄ fuit in mūdo. ¶ Hec apꝑet. qz vbi est idē corp⁹ et eadē alia intellectiua/ ibi ē simplr idē hō. sz i resurrectiōe ista eadē cuiusq; resuscitati reuuetur corpori eidē qđ habuit siue cui vnita extitit in principio. illa enim eadē humana corpora reformabūtur nō alia nouiter creabuntur. ergo ꝛc. ¶ Tertia cōclusio ē: q̄ hominū resurgentiū alij accipiēt quo ad corpus aliquid qđ non habuerūt/ et alij nō accipient totum qđ habuerūt. ¶ Hec apparet. qm in corporibus resurgentiū nullus erit excessus magnitudinis nec defect⁹. sed si pueri mortui nō resurgerēt nisi cū partib⁹ corpis q̄s habuerūt/ eēt i eis defect⁹ magnitudinis corporalis: qz nō essent maiores q̄ prius. si aūt alij adulti q̄ diu vixerunt resurgerēt cū tota materia et carnis qđ⁹ quas in tota vita sua habuerūt eēnt magnitudinis excessiue. q̄ puult mortēs aliquā substātiā accipiēt quā non habuerunt. adulti vo diu viuētes i pūti si resurgēt cū tota substātia corporali quā habuerūt in tota vita sua. ¶ Quarta et vltia ꝯclusio q̄ sedet ex ꝓdictis: est q̄ nullus resuscitatus erit totaliter idē q̄ fuit i tota vita sua pūti.

¶ Hec apparet. quia ille in quo vel est aliqua substantia nūc q̄ nō fuit prius / vel nō est aliqua substantia que fuit ante in corpore est idem totaliter substātialiter nūc qui tunc. sed vt patet ex conclusione precedēti / resurgēntium aliqui habebunt corporalem substantiam aliquā quam non habuerunt vt parvuli. alij vero carebunt aliqua quam habuerunt antea vt adulti. ergo ꝛc. ¶ Ex hoc videtur corollarie concludi posse q̄ corpora resurgentiū puerorū magis aliq̄ mō erūt illa eadē q̄ fuerūt q̄ corpora adultorū sint eadē q̄ fuerūt in tota vita p̄terita ipsorū. ¶ Hoc apparet. quia magis est idē nūc q̄ fuit prius illud quod habet q̄cq̄d habuit pri⁹ / ⁊ plus q̄ illud quod aliquo quod prius habuit est puuatum. sed corpus cuiusq̄ paruuloꝝ habebit omnes partes quas habuit ⁊ plures: corpora vero adultorū nō habebūt totuz q̄ in vita tota ipsorum preterita habuerunt. ergo ꝛc. ¶ Sed hic est dubiū: cū adulti resurgāt cū aliqb⁹ ꝓtib⁹ corpis nō cū olb⁹: q̄ erūt ille cū qb⁹ resurgēt: vtrū priores q̄s q̄ ghationē habuerūt in materno vtero: an posteriores q̄s acq̄fuerūt p nutritionē mediāte aliméto. ¶ Ad hoc rñdent alij: q̄ priores: q̄ priores ⁊ pfectiores ⁊ a natura p̀ncipalit̄ fiēt. Alij dicūt: q̄ ꝓtes medij ꝓtis acq̄site p nutritionē: maxime post q̄ hō incepit mereri. Qō ꝓbāt p hoc: q̄ si corpus glorificat̄ q̄ alia meruit in ipo / p ꝓñs ꝓtes q̄ fuerūt in corpe ꝛpe quo alia meruit ipo / debēt resurgere ⁊ glorificari. ¶ Sz ncutrū istoꝝ videt̄ ꝑcludere: q̄ Christus statī vt cōceptus incepit mereri / ⁊ nōdū natus passionē futurā in vtero p̄uidēs ⁊ in voto acceptās. partes etiam corpis eius quas traxit de virgine fuerūt priores ⁊ pfectiores ꝓtib⁹ q̄s acquisiuit p nutritionē mediāte aliméto q̄ sumpsit. ergo sequit̄ q̄ Christus resurrexerit cū olb⁹ ꝓtib⁹ corpis q̄s de v̄ygine traxit / ⁊ cū olb⁹ q̄s in tota vita sua acq̄siuit: cū in eis cōtinue meruerit. Hoc aūt est falsum. Primo q̄ corpus q̄ Christus in resurrectiōe resumpsit seu alc reuniuit / fuit illū idē oīno inuariatū q̄ i morte habuit. Scō: quia si cū olb⁹ illis ꝓtib⁹ Christ⁹ resurrexisset / ei⁹ corp⁹ excessiue magnitudinis existeret: q̄ est falsuz: cū nō melius sit q̄ fuerit in morte. ergo nō sequit̄ q̄ ptes priores sunt puriores ⁊ pfectiores / vel q̄ alie intermedie sunt in qbus resurgēntes meruerūt vel demeruerūt: q̄ ꝓpt̄ hoc habeāt resurrecturi cū olibus istis resurgere / vel cū illis. ¶ Cōfirmat̄. q̄ a principio q̄ds incipit hfe vsuz rōnis vsq̄ ad mortē / pōt mereri vel demereri. ergo si cū olous ꝓtib⁹ in qb⁹ meruerit vel demeruerit resurgeret / cū olb⁹ q̄s i tota vita sua a tpe quo vsum rōnis habuit resurgeret. hoc aūt ē falsū: q̄ tūc excessiue quātitatis existeret. q̄re ꝛc. ¶ Et iō ꝓbabili⁹ videt̄ cēt dicēdū: q̄ dlz resurget cū illius ꝓtib⁹ corpis q̄s habuit q̄n obijt. Hoc tñ nō est asserēdū: q̄ si cōstat auctoritate sacre scripture. nec pōt ꝓbari demōstratiue. cōstat enī hoies posse resurgere cū istis ꝓtib⁹ corpis vel cū illis: cū qbus aūt resurget nō est in scriptura exp̄ssuz nec naturalit̄ pōt sciri cū ꝑcise deprēdeat a volūtate dei. q̄ si ē hic aliq̄d determinate asserēdū. Duo tñ sunt ex qbus p̀babiliter pōt credi q̄ hō resurget cū ꝓtib⁹ corporis ꝑci se q̄s habuit cū obijt: nō cū aliq̄ aliorū. ¶ Primū est: q̄ Christus ste resurrexit. nō enī assūpsit aliquā ptē corpis quā i morte nō habuit: sed ꝑcise corp⁹ alc reuniuit: q̄ ab ipa in morte sepatū fuit. ¶ Scōz est: q̄ corpora sc̄oꝝ veneramur in sepulcro: q̄ nō tñ (vt videt) essent venerāda nec colēda nisi forent reparāda ⁊ a labus in gloria reuniēda. ergo ꝛc. ¶ Ex hoc si verū est / sequit̄ q̄ adulti magis habebūt eadē corpora q̄ habuerūt in morte q̄ pueri: q̄n adulti habebunt illa ꝑcise: nullo eis addito nec subtracto nisi in morte fuerunt vel nimie seu excessiue vel defectuose ⁊ notabilit̄ modice quātitatis. oēs aūt pueri resurgent cū substātijs aliqbus seu corporis ꝓtibus apositis coꝝ corporibus q̄ in morte habuerūt. q̄ licet ipa coꝝ corpora magis sint eadē q̄ corpora adultoꝝ fuerūt in tota vita ipsoꝝ: nō tñ magis q̄ in morte sed pri⁹ ecōuerso. ¶ Ad p̄mū in cōtrariū q̄n dicit̄ q̄ priores fuerūt puriores ex hoc nō sequit̄ q̄ resurgāt. ita cñ q̄ in morte fuerūt post resurrectionem erūt pure ⁊ perfecte q̄ mane būt perpetuo incorrupte. Et hoc sufficiat. ¶ Ad scōm q̄ arguit̄ de merito: Dico q̄ meritū vel demeritū nō est corporis sed alc licet in corpe existentis: nec corpus p̄miatur nisi q̄ alia cuius est / ipsum meruit p̄miari. Corpus autez q̄ est in morte / nō minus est alc q̄ ptes alie q̄ pcessērunt in qbus alia meruit prius. et ideo non min⁹ merita priora p̄miant in glorificatiōe ptiū usq̄ corporis q̄ aliarum. quare ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundū est sciendum q̄

defectus seu deformitas est duplex: vez corporalis ⁊ spiritualis. Deformitas seu defectus corporalis est i corpe siue ex superflua quātitate vt gibbositas / siue ex diminutione substātie vt mutilatio: siue ex situ ⁊ ordine ptiū: vt trā̄positio mēbroꝝ. Defectus aūt spūalis pōt dici ille qui est in alia: vt habitus vitiosus nō actus: q̄ ille non manet. ¶ Tūc dr̄ q̄ i resuscitatis maxie saluatis nulla erit deformitas seu defect⁹ corporalis / nec p ꝓñs spūalis. licet cñ habitus vitiosi nō magis repugnēt gloie in sequēti q̄ gratie in p̄senti: nō est tñ verisile q̄ aliquis habitus vitiosus sit in aliquo beatorum magis q̄ corporalis deformitas seu defectus. ¶ Aliqui tamen dicūt vt Augustin⁹: q̄ cicatrices ille quas sancti passi sūt in p̄senti p Christo nō cū aliqua deformitate ad ipōsā glorīā remanebūt. ¶ Sed nūquid oēs resurgēt equalis quātitatis ⁊ cōsimilis qualitatis? Dicit̄ q̄ nō: imo erit tunc vnus maior ⁊ alius minor. nullus tñ erit excessiue magnus nec nimis paruus. Cōsimiliter dicit̄ de qualitatibus: vez q̄ resurgent scōm diuersas qualitates ⁊ complexiones / omni tamper quo ad electos deformitate remota. De damnatis aūt an resurgere debeāt cū eisdem deformitatibus quas habuerūt / Augustin⁹ q̄ritur nec tñ solui tsed vt dubium dimittit / vt Magister in lra ponit. ¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertiū: respondet Apostolus ad Ephes. 4. dicēs.

Ipse dedit quosdā apostolos: quosdā aūt ꝓphetas / alios aūt euangelistas ꝛc. sequit̄. Donec occurram⁹ oēs i vnitate fidei ⁊ agnitionis filij dei in virū pfectū in mēsura etatis plenitudinis Christi hmōi aūt etas Christi fuit triginta trium annoꝝ ⁊ trium mensiū. ¶ Hec de tertio.

Quantū ad quartū: dicūt aliqui q̄ re-

surrectio erit media nocte ⁊ die dominica. Sz tñ de hoc nulla habetur certitudo: quia nec alicubi continetur in scriptura. Et ideo melius est dicere q̄ de die illo vel hora nemo scit nec̄ angeli in celo nec̄ filius nisi pater. vt dicitur Marci. 13. ¶ Sic ad questionē. ¶ Ad rationē in principio apparet solutio ex predictis.

SEcūdo quęro: vtrum animæ damnatorū a corporibus separate in inferno / vt electoꝝ i purgatorio sensibiliter cruciēnt. ¶ Et videt̄ q̄ nō. q̄ nō potēs sentire nec sensibiliter cruciari. sed alc a corporib⁹ separate nō possunt aliq̄d sentire: cū actus sentiēdi nō sit possibil alc a corpore separate. ergo ꝛc. ¶ Cōtra. q̄ a re corporali ⁊ sensibili nō vident nisi corpaliter ⁊ sēsibiliter posse pati. sed ꝓbat̄ q̄ alc patiunt ab igne tāq̄ a re corporali ⁊ sensibili. ergo nō nisi corpaliter ⁊ sensibilit̄. q̄re ꝛc. ¶ Rñsio.

vbi sic ꝓcedã. Primo enĩ excludũ quadruplicẽ modũ dicẽdi. Scõo dicã aliter ad quẽstum.

Quantum ad primũ ꝛ sunt multi modi dicẽdi. Quidã enĩ dixerũt q hmõi passio ab igne ẽ possibilis ꝓpter habitũ in eis/vez ĩ spiritibus a corpib⁹ separatis/a deo causatũ. illo enĩ mediãte patiũt ꝛ possunt pati ab igne. ¶ Cõtra hũc modũ dicẽdi arguit. quĩ ille habitus aut esset spũalis aut corporalis. sed nõ põt poni q sit corporalis. cũ sit in spiritu subiectiue. ergo spũalis. Sz ideo difficile est videre q̃mõ alia põt pati ab igne. q̃ alia est forma spũalis/ꝛ ignis corporalis. ergo eadẽ difficultas remanet ponẽdo talẽ habitũ sicut non ponẽdo ipm. ¶ Cõfirmat. q̃ nulla potentia actiua potest se extẽdere vltra obiectũ suũ seu passum quocũq; habitu informatũ. sed ala intellectiua a corpore separata nõ ꝓtinet intra limo ẽ ẽ obiectũ seu pass. bile sibi obiectũ a potẽtia actiua ignis ꝛ cuiuscũq; alterius corpis. Probat enĩ Augustin⁹ sup Gen. ad literã: q̃ nullũ corpus põt agere in spiritũ. ergo nec põt eũ agere in ipz quocũq; habitu informatũ. ¶ Preterea q̃ aut hmõi habitus posset pati ab igne aut nõ. Si primũ: ergo corporalis. ſ scõz: ergo nec q ipm ala põt ita posse pati magis q̃ sine ipo. ¶ Cõfirmat. q̃ aut ignis agit in habitũ/aut in spiritũ tm/aut in vtrũq;. ſ tm in habitũ: ergo q hoc nõ patit spũs. ſ tm in spiritũ: ergo spũs nõ est ab igne passibil. nec patit ꝓpt habitũ. ſ in vtrũ q; ergo vtrũq; est ab igne passibile. q̃ est falsum. ãre ꝛc.

¶ Aliꝯ dicũt: q̃ licet ignis nõ possit agere q se ĩ ipm: põt tñ vt est instrumẽtũ diuine iustitie: sicut sacramenta sunt cã gratie vt instrumẽta diuine misericordie. ¶ Sz nec isti soluũt ad dubiũ: vez q̃mõ corp⁹ põt agere ĩ spiritũ a corpore separatũ. hmõi enĩ ignis licet diuine iustitie instrumẽ tũ tñ corp⁹ est. ãre ꝛc. ¶ Cõfirmat. q̃ instrumẽtũ nõ agit nisi q̃ aliquã virtutẽ actiuã habet. sed ignis nõ maiorẽ virtutẽ habz agẽdi ĩ spiritũ vt diuine iustitie instrumẽtũ q̃ vt ꝓ se sumptus tñ. Qõ ꝓbat. q̃ aut vt instrumẽtũ diuine iustitie recipit a deo aliquã virtutẽ actiuã aut nullã. Si nullã: ergo ſ magis vt sic põt agere q̃ ex natura sua. Si aũt dicas q̃ aliquã: quero qualẽ. aut enĩ hmõi virtus est spũalis: aut corporalis. q̃ nõ spũalis: q̃ talis virtus nõ videt posse in corpe recipi subiectiue: vel ſ põt/ꝛ actu talis spiritualis virtus actiua est ĩ igne infernali vel purgatorii: magis debz dici spiritus pati a virtute hmõi q̃ ab igne. cũ nec ignis agat aliquid: sed tñ ista virtus ab igne totaliter cessaret. Nec põt poni corporalis: tũ q̃ eadẽ difficultas esset quõ talis posset agere/ sicut est de igne tũ q̃ nec ignis hoc supposito agere diceret: sed hmõi talis virtus. ãre ꝛc. ¶ Aliꝯ tertio dicũt q̃ ignis nõ affligit vt imutat realiter sed tñ vt intẽtionaliter/ vez q̃ ab aĩa separata a corpe separato ſ ẽ possit ab ipso imutari realiter põt tñ intẽtionaliter/apprehẽdo ipm vt nocuũ. ¶ Sz nec hoc sufficit nec dubiũ soluit. q̃ aut hmõi apprehẽsio ẽ falsa aut vera. Si falsa: ergo ignis a nullo ẽ scõz virtutẽ talẽ⁹ nec affectiuꝰ spiritũ põt oz: cui⁹ ꝓtractũ supponit. Si vera: q̃ veraciter ignis afflixit ꝛ ledit spũs a corpib⁹ separatos. Et tãc manet dubiũ: q̃ ãre quõ hoc põt ee: cũ corpus nõ possit ĩ spiritũ agere. ãre ꝛc. ¶ Quart⁹ mod⁹ dicẽdi est rõnabilior ꝛ subtilior oĩb⁹ supradictis: dicit ponit q spũs separati a corpe patiũt ab igne obiectiue. ¶ Ad cui⁹ euidẽtiã ẽ sciẽdũ: q̃ ignis hz q̃tuor operatiões realiter ẽntes. Est enĩ ꝓductiuꝰ ignis/caloris/sensatiõis/ꝛ intellectionis ac nolitionis vel respuitiõis. Est enĩ obiectũ cõ cã cũ potẽtia actiua sentiẽdi ꝛ intelligẽdi ꝛ volẽdi vl̃ nolẽdi. Prima operationẽ ſ põt hre ĩ spiritũ nec scõz. ꝓstat enĩ q̃ ala nec est receptiua ignis nec caloris. est tamẽ receptiua sensatiõis ꝛ intellectiõis ac respuitiõis tã sensitiue scĩãtis apprehẽsionẽ sensitiuã q̃ intellectiue scĩãtis apprehẽsionẽ intellectiuã/ꝛ ꝓ põs qõcũq; obiectũ hoz act⁹ ũ ꝓluctiuũ est actiuũ ĩ spiritũ. ¶ Tũc igr ex q̃ ignis mouet ꝛ imutat potẽtiã intellectiuã ad actũ intelligẽdi ipm coagẽdo/ꝛ cũ ipa potẽtia vel cũ deo vicẽ potẽtie supplẽte ad actũ hmõi effectiue. Ad hmõi aũt actũ intelligẽdi ignẽ secũs respuitio seu nolitio obiecti apprehẽsi. Et q̃ tristitia scõz Augustin. ẽ de his q̃ nobis nolẽtib⁹ acciderũt tõ sequit passio tristitie talẽ actũ nolẽdi seu respuẽdi ipz ignẽ intellectualiter apprehẽsuz. hmõi aũt act⁹ nolẽdi seu respuẽdi ignẽ apprehẽsuz ꝓ intellectũ nõ est effectiue a volãtate aliqu⁹ anime dãnatoꝝ: alias cũ volũtas libere ꝑdu cat oẽz possibilẽ sibi actũ/ posset hmõi actũ suspẽdere: q̃ suspẽsio cessaret pena tristitie ipm ꝓfis: qõ est falsum. nõ enĩ pena ẽ ipsoꝝ ptãte. ¶ Ex q̃ sequit q̃ respectu huius actus respuitiõis seu nolitionis ignis intellectualiter apprehẽsi voluntas se hz mere passiue nullo mõ actiue magis q̃ ad passionẽ tristitie actũ ꝓfis. Deus enĩ ĩmẽdiate cũ obiecto apprehẽso ꝓ intellectũ ĩpumit hmõi nolẽdi actũ. ¶ Hic mod⁹ dicẽdi est valde rõnabil⁹ ꝛ subtilis: nõ tñ videt sufficere ꝓpt duo. ¶ Primũ est: q̃ dubiũ accipit q̃ dicit q̃ ignis sit intellectiuꝰ ꝛ respuitiuus spiritũ punitoꝝ ꝑ tinale ꝓncipiũ ꝓ ductiuũ. hoc enĩ videt ee expresse cõ Augustinũ dicẽtẽ ꝛ ꝓbãtẽ. 2. sup Gen. ad lit. ex q̃ nullo mõ corp⁹ põt aliqd agere ĩ spm. Esto ẽt q̃ obiectũ sit ꝑa act⁹ intelligẽdi ꝛ volẽdi vel nolẽdi/ꝛ letitie ac tristitie viatorũm tñ (vt videt) dãnatoꝝ nec ẽt in purgatorio tpalit punitoꝝ. q̃ ẽt ꝓcedit iste modus dicẽdi. q̃m sicut gloria bõꝝ nõ est effectiue ab alio q̃ a deo ita ꝓfis videt ee dicẽdũ de pena oĩz punitoꝝ. ãre ꝛc. ¶ Scõo ꝛ ꝓncipali⁹ ꝓ dictus mod⁹ dicẽdi deficit in alio: vez q̃ nõ saluat aiam separatã a corpe sensibiliter posse pati ab igne. ſ tñ intellectualiter ꝓpter tristitiã actũ nolẽdi igni apprehẽsũ intellectualiter ꝓfis. Et tñ doctores catholici vocant penã ignis penã sensus ad intellectũ nec volũtates: ꝛ penã carẽtie visionis ꝛ fruitionis beatifice penã dãni. ¶ Hec de ꝓmo.

Quãtũ ad secundũ: vbi ad ista quæstiones aliter ẽt dicẽdũ videtur. Primo q̃ possit ad ipsaz duplr rãderi. Uno mõ supponẽdo q̃ ale a corpib⁹ separate volent sensibiliter cruciari. Alio mõ posito q̃ nõ nisi passiõe tristitie intellectualiter puniãt. ¶ Ad cui⁹ euidẽtiã est sciẽdũ q̃ alia passio siue pena ẽ triplex ꝛ alia dolor. Tristitia enĩ est passio seq̃ns actũ nolẽdi obiectũ intellectũ secũm Augustinũ dicẽtẽ. 14. de ci. ca. 15. q̃ tristitia est offensio ab his rebus q̃ nobis nolentib⁹ acciderũt. Dolor aũt est passio seq̃ns actũ sensitiue respuẽdi obiectũ sensibiliter apprehẽsum. Qõ Augustin⁹ ibidẽ innuit: vbi dicit q̃ dolor ẽ offensio alicuius ex carnem q̃dã ab ei⁹ passiõe offensio. q̃ enĩ dolor nõ sequit nisi actũ appetitꝰ sensitiui. q̃ nõ dicit nisi corpe mediãte. tertio dicit Augustin. q̃ dolor ẽ offensio alicuius ex carne siue offensio. ¶ Hoc ꝓmisso/ꝛ supposito q̃ ale hoiz dãnatoꝝ a corpib⁹ separate patiũtur in igne sensibiliter dolorẽ/ponũ sex ꝯclusiones. ¶ Prima est: q̃ ale intellectiue a corpib⁹ separate nõ ꝓnt pati sensibiliter dolorẽ actũ aliquẽ eis effectiue possibilẽ ꝓfis. ¶ Hec ꝓbat. q̃m dolor vt ꝓ tristitiã est offensus/ sed tñ mõ actũ sensus ꝛ sensitiui appetitꝰ respectu obiecti discõuenientis sensibiliter apprehẽsi: vel tertiã dolor ipe ẽ forsitan talis actꝰ. ſ ꝓstat q̃ ala separata a corpe ſ põt effectiue ĩ actũ aliquẽ sẽsitiuũ apprehẽsiuũ nec q̃ ꝓ ea appetitiuũ seu respuitiuũ. q̃ ſ põt pati dolorẽ talẽ actũ sensitiuũ vt ab ipsa in ea effectiue potitum ꝓfis. ¶ Minor ẽ cuidẽs. q̃ ala nõ põt actũ aliquẽ sensitiuũ elicere nisi organo corpeo mediãte: q̃m nõ: hz a corpe separata. ãre ꝛc. ¶ Secũda ꝛcõ est: q̃ ale intellectiue a corpib⁹ separate ꝓnt pati sensibiliter dolorẽ actũ sensitiuũ eis passiue possibilẽ ꝓfis. ¶ Hec ꝓbat. q̃m cuicũq; ẽ possibilẽ act⁹ sensitiuꝰ apprehensiuꝰ ꝛ respuitiuꝰ ad obiectũ discõuenies vt q̃dãs ẽ possibile dolere. ¶ Hoc apparet. q̃ sẽ tristitia ẽ passio seq̃ns actũ nolẽdi obiectũ intellectũ ꝛ a dolo

est passio sequēs actū respuendi sensibiliter obiectū sensatū siue sensibilitē appētūz. ꝫ ois act⁹ sēsitiu⁹ siue appētu⁹ siue appetitiu⁹ seu respuitiu⁹ an quē pōt alia ꝑtēs corpi effectiue/est sibi possibilē passiue vt a corpe sepate. ꝫ ꝛ doloris ac delectationis passio hmōi act⁹ seqūns. ¶ Minor ꝓbat. qm̄ qō est totale subiectū alicui⁹ act⁹ receptiui/pōt ipm̄ recipe passiue a deo sibi infusuz a quocūq; alio sepatū qō nō est subiectū act⁹ hmōi receptiui. sed alia intellectiua corpori cōiuncta nō min⁹ est ois act⁹ sensitiui ꝙ intellectiui totale principiū receptiuū: sic ꝙ nullo mō corpus ipm̄ ei cōiūctū est subiectū alicuius talis actus receptiui. ergo alie a corpore sepate pōt deus impumere actū sentiēdi ꝛ sensibiliter respuēdi ignem: in quos actus ipa posset si esset cōiuncta corpori/effectiue. sed ad actus hmōi nat⁹ est sequi dolor. ꝫ alia a corpe sepata pōt dolere dolore sequēte actū sensitiuū appētūū ꝛ appetitiuū respuitiuū receptū in alia passiue ꝓductū a deo supnaturaliter effectiue. ¶ Cōfirmatur. qz deus pōt impumere cuicūq; qōcūq; cui⁹ ipm̄ est formaliter receptiuū. sed alia a corpore sepata est receptiua actus sentiēdi ꝛ sensibiliter respuēdi. ergo ꝛc. ¶ Minor apꝑet. qz cōiuncta corpori est totale subiectū istorum actuum. nullo enī mō aliqs istorū actuū magis ꝙ actus intelligēdi vel volendi est in corpore subiective. ergo ꝛc. ¶ Et si dicat: qz ita etiā alia corpori cōiuncta est totale principiū ꝓductiuū talium actuū: cū tñ nō possit in ipos nisi corpore mediāte et ita nō sequit̄ etiam qz ipos possit recipe subiective sine corpore/licet ipsoz sit totale subiectū sine corpore receptiuū: ¶ Respōdeo: qz nō ē simile de subiecto receptiuo ꝛ de principio ꝓductiuo. multa enī sunt principia totalia ꝓductiua q̄ nō possunt in effectum eis debitū sine aliis cōcurrētib⁹ effectū ipm̄ nō cōtinētib⁹ effective. nō sic aūt est de totali subiecto receptiuo alicui⁹ cuiuscunq; forme. tale enī ad talis forme ipsi a deo impōsse receptionē nō videt aliquo alio indigere. ¶ Cōfirmat. qz olim visum fuit irrationabile dicere deū nō posse impumere cuicūq; subiecto quācūq; formā cui⁹ ipm̄ est totale receptiuū sine aliquo ab illo realiter differēte/ꝛ secū ītimul existēte sed cōstat qz alia intellectiua est totale subiectū receptiuū ois actus sentiēdi sicut ꝛ intelligēdi ꝛ volēdi. ergo non minus deus pōt oēm actū sentiēdi ꝙ volendi vel intelligēdi ipsi ipumere vt a corpore sepate ꝙ vt corpori cōiuncte. ¶ Tertia ꝓclusio est: qz si dolor est passio distincta realiter ab actu quē sequit̄ vt cōiter dicit: puta ab actu respuēdi sensibiliter obiectū sensibiliter apꝓhēsum/ alia a corporib⁹ sepate possunt pati dolorē de igne a deo eis impōssum sine actu aliquo ꝓprio sentiendi ignē/ nec etiā respuēdi. ¶ Hec apꝑet. qm̄ quotcūq; realiter distincta nō tñ prius a posteriore est separabile ꝑ diuinā oipotētiā: sed etiā posteri⁹ a priori in ipo forsaltem nō incluso. ꝫ dolor si ab actu sentiēdi ꝛ respuēdi realiter est distinct⁹/est ipo posterior: qz eū sequit̄ nec ipz includit forsaltem vt totū includit ptes. ꝫ nō tñ act⁹ sentiēdi ignē ꝛ etiā respuēdi est separabilis a dolore/sed etiā ecōuerso dolor nat⁹ est ad actū sentiēdi ꝛ respuēdi: ignē/pōt ꝑ diuinā potentiā fieri sine hmōi actib⁹ si ab eis realiter est distinct⁹. ꝫ quācūq; accīs vel quācūq; forma aliam vel passionē ꝓductā sine alio ꝑ scipaz deus pōt ipumere cuicūq; subiecto eius receptiuo. alia aūt intellectiua est totale ꝛ immediatū subiectū receptiuū doloris. ꝫ etiā dolor vt delectatio vt effective ab ala/nō fit nisi mediante actu ꝓprio: tū vt subiective siue passiue ipam respicit/ eā immediate in ipsa recipit sicut actus. ꝫ nō min⁹ alia pōt recipe dolorē a deo ipm̄ sibi ipumēte sine actu aliquo ꝓcedēte/ꝙ actū ꝓcedēte sentiēdi ꝛ respuēdi sine dolore aliquo ꝓsequēte. ¶ Quarta ꝓclusio est: qz siue dānati i inferno vel electi in purgatorio patiant hmōi penā doloris immediate/siue actibus sentiēdi ꝛ respuēdi ignē mediātib⁹ hmōi ꝓprijs dolor ē de igne/ꝛ ꝓ ꝑhio ꝛc ipsi patiūt ab igne. ¶ Hec ꝓbat. qm̄ dolor de eodē obiecto est cuius est act⁹ quē sequit̄ sed act⁹ sentiēdi ꝛ respuēdi quē sequit̄ dolor damnator⁹ vel i purgatorio punitor⁹ si hmōi actib⁹ mediātib⁹ est in eis dolor/est ignis vt obiecti. ꝫ ergo alia apꝓhēdit sensibiliter ꝛ respuit. ꝫ ꝛc. ¶ Si aūt dolor sit in alia sine talibus actibus: tūc sequit̄. qm̄ eūdē dolorē pōt deus i alia causare sine actib⁹ ꝓprijs quē eis mediātibus/ꝛ ꝓ ꝑhio eiusdē obiecti. ergo nō min⁹ dolor est de igne vt de obiecto si causet in alia sine actu: ꝙ si causetur actu sentiēdi aliquo mediāte. ¶ Et si ꝫ hoc arguat: qz obiectū nō ē nisi act⁹: ꝓpōt dici qz imo est etiā passionis seq̄ntis vt nate seq̄ actū: cui⁹ ꝓmo naturaliter ē obiectū. ¶ Ex hoc sequit̄ secūs ꝙ ꝓclusio ꝓdicte: vez qz dānati i inferno vel i purgatorio electi vere puniūt ab igne/ nō vt ab efficiēte in eis aliquid ipimente/sed vt ab obiecto de quo est dolor. Hoc apꝑet. qm̄ ois dolēs vel tristis pōt dici pati dolorē vel tristitiā nō tm̄ ab illo a quo sunt ipsi impōsse passiones hmōi effectiue/sed etiā ab illo de quo sunt obiective. sed (vt dictū est) passio doloris alterū est de igne vt de obiecto: maxime si dolor sequit̄ actū sentiēdi ꝛ respuēdi ignē. ꝫ ꝛc. ¶ Quinta ꝓclusio ē: qz quācūq; dolor imsit damnatos vel alios a corporib⁹ sepatis vel in purgatorio existētibus/ nō videt eis esse effectiue ab alio ꝙ a deo. ¶ Hec ꝓbat. qm̄ aut hmōi dolor est in eis imediate sine ꝓcessu actibus sentiēdi ꝛ respuendi ignem: aut hmōi actibus mediātib⁹. Si ꝓmū: nō pōt hoc esse nisi a deo solus enī deus ꝛ null⁹ alius pōt dolorē a talib⁹ actibus separē: supposito qz dolor talis sit distinct⁹ ab ol actu sentiēdi: qđ forsitan nō est verū. Si aūt hmōi dolor ponat in eis talib⁹ actibus mediātib⁹ sentiēdi / ab illo etiā ē videt a quo sunt effectiue act⁹ hmōi sentiēdi. sed isti act⁹ sentiēdi ꝛ respuēdi ignē nō possūt esse alie separate nisi a deo ipos illi ipimēte. ergo ꝛ dolor videt etiā ab ipo ipimi effectiue. ¶ Cōfirmat. qz cōstat qz deus punit oēs damnatos ꝛ in purgatorio existētes. Quero quō. aut enī punit ipos pena obiective terminādo: vel ipam effectiue inferēdo: vel inferri ab alio ꝓmittēdo. Sz nō pōt poni ꝓmū. de⁹ enī nō est obiectū pene sed glorie. nec tertiū: qz nullus a deo alius pōt hmōi doloris nec tristitie penā causare in alia separata nec ēt in ꝓpria/sine ipa ad hoc ꝓncipaliter operāte. nō est aūt verisile qz alie se puniant effectiue: sed qz puniant tm̄ passiue. ꝫ ꝛc. ¶ Sexta ꝛ vltima ꝓclusio ē: qz si deus causaret seu ipimeret aliquibus a corporib⁹ sepatis actū sentiēdi ꝛ respuēdi ignē sensibiliter apꝓhēsū/ si causando hmōi passionē doloris/ipsa posset causari a q̄libet alia effectiue/imo ēt necessario cāret nisi hoc a deo ꝓpediret. ¶ Hec pōt ꝓbari. qm̄ qz alia separata nō possit dolere dolore a se elicito de aliq̄ sensibili obiecto a corpe separato hoc nō ē (vt videt) nisi qz nō pōt sine corpore i aliquo precedens ad dolorē hmōi requisitū: puta i actū ꝓprium sentiēdi ꝛ apꝓhēsū obiectū sensibiliter respuēdi. ꝫ positis i ipa hmōi actib⁹ vbicūq;/nō videt ēt esse ipsi dolori possibilis effectiue sed si pōt in ipz/nec to deo nō ꝓpediēte elicit ipm̄. ¶ Probatio hmōi ꝓclusionis. qm̄ nō magis necessario letitia et tristitia sequit̄ actū volēdi ꝛ nolēdi/ꝙ dolor ꝛ delectatio actū sentiēdi ꝛ obiectū sensatū respuēdi ꝛ sensibiliter appetēdi. sed letitia sic necessario sequit̄ actū volēdi obiectū et tristitia respuēdi siue nolendi ipm̄ habitū/ qz positis istis actibus in alia nō est in eius potestate suspēdere talē passionē: vez tristitie vel letitie. ergo nec positis i alia actibus sentiēdi obiectū ꝛ sensibiliter respuēdi ipm̄/est in eius potestate de obiecto sic apꝓhēso sensibiliter nō dolere: ꝙ ꝓclusio pōt/necessario dolorem in se elicit effectiue. quare ꝛc. ¶ Si tamē dicatur: qz animas separatas sicut nec actū aliquē sentiēdi: ita nec ēt aliquā passionē

talem actum consequentes potest in se elicere effectiue
etiã actu ipo in ea posito alitude: tũc predicta ꝓtio est
negãdaret videndũ est cõsequẽter q̃ actus trũ causa
rem ab alia separata actũ sentiẽdi ignẽ ⁊ sensibiliter respũ
dere ex hoc nullo mõ voleret nec aliq̃ sensibilit̃ pati posset
¶Hoc apparet.qz hmõi passio ꝑtis in volore consistit.
ergo ipo circũscripto quocunq; alio posito anima nunq̃
sensibiliter posset pati. circũscriberet aũt ab alia separa
volor hmõi si ipa a deo nõ poneret: supposito q̃ ipa nõ
posset eũ i se ꝓducere effectiue.ergo ꝛc. ¶Quia tamen
ofino videt icõuenies cõcedere aliquẽ appẽdere ⁊ sensi
biliter respuere obiectum disconuenies sibi ꝑsens ⁊ nullo
mõ de ipo voleret ideo forte melius esset ponere volentes
hmõi esse ab actu sensitiuo respuẽdi obiectũ disconuenies
sensibile totaliter indistinctũ: vt in tertio fuit dictũ.qđ po
nẽdo nõ habz locũ ꝓdicta ꝓtio. ¶Sic igit appet ꝓmã
declarãdã: vez quõ est possibile alias separatas a corpou-
bꝰ pati ab igne volorẽ sensibilit̃: supposito q̃ isto mõ pa
tãt: vez q̃ volort. Si aũt secõa ponat (vt ꝓmunus dicit)
q̃ i alab̃ separatis nõ est passio volorẽ sz trũ tristitie: tũc
videt mihi cẽ dicẽdũ sicut dicit illa q̃rta opinio supꝰ re
citata: excepto hoc q̃ ponit q̃ actus nolendi ignem vt
detinẽtem nec etiã vt obiectũ intellectũ: ⁊ tristitia hmõi
nolẽdi duplicẽ actã seq̃ns: sit aliq̃ mõ effectiue ab igne
et a potentia alie passe.nec ignis enim nec aliquod obie-
ctũ intellectum vel volitã seu nolitũ vel sensatũ creatũ
aliud ab intelligẽte ⁊ volente seu nolente põt ẽ cã talẽ
actũ effectiue totalis nec etiã ptialis/nec ꝓ ꝑs tristi-
tie actus hmõi ꝓsequẽtis in damnatis: vt i secõa ꝓcedẽti
articulo ꝓlixius est ostẽsum. Nõ videt etiã q̃ hmõi act̃
nolẽdi ⁊ intelligẽdi ignẽ sit ab alia effectiue. qm ofz actũ
volẽdi ⁊ nolẽdi quẽ alia elicit circa q̃cũq; obiectũ creа-
tũ sic libere elicit q̃ põt ipz suspẽdere/ vl magis vl min⁹
intẽsũ elicere: nec mi actũ volẽdi sed etiã actũ intelligẽdi
ipando auersionẽ ab obiecto intellecto. Intelligim⁹ enim
cũ volumus. sed hmõi act̃ intelligẽdi ignẽ ⁊ nolẽdi seu
respuẽdi ipz intellectualit̃ appẽhẽsuz nõ sunt i ptãte ale
patientis vt possint eius virtutes suspẽdi: magis q̃ tristi
tia ipos seq̃ns. ergo nec ipsi nec tristitia sequẽs eos esse
videt ab ipa alia/ sed a deo trinmõ effectiue. ¶Cõfirmat.
qz vt arguebat supꝰ de dolor/ nec i liberno nec i purgato
rio existentes pununt semetipos sed ab alio trinmõ pu-
nitur. sed ab illo alia trinmõ punit a quo pena tristitie q̃
ꝑfecte punit (vt supponit) tpi effectiue ipsum. sed nulli⁹
põt ipam sibi ipsimere nisi deus.a quo aũt hmõi tristitie
possio sequẽs causat/ ⁊ act̃ nolendi ipam antecedẽs. Si
cñ alia causaret in se hmõi actũ respuẽdi ignẽ sensibiliter
apphẽsum: nõ trn cãret in se tristitiã effectiue: imo etiã
necessario sic cãret q̃ eã suspẽdere si posset manẽte actu
respuẽdi. ergo ofs isti act̃ ⁊ passio tristitie eos sequẽs
sunt a deo totaliter effectiue.ipse cñ deꝰ vt supra argue
batur de dolore punit. Constat aũt q̃ nõ dicit punire pe
nã tristitie terminãdo.nõ est cñ obiectũ tristitie sed ictus
tie. Ipsa etiã tristitia damnatorũ aliarũ vel i purgatorio
existentiũ nõ terminat nisi ad obiectũ qõ intelligunt ⁊ re
spuũt siue nolũt. tale aũt obiectũ nõ est deus. Existentes
cñ in purgatorio deũ nõ respuũt sed diligunt. Nec dicit
trn punire ꝓmissiue: qz tũc oporẽt ponere aliqõ ens cre
atũ a quo alie inferret hmõi pena tristitie effectiue. ergo
relinquit̃ q̃ quãlibz anima sic effectiue punit q̃ ipsi pe
nã totã quã sustinet/effectiue ipsum. ¶Et si q̃rat q̃mõ
pena hmõi aliarũ põt esse meq̃lis: Ad hoc dicendum q̃
tristitia tãto est maior quãto voluntas quã sequit̃ est inte-
lior. Cõstat volor ẽ maior qui respuitionẽ sensitiuã sequi
tur maiorẽ. ⁊ ideo pena tã tristitie q̃ doloris (si ponatur
in eis) potest poni meq̃lis ꝓpt meq̃litatẽ actũ nolẽdi
a sensibiliter respuendi obiectũ: puta ignẽ apphensum.

¶Ex quo sequit̃ q̃ actus hmõi nõ sint ab igne nec ab
alia effectiue sed a deo causante ipsos vehementiores in
illo q̃ plus vemerunt ad maiorẽ ei⁹ punitionẽ ⁊ remissio
res in alio q̃ minus vemerunt. Esto etiã q̃ sine talibus
actibus anteceditibus causaret in eis hmõi penas tristi-
tie/ posset causare i eis penas hmõi meq̃les. ¶Sic ad
questionẽ. ¶Ad rõnẽ in principio appet solutio ex ꝓdi
ctis.qz vt ꝓdictum est/ alia separata põt volere sensibiliter
volore nõ a se electorẽ nec actũ sensitiuũ anteceditẽ pos
sit in se elicere effectiue: sed volore aliunde habito effec-
tiue ⁊ in se recepto passiue cũ actib⁹ sensitiuis tã co-
gnitiuis q̃ appetitiuis: vt in ꝓmo articulo ẽ ꝓbatũ: sup
posito tã anima sensitiua hola ab intellectiua ala nõ dif
ferre. Si cñ ala hola sensitiua ponat alia ab intellectiu-
ua/tũc intellectiua ipa nec separata a corpore nec cõiuncta
põt actiue elicere nec etiã passiue recipe actũ aliquem
sentiendi/nec q̃ ꝓs passiones actũ hmõi consequentes
magis q̃ ipa sensitiua ala posit recipe nec elicere actũ
intelligendi nec volendi nec nolendi nec letitiã vel tristi
tiam actus huiusmodi consequentes.

Tertio quẽro: vtrũ maligni spi-
ritus cruciẽtur consimiliter in inferno sicut
anime humane damnatoꝝ a corpoub⁹ sepa
rate. ¶Et videt q̃ nõ. qz ale humane crucia
tur seu cruciari possunt sensibiliter vt ꝓbatũ est in alia
q̃stione.sed maligni spiritus nõ possunt puniri sensibili-
ter q̃ doloribꝰ: cũ non sit in eis sensus aliq̃s talis pene nec
actus ipam anteceditis necessario receptiuus. ergo ꝛc.
¶Cõtra.qz ois forma spiritualis ⁊ inextẽsa põt recipi i
subiecto spirituali ⁊ inextenso. sed tam actus sentiendi
vel sensibiliter respuẽdi q̃ dolor hmõi actũ sequens est
accñs inextẽsum.ergo põt ipumi maligno spiritui non
minꝰ q̃ ale separate: cũ ita sit subiectũ spuale et indimsi-
bile sicut ipa.sed ois potẽs voloriẽ recipe/ pt volere.q̃ ꝛc.
¶Rñdeo. vbi est videndũ ꝓmo suppositio q̃ maligni
spiritus patiãtur hmõi penas: vez tristitie ⁊ dolo-
ris: an ipas patiãtur ꝓsẽr sicut ale separate. Secõ suppo
sito q̃ penã tristitie possint pati: qz nec de hoc est dubiũ:
est videndum an possint volere dolore ꝓpue sumptorvez
vt a tristitia est distinctus.

Quantum ad primũ: pono tres conclu
siões affirmatiuas. ¶Prima est: q̃ tã ale separate q̃ ma
ligni spũs hmõi penã tristitie ꝓsẽr possunt pati. ¶Hec
apparet.qm ꝺbus cõuenit̃ actus eiusdẽ rationis / con
uenit̃ etiã passiones eiusdẽ rõnis: actus illos naturali
ter necessario cõsequẽtes.sed maligne spiritibus ⁊ anи-
mabus separatis cõuenit̃ actus eiusdẽ rõnis: puta intel-
ligere velle ⁊ nolle obiectũ intellectũ. quẽ nolendi actũ
obiectum habitũ intellectum/sequit̃ passio tristitie. ipe
etiã anime separate habẽt idẽ obiectũ nolitũ/qđ ẽ ignis ꝑ
intellectum/ sicut maligni spũs.ergo ꝓsimiliter possunt
de ipo tristari. ¶Et si forte dicas: q̃ imo actus intelligẽ
di ⁊ volendi vel nolẽdi anime sunt alterius rationis ab
actibus intelligendi vel volendi ⁊ nolendi spiritũ ma
lignorũ: Tũc potest cõcedi hoc supposito q̃ ipoꝝ tristi-
tia est alterius rationis a tristitia animarũ. semp tñ tri-
stitia in oibus vntormiter potest poni: qz in omnib⁹ se-
quitur actũ nolendi obiectũ intellectualiter apphẽsum.
¶Secũda cõclusio est: q̃ anime separate ⁊ maligni spiri-
tus hmõi penã tristitie cõsimiliter patiũtur. ¶Hec ap-
paret.qm sicut i anima vt patet ex questione alia /hu-
ius tristitie pena nõ potest poni ab ipa effectiue nec ab
igne nec actus aliquis ipsam antecedens: maxime act̃
nolendi obiectum sensibiliter apprehensum quẽ immedi-
ate sequit̃: cũ nec talis actus ꝓcedẽs nec pena tristitie

ipsum seqūke sit in alc potestate: qđ esset si ab ipsa fieret effectiue: ita cōsiḡ est dicēdū de quolibet spiritū maligno-rū: cū nō min⁹ necessario patiant̄ nec magis possint hmōi actū respuendi ignē nec tristitiā ipm sequentem suspendere ꝙ alic separe. ¶ Ex quo sequit̄ corollarie: q nō tm tristitie penā ꝓsiḡ possunt pati sed q etiā de facto ꝓsiḡ patiunt̄: tū qz ab eodē principio effectiuo/vez a deo oibus infligit̄: tū qz ab eodē obiecto/vez igne nolito hmōi tristitia in oibus oritur: tū tertio qz eodē ordine in eis omnibus tristitia ipsa ponit̄/ vez mediātib⁹ actib⁹ intelligendi ꝛ respuēdi seu nolēdi ignē intellectualiē app̄hēsum. In oibus etiā pōt poni tristitia tā de igne nolito app̄henso ꝙ de ipso vt oēs vniformiter dettinente. ¶ Quia enim oēs sciunt se ex diuina sententia deputatos vez tam boles ꝙ demones ad semp in igne realiter remanendū ipmq; cōtinue intellectualiter intuendum: ideo ipm respuūt sub veraq; istarū rōnū: vez tā vt necessario intellectū ꝙ vt intellectū tā ꝙ eos perpetue detenturū. ¶ Sed nunqd maligni spiritus punit̄ in inferno alias hominū damnator⁹: ¶ Respondeo: q nō possunt eos punire magis ꝙ ab eis puniri/ imputendo eis effectiue penam aliquā tristitie vel doloris/ nec actū obiectū app̄hēsum intellectualiter vel sensibiliter respuendi. talis enim non possunt causari nisi vel a volente ꝛ tristitiā patiēte/vel a deo. dictū est aūt in alia q̄stione q causant̄ a deo in quo libet damnator⁹. q̄re ꝛc. ¶ Possent aūt maligni spirit⁹ detinere alias damnator⁹ ꝛ ipsos damnatos resuscitatos in infernali igne/ꝛ nō detineri ab eis. agens enim fort⁹ nō pōt detineri in aliquo loco ab alio debiliori: sed econuerso. cōstat aūt quēlibet spirituū maligno⁹ esse hoie quolibet fortiorē. ergo ista pōt detinere holem in inferno q nō pōt detineri ab ipso naturaliter loq̄ndo. ¶ Et quātū ad hoc posset poni ꝛ forte est de facto/ differētia inter penā alarū separarū vel holm resurgentiū/ꝛ spirituū maligno-rū. qz maligni spiritus imediate detinent ꝛ detinebunt a deo in inferno nō mediāte aliquo alio ipsos ꝓhibente seu ipsoꝝ egressum impediēte nec impedire potente. Alij aūt damnati forsitan detinebūtur in inferno a deo mediātibus spiritib⁹ maligno⁹ ipsos ibi detinētib⁹ ac ipsoꝝ egressum ꝓhibētibus. Et ideo quātū ad penā tristitie ipoꝝ sequētē nolle detineri in igne/ pōt illo supposito aliq; differētia assignari inter ipsos: qz maligni spiritus tristātur qz sciūt se imediate a deo ligne ꝑpetuo detinēdos. holes aūt vel ipoꝝ alic separate/tristāturq; sciūt se eodē igne perpetuo detineri debere a deo mediātib⁹ maligno⁹ spiritib⁹ ipsorū egressum imediate ꝓhibētib⁹ et impedire valentibus. Quātum aūt ad tristitiā ipārum sequētē nolitionē ignis nō vt detinētis / sed vt necessario intellect/ nulla pōt assignari differētia inter ipsos. Ratio cuius est: q̄m licet maligni spirit⁹ qz fortiores holib⁹ possint eos detinere in igne/ꝛ ab eis nō detineri: non tm possunt eos cōpellere ad ignis cōsiderationē seu intellectionē/ magis ꝙ cōpellant̄ ab eis. a solo enim illo possunt necessitari ad ignē cōtinue intuēdū/a quo actus intelligēdi eis pōt imprimi effectiue. a nullo aūt alio eis act⁹ hmōi imprimitur ꝙ a deo. Et ideo sicut maligni spirit⁹ tristātur qz semp igne intelligūt velint nolint imediate deo eis actū hmōi ꝓprietatis ita cōsiḡ est dicēdū de q̄libz holm damnator⁹. ¶ Tertia ꝓclusio est: q tā alic separate ꝙ maligni spūs si voluerit sustinēt ipm consiḡ patiūtur. ¶ Hec patet. qm sicut alic separate nō possunt dolere dolore alc elicitoꝝ sed tm a deo impresso sibi meditāte actu sentiēdi ꝛ respuendi obiectum sensibiliter app̄hēsum: sic cōsimiliter de malignis spiritibus est dicēdum. nō magis enim alic a corporibus separate possunt ꝙ maligni spirit⁹ i actū aliquē sentiēdi/nec q ꝓpe in aliquā passionē actū hmōi cōsequētē. ¶ Si aūt dicat q imo alia separata actib⁹ sentiendi ꝛ appetendi ꝛ respuendi sibi imp̄ssis pōt effectiue in passionē actus hmōi ꝓsequentē: ꝓsiḡ de malignis et etiā de bonis spiritib⁹ pōt dici: sup posito vt supponit̄ q hmōi sensitiui actus sint eis poss. biles nō actiue sed tm subiective seu passiue. ¶ Hec de primo.

Quātum ad secundū: dicitur q dolorē

ꝓprie dictū vt ꝯ tristitiā diuisum seu diuisicū nō oportet q̄rere in spiritib⁹ nec in aliabus separatis: qz nec pōt poni in eis sicut nec actus aliqs sentiēdi. nec eīm in alia separata nec in spiritu est sensus nec appetit⁹ aliqs sensitiu⁹. Ubi aūt nō est aliqs sensus/nec pōt poni aliqs sentiēdi actus. Et ō dicit ꝓbs primo de alis: q q dicit alias tristari v⁹ gaudere dicit eās texere vt edificare: qđ vtiq; verū est/ put ista sunt passiones appetit⁹ sensitiui. ¶ Cōfirmat. qz hmōi passiōes sensus sunt tot⁹ ꝓiectis: sicut ꝛ act⁹ sentiendi ꝺs ꝓsequit̄. nec eīm subiectū alicui⁹ act⁹ sensitiui nec appetitiui/nec passionis actū hmōi ꝓsequētis est alia nec aliq̄ et⁹ potētia vt ab organo corporeo est distincta nec ipm organū corporeū p se sumptū: ꝫ ꝓpositū ex vtro q: vez ex alia siue et⁹ potētia/ꝛ ex organo ipa alia siue et⁹ potētia informato. ergo nō magis alia p se sumpta vt a corpe separata: ꝙ corpus sine alia est alicui⁹ actus sentiēdi/nec passionis ipꝫ ꝓsequētis formaliter receptiua. ꝰ ꝛc. ¶ Sed cōtra. Ista opinio dicit duoq; neutrū videt esse verū. Primū est: q in alia intellectiua a corpore separata nō est pena sensitiua. Secꝺ: q ipa nō est subiectū receptiuū alicui⁹ actus sentiēdi nec passionis ipm ꝓsequētis sed totum ꝓpositū ex alia ꝛ corpore. ¶ Cōtra ꝓmū arguo qm oēs potētie alc: sunt eīm idē in re extra cum ipa alia essentia. ergo ipa manente manet q̄libet eius potentia. ¶ Cōsequētia est cuidēs. Antecꝺs fuit ꝓbatum in secꝺo. ¶ Cōfirmat. qz scōm doctorē illū cui⁹ est opinio supradicta/potentie alc licet ab ipa alia differāt formaliter sunt tā ab ipa indistincte realiter. sed realiter indistincte sunt inseparabilia. ergo q̄libet potētia manet i alia separata. Preterea aut potentia sensitiua sicut et intellectiua manet in alia separata: aut corrūpit̄ in ei⁹ separatiōe. Sed nō pōt dici q corrūpat̄/qz alia est incorruptibilis. incorruptibile aūt ab omni corruptibili realiter est distinctū. anima autem scōm eū est a q̄libet sua potentia realiter indistincta. ꝰ ꝛc. ¶ Cōfirmat. qz in separatiōe alc a corpore nulla substātia corrūpit̄ nisi totū. sed nulla potētia alc est accns sed substātia: qz idē cū ipa alia realiter scōm eū. ergo ꝛc. ¶ Et si dicas: ex q̄ in alia separata manet potētia sensitiua seu est ipa: quare ergo nō potest sentire sicut corpori coniucte? ¶ Rndeo: q ꝙ potētiā sensitiuā hic nō è intelligēdū nisi aliqđ viuū qđcūq; qđ qđē est principiū elicitiuū ꝛ subiectū receptiuū sensationis: sicut ꝙ potētiā calefactiuā talc principiū/nō tm subiectū receptiuū calefactionis. ꝫ nō oē etiā totale alicui⁹ operatiōis ꝓncipiū effectiuū pōt in ipam circūscripto q̄cūq; alio qđ nō est illius operatiōis ꝓncipiū ꝓductiuū. nec eīm calor pōt calefacere nisi passo sibi approximato: nec intellect⁹ intelligere nisi obiecto sibi ꝓsentato. cū tm nec passum approximatū sit actuū principiū calefactionis: nec ēt scōm aliqs obiectū ꝓsentatū intellectiōis. ꝛ ita i ꝓposito ꝫ alia vt aliq̄ et⁹ potētia si ab alia ponat̄ distincta sit totale ꝓncipiū elicitiuū ꝛ subiectū receptiuū sensationis: nō tm pōt actiue ꝓducere ꝫ bene passiue recipe actū aliquē sentiendi nisi corporeo organo mediante. quare ꝛc. ¶ Secꝺo arguit̄ ꝓtra scōm qđ dicit: vez q subiectū proximū receptiuū actus sentiēdi nō est nisi totū ꝓpositum. Primo. qz hmōi actus sentiendi in eodē recipit̄ur subiective a quo eliciunt̄ effectiue. sed tale principiū ipsorū elicitiuū non est ipm compositū: cū cōpositū nullius actus sit principiū ꝓductiuum: sed alia ipsa vel sensitiua potētia/ cū debeat ponat̄ distincta. ergo ꝛc.

¶ Scdo.qꝫ si compositū nō est aliqd ꝑter gtes / nullius forme pōt poni subiectū. ¶ Tertio:qꝫ si ipm cōpositum a gtibus est distinctū / est extēsum / nec p ꝓns aliqui⁹ forme spiritualis ꝫ inextense accñtalis pōt esse subiectū.ꝫ ois actus sentiēdi est ita inextensus sicut actus intelligēdi vl' volēdi. Si enī ponat extēsus ꝫ materialis / nō videtur ipi repugnare recipi in corpore subiectiue. ois enī qualitas materialis seu extēsa extēsione subiecti videt ee receptibilis in corpore.hoc aūt est falsum.qꝫ solū illō hmōi act⁹ ꝑt recipe qō pt l eor obiectū tēdere.hoc ät ñ est nisi trimō fofa viua.ꝫ ꝛc. ¶ Ad illō dictū ꝓbi ꝓmo de alia constat qꝫ si tristitia ꝫ gaudiū ꝓpue accipiant ve ꝓtra voloꝝ ꝫ delectationē nihilōl⁹ illud dictū ꝓbi nō est verū. Anime enī beate separate a corpoibus summe gaudēt.alie vez damnator⁹ cōmue contristant. Si aūt accipiat letitiā ꝫ tristitiā ꝓ delectatione ꝫ dolore / q̄ dicunt passiones appetitus sensitiui ꝑ quāto ꝓsequit̄ act⁹ sentiēdi:nec sic verā est ista nō posse inesse alie a se effectiue sicut nec actū aliquē sentiēdi nisi corpore mediāte.Et si hoc mō intelligat anima nō posse dolere / cōcedo.Si aūt intelligat ipsam nullo mō posse dolere passiue: nec actū aliquē sentiēdi recipe sine corporeitate est falsum ꝫ cōtra Augustinū.qui.21.de ci.ca.⁹.probāo qꝫ ꝑter doloꝝ nō pōt argui mortalitas arguit. Die est dolere nō corporis ēt q̄n ei dolenti cā est a corpore. si ergo ad dolere vel doloꝝ argumētū sumeret ad mortē / magis ad alia ꝑtinēt mors ad quā spectat magis dolere. Hec Augustin⁹. ¶ Ꝏ ētiā doctor ille adducit in alia q̄stione sequēte imediate post illā in qua ponit suā opinionē: vez in.4.++. distinctione. sed cui⁹ est dolere et⁹ est actū sentiēdi quē doloꝝ sequit̄ ꝫ exigit recipe.ergo alie nō corporis nec totius cōpositi re sultātis est actus sentiēdi quilibet subiectiue.ꝫre ꝛc.

Et ideo aliter est dicēdū. Ad cuius eui dētiā pono dnqꝫ ꝓclusiones. ¶ Prīa est:qꝫ angel⁹ bon⁹ vel mal⁹ non est elicitiuū principiū / nec habet in se ipm alicui⁹ actus sentiēdi / nec ꝑ ꝓns doloꝝ nec alicui⁹ alterius passionis actū hmōi cōsequntis. ¶ Hec apparet.qm̄ nulla forma pōt in hmōi act⁹ actiue nisi mediāte corpore qō informat.ergo cui repugnat informare corp⁹ / ei ēt repugnat esse principiū elicitiuū talis actus. sed angeli vt fide tenemus sunt forme incorpoate nō nate aliqō corpus informare.ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat.qꝫ licet potētia passiua ponat l aliquo respectu alicui⁹ act⁹ sibi ꝓpossibilis effectiue: sicut corp⁹ viuimate ꝓpositum est rōnalis alie soli deo possibilis susceptiuū: nullo mō ponēda est nec ēt pōt poni aliq̄ potētia actiua ad actū aliquē sibi ꝓpossibilē effectiue.ois enī habēs potētiā pōt in actū ꝑ quāz habitus ad ipm actū ꝑducēdū necessario reqsitus.sed nullus actus sentiēdi ē possibilis effectiue alicui angelo ex istētibus dbus cū ꝙ.ergo nec ipe ē nec hz l se alicui⁹ talis ꝑ ceptū ꝑductiuū. ¶ Et hoc sequit̄ qꝫ l ipo nō pōt poni dolor nec aliq̄ alia passio sequēs actū sentiēdi effectiue a se qm̄ potēs in ꝓsēs pōt vel ꝑ se vel ꝑ aliqd existēs secū ꝫ l accedēs ad ipz ꝓns necessario reqsitū.sed dolor vl' delectatio sunt passiōes act⁹ sentiēdi exigētes ꝫ ꝓsequntes ergo nō cōtinens virtualit̄ effectiue actū aliquē sentiēdi nec primet aliquā passionē actū hmōi ꝓsequntē.sed cōstat qꝫ spūs scorporei angeli boni vel mali nō possunt effectiue l actū aliquē sentiēdi.ꝫ ꝛc. ¶ Cōfirmat.qꝫ nō min⁹ dolor exigit actū sentiēdi ꝫ respuēdi obiectū sensibiliter appētēsum / ꝙ tristitia actū intelligēdi ꝫ nolēdi obiectū intellectualiter appētēsuz.ꝫ sic tristitia exigit istos act⁹ qꝫ l possibile est naturaliter sine eis aūcedētib⁹ aliquem inesse tristitiā.ergo sicut null⁹ pōt in tristitiā nec in letitiā nisi actibus intelligēdi ꝫ nolendi vel volēdi mediāt̄ib⁹ ꝓmo productis:ita nec in doloꝝ nec l quācūꝫ passionē actus sentiēdi ꝓsequntē nisi actu hmōi mediāte ꝓmo elicito in scipo.ꝫ angeli nō possunt l aliquē talē actū. ꝫ ꝛc.

¶ Scda ꝓclusio est : qꝫ an actus sentiēdi dcūꝫ ꝫ ꝑ ꝓns ois passio eū seqns sit ag̃elis ꝑ possibil' subiectiue trimō seu passiue / nō videt a nobis demōstrari posse. ¶ Hec ꝓbat. qm̄ sicut ꝓncipiū actiuū ad illō cui⁹ ē actiuū / ita ꝫ subiectū receptiuū ad illō cui⁹ est receptiuū: ꝫ sicut ꝓncipiū actiuū ad illud qō nō pōt agere nec actiue ꝫ subiectū ad illud qō nō pōt recipe.ꝫ actiuū ꝓncipiū sic se hz ad illud cui⁹ ē actiuū qꝫ an sit actiuū nō cognoscat a nob⁹ naturaliter nisi qꝫ a posteriou videm⁹ qꝫ agit illō. ñ enī scirem⁹ ca lorē esse calefactiuū: nisi qꝫ videm⁹ ad ipm seq̄ talez effectū.nec holez ee risibile / nisi qꝫ cōspicim⁹ actū ridēdi et ꝛisibile. nescim⁹ ēt qꝫ alicui ꝓncipio actiuo repugnet aliqd agere / puta calou frigefacere / nisi qꝫ videm⁹ ad ipz se q̄ effectū oppositū: ꝫ nūq̄ istū.ꝫ nec de aliq̄ ente creato scire possim⁹ an alicui⁹ fofe sit subiectū receptiuū nisi a posteriou: qꝫ vez videmus illā formā ipsi ꝛexistere: nec an ipsi repugnet formā aliquā recipe subiectiuā / nisi qꝫ videmus talē formā nūq̄ ipsi esse ēt ꝑsente agēte formā ipsam virtualiter ꝓtinēte vel qꝫ forma illa repugnat sue nature / vl' qꝫ alicui ad et⁹ esse necessario reqsito: sicut frigiditas maxime l summo non pōt recipi in igne: qꝫ non stat cū calore ad existentiam forme ignis naturaliter loquēdo necessario reqsite.sed nec actus sentiēdi nec passio ipz seqns repugnat nature angeli qō sciam⁹ / nec alicui ad ipsā necessario reqsito.nec possum⁹ scire an ei quenat: quia nūq̄ ipsi vidim⁹ inesse / imo credim⁹ ipsi nūq̄ infuisse.ergo an ipsi repugnet an ꝓueniat posse recipe aliquē talē actū / nō videt a nobis posse ꝓbari demōstrative. ¶ Cōfirmat.qꝫ de angelo nō habem⁹ cōceptū aliū nisi qꝫ est substātia imaterialis seu incorporalis spūalis ꝫ inextēsa.Ex hoc aūt nō arguit nec sequit̄ qꝫ ipi repugnet recipe formā aliquā accñtalē spūalē ꝫ inextensaz / nec passionē ipsam ꝓsequntē ꝫ cū ipe sit ꝑa passibilis: sed magis videt argui ꝫ sequi ꝓrariū.subiectū enī passibile spūale videt esse receptiuū q̄litatis spūalis ꝫ passionis ipsam seq̄ntis.sed act⁹ ois sentiēdi siue appētēsiuus siue appetitiuus siue respuitiuus est q̄litas spūalis ꝫ inextēsa:cū sit subiectiue i alia intellectiua inextēsa.ꝫ ꝛc. ¶ Et si cōtra hoc arguat. ꝑmo.qꝫ ex quo angelus est spūalis / ꝫ act⁹ sentiēdi sit sicut ꝫ act⁹ intelligēdi / ꝙ ꝑa certi sunt⁹ et ꝑbare possum⁹ ipi nō repugnare recipe subiectiue actū aliquē sentiēdi magis q̄ actum intelligendi. ¶ Scdo.qꝫ sicut illō arguit ñ ee actuū ꝓncipiū alicui⁹ effectus ad qō nūq̄ sequit̄ talis effect⁹: ita ꝫ illō pōt argui nō ee subiectū receptiuū alicui⁹ formaz / quo nūq̄ recipit illa forma ad ꝑsentiā alicui⁹ agentis ipz virtualit̄ cōtinētis.sed angelus nūq̄ pōt sentire quocūq̄ sibi ꝑsente.ꝫ ꝛc. ¶ Ad ꝓmū dicēdū: qꝫ sicut nō ee spūale est cuiuscūq̄ spūalis ꝓncipiū ꝑductiuū: ita nec oportet qꝫ sit cuiuscūq̄ spūalis subiectū receptiuū:sicut nec ētiā ois corpus sunt cōsūdē corporalitū nec ēt spūalitū receptiua. nō enī alia intellectiua est cuiuscūq̄ corpis ꝑfectiua.ꝫre ꝛc. ¶ Ad scōm cōcedo qꝫ oē illud pōt argui nō esse subiectū alicui⁹ forme qō ipsaz nō recipit ab agēte naturaliter nō ipedito sibi ꝑsente formā illā virtualiter cōtinēte.sed hmōi act⁹ imanētes sentiēdi nō possunt effectiue ꝑduci ab aliq̄ cā scda nisi ab ala:q̄ nec pōt hmōi act⁹ ꝑducere nisi trimō in seipa.ergo quātūcūq̄ angelus nō recipiat actū aliquē sentiēdi ab aliq̄ scda cā sibi ꝑsente: nō ꝓpt hoc arguit ipi hmōi actū repugnaf recipe subiectiue: cui nulla scda cā sit talis act⁹ l aliq̄ a se alio ꝑductiua.sec⁹ aūt si angelus nō pōt ifrigidari nec calefieri ad ꝑsentiā calidi ꝫ frigidi.qm̄ quo ilz hoc / vez tam calidū q̄ frigidū / est ꝛalis effect⁹ puta caliditatis ꝫ frigiditatis extra se l q̄cūq̄ subiecto receptiuo ei⁹ ꝓncipiū ꝑductiuū.ꝫre ꝛc.

¶ Tertia cõclusio est: q si spiritus incorpori essent recep
tiui subiectiue actus sentiẽdi/nõ possent eum recipere
ab aliq̃ alio q̃ a deo. ¶ Hec apparet. qz a solo illo possunt
hmõi actꝰ recipe sentiẽdi q̃ ipsos extra se põt ꝓducere ⁊
cuicũq; subiecto recipiuo ipmere. ſz nulla scẽa cã põt
hmõi actus recipe nisi ala seu potẽtia sensitiua: q̃ nõ põt
eos elicere nisi tñmõ in seipsa. non cñ vna ala põt cau
sare actũ videndi nec aliquẽ aliũ sentiẽdi in aliq̃ alia: ſz
tñmõ in seipsa. Angeli ẽt nõ possunt hmõi actus recipe
a seipsis: cũ ipsos nõ cõtineãt effective. ergo si ipsos pos
sunt recipere/nõ possunt eos recipe ab aliq̃ alio q̃ a deo.
¶ Quarta cõclusio ẽ: q si ipi eẽnt receptiui taliũ actuũ
cẽnt ẽt receptiui passionũ ꝓcẽqntiũ ipsos actꝰ: ⁊ ecõuer
so si nõ sunt receptiui hmõi actuũ / nec passionũ ipsoꝝ.
¶ Hec apparet. qm quãdocũq; aliq̃ duo sunt ꝓnexa/sic q
vnũ nõ potest esse sine altero/nec econuerso naturaliter
loquẽdo/ qõ est receptiuũ vni ꝰ/⁊ alteri ꝰ: ⁊ cui repugnat
recipere vnũ/⁊ alterũ. sed actus sentiẽdi ⁊ passio ipm cõ
sequens sic cõnectunt q nec passio est sine actu ꝓcedẽte
nec actus sine passione cõsequẽte. ergo ꝛc. ¶ Confirmat.
qz sicut actus intelligendi ⁊ volendi vel nolendi ad pas
siones ipsos cõsequẽtes puta ad letitiã ⁊ tristitiam: ita ⁊
actus sentiẽdi ad passiones ipsoꝝ. sed illi actus ita se ha
bẽt ad passiones ipsos cõsequẽtes ꝑdictos q habẽt idẽ
substãtie cũ eis. idẽ cñ est subiectũ act ꝰ nolẽdi obiectũ i
tellectũ/⁊ tristitie actũ hmõi ꝓtis: ⁊ cui repugnat act ꝰ
nolendi vel volendi ⁊ tristitia ac letitia ⁊ ecõuerso. ergo
cõsimiliter in ꝓposito de actibus sentiendi ⁊ de passionib ꝰ
ipsos cõsequentib ꝰ est dicendũ. ¶ Quinta conclusio est
q nullo mõ est credẽdũ q sint in eis naturaliter recepti
biles tales actus sensitiui. ¶ Hec põt ꝓbari. qm cor
pora que sunt aliquorum subiecta naturaliter receptiua/non
magis illud qõ est imperfectius q̃ alterũ qõ est ꝑfectius
videl esse illoꝝ principiũ ꝓductiuũ. sed spiritus imate
rialis est perfectior q̃ ala rõnalis. ipse aũt ala ⁊ nõ ima
terialis spiritus est principiũ ꝓductiuũ actuũ sibi poss
biliuz sentiendi. ergo ꝛc. ¶ Confirmat. qz spirit ꝰ imate
rialis nõ est forma sensitiua vt tenem ꝰ ꝙ fidem. sed esset
si actus hmõi sentiendi recipe ⁊ ꝙ eos in obiectũ ipsoruz
tendere posset. qz nec ala dicẽ sensitiua qz actus sentiẽ
di elicitiuus: cũ (vt cõiter dicit) obiectũ qcunq; sensatũ
fit actus sentiendi ptiale principiũ ꝓductiuũ: sed qz re
ceptiuus taliũ actuũ ꝙ quos põt tendere in obiectũ. q̃ ꝛc.
¶ Sic ad q̃stionẽ. ¶ Ad vtrãq; rationẽ facta in princi
pio apparet solutio ex predictis.

QVarto quęro: vtrum ignis in
fernalis agat ꝓpetuo i corpora hoim damna
toꝝ. ¶ Et videt q sic. qz oẽ naturale actiuũ
principiũ semp agit semp habẽs passum ois
positũ. sed ignis infernalis est naturale agens qõ semp
habebit passum dispositũ sibi ꝓsens videlz corpora oim
in ipo existentiũ damnatoꝝ. ergo ꝛc. ¶ Cõtra. qz nullũ
corruptibile et passibile semper passum põt semp subsi
stere ⁊ incorruptũ manere. sed corpora damnatoꝝ semp
manebũt. ergo nõ semper pati poterũt ab igne infernali
seu actualiter patient. ¶ Maior ꝓbat p illud dictũ pbi
6. topicoꝝ. q ois passio magis facta abijcit a subsiãtia.
Ex quo sequit q omnis finita subsiãtia intrin potest pa
ti q̃ tota deperibit nec ei ꝰ aliquid remanebit. sed nihil
alicui ꝰ corpoꝝ damnatoꝝ ab igne ifernali destruet. q̃ ꝛc.
¶ Responsio. Ubi primo vtendum est q̃stum. Scõo ex
hoc inferet ⁊ ostendet quid patientur nouiter ab hmõi
igne infernali anime hoim damnatorum post resum
ptionem corporum suorum.

Quantum ad primũ ⁊ est sciendum q
ignis quadruplicem potest habere actionẽ. Est cñ cor
ruptiuus substãtialis forme sibi oppositi ei ꝰ in qõ agit
Generatiuus forme ꝓpie. Est etiã ꝓductiu ꝰ q̃ueris
realis: puta caloris. Et speciei sensibilis. Pria actio est
corruptiua. alie oẽs sunt ꝓductiue. Secũda est vniuoca
realis. Tertia est equiuoca respectu ignis: licet sit etiã
vniuoca respectu caloris. Quarta est toraliter equiuo
ca ⁊ tñtiõalis. Nõ oportet aũt ꝓbare hmõi actiões seu
opationes esse distinctas: qz cuidens est ex distinctiõe ter
minoꝝ puta substãtialis forme ⁊ accñtalis realis ⁊ ac
cñtalis intẽtionalis. ¶ Hoc ꝓmisso/pono quatuor ꝓcli
siones. ¶ Prima est: q ignis infernalis nõ habet in cor
poribus damnatoꝝ primã actionẽ nec scẽaz. nõ cñ põt
corrũpere formã humanã corporis: nec in eius materia
introducere formã ignis. ¶ Hec apparet. qm cõstat q cor
pora damnatoꝝ nũq̃ corrũpent sed eternaliter ꝓmane
bũt. sed si ignis posset ea corrũpere/cũ agat continue in
ipsa/vtiq; corrũperet: ⁊ in materia cuiuslibet formã suã
introduceret: sicut nũc corrũpit tũm ⁊ quodcũq; corpus
aliud passibile sibi nõ potẽ resistere i qõ agit. ergo ꝛc.
¶ Sed tũc est dubiũ: cũ corpora damnatoꝝ sint ab illo
igne passibilia ⁊ actualiter patient: q̃re nõ possunt ab illo
igne corrũpi ⁊ incinerari: sicut corrũpũt ⁊ incinerãtur
ab igne alio in ꝓsenti. ¶ Respondet: q hoc nõ est ex de
fectu ignis nec ex impassibilitate corporis. tam ignis
cñ ille sicut ⁊ ille ex se esset corruptiu ꝰ corporis hois/⁊
in eius materia inductiuus forme ignis: q̃ tũm etiã cor
pus humanũ est passibile cum actu etiã patiat. Et ideo
oportet dicere q hoc fit virtute ꝓme cause non coagen
tis igni vel nolentis ipsum agere ad forme corporis hu
mani corruptionẽ/nec ad eius forme vez ignis genera
tionẽ. sicut cñ deus potest ois cause secũde oẽm et pos
sibilem suspendere actionẽ ita etiã habentis vel habere
potentis plures actiones potest vnam suspendere seu
prohibere aliaz emittendo. Et ita in ꝓposito: cum alia
sit actio ignis generatiua ⁊ alia alterativa/suspendit de
us eius actionẽ generatiuã/⁊ ꝙ ꝑs corruptiuã: cũ corru
ptio non sit sine generatione/ omittẽdo ad reprobor
punitionẽ eius aliam duplicem actionẽ: vez alterativã
realẽ ⁊ intentionalem. Vel etiã potest dici q forma sub
stantialis ignis priuatur ol sibi actione debita. qm nec
actio alterativa realis nec intentionalis est ab ipse: sed
cñ a sua accñtali forma videlz a calore. q̃re ꝛc. ¶ Secũ
da cõclusio est: q ignis infernalis habet in corporibus
damnatoꝝ actionẽ intentionalem. ¶ Hec apparet. qm
actio hmõi intentionalis terminat ad speciem sensibilẽ
sine qua nõ põt esse actus sentiẽdi: nec ꝙ ꝑs dolor hmõi
actum sequẽs. ergo ois volens sensibiliter de aliquo ob
iecto percipit illud obiectum/⁊ per ꝑs est ab ipso in cor
pore intentionaliter mediante specie sensibili immu
tatum. sed quilibet damnatorum volebit sensibiliter de
igne infernali. ergo quilibet immutabitur in corpore inten
tionaliter ab ipso. Hoc est verum: suppositio communi
dicto/⁊ concesso cõmuniter: vez q ad omnem actum sen
tiendi elicitendum species rei sensibilis requirit. ¶ Ter
tia conclusio est: q ignis vel eius forma accñtalis potest
habere ⁊ de facto habebit in corporibus damnatorum
actionez realem ꝓductiuã siue qualitatis realis. ¶ Hec
apparet. cõstat cñ illi igni vel eius calori esse caloris i
aliqbz subiecto dispositio siue caloris receptibili virtuali
ter cõtentiui ⁊ causaliter ꝓductiui. Corpora aũt damna
torum sunt receptiua caloris ⁊ frigoris ⁊ omnis forme
accñtalis forme substantialis corporis compositibilis. er
go ꝛc. ¶ Confirmatur. quia ad hoc q corpora damnato
rum maneant substantialiter incorrupta/nõ oportet ali
quã ignis suspendere actionẽ nisi tñmodo corporis cor
ruptiuam ⁊ forme ignis in eius materia productiuam.

forme autem accidentalis caloris non est impossibile
forme substantialis corporis nec eius corruptiue/saltē in
quocūq; gradu/magis ꝙ species sensibilis. ergo nō opor
tet ignē infernalē priuari actione productiua caloris nec
alicuius alterius sibi possibilis qualitatis. ¶Quarta
conclusio ē: q̄ esto q̄ ignis nō haberet hmōi actionē rea
lē caloris productiuā in corpoīb⁹ dānator/sola intentiona
lis sufficeret ad dolorē. ¶Hec vez q̄ imutatiō intentionalis
sine reali sufficiat ad dolorē: probat. qz si dolor necessario
ꝓsupponeret imutationē realē/vbi imutatio realis esset
maior/ibi dolor esset vehementior. sed hoc est falsum. quia
aliqñ dolor est vehementior vbi imutatio realis est mior
vt exemplificat de manu ipfrigidata ad ignem approxi
matam q̄ est maior dolor de calore ignis ꝙ pat⁹ esset de
frigore: cū tñ man⁹ immutatione reali icōpabiliter sit ma
gis immutata a frigore/ꝙ a calore. propē ꝑsentiam ens
intētionalis frigoris manui inhērētis/a calore ignis nō multū
sed valde parū pōt subito immutari. quare ⁊c. ¶Ex hoc
aliqui inferūt corollarie: q̄ in corpoīb⁹ damnator̄ non
erit de facto imutatio aliq̄ realis ab igne/sed tñ intentio
nalis. Nō ꝓbant rupīr. ¶Pīo. qz nulla imutatio ab
igne fiet vnq̄ nisi ꝓpter dolorez fiet causandū. sed ad
hoc sufficit intētionalis imutatio sine reali. ꝙ frustra alia
ponit fiet. ¶Scōo. qz pauciora miracula q̄ possint po
ni sunt ponēda in dānatis. sed ponēdo ignē hīc circa cor
pora dānator̄ actionē realem caloris productiuam/oport
ret ꝓcedere in eis supnum miraculū apparere: quia vez
nō mentītur ⁊ corpa nō corrumpuntur. Hoc aūt nō opor
tet ponere/si ponāt q̄ hmōi ignis nō habet actionē rea
lem: sed tñmō intētionalē. ꝙ ⁊c. ¶Sed pīa rō non ꝓclu
dit: qz esto q̄ dolor possit esse sine imutatione reali ex so
la imutatione intentionalitē ignis virāq; nat⁹ est habe
re: nec habet rō quare altera sit priuādus. ¶Et si dicas
q̄ non est ponēda actionum pluralitas sine necessitate
Cōcedi pōt talis pluralitatē actionuz nō esse necessariā
ad dolorē: immo nec aliquā. Dē⁹ enim posset omni actio
ne ignis tam reali ꝙ etiā intētionali circumscripta cāre
eundē dolorē q̄ causat in eis nunc mediante hmōi ignis
immutatione sue actione intentionali. ¶Ad scōm dico
q̄ immo plura miracula ponūtur vel tot ponendo ignē
non alterare nec calefacere realiter corpora damnator̄.
Maximū esset miraculū ē agēs naturale quale est ignis
non agere in passum dispositū sibi ꝓsens omnem possibi
lē sibi effectū. ¶Et qñ dicit q̄ tūc est miraculū: q̄ nō in
cinerant corpora dānatorum: Respōdeo q̄ vt communi
ter dicit nullū accidēs est substātie corruptiuū nec ge
neratiuū: sed tñ ad virāq; hoz dispositiuū. sed ī ꝓposito
forma substantialis ignis incinerativa ⁊ corruptiua cor
poris privatur virtute hmōi actione. ꝙ licet hmōi
accidētis eius susp̄sio sit miraculosa: tamē ipsa suppositi
ta nullū est miraculū q̄ ex calore in quantocūq; gradu
ignis introducto i corpore ipz manēte substātialiter leor
ruptum: ⁊ corrūpi nō possit a calore hmōi: sed tñ a for
ma substātiali ignis. Ista magis videtur mihi esse dicē
dū q̄ ignis infernalis virāq; ꝓdictarū habeat actionez
ꝙ alterā tñ in corporibus dānator̄/esto q̄ vna sine alia
sufficeret ad dolorē ipsor̄. ¶Hec de primo.

Quātū ad secūdū: pono quinq; cōclusi
ones. ¶Prima est: q̄ si alie a corporibus separate sensi
biliter paterentur ab igne deo eis imprimēte actum sen
tiēdi respuēdi ⁊ passionē doloris actus hmōi ꝓpter nihil
aliud ex resumptione corporū paterent. ¶Hec apparet
qñ ex resumptione corporū nulla pena noua in eis ponī
tur nisi dolor ꝓpter actum respuendi ignē sensibiliter appē
dētem. sed si deus cūdē actū sentiēdi ⁊ respuēdi causaret
in anima separata quē ipsa corpori cōiuncta eliceret in seip
sa/dolorem cūdē pateret quē resumpto corpore patiet.
¶Secunda conclusio est/q̄ ex facta suppositione possibi
li vel impossibili supradicta nullam penā alie aliter pa
terentur in resumptione corporis: eandē tñ penā pati ex
tunc incipient aliunde/vez ab alia cā penam eis hmōi i
primēte. ¶Hec apparet. qñ talis pena doloris si poneret
in alia separata/non posset esse nisi tñ a prima cā. nec enī
ignis est sensibilis imutatiuus alie a corpore separate: nec
anima sine corpore potest in aliquem sentiendi actum
ad passionem doloris hmōi redigi tūc: nec ī dolorē ipz. ⁊ ita
si doloris passio ē possibilis alie separate/nō nisi a deo actū
sentiendi ignē ⁊ dolorē hunc consequētē actū causaliter
imprimente. ¶Ex quo sequit: q̄ alia separata si sensibili
ter pateretur dolorē/hoc nō esset propter ignis immuta
tionem nec suam aliquā actionē. in resumptione aūt cor
poris incipiet pati eandē penam a seipsa actū sentiendi
⁊ respuendi ignem i se effective eliciente/vel iam ipm a
deo habitū cū dolore ꝓseruāte/⁊ mediāte etiam igne cor
pus sibi pmictū realiter ⁊ intētionaliter alterante. Iz tamē
tam passio doloris ꝙ act⁹ sentiēdi cuz antecedēs essent
ante resurrectionē ⁊ post ab alio ⁊ ab alio effectiue nō tñ
de alio ⁊ de alio sed de eodē penit⁹ obiectiue/vez de igne
illud cū obiectum alia sentiret ⁊ respueret ac de ipso do
leret/cui⁹ actū de⁹ ipse imprimeret. hmōi autem obiectū
supponit esse ignis. ꝛc. ¶Tertia cōclusio ē: q̄ si dā
natorū alie a corporib⁹ separate nō patiunt sensibiliter do
lorē ipse in resurrectione ⁊ corpoīs resumptione nouuz
actū acqrent ⁊ nouā penam sentiēt. ¶Hec apparet. qñ
ꝓstat q̄ corporibus resumptis ignē sensibilit apprehen
dent ⁊ apprehensum sensibiliter respuent. ad quem du
plicē sensitiuū actū apprehēsionis vez ⁊ respuitionis sen
sitiue sequitur doloris pena ī eis. Iz nunc cū sūt a corpoīb⁹
separate/non est in eis aliqs actus ꝓdictorum nec natura
liter pōt inesse. nec enī ignē sentiūt seu sensibilit appre
hendūt: nec respuūt etiā sensibiliter sed tñ intellectualit
suppositō q̄ non sit ī eis doloris nec aliq̄ alia pena sens⁹
sed tñ tristitia. ergo nouit hoc suppositō duplicem actū
sensitiuū acqrent ⁊ nouiter penā doloris sentiēt nec tñ
ꝓdictū duplicem actū nec vnicū dolorē sed multiplicem
dānati respōsis corporib⁹ cōsequent. Erit enī in eis act⁹
sensitiuus apprehēsiuus ⁊ respuitiuus tact⁹ odoratus ⁊
gustus ⁊ auditus. habebunt enī os ⁊ nares sulphure ple
nas: audient etiā blasphemias ⁊ gemit⁹. ¶De actu aūt
visus nō liceat certū: cū ibi vez in inferno sint tenebre pal
pabiles ⁊ ꝓdēse. Et sicut ꝓdicti sensitiui apprehēsiui ⁊ re
spuitiui actus sunt alij ⁊ diuersi: ita ⁊ dolores eos con
sequētes erunt etiam differentes. alia enī doloris passio
actum tactus/alia actum audit⁹/alia actum odoratus/
⁊ alia actū gustus in ipsor̄ quolibet consequet. ¶Quar
ta conclusio est/q̄ huiusmōi omneo pene dolorum erunt
in damnatis non tñ passiue seu subiectiue/sz etiā eruut
ab eis omnib⁹ effectiue. ¶Hec apparet. qñ ab illo ē effe
ctiue dolor a q̄ est effectiue actus sentiendi actum disco
uenientē ⁊ obiectum apprehēsuz sensibiliter respuendi. sz
dānati eliciunt effective in seipsis actus sentiendi ignez
⁊ ipm apprehensum sensibilit respuēdi. ꝙ ⁊ doloris penā
actum hmōi ꝓtez. ¶Confirmat. qz sicut ab eodem ē tri
stitia a quo est actus intelligēdi ⁊ volēdi/nec est ī ei⁹ po
testate hmōi actibus positis suspendere istā penā: ita cō
similiter de actib⁹ sentiēdi obiectū discōuenīē ⁊ respuē
di ipm apprehensū sensibiliter est dicēdū/vt actus hmōi
ad doloris penā distinctam a tristitia comparent. ¶Ex
hoc sequitur corollarie: q̄ iz damnati homines de eodē/qz
de igne tristent ⁊ dolēt obiectiue: ab alio tñ ī eis ist do
lor ⁊ ab alio tristitia effectiue. ¶Hoc apparet. qñ ab eo
dem eis inesse videtur hmōi pene a quo eis effective im
primunt actus antecedētes/quos pene hmōi consequū-

tur. sed actus intelligẽdi ignem ⁊ nolẽdi ipm/quos sequit tristitia/causant i eis a deo. actus aũt sentiendi ignem ⁊ ipm sensibiliter respondi quos sequitur dolor/ causat effective et elicit quilibet i seipso. ergo ꝛc. ¶ Et si ꝓcas cãm hmõi diuersitatis: dico q nulla est alia nisi ista. q creatura intellectualis non necessario sed libere elicit actũ volendi vel nolendi ⁊ etiã intelligendi. põt etiã suspendere oẽm actũ intelligendi quem elicit. ergo ille actꝰ nolendi ⁊ intelligẽdi non videt esse ab aliquo effective: sed tm in eo passiue cuius suspensio non est i sua potestate. sed nullus dãnatoꝝ potest vnq̃ suspendere actum intelligendi nec actum nolendi ignez intellectum. q si sic/possent suspendere tristitie penã actũ hmõi consequẽtẽ. ergo respectu talũ actũ nõ vident se habere active nec passiue ad tristitie ipsos ꝓsequẽtis ꝛ subiective tm̃ nõ seu passiue. secꝰ aũt est de actibus sentiendi ⁊ respondi ignem sensibiliter apprehensum: q suspensio talũ obiecto presente ⁊ in corpus humanum agente/ sicut ignis infernalis agit ꝓmus in corpora dãnatoꝝ/ nõ est in hoiis potestate. ⁊ ideo q hoc q dãnati ignẽ sentiunt ⁊ respuũt necessario sensibiliter velint nolint nõ magis oportet hmõi actꝰ sentiendi ⁊ doloꝛẽ eos cõsequẽtẽ in deum vt i ipsoum totalẽ cãm reducere / q̃ actus sentiendi ⁊ respondi sensibiliter quodcũq̃ obiectũ discõueniens apprehẽsuꝝ alioꝝ hoim vt eorum. q̃re ꝛc. ¶ Ex dictis sequitur vltriꝰ: q nõ tm̃ deus punit hoies dãnatos: sed ipsi etiã effective punitẽt semetipsos: cuiꝰ cõtrariuꝝ demalignis spiritibus esse videt: cum ipi non puniant nisi tm̃ a deo. ¶ Hoc apparet. q̃m ab illo dꝫ punit a q̃ pena imponit. sed ois pena demonũ cis a deo infligitur. hoim vero aliqua a deo infligetur vt tristitia sequẽs actũ nolendi/ alia vero a quolibet ipsoꝝ cãbitur effective vt doloꝛ sequẽs actũ sentiẽdi ⁊ respondi ignẽ sensibiliter apprehẽsũ. ergo ꝛc. ¶ Si aũt dicat q actus ẽt nolendi ⁊ intelligẽdi quos tristitia sequitur/ sunt effective ꝛ necessario a dãnatis tũc ꝓinter concedendũ videt q ois ipsorum pena etiam est ab eis. ¶ Quinta conclusio est: q vltra nouã doloris penã quã damnati hoies post resumptionẽ corporũ sustinebũt/ supposito q nunc non doleãt/ penã nouã tristitie consequentur non de alio/ sed de eodẽ obiecto de quo antea tristabãtur. ¶ Hec probat. q̃m animę a corporib⁹ separate tristant de igne sicut ⁊ demones. ꝓbatꝫ quia necessario intellecto et q̃ intellecto vt perpetuo olim veritatem aũt tristatur de ipso vt de sui sensibiliter afflictiuo. nec enim a malignis spiritibus nec ab alabus separatis a corporibus vt supponit apprehendit sensibiliter/ nec sensibiliter ꝛ tm̃ intellectualiter respuit: neq̃ per ꝓhs alie separate nec demones tristant de ipso tanq̃ de illo a quo sensibiliter afflignant. sed hoc modo animę corporibus ꝓiunctę de ipso perpetue tristabuntur. non em̃ solũ vt ante resumptionẽ corporũ tristabuntur de eo q̃ necessario intellecto: ⁊ q̃ ipsarũ ꝓpetue veritatuꝝ. sed etiã quia ipsarũ mediãtib⁹ corporibus sensibiliter afflictiuo. quare ꝛc. ¶ Ex hoc videtur corollarie concludẽdũ: q erit in animab⁹ resũptis corporibus dãnatoꝝ nouus actus intelligendi ⁊ nolẽdi ignẽ tam alio actu pintellectũ ⁊ ꝓnolitum ante resumptionẽ corporũ. ¶ Hoc apparet. q̃m ante resumptionez corporũ ipm ignẽ intelligũt necessario absolute/ ⁊ vt ipsos actualiter detinẽtẽ: a his duobus modis respuũt ꝛ tm̃/ vez q̃ continuę ipsum habẽt intelligere: ⁊ q̃ in eo habẽt ꝓpetue pmanere. nõ autem vt sensibiliter affligẽtez ipm intelligũt nec respuunt siue nolunt/ eũ nec vt supponitur/ eos sensibiliter tunc affligat. corporib⁹ aũt resumptis ipꝫ intelligẽt ⁊ respuẽt isto modo vez vt ipsos actu sensibiliter afflitgentez. ergo ꝛc. ¶ Confirmat. q̃ nouꝰ tristitie passio nouum actũ videt arguere nolẽdi: sicut nouꝰ doloꝛ nouũ actũ sensibiliter respuendi. sed in dãnatis aliquibus resumptis corporib⁹ erit nouꝰ tristitie/ vez de igne ipsos nouiter affligente sensibiliter. ergo ꝛc. ¶ Si autez hoc non placet/ potest dici aliter/ vez q̃ alie dãnatoꝝ a corporibus separate/ ꝛ nõ intelligant nec respuant siue nolit ignẽ vt ipsos actu sensibiliter affligentẽ: intelligũt tm̃ ipsum ⁊ nolunt vt eos sensibiliter affligere debeatẽ. ⁊ ideo tristant de ipso non tm̃ vt de obiecto necessario intellecto ac ipsos detinente: sed etiam vt de ipsarum postea sensibiliter afflictiuo. ⁊ ideo si eodem actu q̃ dꝫ intelligit ⁊ respuit aliq̃d vt fiẽdũ/ põt intelligere illud ⁊ respuere vt tm̃ factum: q ꝓhs eodẽ actu quo anime separate intelligũt et respuunt ignẽ vt ipsarum in futuro sensibiliter afflictiuũ ipm intelligere ⁊ nolle poterunt q̃m resũptis corporibus ab ipso actualiter affligẽt sensibiliter. ⁊ ita si tunc non oportet in eis ponere nouũ nolẽdi nec intelligendi actũ/ nec nouam tristitie passionẽ/ licet maior seu intensior sit q̃ prius. si em̃ quis tristatur de malo q̃ apprehendit vt sibi imminens/ multo magis de ipso apprehenso vt actualiter inerẽte. ⁊ ita si alie dãnatoꝝ nũc tristant de igne q̃ ipm intelligunt vt ipsas sensibiliter affligere debentem multo magis de ipso resumptis corporib⁹ tristabuntur q̃m ipm intelligent vt seipsas actualiter sensibiliter affligẽtem. quare ꝛc.

Sed hic sunt duo dubia. Primũ est. quomodo põt esse in damnatis hominib⁹ inequalitas penarum doloris ⁊ tristitie. quas penas patiuntur ꝓpe ignez eorũ corpora actualiter immutantẽ. cũ em̃ ignis sit idez ⁊ equalis per ꝓhs videat agere i q̃cũq̃ corpus cuiuslibet damnatorũ/ non videtur vnus magis q̃ alius posse dolere de ipso nec etiam tristari vt de sensibiliter affligẽte. cũ oẽs equaliter videat affligere sensibiliter: cũ sit idẽ. ¶ Scõm est/ an damnati possent suspendere tristitie penam quam habent de igne vt de sensibiliter affligente. ¶ Ad primũ supposito q̃ damnati homines sint seq̃les in doloꝛe ⁊ tristitia habita de igne vt sensibili affligẽte oportet dicere q̃ hoc sit vel ꝓpe diuersa habitacula ꝓprias dãnatoꝝ: i q̃rũ alijs ignis vel q̃cũq̃ stimulus afflictiuus alia sunt actiuora ⁊ efficaciora q̃ in alijs aut miraculose diuine virtute magis coagente vel igni ad maiorem immutationem seu actionẽ respectu vnius damnatoꝝ q̃ alterius: vel ipsis dãnatis ad maiorẽ seu intensiorem actũ sentiendi ⁊ respondi eundem ignẽ ⁊ eq̃liter quilibet immutãtẽ in vno q̃ in alio. Qui aũt obiectũ sensibile discõuenientis vehementiꝰ sentit ⁊ sensibiliter respuit/ magis doleꝛ ꝓ ꝓhs de obiecto magis affligente tristat. Vel ẽt potest dici q̃ igne oẽs equaliter immutante ⁊ oib⁹ ipm eq̃liter sensibiliter apprehendentib⁹ ⁊ respuentib⁹ posset deus coagere ad maiorẽ doloris ⁊ tristitie penã vni q̃ alteri/ supposito q̃ hmõi doloris ⁊ tristitie pena ab actib⁹ quos cõsequunt realiter distinguant. ¶ Ad scõm videt dicendũ q̃ ꝛ damnati non possint suspẽdere illã tristitie penam q̃ sequitur actũ nolendi a deo eis impẽsum: cũ nec talẽ possint suspẽdere actum: tristitiã tm̃ illã q̃ sequitur actũ ab eis electũ effective cuiusmodi tristitia est illa q̃ ẽ de igne vt de sensibiliẽ affligente/ possent suspẽdere deo pmittẽte. Quod apꝑet. cõstat em̃ q̃ martyres ꝓ Christo passi licet de penis sensibiliter doleꝛẽt: nõ tm̃ tristitiã imo lętitiam habuerunt. Cuius ratio nulla alia fuit nisi quia suspenderunt ⁊ suspendere potuerũt actũ nolendi penas licet ipsorum afflictiuas/ ⁊ voluerit eas. lętitia autez sequitur actuꝫ volendi rem habitũ sicut tristitia actũ nolẽdi. Ideo aũt actũ nolẽdi suspendere potuerũt: q̃ talis actus sicut ⁊ eius ꝓtractus est ad eliciẽdum ⁊ nõ eliciendũ in potestate cuiuslibꝫ ipm actualiter ꝓtinentis. cuiꝰ ꝓtractus est de actu sentiẽdi ⁊ respuẽdi sensibiliter apprehensũ. ergo si dãnati hoies eliciũt effective in se actum

respuendi siue nolendi ignem non vt intellectum nec vt detinentē sed vt ipsos sensibiliter affligentē: videl q̄ posset deo p̄mittente ip̄m suspendere: r p̄ hāc tristitie passionē actū hm̄oi p̄hibere. Et q̄ sequitur: q̄ cū nūq̄ suspēdat quod tñ faceret (vt credo) si posset: hm̄oi actū ab eo elicitum deus nō simit ipsos suspendere ad eos pena illi annexa tristitie puniēdū. ¶ Consimiliter posset dici ponēdo ip̄os elicere effectiue actū intelligēdi r nolendi ignem vt absolute intellectū r detinētē: p̄ hāc posset poni q̄ ipsi talit r vlter ois pena sensus eis debita se puniret. Rōnabilius tñ dicit primo modo i p̄cedētib⁹ explicato. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rōnē i p̄incipio p̄z solutio ex p̄dictis.

Circa distinctionem quadragesimāquartā/i q̄ magister determinat de suffragijs mortuorū tā militātis ecclesie q̄ etiā triūphantis. Quero p̄mo/vtrū alia separata intelligat vt p̄iuncta. ¶ Et videt q̄ sic. q̄ cūdē habēs potētiā/i cūdē r p̄fici p̄t actū. sed alia separata eandē habet intellectiuā potentiā vt coniūcta. ergo ꝛc. ¶ Cōtra. q̄ alia cōiuncta intelligit cū phantasmate sed separata nō p̄t sic intelligere. q̄ ꝛc. ¶ Respō Tibi est videndū. Primo vnde constat q̄ alia magis possit intelligere q̄ sentire post q̄ est a corpore separata/suppositō q̄ alia intellectiua non sit alia in homine ab alia sensitiua. Secūdo. si separata p̄t intelligere ea q̄ nouit coniūcta. Tertio si p̄t nouiter intelligere sibi p̄s ignota.

Quātum ad primū: est sciendū q̄ aliam a corpore separatam intelligere p̄t dupl̄r p̄tingere. Uno mō tñ passiue p notitiā intellectiuā sibi ab alio cōmunicatā. Alio mō actiue p notitiā nō tñ in se receptā subiectiue seu passiue/i a se etiā elicitā effectiue. Iz aīa alia nō videt intelligere intellectione nisi vt i se recepta passiue/nihilomin⁹ talis intellectio p̄t elici vel ab ea vel ab alio effectiue. ¶ Hoc p̄missō pono q̄tuor p̄clusiones. ¶ Prima est: q̄ non magis p̄stat aliam a corpore separatā posse intelligere q̄ sentire/vt ipsa respectu horū actuū se habet mere passiue. ¶ Hec p̄bat. quia subiectū receptiuum aliquorum plurū realiter distinctor vt cōparatū ad deum eq̄liter p̄t ab ipso recipere quodcūq̄ illor. ¶ Hoc ē euidēs quia deus quodcūq̄ realiter distinctus ab aliquo p̄t sine illo facere r cuicūq̄ subiecto eius receptiuo imprimere sed aīa vel eius potentie si ponantur ab ipsis distincte/sūt receptiue immediate actus sentiēdi r intelligēdi: quia act⁹ realiter sunt distincti. ergo aīe separate eque sunt possibiles subiectiue act⁹ sentiēdi sicut actus intelligendi. ¶ Cōfirmat. q̄ a nō magis aīa vt corpori p̄iuncta est receptiua actus sentiendi mediante actu intelligendi/q̄ econuerso. vtriusq̄ enim est immediatū subiectū receptiuum/i⁹ patius actus sentiendi q̄ actus intelligendi sit principium effectiuū. ergo separata a corpore equaliter p̄t immediate existere sub vtroq̄. quare ꝛc. ¶ Secūda p̄clusio ē: q̄ an aīa separata a corpore possit actu a se elicito effectiue magis intelligere q̄ sentire/nō est naturaliter nobis notū. ¶ Hec p̄batur. quoniā de illo q̄ est principium aliquorum plurium realiter distinctorum ordine quodā vt cōiuncti alicui/vt ab illo separatū non p̄t nobis naturaliter esse notū ip̄m esse magis principium p̄ductiuū actus posterioris alium vez p̄ioꝛ necessario exigētis q̄ p̄rioris posteriorē nō necessario supponētis. i⁹ aīa intellectiua vt corpori cōiuncta est principiū p̄ductiuū actuū plurium realiter distinctorum/vez intelligendi r sentiendi ordine quodam quia p̄ius actus sentiendi q̄ intelligendi. actus enim intelligendi p̄supponit actum sentiēdi r non econuerso. cū aīa corpori cōiuncta possit sentire nō intellectū. nō p̄t aūt intelligere nisi p̄supposito aliq̄ actu sentiēdi. ergo non magis immo minus videtur naturaliter esse notū aīam a corpore separatā posse elicere actum intelligēdi q̄ actū aliquē sentiendi. ¶ Confirmat. q̄ si aīa separata p̄t tñ in alterū istorum actuū non in vtrūq̄/magis videret posse in actū p̄iorē a posteriori independentē/q̄ i posteriorem/p̄iorem necessario exigentem. sed actus sentiendi aīe p̄iuncte possibilis effectiue est p̄ior actu intelligendi r ab ipso totaliter independens. actus vero intelligēdi est actū sentiendi necessario exigens: cū nunq̄ aīa cōiuncta intelligat sine actu phantasie mediante r actum intelligendi nature ordine precedente. ergo ꝛc. ¶ Sed forte ad istam rōnē posset dici q̄ anima coniuncta corpori nec est elicitiua principiū actus sentiendi necessario i telligendi. sed potentia intellectiua ab ipsa distincta elicit actū intelligēdi/r potētia sensitiua actum sentiēdi. potētia aūt sensitiua ē potētia organica: r ideo nō p̄t i actū sentiendi nisi organo mediante. intellectiua autem potētia est immaterialis non organica. r ideo p̄t in actum sine organo mediante: r per hoc a corpore separata. qđ nō p̄t p̄pter p̄ter⁹ rōnē potētia sensitiua. ¶ Sed cōtra istā responsionem arguo. q̄m esto q̄ potentia sensitiua r intellectiua ab anima distinguant vt accipit ista rātio: qđ tñ verū nō reputo: Quero quō intelligit q̄m dicit sensum r nō intellectū esse potētiā organicā. Aut enim intelligit intellectiuam potētiā non esse organicā siue corpoream q̄ nō est in corpore vel quia existens in corpore nō vtit corpore i eliciēdo actū: vel q̄ separabilis a corpore/vel q̄ separata a corpore p̄t i actū intelligēdi effectiue. Sed p̄mū nō potest poni. non minus enim potentia intellectiua est in corpore aīa exhibēte in ipso/q̄ potētia sensitiua. nec secūdum. ita enim potentia intellectiua existens in corpore vtitur corporeo organo in eliciendo debitum sibi actū sicut potētia sensitiua. nō magis enim p̄t aīa intellectiua corpori coniuncta intelligere sine phātasmate r phātasie organo q̄ videre sine oculo. q̄ ꝛc. Si autem ponatur tertiū: nō magis potētia intellectiua debet dici incorporea siue nō organica q̄ potētia sensitiua. ita enim anima a corpore separata manet cū ipsa potentia sensitiua sicut intellectiua a corpore separata. q̄ nō min⁹ potētia sensitiua est idē cū aīa q̄ intellectiua. Si aūt ponat quartum petitur p̄incipiū euidēter. hoc est enim q̄d querit/vtrū vez aīa vel intellectiua potentiua a corpore separata possit in actū intelligendi magis q̄ in actum aliquem sentiendi. quare ꝛc. ¶ Tertia cōclusio ē: q̄ supnaturaliter fide constat animam a corpore separatā posse intelligere: non autē sic constat ipsam posse sentire. ¶ Hec p̄batur. quoniā cōstat secundum fidei veritatem animam separatam a corpore posse premiari in celo vel cruciari in inferno: vel quod in purgatorio: immo de facto sic esse: videlicet q̄ alie premiantur r alie cruciantur. sed premiū consistit in actu intellectiuo visionis r beatifice fruitionis dei. Hoc similit̄ ē notum per fidem. Supplicū etiam seu pena animarum dānatorum videt consistere in tristitia actum intelligendi r nolendi p̄supponēte. ergo per fidem constat animā intellectiuam a corpore separatā intelligere posse r velle vel nollemmo non tñ posse sed etiam de facto ipsam intelligere q̄ velle: cum in his duobus actibus consistat tota perfectio felicitatis eterne. ¶ Secunda pars vez q̄ non sic constet ipsam sentire/apparet. licet enim forte naturaliter possit probari r scīri ipsam esse receptiuam actus sentiendi sicut r intelligendi: q̄ tamen de facto actum sentiendi recipiat vel q̄ sentiat vel etiam q̄ sentire valeat/non est ex fide certū/q̄ nec i scriptura expressum. ¶ Quarta conclusio ē: q̄ non est ex fide certus

animã separatam posse ītelligere magis ꝙ̃ sentire actu a se elicito effectiue. ¶ Hoc apparet. qñ per fidem nõ cõstat nisi q̃ alia separata a corpore põt intelligere ⁊ velle ⁊ nolle. vtrum aũt hmõi actus sint ab ipsa effective an a deo ⁊ in ipsa tãmõ subiectiue/hoc nõ ꝓstat nec est in scriptura expressum. ergo ⁊c. ¶ Confirmat. quia sciens aliq̃d ꝓuenire alicui q̃ põt ipa multiplr ꝓuenire/nõ põt scire determinate qualiter ipsi ꝓueniat q̃ hoc q̃ scit illud sl vniuersaliter ipsi tãmõ cõuenire. Sed alia põt ītelligere multiplicater. Uno mõ actu intelligẽdi a se elicito effectiue ⁊ alio modo actu intelligendi in se recepto tãmõ subiectiue. non ꝓstat autem ex fide quo istorum modorum alia intelligat. solũ enĩ est fide notum ⁊ certum ipsam intelligere ⁊ velle in vniuersali: non autem constat quomodo intelligat in speciali: vtrũ videlicet actũ eliciendo actiue an ipsum recipiẽdo tãmodo subiectiue. ¶ Quãtũ ad actũ etiam beatificum intelligendi ⁊ fruendi videtur q̃ intelligat ⁊ velit actib⁹ non a se elicitis effectiue/sed in se tãm receptis passiue. solus enim deus beatificat non tãm obiective nec̃ q̃ vt beatitudinis obiectum/sed etiã effective vt beatifici cuiuscunq̃ actus principium effectiuũ. non constat autẽ q̃ alia separata beata alia a deo intelligat nisi que ipsi deus reuelat. De aliabus etiã dãnatorũ an ignẽ intelligant ⁊ respuant mediantibus actibus a se elicitis an eis a deo impressis/nõ est in scriptura expressum nec per consequẽs certitudinaliter fide notũ. ergo ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quãtũ ad secũdũ: pono quatuor cõclusiones. ¶ Prima conclusio est: q̃ si alia separata põt elicere actũ intelligendi effectiue in quẽ põt ꝓiuncta ipsa a corpore separata potest naturaliẽ intelligere quecunq̃ pus̃ qñ erat coniuncta corpori/sibi nota. ¶ Hoc apparet. qñ anima oẽ illud põt intelligere cuius actũ intelligẽdi potest ꝓducere. non enĩ põt ꝓducere actum intelligendi nisi illum se. per quẽ cũq̃ aũt actũ intelligendi in se ꝓductum seu receptum intelligit eius obiectũ. sed anima separata vt supponitur potest in oẽm actum intelligendi in quem potuit prius: qñ erat coniuncta corpori. tunc autem poterat elicere actum circa quodcunq̃ obiectum habitualiter sibi notum. q̃ ⁊ idem põt a corpore separata. ¶ Cõfirmatur. qr vel ad actum intelligendi eliciendum sufficit sola alia: vel requiritur aliq̃d aliud q̃ separatã cũ ipsa vel aliq̃d quod corrumpit in eius separatione a corpore. Si primũ vel secũdũ/habetur propositum. Si tertium: interimitur suppositũ. ergo ⁊c. ¶ Secũda conclusio est: q̃ si alia separata a corpore non põt intelligẽdi actum elicere/nõ potest naturaliter a corpore separata magis intelligere q̃ fuerunt sibi prius nota/q̃ alia que nunq̃ actualiter intellexit. ¶ Hoc apparet. qñ anima separata in ratione passi siue subiecti recipiendi vniformiter respicit ⁊ est in potẽtia ad oẽm cuiuscũq̃ obiecti actum intelligendi. non enĩ est magis vnius actus intelligendi q̃ alterius recipiẽda. sed vt supponitur ipsa a corpore separata nõ potest alicuius obiecti actum intelligendi elicere effectiue/sed tãm recipere subiectiue. non põt aũt actum intelligendi recipere ab alio q̃ a deo equaliter sibi potẽte vnius obiecti sicut ⁊ alterius actũ intelligendi infundere seu imprimere effectiue. ergo nõ magis nec aliter facta hypothesi potest intelligere habitualiter ꝓcognita q̃ alia nunq̃ actu aliter intellecta. ¶ Et si queras de eo qõ̃ supponit ī duabus conclusionibus supradictis/videlicet an anima separata possit in actũ intelligendi aliquem effectiue: petet ex precedẽti articulo quid dicendum. qñ vt ibi est ꝓbatum/hoc nõ videtur esse per fidem certum/nec potest esse naturaliter nobis notum. ¶ Et si contra hoc arguatur. quia habens habitum potest exire in actum. sed anima separata remanet ītellectiꝰ habitus q̃ctũ intelligibilis speciei. ergo potest exire in actum intelligendi ea q̃ prius fuerant habitualiter sibi nota. ¶ Respondeo q̃ maior assumpta est falsa. vel si est vera: nõ magis probat animam separatam posse in actum intelligẽdi q̃ in actus aliquẽ sentiẽdi. ¶ Primũ/vez q̃ sit falsa/patz qñ constat q̃ anima corpori coniuncta quãtumcũq̃ habituata non potest exire in actum habitus leso organo phantasie. ¶ Et si dicas q̃ nõ est simile de separata ⁊ coniuncta: qr coniuncta dependet in eliciendo actũ ab organo: nõ aũt separata. Hoc nõ valz. qr hoc est q̃ quẽ nisi nec ꝓbat q̃ magis separata sit ab organo independẽs in eliciendo actum intelligendi vel volendi q̃ actũ sentiendi cum cõiuncta corpori nõ magis indigeat organo ad eliciendum actũ sentiẽdi q̃ ad eliciẽdũ actũ intelligẽdi. ergo ⁊c. ¶ Secũdũ: vez q̃ si ille ꝓpositio maior assũpta sit vera/non magis ꝓbat animam separatam posse intelligere q̃ sentire actu a se elicito effectiue/apparet. qñ non tãm ex actibus intelligẽdi sed etiam ex actibus sentiendi habitus generatur. qui habitus sicut ⁊ intellectiuus potest manere in anima separata. ergo si omnis habẽs habitũ potest in habitus actum/sequitur q̃ anima separata potest actum sentiendi elicere: q̃ est falsum. ¶ Tertia conclusio est: q̃ si alia separata est principium eliciendi actum intelligendi/sic potest a corpore separata actualiter intelligere prius habitualiter sibi nota/q̃ ad hoc q̃ ipsa intelligat nullo indigeat alio ab ijs q̃ habet. ¶ Hoc ꝓbat qñ aut alia ipsa sola est principiũ effectiue eliciendi actũ intelligẽdi/aut aliq̃d aliud requritur vltra ipsam. Si ipa per se/habetur ꝓpositũ. Si aũt nõ põt ipsa per se ī actũ nisi aliquo alio mediante in ipsa formaliter existẽte/siue illud sit species siue habit⁹ vel quodcũq̃ aliud/aut hoc ad actũ ītelligẽdi eliciendũ necessariũ est alie separate possibile: aut non. Si non: q̃ non potest in actus cuius prius supponit. Si est ipsi possibile: ergo cũ illud habuerit ante q̃ esset a corpore separata respectu omnium q̃ actu aliter cognoscebat/nõ fuit illo priuata qñ exiuit a corpore separate. nihil enĩ existens in alia corpori ꝓiuncta ipsi possibile vt a corpore separate corrumpit. ineius a corpore separatiõe. Cũ ergo alia a corpore separata habeat dicẽdũ est necessariũ ad eliciendũ actum intelligẽdi circa q̃cũq̃ prius habitualiter sibi notum: per ꝓ̃ns sequitur propositum/videlicet q̃ ad hoc q̃ naturaliter possit in actum intelligendi ea q̃ prius fuerant habitualiter sibi nota/non indiget aliquo ad talium notitiã necessario requisito. ¶ Si forte dicatur q̃ alia coniuncta corpori non intelligit nisi phantasmata mediante: q̃ corrumpit in separatione eius a corpore: ⁊ ita per ꝓ̃ns non potest aliq̃d intelligere eorum q̃ prius habitualiter nouit nisi mediãte aliqua specie nouiter acquisita obiectum sibi loco phantasmatis ꝓsentante: ¶ Contra: Primo. qr si ideo qr alia coniuncta corpori non intelligit nisi mediante phantasmate est ipsi loco phantasmatis aliq̃d necessarium qñ a corpore separata: cum etiam corpori coniuncta non intelligat nisi phantasie actu ⁊ organo mediante: erit etiã ipsi separate a corpore necessarium ad intelligendum aliquid loco organi phantasie/⁊ etiam actus eius. hoc aũt est falsum. ergo ⁊c. ¶ Secunde. quia illud repletiuum obiecti ipsi necessarium ad intelligendum videt̃ cõ receptibile in anima: ⁊ per cõsequens ꝓ̃ns in alia quãdo erat corpori vnita. tale autem quod est in alia coniuncta corpori subiective/non oportet corrũpi quando anima ipa a corpore separat̃. quare ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima conclusio est: q̃ siue separata anima possit in actum intelligendi actuc/siue non/ipsa potest omnia intelligere prius habitualiter sibi nota. ¶ Hoc apparet. quoniã cõstat q̃ ipsa a corpore separata est subiectum receptiuũ cu-

tuscunq; notitie q̄ in ipsa precessit q̄n corpori vnita fuit. sed potens recipere notitias olim prius cognitorum/p̄t cognoscere quecūq; habitualiter ⁊ actualiē prius nouit. ergo ⁊c. ¶Hec de secundo.

Quātum ad tertium: pono quatuor cōclusiones. ¶Prima est: q̄ siue anima separata sit principiū actuum eliciēdi intelligendi actum siue nō/sed tm̄ passiuū/p̄t nouiē intelligere a corpore separata que nouit corpori cōiuncta. ¶Hec apparet. q̄n sicut principiū videndi p̄t in actu visionis circa oē visibile sibi presens tam̄ mutat ⁊ principium actus intelligendi p̄t sc̄ actū intelligēdi quodcūq; naturaliter intelligibile sibi presens sed constat alie separate multa obiecta creata naturaliter intelligibilia presentari: q̄ nunq̄ coniuncta corpori fuerūt. ergo si ipsa separata est actus intelligēdi p̄ductiuus actus sequitur q̄ nouiter possit intelligere q̄ non nouit. Si autē dicatur q̄ tm̄ est receptiuus actus/idem sequitur constat cm̄ deum ipsi posse infundere notitias multorum q̄ nunq̄ antea p̄cognouit. ¶Secūda p̄clusio est/q̄ alia separata potest de nouo acq̄rere notitiam intuitiuam. ¶Hec apparet. quia notitia intuitiua est de re presente in se actualiter cognoscenti. sed multorum alie separate presentium ipse anima separata habet notitias que nūq̄ antea p̄cognouit/⁊ maxime intuitiue vt angelorum tā bonorum q̄ malorum ⁊ multorum mirabilium aliorū ergo ⁊c. ¶Tertia est: q̄ etiam nouiter p̄t acq̄rere notitias abstractiuas. ¶Hec apparet. q̄n notitia abstractiua illa (vt cōmuniē dicit) q̄ est de re mediāte aliqua specie ipsam representante. sed tales notitias alia separata potest nouiter acq̄rere. potest enim doceri ab angelo ipse loquente de aliqua re absente. loquens autem angelus vt suppono ex dictis sc̄do/causat sc̄ illo cui loquitur aliq̄ signum intelligibile representatiuum obiecti locutionis mediante quo audiens acq̄rit actum abstractiue cognitionis. ergo ⁊c. ¶Confirmat. q̄ potēs nouiter acq̄rere aliquod representatiuum rei absentis quā nunq̄ intellexit/potest rē illam nouiter intelligere abstractiue. sed alia separata p̄t talia representatiua rerum sibi ignotarum prius acquirere: ⁊ hoc vel ab alio ipsum docente vt ab angelo: vel etiam a se ipsum causante obiecto sibi presente/supposito q̄ hoc possit facere (vt dicūt aliqui) coniuncta corpori. ergo ⁊c. ¶Quarta conclusio est/q̄ anima separata p̄t nouiter acq̄rere habitū intellectuū. ¶Hec apparet. q̄n potens acq̄rere actū habitꝰ/p̄t acquirere ⁊ habitū si non habet tm̄. sed anima separata p̄t acq̄re sc̄ actū intelligendi abstractiuum habitꝰ quē nūq̄ habz. Probatio. q̄ p̄t vt dictū est intelligere nouiter abstractiue q̄ nūq̄ antea intellexit. illorū aūt nō habet intellectuū habitum q̄ nunq̄ prius actualiter intellexit: cū habitus ex actibus generetur. ergo ⁊c. ¶Ex p̄dictis patet q̄d dicendū sit ad q̄stionē qua queritꝰ/vtrum alia separata intelligat vt coniuncta. Si cm̄ intelligit actu a se elicito: quantum ad hoc similiter intelligit vt coniuncta: licet coniuncta presupponat phantasma ⁊ phantasie actus/⁊ non separata. Si autē separata intelligat tm̄ actu in se recepto patet dissimilitudo inter ipsam separatam ⁊ coniunctā Quia tm̄ alia non dicitur intelligere vt actū elicit sed vt ipsum passiue recipit: ⁊ constat animam separatam actū intelligendi recipere vt coniunctam: ideo absolute potest concedi q̄ consimiliter anima separata intelligit vt coniuncta. ¶Sic ad questionem. ¶Ad primam rationem in principio patet q̄ falsum accipit in maiori cum anima separata non magis habeat intellectiuam potentiam q̄ sensitiuam. nec tamen potest in actum sentiendi. ¶Ad aliam in contrarium/patet solutio ex predictis.

Secundo quero: vtrum anima separata cognoscat se sicut coniuncta antea cognoscebat. ¶Et videt q̄ sic: quia eadē potentia idē obiectū eodē actu ⁊ per p̄s similiter cognoscit. sed potentia intellectiua alie est eadē in ipa separata ⁊ p̄ncta. ipsa etiā alie essentia eadē est p̄ncta ⁊ separata. q̄ ⁊c. ¶Cōtra. q̄ notitia intuitiua alie est ab abstractiua. sed alia separata cognoscit se intuitiue: p̄ncta alie non sic sed abstractiue. q̄ ⁊c. ¶Respōdeo. Ubi est videndū Primo: quō anima separata intelligit alia a se. Scōo quomodō intelligat semetipsam.

Quantum ad primum: pono quatuor p̄clusiones. ¶Prima est: q̄ alia separata potest intelligere per seipsā naturaliē oē ens creatū ab ea distinctū. ¶Hec p̄bat. q̄ sicut se hēt alia p̄ncta ad actū sentiēdi respectu sensibilis/ita separata ad actū intelligendi respectu cuiuscūq; intelligibilis. sz alia separata p̄t elicere actū respectu cuiuscūq; obiecti sensibilis. ergo ⁊ separata respectu cuiuscūq; intelligibilis ab ea. sed oē creatū ens ē naturaliter intelligibile. q̄ ⁊c. ¶Cōfirmat. q̄ aut alia separata p̄t intelligere aliq̄ē ens creatū tm̄: vel nullū: vel omne. sed nō aliquid tm̄ nec nullū. sicut est anima cōiuncta non magis sentit vnū sensibiliū sibi approximatum q̄ alterū eq̄ sensibile: ita cū ens creatū sit ale naturale obiectū/nō est maior rō quare vnū possit intelligere q̄ reliquū. q̄ ⁊c. ¶Scōa cōclusio est: q̄ alia separata p̄t intelligere intuitiue/imo de facto intelligit oē ens creatū sibi p̄sens. ¶Hec apparet. q̄n sicut obiectū absens ad notitiā abstractiuā/ita p̄s ad notitiā intuitiuā. sz obiectū absens p̄t abstractiue cognosci ab alia separata sicut ēt a p̄ncta. q̄ ⁊ p̄sens intuitiue. ¶Cōfirmatur. q̄ notitia seu intellectio intuitiua/vt nunc supponо/non est aliud q̄ intellectio facialis obiecti p̄sentis actualiter cognoscenti. non magis cm̄ visio corporalis quia obiecti p̄sentis est intuitiua q̄ intellectio q̄ est obiecti presentis actualiter cognoscēti. sed alia separata potest intelligere omne ens creatū actualiter sibi presens. ergo intuitiue. ¶Ex hoc sequitur: q̄ cū entiū creatorū alia sint spiritualia vt angeli ⁊ ipse anime separate: ⁊ alia materialia vt corporalia ⁊ ista inferiora: q̄ omnia ista potest intelligere intuitiue alia separata. ¶Probat primo de primis. q̄n constat q̄ anima separata p̄t naturaliter intelligere angelum ⁊ aliam aiam. aut ergo p̄t talia intelligere tm̄ abstractiue vel intuitiue. Sed nō p̄t poni primus: q̄ eis potēs intelligere obiectū creatū abstractiue/p̄t ipsum intelligere intuitiue si habeat ipsum p̄s. q̄ ⁊c. ¶Cōfirmatur. q̄ non min⁹ angel⁹ ⁊ q̄cūq; substātia immaterialis ē cognoscibilis intuitiue ab anima separata/ q̄ color sit visibilis vel q̄cūq; alia forma accidentalis sensibilis ab ea p̄ncta. ¶Scōo p̄bat de aliis: vez de corporalibus inferioribus. q̄ cognoscibile a duplici potētia vt duplici actu non minus videt posse cognosci a potētia superiori seu actu: q̄ ab inferiori. sz inferiora sēsibilia sūt cognoscibilia ab alia intellectiua duplici actu/vez sentiēdi ⁊ intelligēdi. cognoscūt aūt actu inferiori/vez sentiendi/intuitiue. ergo ⁊ ste possunt cognosci actu superiori ab alia separata. ¶Cōfirmat. q̄ alia separata p̄simili modo respicit alia intelligibilia sicut intelligētia separata. sed constat q̄ angelus corporalia inferiora sibi p̄sentia intuitiue intelligit. q̄ ⁊c. ¶Sed tunc est hic dubiū/q̄ presentia requirit in obiecto ad hoc q̄ intuitiue ab anima cognoscat. ¶Ad hoc respōdet q̄ nō oportet obiectū intuitiue intellectū ab alia separata esse ipsi ꝓpinquus q̄ obiectū visū ab ipa corpori coniuncta non cm̄ est verisimile q̄ respectu actus p̄fectioris requirat obiectū ꝓpinquius sibi/q̄ respectu actꝰ imperfectioris. sed constat q̄ actus visionis intellectiue ē p̄fectior q̄ actus visionis sensitiue, ⁊ potētia intellectiua/si ponat distincta

ab alia/ẽ ꝓfectior ꝙ potẽtia sensitiua.ꝙ alia ꝓiuncta nõ põt elicere actũ videndi circa obiectũ ab ipsa magis remotũ seu distãs ꝙ alia separata actũ intuitiuum intelligẽdi ¶Ex quo infertur corollarie a ꝺubitãs: ꝙ oẽ obiectũ existens ꝑtũcum ꝙ distãs põt intuitiue intelligi ab alia separata/ita ꝙ nulla distãtia impedit ipm posse ab anima intelligi isto modo. ¶Hoc probãt.qm̃ ꝓstat ꝙ anima ꝓiuncta corpori põt videre corporalit intuitiue exĩa i terra illa q̃ sunt i firmamẽto. videt em̃ celũ stellatũ. sed nõ mn9 intellectio ipsa excedit in perfectione visionem corporalẽ/vel potentia intellectiua sensitiuã etiã perfectiona liter:ꝙ distet celũ empyreũ a firmamento localiter.ergo anima separata vel angelus existẽs in celo empyreo qõ fũ me distat a mundo/potest intuitiue cognoscere ea q̃ sunt in mũdo.quare ꝛc. ¶Sed occurrit dubiũ sic dicentibus ⁊ cũ hoc ponẽtibus obiectum intellectum esse causaz ꝓximã ⁊ immediatã totalẽ vel ptialẽ ꝓductiuã actꝰ intelligendi ⁊ maxime intuitiui:ad quẽ nõ oportet concurrere aliquã speciẽ reprẽtatiuã sui obiecti. qm̃ oẽ agẽs creatũ videt requirere passũ in qõ agit sibi aliq̃ imõ pnõ.nec em̃ videt posse agere in ipsum quantũcũq; ab eo distans. ergo difficile videt concedere rem aliquã existentem in mũdo posse causare in angelo vel in anima existente in celo formã aliquã absolutã qualis est intellectio:nec aliquã aliã sed hoc habent ꝓcedere oĩa predicta duo ponentes/scz ꝙ obiectũ cognitũ est causa vel cõcausa notitie intuitiue ⁊ cum hoc ꝙ põt intuitiue cognosci ab intellectu ꝑtũcũq; distãte.ergo ꝛc. ¶Sit ꝓtra conclusionẽ ꝓdictã instet ꝙ nullus angelꝰ nec alia separata potest intelligere conceptum mentis alterius:Dicendũ vt fuit dictum in scõ:ꝙ immo põt videre cuiuslibet alterius conceptũ mẽtis:licet forte nõ possit scire q̃d sit eius obiectũ:nec ꝓ pnõ q̃d ꝙ talẽ ꝓceptũ sit intellectum vel cogitatum ab habẽte ipm.vel si non põt aliquo mõ ꝓceptũ mẽtis alterius intueri/hoc hẽt esse supnaturaliter deo ipedirẽte nec fieri pmittẽte. ¶Tertia cõclusio est:ꝙ alia separata põt intelligere oẽ ens creatũ notitia abstractiua. ¶Hoc ꝓbat.qm̃ oĩa notitia intellectiua ipsi possibilis vt cõiuncte põt ipsi puenire vt est a corpore separata.sed cõstat ꝙ conũcta põt intelligere oẽ ens creatũ ⁊ increatũ/et isto mõ.vez abstractiue.ergo ꝛc. ¶Cõfirmat.qz aut põt intelligere abstractiue aliq̃d/aut nihil:aut oĩa. Sed nõ põt dici ꝙ nihil:cũ remaneãt i ipa habitꝰ intellectiui:quoz actus intelligendi abstractiui sunt ipsi possibiles:nec magis vnũ ꝙ alterũ:cum nõ magis vnũ ꝙ alterũ sit cognoscibile isto mõ.ergo ꝛc. ¶Sz nũq̃d respectu ciusdẽ obiecti sũt ipi possibiles hmõi due notitie vez intuitiua ⁊ abstractiua? Dicẽdũ videt ꝙ sic Iz nõ naturaliter isto modo ꝙ vtraq; ab intellectu sit effectiue.non em̃ ita intellectiua videt respectu ciusdẽ obiecti posse in se elicere diuersos actus intelligẽdi sicut nec videndi/nisi vnũ post alĩ successiue.Et tõ Iz potẽtia habẽs vnam notitiam puta intuitiuã possit a deo de eodẽ obiecto recipere abstractiuã vel ecõuerso:nõ tñ videt ꝙ ipsa respectu ciusdẽ obiecti possit ex se effectiue simul hmõi duplicem actum: licet possit in vnum post alium successiue. Et q̃ tñ vna notitia non repugnat alteri formaliter vtraq; cõtinẽt ab eadem potentia virtualiter:ꝓ pnõ nõ videt eẽ impossibile simplr vtraq; simul esse eidẽ potẽtie naturaliter. ¶Quarta ⁊ vltia cõclusio est:ꝙ alia separata non põt obiectũ supnaturale vez deũ intelligere intuitiue naturaliter/actu vez intelligendi a se elicito effectiue. ¶Hoc apparet.qz potens in actũ videndi deũ ⁊ in actum fruendi beatificũ potest se beatificare naturaliter effectiue.sed nullus potest se naturaliter beatificare effectiue. ergo nec põt in aliquẽ talẽ actũ. ¶Sed nunquid põt in actũ intelligẽdi abstractiuũ? Videt dicendũ ꝙ sic.qz ẽt i talẽ actũ põt corpi ꝓiuncta. ¶Ex hoc sequitur corollarie: ꝙ respectu oĩs supnaturalis vt naturaliter intelligibilis nõ se hẽt aliq̃ alia separata ꝙ cõiuncta.hẽt aũt se aliter respectu aliorũ maxie respectu spualiũ ⁊ incorporalium creatorũ. ¶Primũ ptz.qz nec alia separata nec aliqs alĩ9 intellect9 creatꝰ põt deũ intelligere intuitiue Iz trimõ abstractiue. Iz ꝓiuncte põt ipm intelligere alia ꝓiuncta corpi i ꝑtĩ. ꝙ ꝛc. ¶Scdm̃ patet.qm̃ ꝓstat ꝙ alia corpi ꝓiuncta nõ põt intuitiue intelligere aliquã substãtiã imaterialẽ seu spiritualẽ alia a se põt aũt hoc facere a corpore separata.ꝙ quecũq; spualia ⁊ incorporalia a se alia aliter ꝓiuncta corpori põt intelligere qz trin abstractiue/⁊ alie separata qz intuitiue. ¶Et si ꝓtes causam huius statim:quare vez alia ꝓiuncta corpori nõ põt intelligere vt a corpore separata. Aliq̃ dicũt ꝙ hoc ẽ ꝓpter ꝺinã intellect9 ad phãtasiã. Sed credo ꝙ hoc nõ sit verũ qm̃ post resurrectionẽ resũptis corpoꝺb9 ꝓlixis erit ordo sicut mõ act9 intelligendi ad actũ phãtasiãdi/vez ꝙ sicut nũc ita ⁊ tũc semp actu intelligẽdi inexĩte erit etiã act9 phantasiãdi:⁊ tñ hoc nõ obstãte alia etiã ꝓiuncta corpori intelliget intuitiue q̃ nunc intelligit a corpe separata. quare ꝛc. ¶Et ideo causã hmõi diuersitatis imediatã nõ video esse aliã nisi deũ nolẽtẽ aliam ꝓiunctã corpi i pnõ intelligere intuitiue illa que posset quãtum est ex se ita corpori cõiuncta sicut a corpore separata.sicut em̃ nulli9 põt impedire cuidũ ne calefaciat passũ disposituũ sibi pnõ nisi trimõ sol9 deus:ita nec anima contẽtiua virtualiter ita cõiunctã corpori sicut separatã oĩs act9 intelligẽdi cuiuscũq; obiecti creati põt ipedire ne circa obiectũ ipsi pnõ talẽ actũ intuitiue intelligendi eliciat nisi ipse.Iz ꝓstat aliam nũc nõ posse i talẽ actũ i quẽ potenti a corpe separata:⁊ etiã ipsi post resurrectionẽ ꝓiuncta.ꝙ hoc nõ põt esse nisi a pna cũ hoc ipeditẽte forsitã ꝓpter culpã hois puniendã:vt videt innuere Augus. ¶Hec de primo.

Quãtum ad secũdũ: est sciendũ ꝙ notitia intellectiua ẽ triplex/vez intuitiua abstractiua ⁊ discursiua. Que põt poni ꝺupliciter.est ei vna q̃ icipit ab intuitiua ⁊ alia q̃ ab abstractiua. Notitia discursiua q̃ icipit ab abstractiua ẽ illa q̃ cognoscit de aliq̃ abstractiue cognito ꝙ discursũ syllogisticũ aliq̃d a ꝓiori vt a posteriori:vt passio de subiecto. Notitia discursiua icipiẽs ab intuitiua ẽ illa q̃ cognoscit aliq̃d seu arguit existere q̃ intuitiue nõ videt prio/ex aliq̃ intuitiue prio intellecto: sicut notitia q̃ cognoscit mouẽs existere ꝓpt motũ. ¶Hoc ꝓmisso pono quatuor cõclusiones. ¶Prima ẽ ꝙ alia separata cognoscit intuitiue seipsã. ¶Hoc ꝓbat.qm̃ oẽ creatũ actu crẽs sibi ꝓsens põt se cognoscere intuitiue.Iz nihil i rõne obiecti põt magis sibi existere ꝓsens q̃ ipsa sibi.ꝙ ꝛc. ¶Cõfirmatur qz ꝓstat ꝙ alia separata põt intelligere semetipsã. aut ꝙ tñ abstractiue/aut intuitiue/aut discursiue.Iz nõ tñ notitia abstractiua/cũ oẽ exĩa cognitũ abstractiue sit cognoscibile intuitiue.nec tñ notitia discursiua: qz aut illa icipet ab intuitiua vel abstractiua.sed nõ põt poni hoc mõ nec illo animã separatã cognoscere semetipsam.qm̃ prio cognoscibile non oportet aliq̃ istoꝝ modoꝝ cognosci per discursũ a potẽtia potẽte intelligere qlibet ens creatũ sicut est intelligibile.sed alia separata primo intelligibilia primo põt intelligere ipsa aũt primo est intelligibilis a seipsa.ꝙ ꝛc. ¶Secũda ꝓclusio ẽ:ꝙ alia a corpore separata i telligit intuitiue oẽ suũ actũ elicitũ sibi existẽtẽ vt actũ intelligendi volẽdi ⁊ sentiendi ⁊ quẽlibz alterũ. ¶Hoc ẽ eundẽs apud illos q̃ dicũt ꝙ notitia intuitiua est omnis illa q̃ sic est rei existentis ꝙ p eã res ipsa eius obiectum cognoscit vt actualiter inexistens. ¶Hoc em̃ posito qõ tñ forte non est verũ/vt patet ex dictis i primo/non tñ anima separata/sed etiã ꝓiuncta oẽm actũ suũ intelligit isto mõ.qm̃ hoc supposito ei9 notitia intuitiua est intuitiua qua cognoscit aliq̃d actualiter existere qõ actualiẽ

inexistit.sed tñ alia separata ꝙ pluncta intelligẽs vel volẽ intelligit se velle ⁊ intelligere actum per ꝓñs sibi actum intelligendi ⁊ volẽdi vel nolẽdi inexistere.ergo ꝛc. ¶Confirmat.qz notitia q̃ hmõi actꝰ intelligit/aut est intuitiua aut abstractiua/aut discursiua.Sz nõ põt dici ꝙ sit abstractiua.qz notitia abstractiua ẽ rei absolute nõ vt existẽtis actꝰ sũt hmõi cognoscunt vt actuales exñtes. Nec discursiua:nisi vocãdo vlter notitiã discursiuã oẽm notitiã posteriorẽ ꝓsupponẽtẽ aliquã priorẽ. hoc enim mõ notitia cuiuscũq actꝰ siue sentiendi inexñtis aĩe constitute corpori/siue intelligẽdi vel volendi potest dici discursiua qz aliã notitiã ponit ꝓsupponẽs/vez obiecti cuiuslibet talis actus.ostenso enim intelligẽs actũ intelligẽdi intelligit eiꝰ obiectũ.Intelligẽs etiã se sentire siue sentiendi actũ sibi inesse sẽsibile ꝓcognoscat obiectũ talis actꝰ.ꝯ ꝛc. ¶Porcken veritus ꝓtingẽs nõ videt posse intelligi abstractiua sz tm intuitiua notitia terminoꝝ.sed actũ intelligẽdi volẽdi vel sentiendi homini inexistere ẽ vnuz ꝓtingẽs notũ anime constitute vel separate cui actꝰ hmõi inexistit.ꝯ ꝛc. ¶Tertia ꝓclusio ẽ ꝙ aliq̃ horꝝ actuũ cognoscunt intuitiue per actũ rectũ/⁊ alĩ ꝙ reflexũ. ¶Hoc apparet. qz actꝰ reflexus dicit ꝙ actus intelligendi intelligit. Alĩ vero actꝰ ꝺbus intelligunt alĩ actꝰ/vt actus sentiendi anime ꝓiũcte/⁊ etiã volendi vel nolẽdi actꝰ/recti cẽ vident sz actꝰ rectos ꝓsupponant:qz ẽt actꝰ intelligẽdi cõclusionẽ ex p̃missis ꝓsupponit alios intelligẽdi actus rectos/vez p̃missarũ:ꝙ nõ obstãte nihilomin⁹ ẽt cẽ rect⁹. ¶Quarta ꝓclusio est:ꝙ aĩa separata nõ tm actꝰ sz ẽt habitꝰ ⁊ ꝺcꝺ in ipsa existit formaliter intelligit intuitiue:nõ sũt anima ꝓiũcta intelligit aliꝺ aliorũ ab actibꝰ nec etiã semetipã nisi notitia discursiua orta a notitia intuitiua. ¶Hec cõclusio/quãtũ ad primã partẽ/vez os aĩa separata/ꝓbat. qm̃ cognoscẽs intuitiue subiectũ cognoscere etiã potest oẽ accidens ipsi actualiter exñs.sed aĩa separata cognoscit intuitiue seipsam.ergo ꝛc. ¶Scõa pz vez de anima ꝓiũcta/apparet.qm̃ habitꝰ nõ cognoscit ab aĩa ꝓiũcta nisi per actꝰ ꝓintellectos:quos ẽt aĩa priꝰ intelligit ꝙ seipsã qz ẽm intelligit se ꝓmpte ⁊ faciliter posse ĩ actũ tõ arguit ⁊ cognoscit ĩ se existere habitũ. si etiã ĩ ipsa sunt ſpẽs intelligibiles distincte ab actibꝰ ⁊ ab habitibꝰ/ ꝓsimiliter cognoscit eas.qz em̃ intelligit se intelligere obiectũ absens adeo arguit ĩ se eẽ aliꝺ repsentãs.ꝛc. ¶Et hoc apparet tertia pz ꝓclusio ꝓdicta:vez ꝙ talis notitia discursiua seu arguitiua orta a notitia intuitiua.quoniaz principium eiꝰ ẽ notitia actꝰ.sed vt ꝓdictũ ẽ actꝰ intuitiue cognoscit tm̃ ab aĩa separata ꝙ ẽt a ꝓiũcta.ꝯ ꝛc. ¶Ex ꝓdictis apparet quõ excepti actibꝰ oĩa alia aĩa separata ⁊ ꝓiũcta intelligũt differenter. Nõ ẽ dubiũ etiã ꝺn ipsos actus separatos clariꝰ ⁊ perfectius videat ꝙ pluncta:ergo ꝙ ab vtra.p intuitiue vt hic supponit/ videant. ¶Et si ꝺ hoc arguat.qz potẽs videre actũ/⁊ eius obiectũ.sed nulli naturaliter põt videre deũ beatitudinis obiectũ.ergo nec ipm beatificũ actũ eius. ¶Respõdeo:ꝙ maior ẽ falsa. actꝰ em̃ ab obiecto suo quocũq realiter ⁊ essentialiter est distinctus. ⁊ ideo nescio vnde ista ꝓpositio aliquã habeat euidentiã. Bene tm̃ conuersa est vera/vez ꝙ omnis potẽs intelligere aliq̃ obiectum põt intelligere actꝰ:ꝙ quãto actꝰ intelligendi qcũq obiectum est in creatura rationali ens creatũ qũ est intellectꝰ creati naturale obiectũ ⁊ ipsi possibile ad intelligẽdũ.nõ sũt oĩa actꝰ intelligẽdi obiectũ ẽ ens creatũ nec ꝙ ꝓñs oĩa potẽs intelligere actũ põt intelligere eiꝰ obiectũ.sed tm̃ est verum ꝺ actu terminato ad ens creatũ notitia cuiꝰ ꝓcedit notitiã actus. ¶Vel põt aliter responderi cõcedendo ꝙ oĩa potẽs actũ intelligere/⁊ eiꝰ obiectũ aliqua notitia vez abstractiua/ qualis ẽ possibilis hꝫ etiã ꝺ obiecto beatifico p naturã:nõ autẽ intuitiua vt dictũ ẽ in articulo ꝓcedenti. ¶Sic ad q̃stionẽ. ¶Ad rõnez ꝑ principio dicẽdũ ꝙ ꝛz sit eadẽ potentia non tm̃ põt vniformiter ꝓpluncta ⁊ separata in actũ intelligendi oĩa/ꝺco hoc ꝑpediente.sicut em̃ sola diuina virtute calidũ posset calefacere vnũ passũ tm̃ ⁊ nõ alterũ:ꝛz ꝓsit ter calefactibile:ita ꝙ aĩa ꝓiũcta possit intuitiue vnũ intelligere ⁊ nõ alterũ quãtũ est ex se ꝑfecte intelligibile ab ipsa:cũ ⁊ ab ipsa aĩa separata mutuata quãtũ ad oĩa q̃ pertinent seu requrunt ad actũ cognitionis eliciẽdũ intelligabile:hoc tm̃ habet cẽ a diuina virtute sine hoc ab ipsa ꝓiuncta intelligi ⁊ non illud.

TErtio quæro:vtrũ ĩ purgatorio exñtes ꝙ orationũ suffragia liberẽt ab tẽsione/an tm̃ ab extẽsione pene.quã ꝛpaliter patiunt. ¶Et videt ꝙ ab extẽsione. qm̃ hoc mõ valent existẽtib⁹ ĩ purgatorio pena ꝙ eis facta suffragia q̃ valẽt viuẽtib⁹ indulgẽtie collate ab ecclesia.sz ꝙ hmõi indulgẽtie pena ꝛpalis eis debita in purgatorio exsoluẽda intensiue nõ remittit sed extẽsiue diminuit siue totaliter soluitur seu dimittit. ergo ꝛc. ¶Contra. qz oĩum suffragia ⁊ ꝯcunq bona ꝙ defunctis facta eis ꝓficiunt statum qũ fiunt.aut ergo ĩ purgatorio exñtes sẽtiũt beneficiũ eoꝝ q̃ pro eis fiũt qz ipsoꝝ pena ĩtensiue remittit aut qz extẽsiue diminuit. Sed scõm nõ videt ponendum qz ex hoc ipsi nullũ experirent beneficium cuz in ꝑsentiarũ ꝛz ipsuz expectarẽt ꝓsecꝰ tm̃o in sequẽti nisi statim a pena liberarent totaliter.ergo cũ statim beneficiũ sentiãt eoꝝ bonorũ q̃ ꝙ eis fiũt/videt ꝙ hoc sit qz ipsoꝝ pena remittit intensiue. ¶Respõsio. Ubi ẽ videndũ ꝓmo q̃ sit alarũ exñtiũ in purgatorio pena sẽsus. Secõ/an olim pena sensus sit ĩtensiue tm̃ extẽsiue/an etiã ĩtensiue. Tertio q̃stiũ vtrũ vez ꝙ oĩum suffragia adiuuent seu liberent ab intẽsione an tm̃ ab extensione pene/an etiã ab vtroq:ita ꝙ bona ꝙ eis facta eis ꝓficiãt tam ad mitigationem q̃ ẽt ad abbreuiationem pene eis debite ꝛpalis.

Quãtũ ad primũ:suppositoꝙ aĩe a corporib⁹ separate nõ patiant de facto sensibiliter in purgatorio/ꝛz forte hoc esset possibile/vez eas pati sensibiliter vt in ꝓcedentib⁹ est ostẽsum.nõ põt dici penam sensus ipsorum ꝓsistere in dolore vt a tristitia distinguit/ cuz talis pena actꝰ sensitiuos sequat⁹ ⁊ ad sensitiua ꝓpriet vt ĩ suꝑioribꝰ fuit dictũ.cõstat sũt ignẽ purgatoriũ corporalẽ nullã posse in animã actionẽ:nec per ꝓñs aliquẽ ipsi inferre dolorẽ. Ipse etiã anime a corporibꝰ separate ignẽ sẽsibiliter nõ sẽtiũt/nec naturaliter sẽtire/nec ꝙ ꝓñs respuere pñt: cũ tales actꝰ nõ sint naturaliter anime possibiles nisi corpe mediante.ergo nec ꝙ ꝓñs de igne pñt dolere/cũ dolor ꝓsupponat actꝰ hmõi sensitiuos. Sic ꝙ hoc supposito / vez nõ cẽ dolorẽ vt diuisũ ꝓtra tristitiã ĩ anima aliqua a corpore separata/non video ꝙ in animab⁹ in purgatorio exñtib⁹ vltra penã dãni ꝓsistentem in carẽtia visionis dei possit alia pena poni ꝙ tristitia consilis tristitie dãnatoꝝ/quantũ ad hoc ꝙ ẽ de obiecto eodẽ:⁊ sequitur etiã actꝰ eiusdẽ rõnis. Sicut em̃ dãnatos aĩe in inferno tristant de igne eas detinente:quemadmodum ꝺcz tristitia sequitur in eis actũ nolendi ignẽ intellectũ necessario absolute ⁊ ẽt vt ipsas actualiter detinẽtem ita ꝓsimiliter anime in purgatorio exñtes hñt ignẽ eas detinentẽ intelligere velint nolint:quem ignem necessario intellectũ vt ipsas detinentem respuũt siue nolũt.quẽ actũ nolẽdi sequit⁹ in eis tristitia qua mẽraliter affligunt. ⁊ hmõi tristitia de igne habita dicit pena sẽsus large sũpta distincta a pena dãni. Proprie em̃ loquendo de pena sensus non est nec naturaliter esse põt in aliq̃ aĩa a corpore separata:cũ nec sit ĩ ipsa aliqs actus sensitiuꝰ. In hoc tm̃ tristitia animarũ dãnatorũ existentiũ in inferno est multo grauior ⁊ durior ꝙ tristitia existentium in purga-

torioꝝ aĝe dāmatoꝝ apprehendūt ignem vt ipsas nō tm̄ actualiter sed vt eternaliť detenturū ⁊ finaliť reſūptis corporibus ſenſibiliť afflicturum: ⁊ ideo magis reſpuunt ſeu nolunt q̄ alie in purgatorio exiſtes ignē purgatoꝛij tm̄ apprehendentes vt ipſas actualiter detinentem non aūt vt ꝑpetuo detenturum nec vt ipſas aliq̄n ſenſibiliter afflicturum. vbi autem actus nolēdi intenſior/ ⁊ triſtitia eī ſequēs ē maior. quare ꝛc. ¶ Et ſi dicaſ: quō anime in purgatorio exiſtes cum ſint i gr̄a dei p̄t ignē nolle et ab ipſo detineri reſpuēre: cum ſciant hoc deū velle? ¶ Ad hoc poteſt dici q̄ reſpectu hm̄oi actus ⁊ pene triſtitie ipſum ſequētis mere ſe h̄t paſſiue: q̄m a deo eis ſicut ⁊ dānatis ipſimiť hm̄oi actus nolendi ⁊ triſtitia ipm̄ ſequēs ⁊ ideo in reſpuendo ignem non diſcordant a voluītate dei ſicut nec dāmnati. deus eī vult q̄ nolint ipſum ⁊ reſpuāt vt puniantur p̄ triſtitiam actus hm̄oi ꝓſequentē. ḡre ꝛc. ¶ Ex hoc videtur corollarie cōcludendum: q̄ nec aĝe dāmatoꝝ i iferno nec electorum in purgatorio patiunť ab igne aliter q̄ poſſent pati ſi deus vellet in celo empyreo beatoꝝ. ¶ Hoc apparet. q̄m ignis ſecūdum ſe i nullo afflĝit alam neq; ledit: ſed tm̄ q̄ nolitus: quā nolitionē ſequitur triſtitia. ſed nō minus anime exiſtent in celo poſſet deus impunere actum nolendi celum vel aliud q̄cūq; q̄/q̄ impunat nolle ignē exiſtēt⁹ in purgatorio vel in inferno ergo ꝓſimilem penam poſſent pati in celo vel in quocunq; alio loco/ vel etiā extra oēm exiſtentem locuꝫ actum nolendi obtectum aliq̄n intellectū eis impoſſum vel a ſe electum/ ſicut patiuntur in purgatorio vel in inferno. ¶ Hec de primo.

Quantum ad ſecūdum: pono quatuor ꝛcluſiones. ¶ Prima ꝛcluſio ē: q̄ tam pene dāni q̄ etiā pena ſenſus exiſtentiū i purgatorio ē iequalis extēſiue. ¶ Hec apparet. cōſtat eī q̄ nō eque cito electi mouētes ad penā tpalem aliquā obligati gloriā ꝓſequunť: ſed alij tardius ⁊ alij citius. ſed cum in ſequenti non ſit medium inter penā ⁊ gloriaꝫ per ꝓhs qui tardius gloriā ꝓſequūtur ꝓlixius puniunť/ non tm̄ pena dāni ſed etiā pena ſenſus. nunq̄ enim adulti quoꝝ tm̄ eſt pena purgatoꝛij puniunť pena dāni tm̄mō/ ſz cū ipſa inſimul pena ſenſus. ergo qui poſt hanc vitā tardiꝰ ꝓſequūť gloriam/ maiorem extēſiue patiūť tā dāni q̄ etiā ſenſus penā. ¶ Scūda ꝛcluſio eſt: q̄ pena damni exiſtentiū i purgatorio eſt iequalis etiā intēſiue. ¶ Hec ꝓbať. q: caritis viſiōis ⁊ fruitionis dei in qua conſiſtit hm̄oi pena dāni/ tanto maior quanto eſt maioris gloie priuatiua. ergo ille caritē ſunt iequalis pene q̄ ſunt priuatiōes iequalis glie. Sed ꝓſtat iequales gloias exiſtere ad quas electi ſunt diuinitus ordinati. ḡ ⁊ caritie ipſarū q̄ ſunt pene dāni tpales/ ſunt iequales nō tm̄ extēſiue ſed etiā intēſiue. mō q̄ ſunt inequales glie illis debite q̄ i purgatorio penis hm̄oi puniūť. Unde certū ē hec ꝛcluſio q̄ ꝓcedēs. ¶ Ō apꝑet. ꝓſtat ei ex ſacra ſcriptura eſſe inequales intēſiue nō extēſiue gloias electoꝝ. n. ſed intenſiꝰ puniť qui maioꝛ ſiue ſtenſioꝛ bono q̄ q̄ remiſſioꝛ priuať: ḡ quāto electꝰ eſt digᵑ maioꝛ gradu glorie tāto eius caritis q̄ eſt pena dāni quā i purgatorio patiť/ maioꝛ dicit intenſiue. nō ſic aūt cōſtat ex ſcriptura penas ipſoꝝ in purgatorio exiſtētiū eſſ extenſiue i equales. poſſet eī vnus puniri in purgatorio grauiꝰ altero intenſiue pena ſenſus ꝛz equaliter extēſiue. Et ideo ꝛz conſtet oēs in purgatorio exiſtentes puniri ineq̄liter: non tm̄ quomō inequaliter/ vez an intenſiue/ an extenſiue an vtroq; mōꝛ hoc quātū ad penā ſenſus. Cōſtat aūt ꝓpter rationem predictam/ pena damni ipſos puniri ineq̄liter intenſiue. quare ꝛc. ¶ Tertia ꝛcluſio eſt: q̄ nec maioꝛ pena damni vlla ſtmp magis peccanti nec minoꝛ minꝰ peccanti. ¶ Hec apparet. q: maioꝛ pena damni eſt ſemp maioris ⁊ minoꝛ minoris beati. ſed nec eis ſuperioꝛ ꝑ premio puniť⁹ i purgatorio fuit maioꝛ in peccatoꝛ nec iferioꝛ eis minoꝛ. aliqui eī ſūt qui magis peccauerūt ſunt beatiores q̄buſdā q̄ min⁹ peccauerūt: ⁊ alii inferiores q̄ min⁹ etiā eis peccauerunt/ vt euidēť apparet. ḡ ꝛc. ¶ Quarta concluſio eſt: q̄ pene ipſoꝝ ſenſus p̄t inēq̄les eſſe i tenſiue nō tm̄ extēſiue. nō eī eſt hoc certū ſicut ꝓſtat de pena dāni. ¶ Hec ꝛcluſio apparet quātū ad primā ꝑtē q̄m pena ſenſus ipſoꝝ ꝓſiſtit in triſtitia actū nolēdi ignē intellectū in q̄ exiſtūt actualiter/ ꝓſequentē. ſed idē obiectum a diuerſis apprehenſum p̄t ineq̄liter reſpui. ḡ ⁊ in purgatorio exiſtes p̄t ignē i q̄ exiſtūt ineq̄liter reſpuere ſiue nolle. ſed cum triſtitia ſit paſſio ſequens actū nolendi: vbi nolitio intēſior/ ibi eſt ⁊ triſtitia maioꝛ. ḡ ꝛc. ¶ Cō firmatur. Primo q: ſi deus cauſat in eis actū hm̄oi nolēdi ⁊ triſtitiā ipm̄ ꝓtez/ eū tam actꝰ q̄ triſtitia poſſit ſedi ⁊ remitti: ꝓ ꝓhs p̄t tā actū hm̄oi q̄ triſtitiā ipz ꝓtez cauſare ineq̄liť in diuerſis/ vel ēt triſtitiā tm̄ actu quē ipſa ꝓſequitur/ exiſtente eq̄liter i diuerſis/ ſuppoſito q̄ actu hm̄oi triſtitia ſit diſſecta: qđ forſitā nō ē verū vt dicetur diſtinctione. 49. nō eī ē deo ipoſſibile poſteri⁹ ſedere ꝑ tot ab ipo diſiicto reale nō ſedēo. ḡre ꝛc. ¶ Scōo. q: ꝛz pena purgatoꝛij ſit tpalis: nō tm̄ ꝓpter hoc min⁹ p̄t eſſe intēſiue ieq̄lis q̄ pena inferni eternalis: eū vtroq; tā exiſtēs vez i inferno q̄ in purgatorio pena ſenſus ſit triſtitia habita de obo eiuſdem rōnis nolito/ vez de ignē. ſimo eſt mirabiliť⁹ penā dolous dānatoꝝ quā reſūptis corporibus patienť/ poſſe eſſe ieq̄lē: cū iſte arguat vel arguere videat ignē iequaliter agere in diuerſis/ cū tā ignis ipſe ſit eiuſdē rōnis q̄ pena triſtitie i purgatorio exiſtēs cū iſta ſit imediate a deo potēte punire inequaliter diuerſos. ſed ꝓſtat penas exiſtētiū i inferno eſſe ieq̄les intenſiue. ḡre ꝛc. ¶ Secūda ꝛcluſionis p̄dicte/ vez q̄ non ſit certū hm̄oi electoꝝ penas ſenſus exiſtere ieq̄les intēſiue appet. q̄m ꝛz cōſtet electos puniri i purgatorio ineq̄liter pena ſenſus: non tm̄ quō/ an vez puniant ieq̄liter intēſiue an tm̄ extenſiue. ineq̄liter eī ꝛpaliter punibles poſſent puniri iuſte eq̄liter extenſiue: dū tm̄ magis punibilis puniret amplius ⁊ minus punibilis leuiꝰ intenſiue. Secus aūt eſt de dānatis: quoꝝ pene nō p̄t eſſe iequales extēſiue: cū pene oīm ſint eterne. ⁊ ideo ꝓſtat ipſoꝝ penas ieq̄les exiſtere iſto mō vez intēſiue. aliter eī de⁹ non eēt iuſtus ſi inequaliter peccantes puniret ineq̄liter oī mō/ nec intenſiue vez q̄ extēſiue. ſed pene electoꝝ ſunt temporales: ⁊ ideo iuſte omnes tam magis q̄ minus punibiles p̄t puniri equaliter intenſiue ⁊ ieq̄liter extēſiue vel econuerſo. nō eſt aūtem in ſcriptura expreſſuꝫ quo iſtoꝝ modoꝝ ſit inequalitas in penis ſenſus in purgatorio exiſtētiū electoꝝ. Magis tm̄ ſācti ⁊ doctores catholici de hoc loquentes videnť dicere in penis hmūodi electoꝝ eſſe inequalitatē quātū ad extenſionē q̄ quātū ad intenſionem. qđ ſi eſt verum/ tunc modo cōtrario eſt ineq̄litas in penis dānatoꝝ in inferno: ⁊ in penis electoꝝ in purgatorio. pene eī omnium damnatoꝝ ſunt equales extēſiue ⁊ inequales tm̄modo intenſiue. modo etiā quo ſunt inequales/ ⁊ equales gloie oīm beatoꝝ. ꝓtrario aūt mō ſunt equales et inequales pene purgatoꝛij electorum. ¶ Hec de ſecunda.

Quātum ad tertiū: pono quatuor cō cluſiones. ¶ Prima eſt: q̄ per oratiōnū ſuffragia exiſtēs in purgatorio liberanť ab extenſione maioꝛ vel ab intenſione pene ſenſus ipſoꝝ/ vel ab vtroq;. ¶ Hec apparet. q̄m conſtat ſuffragia ⁊ alia bona pro eis facta vez ꝑ exiſtentibus in purgatorio/ eſſe ipſis vtilia. ſed nō ad alia ad eis ꝓficiūt q̄ ad alterū duoꝝ predictoꝝ vel iſtmſ ad vtroq;. non enim eis valēt ad maioꝛē gloriam cōſe-

quendā:nec pōt inueniri aliqd ad qō eis valeāt aliud a p̄dictis vnoꝝ:vez ab intēsione vel ab extēsiōe pene sensus ꝛ etiā pene dāni:ve quo vidēt in q̄stione sequēti.g ꝛc. ¶Secūda ꝓclusio est/q̄ si per oīonū suffragia ꝛ alia bona existētes in purgatorio liberātur ab extensione pene sensus/ liberant etiam ab extēsione: nō aūt ab intensiōe pene dāni. ¶Hec patet quantū ad p̄mā p̄te.q̄n sīl liberāt a pena sensus ꝛ a pena dāni:cū stati liberati a sensus pena p̄mēt:ꝛ ocū p ꝓhs cui⁹ carētia erat dāni pena maxima/ cōsequātur.ergo p idē abbreuiatur pena dāni per quod pena sensus.si ergo bona facta p existētibus i purgatorio valent eis ad abbreuiationē pene sensus.g ēt ad abbreuiationē pene dāmni. ¶Cōfirmat. q illō valet ad abbreuiationē pene dāni electoꝝ/qō valet ad ꝓfectū eiꝰ gliam btōꝝ.sz qō valet ad abbreuiationē pene sensus electoꝝ/ valet ad accelerationē premiꝰ:ꝛ per ꝓhs ad abbreuiationē pene dāmni.ergo ꝛc. ¶Secūa pars cōclusionis videlicet q nō eis proficiant ad diminutionē pene dāni apparet.q̄n pena dāmni q̄ dicit carentia premij/nō posset in eis ītēsiue remitti:nisi gradus p̄mij eis debiti paulatim ꝛ successiue vnus post altū redderet.sed constat q ipsi nō obtinent hoc modo p̄miū:cum ipsum totum simul cōsequant. ergo sicut totū p̄mium essentiale anime insimul cōsequunt:ata ꝛ a tota pena dāni que est carētia premij/insimul liberant.ex quo sequit propositum: vez q in purgatorio exītes nō liberant a pene dāmni intēsiōe sed tm̄ ab extēsione.ita enim eis pena dimōt totaliter dimittit q nunq̄ partialiter diminuit nec intēsiue remittitur:sicut charitas nūq̄ in aliquo intensiue diminuit.q nullū enim peccatū veniale diminuit seu remittit : nec q mortale:q̄ per tale vez q̄libet mortale/totaliter tollit. ¶Tertia cōclusio è/q̄ ꝓbabile è q bona facta p existētibus in purgatorio/valeant eis ad vtrunq̄ p̄dictorū/ vez tam ad abbreuiationē pene sensus extēsiue/q̄ etiā ad diminutionē eius intēsiue. Si tm̄ tm̄ eis proficiunt ad istorum alterū/probabilius est q valeant ad abbreuiationē q̄ ad diminutionē tm̄. ¶Hec ꝓbatur. Ꝓmo quātum ad primā partē:ꝛ primo q valeāt ad diminutionem intensi uā dimōi pene sensus . qr rationabile videt ꝛ pium credere:q in purgatorio exītes statum sentiāt aliqō bñficiū ꝛ remediū ꝓpter oationū suffragia et alia bona p eis facta a viatorib⁹ in hoc mūdo.sed si p talia p eis facta bona nō diminueret ītēsiue:sz tm̄ abbreuiaret extēsiue ipsorū pena sensus: nūq̄ aliqō sentirēt seu experirēt bñficiū seu remediū se penē sicut nec paterēt p talia bona pro eis facta quousq̄ a pena totali liberarent:ꝛ gloriā ꝓsequerent. g ꝛc. ¶Secō/q̄ eis etiā valeāt ad abbreuiationē extensiuā huius penecpōt ꝓbari.q̄n constat q bona huiusmodi non eis proficiūt ad maiorem gloie cumulum seu augmētum:sed tm̄ per ipsa liberant a pena. Ꝓbabile autem est/q̄ valeant contra penā ipsorum principalem:que est pena dāmni: nō tamen contra aliam penam minus principalem:que est pena sensus . sed si non proficerent eis ad abbreuiationē pene sensus:sed tm̄ ad diminutionem: in nullo eis essent vtilia ad penā dāmni principalem. Quod apparet. quoniam cuz huiusmodi pena dāmni/vt dictum est/nunq̄ diminuatur intensiue:sed tm̄ posset abbreuiari extensiue: precise illud potest esse et est vtile ad huiusmodi penā : per qō pena ista abbreuiatur. sed si bona opera facta pro existētibus in purgatorio ꝓficiūt eis tm̄ ad diminutionē:non autem ad abbreuiationem pene sensus:in nullo abbreuiat ꝓpter ipsam dāmni eoꝝ pena: cū pena dāni semp maneat manente pena sensus.ergo ꝛc. ¶Ex hoc apparet secunda pars conclusionis predicte: videlicet q si bona huiusmodi facta pro existentibus in purgatorio valēt eis tm̄ ad alterum duorum predictorum/ non insimul ad vtrunq̄ : rationabilius est credere q eis valeant ad abbreuiationem pene sensus: q̄ ad diminutionē tm̄. quoniam rationabilius est credere q valeant eis ꝓtra vtrāq̄ penā/dāmni videlicet ꝛ sensus:q̄ tm̄ contra alteram:ꝛ cōtrā mun⁹ principalem. sed si tm̄ valerēt ad diminutionē pene sensus intēsiue : nihil eis proficerent ad penam dāmni principalē.si autem valent tm̄ ad abbreuiationē pene sensus : eo ipso valent ad abbreuiationē pene dāmni necessario cōsequenter:cū statim a pena sensus liberati/gloriā consequātur.quare ꝛc. ¶Confirmat.quoniā ex quo huiusmodi bona opera nō valēt eis ad gloie augmētū/probabile est ꝛ rationabile credere q valēt ad ei⁹ accelerationē.sz si ꝑse valerēt ad diminutionē nō ad aliquā pene sensus abbreuiationē/in nullo essent ꝓficua sz oino inutilia ad glie accelerationē. g ꝛc. ¶Quarta ꝓclo ꝛ vltima ē:q̄ sz sit certū bona huiusmodi q̄ exhib⁹ in purgatorio facta eis fore vtilia ad p̄dicta vel ad coꝝ alterū:nō tm̄ determinate cōstat an ad illa ola/vez tā ad diminutionē q̄ ad abbreuiationē pene sensus:an ad hoꝝ alterū tm̄ eis valeāt. ¶Ꝓma pars apparet.quoniam constat orationum suffragia ꝛ alia bona pro eis facta/ eis esse salubria.iuxta illud secundi Macchabe.xv. Sancta ergo ꝛ salubre est cogitatio pro defunctis exorare:vt a peccatis soluantur. Constat etiam / q̄ cum eis non valent ad gloie augmentum / nec possunt eis valere nisi ad predictorum alterum vel vtrūq̄ simul. ꝛ hoc est quod innuit auctoritas prealiegata:cum dicitur vt a peccatis soluantur:hoc est vt a pena peccatis debitis liberentur. Ꝓssunt autē a penis sensus liberari vel per ipsarum mitigationem : vel per earum abbreuiationem:vel vtroq̄ modo insimul.quare ꝛc. ¶Ex hoc apparet secunda pars conclusionis predicte : videlicet q non constat quo istorum modorum: vtrum videlicet vtroq̄ simul an tm̄ altero a penis huiusmodi per orationum suffragia liberentur. tm̄ enim constat q ipsi a penis orationum suffragiis mediātibus liberātur. Sed an liberētur tm̄ citius per solam penę abbreuiationem extensiuam an ēt cū hoc p ei⁹ mitigationē intēsiuā / nescim⁹ hoc in scriptura cē exp̄ssum:nec p ꝓhs ex scriptura(licz aliūde cōstet)existere nobis certū.q̄re ꝛc. ¶Sic ad q̄st . ¶Ad rōnes adductas in principio/patet solutio ex predictis.

QVarto quæro : vtrum comprehensores iuuēt per orationes in purgatorio existētes. ¶Et videtur q sic.quia nō minus videntur posse iuuare ꝛ de facto iuuāt existētes in purgatorio q̄ in mundo.sed viatores adiuuant deum pro eis orando et ipsos a culpa liberari merendo.ergo non minus possunt mereri existētes in purgatorio liberari a debita eis pena . ¶Confirmatur . quia potens mereri et obtinere cum deo quod est plus : potest obtinere quod est minus. sed sancti comprehensores deum pro viatoribus exorando/ merentur ipsos aliquando liberari a culpa ꝛ a pena sibi debita sēpiterna . ergo multo magis possunt mereri orando in purgatorio existentes liberari a pena eis debita tpali . ¶Contra:q̄ sancti nō rogant deū specialiter pro aliquibus nisi primo rogati ab eis:nec per consequens per orationes adiuuant nisi illos qui ipsorum auxilium inuocāt. sed in purgatorio existentes vel non se conuertunt ad inuocādum auxiliū beatorum:vel si se conuertūt ad hoc/non merentur eorum dimicum non sint in statu merendi.ergo ꝛc. ¶Confirmatur.quia oratio non videtur alicui proficere nisi existenti in statu merendi: vel nisi sit existentis in statu merendi.sed nec existentes in purgatorio nec comprehensores sunt in statu merendi in celo existentes, ergo ꝛc. ¶Respōdeo. Ubi est videndum primo quomodo sancti possunt cognoscere orationes viatorum.Secundo/si cognoscentes ipsos orant pro eis.Tertio/si orant pro existentibus in purgatorio:ꝛ in quo ipsos iuuāt pro eis deū exorando.

Quantū ad primū: est sciendū q oratio hois viatoris est duplex, mētalis vez ꝛ verbal seu vocal. ¶ Hoc ꝓmisso pono ꝙtuor cōclones. Pria ē, q alia bta a corpe separata pōt intelligere naturalr oīonēs vocales hoim viatorꝫ. ¶ Hec ꝓbat. qm̄ oē oīm creatus aliud a ꝑceptu mētis cuiuslibz pōt alia separata et āgelus itelligere naturalr tā ituitiue q̄ et abstractiue: vt oīsus ē supra in secūda q̄stione huius distinctiōis. Sz ꝓstat q oīo vocalis cuiuslibet ē q̄dā obiectū creatū a ꝑceptu mētis ortā tis distinctū. g̃ ꝛc. ¶ Cōfirmatur. qz btūs vel et alia separata nō minus pōt oīonē vocalē intelligere q̄ q̄libz alius nō btūs. Sed ꝓstat q q̄libet nō btūs pōt ipam naturalr intelligē. g̃ ꝛc. ¶ Sz ꝫ ꝑclonē istā fortitā dupler arguit. Primo. qz oīo vocalis ē oīm audit⁹. sed ꝓstat q alia separata nō pōt audire nec aliq̄d sentire: sicut nec āgelus ergo licet oīo vocalis possit naturalr ꝑcipi ab hoie: non sequit q possit ab alia separata nec ab angelo ꝑcipi. ¶ Secūdo/qz esto q posset si p̄sens adesset: tamen distātia impedire videt. nō cm̄ est ꝟisimile q in celo exīs possit cognoscere aliq̄d intuitiue in mūdo. ¶ Ad p̄mū dicēdū est q oē illud qđ ē oīm auditus ꝛ cuiuscūq; sensus siue sentiendi act⁹/ pōt esse oīm intellect⁹ seu intellectui act⁹: ꝫ nō ecōuerso. oē cm̄ ens creatū pōt a q̄libet intellectu separato naturalr intelligi. ꝛ ita licz oīo vocalis seu ꝟbal sit obiectū audit⁹: nec tali sensu seu sentiendi actu possit cognosci ab alia separata nec ab angelo: pōt tm̄ alio vez intelligēdi actu intelligi. nec ꝓb o p̄dicta dicit q ista separata possit oīonē vocalē audire: ꝫ tm̄ q pōt ipaz intelligere. ¶ Cōfirmat. qz scientia quā alia ꝫ corpi ꝑfecta/remanet in ipsa separata. ꝫ corpori cōiuncta alia nō tm̄ audit sensibiliter: ꝫ etiā intelligit voces ꝛ earū cognoscit sīgna ergo idē pōt cognoscere non sensibiliter ꝫ intelligibilr a corpe separata. ¶ Sz q̄d si alia corpori ꝑfecta nesciebat antea vocū sīgna? Dicēdū q tūc nec separata a corpe hoc itelligeret: nisi nouū addisceret. ꝛ ita ꝫ voces tales q̄rū sīgna antea ignorauit vt materialr acceptas itelligere posset cōsilr sicut pri⁹: nō tm̄ vt formaliter sīgnuas/ sicut nec vt sic ipsas cōiuncta corpi agnosceret. ¶ Ex q̄ sequit corollarie/q non oēs aīe separate beatorū pñt naturalr intelligere oīones vocales olim viatorꝫ ꝫ tm̄ aliquoꝫ ¶ Hoc apparet. qm̄ illoꝫ oīones vocales seu verbales pñt naturalr intelligere q̄rū vocū sīgna pñt ꝑcipere. ꝫ aie separate nisi nouiter post separationē addiscant nesciūt olim vocū sīgna: cū nesciāt oīa idiomata. ergo solum oīones vocales illoꝫ pñt intelligere naturalr a corpe separate/quoꝫ nouerūt idiomata corpi cōiūcte: aliorꝫ aūt non nisi didicerint postq̄ fuerūt a corporibus separate. ¶ Ad secundū dicēdū/ q si distātia hmōi oīones posse intelligi impedit/cōcedo q nō pñt intelligi nisi ab alia separata pñte oratri. nec ꝓbo dicit/ q exīs in celo possit itelligere voces seu ꝟba oratis in mūdo: ꝫ q pōt intelligere absolute. Sī aūt distātia nō impedit: sicut nec scōm aliquos facit: cū nō maioꝫ ꝓpinq̄tas obiecti reqrat scōm eos ad actū intelligēdi q̄ ad actū sentiēdi: exīs aūt in mundo/ elicit actū sentiēdi/vez videndi/circa celū: tūc alia exīs in celo pōt naturalr intelligere verba loquentis sibi vel alteri in mūdo. q̄re ꝛc. ¶ Scōa concio est/q alia ꝛ q̄cunq; alia itellectualis substa separata sibi dimissa pōt naturalr intelligere oīonē hois viatoris mentalē: vt absolute sumptam. ¶ Hec ꝓbat. qz ois potētia pōt elicere actū circa q̄cūq; sub suo adeq̄to obiecto cōtētū. ꝫ adeq̄tū oīm naturalr itelligibile ab oi itellectu creato actu a se elicito est ens creatū: sub quo ꝓtinet oīo mētalis: q̄ nō ē aliud q̄ act⁹ interior volūtatis: vl ēt ens vt ad creatū ꝛ ad increatū se extendēs. Hoc patz. qz ēt ens increatū ē naturalr itelligibile ab aliq̄ intellectu creato actu intellectiōis nō intuitiue ꝫ abstractiue a se elicito effectiue. ergo ꝛc. ¶ Ex hoc sequit corollarie/q si substa separata nō pōt naturalr intelligere alteri⁹ mētis actū/hoc habet eē seu cōtingere miraculose ꝛ supernaturalr deo impediēte. ¶ Hoc apparet. qm̄ sicut q calidū agat magis in vnū passum q̄ in aliud calorus cōsilr receptiuū nō pōt contingere nisi p miraculū deo ipz circa vnū passuz ꝛ nō circa aliud agere ꝓmittē tenta q naturalr intellectiuū ita huj⁹ obiecti sicut illi⁹ nō possit circa istud elicere actū/ ꝫ tm̄ circa illud/ nō pōt hoc ꝓtingere ab alio q̄ a deo. sed substa separata est ex se intellectiua naturalr oīs entis creati. Nō cm̄ pōt magis vna aīa aliā itelligere vel angelū ꝛ oīm in ipso exīstē intellect⁹ vel effectus habitū: q̄ mētis actū elicitum seu cōceptū. g̃ ꝛc. ¶ Tertia ꝓclusio est/ q esto q vna aīa separata vel angelus itelligat alteri⁹ mētis cōceptum seu volūtatis actū: ex hoc tñ forte nō sequit q sciat q̄d ille itelligat neq; velit. ¶ Hec ꝓbat ab aliq̄bus p hoc q nullus pōt scire q̄d alī⁹ itelligat neq; velit/nisi sciat ad qđ oīm terminet⁹ act⁹ intelligendi ꝛ volēdi. ꝫ ex hoc q intelligit actū vt absolute sumptū non sequit q sit ipsi notū q̄d sit illi⁹ actus oīm. p act⁹ cm̄ eiusdē rōnis diuersa pōt deus intelligere ꝛ velle obiecta. g̃ ꝛc. ¶ Confirmat. qz p hoc q aliqs itelligit qđ ē ex se idēterminatū ad plura nō sequit q itelligat determinate aliqđ illoꝝ. ꝫ act⁹ intelligēdi vel volēdi eiusdē rōnis est idēterminat⁹ ad plura et diuersa obiecta: cum p actū eiusdē rōnis diuersa obiecta possint intelligi ꝛ uoliqi. g̃ p hoc q act⁹ intelligēdi vel volēdi vni⁹ intelligit ab alio: nō sequit q determinate sciat ab eo q̄d ille intelligat neq; velit. ¶ Ex hoc sequit corollarie: q licet bti possint naturaliter intelligere oīones nostras mētales: nō tm̄ ex hoc pñt scire quid petimus: nec quē ipsoꝝ rogam⁹: nisi eis diuinitus reuelet. ¶ Hoc apparet. qm̄ ipli non possunt scire q̄d rogamus seu q̄d petimus: nisi sciāt q̄d sit oīonis oīm. ꝫ hoc nescīūt: licet ipsius sciāt mētis desiderū electū: qđ ē ipa nra oīo mētal. g̃ ꝛc. ¶ Sz ꝫ ꝑclusionē istā arguit. qm̄ nō min⁹ actus q̄ habitus videt sibi determinare oīm. ꝫ sic determinari habit⁹ pñt determinata ꝛ distincta obiecta: q intelligēs habitū in alio exīstē itelligit vel saltē pōt intelligere ei⁹ obiectū: ꝛ p ꝑs intelligit q̄d sit habituaIr illi notū. g̃ ēt intelligēs ei⁹ actu intelligēdi vel volēdi actū elicitū/intelligit q̄d sit ab eo intellectū ꝛ volitū. ¶ Preterea non minus mētis ei⁹ seu volūtatis act⁹ est signuz rei intellecte ꝛ volite q̄ vox rei sīgte. ꝫ vox ita est rei sīgte signū. ꝫ ad placitū/q cā itelligēs p ipaz ꝑcipit sīgtū ei⁹ oīs. g̃ ꝛ ꝑcipiēs aliqut⁹ mētis ꝓceptū vl volūtatis actū/ pōt ēt ꝑcipere oīm ab eo itellectū ꝛ volitū. ¶ Ad primū: ꝓcedo q sicut diuersi habitus diuersa ꝛ determinata pñt obiecta: ita ꝛ act⁹ talū habituū: cū idē sit oīm act⁹ ꝛ habit⁹. Et ꝛō cōuert est ēt ꝓcedēdū/q si p notitiā habitus cognoscit oīm eius/ multo magis p notitiā act⁹: cū immediatꝰ signū rei sit act⁹ q̄ habitus. Et ita quātū ad tales act⁹ distincta sibi determinātes obiecta/cōcedi pōt p ipm actū cognitū intelligi posse ei⁹ oīm. nō oēs aūt act⁹ forte sunt tales. Ex q̄ sequit/q si oīo mentalis sic ꝫ determinatū oīm q non posꝫ ēminari ad alterū/ q p talis oīonis actū intellectū pōt itelligi ei⁹ determinatū oīm ab orante postulatū. cū aūt ale btōꝝ sint eiusdē specifice rōnis: per ꝑs ꝛ actus intelligēdi ipsas ꝛ desiderādi subuenire orantī cor⁹ meritis/vt act⁹ hmōi terminā ad sanctos quos rogam⁹/videnī esse eiusdē rōnis. nec p ꝑs talis act⁹ vt terminat⁹ ad aliquē sctm videt sibi sic determinare aliquē cor⁹ q̄n idē posset terminari ad quēlibet alioꝝ maxime eiusdem rōnis. Et nō ꝫ diuersi oīones habeāt diuersa ꝛ determinata sibi obiecta ꝓpter diuersa ab orātib⁹ postulata: nō tm̄ ꝓpter sanctoū diuersitatē qui ab orātibus inuocantur. Ex quo sequitur q licet animę beatorum possint intueri naturaliter postulata ab orantibus mentaliter: nō tamen a quo ipsorum peteruntur specialiter. quare ꝛc.

¶Ad scdm ꝓdr est dicendū nō em est ille de voce ⁊ de cō ceptu interiori. qm licz tā cōceptꝰ interior sit signū rei ex ꝓpriuz q̄ vox exterior: tm de voce exteriori determinate scit dd signū certo nō aūt de ꝓceptu interiori ad pma indeterminatoꝫ sicut nec de voce equoca. ⁊ tō sicut ꝓfert verbū equocū nō determinate intelligit/ sz tm sub assumptione/ puta q̄ vult dicere hoc vel illō dr̄ q̄ vtrūq; signi illō verbū: ita ꝓdr videt cōceptū vnꝰ mētis cuꝰ pōt esse diuersuz ab alio/nō pōt intelligere determinate dd ille intelligat: sz tm q̄ intelligit hoc vel illō. si aūt cōceptꝰ sibi determinat obiectū/tūc p ipm actū intellectū videt determinate pcipi posse illud ab alio: nō tm sit naturalr intelligibile. ḡre ⁊c.

¶Si aūt dicat q̄ imo ois actus determinat sibi certuz ⁊ determinatū ab alio/ vez illō cuꝰ ē sic q̄ nullꝰ alterꝰ cē pōt sicut ē ꝓbabile: tūc ꝓdr̄ ꝓcedēdū ē videt q̄ potēs videre seu intuitiue intelligere actū ⁊ eꝰ obiectū ꝑ ꝓs dd sit intellectū vel volitū ab hāte ipm actū. nisi forte ab aliquo diceret/ q̄ nō nccio hꝫ actū tēdit in obiectū p ipm: imo hꝫ actum posset nō tēdere i alio: ⁊ p ꝓs nō intelligere ipm: de q̄ scdo ꝓpriꝰ fuit dictū. ¶Quarta ⁊ vltima cōclusio ē/ q̄ ꝓbabile est q̄ de⁹ reuelet btis oranes viatoꝫ hꝫ hoc nō sit nccīū ad btitudinē ipsoꝝ. ¶Hec apparet quā tū ad pmā cuius partē. qm ꝓstat p fidē ⁊ p sacrā scripturā sanctos dei cōꝑhēsores p nobis deū orare cupisq; nras ores ⁊ vota offerre: vt apparet p illud qđ dixit Thobie Angelus Raphael Thobie. xi. Ego (ḟt ibi angelus ad Thobiā) obtuli orōnē tuā dño. sz sancti nō pōt p nobis orare ores nras ipsi offerēdo ⁊ postulata a nobis p ipsas ab eo q̄rēdo nisi ores nre quib⁹ ipsoꝝ auxiliū inuocauerūt eis diuinitꝰ reuelēt. qm esto q̄ ipsi possent eas naturalr intelligē si ꝑsentes vel ēt absentes nisi hoc impediat distātia: tm ipas nisi eis reuelarent nō intelligerēt: q; nec ad hoc se ꝙuerterēt. nō em ola intelligūt q̄ intelligere pōt. ḡ ⁊c. ¶Scōa ꝓ ꝓclonis ꝓdicte/puta q̄ hoc vez sit reuelari eis/ nō sit nccīū sz oino ipsūs ad btitudinē eoꝝ/appet. q; ad btitudinē eoꝝ nō ē nccīū nisi oīm btis cū ⁊ actus q̄rēdi i ipm. ḡ nullū aliud ens creatū alio ab actu btifico facit aliqd ad eoꝝ britudinē. vñ esto q̄ btus nō intelligeret alio nisi deus: nō cēt min⁹ btūs q̄ si sit cū eo intelligeret q̄cūq; alio ens creatū. ḡre ⁊c. ¶Hec de pmo.

Quātū ad secūdū: cōstat q̄ beati orant

deū ꝓ viatoribus: ⁊ spāliꝫ ꝓ eis q̄ eos inuocāt: ⁊ eis de uotionē spālē hāt. ¶Q̄ apparet. q; nisi ad deuz ꝓ talib⁹ spāliꝫ intercederēt: frustra eccla ores ordinasset diuersas: in q̄b⁹ diuersoꝫ sctoꝝ cū xp̄o regnātiū auxiliū inuocat ⁊ exoptat. nisi em ipi spāliꝫ illos iuuarēt /q̄ spāliꝫ eos inuocāt/ frustra ab aliq̄ spāliꝫ aliquis rogaret: seu ei⁹ auxiliū q̄reret. sz nō pōt iuuare aliquē nisi orādo. ḡ ⁊c. Et tō nō inuenū ꝑ cuiusdā viatoꝝ ꝓfuisse Job. v. ca. Voca si ē q̄ tibi rndeat: ⁊ ad aliquē sctoꝝ cōuertere. ¶Sz sunt hic duo dubia. ꝑmum est/ cū beati nō sint in statu merēdi quō deū orātes possint mereri aliqd eis ꝓ q̄b⁹ rogant: ⁊ dd pōt mereri eis. Scdm est/ cū ipsi nō orent deū dum⁹ ores nre ꝓ ipsum eis fuerint reuelate: quō postea orāt eū. aut em deo reuelāte videt illō q̄ nos petim⁹ deū vel le ꝓcedere: aut nolle. Si ꝑmū: nō oportet q̄ rogēt: cū ipsis nō orātibus illō ēt sit fiendū. Si scdm: nō videt q̄ orēt q; frustra orarēt. nec est ēt dubiū q̄ orāt ꝓ aliq̄ q̄ sciret deo nō existere gratū nec vnq̄ cē fiendū. ¶Ad ꝑmū dr̄ q̄ licet nō sint in statu merēdi sibi/ ipsis: cū tū habeant totū ꝑmū eis debitū: sūt tm̄ in statu merēdi alios dꝫ de⁹ ex supabūdāti mia statuit eis ꝛteruenientib⁹ subuenire. Et qm̄ q̄rit dd pōt mereri eis? Rndeo q̄ exauditionē eoꝝ oim q̄ debite postulant. Et si q̄rat dꝫ sit actus orādi ipsoꝝ. Dicendū est q̄ nō ē actꝰ btificus. ille em nō ē meritoꝝ sz meritorū ꝑmanuus. sz est actꝰ desiderij illō fieri q̄ nos fieri postulam⁹: ita q̄ beatū deū orare ꝓ illis qui eū inuocāt/ nō videt ee aliō q̄ desiderū eiꝰ deo oblatū fiēdi illō q̄ a deo mediāte sancto q̄ rogat/ fieri postulat. ¶Ad scdm rndet dupliciter. Primo q̄ licet de⁹ reuelet sanctis ofones viatoꝝ: nō oportet q̄ reuelet eis an sint exaudiendes an nō. ⁊ tō ipsi scientes p diuinā reuelationē aliquos ofonē suā auxiliū inuocātis/ expectantes se exaudiri a deo orāt ꝓ inuocātib⁹ ipsos. ¶Scdo dr̄/ q̄ licet deus reuelādo eis ofones nras/ reuelet etiā eis q̄ hec q̄ petim⁹ sint fienda: nō tm ex hoc seqt̄ q̄ frustra orēt. q; sicut deus reuelat eis illud qđ nos petim⁹ esse fiēdū ⁊ ꝓcedēdū: ita ēt reuelat nō esse nobis orātib⁹ ꝓcedēdū: nisi mediātib⁹ ipis sanctis ꝓ nobis intercedētib⁹: quorum auxilium inuocamus. ¶Hec de secundo.

Quātū ad tertiū: pono quatuor conclusiones. ¶Prima est/ q̄ sancti orāt deū spāliꝫ ꝓ illis exīt⁹ in purgatorio: q̄ ad ipsoꝝ spālem deuotionē habuerūt dū viuerēt in mūdo: eorūq; auxiliū q̄sierūt. ¶Hec videt pie credēda. qm beati licz oibus electis saluti appetāt vt multis tm̄ videt appetere spāliꝫ q̄ eos inuocāt cōsideter: nec min⁹ in purgatorio exīt⁹ ꝙ i mūdo: sz quasi magis sicut saluti ꝓpinquoꝝ. sz ofo ipsoꝝ nō est aliō q̄ desiderū eliciti deo oblatū cōferēdi ꝑmū vl q̄cūq; bonū ab illis q̄ ipsoꝝ inuocauerūt auxiliū/ postulatū. ḡ ⁊c. ¶Scōa ꝓclo est/ q̄ ēt btī orāt deū spāliꝫ ꝓ illis i purgatorio exīt⁹: ꝓ q̄ liberatiōe a iustis viatoꝝ exorāt. ¶Hec apparet. qm̄ btī ꝓ exauditiōe cuiuscūq; ofonis debite eis note siue tāgat orātē siue aliū/ rogāt deuz sed cōstat q̄ iusta ⁊ debita ē ofo q̄ fit ꝓ exīt⁹ in purgatorio a viatoribus in hoc mūdo. ḡ btī rogati a viatoribus spāliꝫ ꝓ aliq̄b⁹ in purgatorio exīt⁹ nō min⁹ orāt deū ꝓ exauditione talis ofonis: q̄ ꝓ exauditiōe ofonuz ⁊ eos dēcantū ꝓ seipsis. ¶Tertia ꝓclo ē/ q̄ ēt ꝓ exīt⁹ in purgatorio se ꝙuertēt⁹ ad inuocādū auxiliū btoꝝ ipsi beati pōt deū orare: ⁊ ꝓbabile ē q̄ orent si aliq̄ in spāli ad aliq̄s spāliꝫ se cōuertant. ¶Hec apparet. non em̄ video dr̄ posse optādo eminū q̄buscūq; debitū/ vez eternū ꝑmū nō hāt⁹ ipm. sz ꝓstat q̄ oīb⁹ i purgatorio exīt⁹ debet ꝑmū sempiternū. ḡ btī ab eis specialiꝫ inuocati videt posse eis optare ꝑmū eis debitū. et sic ꝓ ꝓs ꝓ eis orare deū. ¶Sz nūqd in purgatorio exīt⁹ pōt se ꝙuertere ad inuocādū auxiliū btoꝝ? ¶Ad hoc videt dicendū q̄ sic. nō em magis i purgatorio q̄ i infirno exīt⁹ sic nccio detinēt in ꝓsideratiōe ignis q̄ affligunt q̄ nō possint alia ꝓsiderare: ⁊ ad ipsa se ꝙuertē. sz dānati pōt ad alia ab igne se ꝙuertere ⁊ illa intelligere: sicut hēt exꝑsse de illo diuite dānato Luc. xvi. qui de fratrib⁹ suis ꝓ q̄b⁹ rogauit/ hūt memouā spāle. ḡ nō min⁹ videt q̄ i purgatorio exīt⁹ possint se ad sanctos ꝙuertere illos signāt i q̄b⁹ i vita habuerunt deuotionē spāliꝫ/ appetēdo per ipsoꝝ merita a pena in q̄ exīstūt actualr liberari. q̄ tm est intelligendū q̄ ipsoꝝ ofo siue ad btōs conuersio eis aliq̄d mereatur: sicut merēt viatores in hoc mundo nō em̄ ipsi possunt aliq̄d sibi mereri. nec tm est eis sutilis eoꝝ ofo: licet nō sit eis meritoria. q; ꝑpē ipam btī ad q̄z ipsi auxiliū se cōuertūt: ꝑeis ad deū intercedunt: q̄z vez btoꝝ ofo est eis vtilis ⁊ meritoria ad gliam eiꝰ ꝓsequēdā. ¶Quarta ⁊ vltima conclusio est/ q̄ ad illō idem valēt in purgatorio exīstētib⁹ ofonū suffragia btoꝝ/ ad q̄ valent pro eis facta suffragia viatorum. ¶Hec apparet constat em̄ q̄ nō sunt eis/ vez in purgatorio exīt⁹/ vtiles ofones btoꝝ nec valēt eis ad augmētum glie. ḡ aut eis ꝓficiūt ad pene tpalis eis debite abbreuiationē: ⁊ ꝑ ꝓs ad glie accelerationē: aut tm̄ ad pene hmōi tpalis diminutionē: aut ad vtrūq; horꝝ. sz ad eadē eis valēt ofonū suffragia viatorū: vt patz ex alia q̄stione. ḡ ⁊c. ¶Assumptū/ vez q̄ ofonū suffragia fiāt a btis pro exīt⁹ in purgatorio: apparet. q; alias frustra viatores ipsos ꝓ mortuis

exorarẽt nisi ipsi beati rogati ꝑ ipsis mortuis deũ vtiliꝰ exorarent. ¶ Sic ad ꝗstionẽ. ¶ Ad rationẽ in puncipio dicẽdũ/ꝙ in purgatorio exñtes licet nõ sint i statu merẽdi actiue/sunt tñ in statu merẽdi passiue nõ gñe augmentationem: sed eiꝰ accelerationem ꝛ pene diminutionẽ intensiue ac abbreuiationem extensiue. quare ꝛc. ¶ Ad cõfirmationẽ illam dicendũ/ꝙ nõ oportet vt ꝑfirmatio illa accipit merẽtẽ nec ẽt illũ cui merẽs aliq̃d mereꝛ / esse in statu merendi actiue sed tñ passiue: sicut exñtes in purgatorio est capax meriti. quare ꝛc.

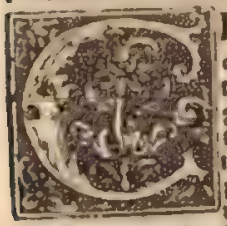

Circa distinctionem quadragesimãsextã: i qua magister determinat de diuina mia et iustitia: ꝙrrẽtib⁹ fiꝛ ac relucẽtib⁹ i punitiõe oiz vãnatoꝝ: Quero ꝓmũ vtꝝ in deo sit iustitia. ¶ Et videꝛ ꝙ sic ꝓ illud psal. Justus dñs ꝛ iustitias dilexit: equitatẽ vidit vultus eius.

¶ Cõfirmaꝛ. qꝛ oiꝫ ꝑfectio simpliciter est i deo formaliter. ſz iustitia est ꝑfectio simpliciter. ꝗ ꝛc. ¶ Cõtra. qꝛ nõ est aliq̃d i illo qõ ẽ dcdd hz. nihil enim ẽ i seipso. ſz deꝰ ẽ dcdd hz: cũ sit simpliciter simplex. ꝗ ꝛc. ¶ Cõfirmaꝛ. qꝛ iustitia est virtꝰ iclinãs ad reddẽdũ cuilibet sibi debitũ. ſz nec deus aliq̃d alicui debet: nec aliq̃ a se alio ad aliq̃d inclinaꝛ. ꝗ ꝛc. ¶ Rñdio. vbi prio videndũ ẽ q̃d sit iustitia. secõ si ẽ i deo.

Quantũ ad primum: dico ꝙ iustitia est

virtꝰ iclinãs ad cõcẽdũ seu reddẽdũ alteri qõ debeꝛ ipi ꝛ scẽz ꝙ alteri debita ipsiꝰ cõcanda sunt diuersa (non enim cadẽ oibus sunt debita) diuerse ꝓpecies iustitie distinguunt. Aliter diffinit Aug. elmꝰ lib. ij. de virtute ca. xij. dicẽs: ꝙ iustitia ẽ rectitudo volũtatiꝭ ꝓpꝛ se ꝑuata. Dec ꝛ.

Quãtũ ad secundũ: est sciẽdũ ꝙ aliquid

esse in alio dupliciter põt intelligi. Uno mõ ꝓpꝛie: ꝛ alio modo large. Proꝓe oe qõ ẽ i alio ẽ distinctũ i re eꝫ aliq̃ mõ ab ipso/sic ꝙ illud quod est in alio nõ est ipm: nec ecõuerso. Large aũt ꝛ ipropue aliq̃d quõcũꝫ dicit esse in aliq̃ qõ est ipm: ꝛ ab eo in re penit⁹ indistinctũ: sicut dicit ꝙ hũanitas est i hole: ꝛ natura q̃libet ẽ in suo ꝓpio supposito. ¶ Dec ꝓmisso pono q̃tuoꝛ ꝛclusiões. Prima est/ꝙ iustitia quõcũꝫ accepta nõ est i deo: accipiẽdo cẽ in alio pꝛio mõ/vez ꝓpꝛe. ¶ Dec ꝓbaꝛ. qm̃ in illo q̃ ẽ seipso iustus nullo sibi addito: ſz quomõcũꝫ a se distincto penitus eiꝛ cũscripto/ nõ ẽ iustitia formaliter isto mõ. ¶ Dec apparet. qꝛ sicut albedo nõ est nisi in subiecto qõ nõ ẽ in seipso albũ: ita nec iustitia nisi in illo qõ nõ est in seipso iustũ. sed deus seipso quocũꝫ a se distincto circũscripto ẽ iust⁹. ꝗ ꝛc. ¶ Cõfirmaꝛ. qꝛ i q̃ sũt formaliter iustitia ꝛ mia isto mõ/i ipo realiter vl formaliter distinguũt. ſz in deo iustitia ꝛ mia sũt penit⁹ idistincte excepto; obiecto; extrinsecis ꝓnotatis. Qõ ꝓbaꝛ. qꝛ codẽ actu deus vult penã malox: q̃ dicit actus iustitie: ꝛ gloriã electox q̃ dicit actus mie. ſz si actꝰ mie ꝛ iustitie sũt i deo idistincti penit⁹ i re eꝫ: ꝛ iustitia ꝛ mia ꝗ ꝛc. ¶ Secõa ꝛclo ẽ/ꝙ in deo est iustitia secõ mõ: vez ꝓ ut exñs i alio dicit cẽ ipz. ¶ Dec ꝛstat ex ꝓdicta. Cõstat eiꝫ ꝙ deꝰ dicit cẽ iust⁹. ſed non põt dici ꝙ sit iustus iustitia tãꝫ aliq̃ a se differẽte i ipo formaliter exñte. ꝗ seipso dicit esse iust⁹: qꝛ vez ẽ ipsa iustitia. ¶ Cõfirmaꝛ. qꝛ cũ iustitia scẽz Anselmũ vbi supra / sit q̃dã volũtatis rectitudo in illo est iustitia: vel vt loq̃mur ꝓpꝛie, ille ẽ formaliter ipa iustitia: cuius est recta ꝛ inobliq̃bilis volũtas seu essentia. sed deus scẽz totũ illũ qõ est inobliq̃bile ẽ. ꝗ ꝛc. ¶ Est tñ sciẽdũ scẽz aliqs/ꝙ iustitia dicta de deo ꝓnotat aliquid ab ipso distinctũ: qõ q̃dẽ nõ est deus nec formaliter in ipso. ¶ Dec declarãt ꝙ hoc. qꝛ vt dicũt / deꝰ ipe nõ dicit iust⁹ vt absolute cõsideratꝰ: ſz tñ vt ad effectũ aliquẽ puta vt ad punitionẽ reprobox oiz cõpat⁹. vñ sicut odiu vl amoꝛ q̃ de deo dicũt aliq̃ ab ipso distincta ꝓnotãt: codẽ cũ actu deꝰ odit petõres ꝛ diligit innocẽtes: q̃ actꝰ essentialiter inuariatꝰ sortit diuersa noia/ q̃ sunt amoꝛ ꝛ odiuꝫ ꝓpꝛie diuersa obiecta ipsi extrinseca ꝓnotata: cõsimiliter in ꝓposito de iustitia q̃ de ipso dꝛ/est dicendũ. ¶ Et si ꝙ hoc arguaꝛ. qꝛ tũc scẽm hoc iustitia dicit aliq̃d a deo distinctũ: cuius cõtrariũ fuit dictum: ¶ Ad hoc pẽt dici/ꝙ nõ dicit aliq̃d a deo distinctũ in ipo exñs q̃dtatiue: ſz bñ ꝓnotat ab eo distinctũ aliq̃d obiectiue seu extrinsece: sicut risibile distinguit ab hoie: nõ in aliq̃ in ipo q̃dtatiue seu formaliter exñte cõtinue: ſz in actu ꝓnotato ipsi possibili effectiue. ¶ Tertia ꝛclo est/ꝙ deꝰ dꝛ ꝛ põt dici ꝓpꝛie esse iust⁹ vt ad oẽm suũ effectũ/ ꝛ signãter vt ad punitionẽ reprobox olim ꝓpat⁹ ¶ Dec appet. qm̃ oiꝫ eiꝰ effect⁹ est rect⁹ ꝛ debit⁹ siue iustus. nec ipse põt aliq̃d velle nec facere nisi iustũ ꝛ rectũ. vñ nihil qꝛ iustũ seu rectũ tõ ab ipso volitũ neqꝫ factũ: ſz qꝛ factũ ab ipo seu volitũ/nõ dꝛ ee ffectũ ꝛ iustũ. iustitia aũt pũitiua/q̃ vsitati⁹ ꝛ ꝓmuni⁹ dꝛ iustitia/dꝛ ee i ipo vl dꝛ o eo vt ad reprobox supplicũ cõpato: sicut ẽt iustitia remunerativa q̃ magis ẽ mia q̃ iustitia: dꝛ de ipso vt ad bonoꝝ ꝓmũ cõpato. reddere enim debitũ ẽ actꝰ iustitie. malus aũt debeꝛ pena: ꝛ bonus gꝛia nõ ex se: nullus enim propꝛe se posset eã mereri: ſz qꝛ vult ipam reddere. ꝛ tñ qꝛ ipse vult est eis debita: nõ econuerso qꝛ est eis debita/ ideo volita. ¶ Quarta ꝛclo est/ꝙ i deo ẽ oiꝫ iustitia seu ipse est oiꝫ iustitia. ¶ Dec appet. qꝛ iustitia est ẋtus qua ds recte se hz ad alterũ cõcãdo ipsi debitũ. Cuiꝰ vna species ẽ amicitia q̃ ei cõicat semetipsum. Alia iustitia est quõcũꝫ vocẽ/ q̃ ds recte se habet ad alterũ cõcãdo ipsi bona alia a seipso vel itrinseca vel extrinseca. scẽz q̃ diuersitatem diuerse ꝓpecies iustitie assignant. ſz i deo ẽ iustitia: seu ẽ ipa iustitia q̃ electis q̃dus ẽ possibile cõicat semetipm: ꝛ alios oiꝫ vtr cõicat oia bona itrinseca ꝛ extrinseca. nihil enim bonu ẽ in aliq̃ qõ nõ acceptũ a deo. ergo ꝛc. ¶ Sic ad ꝗstũ. ¶ Ad rõnẽ in pncipio appet solo ex ꝓdictis i corpe ꝗst.

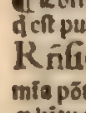

Secundo q̃roꝛ vtrũ in deo sit mia. ¶ Et videꝛ ꝙ nõ. qm̃ mia est passio siue cõpassio de malo alteri⁹. ſz i deo nulla ẽ passio. ꝗ ꝛc. ¶ Cõtra. qꝛ in q̃ ẽ actꝰ mie erit mia. ſz i deo est mie actꝰ: q̃ est punire citra condignũ vel remittere petñ. ergo ꝛc.

Rñdio. Ad cuius euidẽtiã est sciẽdũ ꝙ

mia põt sumi dupliciter. vno mõ ꝓ ꝓpassiõe misie alteri⁹ seu ꝓ hitu ad hoc inclinãte. Alio mõ ꝓ nolitiõe ipsi⁹ misie. ¶ Doc supposito dicẽdũ ẽ ad ꝗstionẽ. Prio ꝙ i deo nõ ẽ mia prio mõ/puta vt ꝓ ꝓpassione sumpta: ſz scẽdo mõ vez ꝓ nolitiõe misie accepta. ꝛ hoc illo mõ q̃ i ipo dꝛ ee iustitia/ vt dictũ ẽ in ꝗstiõe alia. ¶ Secõ/ꝙ licz tã iustitia ꝙ mia dei sint tã inter se ꝙ a deo indistincta totaliter i re eꝫ: nullũ tñ istox nec aliox attributoꝝ ꝑdicaꝛ de deo i prio mõ dicẽdi ꝑ se: ſz trimõ i secõ. ¶ Primũ ꝓbaꝛ. qm̃ i deo nõ est passio aliq̃: nec ꝓpassio: ſz bñ est mali nolitio. Non vult eiꝫ morte petõris: ſz vt cõuertaꝛ ꝛ viuat. Qꝛ autem deꝰ nolit misiaz ex hoc ꝓbaꝛ. qꝛ sicut nullũ malũ euenit nisi ipso ꝓmittente: ita nullũ malũ possibile euenire impediꝫ: nisi deo ꝓhibente. Sz cõstat ꝙ multa mala possibilia euenire alicui/ ꝓhibeꝛ ne eueniãt. ꝗ deus hz nolle respectu illoꝝ. respectu eiã malox ꝛ miseriaꝝ culpabiliuꝫ/ q̃ ꝓmittit fieri hz nolle ꝓ placẽte: cuiꝰ signũ est malũ pene quo punit qõlibet malũ culpe. ꝗre ꝛc. ¶ Scõm vez ꝙ de ipso ista/puta mia iustitia ꝛ q̃cũꝫ alia attributa/non dicaꝛ in prio mõ dicẽdi per se/ſz in secũdo: licz sint seu dicãt i re eꝫ ab ipso penit⁹ idistincta: suppono hic ex dictis ꝓpꝛiis ꝓ prio libro. ibi enim quõ hoc sit possibile est ostensum ¶ Sic ad ꝗst. ¶ Ad rõnẽ i ꝓncipio appet solo ex ꝓdictis.

TErtio q̃ro:vtrũ diuina mia & iu stitia distinguãt. ¶Et videt q sic. qz formalr distincta ex suis rõnib⁹ formalibus/vbicunq; reperiunt formalr distinguũt. sed mia & iustitia ex suis rõnibus formalib⁹ distinguunt. ꝯ ꝛc. ¶Cõtra.qz vbi iustitia & mia distinguũt:ibi neutrũ de altero ꝑdicat. sꝫ diuina iustitia ẽ sua misericordia/& econuerso. ergo ꝛc.

Rñsio.In qua oñduntur tria. Primo q iustitia & mia dicta de deo non dicũt in ipso aliq̃ distincta inter se. Secũdo.q nec distincta ab ipso. Tertio/q scõm aliquos cõnotãt aliqua sibi extrinseca ab eo & inter se distincta/puta diuersa opa:vt dicit magister in lra. ¶Primũ apparet.qz excepta distinctiõe reali psonarũ inter se nulla ẽ extra ĩtellectũ distinctio ĩ diuinis:vt suppono ex dictis in prio.ãre ꝛc. ¶Scdz ẽt est eundẽ:tũ ex ꝑdictis tũ qz sicut de⁹ seipso est iust⁹:vt dictũ ẽ i prio q̃stiõe hui⁹ distinctiõis ita & seipso ẽ misericors q̃cũq; a se alio circũscripto.ãre ꝛc. ¶Tertiũ etiaz declarat. qm̃ sicut amor & odiũ distinguũt in deo:qz odiũ ꝓnotat malũ et quẽ deus odire dicit infligẽdũ:amor aũt bonũ qd̃ de⁹ statuit et quẽ diligit cõferendũ. act⁹ tm̃ ipe in se in nullo ẽ in deo distinctus:nec aliq̃d nisi deus.ita de iustitia & mia scõm aliq̃s est dicendũ. ¶Posset ẽt dici q cũ in oi ope dei cõcurrãt mia & iustitia/ q ista licet connotent aliquid a deo distinctũ tm̃ inf se diuersus. In punitiõe em̃ maioz ẽ iustitia qz malũ qd̃ patiunt merent:& mia:qz adhuc ãplius mereret. ꝓsltr ĩ ꝑmiatiõe iustoz occurrit ꝑpt ꝓsltm rõnẽ vtrũ q̃ hoz/vez qz meruerũt aliq̃ mõ bonũ qd̃ hñt:& ideo iusti tia:& qz vltra condignũ siue superfluenter hñt ideo mia. ¶Sic ad q̃stionẽ. ¶Ad rõnẽ in pcipio dicẽdũ/ q licz iustitia & mia in creatis formalr distinguãt: nõ tm̃ in diuinis.iustitia aũt & mia q̃ sunt ĩ creatis nõ sunt in diuinis: nec aliq̃d est cõe illis & istis: cũ nihil extra in re sit vnuo cũ deo & creature cõe. Vel etiã põt dici/ q licz ista etiam in deo distinguãt formalr:hoc est diffinitiue:qz neutrũ horũ dicit de aliomec de deo in prio mõ dicẽdi p scmõ tm̃ ex hoc sequit q distinguãt i re ex aliq̃ mõ vt declaratũ ẽ i prio.

QVarto q̃ro:vtrũ in punitiõe dãnatorũ & in ꝑmiatiõe btoꝝ ꝓcurrit sil iustitia & mia ex parte puniẽtis & ꝑmiantis. ¶Et videt q sic.per illud ꝑsal.lxxxiij. Mia & veritas obuiauerũt sibi:iustitia & pax osculate sunt. Et si fortse dicat q ista duo/vez mia et iustitia nõ in q̃cũq; deuino ope sibi mutuo obuiãt seu cõcurrũt:In contrariũ ẽ illud ꝑsal. Vniuerse vie dñi mia & ꝟitas.ꝯ ꝛc. ¶Cõtra.qz nec ĩ punitiõe supma videt cõcurrere mia:nec in ꝑmiatione ẽt infinita iustitia.sꝫ tã punitio reproboꝝ q̃ ꝑmiatio electorũ est supma qz infinita extẽsiue:cũ sit eterna.ꝯ ꝛc. ¶Rñsio. Vbi ẽ videndũ prio q̃litũ/vez an de⁹ iuste agat & misericorditr cũ q̃cũq;. Scdo/an iust⁹ seu misericord⁹ seu clemẽt⁹ cũ vno q̃ cũ alio:an eq̃ iuste & misericorditr cũ q̃cũq;.

Quãtũ ad primũ:primo declarat q tã in punitiõe reproboꝝ q̃ etiã ĩ ꝑmiatiõe iustoz ẽ iustitia. Scdo q mia. ¶Ad euidẽtiã ꝑmi sciẽdũ/q malox punitio ẽ duplex/vez priuatiua & positiua. Pria punitio vez priuatiua sit p pena vãi:q̃ est carentia visiõis & fruitionis dei. Secunda sit p penã sensus: q̃lis pena vez sensus vocat vlr ois pena a pena damni alia dãnatoz. Que est multiplex. Una ẽ ipsoz detẽtio ab igne. Alia est ipsoz ptinua occupatio seu violẽta detentio ad ipm̃ sẽp intelligẽdũ & respuendũ. Alia multiplex tristitia habit actũ seqns vez intelligẽdi & nolẽdi:& etiã dolor a tristitia distinctus sequẽs actũ sensitiui appetit⁹. ¶Hoc ꝑmisso dicit q ĩ tribz ꝑdictoꝝ penarũ est iustitia:qz recta correspõdentia pene ad culpã. Justũ fuit & ẽ ꝓprio/reprobos locari & ĩ loco vltimo detineri:ac vsu potẽtie motiue priuari: q̃ si posset ꝑpter ipsoz querelã ẽt abuteret. Justũ ẽt & ẽ scõo:vt sicut dñi vixerũt se a deo auertentes:ita ad cõsiderãda et eligẽda alia auertentiua necessitent ad ꝓsiderãdũ & respuendũ aliq̃d corporale obiectũ discõuenies/puta ignẽ: q̃busdã dei cõuenies qz nolitũ:vt malignus spiritibus: aliis etiã qz ipsoz corpaltr affectuũ: vt hoib⁹ post resurrectionẽ restũ ptis corpib⁹:vt sicut in vita ꝑsenti libere voluerũt circa cõtẽplationẽ seu speculationẽ & electionẽ tpalium occupanta ẽt ĩ vita sequẽti ad eoz intuitionẽ & respuitionẽ nccio sint arctati. Qz etiã meritũ & demeritũ puna paltr ꝓsistit in actu volũtatis ꝑsupponẽte nccio actũ ĩtellect⁹ tõ iustũ est ꝑmiũ btoꝝ & supplicii reproboꝝ ꝓsistere tã in actu intellect⁹ q̃ etiã appetit⁹: quẽ actũ iustũ est sẽp ĩ ꝑmiatis letitiã:in dãnatis tristitiã:ad illoz gloriã/& istoz cõsummatã penã.iustũ em̃ est electos gaudere seu letari de deo clare viso & pfecte dilecto:de quo enigmatice ĩtellecto & imꝑfecte dilecto in vita ꝑsenti fuerant tã gauisi. Diu aũt quoꝝ letitia fuit de tpalib⁹ & corpalib⁹ q̃ elegerũt ipsa spũalibus ꝑferẽdo/ hñt de ipis agnitis & nolitis puta igne continue intellecto & nolito ꝓtristari.iustũ em̃ est electos q̃ dñi vsi sunt potẽtia motiua eius vsu nõ puniente in aliq̃ loco violẽt detineri:q̃n possint libere se mouere.iustũ ẽ ẽt eos nõ arctari ad speculãdũ ꝓmue aliq̃d eis creatũ sꝫ icreatũ/ vez deitate:quẽ ꝑ alios oib⁹ dilexerũt. ¶Scdz vez q sit ĩ vtroq; ꝑdictoꝝ mia: vez tã ĩ punitiõe dãnatoꝝ q̃ ẽt in ꝑmiatiõe btoꝝ:Apparet de ꝑmiatione beatoꝝ:cũ ab oi malo fuerit liberati vel ꝑseruati. In punitione aũt dãnatoꝝ esse miam põt dupltr intelligi scõm q ipsorũ pena dupltr põt sumi / vez extẽsiue vel intẽsiue Cũ dicit q in ipsa vt sumpta extẽsiue nõ põt poni mia: sed tm̃ vt accepta intẽsiue. Primum apparet.qm̃ in pena maxima & suprema qua nõ põt infligi maior aliqua:non põt poni aliqua mia.sꝫ pena dãnatoꝝ vt extẽsiue accepta est maxia & supma:qua de⁹ nõ possz maiorẽ infligere eterno em̃ non põt esse mai⁹. Scõm/vez q in ipa vt sum ita ĩtẽsiue possit poni mia/appet.qm̃ vt sic põt cẽ causa libet pena minor q̃ sua demerita mercãt. ¶Sz ꝺ hoc arguit. qz tal mia videt iustitiã destruere & iudiciũ peruertẽ qm̃ sicut ex iustitia q̃libet ẽ ꝑpt delictũ puniend⁹: ita et ꝑpt tãtũ dlictũ tãtũ puniẽd⁹.ꝯ sicut eẽt ꝺ iustitiã nõ punire culpã:ute et nõ punire tãtã culpã p tãtã debitã ipsi penã. ¶Cõfirmat.qz nõ min⁹ est ꝺ iustitiã nõ inferre totũ malũ culpe debitũ:q̃ nullũ malũ inferre.licet enim sit maior iniustitia nullã penã p culpa iferre q̃ aliquã iferre & aliquã relaxare:tm̃ si aliq̃ po põt remitti absq; lesiõe & imꝑfectiõe iustitie:& tota ẽt relaxari. ¶Ad hoc põt dici q aliq̃ loquẽdum est & sentiẽdũ de deo:& aliter de q̃cunq; alio puniẽte.si em̃ loquamur de deo/ qõcũq; ab ipso volitũ tõ iustũ qz volitũ:nõ ecõuerso.& punitio olim dãnatorũ tõ iusta qz ab ipso volita. Et qz potuisz ipaz velle & inferre maiorẽ nõ extẽsiue:sꝫ intẽsiue:& noluit tã in hoc de⁹ mia fuit:nec tm̃ aliq̃ iniustitia:cũ nihil ab ipso volitũ sit iniustũ:licz maior pena iusta esse potuisset:si ab ipso iflicta & volita extitisset.secus aũt est de alio quocũq; a deo.nulli⁹ em̃ alteri⁹ pena ꝑ culpa inflicta ẽ iusta qz ab ipo volita & inflicta.sꝫ ei⁹ volitio & pene iflictio iusta ipam penã inflictã ꝑsupponit existere iustã. Ex q̃ sequit q aliorum mia a deo nõ ꝓsistit in mitigatiõe pene culpe debite. tal enim act⁹ est act⁹ iniustitie:sicut & totalr relaxatio pene nec ꝑ ꝓsis ẽ act⁹ mie:q̃ ẽ ꝟt⁹. Nullus em̃ actus ꝟtuosus q̃lis est ois act⁹ iustitie/põt esse act⁹ ꝟtuosus. sꝫ põt dici q mia talis ꝓsistit ĩ ꝑpassiõe & nolitione pene:nõ vt punitiua culpe:sed vt afflictiua nature. ¶Hec de primo.

Quãtũ ad secũdũ: est sciẽdũ q deũ agere magis clemẽt seu pie vel iuste cũ vno q̃ cũ alio/põt tu

pliciter intelligi. Uno mō quidditatiue seu intrinsece/ puta ex pte actus ei⁹ scōm se. Alio mō denoiatiue seu extrinsece/ vez rōne effectus. Tūc dicēdū q̄ de⁹ nō agit magis iuste vel pie cū vno q̄ cuz alio primo mō: sed scōo. ¶ Hoc appet. qm̄ de⁹ eodē actu p̄miat oēs dōs et punit oēs reprobos. qui q̄dē actus volēdi oim p̄miū inequale electorū ⁊ suppliciū reproboꝝ nō p̄t intēdi nec remitti magis q̄ ipse deus. Et iō q̄dtatiue scōz se sumpt⁹ nō est magis nec min⁹ pius nec iust⁹ sed equalr ⁊ vniformit. obiectiue tn̄ seu denoiatiue ⁊ extrinsece dicit magis pius respectu illoꝝ q̄bus vult bonū mai⁹ q̄ respectu illoꝝ q̄bus min⁹ ⁊ magis iust⁹ respectu magis punitoꝝ q̄ respectu min⁹ ¶ Et si dicat q̄ respectu dānatoꝝ nulla appet rō q̄re iustior debeat dici pena vni⁹ q̄ alteri⁹. qz licz vni⁹ pena sit maior q̄ alteri⁹: nō ꝓpter hoc iustior/ qz ēt culpa maior. ¶ P̄ōt dici/ q̄ licz facta ꝓportiōe pene ad culpā minor pena minori culpe inflicta nō sit minus iusta q̄ maior maiori inflicta siue illata culpe: quia tamen pena est punītis iustitie ostensiua/ ideo vbi minor pena licet pro maiori inflicta culpa ibi maior dicitur iustitia relucere. quare ⁊c. ¶ Sic ad q̄stionē. ¶ Ad rōnē in pncipio dicēdū/ q̄ licet pena reproboꝝ sit supma: qz interminabilis extensiue tamen maior tn̄ posset existere intēsiue: ⁊ vt sic ē in rpū mia.

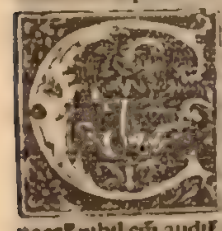

Circa distinctionem quadragesimāseptimā: quā magister determinat de speciali iudicio ecclie ⁊ etiā de purgatione mūdi fiēda p ignem: Quero p̄mo: vtrū sntia in illo finali iudicio ꝓferenda debeat vocalis existere/ an mētalis. ¶ Et videt q̄ vocal⁹. qz sntia audibilis ē vocal⁹. nihil enī audit nisi vox vel son⁹. ſz illa sntia ab oib⁹ sensibilr audiet. iuxta illud Ysaie. xviij. Audiēt in die illa surdi ꝛba libri: de tenebris ⁊ de caligie oculi ceco⁹ videbūt. ⁊c. ¶ Cōtra hoc ē illō Sap. iij. Dirūpet illos inflatos sine voce ⁊ cōmouebit illos a fundamētis: ⁊ vsq; ad supremū desolabunt. ¶ Rñsio. vbi est videndū primo an vlle oim iudicii sit futurū. Secundo quesitū/ puta q̄ñr debeat fieri hmōi iudicii/ vez vtrum vocaliter an aliter.

Quantū ad primum est sciēdū: q̄ iudicii (vt hic sumitur) est vere tamē intellectus iudicātis expressiuz iudicatis quid p ipsos ope⁹ bus p̄mitis debeatur. ¶ Ad cui⁹ euidētiā est sciēdū: q̄ act⁹ hmōi iudiciādi nō est act⁹ intelligēdi ſz ꝓpm̄ ꝓhis. iudicās enim prio intelligit: ⁊ postmodū circa itellectū iudicat q̄d fiēdū. Nec tn̄ hoc est verū in practicis sed ēt in speculatiuis act⁹ iudicādi est semp posterior actu intelligēdi. vñ licz ois iudicās sit intelligēs: nō tn̄ ecōuerso. intelligens enī vtrum astra sint parua an sparsa nō assentiēs alicui pti determinate/ neutram partē iudicat: licet vtrāq; intelligat. ⁊ ita actus iudicādi ꝓsupponit actū intelligēdi obiectū ꝓprium de quo est iudiciū: nō aūt e conuerso. Iudiciū ergo vlle electoꝝ ⁊ reproboꝝ est dictamē expressum efficax ⁊ authēticū quid reddēdū reprobis p eoꝝ demerita: ⁊ quid electis p ipsoꝝ merita. Dico aūt efficax ⁊ authēticū. qua oportet iudiciū esse auctoritatē hūtis/ alias nō esset efficax iudiciū: licet rectū. Et qz iudiciū p̄supponit iudicarū eius. p merita ac demerita: ⁊ illud ad q̄d iudicat esse p̄cognita: hinc ē q̄ vlle iudiciū nō p̄t ē nisi cognoscentis oēs reprobos ⁊ electos/ eoꝝq; merita ⁊ demerita ac eis prestita ⁊ suppliciа ꝓferēda. Hoc mō iudiciū acceptū esse futurū p̄t dupliciter intelligi. Uno mō q̄ sit futurū scōz se absolute acceptū. Alio modo q̄ sit futurū tn̄ vt alio explicandū/ puta q̄ ipsi⁹ iā facti iudicij explicatio sit futura. ¶ Hoc p̄misso pono. iiij. ꝯclusiones. ¶ Prima est q̄ vlle iudiciū esse futurū nō p̄t nobis naturalr ēe notū. ¶ Hec appet. qm̄ nullū futurū ꝓtingēs a sola diuina voluntate dependēs p̄t alicui naturalr esse notū. ſz vlle iudiciū est huiusmodi saltē vt iudicādis vocalr vel quēcūq; alie explicādū. vt ēt scōm se absolute sumptū nō videt alicui naturalr ēe notū magis q̄ alia vitā ēe. ⁊c. ¶ Secūda ꝓclio ē/ q̄ vlle iudiciū scōm se absolute sumptū nō est futurū ſz p̄terituū. ¶ Hec appet. qm̄ vlle iudiciū absolute secūdum se acceptū nō est aliud q̄ dictamen q̄d reddendū reprobis ⁊ electis. ſz hmōi dictamē vt ē dei ē eternū. ipse enī ab eterno p̄uidit merita ⁊ demerita oim: ⁊ dictauit quid cuilibz ꝓferēdū. At ēt hmōi dictamē ē alie xp̄i/ ē p̄teritū licz nō eternū. Q̄ō appet. Cōstat enī q̄ alia xp̄i i prio sue creationis instanti agnouit merita oīm electoꝝ: ⁊ demerita reproboꝝ: ac p̄miū ⁊ suppliciū cuilibet q̄d dictauit vt prece cognouit cuilibz esse reddēdū. ⁊c. Tertia ꝓclio est/ q̄ vlle iudiciū oim nō est futurū vt nouiter expressiuū seu offiuū q̄d sit debitū cuilibz iudicatoꝝ. ¶ Hec appet. qm̄ cuilibet statim post suū obitū innotescat q̄d meruerit consequēdū: ⁊ q̄d cōsequi debeat/ vez an p̄miū an tpale suppliciū vel eternū. ⁊c. ¶ Quarta ꝓclio ē/ q̄ vlle iudiciū oim est futurū ad cuilibet explicādū merita ⁊ demerita p̄mia ac suppliciа cuiuslibet aliorū. ¶ Hec appet. et prio q̄ sit futurū/ p illud Dane. vij. Aspiciebā donec throni positi sunt: ⁊ antiquus dierū sedit ⁊c. ¶ Qz aūt sit futurū mō ꝑ dictos: vez vt cuilibet innotescat cuiuslibet meritum ⁊ demeritū: ac p̄miū et suppliciū: patz p illō q̄d subdit: vbi sup̄a Danie. vij. Iudiciū sedit ⁊ apti sunt libri. Quid enī est aptio librorū nisi manifestatio futura cuilibet meritorū ⁊ demeritoꝝ oim aliorū: ⁊ premioꝝ ac supplicioꝝ singulis debitoꝝ: ¶ Confirmat. qz ꝓstat vlle iudiciū oim ēe futurū: vt expresse habet Mat. xxv. ⁊ Luc. xij. ⁊ Joā. v. sed cōstat q̄ iudiciū nō ē futurū vt absolute sumptū p dicta mine q̄d cuilibz sit reddēdū: nec etiā vt hoc dictamē cuilibz explicādū: cū (vt p̄dictū est) cuilibz statum post obitū quid cōsequi debeat innotescat. Alii enī statim cōsequunt: vt damnati: ⁊ electi ad nullam penā obligati. Alii aūt ponunt in via ad cōsequendum: vt in purgatorio exūtes. de quib⁹ etiā nō est dubiū q̄n futurū eis ꝓsequēdū p̄miū innotescat. ⁊ relinq̄t q̄ sit futurū tertio mō: vez ad innotescēdū cuilibet nō sua ſz aliorū oim p̄mia vel suppliciа cō sequēda: ⁊ etiā ad tpm iudiciū secundū se sumptū oibus vlle explicādū. vñ ipsa iudicij explicatio q̄ quidē erit diffinite ⁊ tam late sñie ꝓut gatio/ ē futura. ¶ Hec de prio.

Quātū ad secundū: est vnū certū & aliud dubiū. Certū ē/ q̄ Christ⁹ oēs vlle iudicabit. qz p̄ oē iudiciū dedit filio: vt dicit Joā. v. Certū est ēt q̄ i illa vltima sntia cuilibet erit manifesta pena reproboꝝ ⁊ gloria oim electoꝝ. qz alias cū cuilibz reproboꝝ innotescat sua dānatio: cuilibet electoꝝ sua p̄miatio: nescio ad q̄d esset hmōi iudiciū vlle oim ꝛ futurū. ¶ Dubiū aūt est. qz nec est in scriptura expressum quō hmōi iudiciū/ vez an vocaliē an tn̄ mentalr: an quomōcūq; aliē sit fiēdū. ꝓbabile tn̄ videt/ q̄ hmōi xp̄i diffinitiua sntia sit vocalis. ¶ Rñsio aūt xp̄o iudicāti facta: qua dicetur ei a iudicatis/ vbi q̄n vidim⁹ te esurientē ⁊c. Dicunt aliqui q̄ erit mētalis: ſz nō video icōueniēs dicere q̄ ipsa ēt sit vocal. ¶ Qz aūt ē hoc sit ꝓbabile: vez tm̄ ois in tm̄ sntia fienda esse vocalis siue vocalr facta / apparet. Cōstat enī xp̄m iudicē tē apparituū coꝛpaliē iudicatis: ⁊ ab oibus coꝛpaliter esse videndū. ſz ꝓbabile est iudicātē a iudicatis visuz coꝛpaliē ipsos iudicare sensibilr ⁊ vocaliē. nō video enim ad q̄d ex deberet appere coꝛpaliē nisi ꝓpos deberet iudicare sensibilr/ ⁊ per ꝓhis vocalr. ⁊c. ¶ Confirmat. qz si hmōi sntia deberet esse tm̄ mentalis: vt videlicet cuilibet innotesceret in animo interiori sine verbo exteriori

pena ⁊ gloria olim alios exceptos hoc nō expauesceret oēs cōgregari i vnū:cū tale inoleſcētia nō poſſit fieri ſine virtute diuina:qua ita pōt cuilibet olim alioꝝ penā ⁊ gloriā reuelare diuiſo ſeu ſeparato ab alijs ſicut cōiuncto cū eis. ¶ Ex dictis videt corollarie cōcludēdū: q illa ſnia nō erit mometanea ſz in tpe.nullus enim pōt naturaliter loqui vocaliter i iſtāti:cū talis locutio fiat p localē motū corporis: q ē naturaliter cuilibet creature impoſſibilis in inſtāti. ſz probabile ē: q xp̄s ſniam vocalē pferat virtute creata:ſicut pōt loq dlibz hoīm alteriz.ḡ ⁊c. ¶ Si aūt q̄rat qñ hmōi ſnia pferet:Rñdet Mat. xxiiij.q de die illo et hora nemo ſcit niſi ſolus pr̄. Chriſtus eſt vt hō aut neſcit/aut ſi ſcit/ ſicut probabile eſt cū ſit plen⁹ gr̄e ⁊ veritatis/nō ſcit tñ vt alijs dicere ſeu reuelare poſſit. ¶ Sic ad q̄ſtionem.

¶ Ad rōnē in pncipio primā poſſet dici q ibi nō eſt vocalis auditio ſed mētalis.nō quo vn⁹ āgelus audit aliū ſibi loquentē. ¶ Ad aliud in ptrariū dicēdū: q ſine voce cōdēnabunt:q: vocē nō habebūt ad ſe excuſandum.

SEcūdo q̄ro: vtrū vl̄e iudiciū futurū debeat eſſe trinū Jeſu xp̄i. ¶ Et videt q ſic.p illud Jo.v. Pr̄r nō iudicat quēq̄: ſed oē iudiciū dedit filio.ſed nullus pōt iudicare niſi cui datū eſt a deo.ḡ ⁊c. ¶ Sz i cōtū arguitur p illud Mat.xix.vbi xp̄s dixit apl̄is. Vos q̄ ſecuti eſtis me i regnatiōe cū ſederit filius hoīs i ſede maieſtatis ſue ſc. ⁊ vos ſup ſc.xij.iudicātes. xij. tribus Iſrl. ¶ Rñſio. Dico ad q̄ſitum.Secundo quō fiet hmōi iudiciū.Tertio in q̄ loco.

Quantū ad primū: dicit q iudiciū pōt ſumi triplicit̄.Uno mō p dictamine ſeu determinatione eius qd eſt fidei.Alio mō p ſimplici prolatiōe ſeu aſſertione eius qd eſt iudicādū ab alio cui eſt iuſtū.Primo mō ſumendo iudiciū pōt eē vl̄ eius cui⁹ auctoritate ⁊ ptāte pōt fieri iudicatiū:vl̄ alterius cui⁹ ptāte vl̄ auctoritate nō pōt fieri illud qd iudicat eē fidei. ¶ Hoc pmiſſo triplex ē hic certus pclio. Primus eſt/q xp̄s vt de⁹ non vt hō iudicabit p pria auctoritate ⁊ ptāte determinādo ⁊ dictādo: imo iā iudicaunt dd cuilibz ſic ſit reddēdū. ¶ Hec appet.qñ ſolus ille pp̄a auctoritate et ptāte pōt iudicare reprobos ⁊ electos q̄ poteſt electos pmiare et reprobos pdēnare. ſed nulli⁹ alteri⁹ a deo hoc pōt facere p ſcīpz.ḡ ⁊c. ¶ Secūs pclio eſt/q xp̄s vt hō auctoritate ſibi a deo tradita iudicabit oēs vl̄ ſniaz iā determinatā ⁊ pulſoz coīā oib⁹ p̄mulgādo. ¶ Hec ē certa ex ſcriptura ſacra.vt appet Jo.v ⁊ Mat.xxv.⁊ i aliis multis ſcripture locis. ¶ Et ſi q̄rat quō ſit intelligendū xp̄m hoiez hr̄e ptātē ſeu auctoritatē oēs vl̄ iudicādi: ¶ Ad hoc pōt dici/q ſicut oīs ille hēt ptātē pficiēdi ad cui⁹ pfectionē xp̄oꝝ ſeq̄t a deo pactus in xp̄i corpus q̄uerſiouis oīs ille hz auctoritatē iudicandi reprobos ⁊ electos:ad cui⁹ pfectionem ſnie ſeq̄t a deo executio rei iudicate. ſz poſt pfectā a xp̄o ſniam reprobi pdēnati deficient in infernū:et electi erigent ad celū.iuxta illud Jo.v.Venit hora qñ mortui audient vocē filij dei ⁊ q audierit viuēt.Et licz electi aī pfectā ſniam pfequāt vitā eternā/nō tñ aī dictatā: cū ſtari Chriſtus vt iudex cōcepit hmōi ſniam dicturus ⁊ pronūciaturus nōdum natus. tūc aūt nullus electoꝝ p cū iudicādoꝝ erit btūs.nō enī ſunt iudicādi ſz iā iudicati boni āgeli neq; mali.ergo ⁊c.

¶ Cōfirmat.q: delegatus nō pōt delegare nec aliq̄d facere p̄a auctoritate.ſz xp̄s ē delegat⁹ a deo iudicādi ab alio/a deo vez/ deputat⁹.ḡ ⁊c. ¶ Tertia cōcluſio ē/q apl̄i ⁊ alij viri pfecti iudicabūt vt aſſeſſores: ⁊ in loco eminēti iuxta iudicē exāctes. ¶ Hec appet.qñ cōſtat q ipſi iudicabūt:cū hoc a xp̄o eis fuerit iā pmiſſum. Aut ergo iudicabūt ſniam pferendo:aut ipſaz approbādo:aut iuxta eū vez xp̄m iudicantē eminēti⁹ alijs exāndo:⁊ in dignitate ſeu auctoritate aſſeſſoris alios pcellēteo. ſed nō primo mō: q: ſic xp̄s trinō iudicabit.nec ſecūdo mō trin:q: hoc mō oēs electi iudicabunt. q: oēs diuinā ſniam approbabunt.ergo ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quātū ad ſecūdū:dicitur q primo oēs gētes de oībus mūdi partib⁹ congregabūt. Secūdo p angelos diſtinguent:vel quōcūq; boni ponēt a dextris ⁊ reprobi a ſiniſtris. Tertio Chriſt⁹ dabit ſniam pro bonis. Quarto contra malos.Quinto fiet executio dānatoꝝ/et etiā olim ſaluatoꝝ. Hec oīa in iudicio illo fiēda ⁊ ipſoꝝ ordinē ſupradictū explicat xp̄s Mat.xxv.dicens.Cū venerit filius hoīs ⁊c. Ibi enī xp̄s exp̄ſſit primo futurum olim congregationē:cū dixit/q cōgregabunt aī eū oēs gētes.Secūdo eoꝝ ſeparationē ⁊ diuiſionem. q: ſeparabit eos alterutrū:⁊ ſtatuet oues a dextris: hedos aūt a ſiniſtris.Tertio plationem ſnie pro bonis.q: tunc dicet rex ijs q a dextris eius erūt.Venite benedicti ⁊c.Quarto contra malos.q: tunc dicet ijs q a ſiniſtris ⁊c.Quinto ⁊ vltimo/executio vtriuſq;. q: tūc ibunt hi in ſupplicium eternū:iuſti aūt in vitam eternam. ¶ Hec de ſecundo.

Quantū ad tertiū & vltimū articulum quidā dicūt q hmōi finale iudiciū fiet i valle Joſaphat Cō pbāt p illō Joēl.iij. Cōgregabo oēs gētes ⁊ adducā eas in vallē Joſaphat:⁊ diſceptabo cū eis.Alij dicūt q fiet in mōte Sion.iuxta illud Iſaie.ij. Et i nouiſſimo diebus pparat⁹ mōs dom⁹ oīm:⁊ venient ad eū oēs gentes ⁊c.Alij dicūt q in mōte Oliueti.iuxta illō Zach.xiij. Egredietur dñs ⁊ pliabit cōtra gētes:⁊ ſtabūt pedes eius ſup mōtē Oliueti.Apoſtolus aūt Paul⁹ nullū locū aſſignat i ſpecializ tñ dicat.i. ad Theſſa.iij.q rapiemur ſic cū illis in nubibus obuiā xp̄o in aera. ¶ Hec aūt oīa pcordāt ab aliq̄b⁹ dicētib⁹ q xp̄s erit i aere pp̄iquo ſolibus dictis locis:⁊ pfecti cū ipſo iudicātes nō pdicto vez vt aſſeſſores in loco ſuperiori/puta i mōte Siō: alij vo electi i mōte Oliueti:vulg⁹ aūt dānandoꝝ oīm in terra/ vt delicz in valle Joſaphat:q media eſt inter pdictos duos mōtes.Exiſtētiū aūt in iudicio/alij nō iudicabūt: ſed iudicabūt ⁊ ſaluabunt:ſicut perfecti: q̄bus dictū eſt.Amē dico vobis/q vos qui reliquiſtis oīa ⁊c.vt ſupra Matt. xix.Tales enim in iudiciū nō venient: ſed tranſibunt de morte ad vitā:vt dicit Joan.vi. Alij iudicabunt ⁊ ſaluabunt:ſicut alij oēs electi mun⁹ pfecti i penitētia ⁊ integra dei gratia finaliter decedētes. Alij nō iudicabūtur et dānabūtur:vt inferius dicet⁹ eſt.Alij vero iudicabunt ⁊ cōdemnabūtur:vt oēs falſi et reprobi chriſtiani.Hec Hiego. ¶ Sic ad q̄ſtionē. ¶ Ad rationē in pncipio appet ſolutio ex pdictis.q: vt dictū eſt/aliter Chriſtus/⁊ aliter apoſtoli ⁊ alij viri pfectiſſimi iudicabunt.

TErtio q̄ro:vtrū Antichriſtus aī Chriſtū ⁊ finale iudiciū venturus debeat eē hō purus an diabolus incarnat⁹. ¶ Et videt q diabol⁹:ſcīz illud qd dicit Hieg.xv. moz.vbi de ipſo loquēs ſic ait. In fine mūdi Sathan aī Chriſtū ingrediēs tāta elatiōe extollet:tāta virtute pncipabit:et ſe tantis ſignis ⁊ pdigijs eleuabit:vt argui ab hoīe non valeat⁊ q: cū ptāte terroris adiūgent etiā ſigna oſtenſe poteſtatis.Hec Hieronimus.ſed conſtat q talia prodigia non poſſet purus hō facere p ſcīpſum.ḡ ⁊c. ¶ Sz i cōtū videt eē illud qd dicit apl̄s.ij.ad Theſſa.ca.ij.vbi cū aſſerit hoīem eſſe trin/dicēs. Niſi venerit diſſenſio primum ⁊ reuelat⁹ fuerit hō peccati filius pditionis q aduerſabit ⁊ extollet⁹ ſupra oīne illud quod dicit deus ⁊c. ¶ Reſpōſio.vbi eſt videndū primo quō hēt cōcipi/⁊ ex quo gñe debz

nesci. Secdo vbi vedz nasci/ꝛ qualis/vez si hō pur⁹. Tertio q̄ miracla facere poterit:ꝛ dd p̄dicabit. Quarto quā to tpe ꝛ vbi regnabit. Quinto ds cū ipugnabit. Sexto quō gibit. septimo/si xp̄s stati post eⁱ⁹ obitū iudicabit.

Quantum ad primum:respōdet Isidorus de summo bono/dicēs. Antichristⁱ⁹ de tribu Dan cr nē sumet:ꝛ pater in filiū ꝓpria peccās maledictū filium vltā tē faciet regnare sex mēsib⁹ ꝛ trib⁹ āns. quē Michael in mōte Oliueti vbi xp̄s celū ascēdit/ gladio ignito interficiet. Hec Isidorus. ¶ Ex quo appet primū/vez quō corripiet̄ur: quia de adulterio.ꝛ nō de qualicūq; adulterio sz de filia et de patre. et de quo gñe: quia de tribu Dan.ꝛ hoc est quod dicit Gregoⁱ⁹. xxxi. li. Moz. vbi exponēs illud Gen. xlix. Fiat Dan coluber i via. de Antichristo sic dicit. Fiat Dan coluber in via:cerastes in semita: vngulas mordēs equi vt cadat ascēsor eius retro. nōnulli enim de tribu Dan venturum Antichristū ferunt qui nō solum coluber/sed etiā cerastes dicit:q̄ serpēs cornutus vocat. per quō Antichristi aduentⁱ⁹ expumit:q̄ cōtra fideliū vitā cū morsu pestifere p̄dicatiōis armabit:ꝛ in cornib⁹ peccatis. ¶ Si querat de qua secta erit:dicit q̄ ipse cōtra oēm sectā se eriget: sed specialiē (vt credit) cōtra sectā ꝛ fidē catholicā christianā. q̄ erit specialiter cōtra Christū. Et tñ dicatur a quibusdam q̄ erit de secta christianorum. ¶ Hec de primo.

Ad secūdū respōdet Methodius q̄ nascet in Corozaim. vñ dicit sic. Antichristⁱ⁹ nascet in Corozaim:ꝛ nutriet in Bethsaida:et regnabit i Capharnaū ꝓpt̄ hoc dicit dñs in euangelio. Ueh tibi Corozaim veh tibi Bethsaida:et tu Capharnaū vsq; in celū exaltaberis:vsq; in infernū descendes. Hec Methodi⁹. Ex quo appet scōm/vez vbi sit nasciturⁱ⁹ ꝛ etiā regnaturⁱ⁹. ¶ Ad aliū aūt q̄ querit:qualis debz esse: Respōdet Gregoⁱ⁹ xxxv. moza. ita dicēs. Sicut incarnata veritas in p̄dicatiōe sua pauper idiotas ꝛ simplices elegit: sic ecōtrario ille dumtat⁹ homo quē in fine mūdi apostata angelus assumet/ ad predicādū falsitatē suā astutos ac duplices atq; hui⁹ mūdi scientiā habentes electur⁹ est. Hec Gregoⁱ⁹. Itē Damasc. lib. iij. ca. xviij. de hoc loquēs sic dicit. Antichristⁱ⁹ in tēplo dei sedebit nō in nostro:sed in veteri iudaico. nō enim nobis sed iudeis veniet. non autē ipse deus bolus fiet hō secūdū humanationē oñ:sed ex fornicatione gñabit/ qui suscipiet oēm actū sathane. Hec Damasc. Ex quibus vez tā ex sentētia Gregoij q̄ Damasc. apparet q̄ ipe Antichristⁱ⁹ nō erit diabolus incarnat⁹: modo quo fuit dei filius humanatus:sed homo purus: tñ possēn⁹ ꝛ diaboli nūcius: sicut hō a verbo assumpt⁹ fuit dei legatus. ¶ Hec de secundo.

Ad tertiū rñdet idē Methodius ita dicēs. Cū apparuerit filⁱ⁹ p̄ditōis descēdet rex Romanorū i Golgotha vbi Christⁱ⁹ crucifix⁹ è: ꝛ tollet coronā de capite suo:ꝛ collocabit sup crucē cū:ꝛ expādet manⁱ⁹ suas ad celū:ꝛ tradet regnū christianor⁹ deo pri:ꝛ assumet crux in celū sic cū corona regis. q̄ crux in q̄ pepēdit dñs asi cū i aduētu ei⁹ ꝛcipiet appere. Erit aūt de tribu Dan scōz ꝓphetā Jacob. Fiat Dan coluber i via. Faciet aūt signa ꝛ p̄digia magna/ceci nāq; videbūt/ claudi ābulabūt/surdi audiēt/ demoniaci curabunt/ querent solem in tenebras/ꝛ lunā i sanguinē. Hec Methodi⁹. ¶ Sz hic è dubiū. qñ aliq̄ in p̄dictis Methodius miracula cnēcrat q̄ non possunt fieri nisi sola ☧tute dei(vt videt)sicut ceci illuminatio/ꝛ solis in tenebras quersio. Iz nō videt Antichristū aliq̄d posse agē ☧tute sibi assistētis dei: cum ipse directe se debeat erigē ꝓtra deū. aduersabit̄ cū ꝛ extollatur scōz Apl̄m/ supra ostē illud qō dicit deus. ¶ Ad hanc euidētiā est sciēdū/ q̄ miracula sunt i duplici differētia. quedā enī sunt miracula simplr:ꝛ q̄dā scōz q̄d. Miracul̄ simplr est oē insolitū qō hz cōtra cōem nature cursus qō q̄dē ē ipossibile toti nature create vlr:ꝛ soli deo possibile supnaturalr:vt rsuscitatio mortuor. Miracul̄ scōz q̄d/vez quo ad hoiem / pōt dici oē insolitū hoi ipossibile nō tñ cuicūq; alteri creature. qualia miracula sunt multa q̄ diaboli possent facere nisi p̄hiberēt. sicut ē mīta talia mediātib⁹ eis adherentib⁹ incantatorib⁹ siue Magis facere p̄mittunt:sicut appet de illis factis olī⁹ per Magos Pharaonis in Exodo recitatis. ¶ Tūc hoc p̄missō dico pmo q̄ Antichristus ☧tute ꝓpria nulla opabit̄ nec opari poterit miracula:nec simplr nec scōz q̄d dicta. Secūdo/q̄ nec aliq̄ virtute exterioca opabit̄ miracula primo mō vez simplr sumpta. Tertio q̄ ☧tute aliq̄ sibi exteriora assistēte opabit̄ multa miracula scōo mō sumpta/ vez scōm q̄d:aliq̄ veracit:ꝛ puto q̄ q̄dā alia falsa nō exhiter sed solūmō appent. ¶ Primū hoz appet. qm Antichristus erit hō pur⁹ ꝛ ita p se nō potit i aliq̄d hoi ipossibile qō aūt ē hoi possibile nāliē nō ē miraculū aliq̄ p̄dictor⁹ duor⁹ modor⁹ acceptū. q̄ ꝛc. ¶ Scōm vez q̄ nec aliq̄ ☧tute sibi assistēte exteriora sit operat⁹ miracula simplr dicta sicut scti operati sūt talia: ꝓbari pōt. qm null⁹ pōt talia miracula opari nisi ☧tute dei:cū talia nulli alteri sint possibilia nisi ipi. sed oino est irrōnabile et absurdū dicē deū debere assistē Antichristo Christi ꝓtrario ad aliq̄d aliū miraculor⁹ mirabiliū opandū. q̄ ꝛc. ¶ Ex q̄ inferī corollarie/ q̄ si se aliq̄d totā ☧tutē nature create excedēs facē ostenderit/mortuos resuscitādo/vel alia talia se facē simulādo/nihil talium faceret ☧tute:iez falso virtūt fallaciē. ¶ Tertiū/vez q̄ virtute aliqua sibi assistēte exteriora opet multa miracula: hoc apparet. qm ꝓstat q̄ ipse multa prodigia mira opabit̄ ꝛ stupenda. vt cm dicit Au. xxiij. Surgēt pseudoxp̄i et pseudoprophete:ꝛ dabūt signa magna ꝛ p̄digia:ita vt i errorē inducant si fieri possit etiā electi. Sic q̄ ꝓstat q̄ ipse multa opabit̄ miracula ꝛ stupenda. Quero q̄lia illa erūt. aut cm erūt ipossibilia/ aut possibilia fieri p̄ naturā. Sz nō pmū. q: tūc talia nō posset facere nisi deo ipsi assistēte ad talia ꝓducēda: q̄d credere est irrationabile ꝛ absurdū. ergo relinq̄t scōm/vez q̄ ola p eū opata iz mira veraciter erūt fieri possibilia: ꝛ sic fiēt naturaliter. sed ꝓstat q̄ nō ꝓpria virtute. q: nihil hoi pure possibile ex seipso pōt dici miraculum neq; mirū aliquo mō sumptū. ergo talia mirabilia virtute alicuius creature fiēt ipsi assistentis ꝛ eo mediāte talia opantis. sz talia nō videt esse nisi diabolus. nō cm debet credi q̄ talia miracula facta ad deceptionē fidelium fiāt ministerio seu virtute āgelor⁹ bonor⁹:sz demonū: q̄ a deo p̄missi/sicut tūc per mittet/ possunt multa mirabilia opari. vñ Antichristus ita erit minister diaboli sicut sacerdos nunc est minister dei. Sicut cm deus mediāte sacerdotis ministerio opat̄ cāliē seu effectiue querstionē panis/ꝛ absolutionē veraciter penitētis: ita diabol⁹ a deo tūc p̄miss⁹ illa ola prodigia operabit̄ mediāte isto perditionis filio Antichristo. ¶ Tunc q̄ ad illū q̄ dicit Methodi⁹: dico q̄ ola illa q̄ ipe enūcrat vbi supra/videt̄ eē diabolo possibilia. vl si interilla est aliq̄d ipsi ipossibile/illis nō faciet ☧tute Antichristⁱ⁹:sz se facere mētiet̄ ꝛ sic facē videbit̄ diabolo sensū hois fascināte. ¶ Q: aūt ola illa sint diabolo possibilia/ apparet. nō cm ois cecus nec ois claud⁹ nec ois surd⁹ est incurabilis p̄ naturā. Demoniaci tūc poterūt curari: q: a demonib⁹ ad istius imperium poterūt emitti. Q̄d autem dicitur q̄ conuertet solem in tenebras: non est intelligendum substantialiter: sicut panis cōuertit̄ in corp⁹ xp̄i:sed tñ accidentaliter:quantū ad lumē solis:qō poterit tenebus mediantibus ipedri. luna etiā poterit colorus

ſāguis appere.ꝛ hoc mō nō aliē eſt itelligēdū ipſuꝫ quer ti debere in ſāguiné.qō vtiq; fieri poterit p demone. ḡre ꝛc. ¶Ad aliud qō ḡnr̄:dd p̄dicabit:Rabet Haymo ſup Apocu.dicēs q̄ Antichriſtus blaſphemabit nomē Chri ſti:q; dicet ipſum nō fuiſſe Chriſtū:ſed Antichriſtū cē fa tebit:ꝛ oēs miniſtros Chriſti dicet fuiſſe pſeudoprophe tas:ꝛ aplōs ab ipſo deceptos affirmās nullū aī ſe chri ſtianū dicet:ſꝫ oēs ānichriſtos extinxiſſe. ¶Hec de tertio.

Quātū ad quartū reſpōdet Augu.di

cēs lib.ij.de ciuitate Dei ſic.Annis trib⁹ ꝛ ſex mēſib⁹ le gitur diabolus totis ſuis ꝛ ſuoꝝ viribꝰ ſeuiturus. hmōi autē tēpus quo ſic eſt diabolus ſeuiturus ꝛ a deo p mit tēdus:non eſt aliud q̄ tēpus quo Antichriſtus eſt in mū do regnaturus.ḡ ꝛc. ¶Preterea Haymo ſup Apoc.hoc rēē aſſerit ita dicēs.Antichriſtus mille.ccix.diebus/hoc eſt trib⁹ annis ꝛ dimidio p̄dicabit. Hoc idē dicit Iſido rus vbi ſupra. ¶Ad aliud qō ḡnr̄:vbi regnabit: Rabet gloſ.Danieł.xi.dicēs q̄ Antichriſtus de Babylonia vē turus eſt.vñ vbes ꝛ regē Aegypti prīo ſupabit:ꝛ poſtea Libyas ꝛ Aethiopes ſuperās / vēturus eſt in Iudeā / ꝛ mlte ei vbes ꝛ puīce dature ſunt man⁹. ¶Hec de ḡrto.

Ad quintū reſpōdet Methodius ita di

cens.Mittent Helias ꝛ Enoch:q oſtēdēt cū mēdacē eo rā olim⁹ holim⁹.vñ gētes videtes illū ꝓfuſum:ꝛ ei⁹ ſeductio nē increpatā a famulis dei/fugiēt ab eo/ꝛ adherebūt iuſti illis.Iudas ḡ ſeductor ſe durīſſime increpatū/ꝛ ab olim⁹ cō tēptū interficiet viros illos.Hoc idē dicit Damaſ.li.iij. ca.xviij.ꝛ gloſ.ad Theſſa.ca.v. ¶Aliq etiā hoc ſonniāt dicētes q̄ vnus de nouo teſtamēto/ vez Joannes cuāge liſta/ debeat exurgere contra eum: exponētes ad hoc de ipō Joanne illud Apoca.x. Oportet pphetare iterū gē tibus ꝛ populis/ꝛ regibus multis. ſed q; hoc nec ex ſcri pturis/nec ex ſanctoꝝ dictis habet auctoritatē/cadē fa cilitate cōtēnitur qua probatur. ¶Hec de quinto.

Ad ſextū:quando quæritur quomodo

peribit:Rabet Damaſ.lib.iij.ca.xviij.dicens:q⁹ de⁹ ve nuet de celo/quēadmodū viderūt eū apli euntē in celum qui effectus in gloria ꝛ virtute interficiet eū ſpū oris ſui. hmōi aūt ſpūs quo eū interficiet:vt dicit Iſido. de ſūmo bonoꝛrit Michael āgelus/q eū in mōte Oliueti interfi ciet:vñ Chriſt⁹ celū aſcēdit.Hoc idē dicit gloſ.ad Theſ. ca.v.vbi ſic dicit.Sicut in Danele legit:regnabit Anti chriſtus ꝛ miniſtri eius trib⁹ annis ꝛ dimidio:ꝛ interficē tur ab illo Enoch ꝛ Helias:ꝛ tunc erit tribulatio qualis ante nō fuit nec poſt erit. poſtea interficiē a Michaele. hec gloſſa. ¶Hec de ſexto.

Ad ſeptimū reſpōdet gloſſa ad Theſſ.

cap.v.ſic dicēs.Poſt mortē Antichriſti pcedēt.xiv.dies bonus ad penitētiā qui tribuetur in perſecutione illa miniſtri aūt Antichriſti gaudebunt in illis dieb⁹ dicen tes voces/ꝛ pauīs celebrātes/ꝛ dicētes/ licet p̄ceps noſter mortuus ſit/mō tñ habemus pacē ꝛ ſecuritatē:ꝛ cū talia viderit ſupueniet eis repētinus interitus. Aliq etiā dicūt q̄ nō tñ.xiv.dieb⁹:imo etiā annis multis mū dus poſt Antichriſti obitū relaxabitur ad peccandum ꝛ tādē ipſo nō aduertētib⁹ Chriſtus veniet ad iudicā dum. ¶Hec de ſeptimo. ¶Sic ad ōſtionē. ¶Ad illud dictū Gregorij dicendū eſt q̄ diabolus bñ intrabit corp⁹ eius nō ad ipm infoūādū/nec ad verandū corporaliter vt verant demoniaci: ſed ad eū virgendū ad mala ope rādū.Et dicit q̄ diabolus ille qui ipm ingredief velipſi cooperabit ad illa mala ꝛ p̄digia operanda/erit lucifer potētiſſimus demonum ꝛ nobiliſſimus in naturalib⁹ ſu per omnem creaturam.

QVarto q̄ro.vtrū mūdus ſit igne purgādus. ¶Et videt q̄ nō. q; ignis nō pur gat ſeu abluit / ſed comburit ꝛ corrūpit.eſto etiā q̄ alia poſſet purgare/nō tñ ſeipſum.ſed totus mundus ꝛ oīa in eo ꝓtēta ſunt purgāda. ergo ꝛc. ¶Sed in ꝛū eſt illō ſcōe Petri ca.iij. Aduenient dies dñi vt furi quo celi magno ipetu trāſlētr:elemēta vo ca lore ſoluent.Terra aūt ꝛ q̄ in ipſa ſunt opera exurētur. ¶Reſpōſio. Ibi prīo videndū eſt de ignis q̄ die iudicij antecedēt. Secundo de hoc qō q̄r̄: an vez mundus ſit igne purgandus.

Quātum ad primū: dicitur q; quatuor

erunt ſigna in vñ.Quedā erunt in corpib⁹ ſupracelestī bus/vez ſole/luna/ꝛ ſtellis.Juxta illud Luce.xxi.Erunt ſigna in ſole/ꝛ luna/ꝛ ſtellis. Alia erūt in elemētis: vt tē peſtas/ꝛ fulgura. Alia in terra:vt fames/ꝛ peſtilētia.Et alia i mari:vt horribiles fluct⁹:ꝛ ꝓmotio mira. Et hoc ē qō Chriſt⁹ exponit vbi ſupra Luce.xxi.vbi ſubdit.Et in terris preſſura gentiuꝫ pre ꝛſuſione ſonitus maris ꝛ fluc tuū arefcētibus holiⁿ p timore ꝛ expectatiōe q̄ ſupue niēt vniuerſo orbi. ¶Et ſi q̄rat q̄ erūt ſigna q̄ in ſole ꝛ lu na ꝛ in ſtellis apparebūt: Rabetur q; ſol obſcurabitur ꝛ luna:ꝛ p ꝛſis ēt ſtelle q̄ a ſole lumē ſcipiūt.vñ dicit Joā. Apoca.vi.Sol fact⁹ eſt niger ſicut ſacc⁹ cilicin⁹:ꝛ luna facta eſt ſicut ſāguis:ꝛ ſtelle ceciderūt ſup terrā.Q̄ nō eſt intelligendū ad litterā de ſtellis:cū oēs ſtelle ſint ſcor ruptibiles/ꝛ in celo eternaliter pmāſure:ſed aſſub gene rabitur in magna multitudine: q̄ cadēs videbit holiⁿ q; ſint ſtelle de celo cadētes.vt etiā Chriſtus dicit Mat thei.xxi.Virtutes celoꝝ cōmouebuntur.hoc eſt angeli a deo miſſi:q̄ p vniuerſuꝫ diſcurrēt/ꝛ mortua corpa ſeu cor poruꝫ humanoꝝ diſperſas materias colligent ꝛ reponēt loco alīq̄ ad hoc deputato a deo/puta in iudicij loco vl alio deo noto/vbi fiet holiⁿ reſurrectio generalis. ¶Appa rebit etiā ſignū filij holis: q̄ q̄ ſignū intelligit crux ī qua ipſe Chriſtus pepēdit.huiuſmodi etiā ſignum/vez crucis lignū/in iudicio apparebit. ¶Hec de primo.

Quātū ad ſecūdū:dicitur q; ſicut ſemel

mundus periit ꝛ fuit iudicat⁹ p aquā:ita nūc vltimo eſt cōſummādus p ignē.quo quidē igne accendet totus iſte aer caliginoſus ꝛ infect⁹. Nō eſt tñ intelligēdū q; ignis ille debeat aerā corrūpere/ſed magis purificare.cū enim ignis poſſit extra ſuā ſpherā exiſtere ī materia aliena/vi delicet in corpore ignito:p ꝛſis vapores in aere exiſten tes poterūt ignire:ꝛ talis ignitio ſucceſſiua nūc iſtoum vaporū/nunc illoꝝ q̄ fiēt in aere ſuprapoſito habitabili hominum regioni/pōt huiuſmodi futura ꝓflagratio ap pellari.ꝛ hoc mō aer bene poterit depurari. Sed qualī tercūq; hmōi ignis ꝓflagratio ſit fienda: q; hoc ſoli deo eſt notū/cū nec ſit in ſcriptura expreſſuꝫ:certum eſt:quia hoc ꝛ ſcōe Petri.iij.ꝛ ī alijs plurib⁹ ſcripture locis aſſe ritur: licet modus determinat⁹ quo fieri debeat nullibi exprimat. ¶Sic ad queſtionem. ¶Ad rationem in prī cipio dicēdū eſt:q; p talē conflagrationē ignis non pur gabitur:ſed alia elemēta/vez terra/aer/ꝛ aqua.

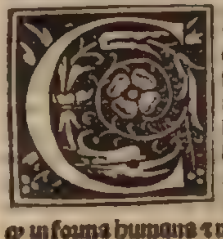

Irca diſtinctionē qua dragēſimā octauā:in qua Magi ſter determiat de Chriſto iudicā te/inquirēs in qua forma iudica bit/ꝛ in iudicio corā olim⁹ appare bit:Quero prīo de hoc/vez vtruꝫ Chriſt⁹ in forma humana an di uina debeat iudicare. ¶Et videt q; in forma humana ꝛ non in forma diuina.qm quicquid

Christꝰ ē opat⁹/vel est opatur⁹ ad eꝝ vt dc⁹/opak pak ꝛ ſps ſact⁹:cū idiuiſa ſint opa trinitat;.ſz pf nō iudicabit. iuꝝ illud Joan.v. Pf non iudicat quēq;ſed oē iudicium dedit filio.ꝫ ꝛc. ¶Contra.qz in ſola illa forma poterit ꝛ nō in alia iudicare/ſcōm quā pōt ꝑmiare ꝛ ꝓdēnare.ſed tm vt dc⁹ nō vt hō pōt ꝑmiare ꝛ ꝓdēnare.ꝫ ꝛc. ¶Riſio. Vbi eſt videndū Primo in qua forma humana gloioſa videlicet an alia apparebit. Scōo:ſi i forma diuſa ab oī bus videri poterit. Tertio in qua forma iudicabit.

Quātum ad primum : dicitur ꝙ aliter

Chriſtus primo venit in mundum ꝛ aliꝫ ſcōo eſt vēturus ad ipſum. Primo cū venit vt iudicaret paſſiue. ſcōo aūt vēturꝰ eſt ad iudicādū actiue. Judicari aūt eſt infirmitatis:ſed iudicare ptātis. Et iō in ꝓmo aduētu venit Chriſtus ꝛ venire debuit in forma paſſibili ꝛ infirma: cū tunc venerit vt iudicaret paſſiue.in ſcōo aūt aduētu ꝓpter cōtrariā rationē veniet i forma impaſſibili ꝛ gloioſa:quia vēz tunc veniet nō vt iudicet paſſiue: ſed vt alios iudicet actiue. ¶Confirmat.qz ſicut Chriſtꝰ qñ natꝰ in illa forma appuit quā habuit: ita eſt ꝑbabile ꝛ veriſile ꝙ i illa forma appebit in iudicio quā nūc hz ꝛ etiā tūc habebit. Sed conſtat ꝙ ſicut natus fuit paſſibilis ꝛ mortalis:ata poſt reſurrectionē aſſumpſit corpus ipaſſibile ꝛ imortale.ergo ſicut in primo aduētu apparuit paſſibilis ſicut ꝛ erat ata etiā eſt ꝑbabile ꝙ in ſcōo ipaſſibilis ꝛ gloioſus in corpe/qualis tūc erit/ vcbeat appere. ¶Hec de ꝓmo.

Quātū ad ſecundū pono quatuor cōcluſiōes. ¶Prīa eſt: ꝙ Chriſtꝰ in iudicio oibꝰ apparebit/ꝛ ſeipſum corpaliter demōſtrabit. ¶Hec apparet p illud Apocal. Ecce venit cū nubib⁹ ꝛ videbit eum oīs oculus/ꝛ q̄ eū pupugerūt. Hoc idē ſentētialiter continetur i pleriſq; aliis locis ſacre ſcripture. ¶Scōa cōcluſio eſt.ꝙ Chriſtꝰ oibꝰ apparebit/ꝛ ab oibꝰ vt deus ꝛ homo ver⁹ aliqua certa notitia cognoſcet. ¶Hec apparet.qñ ex effectu propio arguitur cognoſcitur eius cauſa . ſed oēs tā mali q̄ reprobi videbūt ꝛ experient effectū illius ſuic poſſibilē ſoli deo.ꝫ ex illo tm arguēt ꝛ arguere poterūt verū deū. ¶Et ſi forte dicat ꝙ nō:qz deus puro homini poſſet cōcare auctoritatē iudicandi:poſt cuius ſententie ꝓlationez executio poſſet fieri a deo: Hoc nō valet qñ nō eſt ſimile ꝙ dc⁹ hoc cōcaret hoi mēdaci nec peccatori.Sed reprobi ꝓdēnādi audiēt Chriſtū iudicātē/ſe eē dei filiū aſſerētē/dicēdo electis primo iudicatis:Venite benedicti pris mei ꝓcipite regnū.ꝛc. Vñ Bernard⁹ ſup Qui habitat.de hoc loquēs ſic dicit. Pul⁹ benedicti vocabunt in regnū/q̄ maledicti deijcianꝫ in infernum. qz vēz electus volebūt videtes q̄d amiſerūt:ſicut ꝛ iuſti videbūt ꝛ letabunt conſiderantes quid euaſerūt.ergo ꝛc. ¶Tertia cōcluſio ē.ꝙ dānatis poſſet Chriſtꝰ dare i iudicio ſeu cōcare ſue diuinitatis notitiā intuitiuā. ¶Hec apparet. qua dānatoꝝ ſiue damnatorum pene nō repugnat niſi felicitas ſempiterna.ſed felicitas ſempiterna nō cōſiſtit in viſione ſz in ei⁹ fruitione: vt videbit in alia cōcluſione ꝫ ꝛc. ¶Quarta cōcluſio ē.ꝙ nō ē veriſile ꝙ dānādi videāt deū intuitiue in forma diuinitatis. ¶Hec apparet.qñ iſta viſio intuitiua ſit ſeparabilis p diuinā potētiā a fruitione beatifica:nō tñ vnꝫ legit ſeparata. vel ſi fuit forte in Paulo vſq; ad tertiū celum rapto/ non eſt ꝑbabile ꝙ ſeparetur in aliquo dānatoꝝ.nūq; erit diuina intuitiua viſio cōmunicata fuit nec cōcari debuit/licet poſſit/alicui cuius inepto ad eius cōſiſ/vēz ad fruitionē beatificam: qualis eſt quilibet damnatoꝝ. ¶Ex predictis ſequit corollarie ꝙ notitia quā dānati habebūt de Chriſto diuinitate erit abſtractiua. Viſio enim notitia vel eſt abſtractiua vel eſt intuitiua.ꝫ ꝛc. ¶Cōfirmat.qz nō eſt veriſile/ ꝙ fideles reprobi ꝓdēnādi minorē habeāt notitiā in iudicio de Chriſto q̄ hoc mūdo.ſz i pōti mūdo ipſi cognoſcūt ꝛ intelligūt abſtractiue notitia fidei cpi diuinitatē.ꝫ ſi min⁹ itelligēt qñ in iudicio ei⁹ hūanitatē. ¶Hec de ſcōo.

Quātū ad tertiū ꝓmitto duo ad euidētiā dicēdoꝝ. Primū eſt ꝙ aliud eſt dicere in qua forma/ ꝛ aliud ſcōz quā formā Chriſtꝰ iudicabit:dicēdo ei deꝝ filiꝰ fecit ex quo humanitatē aſſumpſit/ in humana forma fecit:qz nūq; q̄diu vixit illā depoſuit. Et ita Chriſtꝰ in humana forma iudicabit pariter ꝛ diuinaq; dc⁹ ꝛ hō erit iudicaut ꝛ nūc ē qñ iudicabit. Judicare aūt ſcōz formā hūanā dicit in humanitate reſpectu iudicij aliquā cauſalitatē. ¶Scōz pmittēdū ē;ꝙ iudiciū finale oim futurū pōt ſumi dupliciter. Uno mō ꝓ dictamine q̄d cuilz ꝓferēdū. Et alio mō ꝓ illi⁹ dictamis ꝓlatione:ꝛ exteriori ſenſibili(vt ſupponꝫ)explicatiōe. Prīo mō ſumēdo iudicium pōt dupliciter cōſiderari/vēz actiue puta in ordine ad illum a quo infundit effectue:ꝛ paſſiue in ordine ad illū in quo recipitur paſſiue. ¶His pmiſſis pono q̄tuor cōcluſiones. Prīa eſt.ꝙ Chriſtus iudicabit in forma hūana ſimul ꝛ diuina quācūq; accipiēdo iudicare. ¶Hec ē cuidēs . qz ipe erit ſicut ꝛ eſt verus deus ꝛ homo. ¶Scōa cōcluſio eſt. ꝙ accipiēdo iudiciū ꝓ dictamine effectue ꝓducto a iudicante Chriſtꝰ nō iudicabit ſcōm formā humanā:ſed tm ſcōz ſe diuinā. ¶Hec ꝑbat.qñ dictamē q̄d cuilibet ꝓferēdū/ fuit aīe Chriſti ſtatim vt create fuerūt ipreſſum. ¶Hoc ꝓbat.qz ille ipſi ipreſſit dictamē q̄d cuilibet ꝓferendū qui ipſi reuelauit demerita ꝛ futura ſupplicia ꝓbroꝝ/ꝛ merita ꝛ ꝑmia oīz electoꝝ.ſed iſte oīa alia Chriſti nouit deo ei reuelante ipſa. ꝫ Chriſtus vt homo/non iudicabit dictamicta ſe ꝓducto effectue:ſz tm dictamie in ſe recepto ſubiectiue. ¶Tertia cōcluſio eſt:ꝙ accipiendo iudiciuum ꝓ prolatione dictaminis ſiue ſententie tm dictate iudicabit Chriſtus/ꝛ ſic iudicare poterit/ ſcōz formā humanā. ¶Hec apparet quātū ad primā partē/vēz ꝙ Chriſtꝰ ſit iudicaturus.Cōſtat enim ex ſcriptura ꝙ ē oim iudex cōſtituꝰ. ¶Scōa pars/vēz ꝙ hoc mō poſſit iudicare/ vēz ſententiā ꝓferēdo/eſt cuidēs.qm ſuppono ꝛ credo ꝙ hmōi ꝓlatio ſententie erit vocalis.ſed conſtat ꝙ talis ſententie vocalis ꝓlatio pōt eē ab hoīe vt a cauſa.Hō enim pōt formare verba exterius interiora dictaminis expreſſiua. ꝫ ꝛc. ¶Quarta cōcluſio eſt.ꝙ ſententia a Chriſto ꝓlata non pōt habere effectū ſeu vim executionis a Chriſto ſecūdū naturā humanā:ſed tm ſcōm naturā diuinā . ¶Hec apparet.qñ effectus ſeu executio illius ſententie erit ꝑmiatio electoꝝ ꝛ cōdemnatio reproborum.ſed Chriſtus vt homo nō pōt facere propria auctoritate aliqō iſtorum.ꝫ ꝛc. ¶Ex hoc ſequitur corollarie.ꝙ Chriſtus non iudicabit vt hō/nec iudicare poterit ꝓpria auctoritate. ¶Hoc apparet.qñ iudicās aliqd faciendum eſſe ꝓpria auctoritate/poſſet illud exeq̄ ꝛ complere ꝓpria poteſtate.ſz Chriſtus vt hō nō pōt aliquē ꝓdēnare/nec eternaliter ꝑmiare.ergo ꝛc. ¶Ex hoc vlteri⁹ ſequit.ꝙ ſola illius auctoritate Chriſtꝰ vt hō pōt iudicare:cuiꝰ poteſtate qō ab ipo fiendū iudicat pōt fieri ꝛ ꝑpleri.ſed talis nullus pōt eſſe alius niſi deus.ergo ꝛc. ¶Sic ad q̄ſtionē. ¶Ad rationem in principio vtrāq; patet ſolutio.

SEcundo q̄ero: vtrū Chriſtus in iudicio ſit ab oībus iudicatis audiēdus ſenſibiliter ꝛ videndus. ¶Et videt ꝙ ſic.qz niſi oēs tp̄s iudicantē audirent ei rñdere nō poſſent.ſed oēs tā reprobi q̄ beati ipſi poſt datā ab eo ſententiam reſpondebūt dicentes:Vñe qñ vidimus te eſurientē ꝛc.Matth.xxv.cap.ꝫ ꝛc. ¶Contra.qz ipoſſibile eſt vnum hoiem audiri a tot milibus hominum ſenſibiliter

nec videri quot in iudicio apparebunt. ⁊ hoc loquendo naturaliter. sed Christ⁹ naturaliter loquetur vocaliter. nec tñ vox sñie eius supnaturaliter ꝓferetur. ℊ nec ab oib⁹ audiet. Hec videt etiã q oẽs possint cũ sensibiliter ituri. ¶ Rñio. Dr est primo videndũ dũ sit dicendũ de illo iudicio: suppositio q hmõi futura Christi sñia sit mentalis. Scõo dũ supposito q debeat esse sicut ꝓbabili⁹ est verbalis seu vocalis.

Quãtũ ad primũ: est sciendũ q̃ si hmõi sententia sit mẽtalis nõ vocalis: an ipsa nõ fiet aliud nisi q̃ cuilibet reuelabit malũ tã culpe q̃ pene: ⁊ bonum tã meritoꝝ q̃ pmioꝝ olim aliorꝝ. Hoc aũt vel fiet ꝑse mediante actu intelligẽdi impsso cuilibet iudicatoꝝ / vl mediante aliquo alio signo cuilibet obiecti repsentatiuo ad actũ intelligẽdi pcuio tãq̃ ipsius obiecti intelligibilis ostensiuo modo quo vnus angelus vel alia separata põt alteri loqui: vt patuit in scõo. ¶ Hoc pmisso pono quatuor pclones. ¶ Prima est. q̃ si finalis sñia cẽt mẽtalis tñ q̃ actũ intelligẽdi ipsius cuilibꝫ meritã ac pnia electoꝝ ⁊ demeritã ac supplicia aliorꝝ nõ posset esse a Christo vt ipse Christ⁹ est hõ. ¶ Hec apparet. qñ cui est ipossibile actũ intelligẽdi ipmere / ⁊ mẽtaliter iudicare siue sententiare hoc mõ accipiẽdo sententiã seu iudiciũ. sed nulli nisi deo soli est possibile actũ intelligẽdi magis q̃ sentiẽdi vel volendi ipmere alicui alteri a seipso. saltẽ q̃ modũ esse totalis. ℊ ⁊c. ¶ Confirmat. qr si sententia daret mẽtaliter ꝑse reuelãdo cuilibet demerita ⁊ supplicia reproboꝝ ⁊ merita ac pnia olim electoꝝ: aut cuilibet reuelarentur ista ola vno actu: aut plurib⁹ mediãtibus. Sed nec vno nec plurib⁹ hoc videtur esse possibile naturaliter nisi deo. ꝛ possibile enim est naturaliter vnũ actũ intelligẽdi in diuersis existere subiectiue. nec etiã videt posse tot intelligibilibus existere obiectiue. nõ videt etiã naturaliter possibile tot actus intelligẽdi quot erunt iudicãdi reprobi ⁊ electi / simul posse ⁊ maxime totaliter ab aliqua causa secunda ꝓduci. ergo ⁊c. ¶ Scõa ꝓclusio est. q̃ si finalis sñia daret mõ ꝓdicto / Christ⁹ vt hõ nihil ad eã oparet causaliter: sz tñ eã iudicatio corporaliter cõperet eis se visibiliter ostendendo. ¶ Hec apparet. qñ in talis sñie platione nõ fieret aliquid possibile Christo vt ipse Christ⁹ est hõ: cũ expressio seu ipressio actuũ intelligẽdi in mentibus iudicatoꝝ nõ sit possibilis nisi deo. ergo ⁊c. ¶ Tertia ꝓclo est. q̃ si hõ beat⁹ põt habere modũ loquẽdi vel locutiõis angelorum causando vocz in audientibus non actũ intelligendi: sed intelligibile aliq̃ pecuiũ signũ obiecti locutionis expssiuũ siue repsentatiuũ: Christ⁹ inquãtũ hõ posset iudicare siue sententiare mẽtaliter. nõ aũt aliter. ¶ Hec apparet. qñ ille põt alĩ iudicare mẽtaliter q̃ põt ipse sine voce exprimere qđ est sibi p tale iudiciũ explicãdũ. Et econtra ille nõ põt alĩ nisi vocaliter iudicare q̃ nõ põt ei qđ est sibi explicãdũ nisi vocaliter explicare. sed si Christus vt hõ põt habere modoz locutionis angelorꝝ / ipse sine voce põt cuilibꝫ q̃cũq̃ sibi vocaliter explicabilia explicare. nõ aũt aliter põt aliq̃d explicare alicui nisi aliq̃ signo sensibili mediãte: si vez nõ haberet aliquẽ modũ specialẽ locutionis alĩ a modo loquẽdi holm viatorũ. ℊ ⁊c. ¶ Cõfirmat. qr si Christ⁹ iudicat aliq̃d iudicatis explicat. sed nõ explicat eis aliq̃d vocaliter seu sensibiliter sine signo sensibili mediante: suppositio q̃ hmõi sententie platio sit mẽtalis nõ vocalis: nec aliquis loquẽs mẽtaliter alteri põt ipsi aliq̃d explicare nisi vel mediãte actu intelligẽdi vel aliquo signo intelligibili. actũ aũt intelligẽdi nullus põt imprimere alteri nisi deo⁹ magis q̃ actũ sentiẽdi. ℊ si Christ⁹ vt hõ ẽ quẽadmodũ ãgel⁹ alicui⁹ signi spũalis seu intelligibilis actualis ꝓtẽtus ⁊ in alio ꝓductiuus / põt illo mediante iudicare explicãdo alteri qđ iudicat qđ posset ipse explicare mediãte signo sẽsibili si cũ vocalit⁹ iudicaret. Si aũt non cõtinet virtualit⁹ aliq̃d tale signũ spirituale: sz tñ vocale: nõ põt aliq̃d aliud nisi tñ vocaliter vl quocũq̃ sensibiliter explicare. nec ipsum q̃ ꝓprie aliter q̃ sensibiliter iudicare. ¶ Quarta ⁊ vltima ꝓclo ẽ. q̃ si hmõi finle platio seu explicatio futura esset mentalis: non videtur q̃ posset cẽ a Christo vt homine siue ratiõe sue humanitatis causaliter sz instrumẽtaliter tñ. ¶ Hec apparet quãtũ ad primã ptẽ. ⁊ maxie si talis sententie explicatio fieret imediate p actũ intelligẽdi ipressos a iudicante ob⁹ bus iudicatis. qr vt dictũ ẽ / tales nõ põt aliq̃s alius a deo ꝓducere nisi tñmõ in seipso. si etiã fieret hmõi sententie explicatio mediantibus signis intelligibilib⁹ aliis ⁊ distinctis ab intelligẽdi actib⁹ ipsis a iudicãte iudicatis oibus: cũ tales signa nõ possint ꝓduci seu recipi in medio sicut vocales: sed tñ i mẽtib⁹ audiẽtiũ p ꝓhis quot sunt audiẽtes tot oportet talia signa ꝓduci in eis causaliter a loquente: cũ vnũ nõ possit simul in plurib⁹ recipi subiective. Sed nõ videt clarũ nec multis ꝓbabile tot signa intelligibilia nec q̃cũq̃ alia quot erũt hoies iudicati posse ꝓduci ab aliq̃ scẽa causa ẽmẽt effective. ergo ⁊c. ¶ Secũda ꝓclo est / dicto / vez q̃ Christ⁹ vt hõ cẽt cã tñ instrumentalis talis ꝓbationis sñie mẽtalis: ita q̃ ipa nullo mõ cẽt effective ab eo / sz mediante ipso: Apparet. qñ sicut sacerdos se hz ad panis ꝓuersionẽ / ⁊ ad penitẽti; absolutionẽ ita ꝓsẽs se videret habere Christus vt hõ ad hmõi sñie plationẽ seu manifestationem. ¶ Hoc apparet. qr sicut sacerdos tñ ꝟba ꝓfert ad q̃ plata sequit nõ ab ipo sed a deo vtũq̃ ꝓdictoꝝ / vez ꝓuersio panis ⁊ absolutio penitẽtis: ita ꝓsẽs Christ⁹ vt hõ sñiam hmõi nõ ꝓferret nec ꝓferre posset: si hmõi sñie manifestatio non esset nisi actus intelligẽdi ipressos: sz tñ aliq̃d sibi possibile faceret: puta de celo realiter descẽderet / ⁊ se iudicatis corporaliter ꝓsentaret: ad qđ hmõi sñie platio seu manifestatio seq̃ret. Ex facta suppositione videlicet q̃ sñia modo ꝓdicto daret / nõ video Christũ vt hoiez aliq̃ existere causam hui⁹: q̃ ꝓsensus ꝟginis fuerit causa icarnatiõis vel filij / vel ꝟba sacramẽtalia sacerdotis sint cã ꝓuersionis panis / vel absolutiõis penitẽtis. Sicut etiã sacerdos ꝟba ꝓferens ꝛ cã absolutiõis vel ꝓsecratiõis: ⁊ virgo angelo ꝓsentiẽs cã incarnatiõis: qr tã sacerdos q̃ virgo fecit aliq̃d ad qđ illud fuit sequutũ: ita ꝓsẽs in ꝓposito statuit de⁹ vlem sñiaz tã dictatã vãnatiõis reproboꝝ ⁊ salutiõis electoꝝ nõ facturae seu vt publicare nisi Christo hoie descẽdẽte seq̃ oibus corpalr ostẽdẽte: ⁊ sñiaz hmõi sibi notam oib⁹ manifestare volẽte. ipso aũt veniẽte ⁊ se tẽtã manifestari volẽte statim sequet manifestatio ⁊ publicatio ei⁹ seu reuelatio nõ ab ipo sz a deo: supposito q̃ hmõi manifestatio tñ fiat mẽtaliter p actũ intelligẽdi ꝓductos i mẽtib⁹ iudicãdoꝝ. Cũ hoc tñ staret q̃ Christ⁹ vt hõ veracit iudicaret seu sẽtẽtiaret ⁊ sñiaz publicaret. Aliter tñ iudicaret siue sñiare / est act⁹ interior intelligẽdi seu dictãdi simul cũ actu volẽdi pmiũ ꝓferre beatis ⁊ supplicia reprobis. Et hmõi actũ duplicẽ habet Christ⁹ vt hõ ver⁹ / ⁊ habuit illico vt ꝓcept⁹. statim ei vidit ꝟbo ola merita ⁊ pnia electoꝝ: ⁊ demerita ac supplicia ꝛprobꝝ: ⁊ dictauit ac voluit reprobis ꝓferri debere penã p demeritis: ⁊ electis gliam p meritis. Et tõ Christ⁹ vt hõ iudicat ⁊ iudicabit interi⁹ realr ⁊ ẽt forte causaliter: saltẽ quãtũ ad actũ volẽdi iudicatũ siue dictatũ. De⁹ aũt manifestabit eius iudiciũ vãnatis ⁊ beatis oib⁹ exteri⁹ mẽtaliter: supposito q̃ sic debeat fieri iudicium ⁊ non aliter. ¶ Hec de primo.

Quãtũ ad secũdũ: est sciẽdũ q̃ aliud est sñia siue iudiciũ / ⁊ aliud ei⁹ expssio seu publicatio. Sñia enim siue iudiciũ nõ põt esse vocalis: qr actus iudicandi

siue sentẽtiãdi est act⁹ dictatiu⁹.q̃ quidẽ est act⁹ interior intellect⁹. Et tñ siue acapiat iudiciũ ꝑ actu dictãdi tñ qui ꝓpie est iudiciũ/siue etiã ꝑ actu volẽdi dictatum ꝛ sententiatũ sequẽte ipsum dictandi actũ:siue insimul ꝑ vtroq; iudiciũ nunq; põt esse vocale seu ꝛbale:sed precise est mẽtale.et⁹ tñ expressio põt esse verbalis seu vocalis vel etiã mẽtalis. conceptꝰ cñ ꝛ oĩus actus interior mẽtis cuiuslibet põt expimi alteri vel vocaliter/vel aliter/vez mẽtaliter mediãte actu ꝛelligẽdi vel aliquo alio signo intelligibili.Expssio aũt snie nõ est aliud q̃ manifestatio actus dictandi ꝛ volẽdi ipsius sententiãtis seu iudicantis. Nõ est hic igit intelligẽdũ q̃ vltima snia oĩm sit verbalis seu vocalis:sed tñ eius manifestatio seu explicatio.Sententia cñ ipsa scõz se accepta: nõ est futura sed ꝓsens.actu cñ tã deus q̃ Chust⁹ sententiat ꝛ dictat qd̃ cuilibet ꝓferẽdũ.nec est vocalis talis sententia ꝑ mẽ talis.hmõi aũt sententie expressio est futura ꝛ poterit eẽ vocalis:licet ipsa snia in se formalr sit mẽtalis. ¶Hoc ꝑ misso pono quatuor ꝓclones. ¶Prima est.q̃ hmõi sentẽtie futura publicatio si verbalis /poterit naturaliter ab oĩbus iudicatis hoib⁹ sensibiliter percipi ꝛ audiri. ¶Hec apparet.qr vox significatiua siue son⁹ vnius hois quãto fortior tãto a plurib⁹ audibilior.q̃ adeo põt esse fortis q̃ est naturaliter ab oĩb⁹ assistentib⁹ audibilis . ¶Ex hoc sequit corollarie:q̃ ad hoc q̃ Chꝰ iudicans vocalr ab oĩb⁹ audiat sensibiliter naturaliter/oportebit necessario ipm clamare valde fortiter. ¶Hoc apparet.qñ quãto loquẽs loquit magis distãti ab ipso tãto oportet ipm clamare forti⁹ ad hoc q̃ sensibiliter naturaliter audiat sed Chꝰ vt hõ loquet oĩb⁹ multũ a se localiter distãtib⁹.nõ ei est verisile q̃ tot quasi innumerabilis multitudo hominũ possint Chꝰto sic localiter appropiquare q̃ eius vocẽ sensibilẽ nisi fortissimaz possint naturaliter loquendo sensibilr percipere seu audire.q̃ ꝛc. ¶Scõa cõclusio est q̃ Chꝰ iudicãs ab oĩb⁹ audiet. ¶Hec apparet.qr ab oĩb⁹ ipsi rñdebit/ vez tã a saluandis q̃ a damnandis:vt apparet Matth.xxv.ca.sed nisi ei⁹ sniam sensibiliter audituissent/nescio ad quid ipsi rñdere possent.Si cñ dicatur q̃ percipiẽt ei⁹ snias tñ intellectualr:q̃ nõ debet poni vocalis sed tñ mẽtalis.Eo cñ mõ quo Chꝰtus iudicabit ꝓbabile est q̃ percipiat . ꝛ ita si vocaliter iudicat videt q̃ quilibet eũ sensibiliter audiat.quare ꝛc. ¶Ex hoc apparet corollarie /q̃ vox Chꝰti suppositi q̃ ab oĩb⁹ iudicandis naturaliter sensibiliter audiat/erit maxime ꝛ imẽsa. ¶Sed sunt hic duo dubia. Primũ est.an talis vox tam fortis q̃ ab oĩb⁹ hoib⁹ sit naturaliter audibilis possit ipsi naturaliter esse possibilis in rõne hois. ¶Scõm est: an oĩs iudicati rñdeat Chꝰto iudicãti vocaliter:an tñ mẽtaliter . ¶Ad primũ dicendũ. q̃ tanta poterit distantia esse iudicatorum a Chꝰto iudicante:q̃ in talẽ vocem tã fortẽ ad tantã distantiã audibilẽ nõ posset Chꝰt⁹ vt hõ causaliter per seipsum. talis seu tanta hmõi distantia eẽ poterit q̃ posset vtiq; talẽ vocẽ sic fortẽ ab oĩb⁹ audibilẽ ꝑ se fofare. Quãtũ aũt iudicãdi ab ipso distaẽ debeãt: vel ipsi esse propinqui localiter corporaliter/deus nouit. ¶Ad scõm dicẽdũ q̃ vtrũq; esset possibile/vez q̃ ipsi rñderẽt ꝛ mẽte ꝛ voce oĩs vnanimiẽ primo beati ꝓmo iudicati:ꝛ scõo reprobi vltimo iudicati/vociferãdo ꝛ clamãdo vocalr vel tñ interi⁹ sola mẽte.Et hoc mõ vez tñ mẽte eẽ fiendũ/ multis probabilr eẽ videt.vñ qñ Chꝰt⁹ dicet eis:q̃diu vni ex minimis meis fecistis/ mihi fecistis/ ꝛ q̃diu nõ fecistis/nec mihi fecistis: qñ vez ipsis damnatis:erit rñsio ad interrogationem sibi factaz a iudicatis non voce exterius sed in mente cuiuslibet interius.quoꝝ omniuz admiratione ꝛteriorẽ ipe videns:qr vez mirabiliter de hoc qñ eis dicetur.Esurivi ꝛc.rñdebit qñ superius dictũ est. ¶Tertia conclusio est.q̃ vox Chꝰti quãtũcũq; remissa poterit supnaturaliter ab oĩb⁹ audiri. ¶Hec apparet.qr nullũ videt eẽ impossibile: nec ꝓtradictionẽ implicãs/vocẽ ex se audibilẽ in loco aliquo formatã audiri ꝑ oĩpotentiam dei nam a quocũq; auditũ habẽte in loco alio existẽte quãtũcũq; distante.sed ꝓpria ratio ipossibilitatis audiendi Chꝰtũ submisse loquẽtẽ esset distantia ipsius ab aliis iudicatis si esset ipossibile ipsum audire.q̃ ꝛc. ¶Quarta ꝛ vltima ꝓclusio est.q̃ Chꝰtus in tu dicio oĩbus corporaliter apparebit/ꝛ quilibet eũ sensibiliter videbit. ¶Hec ẽ eudẽs ex dictis ipsiusmet Saluatoris dicẽtis Luce.xxi.ca.q̃ tunc videbunt filiũ hois venientem in nube cũ potestate magna ꝛ maiestate.Augustin etiã dicit q̃ Chꝰtus apparebit oĩbus differenter. quia bonis apparebit quãtum ad diuinitatẽ ꝛ humanitatez simul.Malis vero tñ quãtum ad humanitatẽ . ꝛ in hoc bonꝰ sciẽt suã saluationẽ ꝛ malꝰ suã dãnationẽ.qñ scõm Chrysostomũ apparebit Chꝰt⁹ damnatis nõ quõcũq; sed in facie tractãte q̃ maior pena erit eis ipm cernere q̃ si iam existerent in inferno.Et ideo dicit Apocu.vi.q̃ oĩs seruus ꝛ liber absconderũt se in spelũcis ꝛ petris mõtiũ:ꝛ dicunt montibus ꝛ petris cadite super nos ꝛ abscõdite nos a facie sedẽtis sup thronũ/ꝛ ab ira agni: qñ venit dies magnus ire ipsoꝝ ꝛ quis poterit stare? Ih ꝛ ali latam sententiam tã oĩs reprobi erũt in debita eis pena ꝛ bonꝰ in gloria sẽpiterna:qr diuinitatẽ facialiter intuebũt: ꝛ ipsa sicut ꝛ postea ꝓfruent. ¶Sed nunqd Chꝰtus vt hõ ab oĩbus sensibiliter videri poterit ꝛ discerni ꝑ naturaz:an tñ hoc fiet supnaturaliter ꝑ diuinã potẽtiã? Rñdendum ad hoc q̃ tñ Chꝰtus in aere existens cuz multitudine angelorũ posset ab eis distare q̃ nõ posset naturaliter videri.non cñ qõcũq; corpus potest in quacunq; distantia naturaliter videri.in tali aũt distantia poterit esse q̃ libet ipsum naturalr poterit sensibiliter intueri. ¶Sic ad questionem. ¶Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis.

Tertio quæro:vtrũ motus superiorꝝ corporum celestiũ cessabit post iudiciuz.

¶Et videtur q̃ non:qr ꝓpter consequutuz finem vltimũ hois nulla alia creatura corporalis debet penitus finc suo debito.sed finis illorum corporum ꝛ ꝑfecto aliqua extrinseca videtur esse motus.ergo ꝛc. ¶Contra hoc arguitur per illud Apocalyꝑ.x.vbi dicitur q̃ angelus iurauit per viuentem in secula seculoruz quia tempus non erit amplius . sed si non erit tempus/ nec poterit esse huiusmodi corporuz motus/cum nec talis motus possit esse sine tempore.ergo ꝛc. ¶Respondeo Ad primo videndum est q̃stiũ/videlicet an cessabit huiusmodi motus corporum celestium post iudicium. Secundo.an isto cessante sit possibilis aliquis alius.

Quãtum ad primũ: pono quatuor conclusiones.

¶Prima est.q̃ motꝰ huiusmodi posset esse eternus. ¶Hec apparet.qñ motꝰ q̃ est a virtute incorrupti bili infatigabili ꝛ eterna/ põt existere sempiternus.Hoc est eudẽs. q̃ cñ virtus aliqua nũc aliquod corpus mouens non possit semper ipsum mouere: hoc est quia mouendo fatigatur ꝛ debilitatur:ꝛ ita per contrarium virtus que in nullo fatigatur / nec debilitatur in mouendo aliquod mobile/qua ratione potest ipsum mouere tanto tempore/ꝛ pro semper ꝛ sine fine si virtus mouens huiusmodi est eterna.sed virtus mouẽs celũ etiã secundũ philosophũ est incorruptibilis/infatigabilis/ꝛ eterna. nisi ei esset infatigabilis huiusmodi motus/non posset existere vniformis/nec semp equalis velocitatis.ergo ꝛc. ¶Secunda conclusio est.q̃ huiusmodi motus corporum superiorum potest cessare. ¶Hec ꝓbat.non tamen sicut pria

ex cõcessis a philosophis:sed ab omni catholico theologo.qñ omne aliud a deo est contingenter possibile nõ est solus ẽñ deus est necesse esse:quẽ ipossibile est non esse.ꝯ nec motus hmõi est necessarius:per ꝓhs potest non esse. ¶Cõfirmat ꝑio.qr mot⁹ hmõi nõ est magis necessari⁹ ꝙ corpa q̃ mouent.sed nullũ corpus est sic necessariũ qñ possit destrui seu annihilari per diuinam potentiaz.ergo ꝛc. ¶Scõo.qr aut motus hmõi est immediate a ꝑma cã aut ab aliqua secũda:puta ab intelligẽtia creata.Si ꝑmũ:deus nihil necessario/sz oia ꝓtigent agit ad extra.ꝯ põt desistere ab hoc motu.Si secũm:nulla causa secunda põt mouere nec aliquid facere a ꝑma ꝓhibita ꝛ impedita.ipsa enim ꝑma potest omnem causẽ secunde cuiuscũq; suspendere actionem. ¶Tertia conclusio est. q̃ an hmõi motus cessabit an nonnon põt nobis naturaliter esse notum:nec etiã supnaturaliter ꝑ fidẽ est certũ ex aliquo in scriptura contento. ¶Hoc apparet quãtũ ad ꝑmã partẽ.qñ nullum futurum contingens ex sola diuina voluntate dependens potest determinate quantũ ad alteram eius partem alicui naturaliter esse notum.sed cessatio vel continuatio motus celi est futurum ptingẽs vtrũq; sub disiunctione deo possibile a sola ipsius dei voluntate dependens.ergo hoc soli deo potest esse notũ/nõ alicui alteri/nisi cui ab ipso extitit supernaturaliter reuelatum. ¶Confirmatur.quia solus ille potest determinate cognoscere veritatem alicuius contingentis futuri ad vtranq; partem indeterminati/qui potest se determinare ad alteram eius partẽ.sed solus deꝰ est qui põt determinatiõe efficaci se determinare ad motũ celi seu ꝓtinuandum vel ad ipsum aliquando terminandum.intelligentia enim creata ipsum immediate mouens quantũcunq; se determinaret ad ipsum semper mouendum:non posset nisi deus vellet.ergo ꝛc. ¶Secunda para conclusionis predicte/videlicet q̃ nec sit certa huiusmodi cessatio vel cõtinuatio motus sempiterna ex scriptura sacra apparet:quia in nullo scripture loco asserit nec habetur q̃ celum aliquãdo quiescat: sed ẽñ alicubi dicitur q̃ nõ erit amplius sol ad lucendum per diem.vt Esa.ix. Alibi vt Apoca.x.q̃ non erit amplius tempus:ꝛ alibi similia continentur.sed ex nullo istorum sequitur q̃ celũ debeat aliquando quiescere. ¶Ꝑma enim auctoritas Esa. sicut Magister dicit in litera/ẽñ negat solẽ illius ḋ sunt in eterna beatitudine aliquem lucis vsum ꝑbere.Ciuitas enim sancta ciuũ supernorum non indiget sole creato/illustrata a sole increato/scz deo vero. Illud etiã qõ dicit Apocaly.x.q̃ tempus non erit amplius/posset conuenienter exponi/scz q̃ non erit tempus concessum alicui ad merendũ/nec ad prophetiam/de qua ibi loquitur Joãnes/adimplendũ: qr tunc omnis prophetia erit impleta ꝛ cõsummata.quare ꝛc. ¶Quarta ꝛ vltima conclusio est.q̃ motus celi cessabit de facto. ¶Hec conclusio probat a ḋ busdã ꝑ hoc:qr finis mot⁹ celi ẽ ghatio ꝛ corruptio ghabilũ ꝛ corruptibilũ. sed tũc cessabit huiusmodi generatio ꝛ corruptio cũ.ꝯ frustra maneret huiusmodi motus. ¶Sed ista ratio nullã habet apparentiã. ꝓio.qr assumit falsum/scz huiusmodi celi motũ esse ꝓpter generationem ꝛ corruptionem eorũ ꝛ earũ causaz necessario requisitam.ipso enim desinente posset esse generatio ꝛ corruptio hic inferius in rebus corruptibilibus ꝛ generabilib⁹. ¶Scõo.qr esto q̃ istud sit verum aliquo mõdo:ex hoc non sequitur motum celi debere cessare propter cessationẽ generationis ꝛ corruptionis.nec ẽñ oportet causam destrui destructo effectu.Et iõ esto q̃ mot⁹ sit aliq̃ mõ cã ghationis ꝛ corruptiõis istoꝝ inferiorꝝ/nõ oportet ipsũ cessare talium ghatione ꝛ corruptione cessantibus.quare ꝛc. ¶Et ideo conclusio supradicta nõ potest probari aliter:nisi ꝑ hoc quia magis videtur concordare dictis sanctorũ ꝛ scripture/huiusmodi motũ superiorꝝ corpoꝝ debere cessare post iudicium/q̃ manere. qõ aũt magis scripture sacre ꝛ determinationi sanctorũ concordat hoc est credendum.ergo ꝛc. ¶Hec de ꝑmo.

Quãtũ ad secundũ pono quatuor cõclusiones. ¶Ꝑma est.q̃ cessante illo motu posset esse generatio ꝛ corruptio ꝛ q̃cũq; alia actiua ꝛ passiua ꝓductio sicut mõ. ¶Hec apparet.qñ ois causa totalis põt in effectum in ipsa virtualiter contentũ quocũq; alio existente.sed motu celi destructo non minus q̃ ipso posito ignis continet virtualiter ignem: ꝛ quodcunq; aliud principiũ effectiũ effectũ sibi debitũ.ꝯ sine ipso habens passum dispositũ sibi ꝑsens posset i tpm. ¶Minor apparet. Ẽñ ꝛ articulus est execratus ꝛ erroneus dicere q̃ motu celi cessante ignis nõ posset cõburere stupã sibi approximatã.quare ꝛc. ¶Confirmat. qr sicut impossibile est hominem esse cui repugnet ridere/vel accidẽs cui repugnet subiecto inesse: ita est impossibile esse actiua principia q̃ sunt mõ q̃bus repugnet agere. sic ẽñ se habet suo modo actiuum ad agere/sicut risibile ad ridere:ꝛ accidens ad inesse.Sed cessante motu corpoꝝ superiorꝝ ista elemẽta actiua ꝛ passiua cadẽ q̃ nũc ꝛ multo melius disposita remanebunt.ꝯ non magis tunc ꝙ nunc eis repugnabit agere neq; patiꝰ nec modo ad eorũ actionẽ concurrat causaliter tpm celũ nec etiam motus eius. ¶Confirmatur scõo.quia actiuum principiũ quanto perfectius tanto actiuius.sed elementa quorũ quodlibet cõstat ex actiuum/erunt post motus cessationẽ ꝑma mobilis aliquo mõ perfectiora ꝙ sint mõ.Aer ẽñ erit depurat⁹ per illã conflagrationẽ ignis. Terra etiam depurabit ab omni sorde.ꝯ ꝛc. ¶Secũda ꝛclusio est.q̃ si cessante illo motu cessabit ois actio ꝛ passio in hoc mũdo:hui⁹ rõ nõ erit illius mot⁹ cessatio. ¶Hec sequitur ex ꝑdicta.qñ destructio eius qõ nihil facit ad ꝓductionẽ alicui⁹ effect⁹/nõ põt poni causa impossibilitatis effectus. sed motus celi non est causa mutue actiõis ꝛ passionis elemẽtoꝝ.q̃ ẽñ ignis agat in passum dispositũ sibi ꝑsens ipsum corrumpẽdo/ꝛ formã ignis in eꝰ materia introducendo:ad hoc non facit aliquid motus celi. ergo ꝛc. ¶Confirmatur. qr non magis futura cessatio motus celi potest poni causa ipossibilitatis agendi ꝛ patiendi actuorum ꝛ passiuorum inferius existẽtiũ:q̃ ꝑterita huius mot⁹ cessatio fuerit eius causa.sed cessatio motus celi ꝑterita q̃ fuit tempore Josue/nõ fuit cã ipeditiua actiõis ꝛ passionis iferiorũ.non ẽñ impediuit sed magis direxit pugnã tunc factã/nec alicuius alterius cuiuscũq; secũde cause aliquã actionẽ.ꝯ ꝛc. ¶Tertia conclusio est.q̃ nihil aliud a deo potest impedire illo motu cessante hoꝝ inferiorũ ghabilium ꝛ corruptibiliũ nũc possibilem actionẽ ꝛ mutuã passionẽ. ¶Hec apparet.Cõstat eꝰ q̃ nulla causa secũda potest impedire q̃ ignis vel aliquod aliud naturale principium actiuum non agat in passum dispositum sibi ꝑsens sed cessante motu ꝑmo mobilis elemẽta actiua ꝛ passiua manebunt sibi mutuo approximata admittẽ sicut mõ.ꝯ ꝛc. ¶Quarta ꝛ vltima ꝛclo/q̃ sequit ex ꝑdicta/est.q̃ cã cessationis actionis ꝛ passionis oim inferiorum corruptibiliũ ꝛ ghabiliũ ẽ trimõ ipse deus. ¶Hec apparet.solus ẽñ deꝰ põt ipedire actionẽ ois secũde cause vel ipsi nõ coagendo si eꝰ actio sit necessaria:vel si nõ est necessaria/ipsaz agere nõ sinẽdo.ꝯ ꝛc. ¶Sic ad q̃stionẽ. ¶Ad rationẽ vtrũq; in principio apparet solutio ex predictis.

QVarto quæro: vtrum cessante motu celi post diẽ iudicij cessabit alius omnis motus. ¶Et videtur q̃ non:ꝑ illud qõ Christus dixit Joan.x.Ego sum ostium: per me si

ḡs introierit saluabit ⁊ ingrediet ⁊ egrediet. sed hmōi ingressus ⁊ regressus videt esse localis. ergo electi saluati cessante motu celi localiter mouebunt. ¶ Contra: qr motus nō potest esse sine tempore. sed post cessationē illius motus nō erit tēpus. iuxta illud Apoca. x. Iurauit p viuētē in secula seculoꝝ q tēpus nō erit amplius. ergo ꝛc.

Responsio. Ad cuius euidentiā p̄mitto

q in q̄stione ista accipitur motus large/vel vt se extēdit ad mutationē quācūq; nō tm ad successiuā q̄ propie est mot⁹: sed etiā ad instātaneā. Queri autem hic de motu seu de mutatione non de possibilitate an vel sit possibilis cessante hmōi motu celi: qr de hoc iam est questum in questiōe alia p̄cedēti: sz tm de facto/ an vel cessabit illo cessante omnis motus ⁊ mutatio cuiuscunq;. ¶ Hoc premisso p solutione q̄stionis pono quatuor cōclusiones. ¶ Prima est. q cessante hmōi motu celi remanebit aliqua mutatio ⁊ actio siue generatio ⁊ corruptio. ¶ Hec apparet. qm̄ post iudiciū sicut ⁊ modo erit mutatio seu immutatio in cogitatiōib⁹ damnatoꝝ: ⁊ scōm Aug. etiā forte in cogitationibus beatoꝝ. licet cū damnati semp necessario ignē in quo detinebūtur ⁊ eternaliter affligent velint vel nolint habeant cogitare ⁊ sensibiliter ac intellectualiter respicere/ non erit eis impossibile de aliis cogitare nunc intelligendo actu elicito vnū nunc alterum. Constat mihi apparet esse dicendū de beatis. qm̄ obiectū beatificans licet beati semp intelligāt ⁊ diligant/ nō tm alia ab ipō. ⁊ ita videt q possint nunc vnū intelligere: ⁊ postea alterum cū simul ola distincte ab ipsis non videantur simul posse intelligi: sed vnū post alterū successiue. sed potēs desistere aliquid intelligere ⁊ aliud nouiter intelligere incipere/ pōt vno intelligendi actu corrupto/ vel pōt nouū p̄ducere. ergo cessante motu celi erit tā in beatis q̄ in dānatis mutatio ab vno actu intelligendi in alterum: ⁊ p̄ p̄sequens corruptio vnius ⁊ generatio alterius. ¶ Confirmatur. quia non est verisimile q imaginatiua nec aliqua alia potentia sensitiua tunc existens in actu semper habeat actū circa idē obiectū in beatis: nec etiā in dānatis. Verū cū eē videret q bti sēp viderēt audirēt ⁊ imaginarent idem. ḡ nō tm in actibus intelligēdi: sed etiam sentiēdi videt futura esse mutatio ac ḡnatio ⁊ corruptio post cessationē motus celi. ¶ Secūda cōclo est. q cessante hmōi motu celi manebit perpetuo verus motus successiuus. ¶ Hec apparet: suppositō q ignis infernalis agat in corpa damnatoꝝ nō tm intentionaliter/ sed etiā realr ipsa p̄ calorē in eis p̄ductū calefaciendo. qm̄ hmōi calor tūc nō p̄ducet sicut nec mō p̄ducit ab alio igne in instāti: sed tm̄ successiue/ vel pars post partē. ḡ motu celi cessante erit mot⁹ alteratiōis: qr successiua p̄ductiua q̄litatis in damnatis/ vel caloris ⁊ frigoris. scōm illud Job xxiij. vbi dr q trāsibunt ab aquis niuiū ad calorē ignis. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat: qr cessante motu celi/ nec calidum/ nec frigidū/ nec aliud quodcūq; creatū actuū principiū erit actiuū citius incōparabiliter tūc q̄ sit nūc. ḡ q̄ nūc agit successiue/ ⁊ tunc. ꝓstat aūt q nūc nec calidū nec frigidū corpus aliqō alterat in instāti. ḡ nec tūc. quere ꝛc. ¶ Et si dicat q hmōi p̄ductio successiua caloris q̄ ignis alterabit ⁊ affliget corpa dānatoꝝ non erit perpetua: qr ex quo vltim⁹ gradus caloris vel frigoris vite hois possibilis fuerit introductus/ nō aget ampli⁹ calidū vel frigidū i dānatis: ¶ Rādeo q si hoc est verū: aut post talē gradū introductū corpus manebit calidū: aut mutabitur ad frigidū: iuxta p̄dictā Job auctoritatē. Si primū: p̄ser uabit saltē corp⁹ in illo calore vel frigoris gradu ab eo dē calido vel frigido a quo fuit infrigidatum vel calefactum. Si scōm: corrumpet successiue vna qualitas introducta ⁊ ḡnabitur alia illi cōtraria p̄xima mō/ vel successiue. ¶ Ex quo sequit corollarie. q post dīē iudicij non tm erit p̄ductio ⁊ corruptio formarū sp̄aliū instātaneaꝝ: puta intellectionū ⁊ sensationū: sz ēt sensationū materialiū ⁊ corporaliū successiua/ vel frigoris ⁊ caloris. ¶ Tertia p̄cto est. q nō fore ḡnationē ⁊ corruptionē ⁊ quācūq; motū ⁊ mutationē nūc existētem in mūdo in quo sum⁹/ post dīē iudicij/ nulli pōt naturaliter esse notū/ nec etiā in scriptura reperit expressum. ¶ Hec p̄bat. qr futurū qō est naturaliter impossibile/ ⁊ tm fieri supnaturalr possibile/ nō pōt naturalr alicui notū eē. sed post dīē iudicij elementa ola simul manere ⁊ nunq; agere nec pati: cū tm sint actiua ⁊ passiua: nō videt esse possibile nisi deo. ḡ q̄ sic futurū sit/ solus ille scit cui vult reuelauit. ¶ Cōfirmatur. qr nō magis p̄pter cessationem mot⁹ p̄mi mobilis/ esto q̄ illa sciat ⁊ supponat/ pōt argui nec scire nō debere eē in mūdo aliquā actionē ⁊ passionē: q̄ in celo empyreo beatoꝝ nec in inferno damnatoꝝ. non magis esse cessatio motus celi arguit cessationē ois actionis ⁊ mutatiōis in medio puta in mundo nūc habitabili in quo sumus/ q̄ in extremis/ vel in inferno infimo dānatoꝝ/ ⁊ in supremo celo empyreo beatoꝝ. sed in vtroq; istoꝝ locoꝝ erit vna actio seu productio/ ⁊ in inferno non tm forme sp̄ales/ puta intellectiōis vel sensationis instātaneaꝝ. sed et q̄litatis materialis/ puta caloris vel frigoris/ successiue. ḡ ꝛc. ¶ Quā aūt nō sit in scriptura hoc clare expressum: puta oēz actionem debere cessare post dīē iudicij in hoc mūdo: apparet. Nō enim hoc magis scriptura explicat q̄ q motus celi cessare debeat. sed hoc expresse nō dicit: vt patet i alia q̄stione. ḡ ꝛc. ¶ Quarta ⁊ vltima concl̄o est. q illo motu cessante post dīez iudicij/ cessabit ois ḡnatio ⁊ corruptio cuiuscūq; substātie in hoc mūdo. ¶ Hec p̄bari nō pōt rōnibus/ sed sanctorum dictis ⁊ auctoritatib⁹. Quēs cū dicāt q extūc nunq; ḡnabit aliqō nouū/ nec aliqō elemētū. Vñ nec herbe nec arbusta nec aliq̄ alia tūc nascent seu generabūtur in terra. elemēta etiā admiscē nec patient mutuo/ nec agent/ neq; p̄ ꝑs aliq̄d ex eis ḡnabitur. sed nulla est alia substantia ḡnabilis ⁊ corruptibilis p̄ter q̄ elemēta ⁊ nouā. ergo nulla ḡnabit nec aliquale corrupetur. ¶ Sed nūq̄d tūc corrūpet vel ḡnabit aliq̄ forma accidentalis? Rādet q nō i isto nūc habitabili mūdo: sz tm in inferno. vbi cū nūc habitāt viatores nō manebūt nisi trimō elemēta q̄ ad p̄fectionē ⁊ integritatē p̄tinent vniuersi. olim aūt elemētoꝝ influentie trāsmittēt ad locū damnatoꝝ ad afflictionē ipsoꝝ. Iuxta illud Sap̄. v. Pugnabit p eo orbis terrarū ꝓtra insensatos. ¶ Sed hoc ē improbabiliter dictum: qr accipit falsum: nec auctoritas quā adducit est ad p̄positum. Primū apparet. qm̄ elemēta caldē qualitates actiuas ⁊ passiuas habebūt tūc sicut nūc. nec cū ignis erit tūc minus calidus q̄ sit mōt nec aqua min⁹ frigida: ⁊ sic de aliis olim ipsoꝝ q̄litatib⁹ ⁊ ita nulla influētia quā nūc habebāt elemēta/ ad infernum trāsmittent: sed bñ ipsoꝝ tota sordities ⁊ ipuritas seu feditas in infernū mittet ad maiorem fetoꝝ ⁊ penā omnium ibi exhibitū dānatoꝝ. Et hoc mō est intelligēda auctoritas lib. Sap̄. supradicta: q videlz vniuersum pugnabit cū deo ꝓtra insensatos/ vel ꝑ dānatos: p quāto ex⁹ partes principales/ vel elemēta/ depurabunt ac mūdabūt: ⁊ infernus eoꝝ feditatib⁹ ⁊ turpitudib⁹ replebit ad punitionē ⁊ afflictionē ipsoꝝ insensatoꝝ/ vel dānatoꝝ. ¶ Et nō aliter ē dicēdū/ vel q si elemēta nō possint aliquā q̄litatē ḡnare hoc nō est p̄pter carētiā influētie ad infernū trāsmisse: nec qui ex se sint actiua realr sicut mōdo p̄pē omnā volūtatē hoc ipedirēt/ ⁊ ꝛminū talib⁹ ipsoꝝ actiōib⁹ ⁊ passionib⁹ ꝛponēt. ¶ Et si q̄rat: quō tūc stabit celū? Rādetur. q sol stabit in orīte/ ⁊ luna in occidēte. ḡ quidem luna sēp erit plena. Lux etiā oīz suprioꝝ corpoꝝ vt solis lune ⁊ stellarū augebit. qō ex illo ꝟbo Esa. xxx. arguit cui

denter. Erit lux lune sicut lux solis/ꝛ lux solis erit septē plicat in die qua alligauerit dñs vulnus populi sui ꝛ plagā cussurā plage eius sanauerit. Et licet nō hat mētio de luce stellarū/ tñ cū ipse sicut ꝛ luna illustrenť a sole ꝛ consequēs ad augmētū lucis solis/sequitur etiam augmentatio lucis omnium stellarū. quāto enī sol lucidior tāto illuminat clarius. motu aūt corpoꝝ superiorum cessante intelligētie nūc mouētes nec ꝓ ꝑns cū alijs ī celo empyreo existētes/ascēdent cū alijs ad locū alioū ciuitū superiorū. ꝛ hoc est qđ tā sat ꝛ futurū ꝓuidet quilibet angelorū mouētiū aliqđ corporū superiorū. nec enī alius angelus ꝙ aliquis illoꝝ videť esse ille de quo loquitur Joan. Apocal.x. Angelus quē vidi stantē supra mare ꝛ supra terrā leuauit manū suā ad celū ꝛ iurauit ꝑ viuentē in secula seculoꝝ ꝙ creauit celum ꝛ ea ꝙ in eo sunt: qꝛ tempꝰ nō erit amplius. ¶Sic ad ꝙstionem. ¶Ad rationem in ꝓcipio dicēdū est: ꝙ illō dictū Saluatoris nō est intelligēdū sic ꝙ post diē iudicij exeāt beati corporaliter celū empyreū ꝛ descēdant in mundū. tñ enī descendent cum Christo ad iudicium: ꝛ tūc nunq̄ inde exibūt. Juxta illud Apoc.iij. Qui vicerit/ faciā illū columnā in templo dei mei: ꝛ foras non egrediet amplius. non tñ violēter ibunt timebunt sicut quilibet dānatus in inferno. ¶Ad aliam quando dicť ꝙ tūc nō erit tēpus: verū est quale nūc est: quia nec erit talis motus qui est formaliter ipsum tempus. tale autem tempus erit quale ꝛ motus.

Circa distinctionē quadragesimānonā: in ꝙ Magister determinat de gloria ꝛ felicitate oim beatoꝝ: Queritur vtrū beatitudo consistat in habitu an in actu. ¶Et videť ꝙ consistat magis in habitu ꝙ in actu. qñ ois actus tā intellectꝰ ꝙ volūtatis est in potestate hois/ vez quātū ad eius ꝓtinuationē vel suspensionē. nō aūt habitus. sed beatitudo nō est sic ī potestate alicuiꝰ beati cū a nullo possit suspendi. ꝫ magis videť consistere in habitu ꝙ in actu. ¶Cōtra. qꝛ cū beatitudo sit ꝓiunctiua beati cū deo/ ī illo videť ꝓsistere qđ btūdo cū obiecto beatifico magis pōt ꝓiungere. sed ꝓstat ꝙ magis ꝛ ꝑfectꝰ cōiungit cū obiecto actꝰ ꝙ habitus. ꝫ ꝛc. ¶Rñsio. Ubi sic ꝓcedā. Prio enī ꝑmittā aliqđ ad ꝙstionis intellectum. Scđo ex illo ꝑmisso dicā ad ꝙstum.

Quātum ad primū: premitto ꝙ beatitudo pōt sumi dupliciter. Uno mō large ꝑ oīm opationē seu actu quo beatꝰ cōiungit cū obiecto btifico qđ est deꝰ. Alio mō ꝑ ꝑfectissima opationē ꝛ suprema beatū cū obiecto beatifico ꝓiungēte. nō enī ois actꝰ quo beatus cuz deo coniungit/ est supremus siue ꝑfectissimꝰ: licet ecōuerso actus supremi ꝛ ꝑfectissimꝰ sit beati cum obiecto beatifico ꝓiunctiuꝰ. beatitudo autē sic de qua hic ꝙrit/ ꝓprie sumpta est nō ꝙcūq̄ opatio/sed suprema. ¶Hec de primo.

Quātū ad secundū: pono quatuor conclusiones. ¶Prima est. ꝙ beatitudo nō cōsistit in habitu sed in actu seu operatione. ¶Hec ab olꝰ cōiter ꝓcedit/ tā ꝑhis ꝙ catholicis. Phs enī ipam expresse ponit primo Ethico. ꝛ xij. Meta. ꝛ in multis alijs locis. cōiter enī vbi de btitudine loquit/ ipaz ponit ꝓsistere nō in habitu: ꝫ in actu. cū semp dicat ꝙ est optia opatio. Theologi ēt doctores catholici idē dicūt. Ūñ Aug. primo de trinitate cap. viti. dicit. ꝙ visio est tota merces. Primo etiam de doctrina christiana dicit ꝙ tota merces est vt ipō ꝑfruamur. sed constat ꝙ tā visio ꝙ fruitio est opatio. ergo ꝛc. Preterea qđ maius est olꝰ/ istā ꝓclonē ponunt theologoꝝ oiz exami. Jesus Christus Joan. xvi. vbi dicit. Hec est vita eterna vt cognoscāt te verū deū. ¶Ad istā etiaz ꝓclusionē ꝓbādā aliq̄ arguūt. Prio. qꝛ beatitudo est finis ꝓpter quē oia alia appetunť. sed hitꝰ est finaliter ꝓpter actū: nō ecōuerso. ꝫ ꝛc. Scđo. qꝛ ꝑfruī debz cuz ꝓsequēte ad augmētū lucis solis/sequitur etiam augmentatio lucis omnium stellarū. quāto enī sol lucidior tāto illuminat clarius. motu aūt corpoꝝ superiorum cessante intelligētie nūc mouētes nec ꝓ ꝑns cū alijs ī celo empyreo existētes/ascēdent cū alijs ad locū alioū ciuitū superiorū. ꝛ hoc est qđ tā sat ꝛ futurū ꝓuidet quilibet angelorū mouētiū aliqđ corporū superiorū. nec enī alius angelus ꝙ aliquis illoꝝ videť esse ille de quo loquitur Joan. Apocal.x. Angelus quē vidi stantē supra mare ꝛ supra terrā leuauit manū suā ad celū ꝛ iurauit ꝑ viuentē in secula seculoꝝ ꝙ creauit celum ꝛ ea ꝙ in eo sunt: qꝛ tempꝰ nō erit amplius. ¶Sic ad ꝙstionem. ¶Ad rationem in ꝓcipio dicēdū est: ꝙ illō dictū Saluatoris nō est intelligēdū sic ꝙ post diē iudicij exeāt beati corporaliter celū empyreū ꝛ descēdant in mundū. tñ enī descendent cum Christo ad iudicium: ꝛ tūc nunq̄ inde exibūt. Juxta illud Apoc.iij. Qui vicerit/ faciā illū columnā in templo dei mei: ꝛ foras non egrediet amplius. non tñ violēter ibunt timebunt sicut quilibet dānatus in inferno. ¶Ad aliam quando dicť ꝙ tūc nō erit tēpus: verū est quale nūc est: quia nec erit talis motus qui est formaliter ipsum tempus. tale autem tempus erit quale ꝛ motus.

Circa distinctionē quadragesimānonā: in ꝙ Magister determinat de gloria ꝛ felicitate oim beatoꝝ: Queritur vtrū beatitudo consistat in habitu an in actu. ¶Et videť ꝙ consistat magis in habitu ꝙ in actu. qñ ois actus tā intellectꝰ ꝙ volūtatis est in potestate hois/ vez quātū ad eius ꝓtinuationē vel suspensionē. nō aūt habitus. sed beatitudo nō est sic ī potestate alicuiꝰ beati cū a nullo possit suspendi. ꝫ magis videť consistere in habitu ꝙ in actu. ¶Cōtra. qꝛ cū beatitudo sit ꝓiunctiua beati cū deo/ ī illo videť ꝓsistere qđ btūdo cū obiecto beatifico magis pōt ꝓiungere. sed ꝓstat ꝙ magis ꝛ ꝑfectꝰ cōiungit cū obiecto actꝰ ꝙ habitus. ꝫ ꝛc. ¶Rñsio. Ubi sic ꝓcedā. Prio enī ꝑmittā aliqđ ad ꝙstionis intellectum. Scđo ex illo ꝑmisso dicā ad ꝙstum.

Quātum ad primū: premitto ꝙ beatitudo pōt sumi dupliciter. Uno mō large ꝑ oīm opationē seu actu quo beatꝰ cōiungit cū obiecto btifico qđ est deꝰ. Alio mō ꝑ ꝑfectissima opationē ꝛ suprema beatū cū obiecto beatifico ꝓiungēte. nō enī ois actꝰ quo beatus cuz deo coniungit/ est supremus siue ꝑfectissimꝰ: licet ecōuerso actus supremi ꝛ ꝑfectissimꝰ sit beati cum obiecto beatifico ꝓiunctiuꝰ. beatitudo autē sic de qua hic ꝙrit/ ꝓprie sumpta est nō ꝙcūq̄ opatio/sed suprema. ¶Hec de primo.

Quātū ad secundū: pono quatuor conclusiones. ¶Prima est. ꝙ beatitudo nō cōsistit in habitu sed in actu seu operatione. ¶Hec ab olꝰ cōiter ꝓcedit/ tā ꝑhis ꝙ catholicis. Phs enī ipam expresse ponit primo Ethico. ꝛ xij. Meta. ꝛ in multis alijs locis. cōiter enī vbi de btitudine loquit/ ipaz ponit ꝓsistere nō in habitu: ꝫ in actu. cū semp dicat ꝙ est optia opatio. Theologi ēt doctores catholici idē dicūt. Ūñ Aug. primo de trinitate cap. viti. dicit. ꝙ visio est tota merces. Primo etiam de doctrina christiana dicit ꝙ tota merces est vt ipō ꝑfruamur. sed constat ꝙ tā visio ꝙ fruitio est opatio. ergo ꝛc. Preterea qđ maius est olꝰ/ istā ꝓclonē ponunt theologoꝝ oiz exami. Jesus Christus Joan. xvi. vbi dicit. Hec est vita eterna vt cognoscāt te verū deū. ¶Ad istā etiaz ꝓclusionē ꝓbādā aliq̄ arguūt. Prio. qꝛ beatitudo est finis ꝓpter quē oia alia appetunť. sed hitꝰ est finaliter ꝓpter actū: nō ecōuerso. ꝫ ꝛc. Scđo. qꝛ ꝑfruī debz cuz ꝓsequēte ad augmētū lucis solis/sequitur etiam augmentatio lucis omnium stellarū. quāto enī sol lucidior tāto illuminat clarius. motu aūt corpoꝝ superiorum cessante intelligētie nūc mouētes nec ꝓ ꝑns cū alijs ī celo empyreo existētes/ascēdent cū alijs ad locū alioū ciuitū superiorū. ꝛ hoc est qđ tā sat ꝛ futurū ꝓuidet quilibet angelorū mouētiū aliqđ corporū superiorū. nec enī alius angelus ꝙ aliquis illoꝝ videť esse ille de quo loquitur Joan. Apocal.x. Angelus quē vidi stantē supra mare ꝛ supra terrā leuauit manū suā ad celū ꝛ iurauit ꝑ viuentē in secula seculoꝝ ꝙ creauit celum ꝛ ea ꝙ in eo sunt: qꝛ tempꝰ nō erit amplius. ¶Sic ad ꝙstionem. ¶Ad rationem in ꝓcipio dicēdū est: ꝙ illō dictū Saluatoris nō est intelligēdū sic ꝙ post diē iudicij exeāt beati corporaliter celū empyreū ꝛ descēdant in mundū. tñ enī descendent cum Christo ad iudicium: ꝛ tūc nunq̄ inde exibūt. Juxta illud Apoc.iij. Qui vicerit/ faciā illū columnā in templo dei mei: ꝛ foras non egrediet amplius. non tñ violēter ibunt timebunt sicut quilibet dānatus in inferno. ¶Ad aliam quando dicť ꝙ tūc nō erit tēpus: verū est quale nūc est: quia nec erit talis motus qui est formaliter ipsum tempus. tale autem tempus erit quale ꝛ motus.

Circa distinctionē quadragesimānonā: in ꝙ Magister determinat de gloria ꝛ felicitate oim beatoꝝ: Queritur vtrū beatitudo consistat in habitu an in actu. ¶Et videť ꝙ consistat magis in habitu ꝙ in actu. qñ ois actus tā intellectꝰ ꝙ volūtatis est in potestate hois/ vez quātū ad eius ꝓtinuationē vel suspensionē. nō aūt habitus. sed beatitudo nō est sic ī potestate alicuiꝰ beati cū a nullo possit suspendi. ꝫ magis videť consistere in habitu ꝙ in actu. ¶Cōtra. qꝛ cū beatitudo sit ꝓiunctiua beati cū deo/ ī illo videť ꝓsistere qđ btūdo cū obiecto beatifico magis pōt ꝓiungere. sed ꝓstat ꝙ magis ꝛ ꝑfectꝰ cōiungit cū obiecto actꝰ ꝙ habitus. ꝫ ꝛc. ¶Rñsio. Ubi sic ꝓcedā. Prio enī ꝑmittā aliqđ ad ꝙstionis intellectum. Scđo ex illo ꝑmisso dicā ad ꝙstum.

Quātum ad primū: premitto ꝙ beatitudo pōt sumi dupliciter. Uno mō large ꝑ oīm opationē seu actu quo beatꝰ cōiungit cū obiecto btifico qđ est deꝰ. Alio mō ꝑ ꝑfectissima opationē ꝛ suprema beatū cū obiecto beatifico ꝓiungēte. nō enī ois actꝰ quo beatus cuz deo coniungit/ est supremus siue ꝑfectissimꝰ: licet ecōuerso actus supremi ꝛ ꝑfectissimꝰ sit beati cum obiecto beatifico ꝓiunctiuꝰ. beatitudo autē sic de qua hic ꝙrit/ ꝓprie sumpta est nō ꝙcūq̄ opatio/sed suprema. ¶Hec de primo.

Quātū ad secundū: pono quatuor conclusiones. ¶Prima est. ꝙ beatitudo nō cōsistit in habitu sed in actu seu operatione. ¶Hec ab olꝰ cōiter ꝓcedit/ tā ꝑhis ꝙ catholicis. Phs enī ipam expresse ponit primo Ethico. ꝛ xij. Meta. ꝛ in multis alijs locis. cōiter enī vbi de btitudine loquit/ ipaz ponit ꝓsistere nō in habitu: ꝫ in actu. cū semp dicat ꝙ est optia opatio. Theologi ēt doctores catholici idē dicūt. Ūñ Aug. primo de trinitate cap. viti. dicit. ꝙ visio est tota merces. Primo etiam de doctrina christiana dicit ꝙ tota merces est vt ipō ꝑfruamur. sed constat ꝙ tā visio ꝙ fruitio est opatio. ergo ꝛc. Preterea qđ maius est olꝰ/ istā ꝓclonē ponunt theologoꝝ oiz exami. Jesus Christus Joan. xvi. vbi dicit. Hec

nſieri: quãtũ ad hoc vez q̃ ſicut nõ pñt dari due ſpecies numeri equalis ꝓfectẽ ſibi nec due ſpecies alicuꝰ rerũ pñt reperiri/vel ſaltẽ nõ reperiunt de facto/quarũ vna nõ ſit alia pfectior.ſz intellectio ⁊ fruitio ſunt actꝰ ſpecifice di ſtincti.g̃ oportet q̃ vnus ſit pfectior alio.g̃re ⁊c. ¶ Pre terea arguit ſic ad idẽ.cũ beatitudo ſit finis oĩz/in ſola illa opatione ꝓſiſtit q̃ ſolo ad nullã aliã eſt reductꝰ:⁊ ad quã oĩs alia reducta ſeu ordinata exiſtit.ſed opatio creature rationalis ad nullã reducta non ẽ niſi vnica.ſemp eſt vt deducit pbs.viij.Ethi.qõ eſt ipfectꝰ ẽ pfectionis ſeu me lioris gratia:eſt aũt vna opatio optia.g̃ ipſa ſola eſt bea tifica q̃ vt finis oĩm ad nullã aliã eſt reducta. ¶ Confir mat.qz oĩno videt irrationabile dicere creature rationa lis beatificabilis plures eſſe beatitudines eſſentialiter di ſtinctas.ſed ꝓſtat viſionẽ ⁊ fruitionẽ eẽ opatiões eẽntia liter diſtinctas ⁊ etiã ſeparabiles. g̃ ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltia ꝓcõ eſt.q̃ illa vnica opatio in q̃ ꝓſiſtit beatitudo ꝓpue ſumpta/eſt diuina fruitio non viſio. ¶ Hec ꝓbaf. prio ſic. illa opatio habet prio rationẽ beatitudinis q̃ ẽ oĩs alteriꝰ operationis finis.ſed hmõi eſt fruitio nõ viſio . non enim fruitio ordinat ad viſionẽ:ſed ecõuerſo viſio eſt ꝓpt fruitionẽ.tõ eſt ve intelligit ſeu intuitiue videt vt pfecte vt ligat:nõ ecõuerſo.g̃ ⁊c. ¶ Cõfirmat. qz illa opatio eſt pri mo beatifica ⁊ habz rõnẽ finis p quã prio quietat beatꝰ ſed hmõi ẽ fruitio nõ viſio . ¶ Hoc ꝓbaf.qz illa opatio ẽ beatificatiua ⁊ ꝺctatiua quã ꝓfert fãma delectatio ſiue ꝓ placẽtia ⁊ letitia.Nõ ei hic ſumit delectatio vt ꝺ letitiã diſtinguit:qualis eſt illa q̃ actũ ſenſitiui appetitꝰ ſequi tur.ſed talis opatio nõ ẽ viſio ſed fruitio. ¶ Tõ ꝓbaf.qñ illa actꝰ eſt per ſe prio delectabilis/⁊ ad ipz ſeq̃t delecta tio/quo poſito quodcũq; alio circũſcripto ſeq̃t delectatio ⁊ ad nullũ aliũ actũ ſeq̃t ſine ipſo.ſz actũ poſitũ diligẽdi vel fruẽdi deo ſine actu videndi ⁊ alio quodcũq; ſeq̃t ſum ma delectatio/eadẽ vez q̃ ⁊ mõmõ aũt ecõuerſo ad actuz videndi poſitũ ſine actu fruẽdi aliq̃ delectatio ſeu ꝓplacẽ tia ſeq̃ret.imo ſi cũ actu videndi poneret actꝰ odij/ſeq̃ret miſia ⁊ triſtitia.fruẽs aũt ⁊ nõ videns nõ minꝰ hẽret leti tiã ſeu gaudiũ q̃ nũc habeat itenſiue.ad idẽ eſt obiectũ ad qõ vt volitũ ſequit letitia/vt nolitũ ſequit triſtitia:vt cẽtr Augu.xiij.de ciuitate:q̃ triſtitia eſt de his q̃ nobis nolentibꝰ accidũt.g̃ ſi cũ viſione diuina eſſet nolitio/ nul la ad ipſam letitia ſaltẽ vltima ⁊ pfecta ſed potius triſti tia ſeq̃ret.g̃re ⁊c. ¶ Preterea ſecõ ſic arguit ad idẽ.Felu citas eſt optia opatio.ſed fruitio eſt optia opatio ⁊ opti me potẽtie:ſuppoſito(qõ tñ nõ reputo vũ)q̃ potẽtie ab eẽntia diſtiguãt.g̃ ⁊c. ¶ Mior ꝓbaf. ⁊ prio q̃ fruitio ſit optia opatio.qñ opatio q̃ eſt ſui gña ⁊ finis viſionis.g̃ ⁊c. ¶ Q etiã volũtas ſi potẽtie diſtinguant ab eſſentia ſit pfectior oĩbꝰ alia potentia:probaf prio.qz ſola ipſa voluntas eſt libera. Scõ.qz ſola ipſa eſt primo motiua ⁊ determina tiua oĩm aliarũ.ergo ſola ipſa in regno aie obtinet pun cipatũ. ¶ Cõfirmat.qz ꝓmũ debet correſpõdere merito ſicut ⁊ ſupplicio demerito.ſz tã meritũ q̃ demeritũ conſi ſtit prio i actu volũtatis nõ in aliq̃ alio niſi vt ad iſtũ re lato.nec eſt aliqõ opꝰ eſt meritoũ nec demeritoũ niſi qz liberũ ⁊ in bois ptãte. actꝰ aũt volũtatis eſt primo li ber ⁊ i bois ptãte.g̃ ⁊c. ¶ Cõtra iſtã ꝓcõnẽ arguit mul tiplicit.⁊ prio ꝺ eã aliq̃ arguũt ponẽtes totam felicitatẽ ꝑcipe ꝓſiſtere eſſentialiter in actu videndi non aũt in actu fruẽdi.ſed actꝰ ipe fruẽdi vt dicũt eſt qõdã poſteriꝰ tota eſſentia beatitudinis vez actu viſionis: quo mediante ſe q̃t delectatio q̃ eſt ipſius beatitudis paſſio. ¶ Aliꝰ ſcõ ar guit ꝺ eãdẽ ꝓcõnẽ ponẽtes beatitudinẽ ꝓſiſtere non in actu videndi tñ : nec in actu fruendi tñ : ſed inſimul in vtroq;. ¶ Pro prĩa opinione arguit prio ſic. in illa opa tione ꝓſiſtit beatitudo p quã beatꝰ diſtinguit a nõ beato.ſz beati nõ diſtinguũt a nõ beatis p actũ diligẽdi:ſed tñ p actũ videndi.nõ eſt beati tñ ꝑ obiecta diligũt: ſz ẽt oĩs tã ſti alij viatores.g̃ ⁊c. ¶ Scõo. qz cũ beatitudo ſit electio vltimi finis/illa opatio eſt p ſe primo beatitudo p quã bea tus primo ꝓſequit finẽ ſui.ſed p viſionẽ nõ aũt p fruitio nẽ beatꝰ ꝓſequit prio deũ.cũ eẽ fruitio ꝑſupponat viſio nẽ q̃ deum videns ipſum conſequit:p ꝓs ipſa fruitio tã ſupponit deũ p viſionis actũ ꝑmũ ꝓſequutũ.g̃ ⁊c. ¶ Ter tio ſic. illa opatio eſt beatifica q̃ eſt alteriꝰ oĩs finis.ſed viſio eſt finis fruitionis/nõ fruitio viſionis. ¶ Hoc ꝓbaf qz inclinatio oĩs rei eſt ꝓpter formã. ſed actꝰ fruitiõis ẽ q̃dã inclinatio ſequẽs formã conſequẽs hoc eſt obiectũ ipſum intellectum.g̃ eſt ꝓpter ipſum obiectũ apꝓhenſũ. ſed obiectũ beatificũ apꝓhẽdit p viſionem actꝰ.g̃ fruitio eſt ꝓpter viſionẽ/ nõ ecõuerſo.ergo ⁊c. ¶ Preterea phi loſophus prio Ethico.dicit.q̃ rationale p eſſentiã eſt no bilius q̃ rationale p participationẽ.ex quo concludit q̃ felicitas eſt rationale p eſſentiam . ſed intellectꝰ eſt ra tionalis p eſſentiã: volũtas aũt p participationẽ. g̃ ⁊c. ¶ Preterea idem philoſophus. x. Ethico. ponit felici tatẽ conſiſtere i ſpeculatiõe.cõſtat aũt q̃ ſpeculatio ẽ actꝰ intellectꝰ.ergo ⁊c. ¶ Pro ſecũda opinione q̃ cõmuniter tenetur / vez q̃ beatitudo conſiſtat in vtroq; actu tã vi dendi ſez q̃ fruẽdi/arguitur primo ſic. Oĩs operatio eſt beatifica qua per ſe primo attingit obiectũ beatificum. ſed tã p actũ videndi q̃ etiã p actũ fruendi attingit pri mo p ſe obiectũ beatificũ qõ ẽ deꝰ. g̃ ⁊c. ¶ Preterea ſecõ arguo ſic ad idẽ.Beatitudo eſt hominis pfectio:qui hõ eſt ad imaginẽ dei factus.ſecũ eñ Aug.eo homo eſt ad imaginẽ dei factus quo eius capax ⁊ particeps eſſe põt ergo videt q̃ beatitudo conſiſtat in actu cuiuſcunq; poten tie ſecũ quã hõ vel q̃cũq; alia creatura intellectualis ẽ ad imaginẽ dei.ſed oĩs creatura intellectualis eſt facta ad imaginẽ dei p vtrãq; eiꝰ potentiã/vez tã p intellectũ q̃ p voluntatẽ/⁊ p vtruſq; actũ dei capax eſſe põt.g̃ ⁊c. ¶ Preterea q̃rũcũq; opationũ principia ptinẽt ad pfectio nẽ actꝰ ꝑmi alicuiꝰ/ ⁊ ipſarũ opationũ ptinẽt ad pfectio nẽ actꝰ ſcũi eiuſdẽ.ſz tã intellectꝰ q̃ volũtas ptinẽt ad pe fectionẽ actꝰ ꝑmi hois.g̃ ⁊ opationes ipoꝝ ptinẽt ad pfec tionẽ ⁊ ꝓplemẽtũ eiꝰ quãtũ ad actũ eiꝰ ſcõz vez diſtinctũ in quo ꝓſiſtit eius ſecũda perfectio vltimata. ¶ Ad iſta per ordinẽ. Ad primũ primo opinionis:dico q̃ beatꝰ nõ tñ diſtinguit a nõ beato per actũ videndi: immo magis diſtinguitur per actum fruendi:cum nec ſit beatus per actum videndi:ſed tñ per actum fruendi : loquendo ꝓ prie de beatitudine vt ſuperius eſt ꝓbatum. ¶ Ad ꝓba tionẽ in contrariũ:qñ dicit q̃ viatores nõ ꝺ tñ diligũt deũ:hoc nihil ad ꝓpoſitũ:qz ita etiam intelligunt ipſum nec minus actus diligendi quo deũ diligunt viatores di ſtinguitur ſpecie ab actu fruendi comprehenſoꝝ q̃ actꝰ intelligendi deum in via ab actu videndi eum in patria. quare ⁊c. ¶ Ad ſecundum quando dicitur: q̃ illa opera tio eſt per ſe primo beatitudo qua beatus conſequitur primo vltimum finem ſuum:Cõcedo de illa per quã con ſequit prio finem ꝑmutate pfectiõis ⁊ ītẽtiõis:non aũt illa qua ipſum conſequitur tñ primo ꝑmutate ghatiõis ſed actu fruitionis conſequit primo deum ꝑmutate pe fectionis ⁊ intentionis: non aũt actu viſionis vt aſſumi tur in minori niſi tñ ꝑmutate generationis.perfectius enim deus attingit per fruitionem q̃ per viſionem.fruitio etiã ipſa eſt viſionis finis non econuerſo. Plenitudo enim legis eſt dilectio.quare ⁊c. ¶ Ad tertiũ quando di citur q̃ viſio eſt finis fruitionis:hoc eſt falſum:qz imo ecõ uerſo/vt dictum eſt/viſio ordinatur ad fruitionem vt ad propium finem ſuum. ¶ Ad ꝓbationem quãdo dicitur q̃ inclinatio eſt propter formam:Dicẽdum eſt q̃ fruitio que eſt beati fruitio ſcilicet inclinatio/eſt ꝓpter ſubiectum in quo

recipit subiectiue: ⁊ etiã ꝓpter obiectũ siue ad obiectuz in qũ ꝓpaz tẽdit obiectiue. nullo mõ aũt ẽ ꝓpter actuz apprehẽdẽdi siue videndi obiectũ: sed ecõuerso actus videndi est ꝓpt actũ fruendi. ¶ Ad illas auctoritates ꝑbi dicẽtis / ꝙ rõnale ꝑ essentiã est nobili⁹. dicẽdũ ꝙ rõnale ꝑ essentiã dupliciter accipit. Uno em̃ mõ sumit iterdũ vt diuidit ꝓtra ꝓpt sensitiuã seu ei⁹ actũ. ⁊ sic rõnale ꝑ essentiã ꝓ tã de volũtate ꝙ de intellectu siue de creatura intellectuali / tã vt sub actu intelligẽdi ꝙ ẽt vt sub actu volẽdi vel nolẽdi exãte. Et sic põt cõcedi ꝙ rõnale ꝑ essentiã est nobilius ꝙ rõnale ꝑ participationẽ: qz nobilior est actus intelligẽdi ⁊ volẽdi ꝙ actus aliqs sentiẽdi. ¶ Alio mõ rõnale ꝑ essentiã accipit vt diuidit cõtra volũtariũ siue volẽdi actũ. ⁊ hoc mõ rõnale ꝑ essentiã non est nobilius imo imꝑfectꝰ ꝙ rõnale ꝑ participationẽ dictũ de volũtario: licet sit nobilius ꝙ rõnale ꝑ participationẽ dictũ de sensitiuo. qz actus volẽdi vel alia vt sub ipso exist̃s ꝙ dicit rõnalis ꝑ participationẽ / nobilior est ꝙ actus intelligẽdi in ordine ad quẽ ꝺr rõnalis ꝑ essentiã. Si etiã volũtas sit distincta potẽtia ab intellectu ⁊ ab alia nobilior est volũtas ꝙ dicit rõnalis ꝑ participationẽ ꝙ intellect⁹ ꝙ ꝺr rõnalis ꝑ essentiã. ¶ Ad aliud qꝺ ꝺr. x. Ethi. vez ꝙ felicitas in speculatiõe ꝓsistit: põt dici ꝙ verũ est loquẽdo de felicitate large sumpta mõ ꝓdicto: nõ aũt de felicitate ꝓprie accepta nisi tm̃ adcedẽter / si aũt formaliter nec ꝓncipaliter nec ẽt ꝓpter. ¶ Ad alia alteri⁹ opinionis. Ad ꝓmũ cũ ꝺr ꝙ ois operatio ẽ beatifica q̃ ꝑse ꝓmo attingit obiectũ beatificũ: Cõcedo / large loquẽdo de beatitudine: h aũt ꝓprie: nisi illa operatio ꝓpter quã attingit ꝓmo ꝓmittit ꝓfectionis q̃ habet rõnẽ finis. sed talis nõ est nisi unica / vez fruitio ipa. ꝙ visionẽ em̃ nõ attingit obiectũ beatificum isto mõ. ꝙ ꝛc. ¶ Ad scõm dicendũ: ꝙ beatitudo ꝓprie sumpta nõ ꝓsistit nisi in optima operatiõe. ⁊ ideo quãtũcũq; hõ sit ad imaginẽ dei facti ꝙ intellectũ ⁊ volũtatẽ ⁊ ꝙ intelligẽdi ⁊ volẽdi actũ eius capax: non tm̃ ex hoc vterq; actus istox est beatificus ſꝫ suprem⁹ ⁊ alteri⁹ finis: ꝙ quẽ solũ beatus deũ attingit nõ tm̃ in rõne obiecti ſꝫ etiã in rõne finis vltimi. talis aũt actus est fruitio nõ visio. ꝙ visionẽ em̃ licet de⁹ attingat vt obiectũ / non tm̃ in rõne finis ſꝫ ꝙ fruitionẽ ad quã ipa visio ordinat. quare ꝛc. ¶ Ad tertiũ / cõcedo vtrũq; actũ tã intelligẽdi vez ꝙ volẽdi ꝙ tinere ad ꝓfectionẽ creature rõnalis quantũ ad actũ secũdũ: nõ tm̃ ex hoc sequit ꝙ ad beatitudinẽ. qz licet beatitudo sit actus secũdus / nõ tm̃ ois actus secũdus est beatitudo ſꝫ ꝑcise ille quo deus in rõne finis attingit vltimate. talis aũt est unicus / vez fruitio. ꝙ actũ em̃ intelligẽdi non attingit nisi ⁊ rõne obiecti. ꝙ ꝛc. ¶ Ex ꝓdictis ꝓcludo corollarie: ꝙ deus posset cõmunicare hoi viatori manẽti in statu vie actũ visionis patrie. ¶ Hoc apparet. qm̃ oẽ illud est possibile viatori qꝺ nõ ponit cũ in termino extra viã. ſꝫ visio ꝺiuine essentie nõ ponit aliquẽ extra viã qz nihil ponit extra viũ nisi qꝺ ẽ vie termin⁹: viator autẽ termin⁹ nõ est actus visiõis. ſꝫ fruitionis actus est hmõi termin⁹ vltim⁹ ⁊ ꝑfectissim⁹ ad quẽ visio ordinat. ꝙ ꝛc. ¶ Cõfirmat. qz de facto beatus Paul⁹ i raptu fuit cõpos sor qm̃ ꝑ cẽtiã faciali deũ vidit: nec tm̃ ex hoc cẽ destitit viator. ergo ꝺiuine essentie cõprehensio seu visio nõ repugnat statui viatoris. ¶ Cõsequẽtia est euidẽs. alias etiaz videt manifestũ. nũq; em̃ aliqs amisit beatitudinẽ ex quo ipsam fuit cõsequutus. licet em̃ ꝑ viam vadam⁹ ad terminũ: nõ tm̃ ecõuerso aliqs terminum ꝓsequutus redijt de ipso ad viã. sed cõstat ꝙ Paulus post raptuz in quo habuit ꝺiuine visiõis actũ / fuit viator. ergo nõ est verisimile ꝙ in raptu licet cõprehẽsor sive facialiter deũ videns fuerit in termino nec beat⁹. quare ꝛc. ¶ Ad rõnẽ in ꝓncipio dicẽdũ est: ꝙ nõ ois act⁹ est in potestate habẽtis ipm̃. licet em̃ act⁹ intelligẽdi vl volẽdi ab hoie eliciat⁹ sit in ei⁹ potestate: nõ tm̃ ille ꝺ in ipso sic recipit subiective ꝙ nullo mõ ab eo elicit effective. sed talis est beatificus / vt dicetur in alia questione. ergo ꝛc.

SEcundo quæro. Vtrũ beatitudo sit alicui creature possibilis effective. ¶ Et videt ꝙ sic. qz cũ ens inquãtũ ens sit obiectum intellectus ⁊ voluntatis create / ois creatura intellectualis potest elicere actũ intelligẽdi ⁊ volẽdi circa obiectũ beatificũ qꝺ ẽ deꝰ. ſꝫ tota beatitudo creature intellectualis ꝓsistit i his duob⁹ actib⁹ vl in altero horũ / vt patet ex q̃stione precedẽti. ergo ꝛc. ¶ Cõtra. quia si qlibet beatus esset se beatificãs effective ꝓ ducendo in seipo actũ beatificũ / sequeret ꝙ ꝓfectior in naturalibus esset magis beatus / qz ꝓfectionis act⁹ beatificet ꝓductiuus: ⁊ quilibet ageret ad ꝓfectiorẽ actum in quẽ posset. sed constat ꝙ hoc est falsum. ergo ꝛc. ¶ Responsio. Ubi est videndũ primoicui beatitudo est possibilis subiective. Scõo: qrũ / vez cui sit possibile effective.

Quantũ ad primũ: vbi est videndũ cui, beatitudo ẽ possibilis subiective / ẽ vnũ certũ ⁊ aliũ dubiũ. Certũ ei ẽ beatitudinẽ ꝓpetere posse subiective oi creature intellectuali ⁊ nulli alteri. cõstat em̃ ꝙ nec act⁹ intelligẽdi nec fruẽdi ꝓprie ꝓuenit nisi creature rõnali seu intellectuali. ꝓprie aũt ꝓpetere oi tali. ⁊ nõ siue beatitudo accipiat ꝓprie ꝙ actu fruẽdi / siue large vt se põt extendere aliquo mõ obiective ⁊ extrinsece seu denominative ad actũ videndi nõ põt ꝓpetẽ nisi creature intellectuali. põt aũt ꝓpetẽ oi tali. ¶ Sz nũqꝺ hoc ꝑt naturaliter demõstrari / vez creaturã rõnalẽ cẽ beatificabilẽ: ꝙ ꝓsis capacẽ beatitudinis subiective? Respõdeꝺ ꝙ sic ꝙ hoc: qz ois potẽtia hns aliqꝺ obiectũ adeq̃tũ põt ꝙ se i qõlibz subiecto ꝓtũ. ſꝫ de⁹ ꝓprie subiecto / qꝺ qꝺẽ ẽ obiectũ adeq̃tũ intellect⁹ creature intellectualis siue intellect⁹ ⁊ affect⁹ creati. ꝙ põt a qlibz creatura intellectuali videri ⁊ diligi. ſꝫ ei⁹ visio ⁊ dilectio est beatitudo. ꝙ ꝛc. ¶ Sed ista rõ nõ ꝓcludit. Ꝓmo. qz assumit dubiũ qm̃ dicit ꝙ ens ẽ obiectũ intellect⁹ ⁊ affect⁹ creati. Scõo. qz dato ꝙ hoc sit verũ sicut ⁊ videt rõnabiliter ꝓcedẽdo: ex hoc n̄ seqꝝ ꝓpositũ qꝺ ifert / vez ꝙ creatura intellectualis sit beatificabilis. qm̃ n̄ ois dei intellectio nec dilectio est beatitudo. iusti ei viatoris deũ intelligũt ⁊ diligũt nec tm̃ ꝓpe hoc beatificũt: qz intellectio ⁊ dilectio beatifica patrie ſpecie ẽ distincta ab intellectiõe ⁊ dilectiõe viatoris. sed nõ seqꝝ: potẽtia põt circa tale obiectũ elicẽ vl recipe talẽ actũ: ꝙ oẽm aliũ ab illo ſpecie distinctũ ꝙ i ꝓposito licet ꝓbeꝝ creaturã rõnalẽ posse deũ intelligere ⁊ diligere nõ tm̃ ꝓbaꝝ ꝙ hmõi intellectio ⁊ dilectio ipsi possibilis sit beatifica nec ſpecie distincta ab illa quã qlibet exprtus se habere in via. ergo ꝛc. ¶ Et ideo aliter posset ꝓbari ista cõclusio / vez creaturã rõnalẽ cẽ beatificabilẽ / supposito ⁊ ꝓcesso ꝙ beatitudo sit forma accidentalis: sic. nullũ forme accidentalis repugnat existere in subiecto. ſꝫ beatitudo (vt supponit) est forma accidentalis ꝙ ipsi nõ repugnat recipi i subiecto aliq̃. ſꝫ nullũ aliud a creatura intellectuali põt cẽ subiectũ ei⁹ susceptiuũ ei⁹ tẽdẽs obitũ ꝙ ipm̃. Cõstat ei ꝙ sola intellectualis creatura põt intelligere ⁊ diligere. ꝙ ꝛc. ¶ Sic igit certũ cẽ videt beatitudinẽ posse cõpetere oi intellectuali creature. ¶ Aliud qꝺ ẽ dubiũ. ẽ. an creatura intellectualis sit ſbm beatitudinis susceptiuũ imediate ꝓ suã cẽtiã: an ꝓ aliquã potẽtiã ab cẽntia dist̃ntẽ. ¶ Ad hoc cõstat ꝺr ꝙ n̄ cẽntia ſꝫ potẽtia ẽ imediatũ beatitudinis ſbm. qm̃ potẽtia n̄ aũt cẽntia ẽ imediatũ operatiõis ſꝫ. ſꝫ beatitudo ꝓsistit i operatiõe puta fruitiõe ⁊ visiõe. ſbm imediatũ visiõis ẽ intellect⁹: fruitiõis aũt volũtas. ¶ Sz qz sic dicentes supponũt potẽtiã nature intellectualis ab cẽntia differre: cui⁹ cõtrariũ est in scõo cõclusum: ideo quãtũ ad hoc

alīt est dicēdū. Ad cui⁹ cuiscūq; euidētiā pono quatuor cōclusiones. ¶ Prima ē. q; si hmōi act⁹ beatifici / puta visio ⁊ fruitio sunt in potētijs / nō aūt sunt nec esse possunt in essentia nisi mediāte potētia: ipe potētie inter se realit ⁊ essē tialr sunt distincte. ¶ Hec ꝓbat. qm̄ subst̄ātia susceptiua realit distinctoz: quoz qlibet ita pōt recipi i vno q; ipsi repugnat recipi in altero / realit distinguunt. sz act⁹ visiōis ⁊ fruitiōis beat realit distinguunt. ergo si intellectus ita est visiōis receptiu⁹ q; nō fruitiōis: ⁊ voluntas ecōuerso ita fruitionis q; nō visionis: sequit̄ q; potentie hmōi realr distinguunt. ¶ Maior ꝓbat. qm̄ ꝓstat q; qt āgel⁹ nō ē subiectū visiōis corpalis nec albedinis susceptiuū: ex hoc arguit ⁊ ꝓbat ipm̄ ab alīs visionis susceptiuo ⁊ a corpe albedinis realit esse distinctū. sz nō min⁹ visio intellectiua ⁊ fruitio beā vel quecūq; sunt realr distincta ⁊ sepabilia / arguūt subiectoz suoz realē differētiā: ꝙ predicta: vez corpalis visio ⁊ albedo. ergo si intellect⁹ ita est subiectū visionis intuitiue: q; nō fruitionis ⁊ volūtas fruitionis sic q; nō visionis: sequit̄ q; intellectus ⁊ volūtas realit distinguunt. ¶ Cōfirmat. qz nō magis videt possibile eādē rē creatā esse informatā ⁊ nō informatā albedine / ꝑncipiū ꝓductiuū ⁊ nō ꝓductiuū ipsi⁹ ꝙ cuiuscūq; forme alteri⁹. sz eādē rē informari albedine ⁊ nō informari nec informari posse vel ꝓducere ipsam et nō posse ꝓducere est oino ipossibile. ergo si intellect⁹ est susceptiuus vl ꝓductiu⁹ intellectionis ⁊ nō volūtas: ⁊ volūtas amoris ⁊ nō intellect⁹: sequit̄ q; nō min⁹ distinguunt intellect⁹ intellectiōe informat⁹ a volūtate informata vo luntate / ꝙ subiectū albū a subiecto nigredine informato. ¶ Scōa. pclusio ē. q; si hmōi act⁹ beatifici sic sūt imediate i potētijs q; nō pōt eē i ēntia cui⁹ ipe sūt potētie: tales potētie ab ēntia nō tm̄ inter se realr sunt distincte. ¶ Hec apparet ex eodē medio sicut pria. qm̄ si ēntie creature rōnalis ab oīm̄ sua potētia est distincta: nullius actus seu opatiōis ē receptiua nec elicitiua. sz ipossibile ē aliquā vnā rē creatā cui repugnet aliquē actū elicere ⁊ recipere esse eādē realr cū pluribus ꝑncipijs ꝓductiuis ⁊ subiectis receptiuis realr distinctoz. ergo si intellect⁹ est receptiu⁹ intellectiōis ⁊ elicitiu⁹ vl tm̄ō receptiu⁹ ⁊ volūtas volitiōis nō aūt ēntia rōnalis / cui⁹ ponunt hmōi due potentie eē: sequit̄ q; ipsa essentia ab his potētijs realr est distincta. ¶ Cōfirmat. qz sicut forma accētalis materialis vt albedo est receptibilis subiectiue in qcūq; et ꝓductibilis effectiue a qcūq; cuiusdē rōnis: ita ꝓsūr oīs forma alia spūalis. ꝙ sicut oē illud qōnec ē subiectū receptiuū nec ꝑncipiū effectiuuz albedinis: differt realr ab oīm̄ eo qđ est ei⁹ subiectū receptiuū ⁊ ꝑncipiū effectiuū: ita ⁊ de subiecto ⁊ nō subiecto receptiuo intellectiōis vl volitiōis vl cuiuscūq; forme subal alteri⁹ ē dicēdū. Sz si ēntia differt ab oī sua potētia / ipa nulli⁹ act⁹ ē imediate receptiua. ꝙ ab oī potētia realr ē distincta. ¶ Si forte dicat q; ēntia licet nō sit subiectū imediatū alicui⁹ talium operationū / ē tm̄ sbiectū mediatū ⁊ ēt ꝑncipiū effectiuū / puta mediātib⁹ potētijs: hoc nō valet. qm̄ ita etiā corp⁹ alie rōnalis subiectū imediatū ē subiectū mediatū oīs act⁹ alie intellectiue: ⁊ tm̄ qz nō pōt eē subiectū talium actuū imediatū / ex hoc iter alia sequit ⁊ arguit ipz ab alia realit eē distinctū. ꝗre ⁊c. ¶ Cōfirmat. qz scōz ponētes quātitatē eē rē distinctā a substātia: substātia quāta recipit formā accētalē / puta albedinē / superficie mediāte: ⁊ tm̄ qz nō pōt ipaz imediate recipe arguit ab ipa realr differre qz i possibile videt eādē rē eē imediatū subiectū ⁊ ꝑncipiū effectiuū alicui⁹ ⁊ nō imediatū subiectū nec ꝑncipiū effectiuū eiusdē. sz ēntia creature intellectualis / si ab oībus suis potētijs ē distincta: nulli⁹ act⁹ seu opatiōis ē subiectū receptiuū imediatū nec ꝑncipiū effectiuū. ꝙ ⁊c. ¶ Tertia pclusio est. q; si potētie / puta intellect⁹ ⁊ volūtas vel ꝙcūq; alie ab ēntia ⁊ iter se sunt realr distincte ꝙlibz est subiectū receptiuū act⁹ alteri⁹: ⁊ e cōuerso: ⁊ ēt ꝑncipiū effectiuū oīs effectus alteri⁹: ⁊ pīr ipa ēntia. ¶ Hec appet ex ꝓdictis. qm̄ sicut realr idistincte ad effectus materiales ⁊ corpales: ita ad ima terriales ⁊ spūales. ergo sicut realr indistincta sunt imediate ꝓductiua ⁊ receptiua cōsidē accidētiū corpalium: ita ⁊ spūaliū seu incorpaliū / puta intellectiōis volitiōis ⁊ oīz similiū alioꝝ. ꝗre ⁊c. ¶ Cōfirmat. qm̄ q; magis sunt eadē / magis vident eē cōsidē receptiua ꝙ illa q; amplius sunt diuersa. sed ꝓstat q; magis distinguit vna creatura intellectualis ab alia / puta ala ab angelo / vel vn⁹ angel⁹ ab alio / ꝙ potētie āgeli vel alie inter se: nec ab ēntia in q; ꝓtinent vnitiue / supposito vt supponit q; tā inter se ꝙ ab alia realr sint indistincte. ꝓstat aūt q; eiusdē act⁹ intelligēdi vl volēdi vl alteri⁹ cuiuscūq; cui ē receptiu⁹ vn⁹ angel⁹ / ⁊ qlibz alī⁹ / ⁊ ēt alia intellectiua. ergo ⁊c. ¶ Si forte dicat q; hoc est q; hmōi potētie licet min⁹ distincte ꝙ essentie quarū sunt inter se / sunt alteri⁹ rōnis: ⁊ ideo alicui⁹ pōt esse subiectū vna cui⁹ nō alia: ⁊ ecōuerso: ¶ Cōtra primo. qz magis distinguit illa q; sunt alteri⁹ ꝙ illa q; sunt eiusdē specifice rōnis. sz multe intellectuales creature sunt eiusdez rōnis: cū tm̄ realr distinguant: ergo ⁊ potētie cuiuslibet ipsarū: cum vt supponit sint realiter indistincte. ¶ Secūdo. qz multe creature intellectuales sunt alteri⁹ rōnis q; tm̄ hoc nō obstante sunt receptiue actuū intelligēdi et volēdi eiusdē specifice rōnis. nullius em̄ act⁹ intelligēdi nec volēdi ē i alīq angelo nec i ala intellectiua: q; nō posset eē in qcūq; alio. ergo esto q; hmōi potētie sint alteri⁹ rōnis: ex hoc nō sequit̄ qn̄ sint receptiue actuū eiusdē rōnis. ꝗre ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima pclusio est. q; ēntia cuilibet creature intellectualis ē imediate beatificabilis ⁊ imediatū subiectū beatitudinis receptiuū. ¶ Hec ꝓbat. qm̄ qlibet creatura intellectualis ē ab intellectu ⁊ a volūtate ⁊ a qlibet ei⁹ potētia realr indistincta ⁊ totalr i re ex. ꝙ cuiuscūq; act⁹ sibi possibilis ⁊ ꝙ ꝑfis beatitudinis est sbiectū imediate susceptiuū. ¶ Cōsequētia ē euidēs. qz nō posset eē beatitudinis / puta fruitiōis mediatū sbiectū nisi rōne potētie ab ipa distincte imediate beatitudinis receptiue. ꝙ si talis potētia est ab ipa ēntia oino idistincta: sequit̄ q; nō eā imediate ē beatificabilis sicut potētia. ¶ Bñs in scōo ꝑlixi⁹ ꝓbatum apparet ex ꝓdictis. qm̄ si hmōi potētie ēnt iter se ⁊ ab ēntia distincte realr / ēnt distincte vt subiecta imediate receptiua realr diuersoꝝ / vt patet ex pria ⁊ scōa pclusiōe. Sz ponere hmōi potentias ab ēntia sic diffrre ē ipossibile: qz tūc ala intellectua ⁊ qlibet angel⁹ posset fieri sine intellectu ⁊ volūtate ⁊ qcūq; alia potentia: qđ est falsuz. posset ēt fieri intellectus sine volūtate. sicut em̄ corp⁹ sibi determinās aliqđ accidēs pōt eē sine qcūq; alio cui tale accīs repugnat: ita ⁊ oī spūale subiectū alicui⁹ spūalis accīs; receptiuū pōt eē sine qcūq; alio cui tale accīs ꝓpugnat. sz sm̄ ponētes potētias beatificabiles / puta intellectū ⁊ volūtatē / eē diuersas tā inter se ꝙ ab ēntia i re ex. intellectui repugnat fruitio beatifica ⁊ qcūq; alia dilectio: ⁊ oīs intellectio volūtati. ꝙ posset fieri aliq̄ res q; posset deū intelligē ⁊ nō diligē / puta intellect⁹: ⁊ alia vt volūtas q; posset deū diligē ⁊ nullo mō intelligere. sz hoc oino videt ipossibile ⁊ absurdū. ꝙ ⁊c. ¶ Cōfirmat. qz si hmōi potētie puta intellect⁹ ⁊ volūtas ēnt beatificabiles imediate ab ipa creatura intellectuali distincte / puta ab ala vl ab āgelo: tūc nec ala nec angel⁹ eēt magis beatificabil nec alr ꝙ corp⁹: qđ ē sm̄ aie rōnal. sed ꝑfis ē absurdū. ꝙ ⁊c. ¶ Sz ꝑfis ꝓbat. qz si ā gel⁹ differt a sua potētia / puta a volūtate ⁊ ē beatificabil tā ꝙ imediatū subiectū fruitiōis receptiuū: sz qz volūtatis subiectū. ergo cū ēntā corp⁹ ala informatā sit volūtatis subiectum: sequitur ꝓpositum. ¶ Preterea ad idē potest

sic ar gui. qñ cū posse intelligere ⁊ velle sit pfectionis: p fectius est illud qđ potest intelligē ⁊ velle imediate p se ofn illo qđ nō pōt intelligere nec velle nisi aliquo alio a se mediāte. sed nihil est in aliqua essentia creature intellectualis pfectius ipa. ḡ nihil est i ea qđ imediatius intelligat nec velit. sed imediatū beatitudinis subiectū vult ⁊ intelligit beatitudinis obiectū. ḡ nihil est imediatū beatificabile q̄ essentia ipa cuiuslibz intellectual creature. ¶ Cōfirmat. qr essentia alie vl angeli vt distincta ab intellectu ⁊ volūtate/aut videt deū ⁊ diligit vl alia ḥcūq: aut nō. Si primū. ḡ ipa ē imediate beatificabil: qđ ē ꝓpositū. Si scōm. ḡ nulla essentia est formaliter intellectualis, seu intellectiua vel volitiua: ꝛ tm ē subiectū intellectualis ⁊ volitiue/potētie seu nature. ⁊ hoc mō corp⁹ hūanū pōt dici natura intellectualis qa subiectū volūtatis ⁊ intellectus. ¶ Cōsequētia ē euidēs. qr esto q̄ potētie alie min⁹ differāt ab alia q̄ ipa alia a corpore: tm non ꝓpter hoc magis alia vt distincta a potētijs pōt velle nec intelligere nec in actū aliquē aliū q̄ corpus: ḡlibet potētiarū maxime intellect⁹ ⁊ volūtas erit pfectior q̄ essentia nec essentia erit intellectiua nec volitiua. hoc aūt est incōuenies ergo ꝛc. ¶ Preterea nobilior est ens beatificabile q̄ qđ cūq nō beatificabile. ḡ ⁊ beatificabile imediat⁹ ē nobilius. sed nihil est in essentia intellectuali/pura alie vl angeli/ipa nobilis: ḡ nec beatificabile imediatius. quare ꝛc. ¶ Cōfirmat. qñ nobilissima pfectio qualis est beatitudo debet esse imediate nobilitans pfectibilis subiectiue. ꝛ essentia ipa intellectualis est nobilior quocūq alio ab ea qualitercūq distincto in ipa formaliter existente. ḡ ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum & vltimum

vbi videndū est a quo beatitudo possit fieri effectiue: dbus dazdictis⁹ q̄ a potētijs beatis: aliis q̄ a deo beatitudinis obiecto: ⁊ aliis q̄ ismō ab vtroq; tā a beatis q̄ a deo beatitudinis obiecto: pono quatuor ꝓclusiones. ¶ Prima est. q beatitudo pōt esse effectiue a deo. ¶ Hec est cuidēs. qñ ois potēs pōt in qcūq possibile effectiue. ꝛ deus est ois potens/⁊ beatitudo creature intellectualis est possibilis/vt supponit. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat. qr si beatitudo nō esset a deo fieri possibilis/nulla creatura esset beatificabilis. sed hoc suppositū est falsum. ergo ꝛc. ¶ Sed est hic dubium an beatitudinē esse possibilē qđ supponit ista conclusio possit, demōstrari ⁊ naturaliter notū sit. ¶ Ad hoc dicunt aliq̄ q hoc naturaliter notū ē ⁊ demōstrabile/beatitudinē esse possibilē: cū naturaliter sit notū ome ens ⁊ p ꝓs summū bonū posse diligi ⁊ videri. sed in his actib⁹ vel eorū altero cōsistit beatitudo: etiā scōm Pōm. x. Ethic. ipsam ponētes cōsistere in speculatiōe summi boni: qđ ex puris naturalib⁹ non ex aliqua reuelatione nec fide agnouit. ergo ꝛc. ¶ Sed hec rō non videt ꝓcludere: qr diceret q esto q naturaliter sit notū summū bonū posse a creatura intellectuali intelligi ⁊ diligi: nō tm naturaliē pōt esse nobis notū q talis intellectio vel fruitio nob; possibilis de deo sit beatitudo. qr nec ista rō ꝓbat nec arguit q de deo sit nobis possibilis notitia alteri⁹ rōnis vel amor a notitia ⁊ amore quos actus de ipo in via habem⁹. ꝛ ꝓstat q act⁹ hmōi vt i via habiti nō sunt beatifici. ḡ ꝛc. ¶ Nec valet etiā illud qđ dicit de Pōbo. qñ diceret q Pōbs licz posuerit beatitudinē in pfecta operatione ꝓsistere: nō tamē nouit nec naturaliter cognoscere potuit illā operatiōē quā posuit beatitudinē/eē possibilē eo mō q ponit ipa a catholico beatifica scōz xpi. ⁊ fidei. ḡ ꝛc. ¶ Et ideo soluēdo ad hoc forte aliq̄ posset dici. Primo. q naturaliter videt eē notū deū eē intelligibilē a tuitiue sub rōne veritatis ab intellectu creato. Secūdo. q esto q hoc sit naturaliter nobis notū/n pōt nob; naturaliter eē notū talē actū nec fruitionē sequētā ipm eē beatitudinē/vt catholici ponūt ipm. Tertio. q hoc nō obstāte beatitudinē eē possibilē creature intellectuali illo mō q catholici ponūt eā/n tm ē creditū ꝛ eē aliq̄r cognitū ⁊ demonstrabile sine fide. ¶ Primū ex hoc videt posse ꝓbari. qñ naturaliter videt eē notū oē ens eē intelligibile ab oi creatura rōnali. aut ḡ n notitia abstractiua: aut intuitiua: aut vtraq; ꝛ nō tm notitia abstractiua. qr oē tali notitia vez abstractiua cognoscibile mediāte alio ē cognoscibile notitia intuitiua. ꝓtatū cognoscēti i seipo. ḡ ꝛc. ¶ Cōfirmat. qr oē ens existis sint tā ē cognoscibile intuitiue ab intellectu creato. ꝛ infinita q fectio veritatis nō videt eē rō ipossibilitat; talis notitie. ergo ꝛc. ¶ Scōz/vez q nō sit naturaliter nobis notū talē actū/vez visionē vl fruitionē supnā diuinā/eē beatitudinē vt a catholicis positā/apparet. qñ catholica veritas posuit actū beatificū sic eē beatificū q ipm ꝓsequit summū gaudiū. vl forte act⁹ ipe beatific⁹ est formaliter gaudiū ipz seu letitia itermiabil; cui est miseria icōpossibilis. ꝛ de nullo actu talis videt esse nota alicui nec posse cognosci nisi tm ab illo q i seipo actū hmōi experit. nullus em alius pōt scire aliquē actū diligēdi aliq̄ obiectū qualiter cūq; intellectū habere tale gaudiū annexū seu formaliter eē ipz nec eē eternū. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat. qr cognoscēs aliquē actū eē gaudiosū itermiabilē ⁊ eternū/ꝓsupponit actū hmōi eē cognitū absolute vt actualiter existē vl existē debitē. cōstat ei q nullū fi existis pōt eē quietus nec p ꝓs sufficiēs nec tocūdū nec eternū. ꝛ actū beatificū existē vl futurū eē est mere creditū ⁊ certū: nō tm alit q̄ p fidē: cui sit ꝓligēs a sola volūtate diuina dependēs. ergo eē beatitudinē vt a fide catholica ponit/ nec ēt aliq̄ alio mō/n videt nob; notū eē alit q̄ p fidē. ¶ Tertiū ⁊ vltimū ex hoc pōt ꝓbari. qñ nullā ꝓpugnātiā nec ꝯdictionē includit beatitudo quā ponit fides catholica. ꝛ oē ꝯdictionē ⁊ repugnantiā nō includēs eē deo possibile/nō tm ē creditū/ꝛ ēt naturaliter notū. ḡ licet beatitudinē eē sit tm creditū: nō tm ipz eē possibilē ēt vt catholica veritas ponit eā. imo beatitudinem isto mō eē possibilē videt eē nō tm creditū ꝛ ēt notū aliter q̄ p fidē. ¶ Cōfirmat. qr ꝓstat ēt sine fide letitiā eē possibilē habitā de obiecto p̄cognito ⁊ amato. ꝛ potēs habere gaudiū de obiecto aliq̄ creato/multo fortiꝰ qñ ēt est⁹ icōgabiliter videt posse gaudere de obiecto increato p̄cognito ⁊ amato. ꝛ nihil aliud ponit fides eē beatitudinē nisi diuinā fruitionē seu letitiā inexplicabilē habitā de deo intuitiue cognito ⁊ perfecte amato. ḡ ꝛc. ¶ Nec valet si q̄ dicta arguat. qr beatitudo supponit aiam beatificabilem existē imortalē. hoc aūt est creditū nō demōstratū: sicut nec aliā vitā eē. qñ licz alaz rōnalē nūq̄ de facto debere desistere ꝛ semp manere nō sit demōstrabile/ē tm demōstrabile ipaz posse semp ꝓseruari p diuinā potentiā: esto q scōz se mortalis ⁊ corruptibilis poneret/sicut est ois anima sensitiua. ꝛ hoc sufficit ad beatitudinē. Licet ēt nō sit demōstrabile aliā vitā eē: est; tm demōstrabile vl euidēter ꝓbabile vitā aliā ꝑpetuā posse eē. hoc aūt sufficit ad ꝓpositū. ḡre ꝛc. ¶ Secūda ꝓclusio ē. q suppositis beatitudine tā q possibili ⁊ de facto: an ipa possit eē a beato eius subiecto an nō/ꝛ tm a deo et⁹ obiecto/nō pōt nobis naturaliter eē notū. ¶ Hec ꝓbat. qñ de nullo ente creato scire naturaliter possum⁹ ipz eē ꝓductiuū ꝓncipiū alicui⁹ effect⁹ possibilis/nisi qr videm⁹ ad ipz seq; illū effectū ex alio circūscripto. pnihil ei alio scim⁹ ignē eē calor; ꝓductiuū nisi qr ad ignē positū iuxta passum seq̄t ipe calor ḥcūq alio circūscripto. ꝛ actū beatificū seq; ad beatū ei⁹ ꝛm habēte deū pōte et⁹ obtm ḥcūq alio circūscripto nō ē naturaliter nob; notū. ḡ ꝛc. ¶ Cōfirmat. qr q hō sit risibil magis q̄ hinnibil/vl ignis ꝓductiu⁹ calor; magis q̄ frigoris/nescit a nobis nisi qr videm⁹ ad hoiem ⁊ ad ignē seq; actū huiusmodi et non illuz. ergo naturaliter a nobis in via nō

videt posse sciri aliqđ ens creatū esse actiuū principiuz alicui⁹ effectus alterius ratiōis a quocūq; in quē videmus ipm posse ꝛ ad ipsuz seq; quocūq; alio circūscripto sz ois act⁹ beatificus tā intelligēdi vez q̄ fruēdi est oīno alteri⁹ rōnis ab oīni actu intellectionis ꝛ volitionis quos sibi qlibet eē possibiles ꝛ a se in via eē causalit̄ experit̄.ģ ꝛc. ¶ Si forte dicat̄ q tō hmōi act⁹ nō sunt nobꝭ in via possibiles/qr deus nulli pſentat̄ in ratiōe obiecti sub ratione ꝓpria veritatis:Ex hoc sequit̄ ꝓpositū/vez q an creatura intellectualis sit actus beatifici virtualit̄ cōtentiua seu causalit̄ ꝓductiua/non pōt nobis naturalit̄ esse notū:magis q̄ esset notū an ignis posset calefacere suppositō q nō haberet passum pñs in quod posset agere.cōstat em̄ q si ignis nō haberet passum nō posset calefacere.sed si nō posset calefacere/nec vnq̄ calefaceret:nec a nobis sciri posset an calefactiuus existeret.ergo similit̄ in ꝓposito/si deo nō possumus deum videre qr necē possumus in ratiōe obiecti pſentē habere:nec p pñs etiā scire possum⁹ actū videndi eū nec fruēdi i nobis nec in aliqua creatura intellectuali causalit̄ ꝓtineri. ¶ Si forte dicat̄ q imo p hoc scire possumus qr experimur nos ꝓtinere virtualit̄ intellectionē intuitiuā omniū obiectoꝝ nobꝭ pñtū creatoꝝ:ꝛ ita ex hoc pōt argui deū nobis pñtē i rōne obiecti posse a nobis intuitiue cognosci:¶ Rñdeo q licet possit a nobꝭ cognosci q possum⁹ deū cognoscere siue intelligere passiue vt cognitiōis subiectū:nō tñ actiue vt cognitionis p̄incipiū effectiuū.cognitio etiā dei intuitiua ꝛ fruitio beatifica ipsaz sequēs est oīno alteri⁹ rōnis ab oīni actu volitiōis ꝛ intellectionis cuiuscūq; obiecti creati.ꝛ ideo licet exprimamur nos posse effectiue in actū cognoscēdi qcūq; obiectū creatū/qđ tñ vtiq; p̄incipio dictū est fortitā nō est verū:nō tamē ex hoc sequit̄ q possum⁹ in actū intuitiue visionis nec fruitionis dei:magis q̄ qz ignis pōt calefacere sequat̄ q possit infrigidare.quare ꝛc. ¶ Tertia cōclusio est.q an beatitudo sit effectiue de facto a deo solo/an nō sed ab vtroq;/vez a beato ꝛ a deo(nō pōt naturalit̄ nobis esse notū. ¶ Hoc apparet ex ꝓdicta.qm̄ q aliqđ effectus sit ab aliqua causa/hoc nō pōt a nobis sciri nisi quia videmus ipm ad illā causaz sequi q̄cūq; altero circunscripto.sed q ad aliquā creaturā intellectualē deū pñtē vt obiectū habentē sequat̄ hmōi actus beatificus vel si sequit̄ q sequat̄ ab ipa an a deo/nō pōt nobis naturalit̄ cē notū.quare ꝛc. ¶ Cōfirmat̄.qz aut beatitudo est creature intellectualis possibilis effectiue/aut non.si nō:nec p pñs pōt sciri ipsam esse ab ea.si sic:cū sit etiam deo possibilis non videt̄ posse sciri an sit determinate a deo an a bto.effect⁹ cū plurib⁹ causis possibilis ñ pōt sciri determinate de altera nisi qñ ab vna sine alia posita videt̄ seq effect⁹.sicut qz calor pōt eē ab igne ꝛ a sole/null⁹ pōt scire calorē esse ab igne determinate effectiue/nisi qz videt ipm sequi ad ignis pñtiā sine sole.sz beatitudo est possibilis deo effectiue.ergo quantū cunq; sit possibilis effectiue creature rōnali/nō pōt aliquis scire ipsam esse ab ea nisi sciēs eā ad ipsam sequi vel totalit̄ sine deo ipsam ꝓducente vel saltē ptialiter insimul a deo ꝛ ab ipsa beata rationali creatura.hoc aūt nulli est notū exīti in via.ģre ꝛc. ¶ Sed hic est dubiū.qm̄ secūdū istā rōnē ꝓbātē ꝓdictā ꝓclusionē/sequit̄ q de nulla scīa cā possum⁹ scire aliquē ei⁹ effectū:cū ois effectus cuiuscūq; cause secunde sit possibilis primo:ꝛ p pñs licet ad pñtiā ignis sequat̄ calor/nō tñ est notū magis calorē eē effectiue ab igne q̄ bti tudinē a bto. ¶ Rñdeo.q licz de⁹ possit facere oēz cuiuscūq; cause scīe effectū immediate p se ipm/nō tñ ē verisimile q magis ad pñtiā ignis semp vniformit̄ seq̄t calor q̄ frigus/nisi qz ignis ē caloris ꝛ nō frigoris ꝛ tua lit̄ ꝓpriu⁹.ꝛ ideo calor ipe q̄ sequit̄ ad pñtiā ignis/semper ex hoc arguit̄ esse ab igne vt ab efficiente:nō tñ a ꝑmacā.qz si eēt tm̄ ab ipa/nō magis ad ignis pñtiā q̄ ad pñtiā cause alteri⁹ seq̄ret̄.nō sic aūt pōt dici de bti tudine.quare ꝛc. ¶ Quia tñ prīa cā posset meditātib⁹ diuersis diuersa ꝓducere immediate p se:ideo cōcedēdū esse videt̄ nullū effectū sciri de aliqua scīa cā determinate/an vez sit ab ipa an a prima tm̄mō effectiue:cū quo tñ stet naturalr esse notū diuersos effect⁹ fieri seu ꝓduci diuersis entib⁹ creatis meditātib⁹/vt ignē meditāte igne/calorē meditāte calore/ꝛ sic de aliis. Nec alio mō scio ignez existere cām ignis vel calorē caloris/nisi qz istis mediantibus ista fiūt.sed ꝓstat q sicut puma cā pōt facere ne ad pñtiā ignis sequat̄ calor in passo dispōsito approximatoꝛ:ita etiam posset facere q sequat̄ calor hmōi ad ignis vel caloris pñtiā nō ab ipo effectiue magis q̄ a frigore vel ab aqua. Consimiliter dico de oīni alio effectu cuiuscūq; alteri⁹ cause scīe.ergo ꝛc. ¶ Quarta ꝛ vltima cōclusio est.q beatitudinē eē a deo effectiue tm̄ ꝛ nō a bto videt̄ esse virtute fidei nobis notū. ¶ Hec ꝑbat̄. Primo qz scīa veritatē fidei nullus btūs pōt beatitudinē amittere sic q̄ se faciat nō beatū. Scīo.qz in patria sunt gradus ꝑmioꝝ scīa grad⁹ ꝑcedētiū meritoꝝ. ¶ Ex prīo isto rō arguit̄ prīo sic.oēm fruitiōis actū quē creatura intellectualis effectiue elicit/libere ꝛ ꝓtingēter eliciti:ꝛ p pñs elicitū potest ipm̄ suspēdere.sed actū fruitionis beatificuz nullus pōt suspēdere. Probatio.qz si posset ipm̄ suspendere posset nō btūs existere:cū ipa fruitio sit ei⁹ beatitudo.ģ actus fruitionis beate nō est a bto aliquo effectiue ¶ Maior apparet p Aug. dicētē ꝑmo retractatio. cap. ix. q nihil est tā in nostra ptāte q̄ ipa voluntas.hoc est actus volēdi.sed nō esset in nostra ptāte/nisi libere act⁹ ipe posset elici ꝛ suspēdi.quare ꝛc. ¶ Confirmat̄.qz non tm̄ actus ipe volēdi est libere in nostra ptāte ad eliciendū ipm vel ad suspendēdū:sed etiā actus intelligēdi.intelligim⁹ em̄ cū volum⁹.sz nec act⁹ visiōis diuine nec fruitiōis btē ē i ptāte alicui⁹ btoꝝ.ģ null⁹ ē effectiue ab aliq; ipoꝝ. ¶ Ex scīo arguit̄ ad idē.quāto actiuū p̄incipiū alicuē ꝓtinēs actū est pfectius tanto pōt in actū pfectiorē ꝛ intensiorē si actus ipe est intensibilis.sed ois angelus est pfectior oīni hoie beato seu alia intellectiua.ģ si qz libet beatoꝝ est actiuus seu ꝓductiu⁹ sue beatitudinis qlibet angeloꝝ erit beatior quocūq; hole:qz ꝓductiu⁹ pfectionis actus videndi ꝛ fruendi.nec est verisimile ipm impediri quin ꝓducat pfectiorē sibi possibilē.hoc autez est falsum:cū beatior sit ille q̄ ē pfectior nō in naturalib⁹ sed in meritis ꝑcedētib⁹.ģ ꝛc. ¶ Cōfirmat̄.qz qlibz beatoꝝ tātū videt seu intelligit deū ꝛ diligit quātū est sibi possibile.sicut em̄ nō pōt non intelligere vel nō diligere ea nec actū quo diligit vel intelligit remittere.sed si actus hmōi cōtineret effectiue seu virtualr in btis:cū creatura intellectualis bti ficabilis quāto pfectior formalr tanto pfectiorē actū cōtineat virtualr:sicut calidū quanto pfecti⁹ tāto ēt calefacit intensiue:p pñs quāto qlibet btūs eēt pfectior i naturalib⁹/tāto eēt beatior: nisi hoc miraculose ꝛ supnaturalr impediret deo nolēte pfectiorē beatū ad totū sibi possibilē actū agere/ꝛ coagēte impfectiori ad pfectiorē actū btificū illo q̄ ipsi ē possibilis esse ctiue:qđ eēt pñs miraculū:sicut si mun⁹ calidū calefaceret intēsi⁹ q̄ magis calidū.hoc aūt nō videt̄ ponēdū.qm̄ oēs actus btifici sunt ponēdi eē vniformit̄ ab eisdez causis.ģ ꝛc. ¶ Sic ad q̄stionē. ¶ Ad rōnē in p̄incipio appet solutio ex ꝓdictis.qm̄ esto q ois creatura intellectualis sit ꝓductiua alicui⁹ act⁹ intelligēdi ꝛ diligēdi deū:ñ tñ ex hoc sequit̄ q ipa sit sui beatificatiua siue effectiue beatitudinis sibi possibilis ꝓductiua:cū non omnis actus intelligēdi ꝛ volendi ꝛ diligēdi deum sit beatificus/vt fuit dictum supius.quare ꝛc.

Tertio q̄ro. Vtrū lętitia sequens actū fruitionis beate sit ab ipso realiť indistincta. ¶ Et videť q sic. q: ola realiť distincta sunt p diuinā oipotentiā separabilia. sed ipse actus fruitionis beate nō pōt ab hmōi lętitia separari. q: si posset separari a lętitia/posset existere cuz sua oppositā tristitia. qđ est falsum: q: tūc beatus posset existere nō beatus: cū fruitio ipsa sit beatitudo. ģ ꝛc. ¶ Cō firmať. q: non minus necessario lętitia sequiť ad actuz beatoz/ q̄ tristitia ad actū dānatoz. sed ad actū dānatorū sic necessario sequiť tristitia q cū ipo ē ipossibilis lętitia. ergo ꝛc. ¶ Cōtra: q: cā realiter distinguiť ab effectu. sz fruitio beata ē cā lętitię ipaz cōsequētis. ideo essi bti lętanť/ ꝛ gaudiū seu lętitiā psequūť: q: ipo deo obiecto beatifico gfruunť. ergo ꝛc. ¶ Confirmať: q: nō magis amor ꝛ lętitia fūť idē realiter q̄ act⁹ sensitiui appetitus ꝛ delectatio ipm sequēs. sed hmōi act⁹ appetitus sensitiui a passiōe dolous vel delectatiōis ipm sequēte realiter ē distinct⁹: ergo ꝛc. ¶ Rňdeo. Hic videndum ē ꝓmo q̄stū: vez si lętitia btōrū ab actu fruitiōis ipoz realiter distinguiť. Scđo supposito q sic/a q causaťr p ducit. Tertio i quo immediate materialiter recipitur.

Quātū ad primū: pono quatuor cōclusiones. ¶ Prima est. q amor aliqs ꝛ lętitia realiť distinguunť. ¶ Hec ꝓbať. qm̄ q̄cūq realiť sepaŕ/ ꝛ realiť distinguunť. sz aliqs amor seu actus volēdi sic sepaŕ a lętitia q nūq̄ lętitia seu gaudiū est cū ipso. Minor declarať in exēplo de diabolo q tēpans aliquē de pctō vult eū sibi consentire. nec tñ: q: sibi cōsentit ipe lętať: nec hmōi act⁹ actū volendi aliqua lętitia sequiť. Damnatorū habēt aliquo mō actus volendi: cū tamē nullā habeant lętitiā. Demones em̄ volunt hoim̄ penaz: nec tñ de hoim̄ pena aliquā lętitiā nec gaudiū cōsequūť. ergo ꝛc. ¶ Cō firmať. q: que sunt realiť indistincta abeodē ponunť et destruunť. sz aliqđ excludit oēm lętitiā/ nō tñ oēm volitiōis actū. ergo talis volitionis actus a lętitia exclusa realiter est distinctus: cum idē non possit esse instimul et nō esse. ¶ Minor ꝓbať p ꝓbm dicēte. vij. Phy. q̄ summa tristitia excludit oēz lętitiā nō tñ oppositā sed etiā disparatam. sed summa tristitia licet excludat oēm lętitiā nō tamē omnē volitionē. licet em̄ summa tristitia de amissione alicuj⁹ rei tēporalis excludat lętitiā de quacumq̄ re cōsiderata alia spirituali: nō tamē eius amorē. quātūcūq̄ em̄ tristis de aliquo pōt diligere quodcunq̄ aliud a illo de q̄ ē tristis/ licet delectationē illi⁹ lętitię aliqua nō sequaťr: tristitia hoc impediēte inexistēte. ergo ꝛc. ¶ Ex hoc apparet falsitas opinionis quorundā dicētium. q̄ sicut odiū diuidiť p fugaz ꝛ p tristitiam: q̄ odium tristitie nō est aliud q̄ tristitia: sicut nec odiū fuge aliud q̄ fugere seu abominari ꝛ detestari: ita ꝛ amor diuidiť p desiderū q̄ est respectu nō habiti/ ꝛ p lętitiaz seu ꝓplacētiā: q̄ amor est respectu alicuius habiti a lętitia ipsa seu cōplacentia penitus indistinctus. pōt em̄ in aliquo esse amor rei habite ꝛ obtēte nulla ipsi lętitia existente/ vt patet ex dictis. odiū etiam ꝛ fuga nō semp est cum tristitia. quare ꝛc. ¶ Secunda conclusio est. q̄ fruitionē beatificā ēē a delectatione pfecta siue lętitia indistinctā totaľ in re extra/ pōt a fidelibus catholicis demōstrari vt saltē credēter ꝓfiteri. ¶ Hec ꝓbať. qm̄ scōm fidē beatitudo in fruitione/ vt suppono ex alia q̄stione/ cōsistēs est creature beatificabilis finis vltim⁹ ab ipso summo amore concupiscētie appetibilis vt summū eius cōmodū sibi sufficiens ꝛ pfecte eius quietatiuum. sed ista non possunt cōpetere alicui ab omni delectatione ꝛ complacētia alieno siue distincto. nullum enim tale potest creaturam rationalē quietare nec vt eius perfectum ꝓmodū ipsi sufficere vltimate. quare ꝛc. ¶ Sed contra hanc cōclusionem fortiter arguetur. qm̄ cognitio idēritatis vel diuersitatis quorūcūq̄ nobis possibilis arguit notitiā eorum vel alicuius alterius ex q̄ ipsorum idēritas vel diuersitas possit argui euidēter: puta possibilitas vel impossibilitas separationis eorū. sed nec nobis est notū qualis sit amor beatific⁹ nec lętitia sequēs ipsum: nec an vnum ipsorū sit separabile an inseparabile ab alio. ergo nec scire possumus naturaliť an ista sint eadēm an diuersa. ¶ Cōfirmať. quia q̄ amorē nobis possibilē naturaliť ꝛ lętitiam agnoscam⁹ distingui/ hoc est quia aliquo mō cognoscimus vtrunq̄ horū: quorū etiam vnū ab alio separari experimur. sed nec amorē beatificum nec lętitiam cōsequēte ipsum cognoscimus nec vnū ab alio separari: immo cōstat ꝓ fidē nūq̄ vnum ab alio separari. ergo ꝛc. ¶ Preterea arguo sic ad idez licet vt dicēť in sequētibus oīs lętitia seu intellectus delectatio sit q̄dā volitio. nō tamē ecōuerso omnis volitio est voluntatis delectatio. Ex quo sequitur: q̄ in plus se habet volitio q̄ voluntatis delectatio. sed ex cognitione solius vniuersalis nō pōt haberi cognitio alicuius determinati singularis. ergo cū ex naturalib⁹ de beatitudine notitiā aliā nō habeam⁹ nisi quā philosophi habuerunt/ vez q̄ cōsistit in optima operatiōe ꝛ suprema optime potētie/ qualis opatio est fruitio: p cōsequēs sequiť q̄ ipsa nō videť naturaliť esse notum qualis sit in singulari/ puta an sit fruitio q̄ est delectatio/ an alia q̄ non est delectatio: sed tm̄ in vniuersali q̄ est volitio siue fruitio. quare ꝛc. ¶ Sed ista ratio nō concludit qm̄ naturaliť constat/ ꝛ sic posuit ꝓbs: beatitudinē ee opationē conuenientē beato. sed omnis volitio conuenies volūtati videť ee in ipso delectatio. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmatur. q: ꝓstat beatitudinē ee oīm miserie formaliť ꝓtrariā ꝛ summe cōcupiscibilē q: summe placibilē. sed nihil est amore cōcupiscētie summe ꝛ primo cōcupiscibile placibile nisi q̄ habitū est p se habēti oīm alio circūscripto summe delectabile. ergo ꝛc. ¶ Ex hoc apparet q̄ nec ꝓma ratio cōcludit: q: falsum accipit q̄n dicit q̄ nō est nobis notū q̄lis sit amor beatificus. est tm̄ notū q̄ ē amor gfectus ꝛ iocundus ac beato conuenies ꝛ sufficiēs. ꝛc ideo summe cōcupiscibilis. sed nō potest esse tale q̄ ab oīm delectatione ꝛ cōplacentia est distinctū. ģ ꝛc. ¶ Ad confirmationē etiā apparet ꝓsimiliť q̄ dē: q: falsum accipit i minori: q: de amore beatifico habet beatus vt dictū est istā notitiā q̄ est bto summe placitus ꝛ iocūd⁹. Ex hoc aūt argui potest ipm esse a delectatione seu lętitia inseparabilē: immo formaliť ꝛ eēntialiť esse ipam. quare ꝛc. ¶ Sed cōtra istā solutionem fortiter arguiť. qm̄ nō tm̄ fruitio sed etiā visio est beato cōueniens: nec tamen est beatā delectās p se nec quietans. ergo licet sciam⁹ fruitionē beatificā esse opationē in suo gñe sufficiētē ꝛ beato cōuenientē/ ex hoc nō sequiť q̄ inferť/ scz q̄ ipa sit magis q̄ visio a lętitia siue delectatione indistincta: ꝛ p cō sequens seipa beatū reficiēs ꝛ quietāns. ¶ Cōfirmať. q: omnis volitio rei create est distincta realiter sicut ꝛ intellectio ab omni lętitia seu delectatione sequente: cum tamen constet aliquam volitionem volenti esse conuenientē. ģ licz diuina fruitio sit beato conueniēs: ex hoc nō sequiť q̄ sit a delectatiōe siue lętitia idistincta. ¶ Assūptum añs/ vez q̄ oīs volitio rei create nobis possibilis effectiue sit distincta a lętitia sicut ꝛ nolitio a tristitia cōsequēte: ꝓbať. qm̄ oē velle ꝛ nolle cuiuslibz rei create ē in hoīe ꝓpter. sz nec lętitia nec tristitia existit in hominis ꝓpter. ģ nec velle nec nolle. ģre ꝛc. ¶ Ad primū mihi videť q̄ esset ciū cōcedēdū q̄ visio diuia ē q̄dā cōsolatio seu delectatio ꝛ lętitia/ nō tamē ita pfecta sicut fruitio etiā vltimata: q̄ dicere ipsam fruitionē beatificaz

ab omni delectatione ⁊ letitia eē distinctā. Dico tamen ꝙ non oportet concedere. quia licet visio ipsa sit beato cōueniēs mō q̄ vlr oīs forma substātialis vel accitalis pōt dici suo pfectibili cōuenire: nō tamē tali cōuenīētia visio est cōueniēs ꝙ delectaret videtez p se sine alio cō sequēte. Cui⁹ cōtrarium est de amore. qō ex hoc arguit euidenter. qm̄ experimur nos de nulla re cognita letari nec cōtristari nisi supueniēte actu odij vl amoris. vnū et ⁊ idē obiectū cognitū qm̄ volitū delectat diligētē/⁊ quā do nolitū cōtristat odientē. ergo ꝛc. ¶ Ad confirmatiō nē illā dupliciter respondet. Uno mō pōt dici ꝙ talis le titia vel tristitia quam experimur non esse in nostra po testate est passio sensitiua. continuata enim imaginatio ne alicui⁹ rei intellecte: nō magis est in nostra potestate cordis imutatio q̄ passo calefactiuo p̄sente calefactio. ad huiusmōi aūt cordis imutationē sequit talis passio sensitiua q̄ letitia vel tristitia appellat. Et ideo cōcedē dū est talē letitiā vel tristitiā ab omni actu volendi vel nolendi esse distinctā: nō autē letitiā vel tristitiā intelle ctā. ¶ Alio modo respōdet. cōcedendo hmōi passiones letitie vl tristitie eē intellectiuas: nō tamē a velle ⁊ nol le eē distinctas. ¶ Et quādo cōtra hoc arguit: qz velle ⁊ nolle sunt in potestate voluntatis: Respōdet ꝙ verū est in potestate volūtatis absolute accepte: nō tñ sunt semp in potestate eius vt quomōcūq; disposite. dispositiōe eī aliqua existēte in voluntate nō est velle vel nolle in sua ptāte: ⁊ tñ aficedenter vez p quanto pōt indispositionē hmōi a se remouere. Si etiā aliquis actu vel habitu di ligit aliquā rē: nō est in eius potestate nolle ei⁹ quā dili git amissionē: imo ipsam necessario respuit necessitate p̄sētie vez existente in ipsa antecedēte/puta eius dele ctatione. Et ideo pōt p̄cedi ꝙ tristitia est quedā nolitio cuius suspensio nō est in potestate hois sic dispositi i vo lūtate ⁊ intellectu/puta p actū intelligendi ⁊ volendi predictum. Consimiliꝫ pōt dici de letitia. scz ꝙ est volī tio. ei⁹ etiā suspēsio nō est in hois sic dispositi potestate qz tñ hmōi suspēsionis amotio est i hois ptāte: ideo nul la ē tristitia nec letitia ab hoie elicita respectu cui⁹ ipe hō habeat absolutā necessitatē sed tm̄mō cōditionatā est em̄ hmōi necessitas nō antecedētis nec p̄sētis abso lute sed tantū cōtingenter/suppositio in hoie anteceden te: qō tñ est simpliciter i ei⁹ potestate. quare ꝛc. ¶ Ter tia cōclusio est. ꝙ ex quo letitia seu gaudiū pōt in idē co incidere cū amore/vt vez eodez actu quis possit diligere deū ⁊ de ipo gaudere: rationabilius est ponere letitiam hmōi beator esse in re extra indistinctā cū fruitione/ q̄ distinctā. ¶ Hec apparet. qz nō est ponēda pluralitas vbi nō cogit necessitas. sed cū gaudiū possit in idē coincide re cū amore: nulla ē necessitas ponere in his pluralita tē rerū/q̄ vna puta amore deuz diligāt: ⁊ alia puta gau dio gaudeāt de dilecto. talē em̄ pluralitatē nō cogit po nere veritas fidei nec rō naturalis facta hypothesi/vez ꝙ eadē forma mediāte possint eidē cōpetere ambo ista. Nec tñ ex hoc sequit ꝙ amor ⁊ letitia possint poni i idem coleidē respectu alicui⁹ obiector creator: i aliq̄ viator maxime loquendo de amore eis possibili effectiue ⁊ de letitia amorē hmōi cōsequēte. qm̄ cōstat oēm talē amo rē esse a letitia separabilē ⁊ de facto aliquādo separari. possibilitas aūt separationis aliquor cogit p̄cedere ta lia esse plura realiter ⁊ distincta. sed in ꝓposito non con stat nobis an amor beatificus sit separabilis a letitia bea torū. ergo ꝛc. ¶ Assumptū/vez letitiā posse in idē coin cidere cū amore/apparet ex aliis p̄clusiōe. Et pōt hic etiā iterū confirmari. qm̄ beatitudo est finis ⁊ summe appe tibilis per se quocūq; alio circunscripto. sed si letitia ⁊ cōplacētia ipsum sequens realiter est distincta ab actu fruitionis/nec ipsa beatitudo poterit poni finis/necesse appetibilis per seipsam. ¶ Hoc ꝓbat. qz beatitudo cō sistit (vt patet ex questione p̄cedenti) in actu fruēdi. sed si letitia ⁊ cōplacētia beator est distincta realiter a frui tione/est posterior ipa: cū sequat eā/vt effectus causam vel passio subiectū. ergo fruitio beatifica nō erit vltim⁹ finis: nec aliquo mō p se appetibilis. nihil em̄ ē appeti bile nec delectabile nisi qō habitū ē placitū ⁊ acceptū sed fruitio beatifica i nullo p se est delectās nec placēs sed tm̄ ꝓpter gaudiū ipsam sequēs. ergo ꝛc. ¶ Cōfirma tur. qz beatitudo ponit esse quietatiua vltimo cuiuscū q̄ beati: nec p ꝓns videt esse appetibilius nec delectabi lius ipsa. sed si gaudiū est ab ipa realiter distinctū bea titudo nō est necessario q̄tatiua sed gaudiū ipz: qō etiā erit appetibilius ⁊ delectabilius q̄ beatitudo: imo in nullo beatitudo erit delectabilis neq; placens. q̄re ꝛc. ¶ Ad istā rōnē ab aliquib⁹ respōdet. ꝙ beatitudo quie tat vltio beatī: ⁊ ēt gaudiū seu delectatio ipa z sequēs tamē differēter: qz beatitudo/puta amor quietat qz est vltimū eligibile ꝓpter se ⁊ nō ꝓpter aliud acquirenduz delectatio aūt seu gaudiū q̄tat. qz ē illud post qō nullū est aliud vlterius quietatiuū. ¶ Cōtra istā respōsionez arguo. qm̄ beatitudo nō tm̄ est q̄tatiua volūtatis bea te/vt sequēte affectionē iusti/ ⁊z etiā ꝓmodi. ¶ Ex hoc potest tūc sic argui. illud qō nullū affert ꝓmodū habens ti ipm/nō est predicto modo quietatiuū. ⁊z beatitudo est a gaudio siue a cōplacentia realiter distincta nullū affert cōmodū habenti ipsam: cū totū eius cōmodū ⁊ re frigerū sit gaudiū qō ab ipsa ponit esse distinctū. quā re ꝛc. ¶ Preterea ista solutio accipit (vt videt) falsum. qm̄ si gaudiū a beatitudine est distinctū/ipa beatitudo nō est p se eligibilis vt accipit: sed gaudium eā sequēs. qm̄ aut intelligunt ꝙ beatitudo est ꝓpter se eligibilis amore electiuo/amore amicitie/vel amore cōcupiscē tie. sed non primo mō. qz hoc modo solus deus est diligi bilis seu eligibilis nō aliq̄ens creatū. nec secūdo mō. qz beatitudo vt distincta a gaudio seu cōplacētia in nul lo est placibilis nec delectabilis cā habētī: sed gaudiuz ipsam sequēs. ergo nō ipsa beatitudo sed letitia est pro pter se eligibilis amore ꝓcupiscētie. ergo ꝛc. ¶ Preter ea esto ꝙ assumptū hmōi esset verū/vez ꝙ beatitudo ip sa eēt p se eligibilis: ex hoc nō sequeret ꝙ eēt vltio q̄ta tiua nec aliq̄ mō. qm̄ quies opponit laborī: cui nō oppo nit nisi refrigerū. solū q̄ illud est formaliter quietatiuū ⁊ laboris terminatiuū qō ē formaliter ipm refrigerū. ⁊z bea titudo si ab oīi letitia ⁊ ꝓplacētia est distincta/nullum dicit nec est refrigerū magis q̄ actus diligēdi quodcū q̄ aliud ens creatū. ergo ꝛc. ¶ Confirmat. qz aut beitu do dicit q̄tatiua tm̄ negatiue p. oīs laboris exclusionē: vl cōtrarie seu positiue p aliqui⁹ refrigerij inclusionē. ⁊z nō pōt dici primū. tū qz Christus fuit beatus: nec tamē a labore exclusus. tū qz nō ois nō laborās est btūs. q̄ re linquit scōm/vez ꝙ beitudo sit quietatiua/qz alicuius refrigerij inclusiua. sed si fruitio beatifica ab omni dele ctatione ⁊ cōplacentia est distincta: beatitudo nullum dicit refrigerium. quia aut tale refrigerium de deo vi so/simul dicit complacentiam seu letitiam de deo viso ⁊ dilecto/aut non. Si ponatur primum: habetur propo situm/videlicet ꝙ diuina fruitio ⁊ delectatio sunt idem totaliter in re extra. Si ponatur secundum/tunc sequi tur ꝙ tantum immo maius gaudium posset aliquis ha bere de aliquo obiecto creato dilecto vel etiam non de lecto quātū de deo. qm̄ cuicunq; subiecto receptiuo ali quorum realiter distinctorum ⁊ separabilium potest de us vnū sine alio infundē. ⁊z creatura intellectualis est re ceptiua visiōis beate ⁊ letitie seu delectatiōis. q̄ ab ipa ponit totaliter esse distincta ⁊ separabil. q̄ sicut btūs his actū diligēdi btificū pōt priuari oīi gaudio ⁊ delectatione:

ista ⁊ cuicunq; viatori nō beato diligēti nō deū sed aliqd aliud ens creatū vel nihil diligēti pōt cōmunicari summū gaudiū suūpmi beatoꝝ.⁊ ita nō magis necīo ad actū beatificū sequit delectatio vel ꝓplacentia/ q̄ ad nō beatificū.nec gaudium etiaz necessario actum beatificum presupponit magis q̄ ecōuerso:cū nullū realiter distinctoruz vt sunt a deo/ꝓsupponat aliorum necessario.nec ēt vt recipiunt in subiecto:qm̄ subiectū est imediate oꝛz susceptiuū:sicut est in ꝓposito.nec ēt fruitio est subiectū imediatū delectatiōis:sz vtriusq; subiectū imediatū si distincta sunt/est beatus.Tuncenīa sequit q̄ magis beatus posset magis gaudere ⁊ letari q̄minus beat⁹.quotūcūq; enī intensibiliū ⁊ remissibiliū realiter distinctoruz quodlibet pōt intendi alio nō intenso.sed tā beatitudo q̄ cōplacentia sequēs ipsam est intensibilis ⁊ remissibilis.ergo si ista totaliter sunt distincta poterit intēdi letitia nō intensa fruitione beatifica:⁊ ecōuerso.sed p̄dicta oīa que sequunt/nō vident esse multū ꝓbabilia.ergo ⁊c.

¶ Cōfirmat.qz cū beatitudo sit requies seu refrigeriuz qō deus tribuit homini post laborē/nō oportet beatitudinē dicere aliqd aliud q̄ hmōi refrigeriū vltimatū.sed hoc est gaudiū beatoꝝ.ergo ⁊c. ¶ Nec valet si dicat q̄ beatitudo est refrigeriū antecedēter:qz ad ipsam sequitur hmōi gaudiū cōsequenter.qm̄ si gaudiuz a beatifico fruitionis actu realiter est distinctū:nō magis necessario sequit ad actū beatificū q̄ ad nō beatificū/vt superi⁹ est deductum.quare ⁊c. ¶ Ex p̄dictis mihi videt tria corollaria posse inferri. ¶ Primū est principale ꝓposituz vez q̄ fruitio ⁊ letitia seu delectatio sint idem totaliter in re extra. ¶ Secūdū.q̄ vniuersaliter oīs letitia seu intellectualis delectatio est quedā dilectio. ¶ Tertiuz q̄ ecōuerso nō omnis volitio seu dilectio est delectatio ¶ Primū apparet euidēter ex predictis.qz oīno videt impossibile aliquē sine omni delectatione ⁊ cōplacentia posse esse beatum tāta beatitudine quāta ⁊ huiusmodi hoc est homo assumptus/est beatus.sed hoc habet cōcedere omnis ponēs fruitionē beatificā a letitia ⁊ ab omni cōplacentia esse distinctā.ergo ⁊c. ¶ Confirmat primo.qz quāto actus p quē potētia trāsit in obiectū est potētie magis ꝙueniēs/tāto in eo potētia ista ampli⁹ delectat. nec cīa potētia in actu aliquo nisi qz ꝙueniēti delectat: nec i alio nisi qz dissēueniēti tristat.q̄ ⁊ magi ꝙueniēti amplius delectat.sed fruitio est actus cōueniētior beato quocūq; alio:alias ipsa fruitio nō esset eius beatitudo.ergo ⁊c. ¶ Secūdo.qz si vltra fruitionem beat⁹ habet delectationē seu letitiā a fruitione distinctā:aut ex hmōi delectatione fruitionē sequente causat seu sequit alia delectatio:aut nō.Sed nō pōt poni primū:qz tūc esset in hmōi actib⁹ ꝓcessus in infinitū.q̄relinquit secūdū.sed ideo hmōi delectatio si poneret nō causaret aliā quia ipsa p se tūc esset potētie conuenies ⁊ sufficiens.nihil aūt potētie beate pōt esse magis cōueniens nec sufficiens q̄ fruitio beatifica.ergo vltra ipsam nulla ab ipsa distincta delectatio est ponenda in aliquo beatorum ¶ Tertio.quia illud ē beatitudo formaliter p qō repugnat beato oīs miseria principalr.sed hoc non est aliud q̄ delectatio seu intellectualis letitia.tristitia enī ⁊ oīs miseria repugnat formaliter letitie:nō aūt repugnaret fruitioni si ipsa a letitia esset distincta.ergo ⁊c. ¶ Quarto.quia nullius actus est fruitione nobiliori.sed si fruitio esset a delectatione distincta/ipsa delectatio seu letitia esset perfectior fruitione ⁊ finis ei⁹.q̄ ⁊c. ¶ Secūdū/vez q̄ vltr oīs letitia seu delectatio intellectualis possit dici ⁊ sit dilectio:ꝓbant aliqui ⁊ rōnabiliter per hoc.qz nulla apparet necessitas ponēdi aliquē actū appetitiuum intellectiuū p̄ter velle ⁊ nolle.q̄ oīs delectatio siue letitia intellectualis debet poni nolle vel velle.sed primuz nō videt ponēdū:q̄ scōm. ¶ Cōfirmat.qz siue delectatio nis obiectū sit res exterior siue actus interior delectari in nullo videt aliqs posse amplius delectari intellectualiter q̄ in actu amandi.ergo ⁊c. ¶ Tertiū/vez q̄ ecōuerso nō omnis volitio sit delectatio/appet.qm̄ nō omne volitū delectat volentē. immo multi multa se velle ⁊ diligere expertunt in q̄bus th̄ nō delectant sed potius cōtristant/vt appet de volēte p̄ficere merces i mare ⁊ ꝓpter deū puniri.q̄ ⁊c. ¶ Cōfirmat.qz nō oīs volitio est volenti cōuenies.sed solus actus cōueniēs est delectās.q̄ ⁊c. ¶ Quod victū est de fruitiōe beatifica ⁊ de letitia/ pōt intelligi seu dici de nolitione ⁊ de tristitia vānatoꝝ:⁊ ēt de actu sensibili respuēdi ⁊ de dolore ipsoꝝ vt quotūcūq; aliorū/vez q̄ ista oīa sunt inter se totaliter indistincta. Et oīa que cōtra hoc in p̄cedētib⁹ questionib⁹ ꝓtinent sunt intelligēda ⁊ victa suppositis opinione vulgata/vez q̄ esset distinctio in re extra inter oīa supradicta. ¶ Cōtra th̄p̄dicta tria corollaria sunt aliqua dubia:de q̄bus alias. ¶ Quarta conclusio est.q̄ ex creditis de beatitudine:⁊ p fidē supnaturaliter nobis notis possum⁹ cognoscere ⁊ debem⁹ concedere fruitionē beatificā esse a delectatione seu a letitia indistinctā simpliciter ⁊ totaliter in re extra. ¶ Hec apparet ⁊ sequit corollarie ex p̄dict̄.qm̄ cōstat q̄ fidē fruitionē beatificā eē suprēmā pfectionez creature beatificabili possibilē ei⁹ viriate q̄tatiuā vt ipsi cōuenīētissimā.sed nullū hoꝝ esset verū si delectatio seu intellectualis letitia esset ab ipa distincta.hoc enī supposito ipsa letitia esset perfectio maior q̄ fruitio ⁊ visio ⁊ viteriꝰ ac cōuenīētior in quohbet beatoꝝ. ¶ Hoc apparet.qz actus oīs potētie cōuenīēs delectat potentiā vt victū est in p̄cedētib⁹. ¶ Ex quo sequit:q̄ actus in q̄ beatus nō delectat nec letat nullo mō est ipsi cōueniēs nec sufficiēs.sed si visio ⁊ fruitio distinguantur a letitia ⁊ ab oīni delectatiōe ⁊ ꝓplacētia beatifica / nec i visiōe nec in fruitione aliqs beat⁹ delectat nec aliquo mō consolat.quare ⁊c. ¶ Cōfirmat.qz fide tenemus q̄ beatitudo est formaliter ⁊ essentialiter tota merces quies ⁊ solatiū seu refrigeriū vltimum beatoꝝ.sed nihil ab omni letitia ⁊ delectatione ⁊ cōsolatione distinctū potest dici quies nec aliqō refrigeriū:nec p ꝓs merces ꝙueniens debita pro laboꝛe.ergo ⁊c. ¶ Sed cōtra cōclusionē istā forsitā arguet. ¶ Primo.qz scōm aliquos visio nō autem fruitio est ipa beatitudo.sed cōstat visionē ipsam a letitia esse distinctā.q̄ ⁊c. ¶ Secūdo.quia ex fide ⁊ ex sacra scriptura nihil aliud de beatis habemus nisi q̄ ipsi deū intuētur ac ipso fruunt ⁊ gaudēt.An autem huiusmodi gaudium sit ab eoruz visione ⁊ fruitione distinctum:an indistinctum:hoc non reperitur in scriptura expressum. ¶ Ad primum dicendum est:q̄ ponentes visionem esse beatitudinē vltimā/habēt p̄cedere p̄sequenter ipsam esse a delectatione siue letitia indistinctam.et ideo si reputent consequens inconueniens /oportet eos negare antecedēs. ¶ Ad secundum dicendum:q̄ immo ex scriptura habetur q̄ felicitas beatorum est vltima quies ⁊ perfecta ipsoꝝ.sed in nullo actu nec in alio quocunq; distincto ab omni delectatione ⁊ cōsolatione ⁊ complacentia potest esse quies creature beatificabilis nec perfectio vltimata.ergo ⁊c. ¶ Hec de ꝓmo.

Quantum ad secundum:est primo vi-

dendum de delectatione seu gaudio habito de obiecto creato volito ⁊ dilecto/videlicet a quo huiusmodi gaudiuz sit causaliter/supposito vt hic supponit q̄ ab amore distinguat realiter.Secundo de letitia habita de obiecto beatifico. ¶ De primo pono quatuor ꝓclusiones. ¶ Prima est. q̄ obiectum volitum non est causa effectiue totalis nec etiam partialis delectationis seu

letitie actū amoris ipm cōsequētis. ¶ Scōa. q nec volitio ipa est totalis ei⁹ causa. ¶ Tertia. q nec volūtas. ¶ Quarta. q totalis ei⁹ cā est volūtas siue cētia rōnalis: vt cū actu volēdi sumpta. ¶ Prima ꝓclusio ꝓbatur. Pmo. qz secundū Augustinum sup Genesim/corpus nō potest aliquid agere in spiritū. sed subiectū delectationis seu letitie est spiritꝰ. nō enim letitia recipit nisi in spiritu subiectiue vt dicetur in sequēti articulo. g nō pōt esse a corpore volito effective. Sōo. qz qō nō est/nulli⁹ causa existēs potest ꝫ nō existēte obiecto volito pōt esse in volēte z intelligēte ipm delectatio seu letitia de eo. g ꝛc. Tertio. qz aut obiectū ē cā delectationis z letitie totalis p se sine q̄cūq; alio/aut ptialis vez simul cuz volūtate z volitiōe. Sz ꝑmū nō pōt poni: qz tūc posset fieri volūtate z volitiōe in letitiā seu delectationē hmōi. qd ē falsuz. nec seōz: qz nō ē ponēda respectu alicui⁹ effectꝰ ꝓducēdi causarū pfectas vbi nulla apparet necessitas. ꝫ hic nulla ē necessitas ponēdi obiectū cōcurrere vt necessariō ad hmōi letitiā ꝓducendā: cū posito actu volendi obiecto posito vel remoto habeat cā sufficiēs delectationis seu letitie ꝓductiua. ¶ Nec valet si dicatur q eiusdez effectus pñt poni plures cause: sicut sol z ignis ꝓtinēt ꝛ totalē calorē. Et tō licz cā sufficiēs letitie sit volūtas volēs: ex hoc nō habeat dn z obiectū ipz possit existere ei⁹ cā. qñ licet hoc sit verū: tñ nunq̄ arguit aliqd eē cām alicui⁹ nisi qñ sic se hz respectu illi⁹ q vel ipso posito sequit illud q̄cūq; alio circūscripto vel ipso remoto nūq̄ illud potest sequi posito quocūq; alio. sed in ꝓposito est totū ꝓtrariū: qz nec ad obiectum positū sine actu volendi pōt sequi naturalē letitia nec delectatio/nec ipso remoto impedit quin hmōi letitia ad actū volendi positū cōsequat. quare ꝛc. ¶ Sed cōtra ꝓdictam cōclusionē arguit a q̄busdā. Pmo. qz scōm Pbm. x. Ethi. Obiecto sensibili sensato semp est actꝰ delectationis. qō nō videret esse nisi obiectū eēt cā ipsi⁹. ꝫ sic se habet obiectū volitū ad letitiā sicut obiectū sensatū ad delectationē ergo ꝛc. ¶ Secūdo. qz idē Pbs ponit pmo rhzeto. q delectabile est cā delectationis. Et similiter tristitia q̄ opponit delectationi est ab obiecto z nō a volūtate: qz nihil tristat sciēm. ergo scōm cū delectatio nō est a volūtate sed potius ab obiecto. ¶ Ad ꝑmā respōdet q nō ē ꝓtra dictā ꝓclusionē. qz obiectū sensatū nō est aliud q̄ sensatio: nec volitū aliud q̄ volitio. z ideo obiectū volitū dicit esse cā letitie z sensatū delectationis ad sensitiuā ptinētis: qz sensatio est ad quā imediate sequit delectatio: z volitio ad quā letitia. quare ꝛc. ¶ Ad secundū respōdet. q bene delectabile qñ phs z actu exīs potest cōcedi eē aliq̄ mō cā delectationis non tñ imediata sed mediata: p quāto ē cā alicui⁹ imutatiōis sensus ad quā mediāte actu sentiēdi z appetitꝰ sensitiui sequit delectatio hmōi. Vel posset aliter dici/vt ad ꝑmū/vez q delectabile est cā delectationis vt volitū seu sensatū. vt sic aūt nō est aliud q̄ ipa volitio z sensatio. quare ꝛc. ¶ Secūda cōclusio/vez q nec volitio ipa sit totalis cā/ꝓbat qñ totalis cā alicui⁹ effectus pōt in ipm quocūq; alio circūscripto. sed volitio nō pōt in delectationem seu letitiā sine volūtate agēte z recipiēte nisi dicat q volitio separata a volūtate posset in ipsa sibi approximata ꝓducere delectationē hmōi seu letitiā: qō non videt verū. ergo ꝛc. ¶ Sed ista ratio non cōcludit: qz diceret q volūtas nō ē receptiua delectatiōis nisi informata actu volitionis. sed actuū principiū ꝓsupponit passum dispositū. q̄re ꝛc. ¶ Et ideo difficile esset ꝓbare ꝓclusionē ꝓdictam/vez q volitio non esset totalis cā effectiua immediata/supposito q̄ sit cā ipsi⁹ delectatiōis seu letitie cōsequentis. Sola em volitione posita omni alio circūscripto sequit nisi sit aliq̄ impediēs vt tristitia vehemēs/letitia ipa in volūtate seu essentia intellectuali volitione hmōi informata. ipsa aūt volitione remota nūq̄ letitia naturalē pōt sequi quocūq; alio posito. sed illud ad qō positū immediate sequit aliqd quocūq; alio circūscripto/arguit totalis illius cā. ergo ꝛc. ¶ Tertia cōclusio/vez q nec volūtas est totalis cā effectiua letitie/nō videtur posse ꝓbari aliter q̄ ꝓcedēs/vez qz totalis cā alicui⁹ effectus effectiua pōt in ipam habens passum dispositum omni alio circūscripto. sed volūtas nō potest in letitiaz seu delectationē sine mediante actu volēdi. ergo supposito q ipa sit subiectum dispositum p seipsum sine actu volendi letitie receptiuū/sequit q nō potest poni totalis causa ipsius. Si autē dicat/sicut ad ꝓbationē cōclusionis ꝓcedētis/q volūtas ipa nō ē p se hmōi actꝰ letitie seu passionis naturalē receptiua nisi mediāte actu volēdi: non magis videt posse ꝓbari ista ꝓclusio q̄ ꝓcedēs. ¶ Quarta z vltima cōclusio est q̄ sequit ex ꝓdictis. qñ si delectatio seu letitia nō sequit ad actū volēdi tm nec ad voluntatē/sed insimul ad vtrūq;: videt q vtrūq; sit necessariuz ad ipam: z p ꝓns eius causa ꝑ aliquo gñe cause. ꝫ volūtas nō tñ videt esse causa subiectiua. ergo ꝛc. ¶ Ex predictis videretur cozollarie ꝓcludēdū. Primo. q nec volūtas est totalis causa volitionis nec intellectus intellectionis si ad ipsam elicitēdā est necessariū aliqd puta spēs representatiua obiecti pter intellectū. Secūdo. q totalis causa imediata volitionis videtur eē intellectio: z letitie seu delectatiōis volitio. ¶ Primū ꝓbatur. qñ nec intellectus potest per se in actum intelligēdi/nec volūtas in actū volēdi quocunq; alio circumscripto: cū volitio necessario ꝓsupponat z reqrat intellectionē/z intellectio sensationē vel speciē repsentantē sed nec sensatio ad intellectionē nec intellectio ad volitionē est necessaria vt eius causa subiectiua materialis seu vt formalis nec vt finalis: ergo si oīne ad aliqd ꝓducendū necessario requisitū est eius aliquo mō cā in aliq̄ genere cause/sequit q tā intellectio volitionis q̄ sensatio vl species si ponat/est causa intellectiōis effectiua. quare ꝛc. ¶ Secundū probatur. qñ illud est causa effectiua totalis imediata alicui⁹ effectꝰ ad qō ille effectus immediate sequit quocunq; alio mediāte inter illud et effectū hmōi circūscripto. ꝫ ad intellectionē q̄cunq; alio circūscripto imediate pōt seq volitio vl nolitio: z ad volitionē delectatio: q nūq̄ pōt seq naturalē sine volitiōe nec volitio sine intellectione. g ꝛc. ¶ Quia tñ ista sunt insolita nec cōmuniter reputant vera: ideo potest dici q licet volitio necessario ꝓsupponat intellectionem et delectatio volitionē: nō tñ vt ipsius aliquo mō causam. qz nec oīne ad aliqd necessario exactum cōcedit cōmuniē existere eius causa. Ad intellectionem em exigitur actus sentiēdi potentia imaginādi in alia vnita corpori: nec tñ actus hmōi imaginādi est cā actus intelligēdi cū alia separata possit i actū intelligēdi z ñ i actū aliquē sentiēdi. actꝰ em dlibz sentiēdi ꝓsupponit organū corporeū/vt visio oculum. nec tñ pupilla dicit⁹ cā. ¶ Tūc tgit pōt dici hoc negato (si tamen rōnabiliter pōt negari) q non oīne necessariū ad aliquid producendū est eius causa in aliquo gñe cause. qz voluntas est totalis cā volitiōis licet nō nisi ꝓsuppositā intellectiōe obiecti volitī ofiuam z delectationis: licet nō nisi ꝓsuppositā volitiōe nō tamen vt eius aliquo modo causa. ¶ De scōo videlicet de delectatione siue letitia beatoū a quo sit effective sue sit idē cum actu beatifico siue differat ab ipso: Dico consimiliter sicut dictū est in tertio articulo questionis pcedentis de actu beatifico. Queras ibi tres quatuor conclusiones: quas eedem possunt poni de gaudio que posite sunt ibi de actu beatifico. ab eodem em esse videt effectiue gaudiū beatoū a quo est actꝰ beatificus ipsoū.

Unde esto q gaudiū nō beatificū sequēs actū diligēdi non beatificū sit effectiue immediate ab ipso actu diligendi non beatifico: sicut t actus diligēdi ab actu ꝓuo intelligēdi: nō tñ hoc videtur posse dici de actu beatifico beatorū / nec de gaudio ꝓprie ipsorum. Sed virtūq; vez tam actus q gaudiū sequēs eū / videtur esse immediate effectiue a deo. nullꝰ ei beator videt se posse effectiue beatificare ꝓducēdo actū beatificū: nec ēt gaudiū sequens ipm. Apparet tñ q falsum ē illud quod in isto articulo supponitur / vez letitiaz a delectatione esse distinctaz vt forma aliqua seu passio sequēs subiectum distinguitur ab ipso subiecto. nullo em̄ mō diligēs aliquid t de eius amore gaudēs seu letus gaudet vel letat aliquo mediāte alio ab amore: vt apparet ex dictis in articulo p̄cedēte: nec ꝓ ꝓsequēs oportet querere a quo ꝓducat causaliter hmōi letitia tanq; forma aliq; a dilectione seu amore distincta: cū sit ab ea idistincta: p consequens ab eodem producitur a quo dilectio ipsa. ¶ Hec de secūdo.

Quātum ad tertium & vltimum: dicēdum q idē est omnino subiectū immediatū tā actꝰ fruitionis beatoꝝ q dilectionis seu letitie ipsorum / vez voluntas ipsa. in volūtate em̄ seu i essentia rationalis creature beate a volūtate indistincta recipit immediate subiective hmōi gaudiū seu delectatio nō aūt in actu fruitiōis beatifico ꝓcluso. Cōsimiliter dico de quocūq; alio gaudio non beatifico sequente actū amoris p̄cluū non beatificum: q vez eius subiectuz immediatū nō est amoris sz amoris subiectū. ¶ Hec ꝓbat dupliciter. Primo. qz illud videt esse immediatū delectationis subiectū seu letitie qō delectat t letat. sed voluntas ipsa non aūt aliquis actꝰ ei⁹ letat aut delectat. nō em̄ gaudet de obiecto beatifico amato amoris actus beatificus: sed ipse amans beatꝰ. ergo ꝛc. ¶ Secō. quia subiectū receptiuū vnius ꝓtrarij / t ulterius. sed actus volēdi nullo mō est receptiuus tristitie ꝓtrarie letitie. ergo nec ipsius letitie. ¶ Si quis tamē vellet tenere oppositū / vez q letitia esset immediate subiective in actu volendi: diceret ad primam rōnē q nō oē subiectū letitie letat: sz tm illō qō percipit t diligit obiectum. Letitia em̄ est de obiecto dilecto. sed actus amoris nō diligit obiectū dilectū: sed amoris subiectū. g nec amor letat: licet in ipso subiective ipsa letitia recipiat. Et si contra hoc arguat. qz impossibile est subiectū albedine informatuz nō esse album. g nec tristitia informatum nō esse triste: Diceret q album t albedine informatū in nullo distinguunt: sed sunt synonyma omnino idē significātia. t illō subiectū nō pōt esse album quin sit albedine informatū: nec ecōuerso. magis q possit ei albū ēsse t albū. Et illō ꝓbat tibi. ꝓposito si p esse letū intelligas subiectū immediate letitia informatū / ipm amorē esse letū: nō aūt intelligendo p esse letū gaudē de obiecto volito t ꝓcepto. Et hoc mō aliq̄d ꝓprie dicē letū pmo mō. sicut nec itelligere ꝓprie est intellectionē habere: sed p ipsaz sup obiectū transire. posset em̄ quis forte informari p intelligendi actū non percipiens nec actu trānsiēs sup eius obiectū: vt fuit in tertio ꝓximo declaratū. ergo ꝛc. ¶ Ad secōam rōnē diceretur q actu volens aliquid seu diligens / posset tristari de dilecto supnaturaliter / deo sibi tristitiā infundēte: immo ēt naturaliter aliqs volēs: vt mercēs ꝓpriēs de volito cōtristat. Et ideo illud assumptū negaret / vez q actus amoris nō est subiectū tristitie. est em̄ subiectū tristitie sicut t letitie receptiuū. ¶ Sed tñ quicq̄d sit de p̄dictis rōnibus t ipsorū resp̄sionib⁹ / ꝓbabilius videt dicere letitiā in volūtate immediate q in aliquo actu eius recipi subiective. licet em̄ letitia ꝓsupponat in volūtate amorē suppositio illo falso qō in isto articulo supponit sicut t in alio p̄cedenti / vez aliquā esse distinctionē inter dilectionē t letitiā seu delectationē nō tñ vt eius immediatū subiectū: sed vt eius effectuū immediatū p̄cipiū: loq̄n do nō de amore ipso beatifico t letitia ꝓsequēte eū: vel saltē vt quōcūq; aliter sine eo existere nō valēte. ¶ Sic ad questionē. ¶ Ad rōnem in p̄cipio oportet cōcedere tenēdo q actꝰ beatificus a letitia realiter est distinctꝰ q actus beatificꝰ pōt fieri sine ipsa. An aūt ex hoc seq̄tur qō infert: vez q possit fieri cū tristitia ꝓtraria t opposita ipsi / dicet in questione sequenti. ¶ Ad confirmationez etiā apparebit solutio in q̄stione eadem.

QVarto quæro: suppositio q fruitio beatifica ab omni letitia sit distincta: vtrū ipse actus fruitionis beate possit p diuinam potētiā separari ab oi letitia t ꝓplacētia ꝓprie. ¶ Et videt q sic. qm̄ oīe ꝓtius pōt separari a posteriori p diuinā potētiā / a quo realiter est distinctū: nec in ipso essentialiter vt totū in partibus est inclusum. sed actus fruitionis beate est ꝓtior ordine nature letitia ipsum cō sequēte / t ab ipsa distinctus realiter nec in ipsa inclusus essentialiter vt cōiter dicit / et etiaz hic supponit. g ꝛc. ¶ Contra. qz qō nō determinat sibi vnum cōtrariorum pōt stare cū altero. sed actꝰ fruitionis beate nō pōt stare cuz tristitia de deo dilecto hita letitie beator opposita. g hoc est qz hmōi actꝰ beatificus sibi determinat letitiā ꝓtrariā sic q nō pōt existere sine ea. quare ꝛc. ¶ Rñsio. Ubi supposito (qō tñ falsuz reputo) actū fruitionis beatificū esse a letitia realiter differentē: qz alias q̄stio nulla esset: sic est ꝓcedendū. Primo em̄ videbit q̄stū / vez an fruitio beatifica possit separari ab omni letitia seu ꝓplacētia. Secōo: an possit ee cū oppositis vl cū disparata tristitia. Tertio: an fruitio posset dici beatitudo si esset ab oi letitia t complacentia separata.

Quantum ad primum: qd̄ est facile: ponō quatuor ꝓclusiones. ¶ Prima est: q fruitio beatifica pōt fieri sine oi letitia t ꝓplacētia. ¶ Hec ꝓbat p rationē factā in p̄cipio: q̄ quidē est demonstratio fidei catholico licēt philosopho / vez qz deꝰ pōt separare q̄cūq; realiter distincta / t maxime ptꝰ a posteriori. Hāc licet negaret philosophꝰ / nō pōt eā negare catholicus. g si fruitio beatifica supponit ab oi letitia t ꝓplacentia realiter esse distincta t natura ordine ptior ea: sequit ꝓpositū / vez q pōt existere sine ipsa sive sit ptior ea sive nō: dū tñ realiter abea ponat esse distincta. qz nec hmōi ptioritas aliqd ad hoc facit: cū ēt posteriꝰ possit separari a ꝓtio a quo realiter est distinctū. ¶ Cōfirmat. qz aut hmōi fruitio beatifica t letitia cā sequēs sunt immediate effectiue a deo: aut a beato: vel a quocūq; alio. Si pmū: cū deus libere t ꝓtingenter t nō necessario agat ad extra: p hoc q ꝓducit aliqd nō necessitat ad ꝓducēdū aliud qō ab illo realiter est distinctū. g pōt ꝓducere t cōmunicare fruitionez sine oi letitia seu ꝓplacētia ꝓprie ab ipsa realiter differēte. Si aut ponat secōm / vez q p̄dicta sint effectiue ab aliquo alio q a deo: idē sequit ꝓpter duo. Primo. qz pōt immediate per se in oēm effectū cuiuscūq; scē cause sine ipsa scā cā agēte. t ita p ꝓius esto q fruitio beata nō posset esse sine letitia ab alia scā cā: poterit tñ esse a puma Secōo. qz deꝰ potest oēm cuiuscūq; scē cause suspendere actionē: t sicut oz / ita t aliquā dimittēdo alia: sic intelligēdo q scā cā ꝓtinēs duos effectꝰ virtualiter distinctos realiter ordine q̄dā pōt in pmū t nō in secōm deo iuspēdēte actionē eius respectu scī effectꝰ t nō respectu pmi. Licz ecōuerso si videret esse possibile / vez q scā cā agat ad secūdū / priori effectu a se vel ab alio non ꝓducto. sed fruitio beata t letitia sunt duo realiter distincta vt sup-

ponit. q̄ quidē ſit cā ſcōa ꝓducnt/reliqua q̄dā neceſſario ordine ꝓducnt. qz vez primus ponit in eſſe fruitio beata q̄ letitia. g̈ pōt poni ſimilit a cā ſcōa fruitio beata ſine aliqua letitia ꝓſequente: prima cā hoc ꝓpediente: licz ecōuerſo nō videret eſſe poſſibile: vt vez aliq̄ ſecūda cā ꝓduceret letitiā ſine fruitione ꝓducta a ſe vel ab ipſa ꝓma cā. g̈ ꝛc. ¶ Ex p̄dicta ꝓcluſione ſequit corolla rie: q̄ de⁹ poſſet ꝓuare oēs beatos oīm letitia ſiue delectatione ꝛ ꝓplacentia remanentibus in eis actib⁹ beatificis/puta intelligendi ꝛ fruendi. ¶ Hoc apparet. qm̄ quicq̄d eſt poſſibile fieri ſine aliquo/ſi fiat cū ipſo pōt ſeparari ab eo ꝛ manere ipſo deſtructo. nihil enim magis exigit aliq̄d neceſſario in eſſendo q̄ in fiēdo. ſed tā viſio beata q̄ fruitio pōt fieri/vt ꝓbatus eſt/ſine omni letitia ꝛ ꝓplacentia ꝓſequente. g̈ ꝛ facta vt cōcreata ſimul cū ipſa poteſt ſeparari ab ea. quare ꝛc. ¶ Confirmat. qz cū de⁹ ita ꝓtingēter res productas manuteneat ſicut ꝓduxit/nō maiori neceſſitate manutenēdo ſeu ꝓſeruādo vnā ꝛ eſſe habet ꝓſeruare aliā ab illa realiter diſtinctā/q̄ ꝓducēs illā habeat producere aliā. ſed fruitio beata pōt ꝓduci ſine letitia. g̈ ꝛ ꝓducta cū ea pōt ꝓſeruari ipſa deſtructa. q̄re ꝛc. ¶ Scōa cōcluſio ē: q̄ etiā ecōuerſo letitia ſeu cōplacētia beatoꝝ poſſz p diuinā oīpotētiā fieri ſine actu fruitionis beate ipſoꝝ. ¶ Hec apꝑet ex eodē medio ſicut ꝓma/vez ex diuerſitate reali ipſi⁹ letitie a fruitione beata. eſto cm̄ q̄ ipſa letitia ſit nature ordine poſterior fruitione beata/nihilomin⁹ pōt fieri ſine ipſa: cū nō tm̄ pri⁹ a poſteriori poſſit ſeparī: ſed etiā ecōuerſo oē poſterius a priori a quo realiter eſt diſtinctū nec in ipſo eſſentialiter incluſū: licet in hoc differēter pri⁹ a poſteriori ꝛ poſterius a priori. qz q̄n primus ꝛ poſteri⁹ ꝓtinent virtualiē ab aliqua cā ſecunda/ primus pōt fieri ſine poſteriori nō tm̄ a ꝓma cā: ſed etiā a ſcōa/prīa impediēte effectū eius vltimū ꝛ non ꝓmū. ecōuerſo aūt vez poſteri⁹ a priori nō pōt ſeparari niſi virtute ꝓme cauſe ꝓducentis poſteri⁹ ſine priori. ¶ Confirmatur iſta concluſio. qm̄ ſi letitia nō poteſt fieri ſine fruitione beata: aut hoc eſt qz exigit ipſam neceſſario in rōne principij efficientis: aut in rōne ſubiecti recipientis vel finis: nullo eōrum alio mō pōt neceſſario exigere aliq̄d a ſe realiē diſtictū. Sz nō pōt dici q̄ ipaz neceſſario exigat vt eius principiū ꝓductiuū: tū qz non eſt ei⁹ principiū ꝓductiuū: tū qz eſto q̄ ſic/de⁹ pōt in oēm effectum cuicunq; ſecunde cauſe poſſibilez ipſa ſecūda cauſa deſtructa. Nec vt ſubiectū receptiuū, ꝓpter ealdē rōnes/ vez ꝓmo qz nō eſt ſubiectū eius receptiuū vt dictū eſt in alia queſtiōe. Scōo. quia eſto q̄ ſic/de⁹ poteſt ſepare omne accīs ab omni ſuo ſubiecto: ꝛ p ꝑs ipſuz facere ſine eo. Nec poteſt dici tertio q̄ ī ratione finis ipſaz neceſſario exigat nec requirat. nihil eīm aliud a deo eſt finis neceſſario requiſit⁹ ad exiſtentiam alicui⁹. g̈ ꝛc. ¶ Ex hac ꝓcluſione pōt inferri corollarie: q̄ de⁹ poſſet omnes beatos ꝓuare fruitione beatifica dimiſſa eis eadē ꝛ tota letitia ſeu cōplacentia quā nūc hāt. ¶ Hoc apparet ex eodem medio ſicut corollariū ꝓcluſionis ꝓcedētis/vez qz oē poſſibile fieri ſine alio pōt factū cū ipo manere eo deſtructo. ſed ita pōt fieri ꝛ cōmunicari letitia ſine fruitione beata: ſicut ecōuerſo: vt ꝓbatū eſt. ergo ita poſſet manere letitia ſine fruitiōe beata: ſicut ecōuerſo ipſa beata fruitio ſine letitia. ¶ Sed ſunt hic duo dubia. Primum eſt: an hmōi letitia beatoꝝ poſſit ſeparari nō tm̄ a fruitiōe: ſed ēt a viſiōe ipſoꝝ. Scōm an hāc letitiā ſine omni actu volendi ꝛ fruendi poſſet letari ſicut hāc ipſaz ſimul cū actu videndi ꝛ fruendi. ¶ Et videt q̄ non. qz ſicut null⁹ ītelligit niſi q̄ ſup obiectū trāſit: ita cū letitia ēt obiectū reſpiciat ſicut ipa notitia: q̄ hāc nō videt letari nec triſtari niſi trāſiēs ſup obiectū. ſz null⁹ trāſit ſup obtm̄ btificū niſi p videndi ꝛ fruendi actū. g̈ hāc letitiā ſine iſtis actib⁹/nō poſſz trāſire ī deſinere p ꝑs letari ſeu gaudere de ipo. ¶ Ad p̄mū dicēdū q̄ ſic. nō magis eīm ummo minus neceſſario letitia exigit viſionē q̄ fruitionē ꝛ remotius: cū ad fruitionē nō aūt ad viſionē ime diate ſequat. g̈ nō minus pōt ab ipſa viſione q̄ a fruitione beatifica ſeparī. ¶ Cōfirmat. qz etiā ab ipſa ſicut ꝛ a fruitione beata realiē eſt diſtincta. quare ꝛc. ¶ Ex quo ſ fero q̄ letitia pōt cōmunicari vel ſine oī actu taz videndi q̄ fruendi: vel ſine actu fruendi habēti actū videndi: vel ēt ecōuerſo ſine actu videndi habēti actū fruendi. ¶ Pri mū apꝑet. qz letitia (vt ſupponit) ab vtroq; actu diſtinguit realiter. g̈ ab vtroq; pōt ſeparari. ¶ Scōm ꝛ tertium ſequit ex iſto. qm̄ potens exiſtere cū aliquib⁹ duobus ſimul: ꝛ cū neutro illoꝝ: poteſt eſſe cū quolibet ipſoꝝ ſine alio. ſed letitia beatoum pōt eſſe cū actib⁹ viſionis ꝛ fruitionis ipſoꝝ: ꝛ ſic eſt de facto: ſine vtroq; ipſorum. g̈ ꝛ cuz quolibet ſine alio. ¶ Confirmat. qz nullius horum actuū/viſionis, vez ꝛ fruitionis repugnat letitie alias non exiſteret inſimul ipſa letitia cū vtroq;. g̈ pōt ſtare cū q̄libz ſine alio ſicut cū neutro: vel ſimul cū vtroq;. ¶ Preterea nō magis neceſſario delectatio ſeu letitia exigit actū videndi nec etiā fruendi q̄ ipſa fruitio exigat viſionem. ſed fruitio pōt eſſe ſine actu videndi. ergo ꝛ delectatio ſeu letitia ſine actu videndi ꝛ etiaz fruendi. ¶ Ad ſcōz oportet dicere q̄ talē habēs letitiā/vez ſine omni actu viſionis ꝛ fruitionis letaret vtroq; ſeu gauderet. Et q̄ arguitur q̄ null⁹ pōt gaudere de obiecto niſi trāſiēs ſup ipm: Dcr. Sed tūc minor eſt negāda. nō eī tm̄ p ītellectionē ꝛ volitionē trāſit ſup obiectū ītelligēs ꝛ diligēs: ſz etiā p letitiā gaudēs. ꝛ ita beat⁹ nō tm̄ actu videndi ꝛ fruendi ſed etiā p gaudiū q̄ ab vtroq; ſuppo nit eſſe diſtinctū/ tēdit in deū. Vel ſi dicas q̄ nō tēdit in deū niſi tm̄ p videndi ꝛ fruēdi actū: ergo falſuz eſt q̄ accipis ī maiori/vez q̄ letitia reſpiciat obiectū. q̄m illud p q̄ḃ ipm non tendit in obiectū/nullū reſpicit obiectū: ſicut q̄ albedo nullū reſpicit ſubiectū ō nec ſubiectū aliquod ipſa informatū tendit ſeu trāſit p eā in aliq̄ obiectū. g̈ ſi habēs letitiā nō tendit p ipſam in aliq̄ obiectū: nec ipſa letitia eſt alicui⁹ obiecti. ¶ Cōfirmatur. qz ſuppoſito vt hic ſupponit q̄ letitia ſit diſtincta a fruitione beata/oportet dicere conſequenter q̄ hāc letitiā ſimul ꝛ fruitionē beatā nō ſeparat de deo dilecto p fruitionē: ſed p letitiam a fruitione diſtinctaz: ſicut nec habēs albedinē ſimul ꝛ dulcedinez/ eſt albus dulcedine: ſed albedine. ergo ſicut albū ſimul ꝛ dulce nō minus eſt albuz corrupta dulcedine/vel dulce corrupta albedine q̄ pri⁹ ita nec beatus hāc letitiam ſine amore eſſet minus let⁹ vel amorem ſine letitia/ eſſet amās remiſſius q̄ ſit mō. ergo ꝛc. ¶ Tertia ꝓcluſio eſt: q̄ inferior beatus in actibus beatificis/puta viſionis ꝛ fruitionis/poſſet eſſe ſuperior ꝛ beatior in letitia ꝛ delectatione ſeu complacentia actū hmōi ꝑfte. ¶ Hec fuit ꝓbata ſ q̄ſtione p̄cedēti q̄m quotlibz realiter diſtinctorum intēſibiliū ꝛ remiſſibiliū pōt deus cōmunicare cuilibet ſubiecto ſuſceptiuo ipſorum vnū intenſius ꝛ aliud remiſſius. ſed actus beatificī ꝛ letitia ſeu ꝓplacentia eos ſequens ſunt realiter diſtincti: ꝛ quodlibet eſt intenſibile ꝛ remiſſibile. g̈ cuilibet beatorum habenti actus videndi ꝛ fruendi remiſſiores/ꝛ p ꝑs in beatitudine inferiori/ pōt deus cōmunicare letitiā ſeu complacentiam intēſiorem ꝛ pfectiorez. ¶ Et ſi q̄ratur quis talium eſſet beatior/vez an ſuperior in fruitione ꝛ viſione/an in delectatione: Ad hoc poteſt dici q̄ aut beatitudo dicitur p̄cīſe actus fruendi vt a letitia diſtinctus: aut letitia ipſum conſequens: aut vtrū q̄. Si primum: beatior eſſet ſuperior in fruitione. Si ſecundum ecōuerſo/vez ille q̄ eſſet ſuperior in delectatiōe ſeu letitia. Si tertiū: aut principaliter dicit actum ꝛ mi

nus principaliter letitiã ꝓñtem: aut ecõuerso: aut equaliter vtrũq;. Si ꝑmũ: ſupior in fruitiõe eſſet beatior. Si ſecũm: alius /vez ſuperior in letitia ſeu delectatione. Si tertiũ: eſſent equaliter beati ſi letitia ſeu fruitio in fruitione excederet tãtũ ꝛ non plus letitiã ipſoꝝ quantũ fruitio ꝛ viſio eoꝝ excedit fruitionem ꝛ viſionẽ aliorum. ſi autem excederet inequaliter / eſſent beati inequaliter. ¶ Ex iſta ꝯcluſione ꝛ ſua ꝓbatione ſequit corellarie: q; etiã deus poſſet cõferre fruitionẽ ꝑfectiorẽ habẽti viſionem remiſſiorẽ ꝛ inferiorẽ. ¶ Hoc apparet. qm̃ non minus diſtinguunt viſio ꝛ fruitio ꝙ fruitio ꝛ delectatio. nõ minus etiaꝫ viſio eſt forma intenſibilis ꝛ remiſſibilis ꝙ ipſa fruitio ꝛ delectatio ſeu letitia ipſaꝫ ſequẽs. g̃ nõ minus ꝑ potiam potentiã remiſſius ꝛ imꝑfectius videẽs deũ poteſt perfectiꝰ ꝛ intenſius frui ipſo / q; imperfectiꝰ diligens poſſit de ipſo amplius conſolari. ¶ Cõfirmatur. quia non magis neceſſario perfectior fruitio exigit ꝑfectiorem viſionem ꝙ abſolute fruitio viſionẽ. ¶ Hoc apparet. qz multo magis ꝑfectiſſima ꝛ ſuprema fruitio põt eſſe cũ aliqua licet modica viſione / ꝙ cũ nulla. ſi fruitio non neceſſario exigit aliquã viſionẽ magis ꝙ econuerſo: cũ ſint forme realiter diſtincte. ergo nec ꝑfectior fruitio exigit ꝑfectiorẽ viſionẽ. quare ꝛc. Et qz fruitio ẽ ſimpliciter ꝑfectior ꝙ viſio ꝛ beatitudo propriie ſumpta: nõ habens fruitionẽ ꝑfectiorẽ eẽt ſimpliciter beatior quocũq; alio ſperfectiorez habẽte: quãtũcũq; ipm in viſiõe beatifica excedente. ¶ Quarta ꝛ vltima ꝯcluſio eſt: q; de facto ſancti ſuperiores in actu beatifico ꝛ in letitia cõſequẽte / ꝛ ſuperiores in vno actu ꝛ in alio / vt qui deũ ꝑfectius intuentur ꝛ eo intenſius perfruuntur. nun ꝙ etiam de facto actus beatificus fuit ſine letitia: nec econuerſo letitia beatifica ſine ipſo. ¶ Hec concluſio poſſet ꝓbari naturaliter ſi ꝓcederet q; viſio eſſet cã fruitiõis ꝛ fruitio letitie ſeu delectatiõis. Ponẽdo aũt ola iſta eẽ effectiue immediate a deo / non eſt demonſtrabilis: ſz tm̃ credibil ꝛ credita. ¶ Primũ / vez q; illo ſuppoſito poſſit ꝓbari concluſio quantũ ad oẽs eius tres ptes / apparet. Probatur eñ ꝑmo ꝑma eius pars ſic. cã effectus i tenſibilis virtualiꝫ ꝛtentiua quãto ꝑfectior tanto ꝑfectiorẽ niſi impediatur habet effectum: ſed tã fruitio ꝙ delectatio ſequẽs ipſam eſt forma intẽſibilis: g̃ ſi viſio eſſet cã fruitionis ꝛ fruitio delectationis / ſuperior in viſione eſſet etiã ſuperior in fruitione: ꝛ ꝑ ꝯſs in delectatione. ¶ Scda aũt pars cõcluſionis ꝓdicte / vez q; de facto ẽt nun ꝙ fuerit actꝰ beatificꝰ ſine letitia / põt ex hoc ꝓbari. qm̃ ſicut nõ eſt in poteſtate ignis non calefacere paſſum diſpoſitum ſibi ꝓſens niſi habeat impediẽs: ita non eſt in ꝓtãte diligentis nõ gaudere de dilecto niſi triſtitia aliqua hoc impediat inexñs. Et hoc intelligẽdum eſt de illo diligente cuius delectio vel ipſe diligẽs eſt cã delectatiõis ſeu letitie ꝓñtis. ita cñ neceſſario diligẽs ſeu dilectio vel vtrũq; cauſat letitiaz / ſicut ignis calorẽ. ergo ſi actꝰ fruitionis beate eſſet cã letitie / nũq; niſi triſtitia inexiſtẽte poſſet eſſe actus beatificus ſine letitia ꝯñte. ergo ꝛc. ¶ Tertia pars vez q; nec ẽt fuerit econuerſo letitia ſine actu: apparet. quia effectus dependens a cã in fieri ꝛ in eſſe / nun ꝙ poteſt naturaliter exiſtere ſine ipſa ſed letitia cuius aliquo mõ eſt cauſa volitio ipſa / vel volens volitione mediante / dependet neceſſario a volitiõe tam in fieri ꝙ in eſſe. impoſſibile eñ eſt gaudere aliquẽ gaudio a ſe elicito / nec ab aliquo exiſtẽte in ipſo niſi de aliquo obiecto volito. ergo ſi gaudium beatorum eẽt effectiue ab eis vt ab ipſoꝝ fruitiõib⁹ / null⁹ poſſet gaudere actualiter niſi fruens. Et ſic apparet ꝓbatio ꝯcluſionis ꝓdicte quantum ad omnes tres partes eius: ſuppoſito q; fruitio ꝛ delectatio eẽnt effectiue a briõ vel ab aliquo exiſtẽte in ipſo. Nõ poſſet aũt hoc ſuppoſito ꝓbari: q; viſio nun ꝙ eſſet ſine fruitione. qm̃ actus diligendi ſic libere ꝛ contingenter a diligente ꝓſupoſito actu intelligendi elicit / q; poteſt non elici. quare ꝛc. ¶ Secũdum vez q; ꝯcluſio ſupradicta non poteſt ꝓbari naturaliter ſed tm̃ credi: ſuppoſito q; taz actus beatificus ꝙ letitia ipſum ꝓñs ſit a deo effectiue tm̃: apparet. qm̃ qõ eſt ad vtrũq; partem poſſibile ꝛ mere contingens ꝛ a ſola voluntate diuina dependens / nũq; poteſt naturaliter ꝓbari nec determinate ſciri niſi tm̃ per fidem vel reuelationem. Sed ola contenta in ꝯcluſione ꝓdicta ſunt hmõi. ſi enim de⁹ eſt cauſa effectiua actus beatifici ꝛ delectatiõis ſequentis / poſſibile eſt fruitionẽ eſſe ſine delectatione vel cum ipſa. poſſibile eſt etiã ſuperiores in fruitione eſſe ſuperiores in delectatione: vl̃ non: ſed inferiores vel equales: vt patet ex ꝓdictis. ergo cũ qlibet horũ ſit deo poſſibile ꝛ ſolum ab ipſo dependens: quid ſit de facto ipe nouit ꝛ quilibet beatoꝝ: nec poteſt hoc ſciri niſi ꝑ fidẽ vel reuelationẽ ab aliquo viatorũ. ¶ Et ſi dicas q; nec etiã poſſumus hoc determinate cognoſcere nec ꝓbare: eſto q; ꝓdicta / puta tã fruitio ꝙ delectatio / ſint effectiue a beato vel ab aliquo exiſtẽte in eo: cũ deus poſſet actũ ipſum deſtruere manente delectatione ꝛ econuerſo: ꝛ intendere ꝑ ſe ipſum quodlibet ꝓdictorum: nec ꝑ ꝯſs ſeqũtur q; habens viſionem ꝑfectiorem habeat fruitionem ꝛ delectationem maiorem: nec q; ſemp fruitio fuerit cuz delectatiõe / quãtũcũq; ipa ponat exiſtere cũ ea⁹. quare ꝛc. ¶ Reſpondeo q; immo neceſſario quodlibet ꝓdictorum ſequitur / prima cauſa ſecundam ſupnaturaliter non ſpediẽte: ſed ipſam agere naturaliter ꝓmittente. Et hoc modo eſt intelligendum illud primum dictuz / vez naturaliter poſſe ſciri ꝛ ꝓbari actum beatificum nunq; fuiſſe ſine letitia conſequẽte: ſicut nec ignis habens calefactibile fuit ſine calore ꝓducto: ꝛ q; ſuperiores in actu vno ꝛ in alio / ꝛ in letitia: ſicut q; magis caliduz calefacit intenſius ꝙ minus / de o vtrunq; quantuz cuilibet eſt poſſibile / agere permittẽte: non aũt aliter. quare ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quantum ad ſecundum qđ reputo difficiliuz: eſt ſcendum: q; actũ fruitionis beatũ poſſe exiſtere cum triſtitia / poteſt dupliciter intelligi. Uno modo q; ſit cum triſtitia oppoſita letitie ipſum ſequenti: qualis triſtitia eſſet triſtitia habita de deo. Triſtitia enim ꝛ letitia actuſdẽ obiecti ſũt oppoſite. Letitia aũt ſeqũs actũ beatificum eſt letitia habita de deo dilecto. ergo triſtitia de ipſo habita eſt illi oppoſita. Alio mõ poſſet intelligi q; eſſet cuz triſtitia diſparata: q̃lis eẽt triſtitia hita de q̃cũq; alio obiecto creato. triſtitia enim ꝛ letitia de diuerſis obiectis habite nõ ſunt oppoſite: ſed poti⁹ diſparate. ¶ Hoc ꝓmiſſo pono quatuor cõcluſiones. Prima eſt: q; viſio beatifica dei ſine fruitione habita poſſet ſtare cum triſtitia oppoſita letitie nate ſequi ad actũ fruitiõis beatifice. ¶ Hec ꝓbatur. qm̃ videns intuitiue deum ꝛ nõ fruẽs ipſo / poſſet nolle cum. ſed cum volitione cuiuſcunq; obiecti poteſt ſtare triſtitia oppoſita letitie cõſequenti volitionem eiuſdẽ obiecti. ergo cuz viſione dei poteſt ſtare triſtitia letitie fruitionẽ ſequuti ſeu nate cõſequi oppoſita. ¶ Maior aſſumpta ꝓbatur. qm̃ oẽ apprehenſum ab aliquo vere vel falſe vt ſibi incommodum / poteſt eſſe ab ipſo nolitũ. ſed deũ videns ſine fruitiõe ſequente poſſet cum apprehendere vt ſibi incommodũ. ſi enim de⁹ puniret ipſum tã pena damni / puta carentia fruitionis / ꝙ pena etiam ſenſus qua Chriſtus licet beatus fuit punitus / poſſet talis deum videns ipſuz apprehendere vt ſibi diſconuenientem / qz vt ſe actualiter puntentem. g̃ ꝛc. ¶ Confirmatur. quia viſio dei ꝛ eius nolitio non ſũt oppoſita formaliter nec icompoſſibilia etiam ſub eadẽ ra-

tionem vt vez nolitio sit dei non tm̃ apprehensi vt incommodū:sed etiaz absolute scōz rationē veritatis.ꝙ videt deum est possibilis eius nolitio:saltez ipsi infusa a deo. cū em̃ deus cōmunicans visionem alicui nō necessario sed contingenter cōmuniceꝛ ipsi fruitionē/nō magis videtur possibile ipsum deū cū visione fruitionem suspendere ꝙ nolitionem ipsi oppositam infundere. quare ꝛc. ¶Minor/vez ꝙ ad nolitionē sequat tristitia/apꝑet.sicut em̃ volitio cōueniens ad letitiā:ita nolitio ad tristitiaz.ergo sicut ad dei volitionē sequitur letitia ꝛ ad eiꝰ nolitionē tristitia.ꝓtrariorū em̃ ꝓtrarie sunt cause.q̄ re ꝛc. ¶Sed nūquid videns deū sine fruitione ꝛ opposita nolitione posset tristari de deo viso? Respondeo ꝙ naturaliter loquendo nullus pōt letari nisi de volito/nec tristari nisi de nolito vel de aliquo disconueniente volito cū nunꝯ letitia possit naturaliter fieri sine volitiōe/nec tristitia sine nolitione vl̄ volitione disconueniēte. Et ita videns deum ꝛ nullo modo ipm̃ volens nec nolens:nec posset de ipso letari naturaliter nec tristari.posset tm̃ supnaturaliter deo sibi letitiam vel tristitiā sine actu alio infundēte. ¶Exista ꝓclusiōe sequitur corollarie:ꝙ visio dei habita sine fruitione posset stare cū tristitia disparata cuiuscūq; alteriꝰ obiecti nolīti. ¶Hoc apꝑet.qm̃ nulla tristitia est icōpossibilis nisi letitie vel actui ipsaz letitiam inferenti.sed actus visionis diuine sine actu fruitionis beate nullam letitiam pōt inferre.ꝙ nec aliquaz tristitiam excludere. ¶Confirmatur. qꝛ magis ipī videtur esse incompossibilis tristitia de deo eius obiecto habita/ꝙ de alio quocūq; obiecto creato.sz illa est ipī ꝓpossibilis.ergo multo magis quecunq; alia. ¶Secūda cōclusio est:ꝙ fruitio beata pōt esse cum tristitia disparata. ¶Hec apꝑet ꝙ fidem.qm̃ qō fuit de facto/est possibile.sed de facto fuit in Christo fruitio beatifica ꝛ cū ipsa fuit tristitia disparata.fuit et Christꝰ tristatꝰ nō de deo dilecto:sed de culpa reprobox quā cognouit:ꝛ etiā aliq̄ mō(vt ſ tertio ostēsū fuit)de pena quā sustinuit.talis autem tristitia nō fuit opposita letitie beatifice:sed disparata:cū non fuerit de eodez:sed de alio obiecto.ergo ꝛc. ¶Confirmatur.qꝛ nō magis immo minus tristitia aliqua est incompossibilis actui fruitionis beate ꝙ letitie talem actum sequenti.sed letitie habite de deo nō est incompossibilis formaliter tristitia aliqua habita de alio quocūq; obiecto. ¶Hoc apꝑet.qm̃ licet tristitia ꝛ letitia de eodē obiecto sint forte ſcompossibiles:nō tamē tristitia ꝛ letitia dispate:cuiusmodi sunt tristitia de vno ꝛ letitia habita de alio obiecto.fuit em̃ de facto in Christo talis letitia ꝛ tristitia disparata.ꝙ ꝛc. ¶Sed est hic dubium:an naturaliter/an tm̃ supernaturaliter ꝙ diuinaz potentiam letitia beatifica possit esse cum tristitia disparata. ¶Ad hoc videtur dicendū ꝙ supernaturaliter tm̃.qm̃ vehemens letitia qualis est beatifica de deo dilecto habita:non tm̃ excludit tristitiam oppositaz:sz etiam disparatā:sicut econuerso secūdū philosophuz. x. Ethico.summa tristitia excludit delectationem oēm et letitiam non tm̃ sibi oppositam sed etiam disparatam. Ex quo sequitur:ꝙ cuz in Christo fuerit summa letitia beatifica ꝛ summa tristitia disparata/ꝙ hoc fieri nō potuit ꝙ naturam:sed tm̃ ꝙ diuinam potentiam. ¶Ex cōclusione ista potest inferri corollarie:ꝙ cum gloria etiā suprema posset stare quecunq; pena disparata seu tristitia ꝛ miseria sempiterna. ¶Hoc apꝑet.qm̃ quecunq; sunt compossibilia ꝙ aliquo tēpore/ꝛ ꝙ sempꝫ sz summa gloria ꝛ letitia ꝛ summa tristitia disparata sunt cōpossibilia ꝙ aliquo tempore:vt apꝑet de Christo in q̄ ista duo fuerunt de facto.ergo ꝛc. ¶Tertia ꝓclusio ē:ꝙ actus fruitionis beate sumptus cū letitia ꝓsequēte nō est compossibilis cum tristitia contraria seu opposita.

¶Hec conclusio est vera ꝛ demōstrabilis/supposito dicto cōmuni/vez ꝙ contraria sint incompossibilia in eodem.non minus em̃ letitia ꝛ tristitia de eodem obiecto sunt ꝓtraria ꝙ albedo ꝛ nigredo.si ergo omnia contraria sunt ſcompossibilia:mō minus immo magis ista/vez letitia beatifica ꝛ tristitia ipsi opposita. ¶Confirmat. quia non minor incompossibilitas esse videtur inter aliquas formas accidētales ꝙ inter oēs ſpecificas substātiales.sed inter q̄scūq; formas specificas substātiales videt esse icōpossibilitas.nec em̃ alique due tales forme possunt existere in eadem materia.ꝙ nec omnia accidentia.sed inter nulla accidentia est maioꝛ incompossibilitas ꝙ inter cōtraria.ergo ꝛc. ¶Quarta ꝛ vltima cōclusio est:ꝙ nec actus fruitionis beate habitꝰ sine letitia aliqua seu complacentia consequente potest esse cū tristitia cōtraria seu disparata. ¶Hec nō posset facilē demonstrari sicut nec alia precedens:sed tm̃ potest per hoc ꝙsuaderi.quia nō tm̃ contraria accidētia sunt incōpossibilia:sed etiam multa alia nō contraria: cū etiā inter formas substātiales sit incompossibilitas: inter q̄s tamen non est propie contrarietas. Hoc etiam patet in exēplo de albedine ꝛ intellectione; q̄ non sunt forme cōtrarie:ꝛ tamē sunt incompossibiles in eodem subiecto. sed inter nulla accidentia non contraria videt esse maioꝛ incompossibilitas ꝙ inter gloriam a letitia dilectaz ꝛ tristitiam seu miseriā.ergo ꝛc. ¶Confirmatur.qꝛ vnū qōq; quanto perfectius tanto videtur esse imperfectioꝛi icōpossibilius.sed actus fruitionis beate est actus ꝑfectissimus ꝛ suprēmus.ergo nulli miserie oppositę videtur eē compossibilis neq; pene. ¶Sed ḋequid sit de istis duabus ꝓclusionibus vltimis/rationes q̄ ꝑ eis adducuntur in nullo concludunt. Prima enim conclusio probatur ex suppositione forte falsa/vez ꝙ contraria ꝑ diuinam potentiam non possint insimul existere in eodem. ¶Contra hoc enim arguitur: ꝛ ꝓbatur ꝙ immo contraria etiam in summo seu in gradu intenso possint ꝑ diuinā potentiā simul existere in eodem. Prīo sic.quecunq; possunt naturaliter simul existere in gradu remisso/possunt supnaturaliter esse simul in eodem subiecto in gradu quantūcūq; intenso.sed contraria possunt naturaliter ꝛ sunt simul frequenter in eodē subiecto secundum esse remissuz.ergo ꝛc. ¶Maioꝛ patet.qꝛ illa que se cūdum aliquem gradum suum scōm esse remissum possunt esse insimul in eodē/ non repugnāt sibi mutuo scōz suas rationes formales:que enim sic sunt repugnantia non possunt simul existere;sed repugnāt scōm quoscūq; gradus quantūcunq; remissos:in quibus saluanꝫ ipsorum formales ꝛ ſpecifice rationes.sed quecunq; forme lic̄ secūdū suas essentias nō repugnāt/possunt ꝑ diuinā potentiam simul existere in eodē.ergo ꝛc. ¶Minoꝛ/vez ꝙ contraria secūdū esse remissum sint naturaliter insīt in eodem/apꝑet in euidenti exemplo de frigido subiecto remisso a calido.Constat enim ꝙ calidū agēs in frigidum non introducit in instanti ēſce gradus caloris nec expellit simul oēs frigiditatis:sed aliquos gradus caliditatis inducit vnum post alīū succesſiue;ꝛ gradum frigiditatis expellit succesſiue . ꝛ ꝑ hoc frigidum dicit esse remissum:quia vez aliquē gradū frigiditatis amisit ꝓpter aliquem caliditatis gradum quem acquisiuit. licet enim puma cause posset remittere frigidum sicut ꝛ totaliter corrumpere ipsum sine caloris gradu introducto;hoc tamē videt impossibile ꝙ naturam:nunq; em̃ est naturaliter remissio nec corruptio forme oppositę /nisi cum generatione forme propositę . nec aliter posset esse remissi forte deo coagēte cause secūde ad corruptionem vel ad remissionē ꝛ non ad forme contrarie ḡnationē.ꝙ apꝑet calidum ꝛ frigidū q̄ sunt ꝓtraria esse scōm gra-

duz aliquē remissuz ⁊ imperfectum possibilia naturaliter in eodem.quare ⁊c. ¶Confirmat.qz deus pōt facere vt cōtrar ꝓceditur a catholicis/oē illud qđ nō includit ꝓtra dictionē.sz ꝓtraria etiā i sūmo existere in eodē nullā in cōpossibilitatez vt ꝓtradictionem videt includere.si cē subiectū simul est frigidū ⁊ calidū vel albū ⁊ nigrū: nō ꝓpter hoc sequit qđ sit albū ⁊ nō albū:sed qđ sit albū albedine ⁊ nō albū nigredine:hec aūt nō sunt ꝓtraria nec ieō possibilia vt videt.ꝯ ⁊c. ¶Scōo ad idē arguit.qm̄ nō ē impossibilius duo accīnia ꝓtraria simul esse in eodē subiecto qđ duo corpora in eodē loco.sed scōm est deo possibile.ergo ⁊c. ¶Confirmat.qz deꝰ pōt mouere idē corpꝰ simul motibꝰ ꝓtrarijs.pōt enī ipm facere in diuersis locis ⁊ in vno mouere sursum ⁊ in alio mouere deorsum.sz nō videt impossibilius ipm moueri simul ad album ⁊ nigruz qđ sursum ⁊ deorsū.ꝯ ⁊c. ¶Si hoc ē verū/vez qđ oia ꝓtraria sint p diuinā potentiā possibilia sic existere i eodem/oportet negare ꝓdictas duas ꝓclusiones vltimas ⁊ ꝓcedere fruitionē beatificā cū letitia ⁊ mlto magis sine ipsa letitia habitā posse esse cū tristitia oppositā/vez de deo de q̄ est ipa letitia habita.Dico aūt mlto magis fruitionē beatificā posse esse simul cū tristitia nec sine letitia qđ vt cū ipa letitia sūpta.Maior enī repugnātia et formaliorē esse videt inter letitiā ⁊ tristitiā respectu eiusdē obiecti/qđ inter fruitionē seu amorē ⁊ tristitiā. ¶Hec valet ꝓma ratio q̄ adducit in ꝓtrariū.maior enī incompossibilitas seu,repugnātia ē iter accīa spūalia ⁊ corporalia:qualia sunt intellectio ⁊ albedo:qđ iter aliqua corporalia:nec iter aliqua spūalia p se sumpta.tristitia autem ⁊ amor sunt accīnia spiritualia ⁊ imaterialia.quare ⁊c. ¶Ad ꝓmā firmationē etiā pōt dici qđ nō valet.qz perfectior est amor qđ letitia cū sequēs:⁊ tñ incōpossibilior eē videt letitia tristitie ꝓtarie qđ amor.quare ⁊c. ¶Qz ēt tristitia ⁊ letitia:velle ⁊ nolle possint eē etiā respectu eiusdē obiecti insimul in eodē/ostēdit in exēplo de proiciētē merces ꝓpter periculū euadēdū.talis enī respectu ꝓiectionis habet velle ⁊ nolle tristitiā ⁊ letitiā:licet in ordine ad diuersa.volēs enī ⁊ aliquo mō letꝰ ꝓicit propter periculi euasionēmolēs aūt ⁊ tristis ꝓpter rerū amissionem.quare ⁊c. ¶Confirmat.qz non est maior incompossibilitas seu repugnātia inter ꝯria spūalia qđ iter cōtraria corporalia ⁊ materialia.sed inter contraria corporalia (vt ꝓbatū est)non est incompossibilitas nec repugnātia qm̄ possint etiā scōm esse intēsuz ⁊ pfectū esse insimul in eodem.ꝯ nec inter contraria spūalia seu inextēsa cuiusmodi sunt letitia ⁊ tristitia.Qz tñ actꝰ beatificus est alterius rationis ab omni alio/⁊ letitia cum sequens ab omni alia letitia nobis nota:ideo forsitan posset dici qđ ꝓpter compossibilitatē aliox ꝓtrariox nobis notox vt tristitie ⁊ letitie et albedinis ⁊ nigredinis siue caliditatis ⁊ frigiditatis nō possumus arguere nec debemus ꝓpossibilitatē actus beatifici siue cū letitia siue sine ipsa accepti cū aliqua tristitia opposita:licet cū tristitia disparata.⁊ ideo nec ex incompossibilitate contrariox pōt argui incōpossibilitas istox cū ꝓtraria sint cōpossibilia:nec ēt ꝓpossibilitas:cū ista ꝓtraria/vez letitia beatifica ⁊ ipsi opposita tristitia sint,omīno alterius rōnis ab oibꝰ aliis ꝓtrarijs compossibilibꝰ nobis notis. Et ideo oportet hic vnū ꝓcedere tanqđ certū/vez qđ si letitia beatifica ⁊ ipsi opposita tristitia non sunt formaliter repugnātia sicut nec alia ꝓtraria nobis nota/possūt vtiqz per diuinā potētiā fieri existere i eodē.Aliud est qđ forte nō debemꝰ diffinire:cū non sit nobis certū/vez an hmōi ꝓtraria/puta letitia beatifica ⁊ tristitia ipsi opposita sint formaliter repugnātia an cōpossibilia i eodē. Et qz nō apparet nobis ipsox incōpossibilitas:nō meū videtur forte ipa p diuinā potentiā cui nihil ē impossibile ꝓcedere posse simul existere/qđ negare. ¶Hec de secūde.

Quātum ad tertium & vltimum ⁊ scīē dū qđ ponentes fruitionē beatificā a letitia esse distinctā dicerēt qđ beatitudo tripliciter pōt sumi. Uno mō ꝓpositione optima absolute sumpta. Alio mō ꝓ ipsa operatiōe optima vt quietativa. Tertio mō ⁊ ꝓprius scōm veritatem pōt sumi pcise ꝓ vltima requie in beato existente ipsumqđ sciante ⁊ quietante. ¶Hoc ꝑmisso ponerētur hic quatuor ꝓclusiones. ¶Prima est:qđ fruitio diuina sine omni ꝓplacētia seu letitia habita esset beatitudo ꝑmo mō sumpta. ¶Hec apparet.qz fruitio diuina ꝓcedit esse optima operatio creature beatificabili possibilis vt ꝑse sine oī letitia sumpta.sed talis operatio dicit beatitudo isto modo.ꝯ ⁊c. ¶Scōa ꝓclusio est:qđ fruitio sine letitia habita nō esset beatitudo nec scōo nec tertio modo sumpta. ¶Hec appet.qz talis fruitio vt sic sumpta/non esset ꝯplatiua beati magis qđ delectatio cuiuscūqđ alterius:nec esset ipsi aliquo modo quies.non enī quies ē aliud vt in ꝓposito sumitur/qđ refrigerīū ⁊ delectamētū ⁊ ita operatio q̄ hītē in aliquo nō delectat nec refrigeriuz seu quietē aliquā ipsi ꝑstat:nō est beatitudo isto mō.sed fruitio quantūcūqđ intensissima ⁊ pfecta ab oī ꝓplacentia separata in nullo ipsuz hītē delectat seu satiat.ꝯ ⁊c. ¶Tertia cōclusio est:qđ visio diuina p se sumpta nullo ꝓdictoꝝ triū modoꝝ pōt dici beatitudo. ¶Hec apparet. quia visio ipsa nec est operatio optima nec est etiā quietativa. Primum patet.qz melior ⁊ pfectior est fruitio visione vt dictū fuit in alia q̄stione. Scōm etiā vez qđ non sit quietativa/apparet.qz nec fruitio de qua magis videretur/est quietativa vt sine letitia habita. Ad ipsā etiā nō est nata sequi immediate letitia quietativa seu ꝓplacentia sicut ad fruitionē.ergo ⁊c. ¶Quarta ⁊ vltima cōclusio ē:qđ letitia seu delectatio beatoꝝ habita sine fruitione ⁊ visione ipsoꝝ/esset beatitudo tertio ⁊ vltimo mō sumpta. ¶Hec apparet.qz oē vltimate quietatiuū pōt dici beatificatiuū ⁊ oīs requies vltra beatitudo hoc mō sumpta.sed delectatio seu ꝓplacentia beatoꝝ habita sine aliq̄ visiōe ⁊ fruitiōe ipsoꝝ ēt vltra rectos:sicut etiā est modo.ergo ⁊c. ¶Et si q̄rat qđ horꝝ est eligibilior/ vez fruitio aneā sequēs delectatio: ¶Ad hoc videt dicēdū qđ scōm affectionē commodi ⁊ amore ꝓcupiscentie eligibilior esset delectatio.scōm aūt affectionē iusti ⁊ amore amicitie ⁊ p ꝑs simplicit eligibilior est fruitio ipa:q̄ etiā melior esse videtur qđ delectatio. Et qz beatitudo ē summe ꝓcupiscibilis vt summū cōmodū beati quietatiuū:⁊ nihil ab omni consolatione ⁊ delectatione distinctū est cōmodū creature rationalis formaliter ꝯplatiuū: cuz nullū sit refrigeriū:nō ponentes letitiam a fruitione ⁊ a visiōe distinctā/nō videt qđ possint ponere beatitudinē ꝓsistere in aliquo istoꝝ actuū:sed tñ in letitia ꝓsic. Hoc aūt ⁊ mlta alia in ꝓcedētibꝰ explicata:q̄ oportet eos cōcedere/sunt incōuenientia:vt qđ possit eē pfecta fruitio sine oī gaudio ⁊ refrigerio:⁊ ecōuerso pfectū gaudiuz de deo nō cognito nec dilectoꝝ qđ pfectiꝰ fruentes possint imperfectiꝰ vel nullo mō gaudētes:⁊ qđ fruitio nō sit actꝰ ex se creature rōnalis ꝓuentēs nec sufficiens/⁊ mlta alia tā in ista qđ in aliis ꝓcedētibus q̄stionibus posita tq̄ oia vident esse irrationabilia ⁊ absurda.ergo ⁊c. ¶Sic ad questionem. ¶Ad rationes in principio tā huius q̄stionis qđ ꝓcedentis apꝑet solutio ex predictis.

Quinto q̄ro.vtrū æternitas & securitas sint de essentia siue de rōne intrinseca beatitudinis. ¶Et videt qđ sic.qm̄ de ratione cuiuscūqđ eterni est eternitas:⁊ de rōne oīs boni,excludēs oē dubiū ⁊ timorē/securitas. ¶Hoc

apparet.qñ hñs bonū qđ diligit timet amittere ipsuz ⁊ de hoc dubitat nisi de eo semp hñdo ⁊ nūq̄ pdēdo certus existat.sed constat q beatitudo est eterna excludēs a btō oē dubiū ⁊ timorē:cū nullū secū patiat̄ malū.g̃ ⁊c.

¶Contra.qz beatitudo eius beati posset non esse:cuz sit eius nō necessariū sed ꝓtingēs.ipsa etiā beatitudo potest nō ꝓsideraꝛi seu intelligi a beato.g̃ nec eternitatē nec securitatē includit in sua intrinseca ratione.¶Antecedēs est cuidēs:⁊ ꝓbaꝛ quātū ad ꝑmā partē/vez de eternitate Alia etiā pars/puta de securitate/appet.qñ nullꝰ habens bonū aliquod est securus de ipso non amittēdo nisi ipm actu intelligat ⁊ se semp habituꝝ cognoscat.g̃ ⁊c.

¶Ad̄nsio.Ad ꝑmo dicēdū ad q̄stiū.Scdo ē dicēdū:an aliqs in vita ista mortali possit esse beatus.

Quantum ad primum : pono quatuor ꝓclusiones.

¶Prima est:q beatitudo est eterna nō tñ necessario sed ꝓtingent.¶Hec appet quantū ad primā ptē/vez q sit eterna de facto.p fidē ⁊ pscripturā sacrā vt el̄ dr Matth.xxv. Ibūt hi in suppliciū eternū:iusti aūt i vitā eternā. Scda pars/vez q nō sit necio sed ꝓtingēs eterna/apparet.qz nullū ens ꝓtingēs est necessariū:nec per ꝓns necessario sempiternū.sed beatitudo sicut ⁊ omnis alia creatura est ꝓtingēs nō necessaria.solū enī ens increatū est necesse esse:⁊ p ꝓns sempiternū.qōcūq; aliud creatuz est cōtingēs:⁊ p ꝓns pōt nō esse.g̃ ⁊c.¶Confirmat. qz ꝑma cā nō magis necessario manutenet aliquaz rem creatā q̄ pducat eā.sed nulla rē creata nec p ꝓns beatitudinē pducit necessario:sed mere ꝓtingenter.g̃ ⁊ contingēter ipsaz pducta nō necessario manutenet.ḡre ⁊c.

¶Ex hoc sequit corollarie q eternitas nō ē de rōne btūdis.¶Hoc appet.qñ illō de cuiꝰ rōne ītrinseca ē eternitas/nō pōt nō esse.sz btitudo sicut ⁊ oīs alia creatura pōt nō esse.nō enī aliquod accīs est magis necesse esse q̄ suū subiectū.sed beatitudo formalit̄ sumpta est accīs cū ꝓsistat̄ i actu fruendi:cuiꝰ subiectū qđ est creatura rōnalis nō est necesse es/ cum possit nō esse.g̃ ⁊c.¶Sz cōtra istā scdam ptē ꝓclusiōis arguit p Aug.d.xiij.de trin.ca.viij. ꝓbans q vita btā nō pōt esse mortalis:sed necessario ē imortalis:argut sic.Si btitudo pōt amitti:aut beatus amittit eā nolens:aut volens:aut nec volēs nec nolēs.Si nolēs.g̃ nō hz q̄cqđ vult:nec p ꝓns est beatꝰ. Si volēs vel nec nolēs nec volēs/idē sequit/ vez q nō sit beatꝰ.qñ nō amāo btitudinē quā habet/ nō ē beatꝰ.sz volens amittere beatitudinē quā habet vel nec volens nec nolens non amat ipsam.ergo ⁊c.¶Confirmatur.qz nō est verisimile q beatꝰ nunq̄ cōsideret vitam beatam quā habet.sz si cōsideret eā:aut vult eā ⁊ credit ꝓpetuā aut nō.Si ꝑmū.g̃ sic ē nisi decipiat.Si secūdū.ergo nō est beatꝰ:cū nō velit nec amet beatitudinē.¶Ad ista vt cenduz q nullius entis alterꝰ ab obiecto beatifico qđ est deus intellectio vl volitio est beatitudo nec ad ipsaz ptinēs.Ex quo sequit q ad hoc q aliquis sit beatꝰ nō oportet q intelligat nec velit aliq̄d nisi deū:nec p ꝓns ad beatitudinē spectat nec aliq̄d facit ipsam beatitudinē magis q̄ aliquā aliā creaturā intelligere neq; velle.

¶Ex hoc appet ad primū: qñ q̄rit an si beatꝰ amitteret btitudinē volēs vl nolēs.cū enī nō oporteat(vt pdictū est)beatū suā btitudinē intelligē neq; velle:sz tñ eiꝰ obiectū:p ꝓns pōt ipsaz amittere nec volēs nec nolens qz nec intelligēs.¶Et qñ arguit̄ ꝓtra hoc.qz nō amāo beatitudinē quaz hz nō est beatꝰ:Dico q hoc ē falsuz. ad hoc enī q aliqs sit beatꝰ nō requirit̄ q intelligat nec diligat nisi deū.quare ⁊c.¶Si aūt beatꝰ actu reflexo ꝓsideret beatitudinē ⁊ velit eā:tūc ꝓcedēdū est q pōt p dere eā nolēs.Nec tñ ex hoc sequit̄ q nō sit beatꝰ q̄diu hz eā:qz ⁊ q̄cqđ vult habet q̄diu ipsam hz.sicut enī albedine informatꝰ nō minꝰ est albꝰ q̄diu manet ipsa actualiter informatus qz pōt ipsam pdere: q̄ si nō posset eaz pdere:ita ⁊ despecto respectu beatitudinis ipsi inexistēs actualiē est dicēdū.¶Ad ꝓbationē ꝓsimiliter est dicendū. esto enī q beatꝰ ꝓsideret ⁊ velit suā btitudinē esse ꝑpetuā:q̄ tñ vt dictū est nō oportet nō sequi q ipse sit beatꝰ vato q non sit in beatitudine eternaliter pmāsurus.non minus enī immo magis pōt esse albꝰ aliqs albedine ipsa tñ una vie q altius ipsa ꝑpetue informatꝰ.g̃ ꝓsimiliter in ꝓposito cū beatꝰ sit:qz actu fruitionis deificē informatꝰ/ols hmōi hñs actū ⁊ ꝓpm tēdens in deuz eius obiectū / est̄ne beatꝰ siue in ipso actu sit eternaliter siue tñ tpaliter pmāsurus.nō enī magis de rōne beatitudinis nec beati ē semp manere q̄ albedinis siue albi. quare ⁊c.¶Scda ꝓclusio ē:q beatitudo est naturaliter icorruptibilis licet sit supnaturaliter annihilabil.¶Hec ꝓbat.quātū ad primā ptē.qñ oē naturaliter corruptibile est gñabile vel dependēs ab aliquo gñabili ⁊ corruptibili.sed actus beatificus nō est gñabilis nec ab aliquo gñabili ⁊ corruptibili dependēs.nō ei dependet nisi a suo obiecto beatifico sui effectiuo principio ⁊ a subiecto btō:quoꝝ vtrūq; cōstat ee icorruptibile ⁊ eternū.g̃ ⁊c.¶Cōfirmat.qz nulla forma accītalis videt esse naturaliter corruptibilis/nisi q̄ habet corruptibile subiectū:vel aliqđ actuum creatū ꝓtractū:vt q̄ dependet ab aliquo agēte creato.sed nec beatitudo habz corruptibile subiectū nec aliqđ creatū agens cōtractū:nec dependet quātū ad fieri nec quātū ad esse ab aliquo agente creato vt alij actus intelligendi vel diligendi nō beatifici possibiles hoi p naturā.ergo ⁊c.¶Scda pars cōclusiōis/vez q supnaturaliter sit corruptibilis seu annihilabilis:appet. nulla enī creatura vna magis q̄ alia est incorruptibilis isto mō/vez in ordine ad ꝑmū agēs:in q̄ oīm aliorum ab ipso esse ⁊ nō esse virtualiter vniformiter continent.¶Confirmat.qz ꝑma cā nihil pducit ad ee liberius seu magis ꝓtingēter q̄ pducta ꝓseruet.g̃ sicut oīa maxime incorruptibilia pducit imediate p se cōtingēter ⁊ libere/ita ⁊ pducta cōseruat in esse.ḡre ⁊c.¶Ex pdictis infero corollarie. ¶Primo: q beatitudo est icorruptibilis sicut et̄ subiectū qđ est creatura intellectualis aliq̄ mō vniformiter ⁊ alio mō diffoꝛmiter.Scdo:q ipsa beatitudo est aliquo mō magis incorruptibilis q̄ glorificata corpora beatoꝝ.¶Primū appet.qñ sicut ipossibile est aliam vl quācūq; aliā intellectualē creaturā corrumpi p naturā:ita ⁊ beatitudinē in ipa formalit̄ exītē. nulla enim scda cā est magis corruptiua btitudinis q̄ nature intellectualis et̄ subiecti.ipa tñ beatitudo quia forma accītalis/dependet naturaliter a subiecto sicq; non possz naturaliter existere sine eo.ipm aūt et̄ subiectū qđ ē natura intellectualis/a nullo dependet nisi tñ a deo.posset enī naturaliter existere ⁊ manere quocūq; alio interempto.¶Ex quo appet ꝑmū corollariū / vez q beatitudo est aliquo mō vniformiter incorruptibilis sicut eius subm ⁊ aliquo mō diffoꝛmiter.Jn hoc qđē vniformiter.qñ sicut natura incorruptibilis nō pōt corrūpi actiōe seu ⁊tute alicuiꝰ scde cāe:ita nec et̄ beatitudo.Jn hoc aūt diffoꝛmiter.qz natura intellectualis ad sui existētiā nō exigit nisi ꝑmā cām:btitudo aūt exigit subiectū :q̄ destructo ipa ñ pōt naturaliter pmanere.¶Scdz/vez q beatitudo aliquo mō sit magis incorruptibilis q̄ corpora btā/ apparet.qz sequit ex pdicto.qñ magis est incorruptibile illud cuiꝰ nulla cā ex se est corruptiua nec destructiua:q̄ illud cuiꝰ scda cā a ꝑma dimissa agere est corruptiua:sz nō possit ipz corrūpe ꝑma cā hoc nolēte:⁊ nō prohibēte. sed beatitudo est incorruptibilis ꝑmo mō:corpora aūt beatoꝝ scdo mō.nō enī sic corpora beatoꝝ erūt incorruptibilia ⁊ impassibilia q̄ eis repugnet pati ⁊ corrumpi

ab aliqua scōa cā: ꝛ q oī scōe cause repugnet in ea agere ipsaq; corūpe: mō quo ceteꝝ est incorruptibile. sed qꝫ nulla scōa cā licet ipsoꝝ ex se corruptiua potent ad ipsoꝝ corruptionē agere deo hoc impedīēte: vt magis ſ ferī⁹ vbi agēt de dote impassibilitatis corpoꝝ beatoꝝ olim ostendēt. ergo ꝛc. ¶ Tertia ꝙlusio est: q securitas nō est de rōne beatitudīs. Credēdū tñ ē q de facto ꝗlibꝫ beatus de sua beatitudine sit securus. ¶ Hec ꝓbāt pīa me quantū ad eius ꝑmā ptē/ꝛcz q securitas nō sit beatitudini intrinseca siue de ei⁹ intrinseca rōne. qm securitas ꝓsupponit certitudinē de semp hīnda ꝛ cōtinuanda beatitudine apphēsa: nec p ꝙs videt magis intrinseca beatitudini q̄ ipsa apphensio certa beatitudinis continuāde. ¶ Hoc apꝑet. qꝫ aut securitas est ipsa certitudo apphensiōis beatitudinis aut ipsaꝝ aliqd ꝓsupponēs. Jdeo enī beat⁹ de sua beatitudine est securus: qꝫ de ꝑa vt nū q termināda certitudinaliter apphēsa ē cert⁹: nec p ꝙs hmōi securitas sit a certitudine apphēsionis beatitudinis est distincta est beatitudini immediatior imo remotior q̄ ipsa apphēse beatitudinis certitudo: cū sit ipsaꝝ hmōi certitudinē de beatitudīe ꝓsupponēs. sed ista certitudo seu certe beatitudinis apphensio nō est beatitudini intrinsecaꝝ qꝫ nullus actꝰ reflexus q̄lis est apphensio/est intrinsecus actui recto: qualis est ipsa beatitudo: cū quia nulli⁹ creature nec p ꝙs beatitudis apphēsio nec volitio est intrinseca beatitudini in soli⁹ dei fruitione ꝓpetua cōsistenti. ergo ꝛc. ¶ Confirmat. qꝫ cū beatitudinis perpetuitas sit de qua habet hmōi certitudo quā sequit̄ vel ē ipsa securitas: p ꝙs nō videt magis beatitudini intrinseca hmōi securitas q̄ ipsa ꝓpetuitas. sed perpetuitas nō est de rōne beatitudinis: vt patet ex ꝑma ꝙclusione. q̄ ꝛc. ¶ Scōa pars huius cōclusionis/ꝛcz q ꝗlibꝫ beat⁹ de sua beatitudine sit securus / ꝓbari nō pōt ex rōne beatitudinis: cū vt dictū est/talis securitas nō sit beatitudini intrinseca. nō pōt etiā ꝓbari ex aliquo alio naturaliter nobis notorīū cū dependet a diuina voluntate assecurante de sua a semp continuāda ꝛ hīnda beatitudine quēlibꝫ beatoꝝ. Probabile aūt ꝛ credibile est: lz nō necessariū nec demōstrabile/ oēs sanctos semp de sua hīnda beatitudine certos existere ꝛ securos. Cōstat etiā p fidē scōm sacrā scripturā ꝛ sanctoꝝ doctrinā / sic esse de facto. Sz contra ꝙclusionē istā sic pōt argui. videt enī q immo securitas sit beatitudini intrinseca vel saltez ab ipsa inseparabilis ꝛ de ipsa demōstrabil⁹ nō credibilius tñ seu credita qm ab illo bono est inseparabilis securitas cui est incōpossibilis timor: ꝛ aliud malū omne. sed cū beatitudine nō stat timor: cū timor sit pena/q̄ nō pōt stare cū gloria. q̄ ꝛc. ¶ Maior est euidēs. qm timor pōt esse vel de malo ꝙsequndo vel de bono hīto amittēdo: ꝛ ita oē hmōi bonuz nisi certꝰ ꝛ securus de ei⁹ cōtinuatione pōt timere de ei⁹ amissione: nec p ꝙs aliquis posset eē ꝑfecte beatus nisi de sua beatitudine continuanda ꝓpetua esset certus aut secur⁹. q̄re ꝛc. ¶ Ad hoc pōt dupliciter rñderi. Primo enī pōt negari minor. pena enī nō est incōpossibilis cum gloria: cū de facto simul pena ꝛ gloria cōcurrerint in eodē/ꝛcz Christo. ꝛ ita gloria pōt existere cū timore. q̄re ꝛc. ¶ Quia tñ de facto (vt tenem⁹ p fidē) nullus in gl̄a erit pena: ideo scōo pōt aliter rēspōderi: dicēdo q nō oportet hīnti bonū timere de eius amissione/ esto q nō sit certꝰ de eius cōtinuatiōe. ꝛ ita licet beat⁹ nō esset certꝰ siue securus de sue beatitudinis ꝓtinuatione: nō ex hoc euz timere oporteret de eius amissione. qm pōt esse beatus ipsa beatitudine nō apphensa. sed nullus timet amittere qō non videt seu intelligit. timor enī ꝓsupponit timoris obiectū existere apphensuz q̄ ꝛc. ¶ Esto etiā q beatus suā beatitudinē apphēdat pōt ipsaz apphēdē absolute nō vt ꝓtinuandā: nec vt ñ ꝓtinuādā: nec p ꝙs oppoſ

ſimo hoc supposito ſ pōt timere de eꝰ amissiōe: cū nullū bonū qō hīnti timeat ꝑdere nisi ꝓsiderāo ipm nō tñ absolute: sed vt amissibile. Esto ēt q beat⁹ apphenderet suā beatitudinē vt amissibilem nec esset certus seu securus de eius continuatione: adhuc posset nō timere saltē supnaturaliter deo actū seu passionē timoris hmōi suspēdēte: mō quo scōm aliquos beati licet videant ꝛ nolint miserias vānatoꝝ / non tñ tristant de eis: cū tñ tristitia scōm Aug. sit de his q̄ nobis nolētibus accidūt. ꝛ ita q ad actū nolendi aliquid inexīs tristitia nō sequatur hoc videt esse/immo ꝛ sic est scōm eos / deo ꝛpediēte. Cō similiter in ꝓposito posset dici. q̄re ꝛc. ¶ Quarta ꝛ vltima cōclusio est: q ſi beati sint securi ꝛ certi de sua beatitudine sempiterna: sicut ꝛ sunt scōm ꝓbitatem fidei: non possunt esse nisi p reuelationē dei. ¶ Hec apꝑet. qꝫ futurū cōtingēs soli deo notū ꝛ a solo ipso dependens nulli pōt notum existere nisi cui de⁹ ipse statuit reuelare. sz tā beatitudinē q̄ beatū sp manere debē/est mere ꝓtingēs a sola dei voluntate dependens. q̄ nullus beatoꝝ de perpetuitate sue beatitudinis pōt cert⁹ nec p ꝙs securus existere nisi hoc deo sibi supnaturaliter reuelāte. ¶ Confirmat. qꝫ lz ꝗlibet beatoꝝ possit naturaliter absolute intelligere semetipm ꝛ beatificū suū actū: ex hoc non sequit̄ q possit intelligere nec q intelligat semetipsuz nec suū actū beatificum vt nunc̄ terminandū sed ꝓpetue pmā surū: cū hoc ꝗlibet apphendat vt q̄dā ens ꝓtingens esse possibile ꝛ non esse. secus aūt est de deo cuius esse est necessariū nec p ꝙs potest ab aliquo veracit̄ apphēdi vt possibile non esse. q̄licet ꝗlibet beatoꝝ verū faciliter ꝛ veraciter apphēdēs sit cert⁹ ꝛ securus de eius ꝓpetuitate mō tñ de ꝓpetuitate sue beatitudinis ꝓprie nec alicui⁹ alteri⁹ creature misi ipi fit diuinit⁹ reuelatū. ¶ Cō sequētia ex hoc ptz. qm oppositoꝝ opposite sunt cause: sed apphēdēe deū ī est certus de eius ꝓpetuitate qꝫ apprehendit euz vt necesse esse: ꝛ p ꝙs vt impossibile non esse. ergo p cōtrariū cū beat⁹ apphēdat suā beatitudinē ꝛ oēm aliā rē creatā vt cōtingentē: ꝛ p ꝙs vt nō esse possibilem: non potest naturaliter de eius ꝓpetuitate cōtingēti certus existere nec securus. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum: est sciendū q

beatitudinē esse hoi possibilē in vita ista mortali/pōt dupliciter intelligi: scōm q hō mortalis dupliciter pōt accipi. Uno mō hō mortalis pōt dici hō nullā penā actu patiēs licet passibil⁹ ꝛ mortalis ꝛ finaliter moriturus. Scōo mō hō pōt dici mortalis: hō nō tñ passibilis: sed patiēs actu penam tandem moriturus. Tūc igitur potest quaeri an beatitudo sit possibilis homini mortali vt primo/ an vt secundo modo sumpto. Potest autem hic queri tā de beatitudine essentiali aīe q̄ de beatitudine accīdentali corporis/ꝛcz de dotibus corporis gloriosi. ¶ Hoc premisso pono quatuor cōclusiones. ¶ Prima est: q beatitudo essentialis creature rationalis est possibilis hoi mortali ꝑmo mō sumpto/ꝛcz moriturо nullā penā tñ actualiter patiēti. ¶ Hec apꝑet. qm glorie nō repugnat aliqd nisi pena: nec ipsi repugnat etiā omnis pena. sed hō mortalis et finaliter moriturus vt supponit̄ posset esse absq; pena imunis. ergo ipsi non repugnat gloria aīe essentialis. ¶ Cōfirmat. qꝫ cū oīs alia intellectiua sit glorie receptiua ꝓpter nullū corp⁹ passibile vel qualecunq; potest ipsi repugnare gloriā hmōi recipere. Si ergo anime corpori coniuncte passibili repugnat gloria: aut hoc est propter penā glorie incompossibilem in ipsa actualiter existentem: aut propter mortis penam homini imminētē. Sed nō ꝓpter primum: quia vt supponit̄ / nullam penam actu patit̄. nec ꝓpter secūdū: qꝫ nihil futurū est incompossibile alicui actualiter existēti. ꝛ ita esto q pe

na aliqua esset incompossibilis cū gloria: nō tamē futura. quare ꝛc. ¶ Nec valet si dicat q gloria est interminabilis. haberet aūt terminari ex pena imminēti actui liter exhiti. qm non est de rōne gloie perpetuitas: vt patet ex articulo pcedenti. Et ita esto q ꝓpter penā mortis beatitudo amitteret: ex hoc non sequit quin ꝑa beatitudo potuerit eē pu⁹: magis ꝫ sequat calorē nō eē calorē: qz tollit ꝓpter frigus. quare ꝛc. ¶ Cōfirmat. quia nō magis actꝰ fruēdi beatificꝰ includit ꝓpetuitatē nec repugnat hoi mortali ꝫ actꝰ videndi. sed actꝰ videndi deum nō ꝓpetuꝰ fuit de facto cōmunicatꝰ hoi mortali et postea mortuo actu hmōi ꝓdito vt Paulo vsq; ad tertiū celū rapto. ꝫ ꝛc. ¶ Scōa ꝓclusio est: q beatitudo creature rōnalis essentialis nō repugnat hoi mortali ꝛ passibili alio mō sūpto: vez actualiē penam patiēti. ¶ Hec apparet ꝓmo. qz de facto in Christo mortali ꝛ passibili isto mō fuit pena ꝛ gloria sic. Scōo. qz si beatitudini essentiali in fruitione deifica exhiti repugnat aliqua pena nō nisi tristitia opposita letitie beatifice actū hmōi beatificū ꝓsequenti. ꝫ cum quacūq; pena alia ab hmōi tristitia ꝑa tali letitie seu opposita et cū oī alia tristitia / vez disparata / posset esse gīa sempiterna. quare ꝛc. ¶ Tertio ꝓclusio ē: q oīs gīa corporis beati cēt possibilis hoi mortali vtroq; ꝓdictoꝝ duoꝝ modoꝝ accepto / excepta vote ipassibilitatis. ¶ Hec apparet. qm gīa seu beatitudo glificati corpis alia ab impassibilitate consistit in triplici dote / vez claritatis subtilitatis ꝛ agilitatis. sed nulli horū trium repugnat corpori passibili nec hoi mortali. corpora enim sanctoꝝ glorificata ꝛ visoꝝ nō glorificata eiusdē rōnis sunt: nec per ꝓhis aliqd positiuū ꝓuenieno corpori glorificato repugnat corpori passibili ꝛ mortali. ꝗre ꝛc. ¶ Cōfirmat. qz non maioris claritatis nec agilitatis seu fortitudinis est receptiuus hō in celo q̄ in mūdo. subtilitas etiā que est potestas essendi simul cum alio corpore in eodē loco non magis repugnat corpori passibili q̄ impassibili ergo ꝛc. ¶ Quarta ꝛ vltima ꝓclo est: q gīa impassibilitatis corporis glorioſi nō pōt cēpetere hoi mortali aliq ꝓdictoꝝ duoꝝ modoꝝ accepto. ¶ Hec ap̄ pet. qm ꝓutet ne sicut ꝛ ꝓdictorie opposite sunt incompossibilia. sed impassibilitas ꝛ immortalitas siue passibilitas videntur esse sicut opposite puuatiue. ergo ꝛc. ¶ Confirmat. qz hō in corpore ꝛ i alio beat⁹ ꝺr immortalis ꝛ ipassibil⁹ qz anulin cā scōa pōt poni aliqd nec corrūpi ꝓma causa hoc impedente. Mortalis aūt ꝛ passibilis ꝺr ꝓpter cōtrariū ōnem / vez qz deus nullā cām scōam eiꝰ corrupti uam ꝛ in ipm actuaz impedit agere ad eius corruptionem. sed sicut est impossibile vnū ꝛ idem esse ab eodem corruptibile seu passibile ꝛ incorruptibile siue ipassibile simplicit ꝛ totaliē: ita ꝛ isto modo / vez deo ipediente ꝛ nō ipediēte actuū qlibet corruptiuū. ꝫ ꝛc. ¶ Sic ad q̄stionē. ¶ Ad rōnē in ꝓncipio apparet solutio ex predictis in primo articulo questionis.

Sexto q̄ro. vtrū creatura intellectualis beatificabilis necessario velit eē beata. ¶ Et videt q sic. qz qō naturaliter inest alicui / necessario inest ipsi. sed appetitꝰ beatitudinis inest homini ꝛ cuicunq; creature beatificabili a natura. vnūq̄q; em̄ ꝓfectibile ad suā ꝓfectionē natu ꝛ aliter scimꝰ. beatitudo aūt est ꝓfectio nature beatificabilis. ergo ꝛc. ¶ Contra. qz volēs necessario aliqō obiectū / semp vult ꝛ ꝓ ꝓhis intelligit ipm: cū nullus possit velle aliqd nisi notum. sed nullus vult semp nec intelligit beatitudinē. ergo nec necessario sed ꝓtingenter trāsmō vult esse beat⁹. ¶ Rñsio. Et ꝓmo ꝓmittendo aliquid ad questionis intellectū / dicā ad q̄stū. Scōo iquirā qdā aliū dubiū / vez an creature beatificabil possit ex suis naturalibꝰ esse beata.

Quantum ad primum: est sciendum q natura intellectualē beatificabilē necessario velle se eē beatā / pōt intelligi dupliciter. Uno mō de natura actu beata an vez talis ncēto velit esse beata suā beatitudinē velle cōplacētie amplectēdo. Alio modo de natura beatificabili actualiē nō beatā: an vez talis velle desiderij ncēto velit eē beata beatitudinē sibi possibilē necessario appetēdo. Desiderū em̄ est respectu futuri possibilis. Amor vero ꝓplacētie est respectu hūi ꝓpue rei ꝓsentis. ¶ Hoc ꝓmisso pono q̄tuor ꝓclusiones. ¶ Prima est: q oīs natura intellectualis beatificabilis nō beata pōt nolle seu nō appetere beatitudinē vt sibi impossibilem apphēsaz. ¶ Hec ꝓbat. qm oē illud pōt eē nolitū qō est ab intellectu dictatū eē nolendū. sed intellectꝰ pōt apphendere beatitudinē vt impossibilē: ꝛ ꝓ ꝓhis dictare ꝛ ipam voluntati obijcere seu ostendere vt nolēdā: cū nullū impossibile sit volēdū nec ab aliquo actu elicito appetēdū. ergo ꝛc. ¶ Maior est cuiꝺā. qz sicut oē illud volitū pōt velle ꝛ eligere qō dictat intellectꝰ ꝛ apphendit esse volēdū ꝛ electēdū ita ꝛ econuerso oē illud pōt respuere qō sibi ostēdit vt respuēdum. oē aūt vt sibi ꝓssibile apphēsuz sibi ostēdit vt nolēdū. ꝫ ꝛc. ¶ Minor / vez q beatitudo possit apphēdi vt hoi ꝓssibilis / apꝑet. qz etiā sic de facto apphendūt eā oēs infideles / dnegāt nec credūt eē possibilē vitā aliā imortalē. ¶ Confirmat. qz oīs efficaciter volēs aliquod alio / pōt velle immo vult ꝓhis qō ipse scit seq necessario ad hmōi volitū alio. sed nō credens vitā aliā imortalē / nec ꝑ ꝓhis beatitudinē / pōt velle efficaciter nō eē / ad qō nō esse necessario videt seq se nō esse nec posse esse beatuz. ergo talis nō tm beatitudinē nō vult negatiue: sed etiā ipam respuit positiue non esse ipsi incōpossibile eligēdo. ¶ Minor de claratꝰ ꝑ exemplū de multis infidelibus aliā vitā nō credentibꝰ nec sperantibꝰ: q̄ tm vel se interfecerūt vt mortui ꝑ republica expoluerūt. constat em̄ q tales non esse voluerūt: ꝛ ꝑ ꝓhis beatitudinē respuerūt: cū nō ex his non possit esse beatꝰ. ergo ꝛc. ¶ Scōa ꝓclusio est: q creatura intellectualis beatificabilis nō beata pōt non velle seu appetere beatitudinē / vt sibi possibilē apphēsaz. ¶ Hec ꝓbat. qm qlibet viator pōt esse cōformis deo in volito ꝛ in nolito sibi noto. ergo oīs apphēdēs qōcūq; ꝛ q̄tūcūq; possibile sibi bonū qō scit deū nolle vnq̄ sibi dare / pōt ipm nolle. ſz beatitudo est summū bonū qō deus statuit nunq̄ dare alicui dānandoꝝ. ꝫ qlibet ipoꝝ hoc mō beatitudinē apphendēs / vez tanq̄ bonū qō agnosceret deus nolle sibi ꝓferre / posset vtiq; ipaz nolle. ¶ Cōfirmat. qz qlibet pōt nolle qō potest vt nolēdū: sicut ꝛ velle qō / vel ligit vt volēdū. sed beatitudo pōt apphendi vt possibil⁹ et vt nolibilis: qz deꝰ nō vult ipam dare. sicut em̄ oē apphēsum vt a deo volitū ipsiq; acceptū dictat intellectus eē volēdū ꝛ eligendū: ita ꝛ oīe apphensum vt a deo nolitū dictat nō esse volendū. sed beatitudo pōt apphendi ab aliq vt sibi possibilis: quā tm pōt scire seu apprehendere se nunq̄ affecturum deo noleute ipsam sibi cōferre. ꝫ ꝛc. ¶ Preterea ad idē arguit. qz volēs aliqd necessario vult ipm efficaciter quātū pōt. ſz oīs viator vult beatitudinē vt sibi possibile apphensam efficacit quantū pōt. ¶ Hoc ꝓbat. qz oīs volēs efficacit quātū pōt aliqd vult oē illō sine q̄ scit nillō mō se posse ꝓsequi illō. ſz aliquis scit se posse ꝓsequi nisi ꝓpter bonā ꝛ meritoriā vitaz glōriam sempiternam: nec tamen omnis vult meritorie ꝛ

fuisse viuere/nec gloriam apperit efficaciter: licet eã vt sibi possibilẽ apprehẽdat/ſz ſi nõ efficaciẽ nec absolute necessario simpliciter: in cuius enim potestate non est aliquid nolle seu non appetere/nec modus intensius seu remissius apprehendi: sed si quilibet vellet necessario beatitudinem nõ esse in eius potestate nolle eam: ergo ꝛc. ¶ Cõfirmatur: quia nullus magis necessario vult beatitudinem q̃ eius obiectum q̃ est deꝰ/sed deũ non necessario aliquis vult actu a se electo: ergo ꝛc. ¶ Tertia cõclusio est q̃ natura intellectualis beatificabilis actu videns deũ non ẽt ipso fruens põt nolle fruitionẽ: et per consequens beatitudinem. ℔ec ꝓbatur/q̃si voluntas creata potest voluitati increate in nolito cõformari: sed deꝰ posset cõmunicare alicui actum videndi nolendo sibi ꝓferre actum fruẽdi beatificum: ergo talis deũ videns vt nolentem sibi communicare actum fruendi/sed ẽt actum videndi posset nolle actũ beate fruitionis. ¶ Confirmatur: per exẽplũ de ℙaulo vsq̃ ad tertium celum rapto cui fuit communicata visio nõ tñ fruitio: cõstat enim q̃ ℙaulus illo tpe deũ videns ac intelligẽs vt sibi pro tunc cõmunicare fruitionem beatam nolentem potuit diuine bonitati cõcedere: et per cõsequens fruitionẽ huiusmodi nolle: sed q̃dq̃ potest esse nolitum ab aliquo ꝑ aliquo tempore et pro semp si apprehendat deum vt nunc̃ hoc sibi cõferre volentẽ: ergo cum deus posset alicui conferre visionem et nolle ipsi vnq̃ conferre fruitionem beatã: p consequens quilibet talis deũ videns vt ei nunc̃ fruitionem communicare volentem posset eam nunc̃ appetere imo nolle. ¶ Sed nũq̃d deũ videꝫ vt sibi fruitionẽ cõicare nolentem posset nolle fruitionẽ an necessario velit ipsam? ℝespondeo q̃ propter dumtaxat visionem nullus necessario videtur diuine voluntati in volito cõformari. ℰx quo sequitur q̃ licet deum apprehenderet seu videret vt sibi fruitionem hmõi beatificam cõferre volentem: nõ tamen ex hoc necessario vellet ipsam: et ita posset ꝑ consequens eã nolle. ¶ Confirmaf: qr non magis necessario deũ videꝫ vt sibi fruitionem cõmunicare volentẽ haberet fruitionem velle q̃ deum videns vt fruitionem sibi cõmunicare nolentem haberet ipsam nolle/sed videns deum vt sibi fruitionem cõmunicare nolentem posset fruitionem appetere seu velle: qr etiã de facto omnes fideles peccãtes vident/notitia fidei deum vt nolentem ac inhibentem hoc qõ ipsi volunt et eligunt: q̃ ꝛc. ¶ ℙreterea videꝫ deum non magis necessario vellet eius fruitionem beatam q̃ diuinam essentiã ipsam visam/sed videꝫ diuinã essentiã posset nolle eam: qõ probatur vt in precedentibus est probatum/videlicet qr esse apprehensum vt incõmodum potest esse nolitum/sed videꝫ per essentiã deum posset eum apprehendere vt incommodum: puta vt eũ pene dãni et etiam pena sensus actualiter affligentẽ: posset enim deus seipsum facialiter alicui cõtẽdere quẽ puniret pena dãni: puta beatifice fruitionis dei carentia et alia etiam pena sensus/nõ enim magis pena sensus repugnat diuine visioni habite sine fruitione q̃ visioni et fruitioni simul/sed habens visionem et fruitionem simul posset puniri accidentaliter etiam eternaliter pene sensus: sicut apparet in Thaisio qui existens perfecte beatus huiusmodi pena sensus temporaliter est punitus. ¶ Confirmatur: quia si videns deũ necessario vellet ipsum aut volitione beata aut alia non beata: sed nõ volitione beata quia talis non est in videntis potestate: supponitur enim q̃ talis esset videns et non fruens: nec alia volitione/quia ad nullem aliam volitas necessitari videtur/sed quelibet alia in ipsa libere et contingenter non necessario virtualiter continetur/sic intelligendo q̃ nullum volitionis nec nolitionis sibi possibilem actum necessario elicit/ſz tñmõ ꝓpingẽter: q̃ ꝛc. ¶ Quarta et vltia ꝓclo est q̃ creatura beatificabilis et actu beã vt deũ videns et actualr ipso fruẽs põt non velle: et etiã aliquo mõ nolle suã beatitudinẽ. ¶ ℍec ꝓbaf: et ꝓmo q̃rũ ad ꝓmũ/vcz q̃ beãs posset nõ velle suã beatitudinẽ: puta tã visionem q̃ etiã fruitionẽ qñ actꝰ rectꝰ põt esse sine actu reflexo/ſz tã actꝰ videndi deũ q̃ fruẽdi beatificꝰ est rectꝰ ad deum immediate terminatꝰ actꝰ aũt volẽdi fruitionẽ est reflexꝰ: sicut et actus intelligendi intellectionem siue beatificã visionẽ quã ꝓsupponit actꝰ volendi ipsam: ergo potest deus intelligi et diligi ipsius intellectionẽ et etiam fruitione non volita nec percepta. ¶ Confirmatur: qr non magis notitia vel volitio dei infert necessario notitiam nec amorem alicuius rei create q̃ econuerso notitia vel amor creature arguat dei notitiã vel amorem/sed actus intelligendi vel volendi ens creatũ non infert necessario actum intelligendi nec volendi deum: ergo nec aliquis actus videndi deum nec fruendi ipso infert actum intelligendi nec volendi aliquã rem creatam/nec per consequẽs beatitudinem ipsam: quare ꝛc. ¶ Secunda pars ꝓclusiõis/vcz q̃ beatus possit suam beatitudinem non tñ non velle negatiue seu cõtradictorie: ſz etiã nolle ꝓtrariũ aliquo mõ: et alio mõ non/põt declarari. ¶ Ad cuius euidẽtiam est sciendum q̃ actus beatificus siue visionis siue fruitionis potest dupliciter accipi et ꝓiderari. Uno modo absolute vt tale ens creatum: puta accidens a deo intellecto et volito distinctũ. Alio mõ vt est ipsiꝰ beti cũ deo obiecto beatitudinis mẽtaliter ꝓtinuus/tã visio cñ q̃ fruitio cõtingit beatũ videntem et fruentem cũ deo. ¶ Tunc dico q̃ beatitudinem vt primo modo sumptam potest nolle quelibet beatorum/nõ aũt vt secũdo mõ sumptã. ℙrimũ apparet: qñ cum dilectione dei potest stare nolitio cuiuscũq̃ creature/vt ab ipso distincte/sed beatitudo formaliter sumpta est q̃dã creatura distincta a beõ totaliter et a deo: q̃ nõ minꝰ q̃libet beõr deũ pfecte diligẽs posset q̃rũ est ex se nolle beatitudinẽ vt a deo distictã q̃ quãcũq̃ aliã rẽ creatam. ¶ Cõfirmaf: qr qõ ds nõ põt nolle necessario vult si ipm apphẽdit/ſz nullꝰ beõr beatitudinẽ actu reflexo apphẽsã vt quãdã creaturã/a deo totaliꝫ alienã vult magis necessario q̃ aliquã aliã rẽ creatã/alias semp oporteret eã intelligi et diligi a quocũq̃ beõr: q̃ ꝛc. ¶ Secũdũ/vcz q̃ beatitudinẽ acceptã alio mõ: puta vt cum deo ꝓunctiuã nõ possit nolle seu respuere aliqs beõr: apperit qr nolens aliquẽ actũ vt cũ obiecto ꝓtinuũ nõ vult illꝰ actꝰ obiectũ: et ita volẽs aliqõ obiectũ efficaciter q̃rũ põt nõ potest nolle neq̃ respuẽ actũ/vt p actũ ipm ꝓtinuũ ipsiꝰ obiecto efficaciꝫ volito et dilecto/ſz q̃libet beatꝰ vult deũ efficaciꝫ q̃rũ põt: q̃ ꝛc. ¶ Cõfirmaf: qr olo volẽs efficaciꝫ aliqd q̃rũ põt vult oẽ illud qõ apphẽdit nõ q̃ sine quo volito vel nolito nõ põt aliud velle/ſz actus volẽdi vt ꝓtinuus cũ obiecto volito est quo vt sic apprehenso nolito non põt aliqs velle eius obiectũ: ergo ꝛc. ¶ ℰx ꝓdictis ſequitur q̃ nulla creatura beatificabilis necessario vult eẽ beata/cũ quo tñ stat q̃ q̃libet beatorum necessario vult deum siue beatitudinis obiectum/qr nec hmõi actꝰ producto nec suspenso est in potestate alicuius beatorum/sicut enim aliud est beatitudo et aliud obiectũ beatitudinis qõ est deꝰ: ita aliud est velle deũ et aliud velle esse beatũ/velle enim esse beatum nõ terminatur ad deum/sed ad ens creatum: puta ad actum beatificum/ad actum tñ volẽdi deum quo vult eũ quilibet beatorum/ necessario sequitur esse beatum: imo ipsa coꝫ volitio seu fruitio est ipso beatudo. ¶ Ex hoc ſequit q̃ q̃libet beõr necessitate vult esse beatꝰ virtualr et añcedẽter/licz nõ formalr et consequẽter. ℔oc apparet/quoniam volens necessario illud cuius volitio est et beatitudo necessario vult esse beatꝰ virtualiter et antecedenter cũ ad tale obiectũ

volitū sequat ipsum esse beatū/sed quilibet beatoꝝ necessario vult deum ad quē sic volitum sequit quēlibet fore beatū: ergo quilibet vult esse beat⁹ necessario virtualiter ꝛ antecedēter: nō aūt formaliter seu quodāmodo cōsequenter qm̄ sicut velle esse beatum est velle beatitudinis actum quē nō necessario habet velle aliquis beatorum vt in precedēnbus est probatum: quare ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum & vltimū : est

sciendum q̄ creaturam intellectualem btificabilem ex suis naturalib⁹ posse esse beatā potest intelligi quatuor modis. Primo modo an posset esse beata per se quocūq; ab ipsa alio circūscripto. Secundo modo an p se possit beatitudinem acquirere meritorie. Tertio modo an possit eā in se elicere effective. Et quarto an in seipa possit eam ex suis naturalibus recipere subiective. ¶ Hoc premisso pono quatuor conclusiones. Prima est/q̄ nulla creatura intellectualis potest esse beata ex suis naturalibus. Primo modo/ videlicet quocunq; alio ab ipsa circūscripto. Hec apparet/quia beatitudo nature intellectualis cōsistit in visione ꝛ in fruitione dei: sed tā visio dei q̄ fruitio ab ipa creatura beatificabili essentialiter sicut accidēs a subst̄ia est distincta: ergo ꝛc. ¶ Confirmatur: quia solus deus est beatus isto modo/ videlicet per seipsum omni alio ab ipso circūscripto: nullū aūt aliud ens creatū beatificabile beatitudine de qua loqmur pōt beatificari nisi in ipo in ratione obiecti coniuncto ipsi: sed deus ipse in ratione obiecti nō potest vniri alicui nec aliquis ipsi nisi visionis et fruitionis mediantibus actibus de genere qualitatis: ergo ꝛc. ¶ Secūda ꝯclusio est/ q̄ creatura intellectualis btificabilis in statu merēdi existēs potest ex puris naturalibus acquirere beatitudinem secundo modo/ videlicet meritorie/non tñ principaliter nec per ꝯñs totaliter sed partialiter ꝛ minus principaliter. Hec apparet/qm̄ quicūq; meretur vel pōt mereri gratiam ꝛ gloriam: sed viatoꝛ in statu merendi existēs pōt ex puris naturalibus mereri partialiter ꝛ minus principaliter supernam gratiam. Hoc probatur/qm̄ omnis penitēs ex puris naturalibus meretur ꝛ mereri potest gratie infusionem/et remissionem culpe preterite/isto modo videlicet minus principaliter Christus cui meruit principalius gratias et glorias omnium electoꝝ/ minus principaliter aūt ipsi electi ratione vtentes sibi omnia ista meruerunt per bona opera sua que fecerūt: per quorum aliqua vt per omnia in charitate ꝛ ex charitate facta meruerunt: nō ex puris naturalib⁹ sed gratia mediante: per actum aūt penitentialem cuicūq; delinquenti naturaliter possibilem meretur quilibet vere penitens nō mediante gr̄a/cū ipsam primo mereatur ꝛ ea mediante gloriam sempiternam. q̄ aūt actus penitentialis sit naturaliter hoi possibilis: apparet/qm̄ act⁹ penitentialis nō est nisi actus respuendi peccatū vt dei offensiuū: sed in hūc actū pōt quilibet ex suis naturalib⁹ per seipsum/cuiuscūq; esti voluntas sibi dimissa pōt naturaliter illud respuere q̄ sibi dictat recta rō respuē dū sicut ꝛ eligere siue velle q̄ sibi ostēdit volendū peccatum aūt ostēdit vt respuendum: ergo ꝛc. ¶ Tertia cōclusio est/q̄ nulla creatura btificabilis pōt ex puris naturalibus acquirere beatitudinem tertio modo/ vcz ipsam in se causaliter p̄ducendo: hec fuit declarata in prima questione huius distinctionis. ¶ Quarta ꝛ vltima ꝯclusio est/q̄ ois creatura btificabilis pōt eē imo etiā sic ē de facto btā ex suis naturalib⁹ quarto modo/ vcz subiective. Hec apparet. qm̄ ois creatura btificabilis est subiectum receptiuū beatitudinis: puta fruitionis ꝛ visionis (mediantissime p seipsam: sed sicut actiuū principium qm̄ agit eo agit quo est actuū qm̄ nō agit: ita ꝛ subiectū seipo aliquo forme receptiuū nullo mediāte a se alio eā recipit subiective: ergo natura intellectualis per se nullo alio mediante beatitudinē recipit subiective. ¶ Sic ad questionē. ¶ Ad rōnē in principio dicendū q̄ appetitus beatitudinis elicitus/de quo queritur nō ineſt homini naturaliter sed contingenter.

Quesito de beatitudine essentiali seu principali oim btoꝝ: querēdū est de btitudine accidētali seu min⁹ principali corpoꝝ glorificatoꝝ hoim que beatitudo ꝓsistit in quatuor dotib⁹ que sunt impassibilitas/agilitas/subtilitas/ꝛ claritas. Quero igit per ordinem de his quatuor: et primo de impassibilitate/vtrum corpora beatoꝝ glorificata sint ipassibilia: et videtur q̄ sic/qz ois hō elect⁹ erit tam in corpore q̄ in anima perfecte beatus ꝛ ab oīi miseria liberatus: sed habens corpus passibile nō est perfecte beatus nec ab oīi pena sibi possibili liberatus: ergo ꝛc. ¶ Contra: qz homo comprehensor ꝛ viatoꝛ idem est in numero: ꝛ per consequens idem corpus habebit in gloria q̄ habuit in via: sed corp⁹ incorruptibile ꝛ ipassibile nō pōt cū corpore corruptibili ꝛ passibili idē esse: q cū corpora hoim electoꝝ sint passibilia in via nō poterūt esse ipassibilia in patria. Rñdeo. Ubi est videndū primo q̄ de facto omnia omnīū hominū corpora beatoꝝ erūt ipassibilia. ¶ Secūdo quomō hoc potuit eē: cū beati eadē corpora sint habituri in celo que habuerūt in mūdo.

Quantū ad primū quod est facile &

tū cuicūq; catholico pono quatuor ꝯclusiones. ¶ Prima est/q̄ tā corpora beatoꝝ q̄ dānatoꝝ erūt incorruptibilia/hoc est q̄ nūq̄ corrūpetur nec corrūpi poterūt ab aliqua secūda causa. Hec apparet/qm̄ oīe aīal habēs corpus corruptibile est mortale: nec enim corpus cuius pōt esse corruptiō nec quomodocūq; ab eo aīa separatū quin aīal ipsum sit mortuū: sed cōstat q̄ tā beati q̄ dānati oēs erūt immortales: vt cīm dicit Apoca. 9. In diebus illis querent homines vcz dānati mortē et nō inuenient eā ꝛ desiderabūt mori ꝛ fugiet mors ab eis. De electis etiā dicit Apoca. ii. q̄ mors vltra nō erit: ergo ꝛc. ¶ Secūda ꝯclusio est/ q̄ corpora btoꝝ erūt impassibilia: non aūt corpora dānatoꝝ: et hoc apparet ex scriptura q̄tū ad vtrūq; eius partem / quia nec aliter ꝓbari potest. Dicit enī Apostol⁹. i. Corinth. 15. q̄ seminatur corpus in ignobilitate surget in gloriā/seminat in infirmitate/surget in virtute/ seminat corp⁹ aiale/surget corp⁹ spūale. Itē Apoca. 21. Absterget de⁹ omnē lacrymā ab oculis eoꝝ/ vcz btoꝝ: et mors nō erit nec luct⁹ nec clamor nec dolor erit vltra. Sz cuicūq; corpori informato aīa sensitiua est icōpossibilis dolori: ꝛ ois passio: ergo corpora btoꝝ erunt ipassibilia cū sint a dolore quolibet aliena. q̄ aūt corp⁹ dānatoꝝ sint passibilia: apparet p ꝓtrariā rōnē/ vcz qz dolorē horribilē patient/ dolor aūt vt a tristitia distinguitur/ oritur ex corporis passione: ibi erit vcz in inferno erit fletꝰ ꝛ stridor dentiū: vt dicitur Matthei. 25. Fletꝰ ex fumo et stridor dentiū ꝓpter frigus: ergo ipoꝝ dānatoꝝ corpora tam ab igne q̄ a frigore sensibiliter patiētur: vt cīm dicitur Job. 28. Ad nimiū caloꝛē trānsibunt ab aquis nimiis quilibet dānatorum ꝛ vsq; ad inferos peccatum illius. ¶ Tertia cōclusio est/q̄ corpora beatoꝝ nō ideo sunt seu argui possunt eē ipassibilia/qz incorruptibilia. Hoc apparet/qm̄ si nō beatꝰ hēret seu argui posset hoc corpus ipassibile qz incorruptibile: oē corpus incorruptibile esset ꝛ esse arguerēt ipassibile/sed hoc est falsum: qz vt dictum est in precedentibus ꝯclusionibus corpora dānatorum sunt incorruptibilia ꝛ tñ passibilia: ergo ꝛc. ¶ Confirmatur: qua non omnis actio est corruptiua nec omnis

agentū corrumpēs: ergo nec omne passum oportet esse corruptum nec passibile corruptibile: ārē zc. ¶ Quarta et vltima conclusio est/q̄ ecōuerso beatoꝝ corpora ideo arguūt possunt incorruptibilia quia sunt impassibilia. Hec apparet/quoniam impossibile est aliquid esse corruptibile nisi passibile nec corruptum nisi passum: hoc est euidēs/ qz ipsa corruptio que ꝓprie sumpta est formae substānalis est passio: vñ ois corruptio est passio/licet nō ecōuerso: ergo a destructione ꝑfitis vbi nō pōt esse passio nec corruptio: ergo cū corpora btōꝝ sint futura ipassibilia: p ꝑfis erūt zc incorruptibilia/ zc ita licz incorruptibilitas dānatoꝝ nō arguat ipassibilitatē ipsorū: tñ ecōuerso ex btōꝝ ipassibilitate coꝝ incorruptibilitas arguit et ꝓbat. Et quo pōt cōcludi corollarie q̄ aliquomō mirabiliora est incorruptibilitas zc imortalitas dānatoꝝ q̄ btōꝝ: licet imortalitas zc incorruptibilitas istoꝝ sit nobilior zc dignior q̄ incorruptibilitas illoꝝ aliorū. Hec apparet/qñ licet sit eminētius zc vtilius nō posse pari ab aliquo nec corrūpi q̄ posse pari zc nō corrūpi: tñ mirabilius est pari ab aliquo corruptiuo: zc nullomō posse corrūpi ab eo q̄ nō posse ab eo pari aliquid nec corrūpi: imo supposita alicui⁹ ipassibilitate ei⁹ incorruptibilitas nō est mira sz necessaria: ipossibile esset corrūpi ipassibile ab eo zc q̄ est ipassibile/ sed dānati sūt passibiles zc actualiter sensibiliter ab igne eternaliter pañtur: ergo cū ipe ignis sit sibi dimissus ois corporis i qō potest agere corruptiuus: per ꝑfis q̄ semper agat in corpora dānatoꝝ absq̄ corruptiōe coꝝ: hoc est mirū zc stupēdum ipossibile fieri p naturā/ corpora aūt btōꝝ nō est mirū q̄ ab aliquo nō corrūpantur cum nec ab aliquo pariātur: non pōt esse aliqd corrumpi nisi qō ab aliquo pōt pati: et ideo licet ipsoꝝ impassibilitas sit mirabilis zc supnaturalis/non tñ coꝝ incorruptibilitas seu imortalitas hmōi ipassibilitate ipsoꝝ suppositā et concessa. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum est sciēdum q̄

aliqd esse ipassibile ab oī secūda causa vt btōꝝ corpora erunt ipassibilia pōt dupliciter ꝓtigere. Vnomō supernaturaliter et aliomō naturaliter: supernaturaliter ipassibile ab aliquo est illud qō ex se pōt pari ab illo/et illud sibi dimissum est in ipsum actuū: non pōt autē in ipsum agere qz a deo ꝓhibitū/et p ꝑfis supnaturaliter impeditū/hoc modo corpora illoꝝ puerorū qui in fornacē missi fuerūt ipassibilia ab illo igne nō ab oī agente alio extiterunt. Naturaliter autē illud est ipassibile ab aliquo qō ēm suā naturā non pōt pari ab illo nec illud sibi dimissum est in ipsum actuū: sicut celū est ipassibile. Et hoc modo ipassibile potest dici dupliciter: q̄ vel vniuersaliter respectu cuiuscūq; sc̄be cause vt oia corpa supiora sunt ipassibilia et incorruptibilia: vel particulariter respectu alicui⁹ tñ causē: et hoc mō qōcūq; ens creatū posset dici ipassibile cū nullū sit ens tñ i qō oia alia sint actiua. ꝓmo etiā mō vez supnāliter ipassibile posset esse consimiliter dupliciter/ videlz vniuersaliter respectu cuiuscūq; naturaliter actiui/ vel particulariter respectu alicui⁹ tñ: pōt esse de⁹ ipedire seu suspendere ois sc̄be cause actionē/ vl vni⁹ tñ respectu alicui⁹ ab ea naturaliter passibilis ne vez in ipm possit aliqd agere. ¶ Hoc ꝓmisso pono quatuor cōclusiones. ¶ Prima est/q̄ corpora btōꝝ nō erunt ipassibilia naturaliter. Hec ꝓbat/qñ corpa btōꝝ glificata cuiusdē rōnis erūt zc ex eisdē cōpositā tā substātijs intrīsece q̄ qūtumcūq; extrinsece sicut fuerunt prius nō glificata: ergo ab eisdem causis secūdis erūt passibilia zc corruptibilia: ergo sequitur ꝓpositum/vez q̄ nō erūt naturaliter ipassibilia nec incorruptibilia/añs suppono propter identitatem illoꝝ corpoꝝ zc istoꝝ vez glificatoꝝ zc non glificatorum/ ¶ Vbi ꝑfis vez q̄ ex hoc sequat ipa ab eisdē secūdis causis est passibilia sicut pri⁹ apparet/qñ sicut ois causē rōnis sūt receptiua formaꝝ eiusdē rōnis vt intellect⁹ intellectionū et volūtates volitionū: ita zc actiua eiusdē rōnis sunt actiua in quecūq; eiusdē rōnis: sed btōꝝ corpora erūt eiusdē rōnis sicut prius: q̄ ab eisdē erūt passibilia a quibus prius: zc illa eadē erūt in ipsa actiua que in ea antea agere potuerūt. ¶ Cōfirmat: qz sicut ipossibile est fieri calorem cū repugnet calefacere nec accidens pōt sic variari q̄ sibi repugnet subiecto ēxistere/ ita nec corpus aliquod ēm suā naturā corruptibile manēte sua natura ēm quā est corruptibile pōt sic variari q̄ ipsi repugnet corrūpi zc pari etiā ab eisdem a qb⁹ pri⁹ pati poterat et corrūpi. Sed corp⁹ hūanū nō mun⁹ ēm naturā est a causa secūda corruptibile zc passibile q̄ celum zc quodcūq; aliorū superiorū corporū sit impassibile et incorruptibile: ergo non magis corpus humanum/ non potest effici incorruptibile q̄ celum corruptibile. ¶ Preterea omne subiectum alicuius formē receptiuum nunc cuius fuit antea receptiuum potest illam recipere a quocūq; illam virtualiter cōtinente a quo eā antea potuit recipere et recepit/sed sicut alia beata zc nō beata: ita et corpora glorificata sunt earūdē formarū receptiua: quarū fuerūt receptiua non glorificata: puta caloris/frigoris/zc similiū. ¶ Hoc apparet: nō ēm magis corpori glorificato repugnat recipere aliquam talē huiusmodi qualitatem q̄ anime beate tristitiā vel dolorem. Constat aūt q̄ cum gloria anime potest stare sicut et fuit de facto in Christo pena/tristitie/zc dolores q̄ zc cū corpore glorificato ois q̄litas q̄ pri⁹ excepta cōtrarie opposita vt nigredie claritate i tpō actualr existēti: sed huiusmodi tales forme/puta caliditas vel frigiditas poterunt in eo ītroduci prius a causa secūda: ergo et modo/et per consequens ipsum est passibile sicut prius / qñ omne subiectum receptiuum alicuius passibilis qualitatis ab aliqua secunda causa est passibile ab illa zc corruptibile si illa qualitas introducat in gradu icōpossibili sue forme. ¶ Cōfirmatur: quia nō magis corpora glorificata erūt impassibilia q̄ anima beata: sed anima hominis beata siue corpori coniuncta siue ab eo separata/nō est naturaliter impassibilis sic q̄ ipsi repugnet pari ꝓpter suam naturam nec etiā ꝓpter gloriam. Hoc apparet: constat enim q̄ licet ex sua natura sit incorruptibilis non tñ impassibilis/cū tam in inferno q̄ in purgatorio siue cū corpore in inferno siue separata actualiter patiat: ergo nō est ipassibilis rōne sue nature nec rōne glie sibi collate cū alia Christi beatissima fuerit mixta passa: sed alia ipsa beā nō habet nūc aliqd in se formaliter propter qō ipsi magis q̄ prius repugnet pari dolorē zc tristitiā naturalr. Nec enim alia ipsa Christi est post resurrectionem aliquam maiorem gloriam cōsecuta: nec formam aliquā supernaturalem spiritualē quā antea nō haberet: ergo nec ipsa nec aliqua alia anima beata est naturaliter impassibilis: nec p consequens corpora glorioſa. ¶ Secūda cōsequētia q̄ superius iferebatur/ vez q̄ si corpora btōꝝ nō possunt pari ab eisdem a quibus prius non sunt passibilia naturaliter: apparet/qñ ipassibile naturaliter hic vocat qō non potest pari ab aliqua secunda causa sibi dimissa: ergo si omnis causa secunda sibi dimissa est actiua in beatorum corpora que prius fuit actiua in ipsa: sequitur ꝓpositum/videlicet q̄ non est naturaliter impassibile aliquod ipsorū. ¶ Secunda cōclusio est/q̄ nec corpora glorificata btōꝝ erūt naturaliter incorruptibilia. Hec pōt ꝓbari consimiliter sicut prima. nullum enim naturaliter passibile ab aliquo ente creato ei⁹ corruptiuo est naturaliter incorruptibile cū sit ab illo tali corruptibile a quo est passibile: sed corpus glorificatum est passibile zc alterabile ab eisdē cuius corruptiuus sibi dimissus a quibus pari prius potuit zc corrumpi: ergo sicut ante

fuit ab igne vel a quocūq; alio corruptibile sic est mō. ¶ Cōfirmat: qz oē corp⁹ ab igne alterabile/est ab ipso corruptibile/mediāte alteratione vltimate disponente ad corruptionē forme ipi⁹ passi corporis/z ad gñationē forme substāialis ignis. Apparet etiā ad sensum q corp⁹ hūanū vel aliud qcūq; ab igne passum nō pōt semp manere naturalr incorruptū: sz ops ipm corrūpi z formā ignis in ei⁹ materia introduci: sz corp⁹ humanū licet glorificatū quantū est ex se est a qcūq; alterabile z passibile a quo pz⁹/vt apparet ex pcedēti pclone: ergo z corruptibile/nec p ois est naturalr incorruptibile/nec videt etiā sic fieri posse incorruptibile: sicut nec ipassibile magis q hō posset fieri nō risibilis: ita etiā corp⁹ hominis est corruptibile: sicut hō ipse est risibilis: et sicut ala incorruptibilis z imortalis: qre zc. ¶ Tertia pclo est/q corpora bōr glificata erūt ipassibilia supnaturaliter vniuersalr. ¶ Hec apparet/qm pstat p fidē q erūt ipassibilia vniuersalr/videlz ab oi cā scōa: aut q naturaliter aut supnaturaliter sz nō naturalr: vt apparet ex pma pclone: q supnaturalr. ¶ Cōfirmat: qz si corpora bōr glificata efficerent ipassibilia naturalr/sic q eis repugnaret pati z realr imutari ab aliq agēte creato sibi dimisso: aut hoc erit ppt suā substāiā qa ḡlibet erit essentialr tale corp⁹: aut ppter aliquā sibi collatā accidētalē formā ipm ipassibile efficiētē: sz nō pōt poni pmū qz substantia corporis glificati eadē numero erit q pri⁹ fuit: nec p ois ipsi repugnat magis pati q ante ratione sue substātie: nec pōt dari secūdū videlz q hmōi ipsi⁹ ipassibilitas sit ppter formā aliquā accidētalē sibi ipressā. ¶ Vltimo/qz sicut substātia ex se incorrupti bilis p nullā formā accidētalē pōt effici passibilis/ita nec ecōtrario vt videt: qre zc. ¶ Secūdo/qz aut hmōi forma accidētal erit spūal z tal nō pōt poni in corpore subiectiue: aut corporalis z talis nō videt ee rō ipassibilitatis corporis/qz nec aliqua forma accidētalis corporalis videt ee ipassibilis/q aūt ex se nō est ipassibile nō pōt esse rō ipassibilitatis alteri⁹: esto etiā q sit vel fieret aliq forma accidētalis ipassibilis seu incorruptibilis corporalis/adhuc ppter talem nulla substāia ex se passibilis videret posse effici ipassibilis: q zc. ¶ Preterea ad idem potest argui/qm nō aliter videt ponēda ipassibilitas i corpore q in aia: sz aia dtā nō erit ipassibilis naturalr sm se nec rōne alicu⁹ forme sibi ipresse sz tm supnaturalr rōne volūtatis diuine nolētis aliquā secūdam cām in eam agere aliqd/vñ ipsa penā aliquā pati posset: q zc. ¶ Maior est cuidē: nō magis enim corpus pōt naturalr effici impassibile sm se/nec ratiōe alicu⁹ forme sibi impresse/nec aliqua alia rōne q aia. ¶ Minor declarat/qm ppter nullā formā aia videt magis posse reddi ipassibilis q ppter gloriā semiternā: sz ppter istā nō est ipassibilis cū aia Christi dtā sima fuerit multa passa: nō videt aūt corp⁹ ppter formā aliquā corporalē magis posse effici ipassibile q anima dtā ppter gloriā semiternā: ergo zc. ¶ Cōfirmat: qz nō aliter videt corp⁹ dti esse ipassibile q corp⁹ dānati incorruptibile z imortale: ita enim dānati habebūt corpora incorruptibilia: licet passibilia sicut dti ipassibilia: sz corpa dānatoz nō erūt incorruptibilia sm se naturaliter: nec enim rōne alicu⁹ forme eis ipresse: sz tm supnaturaliter rōne volūtatis diuine primittētis ea pati z nō corrūpi/nec agere ignē nec alia ipsoz afflictiua z ḡtū ē ex se sibi dimissoz corruptiua ad eoz corruptiōez: sz tm ad passionē seu afflictiuā imutationē z alterationē: nō est enim nec pōt ee aliqua creatura cui⁹ iexistētia corpori⁹ dānatoz virtute posset ipoz corruptio ipedir: ergo zc. ¶ Quarta z vltima pclusio est/q corpora beatoz glorificata erunt incorruptibilia similiter/videlicet supnaturaliter vniuersaliter. ¶ Hec apparet/qm cum ideo sint incorruptibilia qz ipassibilia eo mō sunt z ab eodē habēt q sint incorruptibilia z ipassibilia/sz ipassibilia sunt nō naturaliter sz supnaturaliter vniuersaliter/vt patet ex pclusiōe pcedēti: ergo zc. ¶ Cōfirmatur: qz vbi reperit idem effect⁹ ibi debet eadē causa poni: sz licet dti z dānati nō sint cōsimiliter ipassibiles cū dānati actualiter pariaīt: sunt tñ vnifozmit incorrupti biles: nō magis enim dti sunt imortales nec incorruptibiles q dānati. Cōstat aūt dānatoz corpora nō ee incorruptibilia naturaliter sm se: nec ratiōe alicuius eis ipresse forme: sz supnaturaliter tm ppter diuinā volūtatē ipsa corrūpi nolētem: z ideo ad eoz corruptionem agere quācūq; secūdā cām vniuersaliter phibētem: ergo zc. ¶ Ex pdictis sequit corollarie q dos ipassibilitatis nō est aliqd in re extra btōz glorificatis corporib⁹ nec ipsis beatis formaliter iexistēs. ¶ Hoc apparet/qm sm pdicta dos ipassibilitatis nō est aliud q diuina assistētia seu custodia qua beatus quilibet a passione z a corruptiōe qualibet pseruatur: tā beatū aūt ab oi passione q dānatū a corruptiōe de⁹ pseruabit z custodiet imediate per se absq eis ipresso aliquo mediāte: quare zc. ¶ Et si queratur quare ergo hmōi impassibilitas dicit dos beati cū nō sit aliqd iexistens formaliter in beato. ¶ Rñdet q hoc nō requirit ad dotem quia nec etiā in corporalib⁹ oportet dotē esse formaliter in dotato: sed sufficit q ipse dotatus habeat ius in dote/z sic est in ppōsito: beati enim meruerunt pdictā diuinam custodiā qua ipassibiles z incorruptibiles seruarent: z ita ex eoz merito z principaliter ex merito Christi mo[illegible]s habēt ius in dote huius ipassibilitatis. ¶ Ex hoc [illegible]paret q licet tā elemēta q dānatoz corpora pseruentur similiter eternaliter incorrupta: nō tñ hmōi eorum incorruptibilitas pōt dici in eis dos sicut in beatis: qm nec elemēta habēt aliqd ius vt a corruptiōe hmōi preseruentur nec dānatoz corpora seruant ad eoz glorā sed ad penā potius incorrupta/vt ppter eoz demerita puniant pena eterna. ¶ Et si contra pdicta arguat: qz sic sequit q multi sctōz dotē ipassibilitatis habuerint i pfitu: vt tres pueri i fornacē missi: z alij plurimi q nec igni nec alijs tpoz corruptiuis exposīti fuerūt passi aliqd nec corrupti. ¶ Ad hoc pōt dici q null⁹ habuit in pfitu hmōi dotē impassibilitatis vniuersaliter/nec pro semper: licet partialiter z ad tempus. Hec apparet/qm habere ipassibilitatis dotē vniuersaliter z semper est a nullo ente creato vnq posse pati aliqd nec corrūpi: sed quilibet beatoz fuit in presenti aliqn ab aliquo passus cum fuerit vere mortuus: ergo licet aliquo determinato tēpore z respectu alicu⁹ actiui corruptiui aliqs non fuerit passus nec pati potuerit deo hoc miraculose ipediente: nō tñ ex hoc sequitur nec habetur q huiusmodi impassibilitatis dotē vnusquisq habuerit: cum aliquādo et ab aliquo agente creato passus fuerit in presenti. ¶ Sic ad qstionē. ¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex pdictis: qz licet qlibet beatus debeat pfectē beatificari et ab oi pena tā ale q corporis liberari. Ex hoc tñ nō sequit q corpus ei⁹ nec aia sit impassibilis naturaliter/sed tm supernaturaliter vt in precedentibus est ostensum.

Secundo quæro de dote subtilitatis. Vtrū hmōi subtilitaz dos sit aliqd positiuū ex tribus formalr i corpore cuiuslibet btōz. Et vī q sic/qm nullū corp⁹ p se pōt i eodē loco cū alio corpore simul ee pōt: sz corp⁹ glorificatū pōt p dotē subtilitatis in eodē loco cū alio corpore simul ee: ergo hmōi subtilitas est aliqd ab eo distinctū ipsi formaliter iexistēs. ¶ Confirmat: qz corp⁹ nō pōt p nihil nec p aliqd ab eo separatū cū alio corpore simul ee: sz corp⁹ glorificatum pōt p hmōi subtilitatis dotē cū alio ee simul: ergo zc. ¶ Contra: qz p nullam

virtutē creatā possunt plura corpora simul eē/sed corp⁹ glorificatū pōt eē simul cū alio p istā subtilitatis dotē: ergo hmōi subtilitas nō est aliqd creatū ab eodem ipsi formaliter iexistēs. ¶ Cōfirmat: qr si hmōi subtilitas eēt aliqd corpori glorificato formaliter iexistēs eēt aliqua forma accidētalis: sed nulla forma accidētali/nec substantiali nec aliqua re creata possunt plura corpora simul existere in eodē: ergo ꝛc. ¶ Rñsio. Ubi est videdū primo: quid est itelligēdū p hmōi subtilitatis dotē corporū glorificatorū. Secundo ex hoc apparebit quid sit dicēdū ad quesitū/vcz an subtilitas sit aliqd in beatorum corporibus existens.

Quantum ad primum: pono quatuor cōclusiones. ¶ Prima est/q corp⁹ glorificatū pōt esse simul cū corpore nō glioso. Hoc apparet primo: qr ꝛ de facto sic fuit qñ Chust⁹ resuscitat⁹ cenaculū vbi erant apli tanuis clausis remanēnib⁹ introiuit ꝛ etiā in futuro erit in ascēsu ad celū empyreū post iudiciū oim beatorū. Cōstat enī q in igressu Chusti ad discipulos post resurrectiōem ei⁹ corp⁹ tam glorificatū insimul fuit cū illis clausis ostijs q que trāsijt: qsi etiā Chust⁹ cū beatis oīb⁹ hoīb⁹ resumptis corporib⁹ ascēdet post iudiciū ad celū empyreū: non est imaginādū q celū stellarū p qs trāsibit cū illis oīb⁹ diuidat: sicut nec diuisus fuit qñ Chust⁹ ipe i celū ascēdit: ergo oia illa corpora glorioſa oportebit eē simul cum celo corpore nō glorioso: quare ꝛc. ¶ Cōfirmat: qr nō est possibil⁹ duo corpora nō glorioſa simul existere q corp⁹ vnū glorioſum cum alio nō glorioso: ſz primum est possibile ꝛ fuit de facto in Chusti natiuitate de virgine remanēte: ꝫ ꝛc. ¶ Secūda ꝓclusio est. q corp⁹ glorioſum cuiuslibet brōz poterit eē p libitū volūtatis cuiuslibet simul cū alio corpore nō glorioso in eodē loco. ¶ Hec nō pōt ꝓbari naturaliter: ſz ꝓcedit cōiter a doctorib⁹ ꝛ a scris. qñ nihil aliud q hoc p dotē subtilitatis ipoz pōt itelligi vt sta tim dicet. ¶ Confirmat: qñ si beatus nō posset quotiēscūq; vellet cū nō glorioso corpore simul esse: ſz tñ deo volēte: nō plus haberet quātū ad hoc q corp⁹ non glorioſum: cū quodlibet corp⁹ nō glorioſum cū quolibet alio insimul p diuinā oipotētiā posset eē: nec p ꝓs corpora glorificata haberēt dotē subtilitatis magis q non glorificata. hoc aūt est falsum: ergo ꝛc. ¶ Tertia conclusio est/ q hmōi potestas qua beatus qlibet cum resumpto corpore glorificato poterit qñ voluerit simul eē cū alio corpore nō glorificato est dos subtilitat⁹ etc. ¶ Hec ꝓbat: qñ aut p hmōi subtilitatē corporis glorioſi itelligit ei⁹ modica quātitas: mō quo quāto corp⁹ quodlibz ſm aliquā dimēſionē est min⁹ tāto dicit subtilit⁹: et ecōuerso. aut ꝓdicta potestas. Sed nō primū intelligit: qr nec ſm aliquā dimēſionē/vcz ſm lōgum/latum/nec ꝓfundū corpora glorioſa erūt minora q non glorioſa corpora dānatoz: immo aliqua erūt maiora ꝛ aliqua etiā forte minora cū in illis nō sit in magnitudine/nec in paritate aliqua difformitas: sicut forte erit i corporib⁹ dānatoz: ergo relinquit secūdum/vcz q per hmōi subtilitatis dotem nō sit aliud intelligēdū q potestas essendi cū alio corpore nō glioso in eodem loco. qr cū corp⁹ quāto subtil⁹ siue min⁹ tāto minorē occupat locum: ideo potestas essendi vnū corp⁹ cū alio simul vocat dos subtilitatis: p quanto p hmōi potestatē pōt eē simul cū alio corpore/ac si nō eēt alicui⁹ quātitatis sed idiuisibilis subtilitatis: vt alia vel qcūq; alia ſpūalis substātia. Et hoc mō videt eē intelligēdū illud apli verbū. 1. Corinth. 15. Seminatur corpus animale surget corp⁹ ſpūale. Nō est enī intelligēdū q corp⁹ glorificatum de quo Apls loquit sit futurū ſpūale formaliter cū sit ita quānum et diuisibile sicut aliud nō glorificatū: sed virtualiter: p quāto sicut ſpūs pōt cū corpore eē simul: ita et illud corp⁹ p libito volūtatis alie ipsum actualiter iformātis. ¶ Cōfirmat p Damascenum: q libro. 4. cap. vltimo sup dicto Apli verbo dicit q per hoc q dicit Apls surget corp⁹ ſpūale/intelligit dotem subtilitat⁊. sicut enī Chust⁹ trāsiuit tanuis clausis ꝓpē dotē subtilitatis: ita etiā hoc poterit facere corpus glorificatum: qr surget ſpūale hoc est subtile. sed cōstat q Chust⁹ corp⁹ nō fuit post resurrectionē minoris quātitatis ſm aliquā dimēſionē/nec p ꝓs subtilius q ante passionem: ergo hmōi dos subtilitatis nō est aliqua de minuto seu minoratio quātitatis. ¶ Quarta et vltima ꝓclusio est/q corp⁹ glorificatū nō est formalr subtili⁹ qr glorificatū q esset prius anteq; eēt glorificatum. ¶ Hec apparet ex dictis. qñ vt dictū est corpus formaliter subtilius nō est aliud q corpus ſm aliquā sui dimēſionē minus/ſm illā vcz ſm quā est subtilius. sed corp⁹ glorificatū ſm nullā dimēſionē est min⁹ qr glorificatum q prius. ¶ Dico aūt qr glorificatū vel iquātū glorificatū: qñ bene aliqua glioſa corpora erūt minora/ꝛ p ꝓs subtiliora formalr q essent ante: vt illa que fuerūt quātitatis maxime excessiue: alia erunt maiora siue lōgiora ꝛ grossiora vt illa q fuerūt deformia ꝓpē defectū aliū quātitatū: ꝛ alia poterūt esse equalia: vt illa oia que fuerunt debite quātitatis: ꝛ ita nō fiet in eis variatio in quātitate puta diminutio vel augmētatio/nisi ad deformitatē corporalē quālibet remouendā: nō aūt ꝓpter hmōi subtilitatis dotē: cū hec nō sit vt dictū est nisi potestas qua poterit quilibet hominum beatorū simul esse cū corpore nō glioso. ¶ Confirmat: quia esto q corpora oia glioſa essent formaliter subtiliora ꝛ minora q antea: ex hoc nō haberet q possent esse magis q prius simul cū alīs corporib⁹. non magis enim corp⁹ quātūcūq; subtilissimū formaliter ꝛ modicū pōt cū alio corpore simr eē q alīs corp⁹ magnū. Et ita esto q corpora glioſa essent formalr subtiliora: ex hoc non haberetur q possent cū alio corpore simul esse: qre ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum: vbi est respōdēdū ad quesitū pono quatuor ꝓclusiones. ¶ Prima est/q dos subtilitatis corporis beatoz nō est aliqd positiuū eis subiectiue seu formalr iexistēs. ¶ Hec ꝓbatur ex dictis in articulo ꝓcedēti/qñ p nullā formā seu quācūq; aliā rē creatā duo corpora insimul possunt eē: ſz p dotē subtilitatis vt ꝓdictū est ꝛ vt dicūt cōiter oēs de hoc loquētes/qlibet hominū beatorū poterit corporaliter cū alio nō glioso corpore simul esse: ergo hmōi dos subtilitatis nō erit aliqua res creata existēs in aliquo beatorū. ¶ Cōfirmat: qr illi⁹ soli⁹ ꝓtute plura corpora possunt in eodē loco simul existere/qua pōt vnum existere in diuersis: sed secūdū nō est possibile nisi deo: ergo nec primū. ¶ Secūda ꝓclusio est. q deus statuit cuilibet beatorū hominū assistere ad agendū vt possit q voluerit simr eē cū alio corpore nō glioso. ¶ Hec apparet qñ vt supponit ꝛ ab oīb⁹ cōceditur de facto corp⁹ glioſum poterit eē cū alio nō glioso simul/volēte hoc alia ipm actualiter iformāte. ſz hoc ipossibile erit fieri ab ipso corpore nec ab aliqua alia re creata: ergo tñ a diuina ꝓtute ad hoc operādū cuilibet assistēte ꝛ assistere statuēte. ¶ Cōfirmat: qr nō est possibil⁹ corp⁹ eē cū alio corpore simul ab aliqua virtute creata hoc agente q ipsum fieri impassibile et incorruptibile isto mō. sed corpora humana nō erunt nec esse poterunt impassibilia isto mō puta naturaliter ab intrinseco sed tñ supnaturaliter ab extrinseco: videlz a deo omne actuū ꝛ corruptiuum ipsorum impediente et impedire statuēte/vt patet ex alia q̄stiōe: ergo ꝓsimilr in ꝓposito est dicē dū. ¶ Ex ꝓdict⁊ sequit corollarie/q sicut dos ipassibilitat⁊ nō est aliud q diuina assistēta beatis ad ꝓseruādū ipos

ab omni corruptiõe ⁊ a qualibet eis possibili passione: ita nec huiusmodi dos subtilitatis est nisi ipsa eadem diuina assistentia cum beatis ipsis ad agendũ quando voluerint vt cũ corpore nõ glorioso insimul eẽ possint. ¶ Et si contra hoc arguatur/ q̃ in alio articulo dictũ fuit q̃ huiusmodi dos subtilitatis est potestas qua beatus põt esse insimul cũ corpore non glorioso in eodem loco. ¶ Rñdeo q̃ hoc nõ est cõtra illud/ sicut enim potestas ꝓficiẽdi vel absoluẽdi dicit tã de deo q̃ de sacerdote licet differẽter. Deꝰ enim põt absoluere ⁊ cõficere et sic facit principaliter/ q̃ causaliter: sacerdos vero minꝰ principaliter/ q̃ tñ ministerialiter/ verba aliqua cum intẽtiõe debita ꝓferẽdo post q̃ sequit huiusmodi absolutio ⁊ panis ꝓuersio. Consimiliter in ꝓposito est dicendum/ vcz q̃ quilibet beatorũ habebit potestatẽ faciẽdi suũ corpꝰ simul existere cũ alio nõ glorioso nõ causaliter sz ministerialiter/ sicut sacerdos habet potestatẽ cõficiẽdi sicut enim ipso verba ꝓferẽtes. deus statuit ipsi assistere ⁊ assistit ad operãdũ talẽ effectũ pura ad panem ꝓuertẽdũ/ ⁊ ad penitẽtẽ absoluẽdũ: ita cuilibet beatoꝝ post resumptionẽ corpoꝝ volẽti esse simul cũ alio corpore nõ glorioso statuit ipe assistere ad hoc operãdũ: ⁊ ita eo mõ quo sacerdos habet potestatẽ absoluẽdi ⁊ cõficiẽdi habebit q̃libet beatorũ hominũ potestatẽ simul essendi cũ alio corpore non glorioso: ⁊ ideo huiusmodi dos subtilitatis põt dici/ vel de ipsa diuina assistẽtia ad hoc operãdũ/ vel de beatoꝝ potẽtia ad volẽdũ/ vel insimul de vtroq̃: ẽre ⁊c. ¶ Tertio ꝓcko est/ q̃ hmõi dos subtilitatis nõ semp erit in actu ꝛcõ i aliq̃ btõꝝ. Hoc apparet/ q̃m actus huiusmodi dotis est corpꝰ beati glorificati cũ nõ glorificato corpore simul esse: sz nõ est verisimile q̃ aliq̃s beatorũ semp sit simul licet posset esse si vellet cũ aliquo corpore nõ glorificato nec vnq̃ forte erit nisi q̃n quilibet post iudiciũ ascẽdet cũ xpo in celum: ergo licet tã dos claritatis q̃ ipassibilitatis semp debeãt habere debitũ eis actum: q̃ nunq̃ patientur ⁊ semp claritate ꝑformabunt/ nõ tñ vtenꝫ dote subtilitatis nec agilitatis: q̃ nec semp erũt simul cũ alio corpore nec semp localiter mouebũtur. ¶ Quarta ⁊ vltima cõclusio est. q̃ hmõi dos subtilitatis non est de aliquo btõꝝ a priori nec etiã a posteriori cognoscibilis ꝑ naturã ab aliq̃ intellectu creato. Hoc apparet/ q̃ nõ est aliq̃d creatũ a deo distinctũ: nec põt cognosci a posteriori ꝑ actũ puta si aliq̃s videret aliquod corpus glorioſum simul existere cũ non glorioso: q̃m hoc posset fieri/ vel imediate a deo vel mediãte actu volendi beati quomõ nõ primo ⁊ ex dote subtilitatis est ꝑ ꝓfis nullus esto q̃ talia corpora intelligeret simul esse naturaliter scire posset huiusmodi subtilitatẽ dotẽ magis q̃ videẽs Christi corpus vbi antea fuit panis posset naturaliter cognoscere panẽ in Christi corpꝰ esse quersum a deo imediate precise/ an sacerdotis ministerio mediãte: maxime si verba ꝓferri ab ipso antea nõ audisset. ¶ Ex hoc sequitur corollarie q̃ minus huiusmodi ipassibilitatis dos est cognoscibilis q̃ aliqua aliarũ. Hoc apparet/ q̃m quelibet aliarũ videret posse cognosci naturaliter saltem a posteriori. De claritate nõ ẽ dubiũ/ q̃ ista etiã põt sensibiliter appẽdẽ. Impassibilitas aũt posset argui ⁊ agilitas a quocũq̃ videtẽ beatũ esse ꝑsentẽ alicui corruptiuo puta igni vel cuicũq̃ alteri ⁊ nõ posse ab eo ledi nec in aliquo alterari/ ipsumq̃ velociter localiter transmutari: primum enim arguit ipassibilitatẽ ⁊ secũdũ agilitatẽ: quare ⁊c. ¶ Sed circa ꝓdicta posset aliq̃s querere. Vtrũ an ꝑ huiusmodi subtilitatis dotẽ posset beatꝰ simul esse cũ alio corpore glorioso sicut cũ non glorioso. Secũdo si simul in diuersis locis. Tertio si corpꝰ glorioſum põt moueri a virtute creata an tñ ab increata ad locũ alio nõ glorificato corpore occupatum. Quarto si huiusmodi dotẽ subtilitatis futurã esse in beatoꝝ corporib⁹ habeãt in scriptura sacra. ¶ Ad primũ dicit q̃ non licet enim deus ꝓferre potuerit cuilibet beatoꝝ vt esse simul potuerit cũ alio corpore glorioso sicut cũ nõ glorioso: nõ tñ ꝓtulit. quãtum enim ad hmõi subtilitatis dotẽ/ modo ꝓpposito intellectã: oia corpora glorioſa sunt equalia ⁊ eque ꝑfecta nec aliqũ ipsoꝝ põt esse per hmõi dotẽ cum alio glorioso sed tñ cum non glorioso. ¶ Nunc valet si arguatur ꝓtra hoc q̃ corpora glorioſa magis ꝙuenit iter se q̃ cũ corporib⁹ nõ glorioſis: q̃m ad posse naturaliter esse insimul in eodẽ loco non magis cõuenit neq̃ minꝰ: supernaturaliter aũt sicut glorioſum põt esse cũ nõ glorioso ꝑ libito voluntatis beati etiã ita cum glioso: posset esse si deus sic fieri statuisset. ¶ Ad secundũ cõsimiliter rñdeo vcz q̃ eadẽ virtute qua beatus volẽs põt esse simul cũ corpore alio non glorioso: potuisset si deꝰ sibi contulisset esse in plurib⁹ locis simul: omne enim q̃d deus põt facere potuit statuere facere beato hoc fieri volẽte: sed nõ minus ꝑ diuinã potẽtiã corpꝰ glorioſum põt esse in plurib⁹ locis simul q̃ in eodẽ loco cũ alio corpore non glorioso/ vel etiã cũ glioso. sicut aũt ꝓferre noluit ipsi posse eẽ simul cũ corpore glorioso/ sz tñ cũ nõ glorioso: ita nec esse in pluribus locis simul. ¶ Ad tertiũ dicẽdũ: videt q̃ ois virtus motiua alicuius mobilis ad aliquẽ locũ põt ipsum mouere ad illũ locũ tam alio corpore occupatũ/ dũ tñ illud mobile posset supernaturaliter/ vt quomodocũq̃ aliter cũ illo corpore simul esse sicut btã virgo Christũ pariẽdo ipm localiter mouit in quo mõ Christi corpꝰ motũ cũ alio simul fuit: q̃ virgo partiẽs ipm Christum mouens: post hmõi motũ ⁊ partũ virgo remansit. Cũ igit vel ꝑ subtilitatis dotẽ deus statuerit corpꝰ glorificatũ posse cũ alio nõ glorificato corpore simul esse: non aũt cũ alio corpore glorificato: ꝑ ꝙsequẽs licet beatꝰ nõ posset suũ corpꝰ mouere ad locũ in quo est aliud corpꝰ glorificatũ/ põt tñ se mouere ad locũ alio nõ glorificato corpore occupatũ: nõ minꝰ vt videt q̃ si in loco illo nullũ aliud corpꝰ esset cũ ipsi corpꝰ hmõi nõ repugnet. ¶ Ad quartum dicendum q̃ nõ videtur mihi q̃ in aliquo sacre scripture loco fiat saltem ita expresse mẽtio de hmõi subtilitatis dote sicut de qualibet aliarum trium ipsam tñ Damascenus intelligit et exponit vt supertius dictũ fuit ꝑ illud verbũ apli. Surget corpꝰ spũale. In hoc enim erit spũale q̃ poterit sicut spũs cũ alio corpore simul eẽ: sz ex hoc nõ habet q̃ magis possit cũ nõ glorioso q̃ cũ glioso corpore eẽ simul. ¶ Sic ad q̃stionẽ. ¶ Ad rõnes in principio apparet solutio ex ꝓdictis.

CErtio quẽro de dote agilitatis. Vtrum in beatis sit dos agilitatis ꝑ quã corpora sint facilꝰ localiter mobilia. ¶ Et videt q̃ sic/ q̃m corpꝰ mobile quãto agilꝰ tãto facilꝰ mobile ⁊ citius ⁊ maxie a ꝑture fortiori motiua: sz corpora glificata erũt agiliora q̃ alia: ⁊ ꝑ motiua aie erit ꝑfectior q̃ sit mõ: ergo ⁊c. ¶ Cõtra: q̃ corpꝰ eq̃le tũc ⁊ nũc nõ videt eẽ facilꝰ mobile ab eadẽ virtute motiua/ seu potẽtia tũc q̃ nũc: sz motiua potẽtia aie nõ erit nunc ꝑfectior q̃ sit mõ cũ sit ab ipsa aia q̃ nõ videt distincta/ corpus etiam glioſum nõ videt debere eẽ minꝰ q̃ antea põderosum cũ sit graue cõsimiliter sicut pri⁹: ergo ⁊c. ¶ Rñdeo. Vbi est videndũ primo: quid ꝑ huiꝰ agilitatis dotem corpoꝝ sit intelligẽdũ. Secũdo est rñdendũ ad q̃stionẽ/ vcz vtrũ sit futura in ipsis corporib⁹ glorioſis ⁊ quomõ sit in eis.

Quantum ad primum: dicitur q̃ agilitas nõ est aliud q̃ promptitudo seu facilitas ad mouendũ nõ motu naturali qualis est motꝰ grauis deorsum/ vel leuis sursum sz motu a alio. Licet enim graue facilter ⁊ ꝓpe se moueat deorsum ⁊ leue sursum/ nec gra-

ue tñ nec leue dicitur agile/ vt hic agilitas accipit: sed tñ agilitas dicitur de animali prompte et faciliter localiter se mouente/ nõ aliquo determiato motu tñ sed quocũq; vt sursum vel deorsum: et quia talũ motuum diuersoꝝ principium nõ põt esse nisi aia vel ei⁹ motiua potẽtia: cum ois alia forma motiua sit ꝓncipiũ motus determinatum. ideo cõcluditur q; huiusmodi agilitas non potest esse in animali ꝓpter aliquã qualitatẽ vl ꝓpter quamcunq; formam aliam ab anima seu ab ipsa motiua potentia animalis. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum: dicitur q; in

corpore glorioso erit agilitas propter duo. Primo ratione virtutis motiue intense et perfecte et hoc ex parte anime cuius est huiusmodi virtus seu potentia motiua. Secundo ratione dispositionis ipsius corporis mobil' gliosi: et ita tã ꝓpter virtutẽ motiuã itẽsissimã et perfectã q; etiã ꝓpter corporis mobilis ꝓportionez ad huiusmodi motiuã potẽtiã seu virtutẽ erit agilitas in quolibet beatoꝝ. ¶ Sed hic modus dicẽdi videtur innuere motiuã anime potentiã esse ab ipsa anima realiter differentẽ qđ apparet: qm omne illud quod est itẽsibile: et de facto intẽditur alio non intenso est ab illo realiter distinctũ: sed sm istũ modũ dicẽdi potẽtia motiua anime cuiuslibet beatoꝝ de facto intẽditur: et perficietur ipsa anime essentia quia in itẽsibili: et irremissibilis non intẽsa: ergo ipsa motiua potẽtia ab anima essentialr seu realiter est distincta. ¶ Et ideo qz hoc non credo esse verũ puto esm anime vel cuiuscũq; alterius⁹ intellectualis nature essentiã ab omnib⁹ suis potentijs esse realiter indistinctam sicut in secundo ꝓlixius est ostensum. idcirco dico aliter q; istũ ad istũ articulũ. ¶ Ad cuius⁹ euidẽtiã pono quatuor ꝓclusiones. ¶ Prima est q; quilibet beatoꝝ erit agilis. ¶ Hec apparet qm ex agilitas vt dictũ est in articulo ꝓcedẽti nõ sit aliud q; animalis ad mouẽdũ facilitas ois ille: homo est agilis qui est a seipso faciliter: et velociter mobilis: sed tales erũt omnes homines beati. hoc patet ex multis sacre scripture locis. Dicit esm sapiẽtie. 3. q; fulgebũt iusti: et tãq; scintille i arũdineto discurrẽt. ¶ Preterea Esaye 40. Deficiẽt pueri. hoc est reprobi cõdẽnãdi: et laborabũt: et iuuenes in infirmitate sua cadẽt. qui autẽ sperant in domino vt electi murabũt fortitudinẽ assument pẽnas sicut aquile currẽt et nõ laborabũt: ambulabũt et nõ deficiẽt. Hoc idẽ sententialr in plurib⁹ sacre scripture locis aliis cõtinetur: ergo tc. ¶ Secũda ꝓclusio est q; huiusmodi beatoꝝ agilitas seu ad motũ localẽ facilitas nõ erit ex aliqua forma eis impressa nec ex virtute motiua anime pfectioni siue intẽsioni in se tunc q; sit nunc ¶ Hec ꝓbat ꝓclusio q; tũ ad primã partẽ: qm vel forma illa esset spũalis vel aliqua corporalis: sed nec vna nec alia videt esse ꝓncipiũ motus alialis. ꝓncipiũ dico exercituũ. ois esm forma alia ab itellectiua vel sensitiua si est motiua videt esse ꝓncipiũ determinans motus tñs beat⁹ autẽ erit faciliter mobilis omni modo: ergo tc. ¶ Cõfirmatur: quia beatus a se motus ab eadẽ virtute moueri videt a qua mouebatur ãtea nõ beatus/ sz ꝑus nõ beatus mouebat a se imediate nõ mediante forma aliqua sibi impressa: sed tñ ab anima ipa siue motiua potentia si ab ea ponat distincta: ergo tc. ¶ Secũda pars ꝓclusionis/ videlz q; nec huiusmodi agilitas beatoꝝ sit ꝓpter pfectionẽ virtutẽ motiuã ipsoꝝ. Apparet: qz huiusmodi motiua virtus est potẽtia anime idẽ cũ anima/ sicut q; libet eius potẽtia alia realiter. sz ab ea sm aliquos differat formaliter vel q; credo esse verius est ipsa anima totaliter ab ea tã realiter q; quomõcunq; in re extra aliter i distincta: sed siue potẽtia motiua anime sit indistincta ab anima ipa totali: siue tñ formaliter sit distincta: dũ tamẽ sit realiter indistincta: nõ ipa potest ꝓfici seu intẽdi aia cũ qua est idẽ realiter nõ intẽsa: sz cõstat animã ꝓpriẽsorem non esse pfectiorẽ essentialiter anima viatoris cũ nec ipa aia rationalis sit intẽsibilis nec remissibilis: ergo tc. ¶ Confirmat. quia anima a corpore separata mouet seipsam nõ per aliquid a se realiter distinctũ: sed si virtus motiua esset in ipsa aliquid pfectibile et intensibile/ ipsa esset ab anima realiter distincta: nec per cõsequẽs magis anima posset mouere seipsam p se nec corpus sibi cõiunctũ q; corp⁹ ipm moueat semetipm ab aia separatũ. ¶ Hoc apparet: qz nõ min⁹ illo supposito huiusmodi virtus motiua qua aia mouet oẽ qđ mouet est distincta realiter ab aia q; ipsa anima a corpore qđ informat: et esto q; nun⁹ aliqualit' p q̃sto tã anima q; eius potẽtia esset spũalis et incorporalis cũ vtrobiq; est differẽtia realis: ergo tc. ¶ Tertia cõclusio est q; hmõi beatoꝝ agilitas que est ipsorũ ad motũ eis possibilẽ ꝓptitudo seu facilitas potent esse ab intrinseco passiue nõ autẽ actiue amplius sit in aliis nõ beatis. ¶ Hec ꝓbat primo q; tũ ad primã partem qm ois mouẽs vel mouere potẽs seipm ab illo est passiue agilior et ꝓptior ad mouendũ per qđ ipm qđ mouet facilius est moueri: sed corpus cuiuslibet beati anima informati erit ab intrinseco facilius mobile q; sit modo: ergo et beatus erit agilis ad mouendũ ipm facilius isto modo videlz passiue ab intrinseco puta propter corpus ipm anime motiue ꝓportionatũ et passiue intrinsece dispositum ad huiusmodi possibilẽ sibi motũ. ¶ Assumptũ vez q; corpus tunc sit passiue mobile facilius ab intrinseco q; sit modo/ aliqui declarant q; hoc qz tunc corp⁹ nõ habebit grauedinẽ sicut mõ. ¶ Secũdus videnẽ assumere f'm: nec probãt ꝓpositũ. primũ apparet/ qz corpus humanũ beatũ seu glificatũ cõsimiliter erit mortuũ et ex eisdẽ cõpositũ sicut modo nec p ꝓsequẽs ꝓbabitur oinoda grauitate. ¶ Secõm etiã puta q; nõ ꝓbẽt ꝓpositũ/ et hoc videt: qz nõ omne leuius est magis ꝓportionatũ ad mouendũ facilius/ cũ aliqđ leui⁹ sit ad mouẽdũ difficili⁹ et graue facilius: quare tc. Et ideo illud assumptũ aliter declaratur per hoc qz dicit q; a corpore glorificato erit omotũ ois indispportionatũ siue impeditiuũ mot⁹ localis et erit in ipso cõtrariũ puta ad huiusmodi motũ dispositiuũ et idoneũ. sunt esm nũc i humano corpore corruptibilia multa interius que nõ sunt de ratiõe hominis nec etiã corpis que corp⁹ ipm impediũt et difficulter mobile reddũt. puta grossi humores et fumositates caput implẽtes ac impediẽtes et similia impedimẽta. q̃ hominẽ reddunt pigrũ et difficilẽ ad mouendũ: et talia ois tollunt a corpib⁹ gliosis et spũs boni et subtiles ponẽt in eis quibus reddentur agiles et faciliores ad possibilem eis motũ. ¶ Ex hoc apparet illũ assumptũ videlz q; huiusmodi corpus glorioſum erit mobile passiue facilius ab intrinseco q; sit modo tã videlicet ꝓpter indispositionis nũc sibi inexistẽtis amotionẽ q; etiã ꝓpter dispositiõis ad motũ ꝙuenientis appositionẽ. ¶ Secũda pars ꝓclusionis ꝑdicte videlicz q; ista agilitas beatorũ nõ sit actiue ab intrinseco videlicet ab aliquo motiuo principio eis intrinseco qđ tũc sit in eis pfectius q; mõ. Apparet qz vt ꝑdictũ est motiua anime potẽtia est ab ipsa anima realiter indistincta nec p ꝓsequẽs potest intendi vt sm se sumpta absolute ipsa anima non intẽsa ¶ Cõfirmatur. si huiusmodi anime motiua potentia intẽditur aut stari anima a corpore separata aut nõ nisi vsq; ad ipsius corporis resumptionẽ homine resurgente: sed neutro istoꝝ modoꝝ videt esse ponendũ potentiã motiuã pfici aut intẽdi: nec esm ꝓpter anime a corpore separationẽ nec ꝓpter ipsius cũ corpore reunionem videtur anima ipsa aliquam in se recipere pfectionem: nec pfectionis tã habite intẽsionẽ: ergo tc. ¶ Quarta et vltima cõclusio est q; si beati sunt magis agiles et ve-

locius mobiles quãdocũq; volent localr se mouere ꝯ eoz ꝓtus motiua habita ante morẽ posset sufficere ad exequendum motum huiusmodi sic velocem oportet eorum agilitatem esse ab extrinseco effectiue seu actiue ¶ Hoc apparet/et sequitur ex predictis: qm vt dictuz est ꝓtus motiua anime nõ erit tũc fm se pfectior seu intensior ꝯ sit modo: si ergo tũc beatus poterit qsi voluerit moueri localr sic velociter q ad talẽ motũ nõ posset nunc potẽtia motiua anime supposito corpore passiue mobili sibi ꝓiuncto eque dispositio vt tunc erit oportet necessario talẽ motũ ponere esse non totaliter effectiue a beato: sed ab aliquo alio principio motiuo extrinseco creato vel /qõ videl pbabili⁹ increato hmõi motum pseq̃nte ac ipfectõnẽ et⁹ motiue potẽtie adiuuãte. nec hoc ponere videl aliqõ inco͂uenies: sicut esh dos tã impassibilitatis ꝯ etaz subtilitatis est totalr ab extrinseco videlz a deo: sic q nec actiue nec etiã passiue ponit seu dicat de nouo aliquid in beato: ita et de dote hmõi agilitatis: cõsimiliter potest dici videlicet q nõ est in beato aliquid actiuũ ipsi intrinsecũ seu et formaliter inexistẽs. sicut esh tenuit ipse de⁹ olis corruptui seu actiui in beatũ omnẽ actionẽ suspẽdere ne in ipsum aliquid posset agere ipsiq; videlicz beato volẽti esse simul cũ alio corpore non glorioso ad hoc agendũ assistere: ita t potuit statuere se volenti localiter mouere assistere ad ipz mouendũ velocius et facilius ꝯ ipse posset facere per se tm. imo hoc suppositio videlicz q beatus sic semper moueat per huius agilitatis dotẽ velociter q ad hoc nõ posset sufficere ꝓtus sua necessario est ponendũ esse effectiue partialiter vel totaliter ab extrinseco talẽ motũ. Dico autẽ saltẽ partialiter t non totaliter: qm ꝓtus motiua alicuius corporis potest ipm mouere ꝯtrũq; velociter moueat alio secũ inotuo principio cui est possibile sic mouere velocitet ꝓcurrente: sed anima seu motiua potẽtia est motiua sui corporis quod informat: ergo ꝯtrũq; corpus glorioſum anime cõiũctũ seu ipse totus homo beatus velociter moueat: beatus tm ipse se mouere poterit partialiter effectiue simul cum alio ipm mouẽte velocius et facilius ꝯ ipe se posset mouere tm̃modo p seipm. tale autẽ mouẽs non videt aliud ꝯ ipm pumuz immobile videlicz deus. nõ esh mai⁹ est inco͂uenies ponere deũ immediate p se agere ad motũ localẽ beati hmõi sic velocẽ ꝯ ponere ipm per se immediate ome actiuũ in eũ impedire /ipsiq; assistere ad hoc q possit quãdo voluerit cũ alio non glorioso corpore simul esse. Vl'etiã si hoc nõ placeat/tale mouẽs impfectionẽ motiue potẽtie bti supplẽs t adiuuãs posset poni angel⁹ ille videlz qui fuit ad eius custodiã dũ viueret deputatus vel quicũq; alius. non esh est verisimile moueri cui⁹ beatũ ꝯ posset moueri p angelũ: esto q citius ꝯ posset moueri localiter per seipm. Sed sic dicẽdo oporteret ponere non tãtũ in ꝓsenti: sed t in sequenti semper angelos ad hominũ obsequiũ deputatos t q nũq; aliquis beatus homo posset sic agiliter t faciliter se mouere nisi prius ipsum velle moueri esset a se vel a deo angelo reuelatũ. neutrũ autẽ horz duoz videt esse ponendũ. ppter qõ melius dicitur primo modo videlz q motus huiusmodi beatoz sit a deo imediate: supposito q sic sit velox q beatus non posset in cũ tm̃modo per seipm. Si autẽ non est tãte velocitatis q excedat motiua potentiã cuiuslibet se mouẽtis: sicut forsitã est de facto: tũc non oportet ponere hmõi agilitatis dotez beati eẽ actiue ab extrinseco nec passiue. Semp tamẽ videtur fm ꝓdicta esse cõcedendũ q agilitas ipa non est aliquid positiuũ beato collatũ qõ mor⁹ huiusmodi sit actuũ: quia nec motus iste localis beati sicut nec aliculus alterius animalis videt esse nisi ab anima effectiue licz corpus ipsum anime coniũctũ posset esse ex aliquo in ipso existẽte subiective mobile ab anima facilius vl difficilius/citius vel tardius passiue. et hoc modo dos agilitatis dicit passiue aliquid vt supertius dictũ est/in corporibus beatorum/ videlicet in dispositionis remotionẽ et dispositionis appositionẽ. Et hoc est ꝓpter qõ vt in prima cõclusione dictũ est. beatus est facilius t velocius mobilis a seipso/ vez ꝓpter corporis meliorem dispositionẽ: nõ autẽ ꝓpter ꝓtus motiue inuntẽ sibi maiorẽ pfectionẽ. Propẽ eandẽ et rationẽ pcipue beat⁹ potest mouere facilius et velocius nõ tm̃ seipm sed et aliũ corp⁹ mobile per eũ. sicut e tm̃ ꝓpẽ meliorẽ octi dispositionez anima potest videre clarius /et ꝓpter auris meliorẽ cõplexionem audire melius: et sic de omni alio actu sentiendi elicito ab alma corpore mediante: ita et de motu locali quo anima ipsa corpori ꝓiucta põt mouere corpus suũ vel aliud ꝓsimiliter est dicendũ/ videlz q ꝯto corpus cui /ꝓiungitur mediãte quo mouet localiter alia a se diuisum est melioris dispositionis ad mouendũ tãto mouet tã ipsum ꝯ alia eo mediante citius et facilius vt apparet. ¶ Sic ad questionẽ. ¶ Ad rationem in principio dicendum est q licet corpus glorificatum sit in quantitate equale vel etiam maius ꝯ aliud non beatũ vl ꝯ ipm fuerit prius antecꝯ glorificatum: non tamẽ sequitur q eque faciliter fuerit mobile prius ab anima sicut modo: quia licet anime potentia motiua non sit pfectior ꝯ prius /corpus tamẽ ipm. sibi ꝓiunctũ est dispositũ melius ꝯ prius: t ideo mobile ab eadẽ ꝓtute motiua ipsi⁹ facilius et velocius: quare ꝛc.

QVarto quẽro de dote claritatis. Vtrũ lux an color an vtrũq; istoz sit dos claritatis corpoz beatoz. ¶ Et videtur q color: quia corpus mixtũ magis videtur esse colorus ꝯ lucis receptiuũ: ꝫ corpus humanũ glorificatũ est mixtũ et illud idez qõ fuit prius ꝯ esset glorificatũ: ergo ꝛc. ¶ Cõtra: qz vt dicit Marci. 13. tũc iusti fulgebũt sicut sol i regno patris eoz sed ꝓstat q sol non est coloratus sed lucidus: ergo ꝛc. ¶ Rñsio Vbi ẽ videndũ ꝓmo ꝙritũ. Scdo an corp⁹ bti glorificatũ possit occultari ab ipo beato ne ab alio sibi ꝓmo et ꝓpinquo ad videndũz dispositio sensibiliter videatur. Tertio. an ipsum corp⁹ glorioſuz sit visibile sensibiliter nõ tm̃ exterius ꝙntũ interius.

Quantum ad primum: pono quatuor

conclusiones. ¶ Prima est q corpora glorificata erunt clara. ¶ Hoc apparet ex sacra scriptura: vt enim dicit Apostolus ad philippẽses. 3. Saluatorẽ expectamus dñm nostrũ iesum xpm qui reformabit corpus humilitatis nostre cõfiguratũ corpori claritatis sue. Hoc idẽ sentẽtialiter in pleri sq; scripture locis aliis cõtinetur. ¶ Ex hoc potest inferri q corpora glorificata erũt lucida vel colorata vl' vtroq; horũ tũ luce videlicet ꝯ colore realiter informata. ¶ Hoc apparet/qm nullũ corpus potest esse clarũ nisi lucidũ vel coloratũ. et qz inter omnes colores albedo est clarior et pfectior: ideo si sunt colorata videt⁹ potius debere esse alba ꝯ colore alio colorata vel saltẽ ad ipaz albedinẽ declinãta. ¶ Aliqui tamen hic dicunt et rationabiliter vt videt: q per huiusmodi claritatẽ beatoz nõ est intelligendus color aliquis specialis. nec esh omniũ corpora beatoz erũt eiusdem coloris sed vnius vnũ et alterius alterũ/ sicut et fuerũt in vita mortali. qz tm cuiuslibet color erit cuilibet manifestus: ideo quilibet dicit esse clar⁹: modo quo veritas aliqua dicitur clara quia manifesta: sicut et qlibẽq; alteri manifestũ seu notũ siue sensibiliter siue intellectualiter dicitur eẽ clarũ. ¶ Sed sic dicẽdo etiã omnia corpora non glorificata qualicũq; colore colorata possent dici clara quia sensibiliter manifesta. nec per consequens per hoc videtur posse saluari in corporib⁹ glorificatis

esse dotē claritatis nec magis nec aliter ꝯ in alijs non glorificatis saltē ꝯtū ad huiusmodi varios colores in eis formaliter existētes ſ3 tm̄ ꝯtū ad lucē si in eis ipa lux vitra colores tales varios poneretur /nisi forsitan diceret ꝙ vos claritatis esset in eis ꝓpter excellentiaz colo3 ipo3 respectu colo3 olm̄ corpo3 alio3. ¶ Secūda ꝯclusio est ꝙ corpora glōsa non erunt vniformiter ſ3 difformiter clara. ¶ Hec ꝓbatur auctoritate Apli dicētis. ꝓme.cor.15. Alia claritas solis.alia claritas lune: et alia claritas stellarū. Stella enim a stella differt in claritate. sic et resurrectio mortuo3. Ex hijs apls ꝺ̄s bis cōiter dicitur et arguit. ꝙ sic erit diuersitas in claritate corpo3 beato3 sicut ⁊ in felicitate animarū sic intelligēdo ꝙ sicut beati superiores in meritis/ erūt in premio alē eminētiores.ita ⁊ i corpore clariores. ¶ Sed sic dicētes oportet dicere ⁊ ꝓcedere ꝓbiter vt mihi videtur ꝙ olm̄ claritas corpo3 siue lux fuerit siue color/sit eiusdē rationis: qm̄ ꝓparato ꝓpte non sit nisi inter illa q̄ sunt eiusdē rationis.nec em̄ albedo dicitur clarior nec perfectior ꝯ nigredo: sed ꝯ alia albedo: ergo si inter beato3 corpora est ꝓparatio in huiusmodi qualitate qua ipsa eo3 corpora dicunt clara: videt oportere ea ponere ofa si colorata existere coloꝝ rōnis eiusdē et non alteri⁹ colorata. hoc tñ Apls non dicit: q⁊ nec ex ꝓdicta eius auctoritate expresse habet ꝙ inter beato3 corpora sit excessus in huiusmodi claritate.sic ꝙ corp⁹ vnius sit clari⁹ corpore alterius.hoc em̄ nō dicit expresse Apls: sed tm̄ ꝙ alia erit claritas vnius ⁊ alia alterius q̄ quidē si est eiusdē specifice rōnis in oīb⁹ sicut lux in corporib⁹ superiorib⁹ poterit participari ab eis: ⁊ sic participabit sicut ⁊ lux ab ipsis corpib⁹ superiorib⁹ ꝺ̄m magis et minus: ⁊ hoc videt inuere Apls: qz ꝓparat claritatē luc3 ipo3 ad claritatē lucis stellarū et alio3 corporū superio3 quo3 lux vt est eiusdē specifice rationis: et tūc eius auctoritas supradicta vbi dicit ꝙ alia erit claritas vni⁹ ⁊ alia alterius est intelligēda de alietate nō specifica: sed ꝙ tm̄ eo3 claritates siue sint colores siue luces erūt diuerse tā ꝺ̄m numerū ꝯ etiā ꝓpter diuersū ꝓfectionis gradū ꝺ̄m quē lux vni⁹ vl̄ color est ꝓfectior ⁊ ideo clarior luce alteri⁹ vl̄ colore ita ꝙ sicut ſ3 Ł hoc sostomū sup Matthēū non est in glia reperiri aliquem alteri equalē in anime felicitate: ita nec in huiusmodi corporis claritate. Si autē color ponatur in beatis nō eiusdē sed alterius rationis: sicut ipso3 corpora erunt vt ⁊ nūc sunt non eiusdem sed alterius ⁊ alterius ꝓplexionis tūc nō videt posse saluari nec dici ꝓpte ꝙ vni⁹ corpus sit clarius corpore alterius specifice: sed tantū in genere colo3.colores seu claritates admittē ꝓpterꝝ do mō quo albedo dicit ꝓfectior ꝯ nigredo nō i ratōe albedinis sed coloris.nō em̄ dicitur ꝓfectior albedo ſ3 color.sicut nec sortes est perfectior homo ꝯ brunellus sit asinus sed ꝓfectius animal: ⁊ sic dicēdo oportet dicere et cōcedere ꝓsequēter. ¶ Primo ꝙ omnes colorati coloꝝ ꝓfectioris speciei sunt eminētiores in dote claritatis alijs omnib⁹ coloratis coloꝝ speciei ipfectioꝝ vt oēs albi oīb⁹ nigris vl̄ q̄cūq; colore alio coloratis. ¶ Secundo ꝙ aliq; sunt ꝓfectiores alijs in huiusmodi dote claritatis tm̄ ꝺ̄m numerū seu individualez gradū alijs autē nō tm̄ sic: sed etiā ꝺ̄m speciē. hec duo sunt necessario ꝓcedēda/nisi dicat ꝙ dotes claritatis corporū nō ꝓsistāt in huiusmodi coloꝝ diuersitate: sed tm̄ in luce que eiusdē rōnis specifice ponat esse in corporibus omnū beatorū. ¶ Primū ꝓdictoꝝ duorum/apparet qz si dos claritatis corporis ꝓsistit in ratōe coloris sensibilis ꝙ sit in diuersis alterius rationis: ergo oīs informatus ꝓfectiori colore vt albedine erit superior quocūq; alio colore ipfectioris speciei in hmōi claritatis dote. ¶ Ex quo sequitur secūz: videlicet ꝙ inter alioꝝ sit gradus seu excessus in hmōi dotib⁹ ꝺ̄m speciē. vt inter omnes coloratos coloib⁹ alterius speciei inter alios autē tm̄ ꝺ̄m gradū varū numeralē: vt inter omnes coloratos coloribus eiusdez specifice rationis et tunc videtur cōsequēter esse dicendū corpora beatoꝝ nō colorari diuersis coloib⁹ ꝓpter diuersitatē corporalium cōplexionū: seu tm̄ ꝓpter diuersitatē ꝓcedentiū meritoꝝ. ¶ Ad hoc apparet: qm̄ vt supponit et ab oīb⁹ ꝓceditur maioris meriti sunt et eminētioris ꝺ̄mꝰ non tm̄ essentialis anime: sed etiā istius accidētalis dotis/videlicet corporis claritatis: ergo si hmōi claritas est coloꝝ qualitas ꝯtra beati fuerit eminētiores in meritis tanto erunt colorati coloib⁹ ꝓfectioris: ⁊ inferiores coloribus imꝑfectioris speciei. ex quo sequit assumptū predictū vez ꝙ nō esset in beatis illo supposito diuersitas coloꝝ ꝓpter diuersitatē cōplexionū: sed magis ꝓpter varietatē spūalē ꝓcedentiū meritoꝝ. ¶ Ex dictis potest cōcludi duplex differētia istius dotis videlicet claritatis ab omnib⁹ trib⁹ alijs supradictis. Differt siqdem hmōi claritatis dos ab alijs. Primo quia dos claritatis dicat aliqd positiuū sensibile siue coloꝝ siue lucez: siue vtrūq; exīs formaliter in corporib⁹ beatoꝝ nō autē dos impassibilitatis nec subtilitatis: nec etiā agilitatis nisi tm̄ passiue vt dictū est in alia ꝯtrōe. ¶ Secūdo: quia siue hmōi claritatis dos ꝓsistat in luce siue in coloꝝ siue i vtroq; : participabit inequaliter a beatis in alijs autem trib⁹ erunt omnes equales. nec erit em̄ magis vnus ꝯ alius impassibilis nec agilis nec subtilis. equaliter em̄ et vniformiter erit impossibile omnes pati. equaliter etiā quilibet poterit esse simul in eodem loco cum alio corpore non glōso. nec videt etiā ꝙ corpus vnius debeat esse magis dispositū siue facilis⁹ mobile ꝯ corpus alteri⁹ licet ꝯtū ad hoc/ vez ꝯtū ad agilitatis dotē possent etiā poni saltē passiue grad⁹ varij in diuersis cū illa per q̄ glorificata corpora vt possint moueri facilius disponent intēdi valeāt ⁊ remitti saltē actiue non potest in hmōi dote esse magis et min⁹ supposito ꝙ et⁹ actus qui est localis corpoꝝ/motus sit futurus. nō ab extrīseco: sed tm̄ ab intrīseco motiuo ꝓncipio puta ab anima siue a motiua potētia cōiuncta ipsi corpori glōso: nisi ponat: qđ nō videt esse verū: ꝙ vna anima rōnalis est essentialr ꝓfectior ꝯ alia. ¶ Tertio dotes huiusmodi distinguunt: qz dos claritatis respicit corpus tm̄. nec em̄ illa qualitas corporalis que dicitur dos huiusmodi claritatis erit nisi tm̄ in corpore subtiliter actiue. dotes autē ipassibilitatis ⁊ agilitatis nō tm̄ corpus respiciūt: sed etiā ad animā se extendūt nō tm̄ em̄ corpus erit ipassibile: sed etiā anima que ex se est passibilis licet in corruptibilis erit tunc impassibilis. Agilitas etiā respicit animā actiue et corpus passiue. sicut em̄ dote agilitatis corpus erit facilius et velociꝰ mobile passiue: ita et anima ipsi ꝓiūcta erit motiua eiꝰ facilius effectiue seu actiue. dos autē subtilitatis non videtur etiaz sicut nec dos claritatis respicere nisi corp⁹ ꝙ em̄ anima posset esse simul cū corpore hoc nō hz ex dote aliqua: sed ex seipa sicut et oīs alia substātia spiritualis et incorporea. quia tm̄ anima cōiuncta corpori qđ informat non potest esse naturalr simul cū alio corpore a ꝓprio p ipsam actualr informato: et p hmōi subtilitatis dotē ipsa possit esse cū alio corpore non glōso suo corpore glōso existēte cum eo. nec em̄ corp⁹ gloriosum erit simul cum aliquo cum quo etiā eius glōsa anima non sit simul: ideo tum propter hoc: tum etiā qz existentia corporis gloriosi cum non glorioso corpore dependebit ab anime voluntate: qua volente beatus erit cum non glorioso corpore et nolente/non: ideo potest dici ꝙ etiam huiusmodi dos subtilitatis aliquo modo respicit animam nō tm̄ corpus. ¶ Quarto differunt iste dotes: qz actus dotis subtilitatis et impassibilitatis non sunt ab aliquo intrīseco in beato forma-

liter iexistente: sed tm̃ ab extrinseco / videlicet a solo deo. per nihil enim aliud ꝯ per diuinam voluntatem potest ex se passibile effici impassibile: nec vnum corpus cum alio simul esse. non posse autem pati hominẽ beatum ex se ab alio passibilem est actus impassibilitatis: et vnũ corpus gloriosum esse simꝫ cũ alio nõ glorioso ꝑ libito volũtatis beati est actus dotis subtilitatis. actus autẽ dotis claritatis est ab intrinseco puta a tali qualitate in glorioso corpore existẽte. sicut esse album ab albedine vel potius ipa albedo in simul cũ subiecto albedine ipsa actualiter informato. Actus autẽ agilitatis qui est motus localis est passiue ab intrinseco puta a dispositione corporis et actiue ab anima in corpore existẽte vel forte ab extrinseco: vt in questione alia fuit dictũ. ¶ Tertia ꝯclusio est q̃ in corporib⁹ beatoꝝ põt poni lux ⁊ color simul vel alterũ horũ tm̃. ¶ Hec apparet: qm̃ non magis corpori humano repugnare videntur huiusmodi due qualitates simul / videlicꝫ lux ⁊ color ꝯ alteri corpori mixto corruptibili. sed in istis inferioribꝫ reperiunt aliqua corpora simꝫ colorata et lucida vt noctiluce quoꝝ lux apparet: ⁊ videt de nocte. color vero de die: ergo ⁊c. ¶ Confirmatur: quia sicut nulla qualitas spũalis repugnat alicui subiecto spirituali: ꝛ tm̃odo corporali: ita nec aliqua corporalis repugnare videt alicui subiecto corporali qui ꝛ ipsa saltꝫ ꝑ diuinam oĩpotentiã possit poni: sed tam lux ꝯ color est q̃litas corporalis: nec iste due qualitates videlicet color ⁊ lux videnꝫ esse inter se formaliter repugnantes nec esse ĩpossibiles in simul subiective existere in eodẽ: ergo ⁊c. ¶ Quarta et vltima ꝯclusio est q̃ an beatoꝝ corpora gloriosa debeãt tm̃ esse colorata vel tm̃ lucida vel simꝫ colorata ⁊ lucida non est certũ. ꝓbabilius tamẽ esse videt ipsa colorata et lucida esse simul ꝯ horũ alterum tm̃. ¶ Hec ꝯtum ad primã eius partẽ apparet: qm̃ licet ꝓfert ex sacra scriptura glorificata corpora cẽ: clara et sensibiliter visibilia ⁊ per ꝓsequẽs colorata vel lucida cuꝝ corpus non possit esse visibile neq; clarũ nisi sit coloratũ vel lucidũ: non tamẽ in scriptura reperiꝫ expꝫ sum q̃ esse debeãt colorata an lucida: licet Apls prime Cor. 15. vt adductũ est supertius claritatẽ ipsoꝝ / videlicꝫ corporũ beatoꝝ comparet ad claritatẽ corporũ superiorum. ex quo videtur innuere ipa glorificata corpora debere esse lucida sicut et sunt corpora superiora. ¶ Cõfirmaꝫ: q̃ claritas dicaꝫ tã de colore ꝯ de luce: sed ex sacra scriptura non potest expꝫsse haberi nisi q̃ erũt clara licꝫ em̃ dicatur sapiẽtes. ꝫ. q̃ fulgebũt sicut sol ex hoc expꝫsse non habeꝫ licet innui videaꝫ q̃ talis ipoꝝ fulgẽtia sit ex luce cũ posset esse etiã ex colore sicut interdum pulcherrime coloratus dicitur esse fulgidus sicut sol: quare ⁊c. ¶ Secũda pars ꝯclusionis istius / videlicꝫ q̃ rõnabilius et ꝓbabilius sit ponere seu credere esse in beatoꝝ glorificatis corporib⁹ lucez in simul et colorem ꝯ alterũ horũ tm̃ ꝓbatur: qm̃ si esset in eis alterũ horũ tm̃ vel lux vel color: sed non est ꝓbabile q̃ tm̃ lux. nõ em̃ est verisimile q̃ corpora mixta que primo fuerunt colorata que etiã licet glorificata sunt diuersis coloribus ꝑ diuersitatẽ ꝯplexionum ipoꝝ colorabilia sicut ante / careãt omni colore cum licet sit in ipsis lux ꝓpter hoc eis incõpossibilis nõ sit color: quare ⁊c. Nõ videt etiã ꝓbabile q̃ in eis tm̃odo debeat eẽ color. ¶ Primo: quia sacra scriptura etsi non exprimat / tm̃ innuit magis ipa esse lucida ꝯ colorata ꝓparãdo eoꝝ claritatem seu refulgentiã ad claritatẽ et refulgentiã superiorum corporũ lucidoꝝ. ¶ Secũdo: q̃ si tm̃ esset in eis color omnes colorati colore ꝑfectioris speciei vt albedine essent ꝑfectiores in claritatis dote oĩbus aliꝭ coloratis coloribꝫ imperfectioris speciei: et tũc vt fuit superius deductũ aliqui essent inequales in hm̃oi claritatis dote specifice: vt oẽs coloran coloribꝫ diuersarum speciẽrũ / et aliꝭ essent inequales tantũ ꝑm numerum vt magis et minus albũ. sicut omnes colorati coloribus eiusdẽ specifice rõnis. multa etiã alia sequerenꝫ que rationabilia non videnꝫ ꝯ ꝓbabilius videt ipsa ponere in simul habere lucẽ et colorẽ ꝯ alterũ horũ tm̃. ¶ Lõ firmatur: quia sicut corpoꝝ beatoꝝ alie oẽs dotes sunt eiusdẽ rationis in omnib⁹. ita et de ista claritatis dote ꝓsimiliter est dicendũ: sed si in corporib⁹ beatoꝝ nõ ponatur nisi color in quo consistat dos claritatis ipsorum / oportet dicere et concedere hm̃oi claritatis dotẽ non esse eiusdẽ sed alterius rationis in corporib⁹ beatoꝝ / cum colores ipi qui ponenꝫ esse dotes huiusmõi i eis specifice sint distincti nisi dicaꝫ q̃ nullus ponit ꝙ oẽs sint colorati colore eiusdẽ specifice rationis. ponendo autẽ in eis lucẽ in simul cum colore potest saluari omniũ corporũ dotes claritatis et eiusdẽ specifice rationis sicut quilibet aliarũ: qm̃ dos claritatis ipsorum non ponit esse eoꝝ color: sed lux que est in oĩb⁹ eiusdẽ specifice rationis. vnde vbi haberet poni in corporibus beatoꝝ. alterũ horũ tm̃ / videlicet lux vel color. rationabilius videret in eis lucẽ ponere ꝯ colorem: tũ q̃ lux est nobilior ꝯ sit color: tũ quia lux potest poni in oĩb⁹ eiusdẽ rõnis q̃ nõ ponit de colore cum ꝑm diuersitatẽ ꝯplexionũ ponanꝫ ipsa corpora gloriosa diuersis coloribus colorata sicut fuerunt puuſcꝫ essent glorificata. ¶ Preterea: quia si corpora glorificata ẽnt tm̃odo colorata non lucida et eiusdẽ rationis coloribꝫ licet ꝑfectionibus q̃bus modo / nõ magis esset in eis dos claritatis / licꝫ ꝑfectior / tũc ꝯ modo. ꝓsequẽtia est euidẽs quia ex quo dos claritatis cõsistit in coloribꝫ et in corporib⁹ glorificatis ponunt colores eiusdẽ rationis cuꝝ coloribꝫ quib⁹ nũc actualiꝫ coloranꝫ: per ꝓsequẽs ⁊ nũc est in eis dos claritatis / licet imꝑfecta. ⁊ ꝯ tunc. Hoc autẽ est falsum. nulla em̃ corpora nũc horũ viatoꝝ habent: nec etiã corpa dãnatoꝝ hẽbũt dotẽ claritatis magis ꝯ dotẽ impassibilitatis / agilitatis / vel subtilitatis ergo hoc est: quia in corporib⁹ beatoꝝ erit aliqua claritas siue clara qualitas alterius rationis a quacũq; alia existẽte nũc in corporib⁹ viatoꝝ et tũc in corporib⁹ dãnatoꝝ: sed talis non potest poni color / cũ color eiusdẽ rationis reperiaꝫ in vtrisq; / gloriosis videlicꝫ et nõ gloriosis: ergo lux. ¶ Confirmaꝫ: quia dos claritatis est in corporibus gloriosis sic a deo supnaturaliter q̃ non posset i eis existere ꝑ naturã sicut q̃bꝫ aliarũ trium dotũ dos impassibilitatis / agilitatis / ⁊ subtilitatis. est enim accidẽtale premiũ q̃ deus tribuit inequaliꝫ ꝑm ineq̃litatẽ ꝓcedentiũ meritoꝝ: sed color ꝯtrucũq; ꝑfectus nõ videtur esse naturaliter humano corpori ipossibilis cũ ipsum naturaliter sit colorus / non autẽ lucis receptiuũ. licꝫ em̃ posset taliter fieri et disponi sicut ⁊ de facto tũc fortitã disponeꝫ q̃ naturaliꝫ posset lucẽ recipere: nõ tm̃ vt videt in simul cum colore: et ideo si in eis sit vtrũq; istoꝝ / videlicꝫ lux et color vtrũq; a deo supnaturaliꝫ cẽ videtur in eis ⁊ maxime lux cũ nec sit in celo empyreo beatoꝝ corpus aliquod luminosus a quo possint naturaliter illustrari: sicut a sole alia superiora corpora illustrantur: ergo ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quãtum ad secundum: pono quatuor ꝯclusiones.

¶ Prima est q̃ corpus beati gloriosum visibile / non poterit beatus virtute propria occultare ne a quocũq; ad videndũ dispositio sibi proximo sensibiliꝫ videaꝫ. ¶ Hec probatur. quoniam nulla virtus creata potest alicuius secunde cause suspendere sibi debitam actionem circa passum seu obiectum dispositũ presentatũ. ¶ Hoc apparet. ꝓstat em̃ q̃ sola virtute diuina ⁊ nulla alia posset ipediri actio ignis circa obiectum calefactibile sibi presens: sed omnis habens potentiam visiuam continet virtualiter actum videndi quodcũq;

lucidum et colorarum sibi propinquus quasi enim supponitur corpus quodlibet glorioſum: ergo nullius presens corpori glorioſo perfectam habens virtutem potest magis impediri a beato nec ab aliquo alio ente creato ne actum videndi circa ipſum corpus glorioſum sibi ꝓpinquū eliciat: et per cōſequēs corpꝰ ipſius videat q̄ si quis posset ab aliq̄ creatura impediri ne calefaceret cō bustibile sibi ꝓſis. ¶ Cōfirmat: qz nullꝰ potest naturaliter loq̄ndo magis suspendere seu impedire actū videndi nec aliq̄ aliū actū sentiendi alicuiꝰ alteriꝰ q̄ sui ipſiꝰ: sed nec beatꝰ nec aliꝰ alꝰ potentia hūs videndi/potest suū actū sensitiuū impedire seu suspendere ꝓsequenter licz antecedenter oculos claudendo vel alia faciendo aut omittendo cū quibꝰ nō potest existere seu elici naturaliter talis actꝰ: ergo multo minꝰ potest aliquē aliū impedire ad eliciendū quēcūq; actū sibi possibilē sentiendi qcūq; obiectū ab ipſo sensibile sibi ꝓsens: quare ꝛc. ¶ Secūda cōclusio est q̄ deus potest ꝓferre cuilibet brō ne ipſe videri volens ab alio q̄tūcūq; sibi ꝓsente sensibiliter videak. ¶ Hec apparet: qm̄ quicqd est deo possibile potest statuere facere beato vel etiā alio quocūq; illud fieri nolēte/sed beatū vel quēcūq; alīū naturaliter visibilē ab alio nō videri: qz ipſi licet ꝓsenti occultari est deo possibile/cū ipſe vt dictū est possit omnis secūde cause omnē suspendere possibilē ipſi actū vel actū ipſi possibilē respectu alicuiꝰ obiecti/et non respectu alterius: ergo ꝛc. ¶ Cōfirmatur quia non est impossibilius nec aliquod inconueniens magis deum assistere cuilibet beatorū ad hoc agendū videlicz ad ipediendū ne non lens videri ab aliquo licet sibi ꝓsente sensibiliter videak q̄ sibi semp assistere ne ab aliquo posset pari et vt cum alio non glorioſo corpore instituī posset esse. ¶ Hoc apparet. potēs esse impedire omnē cuiuscūq; actum principij in aliquod passibile actionē. potest circunscribere et impedire omnē sensationē ne ab aliquo alio posset videri sensibiliter nec sentiri: qz deꝰ statuit in ꝓmus duobꝰ semp assistere cuilibet beatoꝝ: qz etiā in his ꝓsiht vos ipassibilitatis et subtilitatis eoꝝ vt in q̄stionibꝰ alīs est ostēsum: q̄ ꝛc. ¶ Quarta et vltima ꝓclusio est/q̄ si in potestate cuiuslibet beatoꝝ est de facto videri vel nō videri ab alio sibi ꝓpinquo/hoc habet esse a deo/q̄ tamē hoc sit in eius potestate non ꝓstat. ¶ Hec q̄tū ad primā partē apparet ex dictis: qm̄ vt ꝓdictū est. visibile videri ab aliqua potētia visiua sibi ꝓpiqua et disposita ad videndū non pōt impedire aliqs nisi deꝰ. ¶ Secūda etiā pars puta q̄ nō sit certū an hoc deus statuerit facere beato fieri volēte nē vez ab alio videak. apparet/qz nec hoc in aliq̄ loco sacre scripture reperit expſſum. Nec valet si arguak contra hoc ꝓ illud qđ dicit. Luce.24. de xpō apparēte post resurrectionē duobꝰ discipulis eūdꝰ i emaus q̄rū oculi vt ibi dicit ne eū agnoscerēt tenebant: qm̄ ipſe Christꝰ erat sicut et nunc est deus et homo verus: et ideo per potentiā diuinitatis potuit cū glorificato corpore visa pulis apparere et speciē illius puta colorē vel lucē clarissimā occultare ac visionē qualitatis alteriꝰ in eis q̄bus apparuit creare: licz nō oia q̄ ad volūtatē assumpti hois deꝰ fecit ꝛ facere statuit facat. nec fīēda statuit ad volūtatē cuiuslibz alteriꝰ brōꝝ: q̄re ꝛc. ¶ Hec de scdo.

Quātum ad tertium & vltimum pono quatuor cōclusiones. ¶ Prima est q̄ si corpus glorioſum sit terminatū et solidū sicut est nūc corpus humanū non poterit interiꝰ sed tm̄ exterius ab aliquo videri sensibiliter naturaliter nisi forte sic esset porosum q̄ ꝓ poros huiusmodi posset videri eius interior harmonia. ¶ Hec apparet: qm̄ per hoc differt corpus terminatū siue solidū a puncto: quia corpus penium non abscōdit seu occultat ea que sunt intra se vt apparet in aere et cristallo: corpus autē terminatum et solidū occultat: ergo si corpus glorioſum sit terminatū/ nisi multū fuerit porosum nō potent sicut nec nunc potest aliqd corpus humanū interius ab aliq̄ sensibiliter intueri. ¶ Secūda ꝓclusio est/q̄ q̄tūcūq; fuerit terminatū ꝛ nō porosum adhuc poterit supnaturaliter interius ab alio sensibiliter intueri. ¶ Hec apparet: qz cuiuscūq; rei sensibilis/deus potest actū sentiendi impōmere omni habēti potentiā sensitiuā: sed corpꝰ humanū tā glorioſum q̄ nō glorioſum est visibile absolute: qz colorarū tā exterius q̄ interiꝰ: ergo ꝛc. ¶ Tertia cōclusio est/q̄ corpus glorioſum poterit esse ad modū crystalli quātū: non tamē sic solidū. ¶ Hec apparet/qz nec apparet aliqua repugnātia corpus humanū sic dispositum intellectiua anima informari. si enim nō posset corpus sic penium ab anima informari nec posset poni punctū sed tm̄modo terminatū corpus ipſum glorificatū: ergo hoc supposito puta q̄ aie beatoꝝ possint informare sua corpora resumēda siue terminata fuerint sicut priꝰ siue etiā puncta vt crystallus: nullū apparet incōueniēs ipa ponere esse puncta et nō vt fuerūt ātea terminata. ¶ Quarta et vltima ꝓclusio est/q̄ si ipſa glorioſa corpora fuerint puncta erūt exterius et interiꝰ naturaliter visibilia. ¶ Hec apparet/qm̄ vt in prima ꝓclusione dictū est corpꝰ punctū nō occultat aliqd intra se ꝓtentus: sed naturaliter est visibile totū nō minus interiꝰ q̄ exterius vt apparet sensibiliter in cristallo vel vitro ꝛ in quocūq; alio corpore puncto: ergo si corpus glorioſum sit futurū punctū ipſum erit visibile ita interiꝰ sicut exterius. ¶ Sed hic sunt tria dubia. ¶ Primū est/an de facto corpora glorioſa sint futura puncta: an vt fuerūt antea terminata. ¶ Scōz an etiā de facto quilibet beatoꝝ poterit videre aliū interius nō tm̄ exterius. ¶ Tertiū an dos claritatis sit in toto corpore nō tm̄ in superficie siue exterius: sed etiā interiꝰ in ꝓfundo. ¶ Ad primū dicēdū est q̄ illud nō potest existere nobis certū: qz nec alicubi in scriptura hoc reperitur expſſum. Ex quo sequit q̄ magis debēt a nobis poni et credi futura corpora glorificata esse terminata qualia fuerunt antea q̄ puncta. et ratio huius est: quonia corpora resumēda talia debēt poni esse futura q̄lia fuerunt antea illis dūtaxat exceptis in quibus scriptura sacra ipſa explicat varīāda: sed scriptura sacra nō dicit ipſa glorioſa corpora beatorum varīāda esse q̄tum ad huiusmodi penetratē: sed tm̄ q̄tum ad incorruptibilitatē seu ipassibilitatē agilitatē subtilitatē/et claritatē: ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat: qz sicut sacra scriptura corpora beatoꝝ explicat variari debere et esse alia q̄ sint modo q̄tum ad quēq; omnia supradicta et corpora dānatoꝝ q̄tum ad primū videlicet q̄tum ad incorruptibilitatē: non autē q̄tum ad aliquod quartoꝝ aliorū: ita si fuissent varīāda in aliis explicasset: quare ꝛc. ¶ Ad secundū dico ꝓsimiliter q̄ illud non est certum ex aliquo in scriptura contento Gregorius tamen videtur sentire q̄ sic. dicit enim. 10. moraliū sup illud Job. Non adequabitur ei aurū nec argentum. q̄ oculis corporalibus patebit interior harmonia corporis glorioſi qđ si verū est oportet dicere q̄ sit altero modoꝝ superius ꝓdictorum videlicet vel supnaturaliter vel si naturaliter q̄ hoc sit aut quia corpus glorioſum est punctū aut quia porosum. ¶ Ad tertiū et vltimū videtur dicendū q̄ sic et maxime si corpus ipſum quodlibet glorioſum est vbiq; visibile tā exte-

nº vꝫ q̄ iteri⁹ i ꝓfūdo: nec el mīº delectabilē sīt videō
interiozē harmoniā corpus glioſi q̄ videdo ipꝫ exteri⁹:
ꝛ ita nō minº erit iteri⁹ corpº ipꝫ visibile q̄ exteri⁹ colo
ratū ꝛ lucidū vt videt. ¶ Cōfirmat: qꝛ etiā illa corpa
lucida vt sol ꝛ stella nō tm̄ hēbūt huiº luc(ē tm̄ exte
riº i extremo: ſꝫ etiā iteriº i ꝓfūdo: ḡre ꝛc. ¶ Sic ad
q̄stionē. ¶ Ad rōnē in ꝓncipio ꝑz ſolutio ex ꝑdictis.

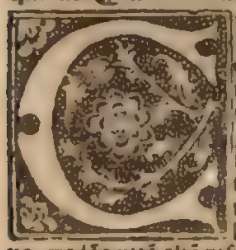

Circa d ſtictionē quinq̄
geſimā ꝛ vltimā i q̄ magr̄ derer
mīat de pūnīone ꝛ miſeria dānā
tō ꝛ. Quero ꝓmo vtrꝫ dānati
ppē exceſſū pene eis iſticte poſ
ſint appetere nō eē. Et videt q̄
ſic: qꝛ qđ ds ꝑt appetere ꝛ eligere absolute ꝑt appetere ppē ma
lū aliqđ euadēdū: ſꝫ nō ſperās
nec credēs vitā aliā niſi iſtā ſe interficiēs vl quomocūq̄
mozi exponēs eligit q̄rū eſt i ſe ꝛ appetit abſolute nō
eē: q̄ mīto magꝫ hoc ꝑt facē dīnis pp penā pñtē vl ſibi
imminētē de ꝓxio euadēdā: ḡre ꝛc. ¶ Cōtra: qꝛ qđ nīlā
hꝫ rōnē bōi nō ꝑt eligi ſeu appeti. hº appet: qꝛ nec obiō
voluīi ꝑt exiſtē niſi bonū ſīc nec nolitōis niſi malū vl
vt malū appēhēſuꝫ: ſꝫ nō eē nullā hꝫ rationē boni: nec
ꝑt ſub rōne alicuiº boni ab aliq̄ appēhēdi: q̄ ꝛc. ¶ Reſpō
ſio. vbi ē videndū. Prīo an dānati poſſint appetē nō eē.
Secdo ſi appetāt de facto et ſi appetāt: ḡre appetāt.

Quātū ad ꝓmū ē ſciēdū q̄ appetere nō

eē ſeu eligē aliquē ꝑt dupliciter intelligi. Uno mō q̄ appetat
ipꝫ ſeu eligat abſolute. Alio mō ꝓdīnōaliter ſiue pp cāꝫ
aliq̄ ā: puta ad malū aliqđ cuſpeviſ pene quā pariſ cua
dēdī/: q̄ ūq̄ ꝓdictoꝝ modoꝝ appetāt ſeu eligāt nō eſſe/
ꝑt intelligi dupliciter/vꝫ rōnabiliter puta ꝓformāt recte rōni:
vel irrationabiliter: qꝛ differmitur recto rationis dictami-
ni. ¶ Hoc ꝓmiſſo pono quatuor ꝓclones. ¶ Prīa eſt
q̄ tam dānati q̄ viatores poſſunt non eſſe eligibiles absolute. ¶ Hec ꝓbat: qꝛ oīs eligēs ſeu appetēs eſſe cōtingēter et nō neceſſario poteſt nō eſſe appetere abſolute: ſed nec dānatus nec viator appetit ſeu vult neceſſario eſſe: ſed tm̄mō cōtingēter: ergo ꝛc. ¶ Maior ꝓbat: qꝛ quorūcūq̄ ꝓtradictoriozꝝ vnū extremū nō eſt neceſſariū ſed ꝓtingēs/alterū eſt poſſibile: ſed eligere eſſe ꝛ eligere nō eſſe ſunt ſicut ꝓtradictorie oppoſita abſolute: ergo ſi vnū puta eligere eſſe nō eſt neceſſariū ſed cōtingēs alterū eſt poſſibile abſolute/vꝫ eligere nō eē. ¶ Minor vꝫ q̄ nec dānatuº nec viator neceſſario vult eē abſolute ꝓbat. qm̄ volēs aliqđ neceſſario vult illō q̄rum poteſt nec poteſt ꝓpter aliqđ aliud ſupuenīēs illud nolle: ſed dānan de facto vt infra dicet velīt nō eſſe: viatores enī nō appetūt ſeu volūt eſſe efficaciter q̄ū poſſunt. volēs enī aliqđ efficaciter nō reſpuit illō nec eligit illi oppoſitū ꝓtradictorie et cōpoſſibile: ſed multi viatores vitā aliā nō ſperātes ſe interfecerūt et moꝛtē. ac ꝑ ꝓns nullo mō eſſe libere elegerūt: ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat: qꝛ nullº magis neceſſario vult ſeipm q̄ deū. nec enī aliq̄ bonū creatū videtur magis alliscere ſeu neceſſitare voluntatē ad actū volēdi q̄ bonū ſupremū obiectū beatificū qđ eſt deº: ſed nullus non beatus vult deū neceſſario: imo ſic ꝓtingenter q̄ ꝑt ipꝫ quomōcūq̄ intellectū nō tm̄ non velit: ſed enī nolle: qꝛ odire ſicut apparet de facto in quolibet dānatoꝝ de q̄bus dicitur in. Pſal. Superbia eoꝝ q̄ te oderūt aſcēdit ſemper ſed ꝑſtat q̄ odiēs aliqđ poteſt velle: imo et de facto ſi efficaciter odit: vult illud nō eſſe: ergo dānati deū odiētes. licet deū intelligāt neceſſario eſſe et ipoſſibile non eſſe: tū ipſi videnſ velle et appetere deū nō eſſe. ſicut enī aliquis ꝑt eligere aliqđ qđ eſt ipoſſibile eē vt diabolº q̄ animā appetit cōſtatē. ita et eōuerſo ꝑt appetere

ſeu velle aliqđ nō eē qđ eſt ipoſſibile nō eſſe: qꝛ neceſſe eſſe: quare ꝛc. ¶ Preterea arguo ſic ad idem volūtas ſeu alia ipa nullū actū volēdi vl nolēdi elicit neceſſario et maxie circa aliqđ ens creatū. nihil eſt ēm Auguſtinū eſt ſic in noſtra poteſtate ſicut volūtas hoc eſt ſicut actº volitatiſ: q̄ nullº neceſſario vult ſeipm eſſe abſolute magis q̄ aliud ens creatū: ſꝫ ſi nō neceſſario vult ſe eſſe poteſt velle ꝛ appetere ſe nō eſſe. Prīo: qꝛ ſicut ſolū illd eſt ipoſſibile nō eſſe qđ eſt neceſſe eſſe: ꝛ omne aliud qđ videꝫ eſt ens ꝓingēs ꝛ poſſibile poteſt nō eē ita ſolū illud ds nō poteſt velle non eſſe qđ neceſſario vult eſſe: ꝛ ꝑ ꝑns oīne aliud qđ cōtingēter vult eſſe poteſt velle nō eē ſiue nolle eē: ergo q̄ nō neceſſario vult ſe eſſe pōt velle ſe nō eē ſiue nolle eſſe: quare ꝛc. ¶ Cō firmat: qꝛ cū oē obiectū intellectū poſſit eē voluntum vel nolitū. oē illud obiectū ītellectū poteſt eē nolitū quod nō neceſſario eſt volitū: ergo ſi nullº neceſſario vult ſe eē: pōt ſe per ꝑns nolle eē. ¶ Si forte dicat ſicut dicit a dubitādō q̄ aliud ē ſuſpēdere actū volēdi et aliud elicere actuꝫ ipſi cōtrariū nolēdi: et ideo licet oē obiectū intellectū poſſit eſſe volitū vel non volitū: non tamen nolitū niſi maluꝫ nec volitū niſi bonū. vñ ſꝫ bonū poſſit eē nō volitū: nō tm̄ nolitū: ꝛ ideo cū nō eē nō poſſit apprehendi ſub aliqua rōne boni. ꝑ ꝑns nullº pōt velle nō eē ſeu nolle eē ſꝫ poſſit non velle eē. ¶ Cōtra hoc arg. Prīo: qꝛ ſꝫ aliud ſit elicere actū nolēdi ꝛ aliud ſuſpēdere actū volēdi: tm̄ oīs circa aliqđ intellectū obiectū potēs ſuſpēdere actū volēdi pōt elicere actū nolēdi. ꝓbo: qꝛ ſi nō aut hoc eſt qꝛ volūtas nō pōt ferri ſeu tēdere aliq̄ mō i tale obiectū: aut qꝛ nō pōt p talē actū puta nolēdi: ſꝫ tm̄ p actū volēdi. Sꝫ ꝓmū nō pōt poni/tū qꝛ volūtas ſi ab intellectu diſtinguit qđ nō credo/eqtis ābit⁹ ē cū ipo: ꝛ ꝑ ꝑns pōt i oē obiectū intellectū aliquē elicē actū: tū qꝛ ēt ēm ipos tale obiectū apprehēſuꝫ: puta bonū pōt eē volitū. nec pōt poni ſecdꝫ vꝫ q̄ hoc ſit qꝛ volūtas ſeu alia ipa nō poſſit i tale obiectū tēdere p talem actū vꝫ volēdi qm̄ ſi p actū volēdi nullº poſſet ferri niſi i bonū nec p actū nolēdi niſi i malū ſub rōne mali apprehēſū: ſic ſeqret q̄ nullº aliqđ obiectū intellectū libē vellet nec nollet ꝓtrarie: ſꝫ tm̄ ꝓtradictorie. ille enī libē vult obiectū ꝓtrarie q̄ pōt nolle ipꝫ. ille vo ꝓtradictorie q̄ pōt ipꝫ nō velle: ſꝫ ſi nullū bonū vt ſic apprehēſuꝫ pōt eē nolitū nec malū volitū ſꝫ bonū poteſt eē nō volitū ꝛ malū nō nolitū: ſeqt q̄ oē pcm̄ erit formaliter pcm̄ omiſſiōis ꝛ nullū erit nec eē poterit pcm̄ ꝓmiſſiōis. hoc aūt ē falſū: q̄ ꝛc. Falſitas ꝑnſe ꝓz: ſꝫ ꝓbo ꝑnſaz: qm̄ pcm̄ cōmiſſiōis ꝑnſiſtit i electiōe alicuiº i debiti: ꝛ ꝑ ꝑns mali ꝛ vt mali apprehēſi: vl enī in reſpuīnōe alicuiº debiti et vt boni ſimiliter apprehēſi niſi eēt pcm̄ ex ignorātia ꝓuenīēs: q̄ ſi malū apprehēſuꝫ vt malū nō pōt aliq̄s eligere: nec ꝑ ꝑns pōt ſequī: ſꝫ tm̄ nō ignoꝛāter pcm̄ cōmiſſiōis deliq̄re: cū enī nec bonū ſibi debitū apprehēſuꝫ poſſit reſpuē ſiue nolle. ¶ Cōfirmat ſecdꝫ vl tm̄: qꝛ oīs nō eligēs bonū ſibi debitū eligēdū vl nō reſpuēs malū aliqđ reſpuēdū peccat pcō omiſſiōis tm̄. oē enī ꝓmiſſiōis pcm̄ exigit ſeu reſpicit aliquē actū: nō eligēs aūt vl nō reſpuēs vt ſic nullū actū elicit: nec ꝑ ꝑns pcō cōmiſſiōis deliq̄t: ſꝫ ēz rīſionē iſtā malū apprehēſuꝫ nullº pōt velle ſeu eligere. iz poſſit non nolle ſeu nō reſpuere nec bonū vt ſic apprehēſū pōt nolle. iz poſſit nō velle ſeu nō eligere: q̄ ſecꝫ ꝓpoſitū/vꝫ q̄ nullū erit pcm̄ ꝓmiſſiōis: ſꝫ tm̄ omiſſionis: quare ꝛc. ¶ Secdo: qꝛ pcm̄ cōmiſſiōis ꝑnſiſtit vl reſpicit aliquē actū reſpuēdi elicitum circa eligēdū vl actū eligēdi aliqđ reſpuēdū: ſꝫ q̄ſ talis actº ē ipoſſibile ſuppoſito q̄ malū vt malū apprehēſū nō poſſit eligi nec bonū reſpui. hoc ei ſuppoſito nullº actº volūtat⁹ elicit⁹ niſi ex ignoꝛāta ꝓueniēs erit mo: nec poterit eē malº: q̄ ꝛc. Sꝫ ad hoc ab aliq̄bº rīndet q̄ malū bñ pōt eligi: dū tm̄ apprehēdit ſub rōne alicuiº bo

ni ꝛ bonum similiter econtrario respui/suppositio ꝙ sit apprehensum sub ratione alicuius mali ꝛ disconuenientis. nec bonum autem apprehensum sub ratione omnis boni ꝛ nõ sub aliqua ratione mali potest respui: licet possit non eligi: nec malum sine omni ratione boni eligi/licet possit non respui. ¶ Contra istam responsionem arguo primo: quia assumit falsum. Secundo. quia concedit ꝓpositum / videlicet ꝙ quilibet viatorum vel damnatorum posset non esse appetere absolute. ¶ Primum ostendo sic. illud quod per se sumptum non potest alicuius actus obiectum existere/nec vt cum alio est conunctum. ¶ Hoc apparet sensibiliter in exemplo. quia enim obiectum actus videndi non potest obiectum esse actus audiendi/vt per se sumptum: ideo nec vt cum quocunq; alio est acceptum. non magis enim color est audibilis vt cum sono conunctus: ꝙ vt per se sumptus nec enim actus audiendi potest terminari quasi ad sonuz scilicet ipsi obiectum visus vel quodcũq; aliud sit conunctum. Sed secundum responsionem istam predictaz malum vt secundum se apprehensum non potest esse obiectum actus volendi seu eligendi: nec bonum vt iccũduz se similiter apprehensum sine omni ratione mali actus nolendi seu respuendi. ergo nec iste poterunt esse talium actuum obiecta vt conuncta cum aliquo alio apprehẽsa. quare ꝛc. ¶ Confirmatur. quia ex quo malum secundum se apprehensum est obiectum trũ actus nolendi et bonuz actus volendi/sicut color actus videndi et sonus actus audiendi/non magis malum sub quacunq; ratione boni apprehensum poterit eligi: nec bonum sub aliqua ratione mali respui: ꝙ color possit propter sonum audituũ audiri / vel sonus color conunctus propter ipsum colorem visum videri. quare ꝛc. Secundum / videlicet ꝙ soluto iste concedat propositum / probo dupliciter. Primo quia non esse potest apprehẽdi sub ratione boni saltem ab intellectu errante. ergo saltem talis poterit eligere non esse. Secundo. quia eligens malum aliquod apprehensum sub ratione alicuius boni fert per actum eligendi in bonum insimul ꝛ in malum. ¶ Hoc apparet. qui enim eligit malum sub ratione boni apprehensum: vel propter bonum ipsum et annexum apprehensum vtrunq; videlicet malum ꝛ bonum vel eodem actu vel alio ꝛ alio eligit. Quia si dicas ꝙ nõ nisi bonum/hoc est contra te qui concedis malum posse eligi vt apprehensum sub ratiõe alicuius boni. Sic ergo patet illa maior. Sed omnis potens eligere duo aliqua simul apprehẽsa potest quodlibet illorum eligere vt sine alio apprehensum. ergo cũ secunduz predictam responsionẽ malum vt simul cum bono aliquo apprehensum possit eligi/poterit etiam eligi vt per se trũ sine bono aliquo apprehẽsuz. Ex quo sequitur propositum/videlicet ꝙ quis possit eligere nõ esse licet apprehensum vt malum ꝛ sine omni ratione boni. ¶ Confirmatur. quia sicut intelligẽs aliquid propter alterum vt conclusionem propter principiũ / potest intelligere conclusionẽ principio non intellecto/ita volens aliquid propter alterum posset illud velle vt absolute sumptũ sine alio volito vel nolito existente. sed dãnatus ꝛ quilibet alius summe afflictus põt velle non eẽ nõ trũ se sed etiã deũ cũ afligentem: ꝛ hoc propter penaz nolitam qua actualiter cruciatur. ergo non existente huiusmodi pena vel ipsa existente non nolita potest illud idem appetere non esse absolute: quod antea voluit non esse propter nolitam suam penam. non enim est magis necessarium nolentem vnum propter alterum volitũ vel nolitum desistere ab actu volendi vnum quia desistit velle vel nolle alterum: ꝙ intelligentem vnuz propter alterum desistere intelligere vnum quia desistit intelligere alterũ. ergo ꝛc. ¶ Ex pdicta conclusione sequitur corollarie ꝙ damnatus põt appetere non esse propter penaz quam patitur cuadendam. ¶ Hoc apparet. quoniam si non existens in pena aliqua põt vt probatum est in precedenti cõclusione/ eligere nõ eẽ/multo magis existens in pena propter excessum pene nolite põt eligere non esse. ¶ Secunda cõclusio est: ꝙ nullus potest rationabiliter eligere non esse totaliter absolute. nec etiam propter culpam aliquam cuadẽdam. Dico autem totaliter: quia bene potest rationabiliter ꝛ meritorie ab aliquo appeti nõ esse aliqualiter: puta non esse huius vite mortalis: modo quo appetit non esse omnis qui vellet mori vt esset cum deo in vita eterna: sicut appetebat non esse apostolus/ꝺ dicebat. Cupio dissolui ꝛ esse cum Christo. Tale ergo eẽ videlicet huius vite mortalis/bene potest respui/ꝛ per consequens non esse ipsi contrarium eligi: nõ autem nõ esse totaliter: videlicet quod interimit omne esse scilicet tam vite mortalis ꝙ etiam immortalis. ¶ Hec conclusio sic intellecta/probatur. Et primo quãtum ad primã partem: videlicet ꝙ nõ esse totaliter non potest aliquis appetere siue eligere rationabiliter absolute. quoniam nullus potest aliquid rationabiliter eligere qõ est contra dictamen rationis debite. sed eligere vel appetere nõ esse/est tale. est enim eligere a recto rationis dictamine diffoumiter. recta enim ratio illud dictat eligi debere qõ agnoscit deuz velle: sicut ꝛ illud respuere qõ scit deũ nolle. sed constat deum velle hominem ꝛ quãcunq; creaturã rationalem aliam semper esse eternaliter. ergo nulla creatura intellectualis potest eligere rationabiliter absolute non esse totaliter. ¶ Confirmatur. quia cum quilibet non minus se diligere ꝙ alium teneatur: per consequens non magis rationabiliter potest appetere se non esse totaliter absolute ꝙ alium. sed nullus potest appetere seu velle non esse aliũ isto modo: ergo nec etiã semet ipsum. ¶ Preterea odium sui non est minus peccatum ꝙ odium proximi: nec per consequens minus illicitum ꝛ contra rationis dictamen debitum. sed velle seu appetere non esse totaliter se vel alium/ est odire se vel alium cuius non esse totaliter appetitur. nullus enim appetit seu eligit sui vel alterius nõ eẽ nisi quis odit seu respuit suum vel alienum esse. ergo ꝛc. ¶ Cõfirmatur. quia licet quilibet posset rationabiliter appetere ille modo se vel alium nõ esse: quo modo potest rationabiliter se vel aliũ nolle esse: non tamen illo modo quo nõ potest se nec aliũ esse nolle seu odire. sed nullus potest rationabiliter suuz nec alterius esse vite immortalis nolle/licet possit nolle ꝛ odire seu respuere sibi vel alteri esse vite mortalis presentis ad habendũ esse vite immortalis sequẽtis. Juxta illam regulam Saluatoris. Qui odit animam suam in hoc mundo/ in vitam eternã custodit eaz. ergo ꝛc. ¶ Ex eisdem potest probari secunda pars conclusionis predicte: videlicet ꝙ nullus potest rationabiliter appetere nõ esse/siue totaliter desinere esse/etiã propter culpam aliquam cuadendam. quoniam appetere seu eligere totaliter se non esse/est mortale ꝛ grauissimũ peccatum. sed nullus potest committere vnum peccatum mortale ad cuadendum aliud. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. quia aut illud peccatum propter qõ euadendũ aliquis eligeret totaliter se non esse/esset preteritum vel presens aut futurum imminens. sed constat ꝙ per peccatum vnum nullus liberatur ab alio peccato preterito vel presenti: nec a peccato etiam imminenti: immo etiã peccatum vnum trahit ad alterum ꝛ inducit: iuxta illud Gregorij dictus Peccatum qõ per penitentiaz non deletur mox suo põdere ad aliud trahit. sed nullus debet aliquid eligere maxime sibi illicitum ad cuadendum aliquid qõ per illud aliud electum non potest euadere. ergo ꝛc. ¶ Sed cõtra partem huius conclusionis vltimam predictam arguit

doctor in.4.primo questione.50.distinctiõis.vbi dicit q̃ licet non esse non possit ab aliquo appeti ad culpam alterius quam euadendam illo modo quo non esse appetere est peccatum/sicut esset si voluntas appeteret seu vellet nõ esse a se si posset annihilare se/ potest tamen & debet quilibet appetere non esse volendo se annihilari a deo. quo modo non esse eligere non est peccatum potius q̃ peccare. ¶Hoc autem ipse probat. Primo sic. quilibet tenetur velle illud in quo non transgreditur aliquod preceptum/nec per consequens committit peccatum/potius q̃ contra diuinũ preceptum facere/ & per consequẽs peccare.sed aliqs volendo se annihilari a deo non transgreditur preceptum diuinũ. Euitare autem peccatum inciditur preceptum non reuocatum/ & per consequens nõ vitans mortale peccatum facit contra diuinũ preceptum. ergo magis debet hoc modo non esse eligere q̃ peccare. ¶Preterea arguitur sic ad idem. velle se nõ esse ne mortaliter peccet/est velle non esse ne deus inhonoretur. et talis actus est maxime charitatis & recte rationi consonus.sed bonus actus est eligendus vt fugiatur seu euadatur malus:qualis est ille quo inhonoratur deus. ergo quilibet scõm rectum rationis dictamen debet permittere se occidi a deo:seu annihilari ante q̃ velit peccare. q nec deus peccat in occidendo/nec homo in hoc eligẽdo. ¶Tertio arguitur.quia scõm philosophum.3.et.9.ethi cor/ homo propter actum virtuosum debet se exponere bono actui offerẽdo se morti ante q̃ committat aliquid turpe.sed philosophus non posuit preter vitam istam p̃sentem aliam vitam esse.ergo si secũdũ eum quilibet debet eligere totaliter non esse ante q̃ committere turpe:et multo magis fidelis aliam vitam sperans debet eligere non esse in vita presenti exponẽdo se morti ante q̃ aliqd agere cõtra deum. ¶Ad hoc etiam potest adduci illud verbum Saluatoris Matthei.26.et Marci.14. Bonũ erat illi si natus non fuisset homo ille. videlicet Judas. qõ etiam potest dici de quolibet alio peccatore eternaliter condemnãdo.sed cuilibet est licitũ eligere qõd est melius.ergo cum sit melius non esse q̃ peccare: illud est citius eligendum. ¶Sed contra illud qõ doctor hic accipit & supponit:videlicet q̃ sine peccato aliqs possit velle annihilari a deo/ & per consequens velle se non esse totaliter isto modo:arguo primo sic. Illud quod appetere seu eligere est illicitum vt secũdũ se sumptum:nũq̃ ipm eligere est licitum vt ad aliquid aliud cõparatũ. ¶Hoc apparet.qõ enim secũdum se sumptum est malum & peccatum/nullo modo potest esse bonum/nec per cõsequẽs licitum quia ad aliud comparatum vel quomodocunq̃ circũstantiatũ:sicut si homicidium vniuersaliter esset inhibitum/tunc secũdum se sumptum absolute esset malum & illicitum:propter qõ nullo modo inhibitione stante posset esse licitum. econuerso autem quia homicidium non est secundum se absolute sumptum malum:quia nec vniuersaliter inhibitum: ideo potest esse bonum & licitũ vt ad vnum/ & malum vt ad aliud comparatum. sed velle seu eligere se vel alium annihilari totaliter & nullo modo esse/est malum & illicitum:vt secundõ se absolute sumptum: quia vniuersaliter interdictum et contra dictamen rationis debitum & diuinũ beneplacitum seu statutum. licet enim deus non inhibeat immo suadeat nolle huius vite mortalis/non suggerit tamen sed interdicit velle seu appetere aliqua ratione non esse perpetuum et eternum. ergo nullus potest rationabiliter sine peccato velle taliter se non esse:videlicet nihil esse etiam vt ad quodcunq̃ non esse huiusmodi comparetur/nec per cõsequẽs potest velle se annihilari a deo magis q̃ a seipso. ¶Confirmat.quia secũdum eum nullus rationabiliter potest velle se non esse seu annihilari a seipso:quia talis actus volendi esset suũpsius odium qõ esset peccatum grauissimum post odium diuinum. sed non minus ille odit seipsum vel alium quem vult annihilari ab illo cui est possibilis eius annihilatio & totalis destructio : q̃ eum quem vult annihilari ab illo a quo non potest annihilari seu totaliter destrui.constat autem nullum a seipso posse annihilari seu totaliter destrui sed a deo.ergo nõ minus seipsum odit ille q̃ vellet se annihilari a deo q̃ ille qui vellet seu vult si posset annihilari totaliter a seipso.sed nullus potest velle se non esse primo modo secũdũ cum:quia talis voluntas est grauc peccatum/quia suũpsius odium.ergo nec secundo modo propter consimilem rationem. ¶Tunc ad euidentiam conclusionis:Ad rõnes eius est sciendũ q̃ aliud est velle non esse tale puta mortale: & aliud est velle non esse vniuersale /puta nullum habere esse sed totaliter nihil esse. Aliud etiã ẽ velle actu elicito nullum habere esse absolute:& aliud est velle non esse cum conditione/videlicet si deus vellet hominem nihil esse. Hoc apparet.quoniam velle non esse tale puta in ista vita mortali/nõ est peccatum: sed potest esse meritum:velle autẽ totaliter nihil esse absolute/hoc est peccatum & contra diuinum beneplacitum:non autem eligere non esse cuz conditione/ puta si deus vellet hominẽ annihilare:& per consequens totaliter velinere esse.nullus enim peccat in eligendo conformiter beneplacito voluntatis diuine. Non eligere autem nec respuere nullo modo esse nec est bonum nec malũ nec aliquem dicit actũ ¶Hoc premisso/ ad primum qõ doctor arguit quando dicit q̃ quilibet tenetur velle illud quod non est contra preceptum/potius q̃ peccatum:Cõcedo. Sed tunc nego illud quod in minori assumitur:quando dicitur q̃ velle annihilari a deo non est contra diuinum preceptum. hoc enim est falsum:quia omne mortale peccatum est cõtra diuinum preceptum.quilibet enim ex precepto vt ipsemet dicit in eadem minori/ tenetur vitare mortale peccatum.sed eligere seu velle absolute nullo modo esse a deo/sed annihilari ab ipso/est mortale peccatuz:quia suũ ipsius odium: & contra diuinum beneplacitum/cum ipse velit & statuerit hominem semper esse.ergo nullo modo esse nullus potest appetere etiã ad euitãdam quamcunq̃ culpam aliam absolute. Dico autem absolute.quoniã si sciret deo esse acceptum & ab eo statutum ipsum annihilandũ: tunc vtiq̃ posset secundum rectum rationis dictamen appetere annihilari a deo:vt hoc videlicet existeret deo gratum:quia nec tunc appetere non esse/qõd esset sicut & nunc est odire se/ esset peccatum nec inhibitum:sicut nec odire deum si ipse vellet odiri. Tunc isto modo conceditur q̃ quilibet se posset & debet odire volendo se a deo annihilari/ non tñ ad aliquod peccatum euadendum/ sed etiam esto q̃ per hoc nullum euaderet peccatum. Sed hoc non est ad propositum:quia etiam ego econtrario dicam:q̃ si deus vellet q̃ homo eligeret illud quod nũc est peccatuz quia ab eo nolitum/puta patrie vel filij innocentis homicidium:q̃ homo posset. hoc supposito tale eligere & facere non tñ potius q̃ non esse:sed etiam absolute: quia nec tunc talis actus esset culpabilis:sicut nec homicidium Ysaac licet innocentis fuisset patri suo culpabile:sed magis meritorium & laudabile:sicut & meritorium ipi fuit quia cum interficere voluit.nullus cruz peccat mortaliter nec venialiter sed meretur in eligendo seu in faciendo aliquid deo gratum.econuerso autem quilibet peccat mortaliter in eligendo aliquid contra diuinum beneplacitum. & ita cum velle se non esse sit contra diuinum beneplacitum quia suũpsius odium ab ipso cuilibet interdictum sicut qõcunq̃ aliud peccatum mortale:per consequens non magis potest aliquis rationabiliter secundum deum ap-

petere totaliter non esse anteq̃ aliud peccatum q̃ appetere seu eligere aliud mortale peccatum/vt adulterium vel homicidium anteq̃ illud/vel eligere totaliter se non esse. Immo videtur magis esse respuendus totaliter non esse q̃ homicidiũ vel adulterium committere. Probo. tũ quia grauius peccatum est suapte odius & mentale homicidium q̃ sit adulterium vel cuiuscunq; reale homicidium. sed eligens non esse totaliter odit & volũtate interficit semetipsum. ergo ꝛc. Tum secundo. quia detestabilius & magis respuẽdum est illud appetere qõ si fieret homo nũq̃ a peccato resurgere posset: q̃ illud eligere vt faceret a quo posset postea q̃ penitentiam resurgere & veniam obtinere. sed seipsum odiens qualis est ille qui vult annihilari/peccat mortaliter & eligit seu vult illud qõ si fieret nunq̃ a peccato resurgere posset/cuius cõtrarium est de homicidio vel adulterio. ergo ꝛc. ¶ Ad scẽm quando dicitur q̃ velle se nõ esse ne mortaliter peccet i velle nõ esse ne deus inhonoretur. Respondeo q̃ verum est si vult se non esse secundum quid: puta i ille vita mortali: modo quo vult se non esse omnis qui amore dei eligit mortem sibi. Nõ autem hoc est verum de illo qui vult non esse simpliciter siue vniuersaliter. quia talis in volẽdo non esse sic vniuersaliter peccat mortaliter sibi nõ ex̃ appetendo & se contra diuinum beneplacitum odiendo. nullꝰ enim qui eligit seu committit vnũ mortale peccatũ vt vitet alterum/querit honorẽ diuinum/sed magis quãtum est in se inhonorat deum. quare ꝛc. ¶ Ad tertiũ dicẽdũ q̃ aliter philosophꝰ locꝟ & aliter debet dicere & sentire omnis bonꝰ catholicꝰ. hereticus enim non sperans vitam aliã nec sciens voluntatẽ diuinam nõ reputat esse peccatum q̃ hõ aliqua de causa vt pro republica/velit simplicit & vniuersaliter nõ ex̃ offerendo se morti: post quã mortẽ nullum existimat futurum esse/immo hoc reputat virtuosum nec aliqua diuinitus interdictum. Fidelis aũt & catholicus scit q̃ veritatem fidei aliam vitam esse ac deum velle omnem creaturam intellectualem in esse eternaliter permanere: & ideo sibi non licere oppositum eligere siue velle. Quando aũt postea additur/ q̃ si philosophus infidelis aliam vitam non sperans dicit q̃ non esse est totaliter eligendũ/multo magis fidelis debet eligere nõ esse in vita presenti exponendo se morti cum ipse aliam vitam speret. Concedo quod infertur: quia nec hoc est contra propositum. non enim negatur sed conceditur fidelem debere citius non esse tale/vt delicet vite mortalis/eligere & velle q̃ aliquod turpe cõtra deum agere: quia nec velle hoc modo nõ esse est peccatum nec aliqua interdictum: sed vt meritorium cuilibet est consultum: ne videlicet mori pro Christo timeat in p̃senti. Licet autẽ cuilibet sit licitum appetere non esse p̃sentis vite mortalis ad citius obtinendum esse vite alterius immortalis/nulli tamen est licitum appetere seu eligere non esse simpliciter seu vniuersaliter. quia aut sic nõ esse eligens crederet hoc esse deo acceptum & fiendũ aut non. Si primum: esset hereticus. Si secundum: esset fatuus & mortaliter scienter peccans eligendo non esse totaliter qõ sciret existere contra diuinum beneplacitum & statutum. quare ꝛc. ¶ Ad vltimum dicendum q̃ licet Iude & cuilibet damnatorum fuisset minus malum non fuisse natũ q̃ ipm in culpa & in pena eternaliter ex̃ permansurũ ex hoc tñ nõ sequitur nec habetur q̃ aliqui eorũ licuerit appetere seu eligere post q̃ natus totaliter non esse. quare ꝛc. ¶ Tertia conclusio est: q̃ nullus potest rationabiliter eligere seu appetere non esse totaliter propter penã aliquam euadendam. ¶ Hoc apparet ex parte vltima p̃cedentis. Magis enim secundum rectum rationis iudicium est respuenda culpa q̃ penã cum culpa ipsa sit contra diuinum beneplacitum ac ab ipso inhibita & non pena. Immo pena a dño ipso infligitur tanq̃ iusta. sed propter nullam culpam licet eligere totaliter non esse vt superius est probatum. ergo multo minus hoc est licitũ ad penam aliquam iustam vel iniustam euadendam. ¶ Confirmatur. quia quod secundum se est illicitum & iniustum quia a deo inhibitum/non potest rationabiliter eligi propter malum aliquod euadendum: sicut nec ꝓpter quodcunq; bonum quantumcunq; maximum consequẽdum. sed hominem nullo modo esse est iniustum: quia contra diuinum beneplacitum et statutum: cum deus ipsum velit & statuerit semper esse. ergo ꝛc. ¶ Quarta & vltima p̃clusio est q̃ non esse secundũ quid/vel eo modo quo homo existit in presenti vita mortali/potest rationabiliter appeti ab homine seu eligi tam propter culpam imminentem quam iam incurrere: q̃ etiam propter penam presentem quã patitur euadendam. Dico autem propter culpam imminentem non autem preteritam vel presentem. Ipse enim suam fragilitatem agnoscens & ideo ne in peccatum aliquod incidat pertimescẽs posset vt hoc euadat rationabiliter mortem appetere non tamen ad euadendum peccatum preteritum nec p̃sens. quoniam propter mortem non euaditur peccatum cõmissum: sed pro ipso infligitur supplicium vel tormentum. ¶ Hec conclusio sic intellecta apparet. quoniam qõ secundum se eligere seu appetere est licitum rationabiliter potest eligi propter quodlibet predictorum duorum/tam videlicet propter culpam q̃ etiam propter penam euadendam. sed eligere mortem corporalem presentem propter habendam vitam eternalem sequentem/est licitum & etiam meritorium: quia et sic sancti non esse/sed mori pro Christo corporaliter elegerunt. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. quia quilibet debet culpam timere. potest etiam penam quã sustinet velle euadere. ergo cum possit etiam mori & cum deo viuere appetere/non est ipsi illicitum vnum horum ad alterum ordinare videlicet electionem & desiderium mortis ad euasionem culpe imminentis/vel pene etiam existentis. Perfectius tamen & magis meritorie mortem eligit qui ipsam appetit ad euadendam culpam imminentem: q̃ eam appetens ad euadendã penam aliquã existentem. immo nec mortis desiderium soli ad euadendũ pene supplicium est in aliquo laudabile nec meritoriũ. ¶ Hec de.I.

Quãtum ad secundum: pono quatuor

conclusiones. ¶ Prima ẽ: q̃ damnati appetũt de facto non esse totaliter seu vniuersaliter. ¶ Hec probatur per illud Apocalypsis.9. vbi dicitur q̃ in diebus illis quærent homines mortem & non inuenient/et desiderabunt mori & fugiet mors ab eis. Sed constat hoc non esse intelligendum de morte tñ corporali per quam anima incorrupta a corpore separatur: quia ipsi non appetunt mortem nisi ad euadendam penam: quam non euaderent saltem totaliter esto q̃ corporaliter morerentur. Hoc ergo videtur esse intelligẽdum de morte anime & annihilatione totali. ¶ Ex hoc potest iterꝝ corollarie vt videtur q̃ etiã ipsi appetũt mortem non tñ ꝓpue dictam/videlicet totalem/sed etiam corporalem. ¶ Hoc apparet. quoniã cum damnati non appetant non esse simpliciter nisi vt possint penam in qua existunt euadere totaliter: per cõsequens etiam illam mortem appetunt aliqualiter per quam sciunt q̃ pene ipsorum mitigaretur seu remitteretur. sed cum actus puniantur in anima & in corpore simul afflicti q̃ in anima tñ pati: per consequens sciunt quia & experti sunt/se puniri remissius siue pati si non viuerent vita corporali. ergo sequitur q̃ etiam aliqualiter mortẽ hmõi desiderãt corporalẽ. & ita verbũ Apoca. ꝓdictũ põt intelligi & exponi de morte totali q̃ de morte ẽt corporali/licet primã magis videãt appetere q̃ secũdã.

¶ Secūda ꝓclusio &ꝯ ipſi appetēt non eē nō ꝑpt displicētiā quā habēāt de culpa vt dei offensiua quā ꝓmiserūt:ſz ꝑpt vehemētiā pene quā incurrerūt. ¶ Hec ꝑbat quātū ad primū qr ē.qm damnati/vt dr odiēt ſp deū.iuxta illū pſal.Superbia eoꝝ qui te oderūt aſcēdet ſemp. ſz odiēs aliquē non vult nec triſtat de aliquo vt illo offensiuo:ſed ue vt cōtra beneplacitū eius facto.ꝑ ſz dānati nollēt culpam cōmiſiſſe ꝑpter penam eis inflictaꝫ quaꝫ ſuſtinēt ꝑpter ipſam:nō tñ qr dei offensiuā. ¶ Secunda pars vꝫ ꝙ vellent non eſſe ſeu appetāt ꝑpter penā quā ſuſtinēt appet.nō erī eſt veriſimile ſz poſſibile ꝙ omnes non eſſe appetant abſolute ⁊ ſimplr ſine aliqua cauſa eos mouēte.ſed hmōi cauſa non pōt poni alia ꝙ pena vel culpa.ipſa autem culpa nō eſt:qr nec ipſi ſunt in culpa ſz fuerunt ſed tñ in pena.ſi ergo appeterēt nō eſſe propt culpā:aut hoc eſſet ꝓpter culpam ꝓſentem in qua exiſtunt:aut ꝑpter precedentem in qua fuerunt.ſed non ꝑpter primum quia nec actualiter ſunt in culpa: cum nec ſint in ſtatu demerendi aliqd nec merendi.nec ꝓpter ſecundū:quia culpam ꝑteritam ipoſſibile eſt non fuiſſe.⁊ ita quantum cūq; ipſi annihilarent/adhuc culpa eorum fuiſſet vt acceꝑta formaliter ꝓſimiliter ſicut eis manentibꝫ.ſed nullius appetit aliquid ꝑpter illud qō nō ꝓſequeretur/ eſto ꝙ aliud ꝑpter qō illud appetit obtineret.ꝗ ⁊c. ¶ Preterea qr damnati ſicut fuerunt in mundo ita etiā erunt in ſterno diſcordes a voluntate beneplaciti dei. vt eſt dicēte Eccleſiaſtes nono.Vbicūq; lignum ceciderit ibi erit. ſz ipſi ceciderūt diſcordes in volito a deo beneplaciti volīte.ergo ⁊ ſic eternaliter permanebunt.ſed velle nō eſſe ꝑpter culpā/eſt nolle culpam.nolle aūt culpā nō ē diſcordare/ſed poti⁹ concordare cū diuina voluntate beneplaciti.nolle aūt penā a deo inflictā ſicut nolunt qui ꝑpter eam non eſſe appetunt/eſt a deo in volito diſcordare.ꝗ ꝓbabile ⁊ veriſimile eſt ꝙ hoc modo ſiue ꝑpter iſtam cām vꝫ ꝑpter penā nollā/erit velle nō eſſe in quolibet damnatoꝝ. ¶ Tertia ꝓclusio &ꝯ dānati nō deberēt nolle penā:ſed potius velle ſecūdū rectū rationis iudiciū. ¶ Hec probat.qr cū qlibet ſecūdū rectū rationis iudiciū debeat in volito ſibi noto ꝓcordare cū deo:per ꝑs qlibet debet velle omne illud quod a deo eſſe volitū certitudinaliter ſibi conſtat.ſed qlibet dānatoꝝ ſcit pro certo deū velle ſe pati penā quā patit ſempiternā.ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur.quia quilibet ſecūdum rectū rationis iudicium debz velle qō percipit eſſe iuſtum:ſicut ⁊ reſpuere iniuſtuꝫ.ſed pena eis inflicta eſt iuſta. nec enim poteſt aliquid eſſe a deo volitum niſi iuſtum.ergo ⁊c. ¶ Ex hoc ſequitur corollarie:ꝙ damnati non debent appetere ſeu velle non eſſe ꝑpter penā.qm ꝓpt hoc qō aliquis debz velle nullus debet appetere non eſſe. ſed pena eterna eſt volenda qr iuſta ⁊ a deo volita.ꝗ ⁊c. ¶ Confirmat. qr tam eſſe ꝙ ſi pena eſſe debent velle ſecūdum rectū rationis iudicium cū vtrūq; a deo volitum eſſe ſciāt.ſed volens non eſt ꝑpter penā qua patit euadendā/nec ſe vult eſſe nec penaꝫ ergo in vtroq; diſcordat a rectitudine voluntatis diuine quare ⁊c. ¶ Preterea ſi totaliter nolle eſſe ſeu velle nō eſſe poſſet eſſe actus moraliter bonus ⁊ rationi recte cōſonus/magis videret omnis actus volendi non eſſe propter culpam eſſe bonus:ꝙ actus volendi non eſſe ꝑpter penam a deo volitam ⁊ iuſtam.ſed primus vt dictum eſt ſuperius non eſt bonus.ergo nec alius. ¶ Sed eſt hic dubium/an dānati neceſſario nolint penam:⁊ ideo ꝙriter velint non eſſe:an contingenter ⁊ libere ſic ꝙ poſſent velle ⁊ acceptare penam:nec per conſequens neceſſario nolle eſſe.ſed poſſent velle eſſe. ¶ Ad hoc videtur eſſe dicendū ꝙ poſſent vtiq; dānati ſi ſibi relinqueretur conformare ſe voluntati diuine in volito:⁊ per conſequēs acceptare ſeu velle omnem penam ſibi inflictam diuinitus:tam penam videlicet ſenſus ꝙ damni:quarum vtranq; ſcitō a deo eſſe volitā ſicut iuſtam. Et ideo qr non poſſunt intelleru actum volendi/videlicet qō eſt iuſtum/hoc videtur eſſe quia in eis non permittitur nec cōceditur talis actꝰ. cum enim voluntas ſibi dimiſſa poſſit conformiter eligere recto dictamini intellectus: nec ipſum ad hoc poſſit impedire aliquid niſi deus/ per conſequens ſi damnati non poſſunt velle nec eligere qō eſſe intelligunt eligendum quia a deo volitum et iuſtum: hoc eſſe videtur quia diuinitus impediuntur nec talem actum eligere permittuntur.Et hoc fit iuſto dei iudicio.cum enim ipſi noluerint quando poterant conformiter recte rationi eligere volendo qō eſt iuſtum:ſed iniuſtū elegerint ⁊ in iniuſtitia permanſerint:dignum eſt ⁊ iuſtū vt nulla eis tribuatur facultas eligendi aliquem actum recte electiuū:ſed ſemper permaneant in obliquo. ¶ Sed tunc videtur eſſe dubium/ an ſaltem huiuſmodi actum poſſent ſuſpendere obliquum electiuum:eſto ꝙ non poſſint eligere contrarium videlicet rectum. ¶ Ad hoc conſimiliter videtur eſſe dicendum ſicut ad primum: videlicet ꝙ poſſent vtiq; ibi dimiſſi.non permittuntur autem nec vnq; permittētur vt eternaliter affligātur. Si enim actus nolendi penam ſuſpenderetur ⁊ triſtitia que hūc actum ſequit/ vel eſt actus ipſe realiter/ tolleretur.et ideo vt ſemp habeant triſtitiam / ſemper etiam deus vult ipſos nolle ſeu reſpuere penam. ¶ Ex quo videtur concludēdū primo: ꝙ talis actus nolendi penam non ſit ab eis effectiue: ſed a deo:⁊ in eis tantummodo ſubiectiue. ¶ Secundo. ꝙ talis ipſorum actus / licet a diuinamine reꝛcto diſcordans:non tamen eſt culpabilis. ¶ Primum videtur ex hoc.quia ſi huiuſmodi actum damnati effectiue cauſarent/cum libere ipſum eligerent:per conſequēs ſuſpendere cum poſſent:miſſa ponatur quod videtur inconuenibile/ voluntatem creatam neceſſitari poſſe ad ſemper eligendum aliquem actum volendi vel nolendi.ſed conſtat ꝙ damnati non poſſent ſuſpendere talem actū. ergo ⁊c. ¶ Ex hoc eodez poteſt inferri:ꝙ ſi damnati ſemper ſunt in actu odiendi deum/ ꝙ nec huiuſmodi actus eſt effectiue ab eis:niſi ponatur ꝙ poſſent cum ſi vellēt ſuſpendere:qō ꝓcedere/videtur probabilius/q̄ dicere ꝙ eis diuinitus actus huiuſmodi infundatur. ¶ Secundum / videlicet ꝙ predictus actus non ſit culpabilis nec eis imputabilis/apparet.quia non eſt in eorum poteſtate/cum non ſit ab eis effectiue:ſed in ipſis tantūmodo ſubiectiue.Si autem actus odiendi deum ſit ab eis effectiue libere ſic ꝙ poſſet nonē/videretur per ⁊rariū ꝙ talis actus eſſet culpabilis eiſq; imputabilis / licet de facto ipſuꝫ ad nullam penā imputet eis deus.Sicut eſti nec beati aliqd merenē/ita nec dānati aliqd demerētur.quia alias oporteret dicere et concedere conſequenter ꝙ ipſorum pena intenderetur ⁊ creſceret continue quod eſt falſum.quare ⁊c. ¶ Sed contra predicta poſſet tam argueretur . quoniam volens vel nolens aliquid actu ſibi impreſſo a deo/non diſcordat ab ipſo deo in volito vel nolito/ſed concordat.hoc enim deus vult quemlibet velle vel nolle/cuius actum volendi vel nolendi ipſi imprimit:per quem in obiectum illius actus tendit. ſed actus nolendi penam/⁊ propter eam nolitam euadēdam volendi non eſſe/eſt damnatis a deo impreſſus ſaltem primus vt dictum eſt: cum non ſit in eorum poteſtate.ergo ipſi in hoc actu nolendi penam non ſunt a diuina voluntate diſcordantes:ſed cum ea potius concordātes:nec per conſequens eſt vera concluſio ſuprādicta tertia:q̄ dicit ꝙ damnati deberent velle penam ſecundū rectum iudicium rationis. ¶ Ad hoc dicendum eſt: ꝙ deus punit damnatos pena damni conſiſtente in carentia premij:et etiā pena triſtitie quam habēt de tali pena

¶ etiam de pena sensus: quia etiam aliqui saltem homines puniuntur. quæ quidem tristitia est nolitio pene predicte. Huiusmodi autem nolitio potest cõparari vel ad obiectũ/vel ad subiectũ/vel ad eius principiũ effectiuũ. Et primo ad principiũ vt ad suum subiectũ qõ ẽ dilibet dãnatorũ: est iusta ¶ recta: qz pena inflicta a deo p culpa commissa. non enim est minus iustitie in hmõi tristitie pena q̃ in illa pena quam respicit ipa tristitia vt obiectuz ad qõ etiã tertio primo parata est iusta quia a deo inflicta. nõ esset autem iusta si ab ipso damnato ad eã non necessitato ẽt electa: cũ dilibet a deo puniẽdus sibi diuinitus debeat acceptare penaz sibi inflictam diuinitus. Et hoc modo ẽ intelligẽde illa cõclusio tertia/vez q̃ damnatus si posset non deberet nolle penam sed velle nõ põt ãri/quia ad nolendũ eam necessitat vt amplius puniat. cũ hoc enim stat q̃ ipse discordet a deo in nolito/ly nõ i actu nolendi. in hoc siddẽ discordat a deo in obiecto nolito: quia non vult habere qõdeus vult ipm habere/vez penã ipsam. cõcordat ãri in actu: qz hmõi actũ nolẽdi a deo habet i presumzet ideo talẽ circa penã quã pati habet actũ qualẽ ipe deus vult habere cum ad ipsum amplius puniendũ. Possunt etiã quantũ ad hoc dici concordare cuz deo in obiecto nolito: qz deus vult eos non tm habere penã: sed etiã nolle ipsam/cum ¶ ipsa nolitio sit cuiuz aliqua punitio. et ista vez eos esse pcordes cũ diuina voluntate in actu ¶ etiã in obiecto nolito vno mõ/¶ alio mõ nõ: sed discordes: sunt in cõpossibilia. quare ꝛc. ¶ Quarta ¶ vltia pclusio ẽ q̃ dãnati de facto inequaliter volunt seu appetunt non esse. ¶ Hec probat. qñ cum ipsi appetant non esse ꝓpter penam in qua nollent esse ¶ per consequens si penã in qua existunt inequaliter respuit/¶ non esse inequaliter appetunt. sed penam in qua sunt inequaliter nolũt seu respuunt. si enim ipsã equaliter nollent seu respuerẽt de eo inexistente equaliter tristarentur. sed eos tristitia tam de pena sensus q̃ de pena damni habita est inequalis. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. quia cum tristitia sit de hijs q̃ eis nolẽtibus accidunt: per consequens non videt q̃ ipsi de codẽ nolito inequaliter tristarent nisi inequaliter illud nollẽt sed ipsi non tm de pena sensus sed etiam de pena damni vident inequaliter ꝓtristari: alias nõ posset poni inequalitas in pena damni ipsoz vt dicetur in alia q̃stione. ergo ꝛc. ¶ Sic ad questionẽ. ¶ Ad argumentum in principio apparet solutio ex primo articulo questionis.

SEcũdo quæritur vtrũ sit equalis an inequalis pena omnium damnatorum. ¶ Et videtur q̃ sit equalis: quia omnes eq̃liter carẽt visione ¶ fruitione dei. ignis etiã infernalis in quo affliguntur/est eiusdez rationis: nec alicui plus videt posse agere in vnum q̃ in alterũ. ergo taz pena damni ꝓsistens in carentia beatitudinis q̃ alia pena sensus ꝓuenies ex actione ignis videt esse in omnib⁹ equalis. ¶ Contra. quia sicut gloria conferẽ secundum merita: ita ¶ pena eterna secundum demerita. sed omnia demerita non sunt equalia. ergo nec ipsorũ perpetua pena. ¶ Responsio. Supposito q̃ q̃ fuerint inequales in peccatis erunt inequales in penis que ponunt duę: scilicet pena damni ¶ pena sensus/est videndum Primo quomõ esse poterunt inequales in pena sensus. Secũdo quomodo in pena damni. Tertio q̃starum penarum sit maior in eis.

Quãtum ad primum: est sciendũ q̃ pena sensus potest accipi dupliciter. Uno enim mõ põt sumi propie pro dolore ad sensualitatem pertinẽte vt a tristitia differente scõz sententiã Augu. dicentis. 14. de trinita. ca. 15. q̃ dolor carnis nihilmõ offensio sit ẽ ex carne ¶ q̃dam ab ei⁹ passione dissensio. ¶ hoc modo etiã scõm significatũ vocis dicit ꝓpie pena sensus. ¶ vt sic sumpta nõ est cõmunis oibus dãnatis. nec enim habet locum i aliab⁹ separatis nec in malignis spiritib⁹/sed tm erit in hoib⁹ dãnatis resuscitatis. ¶ Hoc apparet. qm talis dolor q̃ dicit pena sensus/est passio sequens actũ appetitꝰ sensitiui puta respuitionẽ discõuenientis obiecti sensibiliter apph̃ensi. sed hmõi talis act⁹ nõ pmanet dãnatis oib⁹: ista solis hoib⁹. q̃ ꝛc. ¶ Secõ mõ põt accipi pena sensus vniuersaliter ꝓ omni pena damnatorum alia a pena dãni cõsistente in carentia actus beatifici. vtra istã aũt dãni penam seu beatitudinis carentiam sunt in oibus dãnatis vniuersaliter due pene: quarũ dez sunt due tristitie: quarũ vna sequitur actum nolendi ¶ alia actũ volẽdi. tam nolẽs enim habitũ q̃ volens seu appetens nõ habitum nec habẽ dũ/vtiq; ꝓtristat. sed omnes dãnati tã alie separate q̃ spũs incorporei habent actum nolendi ignem vt eos detinẽtẽ ¶ etiã vt obiectũ qõ cõmune habẽt intelligere velint nolint. vellent enim ab ipso non detineri ¶ circa eũ intellectũ nõ cõmune occupari: ¶ qz sciũt hec oportere fieri/vez ipsos ab igne detineri ¶ ad eũ intelligendũ ꝓmune occupari/ideo sequitur in eis tristitia post hmõi ipsorum actuz nolendi. habent etiã actum volẽdi. vellent enim esse beati ¶ hunc actũ volẽdi illud qõ se nunq̃ ꝓsecuturos agnoscunt sequitur in eis tristitia. vtraq; pena istarum ¶ maxie prima q̃ est de igne põt dici pena sensus iste scõ mõ/et vt sic pena sensus acceptaꝰ est cõis oib⁹ dãnatis. ¶ Hoc premisso pono quantum ad istũ articulũ quatuor conclusiones. ¶ Prima est: q̃ inequalitas poterit esse naturaliter i pena sensus damnatoꝝ primo mõ sumpta; q̃ tm erit in hoib⁹ ꝓpter inequalitatẽ respuitionis sensitiue ignis vel cuiuscũq; alterius obiecti discõuenientis ab eis sensibiliter apprehensi. ¶ Hec probat. qñ cũ dolor q̃ hmõi pena sensus dicit/sit passio alicuius sequẽs actũ respuẽdi obiectũ discõueniẽs ab ipso sensibiliter apprehensum ꝓ põe quãto aliqs obiectũ apprehensũ discõuenies sensibiliter est magis ipm respuens tãto est naturaliter magis dolens. semp enim in quocũq; animali sequitur naturaliter dolor maior in q̃ est obiectũ sensibiliter discõuenies ꝑfectius apprehẽsio perfectior ¶ respuitio sequẽs maior. vnde q̃ alicui dez obiectũ equaliter eis discõueniẽs ¶ in ipsos agẽs inequaliter apprehenderent sensibiliter ¶ respuerentur tamen equaliter dolerent/ hoc est impossibile fieri per naturam. ergo supposito q̃ damnati homines ignem vel quodcunq; obiectum discõueniens aliud eos ledẽs inequaliter apphendant et inequaliter sensibiliter respuant: nõ tm in eis esse poterũ/sed etiã necessario de facto (loquẽdo naturaliter) erit in eis inequaliter huiusmodi pena sensus que hunc actuz sequitur respuendi obiectum sensibiliter apprehensum. ¶ Sed tunc est dubium: cũ ignis vel cuiuscunq; aliud obiectum afflictiuum ipsorum sit oim damnatorũ eiusdem rationis: nec magis in vnũ q̃ i alterum agere videatur: quomodo ab eis inequaliter sensibiliter apprehendet/¶ inequaliter sensibiliter respuetur. ¶ Ad hoc potest dici tripliciter. Uno mõ negando illud quod assumitur/videlicet q̃ ab eodem obiecto sensibili equaliter afflictiuo omnes sensibiliter patiantur. possibile est enim nec habet expresse contrarium in scriptura/q̃ in diuersis locis inferni diuersis damnatis hominibus deputatis sint diuersa inequaliter afflictiua ¶ actiua in ipsorum corpora damnatorum. esto enim q̃ ab igne omnes vniuersaliter patiantur: vnus tamen ignis poterit esse alio actiuior ¶ calidior. quanto autem obiectum discõueniens alteri est actiuus ¶ in ipsum agens efficacius/tãto ceteris paribus ab ipso apprehendit ¶ respuitur fortius. et ita hoc supposito/videlicet diuersitate et inequalitate obiectorum agentium in corpora damna-

torum poterit esse imo etiam naturaliter de facto erit inequalitas tam in apprehensione ℈ in respuitione sensitiua ℈ etiam in dolore huiusmodi actum sensus duplicem consequente hominum damnatorum. ¶ Secundo potest dici aliter/videlicet ℔ damnati homines poterūt eundem ignem in omnes equaliter agentem apprehendere sensibiliter ⁊ respuere inequaliter propter diuersitatem complexionum corporū ipsorū. Sicut enim ī presenti aliq magis ℈ alij sentiunt idem obiectum ⁊ respuunt ⁊ ideo de ipso magis dolent:non quia obiectum ipsum sensibile disconueniens fortius in ipsos ℈ in alios agat sed quia fortius seu vehementius ab istis ℈ ab alijs apprehenditur sensibiliter ⁊ respuitur propter meliorē corporis complexionem.propter quam causam dicitur ℔ Christi dolor quez ipse in passione sustinuit/ fuit maxim⁹ quia videlicet eius corpus erat optime complexionatū ⁊ dispositum:⁊ ideo citius ⁊ vehementius tam conuenientis ℈ disconuenientis sibi presens sensit sensatiue seu sensibiliter apprehensum respuit. propter qđ magis de passione sibi illata doluit ℈ alius quicunq non sic complexionatus doluisset:esto ℔ cadē vel equalis passus esset:sic modo ꝓsimili in ꝓposito dici posset/vez ℔ dānati homines secundum diuersitatem ⁊ inequalitatem vementorum poterunt habere corpora diuersimode complexionata ⁊ dispositā.propter quod poterunt sentire sensibiliter ⁊ sensibiliter inequaliter respuere idem obiectum sensibile disconueniens.sicut enim omnino idem color videtur inequaliter a diuersis/sic ⁊ de igne vel de quocunq alio sensibili sensu tactus/vel etiam quocunq sensu alio pōt dici. ¶ Et si contra hoc arguatur:quia tunc secundū istā sequeretur ℔ damnati homines quanto superiores seu maiores in culpa ⁊ in debita eis pena/ tanto haberēt corpora excellentius ⁊ perfectius dispositā ⁊ complexionata:¶ Ad hoc dicerē ℔ nullū est inconueniens hoc concedere: cum huiusmodi corporalis complexionis seu dispositionis eorum qui amplius peccauerunt eminentia eis non daretur nisi propter maiz ipsorum/vt videlicet maiorem penam sensus perpetuam patiātur. ¶ Si autem hoc inconueniens reputeꝫ ⁊ sensibile obiectum ponatur idem:⁊ per ꝓns equaliter ex se afflictiuum hoīm damnatorum seu actiuum in corpora ipsorum/tunc impossibile est ipsos equaliter passibiles a tali obiecto sensibili sic equali pati inequaliter per naturā. ¶ Et ideo hoc supposito/potest dici tertio ℔ si patiuntur hmōi penam sensus inequaliē/hoc habet esse supernaturaliter vel antecedēter vel consequenter vel vtroq modo. vno enim ⁊ eodem creato agente equaliter secundum se in diuersa eque passibilia potest esse in eis passio inequalis supernaturaliter deo ipsi assistente ⁊ cogente diuersimode. ⁊ ideo mediantibus ignibus vel alijs ꝙbuscunq sensibilibus disconuenientibus equalib⁹ ⁊ equaliter secundum se agentibus pōt deus plus vni ℈ alteri cogere:⁊ sic damnatos inequaliter affligere pena sensus hoc mō supta/videlicz ℔ doleret ⁊ hoc vel antecedenter ꝓpter inequales actus sentiendi ⁊ respuēdi in diuersis ꝓductos:vel etiam ꝓpter actus respuendi tm inequales:ad quos etiam actib⁹ sentiendi equalibus existentibus habet sequi dolor necessario(loquendo naturaliter)inequalis. Vel etiaz pōt poni hmōi penarum sensus inequalitas in dānatis esse a deo tm modo consequenter ⁊ formaliter. igne enim vel alio quocunq obiecto sensibili disconuiēte equaliter in omnes agente/ omnibus etiam ipsum equaliter apprehendentibus sensibiliter ⁊ respuentibus/ possunt per diuinā omnipotentiam tales actus/licet equales/ dolores in diuersis consequi inequales.licet enim naturaliter loquēdo dolor vehementior non possit esse nisi vbi est sensitiua respuitio maior:sicut nec maior tristitia nisi vbi ē actus nolendi habitum/vel volendi impossibile ad habendū intēsior:tñ hoc nō est impossibile apud deū: cuius virtute non tm equaliter idem obiectum disconueniēs apprehendentes ⁊ equaliter sensibiliter respuētes possunt inequaliter dolere/ sed etiaz minus seu imperfectiꝰ ipsum apprehendentes ⁊ remissius respuentes possent plus dolere ℈ alij ipsum perfectius sentiētes ac intensius respuentes.si enim dolor a talibus sentiendi ⁊ respuendi actibus resultet est distinctus/nullum est impossibile ipsum intendi actibus non intensis sed remissis vel etiā nullis existētibus.quoniamcūq enim realiter distinctorum quorum vnum alterum intrinsece non includit/vnū sine alio potest esse.⁊ ita si actus hmōi sentiendi a dolore eos ꝓsequente realiter distinguunt possunt vtiq poni in tali statu sine dolore aliquo consequēte/⁊ econuerso etiā dolor posset poni per diuinam omnipotentiā sine eis. quare ⁊c. Hoc aūt intelligendū est esse verum supposita diuersitate doloris ab huiusmodi sensitiuis actib⁹ supradictis:nō aūt ponendo dolorem esse idem cum respuitione sensitiua obiecti sensibiliter apprehensi:sicut tristitia est idē cum nolitione ⁊ letitia cum volitione vt in precedentibus est ostensū. ¶ Secūda ꝓclusio est:⁊ inequalitates predicto modo sumpte nō pāt esse naturaliter ī damnatis hominibus corpora equaliter disposita seu cōplexionata ⁊ per ꝓns passibilis habētibus/ supposito ℔ ab eodē igne vel ab alio quocūq eodem disconueniente obiecto in eos agente ipsi oēs vniuersaliter patiant. ¶ Hec patet.qz ipossibile est naturaliter loquendo passa eque ab eodem agente passibilia pati ab eo agēte quātū pōt qz naturaliter inequaliter. Sed constat ℔ ignis infernalis sicut ⁊ quilibet alius materialis agit in qlibet passuz dispositum quātū pōt.ergo omnes damnati holes equaliter ab ipso passibiles/cuiusmodi sunt oēs in ꝓplexiōe simue dispositione corporis vniformes/⁊ pares ab ipso equaliter necessario(naturaliter loquēdo) patiuntur.Sed cū in potestate animalis non sit non sentire vel nō respicere obiectum disconueniens in ipm agens: imo necessario ipsum percipit ⁊ respuit sensibiliter quantum potest:per consequens cum omnes homines in dispositione corporis vniformes sint nati obiectum idem sensibiliter disconueniens equaliter agens in ipsos equaliter apprehendere/⁊ apprehensum respuere .sicut enim habentes visus organum equaliter dispositum equaliter vident idē obiectum/ita ⁊ de tactus organo ⁊ de quolibet sensu alio est dicendum:sequitur ℔ ipsi equaliter huiusmodi obiectū disconueniens apprehendunt ⁊ apprehensum sensibiliter respuunt. sed idem obiectum equaliter disconueniens equaliter apprehēdentes ⁊ equaliter sensibiliter respuētes de ipso necessario naturaliter loquēdo equaliter sūt dolentes:sicut etiaz econtrario ad equalem apprehensionem ⁊ sensationē eiusdem obiecti equaliter conuenientis acceptationem necessario sequitur equalis delectatio sensitiua.ergo ⁊c. ¶ Confirmat.qz in cuius potestate non est aliquē actū suspēdere/nec ipsum talē vel talē eligere/ vez intensū vel remissū.sed actus sensitiuus nō est in hominis potestate:sicut nec alicui⁹ alteri⁹ animalis vt videlicet possit suspendi circa obiectuz sensibile conueniens vel disconueniens sibi presens.nullus enim homo passibilis potest sua virtute non sentire ⁊ sensatū nō respicere ignem sibi presentem ipsumq corporaliter immutantē.ℊ equaliter passibiles seu sensibiles cuiusmodi sunt omnes in dispositiōe corporis vniformes/equaliter idem obiectum sensibile in ipsos agens equaliter apprehendunt ⁊ sensibiliter respuunt si disconueniens:⁊ acceptāt si cōueniens:⁊ per consequens si cōueniens eq̄liter delectantur/vel si disconuenies affliguntur. quare ⁊c. ¶ Tertia conclusio est:ℊ si damnati inēqliter nolūt

ignem/vel aliud quodcunq; habitum ⁊ inequaliter volitum seu appetitū premium nō habendum inequales habere possunt: ⁊ sic habent necessario de facto/ loquendo naturaliter penas sensus secundo modo sumptas superius/ put vez pena sensus omniū est eqlis seu cōis. ¶ Hoc ꝓbatur. qm huiusmodi sensus pene sunt tristitie damnatorum sequentes in eis actū nolendi seu respuendi ignē vel quodcunq; aliud habitum: ⁊ volendi seu appetendi premium non habendum. sed cum ita se habeat tristitia ad actum nolendi vel volendi obiectum aliquod intellectualiter apprehensum/ sicut volor ad actū respuendi obiectum aliquod sensatum: sicut inequalitas actuum sentiendi ⁊ respuendi infert necessario naturaliter loquendo inequalitatē doloris: qz magis sensibiliter respuens/ magis: ⁊ minus/ est necessario minus dolēs: ita consimiliter de tristitijs cōperatis ad actus quos sequunt: puta ad actum volendi non habendū/ vel nolendi aliquid habitum/ est dicendum. ergo sequitur propositum/ vez q; si damnati sunt ineqles in actib⁹ supradictis/ q; etiā sunt in tristitie pene hmōi actus cōsequentibus necessario loquendo naturaliter inequales. ¶ Cōfirmatur. qz non magis est in potestate hominis nolētis aliqd inexistēs vel volētis absens sibi impossibile/ non tristari huiusmodi actibus nolendi vel volendi manētibus/ q; non volere sensibiliter manētibus in ipso actib⁹ sentiendi ⁊ respuēdi obiectū sensibile sibi disconueniens. ergo sicut inequaliter obiectū aliquod disconueniens sensibiliter respuentes/ inequaliter necessario loquendo naturaliter sunt volentes: ita ⁊ inequaliter aliquid inexistens nolētes / vel non inexistēs appetētes/ inequaliter sunt necessario oēs tristes. quare ⁊c. ¶ Quarta conclusio ⁊ vltima est. q; si damnati in predictis nolendi ⁊ volendi actibus sunt eq̄les/ possunt eē in huiusmodi penis sensus/ vez in tristitijs eos cōsequentib⁹ supnaturaliter / vez q; ouinā potentiā non aūt naturaliter inequales. ¶ Hoc probatur: supposito q; tristitia ipsa vt cōmuniter conceditur realiter sit distincta ab omnibus supradictis. qm̄ quocūcunq; intensibiliuz ⁊ remissibiliū realr distinctoꝝ potest supernaturaliter vnū intendi alio non intenso/ sicut ⁊ absolute poni alio totaliter circūscripto. sed tristitia a predictis actibus realiter cōceditur cōmuniter esse distincta. ipsa etiā sicut ⁊ qlibet actuū nolēdi ⁊ volendi quos sequit̄ est remissibilis est ⁊ remissibilius. ergo pōt existere inequaliter in diuersis ipsis actibus existentibus equalib⁹ in eis: vel etiam totaliter circūscriptis. ¶ Secunda pars conclusionis/ vez q; hec nō possunt fieri per naturaz/ apparet. qm̄ sicut naturaliter ad talem actus necessario sequitur tristitia ⁊ ad tātos tāta: ⁊ per ꝓns ad equales equalis tristitia. ¶ Hoc ꝓbatur. qm̄ in cuius potestate actu posito in ipso/ est intensa vel remissa tristitia / in eius etiam potestate est nullo modo tristari. sed positis nolendi vel volendi actibus supradictis nō est in potestate nolentis vel volentis non tristari. ergo nec tantū vel tantuz: puta intense vel remisse tristari. ⁊ ita actibus hmōi tristitiam antecedentibus existētibus inequalibus / oportet tristitias cos cōsequentes naturaliter loquendo existere inequales. quare ⁊c. ¶ Sed sunt hic duo dubia. Primū est an de facto sint inequales in actibus hmōi/ an equales. Secundum: an omnes damnati sunt inequales: an sint aliqui equales in penis sensus huiusmodi supradictis. ¶ Ad primū dicēdū est. q; cōstat damnatos in penis sensus existere inequales. Cōstat em̄ vt predictuz est/ ipsos posse esse inequales in eis vtroq; p̄dictoꝝ modoꝝ duorum/ vez siue actibus eorum hmōi penas sensus antecedentibus inequalibus siue equalibus existentibus intē siue: suppositio q; hmōi pene sensus ab istis ois actib⁹ distinguunt. Quo aūt modo istorum duorum sint inequales in penis huiusmodi/ nō est certū/ quia nec alicubi in scriptura reperitur expressum: nec etiam in scriptura aliud continet: nisi q; inequaliter secundum inequalitatem demeritoꝝ p̄cedentiū punient. Probabilius tñ videtur dicere q; non tñ sunt in eis pene sensus huiusmodi inequales: sed etiam actus tam sentiendi ⁊ sensibiliter respuendi in hominibus q; etiam nolendi ⁊ volendi in alijs rebus ⁊ etiam in ipsis hominibus penas huiusmodi precedentes seu antecedentes. ¶ Ad secundum dicendum est q; omnes illi erunt inequales in penis omnibus sensus eis debitis qui fuerunt inequales in precedentibus demeritis ⁊ p̄ci3. si aūt alicui fuerūt eqles in istis/ vez in peccatis/ erūt etiā equales in penis. Hoc aūt vez/ an aliqui in peccatis sint vel fuerint equales / an omnes inequales/ deus nouit/ nec alteri alicui hoc est notum: quia nec in scriptura sacra reperitur expressum. ¶ Hec de primo.

Quātum ad secūdū: vbi est videndum

quomodo damnati possunt in penis damni existere inequales: est sciendum q; pena damni consistens in carētia beatitudinis/ vez visionis ⁊ fruitiōis dei/ dupliciter potest sumi. Uno modo formaliter secundum se absolute puta pro carētia supradicta absolute sumpta. Alio mō q̄si virtualiter/ puta pro tali carentia vt afflictiua ratione tristitie consequentis: que quidem tristitia ab ipsa carētia est distincta. que etiā potest dici pena sensus aliquo modo large: vt in precedenti articulo fuit dictū. ¶ Hoc premisso pono quatuor cōclusiones. ¶ Prima est: q; pena damni vt primo modo/ vez formaliter/ sumpta non est afflictiua. ¶ Hec probatur. qm̄ natura intellectualis nō videtur affligi seu cruciari nisi per tristitiam vel dolorez sed pena damni vt formaliter sumpta/ vez pro sola beatitudinis carentia/ ab omni dolore ⁊ tristitia vt priuatiuū seu negatiuum a positiuo realiter est distincta. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia nihil vt per se sumptuz non potest esse alicuius realiter afflictiuum. sed pena damni vt sumpta formaliter nihil est. non em̄ est nisi beatitudinis priuatio seu carentia. ergo ⁊c. ¶ Ex hoc sequitur corollarie q; huiusmodi pena damni non est afflictiua damnatoruz vt formaliter per se sumpta: sed tñ virtualiter / puta ratione tristitie positiue penā huiusmodi seu beatitudinis carentiam consequentis. ¶ Hoc apparet tū ex predicto quia vez natura intellectualis tñ affligitur tristitia/ vel dolore: tū quia quod est tale vt secundū se absolute ⁊ formaliter sumptū est tale vbicūq; repertum. sed multi beatitudinis capaces habent huiusmodi penam damni carentes beatitudine: de qua tamen carentia damni pena in nullo affligunt: nec in aliquo cruciantur. ergo ipsa huiusmodi pena damni q̄ est beatitudinis carentia/ non est afflictiua vt secundum se formaliter sumpta. ¶ Minor apparet tam de multis viatoꝝ etiā iustis in nullo afflictis de huiusmodi pena damni/ vez de carentia premij sempiterni: q; etiā de omnibus paruulis p̄ solo originali reatu pena damni eternaliter condemnatis. Hec em̄ est verisimile nec pium credere/ q; tales qui nihil demeruerunt/ nec contra deuz aliquid fecerunt/ a deo eternaliter crucientur seu affligantur: nec in aliquo molestentur. ergo ⁊c. ¶ Sed ꝓtra p̄dictā cōclusionē forsitan arguet: qz ois pena etiā vt formaliter sūpta videt esse puniti afflictiua ⁊ cruciatiua. sed beatitudinis carentia vt absolute sūpta conceditur esse pena: ⁊ etiam pena magnatum dicatur pena damni. ergo est afflictiua. ¶ Confirmatur. quia illud nulla pena dicitur in quo quis non affligitur in aliquo nec molestatur. sed beatitudinis carentia vt formaliter sumpta dicitur omnium damnatoruz pena. ergo est omnium afflictiua. ¶ Ad hoc pōt dici: concedēdo q; omnis pena positiua ꝓpue sumpta qualis pena in homine

est dolor vel tristitia/est afflictiua seu afflictio ipsa. Pena autem negatiua seu priuatiua qualis est boni seu alicuius pfectionis absolute carẽtia / non est afflictiua nisi virtualiter seu antecedenter ratione afflictionis seu pene affligentis/puta doloris vel tristitie ipsaz carentiam huiusmodi consequentis.ꝛ hinc est ꝙ in quibus beatitudinis carentia est sine huiusmodi consequẽte tristitia/nõ est cor afflictiua pena:licet absolute dicaꝫ pena pro quã do est gloie carentia.quia nec etiã isto modo aliquid aliud a tristitia ꝛ a dolore potest dici nec est pena hominis nec alicuius creature intellectualis:pena vez afflictiua. Q̃ apparet. qñ esto ꝙ hõ passibilis semp in igne cõbureretur seu ab ipso alteraretur/nunq̃ propter hoc nec propter quodcunq; aliud affligeretur: nec in aliquo crearetur nisi dolor in ipso vel tristitia sequeret.sed nõ magis necessario dolor vel tristitia sequitur ad boni conuenientis/puta ad beatitudinis absentiam seu carentiã q̃ ad mali disconuenientis presentiam. sed quocunq; obiecto homini disconueniente presente ꝛ in eum agẽte posset per diuinam ostipotentiã nulla in ipso homine passo sequi tristitia neq; dolor:immo etiã posset sequi delectatio ꝛ complacentia . ergo nec carentia beatitudinis necessario arguit tristitiam nec dolorem.immo si letitia beatorum distinguitur realiter/sicut cõmuniter conceditur ab actibus visionis ꝛ fruitionis beatificis ipsoꝝ/ eadem letitia beatorum vel etiã maior posset cõmunicari carentibus actibus beatificis supradictis. quare ꝛc. ¶ Secũda cõclusio est.ꝙ pena damni vt predicto modo sumpta videlicet formaliter nõ est inequalis / sed equalis omniũ damnatorum. ¶ Hec probatur.quoniam huiusmodi pena damni non posset esse in damnatis inequalis/nisi ipsi essent eternaliter ordinati ad beatitudines inequales. sed nullus eorum fuit ad aliquam gloriam sed ad penaz a deo eternaliter ordinatus.ergo ꝛc. ¶ Maior probatur quoniam cum priuatio non sit inequalis nisi in ordine ad habitus inequales:per consequens beatitudinis carentia/que est huiusmodi pena damni/ non potest esse inequalis nisi sit inequalium beatitudinũ in diuersis. sed damnatorum beatitudines non sunt inequales. quoniam aut est sermo de beatitudine ad quã fuerũt ab eterno ordinati:aut de beatitudine eis possibili absolute.Si primo modo:eorũz beatitudines non possunt dici equales nec etiã inequales/cũ ipsi ad nullaz beatitudinẽ ab eterno fuerint ordinati.Si aũt secundo modo/omnium beatitudines sunt equales.Omnes enim creature intellectuales sunt equaliter beatificabiles : nec vni est possibilis maior beatitudo q̃ alteri. ergo damnatorũ pene damni non possunt existere inequales sed equales. ¶ Cõfirmatur.quia pena damni ipsorum non est carentia beatitudinis eis cõferende/seu ab eterno eis debite:cum ad nullam beatitudinez ab eterno fuerint ordinati: sed est carẽtia beatitudinis eis possibilis. sed ista omnium est equalis.ergo ꝛc. ¶ Preterea ad idem potest argui.qñ pena dãni in ꝓposito vt formaliꝫ sũpta nõ est aliud q̃ dãnũ.videtur eis esse constructio intransitiua: sicut cum dicitur creatura salis.sed equale est damnum omniuz damnatorum:cum beatitudo eis possibilis cuius priuatione ꝛ carentia damnificãtur/ omnium sit equalis.ergo ꝛc. ¶ Cõfirmatur . quia aliud est dicere penam damni hoc est quę sequit damnũ/ꝛ aliud penã damni hoc est ipm dãnũ pena enim sequens damnum omnium damnatorum est tristitia habita de carentia beatitudinis ipsorum. pena autem damni hoc est damnum est carentia beatitudinis ipsoum.sed licet eorum tristitia sequens damnum possit existere inequalis in eis : non tamen damnum ipsum cum sit priuatio boni eis possibilis ꝛ equalis. ¶ Tertia conclusio est.ꝙ pena damni vt secundo modo sumpta videlicet virtualiter/est inequalis in damnatis. ¶ Hec ꝓbatur.quoniam constat penas damnatorum sicut ꝛ glorias beatorum existere inequales . sed huiusmodi pene omniuz afflictiue non possunt esse nisi tristitie.Dolor enim vt distinctus a tristitia ad partem pertinet sensitiuam: nec per consequens in omnibus damnatis: sed tm in hominibus est ponendus . ergo pena afflictiua aliquorum in quibus dolor non ponitur:non potest esse nisi tristitia que damnatis omnibus etiam hominibus volentiꝫ est communis.ergo ipsi damnati sunt inequales in tristitia sed cum ipsi non minus tristentur de carentia beatitudinis q̃ de presentia ignis:per consequens non videtur ꝙ magis possint esse inequales in tristitia secunda habita de ignis presentia: q̃ in prima habita de beatitudinis carẽtia. Aut ergo in utraq; sunt equales:aut inequales aut in vna equales ꝛ in alia inequales. Sed non potest poni primum:quia tunc omnes affligerentur intensiue inequaliter.qđ est falsum.Si penatur secundum/vel etiam tertium/habetur intẽtum. Probabilius enim est ꝙ sint inequales in tristitia habita de carentia beatitudinis/ q̃ in alia habita de presentia ignis/ vel cuiuscunq; alterius obiecti sensibilis. sed in ordine ad talem tristitiam pena damni que est carentia beatitudinis sempiterne ponitur virtualiter.ergo ꝛc. ¶ Quarta ꝛ vltima conclusio est.ꝙ huiusmodi pena damni predicto modo sumpta hoc est tristitia de damno habita potest esse in damnatis inequaliter dupliciter/videlicet naturaliter vel supernaturaliter. ¶ Hec apparet.quoniam aut damnati affectione commodi affectati appetunt beatitudinez qua carẽt inequaliter:aut equaliter.si inequaliter:qđ ꝛ videtur ꝓbabilius:ergo videntes ipsam sibi esse impossibilem de eius carentia inequaliter naturaliter contristantur. ¶ Cõsequentia est euidens:quia ad inequales actus nolendi aliquid habitũ vel volendi aliquid nõ habendũ necessario sequitur in nolentibus vel volentibus tristitia inequalis:ꝛ hoc loquendo naturaliter vt supra fuit dictum. Si autem dicatur:ꝙ damnati equaliter volunt/ꝛ appetunt esse beati/tunc impossibile est ipsos de beatitudinis carentia inequaliter naturaliter contristari. quoniam sicut ad actus inequales sequitur necessario naturaliter tristitia inequalis:ita ꝛ ad equales equalis.potest tamẽ sequi supernaturaliter inequalis si tristitia a talibꝰ actibus quos sequitur realiter concedatur esse distincta quoniam vt in precedentibus fuit dictum quodcunq; realiter distinctorum potest intendi ꝛ variari alio non intenso nec remisso/sed vno eorum aliter se habente/ꝛ in diuersis equaliter existẽte.ergo esto ꝙ damnati equaliter vellẽt esse beati:ꝛ per consequens eius /videlicet beatitudinis carentiam equaliter respuerẽt:nihilominus possent de ipsa inequaliter supernaturaliter licet non naturaliter contristari.quare ꝛc. ¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertium & vltimum vbi

est videndum/que pena predictarum est maior in damnatis : est secundum ꝙ maior pena potest dici dupliciter. Uno enim modo potest dici aliqua pena maior alia:quia magis afflictiua. Alio modo:quia maiorem boni priuatiua siue priuatio ipsa.vt enim supra in precedenti articulo est predictum/non ois boni q̃cunq; priuatio seu carẽtia est afflictiua:imo sez̃ se absolute nulla est afflictiua nisi rõne doloris vel tristitie ꝙsequentis. nõ ois enim pena afflictiua seu afflictio ipa ẽ beatitudinis carẽtia: cũ beatitudo possit stare cũ pena etiã maxia afflictiua:vt apparet i Christo : in q̃ fuma glia ꝛ pena afflictiua simul ꝙcurrerũt. ¶ Hoc ꝓmisso pono q̃tuor ꝓclones. Prima est ꝙ inter penam sensus ꝛ penã damni formaliter sumptã: vt videlicet cõtra omnẽ dolorem et tristitiam cõdemnatam

non potest propie loquendo fieri comparatio: vt vna dicatur maior vel minor q̄ alia. ¶Hec p̄batur. quoniā cōpositio propie fit inter illa que sunt cuiusdē non alterius rationis. ℙena enim sensus siue accipiat propie p̄ dolore siue large pro tristitia/est aliqd positiuū. ℙena vero damni tm̄modo negatiuū. ℙena autem sensus est afflictiua seu afflictio ipsa: non autem pena damni vt a cō sequente tristitia est distincta. ergo ꝛc. ¶Cōfirmatur. q: si pena dāni diceret maior vel minor q̄ alia pena sensus/aut hoc esset q: magis afflictiua/aut quia maioris boni priuatiua. Sed nō primo mō. quia pena damni/ vt secundum se absolute accepta p̄ beatitudinis carentia/nō est in aliquo afflictiua. Nec secūdo modo. quia pena sensus maxime alia a tristitia de carentia beatitudinis habita nō est p̄uatiua seu p̄uatio alicui⁹ boni seu p̄fectiōis cuiusdē rōnis cū beatitudie cui⁹ priuatio ē huiusmodi pena damni. beatitudo enī ipa potest simul existere cum pena sensus accepta non tm̄ pro dolore sed etiā pro tristitia. ergo ꝛc. ¶Secūda ꝯclusio est/ q̄ pena damni potest large aliquo modo dici maior pena q̄ pena sensus. ¶Hec apparet. quia priuatio maioris boni licz alterius rationis potest dici licet nō p̄prie maior pena q̄ priuatio minoris boni alterius rationis ab illo maioris boni: quantumcunq; illius maioris boni priuatio non sit in aliquo afflictiua. ℌ pena damni est priuatio seu carētia maioris boni q̄ pena sensus: licet bona quib⁹ priuat pena huiusmodi sint alterius rationis. ergo ꝛc. ¶Minor apparet. quia pena damni est priuatio seu carentia beatitudinis. pena autem sensus/que est dolor/ est priuatio delectationis ad sensitiuā pertinentis. Illa autem pena sensus que est tristitia habita non de beatitudinis carentia: sed de ignis vel cuiuscūq; alterius nolitī p̄sentia/ est priuatio alicui⁹ letitie talis tristitie oppositе ad volūtatem nō ad sensualitatem pertinentis. sed constat q̄ beatitudo ipsa perfectior est ꝛ maius boni quolibet predictorū: licz alterius rationis a quolibet eorū. ergo pena damni que est hmōi beatitudinis priuatio seu carentia: licet non sit afflictiua vt a tristitia distincta: maior tamē dici potest et est q̄ aliqua pena sensus: cū sit maioris boni carētia etiam q̄ tristitia hīta de ipa pena dāni. qm̄ talis tristitia videtur esse priuatio letitie beatorum. Ipsa tamē pena damni tristitiam huiusmodi consequens est priuatio seu carentia actuum beatificorū/puta visionis diuine ꝛ fruitiōis beate. ℙerfectior aūt esse videtur quilibz actus beatificus: ꝛ maxime fruitiuus: q̄ letitia ipsū sequēs: supposito qō tamen est falsum/vt patet ex precedentibus/letitiam ipsam esse a fruitione distinctā. ergo ꝛc. ¶Tertia cōclusio est/ q̄ pena damni vt virtualiter sumpta: est vt videt maior q̄ pena sensus prope sumpta: puta pro dolore: ꝛ hoc non tm̄ primo modo/quia vez maioris boni priuatiua: ℌ quia amplius afflictiua. ¶Hec apparet. qm̄ pena damni vt sic sumpta/includit tristitiā damnū huiusmodi consequentem. sed tristitia maior pena esse videtur q̄ dolor: non tm̄ quia est priuatio letitie: que melior est delectatione dolori contraria: sed etiā quia videtur amplius afflictiua. Magis enim videtur quilibet affligi tristitia q̄ dolore. ergo ꝛc. ¶Confirmatur. quia cū pena afflictiua tanto sit maior quanto est nobiliorис punitī ꝛ afflicti/per cōsequens illa pena in homine est maior/que ipsi conuenit secundum rationem eius superiorem. sed tristitia est huiusmodi. Hec enim pena cōuenit tm̄ nature intellectuali dolor autem cuilibet animali. ergo ꝛc. ¶Quarta ꝛ vltima conclusio est: q̄ cōparādo vnam tristitiam ad aliam puta tristitiā damni/que vno modo large potest dici pena sensus/ꝛ alio modo ꝛ propius pena damni: ad tristitiam aliam que sequitur nolle ignē/illa istarum est pena magis afflictiua q̄ est maior tristitia. ¶Hec est euidens. qm̄ cum omnis tristitia sit tristis cuiuslibet afflictiue: per consequens illa est magis afflictiua que est intēsior tristitia. que autem istarum sit maior: siue ve quo damnati amplius contristentur/videlicet an ve carentia et appetitu beatitudinis: an ve presentia noliti ignis vel cuiuslibet alterius obiecti sensibilis quo affliguntur: hoc sacra scriptura non expumitet ideo illud tantummodo deus nouerit quilibet damnatorum. ¶Sic ad questionem. ¶Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis.

TErtio quæro: vtrum beati videant penas omnium damnatorum. ¶Et videtur q̄ sic. quia omne ens creatū est ab eis naturaliter intelligibile in seipso ꝛ supernaturaliter in verbo. sed pena cuiuslibet damnatorū est aliquod ens creatum. ergo ꝛc. ¶Cōtra. quia nullus naturaliter potest scire conceptus mentis nec actum voluntatis alterius. ℌ pene afflictiue principales olim dānatorū ꝛ etiā totales aliquorum consistunt in actibus nolendi ꝛ volēdi ac in tristitijs actus huiusmodi consequentibus: vt dictum fuit in precedentibus. ergo ꝛc. ¶Respōdeo. Ubi est videndū primo questum/vez si beati intelligūt penas dānatorum. Secundo/ si econuerso damnati intelligūt gloriam beatorum.

Quantum ad primum: est sciendum q̄ aliud est beatum intelligere aliquod ens creatum super naturaliter in verbo: et aliud naturaliter in genere. primo modo quo etiā possunt beati ens creatū intelligere dupliciter/videlicet intuitiue ꝛ abstractiue. ¶Hoc supposito/ponō quatuor ꝯclusiones. ¶Prima est/ q̄ beati nō possunt notitia matutina: que est rerum in verbo: cognoscere naturaliter per seipsos penas damnatorum. ¶Hec apparet. quia huiusmodi cognitio matutina qua cognoscunt res creatas in deo: aut est eadem cū notitia beatifica: aut alia ab illa. Si eadem: beatifica nō videtur esse in eorum potestate quātum ad eius obiectum primarium increatum: nec etiam quantum ad aliquod obiectū secūdarium creatum. Si ponatur alia: illa etiam videt sicut ꝛ beatifica eis immediate a deo infundi/non in ipsorū aliquo virtualiter cōtinenti. Nō enim est verisimile/ q̄ in potestate cuiuslibet beatorum sit cognoscere in deo quodlibet ens creatum: siue notitia hmōi matutina sit cum beatifica eadem: siue diuersa. Nullū igitur ens creatū nec per consequēs penam aliquam damnatorum nec etiam gloriam ipsorum possunt per se naturaliter cognoscere: sed tm̄ supernaturaliter isto modo. ¶Confirmatur. quia si quilibet posset naturaliter cognoscere in verbo quodlibet ens creatum: tunc non oporteret a deo supernaturaliter aliquid reuelari alicui beatorum: cum omnia ea essent nota: vel saltem naturaliter esse possent. tunc etiam beati oēs in hmōi notitia eēnt: vt saltē si vellēt existere possēt pares. hoc aūt nō videt verū. ℌ. ꝛc. ¶Secūda ꝯclusio est/ q̄ beati possunt naturaliter intelligere notitia vespertina penas dānatorū tā abstractiue q̄ ēt intuitiue: nisi hoc forte impediat distātia excessiua. ¶Hec apparet. qm̄ omne intelligibile aliud a deo pōt intelligi ab intellectu creato separato vel ēt coniuncto in statu alio ℌ nō in isto: ꝛ hoc naturaliter notitia vespertina. ¶Hoc apparet. q: aut nullum aut aliqō tm̄: aut omne. sed non primum nec secundum: quia sicut non est maior ratio q̄ visuam habens potentiam possit videre vnum colorem q̄ alium: ita nec q̄ talis intellect⁹ possit magis intelligere naturaliter vnum intelligibile creatum q̄ alterum: cum quodlibet sit eius obiectum debitum. ergo ꝛc. ¶Q: autem possit intelli-

gere penas huiusmodi damnatorum maxime positiuas eorum afflictiuas intuitiue nisi distantia hoc impediat: apparet. quoniam notitia intuitiua est possibilis haberi de quocunq; existente cognoscenti in se presente. sed constat actualiter existere penas omnium damnatorum. ergo nisi forte ꝓpter distantiã: possunt huiusmodi damnatorũ pene intuitiue intelligi naturaliter a beatis. Q; autẽ possint ẽt intelligi abstractiue/cuidẽs est. ¶Tertia cõclusio est/q; non videtur q; semper beati intelligãt ⁊ cõtinue/licet sit probabile q; aliquãdo / penas huiusmodi damnatorum. ¶Hec apparet. Non enim est verisimile/ q; ipi ad intelligẽdum aliquod ens creatum/et maxime tale/continue se conuertant. Probabile enim est/q; non semper seu continue cadẽ creata obiecta intelligant: sed aliquando ad vnum intelligendum: et aliquando ad aliud se cõuertant/⁊ maxime loquendo de notitia vespertina. De qua ⁊ ẽt de matutina intelligendũ est illud Augustini verbum: quando dicit q; volubiles cogitationes erunt forsitan in beatis. Hoc tamen Augustinus non asserit: quia nec certum existit. ¶Sed est hic dubium/an beati sic distincte cognoscãt ⁊ cognoscere possint penas omnium damnatorum/ q; vident seu cognoscant cuius pena sit maior: ⁊ cuius minor/⁊ quorum equalis: supposito q; forte alique sint equales. ¶Ad hoc videtur esse dicendũ q; sic: siue loquendo de penis damni: siue ẽt de penis sensus. ¶Primum apparet. quoniã pena damni: vt sumpta formaliter: est carẽtia beatitudinis possibilis ei bus damnatis: nõ aut ẽ beatitudinis eis debite: ad quã essent ab eterno diuinitus ordinati: cum ad nullam fuerint predestinati: vt dictum est in alia questione. sed beati omnes naturaliter scire possunt beatitudinẽ omnibus possibilem esse equalẽ: quia etiã hoc intelligũt viatores. ergo ⁊ scire possunt ac sciunt seu intelligunt/ quando ad intelligendum actualiter se conuertunt/ equales esse huiusmodi penas damni vt sumptas formaliter / precise pro carentia premij omnium damnatorum. ¶Secundũ videlicet q; etiam scire possint inequalitatem vel equalitatem aliarũ omnium penarum positiuarum/puta tristitie et doloris/apparet. quia potẽs cognoscere aliquid distincte: potest cognoscere quantum sit intensiue: et per consequens an inequale sit alteri qõ cognoscat distincte similiter/an equale. sed beatus potest distincte cognoscere dolorem omnẽ ⁊ tristitiam cuiuslibet damnatorum/sicut ⁊ quodlibet aliud ens creatũ. ergo ⁊c. ¶Confirmat. quia quicunq; distincte cognoscit aliqua intẽsibilia ⁊ remissibilia: vt duo alba: vel quecunq; alia: cognoscere põt si ad inuicẽ comparat illa/an sint equalia an inequalia. ¶Hoc apparet. q; cũ aliquis non possit scire/ an vnum albũ alteri sit equale an inequale: hoc habet esse q; non cognoscit graduz perfectionis vtriusq; distincte. ergo si beatus põt distincte cognoscere tristitiam ⁊ doloꝛẽ vni⁹ ⁊ alterius: ⁊ p consequens põt scire quis plus ⁊ quis minus doleat: vel tristetur. quare ⁊c. ¶Et si forte ꝓtra hoc arguatur. q; tristitia sequit actus voluntatis. Huiusmodi autẽ actus voluntatis nolendi vel volendi vnius non videntur naturaliter intelligi posse ab altonec cognosci nec per ꝓhis tristitia vel letitie huiusmodi actus sequẽs ¶Ad hoc potest dici q; vel non est simile de actibus ipsis/ ⁊ de tristitia vel letitia eos sequente: vel si est simile q; etiã actus ipsi possunt cognosci eo mõ quo in secũdo ⁊ in distinctione. xlv. superiori fuit dictũ. ¶Quarta ⁊ vltima cõclusio est/q; beati videtes penas damnatorũ de eis non tristant in aliquo nec turbantur. ¶Hec apparet qñ beati sunt in gratia cõfirmata: ⁊ diuine voluntati beneplacito ꝑ volito ꝑformatimee per ꝓhis de aliquo a deo volito cõtristãtur. sed ipsi sciunt deum velle penas hmõi damnatoꝝ. ergo de eis intellectus nullaten⁹ afflugũtur/ nec in aliquo cõtristant. ¶Cõfirmat. q; omnis potẽs de aliquo cõtristari põt pati. q; eis q; tristat actualr patiẽs ⁊ realiter cruciat. sꝫ bti oẽs sunt ipassibiles. ꝙ ⁊c. ¶Sꝫ est hic dubium/an beati videntes damnatorũ penas velint simpliciter ⁊ totaliter/an aliqualiter nolint eas. ¶Ad hoc videtur esse dicẽdum/q; pene huiusmodi possunt dupliciter considerari. Uno modo vt damnatorum afflictiue. Alio modo/vt delictorum punitiue. Tunc potest dici q; tam deus ꝙ quilibet beatus vult penas damnatoꝝ saltem secũdo modo. Cum enim (vt dictum est) beati sint diuine voluntati in volito quolibet conformati: per consequẽs illo modo volunt penas istas quo sciunt deũ velle ipsas: ita si sciunt deum velle eas totaliter: ⁊ ipsi volũt eas similiter. Si autem scitũ deum nolle eas aliqualiter/puta vt primo modo sumptas / qõ ⁊ videtur probabiliter: et ipsi consimiliter nolunt eas hoc modo acceptas. nec tamen ex hoc sequitur q; tristentur deo eos impassibilitãte: ita per consequens tristitiã natam sequi/ si aliqua nata sit sequi ad actum nolendi huiusmodi / suspendente: sicut ⁊ quodcunq; aliud afflictiuum. Tristitia enim sequens nolitum/est effectiue ab ipso nolente: mediante aliquo actu nolendi. sed eadem diuina virtute: qua nullũ agens aliud a beato potest in ipm inducere aliquid eius afflictiuũ: videl. etiam ipsemet in seipso deo solo omnem talem actũ tam suiipsius ꝙ cuiuslibet alterius suspendere. Et ideo licet beat⁹ posset in aliquem actum nolendi quia nec talis afligat nolentẽ nisi propter tristitiam cõsequentem: non tamen potest in tristitiam ipsam ab actu huiusmodi realiter differentẽ pura causa hoc impediẽte ne ipse beatus a tristitia hmõi possit pati. Uel ponendo q; tristitia non est a nolitione/sicut nec letitia a volitiõe distincta/ potest dici: q; sicut nõ omnis volitio est letitia: sed econuerso omnis letitia est volitio aliqua: vt ctũ fuit in precedentibus: ita licet omnis tristitia sit nolitio non tamen econuerso ois nolitio est tristitia. ⁊ ideo esto q; beati penas damnatorum aliquo mõ nolint: non tamẽ sequitur q; tristentur: cũ nec talis ipsorum nolitio sit tristitia: nec ad ipaz etiã sit nata tristitia ipsa seq. ꝙre ⁊c. ¶Hec de primo.

Quãtum ad secũdum & vltimum: vbi

est videndum/an econuerso damnati intelligant gloriam beatorũ: pono quatuor cõclusiones. ¶Prima est/q; dãnati sibi dimissi siue permissi possunt naturaliter distincte intelligere gloriam beatorum. ¶Hec probatur. quoniam idem est obiectum intellectus beati ⁊ damnati: videlicet ens creatum. ergo quodcunq; obiectum potest naturaliter intelligere beatus / ⁊ damnat⁹ sibi dimissus. Sed cõstat q; beati licet non possint naturaliter in actũ beatificũ cũ quo vident deum: possunt tamen intelligere naturaliter ipsum actum beatificum/sicut ⁊ quodlibet aliud ens creatum. Quis enim intelligens et volens aliquod obiectum potest se reflectere super actum intelligẽdi ⁊ volẽdi terminatum ad obiectum. alias non posset intelligere se itelligere: neq; velle. Cum ergo beatus intelligat ⁊ diligat deum/potest naturaliter intelligere istos actus. ergo ⁊ quilibet damnatus a deo non prohibitus: sed permissus. ¶Cõfirmatur. quia beati non sunt perfectiores in naturalibus ꝙ damnati. ergo qõ est naturaliter possibile beatis: est possibile ⁊ damnatis sibi dimissis. quare ⁊c. ¶Ex hoc sequitur corollarie/q; ipsi damnati permissi possunt naturaliter intelligere inequalitatẽ gloriae beatorum: ⁊ per consequẽs quis sit in ipsa superior: ⁊ quis inferior. ¶Hoc apparet. quoniam constat q; ille est superior cuius actus beatificus est intensior: ⁊ ille inferior cuius act⁹ est remissior. sed dãnati sibi dimissi possunt naturaliter hoc intelligere. sicut cũ potẽs distincte intelligẽ hãc

obediens: ꝛ illam potest intelligere que ipsarū sit perfectior/ ꝛ que imperfectior seu remissior: ita etiam de cognoscente seu cognoscere potente distincte actus beatificos inequales consimiliter est dicendum. sed damnati possunt sibi dimissi huiusmodi actus distincte cognoscere. ergo ꝛc. ¶ Si forte contra conclusionem predictam arguatur: quia potens cognoscere actum potest cognoscere eius obiectum: sed nec damnatus nec beatus potest naturaliter cognoscere deū actus beatifici obiectū. ergo nec actum ipsum: ¶ Ad hoc apparet ex predictis in precedentibus: ꝙ vel assumptum in maiori potest negari. vel illo concesso potest negari minor. aliquo enim actu deus est naturaliter intelligibilis: vt alibi est ostensum. ergo ꝛc. ¶ Secunda cōclusio est: ꝙ damnati aliquo modo intelligent de facto gloriam beatorum. ¶ Hec probatur. quoniam actus volendi vel etiam nolēdi presupponit actū intelligendi obiectū ipsum volitum vel nolitum. nullus enim potest velle nec nolle nisi obiectum aliquod intellectum. sed damnati affectione commodi affecti volunt ꝛ appetūt/ vt cōmuniter conceditur/ esse beati/ ꝛ respuunt siue nolunt non esse beati. ¶ Hoc apparet. quoniam nisi vellent esse beati/ de eius carentia vide licet beatitudinis non dolerent siue tristarētur/ nec per consequens pena damni esset eorum afflictiua in aliquo nec lesiua: hoc autem est falsum. ergo ꝛc. ¶ Sed si actus volendi beatitudinem vel nolendi eius carētiaz sunt in damnatis nō ab eis sed a deo tm̄odo effectiue: ratio nō concludit. quoniam vt in quibusdam questionibus ordinarijs prolixius est ostensum/ actus volendi vel nolendi non necessario presupponit actum intelligendi obiectū volitum vel nolitū: vt actus huiusmodi volendi vel nolendi sunt in volente vel in nolēte passiue/ sed tm̄ vt sunt ab ipso actiue. ꝛ ita posset deus damnatis infundere actū volendi beatitudinem non intellectam. licet enim actu volendi a se elicito effectiue nullꝰ posset nisi cognitū velle/ potest tamen omnino incognitum velle vel nolle actu volendi vel nolendi in se recepto passiue/ ꝛ ab alio habito effectiue. Sed tamen licet hoc sit verum/ probabile est ꝙ si deus causat in damnatis tales actus volendi et nolendi/ ꝙ etiam causet in eis vel ipsi ex se habeant actum aliquem intelligendi tam volitum ꝙ nolitum: qz nec vnꝰ reperitur factum ꝙ alicui fuerit communicatus actus volendi vel nolendi totaliter ignotum: maxime illud qđ non potest naturaliter esse volitum nec nolitum nisi precognitū. Qđ dico pro tanto: quia forte nō omne volibile vel nolibile est tale. est enim forte aliquid qđ non precognitum potest etiam naturaliter esse volitum: vt alibi est ostensum. quare ꝛc. ¶ Tertia conclusio est: ꝙ damnati videntur inequaliter intelligere beatitudinem quā appetunt: et cuius carentiam respuūt siue nolunt. ¶ Hec non est necessaria: nec potest demōstratiue probari sicut nec alie precedentes. Ex hoc tamē persuaderi potest: quoniam sicut actus volendi vel nolendi vt absolute sumptus ad actum intelligendi absolute acceptū ita ꝛ tantus actus volendi vel nolendi ad tātum actum intelligendi. sed actus volendi vel nolendi p̄supponit naturaliter actum intelligendi volitum vel nolitum absolute. ergo ꝛ intensior actus volendi vel nolendi intensiorem actum intelligendi. sed damnati sunt inequales in actibus volendi beatitudinem ꝛ nolēdi eius carentiam: cum de ipsa inequaliter contristentur. ergo ꝛ in actibus intelligēdi talis volita ꝛ nolita. ¶ Confirmatur. quia aut actus huiusmodi intelligēdi ꝛ volendi causantur ab ipsis damnatis: aut a deo tm̄odo effectiue. Si primū: habetur propositum: videlicet ꝙ sicut sunt inequales in actibus volendi ꝛ nolēdi/ ita ꝛ in actibus intelligendi. quanto enī quis qđ odit vel diligit magis intelligit/ tanto amplius odit vel diligit vt videtur. quare ꝛc. Si autem ponatur secundum: vez ꝙ actus huiusmodi sint a deo: tunc licet deus de possibili minus intelligenti beatitudinem possit intensiorem actum appetēdi seu volendi imprimere: tamen non videtur esse de facto. sicut enim in beato huiusmodi actus licet a deo causati sic sibi inuicem correspondent/ ꝙ in quibus sunt perfectiores actus volendi seu fruendi/ sunt etiā perfectiores actus intelligendi a deo causati: ita etiam videtur esse dicendum consimiliter de damnatis: vez ꝙ beatitudinem plus volentes sunt ipsam aliquo modo amplius intelligentes. Cōcedo tamen ꝙ hoc non est necessarium simpliciter: neq; certum. nec ratio pro hoc adducta concludit: quia nec etiam ad ipsorum tristitiam nec dolorem est sic necessaria aliqua apprehensio nec respectio antecedens: supposito ꝙ tristitia ipsa ab omni tali actu concedatur realiter esse distincta/ ꝛ etiā dolor ipse cum neutrum realiter distinctorum alterum in ipso formaliter nō includat necessario simpliciter presupponat cum possit fieri per diuinam omnipotentiam siue eo. ¶ Quarta ꝛ vltima conclusio est: ꝙ nō est verisimile ꝙ damnati intelligant determinate ꝛ distincte in speciali gloriam olim beatoꝝ. ¶ Hec potest ex hoc probari. quia non est probabile nec rationabile credere ꝙ ipsi sciant omnes hierarchias ꝛ ordines angelorum. sed (vt dictū est in prima conclusione) si ipsi distincte cognoscerēt gloriam beatorum/ puta visiones ꝛ fruitiones ipsorū/ intelligerent quorum huiusmodi actus essent intensiores/ ꝛ quorum remissiores/ ꝛ per consequens scirent qui essent in gloria superiores ꝛ qui inferiores: qđ non videtur credendum nec rationabiliter concedēdū. ergo ꝛc. ¶ Et ū ergo: quomodo ergo intelligent beatitudinē ipsam quā appetent: ꝛ cuius carentiam respuūt? ¶ Ad hoc potest dici ꝙ intelligent ipsam in vniuersali: sicut ꝛ modo intelligitur a nobis: vez tamē quoddā bonū summe delectabile. Bene etiā possunt intelligere huiusmodi bonū sic delectabile in visione ꝛ fruitione dei p̄sistere: cū etiam a viatoribus hoc sciatur: ꝛ ꝙ per consequēs omnes beati sunt deum intuentes ipsoq; eternaliter perfruentes. Quis autē beatorum plus intelligat ꝛ diligat/ ꝛ per cōsequēs beatior/ et quis minus beatus existat: non credo existere eis notū. ¶ Sic ad questionē. ¶ Ad argumēta in principio apparet solutio ex predictis.

QVarto & vltimo quero: vtrum gloria beatorum omniū sit equalis. ¶ Et videtur ꝙ sic. quia quilibet beatus est perfecte quietatus. sed non esset perfecte quietatus nec satiatus nisi haberet omne possibile sibi bonū. non enim perfecte est satiatus qui careret aliquo possibili sibi bono ergo oēs beati habent omne possibile eis bonū. sed bonū oibus possibile est equale. nec enim vnus beatificabilis est capax maioris gloriē ꝙ alius. ergo ꝛc. ¶ Contra. qz gloria beatoꝝ correspōdet meritis ipsoꝝ/ ꝛ p cōsequēs confertur cuilibet secūm sua propria merita. Iuxta illud psalmi. Reddet vnicuiq; secūm opera sua. sed merita seu opera bona non sunt equalia sed inequalia omniū beatorum. ergo ꝛc. ¶ Responsio. Ubi est videndū. Primo de inequalitate vel equalitate beatitudinis seu gloriē corporum hominū. Secūdo de inequalitate beatitudinis essentialis ꝛ principalis tā hominū ꝙ et vniuersaliter aliorū omniū beatorum.

Quātū ad primū: iuxta quatuor corporū beatitudines siue dotes/ pono quatuor conclusiones. ¶ Prima est: ꝙ beatitudo siue dos claritatis est inequalis in corporibus beatorum. ¶ Hec probatur ꝙ apostolus

dicentem. ꝓme Cerinth. 15. q̄ alia est claritas solis: alia claritas lunæ: alia claritas stellarū. Stella enī differt a stella in claritate. sic ⁊ resurrectio mortuorum. sed cōstat q̄ inequalis est claritas istorum incorruptibiliū supernorum corporum predictorum. ergo ⁊ similiter erit in equalis claritas corporum beatorum. ¶ Confirmatur. quia huiusmodi dos claritatis consistit in aliqua qualitate sensibili intensibili ⁊ remissibili. sed omnis forma talis siue corporalis siue spiritualis potest participari inequaliter a diuersis: ⁊ sic de facto ponitur esse de huiusmodi corporum claritate. Dicitur enim q̄ sicut beati sunt superiores i beatitudine essentiali ⁊ principali/ puta in visione ⁊ fruitione dei: ⁊ in claritate huiusmodi corporali/ ⁊ econuerso inferiores in predicta gloria seu beatitudine principali ⁊ i dote huiusmodi corporali. Ex quo sequitur: q̄ si aliqui essent eque beati: q̄ tales etiā essent corporaliter eque clari: ⁊ econtrario si non est ibi reperire aliquos equales in huiusmodi beatitudine principali seu essentiali que est fruitio ⁊ visio dei: nec in ista dote seu beatitudine corporali. ¶ Secūda conclusio est: q̄ beatitudo seu dos agilitatis aliquo modo potest esse inequalis: et aliquo modo videt esse equalis in omnib⁹ beatis hominibus. ¶ Hec probatur. quoniam huiusmodi agilitas cum non sit in aliquo beatorum aliud q̄ potestas ad mouēdum faciliter corpus suū/ aliquid respicit seu exigit ex parte corporis mobilis/ ⁊ aliquid ex parte anime mouentis. Exigit enim corpus faciliter mobile passiue ⁊ anima eius motiuū actiue. sed vnū corpus vnius hominis poterit esse mobile facilius passiue quia ad hoc melius dispositum: anima autem vnius nō videtur magis motiua q̄ anime alterius effectiue: cum omnes vt eiusdem rationis non intensibiles nec remissibiles in naturalibus sint equales. ergo in huiusmodi agilitatis dote poterunt esse sancti inequales passiue: vez ex parte corporis mobilis: non autem actiue ex parte anime mouentis. ¶ Confirmatur. quia q̄ō est facilius mobile ⁊ ad mouēdum melius dispositum passiue/ facilius potest moueri ⁊ velocius ab eadem virtute actiue. eedem enim seu equales virtutes motiue facili⁹ possunt mouere q̄ō mobilius ⁊ ad motū melius dispositū est passiue. ergo licet omnes homines beati in motuis potēcijs sint equales: ille tamen poterit se mouere velocius ⁊ facilius: cuius corpus erit passiue mobilius ⁊ ad motum dispositū melius. Ex quo sequitur propositum: vez q̄ huiusmodi agilitatis dos corporalis poterit esse in beatis hominibus inequaliter aliquo modo puta passiue/ licet non actiue. ¶ Et si queras an ita sit futurum de facto: Ad hoc est dicēdum q̄ istud non est nobis certum: quia nec in scriptura reperitur expressum. licet enim in scriptura dicatur q̄ alij beatorum hominū erunt alijs corporaliter clariores: vt apparet per apostolum vbi supra: nō tamē q̄ alij sint futuri alijs agiliores. nō igitur quid de facto sit futurum potest existere nobis certum. ¶ Tertia conclusio est: q̄ beatitudo siue dos impassibilitatis non erit in equaliter in beatis. ¶ Hec apparet. quia impassibilitatis dos huiusmodi non est aliud q̄ suspensio actionis afflictiue omnis cause secunde in quēlibet beatorum. sed constat q̄ equaliter omnes secunde cause a quibus beati realiter possent pati/ equaliter sunt punite seu suspē se actione eis debita respectu cuiuslibet beatoꝝ. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia beati omnes sunt equaliter impassibiles: cum nullus aliquid possit pati. ergo esto q̄ ipsi essent impassibiles forma eis impressa aliqua mediante que in diuersis existeret inequalis: nihilominus ex quo ipsi equaliter sunt impassibiles oporteret concedere formam illam esse in oibus equaliter virtualiter: licet inequaliter seu inequalis poneretur formaliter in diuersis. quare ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima conclusio est: q̄ nec beatitudo seu dos subtilitatis erit inequaliter sed equaliter in beatis. ¶ Hec apparet. quoniam huiusmodi subtilitatis dos non est aliud vt in precedentibus fuit dictū q̄ potestas concessa cuilibet hominū beatorum essendi quando voluerit simul in eodem loco cum alio corpore non glorioso. sed hoc nō magis conuenit vni q̄ alteri: sed omnibus equaliter ⁊ indifferenter. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia esto q̄ huiusmodi subtilitatis dos esset forma aliqua in beatis inequaliter ab eis participata formaliter: ex quo posse esse in eodem loco cum alio corpore non glorioso omnibus beatis hominibus cōuenit equaliter per consequens ⁊ huiusmodi forma si ponatur esse dos subtilitatis (q̄ō tamen pont non potest) in omnibus est equalis saltē virtualiter: esto q̄ non formaliter. q̄re ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundū ⁊ est sciendum

q̄ hic non quaritur vtrum beati omnes sint inequales in beatitudine huiusmodi principali extensiue: cum beatitudo omnū sit eterna/ nec per consequens vnus alio sit nec esse possit beatior extensiue nec passiue. omnes enim sunt passiue eque beatificabiles intensiue. nec eis beatitudo quātūcūq̄ intensa est alicui possibilis que sit alicui sit repugnans. Nō querit ergo hic de inequalitate beatitudinis extensiue nec etiam intensiue absolute: sed de inequalitate intensa beatitudinis de facto correspondente: an videlicet omnes beati sint de facto inequales in beatitudine intensiue. ¶ Hoc supposito/ pono quatuor conclusiones. ¶ Prima est: q̄ beati sunt in beatitudine huiusmodi inequales. ¶ Hec est nota non tm̄ fide ⁊ ex sacra scriptura: sed etiā ex sanctorum doctrinis. Unde Gregorius in libro. 4. moraliū sic dicit. Quia in hac vita nobis est discretio operū/ erit in alia discretio dignitatum: vt quo hic alius alium superat merito illic alius alium retributione transcendat. ¶ Sed sunt hic tria dubia. Primū est: an omnes beati sint vniuersaliter inequales in beatitudine: an sint aliqui equales. Secundum est: vnde prouenit iste inequalitas gloriæ in beatis: cum omniū beatitudines sint eiusdem specifice rationis. Tertium an necessario habentes actus fruendi ⁊ videndi deum quiditatiue perfectiores/ sint beatiores. ¶ Ad primū est dicendum: q̄ circa equalitatem vel inequalitatem gloriæ beatorum nihil potest existere nobis certum nisi hoc q̄ō in scriptura reperitur expressum. In scriptura autem aliud non habetur nisi q̄ diuersi et inequales sunt gradus in gloria. qui quidem gradus p̄ rationem conferunt scōm gradus varios precedentiū meritorum. Ex quo sequitur necessario: q̄ si aliqui reperiātur equales in merito/ q̄ erunt etiā pares ⁊ equales in premio. An autē de facto aliqui sint tales: vez equales an omnes sint tam in merito q̄ per cōsequēs in premio inequales: hoc scriptura nō exprimit. Chrysostomus tamen super Matth. de hoc loquēs sic dicit. Puto q̄ oēs sancti quantum ad subtilitatem diuini iudicij inuicem sibi aut inferiores aut superiores sunt aut pares. Ex quo intelligimus quoniam qui meliorem se non habet/ omnibus minor est. Hec Chrysostomus. Hoc autem vltimū infert sanctus de beato Joanne baptista: super illo verbo de ipso dicto Matthei. xi. Inter natos mulierum nō surrexit maior Joanne Baptista. ¶ Ad secundum dico: q̄ actus beatificus est inequalis causaliter a deo: formaliter a seipso: materialiter autem a nullo. quia nec sic est inequalis sed equalis. ¶ Primō: videlicet q̄ inequalitas beatitudinū causaliter sit a deo/ apparet. quoniam a quo forma aliqua confertur aliquibus pluribus causaliter/ ab eodem eis cōfertur equaliter vel inequaliter

a quo enim est albedo ab eodem est tanta vel tanta/intẽ
ta videlicet vel remissa.sed beatitudines beatorum olim
vt suppono ex dictis in precedentibus sunt a deo causa-
liter seu effectiue.ergo cum tam maior ꝙ minor beatitu-
do causaliter sit a deo:per consequens ꝛ ipsarum inequa
litas est ab ipso hoc modo. ¶ Secundum videlicet ꝙ in
equalitas beatitudinis sit ab ipsa beatitudine formaliter:
ex hoc patet.quoniam ab illo formaliter vnum est in
equale alteri vel equale quo formaliter quodlibet eorum
est tãtũ vel tãtũ.sed beatitudo cuiuslibet beatorũ seipsa
formaliter est tanta in quolibet:puta maior seu intensior
in vno/ꝛ minor seu remissior in alio.sicut enim albedo et
quecũq; forma alia intensibilis ꝛ remissibilis seipsa for-
maliter est intensior vel remissior non aliquo sibi addito
ab ipsa alterius rationis/ꝛ per consequẽs seipsa est ma-
ior vel minor alia/vel ipsi equalis:eodem enim est maior
vel minor alia quo est tanta:ita ꝛ de gloria beatorum q̃
est etiam forma intensibilis ꝛ remissibilis: cõsimiliter est
dicendum. ¶ Tertium:videlicet ꝙ inequalitas in beati
tudine non sit ab aliquo passiue/apparet.quia vt p̃missi/
omnes beati sunt equaliter beatificabiles: nec vnus est
maioris beatitudinis capax q̃ alius.ergo beatitudo vt
passiue possibilis est equalis omniũ beatorum.quare ꝛc.
¶ Ad tertium dicẽdum:ꝙ cum ille necessario sit magis
beatus qui deum perfectius intelligit ꝛ plus diligit:per
consequens si omnis ille beatus cuius actus p̃dicti bea
tifici sunt quidditatiue perfectiores seu intẽsiores/neces
sario magis deum intelligit ꝛ diligit:ꝛ beatior necessario
existit.Si autem/qõ videtur probabilius/ nõ necessario
isti actus quia perfectiores quidditatiue sunt perfectio-
res obiectiue.sed posset per diuinam potentiam habens
huiusmodi actus intensiores quidditatiue deum diligere
et videre remissius ꝛ imperfectius obiectiue: Hoc sup-
posito est dicẽdum consequenter ꝙ non necessario bea-
ti habentes huiusmodi actus beatificos quidditatiue in-
tensiores seu perfectiores sunt beatiores: cum nec ali-
quis sit beatus propter aliquẽ accidentalem actum/vt
quidditatiue sumptũ sed propter eius obiectũ: ꝛ per con
sequens si propter actum/ non nisi ad obiectum termi-
natum. De facto tamen sic est ꝙ illi sunt beatiores: quo
rum actus predicti/videlicet videndi ꝛ diligẽdi seu fruẽ
di/ sunt quidditatiue perfectiores: quia ꝛ de facto tales
magis intelligunt ꝛ diligunt deum:esto ꝙ hoc forte non
sit simpliciter necessarium quin posset fieri contrarium
absolute per diuinam potẽtiam: vt in.3.distinctione.14.
aliqualiter est probatũ. ¶ Secunda conclusio est:ꝙ bea
ti inequales in gloria sunt.inequales tam in actibus an
tecedentibus beatificis: videlicet visionis ꝛ fruitionis
eterne q̃ etiam in letitia consequẽte:supposito ꝙ abhu
iusmodi actibus distinguatur. ¶ Hec non potest proba-
ri per rationem naturalem/ nec expresse etiam per scri-
pturam.omnes tamen tam Augustinus q̃ alij doctores
catholici ipsam asserunt ꝛ concedunt. ¶ Primum:vꝫ
ꝙ non possit ratione naturali probari/ apparet. quo-
niam veritas que est mere contingens ꝛ a sola diuina vo
luntate dependens vel etiam a quocũq; alio/ nõ potest
intellectui creato naturaliter esse nota/ nisi eius termi
nos ac ipsorum nationem actualiter intuenti. nec enim
talis contingẽs veritas sicut ꝙ homo sit albus/cognos
scitur abstractiue nisi ab aliquo reueletur. sed ꝙ bea-
ti inequales in gloria sint equales instanti in omnibus
supradictis: an tñ in aliquibus ipsorum: hoc est mere
contingens/ꝛ a sola diuina voluntate dependens. cum
enim predicta omnia vt cõmuniter conceditur/realiter
distinguantur/per consequẽs posset deus si vellet premi
are inequaliter quantũ ad aliqua ꝛ equaliter quantum
ad alia. nullum enim realiter distinctorum inequaliter
ab aliquibus participatum arguit necessario alterum
participari inequaliter nec etiam aliqualiter ob eisdẽ.
ergo ꝛc. ¶ Secundum videlicet ꝙ nec posset probari ex
presse per sacram scripturam conclusio supradicta/ap-
paret.quoniã scriptura nõ explicat nisi inequalitatẽ ꝛ
diuersitatẽ glorie beatorũ. nõ exprimit autem an hmõi
glorie ineq̃litas attendat in p̃dictis oibus/an tñ i aliq
bꝰ/puta tñ in fruitione/ vel tñ in visione/an in vtroq;
istorũ actuũ: ꝛ nõ in letitia seu gaudio vel econuerso. q̃li
cet ex scriptura sit certũ scõm inequalitatẽ meritorũ esse
inequalitatẽ premiorum: non tamen an aliquorũ tñ an
omnium predictorum. ¶ Cõfirmatur.quia sicut homines
beati premiantur equaliter in quibusdam corporaliter
vt in impassibilitate ꝛ insubilitate: ꝛ in alijs inequa-
liter vt in claritate ꝛ forte etiam in agilitate: ita consi-
militer si deus voluisset/fieri potuisset de essentiali ꝛ pri
cipali premio animarum ꝛ aliorum omnium beatorum in
predictis actibus ꝛ in gaudijs ipsos consequentibus cõ
sistente:vt videlicet omnes beati essent in aliquibus ho
rum equales/ꝛ in alijs inequales.quare ꝛc. ¶ Tertium
apparet:videlicet ꝙ cõclusionem predictam omnes do
ctores concedant.omnes enim de hoc loquentes dicunt
ꝙ quanto beati magis deum intelligunt seu vident/ tã
to magis eum diligunt:ꝛ de ipso magis ac intensius di-
lecto ꝛ intellecto amplius gaudent. Et hoc etiam vt vi
detur habet poni necessario non simpliciter sed secũdũ
quid/puta loquendo naturaliter/ in quocũq; gaudente
alio gaudio a beatifico de aliquo obiecto preintellecto ꝛ
dilecto:videlicet ꝙ magis diligẽs magis gaudet sicut
et magis nolens seu respuens aliquid de ipso magis do
let vel tristatur.Et ita ꝓsimiliter in proposito de beato
videtur esse dicendum:licet non sit hoc absolute neces-
sarium:cum tam ipsorum actus beatificus antecedens
q̃ gaudium consequens sit a deo libere ꝛ contingenter
ad extra omnia producente/ꝛ per consequens produce-
re ꝛ communicare valente quodcunq; sine quocunq; ab
ipso realiter differente.quare ꝛc. ¶ Tertia conclusio est:
ꝙ nullus beatus nisi forte Christus est tãtũ beatus quã
tum ipse est beatificabilis. ¶ Hec probatur. quoniã aut
beatitudo possibilis est infinita:aut est tñ finita. Si est
possibilis beatitudo aliqua infinita:cum talis nulli po-
natur de facto cõmunicata/per consequens sequitur ꝓ-
positum:videlicet ꝙ nullus est tãtũ beatus quantũ bea
tificabilis.quoniam omnis natura beatificabilis est re-
ceptiua cuiuscũq; ꝛ quãtecũq; beatitudinis possibilis.
nulla enim beatitudo creata cum sit accidentalis est possi
bilis que non sit in subiecto receptibilis. ergo si beatitu
do posset fieri infinita:supposito ꝙ talis nulli sit cõmu-
nicata:nullus beatus est tãtũ quãtũ posset esse beatus.
Si aũt dicat ꝙ beatitudo infinita nõ est possibilis:sed
tñ finita:eadem sequitur.Imo etiam tũc sequitur ꝙ non
tñ de facto nullus est tantũ quãtũ posset esse beatus:
sed ẽt ꝙ hoc ẽ ipossibile absolute:vꝫ aliquẽ beatificabi
lẽ tãtũ de beatitudine habere quantũ est ipsi possibile.
Probatio.quia quacunq; forma ꝛ quantacũq; finita in
tensibili data potest esse alia perfectior intensiue.nõ po
test enim albedo fieri sic perfecta quin possit fieri perfe
ctior ꝛ intensior si finita.sicut enim quantũ diuisibile nõ
potest tñ esse diuisum quantum est diuisibile: cum semꝫ
quantumcũq; fuerit diuisum adhuc amplius possit diui
di:nec potest etiam aliquod quãtum tantum extensiue
perfici vel extendi quin adhuc possit maius fieri ꝛ extẽ
di amplius si finitum:ita ꝛ de omni forma intẽsibili seu
intensiue augmentabili est dicendum/videlicet ꝙ impos-
sibile est dare aliquam quantumcunq; perfectam nõ ad-
huc amplius intensibilem/supposito ꝙ formaliter sit fi
nita.sed beatitudo est/vt supponꝫ ex fide/forma in-

tẽsibilis. ergo impossibile est dare aliquam beatitudinẽ finitam vltimate perfectã: sic videlicet q̃ non possit esse alia perfectior. sed omnis beatitudo possibilis est in quo cũq; beatificabili receptibilis. ergo si nulla beatitudo ẽ possibilis nisi finita: cum nulla talis possit esse tãta quã ta est possibilis/ ꝛ in quacũq; natura beatificabili receptibilis: per cõsequẽs sequitur propositum: videlicet q̃ hoc supposito impossibile est aliquem tãtũ esse beatum quantum est beatificabilis intẽsiue. ¶ Ex hoc sequitur q̃ siue beatitudo possit fieri infinita siue nõ/ nullus beatorum nec etiam Christus vt homo est tantum beatus quãtũ est beatificabilis: nisi ponatur eius beatitudo effi fieri infinita. si enim beatitudo eius sit finita (siue infinita sit possibilis siue non) potest fieri alia perfectior intẽsiue vt apparet ex precedentibus euidenter. quare ꝛc. ¶ Quarta ꝛ vltima cõclusio est: q̃ quilibet beatus erit perfecte quantum sibi est possibile rationabiliter licet non quantum est sibi possibile simpliciter/ quietatus. ¶ Hec apparet. quoniam licet beato cuilibet esset possibile absolute ꝛ simpliciter maius bonum quiditatiue: non tamen rationabiliter: quia nec deus alicui amplius q̃ habeat vult conferre. quilibet etiam habet tantũ bonum obiectiue quantum simpliciter habere potest/ quia tantũ: quẽ habet mõ sibi sufficienti ꝛ sufficere debenti secũdum dictamen debite rationis. quilibet etiã habet simpliciter tantum bonum quantum potest appetere: imo incomparabiliter maius bonum q̃ possit appetere actu a se elicito effectiue. licet enim posset quilibet habere maius bonum/ quia perfectiorem fruitionis actum in se recipere subiectiue: non tamẽ potest perfectiorem actũ sua virtute elicere effectiue. quare ꝛc. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationes in principio apparet solutio ex predictis. quoniam beatus non potest dici perfecte quietatus seu satiatus quia habet tantum bonũ quantum sibi est possibile absolute nisi obiectiue: sed quia habet quãtũ sibi sufficit ꝛ quãtum potest immo plus q̃ possit appetere actu a se elicito effectiue. Et ita licet sequales in gloria sint beati: nõ tamẽ sunt perfecti ꝛ perfecte quietati. Unde Gregorius li. 34. moraliũ. de hoc loquẽs sic dicit. Apud patrem mansiones multe sunt: quia in illa beatitudine non dispari vnusquisq; iuxta dispar meritũ locum disparem percipit: sed eiusdem disparitatis tamen non sentit: quia tantum sibi sufficit quantum percipit. Et ideo dicit Augustinus li. 18. de ciuitate dei. Ubi est virtus ꝛ felicitas quid aliud queritur? quid ei sufficit cui virtus ꝛ felicitas nõ sufficit? Omnia quippe agenda complectitur virtus: omnia optanda felicitas. Ad quam felicitatem et eternam beatitudinem nos perducat qui cum patre ꝛ spiritu sancto vnus et regnat deus. Amen.

FINIS Disputatorum a venerabili patre Guilielmo de Rubione Minorita super Quartũ librum Magistri Sententiarũ: impressorum summa accuratione pro pœnuria exemplaris ab Iodoco Badio impẽsis eiusdẽ & Simonis Vincentii ac Michaelis Conradi: Cum gratia & priuilegio in fronte huius Tomi expressis: ad paschа sesquimillesimũ decimũoctauum.

Deo laus & gloria.

Digitized by Google

Digitized by Google